

HAYÂTÜ'S SAHÂBE

HZ. MUHAMMED ve ASHABININ YAŞADIĞI İSLAMİ HAYAT

Yazar:

Muhammed Yusuf KANDEHLEVİ

Mütercim:

Ali ARSLAN

Ebu'l-Hasen Ali el-Haseni en-Nedvi'nin Önsözü

Âlemlerin Rabb'i olan Allah Teâlâ'ya hamdeder; Efendimiz Hz. Muhammed (s.a.v.)'e, onun âl ve ashâbına ve kıyamet gününe kadar onlara tâbi olanlara salât u selam getiririz.

Şüphe yok ki Hz. Peygamber'in ve sahabilerinin sîretleri (hayat hikâyeleri) ve tarihleri iman kuvvetinin ve din duygusunun en kuvvetli kaynaklarındandır. Müslümanlar bugüne kadar bunlardan iman parıltısı almışlardır. Küllenene kalbler bunlarla alevlenmiştir. Kalbler maddî rüzgârların ve fırtınaların estiği alanda bulunduklarından çabucak sönerler. Kalblerinin sönmesi hâlinde de müslümanlar kuvvetlerini, etkilerini ve kendilerini diğer ümmetlerden ayıran özelliklerini kaybederek cansız bir ceset hâline dönüşürler.

Bu tarih, kendilerine gelen İslâm dâvetine iman ve onu kalbleriyle tasdik eden kahramanların tarihidir. Bu kahramanlar, Allah ve Rasûlü'ne dâvet edildiklerinde “Ey Rabb'imiz! Biz ‘Rabb'inize iman edin!’ diye imana çağıran bir dâvetçiyi (Hz. Muhammed'i veya Kur'ân'ı) iştittik ve hemen iman ettik” (Âl-i İmran/193) sözlerinden başka şey söylememişler ve her konuda Hz. Peygamber'e destek olmuşlardır. Canları, malları ve aşiretleri onlar için pek fazla bir değer taşımıyordu. Allah'a dâvet yolunda her türlü meşakkatî göğüslemeye hazır dılar. Bu uğurda acıları güzel telakki ediyorlardı. Bu dâvetin yakîni kalblerine nüfuz etmiş, nefislerine ve akıllarına hâkim olmuştur. Gaybe iman edip Allah ve Rasûlü'nü sevmelerinden dolayı kendilerinden hârikalar sâdır olmuştur. Onlar mü'minlere karşı (kendi aralarında) merhametli, kâfirlere karşı şiddetli idiler. Âhireti dünyaya, gaybı şuhûda (görünür âleme), hidâyeti de mal yığmaya tercih ederler; Allah'a dâvet hususunda çok titizlik gösterirlerdi. Gâyeleri, insanları kula kulluktan Allah'a ibâdete sevk edip bâtil dinlerin zulmünden İslâm'ın adâletine, dünyanın darlığından âhiretin genişliğine çıkarmaktı. Onlar beşeriyeti dünyanın süslerine ve mallarına önem vermemeye, Allah'a ve cennete kavuşmayı arzulamaya ve (müslümanları da) İslâm yardımının ve hayırlarının doğusundan batısına, dağlarından ovalarına, engin vadilerine varıncaya kadar bütün dünyaya yayılması hususunda büyük gayret sarfetmeye sevk etmek istiyorlardı. Bu yolda dünya lezzetlerini unutup istirahatlarından vazgeçtiler. Yine bu uğurda vatanlarını terkedip canlarını ve mallarının en hayırlılarını sarfettiler. Öyle çalıştılar ki nihayet din tam mânâsıyla yerleşti; kalbler tamamen Allah'a yöneldi. İman rüzgârları kuvvetli, temiz ve bereketli olarak esmeye başladı. Tevhid ve iman, ibâdet ve takva devleti kuruldu; cennete râğbet arttı. Hidâyetin yeryüzünde yayılmasıyla insanlar gruplar hâlinde Allah'ın dinine girmeye başladı.

Onların hâdiselerini tarih kitapları, haberlerini (yaşantılarını) da İslâm'ın divanları kaydetmektedir. Onlar her zaman için müslümanların hayatında yenilik ruhunun uyanmasına kaynaklık ettiler. Bunun içindir ki İslâm mücâhitleri, ıslâhatçı ve dâvetçileri onlara (sahabilere) nisbet edilen bu hâdiseleri ve hikâyeleri nakledegelmışler; müslümanların gayretini uyandırma ve kalblerini iman ateşiyle tutuşturma hususlarında bunlardan yararlanmışlardır. Fakat öyle bir zaman geldi ki müslümanlar bu tarihe bakmaz oldular ve onu unuttular. Müslüman yazarlar, vâizler ve dâvetçiler son devir zâhitlerinin, şeyh ve evliyalarının haberlerine yöneldiler. Kitaplarını bu zâhitlerin, şeyh ve evliyaların kıssa ve kerâmetleriyle doldurdular. Halk bunlardan başka birşey okumaz oldu. Vaaz meclisleri, ders halkaları, kitap sayfaları bunlarla dolup taştı.

Bildiğimiz kadarıyla bu asırda ashâb-ı kirâmın haberlerinin ve yaşantılarının faziletini, sayfalar arasında gömülü bulunan bu ıslâhatçı ve eğitici servetin İslâm dâveti ve dinî terbiye hususlarındaki önemini ve kalbler üzerindeki tesirini kavrayanların ilki. (bu kitabın yazarı Muhammed Yusuf Kandehevî'nin babası) büyük ıslâhatçı, meşhur İslâm dâvetçisi şeyh Muhammed İlyas Kandehevî'dir. (Vefatı Hicri 1363; M. 1944). Kendisi devamlı olarak bu konularla ilgili kitapları okuyor, okutuyor ve sonra da bunları, anlatma veya hatırlatma yoluyla naklediyordu. Onun Hz. Peygamber'in sîretine ve ashâb-ı kirâmın haberlerine çok düşkün olduğunu gördüm. Bunları talebe ve arkadaşlarıyla müzâkere ediyordu. Her gece içlerinden birisi bu hikâyeleri okuyor, o da diğerleriyle birlikte bunları istekli bir şekilde dinliyordu. Bunların yeniden gündeme getirilmesini, neşredilmesini ve müzâkerelerinin yapılmasını istiyordu. Onun (Muhammed İlyas'ın) kardeşinin oğlu, büyük muhaddis Şeyh Muhammed Zekerîya Kandehevî, Urduca, orta büyüklükte bir kitap telif etti. Bu kitap sahabilerin yaşantıları hakkında yazılmış olup adı da Hikâyâtü's-Sahâbe (Sahabilerin Hikâyeleri) idi. (Onun Evcezü'l-Mesâlik ilâ Muvatta-i İmam Mâlik adlı bir kitabı daha vardır). Amcası onun bu kitabını görünce çok sevindi. Halkı Allah'ın dinine dâvet edenlere ve bunun için yolculuklara çıkanlara bu kitabı okumalarını ve müzâkere etmelerini tavsiye ederdi. Söz konusu kitap bugün de, tebliğ yapmak ve Allah yolunda cihat etmek isteyenlerce okunması tavsiye edilen en mühim kitaplardan birisi olup dinî çevrelerde büyük kabul görmektedir.

Şeyh Muhammed Yusuf, babası büyük Şeyh Muhammed İlyas'ın mirasçısı olarak (onun vefatından sonra) tebliğ vazifesini omuzlarına aldı. Hz. Peygamber'in sîreti ile ashâb-ı kirâmın ahvâline olan iştiağında da ona mirasçı oldu. Esâsen hayatta iken babasına bu hikâyeleri ve dersleri siyer kitaplarından ve sahabenin hayatlarını anlatan eserlerden okuyan da oydu. Onun vefatından sonra da dâvet hususunda çok meşgul olmasına rağmen siyer, tarih ve tabakât

kitaplarını mütâlaa etmekten geri kalmamıştır. Bildiklerimiz arasında sahabilerin haberleri ve hallerinin incelikleri hususunda ondan daha geniş bilgi sahibi olan birisi yoktur. Kendisi bu haberleri ve incelikleri her fırsatta nakleder, onlardan en güzel bir şekilde delil getirirdi. Bu haberleri en güzel şekilde derleyen de yine odur. Konuşmalarında, yazışmalarında ve konferanslarında en çok bunları kullanırdı. Konuşmasının, insanları adeta büyüleyen sözlerinin kalbler üzerindeki tesirinin yegâne kaynağı bu tarihî hikâyeler ve doğru kıssalardı denilebilir. Kitleleri fedâkârlık yapmaya, başkasını kendi nefisine tercih etmeye, zorlukları önemsememeye, Allah

yolundaki meşakkatlara göğüs germeye sevkeden de bu hikâyelerdir. Onun zamanında Arap ülkelerine, Amerika'ya, Avrupa'ya, Japonya'ya ve Hint Okyanusu adalarına dâvet götürülmüştür. O sıralarda dâvetçilerin ve bu amaçla seferlere çıkanların okuyup aralarında müzâkere edebilecekleri; kalblerini ve akıllarını besleyecek, dinî duygularını coşturup yol gösterecek, canlarını ve mallarını, Allah yolunda seve seve fedâ ettirecek ve onları Allah yolunda hicrete, yardımlaşmaya ve güzel ahlâka teşvik edecek büyük bir kitaba ihtiyaç vardı. Bu, öyle bir kitap olmalıydı ki onu okuyanların nefisleri gözlerinde, gölcüklerin büyük denizler, uzun boylu insanların da yüce dağlar karşısında küçülmesi gibi küçülmeliydi. Yine bunu okuyanmüslümanlar amellerini azımsayıp Allah'a dâvet yolunda hayatlarını hiçe sayarak gayrete gelmeliydiler.

Allah Teâlâ, Şeyh Muhammed Yusuf Kandehlevî'ye bu büyük konuda dâvet faziletinin yanısıra böyle bir kitap telif etme faziletini de bahşetmek diledi. Halbuki kendisi ders vermekle, toplantılar düzenleyip irşad ve tebliğ amacıyla büyük yolculuklar yapmakla ve dışardan gelen heyetlerle meşgul olduğundan telif ve yazı hayatından uzak bulunmaktaydı. Bununla birlikte Allah'ın tevfiği ve yardımı ile ve bir de sahip olduğu olağanüstü gayretle telif de zaman ayırabilirdi. Böylece, çok zor birşey olan dâvetle telifi bir araya getirdi ve Allah'ın izni ve yardımıyla önce İmam Tahâvî'nin Meâni'l-Âsâr adlı kitabının şerhini Emâni'l-Ahbâr adıyla ve büyük ciltler hâlinde şerhetmeye, sonra da Hayâtü's-Sahâbe adlı kitabı üç büyük cilt hâlinde yazmaya muvaffak oldu. Bu kitabında (Hayâtü's-Sahâbe'de) siyer, tarih ve tabakât kitaplarında dağınık bir şekilde yer alan konuları derledi. Konulara Hz. Peygamber'in haberleriyle başlıyor; ikinci derecede de sahabilerin kıssalarına yer veriyordu. Bunların özellikle dâvet ve eğitimle ilgili olan; dâvetçileri ve eğitimcileri ilgilendiren taraflarını ele alıyordu. Böylece bu kitap dâvetçiler için bir hatırlatma, Allah yolunda çalışanlar için bir azık ve bütün müslümanlar için de bir iman ve yakîn medresesi oldu. Müellif bu kitabı sahabilerin haberlerinden derlemiştir. Ashâbın, tek bir kitapta bulunmaları pek nâdir olan sîret, kıssa ve hikâyelerini bu kitapta biraraya getirmiştir. Bunu yaparken de birçok hadis, müsned, tarih ve tabakât kitaplarını elden geçirmiştir. İşte bunun içindir ki kitap sahabe asrını tasvir etmekte, onların (ashâbın) hayatlarını, hasletlerini, ahlâk ve hatıralarını bizlere nakletmektedir. Kıssa ve haberlerin derlenmesi sırasında yapılan dikkatli araştırmalar kitaba da yansımış ve onun tesirini artırmıştır. Bütün bu özelliklerinden dolayıdır ki bu kitabı okuyan kimse kendisini iman, dâvet, kahramanlık, fazilet, ihlas ve zühd ortamında bulur.

Eğer "Kitap, yazarının kalbinden geçenlerin bir parçası, yaşantısının nümûnesidir; dolayısıyla inançlarından, madde ve mânâsındaki yaşantısından etkilendiği kadar tesirli ve başarılı olur" demek doğru olursa şunu kesinlikle söyleyebilirim ki bu kitap hem etkili olmuş ve hembuyursun ve kullarını ondan faydalandırsın.

Ebu'l-Hasen Ali el-Hasenî en-Nedvî

Hicrî 2 Receb 1378 (Milâdî 12 Ocak 1959) Pazartesi Saharanpur

Müellif Muhammed Yusuf Kandehlevî Kimdir?

Muhammed Yusuf Kandehlevî, Muhammed İlyas Kandehlevî'nin oğlu olup Hindistan'ın Şah Cihan zamanında dindarlığıyla, müderris ve mürşitleriyle tanınmış meşhur bir ailesine mensuptur. Hicrî 25 Cemâdiye'l-Ülâ 1335 (20 Mart 1917 Salı) tarihinde Hindistan'ın Dehli vilâyetinde dünyaya gelen müellif, ilim ve amelleriyle şöhret bulan bir aile çevresinde büyümüştür. Büyük âlimlerden okumuş, onların terbiye ve murâkabeleri altında yetişmiştir. On yaşında iken Kur'ân-ı Kerîm'i ezberleyen Muhammed Yusuf Kandehlevî ilk tahsilinden sonra İslâmabad'da bir hadis mektebinin müdürü olan Şeyh Abdullatif ve benzeri âlimlerden ders almış; daha sonra da amcasının oğlu Şeyh Muhammed Zekeriya Kandehlevî gibi büyük muhaddislerden hadis okuyarak 1354 (Milâdî 1935) delaylarında mezun olmuştur. Tam bir ilim âşığı olan müellif vaktinin çoğunu ilim tahsiline vermiştir. Hadis öğrenimi esnâsında Tahâvî'nin Meâni'l-Âsâr adlı kitabının şerhinin şerhi olan Emâni'l-Ahbâr isimli kitabıyla telif başlamıştır. Çevresi daima mürşit ve âlimlerle doluydu. Ailesinin bütün fertleri dinî ilimlerde kendilerini yetiştirmiş kişilerdi. Bunların her birinden çeşitli yönlerden feyiz alan Muhammed Yusuf nihayet 21 Recep 1362 (24 Temmuz 1943 Cumartesi) tarihinde babası, büyük mürşit Şeyh Muhammed İlyas'tan icâzet aldı. Bundan az bir zaman sonra babası vefat etti.

Babasının vefatından sonra Şeyh Muhammed Yusuf'un hayatında büyük değişiklikler oldu. Bütün vakitlerini ilme ve telif vermışken ani bir şekilde irşada yöneldi. Artık bir yerde durmuyor, köy köy, kasaba kasaba bütün Hind kıtasını (Hindistan ve Pakistân'ı) dolaşıyor, gece-gündüz, yılmadan-yorulmadan çalışıyordu. Yirmidört saatinin ancak iki veya üç saatini istirahataya ayırıyordu; boş vakti yoktu. Katıldığı toplantılarda saatlerce konuşuyordu. Konuşmalarının çoğu Hz. Peygamber'in ve sahabilerinin hayatlarından örnekler vermekle geçiyordu. İrşad ve tebliğ vazifesini yerine getirirken birçok uzun konuşmalar ve meşakkatli yolculuklar yaptı. Yirmi küsur senelik irşad hayatı boyunca elliden fazla büyük toplantı düzenledi. Hindistan'la Pakistan'ın ayrılmasından sonra Doğu ve Batı Pakistan şehirlerine onaltı sefer yaparak buralarda toplantılar tertip edip konuşmalar yaptı. Kendisi İslâmiyet'in beşiğemesâbesinde olan Mekke ve Medine'de de irşad ve tebliğ çalışmaları yapmak ve buraların halkından ilgi görmek istiyordu. Bu şekilde her sene hacca gelenler vasıtasıyla bütün dünyaya yayılma imkânı bulacağını ümit ediyordu. Bunun için de önceleri Hindistan'ın büyük liman şehirlerinde deniz yoluyla hacca gidenlere İslâm'ı tebliğ etmeye başladı; bunların arasından tebliğ vazifesine cân u gönülden katılanlar oluyordu. Sonraları ise Hicaz'a (Arabistan'a) bizzat yolculuklar yaptı; kendisi gitmese bile heyetler gönderiyordu. Onun bu faaliyetlerinden haberdar olan İslâm ülkelerinin yöneticileri onu kendi memleketlerine dâvet ediyorlardı. Başında bulunduğu Tebliğ Cemaati'nin faaliyetleri Hz. Peygamber'in ve ashâb-ı kirâmının yaşantılarını anlatmak suretiyle İslâm dinini tebliğ etmekten ibaretti. Muhammed Yusuf Mekke ve Medine'den sonra Mısır, Sudan ve Irak'a da heyetler göndermiştir. Böylece kısa bir süre içerisinde bu tebliğ ameliyesi bütün Arap yarımadasına yayıldı. Şeyh Muhammed Yusuf Kandehlevî'nin faaliyet merkezi Hindistan'ın Dehli şehriydi. Bu merkeze çeşitli İslâm ülkelerinden devamlı olarak heyetler gelip gitmekteydi. Onun zamanında Tebliğ Cemaati'nin faaliyetleri Asya, Avrupa ve Afrika'ya yayılmıştı. Onun içten gelen konuşmaları dinleyicilerin kalbinde meşâleler tutuştururdu.

Şeyh Muhammed Yusuf Kandehlevî son hac seferinden döndükten bir yıl kadar sonra, tebliğ ve irşad vazifesini ifa amacıyla, hazırlıklarını tamamlayarak 10 Şevval 1384 (12 Şubat 1965) tarihinde uzun bir yolculuğa çıktı. Gittiği yerlerde tarihin belki de benzerini kaydetmediği büyük ve kalabalık toplantılar düzenleniyordu. Bu toplantılarda bütün kuvvetiyle konuştuğu için ses telleri bozulmuş; öksürük dâhil birçok rahatsızlıklara ve hastalıklara yakalanmıştı. Çıktığı bu büyük yolculuğun sonunda Hindistan'a dönmek üzere olduğu bir sırada Lahor'da düzenlenen büyük bir toplantıda konuştuğu günün gecesinde sabaha kadar ter dökmüş, ertesi günü hastaneye götürülürken yolda vefat etmiştir (Hicrî 29 Zilkâde 1384 Milâdî 2 Nisan 1965). Müellif merhum vefatı esnasında kelime-i tevhidi tekrarlıyor. Hz. Peygamber'e salât u selam getirerek ondan rivâyet edilen duaları okuyordu. Lahor'da büyük bir kalabalık tarafından iki defa cenaze namazı kılındıktan sonra na'sı Dehli'ye götürüldü. Burada da güneşin doğuşuyla

birlikte yetmişbin kişitarafından ikinci bir cenaze namazı daha kılındı. Bu namazı amcasının oğlu, muhaddis Muhammed Zekerriyya Kandehevî kıldırdı. Namazdan sonra da babasının defnedilmiş olduğu Nizamuddin kabristanına defnedildi.

Müellif merhum orta boylu, elâ gözlü, siyah sakallı ve gür saçlı idi. Çehresi geniş, gözleri parlak ve son derece çekiciydi. Kendisi dalgın görünürdü. Müritlerinin her biri ‘Şeyhim beni herkesten daha çok seviyor’ kanaatinde idi. Sohbetlerinde sadece dinî konuşmalar yapar ve dinlerdi. Samimi ve inançlı bir kimse idi. Özellikle Hz. Peygamber’in ve ashâbının ve onların tâbiilerinin yaşadığı devirler hakkında derin bir bilgiye sahipti. Bu zat Allah Teâlâ’nın, kendisini üstün ve güzel sıfatlarla donattığı bir hârikası idi. Konuşmaları ve yaptığı dualar dinleyiciler üzerinde büyük bir etki bırakırdı. Öyle ki, onu dinleyenler çoğu zaman ağlarlar, bazan da kendilerinden geçerlerdi. Allah Teâlâ’nın kendisine bahşetmiş olduğu olağanüstü gayret ile kısa bir zamanda hedefine ulaştı. Bütün hayatı dopdolu olmasına rağmen Hayâtü’s-Sahâbe ve Emâni’l-Ahbâr adında ikibüyük kitap telif etmiştir. Kendisinden sonra mirasçısı olan oğlu Muhammed Harun onun yolundan gitmektedir. Ruhu şâd olsun! Allah’ın salât ve selâmı onun ve tüm müslümanların üzerine olsun.

Ali ARSLAN İstanbul
1413 1992

GİRİŞ

- 1 . Allah’â ve Rasûlü ne İtaat Hususundaki Ayetler
- 2 . Hz. Peygamber e İtaat, O’na ve Halifelerine Tâbi Olmak Hususundaki Hadisler
- 3 . Hz. Peygamber ve Ashâbı Hakkındaki Ayetler
- 4 . Allah Teâlâ’nın Hz. Peygamber’in Ashâbı Hakkındaki Ayetleri
- 5 . Kur’ân’dan Önceki Kitaplarda Hz. Peygamber’in ve Ashâb’ın Zikredilmesi
- 6 . Hz. Peygamber’in Özellikleri Hakkındaki Hadisler
- 7 . Ashâb-ı Kiram Hakkındaki Rivayetler

1 . Allah’a ve Rasûlü’ne İtaat Hususundaki Ayetler

“Rahman ve Rahim olan Allah’ın Adıyla. 2(Ezelden ebeye kadar bütün) Hamd, alemlerin Rabbi olan Allah’a mahsustur. 3(O) Rahmandır Rahim’dir. 4Ceza Günü’nün sahibidir. 5Yalnız Sana ibadet eder ve yalnız Senden yardım isteriz! 6Bizi doğru yola ilet. 7Nimet verdiğin kimselerin yoluna!.. Gazaba uğrayanların ve sapıtanların yoluna değil!”

(Fatiha Sûresi)

“Çünkü Allah benim de Rabbidir, sizin de Rabbinizdir. O’na kulluk edin! Bu dosdoğru bir yoldur”.

(Âl-i İmrân: 51)

“De ki: (Bana gelince) şüphesiz ki Rabdim, beni dosdoğru bir yola hidayet etti. (Ayakta) dimdik duran bir dine, İbrahim’in hanif dinine... O, müşriklerden olmadı. De ki: Şüphesiz benim namazım, ibadetim, hayatım ve ölümüm âlemlerin Rabbi olan Allah içindir. Onun ortağı yoktur. Bunu (tebliğ etmek)le emrolundum ve Ben müslümanların ilkiyim”.

(En’âm: 161-163)

“De ki: Ey insanlar! Ben Allah’ın Rasûlü’yüm. Hepiniz içingönderildim. O Allah ki göklerin ve yerin mülkü O’nundur. O’ndan başka mabud yoktur. Diriltir ve öldürür. O halde Allah’a ve Ümmi Nebi olan Rasûlü’ne iman edin. Allah’a ve O’nun kelimelerine (Kur’an’a) iman eden O (Ümmi Nebiye) tâbi olun. Umulur ki hidâyet olunursunuz”.

(A’râf: 158)

“Her peygamberi, ancak Allah’ın izniyle kendisine itaat olunsun diye gönderdik. Eğer onlar kendilerine zulmettiklerinde sana başvurup Allah’dan af talep etselerdi ve peygamber de onlar için af talep etseydi, kesinlikle Allah’ın tevbeleri kabul edici ve bağışlayıcı olduğunu görürlerdi”.

(Nisâ: 64)

“Ey iman edenler! Allah’a ve Rasûlü’ne itaat edin. Sakın (Kur’an’ı) işitip durduğunuz halde ondan yüzlerinizi çevirmeyin”.

(Enfâl: 20)

“Allah’a ve Rasûlü’ne itaat edin ki (bu sayede) rahmet olunasınız!”

(Âl-i İmrân: 132)

“Allah’a ve Rasûlü’ne itaat edin. Birbirinizle çekişmeyin. Aksi takdirdekorkuya kapılır, rüzgârınız (gücünüz-devletiniz) gider. Sabredin! Şüphesiz ki Allah sabredenlerle beraberdir”.

(Enfâl: 46)

“Ey inananlar! Allah’a itaat edin! Rasûlullah’a ve sizden olan idarecilere itaat edin! Bir şeyde ihtilâfa düşerseniz, Allah’a ve Ahiret günü’ne inanıyorsanız eğer onu(n halini) Allah(ın Kitabı)na ve Rasûl(ünün Sünneti)ne götürün. Böyle yapmanız, sizin için hayırlı ve (netice itibariyle de) pek iyidir!”

(Nisâ: 59)

“Mümin kimseler aralarında hüküm vermek maksadıyla Allah’a (Kitabı’na) ve peygamberine çağırıldıkları zaman onların sözü ancak “Dinledik ve itaat ettik” demeleridir. İşte bunlar var ya! Felah bulacak olanlardır. Kim Allah’a ve Rasûlü’ne itaat eder, Allah’tan korkar ve sakınırsa onlar korkulardan kurtulmuşlardır”.

(Nûr: 51-52)

“(Ey Rasûlüm) de ki: Allah’a itaat edin. Peygamber’e itaat edin. Eğer yüz çevirirseniz (bilin ki peygamberin) vazifesi, ona yükletilen (peygamberliği) tebliğ etmesidir. Sizin de vazifeniz, size yükletilen(itaat)tir. İtaat ederseniz doğru yolu bulursunuz. Peygamber’e düşen ancak apaçık bir şekilde Allah’ın emrini tebliğ etmektir. Allah sizden iman edip, salih amellerde bulunanlara (şunu) va’detmiştir: Onlardan öncekileri nasıl iktidar sahibi kıldı ise onları da yeryüzünde iktidar sahibi kılacaktır. Kendileri için beğendiği dinlerini (İslâm’ı, yeryüzünde) sabit kılıp sağlamlaştıracaktır. Onları korkularından sonra güvenliğe kavuşturacaktır.

(Çünkü) Onlar sadece bana ibadet eder ve bana hiçbir şeyi ortak koşmazlar. Kim bundan sonra küfre saparsa işte onlar fasıkların ta kendisidirler. Namazı (dosdoğru) kılın, zekâtı verin, Peygamber’e itaat edin ki rahmete kavuşasınız”.

(Nûr: 54-56)

“Ey iman edenler! Allah’tan (azabından) sakının ve doğru söz söyleyin. (Böyle Allah’tan korkar da doğru sözlü olursanız) Allah sizin işlerinizi düzeltir (sizi muvaffak kılar) ve günahlarınızı da bağışlar. Kim Allah’a ve Rasûlü’ne itaat ederse kesinlikle o büyük bir zafer elde etmiştir”.

(Ahzâb: 70-71)

“Ey iman edenler! Peygamber sizi, size hayat bahşeden şeylere (ilahi hükümlere) çağırdığında, Allah’a ve Rasûlü’ne icabet edin. Bilin ki Allah kişi ile onun kalbi arasına girer. Ve sizler şüphesiz ki O’(nun huzuru)na götürülüp toplanacaksınız”.

(Enfâl: 24)

“(Ey Muhammed!) De ki: Allah’a ve peygambere itaat edin. Eğer yüz çevirirseniz (bilin ki) Allah kâfirleri kesinlikle sevmez”.

(Âl-i İmrân: 32)

“Kim peygambere itaat ederse, kesinlikle o Allah’a itaat etmiş olur. Kim (de peygambere itaatden) yüz çevirirse (bu durum seni sıkmasın). Zira seni onların üzerine gözetici olarak göndermedik”.

(Nisâ: 80)

“Allah’a ve peygambere itaat edenler, Allah’ın nimetine mazhar olmuş peygamberler, sıddıklar, şehitler ve salihlerle beraberdirler. Bunlar ne güzel arkadaşlardır!”

(Nisâ: 69)

“İşte bunlar (yetimler, vasiyet ve miraslar hakkında bahsi geçenahkâm) Allah’ın hudutlarıdır. (Onları geçmek caiz değildir). Kim, Allah’a ve O’nun Rasûlü’ne itaat ederse, Allah o kimseyi (ağaçlarının) altından nehirler akan cennetlere yerleştirir. O cennetlerde ebedi kalıcıdır. Bu, büyük kurtuluşun ta kendisidir. Kim Allah’a ve O’nun Rasûlü’ne isyan eder, Allah’ın hududunu (koyduğu yasakları) çiğnerse Allah, ebedî kalmak üzere onu cehenneme sokar ve onun için alçaltıcı bir azap mevcuttur”.

(Nisâ: 13-14)

“(Ey Muhammed) Sana enfal (savaşta elde edilen ganimet mallarının kime aid olduğundan) sorarlar. De ki: “Ganimetler Allah’ın ve Rasûlü’nündür”. Allah’tan sakının! Aranızdaki (anlaşmazlığı) düzeltin. Eğer (gerçekten) mü’min iseniz Allah’a ve Rasûlü’ne itaat edin. (Olgun) Mü’minler ancak o kimselerdir ki Allah’ın (zâtı, azab ile korkutması) anıldığı zaman (havf ve haşyetlerinden) kalbleri ürperir Kendilerine Allah’ın âyetleri okunduğu zaman, bu, onların imanlarını artırır. Onlar (sadece) Rablerine tevekkül ederler (başkasına değil, O’na güvenirler). O kimselerdir ki namazı (hakkını vererek) dosdoğru kılarlar ve kendilerine rızık olarak verdiğimizden (Allah’a itaat uğrunda) harcarlar. İşte gerçekmü’minler onlardır. Rablerinin katında (cennette) onlar için yüksek mertebeler, mağfiret ve kerim bir rızık vardır”.

(Enfâl: 1-4)

“Mü’min erkeklerle, mü’min kadınlar birbirlerinin velisidir (dost ve yardımcısıdır). İyiliği emrederler, kötülükten menederler, namazı kılar, zekâtı verirler. Allah’a ve Rasûlü’ne itaat ederler. İşte bunlar var ya! Allah onlara merhamet edecektir. Şüphesiz Allah üstündür, hikmet sahibidir”.

(Et-Tevbe: 71)

“(Ey Muhammed) De ki: “Eğer Allah’ı seviyorsanız, bana tâbi olun ki, Allah da sizi sevsin ve günahlarınızı bağışlasın! Allah çokça affeden ve çokça merhamet edendir!”.

(Âl-i İmrân: 31)

“Andolsun ki Allah’ın Rasûlü’nde sizin için, Allah’a ve Ahiret Günü’ne kavuşmayı umanlar ve Allah’ı çokça ananlar için güzel bir örnek vardır”.

(Ahzâb: 21)

“Allah’ın o şehirler halkından Rasûlü’ne verdiği fey’ (cinsinden ganimet ve cizye, haraç gibi diğer vergiler) Allah’a, Resüle, (Rasûlün) akrabası bulunanlara, yetimlere, yoksullara ve yolculara aittir. Ki (o servet) içinizden yalnız zenginler arasında dolaşan birşey olmasın. Peygamber size ne veriyse onu alın. Size neyi yasaklamış ise ondan da sakının ve Allah’ın azabından korkun. Çünkü Allah’ın azabı şiddetlidir”.

(Haşr: 7)

2 . Hz. Peygamber’e İtaat, O’na ve Halifelerine Tâbi Olmak Hakkındaki Hadisler

“Bana itaat eden Allah’a itaat etmiş olur. Bana isyan eden de Allah’a isyan etmiş olur. Benim tayin ettiğim kimseye itaat eden, bana itaat etmiş olur,

ona karşı gelen de bana karşı gelmiş olur”(1).

“Ümmetimin tamamı -yüz çevirenler müstesna- cennete girecektir. Bana itaat eden cennete girmiş, bana karşı gelen ise cennete girmekten yüz çevirmiş demektir”(2).

- Hz. Peygamber uykuda iken bir grup melek gelir ve birbirlerine, ‘Dostunuzun (Rasûlullah’ın) durumunu anlatan bir misâl vardır’ derler. İçlerinden bir kısmı ‘O halde bu misâli kendisine anlatın’ der. Bir kısmı da onun uyuduğunu söyleyince, diğerleri ‘Gözü uyuyorsa da kalbi uyanıktır’ derler. Bunun üzerine şöyle anlatırlar: ‘Onun durumu tıpkı şöyledir: Bir adam bir ev yapar, evde bir sofra kurar, sonra da insanları davet etmesi için bir haberci görevlendirir. Haberciye kulak verenler eve girip o sofradan yerler, haberciye kulak vermeyenler ise pek tabii ki ne eve girerler, ne de sofradan yerler’. Meleklerin bir kısmı ‘Bu misâli ona anlatın’ deyince, diğerleri uykuda olduğunu söylerler. Bunun üzerine bazıları ‘Gözü uyuyorsa da, kalbi uyanıktır’ diye cevap verirler. Sonra hepsi birden şöyle der: “Ev cennettir, haberci Muhammed’dir. Kim Muhammed’e itaat ederse, Allah’a itaat etmiş olur, kim de ona karşı gelirse Allah’a isyan etmiş olur. Muhammed iyi ve kötü insanların birbirlerinden tefrik edilmelerine bir vasıtaadır!” (3)

- Beni ve benimle birlikte Allah Teâlâ’nın gönderdiği dinin misâli aynen şu misâl gibidir: “Adamın biri gelir ve kavmine ‘Ben (buraya gelen) bir ordu gördüm. Ben sizi sadece uyarıyorum, kendinizi kurtarmaya bakın, kendinizi kurtarmaya bakın’ der. Kavminden bir kısmı ona itaat eder ve gecenin erken saatlerinde kaçıp kurtulurlar. Kavminin bir kısmı da onu yalanlar ve bulundukları yerde sabahlarlar. Ordu sabahın karanlığında onlara hücum ederek, onları yok eder. İşte bana itaat edip, getirdiğim dine tâbi olanlar ile bana isyan edip, getirdiğim hakkı yalanlayanların misâli aynen böyledir” (4).

- “İsrailoğulları’nın başına gelenin aynısı ümmetimin başına dagelecektir. Öyle ki, şayet onların içinden alenen annesiyle zina eden olmuşsa, ümmetimden de bunu yapan olacaktır. İsrailoğulları 72 fırkaya ayrıldılar. Ümmetim ise 73 fırkaya ayrılacaktır. Bütün bu fırkalar biri müstesna, cehenneme girecektir.

Sahabe bu istisna edilen fırkanın hangisi olduğunu sorunca Hz. Peygamber şöyle buyurur: “Benim ve ashabımın üzerinde bulunduğumuz yolun üzerinde olanlar” (5).

- Birgün Hz. Peygamber namazı kıldırdıktan sonra mübarek yüzüyle bize yöneldi ve gözleri yaşartan, kalpleri ürperten çok tesirli bir konuşma yaptı. Oradakilerden biri: “Ey Allah’ın Rasûlü! Bu konuşma, veda eden bir kimsenin konuşmasına benziyor. Bize ne tavsiyede bulunursunuz?” deyince Hz. Peygamber şöyle buyurdu: “Sizlere Allah’tan sakınmayı, başınıza Habeşli bir köle dahi geçse, onun sözünü dinlemeyi, ona itaati tavsiye ederim; zira ben gittikten sonra içinizden yaşayanlar birçok ihtilafa şahit olacaklardır. O zaman geldiğinde benim sünnetime ve doğru yola ileten reşid halifelerimin sünnetine yapışın, o yola sımsıkı sarılın, âdeta dişlerinize yapışarak onu kaçırmamaya çalışın. Bid’atlerden kaçın. Çünkü ortaya çıkan her yeni şey bid’attır ve her bid’at de delâlettir” (6).

- Rabbime benden sonra ashabımın ihtilafını sordum. Bana şöyle vahyetti: ‘Ey Muhammed! Senin ashabın benim katımda göklerdeki yıldızlar mesabesindedir. Bir kısmı diğerinden daha kuvvetli ise de, her birinin nuru vardır. İhtilaf ettikleri hususlarda onların üzerinde bulundukları görüşlerden birine uyan kişi benim katımda hidayet üzerindedir’. Allah’ın Rasûlü şöyle devam etti: Ashabım yıldızlar gibidir. Hangisine uyarırsanız hidayet bulursunuz” (7).

- Aranızda daha ne kadar yaşayacağımı bilmiyorum. Benden sonra şu iki kişiye (Ebu Bekir ve Ömer’e) tâbi olun, Ammar’ın gittiği yola gidin, İbn Mes’ud’un size söylediklerini tasdikleyin (8).

- Benden sonra ölmüş (yok olmuş) bir sünnetimi ihya eden kimseye, o sünnetle amel edenlerin sevabı kadar sevab vardır ve bu sevab o sünnetle amel edenlerin ecrinden kesilerek verilmez. Verilen ecir onların ecrinden bir şey eksiltmez. Çünkü Allah ve Rasûlü’nün ran olmadığı sapık bir bid’atı icad edenin boynuna, o bid’at ile amel edenlerin günahları kadar günah yüklenir ve ona yüklenen günah da amel edenlerin günahından bir şey eksiltmez” (9).

- Yılan, deliğine döndüğü gibi, din Hicaz’a dönecektir. Dağ keçisi dağın başındaki sığınağına indiği gibi, din de Hicaz’daki sığınağına dönecektir.

Din garib olarak başlamıştır ve başladığı gibi ileride de garib olacaktır. Cennet garibler için olsun! Onlar benden sonra benim sünnetimden halkın ifsad ettiklerini ıslah edenlerdir (10).

- Allah’ın Rasûlü bana (Enes b. Mâlik’e): “Ey oğul! Hiç kimse için kalbinde bir hile olmadığı halde sabahlamaya, akşamlamaya gücün yetiyorsa bunu yap” dedikten sonra sözlerine şöyle devam etti: “Ey oğul! İşte bu benim sünnetimdir. Kim sünnetimi severse beni sever, beni seven ise cennette benimle beraber olur” (11).

- Kim ümmetimin fesadı anında sünnetime yapışırsa onun için yüz şehidin eciri vardır (12).

- Ümmetimin fesada gittiği zamanda sünnetime yapışan kimse için bir şehid eciri vardır (13).

- Ümmetimin ihtilafı zamanında sünnetime yapışan kimse ateş korunu eline alan (sıkıntıya giren) kimse gibidir (14).

- Kim sünnetimden yüz çevirir ve uzaklaşırsa o benden değildir (15).

- Kim sünnetime yapışırsa cennete girer (16).

- Kim sünnetimi ihya ederse beni sevmiştir. Kim beni severse benimle beraber cennette olur (17).

3 . Hz. Peygamber ve Ashâbı Hakkındaki Ayetler:

Ahzab/40-45-46, Fetih/8-9, Bakara/119, Fâtır/24, Sebe’/28, Furkan/56, Enbiyâ/107, Sâf/9, Nahl/89, Bakara/142, Talak/10-11, Âl-i İmran/164, Bakara/151-152, Tevbe/128, Âl-i İmran/159, Tevbe/40, Fetih/29, A’raf/157.

4 . Allah Teâlâ’nın Hz. Peygamber’in Ashâbı Hakkındaki Âyetleri:

Tevbe: 117-118, Fetih: 18-19, Tevbe: 100, Haşr: 8-9, Zümer: 23, Secde: 15, 17, Şura: 26, 29, Ahzab: 23-24, Zümer: 9.

(Ey müslümanlar) Muhammed erkeklerinizden hiçbirinizin babası değildir. (Dolayısıyla peygamberliğinden önce evlâd edindiği Zeyd’in de öz babası değildir ki, onun boşadığı kadın peygambere haram olsun). O, Allah’ın Rasûlü ve peygamberlerin sonuncusudur. Allah her şeyi bilendir. (Ahzâb: 40)

Ey peygamber! Şüphesiz ki Biz seni şahid, müjdeleyici ve uyarıcı olarak gönderdik. (Ahzâb: 46)

(Ey Rasûlüm!) Şüphesiz ki Biz seni (Kıyamette ümmetin üzerine bir) şahid, (inanmayanları cennetle) müjdeleyici ve (inanmayanları da cehennemle) korkutucu olarak gönderdik. (Fetih: 8)

Ki (siz mü’minler) Allah’a ve O’nun peygamberine inanasınız. O’nun (dâvâsını) yardım edersiniz. O’nu yüceltesiniz. Sabah ve akşam O’nu tesbih edersiniz! (Fetih: 9)

(Ey Muhammed!) Doğrusu, Biz seni hak ile müjdeleyici ve uyarıcı olarak gönderdik. Sen cehennemliklerden sorumlu tutulmazsın! (Bakara: 119)

(Ey Rasûlüm!) Biz seni (rahmet ile) müjdeleyici ve (azab ile) uyarıcı olarak hak (Kur’ân) ile gönderdik. Hiç bir ümmet yoktur ki içinden bir uyarıcı (peygamber) geçmiş olmasın. (Fâtır: 24)

(Ey Rasûlüm!) Biz seni bütün insanlara ancak müjdeleyici ve (azabımızdan da) uyarıcı (bir peygamber) olarak gönderdik. Fakat insanların çoğu (bunu) bilmezler. (Sebe’: 28)

(Ey Rasûlüm!) Biz seni ancak müjdeleyici olarak ve korkutucu olarak gönderdik. ((Furkan: 5)

(Ey Muhammed!) Biz seni ancak âlemlere rahmet olarak gönderdik. (Enbiya: 10)

O (Allah), Rasûlünü hidayet ve hak dinle gönderendir ki müşrikler istemese dahi onu(n dinini) bütün dinlerin üstüne çıkarsın. (Sâf: 9)

(Zikret) o günü ki her ümmetin içinde kendilerinin üzerine kendilerinden bir şahit göndereceğiz. Seni de (ey Muhammed) onların üzerine şahit getiririz. Biz Kitab’ı sana her şey için bir açıklama, birhidayet, rahmet kaynağı ve müslümanlar için de bir müjdeci olarak indirdik. (Nahl: 89)

İnsanlardan birtakım beyinsizler; “Acaba onları üzerinde bulundukları kıblelerinden döndüren nedir?” diyecekler. (Ey Muhammed!) de ki: “Doğu ve Batı Allah’ındır. Allah dilediğini doğru yola iletir.” (Bakara: 142)

Allah onlara şiddetli bir azab hazırlamıştır. O halde ey iman eden akıl sahipleri! Allah’tan korkun. İşte Allah size bir zikir (Kur’an) gönderdi. (Talâk: 10)

(Ve) Allah'ın (emir ve yasaklarını) açıklayan âyetlerini sizlere okuyan bir (de) elçi (gönderdi) ki iman edip salih ameller işleyenleri (küfrün) karanlıklar(ın)dan çıkarsın (diye). Kim Allah'a iman edip salih amel işlerse Allah onu (ahirette) içlerinde ebedî kalmak üzere cennetlere koyacaktır. Allah ona gerçekten güzel bir rızık vermiştir! (Talâk: 11)

Andolsun ki Allah mü'minlere, kendilerine (Allah'ın) âyetlerini okuyan, onları (tebliğatıyla küfürden) arıtan, Kitab ve Hikmet'i öğreten, kendi içlerinden bir peygamber göndermekle lütufta bulunmuştur. Oysa onlar daha önceleri apaçık bir sapıklığın içindeydiler. (Âl-i İmran: 164)

Nitekim (nimetim olarak) aranızdan size bir peygamber olarak (Hz. Muhammed'i) gönderdik ki size âyetlerimizi (Kur'an'ı) okusun, sizi (şirkten) temizlesin ve size Kitab ve Hikmet'i öğretsin. Sizlere bilmediklerinizi de öğretsin. (Bakara: 151)

(İbadet ederek) Beni anın ki ben de sizi (sevap vererek) anayım! Bana şükredin, nankörlük etmeyin! (Bakara: 152)

Andolsun gerçekten size kendinizden olan bir peygamber geldi. Sıkıntıya düşmeniz O'na ağır gelir. Size pek düşkün, mü'minlere pek merhametli, şefkatlidir. (Tevbe: 128)

Allah'tan (gelen) bir rahmetten ötürü (Ey Muhammed!) sen onlara karşı yumuşak davrandın. Eğer kaba ve katı kalpli olsaydın, kesinlikle etrafından dağılırdı. Onları affet, onlar için mağfired dile, iş hususunda onlarla istişare et! (İstişareden sonra) Karar verdiğinde de Allah'a güven! Muhakkak ki Allah, kendisine güvenenleri sever. (Âl-i İmran: 159)

Siz ona yardım etmeseniz de Allah ona (Muhammed'e) muhakkak yardım eder. Hani sadece ikiden biri olarak kâfirler onu çıkardığında, ikisi (Sevr dağındaki) mağarada iken ("Müşrikler ayaklarının dibine baksalarbizi görecekler" diye endişelenen) arkadaşına şöyle diyordu: "Sakın hüzne kapılma! Elbette Allah bizimle beraberdir." Böylece Allah da ona sakînesini indirmiş, onu sizin görmediğiniz (melekten) ordularla desteklemişti. Küfre sapanların da kelimesini (şirk dâvâlarını) alçaltmıştı. Allah'ın kelimesi (şehadet kelimesi) ise en yüce olandır. Allah üstündür, hikmet sahibidir. (Tevbe: 40)

Muhammed Allah'ın Rasûlü'dür. Onunla beraber bulunanlar da kâfirlere karşı şiddetli (çetin) ve kendi aralarında merhametlidirler. Onları rûkû ve secde edenler olarak görürsün. Onlar Allah'tan bir lütuf ve rıza isterler. Yüzlerinde secdelerin izinden nişanları vardır. İşte onların Tevrat'taki vasıflan (budur). İncil'deki vasıflarına gelince; (onlar) bir ekin gibidirler ki filizini çıkardı. Derken onu güçlendirdi, kalınlaştı ve gövdesinin üstüne dikildi. (Ekinin böyle gelişmesi) ekicilerin hoşuna gider. (Allah) Onlarla (müslümanları çoğaltıp gürleştirmekle) kâfirleri de öfkeleridir. Allah onlardan iman edip, salih ameller işleyenlere (Ahiret'te) mağfired ve büyük mükâfat va'detmiştir. (Fetih: 29)

Onlar yanlarında bulunan Tevrat ve İncil'de yazılmış buldukları oRasûle, Ümmi Peygamber'e (Muhammed'e) tâbi olurlar. O (Peygamber) onlara marufu (iyiliği) emreder, onları münkerden (kötülükten) nehyeder. Onlara tayyibâtı (temiz şeyleri) helâl, habâisi (kan, dumuz eti, rüşvet ve faiz gibi pis şeyleri) de haram kılar. Üzerlerindeki ağırlıkları (olan bazı sorumlulukları) ve sırtlarında bulunan zincirleri (geçmişteki şeriatların ağır hükümlerini) kaldırır. Ona iman eden, saygı gösteren, ona yardım eden ve onunla beraber inen o nura (Kur'an'a) tâbi olanlar var ya! İşte onlar felaha erenlerdir. (A'raf: 157)

Andolsun ki Allah (savaşa katılmamak için izin isteyenlere müsaade ettiğinden dolayı) Peygamber'e ve içlerinden neredeyse kalbi kaymak üzere iken güçlük saatinde Peygamber'e tâbi olan Muhacirler ve Ensar'a da tevbe nasib etti. Ve sonra onların tevbelerini kabul etti. Çünkü O, onlara karşı çok esirgeyici, çok merhametlidir. (Tevbe: 117)

Ve (savaştan) geri bırakılan o üç kişi(nin de tevbelerini kabul etti). Yeryüzü tüm genişliğine rağmen onlara dar gelmişti. Nefisleri de kendilerine dar gelmişti. Allah'tan yine Allah'a sığınmaktan başka çıkar yol olmadığını anlamışlardı. Allah, tevbelerini kabul için onları tevbeetmeye muvaffak kıldı. Muhakkak ki Allah tevbeleri çokça kabul eden ve çokça esirgeyendir. (Tevbe: 118)

(Ey Rasûlüm!) Andolsun ki Allah o ağacın altında (Hudeybiye'de ölünceye kadar Kureyşlilerle savaşacakları hususunda) sana biat ettikleri zaman mü'minlerden razı olmuştur. Allah onların kalplerindeki (sadakatleri)ni bildi ve onlara sekine (huzur) indirdi. Ve onları yakın bir fetihle (Hayber'in fethiyle) mükâfatlandırdı. (Fetih: 18).

Yine onlara alacakları birçok ganimetler bağışladı. Allah üstündür, hikmet sahibidir. (Fetih: 19)

Muhacirlerden ve Ensar'dan daha önce geçenlerle, (Bedir'de şehid olan ya da vefat edenlerle), onlara güzelce uyanlardan Allah razı oldu. Onlar da Allah'tan razı oldular. Allah onlara altından ırmaklar akan ve içinde ebedî kalacakları cennetler hazırlamıştır. İşte büyük zafer budur. (Tevbe: 100)

Ve (bu ganimet malları) fakir muhacirlere aittir. O muhacirler ki Allah'tan bir fazl ve bir hoşnudluk aramaktadırlar; Allah ve peygamberine (mal ve canlarıyla) yardım etmekte iken yurtlarından ve mallarından çıkarılmışlardır. İşte onlar sadıkların tâ kendileridir. (Haşr: 8)

Muhacirlerden önce (Medine'yi) yurt edinenler ve imana sarılan kimseler (ensar) kendilerine hicret edenleri severler. Onlara verilen şeylerden ötürü gönüllerinde bir istek duymazlar. Kendilerinin ihtiyaçları olsa dahi, onları kendilerinden üstün tutarlar. Kim nefsinin hırsından ve cimriliğinden korunursa, işte kurtulanlar onlardır: (Haşr 9)

Allah kelâmının en güzelini (âyetlerinin biri diğerine) benzer ve tekrarlanmış bir kitap halinde indirdi. Rablerinden korkanların ondan (bu Kitap'tan azap âyetleri okunduğu zaman) derileri ürperir. Sonra onların derileri ve kalpleri Allah'ın zikrine (yönelerek) yumuşar. İşte bu Allah'ın hidayetidir. Onunla dilediğini hidayete eriştirir. Allah kimi saptırırsa artık ona hidayet edecek yoktur. (Zümer: 23)

Bizim âyetlerimize ancak, âyetlerimiz hatırlatıldığı zaman büyüklük taslamadan secde etmek üzere yere kapananlar ve hamd ile Rablerini tesbih edenler iman ederler. (Secde: 15)

Hiçbir kimse, işlediklerinin karşılığı olarak kendileri için gözler aydınlığı olacak (nimetlerden) nelerin saklandığını bilmez. (Secde: 17)

O (Allah) iman edip, salih amel işleyenler(in duasını) kabul eder. Lütfundan da onlara daha fazlâsını verir. Kâfirlere gelince; onlar için şiddetli bir azap vardır. (Şûrâ: 26)

Göklerin, yerin ve bunların içinde (yaratıp) yaydığı canlıların yaratılışı da O'nun (kudretinin) âyetlerindendir. O dilediği zaman onları (tekrar) toplamaya kadirdir. (Şûrâ: 29)

(O) mü'minler içinde Allah'a verdikleri sözünde sadakat gösteren nice erkekler vardır. İşte onlardan bazıları (Allah yolunda şehid olarak) adadığını

yerine getirdi. Bazıları da (şehid olmayı) bekliyor. Onlar (sözlerini) hiç mi hiç değiştirmediler. (Ahzâb: 23)

Ki Allah doğruluk gösterenleri sadakatlarından ötürü mükâfatlandırsın. Münafıklara gelince; (Allah dilerse) onlara azab eder, dilerse tevbelerini kabul eder. Şüphesiz ki Allah çok bağışlayan ve çok esirgeyendir. (Ahzâb: 23)

Yoksa o (inkâr eden kimse), Ahiret'ten çekinip, Rabbinin rahmetini umarak gece saatlerinde secdeye kapanan, kıyamda iken (gecenin saatlerini) ibadetle geçiren kimse (gibi) midir? (Ey Rasûlüm!) De ki: “(Allah'ı veya ilâhî gerçekleri) Bilenlerle bilmeyenler hiç bir olur mu?” Ancak akıl sahipleri öğüt ve ibret alırlar. (Zümer: 9)

5. Kur'an'dan Önceki Kitaplarda Hz. Peygamber'in ve Ashab'ın Zikredilmesi

- Abdullah b. Amr b. As'la biraraya geldiğimizde, ona ‘Bana Allah Rasûlü’nün Tevrat’ta geçen sıfatlarından haber ver’ dedim. O da: ‘Peki vereyim’ dedi ve sözlerine şöyle devam etti: ‘Allah’a yemin ederim ki Hz. Peygamber Tevrat’ta Kur’an’daki sıfatlarıyla vasıflandırılmıştır: “Ey Peygamber! Kesinlikle seni şahid, müjdeci, uyarıcı ve ümmîler için sığınak olarak gönderdik. Sen benim kulum ve rasûlümsün. Sana ‘mütevekkil’ ismini verdim. Sen katı ve kaba bir kimse değilsin. Çarşılarda gezip tozan bir kimse de değilsin. Kötülüğe kötülükle karşılık vermez, fakat affeder, bağışlarsın”. Allah Teâlâ yoldan çıkmış olan millet Lâilâheillallah deyip düzelinceye kadar onun ruhunu kabz etmeyecektir. Onunla kör gözler, sağır kulaklar, perdeli kalbler açılır”(18).

Vehb b. Münebbih şöyle dedi: Allah Teâlâ Zebur’da Davud kuluna şöyle vahy etti: “Ey Davud! Senden sonra ismi Ahmed ve Muhammed olan bir peygamber gelecektir. O sâdık ve seyyid bir kimsedir. Hiçbir surette ona gazab etmem, o da hiçbir surette beni öfkelenmez. Obana isyan etmezden önce onun geçmiş ve gelecek günahını affetmişimdir. Onun ümmeti merhamete mazhar olmuş bir ümmettir. Peygamberlere verdiğimin bir benzerini nafilelerden onlara verdim. Nebilere ve rasûllere farz kıldığım farzları, onlara farz kıldım ki onlar kıyamet gününde bana, nurları peygamberlerin nurları gibi gelsinler... Ey Davud! Ben Muhammed’i ve ümmetini bütün milletlerden üstün kıldım”(19).

- Abdullah b. Amr, Kâb’a “Bana Hz. Muhammed’in ve ümmetinin özelliklerinden haber ver” deyince, Kâb “Onları Allah’ın Kitabı’nda (Tevrat’ta) tavsif edilmiş olarak şöyle buluyorum: Ahmed ve ümmeti çokça hamededen kimselerdir. Onlar her hayrın ve her şerrin karşılığında Allah’a hamedederler. Her yükseklikte Allah’ı tekbir ederler Her konakta Allah’ı tesbih ederler. Onların gök kubbesindeki seslenişleri onlar için bir uğultu, namazlarındaki sesleri bal arısının taş üzerindeki sesi gibidir. Meleklerin saf tuttıkları gibi onlar da namazda saf tutarlar. Namazlardaki saflar gibi savaşta saf tutarlar. Allah yolunda savaşa çıktıklarında melekler önlere ve arkalarından giderler. Ellerinde keskin mızraklar vardır. Allah yolunda bir safta hazır bulunduklarında Allah onlara neşr kuşlarının yuvalarına gölge yaptığı gibi gölge yapar. (Kâb bunu söylerken eliyle işaret etti). Onlar hiçbir zaman kaçarak savaşa sırt çevirmezler”(20).

- “Onun ümmeti hamededen kimselerdir. Her hâl üzere Allah’a hamedederler. Her yükseklikte Allah’ı yüceltirler, tekbir getirirler. Güneşi gözetirler. Beş namazı vaktinde eda ederler. Mezbelelikler üzerinde bulunsalar da üzerlerine izar giyerler. Açıkta kalan âzalarını abdest alarak yıkarlar” (21).

6. Hz. Peygamber'in Özellikleri Hakkındaki Hadisler

- Dayım Hind b. Ebî Hâle’ye Allah Rasûlü’nün hilyesini sordum. (Bu zat insanları güzel tasvir ederdi). Ben istedim ki Rasûlullah’ın sıfatlarından bir şeyi bana söylesin de ona sarılayım. Şöyle dedi: “Allah Rasûlü iri yapıydı ve kalplere heybet veriyordu. Yüzü ondörtlük dolunay gibi parlıyordu. Orta boyluydu, ne uzun ne de kısaydı. Başı büyüktü. Saçları dalgalıydı. Saçları ikiye ayrılırsa öyle bırakır, aksi takdirde saçlarını kendi haline bırakırdı. Toplu bir şekilde saçlarını bırakırsa, saçları kulak memesini geçirdi. Açık renkliydi. Alnı genişti. Kaşları hilâl gibiydi, uzundu ve son derece güzeldi. Birbirine çok yakın idiler. Kaşları arasında bir damar vardı ki kızdığında o damar kabarır, görünürdü. Burnunun üst tarafı biraz yüksekti ve inceydi. Yüzünde bir nûr vardı. İyice dikkat etmeyen kimse o nurdan ötürü burnunu kalkık sanırdı. Sakalı gür idi. Gözünün siyahlığı pek fazlaydı. Yanakları düzdü. Ağzı genişti. Dişleri ince ve parlaktı. Ön dişleri seyrekçe ve inci gibiydi. Göğsünden göbeğine kadar ince bir hat gibi kıllar vardı. Boynu fil dişinden yapılmış gibiydi, âdetâ gümüş gibi parlardı. Normal bir bedene sahipti. Bedeni dolgunduve fakat yumruk gibi sımsıkıydı, gevşeklik yoktu. Mübarek karnı ile göğsü aynı hizada (düz idi). Omuzlarının arası genişti. Kemiklerinin başları kuvvetli idi. Kılız olan azalarında bir nûr parlaklığı vardı. Göğsünün üst tarafındaki çukur ile göbeği arası bir hat gibi cereyan eden kıllarla bitişikti. Bu kıllardan başka karnında ve memelerinde kıl yoktu. Zira iki kolu omuzlan ve göğsünün üstü kıllı idi. Bileklerinin iki tarafındaki kemikleri uzundu. El ayası genişti. Kemikleri mütenasipti. İki el ve ayak parmakları oldukça kalındı. Bütün azaları uzunca ve kalınca idi. Tabanları yerden gayet yüksekti. Ayaklarında yarı ve çatlaklar yoktu. Su ayakları üzerinde durmazdı. Yürürken ayaklarını yerden tam mânâsıyla kaldırır, öyle yürürdü. Adımlarını atarken öne eğilmiş gibi olurdu. Yürüdüğü zaman yürüyüşü süratliydi. Sanki meylli bir yerden akıp geliyordu. Bir tarafa baktığında bütün vücuduyla döner de bakardı. Gözleri daima eğikti. Göklere bakmaktan daha çok yere bakardı.

Bakışı düşünceliydi. Arkadaşlarının daima arkasında yürürdü. Kime rastlarsa önce selâm veren o olurdu”.

Hız. Hasan “Dayıma, Rasûlullah’ın konuşmasını anlat dediğimdeşöyle buyurdu: “Allah Rasûlü daima mahzun ve düşünceliydi. Onun için rahatlık söz konusu bile değildi. Lüzumsuz konuşmazdı, çok sükût ederdi. Konuşmayı açarken veya kapatırken ağzının avurtlarıyla yapardı. Veciz cümlelerle konuşurdu. Konuşması tane tane idi. Konuşmasında ne fuzûlî bir söz vardı ve ne de eksiklik (konuşurken konuşmanın hakkını verirdi, fazlası ve eksigi yoktu). Yumuşak huylu idi. Ne katı ne de kıymetini düşürecek şekilde pejmurde değildi. Nimeti az bir şey olsa dahi büyük görürdü. İyilikleri yermez ve övmezdi. Hakka hücum edildiği zaman hakka yardım tahakkuk edinceye kadar hiçbir şey onun öfkesi önünde duramazdı. (Bir rivayette ‘dünya ve dünya için olanlar onu öfkelenmezdi’ denilmektedir). Ne zaman hakka hücum edilse o hiç kimseyi tanımazdı. Onun bu husustaki öfkesinin karşısında hiçbir şey durmazdı. Nefsi için hiç kimseye öfkelenmez, intikam almaya kalkışmazdı. İşaret ettiği zaman bütün avucuyu işaret ederdi. Hayret ettiği zaman avucunu çevirirdi. Konuştuğu zaman avuçlarını birleştirirdi (sağ elinin avucunu sol elinin baş parmağının içine vururdu). Öfkelenildiği zaman yüzünü tamamen çevirirdi. Sevindiği zaman gözünü kapatırdı. Gülmesinin çoğu tebessümdü. Tebessüm ederken dolu tanelerine benzeyen dişleri ortaya çıkardı”.

Hız. Hasan diyor ki: “Dayım, Hind b. ebi Hâle’den dinlediğim bu vasıfları, kardeşim Hüseyin’den bir zaman için gizledim. Sonra ona bunları anlattım. Baktım ki o benden önce bunları dayımdan almış, dayıma benim sorduklarımı daha önce sormuştu. Baktım ki o, babasından (Hz. Ali’den) Rasûlullah’ın girişini, çıkışını, oturuşunu, şeklini sormuş, cevaplarını da almıştı. Yani peygamberle ilgili her şeyi sormuş, cevabını almıştı”. (Burada bahsi geçen kişi (dayıları) Hz. Peygamber’in üvey oğlu Hind b. Ebi Hâle’dir. Hz. Hatice Validemizin daha önceki kocasından olan oğludur).

Hız. Hüseyin diyor ki: “Babama (Hz. Ali’ye) Rasûlullah’ın eve girişini sorduğumda şöyle anlattı: Rasûlullah kendi evine girmek hususunda pek tabii ki serbestti. Evine vardığında vaktini üçe ayırırdı. Bir kısmını Allah için, bir kısmını aile efradı için, bir kısmını

da kendisi için ayırırdı. Sonra kendisi için ayırdığını da kendisiyle halk arasında paylaşır, o vaktini halka ayırım yapmaksızın verir, vaktinden herhangi bir şeyi kendisi içinsaklamazdı. Ümmeti için ayırdığı zaman için âdeti şöyleydi: Fazilet ehlini kendilerine izin vermekle diğerlerine takdim ve tercih ederdi. Bu taksimâtı o kimselerin dindeki faziletleri nispetinde yapardı. Binaenaleyh bir ihtiyacı olanlar da vardı, iki ihtiyacı da, birçok ihtiyacı olanlar da... Onlarla meşgul olur, hem o kimseleri hem de umumu ıslah edecek şeyler söylerdi. Onların hâlini sorar, onlara uygun olanı kendilerine bildirir ve şöyle derdi: Burada hazır bulunan, hazır bulunmayana tebliğ etsin. Bana ihtiyacını ulaştırmaktan aciz olanların ihtiyaçlarını sizler ulaştırın. Çünkü Allah Teâlâ, ihtiyacını bir emîre iletmekten aciz olan kimsenin ihtiyacını o emîre ulaştıran kimsenin kıyamet gününde iki ayağını da köprü üzerinde sabit kılar!” Rasûlullah’ın katında ancak bu zikredildi ve hiç kimse de bundan başkasını kabul etmezdi. Onlar Rasûlullah’ın huzuruna ancak hayrı umarak, taleb ederek girerler ve bir şey yemeden ayrılmazlardı. Oradan ayrılırlarken de ancak insanları hayra teşvik edici kimseler olarak ayrılırlardı.

Hz. Hüseyin diyor ki: “Babamdan Rasûlullah’ın evden çıkışını sordum, şöyle buyurdu: “Allah Rasûlü kendisini ilgilendirecek konularda ancak konuşurdu. İnsanları birleştirici olur, kaçırmazdı. Her kavmin şerefisine ikramda bulunur, onlara yardımcı olurdu. İnsanları sakındırırken tebessümü yüzünden hiç eksiltmezdi. Arkadaşlarının durumlarını araştırır, halk arasında bulunanları halktan sorardı. Güzeli güzelleştirir, kuvvetlendirirdi. Çirkinî çirkinleştirir, zayıf düşürürdü. İnsanların gaflete girmeleri veya sapmaları endişesinden hiçbir zaman gafil kalmazdı. Onun nezdinde her hâl için bir tedbir vardı. Her zaman ıslah ediciydi. Hak hususunda taviz vermez ve hiçbir zaman hakkı da aşmazdı. Etrafindakiler insanların en hayırlıları idiler. Kimin insanlara hizmeti, faydası ve yardımı çoksa, onun nazarında insanların en değerlisiydi”.

Hz. Hüseyin diyor ki: “Babama Rasûlullah’ın oturuşunu sordum, şöyle buyurdu: “Allah Rasûlü ancak zikir üzerine otururlardı. Belli yerleri kendisine tahsis etmediği gibi, böyle yapmaktan insanları da sakındırırdı. Bir meclise vardığında, nerede meclis bitmişse (boş yer var ise) o noktada oturur ve sahabîlere de böyle davranmalarını emrederdi. Kendisiyle oturan herkese payını verirdi. Onunla oturan hiç kimse, Rasûlullah’ın katında kendisinden daha üstünü olduğu kanaatine varmazdı. Kim Rasûlullah ile oturursa veya bir ihtiyacını Hz. Peygamber’den almak için kendisine giderse, Hz. Peygamber ona karşı sabreder, o peygamberi bırakıp gidici olurdu. Kim Hz. Peygamber’den bir ihtiyacını isterse ya o ihtiyacı yerine getirir veya tatlı söz söyleyerek onu geri gönderirdi. Onun güler yüzü, güzel ahlâkı, o insanları zengin kılmıştı. O insanlar için bir baba gibiydi ve insanlar onun katında hak hususunda müsaviydiler. Onun meclisi ilim, haya, sabır ve emniyet meclisiydi. O mecliste sesler yükselmez, o mecliste hiçbir hürmet ayıpsanmaz, yıkılmazdı, mecliste yapılan hatalar dışarı çıkmaz ve yayılmazdı. Herkes eşit bir şekilde orada oturur, herkes takva ile birbirinden üstün olurdu: Tevazu ehli idiler. O mecliste yaşlı bir insana hürmet edilir, küçüğe merhamet gösterilir, ihtiyaç sahibi öne alınır, garibin hakkı gözetilirdi”.

Hz. Hüseyin diyor ki: “Babama Hz. Peygamber’in yanında oturanlar hakkında nasıl bir tutum izlediğini sordum, şöyle buyurdu: “Allah’ın Rasûlü daima güler yüzlüydü. Yumuşak huylu ve alçak gönüllüydü. Kaba biri değildi, bağırıp çağırmazdı. Hiç kimseyi ayıplamaz, kimseyle alayetmezdi. Hoşuna gitmeyen şeyleri görmezlikten gelirdi. Ondandır bir şey ümid eden, ondan ümidini kesmezdi. Kendisiyle ilgili olarak, nefsinin üç şeyden (keder, çokça konuşmak ve malâyânî sözlerden) uzak tutmuştu. Başkalarıyla ilgili olarak da nefsinin üç şeyden uzak tutardı. Kimsenin aleyhinde konuşmaz, kimseyi ayıplamaz, hiç kimsenin kötü tarafını araştırmaz, ancak sevab umduğu konularda konuşurdu. O konuştuğunda onunla oturanlar başlarını eğip, onu dinlerlerdi. Sanki onların başlarına kuş konmuştu (kıpırdama dahi yoktu). O konuştuğu zaman yanındakiler susarlardı, o sustuğu zaman onlar konuşurlardı. Onun katında münakaşa etmezlerdi. Onlar neye gülerse Hz. Peygamber de ona gülerdi. Onlar neden hayret ederlerse, o da ondan hayret ederdi. Yabancı bir kimseye konuşması katı da olsa, yersiz şeyler de söylese sabır gösterirdi, öyle ki ashabı konuşması hususunda kendisine ricada bulunurlardı. O şöyle buyuruyordu: “Bir ihtiyaç sahibini gördüğünüz zaman ona yardımcı olunuz!”. Hz. Peygamber iyilik yapan kimseden sena (övgü) beklerdi. Kimsenin konuşmasını -haksız bir şey söylemedikçe- kesmezdi. Konuşan haksızlık yaparsa ya onukonuşmaktan nehyeder ya da oradan kalkıp giderdi”.

Hz. Hüseyin diyor ki: “Babama Rasûlullah’ın sükûtü nasıldı diye sordum, şöyle buyurdu: O dört konu üzerinde sükût ederdi. Hilm, sakınma, takdir, tefekkür! Takdirine gelince, insanları dinlerken ve onların işine bakarken susardı. Tezekkür veya tefekkürüne gelince, ebedî ve fânî olanlar hususunda teemmül ederken susardı. Allah Rasûlü’ne hilm ve sabır bir arada verilmişti. Hiçbir şey onu öfkelenmez ve hiçbir şey onun sabrını tüketmezdi. Dört noktada ona hazer verilmişti: En güzelini seçer ve insanlar için dünya ve ahireti bir araya getiren konularda gayret sarfederdi”(22).

7 . Ashâb-ı Kiram Hakkındaki Rivayetler

“Siz insanlar için çıkarılmış en hayırlı ümmetsiniz” (Âl-i İmran, 110) ayeti hakkında Hz. Ömer şöyle demiştir: “Eğer Allah Teâlâ dileseydi ‘Küntüm’ (ümmettiniz) lafzı yerine ‘Entum’ (ümmetsiz) lafzını kullanırdı. İşte o zaman hepimiz kastedilmiş olurduk. Fakat Cenabı Hak sadece Hz. Muhammed’in eshabı için hassaten ‘Küntüm’ lafzını kullanmıştır. Kim sahabenin izinden giderse, onlar da insanlar için çıkarılmış en hayırlı ümmet olurlar” (23)

- Hz. Ömer bu ayeti okuduktan sonra “Ey insanlar! Kim bu ayetin şümûlüne girmek istiyorsa Allah’ın buradaki şartını yerine getirsin” demiştir (24).

İbn Mes’ud şöyle demiştir: “Allah kullarının kalbine baktı ve Muhammed’i seçip, onu peygamberlikle gönderdi. Onu ilmiyle seçti. Onun ardından insanların kalbine Allah Teâlâ yine baktı ve ona sahabiler seçti. Onları dininin yardımcıları, peygamberinin de vezirleri olarak kıldı. Müminlerin güzel gördüğü güzeldir. Müminlerin çirkin gördüğü de Allah katında çirkindir” (25).

İbn Ömer şöyle demiştir: “Takip edecek olanlar, ölen kimselerin yolunu takip etsinler ki bunlar Hz. Muhammed’in ashabıdır. Onlar bu ümmetin en hayırlısidirler. Kalb bakımından en doğruları, ilim bakımından en derinleri, tekellûf (zahmete katlanma) bakımından en azlarıdır. Onlar öyle bir kavimdir ki Allah onları peygamberinin sohbetine almış ve onları dinini insanlara nakletmek için seçmiştir. Binaenaleyh ahlâk ve gidişatınızı onların ahlâk ve gidişatlarına benzetin. Onlar Muhammed’in arkadaşları idiler ve andolsun ki onlar doğru yoldaydılar” (26).

- İbn Mes’ud şöyle demiştir: “Siz oruç, namaz ve içtihad bakımından Hz. Muhammed’in ashabından daha fazlasını yaparsanız da, onlar sizden daha hayırlıydılar”. Dinleyenler “Ey Ebu Abdurrahman! (Bu tabir İbn Mes’ud’un künyesidir) Niçin böyle?” diye sorduklarında, İbn Mes’ud şöyle cevap verdi: “Onlar dünya hususunda daha zahid idiler, ahirete ise daha fazla rağbet ediyorlardı”(27).

- Abdullah b. Mes’ud bir kişinin “Dünyada zahid olanlar ve ahireti isteyenler nerede?” dediğini işitince şöyle dedi: “Onlar Cabiye halkıdır (*). Müslümanlardan beşyüzü şehid düşünceye kadar savaşıp gerigelmemeyi şart koştular. Böylece başlarını traş ettiler, düşman ile karşı karşıya geldiler. Bunların haberini getiren kişi müstesna diğerleri hep şehid düştüler”(28).

- İbn Ömer, bir kişinin “Dünyada zahid olup, ahirete rağbet edenler nerede?” dediğini işitince ona Hz. Peygamber’in, Hz. Ebubekir’in ve Hz. Ömer’in kabirlerini gösterdi ve “İşte senin sorduğun bunlardır” dedi (29).

- Ebu Erike şöyle anlatmaktadır: Hz. Ali’nin peşinde sabah namazını kıldım. Hz. Ali sağ tarafına selam verdiğinde epey durdu. Sanki Hz. Ali’nin üzerinde bir musibet vardı. Bu duruş güneş mescidin duvarına vuruncaya kadar devam etti. Güneş bir mızrak kadar yükseldi. Hz. Ali iki rekâtı kıldıktan sonra elini evirdi, çevirdi ve şöyle buyurdu: Allah’a yemin ederim ki, Rasûlullah’ın ashabını gördüm ve fakat ben bugün onlara benzer bir şey görmüyorum. Onlar benzi uçmuş, tozlu-topraklı, gözlerinin arasında keçinin dizi gibi kararmış noktalar bulunduğu halde sabahlarıydı. Bütün gece Allah’a secde ve kıyam ederler, Allah’ın kitabını okurlar ve alınları ile ayakları arasında uyuklar, istirahat ederlerdi. Sabah olup Allah’ı zikrettiklerinde de rüzgârlı günde sallanan ağaç dalları gibisallanırlardı. Gözleri yaşarır, elbiselerini ıslatacak kadar ağlarlardı. Allah’a yemin ederim ki bu topluluk ise (arkasındakileri kastediyor) gaflet içerisinde gecelemişler, sonra da uyumuşlardır”.

Bu sözlerden sonra Allah’ın düşmanı, fasık ve bağı olan Abdurrahman b. Mülcem kendisini şehid edinceye kadar Hz. Ali’nin yüzünün güldüğünü kimse görmedi (30).

- Dirâr b. Damre el-Kinanî, Muaviye’nin huzuruna girdi. Muaviye Dirâr’a ‘Bana Ali’nin özelliklerini anlat’ dedi. Dirâr ‘Ey müminlerin emiri! Beni mazur görünüz’ deyince, Muaviye ‘Hayır, mutlaka anlatacaksın’ dedi. Dirâr ‘Mutlaka onu anlatmam gerekirse, o emin, hedefi uzak, kuvvetli bir kimseydi. Hakkı söylerdi, adaletle hükmederdi. İlim onun her tarafından akardı. Hikmet onun her yanından konuşurdu. Dünyadan ürker, dünyanın ahmaklığındankaçardı. Geceye ve karanlığa ünsiyet verirdi. Allah’a yemin ederim, o çokça ağlardı. Çok ve uzun düşünürdü. Elini evirip çeviriyor, kendi nefesine hitab ediyordu. Basit yemekler, kısa (ucuz) elbiseleri severdi. Allah’a yemin ederim ki o içimizden biri gibi değildi. Ona gittiğimizde bizi kendisine yaklaştırr, sorduğumuz sorularacevap verirdi. O bize, biz ona yakın olmamıza rağmen heybetinden onunla konuşamazdık. Eğer gülerse ipe geçirilmiş inciler gibi olan dişleri görünürdü. Din ehlini tazim ederdi, fakirleri severdi. Kuvvetli bir kimse bâtılın da onun kendisine yardım edeceği ümidine kapılmazdı. Zayıf bir kimse de onun adaletinden ümitsiz olmazdı. Allah’ı şahid tutarım ki, onu bazı yerlerde gördüm, gece karanlığı çökmüş, yıldızlar derinliklere çakılmış olduğu halde, mihrabında mübarek sakalını tutmuş, yılanın soktuğu bir kimse gibi kıvranıyordu. Hazin bir kimsenin ağlaması gibi ağlıyordu. Sanki onu şu anda dinliyorum ve Rabbim! Rabbim’ sesleri kulağımdan gitmiyor. O Allah’a yalvarıyor ve sonra dünyaya hitaben şöyle diyordu: “Beni mi aldatmak istiyorsun? Beni mi göze aldın? Heyhat, heyhat! Git, başkasını aldat. Seni üç talakla boşadım. Ömrün kısadır. Meclisin hakir, kıymetsizdir. Tehliken kolayca gelir. Ah, ah, azık azdır. Sefer uzak, yol vahşet içerisinde!”

Bu sözleri dinleyen Muaviye’nin gözyaşları sakalının üzerine dökülmeye başladı. Gözyaşlarına hakim olamıyordu. Yenleriyle gözyaşlarını siliyordu. Etrafındaki halk ağlamaya başlamıştı. Muaviye ‘İşteEbu’l-Hasan böyleydi. Allah ona rahmet eylesin. Ey Dirâr! Onun için duyduğun üzüntünün derecesi ne?’ diye sordu. Dirâr ‘Tek çocuğu kucığında kesilmiş, gözyaşları bir türlü durmaz, üzüntüsü bir türlü sükûn bulmaz bir kadının üzüntüsü gibidir’ dedikten sonra kalkıp Muaviye’nin huzurundan çıktı (31).

- İbn Ömer’e Hz. Peygamber’in ashabının gülüp gülmedikleri sorulduğunda ‘Evet gülerlerdi ama iman onların kalplerinde dağlardan daha yüce idi’ dedi (32).

- Hz. Ömer, yüklerini deri içinde taşıyan Yemenli bir kabile gördüğünde ‘Kim Allah Rasûlü’nün ashabına benzeyen kimselere bakmak istiyorsa, işte bunlara baksın’ dedi (33).

- Ebu Ubeyde b. Cerrah (r.a.) veba hastalığına tutulduğu zaman (ki bu hadise Ramle ile Beyt’ul Makdis arasında bulunan Nevas köyünde hicretin 18’inci senesinde olmuştur. Burada İslâm ordusunun karargâhı bulunuyordu ve başkumandan da Ebu Ubeyde idi) Muaz b. Cebel’e halka namaz kıldırmasını emreder ve Muaz halka imam olur. Sonra Ebu Ubeyde b. Cerrah vefat edince Muaz, halka şöyle hitabeder: ‘Ey nas! Günahlardan kesin bir tevbe ile Allah’a dönün. Çünkü Allah’ın kulu günahından tevbe ederek Allah’a yöneldiğinde onu affetmek Allah’ın adaletine düşer’. Sonra da şöyle der: ‘Ey insanlar! Siz öyle bir kişinin ölümüyle musibetdâr oldunuz ki, Allah’a yemin ederim Allah’ın kullarından hiçbirisini görmedim ki yaş bakımından ondan daha genç, daha temiz kalpli, daha doğru, insanları felakete sürmek bakımından ondan daha uzak, akıbeti sevmek bakımından ondan daha şiddetli, halka nasihat etmek bakımından ondan daha nasihatçı olsun. Ona rahmet okuyun ve sonra namazını kılmak için sahraya çıkın. Allah’a yemin ederim ki artık hiçbir zaman onun gibisi size kumandan olmayacaktır!’

Halk sahrada toplandı. Ebu Ubeyde’nin cenazesi getirildi. Muaz imam olarak namazı kıldırdı. O kabre getirildiğinde, Muaz b. Cebel, Amr b. el-As, Dahhak b. Kays kabrine indiler. Onu lahde koyup çıktıktan sonra toprakla örttüler ve Muaz b. Cebel ‘Ey Ebu Ubeyde! Yeminim olsun, seni öveceğim ve bâtıl, asılsız şeylerde söylemeyeceğim. Bâtılın Allah’ın gazabını getirip bana yüklemesinden korkuyorum. Bildiğim kadarıyla sen Allah’ı çokça zikredenlerdendin. Yeryüzünde sakın yürüyenlerdendin. Cahillerin hitabına maruz kaldıklarında, onlara selamla karşılık veren kimselerdendin. İnfak ettiklerinde israfa kaçmayan, cimrilik yapmayan, bu iki haslet arasında olanlardandın. Sen Allah’a yeminim olsun ki Allah’tan korkan ve tevazu gösterenlerdendin. Mütevazî olan, yetime ve miskine merhamet eden, kibirli ve hain kimselere bugzeden kimselerdendin!’ (34).

- Abdullah b. Abbas Muaviye’nin huzuruna girmek için izin istedi. O anda Kureyş’in bütün kabilelerinden Muaviye’nin yanında oturanlar vardı. Said b. As onun sağ tarafında oturuyordu. Muaviye, Abdullah b. Abbas’ın geldiğini görünce ‘Ey Said! Allah’a yemin ederim, bugün İbn Abbas’a öyle sualler soracağım ki cevap vermek onu yoracaktır’ dedi. Said İbn Abbas gibi bir insan senin suallerinin cevabından yorulmaz’ diye karşılık verdi. Abdullah b. Abbas oturduktan sonra Muaviye ona ‘Ebubekir hakkında ne dersin?’ diye sordu. İbn Abbas da şöyle cevap verdi: ‘Allah Ebubekir’den razı olsun. Allah’a yemin ederim ki Ebubekir Kur’an’ı çok okur, dünyaya meyletmekten uzak kalır, kötü konuşmazdı. Münkeri nehyeder, dinini iyi bilirdi. Allah’tan korkar, geceleyin ibadet eder, gündüzleri oruç tutardı. Dünyasında sağladı. İnsanlara adaleti uygulamakta azimliydi. Marufu emrederdi ve kendisi de yapardı. Bütün hallerinde Allah’a şükrederdi. Sabah-akşam Allah’ı zikrederdi. Nasihatlarla nefsinin tezkiye ederdi. Takva, iffet, zühd, temizlik hususlarında arkadaşlarından üstündü. Binaenaleyh onun aleyhinde konuşan, onu ayıplayan kimseye Allah kıyamet gününe kadar lanet yağdıracaktır’.

Muaviye ‘Peki Ömer b. Hattab hakkında ne diyorsun?’ dedi. İbn Abbas şöyle konuştu: ‘Allah Ebu Hafs’dan razı olsun. Allah’a yemin ederim ki o İslâm’ın dostuydu, yetimlerin sığınağıydı. İmanın merkezi idi. Zayıfların, korkanların kalesiydi. Halk için bir sığınaktı. Halka yardımcıydı. Allah için çalıştı, sabır gösterdi, yaptıklarının karşılığını Allah’tan istedi. Allah’da dini galib getirdi, memleketler fethedildi. Allah yeryüzünün çeşitli yerlerinde zikredildi. Sahralarda, tepelerde, etraflarda, bölgelerde hep Allah zikredildi. Ömer fahiş sözleri söylemek anında vakurdu. Korkunç devirlerde de, genişlikte de Allah’ı çokça zikrederdi. Her zaman Allah’ı zikrederdi. Kim ona buğzederse, Allah kıyamet gününe kadar ona lanet edecektir’ dedi.

Muaviye ‘Peki Osman b. Affan hakkında ne düşünüyorsun?’ diye sordu. İbn Abbas şöyle dedi: ‘Allah Ebu Amr’dan razı olsun. Allah’a yemin ederim, o insanların en cömerdi, halkın en merhametlisi, en sabırlısıydı. Seferler zamanında ibadet eder, Allah’ı zikir

anında çokça gözyaşı dökerdi. Gece gündüz daima düşünür, iyilik ve faziletlere koşardı. Her kurtarıcı noktaya tehlikeden kaçan bir kimsenin kaçıışı gibi kaçardı. Asker ve kuyu sahibi idi. (İbn Abbas bu sözünü Hz. Osman'ın Tebûk gazvesinde sıkıntılı orduyu büyük bir mal ile teçhiz ettiğine ve bir yahudiden Rume kuyusunu satın alıp Medinelî müslümanlara vakfettiğine işaret etmektedir). Hz. Peygamber'in iki kızına koca olmak suretiyle onun damadıydı. Kim ona söverse Cenabı Hak kıyamete kadar ona nedamet (pişmanlık) verecektir'.

Muaviye 'Peki Ali b. Ebî Talib hakkında ne düşünüyorsun?' dedi. İbn Abbas şöyle dedi: 'Allah Ebu'l-Hasan'dan razı olsun. Allah'a yemin ederim ki, o hidayetin nişanı, takvanın verasıydı. Aklın yuvası, güzellik ve zerafetin dağı, gece karanlığında yürüyüşün nuruydu. En büyük delile insanları çağırır, daha önceki sahifelerin içindekileri bilirdi. Kur'an'ı teviline vakıftı. Daima hidayet sebeplerine sarılır, haksızlık ve zulmü terkederdi. Tehlike yollarından hakka meyletmiş, gönül vermişti. İman eden ve Allah'tan korkanların hayırlısıydı. Gömlek giyenin, aba takanın efendisiydi. Hac ve umre yapanın efdaliydi. Adalet yapanların en müsamahakârıydı. Peygamberler ve hasseten Rasûlü Ekrem müstesna dünya ehlinin en hatibiydi. İki kibleye de yönelip namaz kılmıştı. Acaba ehli tevhidten ona deng olan var mıdır? Kadınların en hayırlısının kocası idi. Rasûlullah'ın iki torununun babasıydı. Gözüm onun gibisini görmedi ve kıyamete kadar da görmeyecektir. Kim ona lânet okursa, Allah'ın ve bütün kulların lâneti kıyamete kadar onun üzerine olsun!'

Muaviye 'Peki Talha ve Zübeyr hakkında ne diyorsun?' diye sorunca İbn Abbas şöyle dedi: 'Allah onların ikisine de rahmet eylesin! And ederim onlar afif (doğru) kişilerdi. Müslüman idiler, tahirdiler. Şehid idiler, âlimdiler. Her ne kadar bir kez ayakları sürçtüyse de İslâm'a daha önceki yardımlarından, peygamberine daha önceki sohbetlerinden ve güzel fiillerinden ötürü Cenab-ı Hak onların bu sürçmelerini affedecektir!'

Muaviye bu sefer 'Peki Abbas hakkında ne diyorsun?' diye sordu. İbn Abbas şöyle dedi: 'Allah Ebu'l Fadl'dan razı olsun. Allah'a yeminim olsun ki, o Rasûlullah'ın babasının özbeöz kardeşi idi. Rasûlullah'ın gözyadınılığıydı. Kavimlerin sığınak yeri ve efendisi idi. O Amcaların efendisiydi. Emirleri bilmek, neticeleri çözmek bakımından uzak görüş sahibi idi. İlim onu süslemişti. Onun fazileti zikredildiğinde soylar ve soplalar yıkılırdı. Onun aşiretinin şanı zikredildiğinde sebebler uzaklaşırdı. Nasıl böyle olmasın ki? Onu yeryüzünde yürütenlerin en hayırlısı, Kureyş'ten yürütenlerin iftiharı Abdulmuttalib yetiştirmişti' (35).

I. BÖLÜM : ALLAH'A ve RASÛLÜ'NE DAVET

Bu bölümde 'Allah'a ve Rasûlü'ne Davet' konu edilmekte, Allah'a ve Rasûlü'ne davetin, peygamber ve sahabe nezdinde her, şeyden nasıl daha sevimli olduğu ve onların halkın hidayete gelmesi hususunda nasıl çaba sarfettikleri, insanların Allah'ın dinine girmesini nasıl arzuladıkları, insanların Allah'ın rahmetine dalmasını nasıl istedikleri, bu hususta halkı hakka götürmek için nasıl çaba sarfettikleri anlatılmaktadır.

1. FASIL: DAVET SEVGİSİ VE DAVET İÇİN GAYRET

Hiz. Peygamber'in Bütün İnsanların İman Etmesine İlişkin Çabası

- İbn Abbas "Onlardan bir kısmı şaki, bir kısmı said idi" (Hud/105) ayeti ile buna benzer diğer ayetler hakkında şöyle demektedir: Rasûlullah bütün insanların iman etmesi ve hidayet üzere kendisine biat etmesi hususunda son derece arzuluymuştu. Bu sebeple Allah Teâlâ ona kendisinden O'nun ezeli ilminde saadetini dilediklerinin ancak iman edeceğini, şekavetini dilediklerinin ise sapıtacağını haber vererek şöyle buyurdu: "Ey Rasûlüm! İnsanlar iman etmeyecekler diye kederden neredeyse nefisine kıyacakmışın. Biz eğer dilesek onların üzerine gökten bir ayet indiriveririz de ona boyunları eğilekalır" (Şuara/3-4) (36).

Ebu Talib Vefat Ettiğinde Hiz. Peygamber'in Kavmini İslâm'a Davet Etmesi

- Ebu Talib hastalandığında Kureyş'ten içlerinde Ebu Cehil'in de bulunduğu bir grup Ebu Talib'in yanına girerek şöyle dedi: "Senin kardeşinin oğlu (Rasûl-ü Ekrem'i) kastediyorlar) bizim tanrılarımıza sövüyor, şöyle diyor, böyle yapıyor... Eğer çağırır da, bu işi yapmaktan onu nehyedersen çok iyi olur". Bunun üzerine Ebu Talib Hiz. Peygamber'i çağırdı. Hiz. Peygamber Ebu Talib'in yanına geldi, eve girdi. Kureyşliler ile Ebu Talib arasında bir kişinin oturabileceği kadar bir mesafe vardı. Ebu Cehil, Hiz. Peygamber'in Ebu Talib'in yanına oturması halinde Ebu Talib'in ona daha şefkatli olabileceği korkusuyla kalkıp o yeri kapattı. Hiz. Peygamber de amcası Ebu Talib'e yakın oturabileceği bir yer bulamadı, kapı yanında oturdu. Ebu Talib Hiz. Peygamber'e "Ey yeğenim, nedir bu durum? Kavmin senden şikâyet ediyor. İddialarına göre sen tanrılarını küfrediyor, onlar hakkında ileri-geri konuşuyormuşsun?". Meclistekiler birçok şeyler söylediler. Sonra Hiz. Peygamber konuşmaya başladı ve şöyle buyurdu: "Amca! Ben onları sadece bir tek kelime üzerinde anlaşmaya davet ediyorum. O kelimeyi söylerlerse şayet, Araplar onlara baş eğerler, acemler de cizye verirler".

Kureyşliler Rasûlullah'ın bu sözleri üzerine sevinerek şöyle dediler: "Bir kelime mi istiyorsun? Babanın başı üzerine yemin olsun ki sana on kelime bile veririz. Söyle nedir o kelime?"

Ebu Talib de "Ey yeğenim! o istediğin kelime nedir?" dedi. Rasûl-ü Ekrem de "O kelime Lâilâheillallah'dır" dedi. Bunun üzerine onlar ürkerek ayağa kalktılar, elbiselerini silkerek şöyle dediler: "O mabudlan bir mabud mu kıldı? Kesinlikle bu hayret verecek bir şeydir" (Sa'd/5). Bunun üzerine bu surenin beşinci ayetten sekizinci ayetine kadar olan kısmı nazil oldu (37).

Hiz. Peygamber'in Ebu Talib'e Vefatı Anında Kelime-i Tevhid'i Arzetmesi

- Kureyşliler Ebu Talib'e gidip onunla konuştular. Gidenler arasında Utbe b. Rebia. Şeybe b. Rebia, Ebu Cehil b. Hişam Ümeyye b. Halef, Ebu Süfyan b. Harb ve Kureyş'in ileri gelenlerinden bir grup vardı. Onlar "Ey Ebu Talib! Senin aramızdaki makamını biliyorsun. Gördüğün durum da gelmiş sana çatmış (ölümle pençeleşiyorsun). Biz hakkında endişeliyiz. Bizimle yeğenin Muhammed arasındaki hadiseyi biliyorsun. Onu çağır da bizim için ondan, onun için de bizden söz al. O bizden, biz de ondan şerrimizi uzaklaştıralım. O bizi, biz de onu diniyle başbaşa bırakalım" dediler. Ebu Talib Hiz. Peygamber'i çağırarak, ona "Yeğenim, bunlar

kavminin şerefliileridir. Senin yanına gelmişler ki sana bir şey versinler ve senden bir şey alsınlar” dedi. Hz. Peygamber “Evet, bir tek kelimeyi bana vereceksiniz ki o kelime ile Araplara hakim olacaksınız, acemler de size başağacaktır” dedi. Ebu Cehil “Söyle o kelimeyi, babanın başı üzerine yemin olsun ki sana on kelime bile veririz” dedi. Rasûl-ü Ekrem “Lâilâheillallah diyeceksiniz. Allah’tan başka taptıklarınızı bırakacaksınız” deyince yerlerinden fırlayıp şöyle dediler: “Ey Muhammed! Tânrılarımızı bir tek tanrı mı yapmak istiyorsun? Kesinlikle senin teklifin hayret vericidir!”

Sonra Kureyşliler birbirlerine “Yemin olsun ki bu, isteklerinizden hiçbirini size vermez. Gidin, Allah bizimle bunun arasında hükmedinceye kadar atalarımızın dinine devam edin” dediler ve sonra ayrıldılar. Ebu Talib “Ey yeğenim, Allah’a yemin ederim, senin onlardan hududu aşacak bir şey istediğini görmedim” deyince Rasûl-ü Ekrem, Ebu Talib’in iman edeceğine ümid bağladı ve “Ey amcam! O halde sen bari bu kelimeyi söyle de bu kelimedden ötürü kıyamet gününde şefaatin sana helal olsun” dedi. Ebu Talib, Rasûl-ü Ekrem’in bu husustaki ısrarını görünce “Ey yeğenim, eğer benden sonra senin ve senin babaoğullarının üzerinde bir ar korkusu olmasaydı, Kureyşliler bu kelimeyi ölümden korktuğum için söylediğini sanmasaydılar söyledim. Ben bu kelimeyi ancak seni sevindirmek için söylerim...” dedi (38).

- Ebu Talib ölüm döşğinde iken Rasûl-ü Ekrem onun yanına girdi. Yanında Ebu Cehil ile Abdullah b. Ebî Ümeyye vardı. “Ey amcam! Lâilâheillallah de ki bu kelimeyle Allah katında seni müdafaa edeyim” dedi. Bunun üzerine Ebu Cehil ile Abdullah b. Ebî Ümeyye, Rasûlullah’ın bu sözüne karşılık “Ey Ebu Talib! Sen Abdulmuttalib’in dininden ayrılmak mı istiyorsun?” dediler ve durmadan Ebu Talib ile konuştular. Son kelime olarak Ebu Talib onlara “Abdulmuttalib’in dini üzerimdeyim” dedi. Rasûl-ü Ekrem “Andolsun ki, senin için, yasaklanmadıkça af talebinde bulunacağım” dedi. Bunun üzerine Tevbe/113 ve Kasas/56 ayetleri indi(39).

- Ebu Talib ölüm döşğinde iken Rasûlullah ona vardı: “Ey amca! Lâilâheillallah de ki kıyamet gününde onunla senin için şahidlik edeyim” dedi. Ebu Talib “Eğer Kureyşliler beni ayıplamasaydı, ‘o ölüm korkusundan bunu söylemiştir’ demeseydi senin gözünü aydınlatırdım (bu kelimeyi söyledim). Fakat ben bunu ancak senin gözünü aydınlatmak için söylüyorum” dedi ve bunun üzerine Allah Teâlâ Kasas/56 ayetini indirdi (40).

H. Peygamber’in Allah’a Davet Vazifesinin İhmaline Karşı Çıkışı

- Kureyş ileri gelenleri Ebu Talib’e geldiler ve -‘Zorluklara Göğüs Girmek’ konusunda anlatılacağı gibi- Hz. Peygamber’den yakındılar. Ebu Talib Rasûl-ü Ekrem’e hitaben “Yeğenim! Allah’a yemin ederim ki benim bildiğime göre sen bana itaat edersin. Kavmin yanına geldi ve iddialarına göre sen kâbelerinde ve meclislerinde onlara varıp hoşlarına gitmeyen sözler söylüyormuşsun. Eğer onlara bu sözleri söylememeyi münasib görürsen (ne âlâ)” dedi. Bunun üzerine Rasûl-ü Ekrem mübarek gözlerini göklere doğru kaldırıp buyurdu: “Allah’a yemin ederim, vazifemi terketmek hususunda herhangi birinizin şu güneşten bir ateş parıltısını getirmesinden daha güçlü değilim (vazifemi terketmem birinizin şu güneşten bir parça ateş getirmesinden daha zordur)” (41).

- Ebu Talib, Rasûl-ü Ekrem’e “Ey yeğenim! Kavmin bana geldiler. Şöyle şöyle söylediler. Hem kendine hem de bana acı. Gücümün ve senin gücünün yetmediği bir yükü bana yükleme. Senin sözünden kavminin hoşuna gitmeyi terket!” dedi. Ebu Talib’in bu konuşmaları üzerine Hz. Peygamber Ebu Talib’in kendi hakkındaki himaye fikrindegişmiş, bundan böyle kendisine yardımcı olmayacağını, onu kavmine teslim edeceğini ve onunla beraber olmaya gücü kalmamış zannetti. Bunun üzerine Hz. Peygamber “Ey amcam! Eğer güneş sağ elime, ay da sol elime verilse davamı, Allah bu davayı galib getirinceye veya bu dava uğrunda helâk oluncaya kadar davamı terketmem” dedi ve gözyaşları dökerek ağladı (42).

- Kureyşliler birgün biraraya gelerek şöyle dediler: “Sihri, kâhinliği ve şiiri en fazla, en güzel bileninizi seçin. Toplumumuzu parçalayan, işlerimizi darmadağın eden, dinimize dil uzatan şu kişiye (Hz. Muhammed’i kastediyorlar) varsın, onunla konuşsun ve onun cevabını dikkatle izlesin”. Onlar (Kureyşliler) Utbe b. Rebia’dan başka bu işi becerecek kimseyi bilmediklerini söyleyince, Utbe’ye hitaben “Ey Ebu’l-Velid! Şu Muhammed’e bir git” dediler. Utbe de Rasûl-ü Ekrem’e varıp şöyle dedi: “Ey Muhammed! Sen mi daha hayırlısın yoksa (baban) Abdullah mı?” Rasûl-ü Ekrem sustu. Utbe “Ey Muhammed! Sen mi daha hayırlısın yoksa Abdulmuttalib mi?” dedi. Rasûl-ü Ekrem yine sustu. Utbe “Eğer sen Abdullah ve Abdulmuttalib’in senden daha hayırlı olduklarını söylüyorsan onlar senin bugün ayıpladığın, dil uzattığın tanrılara taptılar. Eğer sen onlardan hayırlı olduğunu iddia ediyorsan, konuş senin sözünü dinleyelim. Allah’a yemin ederim ki kavmi hakkında senden daha bereketsiz bir yavru doğduğunu sanmıyoruz. Sen bizim toplumumuzu parçaladın, işlerimizi darmadağın ettin, dinimize dil uzattın. Araplar arasında bizi rezil ettin. Hatta Araplar arasında şöyle sözler yayıldı. ‘Kureyş’in içinde bir sihirbaz var. Kureyş’in içinde bir kâhin var’. Allah’a yemin ederim ki biz, ancak bir gebe kadının sayhasını bekliyoruz. O zaman bir kısmımız diğerine kılıçlarla hücum edecek ve yok olacağız. Ey kişi! (Hz. Peygamber’e hitab ediyor)! Senin mala ihtiyacın varsa sana aramızda mal toplayalım da sen Kureyş’in en zengin kişisi olasın. Eğer kadınlara ihtiyacın varsa Kureyş’in en hayırlı hanımını istersen iste onlardan on tanesini seninle evlendirelim” dedi. Rasûl-ü Ekrem “Sözün bitti mi?” diye sordu. Utbe “Evet” deyince Rasûl-ü Ekrem “Rahman ve Rahim olan Allah’ın adıyla! Ha, Mim. Bu kitab merhamet eden ve merhametli olan Allah’ın katından indirilmiştir” diye başlayan Fussilet suresinin birinci ayetinden onüçüncü ayete kadar olan bölümü okudu.

“De ki: İşte sizi Âd ve Semud’un başına gelen yıldırıma benzer bir azab ile uyardım” cümlesine vardığında, Utbe “Yeter, fazla okuma! Bundan başka yanında birşey yok mu? Başka birşey söylemiyor musun?” deyince Hz. Peygamber “Hayır” dedi. Bunun üzerine Utbe, Kureyş’e geri döndü. Kureyş “Bize ne haber getirdin?” diye sordular. Utbe “Söylemedik hiçbir şey bırakmadım. Sizin konuşmak istediğiniz herşeyi konuştum” dedi. Kureyş sordu: “Muhammed sana cevap verdi mi?” Utbe “Evet, verdi” dedikten sonra şöyle devam etti: “Hayır! Şu Kâbe’yi mabed olarak diken Allah’a yemin ederim ki ben Muhammed’in sözlerinden birşey anlamadım. Ancak o sizi Âd ve Semud’un başına inen yıldırım gibi bir yıldırımla uyarmaktadır” dedi. Kureyşliler “Azab olasıca! Kişi seninle arapça konuştu. Sen ise ne konuştuğunu bilmiyorsun. Bu olur mu?” deyince Utbe “Hayır, Allah’a yemin ederim ki onun söylediğinden yıldırımın zikrinden başka hiçbir şey anlamadım” dedi(43).

- Bir başka rivayette Utbe’nin sözü “Eğer senin kafadaki düşünce reislikse, baş olmaksa senin için bayraklarımızı bağlar, sen hayattakalılıkça bize reis olursun” şeklinde de gelmektedir (44).

- Rasûl-ü Ekrem “Eter onlar yüz çevirirlerse de ki: Âd ve Semud’a isabet eden yıldırım gibi bir yıldırımdan sizi uyarırım” cümlesini okuduğu zaman, Utbe Rasûl-ü Ekrem’in ağzını eliyle kapattı ve sıla-i rahimle ona yemin verdirdi ki böyle birşey söylemesin. Bunun üzerine Kureyş’in yanına gitmeyip evine çekildi. Bu manzara karşısında Ebu Cehil, Kureyş’e hitaben şunları söyledi: “Ey Kureyş cemaati! Allah’a yemin ederim, bizim görüşümüze göre, Utbe Muhammed’e meylett (müslüman oldu). Muhammed’in yemeği onun hoşuna gitti. Bu da Utbe’ye isabet eden bir fakirlikten ileri geliyor. Gelin, Utbe’ye gidelim” dedi ve Utbe’nin yanına vardılar. Ebu Cehil, Utbe’ye hitaben “Ey Utbe! Allah’a yemin olsun ki biz sana Muhammed’e meylettğinden, onun

durumu hoşuna gittiğinden dolayı geldik. Eğer senin bir malî sıkıntın varsa mallarımızdan seni Muhammed'in yemeğinden zengin kılacak miktarı derleyebiliriz" dedi. Bu sözler karşısında Utbe öfkelenerek ebediyyen İviuhammed'le konuşmayacağına dair Allah'a yemin etti ve dedi ki: "Siz Kureyşliler biliyorsunuz ki mal yönünden bütün Kureyşlilerden zenginim. Ben böyle birşey için değil de şunun için onun yanından dönerken size gelmedim" dedi ve Rasûl-ü Ekrem'le aralarında cereyan eden hadiseyi naklettikten sonra sözlerine şunu ekledi: Muhammed bana öyle bir cevap verdi ki, vallahi o ne sihirdir, ne şiirdir, ne de kâhinliktir" dedi ve Fussilet suresini 12. âyete kadar okudu. "Ben onun ağzını elimle kapattım. Sıla-i rahimle yemin verdirdim ki bizim başımıza böyle bir şey getirmesin. Biliyorsunuz ki Muhammed bir şey söylediği zaman yalan söylemez. Korktum ki azab size de isabet eder" (45).

- Kureyşliler Rasûlullah'ın önünde bir araya geldiler. Rasûl-ü Ekrem, Mescid-i Haram'da oturuyordu. Utbe b. Rabia Kureyş'e "Bırakın, onun yanına ben gideyim, onunla konuşayım. Umulur ki ben sizden daha fazla ona şefkat göstermiş olayım" dedi. Bunun üzerine Utbe kalkarak Rasûl-ü Ekrem'in yanına gitti, oturdu ve dedi ki: "Ey yeğenim! (Rasûlullah'ın pederiyle akraba olduğundan dolayı böyle hitab etmiştir). Sen aile olarak bizim en şerefli ailelerimizdensen. Mevki bakımından bizden üstünsün. Sen kavminin içerisine öyle bir şey soktun ki senden önce hiç kimse kavminin içine senin soktuğun şeyin bir benzerini sokmamıştır. Eğer senbu konuşma ile mal ve servet istiyorsan hepimizden mal bakımından daha zengin oluncaya kadar bunu kavmin senin için toplayacaktır. Eğer şeref istiyorsan seni müşerref kılabiliriz. Kavminden hiç kimse senden şerefli olmaz. Sensiz hiçbir iş yapmayız. Eğer bu sana isabet eden cin felaketi ise ve cinden kurtulmaya gücün yetmiyorsa, hazinelerimizin hepsini verip, seni tedavi ettirmek için çaba sarfederiz. Eğer krallık istiyorsan seni kendimize kral seçeriz" dedi. Bu sözler karşısında Cenabı Peygamber, Utbe'ye hitaben "Ey Ebu Velid! Sözün bitti mi?" diye sorunca, Utbe "Evet" dedi. Rasûl-ü Ekrem rivayete göre Secde suresini secdeyi emreden ayete kadar okudu ve secde etti. Utbe de ellerini arkasına bağlamıştı. Rasûl-ü Ekrem okumayı bitirdikten sonra Utbe ayağa kalktı. Kavminin cemaatine ne götüreceğini bilmez şekildeydi. Onun geldiğini gördüklerinde aralarında "Utbe sizin yanınızdan kalkıp gittiği gibi size geliyor" dediler. Utbe gelip yanlarına oturarak şöyle dedi: "Ey Kureyş cemaati! Bana emrettiklerinizi Muhammed'le konuştum. Konuşmamı bitirdikten sonra öyle bir söz söyledi, öyle bir konuşma yaptı ki, Allah'a yemin ederim, onun bir benzerini hiçbir zaman işitmemiştimve ona ne diyeceğimi bilemedim. Ey Kureyş cemaati! Bana bugün itaat edin, bundan sonra -isterseniz- hep isyan edin. Gelin, o kişiyi (Rasûl-ü Ekrem'i kastediyor) terkedin, ondan uzak durun. Allah'a yeminim olsun ki o, üzerinde bulunduğu vazifeyi terketmez. Onunla diğer Araplar arasından çekilin. Eğer o galib gelirse onun şerefi sizin de şerefinizdir. Onun izzeti sizin de izzetinizdir. Eğer mağlub olursa siz onun şerrinden başkasının vasıtasıyla kurtulmuş olursunuz!" Kureyş, Utbe'ye hitaben, "Ey Ebu Velid! Sen müslüman mı oldun? (veya sen galiba müslüman oldun)" dediler (46).

Allah'a Davet Hususunda Vazifeli Olan Hz. Peygamber'in Cihad Etmekteki Israrı

- Hudeybiye zamanında "İnsanları Hidayete Götüren Ahlâk" bahsinde uzun uzadıya zikredildiği gibiBudeyl b. Verka el-Huzai geldi. Beraberinde Beni Huzaa'dan birkaç kişi daha vardı. Tihame ehli arasında Beni Huzaa, Rasûlullah'ın dost ve sırdaşıydı. Budeyl b. Verka, Rasûlullah'a şunları söyledi: "Ben arkamda Kâb b. Lueyy, Amr b. Lueyy kabilelerini bırakıp geldim. Bunlar Hudeybiye sularının akıcı kısmında konaklamışlardı. Onlarla beraber küçük-büyük tüm fertleri vardı. Onlar seninle savaşacaklar ve Kâbe'ye gitmene mâni olacaklar!" Bu sözleri işiten Rasûlullah şöyle buyurdu: "Biz hiç kimseyle savaş için gelmiş değiliz. Biz Umre ziyaretini yapmak için geldik. Harb (Bedir gibi Kureyş'le yapılan diğer savaşlar kastedilmektedir) onları zayıf düşürmüş, yormuştur (harbe talip olmasınlar). Eğer isterlerse onlarla bir müddet sulh için aramızda belli bir müddet tayin ederiz. O zaman benimle halkım arasından çekilirler. Eğer ben galib gelirim -o zaman girerlerse- halkın girdiği dine girerler. Aksi takdirde o zamana kadar istirahat etmiş olurlar, eğer illa benimle savaşmak istiyorlarsa, nefsimi elinde tutan Allah'a emin ederim ki boynum tek kalıncaya (ölünceye) kadar, bu iş (peygamberlik) hususunda onlarla savaşırım. Allah'a yemin ederim ki Allah'ın emri muhakkak yerini bulacaktır (İslâm hakim olacaktır)" (47).

- "Vay Kureyş'in haline! Savaş onları yedi. Acaba benimle diğer araplar arasından çekilirlerse ne zararları vardır? Eğer Araplar beni mağlub ederlerse -zaten onların isteği de budur- istekleri yerine gelmiş olur. Eğer Allah beni Araplara galib getirirse, onlar o zaman istirahat etmiş ve zengin olarak İslâm'a girmiş olurlar. Eğer İslâm'a girmeseler işleri yerine gelmiş olarak o zaman bizimle savaşırılar. Kureyş ne zannediyor? Allah'a yemin ederim, İslâm üzere durmadan onlarla savaşırım. Ta ki Allah beni onlara galib getirinceye veya bu boynum yalnız kalıncaya (ölünceye) kadar..."(48).

Hız. Peygamber'in Hayber Savaşı'nda Hız Ali'ye Halkı İslâm'a Davet Emri

- Allah'ın Rasûlü, Hayber gününde "Andolsun, ben şu bayrağı yarın bir kişiye vereceğim ki Allah onun eliyle Hayber'i fethedecektir. O, Allah ve Rasûlü'nü sever, Allah ve Rasûlü de onu severler" diye buyurdu. Halk o gece sabaha kadar bayrağın kime verileceğini, o kişinin kim olacağını müzakere edip durdular. Sabahleyin halk Rasûlullah'ın yanına geldi. Herkes bayrağın kendisine verileceğini ümid ediyordu. Rasûl-ü Ekrem "Ebu Talib'in oğlu Ali nerededir?" dedi. Sahabe "Ey Allah'ın Rasûlü! Onur, gözleri ağrıyor. Onun için buraya gelemedi" deyince, Rasûl-ü Ekrem birisini göndererek onu çağırdı. Hız. Ali geldi ve Hız. Peygamber, Hız. Ali'nin mübarek gözlerine tükürüğünü sürdü. Ona dua etti. Hiç hasta olmamış gibi şifayab oldu. Resûlü Ekrem bayrağı ona verdi. Hız. Ali "Ey Allah'ın Rasûlü! Onlar bizim gibi oluncaya kadar onlarla mücadele edeceğiz, savaşacağız" dedi. Allah'ın Rasûlü "Git! Onların sahasına girinceye kadar devam et. Sonra onları İslâm'a davet et. Onlara İslâm'da Allah'ın haklarından neler var olduğunu haber ver. Allah'a yemin ederim, eğer senin vasıtanla Cenabı Hak bir kişiyi hidayete getirirse, bu senin için kırmızı develerden daha hayırlıdır" buyurdu (49).

Hız. Peygamber'in Hakem b. Keysan'ı İslâm'a Davet Hususundaki Sabrı

- Mikdad b. Amr şöyle anlatıyor: Ben Hakem b. Keysan'ı esir aldım. Komutanımız onu öldürmek istedi. Ben dedim ki: "Onu öldürme! Rasûlullah'a götürelim". Böylece onu Rasûlullah'a götürdük. Rasûlullah onu durmadan İslâm'a davet etti. Fakat bu durum biraz uzun sürdü. Bir türlü imana gelmiyordu. Hız. Ömer "Ey Allah'ın Rasûlü! Neye binaen bu adamla konuşuyorsun? Yemin olsun bu ebediyyen müslüman olmaz. Bana izin ver de bunun boynunu vurayım da cehennemini boylasın" dedi. Rasûlü Ekrem, Hız. Ömer'in bu teklifini kabul etmedi ve ona cevap vermedi. Sabır gösterdi, Hakem de sonunda müslüman oldu. Hız. Ömer dedi ki: "Bir de ne göreyim adam müslüman oldu. Böylece geçmiş ve gelecekte beni mahçub etti. Kendi kendime dedim ki "Rasûlullah'ın benden daha iyi bildiği bir hususta nasıl Rasûlullah'a muhalefet edebildim. Oysa maksadım Allah'a ve Rasûlü'ne hizmet etmektir". Yine Hız. Ömer

şöyle demiştir: “Hakem müslüman oldu. Andolsun onun İslâm’ı güzel oldu. Allah yolunda cihad etti. Ta ki Mauna kuyusunda şehid edildi. Binaenaleyh Rasûlullah kendisinden razı olduğu halde şehid düştü ve cennete gitti”(50).

- Hakem, Rasûl-ü Ekrem’e “İslâm da nedir? diye sorunca Rasûl-ü Ekrem “Bir olan Allah’a kulluk yapacaksın. Onun ortağı yoktur, diyeceksin. Muhammed’in de Allah’ın kulu ve rasûlü olduğuna şahadet edeceksin” buyurdu. Hakem “Ben müslüman oldum” dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber dönüp ashabına baktı ve şöyle buyurdu: “Eğer demin bu zat hâkkındaki sözlerinizi dinleyip, onu öldürseydim cehenneme giderdim”(51).

Vahşi b. Harb’in Müslüman Oluşu

- Allah’ın Rasûlü, Hz. Hamza’nın katili Vahşi b. Harb’e haber göndererek onu İslâm’a davet etti. Vahşi, Rasûlü Ekrem’e şu cevabı gönderdi: “Ey Muhammed! Sen beni İslâm’a nasıl davet edersin? Halbuki senin iddiana göre adam öldüren veya Allah’a ortak koşan veya zina eden bir kimse günahlarla karşı karşıya gelir. Onun için kıyamet gününde azab kat kat verilir. O azapta rezil ve zelil olarak kalır. Ben ise bütün bunları yaptım. Acaba benim için bir ruhsat var mıdır?” dedi. Bunun üzerine Cenabı Hak, Furkan suresinin 70. ayetini nazil buyurdu. Vahşi “Ey Muhammed! Ancak tevbe eden, iman eden, salih amel işleyenleri istisna eden şart şiddetli bir şarttır. Belki de ben buna güç yetiremeyeceğim” diye haber saldıığında, Cenabı Hak, Nisa suresinin 48. ayetini indirdi. Yine Vahşi “Ey Muhammed! Görüyorum ki bu da Allah’ın isteğinden sonra olur. Bilmiyorum acaba Allah beni affeder mi, etmez mi? Bundan başkası var mıdır?” dedi. Bunun üzerine Cenabı Hak Zümer suresinin 53. ayetini indirdi. Vahşi “Buna gelince, evet” dedi ve müslüman oldu. Halk “Ey Allah’ın Rasûlü! Vahşi’ye isabet eden bize deetmiştir (biz de onun gibi katl, zina işlemişizdir)” dediler. Rasûl-ü Ekrem de “Bu ayetin muhatabı sadece Vahşi değil, bütün müslümanlardır” buyurdu (52).

- Şirk ehlinde bir grup çok adam öldürmüştü. Zina etmişler, hem de çok etmişlerdi. Rasûl-ü Ekrem’e dönüp dediler ki: “Senin söylediğin ve bizi davet ettiğin şey güzeldir, eğer bize işlediklerimizin keffareti olduğunu söylersen!”. Bunun üzerine Furkan suresinin 68. ayeti ile Zümer suresinin 53. ayetleri indi (53).

Hiz. Peygamber’in Tebliğ Hususundaki Çalışmasından Dolayı Benzi Sararan ve Bundan Ötürü Hiz. Fatıma’nın Ağlaması

- Allah Rasûlü bir gazadan döndü. Mescide girerek iki rekât namaz kıldı. Seferden her geldiğinde mescide girerek iki rekât namaz kılmak hoşuna giderdi. Sonra Hiz. Fatıma’nın halini sorar, sonra zevcelerine giderdi. Bir ara seferden geldi. Hanımlarının evlerine gitmeden önce Hiz. Fatıma’nın yanına vardı. Fatıma onu kapıda karşıladı. Onun yüzünü (bir rivayete göre ağzını), gözlerini öpüyor ve ağlıyordu. Rasûl-ü Ekrem “Niçin ağlıyorsun?” diye sorunca Hiz. Fatıma “Ey Allah’ın Rasûlü! Seni rengin solmuş ve elbiselerin çürümüş olarak görüyorum. Bundan dolayı ağlıyorum” dedi. Resûl-ü Ekrem ona “Ey Fatıma! Ağlama, Cenabı Hak senin babanı öyle bir işle vazifelendirmiştir ki yeryüzünde çamurdan yapılmış hiçbir ev, kıldan yapılmış hiçbir çadır ve hiçbir otağ kalmayacaktır ki Allah o işle oraya ya izzeti veya zilleti sokacaktır. Öyle ki gecenin vardığı gibi o noktaya varacaktır” (54).

İslâm Daveti’nin Yayılması Hakkında Temim ed-Dari’nin Hadisi

- “Rasûlullah’tan şöyle dinledim: “Gece ve gündüzün vardıkları noktaya bu emir varacaktır. Allah çamurdan yapılmış hiçbir evi ve kıldan yapılmış hiçbir çadırı bırakmayacaktır ki bu din oraya girmesin. Azizinin izzetini, zelilin zilletini getirecektir. Bu öyle bir izzettir ki Allah İslâm ve İslâm ehlini onunla aziz kılar. Öyle bir zillettir ki onunla küfrü zelil kılar”.

Temimi ed-Dari der ki: “Ben aile efradımdan bunu gördüm. Onlardan müslüman olanlara hayr, şeref ve izzet isabet etti. Onlardan kâfir kalanlara ise zillet, alçaklık ve haraç isabet etti” (55).

Hiz. Ömer’in Mürtedlerin İslâm’a Dönmeleri Hususundaki Arzu ve Gayreti

- Ebu Musa el-Eş’âri, Tuster şehrinin fethini Hiz. Ömer’e haber vermek için beni elçi olarak gönderdi. Hiz. Ömer bana Bekir b. Vail adlı kabileden İslâm’dan irtidat etmiş, müşriklere ilhak olmuş altı kişinin hâlini sordu ve “Bekir b. Vail’den o kişiler ne oldu?” deyince ben de “Ey müminlerin emiri! Onlar İslâm’dan irtidat eden bir kavimdir. Müşriklere ilhak oldular. Onların yolu ancak öldürülmektir” dedim. Hiz. Ömer “Onları sulh yoluyla elde etmeniz, güneşin üzerinde doğduğu sarı ve beyazdan (altın ve gümüşten) benim katımda daha sevimli olurdu” dedi. Ben “Ey müminlerin emiri! Eğer sen onları tutsaydın onlar hakkında nasıl bir hüküm verirdin?” diye sordum. Hiz. Ömer “Onlara çıktıkları kapıyı arzedirdim ki oraya tekrar girsinler. Eğer bunu yapsaydılar onlardan kabul ederdim. Aksi takdirde onları hapse koyardım” dedi (56).

- Hiz. Ömer’in yanına, Ebu Musa el-Eş’âri tarafından bir kişi geldi. Hiz. Ömer o kişiden halkın (cephede olanların) haberini sordu. O da cevap verdi. Sonra Hiz. Ömer “Acaba uzak memlekette yeni bir habervar mıdır?” diye sordu. Kişi “Evet vardır, o da şudur: Bir kişi İslâm’dan sonra küfrü seçti”. Hiz. Ömer “Siz onun hakkında ne yaptınız?” diye sordu. Gelen elçi “Onu yakaladık ve boynunu vurduk” dedi. Hiz. Ömer “Eğer onu üç gün hapsedeydiniz ve ona hergün bir ekmek yedirseydiniz ve tevbe etmesini teklif etseydiniz umulurdu ki tevbe eder, Allah’ın emrine dönüş yapardı. Ey Allah’ım! Ben orada hazır değildim, böyle bir kişinin öldürülmesini emretmedim. Ve benim kulağıma bu haber geldiği zaman bundan razı olmadım” diye Cenabı Hak’tan mağfiret diledi (57).

- Amr b. As, Hiz. Ömer’e bir mektup yazarak müslüman olduktan sonra kâfir olan, sonra müslüman olduktan sonra tekrar kâfir olan ve bunu birkaç defa yapan bir kimse hakkında şöyle bir soru sordu: “Onun İslâm’ı kabul edilir mi?” Hiz. Ömer “Onun İslâm’ını kabul et, Allah’ın onlardan kabul ettiği müddetçe. Ona İslâm’ı arzet, eğer kabul ederse bırak. Aksi takdirde boynunu vur” (58).

Hiz. Ömer’in Bir Rahibin Durumuna Ağlaması

- Hiz. Ömer bir rahibin yanından geçerken (herhalde bu hadise Şam’a sefer yaptığı zaman olmuştur) durdu ve rahibi çağırdı. Ona “Bu müminlerin emiridir!” denilince rahib kilisesinden çıktı. Hiz. Ömer, hastalanmış, benzi beti kaçmış, yorgun, dünyayı terketmiş bir kişi ile karşılaştı. Onu gördüğünde Hiz. Ömer ağladı. Hiz. Ömer’e onun hristiyan olduğunu, onun için niçin ağladığını hatırlatan bir

kişiyi “Bunu biliyorum. Fakat ona acıdım ve Cenabı Hakk’ın (Gaşiyeye suresinin 3-4.) ayetlerini hatırladım. Onun yorgunluğuna, bitkinliğine rağmen, ateşe girecek oluşuna acıdım” dedi (59).

2. FASIL: ŞAHISLARIN İSLÂM’A DAVET EDİLMESİ

Hiz. Peygamber’in Hiz. Ebubekir’i İslâm’a Davet Etmesi

- Ebu Bekir Sıddık evinden çıkıp Rasûlullah’a gidiyordu. Cahiliye döneminde de peygamberin dostu idi. Rasûlullah ile yolda karşılaştı ve “Ey Ebe’l-Kasım! (Bu Rasûl-ü Ekrem’in künyesidir). Sen kavminin meclislerinden kayboldun (onların yanına gelmiyorsun). Seni atalarını ayıplamakla itham etmektedirler” dedi. Bunun üzerine Rasûl-ü Ekrem, Ebubekir’e hitaben “Ben Allah’ın Rasûlü’yüm. Seni Allah’a davet ediyorum” dedi. Sözü bitirdikten sonra Ebubekir Sıddık müslüman oldu. Ve Rasûl-ü Ekrem onun yanından ayrıldı. Fakat Mekke’yi kapsayan iki dağ arasında Rasûl-ü Ekrem’in Ebu Bekir’in İslâm’ından sevindiği kadar sevenen hiç kimse yoktu. Ebubekir Sıddık evine gitti. Osman bin Affan’a, Talha b. Ubeydullah’a, Zübeyr b. Avvama, Sa’d b. Ebî Vakkas’a vardı, teklifte bulundu. Onlar da müslüman oldular. Ertesi gün Osman b. Maz’un, Ebu Ubeyde b. Cerrah, Abdurrahman b. Avf, Ebî Seleme b. Abdülesed, Erkam b. Ebî’l-Erkam’ı getirdi, onlar da müslüman oldular(60).

- Ebubekir Sıddık, Rasûlullah ile karşılaşınca “Ey Muhammed! Kureş’in, senin tanrılarımızı terkedip, akıllarımızı hiçe saydığı, atalarımızı tekfir ettiğin şeklindeki sözleri doğru mu?” dedi. Rasûl-ü Ekrem “Evet, kesinlikle ben Allah’ın Rasûlü ve peygamberiyim. Allah, peygamberliği insanlara tebliğ etmek için beni gönderdi. Ben seni hakka ve Allah’a davet ediyorum. Allah’a yemin olsun ki, bu davetim hakkadır. Ey Ebubekir, ben seni tek olan Allah’a davet ediyorum. O’nun ortağı yoktur. O’ndan başkasına kulluk yapma. O’nun taati üzerinde devam et” dedi ve Hiz. Ebubekir’e Kur’an okudu. Hiz. Ebu Bekir ilk önce ne ikrar etti ne de inkâr! Sonra müslüman oldu, putları bıraktı. Allah’a koştuğu ortakların hepsini attı. İslâm’ın doğruluğunu ikrar etti. Tasdik edici bir mümin olarak Hiz. Ebubekir o gün Rasûlullah’ın yanından ayrıldı (61).

- Allah’ın Rasûlü şöyle buyurdu: “İslâm’a davet ettiğim herkesin yanında bir tereddüd, bir düşünce vardı (ilk etapta hemen İslâm’ı kabul etmediler). Ancak Ebubekir bu hükümden müstesnadır. Ona İslâm’ı tebliğ ettiğimde tereddüt etmedi ve duraklamadı”(62).

İbn İshak’ın daha önce Ebubekir’in “ne ikrar etti ne de inkâr” şeklindeki rivayeti münker bir rivayettir. Hem İbn İshak hem de başka siyer alimleri zikrederler ki Hiz. Ebubekir, Rasûl-ü Ekrem’in peygamberlikten önce de arkadaşıydı. Rasûl-ü Ekrem’in doğruluğunu, eminliğini, güzel ahlâklı olduğunu ve bunların da kendisinde halka karşı dahi yalan söylemeye mâni olduklarını biliyordu. O halde Rasûl-ü Ekrem, Allah’a karşı nasıl yalan söyleyecekti? İşte bunu bildiği için Rasûl-ü Ekrem ona, “Cenabı Hak beni peygamber olarak gönderdi” der demez peygamberi tasdik etti. Hiçbir tereddüd göstermedi ve hiçbir an için geri kalmadı.

- “Allah beni peygamber olarak size gönderdi. Siz bana ‘sen yalan söylüyorsun’ dediniz. Ebubekir ise beni tasdik etti. Nefsiyle, malıyla bana yardımda bulundu. Acaba benim arkadaşımı (Hiz. Ebubekir’i kastediyor) benim için terkeder, yakasını bırakır mısınız?”

Bu sözü Rasûl-ü Ekrem iki defa söyledi. Artık bu sözden sonra hiç kimse Hiz. Ebubekir’i rahatsız etmedi. Rasûlullah’ın bu sözü de Hiz. Ebubekir’in ilk müslüman olduğu hususunda nass gibidir (63).

Hiz. Peygamber’in Hiz. Ömer’i İslâm’a Davet Etmesi

- “Yârabbi! İslâm’ı (müslümanları) Hattab oğlu Ömer’le veya Ebu Cehil bin Hişam’la aziz kıl”. Allah Teâlâ, Rasûlünün Hiz. Ömer hakkındaki duasını kabul etti. Onun üzerine İslâm’ı bina etti ve Ömer’le putları yıktı (64).

Said bin Zeyd ile hanımı olan Hattab’ın kızı Fatıma hakkında gelen ve “Sahâbîlerin Zorluklara Tahammül Göstermeleri” bölümünde zikredilecek olan rivayete göre, Rasûl-ü Ekrem, Ömer’in iki pazusundan tutarak onu sarstı ve ona “Senin isteğin nedir? Niçin buraya geldin?” diye sordu. Hiz. Ömer, Rasûl-ü Ekrem’e “İnsanları davet ettiğin şeyi bana arz et” deyince, Rasûl-ü Ekrem “Allah’tan başka ilah olmadığına, O’nun tek ve ortaksız olduğuna, Muhammed’in de Allah’ın kulu ve Rasûlü olduğuna şahidlik et” dedi. Böylece Ömer aynı yerde müslüman oldu ve Rasûl-ü Ekrem ona “O halde çık” dedi (65).

- Esleme şöyle anlatır: Hiz. Ömer bize “Size nasıl müslüman olduğumu anlatmamı istiyor musunuz?” deyince “Evet, istiyoruz” dedik. Hiz. Ömer şöyle buyurdu: “Allah Rasûlü’nün en şiddetli düşmanlarındandım. Safa yanındakibir evde bulunan Rasûlullah’a vardım, huzurunda oturdum. Benim gömüğümün yakasına yapıştı. sonra buyurdu: “Ey Hattab’ın oğlu! Müslüman ol! Yarabbi! Onu hidayet et!”

Dedim ki: “Allah’tan başka mabud olmadığına şahidlik ederim. Ve yine şahidlik ederim ki sen Allah’ın Rasûlü’sün!” Müslüman olduğum zaman Müslümanlar hep bir ağızdan tekbir getirdiler ki bunların tekbir sesleri Mekke yollarında işitildi...” (66).

Hiz. Peygamber’in Hiz. Osman’ı İslâm’a Davet Etmesi

- Hiz. Osman şöyle anlatır: “Teyzem Abdulluttalib’in kızı Erva’yı ziyarete gitmiştim. Bu esnada Rasûl-ü Ekrem halasının evine geldi. Ben durmadan Rasûlullah’a bakıyordum. O gün Rasûlullah’ın durumundan bir şeyler meydana çıkmıştı. Hiz. Peygamber bana yönelerek dedi ki: “Ey Osman! Sana ne oluyor? Niçin bana öyle bakıyorsun?” “Sana hayret ediyorum. Bizim içimizdeki durumundan da, senin aleyhinde söylenenlerden de!” Rasûl-ü Ekrem bana “Lâilâheillallah de!” dedi. (Allah biliyor ya, bu sözü Rasûlullah’tan dinlediğim zaman tüylerim diken diken oldu). Sonra Rasûlullah devam etti: “Göklerde sizin rızkınız ve size va’d edilen vardır. Göklerin ve arzın rabbine yemin olsun ki kesinlikle o sizin konuştuğunuz gibi haktır (Zariyat/22-23). Rasûlullah bunları söyledikten sonra çıktı. Ben de onun arkasından çıktım, ona yetiştim ve müslüman oldum (67).

Hiz. Peygamber’in Hiz. Ali’yi İslâm’a Davet Etmesi

- Hiz. Ali, Rasûlullah’ın hanesine geldi. Hiz. Peygamber’le zevcesi Hiz. Hatice namaz kılıyorlardı. Hiz. Ali “Ey Muhammed! Bu nedir?” dedi. Rasûl-ü Ekrem: “Bu, Allah’ın kendisi için seçmiş olduğu dinidir. Bu dinle peygamberleri göndermiştir. Seni bir ve ortaksız olan Allah’a davet ediyorum. Seni O’na ibadete davet ediyorum. Lat ve Uzza’yı (*) inkâr etmeye davet ediyorum”. Hiz. Ali

“Bu daha önce işitmediğim bir şeydir. Ben Ebu Talib’e söylemeden hiçbir şey yapamam!” dedi. Rasûl-ü Ekrem ise bu hususun ilan edilmesinden önce ifşa edilmesini hoş görmediği için “Ey Ali! Madem müslüman olmadın, bu ikimiz arasında bir sır olarak kalsın” dedi. Böylece Hz. Ali o gece durdu. Sonra Cenabı Hak, Hz. Ali’nin kalbini İslâm’a açtı. Rasûlullah’a erken saatlerde geldi ve “Ey Muhammed! Dün bana arzettiğin bir şey vardı. O neydi?” dedi. Rasûl-ü Ekrem “Şahidlik edeceksin ki Allah’tan başka ilah yoktur, birdir ve ortaklıksızdır. Lat ve Uzza’yı inkâr edeceksin. Allah’a koşulan ortaklardan teberri edip, uzaklaşacaksın” diye cevap verdi. Hz. Ali bunları yaptı ve müslüman oldu.

Hz. Ali, Ebu Talib’den korktuğu halde, zaman zaman Rasûl-ü Ekrem’e geliyordu. İslâmiyet’ini gizli tuttu (68).

- Habbet’ul-Urenî şöyle anlatıyor: Hz. Ali’yi gördüm, minberde gülüyordu. Bu gülüşünden daha fazla güldüğünü görmemiştim. Öyle güldü ki ağız dişleri bile göründü. Sonra şöyle buyurdu: “Ebu Talib’in sözünü hatırladım da ondan dolayı güldüm. Birgün ben, Rasûlullah ile beraber bulunuyordum ve Batnı Nahle denilen yerde namaz kılıyorduk ki, Ebu Talib bizim yanımıza vardı ve bize “Ey yeğenim! Ne yapıyorsunuz?” diye sordu. Rasûl-ü Ekrem onu İslâm’a davet etti. Ebu Talib “Sizin yaptığınızda bir zarar yok. Fakat benim mak’adım hiçbir zaman benden daha yüksekte olmayacaktır” dedi. Hz. Ali, babasının bu sözünü hatırladığı içingülmüştü. Sonra üç defa şöyle dedi: “Yarabbi! Ben şu ümmette peygamberin müstesna benden önce sana ibadet eden hiçbir kulun olduğunu bilmiyorum. Ben insanların namaz kılmasından Önce namaz kıldım” (69).

Hz. Peygamber’in Amr b. Abese (r.a.)’yi İslâm’a Davet Etmesi

- Ebu Umame şöyle buyurdu: “Ey Abese’nin oğlu Amr! Sen hangi delile dayanarak ‘Ben İslâm’ın dördüncüsüyüm’ diyorsun?” Amr da şöyle cevap verdi: “Ben cahiliye döneminde halkı dalâlette görüyordum. Putların bir kıymeti olduğuna inanmıyordum. Sonra işittim ki, bir kişi çıkmış, Mekke’de çeşit haberler vermekte ve bazı konuşmalar yapmakta! Deveme bindim, Mekke’ye vardım. Baktım ki Rasûl-ü Ekrem ortaya çıkmış, fakat gizli duruyor ve kavmi ona cüretle hücum ediyor. Ben fırsat kolladım, sonra Rasûlullah’ın yanına vardım. Dedim ki: “Sen kimsin?” Rasûl-ü Ekrem “Ben Allah’ın nebisiyim” dedi. Dedim ki: “Allah’ın nebisi de neymiş?” “Allah’ın Rasûlü demektir?” dedi. Sordum: “Allah mı seni elçi olarak gönderdi?” Rasûl-ü Ekrem “Evet” dedi. “Seni ne ile peygamber olarak gönderdi?” diye sordum. Rasûl-ü Ekrem “Allah’ın birleşmesi, O’na hiçbir şeyin ortak koşulmaması, putların kırılması, sıla-i rahim yapılması ile Allah beni peygamber olarak gönderdi” dedi. Dedim ki: “Şu gün seninle beraber kim vardır?” Rasûl-ü Ekrem bana dedi ki: “Bir hür ile bir köle vardır” Baktım ki Ebu Kuhafe’nin oğlu Ebubekir, bir de Ebubekir’in azadlı kölesi Bilâl var. Dedim ki: “O halde sana tâbi oluyorum”. Rasûl-ü Ekrem “Bugün buna gücün yetmez. Lâkin aile efradına dön. Ne zaman ortaya çıktığımı işitirsen, bana katıl” dedi. Ben böylece müslüman olarak aileme döndüm. Rasûl-ü Ekrem acil olarak Medine’ye vardı. Ben de Rasûlullah’ın haberlerini izliyordum. Medine’den bir kervan geldi. Onlara “Şu size gelen Mekkelî kimdir?” diye sordum: Dediler ki: “Kavmi onu öldürmek istedi, fakat buna güç yetiremediler. Onlarla onun arasına girildi. Halk süratle onun yanına vardı”.

Ben de deveme bindim, Medine’de Rasûlullah’a vardım. Huzuruna girerek “Ey Allah’ın Rasûlü! Beni tanıyor musun?” diye sordum. Dedi ki: “Tanıyorum. Sen bana Mekke’de gelen zat değil misin?” “Evet ya Rasûlullah” dedim ve ilave ettim: “Ey Allah’ın Rasûlü! Allah’ın sana öğrettiğini ve benim de bilmediğimi bana öğret” (70).

Diğer bir rivayette ibare şu şekildedir:

- Rasûlullah’a sordum: “Allah seni ne ile gönderdi?” Dedi ki: “Beni Sıla-i Rahim yapılması, kanların akıtılmaması, yolların emin olması, putların kırılması, sadece Allah’a ibadet edilmesi, O’na bir şeyin ortak koşulmaması ile gönderdi”. Ben de “Allah’ın sana vazife olarak verdikleri ne güzeldir” dedim ve “Seni şahid kılıyorum, ey Allah’ın Rasûlü ki ben sana iman ettim, seni tasdik ettim. Seninle beraber kalayım mı, yoksa önereceğin başka bir fikrin mi var?” diye sordum. Rasûl-ü Ekrem bana şöyle dedi: “Halkın benim getirdiğime karşı tepkisini görüyorsun. Git, aile efradının içerisinde dur, benim çıktığımı işittiğin zaman bana gel” (71).

Hz. Peygamber’in Halid b. Said b. As (r.a.)’i İslâm’a Davet Etmesi

- Halid b. Said b. As’ın müslüman olması çok eskilere dayanıyor ve kardeşlerinin arasında ilk müslüman olan odur. Onun müslümanlığının başlangıcı şöyledir: Rüyasında Cenabı Hakk’ın bileceği genişlikte bir cehennemın kıyısında durdurulmuş olduğunu ve babasının onu cehenneme atarken Rasûl-ü Ekrem’inde onun kayışına yapışmış, cehenneme girmesini engellediğini gördü. Bu dehşetli rüyadan ürkererek kalktı ve “Allah’a yemin ederim, bu hak bir rüyadır” dedi. Böylece Ebu Kuhafe oğlu Ebubekir’le karşılaştı, hadiseyi ona anlattı. Hz. Ebubekir “Sana hayr irade edilmiştir. Şu Allah’ın Rasûlü’dür, ona tâbi ol! Kesinlikle sen ona tâbi olacak, onunla beraber İslâm’a gireceksin ve İslâm da seni cehenneme girmekten koruyacaktır. Baban ise oraya düşecektir” dedi. Bu zat Ecyat’ta (Mekke’de bir yerin ismidir) bulunan Rasûlullah ile buluştu ve “Ey Muhammed! İnsanları neye çağırıyorsun?” diye sordu. Hz. Peygamber “Seni bir ve ortaklıksız olan Allah’a ve Muhammed’in onun kulu ve rasûlü olduğuna şahidlik etmeye çağırıyorum. İşitmeyen, zarar vermeyen, görmeyen, yarar sağlamayan, bilmeyen, kendisine kulluk yaparı yapmayandan ayırdedemeyen taşlara ibadeti artık terket” dedi.

Halid “Ben Allah’tan başka ilahın olmadığına ve senin de Allah’ın Rasûlü olduğuna şahidlik ederim” dedi ve İslâm’a girdi. Rasûl-ü Ekrem onun müslüman olmasına sevindi. Halid bir ara ortadan kayboldu. Babası müslüman olduğunu anladı. Onu arattırdı ve huzuruna getirtti. Onu şiddetle kınadıktan sonra elindeki bir kamçı ile -kamçı paramparça oluncaya kadar- Halid’in başına vurdu. Sonra da “Seni yiyecekten menedeceğim (sana birşey yedirmeyeceğim)” dedi. Halid de “Eğer sen beni menedersen kesinlikle Allah ben hayatta kaldıkça beni rızıklandıracaktır” dedi ve böylece Halid Rasûl-ü Ekrem’in yanına geldi ve peygamberden ayrılmadı, onunla beraber oturdu” (72).

Halid’in babası çocuklarından müslüman olmayanları Halid’i aramaya gönderdi. Onların beraberinde azadlısı, kölesi Rafii de gönderdi. Onlar Halid’i buldular ve babalarına getirdiler. Babası onu şiddetle kınadı ve ona vurdu. Elinde bulunan bir kamçıyı başında paramparça edinceye kadar vurmaya devam etti. Sonra Halid’e hitaben şunları söyledi: “Muhammed’in kavmine ters hareket ettiğini ve onun kavminin mabudlarına ettiği küfürleri ve atalarını ayıpladığını gördüğün halde mi ona tâbi oluyorsun?” dedi. Halid “Rabbime yemin ederim, Muhammed doğru söylüyor ve ben de ona tâbi oldum” dedi. Bunun üzerine Halid’in babası Ebu Uhayha öfkeleni, Halid’e küftettikten sonra şunları söyledi: “Ey ahmak! İstediyin yere git. Allah’a yemin olsun, sana yiyecek vermeyeceğim” dedi. Halid de “Eğer bana yiyecek vermesen de Allah hayatta kaldığım müddetçe benim rızıkımı verecektir” dedi. Böylece Ebu Uhayha, oğlu Halid’i evden çıkardı ve çocuklarına “Sizdenhiç kimse onunla konuşmayacak! Eğer konuşacak olursa Halid’e yaptığımı ona yaparım” dedi. Böylece Halid, Rasûlullah’ın yanına vardı. Artık Hz. Peygamber’den ayrılmıyor, sürekli onunla beraber oluyordu (73).

- Halid, Mekke'nin kenar mevkiilerinden birine gitmek suretiyle babasının gözünden kayboldu. Rasûl-i Ekrem'in arkadaşları, sahabeleri Habeşistan'a ikinci kez hicret edinceye kadar da ortaya çıkmadı. O zaman Habeşistan'a ilk hicret eden Halid oldu(74).

- Said b. As b. Ümeyye hasta düştü ve "Eğer Allah beni bu hastalıktan kaldırırsa, artık İbn Ebî Kebşen'in (Rasûl-ü Ekrem'i kastediyor) mabuduna Mekke'de hiçbir zaman tapılmayacak" dedi. O zaman Halid b. Said "Ey Allah'ım! Onu hastalığından kaldırma" diye dua etti, o da o hastalıktan öldü (75).

H. Peygamber'in Dımad (r.a.)'ı İslâm'a Davet Etmesi

- Ezdişenû kabilesine mensup olan Dımad, Mekke'ye geldi. Dımad kötü rüzgârlara karşı insanları efsunluyordu. Mekkelilerin, 'Muhammed mecnundur' dediklerini işitti ve dedi ki: "Bu kişi nerededir? Umulur ki Allah onu benim elimle şifaya kavuşturur". Böylece diyor, 'Rasûl-ü Ekrem'le bir araya geldim ve ona dedim ki: "Ben şu rüzgârlarla insanları efsun ediyorum. Allah benim elimle dilediği kuluna şifa verir. Bana gel de seni efsunlayayım". Bunun üzerine Hz. Muhammed şöyle buyurdu: "Hamd muhakkak Allah'a mahsustur. O'na hamdeder, O'ndan yardım taleb ederiz. Allah kimi hidayet ederse onu dalâlete götürür yoktur. Kimi dalâlete götürürse ona hidayet eden bulunmaz. Şehadet ederim ki Allah'tan başka mabud yoktur. Birdir, ortaksızdır". Bunu üç defa tekrarladı ve sonra Dımad dedi ki: "Allah'a yemin ederim ki ben kâhinlerin, sihirbazların ve şairlerin sözlerini dinledim. Ben bu kelimelerin bir benzerini hiç kimseden işitmedim. Elini bana uzat, İslâm üzere sana biat edeyim!"

Böylece Rasûl-ü Ekrem Dımad ile biatlaştı ve ona "Senin kavmin de bu biata dahil midir?" dedi. Dımad "Benim kavmim de dahildir" dedi. Böylece Rasûl-ü Ekrem bir seriye gönderdi, onlar Dımad'ın kavminin yanından geçtiler. Ordu kumandanı akıncılarına "Siz bu kavimden birşey aldınız mı?" diye sordu. Bir kişi "Ben onlardan deriden yapılmış bir abdest ibriği aldım" dedi. Kumandan "Onu onlara geri ver. Çünkü onlar Dımad'ın kavmidirler" dedi.

Bir rivayete göre Dımad Rasûl-ü Ekrem'e şöyle dedi: "Bu kelimeleri bana bir daha tekrar et. Andolsun, bu kelimeler denizin en derinine yani belagatın zirvesine yetişmişlerdir" dedi (76).

- Dımad şöyle anlatır: "Ben umre ibadetiyle Mekke'ye vardım. Ebu Cehil, Utbe b. Rebîa, Ümeyye b. Halef'in bulunduğu bir mecliste oturdum. Ebu Cehil "Bu kişi bizim cemaatimiziparamparça etti. Akıllarımızı hiçe saydı. Bizden ölenleri dalâlete nisbet etti. Mabudlarımızı ayıpladı" dedi. Bunun üzerine Ümeyye "Bu kişi şüphesiz delidir" dedi. Ümeyye'nin bu kelimesi benim kalbimde yer etti ve dedim ki: "Ben insanları böyle deliliklerden tedavi eden bir kişiyim!" O meclisten çıktım, Rasûl-ü Ekrem'i aradım. O gün peygamberi bulamadım. Ertesi gün onun yanına geldim, baktım ki Makam'ın arkasında oturmuş, namaz kılıyordu. O namazını bitirinceye kadar oturdum. Sonra kalkıp yanına vardım oturdum ve "Ey Abdullmuttalib'in oğlu!" dedim. Bunun üzerine Rasûl-ü Ekrem bana yönelerek "Ne istiyorsun?" dedi. Dedim ki: "Ben insanların delilik hastalığını tedavi ederim. Eğer istersen seni de tedavi ederim. Sendeki şeyi büyütme. Ben daha şiddetli deli olanları da tedavi ettim ve onlar şifa buldular. Kavminden işittiğime göre senin hakkında bazı kötü hasletler anlatılıyordu. Sen onların akıllarını hiçe sayıyormuşsun. Onların birliğini bozmuşsun. Ölülerini dalâlete nisbet ediyor, mabudlarını ayıplıyormuşsun. Ben de düşündüm ki kişi ancak deli olmalıdır ki bunları yapabilsin" dedim. Bunun üzerine Rasûl-ü Ekrem "Hamd Allah'a mahsustur. O'na hamdederim, O'ndan yardım isterim, O'na iman ederim. O'na tevekkül ederim. Allah kimi hidayete götürmüşse kimse onu dalâlete götüremez. Kimi dalâlete götürmüşse kimse de onu hidayet edemez. Şehadet ederim ki Allah'tan başka mabud yoktur, birdir, ortağı yoktur. Şehadet ederim ki Muhammed onun kulu ve rasûlüdür" dedi. Ben öyle bir kelam işitmişim ki ondan daha güzelini hiçbir zaman işitmemişim. Muhammed'e onu tekrar etmesi için ricada bulundum. O da tekrarladı. Dedim ki: "Sen insanları neye davet ediyorsun?" O da şöyle dedi: "Allah'a iman edecek, O'nun bir olduğuna inanacaksın. Ortaksız olduğunu ikrar edecek, putları boynundan söküp atacaksın. Benim de Allah'ın rasûlü olduğuma şahidlik edeceksin!" Dedim ki: "Bunları yaparsam mükâfatım ne olacak?" Dedi ki: "Cennet'e gireceksin". Bunun üzerine ben de "Allah'tan başka mabud olmadığına, bir ve ortaksız olduğuna şahidlik ettim. Putları boynumdan söküp attım. Onlardan teberri ettim (uzaklaştım). Şahidlik ederim ki sen Allah'ın kulu ve rasûlüsün" dedim. Böylece Rasûl-ü Ekrem'le beraber kaldım ve ondan Kur'an'ın birçok surelerini öğrendim ve sonra kavmime döndüm.

Abdullah bin Abdurrahman el-Adevî devamla şöyle nakleder: Rasûl-ü Ekrem, Ali b. Ebî Talib'i bir akıncı grubuyla gönderdi. Onlar bir yerde buldukları yirmi deveyi sürüp getirdiler. Hz. Ali bunların Dımad'ın kavmine ait olduğunu işitince develeri onlara geri vermelerini söyledi ve develer iade edildi (77).

H. Peygamber'in İmran'ın Babası Husayn (r.a.)'ı İslâm'a Davet Etmesi

- Kureyşliler çok tazim ettikleri, büyük bir kimse saydıkları Husayn'a geldiler ve "Bizim için şu kişi ile (Rasûl-ü Ekrem'i kastediyorlar) konuş. Zira bu kişi bizim mabudlarımıza sövüyor" dediler. Böylece Kureyşliler, Husayn ile beraber geldiler. Rasûlullah'ın kapısına yakın bir yerde oturdular. Rasûl-ü Ekrem, içeri giren Husayn için "Bu zata yer açınız!" dedi. Husayn ve arkadaşları kalabalıktı. Husayn Rasûl-ü Ekrem'e hitaben "Senden kulağımıza gelen bu iş nedir? Sen bizim mabudlarımıza küfrediyorsun. Onları daima kötülükle anıyorsun. Halbuki senin baban akıllı ve atalarının dinine ve inançlarına saygılıydı. Hayırlı bir insandı" dedi. Rasûl-ü Ekrem "Ey Husayn! Benim babam da senin baban da ateştedir. Ey Husayn! Sen kaç mabuda tapmaktasın?" buyurdu. Husayn Rasûl-ü Ekrem'e "Yeryüzünde yedi, gökte de bir olmak üzere (sekiz mabuda tapıyorum)" dedi. Rasûl-ü Ekrem "Sana bir zarar dokunduğunda kime dua ediyorsun" diye sordu. Husayn "Gökteki mabuda dua ediyorum" diye cevap verdi. Rasûl-ü Ekrem "Malın helâk olduğu zaman kime dua ediyorsun?" dedi. Husayn "Gökteki mabuda dua ediyorum" dedi. Rasûl-ü Ekrem "Gökteki mabud tek başına sana icabet ediyor, yardımda bulunuyor ve sen yerdeki bâtıl mabudları O'na ortak koşuyorsun. Acaba şükür hususunda sen gökteki mabudu razı ettin mi veya seni mağlub etmesinden korkmuyor musun?" dedi. Husayn "Bunların ikisini de yapmamıştır onlar" dedi ve ilave etti: "Biliyordum ki ben Muhammed gibisiyle konuşamam". Rasûl-ü Ekrem "Ey Husayn! Müslüman ol, sağlam kal!" dedi. Husayn "Benim kavmim ve aşiretim vardır. Onlara ne diyeceğim?" diye sordu. Rasûl-ü Ekrem buyurdu: "De ki: Ey Allah'ım! İşimin en doğrusu için senden hidayet isterim. Bana fayda verecek ilmimi artır!" Husayn Rasûlullah'ın bu duasını okudu ve müslüman olduktan sonra Rasûlullah'ın huzurundan ayrıldı. Husayn müslüman olunca oğlu İmran babasının başını, ellerini ve ayaklarını öptü. Rasûl-ü Ekrem bu manzarayı görünce ağladı ve şöyle buyurdu: "İmran'ın yaptıklarına ağlıyorum. Husayn içeri girdiğinde kâfirdi. İmran ona ayağa kalkmadı. Onun tarafına bakmadı bile! Fakat müslüman olunca babalık hakkını yerine getirdi. İşte bundan dolayı kalbime rikkat ve şefkat geldi".

Husayn, Rasûlullah'ın huzurundan ayrılmak istediğinde Rasûl-ü Ekrem arkadaşlarına "Kalkın, onu evine kadar götürün!" dedi. Husayn kapıdan çıktığında Kureyşliler onu gördüler, "Bu müslüman oldu" dediler ve herkes bir tarafa dağılıp gitti (78).

H. Peygamber'in İsmi Belirtilmeyen Bir Kimseyi İslâm'a Davet Etmesi

- Bir şahıs Rasûlullah'a geldi ve "Sen Allah'ın Rasûlü müsün? (veya sen Muhammed misin?)" diye sordu. Peygamber "Evet, ben Allah'ın rasûlü Muhammed'im" deyince, "Sen insanları neye davet ediyorsun?" dedi. Rasûl-ü Ekrem "Bir olan, sana bir zarar dokunduğu zaman yalvardığında senden o zararı kaldıran, sana bir kıtlık isabet ettiği zaman yalvardığında sana yiyecek veren, sen تنها bir yerde (mesela bir çölde) olup da yolu şaşırdığın zaman kendisine dua ettiğinde seni doğru yola götüren Allah'a insanları davet ediyorum" dedi. Bunun üzerine o kişi müslüman oldu ve sonra şunları söyledi: "Ey Allah'ın Rasûlü! bana bir tavsiyede bulun!" Hz. Peygamber "Sakin hiçbir şeye veya hiçbir kimseye küfretme!" dedi. O kişi, Rasûlullah'ın tavsiyesinden sonra ne bir deveye ne de bir koyuna dahi küfretmedi (79).

H. Peygamber'in Muaviye b. Hayde'yi İslâm'a Davet Etmesi

- Muaviye şöyle anlatır: Rasûlullah'a vardım ve dedim ki: "Ey Allah'ın Rasûlü! Sana parmak boğumlarının adedinden daha fazla dinine gelmemek için yemin etmişim ama şimdi Allah'ın bana öğrettikleri hariç hiçbir şeyi hakkıyla çözemeyen bir kişi olarak sana geldim. Allah'ın rızası adına sana yemin verdiriyorum, Rabbimiz seni hangi hususta bize peygamber olarak gönderdi?" Rasûl-ü Ekrem "Beni İslâm dini ile gönderdi" deyince Muaviye sordu: "İslâm dini de nedir?" Rasûl-ü Ekrem "Yüzümü (kendimi) Allah'a yönelttim, putlardan uzaklaştım deyip, namazı kılacak, zekâtı vereceksin. Müslümanın herşeyi diğer müslümanlara haramdır. Müslümanlar yardımlaşan iki kardeş gibidir. Müslüman olduktan sonra şirk koşanlardan olan bir kimse, müşriklerden ayrılmadıkça, Allah ondan herhangi bir ameli kabul etmez. Sizin kemerlerinize yapışıp sizi ateşten uzaklaştıracak ben değilim. Dikkat ediniz, kesinlikle Rabbim beni çağırarak ve bana 'Kullarıma tebliğ ettin mi?' diyecek ben de 'Rabbim! Ben kullarına tebliğ ettim' diyeceğim. Dikkat edin! Burada hazır olanlarınız, olmayanlara tebliğ etsin. İyi bilin ki ağızlarınız bağlı olduğu halde Allah'ın huzuruna çağırılacaksınız (ağızlarınız konuşmaz hale gelecek, o gün azalarınız konuşacaktır). Sonra sizin halinizi ilk ifşa eden baldırlarınız ve elleriniz olacaktır" buyurdu.

"Ey Allah'ın Rasûlü!" dedim; "Bu bizim dinimiz midir?" Bunun üzerine Rasûl-ü Ekrem "Bu, senin dinindir. Nerede iyilik yaparsan o sana kâfi gelir" dedi (80).

İşte bu, maruf ve sahih senedle gelen bir hadistir. Bu hadis Hakim Ebu Muaviye'nin değil de Muaviye bin Hayde'nin hadisidir. Zira İbn Abdilber bu hadisten önce Hakim Ebu Muaviye'nin hadisini de nakletmiştir ki o hadis şöyledir:

Hakim Ebu Muaviye diyor ki: "Ben Rasûlullah'a 'Rabbimiz seni ne ile peygamber olarak gönderdi?' diye sorduğumda şöyle buyurdu: "Allah'a kulluk yapacak, hiçbir şeyi O'na ortak koşmayacaksın. Namazı eda edecek, zekâtı vereceksin. Müslümanın herşeyi müslümana haramdır. İşte bu senin dinindir. Nerede olursan ol, bu sana kâfi gelir" (81).

H. Peygamber'in Adiy b. Hatim'i İslâm'a Davet Etmesi

- Adiy b. Hatim (ca.) şöyle anlatıyor: "Kulağıma Rasûlullah'ın peygamber olarak gönderildiği haberi geldiğinde şiddetli bir şekilde bu haberden rahatsız oldum. Çıktım, Rum diyarının bir bölgesine gittim (bir rivayete göre Kayser'e vardım). Buraya varışım da en azından Rasûlullah'ın peygamber olarak gönderilmesinden duyduğum hoşnutsuzluktan daha hoşnutsuz geldi bana. Kendi kendime "vallahı keşke o kişinin yanına varsaydım (Rasûl-ü Ekrem'i kastediyor) Eğer yalancı ise bana bir zarar veremezdi. Eğer doğru ise bunu bilmiş olurum" dedim. Böylece Rasûlullah'ın yanına vardım. Vardığımda halk "Adiy bin Hatim! Adiy bin Hatim!" diye bağırdı. Rasûlullah'ın yanına gittim. Bana "Ey Hatim'in oğlu Adiy! Müslüman ol, sağlam kal!" sözünü üç defa tekrarladı. Ben de "Ben bildiğimin üzerindeyim" dedim. Rasûl-ü Ekrem "Ben senin dinini senden daha iyi bilirim" dedi. Ben de "Sen dinimi benden daha iyi mi biliyorsun?" deyince Rasûl-ü Ekrem 'evet' dedi ve devamla "Sen hristiyanlık ile sabiilik arasında bulunan Rekusiye dininden değil misin? Buna rağmen kavminin ganimetinin dörtte birini de yiyorsun" dedi. Ben de cevap olarak "Evet, dediğin gibiyim" dedim. Rasûl-ü Ekrem devam etti: "Senin dinine göre bu sana helal değildir!"

Rasûl-ü Ekrem durmadan bana bende olanları söylüyor, ben de ona tevazu gösteriyordum. Sonunda bana "Dikkat et! Kesinlikle ben seni müslümanlıktan alıkoyanı biliyorum. Sen düşünüyorsun ki halkın zayıfları, kuvvetsizleri Muhammed'e tâbi olmuşlar, Araplar onu terketmişler! Sen el-Hire'yi (Kûfe'nin yakınında bir yerd ve Kisra'nın da merkeziydi) biliyor musun?" dedi. Ben de cevap olarak "Görmedim, fakat işittim" dedim. Rasûl-ü Ekrem "Nefsime elinde tutan Allah'a yemin ederim ki bu iş tamamlanacaktır. Öyle ki kadın tek başına Hire'den çıkıp hiç kimsenin koruması söz konusu olmadan gelip Kâbe'yi tavaf edecektir. Allah'a yemin ederim, Kisra b. Hüzmüz'ün hazineleri müslümanlarca fethedilecektir" dedi. Adiy diyor ki: "Ben sordum: "Hüzmüz'ün oğlu Kisra mı?" Rasûl-ü Ekrem "Evet, Hüzmüz'ün oğlu Kisra!" buyurdu ve devam etti: "Allah'a and içerim ki mal o kadar çok olacaktır ki hiç kimse artık mal kabul etmeyecektir".

Adiy bin Hatim diyor ki: "İşte kadın Hire'den çıkıyor, hiç kimsenin korumasına ihtiyaç duymadan gelip Kâbe'yi tavaf ediyor ve kimse ona karışmıyor. Ben Kisra'nın hazinelerini fetheden sahabîler arasında idim. Nefsime elinde tutana yemin ederim, üçüncü hadise de olacaktır. Yani mal o kadar çoğalacaktır ki hiç kimse artık ona iltifat etmeyecektir. Çünkü Allah'ın Rasûlü böyle söyledi" (82).

- Adiy bin Hatim şöyle anlatıyor: "Allah Rasûlü'nün akıncıları geldi. Ben de o zaman Akreb'de bulunuyordum. Esir edilenler arasında halam da vardı. Başka insanlar da esir edilerek götürülmüştü. Esirler Allah Rasûlü'ne geldiklerinde peygamberin teftişi için saf haline dizildiler. Aralarında bulunan halam, Rasûl-ü Ekrem'e hitaben "Ey Allah'ın Rasûlü! Yardımcı uzaktır, çocuk yoktur. Bense yaşlı bir kadını. Herhangi bir hizmette bulunamam. Allah seni bağışlasın, beni bağışla" dedi. Rasûl-ü Ekrem "Yardımcın kimdir?" dedi. Halam "Hatim'in oğlu Adiy'dir" dedi. Rasûl-ü Ekrem "Allah ve Rasûlü'nden kaçan Adiy mi?" diye sorunca halam, Rasûlullah'a hitaben "Beni bağışla" dedi. Rasûl-ü Ekrem halamı geçtikten sonra peygamberin yanında bulunan bir kişi -zannedersen Hz. Ali idi-, halama "Rasûl-ü Ekrem'den bir binek iste" dedi. Halam da Rasûl-ü Ekrem'den bir binek istedi ve Rasûlullah da ona bir binek verilmesini emretti.

Adiy diyor ki: "Halam bana gelerek dedi ki: "Babanın yapmadığı bir işi sen yaptın. Haydi Rasûlullah'a ya isteyerek veya korkarak git! Falan adam Rasûlullah'a geldi, ondan iyilik gördü, falan adam geldi ondan iyilik gördü" dedi. Adiy diyor ki: "Rasûlullah'a vardım, baktım yanında bir kadınla birkaç (veya bir çocuk) bulunuyordu. Anladım ki o ne Kisra'dır, ne de Kayser'dir. Rasûl-ü Ekrem "ey Hatim'in oğlu Adiy! Seni kaçırın nedir? Lâilallah demek mi seni kaçırır"? Acaba Allah'tan başka mabud

var mıdır? Seni kaçırın nedir? Allâhu Ekber demek mi seni kaçırttı? Acaba Allah'tan daha yüce birşey var mıdır?" dedi. Adiy diyor ki: "Ben müslüman oldum, baktım ki Rasûl-ü Ekrem'in yüzü güldü ve dedi ki: "Allah'ın gazabına uğrayanlar yahudiler, sapıtanlar ise hristiyanlardır!" (Bu sözle Fatiha suresinin son ayetleri kastedilmektedir).

Adiy diyor ki: "Sonra Rasûlullah'tan birşeyler istediler. Bundan ötürü Hz. Peygamber Allah'a hamdu senalar ettikten sonra şunları söyledi: "Ey insanlar! Sizin için nafakanızdan fazla olanı vermek vardır! (Bunun üzerine bir kişi bir sa' getirdi. Bir kişi bir sa'nın bir kısmını, bir kişi bir kabza, bazıları da kabzanın yarısını veya bir parçasını getirdiler. Şu'be "Zannıma göre Adiy şöyle söylemiştir: "Kimi bir hurma, kimi bir hurmanın yarısını getirdi" dedi). Herhangi biriniz Allah'a mülaki olduğunda Cenabı Hak da benim söylediğimi ondan soracaktır: "Seni iştir, görür kılmadım mı? Sana mal ve çocuk vermedim mi? Sen bana hangi azıkla geldin?" O zaman kişi sağına-soluna, önüne ve arkasına bakacak, hiçbir şey görmeyecektir. Ancak yüzüyle ateşten kendisini koruyabilecektir. O halde, ateşten korunun! Velez ki bu bir hurmanın yarısıyla, parçasıyla olsa da. Eğer bu da yoksa güzel bir konuşma ile olsun. Ben sizin için fakir olacaksınız diye korkmuyorum. Kesinlikle Allah size yardım edecek ve verecektir. Sizin için dünya hazineleri fethedilecektir. Öyle ki kadın tek başına Hire'den kalkıp Medine'ye veya daha uzak yerlere gidecektir ve nefsi için hırsızdan, yol kesiciden de korkmayacaktır" (83).

H. Peygamber'in Zu'l-Cevşen Dabab'ı İslâm'a Davet Etmesi

- Zu'l-Cevşen şöyle anlatıyor: Rasûl-ü Ekrem, Bedir savaşından geldikten sonra ona el-Karha isimli kısrağın yavrusu olan bir at getirdim ve dedim ki: "Sana Karha'nın yavrusunu getirdim ki onu binek edinesin". Rasûl-ü Ekrem "Ona ihtiyacım yok! Eğer Bedir zırhlarından en seçkinini onunla değiştirmemi istiyorsan bunu yaparım" dedi. Dedim ki: "Bugün onu herhangi bir silahla veya herhangi bir güzel atla değiştirmek istemiyorum". Rasûl-ü Ekrem "O halde ona ihtiyacım yok" dedi ve sonra buyurdu: "Ey Zül-Cevşen! Niçin müslüman olmuyorsun? Bu işin ilk ehlinde olursun". Ben "Hayır, müslüman olmam" dedim. Rasûl-ü Ekrem "niçin" diye sorunca dedim ki: "Kavmini gördüm, hepsi senin aleyhindedir". Rasûl-ü Ekrem "Onların Bedir'de uğradıkları şeyler senin kulağına nasıl geldi?" diye sordu. Dedim ki: "Bu benim kulağıma geldi". Rasûl-ü Ekrem "O halde biz sana açıklıyoruz" dedi. Ben "Eğer sen Kâbe'ye galib gelir, orayı mesken edinirsen o zaman ben de gelirim" dedim. Rasûl-ü Ekrem "Yaşarsan onu görürsün!" dedi ve sonra "Ey Bilal! Bu kişinin heybesini al, hurmadan ona da ver!" dedi. Ben Rasûlullah'ın huzurundan ayrılırken arkadaşlarına "İyi bilin ki bu kişi, Beni Amir suvarilerinin en iyisidir" dedi. Zu'l-Cevşen anlatmaya devam eder: "Allah'a yemin olsun ki ben el-Gur'da aile efradımın yanına iken bir suvarisi geldi". "Halk ne yaptı?" diye sorduğumda dedi ki: "Muhammed Kâbe'ye galib geldi ve Kâbe'yi aldı". Kendi kendime "Annem matemimi tutsun. Eğer o gün müslüman olsaydım ve Rasûlullah'tan el-Hire'yi isteseydim Rasûl-ü Ekrem bana orayı verirdi" dedim.

Bir rivayete göre Rasûl-ü Ekrem ona "Niçin müslüman olmuyorsun?" dediğinde o şunları söylemiştir: "Kavmini gördüm, seni yalanlıyordu. Seni memleketinden çıkarttılar ve seninle savaştılar. Dikkat ediyorum, bakalım ne yapacaksın? Eğer onlara galip gelirsen sana imaneder, tâbi olurum. Eğer onlar seni mağlub ederlerse sana tâbi olmam!" (84).

H. Peygamber'in Beşir b. Hasasiye'yi İslâm'a Davet Etmesi

- Beşir b. Hasasiye şöyle anlatıyor: Rasûlullah'a vardım, beni İslâm'a davet ettikten sonra "İsmi nedir?" diye sordu. İsmimin Nezir olduğunu söyleyince "Hayır! Sen beşir (müjdecisi)sin!" dedi. Böylece Rasûl-ü Ekrem beni Suffa'da (*) misafir etti. Rasûlullah'a bir hediye geldiğinde bizi onda ortak kıldı. Ona bir sadaka geldiğinde tamamını bize verirdi. Bir gece Rasûl-ü Ekrem çıktı. Ben de onu takip ettim. El-Baki denilen mezarlığa geldi ve onlara "Ey müminlerin mümin kavimleri! Selam sizin üzerinize olsun. Biz size layık olacağız. Kesinlikle biz Allah içiniz ve ona dönüş yapıcılarız. Siz geniş bir hayra isabet ettiniz. Uzun bir şerri geçtiniz" dedi. Peygamber bunları söyledikten sonra bana bakarak "Sen de kimsin?" dedi. Dedim ki: "Ben Beşir'im!". Bunun üzerine "Allah'ın senin kulağını, kalbini ve gözünü İslâm'a açıp, seni 'Eğer biz olmasaydık arz, ehlini yıkar, yere batırırdı' diyen Rebiat'ul-Feres kabilesinin arasından kurtardığına sevinmiyor musun?" dedi. Ben de "evet, ya Rasûlullah" dedim. Rasûl-ü Ekrem "Sen niye geldin?" diye sordu. Dedim ki: "Senin düşmenden veya zararlı bir hayvanın seni ısırmasından korktum da ondan dolayı geldim!" (85).

- Bir başka rivayet şöyledir: "Senin alnından tutup da seni Rebia kavminin arasından çıkarıp İslâm'a getiren Allah'a hamdetmiyor musun? Rebia öyle bir kavimdir ki kanaatlerine göre eğer onlar olmasaydı yeryüzü üzerindeki yerutar, altına alırmış" dedi (86).

H. Peygamber'in İsmi Belirtilmeyen Bir Şahsı İslâm'a Davet Etmesi

- Beladeviyye'den bir adam şöyle anlatıyor: "Medine'ye varıp el-Vadi denilen yerde konakladım. Baktım ki bir keçi için iki kişi pazarlık yapıyor. Müşteri satıcıya "bana biraz ucuz ver" diyordu. Kendi kendime "şu insanları sapıtan, dalâlete götüren Haşimî (Rasûl-ü Ekrem'i kastediyor) o mudur acaba?" dedim. Baktım bedeni güzel, alını geniş, burnu ve kaşları ince. Göğsünün tam başından göbeğine kadar bir ip gibi siyah tüyler bulunan bir kişi. İki eski elbise giymişti. Bize yaklaştı ve "selam sizin üzerinize olsun" dedi. Biz de onun selamına karşılık verdik. Aradan biraz zaman geçti. Müşteri "Ey Allah'ın Rasûlü! Bu keçinin sahibine bir şeyler söyle de bana biraz kolaylık gösterebilirsin" dedi. Bunun üzerine Rasûl-ü Ekrem elini uzatıp "Bu sizin mallarınız. Siz ona sahibsiniz. Umarım ki kıyamet günü Allah'a vardığında herhangi biriniz haksız olarak, malında, karnında, ırzında benden birşey talep etmeyecektir. Satarken, satın alırken, verirken, hükmederken, başkasının hakkını eda ederken kolaylık gösteren bir kişiye Allah rahmet eder (Allah rahmet etsin)" dedikten sonra geçip gitti. Dedim ki: "Yeminim olsun, ben bu kişiye yetişeceğim. Çünkü bu kişi çok güzel konuştu". Ona tâbi oldum ve dedim ki: "Ey Muhammed!" Bu söz üzerine o bütünüyle bana yöneldi; "Ne istiyorsun?" dedi. Ona "Halkı dalâlete götüren, helâk eden, atalarının taptığı tanrılara ibadet etmekten meneden sen misin?" dedim. Rasûl-ü Ekrem "Sözünü ettiğin zat Allah'tır" buyurdu. Ben "O halde insanları neye davet ediyorsun?" diye sordum. O da "Allah'ın kullarını Allah'a davet ediyorum" dedi. Ben "Sen ne diyorsun?" deyince, Rasûl-ü Ekrem "Şehadet ederim ki Allah'tan başka mabud yok ve ben Muhammed Allah'ın elçisiyim. Bunları yaparken bana nâzil olan Kur'an'a iman edecek, Lat ve Uzza'yı inkâr edeceksin. Namazı eda edecek, zekâtı vereceksin" dedi. Bunun üzerine "Zekât nedir?" dedim. Rasûl-ü Ekrem "Zenginlerimizin fakirlerimize servetlerinin bir miktarını vermeleridir" buyurdu. "Senin kendisine davet ettiğin ne güzel bir şeydir" dedim. Andolsun, Muhammed o zamana kadar bence nefes alıp veren herkes içinde en bugzettiğim kimseydi. Fakat o çocuğumdan, babamdan ve bütün insanlardan daha sevimli oldu benim kalbimde. Dedim ki: "Bildim, anladım!" Rasûl-ü Ekrem "Anladın mı?" deyince "evet anladım" dedim. Bunun üzerine Rasûl-ü Ekrem "Allah'tan başka mabud olmadığına ve Muhammed'in Allah'ın Rasûlü olduğuna şahidlik eder misin? Bana nazil olana iman eder

misin?” dedi. Ben de “Ey Rasûlullah! iman ettim” dedikten sonra şunu söyledim: “Başında birçok kimsenin bulunduğu bir suya gitmek istiyorum. Beni davet ettiğin dine onları davet etmek istiyorum. Umarım ki onlar da sana tâbi olurlar (izin verir misin bana?). Rasûlullah “Peki git, onları İslâm’a davet et!” dedi. Böylece o suyun başındaki insanların, erkeği ve kadınıyla hepsi müslüman oldu. Rasûl-ü Ekrem bu icraatından sevinerek başını sıvazladı (87).

- Rasûl-ü Ekrem, Benî Neccar kabilesinden hasta bir kişiyi ziyarete gitti ve ona “Ey dayım! Lâilâheillallah de!” (Rasûl-ü Ekrem Benî Neccar kabilesinin erkeklerine ‘dayı’ diyordu. Çünkü dedesi Abdulmuttalib’in annesi Selma, Hazrec kabilesinin Benî Neccar boyundandı) dedi. O şahıs “Ben dayı mı, yoksa amca mıyım?” deyince Rasûl-ü Ekrem “Amca değil dayısın” dedi ve devamla “Lâilâheillallah de” dedi. O kişi “O benim için daha mı hayırlı?” diye sorunca Rasûl-ü Ekrem “evet, hayırlı” dedi (88).

- Yahudilerden bir genç Hz. Peygamber’e hizmet ediyordu. Hasta düştü. Rasûl-ü Ekrem onu ziyarete geldi, başucunda oturdu ve ona “müslüman ol” dedi. o da yanında oturan babasının yüzüne baktı (izin istedi). Babası “Ebu Kasım’a (Hz. Peygamber’in künyesidir) itaat et” dedi ve çocuk müslüman oldu. Rasûl-ü Ekrem dışarı çıkarken şunları söylüyordu: “Hamdo Allah’a mahsustur ki bu çocuğu benim vasıtamla cehennemden kurtardı” (89).

- Allah’ın Rasûlü bir kişiye “Müslüman ol, cehennemden kurtul!” dedi. Kişi “Bundan hoşlanmadığımı hissediyorum” deyince Rasûl-ü Ekrem “Hoşlanmasan dahi müslüman ol!” dedi (90).

Hız. Peygamber’in Ebu Kuhafe’yi İslâm’a Davet Etmesi

- Fetih günü Rasûl-ü Ekrem, Ebu Kuhafe’ye “Müslüman ol, kurtul!” dedi (91).

- Rasûl-ü Ekrem Mekke’ye girdiğinde, oradaki problemleri hallettikten sonra mescidde oturdu. Hz. Ebubekir, babası Ebu Kuhafe’yi Rasûl-ü Ekrem’e getirdi. Hz. Peygamber, Ebu Kuhafe’yi görünce “Ey Ebu Bekir! Niçin ihtiyarı bırakmadın, ben onun yanına giderdim?” dedi. Hz. Ebubekir “Ey Allah’ın Rasûlü! Onun senin yanına gelmesi, senin onun yanına gitmenden daha müstahaktır” dedi. Rasûl-ü Ekrem Ebu Kuhafe’yi önünde oturttu ve mübarek elini Ebu Kuhafe’nin kalbi üzerine koyarak şöyle buyurdu: “Ey Ebu Kuhafe! Müslüman ol, kurtul!” Ebu Kuhafe müslüman oldu, hak şehadeti getirdi. Ebu Kuhafe’nin başı ve sakalı bembeyaz olduğu halde Rasûlullah’ın huzuruna getirilmişti. Hz. Peygamber “Şu beyazlığı kına ile kapatınız. Fakat siyah kına sürmekten onu koruyunuz” dedi (92).

3. FASIL: Hız. PEYGAMBER’İN MÜŞRİKLERİ İSLÂMA DAVET ETMESİ

Hız. Peygamber’in Ebu Cehil’i İslâm’a Davet Etmesi

- Muğire bin Şube şöyle anlatıyor: Rasûlullah’ı ilk tanıdığım günde, Ebu Cehil b. Hişam ile beraber Mekke’nin bazı sokaklarından gidiyorduk. Hz. Peygamber bize rastladı ve Ebu Cehil’e “Ey Ebu Hakem! (Bu Ebu Cehil’in künyesidir). Allah’a ve Allah’ın Rasûlü’ne gel! Seni Allah’a davet ediyorum” dedi. Ebu Cehil “Ey Muhammed! Sen bizim mabudlarımıza küftetmekten vazgeçer misin? İster misin, biz senin tebliğ ettiğine şahidlik edelim! Biz şahidlik ederiz ki sen tebliği yaptın. Allah’a yemin ederim, eğer ben senin söylediklerinin hak olduğunu bilseydim sana tâbi olurum” dedi. Bunun üzerine Rasûl-ü Ekrem bizim yanıımızdan geçip gitti. Ebu Cehil, bana yönelerek şöyle dedi: “Allah’a yemin ederim, ben onun söylediklerinin hak olduğunu biliyorum. Fakat ona tâbi olmaktan beni meneden birşey vardır: Kusayoğulları (*) ‘Hicâb (Kâbe’nin anahtarları) bizdedir’ dediler. Biz onlara ‘peki’ dedik. Sonra ‘Sikaye (hac mevsiminde hacılara su vermek) bizim hakkımızdır’ dediler. Biz ‘peki’ dedik. Sonra ‘Nedve (istişare için Kureys’in toplandığı yer. Bunu Kusay inşa etmiştir. Kureys’in Şura meclisi mesabesinde idi) bizimdir’ dediler. Biz ona da ‘peki’ dedik. Sonra ‘Liva (harp sancağı, bunu ya Kusay taşıyordu veya istediğine veriyordu) bizimdir’ dediler. Biz buna da ‘peki’ dedik. Sonra gelen hacılara yemek yedirdiler. Fakat biz de yedirdik. Nerdeyse bu haslet konusunda eşit derecede idik. Sonra dediler ki: ‘Bizden bir peygamber geldi’. İşte vallahi ben bunu kabul etmem...” (93).

Hız. Peygamber’in Velid b. Muğire’yi İslâm’a Davet Etmesi

- Velid b. Muğire Rasûlullah’ın yanına geldiğinde Hz. Peygamber ona Kur’an okudu. Sanki Velid’in kalbi incelmış idi. Bu haber Ebu Cehil’in kulağına gitti. Ebu Cehil derhal Velid’e geldi ve “Ey amcam! Senin kavmin sana mal toplamak istiyor” dedi. Velid bunun sebebini sorunca Ebu Cehil şöyle dedi: “Onu sana vermek için. Çünkü sen Muhammed’e, onun ziyafetine erişesin diye gitmişsin!” Velid “Kureysliler biliyor ki ben servet bakımından hepsinden daha zenginim” dedi. Ebu Cehil “O halde, Muhammed hakkında birşey söyle ki kavmin işitsin de senin Muhammed’i sevmediğini anlasınlar” dedi. Velid “Onun hakkında ne diyeyim? Allah’a yemin ederim hiçbiriniz benden daha fazla şiiri bilmez. Şiirin recezini (aruzunu) bilmez. Şiirin kasidelerini de bilmez. Cinnin şiirini benden daha iyi bileniniz yoktur. Ama yemin olsun ki onun söyledikleri bunlardan hiçbirine benzemiyor. Yine yemin olsun ki onun söylediklerine kavminin bir halaveti vardır. O söz üzerinde bir güzellik, bir tatlılık vardır. O sözün üstü meyvelidir, altı çoktur, boldur. Kesinlikle o galib olur, hiç kimse ona galib olmaz. Kesinlikle o altında kalanı paramparça eder” diye cevap verdi. Ebu Cehil “Kavmin Muhammed hakkında birşey söylemedikçe senden razı olmazlar (sana güvenmezler)” dedi. Velid de “Bu hususta bir düşünüyüm, yakamı bırak!” dedi. Velid düşündükten sonra şunları söyledi: “Durum şu ki bu sihirbazlardan öğrenilip, anlatılan bir sihirdir sadece!”

Bunun üzerine Cenabı Hak, Muddessir suresinin 11. ayetinden 13. ayetine kadar olan bölümü indirdi (94).

4. FASIL: Hız. PEYGAMBER’İN KİŞİLERİ İKİŞER İKİŞER İSLÂMA DAVETİ

Hız. Peygamber’in Ebu Süfyan ile Hanımı Hind’i İslâm’a Davet Etmesi

Ebu Süfyan, Hind’i terkisine alarak kendisine ait bir araziye gitti. Bende onların önlerinde yürüyordum. Gençtim, bir merkebe binmiştim. Aniden Rasûl-ü Ekrem’in sesini işittik (veya Rasûlullah gelerek bize yetişti). Ebu Süfyan “Ey Muaviye! Merkebden in, ona Muhammed binsin!” dedi. Merkebden indim, Rasûl-ü Ekrem ona bindi. Önümüzden biraz gittikten sonra bize dönüp bakarak şunları söyledi: “Ey Harb’in oğlu Ebu Süfyan! Ey Utbe’nin kızı Hind! Allah’a and içerim ki siz öleceksiniz, sonra haşre gönderileceksiniz. İhsan eden kimse cennete, kötülük yapan da cehenneme gidecektir. Ben size hakkı söylüyorum. Siz benim ilk

uyardığım kimselersiniz!”. Bunları söyledikten sonra Rasûl-ü Ekrem Fussilet suresinin 1. ayetinden 11. ayete kadar olan bölümü okudu. Ebu Süfyan “Ey Muhammed! Sözün bitti mi?” diye sordu. Rasûl-ü Ekrem “evet” dedi, sonra Rasûlullah merkebden indi, ben merkebe bindim. Hind, Ebu Süfyan’a yönelerek “Sen bu sihirbaz için mi oğlumu merkebden indirdin?” dedi. Ebu Süfyan “Hayır! Allah’a yemin ederim, o sihirbaz da değildir, yalancı da değildir” dedi (95).

H. Peygamber’in Hz. Osman ile Hz. Talha’yı İslâm’a Davet Etmesi

Affan oğlu Osman ile Ubeydullah oğlu Talha (Allah ikisinden de razı olsun), Zübeyr b. Avvam’ın arkasında, Allah Rasûlü’nün yanına geldiler. Rasûlullah onlara İslâm’ı arzetti. Kur’an okudu. İslâm’ın haklarını onlara haber verdi ve “Keramet Allah’tandır” dedi. İkisi de iman etti. Hz. Osman “Ey Allah’ın Rasûlü! Ben Şam’dan yeni döndüm. Maan ile Zerka arasındayken uykuda gibiydik. Baktık ki bir tellâl “Ey uykuda olanlar! Uyanın! Ahmed Mekke’de peygamber olarak ortaya çıktı” diyordu. Biz Mekke’ye geldik, senin hadiseni işittik” dedi. Hz. Osman, Hz. Peygamber Dar’ul-Erkam’a gelmezden önce müslüman olmuştu (96).

H. Peygamber’in Ammar ile Suheyb’i İslâm’a Davet Etmesi

- Ammar b. Yasir şöyle anlatıyor: Sinan oğlu Suheyb’le Dar’ul-Erkam kapısında bir araya geldik. Rasûlullah Dar’ul-Erkam’daydı. Ben Suheyb’e “Sen burada ne arıyorsun?” dedim. O da bana “Sen burada ne arıyorsan ben de onu arıyorum” dedi. Ona dedim ki: “Ben Muhammed’in huzuruna gidip onun konuşmasını dinlemek istiyorum”. O da “Ben de aynı şeyi istiyorum” dedi. Böylece Rasûlullah’ın huzuruna girdik. Bize İslâm’ı arzetti, biz de müslüman olduk. Sonra o gün akşama kadar bekledik, sonra Rasûlullah’ın yanından çıktık, gizleniyorduk (97).

Ammar ile Suheyb’in İslâm’a girmesi 30 küsur kişi İslâm’a girdikten sonraydı. (Allah hepsinden razı olsun!)

H. Peygamber’in Es’ad b. Zürare ile Zekvan b. Abdikays’ı İslâm’a Davet Etmesi

- Es’ad b. Zürare ile Zekvan b. Abdikays Mekke’ye geldiler. İkisi de Utbe b. Rebia’yı hakem seçtikleri bir dava için gelmişlerdi. Orada Rasûlullah’ın şanını, şöhretini işitince Rasûlullah’a geldiler. Rasûl-ü Ekrem onlara İslâm’ı arzetti. Onlara Kur’an okudu. İkisi de müslüman oldu. Böylece Utbe b. Rebia’ya yanaşmadan Medine’ye döndüler. Onlar İslâm’ı ilk olarak Medine’ye getiren zatlardır! (98).

5. FASIL: HZ. PEYGAMBER’İN TOPLULUKLARI İSLÂMA DAVET ETMESİ

İslâm’a Davet Ettiği Kureys Reislerinin Hz. Peygamber’le Mücadeleleri ve Hz. Peygamber’in Onlara Cevabı

- Rebia’nın oğlu Utbe ve Şeybe, Harb’ın oğlu Ebu Süfyan, Abdudhar oğullarından bir kişi, Ebu’l-Bahterî, Beni Esed kabilesinden Esved bin Abdulmuttalib bin Esed ve Zem’a bin Esved, Velid b. Muğîre, Ebu Cehil b. Hişam, Abdullah b. Ebî Umeyye, Ümeyye b. Halef, As b. Vail, Haccacoğulları Nebih ve Münebbeh (bunların ikisi de Beni Sehim kabilesindendi) güneşin batışından sonra Kâbe’nin yanında bir araya geldiler ve birbirlerine dediler ki; “Muhammed’e bir kişi gönderelim de gelsin, onunla konuşalım. Onunla tartışalım ki bundan böyle onunla ilgili icraatlarımızdan ötürü mazur görülelim”. Böylece Rasûl-ü Ekrem’e şu haberi gönderdiler: “Kavminin ileri gelen eşrafi, senin için bir araya gelmişler, seninle konuşmak istiyorlar!” Rasûl-ü Ekrem süratle onlara geldi. Onlar kendi durum hakkında yeni bir fikre varmışlar (yani İslâm’a meyletmişler) zannetmişti. Rasûl-ü Ekrem can-ı gönülden onların müslüman olmasını istiyordu. Onların doğru yolda reşid olmaları onun hoşuna gider, onların İslâm’a karşı çıkmaları, fesadları ve helâkları onu üzerti. Rasûl-ü Ekrem onların yanına oturunca, şöyle dediler: “Ey Muhammed! Senin hakkında mazur sayılalım diye seni çağırdık. Allah’a andolsun, senin kavminin üzerine getirdiğin (felâketi) Araplardan bir kimsenin getirdiğini bilmiyoruz. Sen bizim atalarımıza küfrettin, dinimizi ayıpladın, akıllarımızı hiçe saydın. Tanrılarımıza küfrettin, cemaatimizi parçaladın. Hiçbir çirkin iş yok ki onu aramıza sokmuş olmayasın. Eğer sen bu hadiseyi mal elde etmek için getirmişsen, sana mallarımızdan toplayalım, hepimizden zengin olacağın kadarını sana verelim. Eğer bunu bizim içimizde şerefe nail olmak, baş olmak için yapmışsan seni başımıza geçirelim, eğer kral olmak istiyorsan seni kral tayin edelim. Eğer senin bu yaptıkların cinlerden (delilikten) kaynaklanıyorsa (sana cin çarpmış olduğu için bunları söylüyorsan) ki çoğu kez böyle hadiseler olmaktadır, seni tedavi etmek için mallarımızdan verelim. Seni o cinden kurtarıncaya kadar tedavin için çaba sarfedelim veya senin hakkında mazur sayılalım! (Bu son cümleleriyle Rasûlullah’ı tehdit ediyorlardı).

- Allah’ın Rasûlü onlara cevap olarak şöyle buyurdu: “Sizin söylediklerinizin hiçbirisi bende yoktur. Size peygamberliği mallarınız için getirmiş değilim. İçinizde şeref kazanmak ve başınıza geçmek için de getirmiş değilim. Kralınız olmak için de getirmedi. Cenabı Hak beni size peygamber olarak gönderdi. Bana bir kitab indirdi. Sizin için müjdeleyici ve uyarıcı olmamı emretti. Ben Rabbimin risaletini (emirlerini) tebliğ ettim ve size nasihatla bulundum. Eğer bunu kabul ederseniz, bu sizin dünya ve ahirette payınız olur (hem dünyada aziz olursunuz, hem de ahirette). Eğer kabul etmezseniz, Allah benimle sizin aranızda hüküm verinceye kadar Allah’ın emrine sabır göstereceğim!”

Onlar “Ey Muhammed! Eğer sana arzettiklerimizi kabul etmezsen, biliyorsun ki biz toprak bakımından insanların en sıkıntı içerisinde olanlarıyız. Mal bakımından en fakirleriyiz. Maiyet bakımından en çok zorluk içinde bulunanlarız. Öyleyse seni peygamber olarak gönderen Rabbinden iste de bizi daraltan, sıkıştıran şu dağları bizden uzaklaştırsın, memleketimizi bizim için açsın. Memleketimizde Şam ve Irak nehirleri gibi nehirler akıtsın. Atalarımızdan ölüp gidenleri bize geri göndersin. Onların içinde Kusay bin Kilab da olsun. Çünkü o doğru söyleyen bir reisti. Onlara senin söylediklerini soralım: Acaba hak mı bâtıl mı konuşuyorsun? Eğer bizim istediklerimizi yapar da o atalarımız seni tasdik ederse, biz de seni tasdik ederiz. Böylelikle senin Allah katındaki o büyük mertebeni görmüş olur da Allah’ın seni peygamber olarak dediğin gibi gönderdiğini anlarız” diye cevap verdiler. Bunun üzerine Hz. Peygamber dedi ki: “Ben size bunları yapmak için peygamber olarak gönderilmedim. Ben Allah’ın bana yüklediği vazife ile size geldim. Allah’ın gönderdiğini size tebliğ ettim. Eğer kabulederseniz bu sizin dünya ve ahiretteki payınızdır, nasibinizdir. Eğer bana karşı çıkarsanız ben, Allah’ın emrine, Allah benimle sizin aranızda hükmedinceye kadar sabır göstereceğim”.

Kureysliler ise şöyle dediler: “Eğer bu söylediklerimizi de yapmazsan, hiç değilse kendin için birşeyler yap. Rabbinden senin dediklerini doğrulayan, seni bize karşı müdafa eden bir melek göndermesini iste. Rabbinden sana bahçeler, altın ve gümüşten

hazinelere, köşkler vermesini iste de böylece seni çalışmaktan kurtarmış olsun. Çünkü sen maişetini elde etmek için pazarlara çıkıyor, bizim çalıştığımız gibi çalışıyorsun. Böylelikle senin Allah katındaki faziletini bilmiş oluruz. Eğer iddia ettiğin gibi peygambersen bunu yap!” Bunun üzerine Allah’ın Rasûlü onlara şöyle dedi: “Ben bunu yapamam. Rabbinimden bunları isteyen bir kimse de değilim. Ben size bunlarla peygamber olarak gönderilmedim. Lâkin Allah beni müjdeleyici ve uyarıcı olarak gönderdi. Eğer benim getirdiklerimi kabul ederseniz bu sizin dünya ve ahiretteki nasibinizdir. Eğer bana karşı çıkarsanız Allah aramızda hükmedinceye kadar sabredeceğim!”

Kureyşliler “O halde bizim üzerimize gökten parçalar düşür! Çünkü senin iddia ettiğine göre Rabbin isterse bunu yapar. Sen bunları yapmadıkça biz sana iman etmeyiz” dediler. Rasûl-ü Ekrem onlara “Bu Allah’a ait bir husustur. İsterse sizin başınıza bunları getirir” dedi. Kureyşliler ise “Ey Muhammed! Rabbin bilmiyor mu ki bizler seninle oturacağız ve şu anda sana sorduklarımızı soracağız, isteklerimizi senden isteyeceğiz. Bunun için bize cevap olacak bir şeyi niçin sana takdim etmedi ve öğretmedi? Bu hususta başımıza gelecekleri niçin sana haber vermedi? Bizim kulağımıza geldiğine göre, bunları Yemame’de ismi Rahmân olan kişi sana öğretiyormuş. Yemin olsun ki hiçbir zaman Rahmân’a iman etmeyiz. İşte ey Muhammed! Senin hakkındaki icraatlarımızdan ötürü artık mazur sayılırız. İyi bil ki senibizim hakkımızdaki icraatınla başbaşa bırakmayacağız. Ya biz yahut da sen helâk olacaksın!” dediler.

İçlerinden biri “Biz meleklere ibadet ediyoruz. Onlar Allah’ın kızlarıdır” dedi. Başka biri de “Sen Allah’ı ve melekleri peyderpey getirmediğin sana iman etmeyiz” dedi. Onlar Rasûlullah’a bunları söyledikten sonra Rasûlullah onların evinden çıktı. Onunla beraber Abdullah b. Ebî Ümeyye b. Muğire b. Abdullah b. Ömer b. Mahzum da dışarı çıktı. Bu kişi Rasûlullah’ın amcası Abdulmuttalib’in Atike isimli kızının oğluydu. Abdullah “Kavmin sana arzedeceklerini arzettiler ey Muhammed! Sen ise hiçbirini kabul etmedin. Sonra senden kendileri için birtakım şeyler talep ettiler ve onunla senin Allah katındaki derecenin bilmek için istediler. Onu da yapmadın. Sonra onları korkuttuğun azabın hemen gelmesini istediler (onu da yapmadın). Allah’a yemin ederim ki sana hiçbir zaman iman etmem. Ta ki sen bir merdiveni göklere dayayıp, o merdivenle göğe çıkıp, ben de sana baktığım halde göğe varıp beraberinde açık bir sahife ve senin peygamberliğini tasdik eden dört melek getirmediğin... Andolsun Allah’a, eğer bunu da yapsan sanırım yine seni tasdik etmem” dedi. Sonra Rasûlullah’tan ayrıldı. Hz. Peygamber de üzüntülü ve sıkıntılı olarak aile efradına döndü. Çünkü kavmi tarafından davet edildiğinde umduklarını bulamadı ve üstelik onların kendisinden ne kadar uzak olduklarını gördü (99).

H. Peygamber’in Ebu Haysem’i ve Abdüşhel Kabilesinden Bazı Gençleri İslâm’a Davet Etmesi

- Ebu Haysem Enes b. Râfi Mekke’ye vardığında yanında onunla beraber aralarında İyas b. Muaz da dahil Benî Abdüşhel’den birkaç genç daha vardı. onlar kavimleri olan Hazrec’le Kureyş arasında anlaşma yapmak için gelmişlerdi. Mekke’ye vardıklarında Rasûlullah’ın onlardan haberi oldu. Onlara gelerek yanlarına oturdu. Kendilerine dedi ki: “Sizi buraya getiren ihtiyaçtan daha hayırlı olan birşeyi size teklif edeyim” dedi. Onlar da “O nedir?” diye sordular. Rasûl-ü Ekrem “Ben Allah’ın Rasûlü’yüm. Allah beni kullarına peygamber olarak gönderdi. Onları Allah’a davet ediyorum. Allah’a kulluk yapınlar, hiçbir şeyi Allah’a ortak koşmayın diye beni gönderdi ve bana kitabı indirdi” dedi. Bundan sonra Rasûl-ü Ekrem isteğini onlara zikretti, Kur’an’dan ayetler okudu. İyas b. Muaz genç bir zattı. Kavmine hitaben “Ey kavmim! Muhammed’in söylediği, Allah’a yemin ederim ki bizi buraya getirenden daha hayırlıdır” dedi. Bunun üzerine Ebu Haysem Batha denilen Mekke’nin bir yerinden bir avuç kum alarak İyas b. Muaz’ın yüzüne serpti ve “Yakamızı bırak! Hayatımla yemin ederim ki biz Muhammed’e iman etmek için değil, buraya başka bir şey için geldik” dedi. Böylece İyas sustu, Rasûl-ü Ekrem de onların yanından çıkıp gitti. Onlar da Medine’ye döndüler. Evs ile Hazrec arasında meşhur Buas savaşı oldu. İyas bin Muaz az bir zaman sonra öldü. Mahmud bin Lebid der ki: “Kavmimden İyas ölüm halinde iken yanında bulunan biri bana haber verdi. Onlar İyas’ın son nefesine kadar Lâilâheillallah dediğini, tekbir getirdiğini işittiler. Onlar İyas’ın müslüman olarak öldüğünde şek ve şüphe etmediler. İyas o mecliste Rasûlullah’tan o sözlerini dinlediğinde bunu anlamış ve kabul etmişti (100).

6. FASIL: HZ. PEYGAMBER’İN TOPLANTILARDA HALKI İSLÂM’A DAVET ETMESİ

H. Peygamber’in İlgili Ayet İndiğinde Yakın Akrabalarını ve Kureyş Kabilelerini İslâm’a Davet Etmesi

- Cenab-ı Hak “En yakın aşiretini uyar” (Şuara/214) ayetini indirdiğinde Rasûl-ü Ekrem evinden çıkıp Merve tepesine gitti. Sonra, “Ey Fihroğulları!” diye bağırdı. Kureyşliler süratle Rasûlullah’a geldiler. Ebu Leheb b. Abdulmuttalib (bu kişi Rasûlullah’ın özbeöz amcasıdır) “İşte Fihroğulları yanındadır, söyle!” dedi. Rasûl-ü Ekrem “Ey Ğalibogulları!” deyince Fihroğullarından Benî Muharib ve Benî Haris yanından ayrıldılar. Rasûl-ü Ekrem “Ey Luey bin Ğalibogulları!” deyince, Benî Teym el-Edrem b. Ğalibogulları yanından ayrıldı. Rasûl-ü Ekrem “Ey Kâb bin Lueyoğulları!” deyince, bu sefer Benî Amir b. Luey Rasûlullah’ın yanından ayrıldı. Rasûl-ü Ekrem, “Ey Mürre b. Kâboğulları!” deyince, Benî Adiy b. Kâb, Benî Sehm, Benî Cumeh b. Amr b. Huseys b. Kâb b. Luey, Rasûlullah’ın yanından ayrıldı. Rasûlullah “Ey Kilab b. Murreoğulları!” deyince, Benî Mahzun b. Yakaza b. Murre ve Benî Teym b. Murre Rasûlullah’ın yanından ayrıldı. Rasûl-ü Ekrem, “Ey Kuseyoğulları!” deyince, bu sefer Benî Zühre b. Kilab Rasûlullah’ın yanından ayrıldı. Rasûl-ü Ekrem “Ey Abdi Menafoğulları!” deyince, Benî Abduddâr b. Kusay ve Benî Esed b. Abduluzza b. Kusay ve Benî Abd b. Kusay Rasûlullah’ın yanından ayrıldı. Bunun üzerine Ebu Leheb “İşte Abdi Menafoğulları senin yanında. Şimdi konuş!” dedi. Rasûl-ü Ekrem şöyle devam etti: “Allah bana en yakın aşiretimi uyarmamı emretti. Sizler benim Kureyş’ten en yakın akrabalarımınız. Ben Allah’tan sizin için herhangi bir nasib verme iktidarında değilim. Ahirette de size bir nasib veremem. Ancak siz lailaheillallah dersiniz bu olur. Ben bu kelimemizle Rabbinizin katında size şahidlik edeceğim. Bunu söylediğiniz takdirde Araplar sizin emrinize girecek, Acemler size başa geçecektir”. Bunun üzerine Ebu Leheb, Rasûl-ü Ekrem’e hitaben “Helâk olasıca! Bunun için mi bizi buraya çağırdın” dedi ve Cenabı Hak Ebu Leheb hakkında Mesed suresini nazil etti. Bu surede “Ebu Leheb’in iki eli de kurusun” denilmiştir (101)

Cenab-ı Hak “En yakın akrabamı uyar” ayetini indirdiğinde Rasûl-ü Ekrem Safa’ya geldi. (Safa ve Merve Kâbe’ye yakın iki küçük dağdır). Rasûl-ü Ekrem Safa’ya çıktı, sonra şöyle bağırdı: “Ya sabahah!” (Bu imdat isteyen bir kimsenin kullandığı bir kelimedir). Böylece halk Rasûlullah’ın yanında toplandı. Kimi bizzat geldi, kimi de elçisini gönderdi. Rasûl-ü Ekrem, “Ey Abdulmuttalib oğulları! Ey Fihr oğulları! Ey Kâb oğulları! Acaba size, şu dağın eteğinde bir süvari birliği var ve üzerinize hücum

etmek istiyorlar desem beni tasdik eder misiniz” diye sordu. Onlar da “Evet, ederiz. Zira senin yalan söylediğini görmedik” dediler. Rasûl-ü Ekrem “Ben sizin için bir uyarıcıyım. Önünüzde şiddetli bir azab vardır” dedi. Ebu Leheb “Ey bütün gün gezen! Ey helâk olasıca! Sen bizi bunun için mi davet ettin?” dedi. Bunun üzerine Allah Teâlâ “Ebu Leheb’in elleri kurusun da helâk olsun” ayetlerini indirdi (102).

7. FASIL: HZ. PEYGAMBER’İN HACC MEVSİMLERİNDE ARAP KABİLELERİNİ İSLÂMA DAVET ETMESİ

Hz. Peygamber’in Benî Amr ve Benî Muharib Kabilelerini İslâm’a Davet Etmesi

- Rasûl-ü Ekrem peygamber olduktan sonra üç sene gizli çalıştı, ortaya çıkmadı. Dördüncü senede dâvâsını ilan etti. On sene durmadan davasını Mekke’de neşrediyordu. Hac mevsiminde hacıların konaklarını ziyaret ediyor, Ukkâz, Mecenne ve Zu’l-Mecaz panayırlarında rabbinin risaletini tebliğ edebilmesi için onları kendisine yardımcı olmaya davet ediyordu. Bunun karşılığında onlara cennet vardı. Fakat onlardan hiç kimsenin ona yardım ettiği görülmedi. Hatta Rasûl-ü Ekrem kabileleri soruyor, kabile kabile konakladıkları yerleri araştırıyordu. Böylece Benî Âmir b. Sa’sa’a kabilesine vardı. Benî Âmir’den gördüğü eziyeti hiç kimseden görmemişti. Onların yanından ayrıldı. Onu taş yağmuruna tuttular. Bu taş yağmuru arasında Rasûl-ü Ekrem Benî Muharib b. Hasefe kabilesine geldi. Aralarında yüzyirmi yaşında bir ihtiyar gördü. Rasûlullah onunla konuştu, kendisini İslâm’a davet etti. “Rabbimin risaletini tebliğ etmem için bana yardımcı ol” dedi. İhtiyar “Ey kişi (Rasûlullah’ı) kastediyor! Kavmin senin haberini daha iyi bilirler. Allah’a yemin ederim, seni kabul eden bir kişi ailesinin yanına şuraya gelenlerin en şerlisi olarak dönmüş olur (Kureys’in kahrına uğrar). Kendini bizden uzak tut, başka yardımcı ara” dedi. Bu sırada Rasûlullah’ın baş düşmanı ve amcası Ebu Leheb de ayakta bekliyordu. O Muharibî’nin konuşmasını dinledikten sonra Muharibî’nin yanına gitti ve “Eğer hacıların tamamı senin gibi olsa, bu adam (Rasûl-ü Ekrem’i) kastediyor” üzerinde bulunduğu dinini terk eder. Bu adam sapıtmıştır ve bir yalancıdır” dedi. Muharibî (120 yaşındaki ihtiyar) “Vallahi sen onu daha iyi bilirsin; zira o kardeşinin oğludur ve senin bir parçandır ve çok yalancıdır” dedikten sonra şöyle devam etti: “Ey Ebu Utbe! (Ebu Leheb’in künyesidir) Bu adamı cinler çarpmış olabilir. Bizimle beraber, kabilemizden bir kimse bulunmaktadır ki cin çarpanları tedavi eder (yani yeğeni götür de tedavi etsin)”. Fakat Ebu Leheb bu söze hiçbir cevap vermedi. Fakat yine de Rasûlullah’ı takip edip, o bir Arap kabilesine gittiğinde, arkasından “Bu adam sapıtmıştır” diye bağırırmaktan da geri durmadı(103).

Hz. Peygamber’in Benî Abes’i İslâm’a Davet Etmesi

- Abdullah b. Vabiset Abesî babasından, o da dedesinden rivayetle şöyle anlatıyor: “Rasûl-ü Ekrem, Mina’daki konaklarımıza geldi. Biz de Mescid-i Havf’e yakın olan Cemre’de (halkın arasında ‘küçük şeytan’ diye şöhret bulan yerde) konaklamıştık. Rasûl-ü Ekrem devesinin sırtındaydı. Terkisinde kölesi Zeyd b. Harise vardı. Bizi Allah’a davet etti. Ne var ki biz ona icabet etmedik ve hiç de iyi birşey yapmamış olduk. Biz Rasûlullah’ın adını ve onun hac mevsiminde insanları Allah’a davet ettiğini işitmiştik. O bizim yanımızda durdu ve bizi davet etti. Fakat biz ona icabet etmedik. Bizimle beraber Meysere b. Mesruk el-Abesî adlı bir kişi de vardı. Bu zat şunları söyledi: “Allah’a and içerim ki eğer biz bu kişiyi tasdik etseydik ve onu himayemize alıp götürseydik daha doğru bir iş yapmış olurduk. Allah’a yemin ederim, bu kişinin dini kesinlikle galib gelecektir. Her yere yayılacaktır”. Bunun üzerine akrabaları Mesruk’a şunu söylediler: “Yakamızı bırak! Bizim gücümüzün yetmediği bir hadise ile bizi karşı karşıya bırakma!” Bu manzara karşısında Rasûl-ü Ekrem Meysere’den birşeyler ümid etti, onunla konuştu. Meysere Rasûl-ü Ekrem’e dedi ki: “Ne güzel konuşuyorsun, ne nurlu bir konuşmadır bu! Fakat benim kavmim bu hususta bana muhalefet etti. Kişi ancak kavmiyle bir iş yapabilir. Eğer onlar beni desteklemezlerse, düşmanlar beni hiç desteklemezler” dedi ve Rasûl-ü Ekrem de oradan ayrıldı.

Bizim kabile de aile efradlarına doğru gittiler. Meysere onlara “Gelin de Fedek’e gidelim. Orada yahudiler vardır. Bu kişinin durumunu yahudilere soralım” dedi. Onlar bunun üzerine yahudilere gittiler. Yahudiler onlara bir kitab çıkarıp, ortaya koydular, sonra Rasûlullah’ın sıfatlarını okudular: “O mekteb ve medrese görmeyen, Arap soyundan bir peygamberdir. Deveye binecektir. O bir parça ekmekle kifâyet eder. Ne çok uzundur, ne de kısa. Saçları kıvrıkcık değildir, dökük de değildir. Gözünde bir kırmızılık vardır. Rengi beyazla kırmızı arasındadır. Eğer bu özelliklere sahip olan bir kişi sizi davet etmişse, ona icabet edin. Onun dinine girin. Biz yahudiler ona hased eder ve ona tâbi olmayız. Onun yüzünden birçok yerde başımıza büyük belalar gelecektir. Araplardan hiç kimse kalmayacak ki ona tâbi olmasın veya onunla savaşmasın. Bari siz ona tâbi olanlardan olun” dediler. Bunun üzerine Meysere “Ey kavmim! Durum apaçık ortada! Biz mevsimde tekrar Mekke’ye döndüğümüzde onunla orada karşılaşırız” dedi. Böylece memleketlerine gittiler ve adamlarının Rasûlullah ile karşılaşmasına izin vermediler. İçlerinden hiç kimse Rasûlullah’a tâbi olmadı. Rasûl-ü Ekrem sonra Medine’ye hicret etti. Veda haccını yaptığında ise Meysere Rasûlullah ile bir araya geldi. Hz. Peygamber Meysere’yi tanıdı. Meysere “Ey Allah’ın Rasûlü! Allah’a andolsun ki ben sen buraya geldiğin günden beri sana tâbi olmak için var kuvvetimle taraftardım. İşte olan oldu, Cenabı Hak senin gördüğün İslâm’ımın tehirini irade buyurdu. O benimle beraber olan kişilerin hepsi ise öldü. Ey Allah’ın peygamberi! Onlar nereye gidecekler?” diye sordu. Hz. Peygamber ona şu cevabı verdi: “İslâm dininden başka bir din üzerinde ölen herkes ateştedir”. Bunun üzerine Meysere şunları söyledi: “Beni kurtaran Allah’a hamd mahsustur!” Böylece Meysere müslüman oldu ve İslâmiyet’i güzel oldu. Meysere, ilk halife olan Hz. Ebubekir’in nezdinde büyük bir makama sahipti (104).

Hz. Peygamber’in Benî Kinde’yi İslâm’a Davet Etmesi

- Rasûl-ü Ekrem Kinde kabilesinin Ukkaz’daki konaklarına vardı. Arap kabilelerinin en yumuşak kabilesiydiler. Onların yumuşaklığını ve mantıklarının kuvvetini görünce onlarla konuştu ve şunları söyledi: “Sizi tek olan Allah’a davet ediyorum. Onun ortağı yok! Ve siz kendi nefsinizi koruduğunuz gibi beni koruyacaksınız. Eğer ben ortaya çıkarsam siz muhayyersiniz (kabilenizden ayrıldığım zaman başıma gelenlerden dolayı beni korumazsanız mesul değilsiniz)”. Onların hepsi de “Bu konuşma gayet güzel! Fakat biz atalarımızın taptıklarına tapıyoruz” dediler ve fakat içlerinden en gençleri “Ey kavmim! Başkası ona tâbi olmadan önce siz ona tâbi olun. Kitab ehli (yahudi ve hristiyanlar), Harem’den bir peygamber çıkacağını söylüyorlar. Onun zamanı yaklaşmıştır” dedi. Topluluğun içinde iki gözü kör olan bir adam vardı ve şöyle dedi: “Susun da ben konuşayım. Bu kişiyi (Rasûl-ü Ekrem’i) kastediyor

aşireti kovmuştur. Siz onu, buna rağmen bağrınıza mı basacaksınız? Siz onu bağrınıza basmakla bütün Araplarla savaşa göğüs germiş olacaksınız. Asla ve kat'a! Bunu yapamazsınız". Rasûl-ü Ekrem üzüntülü olarak onların yanından ayrıldı. Bu kavim de geride kalan kavimlerine gittiler ve bu hadiseyi anlattılar. Yahudilerden bir kişi "Allah'a yemin ederim, siz böyle yapmakla yanlışlık yapmışsınız (nasibinizi kaçırmışsınız). Eğer herkesten önce bu kişiye iman etseydiniz Arapların efendisi olurdunuz. Biz onun vasıflarını kitabımızda okuyoruz" dedi. Onu görenler onu anlattılar ve onun niteliklerinin onun yanındaki vasıflarla uygun olduğu görüldü. Yahudi şöyle dedi: "Onun Mekke'den çıkacağını görüyorum. Onun hicret evi Yesrib (Medine)'dir".

Bu sözü işiten topluluk gelecek mevsimde Rasûlullah ile bir araya gelmeyi arzuladı. Fakat onların reisleri o sene onların hacca gitmesini menetti.

İçlerinden hiç kimse hacca gelmedi. O yahudi de öldü. O yahudi öldüğü zaman Rasûl-ü Ekrem'i tasdik ettiğini ve ona iman ettiğini işittiler (105).

Hız Peygamber'in Benî Kâ'b'ı İslâm'a Davet Etmesi

- Abdurrahman el-Âmiri kavminin yaşlılarından naklen şöyle anlatıyor: "Rasûlullah bize geldi. Ukkaz panayırındaydık. "Sizler kimlerdensiniz?" diye sordu. Biz de Benî Âmir b. Sa'sa'a'dan olduğumuzu söyledik. Bunun üzerine "Siz hangi Benî Âmir'densiniz?" dedi. Biz de "Benî Kâb b. Rebia'danız" dedik. Rasûl-ü Ekrem "Sizin içinde, size sığınan bir kimseyi koruyabilir misiniz?" diye sordu. Cevap olarak dedik ki: "Bir kuvvetliyiz, koruruz. Hiç kimse bizim ateşimizde ısınmaz (hiç kimse bize yaklaşamaz)".

Rasûl-ü Ekrem, bunun üzerine "Ben Allah'ın Rasûlü'yüm. Eğer size gelirim Rabbimin risaletini tebliğ etmem için bana yardımcı olur musunuz? Beni korur musunuz? Herhangi birinize hoşuna gitmeyeceği bir teklifte bulunmayacağım" dedi. Onlar da Hz. Peygamber'e "Sen Kureyş'in hangi kabilesindensin?" diye sordular. Rasûl-ü Ekrem "Benî Abdulmuttalib'tenim" dedi. Onlar "Benî Abdimenaf seni nasıl karşılar?" dediler. Rasûl-ü Ekrem "Beni ilk yalanlayan ve kovan onlar oldu" dedi. Bunun üzerine Benî Âmir kabilesi "Biz seni kovmayız, lâkin iman da etmeyiz. Sen Rabbinin risaletini tebliğ edinceye kadar seni koruruz" dediler.

Rasûl-ü Ekrem onların yanında konakladı. Onlarla alış-veriş yaptı. Bu esnada Bucre b. Kays el-Kuşeyrî adlı kişi onlara geldi ve "Şu yanınızda gördüğüm ve tanımadığım kişi kimdir?" diye sordu. Onlar da "Bu, Kureyş'ten Muhammed b. Abdullah'tır" dediler. Bucre "Onunla sizin ne işiniz var?" diye sordu. Onlar "Bu zat iddia ettiğine göre peygamberdir. Rabbinin emrini tebliğe fırsat bulmak için bizim kendisini korumamızı istiyor" dediler. Bucre "Siz ona ne cevap verdiğiniz?" diye sordu. Onlar "Ona hoş geldin, safa geldin, seni memleketimize götürürüz. Kendimizi hangi şeylerden korusak seni de onlardan koruruz" dedik. Bucre "Bu panayırhinden hiçbir kimseyi bilmem ki buradan sizin götürdüğünüzden daha şerli bir şeyi memleketine götürmüş olsun" dedi ve ilave etti: "Siz insanların hepsiyle savaşılmaya başladınız bile! Arapların hepsi bir yaydan size ok atacaktır. Bu zatın kavmi kendisini daha iyi tanır. Eğer ondan bir hayr görseydiler onunla diğer insanlarla nasılsalar öyle olurlardı. Siz bir kavmin sefihini, kavminin kovduğunu, yalanladığı birini mi götürmek istiyor, onu bağrınıza basıyor, ona yardım ediyorsunuz?"

Sizin görüşünüz ne de kötüdür?" Sonra Rasûlullah'a yönelip şunları söyledi: "Kalk, kavmine git! Andolsun eğer kavmimin yanında olmasaydın senin boynunu vururdum". Rasûlullah devesine doğru gitti ve deveye bindi. Bucre denilen habis, Rasûlullah'ın devesinin böğrüne vurdu. Deve sıçradı ve Rasûl-ü Ekrem'i düşürdü. O anda Benî Âmir'in yanında Dubâa binti Âmir b. Kurt adlı bir hanım vardı. Rasûlullah'a Mekke'de iman eden hanımlardan biriydi. O sırada kavmini ziyarete gelmişti. O kadın "Ey Âmir oğulları! Aranızda Allah'ın Rasûlü'ne bir hakaret reva görülürken içinde peygamberi bundan koruyacak kimse yok mu?" dedi. Böylece amcazadelerinden üç kişi kalktı, Bucre'ye küftüler. İki kişi de ona yardım etti. Hz. Peygamber'in taraftarı kişilerin her biri ötekilerden bir kişiyi yere yıktı. Göğüslerinin üzerine oturup yüzlerine yumruklar indirdiler. Bunun üzerine Rasûl-ü Ekrem "Ey Allah'ım! Şu bana yardım eden üç kişiye bereket ver ve şu karşı gelen kişilere de lânet et!" diye dua etti. O üç kişi müslüman oldular ve şehid olarak rablerine kavuştular. diğer kişiler de helâk oldular. Bucre'ye yardım edenlerin adları Hüzn b. Abdullah, Muaviye b. Ubade idi. Rasûlullah'a yardım eden üç kişinin isimleri de şöyle idi: Sehl'in iki oğlu Gıtrif ile kardeşi Gatafan ve Urve b. Abdullah! (106).

- Rasûl-ü Ekrem Benî Amr b. Sa'sa'a'ya vardı. Kendisini onlara arzetti (beni koruyun kiben de Allah'ın emrini tebliğ edeyim dedi). İçlerinden biri (ismi Bahîra b. Firas idi) şöyle dedi: "Andolsun eğer Kureyş'ten olan bu kişiyi tutarsam onunla Arapları yenmiş olurum" dedi ve sonra "Eğer biz sana tâbi olursak, sonra sen, sana muhalefet edenlere galib gelersen, senden sonra biz tâbilerimizin başına geçebilir miyiz?" diye sordu. Rasûl-ü Ekrem "Emir Allah'a aittir, dilediğine verir onu" dedi. O şahıs "Biz göğüslerimizi senin için Araplara hedef kılacağız da, Allah seni galib getirdiğinde emir bizden başkasının mı olacak? O halde senin durumun bizi ilgilendirmez" dedi ve böylece Rasûl-ü Ekrem'e tâbi olmaktan kaçındılar. Halk geri geldiğinde Benî Âmir'de yaşlı bir yakınlarının yanına vardılar. Kişi o kadar yaşlı idi ki kendileriyle beraber hacca dahi gelemedi. Onlar onun yanına geldiklerinde o mevsimde olan hadiseleri kendisine anlatıyordu. Yanına geldiklerinde neler olup olmadığını kendilerine sordu. Onlar da "Bize Kureyş'ten bir genç geldi. Benî Abdulmuttalib'dendi. Kendisinin peygamber olduğunu söyledi ve bizi de kendisini korumaya davet etti. Onunla beraber olmamızı teklif edip, kendisini memleketimize götürmemizi istedi (biz de getirmedik)" dediler. O ihtiyar, elini başının üzerine koyduktan sonra şunları söyledi: "Ey Âmir oğulları! Acaba bunu telafi etmek mümkün mü? Acaba elinizden kaçırdığınızı bir daha yakalayabilir misiniz? Nefsimi elinde tutan Allah'a yemin ederim ki İsmailoğulları'ndan hiç kimse yalandan peygamberlik iddiasında bulunmamıştır. Bu bir gerçektir. Siz nasıl oldu da bu fırsatı kaçırdınız?" (107).

Hız Peygamber'in Benî Kelb'i İslâm'a Davet Etmesi

- Rasûl-ü Ekrem Kelb kabilesinin konaklarına geldi. Benî Abdullah isimli soylarına vardı. Onları Allah'a çağırdı ve "Beni rabbimin emirlerini tebliğ etmem için koruyun" dedi. Hatta onlara şunları söyledi: "Ey Abdullah'ın oğulları! Kesinlikle Rabbin sizin dedenizin ismini hoş kılmıştır!" Fakat onlar Rasûl-ü Ekrem'in arzettiklerini kabul etmediler (108).

Hız Peygamber'in Benî Hanife'yi İslâm'a Davet Etmesi

- Rasûl-ü Ekrem Benî Hanife'ye geldi, konakladıkları yerlere vardı. Onları Allah'a çağırdı, onlara kendisini arzetti. Araplar içerisinde onlardan daha pis, daha çirkin bir cevap veren olmadı (109). (Benî Hanife Yemen halkındandır ve Museylemet'ul-Kezzab'ın kabilesidir).

H. Peygamber'in Bekr Kabilesini İslâm'a Davet Etmesi

- Hz. Peygamber'in amcası Abbas der ki: "Allah'ın Rasûlü bana şunları söyledi: "Kendim için ne senin yanında ne de kardeşinin (Ebu Leheb'i kastediyor) koruma yok! Sen yarın beni panâyıra götürür müsün ki, orada bazı kabilelerin konakladıkları yerlere gideyim?" Arapların toplandığı yerlere geldik. Biz panâyıra gittik. Rasûlü Ekrem'e şurasının Yemen'den gelen kabilelerin en üstünü Kinde kabilesinin, bunun Bekir b. Vail'in, şunun Benî Âmir b. Sa'sa'a'nın konakları olduğunu, kendisi için birini seçmesini söyledik. Rasûlü Ekrem Kinde'den başladı. Kindelilerin kimlerden olduklarını sordu. Onlar da Yemen ehlinde olduklarını söylediler. Rasûlü Ekrem "Yemen'in hangi kabilesindensiniz?" dedi. "Biz Kinde kabilesindeniz" dediler. Rasûlü Ekrem "Hangi Kindedensiniz?" deyince, onlar "Benî Âmir b. Muaviye'deniz" dediler. Rasûlü Ekrem "Kendiniz için bir iyilik ister misiniz?" diye sordu. Onlar "O hayır nedir?" dediler. Hz. Peygamber "Allah'tan başka mabud olmadığına şahidlik edeceksiniz, namazı kılacaksınız. Allah katından gelen vahye iman edeceksiniz" buyurdu.

Abdullah b. Eclah der ki: "Babam, kavminin ileri gelenlerinden bana rivayet ettiğine göre Kinde kabilesi Rasûlü Ekrem'e şöyle bir teklifte bulundu: "Eğer sana tâbi olursak, sen galib gelersen, öldükten sonra bu işin başının bizde olacağına dair söz veriyor musun?" Rasûlü Ekrem "Mülk Allah'ındır, dilediğine verir! (ben kimseye bu sözü vermem)" dedi. Bunun üzerine "O halde senin getirdiklerine ihtiyacımız yok" diyerek Rasûlullah'ın teklifini reddettiler.

Kelbî der ki: Onlar Rasûlullah'a şöyle bir cevap verdiler: "Bizi mabudlarımızın ibadetinden menetmeye ve Araplara karşı savaş açmamız için mi geldin? Git, kavmine ilhak et! Bizim sana bir ihtiyacımız yok!"

Rasûlü Ekrem onların yanından ayrılıp Bekir b. Vail'e geldi. Kavminin kimlerden olduğunu sordu. Onlar da Bekir b. Vail'den olduklarını söylediler. Rasûlü Ekrem "Hangi Bekir b. Vail'den?" diye sorunca, onlar "Benî Kays b. Sa'lebe kabilesindeniz" dediler. Rasûlü Ekrem "Sizin sayınız ne kadar" diye sordu. Onlar "Çoktur, toprak kadar!" dediler. "Sizin korunmanız nasıl?" diye sordu. "Bizim için korunma yok! Biz Farsların komşusuyuz. Biz Farsların düşmanlık yaptığı bir kimseyi koruyamayız ve onlara bizim himayemizde olduğunu söyleyemeyiz" dediler. Hz. Peygamber "Eğer Allah Farsların konaklarını size verirse, kadınlarını size nikâh ederse, çocuklarını size köle ederse, otuz defa Sübhânallah, otuzüç defa elhamdülillah, oturdört defa da Allâhu Ekber diyeceğinize söz verir misiniz?" dedi. Onlar Rasûl-ü Ekrem'e kim olduğunu sordular. Hz. Peygamber "Ben Allah'ın peygamberiyim" dedi. Sonra onlardan ayrıldı.

Kelbî diyor ki: "Hz. Peygamber onlardan ayrıldığında amcası Ebu Leheb onun arkasında idi. O da halka "Bunun sözünü kabul etmeyin" diyordu. Sonra Ebu Leheb de geçti. Bu kabile ona "Sen bu kişiyi tanıyor musun?" diye sordu. O da "Evet, tanıyorum. O bizim en büyük ailemizin çocuğudur. Siz onun nesini soruyorsunuz?" dedi. Onlar Rasûl-ü Ekrem'in onları davet ettiği hususu öne sürerek şöyle dediler: "Bu, ben Allah'ın peygamberiyim diye iddia ediyor!" Ebu Leheb onlara şu cevabı verdi: "Sakin onun sözüne kulak asmayın. Çünkü o delidir. Başının tepesinden hezeyan kusuyor!"

Onlar "Zaten Farşlılar hakkındaki sözlerinden biz bunu anlamıştık" dediler (110).

H. Peygamber'in Mina'da Bazı Kabileleri İslâm'a Davet Etmesi

- Rabia b. Abbâd şöyle anlatıyor: Ben daha genç bir insan iken babamla Mina'da bulunuyordum. Hz. Peygamber Arap kabilelerinin konakladıkları noktada durarak şunları söylüyordu: "Ey filan oğulları! Ben size gönderilen bir peygamberim. Size Allah'a ibadet etmenizi emrediyorum. O'na ortak koşmamanızı ve Allah'tan başka ortak koştüğunuz bu putların tümüne ibadeti terketmenizi size emrediyorum. Bana iman etmenizi, beni tasdik etmenizi, rabbimin bana yüklediği vazifeyi insanlara açıklayınca kadar beni korumanızı istiyorum". Rasûlullah'ın arkasında gözü şaşı, yüzü ateş gibi yanan ve saçını iki örgü şeklinde örmüş olup, sırtında Yemen'in Aden şehrinde yapılmış kürk bulunan biri vardı. Hz. Peygamber sözünü tamamlayıp davasını arzettikten sonra arkasındaki kişi "Ey filan kabile! Bu sizi Lat ve Uzza'yı üzerinizden söküp atmaya davet ediyor. Sizin Benî Malik b. Ukayş'tan halefleriniz olan cinlerden uzaklaşmanızı istiyor. Sizi getirdiği bidat ve dalâlete çağırıyor. Sakin ona itaat etmeyin, sözüne kulak vermeyin" diyordu. O esnada babama "Ey baba! Şu Muhammed'in arkasından yürüyen ve onun sözlerini reddeden kişi kimdir?" diye sordum. Bâbam "Bu, Muhammed'in amcası Abduluzza b. Abdulmuttalib Ebu Leheb'tir" dedi (111).

H. Peygamber'in Mina'da Bir Topluluğu İslâm'a Davet Etmesi

- Müdrîk şöyle anlatıyor: Babamla beraber hacca gelmiştim. Mina'da konakladığımız da baktık ki bir cemaat vardır orada. Babama bu cemaatin kim olduğunu sordum. O da "İşte şu kişi yeni din getiren bir kimsedir" dedi. Baktım Rasûlullah halka şöyle sesleniyordu: "Ey nas! Lailâhe illallah deyin, kurtulun" (112).

- Haris b. Haris'ul-Ğamidi şöyle anlatıyor: Babama, Mina'da iken şu cemaatin kim olduğunu sordum. Babam cevap olarak dedi ki: "Bu cemaat kendilerinin içinden yeni çıkan bir peygamberin etrafında toplanmışlar". Ben de yüksek bir yere çıktım, baktım Rasûlü Ekrem'i gördüm. Halkı Allah'ın birliğine davet ediyordu, onlar da onun sözlerini reddediyorlardı (113).

- Hasan b. Sabit şöyle anlatıyor: Ben hacca gelmiştim. Hz. Peygamber halkı İslâm'a davet ediyordu. Ona iman eden sahabîleri işkence görüyorlardı. Ben Ömer bin Hattab'ı gördüm. Benî Âmir b. Müemmel'den iman eden bir cariyeye işkence ediyordu. Sonra Zinnîre'ye vardı ve ona işkence etti (114).

H. Peygamber'in Benî Şeyban'ı İslâm'a Davet Etmesi

- Ali b. Ebî Talib şöyle anlatıyor: "Allah, peygamberine kendisini Arap kabilelerine arzemesi emrini verdiğinde, Hz. Peygamber bu vazifeyi yapmak üzere çıktı. Beraberinde ben ve Ebubekir Sıddık vardı. Mina'ya vardık. Böylece bir Arap meclisine gittik. Ebubekir Sıddık önce onlara yaklaşarak selam verdi. Ebubekir her hayr işinde ve her anda önde idi. Arap soylarını bilen bir kişiydi. Bu kavmin hangi kabilede olduğunu onlara sordu. Onlar da Rabia kabilesinden olduklarını söylediler. Ebubekir Sıddık "Siz hangi Rebia'dansınız?" dedi. (Hadis uzun uzadıya rivayet edildikten sonra devamında şu cümleler yer almaktadır): Sonra bir meclise vardık. Sekinet ve vekar içerisindeydiler. İçlerinde bazı yaşlılar gördük ki onların kadr u kıymetleri ve heyetleri vardı. Ebubekir Sıddık önce gidip selâm verdi. Hz. Ali diyor ki: "Ebubekir her hayırda ve her vakitte önde idi". Ebubekir onlara hangi kabilede olduklarını sordu. Onlar da şöyle cevap verdiler: "Biz Beni Şeyban b. Sa'lebe kabilesindeniz!" Bunun üzerine Hz. Sıddık, Rasûlullah'a bakarak "Anam

babam sana feda olsun! Bunlar kendi kabilelerinin en azizleridir” dedi. İçlerinde Mefruk b. Amr, Hani bin Kabise, Mussenna b. Hârise, Numan b. Şerik vardı. Aralarında Ebubekir’e en yakın olan Mefruk b. Amr’dı. Mefruk dil ve hitab bakımından onlardan üstündü. Onun örülmüş iki saç örgüsü vardı, göğsünün üzerine düşerlerdi. Ebubekir Sıddık’a herkesten daha yakın oturuyordu. Ebubekir ona “Sayınız ne kadar?” diye sorunca şöyle cevap verdi: “Biz binden fazlayız. Bin kişi azlıktan dolayı mağlub olamaz” dedi. Hz. Ebu Bekir “Sizde korunma nasıldır?” diye sordu, o da “Biz var kuvvetimizle korunuyoruz. Her kavmin de bir kuvveti vardır” diye cevap verdi. Hz. Ebubekir “Sizinle düşman arasında harp nasıldır?” dedi. Mefruk “Biz düşmana mülaki olduğumuz zaman çok öfkeleniriz. Biz çok öfkelendiğimiz zaman da çok şiddetli bir şekilde çarpışırız. Biz süratlikoşan atları çocuklara, silahları çok süt veren develere tercih ederiz. Yardım Allah’ın katından gelir. Bazan biz galib geliriz, bazan bizi mağlub ederler. Umulur ki Kureyş’in kardeşi (Rasûlü Ekrem’i kastediyor) sensin” dedi. Ebubekir Sıddık “Eğer bu kulağımıza gelmişse işte Allah’ın Rasûlü şu zattır” diye Rasûlü Ekrem’e işaret etti. Mefruk “Kulağımıza geldiği gibi o “ben Allah’ın Rasûlüyüm” diyormuş” dedi ve Rasûlullah’a dönüp sordu: “Ey Kureyş’in kardeşi! Sen neye davet ediyorsun?” Bunun üzerine Rasûlü Ekrem öne geçti, oturdu. Ebubekir kalkıp elbisesiyle onu gölgelendirdi ve Hz. Peygamber “Sizi Allah’tan başka mabud olmadığına şahidlik etmeye davet ediyorum. Allah birdir ve ben de Allah’ın Rasûlüyüm. Beni bağrınıza basacaksınız, beni koruyacaksınız. Allah’ın bana emrettiklerini tebliğ edeyim diye bana yardım edeceksiniz. Çünkü Kureyş Allah’ın dinine karşı yardımlaşmakta bana savaş açmaktadırlar. Allah’ın Rasûlü’nü yalanladılar. Hakkı bırakıp bâtila sarıldılar. Allah ganî ve hamîddir” buyurdu. Mefruk Rasûlü Ekrem’e “Ey Kureyş’in kardeşi! Sen neye davet ediyorsun?” diye sordu. Rasûlü Ekrem, En’am suresinin 151-153. ayetlerini okudu. Mefruk yine sordu: “Ey Kureyş’in kardeşi! Sen neye davet ediyorsun? Allah’a and içerim ki senin bu sözlerin yeryüzündeki kimselerin kelâmı değildir. Eğer onların sözlerinden olsaydı onu tanırdık”. Bunun üzerine Hz. Peygamber Nahl suresinin 90. ayetini okudu. Mefruk “Ey Kureyş! Andolsun sen güzel ahlâka, güzel amellere davet ediyorsun. Seni yalanlayan bir kavim yalan söylemiştir. Senin aleyhinde sırt sırta gelen bir kavim yalan söylemiştir” dedi. Sonra Mefruk Hâni b. Kabise’yi kendisine ortak etmek istercesine şunları söyledi: “İşte bu Hani b. Kabise’dir. Bizim önderimizdir, dinimizin sahibidir”. Bunun üzerine Hani, Rasûlü Ekrem’e “Ey Kureyş’in kardeşi! Senin sözünü dinledim. Senin sözünü tasdik ettim. Ben şu kanaattayım ki öncesi ve sonu olmayan bir celseden dolayı senin emrinde tefekkür etmeksizin, bizi davet ettiğinnoktay düşünmeksizin hemen dinimizi terkedip senin dinin üzerine sana tâbi olmamız fikirde bir sapma, akıl bakımından da bir çılgınlık olur! Netice bakımından da az düşünmek demektir. Zira sapma ancak acelecilikle beraber meydana gelir. Bizim arkamızda bir kavim vardır. Biz onların hakkında herhangi bir akd yapmayı sevmeyiz. Sen dönüp memleketine gideceksin. Biz de memleketimize gideceğiz. Biz de düşünceğiz, sen de düşünceceksin” dedi. Bu sözlerden sonra Hani, konuşmasına Müsenna bin Halis’in ortak olmasını istercesine “İşte bu insan bizim şeyhimizdir ve savaşta önderimizdir” dedi. Müsenna, Rasûlü Ekrem’e hitaben “Ey Kureyş’in kardeşi! Sözünü dinledim ve benimsedim. Konuştukların hoşuma gitti. Cevabım, Hani b. Kabise’nin cevabıdır. Biz halkın üzerinde konduğu iki su arasında bulunuyoruz. Birisi Yemame, diğeri de Semave suyudur” dedi. Rasûlü Ekrem “Bu iki su nedir?” diye sorunca, Musenna şöyle dedi: “Onların biri yeryüzünün tepelikleri ve Arap topraklarıdır. Diğeri ise Fars arazisi ve Kisra nehirleridir (yani stratejik ve mühim bir mevkiye konaklamış bulunuyoruz. Ufak bir hata bizim sonumuz olur). Kisra bizden herhangi bir hadise çıkarmamak ve herhangi bir gâfili barındırmamak üzere bir söz aldığı için biz o yere konmuş bulunuyoruz. Umulur ki şu bizi davet ettiğin şey kralların hoşuna gitmeyen işlerdendir. Arap Yarımadası tarafına düşen kısmımıza gelince, orada bir günah işleyenin günahı affolunur, özür makbuldur. Fars memleketine gelince onun sahibinin günahı affedilmez, özrü kabul edilmez. Eğer Arap tarafında sana yardım etmemizi istersen bunu kabul ederiz!”

Bunun üzerine Allah’ın Rasûlü şöyle buyurdu: “Siz bana kötü bir cevap vermediniz. Zira doğruyu söylediniz. Kesinlikle Allah’ın dini ancak bütün taraflarıyla onu koruyanlarla kaim olur”.

Sonra Hz. Peygamber Hz. Ebubekir’in elinden tuttu ve kalktı. Biz böylece Evs ve Hazrec’in (Medinelilerin) meclisine gittik. Bunlar Hz. Peygamber’e biat ettikten sonra omeclisten ayrıldık. Onlar doğru ve sabırlı kimselerdi. Allah hepsinden razı olsun (115).

- Rasûlü Ekrem şunları söyledi: “Allah Teâlâ’nın Farşlıların topraklarını ve mallarını sizlere vermesini, kızlarının sizin cariyeleriniz ve hanımlarınız olmasını ve buna karşılık Allah’ı tekbir ve tasdik etmeyi istemez misiniz?” Numan bin Şerik “Allâhümme” dedikten sonra “Ey Kureyş’in kardeşi! Sana bu sözü veriyoruz” dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber Ahzab suresinin 45-46. ayetlerini okudu ve Hz. Ebubekir’in elini tuttu. (Hz. Ali diyor ki:) “Rasûlü Ekrem bize dönerek şöyle dedi: “Ey Ali! Arapların cahiliye dönemindeki ahlâkları ne de güzeldi! onunla dünya hayatında insanlar birbirlerinin saldırılarına mani olabiliyorlardı” Sonra biz Evs ve Hazrec’in meclisine gittik. Onlar Hz. Peygamber’e biat ettikten sonra o meclisten ayrıldık. Onlar doğru ve sabırlı kişilerdi. Allah’ın Rasûlü, Hz. Ebubekir’in Arap soylarını bilmesine çok memnun oldu ve bir zaman sonra Hz. Peygamber birgün sahabîlerinin yanına çıkıp onlara şöyle dedi: “Allah’a çokça şükrediniz! Bugün Rebia’nın oğulları (Şeyban kabilesinden olanlar) Fars ehline karşı muzaffer oldular, onların krallarını öldürdüler, ordularının kökünü kazıdılar ve benim yüz suyu hürmetime Cenabı Hak onlara yardım etti” (116).

- Rebia kabilesi ile Farslar savaşa başlayıp, Kurakıl denilen Fırat nehrine yakın olan bir yerde karşılaştıklarında Rabia kabilesi Hz. Muhammed’in ismini kendilerine parola yaptılar, böylece bu sayede Farslara galib geldiler(117).

H. Peygamber’in Evs ile Hazrec’i İslâm’a Davet Etmesi

- Hz. Ali, Ensar’ın faziletlerinden bahsederken şöyle dedi: “Ensarı sevmeyen mümin değildir! Onların haklarını bilmeyen mümin değildir. Allah’a yemin ederim ki onlar, at yavrusunun itina ile beslenildiği gibi kılıçlarıyla, dilleriyle ve cömertlikleriyle İslâm’ı yüceltiler. Hz. Peygamber hac mevsimlerinde çıkıp Arap kabilelerini Allah’ın dinine davet ediyordu. Onlardan hiçbirisi Hz. Peygamber’e ‘evet’ demedi ve onun davetini kabul etmedi. O Mecenne, Ukkaz panayırlarında, Mina’da kabilelerin bulundukları yerlere gidiyor, onlarla yüzyüze geliyordu. Bunu her sene tekrarlıyordu. Hatta bazı kabileler kendisine şöyle diyordu: “Artık bizden ümidini kesecek vakit gelmedi mi?” Bu da Hz. Peygamber’in onlara çokça giderek “Beni koruyunuz ki Allah’ın dinini tebliğ edeyim” demesinden ileri geliyordu. Bu durum Ensar’dan bir kabilenin Allah’ın iradesine mazhar olmasına kadar devam etti. Hz. Peygamber Ensar’a İslâm’ı arzetti. Onlar kabul ettiler ve bu hususta süratle hareket ettiler, Hz. Peygamber’i bağrılarına bastılar, yardım ettiler ve sıkıntılarını gidermeye çalıştılar. Allah onlara hayırlı mükâfatlar versin! Biz onların memleketine vardık. Onlarla beraber evlerinde kaldık. Onlar bizi misafir etmek için bazan kavga bile ederlerdi. Hatta bizim için kura bile çekiyorlardı. Öyle ki daha sonraları biz onların mallarında tasarruf etmek hususunda onlardan daha yetkili kıldık. Bundan dolayı da hiç rahatsız olmadılar. Sonra nefislerini peygamberlerinin uğruna feda ettiler. Salât ve selâm Hz. Peygamber’le beraber onların üzerine olsun! (118).

- Hz. Peygamber, Mekke’de kaldıkça kabileleri Allah’ın dinine davet ediyor ve buna mukabil eziyet görüyordu ve sövgülere düşer oluyordu. Nihayet Allah Teâlâ Ensar’dan olan bu kabileye hayrı irade etti. Böylece Rasûlü Ekrem Akabe’de (Akabe, Mina’da bir yerin adıdır) onlarla bir araya geldi. Onlar başlarını traş ediyorlardı.

Ravi diyor ki: Ümmü Sa’d’a sordum: “Ey anneciğim! Onlar kimlerdi?” “Bunlar altı veya yedi Medineli idi. Üçü Beni Neccar’dandı: Es’ad b. Zürene ve Afran’ın iki oğlu!” dedi ve fakat diğerlerinin ismini söylemedi. Hz. Peygamber

onların yanına oturdu. Onları Allah’a davet etti. Onlara Kur’an okudu. Onlar da Allah’a ve onun Rasûlü’ne icabet ettiler. Ertesi sene geldiler, bu birinci Akabe’dir. Sonra ikinci Akabe oldu. Ben Ümmü Saad’a sordum: ‘Hz. peygamber, peygamber olduktan sonra Mekke’de kaç sene kaldı?’

Dedi ki: ‘Sen Ebî Sirma Kays b. Ebî Enes’in şiirini işitmedin mi?’ Ben işitmediğimi söyleyince, Ümmü Sa’d bana şu şiiri okudu:

Kureyş’in içerisinde on küsur sene kaldı. Allah’ı hatırlatıyordu. Keşke yardımcı bir dosta rastlasaydı.

Yardımcı bir dosta rastladığı zaman ise ona, Allah’ı hatırlatıyordu! (119)

Ümmü Sa’d bu şiirlerin tamamını okumuştur. Nitekim bu şiirler ileride ‘Yardım’ konusunda İbn Abbas’ın hadisinin bir parçası olarak zikredilecektir.

- Müşrikler Rasûlullah’a şiddetle saldırdıklarında Hz. Peygamber, amcası Abbas b. Abdulmuttalib’e ‘Amca! Allah dinine öyle bir kavimle yardım edecektir ki onların gözünde Allah için Kureyş’in zilleti çok kolay görülecektir. Beni, Ukkaz’a götür. Bana Arap kabilelerinin konakladıkları yerleri göster de onları Allah’a davet edebileyim. Beni korusunlar ki Allah’ın bana emrettiklerini tebliğ edebileyim’. Hz. Abbas ‘Ey kardeşimin oğlu! Beraber Ukkaz’a gidelim. Sana kabilelerin konak yerlerini göstereyim’ dedi. Böylece Hz. Peygamber Sakif kabilesinden başlayarak aynı yıl bütün kabileleri teker teker gezdi. Birinden çıkıp ötekine gidiyordu. Ertesi yıl - ki bu da Allah’ın, davetini (İslâm dinini) ilan etmesini emrettiği yıldır- Hz. Peygamber Hazrecve Evsli altı kişiyle bir araya geldi. Onlar şu kişilerdi: Es’ad b. Zürene, Ebu Heysemî Teyyihan, Abdullah b. Revaha, Sa’d b. Rebî, Numan b. Harise, Ubade b. Sâmî!

Hız. Peygamber, Mina günlerinde geceleyin Cemret’ul-Akabe yanında onlarla bir araya geldi. Onlarla oturdu, kendilerini Allah’a, Allah’a ibadete, nebi ve rasûllerini tebliğ ile görevlendirdiği dine yardıma davet etti. Onlar Hz. Peygamber’den Allah’ın kendisine vahyettiğini arzetmesini istediler. Hz. Peygamber, İbrahim suresini 35. ayetten surenin sonuna kadar okudu. Onların kalpleri titredi. Bunu dinlediklerinde hemen Allah’a itaat ve peygambere icabet ettiler. Abbas b. Abdulmuttalib, Hz. Peygamber onlarla konuşurken yanlarından geçti. Hz. Peygamber’in sesini tanıdı ve ‘Ey kardeşimin oğlu! Bu senin yanındakiler kimler?’ diye sordu. Hz. Peygamber “Ey amca! Bunlar Yesrib (Medine) ehlidirler. Evs ve Hazrec kabilelerindenir. Onları daha önce Arap kabilelerini davet ettiğim gibi İslâm’a davet ettim. Bana icabet ederek beni tasdik ettiler. Bana beni memleketlerine götürebileceklerini söylediler” dedi. Böylece Abbas b. Abdulmuttalib devesinden indi ve devenin ayağını bağladı. Sonra da onlara şöyle dedi: “Ey Evs ve Hazrec topluluğu! Bu zat benim kardeşimin oğludur. Nezdinde insanların en sevimlisidir. Eğer siz onu tasdik etmiş, ona iman etmişseniz, onu beraberinizde götürmek isterseniz, arzu ederim ki sizden bu hususta kalbimi tatmin edecek bir va’d alayım ki onu orada yardımsız bırakmayasınız ve onu kandırmayasınız. Biliyorum ki sizin komşularınız yahudilerdir. Yahudiler de onun düşmanındırlar. Yahudilerin hilelerinden emin değilim”.

Bunun üzerine Hz. Abbas’ın ithamlarını ağır bulan Esad b. Zürene “Ey Allah’ın Rasûlü! Bana izin ver, senin kalbini kırmayacak şekilde ona cevap vereyim. Senin hoşuna gitmeyecek birşey söylemeyeceğim. Ancak sana icabet ettiğimizi tasdik ederek sana iman etmekhususunda birşeyler söyleyeceğim” dedi. Hz. Peygamber de “İtham etmeksizin ona cevap verebilirsin” dedi. Es’ad b. Zürene Hz. Peygamber’e dönerek şöyle dedi: “Ey Allah’ın Rasûlü! Her davetin bir yolu vardır: İster yumuşak, ister şiddetli olsun. Sen bugün halkın hoşuna gitmeyen, insanlara ürkütücü görünen bir yola davet ettin. Bizi dinimizi terketmeye, dininin üzerine sana tâbi olmaya davet ettin. Bu çok zor bir iştir. Sana bu hususta icabet ettik, uyduk. Sen bizim insanlarla aramızdaki komşuluğu, uzak ve yakın akrabalığı kesmeye davet ettin. Bu da zor bir iştir. Burada da sana icabet ettik. Biz korunmuş ve hiç kimsenin tamahına imkân vermeyen bir cemaat olduğumuz halde, bize bizim dışımızdan bir kişinin baş olmasını istedin. Oysa o kişiyi kavmi terketmiştir. Amcaları bile onu kavmi ile başbaşa bırakmıştır. Bu da çok zor bir iştir. Bu hususta da sana icabet ettik, uyduk. Bütün bu işler insanlar nezdinde zor ve hoş gitmeyen şeylerdir. Ancak Allah kimin doğru yolda olmasını istiyorsa ve bu işlerin neticesinde kim hayrı arıyorsa tüm bunlar onlara kolay gelir. Biz herşeyimizle sana icabet ettik, senin getirdiğine iman ettik, kalbimizde yerleşen bir marifeti tasdik ettik. Bu hususta sana biat ediyoruz. Rabbimize ve senin Rabbine biat ediyoruz. Allah’ın eli ellerimizin üstündedir. Bizim kanlarımız senin kanının önündedir. Ellerimiz senin ellerinin altındadır. Biz kendi nefsimizi, çocuklarımızı ve hanımlarımızı nelerden korusak seni de onlardan koruruz. Eğer bu va’dleri yerine getirirsek bunu Allah için yapmış oluruz. Eğer hile yaparsak bunu da Allah’a yapmış oluruz. Bundan dolayı da şaki oluruz. Ey Allah’ın Rasûlü! Bu sözlerim samimiyetle söylenmiş sözlerdir. Yardım ancak Allah’tandır”.

Bunları söyledikten sonra Abbas b. Abdulmuttalib’e dönerek şöyle dedi: “Peygamberi müdafaa etmek için bizi itham eden sen! Allah senin bu sözleri hangi maksatla söylediğini daha iyi bilir. Sen onun kardeşinin oğlu ve yanında insanların en sevimlisi olduğunusöylüyorsun. Biz bize yakın ve uzak olanlarla ilişkilerimizi kestik, akrabalarımızı bıraktık. Şehadet ederiz ki o Allah’ın Rasûlü’dür. Onu Allah göndermiştir. O bir yalancı değildir. Onun getirdiği ise beşer kelâmına benzemez. Senin ‘Ben onunla ilgili sizden va’dler almadıkça tatmin olmam’ sözüne gelince, bu bir istektir. Biz bu isteği hiç kimseden geri çevirmeyiz. Kaldı ki o kişi bunu peygamber için istesin. Bizden bu hususta isteyeceğini iste bakalım!”

Bunu söyledikten sonra dönüp Rasûlullah’a baktı ve Hz. Peygamber’e: “Ey Allah’ın Rasûlü! Kendin için ne istiyorsan iste! Rabbin için de hangi şartları koşarsan koş!” dedi (120).

8. FASIL: HZ. PEYGAMBER’İN PANAYIRLARDA HALKI İSLÂMA DAVET ETMESİ

Hız. Peygamber’in Zu’l-Mecaz Pânayırında İslâm’a Davet Etmesi

- Rabia b. Ubbad şöyle anlatıyor: Rasûlullah’ı cahiliye döneminde Zü’l-Mecaz panayırında gördüm. Şöyle bağıırıyordu: ‘Ey insanlar! Lâilâheillallah deyiniz, kurtulunuz!’

Halk onun etrafını sarmıştı. Arkasında yüzü parlak, gözleri şaşı, iki tane saç örgüsü bulunan birisi vardı. O da şöyle sesleniyordu: ‘Bu kişi dinini değiştirmiştir, yalancıdır!’ Hz. Peygamber nereye giderse, hangi noktaya doğru yönelirse o da oraya doğru gidiyordu. Bunun kim olduğunu sordum. Bana bu adamın Hz. Peygamber’in amcası Ebu Leheb olduğunu söylediler (121).

- Tânk b. Abdullah şöyle anlatıyor: “Zü’l-Mecaz panayırında bulunuyordum. Genç bir kişi geçti. Sirtında kırmızı bir cübbe vardı. Şöyle diyordu: ‘Ey insanlar! Lâilâheillallah deyiniz, kurtulunuz!’ Arkasında da bir kişi vardı. Bu arkadaki kişi Hz. Peygamber’in

topuklarını kan içerisinde bırakmıştı. Mübarek baldırlarına taş atmış, onları kanatmıştı. O da ‘Ey insanlar! Bu adam yalancıdır, ona itaat etmeyiniz’ diyordu. Sordum: ‘Bu kimdir?’ Dediler ki: ‘Bu, Haşim soyundan gelen ve ben peygamberim diyen kişidir. Arkasındaki de amcası Abduluzza’dır (122).

- Benî Malik b. Kinane’den olan bir kişi şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber’i Zü’l-Mecaz panayırında gördüm. Panayırı karış karış geziyor ve şöyle diyordu: ‘Ey insanlar! Lâilâheillallah deyiniz, kurtulunuz!’

Ebu Cehil de Hz. Peygamber’in üzerine toprak atıyor ve diyordu ki: ‘Bu kişi sakın sizi dininizden ayırmasın, sizi aldatmasın! O ilahlarınızı; Lat ve Uzza’yı terketmeniz için bu çabayı göstermektedir! Fakat Hz. Peygamber, Ebu Cehil’e hiç aldırımıyordu. Ona dönüp bakmıyor, niye böyle yapıyorsun, demiyordu. Onu önemsemiyordu. İmam Ahmed, o kişiye, Rasûlullah’ı bize sıfatlandır, dedi. O kişi Hz. Peygamber’i şöyle tarif etti: “Onun sırtında iki tane kırmızı kürk vardı. Orta boylu, etine dolgundu. Güzel yüzlüydü. Yüzü beyazdı hem de çokça beyazdı. Saçları çok ve siyahtı, ne kıvrıkcık ne de tamamen düzdü” (123).

Hz. Peygamber’in Ukkaz panayırında davasını kabilelere arzemesi hususu daha önce geçmişti.

9. FASIL: HZ. PEYGAMBER’İN EN YAKIN AKRABALARINI İSLÂMA DAVET ETMESİ

Hz. Peygamber’in En Yakın Akrabalarını İslâm’a Davet Etmesi

(Rasûlullah’ın Fatıma’ya, halası Safiye’ye ve diğer akrabalarına söyledikleri)

- “En yakın aşiretini uyar!” ayeti indiğinde Hz. Peygamber hemen harekete geçti ve ‘Ey Muhammed’in kızı Fatıma, ey Abdulmuttalib’in kızı Safiye, ey Abdulmuttalib oğulları! Allah’ın hakkından hiçbir şeyi size vermeye gücüm yetmez. Malımdan dilediğinizi isteyiniz’ buyurdu” (124).

Hz. Peygamber’in Akrabaları ve Ev Halkını İslâm’a Davet Etmek Maksadıyla Yemeğe Çağırması

- “En yakın aşiretini uyar!” ayeti geldiğinde Hz. Peygamber, ehli beytinden olanları bir araya getirdi. Sayıları otuzdu. Yediler, içtiler. Hz. Peygamber onlara: “Hanginiz benim dinimin gereklerini yerine getirmeyi, sözlerimi dinlemeyi kabul eder ki benimle beraber cennette olabilsin ve ailem arasında da benim halifem olsun” dedi. Akrabalarından birisi bu sözler karşısında: ‘Ey Allah’ın Rasûlü! Sen bir denizsin. Kim bu vazifeyi yerine getirebilir?’ dedi. Sonra Hz. Peygamber bunu üç defa tekrar etti. Fakat hiçbir cevap alamadı. Bunun üzerine ‘Ben kabul ediyorum’ dedim (125).

- Hz. Peygamber, Abdulmuttaliboğulları’nı topladı veya çağırdı. Hepsini tekbaşına bir kuzu yiyebilirdi ve tek başına üç sa’ büyüklüğünde olan bir kab içki içebilirdi. Hz. Peygamber ancak bir avuç kadar yemek hazırlatmıştı. Onlar yediler, doydular, yemek de olduğu gibi kaldı. Sanki hiç kimse ona el sürmemişti. Sonra Hz. Peygamber bir küçük bardak süt istedi. Onlar kana kana içtiler, süt olduğu gibi kaldı. Sanki ona hiç kimse dokunmamış ve o içilmemişti. Ve Hz. Peygamber şöyle dedi: “Ey Abdulmuttalib’in oğulları! Ben özel olarak Allah tarafından size, genel olarak da insanlara peygamber olarak gönderildim.

Siz de bu yemek ve içmekteki mucizeden gördüklerinizi gördünüz. Acaba hanginiz benim kardeşim ve arkadaşım olmak hususunda bana biat eder?” Hiç kimse Hz. Peygamber’in bu teklifini kabul etmedi. Ben kalktım. Onların hepsinden yaşça daha küçüktüm. Hz. Peygamber bana ‘Otur!’ dedi. Sonra da bu sözü üç defa tekrarladı. Her defasında ayağa kalkıyordum, o da bana ‘Otur!’ diyordu. Üçüncü defa ayağa kalktığımda elimden tuttu (126).

- “En yakın aşiretini uyar” ayeti indiğinde, Hz. Peygamber ‘Ey Ali! Bir koyun buduyla bir sa’ buğdaydan bir yemek hazırlat ve Haşimoğulları’nı çağır’. (Beni Haşim O zaman 39 veya 40 kişiydi), dedi. Yemek yapıldıktan ve onlar geldikten sonra Hz. Peygamber onları buyur etti. Doyasıya yediler. Halbuki onlardan bazıları bir kuzuyu katığıyla beraber yiyebilirdi. Sonra Hz. Peygamber kendilerine bir kab süt takdim etti. Kana kana içtiler. Onlardan bazıları “Bugünkü sihir gibi bir sihiri dünyada görmedik” dedi. Rivayete göre bu sözü Ebu Leheb söylemiştir. Aradan birkaç gün geçtikten sonra Hz. Peygamber bana ‘Ey Ali! Bir koyun buduyla bir sa’ buğdaydan bir yemekle büyükçe bir kap ile süt hazırla’ dedi. Ben de söyleneni yaptım. Onlar birinci günkü gibi yediler ve içtiler. Birinci günde olduğu gibi yemek ve süt ikinci günde de fazlasıyla arttı. Onlar “Bugünkü sihrin bir benzerini görmediklerini” söylediler. Hz. Peygamber birkaç gün sonra aynı şeyi bana bir daha söyledi, ben de bir daha yaptım ve yine yiyip içtiler. Fakat bu sefer onlar bir şey söylemeden Hz. Peygamber onlara şöyle hitap etti: ‘Hanginiz benim borcumu öder?’ Herkes sustu. Ben de sustum. Hz. Peygamber aynı şeyi tekrarladı. Bu sefer ben ‘Ey Allah’ın Rasûlü! Ben öderim’ dedim. Hz. Peygamber ‘Sen mi ya Ali?’ dedi” (127)

10. FASIL: HZ. PEYGAMBER’İN YOLCULUK HALİNDE İSLÂMA DAVET ETMESİ

Hicret Yolculuğu Esnasında Halkı İslâm’a Davet Etmesi

- İbn Saad babası Sa’d’ın şöyle dediğini anlatıyor: Hz. Peygamber, beraberinde Ebubekir olduğu halde, bize geldi. Ebu Bekir’in daha önce emzirilmek üzere bize bıraktığı kızı yanımdaydı. Hz. Peygamber en kısa yoldan Medine’ye gitmek istiyordu. Ben ona: ‘İşte Rekube’nin şu deresi var ya! Oradan gidiniz! Orada Eslem kabilesinden iki hırsız vardır. Onlara el-Muhanan denilir. İstersen onların yanından gideriz’ dedim. Hz. Peygamber kendilerini onların yanından götürmemi istedi. Biz onları görünceye kadar yola devam ettik. Onlara yaklaştığımız zaman birisi diğerine: Bu, Yemenli kişidir, diyordu. Hz. Peygamber onları İslâm’a davet etti ve İslâm’ı kendilerine anlattı. İkisi de müslüman oldular. Sonra Hz. Peygamber kendilerine isimlerini sordu. Onlar “Biz El Muhanan (yani kıymetsiz iki kişiyiz)” dediler. Hz. Peygamber: “Hayır! Siz kıymetsiz değilsiniz. Belki siz El-Mukerrem (yani ikram edilmiş, şerefli iki kişisiniz)sınız! dedi ve onları Medine’ye, kendi yanına çağırdı” (128).

Hz. Peygamber’in Sefer Halinde Bedevîleri İslâm’a Davet Etmesi

- Rasûlullah ile beraber bir seferdeydik. Bir bedevî geldi. Rasûlullah’a yaklaştığında ona nereye gittiğini sordu. O da Rasûlullah’a ailesinin yanına gittiğini söyledi. Bunun üzerine Hz. Peygamber ‘Sana hayırlı bir şey teklif edeyim mi?’ dedi. Bedevî ‘O nedir?’ diye sordu. Hz. Peygamber ‘Allah’tan başka ilah olmadığını, Allah’ın bir olduğunu, ortağı olmadığını, Muhammed’in de Allah’ın kulu ve

rasûlû olduğunu kabul edecek ve şahidlik yapacaksın' dedi. Bedevî 'Bunun doğru olduğuna dair bir delil var mıdır?' dedi. Hz. Peygamber 'Evet, şu ağaç!' dedi ve ağacı çağırdı. Ağaç tam derenin kıyısında bulunuyordu. Ağaç yeri yara yara Hz. Peygamber'e doğru geldi, yanında durdu. Hz. Peygamber ağaca 'Böyle olduğuna şehâdet eder misin?' diye üç defa sordu.

Ağaç da Rasûlullah'ın dediği gibi şehadet etti ve sonra da eski yerine döndü. Bunun üzerine Bedevî 'Kavmime gideyim, bana tâbi olurlarsa sana getiririm. Aksi takdirde ben sana gelirim, seninle beraber olurum' dedi (129).

H. Peygamber'in Hicret Esnasında Bureyde b. Husayb ve Beraberindekileri İslâm'a Davet Etmesi

- Rasûlullah, Mekke-i Mükerreme'den Medine'ye hicret ederken El-Ğamim (Mekke'ye iki konak mesafede bir vadi) denilen yere vardı. Orada Bureyde b. Husayb, Rasûlullah'a geldi. Hz. Peygamber onu İslâm'a davet etti. O da, beraberinde bulunanlar da müslüman oldular. Seksen hane kadardılar. Hz. Peygamber yatsı namazını kıldı. Onlar da peygamberin arkasında namazı eda ettiler (130).

11. FASIL: HZ. PEYGAMBER'İN İSLÂMA DAVET İÇİN YAYA OLARAK YOLCULUK YAPMASI

Rasûlullah'ın Yürüyerek Taif'e Gitmesi

- Ebu Talib vefat ettiği zaman Hz. Peygamber yaya olarak Taif'e gitti. Onları İslâm'a davet etti. Fakat İslâm'ı kabul etmediler. Hz. Peygamber geri döndü. Bir ağacın gölgesinde, iki rekât namaz kıldıktan sonra şunları söyledi: "Ey Allah'ım! Zayıflığımı, halkın gözündeki kıymetsizliğimi sana şikâyet ediyorum. Ey merhametlilerin en merhametlisi. Acaba beni kime bırakıyorsun? Benden hoşnud olmayan bir düşmana veya emrimi eline verdiği bir yakınına mı? Eğer sen benim hakkımda öfkeli değilsen, başka hiçbir şeyden perva etmem. Ancak senin afiyetin benim için daha geniştir. Karanlıkları pırıl pırıl parlatan senin o mübarek veçhine sığınyorum. Zira dünya ve ahiret işleri onun sayesinde düzene girmiştir. Rıza sadece senin rızandır. Sen razı oluncaya kadar bu yalvarış ve yakarışa, devam ederim. Kuvvet ancak Allah'tandır" (131).

12. FASIL: SAVAŞ ALANINDA İSLÂMA DAVET ETMESİ

H. Peygamber Bir Kavme, Onları Allah'a Davet Etmeden Önce Savaş Açmazdı

- Hz. Peygamber, bir kavmi dine davet etmezden önce onlarla savaşmazdı (132).

Hz. Peygamber'in Gönderdiği Askerî Birliklere Halkı Güzellikle İslâm'a Davet Etmelerini Emretmesi

- Hz. Peygamber bir askerî birlik çıkardığı zaman onlara 'Halka yumuşak davranınız. Onları Allah'a davet etmezden önce onlara hücum etmeyiniz. Yeryüzünde, isterse çamur ve kerpiçten yapılmış evler, şehirler, köyler olsun; yani ister medeni insanlar isterse göçebe halinde yaşayanlar olsun, onların bana müslüman olarak gelmeleri, onların erkeklerini öldürüp kadınlarını ve çocuklarını esir olarak getirmenizden daha sevimli gelir!' (133).

- Hz. Peygamber bir askerî birlik gönderdiğinde, o askerî birliğin kumandanına önce kendi nefsi ve beraberindeki müslümanlar hakkında takva tavsiye ediyor, hayrı öneriyordu. Sonra müşrik düşmanla karşılaştığında onları üç husustan birine davet etmenin gereğine işaret buyuruyordu.

a) Onları İslâm'a davet et. İtaat ederlerse müslümanlıklarını kabul et ve onlarla savaşma.

b) Onları memleketlerinden muhacirlerin memleketine hicret etmeye davet et. Onlara de ki: Bunu yaptıkları takdirde muhacirler için ne varsa onlar için de vardır. Muhacirlerin boynunda ne görev bulunuyorsa onların boynunda da o bulunacaktır. Eğer bunu kabul etmeyip kendi yerlerinde kalmayı isterlerse, onlara müslümanların göçebeleri gibi olduklarını bildir. Müminler üzerine cereyan eden ilahi hükümler onların üzerine de cereyan edecektir. Onların, savaşta alınan ganimet ve fey malları üzerinde bir payları olmayacaktır. Ancak müslümanlarla cihada katılırlarsa o zaman payları olur.

c) Eğer buna da razı olmazlarsa onları haraç vermeye razı et. Eğer haraç vermeye razı olurlarsa onlardan elini çek ve sen de buna razı ol. Eğer bunlardan hiçbirini kabul etmezlerse Allah'tan yardım iste ve onlarla savaş. Bir kaleyi kuşattığın zaman, onlar Allah'ın hükmü üzerine kaleden çıkmalarını şart koşarlarsa bunu kabul etme. Ancak sizin hükmünüz üzerine çıkmalarını kabul edin. Çünkü siz Allah'ın onlar hakkında nasıl hükmedeceğini bilmiyorsunuz. Sizin hükmünüze razı olduktan sonra kaleden onları çıkarınız. O zaman dilediğiniz gibi onlar hakkında hüküm veriniz (134).

H. Peygamber'in Hz. Ali'ye Bir Kavmi İslâm'a Davet Etmeden Onlarla Savaşmasını Emretmesi

- Hz. Peygamber, Hz. Ali'yi bir kavimle savaşmak için gönderdi. Sonra Hz. Ali'nin peşinden bir kişiyi gönderdi ve dedi ki: "Ali'ye yetiş ve ona de ki, onları Allah'ın hükmüne davet etmeden önce onlarla savaşsın"(135).

- Hz. Peygamber, beni bir tarafa savaşmak üzere gönderdi. Ben ayrıldıktan sonra Hz. Peygamber bir kişiye: "Ali'ye yetiş. Onun yanına vardığında kendisine de ki: Hz. Peygamber bir kavmi Allah'a davet etmeden önce onlara savaş açmamamı emrediyor"(136).

- Hz. Peygamber Ali'yi gönderdiğinde kendisine "Sakın bir kavmi Allah'a davet etmeden önce onlarla savaşma!(137)

- Hz. Peygamber, Hayber günü, Hz. Ali'ye "Haydi yürü, ta ki onların bölgesine varıncaya kadar. Sonra onları İslâm'a davet et ve onlara Allah'ın onların üzerindeki hakkını bildir. Allah'a yemin ederim, eğer Allah senin vasıtanla bir tek kişiyi hidayete erdirirse senin için kızıl develerin olmasından daha hayırlıdır" demiştir (138).

H. Peygamber'in Ferve el-Kutayî'ye Savaş Sırasında İnsanları İslâm'a Daveti Emretmesi

- Ferve b. Museyk el-Kutay şöyle anlatıyor: "Hz. Peygamber'e giderek şöyle dedim: 'Ey Allah'ın Rasûlü! Kavmimin iman edenleriyle imandan kaçanlarına savaş açayım mı?' Hz. Peygamber 'evet' dedi. Sonra fikrimi değiştirerek: 'Ey Allah'ın Rasûlü!

Kavmimin imana gelmeyenleriyle değil de Sebe ehliyle savaşıcağım. Çünkü onlar daha asi ve daha kuvvetlidirler’ dedim. Hz. Peygamber bana emretti, Sebe halkına savaş açmama izin verdi. Onun yanından çıktıktan sonra Allah, Sebe hakkında indirdiklerini indirdi. Hz. Peygamber ‘O, el-Kutay nereye gitti?’ dedi. Evime haber gönderdi. Beni orada bulamadılar, çünkü yola çıkmıştım. Beni yoldan çevirdiler. Hz. Peygamber’e vardığımda baktım ki oturuyordu ve etrafında ashabı vardı. Hz. Peygamber bana hitaben: ‘Onları evvela imana davet et. Onlardan kim imana gelirse kabul et. İmana gelmeyenler hakkında da acele etme. Ta ki bana onlar hakkında bir haber gelinceye kadar’ dedi. Oradakilerden birisi Hz. Peygamber’e ‘Ey Allah’ın Rasûlü! Sebe bir arazi mi bir kadın mıdır?’ diye sordu. Hz. Peygamber ‘Ne arazi ne de kadındır; fakat bir kişidir ki bu kişiden on kabile türemiştir. Altısı Yemen’e yerleşmiş, dördü de Şam’a gelmiştir. Şam’a gelenler Lahm, Cüzam, Gassan, Amile kabileleridir. Yemen’de yerleşenler ise Ezd, Kinde, Himyer, Eş’ariler, Enmarlar ve Mezhic kabileleridir’ dedi. Soran adam ‘Ey Allah’ın Rasûlü! Enmar da nedir?’ diye sordu. Hz. Peygamber cevap olarak buyurdu: ‘Onlar o kimselerdir ki Has’am, Becile onlardandır’ (139).

- Ferve şöyle anlatıyor: Rasûlullah’a vararak dedim ki: ‘Ey Allah’ın Rasûlü! Kavmimin iman edenleriyle imandan kaçanlarına karşı savaşıyım mı?’ Hz. Peygamber, “evet” dedi. Ben Rasûlullah’ın huzurundan çıkınca beni çağırdı: ‘Onları İslâm’a çağırmadan önce sakın kendilerine savaş açma!’ dedi. Dedim ki: ‘Ey Allah’ın Rasûlü! Bana Sebe’den haber verirmisin, acaba bir dağ mıdır, yoksa bir vadi midir? Yahut nedir?’ Hz. Peygamber: ‘Hayır vadi veya dağ değildir. O, Araptan bir kişidir ve on oğlu olmuştur’. (Ve daha önceki hadisi sonuna kadar söyledi)(140).

Hz. Peygamber’in Halid b. Said’i Yemen’e Gönderdiği Zaman Ona İnsanları Allah â Davet Etmesini Emretmesi

Halid b. Said şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber beni Yemen’e göndererek şöyle dedi: ‘Araplar içinde hangi kabileden ezan sesini işitirsen sakın onlara hücum etme. İçinde ezan sesi duymadıklarına gelince, onları evvela İslâm’a davet et’ (141).

İslâm’a Davet Edilmeden Savaşta Esir Düşenleri Hz. Peygamber’in Tekrar Memleketlerine Göndermesi

Hz. Peygamber’e Lat ve Uzza’dan (yani bu iki putun yanında ikamet eden kabilelerden) esirler getirildi. Hz. Peygamber ‘Bunları esir almadıktan önce kendilerini İslâm’a davet ettiniz mi?’ diye sordu. Esir edenlerin hayır demesi üzerine Hz. Peygamber esirlere hitaben: ‘Sizi İslâm’a davet ettiler mi?’ dedi. Esirler “hayır” dediler. Hz. Peygamber ‘Bunları serbest bırakınız. Tâki emin oldukları yere varıncaya kadar onları götürünüz’ buyurdu. Sonra da Ahzab/46-47, En’am/19. ayetini sonuna kadar okudu (142)’’.

13. FASIL: HZ. PEYGAMBER’İN İNSANLARI ALLAH VE RASÛLÜ’NE DAVET ETMEK İÇİN FERTLERİ GÖREVLENDİRMESİ

Rasûlullah’ın Mus’ab b. Umeyr’i Medine’ye göndermesi

- “Ensar, peygamberin sözünü dinlediklerinde ve inandıklarında, nefisleri Rasûlullah’ın davetine inandığında peygamberi tasdik ettiler ve ona iman ettiler. Böylece de hayırlara sahip oldular. Hz. Peygamber’e gelecek yılın hac mevsiminde bir araya gelme sözü verdiler ve kavimlerine döndüler. Medine’den Hz. Peygamber’e şu haber geldi: Tarafından bir kişi bize gönder ki halkı Allah’ın kitabına davet etsin. Böyle olursa halkın tabi olması daha kolaylaşır! Bunun üzerine Hz. Peygamber, Abduddar kabilesinden Musab b. Umeyr’i kendilerine gönderdi. Bu zat Medine’ye vardığında Beni Ğanem kabilesinin ileri gelenlerinden Es’ad bin Zürene’ye misafir oldu. Medinelilere hadis nakleder, Kur’an okuturdu. Mus’ab, Said b. Muaz’ın yanında duruyor, Allah’a davet ediyordu. Allah onun eliyle insanları hidayete erdirdiyordu. Ensar’ın hiçbir hanesi kalmadı ki, o hanenin içinde birkaç kişi müslüman olmasın. Ensar’ın eşrafı da müslüman oldu. Amr b. Cemuh müslüman oldu ve putları kırdı. Sonra Mus’ab b. Umeyr, Hz. Peygamber’e dönüp geldi. Ve ona “El Mukrî (Okutucu, kıraat ilminin alimi)” deniliyordu (143).

- O altı kişi kavimlerine döndüler. Kavimlerini gizlice İslâm’a davet ettiler. Hz. Peygamber’den onlara haber verdiler. Peygamberin hangi vazifelerle gönderildiğini bildirdiler. Ve onlara Kur’an okudular. Öyle ki Ensar’ın hiçbir hanesi kalmadı ki, orada birkaç kişi müslüman olmasın. Sonra Rasûlullah’a haber gönderdiler, bize tarafından bir kişi gönder, halkı Allah’ın kitabı ile İslâm’a davet etsin. Çünkü bu, halkın imana gelmesine daha elverişli olur. Bunun üzerine Peygamber, Mus’ab b. Umeyr’i elçi gönderdi. O da Beni Ğanem kabilesinden Es’ad b. Zürene’ye misafir oldu. Halkı İslâm’a davet ediyor, İslâm da Medine’de yayılıyor, müslümanlar çoğalıyordu. Onlar buna rağmen İslâm’a davetlerinde gizli çalışıyorlardı. Sonra ravi, Mus’ab’ın Sa’d bin Muaz’ı İslâm’a davet etmesini ve Benî Abdul Eşhel kabilesinin müslüman olmasını zikrediyor. Nitekim bu durum Sa’d’ın daveti hususunda ileride gelecektir.

Sonra ravi diyor ki: “Benî Neccar, Sa’d b. Muaz’ı Medine’den sürdürd, çıkardı. Es’at b. Zürene hakkında da çok şiddetli davranmaya başladılar. Bundan dolayı Mus’ab b. Umeyr, Sa’d b. Muaz’ın yanına gitti ve insanları dine davet etmeye devam etti. Halk da onun vasıtasıyla İslâm’a giriyordu. Öyle ki Ensar’ın hanelerinden hiçbir hane yoktu ki orada müslüman olan bulunmasın. Amr b. Cemuh da dahil olmak üzere Medine’nin ileri gelenleri müslüman oldu. Putlar kırıldı, müslümanlar, Medine’nin en kuvvetlileri oldular. İşleri yoluna girdi. Mus’ab b. Umeyr de Rasûlullah’a döndü, Mekke’ye geldi. Ona “el mukrî” deniliyordu (144).

Hz. Peygamber’in Ebu Uname’yi Kabilesi Bahile’ye Göndermesi

- Ebu Uname şöyle anlatıyor: Rasûlullah beni kavmime elçi olarak gönderdi. Onları Allah’a davet edecek, İslâm’ın güzelliklerini onlara arzedecektim. Onlara vardım. Develerini sulamışlar, sağmışlardı ve süt içiyorlardı. Beni gördüklerinde Sudey b. Aclân’a (Ebu Uname’nin ismidir) merhaba dediler. Ve devam ederek ‘Kulağımıza geldiğine göre sen şu kişiye (yani Rasûlullah’a) iman etmişsin!’ Dedim ki: ‘Hayır ona değil. Fakat Allah’a ve Rasûlü’ne iman ettim. Ve Rasûlullah beni elçi olarak size gönderdi. Size İslâm’ı ve İslâmî kuralları arz ediyorum’.

Biz bu haldeyken onlar bir çanak getirdiler. Onu önlerine koydular, etrafında toplandılar ve yediler. “Ey Sudey! Sen de gel” diye beni de çağırdılar. Dedim ki: ‘Azab olasıca! Şunu (kanı) haram kılan kişinin yanından geliyorum. Ancak Allah’ın buyurduğu gibi kestikleriniz müstesnadır’. Onlar “Allah ne dedi?” diye sorunca ben de ‘Size leş, kan, domuz eti, Allah’tan başkası namına kesilen,

boğulmuş, vurulmuş, yukardan yuvarlanmış, boynuzlanmış, canavar tarafından parçalanarak ölü bulunan hayvanlar haram kılındı. Ancak canlıyken yetiştirilmiş olmanız hariç. Dikili taşlar üzerinde boğazlanan hayvanlar, fal oklarıyla kısmet ve şans aramanız dahi haram kılındı... (Maide/3) ayetini indirdi' dedim. Böylece ben onları İslâm'a davet ediyordum, onlar da bundan imtina ediyorlardı. Onlara dedim ki: 'Azab olasıcalar! Bana bir yudum su veriniz, çok susadım'. Dediler ki: 'Sana su vermeyiz. Sen susuzluktan öleceksin'. Başımdaya sarığım vardı. Sarığımı iyice sardım. Başımı yere koydum ve sıcak kumlar üzerinde, şiddetli hararetle yattım.

Uyku halinde birisi bana cam bir kadehte -insanlar o devirde ondan daha güzelini görmemişlerdi-, bir içecek getirdi. İnsanlar o içkiden daha lezzetlisini, daha hoş gidenini görmemişlerdir. Onu bana verdi, içtim. Uykuda onu içtikten sonra uyandım. Allah'a yemin ederim ki, onu içtikten sonra ne susadım ne de susamanın ne olduğunu tanıdım (145).

H. Peygamber'in Bir Adamı Benî Sa'd Kabilesine Göndermesi

- Ahnef b. Kays şöyle anlatıyor: Kâbe'yi, Hz. Osman'ın halife olduğu dönemde ziyaret ederken Benî Leys'den bir kişi ansızın elimden tuttu ve dedi ki: 'Sana müjde vereyim mi?' "Evet" dedim. Dedi ki: 'Hatırlıyorum, Hz. Peygamber beni senin kavmine gönderdiği zaman onları İslâm'a davet ediyordum. Sen de 'Sen bizi hayra davet ediyor ve hayrı emrediyorsun' diyordun (ve kavmine hitaben de) 'Kesinlikle bu zat hayra davet ediyor' diyordun. Bu sözün Hz. Peygamber'in kulağına gitti. Hz. Peygamber, 'Allah'ım! Ahnef'i yarlıga!' diye dua etti. Onun bu duası kadar bana ümid verici hiçbir şey yoktur (146).

H. Peygamber'in Bir Adamı Cahiliye Devrinin Büyüklerinden Birisine Göndermesi

- Hz. Peygamber ashabından bir kişiyi cahiliye döneminin büyüklerinden olan bir zata gönderdi. Sahabî onu Allah'a davet etti. O da: 'Beni davet ettiğin Rabb'in nedir? Demirden midir, bakırdan mı, gümüşten mi, altından mıdır?' dedi. Bunun üzerine sahabî, Rasûlullah'a gelerek durumu haber verdi. Bu manzarayı peygambere arzetti. Hz. Peygamber ikinci kez o sahabîyi gönderdi. O kişi yine ilk sözlerinin benzerlerini tekrarladı. Sahabî yine Rasûlullah'a döndü ve durumu ona haber verdi. Hz. Peygamber bu sefer üçüncü kez onu gönderdi. O kişi yine aynı suali sordu. Sahabî peygambere gelerek durumu haber verdi. Hz. Peygamber 'Allah kesinlikle senin arkadaşının, (yani o cahiliye döneminin büyüklerinden olan o zatın) üzerine bir yıldırım gönderdi ve yıldırım onu yaktı' dedi ve Ra'd/13 ayeti indi (147).

Ayrıca şöyle der: "Sahabe o kişi hakkında şöyle dedi: 'Ey Allah'ın Rasûlü! Bu adam eski Firavunlardan daha katıdır'. Sahabe ona üç defa gitti; sonunda onunla konuşurken Allah Teâlâ bir bulut gönderdi. Bulut adamın üstüne geldiğinde gürledi ve bir şimşek çakarak adamın kafasına düştü'.)

14. FASIL: HZ. PEYGAMBER'İN İSLÂMA DAVET ETMEK ÜZERE ASKERÎ BİRLİKLER GÖNDERMESİ

Rasûlullah'ın Abdurrahman b. Avf'ı Du'metu'l-Cendel'e davet için göndermesi

- Hz. Peygamber, Abdurrahman b. Avf'ı çağırdı: "Hazırlan, ben seni bir askeri birlikle göndereceğim" dedi ve hadisin tamamını zikretti. Bu hadiste şu da vardır: Abdurrahman çıktı ve arkadaşlarına yetişti. Dumetu'l-Cendel'e varıncaya kadar devam ettiler. (Dumetu'l-Cendel Şam ile Medine arasında Tay dağlarına yakın bir kale ve köydür) Abdurrahman, Dumetu'l-Cendel'e girdikten sonra üç gün insanları İslâm'a davet etti. Üçüncü gün Esbag b. Amr el-Kelbi müslüman oldu. Bu kişi hristiyandı ve onların reisi idi. Abdurrahman, Cüheyne kabilesinden ismi Rafî b. Mekis olan bir kişi vasıtasıyla durumu bir mektupla Hz. Peygamber'e bildirdi. Bunun üzerine Hz. Peygamber, Abdurrahman'a, Esbag'ın kızıyla evlen, diye haber gönderdi, o da kızla evlendi. İşte bu kız daha sonra Ebu Seleme b. Abdurrahman'ı doğurup dünyaya getiren Tüma isimli kızdır" (148).

Rasûlullah'ın Abdurrahman b. Avf'ı Du'metu'l-Cendel'e Davet İçin Göndermesi

Rasûlullah, Amr b. As'ı Arapları İslâm'a davet etmek için gönderdi. Amr'ın gönderilmesinin sebebi, babası As bin Vail'in annesinin Benî Beli kabilesinden olmasıydı. Onlarla anlaşılabilir diye Hz. Peygamber onu gönderdi. O, Cüzam kabilesinin arazisinde bulunan Selasil isimli bir suya geldi. Bundan ötürü Amr ile onlar arasında çıkan savaşa Zatu's-Selasil savaşı denilmiştir. Ravi diyor ki: "Amr bu suya vardığında korktu ve Hz. Peygamber'e imdad istemek üzere haber gönderdi. Hz. Peygamber ona Ebu Ubeyde b. Cerrah'ı ilk muhacirlerden oluşan bir birlikle gönderdi. İçlerinde Hz. Ebubekir ve Hz. Ömer de vardı". Ravi hadisi sonuna kadar zikretti ki, bu hadis emirlik konusunda ileride gelecektir (149).

H. Peygamber'in Halid b. Velid'i Yemen'e Göndermesi

- Bera' b. Azib şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber, Halid b. Velid'i Yemen ehline elçi olarak gönderdi, onları İslâm'a davet etti". Bera' b. Azib diyor ki: "Halid'le beraber gidenlerin arasında ben de vardım. Orada altı ay kaldık. Halid onları İslâm'a davet ediyor, fakat onlar bunu kabul etmiyorlardı. Sonra Hz. Peygamber, Ali b. Ebî Talib'i göndererek şöyle emretti: "Halid askeriyle geri gelsin. Ancak içlerinde Ali ile kalmak isteyenler varsa onlar kalsın" dedi. Bera' b. Azib devam ederek "Ali ile beraber kalmak isteyenler içinde ben de vardım. Biz kavme yaklaştık, onlar da bizi karşılamaya hazırlanmışlardı. Sonra Ali önümüze geçti, namazı kıldırdı. Sonra bir saf halinde dizildik. Ali önümüze geçti. Onlara Allah'ın kitabını okudu. Böylece Hemedan kabilesinin tamamı müslüman oldu. Ali, Hz. Peygamber'e, onların İslâm'ı kabul ettiğini bir mektupla bildirdi. Hz. Peygamber mektubu okuduğu zaman secdeye kapandı, sonra başını kaldırdı ve şöyle dedi: "Allah'ın selâmı Hemedanlıların üzerine olsun, Allah'ın selâmı Hemedanlıların üzerine olsun" (150).

H. Peygamber'in Halid b. Velid'i Necran'a Göndermesi

- Hz. Peygamber, Halid b. Velid'i Necran'da bulunan Benî Haris b. Ka'b kabilesine gönderdi. Savaştan önce onları üç gün İslâm'a davet etmesini emretti ve 'Eğer icâbet ederlerse onları kabul et, aksi takdirde onlarla savaş' dedi. Halid oraya vardı. Süvarilerini her tarafa saldı. Onlar insanları İslâm'a davet ediyor ve şöyle diyorlardı: "Ey insanlar! Müslüman olunuz, kurtulunuz!" Böylece halk müslüman olup İslâm'a girdi. Halid onların arasında kaldı. Peygamber'in 'Eğer müslüman olur, savaşmazlarsa onlara Allah'ın kitabını, İslâm'ı ve Peygamber'in sünnetini öğret!' emrini yerine getirdi. Sonra Halid b. Velid, Hz. Peygamber'e şu mektubu yazdı:

Hiz. Halid'in Mektubu

"Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla! Halid b. Velid'den Allah'ın Rasûlü Hz. Muhammed'e! Ey Allah'ın Rasûlü! Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi üzerine olsun. Ben kendisinden başka ilah olmayan Allah'a hamdederim. Ey Allah'ın Rasûlü; sen beni, Benî Hâris b. Ka'b'a gönderdin. Oraya vardığımda kendileriyle üç gün savaşmamamı ve onları İslâm'a davet etmemi emrettin. 'Eğer müslüman olurlarsa onların müslümanlığını kabul et; onlara İslâm'ın emirlerini, Allah'ın kitabını ve Peygamber'in sünnetini öğret! Şayet müslüman olmazlarsa onlarla savaş!' dedin. Ben oraya vardım, bana emrettiğin şekilde onları üç gün İslâm'a davet ettim. İçlerine süvariler gönderdim. Onlar, 'Ey Hârisoğulları! Müslüman olunuz, kurtulunuz!' diye bağırđılat Ve onlar da müslüman oldular, savaşmadılar. Aralarında Allah'ın emrettiğini emrediyor, yasakladığını yasaklıyorum. Onlara İslâm'ın emirlerini, senin sünnetini öğretiyorum. Senden bir mektub gelinceye kadar da bekleyeceğim. Ey Allah'ın Rasûlü! Selâm, Allah'ın rahmet ve bereketi üzerine olsun!"

Hiz. Peygamber'in Halid'e Yazdığı Mektup

"Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla! Peygamber ve Allah'ın Rasûlü olan Muhammed'den Halid b. Velid'e! Selâm üzerine olsun! Ben, kendisinden başka ilah olmayan Allah'a hamdederim. Mektubun elçinle beraber bana geldi. Benî Hâris b. Ka'b'ın savaşmaksızın müslüman olup kendilerini davet ettiğın İslâm'ı kabul ettiklerini söylüyorsun. Onların Allah'tan başka ilah olmadığına ve Muhammed'in O'nun kulu ve elçisi olduğuna şahidlik ettiklerini de öğrenmiş olduk. Allah onları hidayetiyle doğru yola iletti. Onlara müjde ver ve onları uyar. Sonra dön gel! Seninle beraber onların heyeti de gelsin. Selâm, Allah'ın rahmet ve bereketi üzerine olsun!"

Halid'in Benî Hâris Heyetiyle Birlikte Dönmesi

Halid, beraberinde Benî Hâris bin Ka'b'ın heyeti de olduğu halde Hz. Peygamber'e geldi. Hz. Peygamber onları gördüğü zaman şunları söyledi: 'Hindliler gibi görünen bu insanlar kimdir?' Şöyle denildi: 'Ey Allah'ın Rasûlü! Bunlar Benî Hâris b. Ka'b kabilesidir'. Hz. Peygamber'in yanına geldiklerinde ona selâm verdiler ve 'Biz senin Allah'ın Rasûlü olduğuna, Allah'tan başka da ilah olmadığına şahitlik ettik' dediler. Hz. Peygamber ise 'Ben de şahitlik ederim ki Allah'tan başka ilah yoktur ve ben Allah'ın elçisiyim' dedi ve ilave etti: 'Siz misiniz savaşa soyunduklarında ilerleyenler?' Onlar sustular ve bu soruya cevap vermediler. Peygamber bunu ikinci, üçüncü defa tekrarladı. Yine cevap yok. Dördüncü defasında onlardan Yezid bin Abdulmüdam dört defa 'Evet, ey Allah'ın Rasûlü! Biziz savaşa sürüklendiğimizde ilerleyenler!' dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber 'Eğer Halid bana sizin müslüman olduğunuzu ve savaşmadığınızı yazmasaydı şimdi kafalarınızı, ayaklarınızın altına atardım' buyurdu. Yezid bin Abdulmüdan 'Dikkat et! Allah'a yemin ederiz ki biz ne sana ve ne de Halid'e hamdediyoruz!' dedi. Hz. Peygamber 'O halde kime hamdediyorsunuz?' diye sorunca 'Ey Allah'ın Rasûlü! Senin vasıtanla bizi doğru yola ileten Allah'a hamdederiz' dediler. 'Doğru söylediniz' diyen Hz. Peygamber şöyle sordu: 'Siz cahiliye döneminde size karşı çıkanları ne ile mağlup ediyordunuz?' Onlar 'Biz kimseyi mağlup etmedik ey Allah'ın Rasûlü! deyince Hz. Peygamber 'Evet, evet! Siz sizinle savaşanları mağlup ediyordunuz' buyurdu. Onlar 'Ey Allah'ın Rasûlü, bizimle savaşanları şu özelliklerimiz sebebiyle mağlup ederdik: Biz derli toplu bir kavim olup birbirimizden ayrılmazdık ve hiç kimseye de zulmetmezdik' dediler. Hz. Peygamber doğru söylediklerini beyan buyurarak başlarına Kays b. Husayn'ı getirdi (151).

15. FASIL: HIZ. PEYGAMBER'İN İNSANLARI FARZLARA DAVET ETMESİ

Hiz. Peygamber'in Cerir'i Kelime-i Şehâdete, İman ve Farzlara Davet Etmesi

- Cerir b. Abdullah şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber bana 'Ey Cerir! Buraya niçin geldin?' dedi. Ben, 'Ey Allah'ın Rasûlü! Elinde müslüman olmak için geldim' dedim. Bunun üzerine Hz. Peygamber sırtına bir aba attı ve sonra ashabına dönerek 'Bir kavmin kerimi, önderi, başı size gelirse ona ikramda bulununuz' dedi. Sonra da 'Ey Cerir! Seni Allah'tan başka ilah olmadığına ve benim Allah'ın Rasûlü olduğuma şahitlik etmeye davet ediyorum. Allah'a ve son güne, kaderin hayır ve şerrine iman etmeye davet ediyorum. Farz namazı kılıp farz zekâtı vermeye davet ediyorum' buyurdu. Ben de bunları yaptım. Bu olaydan sonra Hz. Peygamber beni her gördükçe tebessüm ederdi. (152).

Hiz. Peygamber'in Muaz b. Cebel'e Yemenlileri Farzlara Nasıl Davet Etmesi Gerektiğini Öğretmesi

- Hz. Peygamber, Yemen'e gönderdiği Muaz b. Cebel'e şunları söyledi: "Sen ehl-i kitab olan bir millete gidiyorsun. Oraya vardığında onları önce 'Allah'tan başka ilah olmadığına, Muhammed'in de O'nun elçisi olduğuna' davet et. Eğer bu hususta sana itaat ederlerse onlara Allah'ın her gün ve gecede beş vakit namazı farz kıldığını söyle. Eğer bu hususta da sana uyarlarsa onlara zekatın da farz kıldığını haber ver ki bu zenginlerinden alınıp fakirlerine verilir. Bu hususta sana itaat edecek olurlarsa sakın onların mallarının en güzellerini zekât olarak alma. Mazlumun bedduasından sakın. Çünkü onunla Allah arasında perde yoktur" (153).

Hiz. Peygamber'in Havşeb ü-Zuleym'i İslâm'ın Farzlarına Davet Etmesi

- Havşeb zî-Zuleym şöyle anlatıyor: Allah Teâlâ Hz. Muhammed’i peygamber olarak gönderdikten sonra Abd-u şer ile birlikte halktan kırk süvariye Peygamber’e gönderdim. Onlar benim bir mektubumu Medine’ye götürüp

Hz. Peygamber’e verdiler. Abd-u şer ‘Hanginiz Muhammed’dir?’ diye sordu. Sahabeler Hz. Peygamber’i göstererek ‘İşte bu zattır’ dediler. Abd-u şer Hz. Peygamber’e ‘Bize ne getirdin? Eğer getirdiğin haksana tâbi olacağız’ dedi. Hz. Peygamber ‘Namazı kılınız, zekâtı veriniz. Kan akıtmayınız; iyiliği emredip kötülüklerden sakındırınız’ buyurdu. Bunun üzerine Abd-u şer ‘Bunlar gerçekten güzel şeylerdir. O halde elini uzat da sana biat edeyim!’ dedi. Hz. Peygamber onun ismini sordu. O da Abd-u şer olduğunu söyledi. Bunun üzerine Hz. Peygamber ‘Hayır! Sen Abd-u hayr’sın!’ dedi. Hz. Peygamber, mektubuma bir cevap yazarak kendisine biat eden Abd-u hayr ile bana gönderdi. Ben de iman ettim (154).

Hiz. Peygamber’in Abd-u Kays Heyetini İslâm’ın Farzlarına Davet Etmesi

Hiz. Peygamber, kendisine gelen Abd-u Kays heyetine ‘Utanıp pişman olmayasınız!’ dedi. Onlar ‘Ey Allah’ın Rasûlü! Bizimle senin aranda Mudar’dan dolayı bazı güçlükler vardır. Biz sana ancak haram ayda gelebiliriz. Emir’den (İslâm’dan) bize kavmi ona davet edebileceğimiz ve kendisiyle amel ettiğimizde cennete gireceğimiz güzel birşeyler söyle’ dediler. Bunun üzerine Hz. Peygamber şöyle buyurdu: ‘Size dört şeyi emrediyor, dört şeyi de yasaklıyorum: Size Allah’a inanıp O’ndan başka ilah olmadığına şahitlik etmenizi, namazı kılmanızı, zekâtı vermenizi, Ramazan’da oruç tutmanızı ve bir de ganimetlerin beşte birini vermenizi emrediyorum. Dübbâ, nakîr, hantem ve müzeffet denilen kaplarda içki yapmaktan da sizi menediyorum (155).

Alkame’nin, İmanın Hakikati, İman ve Farzlara Davet Konusundaki Hadisi

Alkame b. el-Hâris şöyle anlatıyor: Kavmimden altı kişi ile birlikte Hz. Peygamber’e gittik. Selamdan sonra onunla konuştuk. Konuşmamız hoşuna gitti ve ‘Siz nesiniz?’ dedi. Biz de cevap olarak mü’minler olduğumuzu söyledik. O zaman ‘Her kavlin bir hakikati vardır. Sizin imanınızın hakikati nedir?’ diye sordu. Şöyle cevap verdik: ‘Bunlar onbeş haslettir. Beş hasletini sen bize emrettin; beşini de senin elçilerin. Son beş haslet ise tâ câhiliyetten beri bizim ahlakımız olup hâlâ da onları bırakmış değiliz. Ancak bunları yasaklarsanız onlardan da vazgeçeriz’. Hz. Peygamber ‘Benim size emrettiğimbeş haslet nedir?’ diye sordu. Şöyle dedik: ‘Allah’a, O’nun meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine, kaderin hayır ve şerrine iman etmemizi emrettin’. ‘Elçilerimin size emrettiği beş şey nedir?’ diye sordu. Buna şu cevabı verdik: ‘Elçilerin bize Allah’tan başka ilah olmadığına, O’nun tek ve ortaksız, seninse O’nun kulu ve Rasûlü olduğuna iman etmemizi, farz namazı kılmanızı, farz olan zekâtı vermemizi, Ramazan ayında oruç tutup gücümüz yetiyorsa hacca gitmemizi emrettiler’. Hz. Peygamber ‘Câhiliyette edindiğiniz hasletler nelerdir?’ diye sordu. Cevap olarak dedik ki: ‘Zenginlik halinde Allah’a şükretmek, bela anında sabır, harp sahalarında doğruluk ve kazanın acısına rıza göstermek, düşmanlarımızın başına bir musibet geldiğinde ona sevinmemektir’.

Bunun üzerine Hz. Peygamber ‘Fakihtirler, ediptirler. Nerdeyse peygamber olacaklar. Ne şerefli hasletler varmış sizde’ dedikten sonra bizlere gülümseyerek şöyle buyurdu: ‘Size beş haslet vasiyet ediyorum ki Allah o hasletlerle sizin için hayır hasletlerini kemale erdirmesin: Yiyemeyeceğiniz şeyleri toplamayınız; içlerinde oturamayacağınız binalar yapmayınız. Yarın bırakıp gideceğiniz şeylerde başkalarıyla çekişmeyiniz; O’na kavuşup huzurunda toplanacağınız Allah’tan korkunuz. Varacağınız ve orada ebedî kalacağınız yer için hazırlıktabulununuz’ (156).

- Daha önce el-Adeviyye’nin, dedesinden naklettiği bir hadiste “Ne söylüyorsun?” sorusuna cevap olarak Hz. Peygamber şunları söylemiştir: ‘Allah’tan başka ilah olmadığına, benim, Allah’ın Rasûlü olduğuma şahadet edip bana gelecek Kur’an’a iman edeceksiniz. Lat ve Uzza’yı bırakacak, onları inkâr edeceksiniz. Namazı kılacak, zekâtı vereceksiniz...’ (İsmi verilmeyen bir kişiyi imana davet etmek konusunda geçti.)

16. FASIL: HIZ. PEYGAMBER’İN KOMŞU DEVLET KRALLARIYLA DİĞERLERİNİ İSLÂMA DAVET İÇİN MEKTUPLAR GÖNDERMESİ

Hiz. Peygamber’in, Ashabını Davet Vazifesini Yerine Getirmeye ve Bu Hususta İhtilafa Düşmemeye Teşvik Etmesi ve Onları Dünyanın Dört Bir Köşesine Göndermesi

- Hiz. Peygamber bir gün sahabelerinin yanına çıkarak şöyle dedi: “Allah beni bütün insanlara rahmet olarak gönderdi. O halde, ey Allah’ın rahmetine mazhar olanlar! Üzerinize düşen görevi yerine getiriniz. Havarilerin İsa ile ihtilafa düşmeleri gibi ihtilafa düşmeyiniz. İsa, havarilerini şu anda benim sizi davet ettiğim şeylere davet etmişti. Görev yerleri uzak olanlar İsa’nın bu davetinden hoşlanmadı. İsa bu durumu Allah Teâlâ’ya şikâyet etti. Bunun üzerine her biri hangi kavme gitmişse onların dillerini konuşmaya başladılar. Bu defa İsa ‘İşte bu, Allah Teâlâ’nın sizden istediği ve kesinlikle yapılmasını emrettiği bir vazifedir. Onu yapınız!’ dedi”.

Bunun üzerine ashap ‘Ey Allah’ın Rasûlü! Biz, bize yükleyeceğin vazifeyi eda edeceğiz, bizi dilediğin yere gönder’ dediler. Hz. Peygamber de Abdullah b. Huzâfe’yi Kısra’ya, Selî b. Amr’ı Yemâme hâkimi Hevze b. Ali’ye, Alâ b. Hadrami’yi Hecer hâkimi olan el-Münzir b. Sâvâ’ya; Amr b. el-As’ı Umman meliki olan Cürendî’nin iki oğlu Ceyfer ile Abbâd’e; Dihyetü’l-Kelbî’yi Kayser’e; Şiira’ b. Vehb el-Esedî’yi el-Münzir b. el-Hâris b. Ebî Şimr el-Gassânî’ye; Amr b. Ümeyyetü’l-Damrî’yi de Necâşî’ye gönderdi. Hepsisi de Hz. Peygamber’in vefatından önce döndüler. Ancak Alâ b. el-Hadremî müstesnadır. Hiz. Peygamber vefat ettiğinde o hâlâ Bahreyn’de bulunuyordu (157).

- Hiz. Peygamber, ölümünden önce Kısra’ya, Kayser’e, Necâşî’ye ve diğer bütün diktatörlere mektuplar yazdı, onları Allah’a davet etti. Hiz. Peygamber’in Allah’a davet ettiği Necâşî, daha önce gıyâben cenaze namazını kıldığı Necâşî değildir (158).

Hiz. Peygamber’in Habeşî Kralı Necâşî’ye Mektup Göndermesi

- Hiz. Peygamber, Ebu Tâlib’in oğlu Cafer ve arkadaşları hakkında, Amr b. Ümeyye ed-Damrî ile, Necâşî’ye şöyle bir mektup yolladı:

“Rahman ve rahim olan Allah’ın adıyla!

Allah'ın Rasûlü Muhammed'den Habeşistan kralı Necâşî Eshâm'a! Selam senin üzerine olsun. Yegane güç ve kudret sahibi Kuddûs, Mü'min ve Müheymin olan Allah'a hamdediyorum. Şehâdet ederim ki İsa, Allah'ın ruhu ve kelimesidir. Onu bâkire, saf, temiz ve namuslu Meryem'in rahmine ilkâ etmiştir ve böylece Meryem, İsa'ya gebe kalmıştır. Allah İsa'yı ruhundan ve nefhasından yaratmıştır. Nitekim Âdem'i de eliyle ve yine nefhasından yaratmıştır. Seni biricik ve ortaksız olan Allah'a davet ediyorum. O'nun tâati üzerinde yardımlaşmaya, O'na tâbi olmaya, O'na ve benim getirdiğime iman etmeye davet ediyorum. Ben Allah'ın Rasûlüyüm. Sana amcamın oğlu Cafer ile beraberindeki müslümanları gönderdim. Onlar sana geldiklerinde kendilerini misafir et. Zulmü terket. Seni ve askerlerini Allah'a davet ediyorum. Ben vazifemi tebliğ ettim, nasihatta bulundum. Benim nasihatımı kabul ediniz. Selam hidayete tâbi olanların üzerine olsun”.

Necâşî'nin Hz. Peygamber'e Gönderdiği Mektup

“Rahman ve rahim olan Allah'ın adıyla!

Allah'ın Rasûlü Muhammed'e Necâşî Eshâm b. Ebcer'den. Ey Allah'ın Peygamberi! Allah'ın selamı, rahmet ve bereketi senin üzerine olsun. Allah'tan başka ilah yoktur. O Allah ki beni İslâm'a hidayet etmiştir. Ey Allah'ın Rasûlü! İsa ile ilgili sözlerini içeren mektubun bana erişti. Göklerin ve yerin Rabbi'ne and içerim ki İsa senin söylediğin gibidir, fazlası değildir. Biz senin bize gönderdiğini tanıdık. Onları, amcamın oğlunu ve arkadaşlarını misafir ettik. Şehâdet ederim ki sen Allah'ın Rasûlü'sün, doğrusun ve Allah tarafından da tasdik edilmişsinizdir. Sana ve amcamın oğluna biat ettim ve onun eliyle âlemlerin Rabb'ine teslim oldum. Ey Allah'ın Rasûlü! Sana Erîha b. Esham b. Ebcer'i (yani oğlumu) gönderiyorum. Ben ancak kendi nefsimi mâliğim. Sana gelmemi istersen ey Allah'ın Rasûlü, gelirim. Şehâdet ederim ki senin söylediklerin hakır” (159).

H. Peygamber'in Rum Kralı Kayser'e Mektup Göndermesi

- Dihyetü'l-Kelbî şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber beni bir mektupla Kayser'e gönderdi. Kayser'in yanına vardım. Ona mektubu verdim. Yanında yüzü kırmızı, gözleri mavi, saçları kıvrıkcık bir de yeğeni vardı. Mektup, “Allah'ın Rasûlü Muhammed'den Rumların sâhibi Herakliyüs'a” diye başlıyordu. Yeğeni bu sözler üzerine derin bir nefes aldı ve “Bu mektup bugün okunmamalıdır” dedi. Kayser bunun sebebini sordu. Yeğeni ‘Bu mektubu yazan önce kendi ismini anıyor ve senin için de Rum'un sahibi diyor, kral tabirini kullanmıyor’ dedi. Kayser ‘Andolsun ki onu okuyacaksın’ dedi. Mektup okunduğu zaman onlar Kayser'in yanından çıktılar. Huzura ben alındım. Kayser, onların dinî işlerini düzenleyen piskoposu çağırıldı. Diğerleri onu mektuptan haberdar etmişlerdi. Bunu Kayser'in kendisi de söyledi ve mektubu ona okuttu. Piskopos ona şunları söyledi: ‘İşte bu Muhammed'dir. O, beklediğimiz peygamberdir ki İsa onun geleceğini bizlere müjdelemişti’. Kayser, piskoposa ‘Peki sen bana ne tavsiye edersin?’ dedi. Piskopos ‘Ben onu tasdik ediyor ve ona tâbi oluyorum’ dedi. Kayser ona ‘Şayet ben bunu yapacak olursam krallığımdan olurum’ dedi.

Sonra biz Kayser'in yanından çıktık. Kayser, o sırada yanında misafir olan Ebu Süfyan'ı çağırttı ve ona ‘Sizin memleketinizde ortaya çıkan bu kişi necidir?’ diye sordu. Ebu Süfyan ‘Bir gençtir’ dedi. Kayser ‘Onun soyu-sopu nasıldır?’ diye sordu. Ebu Süfyan ‘Onun soyu hepimizinkinden üstündür’ dedi. Kayser ‘Bu, peygamberliğin alametlerindendir. Peki onun yaşantısı nasıldır?’ diye sordu. Ebu Süfyan ‘Yalan söylediği görülmemiştir’ dedi. Kayser ‘Bu da peygamberlik alametlerindendir’ dedi. Kayser, Ebu Süfyan'a yine sordu: ‘Acaba arkadaşlarından, onun dinini bırakıp da size dönen oldu mu?’ Ebu Süfyan ‘Hayır’ dedi. Kayser ‘Bu da bir peygamberlik mucizesidir’ dedi ve yine ‘Savaştığı zaman arkadaşlarıyla beraber mağlup olduğu oluyor mu?’ diye sordu. Ebu Süfyan ‘Bir kavim onunla savaştı, o onları mağlup etti. Daha sonra onlar da onu mağlup ettiler’ dedi. Kayser ‘Bu da peygamberlik alametidir’ dedi.

Sonra Kayser beni huzuruna çağırdı ve şöyle dedi: ‘Seni gönderen zâta de ki, ben onun peygamber olduğunu biliyorum. Fakat krallığımı terkedemem’. Piskoposa gelince, hristiyanlar her pazar günü bir yerde toplanıyorlar, o da onlara vaaz ediyordu. Pazar günü olduğunda bu kez onlara vaaz etmedi. İkinci pazar da vaaz vermedi. Ben yanına gidiyor ve onunla konuşuyordum. O bana sorular sorardı. Üçüncü pazar gelince hristiyanlar, onun çıkıp vaaz vermesini beklediler. O yine çıkmadı; hasta olduğunu söyledi. Bunu birkaç defa tekrarladı. Sonunda şöyle haber gönderdiler: ‘Ya bize çıkarsın veya odana girer seni öldürürüz. Biz, o Arap buraya geleliden beri senden şüpheleniyoruz’. Bunun üzerine piskopos bana bir mektup verip şunları söyledi: ‘Şu mektubu al, Muhammed'e götür. Ona selamla birlikte benim Allah'tan başka ilah olmadığına, Muhammed'in O'nun Rasûlü olduğuna iman ve şahitlik edip kendisine inandığımı; onu tasdik edip yine kendisine uyduğumu söyle. Halk bu durumumu sezmektedir. Ona bu gördüklerini de söyle!’

Bunları dedikten sonra dışarıya çıktı. Onlar da onu öldürdüler (160).

- Herakliyüs, Hz. Peygamber'in elçisi Dihye'ye şunları söyledi: ‘Yemin ederim ki senin sahibin Allah'ın göndermiş olduğu bir peygamberdir. Biliyorum ki bizim beklemekte olduğumuz ve kitabımızda da gördüğümüz kişi odur. Fakat ben Rumlardan nefsim için korkuyorum. Eğer böyle olmasaydı ona tâbi olurum. Piskopos'a git! Sahibinizin emrini ona söyle. O kavim içinde benden daha fazla sayılır ve sözü de benimkinden daha geçerlidir’ dedi. Böylece Dihye, Piskopos'a gitti ve bunları ona da anlattı. Piskopos, Dihye'ye ‘Yemin ederim ki arkadaşının Allah'ın gönderdiği bir peygamber olduğunu biliyoruz. Sıfatlarını ve isimlerini de biliyoruz’ dedi. Sonra içeri girdi. Elbiselerini çıkarıp attı ve beyaz bir elbise giydi ve böylece halkın içine çıkarak şehâdet getirdi. Onlar da üzerine hücum ederek onu öldürdüler (161).

- Said b. Ebu Râşid şöyle anlatıyor: Ben Herakliyüs tarafından Hz. Peygamber'e gönderilen Tenûhî'yi Hınıs'ta gördüm. Komşumdu ve yaşlı bir insandı. Son derece yaşlıydı ve ölüme yaklaşmıştı. Ona ‘Hz. Peygamber ile Herakliyüs arasında teâtî edilen mektupları bana anlatır mısın?’ dedim. ‘Anlatayım’ dedi ve şunları söyledi: ‘Hz. Peygamber Tebük'e gelmiş ve Dihyetü'l-Kelbî'yi elçi olarak Herakliyüs'e göndermişti. Hz. Peygamber'in mektubu geldiğinde Herakliyüs, Rumların keşiş ve kumandanlarını huzuruna çağırttı. Sonra da kapıların kapatılmasını emrederek şunları söyledi: ‘Şu kişi (Hz. Peygamber) sizin bildiğiniz noktaya yani Tebük'e gelmiştir. Şimdi bir elçi göndererek beni şu üç şeyden birisine davet etmektedir: Ya kendisine tâbi olmamızı veya ona arazilerimiz karşılığında mal vermemizi ya da kendileriyle harbetmemizi istemektedir. Andolsun siz okuduğunuz kitaplardan bilirsiniz ki o, şu anda ayaklarının altındaki yeri de alacaktır. Geliniz, dinî üzerinde ona tâbi olalım veya malımızı, arazimizi ona verelim’ dedi. Herakliyüs'ün bu sözleri üzerine orada bulunanlar hep bir ağızdan bağıştılar ve yerlerinden öyle bir fırladılar ki başlarından şapkaları düştü. Ve şöyle dediler: ‘Sen bizi hristiyanlığı terketmeye veya Hicaz'dan gelen bir göçebeye köle olmaya mı davet ediyorsun?’ Bu şekilde dışarıya çıktıkları anda kendi hakimiyetini yıkmaya çalışacaklarından çekinen Herakliyüs onlara şöyle hitap etti: ‘Ben bu sözü dininiz üzerindeki bağlılığınızı denemek için söyledim’.

Sonra Tüçib Araplarından birisini huzuruna çağırırtı. Bu kişi Arap hristiyanlarının başıydı. Herakliyüs ona ‘Bana. Arapça bilen ve konuşmaları aklında tutabilen bir kişi bul da onu mektubunun cevabı olarak şu kişiye (Hz. Peygamber’e) göndereyim’ dedi. O reis bana geldi ve beni alıp Herakliyüs’e götürdü. Herakliyüs elime göğüs kemiklerine yazılmış bir mektup verdi ve ‘Bu mektubumu şu kişiye götür. Önce mektubumdaki şu üç şartı ezberle. Dikkat et, bakalım bana yazmış olduğu mektuptan bahsedecek mi? Benim mektubumu okuduğu zaman geceden bahsedip bahsetmediğine ve onun sırtında seni şüpheye düşürecek birşey olup olmadığına da dikkat et!’ dedi. Mektubu aldım Tebük’e götürdüm. Hz. Peygamber bir suyun yanında aşhabı ile birlikte oturuyordu. Sahabelerden sordum: ‘Sahibiniz nerededir?’ ‘İşte şu zattır!’ dediler. Ona doğru gittim, önüne oturdum. Herakliyüs’ün mektubunu verdim. Mektubu koynuna koyduktan sonra şöyle buyurdu: ‘Sen kimlerdensin?’. ‘Tenuhlulardanım’ dedim. Bana ‘Baban İbrahim’in dini olan Hanif dinine girer misin?’ dedi. Dedim ki: ‘Ben bir kavmin elçisiyim ve onların dini üzerindeyim. Yânlarına dönmedikçe de bu dinden cayamam’. Bunun üzerine Hz. Peygamber şöyle buyurdu: ‘‘Sen istediğini hidayete erdiremezsin. Fakat Allah dilediğini hidayete erdirir ve O hidayete erenleri daha iyi bilir’’. Ey Tenuhlu kardeş! Ben, Necâşi’ye bir mektup yazdım. Necâşi mektubumu yırttı. Allah da onu ve mülkünü yırtacaktır. Sizin sahibinize, yani Herakliyüs’e bir mektup yazdım. O ise mektubumu kabul etti. Hayatta hayır olduğu halk onun şiddetini hissedecektir’. İşte bu Herakliyüs’ün söylediği üç şeyden birisidir dedim ve sadağımdan bir ok alarak Hz. Peygamber’in bu sözlerini kılıcımın derisine yazdım. Daha sonra Hz. Peygamber, Herakliyüs’ün mektubunu solunda oturan bir kişiye verdi. Ben oradakilere ‘Bu, mektubu okuyan kişi kimdir?’ diye sordum. ‘Muaviye’dir’ dediler. Herakliyüs, mektubunda şunu yazıyordu: ‘‘Beni, müttakiler için hazırlanan ve genişliği gökler ve yer kadar olan cennete davet ediyorsun. O halde âteş (cehennem) nerededir?’’ Bunun üzerine Hz. Peygamber hayretini gizlemeyerek ‘Sühânallah! O halde gündüz geldiğinde gece nerededir?’ buyurdu. Bunun üzerine ben yine bir ok alarak bunu da kılıcımın derisine yazdım. Mektup bittikten sonra Hz. Peygamber şöyle dedi: ‘Sen elçisin ve bir hakkın vardır. Eğer yanımızda bir hediye olmuş olsaydı onu sana verirdik. Fakat biz şu anda misafiriz ve yiyeceğimiz de tükenmiştir’. Orada bulunanlardan bir kişi Hz. Peygamber’e şöyle seslendi: ‘Ben ona bir hediye vereceğim’ dedi. Ve o kişi yükünü açarak Safüriyye işi bir aba getirdi. Onu benim kucağıma koydu. ‘Bu abayı getiren kimdir?’ dedim. Bana onun ‘Osman’ olduğunu söylediler. Sonra Hz. Peygamber dedi ki: ‘Bu kişiye kim misafir edecektir?’ Ensardan bir genç: ‘Ben misafir ederim!’ dedi. O genç kalktı, ben de onunla birlikte kalktım. Kalabalığın içinden çıktıktan sonra Hz. Peygamber beni çağırđı ve ‘Ey Tenuhlu kardeş!’ dedi. Döndüm ve koşarak Hz. Peygamber’in yanına vardım ve ilk oturduğu yerde durdum. Hz. Peygamber, sırtını açtı ve şöyle buyurdu: ‘İşte emrolunduğu yere bak!’ Ben onun sırtında göz gezdirdim ve kürek kemiği yerinde hacama kadar bir mühür olduğunu gördüm (162).

Ebu Süfyan’ın Herakliyüs’le Konuşması

- Ebu Süfyan şöyle anlatıyor: Kureyş’in bir kervanıyla şam taraflarında bulunuyordum. Ticaret için gitmiştim. Bu, Hz. Peygamber’le on senelik barış yaptığımız devreye rastlıyordu. Biz Kudüs’te iken Herakliyüs de oraya geldi. Bizi meclisine davet etti. Gittik; etrafında Rum ileri gelenleri ile oturuyordu. Sonra bizi huzura aldırdı ve tercümanı da getirtti: ‘Hanginiz, ‘Ben peygamberim’ diyen kişiye soy bakımından daha yakındır?’ diye sordu. ‘Ben ona hepsinden daha yakınıım’ dedim. Herakliyüs ‘Ebu Süfyan’ı ve arkasından da arkadaşlarını bana yaklaştırınız!’ dedi. Onları tam arkama dizdiler. Sonra tercümanına benim arkamda bulunanlara söylenmek üzere şöyle dedi: ‘Onlara benim Ebu Süfyan’dan Muhammed’in durumunu soracağımı ve eğer bana doğruyu söylemezse onu yalanlamalarını söyle!’

Allah’a yemin ederim ki, eğer onlar yalanımı çıkarmayacak olmasalardı ben onun hakkında yalan söyleyecektim. Herakliyüs’ün benden sorduğu ilk şey şuydu: ‘Bu kişi sizin aranızda soyca nasıldır?’ Dedim ki: ‘O, bizim aramızda soylu birisidir’. Herakliyüs ‘Bundan önce sizden hiç kimse peygamberlik iddiasında bulunmuş mudur?’ dedi. ‘Hayır!’ dedim. Herakliyüs ‘Onun atalarından kral olan kimse var mıdır?’ diye sordu. Ben yine ‘Hayır!’ dedim. Bu sefer ‘Acaba halkın ileri gelenleri mi yoksa fakirleri ve zayıfları mı ona tâbi olurlar?’ dedi. Zayıfların tâbi olduğunu söyledim. ‘Bunlar gün geçtikçe artıyorlar mı yoksa eksiliyorlar mı?’ dedi. Ben ‘Artıyorlar’ dedim. O, ‘Onun dinini kabul edip de daha sonra dinini beğenmeyen, cayanlar var mıdır?’ diye sordu. ‘Hayır!’ dedim. ‘Siz onu bu söylediklerinden önce yalancılıkla itham eder miydiniz?’ dediğinde yine ‘Hayır!’ dedim. Onun hile yapıp yapmadığını sordu, ben de yapmadığını söyledim ve hemen arkasından da ‘Biz bir müddettir onun ne yaptığını bilmiyoruz’ dedim. Orada imkan bulup da Hz. Peygamber’in aleyhinde araya sokuşturduğu tek şey bu idi. Herakliyüs ‘Onunla savaştınız mı?’ diye sordu. ‘Evet!’ dedim. Savaşımızın nasıl olduğunu öğrenmek istedi. Ben de ‘Harp, bizimle onun arasında nöbetledir; bazan o, bazan da biz gâlip geliriz’ dedim. ‘O size neyi emrediyor?’ diye sordu. Buna şu şekilde cevap verdim: ‘O şöyle diyor: Bir olan Allah’a kulluk ediniz. O’na hiçbirşeyi ortak koşmayınız. Atalarınızın söylediklerini terkediniz. Ve yine bize, namaz kılmayı, doğruluğu, zinadan korunmayı, akrabalarımızla ilişkiyi kesmememizi söylüyor, emrediyor’. Bunun üzerine Herakliyüs tercümanına şunları söyledi: ‘‘Ebu Süfyan’a şöyle ki ben onun soyunu kendisinden sordum, ‘O soylu bir kişidir’ dedi’ ki peygamberler de böyledir. Kavimlerinin soylularından olurlar. Kendisine ondan önce peygamberlik iddiasında bulunanların olup olmadığını sordum, buna ‘Hayır!’ cevabı verdi. Ben, ondan önce bir kişi peygamberlik iddiasında bulunmuş olsaydı o da bu zâta uyarak böyle söylüyor diyecektim. Ben Ebu Süfyan’a ‘Onun ataları arasında kral olan var mıdır?’ diye sordum. ‘Hayır!’ dedi. Eğer onun atalarından birisi kral olsaydı, bu kişi atasının krallığını elde etmeye çalışıyor diyecektim. Ona sordum: ‘Peygamberlik iddiasında bulunmazdan önce onu yalancılıkla itham eder miydiniz?’ Yine ‘Hayır!’ dedi. Ben biliyorum ki, o kişi halka karşı yalan söylemiyorsa Allah’a karşı yalan söylememek elbetteki onun şânına daha çok yakışır. ‘Halkın ileri gelenleri mi yoksa zayıf insanlar mı ona tâbi oluyorlar?’ diye sordum. Zayıfların tâbi olduğunu söyledi. Zaten zayıflar rasûllerin, peygamberlerin tâbileridirler. Kendisinden, onun tâbilerinin artıp eksilmesini sordum. Artıyorlar’ dedi. İman işi de zaten böyledir: Artar, ta ki tamam oluncaya kadar. Yine kendisine ‘Onun dinine girdikten sonra, onu beğenmeyip de dinini terkedenden birisi oldu mu?’ diye sordum. Buna da ‘Hayır!’ dedi. İman da böyledir: İnsanoğlunun kalbinin damarlarına karıştıktan sonra artık ayrılmaz. ‘Hile yapıyor mu?’ diye sordum. Bu soruya da ‘Hayır!’ cevapıverdi. Peygamberler de böyledir: Hile yapmazlar. Kendisine ‘Size ne emrediyor?’ diye sordum. Buna da şöyle cevap verdi: ‘Bir olan Allah’a ibadet etmemizi, hiçbir şeyi O’na ortak koşmamamızı emrediyor, bizi putlara ibadetten nehyediyor; namazı kılmamızı, zinadan kaçınmamızı söylüyor’ dedi. Eğer Ebu Süfyan’ın bu söyledikleri doğru ise kesinlikle o, bu iki ayağımanın altındaki topraklara da hâkim olacaktır. Onun geleceğini biliyordum. Fakat Onun Araplardan olacağını zannetmiyordum. Onun yanına sağ-selamet varacağımı bilseydim onunla buluşmanın zorluklarına tahammül gösterecektim. Eğer ben onun yanında olsaydım onun ayaklarını yıkardım’. Sonra Hz. Peygamber’in mektubunu istedi. Hz. Peygamber bu mektubu Dihyet’ul-Kelbî ile beraber Busrâ valisine göndermişti. O da onu Herakliyüs’e yollamıştı. Mektupta şunlar yazılıydı:

‘‘Rahman ve rahim olan Allah’ın adıyla!

Allah'ın kulu ve peygamberi Muhammed'den Rum'un büyüğü olan Herakliyüs'e! Allah'ın selamı hidâyete tâbi olanın üzerine olsun. Bunlardan sonra, seni İslâm'ın davetiyle davet ediyorum. Müslüman ol, kurtul. Allah ecrini iki defa verecektir. Eğer sırt çevirirsen çiftçilerin de günahı kesinlikle senin boynunda olacaktır. Hizmetçiler, çiftçiler, amele takımları da sana bakıp müslüman olmuyorlar. Ey kitap ehli! Bizimle sizin aranızda eşit olan bir kelimeye geliniz. Ancak Allah'a ibadet edelim. O'na hiçbir şeyi ortak koşmayalım. Allah'ı bırakıp da bir kısmımız diğer bir kısmımızı rabb edinmesin. Eğer onlar sırt çevirirlerse şöyle deyiniz: 'Şahit olunuz ki biz müslümanlarız' (163).

Herakliyüs bunları söyledikten ve mektup okunup bitirildikten sonra huzurunda sesler yükseldi, feryatlar koptu ve bizi dışarı çıkardılar. Dışarı çıktıktan sonra arkadaşlarıma şöyle dedim: 'Ebî Kebşe'nin oğlunun (Hz. Peygamber'i kastediyor) durumu çok büyüdü ve kuvvetbuldu. Benî Esfer kralı yani Rum kralı bile ondan korkuyor!' Artık o zamandan sonra kesinlikle biliyordum ki Hz. Peygamber gâlip gelecektir. Ta ki Allah Teâlâ bana iman nasip edecektir.

Kudüs emiri, Herakliyüs'ün dostu ve teb'ası ve Şam hristiyanlarının piskoposu olan İbn en-Nâtûr şunları söylüyor: 'Herakliyüs Kudüs'e geldikten sonra bir gün çok rahatsız olarak sabahladı. Kumandanlarından bazıları ona 'Betiniz-benziniz hoşumuza gitmiyor' dediler. Herakliyüs zeki bir insandı. Yıldız ilmini biliyordu ve onlara bakarak hadiseleri çözerdi. Onlara şöyle dedi: 'Yıldızlara baktığımda sünnet edilenlerin kralının ortaya çıktığını gördüm. Acaba bu milletlerden hangisi sünnet yapıyor?' Çevresindekiler 'Yahudilerden başka sünnet yapan yoktur. Yahudilerin durumu da seni hiç korkutmasın Şehirlerine, valilerine mektup yaz. O şehirlerde bulunan yahudileri öldürsünler' dediler. Onlar bu durumda iken huzura Gassan kralının gönderdiği bir elçi getirildi. Ve bu elçi onlara Hz. Peygamber'in hadisesini anlattı. Bunu duyduğunda Herakliyüs etrafındakilere dedi ki: 'Gidiniz, bakınız; bu adam sünnet edilmiş midir, edilmemiş midir?' Baktılar ve sünnetli olduğunu söylediler. Herakliyüs ona Arapların da sünnet olup olmadığını sordu. O da 'Araplar da sünnet olurlar' dedi. Herakliyüs 'İşte bu, Arapların kralıdır; ortaya çıktı' dedi. Sonra bu hususu Roma'da bulunan bir arkadaşına yazdı. O arkadaşı da ilim bakımından Herakliyüs gibiydi. Herakliyüs Kudüs'ten Humus'a gitti ve o arkadaşından mektup gelinceye kadar da oradan ayrılmadı. O da Hz. Peygamber'in çıkışı ve peygamberliği hususunda Herakliyüs ile aynı görüşteydi. Böylece Herakliyüs, Rum ileri gelenlerinin Humus'ta bulunan şatoya toplanmalarını emretti. Sonra emir verdi, şatonun tüm kapıları kilitlendi. Daha sonra kalkarak şöyle dedi: 'Ey Rum topluluğu! Kurtuluş ve doğruluğu ve mülkünüzün sizin için daima sabit kalmasını ister misiniz? O halde geliniz, şu peygambere tâbi olunuz!' Onlar vahşi merkeplerin sıçrayışı gibi kapılara doğru sıçradılar. Fakat kapıların kilitli olduğunu gördüler. Herakliyüs onların bu nefretini gördü, iman etmeyeceklerini anladı. Bunun üzerine onların geri getirilmesini emretti ve şöyle dedi: 'Ben bu sözü dininize olan bağlılığınızı denemek için söyledim ve bağlılığınızı da gördüm'. Böylece onlar Herakliyüs'e secde ettiler ve ondan razı oldular. İşte bu, Herakliyüs'ün son şanı idi (164).

H. Peygamber'in Fars Kralı Kistrâ'ya Mektup Göndermesi

- Hz. Peygamber, Kistrâ'ya ulaştırılmak üzere bir mektup yolladı ve onu götüren kimseye mektubu Bahreyn'in genel valisine vermesini emretti. Bahreyn valisi de mektubu Kistrâ'ya gönderdi. Kistrâ mektubu okudu ve sonra onu yırttı (165).

- Hz. Peygamber bir gün minbere çıkarak bir hutbe okudu. Allah'a hamd ü senâ edip şehadet getirdikten sonra şunları söyledi: 'Ben sizden bazılarınızı Acemlerin (Arap olmayanların) krallarına göndermek istiyorum. Sakın İsrailoğulları'nınbu hususta İsa'ya karşı ihtilafa düştükleri gibi siz de ihtilafa düşmeyin'. Muhacir 'Ey Allah'ın Rasûlü! Seninle hiçbir şeyde ebediyyen ihtilafa düşmeyeceğiz. Bize emret ve bizi gönder!' dediler. Böylece Hz. Peygamber, Şücâ b. Vehb'i Kistrâ'ya gönderdi. Kistrâ, kabul salonunun süslenmesini emretti. Sonra Fars büyüklerine izin verdi, onlar da içeri girdiler. Sonra Şücâ b. Vehb'e izin verdi. Hz. Peygamber'in elçisi içeri girdikten sonra Kistrâ, mektubun ondan alınmasını emretti. Şücâ b. Vehb 'Hayır, vermem. Onu sana kendi elimle teslim edeceğim. Çünkü Allah'ın Rasûlü bana böyle emretti' dedi. Kistrâ, 'Yaklaş!' dedi. O da yaklaşıp mektubu Kistrâ'ya verdi. Kistrâ da Hîre ehlinde bir kâtibi çağırarak mektubu ona verdi. Kâtip mektubu okudu. Mektup şöyle başlıyordu:

"Abdullah'ın oğlu ve Allah'ın Rasûlü Muhammed'den Fars'ın büyüğü olan Kistrâ'ya!"

Bu söz Kistrâ'yı gazaba getirdi. Çünkü Hz. Peygamber mektuba kendi ismiyle başlamıştı. Kistrâ bağırды, öfkelenđi. Daha mektubun içinde ne olduğunu anlamadan onu yırttı ve Şücâ b. Vehb'in dışarı çıkarılmasını emretti. Şücâ b. Vehb bu durumu gördükten sonra devesine bindi ve yola çıktı. O şöyle diyordu: 'Vallâhi hangi yoldan gidersem gam yemem. Çünkü Rasûlullah'ın mektubunu Kistrâ'ya verdim'.

Kistrâ, öfkesi dindikten sonra Şücâ'nın huzuruna getirilmesini emretti. Şücâ arandı, fakat bulunamadı. Hîre'den Şücâ'yı istetti. Fakat Şücâ orayı da geçmişti. Şücâ Hz. Peygamber'e gelerek durumu haber verdi, mektubun Kistrâ tarafından yırtıldığını duyan Hz. Peygamber şöyle buyurdu: 'Kistrâ kendi mülkünü yırttı' (166).

H. Peygamber'in mektubu Kistrâ'ya takdim edildiğinde Kistrâ onu okuyup yırttıktan sonra Yemen'deki genel valisi Bâzân'a şunu yazdı: 'Katından iki kuvvetli kişi gönder de şu Hicaz'daki kişiyi bana getirsinler'. Bâzân bu emre uyarak Fars yazısı yazıp hesap yapan Ebânûh isimli kahramanı yani özel hizmetkârı ile Cedd Cemîre adındaki birisini görevlendirdi. Hz. Peygamber'e, onlarla birlikte Kistrâ'ya gitmesini yazdı. Kahramanına da şöyle dedi: 'O kişiye bak, nasıl birisidir? Onunla konuş ve bana haber getir!' dedi. Bu iki kişi Yemen'den yola çıkıp Tâif'e geldiler. Orada Kureyş'ten bazı tüccarlarla karşılaştılar. Bu tüccarlardan Hz. Peygamber'i sordular. Onlar da 'O Medine'dedir' dediler ve Kistrâ'nın peygamber aleyhinde harekete geçmesi de onları sevindirdi. Şöyle dediler: 'Kistrâ onun için tuzak kurmuştur. Artık onun şerrinden emin olabiliriz'.

Bu iki elçi Medine'ye vardılar ve Hz. Peygamber'le konuştular. 'Kistrâ, Bâzân'a, seni kendi yanına götürmeleri için iki kuvvetli kişi göndermesini emretmiştir. O da bizleri gönderdi; bizimle birlikte geleceksin!' dediler. Hz. Peygamber 'Şimdi dinleniniz ve bana yarın geliniz!' dedi. Ertesi gün geldiklerinde onlara şöyle dedi: 'Allah Teâlâ Kistrâ'yı öldürdü. Şu ayın şu gecesinde oğlu Şîreveyh'i ona musallat etti'. Onlar da Hz. Peygamber'e 'Sen ne dediğini biliyor musun? Biz bu söylediklerini Bâzân'a yazalım' dediler. Bunun üzerine Hz. Peygamber, 'Evet, yazınız ve ona deyin ki, eğer müslüman olursa elinde bulunan Yemen arazisini ona vereceğim' dedi. Sonra Hz. Peygamber, kendisine daha önce hediye edilmiş ve içinde altınve gümüş bulunan bir keme de Cedd Cemîre'ye verdi. Bunlar Bâzân'a gittiler ve hadiseyi ona anlattılar. Bâzân 'Allah'a and içerim ki bu bir kral sözü değildir. Biz onun dediğinin doğru olup olmadığını dikkatle araştıracağız' dedi. Az bir zaman sonra Bâzân'a Şîreveyh'ten bir mektup geldi; şöyle yazıyordu: 'Ben Fars milleti için öfkelenerek Kistrâ'yı öldürdüm. O, Fars'ın eşrafını öldürüyordu. Yanında bulunan kimselerden benim için biat al. Kistrâ'nın, kendisi için birşeyler yazmış olduğu kişiyi (Hz. Peygamber'i) de rezil etme!' Bâzân bu mektubu okuduktan sonra şunları söyledi:

'O kişi kesinlikle gönderilen bir peygamberdir'. Böylece Bâzân müslüman oldu. Onunla birlikte Yemen'deki Farslıların hepsi müslüman oldular (167).

- Hz. Peygamber, Abdullah b. Huzâfe'yi, Fars meliki Kısra bin Hürmüz'e gönderdi. Ve ona şöyle bir mektup yazdı:
"Rahman ve rahim olan Allah'ın adıyla!

Allah'ın Rasûlü Muhammed'den, Fars'ın büyüğü Kısra'ya. Selam hidâyete tâbi olup Allah ve Rasûlü'ne iman eden, Allah'tan başka ilah bulunmayıp, O'nun ortağının olmadığına ve Muhammed'in de Allah'ın kulu ve Rasûlü olduğuna şahitlik yapanların üzerine olsun! Seni Allah'ın davetiyle davet ediyorum. Muhakkak ki ben, Allah'ın bütün insanlara göndermiş olduğu Rasûlüyüm. Görevim, diri olan kimseleri uyarmaktır. Ve azab kâfirlerin üzerine vaki olacaktır. Müslüman olursan kurtulursun; eğer müslüman olmazsan ateşe tapanların günahı senin boynunadır".

Kısra bu mektubu okuduğu zaman onu parçaladı ve 'O benim kölem olduğu halde bunları nasıl yazar?' dedi. Bundan sonra Kısra, Bâzân'a bir mektup yazarak onu kendisine getirmeleri için iki kişi görevlendirmesini emretti. Görevlendirilen bu iki kişi Hz. Peygamber'in huzuruna geldiler. Sakallarını traş etmiş, bıyıklarını uzatmışlardı. Hz. Peygamber bundan hoşlanmadı ve onlara Azap üzerine olsun! Böyle yapmayı size kim öğretmiştir?" dedi. Onlar: 'Bize rabbimiz (yani Kısra) emretmiştir' dediler. Hz. Peygamber de 'Benim Rabbim de bana sakalımı bırakıp bıyıklarımı kısaltmamı emretmiştir' dedi (168).

- Rasûlullah (s.a.v.) peygamber olduğunda Kısra, Yemen ve havalisindeki Arapların başında bulunan genel valisi Bâzân'a şu mektubu yazdı: 'Kulağıma geldiğine göre senin bulunduğun mıntıkada bir kişi peygamber olduğunu iddia etmekteymiş. Ona bu işten vazgeçmesini söyle. Aksi takdirde onu ve kavmini helak edecek bir kuvvet gönderirim'. Bâzân'ın elçisi Hz. Peygamber'e gelip Kısra'nın bu emrini tebliğ edince, Hz. Peygamber 'Eğer bu benim kendiliğimden yapmış olduğum bir iş olsaydı bırakırdım. Fakat Allah beni peygamber olarak göndermiştir' dedi. Elçi Hz. Peygamber'in yanında biraz durdu. Hz. Peygamber 'Rabb'im Kısra'yı öldürdü. Bugünden sonra Kısra yoktur. Kayser'i de öldürdü, bugünden sonra artık Kayser de yoktur' buyurdu. O elçi Hz. Peygamber'in bunu hangi saatte, hangi gün ve ayda söylediğini kaydetti ve sonra Bâzân'a döndü. Orada öğrendi ki Kısra ölmüş, Kayser de öldürülmüştür (169).

- Kayser'e mektup götüren Dihyetü'l-Kelbî, döndüğünde Hz. Peygamber'in huzuruna çıktı. Onun yanında Kısra'nın San'a'daki valisinin göndermiş olduğu elçiler vardı. Kısra, San'a valisine bir mektup göndererek şunları söylemişti: 'Senin arazinde beni dine davet edip kabul etmediğim takdirde kendisine cizye vermemi söyleyen birisi çıkmıştır. Ya beni ondan kurtarırın ya da seni öldürürüm. Veya senin hakkında şöyle şöyle yaparım'. Bunun üzerine San'a valisi Hz. Peygamber'e 25 kişilik bir elçiler heyeti gönderdi. İşte Dihye'nin Hz. Peygamber'in yanında gördükleri bunlardır. Onların arkadaşı mektubu okudu. Hz. Peygamber onları onbeş gün bekletti. Onbeş gün geçtikten sonra tekrar Hz. Peygamber'le bir araya geldiler. Hz. Peygamber onlara şöyle dedi: 'Arkadaşınıza yani Bâzân'a gidiniz ve ona, Allah'ın onun rabbini (Kısra'yı) bu gece öldürdüğünü söyleyiniz'. Elçiler Hz. Peygamber'den ayrılarak San'a'ya gittiler. Hz. Peygamber'in sözlerini Bâzân'a anlattılar. Bâzân onlara 'Bu geceyi iyi belleğiniz' dedi. Sonra da ekledi: 'Siz onu nasıl gördünüz? Bana anlatınız'. 'Vallâhi ondan daha yumuşak bir kral görmedik. Halkının içinde geziyor, hiç bir şeyden korkmuyordu. Ne nöbetçileri vardır ve ne de onlar, onun katında seslerini yükseltirler'. Sonra Kısra'nın aynı gece öldürüldüğü haberi geldi (170).

H. Peygamber'in, İskenderiye Kralı Mukavkıs'a Mektup Göndermesi

H. Peygamber, Hatib b. Ebi Belteâ'yı İskenderiye kralı Mukavkıs'a gönderdi. Hatib, Hz. Peygamber'in mektubunu ona verdi. O, mektubu öptü ve Hatib'e de ikramda bulundu; onu güzelce ağırladı. Geri dönen Hatib'le beraber Hz. Peygamber'e bir aba, eğiyle beraber bir katır ve iki de cariyeye gönderdi. Bu cariyelerden birisi Hz. Peygamber'in oğlu İbrahim'in annesi olan Mâriye'dir. Diğerini ise Hz. Peygamber Muhammed b. Kays el-Abdî'ye hediye etti (171).

- Hatib b. Ebi Belteâ şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber beni İskenderiye kralı Mukavkıs'a gönderdi. Hz. Peygamber'in mektubunu ona götürdüm. Beni evinde ağırladı. Onun yanında biraz kaldım. Sonra bana haber gönderdi ve bütün kumandanlarını da topladı ve bana şöyle dedi: 'Ben sana bir soru soracağım. Beni bu konuda aydınlatmanı istiyorum'. Ben de 'Buyurun' dedim. Mukavkıs 'Arkadaşımı (Hz. Peygamber'i) bana anlat. O nebî değil midir?' dedi. Ben 'Evet, o Allah'ın Rasûlü'dür' dedim. Mukavkıs 'Madem ki o Allah'ın Rasûlü'dür; kavmi onu Mekke'den çıkarıp Medine'ye gönderdikleri zaman niçin onlara beddua etmedi?' dedi. Ben de ona 'Peki sen, Meryem'in oğlu İsa'nın Allah'ın Rasûlü olduğuna şahitlik etmiyor musun?' diye sordum. 'Evet!' dedi. Bunun üzerine 'O halde kavmi onu yakalayıp çarımha germek istediklerinde niçin onlara beddua edip de Allah'tan onları helâk etmesini istemedi. Halbuki Allah Teâlâ onu dünya semasına kaldırdı' dedim. Mukavkıs da bana şöyle dedi: 'Sen hikmet sahibi birisin ve yine hikmet sahibi birisinin katından geliyorsun. Şunlar onun hediyeleridir. Onları senin vasıtanla Muhammed'e gönderiyorum. Seni emin bir noktaya kadar götürmeleri için yanına koruyucular da vereceğim'. Böylece Hz. Peygamber'e hediye olarak üç cariyeye gönderdi. Onlardan birisi Hz. Peygamber'in oğlu İbrahim'in annesidir. İkinci ise Hz. Peygamber tarafından Hassan b. Sâbit el-Ensârî'ye hediye edildi (172). (Sonuncusunda Hz. Peygamber'in Muhammed b. Kays el-Abdî'ye hediye ettiği daha önce geçmişti).

H. Peygamber'in Necran Halkına Yazdığı Mektup

- Hz. Peygamber, Neml sûresi nâzil olmadan önce Necran halkına şu mektubu yazdı:

"İbrahim, İshak ve Yakub'un ilahı olan Allah'ın ismiyle! Bu mektup peygamber ve Allah'ın Rasûlü Muhammed'den Necran halkı ile onların piskoposudur! Siz barış ehlisiniz. Ben sizin katınızda yani şahadetiniz altında İbrahim, İshak ve Yakub'un ilahına hamdediyorum. Bundan sonra ben sizi, kulların ibadetini bırakıp Allah'ın ibadetine ve yine kulların velâyetini bırakıp Allah'ın velâyetine dönmeye davet ediyorum. Eğer bunu yapmazsanız o za-man haraç veriniz. Yok bunu da yapmazsanız, size harp ilan ediyorum. Selam".

Bu mektubu okuyan Necran piskoposu dehşete kapıldı. Şiddetli bir sarsıntı geçirdi. Necran halkından Şurahbil b. Vedâa isimli bir kişiyi huzuruna çağırttı. Bu zat Hemdan'dandı ve Necran'da çözülmesi zor bir mesele ortaya çıktığında ilk önce ona müracaat olunurdu. Piskopos, Hz. Peygamber'in mektubunu ona verdi. Şurahbil mektubu okudu. Sonra piskopos 'Ey Ebâ Meryem! Senin bu husustaki görüşün nedir?' dedi. Şurahbil, piskoposa şöyle dedi: 'Biliyorsun, Allah, İbrahim'e, İsmail'in zürriyeti hakkında peygamberlik va'detmiştir. Belki de bu kişi Allah'ın va'dettiği o peygamberdir. Peygamberlik hakkında bir bilgim yoktur. Eğer dünya işleri ile ilgili bir mesele olmuş olsaydı görüşümü sana bildirir ve onu çözebilmek için de var gücümle çalışırdım' dedi. Piskopos da 'O halde otur!' dedi. O da bir kenara çekilerek oturdu. Piskopos bu kez Necran halkından Abdullah b. Şurahbil isimli birisini -ki bu zî-Esbah'tan ve Himyer'dendi- çağırdı, mektubu ona da okuttu. Ona fikrini sordu. O da aynen birincisinin sözlerini tekrarladı. Piskopos 'Sen de git otur!' dedi. O da bir kenara oturdu. Sonra piskopos Necran halkına mensup Benî Hâris Kâ'b'dan Cebbâr b. Feyz

diye birisini huzuruna davet etti. Mektubu ona da okuttu ve fikrini sordu. O da Şurahbil ve Abdullah gibi birşey diyemeyeceğinisöyledi. Piskopos ona da bir kenara çekilip oturmasını söyledi.

Görüşlerin bu noktada birleştiğini gören piskopos hemen çanların çalınmasını, ateşler yakılmasını, kiliselere kıldan yapılmış elbiseler asılmasını emretti. Onlar gündüzleri bir felaketle karşı karşıya geldikleri zaman böyle yaparlardı. Eğer geceleyin böyle bir korku ve dehşetle karşı karşıya gelirse sadece çan çalarlar ve kiliselerde ateş yakarlardı. Çanların çalınıp kiliselerde kıl elbiseler yükseldiğini gören tüm Necran halkı toplandı. Necran vadisinde bulunan herkes oraya geldi, ki bu vadinin uzunluğu, süratle giden bir atının bir günde alabileceği bir mesafe idi. Vadide 73 köy, 120.000 savaşçı vardı. Piskopos, Hz. Peygamber'in mektubunu onlara okudu ve bu husustaki görüşlerini sordu. Onlar da Şurahbil b. Vedâa el-Hemdânî, Abdullah b. Şurahbil el-Esbahî ve Cebbâr b. Feyz el-Hârisî'nin Hz. Peygamber'e gönderilmesini kararlaştırdılar. Onlar gidip peygamberden kendilerine haber getirecekti. Böylece bu heyet Medine'ye gitti. Oraya vardıklarında, yolculuk sırasında giydikleri elbiselerini çıkardılar. Yemen kürküne benzeyen kürklerini giydiler. Altın yüzüklerini taktılar ve sonra da varıp Hz. Peygamber'e selam verdiler. Hz. Peygamber onların selamlarına karşılık vermedi. Bütün bir gün onunla konuşmak istediler. Hz. Peygamber onlarla sırtlarındaki kürkleri ve parmaklarındaki altın yüzükler dolayısıyla konuşmuyordu. Onlar da Osman b. Affan ile Abdurrahman b. Avf'ı aramaya başladılar. Çünkü onları önceden tanıyorlardı. Onları muhacir ve ensardan oluşan bir mecliste buldular:

'Ey Osman ve Abdurrahman! Sizin peygamberiniz bize bir mektup yazdı. Biz onun mektubuna uyarak geldik. Ona vardık ve selam verdik. Bizim selamımıza karşılık vermedi. Onu bütün gün konuşturmak istedikse de bizimle konuşmadı. Sizin bu husustaki görüşünüz nedir? Geri mi dönelim?' dediler. Hz. Abdurrahman ile Hz. Osman da bunu orada bulunan Hz. Ali'ye sordular: 'Ey Eba'l-Hasan! Sen ne diyorsun!' dediler. Hz. Ali de şöyle dedi: 'Benim görüşüm şudur: Bunlar, sırtlarındaki kürkleri ve parmaklarındaki yüzükleri çıkarsınlar. Yolculuk sırasında giymiş oldukları elbiselerini giysinler ve ondan sonra Hz. Peygamber'in yanına gitsinler'. Bunun üzerine onlar da böyle yaptılar ve Hz. Peygamber'e gidip ona selam verdiler. Hz. Peygamber bu defa selamlarını alarak şöyle buyurdu: 'Beni hakla gönderen Allah'a yemin ederim ki onlar bana ilk geldiklerinde İblis de onlarla beraberdi'. Sonra Hz. Peygamber onlara, onlar da Hz. Peygamber'e karşılıklı sorular sordular. Sonunda onlar Hz. Peygamber'e şu soruyu sordular: 'İsa hakkında ne biliyorsun? Biz hristiyanız ve dönüp kavmimize gideceğiz. Şayet sen bir peygamber isen İsa hakkındaki görüşlerini öğrenmek isteriz'. Hz. Peygamber de şöyle buyurdular: 'İsa hakkında şu anda hiçbir bilgim yoktur. Durunuz, Rabb'im, İsa hakkında ne diyorsa onu size yarın haber vereyim' dedi. Sabah oldu. Allah Teâlâ bu konuda Âl-i İmran suresinin 59. ayetinden 61. âyetine kadar olan, bölümü indirdi.

Onlar bu görüşü kabul etmeye yanaşmadılar. Rasûlullah da onlarla karşılıklı olarak lânetleşmeye (mülâane) karar verdi. Bunun için de sabah olduğunda Hz. Peygamber lânetleşmenin yapılacağı yere gitti. Hasan ile Hüseyin'i elbisesiyle örttü. Hz. Fatıma da tam arkasında bulunuyordu. Hz. Peygamber'in hanımlarının birkaçı da oradaydı. Bu manzarayı gören Şurahbil, arkadaşlarına şöyle dedi: 'Biliyorsunuz ki tüm Necran vadisi halkı bir meseleyi ancak benim görüşüme uyarak reddederler veya o konuda çıkış yolu tesbit ederler. Yemin ederim ki bu, bana ağır birşey gibi görünüyor. Çünkü eğer bu kişi peygamber ise biz onun gözlerine bütün Araplardan önce vurmuş ve onu herkesten önce reddetmiş oluruz. O zaman da bu kin, ne onun ve ne de ashabının göğsünden çıkmaz. Bir belaya düştüğümüzde onlar, bize, diğer bütün komşu Araplardan daha yakındır. Eğer bu kişi peygamberse ve onu Allahgöndermişse, onunla lânetleştiğim takdirde yeryüzünde bizden hiç kimse kalmaz. Ne kıl ve ne de tırnak kalır, herşey helâk olur'. dedi. Bunun üzerine diğer ikisi ona 'Peki, senin görüşün nedir, ey Ebâ Meryem?' dediler. Şurahbil de şöyle dedi: 'Benim görüşüm, onunla konuşmak hususunda beni desteklemenizdir. Ben onu hakem yapmak istiyorum ve onu hiç bir zaman batıl ile hükmetmeyecek bir kişi olarak görüyorum'. Arkadaşları ona 'Bu görüşünü uygulamakta serbestsin' dediler. Şurahbil de Hz. Peygamber'i karşıladı ve ona 'Seninle lânetleşmekten daha hayırlı bir çözüm var' dedi. Hz. Peygamber 'Nedir?' diye sordu. Şurahbil 'Bugün akşama ve akşamdan da sabaha kadar seni hakem kıldık. Bizim hakkımızda ne hüküm verirsen geçerlidir' dedi. Hz. Peygamber 'Ya arkada, Necran'da seni kınayacak olanlar ve bu fikre uymayanlar olursa' dedi. Şurahbil 'Şu iki arkadaşımдан sor' dedi. Hz. Peygamber de durumu onlardan sordu. Dediler ki: 'Necran vadisi halkı ancak Şurahbil'in fikri ile hareket ederler'.

Bunun üzerine Hz. Peygamber lânetleşmekten vazgeçti ve ertesi gün de yanlarına giderek şu mektubu yazdı:

"Rahman ve rahim olan Allah'ın adıyla.

Bu, peygamber ve Allah'ın Rasûlü Muhammed'in Necran halkına yazdığıdır! Durum şudur: Muhammed onların hakkında her meyyede, her sarıda ve beyazda (altın ve gümüşte), her siyahta (hayvanlarda) ve her kölede haraç vermelerini hükmetmiş fakat daha sonra onlara bir lütufta bulunarak bütün bunlardan vazgeçmiştir. Ancak onlar her sene ikibin hülle (giyim elbisesi) vereceklerdir. Binini Recep ayında diğer binini ise Safer ayında vereceklerdir" (173).

- Onlar, Hz. Peygamber'in mektubunu aldıklarında Necran'a döndüler. Dönüşlerisırasında beraberlerinde piskoposun anne bir kardeşi de vardı. Bu aynı zamanda keşişin amcasının oğlu da oluyordu. İsmi Bişr b. Muâviye idi ve künyesi de Ebu Alkame idi. Heyet Hz. Peygamber'in mektubunu piskoposa teslim etti. Piskoposla Ebu Alkame Hz. Peygamber'in mektubunu okuyorlar ve ikisi de gülüyorlardı. O sırada Bişr'in devesi yere kapaklandı. Bunun üzerine Bişr, Hz. Peygamber'in açık ismini kullanarak helak olması için ona beddua etti. Bu durum karşısında piskopos ona şunları söyledi: 'Yemin ederim ki sen, Allah tarafından gönderilmiş bir peygambere bedduada bulundun'. Bişr de piskoposa: 'O halde Allah'a yemin ederim ki ben de devemin düğümlerini çözmeden Peygamber'e gideceğim' dedi ve devesini Medine'ye doğru çevirdi. Piskopos ona engel olabilmek için dedi ki: 'Biraz anlayışlı ol. Ben bu sözü Arapların kulağına gitsin diye söyledim. Çünkü onların, onun hakkını almış olduğumuzu veya onun sesine kulak verdiğimiz veya bütün Araplardan daha kuvvetli ve hepsinden daha derli-toplu olduğumuz halde Araplardan hiçbir kimsenin zoru altında kabul etmediğimizi bu kişinin zoru altında kabul etmiş olduğumuzu sanmalarından korkuyorum'. Bişr ise ona 'Hayır, Allah'a yemin ederim ki senin kafandan çıkanı ebediyyen kabul etmeyeceğim' dedi ve devesini sürdü. Sırtını piskoposa çevirerek şu şiiri okudu:

"Sana bağlı olduğu için, karnında yavrusu oynayan devesine binip hristiyanların dinine muhâlif olarak ve sıkıntılı bir halde geliyor(um)". Böylece Bişr, Hz. Peygamber'e geldi ve müslüman oldu. Şehid oluncaya kadar da Hz. Peygamber'in yanında kaldı.

Râvi devamlı şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber'e giden heyet Necran'a döndü. Kilisenin başında bulunan İbn Ebî Şimr ez-Zebîdî de oraya geldi. Ona 'Tihâme'den bir peygamber gönderildi' denildi ve sonra Necran heyetinin Hz. Peygamber'e gittiği, Hz. Peygamber'in lânetleşme teklif ettiği ve fakat onların bundan korktuğu ve Bişr b. Muaviye'nin ona gidipmüslüman olduğunu anlattılar. İbn Ebî Şimr dedi ki: 'Beni buradan indiriniz. Aksi takdirde kendimi atar, intihar ederim'. Onu indirdiler. Rahip, beraberinde bazı hediyeler olduğu halde Hz. Peygamber'e gitti. Hediyelerin içerisinde Hz. Peygamber'den sonra halifelerin giydiği kürk de vardı. Büyük bir su kabı ve bir de asa vardı. Hz. Peygamber'in yanında bir müddet durdu, vahyi dinledi. Fakat İslâm'a girmede. Sonra kavmine döndü. Geleceğim diye va'detmesine rağmen Hz. Peygamber'in ölümüne kadar gelemedi. Daha sonra

piskopos Ebu'l-Hâris, beraberinde kavminin ileri gelenleri olduğu halde Hz. Peygamber'e geldiler ve onun huzurunda durdular. Allah'ın indirdiği vahyi dinliyorlardı. Hz. Peygamber bu piskoposa ve bundan sonra gelecek Necran piskoposlarına şu mektubu yazdı:

“Rahman ve rahim olan Allah'ın adıyla!

Bu peygamber olan Muhammed'den Ebu'l-Hâris isimli Necranlı piskoposa, Necran'ın keşişlerine, kâhinlerine, ihvanlarına, ellerinin altında bulunan kişilere Allah'ın ve Rasûlü'nün teminatıdır: Onların keşişlerinden, ruhbanlarından ve kâhinlerinden hiçbirini değiştirilmeyecektir. (Onlar kendi işlerini kendileri göreceklerdir). Haklarından bir hak değiştirilmeyeceği gibi, saltanatlarına da karışılmayacaktır. Ve bu saltanat üzerinde dayandıkları noktalara da dokunulmayacaktır. Onlar ıslah edip nasihatla bulundukları müddetçe Allah ve Rasûlü'nün teminatı ebediyyen onlar için geçerlidir ki onlar ne bir zulme mâruz kalacaklardır ve ne de bir zâlîme”(174).

H. Peygamber'in Bekir b. Vâil'e Gönderdiği Mektubun Okunması

Ahmed, Mersed bin Zibyan'dan rivayet ediyor:

- Mersed b. Zibyan şöyle anlatıyor: Bize Hz. Peygamber'den bir mektup geldi. İçimizde onu okuyacak kimse yoktu. Sonunda Dabîa'dan bir kişi bularak onu okuttuk. Mektupta şöyle yazıyordu: ‘Allah'ın Rasûlü'nden Bekir b. Vâil'e! Müslüman olunuz, kurtulunuz...: (175)

H. Peygamber'in Benî Cüzâm'e Mektup Göndermesi

- Rifâa b. Zeyd el-Cüzâmî Hz. Peygamber'e elçi olarak gönderildi. Hz. peygamber ona şu mektubu verdi:

“Allah'ın Rasûlü Muhammed'den Rifâa b. Zeyd'e verilmiştir!

Ben Rifâa'yı bütün Cüzâm kabilesine ve onlara bağlı olanlara elçi olarak gönderdim. Rifâa onları Allah'a ve Rasûlü'ne davet edecektir. Kim iman ederse o, Allah ve Rasûlü'nün cemaatına girmiş olur. Kim de buna sırtını çevirirse ona iki aylık bir mühlet verilir!” Rifâa kavmine döndüğünde onlar ona uyarak müslüman oldular (176)

17. FASIL: HZ. PEYGAMBER'İN, İNSANLARIN HİDÂYETİNİ İLGİLENDİREN ÇALIŞMALARI VE AHLÂKİ

İsrailoğulları'nın Büyük Âlimlerinden Zeyd b. Su'ne'nin Müslüman Olması

- Zeyd b. Su'ne şöyle anlatıyor: Allah Teâlâ hidâyetimi dilediğinde ben şu iki alamet hâric peygamberlik alametlerinin hepsini Muhammed'de buldum. Onların da Muhammed'de olup olmadığını daha tecrübe etmedim: ‘Halimliği cehâletini geçecektir. Ona karşı yapılan cehâletler onun halimliğini artıracaktır’ dedim. Bunları da şu olayda buldum: Hz. Peygamber birgün hanımlarının hücrelerinden çıktı. Beraberinde Ali b. Ebî Tâlib de vardı. O esnada devesinin sırtında bedevîye benzer bir kişi Hz. Peygamber'e yaklaşıp şöyle dedi: ‘Ey Allah'ın Rasûlü! Benim birkaç adamım vardır. Falan kabilenin falan köyündendirler. Müslüman oldular. Ben onlara ‘Eğer müslüman olursanız Allah size geniş rızık verecektir’ dedim. Fakat yağmur yağmadığı için şimdi onlar şiddet ve yokluk içinde kıvranıyorlar. Ey Allah'ın Rasûlü, onlar bir ümit için İslâm'a girdiler; korkarım ki yine bir ümit için ondan çıkmış olacaklar. Eğer onlara yardım olarak birşey göndermeyi uygun görürsen onu götürelim’ dedi. Hz. Peygamber yanındakine baktı zannedersen o Ali idi.

O, ‘Ey Allah'ın Rasûlü, elimizde ondan hiç bir şey kalmadı’ dedi. O esnada ben Hz. Peygamber'e yaklaştım ve şöyle dedim: ‘Ey Muhammed, falan kabilenin bostanındaki bazı hurmaları belli bir zamana kadar bana satabilir misin?’ Hz. Peygamber ‘Falan bahçenin belirli hurmaları şeklinde tayin edilmeksizin olabilir’ dedi. Ben de ‘Evet, öyle olsun’ dedim. Böylece falan bahçenin hurmaları şeklinde tayin yapmaksızın Hz. Peygamber benimle alışverişe girdi. Ben de kemerimi açtım, ona seksen miskal altın verdim. Karşılığında ‘Falan zamanda bana şu kadar hurma vereceksin’ diye şart koştum. Hz. Peygamber benden aldıklarını o kişiye verdi ve şöyle buyurdu: ‘Bunu adaletle onlara dağıt ve onları kurtar!’ Hurmalarımı almama iki-üç gün kala Hz. Peygamber dışarı çıkmıştı. Beraberinde Ebubekir, Ömer, Osman ve Ali ile daha başka sahabeler de bulunuyordu. Bir cenazenin namazını kıldırdıktan sonra oturmak üzere duvara yaklaştı. Yanına vardım ve onun yakasına yapıştım. İç gömleğinin ve abasının yakasını tuttum. Ona çok sert baktım ve şöyle dedim: ‘Ey Muhammed! Niçin benim hakkımı vermiyorsun? Allah'a yemin ederim ki siz Abdulluttalib oğulları ancak borcunuzu geciktirmekle tanınmışsınızdır. (Zeyd bunları Hz. Peygamber'i kızdırıp kızgınlığın onda ne tür bir etki yaptığını denemek için söylüyordu. Yoksa Hz. Peygamber'in borcunu geciktirmesi söz konusu değildir.) Andolsun sizinle alışveriş yapanlar bunu bilirler’ dedim. O esnada Ömer'e baktım. Gözleri bir iğ şeklinde yuvalarında dönüp duruyordu. Sonra bana şöyle bir baktı ve dedi ki: ‘Ey Allah'ın düşmanı! Şu anda duyduklarımı sen Allah'ın Rasûlü'ne mi söylüyorsun? Bu gördüklerimi sen Rasûlullah'a mı yapıyorsun? Nefsime elinde tutan Allah'a yemin ederim ki eğer fevt olmasından korktuğum birşey olmasaydı bu kılıcımla kafana vururdum’. (Hz. Ömer'in fevt olmasından korktuğu şey Zeyd'in Hz. Peygamber'e imanı meselesidir). Hz. peygamber ise bana sükûnet içerisinde baktı ve ‘Ey Ömer, benimle Zeyd bundan başkasına daha muhtacdır. Bana borcumu güzelce eda etmemi Zeyd'e de borcunu daha güzel bir şekilde tâkip etmesini tavsiye etmesi gerekirdi. Ya Ömer, Zeyd'i götür ve onun hakkını ver. Korktuğun şeyden dolayı da ona fazla olarak yirmi sa' hurma daha ver!’ dedi.

Ömer beni götürdü, hakkımı verdi. Yirmi sa' hurmayı da ilave etti. Ben ona bu fazlalığın ne olduğunu sordum. Ömer şöyle dedi: ‘Hz. Peygamber korktuğum şeyden dolayı bunu sana keffâret olarak vermeme istedi’. Ona ‘Ey Ömer, sen beni tanıyor musun?’ diye sordum. Ömer ‘Hayır!’ diye cevap verdi. ‘Ben Zeyd b. Su'ne'yim!’ dedim. Bunun üzerine Ömer, ‘Yahudilerin büyük âlimi olan Su'ne öyle mi?’ dedi. ‘Evet!’ dedim. Ömer ‘O halde bunları Allah'ın Rasûlü'ne niçin yaptın?’ dedi. Ona şöyle cevap verdim: ‘Ey Ömer, peygamberlik alametlerinin hepsini Muhammed'in yüzünde gördüm. Ancak şu iki alamet vardır ki onları Muhammed'de görememiştim: Halimliği cehâletini geçecektir. Ona karşı işlenen cehâletler ancak onun hilmini artıracaktır. İşte bu hadise ile onun ikisini de denemiş oldum. Ey Ömer, seni şahit kılıyorum ki ben Allah'ı Rabb, İslâm'ı din, Muhammed'i peygamber olarak kabul ediyorum. Ve yine seni şahit tutarım ki malımın yarısı -ki ben bütün yahudiler- den daha zenginim tüm müslümanlara sadaka olsun’ dedim. Ömer ‘Müslümanların tamamına değil bir kısmına de; çünkü sen hepsine mal yetiştiremezsin’ dedi. Ben de onun dediği gibi bir kısmı için sadaka olduğunu söyledim. Ömer'le birlikte Hz. Peygamber'in yanına döndük. Burada ‘Ben, Allah'tan başka ilah

olmadığına ve Muhammed'in de onun kulu ve Rasûlü olduğuna şehâdet ederim' dedim ve Hz. Peygamber'e iman ettim. Hz. Peygamber'i tasdik edip ona biatta bulundum' (177).

18. FASIL: HUDEYBİYE BARIŞI'NIN YAPILMASI (178)

Kureyş'in Çıkardığı Hadiseler ve Hz. Peygamber'i Kâbe'yi Ziyaretten Menetmeleri

- Hz. Peygamber Hudeybiye zamanı yola çıktı. Yolda, Halid b. Velid'in Kureyş'in süvarileriyle Gâmîm'i tutmuş olduklarını haber aldı ve ashabına 'O halde, siz sağ taraftan gidiniz!' dedi. Halid, süvarilerin ve askerlerin kaldırdığı tozları görünceye kadar onları farketmedi. Farkedince de atını koşturarak Kureyş'i uyardı ve haberdar etti. Hz. Peygamber devesinin çıktığı yere kadar ilerledi. Halk deveye 'Kalk! Kalk!' diyor; fakat deve kalkmamakta ısrar ediyordu. Dediler ki: 'Kasvâ (devenin adı) yoruldu'. Bunun üzerine Hz. Peygamber 'Kasvâ yorulmadı ve onun böyle bir huyu da yoktur. Fakat fil'i Mekke'ye girmekten meneden, Kasvâ'yı da hapsetti' dedikten sonra sözlerine şöyle devam etti: 'Nefsimi elinde bulunduran Allah'a yemin ederim ki Kureyşliler Allah'ın haramlarını gözeceklerini gösteren herhangi bir istekte bulunursa onu onlara vereceğim'. Sonra devesini özengiledi, deve de sıçrayıp kalktı. Hz. Peygamber, Kureyş'ten uzaklaşarak Hudeybiye'nin en üst noktasına konakladı. Burası suyu azar azar akan bir kaynak üzerindeydi. Halk yavaş yavaş ondan su aldılar. Ve kısa bir süre sonra su bitti. Hz. Peygamber'e susuzluk sebebiyle şikâyet geldiler. Hz. Peygamber sadağından bir ok çıkardı ve onlara bu oku oraya atmalarını emretti. Andolsun ki o kaynağa ok atıldıktan sonra kaynamaya başladı. Oradakiler bu sudan kana kana içtiler. Su, ihtiyaçlarını gördükten sonra tekrar çekildi.

Onlar bu durumda iken, Büdeyl b. Verkâ el-Huzâî, kavminden birkaç kişi ile beraber Hz. Peygamber'e geldiler. Bunlar Tihâme ehlinde olup Hz. Peygamber'in güvendiği kişilerdi. Büdeyl, Hz. Peygamber'e hitâben 'Ka'b b. Lüey ile Âmir b. Lüey'i bırakıp geldim. Onlar Hudeybiye suları üzerindedirler. Burada uzun müddet kalabilmeleri ve kaçmaya yeltenmemeleri için çoluk çocuklarını ve hanımlarını da beraberlerinde getirmişlerdir. Onlarsenle savaşıp ve seni Kâbe'ye girmekten menedeceklerdir' dedi. Hz. Peygamber 'Biz herhangi bir kimse ile savaşmak için gelmedik. Sadece umre için geldik. Kureyş'e gelince, savaş onları bîtap ve zayıf düşürmüş; onlara zarar vermiştir. Eğer isterlerse ben onlar için belli bir zamana kadar sulh yaparım. Onlar benimle halkın arasından çekilsinler. Eğer ben gâlip gelirim isterlerse gelip İslâm'a, halkın girdiğine girerler. İstemezlerse bile hiç olmasa istirahat etmiş olurlar ve savaşabilecek bir duruma ulaşırlar. Eğer onlar bu durumların hiç birisini kabul etmezlerse nefsimi elinde tutan Allah'a yemin ederim ki onlarla bu din üzerinde yalnız kalıncaya kadar savaşacağım. Andolsun ki Allah Teâlâ, emrini yerine getirecektir ve dinine yardımcı olacaktır' dedi. Büdeyl 'Bu dediklerini Kureyş'e ileteceğim' dedi ve Hz. Peygamber'in yanından ayrılarak Kureyş'e döndü ve onlara şöyle hitap etti: 'Biz şu kişinin (Hz. Peygamber) yanından geliyoruz. Eğer isterseniz ondan duyduklarımızı size de söyleyebiliriz' dedi. Kureyş'in ahmakları 'Ondan gelecek herhangi bir habere muhtaç değiliz!' dedilerse de akıllılar duyduklarını söylemelerini istediler. O da 'Ondan şunları dinledim' dedi ve Hz. Peygamber'in sözlerini aktardı.

Urve b. Mes'ud ile Hz. Peygamber'in Konuşması

- Urve b. Mes'ud 'Ey kavim (Kureyş)! Siz atam değil misiniz?' dedi. Kureyşliler 'Evet, biz atayız' dediler. Urve 'Ben sizin çocuğunuz değil miyim?' diye sorunca da 'Evet, bizim çocuğumuzsun' dediler. Urve 'Öyleyse size hainlik yapacağımı zanneder misiniz? Beni böyle bir şeyle itham eder misiniz?' diye sordu. Onlar 'Hayır!' deyince de 'Biliyorsunuz ki ben, Ukkaz ehlini size yardımcı olarak çağırdım. Fakat onlar gelmedikleri için aile efrâdımla, çoluk-çocuğumla ve bana itaat edenlerle birlikte ben gelmedim mi?' dedi. Kureyş buna da 'Evet!' dedi. Bunun üzerine Urve 'Bu kişi (Hz. Peygamber) size doğru bir yol göstermiştir. Oyolu kabul ediniz ve bana izin veriniz de ben de bu kişiye gideyim' dedi. Kureyş 'Gidebilirsin' dediler. Urve, Hz. Peygamber'e geldi ve onunla konuştu. Hz. Peygamber, Büdeyl'e söylediklerinin aynısını ona da söyledi. Urve, Hz. Peygamber'i dinledikten sonra şöyle dedi: 'Ey Muhammed, bana söyleyebilir misin? Eğer kavminin işini bitirir yani köklerini kazırsan, acaba Araplar arasında senden evvel aile efradını ortadan kaldıran var mıdır? Eğer böyle bir şey yoksa, andolsun ki ben etrafında yüzler görmüyorum (Sahabelere hakaret etmek istiyor). Ben burada karmakarışık kişiler görüyorum. Onlar her an kaçacak ve seni yalnız bırakacak gibi görünüyorlar'.. Urve'nin bu sözlerini dinleyen Hz. Ebubekir-i Siddık, ona 'Lât'ın tenâsül uzvunu em! Biz mi Rasûlullah'ı bırakıp kaçacağız?' dedi. Urve 'Bu kimdir?' deyince kendisine onun Ebubekir olduğu söylendi. Bunun üzerine Urve şöyle dedi: 'Nefsimi elinde tutana yemin ederim ki eğer daha önce bana bir iyiliğin olmamış olsaydı şimdi sana cevap verirdim' dedi. Urve, Hz. Peygamber'le konuşuyordu ve Hz. Peygamber her konuştuğu o, Hz. Peygamber'in sakalını tutmak istiyordu. Muğîre b. Şûbe de Hz. Peygamber'in tam başı ucunda elinde kılıcı, başında miğferi olduğu halde duruyordu. O, elini Hz. Peygamber'in mübarek sakalına her uzattıkça kılıcının sırtıyla Urve'nin eline vuruyor ve ona 'Elini Rasûlullah'ın mübarek sakalından uzak tut!' diyordu. (Araplar konuşma sırasında normal olarak karşılarındaki muhatablarının yüzlerini tutarlardı. Bu bir adet idi). Urve başını kaldırarak 'Bu kimdir ki ellerime vuruyor?' diye sordu. '(Bu senin yeğenin) Muğîre b. Şûbe'dir' dediler. Bunun üzerine Urve şöyle dedi: 'Ey hilebaz! Senin hileni ben ortadan kaldırmadım mı?' Muğîre b. Şûbe câhiliyet döneminde bir grupla arkadaşlık yapmış ve onları öldürerek mallarını almıştı. Sonra da Hz. Peygamber'e gelerek müslüman olmuştu. Hz. Peygamber de o zaman 'İslâm'ını kabul ederiz ama mala gelince onun benimle bir ilgisi yoktur' buyurmuştu.

Urve durmadan göz ucuyla Hz. Peygamber'in sahabelerine bakıyordu. Çünkü Hz. Peygamber'in mübarek ağzından sıçrayan her bir şey mutlaka o sahabelerden birisinin eline düşer ve o sahabe de o sıçrayan şeyleri teberriken yüzüne ve derisine sürerdi. Hz. Peygamber onlara ne emretse hemen onu yerine getirirlerdi. Abdest aldığı zamân onun abdest suyunu getirmek hususunda neredeyse savaşıp savaşıp. Konuştukları zaman seslerini Hz. Peygamber'inkinden alçak tutarlardı. Hz. Peygamber'i ta'zim için ona dikkatli bir şekilde bakmazlardı. Böylece Urve, Hz. Peygamber'in yanından ayrılarak arkadaşlarına gitti ve onlara şöyle dedi: 'Ey kavim! Andolsun ki ben krallara; Kayser'e, Kısra'ya, Necâşi'ye gittim ve andolsun ki hiç birisi adamlarından, Muhammed'in ashabından gördüğü ta'zimi görmemektedir. Andolsun ki Muhammed'in ağzından bir tükrük çıksa mutlaka onların birisinin eline düşer, onlar da onu ellerine ve yüzlerine sürüyorlar. Muhammed onlara bir emirde bulunsun derhal onu yerine getiriyorlar. Abdest aldığı zaman abdest suyunu getirmek için nerdeyse birbirleriyle savaşıp savaşıp. Konuştuğu zaman onun katında seslerini alçaltıyorlar; ta'zim maksadıyla ona dikkatli bir şekilde de bakmıyorlar. Muhammed size doğru bir plan sunmaktadır, onu kabul ediniz'.

Benî Kinâne'den Bir Kişinin Hz Peygamber'le Konuşması

Benî Kinâne'den bir kişi, 'Bana izin veriniz de ben bu kişiye gideyim' dedi. Kureyşliler de 'Git!' dediler. Hz. Peygamber ve ashabı o kişiyi gördüklerinde Hz. Peygamber 'Bu falan adamdır ve Kâbe'ye kurban olarak götürülen develeri ta'zim eden bir kavimdir. Onun önüne kurbanlık olarak götürdüğünüz develeri sürünüz' dedi. Develer onun önüne sürüldü. Halk onu 'Lebbeyk! Allâhümme lebbeyk!' sesleriyle karşıladılar. O kişi bu manzarayı gördüğünde 'Sübânallah (Allah)'ı ortaktan tenzih ediyorum! Bu develerin, bu ihramlı insanların Kâbe'den menedilmesi uygun değildir' dedi. Arkadaşlarına yani Kureyş'e döndüğünde şunları söyledi: 'Ben, boyunlarına gerdanlık asılıp boyunlarının sağ tarafları kanatılmış develer gördüm (Kurbanlık develerin bilinmesi için böyle yaparlardı). Onların Kâbe'den menedilmesini uygun görmüyorum' dedi. O zaman Kureyş'ten bir kişi ayağa kalktı. İsmi Mikrez b. Hafs idi. 'Bana izin verin de bir de ben gideyim' dedi. Kureyşliler ona da izin verdiler. Hz. Peygamber bu kişiyi gördüğünde şöyle buyurdu: 'Bu Mikrez'dir ve fâsik bir kişidir' dedi. Hz. Peygamber bu adamla konuşurken Süheyl b. Amr geldi.

Süheyl b. Amr'ın Hz. Peygamber'le Konuşması ve Hudeybiye Sulhu Şartları

Süheyl geldi ve Hz. Peygamber'e şöyle dedi: 'Gel bizimle senin aranda bir akitnâme yaz!' Bunun üzerine Hz. Peygamber kâtibi çağırdı ve ona 'Yaz!' dedi: Bismillâhırahmânırahim! (Rahman ve rahim olan Allah'ın adıyla). Rahman kelimesine gelince Süheyl "Andolsun ki ben onun kim olduğunu bilmiyorum. Fakat şöyle yaz: 'Ey Allah'ım! Senin isminle'. Nitekim daha önce de böyle yazıyordun" dedi. Müslümanlar "Allah'a yemin olsun ki biz onu ancak Bismillâhırahmânırahim olarak yazacağız" dediler. Fakat Hz. Peygamber, kâtibe 'Ey Allah'ım! Senin isminle yazıyorum' ibâresini yazmasını emretti, sonra da şöyle buyurdu: 'Bu, Allah'ın Rasûlü Muhammed'in hükmettiğidir!' Bunun üzerine Süheyl "Allah'a and içerim ki eğer Allah'ın Rasûlü olduğuna inansaydık seni Kâbe'den menetmez ve seninle savaştık. Fakat 'Abdullah'ın oğlu Muhammed'den!' ibâresini yaz!" dedi. Hz. Peygamber 'Andolsun, siz yalanlasanız da ben kesinlikle Allah'ın Rasûlüyüm. Muhammed b. Abdullah yazın' dedi (179). Hz. Peygamber kâtibe 'Şu şart ile akit yapılıyor: Bizimle Kâbe'nin arasından çekilecekler ve biz Kâbe'yi ziyaret edeceğiz' diye yazmasını söyledi. Süheyl 'Araplar, sizin Kâbe'yi bizi zor altında bırakarak ziyaret ettiğinizi söylemesinler diye bu iş bu sene olmayacak; ancak gelecek sene olacaktır' dedi. Kâtip bunu da yazdı. Süheyl ayrıca şu şartı da ekledi: 'Bizden bir kişi sana gelecek olursa senin dininden dahi olsa, onu bize geri göndereceksin!' Süheyl'in bu cümlesi üzerine müslümanlar 'Sübânallah!

(Allah'ı ortaktan tenzih ediyoruz)! İnsan müslüman olarak bize gelirse nasıl olur da müşriklere geri verilir?' dediler.

Ebu Cendel (R.A.) Kıssası

Hz. Peygamber ile Süheyl bu akitnameyi yazarken Süheyl'in oğlu Ebu Cendel ansızın çıkageldi. Ve ayaklarında bukağalar vardı. Tâ Mekke'nin alt kısmından çıkmış, kendini müslümanların arasına atmıştı. Süheyl: 'Ey Muhammed! İşte benim ilk şartım budur. Onu bana iade edeceksin' dedi. Hz. Peygamber 'Biz henüz sulhnameyi imzalamadık' dediyse de Süheyl: 'Allah'a andolsun, böyle yaparsan seninle hiçbir şey hakkında sulh yapmayacağız' dedi. Hz. Peygamber 'Bunu benim için geçerli kabul et' dediyse de Süheyl 'Senin için bunu kabul etmem' dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber tekrar 'Bunu yap' dedi. Süheyl de 'bunu yapamam' diye mukabelede bulundu. Mukraz: 'Evet, bunu sana verdik' dedi. Ebu Cendel: 'Ey müslümanlar! Size müslüman olarak geldiğim halde beni müşriklere mi veriyorsunuz? Benim başıma geleni görmüyor musunuz?' dedi. Zira Ebu Cendel'e İslâm'ı kabul ettiğinden dolayı şiddetli işkence yapılmıştı. Hz. Ömer diyor ki: 'Ben o anda Rasûlullah'a gelerek dedim ki: 'Sen Allah'ın gerçek peygamberi değil misin?' Hz. Peygamber: 'Evet, gerçek peygamberiyim!' dedi. Hz. Ömer: 'Biz hak üzerinde, düşmanımız da batıl üzerinde değil midir?' dedi. Hz. Peygamber: 'Evet, öyledir!' dedi. Hz. Ömer: 'O halde, biz niçin dinimiz adına bu zilleti kabul ediyoruz?' dedi. Hz. Peygamber: 'Ben Allah'ın Rasûlüyüm. Ona isyan etmiyorum. O benim yardımcımdır' dedi. Hz. Ömer şöyle dedi: 'Sen bize Kâbe'ye gidip onu tavaf edeceğimizi söylemedin mi?' dedi. Hz. Peygamber buna da 'Evet' dedikten sonra, şöyle devam etti: 'İlle de bu sene ziyaret edeceğiz diye sana bir haber verdim mi?' Ömer: 'Hayır!' dedi. Hz. Peygamber: 'İşte yine söylüyorum. Siz Kâbe'yi ziyaret edeceksiniz' buyurdu. Hz. Ömer der ki: 'Ebubekr'e geldim. 'Ey Ebabekir! Bu zat Allâh'ın gerçek peygamberi değil midir?' dedim. Ebubekir: 'Evet, o, Allah'ın gerçek peygamberidir' dedi. Ömer: 'Biz hak üzerinde, düşmanımız da batıl üzerinde değil midir?' diye sordu. Ebubekir: 'Evet, öyle!' dedi. Ömer: 'Ohalde dinimizden niçin taviz veriyoruz?' diye sordu. Ebubekir: 'Ey kişi (Hz. Ömer'i kastediyor)! Kesinlikle o Allah'ın Rasûlü'dür ve Rabb'ine isyan etmez. Onun Rabb'i ona yardımcıdır. O halde ey Ömer! Sana düşen onun emrine sarılıp muhalefet etmemendir. Andolsun, o hak üzerindedir' dedi. Ömer: 'Peki bize, Mekke'ye girip Kâbe'yi tavaf edeceğimizi söylemedi mi?' Ebubekir: 'Evet' dedi, 'Fakat sana bu yıl orayı ziyaret edeceğini söyledi mi?' Ömer: 'Hayır!' dedi. Ebubekir: 'O halde sen kesinlikle Kâbe'ye varacaksın ve onu ziyaret edeceksin' dedi. Ömer der ki: 'Ben bu konuşmalarımın dolaylı olarak çok pişman oldum. Bunun vebalinden kurtulmak için birçok ameller işledim' (180).

Hz. Peygamber sulhnameyi yazdıktan sonra ashabına hitaben: "Kalkınız, kurbanlarınızı kesiniz ve traş olunuz" dedi. Ravi der ki: Allah'a andolsun sahabeden hiç kimse kalkmadı ve Rasûlullah bu sözünü üç defa tekrarladı. Sahabeden hiç kimse kalkmadığı için, Hz. Peygamber Ümmü Seleme'nin çadırına girdi. Hâdiseyi ona anlattı. Halkın kendisini nasıl rahatsız ettiğini nakletti. Ümmü Seleme: 'Ey Allah'ın peygamberi! Sen bu işin yapılmasını istiyor musun?' diye sordu ve ilave etti: 'O halde çık! Hiç kimse ile bir kelime bile konuşma. Hedy getirdiğin deveni kes, berberini çağır, senin başını traş etsin?' Rasûlullah bu sözlerden sonra çıktı. Hiç kimse ile konuşmadan devesini kesti, berberini çağırarak traş oldu. Sahabe peygamberin bu yaptıklarını görünce kalktılar, develerini kestiler, bazıları diğerini traş ettiler. Öyle ki birbirleriyle yarışıyorlardı. Sonra iman eden kadınlar geldiler. Cenabı Hak onlar hakkında Mumtehine/10 ayetini indirdi. Hz. Ömer o gün putperestlikten vazgeçmeyen iki kadını boşadı. Birisiyle Muaviye bin Ebi Süfyan, diğeriyle de Saffan bin Umeyye evlendi.

Ebu Busayr İle Onu Mekke'ye Götürmek İçin Gönderilen İki Kişinin Olayı

Sonra Hz. Peygamber Medine'ye döndü. Ebu Busayr Hz. Peygamber'e geldi. Bu zat Kureyş'tendi ve müslüman olmuştu. Kureyş, Ebu Busayr'ı geri götürmek üzere Medine'ye iki kişi gönderdiler ve dediler ki: 'Bize verdiğin sözü yerine getir!' Bunun üzerine Hz. Peygamber, Busayr'ı o iki kişiye verdi. Onunla birlikte Medine'den çıkarak Zü'l-Huleyfe'ye vardılar. (Zul Huleyfe, Medine'den altı mil uzakta bulunan ve Medinelilerin hacca giderken mikatları olan bir yerdir). Onlar develerinden indiler. Hurmalarını yiyorlardı. Ebu Busayr, onlardan birisine: 'Ey falan adam! Senin bu kılıcın ne güzelmiş' dedi. Bu kişi kılıcı çıkardı. 'Evet, gerçekten bu kılıç çok güzeldir, onu defalarca denedim, hiçbir kusuru yoktur' dedi. Ebu Busayr: 'Verir misin? Ona bakayım' dedi. O da kılıcı Ebu Busayr'a verdi. Ebu Busayr kılıçla onu öldürdü. Diğeri kaçtı, Medine'ye vardı. Mescide girdi. Hz. Peygamber onu gördüğü zaman 'Bu kişi dehşetli bir şey görmüştür' buyurdular. Hz. Peygamber'in yanına vardığında, 'Benim arkadaşım öldürüldü' dedi, 'Ben de

öldürülecektim'. Biraz sonra da Ebu Busayr Medine'ye geldi. 'Ey Allah'ın Rasûlü! Beni onlara vermekle anlaşmanın şartını yerine getirdin. Sonra Allah beni onlardan kurtardı' dedi. Hz. Peygamber: 'Anan ağlasın! Eğer bir arkadaşı olsaydı bu harbi alevlendirecekti' buyurdu. Busayr bunu işitince anladı ki Hz. Peygamber tekrar onu Mekkelilere verecektir. Böylece Medine'den çıkıp deniz sahiline doğru gitti.

Ebu Cendel'in Ebu Busayr'a İkihak Etmesi ve Kureys Kervanlarının Yolunu Kesmeleri

Ebu Cendel b. Süheyl b. Amr da kâfirlerin elinden kurtuldu, Ebu Busayr'le birleşti. Kureys'in müslüman olan her kişisi kaçıp onlara katıldı. Yüz kişilik bir birlik oluşturdular. Kureys'in Şam'a giden kervanını haber aldıkları zaman onun önünü keserlerdi. Kervandakileri öldürür, mallarını alırlardı. Bunun üzerine Kureys, Hz. Peygamber'e haber gönderdi: "Sahildekilere haber gönder onlardan kim sana gelirse emindir, Kureysliler'e iade edilmeyecektir," dediler. Hz. Peygamber sahildeki müslümanlara haber gönderdi ve Cenab-ı Hak da Fetih / 24-26. ayetlerini indirdi (181).

Hz. Peygamber'in Hudeybiye'ye Vardıktan Sonra Osman'ı Mekke'ye Göndermesi

- "Peygamber'in Hudeybiye'ye gelmesinden dolayı Kureysliler dehşete kapıldılar. Rasulullah da onlara ashabından bir kişi göndermek istedi. Hz. Ömer'i Mekke'ye göndermek için yanına çağırdı. Hz. Ömer: "Ey Allah'ın Rasûlü, ben onlara lânet okuyorum. Benî Kâb kabilesinden de (Hz. Ömer'in kabilesidir) Mekke'de kimse yoktur ki bana sahip çıksınlar. Sen Hz. Osman'ı gönder. Çünkü onun aşireti Mekke'dedir. O senin istediğin gibi onlarla konuşabilir" dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber Hz. Osman'ı çağırdı, onu Kureys'e gönderdi.

"Onlara de ki biz savaşmak için gelmedik. Sadece Umre yapmak istiyoruz. Ve bir de onları İslâm'a davet et" diye emretti. Ayrıca Hz. Osman'a, Mekke'deki erkek ve kadın müminlerin yanına gitmesini, onlara yakında Mekke'nin fethedileceğini haber vermesini ve İslâm'ın orada serbestçe yaşanmasına az bir zaman kaldığını müjdeleyerek maneviyatlarını kuvvetlendir, dedi. Ravi der ki, Hz. Osman, Mekke'ye doğru gitti. Beldeh mevkiine geldiği zaman Kureysliler'den bir toplulukla karşılaştı. Onlar nereye gittiğini sordular. Hz. Osman da: "Rasulullah beni size göndermiştir ki sizi İslâm'a davet edeyim ve size haber vereyim ki, biz herhangi bir kimse ile savaşmak üzere gelmiş değiliz. Biz umre yapmak üzere gelmişizdir" dedi. Böylece Osman, Rasûlullah'ın emir buyurduğu şekilde onları davet etti. Onlar da: "Senin sözlerini biz işittik. İhtiyacın ne ise onun için git" dediler. Ve bu esnada Eban b. Said b. As (Amr ibn As'ın yeğenidir) ayağa kalktı, Hz. Osman'a çok sevgi gösterdi ve atını eğerek Hz. Osman'ı ata bindirdi ve "Hz. Osman benim himayemdedir" dedi. Kendisi de Hz. Osman'ın tergisine bindi. Böylece Mekke'ye kadar geldiler. Sonra Kureysliler Beni Kinane'den olan Huzaa kabilesinden Budeyl b. Verka ile Urve b. Mes'ud es-Sakafi'yi Hz. Peygamber'e gönderdiler (182).

Hz. Ömer'in Hudeybiye Barışı Hakkındaki Görüşü

- "Hz. Peygamber Mekkelilerle sulh yaptı, onlara birçok tavizler verdi. Eğer peygamber benim başıma bir emir tayin etseydi, o da Hudeybiye'de peygamberin yaptığını yapsaydı onu ne dinlerdim ne de itaat ederdim. Hz. Peygamber'in Kureys'e verdiklerinden birisi de kâfirlerden biri müslümanlara iltihak ettiği takdirde müslümanların onu geri vermesi şartıydı. Müslümanlardan birisi kâfirlere iltihak ederse onu geri vermeyeceklerdi. (183).

Hz Ebubekir'in Hudeybiye Anlaşması Hakkındaki Görüşü

- Hz. Ebubekir şöyle anlatıyor: İslâm'da Hudeybiye fethinden daha büyük bir fetih yoktur. Fakat insanlar o gün Hz. Peygamber'le Rabb'i arasında olan şeyleri göremediler. Kullar işi acelece istiyorlardı. Cenab-ı Hak ise kulların acele etmesiyle acele etmez, ta ki işler Allah'ın irade ettiği noktaya varırlar. Andolsun, veda haccında Suheyl bin Amr'a baktım. Kurban kesilen noktanın yanında ayakta duruyordu. Hz. Peygamber'in kurbanlık develerini yaklaşıtıyordu, Rasûlullah da onları kendi eliyle kesiyordu. Hz. Peygamber berberi çağırdı. O da peygamberin başını traş etti. Baktım ki Suheyl, Hz. Peygamber'in kesilen kıllarından topluyor, onları iki gözünün üzerine koyuyordu. Bir de Hudeybiye gününde müşriklerin elçisi olduğu zamanda, besmeleyi kabul etmeyişini, Rasûlullah kelimesini reddedişini de görmüştüm. O zaman onu hidayete erdiren Allah'a hamd ettim." (184)

19. FASIL: AMR İBN AS'IN MÜSLÜMAN OLMASI

- Amr İbn As şöyle anlatıyor: "Biz Ahzab gününde Hendek savaşından Mekke'ye döndüğümüzde Kureys'ten benim gibi düşünen bazı kimseleri bir araya getirdim. Onlar beni dinlerlerdi. Onlara: 'Biliyorsunuz ki, Muhammed'in işi gittikçe kuvvetleniyor, hem de korkunç bir şekilde güçlenmektedir. Ben bu konuda birşey düşünüyorum. Acaba siz ne dersiniz?' diye sordum. Onlar da 'Görüşün nedir?' dediler. Ben de 'Beraberce gidelim Necaşi'ye sığınalım, onun yanında olalım. Eğer Muhammed bizim kavmimize galib gelirse biz Necaşi'nin yanında kalırız. Ve onun ellerinin altında olmamız Muhammed'in elinin altında olmamızdan daha sevimli gelir bize. Eğer kavmimiz galib gelirse zaten biz o kimseleriz ki kavmimiz bizi tanıyor. Onlardan bize ancak hayr gelebilir' dedim. Arkadaşlarım bunun tek görüş olduğunu söylediler. Bunun üzerine ben: 'O halde, Necaşi'ye vereceğimiz hediyeleri derleyiniz' dedim. Hicaz bölgesinden Necaşi'nin hoşuna gidecek hediyelerin başında tabaklanmış deri malzemeleri vardı. Biz ona birçok deri topladık. Sonra Mekke'den çıkarak Necaşi'ye vardık. And içirim, biz onun yanında iken Amr bin Ümeyye ed-Damri, Necaşi'ye geldi. Hz. Peygamber Amr'ı, Necaşi'ye Cafer ve arkadaşları için göndermişti. Amr Necaşi'nin yanına girdi, sonra da çıktı. Arkadaşlarıma dedim ki: 'Bu zat Amr bin Ümeyye'dir. Eğer Necaşi'nin yanına girip de onu bana teslim etmesini istesem, o da onu bana verse, onun boynunu vursam! Bunu yaptığım takdirde Kureys kendilerine bir mükâfat verilmiş gibi kabul ederler. Çünkü ben Muhammed'in elçisini öldürmüş oluyorum.'

Böylece ben Necaşi'nin huzuruna girdim. Daha önce yaptığım gibi secde ettim. O da: 'Dostum Amr'a merhaba!' dedi, 'Bana memleketinden bir hediye getirdin mi?' Ben de 'evet' dedim, 'ey kral! Sana birçok deriler getirmişimdir'. Sonra o derileri Necaşi'ye takdim ettim, hoşuna gitti, bunlar onun arzu ettikleriydi. Sonra dedim ki: 'Ey kral! Ben yanından çıkan bir kişi gördüm. O, bize düşman bir kişinin elçisidir. Onu bana ver ki öldüreyim, çünkü o, bizim eşrafımızdan, ileri gelenlerimizden birçok genci öldürmüştür.'

Amr diyor ki: “Necaşi son derece öfkelen-di. Sonra elini uzattı, eliyle burnuma vurdu. Zannettim ki burnumu kırdı. Eğer yer açılsaydı korkudan girerdim”. Sonra dedim ki: ‘Ey kral! Eğer hoşuna gitmeyeceğini bilseydim bunu senden istemezdim.’ Necaşi: ‘Kendisine, Musa’ya gelen en büyük Namus (Cebra-il)un geldiği bir kişinin elçisini sana vermemi nasıl isteyebilirsin?’ Amr dedi ki: ‘Ey kral! Gerçekten böyle midir?’ Necaşi: ‘Azab olasıca, ey Amr. Beni dinle de ona tabi ol. Çünkü o, Allah’a yemin ediyorum, hak üzerindedir ve kendisine mukavemet edenlere, tıpkı Hz. Musa’nın Firavun ordusuna galib geldiği gibi, galib gelecektir’ dedi. Ben: ‘O halde, onun namı hesabına İslâm üzerine benimle biat eder misin?’ dedim. Necaşi evet dedi ve elini uzattı. İslâm üzerine Necaşi’ye biat ettim. Sonra arkadaşlarımla yanına çıktım. Fikrim daha öncekine göre değişmişti. Müslüman olduğumu arkadaşlarımdan gizledim. Sonra Hz. Peygamber’e doğru, müslüman olmak için, yola çıktım. Yolda Halid b. Velid’e rastladım. Bu hadise Mekke fethinin biraz öncesindeydi. O da Mekke’den geliyordu. Ona: ‘Ey Eba Süleyman (Halid b. Velid’in künyesi), nereye gidiyorsun?’ dedim. ‘Andolsun, iş açığa çıkmış ve başarıya ulaşmıştır. Kesinlikle o kişi peygamberdir. Gideceğim ve müslüman olacağım. Sen daha ne zamana kadar inat edeceksin?’ dedi. Ben de ona ‘Andolsun, ben de ancak müslüman olmak için geldim’ dedim. Halid’le beraber Medine’ye, Peygamber’e vardık. Halid benden önce müslüman oldu, biat etti. Sonra ben: ‘Ey Allah’ın Rasûlü! Ben geçmiş günahlarımla affedilmesi üzerine -ki gelecekleri de bilmiyorum- seninle biat ediyorum’ dedim. Hz. Peygamber ‘Ey Amr! Biat et ki, İslâm, İslâm’dan önceki bütün günahları silip süpürür. Hicretten önceki herşeyi hicretin sildiği gibi’ dedi. Ve Rasûlullah’a biat ettikten sonra geri döndüm” (185).

- Yine Amr İbn As şöyle anlatıyor: Sonra yoluma devam ederek Mekke ile Taif arasında Hidde denilen yere vardım. Baktım ki benden önce iki kişi oraya gelmiş bir çadıra girmek üzereydiler. Birisi çadıra girmişti, diğeri de iki deveyi tutmaktaydı. Dikkat edince onun Halid b. Velid olduğunu anladım. Ona nereye gittiğini sordum. Dedi ki: ‘Muhammed’e gidiyorum. Halk İslâm dinine girdi. İşe yarayanlardan müslüman olmayan hiç kimse kalmadı. Allah’a yemin ederim, eğer biraz daha durursak, kelerin deliğinden çıkarıldığı gibi bizi yerimizden çıkaracak’. Dedim ki: ‘Ben de Muhammed’e müslüman olmaya gidiyorum’. Sonra Osman b. Talha dışarı çıktı. Bana merhaba dedi. Hepimiz aynı yerde konakladık. Sonra beraberce Medine’ye kadar gittik. Ebu Utbe kuyusunda karşılaştığım bir kişinin ‘ey Rebah, ey Rebah, ey Rebah’ diye bağırmasını hiç unutmuyacağım. Biz bunu hayra yorarak yürüdük. Sonra o bize baktı. Şöyle dediğini duydum: ‘Mekke bu iki kişiden sonra dizginini attı!’ Zannediyorum o zat Halid b. Velid’le beni kastediyordu. Süratle geriye dönerek mescide gitti. Zannettim ki bizim geldiğimizi Rasûlullah’a bildirerek müjde verecektir. Durum da zannettiğim gibi çıktı. Develerimizi el-Harre denilen yerde çöktürdük. Güzel elbiselerimizi giydik. Sonra ikindi ezanı okundu. Biz Rasûlullah’ın huzuruna girdik. Yüzü pırıl pırıl parlıyordu. Etrafındaki müslümanlar da bizim müslüman olmamıza sevindi. Halid b. Velid benden önce Rasûlullah’a vararak biat etti. Sonra Osman b. Talha biat etti. Sonra da ben vardım. Andolsun huzuruna oturduktan sonra hayadan dolayı gözlerimi açıp da yüzüne bakamadım. Ona geçmiş günahlarımla affedilmesi şartıyla biat ettim. Fakat gelecek günahlar hatırıma gelmedi. Hz. Peygamber de ‘İslâm daha öncekini silip süpürür. Hicret de daha öncekini siler’ dedi. Andolsun, biz müslüman olduktansonra Rasûlullah’ın mühim bir işi çıktığı zaman mutlaka benimle ve Halid’le istişare ederdi” (186).

20. FASIL: HALİD B. VELİD’İN MÜSLÜMAN OLUŞU

- Halid b. Velid şöyle anlatıyor: Allah bana hayrı irade ettiği zaman kalbime İslâm’ı attı. Aklım başıma geldi: Dedim ki, bütün bu savaşlarda Muhammed’in karşısında çarpıştım. Hangi savaşa girmişsem neticede faydasız bir işin peşinde olduğumu idrak ettim. Ve Muhammed mutlaka galib gelecektir, kanaâti de bende yerleşmiştir. Hz. Peygamber Hudeybiye’ye geldiğinde müşriklerden oluşan bir süvari birliğiyle beraber çıktık. Gassan denilen yerde Rasûlullah ile karşı karşıya geldik. Onun karşısında durduk. Ona taarruz etmek istedim. O, ashabına öğle namazını kıldırıyordu. Onlara hücum etmek istedik. Fakat kalbimize bu azim de gelmedi. Bu da hayırlı oldu. Peygamber bizim niyetimizi anlamış olacak ki ashabına ikindi namazını korku namazı olarak kıldırmişti. Bu da bizim kalbimize ayrı bir etki yaptı. Ve dedim ki: ‘Herhalde Allah tarafından taarruz etmemize izin verilmedi’. O bizim yanıımızdan uzaklaşarak üzerinde bulunduğumuz yolun sağ tarafına yöneldi. Kureyşlilerle Hudeybiye’de barış yapıp Kureyşliler de onu Kâbe’yi ziyaret etmekten menedince kendi kendime dedim ki, “O halde ne kaldı? Nereye gideyim? Necaşi’ye mi gideyim? Muhammed’e tabi olmuş arkadaşları onun yanında emin bir şekilde yayılıyorlardı. Herakl’e mi gideyim? Dinimden çıkıp hristiyanlık veya yahudiliğe girmek durumunda kalırım. Arap olmayan bir milletin içinde duracağım, benimle beraber kalan aile efradımla evimde yaşayacağım”. Ben bu halde iken Hz. Peygamber hükme bağlanan umre için Mekke’ye geldi. Ben Mekke’den ayrıldım. Onun Mekke’ye girişini görmedim. Kardeşim Velid b. Velid onunla beraberdi. O da hükme bağlanan umreye gelmişti. Beni aramış, bulamayınca bana bir mektub bırakmıştı. Mektubta şöyle yazıyordu:

“Rahman ve rahim olan Allah’ın adıyla!

Bundan sonra, senin aklın olduğu halde İslâm’ı bir türlü anlamayışına hayret ediyorum. Bundan daha hayret verici bir şey görmedim. İslâm gibi bir dini senin gibi bir insan nasıl tanımaz. Allah’ın Rasûlü seni benden sordu: “Halid nerede?” dedi. Ben de dedim ki: “Allah onu getirir!” Hz. Peygamber bana dedi ki: “Halid gibi bir insan nasıl İslâm’ı tanımaz? Eğer bu çalışmasını, cihadını müslümanlarla beraber yapsaydı onun için daha hayırlı olurdu. Elbette onu başkasına takdim ederdik”. Ey kardeşim, öyleyse kaybettiğin şeyleri bâri bundan sonra kazanmaya gayret et”.

Halid diyor ki: “Kardeşimin mektubu elime geçtiği zaman Medine’ye gitmek için daha süratli davrandım ve İslâm’a olan rağbetim arttı. Rasûlullah’ın beni sorması hoşuma gitti. Rüyamda sanki dar ve kıtlık içinde olan bir memlekette idim. Orayı bırakır, yemyeşil ve geniş bir memlekete gittim. Medine’ye vardığımda dedim ki bunu Ebubekir’e sorayım. Ebubekir bana, “Senin o çıkışın Allah’ın seni İslâm’a hidayet etmesidir. O sıkıntı ise şirktir”. Halid der ki: “Hz. Peygamber’e gitmek kararını artık tamamen verdiğimde, benimle beraber arkadaş olarak peygambere kim gelecektir? diye sordum. Saffan bin Ümeyye ile bir araya geldik. Ona: ‘Ey Eba Vehb! Bizim durumumuzu görmez misin? Biz dişler gibiyiz, yani azız. Muhammed hem Araplara hem de Acemlere galib geldi. Eğer Muhammed’e gitsek de ona tabi olsak ne güzel olurdu? Çünkü Muhammed’in şerefi bizim şerefimizdir’ dedim. O bu fikre şiddetle karşı çıkarak dedi ki: ‘Eğer benden başka bir kişi kalmasa dâhi ben Muhammed’e ebediyyen tâbi olmam!’ Böylece ondan ayrıldım. Kendi kendime dedim ki, bunun babası ve kardeşi Bedir’de öldürüldüğü için kin besliyor. İkrime b. Cehl’e rastladım. Ona da Saffan’a söylediklerimi dedim. O da Saffan’ın dediği gibi dedi. Ona dedim ki: ‘O halde benim böyle bir şeyi yapacağımı kimseye söyleme!’ ‘Söylemem’ dedi. Evime vardım, bineğimin hazırlanmasını emrettim. Bineğimle çıkınca Osman b. Talha’ya rastladım. İçimden dedim ki, “Bu benim dostumdur, umduğumu ona söylesem olmaz mı acaba?” Sonra onun da atalarının öldürüldüğü hatırıma geldi. Söylemek istemedim. Sonra dedim ki: “Bana ne olacaktır ki! Ben şu saatte çıkıp gidiyorum”. Ve ona durumun olduğu noktayı açtım: “Biz deliğe tıkanmış bir tilki mesabesindeyiz. Eğer o deliğe bir kova su boşaltılırsa çıkacaktır”. Ve ona daha önceki arkadaşlara söylediklerimin benzerlerini söyledim. O süratle, tereddüd etmeksizin bana katıldı. Ona dedim ki: “Ben bugün erken çıkıp gitmek

istiyorum. Benim bineğim de Fecci Menahe denilen yerdedir". Hz. Halid der ki: "Benimle Osman b. Talha, Ye'cüc denilen yerde buluşmak üzere sözleştik. Eğer ben ondan önce gidersem onu bekleyecektim. O da benden önce giderse beni bekleyecekti. Biz sabahın erken saatlerinde yola koyulduk. Ye'cüc'de sabah olmadan önce birleştik. Böylece El Hide denilen yere varıncaya kadar gittik. Orada Amr b. As'ı gördük. Amr: "Size merhabalar olsun" dedi. Biz de "Sana da merhabalar olsun" dedik. Amr: "Nereye gidiyorsunuz?" deyince, "Peki sen nereye gidiyorsun? Seni Mekke'den çıkararak şey nedir?" dedik. O: "Sizi çıkartan nedir?" diye sordu. Dedik ki: "Biz İslâm'a gireceğiz, Muhammed'e tabi olacağız". Amr da: "İşte beni de buraya getiren budur" dedi. Böylece arkadaş olarak biz Medine'ye vardık. Zer Harra denilen yerde develerimizi çöktürdük, bağladık. Hz. Peygamber'e haberimiz ulaştı. Bizim gelişimiz onu gayet sevindirmişti. Ben elbisemin elverişli olanını giydim. Sonra Hz. Peygamber'e doğru gittik. Kardeşim beni karşıladı ve "Süratle davran, acele et. Çünkü Allah'ın Rasûlü senin gelişini haber almış, bundan da sevinmiştir. O sizi beklemektedir" dedi. Süratle geldik. Hz. Peygamber'i gördüğümde yanına varıncaya kadar benim yüzüme tebessüm etti. Peygamberlik selâmıyla onu selâmladım. O da, güzel bir yüzle benim selâmımın karşılığını verdi. Dedim ki: "Ben şahidlik ederim ki Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şahidlik ederim ki sen Allah'ın Rasûlü'sün". Bunun üzerine Hz. Peygamber "gel" dedi, sonra da buyurdular: "Hamd o Allah'a olsun ki sana hidayet etti. Ben daha önce de senin akıllı olduğunu biliyordum. Akılının seni hayra yönelteceğini umuyordum". Ben: "Ey Allah'ın Rasûlü! O harp sahalarında hakkı inkâr etmek maksadıyla sana karşı savaştığını gördün. Benim için Allah'a dua et. Benim günahlarımı bağışlasın". Hz. Peygamber: "İslâm, daha öncekini siler, süpürür" dedi. Dedim ki: "Ey Allah'ın Rasûlü! Bunun için senden teminat isterim". O dedi ki: "Ey Allah'ım! Halid b. Velid nerede Allah'ın dininden insanları uzaklaştırmak, menetmek için süratle yürümüş ise hepsini onun için affet!"

Sonra Osman ve Amr, Rasûlullah'a geldiler. Allah'ın Peygamberine biat ettiler. Halid diyor ki: "Bizim peygambere gelmemiz hicretin sekizinci senesinde ve Safer ayında idi. Andolsun Hz. Peygamber ben iman ettikten sonra baş gösteren önemli bir meselede kimseyi bana tercih etmezdi" (187).

21. FASIL: MEKKE'NİN (ALLAH ŞEREFİNİ ARTIRSIN) FETHEDİLMESİ

H. Peygamber'in Mekke'nin Fethi İçin Yola Çıkması ve Merru'z-Zahrân'da Konaklaması

- Hz. Peygamber, Mekke'nin fethi için yola çıktığında Ebû Ruhm Gülsüm b. el-Husayn el-Gafârî'yi Medine'de vali olarak bıraktı. Ramazanın onuncu günü yola çıktı. Hz. Peygamber de halk da oruçluydu. Biz Usvan ile Emeç arasında bulunan Küdeyd suyuna vardığımızda Hz. Peygamber orucunu bozdu. Sonra Merru'z-Zahrân denilen yere varıp konakladı. Beraberinde önbin müslüman askeri vardı. Bin kişi Müzeyne ve bin kişi de Suleym kabilesinden vardı. Her kabilede silahlar bulunuyordu. Rasûlullah ile beraber bu yolculuğa bütün muhacir ve ensar çıkmıştı. Geride hiç kimse kalmamıştı (188).

Kureyş Reislerinin Gizlice Durumu Öğrenmeye Çalışmaları

- Hz. Peygamber Merru'z-Zahrân denilen yerde konakladığı zaman bu hadise Kureyş'ten tamamen gizli kalmıştı. Onlar Hz. Peygamber'le ilgili hiçbir haber alamıyorlardı ve bu yüzden de ne yapacaklarını bilmiyorlardı. Aynı gecede Kureyş'in ileri gelenlerinden Ebu Süfyan b. Harb, Hakim b. Hizam, Budeyl b. Verka bir haber alabilmek gayesiyle gizlice çıktılar. Abbas b. Abdulmuttalib, Medine'ye gitmek üzere yola çıkmış, yolda da peygamberle karşılaşmıştı. Ebu Süfyan b. El Haris b. Abdulmuttalib ve Abdullah b. Umeyye b. Muğire, Medine ve Mekke arasında Peygamber'le karşılaştılar. Peygamber'in huzuruna girmek talebinde bulundular. Kendilerine izin verilmedi. Ümmü Seleme onlar hakkında Hz. Peygamber'le konuştu:

'Ey Allah'ın Rasûlü! Birisi amcanın oğlu, birisi de halanın oğlu ve kayınbiraderindir' dedi. Hz. Peygamber: 'Onların ikisine de ihtiyacım yoktur! Amcamın oğluna gelince, o, Mekke'de (şiiirleriyle) benim haysiyetime dokunuyordu. Halamın oğlu ve kayınbiraderime gelince, o da Mekke'de bana dediklerini diyen kişidir' dedi.

H. Peygamber çadırdan çıktığında Ebu Süfyan beraberinde getirdiği küçük oğlunu omuzuna alarak şöyle dedi: 'Allah'a yemin ederim ki, ya bana izin vereceksiniz veya ben çocuğumun elinden tutup susuzluk ve açlıktan ölünceye kadar çöle dalıp gideceğiz' dedi. Hz. Peygamber bu sözleri duyunca şefkate geldi, sonra onların ikisine de izin verdi. Ve ikisi de müslüman oldular.

H. Abbas'ın Kureyş'i Hz. Peygamber'den Teminat Almaya Teşvik Etmesi

H. Peygamber, Merru'z-Zahrân denilen yerde konakladıktan sonra Hz. Abbas: 'Vay Kureyş'in haline, andolsun, eğer Hz. Peygamber zorla Mekke'ye girerse onlar eman alamazlar' dedi. Bu, dünyanın sonuna kadar artık Kureyş'in yok olması demektir diyor ki: 'Böylece Hz. Peygamber'in beyaz katırına bindim, Erak denilen yere vardım. Dedim ki, belki bazı odun götürenlere veyahut da koyunlarını sağmaya gelenlere veya ihtiyaç sahibi olup da Mekke'ye girenlere rastlarımda Hz. Peygamber'in buraya geldiğini onlara haber versin de gelsinler, peygamber Mekke'ye zorla girmezden önce teminat alsınlar'.

Ebu Süfyan ile Hz. Abbas ve Hz. Ömer Arasındaki Geçen Bir Olay

H. Abbas diyor ki: "Ben katır sırtında, kendilerini bulmak istediğim kimseleri ararken baktım ki Ebu Süfyan, Budeyl b. Verka ile konuşuyor. Onları tanıdım ve dinlemeye başladım. Ebu Süfyan: "Ben bu kadar çok ateşi bir arada görmediğim gibi böyle büyük bir ordu da görmedim" dedi. Budeyl: "Bunlar, Huzaa kabilesinin savaş için yakmış oldukları ateşlerdir" dedi. Ebu Süfyan: "Andolsun, Huzaa'nın gücü bu kadar çok ateşi yakmaya ve böyle büyük bir ordu toplamaya yetmez" dedi. Bunun üzerine ben: "Ya Ebâ Hanzele!" diye seslendim. Sesimi tanıdı ve: "Ebu'l-Fadl sen misin?" dedi. Ben de: "Evet, ben Abbas'ım" dedim. Ebu Süfyan "Annem babam sana feda olsun! Ne arıyorsun?" diye sordu. Bense şöyle dedim: "Azap olunasına! İşte Rasûlullah, ordusuyla birlikte geldi. Vay Kureyş'in haline!" Ebu Süfyan: "Annem babam sana feda olsun! Kurtuluş yolu nedir?" dedi. Ben de: "Eğer Rasûlullah seni yakalarsa kesinlikle boynunu vurdurur. Gel, benimle bu katıra bin, seni ona götürüyüm ve ondan senin için eman dileyeyim" dedim. Ebu Süfyan terkime bindi; diğer iki arkadaşı ise Mekke'ye doğru yola çıktılar. Biz de kendi yolumuza devam ettik. Her ateşin yanından geçerken müslümanlar kim olduğumuzu soruyorlardı. Hz. Peygamber'in katırını gördüklerinde de 'Bu Rasûlullah'ın amcasıdır ve onun katırına binmiştir' diyorlardı. Hz. Ömer'in ateşinin yanından geçerken 'Kimsiniz?' dedi ve ayağa kalktı. Ebu Süfyan'ı katırın terkinde

görünce ‘Allah’ın düşmanı Ebu Süfyan mıdır? Allah’a hamdolsun ki seni elime düşürdü. Aramızda herhangi bir akit ve ahit (eman) da yoktur’ dedi ve Rasûlullah’a doğru koştu. Ben de katırımı koşturarak onu geçtim. Katırımdan inerek Rasûlullah’ın yanına girdim. Arkamdan Ömer de girdi ve ‘Ey Allah’ın Rasûlü! Bu, Ebu Süfyan’dır. Allah onu akitsiz ve ahitsiz olarak elimize düşürmüştür. İzin ver de boynunu vurayım’ dedi. Ben de: ‘Ey Allah’ın Rasûlü! Ben Ebu Süfyan’a eman sözü verdim’ dedim ve Rasûlullah’ın yanına oturdum. Sonra: ‘Hayır, vallahi, bu gece Ebu Süfyan’ın yanından hiç ayrılmayacağım’. Ve Ebu Süfyan hakkında Hz. Peygamber’e çokça ısrar edince ben: ‘Ey Ömer, biraz sakın ol. Andolsun bu, Benî Adiy b. Kâ’b’ın ricalinden olsaydı sen bu sözü söylemezdin. Fakat biliyorsun ki bu Benî Abdimenaf’ın ricalindendir’ dedim. Hz. Ömer: ‘Ey Abbas, biraz dur. Andolsun, senin müslüman olduğun gün, senin müslüman olmandan duyduğum sevinci, eğer babam müslüman olsa duymazdım. Çünkü Hz. Peygamber Hattab’dan daha fazla semin müslüman olmanı arzu ediyordu’. Bunun üzerine Hz. Peygamber bana hitaben: ‘Ey Abbas, Ebu Süfyan’ı çadırına götür. Yarın sabah onu bana getir’ dedi. Ebu Süfyan’ı yanıma aldım ve o benim yanımda geceledi. Sabah olunca onu Rasûlullah’a götürdüm”.

Ebu Süfyan’ın Hz. Peygamber’in Ahlâkının Üstünlüğünü İtiraf Etmesi ve İslâm’a Girmesi

Hiz. Peygamber, Ebu Süfyan’ı gördüğünde: ‘Ey Eba Süfyan! Azab olasıca! Allah’tan başka ilahın olmadığına şahidlik edeceğin zaman gelmemiş midir’ diye sordu. Ebu Süfyan: ‘Sana annem babam feda olsun! Sen ne kerim ne halim bir insansın! Akrabalık bağlarına riayet edersin. Ben zannediyorum ki eğer Allah ile beraber başka ilahlar da olursa benim için daha faydalı olur’ dedi. Hz. Peygamber: ‘Azab olasıca, ya Ebu Süfyan! Benim Allah’ın Rasûlü olduğumu kabul etmenin zamam gelmedi mi?’ dedi. Ebu Süfyan: ‘Yine annem babam sana feda olsun. Sen ne halim, ne kerim bir insansın! Akrabalık bağlarına çok riayet edersin. Allah’a yemin ederim ki, şu ana kadar bu hususta şüphede idim’ dedi. Hz. Peygamber: ‘Azab olasıca, Ey Eba Süfyan! Beni yormazdan evvel müslüman ol. Allah’tan başka ilah olmadığına, Muhammed’in Allah’ın Rasûlü olduğuna şahidlik et’ dedi. Böylece Ebu Süfyan şehadet getirdi ve müslüman oldu”.

Hiz. Peygamber’in Fetih Günü Eman Yerdığı Kimseler

Hiz. Abbas şöyle anlatıyor: ‘Ey Allah’ın Rasûlü! Ebu Süfyan gösterişi sever. Ona bir paye ver’ dedim. Hiz. Peygamber de: ‘Kim ki Ebu Süfyan’ın evine girerse emniyettedir. Kim ki kapısını kapatırsa emniyettedir. Kim ki mescide

girerse o da emniyettedir’ dedi. Ebu Süfyan gitmek istediği zaman Hiz. Peygamber: ‘Ey Abbas! Onu dağın bittiği noktada, tam vadinin kapısını durdur. Tâ ki Allah’ın askerlerini görsün’ buyurdu. Abbas diyor ki: ‘Ebu Süfyan’ı aldım, vadinin daraldığı tam uçta, Rasûlullah’ın emrettiği noktada durdurdum. Kabileler sancaklarını takib ederek yanımdan geçtiler. Her kabile geçerken bunların kim olduğunu soruyordu. Ben de “Bu Benî Süleym kabilesidir” dedim. ‘Benimle Benî Süleym’in bir ilişkisi yoktur’ dedi. Sonra ikinci kabile geçti. Bunların kim olduğunu sordu. Ben de: ‘Müzeyne kabilesidir’ dedim. Ebu Süfyan: ‘Müzeyne ile de bizim aramızda birşey yoktur’ dedi. Tüm kabileler böylece geçti. Her geçen kabileyi soruyor, ben de bunların hangi kabile olduğunu söylüyordum. O da ‘Bunlarla bizim aramızda birşey yoktur’ diyordu. Böylece bütün kabileler geçti. Arkadan Hiz. Peygamber’in de içinde bulunduğu Ensar ve Muhacir kafillesi geçmeye başladı. Miğfer ve zırhlara bürünmüşlerdi. Gözlerinden başka bir yerleri görünmüyordu. Bundan dolayı onlara ‘Yeşil kafil’ denmişti. Onlar geçerken Ebu Süfyan: ‘Sübhane Allah! Ey Abbas, bunlar da kimlerdir?’ diye sordu. ‘Bu Rasûlullah’tır. Beraberinde muhacir ve ensar vardır’ dedim. Ebu Süfyan: ‘Bunlara hiç kimse karşı gelemez. Andolsun, ey Eba Fadl! Yeğenin hükümdarlığı çok büyümüş’ dedi. Ben de ona: ‘Ey Eba Süfyan, bu peygamberliktir, krallık değildir’ dedim. Ebu Süfyan: ‘Evet, öyledir’ dedi. Ben: ‘O halde kavminin yanına git’ dedim. Ebu Süfyan çıktı, Mekke’ye vardı. Orada gür bir sesle: ‘Ey Kureyş, Muhammed öyle bir ordu ile geldi ki onlara karşı koymaya gücümüz yetmez. Kim Ebu Süfyan’ın evine girerse emniyettedir’ diye bağırdı. O esnada Ebu Süfyan’ın hanımı Hind binti Utbe ayağa kalkarak Ebu Süfyan’ın bıyığından tuttu ve dedi ki: ‘Bu siyah alçağı öldürünüz! Bu, korkak bir adamdır!’ Ebu Süfyan: ‘Azab olasıca!.. Bu kadın sizi kandırmasın. O öyle bir ordu ile gelmiştir ki siz ona güç yetiremez, karşı duramazsınız. Kim ki Ebu Süfyan’ın evine girerse o öldürülmeyecektir, emniyettedir’ dedi. Onlar: ‘Azab olasıca, senin evin artık bize fayda sağlamaz’ dediler. Ebu Süfyan: ‘Kim ki evine girer, kapısını kapatırsa o da emniyettedir. Kim ki mescide girerse o da emniyettedir’ diye ilave etti. Böylece halk evlerine ve mescide doğru dağıldı” (189).

Hiz. Peygamber’in Mekke’ye Girişi

- Yine Hiz. Abbas şöyle anlatıyor: Hiz. Peygamber bana şöyle dedi: ‘Ebu Süfyan’ı derenin daraldığı noktada, dağın burnunda beklet ki, Allah’ın askerlerinin geçişini seyretsin’. Ben, onu vadinin dar yerine getirdim. ‘İhm dağın burnunun ucundaydı. Onu kötü bir niyetle orada durdurduğumu zannetti ve korktu. Bana ‘Ey Haşimoğulları, bu bir hile midir, benim başıma bir şey mi getirmek istiyorsunuz?’ diye sordu. Ben de ona: ‘Peygamber’in ehli hiç kimseye hile yapmaz. Fakat seninle biraz işim var’ dedim. Ebu Süfyan: ‘O halde niçin bunu daha önce söylemedin?’ deyince, ‘Ben senin böyle korkuya kapılacağını bilmiyordum’ dedim. Bu sırada Hiz. Peygamber de hazırlıkları tamamlamış ve hareket emrini vermişti. Kabileler sırayla geçmeye başlamışlardı. Önce Benî Süleym kabilesi, başlarında Halid b. Velid olduğu halde geçmeye başladı. Bunlar bin kişiydi. Üç tane bayrakları vardı. Bayrağın birini Abbas b. Mirdas, birini Hufaf b. Nüdbe, diğerini ise Haccac b. İlad taşıyordu. Ebu Süfyan bunların kim olduğunu sordu. Ben de: ‘Bu Halid b. Velid’dir’ dedim. Ebu Süfyan, ‘Ha şu genç mi?’ dedi. Ben, “evet” dedim. Halid b. Velid hizamıza geldiğinde üç defa tekbir alarak geçti. Halid’i Zübeyir b. Avvam takip ediyordu. Arkasında Muhacirlerden ve halktan beşyüz kişi vardı. Elinde de siyah bir bayrak vardı. Ebu Süfyan’ın hizasına gelince üç defa tekbir getirdi. Ebu Süfyan, bu kimdir, dedi. Ben, “Bu Zübeyir b. Avvam’dır” dedim. Ebu Süfyan, senin yeğenin mi? dedi. Ben de “evet” dedim. Sonra Benî Gıfar kabilesinden üçyüz kişinin başında Ebu Zer Gıfarî elinde bayrakla geçmeye başladı. Bazı rivayetlere göre bayrağı taşıyan kişi İman b. Rahda’dır. Onlar da Ebu Süfyan’ın hizasına geldiklerinde üç defa tekbir getirdiler. Ebu Süfyan “Ya Ebu’l-Fadl! Bunlar kimlerdir?” diye sordu. Ben, “Bunlar Gıfar kabilesidir” dedim. Ebu Süfyan, “Benim Gıfar’la bir işim yoktur!” dedi. Sonra Eslem kabilesi dörtyüz kişiyle geçmeye başladı. İki bayrakları vardı. Birini Bureyde b. Husayb, diğerini ise Naciye b. A’cem taşıyordu. Ebu Süfyan’ın hizasına geldiklerinde üç defa tekbir getirdiler. Ebu Süfyan, yine sordu. Ben de “Bu Eslem kabilesidir” dedim. Ebu Süfyan “Benim Eslem kabilesiyle bir işim yoktur. Bizimle onlar arasında hiçbir anlaşmazlık olmamıştır. Bizden neyin intikamını alacaklar?” dedi. Ben de “Onlar İslâm’a giren, müslüman bir kavimdir” dedim. Sonra Benî Kâ’b b. Amr beşyüz kişilik bir kitle halinde, bayrakları Bısr b. Şeyba’nın elinde olduğu halde geçtiler. Ebu Süfyan yine bunların kim olduğunu sordu. Ben de “Bunlar Kâ’b b. Amr kabilesidir” dedim. Ebu Süfyan: ‘Evet,

bunlar Muhammed'in dostlarıdır. Onunla anlaşma yapanlardır" dedi. Onlar da Ebu Süfyan'ın hizasına geldiklerinde üç defa tekbir getirdiler. Sonra bin kişilik Müzeyne kabilesi üç bayrakları olduğu halde geçtiler İçlerinde yüz atlı vardı. Bayraklarını Numan b. Mukarrin, Bilal b. Hâris ve Abdullah b. Amr taşıyordu. Ebu Süfyan'ın hizasına geldiklerinde tekbir getirdiler. Ebu Süfyan bunların kim olduğunu sordu. Ben de "Bunlar Müzeyne kabilesidir" dedim. Bunun üzerine Ebu Süfyan: 'Ey Ebel Fadl! Müzeyne ile alışverişimiz yok. Neden karşımıza geçip silahlarını şakırtıyorlar?' dedi. Sonra Cüheyne kabilesi kumandanlarıyla beraber sekiz yüz kişiyle geçtiler. onların dört bayrakları vardı. Birini Ebu Zur'a Mabel b. Halid, birini Süveyd b. Sahr, birini Râfi b. Mukeys, ötekini ise Abdullah b. Bedr taşıyordu. Ebu Süfyan'ın hizasına geldiklerinde tekbir getirdiler. Sonra Leys, Damre ve Sa'd b. Bekr'in oğulları olan Kinane kabilesi iki yüz kişi olarak geçtiler. Onların bayrağı da Ebu Vakıd el-Leys'in elinde bulunuyordu. Ebu Süfyan'ın hizasına geldiklerinde üç defa tekbir getirdiler. Ebu Süfyan yine bunların kim olduğunu sorunca, ben, 'Bunlar Benî Bekr oğullarıdır' dedim. Ebu Süfyan 'İşte bunların yüzünden Muhammed'le aramız bozuldu. Dikkat et, Allah'a yemin ederim ki onların bu hususta yaptıklarını bilmiyordum. Benimle istişare de etmediler. Bunu duyduğum zamanda hoşuma gitmedi. Fakat olan olmuş, herşey birbirine karışmıştı (190).

Ben, Ebu Süfyan'a hitaben 'Hz. Muhammed'in size açmış olduğu savaşta sizin için bir hayr vardır. Çünkü böylece hepiniz müslüman oldunuz' dedim (191).

- Benî Leys kabilesi ikiyüzelli kişi oldukları halde, bayrakları Sa'd bin Cüsame'nin elinde geçtiler. Ebu Süfyan'ın hizasına geldiklerinde üç defa tekbir getirdiler. Ebu Süfyan 'Bunlar kimdir?' dedi. Abbas da, 'Bunlar Benî Leys kabilesidir' dedi. Sonra Eş'câ kabilesi geçti. Bunlar en son geçenlerdi. Üçyüz kişi idiler. Beraberlerinde Ma'kil b. Sinan ile Nuaym b. Mes'ud'un taşıdığı iki bayrak vardı. Ebu Süfyan 'Bunlar Arapların içinde peygambere en çok düşman olanlardı' dedi. Hz. Abbas cevap olarak 'Allah İslâm'ı onların kalbine soktu. Bu da Allah'ın fazlıdır' dedi ve Ebu Süfyan sükût etti. Sonra Ebu Süfyan sordu, 'Hz. Muhammed geçmedi mi?' Hz. Abbas, 'Daha geçmedi' dedi. 'Eğer Hz. Muhammed'in içinde bulunduğu askeri birliği görsen silah, at ve askerlerden başka bir şey göremezsin. Onlarla savaşmaya hiç kimsenin takati yoktur' dedi. Ebu Süfyan, 'Ey Ebel Fadl, andolsun, ben zannediyorum ki bunlarla hiç kimse başa çıkamaz' dedi. Rasûlullah'ın içinde bulunduğu yeşil grup görüldüğünde atların ayaklarından kalkan tozlar kara bulutlar oluştuyordu. İnsanlar geçtikçe geçiyorlardı. Ebu Süfyan da "Muhammed daha geçmedi mi?" diye soruyordu. Hz. Abbas daha geçmediğini söylüyordu. Ta ki Hz. Peygamber, Kasva isimli devesine binmiş olduğu halde, Ebubekir'le Üseyd b. Hudayr'ın arasında, onlarla konuşarak, geçmeye başladı. Hz. Abbas, 'İşte bu, Allah'ın Rasûlü'dür. Onun kafilesi Muhacir ve Ensar'dan oluşuyor. Gördüğün gibi hepsi zırhlara bürünmüş, gözlerinden başka bir yerleri görünmüyor ve her askerde bir bayrak bulunuyor' dedi. Hz. Ömer'in bu kitle içerisinde sesi duyuluyordu. Komut veriyordu. Sırtında zırh vardı ve yüksek sesle emirler veriyordu. Askerleri tertibe sokuyor, savaş safları haline getiriyordu. Ebu Süfyan, 'Ey Ebel Fadl! Bu konuşan kimdir?' diye sordu. Hz. Abbas, 'Bu, Ömer b. Hattab'dır' dedi. Ebu Süfyan, 'Desene, Benî Adiy kabilesi azlık ve zilletten kurtuluşa öne geçti' dedi. Hz. Abbas, 'Ey Eba Süfyan! Cenab-ı Hak dilediğini dilediği şekilde yükseltir. Bunlar da Cenab-ı Hakk'ın İslâm'la yükselttiği kahramanlardan birisidir' dedi. Ravi diyor ki; bu askeri birlikte ikibin zırhlı vardı. Hz. Peygamber bayrağını Sa'd b. Ubade'ye vermişti, askeri birliğin önünde gidiyordu. Sa'd, Hz. Peygamber'in sancağıyla beraber bizim önümüzden geçerken, 'Ey Eba Süfyan! Bugün savaş günüdür. Bugün artık haram olan şeyler helâl kılınacaktır. Bugün Allah Kureys'i zelil edecektir' dedi. Hz. Peygamber de ilerleyip geliyordu. Ebu Süfyan'ın hizasına geldiğinde Ebu Süfyan, 'Ey Allah'ın Rasûlü! Sen kavminin öldürülmesini mi emrettin? Sa'd ve onunla beraber olanlar bizim yanımızdan geçerken, "bugün savaş günüdür, bugün haramlar helâl kılınacaktır, bugün Kureysliler zelil edilecektir" dediler. Allah için kavmine acı, çünkü sen insanların en hayırlısı ve akrabalık bağlarını en çok gözeten kimsesin' dedi. Abdurrahman b. Avf ve Osman b. Affan da, 'Ey Allah'ın Rasûlü! Sa'd'ın Kureys'e saldırmayacağından emin değiliz' dediler. Hz. Peygamber bunun üzerine, 'Ey Eba Süfyan! Bugün merhamet günüdür. Bugün Allah Kureys'i aziz kılacaktır' dedi ve hemen Sa'd b. Ubade'yi kumandanlıktan azletti. Bayrağı oğlu Kays'ın eline vermesini emretti. Hz. Peygamber, bayrak Sa'd'ın oğluna verildiğinde, Sa'd'dan alınmış sayılmaz kanaatindeydi. Sa'd "Ancak Hz. Peygamber'den işaret gelirse bayrağı veririm" dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber sarığını ona gönderdi. O da sarığı tanıdı ve bayrağı oğlu Kays'a verdi (192).

- Biz Hz. Peygamber ile beraberdik. Ebu Süfyan'ın Irak'da olduğunu söyledi. Biz Irak vadisine girdik ve onu yakaladık. Müslümanlar onun etrafını çevirdiler. Onu Hz. Peygamber'in yanına getirdik. Hz. Peygamber, 'Ey Eba Süfyan! Azab olasıca, getirdiğim din, hem dünyahem de âhîret mutluluğunu sağlayan bir dindir. Müslüman olun ki kurtulasınız' dedi. Abbas Ebu Süfyan'ın dostuydu. Hz. Peygamber'e 'Ey Allah'ın Rasûlü! Ebu Süfyan gösterişi seven bir kişidir' dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber Mekke'ye bir adam göndererek, 'Evine girip kapısını kapatan emniyettedir. Ebu Süfyan'ın evine giren emniyettedir' diye ilan ettirdi. Abbas'ı da Ebu Süfyan'la beraber gönderdi. Vadinin geçiş noktasında oturdular. Benî Süleym kabilesi geçerken, Ebu Süfyan bunların kim olduğunu sordu. Hz. Abbas, 'Benî Süleym'dir' dedi. Ebu Süfyan, 'Benim Benî Süleym ile alıp vereceğim birşey yoktur' dedi. Sonra Hz. Ali muhacirlerle beraber geldi. Ebu Süfyan, 'Ey Abbas! Bu kimdir?' diye sordu. Hz. Abbas, 'Bu, Ali b. Ebî Talib'tir ve muhacirlerle beraberdir' dedi. Sonra Hz. Peygamber ensarla beraber geçti. Ebu Süfyan, 'Ey Abbas! Bunlar kimlerdir?' diye sordu. Abbas da, 'İşte bunlar kızıl ölümdür. Bunlar Hz. Peygamber ve Ensar'dır' dedi. Ebu Süfyan, 'Ben Kisrâ'nın saltanatını gördüm. Kayser'in saltanatını da gördüm. Ancak kardeşinin oğlunun hükümdarlığı gibisini görmedim' dedi. Abbas da, 'Bu hükümdarlık değil, peygamberliktir' dedi (193).

- Sonra Hz. Peygamber muhacir ve ensardan oluşan oniki bin kişiyle Ebu Süfyan ile Hz. Abbas'ın önünden geçtiler. Eslem, Dufer, Cüheyne, Ben-i Süleym'in hepsi onunla beraberdiler. Bunlar atlarını sürüp Merrû'z-Zehran denilen yerde konakladılar. Kureys, onlar bu noktaya gelinceye kadar onlardan haberdar olmadı. Kureysliler Hakim b. Hizan'ı ve Ebu Süfyan'ı Rasûlullah'a gönderdiler, ya barış anlaşmasını tazelemek veya savaş ilân etmek istiyorlardı. Ebu Süfyan b. Harb ile Hakim b. Hizan yola koyuldular. Yolda Budeyl b. Verka'ya rastladılar. O da onlarla beraber Peygamber'e gitti. Irak vadisine geldiklerinde yatsı vaktiydi. Çadırları ve orduyu gördüler, atların kişnemesini işittiler ve bundan ürktüler. Dediler ki: "Bunlar Benî Kâ'b'tır, savaş onları bir araya getirmiştir". Budeyl ise, 'Bunlar Benî Kâ'b'dan dahakalabalıktırlar. Benî Kâ'b bu kadar yoktur. Yoksa Hevazin kabilesi bizim topraklarımızı mı istila etti. Andolsun biz bunu bilmiyoruz. Bunlar hacı kafilesine benziyor' dedi. Hz. Peygamber casusları yakalamak için öncü süvariler göndermişti. Bunlar casusları yakalıyorlardı. Ayrıca Huzâa' kabilesi de yollarının üzerindeydi. Yolcuları ileriye bırakmıyorlardı. Ebu Süfyan ve arkadaşı müslüman askerlerin arasına girdiklerinde, atlılar onları yakaladılar ve onları karargâha getirdiler. Hz. Ömer, Ebu Süfyan'ın yanına vardı ve onun boynuna vurdu. Fakat diğerleri onu Hz. Peygamber'e götürmek için Ömer'in elinden aldılar. Ebu Süfyan bu kargaşada öldürülmekten korkuyordu. Abbas b. Abdumuttalib cahiliye döneminde onun dostuydu. Ebu Süfyan yüksek sesle, 'Neden Abbas'ı benim hakkımda hakem yapmıyorsunuz?' dedi. Abbas böylece onun sesini işitti. Yanına geldi. Onu müdafaa etti. Hz. Peygamber'den onu çadırına götürme izni aldı ve onu halkın arasından çıkararak yerine götürdü. Askerin hepsi onu gördüler. Denir ki, Hz. Ömer, Ebu Süfyan'ın boynuna vururken ona 'Hz. Peygamber'in yanına varmadan seni

öldürecekim' demiş ve bunun üzerine Ebu Süfyan feryad ederek Abbas'ı yardıma çağırmış ve Abbas da onu, halkın elinden kurtarmış, bunun üzerine Ebu Süfyan, 'Ben ömrümde bu kadar kalabalık ve büyüklerine itaat eden insanlar görmedim' demişti. Hz. Abbas da ona, 'Eğer şehadet getirip müslüman olmazsan öldürüleceksin?' dedi. O, Hz. Abbas'ın kendisine emrettiğini bir türlü söyleyemedi. Fakat Abbas yine onu sabaha kadar muhafaza etti. Hakim b. Hizam ve Budeyl b. Verka, ikisi de Rasûlullah'ın huzuruna vardılar ve müslüman oldular. Hz. Peygamber onlardan Mekke ehlinin haberlerini aldı. Halk sabah namazına çağrıldığında herkes dışarı çıkarak namaza katıldı. Ebu Süfyan dehşete kapıldı ve dedi ki, 'Ey Abbas, bunlar ne yapmak istiyorlar?' Hz. Abbas, 'Müslümanlar Hz. Peygamber'in çıkmasını bekliyorlar' dedi. Ebu Süfyan'ı alarak beraber çıktılar. Ebu Süfyan toplanan kalabalığı görünce 'Ey Abbas! Muhammed bunlara ne dese onu yaparlar mı?' diye sordu. Abbas 'Eğer onları yemekten ve içmekten menetse dahi ona itaat ederler' dedi. Ebu Süfyan, 'Ey Abbas! Kavmim hakkında Muhammed'le konuş. Belki onları affeder' dedi. Hz. Abbas, Ebu Süfyan'ı Peygamber'in huzuruna götürdü. Ve dedi ki: 'Ey Allah'ın Rasûlü! Bu, Ebu Süfyan'dır'. Ebu Süfyan da, 'Ey Allah'ın Rasûlü! Ben ilahlarımızdan yardım istedim. Sen de ilahından yardım istedin. Andolsun, bakıyorum sen bana galib geldin. Eğer benim ilahlarım hak, seninki batıl olsaydı ben sana galib gelirdim' dedi. Bunun üzerine şehadet kelimesini getirdi. Abbas, 'Ey Allah'ın Rasûlü! Bana izin verirsen gidip kavmini uyarır ve onları Allah ve Rasûlü'nün yoluna davet ederim' dedi. Böylece Hz. Peygamber ona izin verdi. Abbas, 'Ya Rasûlullah! Onlara ne diyeyim?' Hz. Peygamber 'Onlara de ki: 'Kim Allah'tan başka ilah yoktur, Muhammed onun kulu ve Rasûlü'dür, derse o emniyettedir. Kim Kâbe'nin yanında oturup silahını bırakırsa o emniyettedir: Kim evine girip kapısını kapatırsa o emniyettedir' buyurdu. Abbas, 'Ey Allah'ın Rasûlü! Ebu Süfyan bizim amcamızın oğludur ve benimle beraber Mekke'ye dönmek istiyor. Ona da bir özellik verirsen ne güzel olur!' dedi. Hz. Peygamber 'Kim ki Ebu Süfyan'ın evine girerse emniyettedir' buyurdu. Böylece Ebu Süfyan hadisi hiç durmadan Hz. Abbas'tan soruyordu. Ebu Süfyan'ın evi Mekke'nin yukarısında, en yüksek noktada olduğu için, 'Kim ki Hakim b. Hizam'ın evine girerse, elini savaştan çekerse o emniyettedir' diyordu. Hakim'in evi de Mekke'nin en alt kısmındaydı. Böylece Hz. Peygamber, Abbas'ı, Dihyetü'l-Kelbî tarafından kendisine hediye edilen beyaz katırına bindirdi. Abbas da Ebu Süfyan'ı terkisine alarak gitti. Abbas yola çıktıktan sonra Hz. Peygamber, Abbas'ın arkasından birisini göndererek onu kendisine getirmesini emretti. Elçi, Hz. Abbas'a yetişti. Ancak geri çağırılması Hz. Abbas'ın hoşuna gitmedi. Acaba Allah'ın Rasûlü Ebu Süfyan'ın insanlar azdır diye, İslâm olduktan sonra dönüş yapmasından, kâfir olmasından mı korkuyor, dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber, bâri onu yolda bekletsin diye Abbas'a haber gönderdi. Abbas da onu yolda bekletti. Ebu Süfyan, Abbas'a 'Ey Benî Hâşim! Hile mi yapıyorsunuz?' deyince Hz. Abbas, 'Biz hile yapmayız. Fakat bizim seninle bazı işlerimiz vardır' ded. Ebu Süfyan, 'Onlar nedir? Söyle de yerine getireyim' dedi. Hz. Abbas, 'Halid b. Velid'le Zübeyr b. Avvam geldiklerinde anlarsın' dedi ve Merrü'z-Zehran'ı altındaki Erak vadisinin en dar boğazında durdular. Sonra Hz. Peygamber Ebu Süfyan'a göstermek üzere atlıları peşpeşe sevketti. Hz. Peygamber atlıları iki kısma ayırmıştı. Önce Zübeyr'i gönderdi, onun arkasından Eslem, Gıfar ve Kudâa kabilelerinden müteşekkil bir ordu vardı. Ebu Süfyan, 'Bu Hz. Peygamber midir?' diye sordu. Hz. Abbas, 'Hayır, bu Halid b. Velid'dir' dedi. Ondan sonra Hz. Peygamber Sa'd b. Ubade'yi ensar kıtasıyla gönderdi. Sa'd b. Ubade geçerken, 'Bugün savaş günüdür, şeref ve haysiyetlerin ayaklar altına alınacağı gündür' diyordu. Sonra Hz. Peygamber muhacir ve ensardan oluşan imam kıtasıyla beraber hareket etti. Ebu Süfyan hiç tanımadığı yüzleri görünce, 'Ey Allah'ın Rasûlü! Acaba ordunun sayısını mı artırmak istedin, yoksa onları bize tercih mi ettin?' dedi. Hz. Peygamber, 'Bu işi senin kavmin yaptı. Siz beni yalanladığınız zaman bunlar beni tasdik ettiler. Siz beni memleketimden hicrete mecbur ettiğiniz zaman, yardımcım oldular' dedi. O sırada Akra b. Hâris, Abbas b. Mirdas, Uyeyne b. Hasn b. Bedr el-Fezarî de Hz. Peygamber ile beraberdiler. Ebu Süfyan onları peygamberin etrafında görünce Hz. Abbas'tan bunların kimler olduğunu sordu. Hz. Abbas, 'Bu peygamber gurubudur. Kızıl ölüm bunlarla beraberdir. Bunlar muhacir ve ensarlardır' dedi. Ebu Süfyan, 'Ey Abbas! Git! Ben bugün gördüğüm bir orduyu, böyle bir cemâatı hiç görmedim' dedi. En önde giden Zübeyr Hacun denilen yerde durdu. Halid b. Velid ise hiç durmadan yolunadevam etti. Onu Benî Bekir'den bazı serseriler karşıladı, ona karşı koymak istediler. Fakat Halid b. Velid onları Allah'ın izniyle Hazure denilen yerde öldürdü. Bir kısmı ise kaçarak evlere ve dağlara sığındılar. Müslümanlar da onları takip etmeye başladılar. İşte bu sırada Hz. Peygamber son kafiyle beraber Mekke'ye girdi ve bir münadi, 'Kim evine girip kapısını kapatırsa, savaştan vazgeçerse emniyettedir' diye seslendi. Ebu Süfyan da Mekke'de, 'Müslüman olunuz ki, kurtulasınız' diye bağıırıyordu. Bu sırada karısı Hind b. Utbe gelip Ebu Süfyan'ın sakalından tutarak, 'Ey Benî Galib ailesi! Bu ahmak adamı öldürünüz!' Ebu Süfyan, Hind'e, 'Sakalımı bırak, Allah'a and içerim ki eğer sen müslüman olmazsan senin boynun vurulacaktır. Azab olasıca! O hak bir din getirdi. Sen artık odana git ve dilini tut' dedi (194).

Süheyl b. Amr'ın Müslüman Olması ve Hz. Peygamber'in Yüce Ahlâkına Şahitlik Etmesi

- Süheyl b. Amr şöyle anlatıyor: "Hz. Peygamber Mekke'ye girip oraya hakim olduğunda ben evime girip kapımı kapattım. Oğlum Abdullah'ı teminat almak üzere Muhammed'e gönderdim. Çünkü ben öldürülmekten emin değildim. Abdullah da gidip, 'Babam senden teminat istiyor' dedi. Hz. Peygamber de, 'Baban Allah'ın teminatıyla teminatlıdır. İsteddiği gibi gezip dolaşabilir' dedi. Hz. Peygamber sonra etrafındakilere dönerek, 'Hanginiz Süheyl'e rastlarsa ona şiddetli davranmasın. Hayatıma yemin ederim ki, Süheyl akıl ve şeref sahibidir. Süheyl gibi bir kişi İslâm'ı nasıl tanımaz. Gerçi hiçbir şey kaderi geri çeviremez' dedi. Abdullah gelip bana Hz. Peygamber'in söylediklerini nakletti. Ben de, 'O küçükken de büyükken de iyidir' dedim ve ondan sonra çıkıp serbestçe dolaştım".

Süheyl, Hz. Peygamber'e gelip gidiyordu. Müşrik olduğu halde Rasûlullah ile beraber Huneyn savaşına katıldı ve sonra Ci'rane'de müslüman oldu. Hz. Peygamber ona Huneyn ganimetlerinden yüz deve verdi (195).

Hiz. Peygamber'in Fetih Günü Mekkelilere Hitabı

- Hz. Ömer şöyle anlatıyor: "Fetih günü Hz. Peygamber, Mekke'ye girdi. Saffan b. Ümeyye, Ebu Süfyan b. Harb, Haris b. Hişam'ı huzuruna çağırdı. Ben de kalbimden 'Allah bunları elimize düşürdü. Onlara daha önce yaptıklarını hatırlatacağım' dedim. Bu sırada Hz. Peygamber, 'Benimle sizin durumunuz, Hz. Yusuf ile kardeşlerinin durumu gibidir. Bugün sizin üzerinize herhangi bir kınama yok. Allah sizi affetsin. Allah merhametlilerin en merhametlisidir' dedi. Bunun üzerine ben düşündüklerimden utandım (196).

- Rasûlullah Mekke'yi fethettiğinde, Kâbe'ye girdi. Sonra dışarı çıktı. Ellerini Kâbe kapılarının yanlarına koyarak Mekkelilere, 'Size ne yapacağımı düşünüyorsunuz?' dedi. Bunun üzerine Süheyl b. Amr, 'Biz hayır düşünüyor, hayır umuyoruz. Çünkü sen kerim bir kardeş, kerim bir kardeşin oğlusun' dedi. Hz. Peygamber onlara, 'Ben, kardeşim Yusuf'un kardeşlerine söylediği sözü söylerim. Bugün sizin üzerinize bir kınama yoktur (197).

- Sonra Hz. Peygamber Kâbe'ye vardı. Kâbe kapısının iki tarafını tuttu ve Kureyş'e hitaben 'Siz ne diyorsunuz? Sizin hakkınızda vereceğim hükmün ne olacağını sanıyorsunuz?' dedi. Onlar, 'Sen merhametli bir kardeşsin, yumuşak ve merhametli bir amcanın oğlusun' dediler. Mekkeliler bunu üç kez tekrarladılar. Hz. Peygamber de, 'Ben size, Yusuf'un dediği gibi diyorum. Bugün sizin için herhangi bir kınama yoktur. Allah sizi bağışlar. Çünkü O, merhametlilerin en merhametlisidir' dedi. Böylece Mekkeliler mescidden çıktılar. Sanki mezarlarından kalkıp haşre giden insanlar gibiydiler. Hepsisi de İslâm'a girdiler (198).

- Kureyşliler mescide toplandıklarında, Hz. Peygamber, 'size ne yapacağımı sanıyorsunuz', dedi. Onlar da, 'bize hayırla davranacağını umuyoruz. Çünkü sen keremsahibi bir kardeş ve kerem sahibi bir kardeşin oğlusun' dediler. Hz. Peygamber, 'o halde gidiniz, hepiniz serbestsiniz' buyurdu (199).

22. FASIL: İKRİME B. EBÎ CEHL'İN MÜSLÜMAN OLUŞU

- Fetih günü Haris b. Hişam'ın kızı ve İkrime b. Ebî Cehl'in karısı Ümmü Hakim geldi, müslüman oldu. Sonra Hz. Peygamber'e, 'İkrime öldürülmekten korktuğu için Yemen'e kaçtı. Ona eman ver', dedi. Hz. Peygamber de, 'İkrime emniyettedir', dedi. Böylece Ümmü Hakim, İkrime'yi geri çevirmek için yola çıktı. Beraberinde Rum asıllı bir kölesi de vardı. Kölesi ona yolda sarkıntılık etti. Ümmü Hakim de onu kandırmak kabilinden bazı sözler sarfediyordu. Ta ki, Ak kabilesinden bir guruba rastlayınca kadar. Onlardan yardım istedi. Onlar o köleyi bağladılar. Ve Ümmü Hakim, İkrime'ye yetişti. İkrime Tehame sahillerinden birisine varmıştı ve gemiye binmişti. Ümmü Hakim gemiye yaklaşıp, İkrime'ye, 'gel kurtul', dedi. İkrime, 'kurtulmam için ne demem gerek?' diye sordu. Ümmü Hakim, 'Allah'tan başka ilah yoktur de', dedi. İkrime de, 'zaten ben bu yüzden kaçtım', dedi. Ümmü Hakim ısrar ederek şöyle dedi: 'Ben akrabalık bağlarını gözeten, insanların en doğrusunun, en hayırlısının yanından geliyorum. Sakın kendini tehlikeye atma'. Ümmü Hakim ona iyice yaklaşıp, 'ben senin için Hz. Peygamber'den eman aldım', dedi. İkrime, 'gerçekten eman aldın mı?' diye sordu. Ümmü Hakim, evet, ben onunla konuştum, sana eman sözü verdi. Böylece İkrime, hanımı Ümmü Hakim'le beraber geri döndü ve hanımı kendisine kölesiyle kendi arasında geçen olayı anlattı. İkrime de o köleyi öldürdü. O sırada daha müslüman olmamıştı(200).

İkrime'nin Müslüman Olması ve Hz. Peygamber'in Yüce Ahlâkına Şahitlik Etmesi

- İkrime, Mekke'ye yaklaştığında Hz. Peygamber sahabilere, 'İkrime size mümin ve muhacir olarak geliyor. Sakın babasına küfretmeyin. Çünkü ölüye küfretmek diriye rahatsız eder ve o küfür ölüye de gitmez' dedi. O sırada İkrime hanımıyla cinsi ilişkide bulunmak istedi. Hanımı ona izin vermiyor ve diyordu ki, 'Sen kâfirsın, ben müslümanım'. İkrime de, 'Seni, nefsini bana teslim etmekten alıkoyan büyük bir şeydir' dedi. Hz. Peygamber, İkrime'yi gördüğünde o kadar çok sevindi ki, yerinden sıçradı ve mübarek cübbesi sırtından yere düştü. Sonra Hz. Peygamber oturdu. İkrime'yi de huzurunda oturttu. Beraberinde başı kapalı hanımı da vardı. İkrime, 'Ey Muhammed, şu kadın bana haber verdi ki sen bana eman vermişsin', dedi. Hz. Peygamber, 'doğru söylüyor, sen emniyettesin!' buyurdu. İkrime, 'peki beni neye davet ediyorsun ya Muhammed?' deyince, Hz. Peygamber, 'seni Allah'tan başka ilah olmadığına ve benim de Allah'ın peygamberi olduğuma şahidlik etmeye davet ediyorum. Bununla beraber namaz kılacak, zekât vereceksin', dedi. Ve İslâm'ın diğer hasletlerini teker teker sayarak bunları yapacaksın, dedi. İkrime, 'Allah'a yemin ederim, beni hak olan bir şeye davet ediyorsun. Güzel bir işe çağırıyorsun. Allah'a yemin ederim ki, sen bizi İslâm'a davet etmezden önce aramızda konuşma bakımından en doğrumuz idin. İyilik bakımından hepimizden daha fazla iyilik yapıyordun', dedi. Sonra da, ben 'Allah'tan başka ilah olmadığına, Muhammed'in Allah'ın kulu ve Rasûlü olduğuna şahidlik ediyorum', dedi. Bu, Rasûlullah'ı çok sevindirdi. Sonra, 'ey Allah'ın Rasûlü! Benim söyleyebileceğim en hayırlı şeyi bana öğret', dedi. Hz. Peygamber, 'Allah'tan başka ilah yoktur. Muhammed Allah'ın kulu ve rasûlüdür dersin', dedi. İkrime, 'daha sonra?' diye sordu. Hz. Peygamber, 'ben Allah'ı ve burada hazır bulunanları şahid kılıyorum ki ben müslüman, mücahid ve muhacir bir insanım, diyeceksin', buyurdu. İkrime bunları da söyledi.

Hz. Peygamber'in İkrime'ye Dua Etmesi

- Hz. Peygamber İkrime'ye, 'Bugün benden ne istersen -eğer gücümün yettiği bir şey ise- sana vereceğim', dedi. İkrime, 'benim senden istediğim şudur. Sana karşı ne kadar düşmanlık yapmışsam, seninle savaşmak için ne kadar adım atmış ve ne kadar kılıç sallamış isem ve senin hakkında ister yüzüne, ister arkandan olsun ne kadar kötü söz söylemişsem bütün bunlar için bana Allah'tan mağfiret dileyisin.' Hz. Peygamber de, 'ey Rabbim! Bana ne kadar düşmanlık etmişse, senin nûrunu söndürmek için ne kadar adım atmışsa ve her ne isyanda bulunmuşsa ve benim hakkımda -gerek yüzüme gerek arkamdan olsun- ne kadar kötü söz söylemişse hepsini affet', diye dua etti.

Hz. Peygamber bunları söyledikten sonra İkrime, 'ey Allah'ın Rasûlü! Buna razı oldum', dedi. Sonra İkrime, 'şahit ol ey Allah'ın Rasûlü! Ben Allah'ın yolundan insanları menetmek için ne kadar çaba harcamışsam onun iki mislini Allah yolunda harcayacağım. Allah'ın yolundan insanları caydırmak için yaptığım savaşım iki mislini Allah yolunda yapacağım', dedi ve sonra şehid düşünceye kadar İslâm'da cihadlara katıldı. Hz. Peygamber ilk nikâhıyla hanımı Ümmü Hakim'i ona zevce olarak geri verdi.

İkrime b. Ebî Cehl, Hz. Peygamber'e geldiğinde şöyle dedi: 'Ey Muhammed! Bu kadın senin bana eman verdiğini söylüyor.' Hz. Peygamber 'evet sen emniyettesin' dedi. İkrime 'şehadet ederim ki, Allah'tan başka ilah yoktur. Yine şehadet ederim ki, sen O'nun kulu ve rasûlüsün. Sen insanların en şefkatlisi, en doğrusu ve en vefakâr olanısın' dedi.

İkrime diyor ki: 'Ben bu sözleri söylerken haya ettiğim için başımı önüme eğmiştim. Sonra dedim ki: Ey Allah'ın Rasûlü, sana yaptığım her düşmanlık için, şirkin galib gelmesi için işlediğim her günahım için Allah'tan af talebinde bulun!' Hz. Peygamber 'Yarab! İkrime'ninbana karşı yaptığı bütün düşmanlıkları, Allah yolundan insanları menetmek için daldığı her savaşımı onun için affeyle!' buyurdu. Dedim ki: 'Ey Allah'ın Rasûlü, bana bildiğin en hayırlı şeyi söyle de onu öğreneyim'. Hz. Peygamber bana, 'Allah'tan başka ilah olmadığına ve Muhammed'in onun kulu ve rasûlü olduğuna şahidlik ederim de ve Allah yolunda cihad et' buyurdu. Bunun üzerine şöyle dedim: Ey Allah'ın Rasûlü! Allah'a andolsun ki, ben insanları Allah yolundan menetmek için sarf ettiğim çabanın iki mislini Allah yolunda sarfedeceğim' (201).

İkrime'nin Bütün Gücüyle Savaşması ve Şehit Olması

- Bundan sonra İkrime Ecnâdin (202)de, Hz. Ebubekir'in hilafeti zamanında şehit düşünceye kadar hiçbir savaştan geri kalmadı. Hz. Peygamber onu Hevazın kabilesinin zekâtlarını toplamak üzere, o kabilenin başına tayin etmişti. Hz. Peygamber vefat ettiğinde İkrime Tebâle'de bulunuyordu.

23. FASIL: SAFFAN B. ÜMEYYE'NİN MÜSLÜMAN OLMASI

Umeyr b. Vehb'in Saffan İçin Eman İstemesi ve Eman Verilmesi

- Mekke fethinde Saffan b. Ümeyye'nin Benî Kinane kabilesinden olan Muaddel binti Bağum isimli hanımı müslüman oldu. Kocasını Saffan ise, korkudan kaçıp Şi'b'e doğru yola çıkmıştı. Yolda hizmetçisi Yesâr'e 'Azap olasıca, ara sıra bak, arkamızda kimse var mı?' diyordu. Hizmetçi de arada bir bakıyor ama kimseyi görmüyordu. Bir müddet sonra 'İşte Umeyr b. Vehb geliyor' dedi. Saffan 'O benim ne işime yarar. O ancak beni öldürmek için gelmiştir. Çünkü o Muhammed'e tâbi olmuştu' dedi. Bu konuşmalar esnasında Umeyr, Saffan'ın yanına geldi. Saffan, 'Ey Umeyr! Senin yaptığın sana yetmez mi? Bana hem borcunu hem de çocukluğunu bıraktın. Sonra gelmişsin, beni öldürmek istiyorsun' dedi. Umeyr, 'Ey Eba Vehb! Canım sana feda olsun. Ben öyle bir insanın yanından geliyorum ki, insanların en adaletlisi ve akrabalık haklarına en fazla riayet edenidir' dedi. Umeyr, Hz. Peygamber'e 'Ey Allah'ın Rasûlü! Kavmimin efendisi kendini denize atmak için Mekke'den çıktı. Ona eman vermeyeceğinden korktu. Anam babam sana feda olsun, ona eman ver!' demişti. Hz. Peygamber de 'Ben ona eman verdim' demişti (203).

Hz. Peygamber'in, Saffan'a Eman Alameti Olarak Sarığını Göndermesi

Böylece Umeyr, Saffan'ın arkasından yola çıktı ve 'Hz. Peygamber sana eman verdi' dediyse de 'Hayır! Allah'a yemin ederim, benim tanıdığım bir alameti peygamberden getirmediğim ben dönmem' dedi. Hz. Peygamber, Umeyr'e 'Benim sarığımı götür' dedi. Umeyr de sarığı alarak Saffan'ın yanına geldi. Ona 'Ey Eba Vehb! İnsanların en hayırlısının, akrabalık bağlarını en fazla gözetenin ve insanların en doğrusunun yanından geliyorum. Onun şerefi senin şerefidir. İzzeti senin izzetindir. Saltanatı senin saltanatındır. Nefsin hakkında sana Allah'ı hatırlatıyorum, gel kendine bu kadar zulmetme' deyince, Saffan 'Öldürülmekten korkuyorum' dedi. Umeyr 'Hz. Peygamber İslâm'a girmen için seni çağırıyor. Eğer bu senin hoşuna giderse ne âlâ. Aksi takdirde iki ay sana mühlet verecektir. O, sözünde durmak bakımından bütün insanlardan daha fazla sadıktır. Ayrıca bana inanman için sarığımı da gönderdi. Bak bakalım bu onun sarığı değil mi?' dedi. Saffan sarığı tanıdı ve 'Evet bu onun sarığıdır' dedi ve Umeyr'le beraber yola çıkıp Hz. Peygamber'in yanına geldiler. Mescide girdiklerinde Hz. Peygamber ikinci namazını kıldırıyordu. Onlar da ayakta durup beklediler. Saffan, Umeyr'e 'Bunlar günde kaç vakit namaz kılıyorlar?' diye sordu. Umeyr 'Beş vakit kılıyorlar' dedi. Saffan 'Muhammed mi bunların önünde imamlık yapıyor?' diye sordu. Umeyr 'evet' dedi. Hz. Peygamber selam verdiği zaman Saffan 'Ey Muhammed! Umeyr b. Vehb senin sarığını bana getirdi, senin beni davet ettiğini söyledi, eğer yapacağı teklif hoşuna giderse kabul edersin, yoksa sana iki ay mühlet verecek, dedi'. Hz. Peygamber 'Ey Eba Vehb! Otur hele, sonra konuşalım' dedi. Saffan 'Hayır, şimdi konuşmadıkça oturmayacağım' dedi. Hz. Peygamber 'Sana dört ay mühlet verdim' deyince, Saffan oturdu.

Saffan'ın Hz. Peygamber'le Hevazine Gitmesi ve Müslüman Olması

Hz. Peygamber Hevazın savaşına çıktığında, Saffan da peygamberle beraberdi. Fakat henüz müslüman olmamıştı. Hz. Peygamber, Saffan'a haber gönderdi, emaneten ondan silah istedi. Saffan da 'Benden zorla mı almak istiyor, yoksa verip vermekte serbest miyim?' dedi. Hz. Peygamber 'Ben zorla istemiyorum. Emanet olarak, geri verilmek üzere istiyorum' dedi. Bunun üzerine Saffan, iade edilmek şartıyla yüz tane zırhlı elbise vereceğini söyledi. Hz. Peygamber zırhlı elbiseleri Huneyn'e taşımasını söyledi. O da zırhları Huneyn'e taşıdığı için Huneyn ve Taif savaşlarında bulundu. Savaş bittikten sonra Hz. Peygamber Cirane'ye döndü. Cirane'de ganimet mallarını incelerken Saffan da beraberindeydi. Bu sırada Saffan'ın gözü hayvan sürülerine ilişti. Sürüler dereyi doldurmuştu. Hz. Peygamber de göz ucuyla Saffan'ı takip ediyordu. Bir ara Hz. Peygamber ona 'Ey Eba Vehb! Herhalde sürüler hoşuna gitti' dedi. Saffan 'evet' deyince, Hz. Peygamber 'Hepsi senin olsun' dedi. Bunun üzerine Saffan 'Eğer Peygamber değilse, hiç kimse bu kadar cömert olamaz ve böyle büyük bağışlar yapamaz. Şehadet ederim ki, Allah'tan başka ilah yoktur. Muhammed de Allah'ın kulu ve rasûlüdür' diyerek müslüman oldu (204).

- Saffan b. Ümeyye şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber, Huneyn savaşında benden silah istedi. Ben de ona 'Ey Muhammed, zorla mı alıyorsun?' dedim. O 'Hayır zâyî olduğu takdirde bedelini ödemek şartıyla emanet olarak istiyorum' dedi. Sonra onların bir kısmı zâyî olduğu için bana bedelini ödemek istediysen de ben kendisine 'Bugün bundan ziyade İslâm'a ihtiyacım var' dedim (205).

24. FASIL: HUYEYTİB B. ABDU'L-UZZÂ'NIN MÜSLÜMAN OLMASI

Ebu Zer'in Huveytib'i İslâm'a Davet Etmesi ve Onun da İslâm'a Girmesi

Huveytib b. Abdu'l-Uzzâ şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber'in Mekke'ye girdiği o fetih senesinde çok korkmuştum. Evimi terk ettim. Çocuklarımı emin olabilecek yerlere dağıttım. Ben de Avf kabilesinin bahçelerinden birinde gizlendim. Ben orada iken bir de baktım ki Ebu Zer el-Gifârî geliyor. İkimizin arasında eskiden beri bir dostluk vardı. Dostluk da dâimi bir şekilde hiyânete mani olurdu. Fakat ben ondan kaçtım. Bana 'Ey Eba Muhammed! Niçin kaçıyorsun böyle?' dedi. Ben de 'Korkuyorum' dedim. Ebu Zer 'Senin için herhangi bir korku yoktur. Sen tamamıyla Allah'ın emniyeti altındasın' dedi. Bunun üzerine yanına vardım ve ona selam verdim. Bana 'Evime git!' dedi. Ben de 'Acaba evime varabilir miyim? Benim için böyle bir imkân var mıdır? Andolsun ki ben evime diri olarak varacağımı zannetmiyorum. Beni yolda öldürmeseler bile evime gelerek öldürürler. Bunun için de çocukluğum çeşitli yerlerde idirler' dedim. Ebu Zer el-Gifârî bana 'Çocukluğunu bir yere topla. Ben evime kadar sana eşlik ederim' dedi. Birlikte yola koyulduk; şöyle bağırıyordu: 'Huveytib emniyet almıştır, eman. almıştır! Sakın hiç kimse onu rahatsız etmesin!' Sonra Ebu Zer gidip durumu Hz. Peygamber'e anlattı. Hz. Peygamber 'Öldürülmelerini emrettiğim insanlar hâric bütün insanlara eman vermedik mi?' buyurdu. Bunun üzerine kalbim mutmain oldu. Çocukluğumu evime getirdim. Daha sonra Ebu Zer yanıma gelerek bana şöyle dedi: 'Ey Ebâ Muhammed! Ne zamana kadar? Ne zamana kadar? Bütün halk seni geçti. Birçok hayır fırsatlarını kaçırdın. Ama daha

birçok hayır vardır. Rasûlullah’a gel, müslüman ol! Rasûlullah insanların en şefkatlisi, akrabalık bağlarını en çok gözeteni ve en hayırlısıdır. Onun şerefi senin için de şereftir; onun izzeti senin için de izzettir” dedi. Ona ‘Peki, seninle birlikte Rasûlullah’a gidelim!’ dedim ve onunla birlikte Bathâ’da bulunan Hz. Peygamber’in yanına gittik. Yanında Ebubekir ile Ömer vardı. Ben Ebu Zer’e, Hz. Peygamber’e nasıl selam verilmesi gerektiğini sordum. O da “Ey Peygamber! Selam senin üzerine olsun. Allah’ın rahmet ve bereketi de senin üzerine olsun!” de” dedi. Ben de böyle selam verdim. Hz. Peygamber, ‘Ey Huveytîb! Selam senin de üzerine olsun!’ buyurdular. Bunun üzerine ‘Şehâdet ederim ki Allah’tan başka ilah yoktur ve sen de Allah’ın Rasûlüsün’ dedim. Hz. Peygamber ‘Seni hidâyete erdiren Allah’a hamdolsun’ dedi ve benim müslüman olmama sevindi. Benden bir miktar borç istedi. Ona kırkbin dirhem verdim. Onunla beraber Huneyn ve Taif’e gittim. Bana Huneyn ganimetlerinden yüz deve verdi (206).

- Huveytîb b. Abdu’l-Uzzâ şöyle anlatıyor: Mekke’nin fethedildiği zamana kadar milletin dini üzerinde kalan Kureyş büyüklerinden hiç birisi benim kadar fethi karşı değildi. Fakat Allah’ın takdiri değişmez. Ben müşriklerle beraber Bedir’de bulundum. Orada alınacak birçok ibret vardı. Meleklerin bizi öldürdüklerini, yer ile gök arasında esir ettiklerini gördüm. O zaman ‘Bu kişi kötülüklerden korunmuştur’ dedim ve gördüklerimi hiç kimseye söylemedim. Mağlub olarak Mekke’ye döndük. Kureyş de tek tek müslüman oluyorlardı. Hudeybiye gününde ben de orada idim. Sulhta bulundum. Barış işi gerçekleştirilinceye kadar orada birtakım işler gördüm. Tüm bunlar İslâm’ı kalbimde artırdı ve fakat Allah Teâlâ’nın dilediğinden başkası olmuyor. Hudeybiye sulhu yazılırken ben şahitlerin en sonuncusuydum. Şöyle dedim: ‘Kureyş, Muhammed’den ancak hoşuna gitmeyen şeyler görecektir’. Ben o gün Hz. Peygamber’le savaşa taraftarıydım. Ertesi sene, andlaşma gereği Hz. Peygamber umre yapmak için geldiğinde bütün Kureyşliler Mekke’den çıktılar. Süheyl b. Amr ile ben Mekke’de kalanlar arasındaydık. Bizim görevimiz vakit tamam olduğunda onları Mekke’den çıkartmaktı. Üç gün bittikten sonra Süheyl b. Amr’la birlikte Hz. Peygamber’e giderek ‘Vakit tamam. Artık memleketimizden çıkınız!’ dedik. Bunun üzerine Hz. Peygamber ‘Ey Bilal! Güneş batmazdan önce müslümanlardan bizimle gelen hiç kimse Mekke’de kalmasin’ buyurdular (207).

25. FASIL: HÂRİS B. HİŞAM’IN MÜSLÜMAN OLMASI

- Mekke fetholunduğu gün, Hâris bin Hişam, Abdullah b. Ebî Rabîa ile birlikte Ümmühânî binti Ebî Tâlib’in hanesine gittiler ve onun himâyesine sığındılar ve ‘Biz senin himâyendeyiz’ dediler. Ümmühânî de onları himâyesine aldı. Daha sonra Hz. Ali de onların bulunduğu eve geldi. Onları görünce kılıcını kınından çekti. Fakat Ümmühânî onlarla Ali’nin arasına girdi ve onun boynuna sarılarak ‘Sen bütün insanlar arasında bunu benim evimde mi yapacaksın? Önce beni öldür, sonra onları’ dedi. Hz. Ali, kızkardeşine ‘Sen müşriklerle eman mı veriyorsun?’ dedi ve çıktı. Ümmühânî der ki: “Hz. Peygamber’e gittim ve ona şöyle dedim: Ey Allah’ın Rasûlü! Benim annemin oğlu Ali’den çektiğim nedir? Elinden neredeyse kurtulamayacaktım. Müşriklerden olan iki kişiyi himayem altına aldım. O ise öldürmek için onlara hücum etti. Bunun üzerine Hz. Peygamber ‘Onun böyle bir hakkı yoktur. Sen kime eman veriyorsan biz de ona eman veririz. Senin himâyene aldığını biz de himâyemize alırız’ dedi. Bunun üzerine eve döndüm. Onlara bu haberi verdim. Onlar da evimden çıkarak kendi evlerine gittiler. Daha sonra birisi gelip Hz. Peygamber’e Hâris b. Hişam ile Abdullah b. Ebî Rabîa’nın yakınları arasında oturup boyalı elbiseler içerisinde gururlu bir şekilde kendilerini övüp durduğunu haber verdi. Hz. Peygamber ‘Onlara dokunulamaz. Çünkü biz kendilerine eman verdik’ buyurdu. Hâris b. Hişam şöyle diyor: “Hz. Peygamber’e görünmekten utanıyordum. Çünkü şimdiye kadar beni her yerde müşriklerle beraber gördüğünü düşünüyordum. Sonra onun merhametini düşündüm ve mescidin içinde bulunduğu bir sırada yanına gittim. Beni güler yüzle karşıladı, yanına varıncaya kadar da bekledi. Selam verdim ve şehadet getirdim. Şöyle buyurdular: ‘Allah’a hamdolsun ki seni hidâyete erdirdi. Senin gibi bir insan İslâm’ı nasıl tanımaz?’ Andolsun ki İslâm tanınmayacak gibi değildir” (208).

26. FASIL: NUDAYR B. EL-HÂRİS EL-ABDERÎ’NİN MÜSLÜMAN OLMASI

- Nudayr b. Hâris şöyle anlatıyor: Allah’a hamd olsun ki bizi İslâm ile şereflendirmiş ve Muhammed’i vermek suretiyle de bizi minnet altında bırakmıştır ve bu sayede biz de atalarımızın öldükleri din üzerinde ölmemiştir. Ben her bakımdan Kureyşlilerle beraberdim. Fetih senesine kadar bu böyle devam etti. Fetihten sonra Hz. Peygamber Huneyn savaşına çıktı. Biz de onunla idik. İstiyorduk ki Hz. Peygamber mağlup olsun ve biz de onu mağlup edenlere yardım edelim. Fakat Allah Teâlâ bize bu imkânı vermedi. Allah’a yemin ederim ki Cîrâne’ye varıncaya kadar ben yine bu duyguları taşımakta idim. Orada bulunuyorken Hz. Peygamber’in beni sevinçle karşıladığını sezdim. Bana ‘Ey Nudayr!’ dedi. Ben de ‘Buyur!’ dedim. Şöyle buyurdular:

‘Bu, Huneyn günü için istediğinden daha hayırlıdır’. Bunun üzerine o anda Hz. Peygamber’e inandım. Bana ‘Herhalde içinde bulunduğun durumu görme zamanın geldi’ dedi. Ben de ‘Görüyorum!’ dedim. Bunun üzerine Hz. Peygamber ‘Ey Allah’ım! Onu sebat yönünden destekle!’ buyurdu.

Muhammed’i hak ile gönderen Allah’a yemin ederim ki kalbim dinde sebat ve Hakk yolundaki yardımda adeta sarsılmaz bir taş kesildi. Allah Teâlâ bunu bana Hz. Peygamber’in bu duasından sonra nasip etti. Oradan evime döndüm. Daha sonraları bir gün Benî ed-Düel kabilesinden bir kişi yanıma geldi ve ‘Ey Eba’l-Hâris! Hz. Peygamber sana yüz deve verilmesini emretti. Onların bir kısmını bana ver de borcumu ödeyeyim’ dedi. Ben onları almak istemedim. ‘Bu bana kalbimi İslâm’a yaklaştırmak için verilmiş bir şeydir’ dedim. Çünkü İslâm için rüşvet istemiyordum. Sonra da ‘Ben Hz. Peygamber’den böyle bir şey istemedim’ dedim ve develeri kabul ettim. On tanesini de o ed-Düel kabilesinden olan kişiye verdim (209).

27. FASIL: TÂİF AHALİSİNDEN SAKÎF KABİLESİNİN MÜSLÜMAN OLMASI

Hz. Peygamber’in Sakîf’ten Dönmesi ve Urve b. Mes’ud’un Müslüman Olması

- Hz. Peygamber, Sakîf kabilesinden ayrılıp Medine’ye dönerken, onlardan Urve b. Mes’ud, onun peşine düştü. Hz. Peygamber henüz Medine’ye varmadan önce ona yetişti. Müslüman oldu ve kavmine İslâm dinini götürme teklifinde bulundu. Hz. Peygamber ‘Onlar seni öldürürler’ dedi. Çünkü onlardan gördüğü muameleden biliyordu ki onlar İslâm’ı kabul etmeyecekleri bir gurura sahiptirler. Urve ‘Ey Allah’ın Rasûlü! Ben onların katında, bâkire kızlarından daha sevimliyim’ dedi. Hakikaten Urve onlar içerisinde çok sevilir ve kendisine itaat da ediliyordu.

Urve'nin, Kavmini İslâm'a Davet Etmesi ve Allah Yolunda Şehit Düşmesi

Urve, Taif'e döndü, onları İslâm'a davet etti. Onların kendisine karşı çıkmayacaklarını umuyordu. Çünkü o, onların büyükleriydi. Yüksek bir binanın üzerine çıkarak oradan onları İslâm'a davet etti. Dinini açığa vurdu. Onlar ise her taraftan Urve'ye ok yağdırdılar. Bu oklardan biri isabet ederek onu öldürdü. Ölmeden önce kendisine 'Sen bu akıtılan kanın hakkında ne diyorsun?' diye sorulduğunda 'Bu bir cömertliktir. Allah bununla bana ikramda bulunmuştur. Bu bir şehâdetir ki Allah Teâlâ bana şehitlik mertebesi göndermiştir. İçimde, Hz. Peygamber Taif'i terketmeden önce şehit düşenlerin içinde ne bulunuyorsa o vardır. Beni onlarla beraber defnediniz' dedi. Onu daha önceki şehitlerle beraber gömdüler. Denildiğine göre Hz. Peygamber, Urve hakkında şunları söylemiştir: 'Onun kavmi içindeki durumu tıpkı Yâsin sahibinin kavmi içindeki durumu gibidir (210).

Sakîf Kabilesinin Abdi Yâ Leyl b. Amr'ı Hz. Heygamber'e Göndermeleri ve Onun Bazı Haberler Götürmesi

Urve'yi öldürdükten birkaç ay sonra Sakîf kabilesi aralarında istişâre ettiler ve etraflarında bulunan Araplara karşı savaşma güçleri olmadığını anladılar. Çünkü bütün bu Araplar Hz. Peygamber'e biat edip müslüman olmuşlardı. Sonra içlerinden bir kişiyi Hz. Peygamber'e gönderme karan aldılar. Böylece Abdi Yâ Leyl b. Amr'ı, beraberinde anlaşmalılardan iki kişi ve Benî Mâlik'ten de üç kişi olduğu halde Hz. Peygamber'e elçi olarak gönderdiler. Bu grup Medine yakınlarındaki Kanâh denilen yerde konakladılar. Orada, Hz. Peygamber'in ashabının binek hayvanlarını otlatma sırası kendisine gelen Muğîre b. Şûbe'yi gördüler. Muğîre de onları görünce koşarak gelişlerini Hz. Peygamber'e haber vermeye gitti. Yolda Ebubekir'le karşılaştı. Ona Sakîf heyetinin gelişini haber verdi ve 'Eğer Hz. Peygamber kavimlerine, bazı şartları kabul ettiğini bildiren bir ahitnâme yazarsa biat edip İslâm'a gireceklerini' söyledi. Bunun üzerine Ebubekir Muğîre'ye 'Ne olursun? Benden önce Hz. Peygamber'e bu müjdeyi sen verme. Bunu Hz. Peygamber'e ben söylemiş olayım' teklifinde bulununca Muğîre bunu kabul etti. Hz. Ebubekir huzura girdi ve Hz. Peygamber'e Sakîf heyetinin gelişini müjdeledi. Sonra Muğîre Medine'den çıkarak diğerlerinin yanına gitti ve develeri onlarla beraber Medine'ye getirdi. Yolda onlara Hz. Peygamber'e nasıl selam vermeleri gerektiğini söylediye de onlar ancak câhiliyet selamı ile selam vereceklerini söylediler ve bunda da ısrar ettiler. Hz. Peygamber'in yanına geldiklerinde mescidde onlar için bir çadır kuruldu. Halid b. Said b. As onlarla Hz. Peygamber arasında gidip geliyor, elçilik vazifesi yapıyordu. Kendilerine Hz. Peygamber'den bir yemek getirildiğinde o yemekten Halid b. Said yemeden önce yemiyorlardı. (Zehirlenmekten korkuyorlardı). Ahitnâmeyi de onlar için yine Halid b. Said yazıyordu. İleri sürdükleri şartlardan birisi şuydu: 'Üç sene tâgiyeye yani Lât'a ibadet etmemize izin vereceksin' dediler. Arkasından da üçten ikiye, ikiden de bire düştüler. Sonra, 'Taif'e varışımızdan itibaren hiç olmazsa bir ay olsun ibadet edelim, ki kavmimizin aşırılarıyla anlaşıp, onları yola getirebilelim' dediler. Fakat Hz. Peygamber onlar için herhangi bir zaman vermeyi kabul etmedi ve Ebu Süfyan b. Harb ile Muğîre b. Şûbe'yi onlarla birlikte gönderdi. 'Bunlar sizinle beraber gitsinler ve Lât'ı yıksınlar' dedi. Bunun üzerine onlar Hz. Peygamber'den namaz kılmaktan ve putları kendi elleriyle kırmaktan affedilmelerini istediler. Hz. Peygamber de buna cevap olarak 'Putlarını kendi elleriyle kırmaktan onları affediyorum. Namaza gelince, içinde namaz olmayan bir günde hayır yoktur' buyurdular. Bunun üzerine onlar da 'Bu bizim için bir denâet (zillet) olmasına rağmen yine de kılacağız' dediler (211).

- Sakîf heyeti geldiğinde Hz. Peygamber kalblerinin yumuşaması için onları mescidde konaklattı. Bu heyet Hz. Peygamber'e savaş gitmemeyi, zekâtı vermemeyi, mallarının zekâtını toplayan bir memurun ve de idareleri için kendilerinden başka hiçbir görevlinin gönderilmemesini şart koştular. Hz. Peygamber de 'Savaşa gitmemeyi size verdim. Zekâtınızı toplayacak birisini göndermemek meselesini de size verdim. Üzerinize vali veya idareci olarak tayin edilenler de sizden olacaktır. Fakat içinde rükû (namaz) olmayan bir günde hayır yoktur' buyurdu. O zaman Osman b. Ebi'l-As 'Ey Allah'ın Rasûlü! Bana Kur'an'ı öğret ve beni kavmime (Tâiflilere, Sakîf kabilesine) imam tayin et!' dedi (212).

- Evs b. Huzeyfe şöyle anlatıyor: Sakîf heyetiyle birlikte Hz. Peygamber'e geldim. Halifler yani heyetin içerisindeki anlaşmalılar Muğîre b. Şûbe'nin evinde misafir edildiler. Benî Mâlik'e mensup olan bizler ise bir çadıra yerleştirildik. Her gece yatsıdan sonra yanımıza gelir, ayakta durarak bizimle konuşurdu. Çok durduğundan dolayı bazen ayaklarını bile değiştirirdi. Daha çok Kureyş'ten gördüğü eza ve cefayı anlatırdı. Bir keresinde şöyle demişti: 'Ben üzülmem. Biz Mekke'de iken zayıftık ve zillet içerisinde bulunuyorduk. Medine'ye çıktuktan sonra harp bizimle onlar arasında değirmen gibi dönmeye başladı. Bazan biz onları mağlup ediyor, bazan da onlar bizi mağlup ediyordu'. Bir gece Hz. Peygamber'in ziyareti gecikti. Biz 'Acaba bu gece niçin gelmedi?' dedik. Biraz sonra geldiğinde 'Kur'an'dan bir parça okuyordum ve onu bitirmeden de size gelmeyi uygun bulmadım' buyurdular.

28. FASIL: ASHÂB-I KİRÂMIN ŞAHISLARI TEK TEK İSLÂMA DAVET ETMELERİ

Hiz. Ebubekir'in İslâm'a Davet Etmesi

- Ebubekir es-Sıddık, müslüman olup da bunu açığa vurduğunda insanları Allah'a davet etmeye başladı. O kavmi tarafından sevilen, iyi geçimli, yumuşak bir zattı. Kureyş'in soyunu bütün Kureyşlilerden daha iyi bilirdi. Aynı şekilde onların içindeki hayır ve şerri de bütün Kureyş'ten daha iyi bilirdi. Ticaret yapardı. Ahlaklıydı ve iyiliği severdi. Halk kendisine gelir, her durumda ondan istifade ederdi. İlmi vardı, ticareti bilir ve güzel sohbet ederdi. Kavminden kendi meclisine gelip oturanlar içinden güvendiklerini Allah'a ve İslâm'a davet ederdi. ondan gelen rivayetlere göre Hz. Zübeyr b. Avvam, Osman b. Affan, Talhâ b. Ubeydullah, Sa'd b. Ebi Vakkas, Abdurrahman b. Avf gibi zatlar İslâm'a bu şekilde girmişlerdir. Onlar, yanlarında Ebubekir es-Sıddık olduğu halde Hz. Peygamber'e gitmişlerdir. Hz. Peygamber de onlara İslâm'ı arzetmiş, Kur'an okumuş ve kendilerine İslâm hakkında bilgiler vermiş; onlar da iman etmişlerdir. Bu sekiz kişi İslâm dinine herkesten önce girenlerdir. Bunlar Hz. Peygamber'i herkesten önce tasdik edip Allah'tan gelene de ilk iman eden kimselerdir (213). (Bu sekiz kişi Zübeyr, Osman, Talhâ, Sa'd, Abdurrahman, Ali, Zeyd b. Hârise ve Ebubekir'dir).

29. FASIL: HZ. ÖMER'İN İNSANLARI ALLAH'IN DİNİNE DAVET ETMESİ

Estak şöyle anlatıyor: Ben Hz. Ömer'in kölesiydim ve hristiyandım. Hz. Ömer ara ara bana İslâm'ı arzeder ve şöyle derdi: 'Eğer müslüman olsaydın emanetim yani halifelik işinde seninle yardımlaşırdım. Fakat hristiyan olduğun için seni müslümanların emaneti

hususunda yardımcı yapmam helal değildir'. Ama ben müslüman olmuyordum. O da 'Dinde zorlama yoktur!' (214) buyuruyordu. Vefat edeceği zaman beni âzât etti. Ben hâlâ hristiyandım. Bana, 'Dilediğin yere git' dedi (215).

Eslem şöyle anlatıyor: Şam'da iken Hz. Ömer'e abdest suyunu getirdim. Bana bu suyu nerden aldığımı sordu ve 'Bunun gibi tatlı bir su görmedim. Yağmur suyu bile bu kadar güzel değildir' dedi. Ben de onu yaşlı bir hristiyan kadının evinden aldığımı söyledim. Hz. Ömer abdest aldıktan sonra o hristiyan kadına gitti ve 'Ey ihtiyar kadın! Müslüman ol. Allah Muhammed'i hak ile gönderdi' dedi. Kadın başını açtı; ne görelim, saçları sagâme denilen bitki gibi bembeyaz. Kadın 'Ben ihtiyar bir kadını ve ölmek üzereyim' dedi; İslâm'a girmeye razı olmadı. Bunun üzerine Hz. Ömer 'Ey Allah'ım! Sen şahit ol. Onu dine davet ettim' dedi (216).

30. FASIL: MUS'AB B. UMEYR'İN ALLAH'A DAVET ETMESİ

Mus'ab b. Umeyr'in Üseyd b. Hudayr'ı Dine Davet Etmesi ve Onun da Müslüman Olması

- Es'ad b. Zürrâre yanına Mus'ab b. Umeyr'i de alarak Abdu'l-Eşhel ve Zafer kabilelerinin yurtlarına doğru yola çıktı. Sa'd b. Muaz Es'ad b. Zürrâre'nin halasının oğluydu. Es'ad b. Zürrâre, Mus'ab'ı Zafer kabilesinin malı olan bir bostana götürdü. Orada Merek isminde bir kuyu vardı. Onun başına oturdular. Biraz sonra müslümanlar oraya toplandı. Sa'd b. Muaz ile Üseyd b. Hudayr o gün kavimleri olan Abdu'l-Eşhel'in önderleri idiler. İkisi de müşrikti; kavimlerinin eski dini üzerinde idiler. Bunların geldiğini işittiklerinde Sa'd, Üseyd'e şöyle dedi: 'Onlara, bizim akılsızlarımızı saptırmak için yurdumuza gelen o iki kişiye git ve onları engelle! Eğer Es'ad b. Zürrâre dayımın oğlu olmuş olmasaydı oraya ben giderdim' dedi. Bunun üzerine Üseyd b. Hudayr mızrağını eline alarak onların yanına geldi. Es'ad b. Zürrâre onu görünce Mus'ab b. Umeyr'e 'Bu, kavminin önderidir. Sana geliyor, onu Allah Teâlâ'ya döndürmeye çalış!' dedi. Mus'ab 'Eğer oturursa onunla konuşurum' dedi. Üseyd onların yanına gelir gelmez küftmeye başladı: 'Buraya niçin geldiniz? Siz, akılsızlarımızı yoldan çıkarıyorsunuz. Bizden uzak durunuz! Eğer canlarınıza ihtiyacınız varsa, öldürülmek istemiyorsanız hemen gidiniz!' dedi. Mus'ab 'Acaba oturup da bizi dinleyemez misin? Razı olursan kabul edersin. Yok eğer hoşuna gitmeyen bir şey görürsen artık biz de vazgeçeriz' dedi. Üseyd 'Vallâhi insafı konuşun' dedi ve mızrağını yere saplayarak oturdu. Mus'ab ona İslâm'ı anlattı, Kur'an okudu. Mus'ab ile Es'ad b. Zürrâre onun halini şöyle anlatırlar: 'Allah'a yemin ederiz ki o daha müslüman olduğunu söylemeden biz onun yüzünde müslüman olacağına dair bazı alametler gördük; çünkü yüzü parlamış ve kendisi de yumuşamıştı'. Sonra Üseyd 'Bu ne güzel birşeydir! Siz bu dine girmek istediğiniz zaman ne yapıyorsunuz?' dedi. İkisi birden ona 'Yıkan, boy abdesti al. İki elbiseni de temizle. Sonra şu şekilde şehâdet getirip namazkılacaksın' dediler O da kalktı, yıkandı, elbiselerini temizledi. Şehadet getirdikten sonra da kalkarak iki rekât namaz kıldı ve onlara dedi ki: 'Benim arkamda birisi daha vardır. (Sa'd b. Muaz'ı kastediyor). Eğer o da size tâbi olursa kavimimden hiç kimse imandan kaçamaz. Onu size göndereceğim' dedi.

Mus'ab b. Umeyr'in Sa'd b. Muaz'ı İslâm'a Davet Etmesi ve Onun da Müslüman Olması

Sonra Üseyd mızrağını alıp Sa'd'ın kavminin yanına gitti. Onlar hâlâ bıraktığı yerde duruyorlardı. Sa'd b. Muaz onun geldiğini görünce yanındakilere 'Allah'a and içerim ki o buradan ayrıldığından daha farklı bir yüzle geliyor!' dedi. Üseyd onların yanına geldiğinde Sa'd ona, 'Ne yaptın?' diye sordu. Üseyd şöyle cevap verdi: 'Ben o iki kişiyle konuştum ve onlardan bir zarar da görmedim. Onlara bir daha bize gelmemelerini söyledim. Onlar da 'İstedliğini yaparız!' dediler. Fakat duyduğuma göre Benî Hâris kabilesi Es'ad bin Zürrâre'yi öldürmek üzere yola çıkmışlar. Onlar Es'ad'ın senin halanın oğlu olduğunu biliyorlar ve maksatları da seni tahkir etmektir'. (Bu cümleden anlaşılıyor ki İslâm'ın lehinde insan hilafı hakikati söyleyebilir).

Bu duruma öfkelenen Sa'd b. Muaz ayağa fırlayarak mızrağını kaptı ve 'Ey Üseyd! Sen sana verilen görevi hakkıyla yerine getiremedin!' dedi ve sonra Es'ad ile Mus'ab'ın yanına gitti. Onların sakin bir şekilde oturduklarını görünce Üseyd'in o sözleri kendisini tahrik etmek için söylemiş olduğunu anladı. Yanlarına vardı ve onlara sövüp saymaya başladı. Sonra Es'ad b. Zürrâre'ye 'Ey Ebâ Ümâme, andolsun, eğer sen benim akrabam olmasaydın bunu yapamazdın. Niye yurdumuza gelip de hoşumuza gitmeyen şeyler yapıyorsunuz?' dedi. Es'ad, Mus'ab'a şöyle dedi: 'Ey Mus'ab! Sana, arkasında bulunan kavmin efendisi, önderi geldi. Eğer o da sana tâbi olacak olursa onlardan iki kişi bile kalmaksızın kavmin hepsi tâbi olur'. Bunun üzerine Mus'ab 'Yanımıza oturup da sözlerimizi dinlemek lütfunda bulunur musun? Eğer hoşuna giden birşey olursa kabul edersin, şayet hoşuna gitmeyecek birşey olursa biz de konuşmayı bırakırız' dedi. Bu sözleri işiten Sa'd 'Sen insafı bir söz söyledin' dedikten sonra mızrağını yere saplayarak yanlarına çöktü. Mus'ab ona da İslâm'ı arzetti, Kur'an okudu. Musab. Ukbe'ye göre o Sa'd'a Zuhuf sûresinin baş tarafını okumuştur. Es'ad ile Mus'ab onun halini şöyle tasvir ederler: 'O daha müslüman olacağını söylemeden biz onun yüzünde İslâm'ı görmeye başladık. Çünkü yüzü pırıl pırıl parlıyordu ve yumuşamıştı'. Sonra Sa'd onlara 'Siz müslüman olmak, bu dine girmek istediğinizde ne yapıyorsunuz?' diye sordu. Onlar 'Yıkanacaksın. Boy abdesti alacak, her iki elbiseni de temizleyeceksin. Şehâdet getirecek ve sonra iki rekât namaz kılacaksın!' dediler. O da kalktı, bunları yaptı. Sonra mızrağını alarak kavminin ve Üseyd b. Hudayr'ın bulunduğu yere döndü.

Sa'd b. Muaz'ın Kabilesi Olan Abdu'l-Eşhel'i İslâm'a Davet Etmesi ve Onların da Müslüman Olması

Kavmi, Sa'd'ın karşıdan geldiğini gördüklerinde şöyle dediler: 'Allah'a and içeriz ki o, yanımızdan ayrıldığı sıradaki yüzünden farklı bir yüze sahiptir. Daha yumuşamış ve öfkesiz görünmektedir'. Sa'd onların yanına geldiğinde 'Ey Eşhelogluları! Siz beni nasıl tanıyorsunuz?' dedi. Onlar da 'Sen bizim efendimizsin. Fikir bakımından en üstünümüz, nefis bakımından da en temizimizsin' dediler. Bunun üzerine Sa'd 'Allah'a ve O'nun Rasûlü'ne iman edinceye kadar sizin erkekleriniz ve kadınlarınızla konuşmak bana haram olsun. Ta ki siz Allah'a ve Rasûlü'ne iman edinceye kadar haram olsun!' dedi. Andolsun ki daha akşam olmadan önce Abdu'l-Eşhel yurdundaki bütün erkekler ve kadınlar müslüman oldu.

Es'ad ile Mus'ab birlikte Es'ad b. Zürrâre'nin evine gittiler. Onun yanında kalarak halkı İslâm'a davet ettiler. Böylece içinde müslüman kadın ve erkeklerin bulunmadığı hiçbir Ensar evi kalmadı. Ancak şunlar müstesnâ: Benî Ümeyye b. Zeyd, Benî Hatme, Benî Vâil ve Benî Vâkıf ki bunlar Evs'e bağlı idiler (217).

Es'ad b. Zürrâre, Mus'ab b. Umeyr'le birlikte Merek kuyusu başına veya ona yakın bir yere gelerek oturdular. Onlar çevre halkından olan müslümanlara haber gönderdiler. Onlar da gizlice gelerek bu ikisinin yanına oturdular. Mus'ab b. Umeyr

müslümanlarla konuştu ve onlara Kur'an okudu. Fakat bunlar Sa'd b. Muaz'ın kulağına gitti. Sa'd silahını kuşanarak oraya geldi. Elinde bir mızrak olduğu halde yanlarında durdu ve şöyle dedi: 'Siz neye güvenerek bu kimsesiz, garip kişiyi (Mus'ab) bizim mahallemize getiriyorsunuz. O bizim zayıflarımızı batıl şeylerle kandırıyor. Onları batıl şeylere davet ediyor. Siz ikinize gelince (Es'ad ve Mus'ab'a) bundan sonra bizim himâyemizi göremeyeceksiniz!' dedi. Sonra onlar ikinci kez yine Merekkuyusuna veya yakınına geldiler. Sa'd b. Muaz'a ikinci kez haber verildi. Fakat bu sefer daha yumuşak bir tehdit savurdu. Es'ad onun bu yumuşaklığını görünce 'Ey dayımın oğlu! Onun sözünü dinle! Eğer hoşuna gitmeyen birşey görürsen reddet. Hayır işitecek olursan ona icâbet et!' dedi. Sa'd 'Peki o ne diyor?' diye sorunca Mus'ab ona şöyle dedi: 'Hâ mîm! Apaçık (veya açıklayıcı) kitaba yemin ederim. Biz onu, akıl edesiniz diye Arapça bir Kur'an kıldık'(218). Sa'd 'Vallâhi ben ancak bildiğim şeyleri işitiyorum' dedi. Böylece Allah'ın onu hidâyete erdirmesiyle dönüş yaptı. Fakat dönüş yapınca kadar da müslümanlığını açığa vurmadı. Kavmine döndü ve kabilesi olan Abdu'l-Eşhel kabilesini İslâm'a davet etti ve imanını açıklayarak şöyle dedi: 'Küçük-büyük, erkek-kadın her kim bundan şüphe edecek olursa bundan daha iyi ve daha çok hidâyete erdirici birşeyler getirsin de ona tâbi olalım. Andolsun, bir emir gelmiştir. Boyunlar onun önünde yumuşacaktır'. Bunun üzerine Abdu'l-Eşhel kabilesi Sa'd'ın müslüman olduğunu anladılar ve onun kendilerini imana dâvet etmesiyle de, değersiz bazı kimseler dışında hepsi müslüman oldular. Bu suretle bu mahalle tamamı müslüman olan Ensar mahallelerinin ilki oldu. Bun, dan sonra da Mus'ab b. Umeyr Mekke'ye, Hz. Peygamber'e döndü (219).

31. FASIL: TULEYB B. UMEYR'İN YAKINLARINI DAVET ETMESİ

Tuleyb'in, Abdulmuttalib'in Kızı, Hz. Peygamber'in de Halası Olan Annesini İslâm'a Davet Etmesi

- Tuleyb b. Umeyr müslüman olduğunda Hz. Peygamber'in de halası olan annesi Ervâ binti Abdulmuttalib'e giderek ona şöyle dedi: 'Ben müslüman olup, Muhammed'e tâbi oldum'. Sonra Tuleyb annesine 'Sen niçin müslüman olup, ona tâbi olmuyorsun? Kardeşin Hamza da müslüman oldu' dedi. Annesi şöyle cevap verdi: 'Ben kızkardeşlerimin yapacaklarını bekliyorum. Onlar ne yaparlarsa birlikte hareket edip onlara uyacağım'. Tuleyb annesine 'Sana Allah ile yemin verdiririm ki Muhammed'e var, ona selam ver. Onu tasdik edip Allah'tan başka ilah olmadığına şahitlik et' dedi. Bunun üzerine annesi de 'Ben şehâdet ederim ki Allah'tan başka ilah yoktur. Ve şehâdet ederim ki Muhammed Allah'ın Rasûlü'dür'. Bundan sonra Ervâ binti Abdulmuttalip Hz. Peygamber'e diliyle de olsa yardım etmeye başladı. Ayrıca oğlunu da Hz. Peygamber'e yardım etme ve vazifelerini yerine getirmeye teşvik ederdi (220).

- Tuleyb b. Umeyr, Dâru'l-Erkam'da müslüman oldu. Sonra oradan çıkıp annesine gitti. Annesi Abdulmuttalib'in kızı Ervâ idi. Ve annesine 'Ben Muhammed'e tâbi oldum, alemlerin Rabb'ine iman ettim!' deyince, annesi 'Senin yardımına en layık olan dayının oğludur. (Hz. Peygamber. Çünkü Ervâ Hz. Peygamber'in halasıdır). Andolsun eğer biz erkeklerin yapabileceklerini yapabilseydik ben de ona tâbi olur, onu müdâfaa ederdim' dedi. Bunun üzerine Tuleyb 'Ey anneciğim! Niçin müslüman olmuyorsun?' dedi. Bundan sonrası ise bir önceki hadiste geçmektedir (221).

32. FASIL: UMEYR B. VEHB EL-CUMHÎ'NİN DÂVETİ VE MÜSLÜMAN OLMASI

Umeyr b. Vehb'in Saffan b. Ümeyye ile Olan Hadisesi

- Umeyr b. Vehb el-Cumhî Bedir hadisesinden az bir zaman sonra Saffan b. Ümeyye'nin hicr'inde, yani Kâbe'de ona tahsis edilmiş olan yerde oturuyorlardı. Umeyr, Kureyş'in şeytanlarından birisi olup Hz. Peygamber ile ashâbına eziyet edenlerdendi. Hz. Peygamber Mekke'de iken onun elinden az çekmemişti. Oğlu Vehb ise Bedir'de esir alınanlar arasındaydı. Umeyr, leşleri kuyuya atılan Mekke ölülerinden ve Bedir'de aldıkları yaralardan bahsetti. Saffan 'Andolsun, bu olanlardan sonra artık yaşamının bir tadı yoktur!' dedi. Umeyr: 'Doğru söyledin. Eğer boynumda, veremediğim bir borç ve benden sonra helak olacaklarından korktuğum bir ailem olmasaydı, Muhammed'i öldürmek için derhal biner giderdim. Çünkü benim onlara gitmemin bir nedeni de vardır: Oğlum onların elinde esirdir' dedi. Saffan b. Ümeyye bu konuşmayı fırsat bilerek Umeyr'e şöyle dedi: 'Borcun benim boynuma olsun. Ben onu öderim. Senin çocukların da benim çocuklarımla beraber olsun. Hayatta oldukları müddetçe onlara ben bakarım. Bana genişlik veren hiç bir şeyi de onlardan esirgemem!' Umeyr 'O halde bu durumu bir sır olarak sakla!' dedi. Saffan da 'Olur' dedi. Sonra Umeyr emretti; kılıcı keskinleştirildi ve üzerine de zehir sürüldü. Sonra Medine'ye gitti. Oraya ulaştığında, mescide gidip devesini oraya bağladı. O sırada Hz. Ömer de mescidde oturmuş bazı müslümanlarla, Allah'ın Bedir'de kendilerine yaptığı ikramdan ve düşmanlarının kalplerine korku salmasından bahsediyordu. Tam o sırada Umeyr b. Vehb gözüne takıldı. Hz. Ömer 'Bu köpek, Allah'ın düşmanı Umeyr b. Vehb'dir ve ancak bir şer için gelmiştir. Aramızı bozan ve Bedir'de bizim kaç kişi olduğumuzu tahmin eden de budur' dedi.

Umeyr'in Hz. Peygamber'le Konuşması

Sonra Ömer, Hz. Peygamber'in yanına gitti ve 'Ey Allah'ın Rasûlü! Şu, Allah'ın düşmanı Umeyr b. Vehb kılıcı boynunda olduğu halde geldi' dedi. Hz. Peygamber de ona 'Git onu huzuruma getir!' dedi. Ömer çıkıp onun kılıcının kayışından tutup çekerek Hz. Peygamber'in huzuruna getirdi ve etrafındaki Ensâr'a 'Siz de geliniz, peygamberin yanında oturunuz. Bu habisin peygambere saldırmasını engelleyiniz. Çünkü bu emin bir insan değildir' dedi. Hz. Peygamber, Ömer tarafından kılıcının kayışından tutup çekilerek getirilen Umeyr'i görünce 'Ey Ömer! Onu bırak! Ey Umeyr! Sen de bana yaklaş!' dedi. Umeyr, Hz. Peygamber'e yaklaşıp cahiliye selamı olan 'Mutlu sabahlar!' diye selam verdi. Bunun üzerine Hz. Peygamber 'Allah bize senin selamından daha hayırlısını vermiştir ey Umeyr! Bize cennet halkının selamı verilmiştir' buyurdu. Umeyr 'Ey Muhammed! Andolsun ben bu İslâm selamını yeni işitiyorum' dedi. Hz. Peygamber 'Sen niçin gelmiştin ey Umeyr?' diye sorunca da 'Şu sizin elinizdeki esir için (oğlunu kastediyor) geldim. Bu konuda bana bir iyilikte bulununuz' dedi. Hz. Peygamber 'O halde senin boynundaki kılıç nedir?' diye sordu. Umeyr 'Allah kılıçlarımızı kahretsin! Bize ne faydası oldu ki (Bedir'den kinâye)' dedi. 'Niçin gelmiştin? Bana doğrusunu söyle!' dedi. Umeyr 'Yalnızca oğlumu kurtarmak için geldim' dedi. Hz. Peygamber 'Hayır! Yalandır. Siz Saffan b. Ümeyye ile birlikte onun hicr'inde oturdunuz ve leşleri Bedir kuyusuna atılan Kureyş ölülerinden bahsettiniz. Sonra sen 'Eğer benim boynumda bir borç ve

kendilerine bakacağım bir ailem olmasaydı gider Muhammed'i öldürürdüm' dedin. Bunun üzerine Saffan senin borcunu üzerine aldı. Ailene bakmayı da taahhüt etti. Sen de gelip beni öldürecektin. Allah benimle senin arana girmiş oldu' buyurdular.

Umeyr'in Müslüman Olması ve Mekkelileri Dine Davet Etmesi

Hiz. Peygamber'in bu sözleri üzerine Umeyr 'Ben senin Allah'ın Rasûlü olduğuna şahitlik ederim! Ey Allah'ın Rasûlü! Biz senin bütün getirdiklerini yalanlıyorduk. Bu hicr'de oturmamız, Saffan ve benden başka hiç kimsenin bilmediği birşeydir. Andolsun, ben biliyorum ki sana bu hadiseyi Allah Teâlâ haber vermiştir. Allah'a hamdolsun ki O, beni İslâm'a iletti ve bu yolculuğa çıkarttı' dedikten sonra şehadet getirdi. Hiz. Peygamber 'Kardeşinize (Umeyr'e) dinini anlatınız, ona Kur'ân öğretiniz. Esirini de bırakınız!' buyurdular. Sahabeler bütün bu söylenenleri yerine getirdiler. Sonra Umeyr, Hiz. Peygamber'e şöyle dedi: 'Ey Allah'ın Rasûlü! Ben Allah'ın nurunu söndürmek için çalışan bir kişiydim. Allah'ın dininden olanlara çok şiddetli eza ve cefalarda bulundum. İsterim ki bana izin veresin; Mekke'ye gidip onları Allah'a, Rasûlü'ne ve İslâm'a davet edeyim. Umulur ki Allah onları doğru yola iletir. Eğer hidâyete gelmezlerse senin ashabına verdiğim üzüntü ve eziyeti aynen onlara da vereceğim' dedi. Hiz. Peygamber ona izin verdi. Umeyr, Mekke'ye döndü. Saffan, Umeyr b. Vehb Mekke'den çıkıp Medine'ye gittikten sonra etrafında bulunan Kureyşlilere 'Birkaç gün içinde öyle bir müjde gelecektir ki size Bedir hadisesini unutturacaktır' demişti. Saffan, her gelen kervandan Umeyr'i soruyordu. Nihayet bir kervan halkı ona Umeyr'in müslüman olduğunu söylediler. Saffan 'Onunla artık hiç bir zaman konuşmayacağım' dedi. Ona hiç bir yarar sağlamayacağına dair yemin etti (222).

Umeyr b. Vehb'in İslâm'ı Kabul Edışinden Sonra Hiz. Ömer'in Onun Hakkında Söyledikleri

- Allah Umeyr'i hidâyete erdirdikten sonra müslümanlar sevindiler. Hiz. Ömer de 'Önceleri bir domuzu görmek Umeyr'i görmekten bana daha sevimli gelirdi. Fakat o, bugün benim yanımda bazı yavrularımdan daha sevimlidir' dedi (223).
- Umeyr b. Vehb müslüman olarak Mekke'ye döndüğünde doğruca ailesinin yanına gitti. Saffan b. Ümeyye ile görüşmedi. Müslümanlığını açıkladı ve halkı İslâm'a davet etti. Bu hadise Saffan'a anlatılınca: 'Ben ilk olarak beni ziyaret etmemesinden, onun, kurtulmuş olduğu felakete düşüp Muhammed'e bağlandığını anlamıştım. Ben bundan sonra onunla asla konuşmam ve ona yardımcı da olmam. Çoluk-çocuğuna da hiç bir yararım dokunmayacaktır' dedi. Daha sonra Umeyr, hicr'inde oturan Saffan'ın yanına geldi. Ona seslendi. Saffan yüzünü ondan çevirdi. Umeyr, ona 'Sen bizim efendilerimizden birisisin. Daha önce kendilerine taptığımız ve adlarına kurbanlar kestiğimiz taşlardan bana haber verebilir misin? Bu da mı bir dindir? Ben şehâdet ederim ki Allah'tan başka ilah yoktur ve Muhammed de O'nun kulu ve Rasûlü'dür' dedi. Saffan bir kelime ile olsun cevap vermedi (224).

33. FASIL: EBU HÜREYRE'NİN ANNESİNİ İSLÂMA DAVET ETMESİ VE ONUN DA KABUL ETMESİ

- Ebu Hüreyre şöyle anlatıyor: Müşrik olan annemi zaman zaman İslâm'a davet ediyordum. Bir gün yine onu İslâm'a davet ettim. Hiz. Peygamber hakkında bazı çirkin şeyler söyledi. Ağlayarak Hiz. Peygamber'e gittim ve 'Ey Allah'ın Rasûlü! Annemi İslâm'a davet ettim. Müslüman olmadığı gibi bugün de senin hakkında hoş gitmeyen sözler söyledi. Dua et de Allah, Ebu Hüreyre'nin annesine hidâyet versin' dedim. Hiz. Peygamber 'Ey Allah'ım! Ebu Hüreyre'nin annesine hidâyet ver!' dedi. Ben hemen Hiz. Peygamber'in duasını müjdelemek üzere anneme koştum. Kapıya geldiğimde onun kapalı olduğunu gördüm. O sırada annem de benim ayaklarımın patirtisini duymuş olduğundan bana 'Ey Ebâ Hüreyre! Olduğun yerde bekle!' Ben dökülen bir su sesi işittim. (Annesi guslediyordu). Biraz sonra da annem entarisini giymiş ve fakat başı açık olduğu halde bana kapıyı açtı ve 'Ey Ebâ Hüreyre! Ben şahitlik ederim ki Allah'tan başka ilah yoktur ve yine şahitlik ederim ki Muhammed, Allah'ın Rasûlü'dür' dedi. Hiz. Peygamber'e döndüm ve hadiseyi ona haber verdim. O da Allah'a hamdetti ve hayırlı bazı şeyler söyledi (225).

- Ebu Hüreyre şöyle anlatıyor: Daha önce üzüntüden ağlayarak gittiğim Hiz. Peygamber'e bu kez de sevinçten ağlayarak gittim ve ona şunları söyledim: 'Ey Allah'ın Rasûlü! Müjde! Allah duanı kabul etti, Ebu Hüreyre'nin annesini İslâm'a hidâyet buyurdu! Ey Allah'ın Rasûlü! Dua et de Allah beni ve annemi bütün mü'min erkeklerle mü'min kadınların kalbinde sevimli kılsın' dedim. Bunun üzerine Hiz. Peygamber 'Ey Rabbim! Şu kulcağızın Ebu Hüreyre ile annesini tüm mü'min erkek ve kadınlara sevdire!' diye dua etti. Bundan anlıyorum ki, ismimi işiten tüm inanmış erkeklerle kadınlar beni sever! (226).

34. FASIL: ÜMMÜ SÜLEYM'İN İNSANLARI İSLÂMA DAVET ETMESİ

Ümmü Süleym'in Kendisine Tâlip Olan Ebu Talhâ'yı İslâm'a Daveti ve Onun da Bunu Kabul Etmesi

- Ebu Talhâ, Ümmü Süleym ile evlenmek istedi. Fakat kendisi henüz müslüman olmamıştı. Ümmü Süleym 'Ey Ebâ Talhâ! Senin şu tapmakta olduğun ilahının topraktan bittiğini bilmiyor musun?' dedi. Ebu Talhâ 'Evet, öyledir' dedi. Ümmü Süleym 'Bir ağaca tapmaktan utanmıyor musun? Eğer müslüman olursan senden ne mehir ve ne de başka bir şey isterim. Seninle evlenirim' dedi. Ebu Talhâ da 'Düşüneyim' dedi ve gitti. Daha sonra geldiğinde 'Allah'tan başka ilahın olmadığına ve Muhammed'in de O'nun Rasûlü olduğuna şahitlik ederim' diyerek müslüman oldu. Ümmü Süleym 'Ey Enes! Beni Ebu Talhâ ile evlendire!' dedi.

Böylece Enes, Ümmü Süleym'i, yani annesini, Ebu Talhâ ile evlendirdi (227).

35. FASIL: SAHABELERİN ARAP KABİLE VE KAVİMLERİNİ İSLÂMA DAVET ETMELERİ

Dimâm b. Sa'lebe'nin Hiz. Peygamber'e Elçi Olarak Gönderilmesi ve Onun Hiz. Peygamber'le Konuşarak Müslüman Olması

- İbn İshak, İbn Abbas'tan rivayet ediyor: Benî Sa'd b. Bekir, Dimâm b. Sa'lebe'yi elçi olarak Hiz. Peygamber'e gönderdiler. Dimâm Hiz. Peygamber'e geldi. Devesini mescidin kapısında çöktürdü, hayvanın ayağını bağladı ve sonra da Hiz. Peygamber'in yanına girdi. O, sahabeleriyle birlikte oturuyordu. Dimâm kuvvetli, bedeni kıllı ve iki örgü sahibi bir kimseydi. Gelip Hiz. Peygamber

ile sahabelerin yanında durdu ‘Abdulmuttalib’in oğlu hanginizdir?’ dedi. Hz. Peygamber Abdulmuttalib’in oğlu benim’ dedi. Dımâm ‘Muhammed misin?’ diye sordu. Hz. Peygamber ‘Evet!’ dedi. Bunun üzerine Dımâm ‘Ey Abdulmuttalib’in oğlu! Ben sana bazı şeyler soracağım ve çok da sert davranacağım. Sakın bundan dolayı bana kırılma!’ dedi. Hz. Peygamber de ‘Kırılmam. İstediyini söyle!’ deyince Dımâm ‘Senin ve senden öncekilerin ve kıyamete kadar senden sonra geleceklerin ilahı olan Allah ile yemin verdiriyorum. Seni Allah mı bize peygamber olarak gönderdi?’ diye sordu. Hz. Peygamber ‘Evet!’ dedi. Dımâm ‘Senden öncekilerin ve senden sonra geleceklerin ilahı olan Allah ile yemin verdiriyorum. Bizim yalnızca Allah’a tapmamızı ve O’na hiç bir şeyi ortak koşturmamızı ve atalarımızın tapmakta oldukları bu putları atmamızı sana Allah mı emretti?’ diye sordu. Hz. Peygamber yine ‘Evet!’ deyince Dımâm ‘Yine senden öncekilerin ve sonrakilerin ilahı olan Allah ile yemin verdiriyorum. Bizim beş vakit namaz kılmanızı sana Allah mı emretti?’ dedi. Hz. Peygamber ‘Ey Allah’ım! Evet!’ dedi. Sonra Dımâm, İslâm’ın bütün farzlarını, zekât, oruç, hac hepsini teker teker sordu ve yemini de tekrarladı. Hz. Peygamber bunların hepsinde ona aynı cevabı verdi. Sonunda ‘Ben şehâdet ederim ki Allah’tan başka ilah yoktur. Yine şehâdet ederim ki Muhammed O’nun Rasûlü’dür. Ben bütün bu farzları da yerine getireceğim. Beni hangişeylerden menetmişse onları terkeceğim ve farzlardan da ne bir eksik ve ne de bir fazla yapacağım’ dedi. Sonra da devesine bindi ve gitti. Hz. Peygamber ‘Eğer şu iki örgü sahibi, dediklerinde doğru ise cennete girdi demektir’ buyurdu (228).

Benî Sa’d’ın Müslüman Olması ve İbn Abbas’ın Dımâm Hakkındaki Sözleri

- İbn Abbas der ki: Dımâm devesine binip doğruca kavmine gitti. Etrafında toplananlara ilk söylediği söz ‘Ne kötüdür Lat ve Uzzâ!’ oldu. Onlar ‘Ey Dımâm! Biraz yavaş ol. Sonra alaca hastalığına tutulur, cüzzama yakalanırsın, delirirsin!’ dediler. Dımâm ‘Azap olunasıcalar! Allah’a and içerim ki Lat ve Uzzâ’nın her ikisi de ne zarar verebilirler, ne de yarar sağlayabilirler. Allah, Rasûlü’nü gönderdi. Ona kitap indirdi. Sizi içinde bulunduğunuz küfürden o kitap vasıtasıyla kurtardı. Şehâdet ederim ki Allah’tan başka ilah yoktur. O birdir ve ortağı da yoktur. Şehâdet ederim ki Muhammed O’nun kulu ve Rasûlü’dür. Katından, size emrettiklerini ve yasakladıklarını getirdim!’ dedi. O gün akşama kadar orada bulunan kadın ve erkeklerin hepsi müslüman oldu. Hiç bir kavmin elçisinin Dımâm b. Sa’lebe’den daha üstün, kavmi için daha bereketli olduğunu işitmedim (229).

36. FASIL: AMR B. MÜRRE EL-CÜHEYNÎ’NİN KENDİ KAVMİNİ ALLAH’A DAVET ETMESİ

Amr b. Mürre’nin Rasûlullah’ın Peygamberliği Hakkında Bir Rüya Görmesi

- Amr b. Mürre el-Cüheyne şöyle anlatıyor: Kavmimle beraber câhiliye döneminde hacca gittim. Mekk’e de bulunduğum sırada rüyamda Kâbe’den bir nur çıktığını gördüm. Ben o nurun aydınlığında Medine’nin dağı ile Cüheyne’nin Eş’ar isimli dağı gördüm. Bir de baktım ki o nurun içinden şöyle bir ses yükseliyor: ‘Karanlıklar tamamen dağıldı, ışık göründü; peygamberlerin sonuncusu geldi!’ Bu nur ikinci kez parladı. Bu defa Hîre’nin kasırlarını, Medâyin’in beyaz saraylarını gördüm. Nurun içinden bir ses işittim, şöyle diyordu: ‘İslâm çıktı, putlar kırıldı, akrabalar gözetilmeye başlandı!’ Korku içinde uyandım ve kavmime ‘Allah’a yemin ederim ki şu Kureyş kabilesi içerisinde bir hadise meydana gelecektir’ dedim ve gördüğüm rüyayı onlara anlattım.

Amr’ın Hz. Peygamber’e Gelerek Müslüman Olması

Memleketime döndüğümde ismi Ahmed olan bu peygamberin çıktığını haber aldım. Doğruca Hz. Peygamber’e giderek ona rüyamı haber verdim. Şöyle buyurdular: ‘Ey Mürre’nin oğlu Amr! Allah’ın kullarının tamamına peygamber olarak gönderilen zat benim. Bütün kulları İslâm’a davet ediyorum. Onlara emrediyorum ki, kanlar akıtılmasın, akrabalarla ilişkiler kesilmesin. Sadece Allah’a ibadet edilerek putlar terkedilsin. Kâbe ziyaret edilsin, oniki ayda bir de Ramazan orucu tutulsun. Bana icâbet edenlere cennet, isyan edenlere ise cehennem vardır. Ey Amr! İman et! Allah seni cehennemin dehşetinden emin kılacaktır!’ Bunun üzerine şöyle dedim: ‘Şehâdet ederim ki Allah’tan başka ilah yoktur ve yine şehâdet ederim ki sen Allah’ın Rasûlü’sün. Birçok kavmin hoşuna gitmese de ben, helal-haram ne getirdinse hepsine iman ettim’. Sonra ona, peygamberliğini duyduğumda söylediğim birtakım şiirlerimi okudum. (Bizim bir putumuz vardı. Babam da ona hizmet ediyordu. Ben Rasûlullah’ın peygamberliğini duyduğumda kalktım, onu kırdım. Sonra da Hz. Peygamber’e gidip ona şu şiiri okudum):

‘Şahitlik ederim ki Allah haklıdır.

Ve taşlardan yapılan ilahları ilk terkedenden de ben oldum.

Hicret ettiğin halde eteklerini derledim.

Sıkıntılı ve meşakkatli yollardan geçtim.

Bütün bunları şahsen ve aslen insanların en hayırlısı

Ve göklerdeki padişahın elçisi olana arkadaş olabilmek için yaptım’.

Hz. Peygamber bunları dinledikten sonra ‘Ey Amr! Sana merhaba!’ dedi.

Hz. Peygamber’in, Amr’ı Kavmi Cüheyne’yi Davet Etmesi İçin Göndermesi ve Ona Bazı Öğütler Vermesi

Hz. Peygamber’e şöyle dedim: ‘Anam babam sana kurban olsun (ey Allah’ın Rasûlü)! Beni kavmime elçi olarak gönder. Umulur ki senin vasıtanla Allah bana nasıl iman nasip etmişse onlara da benim vasıtamla iman nasip eder’. Hz. Peygamber beni onlara elçi olarak gönderdi ve şu tavsiyelerde bulundu: ‘Çok yumuşak ve doğru sözlü ol ve sakın mağrur ve kıskanç olma!’ Kavmime döndüm ve onlara şunları söyledim: ‘Ey Benî Rifâa ve ey Cüheyne kabilesi! Ben Allah Rasûlü’nün elçisiyim ve size gönderildim. Sizi İslâm’a davet ediyorum. Kanların akıtılmasını durdurmanızı, akrabalık bağlarınızı koparmamanızı, bir olan Allah’a tapmanızı, putları terketmenizi, Kâbe’yi ziyaret etmenizi, oniki aydan Ramazan ayında oruç tutmanızı emrediyorum. Bana icâbet edenler için cennet, isyan edecek olanlar içinse cehennem vardır. Ey Cüheyne kabilesi! Allah sizi Arapların en hayırlısı kıldı. Câhiliye devrinde onlara sevdirilen şeyleri sizin için sevimsiz kıldı. Çünkü Araplar iki kızkardeşle birlikte evlenirler ve haram aylarda savaşırldı. Babası ölen kişi kendi babasının karısıyla evlenirdi. Fakat siz bunları yapmıyordunuz. Gelin, şu Benî Lüeyy b. Gâlib’den gönderilen peygambere

iman ediniz. Bu sayede dünya şerefini ve ahiret saadetini elde ediniz!’ Bunları söyledikten sonra bir kişi çıkarak şöyle dedi: ‘Ey Amr b. Mürre! Allah senin hayatını acı kılsın: Sen bize ilahlarımızı terketmemizi ve cemiyetimizi dağıtıp yüce atalarımızın dinine muhalefet etmemizi mi emrediyorsun? Tihâme ehlinden olan şu Kureyşli kişi bizi hangi şeye davet ediyor?’ Sonra o habis şu şiiri okudu:

‘Mürre’nin oğlu öyle bir şey getirdi ki bu insanları ıslah için söylenmiş bir söz değildir. Ben zannediyorum ki onun bu sözü yaptıkları bir gün gelecek bizim için boğaz acısı olacaktır. Obizim büyüklerimizi, atalarımızı ahmak saymaktadır. Kim onun sözünü tutar ve ona tâbi olursa kurtuluşa isabet etmemiş olur’.

Bu habis adamın şiirlerini dinledikten sonra şöyle dedim: ‘Hangimiz yalancı isek Allah onun hayatını acı kılsın. Onun dilini lâl, gözünü kör etsin!’ Allah’a yemin ederim ki o şahıs, dişleri tamamen düşmeden, gözleri kör olmadan ve yaşlılıktan dolayı aklı ifsada uğramadan ölmedi. Bu kişi ne yese onun tadını alamazdı.

Amr’ın Kavminden İslâm’ı Kabul Edenlerle Birlikte Hz. Peygamber’e Gelmesi ve Peygamber’in Onlara Bir Ahitnâme Yazması

Kavminden İslâm’ı kabul edenlerle birlikte Hz. Peygamber’e geldik. Bize selam verdi ve gelişimize çok sevindi. Bize şu mektubu yazdı:

‘Rahman ve rahim olan Allah’ın adıyla!

Bu kitap (ferman) aziz olan Allah’tan hakla gönderilen Peygamber’in diliyle yazılmıştır. Doğru ve hakkı ayıran bir kitaptır. Amr b. Mürre vasıtasıyla Cüheyne b. Zeyd kabilesine yazılmıştır: Humus’u vermeniz, beş vakit namazı kılmanız, zekatın en azını vermeniz, deve ve koyun sürüsü birleştirildiğinde iki koyun, ayrıldıklarında ise her biri için birer koyun zekat vermeniz şartıyla arazinizin içini, ovalarını, vadilerin tepelerini, sırtlarını otlatabilir ve sularını kullanabilirsiniz. Çift hayvanı için sadaka (zekat) yoktur. Aynı şekilde at için de herhangi bir zekat yoktur. Aramızdaki bu şarta Allah ve müslümanlardan şu anda burada bulunanlar şahittir”(230).

37. FASIL: URVE B. MES’UD’UN SAKİF KABİLESİNİ ALLAHA DAVET ETMESİ

Urve’nin Müslüman Olup Kavmini İslâm’a Davet Etmesi ve Kavmi Tarafından Şehit Edilmesi

Tabarânî, Urve bin Zubeyr’den rivayet ediyor:

- Halk, hicretin dokuzuncu senesinde hac farızasını yapmaya başlayınca Urve b. Mes’ud, Hz. Peygamber’e müslüman olarak geldi. Hz. Peygamber’den, dönüp kavmini hidâyete davet etmek için izin istedi. Hz. Peygamber ‘Seni öldürmelerinden korkarım!’ dedi. Urve ‘Beni uyku halinde görseler uyandırmaya dahi kıyamazlar’ dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber ona izin verdi. Kavmine bir müslüman olarak döndü. Akşam olduğunda Sakîfliler ona hoşgeldine geldiler. O da onları İslâm’a davet etti. Sakîfliler onu itham etmeye başladılar ve öfkelenlendirdiler. Hoşa gitmeyecek şeyler söylediler ve onu öldürdüler. Bunu duyan Hz. Peygamber ‘Urve’nin işi Yâsin sahibininkine benziyor. O kavmini Allah’a davet etti, kavmi de onu öldürdü’ buyurdu (231).

Urve’nin Allah Yolunda Öldürülmesine Sevinmesi ve Kavmine Vasiyette Bulunması

Urve b. Mes’ud, akşamleyin evine geldi. Sakîfliler hoşgeldine geldiler, onu câhiliye selamıyla selamladılar. O da buna şiddetle karşı çıktı ve onlara ‘Beni cennet halkının selamıyla selamlayınız. Yani es-selâmu aleyküm deyiniz’ dedi. Urve’ye eziyette bulundular ve onun haysiyetini kırmaya çalıştılar. O ise bunlara karşı sabır gösterdi. Gelenler oradan ayrıldılar. Çıkıp halkı onun aleyhinde kışkırttılar. Sabah namazı vakti olduğunda Urve kendisine ait yüksek bir binaya çıkarak sabah ezanını okudu. Her taraftan Sakîfliler oraya toplandılar. Bu kargaşa esnasında Benî Mâlik’e mensup Evs b. Avf adında birisi bir ok atarak onu büyük bir damarından vurdu. Kanı durdurulamadı. Bunun üzerine Gaylân b. Seleme, Kinâne b. Abdi Yâ Leyl, Hakem b. Amr gibi ileri gelenler ayaklandılar. Silahlarını kuşandılar ve dövüşmek üzere saf kurarak şöyle dediler: ‘Ya hepimiz öleceğiz ya da Urve’nin yerine Benî Mâlik ileri gelenlerinden on kişiyi öldüreceğiz!’ Bu durumu gören Urve şöyle haykırdı: ‘Benim için birbirinizi öldürmeyiniz. Ben kanımı beni vuran arkadaşaya sadaka olarak verdim. Bu, sizinle onlar arasında bir barış yerine geçsin. Bu kan bir şereftir, ki Allah Teâlâ beni onunla şereflendirmiştir. Bu bir şehâdet mertebesidir ki onu bana Allah göndermiştir. Şahitlik ederim ki Muhammed, Allah’ın Rasûlü’dür. Çünkü o, sizin beni öldüreceğinizi haber verdi’. Sonra yakınlarını çağırdı. Onlara şu vasiyette bulundu: ‘Beni Hz. Peygamber’le gelip de o henüz buradan ayrılmadan oklarınızla şehit ettiklerinizin yanına gömünüz’. Vefat ettikten sonra onu, daha önceki şehidlerin yanına gömdüler. Bu olayı duyan Hz. Peygamber şöyle buyurdular: ‘Urve’nin işi Yâsin sahibinin işi gibidir’ (232).

38. FASIL: TUFEYL B. AMR ED-DEVSÎ’NİN KAVMİNİ ALLAHA ÇAĞIRMASI

Tufeyl b. Amr’ın Mekke’ye Gelmesi ve Mekkelilerle Konuşması

- Hz. Peygamber kavminden gördüğü eziyete rağmen onlara bol bol nasihat ediyor; onları, içinde bulundukları felaketten kurtarmaya çalışıyordu. Allah onu Kureyş’in şerrinden emin kıldıktan sonra Kureyş, halkın ona gitmesini engellemeye çalışıyor, gelen Arapları onunla görüştürmemek için gayret ediyorlardı. O sıralarda Tufeyl b. Amr ed-Devsî, Mekke’ye geldi. O sırada Hz. Peygamber de Mekke’deydi. Kureyş’ten birkaç kişi Tufeyl’in yanına gittiler. Çünkü Tufeyl şerefli, şair ve hatırlı bir insandı. Bundan sonrasını Tufeyl şöyle anlatıyor: Bana ‘Ey Tufeyl! Sen bizim memleketimize geldin. Aramızdan birisi çıktı. Bu kişi bizi sıkıntıya soktu; dirliğimizi dağıttı. Onun sözleri sihir gibidir. Kişiyi babasından, kardeşinden ve hanımından ayırıyor. Bizim başımıza açtığı bu şeyleri senin ve kavminin de başına açmasından korkuyoruz. Sakın onunla konuşma ve kendisini dinleme!’ dediler. O kadar propaganda yaptılar ki ben, Muhammed’in sözünü dinlememeye ve onunla konuşmamaya karar verdim. Hatta mescide gittiğim zamanlar sözlerini işitmek için kulaklarımı tıkıyordum.

Tufeyl b. Amr'ın Müslüman Olması

Ertesi gün mescide gittim, baktım ki Hz. Peygamber, Kâbe'nin yanında ayakta ibadet ediyor. Ona yakın bir yerde durdum. Bütün tedbirlerime rağmen Allah Teâlâ onun sözlerinin bir kısmını bana duyurdu. Duyduklarım çok güzel şeylerdi; kendi kendime şöyle dedim: 'Annem yasımı tutsun! Ben akıllı ve şair bir kişiyim. Çirkin ile güzeli ayırdedebilirim. Niçin ben bu kişi ile konuşup da ne söylüyorsa anlamayayım. Eğer getirdikleri güzelse kabul ederim, çirkinse atarım'. Bu karar üzerine Hz. Peygamber'in gitmesini bekledim. O doğruca evine gitti. Ben de arkasından giderek evine girdim ve 'Ey Muhammed! Kavmin bana senin hakkında şunları şunları söyledi. Andolsun ki onlar seni bana korkunç göstermek için çok çaba sarfettiler. Öyle ki seni iştirmek için kulaklarıma pamuk bile doldurdum. Fakat Allah Teâlâ ille de bana senden birşeyler dinletmek istedi. Senden duyduklarım çok güzel şeylerdi. Görüşlerini bana da anlatır mısın?' dedim. Bunun üzerine Hz. Peygamber bana İslâm'ı anlattı ve Kur'an okudu. Allah'a yemin ederim ki o güne kadar bundan daha güzel bir söz duymamış ve bundan daha adil bir durumla da karşılaşmamıştım. Bunun üzerine şehâdet getirdim ve şöyle dedim: 'Ey Allah'ın Peygamberi! Ben, kavmi içerisinde sözü geçen birisiyim. Onlara dönerek kendilerini İslâm'a davet etmek istiyorum. Öyleyse Allah'a yalvar da bana onları davet ettiğim hususlarda yardımcı olmak üzere bir alamet versin!' dedim. Bunun üzerine Hz. Peygamber 'Ey Allah'ım! Ona bir alamet ver!' buyurdular.

Tufeyl'in Kavmine Dönmesi ve Onları İslâm'a Davet Etmesi; Allah'ın da Onu Bir Alametle Desteklemesi

Kavmimin yanına gitmek üzere Mekke'den çıktım. Onların beni görebilecekleri dağ yoluna gelince iki gözümün arasında adeta lamba gibi bir nur belirdi. Fakat ben kendi kendime 'Bunu yüzümden istemiyorum. Çünkü kavmim ilahlarına karşı geldiğimden dolayı onların beni bu şekilde cezalandırdıklarını zannedebilirler' dedim. Bunun üzerine o nur yüzümden kamçımın başına geçti. Orada bulunanlar kamçımda asılı bir kandil gibi duran bu nuru görüyorlardı. Ben de dağ yolundan inerek yanlarına vardım.

Tufeyl'in Babasını ve Hanımını İslâm â Daveti ve Onların da Bunu Kabul Etmesi

Eve vardığımda yaşlı babam yanıma geldi. Ona 'Benden uzak dur ey babam! Sen benden, ben de senden değiliz' dedim. Babam 'Niçin ey oğul!' deyince de 'Ben müslüman oldum, Muhammed'in dinine tâbi oldum' dedim. Bunun üzerine babam 'Benim dinim de senin dinindir!' diyerek yıkandı ve elbiselerini temizledi. Sonra yanıma geldi. Ona İslâm'ı anlattım, o da müslüman oldu. Daha sonra hanımım da geldi. Ona da 'Benden uzak dur! Ben senden, sen de benden değiliz!' dedim. Hanımım 'Anam-babam sana feda olsun! Niçin!' dedi. Ben de 'Benimle senin aramı İslâm ayırmıştır' dedim. Bunun üzerine müslüman oldu. Bundan sonra kabilemi İslâm'a davet ettim. Fakat onlar bu davetime çok geç icâbet ettiler.

H. Peygamber'in Devs Kabilesine Dua Etmesi, Onların da Müslüman Olarak Tufeyl'le Birlikte H. Peygamber'e Gelmesi

Sonra Mekke'ye giderek Hz. Peygamber'e şunları söyledim: 'Ey Allah'ın Peygamberi! Devs beni mağlup etti; seni kabul etmek istemiyorlar. Onlara beddua et!' Bunun üzerine Hz. Peygamber 'Ey Rabb'im! Devs'i hidâyete erdir!' diye dua etti ve sonra 'Haydi, kavmine git! Onları İslâm'a davet et ve şefkatli davran' buyurdu. Bunun üzerine geri döndüm. İslâm'a girinceye kadar onları davete devam ettim. Bu arada Hz. Peygamber de Medine'ye hicret etti. Bedir, Uhud ve Hendek savaşları yapıldı. Biz daha sonra kabilemiden müslüman olanlarla beraber Hz. Peygamber'i ziyaret için Medine'ye gittik. Hz. Peygamber o sıralar Hayber'deydi. Biz Medine'ye yetmiş veya seksen aile olarak gitmiştik(233).

- Tufeyl, Mekke'ye vardığında Kureyş'ten bazı kimseler ona Hz. Peygamber'in halini anlattılar ve onu denemesini istediler. O da Hz. Peygamber'e giderek şiirlerinden bazılarını okudu. Bunun üzerine Hz. Peygamber de kendisine İhlas suresi ile Muavvizeteyn'i (Felak ve Nâs) okudular. O da derhal müslüman oldu, sonra yurduna döndü. Önce annesiyle babasını İslâm'a davet etti. Babası müslüman oldu, fakat annesi olmadı. Bundan sonra kavmini İslâm'a davet etmeye başladı. Onun bu davetine kavminden sadece Ebu Hüreyre icâbet etti. Bunun üzerine Hz. Peygamber'e giden Tufeyl ona 'Ey Allah'ın Rasûlü! Aşılmaz bir kaleye, geçilmez bir sipere ihtiyacın var mı?' dedi. (O bu sözleriyle Devslilerin arazisini kastediyordu). Böylece Hz. Peygamber Devslilerin imana gelmesi için dua etti. Tufeyl, Hz. Peygamber'e 'Senin onlara dua etmeni değil beddua etmeni istiyorum' deyince Hz. Peygamber ona 'Devs kabilesi içinde senin gibileri çoktur' buyurdular. Devslilerden Cündüb b. Amr isimli birisi vardı. Bu adam câhiliye döneminde şöyle söylerdi: 'Şurası kesindir ki bütün bu mahlukların bir yaratıcısı vardır. Fakat ben onun kim olduğunu bilemiyorum'. Bu zat Rasûlullah'ın çıkışını izlediğinde yanında yetmişbeş Devsli olduğu halde Hz. Peygamber'i görmek için Mekke'ye koştu. O ve diğerleri İslâm'ı kabul ettiler. Bu konuda Ebu Hüreyre şöyle der: 'Cündüb, müslüman olmaları için onları teker teker Hz. Peygamber'in huzuruna getiriyordu' (234).

39. FASIL: SAHABELERİN DAVET İÇİN FERTLER VE TOPLULUKLAR GÖNDERMESİ

Hişam b. As'ın Birisiyle Birlikte Herakliyüs'e Gönderilmesi

- Hişam b. As el-Emevî şöyle anlatıyor: Benimle bir başka şahıs kendisini İslâm'a davet etmek üzere Herakliyüs'e gönderildik. Biz başkent Dimaşk'a vardık. Orada Cebele b. Eyhem el-Gassânî'ye misafir olduk. Onun yanına girdiğimizde o bir tahtın üstünde oturuyordu. Bizimle konuşması için birisini gönderdi. Bunun üzerine şöyle dedik: 'Biz elcisiyle değil bizzat kralla konuşmak üzere geldik. Eğer izin verirse kendisiyle konuşuruz, aksi takdirde hiç kimseyle konuşmayız!' Elçi gitti ve durumu ona anlattı. O da huzuruna girmemiz için bize izin verdi ve 'Konuşunuz!' dedi. Ben kendisiyle konuşarak onu İslâm'a davet ettim. Üzerinde siyah bir elbise vardı. Ona 'Sırtınızdaki bu siyah giysiler nedir?' dedim. Bana şöyle cevap verdi: 'Bunları giydim ve sizi Şam topraklarından kovmadıkça da çıkarmayacağıma dair yemin ettim'. Biz de ona şöyle dedik: 'Şunu bil ki Allah'ın izniyle şu anda üzerinde bulunduğun yerler ile en büyük imparatorluk vasfın da elinden alınacaktır. Bunları bize Peygamber'imiz haber vermiştir'. Herakliyüs 'Bunları yapacak olanlar siz değilsiniz. Onlar gündüzleri oruç tutup geceleri ibadete dalan kimseler olacaktır!' dedi (235).

40. FASIL: ASHABIN ALLAH'A DAVET İÇİN MEKTUPLAR GÖNDERMESİ BUNUNLA İNSANLARIN İSLÂM'A GİRMESİ

Ziyad b. Hâris es-Suddâî'nin Kavmine Bir Mektup Göndermesi

- Ziyad b. Hâris es-Suddâî şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber'e vardım ve ona İslâm üzere biat ettim. O sırada bana Hz. Peygamber'in bir grup askeri kavmim olan Suddâ'ya gönderdiği haber verildi. Bunun üzerine 'Ey Allah'ın Rasûlü! Askeri geri çevir. Ben, kavmimin müslüman olacağına ve sana itaat edeceklerine kefilim!' dedim. Hz. Peygamber 'O halde, git, onları geri çevir' dedi. Ben de 'Ey Allah'ın Rasûlü! Benim devem yorgundur' dedim. Bunun üzerine Hz. Peygamber bir başkasını yollayarak onları geri çevirdi. Bunun üzerine ben kavmime bir mektup yazdım. Onlardan bir heyet müslüman olduklarını müjdelemek üzere Medine'ye geldi. Hz. Peygamber bana 'Ey Suddâlî kardeş! Muhakkak sen kavmi içinde itaat edilen bir kişisin' dedi. Bense 'Hayır! Onları İslâm'a hidâyet eden Allah'tır' dedim. Hz. Peygamber 'Seni onlara emir tayin edeyim mi?' diye sorunca 'Evet, ediniz ey Allah'ın Rasûlü!' dedim. Bunun üzerine Hz. Peygamber bana emir olduğuma dair bir yazı verdi. 'Ey Allah'ın Rasûlü! Bana sadakalarından da bir şeyler vermelerini emret!' dedim. Hz. Peygamber 'Tamam' dedi ve bu hususta bana ikinci bir yazı daha verdi.

Bu hadise Hz. Peygamber'in bir seferi sırasında cereyan ediyordu. Hz. Peygamber bir yerde konakladı. Ora halkı Hz. Peygamber'e gelerek valilerini şikâyet edip şöyle dediler: 'Bizi, cahiliye döneminde bizimle kendi kavmi arasında geçen bir olaydan dolayı cezalandırdı'. Bunun üzerine Hz. Peygamber 'Vali bunları gerçekten yaptı mı?' diye sordu. 'Evet!' dediler. O zaman Hz. Peygamber benim de içlerinde bulunduğum ashabına dönerek 'Mü'min bir kişi için emirlikte hayr yoktur' buyurdu. Hz. Peygamber'in bu sözleri üzerine büyük bir sıkıntıya düştüm. Bu arada bir kişi gelerek Hz. Peygamber'e 'Ey Allah'ın Rasûlü! Bana birşeyler ver!' dedi. Hz. Peygamber 'Kim ihtiyacı olmadığı halde dilenirse bu onun başında bir ağrı, karnındabir hastalıktır' deyince o şahıs 'Öyleyse bana zekattan ver' dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber 'Allah zekat hususunda kendisi hüküm vermiş ve ne peygamberin ne de diğerlerinin hükmüne razı olmamıştır. Kendilerine zekat verilecek olanları sekiz kısma ayırmıştır. Eğer bu kısımlardan birisine giriyorsan sana da zekat veririz' buyurdu. Hz. Peygamber'in bu sözüyle de kalbime ikinci bir tereddüt saplandı. çünkü ben de zengindim ve Hz. Peygamber'den kavmimin zekatından birşeyler istemiştim. Hz. Peygamber namazı kıldırdıktan sonra, bana vermiş olduğu iki yazıyı alıp Hz. Peygamber'e götürdüm ve şöyle dedim: 'Ey Allah'ın Rasûlü! Beni bu iki vazifeden de affet!' Hz. Peygamber 'Niçin böyle söylüyorsun?' dedi. Şöyle cevaplandırdım: "Ey Allah'ın Rasûlü! Seni dinledim. 'Mü'min bir kişi için emirlikte hayr yoktur' buyurdunuz. Ben de Allah ve Rasûlü'ne iman etmiş birisiyim. diğer taraftan da 'Kim ihtiyacı olmadığı halde dilenirse bu onun başında bir, ağrı, karnında bir hastalıktır' dediniz. Ben senden kavmimin sadakalarından bir parça istediğim zaman zengindim'. Bu sözlerimi dinleyen Hz. Peygamber 'Bu böyledir, ister kabul et ister bırak!' buyurdular. Ben de 'Ey Allah'ın Rasûlü! Bırakıyorum' dedim. Hz. Peygamber 'O halde bana bu gelenlerin içinden bir kişi göster ki onu kendilerine emir yapayım' dedi. Ben de ona elçiler arasından birisini gösterdim. Hz. Peygamber de onu onlar üzerine emir olarak atadı (236).

Büceyr b. Zühreir b. Ebî Sülmâ'nın, Kardeşi Ka'b'a Mektup Yazması

Zühreir'in oğulları olan Ka'b ile Büceyr, Ebraku'l-Azzâf denilen suyun yanında konakladılar. Büceyr, kardeşi Ka'b'a 'Sen burada bekle. Ben şu kişiye (Hz. Peygamber'e) varayım ve onun dediklerini bir dinleyeyim' dedi. Ka'b orada bekledi. Büceyr de Hz. Peygamber'in yanına gitti. Peygamberimiz (s.a.v.) ona İslâm'ı anlattı. O da müslüman oldu. Bunu duyan Ka'b şu şiiri söyledi:

'Dikkat ediniz. Siz ikiniz benim şu mektubumu Büceyr'e götürünüz. Acaba o kişi sana neler söyledi? Ey başkalarının azabı ile azap olunasca! Seni öyle birşeyle ahlaklandırdı ki ne anneni ve ne babanı o ahlak üzerinde görmedim. Hiç bir kardeşin de o ahlak üzerinde bulunmuyordu. Ebubekir sana insanı aldatan bir kadehten içirdi'. O sana, kendisinin emredildiği o kadehten iki kez içirdi'.

Bu şiirler kulağına gittiğinde Hz. Peygamber onun kanını helal saydı ve 'Kim Ka'b'a rastlarsa onu öldürsün!' buyurdular. Büceyr bu durumu kardeşine yazdı ve ona şöyle dedi: 'Hz. Peygamber senin kanını helal saymıştır. Zannetmiyorum ama kurtulabilirsen kurtul!' Daha sonra Büceyr bir de şu mektubu yazdı. 'Şunu bil ki bir kimse gelir, Allah'tan başka ilah olmadığına ve Muhammed'in de O'nun Rasûlü olduğuna şahitlik ederse Hz. Peygamber onun bu şahitliğini kabul eder. Mektubum eline geçtiğinde müslüman ol ve gel!' Mektubu okuyan Ka'b, Hz. Peygamber'i öven meşhur kasidesini yazdı ve Medine'ye gelerek devesini Hz. Peygamber'in mescidinin önüne bağladı ve sonra mescide girdi. Hz. Peygamber ashabının ortasında oturuyordu. Hz. Peygamber tıpkı bir yemek sofrasındaki yemek kabı gibi ortada durmuş; sahabelerse onun etrafını halka şeklinde çevirmişlerdi. O bazan bir gruba bakıp onlarla konuşuyor, bazan da bir diğer gruba dönüp onlarla konuşuyordu. Bundan sonrasını Ka'b b. Zühreir'den dinleyelim: 'Devemi mescidin kapısına bağladım. İçeriye girdim. Hz. Peygamber'i sıfatlarıyla tanıdım. Cemaati yara yara varıp Hz. Peygamber'in yanına oturdum ve 'Müslüman olarak, şehâdet ederim ki Allah'tan başka ilah yoktur ve sen de Allah'ın Rasûlü'sün. Ey Allah'ın Rasûlü! Bana emniyet ver, eman ver!' dedim. Hz. Peygamber 'Sen kimsin?' deyince, 'Ben, Ka'b b. Zühreir'im' dedim. Bunun üzerine Hz. Peygamber 'Onları söyleyen sen misin?' dedikten sonra Ebubekir-i Sıddık'a dönüp baktı ve 'Ka'b nasıl demişti?' diye sordu. Ebubekir daha önce söylemiş olduğum şiirimin son satırını okudu: 'Ebubekir sana insanı aldatan bir kadehten içirdi. O sana kendisinin emredildiği o kadehten iki kez içirdi'. Ebubekir bunları okuduktan sonra ben Hz. Peygamber'e 'Ey Allah'ın Rasûlü! Ben böyle söylemedim' dedim. 'Peki sen nasıl söyledin?' buyurdular. 'Ebubekir kandırıcı bir kadehten sana içirdi. Sana birinci ve ikinci defalarda kana kana içirdi' demiştim' dedim. Bunu söylediğimde Hz. Peygamber 'Allah'a and içerim ki o me'mundur, yani emindir!' buyurdular. Sonra Hz. Peygamber bana kendisi hakkında yazmış olduğum kasidemi baştan sona okuttu (237).

- Hz. Peygamber Ka'b b. Zühreir'e Medine'deki mescidinde Banet Suad kasidesini okuttu. Ka'b 'Muhakkak Peygamber bir kılıçtır ki onunla insan nurlanır. O, Allah'ın Kureyş kabilesi içinden çıkarmış olduğu kınından çekilmiş kes'kin kılıcıdır. O cemaatin sözcüsü de müslüman olduktan sonra, artık buradan ayrılınız' sözlerini söylerken, Hz. Peygamber onu dinlemelerini söylemek maksadıyla elleriyle işaret ediyordu. Büceyr b. Zühreir kardeşi Ka'b b. Zühreir b. Ebî Sülmâ'ya bir mektup yazdı. Bunda onu korkutuyor, İslâm'a davet ediyor ve şu şiirleri yazıyordu: 'Bu mektubumu Ka'b'a kim tebliğ edecektir. Acaba batıl diye kinadığın davaya gelmez misin? Çünkü o daha kuvvetlidir. Bir olan Allah'a gel. Uzzâ ve Lat'a değil. Müslüman olduğun zaman kurtulur ve sağlam kalırsın. Bir gün gelecektir ki hiç kimse ateşten yakasını sıyıramayacaktır. Bu ateşten ancak kalbi temiz ve kendisi müslüman olanlar kurtulacaktır. Zühreir'in dinine gelince, onun dini bir hiçtir ve batıldır. Ebu Sülmâ'nın dini bana sonsuza dek haramdır (238).

Halid b. Velid'in Fars Halkına Mektup Yazması

- Halid b. Velid, Fars halkına bir mektup yazarak onları İslâm'a davet etti. Mektupta şunlar yazıyordu:
"Rahman ve rahim olan Allah'ın adıyla!

Bu mektup Halid b. Velid'den Rüstem, Mehran ve Fars halkı ordusuna! Selam hidâyete tâbi olanların üzerine olsun! Bunlardan sonra, biz sizi İslâm'a davet ediyoruz. Eğer İslâm'a girmek istemezseniz zelim kimseler olarak bize haraç veriniz. Eğer bunu da yapmayacak olursanız bizim öyle bir ordumuz vardır ki siz içkiyi nasıl seviyorsanız onlar da Allah yolunda şehit olmayı, öldürülmeyi seviyorlar. Selam hidâyete tâbi olanların üzerine olsun! (239).

Halid b. Velid'in Medâyin Halkına Mektup Göndermesi

- Beni Bukayle kabilesi Halid b. Velid'in Medâyin halkına gönderdiği mektubu okuyunca şaşırıp kaldılar, ne yapacaklarını bilemediler. Bu olay hicretin onikinci yılında olmuştur.

"Halid b. Velid'den Fars halkının kumandanlarına!

Selam hidâyete tâbi olanların üzerine olsun! Bunlardan sonra, saltanatınızı elinizden alıp birliğinizi paramparça eden Allah'a hamdolsun. O sizin hilenizi etkisiz kıldı. Şunu da biliniz ki kim bizim namazımızı kılıp, kıblemize yönelir ve kestiğimizden de yerse o müslümandır ve bizim için geçerli olan herşey onlar için de geçerlidir. Bunlardan sonra bu mektubum size geldiğinde rehinelerinizi gönderiniz ve benimle zimmet aktı yapınız. Aksi takdirde kendisinden başka ilah olmayan Allah'a yemin ederim ki üzerinize sizin hayatı sevdiğiniz gibi ölümü seven bir kavim göndereceğim (240).

Halid b. Velid'in Hürmüz'e Mektup Göndermesi

- Halid b. Velid, Yemâme'deki Ezâzibe Ebî ez-Ziyâzibe üzerine yürümeden önce o sıralarda Fars hududlarını koruyan orduların kumandanı olan Hürmüz'e şu mektubu yazdı:

"Müslüman ol, kurtul! Veyâ kendin ve kavmin için zimmet aktı yap ve harac vermeyi kabul et. Aksi takdirde ancak kendi nefsini kınayabilirsin. Yani suç senindir. Ben üzerinize sizin hayatı sevdiğiniz kadar ölümü seven bir kavim ile geliyorum" (241).

- Halid, Irak arazisinin bir kısmını zaptettikten sonra Hîre halkından bir kişiyi çağırdı. Onunla Medâyin'de bulunan Farşlılara bir mektup gönderdi. Onlar oraya Erdeşîr'i öldürme hususunda yardımlaşmak için değişik yerlerden gelmişlerdi. Onlar Behmen Câzeveyh'i Bühresir'e öncü olarak göndermişlerdi. Behmen Câzeveyh'in beraberinde Ezâzibe isminde kendisine benzeyen birisi de vardı. Salûbâ da bir kişiyi çağırdı ve ona iki mektup verdi. Bunların biri ileri gelenlere diğeri ise halka idi. Halka yollanacak olan mektup Hireli bir kişi ile gönderildi. Diğeri ise Vebatlı biri ile yollandı. Halid, Hîre halkından olan elçiye 'İsmin nedir.' diye sordu. Elçi 'İsmim Mürre'dir (acı)' dedi. Halid 'Şu mektubu al, Fars halkına götür. Kimbilir belki Allah onların yaşantılarını acı kılar ya da müslüman olarak Allah'ın hükmüne dönüş yaparlar' dedi. Halid, Salûbâ'nın bulduğu elçiye de 'Adın nedir' diye sordu. O da 'Adım Hizkil'dir' dedi. Hz. Halid 'Şu mektubu al! Ey Rabb'im! Onların canlarını al!' diye beddua etti. İşte mektuplar:

"Rahman ve rahim olan Allah'ın adıyla! Velid oğlu Halid'den Fars liderlerine! Bunlardan sonra; Allah'a hamdolsun ki O sizin düzeninizi çözüp hilelerinizi gevşetti. İttifakınızı bozdu. Şayet Allah Teâlâ bunu yapmamış olsaydı hakkınızda daha kötü olurdu. Gelin, bizim dinimize girin! O zaman sizi topraklarınızda serbest bırakır başkalarının topraklarına gideriz. Aksitakdirde siz istemeseniz de bu olacaktır. Hem öyle bir kavmin eliyle olacaktır ki sizin hayatı sevdiğiniz gibi onlar da ölümü severler".

"Rahman ve rahim olan Allah'ın adıyla! Halid bin Velid'den Fars kumandanlarına! Bunlardan sonra; müslüman olunuz, kurtulunuz! Olmadığınız takdirde zimmet aktı yapınız ve cizye veriniz. Ya da üzerinize öyle bir ordu ile gelirim ki sizin şarap içmeyi sevdiğiniz gibi onlar da ölümü severler" (242).

41. FASIL: HZ. PEYGAMBER DEVRİNDE SAHABENİN SAVAŞLARDA İNSANLARI ALLAHA DAVET ETMESİ

el-Hâris b. Müslim et-Temîmî'nin Savaşta İnsanları Allah'a Davet Etmesi

- Hz. Peygamber bizi bir askeri birlikle gönderdi. Hücum edeceğimiz yere vardığımızda atımı sürerek önde giden arkadaşlarıma yetiştim. Biraz ilerleyince Ranîn denilen yerde bir kabile ile karşılaştık. Onlara 'Lâilâheillallah' demek suretiyle kanınızı bizden koruyunuz!' dedim. Onlar da bunu söylediler. Arkadaşlarım beni kınadılar. Bana 'Bizi, elimize düşen ganimetten mahrum bıraktın' dediler. Döndüğümüzde durumu Hz. Peygamber'e anlattılar. Hz. Peygamber beni çağırttı ve bu yaptığımı çok beğendi. Bana şöyle dedi: 'Şunu bil ki Allah Teâlâ onların her biri için sana şu kadar sevab yazmıştır!' Ben onların iman etmelerinin sebebi olmuşum. Sonra Hz. Peygamber bana şöyle dedi: 'Senin için bir mektup yazıp benden sonra gelen müslümanların imamlarına seni tavsiye edeceğim'. Dâha sonra bir mektup yazarak mühürlendi ve bana verdi ve şöyle buyurdu: "Sabah namazını kıldığın zaman hiç kimse ile konuşmazdan önce yedi kere 'Allâhümme ecirni mine-n nâr!' (Ey Allah'ım! Beni ateşteakoru!) de. Eğer o gün ölecek olursan Allah Teâlâ seni ateşten koruyacaktır. Akşam namazını kıldığında da yine kimse ile konuşmazdan önce aynı kelimeleri yedi defa söyle. Eğer o gece ölürsen Allah Teâlâ seni ateşten korur". Hz. Peygamber'in vefatından sonra ben bu mektubu Ebubekir-i Sıddık'a götürdüm. O beni emir kıldı ve üzerine mühür vurdu. Ondan sonra Hz. Ömer'e götürdüm. O da aynısını yaptı. Sonra Hz. Osman geldi. Mektubu ona da götürdüm, o da daha öncekiler gibi davrandı (243).

Ka'b b. Umeyr el-Gıfârî'nin Savaş Sırasında İslâm'a Davet Etmesi

- Hz. Peygamber, Ka'b b. Umeyr el-Gıfârî'yi onbeş kişilik bir askerî birlikle Şam sınırına gönderdi. Onlar orada Suriyeli büyük bir düşman grubuyla

karşılaştılar. Onları İslâm'a davet ettiler, fakat düşman davete icabet etmedi ve ok atmak suretiyle sahabelere karşılık verdiler. Bunun üzerine aralarında şiddetli bir savaş başladı. Sonunda biri hariç sahabelerin hepsi şehit düştü. O bir kişi de ağır yaralı olarak

diğerlerinin yanında yatıyordu. Gece, serinlik basınca kalkıp Hz. Peygamber'e gitti. Hz. Peygamber de üzerlerine asker göndermek istedi. Ancak o yaralı sahabe onların başka bir yere gittiklerini söyleyince bundan vazgeçti (244).

İbn Ebî el-Avcâ'nın Savaşta İnsanları Davet Etmesi

- Hz. Peygamber hicretin yedinci senesi Zilhicce ayında, daha önce kararlaştırılmış olan umreyi yaparak döndü. Sonra İbn Ebî el-Avcâ es-Sülemî'yi elli kişilik bir birlikle gönderdi. Bu birliğin üzerlerine gönderildiğini kavmin casusu koşarak sahabelerin gelişini onlara haber verdi. Onlar da büyük bir ordu topladılar. İbn Ebî el-Avcâ ile diğer sahabeler oraya ulaştıklarında bunları karşılarında savaşa hazır bir halde buldular. Savaşa girişmezden önce onları İslâm'a davet ettiler. Onlarsa bu teklife ok yağdırmak suretiyle cevap verdiler ve sahabelerin sözünü dinlemediler. 'Sizin davet ettiğiniz şeylere ihtiyacımız yoktur' dediler ve bir saat boyunca ok yağdırdılar. Karşı tarafa hiç durmadan yardım geliyordu. Sahabeleri her taraftan sardılar. Sahabeler de kendilerini çok şiddetli bir şekilde müdâfaa ettiler. Sonunda sahabelerin çoğu şehit düştü. İbn Ebî el-Avcâ da çok yara almıştı. Buna rağmen şehit olmayan diğer sahabelerle birlikte hicretin sekizinci senesi Safer ayı başlarında Medine'ye geldi (245).

42. FASIL: HZ EBUBEKİR DÖNEMİNDE SAHABELERİN SAVAŞTA İNSANLARI İSLÂMA DAVET ETMELERİ VE BU HUSUSTA EBUBEKİR'İN KOMUTANLARINA EMİRLER VERMESİ

Hiz. Ebubekir'in Şam'a Ordu Gönderirken Komutanlarına İnsanları Davet Etmelerini Emretmesi

'Ey Allah'ın Rasûlü'nün halifesi! Sen yürüyorsun, biz ise hayvanlar üzerindeyiz; bu nasıl olur?' dediler. Hiz. Ebubekir 'Ben bu adımlarımı Allah yolunda atılmış adımlar olarak kabul ediyorum' dedi. Sonra onlara şu tavsiyelerde bulundu: 'Size önce Allah'ın takvasını yani O'ndan sakınmayı, korkmayı tavsiye ediyorum. Allah yolunda savaşınız. (Dünya için değil). Allah'ı inkar edenlere savaş açınız. Allah kendi dinine yardım edecektir. Sakın ganimet malından çalmaya kalkışmayınız. Hile yapmayınız ve korkmayınız; yeryüzünde fesat çıkarmayınız. Size emredileni yerine getirip isyan etmeyiniz. Müşriklerle karşı karşıya geldiğinizde onları şu üç şeye davet ediniz: Size icâbet edecek olurlarsa serbest bırakınız ve onlarla savaşmayınız. Onları İslâm'a davet ediniz. Eğer icâbet ederlerse kabul ediniz. Sonra onlara kendi memleketlerinden muhacirlerin memleketine göç etmelerini söyleyiniz. Eğer bu göçe razı olurlarsa onlara söyleyiniz ki muhacirler için geçerli olan herşey onlar için de geçerli olacaktır. İslâm'a girerler, fakat muhacirlerin yurdu yerine kendi yurtlarında kalmayı seçerlerse onlar da müslümanların göçebelere gibidir. Onlar için de Allah'ın mü'minler üzerine farz kıldığı hükümler icra edilecektir. Ancak müslümanlarla cihada çıkıncaya kadar kendilerine fey' ve ganimetten hiç bir pay yoktur. İslâm'a girmeyi reddederlerse onları haraç vermeye çağırınız. Bunu kabul edecek olurlarsa onlarla yine savaşmayınız. Yok eğer buna da yanaşmazlarsa Allah'tan yardım dileyerek onlarla savaşınız. Hurma ağaçlarını kesip yakmayınız. Hayvanları öldürmeyiniz; meyveli ağaçlara dokunmayınız! Kiliseleri yıkmayınız! Çocukları, ihtiyaçları ve kadınları öldürmeyiniz! Siz kendilerini ibadethanelere adanmış bazı kimselere rastlayacaksınız. Onları kendi halleriyle başbaşa bırakınız, onlara dokunmayınız! Başları ortasına şeytanın yuvayıptığı, yani başlarının ortasını tıraş edip diğer taraflarını bırakan bazı kimselere rastlarsanız böylelerinin boyunlarını vurunuz; çünkü bu bir paroladır (246).

Hiz. Ebubekir'in Mürtedlerle Savaşa Gönderdiği Halid b. Velid'e Emir Vermesi

Hiz. Ebubekir, Arap mürtedleriyle savaşmak için gönderdiği Halid b. Velid'e şu emri verdi: 'Onları İslâm davasına davet et. Leh ve aleyhlerinde olan şeyleri kendilerine açıkla. Onların hidâyete ermeleri senin için herşeyden daha önemli olmalıdır. İster kırmızı, isterse de siyah renkli olsun, her kim sana icâbet ederse bu ondan kabul edilecektir. Zira sen ancak Allah'ı inkar edenleri O'nun dinine döndürmek için savaşıyorsun. İslâm'a davet edilen bir kimse icâbet eder ve imanını açıklarsa artık hiç kimsenin ona dokunmaya hakkı yoktur. Onu ancak Allah Teâlâ hesaba çekebilir'. Bundan sonra Hiz. Ebubekir, Halid'e mürted olup da davet edildiği halde müslümanlığa dönmeyenlerin öldürülmesini emretti (247).

Halid b. Velid'in Hîrelileri Savaşta Önce Davet Etmesi

- Halid b. Velid Hîre'ye vardığında oranın ileri gelenleri vali Kabîsa b. İyas b. Hayye et-Tâî ile birlikte onu karşılamaya çıktılar. Kabîsa, Numan b. el-Münzir'in ölümü üzerine Kısra tarafından Hîre'ye vali olarak atanmıştı. Halid b. Velid onlara şöyle dedi: 'Sizi Allah'a ve İslâm'a davet ediyorum. Eğer bu davete icâbet ederseniz müslümanlardan olursunuz. O zaman müslümanlar için geçerli olan şeyler sizin için de geçerli olacaktır. Buna yanaşmazsanız haraç vereceksiniz. Haraç da vermeyecek olursanız, ben bir orduyla geldim ki onlar sizin hayata olan bağlılığınızdan çok daha fazla ölüme isteklidirler. Allah aramızda hüküm verinceye kadar sizinle cihat ederiz'. Bunun üzerine Kabîsa 'Seninle savaşmak istemiyoruz. Biz dinimizi terk etmeyeceğiz; fakat sana haraç vereceğiz' dedi. Böylece doksan bin dirhem haraçla barış yapıldı (248).

- Halid b. Velid, Hîrelilere şöyle dedi: 'Sizi İslâm'a, Allah'tan başka ilah olmadığına, O'nun tek olduğuna, Muhammed'in de O'nun kulu ve Rasûlü olduğuna şahitlik yapmaya; namazı kılmaya, zekatı vermeye, İslâm'ın hükümlerine razı olmaya davet ediyorum. Bunları kabul ederseniz müslümanlar için geçerli olan şeyler sizin için de geçerli olacaktır'. Onlardan Hânî diye birisi 'Bunları kabul etmeyecek olursak ne olacaktır?' diye sordu. Halid 'Bu durumda ellerinizle haraç vermek zorunda kalacaksınız' dedi. Bunun üzerine Hânî şöyle sordu: 'Bunu da yapmazsak ne olur?' Halid buna da şu şekilde cevap verdi: 'Haraç da vermezseniz sizi öyle bir kavimle çiğnerim ki sizin yaşamı sevdiğiniz kadar onlar da ölümü severler'. Hânî 'O halde bu gece bize mühlet ver de düşünelim' dedi. Hiz. Halid de onlara mühlet verdi. Ertesi sabah Hânî gelerek Halid b. Velid'e 'Biz kendi aramızda haraç vermek üzere anlaştık; sulh yapalım' dedi (249).

- Yermük savaşında iki ordu karşı karşıya geldiğinde Ebu Ubeyde ile Yezid b. Ebî Süfyan yanlarına Dırar b. el-Ezver, el-Hâris b. Hişam ve Ebu Cendel b. Süheyli de alarak düşmana doğru gittiler ve 'Emirinizi görmek istiyoruz' diye bağırıyorlardı. Bunun üzerine onları Herakliyüs'ün kardeşi Tezâruk'un yanına götürdüler. Tezâruk ipekten yapılmış bir çadır içerisinde oturuyordu. Sahabeler 'Biz bu çadıra girmeyi helal görmüyoruz' dediler. O zaman Tezâruk onlar için dışarıya sergiler yayılmasını istedi. Çadırın dışarısına ipekten sergiler yayıldılar. Sahabeler yine 'Biz ipek üzerinde oturmayız' dediler. Nihayet sahabelerin istediği bir yerde oturarak sulh

hususunda aralarında anlaşmaya çalıştılar. Sahabeler onları Allah’a davet ettikten sonra ordularına geri döndüler. Fakat barış gerçekleşemedi (250).

H. Halid’in Yermük Günü Rum Emirlerinden Cerce’yi İslâm’a Davet Etmesi ve Onun da Müslüman Olması

- Yermük günü, düşman kumandanlarından biri olan Cerce ileri çıkarak Halid b. Velid’le konuşmak istediğini söyledi. Halid de bunu kabul ederek ona doğru ilerledi. Birbirlerine o kadar yaklaştılar ki atlarının boyunları neredeyse birbirine değecekti. Cerce ‘Ey Halid! Senden birşey isteyeceğim; fakat bana doğruyu söyleyeceksin. Çünkü hür bir insan asla yalan söylemez. Beni kandırmayacaksın; çünkü kerem sahibi, şerefli bir insan kendisine Allah ile yemin verdiren bir kimseyi kandırmaz. Acaba Allah sizin peygamberinize gökten bir kılıç indirdi de o da bu kılıcı sana verdiği için mi önüne her çıkamı hezimete uğrattıyorsun?’ dedi. Hz. Halid ‘Hayır!’ deyince Cerce ‘Peki niçin sana ‘Allah’ın kılıcı’ (seyfullah) ismi verilmiştir?’ diye sordu. Hz. Halid ‘Allah bize peygamberini gönderdi. O da bizi Allah’a davet etti. Biz hepimiz ondan ürktük ve kendisinden uzaklaştık. Sonra bir kısmımız onu tasdik etti ve kendisine tâbi oldu. Bir kısmımızsa onu yalanladı. Ben de onu yalanlayan ve ondan uzaklaşanlar arasındaydım. Sonra Allah Teâlâ bizi kalblerimizden ve perçemlerimizden yakaladı; bize onun vasıtasıyla hidâyet verdi. Sonunda onâ biat ettik. Hz. Peygamber ‘Sen Allah’ın müşrikler üzerine çekilen kılıçlarından bir kılıçsın’ dedi ve bana yardım etmesi için Allah’a dua etti. İşte o zamandan beri insanlar bana ‘Allah’ın kılıcı’ demektedirler. Ben müslümanların müşriklerle karşı en sert olanlarındanım’ deyince Cerce ‘Ey Halid! İnsanları neye davet ediyorsunuz?’ dedi. Halid ‘Biz insanları Allah’tan başka ilah olmadığına ve Muhammed’in de O’nun kulu ve Rasûlü olduğuna davet ediyoruz. Bir de Allah katından gelenleri (Kur’an’ı) ikrar etmeye çağırıyoruz’ dedi. Cerce ‘Peki sizin bu davetinize icâbet etmeyen kimse ne yapacaktır?’ dedi. Halid b. Velid ‘Haraç verecektir; biz de onu koruyacağız’ dedi. Cerce ‘Haracı vermediğitakdirde ne olacaktır?’ diye sorunca Halid şu cevabı verdi: ‘Önce, kendisine savaş açtığımızı ona bildiririz. Daha sonra da onunla savaşırız’. Bu kez Cerce şunu sordu: ‘Size icabet eden ve emrinize girenin konumu nedir?’ Bu soruya karşı Hz. Halid şunları söyledi: ‘Allah’ın farz kıldığı şeylerde hiç bir farkımız yoktur. Büyük-küçük hepimiz eşitiz’. Cerce yine sordu: ‘Sizin dininize bugün giren bir kimse için ne kadar mükâfat vardır? Size verilen mükâfat ve âhiret azığı onun için de geçerli midir?’ Halid ‘Evet; hatta o bizden daha üstündür’ dedi. Cerce ‘Siz İslâm’ı ondan daha önce kabul ettiğiniz halde nasıl eşit olabiliyorsunuz?’ diye sordu. Halid b. Velid ise buna şöyle cevap verdi:

‘Biz bu emri zorla kabul ettik. Biz peygamberimize o henüz hayattayken biat ettik. O sırada ona göklerden haberler geliyordu. O da bunları bize haber veriyor; mucizeler gösteriyordu. Bizim gördüğümüzü gören bir kimsenin bu dine girmesi, işittiklerimizi işiten bir kimsenin müslüman olması, biat etmesi çok normaldir. Fakat size gelince, siz bizim gördüklerimizi göremediğiniz gibi bizim işittiğimiz şeyleri de işitmemişsinizdir. Bizim bildiğimiz olağanüstü delil ve hüccetleri de bilmiyorsunuz. İşte bu yüzdendir ki sizden biriniz hakkıyla ve hâlis niyetle bu dine girerse bizden daha üstün olur’. Bunları dinleyen Cerce ‘Sana Allah ile yemin verdiriyorum; bana doğrusunu söyle, beni kandırmaya çalışmıyorsun değil mi?’ deyince Halid b. Velid ‘Allah’a yemin ederim ki, sana doğruyu söyledim. Bu konuda Allah Teâlâ vekilimiz olsun’ dedi. Bunun üzerine Cerce, başındaki miğferi attı ve Halid’le beraber İslâm ordusuna katıldı ve Halid’e ‘Bana İslâm’ı öğret!’ dedi. Halid onu çadırına götürdü. Yıkınması için ona bir testi su getirildi. Sonra birlikte iki rekat namaz kıldılar. Rum ordusu, Cerce’nin Halid b. Velid’e gidişini gördüklerinde bunu bir harp taktığı zannederek saldırıya geçtiler. Müslümanları bulundukları yerlerden geri çekilmeye zorladılar. Bunun sonucundakoruyucu birlikler dışındaki tüm müslüman askerleri yerlerini terk ettiler. Koruyucu birliklerin kumandanı Ebu Cehil’in oğlu Hz. İkrime ile Hâris b. Hişam’dı. Halid’le Cerce atlarına bindiler. O sırada Rum askerleri de müslümanların arasına dalmışlardı. Müslümanlar haykırarak saldırıya geçtiler; bu saldırı karşısında Rumlar İslâm mevzilerini terkederek eski yerlerine çekilmek zorunda kaldılar. En nihayet Halid b. Velid müslümanlara genel hücum emri verdi. İki ordu bir anda kılıç kılıca geldiler. Halid ile Cerce gündüzün başlangıcından güneşin batışına yakın zamana kadar çarpıştılar. Müslümanlar öğle ve ikindi namazlarını ima ile kıldılar. Cerce ağır bir şekilde yaralandı ve şehid düştü. Allah’a ancak Halid’le beraber kıldığı iki rekat namazla gitti (251).

- Halid b. Velid, askerlerine hitapta bulunarak onları Acemlerin memleketlerini fethetmeye teşvik etti. Arap memleketlerinin değersizliğinden bahsederek şöyle dedi: ‘Şu yiyecekleri görüyor musunuz?’ Allah’a yemin ederim ki şu, Allah yolundaki cihat ve insanları O’nun dinine davet etme emri olmasa dahi, sırf geçimimiz için bu memleketleri ele geçirmeye uğraşmamız gerekecek. Biz bunları elde etmeye herkesten çok layığız. Sizden ve sizin şu anda yapmakta olduğunuz savaştan geri kalanlara yalnızca açlık ve sefaleti bırakacağız (252).

43. FASIL: SAHABELERİN HZ. ÖMER ZAMANINDA SAVAŞTA İNSANLARI ALLAH VE RASÛLÜNE DAVET ETMESİ VE HZ. ÖMERİN BU HUSUSTA KUMANDANLARINA EMİR VERMESİ

H. Ömer’in Bir Mektupla Sa’d b. Ebî Vakkas’a Halkı Üç Gün İslâm’a Davet Etmesini Söylemesi

- Hz. Ömer, Sa’d b. Ebî Vakkas’a şunları yazdı:

‘Ben daha önce sana savaşmadan önce insanları, üç gün İslâm’a davet etmen için bir mektup yazmıştım. Kim savaştan önce davetine icabet ederse o artık müslümanlardan birisidir. Müslümanlar için geçerli olan herşey onun için de aynen geçerlidir. Alınan ganimetlerden onun da bir payı vardır. Kim de bu çağrına savaştan veya hezimete uğradıktan sonra icabet edecek olursa onun malı müslümanlar için bir ganimettir. Çünkü müslümanlar bu malları onun İslâm’ı kabulünden önce ele geçirmişlerdir. İşte bunlar benim sana olan emirlerimdir (253).

Selmân-ı Fârisî’nin Beyaz Köşk Gününden Önceki Üç Günde İnsanları Davet Etmesi

- Selmân-ı Fârisî komutası altındaki bir grup İslâm askeri Fars kasırlarından birini kuşattılar. Askerler Selmân-ı Fârisî’ye şöyle dediler: ‘Ey Ebâ Abdillah! Onlara saldırmayacak mıyız?’ Selmân ‘Önce bana fırsat veriniz, onları Hz. Peygamber’den işittiğim şekilde davet edeyim’ dedi. Daha sonra Selmân-ı Fârisî, Farşlılara hitâben şunları söyledi:

‘Ben Fars asıllıyım, yani sizden birisiyim! Buna rağmen Arapların bana itaat ettiğini görmüyor musunuz?’ Eğer siz de müslüman olursanız lehte veya aleyhte bizim için geçerli olan şeylerin aynısı sizin için de geçerli olacaktır. Eğer müslüman olmaz ille de

dininizde ısrar edecek olursanız sizi dininizde serbest bırakırız. Ancak bu durumda zillet içerisinde bizlere cizye vermek zorunda kalacaksınız’. Daha sonra Hz. Selmân Fars diliyle onlara birşeyler söyledi ve ‘Cizye verecek olursanız hiç de övülecek kimseler olmazsınız. Diğer taraftan vermeyecek olursanız sizinle eşit şartlar altında savaşırız’ dedi. Bunun üzerine Farslılar ‘Biz iman edip cizye verecek kimseler değiliz. Sizinle savaşacağız’ dediler. Müslümanlar Hz. Selmân’a müracaat ederek ‘Ey Ebâ Abdillâh! Onlarla savaşmayacak mıyız?’ diye sordular. Selmân yine ‘Hayır!’ dedi. Selmân-ı Fârisî aynı şekilde onları üç gün İslâm’a davet etti. Sonra ‘Haydi, onlarla savaşınız!’ dedi. Bunun üzerine İslâm ordusu hücum ederek kaleyi fethettiler (254).

Kadisiye Savaşında Numan b. Mukarrin ve Arkadaşlarının Rüstem’i Dine Davet Etmeleri

- Sa’d b. Ebî Vakkas içlerinde Numan b. Mukarrin, Furat b. Hayyan, Hanzele b. er-Rebî’ et Temîmî, Utârid b. Hâcib, Eş’as b. Kays, Muğîre b. Şûbe ve Amr b. Ma’dikerb gibi kumandanların da bulunduğu bir grubu onu İslâm’a davet etmek üzere Rüstem’e gönderdi. Rüstem onlara ‘Sizi buralara kadar getiren şey nedir?’ diye sordu. Onlar da şöyle cevap verdiler: ‘Allah sizin memleketinizi bize vereceğine, kadınlarınızı ve çocuklarınızı esirlerimiz yapacağına ve mallarınızın da bizim olacağına dair söz vermiştir. İşte bundan dolayıdır ki buralara kadar geldik. Bütün alacağımızı bize vaaddettiğinden ötürü buraya geldik. Biz bunlarda zerre kadar tereddüt etmeyiz’. Gerçekten de Rüstem daha önce rüyasında gökten bir meleğin yere inerek Fars ordularının silahlarını mühürledikten sonra bunların hepsini Hz. Peygamber’e verdiğini, Hz. Peygamber’in de bu silahları Hz. Ömer’e verdiğini görmüştü (255).

Muğîre b. Şûbe’nin Rüstem’i Allah’a Davet Etmesi

Seyf (bin Amire et Tamimi) şeyhlerinden, yani hocalarından rivayet ediyor: İki ordu karşı karşıya geldiklerinde Fars kumandanı Rüstem, İslâm kumandanı Sa’d b. Ebî Vakkas’a bir elçi göndererek onun vasıtasıyla ‘Bana içinizden akıllı, sorularına cevap verebilecek birisini gönder!’ demişti. Kumandan Sa’d b. Ebî Vakkas da ona Muğîre b. Şûbe’yi gönderdi. Muğîre, Rüstem’in yanına vardığında Rüstem ona şunları söyledi:

‘Siz bizim komşumuzsunuz. Size birçok iyilikler yaptık. Başkalarının size eziyette bulunmasına engel olduk. Memleketinize dönünüz. Ülkemize gelerek

ticaret yapmanıza engel olmayacağız!’ Muğîre ise ona şu cevabı verdi: “Biz dünyayı istemiyoruz. Bizim gayemiz ve isteğimiz âhirettir. Allah bize bir peygamber gönderdi ve ona şöyle buyurdu: ‘Benim dinime inanan kimselerin başına şu taifeyi musallat edeceğim. İmansızlardan, onların elleriyle intikam alacağım. Bana itaat ettikleri sürece ben de her zaman için onları gâlip getireceğim. Kim benim gönderdiğim hak dinden yüz çevirecek olursa o zelim olur. Kim de bu dine sımsıkı sarılırsa o da aziz olur!’ ”. Rüstem ‘Peki o din nasıl birşeydir?’ diye sordu. Muğîre bunu şöyle cevaplandırdı: ‘O dinin, kendisi olmadığında ayakta duramayacağı direği Allah’tan başka ilah olmadığına ve Muhammed’in de O’nun Rasûlü olduğuna şahitlik edip Muhammed’in Allah katından getirmiş olduğu şeylerin hepsini kabul etmektir’. Bunun üzerine Rüstem ‘Bu ne güzel birşeydir’ dedi. Arkasından, ‘Peki başka birşey var mı?’ diye ekledi. Muğîre de ‘İnsanları kula kulluktan kurtarıp onların Allah’a ibadet etmelerini sağlamaktır’ dedi. ‘Bu da çok güzeldir; peki daha başka birşey var mıdır?’ diye sordu. Muğîre ‘İnsanlar Âdem’in oğullarıdır. Onlar aynı ana-babadan gelen kardeşlerdir’ dedi. Rüstem ‘Bu da güzeldir’ dedikten sonra şöyle devam etti: ‘Söyler misin? Eğer dininize girersek bizimmemleketimizden gidecek misiniz?’ Muğîre ‘Evet, Allah’a yemin ederim ki müslüman olursanız ülkenize ancak ticaret maksadıyla ya da bir ihtiyaç dolayısıyla geleceğiz’ dedi. Rüstem ‘Bu da çok güzel birşeydir’ dedi. Muğîre’nin çıkışından sonra Rüstem, Farslıların ileri gelenlerini çağırarak bu konuyu onlarla konuştu. Onlarsa buna şiddetle karşı çıktılar ve ‘Bu dine girmeyiz’ dediler. Allah onları çirkinleştirsün, rezil etsin; zaten etmiştir de.

Rib’î b. Âmir’in Rüstem’i İslâm’a Davet Etmesi

Sonra Sa’d b. Ebî Vakkas yine Rüstem’in isteği üzerine ikinci bir elçi daha göndermiştir. Bu kişi Rib’î b. Âmir’dir. Rib’î, Rüstem’in huzuruna çıktı. Rüstem’in bulunduğu çadır altın işlemeli sergilerle süslenmişti. Yerlere ipekli yaygılar açılmış, her tarafa yakutlar ve çok kıymetli inciler takılmıştı. Rüstem’in başında çok değerli taşlarla süslenmiş bir taç olup kendisi de altundan yapılmış bir taht üzerinde oturuyordu. Rib’î b. Âmir ise kaba elbiseler içerisindeydi ve küçük bir ata binmişti. Rüstem’in yaygılarını çiğneyinceye kadar da atından inmedi. Biraz daha ilerledikten sonra atından indi ve onu bir yere bağladı. Silahı boynunda, zırhı sırtında, miğferi de başında olduğu halde Rüstem’e doğru yöneldi. Ona silahını bırakmasını söylediler. O da ‘Ben size kendiliğimden gelmedim. Siz çağırdığınız için buradayım. Mûsaade ederseniz bu şekilde girerim; aksi takdirde döner giderim’ dedi. Rüstem izin vermelerini emretti. Rib’î de elindeki mızrağına dayana dayana yürüdü. Mızrağının ucu yerdeki yaygıları delmekteydi. Rüstem ona ‘Sizi buralara kadar getiren şey nedir?’ diye sordu. Rib’î buna şöyle cevap verdi: ‘Allah bizleri insanları kula kutluktan kurtarıp Allah’a ibadete çağırmanızı, onları dünyanın darlığından onun genişliğine ve diğer dinlerin zulmünden kurtarıp İslâm’ın adaletine çıkarmamız için göndermiştir. Allah Teâlâ bizleri insanları kendi dinine davet etmemiz için görevlendirmiştir. Biz onu kabul eden kimselerden elimizi çeker ve geri döneriz. Onu kabul etmeyen kimselerle de Allah’ın va’di gerçekleşene dek savaşırız’. Bunun üzerine Rib’îye Peki, Allah’ın va’di nedir?’ diye sordular. O şöyle cevap verdi: ‘Allah’ın dinine girmeyenlerle savaşıp ölenler için cennet, geride kalanlar için de zaferdir’. Rüstem Rib’î’ye hitâben ‘Ben sizin sözünüzü dinledim. Peki bu işi bir müddet ertelemeye razı mısınız? Biz de bu arada bu söylediklerinizi dikkatle müzakere edelim’ dedi. Rib’î ‘Bir gün mü, iki gün mü’ Hangisini istersin?’ diye sorunca, Rüstem ‘Hayır, bir-iki gün değil. Biz âlimlerimize, reislerimize yazıp onlardan gelecek cevabı beklemek istiyoruz’ dedi. Bunun üzerine Rib’î ‘Hz. Peygamber bize savaş esnasında düşmana üç günden fazla mühlet vermememizi emretmiştir. Benim söylediklerime ve onların tavsiyelerine bak ve bu üçten birisini seç; bir, iki yahut da üç gün’ dedi. Rüstem ‘Sen onların efendisi misin?’ diye sorunca Rib’î şu cevabı verdi: ‘Hayır! Fakat müslümanlar tek bir vücut gibidir. Onların en düşük rütbelileri karşdakilerin en yüksek rütbelilerine korunma sözü verebilir’. Böylece Rüstem, kavminin ileri gelenleriyle bir toplantı yaparak onlara şöyle dedi: ‘Bu adamdan daha aziz bir kimse ve onun sözlerinden daha kuvvetli bir söz görüp işittiniz mi?’ Bunun üzerine orada bulunanlar ‘Allah korusun! Sonra sen bu adama meyledip de dinini terketmeyesin. Onun elbiselerine bakmıyor musun?’ dediler. Rüstem’se ‘Azap olunascılar! Elbiselerine değil fikrine bakınız. Konuşmasına, davranışlarına bakınız. Görüldüğü kadarıyla Araplar (müslümanlar) elbiselere pek önem vermiyorlar, onlar daha çok soy-sopları koruyorlar’ dedi.

Huzeyfe b. Mihsan ile Muğire b. Şûbe'nin İkinci ve Üçüncü Günlerde Rüstem'i Dine Davet Etmeleri

Rüstem ertesi günü Sa'd b. Ebî Vakkas'a birisini yolladı. Sa'd da o kişiyle birlikte Huzeyfe b. Mihsan'ı Rüstem'e gönderdi. O da Rib'i'nin söylediklerinin bir benzerini söyledi. Sa'd ona üçüncü gün Muğire b. Şûbe'yi gönderdi. Muğire güzel ve uzun bir konuşma yaptı. Konuşma sırasında Rüstem Muğire'ye şunları söyledi: 'Sizin topraklarımıza girişiniz balı gören sinek hikayesine benziyor. Şöyle ki sinek 'Beni bala ulaştırarak kimseye iki dirhem veririm' der. Balı gördüğünde içine dalıverir. Fakat daha sonra uçup gitmek isterse de bir türlü kurtulamaz. Bu kez de 'Beni kim kurtarırsa ona dört dirhem vereceğim' der. Sizin durumunuz ayrıca zayıf tilkininkine de benzer ki bu zayıf tilki bir delik bularak bir bağa girer. Bağ sahibi onu zayıf görünce merhamet edip dokunmaz. Fakat bir süre sonra semizlenip bağın birçok yerini darmadağın eder. Bağ sahibi bu sefer eline bir sopa alarak hizmetkarlarıyla birlikte onu bağdan çıkarmaya koşar. Bunu gören tilki kaçmak ister. Fakat çok şişmanladığı için ilk girdiği deliğe sığmaz. Bunun üzerine bağ sahibi ile hizmetçiler onu yakalarlar ve ölünceye kadar da sopalarla döverler. İşte siz de bizim memleketimizden bu şekilde çıkacaksınız' dedi. Daha sonra Rüstem öfkelenerek ateşe tapanların âdeti üzere güneşe yemin ederek 'Yarın sizinle savaşıcağım!' dedi. Muğire de 'Sen göreceksin!' dedi. Sonra Rüstem, muğire'ye şu teklifte bulundu: 'Her birinize birer elbise, komutanınıza da bin dinarla bir elbise ve bir at vereceğim. Buna karşılık siz de bizim ülkemizden çıkıp gideceksiniz'. Muğire ise 'Saltanatınızı zayıf düşürdükten, izzetinizi ayaklar altına aldıktan sonra mı çıkıp gideceğiz? Şunu bilmenizi isterim ki sizden, zelil kimseler olduğunuz halde cizye alacağız. Sizler, tüm direnmenize rağmen bizim kölelerimiz olacaksınız' dedi. Muğire'nin bu sözleri üzerine Rüstem çok öfkelendi (256).

Sa'd'ın Savaştan Önce Arkadaşlarından Bir Grubu Kendisini Dine Davet Etmek Üzere Kısra'ya Göndermesi

- Rüstem, Kadisiye'ye 120.000 askerle geldi. Arkasında da 80.000 kişilik bir yedek kuvvet vardı (257). Ayrıca orduda otuzüç tane de fil bulunuyordu. Bunların arasında eski Kısra'tardan Sâbûr'a ait bir fil de vardı ki bu diğerlerine oranla daha iri ve daha cesaretliydi. diğer bütün filler onu takip ederlerdi. Farslılar müslümanlara şöyle dediler: 'Siz bize karşı koyamazsınız. Ne kuvvetiniz ve ne de silahınız buna yeter. Bu memlekete niçin geldiniz? Geri dönünüz!' İslâm askerleri geri dönmeyeceklerini söylediler. Farslılar müslüman askerlerin ellerindeki oklara bakarak gülüyorlar ve onları iplik eğirme aletine benzeterek 'Dük! Dük!' diye alay ediyorlardı. Müslümanların geri dönmeyeceklerini anlayan İranlılar şöyle seslendiler: 'İçinizden bize buralara kadar niçin geldiğinizi açıklayacak bir akıllınızı gönderiniz!' Bu göreve Muğire b. Şûbe tâlip oldu. O doğruca Rüstem'in yanına gitti. Tahtında oturmakta olan Rüstem'in yanına oturdu. Bunu gören İranlılar mırıldanmaya, bağırıp çağırmaya başladılar. Bunun üzerine Muğire 'Bu tahtın üzerine oturmak ne beni yüceltir, ne de kumandanınızı alçaltır' dedi. Rüstem de 'Muğire doğru söylüyor' dedi ve 'Sizi buralara kadar getiren şey nedir?' diye sordu. Muğire buna şu cevabı verdi:

"Biz şer ve sapıklık içinde yüzen bir millettik. Allah bize bir peygamber gönderdi ve onun vasıtasıyla bizi hidâyete erdirdi. Yine onun vasıtasıyla bizlere bol rızık verdi. Bu verilen rızıklar arasında bir tanesi vardır ki o sizin memleketinizde yetişmektedir. Biz bunun tadına vardık ve aile efradımıza da bundan yedirdik. Bunun üzerine ailelerimiz bizlere şöyle dediler: 'Biz artık onsuz duramayız. Bizi bunların yetiştirdiği topraklara götürünüz ki bol bol yiyebilelim' (258). Rüstem 'Bunda ısrar edecek olursanız sizi öldürürüz' dedi. Muğire de 'Bizi öldürseniz bile bizcennete gideriz. Fakat biz sizi öldürecek olursak siz ateşe gidersiniz, geride kalanlarınız da bize haraç verir' dedi. Muğire'nin bu sözleri üzerine Fars askerleri mırıldanmaya, bağışmaya başladılar ve 'Bizimle sizin aranızda barış yapılmayacaktır!' dediler. Muğire de onlara 'Siz mi nehri geçerek bizim tarafımıza gelmek istersiniz yoksa biz mi size gelelim?' dedi. Rüstem de 'Biz size gelelim' dedi. Müslümanlar, onlar nehri geçinceye kadar beklediler. Sonra da hücum ederek onları perişan ettiler (259).

- Kadisiye günü Muğire b. Şûbe on kişiyle birlikte Fars kumandanına gönderildi. Muğire b. Şûbe elbisesini kuvvetli bir şekilde bağladı, yanına da bir kalkan aldı. Kararlaştırılan yere vardılar; diğerleri de oraya geldi. Muğire kendisi için yere bir kalkan koydurdu ve onun üzerine oturdu. Gelen Fars elçisi 'Siz, ey Araplar! Ben sizin buraya geliş sebebinizi biliyorum. Siz memleketinde doyaya yiyecek bulamayan bir topluluksunuz. Gelin size ihtiyacınız kadar yiyecek verelim. Biz ateşe tapan bir kavimiz. Topraklarımızı kirleteceğinizden dolayı sizi öldürmek hoşumuza gitmiyor' dedi. Muğire de cevap olarak şunları söyledi: 'Allah'a yemin ederim ki bizi buraya getiren şey bu değildir. Evet, biz bir zamanlar taşlara, putlara tapan bir kavim idik. O sıralar tapığımız taştan daha güzelini bulduğumuzda elimizdekini atar, o bulduğumuz yeni taş tapardık. Herhangi bir rabb da tanımazdık. Nihayet Allah bize içimizden bir peygamber gönderdi. O bizi İslâm'a davet etti. Biz de ona tâbi olduk. Biz buraya yiyecek için gelmedik. Bize İslâm'ı terketmiş olan düşmanlarımızla savaşmak emri verildi. Tekrar ediyorum, biz yiyecek için gelmedik; aksine savaşılarınızı öldürüp çoluk-çocuğunuzu esir almak için geldik. Yiyecek bulamadığımız hakkındaki sözlerine gelince; hayatımıza yemin ederim ki yaşayabilecek kadar yemek bulamadığımız zamanlar olmuştur. Hatta bazan su da bulamazdık. Topraklarınıza geldik; burada bol yiyecek ve su bulduk. Andolsun ki ikimizdenbirinin oluncaya kadar da bu toprakları terke edecek değiliz'. Elçi Farsça olarak 'Doğru söyledi' dedi. Sonra Muğire'ye 'Yarın senin gözün çıkartılacaktır' dedi; fakat ertesi gün isabet eden bir ok kendi gözünü kör etti (260).

- Sa'd b. Ebî Vakkas arkadaşlarından bir grubu savaştan önce Allah'a davet etmek üzere Kısra'ya gönderdi. Onlar Kısra'nın yanına girmek için izin istediler. Gereken izin verildi. Ora halkı da sokağa çıkmış, sahabelerin kılık kıyafetlerine bakıyorlardı. Onların abaları omuzlarında, kamçıları da ellerinde idi. Ayaklarında ise nalınlar vardı. Halk onların zayıf atlarına ve yürüyüşlerine bakıyorlar ve 'Bu kişiler bizim bu kadar kalabalık ve silah bakımından gelişmiş ordularımızı nasıl mağlup edeceklerdir?' diye düşünüyorlardı. Sahabeler Kısra' Yazdecird'in huzuruna alındılar. Yazdecird edepsiz ve mağrur bir kişiydi. Sahabelere 'Şu elbiselerinizin, abalarınızın, nalın ve kamçılarınızın isimleri nelerdir?' diye sordu. Sahabeler cevap verdikçe o bunları kendi lehinde yorumluyordu. Fakat Allah Teâlâ onun başına bu yorumunun tam tersini getirdi. Daha sonra sahabelere şöyle dedi: 'Sizi bu memlekete getiren şey nedir? Zannediyorum ki siz ülkemizin içinde bulunduğu karışıklıktan cesaret alıyorsunuz (261). Bunun üzerine Numan b. Mukarrin, Yazdecird'e şu cevabı verdi: 'Allah bize acıdı da içimizden bize iyilikleri gösterip hayır yapmayı emreden bir peygamber gönderdi. O peygamber bize şerri gösteriyor ve bizi ondan menediyordu. Bize kendisine uyduğumuz takdirde dünya ve âhiret mutluluğu va'detti. Onun bu dine davet ettiği kabilelerin her birisi iki gruba ayrıldı. Bir grubu ona yaklaşıyor, diğerleri ise ondan kaçıyorlardı. İlk anda onun dinine girenlerin sayısı çok azdı. Bu durum Allah'ın dilediği bir zamana kadar devam etti. Nihayet Allah Teâlâ ona kendi dinine karşı çıkan Araplara karşı savaş açmasını emretti. O da bu emre uyarak Araplara savaş açtı. Arapların hepsi onun dinini kabul ettiler.

Kimisi istemeyerek girdi, fakat sonunda kâr etti. Bu dini isteyerek kabul edenler ise iman bakımından artış kaydettiler. Biz hepimiz birbirimize düşman olduğumuz ve geçim sıkıntısı çektiğimiz bir sırada onun getirdiklerinin üstünlüğünü anladık. O bize komşularımız olan milletlere giderek onları insafa davet etmemizi emretti. İşte bunun içindir ki biz sizi dinimize davet ediyoruz. Bu din İslâm dinidir. O güzeli güzel, çirkini de çirkin göstermiştir. Eğer bu dini kabul etmezseniz iki şerden, daha az zararlı olanı seçiniz ki bu da cizyedir. Eğer cizye de vermeye yanaşmazsanız sizinle savaşıyoruz. Bizim dinimize gelerseniz size onun, hükümleriyle hükmetmeniz şartıyla Allah'ın kitabını verir sizi kendi topraklarınızla başbaşa bırakarak ülkemize döneriz. Cizye verseniz de olur, biz onu da kabul ederiz ve bunun karşılığında sizi koruruz. Aksi takdirde sizinle savaşıyoruz! Bunun üzerine Yezdecird şunları söyledi: 'Bütün yeryüzünde sizden daha şakî, sayıca sizden daha az ve birbirini yiyen bir millet daha tanımıyorum. Öyle ki biz ordularımıza bile gerek görmeksizin, bizi şerrinizden korumaları için sınır köylerimizi görevlendirmiştik. Sakın ordularımıza karşı çıkabileceğinizi zannetmeyiniz. Şayet sayınız artmışsa bu sizi aldatmasın. Memleketinizde geçim sıkıntınız var da bu sıkıntı sebebiyle buralara kadar gelmişseniz sizi zengin edecek kadar yiyecek verelim ve ihtiyaçlarınızı da giderelim. İleri gelenlerinize ikramda bulunup, onları giydirelim. Başınıza size şefkatli davranacak bir de kral geçirelim!' Yezdecird'in bu sözlerinden sonra sahabeler sustular, cevap vermediler. Sonunda Muğîre b. Şûbe ayağa kalkarak şöyle dedi:

'Ey kral! Şu karşında duranlar Arapların başları ve ileri gelenleridir. Onlar eşraftır. Eşraflar birbirlerinden utanır ve kendi aralarında ikramda bulunurlar. Eşrafın haklarını ancak yine onlar gibi eşraf olanlar takdir edebilir. Onlar, kendilerine söylenen şeylerin hepsini sana söylemediler; her konuştuğunun cevabını da vermediler. Sana iyi davrandılar. Bu gibi insanlarıçin de zaten ancak iyi davranmak yakışıır. Şimdi ben tebliğ edeyim de sen bana cevap ver. Onlar da şahidimiz olsun. Sen daha bizim hallerimizden birçoğunu bilmiyorsun. Biz öyle bir durumda idik ki ondan daha kötüsü olamaz. Açlığımız da o derece korkunçtu ki tasavvur bile edilemez. Biz o sıralar pislik toplayan böcekleri, akrep ve yılanları yiyor; bunlardan başka yiyecek olduğunu da bilmiyorduk. Evlerimize gelince, onlar yerin sırtındadır, yani topraktır. Biz sadece kendi develerimizin tüylerinden ördüklerimizi ve koyunlarımızın yünlerinden yaptıklarımızı giyiyorduk. Bizim o zamanki dinimiz bazılarımızın diğer bazılarımızı öldürmesinden veya bir kısmımızın diğerlerine saldırmasından ibaretti. Bir kısım insanlarımız kendi yiyeceklerine ortak olur korkusuyla kız çocuklarını diri diri toprağa gömüyordu. İşte bizim eski halimiz bu söylediklerim gibiydi. Daha sonra Allah Teâlâ içimizden, soyunu sopunu tanıdığımız, kendisini çok iyi bildiğimiz bir kişiyi peygamber olarak gönderdi. Bu kişi soy-sop, arazi ve hane bakımlarından hepimizden daha hayırlı idi. Aynı şekilde onun kabilesi, hal ve tavrı hepimizinkinden daha hayırlıydı. Kısacası o hepimizin en doğrusu ve en hayırlısıydı. Bizi bir dine davet etti. Ona ilk arkadaşından başka hiç birimiz icâbet etmedik. O arkadaşı ona yardımcı oldu ve kendisinden sonra da halife seçildi. O bize, biz de ona söyledik. O doğruladı, bizse yalanladık. O arttı, bizler eksildik. Sonunda o ne dediyse aynısı çıktı. Allah Teâlâ kalblerimize onu tasdik etmeyi ve ona tâbi olmayı ilham etti. O bizimle âlemlerin Rabb'i arasında elçi oldu. Biz ne söylemişse onun Allah sözü ve ne emretmişse onun da Allah emri olduğunu kabul ettik. O bize şöyle dedi: "Rabb'iniz şöyle buyuruyor: 'Ben tek bir Allah'ım; benim ortağım yoktur. Henüz hiç birşeyin olmadığı zamanlarda ben vardım. Zâtım müstesna herşey helâk olacaktır. Herşeyi ben yarattım. Sonunda herşeyin dönüşü banadır. Size acıdığım için içinizden şu kişiyi (Hz. Muhammed'i) sizi ölümünden sonraki azabımdan kurtarsındiye peygamber olarak gönderdim. O sizin kurtuluşunuza ve barış yurdu (dârü's-selâm) olan cennetime girişinize vesile olacaktır'. Biz onun söylediklerinin Allah Teâlâ katından getirildiğine şahitlik ederiz. Allah Teâlâ bize şunları emretmiştir: 'Bu din üzerinde size tâbi olanlar için hakkınızda geçerli olanların hepsi aynen geçerlidir. Kim bu dine girmezse ona cizye, haraç vermesini teklif ediniz. Buna razı olurlarsa kendi nefislerinizi nelerden koruyorsanız onları da aynı şeylere karşı koruyacaksınız. Cizye vermeyenlere savaş açınız. Hakeminiz benim. Sizden kim öldürülürse, şehit olarak cennetime dâhil edeceğim; geride kalanlarınıza da düşmanlara karşı yardım edeceğim". Muğîre devamla şunları da söyledi: 'Ey Yezdecird! Seçimini yap. İster en zelil bir halde cizye ver, istersen de kılıcı tercih et. Ya da müslüman ol, kendini kurtar!' dedi. Yezdecird, Muğîre'ye dedi ki:

'Bunları bana nasıl söyleyebiliyorsun?' Muğîre de 'Ben ancak benimle karşı karşıya gelen kişiyle konuşurum. Karşımda bir başkası bulunmuş olsaydı bu sözleri sana değil ona söylerdim' dedi. Yezdecird 'Eğer elçilerin öldürülmeyeceği kaidesi olmasaydı seni şimdi öldürürdüm. Size verilecek hiç bir şeyimiz yoktur' dedi ve adamlarına emrederek 'Bir torba toprak getiriniz ve bunların en şereflişine yükleyiniz. Onu sırtından atmaması için de şehirden çıkana kadar ona eşlik ediniz!' dedi. Sonra sahabelere dönerek 'Siz de, ey Araplar! Kumandanınıza gidiniz; ona benim Rüstem ve askerlerini onları Kadisiye hendeğine gömmek için göndereceğimi söyleyiniz. Rüstem hem ona hem de size gereken dersi verecektir. Ondan sonra da Rüstem'i memleketinize göndereceğim. O size Sâbü'r'un (262) elinden çektiklerinizin çok daha fazlasını çektirecektir. Böylece siz kendi başınızın derdine düşeceksiniz' dedi. Sonra Yezdecird 'Sizin en şerefliş kimdir?' diye sordu. Sahabeler sustular. Nihayet Âsım b. Amr o toprağı taşımak için 'Ben onların en şerefliş ve efendileriyim, o toprağı bana yükleyiniz' dedi. Rüstem bunun doğru olup olmadığını sordu. Sahabeler 'Evet!' deyince toprağı Âsım'ın sırtına yüklediler. Âsım'ı saraydan çıkarıp devesinin bulunduğu yere götürdüler ve devesine bindirdiler. Kudeys kapısına arkadaşlarından önce ulaşan Âsım arkada kalan arkadaşlarına 'Emire zafer müjdesini veriniz. Allah'ın izniyle biz muzaffer olacağız!' diye bağırdıktan sonra devesini sürüp gitti. Kisrâ'nın kendisine yüklettiği o toprağı götürüp Arap topraklarına saçtı. (O zamanlar Araplar kendi topraklarına 'el-Hacer= taş', Fars topraklarına da 'el-Meder= çamur' diyorlardı). Sonra dönüp Sa'd'a geldi, huzuruna çıktı ve hadiseyi ona anlattı. Sonra da şöyle dedi: 'Müjdeler olsun! Andolsun ki Allah Teâlâ bize bu toprakların anahtarlarını vermiştir!' Sahabeler bu olayı Fars memleketinin ele geçirileceğine yorumladılar (263).

Abdullah b. el-Mu'tem'in Tekrit Savaşında Benî Tağlib ve Başka Arapları Dine Davet Etmesi

- Rumlar, Tekrit gününde, müslümanlarla hangi savaşa girişirlerse yenileceklerini ve İslâm orduları ile başa çıkamayacaklarını anladılar. Bunun üzerine mallarını ve eşyalarını gemilere yüklemeye başladılar. Tağlib, İyad ve Nemir kabilelerine gönderilen casuslar bunu Abdullah b. El-Mu'temin'e haber verdiler. Arap hristiyanlarıyla barış yapmasını önererek 'Onlar sana icâbet edeceklerdir' dediler. Abdullah bu kabilelere şu haberi gönderdi: 'Eğer barış hususunda ciddi iseniz Allah'tan başka ilah olmadığına, Muhammed'in de O'nun Rasûlü olduğuna şahitlik ediniz. Allah katından gelen hükümleri kabul ediniz. Sonra da bunu bize bildiriniz!' Daha sonra bu kabilelere elçiler gönderildi. Bu elçiler söz konusu kabilelerin İslâm'ı kabul ettikleri haberini Abdullah b. Mu'tem'e getirdiler (264).

Amr İbnü'l As'ın Mısır Savaşlarında Düşmanları İslâm'a Davet Etmesi

Amr, Hz. Ömer'in Medine'ye dönüşünden sonra Mısır'a gitti. Elyon kapısına dayandı. (Elyon eski Mısır'da bir şehirdi). Hz. Zübeyr de onun arkasından gitti. İki ordu birleşti. Daha sonra bu kişiler Mısır başpiskoposu Ebu Meryem'le karşı karşıya geldiler. Beraberinde birçok da keşiş vardı. Bunlar, Mukavkıs'ın memleketi savunmak için gönderdiği orduda bulunuyorlardı. Amr İbnü'l-As Mısır'a girdiğinde bu ordu İslâm ordusuna karşı çıkmıştı. Amr onlara haber göndererek 'Acele etmeyiniz. Önce söyleyeceklerimizi dinleyiniz. Sonra da görüşünüzü belirtip istediğinizi yaparsınız' dedi. Onlar da savaşı hemen başlatmadılar. Amr onlara 'Bana Ebu Meryem'le Ebu Miryâm'ı gönderiniz de onlarla görüşelim' diye haber yolladı. Onlar da bunu kabul ettiler. Her iki taraf da birbirlerine teminat verdiler. Amr İbnü'l-As bu iki din adamına şunları söyledi: "Siz bu memleketin rahiblerisiniz. Şunu biliniz ki Allah Muhammed'i hak ile gönderdi. Muhammed de bize hakkı emretti. O, Allah'tan aldığı her emri bizlere ilettiler. -Allah'ın selamı ve rahmeti onun üzerine olsun- bunlardan sonra da Rabb'ine kavuştu. Kendisine verilen vazifeyi tam olarak yerine getirdi. Bizim için apaçık bir yol bıraktı. Bize emrettikleri arasında düşmanlara mühlet vermek de vardır. Dolayısıyla sizi İslâm'a davet ediyoruz. Kim İslâm'a girerse o da bizim gibidir. Kim de İslâm'a girmezse ondan cizye vermesini isteriz ve buna karşılık da onu düşmanlarımızdan koruruz. Hz. Peygamber, sizin memleketinizi fethedeceğimizi bizlere haber verdi. Ayrıca aramızdaki akrabalık bağlarından dolayı da size karşı yumuşak davranmamızı vasiyet etti. (Çünkü Hz. İsmail'in annesi Hacer Mısırlı Kiptilerdendi. Hz. İsmail'se Arapların atalarındandır). Eğer bize icâbet edip cizye verecek olursanız zilletle birlikte sizi korumamız altına alacağız. Hz. Peygamber'in vasiyetlerine uyan emirlerimiz de bizlere 'Kiptilere iyi davranınız!' diye emretmektedirler".

Onlar da şöyle cevap verdiler: "Bu uzak bir akrabalıktır. Böyle uzak bir akrabalık bağına ancak peygamberler gözetebilir. Hacer meşhur bir kadındır. O şerefli birisi idi. Bizim kralımızın kızı olup Menf halkındandı. O sıralar krallık onlardaydı. Ayn-i Şems halkı onları mağlup ettiler ve topraklarını zaptettiler. Bunun üzerine onlar yabancı ülkelere gittiler. Hacer, Hz. İbrahim'e gitti. Hz. İbrahim'e 'Merhaba, evet!' dedikten sonra 'Bize emniyet, eman veriniz. Biz size tekrar geleceğiz' dediler". Amr da onlara şöyle dedi: 'Benim gibi insanlar kandırılamaz. Fakat size üç günlük eman veriyorum. Gidin, kendi aranızda müzakere yapınız. Bu üç günden sonra dediklerimi kabul etmeyecek olursanız sizinle savaşıyorum'. Onlar üç günün az olduğunu, müddetin biraz daha uzatılmasını istediler. Amr onlara bir gün daha verdi. Fakat onlar bunun da az olduğunu söylediler. Amr bu süreyi bir gün daha uzattı. Böylece verilen mühlet beş gün oldu. Bu iki din adamı Mukavkıs'ın yanına dönerek Amr'ın tekliflerini ona söylediler. Mukavkıs bunu kabul edecek gibi oldu. Fakat Ertabun buna mani oldu (265). Bunun üzerine bu iki din adamı Mısırlılara şöyle dediler: 'Biz sizi müdafaa etmek için var kuvvetimizle çalışacağız ve onlara da dönmeyeceğiz. Bir gününüz gitti, geriye dört gününüz kalmıştır! Bu dört gün zarfında hiç bir şeye dokunmayacaklarından eminiz'.

Fakat daha bu dört gün dolmadan Ferkab adlı bir kumandan İslâm ordusuna bir gece baskını düzenledi. Ancak Amr İbnü'l-As böyle birşey için hazırlıklıydı. İslâm askerleri baskına karşı çıktılar. Ferkab'la birlikte birçok Mısır askeri öldürüldü, birçokları da esir edildi. Bunun üzerine Hz. Amr ile Hz. Zübeyr Ayn-i Şems'i fethetmek üzere harekete geçtiler (266).

- Amr İbnü'l-As Ayn-i Şems sınırına geldiğinde halk, krallarına koşular ve şöyle dediler: 'Kisrâ ve Kayser'i hezimete uğratan ve onların memleketlerini istila eden bir orduya nasıl karşı koyabilirsin? Onlarla barış yap. Sakın onlarla savaşmaya kalkışma'. Bizi onların saldırılarınınamâruz bırakma!'

Bu hadise dördüncü günde oluyordu. Fakat kral bu teklifi kabul etmedi. Bunun için de müslümanlarla savaşa giriştiler. Sonunda yenilgiye uğradılar. Hz. Zübeyr'in Ayn-i Şems surları üzerinde görünmesiyle halk kapıları İslâm askerlerine açtılar ve Amr'a haber göndererek barış yapmak istediklerini bildirdiler. Amr da bu barışı kabul etti. Hz. Zübeyr de surlardan onların kalesine indi. Fakat barış gerçekleşmişti (267).

Sahabelerin Seleme b. Kays el-Eşcaî'nin Kumanda Ettiği Savaşta Düşmanı Allah'â Davet Etmesi

Mü'minlerin emîri (Emirü'l-Mü'minîn) Hz. Ömer mü'minlerden oluşan bir ordu topladığında, başlarına ilim ve fıkıhtan anlayan birisini tayin ederdi. Yine bir seferinde Medine'de büyük bir ordu toplandı. Hz. Ömer bu ordunun kumandanlığına Seleme b. Kays el-Eşcaî'yi getirdi ve ona şunları söyledi: 'Yoluna Allah'ın ismiyle devam et. Allah'ı inkar edip insanları O'nun yolundan döndürmeye çalışanlarla savaş. Bir müşrik ordusuyla karşılaşırsanız onları şu üç şeyden birine davet ediniz:

Önce İslâm'a davet ediniz. Müslüman olurlar ve memleketlerinde kalmak isterlerse mallarından zekat vermek zorundadırlar. Ayrıca müslümanların ganimetlerinden onlar için bir pay yoktur. Fakat onlar müslüman olduktan sonra sizinle birlikte hareket ederlerse, sizin için geçerli olan herşey aynısıyla onlar için de geçerlidir. İslâm'a icâbet etmezlerse haraç vermelerini teklif ediniz. Bunu kabul edecek olurlarsa onlarla düşmanlarıyla savaşınız. Onlara güçlerinin üstünde tekliflerde bulunmayınız. Eğer haracı da vermeyecek olurlarsa o zaman onlara savaş açınız. İyi biliniz ki Allah mutlaka sizi onlara üstün getirecektir. Eğer onlar bir kaleye sığınır ve sizden Allah'ın ve Rasûlü'nün hükmü üzerine teslim olmak isterlerse sakın bunu kabul etmeyiniz. Çünkü Allah'ın ve Rasûlü'nün onlar hakkındaki hükmünün ne olduğunu bilmiyorsunuz. Eğer yine Allah ve Rasûlü'nün zimmeti üzerine teslim olmak isterlerse onlara bu ahdi de vermeyiniz. Siz kendi ahdinizi veriniz. Sizinle savaşılırsa aşırıya kaçmayınız, haksızlık yapmayınız. Hiç kimseye işkence etmeyiniz, çocukları öldürmeyiniz!' Bu ordunun kumandanı olan Seleme şunları anlatıyor: 'Biz bu emirleri aldıktan sonra gideceğimiz yere doğru yola çıktık. Nihayet müşrik olan düşmanlarımızla karşı karşıya geldik. Onları mü'minlerin emîrinin emrettiği şeylere davet ettik. Müslüman olmayı kabul etmediler. Bunun üzerine haraç vermelerini istedik; buna da yanaşmadılar. Savaş kaçınılmaz olmuştu. Savaşa tutuştuk, Allah bizi galip getirdi ve onların hepsini öldürdük. Çoluk-çocuğunu esir, mallarını da ganimet olarak aldık (268).

Ebu Musa el-Eş'ârî'nin Savaştan Önce İsfahan Halkını Dine Davet Etmesi

Ebu Musa el-Eş'ârî, İsfahan'a gönderildi. O onlara İslâm'ı anlattı; fakat bunu kabul etmekten kaçındılar. Haraç vermelerini istedi ve haraç vermek üzere barış yapıldı. Fakat bu barış ancak sabaha kadar devam edebildi. Sabah olur olmaz ihanet ettiler. Ebu Musa onlarla savaşa tutuştu. Allah Teala kendisini onlara galip getirdi (269).

44. FASIL: SAHABELERİN İNSANLARI HİDÂYETE ERDİREN AMEL VE AHLAKLARI

Amr b. el-Cemûh'un Müslüman Olması İçin Kendi Oğlu ile Muaz b. Cebel'in Gayret Göstermeleri

- Ensar Hz. Peygamber'e biat ettikten sonra Medine'ye döndüler. Bundan sonra İslâm, Medine'de yayıldı. Ama yine de Medine'de birçok müşrik bulunuyordu. Bunlardan birisi de Amr b. Cemûh'tu. Oğlu Muaz da Akabe'de bulunmuş ve orada Hz. Peygamber'e biat etmişti. Amr b. Cemûh, Benî Seleme kabilesinin ileri gelenlerinden biriydi. Kendisine odundan bir put yapmış ona tapıyordu. Bu putun adı Menat idi. Daha önceleri Medine'nin ileri gelenleri de hep böyle yaparlardı. Cemûh tapmakta olduğu bu putu arasına temizlerdi. Beni Seleme gençlerinden kendi oğlu Muaz, Muaz bin Cebel ve müslüman olup da Akabe biatında bulunmuş olan bazı gençler bir gece bu putu çalarak götürür. Benî Seleme'nin def-i hâcetlerini yaptıkları çukurlardan birisine atarlar: her tarafı pislik içinde kalır. Sabahleyin Amr 'Asab olunasıca! Bu gece bizim ilahımızı kim çalıp götürmüştür?' der. Sonra da onu arar ve atıldığı çukurda bulur. Onu oradan çıkarır, yıkar, temizler ve evindeki yerine kor. Sonra da 'Allah'a yemin ederim ki, bu işi senin başına açanın kim olduğunu bilseydim onu rezil ederdim' der. Aynı gençler Amr'ın uyumasından sonra o gece de putu alıp, yine o çukura atarlar. Bu iş böyle uzun müddet devam eder. Sonunda bir gün Amr yine onu pislikten çıkarır, temizler ve yerine kor. Boynuna da bir kılıç asarak şöyle der: 'Andolsun ki bu işi sana kimin yaptığını bilmiyorum. Şayet kendine bir hayrın varsa işte sana bir kılıç; onunla kendini koru!' Akşam olunca gençler yine putu yerinden alırlar. Boynundaki kılıcı çıkarırlar ve bu sefer onu bir köpek leşine bağlayarak yine aynı çukura atarlar. Sabahleyin kalkan Amr putunu yine bulamaz. Onu bulduğunda bu kez de bir köpek leşine bağlanmış olduğunu görerek içinde bulunduğu gülünç hali anlar ve kavminden müslüman birisiyle konuşarak İslâm'ı kabul ederek çok iyi bir müslüman olur (270).

- Benî Seleme gençleri müslüman olduklarında Amr b. Cemûh'un hanımı ile oğlu da müslüman oldu. Bundan habersiz olan Amr, hanımına 'Sakin aile efradından hiç kimsenin müslüman olmasına izin verme. Biz de bu arada onların ne yaptıklarını izleyelim' dedi. Hanımı da 'Öyle olsun' dedi ve ekledi: 'Bu konuda falan oğlunun söyleyeceklerini dinlemek istemez misin?' Amr 'Yoksa o da onlara meyledip müslüman mı oldu?' diye sordu. Hanımı 'Hayır! Fakat onlarla beraber idi. Onu çağır da konuş' dedi. Amr da oğlunu çağırarak 'Mus'ab b. Umeyr'den dinlediklerini bana da anlatır mısın?' dedi. O da Fatiha Suresi'ni 'sırâte'l-müstakîm' kelimesine kadar okudu. Amr 'Bu ne kadar güzel bir söz! Acaba onun bütün sözleri böyle midir?' diye sorunca oğlu 'Ey babacığım! Onun bütün sözleri birbirinden güzeldir. Ona biat etmek istemez misin? Zaten neredeyse kavminin hepsi ona biat etmişlerdir' dedi. Amr da 'Gidip Menat'a danışmadan, onun söylediklerini dinlemeden biat etmem' dedi. Onlardan herhangi birisi Menat'a birşey danışmak istediğinde ihtiyaç var kadın onun arkasında durur ve onlara cevap verirdi. Böylece Amr, Menat'a gitti. Fakat o sırada putun arkasında o ihtiyaç kadın yoktu. Amr Menat'ın yanına vardı, teşekkür ettikten sonra ona şunları söyledi: 'Ey Menat! Altından sular aktığı halde senin bundan haberin bile olmadı. Çünkü birisi çıktı (Mus'ab b. Umeyr) ve sana ibadet etmemizi yasakladı. Seni bırakmamızı söyledi. Bense sana danışmadan ona biat etmek istemedim!' Amr bu şekilde onunla uzun uzadıya konuştu, fakat sözlerine hiç bir cevap alamadı. Sonunda ona 'Görüyorum ki henüz müslüman olmadığım halde bana kızmışsın' dedi ve kalkıp onu kıldı (271).

- Amr müslüman olup Allah'ı tanıdıktan sonra o putu her hatırladıkça ona sövüyor ve kendisini bu körlük ve sapıklıktan kurtaran Allah'a şükrediyor ve şu şiiri okuyordu: 'Bengeçmişten ötürü Allah'a dönüş yapıyor; ateşinden kurtulmak için O'na sığınıyorum. Verdiği nimetlerden dolayı Allah'a hamdediyorum. O, Kâbe'nin de, onun örtüsünün de ilahıdır. Yoldan çıkanların ve gökten düşen yağmur taneleri sayısınca O'nu tesbih ediyorum. Çünkü O, karanlıklar içinde bulunduğum bir sırada bana yol gösterdi. Menat denilen putun bağlılarından olduğum bir sırada beni hidâyete erdirdi. Beni şakaklarımdaki saçlar beyazlaştıktan sonra onun ayıbından ve utancından kurtaran da O'dur. Ben bu karanlıklar içerisinde neredeyse helak oluyordum. Fakat O, takdiriyle bana yetiştirdi. O halde yeryüzünde yaşadığım sürece yalnızca O'na şükreder ve yine sadece O'na hamdederim. O, bütün mahlûkâtın ilahı ve rızık vericisidir. Şu anda Allah'ın evinde ve O'nun himâyesinde olmak isterim'. Amr b. Cemûh, putunu yeren başka bir şiirinde de şunları söylüyordu: 'Andolsun ki sen bir ilah olsaydın bir köpek leşine bağlanıp da pis bir çukura atılmazdın. Yazıklar olsun seni ilah edinin sana kulluk yapana. Verdiğin zararları artık anladık. Nimetlerin sahibi olan O yüce Allah'a hamd olsun. O, rızıkları veren din sahibidir. Beni küfrün rehini olup kabir karanlıklarına girmekten kurtaran da O'dur (272).

Ebu'd-Derdâ'nın Müslüman Olması ve Abdullah b. Revâha'nın Bu Konuda Gayret Etmesi

- Ebu'd-Derdâ ailesinin en son müslüman olan ferdiydi. O, elinde tuttuğu ve üzerini mendille kapattığı bir puta tapardı. Abdullah b. Revâha durmadan onu İslâm'a davet ediyor, o ise kabul etmeye yanaşmıyordu. Onlar câhiliye döneminde kardeş olmuşlardı. Bir gün Ebu'd-Derdâ'nın evinden çıktığını gören Abdullah koşarak onun evine girdi. O sırada Ebu'd-Derdâ'nın hanımı başını tarıyordu. Ona kocasının nerede olduğunu sordu; o da 'Ebu'd-Derdâ biraz önce çıktı' dedi. Bunun üzerine Abdullah doğruca putun bulunduğu odaya girdi. Getirmiş olduğu baltayla Ebu'd-Derdâ'nın putunu paramparça etti. Bunu yaparken bir yandan da 'Dikkat edin! Allah'la beraber çağrılan herşey bâtıldır' şeklinde bazı şeyler söylüyordu. Balta seslerini duyan kadın 'Ne yapıyorsun ey Revâha'nın oğlu; bizi helak mı etmek istiyorsun?' dedi. Bunun üzerine Abdullah b. Revâha evden çıktı. Bu olayı Ebu'd-Derdâ'ya da söylemedi. Eve dönen Ebu'd-Derdâ hanımının ağladığını gördü ve 'Niçin ağlıyorsun? Ağlamana sebep olan şey nedir?' diye sordu. Kadın şöyle cevap verdi: 'Beni Abdullah b. Revâha ağılattı. Sen gittikten sonra buraya geldi ve gördüğün gibi putunu kıldı' dedi. Ebu'd-Derdâ buna çok öfkelenildi. Fakat bir yandan da kendi kendisine 'Eğer bu putta hayır olmuş olsaydı kendisini savunabilirdi' diye düşünüyordu. Daha sonra evinden çıktı. Yanında İbn Revâha olduğu halde Hz. Peygamber'e gitti ve müslüman oldu (273).

Hız Ömer'in Haraç ve Esirler Hakkında Amr İbnü'l-As'a Mektup Göndermesi

- Ziyad b. Cez'ez-Zebîdî şöyle anlatıyor: Hz. Ömer'in halifeliği döneminde İskenderiye'yi fethettik. Sonra da Belhib'de Hz. Ömer'in mektubunu beklemeye başladık. Sonunda beklediğimiz mektup geldi. Mektupta şunlar yazıyordu: 'Mektubun elime ulaştı. Orada İskenderiye kralının elinizdeki esirlere karşılık cizye teklifinde bulunduğunu yazıyorsun. Hayatım üstüne yemin ederim ki bana göre sürekli bir cizye hem bizim için ve hem de bizden sonra gelecek olan müslümanlar için paylaştırılan ve sanki hiç olmamış gibi olan bir esirden, bir ganimetten çok daha hayırlıdır. Bunları İskenderiye kralına bildir. Bize cizye versin. Sen de elindeki esirleri müslümanlık ile kendi dinleri arasında seçim yapma hususunda serbest bırak. Kim İslâm'ı seçerse o müslümanlardandır. Müslümanlar için geçerli olan şeyler âynıyla onun için de geçerlidir. Kim de kavminin dinini tercih ederse kavminin boynuna vurulan cizye zilleti onun da boynuna vurulacaktır. Arap arazisine dağılıp da kimi Mekke'ye kimi de Yemen'e giden esirlerine gelince artık onları iade etmeye gücümüz yetmez. Gücümüzün yetmeyeceği bir konuda barış yapmak da istemiyorum'.

İskenderiye'nin Fethinde Sahabelerin Esirlere Davranışları

Amr İbnü'l-As, İskenderiye kralına haber gönderdi ve Hz. Ömer'in mektubundan bahsetti. İskenderiye kralı, 'Ben bu şartları kabul ediyorum' dedi. Bunun üzerine biz elimiz altındaki esirlerin hepsini biraraya topladık. Sonra tek tek her birine İslâm'ı seçmekle hristiyan kalmak arasında serbest olduklarını söylüyorduk. Onlardan biri İslâm'ı seçerse biz hep bir ağızdan tekbir getiriyorduk. Öyle ki bu tekbirler İskenderiye'nin fethi günündeki tekbirlerimizden çok daha şiddetliydi. Bu müslüman olanları kendi saflarımıza alıyorduk. Hristiyanlığı seçerse karşı taraftakiler bağırıyorlar ve onlar da onu kendi saflarına alıyorlardı. Biz de ona cizye vereceğini söylüyorduk. Böyle bir durumda sanki bizden biri onların saflarına katılmış gibi üzüntü duyuyorduk. Son esir de ortaya getirilinceye kadar bu böyle devam etti. Ebu Meryem Abdullah b. Abdurrahman da bunlar arasındaydı. Onu da ortaya getirdik ve İslâm'la hristiyanlıktan hangisini seçeceğini sorduk. Ebu Meryem'in anası, babası ve kardeşleri hristiyanlar tarafındaydı. Fakat o İslâm'ı seçti. Biz de onu kendi saflarımıza aldık. Bunun üzerine babası, annesi ve kardeşleri onun üzerine hücum ederek onu kendi saflarına çekmek istediler ve sırtındaki elbiseleri paramparça ettiler. O önceleri Benî Zübeyd'in müfettişi idi; şimdi ise bizim müfettişimizdir (274).

Hız. Ali'nin Bir Hristiyanla Kürk Meselesi ve Hristiyanın İslâm'a Girmesi

Hız. Ali pazara çıktığı bir gün, daha önce kaybettiği kürkünün bir hristiyan tarafından satılmakta olduğunu gördü. Yanına vararak 'Bu kürk benimdir, ben bunu kaybetmişim. Gidelim aramızda müslümanların kadısı hükmetsin' dedi. O sıralar müslümanların kadısı Şureyh'ti. Onu bizzat Hız. Ali tayin etmişti. Şureyh, Hız. Ali'nin geldiğini görünce yerinden kalktı. Hız. Ali'yi oraya oturttu. Kendisi de gidip hristiyanın yanına oturdu. Hız. Ali 'Ey Şureyh! Eğer hasmım müslüman olsaydı kesinlikle onunla beraber otururdum. Fakat ben Hız. Peygamber'den şunları işittim: 'Onlarla musafaha etmeyiniz. Karşılaştığınızda ilk selam veren siz olmayınız. Hastalarını ziyaret etmeyiniz ve cenaze namazlarını kılmayınız. Onları yolların dar kesimlerinden geçmeye zorlayınız. Allah'ın zelim kıldığı gibi siz de onları zelim ediniz'. Benimle şu kişi arasında sen hüküm ver ey Şureyh!' dedi. Şureyh 'Peki, ey mü'minlerin emiri! Sen ne diyorsun?' diye sordu. Hız. Ali 'Bu benim kürkümdür, ben onu uzun bir süre önce düşürerek kaybetmişim' dedi. Şureyh 'Ey hristiyan! Sen ne diyorsun?' dedi. Hristiyan 'Ben Emîrü'l-Mü'minîn'i yalanlamıyorum, fakat kürk benimdir' dedi. Şureyh, Hız. Ali'ye hitaben 'Eğer delilin yoksa bu kürkü ondan alamazsın' dedi. Hız. Ali de 'Doğru söylüyorsun ey Şureyh!' dedi. Bunun üzerine hristiyan 'Ben ise şehâdet ederim ki bu hüküm peygamberlerin hükümlerindendir. Mü'minlerin emiri kendi kadısına gidiyor; kadısı ise onun aleyhinde hüküm veriyor. Andolsun ki ey Emîre'l-Mü'minîn bu kürk senindir. Sen bu kürkü düşürdüğün sırada ben arkanda bulunuyordum. Onu düşürdüğün yerden ben almışım. Şehâdet ederim ki Allah'tan başka ilah yoktur ve yine şehâdet ederim ki Muhammed O'nun Rasûlü'dür!' dedi ve müslüman oldu. Bu manzara karşısında Hız. Ali 'Müslüman olduğuna göre kürk de senin olsun!' dedi ve ayrıca kendisine bir de at hediye etti (275).

- Cemel vakası sırasında Hız. Ali'nin bir kürkü kayboldu. Onu bulan bir kişi götürüp pazarda sattı. Daha sonra kürk bir yahudinin yanında bulundu. Hız. Ali yahudiye Şureyh'e götürdü. Hız. Ali'nin şahidi oğlu Hasan ile azatlısı Kamber idi. Kadı Şureyh 'Hasan'ın yerine başka bir şahit getir' dedi. Hız. Ali de 'Sen Hasan'ın şahitliğini kabul etmiyor musun?' deyince, kadı Şureyh 'Fakat sen bana çocuğun kendi babası hakkında şahitlikte bulunmasının caiz ve geçerli olmadığını öğrettin' dedi (276).

- Şureyh, Hız. Ali'ye 'Azatlısı Kamber'in şahitliğini kabul ediyoruz. Fakat oğlun Hasan'ınkine gelince işte onu kabul edemeyiz' dedi. Bunun üzerine Hız. Ali 'Annen senin mâtemini tutsun ey Şureyh! Sen hiç Hız. Ömer'i dinlemedin mi? O, Hız. Peygamber'in 'Hasan ve Hüseyin cennet halkının gençlerinin efendileridir' buyurduğunu söylemektedir' dedi. Sonra kadı Şureyh, yahudiye 'Kürkü al, o senindir' dedi. Bunun üzerine yahudi şunları söyledi: 'Mü'minlerin emiri benimle beraber müslümanların kadısına geliyor, kadı da onun aleyhinde hüküm veriyor ve o da bu hükme razı oluyor. Ey mü'minlerin emiri! Doğru söylüyorsun, kürk senindir. Devenin terkisinden düştüğünde onu ben almışım. Ben şehâdet ederim ki Allah'tan başka ilah yoktur ve Muhammed de O'nun Rasûlü'dür'. Hız. Ali kürkü ona hediye etti ve ayrıca yediyüz dirhem de para verdi. Yahudi o kürkü yanından hiç ayırmadı. Kendisi Sıffin'de şehit düştü (277).

II. BÖLÜM : BİAT

Sahabeler Hız. Peygamber'e ve Ondan Sonra da Hulefâ-i Râşidîn'e Nasıl ve Ne Üzerine Biat Ederlerdi

1. FASIL: İSLÂM ÜZERİNE BİAT EDİLMESİ

Cerir'in Bu Husustaki Hadisi

- Cerir şöyle anlatıyor: Biz Hız. Peygamber'e kadınların biat ettikleri konular üzerine biat ettik. Bizden her kim kadınlara, üzerine biat alınan şekillerden biriyle dokunmadan ölürse Hız. Peygamber cennet için ona kefil olacaktır. İçimizden kadınlardan birşey elde edip de kendisine şer'i had tatbik edilenler için bu ceza bir keffâret yerine geçecektir. Yine bizden kadınlardan birşey elde eden ve onu gizleyen bir kimse ölürse onun hesabı Allah katındandır (1).

Mekke'nin Fethi Günü Büyük-Küçük, Kadın-Erkek Bütün Halkın Şehâdet Getirip Biat Etmeleri

- Muhammed b. Esved b. Halef şöyle anlatıyor: Babamdan şunları dinledim: Babam Mekke'nin fethi günü halktan biat alan Hız. Peygamber'i görmüştür. Hız. Peygamber Karn denilen tepenin (Siyer-i Halebî'ye göre Safa tepesi I/109) yanına oturmuş ve bakışlarını ona çevirmiş, etrafındaki halktan İslâm üzerine biat alıyordu. Bunun nasıl olduğuna gelince; Hız. Peygamber Allah'tan başka ilah olmadığına ve Muhammed'in de O'nun kulu ve Rasûlü olduğuna şahitlik etmek üzere biat alıyordu (2).

Mücâşi' ve Kardeşinin İslâm ve Cihat Üzerine Biat Etmeleri

- Mûcâşi' b. Mes'ud şöyle anlatıyor: Kardeşimle birlikte Hz. Peygamber'e gittik ve ona hicret üzerine bizden biat almasını söyledik. Hz. Peygamber 'Hicret, zamanında onu yapanlara mahsus olarak geçti' buyurdular. Biz de 'Peki bizden ne üzerine biat alacaksın' diye sorduk. Bunun üzerine Hz. Peygamber 'İslâm ve cihad üzerine' buyurdular (3).

Cerir b. Abdullah'ın İslâm Üzerine Biat Etmesi

- Cerir b. Abdullah, Muğîre b. Şûbe'nin vefatında minbere çıkarak bir hutbe okudu ve şunları söyledi: 'Size tek ve ortaksız olan Allah'ın takvasını; vakar ve ağırbaşlılığı tavsiye ediyorum. Çünkü ben Hz. Peygamber'e şu ellerimle İslâm üzerine biat ettim. Orada Hz. Peygamber'e her müslümana nasihat edeceğime dair söz verdim. Kâbe'nin Rabb'ine and içerim ki ben hepsine nasihat ediciyim ve sizin için Allah'tan af talebinde bulunuyorum'. Bunları söyledikten sonra minberden indi (4).

2. FASIL: İNSANLARIN İSLÂMÎ AMELLER ÜZERİNE BİAT ETMELERİ

Beşir b. el-Hasâsiyye'nin İslâmî Ameller, Zekat ve Cihat Üzerine Biat Etmesi

- Beşir b. el-Hasâsiyye şöyle anlatıyor: Biat etmek için Hz. Peygamber'e gittim ve ona 'Benden hangi şeyler üzerine biat alacaksın yâ Rasûlallah?' dedim. Hz. Peygamber mübârek ellerini uzatarak şöyle buyurdular: 'Allah'tan başka ilah olmadığına, O'nun tek ve ortaksız olduğuna, Muhammed'in de Allah'ın kulu ve Rasûlü olduğuna şehâdet edeceksin. Namazı vaktinde kılıp farz olan zekatı verecek ve Ramazan orucunu tutacaksın. Kâbe'yi ziyaret edecek ve Allah yolunda cihat edeceksin!' Bunun üzerine ben şöyle cevap verdim: 'Ey Allah'ın Rasûlü! İkisi hâric hepsini yerine getiririm. Allah'a and içerim ki benim dokuz yaşından oniki yaşına kadar develerim vardır. Bunlar hem ailemizin süt ihtiyacını karşılıyor ve hem de binek hayvanı olarak kullanılıyorlar. Bunlardan nasıl zekat veririm. Cihada gelince, ben korkak bir kişiyim. Denildiğine göre kim savaşa katılır da sırtını düşmana çevirirse, o, Allah'ın gazabını haketmiş olur. Bense savaşa katıldığımda düşmandan kaçarak Allah'ın gazabına uğramaktan korkuyorum'. Bunun üzerine Hz. Peygamber elimi tutup sallayarak şöyle buyurdular: 'Ey Beşir! Zekat yok, cihat yok! Peki sen ne ile cennete gideceksin?' Bunun üzerine Hz. Peygamber'e 'Ey Allah'ın Rasûlü! Elini uzat, sana biat edeceğim!' dedim. O da elini uzattı. Ben de bütün bunlar üzerine ona biat ettim (5).

Cerir b. Abdullah'ın İslâm Erkanı ve Her Müslümana Nasihatta Bulunmak Üzerine Biat Etmesi

- Cerir şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber'e namazı kılmak, zekatı vermek ve her müslümana nasihatta bulunmak üzere biat ettim. Ona 'Ey Allah'ın Rasûlü! Bana şart koş, çünkü sen herkesten daha iyi bilirsin!' dedim. Bunun üzerine Hz. Peygamber "Seninle, Allah'a kulluk yapmak, O'nun bir olup ortağı bulunmadığına şehâdet etmek, namaz kılmak, zekat vermek, her müslümana nasihat etmek ve şirkten uzak durmak üzere biat ediyorum" dedi" buyurdular (6).

- Cerir biat etmek üzere Hz. Peygamber'e vardı. Hz. Peygamber ona 'Ey Cerir! Elini uzat!' dedi. Cerir 'Benden ne üzere biat alacaksın?' diye sordu. Hz. Peygamber ona 'Bütün varlığını Allah'a yönelteceksin, her müslümana nasihat edip onu dinleyeceksin' buyurdu: Akıllı bir kişi olan Cerir şöyle dedi: 'Ey Allah'ın Rasûlü! Yapabildiğim kadarıyla sana biat ediyorum'. Bu durum ondan sonra halk için bir kolaylık olmuştur (7).

Avf b. Mâlik ve Arkadaşlarının İslâm Erkanı ve Halktan Birşey İstememek Üzere Biat Etmeleri

- Avf b. Mâlik el-Eşcaî şöyle anlatıyor: Biz yedi, sekiz ya da dokuz kişi olarak Hz. Peygamber'in huzuruna çıktık. Hz. Peygamber bize 'Allah'ın Rasûlü'ne biat etmek istemez misiniz?' diye sordular ve bunu üç kere tekrarladılar. Bunun üzerine biz de ellerimizi uzatarak Hz. Peygamber'e biat ettik ve şöyle sorduk: 'Ey Allah'ın Rasûlü! Sana biat ettik. Fakat bu biat ne üzerine yapılmıştır?' 'Allah'a kulluk edip O'na hiç bir şeyi ortak koşmayacak ve beş vakit namazınızı kılacaksınız' dedikten sonra seslerini alçaltarak 'İnsanlardan hiç bir şey istemeyecek ve dilenmeyeceksiniz!' buyurdular. Bundan sonra bizim bu gruptan hiç bir kimse düşürdükleri kamçılarını bile insanlardan istemedi (8).

Sevbân'ın Hiç Kimseden Birşey İstememek Üzere Hz. Peygamber'e Biat Etmesi

- Hz. Peygamber'in 'Kim biat eder?' sorusuna karşılık olarak azatlı kölesi Sevbân 'Ey Allah'ın Rasûlü! Biz biat ettik ya!' dedi. Hz. Peygamber de 'Bu biraz farklıdır. Bu seferki hiç kimseden birşey istememek şartına bağlıdır' buyurdu. Bunun üzerine Sevbân 'Ey Allah'ın Rasûlü! Böyle bir biatın karşılığı nedir?' diye sordu. Hz. Peygamber de cennet olduğunu söyledi. Sevbân da Hz. Peygamber'e bu şart üzerine biat etti. Bu konuda Ebu ümâme şunları anlatıyor: 'Mekke'de, hacıların en çok toplandıkları bir sırada Sevbân'ı gördüm. Bir hayvan üzerinde bulunuyordu. Birden elindeki kamçı hacılardan birinin omuzuna düştü. O kişi kamçıyı vermek istediye de Sevbân bunu kabul etmeyerek hayvanından indi ve bizzat kendisi aldı (9).

Ebu Zer'in Beş Kere Biatta Bulunması

- Ebu Zer şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber'e beş kez biat ettim. O da yedi defa Allah'ı şahit kılarak Allah'ın dini hususunda hiç kimsenin sözüne kulak asmayacağıma dair benden söz aldı. Hz. Peygamber bir gün beni çağırarak 'Ey Ebâ Zer! Allah'ın cenneti karşılığında bana biat eder misin?' dedi. Ben de 'Evet, ederim!' dedim ve ellerimi uzattım. Bunun üzerine Hz. Peygamber 'Halktan hiç bir şey istememek üzere biat ediyorsun' buyurdu. Ben de 'Tamam!' dedim. Hz. Peygamber 'Kamçın düşse dahi almak için kimseden yardım istemeyeceksin, bineğinden incek ve onu kendin alacaksın' şartını da koşular. Hz. Peygamber bana 'Altı gün sonra gel, ey Ebâ Zer! Aklını kullan, sana söyleyeceklerimi iyi dinle!' buyurdular. Yedinci günü oraya vardım; Hz. Peygamber bana şunları söylediler: 'Sana Allah'ın emirlerinin gizlisinde ve açığında O'nun takvasından ayrılmamanı tavsiye ediyorum. Bir kimseye kötülük yapacak olursan hemen arkasından ona iyilik yap! Sakın hiç kimseden birşey isteme. Kamçın dahi düşse sen kendin in, al. Sakın herhangi bir emânet kabul etme! (10).

Sehl b. Sa'd ve Başkalarının İslâmî Ameller Üzerine Biat Etmeleri

- Sehl b. Sa'd şöyle anlatıyor: Ben, Ebu Zer, Übâde b. Sâmî, Ebu Said el-Hudrî ve Muhammed b. Mesleme hep birlikte Hz. Peygamber'e biat ettik. Yanımızda bir altıncı kişi daha vardı. Biz, Allah yolunda hiç bir kınayıcının kınamasına kulak asmamak şartıyla biat ettik. Fakat altıncı kişi daha sonra Hz. Peygamber'den bu konuda affını talep etti. Hz. Peygamber de onu affetti (11).

- Übâde b. Sâmî şöyle anlatıyor: Ben de Hz. Peygamber'e biat eden o altı kişiden biriydim. Biz hepimiz Allah'a hiç bir şeyi ortak koşturmak, çalmamak, zina etmemek, hak dışında Allah'ın haram kıldığı kimseleri öldürmemek, kimsenin malını yağmalamamak ve Allah'a isyan etmemek hususlarında biatta bulunup söz vermiştik. Hz. Peygamber de bunun karşılığında bize cennet va'detmiş ve bunlardan birinde sözümüzde durmayacak olursak hükmün Allah'a ait olduğunu söylemişti (12).

- Yine Übâde b. Sâmî anlatıyor: Biz Hz. Peygamber'in yanında bulunuyorduk ki 'Allah'a hiç bir şeyi ortak koşturmak, hırsızlık yapmamak, zina etmemek üzere bana biat ediniz' buyurdu ve şunları ekledi: 'Kim bu biatında durursa onun mükâfaatı Allah Teala'ya aittir. Kim de bunlardan birini gizlice terkederse onun hesabı da Allah'a havale edilmiştir. O dilerse azap eder, dilerse affeder' (13).

Übâde b. Sâmî ve Bazı Sahabelerin Birinci Akabe'de Hz. Peygamber'e Biat Etmeleri

- Übâde b. Sâmî şöyle anlatıyor: Biz birinci Akabe'de onbir kişiydik. Kadınların yaptığı biat gibi biz de Hz. Peygamber'e biat ettik. Bizim bu biatımız savaşlar olmazdan önce olmuştu. Biz ona, Allah'a hiç bir şeyi ortak koşturmak, çalmamak, zina etmemek, iftira etmemek, çocuklarımızı öldürmemek ve herhangi bir marufta ona isyan etmemek üzere biat ettik. Bunun üzerine Hz. Peygamber 'Bu şartları yerine getiren için cennet vardır. Bunlardan birisini terkedenin hesabı Allah'a aittir. O, dilerse azap eder, dilerse bağışlar' (14).

3. FASIL: HİCRET ÜZERİNE BİAT EDİLMESİ

Ya'lâ b. Münye'nin Babası Adına Biatta Bulunması

- Ya'lâ b. Münye şöyle anlatıyor: Mekke'nin fethinin ikinci gününde Hz. Peygamber'e giderek 'Ey Allah'ın Rasûlü! Benden babam adına ve hicret üzerine biat al!' dedim. Hz. Peygamber de 'Ben onun adına cihat üzerine biat alırım. Çünkü hicret fetih gününde son bulmuştur' buyurdu (15).

Hendek Savaşı'nda Hz. Peygamber'in Bazı Kimselerden Hicret Üzere Biat Alması

- el-Hâris b. Ziyad es-Sâidî şöyle anlatıyor: Hendek günü Hz. Peygamber'in yanına gittim. Halk kendisine hicret üzerine biat ediyordu. Ben onların bu biata davet edildiklerini zannettim ve 'Ey Allah'ın Rasûlü! Şu hicret üzerine benim de biatımı al!' dedim. Hz. Peygamber 'Bu kimdir?' buyurdular. Bu soruya ben cevap verdim ve 'Ben Havt b. Yezid'in (ya da Yezid b. Havt'ın) amcası oğluyum' dedim. Bunun üzerine Hz. Peygamber 'Ben sizden hicret üzerine biat alamam. Çünkü halk sizin yanınıza hicret ediyor. Siz kendinize hicret edemezsiniz. Nefsime kudret elinde bulunduran Allah'a yemin ederim ki, Ensar'ı sevdiği halde kendisine kavuşan herkesi Allah sever. Aksine Ensar'a buğzeden hiç kimse yoktur ki öldüğünde Allah da ona buğzetmesin' (16).

- Hendek savaşından hemen önce, hendek kazmak için toplanan halk Hz. Peygamber'e hicret üzerine biat ettiler. Biat tamamlandıktan sonra Hz. Peygamber şunları söyledi: 'Ey Ensar! Siz hicret üzerine biat etmeyiniz. Çünkü halk (Muhacirler) hicret ederek size (Medine'ye) geliyorlar. Fakat şunu biliniz ki kim Ensar'ı sevdiği halde Allah'a kavuşursa Allah da onu sever. Kim de Ensar'a buğzeder O'na ulaşırsa Allah da ona buğzeder' (17).

4. FASIL: HZ. PEYGAMBER'E YARDIM ETMEK ÜZERE BİAT EDİLMESİ

Ensar'dan Yetmiş Kişinin Akabe Vadisinde Hz. Peygamber'e Yardım Sözü Vererek Biat Etmeleri

- Câbir (r.a.) şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber Mekke'de on sene kaldı. Halkın evlerine Ukaz ve Mecenne panayırlarına gidiyor, hac mevsimlerinde halkın arasına giriyor ve şunları söylüyordu: 'Rabb'imın risâletini tebliğ hususunda bana kim yardımcı olmak ister? Bunun karşılığında kendisine cennet vardır'. Fakat hiç kimse onu kabul etmiyor ve kendisine yardım eden de çıkmıyordu. Hz. Peygamber'in kendi kavminden ve en yakınlarından olan bazı kişiler Yemen'den veya Mudar'dan olsun dışardan gelenleri karşılayarak onlara 'Kureyş'in şu gencinden kendinizi sakının. Sakın sizi de fitneye düşürmesin' diye tenbih ediyorlardı. Halk parmaklarıyla kendisini gösterdiği halde Hz. Peygamber yine de aralarına karışıyor ve onları Allah'ın dinine davet ediyordu. Nihayet Allah Teala Medine'den bizleri ona gönderdi. Biz onu aramıza kabul ve getirdiği şeyleri tasdik ettik. Öyle ki bizden bir kişi Hz. Peygamber'i ziyaret ediyor ve müslüman olup Kur'an okuyordu. Sonra bu kişi Medine'ye, ailesinin yanına döndüğünde ailesinin tamamı ona uyarak İslâm'ı kabul ediyordu. Sonunda içinde müslüman bulunmayan hiç bir Ensar evi kalmadı. Bunlar müslüman olduklarını açık açık söylüyorlardı. Bir gün biraraya gelerek istişâre ettik ve 'Hz. Peygamber'in korku içerisinde Mekke'de durup dağlarından kovulmasını daha ne kadar süre bekleyeceğiz' dedik. Sonra da içimizden yetmiş kişilik bir heyet oluşturduk ve Hz. Peygamber'le görüşmek üzere hac mevsiminde Mekke'ye gittik. Görüşme yeri olarak da Akabe deresini belirledik. Biz birer ikişer bu kararlaştırılan yere gidiyorduk. Sonunda yetmişimiz de oraya geldi ve 'Ey Allah'ın Rasûlü! Sana ne üzerine biat edelim?' dedik.

Hiz. Peygamber şöyle buyurdular: 'Sevinçli günlerinizde de üzüntülü anlarınızda dasözümü dinleyip bana itaat edeceksiniz. Bolluk zamanında ve kıtlıkta bize nafaka vereceksiniz. İyiliği emredip kötülükten menetmek üzere bana söz vereceksiniz. Bana, Allah için söylemek ve bu uğurda hiç bir kınayıcının kınamasından korkmamak üzere biat edeceksiniz. Bana yardımda bulunmanız, memleketinize vardiktan sonra, çocuklarınızı, nefislerinizi ve ailelerinizi nelerden koruyorsanız beni de onlardan korumanız karşılığında sizler için cennet vardır'. Bunun üzerine içimizde en gencimiz olan Es'ad b. Zürâre ayağa kalkıp Hz. Peygamber'in elini tutarak şunları söyledi: 'Ey Medineliler! Biraz yavaş olunuz. Çünkü bizim onu Allah'ın Rasûlü olarak tanıyıp içimize kabul etmemiz ve Medine'ye götürmemiz bütün Arapların düşmanlığını üstümüze çekmemiz, kılıçların ısırtığına razı olmamız demektir. Fakat biz bu konuda sabır gösteren bir kavimiz. Öyleyse peygamberimizi götürünüz. Mükâfaatınız Allah'a aittir. Eğer siz kendi nefislerinizden

korkacaksanız peygamberi götürmeyiniz ve bunu bugün söyleyiniz. Böyle yapmanız Allah katında sizin için en güzel bir davranıştır!’ Bu sözlerini dinlediğimizde ona şöyle dedik: ‘Ey Es’ad! Bizden uzaklaş! Allah’a and içeriz ki biz peygambere yapmış olduğumuz şu biatı asla bırakmayız’. Bundan sonra hep birlikte kalkarak Hz. Peygamber’e biat ettik. O da bize şartlar koştı ve ‘Bunlara karşılık size cennet vardır’ dedi (18).

- Ka’b b. Mâlik şöyle anlatıyor: Akabe vadisinde toplanmış, Hz. Peygamber’i bekliyorduk. Hz. Peygamber, amcası Abbas’la birlikte geldi. Abbas o gün hâlâ eski dini üzerinde bulunuyordu, yani müşrikti. Ancak o, yeğenini ilgilendiren bu önemli toplantıda hazır bulunup ona yardımcı olmak istemişti. Hz. Peygamber oturdu. İlk söze başlayan da Hz. Abbas oldu. o şunları söyledi: ‘Ey Hazrec kabilesi! Muhammed’in bizim hangi hanemizden olduğunu biliyorsunuz. Biz onu bugüne kadar bizim gibi düşünenlerin şerrinden koruduk. O, burada iktidar içerisindedir. Burada kaldığı müddetçe de bir korunma çemberi içinde olacaktır. Fakat o ille de Medine’ye gitmek ve size katılmak istiyor. Eğer siz ona verdiğiniz sözleri yerine getirecek, onu düşmanlarından koruyacaksınız, onu sizinle başbaşa bırakırız. Yok eğer siz onu düşmanların eline teslim edecek, size hicret ettikten sonra onu yardımınızdan mahrum bırakacaksanız şimdiden onu bırakınız. Çünkü o burada kavminin ve yakınlarının koruması altında bulunmaktadır!’ Bunun üzerine biz ‘Senin sözlerini dinledik ey Abbas! Sen ey Allah’ın Rasûlü, biraz da sen konuş! Kendin için, Rabb’in için bizlerden ne istediğini söyle!’ dedik. Bizim bu sözlerimizden sonra Hz. Peygamber konuşmaya başladı. Kur’an okudu; bizi Allah’a davet edip İslâm’a teşvik ederek şöyle buyurdu: ‘Çocuklarınızı ve ailelerinizi kendilerinden koruduğunuz düşmanlardan beni de korumanız şartıyla sizden biat istiyorum’.

Bunun üzerine Berâ b. Ma’rûr kalkarak Hz. Peygamber’in elinden tuttu ve şöyle dedi: ‘Evet seni de onlara karşı koruyacağız. Seni hak ile gönderen Allah’a yemin ederim ki çocuk-çocuğumuz ve kendi nefislerimizi nelerden koruyorsak seni onlardan koruyacağız. Biatımızı bu şartlar dâhilinde kabul et ey Allah’ın Rasûlü. Allah’a yemin ederim ki biz harp çocuklarıyız. Biz bunu babalarımızdan miras olarak almışızdır’.

Berâ b. Ma’rûr bu şekilde Hz. Peygamber’le konuşurken araya Ebu’l Heysem b. Teyyihan girdi ve o da şunları söyledi: ‘Ey Allah’ın Rasûlü! Bizimle Medine’deki yahudiler arasında bazı bağlar, ilişkiler vardır. Biz bu bağları koparacağız. Acaba biz bu işi yapıp da sen de gâlip gelirsen. bizi bırakıp tekrar memleketine döner misin?’ Bu sözler üzerine Hz. Peygamber gülümseyerek şöyle buyurdular: ‘Benim kanım sizin kanınız; benim helal saydığım kan sizin de helal saydığınız kandır. Ben sizdenim, siz de bendensiniz. Siz kime savaş açarsanız ben onunla savaşırım, kiminle barış yaparsanız ben de onunla barış yaparım!’ (19).

Hız. Peygamber’in Ensar’dan Oniki Vekil Seçmelerini İstemesi

- Hz. Peygamber Ensar’a hitap ederek ‘İçinizden oniki kişi seçiniz. Bunlar kavimleri içerisinde kalmakla birlikte benim vekillerim olsunlar’ buyurdu. Bunun üzerine Ensar dokuzu Hazrec, üçü de Evs kabilesinden olmak üzere oniki kişi seçtiler (20).

Ebu’l-Heysem’in Biat Ettikten Sonra Arkadaşlarıyla Konuşması

- Hz. Peygamber’e ilk biat eden kişi Ebu’l-Heysem b. Teyyihan’dır. Bu zat Hz. Peygamber’e şunları söyledi: ‘Ey Allah’ın Rasûlü! Daha önceleri bizimle halk arasında bazı andlaşmalar vardı. Zannediyorum ki biz bunları keseceğiz. Sonra sen de kavmine dönecek olursan bu andlaşmaları bozduğumuzdan dolayı onlara savaş açmış oluruz’. Bu söz üzerine Hz. Peygamber güldü ve ona şöyle dedi: ‘Kanınız kanımız, kanlarının dökülmesini helal saydıklarınız benim de dökülmesini helal saydığım’dır’. Hz. Peygamber’in bu sözlerinden çok hoşlanan Ebu’l-Heysem arkadaşlarına dönerek şunları söyledi: ‘Ey kavmim! O, Allah’ın Rasûlü’dür. Şahitlik ederim ki o doğrudur. Ve o bugün Allah’ın haremde ve O’nun emniyeti altında bulunmaktadır. Kendi kavminin ve aşiretinin arasındadır. Biliniz ki eğer peygamberi Medine’ye getirecek olursanız bütün Araplar hep birlikte karşımıza dikileceklerdir. Eğer Allah yolunda savaşmayı, mal ve evlatlarınızın elinizden çıkmasını göze alabiliyorsanız onu memleketinize davet ediniz. Çünkü o gerçekten Allah’ın Rasûlü’dür. Eğer onu yarımsız bırakmaktan korkuyorsanız hiç getirmeyiniz!’ Bu sözleri dinleyen Ensar da ‘Biz Allah’tan ve Rasûlü’nden duyduklarımızı kabul ettik. Ey Allah’ın Rasûlü! Biz, bizden istediklerinin hepsini sana veriyoruz. Sen ey Eba’l-Heysem! Peygamber’le aramızdan çekil de ona biat edelim’ dediler. Ebu Heysem de ‘İlk biat eden kişi benim’ dedi. Sonra diğerleri de kalkarak Hz. Peygamber’e biat ettiler (21).

Abbas b. Übâde’nin Biat Anındaki Sözleri

- Ensar, Hz. Peygamber’e biat etmek üzere bir araya geldiklerinde Abbas b. Übâde b. Nedle ‘Ey Hazrecililer topluluğu! Şu kişiye (Hz. Peygamber) hangi konularda biat ettiğinizi biliyor musunuz?’ diye sordu. Onların ‘Evet!’ demesi üzerine de şunları söyledi: ‘Siz kızıl, siyah ne kadar insan varsa hepsiyle savaşmayı göze alarak ona biat ediyorsunuz. Eğer mallarınıza bir musibet dokunduğunda, ileri gelenleriniz öldürüldüğünde onu düşmanlarına teslim edecekseniz hiç götürmeyiniz daha iyi. Çünkü, andolsun ki böyle birşey hem bu dünyada hem de âhirette sizin için bir utanç olacaktır. Fakat siz mallarınız elinizden çıksa, ileri gelenleriniz öldürülse dahi onun söylediklerini harfîyyen yerine getireceğinize söz veriyor ve bu konuda kendinize güveniyorsanız onu götürebilirsiniz. Allah’a yemin ederim ki işte bu durum sizin için hem bu dünyada hem de âhirette bir hayır olacaktır’. Ensar ‘Biz onu, mallarımızın elimizden alınması ve ileri gelenlerimizin öldürülmesi ihtimaline rağmen kabul ediyoruz’ dediler. Sonra da Hz. Peygamber’e dönerek ‘Ey Allah’ın Rasûlü! Bu söz verdiklerimizi yerine getirirsek bizim için ne vardır?’ diye sordular. Hz. Peygamber de ‘Cennet vardır’ buyurdular. Bunun üzerine Ensar ‘Elinizi uzatınız ey Allah’ın Rasûlü!’ dediler. Hz. Peygamber elini uzattı, onlar da biat ettiler (22).

- Daha sonra Hz. Peygamber, ‘Herkes kendi yükünün yanına gitsin!’ buyurdular. Abbas b. Übâde ‘Ey Allah’ın Rasûlü! Seni hak peygamber olarak gönderen Allah’a yemin ederim ki eğer istersen biz yarın kılıçlarımızla Mina’dakilere hücum ederiz’ dedi. Hz. Peygamber de buna karşılık ‘Biz henüz böyle birşeyle emrolunmadık. Siz yüklerinizin başına gidiniz!’ buyurdu (23).

5. FASIL: CİHAD ÜZERİNE BİAT EDİLMESİ

- Hz. Peygamber hendek kazmakta olanları ziyaret etmek için bir sabah evinden çıkmıştı. Oraya vardığında sabahın o soğuk saatında hendek kazmakta olan Ensar ve Muhacirleri gördü. Bunlar müslümanların kendi yerlerine çalışmak üzere gönderebilecek bir köleye sahip olamayanlarındandı. Bunun üzerine Hz. Peygamber ‘Ey Allah’ım! Asıl hayat, âhîret hayatıdır. Ensar ve Muhacirleri

bağışla!’ Orada çalışmakta olanlar da şöyle bir şiirle karşılık verdiler: ‘Biz yaşadığımız sürece cihat üzerine Muhammed’e biat etmiş kimseleriz’ (24).

6. FASIL: ÖLÜM ÜZERİNE BİAT YAPILMASI

Seleme b. el-Ekvâ’nın Hz Peygamber’e Ölüm Üzerine Biat Etmesi

- Seleme b. el-Ekvâ şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber’e biat ettikten sonra gidip bir ağacın gölgesine oturdum. Halk çekildikten sonra Hz. Peygamber bana ‘Ey Ekvâ’nın oğlu! Biat etmez misin?’ dedi. ‘Ey Allah’ın Rasûlü! Biat ettim ya!’ deyince de ‘İkinci kez’ buyurdular. Bunun üzerine ben de ikinci defa olarak biat ettim. Biz o gün ölüm üzerine biat etmiştik (25).

- Harre günü (26) bir kişi Abdullah b. Zeyd’e gelerek ‘İbn Hanzele çevresindekilerden ölüm üzerine biat alıyor’ dedi. Bunun üzerine Abdullah b. Zeyd şunları söyledi: ‘Ben bu hususta Hz. Peygamber’den sonra hiç kimseye biat etmem. Ölüm üzerine biatı Hz. Peygamber almıştır (27).

7. FASIL: DİNLEMELİK VE İTAAT ETMEK HUSUSLARINDA HZ. PEYGAMBER’E BİAT EDİLMESİ

Übâde b. Sâmî’in Bu Konudaki Konuşması

- Bir toplantıda ortaya su katılmış şaraplar getirildi. Übâde b. Sâmî de orada bulunuyordu; kalktı, şarap dağarcıklarını delip içindikileri akıtarak şunları söyledi: ‘Biz Hz. Peygamber’e şu hususlarda biat ettik: Üzüntülü ve neşeli anlarımızda kendisini dinlemek ve ona itaat etmek. Darlıkta ve bollukta infakta bulunmak; iyiliği emredip kötülükten alıkoymak. Allah yolunda hiç bir kınayıcının kınamasından korkmamak. Hz. Peygamber’in Medine’ye gelmesi halinde kendi nefislerimizi, hanımlarımızı, çocuklarımızı koruduğumuz gibi onu da korumak ve kendisine yardımcı olmak! İşte bu, Hz. Peygamber’in bizimle yapmış olduğu biattır (28).

- Übâde b. Sâmî şöyle anlatıyor: Biz Hz. Peygamber’e savaş üzerine biat yaptık. Sıkıntılı ve sevinçli zamanlarımızda, hoşumuza giden ve gitmeyen her durumda onu dinleyip kendisine itaat edecektik. Hak sahipleriyle çekişmeyecek ve nerede olursak olalım hakkı söyleyip Allah yolunda hiç bir kınayıcının kınamasından korkmayacaktık (29).

Cerir â Abdullah’ın Dinlemek, İtaat Etmek ve Müslümanlara Nasihat Üzerine Biat Yapması

- Cerir (r.a.) şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber’e kendisini dinlemek ve ona itaat edip, müslümanlara nasihat etmek üzere biat ettim. Hz. Peygamber’e gidip şöyle demiştim: ‘Sana, hoşuma giden ve gitmeyen konularda seni dinlemek ve itaat etmek üzere biat ediyorum’. Hz. Peygamber de bana şöyle sordu: ‘Buna güç yetirebilecek misin? Sen bundan vazgeç de gücünün yetebileceği hususlarda biat et!’ Bunun üzerine ben de ‘Gücüm yettiği kadarıyla’ ibaresini kullanarak tüm müslümanlara nasihatta bulunmak üzere Hz. Peygamber’e biat ettim (30).

- Cerir b. Abdullah Hz. Peygamber’e kendisini dinlemek, ona itaat etmek ve her müslümana nasihat etmek üzere biat etmişti. Bu zat birşey sattığında veya aldığıda karşısındakine ‘Bizim için senden almış olduğumuz sana verdiğimizden daha sevimlidir. İstersen ver, istemiyorsan da verme!’ derdi (31).

Utbe b. Abd’in Hz. Peygamber’e Biatı, Hz. Peygamber’in de Ona “Gücüm Yettiğince de!” Buyurması

- Utbe b. Abd şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber’e kendisini dinlemek ve ona itaat etmek hususunda biat ettiğimizde o bize “Gücüm yettiği kadarıyla” şartını kullandı!” buyurmuştu (32).

- Yine Utbe b. Abd anlatıyor: Hz. Peygamber’e yedi defa biat ettim. Beşi itaat, diğer ikisi de muhabbet üzerine idi (33).

8. FASIL: KADINLARIN BİATTA BULUNMASI

Ensar Hanımlarının Medine’ye Teşrif Eden Hz. Peygamber’e Biat Etmeleri

Hız. Peygamber Medine’ye teşrif ettiklerinde Ensar hanımlarının bir evde toplanmalarını emretti. Sonra onlara Hız. Ömer’i gönderdi. Hız. Ömer kapıda durarak onlara selam verdi: Kadınlar onun selamını aldılar. Ömer ‘Ben Hız. Peygamber’in, size gönderilmiş olan elçisiyim?’ dedi. Bunun üzerine kadınlar ‘Hem Allah’ın Rasûlü’ne ve hem de onun elçisine merhabalar olsun!’ dediler. Ömer onlara ‘Allah’a hiç bir şeyi ortak koşmamak, çalmamak, zina etmemek, çocuklarınızı öldürmemek, iftira etmemek ve güzel ve iyi şeylerde ona isyan etmemek hususlarında biat ediyor musunuz?’ diye sordu. Onlar da ‘Evet!’ dediler. Böylece Hız. Ömer kapının dışında, onlar da içerde bulundukları halde ellerini uzattılar. Bundan sonra Hız. Ömer şunları söyledi: ‘Ey Rabb’im! Sen şahit ol! Hz. Peygamber sizlere hayzı görmeye başlayıp bulûğa ermiş kızlarınızı bayramlarda çıkarabileceğinizi söyledi. Siz kadınların, cenazelerin arkasından gitmenizi yasakladı. Ayrıca sizin için cuma namazı da farz değildir’. Daha sonra iftiranın ve güzel, iyi işlerde isyanın manasını soran Ümmü Atiyye’ye Hız. Ömer ‘Bu cenazelere ağıt yakmaktır’ cevabını verdi (34).

- Selmâ binti Kays şöyle anlatıyor: Hız. Peygamber Medine’ye geldiğinde Ensar’dan bazı kadınlarla birlikte giderek ona biat ettim. Hız. Peygamber, Allah’a hiç bir şeyi ortak koşmayacağımıza, çalmayacağımıza, zina etmeyeceğimize, çocuklarımızı öldürmeyeceğimize, iftirada bulunmayacağımıza, güzel ve iyi şeylerde kendisine isyan etmeyeceğimize dair bizden söz aldı. Ayrıca bize kocalarımıza hile yapmamızı da söyledi. Bundan sonra ona biat edip döndük. Ben o hanımlardan birisine ‘Hz. Peygamber’e tekrar git ve ona kocalarımıza hile yapmamızdan ne kastettiğini sor!’ dedim. Kadın Hız. Peygamber’den bunu sorduğunda o şöyle buyurdu: ‘Malını ondan habersiz alıp başkalarına vermenizdir’ (35).

- Hz. Peygamber kendisine biat için gelen müslüman kadınlardan şu âyet-i kerimeye uygun olarak biat alıyordu. ‘Ey peygamber! Mü’min kadınlar sana gelerek, Allah’a hiç bir şeyi ortak koşmamak, hırsızlık yapmamak, zina etmemek, çocuklarını öldürmemek, elleri ve ayakları arasında bir iftira uydurup getirmemek, iyi, güzel şeyler hususunda sana isyan etmemek şartıyla biat edip söz verilerse, onların biatlarını kabul et ve onlar için mağfîret dile. Çünkü Allah çok bağışlayıcı ve çok esirgeyicidir’(36).

- Hufeyle binti Ubeyd b. el-Hâris şöyle anlatıyor: Ben ve annem Karîfe binti el-Hâris, Muhacir kadınlardan bir grupla birlikte Hz. Peygamber’e giderek biatta bulunduk. Hz. Peygamber, kendisi için kurulmuş kıldan yapılma bir çadırda oturuyordu. O bizden ayette belirtildiği şekilde biat aldı (Mümtehine/12). Biz bunları kabul ettiğimizi söyleyip ellerimizi ona uzattığımızda Hz. Peygamber ‘Ben kadınların ellerine dokunmam!’ buyurdular. Bunun üzerine bizi bağışlamasını istedik. İşte bizim biatımız bu şekilde gerçekleşmişti (37).

- Ümeyme binti Rukeyka şöyle anlatıyor: Bir grup kadınla birlikte Hz. Peygamber’e gidip biatta bulunduk ve şöyle dedik: ‘Ey Allah’ın Rasûlü! Sana, Allah’a ortak koşmamak, çalmamak, zina etmemek, çocukları öldürmemek ve kimseye iftirada bulunmamak, güzel şeylerde sana isyan etmemek üzere biat ediyoruz!’ Bunun üzerine Hz. Peygamber ‘Gücünüzün yettiği kadarıyla biat etmiş olunuz!’ buyurdular. Biz de ‘Allah ve O’nun Rasûlü bizim kendimize bizden daha merhametlidirler. Ey Allah’ın Rasûlü! Uzat elini de sana biat edelim!’ dedik. Hz. Peygamber ‘Ben kadınların elini tutmam. Ayrıca bir kadına söyleyeceklerimle yüz kadına söyleyeceklerim arasında da fark yoktur’ buyurdular (38).

Umeyme binti Rukeyka’nın İslâm Üzerine Biat Etmesi

- Umeyme binti Rukeyka Hz. Peygamber’e giderek ‘Sana, Allah’a hiç bir şeyi ortak koşmayacağıma, hırsızlık yapmayacağıma, zina etmeyeceğime, çocuğumu öldürmeyeceğime, kimseye iftira atmayacağıma, ölülerin arkasından ağıt yakmayacağıma, câhiliye döneminde olduğu gibi açık-saçık gezmeyeceğime dair biat ediyorum’ dedi (39).

Fâtımâ binti Utbe’nin Hz. Peygamber’e Biatta Bulunması

- Utbe b. Rabîa’nın kızı Fâtımâ Hz. Peygamber’e gelerek biat etti. Hz. Peygamber Mümtehine Sûresi’nin 12. âyetindeki şartlar üzerine ondan biat aldı. O utandığından elini başının üzerine koydu. Onun bu durumu Hz. Peygamber’i hayrete düşürdü. Hz. Âişe ona ‘Ey kadın! Hz. Peygamber’in dediklerini aynen tekrar et! Allah’a yemin ederim ki biz de ona bu şartlar altında biat ettik’ dedi. Bunun üzerine Fâtımâ ‘Öyle ise evet!’ diyerek ayetteki hükümleri tekrarlayarak Hz. Peygamber’e biat etti (40).

Hâyil’in Kızı Azze’nin Hz. Peygamber’e Biat Etmesi

- Hâyil kızı Azze şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber’e giderek ona biat ettim. O da zina etmemek, hırsızlık yapmamak, gizli veya açık çocuklarımı diri diri oprağa gömmemek ve onları öldürmemek şartlarıyla benden biat aldı. Açıkça gömülme olayını biliyordum. Fakat gizli olarak gömmenin ne olduğunu anlayamadım. Bunu Hz. Peygamber de açıklamadığı gibi ben de gidip kendisinden sordum. Fakat bana öyle geliyor ki bu bile bile çocuğunu düşürmek demektir. Bunun için de Allah’a yemin ederim ki hiç bir zaman çocuğumu düşürmeye çalışmayacağım (41).

Utbe’nin Kızı Fâtımâ ile Kızkardeşi ve Ebu Süfyan’ın Hanımı Hind’in Biat Etmeleri

- Utbe kızı Fâtımâ şöyle anlatıyor: Kardeşim Ebu Huzeyfe beni ve kızkardeşim Hind’i biat etmemiz için Hz. Peygamber’e götürdü. Hz. Peygamber bu biatta bize bazı şartlar koştı ve bizden söz aldı. Ben Hz. Peygamber’e şöyle dedim: ‘Ey amcam oğlu! Sen kavminin kadınlarında zina etmek, hırsızlık yapmak ve iftira etmek gibi çirkin şeylere hiç rastladın mı ki bize bunları şart koyuyorsun?’ Bunun üzerine kardeşim Ebu Huzeyfe ‘Sus ve Hz. Peygamber’e biat et. Çünkü Hz. Peygamber’e bu şartlar dâhilinde biat yapılır!’ dedi. Daha sonra kızkardeşim Hind ‘Hırsızlık yapmamak hususunda sana söz veremem. Çünkü ben kocamın malından çalışıyorum’ deyince Hz. Peygamber onun biatını kabul etmekten vazgeçti ve Hind’in kocası Ebu Süfyan’a haber göndererek ondan helallik istetti. Ebu Süfyan da ‘Yaş mallar için kendisine müsaade ediyorum; fakat kurullarda rızam yoktur’ dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber bizden biatlarımızı kabul etti. En sonunda ben şunları söyledim: ‘Benim için daha önceleri senin çadırından kötüsü yoktu. Ben o zamanlar Allah’tan senin çadırını helak etmesini temenni ederdim. Yemin ederim ki şu andan itibaren benim için senin çadırından daha sevimli bir çadır yoktur ve ben Allah Teala’nın onu bereketli ve ömürlü kılmasını diliyorum’. Benim bu sözlerim üzerine Hz. Peygamber de şunları söyledi: ‘Allah’a yemin ederim ki içinizden biri beni kendi çocuğundan ve ebeveyninden daha çok sevmedikçe iman etmiş sayılmaz’ (42).

- Utbe kızı ve Ebu Süfyan’ın hanımı Hind biat etmek üzere Hz. Peygamber’e geldi. Onun ellerine bakan Hz. Peygamber ‘Git onları değiştir de gel!’ dedi. Hind gitti, daha sonra ellerine kına yakmış olarak döndü. Hz. Peygamber ondan ‘Allah’a hiç bir şeyi ortak koşmayacağım, hırsızlık yapmayacağım, zina etmeyeceğim!’ demesini isteyince Hind ‘Hiç hür bir kadın zinaeder mi?’ dedi. Hz. Peygamber ‘Evlatlarınızı fakirlik korkusuyla öldürmeyeceksiniz’ buyurdu. Hind de buna ‘Bize çocuk bıraktın mı ki onları öldürebilelim?’ diye karşılık verdi. Böylece biat yapıldı. Biattan sonra Hind, Hz. Peygamber’e kollarındaki bilezikleri göstererek ‘Bu bilezikler hakkında ne diyorsun?’ diye sordu. Hz. Peygamber de ‘Cehennemden korlarından iki kordur’ buyurdular (43).

- Hz. Peygamber, kendisine biat etmek için gelen Hind’e ‘Çalmayacaksınız, zina etmeyeceksiniz!’ buyurduğunda o ‘Hiç hür kadın zina eder mi?’ diye karşılık verdi. Hz. Peygamber ‘Evlatlarınızı öldürmeyeceksiniz!’ buyurdular. Hind de ‘Biz onları öldürmeksizin büyüttük. Fakat büyüdüklerinde sen onları öldürdün’ dedi (44).

- Hind, ‘Ben Muhammed’e biat etmek istiyorum’ dedi. Bunun üzerine bir kişi kendisine ‘Sen hani Muhammed’i inkar ediyordun’ dedi. Hind de ‘Evet, Allah’a yemin ederim ki ben daha önceleri böyleydim. Fakat ben şu mescidde bugüne kadar Allah’a layıkıyla ibadet edildiğini görmemişim. Onlarsa dün orada bütün bir geceyi kıyamda, rükûda, secdede namaz kılarak geçirdiler’ dedi. Karşısındaki ona ‘Ey Hind, sen yaptıklarını biliyorsun (Hz. Hamza’ya yaptıklarını kastederek). Hz. Peygamber’e yanına kavminden bir kişiyi almaksızın gitme!’ diye tenbihledi. Bunun üzerine Hind onun sözlerini akla yatkin buldu. Bir örtüye büründü ve yanına Hz. Ömer’i de alarak Hz. Peygamber’in yanına öylece gitti (45).

- Hz. Peygamber, örtüye bürünerek gelmiş olan Hind'i tanıyarak ona 'Sen Hind misin?' diye sordu. Hind de 'Allah geçmiş'i affetsin!' dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber yüzünü ondan çevirerek 'Kadınlar zina etmesinler!' buyurdu. Buna karşılık Hind 'Ey Allah'ın Rasûlü! Hür bir kadın zina eder mi?' dedi. Hz. Peygamber de 'Hayır, Allah'a yemin ederim ki hür bir kadın zina etmez' buyurup arkasından da 'Çocuklarını öldürmesinler!' dedi. Hind buna da 'Sen zaten onları Bedir günü öldürdün' diye karşılık verdi. Bundan sonra Hz. Peygamber 'İftira etmesinler ve güzel şeylerde isyan etmesinler!' dedi. Hz. Peygamber kadınların ağıt yakmalarını da yasakladı. Câhiliye devrinde kadınlar ölülerin arkasından elbiselerini yırtar, yüzlerini, gözlerini parçalayıp saçlarını keserlerdi. Azap ve helak temenni ederlerdi (46).

- Hind'le birlikte Hz. Peygamber'in yanında bulunan bir kadın da şunları söylüyor: 'Hz. Peygamber bizden biat aldıkları sırada bize iyi işlerde kendisine isyan etmememizi, ölülerimizin arkasından saçlarımızı yolup, yakalarımızı yırtmamamızı ve azabı temenni etmememizi de şart koşmuştu' (47).

9. FASIL: HENÜZ BÜLUĞA ERMEMİŞ ÇOCUKLARIN BİAT ETMELERİ

Hz. Hasan, Hüseyin, İbn Abbas ve İbn Cafer'in Hz. Peygamber'e Biat Etmeleri

- Hz. Hasan şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber benden, Hüseyin'den, İbn Abbas ve Abdullah b. Ca'fer'den küçük yaşımda henüz sakallarımız çıkıp bulûğa ermediğimiz halde biat aldı. Fakat bizden başka da hiç bir çocuktan biat almadı (48).

İbnü'z Zübeyr ve İbn Cafer'in Biatta Bulunmaları

- Hz. Peygamber, İbnü'z-Zübeyr ve İbn Ca'fer'den, onlar henüz yedi yaşlarında iken biat almıştır. Hz. Peygamber onları gördüğünde tebessüm etmiş ve ellerini uzatarak onlarla biatta bulunmuştur (49).

- Hirmas b. Ziyad şöyle anlatıyor: Ben daha genç bir çocuktum. Hz. Peygamber'in yanına giderek elimi uzatıp ona biat etmek istedim. Fakat Hz. Peygamber benim bu biatımı kabul etmedi (50).

10. FASIL: SAHABELERİN HULEFÂ-İ RÂŞİDİN'E BİATTA BULUNMALARI

Sahabelerin Hz. Ebubekir'in Elinden Tutarak Ona Biat Etmeleri

- Hz. Peygamber'le yapılan biat Allah'ın Fetih Süresi 10. ayetini indirdiği sırada gerçekleşmişti. Hz. Peygamber halktan Allah adına itaat ve Allah'ın yoluna uyma üzerine biat almıştı. Hz. Ebubekir'in biatı da şu şekilde gerçekleşti: Halife seçildiğinde o kalkarak 'Bana, Allah'a itaat ettiğim sürece itaat edeceksiniz!' demiş ve halktan biat almıştı. Hz. Ömer'in ve ondan sonra gelen râşit halifelerin biatı ise aynen Hz. Peygamber'in biatı gibiydi (51).

- Hz. Peygamber'in vefatından sonra halkın Ebubekir'e yaptıkları biatı seyrettim. Bir grup halk geliyor; Hz. Ebubekir onlara 'Allah'a itaat etmek, O'nun kitabına ve sonra da emire uymak hususunda bana biat ediyor musunuz?' diyor; halk da 'Evet!' diyorlardı. Bu şekilde de biat gerçekleşmiş oluyordu. Ben bu suretle orada bir saat kadar durdum. Bu biatın alındığı sırada ben ergin bir kişiydim. Halkın nasıl biat etmekte olduğunu öğrendim. Sonra sıra bana geldiğinde hiç bir şey teklif edilmeksizin 'Ben Allah'a ve kitabına, sonra da emire itaat etmek üzere sana biat ediyorum' dedim. Hz. Ebubekir beni tepeden tırnağa şöyle bir süzdükten sonra başını eğdi. Benim bu yaptığımın onun çok hoşuna gittiğini anlamıştım (52).

- Hz. Ebubekir Şam cephesine gönderdiği askerlerden düşmana vurmak ve taun üzerine biat alıyordu (53).

Sahabelerin Hz. Ömer'e Biat Etmeleri

- Enes şöyle anlatıyor: Medine'ye vardığımda Hz. Ebubekir'in vefat edip Hz. Ömer'in de halife seçilmiş olduğunu öğrendim. Hz. Ömer'e, 'Senden önceki arkadaşına, onu dinlemek ve gücüm yettiği kadarıyla kendisine itaat etmek hususlarında biat etmiştim. Uzat elini de aynı hususlar üzerine sana da biat edeyim' dedim (54).

- Umeyr b. Atiyye el-Leysî şöyle anlatıyor 'Allah seni yüceltsin! Elini uzat da Allah'ın ve Rasûlü'nün sünneti üzerine sana biat edeyim' dedim. Bunun üzerine gülerek elini uzattı ve 'Bu sizinle bizim atamızda ortak bir hak'tır' dedi (55).

Müslüman Olan İranlılardan Gelen Bir Heyetin Hz. Osman'a Biat Etmesi

Müslüman olan Farslılardan bir heyet Hz. Osman'a geldi. Bu heyet Hz. Osman'a Allah'a hiç bir şeyi ortak koşmayacaklarına, namazı kılacaklarına, zekatı verip orucu tutacaklarına ve mecûsîlerin bayramını terke edeceklerine dair biatta bulundular (56).

Müslümanların Halife Seçilen Hz. Osman'a Biat Etmeleri

- Hz. Ömer in halife seçimini kendilerine bıraktığı altı kişilik grup bir araya gelerek istişârede bulundular. Bunlardan Abdurrahman b. Avf 'Ben bu hususta sizinle yarışa girecek değilim; yani halifelik falan istemiyorum. Eğer isterseniz içinizden birini halife seçebilirim' dedi. Bunun üzerine diğer beş kişi bu hususta Abdurrahman b. Avf'a yetki verdiler. Bundan sonra halk Abdurrahman'ın yanına gidip gelmeye ve ondan bilgi almaya başladılar. Halktan hiç kimse bu şûra üyelerini rahatsız etmiyor; sadece sabahları Abdurrahman'a koşup gece yapılan toplantı hakkında ondan bilgi ediniyorlardı. Bu durum Hz. Osman'a biat ettiğimiz gecenin sabahına kadar böyle devam etti. O gece henüz uyumuştum ki kapı vuruldu. Kalktım, kapıyı açtım. Gelen Abdurrahman'dı. Bana, 'Bakıyorum sen uyumuşsun. Allah'a yemin ederim ki ben bu gece bir dakika olsun uyumuş değilim. Git de bana Zübeyr ve Sa'd'ı çağır!' dedi. Gidip onları çağırdım. Abdurrahman onlarla konuştu. Sonra bana seslenerek 'Git, bana Ali'yi çağır!' dedi. Hz. Ali geldi; Abdurrahman onunla şafak sökünçeye dek konuştu. Sonra Hz. Ali kalktı ve gitti. Abdurrahman'ın Hz. Ali hakkında bazı korkuları vardı; çünkü Hz. Ali halifelige çok hevesli görünüyordu. Bundan sonra Abdurrahman 'Bana Osman'ı çağır!' dedi. Gidip Osman'ı da çağırdım. Müezzin sabah ezanını okuyuncaya kadar da onunla konuştu. Sabah namazını kılan halk Hz. Peygamber'in

mescidinde, minberin yanında toplandı. Abdurrahman b. Avf o sırada Medine’de bulunan diğer Ensar ve Muhacirleri de çağırttı. Ayrıca ordu kumandanlarını da oraya getirtti. Bunların hepsi o sene Hz. Ömer’le birlikte haccetmek için gelmişlerdi. Herkesin toplandığına kanaat getiren Abdurrahman şehâdet getirerek şunları söyledi: ‘Ey Ali! Ben halkın nabzını yokladım. Gördüm ki hiç kimse seni Osman’a tercih etmiyor. Sakın darılayım deme!’ Bundan sonra kalktı ve Hz. Osman’ın elinden tutarak şöyle dedi: ‘Allah’ın ve Rasûlü’nün ve ondan sonra gelen iki halifenin sünneti üzerine sana biat ediyorum!’ Onun bu şekildeki biatından sonra Muhaciriyle, Ensarıyla, ordu kumandanlarıyla tüm müslümanlar da kalkarak Hz. Osman’a biat ettiler (57).

III. BÖLÜM : ALLAH YOLUNDA GÜÇLÜKLERE KATLANMA

Hiz. Peygamber’in ve Ashâb-ı Kiram’ının Allah Yolunda Her Türlü Zorluklara ve İşkencelere Katlanması; Allah İsmiinin En Yüce Olması Üğrunda Canlarını Hiçe Saymaları

Mikdad’ın Peygamberlik Geldikten Sonra Hiz. Peygamber’in Çektiklerini Anlatması

- Nüfeyr şöyle anlatıyor: Bir gün Mikdad b. Esved’le birlikte oturuyorduk. Bir adam geldi. Gözlerini işaret ederek Mikdad’a şunları söyledi: ‘Hz. Peygamber’i gören şu iki göze ne mutlu! Allah’a yemin olsun ki senin gördüğünü görmeyi çok isterdim. Aynı şekilde katılmış olduğun o peygamber meclislerine de katılmayı çok isterdim’. Adamın bu sözleri benim çok hoşuma gitmişti. Mikdad’sa o kişiye şunları söyledi: ‘Niçin sizden bazı kimseler hâlâ Allah Teala’nın kendisine nasip etmediği bir mecliste bulunmayı temenni etmektedir. Eğer bu kişi Hiz. Peygamber devrinde yaşamış olsaydı durumunun ne olacağını kestirebilir miydi? Allah’a yemin ederim ki Hiz. Peygamber’in meclislerinde çok kimseler bulundu. Fakat Allah onları burunları üzerine cehenneme attı. Çünkü onlar Hiz. Peygamber’e icâbet etmediler ve onu doğrulamadılar. Niçin sizi, kendisinden başka Rabb tanımayan ve peygamberlerinin getirdiklerini tasdik eden insanlar kılan Allah’a şükretmiyorsunuz? Zahmetleri, sıkıntıları başkaları çekmiş, sizse sefâsını sürüyorsunuz. Andolsun ki Hiz. Peygamber, diğer peygamberlerin hepsinden daha sıkıntılı bir hayat geçirmiştir. O, cahillerin putlarına tapmaktan daha üstün bir din olmadığına inandığı bir fetret ve câhiliyet dönemi insanlarına gönderilmiştir. Hiz. Peygamber Furkan’ı getirdi ve onunla hak ile bâtilin, baba ile oğulun aralarını ayırdı. (Çünkü babalardan veya oğullardan biri müslüman oluyor. Bu yüzden de aralarına düşmanlık giriyordu). Allah Teala ateşe giren kimsenin helak olduğunu görmesi için insanların kalb kilitlerini iman ile açmıştır. En yakınının ateşte bulunduğunu bilen kişinin gözleri elbette ki aydın olamaz. Allah Teala’nın şu sözleriyle anlatılmak istenen mana da budur: “Onlar ‘Ey Rabb’imiz! Bize gözler sevinci eşler ve çocuklar ver ve bizi takva sahiplerine önder yap!’ derler” (Furkan/74) (1).

Hiz. Huzeyfe’nin Bu Konudaki Sözleri

- Kûfe halkından bir kişi Huzeyfe b. Yeman’a ‘Ey Ebâ Abdillâh! Siz Hiz. Peygamber’i gördünüz; onun sohbetinde bulundunuz değil mi?’ diye sordu. Huzeyfe ‘Evet ey yeğenim!’ deyince o şahıs bu kez ‘Siz o sıralar ne yapıyordunuz?’ diye sordu. Hiz. Huzeyfe de ‘Andolsun ki o zamanlar biz var kuvvetimizle çalışıyorduk!’ cevabını verdi. Bunun üzerine o kişi şunları söyledi: ‘Yemin olsun ki eğer biz Hiz. Peygamber devrinde yaşamış olsaydık onun yaya olarak yürümesine izin vermez, onu omuzlarımızda götürürdük’ dedi. Hiz. Huzeyfe buna şu karşılığı verdi: ‘Ey yeğenim! Allah’a and içerim ki biz Hiz. Peygamber’le birlikte Hendek savaşında bulunduk. Bir taraftan korku ve soğuk, diğer taraftan ise acı ve susuzluk bizi çepeçevre kuşatmıştı (2).

1. FASIL: HIZ. PEYGAMBER’İN ALLAH’A DAVET YOLUNDA ÇEKMiŞ OLDUĞU EZİYETLERE KATLANMASI

Bu Konuda Hiz. Peygamber’in Söyledikleri

- Hiz. Peygamber şöyle buyuruyor: ‘Allah yolunda, hiç kimsenin görmediği eziyetlere katlandım. Benim düştüğüm dehşetli hâllere hiç bir kimse düşmemiştir. Öyle zamanlar oldu ki üzerimizden otuz gün otuz gece geçtiği halde ne Bilal ve ne de ben, onun koltuğu altında sakladığı az bir yiyecek dışında canlıların yiyebileceği hiç bir şey bulamadık (3).

Hiz. Peygamber’in, Amcası Ebu Tâlib’in Kendisini Korumaktan Vazgeçtiği Kanaatına Vardığında Ona Söyledikleri

- Âkil b. Ebî Tâlib şöyle anlatıyor: Kureyşliler babam Ebu Talib’e müracaat ederek ona ‘Ey Ebâ Tâlib! Yeğenin Muhammed cemiyetlerimizin, toplantılarımızın üzerine gelip bize hoşumuza gitmeyen bazı şeyler söylüyor. Eğer yapabilirsen onu bu işten vazgeçir’ dediler. Ebu Tâlib de bana ‘Ey Âkil! Git amcanın oğlunu ara, bul ve bana getir!’ dedi. Hiz. Peygamber’i bize ait ağıllardan birinde buldum. O çok yorgundu. Benimle birlikte dönerken yürüyebilecek bir gölge arıyordu; fakat yolumuz üzerinde böyle bir gölge de yoktu. Nihayet babamın yanına vardık. Babam Ebu Tâlib, Hiz. Peygamber’e şunları söyledi: ‘Ey yeğenim! Andolsun ki bugüne dek bana ne kadar itaatkar olduğunı biliyorum. Biraz önce Kureyşliler bana gelerek, senin onların Kâbe’sine ve meclislerine gidip hoşlarına gitmeyen bazı şeyler söylediğine dair şikayette bulundular. Bundan vazgeçsen olmaz mı?’ Bunun üzerine Hiz. Peygamber gözlerini gökyüzüne dikerek şöyle konuştu: ‘Allah’a yemin ederim ki benim bu peygamberlik görevini terketmem, sizin herhangi birinizin güneşten bir parça ateş koparmasından çok daha zordur’. Bunları duyan babam (Ebu Tâlib) ise Kureyşlilere dönerek ‘Yeğenim asla yalan söylememiştir. Haydi siz kendi işinize dönünüz!’ dedi (4).

- Amcası Ebu Tâlib Hiz. Peygamber’e şunları söyledi: ‘Yeğenim! Kavmin Kureyş bana gelerek hakkında şöyle şöyle şikayette bulundular. Gel hem kendine hem de bana kıyma! Bizi ne senin ve ne de benim gücümün yetmeyeceği bir yük altına sokma! Kureyşlilere hoşlarına gitmeyecek şeyleri söylemekten de vazgeç!’ Ebu Tâlib’in bu sözlerinden, onun desteğini çekerek kendisini

yalnız bıraktığı sonucunu çıkaran Hz. Peygamber de ‘Ey amcam! Eğer güneşi sağ, ayı da sol elime versen yine de bu işi (peygamberliği) bırakacak değilim. Allah bu işi üstün getirinceye ya da ben helak oluncaya kadar buna devam edeceğim’ dedi. Sonra Hz. Peygamber’in gözlerinden yaşlar akmaya başladı. Hz. Peygamber’in bu halini gören Ebu Tâlib şunları söyledi: ‘Ey kardeşimin oğlu! Nasıl istersen öyle davran; işini yapmaya devam et! Yemin ederim ki senden hiç bir zaman desteğimi çekmeyeceğim!’ (5).

H. Peygamber’in, Amcasının Ölümünden Sonra Çeşitli Eziyetlere Taâruz Kılması

- Ebu Tâlib vefat ettiği zaman Rasûlullah’ın yolunu Kureyş’in ahmaklarından birisi kesti ve peygamberin üzerine toprak attı. Hz. Peygamber böylece evine döndü. Kızlarından biri yüzündeki toprağı hem siliyor, hem de ağlıyordu. Hz. Peygamber de ‘Ağlama kızım, kesinlikle Allah senin babanı koruyacaktır’ dedi. Ebu Tâlib ölünceye kadar, Kureyşliler Hz. Peygamber’e dokunamadılar. Ancak onun ölümünden sonra Hz. Peygamber’e hakaret ve işkence etmeye başladı! (6).

- Ebu Tâlib vefat ettikten sonra Hz. Peygamber’e şiddet gösterildi ve Hz. Peygamber, Ebu Tâlib’in ölümünden sonra ‘Ey amcam! Senin ayrılığın ne süratli bir şekilde bana kendisini hissettirdi’ dedi (7).

H. Peygamber’in Kureyşlilerden Çektiği Eziyetler ve Onlara Verdiği Cevap

- Hâris şöyle anlatıyor: Babamdan ‘Şu kalabalık nedir?’ diye sordum. Bana ‘Bunlar dinlerini terkederek ve peygamberlik davasında bulunan bir kişinin etrafında toplanan kimselerdir!’ dedi. Kalabalığın yanına vardığımızda, Hz. Peygamber onları Allah’ın birliğine iman etmeye davet ediyordu. Onlar da onun davetini reddediyor, ona eziyet ediyorlardı. Bu mesele gün ortasına kadar devam etti. Halk Hz. Peygamber’in etrafından dağıldı. Rasûlullah’a bir kadın geldi, göğsü görünmekteydi. Kadının etinde bir desti su ile bir mendil vardı. Suyu Hz. Peygamber’e uzattı. Hz. Peygamber suyu kadından alarak içti ve abdest aldı. Sonra başını kaldırarak ‘Ey kızım! O mendille göğsünü kapat. Babana herhangi bir şey olacaktır diye korkma!’ dedi. Bu kadın kimdir diye sordum. ‘Zeyneb adındaki kızıdır’ dediler (8).

- el-Ezdi şöyle anlatıyor: Cahiliye devrinde Hz. Peygamber’i gördüm. ‘Ey nas! Lâilâheillallah deyiniz, kurtulunuz!’ diyordu. Kimisi peygamberin yüzüne tükürdü. Kimisi peygamberin üzerine toprak serpti, kimisi de ona küftetti. Bu manzara öğleye kadar devam etti. Baktım ki bir kız, su dolu bir desti ile peygamberin yanına geldi. Peygamber yüzünü ve ellerini yıkadı ‘Ey kızım! Babanın başına herhangi bir şey getireceklerinden korkma!’ dedi. Bu kızın kim olduğunu sordum. ‘Rasûlullah’ın kızı Zeyneb’tir’ dediler. Zeyneb güzel bir kızıdır (9).

- Urve şöyle anlatıyor: İbnü’l-As’a ‘Müşriklerin Hz. Peygamber’e yaptıkları en büyük hakaret nedir?’ diye sordum. İbnü’l-As şöyle anlattı: Bir gün Hz. Peygamber Kâbe yanındaki Hicr’de namaz kılıyordu. Ukbe b. Ebî Muayt gelip, Hz. Peygamber’in boynuna eteğini sarıp boğazını sıktı. Bu sırada Ebubekir geldi ve onu kolundan tutarak Hz. Peygamber’den uzaklaştırdı. Sonra ‘Rabb’im Allah’dır dediği için onu öldürecek misiniz? Halbuki o size Rabb’inizden açık mucizeler getirmiştir’ diyerek Mü’min/’8 ayetini okudu (10).

- Amr b. As şöyle anlatıyor: Ben Kureyş’in peygamberi öldürme girişiminde bulunduklarına şahit olmadım. Fakat bir gün Hz. Peygamber Makam-ı İbrahim’de namaz kılarken, müşrikler onu öldürmeyi kararlaştırdılar. Bunun üzerine Ukbe b. Ebî Muayt, Hz. Peygamber’in yanına gidip Hz. Peygamber’in abasını boynuna dolayarak bütün gücüyle sıktı. Hz. Peygamber dizleri üzerine düştü. Halk “öldü” diye bağırdı. Ebubekir koşarak geldi. Hz. Peygamber’in kollarından tutarak, onu yerden kaldırdı ve “Rabb’im Allah’tır dediği için bir kişiyi öldürecek misiniz?” dedi. Bunun üzerine Kureyş Hz. Peygamber’den uzaklaştı. Hz. Peygamber namaza durdu, namazını bitirdikten sonra Kâbe’nin gölgesinde oturmakta olan Kureyşlilerin yanına giderek “Ey Kureyş cemaatı, Muhammed’in canı elinde olan Allah’a yemin ederim ki, ben size bu yolda kesilmek üzere gönderildim” dedi ve eliyle boğazını gösterdi. Ebu Cehil, Hz. Peygamber’e “Sen cahil değildin” dedi. Hz. Peygamber “Ben şimdi de cahil değilim, fakat sen cahillerdensin” dedi (11).

- Urve b. Zübeyir şöyle anlatıyor: Ben Abdullah b. Amr’a “Kureyşlilerin Hz. Peygamber’e yaptıkları en feci şey nedir?” diye sordum. Bana “Kureyş’in ileri gelenleri Hicr’de oturuyorlardı. Yanlarına gittim. Şöyle konuşuyorlardı: Şu adama gösterdiğiniz sabrı, hiç kimseye göstermediniz. O bize ‘akılsız’ diyor, atalarımıza küfrediyor, birliğimizi bozuyor, ilahlarımıza küfrediyor. Onlar böyle konuşurken Hz. Peygamber çıkageldi. Rûkn’ün karşısına gelince, Kâbe’yi tavafa başladı. Onların yanından geçerken Peygamber’e bazı işaretler yaptılar. Hz. Peygamber’in bundan alındığını yüzünden anladım. İkinci geçişinde de aynı şeyi yaptılar. Hz. Peygamber hiç bir şey söylemedi. Üçüncü defa aynı şeyi yaptıklarında Hz. Peygamber “Ey Kureyşliler, beni dinleyin. Muhammed’in canı elinde olan Allah’a yemin ederim ki, ölüm içingeldim” dedi. Rasûlullah’ın bu sözü onlarda çok büyük bir etki yaptı. Öyle ki sanki herkesin başında bir kuş var da, aman uçmasın diye kıpırdamıyorlardı. Hatta Hz. Peygamber hakkında en fazla düşmanlık güden dahi, Peygamber’e en yumuşak bir sözle “Ey Ebû’l-Kasım, güle güle git. Sen cahil bir insan değilsin” dedi. Hz. Peygamber de oradan ayrıldı. Ertesi gün yine toplandılar. Ben de aralarındaydım. Bir kısmı diğerlerine “Muhammed’in elinden çektiğimizi hatırlattınız. Size gelen eziyetleri gündeme getiriniz. O sizin hoşunuza gitmeyen kelimeleri size söyleyince de onu bıraktınız”. Onlar bu durumdayken Hz. Peygamber çıkageldi. Hep birden yerlerinden sıçrayarak Hz. Peygamber’in etrafını çevirdiler ve “Sen misin şöyle şöyle diyen? Sen misin, dinimiz ve ilahlarımız hakkında şunu şunu söyleyen?” dediler. Hz. Peygamber “Evet, bunları söyleyen benim” dedi. Onlardan biri Hz. Peygamber’in yakasına yapıştı. Ebubekir de Peygamber’i müdafaa etmek için kalktı. Hem ağlıyor hem de “Rabb’im Allah’tır diyen bir kişiyi öldürecek misiniz?” diyordu. Sonra Kureyş Peygamber’i bıraktı. Bu manzara, Kureyş’in peygamberle ilgili olarak gördüğüm en şiddetli tavrı ve manzarası idi (12).

- Esma’dan “Müşriklerin Peygamber hakkındaki en şiddetli icraatı neydi?” diye sordular. Esma “Müşrikler mecliste oturmuşlardı. Peygamber ve ilahları hakkında söylediklerini müzakere ediyorlardı. Onlar bu durumdayken Peygamber çıkageldi. Hepsı birden Peygamber’e hücum ettiler ve imdad sesleri babama kadar ulaştı. Birisi “Ey Ebabekir! Arkadaşına yetiş!” diye bağırdı. Babam bizim yanıımızdan çıktı -ki o zaman başında dört tane saç örgüsü vardı- ve gidip onlara “Azap olasıcalar. Siz, Rabb’im Allah’tır, diyen ve size Rabb’inizden mucizeler getiren bir kişiyi öldürecek misiniz?” dedi.

Onlar o zaman Peygamber’i terkederek babama yöneldiler. Babam eve döndüğünde o örgülerinden hangisine el atsa elinde kalıyordu. Bunun üzerine “Ey celâl ve ikram sahibi! Senortaktan münezzehsin!” deyip duruyordu (13).

- Müşrikler bir defasında Rasûlullah’ı o şekilde dövdüler ki, Peygamber bayıldı. Ebubekir onlara “Azap olasıcalar! ‘Rabb’im Allah’tır’ diyen bir kişiyi öldürecek misiniz?” dedi. Onlar, Ebubekir’i kastederek “Bu kimdir?” dediler. Bazıları buna “Bu, deli Ebubekir’dir” diye cevap verdiler (14).

H. Ali'nin Bir Hutbesinde Hz. Ebubekir'in Cesaretinden Bahsetmesi

- Hz. Ali, hutbesinde “Ey nas! İnsanların en kahramanı kimdir?” diyordu. “Ey mü'minlerin emiri! Sensin!” dediler. Hz. Ali “Biliniz ki, ben her kimle döğüşmüşsem, onu mutlaka alt etmişimdir. Fakat insanların en kahramanı Ebubekir'dir. Çünkü biz (Bedir günü) Rasûlullah'a bir gölgelik yaptık. ‘Onu müşriklerden kim koruyacak?’ dedik. Allah'a and içerim, bizden hiçbir kimse bu işe yanaşmadı. Ancak Ebubekir, kılıcını kınından çekerek peygamberin başucunda durdu. Ona herhangi bir müşrik saldırdığında, Ebubekir de ona saldırıp püskürtüyordu” dedi.

Yine bir gün Rasûlullah'ı gördüm. Kureyşliler Peygamber'i yakalamıştı. Birisi ona sataşıyor, kin kusuyordu. Kimisi Hz. Peygamber'i tartaklıyor ve “Sen misin ilahları bir tek ilah yapan?” diyorlardı. Andolsun bizden hiç bir kimse Peygamber'e bu durumda yaklaşmadı, ancak Ebubekir fırlayıp kimine vuruyor, kimiyle cedelleşiyor, kimini itiyordu ve “Rabb'im Allah'tır diyen bir kişiyi öldürecek misiniz, azab olasıcalar?” diyordu.

Sonra Hz. Ali abasını çıkardı. Mübarek sakalları ıslanınca kadar ağladı, sonra “Size Allah ile yemin verdiriyorum, Firavun'un ailesinden olan mümin mi hayırlıdır yoksa Ebubekir mi?” dedi. Halk sustu. Hz. Ali “Allah'a yemin ederim ki Ebubekir'in bir saatlik ömrü, Firavun ailesinden olan müminin, yeryüzü dolusu iyiliklerinden daha hayırlıdır. Çünkü o imanını gizliyor, Ebubekir ise, açıkça mü'min olduğunu ilân ediyordu” dedi (15).

Kureyş İleri Gelenlerinin Hz. Peygamber'in Üstüne İşkembe Atmaları ve Ebü'l-Buhteri'nin Peygamber'i Müdafaa Etmesi

- Abdullah b. Mes'ud şöyle anlatıyor: Bir gün Hz. Peygamber namaz kılarken, Ebu Cehil b. Hişam, Rabia'nın oğulları Utbe ve Şeybe, Ukbe b. Ebî Muayt, Ümeyye b. Halef ve iki kişi -ki hepsi yedi kişiydi- Hicr'de oturuyorlardı. Peygamber secdeye vardı ve secdeyi çok uzattı. Ebu Cehil “Hanginiz gidip de falan evde kesilen devenin işkembesini bize getirir ve onu Muhammed'in üzerine koyar?” dedi. Onların en şakisi olan Ukbe b. Ebî Muayt gitti, işkembeyi getirdi ve Rasûlullah'ın omuzlarına attı. Peygamber daha secde halindeydi. Ben de orada bulunuyordum. Arkam olmadığı için bir kelime konuşmaya dahi gücüm yoktu. Bir de baktım ki, Rasûlullah'ın kızı Fatıma geldi ve babasının omuzlarından o işkembeyi alıp attıktan sonra Kureyş'e yönelerek onlara küftetti. Onlar Fatıma'ya bir cevap vermediler. Hz. Peygamber ise, her zaman ne kadar secdede kalıyorsa, yine o kadar kaldıktan sonra başını kaldırdı ve namazını bitirdikten sonra üç defa “Ey Allah'ım, Kureyş'i sana havale ettim. Allah'ım, Utbe'nin, Ebu Cehil'in, Şeybe ve Ukbe'nin hakkından gel” dedi.

Sonra Hz. Peygamber mescidden çıktı. Bastonuna dayanıp yürüyen Ebu'l-Buhteri ile karşılaştı. O, Peygamber'i gördüğünde Peygamber'in yüzünün solgunluğunu farkettiler ve “Niçin böyle oldun?” diye sordu. Hz. Peygamber “Benim yakamı bırak da gideyim” dedi. Ebu'l-Buhteri “Allah'a yemin ederim ki, ya bu hadiseyi bana söylersin yahut da yakamı bırakmam. Çünkü senin başına bir şey gelmiş” dedi. Hz. Peygamber, baktı ki Ebu'l-Buhteri ısrar ediyor, ona olayı anlattı. Bunun üzerine Ebu'l-Buhteri “Gel, mescide gidelim!” dedi. Hz. Peygamber'le Buhteri mescide yöneldiler. Sonra Ebu'l-Buhteri, Ebu Cehil'in yanına giderek “Ey Ebel Hakem! Sen misin, Muhammed'in üzerine işkembe atılmasını emreden?” dedi. Ebu Cehil buna “Evet” diye cevap verdi. Ebu'l-Buhteri bastonunu kaldırdı. Ebu Cehil'in kafasına vurdu. Bunun üzerine herkes birbirine girdi. Bunu gören Ebu Cehil ‘Allah hayrınızı versin. Ben Ebu'l-Buhteri'nin vurduğu bastonun intikamını almaktan vazgeçiyorum. Muhammed'in maksadı bizim aramıza düşmanlık sokmaktır ki, o ve arkadaşları kurtulsunlar!” diye bağırdı (16).

Ebu Cehil'in Hz. Peygamber'e Eziyet Etmesi ve Hamza'nın da Bundan Dolayı Öfkelenmesi

- Ebu Cehil, Safa'nın yanında Peygamber'le karşılaştı. Peygamber'e eziyet etti. Hamza da av meraklısıydı. O gün de avlanıyordu. Manzarayı gören hanımı avdan dönünce Hamza'ya “Ey Ebâ Umâre! Keşke bugün Ebu Cehil'in yeğenin başına neler getirdiğini görseydin” dedi.

Bunun üzerine Hamza öfkelenildi. Evine girmeden geri döndü. Boynunda yayı olduğu halde mescide yürüdü. Kureyş meclislerinin birinde Ebu Cehil'in oturduğunu görünce, bir şey söylemeden yayını kafasına indirdi. Kureyş'ten bazı kimseler ayağa kalkarak Hamza'yı Ebu Cehil'den uzaklaştırdılar. Hamza “Benim dinim Muhammed'in dinidir. Ben şahadet ederim ki Muhammed Allah'ın Rasûlü'dür. Allah'a yemin ederim ki, ben artık bundan dönmeyeceğim. Eğer siz doğru iseniz, geliniz, beni bu işten çeviriniz” dedi. Hamza müslüman olduğu zaman Hz. Peygamber onunla izzete kavuştu. Müslümanlar yardımcı buldular. Kureyşliler artık korkmaya başladı. Çünkü Hamza'nın Hz. Peygamber'i koruyacak güçte olduğunu biliyorlardı (17).

- Hamza bir gün ok atışından dönüyordu. Onunla bir hanım karşılaştı ve “Ey Ebâ Umâre, bugün yeğenin Ebu Cehil b. Hişam'dan neler çekti. Ebu Cehil ona küftetti, onun yakasına yapışarak şöyle şöyle yaptı” dedi. Hamza “Ebu Cehil bunları yaparken hiç kimse kendisini gördü mü?” diye sordu. Kadın “Evet, halk bunu gördü” dedi. Bunun üzerine Hamza Safa ile Merve'nin yanındaki meclise vardı. Baktı ki Kureyşliler oturuyor, Ebu Cehil de aralarında bulunuyor. Yayını eline alarak Ebu Cehil'in iki kulağı arasına öyle bir vurdu ki, yayın ucu kırıldı. Sonra “Bu sefer yayla vurdum. Gelecek sefer kılıçla vuracağım. Şahidlik ederim ki, Muhammed Allah'ın Rasûlü'dür ve getirdiği din doğru ve Allah tarafındandır” dedi. Oradakiler “Ey Ebâ Umâre! o bizim ilahlarımıza küftetti. Eğer bunu sen yapsaydın, ondan üstün olduğun halde senden de kabul etmezdik. İşte durum budur, Ey Ebâ Umâre! Kaldı ki, sen küfürbaz değilsin” dediler (18).

Ebu Cehil'in Allah Belasını Verinceye Kadar Hz. Peygamber'e Düşmanlık Etmesi ve Bunda Kararlı Olması

- Abbas şöyle anlatıyor: Ben bir gün mesciddeydim. Ebu Cehil gelerek “Allah'a şartım olsun, eğer Muhammed'i secde halinde görürsem onun boynuna basacağım” dedi. Ben Rasûlullah'ın yanına gittim. Ona Ebu Cehil'in bu yeminini söyledim. Hz. Peygamber o kadar öfkelenildi ki, mescide vardığında acelece kapıdan girmek isterken duvara çarptı. Ben de “Bu gün kötü bir gündür” diyerek izarımı giydikten sonra Rasûlullah'ın arkasından geldim. Rasûlullah mescide girdi ve Alâk suresini okumaya başladı ve: ‘İnsan kendini ihtiyaçtan müstağni görünce azar’ ayetine varınca -ki bu Ebu Cehil hakkında inmiştir- birisi Ebu Cehil'e “Ey Ebu'l-Hakem!

İşte Muhammed!” dedi. Ebu Cehil “Benim gördüklerimi siz görmüyor musunuz? Andolsun göklerin ufku benim için kapanmıştır” dedi. Hz. Peygamber surenin sonuna geldiğinde secdeye kapandı (19).

Ebu Cehil’in Hz. Peygamber’e Eziyet Etmesi ve Tuleyb b. Umeyr’in Hz. Peygamber’e Sahip Çıkması

- Ebu Cehil beraberinde birkaç kişi olduğu halde Peygamber’in önüne çıktı ve ona eziyet etti. Tuleyb b. Umeyr, Ebu Cehil’e hücum ederek ona vurdu ve kafasını kırdı. Tuleyb’i yakaladılar. Ebu Leheb bu sefer Tuleyb’i kurtarmak için onun yardımına yetişti. Ervâ bunu duyunca “Ebu Leheb’in en hayırlı günü, dayısı oğluna yardım ettiği gündür” dedi. Bunun üzerine oradakiler Ebu Leheb’e “Ervâ sapıttı” dediler. Ebu Leheb, kızkardeşi Ervâ’ya giderek onu azarladı. Bunun üzerine Ervâ “Sen kardeşinin oğluna yardım edersen, bu senin için daha iyi olur. Eğer o galip gelirse, sen muhayyersin. İstersen dinine girersin, istersen girmezsin. Fakat yenilirse, kardeşinin oğlu olduğu için mazur sayılırsın” dedi. Ebu Leheb “Acaba bütün Araplara karşı çıkmaya gücümüz yeter mi? Muhammed yeni bir din ortaya çıkarmıştır” dedi (20).

Uteybe b. Ebî Leheb’in Hz. Peygamber’e Eziyet Etmesi, Hz. Peygamber’in Ona Beddua Etmesi ve Onun Helâk Olması

- Rasûlullah’ın kızı Ümmü Gülsüm, Uteybe b. Ebu Leheb ile evlendi. Rukiye isimli kızı da Ebu Leheb’in diğer oğlu Utbe’deydi. Hz. Peygamber’e peygamberlik verilip Tebbet suresi inince Ebu Leheb iki oğluna “Eğer siz Muhammed’in kızlarını boşamazsanız yanınızda durmak bana haram olsun” dedi.

Harb b. Ümeyye’nin kızı olan anneleri de “Muhammed’in iki kızını da boşayınız. Çünkü onlar babaları gibi sapıtmışlardır” dedi. Onlar da Hz. Peygamber kızlarını boşadı. Uteybe, Ümmü Gülsüm’ü boşadığı zaman Rasûlullah’a “Ben senin dinini inkar ettim ve senin kızını boşadım. Artık ne sen bana gel, ne de ben sana geleyim” dedikten sonra Hz. Peygamber’e saldırdı ve Peygamber’in gömleğini yırttı. O sırada Uteybe ticaret için Şam tarafına gitmek üzereydi. Hz. Peygamber onun yüzüne bakarak “Allah’tan, köpeğini sana musallat etmesini dilerim” diye beddua etti. Bundan sonra Uteybe Kureyşli tüccarlar ile yola çıkarak Zerka’ denilen bir yere vardılar. Oraya vardıklarında bir arslan onların etrafında dolaşmaya başladı. Uteybe feryad ederek “Vallahi Muhammed’in bedduası yüzünden bu arslan beni parçalayacak. İbn Ebî Kebşe (Muhammed) Mekke’dedir amma, benim katilim odur” dedi. Arslan onların etrafında bir kaç kere dolaştıktan sonra kayboldu. Onlar da Uteybe’yi aralarına alarak yattılar. Arslan tekrar dönüp aralarından geçerek Uteybe’nin yanına vardı ve pençeleriye onun başını ezdi. Osman önce Rukiye’yi nikahladı. Onun ölümünden sonra da Ümmü Gülsüm’ü aldı (21).

Hz. Peygamber’in, Komşuları Ebu Leheb ile Ukbe b. Ebî Muayt’tan Çektiği Eziyetler

- Rabia b. Ubeyd ed-Bilî şöyle anlatıyor: Kureyş’in Hz. Peygamber’e neler yaptığından hiç söz etmiyorsunuz. Ben Hz. Peygamber’in en çok iki komşusu olan Ebu Leheb ile İbn Ebî Muayt tarafından eziyet gördüğüne şahit oluyordum. Hz. Peygamber’in evi, Ebu Leheb ile Ukbe b. Ebî Muayt’ın evleri arasındaydı. Hz. Peygamber evine her geldiğinde kan, leş türü pislikler görür, onları yayıyla uzaklaştırır ve “Ey Kureyşliler, Ne kötü komşuluktur bu” derdi (22).

Hz. Peygamber’in Taif’de Çektiği Eziyetler

- Hz. Aişe şöyle anlatıyor: “Hz. Peygamber’den, acaba senin başına Uhud gününden daha şiddetlisi geldi mi?” diye sordum. Hz. Peygamber “Ben, Abdiyaleyl b. Abdi-Külâl’e sığınmak için baş vurduğumda beni kovdu. O kadar üzülüm ki, âdeta kendimden geçmiş olarak geri döndüm. Karnü’s-Seâlib’e nasıl geldiğimi hatırlamıyorum. Ancak orada kendime geldim, başımı havaya kaldırdım. Baktım ki, bir bulut beni gölgeliyor. Cebrail de onun içinde duruyordu. Cebrail bana ‘Allah, kavminin sana söylediklerine ve sana yaptıklarına şahit oldu. Bunun için istediğini kendisine emredesin diye benimle birlikte dağlar meleğini gönderdi’ dedi. Cebrail’in sözünden sonra dağların meleği bana seslendi. Bana selam verdi ve ‘Ey Muhammed! Dilediğini yaparım. İstersen onların üzerine Ebu Kubeys ve el-Ahmer dağlarını kapatırım’ dedi. Ben de ‘Hayır, umarım ki Allah onların sulbünden Allah’a kulluk eden, Allah’ı birleyen ve O’na hiç bir şeyi ortak koşmayan kimseler yaratır’ dedim”(23).

- Ebu Tâlib vefat ettiği zaman Hz. Peygamber Taif’e gitti. Onların kendisine arka çıkacağını ummaktaydı. Sakif’in önderlerinden ve Amr’ın oğulları Abdi Yaley, Habib ve Mes’ud’un evine gitti. Hz. Peygamber onlara Kureyş’ten çektiği eziyetleri anlatarak kendisine yardımcı olmalarını istedi. Onlar ise, Hz. Peygamber’i çok kötü bir şekilde reddettiler (24).

- Ebu Talib vefat etti. Rasûlullah’ın Kureyş’ten çektiği sıkıntılar da arttı. Hz. Peygamber o zaman Sakif kabilesine doğru gitti. Onların kendisini kabul edeceğini ve yardımda bulunacaklarını ümid ediyordu. Sakif’in önderleri olan üç kişi -ki bunlar kardeşirler- Abdi Yaley b. Amr, Ubeyd b. Amr, Mesud b. Amr’la karşılaştı. Onlara “Beni koruyunuz” dedi ve başına gelen felaketleri anlattı. Onlardan birisi “Eğer Allah seni bir şeyle göndermişse, ben Kâbe’nin örtüsünü çalmış olayım!” dedi. Diğeri de “Vallahi bundan sonra seninle tek birkelime bile konuşmam. Eğer peygambersen, zaten seninle konuşma liyakatına sahip olamam” dedi. Üçüncüsü ise “Allah başkasını göndermekten aciz midir ki, seni gönderdi?” dedi. Ve onlar Sakif kabilesine peygamberin kendilerine söylediklerini yaydılar. Onlar bir araya toplanarak Peygamber’le istihza ettiler. Yolu üzerinde iki saf halinde durdular. Ellerinde taşlar vardı. Hz. Peygamber adım attıkça onlar taşlarla kendisine vuruyorlardı. Ve bunu yaparken de alay ediyorlardı. Hz. Peygamber’in ayak ve bacakları kanlar içindeydi. Onların elinden kurtulup bir bağın duvarına sığındı. Orada bir ağacın gölgesinde oturdu. Üzüntülüydü. Bağın sahibi Utbe b. Rabia ile Şeybe b. Rabia idi. Hz. Peygamber onları gördüğünde onların yanına gitmek istemedi. Çünkü onların Allah ve Rasûlü’ne ne kadar düşman olduklarını biliyordu. Ona gelen vahye ne derece düşman olduklarının farkındaydı. Fakat onlar Addas isimli köleyi bir miktar üzümlle Hz. Peygamber’e gönderdiler. Addas üzümlü Hz. Peygamber’e verince, Hz. Peygamber “Bismillah” dedi ve Addas’a “Sen nerelisin?” diye sordu. Addas “Ninova halkıdanım” dedi. Hz. Peygamber “Salih bir kişi olan Yunus b. Metta’nın şehrinden mi?” dedi. Addas “Sen Yunus b. Metta’yı nereden tanıyorsun?” dedi. Hz. Peygamber, Yunus hakkında bildiklerini anlattı. Zaten Allah’ın risaletini tebliğ ederken, hiç kimseyi hor görmezdi. Bunun üzerine Addas, secde edercesine yere kapanıp Hz. Peygamber’in ayaklarını öpmeye başladı. O sırada Hz. Peygamber’in ayaklarından kanlar akıyordu. Utbe ile Şeybe de onlara bakıyorlardı. Addas yanlarına dönünce “Sen niye Muhammed’e secde ettin? Ayaklarını öptün? Sen bunu hiçbirimiz için

yapmadın!” dediler. Addas “Bu, salih bir kişidir. Bize gelen Yunus b. Metta hakkında bana bazı şeyler söyledi ki, onları hiç kimse bilmez. Ve bana Allah’ın Rasûlü olduğunu söyledi” dedi. Bunun üzerine iki kardeş güldüler ve “Sakin Muhammed seni hristiyanlığından döndürmesin! O hilebaz bir kişidir!” dediler. Sonra Hz. Peygamber Mekke’ye döndü (25).

- Taif halkı yol üzerinde iki saf halinde Peygamber’e eziyet etmek üzere oturdular. Hz. Peygamber yoldan geçerken ayağını her kaldırışında ve yere her basışında taşlar geliyordu ona. Böylece Peygamber’i kan içinde bıraktılar. Ayaklarından kan aktığı halde onlardan kurtuldu (26).

- Hz. Peygamber, Sakiflilerden ümidini kesince onlara “Yapacağınızı yaptınız. Hiç olmazsa buraya geldiğimi kimseye söylemeyin” dedi. Hz. Peygamber, Kureyşlilerin durumu öğrenince daha da azıtacaklarından korkuyordu. Fakat onlar bunu gizlemek şöyle dursun, Hz. Peygamber’e küfür ve hakaret etmeleri için köleleri ve çocukları kışkırttılar. Onu Utbe ve Şeybe’nin bağına sığınmak mecburiyetinde bıraktılar. O bağ sahipleri de oradaydı. O zaman Sakif’in ahmakları ve kendisini taşlamaya gelenler geri dönüp gittiler. Hz. Peygamber bir üzüm bağının gölgesine sığındı. Oraya oturdu. Rabia’nın iki oğlu da Peygamber’e bakıyordu. Taif ahalisinin ahmaklarından Peygamber’in çektiklerini görüyorlardı. Hz. Peygamber bu esnada Benî Cumah kabilesinden bir kadınla karşılaştı. Kadın ona “Bu nedir, senin kayınçolarından gördüğün?” dedi (27).

Hiz. Peygamber’in Taiften Dönerken Yaptığı Dua

- Hz. Peygamber Taiflilerin elinden kurtulup emniyete kavuşunca şöyle dua etti: Ey Allah’ım! Kuvvetimin zafiyetini, tedbirimin azlığını, halkı gözünde hiç bir kıymet taşımadığımı, sana şikâyet ediyorum, ya erhamerrâhimin! Sen zayıfların Rabb’isin. Sen benim Rabb’imsin. Beni kime teslim ediyorsun? Beni, buğzeden bir yabancıya mı, yoksa işimi eline verdiğin bir düşmana mı? Eğer sen bana dargın değilsen, başka hiç bir şeyden perva etmem. Fakat senin affın benim için herşeyden üstündür. Yarab! Gazabına uğramaktan, karanlıkları parlatan ve dünya ile ahiret işlerinin salâh kaynağı olan veçhinin nuruna sığınıyorum. Ta ki, sen benden hoşnut olasın. Bütün güç ve kudret senindir.

Hristiyan Olan Addas’ın Müslüman Olması ve Hiz. Peygamber’in Hak Peygamber Olduğuna Şahitlik Etmesi

- Rabia’nın oğulları Peygamber’in maruz kaldığı felaketi gördüklerinde ona acıdılar. Addas isminde Hristiyan bir köleleri vardı. Ona, “Şu üzümlerden bir salkım al. Bir tabağa koy ve şu kişiye götür” dediler. Addas da bunu yaptı. Rasûlullah’ın önüne tabağı koydu ve Rasûlullah’a “ye” dedi. Hz. Peygamber elini üzüm salkımına uzatırken “bismillah” dedi. Addas, Rasûlullah’ın yüzüne bakarak “Allah’a yemin ederim ki, bu kelimeyi bu memleketin halkı söylemiyor!” deyince Hz. Peygamber “Sen hangi memlekettensin ya Addas? Senin dinin nedir?” diye sordu. Addas “Ben hristiyanım ve Ninova şehrindenim” deyince Rasûlullah “Salih kişi, Yunus b. Metta’nın şehrinden mi?” diye sorunca, Addas “Sen Yunus b. Metta’nın kim olduğunu nerden biliyorsun” dedi. Hz. Peygamber “O benim kardeşimdir. Peygamberdir. Ben de peygamberim” dedi. Bu söz karşısında Addas, Rasûlullah’ın üzerine kapanıp başını, ellerini ve ayaklarını öptü. Bunu gören Utbe ve Şeybe “Biz iyi etmedik. Vallahi Muhammed onu da yoldan çıkardı” dediler. Addas yanlarına dönünce “Ey Addas! Niçin onun başını, ellerini ve ayaklarını öpüyordun?” diye sordular. Addas “Ey benim iki efendim! Yeryüzünde bu kişiden daha hayırlısı yoktur. Bana öyle bir şeyi haber verdi ki, bunu ancak bir peygamber bilir!” dedi. Onlar, Addas’a “Ey Addas! Azab olasıca! Bu seni dininden caydırmasın? Çünkü senin dinin onun dininden daha hayırlıdır” dediler (28).

- Hz. Âişe şöyle anlatıyor: Babam bana “Ben ve Hiz. Peygamber mağaraya sığınırken bizi görmeliydin. Hiz. Peygamber’in ayaklarından kanlar akıyordu. Benim ayaklarım ise kaskatı birer taş gibi olmuştu” dedi. Çünkü Hiz. Peygamber yalın ayak gezmeye alışmamıştı (29).

Hiz. Peygamber’in Uhud Günü Çektiği Eziyetler

- Uhud gününde Peygamber’in hem bir azı dışı kırılmış, hem de başı yarılmıştı. Hem yüzündeki kam siliyor hem de “Acaba Peygamber’in başını yarmış, dişlerini kırmış bir kavim nasıl iflah olacaktır? Hem de peygamberleri onları Allah’a davet ediyorken” diyordu. Bunun üzerine “Onların işinden hiç bir şey sana ait değildir. Allah isterse onları affeder, isterse -zalım oldukları için- onları azaplandırır” (30) ayeti nâzil oldu (31).

- Uhud gününde Hiz. Peygamber’in yüzü yarıldı. Mâlik b. Sinan Rasûlullah’ın önüne geldi, Peygamber’in yarasından akan kanları emdi, sonra da yuttu. Hiz. Peygamber “Kim ki kanım kanına karışmış bir insana bakmak istiyorsa Mâlik b. Sinan’a baksın” buyurdu (32).

- Hz. Aişe şöyle anlatıyor: Babam, Uhud gününü hatırladığı zaman “O günün bütün kahramanlıkları Talha’da toplanmıştı. Savaş alanını terkedenlerin, ilk döneni ben oldum. Birisinin kaçmadan Allah yolunda kahramanca savaştığını gördüm. Ona “Senin Talha olmanı temenni ederim. Yazık ki ben sebat etme üstünlüğünü kaçırdım. Hiç olmazsa bunu elinde tutan adam benim akrabalarımın biri olsun” dedim. O sırada benimle müşrikler arasında tanıyamadığım bir adam vardı. Hiz. Peygamber’e ben ondan daha yakındım. Benim ilerleyemediğim bir hızla ilerliyordu. Bana yaklaştığında Ebu Ubeyde b. el-Cerrah olduğunu farkettim. Hiz. Peygamber’in yanına vardığımızda, azı dişinin kırıldığını, yanağından yaralandığını ve başındaki miğferden iki halkanın yanağına saplandığını gördük. Hiz. Peygamber -Tâlha’yı kastederek- “Gidin arkadaşınıza bakın” dediyse de onu dinlemeyip halkayı yanağından çekmek için, ona doğru ilerledim. Fakat Ebu Ubeyde bana yemin verdirerek, bu işi kendisine bırakmamı istedi. Bunun üzerine Ebu Ubeyde ilerledi ve onu incitmek için dişleriyle halkaları çekmeye başladı. Fakat birinci halkayı çekerken öndişlerinden bir tanesi söküldü: Ben bunu görünce diğer halkayı çekmek için bir daha davrandım. Fakat yapmamam için Ebu Ubeyde bana bir daha yemin verdirdi. Bunun üzerine Ebu Ubeyde dişleriyle ikinci halkayı da çekti ve bir diş daha söküldü. Ebu Ubeyde, ön dişleri düşük olanların -inanın ki en sevimlisiydi. Hiz. Peygamber’in yarasını temizledikten sonra Talha’nın yanına gittik. Onu bir çukurda bularak tedavisini yapmaya başladık. Yetmiş küsur yerinden yaralanmıştı. Bir parmağı da kesilmişti” derdi (33).

2. FASIL: SAHABİLERİN ALLAH YOLUNDA EZÂ VE CEFÂLARA KATLANMASI

H. Ebubekir'in Zorluklara Göğüs Germesi

(Hz. Ebubekir'in Hz. Peygamber'den Israrla, Ortaya Çıkıp Halkı Açıkça İslâm'a Davet Etmesini İstemesi ve Bu Yolda Halka Hitap Etmesi)

- Hz. Peygamber'in ashabı toplanmıştı -o sırada otuz sekiz kişiydiler-. Hz. Ebubekir, Hz. Peygamber'e, ortaya çıkıp halkı açıktan İslâm'a davet etmesi için ısrar etti. Hz. Peygamber "Sayımız azdır" dediyse de Hz. Ebubekir ısrarında devam etti. Nihayet H. Peygamber çıktı, ashabı da mescidin çeşitli yerlerine dağılarak yakınlarının aralarına katıldılar. Bu sırada Hz. Ebubekir ayağa kalkarak halka bir hutbe okudu. Hz. Peygamber de oturmuş onu dinliyordu. Bunun üzerine müşrikler, Hz. Ebubekir'e ve diğer müslümanlara saldırıp dövdüler. Hz. Ebubekir'i o kadar, çok dövmüşlerdi ki sonunda baygın düştü. Özellikle kötülüğüyle meşhur olan Utbe b. Rabia altı çivili ayakkabılarıyla yüzüne vurmaya başladı. Sonra karnına çıkıp tepeledi. Öyle ki Ebubekir'in yüzü tanınmayacak hale gelmişti. Bunu duyan Teymoğulları koşarak gelip müşrikleri uzaklaştırdılar. Ebubekir'i bir elbiseye sararak evine götürdüler. Onun ölmeyeceğinden emin olduktan sonra mescide geldiler ve dediler ki: Allah'a yemin ederiz ki, Ebubekir ölecek olursa, biz de Utbe'yi öldüreceğiz. Sonra tekrar Ebubekir'in yanına dönüp, Ebu Kuhafe ile birlikte onu konuşturmak için akşama kadar uğraştılar. Ebubekir akşama doğru konuşabildi ve hemen "Allah'ın Peygamber'i nasıldır?" diye sordu. Bunun üzerine "Sen onun yüzünden bu felâkete uğradın. Buna rağmen onun için üzülyorsun" diye azarladılar. Annesi Ümmü'l-Hayr'a da "Ona birşeyler yedirmeye çalış" deyip ayrıldılar.

Ümmü'l-Hayr, Ebubekir'le başbaşa kaldığında ona birşeyler yiyip içmesi hususunda çok ısrar etti. Ebubekir ise devamlı olarak "Hz. Peygamber ne oldu?" diye soruyordu. Annesi "Andolsun, benim arkadaşın hakkında bir bilgim yok" dedi. Ebubekir "O halde, Hattab'ın kızı Ümmü Cemil'e git! Hz. Peygamber'i ondan sor!" dedi. O da Ümmü Cemil'e geldi. Ve dedi ki: "Ebubekir senden Muhammed'in durumunu soruyor!" Ümmü Cemil (korkudan) "Muhammed'den haberim yok. Eğer istersen seninle beraber oğluna gidelim" dedi. Ebubekir'in annesi bu teklifi kabul edince, Ümmü Cemil onunla beraber Ebubekir'e geldi. Onu ölüm derecesinde ağır hasta olarak görünce, bir çılgılık atarak "Allah'a yemin ederim ki, sana bu yara ve bereleri açan bir kavim kesinlikle fık ve küfür ehlidir. Ümid ederim ki Allah senin için onlardan intikam alsın!" dedi. Ebubekir "Hz. Peygamber nasıl?" diye sordu. Ümmü Cemil "Annen burada" deyince Ebubekir "Annemden çekinme, ondan bir zarar gelmez" deyince, Ümmü Cemil "Hz. Peygamber'in durumu iyidir" dedi. Ebubekir "O şimdi nerede?" diye sordu. Ümmü Cemil "Erkam b. Erkam'ın evindedir" dedi. Ebubekir "Allah'a ahdim olsun ki, Hz. Peygamber'i görmedikçe yemek yemeyeceğim, su içmeyeceğim" dedi. Onlar ortalık sakinleşinceye kadar beklediler. Sonra Ebubekir'i aralarına alarak Hz. Peygamber'e götürdüler. Ebubekir Hz. Peygamber'i görünce hemen onun boynuna sarıldı ve öpmeye başladı. Oradaki müslümanlar da Ebubekir'e sarılıp onu öpmeye başladılar. Ebubekir, Hz. Peygamber'in kendisi için üzüldüğünü görünce "Anam babam sana feda olsun, ey Allah'ın Rasûlü! O fasığın yüzüne vurmasından başka, bir şeyim yok. Bu benim annemdir, çocuklarına çok iyi davranır. Sen ise mübareksin, onu Allah'ın dinine davet et ve hidayet vermesi için Allah'a dua et. Belki Allah onu, senin vasıtanla ateşten korur" dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber önce dua etti. Sonra Ümmü'l-Hayr'ı İslâm'a davet etti. Ümmü'l-Hayr da müslüman oldu. Ebubekir hanımı ve annesi Hz. Peygamber ile beraber Erkam b. Erkam'ın evinde bir ay misafir kaldılar. Müslümanlar o zaman otuz dokuz kişiydiler. Çünkü Hamza b. Abdulmuttalib de Ebubekir'in dövdüğü gün müslüman olmuştu (34).

H. Peygamber'in Duası Üzerine Ömer b. Hattab'ın Müslüman Olması

Hz. Peygamber bir çarşamba günü Ömer b. Hattab veya Ebu Cehil b. Hişam'dan birisiyle İslâmiyet'i güçlendirmesi için Allah'a dua etti. Ertesi gün sabah Ömer b. Hattab gelerek müslüman oldu. Hz. Peygamber ile yanındaki müslümanlar o kadar yüksek sesle tekbir getirdiler ki, sesleri Mekke'nin yukarı mahallelerinden bile duyuldu. Kafir ve kör olan Erkam'ın babası "Ey Allah'ım! Oğlum Ubeyd'i affet. Çünkü o sapıttı" dedi.

Ömer müslüman olduktan sonra "Ey Allah'ın Rasûlü, biz hak üzerindeyken niçin dinimizi gizliyoruz? Halbuki onlar batıl üzerinde oldukları halde dinlerini savunuyorlar" dedi. Hz. Peygamber "Ey Ömer! Biz sayıca azız. Dün başımıza geleni sen de gördün" dedi. Hz. Ömer "Seni hak ile gönderen Allah'a yemin ederim ki, ben Mekke'nin her neresinde küfrümü göstermişsem,

aynı yerlerde İslâm'ımı da açıkça göstereceğim" dedi ve çıkıp Kâbe'yi tavaf etti. O sırada müşrikler onun, kendilerine iyi bir haber getirmesini bekliyorlardı. Ebu Cehil kendisine "Ey Ömer! Falan adamın dediğine göre sen Muhammed'e iman etmişsin. Bu doğru mu?" dedi. Bunun üzerine Hz. Ömer "Şehadet ederim ki Allah'tan başka ilah yoktur. Muhammed de onun kulu ve Rasûlü'dür" dedi. Bunun üzerine müşrikler Hz. Ömer'e doğru saldırdılar. Hz. Ömer, Utbe'yi altına alıp göğsüne çıkararak dövmeye başladı. Parmağını gözlerine sokuyor, Utbe de feryad ediyordu. Bunu gören halk oradan uzaklaştı. Ömer de Utbe'yi yerde bırakarak kalktı. Bundan sonra Ömer'e kim yaklaşırsa, o da orada bulunan en yakın akrabasından ileri gelen birisine saldırıyordu. Böylece onları aciz bıraktı. Bundan sonra Ömer, müşriklerin toplandığı yerleri teker teker gezerek imanını oralarda ilân ettikten sonra Hz. Peygamber'in yanına dönerek "Anam babam sana feda olsun ey Allah'ın Rasûlü! Müşrikler artık sana bir şey yapamazlar. Yemin ederim ki, küfürle oturduğum bütün meclislerde, hiç çekinmeden ve kimseden korkmadan İslâm'ımı ilân ettim" dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber, Ömer ile Hamza önünde oldukları halde mescide gitti ve Kâbe'yi tavaf ederek öğle namazını kıldı. Daha sonra Ömer ile birlikte Daru'l-Erkam'a gitti. Ömer tek başına evine gitti. Sonra da Hz. Peygamber evine döndü (35).

Müslümanlara Baskının Artması ve Ebubekir'in Habeşistan'a Hicret Etmek Üzere Yola Çıktığında İbn Dûğünne İle Arasında Geçen Olay

Hz. Aişe şöyle anlatıyor: Ben anne ve babamı tanıdığımndan beri müslüman olarak gördüm. Hz. Peygamber de her gün bize uğradı. Bu arada müşriklerin baskısı da son haddine varmıştı. Nihayet babam Habeşistan'a hicret etmek üzere yola çıktı, Berke'l-Gumad'a vardı. Orada İbn Dûğünne ile karşılaştı. İbn Dûğünne babama "Ey Ebubekir! nereye gidiyorsun?" diye sordu. Babam "Kavmim beni Mekke'den çıkardı. Ben de yeryüzünde seyahat ederek Allah'a ibadet etmek istiyorum" deyince İbn Dûğünne "Ey Ebubekir! Senin gibi bir insan ne yurdundan çıkar, ne de çıkartılır. Çünkü sen yoksul insanlara yardım eder, akrabalık bağlarını gözetir ve ağır yüklere göğüs gerersin. Misafirlere ikramda bulunur, felakete uğrayanların yardımına koşarsın. Ben seni himayeme

alıyorum. Geri dön ve Rabb'ine memleketinde ibadet et" dedi. Böylece Hz. Ebubekir geri döndü ve İbn Dûğünne ile beraber Mekke'ye geldi. İbn Dûğünne bir akşam Kureyş'in eşrafı ile beraber Kâbe'yi tavaf ederken onlara "Ebubekir memleketinden kovulacak adam değildir. Fakirlere yardım eder, akrabalık bağlarını gözetir, ağır yükleri göğüsler, misafire ikramda bulunur, felakete uğrayanların yardımına koşar. Böyle bir adamı nasıl yurdundan çıkartırsınız?" dedi. Kureyş de İbn Dûğünne'nin himayesini kabul ettiler. Fakat ona "Ebubekir'e söyle Rabb'ine evinde ibadet etsin. orada namaz kılsın, istediğini okusun. Bunları açıktan yaparak bizi rahatsız etmesin. Çünkü biz, onun kadınlarımızı ve çocuklarımızı saptırmasından korkuyoruz" dediler.

İbn Dûğünne bunu Hz. Ebubekir'e söyledi. Ebubekir bir müddet evinde Allah'a ibadet etti, namazını açıktaki kılımlıyordu. Ancak evinde Kur'an okuyordu. Sonra Ebubekir evinin avlusuna bir mescit yapmaya karar verdi. Artık orada namaz kılmaya ve Kur'an okumaya başladı. Ebubekir çok içli bir insan olduğu için, Kur'an okurken ağlardı. Onun bu durumu kadınların ve çocukların dikkatini çekti. Kalabalıklar halinde gelip onu dinlemeye başladılar. Müşriklerin ileri gelenleri bu durumdan endişeye düştüler ve İbn Dûğünne'ye haber gönderip çağırdılar. Ona "Biz Ebubekir için evinde ibadet etmek şartıyla sana teminat vermiştik. Fakat o sınırı aştı. Evinin avlusuna mescit yaparak orada açıktan Kur'an okumaya, namaz kılmaya başladı. Onun bu durumu kadın ve çocuklarımızı yoldan çıkarıyor. Onu bundan alıkoy. Eğer sadece evinde ibadet edecekse, bunu yapsın. Fakat böyle yapmayıp açıktan ibadet etmeye devam edecekse, himayeni ondan geri al. Çünkü biz sana verdiğimiz sözden dönmek istemiyoruz. Ancak Ebubekir'in açıktan ibadet etmesine de müsaade etmeyiz" dediler.

İbn Dûğünne, babama gelerek "Seninle nasıl anlaştığımızı biliyorsun. Ya anlaşmamıza uyarsın, yahut da ahdimi bana geri verirsın. Çünkü ben Arapların, ahid verdiğim bir kişiden; ahdimi geri aldığımı duymalarını istemiyorum" dedi. Babam da ona "Ahdini sana geri veriyorum. Ben Rabb'imın himayesine razıyım" dedi (36).

- Ebubekir, muhacir olarak Mekke'den çıkmıştı. Bir veya iki gün Mekke'den uzaklaşmıştı. İbn Dûğünne onunla karşılaştı. İbn Dûğünne o zaman Habeşlilerin efendisi idi. İbn Dûğünne "Ey Ebabekir! Nereye gidiyorsun?" diye sordu. Ebubekir "Kavmim beni Mekke'den çıkardı. Bana eziyet ettiler, dünyayı başıma dar ettiler" dedi. İbn Dûğünne bunun sebebinin sordu ve şöyle dedi: "Vallahi sen felakete uğrayanların yardımına koşarsın. Yoksulların elinden tutarsın. Maruf işler yaparsın. Mekke'ye dön! Sen benim himayemdesin!"

Kendisi de Ebubekir ile beraber Mekke'ye gelerek, Kureyşlilere "Ey Kureyş ileri gelenleri! Ben İbn Ebî Kuhafe'yi himayeme aldım. Sakın hiç kimse ona dokunmasın" dedi. Böylece Kureyş, Ebubekir'e dokunmaktan vazgeçtiler (37).

- İbn Dûğünne "Ey Ebabekir! Ben kavmine eziyet edesin diye sana himaye vermedim. Evine git, orada istediğini yap!" dedi. Ebubekir "Bana verdiğin emanı geri verip Allah'ın emanı ile yetineyim mi?" dedi. O da "Evet" dedi. Ebubekir emanı iade edince, İbn Dûğünne "Ey Kureyşliler, Ebu Kuhafe'nin oğlu benim verdiğim emanı, bana geri iade etmiştir. Bundan sonra ne isterseniz yapabilirsiniz" dedi (38).

- Hz. Ebubekir, İbn Dûğünne'nin himayesinden çıktığı zaman, Kureyş'in sefihlerinden birisine rastladı. Kâbe'ye gitmek isterken o sefih başına toprak serpti. Ebubekir biraz sonra da Velid b. Mugire'ye (veya As b. Vail'e) rastladı. Ebubekir, Velid'e veya As'a "Bu sefihin bana yaptığını görmüyor musun?" dedi. O da "Bunu kendi başına getiren sensin" diye cevap verdi. Bunun üzerine Ebubekir "Ey Rabb'im! Sen ne halimsin! Ey Rabb'im! Sen ne halimsin. Ey Rabb'im, sen ne halimsin!" dedi (39).

- Esma şöyle anlatıyor: "Ey Ebubekir, imdada yetiş" diye bir ses geldi. Babam bizim yanımdan çıktı. Başında dört adet saç örgüsü vardı. O şöyle bağıırıyordu: "Azab olasıcalar. Rabb'im Allah'tır diyen ve size Rabb'inizden açık mucizeler getiren bir kişiyi mi öldüreceksiniz?" Onlar Hz. Peygamber'i bırakarak, Ebubekir'e yöneldiler. Babam eve geldiğinde, o saç örgülerinden hangisine el atsa, elinde kalıyordu. Ve o "Ey celâl ve ikram sahibi! Sen ortaktan münezzehsin!" diyordut (40).

3. FASIL: HZ. ÖMER'İN ZORLUKLARA GÖĞÜS GERMESİ

- Abdullah b. Ömer şöyle anlatıyor: Ömer müslüman olduğu zaman "Kureyşliler içinde en fazla dedikoducu olan kimdir?" diye sordu. Ona "Cemil b. Ma'mer el-Cumahi'dir" dediler. Bunun üzerine babam onun yanına gitti. Ben o sırada gördüğüm şeyleri aklımda tutacak yaşıyordum. Ben de babamın arkasına düşüp onu izlemeye başladım. Babam Cemil'i bulup ona "Ey Cemil, benim müslüman olduğumu, Muhammed'in dinine girdiğimi biliyor musun?" dedi. Cemil, babama tek bir kelime bile söylemeden kalktı, eteklerini sürüyerek mescide vardı ve en yüksek sesiyle "Ey Kureyşliler, beni dinleyin, Ömer b. Hattab sapıtmıştır" diye bağırdı. O bu sözleri söyledikten sonra, babam "Yalan söylüyor, ben sapıtmadım. Fakat ben müslüman oldum. Allah'tan başka ilah olmadığına, Muhammed'in Allah'ın Rasûlü olduğuna şahadet getirdim" dedi. Bunun üzerine müşrikler babama saldırdılar. Babam onlara, onlar da babama vuruyorlardı. Bu durum kuşluk vaktine kadar devam etti. Babam yoruldu ve oturdu. Onlar da onun yanında durdular. Babam "Ne isterseniz yapınız! Allah'a yemin ederim ki, eğer benimle beraber üçyüz kişi olsaydı, kesinlikle ya biz burayı terkederdik veya siz burayı bize terkederdiniz" dedi. Onlar bu durumdayken Kureyşli bir ihtiyar geldi. Yemen'in kıymetli kürklerinden birisi sırtındaydı ve etekleri ipekle nakışlanmış bir fistanı vardı. Onların yanına geldi, burada niçin durduklarını sordu. Onlar da "Ömer sapıttı" dediler. O ihtiyar "Peki, bir kişi kendine bir yol seçmiştir. Siz ne istiyorsunuz? Adıyoğullarının kendi adamına sahip çıkmayacağını mı sanıyorsunuz? Bırakın adamı" dedi. Bunun üzerine onlar, elbisesinden soyunan bir adam gibi babamın yanından uzaklaştılar.

Medine'ye hicret ettikten sonra babama "Ey babam! Müslüman olduğun günde, Mekke'de, Kureyşliler seninle görüşürken onları senden uzaklaştıran kimdi?" diye sordum. Babam "Ey oğul! O, As bin Vail es-Sehmî idi" dedi (41).

- Abdullah b. Ömer anlatıyor: Babam evde korku içinde bulunduğu sırada Ebu Amr As bin Vail es-Sehmî bize geldi. Sırtında Yemen kürklerinden bir kürk vardı. Bir de ipekle işlenmiş, etekleri örülmüş bir fistan vardı. O, Benî Sehm kabilesindendi. Onlar cahiliye döneminde bizim andlaşmalarımızdı.

Babama "Neyin var?" diye sordu. Babam "Senin kavmin, müslüman olduğum için beni öldüreceklerini iddia etmişler" dedi. As b. Vail "Hiç kimse sana dokunmaz" dedi. Bunu söyledikten sonra babam emin oldu. As b. Vail de çıktı. Mekke'yi dolduran insanlarla karşılaştı. Onlara "Nereye gidiyorsunuz?" diye sordu. Onlar da "Biz şu sapıtan Hattab'ın oğlu Ömer'e gidiyoruz" dediler. As b. Vail "Siz ona dokunamazsınız" deyince herkes geri döndü (42).

4. FASIL: HZ. OSMAN'IN BASKILARA GÖĞÜS GERMESİ

- Hz. Osman müslüman olduğu zaman amcası el-Hakem b. Ebu'l-As b. Ümeyye onu yakalayıp bağlayarak “Sen atalarının dininden dönerek yeni bir dine mi girmek istiyorsun? Andolsun, hiçbir zaman sen bu dinden caymadıkça seni bırakmayacağım” dedi. Hz. Osman da “Allah’a yemin ederim ki, dinimi ebediyyen terketmem ve dinimden ayrılmam” dedi. Hakem, Hz. Osman’ın ciddi olduğunu görünce onun yakasını bıraktı (43).

5. FASIL: TALHA B. UBEYDULLAH’IN ZORLUKLARA TAHAMMÜL ETMESİ

Mes’ud b. Hıraş şöyle anlatıyor: Safa ile Merve arasında say yapıyorduk. Baktım ki birçok kimse elleri boynuna bağlanmış bir genci kovalıyorlar. Aralarındaki bir kadın da gence küfrediyordu. “Bu genç kimdir ve suçu nedir?” dedim. “Talha b. Ubeydullah’tır. O sapıtmıştır” dediler. “Peki bu kadın kimdir?” dedim. “Annesi, Sa’be binti Hadremî’dir” dediler (44).

- Hz. Talha şöyle anlatıyor: Ben Busrâ panayırına katıldım. Bir rahip manastırında “Bu panayıra gelenlerden sorunuz. Acaba Harem ehlinde olan kimse var mı?” dediğini duydum. Bunun üzerine “Evet, ben varım” dedim. Rahip “Acaba şu anda Ahmed sizin aranızda geldi mi?” diye sordu. Ben “Ahmed de kimdir?” dedim. Rahip “Abdullah’ın oğlu, Abdulmuttalib’in torunudur. Çıkacağı ay bu aydır ve peygamberlerin sonuncusudur. Harem’de doğacak, hurmalık, siyah taşlı ve çorak arazili bir memlekete hicret edecektir. Hemen ona tâbi olun” dedi. Rahibin bu sözleri kalbimde yer etti. Süratle çıkarak Mekke’ye vardım ve herhangi bir hadisenin olup olmadığını sordum. Bana “Evet, Muhammed bin Abdullah el-Emin peygamber olduğunu söylüyor! Ve İbn Ebî Kuhafe de ona tâbi olmuştur” dediler. Oradan ayrılarak Ebubekir’in yanına gittim. Ona “Sen şu kişiye tâbi oldun mu?” dedim. Ebubekir “Evet, oldum” dedikten sonra, bana “Onun yanına git ve ona tâbi ol. Çünkü o, hakka davet ediyor” dedi. Ebubekir’in bu sözlerinden sonra ben, rahibin sözlerini ona naklettim. Ebubekir’le beraber çıkarak Peygamber’in huzuruna gittik ve ben müslüman oldum. Ve Rasûlullah’a rahibin sözlerini aktardım. Hz. Peygamber sevindi. Ebubekir ve ben müslüman olduğumuzda Nevfel b. Huveylid el-Adeviyye bizi yakalayıp ikimizi bir ipe bağladı. Benî Teym buna engel olamadılar. Çünkü Nevfel b. Huveylid’e “Kureyş’in arslanı” denirdi. Bundan dolayı Ebubekir ile bana “bir ipe bağlanan” manasına gelen “el-karınayn” denildi (45).

6. FASIL: ZÜBEYR B. AVVAM’IN ZORLUKLARA TAHAMMÜL ETMESİ

- Zübeyr b. Avvam on sekiz yaşında müslüman olup hicret etti. Zübeyr müslüman olunca, Zübeyr’in amcası onu bir hasıra sarıyor, sonra onun üzerine ateş yakarak kendisine duman ile işkence ediyordu. Ona “dinine dön” diyordu. O da “Ebediyyen kafir olmam” diyordu (46).

- Musullu bir ihtiyar şöyle anlatıyor: Ben Zübeyr b. Avvam’la bazı seferlerde yolculuk yaptım. O ıssız bir yerde cünüb oldu. Bana “Örtü yap da ben yıkanayım!” dedi. Ben de ona örtü yaptım. Bir ara bedenine baktım. Azalarında çok kılıç izleri vardı. Kendisine “Allah’a yemin ederim ki, kimsede bu kadar çok kılıç yarası görmedim” dedim. O da bana “Gördün mü?” dedi. “Evet” dedim. Bana “Allah’a hamdolsun ki, bunların hepsi Hz. Peygamber ile beraber savaşırken oldu” dedi (47).

- Zübeyr’i görenler, onun göğsünde su oyuklarını hatırlatan bir çok ok ve kılıç izlerinin bulunduğunu söylerdi (48).

7. FASIL: BİLÂL B. REBAH’IN İŞKENCELERE GÖĞÜS GERMESİ

Hz. Peygamber ile Beraber İslam’ını Herkesten Önce İlân Edenler

- Müslüman olduğunu herkesten önce ilân edenler -Hz. Peygamber, Ebubekir, Ammar, Ammar’ın annesi Sümeyye, Suheyb, Bilâl ve Mikdad olmak üzere- yedi kişidir. Hz. Peygamber, amcası tarafından, Ebubekir de yakınları tarafından himaye edildikleri için fazla sıkıntı çekmediler. Diğerleri ise kimsesizdi. Müşrikler onlara demirden gömlekler giydirerek güneşte bekletirlerdi. Bilâl’in dışında, diğerleri müşriklerin dediklerini yaparlardı. Bilâl ise, Allah yolunda ölmeye hazır olduğu, kavmi de ona değer vermediği için müşrikler onu çocukların eline verirler, çocuklar da Mekke’nin sokaklarında dolaştırırlar, Bilâl ise hep “Ahad, Ahad” diye haykırırdı (49).

Bilâl’in Allah Yolunda Çektiği Eziyetler

- Diğer müslümanlara gelince, onlara demirden yapılmış zırhlar giydirip, sonra da kendilerini güneş altına bırakırlardı. Akşam olduğunda elinde süngüsüyle Ebu Cehil onların yanına gelir, onlara küfeder ve yüzlerine tükürerek azarlardı (50).

- Müşrikler, Bilâl’in boynuna ip takıp Mekke’nin sokaklarında gezdirirlerdi (51).

- Hz. Bilâl, Benî Cumah kabilesinden olan bir kadının kölesiydi. Müşrikler onu kızgın kuma yatırarak Allah’a ortak koşmasını isterlerdi. O da durmadan “Ahad, Ahad” diyordu. Varaka b. Nevfel onun yanından geçerken “Ahad, ahad ya Bilâl” diyor ve ekliyordu: “Andolsun, siz Bilâl’i öldürürseniz, ben onun kabrini ziyaretgâh yapacağım” (52).

- Varaka b. Nevfel, Bilâl’e işkence edilirken onun yanından geçiyordu. Bilâl “Birdir, birdir” diye haykırıyordu. o da Bilâl’e uyarak “Evet Bilâl, ehadu’n ehad Allah’tır” diyor, sonra da Varaka b. Nevfel, Ümeyye b. Halef’e yönelerek “Allah’a yemin ederim, eğer Bilâl’i öldürürseniz, ben de onun kabrini ziyaretgâh yapacağım” derdi (53).

Bu durum Hz. Ebubekir bir gün oradan geçinceye kadar devam etti. Baktı ki onlar Bilâl’e azab ediyorlar, Ümeyye’ye “Bu fakirin hakkında Allah’tan korkmuyor musun? Ne zamana kadar ona azab edeceksin?” dedi. Ümeyye “Sen onu yoldan çıkardın. Öyleyse âzaptan da kurtar” dedi. Hz. Ebubekir “Benim siyah bir kölem var, bundan daha güçlü ve aynı zamanda senin dinindendir. Onu sana vereyim, sen de Bilâl’i bana ver” dedi. Ümeyye de “Ben kabul ettim” dedi. Ebubekir de “Öyleyse o köleyi sana verdim” dedi. Ebubekir köleyi ona vererek Bilâl’i geri aldı ve azad etti. Ebubekir, Bilâl ile beraber altı köle daha azat etti. Kendisi o zaman Mekke’den hicret etmemiştii (54).

- Ümeyye, tam ögle zamanı kumların kızıştığı anda Bilâl’i çıkarıyor, onu sırt üstü Mekkekumlarına yatırıyor. Sonra büyük bir taş getirmelerini emrediyor, o taşı Bilâl’in göğsüne koyuyordu. Sonra ona “Ölünceye veya Muhammed’i inkar edip Lat ve Uzza’ya ibadet edinceye kadar böyle kalacaksın!” diyordu. Bilâl de bu durumdayken, “Allah birdir, bir” diye bağırıyordu. Bilâl ve

arkadaşlarının içinde bulundukları zorluklardan ve Ebubekir'in Bilâl'i azad etmesinden, bu yüzden de Atik lakabını almasından bahsederken, Ammar b. Yasir şu şiiri okudu:

*Bilâl ve arkadaşlarına yaptıklarından ötürü,
Allah Teâlâ Atik'e hayırlar versin.
Ebu Cehil ile Fakih'e de gazab etsin.
O akşam, onların ikisi Bilâl'e
Hiç bir akıl ve vicdan sahibinin
Razı olmayacağı bir şekilde işkence ettiler.
Bilâl'in tek suçu ise, mahlukatın Rabb'ini birlemek ve
"Rabb'im Allah'tır, beni öldürürlerse öldürsünler.
Ben ölüm korkusuyla hiç bir zaman Allah'a ortak koşmam.
Ey İbrahim'in, Yunus'un, Musa ve İsa'nın Rabb'i, .
Beni bu zalimlerin elinden kurtar.
Galip oğullarından, insaf ve merhametten yoksun olan bu adamları,
Benden sonra hiç kimseye musallat etme" (55).*

8. FASIL: AMMAR B. YASİR VE AİLESİNİN ZORLUKLARA TAHAMMÜL ETMESİ

Hiz. Peygamber'in, Gördükleri İşkence Üzerine, Ammar b. Yasir ile Ailesine Müjde Vermesi

- Ammar ve ailesine işkence edilirken, Hz. Peygamber yanlarından geçti ve onlara "Ey Yasir ailesi, müjdeler olsun. Gideceğiniz yer Cennet'tir" buyurdu (56).

- Bir ara Peygamber'le beraber Mekke'de yürüyorduk. Baktık ki Ammar ve ailesine İslâm'dan dönmeleri için güneş altında işkence ediliyordu. Ammar "Ey Allah'ın Rasûlü, bu ne kadar böyle devam edecek?" dedi. Hz. Peygamber "Ey Yasir ailesi! Sabrediniz. Ey Allah'ım! Yasir ailesini affet" diye dua ettikten sonra "Allah duamı kabul etti" dedi (57).

İslâm Uğruna Şehid Olan İlk Kadın, Ammar'ın Annesi Sümeyye

- Allah'ın Rasûlü, Ammar ve ailesinin yanından geçti. Onlara Allah için işkence ediyorlardı. Onlara "Ey Yasir ailesi, sabrediniz! Ey Yasir ailesi sabrediniz! Buluşacağımız yer Cennet'tir" dedi (58).

- İşkence edilenler arasında Abdullah b. Yasir de vardı. Abdullah atılan bir ok ile yere düştü. Ebu Cehil, Sümeyye'yi de kalbine mızrak saplayarak öldürdü. Yasir de işkence sırasında öldü (59).

- İslâm'da ilk şehit olan kimse, Ammar'ın annesi Sümeyye'dir. Ebu Cehil onun kalbine mızrak saplayarak öldürdü (60).

Ammar b. Yasir'e Küfür Kelimesi Söyletilinceye Kadar İşkence Edilmesi

- Müşrikler Ammar'ı yakaladılar. Hz. Muhammed'e küfür etmedikçe ve onların mabudlarını hayırla yad etmedikçe onu bırakmadılar. Ammar Allah Rasûlü'ne geldiğinde Hz. Peygamber "Ey Ammar ne oldu?" diye sordu. Ammar "Ey Allah'ın Rasûlü, çok çirkin bir şey yaptım; müşrikler bana zorla putlarını övdürdüler, sana da küfrettirdiler" dedi. Hz. Peygamber "O zaman kalbinde ne vardı?" diye sordu. Ammar "Kalbim imân ile doluydu" dedi. Hz. Peygamber "Eğer onlar ikinci kez sana işkence ederlerse, sen de yine aynı sözleri söyleyebilirsin" dedi (61).

- Hz. Peygamber, Ammar'a rastladı. Ammar ağlıyordu. Hz. Peygamber Ammar'ın gözyaşlarını silerek ona "Kafirler seni yakalayıp suya daldırdılar. Sen de onların istediğini söyledin. Eğer yine böyle yaparlarsa, sen de onlara aynı şeyleri söyleyebilirsin" dedi (62).

- Müşrikler Ammar b. Yasir'e ateşle işkence ediyorlardı. Hz. Peygamber onun yanından geçiyordu. Eliyle onun başını okşayarak "Ey ateş! İbrahim'e serin ve selâmet olduğun gibi Ammar'a da öyle ol" diye dua etti. Sonra "Ey Ammar, seni bâği olan bir topluluk öldürecek" dedi (63).

9. FASIL: HABBAB B. ERET'İN BASKILARA TAHAMMÜL ETMESİ

Habbab ile Ömer Arasında Geçen Olay

- Habbab b. Eret, Hz. Ömer'in yanına geldi. Hz. Ömer onu bir mindere oturttu ve "Burada oturmaya yeryüzünde bu kişiden başka lâyık olan yoktur. Ancak bir tek kişi hariç" dedi. Habbab "Ey müminlerin emiri! O kimdir?" diye sordu. Hz. Ömer "Bilâl'dir" dedi. Habbab "Hayır, Bilâl bu yere oturmak hususunda benden daha lâyık değildir. Çünkü Bilâl'i müşrikler arasında koruyanlar vardı. Beni ise hiç kimse korumamıştır. Bir gün beni yakaladılar. Benim için bir ateş yaktılar ve beni o ateşe attılar. Sonra bir kişi ayağını göğsüme dayadı" dedikten sonra sırtını açarak gösterdi. Derisi ateşten alacalaşmıştı (64).

Habbab'ın Allah Yolunda Çektiği Eziyetler

- Hz. Ömer, Bilâl'den, müşriklerden çektiği eziyetleri sordu. Habbab "Ey müminlerin emiri! Benim sırtıma bak" dedi. Hz. Ömer "Bu kadar yarayı hiç kimsede görmedim" dedi. Habbab devamla "Benim için bir ateş yaktılar. O ateşi söndüren, ancak benim sırtımın yağları oldu" dedi (65).

- Habbab b. Eret, Hz. Ömer'e geldi. Hz. Ömer ona "Bana yaklaş, burada oturmaya senden daha lâyık sadece Ammar b. Yasir olabilir!" dedi. Bunun üzerine Habbab sırtındaki ateş izlerini Ömer'e göstermeye başladı (66).

- Habbab şöyle anlatıyor: Ben demirciydim. As b. Vail'den bir alacağım vardı. Alacağımı tahsil için ona gittim. Bana "Hayır, Allah'a yemin ederim ki, sen Mluhammed'e küfretmedikçe sana hakkını vermem!" dedi. Ben de "Hayır, Allah'a yemin ederim ki, sen ölüp yeniden dirilmedikçe, ben Muhammed'e küfretmeyeceğim" dedim. As b. Vail bana "Öldüğüm ve sonra da dirildiğim zaman bana gelirsın, ben de borcumu öderim. Çünkü orada bana mal ve çocuk verilecektir" dedi. Bunun üzerine Allah Teâlâ, Meryem/77-80 ayetlerini indirdi (67).

- Habbab şöyle anlatıyor: Peygamber'e vardım. Kâbe'nin gölgesinde abasına dayanarak oturuyordu. O sırada biz müşriklerden çok eza görüyorduk. Hz. Peygamber'e "Ey Allah'ın Rasûlü! Niçin Allah'a yalvarmıyorsun? Bunların aleyhinde bedduada bulunmuyorsun?" dedim. Bunun üzerine Peygamber doğruldu ve yüzü kıpkırmızı kesildiği halde "Sizden önceki müslümanlar demirden yapılmış taraklarla taranıyor, kemiklerinde et ve damar kalmıyordu. Fakat bu şiddetli azab da onları dininden döndürmüyordu. Andolsun bu işi Allah tamamlayacaktır. Öyle ki kişi Sana'dan Hadramut'a kadar gidecek, ancak Allah'tan korkusu olacaktır. Fakat siz acele ediyorsunuz" dedi (68).

10. FASIL: HZ. EBUZER'İN ÇEKTİĞİ EZİYETLER

Ebuzer'in Peygamberlik Haberini Duyması ve Kardeşini Mekke'ye Göndermesi

- Ebuzer'in kulağına Hz. Peygamber'in, peygamber olarak gönderildiği haberi gelince kardeşine "Mekke'ye git! 'Ben peygamberim, bana gökten vahy geliyor' diyen kişinin durumunu incele ve onun sözünden bazı şeyleri dinle ve bana haber getir" dedi. Kardeşi Mekke'ye geldi. Rasûlullah'ı dinledi, sonra da Ebuzer'e dönerek "Ben onu gördüm. Güzel ahlâkı emrediyor ve şiir olmayan bir kelâm naklediyordu" dedi. Ebuzer kardeşine "Sen bana tam istediğim şekilde şifa verici haber getirdin!" dedi (69).

Ebuzer'in Mekke'ye Gelmesi, Müslüman Olması ve Allah Yolunda Çektiği Eziyetler

- Bunun üzerine Ebuzer azıklandı ve eski bir dağarcığa biraz su koyarak yola çıktı ve Mekke'ye vardı. Mescide geldi. Hz. Peygamber'i arıyordu. Fakat kendisini tanııyordu. Herhangi bir kimseden onu sormak da istemiyordu. Gece olunca mescidin bir köşesine çekilerek uzandı. Hz. Ali onun yabancı olduğunu anladı ve onu alıp evine götürdü. Fakat sabaha kadar hiçbirini diğerinden birşey sormadı. Sabah olunca Ebuzer dağarcığını alarak mescide gitti. Bütün gün mescide kaldı, yine Peygamber ile görüşmedi. Yine yatacağı yere geldi. Hz. Ali mescide geldi. Onu yine alıp evine götürdü. O gece de birbirlerine birşey sormadılar.

Üçüncü gün oldu, yine Hz. Ali onu alıp evine götürdü. Bu defa Hz. Ali "Seni bu memlekete getirenin ne olduğunu bana söylemeyecek misin?" diye sordu. Ebuzer "Eğer bana yol göstereceğine dair söz verirsın söyleyirim" dedi. Hz. Ali söz verince de durumu kendisine anlattı. Hz. Ali "O hak yoldadır ve Allah'ın Rasûlü'dür! Sabahleyin ben giderken sen beni takib et. Eğer tehlikeli birşey görürsem su dökmüş gibi yapacağım. Yürürsem beni takib edersin. Ta ki benim girdiğim eve girinceye kadar" dedi. Sabah olunca öyle yapıp Hz. Peygamber'in huzuruna girdiler. Ebuzer Peygamber'in sözlerini dinledi ve hemen müslüman oldu. Hz. Peygamber ona "Kavmine dön ve sana haber verinceye kadar bekle" dediyse de Ebuzer "Nefsimi elinde tutan Allah'a yemin ederim ki, bu kâfirlerin tam ortalarında durarak müslümanlığımı ilân edeceğim" dedi ve oradan çıkarak mescide geldi. En yüksek sesiyle "Ben şahadet ederim ki Allah'tan başka ilah yok! Ve şahadet ederim ki Muhammed Allah'ın elçisidir" dedikten sonra Kureyşliler etrafını sardılar. Vurdular, yere yatırdılar. Abbas gelerek kendisini ona siper etti ve "Âzab olasıcalar! Bilmiyor musunuz ki bu zat Ğıfar kabilesindendir. Şam'a giden tüccarlarınızın yolu onların arazisinden geçiyor!" dedi. Ve böylece Ebuzer'i onlardan kurtardı. Ertesi gün Ebuzer aynı şeyleri tekrarladı. Onlar da onu dövdüler. Yine Abbas gelerek onu kurtardı (70).

- Ebuzer "Ey Kureyş kitlesi! Ben Allah'tan başka ilahın olmadığına şahidlik ederim. Yine şahidlik ederim ki Muhammed Allah'ın kulu ve Rasûlü'dür!" dedi. Onlar da "Şu Muhammed'in dinine meyledeni konuşturmayınız" diye emir verdiler. Hepsı ayağa kalktı ve onu öldürmek için üzerine yürüdüler. Abbas yetişti. Ona siper oldu. Sonra onlara yönelerek "Âzab olasıcalar! Ğıfar'dan bir kişiyi öldürmek mi istiyorsunuz? Halbuki sizin ticaretiniz ve güzergâhınız bu kabilenin arazisinden geçmektedir" dedi. Böylece ondan uzaklaştılar. Sabahladığında yine geldi. Dünkü sözlerini tekrarladı. Onlar da yaptıklarını aynen tekrar ettiler. Abbas yine ona yetişti, siper oldu ve dünkü sözlerini tekrarladı (71).

İslâm Usûlüne Göre Hz. Peygamber'e İlk Selâm Veren Ebuzer'dir

- Ebuzer şöyle anlatıyor: Kardeşim Mekke'ye gitti. Geri döndükten sonra bana "Mekke'ye gittim. Orada bir kişi gördüm ki, halk ona sâbî diyorlardı. O insanların hepsinden daha çok sana benziyordu" dedi. Bunun üzerine ben Mekke'ye geldim. Adamın biri ondan söz ediyordu. Kendisine "Sâbî nerededir?" diye sordum. Adam bana dönerek "İşte Sâbî" dedi ve halk bana tokat, yumruk ve taş atmak suretiyle hücum etti. Ben kanlar içinde kaldım. Sonra kaçtım. Kâbe ile örtüsü arasına girerek kendimi gizledim. Orada onbeş gün kaldım. Yiyecek içeceğim yoktu. Sadece zenzem içiyordum. Nihayet bir gün Rasûlullah ile Ebubekir birlikte mescide girdiler. Allah'a yemin ederim ki, ilk önce kendisine İslâm usûlüne göre selâm veren ben oldum. Kendisine "Esselâmu aleyke ya Rasûlullah" dedim. "Ve aleykesselâm ve rahmetullah!" dedi ve benim kim olduğumu sordu. Ben de "Ben Ğıfar'dan bir kişiyim!" dedim. Rasûlullah'ın arkadaşı "Ey Allah'ın Rasûlü! Bu zatı bu gece misafir etmeme izin ver" dedi ve beni evine götürdü. Evi Mekke'nin aşağı mahallesindeydi. Benim için birkaç avuç kuru üzüm getirdi. Sonra ben kardeşimin yanına döndüm. Kardeşime "Ben müslüman oldum" dedim. Kardeşim "Senin dinin ne ise, benim dinim de odur" dedi. Sonra annemize gittik. O da "İkinizin dini ne ise, benim dinim de odur" dedi. Sonra da kavmimi İslâm'a davet ettim. Bir kısmı İslâm'a tâbi oldular (72).

Ebuzer'in İslâm'ını İlân Ederken Gösterdiği Cesaret ve Bu Uğurda Çektiği Eziyetler

- Ebuzer şöyle anlatıyor: "Rasûlullah ile beraber Mekke'de kaldım. Bana İslâm'ı öğretti ve Kur'an'dan birşeyler okudum. Dedim ki: "Ey Allah'ın Rasûlü! İsterim ki dinimi açıklayayım!" Hz. Peygamber "Korkarım ki sen öldürüleceksin" dedi. Ben "Kesinlikle bunu yapmam gerekiyor, öldürülsem bile" dedim. Bunun üzerine Hz. Peygamber bana birşey söylemedi, sustu. Mescide geldim. Kureyşliler halkalar halinde oturmuş konuşmaktaydılar. Dedim ki: "Ben şahadet ederim ki, Allah'tan başka ilah yok ve Muhammed de Allah'ın Rasûlü'dür!"

Bunun üzerine halkalar dağıldı ve bana hücum ettiler. Ben kanlar içinde kalıncaya kadar beni bırakmadılar. Onlar benim öldüğümü zannettiler. Ayıldıktan sonra Rasûlullah'a geldim. Hz. Peygamber halimi görünce "Dinini izhar etme diye seni uyarmadım mı?" buyurdu. Ben de "Ey Allah'ın Rasûlü! Bu benim için bir ihtiyaçtı. Ben onu yerine getirdim" dedim.

Rasûlullah ile beraber kaldım. Sonra Hz. Peygamber bana "Kavmine dön. Ortaya çıktığım senin kulağına geldiği zaman bana gel" dedi (73).

- Ebuzer şöyle anlatıyor: Mekke'ye vardım. O vadinin -yani Mekke'nin- ahalisi taş, sopa ve kemiklerle bana hücum ettiler. Bayılıncaya kadar beni dövdüler. Kaldırdıklarında her yanımda kanlar içindeydi (74).

11. FASIL: SAİD B. ZEYD İLE ÖMER'İN KIZ KARDEŞİ OLAN KARISI FATİMA'NIN ALLAH YOLUNDA ÇEKTIĞI EZİYETLER

Ömer'in Said ile Karısı Fatıma'ya Verdiği Eziyet ve Peygamber'in Duasıyla Ömer'in Müslüman Olması

- Ömer kılıcını kuşanarak gitti. Benî Zühre kabilesinden bir kişi ona rastladı ve "Ey Ömer! Nereye gidiyorsun?" diye sordu. Ömer "Muhammed'i öldürmek istiyorum" deyince, adam "Sen Muhammed'i öldürdüğün takdirde Benî Haşim ve Benî Zühre'den nasıl emin olabilirsin?" dedi. Ömer "Bakıyorum, sen de sapıtmış, dinini terketmişsin" dedi. Adam "Sana bundan daha garib olanı söyleyeyim mi?" dedi. Ömer "O nedir?" diye sorunca, adam "Kızkardeşinle enişten de İslâm'a girdiler. Senin dinini terkettiler" dedi. Ömer tehditler savurarak kızkardeşinin evine doğru gitti. Oraya vardığında içerden bir okuma sesi duydu. Çünkü o sırada Habbab onlara Tâhâ suresini okuyordu. Habbab, Ömer'in ayak sesini duyunca evde bir yere saklandı. Ömer içeri girdi ve "Kulağıma gelen bu okuma nedir?" diye sordu. Onlar "Aramızdaki konuşmadan başka birşey yoktur, ey Ömer!" dediler. Ömer "Herhalde siz sapıtmışsınız" dedi. Bunun üzerine, eniştesi "Ey Ömer! Belki de hak senin dininden başka bir yerdedir" deyince, Ömer ona yüklendi ve şiddetli bir şekilde onu hırpaladı. Kızkardeşi kocasını kurtarmak için Ömer'e yaklaşıncaya da bir yumrukla Ömer onun yüzünü parçaladı ve kanlar akmaya başladı. Kızkardeşi öfkelenerek "Ey Ömer! Senin dinin batıl bir dindir. Ben şahidlik ediyorum ki, Allah'tan başka ilah yok ve yine şahitlik ediyorum ki, Muhammed Allah'ın Rasûlü'dür" dedi. Ömer onlardan ümidini kesince "Bana şu okuduğunuz sayfayı verin de okuyayım" dedi. Kızkardeşi ona "Sen necissin. Bu sayfaya ancak temiz olan insanlar el sürebilir. Kalk, yıkan, abdest al. Ondan sonra sayfayı verelim" dedi. Ömer kalktı, abdest aldı ve sayfayı alarak okumaya başladı. "Muhakkak ki ben Allah'ım. Benden başka ilah yok. Bana kulluk et. Beni hatırlamak için namaz kıl" ayetine gelince, "Benî Muhammed'in yanına götürün" dedi. Habbab bu sözü işitince ortaya çıkarak "Ey Ömer! Müjde olsun sana. Hz. Peygamber'in perşembe günü 'Ey Allah'ım! İslâm'ı Ömer b. Hattab veya Amr b. Hişam'la (Ebu Cehil) aziz kıl!' diye dua etmişti. Umarım ki, onun bu duası senin hakkında kabul edilmiştir" dedi. Hz. Peygamber o sırada Safa tepesinin altındaki evde kalıyordu. Ömer kalkıp oraya gitti. Hamza, Talha ve Sahabe'den bir grup kapıdaydı. Hamza onların Ömer'den korktuklarını anlayınca "Evet, bu gelen Ömer'dir. Eğer Allah Ömer'e hayır irade etmişse müslüman olup, Hz. Peygamber'e tâbi olacaktır. Eğer başka bir niyetle gelmişse onu öldürmek bize gayet kolay gelir" dedi. Allah'ın Rasûlü evdeydi. Ona vahy geliyordu. Ömer'in geldiğini görünce kılıcının kayışını tuttu ve "Ey Ömer! Bu küfürden vazgeçmeyecek misiniz? Yoksa Allah Velid b. Muğire hakkında indirdiği zillet ve azabı sana da mı indirsin? Ey Allah'ım! Bu, Ömer b. Hattab'dır. Ey Allah'ım! Dini Ömer b. Hattab'la aziz kıl" buyurdu. Hz. Ömer, Rasûlullah'ın bu sözlerini dinledikten sonra "Ben senin Allah'ın Rasûlü olduğuna şahidlik ederim" dedi ve müslüman oldu. Ve "Ey Allah'ın Rasûlü! Kâbe'ye gidelim" dedi (75).

- Hz. Peygamber "Ey Allah'ım! İslâm'ı Ömer b. Hattab'la aziz kıl!" diye dua etmişti. Halbuki Ömer, akşam kızkardeşini Alâk suresini okuduğu için o kadar dövmüştü ki, onun öldüğü kanaatine varmıştı. Sonra seherde kalktı, kızkardeşinin sesini yine duydu. Yine "Yaradan Rabb'inin ismiyle oku" sözünü tekrarlıyordu. Bunun üzerine Ömer "Andolsun, bu şiir değildir ve manası anlaşılmayan bir kelâm da değildir" dedi. Ve Rasûlullah'a vardı. Baktı ki Bilâl kapıda beklemektedir. Kapıyı vurdu. Bilâl ona "Sen kimsin?" diye sordu. Cevap olarak "Ben Hattab'ın oğlu Ömer'im" dedi. Bunun üzerine Bilâl "Biraz dur da sana Rasûlullah'tan izin alayım" dedi. Ve Hz. Peygamber'e gelerek "Ey Allah'ın Rasûlü! Ömer kapıda!" dedi. Hz. Peygamber "Eğer Allah, Ömer hakkında hayır irade ederse onu dine dahil edecektir" dedi ve Bilâl'e kapıyı açmasını emretti. Hz. Peygamber, Ömer'in iki kolundan tutarak onu salladı ve "Sen ne istiyorsun? Niçin geldin?" dedi. Ömer "Bana halkı davet ettiğin dini anlat" dedi. Hz. Peygamber "Allah'tan başka ilah olmadığına, biricik ve benim de Allah'ın kulu ve Rasûlü olduğuma şahitlik edeceksin" dedi. Böylece Ömer orada müslüman oldu ve Rasûlullah'a "Haydi, açıkça mescide gidelim" teklifinde bulundu (76).

- Ömer b. Hattab bize "İlk defa nasıl müslüman olduğumu anlatmamı ister misiniz?" dedi. Biz de "Evet, istiyoruz" deyince, o "Rasûlullah'a herkesten daha fazla düşmüştüm. Bir ara, çok sıcak bir günde, bir yoldan giderken Kureyş'ten bir kişi beni gördü ve 'Ey Hattab'ın oğlu! Nereye gidiyorsun?' dedi. Ben de 'Şu kişiye gitmek istiyorum' (Rasûlullah'ı kastediyor) dedim. Adam 'Ey Hattab'ın oğlu! Bu iş senin de evine girmiştir' dedi. Ben 'Bu nasıl olur?' dedim. O zat cevap olarak 'Kızkardeşin Muhammed'e giderek müslüman oldu' dedi.

Ben öfkeli olarak döndüm ve kızkardeşimin kapısını çaldım. Rasûlullah'ın adeti şuydu: Fakirler müslüman olduklarında bir veya iki kişiyi zengin bir müslümana teslim ederdi. Onların nafakasını o verirdi. Ashabdan iki kişiyi de eniştem Said'e teslim etmişti. Kapıyı çaldığımda içerden "Kapıyı çalan kimdir?" diye ses geldi. Ömer b. Hattab olduğumu söyledim. Onlar ellerinde bulunan bir kitabı okuyorlardı. Sesimi işittiklerinde gizlendiler. Kızkardeşim kapıyı açtı. Ona "Ey nefsinin düşmanı! Sen müslüman mı olmuşsun?" dedim ve elimde bulunan bir şeyi kaldırıp başına vurdum. Kadın ağladı ve "Ey Hattab'ın oğlu! İstediyini yap. Ben müslüman oldum" dedi. Ben gidip kürsünün üzerine oturdum. Baktım ki evin ortasında bir sayfa durmaktadır. "Bu sayfa nedir ki burada duruyor?" diye sordum. Kızkardeşim "Ey Hattab'ın oğlu! Bizim yakamızı bıraksana! Sen cenabet olduğun zaman yıkanmıyor, abdest almıyorsun. Bu kitaba ancak tertemiz ve abdestli insanlar dokunabilir" dedi. Ben ısrarla kitabı istedim. O da mecbur kaldı ve kitabı bana verdi (77).

12. FASIL: OSMAN B. MA'ZUN'UN EZİYETLERE GÖĞÜS GERMESİ

- Osman b. Ma'zun, Velid b. Muğire'nin emanında bulunuyordu ve kimse kendisine dokunmuyordu. Fakat diğer müslümanların zorluk ve baskı altında olduklarını görünce "Andolsun, sabah gidip akşam emin olarak evime gelmem şirk ehlinde bir kişinin korumasıyla meydana geliyor. Halbuki benim arkadaşlarım ve dinimin ehli eziyetlerle karşı karşıya bulunmaktadır. Onlara isabet eden

bana etmiyor Bu benim için büyük bir eksikliktir” dedi. Bunun üzerine Osman, Velid b. Muğire’ye gidip “Ey Eba Abdışems, senin ahdin yerine geldi. Ben sana emanını geri veriyorum” dedi. Velid “Bunu niçin yapıyorsun, yeğenim? Benim kaviminden birisi sana eziyet mi ediyor?” diye sordu. Osman “Hayır, fakat ben Allah’ın korumasına razıyım. Allah’tan başkasına sığınmak istemiyorum” dedi. Velid “O halde mescide gel. Orada ben seni korumama aldığım gibi, alenen sen de benim korumamı geri ver” dedi. Osman’la Velid mescide gittiler ve Velid, Kureyş’e “Bu, Osman’dır. Benim korumamı bana geri veriyor” dedi. Osman da “Velid doğru söylüyor. onun ahdine vefa gösterdiğini ve korumasında olan bir kimsenin de şerefli olduğunu bildim. Fakat ben Allah’tan başkasına sığınmaktan hoşlanmıyorum. Onun için onun korumasını geri veriyorum” dedi. Osman mescidden ayrılırken Lebib b. Rebia b. Malik Kılabu’l Kaysi, Kureyş meclisinde oturmuş, şiir okuyordu. Osman da onlarla beraber oturdu. Lebib “Dikkat edilsin, Allah’tan başka herşey batıldır” dediği zaman, Osman ona “Doğru söyledin” dedi. Lebib “Her nimet kesinlikle zail olup gidecektir” dediği zaman, Osman “Bu sefer yalan söyledin. Cennet ehlinin nimeti zail olmaz” dedi. Lebib bin Rebia “Ey Kureyş cemaati! Andolsun, sizinle birlikte oturan kişi daha önce eziyet görmüyordu. Bu, ne zamandan beri sizde peydah olmuştur?” dedi. Orada oturanlardan bir kişi, Osman’ı kastederek “Şu sefih tir. Kendisi gibi sefih birkaçarkadaşı daha vardır. Bizim dinimizden ayrılmışlardır. Sakın onun sözünden kırılmayasın” dedi. Osman da ona cevap verdi. Aralarındaki münakaşa büyüdü. O kişi kalktı. Osman’ın gözüne şiddetli bir tokat vurdu. Velid b. Mugire de Osman’ın başına geleni görüyordu. Ona hitaben “Yeğenim! İşte gördün. Eğer emanımı geri vermeseydin gözün kör olmazdı. Buna ne gerek vardı” dedi. Osman da “Allah’a yemin ederim ki, diğer sağlam gözümü de Allah yolunda feda etmeye hazırım” dedi. Sonra “Ben şimdi öyle bir kimsenin himayesi altındayım ki, O senden çok daha güçlü ve kudret sahibidir” dedi ve şu şiiri okudu:

*Eğer gözüm Allah yolunda
Hidayetten yoksun bir inkârcının eliyle
Kör olmuşsa, şüphe edilmesin ki,
Merhamet sahibi olan Allah, onun yerine,
Bana büyük bir mükâfât hazırlamıştır.
Ey Kavmim, O yüce merhamet sahibi,
Kimden hoşnut olursa, en mutlu kimse odur.
Siz benim hakkımda;
Satılmış, yolunu şaşırmış, akılsız da deseniz,
Ben hak peygamber olan Muhammed’in
Dini üzerindeyim ve onu terketmeyeceğim.
Benim maksadım Allah’ın rızasını kazanmaktır.
Bize zulüm ve haksızlık edenlerin hoşuna gitmese de
Bizim dinimiz haktır, gerçek dindir (78).*

- Hz. Ali, Osman’ın gözüne isabet eden darbe konusunda şunları söyler: (Şiir)

Acaba emniyetli olmayan bir zamanı mı hatırladın ki mahzun olduğun halde, ağlayarak, üzülen bir kimse gibi sabahladın. Acaba ahmak kavimleri mi hatırladın ki imana çağıranı zulümle örterler, fahiş şeylerden sakınmazlar? Hile yapmak onlarda emniyetli olmayan bir yoldur. Görmez misiniz, Allah onların hayrını azaltsın, biz Osman b. Ma’zun hakkında öfkelenedik. Hatırla o zamanı ki ona yumruk atarlar, hem de korkmadan gözüne atarlar, arka arkaya ve eksik olmayan bir yumruk! Gelecekte Osman onlara, eğer acelece ölmezse aynı şekilde misillemede bulunacaktır. Bu da aldanılmamış bir karşılıktır.

13. FASIL: MUSAB B. UMEYR’İN ÇEKTIĞİ EZİYETLER

- Mus’ab b. Umeyr gençlik, yüz ve saç güzelliği bakımından Mekke’nin en güzel genciydi. Anne ve babası onu çok severdi. Annesi zengindi, kudret sahibiydi. Ona elbiselerin en değerlisini ve en güzellerini giydirdiyordu. Umeyr, Mekke ehlinin en güzel koku süreni idi. Hadramut yapısı ayakkabı giyerdi. Hz. Peygamber onu yadederek “Mekke’de Mus’ab b. Umeyr’den daha güzel saçlı birini, ondan daha güzel elbise giyenini ve nimetler içinde yüzenini görmedim!” diyordu.

Mus’ab’ın kulağına Hz. Peygamber’in Erkam’ın evinde İslâm’a davet ettiği haberi geldi. Peygamber’in yanına girdi ve müslüman oldu, peygamberi doğruladı. Fakat, annesinden ve kavminden korktuğu için müslümanlığını gizledi. Rasûlullah’a gizlice gidip geliyordu. Bir gün Osman b. Talha, Mus’ab’ın namaz kıldığını gördü ve annesiyle kavmine gelerek bunu haber verdi. Onlar, Habeşistan’a yapılan birinci hicrete kadar onu hapsettiler. Sonra müslümanlarla beraber Mus’ab da Habeşistan’dan Mekke’ye geldi. Durumu tamamen bozulmuştu. O eski zarâfeti gitmişti. Annesi onun bu halini görünce onu kınamaktan vazgeçti (79).

14. FASIL: ABDULLAH B. HUZAFE ES-SEHMÎ’NİN ÇEKTIĞİ EZİYETLER

Abdullah b. Huzafe’nin Rum Kralından Çektiği Eza ve Medine’ye Geldiğinde Hz. Ümer’in Onun Başını Öpmesi

- Hz Ömer bir orduyu Rum diyarına gönderdi. İçlerinde Abdullah b. Huzafe de vardı. Rumlara esir düştü. Krallarına götürdüler ve “Bu adam Muhammed’in arkadaşlarındandır!” dediler. O Rum tağutu Hz. Abdullah’a “Sen hristiyan olursan mülk ve saltanatıma seni ortak yapacağım” dedi. Abdullah “Eğer bütün mülkünü ve Arapların elinde bulunan bütün memleketleri bana bağışlasan karşılığında Hz. Muhammed’in dininden bir göz açıp kapayıncaya kadar ayrılmayacağım” dedi. Bunları işittikten sonra kral, onun ağaca bağlanmasını emretti ve okçulara “Ona okları isabet ettirmeyin ve her atışta ona hristiyanlığı teklif edin” dedi. Onlar da öyle yaptılar. Fakat Abdullah yine reddetti. Sonra kral emretti, onu indirdiler. Daha sonra bir kazana su koyup kaynatıldılar. Başka bir müslüman esir getirip ona da hristiyan olması teklif edildi. O da reddetti. Bunun üzerine kaynamakta olan kazanın içine atıldılar. Sonra kral, kazanın içine Abdullah’ın atılmasını emrettiğinde Abdullah ağladı. Bunun üzerine Kral’a “Bu adam suya atılmaktan korktuğu için ağlıyor!” dediler. Kral onun geri getirilmesini emretti. Abdullah’a tekrar hristiyan olmasını teklif etti. Fakat o yine kabul etmedi. Kral “O halde, kabul etmediğine göre, seni ağlatan nedir?” diye sordu. Abdullah “Ben kendi kendime dedim ki, şimdi seni bu kazanın içine atarlar da biraz sonra ölüp gidersin. Halbuki ben cesedimdeki her kıl adedince canım olsun ve Allah için bu suya atılınsın

isterdim” dedi. Bunun üzerine kral ona “Benim başımı öpmen karşılığında seni serbest bırakmama ne dersin?” diye sordu. Abdullah “Beni ve bütün müslüman esirleri serbest bırakırsan başımı öperim” dedi. O da bu şartı kabul etti. Abdullah kalbinden “Bu Allah’ın düşmanlarından birisidir” dedi ve başını öptü. Kendisi ile beraber bütün müslüman esirleribıraktı. Onları Hz. Ömer’in huzuruna getirdi ve hâdiseyi ona anlattı. Hz. Ömer “Her müslümana Abdullah b. Huzafe’nin başını öpmek görevdir” dedi ve “İşte ben başlıyorum” diyerek kalktı ve Abdullah’ın başını öptü (80).

15. FASIL: BÜTÜN ASHABIN EZİYETLERE GÖĞÜS GERMESİ

Ashabın Müşriklerden Çektiği Eziyetler

- Said b. Cübeyr şöyle anlatıyor: Abdullah b. Abbas’a “Sahabe dinini bırakmak için mâzur sayılacak derecede müşriklerden eza görürler miydi?” diye sordum. Bana “Evet, andolsun, onlar bir sahabeyi o kadar döverler, o kadar aç ve susuz bırakırlardı ki, başına gelenin dehşetinden onun ayakta durmaya gücü kalmazdı” dedi. Böylece onların istediği sözü söylemek zorunda kalıyordu. Ona “Lat ve Uzza, Allah’tan başka iki ilah değil mi?” derlerdi. O da “Evet” derdi. Hattâ onların elinden kurtulmak için, yanlarından geçen bir böceği gösterip “Bu böcek senin ilahın değil mi?” dediklerinde, o da “Evet” demek zorunda kalırdı (81).

Hiz. Peygamber İle Ashabının Hicretten Sonraki Durumları

- Hiz. Peygamber ve ashabi Medine’ye hicret ettiğinde, ensar onları bağırlarına bastı. Arapların hepsi onlara düşman oldu. Bu yüzden onlar da gece gündüz silahlarını yanlarında taşımaya başladılar. Bundan dolayı ruhlari sıkılmaya başladı ve “Ne zaman korkusuz ve güvenli bir hayata kavuşacağız?” dediler. Bunun üzerine Allah Teâlâ “Allah sizden iman edenlere ve salih amel işleyenlere vaadetti ki, onları yeryüzünde halife kılacaktır” (82) ayetini indirdi.

Zatu’r-Rika’ Savaşı ve Hiz. Peygamber ile Ashabının Çektiği Eziyetler

Ebu Mûsa el-Eş’ari şöyle anlatıyor: Peygamber’le beraber savaşa çıktık. Altı kişiydik. Bizim bir devemiz vardı. Ona sıra ile biniyorduk. Ayaklarımız delindi. Benim her iki ayağım hem şişti, hem de tırnaklarım düştü. Bu yüzden ayaklarımıza çaputlar bağlıyorduk. İşte o gazveye bundan dolayı ‘Zatu’r-Rika’ denilmiştir (83).

16. FASIL: ALLAHA VE RASÛLÜ’NE DAVET YOLUNDA ÇEKİLEN AÇLIK

Hiz. Peygamber’in Açlığa Tahammül Etmesi

- Siz istediğiniz kadar yiyecek ve içecek bulamıyor musunuz? Andolsun, peygamberinizi gördüm, hurmanın en incelerinden bile karnını doyuracak miktarı bulamıyordu.

- Hiz. Ömer halkın eline geçen dünya malından söz ederken “Ben Rasûlullah’ı gördüm, bütün gün ızdırab çekiyor ve karnını doyuracak kadar da olsa hurmanın en düşüklerini bile bulamıyordu” dedi (84).

Ahiret Azabının Şiddeti, Allah Yolunda Açlık Çekenlere İsalet Etmez

Ebu Hureyre şöyle anlatıyor: Peygamber oturarak namaz kılarken ben huzuruna girerek “Ey Allah’ın Rasûlü! Bakıyorum oturarak namaz kılıyorsun? Sana isabet eden nedir?” dedim. Hiz. Peygamber “Ey Ebu Hureyre! Açlıktır” dedi. Bunun üzerine ben ağladım, bana “Ey Ebu Hureyre! Ağlama, kesinlikle kıyamet gününde, hesabın şiddeti dünyada Allah rızası için açlık çekene isabet etmez” buyurdu (85).

Hiz. Peygamber’in Evinde, Ne Geceleri Işık, Ne de Gündüzleri Ateş Yanmazdı

- Hiz. Aişe anlatıyor: Babam bize geceleyin, kesilmiş bir davar bacağı gönderdi. Evimizde ışığımız yoktu. Karanlıkta ben tuttum, Hiz. Peygamber de doğradı. Veya Hiz. Peygamber tuttu ben doğradım (86).

- Zaman olurdu ki, Hiz. Peygamber’in hanımlarına ait hücrelerin hiç birinde, aylarca ne ışık yanar, ne de ateş yakılırdı. Zeytin yağını buldukları zaman, onu merhem yerine kullanır ve iç yağın bulurlarsa da onu yerlerdi (87).

Ebu Hureyre şöyle anlatıyor: Allah Rasûlü’nün ailesine ait hiç bir evde ne ekmek ne de yemek pişirmek için ateş diye bir şey yakılmazdı. Bu hâl bazan bir ay, bazan da iki ay böyle devam ederdi. Dinleyenler “Peki ne ile yaşıyorlardı, ey Ebu Hureyre?” diye sordular. Ebu Hureyre, “Hurma ve suyla geçinirlerdi. Bir de, ensardan bir kaç komşuları vardı. Allah onları mükâfatlandırsın. Ara sıra Hiz. Peygamber’e süt gönderirlerdi” dedi (88).

- Urve şöyle anlatıyor: Teyzem Aişe bana “Yeğenim! And ediyorum ki, biz, iki ay bekliyorduk yine de Rasûlullah’ın hanelerinde ateş yanmıyordu!” “Teyzeciğim, o halde siz nasıl yaşıyordunuz?” diye sordum. Bana “Hurma ve suyla. Ayrıca Hiz. Peygamber’in ensardan komşuları vardı. Onların sağmalları vardı. Onlar Rasûlullah’a hayvanların sütlerinden gönderirler, biz de o sütü içerdik” dedi (89).

- Hiz. Aişe şöyle anlatıyor: Bazan kırk gün geçerdi de, Rasûlullah’ın hiç bir evinde ateş yakılmazdı. “Peki siz nasıl yaşıyordunuz?” diye sorulduğunda Hiz. Aişe “Hurma ve su ile yaşıyorduk. Onu da bulabilirsek” diye cevap verdi (90).

- Mesruk şöyle anlatıyor: Hiz. Aişe’nin hanesine gittim. Bana yemek verilmesini söyledi ve “Ben doyuncaya kadar yemek yediğim zaman ağlarım” dedi. Niçin ağladığını sorduğum zaman da “Rasûlullah’ın dünyayı terkettiği halini hatırlıyorum. Andolsun, Rasûlullah hiç bir zaman, bir günde doyasıya ekmek ile et yemedi” dedi (91).

- Hiz. Aişe şöyle diyor: Rasûlullah Medine’ye geldiği günden itibaren arka arkaya üç gün buğday ekmeğini doyasıya yememiştir. - Hiz. Aişe şöyle diyor: Muhammed’in ailesi iki gün arka arkaya arpa ekmeğinden doyasıya yemedi. Bu durum Rasûlullah vefat edinceye kadar da böyle devam etti.

- Hiz. Aişe diyor ki: Rasûlullah vefat edene kadar hiç bir zaman hurma ve sudan doyasıya yememiştir (92).

- Hz. Aişe şöyle anlatıyor: Rasûlullah hiç bir zaman doyasıya yemedi. Fakat isteseydik yiyebilirdik. Fakat Rasûlullah başkalarını nefsine tercih ederdi (93).

Hız Heygamber'in Çektiğı Geçim Sıkıntısı

- Hz. Peygamber halkı nefsine tercih ederdi. Hatta mübarek izarını deri ile yamalarđı. Ölünceye kadar herhangi bir sofranın üzerinde yemedi ve incelmış ekmeğı yemedi. Başka bir rivayette "Hiç bir zaman sofrasında, pişirilmiş bir koyunu gözü ile görmedi" denilmektedir (94).

- Allah Rasûlü ailesiyle beraber aç oldukları halde peşpeşe çok gece yemeden gecelemişlerdir. Onlar akşam yemeğı bulamazdı. Ekmeklerinin çoğı ise arpa idi (95).

- Hz. Peygamber önlerinde pişirilmiş bir koyun gövdesi bulunan bir topluluğun yanından geçti. Rasûlullah'ı sofraya davet ettiler, fakat kabul etmedi. Rasûlullah dünyadan göçtüğü zamana kadar hiç bir şekilde arpa ekmeğini doyasıya yememiştir (96).

- Hz. Fatıma, Hz. Peygamber'e bir parça arpa ekmeğı takdim etti. Hz. Peygamber ona "Babanın üç günden beri yediğı ilk yemek bu oluyor" dedi. Bu hadisi Tabarânî de rivayet etmiştir. Tabarânî'de şu ek vardır: Hz. Peygamber "Bu nedir ya Fatıma?" deyince, Fatıma "Bu, pişirdiğim bir ekmektir. Nefsim sana bu parçayı getirmeyince rahat etmedi" dedi. İşte o zaman Hz. Peygamber "Babanın üç günden beri yediğı ilk yemek budur" buyurdu (97).

- Hz. Peygamber'e sıcak bir yemek getirildi. Yedikten sonra "Hamd Allah'a mahsustur, şu şu müddetten beri benim karnıma sıcak yemek girmemiştir" buyurdu (98).

- Sehl şöyle dedi: Hz. Peygamber, peygamber olduğı andan vefat edinceye kadar elenmiş undan yapılan bir ekmek yemedi. Sehl'den soruldu: "Rasûlullah zamanında sizin eleğiniz var mıydı?" Sehl "Hz. Peygamber, peygamber olduğundan ölünceye kadar elek görmedi" dedi. Dediler ki "Elenmemiş arpa ekmeğini nasıl yiyordunuz?" Cevab olarak "Biz onu öğütüyor, üflüyor, uçan uçuyor, gerisini su ile ıslatıyorduk" dedi (99).

- Rasûlullah'ın sofrasında arpa ekmeğinden ne az ne de çok kalmazdı.

Diğer bir rivayetinde ise: "Rasûlullah'ın önünden sofra, hiç bir zaman, yemek artığı olduğı halde kaldırılmadı" denilmektedir (100).

Hz. Peygamber ile Ashabının Açlıktan Karınlarına Taş Bağlamaları

- Biz Rasûlullah'a aç olduğumuzu söyledik ve elbiselerimizi kaldırıp, karınlarımızın üzerine bağladığımız taşı gösterdik. Hz. Peygamber de elbisesini kaldırdı, karnına bağladığı iki taşı bize gösterdi (101).

- Hz. Peygamber bir gün çok acıktı. Karnına bir taş bağladıktan sonra "Dikkat edin, çok nefis vardır ki toktur, yumuşak yatakta yatar. Fakat kıyamet günü aç ve çıplaktır. Dikkat edin, çok kişi vardır ki görünüşte nefsine önem verir. Gerçekte ise, nefsini rezil etmektedir. Yine dikkat edilsin ki, bazı kimseler görünüşte nefsini rezil ediyor, gerçekte ise onu ikrâma boğmuştur" (102).

Hız. Aişe'nin Tokluk Hakkındaki Sözü

- Peygamber'inden sonra bu ümmetin başına ilk gelen belâ doyasıya yemektir. Çünkü insanlar karınlarını doldurduklarında bedenleri semizleşiyor, böylece kalpleri zayıf oluyor, şehvetleri serkeşlik ediyor (103).

17. FASIL: Hız. PEYGAMBER'LE EV HALKININ VE EBUBEKİR İLE ÖMER'İN AÇLIK ÇEKMELERİ

Hız. Peygamber'in, Ebubekir'in, Ömer'in Aç Kalmaları ve Ebu Eyyüb'le Olan Haberleri

- Hz. Ebubekir bir gün öğle zamanı mescide çıktı. Hz. Ömer de mescide geldi ve "Ey Ebubekir! Bu saatte seni evinden çıkartan nedir?" diye sordu. Ebubekir "Beni çektiğim şiddetli açlık çıkarmıştır" dedi. Hz. Ömer de "Andolsun, ben de bundan dolayı çıktım" dedi. Ömer konuşurken yanlarına Peygamber geldi "Sizi şu saatte evlerinizden çıkaran nedir?" diye sordu. İkisi de "Andolsun, bizi karnımızdaki şiddetli açlık çıkardı" dediler. Hz. Peygamber "Nefsimi elinde tutan Allah'a yemin ederim ki, ben de bundan dolayı çıkmışım, o halde kalkınız" dedi ve üçü birlikte Ebu Eyyüb el-Ensari'nin kapısına vardılar. Ebu Eyyüb, Hz. Peygamber için yemek veya süt saklıyordu. Fakat o gün getirmemişti. Onu ailesine yedirmişti ve hurmalığına gitmişti, orada çalışmaktaydı. Kapıya vardıklarında Eyyüb'ün hanımı çıktı "Allah'ın Peygamber'ine merhaba, beraberinde gelenlere merhaba!" dedi. Hz. Peygamber "Ebu Eyyüb nerededir?" diye sordu. Peygamber'in sesini Ebu Eyyüb duydu. O hurmalıkta çalışıyordu. Koşa koşa döndü, Allah Rasûlü'ne ve beraberinde gelenlere dönerek "Ey Allah'ın Rasûlü! Bize bu zamanda gelmezsiniz" deyince, Hz. Peygamber "Doğru söylüyorsun" dedi. Bunun üzerine Ebu Eyyüb bağa gitti, bir salkım hurma getirdi. Onda üç çeşit hurma da vardı. Hz. Peygamber "Sadece kuru hurma getirsen yeterliydi" dedi. Ebu Eyyüb "Ey Allah'ın Rasûlü, diğer çeşitlerden de yemeni arzu ettim. Ayrıca bir de hayvan keseceğim" dedi. Hz. Peygamber "Eğer kesersen sakın süt veren hayvan kesme" dedi. Ebu Eyyüb bir oğlak kesti. Hanımına "Ekmeğı pişir ve bizim için onu hazırla" dedi. Kadın oğlağın yarısını yemek yaptı. Yarısını da kızarttı. Yemek Rasûlullah'ın önüne konulduğunda, Rasûlullah bir parça eti bir ekmeğın içine koyarak "Ey Eba Eyyüb! Bunu Fatıma'ya götür. Çünkü o birkaç günden beri böyle birşey yememiştir" dedi. Ebu Eyyüb onu Fatıma'ya götürdü. Rasûlullah ve arkadaşlarıyeyip doyduktan sonra Hz. Peygamber "Ekmek, et ve çeşitli hurmalar. Muhammed'in nefsini elinde tutana yemin ederim, işte bu kıyamet gününde hakkında hesap sorulacak nimettir" diye ilave etti. Bu durum arkadaşlarını endişelendirdi. Hz. Peygamber "Ancak yemeğe başladığınız zaman Bismillah' deyiniz. Doyduğunuz zaman 'Hamd o Allah'a mahsustur ki bizi doyurdu, bize nimet verdi' deyiniz" dedi. "Sizin böyle demeniz onun şükrü olur" buyurdu. Hz. Peygamber kalkıp gitmek istediğinde Ebu Eyyüb'e "Yarın bize gel!" dedi. Çünkü Peygamber'in adeti, kendisine iyilik yapan bir kimseyi mutlaka karşılıksız bırakmamaktı. Ebu Eyyüb bu sözü işitmedi. Hz. Ömer "Hz. Peygamber yarın ona gelmeni istiyor" dedi. Ebu Eyyüb ertesi gün Rasûlullah'a vardı. Hz. Peygamber bir cariyesini Ebu Eyyüb'e verdi ve "Ey Eba Eyyüb! Bu cariyeye bizim yanımızda kaldığı müddetçe, ondan hayırdan başka birşey görmedik. O halde ona hayırlı davranmanı tavsiye ediyorum sana" dedi. Ebu Eyyüb cariyeyi Rasûlullah'ın yanından alıp götürdükten sonra "Rasûlullah'ın tavsiyesini, ancak onu azad ederek yerine getirebilirim" dedi ve onu azad etti (104).

- Allah'ın Rasûlü öğle zamanı çıktı. Mescidde Ebubekir'i görünce "Bu saatte seni evinden çıkartan nedir?" diye sordu. Ebubekir "Ey Allah'ın Rasûlü, seni ne çıkartmışsa, beni de o çıkartmıştır" dedi. Hz. Ömer geldi, ona da "Ey Hattab'ın oğlu! Seni çıkartan nedir?" diye sordu. Hz. Ömer "Sizin ikinizi çıkartan neyse, beni de evimden o çıkarttı" dedi. Hz. Peygamber onlarla biraz konuştuktan sonra "Hurmaliğa gitmeye gücünüz yetiyor mu? Orada bir yemek, su ve gölge bulacaksınız" dedi. Yola çıktıktan sonra onlara "Haydi! Ebu'l Heysem b. Teyhan'ın evine gidelim" dedi. Ve hadisi ravi uzun uzadıya zikrediyor (105).

H. Ali ile Fatıma'nın Aç Kalmaları

- Allah'ın Rasûlü bir gün Hz. Fatıma'ya gelerek "Benim iki oğlum nerededir?" diye sordu. Hz. Fatıma "Sabah kalktık. Evimizde yiyecek hiç bir şey yoktu. Ağladıklarında onları doyuramayacağımız için, Ali onları alıp dışarı çıktı. Sanırım onları falan yahudinin bahçesine götürdü" dedi. Hz. Peygamber o tarafa yöneldi. Baktı ki Hasan'la Hüseyin hurmaların dibinde eşilen su çukurunda oynuyorlar, önlerinde de taze hurma vardı. Ali'ye "Hararet basmazdan önce çocukları eve götürsen olmaz mı?" dedi. Hz. Ali "Ey Allah'ın Rasûlü, sabah kalktık, evde yiyecek birşey yoktu. Eğer oturursan Fatıma'ya biraz hurma toplayayım" dedi. Hz. Peygamber de oturdu. Hz. Ali de Fatıma için taze hurma topladı. Onları bir beze koyduktan sonra geldi.

Hz. Peygamber çocuklardan birini, Hz. Ali de diğerini alarak eve getirdiler (106).

- Hz. Ali şöyle anlatıyor: Ne bizim yanımızda, ne de peygamberin yanında yiyecek birşey yoktu. Evden çıktım. Yolda bir dinar bulunduğunu gördüm. Nefsime onu alıp almamak hususunda mücadele ettim. Sonra onu aldım. Çünkü biz çok açkımız ve sıkıntıya düşmüştük. Mal satmak üzere gelen tüccarlara gittim. Onunla un satın aldım. Onu Fatıma'ya getirip bunu hamur yaparak ekmek pişirmesini söyledim. Fatıma hamur yaptı. O hamuru yaparken o kadar halsizdi ki, saçları hamur teknesinin kenarına değiyordu. Sonra Rasûlullah'a gelerek dinar meselesini kendisine açtı, Bana "Yeyiniz, Allah onu size rızık olarak verdi" dedi (107).

- Hz. Ali şöyle anlatıyor: Peygamberle beraber açtık. Ben karnımın üzerine açlık sebebiyle taş bağladım. Bugün ise, malımın zekatı kırk bin dinarı bulmaktadır (108).

H. Peygamber'in Ümmü Süleym'e Açlığa Karşı Sabır Tavsiye Etmesi

Hz. Peygamber Ümmü Süleym'e ,"Sabret! Andolsun, Muhammed'in evinde bir haftadan beri hiçbir şey yoktur ve üç günden beri onların çanakları altında ateş yanmamıştır. Allah'a yemin ederim, eğer Rabb'imden, şu Tihame bölgesinin dağlarını altın yap diye dilekte bulunsam Rabb'im bana dileğimi verir" (109).

18. FASIL: SA'D B. EBİ VAKKAS'IN AÇLIĞI

Sa'd'ın Bu Konudaki Kıssası ve Allah Yolunda İlk Ok Atan Arap Olması

Sa'd b. Ebî Vakkas şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber'le beraber büyük bir sıkıntı ve geçim darlığı çekiyorduk. Bu durumumuz o kadar çok sürdü ki, sıkıntıya alıştık. Bir gece abdest bozmak için dışarı çıktığımda, bevlimin bir şeye değdiğini hissettim. Onu yerden aldım. Bu bir deve derisinin parçasıydı. Onu iyice yıkadım, sonra ateşte pişirdim. Onu iki taşın arasında ezerek yedim. Arkasından biraz da su içtim. Bununla üç gün idare ettim (110).

- Sa'd b. Ebî Vakkas şöyle anlatıyor: Allah yolunda ilk ok atan Arab benim. Biz Rasûlullah ile beraber gazaya çıkıyorduk. Bizim yemeğimiz diken ağacının yapraklarıydı (111).

19. FASIL: MİKDAD B. ESVED'LE İKİ ARKADAŞININ AÇ KALMASI

- Mikdad b. Esved şöyle anlatıyor: Ben ve iki arkadaşım nerdeyse kulaklarımız ve gözlerimizi kaybedecektik. Bizi yanlarına almayı Rasûlullah'ın ashabına teklif ediyorduk. Fakat kimse bizi kabul etmiyordu. Nihayet Rasûlullah bizi yanına aldı. Hz. Peygamber'in üç keçisi vardı. Onları sağırlardı. Peygamber o sütü aramızda taksim ediyordu. Biz Peygamber'in payını bırakıyorduk. Peygamber geliyor, uykuda olanı uyandırmayacak, uyanık olanın ise işitebileceği şekilde selam veriyordu. Şeytan bir gün bana şu vesveseyi verdi: "Sen Rasûlullah'ın payına düşen sütü de içsen olmaz mı? Hz. Peygamber nasılsa ensara gider, onlar da kendisine ikramda bulunurlar". Böylece o sütü içinceye kadar bu vesvese benden gitmedi. Sütü içtikten sonra ise pişman oldum. Ben ne yaptım, Hz. Peygamber gelecek, sütünü bulamayınca da benim aleyhimde beddua edecek ve ben helak olacağım, diye düşündüm. İki arkadaşım ise paylarına düşeni içtiler ve uyudular. Benim ise uykum gelmiyordu. Sırtımda bir abam vardı. Başıma doğru çektiğimde ayaklarım, ayaklarıma çektiğimde ise başım dışarda kalıyordu. Hz. Peygamber daha önceki gibi eve geldi. Allah'ın dilediği kadar namaz kıldı. Sonra sütüne baktı. Onu göremeyince elini kaldırdı. Ben "İşte Rasûlullah benim aleyhimde şu anda beddua edecek ve ben helak olacağım" diye düşündüm. Fakat gördüm ki Hz. Peygamber "Ey Allah'ım! Kim bana yedirirse ona yedir. Kim bana içirirse ona içir" şeklinde dua ediyordu. Hemen bıçağı aldım, abamı sırtıma attım. O keçilere gittim. "Hangisi daha semiz ise onu Rasûlullah'a keseyim" dedim. Baktım ki hepsinin memeleri süt dolu, kesmekten vazgeçtim. Her zamanki kabı alıp doluncaya kadar keçiyi sağdım. Sonra Rasûlullah'a götürdüm. Peygamber sütü içti. Sonra bana verdi, ben içtim. Sonra yere düşecek kadar güldüm. Hz. Peygamber "Ey Mikdad! Bu senin kötülüklerinden birisidir" dedive başladım, yaptıklarımı Rasûlullah'a söylemeye, Hz. Peygamber "Bu, Allah'tan bir rahmettir. Keşke sen iki arkadaşını da uyandırsaydın. Onlar da bu süttten içseydi" buyurdu. Ben de "Seni hak ile, Peygamber olarak gönderen Allah'a yemin ederim, sen bu sütü içtikten ve ben de senin artığını içtikten sonra bu süttten kim mahrum olmuşa o beni ilgilendirmez" dedim (112).

- Mikdad b. Esved şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber bizi onar kişilik gruplara ayırdı. Yani her haneye on kişi verdi. Ben Rasûlullah'ın da içinde bulunduğu on kişi arasındaydım. Bizim bir tek koyunumuz vardı, onun sütünü paylaşıyorduk (113).

20. FASIL: EBU HUREYRE (R.A.)'NİN AÇLIK ÇEKMESİ

Ebu Hureyre'nin, Açlıktan Karnına Taş Bağlaması

- Ebu Hureyre şöyle anlatıyor: Andolsun, ben açlıktan yatıyordum ve karnımın üzerine taş bağılıyordum. Bir gün ashabın gidip geldiği yolun kenarına oturdum. Ebubekir (r.a.) geçti. Ondan Allah'ın kitabından bir ayet sordum. Benim bu ayeti sormamın maksadı beni evine davet etmesi ümidi idi. Fakat davette bulunmadı. Ömer geçti. Yine Allah'ın kitabından bir ayet sordum. Maksadım "Gel de gidelim" demesi idi, fakat Ömer bunu yapmadı. Sonra Hz. Peygamber geçti. Benim yüzümden, durumu anladı ve "Ey Eba Hureyre!" dedi. "Buyur ya Rasûlellah!" dedim. "Arkamdan gel" buyurdu ve beni alıp evine götürdü. İçeri girince, büyükçe bir kapta süt gördüm. Hz. Peygamber ailesinden, bu sütün nereden geldiğini sordu. Onlar da, falan adam veya falan adamın ailesinin kendilerine hediye ettiğini söylediler. Hz. Peygamber bana "Ey Ebu Hırr" dedi. Ben "Buyur, ey Allah'ın Rasûlü" dedim. "Git, Suffe'dekileri çağır" dedi. Suffe ehli müslümanların misafiriydi. Onlar, ev, mal-mülk edinmemişlerdi. Hz. Peygamber'e bir hediye geldiği zaman, kendisi ihtiyacı kadar aldıktan sonra gerisini onlara gönderirdi. Eğer zekat gelirse, onun hepsini onlara gönderirdi. Hz. Peygamber bana "Git onları çağır" deyince üzüldüm. Çünkü sütü görünce bana bir gün bir gece yeteceğini düşünmüştüm. Onları çağırırsam -elçi olduğum için- sütün hepsini onlara içirmem gerekirdi. Allah'ın ve Peygamber'inin emirlerini yerine getirmek gerekir, diyerek gidip onları çağırdım. Gelip yerlerini aldıklarında, Hz. Peygamber bana "Ey Eba Hırr! Şu sütü al, onlara ver" dedi. Ben kabı alıp onlara verdim. Baştaki kişi kabı kafasına dikeyor, kanıncaya kadar içiyor, sonra kabı ötekisine veriyordu. Böylece Rasûlullah'a kadar geldi. Rasûlullah kabı kaldırdı. İçerisinde biraz süt vardı. Sonra başını kaldırdı. Bana bakarak, tebessüm etti ve "Ey Eba Hırr!" dedi. "Buyur ya Rasûlallah" dedim. "Benle sen kaldık" dedi. Ben de "Evet ya Rasûlallah, doğrusöylüyorsun" dedim. "Otur, iç" dedi. Oturdum, içtim. Sonra bana "iç" dedi, yine içtim. O bana durmadan "iç" diyor, ben de durmadan içiyordum. Nihayet ona "Seni hak ile peygamber olarak gönderene yemin ederim, artık içmem" dedim. Çünkü artık bende içecek yer kalmamıştı. O zaman Hz. Peygamber benden kabı istedi. Kabı kendisine verdim, geriye kalanı da Hz. Peygamber içti (114).

Ebu Hureyre'nin Şiddetli Açlık Çekmesi

- Ebu Hureyre şöyle anlatıyor: Üç gün geçti, bir şey yemedim. Suffe'ye gitmek istedim, düşüyordum. Çocuklar da "Ebu Hureyre delirdi" diyordu. Ben onlara bağıryor "Deli sizsiniz" diyordum. Böylece Suffe'ye vardım. Baktım ki Rasûlullah'a iki kab tirit getirilmişti. Ben de, Rasûlullah beni çağırсын diye başımı uzatıyordum. Ehli Suffe kalktıktan sonra, o kabın içinde az bir şey kaldı. Hz. Peygamber onu derledi, bir lokma haline geldi. Sonra parmaklarının arasına alarak bana "Allah'ın ismiyle ye" dedi. Nefsimi elinde tutan Allah'a yemin ederim ki, ben doyaya kadar ondan yedim (115).

- Biz Ebu Hureyre'nin yanındaydık. Üzerinde ketenden yapılmış iki mendil vardı. Birisine burnunu sildi, sonra "Vay, vay, vay! Ebu Hureyre ketenden yapılan mendille burnunu siliyor! Allah'a yemin ederim ki, Peygamber'in minberi ile Hz. Aişe'nin hücresi arasında bayılmışım. Gelip geçenler, beni deli sanıyor, üzerime basıp geçiyorlardı. Halbuki ben deli değildim, tüm bunlar açlıktan ileri geliyordu (116).

- Ben İbn Affan ile Ğazvan'ın kızına karın tokluğuna ve bir çift ayakkabı karşılığında hizmetçilik yapardım. Onlar bindiklerinde develerini sürüyor, indiklerinde hizmetlerini görüyordum. Ğazvan'ın kızı bir gün bana "Sen onu yalınayak olarak çevireceksin ve deveyi çöktürmeden bineceksin" dedi. Ebu Hureyre (r.a.) devamla, sonra Cenab-ı Hak, Ğazvan'ın kızını bana zevce olarak verdi. Bu sefer aynı muameleyi ben ona yaptım (117).

- Ebu Hureyre şöyle anlatıyor: Ben yetim olarak büyüdüm. Miskin olarak hicret ettim. Ğazvan'ın kızı Busra'ya karın tokluğu ve bir çift ayakkabı karşılığında çalışıyordum. Deveden indikleri zaman hizmet ediyor, bindiklerinde de develerini sürüyor ve seslenmek suretiyle sevk ediyordum. Cenab-ı Hak sonra bu hanımı bana zevce olarak verdi. Hamd o Allah'amahsustur ki, bu dini insanlara düzen ve kanun yaptı. Beni de imam kıldı (118).

- Ebu Hureyre ile beraber Medine'de bir sene kaldım. Bir gün bana Hz. Aişe'nin hücresinin yanındaydık. Öyle hatırlıyorum ki, kaba ve âdi abalardan başka elbisemiz yoktu. Aradan günler geçtiği halde yemek bulamazdık. O kadar aç kalıyorduk ki, karnımıza taş bağılıyorduk (119).

- Ebu Hureyre şöyle anlatıyor: Bizim, Peygamber'le beraber yemeğimiz hurma ile su idi. Allah'a yemin ederim, sizin şu buğday ekmeğinizi bulamıyorduk. Ne olduğunu bile bilmiyorduk. Bizim Peygamber'le beraber elbiselerimiz göçebelere gelen derilerdi (120).

21. FASIL: HZ. EBUBEKİR'İN KIZI ESMA'NIN ÇEKTIĞİ AÇLIK

- Esmâ şöyle anlatıyor: Bir ara Rasûlullah'ın Ebu Seleme ile Zübeyr'e, Benî Nadir kabilesinin arazisinden verdiği bir arazide bulunuyorduk. Zübeyr, Rasûlullah ile beraber çıktı. Bizim bir yahudi komşumuz vardı. Bir koyun kesti ve onu pişiriyordu. Onun kokusunu hissettim. Hiçbir şeyin bende yapmadığı bir etki yaptı bu koku. O zaman kızım Hatice'ye hamileydim. Sabredemedim, gidip yahudi kadının yanına vardım. Ondan ateş istedim. Maksadım bana birşey ikram etmesiydi. Çünkü ateşe ihtiyacım yoktu. Kokuyu alıp eti de gözümle gördükten sonra iştahım daha da arttı. Ateşi söndürdüm. Sonra ikinci kez, üçüncü kez gidip ateş aldım. Sonra oturdum, ağladım ve Allah'a yalvardım. Sonra yahudi kadının kocası evine gelip karısına "Bizim evimize herhangi bir kimse geldi mi?" diye sormuş. Kadın "Evet, şu Arap kadın geldi ve ateş istedi" demiş. Kocası "Ya bu etten ona göndereceksin veya ben bu etten hiçbir zaman yemem" demiş. Böylece bana bir kab içerisinde et gönderdi. Ömrümde ondan daha hoşuma giden bir yemek yemedim (121).

22. FASIL: HZ PEYGAMBER'İN BÜTÜN ASHABININ AÇ KALMASI

Hendek Günü Ashabın Aç Kalmaları ve Üşümeleri

- Ebu Cihad'ın oğlu babasına "Ey baba, siz Rasûlullah'ı gördünüz, onunla arkadaşlık yaptınız. Andolsun, eğer ben Rasûlullah'ı görseydim şöyle şöyle yapardım" dedi. Babası "Allah'tan kork ve yavaş ol! Nefsimi elinde tutana yemin ederim, Hendek gecesinde Rasûlullah ile beraberdik. Peygamber "Kim gider de şu kavmin haberini bize getirirse Allah onu kıyamet gününde bana arkadaş yapacaktır" buyurdu. Halktan hiç kimse kıpırdamadı. Çünkü hem açtılar, hem de çok üşümüşlerdi. Üçüncü defa Hz. Peygamber "Ey Huzeyfe!" dedi. Ve Huzeyfe'yi gönderdi (122).

- Hz. Peygamber bir ara ashabının yüzlerinde görülen açlık emarelerine baktı. Onlara “Müjdeler olsun! Üzerinize öyle bir zaman gelecektir ki herhangi birinize sabah bir kab tırid (et yemeği), akşam da bir kab tırid verilecektir!” dedi. “Ey Allah’ın Rasûlü! Biz o gün hayırlı oluruz!” dediler. Bunun üzerine Hz. Peygamber “Bugün siz o günden daha hayırlısınız” buyurdu (123).

- Rasûlullah’ın ashabından öyle kimseler vardı ki, günlerce yiyecek birşey bulamıyordu. Derileri alıp ateşte yakıyor ve onları yiyordu. Hiçbir şey bulamazsa bir taş alıyor, karnına bağlıyor ve böylece belini düzeltiyordu (124).

Sahabe’den Bazılarının Açlık ve Halsizlikten Namaz İçinde Yere Düşmeleri

- Hz. Peygamber ashabına namaz kıldırırken içlerinden bazıları kıyamda iken, namazın içerisinde açlık sebebiyle yere düşüyordu. Onlar suffe ashabı idiler. Hatta göçebeler ‘bunlar delilerdir’ derlerdi. Rasûlullah namazı kıldıktan sonra onların yanına gider ve “Allah katında sizin için hazırlanan şeyler: bir bilseniz! Kesinlikle daha fazla fakir ve daha fazla ihtiyaç sahibi olmayı isterdiniz” derdi (125).

Sahabenin Allah Yolunda Açlıktan Dolayı Yaprak Yemesi ve Açlığa Tahammüllerine Dair Bazı Kıssalar

- Rasûlullah’ın ashabından yedi kişi bir hurmayı emer ve düşen yaprakları yerlerdi. Hatta dudakları bu yapraklar sebebiyle şişerdi (126).

Ebu Hureyre şöyle dedi: Biz yedi kişiydik. Bize açlık isabet etti. Hz. peygamber bana yedi hurma verdi. Her insana bir hurma düşüyordu (127). Ebu Hureyre şöyle anlatıyor: Bir gün evimden çıkarak mescide doğru gidiyordum. Beni evimden çıkaran da açlıktı. Rasûlullah’ın ashabından birkaç kişiye rastladım, “Ya Eba Hureyre! Bu saatte seni evinden çıkaran nedir?” dediler. “Açlıktan başka bir şey değildir!” dedim. Onlar da “Biz de ancak açlık sebebiyle çıktık!” dediler. Biz hep beraber Rasûlullah’ın huzuruna çıktık. Hz. Peygamber “Bu saatte sizi buraya getiren nedir?” diye sorunca “Ey Allah’ın Rasûlü, bizi açlık buraya getirdi” dedik. Bunun üzerine Hz. Peygamber içinde hurma bulunan bir tabak getirdi ve her kişiye iki hurma verdi. Sonra da “Bu hurmaları yeyiniz ve üzerine su içiniz. Bu bugün size yetecektir” buyurdu. Ben bir hurmayı yedim, birini de cebime koydum. Hz. Peygamber “Ey Eba Hureyre! O hurmayı niçin cebine koydun?” diye sordu. Ben de “Bunu anneme götüreceğim!” dedim. Hz. Peygamber “Onu ye! Biz sana iki hurma daha vereceğiz” dedi ve bana iki hurma daha verdi (128).

- Hz. Peygamber bir gün Hendek’e gitti. Sabahın soğuk olan erken saatlerinde ensar ile muhacirin, yanlarına köle almaksızın hendek kazdıklarını görünce “Ey Allah’ım! Hayat ahiret hayatıdır. Ensar ve muhacirini affeyle!” beyitini okudu. Onlar da Rasûlullah’a “Biz hayatta kaldıkça daima cihad üzerinde Hz. Muhammed’e biat eden kimseleriz!” beyitiyle karşılık verdiler (129).

- Muhacir ve ensar Medine’nin etrafında hendek açıyor, toprağı sırtlarıyla taşıyarak “Biz hayatta kaldıkça İslâm üzere Hz. Muhammed’e biat eden kimseleriz!” beyitini okurlardı. Hz. Peygamber de onlara “Ey Allah’ım! Hayr ancak ahiretin hayrıdır. Ensar ve muhacirine bereket ver. Onları mübarek kıl!” beyitiyle karşılık verirdi. Onlara bir avuç arpa getirilir, kokusu bozulmuş bir yağ ile kavrulur, onların önüne konulurdu. Bu tatsız yemek boğazlarına takılıp kaldığı halde, onlar aç olduklarından onu yerlerdi (130).

- Cabir şöyle anlatıyor: Hendek gününde üşüyorduk. Sert bir kaya ile karşılaştık. Sahabîler Hz. Peygamber’e gelerek “Hendekte sert bir kaya çıktı” dediler. Hz. Peygamber “Ben şimdi hendeğe inerim” buyurdu. Sonra kalktı, onun mübarek karnında taş bağıydı. Biz üç gün hiçbir şey yemeden kazmaya devam ettik (131).

- Hz. Peygamber ve ashabı hendek kazarken, açlıktan karınlarına taş bağladılar (132).

- Abdullah b. Amir babasından şöyle naklediyor: Hz. Peygamber bizi askeri birlikle gönderirdi. Yiyeceğimiz, hurmaların küflenmişti idi. O birliğin başındaki zat, onu avuç avuç bize takdim ederdi. Hatta son zamanlarda birer birer veriyordu. Babama “O hurmalar ne kadar yeterdi?” dedim. Babam “Ey oğlum! Bunu hiç sorma, biz o hurmaları kaybettikten sonra ona muhtaç olduk!” dedi (133).

Ebu Ubeyde ve Arkadaşlarının Yolculukta Çektikleri Açlık

- Hz. Peygamber bizi bir kıta olarak gönderdi ve başımıza Ebu Ubeyde’yi emir yaptı. Biz Kureyş’in bir’ kervanına saldırmak istiyorduk. Bize bir dağarcık dolusu hurma vermişti. Ondan başka azığımız yoktu. Ebu Ubeyde hurmaları birer birer bize veriyordu. Ben babamdan “Siz bir hurma ile ne yapıyordunuz?” diye sordum. Babam “Biz onu çocuğun memeyi emmesi gibi emerdik. Sonra da su içerdik. O gün bu bize kâfi gelirdi. Biz bastonlarımızla kurumuş yemişlere vurur, yere döker, sonra su ile onları ıslatarak yerdik” dedi (134).

Hız. Peygamber ve Ashabının Tihame Savaşında Açlık Çekmeleri

- Ebu Hubeyş el-Ğıfari şöyle anlatıyor: Tihame gazvesinde Rasûlullah ile beraberdim. Biz Fistas denilen yere vardığımızda sahabîler peygambere gelerek “Ey Allah’ın Rasûlü! Açlık bizi yordu. Bize izin ver de develeri kesip yiyelim” dediler. Hz. Peygamber de bu teklifi kabul etti. Bu hadise Ömer’e anlatılınca Rasûlullah’a gelerek “Ey Allah’ın Peygamber’i! Ne yapıyorsun? Halka binekleri kesmelerini emretmişsin. Peki neye bineceklerdir?” dedi. Hz. Peygamber “Ey Hattab’ın oğlu! O halde sen ne diyorsun, senin fikrin nedir?” diye sordu. Ömer “Onlara yemeklerinin fazlasını getirmelerini emret. Onu bir kaba koy, bereketlenmesi için Allah’a dua et” dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber onlara emretti. Yemeklerinin fazlasını getirerek bir kabda topladılar. Hz. Peygamber dua ettikten sonra “Kablarınızı getirin” dedi. Herkes geldi, bundan karnını doldurdu (135).

- Hz. Ömer şöyle anlatıyor: Rasûlullah ile beraber bir gazvede bulunuyorduk. Ona “Ey Allah’ın Rasûlü! Düşman hazır toktur. Biz ise açız” dedik. Bunun üzerine ensar “Su taşımak için kullandığımız develerimizi kesip askerlere yediremez miyiz?” diye sordu. Hz. Peygamber “Hayır, kimde ne varsa onu getirsin” buyurdu. Bunun üzerine herkes elinde ne varsa getirdi. Kimi bir avuç, kimi bir ölçek, kimi daha çok, kimi daha az getirmişti. Bunların tamamı yirmi kûsur sâ’ oldu. Hz. Peygamber başına oturup bereket duası ettikten sonra “Herkes kabını getirip alsın, fakat kapışmayın” dedi. Herkes kendi kabını doldurdu. Bazılarının elinde torba, bazılarının elinde çuval vardı. Hatta bazıları gömleğinin kollarını bağlayarak torba yapmıştı. Herkes kabım doldurduktan sonra, zahire olduğu gibi yerde kaldı. Sonra Hz. Peygamber “Şehadet ederim ki, Allah’tan başka ilah yoktur. Ben de O’nun elçisiyim. Her kim bunu söylerse, Allah onu cehennem ateşinden korur” buyurdu (136).

Cuma Günü Bazı Sahabîlere Yemek Yediren Kadının Kıssası

- Sehl b. Sa'd şöyle anlatıyor: Bir hanım vardı. Bahçesinde pancar ekerdi. Cuma günü olduğunda pancarın köklerini çıkarır, bir çanağa koyar, sonra bir avuç da arpa ilave eder, onu içine atardı. Böylece pancarın kökleri yemekte et yerini tutardı. Biz cuma namazından sonra ona gidip selâm verirdik. O da yaptığı yemeği bize yedirirdi. Biz o kadının yemeğini yemek için cuma gününün gelmesini temenni ederdik (137).

Ashabın Çekirge Yemeleri ve Cahiliye Devrinde Buğday Ekmeği Yememiş Olmaları

- Peygamber'le beraber yedi gazveye katıldık. Gazvelerde çekirge yiyorduk (138).
- Bir gazada bulunuyorduk. Müşriklerden bazı kimselerle karşılaştık. Onları ateşte pişmekte olan bir ekmeklerinden uzaklaştırıp onu elde ettik. Ondan yemeye başladık. Biz cahiliyet döneminde, kim ki ekmek yerse onun şişmanlayacağını iştmişti. Ekmeği yedikten sonra herhangi birimiz "acaba şişmanladık mı?" diye arkasına bakıyordu (139).
- Ebu Hureyre şöyle anlatıyor: Biz Hayber'i fethettiğimiz zaman bazı yahudilerin yanından geçtik. Onlar ekmek pişiriyorlardı. Onları kovduk, sonra o ekmeği aramızda taksim ettik. Bana bir tarafı yanmış bir parça düştü. Kulağıma "Kim ekmek yerse şişmanlar" diye gelmişti. O ekmeği yedikten sonra acaba şişmanlamış mıyım diye arkama baktım (140).

23. FASIL: ALLAHA DAVET YOLUNDA SUSUZLUĞA KATLANMAK

Tebük Savaşında Ashabın Susuzluk Çekmeleri

- Hz. Ömer'den bize sıkıntılı zamanın durumunu haber vermesini istedik. Hz. Ömer "Biz Tebük'e tam hararetin şiddetli olduğu bir devrede çıktık. Bir yerde konakladık. Öyle çok susadık ki, boynumuzun kopacağını sandık. İçimizden biri gidip yüküne bakarken boynunun kopacağını sanmadan geri dönemiyordu. Hatta bazıları devesini kesiyor ve işkembesindeki suyu içtikten sonra gerisini göğsü üzerine koyuyordu. Ebubekir, Hz. Peygamber'e "Ey Allah'ın Rasûlü! Allah duada sana hayrı vermeyi adet kılmıştır. Bizim için Allah'a yalvar" dedi. Hz. Peygamber "Sen bunu istiyor musun?" deyince, Ebubekir (r.a.), "evet" dedi. Hz. Peygamber ellerini göğse doğru kaldırdı. Hatta gök bulutlanınca ve yağmur gelinceye kadar da ellerini indirmede. Yağmur geldikten sonra, herkes yanındaki kablaları doldurdu. Sonra biz yolumuza devam ettik. Gördük ki bizim ordumuzun dışındaki yerlere yağmur yağmamıştı (141).

Hâris, İkrime ve Ayyaş'ın Yermük Savaşında Çektikleri Susuzluk

- Yermük savaşında, Hâris b. Hişam, İkrime b. Ebî Cehil ve Ayyaş b. Ebî Rabia ağır yaralar alarak yere düştüler. Hâris b. Hişam içmek için su istedi. Askerlerden biri ona su götürdü. İkrime'nin kendisine baktığını görünce "Bu suyu İkrime'ye götür" dedi. İkrime suyu alırken, Ayyaş'ın kendine baktığını gördü, suyu içmeyerek "Bunu götür Ayyaş'a ver" dedi. Fakat su Ayyaş'a yetişmeden Ayyaş öldü. Bunun üzerine suyu İkrime'ye koştı. Fakat İkrime de ölmüştü. Hemen Hâris'in yanına koştı. Hâris de ölmüştü (142).

Ebu Amr el-Ensari'nin Allah Yolunda Susuzluğa Katlanması

Ebu Amr el-Ensari'yi gördüm. Bu zat hem ikinci Akabe'de bulunmuş, hem de Bedir ve Uhud savaşlarına katılmıştı. Oruçlu olduğu için susuzluktan kıvranıyordu. Hizmetçisine "Yüzüme biraz su serp" dedi. Hizmetçisi yüzüne suyu serptikten sonra, okluğundan üç tane ok çekti. Okları düşmana attıktan sonra "Rasûlullah'tan duydum ki, kim Allah yolunda bir ok atarsa, isterse o ok hedefe ulaşsın, o ok kıyamet günü kendisi için bir nûr olur" buyurdu, dedi ve güneş batmadan şehid oldu (143).

24. FASIL: ALLAH'A DAVET YOLUNDA ŞİDDETLİ SOĞUĞA KATLANMAK

Bir Savaşta Soğğun Şiddetinden Ashabın Çukur Kazarak İçine Girmeleri

- Ebu Reyhame şöyle anlatıyor: Bir gazvede Peygamber'le beraberdik. Bir gece yüksek bir yere vardık. Şiddetli bir soğuğa yakalandık. Hatta baktım ki kişilerin bazıları bir çukur ediyor, içine giriyor ve zırhını üzerine örtüyordu. Hz. Peygamber bunu gördüğü zaman "Bu gece bizi koruyacak, nöbet tutacak kim vardır? Ona, faziletine nail olacak bir dua yapacağım!" buyurdu. Ensardan bir kişi kalkarak "Ben ya Rasûlellah!" dedi. Hz. Peygamber "Sen kimsin?" dedi. O adam "Ben filanım" dedi. Bunun üzerine Rasûlullah "Yaklaş!" dedi. Sahabi peygambere yaklaştı. Peygamber onun elbisesinin bir yerinden tuttuktan sonra dua etmeye başladı. Rasûlullah'ın duasını işittiğimde "Ben de nöbet tutacağım ya Rasûlellah!" dedim. Bana "Sen kimsin?" diye sordu. "Ben Ebu Reyhane'yim" dedim. Hz. Peygamber bana da dua etti. Fakat arkadaşşıma ettiği dua kadar değildi. Sonra Hz. Peygamber "Allah yolunda uykusuz kalan bir gözü cehennem ateşi yakmaz" buyurdu (144).

25. FASIL: ALLAH'A DAVET YOLUNDA ELBİSE YETERSİZLİĞİNE KATLANMAK

H. Hamza'nın Keflenmesi

- Habbab b. Eret şöyle anlatıyor: Ben Hz. Hamza'yı şehid düştüğünde gördüm. Kefen olacak bir elbisesi dahi yoktu. Ancak bir kürkü vardı. Biz onun kürküyle mübarek ayaklarını kapatmak istediğimizde başı dışarda kalırdı. Başını kapatmak istediğimizde de ayakları dışarda kalırdı. Bundan dolayı, başını örttük, ayaklarını da ızır otuyla kapatmak zorunda kaldık (145).

Şurahbil b. Hasene'nin Bu Konuda Hz. Peygamber'le Olan Kıssası

- Şeffa binti Abdullah anlatıyor: Hz. Peygamber'e geldim. Ondan yardım istedim. Hz. Peygamber benden özür diledi. Ben de Peygamber'i kınıyordum. Namaz vakti geldi, ben çıktım. Kızımın hanesine gittim. Kızım Şurahbil b. Hasene ile evliydi. Baktım Şurahbil evdedir, ona "Namaz başladı, sen hâlâ evdesin!" dedim. Ve bu sefer de Şurahbil'i kınadım. Şurahbil "Ey teyze! Beni kınama. Bir elbisem vardı, Rasûlullah onu benden emaneten aldı, onunla cemaata gitti" dedi. Ben "Anam babam sana kurban olsun ya Rasûlellah! Ben de sabahın beri seni kınıyordum. Halbuki elbisen dahi yokmuş. Ben bunu bilmiyordum" dedim. Şurahbil "Rasûlullah'a emanet verdiğim elbise de yamalıydı" dedi (146).

Hz. Ebubekir'in Elbise Yetersizliğine Sabretmesi ve Cebrail'in Onu Müjdelemesi

- Hz. Peygamber bir gün oturuyordu. Yanında Ebubekir (r.a.) de vardı. Ebubekir'in sırtında bir aba vardı. O abayı da göğsüne bir dikenle iliklemişti. O anda Hz. Peygamber'e Cebrail geldi. Allah'tan ona selam getirdi. Sonra "Ey Allah'ın Rasûlü! Ne oluyor, Ebubekir'in göğsünde bir dikenle iliklenmiş aba giydiğini görüyorum?" dedi. Hz. Peygamber "Ey Cebrail! Mekke fethinden önce bütün malını bana harcadı" buyurdu. Cebrail "O halde Allah'tan ona selam söyle ve de ki: Rabb'in sana soruyor, bu fakirlik halinden razı mısın değil misin?" Hz. Peygamber Ebubekir'e dönerek "Ey Ebubekir! Cebrail burada. Allah'tan sana selam getirmiştir ve Rabb'in senden 'Bu fakirlik halinde benden razı mısın değil misin?' diye soruyor". Bunun üzerine Ebubekir Sıddık ağladı ve "Ben Rabb'ime nasıl öfkelenebilirim? Ben Rabb'imden razıyım, ben Rabb'imden razıyım" dedi (147).

Hz. Ali ile Hz. Fatıma'nın Elbise Yetersizliğine Sabretmeleri

- Hz. Ali şöyle anlatıyor: Ben Fatıma ile evlendim. Yatağımız bir koç derisinden ibaretti. Geceleyin üzerinde yatıyor, gündüzleyin de su çeken devemize, üzerinde yem yediriyoruz. Fatıma'dan başka hizmet edenimiz de yoktu (148).

- İbn Bureyde anlatıyor: Babam bana "Peygamber'le olduğumuzda ve yağmura tutulduğumuzda, eğer bizi görmüş olsaydın, bizim kokumuzun koyun kokusu olduğunu sanırdın" dedi (149).

- Said b. Ebî Bürde anlatıyor: Babam bana "Ey oğul! Biz Peygamber'le beraber olduğumuz devrede bizi görseydin, bize yağmur isabet ettiği zaman, bizden koyun kokusu duyacaktın. Çünkü bizim elbiselerimiz kaba yündendi" dedi (150).

Suffe Ashabının Elbisesizliğe Katlanmaları

- Ebu Hureyre şöyle anlatıyor: Ashabı Suffe'den yetmiş kişiyi gördüm. Hiçbirisinin sırtında bir aba yoktu. Ya bir izar vardı veya boyunlarına bağlamış oldukları bir elbise. Kimisinin elbisesi baldırlarının yarısına kadar iniyordu, kiminin de topuklarına kadar inirdi. Avret yerleri görünmesin diye elleriyle elbiselerini tutarlardı (151).

Hız. Aişe'nin huzuruna bir kişi geldi. Hız. Aişe'nin yanında cariyesi vardı. Cariyenin sırtında bir elbise vardı ki fiatı beş dirhemdi. Hız. Aişe o kişiye "Gözünü kaldır ve cariyeme bak! O bu elbiseyi evde giymeye dahi tenezzül etmiyor. Halbuki Hız. Peygamber zamanında bundan bir elbisem vardı. Medine'de süslenmek isteyen her kadın o elbiseyi benden emanet alırdı" dedi (152).

26. FASIL: ALLAH YOLUNDA ŞİDDETLİ KORKUYA KATLANMAK

Sahabelerin Azhap Gecesinde Şiddetli Korkuya, Açlık ve Soğuğa Katlanmaları

- Huzeyfe (r.a.) Hız. Peygamber'le birlikte bulundukları savaşıardan bahsetti. Onun yanında oturanlar "Andolsun, eğer biz Peygamber'le beraber olsaydık, şöyle şöyle yapardık!" dediler. Huzeyfe "Bunu temmennî etmeyiniz. Ben sahabileri Azhap gecesinde gördüm. Saf tutmuş, oturuyorlardı. Ebu Süfyan ve beraberindekiler üst tarafımızda, Kureyza yahudileri de altımızda idiler. Çoluk çocuğumuza hücum etmelerinden korkuyorduk. Karanlık ve rüzgar bakımından ondan daha şiddetli bir gece görmedim. Esen rüzgarda yıldırımlara benzer sesler vardı. Öyle karanlık vardı ki birbirimizin parmağını dahi göremiyorduk. Münafıklar evlerinin perişan olduğunun bahisle Peygamber'den izin istemeye başladılar. Halbuki evleri perişan değildi. Münafıklardan kim Peygamber'den izin istemişse, Peygamber kendisine izin verdi. Ve izin verilenler teker teker sıvışıp gidiyordu. Biz üçyüz kişiydik. Hız. Peygamber bir ara bize yönelerek teker teker halimizi sordu. Yanıma geldi. Üzerimde düşmanın silahından bile koruyacak bir zırhım bile yoktu. Hatta soğuktan koruyacak elbisem de yoktu. Ancak sırtımda yün elbise vardı ki, o da hanımıma aitti. Dizlerimden aşağı inmiyordu. Hız. Peygamber yanıma geldiğinde iki dizim üstünde oturmıştım. Bu kimdir diye sorunca "Ben Huzeyfe'yim ya Rasûlellah" dedim. Tekrar "Huzeyfe mi?" diye sorunca, ben daha çok yere eğildim. "Evet, ya Rasûlellah, Huzeyfe!" dedim. Bunu da ayağa kalkmamak için söylüyordum. Fakat ayağa kalktım. Bana "Kureyş ordusunda kaynaşma var. Git, bana haber getir" dedi. Ben o gece korku ve soğuk sebebiyle herkesten daha dehşetli bir haldeydim. Rasûrullah'ın emri üzerine çıktım ve Hız. Peygamber benim için "Ey Allah'ım! Onu önünden, arkasından, sağından, solundan, üstünden ve altından muhafaza eyle!" diye dua buyurdu.

Allah'a yemin ederim, Allah'ın içimde yaratmış olduğu korku ve soğuğu artık hissetmezoldum, hepsi zail olup gitti. Rasûlullah'ın yanından arkamı dönerek giderken bana "Ey Hufeyze, sakın bana dönüp gelinceye kadar düşman içinde herhangi bir hadise çıkarma!" dedi. Böylece çıktım, müşriklerin ordusuna yaklaştım. Baktım ki bir ateş yanıyor. Esmer ve şişman bir adam, ellerini ateşte ısıtıyor ve kalçalarına sürerek "artık dönelim, artık dönelim" diyordu. Bu geceden önce Ebu Süfyan'ı tanımiyordum. Ateşin ışığında adama atmak için okluğumdan beyaz başlı bir ok çıkardım, yayıma yerleştirdim. Fakat Hız. Peygamber'in "Düşman içinde bir hadise çıkarma" sözünü hatırladım ve oku tekrar yerine koydum. Sonra bana cesaret geldi ve ordugâhın içine girdim. Baktım ki bana en yakın bulunan kişiler Benî Amir kabilesidir. Birbirlerine "Ey Amir'in ailesi! Haydi, geri dönünüz. Sizin artık burada yeriniz yoktur!" diyorlardı. Fırtına da onların üzerine doğru esiyor, fakat onların sınırını aşmıyordu. Allah'a yemin ederim ki, fırtınanın eşya ve yatakları içine savurduğu taşların sesini duyuyordum. Sonra Rasûlullah'a doğru geldim. Yolun ortasına gelince, yirmi kişi civarında bir süvari kâfilesiyle karşılaştım. Hepsî de sarıklıydı. Bana "Arkadaşına söyle, Allah onu bunların şerrinden korudu!" dediler.

Rasûlullah'a geldim. Peygamber abasını sırtına sarmış, namaz kılıyordu. Allah'a yemin ederim ki, ben döner dönmez, eski soğuğu hissettim. Çenelerim birbirine vuruyordu. Hz. Peygamber, bana “Gel” diye işaret etti. Ona yaklaştım. Abasının eteğini sırtıma attı. Allah'ın Rasûlü bir hadise ile karşılaştığı zaman namaz kılardı. Ona durumu anlattım ve “Ben onların aralarından ayrılırken, onlar dönmek üzereydiler” dedim. Bunun üzerine, Allah Teâlâ, Ahzab/9-25 ayetlerini indirdi (153).

- Yezid et-Teymî şöyle anlatıyor: Huzeyfe'nin yanındaydım. Bir kişi Huzeyfe'ye “Eğer ben Peygamber zamanına yetişseydim onunla beraber savaşır ve büyük bir metanet gösterirdim” dedi. Huzeyfe ona “Sen mi öyle yapacaktın? Allah'a yemin ederim ki, Ahzab günü Hz. Peygamber'le beraberdim. Şiddetli rüzgâr ve korkunç bir soğuk vardı. Hz. Peygamber “Bir kişi yok mudur ki, müşriklerden bir haber getirsin de kıyamet günü benimle beraber bulunsun” dedi. Sonra Hz. Peygamber haber getirmem için beni gönderdi. Gidip Kureyş'in durumunu öğrendikten sonra Rasûlullah'a vardım. Düşmanın yanından döndükten sonra yine eskisi gibi titriyordum. Rasûlullah'a haberi verdim. Rasûlullah abasını bana giydirdi. Aba sırtındaydı ve onunla namaz kılıyordu. Ve sabaha kadar Hz. Peygamber'in abası altında uyudum. Sabahladığımda Hz. Peygamber “Ey uykucu! Kalk” dedi (154).

27. FASIL: ALLAHA DAVET YOLUNDA HASTALIKLARA VE YARALARA KATLANMAK

Uhud Savaşında Benî Eşhel Kabilesinden İki Adamın Kıssası

- Benî Eşhel kabilesinden bir adam şöyle anlatıyor: Ben Uhud savaşında bulundum. Kardeşim de vardı. İkimiz de yaralı olarak savaştan çıktık. Hz. Peygamber'in habercisi “Düşmanın peşinden gidilecektir” sözünü ilan ettiğinde kardeşime “Peygamber'le birlikte bir gazveye iştirak kaçırılmayalım” dedim. Allah'a yemin ederim, binecek hayvanımız da yoktu ve ikimiz de ağır yaralıydık. Rasûlullah ile beraber yola çıktık. Fakat benim yaram kardeşiminkinden daha hafifti. O bîtab düştüğünde onu biraz sırtlar götürürdüm, biraz da yürürdü. Bu müslümanların vardığı noktaya varıncaya kadar böyle devam etti (155).

- Abdullah b. Sehl ve kardeşi Râfi b. Sehl, Umraul Esed denilen yere yaralı oldukları halde gidenlerdendi. Birisi diğerini sırtlayıp götürüyordu. Binekleri yoktu (156).

Uhud Savaşında Şehid Olan Amr b. Cemuh'un Kıssası

- Amr b. Cemuh çok şiddetli bir şekilde topaldı. Arslan gibi dört oğlu vardı. Rasûlullah ile beraber bütün gazvelerde bulundular. Uhud gününde babalarının gelmesine taraftar olmadılar. Ve babalarına “Allah seni mazur kılmıştır. Sen gelme!” dediler. Amr, Hz. Peygamber'e gelerek “Oğullarım bu savaştan beni menetmek istiyorlar. Seninle gelmeme engel oluyorlar. Allah'a yemin ederim ki, total ayağımla cennetin toprağına basmak istiyorum” dedi. Hz. Peygamber “Allah seni mazur saymıştır. Sana cihad farz değildir” dedi. Ve oğullarına hitaben de “Size bir zarar yoktur. Onu gelmekten menetmeyiniz. Umulur ki Allah ona şehadeti nasib eder” buyurdular. Böylece Amr, Peygamber'le beraber, total olmasına rağmen, çıktı ve Uhud gününde şehid oldu (157).

- Ebu Katade şöyle anlatıyor: Ben orada hazır bulunuyordum. Amr b. Cemuh Rasûlullah'a geldi ve “Ey Allah'ın Rasûlü! Haber verir misin, ben Allah yolunda ölmeye kadar savaşırsam bu ayağımla sıhhatli ve sağlam olarak cennette yürüyebilecek miyim?” diye sordu. Ayağı topaldı. Hz. Peygamber “Evet” dedi. Kafirler onu Uhud gününde yeğeniyle ve kölesiyle beraber öldürdüler. Hz. Peygamber onun cenazesinin yanından geçerken “Ben şu anda Ebu Amr'ı görür gibiyim, o total ayağıyla sıhhatli olarak cennette yürüyor!” dedi. Ve onu da yeğeni ve kölesiyle bir kabre gömmelerini emretti (158).

Râfi b. Hadîc'in Kıssası

- Râfi b. Hadîc yaralandı. -Ravilerden Ömer b. Mezruk demiştir ki, bana olayı nakleden adam, Uhud günü mü, yoksa Huneyn günü mü dedi, iyice bilemiyorum- ve Hz. Peygamber'e gelerek “Ey Allah'ın Rasûlü! Oku yaramdan çıkar” dedi. Hz. Peygamber “Ey Râfi, eğer dilersen hem oku hem de okun ucundaki demiri çıkarayım. Eğer dilersen yalnız oku çıkarayım, okun ucundaki demir kalsın da kıyamet gününde senin şehitliğine şahitlik edeyim” dedi. Râfi “Ey Allah'ın Rasûlü! Oku çek, başlık kalsın. Kıyamet gününde benim şehid olduğuma dair bana şahitlik yap” dedi. Böylece Muaviye'nin hilafetine kadar okun ucu içerde olduğu halde yaşadı. Sonra yarası azdı, bir gün ikindiden sonra vefat etti (159).

IV. BÖLÜM : HİCRET

Sahabeler aziz olan vatanlarını nasıl terkettiler? Halbuki onların vatanlarından çıkmaları nefislerine gayet ağır gelmişti. Onların hicretleri ölüme kadar vatanlarına dönmek üzereydi. Bu hicret onlar için dünyadan ve dünya malından nasıl daha sevimliydi? Onlar dini dünyaya nasıl tercih ettiler? Onlar dünyalarının zayı olmasına neden perva etmediler, fani olmasına iltifatta bulunmadılar? Onlar bir memleketten diğer bir memlekete dinlerini fitneden korumak için nasıl göçtüler? Sanki onlar ahiret için yaratılmışlardı. Onlar ahiretin evlatlarından idiler. Onlar sanki bu dünya için yaratılmamışlardı da, dünya onlar için yaratılmıştı.

1. FASIL: HZ PEYGAMBER İLE HZ. EBUBEKİR'İN HİCRETİ

Kureyş İleri Gelenlerinin Peygamber'e Suikast Yapmak İçin Toplanmaları

Hiz. Peygamber hac mevsiminden sonra Mekke'de Zilhicce, Muharrem, Safer aylarını geçirdikten sonra, Mekke müşrikleri onun Mekke'den çıkıp Medine'ye gideceğini zannediyorlardı. Medinelilerin bir kısmının müslüman olduklarını da biliyorlardı. Böylece, Allah'ın Medine'yi İslâm'ın kalesi yapacağından korkuyorlardı. Onun için Hiz. Peygamber'i öldürmek, hapsedmek veya sürgün etmek için toplandılar. Enfâl suresinin “Kafirler seni tutup bağlamaları, öldürmeleri, ya da (yurtlarından) çıkarmaları için sana tuzak kuruyorlardı. Onlar tuzak kurarlarken Allah da tuzak kuruyordu. Allah tuzak kuranların en hayırlısıdır” ayetinin iniş sebebi budur. Hiz.

Peygamber de Ebubekir'in evine gittiği gün, müşriklerin geceleyin kendisine baskın yaparak yatağındaiken öldürmeye karar verdiklerini öğrendi (1).

Hiz. Peygamber'in Hiz. Ebubekir İle Birlikte Hicret İçin Mekke'den Çıkması ve Sevr Mağarasında Saklanması

- Hiz. Peygamber ile Ebubekir gece karanlığında Sevr mağarasına doğru gittiler. Bu mağarayı Allah Teâlâ Kur'an'da zikretmektedir (2). Hiz. Ali de Hiz. Peygamber'in izini kaybettirmek için Rasûlullah'ın yatağına yattı. Müşrikler de onu yakalamak için sabaha kadar müzakere edip durdular. Böylece sabah oldu. Sabah olunca baktılar ki Hiz. Ali kapıdan çıkıyor. Hiz. Ali'den Peygamber'i sordular Hiz. Ali "Ben bilmiyorum" dedi. Böylece anladılar ki Peygamber Mekke'den çıkmıştır. Her yöne koştular, Peygamber'i aramaya başladılar. Konakların halkına onu yakalamalarını, buna karşılık kendilerine şu kadar mükâfat verileceğine dair haberler gönderdiler. Rasûlullah ile Ebubekir'in içinde bulunduğu mağaraya da geldiler. Mağaranın tam tepesine çıktılar. Hiz. Peygamber onların seslerini işitti ve Ebubekir korktu. Ve "Üzüntü ile korku bana hücum ettiler" dedi. İşte o zaman Hiz. Peygamber Ebubekir'e "Sakın üzülme, kesinlikle Allah bizimle beraberdir" buyurdu ve dua etti. Bunun üzerine Allah onun kalbine güven verdi. Nitekim Kur'an da buna işaret eder: "Allah onun üzerine sekinesini indirdi. Onu, onların görmediği askerlerle takviye etti.

Kafir olan kimselerin kelimesini en alçak kıldı. Allah'ın kelimesi de en yücedir. Allah galiptir, hikmet sahibidir" (Tevbe/40).

Ebubekir'in sağmal koyunları vardı. Geceleyin Hiz. Peygamber ile Ebubekir'e süt vermek üzere Sevr dağına gelirler, gündüzleyin de Mekke'ye giderlerdi. Ebubekir, emin ve iyi bir müslüman olan azatlısı Amir b. Führeye'yi Benî Abd b. Adiy'den İbnü'l-Eykat isimli bir kişiyi yolu göstermesi için kiraladı. Bu kişi Kureys'in anlaşmalısı olup Benî Sehm b. As b. Vail mahallesinde oturuyordu. Aynı zamanda da müşrikti. Fakat yolu biliyordu. Hiz. Peygamber ile Ebubekir'in mağarada kaldıkları o gecelerde Ebubekir'in oğlu Abdullah her akşam gelerek, Mekke'de olup bitenleri haber veriyordu. Amir b. Führeye de her gece onlara davalarını getiriyor, onlar da ihtiyaçları kadar süt sağlar, bazan da keserek et ihtiyaçlarını karşılardı. Amir b. Führeye sabah olunca davalarını alıp diğer çobanların yanına gider. Böylece durumu kimseye sezdirmezdi. Nihayet ortalığın sakinleşip, kimsenin artık onlardan söz etmediğini öğrenince Amir b. Führeye ile İbnü'l-Eykat onlara develerini getirdi. Mağarada iki gün kalmışlardı. Amir b. Führeye'yi kendilerine yardım ve hizmet etmek üzere yanlarına alıp yola çıktılar. Ebubekir, Amir'i bazan terkisine alıyor, bazan da onunla nöbetleşiyordu. Berâberlerinde Amir b. Führeye ile onlara kılavuzluk eden Benî Adiy kabilesinden İbnü'l-Eykad'dan başka kimse yoktu (3).

Hiz. Ebubekir'in Hicret İçin Hazırlanması

- Hiz. Aişe şöyle anlatıyor: Hiz. Peygamber bize ya sabah ya akşam gelirdi. Ancak, Allah'ın kendisine hicret için izin verdiği gün, tam öğle saatinde bize geldi. O saatte hiç gelmezdi. Babam onu görünce "Hiz. Peygamber bu saatte gelmezdi. Mutlaka önemli bir sebebi var" dedi. Hiz. Peygamber içeri girince, babam oturduğu yerden kalkıp yerini ona verdi. Babamın yanında ben ve kızkardeşim Esma vardı. Hiz. Peygamber babama "Onları dışarı çıkar" dedi. Babam "Ey Allah'ın Rasûlü, onlar benim kızlarımdır. Anam babam sana feda olsun. Acaba bu iş nedir?" diye sordu. Hiz. Peygamber "Allah bana Mekke'den çıkmaya ve hicrete izin verdi" dedi. Babam "Ey Allah'ın Rasûlü! Sana arkadaş olmak istiyorum" dedi. Hiz. Peygamber de "Ben de seni beraber götürmek için geldim" dedi. O güne kadar bir kimsenin sevincinden ağladığını görmemiştim. O gün babam sevincinden hüngür hüngür ağladı ve "Ey Allah'ın Rasûlü, şu iki deveyi bunun için hazırlamıştım" dedi. Sonra kendilerine yol göstermek için, Benî Buil b. Bekir kabilesinden Abdullah b. Erkad'ı kiraladılar. Bunun annesi Benî Sehm b. Amr kabilesindendi ve kendisi henüz müşrikti. Hareket edecekleri güne kadar bakmak için develeri ona teslim ettiler (4).

- Hiz. Aişe şöyle anlatıyor: Babam "Ey Allah'ın Rasûlü, beni de beraberinde götür" dedi. Hiz. Peygamber "Evet, seni de beraber götüreceğim" dedi. Babam "Benim iki devem var. Onları altı aydan beri bu iş için besliyordum. Birisini sen al" dedi. Hiz. Peygamber "Ben onu ancak satın alırım" dedi. Devenin birini satın aldı. Sonra yola çıkıp mağaraya gittiler (5).

- Esma şöyle anlatıyor: Hiz. Peygamber Mekke'de bize her gün iki defa geliyordu. Fakat hicret gününde tam öğle vakti geldi ve ben de "Ey baba! Bak, Hiz. Peygamber geliyor" dedim. Babam "Anam babam Rasûlullah'a feda olsun. Onu bu saatte buraya getiren mutlaka önemli bir şeydir" dedi. Hiz. Peygamber babama "Biliyor musun, Allah bana Mekke'den çıkma izni verdi?" dedi. Babam "Ey Allah'ın Rasûlü! Arkadaş olacak mıyım?" diye sorunca Hiz. Peygamber "Evet, olacaksın!" dedi. Babam "Benim iki devem vardır. Falan zamandan beri onları besliyor, bu günü bekliyordum. Onlardan birisini al" dedi. Hiz. Peygamber "Onu ancak parasıyla alırım" dedi. Babam "Anam babam sana feda olsun, istersen parasıyla al" dedi. Onlara bir azık sofrası hazırladık. Sonra ben sırtımdaki kemerimi parçaladım, onun bir parçasıyla sofrayı bağladım. Onlar çıktılar ve Sevr dağındaki mağarada durdular. Mağaraya vardıklarında babam, Peygamber'den önce mağaraya girdi, her deliğe parmağını koyarak orada Peygamber'e zarar verecek bir haşerat olup olmadığını kontrol etti. Kureys de Peygamber ile Ebubekir'i kaybettikleri için onları aramaya koyuldular. Peygamber'i getirene yüz deve ödül vaadtiler. Mekke dağlarında ikisini aramaya başladılar. Bulundukları Sevr dağına geldiler. Ebubekir, mağaranın tam karşısında duran bir kişiyi işaret ederek "Ey Allah'ın Rasûlü! Bu kişi buraya bakıyor" dedi. Hiz. Peygamber "Hayır, melekler bizi kanatlarıyla gizliyorlar" buyurdu. Bu sefer orada duran kişi mağaranın karşısında olduğu halde çiş etmeye başladı. Hiz. Peygamber "Eğer bizi görseydi bunu yapmazdı" dedi. Böylece mağarada üç gün kaldılar. Amir b. Führeye onlara bizim koyunları getiriyor, gece karanlığında yanlarında kalıyor, sabahları da çobanlarla beraber merada bulunuyordu. Onlarla beraber akşamlan gidiyordu. Fakat yavaş hareket ederek akşam olduğunda koyunları Peygamber'le babama götürüyordu. Çobanlar zannederlerdi ki, o da kendileriyle beraberdir. Kardeşim Abdullah da gündüzleri Mekke'de dolaşıyor, haber topluyordu. Karanlık çökünce de mağaraya gelip, onlara haber veriyordu. Sonra karanlıkta onlardan ayrılıyor, sabahleyin de Mekke'de oluyordu (6).

Hiz. Peygamber'in Mağaradan Çıkıp Medine'ye Hareket Etmesi

- Sonra iki arkadaş mağaradan çıktılar, sahil yoluyla Medine'ye doğru gittiler. Ebubekir, başlangıçta Peygamber'in önünde gidiyordu. Arkadan bir tehlike gelir korkusu hissettiğinde de arkasına geçiyordu. Bütün yolculuk müddetince böyle hareket etmiştir. Ebubekir halkın tanıdığı bir kişiydi. Onlara halktan birisi rastladığında Ebubekir'e "Seninle birlikte olan kişi kimdir?" diye sorarlardı. O da "Benim kılavuzumdur, bana yol gösterir" derdi. Ebubekir bu sözünü din kılavuzluğunu kastediyor, soranlar ise yol kılavuzu anlıyorlardı. Nihayet Kudeyd denilen köye vardılar. Onları gören bir adam, Benî Müdlic kabilesine gidip "Sahile doğru giden iki kişi

gördüm. Sanırım ki, onlar Kureyş'in aradığı adamlardı" dedi. Süraka b. Mâlik ona "Gördüğün o iki süvari, onları aramak için gönderdiğimiz süvarilerdendir" dedikten sonra cariyesini çağırıp, gizlice atını hazırlamasını emretti ve binip onları takibe çıktı. Bu olayın devamı ilerde gelecektir (7).

Hiz. Ömer'in, Hiz Ebubekir'i Hiz. Peygamber'le Beraber Mağaraya Girerken Yaptığı Hizmetlerden Dolayı Övmesi

- Bazı kimseler, Hiz. Ömer döneminde, "Hiz. Ömer, Ebubekir'den daha üstündür" dediler. Bu haber Hiz. Ömer'in kulağına geldiğinde "Allah'a yemin ederim, Ebubekir'in bir gecesi vardır ki, Ömer ailesinden daha hayırlıdır. Ebubekir'in bir günü vardır ki, Ömer ailesinin hepsinden daha hayırlıdır" dedi ve devamla "Hiz. Peygamber mağaraya gittiği gece evden çıkarken Ebubekir de yanındaydı. Bazen Peygamber'in önünden bazen de arkasından gidiyordu. Rasûlullah bunu farkedince "Ey Ebubekir! Ne yapıyorsun? Bazen önümde, bazen de arkamda gidiyorsun?" dedi. Bunun üzerine Ebubekir "Ey Allah'ın Rasûlü! Bizi arayanların bulunabileceği hatırıma gelince senin arkana geçiyorum. Bizi gözetlenlerin varlığını düşününce de önüne geçiyorum" dedi. Hiz. Peygamber "Ey Ebubekir! Eğer bir şey olsa, bunun benim başıma değil de senin başına gelmesini tercih eder misin?" diye sordu. Ebubekir buna "Evet, seni hak Peygamber olarak gönderen Allah'a yemin ederim, bana musibet gelsin, fakat sana gelmesin" dedi. Onlar mağaraya geldiklerinde Ebubekir "Ey Allah'ın Rasûlü! Dur, ben senin için mağarayı temizleyeyim, sen sonra girersin" dedi. Böylece Ebubekir mağaraya girdi, içini temizledi ve sonra da oradaki delikleri kontrol etmediğini hatırladı. Bunun üzerine "Ey Allah'ın Rasûlü! Dur, mağarayı tekrar temizleyeyim" dedi. Oraları da temizledi ve "Ey Allah'ın Rasûlü! Şimdi girebilirsin!" dedi. Böylece Rasûlullah orada konakladı. Sonra Ömer "Nefsimi elinde tutana yemin ederim ki, o gece Ömer'in ailesinden daha hayırlıdır" dedi (8).

Hiz. Ebubekir'in Mağaradayken Hiz. Peygamber İçin Endişelenmesi

- Rasûlullah ile Ebubekir mağaraya girdiler. Kureyş Peygamber'i aramaktaydı. Baktılar ki mağaranın ağzında bir örümcek ağı vardır. "Buraya kimse girmemiştir. Eğer girmiş olsaydı örümcek ağını yırtardı!" dediler. Rasûlullah o zaman namaz kılıyordu, Ebubekir de etrafı gözetliyordu. Ebubekir, Peygamber'e hitaben "İşte bunlar senin kavmindendir. Seni arıyorlar. Allah'a yemin ederim ki, ben kendim için üzülüyorum. Fakat hoşuma gitmeyen bir şeyin sana ulaştığını görürsem çok üzülürüm!" dedi. Hiz. Peygamber "Ey Ebubekir! Korkma! Kesinlikle Allah bizimle beraberdir" dedi (9).

- Hiz. Ebubekir, Enes'e şöyle anlattı: Biz mağaradayken, Hiz. Peygamber'e "Eğer Kureyşlilerden birisi ayaklarının ucuna baksa bizi mağarada görebilir" dedim. Hiz. Peygamber "Ey Ebubekir! Üçüncüleri Allah olan, iki kişi için seni üzen şey ne olabilir?" dedi (10).

Hiz. Ebubekir'in Hiz. Peygamber'le Birlikte Hicret Etmesi ve Süraka'ının Onlarla Olan Kıssası

Bera' b. Azib şöyle anlatıyor: Hiz. Ebubekir babam Azib'den onüç dirheme bir eyer satın aldı. Ebubekir, babama "Bera'ya söyle, eyeri evime getirsin" dedi. Babam ise "Hayır! Sen Rasûlullah ile birlikte çıktığında karşılaştığın hadiseyi anlatmadan bunu yapmam" dedi. Ebubekir Hicret olayını şöyle anlattı: Gece yola çıktık. O gün ve o gece süratle yola devam ettik. Ta öğle oluncaya kadar... Öğle olunca da acaba bir gölgelik bulabilir miyim diye sağa sola baktım. Bir taş gördüm. Onun yanına vardım. Baktım ki onun dar bir gölgeliği vardır. Orayı Rasûlullah için düzelttim. Ona bir kürk serdim "Ey Allah'ın Rasûlü! Buna dayan" dedim. Hiz. Peygamber uzandı. Sonra ben çıktım. Acaba arkamızdan bir kimse geliyor mu diye baktım. Bir çoban gördüm. Ona kimin çobanı olduğunu sordum. "Kureyş'ten falanca kişinin çobanıym" deyince onu tanıdım, "Koyunlarında süt var mı?" diye sordum. O da buna olumlu cevap verince, bana biraz süt sağmasını istedim. Bir koyunu yakaladı. Koyunun memelerini toprakla güzelce temizlemesini söyledim. Böylece yanımda bulunan bir dağarcığa biraz süt sağdı. Ben de onu getirdim, bir kaba koydum. Altına biraz su serpmek suretiyle soğumasını sağladım. Peygamber'e vardığımda uyanmış olduğunu gördüm, "Ey Allah'ın Rasûlü! İç" dedim. Rasûlullah kanıncaya kadar içti. Sonra artık yola çıkma zamanının geldiğini söyledim. Ve böylece yola devam ettik. Kureyş ise bizi sağ ve solda arıyordu. Onlardan hiç birisi bize yetişemedi. Yalnız Süraka b. Malik bir atın sırtında bize yetişmek üzereydi. Ben "Ey Allah'ın Rasûlü! Bu adam bizi arıyor, bize yetişti" dedim. Hiz. Peygamber "Üzülme! Kesinlikle Allah bizimle beraberdir" buyurdu. Süraka bize bir veya iki mızrak boyu kadar yaklaşınca "Ey Allah'ın Rasûlü, bu bize yetişti" dedim ve ağladım. Hiz. Peygamber niçin ağladığını sorunca "Allah'a yemin ederim ki, ben kendim için değil, senin için ağlıyorum" dedim. Rasûlullah elini kaldırarak "Ey Allah'ım! Dilediğin şekilde bizi bu adamın şerrinden koru!" dedi. Bu duanın hemen akabinde Süraka'nın bindiği atın ayakları biraz da sert olan yere o şekilde battı ki atın karnı toprağa değdi. Süraka hemen attan indi ve "Ey Muhammed! Biliyorum ki bu, senden gelmiştir. Allah'a yalvar da beni bu felaketten kurtarsın. Allah'a and içerim, arkamdan gelenlerin hepsini şaşırtır, onları geri döndürürüm. İşte okdanlığım! Oradan bir ok al. Sonra develerimin ve koyunlarımın falan yerde olduklarını göreceksin ki ne kadar ihtiyacın varsa onlardan al!" dedi. Rasûlullah "Onlara ihtiyacım yoktur" dedi ve Süraka için dua etti. Allah Teâlâ, Süraka'yı o felaketten kurtardı. O da arkadan gelen arkadaşlarına doğru bindi gitti. Biz de Medine'ye gelinceye kadar yolumuza devam ettik. Halk Hiz. Peygamber'i karşıladı. Yollara ve evlerin damlarına toplandılar. Hizmetkârlar ve çocuklar koşarak "Allahu Ekber! Allah'ın Peygamber'i geldi, Muhâmmed geldi" diye bağırıyorlardı. Ve Medineliler Peygamber'in kime misafir olacağı konusunda şiddetli bir münazâaya tutuştular. Rasûlullah "Ben bu gece dedem Abdulmuttalib'in dayıları olan Benî Neccar kabilesine misafir olacağım. Onları bununla şereflendirmek istiyorum" dedi. Ertesi gün Hiz. Peygamber neresi emredilmişse oraya gitti (11).

Hiz. Peygamber'in Medine Yakınında Kuba'ya Varması ve Halkın Hiz. Peygamber'in Gelişine Sevinmeleri

- Allah'ın Rasûlü müslümanlarla beraber Şam'dan gelen ve Zübeyr'in başkanlık yaptığı bir kervanla yolda karşılaştı. Zübeyr Allah Rasûlü'ne de kayınpederi Ebubekir'e de beyaz elbiseler verdi. Medine'deki müslümanlar da Peygamber'in Mekke'den çıktığını haber almışlardı. Onlar her sabah, öğleye kadar, çıkıyor, yolları gözetliyorlardı. Öğle hararetinde ise evlerine dönüyorlardı. Bir gün uzun uzun yollara baktıktan sonra evlerine döndüler. Yahudilerden birisi herhangi bir ihtiyacı için dışarı çıkmış, etrafa bakıyordu. Rasûlullah ile Ebubekir'i uzaktan serab gibi beyazlar giyinen iki kişi şeklinde gördü. Kendini zaptedemeyerek en yüksek sesiyle "Ey

Arablar! İşte beklediğiniz Peygamberiniz” deyince müslümanlar silahlarını alarak Rasûlullah’ı Harre’de karşıladılar. Hz. Peygamber onların sağ tarafından giderek Benî Amr b. Avf kabilesine misafir oldu. O gün Rebiü’l-Evvel ayının Pazartesi günüydü. Hz. Peygamber susarak oturuyordu. Ebubekir de ayakta duruyordu. Ensardan olup da Rasûlullah’ı daha önce görmeyenler Ebubekir’e gelerek selam veriyorlardı. Bu durum gölgeler kaybolup Rasûlullah güneşte kalıncaya kadar devam etti. Bunun üzerine Ebubekir gelerek Rasûlullah’a abasıyla gölgelik yaptı. Böylece halk anladı ki oturan zat Hz. Peygamber’dir. Hz. Peygamber, Benî Amr b. Avf nezdinde on küsur gün kaldı. Takva üzerine tesis edilen o mescidi, bina edip içinde namaz kıldıktan sonra devesine binerek halkla beraber Medine’ye girdiler. Devesi bugün Medine’deki Peygamber camiinin bulunduğu yere çöktü. Burası müslümanların bazılarının namaz kıldıkları bir yerdi. Esasında Süheyl ve Sehl isimli ve Sa’d b. Zürrare’nin himayesindeki iki yetimin harman yeri idi. Deve oraya çökünce Hz. Peygamber “Eğer Allah dilerse bu benim konağımdır” dedi. Sonra Hz. Peygamber o harman yerinin sahipleri olan iki zatı çağırdı. Kendilerinden mescid yapmak üzere burasını satın almak istediğini bildirdi. Çocuklar da “Ey Allah’ın Rasûlü! Biz satmayız, fakat sana hibe ederiz” deyince Hz. Peygamber bu teklifi kabul etmedi, araziye onlardan satın alarak mescidi bina etti. Müslümanlarla beraber mescidin kerpiçlerini çekiyor, bu esnada da şu şiiri okuyordu: “Bu, Hayber’in yükü değildir. Ey Rabbimiz! Bu yük daha sevaplı ve daha temizdir” ve “Ecir, kesinlikle ahiret ecridir, yarab! Ensar ve muhacire merhamet et! (12).

- Enes b. Mâlik şöyle anlatıyor: Çocukların arasında koşuyordum. Onlar “Muhammed geldi” diyorlardı. Ben koşuyordum, fakat birşey görmüyordum. Sonra tekrar “Muhammed geldi” diyorlardı. Koşuyordum, yine birşey görmüyordum. Tâ ki Hz. Peygamber ve arkadaşı Ebubekir gelinceye kadar. O zaman biz Medine’nin bazı harabelerinde gizlendik, sonra onlar göçebelerden bir kişiyi gönderdiler ki, ensara geldiklerini haber versin. Ensar beşyüz kişilik bir gurub halinde Peygamber ve arkadaşını karşıladılar. Ensar “Emin olarak, itaat edilerek buyurunuz” dedi. Böylece Hz. Peygamber ve arkadaşı ensarın arasında Medine’ye girdi. Medine halkı yollara dökülmüştü. Hatta genç kızlar binaların damlarında Rasûlullah’ı görmek için sabırsızlanıyorlar ve ‘ ‘Hangisi Rasûlullah’tır” diyorlardı. Biz buna benzer bir manzara daha görmemiştik. Hz. Peygamber’in Medine’ye geldiği ve sonra da vefat ettiği günü gördüm. Onlara benzer iki günü bir daha görmedim (13).

- Hz. Peygamber, Medine’ye geldiğinde kadınlar ve çocuklar “Ondörtlük ay bizim üzerimize doğdu.

Seniyyetü’l-Veda denilen yoldan. Şükür bizim boynumuza farz oldu. Allah’a çağırıcı çağırdı bizi...” mealinde beyitler okuyarak sevinç gösterisi yapıyorlardı (14).

2. FASIL: HZ. ÖMER İLE DİĞER SAHABENİN HİCRET ETMELERİ

Mekke’den Medine’ye İlk Hicret Edenler

- Bera’ b. Azib şöyle anlatıyor: Rasûlullah’ın ashabından bize ilk gelen Mus’ab b. Umeyr ve İbn Ümmi Mektum’dur. Bize Kur’an okuturlardı. Sonra Ammar, Bilâl ve Sa’d geldiler. Sonra Ömer b. Hattab yirmi kişiyle geldi. Sonra da Hz. Peygamber geldi. Medine ahalisinin, Peygamber’in gelmesi anındaki sevinçlerini başka hiçbir zaman görmemiştik. Hz. Peygamber daha Medine’ye gelmeden önce, ben El-Âlâ suresi ile diğer bazı kısa sureleri okumuştum (15).

- Bera’ b. Azib şöyle anlatıyor: Muhacirlerden bize ilk gelen Benî Abdudâr’dan olan Mus’ab b. Umeyr’dir. Sonra Fihri oğulları kabilesinden âmâ olan İbn Ümmi Mektum geldi. Ondan sonra da Ömer b. Hattab yirmi süvari ile geldi. Biz “Hz. Peygamber nerededir?” dedik. O da “Bizim arkamızdan geliyor” dedi. Sonra Hz. Peygamber ve Ebubekir beraber geldiler. Hz. Peygamber gelmeden önce, ben Kur’an’dan bazı kısa sureleri okumuştum (16).

Hiz. Ömer İle İki Arkadaşının Hicret Etmeleri

- Hz. Ömer şöyle anlatıyor: Medine’ye hicret etmek istediğimiz zaman, ben, Ayyaş b. Ebî Rabia, Hişam b. As sözleştik; “Yarın sabah, hangimiz Benî Ğifar kabilesinin Serif semtindeki su havuzu başında bulunmazsa, müşriklerin onu yakaladığı anlaşılacaktır. Diğerleri onu beklemeyip yollarına devam edecektir” dedik. Sabah oraya gittiğimizde Hişam b. As’ı orada göremeyince, müşrikler tarafından hapsedildiğine hükmederek yolumuza devam ettik. Medine’ye vardığımızda, Beni Amr b. Avf oğullarının Kuba’daki yerlerine misafir olduk. Ebu Cehil b. Hişam ile Haris b. Hişam da -Ayyaş onların amcalarının oğlu ve ana bir kardeşleriydi- Hz. Peygamber daha Mekke’deyken geldiler ve Ayyaş’la konuşup ona “Annen, seni görmedikçe başına tarak vurmayaacağına ve güneşten gölgelenmeyeceğine yemin etti” dediler. Ayyaş da annesine acıyarak onlarla beraber Mekke’ye dönmek istedi. Ona “Vallahi bunlar inancını bozmak ve seni dininden döndürmek için böyle söylüyorlar. Sakın onlara inanma. Şunu iyi bil ki, eğer annen bitlenirse, muhakkak taranır ve eğer sıcağa dayanamazsa, mutlaka gölgeye gider” dedim. Bana “Annemin yeminini bozmasını istemiyorum. Ayrıca orada biraz param var O parayı da getirmek istiyorum” dedi. Ona “Biliyorsun ki, ben Kureys’in zenginlerindenim. Malımın yarısı senin olsun, fakat onlarla gitme” dedim. Fakat beni dinlemedi. Onlarla gitmeye karar verdi. Ona “Madem ki beni dinlemeyip onlarla gidiyorsun, hiç olmazsa benim devemi al. Çünkü o, soylu ve uysal bir hayvandır. Ona bin, nerede onlardan şüphelenecek olursan, kendini devenin sırtında tut, o seni kurtarır” dedim. Ayyaş deveme binerek, onlarla beraber yola çıktı. Yolda Ebu Cehil, Ayyaş’a “Kardeşim, devem beni çok sarstı, beni terkine alır mısın?” dedi. Ayyaş da “Olur” diyerek devesini çöktürdü. Onlar da develerini çöktürüp, Ayyaş’ın üzerine atıldılar. Bağlayarak Mekke’ye götürdüler ve dininden döndürdüler.

Biz dininden döndürülen bir kimsenin tevbesi kabul olunmaz sanıyorduk. Herkes de bunu söylüyordu. Ta ki Rasûlullah Medine’ye geldiğinde şu ayetler ininceye kadar: “De ki: Ey kendileri aleyhinde aşırı giden kullarım! Allah’ın rahmetinden ümidinizi kesmeyiniz. Çünkü Allah bütün günahları bağışlar. Şüphesiz ki O çok bağışlayan, çok esirgeyendir. onun için başınıza azab gelip çatmadan (tevbe ile) Rabbinize dönün, ona teslim olun. Sonra yardım olunmazsınız. Haberiniz olmayarak ansızın azab gelmeden Rabbinizden size indirilene (Kur’an’a) uyun!” (Zümer/53-55).

Bu ayetleri yazdım ve Hişam b. As’a gönderdim. Hişam “Bu mektub bana geldiğinde onu Zî Tuva denilen yerde okudum. Onu okuyorum, fakat bir türlü ne demek istediğini anlamıyordum. Nihayet Allah’a “Ey Allah’ım! Bu ayetleri anlamak için, bana anlayış ver” diye dua ettim. Bunun üzerine Allah Teâlâ, bu ayetlerin benim gibiler hakkında nazil olduğunu kalbime ilham etti. Hemen gidip deveme bindim ve Medine’ye doğru yola çıktım. Hz. Peygamber’in yanına geldim (17).

3. FASIL: HZ. OSMAN'IN HİCRET ETMESİ

Hz. Osman'ın Habeşistan'a Hicreti ile Lut (a.s.)'dan Sonra Ailesiyle Beraber Allah Yolunda Hicret Edenlerin İlki Oluşu

- Aile efradıyla Allah yolunda hicret eden ilk kişi Osman İbn Affan'dır. Osman b. Affan, hanımı Peygamber'in kızı Rukiye ile beraber Habeşistan'a hicret ettiler. Onların haberi uzun zaman Peygamber'e gelmemiştir. Bir gün Kureyş'ten bir kadın gelerek "Ey Muhammed! Damadınla kızını gördüm" dedi. Hz. Peygamber "Onları hangi hal üzerinde gördün?" diye sordu. Kadın "Karısı bir merkebin sırtındaydı ve o da merkebi sürüp gidiyordu" dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber "Allah yardımcıları olsun. Osman, Lut (a.s.)'dan sonra ailesiyle hicret eden ilk zattır" dedi (18).

4. FASIL: ALİ B. EBİ TALİB'İN HİCRET ETMESİ

- Hz. Ali şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber, Medine'ye hicret ettikten sonra bana, kendisinden sonraya kalmamı ve yanında bulunan emanetleri sahiplerine teslim etmemi emretti. Hz. Peygamber'e daha önce zaten 'el emin' unvanı verilmişti. Çünkü herkes ona güvenir, emanetlerini ona teslim ederdi. Üç gün kaldım. Her gün ortaya çıkıyordum. Bir tek gün dahi Kureyş'in gözünden kaybolmamıştım. Sonra Mekke'den çıktım, Peygamber'in izine düştüm. Benî Amr b. Avf oğulları kabilesinde kalmakta iken oraya varıp misafir bulunduğu Gülsüm b. el-Hidm'in evine indim (19).

5. FASIL: CA'FER B. EBİ TALİB İLE BAZI ASHABIN ÖNCE HABEŞİTAN'A SONRA DA MEDİNE'YE HİCRET ETMELERİ

Hz. Peygamber'in Ashabına Habeşistan'a Hicret İznini Vermesi ve Hâtıb'la Cafer'in Habeşistan'a Hicret Etmeleri

- Muhammed b. Hâtıb şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber ashabına "Rüyamda hurmalık bir yer gördüm. Oraya gidiniz" buyurdu. Böylece Hatib ve Cafer b. Ebî Talib deniz yoluyla çıkıp Habeşistan'a gittiler. Ben denizde, geminin içinde doğup dünyaya geldim (20). (Mecmauzzevaid, Heysemî, C. 6, S. 27)

- Cafer Hz. Peygamber'e "Ey Allah'ın Rasûlü! Bana izin ver. Ben bir memlekete gideyim ki, hiç kimseden korkmadan orada Allah'a kulluk yapayım" deyince Hz. Peygamber ona Habeşistan'a hicret etmek için izin verdi. Bunun üzerine çıkıp Necâşi'ye gitti (21).

Kureyş'in Amr b. As'ı, Sahabileri Geri Getirmesi İçin Necâşi'ye Göndermeleri

- Ümmü Seleme şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber'e amcası Ebu Talib ile yakınları sayesinde kimse dokunamıyordu. Onun ashabı ise, Kureyşlilerin elinden türlü ezâ ve işkenceler görüyor ve dinlerini terketmeye zorlanıyorlardı. Hz. Peygamber de onlara karşı çıkamıyordu. Bu yüzden Mekke onlara dar gelmeye başladı. Hz. Peygamber onlara "Habeşistan'da bir kral vardır. onun ülkesinde kimseye zulmedilmez. Allah Teâlâ size bir çare ve kurtuluş yolu açıncaya kadar oraya gidin" dedi.

Böylece biz, akın akın Habeşistan'a hicret ettik. Orada bir araya geldik. En zengin bir memlekette ve en emin bir insanın yanında, dinimizden emin olarak bulunuyorduk. Orada herhangi bir zulümden korkmuyorduk. Kureyşliler bizim orada emniyet ve güzel bir misafirlik içinde bulunduğumuzu görünce bizi kıskandılar. Necâşi'ye bizimle ilgili olarak elçi göndermeyi kararlaştırdılar ki, o, bizi memleketinden çıkarsın ve kendilerine geri göndersin.

Böylece Amr b. As ile Abdullah b. Ebî Rabia'yı Habeşistan'a gönderdiler. Necâşi'ye vekumandanlarına çeşitli hediyeler derlediler. Onlardan herhangi bir kimse yoktu ki ona ayrı bir hediye hazırlamasınlar. Kureyş elçilerine "Her kumandanın hediyesini, sahabiler hakkında konuşmazdan önce veriniz! Sonra kralın hediyelerini veriniz! Eğer sahabilerle konuşmazdan önce onların bize gönderilmesine gücünüz yetiyorsa bunu yapınız" dediler.

Böylece Kureyş'in iki elçisi Necâşi'ye geldiler. Onun kumandanlarından hiç kimse kalmadı ki ona hediye vermemiş olsunlar. Ve hediye verdikleri her kumandana "Bizim akılsızlarımız için krala gelmiş bulunuyoruz. Onlar dinlerinden, kavimlerinden ayrıldılar. Sizin dininize de girmediler. Kavimleri bizi elçi olarak gönderdi ki, kral onları tekrar kavimlerine döndürsün. Biz kralla konuştuğumuz zaman, siz de bizim dediklerimizi yapmak hususunda krala telkinde bulununuz!" dediler.

Kumandanlar bu teklifi müsbet karşıladı. Sonra da hediyelerini Necâşi'ye takdim ettiler. Necâşi o hediyeler içinde en fazla, deriden yapılmış eşyalara ilgi duydu. Onlar hediyelerle kralın huzuruna girdiklerinde "Ey kral! Bizden bazı sefih gençler kavimlerinin dininden ayrıldılar, senin dinine de girmediler. Bizim bilmediğimiz yeni bir din icad ettiler. Senin memleketine sığındılar. Aşiretleri, ataları, amcaları, kavimleri bizi sana gönderdiler ki, sen bunları geri gönderesin. Çünkü onlar buraları iyi tanır. Onlar senin dinine de girmemişlerdir ki sen onları burada alakoyasın!" dediler. Bunun üzerine Necâşi öfkelenerek "Hayır! Allah'a yemin ederim ki, onları çağırıp konuşmadan, işlerini öğrenmedikçe, onları kavimlerine göndermem. Onlar benim memleketime sığınan bir kavimdir. Benim himayemi başkasının himayesinden daha iyi görmüşlerdir. Eğer onlar sizin dediğiniz gibiyse, kendilerini geri gönderirim. Eğer değilse göndermem. Onlarla kavimlerinin arasına ne girerim, ne de onları kavimlerine göndermek suretiyle kavimlerini sevindiririm!" dedi (22).

Necâşi'nin Sahabe ile Konuşması ve İslâmiyet'le Hz. İsa Hakkındaki Sözleri

- Sahabiler Necâşi'nin huzuruna girdiklerinde selâm verdiler, ona secde etmediler. Necâşi "Ey cemaat! Niçin kavminizden gelenlerin bana selâm verdikleri şekilde selâm vermediniz ve secde etmediniz? Bana haber veriniz, İsa hakkında ne diyorsunuz? Ve sizin dininiz nedir? Siz hristiyan mısınız?" diye sordu. Onlar bu suale "Hayır" dediler. Necâşi "Yahudi misiniz?" dedi. Onlar "Hayır!"

dediler. Necâşî “O halde kavminizin dini üzerinde misiniz?” dedi. Onlar “Hayır!” dediler. Necâşî “O halde sizin dininiz nedir?” diye sordu. Sahabiler de “Dinimiz İslâm’dır” dediler. Necâşî “İslâm da ne imiş?” dedi. Onlar “Biz Allah’a kulluk yaparız. Hiçbir şeyi ona ortak koşmayız” dediler. Necâşî “Bunu kim size getirdi?” diye sordu. Onlar “Bu dini bize, bizden olan bir kişi getirdi ki, biz kendisini ve soyunu biliyoruz. Allah bizden önceki kavimlere peygamber gönderdiği gibi, onu da bize peygamber gönderdi. O bize iyilik yapmayı, sadaka vermeyi, ahde vefa göstermeyi, emanetleri eda etmeyi emretti. Bizi putlara tapmaktan menetti. Biricik ve ortaksız olan Allah’a ibadet etmemizi emretti. Biz onu tasdik ettik. Allah’ın kelâmını tanıdık ve bildik ki, bu kelâmı bize Allah katından getiren odur. Bunları yaptığımız için kavmimiz bize düşman oldu. O sadık peygambere düşman oldular. Onu yalanladılar ve onu öldürmek istediler. Ve bizi de putlara tapmak için geri döndürmek istiyorlar. Biz onlardan dinimizi, kanlarımızı kurtarmak için sana sığındık” dediler. Kral “Allah’a yemin ederim, bu (İslâm), Musa’nın emrinin çıktığı pencereden çıkmıştır” dedi. Cafer “Sana secde etmek şeklinde selâm vermeye gelince, Allah’ın Rasûlü bize cennet ehlinin selâmıyla selâm vermeyi emretti ve biz birbirimize o şekilde selâm veririz. Meryem oğlu İsa’ya gelince, o, Allah’ın kulu ve Rasûlü’dür. O’nun kelimesidir. O, kelimesini, Meryem’in rahmine atmıştır. Ve Allah’tangelen bir ruhtur. Tertemiz ve bakire olan kadının oğludur” dedi. Bunun üzerine Necâşî yerden bir çöp alarak “Yemin ederim ki, Meryem oğlu İsa bu söylediklerinizden şu çöp kadar dahi fazla değildir” dedi. O anda Habeşistan’ın ileri gelenleri Necâşî’ye “Yemin ederiz, eğer Habeşliler senin bu sözlerini duyarlarsa seni krallıktan azlederler!” dediler. Necâşî “Allah’a yemin ederim, İsa hakkında bundan başka hiçbir şey söylemiyorum. Allah Teâlâ, bu krallığı bana verirken Habeşlilerin arzusuna mı uydu ki, ben de Allah’ın dini hakkında onların arzusuna uyayım. Bundan Allah’a sığınırım” dedi (23).

- Necâşî, ülkesinde bulunan sahabelere haber gönderip onları huzuruna çağırttı. Bunun üzerine sahabeler biraraya gelerek istişarede bulundular ve sonunda Hz. Peygamber’in kendilerine öğrettiklerinin dışında birşey söylememeyi kararlaştırdılar. Necâşî’nin huzuruna vardıklarında onun ülkenin en büyük âlimlerini getirmiş olduğunu gördüler. Bunlar kitaplarını da beraberlerinde getirmişlerdi. Necâşî Hz. Peygamber’in sahabelerine şöyle sordu: “Kavminizden ayrılarak girmiş olduğunuz bu din nasıl birşeydir? Çünkü bildiğim kadarıyla ne benim ve ne de diğer milletlerin dinlerinden hiçbirisine girmemişsiniz”. Sahabelerin sözcülüğünü Ca’fer b. Ebî Tâlib yapıyordu. O kalkarak şunları söyledi: “Ey kral! Biz cahil bir kavimdik. Putlara tapıyor, murdar et yeyip, çirkin işler yapıyorduk. Akrabalarla ilişkilerimizi kesiyor, komşuluğun gereklerini yerine getirmiyorduk. Kuvvetli olanlarımız zayıflarımızı yutuyordu. İşte biz böyle bir ortamda bulunuyorken Allah bize içimizden soyunu-sopunu, doğruluğunu, güvenilirliğini ve temizliğini bildiğimiz bir peygamber gönderdi. Bu peygamber bizleri Allah’ı bir tanımaya ve yalnızca O’na kulluk yapmaya davet etti. Bize atalarımızın ve bizim Allah’tan başka tapmakta olduğumuz ilahları bırakmamızı söyledi. Doğru söylemeyi, emanete hiyânet etmemeyi, akrabalık bağlarını gözetmeyi, komşu haklarına riâyet etmeyi, haramlardan ve kan dökmekten kaçınmayı emretti. Bize çirkin işlerin hepsini yasakladı. Bizleri yalancı şahitlik etmekten, yetimlerin mallarını yeyip namuslu kadınlara iftira etmekten alıkoydu. Allah’a kulluk yapıp hiç bir şeyi O’na ortak koşmamamızı, namaz kılmamızı ve zekat vermemizi emretti. Biz de kendisini tasdik ettik. Ona iman edip getirdiği şeriata tâbi olduk. Bir ve ortağı bulunmayan Allah’a kulluk yapmaya başladık. Artık O’na hiç bir şeyi ortak koşmuyorduk. Allah’ın haram kıldıklarını haram, helal olduğunu bildirdiklerini de helal kabul ettik. Bunun üzerine kavmimiz bize saldırdı. Bize eziyette bulundular. Bizi yeni dinimizden tekrar putperestliğe döndürebilmek için işkenceler yaptılar. Daha önceleri helal saydığımız pislikleri tekrar helal saymamız için çaba sarfettiler. Bizimle dinimiz arasına girerek bize olmadık işkenceler ve zulümler yaptıkları için kendi vatanımızı bırakıp senin ülkeneye geldik. Sizi diğerlerine tercih edip senin himayene sığındık. Buraya herhangi bir zulme uğramayacağımızı umarak geldik ey kral!”.

Bunları dinleyen Necâşî, Ca’fer’e “Şu anda yanında peygamberinizin Allah’tan getirdiklerinden birşey var mı?” diye sordu. Ca’fer’in “Evet, var!” demesi üzerine de “O halde oku!” dedi. Bunun üzerine Ca’fer b. Ebî Tâlib, Meryem sûresinin baş kısmından okumaya başladı. Necâşî sakalı ıslanıncaya kadar ağladı. Orada bulunan âlimler de ağladılar ve kitaplarını gözyaşı seline boğuldular. Necâşî “Yemin ederim ki, bu okudukların, Hz. Musa’ya inen Tevrat ile aynı kaynaktan gelmektedir” dedikten sonra Kureyş elçilerine dönerek “Siz, ey Kureyş’in elçileri! Artık gidiniz! Ben onları hiç bir zaman size teslim etmeyeceğim” dedi. Bunun üzerine Amr ile arkadaşı Necâşî’nin huzurundan çıktılar. Dışarıda Amr İbnü’l-As arkadaşına şöyle dedi: “Yarın Necâşî’nin huzuruna tekrar çıkacağım ve öyle şeyler söyleyeceğim ki bu sözler onların kökünü kazıyacaktır”. Daha şefkatli olan arkadaşı Abdullah b. Ebî Rabia ise ona şunları söyledi: “Sakın bunu yapma! Çünkü onlar bizim akrabalarımızdır. Her ne kadar bize karşı çıkmışlarsa da aramızda ki akrabalık hâlâ sürmektedir”. Amr da “Hayır vallâhi! Yarın Necâşî’ye, onların Hz. İsa’nın bir kul olduğunu iddia ettiklerini söyleyeceğim” dedi. Gerçekten de ertesi günü Necâşî’nin huzuruna girdiğinde ona “Ey kral! Onlar Meryem oğlu İsa hakkında çok büyük bir söz söylüyorlar. Onları getirt ve İsa hakkında ne düşündüklerini sor” dedi. Bunun üzerine Necâşî sahabeleri getirterek onlardan İsa (a.s) hakkındaki düşüncelerini sordu. Bu soru üzerine müslümanlar büyük bir sıkıntıya düştüler. Başbaşa vererek bu soruya nasıl bir cevap vermeleri gerektiğini düşündüler. Nihayet bu hususta Hz. Peygamber’den ne işitmişlerse onları söylemeye karar verdiler. Böylece Necâşî’nin “Meryem oğlu İsa hakkında ne dersiniz?” sorusuna müslümanların sözcüsü sıfatıyla Ca’fer şu karşılığı verdi: “Biz onun hakkında yalnızca Hz. Peygamber’in getirdiklerini söylüyoruz ki o da şudur: İsa, Allah’ın kulu ve Rasûlü’dür. O Allah’ın, hiç bir erkek elinin değmediği bakire Meryem’in rahmine ilkâ ettiği kelimesi ve ruhudur”. Bu sözlerden sonra Necâşî yerden bir çöp alarak “Allah’a yemin ederim ki, sizin Meryem oğlu İsa hakkındaki sözlerinizde şu çöp kadar bile fazlalık veya eksiklik yoktur” dedi. Necâşî’nin bu sözleri üzerine orada bulunan adamları homurdanmaya başladılar. Necâşî de onlara “Allah’a yemin ederim ki siz homurdanıp memnun olmasanız da gerçek budur” dedi ve sahabelere dönerek “Artık gidebilirsiniz; siz bundan sonra benim ülkemde emniyettesiniz” dedikten sonra üç kere “Size küfredenler cezaya çarptırılacaklardır” dedi ve ekledi: “Allah’a yemin ederim ki bir dağ kadar altın karşılığında sizden herhangi birinize eziyet etmemi isteseler bunu asla kabul etmem”. Sonra da etrafındaki kumandanlarına şöyle emretti: “Şu, Kureyş’in iki elçisine hediyelerini geri veriniz. Benim onların hediyelerine ihtiyacım yoktur. Yemin olsun ki, Allah Teâlâ bana bumülkü verirken benden herhangi bir ücret veya rüşvet istemedi ki ben de bu mülkte hükmederken insanlardan bir ücret veya rüşvet alayım”.

Böylece Kureyş’in iki elçisi Necâşî’nin huzurundan rezil ve mahrum bir şekilde çıktılar. Hediyeleri kendilerine iade edildi. Müslümanlar bu ülkede tam bir huzur ve emniyet içerisinde yaşamaya başladılar. Onlar bu durumdayken ülkede Necâşî aleyhine bazı hareketler baş göstermeye başlamıştı. Müslümanlar bu olaylardan çok büyük bir üzüntü duyup Necâşî’nin yenilmesinden çok korkuyorlardı. Çünkü onlar Necâşî’nin yerine gelecek kişilerin onun kendilerine tanıdığı hakları tanımamasından ve iyi davranmamasından çekiniyorlardı. Bunun için de olayların gelişimini dikkatle izliyorlardı. Bu yüzden de Nil’in karşı tarafında geçmekte olan savaştan kendilerine haber getirmesi için içlerinden birini seçmeye karar verdiler. Müslümanların en genci olan Zübeyr b. Avvam bu vazifeye tâlip oldu. Bunun üzerine bir deri şişirerek Zübeyr’in göğsüne bağladılar. Yüzerek karşıya geçen Zübeyr savaş alanına kadar giderek Allah Teâlâ’ya Necâşî’ye yardım etmesi için dua etti. Sonra da Nil’i tekrar geçti ve koşarak müslümanların yanına geldi ve “Müjdeler olsun! Necâşî muzaffer oldu! Allah Teâlâ onun düşmanlarını yok etti. Hâkim olarak memleketine yalnız o

kaldı” dedi. Bu haber müslümanları sevince garketti, öyle ki hiç bir şeye bu kadar sevinmemişlerdi. Böylece müslümanlar Mekke’de bulunan Hz. Peygamber’in yanına dönünceye kadar bu ülkede tam bir huzur ve güvenlik içerisinde yaşadılar (24).

- Abdullah b. Abbas şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber bizi Necâşi’ye gönderdi. Seksen kişi kadardık. Aramızda Ca’fer b. Ebî Tâlib, Abdullah b. Urfuta, Osman b. Maz’ûn ve Ebu Musa el-Eş’arî de vardı. Necâşi’ye vardık. Arkamızdan da Kureys Amr İbnü’l-As ile Umâre b. el Velid’i hediyelerle birlikte gönderdiler. Bu iki kişi Necâşi’nin huzuruna secde ederek girdiler vesonra ona şöyle dediler: “Amcaoğullarımızdan bazı kimseler bizi terkederek senin ülkeneye gelmişlerdir. Bunlar babalarının dininden de ayrılmışlardır!” Necâşi onlara “Onlar şimdi nerededirler?” diye sordu; onlar da “Burada, Habeşistan’dadırlar” dediler. Necâşi de sahabelere haber gönderdi. Bunun üzerine Ca’fer b. Ebî Tâlib arkadaşlarına “Bugün sözcünüz olmak istiyorum” dedi. Onlar da buna razı oldular. Bundan sonra Ca’fer kralın huzuruna girdi, fakat ona secde etmedi. Necâşi’nin adamları Ca’fer’e “Kralımıza niçin secde etmedin?” dediler. Ca’fer de “Biz müslümanlar Allah’tan başkasına secde etmeyiz” dedi. “Niçin?” diye sordular. Ca’fer şu şekilde karşılık verdi: “Allah Teâlâ bize bir peygamber gönderdi. Bu peygamber bize Allah’tan başkasına secde etmememizi, namazı kılıp zekatı vermemizi emretti”. Bunun üzerine Kureys’in elçilerinden Amr İbnü’l-As “Onlar Meryem oğlu İsa hususunda seninle aynı görüşte değildiler” dedi. Necâşi de Ca’fer’e “Siz İsa ve annesi hakkında ne diyorsunuz?” diye sordu. Ca’fer şöyle cevap verdi: “Biz onun hakkında Allah’ın dediklerinin dışında bir şey demiyoruz: İsa, Allah’ın kelimesidir. Allah’ın yarattığı ruhtur ki Allah onu tertemiz bir bakire olan Meryem’in rahmine ilkâ etmiştir. Meryem’e hiç bir erkek dokunmadığı gibi çocuğu da onun bekaretini bozmuş değildir”. Bu cevap üzerine yerden bir çöp alan Necâşi şunları söyledi: “Ey Habeşliler! Ey keşişler ve rahipler! Allah’a yemin ederim ki bunlar bir nokta hariç İsa hakkında bizim söylediklerimizin aynısını söylüyorlar”. Sonra sahabeler için şunları söyledi: “Merhaba size! Katından geldiğiniz peygambere de merhaba! Şahitlik ediyorum ki o Allah’ın peygamberidir. Yine şahitlik ediyorum ki, o İncil’de bildirilen peygamber, Hz. İsa’nın müjdelediği rasûldür. Ülkemde dilediğinizce yaşayabilirsiniz. Yemin ederim ki eğer kral olmasaydım gider onun ayakkabılarını taşırdım”. Sonra Kureys elçilerinin hediyelerinin, kendilerine iade edilmesini emretti. Ben bu olaydan kısa bir süre sonra Medine’ye dönerek Hz. Peygamber’le birlikte Bedir savaşına katıldım (25).

- Ebu Musa (r.a) şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber bizlere Ca’fer b. Ebî Tâlib’le birlikte Necâşi’nin ülkesine gitmemizi emretti. Habeşistan’a gidişimizi haber alan Kureysliler, bizi geri getirtmek için arkamızdan Umâre b. el-Velid’i Necâşi’ye elçi olarak gönderdiler. Orada onlarla Necâşi huzurunda yaptığımız tartışmadan sonra Necâşi şunları söyledi: “Eğer krallığım olmasaydı gider onun (Hz. Peygamber’in) nâlinlarını öperdim. Size gelince, benim ülkemde dilediğiniz kadar kalabilirsiniz”. Sonra bize yiyecek ve giyecek verilmesini emretti (26).

- Ca’fer b. Ebî Tâlib şöyle anlatıyor: Kureysliler, Amr İbnü’l-As ile Umâre b. Velid’i Ebu Süfyan’ın verdiği hediyelerle birlikte bizi geri getirtmek üzere Necâşi’ye gönderdiler. Onların geldikleri sırada biz de Habeşistan’da bulunuyorduk. Bu iki kişi “Bizim akılsızlarımızdan bazıları senin ülkeneye kaçmışlardır; onları bize geri ver!” dediler. Necâşi de “Hayır, önce onları bir dinlemeliyim” dedi ve bize haber gönderdi. Yanına vardığımızda “Ey Mekke’den gelenler! Siz ne diyorsunuz?” diye sorunca biz “Kureysliler putlara tapan bir kavimdir. Allah içimizden bize bir peygamber gönderdi. Biz de ona inandık ve kendisini tasdik ettik” diye cevap verdik. Bunun üzerine Necâşi, Kureys elçilerine dönerek “Bu kaçanlar sizin köleleriniz midir?” diye sorunca onlar “Hayır!” dediler. Necâşi “Sizin bunlardan bir alacağınız veya borçları var mıdır?” dedi. Kureysliler buna da “Hayır!” dediler. O zaman Necâşi “Peki siz bunlardan ne istiyorsunuz? Artık onları rahat bırakınız!” dedi. Bundan sonra biz huzurdan çıktık. Bizim çıkışımızdan sonra Amr İbnü’l-As Necâşi’ye “Bunlar İsa (a.s.) hakkında senden farklı düşünüyorlar” der. Necâşi de “Eğer onlar İsa hakkında benden farklı düşünüyorlarsa onları ülkemde bir saat bile bırakmam!” der. Bundan sonra Necâşi bizleri ikinci kez çağırttı. Bu ikinci davet bize birincisinden çok daha ağır gelmişti. Huzuruna girdiğimizde Necâşi bize “Sizin peygamberiniz, Meryem’in oğlu İsa hakkında ne diyor?” diye sordu. Biz de şu cevabı verdik: “Peygamberimiz, İsa’nın Allah’tan gelen bir ruh olduğunu söylüyor. O Allah’ın, tertemiz bir bakire olan Meryem’in rahmine ilkâ edilmiş olan kelimesidir”. Bunları işiten Necâşi “Bana falan keşiş ile falan rahibi getiriniz!” dedi. Adamları koştular ve istediği o kimseleri Necâşi’nin huzuruna getirdiler. Necâşi onlara “Siz Meryem oğlu İsa hakkında ne diyorsunuz?” diye sordu. Onlar da “Sen bu hususu hepimizden daha iyi bilirsin. Sen bu konuda ne diyorsun?” dediler. Bunun üzerine Necâşi yerden bir çöp alarak şunları söyledi: “Bu müslüman Kureyslilerin Hz. İsa hakkındaki sözleri ile bizim onun hakkındaki düşüncelerimiz arasında şu çöp kadar bile bir fark yoktur”. Bundan sonra da bize dönerek “Size eziyet edenler var mı?” diye sordu. Biz de “Evet!” deyince Necâşi bir tellal çağırarak ona “Kim Kureyslilerden müslüman olup da Habeşistan’a gelenlere eziyet ederse ondan ceza olarak dört dirhem alınacaktır!” diye bağırmasını emretti. Sonra da “Bu cezayı yeterli buluyor musunuz?” diye sordu. Biz hayır deyince de cezayı iki katına çıkardı.

Sahabelerin Medine’ye Dönmeleri, Necâşi’nin Müslüman Olduğunu Haber Verdiklerinde Hz. Peygamber’in Onun Hakkında Bağışlanma Dilemesi

Hz. Peygamber Medine’ye hicret edip orada güç ve kuvvet kazandığında biz Necâşi’ye müracaat ederek “Hz. Peygamber güçlü bir şekilde ortaya çıktı. Medine’ye hicret edip bizim sana bahsettiğimiz kimseleri de öldürdü. Biz artık gitmek istiyoruz. İzin ver gidelim” dedik. Bunun üzerine Necâşi “Gidebilirsiniz” dedi ve bize bir gemi tahsis etti ve yememiz için azıklar hazırlattı. Sonra da Ca’fer’e şunları söyledi: “Size yapmış olduğum bu iyilikleri arkadaşınıza (Hz. Peygamber’e) haber veriniz. Ben şu adamımı elçi olarak tayin ediyorum; o da sizinle birlikte gelecektir. Şehâdet ederim ki Allah’tan başka ilah yoktur ve Muhammed de O’nun Rasûlü’dür. Oraya vardığınızda bunları da söyleyiniz ve ondan benim için Allah’tan mağfiret dilemesini isteyiniz”. Biz Medine’ye doğru yola çıktık. Oraya ulaştığımızda Hz. Peygamber beni karşıladı ve boynuma sarıldı. Sonra da “Hayber’in fethine mi, yoksa Ca’fer’in gelişine mi sevineyim!” buyurdular. Çünkü bizim oraya ulaşmamız Hayber’in fethine denk gelmişti.

Sonra bir yere oturduk. Necâşi’nin elçisi “İşte Ca’fer şahittir! Bizim kralımızın kendilerine nasıl davrandığını ona sor!” dedi. Ben de Hz. Peygamber’e, Necâşi’nin bize yapmış olduğu iyilikleri, bizim için bir gemi tahsis edip yolda yememiz için azık verdiğini, onun Allah’tan başka ilah olmadığına, Muhammed’in de Allah’ın Rasûlü olduğuna şahitlik ettiğini ve Hz. Peygamber’den, kendisi için af talebinde bulunmasını istediğini anlattım. Bunun üzerine Hz. Peygamber kalkarak abdest aldı ve üç defa “Ey Rabb’im! Necâşi’yi bağışla!” diye dua etti. Orada bulunan müslümanlar da “Âmin!” dediler. Bunun üzerine ben, Necâşi’nin elçisine “Kralına git ve bu gördüklerini ona anlat!” dedim (27).

Önce Habeşistan’a ve Sonra da Hz. Peygamber’e Hicret Edenlerin Faziletleri

- Ümmü Abdillâh b. Ebî Hâcme şöyle anlatıyor: Habeşistan'a göç edeceğimiz zaman Amr bazı ihtiyaçlarımızı almak için çarşıya çıkmıştı. O sırada müslüman olduğunu henüz duymadığım Ömer çıkageldi. Ömer İslâm'ı kabul etmeden önce müslümanlara çok büyük eziyetlerde bulunuyordu. Ömer bana "Ey Ümmü Abdillâh! Göç mü ediyorsunuz?" diye sordu; ben de "Evet!" dedim ve ekledim: "Allah'a yemin ederim ki, biz O'nun arazilerinden birisine gideceğiz ve Allah bize bir çıkış yolu gösterinceye kadar da orada kalacağız. Çünkü siz Kureyşliler bizi hiç bir zaman rahat bırakmadınız ve bize zulmettiniz". Bunun üzerine Ömer "Allah yoldaşınız olsun!" dedi. İşte o zaman Ömer'de, daha önce kendisinde bulunmayan bir incelik ve şefkat farkettilim. Daha sonra Ömer gitti. Anladım ki bizim gidişimiz onu çok üzüyordu. İhtiyaçlarımızı tedârik edip döndüğünde Amr'a "Ey Ebâ Abdillâh! Keşke Ömer'in biraz önceki şefkatli halini ve bizim için üzülüşünü görebilseydin!" dedim. Kocam da "Onun müslüman olacağını mı zannediyorsun?" dedi. Ben de "Evet!" dedim. Amr ise "O gördüğün kişi, babası Hattab'ın eşiği müslüman olmadıkça İslâm'ı kabul etmez" dedi. Kocam bu sözleriyle Ömer'in kesinlikle müslüman olmayacağını söylemek istiyordu. Gerçekten de müslüman oluncaya kadar Ömer'de İslâm'a karşı büyük bir şiddet ve katılık görülüyordu (28).

- Hâlid b. Said b. As kardeşi Amr ile birlikte Habeşistan'a hicret edenler arasında bulunuyordu. Daha sonra bunlar oradan, Medine'de bulunan Hz. Peygamber'in yanına geldiler. Bu, Bedir'den yaklaşık bir sene sonra olmuştu. Bu gelenler, Bedir savaşını kaçırdıkları için üzülüyorlardı. Bunun üzerine Hz. Peygamber onlara şöyle buyurdu: Niçin üzülüyorsunuz? Diğerlerinin bir, sizin ise iki hicretiniz vardır. Birincisinde Mekke'den Habeşistan'a, Necâşî'nin yanına gittiniz. İkincisi de şimdikidir; yani Habeşistan'dan kalkıp Medine'ye, benim yanıma gelmenizdir (29).

- Ebu Musa (r.a) şöyle anlatıyor: Yemen'deyken Hz. Peygamberin Medine'ye hicret ettiğini haber aldık. Bunun üzerine ben, kardeşlerim Ebu Bürde ve Ebu Ruhm da dâhil olmak üzere 52 veya 53 kişilik bir muhacir grubu Medine'de bulunan Hz. Peygamber'e gitmek üzere bir gemiye bindik. Ben diğer iki kardeşimden daha küçüktüm. Yolda fırtınaya yakalandık ve Habeşistan'a yanaşmak zorunda kaldık. Orada Ca'fer b. Ebî Tâlib'le karşılaştık. Medine'ye dönünceye kadar da hepimiz onun yanında kaldık. Daha sonra hep birlikte Medine'ye gittik. Bu gidişimiz Hayber'in fethine tesadüf ediyordu. Oraya vardığımızda bazı kimseler bize "Biz sizden önce hicret ettik!" dediler. Bir gün bizimle birlikte Habeşistan'da bulunan Esmâ binti Umeys mü'minlerin annesi, Hz. Peygamber'in hanımı Hz. Hafsâ'yı ziyarete gider. Çünkü Hafsâ da Necâşî'ye hicret edenler arasında idi. Onlar konuşurlarken Ömer de oraya gelir ve kızı Hafsâ'ya yanındakinin kim olduğunu sorar. Kız da "Bu, Umeys'in kızı Esmâ'dır" der. Bunun üzerine Hz. Ömer "Şu Habeşistan'dan, denizden gelen kadın mı?" diye sorar, Esma da "Evet!" der. Hz. Ömer, de ona "Biz daha önce hicret ettik; dolayısıyla Hz. Peygamber'e de sizden daha yakınız." deyince Esmâ da öfkelenerek şunları söyler:

"Hayır, Allah'a yemin ederim ki bu doğru değildir. Evet, siz Hz. Peygamber'in yanında bulunuyordunuz. O sizin aç olanlarınızı doyuruyor, câhillerinize de vaaz ediyordu. Bizse garip kimseler arasında, yabancı bir memlekette bulunuyorduk ve bütün bunlara da Allah ve Rasûlü için katlanıyorduk. Allah'a and içerim ki senin bu söylediklerini Hz. Peygamber'e haber verinceye kadar ne su içeceğim ve ne de yemek yiyeceğim. Yine yemin ederim ki senin sözlerini, hiç bir şey katmaksızın olduğu gibi aktaracağım!"

Sonra Hz. Peygamber'e gelen Esmâ "Ey Allah'ın Rasûlü, Ömer bizim hakkımızda şunları şunları söyledi." dedi Hz. Peygamber de "Peki sen ona ne dedin?" buyurdular. Esmâ da söylediklerini aynen aktardı. Bunun üzerine Hz. Peygamber "Hayır, o bu konuda sizden daha fazla hak sahibi değildir. Bana siz daha yakınsınız. Çünkü onunla arkadaşlarının bir tek, siz gemiyle gelenlerin ise iki hicreti vardır" dedi. Gemide kendisiyle birlikte bulunan diğer kişiler bunu işittiklerinde grup grup Esmâ'nın yanına gelerek ne olduğunu soruyorlardı. Bu konuda Esmâ şunları söylüyor: "Yemin ederim ki Habeşistan'a hicret edenleri bundan daha fazla hiçbir şey sevindelememiştir" (30).

- Hz. Peygamber şöyle buyuruyor: "Geceleyin, Ebu Musa el-Eş'arî ve arkadaşlarını Kur'an okuyuşlarından tanıyorum. Evlerini gündüz gözüyle görmemişsem de onları içlerinden gelen Kur'an sesleriyle biliyorum. Bunlardan biri de Hakîm'dir. (Bazı rivâyetlere göre Hakîm b. Hizâm'dır). Bunlar düşmanlarla veya süvarilerle karşılaştıklarında "Arkadaşlarım kendilerini beklemenizi emrediyor!" derler" (31).

- Esmâ binti Umeys şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber'e "Ey Allah'ın Rasûlü! Bazı kimseler bize karşı böbürleniyorlar ve bizim ilk muhacirlerden olmadığımızı söylüyorlar!" dedim. Bunun üzerine Hz. Peygamber şöyle buyurdular: "Hayır, bu yanlıştır. Sizin için iki hicret vardır. Biri Habeşistan'a, diğeri ise oradan Medine'ye yapılmıştı (32).

6. FASIL: EBU SELEME İLE ÜMMÜ SELEME'NİN MEDİNE'YE HİCRET ETMELERİ

- Ümmü Seleme şöyle anlatıyor: Kocam Ebu Seleme, Medine'ye hicret etmeye karar verdiğinde devesini hazırladı. Beni, oğlum Seleme de kucağımda olduğu halde o deveye bindirdi. Kendisi de hayvanın yularından tutarak Medine'ye doğru yola çıktık. Bunu gören Benî Muğîre kabilesi önümüzü keserek şöyle dediler:

"Sen kendin gitmek istiyorsun, o halde git. Fakat şu devenin üstündeki kadın bizim kızımızdır. Biz senin onu da yabancı memleketlere götürmene izin vermeyeceğiz". Daha sonra devenin yularını onun elinden zorla aldılar.

Böylece ben kocamdan ayrılmış oldular. Ebu Seleme'nin kabilesi Benî Abdü'l-Esed bu olayı haber aldıklarında çok kızdılar ve "Madem ki siz kızınızı hemşehrimiz oldunuz; öyleyse biz de oğlumuzu sizde bırakmayız" dediler ve oğlum Seleme'yi alabilmek için onu aralarında çekiştirmeye başladılar. Öyle ki Seleme'nin eli çıktı. Sonunda Benî Abd'ul-Esed üstün gelerek Seleme'yi alıp götürdüler. Benî Muğîre de beni yanlarında alıkoydular. Bu arada kocam Ebu Seleme de Medine'ye gitti. Bu şekilde ben kocam ve çocuğumdan ayrı düşmüştüm. Her sabah çıkıyor, Mekke'nin el-Ebtah vadisine giderek akşama kadar orada ağlayıp oturuyordum. Bu durum bir seneye yakın bir zaman böyle devam etti. Bir gün amcamın oğullarından birisi oradan geçerken beni gördü ve merhamete geldi. Benî Muğîre'ye gidip halimi anlatarak onlara "Bu zavallı kadını niçin bırakmıyorsunuz? Siz onunla kocasının arasına girdiniz ve onu çocuğundan da ayırdınız" dedi. Bunun üzerine oğlum Seleme'yi bana vererek "Eğer istersen kocanın yanına da gidebilirsin." dediler.

Ben de oğlum Seleme'yi de alarak kocamın yanına gitmek üzere Medine'ye doğru yola çıktım. Yanımda bana eşlik edebilecek hiç kimse yoktu. Ten'im denilen yere varıncaya kadar bu şekilde gittim. Orada Osman b. Talhâ b. Ebî Talhâ'yı gördüm. Osman Abdü'd-dâr oğulları kabilesine mensuptu. Osman bana "Ey Ebû Ümeyye'nin kızı! Nereye böyle?" diye sordu. Ben de Medine'de bulunan kocam Ebû Seleme'ye gittiğimi söyledim. O "Sana eşlik edecek hiç kimse yok mu?" diye sordu. "Hayır Allah'tan başka eşlik edecek kimsem olmadığı gibi üstelik bir de çocuğum var." dedim. Bunun üzerine Osman "Allah'a yemin ederim ki seni tek başına göndermem!" dedi ve devemin yularından tutarak benimle birlikte Medine'ye doğru yöneldi. Yemin ederim ki Arapların içinde Osman'dan üstün birisini görmedim. Bir konak yerine geldiğimizde devemi çöktürüyor, sonra ben deveden ininceye kadar oradan uzaklaşıyordu. Ben deveden indikten sonra o hayvanın yükünü indiriyor ve onu bir ağaca bağlıyordu. Ben bir ağacın gölgesine çekilip

dinleniyordum. O ise kendisine başka bir ağaç bulup onun gölgesinde istirahat ediyordu. Hareket zamanı geldiğinde gidip deveyi getiriyor, onu yüklüyor; ben hayvana binene kadar da yine oradan uzaklaşıyordu. Deveye bindikten sonra da gelip yularını tutuyor ve yola devam ediyorduk. Medine'ye varıncaya kadar bu şekilde devam ettik. Benî Amr b. Avf'ın Kûbâ'daki toprakları görüldüğünde bana "İşte kocan oradadır. Oraya Allah'ın bereketiyle gir!" dedikten sonra kendisi gerisin geriye Mekke'ye döndü. Gerçekten de kocam Ebu Seleme orada bulunuyordu. Ben İslam uğrunda Ebu Seleme ailesinin çektiklerini çeken hiç bir aile görmedim. Yine aynı şekilde Osman b. Talhâ'dan daha dürüst ve daha kerim bir arkadaş görmedim (33).

7. FASIL: SÜHEYB B. SİNAN'IN MEDİNE'YE HİCRET ETMESİ

Hicret Etmek İsteyen Süheyb'in Kureyş Gençleriyle Uğraşması ve Sonunda Hicret Etmesi

- Süheyb b. Sinan şöyle anlatıyor. Hz. Peygamber "Sizin hicret edeceğiniz yer bana gösterildi. Orası iki taşlık arasında çorak bir arazidir. Bu durumda ya Hacer'dir ya da Yesrib (Medine)'dir." buyurdular. Sonra da beraberinde Ebubekir olduğu halde Medine'ye hicret ettiler. Ben de onlarla birlikte gitmek istemiştım. Fakat Kureyş gençleri buna mâni oldular. Ben o gece hiç oturmaksızın ayakta dolaştım durdum. Gençler "Karnı ağrıyor." diyorlar ve beni ishal olmuş zannediyorlardı. Halbuki benim hiç birşeyim yoktu. Onların uyumalarını bekledim ve sonra yola çıktım. Fakat biraz sonra arkamdan yetiştiler. Beni yolumdan alıkoymak istiyorlardı. Onlara "Benim çok param vardır: onları size verirsem yolumdan çekilir hicret etmeme izin verirmisiniz?" dedim. Onlar da razı oldular. Böylece hep birlikte Mekke'ye geri döndük. Onlara evimin eşığının altını kazmalarını söyledim. Kazdılar, oradan çıkan paraları verdim ve sonra "Falan kadına gidiniz? Onda iki tane elbisem vardır; onları da alınız!" dedim. Sonra yola düştüm: daha Medine'ye girmeden kûbâda Hz. Peygamber'le Ebubekir'e yetiştim. Hz. Peygamber beni görünce "Ey Ebâ Yahyâ! kârlı bir alışveriş yaptın!" dedi. Ben de "Ey Allah'ın Rasûlü! Bunları sana ancak Cebrail haber vermiştir. Çünkü benden önce size hiç kimse gelmemiştir." dedim (34).

Süheyb'in Kûbâ'da Hz. Peygamber'e Yetiştirilmesi ve Hz. Peygamber'in de Onun Hakkında Âyet İndiğini Müjdelemesi

Süheyb, Hz. Peygamber'in hemen arkasından hicret etmek için yola çıktığında Kureyşten bazı kimseler onun peşine düştüler. Bunu farkeden Süheyb hayvanından indi, sadağındaki bütün okları çıkararak şunları söyledi: "Ey Kureyşliler! İçinizde benden iyi ok atan kimsenin olmadığını bilirsiniz. Allah'a yemin ederim ki sadağımdaki bütün okları size atmadan beni ele geçiremeyeceksiniz. Hem oklarım bitmiş olsa bile kabzası elimde kalıncaya kadar kılıcımınla çarpışmaya devam edeceğim. Ondan sonra da ne istiyorsanız yapınız. Ya da size Mekke'de sakladığım malımın yerini söyleyeyim de yolumdan çekiliniz." dedi. Onlar da buna razı olduklarını söylediler. Bunun üzerine Süheyb onlara mallarının yerini söyledi. Bu olay üzerine Bakara Sûresi'nin 207. âyeti nâzil oldu. Süheyb Hz. Peygamber'e yetiştiğinde o "Ey Ebâ Yahyâ! Kârlı bir alışveriş yaptın!" dedi ve bu âyet-i kerimeyi okudu (35).

- Süheyb hicret etmek üzere yola çıktığında Mekke'liler peşine düştüler. Sadağındaki okları çıkardı, bunlar tam kırk taneydi. Sonra şöyle dedi: "Ey Mekke'liler! Bu oklarımdan her biriyle içinizden birini vurmadıkça beni ele geçiremezsiniz. Bunlar bittiğinde de kılıcımınla savaşıyorum. Bunu yapabileceğimi de çok iyi biliyorsunuz. Mekke'de iki cariyeye bıraktım. Onlar sizin olsun da yolumdan çekilin!" dedi. Buna razı olan Mekke'liler geri döndüler. Süheyb de Medine'ye varmadan önce Hz. Peygamber'e yetişti. Onu gördüğünde Hz. Peygamber "Ey Ebâ Yahyâ! Alışverişte kâr ettin!" dedi ve hakkında inen Bakara Sûresi 207. âyetini okudu (36).

- Süheyb şöyle anlatıyor: Mekke'den Medine'ye hicret etmek istediğimde Kureyşliler bana "Ey Süheyb! Bize geldiğinde hiç bir malın yoktu. Burada çok mal kazandın ve şimdi onları götürmek istiyorsun. Allah'a yemin ederiz ki buna asla izin vermeyeceğiz!" dediler. Ben de "Malımı size verirsem yolumdan çekilir misiniz?" dedim. "Evet, çekiliriz!" dediler. Bunun üzerine, malımı kendilerine bıraktım; onlar da yolumun üzerinden çekildiler. Ben de doğrudan Medine'ye vardım. Bu olayı duyduğunda Hz. Peygamber iki kere, "Süheyb kâr etti" buyurdular (37).

8. FASIL: ABDULLAH B. ÖMER'İN HİCRET ETMESİ

Abdullah b. Ömer, hicret ettikten sonra Mekke'deki evlerine hiç gitmemiştir. Yakınlarından geçerken gözlerini kapatır ve ona hiç bakmazdı (38). Abdullah b. Ömer Hz. Peygamber'i her hatırladıkça ağlardı. Evlerinin yanından geçtikçe gözlerini kapatırdı (39).

9. FASIL: ABD B. CAHŞ'IN MEDİNE'YE HİCRET ETMESİ

- Allah kendisinden razı olsun, Abd b. Cahş hicret edenlerin sonuncusuydu. Gözleri görmüyordu. Hicrete niyetlendiğinde Ebu Süfyan b. Harb b. Ümeyye'nin kızı olan hanımı buna razı olmadı. Hanımı onun Hz. Peygamberin bulunduğu Medine'den başka bir yere gitmesini istiyordu. Bunun üzerine o da onlardan gizli olarak hicret etti. Medine'ye gelerek Hz. Peygamber'in huzuruna çıktı. Bunu öğrenen Ebu Süfyan b. Harb çok öfkelenildi ve Abd'ın Mekke'deki evini sattı. Bir gün Ebu Cehil b. Hişam, Utbe v.le Şeybe b. Rabîa, Abbas b. Abdulmuttalib ile Huveytib b. Abdu'l-Uzzâ o evin yanından geçiyorlardı. Bir koku hissettiler; eve girdiklerinde tabaklanmak üzere suya konulmuş bazı deri parçalarının çürüyüp koktuğunu gördüler. Bunun üzerine Utbe gözyaşlarını tutamayıp şu şiiri okudu: "Bir ev ne kadar sağlam olursa olsun, bir gün gelecek içinde rüzgârlar esip bomboş kalacaktır". Ebu Cehil de Hz. Peygamber'i kastederek, amcası Abbas b. Abdulmuttalib'e "Bunları başımıza siz açtınız." dedi. Hz. Peygamber'in Mekke'ye girdiği gün Abd b. Cahş (Abdullah b. Cahş'ın kardeşi) kalkarak evi hakkında ağıtlar yaktı. Hz. Peygamber de Osman'a onu bu işten vazgeçirmesini emretti. Bunun üzerine Hz. Osman Abd'ı bir kenara çekerek ona gizlice bir şeyler söyledi. O da artık ağıt yakmaktan vazgeçti. Daha sonra Hz. Peygamber aynı gün onu elinden tutarak dolaştırmış ve abd da şu şiiri okumuştur: "Mekke çok güzel bir vadi'dir. Ben orada elimden tutan olmasa dahi dolaşabilirim. Orada ziyaretime gelen çok olur; benim kazıklarım Mekke'de çakılıdır (40).

- Ebu Seleme'den sonra Medine'ye ilk gelen muhacirler Abdullah b. Cahş ile Âmir b. Rabia olmuştur. Abdullah aile ve efrâdını ve kardeşi Abd'ı da beraberinde getirmişti. Abd'in iki gözü de görmüyordu.

Ama bu haliyle bile kılavuzsuz olarak Medine'nin her tarafını dolaşabilirdi. Şairliği de vardı. Ebu Süfyan'ın kızı Fâria ile evliydi. Abdullah b. Cahş'ın annesi, Hz. Peygamber'in halası Ümeyme binti Abdulmuttalib'di. Bu ailenin tamamı hicret etmiş olduğundan Mekke'deki evlerinde kimse oturmuyordu. Bu evin yanından geçen Utbe b. Rabia duygulanarak bir şiir söylemiştir (41).

Abd b. Cahş şu şiiri söyledi: “Ümmü Ahmed (hanımım) benim, gıyâbında kendisinden korkulan Allah'ın izniyle Mekke'yi terkedeceğimi anlayınca bana şöyle dedi: “İlle de Mekke'yi terkedeceksen hiç olmazsa bizi Medine'den uzak başka bir memlekete götür!” Ben de ona şöyle cevap verdim: “Medine zannedildiği gibi bir yer değildir. Hem Rahman neyi dilerse Abd onu yapar. Ben Allah'a ve Rasûlüne yöneldim. Kim yüzünü Allah'a çevirirse o mahrum olmaz. Biz, bize öğüt veren nice yakınlarımızı, bizler için gözyaşı döküp feryat eden nice kadınlarımızı terkettik. Onlar bizi memleketimizden uzaklaştıran şeyin yapılan zulümler olduğunu zannediyorlar. Halbuki biz bunu bir amaç için yapıyoruz. İnsanlar için apaçık bir yol görüldüğünde ben Ganem Oğullarını hakka ve kimsenin kanını dökmemeye çağırdım. Allah'a hamdolsun ki onlar da kendilerini hakka davet edene icâbet ettiler. Böylece onlar kurtuluşa icâbet etmiş oldular ve toparlandılar. Biz ve hidâyetten ayrılarak bize karşı cephe oluşturan bazı arkadaşlarımız iki grup oluşturduk. Bunlardan biri hidâyet üzere olup Allah'ın yardımına mazhar olmuştur. Diğer grup ise sınırları çiğnediler; onlar azap göreceklerdir. Onlar yalanı tercih ettiler. İblis de onları haktan saptırdı. Onlar her türlü hayırdan mahrum kalmışlardır. Biz, Peygamber olan Muhammed'in sözlerine tâbi olduk. Hakkı savunup hak taraftarı olduğumuz için bizler çok memnunuz. Biz onlara yakın bir bağla bağlıyız. Fakat düşüncelerde bir yakınlaşma olmazsa bu akrabalık bağının ne önemi vardır? Bu durumda söyler misiniz bundan sonra bizden hangi yeğen size güvenir? Benim dünürlüğünden sonra hangi dünürlük hakkı gözetilir? İyi ile kötünün birbirlerinden ayrıldığı günde hangi tarafın haklı olduğunu bileceksiniz” (42).

10. FASIL: DUMRE b. EBU'L-İYS (veya İBNÜ'L-İYS)'İN HİCRET ETMESİ

- Mü'minlerden özür sahibi olmaksızın cihaddan geri kalanlarla Allah yolunda canlarıyla, mallarıyla savaşımlar bir olmazlar. Allah mallarıyla, canlarıyla savaşımları derece itibarıyla (evlerinde) oturanlardan üstün kılmıştır. Bununla beraber Allah ikisine de cenneti va'detmiştir. Ama Allah mücahitlere ikramların üstünde büyük bir mükâfaat ihsan etmiştir. (Nisa/95) ayeti nâzil olduğunda fakirlikten dolayı hicret etmeyip de Mekke'de kalanlar bundan hicret etmemeye ruhsat çıkardılar. Fakat sonunda şu âyet-i kerime indi: “Şüphesiz ki melekler, ruhlarını alırken nefislerine zulmedenlere (onları susturmak için): “Ne halde idiniz?” diye sordular. Onlar “Biz yeryüzünde zayıf kimselerdik” cevabını verirler. Bunun üzerine melekler “Allah'ın arzı geniş değil miydi? Onda hicret etseydiniz ya” derler. İşte bunların yeri cehennemdir; o ne kötü bir dönüş yeridir”. (Nisa/97) Bu âyet üzerine hicret etmeyen bu insanlar “Artık bizim için başka seçenek yoktur” dediler. Ama daha sonra da şu âyet-i kerime nâzil oldu: “Erkek, kadın ve çocuklardan zayıf olanlar, hiç bir çağrıya gücü yetmeyip hicret için bir yol bulamayanlar bundan müstesnâdır. Allah'ın bunları affetmesi umulur. Allah çok affeden ve çok bağışlayandır”. (Nisa/98-99)

- Benî Leys kabilesinden iki gözü kör, fakat zengin birisi olan Dumre b. Ebu'l (veya İbnü'l)-İys bu âyet-i kerimeleri duyduğunda kendi kendisine “Gözlerim kör diye ben bu işten sıyrılamam. Çünkü malım ve kölelerim vardır.” dedi ve adamlarına “Beni bir deveye bindiriniz” diye emretti. Onu bir deveye bindirdiler. Hasta olmasına rağmen Medine'ye doğru yola çıktı. Tenim denilen yere geldiğinde vefat etti. Onu oraya defnettiler. Daha sonra onun hakkında şu âyet-i kerime nâzil oldu: “Her kim Allah yolunda hicret ederse, yeryüzünde girecek çok yer ve genişlik bulur. Kim de Allah'a ve peygamberine hicret maksadıyla evinden çıkar da yoldakendisine ölüm yetişirse muhakkak ki onun mükâfaatı Allah'a düşer. Allah çok bağışlayıcı ve çok esirgeyicidir.” (Nisa/100)(43)

- Cündüb oğlu Dumre hicret niyetiyle evinden çıktı ve aile efradına “Beni bir deveye bindiriniz. Müşriklerin topraklarından çıkarıp Hz. Peygamber'e götürünüz” dedi. Fakat Hz. Peygamber'e kavuşmadan yolda öldü. Bunun üzerine Nisa Sûresi'nin 100. âyet-i kerimesi nâzil oldu (44).

11. FASIL: VÂSİLE b. el-ESKÂ'NIN HİCRET ETMESİ

- Vâsile b. el-Eskâ şöyle anlatıyor: Müslüman olmak niyetiyle Medine'ye doğru yola çıktım. Oraya ulaştığımda Hz. Peygamber'i mescidde namaz kıldırırken buldum. Ben de son safa girerek onlarla birlikte namaz kıldım. Namazdan sonra Hz. Peygamber yanıma gelerek bana niçin geldiğimi sordu. Ben de “Müslüman olmak için geldim” dedim. Bunun üzerine Hz. Peygamber “Bu senin için daha hayırlıdır” buyurdular. Sonra da “Hicret eder misin?” diye sordular. Buna da “Evet!” diye cevap verdim. Hz. Peygamber bu kez “Bâtî'nin hicretini mi yoksa Bâdî'nin hicretini mi yapmak istersin?” diye sordular. Ben “Hangisi daha hayırlıdır?” dedim. “Bâtî'nin hicreti daha hayırlıdır” buyurdular ve eklediler: “Bâtî'nin hicreti, Allah'ın Rasûlü'nün yanında kalmandır. Bâdî'nin hicreti ise iman ettikten sonra eski yerine, yani evine dönmendir. Sonra Hz. Peygamber devamla şunları buyurdular: “Bollukta ve darlıkta, keyifli ve keyifsiz zamanlarında daima itaat edip her türlü zorluğa göğüs gereceğine söz veriyor musun?” Ben de “Evet!” dedim. Daha sonra Hz. Peygamber elini uzattı. Ben de elimi uzattım. Bu saydıklarından hiç bir istisna yapmadığımı gören Hz. Peygamber “Yapabileceğin kadarını kabul et” buyurdular. Ben de “Yapabildiğim kadarıyla” dedim. Böylece ellerimi tutarak benden biat almış oldu (45).

12. FASIL: ESLEM OĞULLARININ HİCRET ETMESİ

- Benî Eslemliler salgın bir hastalığa yakalanmışlardı. Hz. Peygamber onlara “Ey Benî Eslem kabilesi! Bâdiyeye, çöle çıkınız” dedi. Onlar da “Ey Allah'ın Rasûlü! Biz yerleşik düzene geçmişken tekrar çöllere dönüp göçebe olmak istemiyoruz” dediler. Hz. Peygamber onlara şöyle buyurdu: “Siz bizim göçebelerimizsiniz, biz de sizin şehirlileriniz ve köylüleriniz. Siz bizi çağırdığınızda biz sizlerin yardımına koşacağız. Biz de sizi çağırdığımızda aynı şekilde siz de bizim imdadımıza geleceksiniz. Sizler nerede olursanız olunuz muhacirsiniz” (46).

13. FASIL: CÜNÂDE b. EBÎ ÜMEYYE'NİN HİCRET ETMESİ

- Cünâde b. Ebî Ümeyye şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber zamanında hicret etmiştik. Bu hicret hakkında ihtilafa düşüldü. Kimimiz hicretin kesildiğini, kimimiz de henüz kesilmeyip devam ettiğini söyledik. Nihayet Hz. Peygamber'in huzuruna çıkarak hicretin kesilip kesilmediğini sordum. Hz. Peygamber "Kâfirlerle savaşıldığı müddetçe hicret kesilmez" buyurdular (47).

- Abdullah b. es-Sa'dî şöyle anlatıyor: Benî Sa'd b. Bekir kabilesinden birkaç kişiyle birlikte Hz. Peygamber'e gittik. Grubumuz yedi ya da sekiz kişiden oluşuyordu ve içlerinde yaş bakımından en küçükleri de bendim. Beni yüklerin yanında bekçi olarak bırakıp isteklerini söylemek üzere Hz. Peygamber'e gittiler. Onların dönüşünden sonra da ben gittim ve Hz. Peygamber'e "Ey Allah'ın Resûlü! Benim bir isteğim vardır" dedim.

Ne olduğunu sordular. Ben de "Bazı kimseler "Hicret sona ermiştir" diyorlar. Siz ne buyuruyorsunuz?" dedim. Bunun üzerine Hz. Peygamber "Senin isteğin diğerlerinden daha hayırlıdır" buyurdular ve sonra da şöyle eklediler: "Kâfirlerle savaşıldığı müddetçe hicret kesilmez" (48).

14. FASIL: SAFFAN b. ÜMEYYE ve BAŞKALARINA HİCRET KONUSUNDA BAZI ŞEYLER SÖYLENMESİ

- Saffan b. Ümeyye Mekke'nin yukarı mahallelerinden birinde oturmaktaydı. Kendisine "Hicret etmeyenin dini yoktur!" dediler. O da "Gidip bunu Hz. Peygamber'den sormadıkça dönmeyeceğim" diyerek doğruca Medine'ye gitti. Orada Hz. Abbas'ın evine misafir oldu. Sonra da Hz. Peygamber'in huzuruna çıktı. Hz. Peygamber ona "Ey Ebâ Vehb! Seni buraya getiren şey nedir". diye sordu Saffan da "Bana hicret etmeyenin dini olmadığı söylendi. Ben de bunu öğrenmek için size geldim" dedi. Hz. Peygamber: "Ey Ebâ Vehb! Mekke'nin vadilerine dön ve orada kal, hicret etme. Yerlerinizden ayrılmayınız; çünkü artık hicret kesilmiştir. Fakat cihat ve niyet devam etmektedir. Cihada çağrıldığınızda katılmamazlık etmeyiniz" (49) dedi.

- Saffan b. Ümeyye'ye hicret etmeyenlerin helak olacağı şeklinde bir söz söylendi. Bunun üzerine o da bu meseleyi Hz. Peygamber'e sormadıkça başını yıkamayacağına dair Allah'a yemin etti ve sonra da devesine atlayarak Medine'nin yolunu tuttu. Hz. Peygamber'e mescidin kapısında tesadüf etti ve ona "Ey Allah'ın Resûlü! Bana, hicret etmeyenlerin helak olacağı söylenildi. Ben de Hz. Peygamber'e gidip bu meseleyi sormadan başımı yıkamayacağıma dair yemin ettim" dedi. Hz. Peygamber de şöyle buyurdular: "Saffan İslâm'ı anlamış ve onu din olarak kabul etmiştir. Fetihden sonra artık hicret kesilmiştir. Ancak cihat ve niyet devam etmektedir. İmam sizi cihada çağırıldığında ona derhal icâbet ediniz" (50).

- Fûdeyk, Hz. Peygamber'e gelerek "Ey Allah'ın Rasûlü! İnsanlar, hicret etmeyen kimselerin helak olacaklarını iddia etmektedirler. Siz bu konuda ne buyuruyorsunuz?" diye sordu. Hz. Peygamber de "Ey Fûdeyk! Namazı kıl, zekatı ver ve kötülüklerden de uzaklaş! Bundan sonra nerede bulunursan bulun muhacir sayılırsın" buyurdular (51).

- Atâ b. Ebî Rebah şöyle anlatıyor: Ubeyd b. Umeyr el-Leysî ile birlikte Hz. Âişe'yi ziyaret ettik ve ona hicreti sorduk. Âişe validemiz şunları söyledi: "Bugün artık hicret yoktur. İlk başlarda müslümanlar dinlerini fitnelerden korumak için hicret ediyorlar; Allah'a ve Rasûlüne sığınıyorlardı. Bugün ise Allah Teâlâ İslâm'ı gâlip getirmiştir. Şu anda kişi Rabb'ine nerede ibadet etmek istiyorsa oraya gidebilir. Ancak cihat ve niyet bâkîdir" (52).

15. FASIL: KADINLARIN VE ÇOCUKLARIN HİCRET ETMELERİ

Hz Peygamber'in ve Ebubekir'in Ailelerinin Hicret Etmeleri

- Hz. Âişe şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber hicret ettiği zaman aile efradım Mekke'de bırakmıştı. Medine'ye yerleştikten sonra Zeyd b. Hârise'yi, kölesi Ebu Râfi ile birlikte Mekke'ye gönderdi. Onlara iki deve ve beşyüz dirhem de para verdi. Hz. Peygamber bu parayı babamdan (Hz. Ebubekir'den) borç olarak almışlardı. Onlar bu parayı yiyecek ve diğer ihtiyaçları için harcayacaklardı. Babam Ebubekir de bunlarla birlikte Abdullah b. Ureykit'i iki veya üç deveyle gönderdi. O, kardeşim Abdullah b. Ebubekir'e de bir mektup yazarak ondan beni, annem Ümmü Ri'mân'ı ve Zübeyr'in hanımı kız kardeşim Esmâ'yı Medine'ye göndermesini istedi. Onlar Medine'den hep birlikte çıktılar. Mekke ile Medine arasında bulunan Kudeyd'e geldiklerinde Zeyd b. Hârise yanlarında bulunan o beşyüz dirhem parayla üç deve satın aldı. Sonra da hep birlikte Mekke'ye vardılar. Orada Medine'ye hicret etmek isteyen Talha b. Ubeydullah'a rastladılar. Mekke'den hep birlikte çıktık. Zeyd ile Ebu Râfi, Fâtımâ, Ümmü Gülsüm ve Sevde binti Zem'a'yı götürüyorlardı. Zeyd ayrıca Ümmü Eymen ile Üsâme'yi de yanına almıştı. Bu şekilde sahraya geldik. Orada annemle benim üzerinde bulunduğumuz deve ürktü. Annem "Ey kızım! Hayvandan inelim!" diye feryat ediyordu. Sonunda devemiz Herşâ denilen dar bir yere geldiğinde sakinleşti. Böylece Allah Teâlâ bizi kurtarmış oldu. Sonra Medine'ye geldik; ben babam Ebubekir'in kaldığı eve indim. Hz. Peygamber'in ailesi de kalacak oldukları eve gittiler. O sırada Hz. Peygamber mescidi inşa ediyor ve etrafına da hanımları için evler yaptırıyordu. Hz. Peygamber aile efradını yapılan evlere yerleştirdi. Biz de diğer evler yapılmaya kadar birkaç gün bekledik (53).

- Hz. Âişe şöyle anlatıyor: Biz Mekke'den Medine'ye doğru muhacir olarak geliyorduk. Dâne yolunda ilerlerken annemle benim sırtında olduğumuz deve birdenbire ürktü. Allah'ayemin ederim ki annemin "Ey benim gelinciğim!" feryatları hala kulağımdadır. Deve ise başını göğe dikmiş alabildiğine koşuyordu. O sırada "Yularını at!" diye bir ses işittim ve hemen hayvanın yularını bıraktım. Bunun üzerine deve sanki altında bir insan varmış gibi aniden dönüş yaptı (54).

Hz. Peygamber'in Kızı Zeynep'in Hicret Etmesi; Yolda Çekmiş Olduğu Zahmetlerden Dolayı Hz. Peygamber'in Kendisini Övmesi

Hz. Zeynep şöyle anlatıyor: Ben hicret için gerekli hazırlıkları yaparken Ebu Süfyan'ın hanımı Hind binti Utbe gelerek "Ey Muhammed'in kızı! Duyduğuma göre babanın bulunduğu yere gitmek istiyormuşsun?" dedi. Ben de "Hayır, böyle bir niyetim yoktur" dedim. Hind ise "Ey amcamın kızı! Benden saklama! Çünkü yolda sana lazım olacak şeylerin hepsi bende var ve sana verebilirim. Erkekler arasındaki düşmanlıklar kadınların arasına girmemelidir" dedi. Kanaatime göre Hind bunları gerçekten de yerine getirmek için söylüyordu. Fakat ben korktuğum için gerçeği söyleyemedim.

Bundan sonrasını İbn İshak'tan dinleyelim: Zeynep yol hazırlıklarını tamamladı. Bundan sonra kayın birâderi Kinâne b. Rebi' bir deve getirerek Zeyneb'i ona bindirdi. Yayını ve oklarını da yanına alarak gündüz gözüyle Mekke'den çıktılar. Zeynep devenin üzerinde bir hevdec içerisindeydi; Kinâne ise deveyi çekiyordu. Bunu gören Kureyşlilerden bazıları onların peşine düştüler ve Zîtvâ denilen yerde onlara yetiştiler. İlk yetişen kişi Hebbâr b. el-Esved el-Fihri idi. Bu kişi mızrağıyla hevdecde oturmakta olan Zeyneb'e saldırdı. Denildiğine göre Hz. Zeynep o sırada hamile idi. Bu saldırı esnasında da çocuğunu düşürmüştür. Bunun üzerine Zeyneb'in kayın biraderi yere diz çöküp sadağındaki okları çıkararak şöyle dedi: "Allah'a yemin ederim ki içinizden biri bize yaklaşacak olursa onu bu okla öldüreceğim!" Bu tehdit üzerine Kureyşliler geri çekildiler. Daha sonra Ebu Süfyan, bir grup Kureyşliyle birlikte tekrar geldi ve "Ey kişi! Okunu bırak da seninle biraz konuşalım!" dedi. Kinâne de bunu kabul etti. Ebu Süfyan, Kinâne'nin yanına gelerek şunları söyledi: "Sen bu işi güpegündüz yapmayacaktın. Çünkü bizim başımıza gelen belayı (Bedir hadisesini) ve Muhammed'in elinden neler çektiğimizi biliyorsun. Halkımızı senin Muhammed'in kızını bu şekilde açıktan açığa götürmeni bizim beceriksizliğimize ve zayıflığımıza yoracaklardır. Hayatım üstüne yemin ederim ki bizim Zeyneb'i babasına gitmekten alıkoymak gibi bir niyetimiz yoktur. Aynı şekilde ondan intikam almayı da düşünmüyoruz. Ancak sen onu tekrar Mekke'ye götür; sesler kesilip gece bastırdıktan sonra gizlice Mekke'den çıkarır, babasının yanına götürürsün. Halk da bizim sizi engellediğimize inanır. Böylece Kinâne ile Zeynep geri döndüler ve kararlaştırıldığı gibi gece yarısı yola çıkarak Medine'ye vardılar (55).

- Bir kişi Hz. Peygamber'in kızı Zeyneb'i babasına götürmek üzere Mekke'den çıkardı. Fakat Kureyş'ten iki kişi peşlerine düşerek onlara yetiştiler. Kavga çıktı ve sonunda Kureyşliler üstün geldi. Zeyneb'i de itip kakaladılar. Zeynep bir taşın üzerine düştü. Kendisi hamile idi, bu düşüşün etkisiyle çocuğunu düşürdü. Onu alıp Ebu Süfyan'a götürdüler. Olayı duyan Benî Hâşim kadınları geldiler; Ebu Süfyan da Zeyneb'i onlara teslim etti. Daha sonra Hz. Zeyneb muhacir olarak Medine'ye geldi. Fakat o hastalık ve sıkıntıyı hiç bir zaman atlatamadı. Sonunda da hastalıktan vefat etti. Sahabeler onun şehit olduğunu söylediler (56).

- Hz. Peygamber Mekke'den Medine'ye hicret ettikten bir süre sonra kızı Zeyneb de Medine'ye gitmek üzere kayın birâderi Kinâne veya onun oğlu ile birlikte Mekke'den yola çıktı. Kureyşliler onların arkasından adam yolladılar. Hebbâr b. el-Esved onlara yetişerek mızrağıyla Zeyneb'in üzerinde bulunduğu deveye vurmaya başladı. Sonunda Zeyneb deveden düşerek çocuğunu düşürdü. Bundan sonra Zeyneb birçok hastalık ve sıkıntılara katlanmak zorunda kaldı. Bu olay Hâşimoğulları ile Benî Ümeyye arasında bir kavgaya neden oldu. Benî Ümeyye "Zeyneb'in bizim yanımızda kalması gerekir. Çünkü o amcamız Ebu'l-As'ın gelinidir" dediler. Bunun üzerine Zeyneb Hind binti Utbe b. Rabîa'nın yanında kalmaya mecbur edildi. Hind ona "Bütün bunlar senin babanın yüzünden oluyor" derdi.

Sonunda bir gün Hz. Peygamber Zeyd'i çağırarak "Mekke'ye gidip Zeyneb'i getirebilir misin?" diye sordular. Zeyd "Evet ey Allah'ın Rasûlü!" deyince Hz. Peygamber yüzüğünü Zeyd'e vererek "Bunu Zeyneb'e ver! dedi. Bunun üzerine Zeyd Mekke'ye doğru yola çıktı. Daima yavaş yavaş ve ihtiyatlı bir şekilde ilerliyordu. Nihayet bir çobana rastladı. Ona "Sen kimin çobanasın?" diye sordu. Çoban "Ebu'l-As'ın" diye cevap verdi. Zeyd "Peki bu koyunlar kimindir?" dedi. Çoban da "Onlar Muhammed'in kızı Zeyneb'e aittir" dedi. Biraz konuştuktan sonra Zeyd ona "Sana, Zeyneb'e ait birşey versem bunu hiç kimseye söylemeyeceğine dair söz verir misin?" dedi. Çobanın söz vermesi üzerine Zeyd Hz. Peygamber'in yüzüğünü Zeyneb'e vermek üzere ona verdi. Yüzüğü alan Zeyneb onu tanıyarak çobana "Bu yüzüğü sana kim verdi?" diye sordu. O da "Bir kişi!" dedi. Zeyneb bu kez de "Onu nerede bıraktın?" diye sorunca çoban "Falan yerdedi" dedi. Böylece Hz. Zeyneb gece bastırınca Zeyd'in bulunduğu yere gitti. Zeyd "Haydi, bin önüme de gidelim!" deyince Zeyneb "Hayır, sen benim önüme bin!" dedi. Böylece Zeyd önde Zeyneb de arkada olmak üzere Medine'ye vardılar. Hz. Peygamber "Zeyneb kızlarımın en hayırlısıdır. O benim yolumda birçok musibete katlanmıştır" buyurdu. Hz. Peygamber'in bu sözlerini Urve b. Zübeyr bazı kimselere söyledi. Bunun üzerine Hz. Hüseyin'in oğlu Ali Zeynel Âbidin Urve'ye giderek "Sen naklettiğin bu hadisle Hz. Fâtma'nın hakkını eksiltip ketmediyorsun!" dedi. Urve de "Allah'a yemin ederim ki doğu ile batı arasındakiler bana verilmiş olsa yine de Hz. Fâtımâ'nın herhangi bir hakkını ketmedip eksiltmeye gönlüm razı olmaz. Bugünden sonra artık bu hadisi hiç kimseye söylemeyeceğim!" diye söz verdi (57).

16. FASIL: EBU LEHEB'İN KIZI DÜRRE'NİN MEDİNE'YE HİCRET ETMESİ

Hız. Peygamber'in amcalarından Ebu Leheb'in kızı Dürre hicret ederek Medine'ye geldi ve Râfi b. el-Muallâ ez-Zürakî'nin evine misafir oldu. Daha sonra Benî Züreyk kabilesi onun yanına gelerek "Sen Allah'ın, hakkında Tebbet Sûresi'ni indirdiği Ebu Leheb'in kızıdır. Dolayısıyla hicretin sana hiçbir yarar sağlamayacaktır" dediler. Bunun üzerine Dürre, Hz. Peygamber'e giderek şikayette bulundu ve onların söylediklerini de aktardı. Hz. Peygamber onu teselli etti ve yanına oturttu. Sonra o günkü öğle namazının akabinde minbere çıkarak şunları söyledi: "Ey İnsanlar! Ne oluyor da akrabalarım hakkında bana eziyet ediyorsunuz. Allah'a yemin ederim ki, benim kıyamet gününde şefaatom Hayyehâ, Hakem, Sudâ' ve Sehleb kabilelerine bile yetiştirilecektir (58).

17. FASIL: ABDULLAH b. ABBAS ve DİĞER BAZI ÇOCUKLARIN HİCRET ETMELERİ

- İbn Abbas şöyle anlatıyor: Bizim hicretimiz, Hz. Peygamber'in hicretinin beşinci yılına tesadüf ediyordu. Ahzab, yani Hendek savaşı yılı kardeşim el-Fadl ve hizmetçimiz Ebu Râfi ile birlikte Medine'ye gitmek üzere Mekke'den yola çıktık. el-Arc denilen yere geldiğimizde bineklerimizden biri kayboldu. Biz de Cescâse yoluyla Benî Amr b. Avf kabilesinin oturduğu yere, oradan da Medine'ye vardık. Oraya ulaştığımızda Hz. Peygamber'i hendek kazarken bulduk. O sırada ben sekiz, kardeşim el-Fadl ise onüç yaşındaydı (59).

V. BÖLÜM : YARDIM (NUSRAT)

Ensar için bu dinin yardımcıları olmak herşeyden üstündü. Onlar bu yaptıklarını hiç bir dünya menfaatıyla değişmezlerdi. İslâm uğrunda tüm dünya lezzetlerini bir kenara ittiler. Onlar bunu yalnızca Allah'ın rızasını kazanmak ve Hz. Peygamber'in emirlerini yerine getirmek için yapıyorlardı. Allah'ın rahmeti, selam ve bereketi onlar üzerine olsun!

1. FASIL: ENSÂR-I KİRÂM'IN İLK DURUMLARI

H. Âişe'nin Bu Konudaki Hadisi

- Hz. Peygamber her sene hac mevsiminde Arap kabilelerine başvurarak onlardan kendisini yurtlarına kabul edip dinin tebliği hususunda yardımcı olmalarını istiyor; karşılığında da onlara cennet va'dediyordu. Fakat onun bu tekliflerine hiç bir Arap kabilesi olumlu cevap vermiyordu. Bu Allah Teâlâ'nın kendi dinini üstün kılıp ona yardımcıları göndermeyi dilemesine kadar böyle devam etti. Böylece Allah Teâlâ, peygamberine Ensar'ı gönderdi. Onlar da Hz. Peygamber'i dinleyip ona icâbet ettiler. Allah da Medine'yi elçisi için hicret yurdu yaptı (1).

H. Ömer'in Bu Konudaki Hadisi ve Ensar Hakkında Söyledikleri

- Hz. Peygamber Mekke'de dinini tebliğ etmeye başladığında hac mevsimlerinde kendisine yardımcı olmaları için Arap kabilelerini tek tek dolaşıyordu. Fakat hiç birinden olumlu bir cevap alamadı. Sonunda Allah Teâlâ, Ensar'ı mutlu kılmak ve onlara şeref bahşetmek istedi. Onlar da Hz. Peygamber'i kendi memleketlerine kabul edip ona yardımcı oldular. Allah, peygamberine yapmış oldukları bu iyiliklerden dolayı onları mükâfatlandırsın! (2)

- Hz. Ömer, Ensar hakkında şunları söylemiştir: “Yemin ederim ki biz Ensar'ın hakkını gereği gibi gözetemedik. Onlara “Bizler emirleriz, sizlerse vezirlerimizsiniz” demiştik. Eğer bu yıl sonuna kadar yaşayacak olursam her idareciyi ve her valiyi Ensar'dan tayin edeceğim” (3).

H. Peygamber'in İnsanlardan Kendisine Yardımcı Olmalarını İstemesi ve Hemdanlı Birisinin de Bunu Kabul Etmesi; Medinelilerin Yardımda Bulunmaları

H. Peygamber hac mevsiminde insanların arasına karışıyor ve onlara şöyle diyordu: “İçinizde beni kavmine götürecek bir kimse yok mudur? Çünkü Kureyş dinimi tebliğ etmeme engel olmaktadır”. İşte bunlardan birinde bir adam çıkarak Hz. Peygamber'e, kendisini kavmine götürebileceğini söyledi. Hz. Peygamber de ona kimlerden olduğunu sordu. O kişi “Hemdan kabilesindenim” dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber “Senin kavmin beni koruyabilir mi?” diye sordu. O da “Evet!” dedi. Ama sonra bu adam kabilesinin Hz. Peygamber'i kabul etmemesinden korkarak ona geldi ve “Seni şu anda götüremeyeceğim. Gidip onlarla konuşur ve gelecek hac mevsiminde sana bir haber getiririm” dedi. Hz. Peygamber de bu teklifi kabul etti. Fakat onun gidişinden az bir zaman sonra, Receb ayında Ensar heyeti Hz. Peygamber'e geldi (4).

- Câbir b. Abdullah şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber Mekke'de on sene kaldı. Bu arada Ukkaz ve Mecenne panayırlarına gidiyor, hac mevsiminde insanların arasına karışıyor ve onlara şöyle diyordu: “Beni memleketine götürecek kimse yok mudur? Rabb'imın emirlerini tebliğ hususunda kim bana yardımcı olmak ister? Böyle bir kişiye cennet va'dediyorum”. Fakat bu on sene zarfında onu memleketine götürüp kendisine yardımcı olabilecek hiç kimse çıkmadı. Bir yandan da kavmi ve akrâbaları dışarıdan, mesela Yemen veya Mudar'dan gelen insanları çeviriyorlar ve onları “kendini şu gençten (Hz. Peygamber'den) sakın, yoksa fitneye düşersin” diye kandırıyorlardı. Öyle ki Hz. Peygamber Mina'da, Müzdelife'de insanlar arasında dolaşırken parmakla gösterilir oldu. Bu durum Allah Teâlâ'nın Medineli bir grup insanı peygamberine gönderinceye kadar devam etti. Biz Hz. Peygamber'i memleketimize kabulettik ve onu doğruladık. Bizim insanlarımız Medine'den kalkıp Hz. Peygamber'e geliyorlar; müslüman olup Kur'an öğrenerek dönüyorlardı. Daha sonra bu müslüman olan kişiler kendi aile efradını da müslüman ediyordu. Böylece içinde Müslüman bulunmayan evi neredeyse kalmadı. Nihayet bir gün bir araya gelerek “Hz. Peygamber Mekke'nin dağlarında korka korka daha ne kadar dolaşacak ve gittiği yerlerden kovulmaya devam edecek?” dedik. Bunun üzerine de yetmiş kişilik bir heyet oluşturarak hac mevsiminde Mekke'ye vardık. Akabe vadisinde buluşmak üzere sözleştik. Biz birer ikişer oraya toplandık ve Hz. Peygamber'e “Ey Allah'ın Rasûlü! Sana ne üzerine biat edelim?” dedik ve böylece ona biat ettik(5).

Bu Konudaki Urve Hadisi

- Ensar'dan birkaç kişi hac için Mekke'ye gittiler. Bunlar arasında Benî Zürayk'dan Râfi b. Mâlik ile Zekvan b. Abdilkays, Benî Mâzin b. Neccar'dan Muaz b. Afra' ile Es'ad b. Zürrâ, Benî Abdi'l-Eşhel'den Ebu'l-Heysam b. Teyyihan ve Benî Amr b. Avf kabilesinden Uveyym b. Sâide de vardı. Hz. Peygamber onların yanına gelerek kendilerine tebliğde bulundu ve Kur'an'dan bazı parçalar okudu. Bunlar Hz. Peygamber'i dikkatlice dinlediler. Onun sözleri çok hoşlarına gitmişti. Onda kitap ehli olanların söyledikleri alametleri gördüler ve ona inanıp kendisine yardım edeceklerine dair söz verdiler. Bu kişiler Hz. Peygamber'e şöyle demişlerdi: “Allah Teâlâ'nın seni tebliğ için gönderdiğine ve bizim karşımıza çıkardığına çok memnun olduk. Biz sana ve Allah'a itaat edip yardımcı olacağız. Fakat şu an için burada, Mekke'de kalman çok daha uygundur. Çünkü memleketimizde Evs ile Hazrec kabileleri arasında büyük bir düşmanlık hüküm sürmektedir. Biz şimdi gidelim ve halkımıza seni anlatalım; onları Allah'a ve Rasûlüne davet edelim. Sen şimdi bizimle gelecek olursan aramızdaki bu düşmanlık sebebiyle sana hakkıyla hizmet edemeyiz. Söz veriyoruz, gelecek sene gelip seni durumumuzdan haberdar edeceğiz”. Hz. Peygamber'in razı olması üzerine bu kişiler Medine'ye dönerek kavimlerini gizliden gizliye davet etmeye başladılar. Sonunda içinde üç-beş müslümanın bulunmadığı hiç bir ev kalmadı (6).

Sirme b. Kays'ın Bu Konudaki Bir Şiiri

- Ensar'dan yaşlı bir kadının dediğine göre ibn Abbas, şu şiiri öğrenmek için Sirme b. Kays'ın yanına gidip gelmiştir: “Hz. Peygamber Kureyş içerisinde on seneyi aşkın bir süre kaldı. Bu süre içerisinde bir yardımcı ve dost bulurum ümidiyle nasihatla ve tebliğde bulundu. Panayırarlarda halkın arasına karışıp, kendisini içlerine kabul edip yardımcı olacak kimseler aradıysa da bulmadı. Nihayet bizim memleketimize, Medine'ye teşrif ettiler. Burada artık gönül huzuru içerisinde ve bizden razı olarak yaşamaktadır. Biz her halukarda mallarımızı ve canlarımızı onun yolunda seve seve feda ettik. En sevgili dostlarımız da olsalar ona düşmanlık besleyenlere en büyük düşman kesildik. Çünkü bizler Allah'tan başka ilah olmadığına ve göndermiş olduğu kitabının insanlar için bir hidâyet kaynağı olduğuna inandık” (7).

2. FASIL: Hz. PEYGAMBER'İN, ENSAR ile MUHACİRLER ARASINDA KARDEŞLİK KURMASI

Abdurrahman b. Avf ile Sa'd b. er-Rabî' Arasında Kardeşlik Kurulması

Hız. Peygamber muhacir olarak Medine'ye gelen Abdurrahman b. Avf ile Ensar'dan Sa'd b. er-Rabî' arasında kardeşlik tesis etti. Sa'd, Abdurrahman'a "Ey Kardeşim, ben Medine'nin en zenginlerinden biriyim. Malımın yarısını sana veriyorum. Ayrıca iki de hanımım vardır. Bunlardan birini beğen; ben de onu boşayayım" dedi. Abdurrahman ise "Allah malını da, hanımlarını da sana mübarek kılsın!" dedi ve sonra oradakilerden pazar yerini kendisine göstermelerini istedi. Onlar da pazar yerini tarif ettiler. Abdurrahman oraya giderek alışveriş yapmaya başladı. Kısa bir zaman içerisinde epeyi para kazandı. Bir gün Hz. Peygamber'in huzuruna çıktığında Hz. Peygamber ona "Ey Abdurrahman senden yayılan bu koku da nedir?" diye sordu. Gerçekten de ondan za'feran kokusu geliyordu. Abdurrahman da "Ey Allah'ın Rasûlü, evlendim" dedi. Hz. Peygamber "Peki ona mehir olarak ne verdin?" dedi, o bir hurma çekirdeği kadar altın verdiğini söyledi. Bunun üzerine Hz. Peygamber "Bir koyunla da olsa düğün yemeği ver!" buyurdular. Daha sonra Abdurrahman, o zamanı anlatırken şöyle derdi: "Hâlâ aklımdadır, hangi taşı kaldırırsam altında gümüş ya da altın bulacağımı zannediyordum" (8).

Ensar'la Muhacirlerin Birbirlerinden Miras Almaları

- Hz. Peygamber Mekke'den gelen muhacirlerle Medine'li Ensar arasında kardeşlik kurmuştu. Öyle ki Ensar'dan biri öldüğünde malı akrabalarına değil Hz. Peygamber'in aralarında kardeşlik kurduğu muhacire kalıyordu. Bu durum Nisa Sûresi 33. âyeti kerimesi nâzil olana kadar böyle devam etti. Bu âyetten sonra bu uygulamaya son verildi: "Anne-babanın ve hısımların bıraktıklarından her birine mirasçılar kıldık..." Bir başka rivâvete göre de bu uygulama Enfâl Sûresi 75. âyeti olan "... Allah'ın kitabına göre (aralarında kan bağı bulunan) akrabalar birbirlerine daha yakındır..." âyetiyle kaldırılmıştır (9).

- Hz. Peygamber Medine'ye hicret ettiğinde Muhacirlerin kendi aralarında ve ayrıca onlarla Ensar arasında kardeşlik tesis etti. Bundan maksat kardeşlerin birbirlerine malî açıdan destek olmalarıydı. Aralarında kardeşlik kurulanlar birbirlerinden miras alıyorlardı. Bunlar iki taraftan olmak üzere doksan veya yüz kişiydiler. Bu şekildeki miras, "...Allah'ın kitabına göre (aralarında kan bağı bulunan) akrabalar birbirlerine daha yakındır..." (Enfâl/75) âyetiyle hükümsüz bırakıldı (10).

3. FASIL: ENSAR'IN MALLARINI MUHACİRLERLE BÖLÜŞMELERİ

- Ensar Hz. Peygamber'e gelerek "Hurmâlıklarımızı Muhacir kardeşlerimizle bizim aramızda pay et!" dediler. Hz. Peygamber de "Olmaz!" dedi. Muhacirler de Ensar'a "Peki, ürünü bizimle paylaşacak, fakat bize herhangi bir külfet yüklemeyecek misiniz?" diye sordular. Ensar da "Evet, aynen öyle!" dediler (11).

- Hz. Peygamber Ensar'a "Muhacir kardeşleriniz size mallarını ve çocuklarını bırakarak gelmişlerdir" buyurdu. Ensar da "Mallarımızı onlarla paylaşalım" dediler. Bunun üzerine Hz. Peygamber "Bunu başka bir şekilde yapamaz mısınız?" dedi. Ensar "Peki nasıl?" diye sordular. Hz. Peygamber şöyle buyurdular: "Onlar bu tür bir çalışmayı bilmezler. Gelin bağlarınızda, bahçelerinizde siz kendiniz çalışın, ancak elde ettiğiniz mahsulü onlarla paylaşınız" dedi. Ensar da bunu kabul etti (12).

- Muhacirler Hz. Peygamber'e gelerek şöyle dediler: "Ey Allah'ın Rasûlü! Biz bu Medine'li kardeşlerimiz kadar iyi insanlar görmedik. Gelirleri az olmasına rağmen onu bizlerle paylaşıyorlar. Bol ürün aldıklarında ise payımızın kat kat fazlasını veriyorlar. Vallahi bize sevap bırakmamalarından korkuyoruz". Hz. Peygamber'se şöyle buyurdular: "Siz onlara teşekkür edip, onlar için Allah'a dua ettiğiniz müddetçe sizin için de sevap verilecektir" (13).

- Ensar, hurma toplama zamanı geldiğinde topladıkları hurmaları biri küçük, diğeri ise ondan daha büyük olmak üzere iki öbek haline getirirler ve sonra küçük olanın üzerine hurma dallarını da eklerlerdi. Bundan sonra ise Muhacirleri çağırıp "Hangisini istiyorsanız alınız!" derlerdi. Muhacirler büyük olan kısmı alırlar, Ensar ise dalları için, küçük olanı alırlardı. Bu, Hayber'in fethine kadar böylece devam etti. Hayber'in fethinden sonra Hz. Peygamber, Ensar'a "Eğer isterseniz Hayber'den size hisse vermeyeyim, buna karşılık da hurmalıklarınızı yalnızca kendinize kalsın" dedi. Ensar buna şöyle cevap verdiler: "Ey Allah'ın Rasûlü! Sen bize bazı görevler verdin ve birtakım şartlar öne sürdün; bizse bütün bunlara karşılık senden cenneti istedik. Eğer bu şartımızı kabul ediyorsanız sizin dediğiniz gibi olsun". Hz. Peygamber de "Evet, şartınızı kabul ediyorum" buyurdular (14).

- Hz. Peygamber, kendilerine Bahreyn'den pay vermek üzere Ensar'ı çağırttı. Onlar da "Bize verdiğin kadar Muhacir kardeşlerimize de vermezsen bunu kabul etmeyiz" dediler. Hz. Peygamber de "Bu durumda kıyamet günü beni görünceye dek sabredin. Mükâfaatınızı orada alırsınız" buyurdu (15).

4. FASIL: ENSAR'IN, İSLÂMİYETLE OLAN BAĞLARINI GÜÇLENDİRMEK İÇİN CÂHİLİYE BAĞLARINI KOPARMALARI

Yahudi Ka'b b. Eşref'in Hz. Peygamber'in İsteğiyle Öldürülmesi

- Hz. Peygamber bir gün "Şu Ka'b b. Eşref denen adam Allah'a O'nun Rasûlüne eziyet etmektedir. Bizi ondan kim kurtaracak?" dedi. Muhammed b. Mesleme kalkarak "Ey Allah'ın Rasûlü! Onu öldürmemi ister misiniz?" diye sordu. Hz. Peygamber de "Evet!" dediler. Bunun üzerine Muhammed b. Mesleme "O halde müsaade et de ona yalan söyleyeyim" dedi. Hz. Peygamber ona bu konuda izin verdi. Bundan sonra Muhammed b. Mesleme, Ka'b'a giderek "Bu adamın aldığı sadakalar bizi zayıf düşürdü. Senden borç istemeye geldim" dedi. Ka'b da "Yemin ederim ki o sizi usandıracaktır" dedi. Muhammed de "Biz ona bir kere bağlanmış olduk; sonucun ne olacağını görmeden de bırakmak istemiyoruz. Peki sen bize borç olarak bir veya iki yük hurma verebilir misin?" dedi. Ka'b "Sana borç verebilirim ama rehin olarak ne bırakacaksın?" dedi. Sahabiler "Sen ne istiyorsan onu söyle!" dediler. Ka'b da "Rehin olarak hanımlarınızı bırakınız" dedi. Sahabiler "Hayır, hanımlarımızı sana rehin olarak bırakamayız; çünkü sen Arapların en

güzelisin” dediler. Ka’b da “O halde çocuklarınızı rehin olarak bırakın!” dediler. Bunun üzerine sahabiler “Hayır, çocuklarımızı da bırakamayız. Çünkü büyüdüklerinde “İki yük hurma karşılığında rehin bırakılan değil misin?” diye küçümsenecekler ve bu da bizim için bir utanç olacaktır. Fakat sana zırhlarımızı bırakabiliriz” dediler. Muhammed b. Mesleme gece geleceğini söyleyerek oradan ayrıldı. Geceleyin yanında Ebu Nâile olduğu halde geldi. Ebu Nâile, Ka’bin süt kadeşi idi. Ka’b onları yukarıya davet ettiyse de onlar çıkmayıp kendisinin aşağıya gelmesini istediler. Bunun üzerine karısı “Ne olursun gitme! Ben bu sesten kan kokusu alıyorum” dedi. Ka’b da “Korkma! Bunlar Muhammed b. Mesleme ile kardeşim Ebü Nâile’dir. Onlardan bana bir zarar gelmez. Kaldı ki kerim bir kimse geceleyin kavgaya bile çağırılma icâbet eder” dedi.

Muhammed b. Mesleme, Ebu Abs b. Cebr, Hâris b. Evs ve Abbâd b. Bişr’i de beraberinde getirmişti. Onlara “Ka’b bizim yanımıza geldiğinde ben onun saçlarını tutup koklayacağım. Onu sıkıca tuttuğumu anladığınızda üzerine çullanıp ona vurunuz!” dedi. Ka’b süslü elbiseler giyip güzel kokular süründükten sonra aşağıya indi. Onun aşağıya inmesiyle etrafı güzel bir koku kapladı. Muhammed b. Mesleme, Ka’b’a “Ömrümde bu kadar güzel bir koku görmedim” dedi. Ka’b da “Benim yanımda bundan çok daha güzeli vardır: O da Arapların en güzeli ve onların en güzel kokanı olan karımdır” dedi. Muhammed b. Mesleme “Saçlarını koklamama izin verir misin?” dedi. O da “Tabi ki koklayabilirsin!” dedi. Muhammed b. Mesleme onun saçlarını kokladı ve arkadaşlarına da koklattı. Bunun üzerine Muhammed ikinci kez koklayıp koklayamayacağını sordu, Ka’b olumlu cevap verdi. Koklayabilmesi için de başını hafifçe eğdiğinde Muhammed onu saçlarından sıkıca yakaladı ve arkadaşlarına “Haydi! Onu öldürünüz!” dedi. Hep birden saldırarak Ka’b’ın işini bitirdiler ve sonra da Hz. Peygamber’e giderek durumu ona haber verdiler (16).

- Muhammed b. Mesleme ve arkadaşları olaydan sonra Bâkiyü’l-Ğarkad’a (Medine Mezarlığı) giderek orada yüksek sesle tekbir getirdiler. Hz. Peygamber o gece uyumamış Allah’a kulluk edip namaz kılıyordu. Onların tekbir seslerini duyunca Ka’b’ın öldürülmüş olduğunu anladı ve o da tekbir getirdi. Daha sonra bu kişiler Hz. Peygamber’e geldiler. Hz. Peygamber onlar için “Bazı yüzler kurtuldu!” dedi. Onlar da “Ey Allah’ın Rasûlü! Senin yüzün de kurtulsun” dediler ve Ka’b’ın kesik başını onun ayakları dibine bıraktılar. Hz. Peygamber onun öldürülüşünden ötürü Allah’a hamdetti (17).

- Ka’b’ın öldürülmesi üzerine yahudiler dehşete kapıldılar ve sabahı zor ettiler. Sabah olduğunda Hz. Peygamber’e koşarak “Dün gece önderimiz tuzağa düşürülmek suretiyle öldürülmüştür” dediler. Bunun üzerine Hz. Peygamber onlara Ka’b’ın yaptıklarını anlattı. Onlara Ka’b’ın müslümanlar aleyhindeki kışkırtmalarını ve onlara yapmış olduğu eziyetleri hatırlattı. Gelen yahudiler korktular ve hiç bir şey diyemediler (18).

- Hz. Peygamber “Kim benim için Eşref oğlu Ka’b’ın hakkından gelecektir?” buyurdular. Muhammed b. Mesleme kalkarak “Ey Allah’ın Rasûlü! Senin için onun hakkından ben gelirim!” dedi. Hz. Peygamber “Eğer gücün yeterse bunu yap!” buyurdu. Bunun üzerine Muhammed b. Mesleme, Hz. Peygamber’in huzurundan çıktı; üç gün ne birşey yedi ve ne de birşey içti. Nefsi kendisine vesveseler veriyordu. Onun bu halini Hz. Peygamber’e haber verdiler. Hz. Peygamber onu çağırttı ve kendisine “yemeyi-içmeyi niçin bıraktın?” diye sordu. O da “Ey Allah’ın Rasûlü! Ben sana bir söz verdim. Fakat bu sözümü yerine getirip getiremeyeceğimi bilemiyorum” diye cevap verdi. Hz. Peygamber de ona, “Sana düşen elinden geleni yapmandır; gerisi ise Allah Teâlâ’ya aittir” buyurdular (19).

- Hz. Peygamber, Ka’b b. Eşref’in öldürülmesiyle görevlendirdiği kişileri Medine’nin mezarlığı olan Bâkiyü’l-Ğarkad’a kadar yolcu etti. Orada onlara “Allah’ın adına dayanarak gidiniz!” dedi ve sonra da “Ey Allah’ım Onlara yardımcı ol!” diye dua etti (20).

İbn Ebi’l-Hukayk’ın Öldürülmesi

- Allah Teâlâ’nın peygamberine yaptığı iyilik ve yardımlardan biri de şuydu: Ensar’dan olan Evs ve Hazrec kabileleri tıpkı iki koçun çekişmesi gibi birbirleriyle yarış halinde idiler. Şöyle ki her ne zaman Evs Hz. Peygamber için birşeyler yapacak olsa Hazreciler “Vallahi bu fazilet hususunda bizi geçemeyeceksiniz; çünkü bunun bir benzerini de biz yapacağız” derler ve gerçekten de onların yaptıklarına benzer birşey yapmadıkça rahatlayamazlardı. diğer taraftan bu durum aynıya Evs kabilesi için de geçerliydi. Onlar da Hazrecilerin yaptığının benzerini yapmadıkça rahat edemezlerdi. Evs kabilesi Hz. Peygamber’e olan düşmanlığından dolayı Ka’b b. Eşref’i öldürdüklerinde Hazrec mensupları “Allah’a yemin ederiz ki fazilet yönünden bizi geçmenize müsaade etmeyeceğiz!” dediler ve Hz. Peygamber’e düşmanlık hususunda Ka’b b. Eşref’e denk birisini aramaya koyuldular. Sonunda İbn Ebi’l-Hukayk üzerinde karar kıldılar. Bu kişi Hayber’de oturmaktaydı. Hazreciler onu öldürmek için Hz. Peygamber’den izin istediler. Kendilerine izin verildi. Bunun üzerine Hazrec’in Beni Selîme kabilesinden dört ve onların yeminlileri olan Eslem kabilesinden de bir kişi olmak üzere bu iş için beş kişi seçildi. Bunlar Abdullah b. Atîk, Mes’ud b. Sinan, Abdullah b. Üneys, Ebu Katâde el-Hâris b. Rib’î ve Huzâî b. esved idi. Bu sonuncusu Eslem’den olan bir kişidir. Hz. Peygamber içlerinden Abdullah b. Atîk’i onlara başkan yaptı ve kendilerine “Sakin kadınlarla çocuklara dokunmayınız!” diye de sıkı sıkı tenbihte bulundu.

Bu beş kişi Hayber’e doğru yola çıkıp geceleyin oraya vardılar. İbn Ebi’l-Hukayk’ın evini bulup içeri girdiler. Evdeki bütün odaların kapılarını içerdekilerin üzerine kilitlediler. Sonra da İbn Ebi’l-Hukayk’ın kendisi için yaptırmış olduğu yüksek köşke yöneldiler. Yukarı çıktılar, kapıyı vurup girmek için izin istediler. Kapıya İbn Ebi’l-Hukayk’ın karısı çıktı ve ne istediklerini sordu. Onlar da “Biz Arap tüccarlarız; gıda maddeleri satın almak istiyoruz” dediler. Bunun üzerine kadın “Buyurun, kocam içerdedir” dedi. Onlar da içeri girdiler. Bundan sonrasını Abdullah ve arkadaşları şöyle anlatıyor: Biz içeri girdik ve aramızda bir mücadele olur da kaçabilir korkusuyla kapıyı arkamızdan kilitledik. Hanımı bizim bu hareketimizden şüphelenerek bağırıp çığlıklar atmaya başladı. Hiç vakit kaybetmeden, yatağında yatmakta olan İbn Ebi’l-Hukayk’a saldırdık ve kılıçlarımızla ona vurmaya başladık. Onu ancak parlamakta olan gece elbisesi sayesinde farkedebiliyorduk. O yatağında Mısır’da yapılan ince, beyaz elbiseler gibi parlıyordu. Hanımı ise çığlık çığlığa onunla bizim aramıza girmeye çalışıyordu. İçimizden biri onu öldürmek için kılıcını kaldırıyorsa da Hz. Peygamber’in “Sakin kadınları ve çocukları öldürmeyiniz!” tenbihini hatırlayarak bundan vazgeçiyordu. Eğer o kadın olmasaydı orada onu öldürmeden bırakmazdık. Fakat biz karanlıkta ona rastgele vurduk. Sonunda Abdullah b. Üneys kılıcını onun karnına sapladı, kılıç tâ sırtından çıktı. Bu arada İbn Ebi’l-Hukayk “Yeter artık, beni öldürdünüz!” gibi şeyler mırıldanıyordu.

Daha sonra onları öylece bırakarak çıktık. Abdullah b. Atîk renk körü olup geceleri de pek iyi göremezdi. Acele ile kaçarken merdivenden yuvarlandı ve elini fena halde incitti. Biz de onu sırtımıza alarak kaleye su getiren kanallara kadar taşındık ve suyun kaleye girmekte olduğu delikten dışarı çıktık. Yahudiler her tarafta ateşler yakarak bizleri sıkı bir şekilde aradılar. Bizi bulmaktan ümitleri kesilince de aramaktan vazgeçip kaleye döndüler ve halen yaşamakta olan İbn Ebi’l-Hukayk’ın başına toplandılar. Biz kendi aramızda onun ölüp ölmediğini merak ettik. Sonra içimizden biri “Ben gider bu meseleyi tam olarak öğrenirim” dedi ve gitti. Döndüğünde bize şunları anlattı: “Oraya vardığımda yahudi erkeklerinin onun başına toplanmış olduklarını gördüm. Karısı da elinde bir çıra olduğu halde şöyle diyordu: “Yemin ederim ki Atîk’in oğlunun sesini duyar gibi oldum. Fakat sonra kendi kendime, hayal

görüyorsunuz, onun buralarda ne işi var dedim”. Daha sonra kadın çırayı yerde yatmakta olan kocasının yüzüne yaklaştırdı ve “Öldü, yahudilerin ilahına yemin ederim ki o öldü!” diye bağırdı. Hayatımda bu kadar hoşlandığım bir söz işitmemiştim. Bunu öğrendiğimde orada daha fazla oyalanmaya gerek görmedim ve size haber verebilmek için hemen geldim”. Bunun üzerine biz Atikoğlunu sırtımıza alarak Medine’ye döndük ve Hz. Peygamber’in huzuruna çıkıp ona düşmanının öldürüldüğünü haber verdik. Fakat onu hangimizin öldürdüğüne dair ihtilafa düştük. Her birimiz “Onu ben öldürdüm!” diyorduk. Hz. Peygamber “Kılıçlarınızı getiriniz!” dedi. Onları yokladıktan sonra Abdullah b. Uneys’in kılıcını göstererek “İşte onu bu kılıç öldürmüştür. Çünkü bu kılıcın üzerinde yemek izleri görüyorum” buyurdular (21).

- Hz. Peygamber, yahudi İbn Ebi'l-Hukayk'ı öldürmeleri için Ensar'dan bazı kimseleri görevlendirdi ve başlarına da Abdullah b. Atık'ı getirdi. Bu kişi Hz. Peygamber'e eziyet ediyor ve onun aleyhinde komplolar düzenliyordu. Kendisinin Hicaz topraklarında bir kalesi vardı ve burada kalmaktaydı. Bu grup kaleye vardığında güneş batmıştı. Kırıldaki sürüler dönmüş, kapılar da kapatılmıştı. Abdullah arkadaşlarına “Siz burada bekleyiniz. Ben gidip kapıyı açtırmaya çalışacağım. Eğer oraya girebilirim bir yolunu bulur sizi de içeri alırım” dedi. Böylece elbiselerine iyice bürünen Abdullah b. Atık kapıya yöneldi. O sırada kale bekçisi bir grup halkı içeri almaktaydı. Abdullah sanki def-i hâcet yapıyormuş gibi bir kenara çömeldi. Bu arada halk da içeri girmişti. Kapıcı, Abdullah'a “Ey Allah'ın kulu! Eğer kaleye girmek istiyorsan, gir! Çünkü artık kapıları kilitlemek istiyorum!” diye bağırdı.

Bundan sonrasını Abdullah'dan dinleyelim: “İçeriye girdim ve bir tarafa saklandım. Kalenin kapıcısı herkesin içeri girmesinden sonra kapıları kapattı ve anahtarları bir çiviye astı. O gittikten sonra anahtarları asılı bulunduğu yerden alarak kapıyı açtım ve arkadaşlarımı içeri aldım. İbn Ebi'l-Hukayk'ın evinde gece sohbetleri düzenlenirdi. Kendisi yüksekçe bir köşkte kalmaktaydı. Sohbet için gelenlerin gitmesini bekledim ve sonra köşke girdim. Onu öldürürken duyup da bana engel olmasınlar diye her girdiğim kapıyı içerden kilitliyordum. Nihayet onun bulunduğu odaya geldim. Oda karanlıktı ve adamın aile efrâdı da orada bulunuyordu. Onun yerini kestirebilmek için “Ey Ebâ Râfi!” diye seslendim. “Sen kimsin?” dedi. Bunun üzerine sesin geldiği istikamete doğru gittim ve kılıcımınla ona vurdum. Dehşet içerisindeydim ve bu yüzden de darbem tam olarak yerini bulamamıştı. Hemen dışarı fırladım, o ise bağırp duruyordu. Dışarda biraz durduktan sonra sanki adamlarından biriymişim gibi içeri girerek “O ses ne idi, ey Ebâ Râfi?” dedim. O da “Annesi ağlayasica! Birisi bana kılıçla vurdu” dedi. Bunun üzerine ona bir kere daha vurdum; ağır bir şekilde yaraladımsa da öldüremedim. Sonra kılıcımın keskin ucunu onun karnına saplayarak bastırdım, ucu tâ sırtından çıktı. Onun öldüğüne iyice kanaat getirdikten sonra kilitlediğim kapıları birer birer açarak merdivenlere kadar geldim. Dolunay olmasına rağmen merdivenlerin bitip yere ulaştığını zannettiğim bir sırada yuvarlanıverdim. Çünkü önümde bir merdiven daha varmış. Bacağım kırıldı, başımdan sarığımı çıkararak kırık yeri sardım. Sonra kapının yanına giderek oturdum ve kendi kendime “Onun ölüp ölmediğini tam olarak öğrenmedikçe gitmeyeceğim” dedim. Sabahleyin horozlar ötmeye başlayınca bir kişi surlara çıkarak onun öldürülmüş olduğunu ilan etti ve şöyle dedi: “Hicaz tüccarlarından Ebu Râfi' dün gece öldürülmüştür!”. Bunun üzerine arkadaşlarımın yanına giderek “Haydi artık gidelim! Allah Teâlâ, Ebu Râfi'i öldürdü!” dedim. Böylece Medine'ye dönerek olup bitenleri Hz. Peygamber'e anlattım. O da “Kırılan yeri aç!” buyurdular. Açtım, Hz. Peygamber mübarek elleriyle orayı sıvazladılar; o anda bacağım sanki hiç kırılmamış gibi iyileşti (22).

- İbn Ebi'l-Hukayk'ı öldürenler Hz. Peygamber'in minberde bulunduğu bir sırada döndüler. Hz. Peygamber onlara bakarak “Bazı yüzler kurtuldu!” buyurdu. Onlar da “Ey Allah'ın Rasûlü! Senin yüzün de kurtuldu!” dediler. Hz. Peygamber “Onu öldürdünüz mü?” diye sordu. Onlar “Evet!” deyince Hz. Peygamber “Bana kılıcı veriniz!” dedi. Abdullah da kılıcını çıkararak uzattı. Hz. Peygamber “Evet, bunun üzerinde yemek izleri vardır” buyurdu (23).

5. FASIL: İBN ŞEYBE el-YAHÛDÎ'NİN ÖLDÜRÜLMESİ

(24)

- Binti Muhayyisa şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber “Yahudi erkeklerinden kimi yakalarsanız öldürünüz!” buyurdu. Bu emir üzerine babam Muhayyisa yahudi tüccarlarından biri olan İbn Şeybe'nin üzerine atılarak onu öldürdü. Bu adam babamla alışveriş ederdi. O sırada amcam Huveyyisa henüz müslüman olmamıştı ve kendisi babamdan da yaşça büyüktü. Bu olay sırasında amcam Huveyyisa babama arkadan vuruyor “Onu öldürdün ey Allah'ın düşmanı! Yemin ederim ki vücudundaki yağların çoğu onun malındandır!” Bunun üzerine babam amcama dönerek “Allah'a yemin ederim ki, eğer Hz. Peygamber emretmiş olsaydı senin bile boynunu vururdum!”. Bu olay ve babamın kendisine söylediği sözler amcamın müslümanlığa ilk adımı atmasına sebep oldu. O babama “Demek Muhammed öldürülmemi emretseydi benim de boynumu vuracaktın öyle mi?” dedi. Babam da “Evet, yemin ederim ki aynen öyledir!” dedi, Amcamsa hayretler içerisinde “O halde ben de yemin ederim ki bu derecelere gelen bir din artık yenilmez!” dedi (25).

- Muhayyisa şöyle anlatıyor: Kardeşim Huveyyisa'ya şöyle dedim: “Eğer İbn Şeybe'yi öldürmemi emreden kişi (Hz. Peygamber) senin öldürülmeni de emretmiş olsaydı bunda da zerre kadar tereddüt etmezdim!”. Bunun üzerine kardeşim müslüman oldu (26).

6. FASIL: KAYNUKA, NADÎR ve KUREYZA OĞULLARIYLA YAPILAN SAVAŞLAR ve BU HUSUSTA ENSAR'IN YARDIMLARDA BULUNMASI

Ensar'ın Benî Kaynukalılara Karşı Hz. Peygamber'e Yardım Etmeleri

Hz. Peygamber Bedir'de Kureyşlileri hezimete uğrattıktan sonra Medine'deki yahudileri Benî Kaynuka pazarında topladı ve onlara “Ey yahudiler! Bedir gününde Kureyş'in başına gelenleri gördünüz. Geliniz sizin başınıza da gelmeden önce müslüman olunuz!” dedi. Yahudilerse Hz. Peygamber'e şu cevabı verdiler: “Onlar (Kureyşliler) savaşmasını bilmiyorlardı. Bizimle savaşacak olursan bu hususta ne kadar maharetli olduğumuzu göreceksin!”. Bunun üzerine Allah Teala Âl-i İmran Sûresi'nin 12 ve 13. âyetleri olan şu âyet-i kerimeleri indirdi: “İnkâr eden (o yahudi)lere de ki: “Yakında yenilecek ve cehenneme sürüleceksiniz. Orası ne kötü bir yerdir. Karşı karşıya gelen şu iki taifede sizin için bir ibret vardır: Bunlardan biri Allah yolunda çarpışıyordu; diğerleri ise nankörlerdi. Bu ikincileri, karşısındakileri açıkça ve gözleriyle kendilerinin iki katı olarak görüyorlardı Allah kimi dilerse onu yardımlarıyla destekler. Elbetteki bütün bunlarda gözleri olanlar için bir ibret vardır” (27).

- Yahudiler Hz. Peygamber'e şöyle dediler: "Ey Muhammed! Sakın Kureyş'ten bazı kimseleri öldürmüş olman seni aldatmasın. Çünkü onlar savaş nedir bilmeyen tecrübesiz kimselerdi. Ancak bizimle savaşta daha önce bizim gibi savaşçılarla karşılaşmamış olduğunu anlayacaksın" (28).

- Bedir yenilgisinden sonra müslümanlar yahudilerden olan anlaşmalılarına "Geliniz, Allah Teâlâ Bedir gününe benzer bir olayı sizin başınıza da getirmezden önce müslüman olunuz!" diye tavsiyede bulundular. Buna karşılık yahudilerden Mâlik b. Sayf şunları söyledi: "Savaş nedir bilmeyen Kureyşlilerle karşılaşp da onları yenmeniz sakın sizi aldatmasın! Çünkü biz size karşı kuvvetlerimizi birleştirecek olursak bize karşı koyamaz ve bizimle savaşmayı göze alamazsınız". Bunun üzerine Übâde b. Sâmî Hz. Peygamber'e şunları söyledi: "Ey Allah'ın Rasûlü! Anlaşmalı olduğumuz yahudiler güçlü ve nüfuzlu insanlardır. Silahları ve kuvvetleri çoktur. Buna rağmen ben onların

dostluğunu bırakıyor, Allah ve Rasûlü'nün dostluğuna sığınıyorum. Benim dostum ancak Allah ve O'nun Rasûlüdür". Abdullah b. Übeyy denilen münafıksa "Ben yahudilerin anlaşmasını kesinlikle bozamam, onlarla dost kalmaya devam edeceğim. Çünkü onların buna ihtiyaçları vardır!" dedi. Hz. Peygamber de ona dönerek "Ey Eba'l-Hübâb (Abdullah b. Übeyy)! Sen kendi bildiğine git, Übâde de kendi yoluna gitsin!" buyurdular. Abdullah b. Übeyy "O halde kabul ediyorum" dedi. Bunun üzerine Allah Teâlâ "Ey iman edenler! Sakın yahudi ve hristiyanları dost edinmeyiniz. Onlar ancak birbirlerinin dostudurlar. İçinizden kim onları dost edinecek olursa o da onlardandır..." mealindeki âyet-i kerimeleri indirdi. (Mâide/51-67) (29).

- Kaynuka oğulları Hz. Peygamber'e savaş açtıklarında Abdullah b. Übeyy b. Selül anlaşmalı olduğu bahanesiyle onları müdafaa etti. diğer taraftan aynı şekilde Übâde b. Sâmî'tin de yahudilerden anlaşmalıları vardı. O ise onların dostluğundan vazgeçtiğini ilan ederek Allah ve Rasûlünün dostluğuna girdi. Hz. Peygamber'e giderek "Ey Allah'ın Rasûlü! Ben dost olarak Allah'ı O'nun Rasûlünü ve müminleri tercih ediyorum. Şu kafirlerle yapmış olduğum anlaşmayı ve kurduğum dostluğu bozuyorum!" dedi. Bunun üzerine bu ikisi, yani Abdullah b. Übeyy ve Übâde b. Sâmî hakkında Mâide Sûresi'nin 51-56 âyetleri indirildi. Bu âyetlerin sonunda "Kim Allah'ı, O'nun Rasûlü'nü ve mü'minleri dost edinirse (bilsin ki) üstün gelecekler yalnızca Allah taraftarlarıdır" ibaresi vardır (30).

Beni Nadîr'in Hz. Peygamber'e Tuzak Kurması ve Daha Sonra Yenilerek Sürgün Edilmeleri

- Kureyş kâfirleri, Bedir hadisesinden önce Abdullah b. Übeyy ve Medine'li diğer putperestlere bir mektup yazarak Hz. Peygamber'i ve ashabını barındırdıkları için onları tehdit ettiler. Onlara, bütün Arap kabilelerini toplayarak Medine'ye savaş açacaklarını söylediler. Bu mektubu okuyan Abdullah b. Übeyy ile diğer münafıklar müslümanlara savaş açmaya karar verdiler. Bunu haber alan Hz. Peygamber onlara haber göndererek "Kureyş size öyle bir oyun oynamaktadır ki daha önce hiç kimseye bu kadar büyüğü yapmamıştır. Onlar sizi birbirinize düşürüp aranızda savaş çıkmasını istemektedirler" buyurdu. Abdullah b. Übeyy ve arkadaşları da buna hak vererek savaşmaktan vazgeçtiler. Kureyş müşrikleri Bedir savaşından sonra da

yahudilere bir mektup yazarak şunları söylediler: "Sizin silahlarınız ve zırhlarınız vardır. Üstelik de bir kaleye sahipsiniz. Müslümanları yenebilirsiniz. Aksi takdirde karşınızda bizi bulacaksınız". Bu tehdit karşısında Nadîr oğulları yahudileri kendi aralarında Hz. Peygamber'e bir tuzak kurmak hususunda karar aldılar. Hz. Peygamber'e adam yollayıp "Yanına sahabilerinden üç kişi alarak falan yere gel. Bizden de üç âlim gelecektir. Eğer onları ikna edebilirsen sana tâbi oluruz" dediler. Hz. Peygamber de bu teklifi kabul etti.

Hz. Peygamber'le buluşacak olan o üç kişi hançerlerini bellerine gizleyerek buluşma yerine gittiler. Fakat bu arada Benî Nadîr'den bir kadın bu olanları Ensar kadınlarından olan kardeşine haber verdi. Bu kadın da koşarak bunları henüz buluşma yerine gitmemiş olan Hz. Peygamber'e anlattı. Bunun üzerine Hz. Peygamber oraya gitmekten vazgeçti. Müslümanları topladı ve yola çıkarak sabahın erken saatlerinde Nadîr oğulları yurduna vararak onları muhasara altına aldı. Bu arada kendisi bir grup askerle gidip Benî Kureyza'nın yurdunu kuşattı. Kureyza oğulları Hz. Peygamber'le anlaşma yaptılar. Hz. Peygamber de onları bırakarak Benî Nadîre yöneldi. Onlarsa anlaşmaya yanaşmadılar; savaş çıktı. Sonuçta yahudiler yenildi. Bunun üzerine silahları hâriç, develeri neyi taşıyabilirse onları alıp gitmeye razı oldular. Böylece anlaşma yapıldı. Yahudiler evlerinin kapılarını bile develere yüklediler. Evlerini bizzat kendi elleriyle yıkıyorlar, ve çıkan tahta parçalarından hoşlarına gidenleri de alıyorlardı. Bu sürgün olayı Hicaz'dan Şam taraflarına yapılan ilk sürgündür (31).

- Hz. Peygamber Nadîr oğullarını kuşatma altına aldı. Onlar karşı koydularsa da sıkıntıları had safhaya ulaştığında Hz. Peygamber'in şartlarına razı olarak teslim oldular. Hz. Peygamber de kanlarını akıtmayacağına söz vererek onları yurtlarından sürmeye karar verdi. Onları Şam yakınlarındaki Ezriat beldesine sürgün olarak gönderdi. Her üç kişiden birine de bir deve ve su taşıyan bir hayvan verdi (32).

- Muhammed b. Mesleme şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber beni kendilerine üç gün mühlet verildiğini söylemek üzere Nadîr oğulları yahudilerine gönderdi (33).

- Hz. Peygamber, Muhammed b. Mesleme'yi Benî Nadîr yahudilerine gönderdi. Muhammed b. Mesleme oraya giderek Hz. Peygamber adına onlara şunları söyledi: "Yaptığınız bu hainliklerden sonra artık bizimle aynı memlekette duramazsınız. Memleketimizden çıkmanız için size on günlük bir mühlet veriyoruz" (34).

Müslümanların Benî Kureyza ile Yapılan Savaşlarda Gösterdiği Kahramanlıklar

- Hz. Âişe şöyle anlatıyor: Hendek günü, ne olup bittiğini öğrenebilmek için dışarı çıktım. Yolda giderken arkamda ayak sesleri işittim. Dönüp baktığımda Sa'd b. Muaz ile yeğeni el-Hâris b. Evs'in gelmekte olduklarını gördüm. Geçip gitmeleri için bir kenara çekilerek oturdum. Sa'd'ın üzerinde demirden bir zırh vardı. Ama bu zırh onun bütün azalarını örtemiyordu. Çünkü Sa'd tanıdığım insanların en iriyarıydı. Zırhın dışında kalan yerlerinin ok veya kılıçla yaralanmasından korktum. Yanımdan geçerlerken Sa'd şöyle bir şûr okuyordu: "Biraz bekle! Bir deve seni savaş alanına götürülecektir. Ecel yaklaştığında ölüm ne güzel birşeydir". Onlar geçip gittikten sonra kalktım bir hurma bahçesine girdim. Orada bazı müslümanlar, aralarında Hz. Ömer de olduğu halde oturuyorlardı. İçlerinde başında miğfer bulunan bir kişi de vardı. Hz. Ömer, bana "Buraya nasıl geldin? Yemin ederim ki sen çok cesur bir kadınsın. Başına birşey gelmesinden korkmadın mı?" dedi. Bu şekilde Hz. Ömer "Yer yarılrsa da içine girsem" diyecek hale getirinceye dek beni kınamaya devam etti. Bu arada miğferli kişi de miğferini başından çıkardı. O zaman onun Talhâ b. Ubeydullah olduğunu gördüm. Talha, Hz. Ömer'e benim için şunları söyledi: "Allah sana rahmet etsin ey Ömer! Âişe'yi ne de çok kınadın. Felaketler Allah'tandır ve O'ndan başka da kaçacak yer yoktur".

Bu esnada karşı taraftaki Kureyşlilerden biri kalkarak “Bu oku al! Ben İbnü’l-Arika’yım!” diyerek bir ok fırlattı. Ok Hz. Sa’d’ın koluna isabet ederek büyük damarlardan birini kopardı. Bunun üzerine Sa’d: “Ey Rabbim! Kureyza oğullarından intikamımı alıp gözlerimi aydın etmedikçe beni öldürme!” diye dua etti. Benî Kureyza yahudileri Sa’d’la anlaşmalı olup câhiliye döneminde de Sa’d’ın yardımcıları idiler. Daha sonra Sa’d’ın yarası kabuk bağladı. Allah Teâlâ da müşrikler üzerine korkunç bir rüzgâr, bir fırtına göndererek müminleri savaştan kurtardı. Allah kuvvetli ve gâlibtir. Bundan sonra Ebu Süfyan ve beraberindeki Kureyş müşrikleri savaştan vazgeçerek Tihâme’ye döndüler. Onlarla birlikte olan Uyeyne b. Bedir ve adamları Necd’e; Kureyza oğulları da kendi kalelerine çekildiler. Hz. Peygamber de Medine’ye döndü ve Sa’d için mescidin avlusuna tabaklanmış deriden bir çadır kurdurdu. Ancak az bir zaman sonra Cebrâil geldi. Onun dişleri tozlanmıştı. Cebrail Hz. Peygamber’e “Savaşmaktan vaz mı geçtin? Allah’a yemin ederim ki melekler henüz silahlarını ellerinden bırakmış değildirler. Şimdi derhal Benî Kureyza’ya doğru yola çık ve onlarla savaş!” dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber hemen silahını kuşandı ve tellallar çıkartarak halkı toplanmaya davet etti. Müslümanlar kısa bir süre içerisinde toplandılar ve Benî Kureyza’ya doğru yola çıktılar. Hz. Peygamber, mescidin yakınlarında bulunan Ganîm oğullarının yanından geçerken onlara “Buradan hiç kimse geçti mi?” diye sordu. Onlar da “Evet, biraz önce Dihyetü’l-Kelbî geçti” dediler. Hz. Cebrail insan kılığına girdiğinde sakalı, yüzü ve dişleriyle Dihyetü’l-Kelbî’ye çok benziyordu.

Bu ordu Kureyza oğullarının yurduna vardı ve onları kuşattı. Benî Kureyza teslim olmamakta direndi. Ancak yirmi beş günden sonra çok büyük sıkıntılara düştüler ve teslim olmaya karar verdiler. Bunun üzerine kendilerine “Hz. Peygamber’in hükmüne razı olarak kalelerinizden ininiz!” denildi. Yahudiler sahabelerden eski dostları Ebu Lübâbe b. Abdilmünzir’e danıştılar. O da “Sizin için ancak ölüm vardır” dedi. Sonunda “Biz Sa’d b. Muaz’ın hükmü üzerine iniyoruz! Onun hükmüne razıyız! dediler. Hz. Peygamber de bunu kabul etti. Böylece Hz. Sa’d palanlı bir merkebe bindirildi. Kabilesine mensup olanlar onun etrafını sarmışlar ve şöyle diyorlardı: “Ey Ebâ Amr! Kureyza oğulları seninle anlaşmalı idiler. Önceleri sana yardımlarda bulunmuşlardır. Şimdi ise felakete düşmüşlerdir; artık sen onların kim olduklarını düşünerek karar ver!” Hz. Sa’d bu şekilde yola çıktı. Çevresini sarmış olanlar devamlı surette onu sıkıştırıyorlar, o ise ne müsbet ve ne de menfî hiç bir cevap vermiyordu. Benî Kureyza’nın evlerine yaklaşılan kadar onların yüzlerine bile bakmadı. Kureyza oğullarının evleri görüldüğünde kavmine dönerek onlara “Benim için Allah yolunda hiç bir kınayıcının kınamasından korkmayacağım an geldi!” dedi.

Sa’d görüldüğünde Hz. Peygamber Ensar’a hitâben “Efendinizin yanına gidiniz ve onu merkepten indiriniz” buyurdular. Hz. Ömer’sen “Bizim efendimiz ancak Allah’tır” dedikten sonra da “Haydi onu indiriniz!” dedi. Böylece Sa’d b. Muaz merkepten indirildi. Hz. Peygamber ondan Benî Kureyza yahudileri hakkında hüküm vermesini istedi. Sa’d da “Ben onlar hakkında, savaşçıların öldürülmesine, çocuklarıyla kadınlarının esir kabul edilip mallarının da müslümanlar arasında dağıtılmasına hükmediyorum” dedi. Onun bu sözleri üzerine Hz. Peygamber “Sen onlar hakkında Allah ve O’nun Rasûlünün isteği doğrultusunda hüküm verdin!” buyurdular. Sa’d ise şu duayı yaptı. “Ey Allah’ım! Eğer senin peygamberin bundan sonra Kureyşlilerle yine savaşacaksa beni o zamana kadar yaşat! Yok eğer onlarla bir daha savaş olmayacaksa artık ruhumu al!” Bu duadan sonra Sa’d’ın yarası yeniden kanamaya başladı. Halbuki daha önceden iyileşmiş ve yüzük kadar birşey kalmıştı. Bu işlerden sonra Sa’d mescidin avlusunda kendisi için kurulmuş olan çadıra götürüldü. Daha sonra Hz. Peygamber yanında Ebubekir ve Ömer de olduğu halde onun yanına geldi. Muhammed’in nefsinin kudret elinde tutana yemin ederim ki ben bulunduğum odada Ömer’in ağlamasını, babam Ebubekir’inkinden ayırt edebiliyordum. Onlar Allah Teâlâ’nın da buyurduğu gibi kendi aralarında çok merhametli idiler. “Onun (Muhammed’in) yanında bulunanlarkafirlere karşı çetin, kendi aralarında ise çok merhametlidirler”. (Fetih/29). Hz. Peygamber’sen hiç kimse için ağlamazdı. Fakat o anda çok üzüldükleri zaman yaptıkları gibi sakalını tutuyordu (35).

- Hz. Âişe vâlidemiz şöyle anlatıyor: Sa’d b. Muaz’ın ölümü üzerine hem Hz. Peygamber ve hem de sahabiler ağladılar. Hz. Peygamber çok üzüldükleri zaman mübarek sakallarını tutarlardı. Ben mescidin bitişiğindeki odamda bulunuyordum. Onlar, Ömer’in ağlamasını babam Ebubekir’inkinden ayırabilecek kadar sesli ağlıyorlardı(36).

- Hz. Âişe şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber, Sa’d b. Muaz’ın cenazesinden dönerlerken gözyaşları mübarek sakallarını ıslatıyordu(37).

7. FASIL: ENSAR’IN SAHİP OLDUKLARI DİNİ YÜCELİKLERLE İFTİHAR ETMELERİ

Evs ve Hazrec birbirlerine karşı kendi insanları ile iftihar ettiler. Evsliler şöyle dediler: “Meleklerin yıkadığı Hanzale b. er-Râhib bizdendir. Kendisi için Allah’ın arşının titremiş olduğu kişi de bizdendir. O Sa’d b. Muaz’dır. Bal arıları tarafından korunan Âsım b. Sâbit b. Ebî’l-Aklah da bizden çıkmıştır. Yine içimizden Huzeyme b. Sâbit çıkmıştır ki onun şahitliği de iki kişinin şahitliği yerine geçmektedir”. (Allah hepsinden razı olsun!). Buna Hazrecliler şu karşılığı vermişlerdir: “Hz. Peygamber zamanında Kur’an’ı toplayan dört kişi de bizden çıkmıştır ki bunlar Zeyd b. Sâbit, Übeyy b. Ka’b, Muaz b. Cebel ve Ebu Zeyd’dir”. (Allah bunlardan da razı olsun!)(38).

8. FASIL: ENSAR’IN ALLAH ve RASÛLÜ UĞRUNDA DÜNYANIN GEÇİCİ LEZZETLERİNDEN ve MALLARINDAN VAZGEÇMELERİ

Ensar’ın Mekke’nin Fethi Sırasında Hz. Peygamber’e Yardımlarda Bulunması

- Abdullah b. Rebah şöyle anlatıyor: Müslümanlardan, Muaviye’ye birkaç heyet gidiyordu. Ebu Hüreyre ile ben de onların içerisinde bulunuyorduk. Aylardan Ramazan’dı. Yemekleri nöbetleşe hazırlıyorduk. Şöyle ki her akşam birimiz yemeği hazırlıyor ve diğerlerini davet ediyordu. Bu işi de en çok Ebu Hüreyre yapıyordu. Bir gün kendi kendime “Hep onlar bizi davet ediyorlar, bugün de ben yemek hazırlayayım da onları çağırayım” dedim. Yemeği hazırladım ve sonra Ebu Hüreyre’yi bularak “Ey Ebâ Hüreyre! Bu akşam, yemeği bende yiyeceğiz” dedim. Bunun üzerine “Bunu ben yapacaktım; fakat sen daha çabuk davrandın” dedi. Sonra diğer arkadaşları da davet ettim. Akşam üstü biraraya geldiğimiz de Ebu Hüreyre “Ey Ensar topluluğu! Size, sizinle ilgili olaylardan birini anlatmamı ister misin?” dedi ve Mekke’nin fethini şöylece anlattı: “Hz. Peygamber Mekke’ye ulaştığında askeri iki gruba ayırdı. Bunlardan birinin başına Zübeyr’i diğerininkineyse Halid b. Velid’i getirdi. Ebu Ubeyde’yi de zırhsız olanların başına tayin etmişti. İslâm askerleri bu düzen içerisinde vadiye girdiler. Hz. Peygamber de kendi grubunun başında bulunuyordu. Kureyş’sen derme-çatma

bir orduyla karşımıza çıkmıştı. Kureyşliler şöyle düşünüyorlardı: “Biz bunları müslümanlara karşı gönderiyoruz. Eğer onları yenecek olurlarsa biz zâten kendilerindeniz. Yok eğer yenilirse o zaman da burnumuz bile kanamadan onlara teslim oluruz”.

Hz. Peygamber bir ara etrafa göz gezdirirken beni görüp Ey Ebâ Hüreyre! diye seslendiler, ben de “Buyurun ey Allah’ın Rasûlü!” dedim. Bana Ensar’ı çağır! Fakat söyle onlardan başka kimse gelmesin!” buyurdular. Hemen koşup Ensar’ı çağırdım. Onlar da gelip Hz. Peygamber’in çevresine toplandılar. Bundan sonra Hz. Peygamber onlara “Görüyorsunuz ya, karşınızdakiler Kureyş’in sefilleri ve ayak takımıdır” buyurdu. Sonra da ellerini birbirinin üzerine koyup “Safa tepesinde benimle buluşuncaya dek onları bu şekilde biçiniz” dedi. Hz. Peygamber’in huzurundan ayrıldık; fakat hiç birimiz onun dilediği şekilde öldürmeyi istemiyorduk. Zaten Mekke’liler de bize karşı koymuyorlardı. Ebu Süfyan Hz. Peygamber’e giderek “Ey Allah’ın Rasûlü! Kureyş’in öldürülmeleri helal kılındı. Korkarım ki bu gidişle Kureyş diye birşey kalmayacaktır” dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber “Kim evine girip kapısını kapatır veya Ebu Süfyan’ın evine sınırsa o güvencidir, kendisine dokunulmayacaktır!” buyurdular. Böylece halk evlerine girip kapılarını da kilitlediler.

Hz. Peygamber doğruca Kâbe’ye gidip Hacerü’l-Esved’i istilâm etti, yani sıvazlayıp öptü. Sonra da Ka’be’yi tavaf etmeye başladı. Elinde bir yay vardı ve onun bir ucundan tutuyordu. Mekkeli müşriklerin orada bulunan putlarının yanından geçtikçe elindeki o yayla onların gözlerine vuruyor ve bir yandan da “Hak geldi bâtil yok oldu; zâten bâtil yok olmaya mahkûmdur” (İsrâ/81) âyet-i kerimesini okuyordu. Tavaftan sonra Kâbe’nin yakınında bulunan Safâ tepesine çıktılar ve Kâbe’yi görecektir şekilde oraya oturdular. Sonra ellerini kaldırarak Allah’a hamdedip dualarda bulunmaya başladılar. Ensar da tepenin etrafında duruyorlardı. Bu arada da kendi aralarında birbirlerine “Artık o (Hz. Peygamber) kendi memleketine, kavmine kavuştu. İsteğini elde etti. Zannetmiyoruz ki bundan sonra Medine’ye dönsün” diyorlardı.

O sırada Hz. Peygamber’e vahiy geldi. Biz vahyin geldiğini anlayabiliyorduk. Çünkü bizim hiç birimiz vahiy kesilinceye kadar Hz. Peygamber’e bakamazdık. Nihayet vahiy bitti ve Hz. Peygamber başını kaldırarak “Ey Ensar topluluğu! Siz “Artık o kendi memleketine, kavmine kavuştu. İsteğini elde etti. Zannetmiyoruz ki bundan sonra Medine’ye dönsün” dediniz değil mi?” buyurdular. Ensar da “Evet ey Allah’ın Rasûlü! Gerçekten de bunu söyledik” dediler. Bunun üzerine Hz. Peygamber şöyle buyurdular: “Böyle yapacak olursam benim ismim ne olacaktır? Hayır, siz yanılıyorsunuz! Şüphe yok ki ben Allah’ın kulu ve Rasûlüyüm. Allah’a ve sizlere hicret ettim. Yaşamım sizin yaşamınız olduğu gibi ölümüm de sizin ölümünüzdür”. Bu sözler üzerine ona bakıp ağladılar ve “Yemin ederiz ki bunları Allah’ın Rasûlünü kimseye kaptırmamak için, seni kışkandıığımızdan dolayı söyledik” dediler. Hz. Peygamber de onlara “Allah ve O’nun Rasûlü de sizi doğruluyor ve ömrünüzü kabul ediyorlar? dedi” (39).

Ensar’ın Huneyn Savaşındaki Kahramanlıkları ve Hz. Peygamber’in Onları Övmesi

Huneyn savaşında Hevâzin, Gatafan ve diğer Arap kabileleri çokluk çocuklarını ve hayvanlarını da beraberinde getirmişlerdi. Hz. Peygamber’in yanında, serbest bıraktığı Mekke halkının hâricinde onbin asker vardı. Fakat sonunda bunların hepsi kaçıp Hz. Peygamber’i neredeyse tek başına bıraktılar. O gün Hz. Peygamber çevresine bakınıp iki kez seslenmişlerdir. Birincisinde sağına bakarak “Ey Ensar topluluğu! demişler Ensar da “Evet ey Allah’ın Rasûlü! Biz sizinle beraberiz!” diye karşılık vermişlerdir. Bu kez de soluna dönen Hz. Peygamber yine “Ey Ensar topluluğu!” diye seslendiler. Ensar da ilkinde olduğu gibi yine “Buyurun ey Allah’ın Rasûlü! Bizler buradayız!” dediler. Bunun üzerine beyaz katırının üstünde bulunan Hz. Peygamber yere inerek “Ben Allah’ın kulu ve Rasûlüyüm!” buyurdular.

Daha sonra müşrikler kaçtılar ve geride de çok ganimet bıraktılar. Hz. Peygamber bunları Muhacirlerle diğer Mekke’liler arasında paylaştırdı. Bunlardan Ensar’a hiç birşey vermedi. Bunun üzerine Ensar kendi aralarında “Savaş çıktığı zaman biz çağırılıyor. Fakat iş ganimet taksimine geldiğinde bizden başkasına veriliyor” dediler. Bu sözler Hz. peygamber’in kulağına gittiğinde onları bir çadırdaki toplayarak “Ey Ensar! Kulağıma bazı sözler çalındı. Ne olduğunu söyler misiniz?” Onlardan hiç kimse buna cevap vermedi. Hz. Peygamber de “Ey Ensar topluluğu! Diğerleri dünyayı götürürlerken siz de evlerinize Allah’ın Rasûlünü ve ona bağlılığı götürmek istemez misiniz?” buyurdu. Ensar’da “Evet ey Allah’ın Rasûlü! Bunu kabul ediyoruz” diye cevap verdiler. Onların bu cevapları üzerine Hz. Peygamber de “Eğer insanlar bir vadide, Ensar da bir dağ yolunda gitmiş olsalar ben yine de Ensar’ı tâkip ederdim” buyurdular. Bu hadise bir toplulukta anlatılırken dinleyenlerden biri olayı anlatana “Ey Ebâ Hamza! Sen bunları gözlemlerle gördün değil mi?” diye sordu. O da “Tabii ki gördüm; Hz. Peygamber’i bırakıp da nereye gidecektim!” dedi (40).

Hz. Peygamber, Huneyn gününde alınan ganimetleri henüz müslüman olmuş ve İslâm’a yeni gönül vermiş Kureyşlilerle diğer Araplar arasında paylaştırdı. Bu ganimetlerden Ensar’a hiç birşey vermedi. Ensar bundan dolayı kırıldılar. Hatta içlerinden birisi “Allah’a yemin ederim ki Hz. Peygamber kendi kavmine kavuşunca bizleri unuttu” dedi. Sonunda Sa’d b. Übâde Hz. Peygamber’e giderek “Ey Allah’ın Rasûlü! Ensar sana kırılmıştır” dedi. Hz. Peygamber de sebebini sordu. Sa’d da “Bu savaşta elde edilen ganimetleri kendi kavmine ve diğer Araplara taksim ettin, onlara birşey vermedin” dedi.

Hz. Peygamber Sa’d’a “Ey Sa’d! Sen de onlarla birlikte misin?” diye sordu. Sa’d buna “Ben de kavminin bir ferdiyim” diye cevap verdi. Hz. Peygamber de “Git onları şu alanda topla ve sonra da gel bana haber ver!” dedi. Sa’d Hz. Peygamber’in huzurundan çıkarak Ensar’ı onun dediği alana topladı. Bu arada Muhacirlerden bazıları da bu toplantıya katılmak istediler ve onlara da izin verildi. Bazı kimselerse oraya kabul edilmediler. Ancak Ensar’dan gelmeyen kalmadı. Bundan sonra Sa’d Hz. Peygamber’e giderek “Ey Allah’ın rasûlü! Ensar emrettiğin gibi toplanmışlardır” dedi. Hz. Peygamber de Sa’d’la birlikte oraya gitti. Allah’a hamdü senâlarda bulunduktan sonra şunları söyledi:

“Ey Ensar topluluğu! Siz sapıklık içerisindeyken benim gelişimle Allah sizi hidâyete erdirmedim mi? Fakir olan sizleri servet sahibi yapıp, birbirlerinizin amansız düşmanları iken birleştirip kardeş yapmadı mı?” Ensar “Evet ey Allah’ın Rasûlü!” dediler. Sonra Hz. Peygamber “Ey Ensar topluluğu! Bana cevap vermeyecek misiniz? buyurdu. Ensar da “Ne diyelim ey Allah’ın Rasûlü! Hangi birinde sana cevap verelim! Biz Allah’a ve O’nun Rasûlüne çok minnettarız” dediler. Bunun üzerine Hz. Peygamber şunları söyledi: “Allah’a yeminederim ki siz bana kovulup da içimize geldiğinde seni bağrımıza bastık; fakir iken mallarımızı sizinle paylaştık, korku içerisinde bulunuyordun seni güvenliğe kavuşturduk ve hiç kimse sana yardım etmezken bizler yardım ettik” diyebilirdiniz. Ben de o zaman haklı olduğunuzu söyler, sizi tasdik ederdim”. Ensar yine “Biz Allah’a ve O’nun Rasûlüne çok minnettarız!” dediler. Hz. Peygamber de son olarak şunları söylediler: “Ey Ensar topluluğu! Gönüllerini almak amacıyla yeni müslüman olmuş bir kavme verdiğim geçici dünya malı için bana darıldınız. diğer taraftan size de Allah’ın vermiş olduğu İslâm şerefini verdim. Ey Ensar topluluğu? Halk evlerine koyun ve deve götürürlerken siz de evlerinize, yurdunuza Allah’ın Rasûlünü götürmek istemez misiniz? Muhammed’in nefsinin elinde tutana yemin ederim ki eğer halk bir yola, Ensar da başka bir yola gitse ben Ensar’ın gitmekte olduğu yolu tercih ederim. Ey Allah’ım! Sen Ensar’a merhamet et! Onların çocuklarına ve torunlarına da merhamet et!”. Bu sözler üzerine

orada bulunan Ensar sakalları ıslanincaya kadar ağladılar ve “Biz Allah’ı Rabb olarak tanıyor ve O’nun Rasûlünün taksimine de razı oluyoruz” dediler. Bundan sonra Hz. Peygamber kalktı ve gitti; oradakiler de dağıldılar (41).

- Hz. Peygamber, Hevâzin ganimetlerinden olan Huneyn fey’ini güzel bir şekilde taksim etti. Kureyşlilere ve yeni müslüman olan diğer Arap kabilelerine bol bol verdi. Bunu gören Ensar Hz. Peygamber’e gücendiler. Hz. Peygamber bunu işittiğinde onların topluca bulundukları yere gitti ve “Ensar’dan olmayanlar burayı terketsin! Onlarla konuşacaklarım vardır” dedi. Sonra da kelime-i şehâdet getirip Allah’a hamdetti ve şunları söyledi. “Ey Ensar topluluğu! Şu yeni müslümanlara vermiş olduğum ganimetler hakkındaki konuşmalarınız kulağıma kadar geldi. Bundan kastım onları İslâm’a tam olarak bağlamaktır. Zannediyorum ki onlar bugünden sonra Allah’ın birliğine şahitlik edip O’nun yolunda savaşlara katılacaklardır. Çünkü artık Allah Teâlâ onların kalblerine İslâm’ı sokmuştur. Ey Ensar topluluğu! Allah Teâlâ iman vermek suretiyle minnette bulunup size üstünlük ve şeref bahşetmemiş midir? O size Allah’ın ve Rasûlünün Ensarı gibi en güzel bir ismi vermedi mi. Şunu biliniz ki eğer halk bir vadiye siz de diğer bir vadiye gidecek olsanız ben diğerlerini bırakıp sizi takip edeceğim. Halk koyun, deve ve diğer ganimetleri, siz de Allah’ın Rasûlünü götürünüz; bunu istemez misiniz?” Ensar bu sözlerle “Bunu kabul ediyoruz” diye karşılık verdiler. Hz. Peygamber’se “Öyleyse söylediklerimin karşılığı olarak bana cevap veriniz!” buyurdular. Ensar da şöyle karşılık verdiler:

“Ey Allah’ın Rasûlü! Biz karanlıklar içerisinde bulunuyorduk; Allah Teâlâ senin vasıtanla bizi nura kavuşturdu. İçimize geldiğinde biz bir ateş çukurunun tam kıyısında bulunuyorduk, Allah Teâlâ senin vasıtanla bizi ateşten kurtardı. Biz sapıklıklar içerisinde bocalıyorduk; Allah senin vasıtanla bizi hidayete erdirdi. Biz rabb olarak Allah’ı, din olarak İslâm’ı, peygamber olarak da Muhammed’i kabul ettik. Ey Allah’ın Rasûlü! Ganimeti istediğin şekilde dağıt! Bütün konularda dilediğin gibi davran! Biz sana karışmayız; istediğini yapma yetkisine sahipsin!” Buna karşılık Hz. Peygamber de şunları söyledi: “Allah’a yemin ederim ki daha değişik bir cevap verebilirdiniz ve ben de “Doğru söylediniz!” derdim. Eğer siz “Sen kovulmuş olarak içimize geldin de biz sana kucak açmadık mı; herkes seni yalanlarken tasdik edenler biz olmadık mı? Hiç kimseden bir yardım görmezken sana biz yardım etmedik mi; kendi kavminin bile kabul etmediklerini biz kabul etmedik mi? demiş olsaydınız kesinlikle doğru söylemiş olurdunuz” buyurdu. Ensar “Allah’a ve O’nun Rasûlüne minnettar olanlar bizleriz! Allah Rasûlünün hem bizim hem de diğer bütün insanların üzerinde çok büyük hakkı vardır!” diyerek ağlamaya başladılar. Bunun üzerine Hz. Peygamber de onlarla birlikte ağladı (42).

- Hz. Peygamber Hevazinlilerden elde edilen ganimetleri paylaştırırken bazı kimselere yüz deve verdi. Bunu gören Ensar’dan bazıları “Allah, Rasûlünü affetsin! Kılıçlarımızdan hâlâ Kureyşlilerin kanları damlarken ganimetten bizlere birşey vermiyor da Kureyşlilere veriyor” dediler. Hz. Peygamber bunları işittiğinde onlara haber gönderdi ve deriden yapılmış bir çadırda toplanmalarını istedi. Ensar Hz. Peygamber’in söylediği yerde toplandılar. Hz. Peygamber de oraya geldi ve Ensar’ın dışındakileri oradan çıkardı. Sonra Hz. peygamber ayağa kalkarak “Bazı sözler işitiyorum; ne olduğunu bana da söyler misiniz?” buyurdular. Ensar’sa şunları söyledi: “Ey Allah’ın Rasûlü! Bu sözleri hepimiz söylemiş değiliz. Ancak içimizden bazı genç kimseler ‘Allah, Rasûlünü bağışlasın! Kılıçlarımızdan hâlâ Kureyşlilerin kanları damlamakta iken, elde edilen ganimetlerden bizlere birşey vermiyor da Kureyşlilere veriyor’ dediler”. Hz. Peygamber “Ben bunları küfürden yeni çıkmış bazı kimselerin gönüllerini kazanmak için vermiştim. Halk ganimet mallarını götürürken siz de yurdunuza, evlerinize Allah’ın peygamberini götürmek istemez misiniz? Allah’a yemin ederim ki sizin payınıza düşen onlarınkinden çok daha hayırlıdır” buyurdular. Ensar da “Ey Allah’ın Rasûlü! Biz bunu kabul ediyoruz!” dediler. Son olarak Hz. Peygamber şunları söylediler: “Bir zaman gelecektir ki diğer bazı insanların sizden üstün tutulduklarını göreceksiniz. Ancak Allah ve Rasûlüne kavuşuncaya kadar bütün bunlara sabrediniz. Bense sizleri Kevser havuzu başında bekliyor olacağım” (43).

- Hz. Peygamber Ensar’a şunları söyledi: “Siz insanların içlerinden giymekte oldukları elbiseler gibisiniz. Halk ise dıştan giyilen elbiseler mesâbesindedir. (Siz bana daha yakınsınız). Halk elde edilen koyun ve develeri götürürken siz de Allah’ın Rasûlünü yurdunuza götüreceksiniz, buna razı olmaz mısınız?”. Ensar “Evet, buna razıyız!” diye karşılık verdiler. Bunun üzerine Hz. Peygamber de “Ensar benim sandığım ve heybemdir; güvendiğim kimselerdir. Halk bir yola, Ensar da başka bir yola gidecek olsalar ben Ensar’ın yolunu tercih ederim. Eğer hicret edenlerden biri olmamış olsaydım Ensar’dan bir kişi olmak isterdim” buyurdular (44).

9. FASIL: Hz. PEYGAMBER’İN ENSAR’I GÜZEL VASIFLARLA ANMASI

- Hz. Peygamber’e Bahreyn’den bazı mallar getirilmişti. Bunu işiten Ensar ve Muhacirler Hz. Peygamber’in yanına toplandılar. Hz. Peygamber orada Ensar için şunları söyledi: “Gördüğüm kadarıyla sizler korkulu ve tehlikeli zamanlarda çoğalıyor, mal ve ganimet paylaştırıldığı sıralarda azalıyorsunuz” (45).

- Hz. Peygamber, Ebu Talhâ’yı çağırarak ona “Benden kavmine selam söyle! Kendilerini bildim bileli onlar vakarlı ve sabırlı insanlardır” buyurdular (46).

- Ebu Talhâ son hastalıkları sırasında Hz. Peygamber’i ziyaret etti. Hz. Peygamber kendisine “kavmine benden selam söyle! Onlar iffetli ve sabırlı insanlardır” buyurdular (47).

Hz. Peygamber’in, Ölmekte Olan Sa’d b. Muaz Hakkında Söylediği Sözler

- Hz. Peygamber ölüm halinde bulunan Sa’d b. Muaz’ın yanına gelerek şöyle buyurdular: “Allah sana bir kavmin efendisi olarak mükâfaatını versin. Sen Allah’a vermiş olduğun sözünde durdun. Allah da sana vermiş olduğu sözü mutlaka yerine getirecektir” (48).

- Hz. Peygamber şöyle buyurdular: “Anne ve babası arasında bulunan bir kadın ne kadar güvendeyse Ensar’ın iki hânesi arasında konaklayan kadın da öylece güvendedir” (49).

10. FASIL: ENSAR’IN İKRAM ve HİZMETLERDE BULUNMASI

Üseyd b. Hudayr ile Hz. Peygamber Arasında Geçenler ve Hz. Peygamber’in Ensar’a İkramda Bulunması

- Hz. Peygamber bir gün sahabiler arasında gıda maddesi dağıtmıştı. Bunu duyan üseyd b. Hudayr Hz. Peygamber’e giderek “Ey Allah’ın Rasûlü ‘Filan yerde Ensar’dan Benî Zafer kabilesine mensup bir hâne vardır. Orada bulunanların çoğu kadın olup kendileri de ihtiyaç sahipleridir. Onlara da birşeyler verseydin” dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber, Üseyd’e “Ey Üseyd! Sen, elimizdeki

mallar bittikten sonra geldin. Bundan sonra bize bir mal geldiğini iştirsen gel bana o hâne halkını hatırlat!” buyurdular. Bu olaydan sonra Hz. Peygambere Hayber’den arpa ve hurma geldi. Hz. Peygamber bu gelen malları da halka bol bol dağıttı. Üseyd b. Hudayr’ın haber vermiş olduğu hâne halkına diğerlerinden daha çok verdi. Üseyd b. Hudayr, Hz. Peygamber’e teşekkür ederek şunları söyledi: “Ey Allah’ın Peygamberi! Allah sana mükâfatların en güzelini ve en hayırlısını versin!” Hz. Peygamber’se şöyle dedi: “Ey Ensar topluluğu! Allah aynı şekilde size de mükâfaatların en güzelini ve en hayırlısını versin! Biliyorum ki siz namuslu ve sabırlı insanlarsınız. Benden sonra bazı insanların size tercih edildiğini göreceksiniz. Benimle havuzumun başında buluşuncaya kadar bütün bunlara sabrediniz” (50).

- Üseyd b. Hudayr şöyle anlatıyor: Kendi kavmimden, biri Zaferoğullarına, diğeri ise Muâviye oğullarına mensup iki aile bana gelerek “Bizim için Hz. Peygamber’le konuş da gelen mallardan bize de bir pay versin” dediler. Bunun üzerine Hz. Peygamber’e gidip onların isteklerini söyledim. Hz. Peygamber de “Ey Üseyd! Allah Teâlâ bize tekrar mal gönderdiğinde gel bana hatırlat da onlar için de birşeyler ayırıp vereyim” buyurdular. O zaman ben “Ey Allah’ın Rasûlü! Allah sana güzel bir mükâfaat versin!” dedim. Hz. Peygamber de “Allah sizede güzel mükâfaat versin! Çünkü bildiğim kadarıyla siz namuslu ve sabırlı kimselersiniz. Benden sonra hoşunuza gitmeyecek şekilde başkalarının size tercih edildiğini göreceksiniz” buyurdu.

Daha sonra Hz. Ömer’in halifeliği döneminde halka bazı mallar dağıtıldı. Hz. Ömer bana da bir elbise göndermişti. Ben bunu az buldum. Bir gün namaz kılmakta olduğum bir sırada yanımdan geçmekte olan Kureyşli bir gence gözüm takıldı. Üzerinde bana gönderilen elbisenin bir benzeri vardı ve yerlerde sürüyerek gidiyordu. O anda aklıma Hz. Peygamber’in “Benden sonra hoşunuza gitmeyecek şekilde başkalarının size tercih edildiğini göreceksiniz” sözleri geldi ve “Allah ve O’nun Rasûlü doğru söylediler!” deyiverdim. Bunu duyan bir adam gidip Hz. Ömer’e haber verdi. Ben daha namazımı bitirmemiştım ki Hz. Ömer geldi ve “Ey Üseyd! Namazını tamamla da sana soracaklarım var” dedi. Ben namazımı bitirdiğimde Hz. Ömer o sözleri niçin söylemiş olduğumu sordu. Hadiseyi olduğu gibi anlattım. Bunun üzerine Hz. Ömer “O gencin sırtındaki elbise Bedir, Uhud savaşlarıyla Akabe biatlarında bulunmuş olan birisine verilmişti. Bu genç gidip o elbiseyi ondan satın almıştır. Ey Üseyd! Nasıl oluyor da Hz. Peygamber’in bu sözlerinin benim halifeliğimde gerçekleşeceğini zannedebiliyorsun?” dedi. Ben de “Vallahi ey Mü’minlerin Emîri! Bunun senin zamanında gerçekleşeceğini zannetmiyorum!” dedim (51).

Muhammed b. Mesleme ile Hz. Ömer Arasında Geçen Bir Hadise

- Muhammed b. Mesleme şöyle anlatıyor: Mescide giderken Kureyş’ten birinin üzerinde yeni bir elbise gördüm ve ona “Bu elbiseyi sana kim verdi?” dedim. O “Mü’minlerin emîri verdi” dedi. Biraz sonra yine Kureyş’ten bir başkasının sırtında da aynı elbiseden gördüm. Ona da nereden aldığını sordum. O da birincisi gibi “Mü’minlerin Emîri verdi” dedi. Bunun üzerine mescide girerek “Allâhu Ekber! Allah ve Rasûlü doğru söylemişlerdir! Allahu ekber! Allah ve Rasûlü doğru söylemişlerdir!” diye bağırdım. Sesimi işiten Hz. Ömer birisini yollayarak beni huzuruna çağırttı. “İki rekat namazı kılmadıkça gelmem” dedim. Hz. Ömer’in gönderdiği kişi “Muhakkak gelmelisiniz; artık namazı da sonra kılarırsın” diye zorladıysa da ben “Kendime söz veriyorum ki iki rekat namaz kılmadan gelmeyeceğim” dedim ve namaza durdum. Bunun üzerine Hz. Ömer, bizzat gelerek yanıma oturdu. Namazımı bitirdikten sonra bana “Söyle bakalım niçin Hz. Peygamber’in mescidinde yüksek sesle tekbir getirerek “Allah ve Rasûlü doğru söylemişlerdir!” dedin?” diye sordu. Ben de “Ey Mü’minlerin Emîri! Mescide doğru geliyordum. Kureyş’ten falan kişiyi gördüm; sırtında yeni bir elbise vardı. Onu kendisine kimin verdiğini sorduğumda Mü’minlerin Emîri’nin verdiğini söyledi. Daha sonra yine Kureyş’ten falan oğlu falanla karşılaştım. Onun da sırtında aynı elbiseden vardı. “Bunu sana kim verdi?” diye sordum. O da Mü’minlerin Emîri” dedi. Biraz daha ilerleyince bu kez de Ensar’dan biriyle karşılaştım. Onun da sırtında yeni bir elbise vardı fakat bu diğer ikisine benzemiyordu. Elbiseyi nereden aldığını sorduğum da o da Mü’minlerin Emîri’nin verdiğini söyledi. Hz. Peygamber bizlere “Benden sonra bir kısım insanların size tercih edildiğini göreceksiniz” buyurmuştu. Ama ben bunun, senin devrinde olmasını istemiyorum” dedim. Bunun üzerine Hz. Ömer ağladı ve Allah’tan bağışlanma diliyorum. Bir daha böyle birşey olmayacaktır!” dedi. Gerçekten de o günden sonra Hz. Ömer’in Kureyş’ten birilerini Ensar’dan birilerine tercih ettiği görülmemiştir (52).

Hız. Peygamber’in Sa’d b. Übâde’ye İkranda Bulunması

- Sa’d Übâde yanında oğlu olduğu halde Hz. Peygamber’in yanına girdi. Selam verip bir tarafa oturmak istediysede Hz. Peygamber “Şuraya! Şuraya!” diye işaret ederek onu sağ tarafına oturttu. Sonra Hz. Peygamber iki kere “Ensar’a merhaba!” buyurdular. Sa’d oğlunu oturtmamıştı. Hz. Peygamber ayakta durmakta olan çocuğa “Yaklaş!” dediler. Çocuk yaklaştı ve Hz. Peygamber’in ellerini ve ayaklarını öptü. Hz. Peygamber “Ben de Ensar’danım! Onların yavrularındanım!” buyurdular. Bunun üzerine Sa’d “Bize şeref verdiğin gibi Allah da seni şereflendirsin!” deyince Hz. Peygamber “Ben size şeref vermezden önce sizi Allah Teâlâ şerefleştirmiştir. Benden sonra birtakım hoş gitmeyen kayırmalarla karşı karşıya geleceksiniz. Havuzumun yanında bana kavuşuncaya dek sabrediniz” buyurdular (53).

Cerir’in Ensar’dan Olduğu için Enes’e Hizmet Etmesi

- Enes şöyle anlatıyor: Cerir’le birlikte yolculuk yapıyorduk. Kendisi bana hizmet ediyor ve şöyle diyordu: “Ben Ensar’ın Hz. Peygamber’e hizmet edişine şahit oldum. Bunu bildiğim için de Ensar’dan kimi görsem ona hizmette bulunurum” (54).

Abdullah İbn Abbas’ın, Kendisine Misafir Olan Ebû Eyyüb el-Ensârî’ye Hizmet Etmesi

- Hz. Ebu Eyyüb el-Ensârî, Muaviye’ye giderek borçlu olduğunu söyleyip ondan bu konuda kendisine yardımcı olmasını istedi. Fakat Muaviye’den, gereken ilgiyi göremedi. Bunun üzerine “Hz. Peygamber’in “Benden sonra sizden başkalarının tercih edildiğini göreceksiniz” dediğini bizzat işitmişim” dedi. Muaviye “Peki o size daha başka neler söyledi?” diye sorunca da Ebu Eyyüb “Sabretmemizi tavsiye etti” dedi. Muaviye de “O halde sabrediniz!” dedi. Bu sözler üzerine Ebu Eyyüb, Muaviye’ye hitâben “Allah’a yemin ederim ki bundan böyle senden hiç bir şey istemeyeceğim” dedi. Sonra da Şam’dan Basra’ya geçerek İbn Abbas’a misafir oldu. İbn Abbas onun için evini boşalttı ve “Senin Hz. Peygamber’e hizmet ettiğin gibi bugün de ben sana hizmet edeceğim” dedi. Aile

efrâdını evden çıkardıktan sonra Ebu Eyyüb'e "Evde ne var ne yoksa hepsi senindir" deyip ayrıca da kırkbin dirhemle yirmi köle vererek onu en güzel bir şekilde ağırladı (55).

- Ebu Eyyüb el-Ensârî, Hz. Ali'nin Basra'ya vali tayin ettiği İbn Abbas'ın yanına vardı. İbn Abbas onu çok güzel karşıladı ve "Ey Ebâ Eyyüb! Sen evini Hz. Peygamber'e terketmiştin. Aynı şekilde ben de evimi sana vermek istiyorum" dedi. Sonra ailesini evden çıkararak orasını tamamen Ebu Eyyüb el-Ensârî'ye bıraktı. İbn Abbas daha sonra da Medine'ye gitmek üzere ayrılacağı sırada ona ihtiyacının ne olduğunu sordu. Ebu Eyyüb de "Dört bin dirhem borcum ve işlerimde çalıştırmak üzere sekiz köleye ihtiyacım vardır" dedi. İbn Abbas ise onun bu isteklerini beşe katlayarak kendisine yirmibin dirhem ve kırk tane de köle verdi (56).

İbn Abbas'ın Ensar'ın İhtiyaçları İçin Halife Katında Çaba Sarfetmesi

- Hassân b. Sâbit şöyle anlatıyor: Ensar olarak bizlerin Hz. Ömer'den veya Osman'dan (Buradaki tereddüt ravilerden Abdurrahman b. Ebî Zinad'dan kaynaklanmaktadır) bir isteğimiz vardı. Yanımıza Abdullah b. Abbas ile birkaç sahâbi olarak valinin yanına gittik. İbn Abbas ile götürdüğümüz sahâbiler sözü Ensar'a getirerek onların faziletlerinden ve üstünlüklerinden bahsettiler. Vali ise çeşitli bahaneler uydurarak birşey vermek istemedi. Durum çok kritikti. Biz validen ihtiyaçlarımızı istiyor, bizimle gelen sahâbiler ricada bulunuyorlar; fakat vali birşey vermemekte diretiyordu. Sonunda ümitleri kesilen sahâbiler özür beyan ederek ayrıldılar. İbn Abbas ise orada kaldı ve "Allah'a yemin ederim ki ben bir yere ayrılmayacağım. Çünkü Ensar'a ait hiç bir ev yoktur ki İslâm'a ve müslümanlara yardım edip Hz. Peygamber'i bağrına basmış olmasın!" dedi. Sonra da Ensar'ın faziletlerini teker teker saydı ve beni göstererek şöyle devam etti: "Bu, Allah Rasûlünün şâiri ve onu müdâfaa eden kişidir". Böylece İbn Abbas güzel ve derin manalar içeren bir konuşma yaptı. Valinin kaçabileceği bütün kapıları kapattı. Sonunda vali isteğimizi yerine getirmekten başka çare bulamadı. Bu şekilde Allah Teâlâ'nın izniyle İbn Abbas'ın sözleri sayesinde ihtiyaçlarımızı gidermiş olarak onun huzurundan çıktık. Ben İbn Abbas'ın elinden tutarak onu övdüm ve kendisine dua ettim. Yolda, bizimle beraber gelip de onun gibi direnmeyen diğer sahâbilerle karşılaştık. Ben onların duyabileceği şekilde şunları söyledim: "Bize göre İbn Abbas sizin en üstünüdür. Allah'a yemin ederim ki O Hz. Peygamber'in verâsetine sahiptir ve buna hepinizden daha layıktır!". Onlar da "Evet, haklısın!" diyerek beni tasdik ettiler. Sonra Abdullah b. Abbas'ı işaret ederek şu şiiri okudum! "*Aralarını ayırmaksızın konuşmaya başladığında karşısındaki için kaçacak yer bırakmıyor. İhtiyaçları giderme hususunda onun bu sözleri yetiyor; hiç kimseye söyleyecek birşey bırakmıyor. O, buikna kabiliyetinin zirvesine hiç zahmet çekmeksizin çıkmıştır*" (57).

- Hassân b. Sâbit, İbn Abbas hakkında şunları söylemiştir: "Yemin ederim ki Hz. Peygamber'in verâsetine hepinizden çok o layıktır. Onu valinin karşısında direnmeye zorlayan da sahip olduğu bu damardır". Bunun üzerine kavmi Hassan b. Sâbit'e "Ey Hassân! Daha güzel konu!" dediler. İbn Abbas da "Evet, kavmin doğru söylüyor" dedi. Hassân ise Abdullah b. Abbas'ı methetmeye başladı ve şunları söyledi: "İbn Abbas'ı gördüğünüzde onun diğer insanlara olan üstünlüğü hemen anlaşılıyor. Ey İbn Abbas! Sen vefa ve cömertlik timsâli ve belîğ olarak yaratıldın. Yine sen gevşek ve tembel değil kuvvetli olarak yaratıldın". Hassân'ın bu şiiri valinin kulağına gittiğinde "Allah'a yemin ederim ki o, tembel kelimesiyle benden başkasını kastetmemektedir. Artık aramızda Allah hükmedecektir" dedi (58).

11. FASIL: ENSAR İÇİN DUA EDİLMESİ

Hiz. Peygamber'in Ensar'a Dua Etmesi ve Ebubekir'in de Hutbelerinde Onlardan Bahsetmesi

- Tarlalarını, bahçelerini sulamak için develerle su çekmek Ensar'a çok ağır geliyordu. Nihayet Hz. Peygamber'e başvurarak kendilerine bir ark kazılmasını istediler. Hz. Peygamber onlara "Ensar'a merhaba! Ensar'a merhaba! Ensar'a merhaba! Sizin bugün benden istediklerinizi mutlaka size vereceğim. Bugün Allah'tan sizin için ne istersem o bana verilecektir" buyurdular. Ensar da birbirlerine "O halde bu fırsatı değerlendirmeliyiz" diyerek Hz. Peygamber'den bağışlanma istemeye karar verdiler ve sonra da "Ey Allah'ın Rasûlü! Allah'a bizi bağışlaması için yalvar!" dediler. Hz. Peygamber de "Ey Allah'ım! Ensar'ı bağışla! Hanımlarını, oğullarını ve torunlarını da bağışla!" diye dua etti (59).

- Hz. Peygamber Ensar için şu şekilde dua etti: "Yâ Rabb! Ensar'ı affeyle! Onların zürriyetini; zürriyetlerinin zürriyetini ve komşularını da affeyle!" (60).

- Hz. Peygamber Ensar hakkında şöyle dua etmiştir: "Ey Rabbim! Sen Ensar'ı bağışla! Onların çocuklarını, çocuklarının çocuklarını ve azatlılarını da bağışla!" (61).

- Hz. Osman şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber'in şöyle buyurduğunu duydum: "İman Yemen'dedir; iman Kahtan'dadır. Katılıksa Adnan oğullarındadır. Himyerliler Arapların başı ve dişleri, Mezhic kabilesi de kellesi ve ismetidir. Ezdliler ise Arapların sırtıdır. Hemdan kabilesine gelince onlar da Arapların belkemiği ve zirvesidir. Ey Rabb'im! Kendileriyle dinini yerleştirip tahkim ettiğin Ensar'ı bağışla! Onlar beni bağırklarına bastılar, koruyup yardım ettiler. Onlar bu dünyada arkadaşlarım, âhirette ise etbamdırlar. Ensar, ümmetim içerisinde cennete ilk girecek olanlardır" (62).

- Hz. Ebubekir Sıddık bir hutbesinde şunları söylemiştir: Biz ve Ensar birbirimize karşıtpkı şâirin şu sözlerindeki gibiyiz! "Allah Teâlâ düşkün zamanlarımızda bize yapmış oldukları yardımlardan dolayı Ca'fer kabilesine mükâfaatlarını versin. Onlar bizden asla bıkmadılar. Eğer onlara vermiş olduğumuz zahmeti çekmiş olsaydı annemiz bile bizden bıkardı; fakat onlar bıkmadılar" (63).

12. FASIL: HİLÂFET MESELESİNDE ENSAR'IN TERCİHİ

Hiz. Ebubekir'in, Hiz. Peygamber'in Kureyş Hakkındaki Sözlerini Aktarması

- Hz. Peygamber vefat ettiğinde Ebubekir Sıddık Medine'nin kenar mahallelerinden birinde bulunuyordu. Haber alınca geldi, Hz. Peygamber'in yüzündeki örtüyü kaldırdı ve "Anam babam sana fedâ olsun! Diriyken olduğun gibi ölümünde de ne güzelsin!" dedi. Sonra da şöyle devam etti: "Kâbe'nin Rabb'ine yemin ederim ki, Muhammed vefat etmiştir!". Daha sonra Ömer'le birlikte Benî Saîde sakîfesinde toplanmış olan Ensar'ın yanına koştular. Hz. Ebubekir orada bir konuşma yaptı ve Ensar hakkında indirilenlerin ve Hz. Peygamber'in söylemiş oldukları şeylerin hepsini, hiç bir şey atlamaksızın söyledi. Sonra Sa'd b. Übâde'ye dönerek "Ey Sa'd! Sen de bilirsin ki Hz. Peygamber "Halk bir vadiye, Ensar da başka bir vadiye gitse ben Ensar'ınkini tercih ederim" buyurmuştur. Ey Sa'd! Yine biliyorsun ki Allah'ın Rasûlü senin de bulunduğun bir mecliste "Bu işin sahipleri Kureyşlilerdir. Halkın iyileri onların iyilerine,

kötüleri ve yoldan çıkmışları da onların kötülerine ve yoldan çıkmışlarına tâbîdirler” buyurmuştur” dedi. Sa’d da ona “Evet, doğru söyledin! Sizler emir, bizlerse vezirleriz” diye cevap verdi (64).

Ensar ve Muhacirlerin Benî Saîde Sakîfesinde Toplanması

- Hz. Peygamber vefat ettiklerinde Ensar ile Muhacirler Benî Saîde sakîfesinde biraraya geldiler. Ensar’ın sözcüsü kalkarak şunları söyledi: “Ey Muhacirler topluluğu! Hz. Peygamber sizden birini idareci olarak bir yere gönderdiğinde yanınıza bizden birini de katıyordu. Bu durumda bu iş için biri sizden diğeri de bizden olmak üzere iki kişi seçilsin”. Ensar adına konuşan diğer konuşmacılar da hep bunu savundular. Bunun üzerine yine Ensar’dan Zeyd b. Sâbit kalkarak “Allah’ın Rasûlü muhacirlerden idi. Öyleyse imam da muhacirlerden olmalıdır. Bizler Hz. Peygamber’in yardımcıları olduğumuz gibi onun yerine geçecek olanların da yardımcıları olmalıyız!” dedi. Ondan sonra da Hz. Ebubekir Sıddîk ayağa kalkarak “Ey Ensar topluluğu! Allah size hayırlı mükâfaatlar versin ve sözcünüzü de hak üzerinde sâbit kılsın!” dedi ve sözlerine şöyle devam etti: “Allah’a yemin ederim ki eğer siz daha başka şeyler istemiş olsaydınız sizinle asla anlaşılamazdık”. Bunun üzerine Zeyd b. Sâbit kalkarak Hz. Ebubekir’in elinden tuttu ve “İşte sizin sâhibiniz (emîriniz) budur, kalkınız ona biat ediniz!” dedi (65).

- Hz. Peygamber vefat ettiklerinde Ensar, Sa’d b. übâdenin yanında toplandılar. Bunu haber alan Hz. Ebubekir, Ömer ve Ebu Ubeyde b. Cerrah da oraya gittiler. Ensar’dan, Bedir’de de bulunmuş olan Hubab b. Münzir ayağa kalkarak şöyle konuştu: “Bizden bir emir, sizden de bir emir olsun. Ey Muhacirler! Allah’a yemin ederim ki bu konuda size cimrilik gösterecek değiliz. Fakat biz, ataları ve kardeşleriyle savaşmış onları öldürdüğümüz bazı kişilerin başımıza geçerek bizden intikam almalarından korkuyoruz”. Bunun üzerine Hz. Ömer de kalkarak “Böyle bir şey olduğu zaman, eğer gücün yetiyorsa öl!” (Çünkü bu durumda yaşamakta hayır yoktur) dedi. Ondan sonra da Hz. Ebubekir ayağa kalkarak şunları söyledi: “Biz Kureyşliler emir, siz Ensarlar da vezirsiniz. Bu iş sizinle bizim aramızda tıpkı ikiye bölünen hurma yaprağı gibi paylaşılacaktır”. Hz. Ebubekir’in bu sözlerinden sonra ilk olarak biat eden Beşir b. Sa’d b. Numan olmuştur (66).

Halkın kendisini halife seçmesinden sonra Hz. Ebubekir ganimetleri onlara dağıttı. Bu arada Benî Adiyy b. Neccar’dan bir kadının hissesini de Zeyd b. Sâbit’le gönderdi. Kadın “Bu nedir?” diye sordu. Zeyd de “Ebubekir’in paylaştığı ganimetten hissenize düşendir” dedi. Bunun üzerine kadın “Dinim hususunda bana rüşvet mi veriyorsunuz?” dedi. Oradakiler “Hayır!” deyince kadın bu sefer “Yoksa dinimi terketmemden korktuğunuz için mi bunu bana veriyorsunuz?” dedi. Onlar yine “Hayır!” dediler. Kadın da “O halde yemin ederim ki ben bunu asla kabul etmem” dedi. Zeyd b. Sâbit Hz. Ebubekir’e dönerek bunu haber verdi. Hz. Ebubekir de “Biz de ona verdiklerimizi asla geri almayacağız” dedi ve bunda da ısrar etti(67).

VI. BÖLÜM : CİHAD

Hz. Peygamber ve ashâbının Allah yolunda cihat etmeleri. Her halukar da, yaz veya kış cihada hazırlanıp, çağrıldıklarında hemen koşmaları.

1. FASIL: Hz. PEYGAMBER’İN ASHÂBINI CİHADA ve BU UĞURDA MALLARINI İNFAKA TEŞVİK ETMESİ

Hz. Peygamber’in Bedir Gününde Ashabına Danışması ve Onların da Cevap Vermesi

- Ebu Eyyüb el-Ensârî şöyle anlatıyor: Bedir savaşı öncesinde Medine’de bulunuyorduk. Hz. Peygamber bize “Ebu Süfyan’ın kervanının Şam’dan gelip Mekke’ye doğru gitmekte olduğunu haber aldım. Onların yoluna çıkmak ister misiniz? Kimbilir belki Allah onu bize ganimet olarak verir” buyurdular. Biz de “Evet, çıkarız!” diye cevap verdik. Sonra da hep birlikte yola çıktık. Bir-iki gün gittikten sonra Hz. Peygamber “Kureyş’in kervanı hakkında ne düşünüyorsunuz? onlar bizim geldiğimizi öğrenmişler. Ne dersiniz onlarla savaşılmı mı?” diye sordular. Biz de “Hayır Allah’a yemin ederiz ki onlarla savaşmaya gücümüz yetmez. Biz yalnızca kervanı ele geçirmek için çıkmıştık” dedik. Bunun üzerine Hz. Peygamber “Kureyş’le savaş hususunda fikriniz nedir?” diye tekrar sordu. Biz yine “Onlarla savaşamayız. Biz kervan için çıkmıştık!” dedik.

Bu esnada Mikdad b. Amr ayağa kalkarak şunları söyledi: “Ey Allah’ın Rasûlü! Biz sana Musa’nın kavminin Musa’ya “Sen ve Rabb’in gidiniz, savaşınız! Biz burada oturuyoruz dedikleri gibi demeyiz”. Mikdad’ın bu sözleri üzerine biz hepimiz “Keşke biz de böyle söyleseydik de elimize hiç birşey geçmeseydi! dedik. Bu olaydan sonra Allah Teâlâ Peygamberine şu âyet-i kerimeyi indirdi: “Rabb’in seni evinden hak ile çıkardığında mü’minlerden bir kısmı bundan hoşlanmıyorlardı”. (Enfal/5) (1)

Hz. Peygamber Bedir’e çıkıp çıkmamak hususunda ashâbıyla istişâre ettiler. Ebubekir “Çıkılsın!” dedi; fakat Hz. Peygamber bunu yeterli bulmayarak bir daha sordular. Bu kez de Hz. Ömer çıkılması yönünde görüş beyan etti. Hz. Peygamber bununla da yetinmeyerek Ensar’a dönüp sordu. O zaman Ensar’dan kimileri “Ey Ensar! Allah’ın Rasûlü sizin görüşünüzü almak istiyor” dedi. Bunun üzerine içlerinden bazıları “Ey Allah’ın Rasûlü! Eğerle de Bedir’e gidilecekse biz sana İsrailoğullarının Musa’ya dedikleri gibi “Sen ve Rabb’in gidiniz, savaşınız! Biz burada oturacağız” demeyeceğiz. Seni hak peygamber olarak gönderen Allah’a yemin ederiz ki eğer sen develerini Berkü’l-Ğ’umad’a kadar sürecek olsan biz yine de sana tâbi oluruz” dediler (2).

- Hz. Peygamber Ebu Süfyan’ın kervanıyla geçip gittiğini haber alınca sahabileriyle istişârede bulundu. Ebubekir Sıddîk bu konuda konuştuysa da Hz. Peygamber ona bakmadı bile. Ondan sonra da Ömer birşeyler söyledi, Hz. Peygamber ona da bakmadı. Bunun üzerine Sa’d b. Übâde “Ey Ensar! Hz. Peygamber bizim görüşümüzü öğrenmek istiyor. Nefsini kudret elinde tutan Allah’a yemin ederim ki denize dalmamızı istesen dalar, develerimizi Berkü’l-Ğ’umada kadar sürmemizi istesen bunu da yaparız” dedi. Hz. Peygamber de Bedir savaşına katılma kararı verdi (3).

- Hz. Peygamber Bedir’e doğru giderken Revhâ denilen yere gelindiğinde ashabına “Bu konuda ne düşünüyorsunuz?” diye sordu. Ebubekir Sıddîk “Ey Allah’ın Rasûlü! Duyduğumuza göre onlar şöyle söyledirler” dedi. Hz. Peygamber yine “Bu konuda ne

düşünüyorsunuz?” diye sordular. Bu kez Hz. Ömer kalktı ve Ebubekir’in sözlerine benzer şeyler söyledi. Ama Hz. Peygamber bununla da yetinmeyerek sorusunu tekrarladı. Bunun üzerine Sa’d b. Muaz şunları söyledi! “Ey Allah’ın Rasûlü! Yanılmıyorsam bizi kastediyorsun? Seni şereflendiren ve sana Kur’anı indiren Allah’a yemin ederim ki ben bu yoldan hiç geçmedim ve onu bilmiyorum da. Eğer Yemen topraklarındaki Berkû’l-Ğımad’a kadar gidecek olsan yine de seninle beraber gideriz. Biz sana kavminin Musa’ya “Sen ve Rabb’in gidiniz, savaşınız! Biz burada oturacağız” dediği gibi demiyoruz. Aksine biz Sen ve Rabb’in, gidiniz, savaşınız! Biz de size tâbîyiz” diyoruz. Zannediyorum ki sen Medine’den bir gaye için çıkmıştın. Ancak Allah Teâlâ sana başka bir görev vermiştir. Sen

Allah Teâlâ’nın sana yüklediği görevi yerine getir. Dilediğini yap, istediğinle bağları kopar, istediğine düşman ol veya barış yap; bizim mallarımızdan da istediğini al!” Sa’d b. Muaz’ın bu sözleri üzerine onun söylediklerini tasdik eder mâhiyetinde âyetler indi. (Enfâl/5 ve sonrası) (4).

- Hz. Sa’d “Bizim mallarımızdan da istediğini al! sözlerinden sonra şunları söylemiştir: “Bize göre senin aldıkların bize bıraktıklarından çok daha sevimlidir. Ne ile emrolunmuşsan onları bize tebliğ et; biz senin emrine tâbîyiz. Allah’a yemin ederim ki eğer sen San’adaki Berkû’l-Ğımad köşküne kadar gidecek olsan yine de seninle beraber geliriz” (5).

- Sa’d b. Muaz “Ey Allah’ın Rasûlü! Bu sözlerinle bizi mi kastediyorsun?” deyince Hz. Peygamber “Evet, sizi kastediyorum” dedi. Sa’d b. Muaz da “Biz sana iman edip getirdiklerini tasdik ettik. Şahitlik ederiz ki bu din hakkın tâ kendisidir Bu hususta sana söz verdik, itaat edeceğimize dair de yeminler ettik. Ey Allah’ın Rasûlü! Dilediğin yere git, bizi hep seninle bulacaksın. Seni hak peygamber olarak gönderen Allah’a yemin ederim ki eğer denize dalmamızı istesen hiç birimiz geri kalmamak şartıyla seninle birlikte oraya dalarız. Bizleri yarın düşmanlarımızla karşı karşıya getirmenden de hoşnutuz. Biz savaşta sabırlı, hakta doğru insanlarız. Allah Teâlâ’nın bizlerden senin hoşuna gidecek, göz aydınlığına sebep olacak şeyler göstermesini dileriz. Allah’ın bereketiyle yürü!” dedi. Sa’d’ın bu sözleri Hz. Peygamber’in çok hoşuna gitti, sevindi ve sonra da şöyle buyurdu: “Yolunuza, Allah’ın bereketine doğru devam ediniz. Sizlere Allah Teâlâ’nın iki şeyden (kervan veya Bedir’deki zafer) birini va’dettiğini müjdelirim. Allah’a yemin ederim ki şu anda Kureyşlilerin ölü olarak düştükleri yerleri görür gibi oluyorum!” (6).

H. Peygamber’in Savaştan Önce Cihada Teşvik Etmesi ve Umeyr b. Humam’ın Konuşması

- Hz. Enes şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber, Büsbüs adlı sahabiye Kureyş kervanının durumunu öğrenip haber getirmek üzere gözcü olarak gönderdi. Büsbüs bu görevi yerine getirdi ve Medine’ye döndü. Haber vermek için geldiğinde evde Hz. Peygamber’le benden başka hiç kimse yoktu. Ancak Hz. Peygamber’in hanımlarından bazıları varmıştı bilmiyorum. Büsbüs öğrenebildiklerini anlattı. Bunun üzerine Hz. Peygamber çıkıp “Bizim bir hedefimiz vardır. Kimin devesi hazırsa bizimle gelsin!” buyurdular. O zaman bazı kimseler “Şu anda develerimiz Medine’nin dış mahallelerinde bulunmaktadır. İzin ver de gidip getirelim!” dediler. Hz. Peygamber de “Hayır, o kadar bekleyemeyiz. Develeri hazır olanlar binsin!” dediler. Sonra ashâbıyla birlikte yola çıkıp müşriklerden önce Bedir’e vardılar. Daha sonra da müşrikler geldi. Hz. Peygamber ashâbına “Sakın ben izin vermeden hiç kimse herhangi birşeye teşebbüs etmesin!” buyurdular.

Kureyş müşrikleri müslümanlara yaklaştığında Hz. Peygamber sahabilerine “Haydi, genişliği gökler ve yer kadar olan cenneti kazanabilmek için kalkınız!” buyurdular. Hz. Peygamber’in bu sözleri üzerine Umeyr b. Hümam el-Ensârî “Ey Allah’ın Rasûlü! Cennetin genişliği gökler ve yer kadar mıdır?” diye sordu. Hz. Peygamber de “Evet!” dediler. Bunun üzerine Umeyr “Oh! Oh!” deyince Hz. Peygamber “Niçin böyle söyledin?” diye sordu. Umeyr de “Ey Allah’ın Rasûlü! Başka birşey için değil, ancak o cennet ehlinde olmayı ümit ettiğimden böyle söyledim” dedi. Hz. Peygamber’se “Sen cennet ehli değilsin” buyurdular. Bu sözlerden sonra Umeyr, sadağından birkaç hurma çıkarıp şunları söyledi: “Bunları bitirinceye kadar hayatta kalacak olursam bu benim için uzun bir süre olacaktır”. Sonra da elindeki hurmaları attı ve şehit düşene dek savaştı (7).

- Sonra Hz. Peygamber kalkarak ashâbını cihada teşvik edip şöyle buyurdular: “Muhammed’in nefsinin kudret elinde tutana yemin ederim ki, içinizden kim onlarla savaşırken sabır ve metânet gösterir; mükâfaatını yalnızca Allah’tan bekleyerek ve kaçmaksızın şehit düşerse Allah Teâlâ onu cennete iletir”. Benî Selime kabilesinden Umeyr b. Hümam o sırada elindeki hurmaları yiyordu. Bu sözleri işitince “Oh! Oh! Benimle cennete girişim arasında Kureyş’in beni öldürmesinden başka bir engel yoktur değil mi?” dedi ve elindeki hurmaları attı. Sonra da kılıcını çekerek şehit düşene kadar kafirlere kılıç çaldı (8).

- Umeyr savaşırken şu şiirleri okuyordu: “Cihatta sabır ve metânet göstererek Allah’a doğru ilerlemekteyim. Bu yolda takva, Allah rızası ve âhiret için yapılan amellerden başka da azağım yoktur. Zaten içinde takva, doğruluk ve hidâyet bulunmayan azıklar tükenmeye mahkumdur” (9).

Tebük Savaşı ve Bu Savaşta Sahabilerin Can ve Mallarını Sarfetmeleri

- İbn Abbas şöyle anlatıyor: Taif’ten dönüşünden altı ay sonra Hz. Peygamber’in yanına gittim. Allah Teâlâ ona, Kur’an’da kendisinden “Sıkıntı saati” diye bahsettiği Tebük savaşını emretti. Bu, Hicaz’da sıcaklığın en şiddetli olduğu bir zamana rastlıyordu. Münafıkların sayısı çoktu. Dahası o sırada Suffe ashâbı da bir hayli artmıştı. Bunlar mescide bitişik bir evde kalıyorlardı. Hz. Peygamber’in ve diğer müslümanların verdikleri sadaka ve bağışlarla geçiniyorlardı. Savaş çıktığında müslümanlar onları kendi aralarında paylaşırlardı. Müslümanlardan durumu iyi olanlar ya onlardan birinin savaş donanımını ya da içlerinden dört kişinin yiyecek ihtiyacını kendi üzerine alırdı. Sonra da hep birlikte savaşa giderlerdi. Hz. Peygamber bu savaşta da müslümanlara mallarını Allah yolunda ve O’nun rızası için harcamalarını emretti. Onlar da bu emre uyarak Allah’ın rızasını kazanabilmek için mallarını infak ettiler. Bazı münafıklar da gösteriş için sarfediyorlardı. Fakir müslümanlardan bir kısmına binek temin edilebildi; ancak bazıları da yaya kaldı. O gün Abdurrahman b. Avf ikiyüz ukiyye (1 ukiyye 40 dirhem değerinde bir ağırlık ölçüsüdür.) para yardımıyla bulundu. Bu o gün müslümanların vermiş oldukları sadakaların en büyüğü idi. Hz. Ömer de yüz ukiyye sadaka verdi. Amir el-Ensârî (doğrusu Âsım b. Adiyy el-Ensârî olmalıdır) ise doksan deve yükü hurma verdi. Daha sonra Hz. Ömer “Ey Allah’ın Rasûlü! Ben Abdurrahman’ın günahından başka birşey kazanmadığına inanıyorum. Çünkü ailesine hiç bir şey bırakmadı!” dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber, Abdurrahman’a “Ailen için birşey bıraktın mı?” diye sordu. O da “Evet infak ettiğimden daha fazlasını, daha iyisini bıraktım” dedi. Hz. Peygamber “Peki, onlara ne bıraktın?” diye sorduğunda Abdurrahman “Allah ve Rasûlünün va’dettiği rızık ve hayrı bıraktım” dedi.

Bir ara Ensar’dan Ebu Ukayl isimli bir zat sadaka olarak iki ölçek hurma getirdi. Orada bulunan münafıklar az bir sadaka verildiğinde birbirlerine kaş-göz işareti yaparak alay ediyorlardı. Büyük bir sadaka verildiğindeyse yine işaretleşerek “Gösteriş

icindir” diyorlardı. Ayrıca az getirenlerden kimine “Hile yapıyor; daha fazlasına gücü yeterdi” diğr bazılarına ise “Getirmese de olurdu; çünkü kendisi buna herkesten daha muhtaçtır” diyorlardı. Ebu Ukayl ise bu iki ölçek hurmayı getirdiğinde “Allah’a yemin ederim ki bu iki ölçek hurmadan başka birşeyim yoktur. Onu kazanmak için de bütün bir gece su çektim. Yarısını evde, aileme bıraktım, yarısını ise buraya getirdim” diye özür beyan ediyordu. Münafıklarsa yine “Kendisi bunlara herkesten daha muhtaçtır” diyorlar ve onu ayıplıyorlardı. Kendileri ise zengin-fakir, bu sadakalardan bize de birşey düşer mi acaba diye bekliyorlardı.

Savaşa, yola çıkma zamanı yaklaştıkça bu münafıklar çeşitli bahanelerle Hz. Peygamber’den izin koparmaya çalışıyorlardı. Sıcaktan şikayet ediyorlar, fitne çıkmasından korktuklarını söyleyerek Allah’a yalan yere yeminler ediyorlardı. Hz. Peygamber de içlerinde gizlemekte olduklarını bilmediği için onlara izin veriyordu. Bunların bir kısmı Mescid-i Dırar’ı (nifak mescidini) inşa etmişler ve Herakliyüs’e göndermiş oldukları Ebu Âmir’i beklemekteydiler. Kinâne b. Abdi Yâ Leyl ile Alkame b. Ülâse el-Âmiri de Ebu Âmir’le birlikte gitmişlerdi. O sırada Tevbe (Berâe) Sûresi bölüm bölüm inmekteydi. Bunların içerisinde “Gerek hafif ve gerek ağırlıklı olarak sefere çıkınız ve mallarınızla, canlarınızla Allah yolunda cihat ediniz. Eğer bilerseniz bu sizin için daha hayırlıdır” (Tevbe/41) âyet-i kerimesi de vardı. Bu âyet indiğinde Hz. Peygamber’e gerçekten bağlı olan zayıf, hasta ve fakir kimseler ona gelip yakınlarak şöyle dediler: “Ey Allah’ın Rasûlü! Bu emirde hiç kimseye ruhsat tanınmamaktadır. Münafıklarda ise daha sonra ortaya çıkacak bazı gizli günahlar vardır”. İnanmayan ve bu işten huzursuz olan birtakım münafıklarsa geri kaldılar. Allah Teâlâ, Tebük’e varıncaya kadar bütün bunları Peygamberine ayrıntılı olarak Tevbe Sûresi’nde bildirdi.

Tebük’e varıldığında Hz. Peygamber, Alkame b. Müezziz el-Müdrici’yi Filistin’e Halid b. Velid’i de Dûmetü’l-Cendel’e gönderdi. Halid’i gönderirken ona şunları söyledi: “Çok çabuk git! Kim bilir belki Dûmetü’l-Cendel’in meliki Ukeyder b. Abdilmelik el-Kindî’yi avda yakalarsın!” dedi. Halid b. Velid çok hızlı bir şekilde oraya gitti ve gerçekten de oranın melikini ava çıkmış olduğu bir sırada yakaladı. Bu arada Medine’de kalmış olan münafıklar asılsız haberler yaymaktaydılar. Müslümanların sıkıntı içerisinde bulunduklarını haber aldıklarında “Biz bunun böyle olacağını biliyor ve onları da bu işten vazgeçirmeye çalışıyorduk” diye seviniyorlardı. Müslümanların başarılarını duydukça da üzüliyorlardı. Bunları yaparken de gizlemeye gerek görmediklerinden herkes onların halini biliyordu. Sonunda onların bu yaptıkları Allah tarafından vahiyyle bildirildi. Öyle ki münafıklardan her birisi yapmış olduğu ameller hakkında Allah ne indirecek diye korku içerisinde bekler oldu. Bir taraftan da Tevbe Sûresi âyet âyet inmeye devam etmekteydi. Münafıklarsa küçük-büyük ne yaptılarsa hepsinin deşifre edilmesinden korkmaktaydılar. Nihayet Tevbe Sûresi tamamlandı ve hidâyet ile dalâlet’in dereceleri belirlenmiş oldu (10).

Cedd b. Kays’ın Savaşa Gitmemek İçin İzin İstemesi, Hz. Peygamber’in Ona Söyledikleri ve Hakkında Âyet İnmesi

- Hz. Peygamber bir savaşa çıkacağı zaman nereye gidildiğini haber vermez; sanki başka yere gidiliyormuş gibi bir hava verirdi. Fakat Tebük savaşına çıkılırken böyle olmadı. Bunda Hz. Peygamber çıkıp açık açık “Rumlarla savaşılmaya gidiyoruz” dedi ve hedefin de Tebük olduğunu haber verdi. Bu savaş o yılın en sıcak bir dönemine rastlıyordu. Ayrıca halk kıtlık içerisindeydi. Meyveler henüz yeni oluşuyor, insanlarsa meyve bahçelerinin gölgesinden çıkmak istemiyorlardı. Hazırlıklar sürerken Hz. Peygamber, Cedd b. Kays’a “Ey Cedd! Esferoğulları (Rumlar) ile yapılacak savaşa katılmak istemez misin?” diye sordular. O da şunları söyledi: “Ey Allah’ın Rasûlü! Bana bu konuda izin ver, beni fitneye düşürme! Yemin ederim ki kavmim kadınlara benim kadar düşkün kimse olmadığını bilirler. Ben Rum kadınlarını gördüğümde fitneye düşmekten korkuyorum. Ey Allah’ın Rasûlü! İzin ver de bu savaşa katılmayayım”. Bu konudaki ısrarları üzerine Hz. Peygamber yüzünü ondan çevirerek, kendisine izin verdiğini söyledi.

Bunun üzerine Allah Teâlâ “Onlardan bazıları ‘Bana izin ver, beni fitneye sokma!’ dediler. İyi bilirsin ki onlar fitnenin tâ kendisine girmişlerdir”. (Tevbe/49) âyet-i kerimesini indirdi. Allah Teâlâ burada onların Hz. Peygamber’den geri kalmak suretiyle kendilerini peygamberden üstün tutmalarının Rumların kadınlarından gelecek fitneden daha korkunç bir fitne olduğunu haber vermektedir. diğr taraftan bazı münafıklar da “Bu sıcakta nasıl yola çıkacaksınız?” gibi şeyler söylüyorlardı. Bunlar hakkında da “De ki ‘Eğer, bilselerdi cehennem ateşi daha sıcaktır’ âyet-i kerimesi nâzil oldu. (Tevbe/81). Bunlar Hz. Peygamber’i yolundan döndüremedi. O, cihada kesinkes çıkılacağını bildirdi. Zengin müslümanları cihada katılacak mücahitlerenafaka vermeye çağırdı. Onları Allah yolunda fakirler için binekler temin etmeye teşvik etti. Bunun üzerine zenginler bineği olmayanlara yardımlarda bulundular, bağışlar yaptılar. Bu seferde Hz. Osman herkesten daha çok sadaka verdi. Ayrıca fakirlerin binmeleri için de ikiyüz deve hediye etti (11).

- Hz. Peygamber Tebük seferine çıkmak istediğinde Cedd b. Kays’ı çağırarak ona “Benî Esfer (Rumlar) savaşına katılmak ister misin?” diye sordu.

O da “Ey Allah’ın Rasûlü! Ben çok kadına sahip birisiyim. Rum kadınlarını görüp de fitneye düşmekten korkuyorum. İzin verersen bu savaşa katılmayayım; böylece de fitneye düşmekten kurtulurum” dedi. Bunun üzerine Allah Teâlâ “Onlardan bazıları, ‘Bana izin ver, beni fitneye sokma!’ dediler. İyi bilinsin ki onlar fitnenin tâ kendisine girmişlerdir” (Tevbe/49) âyetini indirdi (12).

Hz. Peygamber’in Sahabilerini İnsanları Allah Yolunda Savaşa Çağırmaları İçin Arap Kabilelerine ve Mekke ye Göndermesi

Hz. Peygamber, Arap kabilelerine ve Mekke’lilere haber göndererek onları Allah yolunda düşmanla savaşılmaya çağırdı. Büreyde b. el-Husayb’ı Eslemoğullarına gönderdi ve onlara Mekke ile Medine arasında bulunan ve Für’ denilen yere gelmelerini emretti. Ebu Ruhm el-Gıfârî’yi de gidip kendilerini savaşa çağırması için kendi kabilesi olan Gıfar’a gönderdi. Ebu Vâkıd el-Leysî ve Ebu Ca’d ed-Damrî’yi de aynı şekilde kendi kavimlerine elçi olarak yolladı. Diğr taraftan Râfî’ b. Mükeys ile Cünd b. Mükeys’i Cüheyne kabilesine Nuaym b. Mes’ud’u Eşca’ kabilelerine gönderdi. Benî Ka’b b. Amr’a da birkaç elçi yolladı. Bunlar Büdeyl b. Verkâ, Amr b. Sââlim ve Bişr b. Süfyan’dır. Ayrıca içlerinde Abbas b. Mirdas’ın da bulunduğu bir grubu ise süleymoğullarına gönderdi (13).

Ashâbın Tebük Savaşında İnfakta Bulunmaları

- Hz. Peygamber müslümanları cihada teşvik edip onlara sadaka vermelerini emretti. Müslümanlar güçleri yettiğinde infakta bulundular. Ancak ilk sadakayı getiren Ebubekir Sıddık olmuştur. O tüm malı olan dörtbin dirhemi verdi. Bunun üzerine Hz.

Peygamber ona ailesi için birşey bırakıp bırakmadığını sordu. O da “Allah ve Rasûlünü bıraktım!” dedi. Daha sonra da Hz. Ömer malının yarısını getirdi. Hz. Peygamber ona da “Ailene birşey bıraktın mı?” diye sordu. O ise “Evet, malımın yarısını getirdim; diğer yarısını ise onlara bıraktım” dedi. Sonra Hz. Ebubekir’in malının tamamını getirdiğini işitince de “Onunla yarıştığımız bütün hayır işlerinde o beni geçmiştir” dedi. Abbas b. Abdulmuttalib ile Talhâ b. Ubeydillah da sadakalarını getirdiler. Bunlardan sonra da Abdurrahman b. Avf ikiyüz ukiyye verdi. Sa’d b. Übâde ile Muhammed bin Mesleme de Hz. Peygamber’e mal getirdiler. Âsım b. Adiyy doksan deve yükü hurma getirdi. Hz. Osman ise ordunun üçte birisini teşhiz eyledi. Bu şekilde Hz. Osman herkesten fazla infakta bulunmuş oldu. Hatta onun yardımından sonra ordunun hiç bir ihtiyacı kalmamıştır denilse yalan olmazdı. Çünkü çuval dikmek için kullanılan çuvaldız ve biz’lere varıncaya kadar temin etmişti. O gün Hz. Peygamber onun hakkında şöyle demişti: “Osman bundan sonra ne yapsa kendisine zarar vermez”.

Hz. Peygamber müslümanların zenginlerini hayra ve iyiliğe teşvik ettiler. Onlar da bu hususta yalnızca Allah’ın rızasını gözettiler. Bunların dışında durumu en zayıf olanları bile bir deve getiriyor; bunu iki kişiye vererek “Bu ikinize aittir; artık nöbetleşe binersiniz” diyorlardı. Bazıları da bir fakirin tüm masraflarını kendi üzerine alıyordu. Hatta kadınlar bile güçleri oranında bu hayır yarışında yerlerini alıyorlardı. Bakınız bu hususta Ümmü Sinan el-Eslemiyeye neler anlatıyor: “Hz. Âişe’nin evinde, Hz. Peygamber’in önüne serilmiş bir yaygı gördüm. Üzeri müslüman kadınların bu gazve için hediye etmiş oldukları eşyalarla doluydu. Bunlar arasında fildişinden ve altından yapılmış bilezikler, halhallar, küpeler ve yüzükler görülüyordu. Halbuki halk o sıralarda büyük bir sıkıntı içerisindeydi. Çünkü mevsim henüz meyvelerin yetişme mevsimiydi. Hava çok sıcak olup halk gölgeliklerden çıkmak istemiyordu. İnsanlar bu savaşa yanaşmıyor ve buna cân u gönülden razı olamıyorlardı. Bunun üzerine Hz. Peygamber işe el koydu ve meseleye ciddiyetle eğildi. Ordugahını Seniyyetü’l-Vedâ denilen yere kurdurdu. Halk isimlerinin yazılamayacağı kadar çoktu. Bu yüzden de yazmak mümkün olmadı. Eğer haklarında vahiy inmesi korkusu olmasaydı birçok kişinin kaçıp gizlenmesi oldukça kolaydı”.

Hz. Peygamber bütün hazırlıkları tamamlayıp ordusuyla birlikte yola çıktılar. Sibâ’ b. Urfuta el-Gıfârî’yi (Bir rivâyete göre de Muhanimed b. Mesleme’yi) de Medine’de vekil olarak bıraktılar. Hz. Peygamber yola çıkmadan önce müslümanlara “Yanınıza çok sayıda ayakkabı alınız; çünkü insan ayağında ayakkabı olduğu sürece yaya sayılmaz” buyurdular. Ordu yola çıktığı zaman Abdullah b. Übeyy ile diğer münafıklar ayrılarak gitmekten vazgeçtiler. Abdullah b. Übeyy reisleri olduğu münafıklara “Muhammed bu sıkıntılı haliyle uzun bir yolculuğu göze alarak Rumlarla savaşmaya gidiyor. O altından kalkamayacağı birşeye kalkışıyor. Muhammed galiba onlarla savaşmayı bir oyun zannediyor. Yemin ederim ki Muhammed’in ve adamlarının esir alınıp iplerle bağlandığını görür gibi oluyorum” dedi.

Münafıklar bunları müslümanların morallerini bozup onları gevşekliğe sevk etmek için söylüyorlardı. Hz. Peygamber, Seniyyetü’l-Vedâ’dan Tebuk’e doğru hareket edildiğinde bayraklar ve sancaklar bağlattı. En büyük sancağı Ebubekir Sıddık’a, en büyük bayrağı ise Zübeyr b. Avvam’a verdi. Evs kabilesinin sancağını Üseyd b. Hudayr’a, Hazrec’inkini ise EbuDücâne’ye (Başka bir rivâyette de Hûbab b. Münzir’e) verdi. (Allah hepsinden razı olsun). Ordunun mevcudu otuzbinkişiydi. Beraberlerinde de onbin at vardı. Ensar’ın her bir ailesi için bir bayrak ve bir sancak bağlanmasını emretti. Ayrıca diğer Arap kabilelerinin de birer bayrak ve sancakları vardı.

2. FASIL: HZ. PEYGAMBER’İN SON HASTALIKLARI SIRASINDA ÜSÂME KUMANDASINDA BİR ORDU GÖNDERMEK İSTEMESİ; ONUN VEFATINDAN SONRA DA HALİFE SEÇİLEN HZ. EBUBEKİR’İN BU KONUDA GAYRET GÖSTERMESİ

İlk Muhacirlerin Üsâme Hakkındaki Düşünceleri ve Peygamber’in Üsâme’nin Emirliğine Dil Uzatan Kimseleri Azarlaması

- Hz. Peygamber, Üsâme b. Zeyd’i Übnâ (14) denilen yere göndermek istedi. Kendisine oraya sabahın erken saatlerinde saldırmasını ve evlerini ateşe vermesini emretti. Sonra ona bir sancak vererek “Allah’ın ismi üzerine git!” buyurdular. Sancakla birlikte huzurdan çıkan Üsâme onu Büreyde b. el-Husayb el-Eslemî’ye verdi. O da onu Üsâme’nin evine götürdü. Üsâme Hz. Peygamber’in emri gereğince ordugâhını Medine yakınlarındaki Cüruf denilen yere kurdurdu. Halktan hazırlıklarını tamamlayanlar gidip Üsâme ordusuna katılıyorlardı. Diğerleri ise hazırlıklarını tamamlamak için gayret sarfediyorlardı. Sonunda ilk Muhacirlerden ve Ensar’dan istisnasız herkes bu orduya katıldılar. Bunlar arasında muhacirlerden Hz. Ömer, Ebu Ubeyde b. Cerrah, Sa’d b. Ebî Vakkas, Ebu’l-A’ver Said b. Zeyd b. Amr b. Nüfeyl; Ensar’dan ise Katâde b. Numan ile Seleme b. Eslem b. Hureys de bulunuyordu.

Muhacirlerden bazıları ki özellikle de Ayyaş b. Ebî Rabîa Üsâme’nin ordu kumandanlığına pek sıcak bakmadılar ve “Nasıl oluyor da Hz. Peygamber bu kadar genç birini ilk muhacirlerin başına kumandan tayin ediyor?” dediler. Bu konuda epey tartışmalar oldu. Hz. Ömer bunları işittiğinde gidip onları azarladı ve sonra da gelip bu olan bitenleri Hz. Peygamber’e haber verdi. Bunun üzerine Hz. Peygamber çok öfkelendiler. Başlarına bir bez bağlayıp üzerlerinde kadifeden bir elbise olduğu halde minbere çıktılar. Allah’a hamd u senâlar ettikten sonra şunları söylediler: “Ey insanlar! Duyduğuma göre Üsâme’nin ordu kumandanlığı hakkında bazı şeyler söylüyormuşsunuz. Allah’a yemin ederim ki daha önce babasını emir tayin ettiğim zaman dil uzattığınız gibi bu kez de oğlunu kumandan tayin edişime dil uzatıyorsunuz. Fakat şunu bilin ki onun babası emir olmaya hepinizden daha layıktı. Aynı şekilde bugün de oğlunuzda ordu kumandanlığına en layık kişidir. Babası Zeyd benim için insanların hepsinden sevimliydi. Şu anda onun oğlu da benim katımda herkesden daha sevimlidir. O ikisi her zaman için hayırdadırlar. Üsâme’ye iyi davranınız; çünkü o sizin en hayırlılarınızdandır”. Daha sonra Hz. Peygamber minberden inerek evlerine gittiler.

Rebîü’l-Evvel ayının onuncu günü ve günlerden de cumartesi idi. Üsâme ile gidecek olan müslümanlar gelip Hz. Peygamber’e veda ettiler. Bunların arasında Hz. Ömer de vardı. Hz. Peygamber onlara “Gidiniz ey Üsâme ordusu!” buyurdular. Onların çıkışından sonra Üsâme’nin annesi Ümmü Eymen girerek “Ey Allah’ın Rasûlü! Sen iyileşinceye kadar Üsâme’yi bekletsen olmaz mı? Çünkü o bu şekilde giderse hiç birşey yapamaz!” dedi. Hz. Peygamber’se bunu kabul etmedi ve Üsâme ordusunun gönderilmesini emretti. Bunun üzerine orduyla gidecek olan halk ordugâha döndüler ve o geceyi orada geçirdiler. Ertesi günü ordugâha Hz. Peygamber’in durumunun ağırlaştığı ve baygınlık halinde bulunduğu haberi ulaştı. Bunun üzerine Üsâme Hz. Peygamber’i ziyaret etmek için Medine’ye geldi. Bundan sonrasını Üsâme şöyle anlatıyor: “Ağlayarak içeri girdiğimde Hz. Abbas ve kadınların Hz. Peygamber’in etrafında toplanmış olduklarını gördüm. Eğilip onu öptüm, kendisi konuşmıyordu. Sadece ellerini göğze doğru kaldırıp sonra sanki oradan aldığı birşeyi üzerime döker gibi indirdiler. Onun benim için dua ettiğini anlamıştım. Sonra veda edip ordugâha döndüm. Pazartesi günü sabahleyin tekrar geldim. Hz. Peygamber’in yanına girdiğimde onu daha iyi buldum. Bana “Allah’ın bereketiyle git!”

buyurdular. kendisine veda edip ayrılırken onun iyileşmesine sevinen kadınlar saçlarını tarıyorlardı. O sırada Ebubekir Sıddık Hz. Peygamber'in yanına girdi ve "Ey Allah'ın Rasûlü! Allah'a şükür seni bugün daha iyi görüyorum. Bugün Hârice'nin kızının (hanımı) günüdür. Bana izin ver de onun evine gideyim" dedi. Hz. Peygamber de kendisine izin verdi. Hz. Ebubekir çıktı; ben de ordugâha döndüm. Oraya varır varmaz askere toparlanmalarını emrettim ve sonra da hareket emri verdim. O sırada gün de bir hayli ilerlemişti".

H. Peygamber'in Vefatı Üzerine Ashâbın Medine'ye Dönmesi

Üsâme ordusuyla birlikte yola çıkacağı sırada annesi Ümmü Eymen'in gönderdiği birisi gelerek Hz. Peygamber'in ölüm halinde bulunduğunu haber verdi. Bunun üzerine harekettten vazgeçen Üsâme yanına Hz. Ömer ve Ebu Ubeyde'yi de alarak Medine'ye döndü. Hz. Peygamber Rebiü'l-Evvel'in onikinci, pazartesi günü öğleden sonra vefat ettiler. Ordugahta bulunan askerler de Medine'ye döndüler. Büreyde b. el-Husayb da Hz. Peygamber'in Üsâme'ye vermiş olduğu sancağı getirerek Hz. Peygamber'in kapısına dikti. Bu sancak Hz. Ebubekir'in halife seçilmesine kadar da orada kaldı. Biat gerçekleşip halife seçildikten sonra Hz. Ebubekir Büreyde'ye emretti. O da sancağı oradan alarak Üsâme'nin evine götürdü. Hz. Ebubekir "Üsâme onu alıp savaşa gitmedikçe bu sancak açılmayacaktır" dedi. Büreyde şöyle diyor: "Sancağı Üsâme'nin evine götürdüm. Sonra oradan yanımda sancak da bulunduğu halde Üsâme'yle birlikte çıktık ve Şam seferine gidip gelinceye kadar da onu ben taşıdım. Daha sonra bu sancak ölümüne kadar da Üsâme'nin evinde kaldı".

Ebubekir Sıddık'in Hz. Peygamber'in Emri Doğrultusunda Üsâme'yi Göndermekte Israr Etmesi

H. Peygamber'in vefatı üzerine Araplardan bazıları dinden döndü. Buna rağmen halife Ebubekir, Üsâme'ye "Hz. Peygamber'in emrettiği yere gitmesini söyledi. Böylece halk tekrar Cürüf'te toplanmaya başladı. Büreyde de sancağı alarak oraya götürdü. Bu durum ilk muhacirlere çok ağır geldi. Hz. Ömer, Osman, Ebu Ubeyde b. Cerrah, Sa'd b. Ebî Vakkas ve Said b. Zeyd hep birlikte Hz. Ebubekir'e giderek "Ey Allah'ın Rasûlü'nün Halifesi! Her tarafta Araplar dinden dönüyorlar. Sense orduyu gönderiyorsun. Onları ne ile yola getireceksin. Bu askerleri gönderme de mürtedlere karşı savaşsınlar. Bu ordu senin dinden dönenlerin göğüslerine atacağı okların olsun. İkincisi, biz Medine'ye bir saldırı olmasından korkuyoruz. Bizim çoluk-çocuğumuz ve kadınlarımız da oradadır. İslam yerleşinceye kadar Rumlarla savaşı ertelesen olmaz mı? Bu arada dinden dönenler de ya yola gelirler ya da kılıçla yok edilirler. Üsâme'yi ondan sonra gönderirsin. Bu suretle de bizler arkada bıraktıklarımızdan emin olarak Rumlarla karşılaşmaya gideriz" dediler.

H. Ebubekir bunları dinledikten sonra "İçinizde daha başka birşey söylemek isteyen var mı?" diye sordu. Onlar da "Hayır, söyleyeceklerimiz bu kadar" dediler. Bunun üzerine Hz. Ebubekir şöyle buyurdu: "Nefsimi kudret elinde tutana yemin ederim ki Medine'de yırtıcı hayvanlar tarafından parçalanacağımı bilsem yine de Hz. Peygamber'in emrini yerine getirir ve Üsâme'yi gönderirdim. Bundan asla vazgeçmeyeceğim. Hem kendisine gökten vahiy gelen Hz. Peygamber "Üsâme'nin ordusunu gönderiniz!" buyururken ben nasıl olur da ona karşı çıkabilirim. Ancak ondan Ömer'i bize bırakmasını isteyeceğim. Çünkü o benim yardımcımdır. Ama Üsâme'nin bunu kabul edip etmeyeceğini de henüz bilmiyorum. Yemin ederim ki kabul etmeyecek olursa onu bu konuda zorlamayacağım".

Bu konuşmadan sonra sahabiler, Hz. Ebubekir'in Üsâme'yi gönderme konusunda taviz vermeyeceğini anladılar. Sonra Hz. Ebubekir yaya olarak Üsâme'nin evine gitti ve ondan Ömer'i Medine'de bırakmasını istedi. O da kabul etti. Bunun üzerine Hz. Ebubekir ona "Ömer'i isteyerek, yani herhangi bir etki altında kalmaksızın mı bırakıyorsun?" diye sordu. Üsâme de "Evet!" dedi. Bunun üzerine Hz. Ebubekir tellal çıkartarak şöyle bağırttı: "Bu benim kesin emrimdir ki Hz. Peygamber'in hayatta iken göndermiş olduğu Üsâme ordusu hiç kimse geri kalmaksızın aynen yoluna devam edecektir. Birisi geri kalır da bana getirilecek olursa onu Üsâme ordusuna kadar yaya yürüme cezasına çarptıracağım!".

H. Ebubekir daha sonra Üsâme'nin kumandanlığı hakkında ileri-geri şeyler söyleyen muhacirleri getirtti. Onları azarladı ve Üsâme'nin ordusuna katılmalarını emretti. Böylece içlerinden bir teki bile geri kalmaksızın hepsi orduya katıldılar. Hz. Ebubekir Cürüf'ten yola çıkmakta olan Üsâme ordusunu bir müddet takip ederek onları uğurladı. Ordu üçbin kişiden oluşup bin kadar da atları vardı. Ebubekir Sıddık bir saat müddetle at üzerinde bulunan Üsâme'nin yanında yaya olarak yürüdü. Sonra da "Dininizi, görevinizi ve amellerinizin sonuçlarını Allah'a emanet ediyorum" dedi ve ekledi: "Bu görevi sana Allah'ın Rasûlü vermiştir. Üsâme! Git Hz. Peygamber'in emirlerini yerine getir! Ben bu konuda sana emir vermeyeceğim gibi seni alıkoymayacağım da. Ben ancak Hz. Peygamber'in bir emrini yerine getirmeye çalışıyorum". Böylece Üsâme hızlı bir şekilde yola devam ederek İslâm'dan dönen Cüheyne ve Kuzâa'nın diğer kabilelerini geçti ve Vâdi'l-Kurâ'da ordugah kurdu. Orada Benî Uzre'den Hureys isminde birini gözcü olarak çıkardı. Bu kişi Übnâ denilen yere varıncaya kadar gitti. Etrafı inceledi ve yolları iyice öğrenerek geri döndü. Üsâme ordusuyla Übnâ'dan iki günlük mesafede buluştu. Hemen Üsâme'ye çıktı ve halkın gaflet içerisinde olup ordunun gelişinden haberleri olmadığını söyledi. Ayrıca herhangi bir askerî hazırlıkta bulunmadıklarını da haber verdi. Bunun üzerine Üsâme onların toparlanmalarına fırsat vermemek için sür'atle hareket etti ve Rumları sabah saatlarında hazırlıksız olarak yakaladı (15)

Üsâme'nin Medine'ye Dönmek İçin İzin İstemesi ve Hz. Ebubekir'inse Buna Şiddetle Karşı Çıkması ve Bu Konuda Hz. Ömer'i Azarlaması

- Hz. Peygamber, vefatından önce Medine ve civarındakilerden bir ordu kurmuş ve kumandanlığına da Üsâme b. Zeyd'i getirmişti. Hz. Ömer de bu orduda bulunuyordu. Fakat bu ordu henüz hendeği geçmemişti ki Hz. Peygamber vefat etti. Bunun üzerine Üsâme b. Zeyd orduyu durdurdu ve Hz. Ömer'e, "Allah Rasûlü'nün halifesine git ve ondan Medine'ye dönmemiz için izin iste. Çünkü halkın çoğu ve ileri gelenleri bu orduda bulunmaktadır. Onların gitmesiyle Medine zayıf düşecektir. Bu durumda da Allah Rasûlü'nün halifesinin çeşitli hilelere mâruz kalmayacağından emin değilim. Bizim gidişimizden sonra müslümanların çoluk çocuklarının müşriklerin saldırılarına uğramasından korkuyorum" dedi. Ensar da Hz. Ömer'e: "Halife ille de gitmemizi istiyorsa bile söyle de başımıza Üsâme'den daha yaşlı birisini tayin etsin" dediler.

H. Ömer, Üsâme'nin isteğini halife Hz. Ebubekir'e iletti. Ebubekir Sıddık ise şu şekilde cevap verdi: "Köpekler ve kurtlar tarafından parçalanacağımı bilsem yine de Hz. Peygamber'in bir emrini yerine getirmekten vazgeçmem". Hz. Ömer bu kez de "Ensar, başlarına Üsâme'den daha yaşlı birini geçirmeni istiyorlar" deyince Hz. Ebubekir oturduğu yerden sıçrayıp ayağa kalktı. Sonra da Hz. Ömer'in sakalından tutarak şöyle dedi: "Ey Hattab'ın oğlu! Annen senin yasını tutsun. Üsâme'yi Hz. Peygamber tayin etmiştir. Sense

benden Hz. Peygamber'in kumandanını azletmemi istiyorsun!'. Bunun üzerine Hz. Ömer kalkıp halkın yanına döndü. Onlar kendisine ne yaptığını sorunca Hz. Ömer şunları söyledi: "Anneleriniz yasınızı tutsun! Siz yolunuza devam ediniz. Bana gelince ben bugün Allah'ın Rasûlü'nün halifesinden çok ağır sözler işittim".

Hz. Ebubekir Sıddık'ın Üsâme Ordusunu Uğurlaması

Hz. Ebubekir Medine'den çıkıp Cürüf'te bulunan ordugaha gitti. Onları teşvik etti ve uğurladı. Kendisi, at sırtında giden Üsâme'nin yanında yaya yürüyordu. Abdurrahman b. Avf da onun bineğini çekiyordu. Bir ara Üsâme, Hz. Ebubekir'e "Ey Allah'ın Rasûlünün Halifesi! Allah'a yemin ederim ki eğer binmeyecek olursan ben de atımdan ineceğim" dedi. Bunun üzerine Hz. Ebubekir şunları söyledi: "Vallâhi ne sen ineceksin, ne de ben bineceğim. Şu ayaklarım bir saat boyunca Allah yolunda tozlanırsa ne zararım olur?"

Çünkü Allah, kendi yolunda atılan her adıma yediyüz sevap yazar. Sonra da bunların her biri yediyüz katına çıkarılır. Ayrıca Allah Teâlâ savaş alanına varılincaya kadar atılan her adım için de yediyüz hatayı siler" (16).

Ebubekir Sıddık'ın Muhacir ve Ensar'ın, Üsâme Ordusunun Gönderilmemesi Şeklindeki Tekliflerine Karşı Çıkması

- Sahabiler Hz. Ebubekir'e biat edip ortalık sükûnete kavuştuktan sonra halife Hz. Ebubekir Üsâme'yi çağırarak ona "Hz. Peygamber'in gitmeni istediği yere git!" dedi. Bunun üzerine Muhacir ve Ensar'dan bazı kimseler Hz. Ebubekir'e müracaat ederek "Üsâme ve ordusunu gönderme! Çünkü, Hz. Peygamber'in vefatını işiten Arapların bize saldırmalarından korkuyoruz!" dediler. Hepsinden daha doğru ve daha isabetli görüşlere sahip olan Hz. Ebubekir'se şunları söyledi: "Hz. Peygamber'in göndermek istediği bir orduyu ben alıkoyayım öyle mi? Bunu istemekle siz büyük bir emre karşı çıkmak cesaretini göstermiş oluyorsunuz. Nefsimi kudret elinde tutana yemin ederim ki Hz. Peygamber'in göndermek istediği bir orduyu alıkoymaktansa bütün Arapların üzerimize saldırması çok daha iyidir". Sonra Üsâme'ye dönerek "Ey Üsâme! Ordunun başına geç ve Hz. Peygamber'in sana emrettiği yerlere git!" Hz. Peygamber'in sana emrettiği şekilde Filistin topraklarında savaş! Sonra Mûte halkına karşı da savaş aç! Bize gelince, sen bizim için meraklanma. Çünkü Allah Teâlâ senin yerini dolduracaktır. Ancak senden Ömer b. Hattab'ı bana bırakmanı rica ediyorum. Çünkü onunla iştîşâre ediyor ve bazı konularda ondan yardım talep ediyorum. Onun çok güzel görüşleri vardır ve o her zaman için İslâm'ın dostu olmuştur. Bunun üzerine Üsâme Hz. Ömer'in Medine'de kalmasına izin verdi. Bu arada Arapların çoğu da dinden dönmüştü. Tayy kabilesi hâric Gatafan, Benî Esed ve Benî Eşca' gibi, doğudaki kabilelerin hepsi irtidat etmişlerdi. Hz. Peygamber'in sahabileri halifeye gelerek "Üsâme ordusunu gönderme! Onu İslâm'dan dönen Gatafan ve diğer Arap kabilelerinin üzerine gönder!" dediler.

Hz. Ebubekir, Üsâme ordusunu göndermekte ısrar etti ve şunları söyledi: "Biliyorsunuz ki Hz. Peygamber bizlerle, hakkında âyet ve kendi sünneti bulunmayan konularda iştîşâre ederlerdi. Bunun içindir ki ben de sizinle iştîşârede bulunmak istiyorum. Ben görüşümü söyleyeceğim, sizler de görüşlerinizi bildireceksiniz. Bundan sonra da hangisi daha kuvvetliyse onu seçeriz. Allah Teâlâ sizleri dalâlet üzerine biraraya getirmez. Nefsimi kudret elinde bulundurana yemin ederim ki benim nazarımda, Hz. Peygamber'e verdikleri bir deve yularını bana da vermedikleri takdirde onlarla cihad etmekten daha üstün birşey yoktur.

Sonunda müslümanlar Hz. Ebubekir'in görüşünün daha isabetli ve daha doğru olduğuna karar verip ona tâbi oldular. Böylece Hz. Ebubekir Üsâme b. Zeyd ile ordusunu Hz. Peygamber'in emri doğrultusunda yola çıkardı. Onların gidişiyle kendisi büyük bir tehlikeyle karşı karşıya kalmıştı. Üsâme ordusu ise düşmanı yenerek büyük ganimetlerle sağ-sâlim Medine'ye döndü. Ordunun dönüşünden sonra Hz. Ebubekir, Ensar ve Muhacirleri de yanına alıp ordunun başında dinden dönenlerin üzerine yürüdü. Onların gelişini haber alan mürtedler çoluk-çocuklarını da alarak kaçtılar. Bunun üzerine müslümanlar Hz. Ebubekir'e müracaat edip "Bizim başımıza birisini tayin et de sen Medine'ye, çoluk-çocuğun ve kadınların başına dön!" dediler. Hz. Ebubekir Medine'ye dönünceye kadar da bu fikirlerinde ısrar ettiler. O da Halid b. Velid'i onların başına geçirerek kendisine şunları söyledi: "Göçebelerden irtidat edip de zekatı vermek üzere dönüş yapmak isteyenlerden bunu kabul et ve onları serbest bırak". Sonra da Medine'ye döndü (17).

- Muhacir ile Ensar arasında hilafet konusundaki ihtilaf giderilmiş, Hz. Ebubekir'e biat edilmişti. Hz. Ebubekir Üsâme'nin mutlaka gitmesi gerektiğini söyledi ve bunda da ısrar etti. Ancak o sırada büyük bir fitne çıktı ve Araplardan bazıları dinden döndüler. Yahudilik ve hristiyanlık boynunu uzattı; müslümanlar bir kış gecesinde sürüden ayrılmış ürkek koyunlardı. Bu durum Hz. Peygamber'in yokluğundan ileri geliyordu. Müslümanlar az düşmanları ise çoktu. Halk Hz. Ebubekir'e başvurarak "Gördüğün gibi Araplar ve müslümanların çoğu sana karşı isyan bayrağı açtılar. Durum bu merkezdeyken senin müslümanları sağa-sola göndermek suretiyle kuvvetlerimizi bölmen doğru değildir" dediler. Bu sözler üzerine Hz. Ebubekir şöyle dedi: "Ebubekir'in nefsinin kudret elinde tutana yemin ederim ki yırtıcı hayvanlar tarafından parçalanacağımı bilsem yine de Üsâme ordusunu Hz. Peygamber'in emrettiği yere gönderirdim. Köy ve kasabalarda benden başka hiç kimse kalmazsa da bu emri yerine getirmekten vazgeçmeyeceğim" (18).

- Hz. Âişe şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber vefat ettiğinde Arapların tamamı dinden döndüler; ortalığı büyük bir fitne kapladı. Allah'a yemin ederim ki babamın başına gelen felaket eğer koskoca dağların başına gelmiş olsaydı onları paramparça ederdi. Hz. Peygamber'in sahabeleri yağışlı bir gecede yırtıcı hayvanların kol gezdiği bir arazide bulunan ve yağış alan bir ağıldaki keçilere dönmüşlerdi. Yemin ederim ki onlar herhangi bir konuda ayrılığa düştüklerinde babam hemen atılarak onu göğüslüyor ve hallediyordu (19).

- Ebu Hüreyre "Kendisinden başka ilah olmayan Allah'a yemin ederim ki eğer Ebubekir halife seçilmeseydi yeryüzünde Allah'a kulluk yapılmayacaktı" dedi ve bu sözünü üç defa tekrarladı. Ona "Ey Ebâ Hüreyre! Biraz yavaş ol! Mübalağa yapmıyor musun?" denildi. Bunun üzerine Ebu Hüreyre şunları söyledi: "Hz. Peygamber, Üsâme b. Zeyd'i yediyüz kişilik bir orduyla Şam taraflarına gönderdi. Bu ordu Zihuşub mevkiine vardığında Hz. Peygamber vefat etti. Medine civarındaki Araplar da dinden döndüler. Hz. Peygamber'in sahabileri Ebubekir'e koşarak "Ey Ebâbekir! Savaşa gitmekte olan Üsâme ordusunu geri çağır! Çünkü Medine'nin etrafındaki Araplar irtidat etti" dediler. O ise "Kendisinden başka ilah olmayan Allah'a yemin ederim ki eğer köpekler Hz. Peygamber'in hanımlarının ayaklarından tutup çekseler yine de onun gönderdiği bir orduyu yolundan alıkoyup Hz. Peygamber'in bizzat elleriyle bağladığı bir sancağı çözemem" buyurdu. Böylece Üsâme yoluna devam etti. O ve ordusu dinden dönen veya dönmek isteyen kabilelerin yanlarından geçtikçe onlar kendi aralarında şöyle diyorlardı: "Eğer bunlar kuvvetli olmamış olsalardı bu kadar askerle Medine'den çıkarak Rumlara karşı savaşa gidemezlerdi. Öyleyse şu anda dinden dönmekten vazgeçelim de Rumlara yapılan

savaşın sonucunu bekleyelim””. Üsâme ordusu istenilen yere vardı, Rumlarla karşılaştı. Onları kaçırdılar veya öldürdüler; sonra da sağ-sâlim Medine’ye döndüler. Bunun üzerine Medine civarındaki Araplar İslâm’da sebat kıldılar” (20).

Hız. Ebubekir’in Vefatı Anında Hız. Ömer’e Bazı Tavsiyelerde Bulunması

Halife Ebubekir, Halid b. Velid kumandasındaki orduyu Şam’a gönderdikten sonra hastalandı. Birkaç ay sonra da vefat etti. Müsennâ ölüm halinde bulunan Hız. Ebubekir’in huzuruna girmişti. Hız. Ebubekir, ona Ömer’i halife seçtiğini söyledi. Sonra da “Bana Ömer’i çağırın!” dedi. Gidip çağırıldılar.

Geldiğinde halife ona şunları söyledi: “Ey Ömer! Sana söyleyeceklerime iyi kulak ver. Sonra da bu dediklerimi yerine getir. Ben bugün öleceğimi zannediyorum. Eğer bugün ölecek olursam akşamı dahi beklemeden halkı Müsennâ’nın kumandası altında savaşa gönder. Eğer akşamdan sonra ölecek olursam sakın sabahı bekleme ve orduyu hemen yolla. Ne kadar büyük olursa olsun hiç bir musibet sizi dinin emirlerini yapmaktan alıkoymasın. Sen Hız. Peygamber’in vefatından sonra Üsâme ordusunu nasıl gönderdiğimi biliyorsun. Halbuki halk hiç bir zaman böyle bir musibetle (Hız. Peygamber’in vefatı) karşı karşıya kalmamıştır. Allah’a yemin ediyorum ki o gün ben Allah’ın ve Rasûlünün emirlerine uymayarak bunda gevşeklik göstermiş olsaydım cezaya çarptırılacaktık ve mahcup olacaktık. Medine’de ateşler içerisinde kalacaktı” (21).

3. FASIL: Hız. EBUBEKİR’İN ZEKAT VERMEKTEN KAÇINIP DİNDEN DÖNENLERLE SAVAŞMAYA BÜYÜK ÖNEM VERMESİ

Hız. Ebubekir’in Savaş Konusunda Ensar ve Muhacirlere Danışması

- Hız. Peygamber vefat ettiği zaman Medine’de münafıkların sayısı arttı. Arap ve Acem birçok kimse dinden döndü. Acemler Nihavend’de toplanarak “Arapların biraraya gelmelerini sağlayan kişi öldü!” dediler. Bunun üzerine Hız. Ebubekir, Muhacir ve Ensar’ı bir yerde toplayarak şunları söyledi: “Bildiğiniz gibi Araplar zekat koyunlarını ve develerini vermeyerek dinden döndüler. Acemler de Nihavend’de toplanıp aralarında anlaşarak sizinle savaşmaya karar verdiler ve sizi birarada tutan kişinin öldüğünü söylediler. Bu konuda ne öneriyorsunuz? Çünkü ben de sizden birisiyim. Bu beladan en büyük pay da halifelik görevini taşımam dolayısıyla bana düşmektedir. Benim yüküm hepinizinkinden ağırdır”.

Orada bulunanlar başlarını eğerek uzun bir süre düşündüler. En sonunda Hız. Ömer sessizliği bozarak şunları söyledi: “Ey Allah Rasûlünün halifesi! Bana kalırsa bu Araplardan namaz kılma ve zekat verme görevlerini affetmelisin. Çünkü onlar câhiliyeden henüz yeni çıkmışlardır. İslâmiyet onlarda yerleşmiş değildir. Ya Allah onları daha sonra imana yeniden döndürür ya da İslâm’ı güçlendirir ve gâlib kılar. O zaman da onlarla savaşabilecek duruma gelmiş oluruz. Şu anda ise Muhacir ve Ensar’ın bütün Arap ve Acemlere karşı savaşma gücü yoktur”. Hız. Ebubekir bu kez Hız. Osman’a dönerek ne düşündüğünü sordu. O da Hız. Ömer’i destekler mahiyette konuştu. Daha sonra Hız. Ali ve diğer Muhacirler de ona katıldılar. Hız. Ebubekir bu kez de Ensar’a baktı. Onlar da bu hususta Muhacirlere tâbi olduklarını söylediler. Böylece herkesin fikrini öğrenen Hız. Ebubekir minbere çıktı; Allah’a hamdu senâlarda bulunduktan sonra şunları söyledi:

“Ey İnsanlar! Allah, Muhammed’i gönderdiğinde hak taraftarları azınlıkta olup her taraftan ona hücum edilmekteydi. İslâm garipti ve her gittiği yerden kovuluyordu. Allah onları Muhammed vasıtasıyla biraraya getirdi. Onlar kıyamete dek devam edecek orta bir ümmet oldular. Yemin ederim ki Allah’ın emirlerini yerine getirmek ve O’nun yolunda cihat etmek için hiç durmadan çalışacağım; tâ ki Allah Teâlâ’nın bize vermiş olduğu va’dini yerine getirinceye kadar. Bu uğurda öldürülenlerimiz şehit olur ve cennete giderler. Sağ kalanlarımız da yeryüzünde Allah’ın halifesi ve kullarının mirasçısı olacaklardır. Bunu Rabb’imiz va’detmiştir O’nun va’di ise haktır. Allah Teâlâ şek ve şüphe götürmez kelâmında şunları söylüyor: “Allah sizden iman edip, salih amellerde bulunanlara (şunu) va’detmiştir: Onlardan öncekileri nasıl iktidar sahibi kıldı ise onları da yeryüzünde iktidar sahibi kılacaktır...” (Nûr/55) Allah’a yemin ederim ki Hız. Peygamber’e zekat olarak verdikleri bir yuları dahi vermeyecek olsalar, dünyadaki bütün ağaçlar, taşlar, cinler ve insanlar onlara yardım etseler yine de Allah’a kavuşuncaya dek onlarla cihada devam edeceğim. Çünkü Allah Teâlâ namaz ile zekatı birbirinden ayırmayıp birçok yerde birlikte zikretmiştir”. Halifenin bu sözleri üzerine Hız. Ömer tekbir getirerek “Yemin ederim ki Ebubekir onlara savaş açma konusunda haklıdır!” dedi (22).

- Arapların dinden döndükleri sıralarda Hız. Ebubekir minbere çıkıp Allah’a hamdu senalar getirdikten sonra şunları söylemiştir: “Hamd, hidâyete erdirdiğine yeterli olan ve onu zengin kılan Allah Teâlâ’ya mahsustur. Allah, peygamberi Muhammed’i sıkıntılar içerisinde göndermiştir. İslâm garip ve sıkıntılı olarak başlamıştır. Allah’ın insanlara yüklemiş olduğu ahdi zayıflamış ve eskimiştir. Allah Teâlâ kitap ehline gazap etmiş ve onların yanlarında hayır denilebilecek hiç bir şey bırakmamıştı. Onlar kötülüklerden sakınmadığı için Allah da onlardan şerleri uzaklaştırmamıştı. Onlar kitaplarını tahrif edip ona yabancı şeyler sokuşturdular. Araplarsa ümmiydi (mektepe ve medrese görmemişti). Allah konusunda birşey bilmiyorlar ve O’na kulluk da yapmıyorlardı. Mâddî bakımdan çok büyük sıkıntılar içerisinde olup dinyönünden de dalâlette bulunuyorlardı. Toprakları ise çorak ve verimsizdi. Bunların yanısıra bir de sahabe kitlesi vardı ki Allah Teâlâ onları Muhammed’le biraraya getirdi. Onları hayırlı ve orta bir ümmet kıldı. Onları, kendilerine katılanlarla destekledi ve karşılarındakilere gâlib getirdi. Bu durum Hız. Peygamber’in vefatına kadar böyle devam etti. Onun vefatından sonra şeytan yine onların enselerine bindi. Onları eski sapıklıklarına çevirdi. Allah’ın koymuş olduğu sınırları çiğnediler. “Muhammed sadece bir peygamberdir ve ondan önce de (nice) peygamberler gelip geçmiştir. Eğer o ölür veya öldürülürse topuklarınız üzerinde geriye mi döneceksiniz? Kim topukları üzerinde geriye dönerse (bilsin ki) o Allah’a hiç bir zarar veremez! Muhakkak Allah şükredenlerin mükâfaatını verecektir!” (Âl-i İmran/144).

“Etrafınızdaki Araplar zekât koyunlarını ve develerini vermemek için isyan ettiler. Onların, dinlerini bugünkü kadar hiçe saydıkları görülmemiştir. Siz de Hız. Peygamber’in bereketini kaybetmenize rağmen dininizde hiç bir zaman bugünkü kadar kuvvetli olmamışsınızdır. Hız. Peygamber sizleri, kendisini dalâlette bulup da hidâyete erdiren o Kâfi ve Evvel olan Allah’a emanet etmiştir. Onu fakir bulup zengin eden Allah, sizi de durmakta olduğunuz ateş çıkurunun kenarından kurtardı. Allah’a yemin ederim ki O va’dini yerine getirip bize vermiş olduğu ahdini ifa edene kadar O’nun emirleri doğrultusunda savaşacağım. Bizden öldürülenler şehid olur ve cennete giderler. Kalanlarımız ise yeryüzünde Allah’ın halifesi ve vârisi olacaklardır. Bu Allah’ın vermiş olduğu sözüdür ki O sözünden dönmez. “Allah sizden iman edip sâlih amellerde bulunanlara onları yeryüzünde iktidar sahibi yapmayı va’detmiştir” (Nûr/55) Hız. Ebubekir bu sözlerden sonra minberden inmiştir (23).

H. Ebubekir'in Savaşa İsteksiz Olan Veya Mühlet İsteyen Kimseleri Azarlaması

- Hz. Ömer şöyle anlatıyor: Araplar irtidat ettiklerinde ben de dâhil olduğum halde muhacirler olarak Ebubekir'in yanına gidip "Ey Allah Rasûlünün Halifesi! Halktan ne istiyorsun, onların yakalarını bırak! Namazı kılsınlar; fakat razı olmadıkları zekâtı vermesinler. Kalblerine iman girdiği zaman bunu da kabul edeceklerdir" dedik. Buna karşılık Hz. Ebubekir şunları söyledi: "Nefsimi kudret elinde tutana yemin ederim ki gökten düşüp parça parça olmam benim için Hz. Peygamber'in savaşmakta olduğu birşeyi terketmemden daha sevimlidir!". Böylece Hz. Ebubekir Araplara savaş açtı ve İslâm'a dönünceye kadar da onlarla savaştı. Allah'a yemin ederim ki Ebubekir'in o günü bile tek başına Ömer'in ailesinden daha hayırlıdır (24).

- Hz. Ömer şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber'in vefatından sonra Araplardan bazıları irtidat ettiler ve "Namaz kılarız ama zekât vermeyiz" dediler. Ben Ebubekir'e giderek "Ey Allah Rasûlünün Halifesi! Halka şefkat göster. Çünkü onlar vahşi hayvanlar gibidirler" dedim. O da bana şunları söyledi: "Ben senden yardım umuyorken sen tutmuş bana engel olmaya çalışıyorsun. Bildiğim kadarıyla sen câhiliye döneminde çok cesurdun, müslüman olunca mı korkaklaştın? Ne yapmamı isterdin? Onlara, uydurulmuş garip bir şiir mi okuyaydım? Ya da iftiradan ibaret olan bir sihir mi yapaydım? Çok yazık! Hz. Peygamber Rabb'ının huzuruna gitmiş ve vahiy de kesilmiştir. Yemin ederim ki kılıç tutacak gücüm olduğu müddetçe Hz. Peygamber'e verdikleri bir yuları bana da verene kadar onlarla savaşacağım". Bu sözler üzerine onun bu konuda benden daha azimli olduğunu gördüm. Hz. Ebubekir bu gibi hususlarda halkı o kadar güzel eğitti ki halifeliliğim sırasında çok faydasını gördüm (25).

- Dabbe b. el-Muhsan el-Anzî şöyle anlatıyor: Ömer b. Hattab'a "Sen Ebubekir'den hayırlısın dedim. Bunun üzerine ağlayarak şunları söyledi: "Ebubekir'in bir gecesi ve gündüzü vardır ki o bile Ömer'den ve ailesinden daha hayırlıdır. Bu gece ile gündüz hakkında sana bilgi vermemi ister misin?" Ben de "Evet, ey Mü'minlerin Emiri! Buyurun anlatın" dedim. Hz. Ömer "Onun gecesi, Hz. Peygamber'in Kureyş müşriklerinin zulümlerinden kurtulmak için yola çıktıkları gecedir ki o gece Ebubekir de onunla birlikte idi" dedi ve bu olayı sonuna kadar anlattı. Sonra da sözü Hz. Ebubekir'in sözkonusu gündüzüne getirerek şunları söyledi: "Onun gündüzüne gelince bu da Hz. Peygamber'in vefat edip Arapların dinden döndükleri gündür. O gün Arapların bazıları: "Namaz kılarız; fakat zekat vermeyiz", bazıları ise "Ne namaz kılarız, ne de zekât veriz? diyorlardı. Ben nasihatımı ondan esirgemezdim; bu kez de yanına gidip 'Ey Allah Rasûl'ünün Halifesi! Halka şefkatli davran' dedim" (26).

- Hz. Peygamber'in vefatından sonra Ebubekir halife seçildi. Bu sırada Araplardan dinden dönenler oldu. Hz. Ebubekir de Onlara karşı savaş açtı. Bunun üzerine Hz. Ömer onun yanına giderek Ey Ebâbekir! Hz. Peygamber ben insanlarla, "Allah'tan başka ilah yoktur" demelerine kadar savaşmakla emrolundum. Kim "Allah'tan başka ilah yoktur" derse o malını ve canını benden korumuş olur. Onun kalbindekilere gelince bunun hesabı Allah'a aittir buyururken nasıl oluyor da sen bu insanlara savaş açabiliyorsun?" dedi. Hz. Ebubekir de şunları söyledi: "Allah'a yemin ederim ki namazla zekâtı ayıranlarla sonuna kadar savaşacağım. Çünkü zekât malın hakkıdır. Andolsun ki Hz. Peygamber'e verdikleri bir yuları dahi vermeyecek olsalar onlarla savaşmaya devam edeceğim". Hz. Ömer de "Vallâhi Allah Teâlâ, Ebubekir'in göğsünü savaş için açmıştır. Ben şu anda onlarla savaşmanın, hakkın tâ kendisi olduğunu anlamış bulunuyorum" dedi (27).

4. FASIL: H. EBUBEKİR'İN ALLAH YOLUNDA ORDULAR SEVKEDİP HALKI CİHADA TEŞVİK ETMESİ ve RUMLARLA SAVAŞMA KONUSUNDA SAHABİLERLE İSTİŞÂREDE BULUNMASI

H. Ebubekir'in Bir Hutbe ile Halkı Cihada Teşvik Etmesi

- Bir gün Hz. Ebubekir minbere çıkarak Allah'a hamdedip, Rasûlüne salavat getirdikten sonra şunları söylemiştir: "Ey İnsanlar! Her dinde birçok manaları kendisinde toplayan bazı şeyler vardır. Kim bunları elde edebilirse o kendisi için yeterlidir. Kim de Allah için çalışmışsa mükâfaatını O'ndan alacaktır. Ciddiyetten ve itidalli hareketlerden ayrılmayınız. İyi biliniz ki itidalli hareket insanı hedefe ulaştıran şeylerin başında gelir. Şunu da biliniz ki imanı olmayanın dini de olamaz. Allah için çalışmayan kimse hiç birşey kazanamaz. Niyetsiz iş yapanın ameli yok sayılır. Dikkat ediniz, Allah'ın kitabında, O'nun yolunda cihad için insanın kendisini o yola vakfetmesine degecek kadar sevap olduğu bildirilmektedir. O Allah'ın insanlara gösterdiği kurtuluş yoludur. İnsanlar rezilliklerden ancak onun sayesinde kurtulabildiği gibi dünya ve âhiret şerefi de onunla elde edilebilir" (28).

H. Ebubekir'in Halid b. Velid ve Beraberindekilere Cihad Hakkında Mektup Göndermesi

- Hz. Ebubekir Yemâme savaşını bitirdikten sonra henüz orada bulunan Halid b. Velid'e şu mektubu yazmıştır: "Allah'ın kulu ve Rasûlünün halifesi Ebubekir'den Velid'in oğlu Halid'e onun beraberinde bulunan Muhacir, Ensar ve onlara iyilik üzerine tâbi olanlara! selam sizlerin üzerine olsun! Ben, şahitliğiniz altında, kendisinden başka ilah olmayan Allah'a hamdederim. Hamd, va'dini yerine getirerek kuluna yardım etmiş olan, kendisini dost edinenleri aziz, düşmanlarını ise zelil edip bütün gruplara karşı tek başına gâlip gelen Allah Teâlâ'ya mahsustur. O, kendisinden başka ilahın olmadığı Allah Teâlâ Kur'anda şöyle buyuruyor: "Allah sizden iman edip, sâlih amellerde bulunanlara (şunu) va'detmiştir: Onlardan öncekileri nasıl iktidar sahibi kıldı ise onları da yeryüzünde iktidar sahibi kılacaktır. Kendileri için beğendiği dinlerini (İslâm'ı yeryüzünde) sâbit kılıp sağlamlaştıracaktır. Onları korkularından sonra güvenliğe kavuşturacaktır. (Çünkü onlar sadece bana ibadet eder ve bana hiç bir şeyi ortak koşmazlar. Kim bundan sonra küfre saparsa işte onlar fâsıkların tâ kendisidirler". (Nûr/55). Bu Allah'ın, kendisinde şek ve şüphe bulunmayan ve kesinlikle dönmeyeceği va'didir. Allah Teâlâ mü'minlere cihadı farz kılarak şöyle buyurmaktadır: "(Ey mü'minler) Hoşunuza gitmediği halde savaş size farz kılındı. Hoşunuza gitmeyen birşey sizin için hayırlı olabilirken, sevip hoşlandığınız birşeyde sizin için şer olabilir. (Bundaki hikmeti) Allah bilir ama siz bilemezsiniz". (Bakara/216). Allah'ın sözüne güveniniz. Uğrunda mallarınız ve canlarınız gitse dahi Allah'ın farzlarına riâyet ediniz. Çünkü bu çekecekleriniz O'nun vereceği mükâfatın yanında hiç mesâbesinde kalır. O halde mallarınız ve canlarınızla Allah yolunda cihada devam ediniz. "Hafif ve ağır olmak üzere (her iki şekilde de) savaşa katılın. Allah yolunda mallarınız ve canlarınızla cihat edin. Eğer bilerseniz bu sizin için daha hayırlıdır". (Tevbe/41) Artık oradaki işiniz bitmiştir. Halid b. Velid'e Irak'a gitmesini emrediyorum. Benden emir gelinceye kadar da oradan ayrılmasın. Siz de onunla birlikte gidiniz ve sakın gevşeklik göstermeyiniz. Çünkü biliyorum ki bu yol uzun ve meşakkatli bir yoldur. Ancak şunu biliniz ki Allah bu yolda iyi niyetle hareket edenler için çok büyük hayırlar ve mükâfaatlar verecektir. Irak'a vardığınızda emrim gelinceye kadar siz de Halid'in yanında

kalınız. Allah hem sizin ve hem de bizim dünya ve âhiret ihtiyacımızı gidersin! Selam, Allah'ın rahmet ve bereketi üzerine olsun" (29).

H. Ebubekir'in Rumlarla Savaş Hususunda Ashabla İstişâre Etmesi

- Hz. Ebubekir, Rumlara karşı savaş açmak istediğinde içlerinde Hz. Ali, Ömer, Osman, Abdurrahman b. Avf; Sa'd b. Ebi Vakkas, Said b. Zeyd ve Ebu Ubeyde b. Cerrah'ın da bulunduğu Muhacir ve Ensar'ın Bedir'e katılanlarıyla diğer sahabileri çağırttı. Huzurunda toplandıklarında onlara şunları söyledi: "Allah'ın nimetleri sayılamayacak kadar çoktur ve hiç bir amel de Allah, Teâlâ'nın bu mükâfaatlarına karşılık olamaz. Hamd yalnızca O'na mahsustur. Allah sizin kalblerinizi birleştirip aranızdaki düşmanlıkları kaldırdı.

O sizi İslâm'a kavuşturarak şeytanı sizden uzaklaştırdı. Artık şeytan sizi tekrar şirke düşürmekten ümidini kesmiştir. Allah'tan başka ilah edinmeyiniz. Bugün Araplar bir baba ile bir annenin çocuklarıdır. Sizleri şunun için çağırttım ki ben müslümanları Şam diyarında bulunan Rumlarla cihat etmeye göndereceğim. Gayem Allah Teâlâ'nın müslümanlara yardımlarıyla o'nun isminin en yüce olmasıdır. Bunun yanı sıra bu cihatta müslümanlar için çok büyük kazançlar da olacaktır. Şöyle ki müslümanlardan bu yolda ölenler şehit olacaklar ve Allah katında çok büyük mükâfaatlar göreceklidir. Geride kalanlar ise dinlerini müdâfaa etmiş olarak yaşayacaklar ve bunlar da Allah'tan cihad sevabını alacaklardır. Bunlar benim görüşümdür; şimdi de sizler, görüşlerinizi söyleyin!"

H. Ömer'in Rumlarla Cihat Hususunda Hz. Ebubekir'i Desteklemesi

Bunun üzerine Hz. Ömer ayağa kalkarak şunları söyledi: "Hamd, yarattıklarından dilediğine hayır ve iyilikler veren Allah Teâlâ'ya mahsustur. Allah'a yemin ederim ki biz davet edildiğimiz bütün hayırlı işlere icâbet etmişizdir. Bu da Allah'ın, kullarından istediklerine verdiği bir fazilettir. O en büyük fazilet sahibidir. Andolsun ki ben de sana böyle bir teklifle gelmek istiyordum. Fakat sen benden daha önce davrandın. Çok yerinde bir karardır ve ben de bu konuda sana katılıyorum. Allah seni isabetli kararlarında dâim kılsın! Bana göre en kısa zamanda ordu sevk etmeli. Sonra bu orduları da arkadan göndereceğin diğer ordularla takviye etmelisin. Eminim ki Allah Teâlâ kendi dinine yardım ederek, onu ve müslümanları aziz ve gâlip kılacaktır".

Abdurrahman b. Avf'ın, Rumlarla Nasıl Savaşılması Hakkındaki Görüşlerini Bildirmesi

H. Ömer'den sonra Abdurrahman b. Avf kalktı ve o da şunları söyledi: "Ey Allah Rasûlünün Halifesi! Rumlar (Esferoğulları) çok kuvvetli olup adeta aşılmaz bir kale gibidirler. Bana sorarsan bir orduyla ve tüm gücümüzle saldırmamız doğru olmaz derim. Önce süvari birlikleri göndererek merkeze en uzak yerlerdeki birimlere saldırılarda bulunmalıyız. Onlar geldikten sonra taze birlikler sevk edip bu işi birkaç kere tekrarlamalıyız. Bu şekilde onlara kayıplar verdirir, ganimetler alırız. Diğer taraftan da gözlerini korkutarak yıldırmaş oluruz. Bu arada Sen de Yemen'e kadar en uzak yerlere haberler gönderir, Rabîa ve Mudar kabilelerinden askerler toplayıp hazırlıklar yaparsın. Bundan sonra da başına ya bizzat kendin geçerek ya da bir kumandan tayin ederek onları Rumların üzerine gönderirsiniz".

H. Osman'tn Hz. Ebubekir'i Desteklemesi ve Diğer Sahabilerin de Ona Uymaları

Abdurrahman'dan sonra bir sessizlik oldu. Bunu takiben Hz. Ebubekir "Peki sizlerin görüşü nedir?" diye sordü. Bunun üzerine Osman b. Affan şöyle konuştu: "Ben senin bu dine mensup olanların iyiliğini ne kadar istediğini ve yine onlara ne kadar merhametli olduğunu biliyorum. Eğer onların geneli hakkında faydalı olacağını düşünüyorsan bu işe hemen başla. Çünkü biz senin hakkında bir şüphe beslemediğimiz gibi seni kınayacak da değiliz". Hz. Osman'ın bu sözleri üzerine Talhâ, Zübeyr, Sa'd, Ebu Ubeyde, Said b. Zeyd ve orada bulunan diğer Muhacir ve Ensar "Osman doğru söylüyor. Sen nasıl uygun bulursan öyle yap. Biz sana ne karşı çıkarız ve ne de seni suçlarız" dediler.

Ebubekir Sıddîk'in Hz. Ali'nin Müjdesine Sevinmesi ve Ashâbı Cihada Davet İçin Bir Hutbe İrad Etmesi

H. Ali, orada bulunmasına rağmen hiç konuşmamıştı. Ebubekir Sıddîk ona dönerek "Ey Eba'l-Hasan! Senin bu konudaki görüşün nedir?" diye sordu. Hz. Ali de "Şunu derim ki ister başında bulun istersen de bulunma, Rumlar üzerine ordu gönderirsen Allah'ın izniyle gâlip geleceksin!" diye cevap verdi. Hz. Ebubekir de "Allah sana hayırlı müjdelere versin! Onları mağlup edeceğimi de nereden çıkarıyorsun?" diye sordu. O zaman Hz. Ali şunları söyledi: 'Ben Hz. Peygamber'in 'Bu din kuvvetlenecek ve kendisine mensup olanlar yeryüzünde hâkim oluncaya dek, karşısına çıkan herkesi yenecektir' buyurduğunu işittim". Bunun üzerine Hz. Ebubekir "Sübhânallah! Bu ne güzel bir hadistir! Beni bununla sevindirdiğin gibi Allah da seni sevindirsin!" dedi. Sonra Hz. Ebubekir minbere çıktı; Allah Teâlâ'yı şanına yaraşır bir şekilde andıktan ve Hz. Peygamber'e salavât-ı şerîfe getirdikten sonra şunları söyledi:

"Ey İnsanlar! İyi biliniz ki Allah Teâlâ İslâm dinini ihsan etmekle size çok büyük bir iyilikte bulunmuştur. Sizi cihatla şereflendirip bu din vasıtasıyla diğer milletlere gâlip getirmiştir. Sizleri diğer bütün dinler mensuplarına üstün kılmıştır. Ey Allah'ın kulları! Hazırlıklarınızı tamamlayıp Rumlarla savaşmaya çıkınız. Ben sizin için sancak bağlatıp başınıza kumandanlar tayin edeceğim. Rabb'inize itaat ediniz. Kumandanlarınıza karşı çıkmayınız. İşiniz de niyetiniz de güzel olsun. Allah Teâlâ'nın takvâ sahipleri ile iyilik yapanların yanında olduğunu da aklınızdan çıkarmayınız!".

H. Ömer ile Amr b. Said'in Tartışmaları; Halid b. Said'in Hz. Ebubekir'i Destekleyen Konuşması

Bu sözler üzerine oradakiler sustular, cevap vermediler. Sonunda Hz. Ömer şunları söyledi: "Ey müslümanlar topluluğu! Niçin Allah Rasûlünün Halifesine cevap vermiyorsunuz? O sizi hayat verici birşeye davet etmektedir. "Eğer çağrıldığınız şey elde edilmesi kolay bir dünya menfaati ve sıradan bir yolculuk olsaydı ona koşacaktınız..." (Tevbe/42) Bunun üzerine Amr b. Said ayağa kalkarak "Ey Hattab'ın oğlu! Sen bizim için münafıklar hakkında söylenmiş şeyleri mi söylüyorsun? Bizi kınayacağına sen kendin niçin ilk

icâbet eden olmuyorsun?” dedi. Hz. Ömer de “Halife, çağırdığında benim kendisine icâbet edeceğimi çok iyi biliyor. Eğer beni şu anda harbe gönderse itirazsız giderim” diye karşılık verdi. Amr b. Said ise “Eğer biz savaşa gidecek olsak sizin için değil Allah için gideriz” dedi. Hz. Ömer de ona “Allah seni muvaffak eylesin, doğru söyledin!” deyince sözü Hz. Ebubekir alarak “Otur! Allah sana rahmet eylesin. Ömer bu sözlerini herhangi bir müslümâna eziyet etmek veya onlardan birini küçümseyip kınamak için söylememiştir. O ancak cihat hususunda gecikenleri teşvik etmek istemiştir”.

Bu sırada Halid b. Said ayağa kalkarak “Allah Rasûlünün Halifesi doğru söyledi. Ey kardeşim, yerine otur!” dedi. Halid, kardeşi Amr’ın yerine oturmasından sonra da sözlerine şöyle devam etti: “Hamd, kendisinden başka ilah olmayan Allah’a mahsustur. O Allah ki müşrikler istemeseler de diğer bütün dinlere gâlip gelmesi için Muhammed’i hak dinle göndermiştir. Yine Allah’a hamdolsun ki O va’dini yerini getirmiş ve düşmanlarını helak etmiştir. Ey Allah Rasûlünün halifesi! Biz muhalefet etmediğimiz gibi ihtilaf da çıkarmayız. Sen bizim emrimiz, şefkatli bir idarecimiz ve halifemizsin. Sen bizim için daima iyi bir nasihatçı oldun. Bizleri savaşa çağırdığında sana icâbet eder, emrettiğindeyse itaat ederiz”. Hz. Ebubekir bu sözlerden ziyadesiyle memnun oldu ve Halid’e şunları söyledi: “Allah sana iyilikler ihsan etsin! Sen hem bir kardeş ve hem de bir dostsun. İsteyerek ve Allah’tan korkarak müslüman oldun. Sonra mükâfaatını Allah’tan bekleyerek hicret ettin. Allah ve Rasûlünün rızasını kazanmak ve Allah isminin en yüce olması uğrunda çalışmak için dinini müşriklerden kaçırdın. Ey Allah’ın rahmetine mazhar olan kişi! Seni ordunun başına emir tayin ediyorum; git hazırlığını yap!” Sonra da minberden indi. Halid b. Said de evine dönerek yolculuk hazırlıkları yapmaya başladı. Bu arada Bilal de Hz. Ebubekir’in emriyle çıkıp halka şunları ilan etti: “Ey insanlar! Şamda’ki Rumlarla cihada çıkmak için hazırlanın!” Halk Halid b. Said’in orduya kumandan olarak tayin edildiğini öğrenmişlerdi. Ordunun toplanacağı yere ilk giden Halid oldu. Bundan sonra halk on, yirmi, otuz, kırk elli ve yüzer kişilik gruplar halinde akın akın gelmeye başladılar. Kısa bir zamanda büyük bir kalabalık toplandı. Hz. Ebubekir bir gün yanına sahabilerden bazılarını da alarak ordugahı teftişe çıktı. Hazırlıkların tamamlanması için askerlerin ve halkın canla başla çalıştıklarını gördüyse de sayılarını yeterli bulmadı. Beraberinde götürdüğü kişilere “Sizce bu ordu Rumlar için yeterli mi? diye sordu. Bunun üzerine Hz. Ömer “Ben bunları yeterli bulmuyorum” dediler. Hz. Ebubekir diğerlerine de görüşlerini sordu. Onlar da “Biz de Ömer gibi düşünüyoruz” dediler. Bu cevapları alan Ebubekir bu kez onlara “Ne dersiniz? Yemenlilere bir mektup yazıp onları cihada davet edeyim mi?” diye sordu. Onlar da bunu uygun buldular ve “Çok iyi olur!” dediler. bu karar üzerine Hz. Ebubekir aşağıdaki mektubu yazdı:

H. Ebubekir’in Allah Yolunda Cihad İçin Yemenlilere Mektup Yazması

“Rahman ve rahîm olan Allah’ın adıyla! Allah Rasûlû’nün halifesinden kendilerine bu mektubun okunduğu her mü’min ve müslümâna! Allah’ın selâmı üzerinize olsun. Kendisinden başka ilah olmayan Allah’a hamedederim. Şunu söyleyeyim ki Allah Teâlâ mü’minler üzerine cihadı farz kılmıştır. Hafif ağır bütün mallarıyla ve canlarıyla Allah yolunda cihat etmeleri müslümanlara emredilmiştir. Onun sevabı Allah katındadır. Biz müslümanların tamamını Şam’daki Rum ordularına karşı savaşmaya çağırdık. Onlar da buna süratle icâbet ettiler. Böylece onlar iyi niyetlerini göstermişler ve Allah da sevaplarını artırmıştır. Ey Allah’ın kulları! Bu mektubu aldığınızda siz de hemen diğer müslümanların yanlarına gidiniz. Bu hususta niyetiniz güzel olsun. Siz şu iki güzel şeyden birine davet ediliyorsunuz: Ya şehit olacaksınız ya da zafere ve ganimete erişeceksiniz. Allah Teâlâ kullarından amelsiz bir söze razı olmamıştır. Yeryüzünde Allah düşmanları var olup onlar Allah’ın dinine dönünceye ve O’nun indirdiklerini kabul edinceye kadar cihat devam edecektir. Allah dininizi muhafaza edip kalplerinizi hidâyete erdiren! Amellerinizi tertemiz kılarak size kendi yolunda sabır gösteren mücahitlerin sevabını versin!” (30)

Müslümanları Şam’a Gönderirken Hz. Ebubekir’in Bir Konuşma Yapması

- Hz. Ebubekir, Şam’a gidecek orduyu uğurlarken kalktı Allah Teâlâ’ya hamd ü senâlar getirip Şam’ın fethedileceğini müjdeleyerek şunları söyledi: “Orayı fethettiğinizde mescitler inşa edeceksiniz. İnsanlar sizleri sadece toprak istilacıları olarak tanımayacaklardır. Şam diyarı bolluk ve bereket ülkesidir. Orada çok bol yiyecek bulacaksınız. Sakın oburluk yapmayınız. Kâbe’nin Rabb’ine yemin ederim ki siz çok yeyip bu konuda aşırı gideceksiniz. Size bu konuda şu on şeyi tavsiye ediyorum. Bunları iyi dinleyip öğreniniz: 1-Sakın eli silah tutmayan ihtiyarları öldürmeyiniz...” (31).

5. FASIL: HZ. ÖMER’İN ALLAH YOLUNDAKİ CİHADA TEŞVİK ETMESİ ve BU HUSUSTA SAHABİLERLE İSTİŞÂREDE BULUNMASI

H. Ömer’in Halkı Cihada Teşvik Etmesi ve İlk İcâbet Edeni Emir Olarak Ataması

- İran’lılarla savaşa çıkılırken Müsennâ b. Hârise çıkıp şunları söyledi: “Ey insanlar! Sakın Farşlıları gözünüzde büyütüp onları büyük ve korkunç görmeyesiniz. Çünkü biz onların en verimli ve en güzel topraklarını, köylerini ele geçirdik. Onları Irak’ın o en güzel arazilerinden mahrum bıraktık. Bütün bunları da onlarla savaşarak elde ettik. Bizden öncekiler bu cesareti gösterdiler. Allah izin verirse biz de bunu devam ettireceğiz”. Ondandır da Hz. Ömer ayağa kalktı ve o da şunları söyledi: “Hicaz artık sizin için otlaktan başka birşey olamaz. O artık sizleri ve halkı doyurabilecek durumda değildir. Hani Allah’ın va’dine güvenerek hicret edenler neredeler? Allah’ın, kitabında size miras kıldığını va’dettiği topraklara gidiniz. Allah Teâlâ bu konuda söyle buyurmuştur: “Allah hak olan bu dini diğerlerine gâlip getirecektir”. (Fetih/28) Şunu biliniz ki muhakkak Allah dinini üstün ve ona yardım edenleri de aziz kılacaktır. Bu dinin yardımcıları yani müslümanları diğer ümmetlere mirasçı yapacaktır. O’nun sâlih kulları nerededirler?”

H. Ömer’in bu çağırısına ilk icâbet eden Ebu Ubeyde b. Mes’ud olmuş, onu da Sa’d b. Ubeyd (ya da Selîf b. Kays) takip etmiştir. Asker toplandıktan sonra Hz. Ömer’e “Bu ordunun başına Muhacirlerden veya Ensar’dan Hz. Peygamber’e ilk iman etmiş olanlardan birini getir!” dediler. Hz. Ömer’se onlara şunu söyledi: “Hayır vallâhi! Bunu yapmayacağım. Çünkü Allah Teâlâ sizi, sizden öncekilere (Ensar ve Muhacir) göre düşmanlar üzerine süratle gitme bakımından üstün kılmıştır. Eğer bu hususta onlar sizi geçecek olsalardı tabi ki komutanlık hakkı onların olacaktı. Allah’a yemin ediyorum ki bu orduların başına, çağırma ilk icâbet eden kişi geçecektir”. Bundan sonra Hz. Ömer Ebu Ubeyd b. Mes’ud ile Sa’d b. Ubeyd’i (ya da Selîf b. Kays’ı) çağırttı. Ona (Sa’d ve Selîf’ten birine) “Eğer sen çağırma Ebu Ubeyd b. Mes’ud’dandaha önce cevap verecek olsaydın bu ordunun başına seni tayin ederdim. Ancak

benim davetime ilk icâbet eden kişi o olmuştur; dolayısıyla ordunun başına da onu getiriyorum” dedi. Böylece Hz. Ömer, Ebu Ubeyd’i ordu kumandanı tayin etti ve ona şu tavsiyelerde bulundu: “Hz. Peygamber’in sahâbilerini dinle! Onların görüşlerini de almaksızın bir işe girişme. Tam manasıyla vâkıf olamadığın işlerde acele edeyim deme. Çünkü bu bir harptir. Harp de ancak sabırlı kişilerle kazanılır. Ordu kumandanı ne zaman saldırıp ne zaman geri çekileceğini de çok iyi bilmelidir. Zaferi ancak sabırlı ve nasıl davranacağını bilen taraf elde edebilir” (32).

- Hz. Ömer’e “Ordunun başına sahabilerden birisini tayin et” denildi. O da şunları söyledi: “Sahabelerin üstünlük ve fazileti, gitmek istemeyenlerin yerlerine geçerek düşmana süratle hücum etmelerindeydi. Ancak başka bir kavim onların bu yaptıklarından daha iyisini yapar ve ağır veya hafif savaşa kendilerinden önce koşacak olurlarsa bunlar daha hayırlıdır. Yemin ederim ki bu ordunun başına da çağırma ilk icâbet eden kişiyi tayin edeceğim”. Sonra Ebu Ubeyd’i ordunun başına geçirdi ve ona askerlere iyi davranması hususunda tavsiyelerde bulundu (33).

Hız. Ömer’in Fars Savaşlarına Bizzat Katılmak için Ashabla İstişâre Etmesi

- Hz. Ömer Ebu Ubeyd b. Mes’udun şehid düşüp Fars ordularının da Kısra ailesinden bir kişinin kumandası altında toplandığını haber alınca Muhacir ve Ensar’ı çağırttı. Sonra onlarla birlikte Medine yakınlarındaki sırar kuyusuna kadar gitti. Orada Talhâ b. Ubeydullah’ın Kumandası altında bir öncü birlik hazırlayarak onları gönderdi. Askerin sağ kanadına Abdurrahman b. Avf’ı, sol kanadına da Zübeyr b. Avvam’ı kumandan tayin etti. Hz. Ali’yi de Medine’de kendi yerine idareci olarak bıraktı. Halkla istişâre etti. Onlar da “İran’a bizzat kendin gitmelisin” dediler. Bu istişâre Sırar’a varıldıktan sonra gerçekleşmişti. O sırada dönmüş olan Talhâ da dâhil görüş bildirenlerin hepsi bizzat Hz. Ömer’in gitmesini istiyorlardı. Ancak Abdurrahman b. Avf onun gitmesini doğru bulmuyordu. Hz. Peygamber’den başkasına “Anam babam sana fedâ olsun!” dememiş olan Abdurrahman orada şunları söyledi:

“Anam babam sana fedâ olsun ey Ömer! Sakın gitme! Bu konuda sorumluluğu kendi üzerime alıyorum. Eğer halk “Ömer savaşa gitmekten korktu!” diyecek olurlarsa onlara “Bu Abdurrahman’ın fikriydi” dersin. Çünkü senin başında olduğun bir ordunun yenilmesi, senin bulunmadığın orduların yenilmesine benzemez. Hele bir de daha işin başında şehit düşecek olursan korkarım ki tekbir getirip “Allah’tan başka ilah yoktur diyecek bir tek müslüman kalmayacaktır”.

Bunun üzerine Hz. Ömer bizzat gitmekten vazgeçti ve ordunun başına tayin etmek için birisini aramaya başladı. O sırada Necid topraklarının bir kısmında zekat toplamakla görevlendirilmiş Sa’d b. Ebi Vakkas’tan bir mektup geldi. Daha sonra Hz. Ömer çevresindekilere dönerek “Bana ordunun başına geçirebileceğim birisini gösteriniz” dedi. Abdurrahman b. Avf da “Ben onu buldum bile” dedi. Hz. Ömer kim olduğunu sorunca Abdurrahman “O, elinin altında bulunan aslan, Sa’d b. Mâlik’tir!” (Bu zat Sa’d b. Ebî Vakkas diye şöhret bulmuştur) dedi. Diğer görüş sahipleri de Abdurrahman’ın bu fikrine katıldılar (34).

6. FASIL: Hız. OSMAN’IN HALKI ALLAH YOLUNDA CİHADA TEŞVİK ETMESİ

Hız. Osman’ın azatlısı Ebu Sâlih şöyle anlatıyor: Hz. Osman’ı minberde şunları söylerken işitmişim. “Ey İnsanlar! Hz. Peygamber’den bir hadis işitmiş ve fakat beni bırakıp dağılmanızdan korktuğum için de bugüne kadar sizlere söyleyememişim. Ancak sizlerden her biriniz tercihini yapsın diye onu bugün söylemeye karar verdim. Hz. Peygamber şöyle buyurmuştur: “Allah yolunda birgün nöbet beklemek başka yerlerde bin gün durmaktan çok daha hayırlıdır” (35).

- Hz. Osman minbere çıkarak şunları söylemiştir: “Size bugün Hz. Peygamber’in bir hadisini söylemek istiyorum. Bu hadisi şimdiye kadar söylememiş olmamın tek sebebi sizin benden uzaklaşmanızdan korkuyor olmamdı. Hz. Peygamber’in şöyle dediğini işittim: “Allah yolunda bir gece nöbet tutmak, gündüzü oruç tutulup kendisi de ibadetle geçirilen bin gecedenden daha üstündür” (36).

7. FASIL: Hız. ALİ’NİN İNSANLARI CİHADA TEŞVİK ETMESİ

- Hz. Ali bir gün minbere çıkarak şu hutbeyi irad etmiştir: “Hamd, bağladıklarını hiç kimsenin çözemediği, çözdüklerini ise hiç kimsenin bağlayamadığı Allah’a mahsustur. Eğer o dilemiş olsaydı yaratıklarından iki kişi bile anlaşmazlığa düşmezdi. Ümmet de kendi aralarında çekişmez; hiç kimse başkalarının hakkını ketmederek üstünlük iddiasına kalkışmazdı. Bizleri ve şu kavmi (Şam ordusu) bu meydana ilahî kaderler sevk etmiştir. Şu anda Rabb’imiz yaptıklarımızı görmekte ve söylediklerimizi işitmektedir. İsteseydi azabını hemen gönderip işi bir anda hallediverirdi. O zaman haklı haksız belli olur; zalimlerin yalanları ortaya çıkar ve halk da hangi tarafı tutması gerektiğini anlardı. Ancak Allah Teâlâ, bu dünyayı, burada iyilik yapanlara mükâfatlarının, kötülük işleyenlere de cezalarının verileceği ve hiç kimseye haksızlık yapılmayacağı âhîret günü için bir amel yeri kılmıştır. Siz yarın o kavimle karşı karşıya geleceksiniz. Bu gece çok ibadet ediniz ve çok Kur’an okuyunuz. Allah Teâlâ’dan yardım ve sabır isteyiniz. Onlara ciddiyet ve kuvvetle karşılık veriniz. Doğruluktan ise hiç bir vakit ayrılmayınız”. Bu sözlerden sonra Hz. Ali minberden inmiştir (37).

Hız. Ali’nin Sıffin Gününde İnsanları Savaşa Teşvik Etmesi

- Sıffin gününde Hz. Ali halkı teşvik ederek onlara şöyle hitap etmiştir: “Allah sizlere azaptan kurtulup hayra ve saadete ulaşabileceğiniz bir ticaretin yollarını açmıştır. Bu yol ise Allah’a ve O’nun Rasûlüne iman edip Allah yolunda cihat etmektir. Bunun mükâfaatı olarak da günahlarınızın bağışlanacağı ve size Adn cennetlerinde güzel meskenler verileceği vâdedilmiştir. Allah Teâlâ kendi yolunda, birbirlerine kenetlenmiş yapılar gibi saf bağlayarak çarpışanları sever. O halde siz de saflarınızı birbirine kenetlenmiş binalar gibi sınıksız yapınız. Zirhlilerinizi öne geçirip diğerlerini arkaya alınız ve dişlerinizi sıkınız; sabır gösteriniz” (38).

Hız. Ali’nin İnsanları Hâricîlere Karşı Savaşa Teşvik Etmesi

- Hz. Ali, Nuhayle denilen yere karargah kurup Hâricîlerin yola gelmelerinden ümidini kestiğinde bir konuşma yaptı. Allah Teâlâ’ya hamd ü senâlar ettikten sonra şunları söyledi: “Ey İnsanlar! Kim Allah yolunda cihadı terkeder ve O’nun düşmanlarıyla iyi geçinme yollarını ararsa azap ve helâkı hak etmiş demektir. Eğer Allah’ın nimet ve yardımı yetismeyecek olursa onları hiç kimse bu durumdan kurtaramaz. Allah’tan korkunuz ve O’na karşı çıkanlarla savaşınız! Allah’ın nurunu söndürmek isteyen; hata sapıklık ve

zulüm içerisinde bulunan mücrimlerle cihat ediniz. Onlar Kur'an okumazlar ve dinde de bir bilgiye sahip değillerdir. Ayrıca Kur'an ve sünneti yorumlamayı da bilmezler. Onların emirlik yapabilecek kabiliyetleri de yoktur. Allah'a yemin ederim ki eğer onlar İslâm'ın başlangıcında hâkimiyeti ellerine geçirecek olurlarsa sizlere Kisrâ ve Herakl'in halkına davrandığı gibi davranacaklardır. İşi sıkı tutunuz ve düşmanlarınızla karşılaşmak için her türlü hazırlıklarınızı tamamlayınız. Basrâ'da bulunan kardeşlerinize de haber yollayarak gelmelerini istedim. Onlar da gelip bize katıldıklarında Allah'ın izniyle hep birlikte hücum edeceğiz. Güç ve kuvvet yalnızca Allah'a aittir" (39).

H. Ali'nin Savaş Hususunda Gevşeklik Gösterenlere Bir Konuşma Yapması

- Hz. Ali, Nehrevan savaşından sonra askerlerine hitap ederek şunları söyledi. "Ey İnsanlar! Kendileriyle cihat ettiğinizde sizi Allah'a yakınlaştıran O'nun katında dereceler elde etmenize vesile olacak düşmanlarınız için hazırlanınız. Onlar haktan sapmış kimselerdir ve yanlarında kitaptan hiç birşey yoktur. Dinden uzaklaştıkları için azgınlık ve sapıklık bataklıklarında şaşkın dolaşmaktadırlar. O halde onlara karşı gücünüzün yettiği kadar kuvvet ve at hazırlayınız ve Allah'a tevekkül ediniz. Vekil ve yardımcı olarak o bizlere yeterlidir". Ancak onlar savaşa gitmek veya hazırlıkta bulunmak şöyle dursun yerlerinden bile kıpırdamadılar. Hz. Ali de onları birkaç gün bu halleriyle başbaşa bıraktı. Sonunda onların hareketlerinden ümidini keserek ileri gelenlerini çağırıp niçin böyle yaptıklarını sordu. Bunun üzerine kimisi havadan sudan bahaneler, mazeretler ileri sürdüler; kimisi de daha ileri giderek resmen bu işten hoşlanmadıklarını söylediler: Hz. Ali'nin çağırısına cân u gönülden icâbet eden çok az kişi oldu. Bunu gören Hz. Ali ayağa kalkarak şunları söyledi:

"Ey Allah'ın kulları! Size ne oluyor ki cihada çıkmanızı emrettiğimde iyice ağırlaşmış adeta yere yapışıyorsunuz. Acaba dünya hayatını ahirete tercih ettiniz de şeref ve izzet yerine zillete mi razı oldunuz? Peki bundan sonra sizi her cihada davet ettiğimde ölüm halinde bulunuyormuşsunuz gibi gözleriniz yuvalarından mı fırlayacaktır? Sanki aklınız karmakarışık olmuş da akıl erdiremiyorsunuz ya da gözleriniz görme yeteneğini kaybetmiş de görmez olmuşsunuz. Söyleyin Allah aşkına nedir bu haliniz? Siz barış zamanında Serâ aslanlar gibiydiniz, savaşa davet edildiğinizde kurnaz tilkilere döndünüz. Artık bundan sonra benim nazarımda güvenilirliğinizi kaybettiniz. Siz kendileriyle savaşa çıkılabilecek bir topluluk değilsiniz. Himayesine sığınılacak izzet sahipleri olmaktan da uzaksınız. Allah'ın hayatıyla yemin ederim ki sizler savaşı kızıştıranlar olarak ne kadar kötüsünüz. Başlarınıza çoraplar örülüp size tuzaklar kuruluyor; fakat siz bunlara karşılık bile vermekten âcizsiniz. Her gün bir parçanız daha makaslanıp sizden koparıldığı halde kendinizi koruyamıyorsunuz. Düşmanınız uyanık, siz ise gaflet içerisinde mışıl mışıl uyuyorsunuz. Savaşçı kişiler daima uyanık olup akıl ve tedbir sahibidirler. Onlar, barış yaptıkları kişilerden gelecek saldırılara karşı da hazırlıklıdırlar. Savaşta yenilenler kahrolurlar ve herşeyleri ellerinden alınırlar".

Bundan sonra Hz. Ali sözlerini şöyle sürdürdü: "Ey insanlar! Bizim birbirimiz üzerinde karşılıklı haklarımız vardır. Sizin benim üzerimde bir hakkınız olduğu gibi benim de sizin üzerinizde bir hakkım bulunmaktadır. Benim üzerimdeki haklarınız, başınızda durduğum müddetçe size nasihatta bulunup, ganimetleri adaletli bir şekilde dağıtmam ve cahil kalmamanız için sizleri eğitmemdir. Benim sizin üzerinizdeki haklarıma gelince bunlar da bana yapmış olduğunuz biatlarınıza vefa gösterip varlığınızda ve yokluğunuzda bana ihanet etmemenizdir. Sizi çağırdığımda hemen icâbet edip emrettiğimde itaat etmenizdir. Eğer Allah'tan hayra nâil olmak istiyorsanız istemediklerimi terkedip kendisinden hoşnut olduğum şeylere geliniz. İşte o zaman hedeflerinize ulaşmış ve umduğunuz bulmuş olursunuz" (40).

Havşeb el-Hımyerî'nin Sıffin Gününde Hz. Ali'ye Savaşta Vazgeçmesi İçin çağrıda Bulunması ve Hz. Ali'nin de Ona Karşılık Vermesi

- Havşeb el-Hımyerî, Sıffin gününde Hz. Ali'ye seslenerek şunları söyledi: "Ey Ebâ Tâlib'in oğlu! Yakamızı bırak! Sana bizim ve senin kanların hususunda Allah ile yemin verdiriyoruz. Seninle Irak'lılar arasından çekilip orayı sana bırakacağız. Buna karşılık sen de bizimle Şam arasından çekilip Şam'ı bize bırakacaksın. Gel bunları kabul et ve böylece de müslüman kanı akıtılmasın". Buna karşılık Hz. Ali şöyle cevap verdi: "Bu teklifin kabul edilebilecek gibi değildirey Ümmü Zuleym'in oğlu! Allah'a yemin ederim ki, O'nun dininde böyle bir müsaade olduğunu bilseydim senin dediğini kabul edebilirdim. Hem böylesi benim için çok daha kolay ve rahat olurdu. Fakat Allah'a isyan edildiğinde Kur'an'ı bilenler için, savunma yapabilecek ve Allah'ın emri yerini buluncaya kadar cihat edebilecek güçleri olduğu müddetçe onlarla iyi geçinebilmek amacıyla susmaya izin yoktur" (41).

8. FASIL: SA'D b. EBÎ VAKKAS'IN İNSANLARI CİHADA TEŞVİK ETMESİ

Sa'd b. Ebî Vakkas'ın Kadisiye Gününde Bir Hutbe İrat Etmesi

Kadisiye gününde, başkumandan olmak hasebiyle Sa'd b. Ebî Vakkas bir hutbe irat etti. Bunda, Allah'a hamd ü senâdan sonra şunları söyledi: "Şüpheli yoktur ki mülkünde ortağı bulunmayan Allah, hakkın tâ kendisidir. O'nun için, verdiği sözleri yerine getirmeme ihtimali söz konusu değildir. Allah Teâlâ, Kur'an'da "Andolsun ki biz Zikir'den (Tevrat'tan) sonra Zebur'da da 'Arza (yeryüzüne) mutlaka sâlih kullarımız vâris olacaklardır' diye yazmıştı". (Enbiyâ/105) buyurmaktadır. İşte bu yeryüzü sizlerin olacaktır. Bunu size Rabb'iniz va'detmiştir. Bu topraklar üç yıldan beri sizlerin elindedir; ondan yeyip içiyor, ahalisini öldürüp ganimetler alıyorsunuz ve kendilerine esir muamelesi yapıyorsunuz. Bunu da sizlere içinizden daha önce gâlip gelenler sağlamıştır. Şimdi ise sizler gelmiş bulunuyorsunuz. Siz Arapların en seçkin kişileri ve önderlerisiniz. Her biriniz kendi kabilesinin en iyileri olup geride kalanların iftihar edecekleri kimselerdir. Eğer dünyayı bırakıp yalnızca ahirete yönelecek olursanız Allah Teâlâ sizlere hem bu dünyayı hem de ahireti verecektir. Şunu biliniz ki bu savaş sizden hiç birinizin ecelini öne alacak değildir. Şayet zayıflık gösterip dağılacak olursanız kuvvetiniz gider. Ahiretiniz tehlikeye düştüğü gibi son neferinize kadar da helak olursunuz".

Âsım b. Amr'ın Kadisiye Gününde Bir Konuşma Yapması

- Sa'd dan sonra da Âsım b. Amr kalktı ve şunları söyledi: "Şu topraklar Allah Teâlâ'nın, üzerinde yaşayanlarının herşeyini sizlere helal kıldığı topraklardır. Siz gâlip olduğunuz halde şu üç senedir onlardan çok daha fazla sıkıntılar çektiniz. Eğer bu uğurda

sabredip sadece Allah rızası için hareket edecek olursanız. Allah sizlerle beraber olacaktır. İşte o zaman bu topraklar üzerinde yaşayanların malları, kadınları, çocukları ve memleketleri sizlerin olur. Zayıflık ve gevşeklik gösterip savaştan kaçmanız halinde ise şu karşınızda durmakta olan muazzam orduları ikinci kez saldırırsınız korkusuyla -Allah korusun- sizden hiç kimseyi sağ bırakmayacaktır. Allah'tan korkunuz! Allah'tan korkunuz ve o gâlib geldiğiniz günleri ve Allah'ın o günlerde size verdiklerini hatırlayınız. Bir de geride bıraktığınız toprakları hatırlayınız ki orası geniş ve ıssız bir çöldür. Susuz, insansız, bitkisiz bir sahadır. Orada ne bir ağaç ve ne de sığınacak bir yer vardır. Eğer oraya tekrar dönecek olursanız ne hale geleceğinizi düşününüz. Bütün bunlar bir yana sizin asıl hedefiniz Allah'ın rızasını ve âhireti kazanmak olmalıdır” (42).

9. FASIL: SAHABİLERİN ALLAH YOLUNDAKİ SAVAŞLARA ŞEVKLE KOŞMALARI

Ebu Ümâme'nin Bedir Savaşına Katılmaya Çok İstekli Olması

- Ebu Ümâme şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber Bedir'e çıkmak istediklerinde ben de onunla birlikte gitmeye karar verdim. Dayım Ebu Bürde b. Neyyâr (doğrusu Dînâr olmalıdır) beni görerek “Annen hastadır, kal ve ona yardımcı ol!” dedi. Ben de “Hayır, ben kalmıyorum. Hem o benim annemse senin de kızkardeşindir; sen bekle!” dedim. Dayım bunu Hz. Peygamber'e söyledi. O da bana kalmamı emretti. Dayımsa onunla birlikte Bedir'e katıldı. Hz. Peygamber ve ordusu Bedir'den döndüklerinde annem de vefat etti; onun cenaze namazını Hz. Peygamber kıldırdı (43).

Hiz. Ömer'in Allah Yolundaki Cihada Olan Arzusu ve Cihat Hacdân Üstündür, Buyurması

- Hz. Ömer şöyle diyor: “Eğer şu üç şey olmasaydı ölüp Allah Teâlâ'ya kavuşmayı arzu ederdim: Birincisi Allah için cihada çıkıp yolculuk yapmak; ikincisi secde ederek alnımı O'nun için toprağa koymak; üçüncüsü ise hurmanın güzelini seçtikleri gibi sözün güzelini de seçmeye çalışan bir kavim içerisinde bulunmaktır” (44).

- Hz. Ömer müslümanlara şöyle demiştir: “Hacca gidiniz; çünkü o Allah Teâlâ'nın emretmiş olduğu sâlih amellerden biridir. Ancak cihat ondan daha üstündür” (45).

Abdullah b. Ömer'in Cihada Aşrı İstek Duyması

- İbn Ömer şöyle anlatıyor: “Bedir günü Hz. Peygamber'e gösterilerek savaşa katılıp katılamayacağını soruldu. O da yaşımı küçük görerek müsaade etmedi. Bunun üzerine o kadar üzüldüm ve ağladım ki bu yüzden sabaha kadar uyuyamadım. Bütün ömrüm boyunca böyle bir gece geçirdiğimi hatırlamıyorum.

Ertesi sene gösterildiğinde Hz. Peygamber savaşa katılmama izin verdiler. Ben Allah'a bu hususta çok hamdettim”.

- Bir gün adamın biri Abdullah b. Ömer'e “Ey Ebâ Abdîrrahman! Duyduğuma göre iki ordu karşı karşıya geldiğinde onlara sırtınızı dönüp kaçmışsınız?” dedi. Bunun üzerine Abdullah b. Ömer “Evet, kaçtık; ben bunu inkar etmiyorum. Ancak Allah Teâlâ bizim hepimizi affetti. O'na binlerce şükürler olsun!” dedi (46).

Hiz. Ömer'in Cihada Gitmek İsteyen Bir Kişiyile Olan Kıssası:

- Bir kişi Hz. Ömer'e gelerek “Ey müminlerin emiri! Bana bir binek ver, cihada gitmek istiyorum” dedi. Hz. Ömer orada bulunan birisine “Onu elinden tut, beytülmalâ götür. İstedğini alsın” dedi. Adam beytülmalâ girdi. Orada altın ve gümüş yığınlarını görerek “Bunlar nedir? Ben bunu istemiyorum. Ben bir yol azığı ile bir binek istiyorum” dedi. Bunun üzerine adamı Hz. Ömer'e geri getirip onun sözlerini Hz. Ömer'e naklettiler. Hz. Ömer ona azık ve bir binek verilmesini emretti. Onun bineğine eğeri kendi eliyle vurdu. Adam deveye binince Allah'a hamdetti. Sonra ömer'i övmeye başladı. Ömer de adamın arkasında yürüyor. Adamın kendine dua etmesini temenni ediyordu. Nihayet adam “Allah'ım, Ömer'e iyi bir karşılık ver” diye dua edince Ömer geri döndü (47).

Hiz. Ömer'in Allah Yolunda Savaşa Çıkıp Nöbet Tutanın Üstünlüğü Hakkındaki Sözü

- Hz. Ömer yanında oturanlara “Ecir yönünden insanların en büyüğü kimlerdir?” diye sordu. Onlar da oruçtan, namazdan söz ederek “Mü'minlerin emirinden sonra, ecir bakımından falan falan kimseler büyüktür” diye cevap verdiler. Hz. Ömer “Kimin büyük olduğunu size söyleyeyim mi?” dedi. “Söyle” dediler. Hz. Ömer “Atının gemini tutarak İslâm ülkesinde koruyuculuk yapan ve canavar mı yiyecek zehirli bir hayvan mı sokacak, düşman mı yakalayacak diye hiç bir tehlikeyi umursamayan o meçhul adam var ya, işte o saydığınız kimselerden de, mü'minlerin emirinden de kat kat üstündür” dedi (48).

Hiz. Ömer'in Ebubekir'le Beraber Savaşa Çıkmak İsteyen Muaz b. Cebel ile İlgili Kıssası

- Hz. Ömer şöyle anlatıyor: Muaz savaşa gitti. Andolsun onun gitmesi Medine'ye de Medine ehline de fıkıh hususunda zarar getirdi. Zira onlara o fetvalar veriyordu. Bundan dolayı o savaşa gitmeden Ebubekir'e “Halkın Muaz'a ihtiyacı var” diyerek onu göndermemesini rica ettim. Ebubekir “şehidlik isteyen bir kimseyi ben alıkoyamam” dedi. Ben de “Vallahi adam, evinde ve yatağı içinde de ölse, Allah yine ona şehitlik derecesini verir. Çünkü bütün halk ona muhtaçtır” dedim. Muaz, Hz. Peygamber ile Ebubekir'in sağlıklarında da fetva verirdi (49).

Hiz. Ömer'in İlk Muhacirleri Arap İleri Gelenlerinden Üstün Tutması

- Hâris b. Hişam ile Süheyl b. Amr, Hz. Ömer'e geldiler. Hz. Ömer'i aralarına alarak oturdular. Ondan sonra ilk muhacirler geldi. Her bir muhacir geldikçe Ömer, Haris ile Süheyl'i kaldırıp gelen muhacirleri oturtuyordu. Ensar geldiğinde de yine onları yerlerinden kaldırıp ensarı oturtuyordu. Öyle ki onlar meclisin son noktasına kadar kaydırıldı. Haris'le Süheyl, Hz. Ömer'in yanından çıkınca Haris, Süheyl'e “Adamın bize yaptığını gördün mü?” dedi. Süheyl de “Onu kinamaya bizim hakkımız yoktur. Bunu, başımıza biz

getirdik. Onlar İslâm'a çağrıldıkları zaman, beklemeden kabul ettiler. Bizse bu çağrıya uymakta çok geç kaldık" dedi. Halk Hz. Ömer'in yanından dağılınca, Haris ile Süheyl tekrar onun yanına gidip" Gördün mü, bugün bize ne yaptın? Fakat bunun sebebi yine biziz. Bunu biliyoruz. Acaba bu hatanın telâfisi mümkün değil mi?" dediler. Hz. Ömer "Hatanızın telâfisi ancak Rum sınırına gitmenizle mümkün olur" dedi. Bunun üzerine onlar da çıkıp Şam'a gittiler ve ölünceye kadar bir daha dönmediler (50).

Hız. Ömer'in Muhacirleri Kendilerinden Üstün Tuttuğu Arap İleri Gelenlerine Süheyl b. Amr'ın Söyledikleri

- Bazı kimseler Hz. Ömer'in kapısına geldiler. Onların arasında Süheyl b. Amr, Ebu Süfyan b. Harb ve Kureyşin yaşlıları vardı. Hz. Ömer'in hizmetçisi çıkıp Süheyl, Bilal ve Ammar gibi Bedir'e katılan sahabileri önce içeri aldı. Diğerlerine aldırmadı. Hz. Ömer Bedir'e katılanlardandı, onları severdi ve onlar hakkında vasiyyeti de vardır. Bu esnada Ebu Süfyan "Bugünkü gibisini hiç görmedim. Halife bu kölelere izin veriyor da bize hiç iltifat etmiyor" dedi. Ebu Süfyan'a karşılık olarak Süheyl b. Amr da -Süheyl akıllı bir insandı- "Ey arkadaşlar, öfkelendiğinizizi yüzünüzden anlıyorum, Eğer öfkelenecekseniz kendinize öfkelenin. Şu içeri alınanlar İslâm'a çağrıldılar siz de çağrıldınız. Onlar süratle İslâm'a girdiler, sizse geciktiniz. Bizim şu kapıda bekleyişimiz geçici bir şeydir. Esas üzücü olan, onların bizden önce İslâm'da şeref ve üstünlük kazanmalarındır. Allah'a yemin ederim ki, siz buna çare bulamaz ve artık onlara yetişemezsiniz. Hiç olmazsa şu cihad fırsatını değerlendirip cihada koşun. Umulur ki Allah Teâlâ size şehidlik nasip eder de yüzünüz ağarır" dedikten sonra ayağa kalkıp elbisesinin tozlarını silkeledi ve hemen Şam'ın yolunu tuttu. Vallahi Süheyl doğru söylemiştir. Allah Teâlâ hiç bir zaman, emirlerini geç yerine getiren bir kul ile hemen yerine getiren bir kulu denk tutmaz (51).

Süheyl'in Allah Yolunda Cihada Çıkması ve Ölünceye Kadar Savaşa Devam Etmesi

- Ebu Said b. Fudale şöyle anlatıyor: Süheyl b. Amr'la beraber Şam'a kadar gittik. Yolda bana "Rasûlullah'tan duydum ki, herhangi birimizin Allah yolunda bir saat kalması, çoluk çocuğu içinde hayat boyu kalmasından daha hayırlıdır" dedi. Süheyl devam ederek "Bunun için ben de ölünceye kadar cihada devam edeceğim ve bir daha Mekke'ye dönmeyeceğim" dedi. Gerçekten de Süheyl, Amvas (52) da çıkan vebada ölünceye kadar hep Şam'da kalarak cihada devam etti (53).

Haris b. Hişam'ın Cihada Çıkması ve Mekke'lilerin Üzülmeleri

- Haris b. Hişam, Mekke'den çıkıp cihad için hududa gitmek istediğinde Mekke'liler çok üzüldüler. Öyle ki canlı hiç bir kimse kalmamak üzere; onu uğurlamaya çıktılar. O, El-Batha'nın en üst noktasına veya herhangi bir noktasına geldiğinde durdu. Halk da etrafında durup ağlıyordu. Halkın üzüldüğünü görünce: "Ey İnsanlar, yemin ederim ki, Mekke'den gitmem, aranızda kalmak istemediğim veya kendim için daha uygun bir yer bulduğumdan değildir. Fakat İslâm gelince Kureyşlilerden bazı kimseler ona kucak açtılar. Halbuki kabilenin ileri gelen hatırı sayılır kimselerinden değildiler. Vallahî eğer Mekke'nin bütün dağları altın olsa ve onlar da bizim olsa ve hepsini de Allah yolunda harcasak, yine de onların bir günlük hayatları kadar üstünlük elde edemeyiz. Dünyada bu fırsatı kaçırdık, hiç olmazsa ahirette onlara ortak olmaya çalışalım" dedi ve Şam'a doğru gitti. Kendisi gittikten sonra, arkasından ağırlığı da gitti ve bir savaşta şehid oldu (54).

Halid b. Velid'in Cihada Olan Tutkusu ve Allah Yolunda Şehid Olmayı İstemesi

- Halid vefat ederken "Yeryüzünde benim katımda suyun donduğu bir gecede muhacirlerden bir gurubun içinde, sabahın erken saatlerinde düşmana hücum etmek üzere hazırlanmaktan daha sevimli bir şey yoktur. O halde cihada devam ediniz" dedi (55).

- Halid b. Velid "Sevdiğim bir gelinin bana hediye edildiği veya erkek bir çocuğumun doğduğu müjdesinin verildiği gece benim için, muhacirlerden oluşan bir müfreze içinde olup sabahında düşmanla karşılaşmayı beklediğim ayaz ve buzlu bir gece kadar güzel değildir" dedi (56).

- Halidb. Velid "Allah yolunda cihad, çok defa beni okumaktan alıkoydu" demiştir. Yine, Halid b. Velid "Cihad yüzünden Kur'an'ın birçok yerini öğrenemedim" demiştir (57).

- Halid b. Velid ölümü sırasında "Savaşlarda hep ölüm tehlikesinin çok olduğu yerleri aradığım halde, bugün yatağımda ölmekten başka bir şey nasip olmadı. Amellerim içinde şehadet kelimesinden sonra, sabaha kadar sağınak halinde devam eden yağmurun altında kalkanımı elime alıp düşmana baskın yapmayı beklediğim bir gece kadar bana ümit veren bir amelim yoktur" dedikten sonra "Ben Ölünce atımı ve silahımı Allah yoluna vakfedin" dedi. Halid b. Velid öldüğü zaman, Ömer cenazenin başına gelerek "Bağırıp çağırarak ağlamamak ve yaka paça yırtmamak şartıyla velid ailesinin kadınları Hâlid için gözyaşı dökmelidirler" dedi (58).

Hız. Bilâl'in Allah Yolunda Savaşa Çıkma İsteği

- Bilal, Hz. Ebubekir'e gelerek "Ey Rasûlullah'ın halifesi! Ben Rasûlullah'tan dinledim ki "Mü'minlerin en üstün amelleri Allah yolunda cihadlarıdır" buyurdu. Ben Allah yolunda ölünceye kadar nöbet beklemek ve cihat etmek istiyorum" diyerek izin istedi. Hz. Ebubekir "Ey Bilal! Allah aşkına ve benim senin üzerindeki hakkımın hürmetine bunu yapma. Yaşımın ilerleyip gücümün azaldığı ve ecelimin yaklaştığı şu sırada beni bırakman doğru değildir" dedi. Halifenin bu ısrarı üzerine, Bilal onun yanında kaldı. Hz. Ebubekir vefat ettiğinde Bilal Hz. Ömer'e geldi. Hz. Ömer de Hz. Ebubekir'in dediği gibi söyledi, fakat Bilal, Hz. Ömerin isteğini kabul etmedi. Hz. Ömer "O halde kimi müezzin bırakırsın, ey Bilal?" deyince, Bilal "Müezzinliği Sa'd'a bırakıyorum. Çünkü o, Rasûlullah zamanında Kuba mescidinde müezzinlik yapmıştır" dedi. Böylece Hz. ömer müezzinliği Sa'd ve onun soyuna bıraktı (59).

- Hz. Peygamber vefat ettiği zaman Bilal ezanı okudu. Hz. Peygamber defnedildikten sonra Ebu Bekir Bilâl'e ezan okumasını söyledi. Bilal, Ebubekir'e "Eğer beni seninle beraber olmam için azad etmişsen senin emrini kabul etmekten başka çare yok. Yok eğer beni Allah için âzat ettiysen, o zaman beni kim için âzat ettiysen ona bırak" dedi. Ebubekir "Ben seni ancak Allah için azat ettim" dedi. Bilal "O halde ben peygamberden sonra hiç kimse için ezan okuyamam" dedi. Hz. Ebubekir de "Bu senin bileceğin bir iştir" diye mukabelede bulundu. Bilâl, ordular Şam'a gönderilinceye kadar Medine'de kaldı. Ordular Şam'a gönderilirken onlarla beraber Şam'a gitti (60).

- Hz. Ebubekir halife seçilip cuma günü mimbere çıktığında Bilal ona: “Ey Ebubekir senbeni Allah için mi, yoksa kendin için mi âzat ettin” deyince, Hz. Ebubekir “Allah için âzat ettim” dedi. Bilâl de “O halde bana izin ver de Allah yolunda savaşmak üzere gideyim” dedi. Bunun üzerine Hz. Ebubekir ona izin verdi. O da Şam’a gidip vefat edinceye kadar orada kaldı (61).

Mikdad’ın “Cihadın Herkese Farz Olduğu Hakkında Ayet Vardır” Diyerek Cihada Çıkmamayı Doğru Bulmayı

- Mikdad ile Ebû Eyyüb, Tevbe/41 ayetini “Her halûkârda savaşa çıkmak farzdır” diye yorumlardı (62).

- Ebu Raşid el-Habrânî şöyle anlatıyor: Hz. Peygamberin suvarisi Mikdad b. Esvedî, Humus’da sarrafların tezgâhlarından birisinin üzerine otururken gördüm. İri vücutlu olduğu için yanları boşlukta kalmıştı. Savaşa gitmek istiyordu. Ona “Allah seni mazur kılmıştır” dedim. O da “Hayır, Tevbe suresinin ayeti hepimizi zorunlu kılmaktadır” dedikten sonra Tevbe/41 ayetini okudu (63).

- Biz Mikdad b. Esved’in yanında oturduk. O bir, tezgâhın üzerinde oturmuştu. Ve tezgâhtan dışarıya taşıyordu. Birisi ona “Bu sene savaşa gitmezsen olmaz mı?” dedi. O da “Tevbe suresi bize ruhsat vermemiştir. Çünkü Allah Teâlâ “Hafif ve ağır olarak Allah Yolunda savaşa çıkın” diyor, Kaldı ki ben kendimi hâlâ hafif hissediyorum” dedi (64).

Ebu Talha’nın Bu Konudaki Kıssası

- Ebu Talha Berâe suresini okudu. “Allah yolunda hafif ve ağır olarak savaşa katılınız” ayetine geldiğinde “Bu ayet genç de olsak, ihtiyar da olsak bize savaşa çıkmayı emretmektedir. Ey evlatlarım, hazırlık yapın” dedi. Çocukları ona “Allah sana merhamet etsin. Rasûlullah vefat edinceye kadar onun yanında savaşın. Ebubekir vefat edinceye kadar onun yanında savaşın. Hz. Ömer vefat edinceye kadar onun yanında savaşın. O halde bizi bırak da biz senin yerine savaşalım” dediler. Ebu Talha “Hayır, beni teşhiz ediniz!” dedi. Böylece deniz savaşına çıktı ve denizde vefat etti. Onu defnedecekleri bir ada bulamadılar. Ancak yedi gün sonra bir ada buldular ve orada (Kıbrıs adasında) defnettiler. Cesedi yedi gün kaldığı halde bozulmadı (65).

Ebu Eyyüb el-Ensarinin Bu Husustaki Kıssası

- Ebu Eyyub, Hz. Peygamberle beraber Bedir savaşına katıldı. Sonra müslümanların her savaşına iştirak etti. Ancak birisine katılmadı. O da ordunun başına genç bir kişi getirilmişti. O sene Ebu Eyyub savaşa katılmadı. O seneden sonra, o savaşa katılmadığı için üzülyordu. Ve “Kim kumandan olursa olsun bana ne! Ben neden katılmadım” derdi. Sonra hastalandı, o sırada Yezid b. Muaviye ordunun başında bulunuyordu. Yezid onu ziyaret etti ve “Bir ihtiyacın var mı?” diye sordu. O da “Evet, öldüğüm zaman beni bindir ve düşman toprağında ilerleyebildiğin kadar ilerle ve artık daha ilerleyemediğin yerde beni göm ve geri dön” dedi. Vefat ettiği zaman vasiyeti aynen tatbik edildi. Ebu Eyyüb her zaman “Allah Teâlâ, “Hafif veya ağır olarak savaşa çıkınız” buyurmuştur. Ben de bu iki vasfın haricinde değilim” derdi (66).

- Ebu Eyyub, Muaviye devrinde savaşa çıktı, hastalandı. Ağırlandığında arkadaşlarına “Ben öldüğüm zaman benim cenazemi götürün. Düşman ile çarpıştığınız noktaya vardığınızda beni ayaklarınızın altına defnediniz” dedi. Onlar da öyle yaptılar, dedikten sonra hadisin tamamını okudu (67).

- Ebu Eyyub, Yezid b. Muaviye ile beraber savaşa çıktı. “Ben öldüğüm zaman beni düşmanın arazisine sokup orada defnediniz” dedi. Sonra “Ben Hz. Peygamberden duydum” Kim Allah’a ortak koşmadan ölürse Cennete girer” diyordu (68).

Ebu Hayseme’nin Dünya Nimetlerini Terkederek Allah Yolunda Savaşa Katılması

- Ebu Hayseme, Hz. Peygamber Tebuk savaşına gittikten birkaç gün sonra sıcak bir günde ailesinin yanına gitti. Bostanında iki gölgelik gördü. İki hanımından her birisi bir gölgelikteydi. Her birisi gölgeliğine su serpmişti. Ve Hayseme için soğuk su hazırlanmıştı. Ona yemek de hazırlamışlardı. Bostana girdiğinde gölgeliğin kapısında durdu. İki hanımına ve onların kendisi için hazırladıklarına bakınca “Rasûlullah güneşin önünde, hararete maruzdur; Ebu Hayseme ise serin bir gölgelikte güzel bir kadının yanındadır. Bu, adalet değildir” dedikten sonra “Allah’a yemin ederim ki, hiçbirinizin gölgeliğine girmeyeceğim ve Resûlullah’a yetişinceye kadar da gideceğim” dedi. “Bana azık hazırlayın” diye ilave etti. Onlar da azık için hazırlık yaptılar. Sonra devesine varıp yükünü ona yükledi ve sonra da Rasûlullahın arkasını takiben yola çıktı. Hz. Peygamber, Tebuk’teyken ona yetişti. Ebu Hayseme’ye yolda Umeyr b. Vehb el Cumahi de yetişmişti. O da Rasûlullahın yanına gitmek istiyordu. İki arkadaş oldular. Ta ki Tebuk’e yaklaştıklarında, Ebu Hayseme, Umeyr b. Vehb’e “Benim bir günahım vardır. Biraz geride kalırsan, Rasûlullah’a tek başıma varırsam senin hiçbir zararın olmaz” dedi. Umeyr onun teklifini kabul etti. Ebu Hayseme, Hz. Peygambere yaklaştığında, Rasûlullah, Tebuk’ta konaklamıştı, “Yolda yönelip gelen bir süvari vardır” dediler. Hz. Peygamber “O Ebu Hayseme’dir” dedi. Onlar da “Ey Allah’ın Rasûlü! andolsun, o, Ebu Hayseme’dir” dediler. Ebu Hayseme devesinden indikten sonra Rasûlullah’a yönelerek selâm verdi. Hz. Peygamber ona “Ey Eba Hayseme! Sen helâk olmaya yaklaştın” dedi. Sonra Ebu Hayseme hadiseyi Rasûlullah’a anlatınca Bu sefer Rasûlullah onun için güzel şeyler söyledi ve dua etti (69).

- Sa’d b. Hayseme şöyle anlatıyor: Hz. Peygamberle beraber Tebuk seferine çıkmamıştım. Bahçeye gittiğimde, karımın serinletmek için bahçedeki gölgeliğe su serpmiş olduğunu gördüm. Bunun üzerine “Bu insaf değildir; Allah’ın Rasûlü kızgın güneşin altında, sıcak su içerek savaşsın da, ben serin gölgelerde oturup keyif yapayım” ve hemen heybeme biraz hurma koyup, devenin sırtına yükledim ve yola çıktım. Karım bana “Ey Eba Hayseme, nereye gidiyorsun?” dedi. Ben de “Hz. Peygamber’in yanına gideceğim” dedim. Yolda Umeyr b. Vehb’e rastladım. Ona “Ey Umeyr, sen cesaretli bir kişisin. Senin de Hz. Peygambere gittiğini biliyorum. Fakat ben günahkâr bir insanım. Benden biraz geride kal da, Hz. Peygamberle başbaşa görüşeyim” dedim. Bunun üzerine Umeyr biraz geride kaldı. Orduya yaklaştığımda Hz. Peygamber “İnşallah bu gelen Ebu Hayseme’dir” dedi. Yanına varınca “Ey Allah’ın Rasûlü nerdeyse helâk oluyordum” dedim ve ona olanları anlattım. Hz. Peygamber bana güzel şeyler söyledi ve dua etti (70).

10. FASIL: SAHABENİN ALLAH YOLUNDA CİHADA ÇIKMAYA ve İNFAK ETMEYE GÜÇLERİ YETMEDİĞİ İÇİN MAHZUN OLMALARI

Ebu Leylâ ile Abdullah b. Muğâffel'in Kıssası

- Duyduğuma göre İbn Yamîn en-Nadrî, Ebu Leylâ ile Abdullah b. Muğâffel'i ağlarken görmüş ve "Neden ağlıyorsunuz?" diye sormuş. Onlar da "Biz kendisiyle beraber savaşa çıkmak için Hz. Peygamberden binek istedik. Fakat bize binek bulamadı" diye cevap verdiler. Bunun üzerine İbn Yamîn onlara bir deve ile her birine yetecek kadar azık vererek yola çıkarmıştır (71)

- Ulbe b. Zeyd de binek bulamadığı için geceleyin bir kenara çekilip ağlamış ve o gece namaz kıldıktan sonra "Ey Allah'ım! Sen cihadı emrettin ve insanları ona teşvik buyurdun. Sonra cihada gitmek için bana bir mal vermedin. Rasûlünün elinde beni bindirecek bir imkân yoktur. Malımda, canımda, namusumda bana yapılan her zulmü, müslümanlar için helâl ettim" demiş ve sonra halkla beraber sabah namazına katılmış. Hz. Peygamber "Bu gece sadaka veren nerededir?" diye sormuş. Kimse cevap vermediğinden, bir daha "Bu gece sadaka veren kimse ayağa kalksın" deyince Ulbe ayağa kalkarak durumu kendisine anlatmış Hz. Peygamber "Müjdeler olsun. Canımı elinde tutan Allah'a yemin ederim ki, senin sadakan, kabul edilen sadakalar arasına yazıldı" demiştir (72).

Ulbe b. Zeyd'in Kıssası

- Ulbe b. Zeyd b. Harise, Allah Rasûlünün sahabîlerindendi. Peygamber sahabileri sadaka vermeğe teşvik ettiğinde her kişi gücü yettiği kadar sadaka getirdi. Fakat Ulbe'nin yanında birşey yoktu. Ulbe "Ey Allah'ım! Benim yanımda sadaka verecek birşey yoktur. Ey Allah'ım! ben namusuma, şerefime saldıran her kulun için onu sadaka yapıyorum" dedi. Hz. Peygamber "Dün akşam izzet ve şerefine dokunanlara, bunu sadaka eden nerede" diye çağırttı. Bunun üzerine Ulbe ayağa kalktı. Hz. Peygamber "Senin sadakan kabul edildi" dedi (73).

11. FASIL: Hz. PEYGAMBER'İN ALLAH YOLUNDA SEFERE ÇIKMAYI GECİKTİRENLERİ AZARLAMASI

Hz. Peygamber'in Abdullah b. Revaha'yı Azarlaması

- Hz. Peygamber orduyu Mûte savaşına gönderdi. Zeyd b. Harise'yi kumandan tayin etti. "Eğer Zeyd ölürse, kumandan Cafer'dir. Cafer de ölürse, kumandan Abdullah b. Revaha'dır" dedi. Abdullah, cumayı kılmak için orduyla beraber yola çıkmadı. Hz. Peygamber onu gördü. Ona "Neden arkadaşlarından geri kaldın diye sordu. Abdullah "Cumayı seninle beraber kılmak için" diye cevap verdi. Hz. Peygamber "Allah yolunda bir sabah vaktinde veya akşam vaktinde yürümen, dünya ve dünyadaki herşeyden daha hayırlıdır" dedi (74).

- Hz. Peygamber, Abdullah b. Revaha'yı bir fırkanın başında cihada gönderdi. O gün cuma idi. Abdullah arkadaşlarına "Siz gidin, ben cumayı kıldıktan sonra size yetişirim" dedi. Namazı kıldıktan sonra Hz. Peygamber onu gördü ve "Neden arkadaşlarınızla beraber çıkmadın" diye sordu. O da "cumayı seninle beraber kılmak istedim" diye cevap verdi. Hz. Peygamber "Yeryüzündeki bütün servetleri Allah yolunda harcasan, yine de onların sabahleyin yola çıkışlarının faziletini elde edemezsin" dedi (75).

Hz. Peygamber'in Savaşa Çıkmakta Geciken Birini Azarlaması

- Allah'ın Rasûlü ashabına gazveye gitmelerini emretti. Bunlardan bir kişi ailesine "Ben geride kalırım. Rasûlullah ile beraber namazı kılar, sonra ona selam verir, ona veda ederim, o da bana kıyamet gününde beni kurtarıcı bir dua yapar" dedi. Rasûlullah namazı kıldıktan sonra bu kişi Rasûlullah'a selâm vermek üzere geldi. Hz. Peygamber bu kişiye "Biliyor musun, arkadaşların neyle senin önüne geçtiler?" dedi. O da "Evet, biliyorum. Onlar sabah vakti benden önce yola çıktılar" dedi. Hz. Peygamber "Nefsimi elinde tutana yemin ederim, onlar iki doğunun ve iki batının arasından daha büyük bir fazilet ile seni geçtiler" buyurdu (76).

Hz. Peygamber'in Bir Müfrezeye Gece Hareket Emri Vermesi

- Rasûlullah bir fırkaya gece yola çıkmayı emretti. Onlar "Ey Allah'ın Rasûlü! Biz gece mi çikalım, yoksa sabaha kadar kalalım mı?" diye sordular. Hz. Peygamber "Geceyi cennet bahçelerinden birinde geçirmek istemiyor musunuz?" dedi (77).

Hz. Ömer'in, Muaz b. Cebel'i Sefer Gece Kaldığı İçin Kinaması

- Hz. Ömer bir ordu gönderdi. İçlerinde Muaz b. Cebel de vardı. Onlar gittikten sonra Hz. Ömer, Muaz'ı Medine'de gördü ve "Sen niçin gitmedin" diye sordu. Muaz "Cumayı kıldıktan sonra çıkmak istedim!" dedi. Hz. Ömer "Sen Rasûlullah'ın "Allah yolunda yarım günlük bir yürüyüş, dünya ve dünya içindekilerin hepsinden daha hayırlıdır" buyurduğunu işitmedin mi?" dedi (78).

12. FASIL: Hz. PEYGAMBER'İN, GEVŞEKLİK EDİP SEFERDEN GERİ KALANLARI KINAMASI

Ka'b b. Malik el-Ensarinin Kıssası

- Ka'b b. Malik şöyle anlatıyor: Tebük hariç, hiçbir gazveden geri kalmadım. Bedir gazvesinde yoktum. Fakat Allah Teâlâ, bedir gazvesine gitmeyenlerden hiç kimseyi kınamadı. Çünkü Hz. Peygamber Kureys'in kervanına gitmek üzere Medine'den çıkmıştı. Allah onunla düşmanlarını hiç hesabta olmayan bir yerde ve zamanda karşı karşıya getirdi. Ben Hz. Peygamberle sözleştiğimiz gecede, Akabe'de bulunanların arasındaydım. Ben bu gece yerine Bedir savaşında bulunmayı kendim için daha sevimli bulmam. Her ne kadar Bedir halkın arasında daha meşhur olsa da. Benim Tebük seferinden geri kalışıma gelince: Gerçekten Tebük gazvesinde

peygamberden geri kaldığım zamandaki kadar hiç bir zaman kuvvet ve kolaylığa sahip değildim. Benim hiçbir zaman iki bineğim bir araya gelmedi. Fakat Tebük seferinde ise iki bineği bir araya getirdim. Hz. Peygamber'in âdeti bir gazveye gitmek istediği zaman başka bir yöne gidiyormuş gibi yapardı. Tebük seferinde ise maksadını gizlemedi. Çünkü şiddetli bir sıcak vardı ve sefer uzundu. Çöllerde çok sayıda düşman vardı. Bunun için müslümanlara Tebük'e gitmekte olduklarını açıkça söyledi. Ta ki savaşları için tam manasıyla hazırlansınlar. Hz. Peygamberle gidenler çoktu. Onları divan defteri almıyordu. Hiç kimse gizlenmek istemiyordu. Ancak Allah'tan vahiy inmedikçe, peygamberin haberi olmaz sananlar gizlenmişlerdi. Hz. Peygamber Tebük savaşına meyvelerin ve gölgeliklerin hoş olduğu bir devrede çıktı. Rasûlullah müslümanlarla beraber yol tedbirlerini aldı. Ben de onlarla beraber tedbirimi almak üzere sabahleyin evden çıkıyor. sonra yine hiçbir şey yapmadan eve dönüyordum. Kendi kendime "Bu işi yapmağa gücüm yeter vaktim de vardır" dedim. Bu ihmallik bende durmadan devam ediyordu. Ta ki insanlar artık ciddiyetle yolculuk yapacak noktaya gelip dayandığı zamana kadar. Rasûlullah müslümanlarla beraber sabah saatlerinde yola çıktı. Fakat ben tedbirimi almış değildim. Kendi kendime "Bir veya iki gün sonra tedbirimi alır, sonra onlara yetişirim" diyordum. Onlar Medine'den ayrıldıktan sonra ben tedbirimi almak üzere gittim. Geri döndüğümde hiçbir şey yapamamıştım. Tekrar giderek geri döndüm, yine hiçbir şey yapamamıştım. Bu hâl onlar süratle yollarına devam edip ve savaş vakti geçtikten sonraya kadar devam etti. Ben develerime binip de onlara yetişmeyi düşündüm. Keşke bunu yapsaydım. Fakat bu da benim için takdir edilmedi. Ben peygamber çıktıktan sonra halkın arasına karıştığımda, imkânı yerinde, vücudu sağlam kimse göremedim. Bu durum beni çok üzdü. Gördüğüm ya münafık damgası vurulmuş kimse veya Allah'ın mazur saydığı zayıf kişilerdi. Hz. Peygamber yol boyunca benden bahsetmemiş, ta ki Tebük'e varıncaya kadar. Tebük'de ashab arasında otururken" Ka'b nerede?" diye sormuş. Benî Selîmeden birisi "Ey Allah'ın Rasûlü, Ka'b'ın ağır kumaştan olan iki elbisesi ve iki tarafına kibir ve gururla bakması kendisini Medine'de alıkoymuştur" diye cevap vermiş. Bunun üzerine Muaz b. Cebel "Sen çok kötü bir şey söyledin. Ey Allah'ın Rasûlü yemin ederim ki, biz Ka'b b. Mâlik hakkında iyilikten başka bir şey bilmeyiz" demiş. Hz. Peygamber de susmuş, bir şey söylememiş.

Hz. Peygamber'in Medine'ye doğru gelmekte olduğunu duyunca üzüntü ve keder beni kuşattı. Durmadan nasıl yalan söyleyeceğim, ne deyip de peygamberin öfkesinden kurtulacağım diye düşünmeye başladım. Ailemden aklı yeten herkese danıştım. Bana Hz. Peygamber'in geldiği haberi ulaşınca bütün bu batıl fikirler kalbimden silindi. Anladım ki, ben bu badireden yalanla, kuşkulu bir mazeret ile asla kurtulamam. Bunun için Hz. Peygambere doğruyu söylemeye karar verdim. Bir sabah Hz. Peygamber Medine'ye girdi. Âdeti olduğu üzere ilk işi mescide girmek, orada iki rekât namaz kılmak, sonra halk arasında oturup onları dinlemek oldu. Tebük seferine gitmeyenler, ona gelerek özür dilemeye ve yeminle özürlerini söylemeye başladılar. Bunlar seksen küsur kişiydiler. Hz. Peygamber zahirlerine göre özür ve biatlarını kabul ederek, onlar için Allah'tan mağfiret diledi. Bunların iç yüzlerini Allah'a havale etti. Bu sırada ben de huzura geldim ve selâm verdim. Öfkeli bir tebessümle gülümsedi, sonra bana "Gel" dedi. Ben de yürüyüp tam önünde oturdum. Bana "Niçin savaşa katılmadın?" diye sordu. Sonra "Sen Akabe'de üzerine, yardım etmek için bi'at yükünü almamış mıydın? dedi. Ben de "Evet, sana yardım etmeye söz verdim" dedim. Sonra "Ey Allah'ın Rasûlü, yemin ederim ki, senden başka şu dünya halkından kimin yanına otursam, ona karşı göstereceğim bir mazeretle muhakkak ben onun öfkesinden yakamı kurtarabilirdim. Çünkü Allah bana güzel konuşma ve ikna yeteneği vermiştir. Fakat ben şundan eminim ki, bugün sana yalan söylesem, o yalandan dolayı sen benden hoşnut olsan, çok sürmez muhakkak Allah yalanımı bildirerek seni hakkımda gazablandırır. Eğer huzurunda seni gazablandıracak olan doğruyu söylersem, umarım ki Allah kusurumu bağışlar. Ey Allah'ın Rasûlü, vallahî benim seferden geri kalışım hakkında arzedecek hiç bir mazeretim yoktur. Vallahi senden geri kaldığımda her zamankinden daha kuvvetli daha zengindim" dedim. Bu sözlerim üzerine Hz. Peygamber "Gerçekten bu doğru söyledi. Ey Ka'b haydi kalk, Allah hakkında hüküm verinceye kadar bekle" buyurdu.

Hz. Peygamber'in huzurundan kalktım. Evime giderken, Benî Selime'den bazı kimseler yanıma geldiler ve benimle yürüyerek "Biz bundan önce bir günah işlediğini bilmiyoruz. Fakat sen, seferden geri kalan diğer kimseler gibi mazeret göstermediğin için zor bir duruma düştün. Halbuki bir mazeret gösterseydin Hz. Peygamber'in senin için Allah'dan af dilemesi seni kurtarırdı" dediler ve beni o kadar çok kınadılar ki, nerdeyse fikrimden dönüp kendimi yalanlayacaktım. Fakat onlara "Benim gibi olanlar var mı?" diye sordum. "Evet, iki kişi dahasenin durumundadır" dediler. "Onlar kim?" diye sordum. "Mûrare b. Rabi' el-Amrî ile Hilâl b. Ümeyye el Vâfikî" dediler. Bana Bedir savaşında bulunan ve iyilikte birer örnek olan iki salih kişiyi söylediler. Bu iki kişiyi bana söylediklerinde, Tereddütten vazgeçip eski fikrimde sebat ettim. Hz. Peygamber, seferden geri kalan üçümüzle, müslümanların konuşmasını yasakladı. Halk bizden uzaklaştı. Halk artık bizi tanımaz oldu. Hatta ben, yeryüzünün de benden kaçtığını hissediyordum. O benim tanıdığım yeryüzü değildi. Biz bu durumda tam elli gün kaldık. İki arkadaşım ise hastalandılar, evlerinde zillet içerisinde oturup ağladılar. Bense en gençleriydim ve en kuvvetlileriydim. Çıkıyordum ve müslümanlarla beraber namaza katılıyor, çarşılarda geziyordum. Fakat hiç kimse benimle konuşmuyordu. Rasûlullah'a gelerek selam veriyordum. Ben kendi kendime acaba Peygamber selâmıma karşılık vererek dudaklarımı kıpırdattı mı, kıpırdatmadı mı derdim. Ayrıca namazı Hz. Peygamberin yakınında kılardım. Gizlice arasına ona bakardım. Ben namaza yöneldiğimde o da bana bakardı. Ben ona baktığımda yüzünü benden çevirirdi. Hatta insanların bana karşı katı davranmaları bana çok uzun geldi. O zaman gittim, Ebu Katade'nin bahçesinin duvarından atlayıp içeri girdim. Ebu Katade amcamın oğluydu ve beni çok severdi. Ona selâm verdim. Vallahî benim selamımı almadı. Ben "Ey Eba Katade! Sana Allah adına yemin vererek sorarım, benim Allah ve Rasûlünü sevdiğimi bilmez misin? dedim. Sükût etti. Tekrar sordum, yine yemin verdirdim. O yine de sükût ediyordu. Bunu tekrarladım. Üçüncüde "Allah ve Rasûlü daha iyi bilirler" dedi. Gözlerimden yaşlar akmaya başladı ve tekrar duvara çıkıp dışarı atladım. Bir gün Medine çarşısında gezerken Şam halkından Nebat'li birisi Medine'ye yiyecek maddeleri getirmiş satıyordu ve "Kim bana Malik oğlu Kâb'ı gösterir?" diyordu. Bunun üzerine Halk beni işaret etti. O bana geldi. Bana Gassan melikinden bir mektup getirmişti. Mektub bir parça ipekliye bağlanmıştı. Baktım ki mektupta şunlar yazılıdır:

"Haber aldığıma göre senin arkadaşın (Hz. Peygamber) sıkıntı veriyormuş. Allah seni hakaret görecektir ve hakkın zâyî olacak bir mevkide yaratmamıştır. Orada durma, bize katıl. Sana bütün imkânlarımızı tahsis edelim".

Mektubu okuduğum zaman "İşte bu da belalardan birisidir. Böylece mektubu tandıra götürüp yaktım. Biz bu durum da elli gecedan kırkı geçinceye kadar kaldık. Bir gün Hz. Peygamberin gönderdiği bir adam bana geldi ve bana "Allah'ın Rasûlü sana emrediyor ki, sen hanımından uzaklaşacaksın!" dedi. Ben de "Onu boşayacak mıyım, yoksa başka bir şey mi yapacağım?" dedim. O bana "Hayır, boşama, fakat ona yaklaşma!" dedi. Aynı haber öteki iki arkadaşıma da gitmişti. Hanımına "Ailenin yanına git. Onların yanında kal. Ta ki Allah bu hususta bir hüküm verinceye kadar!" dedim. Hilal bin Ümeyye'nin hanımı Hz. Peygambere gelerek "Ey Allah'ın Rasûlü! Hilâl b. Ümeyye artık bir ihtiyardır, hizmetçisi yoktur. Ona hizmette bulunmamı hoş karşılamayacak mısınız?" dedi. Hz. Peygamber "Fakat o sana yaklaşmasın" buyurdu. Kadın "yemin ederim onun artık hiçbir şeye karşı hareketi kalmamıştır. Vallahi bu iş olduğundan beri bugüne kadar durmadan ağlıyor" dedi. Yakınlarımdan bazıları bana "Hanımın hakkında sen de Hz.

Peygamberden izin iste. Çünkü Hilâl b. Ümeyye'nin karısına, kocasına hizmet etmek için izin verdi" dediler. Ben de "Allah'a yemin ederim, ben bu hususta Rasûlullahtan izin istemeyeceğim. Bilmiyorum ki, Rasûlullah izin istediğimde bana ne diyecektir? Ben genç bir kişiyim" dedim. Sonra on gün daha geçti. Böylece elli gün tamam oldu. Ellinci gün sabah namazını kıldıktan sonra bizim hanelerimizden birisinin damında oturuyordum. Ben Allah'ın vafettiği haldeydim. Hayat bana güçleşmişti. Yeryüzü, genişliğine rağmen, dar gelmeye başladı. Bu sırada sel dağı üzerinde birisinin yüksek sesle "Ey Kâ'b! Müjde!" diye bağırarak sesini duydum. Allah'a secde etmek üzere yere kapandım. Anladım ki darlık gitmiş, genişlik gelmiştir. Hz. Peygamber halka Allah'ın bizim tevbenizi kabul ettiğini, sabah namazından sonra haber vermişti. Halk bize müjde vermek üzere seferber olmuştu. Müjdeciler iki arkadaşımın yanına da gitti. Bana da bir kişi müjde vermek üzere atını sürmüştü. Eslem kabilesinden birisi koşup dağa çıktı, onun sesi attan daha önce bana geldi. Sesini işittiğim kişi bana gelip müjde verince, iki elbisemi çıkardım, müjdelik olarak ona giydirdim. Vallahî o iki elbiseden başka o gün başka elbisem yoktu. Ebu Katade'den emanet olarak iki elbise alıp giydim ve hemen Hz. Peygambere geldim. Halk gurup gurup beni karşılıyor, tevben için bana göz aydınlığı diliyorlardı. "Allah'ın tevbeni kabul etmesi sana göz aydınlığı olsun" diyorlardı. Mescide girdim, baktım ki Hz. Peygamber'in etrafında sahabileri oturmaktadır. Talha b. Ubeydullah kalktı, koşarak geldi, elimi sıktı ve beni tebrik etti. Yemin ederim ki, Talha'dan başka muhacirlerden hiç kimse kalkmadı. Talha'nın bu iyiliğini hiç bir zaman unutmadım. Rasûlullah'a selâm verdim, yüzü sevgiden pırıl pırıl parladığı halde "Annen seni doğurduğu günden bu yana kendisinden daha hayırlı olmayan bir günle müjdelene!" dedi. "Ey Allah'ın Rasûlü! Bu senin katından mıdır, yoksa Allah'ın katından mı?" dedim. Hz. Peygamber "Hayır! Benim katımdan değildir. Allah'ın katından geliyor!" dedi. Hz. Peygamber sevindiği zaman yüzü pırıl pırıl parlardı. Sanki dolunayın bir parçası gibi. Biz bunu biliyorduk. Huzurunda oturduğumda "Ey Allah'ın Rasûlü! Benim tevbenin müjdesi olarak bütün malımdan el çekiyor, onu Allah'a ve Rasûlüne sadaka olarak teslim ediyorum!" dedim. Hz. Peygamber bana "Malının bir kısmını kendin için sakla. O senin için daha hayırlıdır" dedi. Ben de "Hayber'deki payımı kendim için bırakıyorum" dedim ve "Ey Allah'ın Rasûlü! Allah doğruluğumdan dolayı beni kurtardı. Benim tevbenin alameti olsun ki, ben artık doğrudanbaşka hiçbir şey söylemeyeceğim. Allah'a yemin ederim ki, bu sözü Rasûlullah'a verdiğimden bu yana, müslümanlardan hiçbirisini aldatmadım. Ondan sonra yalan söylemek hatırımdan geçmedi. Umarım ki Allah bundan sonra da beni yalandan korur.

Allah Teâlâ Peygamberine: "Andolsun ki Allah, Peygambere ve o güçlük saatinde ona uyan muhacirlerle ensara lutfetti de içlerinden bir kısmının kalbleri az daha meyledecek gibi olmuşken, sonra tevbelerini kabul buyurdu. Çünkü Allah müminlere karşı çok şefkatlidir, çok merhametlidir. Onların tevbelerini kabul ettiği gibi geri kalan üç kişiyi de bağışladı. Çünkü o derece inanmışlardı ki yeryüzü olanca genişliğine rağmen onların başlarına dar gelmişti. Vicdanları da kendilerini sıkıyordu. Allah'tan kurtuluşun ancak Allah'a sığınmakla olacağını anlamışlardı. Sonra tevbelerini kabul buyurdu ki onlar da tevbekârlar arasına girsinler. Şüphesiz ki Allah tevbeleri çokça kabul buyurandır, çokça merhametli olandır" (Tevbe/117-118) ayetlerini indirdi. Allah'a yemin ederim ki, Allah'ın bana ihsan ettiği nimetler içinde, beni İslâm'a hidayet etmesinden sonra, Hz. Peygambere doğru söylemekten daha büyük bir nimet yoktur. Bu Hz. Peygambere doğruyu söyleyerek helâk olmaktan kurtulma nimetidir. Çünkü Allah yalan söyleyenler hakkında, en ağır şeyleri söylemiştir. "Yalanlarına döndüğünüz vakit sizden özür dileyenlerdir. De ki: Özür dilemeyiniz. Size asla inanmayız: Doğrusu Allah bize sizin ahvalinizden birçoklarını haber verdi. Bundan böyle de Allah ve Rasûlü yaptıklarınızı görecektir, sonra gizliyi ve açıkta olanı bilene götürüleceksiniz. O da size neler yapıyor, bildiyseniz haber verecektir". (Tevbe/94)

Biz üç kişi, Rasûlullah'ı ikna etmek için yemin ettikleri zaman, Hz. Peygamberin özürlerini kabul edip onlara mağfiret dileyip, b'atlaştığı kimselerin affından elli gün sonraya kalmıştık. Hz. Peygamber bizim durumumuzu Allah'ın hakkımızda hüküm vereceği güne kadargeciktirmişti. İşte bundan dolayı Allah "O geri kalan üç kişiyi de bağışladı..." ayetini indirdi. O geri kalıştan maksat, savaştan geri kalış değildir. Hz. Peygamberin bizi, yemin edenlerden ayırıp, hüküm verilene kadar geriye bırakması demektir (79).

13. FASIL: EVLERİNDE OTURUP CİHADA GİTMEYENLERİN TEHDİT EDİLMESİ

Ebu Eyyüb el-Ensarinin "Kendinizi Ellerinizle Tehlikeye Atmayın" Ayetinden Neyin Murad Edildiği Hakkındaki Yorumu

- Ebu İmran şöyle anlatıyor: Biz Kostantiniyye seferindeydik. Mısır ordusunun başında Ukbe b. Amir vardı. Şam ordusunun başında Fudâle b. Ubeyd vardı. Kostantiniyyeden büyük bir ordu çıkarak saf tuttu. Biz de onlarla savaşmak üzere saf tuttuk. Müslümanlardan bir kişi Rumlara hücumda bulundu; onların arasına girdi, sonra dönerek geri geldi. Halk o kişiye bağırarak, "SübhaneAllah! Bu kişi kendi eliyle kendisini tehlikeye attı" dediler. Bu sözler karşısında Ebu Eyyub el-Ensari ayağa kalktı ve "Ey İnsanlar! Siz bu ayeti yanlış anlıyorsunuz. Halbuki bu ayet biz Ensar hakkında nazil oldu" dedi. Devamla "Allah dinini aziz kıldıktan ve yardımcılarını çoğalttıktan sonra biz de peygamberden gizli olarak bir kısmımız diğerine "Bizim mallarımız tamamen gitti. Biz mallarımızın arasında bulunsak, zayı olan mallarımızı yeniden kazansak ne güzel olur!" dedik. Bunun üzerine Allah Teâlâ "Allah yolunda mallarınızı sarfediniz. Fakat kendi ellerinizle kendinizi tehlikeye atmayın. İyilik edin, çünkü Allah iyilik edenleri sever" (Bakara/195) ayetini bizim yanlışımızı reddetmek maksadıyla indirdi. Böylece anlaşıldı ki, cihadı terkedip mallarımızla uğraşmak bizi tehlikeye sürükleyecek bir davranıştır. Bunun için Ebu Eyyüb el-Ensârî, ölünceye kadar Allah yolunda savaştı (80).

- Ebu İmran şöyle anlatıyor: Konstantiniyye halkı ile savaşıyorduk. Ordunun başında Abdurrahman b. Halid b. Velid vardı. Rumlar sırtlarını şehrin surlarına dayadılar. Bir kişi düşmana hücum etti. Halk ona "yavaş ol, hücum etme. Allah'tan başka ilah yoktur. Bu kişi kendi eliyle tehlikeye girmiş oluyor" diyordu. Bu söylentiler karşısında Ebu Eyyüb El-Ensari "Bu ayet biz Ensar hakkında nazil olmuştur. Allah Peygamberine yardım edip, İslâm'ı üstün kıldığı zaman biz kendi aramızda "Geliniz, mallarımızın arasında bulunalım da onları ıslahedelim" dedik. Allah "Mallarınızı Allah yolunda harcayın ve kendinizi ellerinizle tehlikeye atmayın" ayetini indirdi. Öyleyse kendimizi tehlikeye atmak, düşmana saldırmak değil, mallarımızla uğraşıp cihadı terketmektir" dedi. Ebu Eyyüb, ölüp de Konstantiniyye de defnedilinceye kadar cihaddan geri kalmadı (81).

Ebu İmran şöyle anlatıyor: Muhacirlerden bir kişi Konstantiniyye'de düşman safına hücumda bulundu. Safı yardı, bizimle beraber Ebu Eyyub el-Ensârî de vardı. Halktan bazıları "Bu kişi kendi eliyle kendisini tehlikeye attı" diyordu. Ebu Eyyüb "Biz bu ayeti daha iyi biliriz. Çünkü o bizim hakkımızda nazil oldu. Biz Rasûlullah'a arkadaşlık yaptık, bütün gazvelerinde onunla beraberdik ve ona yardımcı olduk. İslâm yayıldığında ve galip geldiğinde biz Ensar bir araya gelip gizlice "Allah bizi Peygamber sohbetiyle şereflendirdi. Ona yardım etmekle bize ikramda bulundu. İslâm yayılınca, müslümanlar çoğalınca kadar bu işe devam ettik. Biz bu cihadı aile efradımıza, mallarımıza ve çocuklarımıza üstün tuttuk. Artık harp azalmıştır. Biz aile efradımıza dönelim,

çocuklarımıza gidelim ve onların arasında bulunalım” dedik. İşte o zaman bu ayet bizim hakkımızda nazil oldu. O halde tehlike mal, aile efradı arasında durup cihadı terketmektedir” dedi (82).

14. FASIL: ZİRAATLA MEŞGUL OLUP CİHADİ TERKEDENLERİN UYARILMASI

H. Ömer’in Abdullah el-Ansi’yi Kinaması

- H. Ömer, Abdullah el-Ansi’nin Şam’da mülk edinip bir tarlayı ektiğini duyunca Abdullah’ın ekinini yağma ettirerek ona “Sen kafirlerin boynundaki zilleti alıp kendi boynuna koydun” dedi (83).

Abdullah b. Amr b. As’ın Cihadı Terkeden Kimse Hakkındaki Görüşü

- Abdullah b. Amr b. As’ın yanından Yemenlilerden birkaç kişi geçti ve ona “Müslüman olmuş, İslâm’ı güzel olmuş, hicret etmiş, hicreti de güzel olmuş, cihad etmiş, cihadı da güzel olmuş, sonra Yemen’deki annesine babasına gitmiş, onlara da iyilikte bulunmuş, merhamet etmiş bir kimse hakkında senin fikrin nedir? Ne diyorsun?” diye sordular. Abdullah b. Amr onlara “Siz ne diyorsunuz?” diye sordu. Onlar “Bizim kanaatımıza göre bu kişi topukları üzerine geri dönmüştür” dediler. Abdullah b. Amr “Hayır! O cennettir. Fakat ben size topukları üzerine geri döneni haber vereyim. O bir kişidir ki müslüman olmuş. İslâm’ı güzel olmuş. Hicret etmiş, hicreti güzel olmuş. Cihad etmiş, cihadı güzel olmuş. Sonra Şam çiftçilerinden birisinin tarlasını haraç ve vergisiyle beraber elinden alır ve kendini tamamen ekip biçmeye vererek cihadı bırakır. İşte gerisin geri dönen bu kişidir” dedi (84).

15. FASIL: FİTNEYİ KÖKÜNDEN KAZIMAK İÇİN SÜRATLE ALLAH YOLUNDA SAVAŞA ÇIKMAK

Müreysi Savaşı’nın Hikayesi

- Biz bir gazada bulunuyorduk. Muhacirlerden bir kişi bir ensarinin kışına vurdu. Ensari “Ey Ensarlar!” diye bağırdı. Muhacir olan kişi de “Ey muhacirler” diye bağırdı. Rasûlullah bu sözü işitti ve “Yine cahiliye davasını yenilemek mi istiyor sunuz?” dedi. Onlar “Ey Allah’ın Rasûlü! Muhacirlerden bir kişi ensardan bir kişinin kışına vurdu” dediler. H. Peygamber “Bu cahiliye davasını bırakınız. Bu murdar bir şeydir” diyerek olayın büyümesini engelledi. Bunu, Abdullah b. Ubey duydu ve “Demek muhacirler böyle yaptı? Hele bir Medine’ye dönelim, andolsun, güçlü ve şerefli olan, hor ve zelil olanı oradan çıkaracaktır” dedi. Bu söz H. Peygamberin kulağına gelince H. Ömer “Ey Allah’ın Rasûlü! Bırak da bu münafığın boynunu vurayım!” dedi. H. Peygamber “Onun yakasını bırak. Halk, Muhammed arkadaşlarını öldürüyor demesinler” dedi. O sırada ensar sayıca muhacirlerden fazlaydı. Sonra muhacirler ensardan daha fazla oldu (85).

- Allah’ın Rasûlü, Mureysî seferine çıktı. Bu esnada Halid b. Velid’i göndererek Kafau’l-Müşellel’ dağı ile deniz arasında bulunan menat isimli putu yıktırdı. Bu savaşta birisi muhacirlerden, öbürü de ensarın anlaşmalı olan Behziy kabilesinden iki kişi kavga ettiler. Muhacirlerden olan kişi El Behziy kabilesinden olan kişiye galip geldi. Mağlub olan kişi “Ey ensar gurubu” diye imdad istedi. Ensardan bazı kimseler onun yardımına koştu. Ve muhacir olan da “ey muhacirler gurubu” diye muhacirlerden imdad istedi. Muhacirlerden bazı kimseler de ona yardım ettiler. Hatta bunların yardımına koşan ensarlı ve muhacirlerin arasında biraz da kavga oldu. Sonra aralarına girildi. Her münafık veya kalbinde biraz hastalık olan herkes hemen Abdullah b. Ubey b. Selül’e geldiler. Onun yanına gidenler İbn Selül’e “Bir zamanlar senden bir şeyler umulurdu. Şimdiyse sen ne zarar verebilir, ne de yararsağlayabilirsin. Görüyorsun ki, şu geniş gömlekçiler bize karşı nasıl da birbirlerini tutuyorlar” dediler. Münafıklar her hicret edene “geniş gömlekli” derlerdi. Allah düşmanı Abdullah b. Übey “Allah’a yemin ederim ki “Eğer biz Medine’ye dönersek kesirlikle en aziz olan, en zelil olanı Medine’den çıkartacaktır” dedi. Münafıklardan olan Malik b. Dahşen de “Ben size, Rasûlullahın yanındakilere nafaka vermeyiniz ki dağılsınlar! demedim mi?” dedi. Bu sözler H. Ömer’in kulağına gidince, Rasûlullah “Ey Allah’ın Rasûlü! Bu halkı fitneye sokan kişi için bana izin ver de onun boynunu vurayım!” dedi. H. Peygamber, H. Ömer’e “Eğer sana onu öldür dersem onu öldürecek misin? deyince H. Ömer “Evet, Allah’a yemin ederim ki, onu öldürme izni verisen onun boynunu vururum” dedi. H. Peygamber H. Ömer’e oturmasını söyledi. Bu esnada Benî Eşhel’in kahramanı ve ensardan olan Useyd b. Hudeyr Rasûlullah geldi ve “Ey Allah’ın Rasûlü! Şu kişi hakkında bana izin ver de İnsanları fitneye düşüren bu adamın boynunu vurayım” dedi. H. Peygamber “Eğer emredersem onu öldürecek misin?” diye sorunca, Useyd “Evet, Allah’a yemin ederim eğer bana emredersem onu kılıcımınla kulak memelerinin altından vurup öldürürüm” dedi. H. Peygamber ona da oturmasını söyledi ve orduya hareket emrini verip günün en şiddetli sıcağında yola çıktı. Peygamber o gün o gece devam etti. Ertesi gün de güneş kızışınca kadar devam etti, sonra konakladı. Sonra halkı tekrar sıcakta yola çıkardı ve Kafau’l-Müşellel denilen dağın arkasında üç gün böylece sabahlara kadar yürüyüşe devam etti. H. Peygamber Medine’ye vardığında, H. Ömer’i huzuruna davet ederek “Ey Ömer! Eğer onun öldürülmesini emretseydim sen gerçekten onu öldürür müydün?” dedi.

H. Ömer buna “Evet” dedi. H. Peygamber:

- Allah’a yemin ederim ki, eğer sen o gün, o kişiyi öldürseydin, bugün onu öldürmeyim dersem onu derhal öldürecek kimseleri öfkelenmiş olurdun. Ve halk da “Muhammed arkadaşlarına musallat olmuş, onları yavaş yavaş öldürüyor” diyecekti. Allah Teâlâ o zaman şu ayetleri indirdi: “Onlar o kimselerdir ki Rasûlullahın yanındakilere bir şey infak etmeyiniz ki dağılsınlar, diyorlardı. Halbuki göklerin ve yerin hazineleri Allah’ındır. Fakat münafıklar bunu anlamazlar. Onlar “eğer Medine’ye bir dönersek andolsun bizden en güçlü ve şerefli olan, en zayıfı mutlaka oradan çıkaracaktır” diyorlar. Halbuki güç ve kuvvet Allah’ın peygamberinin ve müminlerindir. Fakat münafıklar bilmezler” (Munafikûn/7-8) (86).

16. FASIL: ALLAH YOLUNDA KIRK GÜNÜ TAMAMLAMAYAN KİMSENİN KINANMASI

Bir kişi H. Ömer’e geldi. H. Ömer, “Sen neredeydin?” diye sordu. O da, “Ben hudutta nöbet bekliyordum” dedi. H. Ömer, “Ne kadar bekledin?” diye sorunca kişi, “Otuz gün” dedi. H. Ömer, “Niçin, kırk günü tamamlamadın” dedi (87).

17. FASIL: ASKERİN SEFERDE YÜZYİRMİ GÜNDEN FAZLA BEKLETİLMEMESİ

Bu Hususta Bir Kadınla Hz. Ömer'in Kıssası

- Bir gün Hz. Ömer dolaşırken, bir kadının, “Bu gece uzadı. Kendisiyle oynamak için bir sevgili bulamayışım beni uykusuz bıraktı. Eğer Allah'ın âzâbından korkmasaydım. Bu yatağın kenarları sarsılacaktı” anlamında bir şiir okuduğunu duydu ve kadına, “Derdin nedir?” diye sordu. Kadın, “Kocamı bir kaç aydan beri gurbete gönderdin. Onu özledim” dedi. Hz. Ömer, “Yoksa bir kötülüğe mi niyetlendin?” dedi. Kadın, “Allah'a sığınırım” dedi. Hz. Ömer, “O halde nefsine hakim ol. Hemen ben postayı gönderiyorum” dedi. Böylece kadının kocasına haber gönderdi. Sonra kızı ve müminlerin annesi Hz. Hafsa'nın yanına vardı ve “Ey Hafsa! Benim için çok mühim olan bir şey soracağım senden. Beni bu sıkıntıdan kurtar! Kadın kaç ayda kocasına iştiaak duyar?” dedi. Hz. Hafsa, utanarak başını eğdi. Hz. Ömer, “Kızım utanma. Dinde utanma olmaz” deyince, Hafsa eliyle üç veya dört ay diye işaret etti. Bunun üzerine Hz. Ömer, “Askerler dört aydan fazla hudutlarda bekletilmesin” diye komutanlara yazdı(88).

18. FASIL: SAHABENİN ALLAH YOLUNDA TOZLANMAYI DAHA SEVİMLİ BULMALARI

Hız. Peygamber'in Allah Yolunda Tozdan Korunmayı Doğru Bulmayışı

- Bir gün Hz. Peygamber Kureyş'ten bir gencin yolun dışında yürüdüğünü görerek, “Bu zat, falan adam değil midir?” diye sordu. Ona, “Evet, odur” dediler. Hz. Peygamber, “Onu bana çağırınız” dedi. O Resûlullah'a geldi. Resûlullah, “Niçin yoldan uzakta yürüyorsun?” dedi. O genç cevap olarak, “Tozdan hoşlanmıyorum!” dedi. Hz. Peygamber, “Sakin yoldan uzaklaşma. Nefsimi elinde tutana yemin ederim ki, bu toz cennetin kokularındandır” dedi (89).

Cabir b. Abdullah'ın Bu Husustaki Kıssası

- Biz Malik b. Abdullah el-Hasamî'nin kumandan olduğu bir fırka içindeydik. Rum diyarında ilerliyorduk. Cabir b. Abdullah katırından inerek onu çekmeye başladı. Malik ona, “Ey Eba Abdullah! Bin, Allah Teâlâ sana binek vermiştir” dedi. Cabir, “Ben hayvanıma istirahat veriyorum. Hem de Hz. Peygamber'den, “Kim ki iki ayağı Allah yolunda tozlanırsa, Allah ona ateşi haram kılar!” dediğini duydum, dedi. Fakat biraz ilerleyince Malik b. Abdullah bir daha, “Ey Eba Abdullah! Bin, Allah sana binek vermiştir” dedi. Bu sefer Cabir Malik'in maksadını anlayarak onun gibi yüksek sesle aynı cevabı tekrarladı. Bunun üzerine herkes bineklerinden indi. O gün ordunun en fazla yaya yürüdüğü bir gün oldu. (90)

19. FASIL: SAHABENİN CİHAD ESNASINDA BİRBİRLERİNE HİZMET ETMESİ

Cihad Yolunda Oruç Tutmayanların Oruç Tutanlara Hizmet Etmeleri

Enes şöyle anlatıyor: Bir seferde Resûlullah ile beraberdim. Kimimiz oruçlu, kimimiz oruçsuzdu. Bir yerde konakladık? O gün de çok hararetili ve sıcak bir gündü. İçimizde en çok gölge bulanlar abası olanlardı. Bazılarımız da güneşten eliyle gölge yaparak korunuyordu. Böylece oruçlu kimseler adeta baygın düştüler. Oruçsuzlar kalkarak çadırlar hazırladılar ve hayvanlara su içirdiler. Hz. Peygamber, “Bu gün oruçsuzlar ecrin tamamını elde ettiler” dedi (91).

- Resûlullah ile beraberdik. En fazla gölgeye sahip olanımız abası olanlardı. O gün oruç tutanlar bir şey yapamadılar. Oruçsuz olanlar ise hayvanları suladılar, hizmetler yaptılar ve çalıştılar. Hz. Peygamber, “Oruçsuzlar bugün ecir tamamen elde ettiler” buyurdu (92).

Sahabenin Kur'an ve Namazla Meşgul Olan Kimseye Hizmet Etmeleri

- Rasûlullah'ın ashabından bazı kimseler gelip de bir arkadaşlarını övdüler; onun gibisini görmedik. Nerde ise hep Kur'an okuyor. Bir yerde konaklanılsa hemen namaz kılıyor” dediler. Hz. Peygamber, “Peki, onun hizmetini kim görüyor? Onun devesine, bineğine kim yem veriyor?” diye sordu. “Biz” dediler. Hz. Peygamber, “O halde hepiniz ondan daha hayırlısiniz” buyurdu (93).

Hız. Peygamber'in Azatlısı Sefine'nin Ashabın Eşyasını Taşması

- Said b. Cemhân anlatıyor: Sefine'den esas ismini sordum. Bana, “Esas isimim Sefine değil. Bunu bana Hz. Peygamber koydu” dedi.

Ona, “Niçin sana Sefine dedi?” diye sordum. Bana, “Kendisiyle beraber bir seferdeydik. Ashabın eşyası çok olduğundan onlara ağır geliyordu. Hz. Peygamber bana, “Abanı aç” dedi. Ben de açtım. Ashabın eşyasını içine koydu ve sırtıma yükledi. “Haydi taşı”, sen Sefine (Gemi)'sin” dedi. Eğer o gün bana bir devenin, iki devenin, beş devenin, hatta altı devenin yükü yüklenseydi de taşıyaydım bana ağır gelmezdi” dedi (94).

Ümmü Seleme'nin Azatlısı Ahmer ile Mücahid ve İbn Ömer'in Kıssası

Ahmer şöyle anlatıyor: Peygamber'le beraber bir gazaya gidiyorduk. Bir vadiye geldik. Ben halkı tek tek geçiriyordum. Bunu gören Hz. Peygamber bana, “Sen bugün kayık olmuşsun” dedi (95).

- Mücahid şöyle anlatıyor: Ben bir seferde İbn Ömer'le arkadaşlık yaptım. Binmek istediğim zaman gelip benim üzengimi tutar, bindikten sonra da elbisemi düzeltirdi. Bir ara onun böyle yapması hoşuma gitmez gibi bir durum oldu. Bana, “Ey Mücahid! Sen ne kadar da dar canlısın” dedi (96).

20. FASIL: SEFERDE ORUÇ TUTMAK

Hız. Peygamber'le Ashabının Şiddetli Sıcağa Rağmen Seferde Oruç Tutmaları

- Ebu Derda şöyle anlatıyor: Ben Hız. Peygamber'in bir seferdeyken oruç tuttuğunu gördüm. Hava o kadar sıcaktı ki, sıcaklığın şiddetinden kişi elini başına koyardı. Aramızda Peygamber ile Abdullah bin Revaha'dan başka oruçlu kimse yoktu (97).

- Resûlullah ile beraber ramazanda gazveye çıktık. Kimimiz oruçluymuş, kimimiz değildi. Ne oruçlu oruçsuzdan, ne de oruçsuz oruçludan rahatsız olmazdı. Herkes kimin kudreti var da oruç tutarsa güzeldir. Kimin zafiyeti var da oruç tutamazsa o da güzeldir görüşündeydi (98).

Abdullah b. Mahreme'nin Yemame Savaşında Oruç Tutması

- İbn Ömer şöyle anlatıyor: Abdullah bin Mahreme'nin yanına gittim, o yaralıydı. Bana, "Ey Ömer'in oğlu Abdullah! Akşam oldu mu?" diye sordu. "Evet" dedim. "Benim şu miğferime biraz su koy da orucumu açayım" dedi. Ben su havuzuna geldim. Havuz su doluydu. Miğferi suya daldırdım, sonra miğferden onun tasına su koydum. Ona döndüğümde baktım ki vefat etmiş (99).

Avf b. Ebî Hayye'nin Oruç Tutması ve Hız. Ömer'in Onun Hakkında Söyledikleri

- Müdrik b. Avf el-Ahmesi şöyle anlatıyor: Hız. Ömer yanımda iken Numan b. Mukarrin'in postası geldi. Hız. Ömer, halkı ondan sordu. O da; halktan isabet alanları saymaya başladı. Falan öldürüldü, falan öldürüldü dedi ve "Bizim tanımadığımız bir takım kimseler de vardır" deyince Hız. Ömer, "Fakat Allah onları tanıyor" dedi. Orada hazır olanlar, Avf b. Ebî Hayye, el-Ahmesi'yi kastederek, "Nefsini Allah yolunda satan bir kişi de" dediler. Ben de, "Ey müminlerin emiri! Allah'a yemin ederim ki, dayım hakkında halkın iddiası şudur ki, o, kendi nefisini tehlikeye atmıştır" dedim. Hız. Ömer, "Böyle diyenler yalan söylüyorlar. Fakat o dünyasını verdi, ahiretini satın aldı" dedi. Avf b. Ebî Hayye şehid düştüğünde oruçluymuş. Savaş meydanından onun mübarek nâşını aldıklarında henüz nefes alıyordu. Kendisine su teklif ettiler. Ölünceye kadar suyu kabul etmedi (100).

Ebu Amr el-Ensarinin Orucu

- Muhammed b. Hanefiyye şöyle anlatıyor: Amr b. Ensari'yi gördüm. Hem Bedre, hem de Akabe biatına, hem de Uhud savaşına katılmıştı. Bu zat oruçluymuş. Susuzluktan kıvranıyordu. Hizmetçisine, "Azab olasıca, beni gölgelendir" diyordu. Hizmetçi de kendisine gölge yapıyordu. Okluğundan güçlükle ok alıp peşpeşe üç ok attı. Kendisine gölge yapıyordu. Sonra, "Hız. Peygamber'in şöyle dediğini duydum: "Kim Allah yolunda bir ok atarsa, ok hedefine ulaşmasa da, o ok kıyamette, o kimsenin önünü aydınlatır" dedi. Güneş batmadan önce vefat etti (101).

21. FASIL: SAVAŞ ESNASINDA NAMAZ

Hız. Peygamber'in Bedir Günündeki Namazı

- Hız. Ali şöyle anlatıyor: Bedir günü bizim aramızda Mikdad'dan başka süvari yoktu. Yemin ederim ki, o gece ben kimi gördümse yatıyordu. Yalnız Hız. Peygamber bir ağacın altında namaz kılıyor ve dua ediyordu (102).

Hız. Peygamber'in Usfan'da Namaz Kılması

- "Biz Usfan'da Resûlullah ile beraber bulunuyorduk. Müşriklerin başında Halid b. Velid olduğu halde bizi karşıladılar. Bizimle kible arasına girdiler. Hız. Peygamber bize öğle namazını cemaatle kıldırdı. Müşrikler bunu görünce, "Onlar bu hal üzerinde iken onlara aniden hücum etseydik! Onları gafil avlardık" dediler. Sonra devamla, "Namaz onlar için her şeyden, hatta canlarından ve çocuklarından daha sevimlidir. Biraz sonra, bir namaz vakti daha gelecek ve namaza duracaklar. O zaman biz onlara baskın yaparız" dediler. Bunun üzerine daha ikindi olmadan Cebrâil korku namazına dair, "Sen onların içinde olup da cephede onlara namazı kıldırırsan, askerini bir kısmı seninle namaza dursun. Silahlarını da yanlarına alsınlar. Bunlar secdeye vardıkları zaman ötekiler arkanızda beklesinler. Sonra o namaz kılmamış olan grup gelsin, sizinle beraber namazı kılınsınlar. Onlar da ihtiyatlı bulunsunlar. Silahlarını yanlarına alsınlar. Kâfirler arzu ederler ki siz silahlarınızdan ve eşyalarınızdan gafil bulunasınız da, onlar size ansızın baskın yapsınlar. Eğer yağmurdan dolayı size bir eziyet gelirse veya hasta iseniz silahlarınızı bırakmanızda üzerinize bir günah yoktur. Bununla beraber ihtiyatı elden bırakmayınız. Şüphesiz ki Allah kâfirler için aşağılayıcı bir âzab hazırlamıştır (Nisa/102) ayetini vahyetti. (103).

Abbad b. Bişr el-Ensârî'nin Cihad Zamanında Gece Namazı Kılması

- Resûlullah ile beraber Zatür Rika gazvesine çıktık. Nahle'ye vardığımızda adamın biri müşriklerden birinin hanımına dokundu. O sırada kadının kocası evde yoktu. Hız. Peygamber döndükten sonra, adam eve gelip durumu öğrenince, "Muhammed'in arkadaşlarından birini öldürmedikçe onlardan vazgeçmeyeceğim" diye yemin edip arkamıza düşmüş. O sırada biz bir yerde konakladık. Hız. Peygamber, "Bu gece benim için kim nöbet tutar" dedi. Muhacirlerden Ammar b. Yasir ile ensardan Abbad b. Bişr kalkıp, "Biz tutarız" dediler. Hız. Peygamber onlara, "Vadinin çıkış yerinde bekleyin" dedi. Onlar vadinin çıkış yerine geldiklerinde ensarî olan muhacir arkadaşına, "Gecenin başında mı, sonunda mı nöbet tutmak istiyorsun?" dedi. Muhacir olan, "Gecenin başında sen dur" dedi. Bunun üzerine muhacir uzandı. Ensarî de namaza durdu. O sırada bizi takip eden müşrik yol ağzına gelmiş. Namaza duran ensarîyi görünce, nöbetçi olduğunu anlayarak ona bir ok attı. Ensarî onu da çekip yere attı ve namaza devam etti. Adam bir ok daha attı. Ensarî oku çekip yere attı ve namaza devam etti. Adam bir ok daha attı. Ensarî onu da çıkarıp yere attıktan sonra rükû'a vardı ve secdeye gitti. Ondan sonra arkadaşına, "Kalk, ben yaralandım, artık hareket edemiyorum" dedi. Muhacir yerinden fırladı.

Adam onu görünce kendisini farkettilerini anlayarak kaçtı. Ammar arkadaşının kanlar içindeki halini görünce, “Sübhanallah, ilk yarayı alınca, neden beni uyandırmadın?” dedi. Ensârî, “Ben bir süre okuyordum, yarıda kesmek istemedim. Fakat adam bana ikinci ve üçüncü oku da atınca rûkû’a varıp seni uyandırdım. Allah’a yemin ederim ki, eğer bende Hz. Peygamber’in beklenmesini emrettiği bu yerin nöbetçisiz kalacağı düşüncesi olmasaydı, ben süreyi tamamlamadan o beni öldürmüş olurdu” dedi (104).

Abdullah b. Uneys’in Cihad Ederken Namaz Kılması

- Abdullah b. Uneys şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber beni çağırdı ve “Kulağıma geldiğine göre Halid b. Süfyan b. Nubeyh, El-Huzeli benimle savaşmak için Araplar’ı etrafına topluyormuş. Şimdi Urane’deymiş, git onu öldür” dedi. Ben, “Onu bana tarif et” dedim. Bana, “Onda bir titreme vardır” dedi. Bunun üzerine kılıcımı alarak yola çıktım. Kendisi Urane’de, beraberinde kadınlar olduğu halde durmuş. Onlar için bir yer yapıyordu. Onu gördüğümde Resûlullah’ın bana bahsettiği gibi bir titreme vardı. İkinci namazı olunca ona doğru ilerledim ve belki aramızda çarpışma olur da namazı kılamam diye, yürürken işaretle namazımı kıldım. Yanına vardığımda bana, “Sen kimsin?” dedi. Ben de, “Şu adamla savaşmak için, Araplar’ı topladığını işiten ve sana yardıma gelen bir Arab’ım” dedim. Bana, “Evet, bunun için hazırlık yapıyorum” dedi. Sonra bir fırsat buluncaya kadar onu oyaladım. Fırsat bulunca da kılıçla onu öldürdüm. Üzerine kapanmış kadınları arasında yere serilmiş halde bırakıp çıktım. Hz. Peygamber’in yanına geldiğimde bana, “Yüzün şendir” dedi. “Evet ey Allah’ın Resûlü, onu öldürdüm” dedim. “Doğru söylüyorsun” deyip beni alarak evine götürdü ve bana bir asa vererek, “Al şu asayı yanında sakla” dedi. Ben asayı alarak dışarı çıktım. Arkadaşlar, “Bu asa nedir?” dediler. “Hz. Peygamber verdi ve ‘Yanında sakla’ diye emretti, dedim. Bana, “Dönüp sebebini sor” dediler. Ben de dönüp, “Ey Allah’ın Resûlü, bu asayı bana niçin verdin?” dedim. Bana, “Kıyamet günü aramızda bir âlâmet olması için. Kıyamet günü çok az kimsede asa bulunur” dedi.

Abdullah ölünceye kadar asayı yanından ayırmadı. Öldüğünde vasiyeti gereği asa kefeni içine konarak onunla beraber defnedildi (105).

Cihad Sırasında Geceleri Namaz Kılmak

- Yermük gününde taraflar karşı karşıya geldiğinde Rumlar’ın başkumandanı Kubuklar, Arapça bilen bir kişiyi casus olarak ashab arasına gönderdi. Giden kişi dönünce Kubuklar ona, “Onları nasıl buldun?” diye sordu. Adam, “Bu adamlar geceleyin ruhban, gündüz de kahramanlardır” dedi (106).

- Hind, “Ben Muhammed’e bi’at etmek istiyorum” dedi. Ebu Süfyan ona, “Daha önce ona küfrediyor, onu inkâr ediyordun” dedi. Hind de, “Evet öyleydi. Fakat Allah’a yemin ederim ki, ben bu geceden önce şu mescidde Allah’a gereği gibi ibadet edildiğini görmemiştım. Allah’a yemin ederim ki, bu adamlar sabaha kadar kıyamda, rûkûda ve secdede Allah’a ibadet ediyorlar” dedi.

22. FASIL: CİHAD ESNASINDA ZİKRETMEK

Mekke’nin Fethinde Sahabenin Zikri

- Halk Mekke’ye fetih gecesi girdiler ve sabaha kadar tekbir ve tehlil içerisinde Kâbe’yi tavaf ettiler. Bunun üzerine Ebu Süfyan, Hinde, “Bunun Allah’tan olduğunu sanıyor musun?” dedi. Hind, “Evet, bu Allah’tandır” dedi. Sonra Ebu Süfyan sabahladı ve Resûlullah’ın huzuruna gitti. Hz. Peygamber: “Sen Hind’e bunun Allah’tan olduğunu zannediyor musun? dedin. O da sana, “Evet, bu Allah’tandır” dedi, deyince Ebu Süfyan: “Ben şehadet ederim ki, sen Allah’ın kulu ve resûlüsün. Ebu Süfyan’ın kendisiyle and içtiği Allah’a yemin ederim, benim bu sözümü Hind’den başka hiç kimse işitmedi” dedi (107).

Sahabenin, Hayber Savaşında Her Vadide Zikretmeleri

- Ebu Musa el-Eş’ari şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber, Hayber gazasına çıktığında, halk her bir vadiye yöneldiğinde ‘Allâhu Ekber, lâ ilâhe illallah’ diye yüksek sesle tekbir ve tevhid getirmeye başladı. Hz. Peygamber, “Nefislerinize şefkat ve merhamet ediniz. Kesinlikle siz sağır ve gaib bir kimseyi çağırmyorsunuz. İşiten, yakın olan ve sizinle beraber bulunan bir zatı kibriyayı çağırıyorsunuz” dedi. Ben de, peygamber bunları söylerken tam Resûlullah’ın bineğinin arkasında bulunuyordum. Peygamber benim, “Lâhavle velâ kuvvete illâ billah” dediğimi işitti ve “Ey Abdullah b. Kays!” dedi. “Buyurun ya Resûlullah” dedim.

“Sana cennet hazinesinden olan bir kelimeyi haber vereyim mi?” dedi. “Evet ya Râsulullah, ver, anam, babam sana feda olsun!” dedim. Hz. Peygamber, “Lâhavle velâ kuvvete illâ billah! kelimesidir” dedi (108).

Ashabın Yokuş ve İnişlerde Tekbir ve Tesbih Getirmeleri

- Biz bir tepeye veya dağa çıktığımızda tekbir getirirdik. Bir dereye, düze indiğimizde de tekbir getirirdik (109).

İbn Ömer’in Savaşanları İki Kısma Ayırması

- İnsanlar savaşta iki kısımdırlar. Bir kısmı çokça Allah’ı zikretmek ve zikrettirmek için. Yürüyüşte fesattan korunmak, arkadaşla yardım etmek, mallarından en güzelini Allah yolunda infak etmek için çıkmışlardır. Onlar dünya malını kazanmaktan ziyade, dünya malını Allah yolunda harcamaktan sevinç duyarlar. Bir savaşa katıldıklarında savaş alanında Allah’ın, kalplerinde bulunan en küçük bir şüpheye ve Müslümanlar hakkında önemsiz bir kötü niyete muttali olmasından haya duyarlardı. Ganimet mallarından bir şeyler çalma imkânlarına sahip olduklarında kalplerini ve amellerini bundan tertemiz tutarlardı. Şeytan onlara fitne vermeye, kalplerini yaralamaya muktedir olmazdı. İşte bunlardır ki, Allah kendi dinini onların eliyle üste çıkarır ve düşmanlarını mağlup eder.

İkinci kısma gelince, onlar ne Allah’ı anar, ne de anılmasını isterler. Fesat ve bozgunculuk yaparlar. Mallarını ancak zoraki bir şekilde sarfederler. Mallarından sarfettiklerini bir borç imiş gibi görürler. Şeytan bunu daima onlara hatırlatır. Bir savaşa

katıldıklarında en geride ve niyeti kötü olanlar arasında olurlar. Dağ başlarına sığınır, savaşın sonunu beklerler. Allah Müslümanlar'a zafer verirse, herkesten çok yaygara koparır, türlü yalanlar uydururlar. Ganimetten çalma fırsatı bulurlarsa hiç çekinmeden bunu yaparlar. Şeytan onlara, "Bu ganimet malıdır" der. Allah onlara bolluk verdiğinde azarlar. Bir darlığa düştüklerinde de şeytan onları zengin olma ihtirasıyla yoldan çıkarır. İşte bunlar, sadece cisimleriyle mü'minler arasında bulunurlar. Fakat niyetleri ve işleri onlarınkinden tamamen ayrı olduğu için Allah onları kıyamet günü mü'minlerden ayırır (110).

23. FASIL: CİHAD ESNASINDA DUAYA ÖNEM VERMEK MEMEMLEKETİNDEN ÇIKANIN DUA ETMESİ

Hiz. Peygamber'in Hicret Sırasında Mekke'den Çıkarken Dua Etmesi

Resûlullah, Medine'ye hicret için çıkarken şöyle dua etti:

Hamd o Allah'a mahsustur ki, ben bir hiç iken beni yarattı. Ey Allah'ım! Dünyanın şiddeti, dünyanın felaketleri, gecelerin ve gündüzlerin musibetleri hususunda bana yardımcı ol! Ey Allah'ım! Seferimde bana arkadaş ol. Geride kalan aile efradım hususunda benim halefim ol. Bana verdiğin rızık bereketli kıl. Sana kulluk yapmam için bana kolaylık ver. Güzel ahlâk üzerinde beni sabit kıl. Yarabbi! Kendini bana sevdirdi. Beni halkın merhametine bırakma. Ey mustazafın rabbi! Sen benim rabbimsin. Senin gökleri ve yeri pırıl pırıl parlatan, karanlıkları söküp atan, keremli yüzünün nûruna sığınyorum. Öyle bir nûrdur ki, geçmişlerin işleri onunla salâha kavuşmuştur. Beni gazabına uğratma ve bana dargınlık yüzünü gösterme. Bana verdiğin nimetlerin, benden geri alınmasından ve gazabının beni ansızın yakalamasından sana sığınyorum. Senin rızan benim yanımda güç yitirdiklerimin en hayırlısıdır. Gunahtan dönmek, ibadete yönelmek ancak seninle olur (111).

24. FASIL: GİTMEK İSTENİLEN YER GÖRÜNDÜĞÜNDE DUA ETMEK

Hiz. Peygamber'in Hayber Görüldüğü Zaman Yaptığı Dua

- Resûlullah ile beraber Hayber'e çıktık. Hayber'in yakınına vardık ve Hayber bize göründü. Hiz. Peygamber halka, "Durunuz" dedi ve halk durdu. Ve Hiz. Peygamber şöyle dua etti: "Ey yedi göğün ve onların gölgelediği her şeyin rabbi, ey yerin ve yerin taşıdığı her cismin rabbi. Şeytanların ve şeytanların saptırdığının rabbi! Rüzgârın ve rüzgârın sağa sola serptiğinin rabbi! Biz senden bu beldenin ve içindekilerin hayrını diliyoruz. Bu beldenin şerrinden, ehlinin şerrinden, içerisindekilerin şerrinden sana sığınyoruz, diye dua ettikten sonra, "Haydi, Rahman ve rahim olan Allah'ın adıyla ilerleyin" dedi (112).

25. FASIL: SAVAŞA BAŞLARKEN DUA ETMEK

Hiz. Peygamber'in Bedir'deki Duası

- Bedir günü Hiz. Peygamber eshabına baktı. Üç yüz küsur kişiydiler. Müşriklere baktı, onlar da bin küsur kişiydiler. Sırtında abası ve izarı vardı. Kibleye yönelerek, "Ey Allah'ım! Bana vaadettiğini yerine getir. Ey Allah'ım! Eğer ehli İslâm'dan olan bu grubu helâk edersen yeryüzünde artık hiçbir zaman ibadet edilmez sana!" Hiz. Peygamber durmadan bu şekilde rabbinden yardım talep ediyordu. Ta ki abası sırtından düşünceye kadar. Ebubekir yanına geldi, abasını alarak tekrar omuzlarına koydu. Sonra arkasında durarak, "Ey Allah'ın Resûlü! Rabbine yalvarışın kâfidir. Kesinlikle Rabbin sana vaadettiğini yerine getirecektir" dedi. Bunun üzerine Allah, Enfal/9 ayetini indirdi (113).

- Hiz. Peygamber, Bedir gününe üç yüz on beş kişiyle çıktı. Bedir'e vardığında, "Allah'ım! Onlar yalın ayaktırlar. Onlara binekler ihsan et. Ey Allah'ım! Bunlar çıplaktırlar, bunlara elbise ihsan et. Ey Allah'ım! Bunlar açtırlar, bunları doyur" diye dua etti. Bu dua akabinde Allah, Bedir gününde galibiyeti Müslümanlar'a ihsan etti. Müslümanlar geri dönerken herkeste ya bir veya iki deve ganimet malı vardı. Açtırlar, doyular (114).

- Hiz. Peygamber'in Bedir günündeki duasından daha ısrarlı kimsenin dua ettiğini işitmedim. Hiz. Peygamber, "Ey Allah'ım! Sana verdiğin söz ve vadinle yemin verdiriyorum. Ey Allah'ım! Eğer sen bu grubu helâk edersen artık yeryüzünde sana ibadet eden kalmayacak" diye dua etti. Rasûlullah bunları söyledikten sonra dönüp bize baktı. Sanki onun yüzünün yanı dolunay gibiydi. "Ve sanki ben şu anda müşriklere düşecekleri noktalara bakıyorum" dedi (115).

Hiz. Peygamber'in Uhud ve Hendek Savaşlarındaki Duası

- Hiz. Peygamber, Uhud gününde şöyle dua etti: "Ey Allah'ım! Eğer sen istersen yeryüzünde sana ibadet edilmeyecektir (116).

- Sahabîler Hendek günü, "Ey Allah'ın Resûlü. Bizim söyleyeceğimiz bir şey var mıdır? Kalpler hançerlere dayanmıştır!" dediler. Hiz. Peygamber, "Evet, vardır" dedikten sonra, "Ey Allah'ım! Bizim gizli hallerimizi açığa çıkarma ve korkularımızı giderip bizi emniyete kavuştur" deyiniz, dedi. Bunun üzerine Allah, düşman üzerine öyle bir fırtına gönderdi ki, darmadağın oldular (117).

- Hiz. Peygamber, Ahzab mescidine geldi. Abasını yere bıraktı. Ayağa kalkarak ellerini göklere doğru uzattı. Onların aleyhinde bedduada bulundu, fakat namazı kılmadı. Sonra geldi, tekrar onların aleyhinde bedduada bulundu ve namazı kıldı (118).

- Hiz. Peygamber, Ahzab aleyhinde bedduada bulunarak, "Ey Allah'ım! Ey kitabı indiren, hesabı süratle yapan! Bu grupları, mağlup et" diyordu (119).

- Hiz. Peygamber, "Allah'tan başka ilah yoktur. Tektir. Ordusunu galip kılmış, kuluna yardım etmiştir. Tek başına hiziblere galip gelmiştir. Onun gücünden başka güç yoktur" diyordu (120).

26. FASIL: CİHAD ANINDA DUA

Ashab Bedir’de Savaşırken Hz. Peygamber’in Dua Etmesi

- Hz. Ali şöyle anlatıyor: Bedir günü biraz savaştıktan sonra Resûlullah’ın ne yaptığını görmek için yanına geldim. Baktım ki Resûlullah secde halindedir ve: “Ya hayyu ya kayyûm” diyor, başka bir şey söylemiyordu. Tekrar savaş meydanına döndüm. Sonra tekrar geldim, baktım ki yine secde halindedir. Sonra savaşa döndüm. Yine Resûlullah’ın yanına geldim, baktım ki yine secde halindedir. Ve ya hayyu ya kayyum tekrar ediyor. Allah ona zaferi müyesser kılıncaya kadar bu duayı yaptı (121).

27. FASIL: GECE YAPILAN DUA

Hz. Peygamber’in Bedir Gecesindeki Duası

- Hz. Peygamber, Bedir gecesinde hem namaz kılıyor, hem de, “Ey Allah’ım! Eğer şu bir avuç Müslüman’ı helâk edersen sana kulluk yapılmayacaktır” diye dua ediyordu ve o gece Allah bir yağmur ihsan etti (122).

28. FASIL: SAVAŞ BİTİNCE DUA ETMEK

Hz. Peygamber’in Uhud Savaşından Sonra Dua Etmesi

- Uhud günü müşrikler geri dönüp gittiklerinde Hz. Peygamber, “Saf tutunuz, rabbimin medhu senasını yapayım!” dedi. Halk Hz. Peygamber’in arkasında saf tutunca Hz. Peygamber, “Ey Allah’ım! Hamdın tamamı sana mahsustur. Ey Allah’ım! Senin kapattığını hiç kimse açamaz. Senin açtığını da hiç kimse kapatamaz. Senin saptırdığına hiç kimse hidayet edemez. Hidayet ettiğini de hiç kimse saptıramaz. Vermediğini hiç kimse veremez. Verdiğine hiç kimse mani olamaz. Uzaklaştırdığını hiç kimse yaklaştıramaz. Yaklaştırdığını da hiç kimse uzaklaştıramaz. Ey Rabbim! Bizim üzerimize bereketinden, fazlından, rahmetinden ve rızkıdan bize bol bol ihsan eyle. Ey Allah’ım. Ben senden ebedî ve kesilmeyen bir nimet istiyorum. Ey Allah’ım! Fakirlikten sana sığınıyorum. Veya fakirlik gününde yardım istiyorum. Korku gününde emin olmayı istiyorum. Ey Allah’ım! Bize verdiğin ve bize vermediğinin şerrinden sana sığınıyorum. Ey Allah’ım! Bize imanı sevdirdi. Kalbimizde onu süslü kıl. Bize küfür, fiske ve isyanı sevdirtme. Bizi doğru kimselerden eyle. Bizi Müslüman olarak öldür. Müslüman olarak dirilt. Bizi salih kullarına ilhak eyle. Mahcup olmaksızın ve fitneye düşmeksizin onların zümresine bizi ilhak eyle. Ey Allah’ım! Ey peygamberleri yalanlayan kâfirleri yok eden! Yoluna mani olanları silip süpüren Allah’ım! Onların üzerine azabını indir. Ey Allah’ım, küfür ve inkâr yolunu tutan Hristiyan ve Yahudiler’i de kahret. Ey doğruluk ilahı” diye dua etti (123).

29. FASIL: CİHAD SIRASINDA ÖĞRETİMDEN GERİ KALMAMAK

İbn Abbas’ın, “Mü’minlerin Hep Birden Sefere Çıkmaları Uygun Değildir” Ayetinin Anlamı Hakkındaki Görüşü

- Allah Teâlâ bir ayet-i kerimede, “Ey mü’minler, gerek hafif, gerek ağırlıklı olarak hep birden savaşa çıkın”, bir ayet-i kerimede de, “Eğer emrolunduğunuz gibi, hep birden savaşa çıkmazsanız, Allah sizi çok acıklı bir azaba uğratacaktır”, bir başka ayette de, “Ey iman edenler, savaş için tedbirinizi alın. Bölük bölük veya hep birden savaşa çıkın” dedikten sonra diğer bir ayette, “Bununla beraber mü’minlerin topyekün savaşa çıkmaları uygun değildir” buyurarak önceki ayetleri neshetti. Bundan dolayı mü’minlerden bir kısmı Hz. Peygamber’le savaşa çıkıyor, bir kısmı da kalıyordu. Hz. Peygamber’le çıkanlar ondan din hükümlerini öğreniyor, döndüklerinde de geride kalanlara öğretiyorlardı (124).

Hz. Ömer’in Ordu Kumandanlarına Din Hükümlerini Öğrenmeleri İçin Mektup Yazması

- Hz. Ömer ordu kumandanlarına, “Allah dininde anlayış sahibi olmaya çalışınız. Çünkü batılı hak görerek batıla tabi olan bir kimsenin mazereti yoktur. Hakkı batıl görerek onu terkedenin de mazereti yoktur” diye mektup yazdı (125).

Ashabın Seferdeyken İlim Öğrenmeleri

- Biz Ebu Musa el-Eş’arı ile beraber bir ordu içerisinde Dicle sahilindeydik. Namaz vakti geldi. Müezzin öğle namazına davet etti. Halk abdest aldı. O da abdest aldı. Sonra bize namaz kıldırdı. Sonra halk, halka halka oturdu. İkinci namazı geldi. Müezzin yine halkı çağırdı. Halk yeniden abdest almaya kalkışınca Ebu Musa, müezzine, “Dikkat ediniz! Ancak abdesti bozulan bir kimse abdest almak zorundadır” diye ilân etmesini emrettikten sonra, “Neredeyse ilim ortadan kalkıp, cehalet ortaya çıkacak ve cehalet yüzünden kişi annesine kılıçla vuracaktır” dedi (126).

30. FASIL: ALLAH YOLUNDA İNFAK (MAL HARCAMAK)

Ashabdan Bazılarının Allah Yolunda İnfak Etmeleri

- Bir kişi bağlanmış bir deveyi getirerek, “Bunu Allah yoluna bağışlıyorum” dedi. Hz. Peygamber ona, “Bunun karşılığında, kıyamet gününde sana yedi yüz deve verilecektir ki, hepsi nişanlanmıştır” buyurdu (127).

- Abdullah b. Samit şöyle anlatıyor: Ebuzer'le beraberdim. Maaşını getirip kendisine verdiler. Cariyesi de yanındaydı. Cariye evin ihtiyaçlarını gördükten sonra yedi dirhem arttı. Ebuzer cariyesine dirhemleri götürüp bakır parayla değiştirmesini söyledi. Ona, "Bunu ileride başgösterecek bir ihtiyacın için saklasan olmaz mı? Veya sana gelen bir misafir için!" dedim. Cevap olarak; "Benim dostum bana, hangi altın ve gümüş keseye konulup da ağız bağlanırsa, o altın ve gümüş kesede durduğu müddetçe sahibi için bir ateş koru olur" buyurdu, dedi (128).

- Kays b. Sehl el-Ensari şöyle anlatıyor: Kardeşlerim beni Resûlullah'a şikâyet ederek, "Malını israf ediyor, eli açıktır!" dediler. Ben de, "Ey Allah'ın Resûlü! Ben hurmadan olan payımı alıyorum. Onu Allah yolunda ve arkadaşlarım için sarfediyorum" deyince, Hz. Peygamber benim göğsüme elini vurdu ve "Harca! Allah da sana verecektir!" buyurdu ve sözünü üç defa tekrarladı. Bundan sonra Allah yolunda sefere çıktım. Benim bineğim olduğu gibi, kardeşlerime nisbetle param da çoktu (129).

Cihad Esnasında İnfak Etmenin Sevabı

- Hz. Peygamber, "Cihad ederken Allah'ı çokça anan kimseye ne mutlu. Çünkü ona her kelimeye karşılık yetmiş bin hasene yazılır. Her hasene de ona katlanır. Bununla beraber Allah katında bundan daha fazlası da vardır" buyurdu. Birisi, "Ey Allah'ın Resûlü! İnfak nasıldır?" diye sordu. Hz. Peygamber, "İnfak da bunun gibidir" dedi. Abdurrahman, Muaz'a, "İnfakın sevabı yedi yüz kat değil midir?" dedim. Bana, "Senin anlayışın azdır. Bu aile efradı arasında kalıp, gazaya çıkmadıklarında böyledir. Gazaya çıkıp da, infak ettiklerinde ise, Allah rahmet hazinelerinden kulların ilminin yetişmediği bir pay ayırır ve Allah onları vasıflandırarak, "Onlar Allah'ın hizbidir. Allah'ın hizbi galip gelenlerin tâ kendileridir" buyurmuştur, dedi. (130)

Hız. Peygamber, "Kim evinde oturup da Allah yolunda infak ederse, verdiği her dirheme yedi yüz dirhem vardır. Kim de hem savaşa katılır, hem de infak ederse, verdiği her dirhem için, yedi yüz bin dirhem vardır" buyurmuş ve sözünü teyid için, "Allah dilediğine kat kat ecirler verir" ayetini okumuştur (131).

31. FASIL: ALLAH RIZASI İÇİN SAVAŞMAK

Dünya ve Şöhret İçin Savaşana Sevap Yoktur

- Bir kişi, "Ey Allah'ın Resûlü, kimisi dünya için savaşır" dedi. Hz. Peygamber, "Onun ecri yoktur" buyurdu.

Peygamberin bu cevabı bir çok kimseye ağır geldi. Soru soran adama Hz. Peygamber'den bir daha sormasını istediler. "Belkide sen iyi anlatamadın?" dediler. Adam gelip bir daha, "Ey Allah'ın Resûlü! Bir kişi sözde Allah için savaşır, fakat bundan maksadı dünyalık elde etmektir. Bunun durumu nasıldır?" diye sordu. Hz. Peygamber; "Onun herhangi bir ecri yoktur" 'cevabını verdi. Bu, halk üzerine çok ağır ve büyük bir felaket gibi çöktü. Adama, "Tekrar Resûlullah'a git, üçüncü kez sor!" dediler. O da Hz. Peygamber'den üçüncü kez aynı soruyu sordu. Hz. Peygamber, "Onun ecri yoktur" buyurdu (132).

- Bir adam Hz. Peygamber'e gelerek, "Ey Allah'ın Resûlü, hem sevap, şöhret için savaşa katılan kimseye ne vardır?" diye sordu. Hz. Peygamber cevap olarak; "Hiç bir şey yoktur" dedi. Adam meseleyi üç defa peygamberden sordu, peygamber de ona üç defa, "Hiç bir şey yoktur" diye cevap verdi. Sonra, "Allah amelden ancak halis olanı, hedefi Allah'ın rızası olan ameli kabul eder" dedi (133).

Kutman'ın Kıssası

- Aramızda ecnebi ve ismi Kuzman olan bir kişi vardı. Kimliği bizce malum değildi. Hz. Peygamber, bu kişiden bahsedildiği zaman, "O cehennem ehliendendir" derdi. Uhud günü olduğu zaman bu kişi şiddetli bir şekilde düşmana karşı çarpıştı ve tek başına yedi veya sekiz müşriği öldürdü. Kuvvetliydi, fakat yarlar onu yordu. Böylece Benî Zafir Mahallesi'ne getirildi. Müslümanlar'dan bazı kimseler ona, "And olsun, ey Kuzman, müjdelen. Allah'a yemin ederiz ki bugün tam imtihan verdin!" dediler. Kuzman, "Beni neyle müjdeliyorsun? Yemin ederim ki ben, onlarla ancak kavmimin soyu ve soku için çarpıştım. Eğer bu olmasaydı ben çarpışmazdım" dedi. Onun ağırları artınca okdanlığından bir ok aldı ve o okla intihar etti (134).

Useym'in Kıssası

- Ebu Hureyre, "Hiç namaz kılmadan cennete giren bir kişiyi bana haber verir misiniz?" diye soruyor. "Biz tanımıyoruz kimdir?" denilince de, "O, Benî Abdul Eşhel'den Useym'dir" diye cevap veriyordu. Ben Mahmud b. Esed'e, "Bu Useym kimdir ve durumu nedir?" diye sordum. Bana, "Useym İslâm'a yaklaşmıyordu. Uhud günü olunca, Allah ona hidayet verdi de Müslüman oldu. Sonra kılıcını alarak düşmanın ortasına girinceye kadar gitti. Büyük kahramanlık gösterdi, sonra yaralanıp düştü. Abdul Eşhel'den bazı kimseler Uhud meydanında yaralı ve ölülerini ararken Useym'e rastladılar ve "Bu, Useym'dir. Acaba savaşa niçin gelmiştir? Biz ondan ayrılırken o İslâm'a inanmıyordu" dediler ve Useym'e, "Seni buraya getiren nedir, ey Amr? Kavminin gayreti için mi geldin, yoksa İslâm'a rağbet ettiğin için mi?" dediler. Useym, "Ben Allah'a ve Resûlüne iman ettim. Müslüman oldum, sonra kılıcımı alarak Resûlullah ile beraber Uhud'a geldim, savâştım. İşte bana bu yaralar dokununcaya kadar da savaşa devam ettim" dedi.

Böylece Useym onların ellerinde vefat etti. Bunu Hz. Peygamber'e haber verdiler. Hz. Peygamber, "Kesinlikle o, cennet ehliendendir" dedi (135).

- Amr b. Ukyeş (Useym)'in cahiliyyede tefecilikten dolayı bazı kimselerde alacağı vardı. Onları almadan Müslüman olmak istemiyordu. Uhud savaşı sırasında, "Benim amca oğullarım nerededir?" diye sordu. Ona, "Uhud'dadır!" dediler. "Uhud'da mıdır?" diyerek, atına bindi. Sonra onlara doğru yola çıktı. Müslümanlar onu görünce, "Ey Amr! Bizden uzaklaş!" dediler. O da, "Ben iman ettim" dedi. Sonra savaştı ve yaralandı. Aile efradına getirilirken yaralı olarak vefat etti. Sa'd b. Muaz kardeşi Seleme'ye, "Bu, kavminin gayreti için miydi, yoksa Allah ve Resûlü için öfkelenildiğinden mi harbe katıldır" diye sordu. Seleme, "Vallahi kardeşim Müslüman oldu ve Allah için savaştı" diye cevap verdi. Sa'd ona; "O cennete girdi, halbuki hiç namaz kılmamıştı" dedi (136).

Bir Bedevi'nin Kıssası

- Göçebelerden bir kişi Hz. Peygamber'e gelerek iman etti ve peygambere tabi oldu. Ve, "Seninle beraber hicret edeceğim" dedi. Hz. Peygamber onun hakkında sahabîlerden bazılarını vasiyette bulundu. Hayber gazvesi olunca Hz. Peygamber ganimet aldı. Taksim etti ve ona da hisse ayırdı. Ve onun payı arkadaşlarına verildi. Kendisi de arkadaşlarının develerini güdüyordu. Geldiğinde ona düşen payı kendisine verdiler. "Bu nedir?" diye sordu. Peygamber sana bu payı ganimetten ayırdı!" dediler. Bedevî, "Ben bunun için peygambere tâbi olmadım. Ben peygambere şunun için tabi oldum ki, şurama ve şurama, (Boğazına işaret etti) bir ok isabet etsin de öleyim ve cennete gireyim!" dedi. Hz. Peygamber, "Eğer sen doğru söylüyorsan Allah sana bunu verecektir" dedi. Sonra düşmanla savaşımaya başladılar. Bedevî boğazına saplanan bir ok ile şehid düştü. Ok tam işaret ettiği noktaya isabet etmişti. Onu sırtlayıp getirdiler. Hz. Peygamber, "Bu o mudur?" deyince, sahabîler, "Evet, odur" dediler. Peygamber, o Allah'a doğrulukla bağlandı ve Allah da onu doğruladı!" buyurdu. Sonra da onu kendi cübbesiyle kefenledi, önüne alarak namazını kıldı ve şöyle dua etti: "Ey Allah'ım! Bu senin kulundur. Yolunda hicret ederek çıkmış bulunuyor. Şehid olarak öldürülmüştür. Ben de onun hakkında şahidim (137).

Siyah Bir Adamın Kıssası

- Bir kişi Hz. Peygamber'e geldi ve, "Ey Allah'ın Resûlü! Ben siyah renkli bir kişiyim. yüzüm çirkindir ve malım yoktur. Eğer ben ölünceye kadar bunlarla savaşırsam cennete girecek miyim?" diye sordu. Hz. Peygamber, "Evet" dedi. Böylece o kişi öne doğru gitti. Şehid oluncaya kadar savaştı. Şehid olduktan sonra peygambere getirdiler. Hz. Peygamber, Allah senin yüzünü nurlandırmış. Kokunu güzelleştirmiş, malını çoğaltmıştır. Onun elâ gözlü cennet hurilerinden olan iki karısını gördüm. Cübbesini aralarında çekiyorlardı. Her birisi, "Onun kucağına ben gireceğim" diyordu, dedi (138).

Amr b. As'ın Kıssası

- Amr b. As şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber bana, "Elbiseni giy, silahını kuşan. Sonra da bana gel!" diye haber gönderdi. Böylece peygambere vardım. Bana, "Seni birliğin başında kumandan olarak göndermek istiyorum. Umarım ki, Allah seni koruyacak ve sana ganimet verecektir! Allah'tan, hayırlı bir mala sahip olmanı dilerim" dedi. Ben de, "Ey Allah'ın Resûlü! Ben mal için Müslüman olmadım. İslâm'a ihtiyakım vardı, ondan dolayı Müslüman oldum" dedim. Hz. Peygamber, "Ey Amr! Salih bir mal salih bir kişi için ne güzeldir" buyurdu (139).

- Amr b. As şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber'e, "Ben İslâm'a rağbet duyduğum ve Resûlullah ile beraber olmak istediğim için müslüman oldum" dedim. Hz. Peygamber de, "Evet, öyledir! Fakat salih mal salih kişi için ne güzeldir!" buyurdu (140).

Hz. Ömer'in Şehidler Hakkındaki Sözleri:

- Kûfe'nin Ebu Ubeyd Köprüsü yanında şehid olan Muhtar'ın babası Ebu Ubeyd'in yanındaki askerler de şehid oldular. Ancak iki veya üç kişi kılıçlarıyla düşman çemberini yarıp kurtuldular. Bunlar Medine'ye geldikleri zaman Hz. Ömer onları görmek için çıktı. Onlar halka olayı anlatıyorlardı. Hz. Ömer onlara, "Neden söz ediyorsunuz?" dedi. Onlar, "Ölen arkadaşlarımıza mağfîret dileyip dua ettik" dediler. Ömer, "Doğruyu söyleyin. Yoksa elimden kurtulamazsınız" dedi. Bunun üzerine onlar, "Biz arkadaşlarımızın şehidliğinden bahsediyorduk" dediler. Hz. Ömer de, "Kendisinden başka ilah olmayan, Muhammed'i hak peygamber olarak gönderen, izni olmadan kıyametin kopmayacağını bildiren Rabbim'e yemin ederim! Hiç bir diri, Allah katında ölünün ne olduğunu bilmez. Ancak Allah'ın peygamberi bilir. Çünkü Allah onun geçmiş ve gelecek günahlarını affetmiştir. Kendisinden başka ilah olmayan, Muhammed'i hak ve hidayetle gönderen, kıyametin izniyle koptuğu Allah'a yemin ederim! Kişi şöret için, asabiyet gayreti için veya dünya için, mal için savaşır. Kişinin Allah katındaki yeri de içindeki niyete göredir" dedi (141).

- Hz. Ömer'in zamanında Allah yolunda öldürülen bir askeri birlik hakkında aramızda konuşuyorduk. Bizden birisi, "Onlar Allah için çalışıyorlardı. Ecirleri Allah'a aittir" dedi. Başka birisi, "Hangi niyet üzerinde ölmüşlerse Allah onları o niyet üzerinde haşredecektir" dedi. Hz. Ömer, "Evet, öyledir! Nefsimi elinde tutana yemin ederim. Allah onları neyin üzerinde öldürülmüşse onun üzerinde haşredecektir onları. İnsanların bir kısmı vardır ki, riya ve şöret için; kimisi dünya için, kimisi de ansızın kendisini savaşın içinde bulduğu için artık mecburen savaşır. Kimisi de sabır göstererek, Allah rızası için savaşır. İşte şehid bunlardır. Bununla beraber benim ve sizin hangi işleme tâbi tutulacağımızı bilemiyorum. Ancak şunu biliyorumki, şu kabrin sahibinin. (Hz. Peygamber) bütün geçmiş günahları affolunmuştur!" dedi (142).

- Hz. Ömer'in yanında şehidlerden bahsedildi. Ömer, onlara "Şehid kimdir biliyor musunuz?" dedi. Ona, "Ey müminlerin emiri! Onlar şu gazvelerde öldürülenlerdir" dediler. Bunun üzerine Hz. Ömer, "Öyleyse sizin şehidleriniz çoktur. Ben kimin şehid olduğunu size söyleyeyim. Kahramanlık, korkaklık insanlarda tabiattandır. Allah dilediği insanın kalbine dilediğini koyar. Kahraman bir kimse önündekilerle savaşır, aile efradına dönmeyi düşünmez. Korkak bir kimse ise karısının yanına kaçır. Fakat şehid canını Allah rızası için satandır. Muhacir de Allah'ın yasaklarından uzaklaşandır. Müslüman o kimsedir ki, Müslümanlar onun dilinden ve elinden salimdirler" dedi (143).

Abdullah b. Zübeyr ile Annesinin Kıssası

- "Abdullah bin Zübeyr benim yanımda kimse kalmadı, kalanlar da beni teslim olmaya davet ediyorlar" diye annesine haber gönderdi. Annesi ona, "Eğer sen Allah'ın kitabı ve peygamberin sünnetini ihya etmek için Emevîler'e isyan etmişsen, hak uğrunda canını feda et. Yok, eğer dünya için bunu yaptıysan, o zaman senin ne dirinde, ne de ölünde hayır yoktur" diye cevap gönderdi (144).

32. FASIL: ALLAH YOLUNDA SAVAŞTA KUMANDANA İTÂAT ETMEK

Ebu Musa el-Eş'ari'nin, Emrine Uymayan Bir Adama Kızması

- Hz. Peygamber bizi bir askeri birlik içinde gönderdi. Kumandan olarak başımıza Sa'd b. Ebî Vakkası getirdi. Biz yürüdük, bir yerde konakladık. Bir kişi kalktı, bineğine eğerini vurdu. Ona nereye gittiğini sordum. "Hayvanıma yem temin etmeye gidiyorum"

dedi. Ona, “Bu işi yapma. Kumandanımızdan soralım” deyip gittim. Ebu Musa el-Eş’ari’ye söyledim. Ebu Musa ona, “Sen galiba ailene dönmek istiyorsun?” dedi. Adam, “Hayır!” dedi. Ebu Musa, “Sözlerine dikkat et!” dedi. Adam yine, “Hayır” deyince, o zaman Ebu Musa, “Güle güle git!” dedi. Adam gitti, sonra geldi. Ebu Musa ona, “Sen, herhalde evine gittin” dedi. O da, “Hayır!” dedi. Ebu Musa, “Doğru söyle” deyince adam, “Evet, gittim” dedi. Bunun üzerine Ebu Musa ona, “Sen ateş içinde gittin, ateş içinde oturdun ve ateş içinde döndün. Hiç olmazsa hatanı telâfi etmek için bir hayır işle” dedi (145).

33. FASIL: ASHABIN SAVAŞTA TOPLU BULUNMALARI

Hz. Peygamber’in Ashabına Savaş Esnasında Dağılmamalarını, Yol Kesip Evleri Basmamalarını Emretmesi

- Halk dereler ve vadilerde konakladıklarında bölük pörçük konaklıyorlardı. Hz. Peygamber, “Sizin dereler ve vadilerde bölük pörçük olmanız ancak şeytandan gelen bir vesvesedir” buyurdu. Bundan böyle onlar herhangi bir yerde konakladıklarında topluca konaklıyorlardı (146).

- Hz. Peygamber’le beraber bir gazveye gittik. Halk evlere baskın yapıyor ve yol kesiyorlardı. Hz. Peygamber, “Evlere baskın yapan ve yol kesenlerin cihadı yoktur” diye ilân ettirdi (147).

34. FASIL: ALLAH YOLUNDA NÖBET TUTMAK

Enes b. Ebî Mersed’in Nöbet Tutması

- Resûlullah ile beraber Huneyn gününde idik. Herkes süratle yürüyordu. Nihayet akşam oldu. Namazı kıldıktan sonra bir adam gelerek, “Ey Allah’ın Resûlü, ben sizin önünüzden gittim. Falan falan dağın üzerine çıktım. Hevazin kabilesi tamamen, çoluk çocuğu, sığır, deve ve koyunlarıyla Huneyn denilen yerde toplanmışlar” dedi. Bunu duyan Resûlullah tebessüm ederek, “Eğer Allah dilerse bunlar yarın Müslümanlar’ın ganimeti olacaktır” buyurdu. Sonra, “Kim bu gece nöbetçi olacaktır?” dedi. Enes b. Ebî Mersed el-Ğanevî, “Ey Allah’ın Resûlü! Ben olacağım” dedi. Hz. Peygamber, “O halde bin ve şu karşıdaki iki dağ arasındaki yolu en yüksek yere varıncaya kadar takip et ve orada dur. Çok dikkatli ol. Çünkü o taraftan bu gece bir baskına uğrayabiliriz” dedi. Sabah olunca Hz. Peygamber namaz yerine geldi. Namazgâhında iki rekât kıldıktan sonra, “Süvarinizden bir haber var mıdır?” diye sordu. Ashab, “Ey Allah’ın Resûlü! Bir haber yoktur” deyince, Hz. Peygamber namazı kıldırdı. Hz. Peygamber hem namazı kıldırıyor, hem de yola bakıyordu. Peygamber namazını bitirip de selâm verdikten sonra, “Müjde! Sizin süvariniz geldi” dedi. Biz böylece ağaçların arasındaki yola baktık. Gerçekten o, ağaçlar arasından ilerleyerek geliyordu. Hz. Peygamber’in yanına gelince selâm verdi ve “Ben derenin ta son noktasına kadar gittim. Resûlullah’ın bana emrettiği yere vardım. Sabahladığımda iki tarafa da baktım, hiç kimseyi görmedim” dedi. Hz. Peygamber, “Bu gece hiç atından indin mi?” diye sorunca, “Hayır! Ancak namaz ve def’î hacet için indim” dedi. Hz. Peygamber ona, “Bundan sonra hiç bir hayır yapmasan bile, sen bununla cenneti hakettin” dedi (148).

Hz. Peygamber’in, Nöbet Tutan Bir Adam Hakkında Söyledikleri

- Hz. Peygamber oturuyordu. Ona bir kişinin vefat ettiği haberi geldi. Bunun üzerine, “Sizden herhangi bir kimse onu hayr amellerinden birisini işlerken gördü mü?” diye sordu. Birisi, “Evet, ben gördüm! Onunla beraber bir gece Allah yolunda nöbet bekledik” dedi. Hz. Peygamber kalktı. Beraberindekiler de kalktılar ve onun cenaze namazını kıldırdı. Kabre konulduktan sonra, peygamber eliyle ona toprak atıyordu. Sonra, “Arkadaşların zannederler ki, sen cehennem ehlisin. Ben şehadet ederim ki sen cennet ehilindensin” dedi. Sonra Hz. Ömer’e, “Sakin halkın amellerini sorma. Lâkin fitrattan sor!” buyurdu (149).

Ebu Reyhâne, Ammar ve Abbad’ın Nöbet Tutması

- Ebu Reyhane şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber, “Kim bu gece bize nöbetçi olacaktır ki, ben ona bir dua edeyim, onun sayesinde faziletini elde etmiş olsun” buyurdu. Ensardan bir kişi kalktı; “Ey Allah’ın Resûlü! Ben” dedi. Hz. Peygamber, “Sen kimsin?” deyince ensar, “Ben falan adamım” dedi. Hz. Peygamber, “Yaklaş” dedi. O da yaklaştı. Hz. Peygamber onun elbiselerinden tuttu, sonra dua etmeye başladı. Bunu duyunca, ben, “Ben de nöbet tutmak istiyorum” dedim. Hz. Peygamber, “Sen kimsin?” deyince, “Ben Ebu Reyhane’yim” dedim. Hz. Peygamber arkadaşına yapmış olduğu duadan biraz azını bana yaptı. Sonra, “Allah yolunda nöbet bekleyen bir göze ateş haram kılınmıştır!” buyurdu (150).

- Hz. Peygamber, “Kim bizi bu gece korur?” dedi. Muhacirlerden bir kişi, ensardan da bir kişi çıktı. Onlar tam vadinin çıkış noktasında beklediler. Onlar Ammar b. Yâsir ile Abbad b. Bişr idiler (151).

35. FASIL: CİHAD ESNASINDA HASTALIKLARA TAHAMMÜL ETMEK

Ubey b. Kâ’b’ın Kıssası ve Sıtmaya Tahammül İçin Dua Etmesi

- Hz. Peygamber, “Mü’mine isabet eden her hastalık onun günahlarının kefareti olur” buyurdu. Bunun üzerine Ubey b. Kâ’b, “Yarab! Ubey b. Kâ’b’ın vücudundan, senin huzuruna geldiği güne kadar ayrılmayan bir sıtma istiyorum. Ancak o sıtma beni namaz kılmaktan, oruç tutmaktan, hacca gitmekten, umreden, cihaddan alıkoymasın” dedi. Böylece sıtma Ubey b. Kâ’b’a musallat oldu. Ölünceye kadar ondan ayrılmadı. O bu sıtma içinde olduğu halde namaza geliyor, oruç tutuyor, hacca gidiyor, umre yapıyor, gazveye gidiyordu (152).

- Bir kişi Hz. Peygamber’e, “Ey Allah’ın Resûlü, bize isabet eden hastalıklar hakkında ne dersin? Onlara karşılık bize ne vardır?” diye sordu. Hz. Peygamber, “Onlar keffâretlerdir” deyince, Ubey, Hz. Peygamber’e, “Az da olsalar yine keffâret olurlar mı? diye sordu. Hz. Peygamber, “Eğer bir diken dahi olsa yine keffâret olur” dedi. Bunun üzerine Ubey, hacdan, umreden, cihaddan ve

namazları cemâatle kılmaktan geri kalmamak şartıyla kendisinin sıtmaya yakalanıp ölünceye kadar bu hastalıktan kurtulmamasını Allah'tan diledi. Bundan sonra kim Ubey'e dokunsa, vücudunun fırın gibi yandığını gördü (153).

36. FASIL: ALLAH YOLUNDA VURULMAK VE YARALANMAK

H. Peygamber'in Yaralanması

- Hz. Peygamber yolda giderken ayağı takılıp yere düştü ve parmağı kanadı. "Sen ancak kanayan bir parmaksın. Senin başına gelen Allah yolundadır" anlamında bir şiir okudu.

H. Peygamber'in Uhud savaşında, azı dişinin kırıldığına ve başından yaralandığına ilişkin Enes'in hadisi daha önce geçtiği için burada tekrar edilmeyecektir (154).

Talha b. Ubeydullah ile Abdurrahman b. Avf'in Yaralanması

- Ebubekir, Uhud gününden bahsederken, "O bir gündür ki hepsi Talha içindir" dedi ve sonra hadiseyi anlatmaya başladı: "Biz Resûlullah'a vardığımızda azı dişi kırılmış, yüzü yaralanmıştı. Onun mübarek yanağına miğferin iki halkası saplanmıştı. Allah'ın Rasûlü, Talha'yı kasederek, bize "Arkadaşınıza yardımcı olunuz" dedi. Sonra biz Talha'ya vardık. Çukurların birindeydi. Bedeninde yetmiş küsur ok ve kılıç yarası vardı ve parmağı kopmuştu. Böylece biz onun yaralarını sarmaya başladık (155).

- Kulağıma geldiğine gör Abdurrahman b. Avf, Uhud günü yirmi bir yara almıştı. Ayağında da yara vardı. Ve bu yaradan dolayı da aksıyordu (156).

Enes b. Nadr'in Yaralanması

- Enes şöyle anlatıyor: Amcam Enes b. Nadr, Bedir savaşında bulunamadığı için, "Ey Allah'ın Resûlü! Ben müşriklerle ilk yaptığın savaşta bulunmadım. Yemin ederim ki, eğer Allah beni başka bir müşrik savaşında bulundurursa ne yaptığımı görecektir" dedi. Uhud günü olduğunda Müslümanlar peygamberi bırakıp kaçtılar. Bunun üzerine amcam, "Ey Allah'ım! Şunların yaptığının ötürü senden özür diliyorum. Şu müşriklerin yaptıklarından da sana iltica ediyorum" dedi. Sonra savaş meydanına yürüdü. Sa'd b. Muaz ile karşılaştı ve Sa'd'a, "Ey Muaz'ın oğlu Sa'd! İşte cennet Nadr'ın rabbine yemin ederim ki, ben cennetin kokusunu Uhud dağımın eteğinde hissediyorum" dedi. Sa'd Hz. Peygamber'e, "Ey Allah'ın Resûlü! Onun yaptığını ben yapamadım" dedi ve "Biz onu bulduğumuzda vücudunda seksen küsur yara vardı. Müşrikler gözlerini oymuş, burun ve kulaklarını kesmiş ve onun cesedini o kadar bozmuşlardı ki, kimse onu tanıyamadı. Ancak kızkardeşi onu parmak uçlarından tanıdı. Biz, "Mü'minler içinde Allah'a verdikleri sözde durup sadakat gösteren nice erler vardır..." (Ahzab/23) ayetinin o ve benzerleri hakkında indiğini biliyor veya sanırdık (157).

- Enes şöyle anlatıyor: Adını bana koydukları amcam Enes b. Nadr, Bedir'de bulunamadığı için üzülüyor ve "Hz. Peygamber'in ilk savaşında bulunamadım. Eğer Allah onunla beraber bir savaşta bulunmayı bana nasip ederse, benim ne yapacağımı görecektir" diyordu. Bundan fazla bir şey de söylemiyordu. Nihayet Uhud savaşında Hz. Peygamber'le beraber bulundu ve savaş esnasında Sa'd b. Muaz'a rastladı. Ona, "Ey Eba Amr! Nereye gidiyorsun? Cennet kokusu ne hayret vericidir! Onu Uhud'un yanında hissediyorum" dedi. Sonra şehid oluncaya kadar savaştı. Cesedinde kılıç, mızrak ve okların açtığı seksen küsur yara vardı. Kızkardeşi, "Ben kardeşimi ancak parmak uçlarından tanıyabildim" diyordu. İşte, "Mü'minler içinde Allah'a verdikleri sözde duran nice erler var. Onlardan kimi adağını yerine getirdi, kimi de bunu bekliyor. Onlar hiç bir şekilde ahidlerini bozmadılar" (Ahzab/23) ayeti onun ve arkadaşlarının hakkında inmiştir (158).

Cafer b. Ebî Talib'in Yaralanması

- İbn Ömer şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber, Mute savaşında Zeyd b. Harise'yi kumandan tayin etti. "Ve, eğer Zeyd öldürülürse kumandan Cafer'dir. O da öldürülürse Abdullah bin Revaha'dır" dedi. O gazvede ben de bulunuyordum. Biz Cafer b. Ebî Talib'i aradık. Onu ölümler arasında bulduk. Onun bedeninde doksan küsur kılıç ve ok yarası vardı. -Diğer bir rivayette- Bu yaraların hiç biri arkasından değildi (159).

Sa'd b. Muaz'ın Yaralanması

- Sa'd b. Muaz, Hendek gününde atılan bir okla yaralandığında onun kanı Hz. Peygamber'in üzerine akıyordu. Hz. Ebubekir geldi ve "Bizim belimiz kırıldı" dedi. Hz. Peygamber, "Ey Ebubekir! Sus!" dedi. O esnada Hz. Ömer geldi ve "Biz Allah içiniz ve Allah'a döneceğiz" ayetini okudu (160).

Ebu Süfyan'ın Taif Günü Gözünden İsabet Alması

- Said b. Ubeyd es-Sakafi şöyle anlatıyor: Taif gününde Ebu Süfyan b. Harb'i gördüm. Ebu Yâ'lâ'nın bostanında oturmuştu. Ona bir ok attım. Onun gözüne isabet ettirdim. O, Hz. Peygamber'e gelerek: "Ey Allah'ın Rasûlü! Gözüm, Allah yolunda isabet almıştır!" dedi. Hz. Peygamber, "Eğer dilerse Allah'a yalvarırım, Allah gözünü geri verir ve dilerse öyle kalsın da, senin için cennet semeresi olsun" dedi. Ebu Süfyan, "Cenneti isterim" dedi (161).

Katade b. Numan ile Rıfâa b. Rafî'in Bedir Günü Gözlerinden İsabet Almaları

- Bedir savaşında Katade b. Numan'ın gözüne bir ok saplandı. Gözbebeği yanağına döküldü. Sahabiler koparmak istediler (162).

- Rifâa b. Rafî anlatıyor: Bedir günü halk Ümeyye b. Halef'in üzerine hücum etmişti. Ben de onun yanına vardım. Baktım ki, koltuk altından zırhının bir parçası kesilmişti. Ben ona oradan bir kılıç vurdum. O sırada gözüne bir ok saplandı ve gözümü çıkardı. Hz. Peygamber gözüne tükürdü, sonra dua etti. Ondan sonra hiç acı duymadım (163).

Rafî b. Hadîc ile Benî Eşhel Kabilesi'nden İki Adamın Kıssası

- Allah'a yemin ederim, bizim herhangi bir bineğimiz de yoktu ve ikimiz de ağır yaralıydık. Hz. Peygamber'le beraber düşmanın peşine düşenler arasında yer aldık. Benim yaram kardeşimin yarısından biraz hafifti. Onun için bazen onu sırtımda taşırdım, bazen de yürürdü. Böylece Hz. Peygamber'in kafilisine yetiştik" dedi (164).

Berâ b. Malik'in Yaralanması ve Etinin Sıyrılarak Kemiklerinin Görünmesi

- Berra, Müseylime ile yapılan savaşta bahçede bulunan düşmanların üzerine kendisini attı. Onlarla kapıyı açınca kadar savaştı. Bedeninde seksen küsur yara vardı. Kimisi ok yarası, kimisi kılıç darbesiydi. Onu tedavi etmek için ağırlıklarının yanına götürdüler. Halid b. Velid Müseylime'ye karşı bir ay savaştı (165).

- Enes b. Malik ile kardeşi, Irak'ta düşman kalesinin önündeydiler. Düşmanlar, başı çengelli bir zinciri ateşte kızdırdıktan sonra aşağıya sarkıtıp zincirin başındaki çengelle Enes b. Malik'i ansızın yukarıya çektiler. Berâ da hemen sıçrayıp o kızgın zincire yapıştı. Avuçları cayıp cayıp yanarken, bütün gücüyle zinciri çekti. Zincirin öbür ucundaki ip koptu da Enes kurtuldu. Sonra Berâ'nın ellerine baktık. Avuçları tamamen yanmış, bembeyaz kemikleri görünüyordu (166).

37. FASIL: ŞEHİD OLMAYI TEMENNİ ETMEK VE BU HUSUSTA DUA ETMEK

H. Peygamber'in Şehid Olmayı Temenni Etmesi

- Resûlullah'tan dinledim: "Nefsimi elinde tutana yemin ederim ki, eğer benden ayrı kalmak istemeyen bazı mü'minler olmasaydı, Allah yolunda savaşa gidenlerden hiç bir zaman ayrılmazdım. Fakat benden ayrı kalmak istemeyen mü'minlerin savaş araçlarını tedarik etmekten aciz oldukları gibi, ben de onları teçhiz edemem. Nefsimi elinde tutana yemin ederim ki, Allah yolunda cihad ederek öldürülmemi, sonra tekrar dirilip tekrar öldürülmemi, yine dirilip yine öldürülmemi arzu ederdim" buyurdu (167).

- Allah'ın Resûlü, "Bir kimse Allah'a inanır, peygamberlerini doğrular ve sırf Allah yolunda cihad etmek için evinden çıkarsa, Allah o kimseyi, eğer şehid olursa cennete koymayı, gazi olursa, sevap ve ganimete nail olarak evine döndürmeyi üzerine almıştır. Muhammed'in hayatı elinde olan Allah'a yemin ederim ki, Allah yolunda yaralanan bir kimse, kıyamet günü yaralandığı şekilde gelir. Yarasının rengi kan rengi, kokusu ise misk kokusudur. Muhammed'in hayatını elinde tutan Allah'a yemin ederim ki, eğer -savaş araçlarını bulamadıkları için savaşa katılamayan bazı- Müslümanlar'ın üzüleceğinden korkmasaydım, Allah yolunda savaşa gidenlerden hiç bir zaman geri kalmazdım. Onları teçhiz edip beraberinde götüremediğim gibi, onlar da kendiliklerinden yol masrafını tedarik edemiyorlar. Benden geri kalmak da onları üzer. Hayatım elinde olan Allah'a yemin ederim ki, Allah yolunda savaşıp öldürülmemi, sonra dirilip savaşarak tekrar öldürülmemi, yine dirilip yine öldürülmemi arzu ederdim" dedi (168).

H. Peygamber'in Şehid Olmayı Temenni Etmesi

- Resûlullah'tan dinledim: "Nefsimi elinde tutana yemin ederim ki, eğer benden ayrı kalmak istemeyen bazı mü'minler olmasaydı, Allah yolunda savaşa gidenlerden hiç bir zaman ayrılmazdım. Fakat benden ayrı kalmak istemeyen mü'minlerin savaş araçlarını tedarik etmekten aciz oldukları gibi, ben de onları teçhiz edemem. Nefsimi elinde tutana yemin ederim ki, Allah yolunda cihad ederek öldürülmemi, sonra tekrar dirilip tekrar öldürülmemi, yine dirilip yine öldürülmemi arzu ederdim" buyurdu (167).

- Allah'ın Resûlü, "Bir kimse Allah'a inanır, peygamberlerini doğrular ve sırf Allah yolunda cihad etmek için evinden çıkarsa, Allah o kimseyi, eğer şehid olursa cennete koymayı, gazi olursa, sevap ve ganimete nail olarak evine döndürmeyi üzerine almıştır. Muhammed'in hayatı elinde olan Allah'a yemin ederim ki, Allah yolunda yaralanan bir kimse, kıyamet günü yaralandığı şekilde gelir. Yarasının rengi kan rengi, kokusu ise misk kokusudur. Muhammed'in hayatını elinde tutan Allah'a yemin ederim ki, eğer -savaş araçlarını bulamadıkları için savaşa katılamayan bazı- Müslümanlar'ın üzüleceğinden korkmasaydım, Allah yolunda savaşa gidenlerden hiç bir zaman geri kalmazdım. Onları teçhiz edip beraberinde götüremediğim gibi, onlar da kendiliklerinden yol masrafını tedarik edemiyorlar. Benden geri kalmak da onları üzer. Hayatım elinde olan Allah'a yemin ederim ki, Allah yolunda savaşıp öldürülmemi, sonra dirilip savaşarak tekrar öldürülmemi, yine dirilip yine öldürülmemi arzu ederdim" dedi (168).

Abdullah b. Cahş'ın Şehadeti Temenni Etmesi

- Abdullah b. Cahş, Uhud günü Sa'd'a, "Gel, Allah'a dua edelim" dedi. Böylece Abdullah ile Sa'd bir kenara çekildiler. Sa'd, "Yarab! Düşmanla karşılaştığımızda bana çok kuvvetli zulümleri çok şiddetli olan bir kişiyi rastlat ki, ben onunla, o da benimle savaşsın. Sonra onu mağlup etmeyi bana nasip et. Ben onu öldüreyim, onun üzerindeki silahlarını, ağırlıklarını alayım!" diye dua etti ve Abdullah b. Cahş, Sa'd'ın bu duasına, "Amin!" dedi. Sonra, "Ey Allah'ım! Bana şiddetli bir kişiyi rastlat ki, hücumları şiddetli olsun. Ben senin yolunda onunla savaşayım, o da benimle. Sonra beni mağlup etsin, burnumu, kulaklarımı kessin. Ben seninle mahşer gününde mülaki olduğumda, kulağımın ve burnumun niçin kesildiğini sorasın. Ben de, "Senin uğrunda ve senin Rasûlünün uğrunda oldu" diyeyim. Sen de, "Doğru söyledin" diyesin, dedi. Sa'd, "Abdullah b. Cahş'ın duası benim duamdan daha hayırlıydı. Onu aynı günün son saatlerinde gördüm. Burnu kesilmiş, kulakları kesilmiş, bir ipe dizilmişti" dedi (171).

- Abdullah bin Cahş, "Ey Allah'ım! Sana yemin verdiriyorum ki, düşmanla yarın karşı karşıya geleyim. Beni öldürsünler, sonra karnımı deşsinler. Sonra burnumu ve kulaklarımı kessinler. Sonra sen benden, "Niçin böyle oldu?" diye sorasın, ben de sana, "Senin yolunda oldu" diyeyim" dedi. Allah'ın onun isteğinin başlangıcını verdiği gibi, sonuncusunu da vermesini umuyorum (172)

Berâ b. Mâlik'in Şehid Olmayı Temenni Etmesi

- Hz. Peygamber, “Nice elbisesi yırtık olan vardır ki, kimse ona önem vermez. Fakat o Allah üzerine kâsem ederse Allah onun kâsemini yerine getirir. Onlardan birisi de, Berâ b. Mâlik’tir” dedi. Tuster savaşında Müslümanlar yenilgiye uğrayıp savaş alanını terketmeye başlayınca Berâ’ya, “Ey Berâ, bizim için Allah’tan yardım dile” dediler. Berâ’da, “Ey Allah’ım! Bizi düşmanlarına galip kıl, beni de peygamberine kavuştur” diye dua etti ve Berâ o gün şehid oldu (173).

- Hz. Peygamber, “Nice zayıf ve yırtık elbiseli kimseler vardır ki, Allah’a yemin verip ondan ne isteseler, Allah yeminlerinin gereğini yerine getirir. Onlardan birisi de Berâ b. Mâlik’tir” dedi. Hz. Peygamber’in ölümünden sonra Berâ Müslümanlar’ın yenildiği bir savaşta bulundu. Müslümanlar ona, “Hz. Peygamber senin için, Allah’tan ne dilerse Allah dileğini yerine getirir” demişti. Allah’tan bizim için yardım dile” dediler. O da, “Ey Allah’ım, bizi onlara galip kıl” diye dua ettiyse de, Müslümanlar. Sûs Köprüsü yanındaki ikinci çarpışmada yine yenildiler. Bunun üzerine bir daha ona başvurarak aynı ricayı tekrarladılar. Berâ yine aynı duayı yaptıktan sonra, “Allah’ım beni de peygamberine kavuştur” diye ekledi. Onun duası üzerine Müslümanlar zafer kazandılar. Kendisi de aynı gün şehid oldu (174).

Humame'nin Şehid Olmayı Temenni Etmesi

- İsmi Humame olan bir sahabî Hz. Ömer zamanında gaza için İsfahan’a gitti ve “Yarab! Humame sana kavuşmayı arzu ettiğini söylüyor. Eğer bu iddiasında doğru ise, onun doğruluğundan ötürü ona yardımcı ol. Eğer yalancı ise, -o istemese bile- yine onun iddiasını gerçekleştir” diye dua etti. Bu zat sonradan şehid oldu ve Ebu Musa el-Eş’arî onun şehid olduğunu söyledi (175).

Numan b. Mukarrin'in Şehid Olmayı Temenni Etmesi

- Hz. Ömer, Hürmüzan’la istişare etti. Ona, “Ne dersin, önce Fars’tan mı, Azerbaycan’dan mı, yoksa İsfahandan mı başlayalım” dedi. Hürmüzan, “Fars ve Azerbaycan iki kanattırlar. İsfahan da baştır. Eğer sen kanatlardan birisini kesersen öteki kanat iş görür. Ama başı kesersen iki kanat da düşer. Öyleyse baştan başla” dedi. Hz. Ömer kalkıp mescide girdi. Numan b. Mukarrin namaz kılıyordu. Ömer onun yanına oturup selâm vermesini bekledi, selâmı verdikten sonra, “Sana bir görev vermek istiyorum” dedi. Numan, “Eğer haraç toplayıcı olarak tayin edersen ben gitmem, fakat savaşa gönderirsen giderim” dedi. Hz. Ömer ona, “Seni istediğin göreve tayin ettim” dedi ve onu İsfahan’a gönderdi. Muğire, Numan’a, “Allah senden razı olsun, ne bekliyorsun? Görmüyor musun düşman bize ok yağdırıyor. Bir an önce hücum emrini ver” dedi. Numan ona, “Vallahi sen akıllı bir insansın ve mâkul düşünüyorsun. Fakat ben Hz. Peygamber’le bir çok savaşta bulundum. Hz. Peygamber sabah serinliğinde başlamamışsa, güneş zail olup rüzgar esmeye başlamadan ve zafer ümidi belirmeden savaşa girmezdi” dedikten sonra askerlere, “Ben bayrağı üç defa sallayacağım. Birincisinde herkes ihtiyacını görsün, abdest alsın. İkinci defa salladığımda herkes silahını kontrol etsin, ayakkaplarının bağlarını bağlasın ve eksikliklerini tamamlasın. Üçüncü salladığımda hücumla geçin. Hiç kimse bir başkası için geri kalmamasın. Numan dahi öldürülse kesinlikle hiç kimse ona dönüp bakmasın. Ben Allah’a, bir dua yapacağım, herkes amin desin” dedi ve “Ey Allah’ım! Müslümanlar’ın zaferi uğrunda Numan’a şehidlik mertebesini ver. Müslümanlara fethi müyesser et!” diye dua etti. Ve bayrağını ilk defa salladı. Sonra ikinci defa salladı. Sonra da üçüncü defa salladı. Sonra zırhını çıkardı ve hücumla geçti. İlk öldürülen o oldu!..

Mâkil diyor ki: “Onun yanına geldim, bize verdiği yemini hatırladım. Onun üzerine bir bayrak veya bir nişan koyduktan sonra gittim. Fakat biz düşmandan birini öldürdüğümüz zaman arkadaşları hemen onu alıp götürüyorlardı. Tam bu sırada İran ordusunun kumandanı Zülhacibeyn katırından düştü, karnı patladı ve Allah onları yenilgiye uğrattı. Her şey bittikten sonra Numan’a geldim. Yanımda biraz su vardı. Yüzündeki toprağı yıkadım. Bana, “Sen kimsin?” diye sordu. “Mâkil b. Yesar’ım” dedim. “Bizimkiler ne yaptı?” dedi. “Allah fethi müyesser kıldı!” dedim. Numan, “Hamd Allah’a mahsustur. Bunu Ömer’e yazınız” dedi ve ruhunu teslim etti (176).

- Numan, “Hz. Peygamber savaşa gittiğinde, sabahleyin savaşa başlamadığı zaman, namaz vakti gelmeden ve rüzgar esmeye başlayıp savaş kolaylaşmadan acele etmezdi. Onun için ben hücum emrini vermiyorum” dedi ve “Allah’ım senden İslâmî aziz ve küfürü zelil edecek bir zaferle gözümü aydın kılmanı dilerim. Bundan sonra da bana şehidlik nasip et” diye dua etti. Bize de, “Allah sizden razı olsun, amin deyiniz” dedi. Biz de ağlayarak, “Amin” dedik (177).

38. FASIL: ASHABIN ÖLÜMÜ VE ALLAH YOLUNDA ÖLDÜRÜLMİYİ TEMENNİ ETMELERİ

Bedir Günü Hayseme ile Oğlu Sa’d’ın Savaşa Gitmek İçin Kur’a Çekmeleri

- Hz. Peygamber Bedir’e çıktığında Sa’d b. Hayseme ile babası peygamberle beraber gitmek istedi. Bu, peygambere söylenince, Hz. Peygamber birisinin kalmasını emretti. Hayseme oğlu Sa’d’a, “Birimizin burada kalması gerekir. Sen hanımlarınla beraber kal!” dedi. Sa’d, “Eğer cennetten başka bir mesele olsaydı seni nefsim tercih ederdim. Ben bu gidişimde Allah yolunda şehid olmayı umuyorum” dedi. Bunun üzerine kura çekildi ve kurada Sa’d’ın adı çıktı. Böylece Sa’d Bedire gitti ve Amr b. Abdved tarafından şehid edildi (178).

Ubeyde b. Hâris'in Şehid Olması

- Bedir gününde Utbe meydan okudu. Hz. Ali meydana çıkıp onun oğlu Velid’le karşılaştı. İkisi de aynı çağda ve yetişmiş birer gençtiler. Ali onu elinden tutarak yüzü koyun yere çarptı ve hemen öldürdü.

Sonra Şeybe b. Rabia kalktı. Hz. Hamza da kalktı. Onlar da aynı yaşlarda idiler. Hamza kuvvetli bir vuruşla onu yere serdi. Sonra Utbe b. Rabia kalktı. Ona da Ubeyde b. Haris karşı çıktı. İkisi de, iki direk gibiydiler. Birbirlerine saldırdılar. Ubeyde ona bir darbe vurarak sol tarafını kesti. Utbe de Ubeyde’nin ayağına yaklaştı ve kılıçla ayağına vurarak baldırını kesti. Hz. Hamza ile Hz. Ali, Utbe’nin üzerine hücum ederek onu öldürdüler Ve Ubeyde’yi Resûlullah’a getirdiler. Hz. Peygamber Ubeyde’yi yatırıp ayağına ona yastık yaptı. Yüzündeki toprakları siliyordu. Ubeyde, “Ey Allah’ın Resûlü! Allah’a yemin ederim ki eğer Ebu Talib beni bu halde görseydi, “Ne zaman ki hepimiz Muhammed’in etrafında vurulup yere serilir ve bizden, çocuk ve kadınlarımızı koruyacak kimse

kalmazsa, ancak o zaman onu düşmanlarıyla başbaşa bırakırız” demeye, beni kendinden daha fazla hak sahibi görecek. Acaba ben şehid miyim? dedi. Hz. Peygamber, “Evet, sen şehidsin. Ben de buna şahidim” dedi. Sonra Ubeyde vefat etti ve Hz. Peygamber onu Safra’da defnetti. Onun kabrine kendisi indi. Hz. Peygamber, Ubeyde’den başka hiç bir kimsenin kabrine inmemiştir (179).

- Utbe ile Ubeyde çarpıştılar. İkisi de aldıkları yaralardan yere yıkılıp kalkamaz oldular. Hamza ile Ali, Utbe’ye hücum ederek onu öldürdüler ve arkadaşları Ubeyde’yi Hz. Peygamber’in yanına getirdiler. Ubeyde’nin ayağı kesilmişti. Hz. Peygamber’e, “Ben şehid değil miyim?” diye sordu. Hz. Peygamber, “Evet, sen şehidsin!” dedi. Ubeyde, “Ey Allah’ın Resûlü, eğer Ebu Talib sağ olsaydı, söylediği şiiri, kendisinden fazla bizim söylemeye hakkımız olduğunu anlardı” dedi (180).

39. FASIL: UHUD GÜNÜ

Hz. Ömer ile Kardeşi Zeyd’in Şehid Olma Arzusuyla Uhud Savaşında Zırh Giymemeleri

- Hz. Ömer, Uhud gününde kardeşine, “Benim zırhımı al, ey kardeşim!” dedi. Kardeşi ona, “Ben de senin arzuladığın şehidlik mertebesini arzuluyorum” diyerek zırhı almadı. İkisi de zırhı bıraktı (181).

Hz. Ali’nin Uhud Günüdeki Hücumu

- Hz. Ali şöyle anlatıyor: Halk Uhud gününde peygamberin yanından kaçtıklarında ölümlere baktım, Resûlullah’ı görmedim. Kendi kendime, “Hz. Peygamber kaçmaz. Onu ölümler arasında da göremedim. Herhalde peygamberi yalnız bıraktığımız için Allah bize öfkelenmiş ve onu göğe kaldırmıştır. Öyleyse benim için en iyisi ölünceye kadar savaşmaktır” dedim ve hücum ettim. Müşrikleri yararak ilerledim. Baktım ki, Hz. Peygamber onların arasındadır (182).

Enes b. Nadr’ın Kıssası

- Enes b. Malik’in amcası Enes b. Nadr, Ömer b. Hattab, Talha b. Ubeydullah ve muhacir ile ensardan bazı kimselerin yanına vardı. Onlar savaştan tamamen el çekmiş bir vaziyette idiler. Onlara, “Neden oturuyorsunuz?” dedi. “Hz. Peygamber öldürüldü” dediler. Enes b. Nadr, “O halde peygamberden sonra hayatı ne yapacaksınız? Kalkınız, peygamber nasıl ölmüş ise siz de öyle ölünüz” dedikten sonra müşriklere yöneldi. Şehid düşünceye kadar savaştı (183).

Sabit b. Dehdah’ın Kıssası

- Sabit b. Dehdah, Uhud gününde Müslümanlar parçalanmış ve savaştan hemen hemen el çekmiş bir halde, şaşkın şaşkın durduklarını görünce. “Ey ensar! Bana geliniz, bana! Ben Dehdah’ın oğlu Sabit’im. Eğer Muhammed öldürülmüş ise kesinlikle Allah diridir, ölmez. Dininiz için savaşınız. Kesinlikle Allah sizi galip getirecek, size yardım edecektir!” diye bağırdı. Bunun üzerine, ensardan bazı kimseler kalktılar ve beraberlerindeki Müslümanlar’la birlikte müşriklere hücum ettiler. İçlerinde Halid b. Velid, Amr b. As, İkrime b. Ebu Cehil ve Brar b. Hattab gibi müşriklerin ileri gelenleri ile çarpıştılar. Halid b. Velid, Sabit b. Dehdah’a saldırdı ve bir mızrak darbesiyle onu öldürdü. Ensardan beraberinde olanlar da şehid oldular. Deniliyor ki, o gün öldürülen Müslümanlar’ın sonuncuları onlardı (184).

Ensar İle Muhacirlerden Birinin Kıssası ve Ensardan Olanın Muhacir Olana Tavsiyesi

- Muhacirlerden bir kişi Uhud gününde ensardan bir kişinin yanından geçti. O ensari kanlar içinde kıvranıyordu. Ona. “Ey filan! Biliyor musun, Muhammed öldürülmüştür?” dedi. Ensari: “Eğer Muhammed öldürülmüşse, o, peygamberlik vazifesini tebliğ etti. Siz de dininiz için savaşınız” dedi. İşte o zaman, “Muhammed ancak bir rasûldür” (Âl-i İmran/144) ayeti indi (185).

Sa’d b. Rebî’nin Kıssası

- Zeyd b. Sabit şöyle anlatıyor: “Hz. Peygamber beni Uhud gününde Sa’d b. Rebî’i aramak için gönderdi ve bana, “Eğer onu görürsen kendisine selâm söyle ve Hz. Peygamber, “Kendini nasıl hissediyorsun?” diye sor dedi. Ben de gidip onu aramaya başladım. Son nefesini verirken buldum. Vücudunda yetmiş yara vardı. Kimisi mızrak yarasıydı, kimisi kılıç yarası. Ona, “Ey Sa’d! Hz. Peygamber sana selâm söyledi ve sana, “Kendini nasıl hissediyorsun” diye sormamı istedi, dedim. Bana, “Allah’ın Resûlü’ne selâm olsun. Sana da selâm olsun. Ona, “Ey Allah’ın Resûlü! Ben cennet kokusunu alıyorum. Kavmim ensara da “Gözlerini açıp kapamaya güçleri yettiği müddetçe, Allah’ın peygamberine bir şey olursa, Allah yanında mâzur sayılmazsınız” dedi ve öldü (186).

Uhud Savaşında Ensardan Şehid Düşen Yedi Kişinin Kıssası

- Müşrikler Uhud gününde peygamberi ablukaya aldılar. Hz. Peygamber’in yanında ensardan yedi, Kureys’ten de bir kişi vardı. Peygamber, “Bunları bizden kim uzaklaştırırsa o cennette benim arkadaşımdır” dedi. Ensardan bir kişi şehid düşünceye kadar onlarla savaştı. Onlar tekrar peygamberi ablukaya aldılar. Peygamber, “Kim bunları bizden uzaklaştırırsa, o cennette benim arkadaşımdır” dedi. Ve bu durum yedi ensarî şehid düşünceye kadar devam etti. Ve Hz. Peygamber, “Biz arkadaşlarımıza insafli davranmadık!” buyurdu (187).

- Halk Uhud gününde peygamberi yalnız bırakarak kaçtı. Onunla beraber ensardan on bir kişi ve Talha b. Ubeydullah vardı. Peygamber dağa doğru çıkıyordu. Müşrikler onlara yetiştiler. Hz. Peygamber, “Bu müşriklere karşılık verecek bir kimse yok mudur?” diye sordu. Talha, “Ben, ya Resûlullah!” deyince, Hz. Peygamber, “Ey Talha! Yerinde dur” buyurdu. Bunun üzerine ensardan bir kişi, “Ey Allah’ın Resûlü! Ben” dedi ve çıkarak onlarla savaştı. Peygamber de beraberindekilerle dağa doğru çıkıyordu. Sonra o ensari öldürüldü. Müşrikler yine peygamberi ablukaya aldılar. Peygamber, “Bunlara karşı duracak kimse yok mudur?” deyince Talha;

sözünü tekrarladi. Peygamber de aynı sözü tekrarladi, yine ensardan bir kişi, “Ey Allah’ın Resûlü! Ben” dedi. Ve savaşmaya başladı. Peygamber ve arkadaşları dağa çıkmaya devam ediyorlardı. Nihayet ensarî şehid oldu. Kureyşliler tekrar peygamberi sardılar. Ve peygamber ilk sözünü tekrar etti, Talha da aynı şekilde konuştu. Peygamber ona yine izin vermedi. Ta ki, Talha’dan başkası kalmayınca kadar bu devam etti. Müşrikler Talha ile peygamberi ablukaya aldılar. Hz. Peygamber, “Kim bunlara karşılık verecektir?” deyince Talha, “Ben” dedi ve o, daha önceki savaşçıların hepsi kadar döğüşti. Fakat parmakları kesildiği için, “Eyvah” dedi. Hz. Peygamber, “Eğer sen bunun yerine, ‘Bismillah’ deseydin melekler seni yükseltip götüreceklerdi” dedi. Hz. Peygamber dağa çıkınca arkadaşlarının orada toplandıklarını gördü (188).

Yeman ve Sabit b. Vakş’ın Şehid Düşmeleri

- Hz. Peygamber Uhud’a çıktığında, Huzeyfe’nin babası Yeman ile Sabit b. Vakş b. Zeûrâ çok yaşlı oldukları için kadınlar ve çocuklarla beraber kalede kaldılar. Onlar birbirlerine, “Biz neyi bekliyoruz? Allah’a yemin ederim ki, ömrümüzden ancak bir merkebin suya gitmesi kadar bir zaman kalmıştır.

Biz bugün veya yarın ölürüz. Niçin biz kılıcımızı almıyor ve Resûlullah’a yetişmiyoruz?” dediler: Böylece gelip Müslümanlar’ın arasına girdiler. Müslümanlar onlardan haberdar değildi. Sabit b. Vakş’ı müşrikler öldürdüler. Ebu Huzeyfe’ye gelince, Müslümanlar onu tanımadıkları için hücum ettiler. Bu sırada Huzeyfe, “O benim babamdır. O benim babamdır” diye bağırdıysa da, bunu kimse duymadı. Böylece onu öldürdüler. Huzeyfe’ye, “Allah’a yemin ederiz ki, biz onu tanımadık” dediler. Huzeyfe de onlara, “Allah sizi affetsin. O merhamet sahibidir” dedi. Hz. Peygamber onun diyetini vermek istedi, Huzeyfe, “Müslümanlar’a sadaka olsun” dedi. Böylece peygamber katında mertebesi daha da yükseldi (189).

40. FASIL: RECİ GÜNÜ

Âsım, Hubeyb ve Arkadaşlarının Kıssası

- Hz. Peygamber casus olarak bir birlik gönderdi. Onlara emir olarak Asım b. Sabit’i tayin etti. Bu kişi Asım b. Ömer b. Hattab’ın anne tarafından dedesidir (190). Bunlar Usfen ile Mekke arasına varıncaya kadar gittiler. Onlar Huzeyl’den Benî Lihyân adlı bir kabileye ihbar edildiler. O kabileden yüz okçu onların peşine düştü. İzlerini, konakladıkları bir noktaya kadar sürdüler. O konaklama esnasında hurma çekirdekleri gördüler. “Bunlar Medine’nin hurmasıdır” dediler. Böylece izlerini takip ettiler ve kendilerine yetiştiler. Asım ve arkadaşları dalgali bir araziye sığındı. Lihyânlar da gelip onların etrafını sardılar. Onlara, “Size söz veriyoruz, eğer teslim olursanız sizden bir tek kişi bile öldürmeyeceğiz!” dediler. Asım, “Ben bir kâfirin zimmetine asla girmem. Yarab! Bizden peygamberini haberdar et” dedi ve onlarla savaşmaya başladı. Asım ile arkadaşlarından yedi kişi şehid oldu. Yalnız Hubeyb, Zeyd ve başka birisi daha sağ kalıp eman istediler ve eman alınca teslim oldular. Fakat onlar verdikleri emanı bozarak yay ipleriyle bağladılar. Hubeyb ve Zeyd’in yanında bulunan üçüncü kişi, “Bu, verdiğiniz emanı bozmanızın başlangıcıdır” diyerek kollarını bağlattırmadı. Onlar da, onu sürükleyip kollarını bağlamaya çalıştılar. Bunu yapamayınca da onu öldürdüler. Hubeyb ile Zeyd’i de Mekke’ye götürüp sattılar. Hubeyb’i, Haris b. Âmir b. Nevfel’in oğulları aldı. Hubeyb, Bedir’de babaları Haris b. Âmir’i öldürmüştü. Onlar da Hubeyb’i öldürmeye karar verdiler. Hubeyb, kasıklarını temizlemek için Haris’in kızlarından birinden bir ustura istedi. Kadın ona usturayı verdi. Kadın diyor ki, “Bir ara çocuğuma bakmayı unutmuştum. Çocuk Hubeyb’in yanına gitmiş. Baktım ki, Hubeyb usturayı açıp çocuğun dizine koymuş. O manzarayı görünce çok korktum. Bana, “Çocuğu öldürmemden mi korkuyorsun? Korkma, ben hiç bir zaman öyle bir şey yapmam” dedi. Kadın her zaman, “Ben Hubeyb’den daha iyi bir esirgörmemişim. Yemin ederim ki, Mekke’de yaş üzüm bulunmadığı halde, onun elinde üzüm salkımları görüyordum. Üstelik kendisi de zincirle bağlıyken. Bu ona Allah tarafından gönderilen bir rızıktı” diyordu. Nihayet onu öldürmek için Mekke dışına çıkardılar. Hubeyb, “Bana mücade edin iki rekât namaz kılayım, ondan sonra beni öldürün” dedi ve namazı kıldıktan sonra, “Eğer ölümden korktuğum için namazı uzattığımı düşünmeyecek olsaydınız, namazı biraz daha uzatırdım” dedi. Öldürülürken iki rekât namaz kılma usulünü ilk koyan odur. Sonra onlara, “Allah’ım, onların kökünü kurut” diye beddua ettikten sonra, “Ben Müslüman olarak öldürülürken, hangi yanım üzerine düşersem düşeyim perva etmem. Çünkü benim ölümüm Allah yolundadır. Allah dilerse, parçalanıp dağılan uzuvları bile mübarek kılar” anlamında bir şiir okudu. Sonra Ukbe b. Haris kalkıp onu öldürdü.

Âsım ise, Bedir’de Kureyşliler’in ileri gelenlerinden birini öldürdüğü için, Kureyşliler onun cesedinden bir parça getirmek üzere öldürüldüğü yere adamlar gönderdiler. Fakat Allah onun cesedi üzerine bulut gibi yoğun bir arı sürüsü gönderdi. Kureyşliler onun yanına yaklaşıpamadılar (191).

- Hz. Peygamber Uhud’dan döndükten sonra Adal ve Kare kabilelerinden bir heyet geldi. “Ey Allah’ın Rasûlü! Biz Müslüman olduk. Bizimle beraber ashabından bir kaç kişiyi gönder, dinde bize bilgi versin, Kur’an okutsun, İslâm şeriatını bize öğretsin” dediler. Hz. Peygamber onlarla beraber altı arkadaşını gönderdi. O altı sahabî onlarla beraber yola çıktılar. Ustan ile Mekke arasında bulunan Hed’e mevkiine vardılar ve Hicaz’ın Benî Huzeyl kabilesine ait olan Rec’i denilen kuyu başına indiler. Heyet kötü niyetlerini açığa vurarak Benî Huzeyl kabilesini onlar aleyhine kışkırttılar. Sahabiler her şeyden habersizken birden bire etraflarının sarıldığını gördüler. Kendilerini müdafaa etmek için kılıçlarına sarıldılar. Fakat karşıdakiler, “Sizi öldürmek istemiyoruz. Bizim istediğimizi, sizi Mekkeliler’e satarak onlardan bir şeyler almaktır” dediler. Sahabiler’den Mersed, Halid b. Bukeyr ve Asım b. Sâbit, “Vallahi biz hiç bir müşrikten söz ve eman kabul etmeyiz” dediler. Ayrıca Asım, “Ben güçlü ve zinde bir ok atıcısı iken ve yayımın üzerinde uzun ve geniş okları fırlatan bir kiris bulunurken size nasıl teslim olurum? Ölüm haklı ve dünya hayatı boştur. Allah’ın takdiri de ne ise, o olur. Eğer ben sizinle savaşmazsam anam ağlasın. Ben Süleyman’ın babasıyım ve Muhammed’e inene inanmış bir kimseyim. Püsküllü oklarım, ateş gibi parlayan yayım ve kaygan öküz derisinden kalkanım vardır. Düşmanlarımla, cins develerin sırtında oturmaları beni korkuya düşürmez. Ben Süleyman’ın babasıyım. Benim gibilerin ömrü hep savaş ve döğüşlerde geçer. Kavmim de hiç kimseye boyun eğmeyen, şerefli ve üstün bir topluluktur” anlamında bir kaside okudu. Bundan sonra Asım savaşmaya başladı. Asım ve iki arkadaşı şehid düştüler. Asım öldükten sonra, Huzeyl kabilesi Asım’ın başını Sa’d b. Şuheyd kızı Sülafe’ye satmak için kesmek istediler. Çünkü Sülafe’nin oğlu Uhud savaşında Asım tarafından öldürülmüştü. Sülafe, “Eğer Asım’ın başı elime geçerse, kafatasında şarap içeceğim” diye yemin etmişti. Fakat arılar buna engel oldu. Huzeyl kabilesi de, “Akşamı bekleyelim, karanlık çökünce arılar gider” dediler. Fakat daha akşam olmadan Allah bir sel gönderdi. Asım’ın cesedini sürükledi. Asım’ın cesedinin nereye

sürüklendiğini kimse bilemedi. Asım sağken, “Ne müşrik bir kadın, ne de müşrik bir erkek cesedime dokunmasın” diye Allah’a dua etmişti. Bundan dolayı, olayı işiten Hz. Ömer, “Arılar onu korudu. Allah mü’min kulunu esirger. Asım sağlığında, “Ne müşrik bir kadın, ne de müşrik bir erkek kendisine dokunmayacak” diye yemin etmişti. Sağken yeminini korudu, ölünce de Allah onu korudu” dedi (192).

Zeyd b. Desine’nin Kıssası

- Hubeyb, Zeyd b. Desine ve Abdullah b. Târik ise yumuşadılar ve kendi elleriyle teslim oldular. Sonra Mekke’ye getirilerek satılığa çıkarıldılar. Ancak Merrü’z Zahran’a vardıklarında Abdullah b. Târik elini ipten kurtararak kılıcını aldı. Onlar da biraz geri çekilip taş yağmuruna tutarak onu öldürdüler. Onun mezarı Merrü’z Zahran’dadır. Hubeyb b. Adîyle Zeyd b. Desine’yi, Huzeyl’den Mekke’de esir bulunan iki kişi karşılığında Mekkeliler’e sattılar. Hubeyb’i, Huceyr b. Ebu İhab et Temîmî satın aldı. Zeyd b. Desine’yi de, oğlunun yerine öldürmek üzere, Saffan b. Ümeyye aldı. Kölesi Nistas’a onu Mekke’nin dışına çıkarmasını emretti. Zeyd’in öldürülmesinde, Ebu Süfyan b. Harb’ın da bulunduğu bir müşrik topluluğu hazır bulundu. Zeyd öldürülmek için ortaya getirildiğinde, Ebu Süfyan ona, “Ey Zeyd! Allah adına söyle, istemez miydin ki, senin yerinde şimdi Muhammed olaydı da, biz onun boynunu vuraydık. Sen ise ailenle olaydın” dedi. Zeyd de, “Allah’a yemin ederim ki, ben ailemin arasında olayım da Muhammed’in ayağına bir diken bile batsın istemem” dedi. Bunun üzerine Ebu Süfyan, “Ben, arkadaşlarının Muhammed’i sevdikleri gibi, bir sevgi görmedim” dedi. Sonra Nistas, Zeyd’i öldürdü.

Hubeyb’in Mekke’de Hapsedilmesi ve Ölüm Anında Namaz Kılması

Hubeyb benim evimde hapsedilmişti. Bir gün elinde bir insan başı büyüklüğünde bir üzüm salkımı gördüm. Halbuki o zaman dünyanın hiç bir yerinde, belki yaş üzüm yoktu. Hubeyb öldürüleceği zaman, “Bana bir ustura gönder ki, ölüm için onunla temizleneyim” dedi. Ben çocuğa usturayı vererek, “Onu içerdeki adama götür, ver” dedim. Çocuk usturayı götürdükten sonra ben kendi kendime, “Ne yaptın? Vallahî adam çocuğu ustura ile keser, böylece intikamını önceden ve kendi eliyle almış olur” dedim. Fakat biraz sonra çocuk dışarı çıktı ve ben usturayı ona verince bana, “Annen, seninle usturayı gönderirken bir hıyanette bulunmaktan korkmadı mı? Haydi git” dedi. Sonra onu asmak için Mekke’den çıkarıp Ten’im’e götürdüler. Onlara, “Eğer bana müsaade ederseniz iki rekât namaz kılayım” dedi. Onlar da, “Kıl” dediler. O da ağır ağır ve güzel bir şekilde iki rekât namaz kıldıktan sonra, “Allah’a yemin ederim ki, eğer ölümünden korktuğum için namazı uzattığımı düşünmeyecek olsaydınız, biraz daha namaz kılardım” dedi. Öldürülürken iki rekât namaz kılma usûlünü ortaya koyan odur. Sonra onu ağacın üstüne kaldırıp bağlarken, “Allah’ım, biz senin peygamberinin emrini tebliğ ettik. Bu sabah başımıza gelenlerden onu haberdar et. Allah’ım, bizi suçsuz olarak öldüren şu zalimlerin kökünü kazı, onları teker teker yok et ve onlardan hiç kimseyi sağ bırakma” diye beddua etti. Sonra onu öldürdüler. Muaviye b. Ebu Süfyan diyor ki; “O gün ben de oradaydım Hubeyb beddua ederken babam beni tutup yere yatırdı. Zannediyorlardı ki, bir kimseye beddua edilirken, eğer o kimse o sırada yan üstü yatarsa, o beddua ona dokunmaz” (193).

Hubeyb ile Zeyd b. Desine aynı günde öldürüldüler. Ve Hz. Peygamber’in aynı gün, “Allah’ın selâmı ikinizin de üzerine olsun. Kureyşliler Hubeyb’i öldürdüler” dediği işitilmiştir. Kureyşliler Zeyd b. Desine’yi asıp, dininden döndürmek için ona ok attıklarında, onun iman ve teslimiyeti daha da arttı. Onlar Hubeyb’i de ağaca asacakları zaman ona, “Allah için doğru söyle. Şimdi sen Muhammed’in senin yerinde olmasını istemez misin?” dediler. O da, “Allah’a yemin ederim ki, ölümünden kurtulmam için Muhammed’in ayağına bir dikenin batmasını bile istemem” dedi. Bunun üzerine onlar kâhkahayla güldüler. Hubeyb asılırken bir kaside okudu: Düşmanlar etrafımı sarmış, her kabileden adamlar gelmiş, bütün yollar benden kesilmiş, benim ölümümü seyretmek için kadın, çoluk çocuk toplanmış ve Hubeyb darağacına yanaştırılmış. Garipliğimi ve kimsesizliğimi, düşmanların beni işkenceyle öldürmek için hazırladıkları şu korkunç manzarayı Allah’a şikâyet ediyorum. Ey büyük arşın sahibi olan Allah’ım, onların bu vahşetine karşı bana sabır ve metanet ver. Çünkü benim etimi parçalıyor ve hayattan ümidimi kesiyorlar: Benim bu duruma düşüşüm sırf Allah rızası içindir. Eğer Allah dilerse, parçalanıp birbirinden ayrılan uzuvlar üzerine rahmet ve bereketini indirir. Hayatıma yemin ederim ki, Müslüman olarak Allah yolunda öldüğüm için, ölümüm ne şekilde olursa olsun, umurumda değildir. Bana küfürü teklif ediyorlar Halbuki, ölüm küfürden daha iyidir. Şuna hayret ediyorum ki, korkmadığım ve üzülmeyeceğim halde, gözyaşlarım neden dökülüyor? Evet, ben ölümünden korkmuyorum. Çünkü ölüm benim için zaten mukadderdir. Ben insanı her taraftan saran cehennem ateşinden korkuyorum. Evet, ben düşmandan korkmuyorum ve “Yapmayın, etmeyin” diye yalvarmıyorum. Ben yüce Allah’ın merhamet kucağına sığınyorum (194).

41. FASIL: MAUNE KUYUSU HADİSESİ

Maune Kuyusu Başında Şehid Olanların Kıssası

- Ebu Berâ Amr b. Malik b. Cafer, Medine’ye, Hz. Peygamber’e geldi. Peygamber ona, “Müslüman ol” dedi, onu İslâm’a davet etti. Müslüman olmadı. Fakat İslâm’dan uzak da durmadı. Ve “Ey Muhammed! Eğer arkadaşlarından bir gurubu Necid ehline gönderirsen, onları senin dinine davet ederlerse, umarım ki onlar icabet edeceklerdir!” dedi. Hz. Peygamber, “Ben Necid ehlinin onlara ihanet etmelerinden korkuyorum!” dedi. Ebu Berâ, “Ben buna kefil olur, onları himayeme alırım” deyince Hz. Peygamber Benî Saide’den olan ve lâkabı El-Muin Nakliye mut olan Münzir b. Amr’ın kumandasında kırk kişiyi gönderdi. Bunların hepsi Müslümanlar’ın hayırlılarından. Aralarında Haris b. Samme Harâm b. Milhan, Urve b. Esmâ b. Sait es-Sülemî, Nafi b. Budeyl b. Verka el-Huzai, Amir b. Führeyre vardı. Bunlar Maune kuyusuna varıncaya kadar gittiler. Bu kuyu Benî Âmir arazisi ile Benî Süleyym arazisi arasındaydı. O kuyuya indiklerinde Harâm b. Milhan’ı, Hz. Peygamber’in mektubu ile Amir b. Tufeyl’e gönderdiler. Harâm, Âmir’e geldiğinde, Amir mektuba bakmadan Harâm’ı öldürdü. Sonra Benî Âmir’i onlara karşı kışkırttı. Onlar, Âmir’in kışkırtmasına râğbet etmeyerek: “Biz Ebu Berga’nın himayesindeki insanlara hile etmeyiz! Ebu Berâ onlara söz vermiş ve kendilerini himayesine almıştır” dediler. Bunun üzerine Âmir, Benî Süleyym’in Ussayye, Ri’l ve Zekvan kabilelerinin halkını da kışkırttı. Bu kabileler Âmir’in kışkırtmasına uyarak gelip sahabîlerin etrafını sardılar. Sahabîler onları görünce kılıçlarına sarıldılar, sonra hepsi şehid düşünceye kadar savaştılar. Yalnız, Benî Binar b. Neccar kabilesinden olan Râ b b. Zeyd kurtuldu. O da yarı ölü bir şekilde, ölülerin

altından kalkıp Medine'ye geldi. Ve Hendek günü şehid edilinceye kadar da yaşadı. O sırada Amr b. Ümeyye ed Damrî ile ensardan Benî Amr b. Adîy kabilesine mensup olan biz adam, ashabın hayvanlarını otlatmakta oldukları için olayyerinde değillerdi. Bunun için durumdan haberdar değillerdi. Ancak kuşların etrafta uçuşup durduklarını görünce, "Vallahî bunda bir iş var" deyip olay yerine geldiler ve arkadaşlarının kanlar içinde yattıklarını ve diğerlerinin de daha oradan ayrılmadıklarını gördüler. Ensardan olan adam, Amr b. Ümeyye'ye, "Ne yapalım, sen ne diyorsun?" diye sordu. Amr, "Bana kalırsa hemen gidip Hz. Peygamber'i haberdar edelim" dedi. O da Amr'a, "Vallahi ben Münzir b. Amr'ın öldürüldüğü haberini götüren adam olmak istemiyorum. Onun öldürüldüğü yerden sağ olarak ayrılmayacağım" deyip onlarla savaşıma başladı ve o da şehid oldu. Amr b. Ümeyye de esir düştü. Fakat Amr, onlara Mudar kabilesinden olduğunu söyleyince, Âmir b. Tufeyl onu öldürmedi. Perçemini kesip serbest bıraktı. Derler ki, Âmir b. Tufeyl'in annesi vaktiyle bir köle azat etmeyi adanmış da, Âmir, annesi adına Amr'ı âzat etmiştir (195).

Harâm'ın Öldürülürken Söylediği Bir Söz Üzerine Onu Öldürenin Müslüman Olması

- Hz. Peygamber, Ümmü Süleym'in kardeşi Harâm'ı yetmiş kişiyle gönderdi. Müşriklerin başı Âmir b. Tufeyl idi. O, peygamberi, üç şey arasında muhayyer bırakıp ona, "Ya ova ve kır sakinleri senin, şehir ve köy halkı da benim olacak veya senden sonra halifen olacağım veya Gatafan kabilelerinden binlerce askerle sana savaş açarım!" dedi. Bundan sonra bir kadının evinde veba hastalığına yakalanmıştı. Hz. Peygamber'in asker çıkardığını duyunca, "Develerin hastalığı gibi bir hastalıktan, falanca kadının evinde yatarak mı öleceğim? Bana atımı getirin" dedi ve binip savaşa çıktıktan sonra, atın sırtında öldü: Ümmü Süleym'in kardeşi Harâm da askerlerinden -birisini topal olmak üzere- iki kişiyi yanına alarak ilerledi ve düşmana yaklaşıncaya yanındaki iki adama, "Siz burada durun. Ben onların yanına gideyim. Eğer bana eman verirlerse, hemen gelirsiniz, vermezlerse arkadaşlarınızın yanına dönersiniz" dedi. Sonra, düşmana doğru ilerleyip onlara, "Size Hz. Peygamber'in emrini tebliğ edinceye kadar bana teminat verir misiniz?" dedikten sonra onlarla konuşmaya başladı. Onlar içlerinden bir kişiye işaret ettiler. Adam Harâm'ın arkasından gelerek sırtına bir mızrak vurdu. Darbenin şiddetinden olacak ki, Harâm donup kaldı. Sonra, "Allâhu Ekber! Kâ'be'nin rabbine yemin ederim ki, kazandım" dedi. Harâm'ın arkadaşları onun sesini duyunca, gelip savaşa girdiler. İçlerinden sadece topal olan kurtuldu. Bu olayda şehid düşenler hakkında, "Biz rabbimize kavuştuk. Rabbimiz bizden hoşnut oldu ve bizi hoşnut kıldı" anlamında bir ayet nazil oldu. Fakat sonradan neshedildi. Hz. Peygamber bu olay üzerine bir ay her sabah Allah ve Resûlü'ne isyan eden Rî'l, Zekvân, Lihyân ve Usayye kabilelerine beddua etti (196).

- Enes şöyle anlatıyor: Harâm b. Milhan benim dayımdır. Ma'üne'de vurulduğu zaman kanını yüzüne ve başına serperek, "Kâ'be'nin rabbine yemin ederim ki, ben kazandım" dedi.- Harâm b. Milhan'ı öldüren Cebbar b. Selma el Kılâbî idi. Harâm vurulduğu zaman, "Kâ'be'nin rabbine yemin ederim ki, ben kazandım" dedi. Cebbar ona, "Bundan mâksadın nedir?" diye sordu. O da, "Cenneti kazandım" dedi. Cebbar bundan etkilenecek, "Vallahî doğru söylüyor" dedi ve Müslüman oldu (197).

42. FASIL: MÛTE GÜNÜ

İbn Revaha'nın Yola Çıkarken Ağlaması ve Şehidliği Arzuladığına Dair Şiirler Okuması

- Hz. Peygamber hicretin sekizinci senesini Cemâziye'l-ülâ ayında Mûte'ye bir birlik gönderdi. Onlara Zeyd b. Harise'yi kumandan tayin etti. "Zeyd öldürülürse bu takdirde Cafer b. Ebû Talib kumandandır. Cafer de öldürülürse takdirde kumandan Abdullah b. Revaha'dır" dedi. Böylece halk hazırlık yapıp, sonra çıkmaya başladılar. Üç bin kişiydiler. Çıkış anları yaklaşıncaya halk Hz. Peygamber'in tayin ettiği kumandanlarla vedalaştı. Abdullah b. Revaha veda anında ağladı. "Ey Revaha oğlu. Seni ağlatan nedir?" dediler. Abdullah, "Vallahi, dünyayı sevdiğimden veya sizden ayrılmak istemediğim için ağlamıyorum. Fakat Hz. Peygamber'in, "Sizden hiç kimse yoktur ki, cehenneme uğramayacak olsun. Bu rabbinin üzerine aldığı kesin borçtur" (Meryem/71) ayetini okuduğunu duydum. Öyleyse cehenneme gireceğim kesin. Fakat oradan nasıl çıkacağımı bilemiyorum" dedi. Halk da, "Allah sizinle beraber olsun. Sizleri esirgesin ve sağ sâlim olarak geri getirsin" diye dua ettiler. Abdullah b. Revaha da, "Fakat ben rahmandan, geri dönmek değil, bağışlanma ve vücudumda geniş bir yara açıp, köpüklü kan fışkırtan bir kılıç darbesi veya kana susamış bir kimsenin eliyle, ciğerimi ve iç organlarımı yaran bir süngü vuruşunu dilerim. Öyle ki, mezarımın yanından geçenler, 'Allah rahmet etsin. Büyük bir kahramandı ve iyi bir yolda gitti' desinler" anlamında bir şiir okudu. Sonra Hz. Peygamber'e gidip vedalaşırken, "Allah sana yardım etsin. Musa'ya verdiği sabır ve metaneti sana da versin. Ben sende büyük bir hayır görüyorum ve Allah biliyor ki, ben basîretli bir kimseyim. Sen gerçekten Allah'ın Rasûlü'sün. Kader, sana inanmayan ve senin hayrından uzak kalan kimseye ihanet etmiştir" anlamında bir şiir daha söyledi. Sonra ordu yola çıktı. Hz. Peygamber orduyu uğurladı. Abdullah b. Revaha, "Hurmâlıkta veda ettiğim, uğurlayanların en hayırlısı ve en hayırlı dost olanın üzerine selâm olsun" anlamında bir beyit daha söyledi (198).

Abdullah b. Revaha'nın Halkı Şehid Olmaya Teşvik Etmesi

- Sahabe ordusu Mâan'a vardı. Orada, Herakl'in Rumlar'dan yüz bin kişiyle Belka nahiyesindeki Meâb'a geldiğini ve Mâlik b. Zâne'nin kumandası altında Lahm, Cüzam, el-Kayn, Behrâ ve Beliy kabilelerinden de yüz bin kişinin ona iltihak ettiğini öğrendiler. Orada iki gece kaldılar ve Hz. Peygamber'e bir mektup yazarak, Hz. Peygamber'i durumdan haberdar ettiler ve ne emrettiğini sordular. Abdullah b. Revaha ise, "Arkadaşlar, siz şehid olmak için çıkınız. Biz sayımızla savaşıyoruz. Silahlarımızla da savaşıyoruz. Biz, Allah'ın bize ihsan ettiği bu din sayesinde savaşıyoruz. İlerleyin, şüphesiz Allah iki şeyden birini verecektir. Ya galip, ya da şehid olacağız. Bunların ikisi de güzeldir" dedi. Bunun üzerine, "Vallahi doğru söylüyor" dediler ve ilerleyerek Belka sınırına girip Herakl'in Rum ve Araplar'dan oluşan ordusuyla Meşârif adlı köyde karşılaştılar. Düşman iyice yaklaşmak istedi. Fakat Müslümanlar Mûte'ye çekilerek orada savaşa hazırlandılar. Sağ kanada Benî Uzre kabilesinden Kutbe b. Katade'yi, sol kanada ensardan Abâye b. Mâlik'i kumandan yaparak savaşa başladılar. Zeyd, düşman mızrakları altında can verinceye kadar, Hz. Peygamber'in sancağını bırakmadı. Sonra Cafer sancağı aldı ve ölünceye kadar savaştı. Derler ki, savaş meydanında atını öldüren ilk Müslüman odur (199).

- Sonra Cafer bayrağı aldı. Savaş onu kurtulmayacak şekilde pençesine alıncaya kadar savaştı. Sonra Şakra adındaki atından inerek onu, düşman eline geçmesin diye öldürdü. Ve şehid oluncaya kadar düşmanla çarpıştı. Cafer, İslâm tarihinde atını, düşmana geçmesin diye ilk defa öldüren zattır (200).

İbu Revaha'nın Şehid Olma Arzusunu Dile Getiren Kasideler Okuması

Zeyd b. Erkâm şöyle anlatıyor: Ben Abdullah b. Revaha'nın elinde yetişen bir yetimdim. Mute seferinde beni terkisine alarak götürdü. Allah'a yemin ederim ki, o gece sabaha kadar şiirler okudu ve devesine hitaben de, "Beni günlerce uzaktan savaş meydanına götürünce, artık sana başka bir yolculuğu teklif etmeyeceğim. Çünkü benim arzum, Allah yolunda şehid olup ailemin yanına bir daha dönmektir. Kardeşlerim dönerken, beni Şam ülkesinde toprağa verip kimsesiz ve yalnız bırakmaları tek dileğimdir. İşte o zaman, arkamda bahçe, servet ve saman kalmış umurumda değildir" diye bir şiir okudu. Ben bunu duyunca, ağladım. Beni kamçısıyla dürterek, "Neden ağlıyorsun? Sen sağ-sâlim evine döndükten sonra, Allah'ın bana şehidlik vermesinde senin ne zararın var?" dedi (201).

İbn Revaha'nın Savaş Esnasında Şiirler Okuması

- Cafer şehid edildikten sonra Abdullah b. Revaha sancağı aldı. Atını sürdü ve biraz durakladıktan sonra, "Ey nefis! Yemin ettim, sen ineceksin. Evet, ya ineceksin veya mecburen indirileceksin. Halk toplanmış, hengâme başlamış ve cennet kapıya gelmişken, ne diye geri tepiyorsun? Sen uzun zamandır rahat ediyordun. Sen ancak çürümüş bir torbada bulunan bir su damlasısın. Ey nefis! Eğer öldürülmezsen kesinlikle öleceksin. İşte ölüm değirmenidir, dönmektedir. Neyi temenni ettiysen bu sana verildi. Eğer giden iki arkadaşının yaptığını yaparsan hidayet olunursun" anlamında bir şiir okuduktan sonra atından indi.

O sırada amcası oğlu ona, üzerinde biraz et bulunan bir kemik vererek, "Bir kaç gündür çok yoruldu. Bir şey de yemedin. Şunu ye de ayakta durabilesin" dedi. O kemiği alıp yemeye başladı. Fakat savaş gürültüsünü duyunca, "Sen hâlâ dünyadasın" deyip kemiği attı ve kılıcını alıp fırladı. Şehid düşünceye kadar savaşa devam etti (202).

Cafer'in Atını Öldürmesi ve Savaş Esnasında Şiirler Okuması

- Ben sanki şu anda Cafer'e bakıyorum. Atından indi. Sonra Şakra adlı atını öldürdü. Sonra şehid düşünceye kadar savaştı ve "Ne güzeldir cennet! Onun yaklaşması ne hoştur! Havası güzel, içecekleri serindir. Rumlar da soyu sopu belli olmayan bir millettir ve azaba uğramaları yaklaşmıştır. Onlarla karşılaştığım zaman, onları vurmak boynumun borcudur" anlamında şiirler okuyordu (203).

43. FASIL: YEMAME GÜNÜ

Zeyd b. Hattab'ın, Sebat Göstermek İçin Arkadaşlarına Cesaret Vermesi ve Şehid Olması

- Zeyd bin Hattab, Yemame gününde ordunun bayrağını taşıyordu. Müslümanlar kaçtılar. Benu Hanife kabilesi onlara galip geldi. Ve İbn Hattab askerlere, "Siz ne biçim asker ve ne biçim piyadesiniz? Allah'ım arkadaşlarımdan kaçmalarından dolayı senden özür dilerim ve Müseylim'e ile Muhakkem b. Tufeyl'in uydurduklarından da sana sığınırım" dedi ve düşman saflarına dalarak şehid oluncaya kadar savaştı. Elinden düşen bayrağı, Ebu Huzeyfe'nin azatlısı Sâlim aldı. Müslümanlar Sâlim'e, "Savaşı iyi idare edemeyeceğinden korkuyoruz" dediler. O da, "Eğer ben, dediğiniz gibi beceriksiz isem, öyleyse iyi bir Kur'an temsilcisi de değilim" dedi. Zeyd b. Hattab, hicretin on ikinci yılında şehid oldu (204).

Sabit İle Sâlim'in Savaşta Sebat Edebilmek İçin Çukur Kazmaları ve Şehid Olmaları

- Hz. Ebubekir irtidat eden Müseylime ve Yemame halkını cezalandırmak için asker gönderdi. Sabit b. Kays da onların içindeydi. Müseylime ve Benî Hanife kabilesiyle karşılaştıklarında Müslümanlar üç defa yenildiler. Sabit ve Ebu Huzeyfe'nin azatlısı Sâlim, "Biz peygamberle beraber bu şekilde savaşmıyorduk!" dediler ve başladılar kendilerine çukur kazmaya. O çukurlara girdiler ve şehid düşünceye kadar savaştılar" (205).

- Yemame gününde müslümanlar hezime uğradıklarında Ebu Huzeyfe'nin azatlısı Sâlim, "Biz peygamberle beraber bu şekilde yapmıyorduk" dedi ve kendisi için bir çukur kazdı, o çukura girdi. Muhacirlerin bayrağı da onun yanındaydı. Şehid düşünceye kadar savaştı. Yemame gününde hicretin on ikinci yılında şehid düştü ve bu hadise Hz. Ebubekir'in hilafetinde cerayan etti (206).

Abbad b. Bişr'in Savaş Esnasında Ensara Seslenmesi

- Ebu Said el-Hudrî şöyle anlatıyor: Abbad b. Bişr bana, "Ey Eba Said! Bu gece rüyamda gördüm ki, gök benim için açıldı, sonra da benim üzerime kapandı. Bu, eğer Allah dilerse, şehadet mertebesidir" dedi. Ben de, "Hayrolsun! Sen güzel bir rüya görmüşsün" dedim. Yemame gününde ona baktım. Ensara, "Kılıç kınlarını kırın ve bir tarafa ayrılın" dedi. Böylece dört yüz ensarlı ayrıldı. Aralarında ensarlı olmayan başka kimse yoktu. Başlarında Abbad b. Bişr, Ebu Dücan ve Berâ b. Mâlik vardı. Böylece Müseylimetü'l Kezzab'ın bahçesinin kapısına geldiler. En şiddetli savaşı yaptılar. Abbad b. Bişr şehid düştü. Üzerinde bir çok darbe vardı. Onu ancak cesedinde bulunan bir alametle tanıdılar (207).

Ebu Akîl'in Savaş Esnasında Ensara Seslenmesi

Yemame gününde ilk yara alan Ebu Akil el-Uneyfi idi. Ona bir ok atıldı. Ve ok tam iki omuzlarıyla, kalbi arasına isabet etti. Fakat öldürücü bir noktaya rastlamadı. Ok çıkarıldı, onun sol tarafı gevşedi. Bu hadise günün evvelinde oldu ve onu eşyalar ve çadırlarının yanına çektiler. Savaş kızışınca Müslümanlar kaçtılar. Eşyalarını geçtiler. Ebu Akil de yarısından dolayı zayıf bir durumdaydı. Ma'n b. Adiy'nin ensarı, "Allah'tan korkunuz. Allah'tan korkunuz, düşmana dönün" diye çağırıldığını duydu. Bunun

üzerine ensar birbirlerine, “Bir tarafa ayrılın” diye bağıştılar ve teker teker ayrılıp bir araya toplandılar. Ma’n önlerine geçti. O sırada Ebu Akil de onlara katılmak istedi. Ona, “Sen de savaşacak güç kalmadı” dedim. “Beni çağırıyorlar; görmüyor musun?” dedi. Ben de ona “Ey ensar diyorlar, ey yaralılar demiyorlar” dedim. O da “Ben ensardan olduğuma göre, sürünerek de olsa onlara katılmalıyım” dedi ve belini bağlayıp kalktı. Kılıcını sağ eline alarak, “Ey ensar, Huneyn günündeki gibi dönün” diye bağırdı. Ensar ordunun önüne geçip düşmana korkunç bir saldırı yaptılar. Onları bahçenin duvarına kadar sürüp sıkıştırdılar. Bundan sonra iki taraf arasında yalın kılıç savaş başladı.

Bir ara Ebu Akil’i gördüm. Sol kolu omuzundan kopup yere düşmüştü. On dört yerinden yaralanmıştı ve hepsi de çok ağırdı. Bu sırada Allah’ın düşmanı Müseylime de öldürüldü. Ebu Akil’in yanına geldiğimde son ânını yaşıyordu. “Ey Ebu Akil” diye seslendim. Peltek bir dille, “Buyur” dedi ve hemen “Kim galip geldi” dedi. “Müjdeler olsun. Allah’ın düşmanı gebertildi” dedim. Bunun üzerine parmağını semaya doğru kaldırıp Allah’a hamdetti ve ruhunu teslim etti. Medine’ye döndükten sonra babama olanları anlattım. Babam, “O daima şehadet istiyordu. Ben onu tanıdığımndan beri o, Ashab’ın büyüklerinden ve ilk Müslümanlar’dan sayılırdı” dedi (208).

Sabit b. Kays’ın Şehid Olması

- Enes şöyle anlatıyor: Yemame gününde halk kaçtığında Sabit b. Kaysâ, “Ey amca! Görmez misin bunlar ne yaptılar?” dedim. Baktım ki, Sabit, kendi bedenine koku sürüyordu. Bana, “Biz peygamberle beraber, bu şekilde savaşmıyorduk. Siz düşmanı kötü alıştırmissınız. Ey Allah’ım! Ben bu Müslümanlar’ın kaçışından ve ötekilerin de uydurduklarından teberri ediyorum” dedi. Sonra kalkarak savaşmaya başladı ve şehid oldu (209).

- Yemame günü olduğunda Müslümanlar kaçtılar. Sabit, “Bunların yaptıklarına ve şu müşriklerin de taptıklarına yazıklar olsun” dedi. O sırada kalenin duvarındaki bir delikten birisi ona bir ok atarak öldürdü. Fakat aynı anda o adam da öldürüldü (210).

44. FASIL: YERMÜK GÜNÜ

İkrime b. Ebu Cehil’in Dört Yüz Müslüman’la Beraber Şehid Olması

İkrime b. Ebî Cehil falan günde atından indi. Halid b. Velid ona, “Atından inme! Çünkü senin öldürülmen Müslümanlar’a çok ağır gelecektir!” dedi. Fakat o, “Ey Halid! Yakamı bırak. Senin İslâm’a hizmetin çoktur. Ben ve babam Ebu Cehil ise biz bütün insanlardan daha fazla peygambere düşman idik. Böylece şehid düşünceye kadar düşman saflarında ilerledi (211).

- İkrime b. Ebî Cehil, Yermük gününde düşmanlara, “Bir çok savaşta peygambere karşı savaşım. Bugün ne diye Sizden kaçayım. Bu imkânsız bir şey” dedikten sonra, “Kim ölüm üzerinde beyat eder?” diye bağırdı. Amcası El-Haris b. Hişam, Dirar b. Ezver ve Müslümanlar’ın ileri gelen kahramanlarından dört yüz kişiyle ölüm üzerine biatlaştı. Ve Hz. Halid’in çadırının önünde savaşa başladılar. Hepsı yaralar aldı ve onlardan bir çok kimse de şehid oldu. Şehid olanlar arasında Dirar b. Ezver de vardı (212).

- Ertesi gün sabahleyin yaralı olarak İkrime’yi Hz. Halid’e getirdiler. Hz. Halid, İkrime’nin başını dizine koydu. Bu esnada Amr b. İkrime’yi de getirdiler. Onun başını da ayağının üzerine koydu. Onların yüzlerinden toprağı sildi, ağızlarına su damlatmaya başladı. Bu sırada İkrime Hz. Ömer’i kastederek, “İbnül Hanteme, şehid olmayacağımızı söylüyordu” dedi (213).

45. FASIL: DİĞER SAHABİLERİN ALLAH YOLUNDA ÖLDÜRÜLMEMEYE RAĞBET ETMELERİ

Ammar b. Yâsir’in Şehid Olmayı Temenni Etmesi

- Ammar b. Yasir, Sıffin’de savaşıyordu, fakat şehid olmadığı için Hz. Ali’ye geldi ve “Ey müminlerin emiri! Bugün şehid olmayı umuyordum. Fakat Allah nasip etmedi” dedi. Ali de ona, “Böyle yapma!” dedi. Ammar sözünü üç defa tekrar etti. Sonra ona biraz süt getirildi. Onu içtikten sonra, “Hz. Peygamber, bu sütün dünyada içtiğim son içecek olacağını bana söylemişti” dedi ve sonra savaşmaya başladı. O gün şehid oldu (214).

- Ammar b. Yasir’i gördüm. Hizmetçisine, “Bana içecek bir şey getir” dedi. O da kendisine bir bardak süt getirdi. İçtikten sonra, “Allah ve Resûlî doğru söylemiştir. Bugün ben dostlara, Muhammed ve cemaatine kavuşacağım” dedi (215).

- Ammar b. Yasir’i dinledim. Sıffin’de öleceği gün bağıarak, “Bugün Allah’a kavuşacağım ve hurîlerle evleneceğim gündür. Bugün dostlara; Muhammed ve cemaatine kavuşacağım. Hz. Peygamber bana, “Senin dünyadan en son içeceğin bir bardak süt olacaktır!” demişti, diyordu (216).

Berâ b. Malik’in Fars Memleketinde Akabe Savaşında Şehid Olması

Enes b. Malik şöyle anlatıyor: Berâ b. Mâlik’in yanına girdim. O şarkı söylüyordu. Ona, “Allah sana şarkıdan daha hayırlısını vermiştir!” dedim. Bana, “Yatağımın üzerinde öleceğimden mi korkuyorsun? Hayır! Allah’a yemin ederim öyle olmayacaktır. Allah beni şehidlik mertebesinden mahrum bırakmayacaktır. Ben tek başıma Allah rızası için düşmandan yüz kişiyi öldürdüm. Ortaklaşa öldürdüklerim de ayrıdır” dedi (217).

- Fars memleketindeki Akabe savaşında, İslâm ordusu savaş meydanından geri çekildi. Berâ atına bindi ve adeta sürülüyordu. Sonra arkadaşlarına, “Düşmanlarımıza âdet olarak gösterdiğimiz ne kötü bir şeydir!” dedi ve düşmana hücum etti. Allah Müslümanlar’a zafer nasip etti, Berâ da o gün şehid düştü (218).

Osman b. Ma’zun’un Yatağında Ölmesi Üzerine Hz. Ömer’in Söyledikleri

Hiz. Ömer şöyle anlatıyor: Osman b. Ma’zun şehid olmaksızın öldüğünde, gözümünden düştü ve “Şu kişiye bakınız ki, hepimizden daha fazla bir şekilde dünyadan vazgeçmişti. Halbuki yatağında ölüyor da şehid olmuyor” dedim. Böylece Osman b. Ma’zun’un mertebesi benim gözümünden düşmüş bulunuyordu. Ta ki Resûlullah vefat edinceye kadar. Hiz. Peygamber vefat edince, “Hayret

edilecek bir şey, bizim en hayırlılarımız yataklarında ölüyorlar” dedim. Sonra Ebubekir vefat etti. Onun hakkında da, “Hayret edilecek bir şey, bizim en hayırlılarımız yataklarında ölüyorlar” dedim ve bundan sonra Osman b. Ma’zun’un mertebesi benim kalbimde tekrar eski mertebesine yükseldi (219).

Hız. Ebubekir’in Kahramanlığı

- Bir gün Hz. Ali, “Ey insanlar! İnsanların en kahramanı kimdir, biliyor musunuz?” dedi. Arkadaşları, “Ey Müminlerin Emiri! Sensin” diye cevap verince Hz. Ali, “Ben kiminle savaş meydanlarında karşı karşıya gelmişsem, tam bir şekilde hakkımı ondan almışımdır. Fakat siz bana insanların en kahramanını haber veriniz?” dedi. Onlar, “O halde insanların en kahramanı kimdir? Biz bilmiyoruz, sen bize haber ver!” dediler. Hz. Ali, “Ebubekir’dir. Çünkü Bedir gününde, biz peygambere bir gölgelik inşa ettik. Peygamberle beraber kim kalacak ki, peygambere müşriklerden birisi hücum etmesin?” dedik. Andolsun, Ebubekir müstesna, bizden hiç bir kimse bu ağır göreve, cesaret edip, yanaşmadı. O, kılıcını kınından çekerek peygamberin yanibaşında durdu. Peygambere gelen birisi olursa mutlaka onu karşılar ve defederdi. İşte bu, insanların en korkusuzu, en kahramanıdır” dedi (1).

Hız. Ömer’in Kahramanlığı

- Hicret eden hiç kimseyi bilmiyorum ki, gizlice hicret etmesin. Ancak Ömer müstesnadır. O hicret etmek istediği zaman kılıcını boynuna astı, yayını da omuzuna, elinde bir çok ok bulunduğu halde Kâbe’ye vardı. Kureyş’in ileri gelenleri de Kâbe’nin önünde oturuyorlardı. Yedi defa tavaf ettikten sonra makamın yanında iki rekât namaz kıldı. Sonra Kureyş’in halkalarına teker teker vararak, “Burunları kırılascılar! Kim ki, annesi matemini tutsun, çocuğu yetim kalsın, hanımı dul kalsın istiyorsa, şu vadinin ötesinde benim karşıma çıksın!” dedi. Onun bu meydan okuyuşuna rağmen hiç kimse onun yoluna çıkmadı (2).

Hız. Ali’nin Kahramanlığı: Uhud Savaşından Sonraki Şiiri

- Uhud günü, Hz. Ali, Hz. Fatıma’nın yanına giderek:
“Ey Fatıma! Al kılıcı, fakat kınanmamış olarak. Ben korkak değilim ve şerefsiz bir kimse de değilim. Hayatımla yemin ederim. Ahmed’in yardımında çeşitli musibetlere düçar oldum. Kullarını bilen rabbim rızasını kazanmak için” anlamında bir şiir okudu.
Hz. Peygamber, “Eğer sen güzel savaşmış isen, Sehl b. Hunejf ve İbnü’s-Simme de güzel savaştı” buyurdu. Cebrail, “Ey Muhammed! Babanın hayatıyla yemin ederim bu, Ali’nin hakkını başkalarıyla paylaştırmaktan başka bir şey değildir” dedi. Hz. Peygamber, “Ey Cebrail! O bendendir” deyince Cebrail, “Ben de ikinizdenim” dedi (3).
- Ali b. Ebî Talib, Fatıma’nın yanına varıp, “Şu kılıcı yerilmeksizin al! Çünkü bu kılıç sahibini utandırmaz” dedi. Hz. Peygamber, “Ey Ali! Savaşta hünere gösteren yalnız sen değilsin. Sehl b. Hunejf ile Ebu Düccâne Simak b. Harere de senin kadar hünere gösterdiler” dedi (4).

Hız. Ali’nin Amr b. Abdüvedd’i Öldürmesi

- Hendek günü Amr b. Abdüvedd tanınması için bir nişan takarak süvarileriyle savaşa geldi. Hz. Ali ona, “Ey Amr! Sen daha önce Kureyş’e şöyle ahid veriyordun: Seni iki haslete davet eden bir kişinin mutlaka bir teklifini kabul edeceksin”. Amr, “Evet, ben böyle söyledim” dedi. Hz. Ali, “Seni evvela Allah’a, Allah’ın Resûlü’ne ve İslâm’a davet ediyorum” dedi. Amr, “Benim buna ihtiyacım yoktur” deyince Hz. Ali, “O halde seni savaşa davet ediyorum” dedi. Amr, “Ey kardeşimin oğlu, yemin ederim ki, ben seni öldürmeyi istemiyorum” dedi. Bunun üzerine Hz. Ali, “Fakat yemin ederim ki ben, seni öldürmek istiyorum” deyince Amr öfkelenildi. Hz. Ali’ye doğru yöneldi. İkisi birbirlerine saldırdılar ve Hz. Ali onu öldürdü (5).

Hız. Ali’nin Amr b. Abdüvedd’i Öldürdüğü Zaman Şiirler Söylemesi

- Amr b. Abdüvedd zırhlara bürünmüş bir şekilde meydana çıktı. “Kim benimle savaşacak?” diye meydan okudu. Hz. Ali kalktı ve Hz. Peygamber’e, “Ey Allah’ın peygamberi! Ben onun karşısına çıkacağım” dedi. Hz. Peygamber, “Bu Amr’dır, otur” dedi. Sonra Amr, “Karşıma çıkacak bir erkek yok mudur?” diye bağırdı. Durmadan Amr, Müslümanlar’ı yeriordu ve “İddianıza göre sizden birisi öldürüldüğü zaman gideceği cennetiniz nerede? Niçin karşıma biriniz çıkmıyor?” dedi.

Yine Hz. Ali ayağa kalkarak, “Ey Allah’ın Resûlü! Ben çıkayım” dedi. Hz. Peygamber yine “Otur” dedi. Üçüncü kez, Amr bağırdı ve bir takım şiirler okudu. Yine Hz. Ali kalkarak, “Ey Allah’ın Resûlü! Ona ben karşı çıkacağım” dedi. Hz. Peygamber yine, “O Amr’dır!” deyince, Hz. Ali, “Amr dahi olsa!” diye cevap verdi. Bunun üzerine Hz. Peygamber, Hz. Ali’ye izin verdi. Hz. Ali, Amr’a doğru gitti. Ona varırken şu şiirleri okuyordu:

“Sakin acele etme! Aciz olmadığı halde senin sesini duyan ve icabet eden birisi geldi. Niyet ve basiret içerisinde! Doğruluk her kurtulmuşun kurtuluş vesilesidir. Ben umarım ki, senin üzerinde cenazelerin matemini yapan bir durum meydana getiririm. Geniş bir darbe ki, o darbenin anılması her savaşta olacaktır”. Amr, Hz. Ali’ye, “Sen kimsin?” diye sordu. Hz. Ali, “Ben Ali’yim” dedi. Amr, “Abdi Menâf’ın oğlu Ali mi?” dedi. Hz. Ali, “Ben Ebu Talib’in oğlu Ali’yim” dedi. Amr, “Ey kardeşimin oğlu! Amcaların arasında senden daha yaşlıları vardır. Senin kanının akmasını istemiyorum” deyince, Hz. Ali, “Lâkin ben, Allah’a yemin ederim ki, senin kanını akıtmaktan zerre kadar çekinmem!” dedi. Bunun üzerine Amr öfkelenildi ve indi. Kılıcını çekti. Sanki kılıcı bir ateş parçasıydı. Sonra Hz. Ali’ye doğru yürüdü. Amr, Hz. Ali’nin miğferine vurdu. Onu parçaladı. Kılıç miğferin içinde kaldı. Ve Hz. Ali’nin başına degecek şekilde onu yardı. Hz. Ali, Amr’ın tam omuz damarına vurdu ve onu düşürdü. Ve toz dumana karıştı. Hz. Peygamber tek bir sesi işitti ve bildi ki Ali, Amr b. Abdüvedd’i öldürdü. İşte orada Hz. Ali şu şiiri okudu:

“Acaba yiğitlik iddiasında bulunanlar benim karşıma mı çıkıyor? Arkadaşlar, siz beni ve onları başbaşa bırakın. Bugün beni kaçırmaktan alıkoyan katlanmak bilmeyen bir kılıcın başıma indirilip de değmeyişi ve savaş anında sinirlenmemdir.”

Hz. Ali sonunda şunları söyledi:

“O, hamakatından taşta taptı. Ben de doğruluğumdan Muhammed’in rabbine! Onu kum dağları arasında yatan bir hurma ağacı gibi toprak içerisinde düşmüş olarak bıraktığım zaman döndüm. Onun elbiselerini almaktan iffet ettim, namusuma yedirmedim. Eğer

ben düşmüş olsaydım mutlaka o benim elbisemi soyup götürürdü. Ey hizibler cemaati! Sakın Allah'ın dinini ve peygamberini mahrum edeceğini sanmayın”.

Sonra Hz. Ali, Hz. Peygamber'e yöneldi. Mübarek yüzü pırıl pırıl parlıyordu. Hz. Ömer, “Niçin onun zırhını sırtından çıkarmadın? O zırhtan daha kuvvetlisi Araplarda yoktu!” deyince, Hz. Ali, “Ona vurdum. O, avret mahallerini bana gösterdi. Ey amcamın oğlu! Onun elbisesini soymaktan artık haya ettim” dedi (6).

H. Ali'nin Hayber Günündeki Kahramanlıkları ve Yahudi Mirhab'ı Öldürmesi

- Seleme b. Ekva şöyle anlatıyor: Benî Fezâre gazvesinden döndüğümüzde Medine'de ancak üç gün kaldık ve sonra da Hayber'e çıktık. Amcam Âmir de bizimle birlikte olup şu şiiri okuyordu: “Allah'a yemin ederim ki, eğer sen olmasaydın biz hidâyete eremediğimiz gibi, ne namaz kılardık ve ne de zekat verirdik. Biz senin fazl ve kereminle zengin olduk. Rabb'imiz! Üzerimize bir sekînet indir; düşmanla karşılaştığımızda, ayaklarımızı kaydırma ve bize sebat ihsan eyle!..” Bunları işiten Hz. Peygamber, “Bu şiirleri okuyan kimdir?” diye sordular. “Âmir'dir ey Allah'ın Rasûlü!” dediler. Hz. Peygamber de ona, “Rabb'in seni bağışlasın!” diye dua etti. Hz. Peygamber bu duayı kimin için etmişse o kesinlikle şehid düşüyordu. Devesinin üstünde gitmekte olan Hz. Ömer, “O bize lazımdı; ey Allah'ım! Keşke Âmir'i bize bağışlasaydın!” dedi.

Hayber'e vardığımızda onların kahramanı Mirhab bizi karşıladı. Kılıcını yerlerde sürüyerek şöyle diyordu: “Ben bütün Hayber'in tanıdığı Mirhab'ım. Silahlarımı kuşanıp savaş alanına atıldığımda alevlenen bir kahramanım”. Bunun üzerine amcam Âmir onun karşısına çıkarak şöyle dedi: “Bütün bir Hayber biliyor ki ben de Âmir'im. Silahlandığımda bütün tehlikelere ve hatta ölüme bile gözümü kırpmadan atılan bir kahramanım”. Sonra Mirhab'la amcam birbirlerine saldırdılar. Mirhab kılıcıyla vurduysa da miğferine değdiğinden amcama bir şey yapamadı. Amcam Âmir de ona vuruyordu. Sonunda Mirhab'a vurmak istediği bir sırada kendi kılıcı ters dönerek onun şah damarını kesti ve böylece amcamın kan kaybından ölümüne neden oldu.

Bu olaydan sonra bazı kimseler, “Âmir'in yaptıkları boşa gitmiştir; çünkü o kendi kendisini öldürdü!” dediler. Onları duydum ve ağlayarak Hz. Peygamber'e geldim. Hz. Peygamber bana niçin ağladığımı sordu. Ben de, “Amcam Âmir'in yaptıkları boşa gitmiştir” dedim. Hz. Peygamber, “Bunu kim çıkarıyor?” dediler. Ben, “Ashabından bazı kişiler böyle söylüyorlar” dedim. Bunun üzerine Hz. Peygamber, “Onlar yalan söylüyorlar; bilakis Âmir için iki sevap vardır” buyurdular.

O gün Hz. Peygamber şöyle buyurdular: “Bu savaşta sancağı öyle bir kişiye vereceğim ki o hem Allah'ı ve hem de peygamberini seviyor”. Sonra Hz. Peygamber gözlerinden rahatsız olan Hz. Ali'yi çağırmanın için beni yolladı. Gittim, Hz. Ali'nin elinden tutarak onu Hz. Peygamber'in yanına getirdim. Hz. Peygamber mübarek tükürüklerini onun gözlerine sürdü ve onlar iyileşti. Hz. Peygamber sancağı ona verdiler.

Sonra Mirhab yeniden çıktı ve yine, “Ben bütün bir Hayber'in tanıdığı Mirhab'ım. Silahlarımı kuşanıp savaş alanına atıldığımda alevlenen bir kahramanım” şiirini okudu. Bu kez onun karşısına Hz. Ali çıktı ve o da şu şiiri okudu: “*Ben, annesinin kendisine Haydar (Arslan) ismini verdiği kişiyim. Ben düşmanlarımı dehşet içerisinde bırakan ormanların arslanı gibiyim. Sizleri kılıcımınla biçip geçeceğim*” Bu şiirlerin okunduğundan sonra birbirlerine saldırdılar. Hz. Ali, Mirhab'ın kafasına bir kılıç indirdi ve onu ikiye biçti. Böylece Hayber'in fethi de gerçekleşmiş oldu (7).

- Ebu Râfi şöyle anlatıyor: “Hz. Ali ile birlikte Hayber'e gittik. Hz. Peygamber sancağını ona vermişti. Kaleye yaklaştığımızda içerdekiler çıkarak bizimle savaşa tutuştular. Bu sırada yahudilerden biri Hz. Ali'ye vurarak onun kalkanını düşürdü. Bunun üzerine Hz. Ali kalenin kapısını yerinden söküp kendine kalkan yaptı ve kale fethedilinceye kadar da onu elinden bırakmadı. Daha sonra ben yedi kişiyle birlikte onu yerden kaldırmaya çalıştıysam da beceremedim (8).

- Hayber'in fethi günü Hz. Ali kalenin kapısını havaya kaldırdı. Müslümanlar da onun üzerine çıkarak kaleyi fethettiler. Fetihden sonra kırk kişi onu kaldırmak istedilerse de güçleri yetmedi (9).

- Hayber'in fethi sırasında Hz. Ali kalenin kapısını havaya kaldırdı. Fetih de onun üstüne çıkan Müslümanlar'la gerçekleşti. Olaydan sonra kaldırılmak istendiyse de ancak kırk kişi kaldırabildi (10).

Talhâ b. Ubeydullah'ın Kahramanlıkları

- Talhâ (r.a.) Uhud günü şu şiiri okumuştur: “Biz Gâlib ve Mâlik kabilelerinin koruyucuları ve Allah'ın mübarek Rasûlü'nün savunucularıyız. Bunun için de ağıllarda beslenen şişman develerin yere vuruşları gibi savaş meydanlarında biz de düşmanlara vuruyorduk”. O gün Uhud'dan ayrılınmazdan önce Hz. Peygamber Hassân b. Sâbit'ten, Talhâ'yı öven bir şiir söylemesini istedi. Bunun üzerine Hassân şu şiiri söyledi: “Talhâ kendisine çok zor ve sıkıntılı gelen vâdi (Uhud) gününde Muhammed'e yardım edeceğine dair söz vermişti. İki elini mızrak ve kılıçlara karşı siper yaptı ve bütün parmakları kan içerisinde kaldı. O, Muhammed hâriç, diğerlerinin hepsinden daha ilerdeydi. İslâmiyet'in devam edebilmesi için var kuvvetiyle çalıştı. Nihayet İslâmiyet güçlenip yüzüne hâkim oldu.”

Onun hakkında Hz. Ebubekir de şunları söylemiştir: “O, süvarilerin peşinde oldukları hidâyet peygamberini korumayı üstlendi. Düşmanlarla karşı karşıya geldiğinde İslâm'ı bütün kuvvetiyle müdâfaa etti. İnsanlardan bir çoğu fitneye düşerek onu bırakıp kaçarlarken, o mızrak ve kılıç darbelerine karşı koydu ve direndi. Ey Ubeydullah'ın oğlu Talhâ! Cennet senin için vacip olmuştur ve sen oradaki elâ gözlü, geniş yüzlü hurileri hakettin!...”

Hz. Ömer'se şunları söylemiştir: “Herkes kaçıp peygamberi savaş alanında yapayalnız bıraktıklarında o, orada kalıp hidâyet peygamberini yalın kılıcıyla korumuştur”. Bunun üzerine Hz. Peygamber, “Ey Ömer! Çok doğru söyledin!” buyurdular (11).

Zubeyr b. Avvam'ın Kahramanlıkları, Zübeyr'in Hicretten önce Hz. Peygamber'i Korumak İçin Kılıç Çekmesi

- Allah yolunda kılıcını ilk çeken zat Zübeyr b. Avvam'dır. O Mekke'de bir öğle vaktinde uyumakta iken, “Allah'ın Rasûlü öldürüldü!” diye bağırarak birinin sesiyle uyandı. Fırladı, kılıcını çekip dışarıya çıktı! Sonra yolda Hz. Peygamber'le karşılaştı. O, “Ey Zübeyr! Böyle yalın kılıç nereye gidiyorsun?” diye sordu. Zübeyr, “Senin öldürüldüğünü işittim ey Allah'ın Rasûlü” dedi. Hz. Peygamber, “Peki böyle bir durumda ne yapardın?” diye sordu. Zübeyr de, “Yemin ederim ki çıkıp Mekkelilerden hangisini yakalarsam onu kılıcımınla doğrardım” diye cevap verdi. Bunun üzerine Hz. Peygamber Zübeyr b. Avvam'a dua etti. Esedî de onun

hakkında şu şiiri söylemişti: “Allah yolunda çekilen ilk kılıç yine Allah için öfkelenen alnı açık Zübeyr’in kılıcıdır. Bu onda görülen ilk gayrettir. Yeri ve zamanı geldiğinde ondan daha nice gayretler göreceğiz (12)”.

- Zübeyr b. Avvam Müslüman olmuştu ve o sıralarda on iki yaşlarındaydı. Bir gün şeytandan gelen bir ses ona, “Muhammed yakalandı!” dedi. Bunun üzerine Zübeyr kılıcını çekerek sokağa fırladı. Mekke’nin yukarı mahallelerinde oturmakta olan Hz. Peygamber’in evine kadar koştu. Bu arada da kılıcı hep elindeydi. Onu gören Hz. Peygamber, “Nedir bu halin? Sana ne oldu?” diye sordu. O da, “Seni yakaladıklarını duydum” dedi. Hz. Peygamber bu kez, “Şayet öyle olmuş olsaydı ne yapacaktın?” diye sordu. Zübeyr, “Seni yakalayan kimseyi bulup öldürecektim” cevabını verdi. Bunun üzerine Hz. Peygamber hem ona ve hem de kılıcına duada bulundu. Zübeyr’e de evine gitmesini emretti. İşte Allah yolunda çekilen ilk kılıç budur (13).

Hız. Zübeyr’in Uhud Günü Talhâ b. Talhâ el Abderî’yi Öldürmesi

- Uhud rûnünde Kureyş müşriklerinin sancağını Talhâ b. Talhâ el-Abderî diye birisi taşıyordu. Bu adam çıktı ve müslümanlara meydan okudu. Halk ondan çok korkardı, bu yüzden de karşısına hiç kimse çıkamadı. Sonunda Hz. Zübeyr meydana atıldı ve onu devesinden aşağıya ederek göğsüne oturup kılıcıyla kesti. Bunun üzerine Hz. Peygamber, “Her peygamberin bir havarisi (yardımcısı) vardır; benim havarim ise Zübeyr’dir” buyurup sonra da şöyle eklediler: “Eğer Zübeyr de çıkmamış olsaydı Talhâ b. Talhâ el Abderî’nin karşısına ben çıkacaktım. Çünkü hiç kimse ona karşı çıkmaya cesaret edemiyordu” (14).

Hız. Zübeyr’in Hendek Savaşında Nevfel b. Abdullah el-Mahzûmî’yi ve Bir Başka Kişiyi Öldürmesi

- Hendek gününde Nevfel b. Abdullah b. Mugîre el-Mahzûmî çıkıp Müslümanları mübârezeye davet etti. Onun karşısına Hz. Zübeyr çıktı ve bir vuruşta onu ikiye böldü. Bu darbe o kadar sert olmuştu ki, Zübeyr’in kılıcında çatlaklar ve kırıklar meydana geldi. Onu öldürüp dönerken, Hz. Zübeyr şu şiiri okuyordu: “Ben, kendini ümmî ve seçkin bir peygamberin korunmasına adanmış bir kişiyim” (15).

- Müşriklerden bir kişi silahlarını kuşanıp bir tepeye çıkarak, “İçinizden benimle kim vuruşacak?” diye Müslümanlar’a meydan okudu. Hz. Peygamber müslümanlardan birine dönerek, “Ona karşı çıkar mısın?” diye sordu. O kişi de. “Ey Allah’ın Rasûlü! Eğer istersen çıkarım” dedi. Bu arada Zübeyr de gözlerini dikerek ısrarla Hz. Peygamber’e bakıyordu. Sonunda Hz. Peygamber ona dönüp, “Ey Safiyye’nin oğlu! Kalk, git!” deyince Zübeyr yerinden fırladı. Silahlarını kuşanıp o adamın karşısına dikildi. Sonra ikisi birbirine sarılarak yerde yuvarlanmaya başladılar. Hz. Peygamber, “Hendeğe ilk düşen öldürülecektir” buyurdu ve Zübeyr için dua etti; sahabiler de onunla birlikte dua ettiler. Nihayet hendeğe ilk düşen müşrik oldu. Hz. Zübeyr de üzerine atılarak onu öldürdü (16).

Hız. Zübeyr’in Hendek ve Yermük Savaşlarındaki Kahramanlıkları

- Abdullah b. Zübeyr şöyle anlatıyor: Hendek günü kadınlar ve çocuklarla birlikte kalededim. Yanımda Ömer b. Ebî Seleme de vardı. Ben arasıra onun sırtına çıkarak devam etmekte olan savaşa bakıyordum. Bir ara babamı gördüm. Bir o tarafa, bir bu tarafa koşup duruyor; nerede bir kıpırdanma olsa orada bitiveriyordu. Akşam üzeri babam kaleye döndü. Koşup onu karşıladım ve “Babacığım! Bugün seni ve yaptıklarını seyrettim” dedim. Bana, “Demek beni seyrettin öyle mi oğlum?” diye sordu. Ben, “Evet!” deyince de, “Anam, babam sana feda olsun!” dedi (17).

- Yermük gününde Hz. Peygamber’in sahabileri Zübeyr’e, “Ey Zübeyr! Düşmana önce sen saldır; biz de arkandan, gelelim” dediler. Zübeyr de onlara, “Eğer düşmana önden hücum edecek olursam beni takip etmeyip yalnız bırakırsınız” dedi. Onlarsa, “Hayır, böyle bir şeyi asla yapmayız; biz daima seninle olacağız” dediler. Bunun üzerine Zübeyr düşmanın üzerine hücum etti. Düşman saflarını yararak onların arkalarına geçti; fakat Müslümanlar’dan hiç kimse kendisini takip etmedi. Bunun üzerine kendisi düşman saflarını ikinci kez yararak Müslümanların yanına döndü. İkinci saldırıda atının gemini tutup omuzlarına iki kılıç darbesi vurdular. Bu iki kılıç yaralarının ortasında bir de Uhud gününde aldığı üçüncü bir yara vardı. Zübeyr’in oğlu Urve şöyle diyor: “Küçüklüğümde babamın o kılıç yaralarıyla oynardım. Yermük günü o sırada on yaşlarında olan kardeşim Abdullah da babamın yanında bulunuyordu. Düşmana hücum etmeden önce onu bir ata bindirip arkadaşlarından birisine teslim etmişti” (18).

Sa’d b. Ebî Vakkas’ın Gösterdiği Kahramanlıklar Sa’d’ın Allah Yolunda Ok Atanların İlki Olması

- Hz. Peygamber içlerinde Sa’d b. Ebî Vakkas’ın da bulunduğu bir askerî birliği Hicaz’ın Râbîğ denilen bölgesine gönderdi. Bu birlik müşriklerin saldırısına uğradı. O gün Sa’d b. Ebi Vakkas bütün oklarını onlara attı. Allah yolunda atılan ilk ok Sa’d’ın bu savaşta atmış olduğu oklardı. Bu savaş da Müslümanlar’ın yaptığı ilk savaştır. Sa’d ok atarken şu şiiri okuyordu: “Acaba Allah Rasûlü benim oklarımla arkadaşlarınızı koruduğunuz biliyor mu? İster ovada, isterse de dağlık bölgelerde olsun, ön saflarda yer alan arkadaşlarımla karşılaşmaları tehlikeleri ve düşmanları oklarımla defediyorum. Ey Allah’ın Rasûlü! Müslümanlardan, Allah yolunda benden önce ok atan kimse olmadığını biliyorsun. Ben O’nun yolunda ok atanlara ilkiyim.” (19).

Sa’d b. Ebi Vakkas’ın Uhud Gününde Bir Okla Üç Kişiyi Öldürmesi

- Sa’d b. Ebî Vakkas Uhud gününde bir okla üç düşman öldürdü. Bu şöyle oldu: Sa’d bir ok atarak müşriklerden birini öldürdü. Onlar da onu atarak Müslümanların bulunduğu tarafa attılar. Sa’d onu bulup, yine attı ve bu kez de onlardan birini öldürdü. Onlar da oku tekrar attılar. Aynı oku üçüncü kez eline geçiren Sa’d, onunla bir üçüncüsünü daha öldürdü. Halk Sa’d’ın bu yaptığına çok şaşıldı. O da, “Bu oku bana Hz. Peygamber vermişti” dedi. Gerçekten de bu oku ona Hz. Peygamber vermiş ve verirken de, “At ey Sa’d, Anam babam sana feda olsun!” buyurmuştu (20).

- Sa’d, b. Ebî Vakkas, Bedir savaşında hem bir süvarî ve hem de bir piyade gibi savaştı (21).

Hamza b. Abdulmuttalib’in Kahramanlıkları, Hz. Hamza’nın Bedir Gününde Yaptıkları ve Ümeyye b. Halef’in Onun Hakkında Söyledikleri

- Hamza b. Abdulmuttalib Bedir gününde başına bir devekuşu tüyü sokmuştu. Karşı tarafta bulunan müşriklerden biri, “O başında devekuşu tüyü bulunan kişi kimdir?” diye sordu. Bunun üzerine, “O kişi Hamza b. Abdulmuttalib’dir!” denildi. Müşriklerden önceki soruyu soran kişi, “Bizim başımıza bu felaketleri getiren de hep odur” dedi (22).

- Abdurrahman b. Avf şöyle anlatıyor: Bedir gününde Ümeyye b. Halef bana, “Ey Abdu’l-İlah! (23). O, içinizde göğsünü devekuşu tüyleriyle donatmış olan kimdir?” diye sordu. Ben de, “O, Allah Rasûlü’nün amcası, Abdulmuttalib’in oğlu Hamza’dır” dedim. Bunun üzerine Ümeyye, “Başımıza bütün bu felaketleri getiren hep odur” dedi (24).

H. Peygamber’in Şehit Düşen Amcası Hamza’yı Gördüğünde Ağlaması

- Hz. Peygamber Uhud günü amcası Hamza’yı bulamamış ve onu arıyordu. Çevresindekilere sordu; bunun üzerine onlardan biri, “Ben onu falan yerdeki ağacın altında görmüştüm. Şöyle diyordu: “Ben Allah’ın ve O’nun Rasûlü’nün arslanıyım. Ey Rabb’im! Ebu Süfyan ve arkadaşlarının yaptıklarını sana şikayet ediyor; sahabilerin davranışlarından dolayı da senden özür diliyorum”. Hz. Peygamber doğruca o kişinin söylediği yere gitti. Hz. Hamza’nın halini görünce ağladılar ve vücudunun kesilip biçilmesinden dolayı da sesli bir şekilde feryat ettiler. Sonra, “Bir kefen yok mudur?” buyurdular. Ensar’dan bir kişi üzerindeki elbisesini çıkararak, Hz. Hamza’nın cesedi üzerine örttü. Hz. Peygamber onun için şöyle buyurdular: “Kıyamet günü Allah indinde şehitlerin efendisi Hamza’dır (25)”.

H. Hamza’nın Öldürülmesi ve Daha Sonra da Cesedinin Kesilip Biçilmesi

- Ca’fer b. Amr b. Ümeyye ed-Damrî şöyle anlatıyor: Muâviye devrinde Abdullah b. Adiyy b. el-Hıyâr ile birlikte Vahşi’nin yanına gitmek üzere Humus’a doğru yola çıktık. Oraya vardığımızda Vahşi’yi bularak ona, “Biz uzak yerlerden Hz. Hamza’yı nasıl öldürdüğünü öğrenmek için geldik. Bize anlatır mısın?” dedik. O da, “Hadiseyi benden soran Hz. Peygamber’e nasıl anlatmışsam size de aynen anlatacağım” dedi ve şunları söyledi: “Ben o zamanlar Cübeyr b. Mut’ım’ın kölesiydim. Onun amcası Tuayme b. Adiyy, Bedir’de öldürülenler arasındaydı. Kureyşliler Uhud’a çıkarlarken efendim Cübeyr bana, “Bu savaşta amcam Tuayme b. Adiyy’e karşılık olmak üzere Muhammed’in amcası Hamza’yı öldürecek olursan seni azat edeceğim” dedi. Bunun üzerine ben de orduyla birlikte yola çıktım. Habeşli olduğum için her Habeşli gibi çok iyi mızrak kullanırdım. Attığım mızrak hemen hemen hiç şaşmazdı. Kureyşlilerle Müslümanlar savaşta tutuştuklarında ben de Hamza’yı bulmak için dolaşmaya başladım. Nihayet onu savaşın tam orta yerinde buldum. Öünde hiç kimse duramıyordu. Sanki kükremiş bir deveydi. Kılıcıyla önüne geleni biçip geçiyordu. Allah’a yemin ederim ki, o sırada ben onu öldürmek için fırsat kolluyordum. Bir taşın arkasına gizlenmiş, gözlerimi ondan ayırmıyordum. Bu şekilde hem kendimi ondan korumuş oluyordum ve hem de bana yaklaşmasını bekliyordum.

“Bu sırada onun karşısına ben davranmadan önce Siba b. Abdi’l-Uzzâ çıktı. Hz. Hamza onu gördüğünde, “Ey kadın sünnetçisinin oğlu! Gel bakalım” dedi. Sonra ona öyle bir darbe indirdi ki onun başının gövdesinden ayrıldığını farkedemedim bile. Ben de daha fazla beklemeksizin elimdeki mızrağı fırlattım. Mızrak hedefini bulmuş, Hz. Hamza’nın göbük ile avret mahalli arasından girerek uylukları arasından çıkmıştı. Bu haliyle bile bana doğru atılmak istediye de başaramadı, düştü. Ölünceye kadar da yanına varmaya cesaret edemedim. Sonra da vardım, mızrağımı saplandığı yerden çıkararak Kureyş’in ordugahına döndüm. Zaten benim Hamza’yı öldürmekten başka bir gayem de yoktu. Onu da azat edilebilmek için öldürmüştüm.

“Mekke’ye döndüğümde efendim beni serbest bıraktı. Hz. Peygamber’in Mekke’yi fethedişine kadar da orada oturdum. Mekke’nin fethi sırasında Taif’e kaçtım ve bir müddet de orada kaldım. Nihayet Taif heyeti Müslüman olmak üzere Hz. Peygamber’e gittiklerinde benim için her şeyin bitmiş olduğunu düşündüm. Yeryüzü bana dar gelmeye başlamıştı. Kendi kendime, “Şam’a veya Yemen’e, ya da başka bir memlekete mi kaçsam? Ne yapsam?” diye düşünüyordum. Benim bu üzüntülü halimi gören birisi, “Azap olunasıca! Düşündüğün şeye bak! Nedir bu telaş! Allah’a yemin ederim ki Muhammed şehâdet getirip dinine giren hiç kimseyi öldürmez” dedi. Adamın bu sözlerini işittiğimde hemen yola çıkarak Medine’ye vardım ve Hz. Peygamber’in huzuruna çıktım. Onun tam karşısında ayakta durarak şehadet getirdim. Bunun üzerine bana, “Sen Vahşi misin?” dediler. Ben de, “Evet, ey Allah’ın Resûlü! Ben Vahşi’yim” dedim. “Şöyle otur da Hamza’yı nasıl öldürdüğünü bana anlat bakalım” buyurdular.

“Oturup, şu size anlattıklarımı Hz. Peygamber’e de anlattım. Bunun üzerine, “Arap olunasıca! Git, elinden geldiğince bana görünmemeye çalış! Seni görmek istemiyorum” buyurdular. Bundan sonra vefatına kadar nerede olursa olsun beni görmemesi için hep Hz. Peygamber’in arkasında dururdum. Hz. Peygamber’in vefatından sonra Müslümanlarla birlikte, Yemâme emiri olup da peygamberliğini ilan etmiş olan Müseylemetü’l Kezzab’la yapılan savaşa katıldım. Çıkarken Hz. Hamza’yı öldürdüğüm mızrağı da beraberime aldım. Onlarla karşılaştığımızda Müseyleme’nin elinde kılıç ayakta durmakta olduğunu gördüm. Kendisini tanıımıyordum. Mızrağımı ona fırlatmak için hazırlandım. Bu sırada Ensar’dan birisi de onu öldürmeye çalışıyordu. Ben bir fırsatını bulup mızrağımı ona doğru fırlattım. Mızrak hedefini bulmuş, onun vücuduna saplanmıştı. Bunun üzerine Ensar’dan olan o kişi de saldırarak kılıcıyla onun kafasına bir darbe indirdi. Onu hangimizin öldürdüğünü ancak Rabb’im bilir. Eğer onu ben öldürmüşsem Hz. Peygamber’den sonra insanların en hayırlısını öldürmüş olduğum gibi, onların en şerlisini de ben öldürmüş olurum (26)”.

- Uhud gününde Müslümanlarla Kureyşliler karşı karşıya geldiklerinde Siba’ b. Abdi’l-Uzzâ çıkarak, “İçinizden kim benimle çarpışacak?” diye meydan okudu. Onun karşısına Hamza b. Abdulmuttalib dikilerek, “Ey Siba! Ey kadın sünnetçisi Ümmü Enmâr’ın oğlu! Sen Allah ve Rasûlü’ne karşı mı geliyorsun?” dedi ve ona öyle bir hamle yaptı ki, Siba sanki dünyaya hiç gelmemiş gibi oldu (27).

H. Abbas’ın Kahramanlıkları, Hz. Peygamber’in Amcası, Hz. Abbas’ın Hanzale’yi Müşriklerin Elinden Kurtarması

- Taif gününde Hz. Peygamber Hanzale b. Rabî’i Taifliler’e elçi olarak gönderdi. Onlarsa Hanzale’yi yakalayarak kalelerine götürmek istediler. Bunu gören Hz. Peygamber, “Hanzale’yi onların elinden kurtaracak kimse yok mudur? Onun için bütün bu mücahitlerin sevabı kadar sevap vardır” buyurdular. Buna Abbas b. Abdulmuttalib’den (Hz. Peygamber’in amcası) başkası cesaret edemedi. Koşarak gitti ve Hanzale’yi kaleye sokmak isteyen Taifliler’e yetiştirdi. Kendisi güçlü, kuvvetli birisiydi. Onu kucaklayarak müşriklerin elinden kurtardı. Taifliler kaleden onların üzerine taş yağdırdılar. Hz. Peygamber de gidip Hanzale’yi getirinceye kadar Hz. Abbas’a dua ettirdi (28).

Muaz b. Amr b. Cemuh ile Muaz b. Afra'nın Kahramanlıkları ve Bu İkisinin Bedir Gününde Ebu Cehil'i Öldürmeleri

- Abdurrahman b. Avf şöyle anlatıyor: Bedir gününde diğer Müslümanlarla birlikte saflarda yerimi almış, etrafıma bakınıyordum. Bu esnada gözüme Ensar'dan iki genç ilişti. Ben içimden, "Keşke bu iki gençten daha kuvvetli olabilseydim" diye temenni ederken, onlardan biri bana dönüp, "Ey amca! Sen Ebu Cehil'i tanıyor musun?" diye sordu. Ben de, "Evet, tanıyorum. Ne yapacaksın?" dedim. Bunun üzerine o genç, "Duyduğuma göre o herif Hz. Peygamber'e küfrediyormuş. Nefsime kudret elinde tutan Allah'a yemin ederim ki, bulduğum takdirde ikimizden biri ölmedikçe onu bırakmayacağım" diye cevap verdi. Ben bu gencin sözlerine ve cesaretine şaşıyorken, ikincisi de onun söylediklerini tekrarladı. Biraz sonra Kureyş safları arasında gidip gelmekte olan Eba Cehil'i gördüm ve o iki gence dönüp onu göstererek, "Şu adamı görüyor musunuz? Bana sormuş olduğunuz kişi işte odur!" dedim.

Sonra bu ikisi Ebu Cehil'e doğru koştular. Kılıçlarını çekip öldürünceye dek ona vurdular. Daha sonra da dönüp bu yaptıklarını Hz. Peygamber'e haber verdiler. Hz. Peygamber, "Onu hanginiz öldürdü?" buyurunca ikisi de, "Ben öldürdüm" dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber, "Peki, kılıçlarınızı sildiniz mi?" diye sordu. Onlar da, "Hayır" dediler. Böylece Hz. Peygamber her iki kılıcı da muayene ederek, "Onu ikiniz birden öldürmüşsünüzlü" buyurdu. Hz. Peygamber, Ebu Cehil'in ele geçirilen silahlarını, atını ve malzemelerini bu iki gence verdi. Bunlar Muaz b. Amr b. Cemuh ile Muaz b. Afra idiler (29).

- Abdurrahman b. Avf şöyle anlatıyor: Bedir günü savaş saflarında iki genç arasına düşmüştüm. Bu yüzden de kendimi emniyette hissedemiyordum. Ben bu duygular içerisindeyken onlardan biri: "Ey amca! Bana Ebu Cehil'i gösterebilir misin?" dedi. Ona, "Yeğenim!.. Ebu Cehil'i ne yapacaksın?" diye sordum. O da, "Allah'a söz verdim; yakaladığım yerde onu öldüreceğim ya da o beni öldürür" dedi. diğer tarafımdaki genç de aynı şeyleri söyledi. Bunun üzerine böyle iki genç arasında yer almak beni o kadar sevindirdi ki tarif edemem. Onlara Ebu Cehil'i gösterdim. Birer şahin gibi üzerine çullanarak onu öldürdüler. Bu iki kişi Afra'nın oğulları idiler (30).

- Benî Selime'den Muaz b. Amr b. Cemuh şöyle anlatıyor: Bedir günü Ebu Cehil adeta bir insan ormanıya çevrilmişti. Bu yüzden de halk, "Kimse Ebu'l-Hakem'e (Ebu Cehil'e) ulaşamaz!" diyorlardı. Bunu duyduktan sonra her ne pahasına olursa olsun onu öldürmeyi kafama koydum. Ona doğru ilerlemeye başladım ve bulduğum ilk fırsatta saldırdım. Bir darbede bacağıyla birlikte ayağını koparıverdim. Allah'a yemin ederim ki kopup fırlayan ayağı kırmataşı altından kayıp sıçrayan hurma çekirdeğine benziyordu. O sırada onun oğlu İkrime de bana saldırarak omuzuma bir darbe indirdi. Kılıç, kolumu omuzlarımdan ayırdı ve o ince bir deri parçasıyla asılı kaldı. Ben bu halimle bile akşama kadar savaşmaya devam ettim. Bu arada da beni çok rahatsız eden kolumu, ayağımla elimin üzerine basmak suretiyle kopardım (31).

Ebu Dücâne'nin Kahramanlıkları ve Uhud Gününde Hz. Peygamber'in Kılıcını Alarak Onun Hakkını Vermesi

- Hz. Peygamber Uhud günü ellerine bir kılıç alarak, "Bu kılıcı kim almak ister?" diye sordular. Hiç kimse ses çıkarmadı. Bunun üzerine Hz. Peygamber bu kez, "Kim bu kılıcı, hakkını vermek suretiyle alır?" buyurdular. Halktan hiç kimse buna yanaşmadı. Nihayet Ebu Dücâne Simak b. Hureşe el-Ensârî çıkıp, "Onu ben alır ve hakkını da veririm" dedi. Ebu Dücâne o gün onunla bir çok müşriğin kafasını kopardı (32).

- Uhud gününde Hz. Peygamber bir kılıç göstererek, "Hakkını ödemek şartıyla kim bu kılıcı benden almak ister?" buyurdular. Ebu Dücâne Simak b. Hareşe el-Ensârî kalkarak, "Ey Allah'ın Rasûlü! Onu senden bu şartlarla alırım; fakat hakkı nedir?" diye sordu. Daha sonra Ebu Dücâne kılıcı alarak çıktı. Onunla fırtına gibi esiyor, ortalığı kasıp kavuruyordu. Böylece dağın eteklerinde duran ve içlerinde Hind'in de bulunduğu Kureyş kadınlarının yanına kadar vardı. Hind şu şiiri okuyordu: "Biz tânk yıldızının kızlarıyız. Halılar üzerinde yürürüz. Bizim saçlarımızdan etrafa misk kokuları saçılır. Bize yönelenlerin boyunlarına sarılır; sırt çevirenlere de sevgimizi vermeyiz:~"

Ebu Dücâne, Hind'e hücum etti. Ancak onun imdat çağrılarını kimse cevap vermeyince onu öldürmekten vazgeçti. Zübeyr b. Avvam ona, "Bugün yaptıkların çok hoşuma gitti; hepsi de çok güzel hareketlerdi. Fakat o kadını niçin öldürmedin?" dedi. O da, "Ona saldırdım; ama hiç kimse imdadına koşmadı. Ben de Allah Rasûlü'nün kılıcıyla, çaresiz bir kadını öldürmek istemedim" diye cevap verdi (33).

- Zübeyr (r.a.) şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber Uhud'da bir kılıç çıkararak, "Kim hakkını vermek şartıyla bu kılıcı benden almak ister?" buyurdular. Ben, "Ey Allah'ın Resûlü! Ben alırım" dedim. Fakat Hz. Peygamber bana vermeyip, "Kim hakkını vermek şartıyla bu kılıcı benden almak ister?" diyerek çağrılarını tekrarladılar. Ben yine, "Ey Allah'ın Resûlü! Ben alırım" dedim. Ama Hz. Peygamber bu kez de bana vermeyerek, üçüncü defa, "Kim hakkını vermek şartıyla bu kılıcı benden almak ister?" buyurdular. Bunun üzerine Ebu Dücâne Simak b. Hareşe kalkarak, "Ey Allah'ın Resûlü! Onu dediğiniz şekilde alırım, ancak hakkı nedir?" diye sordu. Hz. Peygamber de şöyle buyurdular: "Onunla hiç bir Müslümanı öldürmeyecek ve elinde bulunduğu sürece hiç bir kâfirden de kaçmayacaksınız!" Böylece Hz. Peygamber kılıcı ona verdi. Ebu Dücâne kılıçla çıktı. Ben de onu takip etmeye karar verdim. O savaşırken başına bir sargı sarardı. Allah'a yemin ederim ki o gün Ebu Dücâne önüne çıkan her şeyi paramparça ediyor ve ekin gibi biçiyordu (34).

- Zübeyr b. Avvam şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber Uhud günü istediğim halde bana vermeyip de kılıcı Ebu Dücâne'ye verince kalben kırılmıştım. Kendi kendime şöyle dedim: "Ben onun teyzesi Safiye'nin oğlu olup, Kureyş kabilesindenim. Ondan önce istemiş olmama rağmen bana değil de Ebu Dücâne'ye verdi. Allah'a yemin ederim ki, ben bugün onu takip edip bu kılıçla ne yapacağına bakacağım". Bu karardan sonra kılıcı alıp çıkmış olan Ebu Dücâne'nin peşine takıldım. O, cebinden kırmızı bir bez parçası çıkardı ve başına bağladı. Bunun üzerine Ensar, "Ebu Dücâne yine ölüm sarığını sardı" dediler. O bu bez parçasını ne zaman başına bağlayacak olsa hep böyle derlerdi.

Ebu Dücâne bir yandan da şu şiiri okuyordu: "Ben, dağın eteğinde bulunan hurmalıktaki dostunun, kendisinden savaşta hiç bir zaman safların gerisinde kalmamak, Allah ve Resûlü'nün kılıcıyla müşriklere devamlı vurmak üzere söz aldığı kimseyim". Bu şekilde Ebu Dücâne önüne çıkını öldürüyordu. Müşriklerin arasında biri vardı ki savaş alanını dolaşır venerede bir yaralı Müslüman görse hemen onu öldürdü. Ben Allah'tan bu ikisini karşı karşıya getirmesini istiyordum. Çok geçmeden bu arzum gerçekleşti ve Ebu Dücâne o kişiyle karşı karşıya geldi. İlk saldırıyı bu kişi yaptı ve Ebu Dücâne'ye bir kılıç savurdu. Ebu Dücâne bunu kalkarıyla savuşturup hiç vakit kaybetmeden bir vuruşta onu öldürdü. Daha sonra onu Hind binti Utbe'nin başucunda gördüm. Vurmak üzere

kılıcını onun başı üzerine kaldırdığı halde vurmaktan vazgeçerek geri döndü. Onun bu hareketini gördüğümde kendi kendime, “Şüphesiz Allah ve Rasûlü benden çok daha iyi bilir. Bu yüzden de kılıç ona verilmiştir” dedim (35).

- Hz. Peygamber kılıcı Müslümanlara teklif ettiğinde ilk önce Hz. Ömer tâlip oldu; ancak Hz. Peygamber ona vermedi. İkincisinde Zübeyr istedi, fakat ona da vermedi. Üçüncüsünde ise Ebu Dücâne istedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber kılıcı ona verdi. O da bu kılıcın hakkını yerine getirdi.

- Bu konuda Ka'b b. Mâlik şunları anlatmıştır: Ben Uhud'a katılan Müslümanlar arasında bulunuyordum. O gün Kureys müşriklerinin; ölen Müslümanların cesetlerini parçaladıklarını gördüm. Ben müşrik saflarına yakın bir yerde bulunuyordum. O sırada onlardan, silahlarını kuşanmış bir kişi çıkarak, “Kesimlik koyunların bir arada toplanışları gibi siz de bir araya toplanın!” diye bağırmaya başladı. O anda gördüm ki Müslümanlardan bir kişi de silahlarını kuşanmış onu bekliyor. Ben de gidip onun arkasında durdum. Sonra bu ikisini gözlerimle tartmaya başladım. Kureysli müşrik, silah bakımından daha zengin olup, kıyafeti de Müslümana göre çok daha düzgündü. Müslümanınsa yüzünde bir örtü vardı ve kim olduğu belli olmuyordu. Oradan ayrılmayarak onları bekledim. Sonunda çarpışmaya başladılar. Müslüman olan, müşriğe öyle bir vuruş vurdu ki adam boynundan kasıklarına kadar boydanboya ikiye bölündü. Geriye dönen Müslüman yüzünü açarak bana, “Ey Ka'b onu nasıl öldürdüğümü gördün mü? Ben Ebu Dücâne'yim!” dedi (36).

Katâde b. Numan'ın Kahramanlıkları ve Uhud Gününde Hz. Peygamber'i Yüzüyle Koruması

- Katâde b. Nu'man şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber'e bir yay hediye edilmişti. O da Uhud günü bu yayı bana verdi. Ben Hz. Peygamber'in yanında işe yaramaz hale gelinceye kadar onunla ok attım. Sonra da gün boyunca kendimi Hz. Peygamber'e gelecek olan oklara karşı siper yaptım. Ona atılan ok daha yerini bulmadan karşısında beni buluyordu. Ok atacak bir yay da bulamamıştım. Nihayet bir ok gelerek gözlerimden birini çıkardı. Ben onu da alarak Hz. Peygamber'in yanına koştum ve ona gösterdim. Benim bu halimi gören Hz. Peygamber yaşlı gözlerle bana şöyle dua etti: “Ey Rabb'im! Katâde bu gözünü senin peygamberini korumak uğrunda kaybetti. Sen onun bu gözünü iyileştir; eskisinden daha güzel ve sağlam yap!” Sonra gözümü tekrar yerine oturttu. O günden sonra onunla diğerinden daha iyi görebiliyordum (37).

- Katâde b. Nu'man şöyle anlatıyor: Uhud gününde Hz. Peygamber'in yüzünü ben kendi yüzümle, sırtını ise Ebu Dücâne Simâk b. Hareşe el-Ensârî kendi sırtıyla koruyordu. O gün Ebu Dücâne'nin sırtına bir çok ok saplanmıştı (38).

Seleme b. Ekvâ'nın Kahramanlıkları

- Seleme b. Ekvâ şöyle anlatıyor: Hudeybiye barışı zamanında Hz. Peygamber'le birlikte Medine'ye döndüm. Orada Hz. Peygamber'in hizmetçisi Rebah ganimet develerini otlatmak üzere Medine dışına çıktı. Ben de Talhâ b. Ubeydullah'ın atını otlatmak ve sulamak üzere onunla beraber gittim. Geceyi kırdı geçirdik. Sabaha karşı Abdullah b. Uyeyne adlı kâfir adamlarıyla birlikte hücum ederek Hz. Peygamber'in çobanını öldürdüler. Ve sonra da develeri önlerine katarak alıp götürdüler.

Bunun üzerine ben, Talhâ'nın atını Rebah'a vererek ona, “Ey Rebah!.. Şu atı al; Medine'ye giderek Talhâ'ya ver. Sonra da Hz. Peygamber'e giderek develerinin götürüldüğünü söyle!” dedim. Bu arada ben de bir dağın tepesine çıkıp Medine tarafına doğru dönerek üç kere, ‘İmdat!’ diye bağırdım. Sonra da develeri götürmekte olanların peşine düştüm. Kılıcım ve oklarım da yanımdaydı. Onlara ok atıp binek hayvanlarını yaralıyor; ya da öldürüyordum. Fakat bunu ancak ağaçlı bir yere gelindiğinde yapabiliyordum. Şöyle ki, içlerinden bir atlı bana doğru gelecek olursa bir ağacın arkasına gizlenip onu ok yağmuruna tutuyor ve bu şekilde o daha bana ulaşmadan önce ben onun hayvanını öldürmüş oluyordum. Ok atarken bir yandan da, “Ben Ekvâ'nın oğluyum! İşte size bir ok; bugün bazı alçakların helak günüdür” diye bağıırıyordum.

Hatta bir defasında attığım bir okla içlerinden birini omuzları arasından vurmuştum. Bunu yaparken de yine, “Ben Ekvâ'nın oğluyum! İşte size bir ok; bugün bazı alçakların helak günüdür!” şiirini okudum. Ağaçlı bölgelere geldikçe onların canlarını fena halde yakıyordum. Hele dere ve vadi yatağı gibi sarp yerlerden geçerken dağların üzerine çıkarak tepelerine taş yuvarlıyordum. Onlar önde ben arkada epey müddet gittik. Ben hiç durmaksızın onları tâcizediyor; bu arada arkada bıraktıkları Hz. Peygamber'e ait develeri de topluyordum. Sonunda onların hepsini ele geçirdim. Ben bununla da yetinmeyerek peşlerini bırakmadım. Bunun da semeresini aldım; çünkü onlar daha hızlı kaçabilmek için bazı eşyalarını ve silahlarını atmaya başlamışlardı. Bu şekilde otuzdan fazla mızrak ele geçirdim. Bulduğum mızrağı veya diğer eşyayı Hz. Peygamber'in geleceği yol üzerine koyuyor ve yerlerini belirtmek üzere de bir taş dikiyordum. Bu durum kuşluk vaktine dek böyle devam etti. Kuşluk vakti olduğundaysa Üzeyne b. Bedr el-Fezârî onlara imdâda geldi. O sırada onlar dar bir vadide sıkışıp kalmışlar, ben ise bir dağın tepesine çıkmıştım.

Bulduğum yerden onları görebiliyordum. Üzeyne onlara, “O, dağın tepesinde gördüğüm kişi de kim? Ne oluyor?” diye sordu. Ona, “Bu heriften neler çektiği bilersen; seherden bu yana peşimizi hiç bırakmadı. Elimizdeki her şeyi aldı ve arkada bir yerlere gizledi” dediler. Bunun üzerine Üzeyne onlara, “Eğer bu kişi arkasından birilerinin geleceğini bilmeseydi peşinizi bırakırdı. Haydi bir kaç kişi giderek onu yakalasın” dedi. İçlerinden dört kişi kalkarak bulunduğu yere doğru tırmanmaya başladılar. Bekledim; sesimi işitebilecekleri bir yere gelince de onlara, “Siz benim kim olduğumu biliyor musunuz?” dedim. Onlar, “Sen kimsin?” deyince de, “Ben Ekvâ'nın oğluyum! Muhammed'in yüzünü ak çıkarıp onu şereflendiren kimseyim. Siz benim peşime düşseniz bile beni yakalayamazsınız. Ama ben sizin peşinize düşecek olursam elimden kurtulamazsınız!” dedim. İçlerinden biri, “Vallâhi doğru söylüyor” dedi. O zaman tırmanmaktan vazgeçip geri döndüler. Ben de bulunduğum yerden ayrılmadım.

Sonunda, Hz. Peygamber'in atlılarının ağaçlar arasından gelmekte olduklarını gördüm. Başlarında Ahrem el-Esedî bulunuyordu. Onun arkasında Hz. Peygamber'in süvarisi olan Ebu Katâde, onun da arkasında Mikdad b. Esved el-Kindî vardı. Onları gören müşrikler kaçmaya başladılar. Ben de dağdan indim; Ahrem'in atının dizginine yapışarak, “Ey Ahrem! Sakın onları takip etme; çünkü seni yakalayıp öldürebilirler. Hz. Peygamber ve ashâbı gelinceye kadar bekle!” dedim. Ahrem ise, “Ey Seleme! Eğer Allah'a ve âhiret gününe iman etmiş, cennet ve cehennemin hak olduğuna inanmışsan şehidlikle arama girme” dedi.

Onun bu sözleri üzerine atının dizginini bıraktım. O da atını hızla sürerek Abdurrahman b. Üzeyne'ye yetişti. Sonra dövüşmeye başladılar. Ahrem, Abdurrahman'ın atını, Abdurrahman ise Ahrem'in kendisini öldürdü. Atsız kaldığı için de Ahrem'in atını aldı. Bunu gören Ebu Katâde de Abdurrahman'ın peşinden gitmeye başladı. Nihayet onu yakaladı ve öldürdü. Abdurrahman da Ebu Katâde'nin atını öldürmüştü. Bunun için Ebu Katâde, Abdurrahman'ın Ahrem'den aldığı ata bindi.

Bunun üzerine ben de arkalarından koşmaya başladım. O sırada da uzaktan sahabe atlarının kaldırdığı büyük bir toz bulutu görünmeye başlamıştı. Düşman ise güneş batmadan önce içinden Zikared suyunun akmakta olduğu vadiye sığınmak için acele

ediyordu. Nihayet oraya ulaşılar ve içmek üzere suya koşular. Ancak benim arkalarından gelmekte olduğumu görünce içmekten vazgeçip atlarını Zibi’r geçidine doğru sürmeye başladılar. Ben takipten vazgeçmedim; en arkada bulunan kişiye yetişip onu bir okla vurdum. Bunu yaparken de yine, “Ben Ekvâ’nın oğluyum. İşte size bir ok; bugün bazı alçakların helak günüdür” şiirini okuyordum. Oku yiyen adam dönüp, “Annen Ekva yasını tutsun! Bu da öldürücü bir darbe midir?” diye alay etti. Bunun üzerine ben, “Ey nefsinin düşmanı! O attığın gerçekten de öldürücü bir darbeydi” dedim. Zaten onu öldürmek amacıyla atmıştım. Sonra ikinci bir ok daha fırlattım ve onu öldürdüm. Müşriklerin arkalarında bırakmış oldukları iki atı da alarak Hz. Peygamber ve ashâbının yanına döndüm.

Hz. Peygamber’le ashâbı gelmiş Zikared suyu başında konaklamışlardı. Beş yüz kişi kadar varlardı. Bilal düşmandan aldığı develerden birisini kesmiş, onun ciğerini ve boynundan bazı parçaları Hz. Peygamber için kızartıyordu. Ben Hz. Peygamber’in yanına giderek, “Ey Allah’ın Rasûlü! Yanıma arkadaşlarından yüz kişi ver de yatıya kadar şu kâfirleri yakalayayım ve bir tane bile bırakmamak üzere hepsini öldüreyim!” dedim. Hz. Peygamber, “Ey Seleme! Bunu yapabilir misin?” buyurdular. Ben de, “Evet Ey Allah’ın Rasûlü! Seni şereflendiren Allah’a yemin ederim ki yapabilirim” dedim. Bunun üzerine Hz. Peygamber mübârek kesici dişleri ateşin ışığında görülecek kadar güldü ve sonra da, “Onlar şu anda Gatafan topraklarında kendilerine ziyafet çekiyorlar” buyurdular.

Bu sırada Gatafan taraflarından birisi geldi ve “Sizin takip etmekte olduğunuz kişiler Gatafan kabilesinden falan şahsa misafir oldular. O da onlar için bir deve kesti. Fakat henüz devenin derisi yüzülmekte iken, bir toz bulutu görüldü. Bunun üzerine onlar deveyi bırakıp kaçtılar.” dedi. Sabah olduğunda Hz. Peygamber. “Bizim süvarilerimizin en iyisi Ebu Katâde, yayalarımızın en iyisi ise Seleme”dir. buyurdular. Sonra da bana ganimetten hem süvari ve hem de yaya hissesi verdiler.

Orada biraz daha eğleştikten sonra Medine’ye doğru yola koyulduk. Hz. Peygamber beni Adba isimli devesinin tergisine bindirdi. Yanımızda Ensar’dan bir kişi vardı ki hiç kimse onu geçemezdi. Yola çıktığımızda, “Benimle Medine’ye kadar yarışabilecek birisi var mı?” diye meydan okudu. Hiç kimse çıkmayınca bunu birkaç kere tekrarladı. Bunun üzerine ona, “Sen büyük-küçük herkesle yarışır ve hiç bir rakipten çekinmez misin?” dedim. “Hz. Peygamber hariç, hiç kimseden çekinmem” dedi. Onun bu sözleri üzerine Hz. Peygamber’e dönerek, “Anam, babam sana fedâ olsun! Bana izin ver de bu adamla yarışayım” deyince Hz. Peygamber, “İstersen yarışabilirsin” buyurdular. Bunun üzerine o adama, “İn de koşmaya başla!” dedim. Devesinden atladı, ben de Hz. Peygamber’in tergisinden indim. Ona az da olsa fırsat verebilmek için biraz bekledim. Sonra da bütün gücümle koşarak kendisine yetiştim. Sırtına vurarak, “Allah’a yemin ederim ki seni geçtim” dedim. O da gülerek, “Ben de öyle zannediyorum!” dedi ve böylece Medine’ye vardık (39).

Ebu Hadred veya Abdullah b. Ebî Hadred’in Kahramanlıkları ve Onun iki Kişiyle Savaşarak Onları Yenmesi

- Ebu Hadred (r.a.) şöyle anlatıyor: Kendi kavimimden bir kadınla evlenip ona iki yüz dirhem mehir verdim. Sonra da bana bu konuda yardımcı olması için Hz. Peygamber’in yanına gittim. Ne kadar mehir verdiğimi sorunca, “İki yüz dirhem!” dedim. Bunun üzerine Hz. Peygamber, “Sübhaneallah! Allah’a yemin ederim ki, eğer siz bu parayı bir vadiden veya dere kenarından toplamış olsaydınız bundan fazlasını vermezsiniz. Vallahi, şu anda yanımda sana verebilecek hiçbir şey yoktur” buyurdular. Bundan bir kaç gün sonra Cüşem b. Muaviye kabilesinden Rifâa b. Kays veya Kays b. Rifâa isimindeki bir şahıs beraberinde büyük bir kalabalık olduğu halde gelip Medine ile Şam arasında bulunan Gâbe isimli yerde konakladı. Maksatları Kays kabilesinden asker toplayarak Hz. Peygamber’e ve Müslümanlara savaş açmaktı. Bu kişi kendi kabilesi içinde hatırı sayılır ve çok tanınmış bir kişiydi.

Hz. Peygamber bir gün beni ve Müslümanlardan iki kişiyi daha çağırarak bize çok zayıf, yaşlı bir deve verip, “Şu adama giderek bana bir haber getiriniz!” buyurdular. Deve zayıflıktan dolayı ayağa kalkamıyordu. Sağdan-soldan yardım ederek hayvanı zorla ayağa kaldırdık. Bundan sonra oklarımızı ve kılıçlarımızı da yanımıza alarak Hz. Peygamber’in emrini yerine getirmek üzere yola çıktık. Akşam üzeri, güneş batarken oraya ulaştık. Ben pusuya yattım. diğer iki arkadaşıma da ayrı ayrı yerlerde pusuya yatmalarını söyledim ve şöyle tenbihledim. “Tekbir getirip düşmanın üzerine saldırdığımı gördüğünüzde siz de tekbir getirerek benimle birlikte hücumla kalkınız.”

Böylece pusuya yatarak uygun bir fırsat kollamaya başladık. Bu şekilde gecenin başlangıcına kadar bekledik. Bu arada kalabalıkta da bir telaş ve heyecan göze çarpyordu. Çünkü hayvanlarını olatmaya götüren çoban dönmemiş ve onlar da onun başına bir şey gelmiş olmasından korkuyorlardı. Sonunda önderleri Rifâa b. Kays (veya Kays b. Rifâa) ayağa kalkarak kılıcını kuşandı ve “Gidip şu çobanı arayayım; gelmediğine göre mutlaka başına bir şey gelmiştir” dedi. Adamları ise, “Biz de seninle birlikte geleceğiz” dediler; kabul etmedi. O kadar ısrar ettiler ki sonunda, “Yemin ederim ki ben yalnız gideceğim ve sizden hiç kimse de benimle birlikte gelmeyecektir” dedi.

Daha sonra adamlarından ayrılarak benim bulunduğum tarafa doğru gelmeye başladı. Yanımdan geçip gittikten sonra, tam sırasıdır deyip bir ok fırlattım. Ok tam kalbini bulmuştu, gık bile diyemeden olduğu yere yığılıverdi. Hemen koşup kılıcımın başını kestim. Sonra onu alıp arkadaşlarımla bulunduğum tarafa doğru seğirttim. Onlara yaklaştığımda tekbir getirdim. Onlar da karşılık vererek yanıma geldiler. Böylece üçümüz birden saldırıya geçtik. Kalabalık, büyük bir paniğe kapıldı ve kurtuluşu kaçmakta buldular. Giderken de ancak kadın ve çocuklarını ve bir de hafif eşyalarını götürebilmişlerdi. Bunun üzerine iki arkadaşımın ben büyük bir deve ve koyun sürüsünü önümüze katıp elimizde de Kays. b. Rifâa’nın başı olduğu halde Medine’ye döndük. Hz. Peygamber, mihrimi verebilmem için bu getirdiklerimizden bana on üç deve verdi. Ben de mihrini vermek suretiyle karımı yanıma alabildim (40).

Halid b. Velid’in Kahramanlıkları, Hz. Halid’in Mûte Gününde Dokuz Kılıcı Kırması:

- Halid b. Velid şöyle anlatıyor: Mûte gününde elimde dokuz kılıç parçalandı. Elimde sadece Yemen’de imal edilmiş enli bir kılıç kalmıştı (41).

Hz. Halid’in Hürmüz’ü Öldürmesi

- Evs b. Hârise b. Lâm şöyle anlatıyor: Araplara, İran hudutlarının başkumandanı Hürmüz’den daha düşman birisi yoktu. Biz Müseylemetü’l-Kezzab’ın işini bitirdikten sonra Basra’ya yöneldik. Kâzime denilen yere vardığımızda Hürmüz komutasındaki büyük bir ordu ile karşılaştık. Hz. Halid meydana çıkarak Hürmüz’ü mübârezeye davet etti. O da bunu kabul etti ve silahlanarak ortaya çıktı.

Mübâreze sonunda Halid b. Velid onu öldürdü. Sonra bu haberi Halife Hz. Ebubekir'e yazdığında o, Hüzmüz'ün silahını, şapkasını ve elbiselerini kendisine verdi. Hüzmüz'ün Hz. Halid'e verilen şapkası yüz bin dirhem ediyordu. Çünkü Farslılar büyük rütbe sahibi kimselere yüz bin dirhem değerinde bir şapka giydirelerdi (42).

Hız. Halid'in Yatakta Öldüğü İçin Ağlaması

- Hz. Halid ölümü yaklaştığında ağlayarak şöyle dedi: "Ömrüm boyunca şu kadar savaşta bulundum. Bedenimde kılıç, mızrak ve ok yarısı bulunmayan bir karış yer yoktur. Gördüğünüz gibi işte ben bugün yatağımın üzerinde tıpkı develerin ölümü gibi ecelimle ölüyorum. O halde korkakların gözüne uyku girmesin" (43).

Berâ b. Mâlik'in Kahramanlıkları, Berâ'dan Yemâme Savaşında Kılıcı Parçalanana Dek Savaşması ve İnsanları Cihada Teşvik Etmesi

- Yemâme gününde Halid b. Velid, Berd b. Mâlik'e seslenerek, "Ey Berâ! Kalk!" dedi. Bunun üzerine Berâ kalkarak atına binip Allah'a hamd u senâ ettikten sonra şunları söyledi: "Ey Medineliler! Bugünden sonra sizin için Medine diye bir şehir yoktur. İşte bunun içindir ki oraya hiç dönmeyecekmişsiniz gibi çarpışınız. Sizin bir tek hedefiniz olmalıdır; o da Allah'ın rızası ve cennetidir". Bu sözleri müteakip Berâ hücumu geçti; halk da onu takip etti. Yemâme ordusu büyük bir bozguna uğradı ve kaçmaya başladılar. Bu arada Berâ da Müselyemetü'l-Kezzab'ın başkumandanı Muhakkem el-Yemâme'yi yakaladı ve vurup yere düşürdü. Kendi kılıcını bırakarak onunkini aldı ve ona bir kaç kez vurdu, kılıç paramparça oluverdi (44).

- Berâ b. Mâlik şöyle anlatıyor: Müseyleme ile yapılan savaşta onlardan Yemâme eşiği denilen iri yarı bir kişiyle karşılaştım. Elinde bembeyaz bir kılıç vardı. Ben onun ayaklarına doğru bir hamle yaptım. Ancak bana sanki kılıcım boşa gitmiş gibi geldi. Sonra bir de baktım ki ayakları kesilmiş, yerde sırt üstü yatıyor. Bunun üzerine kendi kılıcımı kınına koydum ve onunkini alarak paramparça oluncaya kadar ona vurdum. Zaten bir kaç vuruştan sonra kılıç parçalanıvermişti (45).

Berâ'nın Bahçe Duvarından Atlayarak Yemamelilerle Savaşması

- Yemame savaşında Müslümanlar müşriklere hücumda bulundu. Onları Müseylemetü'l-Kezzab'ın bostanına girmeye mecbur ettiler. Bostanda Allah'ın düşmanı Müseyleme de vardı. Berâ, "Ey Müslüman cemaati! Beni onların üzerine atınız" dedi. Böylece Berâ eller üzerine alındı, duvarın üstüne çıkarıldı. Duvardan bahçeye atladı. Ve bahçede onlarla kılıçla savaştı. Ta ki kapıyı açınca kadar. Müslümanlar böylece bahçeye girdiler. Müseyleme'yi öldürdüler (46).

- Müslümanlar bahçe duvarlarına geldiler. Kapı kapalıydı. Müşrikler bahçedeydiler. Berâ b. Malik bir kalkanın üzerine oturdu ve "Beni mızraklarınızla kaldırmaz ve onların üzerine atınız" dedi. Onlar onu mızraklarıyla kaldırdılar. Ve duvarın öbür tarafına attılar. Onlar Berâ'ya yetişti. Berâ onlardan on dört kişi öldürdü (47).

- Ömer b. Hattab, "Herhangi bir orduya, herhangi bir askerî birliğe Berâ b. Malik'i kumandan yapmayınız. Çünkü o, kendisini tehlikeye atar. Böylece Müslümanları da herhangi bir tehlikeye maruz bırakabilir (48).

Ebu Mihcen es-Sakafi'nin Kahramanlığı: Ebu Mihcen'in Kadisiye Savaşında Melek Zannedilmesi

- Ebu Mihcen es-Sakafi durmadan içki içer, kendisine içki cezası tatbik edilirdi. Çok içki içtiğinden ötürü onu hapsedtiler ve bağladılar. Kadisiye gününde, savaşanlara bakıyordu. Sanki Müslümanları müşrikler karşısında mağlup oluyorlar gibi gördü. Başkumandan Sa'd b. Ebî Vakkas'ın hanımına bir kadınla haber göndererek, "Eğer benim iplerimi çözer ve şu ata beni bindirirsen ve bana bir de silah verirsen, eğer ölmezsem savaştan sonra tekrar gelir ve sana teslim olurum!" dedi ve:

"Ne kadar üzücüdür ki süvariler birbirleriyle mızraklaşsın, ben de iplerle bağlı olarak burada bırakılmış olayım. Ayağa kalktığımda demirler beni yoruyor. Kapılar üzerime kilitlenmiştir. Olup bitenlerden habersiz kalıyorum" anlamında bir şiir okudu. Kadın da giderek durumu Sa'd'ın hanımına söyledi. O da Ebu Mihcen'in iplerini çözdü. Onu bir ata bindirdi. Kendisine bir silah verdi. Sonra o atı koşturdu, savaşa başladı. Öyle bir savaşıyordu ki, önüne kim çıkarsa yere seriyor ve çiğneyip geçiyordu. Bunu gören Sa'd b. Ebî Vakkas, "Bu suvari kimdir?" diye sordu.

Böylece az bir zaman sonra bu hücumlar sayesinde müşrik ordusu mağlup olarak kaçtı. Ebu Mihcen de geldi, silahı geri verdi ve ayaklarını eskiden olduğu gibi bağladı. Sa'd dönünce hanımı ona savaşın. nasıl geçtiğini sordu. O da savaştan hanımına haber vererek, "Biz müşriklerden çok darbeler yedik. Ta ki Allah Teâlâ kır bir atın sırtında bir kişi gönderdi. Eğer ben Ebu Mihcen'i bağlı olarak evde bırakmasaydım, o kişi Ebu Mihcen'dir derdim. Hanımı, "Allah'a yemin ederim, o Ebu Mihcen'dir" deyip meseleyi anlattı. O da Ebu Mihcen'i çağırdı. Onun bağlarını çözdü ve "Allah'a yemin ederim ki, artık içki için sana ebediyyen had tatbik etmeyeceğim!" dedi. Ebu Mihcen de, "Ben de Allah'a yemin ederim ki, artık ebediyyen içki içmeyeceğim. Çünkü ben, hadd tatbik ettiğimizden korktuğu için içkiden vazgeçti demesinler diye içmeye devam ediyordum" dedi. Artık ondan sonra içmedi (49).

- Hangi tarafa yönelip hücum ederse Allah o taraftaki düşmanları mağlup ederdi. Halk, "Bu bir melektir" diyordu. Sa'd da, "Bu sıçrayış Belkâ'nımı sıçrayışıdır. Üzerindeki süvari de Ebu Mihcen'e benziyor. Fakat Ebu Mihcen şu anda bağlıdır" dedi. Düşman mağlup olduktan sonra Ebu Mihcen geldi, ayaklarını bağladı. Hasefe'nin kızı Sa'd'a hadiseyi anlattı. Sa'd, "Allah'a yemin ederim ki, Allah'ın Müslümanlara, eliyle bu kadar nimet verdiği bu kişiyi artık içkiden ötürü cezalandırmayacağım" dedi. Böylece onu serbest bıraktı. Ebu Mihcen de, "Ben daha önce içki içiyordum. Fakat bana had vurulduğundan, ondan temizleniyordum. Madem ki artık bana ceza uygulamayacaksın, Allah'a yemin ederim ki ben de ebediyyen içki içmeyeceğim" dedi (50).

Ammar b. Yasir'in Kahramanlığı: Ammar b. Yasir'in Yemame Günü Arkadaşlarını Teşvik Etmesi ve Savaşması

- Ammar b. Yasir, Yemame savaşında bir taşın üzerine çıkmış ve "Ey Müslümanlar! Siz cennetten mi kaçılıyorsunuz? Ben Ammar b. Yasir'im. Siz cennetten mi kaçılıyorsunuz? Ben Ammar b. Yasir'im. Bana geliniz!" diyordu. Ben onun kulağına baktım, kesilmişti. Ve kulağı depreniyordu. O da buna rağmen savaşıyordu (51).

Ammar b. Yâsir'in Savaş Esnasında Cenneti Arzu Etmesi

- Biz Sıffin'de Hz. Ali'yle beraberdik. Onu savaştan alıkoymak ve korumak için iki kişiyi tayin etmiştik. Bu nöbetçiler bir gaflete daldıklarında Hz. Ali karşısındaki askere hücum ederdi. Kılıcı kan akıtmadan dönmezdi ve "Beni mazur görün. Allah'a yemin ederim ki, kılıcım körelinceye kadar dönmedim" derdi. Ben Ammar ve Hâşim b. Utbe'yi gördüm. Ammar safların arasında geziyordu. Ve Hâşim'e, "Ey Hâşim! Şu zata (Hz. Ali'ye) gelince, yemin ederim ki, onun emrine muhalefet edilecektir ve askeri ondan yardımlarını çekecek ve onu yardımcısız bırakacaklardır" dedi. Sonra da, "Ey Hâşim! Cennet pırıl pırıl parlayan kılıçların gölgesi altındadır. Bugün dostlarımıza, Muhammed ve cemaatine kavuşacağım. Ey Hâşim, sen tek gözlü bir adamsın ve tek gözlülerde hayır yoktur. Çünkü zorluklara tahammül edemezler" dedi. Bunun üzerine Hâşim elindeki bayrağı sallayarak:

"Tek gözlü adam çok yaşamış ve hayattan usanmıştır.

Tek gözlü adam, bugün ya düşmanı mağlup edecek veya ölecektir" anlamında bir şiir okudu. Sonra Sıffin vadilerinden birisine daldı. O gün Ammar hangi tarafa yönelirse Hz. Peygamber'in ashâbı da o tarafa yöneliyordu. Sanki Ammar onların sancaktarıydı (52).

- Ammar'ı gördüm. O Sıffin vadilerinden hangisine girerse orada bulunan sahabîler onu takip ederlerdi. O Hâşim b. Utbe'ye geldi. Bu zat Hz. Ali'nin bayraktarıydı. Ve "Ey Hâşim! İlerle! Cennet kılıç gölgelerinin altındadır. Ölüm mızrakların ucundadır. Cennetin kapıları açıldı. Elâ gözlü cennet hurileri süslandılar. Bugün dostlara, Hz. Muhammed ve cemaatine kavuşacağım" dedi.

Bunları söyledikten sonra Ammar ile Hâşim öldürülünceye kadar hücumla geçtiler. Onların arkasında Hz. Ali ile diğer sahabîler bir kişinin hücumu şeklinde, birlik olarak Şamordusuna hücum ettiler. Sanki Ammar ile Hâşim sahabîler için bir bayrak idiler (53).

Amr b. Ma'dikerb ez Zebidi'nin Kahramanlığı

- Malik b. Abdullah el-Hasami şöyle anlatıyor: Ben Yermük savaşında meydana çıkıp savaş isteyen bir kişiden daha şereflişini görmedim. Ona kâfirlerden kuvvetli bir kişi çıktı. Vurarak o kâfiri öldürdü. Sonra ikincisi geldi, onu da öldürdü. Sonra kâfirler mağlup oldular ve onların peşine düşüp onları kovaladıktan sonra dönüp büyük bir çadıra girdi. Ona yemek getirdiler. Oradakileri de sofraya davet etti. Ben bu zâtın kim olduğunu sordum. "Amr b. Ma'dikerb'dir" dediler.

Amr'ın Kadisiye Savaşında Düşman Saflarına Tek Başına Saldırması ve Gösterdiği Kahramanlık

- Kays b. Hâzım şöyle anlatıyor: "Ben Kadisiye savaşında bulundum. Sa'd b. Ebî Vakkas başkumandandı. Amr b. Ma'dikerb saflar arasında geziyor; "Ey muhacirler! Şiddetli arslanlar gibi olun. Çünkü Farslar mızrağını attığında ümitsizliğe düşmüş demektir" diyordu. O bunları söylerken Fars kumandanlarından birisi ona bir ok attı. Ok onun yayına isabet etti. Amr, o ok atana hücum etti ve ona bir mızrak darbesi vurarak belini kırdı. Ve atından inip onun silahlarını, işe yarayan eşyasını aldı (54).

- Amr b. Ma'dikerb'e delici bir ok attı. Atının eğrine isabet etti. Amr ona hücum etti. Bir kız kapar gibi onu kapıp iki atın arasına getirdi, başını kesti ve "İşte böyle yapınız" dedi (55).

- Amr b. Ma'dikerb, Kadisiye gününde tek başına hücumla geçti. Sonra Müslümanlar onun peşinden geldiler. Kâfirler onun etrafını adeta çember gibi sarmışlardı. O kılıcıyla onlara vuruyordu. Sonra hepsi çekildiler (56).

- Hz. Ömer, Sa'd'a bir mektup yazdı ve "Ben sana her biri bin adama bedel olan Amr b. Ma'dikerb ile Talha b. Huveylid'i gönderiyorum" dedi (57).

- Hicretin yirmi birinci yılında Nihavend savaşı oldu. Orada Numan b. Mukarrin şehid düştü. Müslümanlar kaçtılar. Amr b. Ma'dikerb o gün zafer müyesser oluncaya kadar tek başına savaştı. Yaraları onu hareketten düşürdü. Rûze isimli bir köyde vefat etti (58).

Abdullah b. Zübeyr'in Kahramanlığı

- Muaviye vefat ettikten sonra Abdullah b. Zübeyr, Yezid b. Muaviye'ye itaat etmekten vazgeçti. Açıkça ona küfrediyordu. Bu Yezid'in kulağına gidince, "O eli zincirlerle bağlı olduğu halde bana getirilecektir" şeklinde yemin etti. Veya, "Ben üzerine ordu göndereceğim" dedi. Bunun üzerine İbn Zübeyr'e, "Sana altından bilezikler yapalım, kollarına takalım. Elbiselerini de onların üzerine giyersin. Böylece Yezid'in de yemini yerine gelmiş olur. Senin için sulh etmek daha güzeldir" dediler. Abdullah, "Allah onun yeminini keffâretlendirmesin" dedikten sonra, "Haktan başkası için vuruşamam. Ve haktan diliyorum. Ancak taş eğiticinin dişleri için yumuşarsa ben de yumuşarım" anlamında bir şiir okudu. Sonra "Allah'a yemin ederim ki, izzet içerisinde bir kılıç darbesi benim için zillet içinde bir kamçı darbesinden daha güzeldir" dedi.

Bunları söyledikten sonra halkı biata davet etti. Muaviye oğlu Yezid'e muhalif olduğunu açıkça ortaya koydu. Yezid b. Muaviye, Müslim b. Ukbe el-Mürri kumandası altında Şam'dan bir ordu gönderdi. Kumandana Medine ehliyle savaşmasını emretti. Medine'yi hallettikten sonra Mekke'ye girmesini istedi. Müslim b. Ukbe Medine'ye girdi. O gün Medine'de bulunan sahabîlerin hepsi kaçtılar. Medine'de çok insan öldürdü. Sonra Medine'den ayrıldı. Mekke'ye giderken yolda öldü. Yerine Hüseyin b. Numeyr el-Kindi'yi tayin etti ve Hüseyin'e hitaben "Ey Berzahatul Himar'ın oğlu! Kureys'in hilelerinden sakın. Onlarla ancak mızrak vurmak ve kılıçla başlarını kesmek şeklinde savaş" dedi. böylece Hüseyin Mekke'ye vardı. İbn Zübeyr ile birkaç gün savaştı. Hüseyin b. Numeyr'e, Yezid b. Muaviye'nin öldüğü haberi geldi. Hüseyin b. Numeyr orduyu bırakıp kaçtı. Yezid b. Muaviye öldükten sonra Mervan, halifelliğini ilân etti. Sonra Mervan da öldü. Bu sefer Abdülmelik halifelik makamına geçti. Şamlılar ona itaat ettiler. Minbere çıkarak "İbn Zübeyr'i kim bana getirecek?" dedi. Haccac ayağa kalkarak "Ey müminlerin emiri! Ben getiririm" dedi. Abdülmelik onu susturdu. Sonra sorusunu tekrarladı: "Kim İbn Zübeyr'i getirir?" dedi. Haccac yine ayağa kalktıysa da onu yine susturdu. Sonra "Kim İbn Zübeyr'i getirir?" dedi. Haccac yine "Ey Emîre'l-mü'minin! Ben rüyamda Abdullah b. Zübeyr'in cübbesini sırtından çıkarıp kendim giydim. Onu yeneceğime inanıyorum" dedi. Böylece Abdülmelik, Haccacı Zalime bir sancak bağladı. Onu askerle beraber Mekke'ye gönderdi. O, Mekke'ye, İbn Zübeyr'le mücadele etmek üzere vardı. Orada savaştılar. İbn Zübeyr, Mekkelilere "Şu iki dağ onlara kaptırmayınız. Çünkü bu iki dağ oldukça siz aziz ve galipsiniz" dedi. Fakat kısa bir zaman sonra Haccac ve beraberindeki askerler Ebu Kubeys'in üzerine çıktılar. Haccac, Ebu Kubeys'te mancınık kurdu ve taşları İbn Zübeyr'e atarak Kâbe'yi vuruyordu. Mescid-i Haram'da bulunan İbn Zübeyr'e ve diğer arkadaşlarına taş yağdırıyordu. Ertesi gün, İbn Zübeyr'in şehid olacağı gün

gelince, annesine gitti. Annesi Ebubekir'in kızı Hz. Esmâ idi. Tam yüz yaşındaydı. Daha bir dişi bile düşmemişti. Gözleri görüyordu. Esmâ, oğlu Abdullah'a "Ey Abdullah! Savaşında ne yaptın?" diye sordu. Abdullah "Savaş şu şu noktalara gelmiştir" diyerek durumu arzetti ve gülerek "Kesinlikle ölümden rahat vardır" dedi. Annesi "Ey oğul! Olur ki sen benim için ölümü istiyorsun. Ben iki şeyden birisini görmeden ölmek istemiyorum. Ya sen halife seçileceksin, gözüm aydın olarak gideceğim. Veya sen şehid edileceksin; Allah seni defterine yazacaktır" dedi. Sonra Abdullah, annesine veda edip çıkarken annesi ona "Ey oğul! Sakın dininin herhangi bir hasletini ölüm korkusundan vermeyesin!" dedi. Abdullah, annesinin yanından çıktı, Mescid-i Haram'a girdi. Hacerü'l-Esved'i korumak için önüne iki kanatlı bir kapı yaptırmıştı. O kapının arkasına geçerek kendini koruyordu. O sırada birisi yanına gelerek "Sana Kâbe'nin kapısını açalım mı?" dedi. İbn Zübeyr; tepeden tırnağa kadar adamı süzdü ve "Sen arkadaşını her şeyden koruyabilirsin, fakat ölümden koruyamazsın. Üstelik burayla, Kâbe arasında hürmet bakımından fark yoktur. Yemin ederim ki, sizi Kâbe'nin örtüsüne tutunmuş olarak görseler yine de öldürürler!" dedi. İbn Zübeyr'e "Sulh için neden bunlarla konuşmuyorsun?" denildi. İbn Zübeyr "Artık sulh zamanı mıdır? Allah'a yemin ederim ki, onlar sizi nerde görürlerse hepinizi keserler" dedi.

"Ben zelil ve hor bir hayatı hiçbir zaman istemem. Ölümden kurtulmak için hiçbir merdivenden çıkmam. Her nereye gitsem, ölüm saçan oku elimden bırakmam" anlamında bir şiir okuduktan sonra adamlarına "Herhangi biriniz yüzünüzü koruduğunuz gibi kılıcınızı da koruyunuz. Onu kırıp da kadınmış gibi nefsinizi silahsız müdafaa etmeye kalkışmayın. Yemin ederim ben hangi savaşta bulunduysam mutlaka birinci safta olmuşumdur. Herhangi bir yaradan elem duymadım. Eğer acı duyduysam bu da tedavi olurkendir" dedi. Onlar bu halde iken birkaç kişi Benî Cumah kapısından Mescid-i Haram'a girdi. Onların içinde Esved de vardı. İbn Zübeyr beraberinde iki kılıçla onlara hücum etti. Evvela Esved'le karşı karşıya geldi. Kılıcıyla ona ayağını koparınca kadar vurdu. Esved ona "Ey zina edici kadının oğlu!" şeklinde hitab edince, İbn Zübeyr "Ey Ham'ın oğlu! Ebubekir'in kızı Esmâ'mı zina edicidir?" dedi. Bundan sonra kılıcıyla onları mescidden çıkardı ve geri geldi. Baktı ki Beni Sehm kapısından bir gurup girmektedir. Bunların kim olduğunu sorunca "bunlar Ürdünlülerdir" cevabını aldı. Onlara hücum ederek "Sel gibi gelen bir hücumdan haberim yoktur.

Bu hücumun toprağı akşama kadar ortalıktan çekilmez!" anlamında bir şiir okudu. Onları da mescidden çıkardı. Baktı ki Beni Mahzum kapısından girenler vardır. Onlara hücum ederek

"Eğer benim düşmanım, hasmım bir kişi olsaydı onun hakkından gelirdim" anlamında bir şiir okudu. Mescidin tavanında İbn Zübeyr'in yardımcıları vardı. Onun düşmanlarına tuğla atarlardı. İbn Zübeyr onlara hücum ettiğinde yukardan gelen bir tuğla başına isabet ederek yardı. Bunun üzerine "Bizim kanlarımız topuklarımızın değil, ayaklarımızın üzerine damlar" diye bir şiir okudu. Sonra durdu, iki kölesi onun üzerine yığıldı. Ve köle efendisini korur dediler. Sonra Şam askerleri ona doğru gelerek başını cesedinden ayırdılar (59).

- İshak b. Ebu İshak şöyle anlatıyor: Ben İbn Zübeyr Mescid-i Haram'da öldürüldüğünde hazır bulunuyordum. Askerler mescidin kapısından giriyorlardı. Hangi kapıdan bir gurub girerse İbn Zübeyr onlara tek başına hücum ederdi. Onları Kâbe'den çıkarırdı. O bu durumda kükreymiş bir arslan gibiydi. Sağa sola koştuğunda mescidin kubbelerinden birisi yıkıldı ve onun başına çöktü. Abdullah b. Zübeyr "Ey Esmâ! Eğer öldürülürsem sakın ağlama! Benim şerefim ve dinimden başka bir şey kalmayacaktır. Bir de sağ tarafımı yumuşatan bir kılıcım kalacaktır" anlamında bir şiir okudu (60).

Savaştan Kaçanların Kınanması

- Ümmü Seleme şöyle anlatıyor: Seleme b. Hişam'ın karısına "Seleme'nin Hz. Peygamber'le namaz kılmaya geldiğini göremiyorum. Sebebi nedir?" diye sordum. Bana "Vallahî; dışarı çıkamıyor. Her çıktığında halk 'Ey kaçaklar. Siz Allah yolunda savaştan kaçtınız' diyorlar. O da evde oturmaya mecbur kaldı" dedi. Çünkü Seleme b. Hişam, Halid b. Velid'le beraberken Mute savaşından kaçmıştı (61).

Bir Adamın Ebu Hureyre'yi Kınaması

- Ebu Hureyre şöyle anlatıyor: Benimle amcamoğlu arasında bir konuşma oldu. O bana "Mute günündeki kaçışın niçindir?" diye sordu. Fakat ona ne diyeceğimi bilemedim (62).

Savaştan Kaçanların Pişman Olmaları

- Abdullah b. Ömer şöyle anlatıyor: Ben Hz. Peygamber'in gönderdiği askeri birliklerden birisinde bulunuyordum. Halk birbirlerine gidip geldiler. Kaçış planlıyorlardı. Ben de kaçanların arasındaydım. Sonra pişman olup "Ne yapalım? Biz savaştan kaçtık ve Allah'ın öfkesini davet ettik!" dedik. önce "Medine'ye gidip geceyi evimizde geçirelim" dedik. Fakat bu düşünceden vazgeçerek "Eğer durumumuzu Hz. Peygamber'e anlatalım, eğer tevbeniz varsa ne âlâ. Aksi takdirde başımızı alıp gideriz" dedik. Böylece biz öğle namazından önce Hz. Peygamber'e geldik. Hz. Peygamber çıktı ve "Siz kimlersiniz?" dedi. "Biz savaştan kaçanlarız!" dedik. Hz. Peygamber "Hayır! Siz kaçanlar değil, belki merkezine dönüş yaparak tekrar savaşa gitmek isteyenlersiniz! Ben sizin merkezini ve yardımcınızı. Ben müslümanların merkezini" buyurdu. Bunun üzerine Hz. Peygamber'in elini öptük (63).

- Abdullah b. Ömer şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber bir birlikle beraber beni de gönderdi. Düşman ile karşılaştığımızda ilk savaştan kaçtık. Birkaç kişi olarak geceleyin Medine'ye geldik. Sonra kendimizi gizledik. Sonra "Peygamber'e varsak ve ondan özür dilesek daha iyi olur!" dedik.

Böylece Peygamber'e gittik. "Biz kaçanlarız, ey Allah'ın Rasûlü" dedik. Hz. Peygamber "Hayır! Siz tekrar savaşa hazırlıklı gitmek için merkeze dönenlersiniz. Merkezini ve gücünüzün kaynağı benim!" buyurdu (64).

Muhacir ve Ensar'ın Köprü Savaşında Kaçanlarından Ötürü Üzülmeleri ve Hz. Ömer'in Onları Teselli Etmesi

- Hz. Ayşe anlatıyor: Abdullah b. Zeyd, Hz. Ömer'e geldiği zaman Ömer hücremin önünden geçiyordu. Ona "Ey Abdullah b. Zeyd! Ne var?" diye sordu. O "Ey müminlerin emiri! Haber sana geldi" dedi. Abdullah b. Zeyd, Hz. Ömer'in yanına vardığında ona savaşa katılan müslümanların haberini verdi. Bir olayda hazır bulunup da o olayı Abdullah b. Zeyd'de daha iyi anlatan bir kimse

görmedim. Kaçan müslümanlar geri geldiklerinde Hz. Ömer muhacir ve ensarın savaştan kaçtıkları için çektikleri ızdırabı gördü. Onlara “Ey müslümanlar! İzdırab çekmeyiniz. Ben sizin merkezinizim. Siz kaçmadınız, bana geldiniz” dedi (65).

Muaz el-Kari'nin Köprü Günü Savaştan Kaçtığı için Üzülmesi ve Hz. Ömer'in Onu Teselli Etmesi

- Muaz el-Kari, Benî Neccar'dan bir zattı. Ebu Ubeyd köprüsü savaşında hazır bulunmuş ve kaçmıştı. Ne zaman Enfal/16 ayetini okusa ağlardı. Hz. Ömer ona “Ey Muaz! Ağlama, ben senin merkezinim. Sen kaçmadın, bana dönüş yaptın, benimle birleştin” diyordu (66).

Sa'd b. Ubeyd el-Kari'nin Hatasını Telafi Etmek İçin Kaçtığı Yere Dönmesi

- Hz. Ömer, Sa'd b. Ubeyd'e -bu zat Hz. Peygamber'in ashabındandır. Güzel Kur'an okuduğu için ona 'el-Kari' diyorlardı. Bu isim ondan başka kimseye verilmemişti- “Sen Şam'a gitmek ister misin? Müslümanlar orada azaldı. Düşman ise, azgın bir şekilde saldırmaktadır. Umulur ki, savaştan kaçma günahını telafi edersin” dedi. O da “Hayır! Şam'a gitmem. Ancak kaçtığım memleketi giderim. Benim başıma bunu getiren düşmana karşı savaşırım” dedi. Ve Kadisiye'ye gitti, orada şehid oldu (67).

Cihada Gitmek İsteyenlere Silah ve Malzeme Yardımında Bulunmak; Hz. Peygamber'in Savaşa Gitmediği Zaman Silahını Usame veya Ali'ye Vermesi:

- Hz. Peygamber harbe gitmediği zaman silahını Ali'ye veya Usame'ye verirdi (68).

Ensar'dan Bir Adamın Hastalanınca Silahını Başkasına Vermesi

- Eslem kabilesinden bir genç Hz. Peygamber'e gelerek “Ey Allah'ın Rasûlü! Cihada gitmek istiyorum, fakat malım yoktur ki tedbirimi göreyim” dedi. Hz. Peygamber ona “Ensar'dan falan zata git. O hazırlanmış ve hasta olmuştur. Ona ‘Peygamber sana selam ediyor. Silahlarını sana versin’ diyor” dedi. Genç gidip Hz. Peygamber'in emrini ona söyledi. Adam karısına “Hazırladıklarımı getir bu gence ver. Sakın onlardan bir şeyi vermemezlik etme, eğer böyle yaparsan, onların sana hiçbir hayrı olmaz” dedi (69).

Savaşa Gitmek isteyenlere Yardım Edecek Kimseyi Tavsiye Etmek

- Bir kişi Hz. Peygamber'e geldi ve “Bineğim yorulduğu için beni taşıyamıyor. Bana bir binek ver” dedi. Hz. Peygamber “Benim yanımda yok!” deyince, bir kişi “Ey Allah'ın Rasûlü! Ben ona bir binecek verecek birisini göstereyim mi?” dedi. Hz. Peygamber “Kim bir hayırlı işin yapılmasına rehberlik ederse, o hayrı yapanın ecir kadar Allah ona da ecir verir” buyurdu (70).

Hz. Peygamber'in Sahabeleri Savaşa Gitmek isteyenlere Yardıma Teşvik Etmesi

- Cabir b. Abdullah şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber savaşa gitmek istediğinde “Ey muhacir ve ensar! Sizin kardeşlerinizden bir kısmı vardır ki, onların ne malı, ne de yardım edecek akrabaları vardır. Her biriniz onlardan iki veya üç kişiyi yanına alsın. Çünkü hiçbirimiz, onlardan daha çok binme hakkına sahip değildir” dedi. Bunun üzerine ben iki veya üç kişiyi yanıma aldım. Ben ne kadar biniyorsam, her birini de o kadar bindiriyordum (71).

Ensar'dan Bir Kişinin Vasile b. Eska'ya Yardım Etmesi

- Vasile b. Eska şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber Tebuk savaşı için tellâl çağırttı. Ben eve gidip tekrar geri döndüm. Sahabîlerin öncülerі çıkmıştı. Medine'de dolaşp “Kim beni bindirirse, savaşta ele geçirilecek ganimetten bana düşecek payı ona vereceğim” dedim. Ensar'dan bir ihtiyar “Biz onu sıra ile bineğimize bindiririz. Yemeği de benim üzerime olsun. Onun payı benim olsun” dedi. Ben de “Evet” dedim. Onunla beraber yola çıktım ve dönünceye kadar onun çok iyi bir arkadaş olduğunu gördüm. Savaş sonunda elimize birçok ganimet geçti. Bana birkaç genç deve düştü. Onları sürdüm ve ensardan olan o zâta götürdüm. İhtiyar develerden birinin terkesine bindi. Önden ve arkadan develere baktıktan sonra ‘Ey kardeşimin oğlu, develerin sana mübarek olsun. Bana vermeni şart koştüğüm, ganimetteki payın değildir” dedi (72).

Abdullah'ın Savaşanlara Yardım Etme Hususundaki Sözleri

- Allah yolunda savaşan bir kimseye bir kamçı vermek, benim için her yıl hacca gitmekten daha sevimli gelir (73).

Ücretle Cihada Gitmek

- Avf b. Mâlik şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber beni bir askeri birlikle gönderdi. Bir kişi bana “Eğer ganimetten bana bir pay verirken seninle beraber gelirim!” dedi. Sonra “Elinize ganimet geçecek mi geçmeyecek mi bilemiyorum. Bana bir ücret verirken gelirim” dedi.

Ben ona üç dinar ücret verdim. Böylece gazaya gittik, ganimet elde ettik. Hz. Peygamber'den onun durumunu sordum. Hz. Peygamber “Onun dünyasında da ahiretinde de bu üç dinardan başka bir şeyin senin olduğunu görmüyorum” dedi (74).

Ya'lâ b. Münye ile Bir Adamın Kıssası

- Ya'lâ b. Münye şöyle anlatıyor: Allah'ın Rasûlü bana gazveye gitme izni verdi. İhtiyar ve yaşlı idim. Hizmetkârım yoktu. Ücretli birisini aradım. Ona ücret verecektim. Bir kişi buldum. Savaşa gitme zamanı yaklaşınca bana geldi “Payların ne olduğunu bilmem. Payın nereye kadar çıkacağını da bilmem. İster ganimet payı olsun isterse olmasın, bana belli bir şey tayin et” dedi. Böylece ben ona üç dinar tayin ettim. Ganimeti paylaşmak zamanı gelince ona bir pay vermek istedim. Fakat üç dinar tayin ettiğimi hatırladım. Peygamber'e gittim ve ona durumu arzettim. Hz. Peygamber “Onun bu gazvesinde, dünyada -zannederim ki peygamber ahiret tabirini de kullandı- ancak tayin edilen bu üç dinardan başka kazancı yoktur” buyurdu (75).

Savaşa Gitmeyip Yerine Adam Göndermek

- Sa'd'ın kızı Meymune Hz. Peygamber'e, "Ey Allah'ın Rasûlü! Savaşa gitmeyip de para vererek başkasını savaşa gönderen hakkında bana fetva ver. Ecir onun mudur, yoksa gidenin midir?" diye sordu. Hz. Peygamber, "O malının ecrini alır, giden de niyetine göre ecrini alır" buyurdu (76).

Kendi Yerine Başkasını Savaşa Göndermek Bu Hususta Bir Adamın Hz. Ali ile Olan Kıssası

- Bir kişi Hz. Ali'ye geldi. Kendi yerine oğlunu getirdi, savaşa göndermek istedi. Hz. Ali ona, "Bir yaşlının fikri benim katımda bir gencin savaşa katılmasından daha sevimlidir" dedi (77).

Savaşa Gitmek İçin Dilenenlerin Kınanması

- Kuvvetli bir genç mescide girdi. Elinde geniş ağızlı oklar vardı. "Allah yolunda kim bana yardımcı olur?" diyerek mal istiyordu. Hz. Ömer onu çağırdı ve "Bu kişiyi benden ücretle alıp götürün ve çalıştırmak isteyen kimse var mıdır?" diye sordu. Ensar'dan bir kişi, "Ey müminlerin emiri! Ben onu ücretle çalıştırmak istiyorum" dedi. Hz. Ömer, "Ona ne kadar vereceksin?" deyince adam, "Şu kadar, şu kadar para vereceğim" dedi. Hz. Ömer, "Onu götür ve çalıştır" dedi. Adam onu alıp götürdü. Bir kaç ay sonra Ömer adama, "O genç ne yapıyor?" diye sordu. Adam, "Dürüst ve çalışkan bir gençtir" dedi. Hz. Ömer, "Kazandıklarıyla beraber onu bana getir" dedi. Adam gençle beraber para dolu bir kese getirdi. Ömer gence, "Al paranı, şimdi istersen savaşa git, istersen otur" dedi (78).

Cihad İçin Borçlanmak, Ashabın Bunu Hz. Peygamber'e Sorması ve Onun Cevabı

- Bir kişi İbn Mes'ud'a gelerek, "Sen Hz. Peygamber'den atlar hakkında bir şey söylediğini işittin mi?" diye sordu. İbn Mes'ud, "Evet, işittim". Hz. Peygamber "Atın alnında kıyamet gününe kadar hayr bağlıdır. Atları namına ve hesabına satın alın ve Allah'ın namına ve hesabına borçlanın" dedi. Hz. Peygamber'e, "Allah'ın namına ve hesabına nasıl alacağı ve Allah'ın üzerine nasıl borç yapacağız?" dediler. Hz. Peygamber, satıcıya parasını, ganimetteki hissenizi alırsak vereceğiz. Borcumuzu da Allah bize bir fetih müyesser ederse ödeyeceğiz deyin" buyurdu, dedi (79).

Hz. Peygamber'in Cihada Gidenleri Uğurlamak İçin Yürümesi ve Onlara Dua Etmesi

- Hz. Peygamber, sahabîlerden bir kaç kişiyi Ka'b b. Eşref'i öldürmek üzere gönderirken onlarla beraber, "Bakıyü'l-Gargad"a kadar yürüdü ve onlara "Allah'ın adıyla gidiniz. Yarab, onlara yardımcı ol" diye dua etti (80).

- Abdullah b. Yezid bir yemeğe çağrıldı. Geldiğinde, 'Hz. Peygamber bir askeri birliği uğurlarken, "Sizin dininizi, emanetlerinizi, amellerinizin sonuçlarını Allah'a emanet ediyor ve dua ediyorum, buyurdu" dedi (81).

Hz. Ebubekir'in Usume Kumandasındaki Orduyu Uğurlaması

- Ebu Bekir, Usume ile beraber ordu karargahına geldi. Onlara hareket emrini verip onların yanında yaya olarak yürümeye başladı. Halifenin bineğini Abdurrahman b. Avf çekiyordu. Usume b. Zeyd, "Ey Rasûlullah'ın halifesi! Ya sen bineceksin veya ben ineceğim" dedi. O da, "Yemin olsun ki, ne ben binerim, ne de sen inersin. Benim ayaklarım Allah yolunda bir saat tozlanırsa bana ne olur? Çünkü gazi bir kimsenin her attığı adımda yedi yüz hasene yazılır. Derecesi yedi yüz derece yükselir. Yedi yüz günahı da silinir" dedi. Ebubekir son noktaya gelinceye kadar bu hal üzerinde idi. Son noktada Usume'ye hitaben, "Eğer Ömer b. Hattab'ı bana yardımcı olarak bırakmayı uygun görürsen bunu yap" dedi. Usume Hz. Ömer'in kalmasına izin verdi (82).

- Hz. Ebubekir, Şam'a dört ordu gönderdi. Ordulardan birinin kumandanı olan Yezid b. Ebî Süfyan'ı uğurlarken yaya olarak yürüyordu. Yezid b. Ebu Süfyan, Hz. Ebubekir'e, 'Ya sen bineceksin, ya da ben ineceğim" dedi. Ebubekir, "Sen inmeyeceksin. ben de binmeyeceğim! Ben şu adımlarımı Allah yolunda atılmış adımlar olarak sayıyorum" dedi (83).

- Hz. Ebubekir bir askeri birliği uğurladığında onlarla beraber yaya olarak yürüdü ve "Hamd o Allah'a olsun, bizim ayaklarımızı Allah yolunda tozlu kıldı!" dedi. Ona, "Bu nasıl olur? Nasıl ayaklarımız tozlandı? Halbuki biz onları uğurladık!" denildi. Ebubekir, "Biz onları teçhiz ettik, uğurladık. Onlara dua ettik. işte bunlar Allah yolunda atılan adımlardır" dedi (84).

İbn Ömer'in Savaşa Gidenleri Uğurlaması ve Onlara Dua Etmesi

- Arkadaşımla savaşa çıkıyorduk. Abdullah b. Ömer bizi uğurladı. Bizden ayrılmak istediğinde, "İkinize verecek bir şeyim yok. Fakat Hz. Peygamber'den dinledim: "Allah'a bir şeyi emanet bırakırsan Allah onu korur. Ben de ikinizin emanetini ve amellerinizin sonuçlarını Allah'a emanet ediyorum" dedi (85).

Savaştan dönenleri Karşılama; Ashab Tebük Seferinden Döndüğünde, Halkın Medine'den Çıkarak Onları Karşılama

- Sâib b. Yezid anlatıyor: Hz. Peygamber, Tebük gazvesinden Medine'ye dönünce halk onu karşıladı. Ben de çocuklarla beraber Seniyyetü'l-Veda denilen yerde Hz. Peygamber'e rastladım (86).

- Hz. Peygamber, Tebük'ten gelince halk Seniyyetü'l-Veda'da onu karşılamaya çıktı. Ben de küçücük bir çocuk olarak halkla beraber çıkarak onu karşıladım (87).

Ramazan Ayında Savaşa Gitmek

- Hz. Peygamber'le beraber Bedir savaşına ve Mekke'nin fethine ramazan ayında çıktık (88).

- Hz. Peygamber ile beraber ramazan ayında iki gazve yaptık. Birisi Bedir, diğeri Mekke'nin fethidir. İkisinde de oruçlarımızı yedik (89).

- Bedir'e katılanlar 313 kişiydi. Muhacirler o gün 76 kişiydi. Bedir gazvesinde müşrikler ramazanın on yedisine rastlayan cuma günü mağlup oldular (90).

- Bedir'deki sahabiler üç yüz küsur idi. Ensar 236 kişiydi. Muhacirlerin bayrağı Hz. Ali'nin elindeydi (91).

- Hz. Peygamber Mekke'nin fethine ramazanın onunda çıktı. Ebu Ruhm Külsüm b. Hüseyin b. Utbe b. Halef el-Gıfârî'yi Medine'de vekil olarak bıraktı. Hz. Peygamber ve beraberindekiler oruçlu idiler Hz. Peygamber, Kudeyd (92) denilen yere varınca, orucunu bozdu. Sonra yola devam ederek, beraberindeki on bin askerle beraber "Merrû'z-Zahrân"a vardı (93).

- Hz. Peygamber, fetih senesi Ramazan ayında çıktı. Kudeyd'e varıncaya kadar oruçluydu. O sırada güneş tam tepeye gelmişti. Ashab o kadar susamıştı ki, boyunlarını suya doğru uzatıyorlardı. Hz. Peygamber bir tas su istedi ve herkesin görmesi için elinde tuttu. Sonra içti. Onu gören ashab da içtiler (94).

Savaş Gidenlerin İsmi Yazılması

- Hz. Peygamber, "Herhangi bir erkek bir kadınla تنها yerde durmasın. Herhangi bir kadın yanında mahremi olmaksızın sefere çıkmasın" dedi. Bunun üzerine bir kişi ayağa kalkarak, "Ey Allah'ın Resûlü, benim ismim falan savaş için yazıldı. Hanımım da tek başına hacca gitti (Ne buyuruyorsunuz)" dedi. Hz. Peygamber, "Git, hanımınla beraber hac yap!" dedi (95).

Seferden dönünce Namaz Kılmak ve Yemek Vermek Hz. Peygamber'in Seferden Geldiğinde Namaz Kılması

- Hz. Peygamber kuşluk zamanı seferden dönünce Mescide girdi, iki rekât namaz kıldı. Hz. Peygamber seferden döndüğü zaman namaz kılmadan oturmazdı (96).

- Bu hadisi Cabir bin Abdullah'tan da Buhârî rivayet etmiştir. Cabir b. Abdullah anlatıyor: "Peygamberle beraber bir seferdeydim. Medine'ye döndüğümüzde bana; "Mescide gir, iki rekât namaz kıl!" dedi (97).

Seferden Dönerken Halk İçin Sığır Kesmek

- Hz. Peygamber, Medine'ye döndüğünde bir deve veya bir sığır kesti (98).

- Cabir b. Abdullah şöyle anlatıyor: "Hz. Peygamber benden bir okka, bir dirhem veya iki dirhem ile bir deve satın aldı. Sırar denilen suyun başına geldik. Bu su Medine yakınlarındadır. Hz. Peygamber bir deve kesilmesini emretti ve deve kesildi. Etini yedikten sonra Medine'ye geldik. Hz. Peygamber bana Mescid'e girip iki rekât namaz kılmamı emretti. Sonra devemin parasını tartarak bana verdi.

47. FASIL: KADINLARIN CİHADA GİTMELERİ

Hız. Aışe'nin Benî Mustalık Seferine Katılması

- Hz. Aışe şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber bir sefere çıktığında kadınları arasında kura çekerti. Hangisinin kurası çıkarsa onu beraberinde götürürdü. Benî Mustalık gezvesi olduğunda yine kadınları arasında kura çekti. Bu sefer kura bana çıktı. Hz. Peygamber beni beraberinde sefere götürdü.

Kadınlar o zaman ancak ölmeyecek kadar yerlerdi. Şişmanlamazlardı. Ağırlaşmazlardı. Ben devemin sırtına bindirildiğim zaman hevdecim otuyordum. Sonra devemi ielemekle görevli olan kişiler geliyor, beni alıyor ve hevdecin altını tutarak kaldırıyorlar, devenin sırtına koyup iplerle bağlıyorlardı. Sonra devenin başını tutarak çekiyorlardı. Hz. Peygamber seferini bitirdikten sonra dönüş emrini verdi. Geldik, Medine'nin yakınında bir yerde konakladık. Gecenin bir kısmını orada geçirdik. Sonra tekrar hareket emrini verdi. Ben de ihtiyacımı defetmek için çıktım. Boynumda Yemen'den getirtilen bir gerdanlık vardı. İşim bittikten sonra gerdanlık boynumdan koptu. Fakat bunu bilmiyordum. Hevdecin yanına vardığımda boynumdaki gerdanlığı aradım, bulamadım. Halk da hareket etmeye başlamıştı. Daha önce gittiğim yere tekrar giderek onu aradım ve buldum: Devemi yükleyenler ben hevdecin içinde değilken hevdeci deveye yüklemişler. Ben zayıf bir kadın olduğum için hevdecin içinde olmadığımı farkedememişler. Deveyi çekip götürmüşler. Ben ordugaha geldim, baktım ki orada hiç kimse kalmamış. Böylece cilbabıma sarıldım, sonra uzandım. Biliyordum ki, beni hevdecin içinde bulamayınca geri dönecekler. Vallahi, ben orada daha yeni uzanmışken baktım ki, Saffan b. Muattal es-Sülemî arkadan geliyor. Bu zat bir takım ihtiyaçları için ordudan geri kalmıştı. Halkla beraber konaklamamıştı. Benim karaltımı görünce yönelip yanıma geldi. Örtünme emri gelmeden önce beni tanıyordu. "Biz Allah içiniz ve Allah'adöneceğiz. Bu peygamberin hanımıdır" dedi. Ben de elbiseme bürünmüş bir haldeydim. Bana, "Allah sana merhamet etsin! Seni geride bıraktıran nedir?" diye sordu. Ben onunla konuşmadım. Sonra deveyi bana yaklaştırdı. Deveye binmemi söyledi. Kendisi de uzaklaştı. Deveye bindim. O da devenin başından tuttu, süratle orduya yetişmek istedi. Ve and olsun biz orduya yetiştik. Sabaha kadar da kimse beni aramamıştı. Halk konaklamıştı. İstirahate çekildiklerinde, devenin başını çekerek, beni orduya getirmişti. İşte o zaman halk söylediklerini söyledi, iftira ehli ve ordu çalkalandı. Yemin ederim ki, ben bu hadiseden hiç bir şeyi o zaman bilmiyordum. Sonra Medine'ye geldim. Az bir zaman sonra şiddetli bir şekilde hastalandım ve bana hadiseden hiçbir şey yetişmiyordu. Hadise Hz. Peygamber'e, anneme ve babama ulaştırılmıştı. Onlar bana ne az ve ne de çok hiçbir şey söylemiyordu. Ancak ben Hz. Peygamber'in bana karşı olan bazı lütuflarından ötürü durumumda şüpheye düştüm. Ben daha önce hasta düştüğümde bana merhamet eder, lütuflar olurdu. Fakat bu sefer bana bunu göstermedi. Bu beni biraz şüpheye düşürmüştü. Benim yanıma girdiğinde annem bana bakıyordu. "Sizin kızınız nasıldır?" diye soruyor ve başka bir şey de söylemiyordu. Bu ilgisizlikten canım sıkıldı ve "Ey Allah'ın Rasûlü! Bana izin ver de annemin evine gideyim, ta ki bama küskün" dedim. O da, "Gidebilirsin" dedi. Ben annemin yanına vardım. Fakat yine de hadiseden haberdar değildim. Tam ki yirmi bükür gün sonra biraz iyileştim. Biz Arap bir kavim olduğumuz için evlerimizde tuvaletler yoktu. Acemilerin evlerinde olan tuvaletlerden, koku yapar diye nefret ederdik. Biz geceleri sahraya çıkar defî hâcet yapardık. Bir gece defî hâcet için dışarı çıkmıştım. Yanımda Ebu Ruhm b. Muttalib'in kızı Ümmü Mustah da vardı. Eteğine basıp düştü ve oğlu Mistah'a beddua etti.

Ona, “Çok kötü bir şey söyledin. Hicret edip Bedir’e katılmış bir sahabîye nasıl beddua edersin” dedim. O da bana, “Ey Ebubekir’in kızı, Mıstah’ın senin hakkında söylediklerinden haberin yok mu?” dedi. “Neler söylüyor” dedin. Bana iftiracıların bütün söylediklerini ağılattı. Artık ‘ihtiyacımlı gidermeye muktedir olamadım. Ve döndüm. Durmadan ağladım. Zannettim ki, ağlamak ciğerimi parçalayacaktır. Anneme, “Allah seni affetsin. Halk söylediklerini söylemiş, sen bana hiçbir şey söylemiyorsun” dedim. Annem, “Ey kızım! Bu kadar üzülmeye. Senin gibi kocası tarafından sevilen ve ortakları olan güzel kadınlar için böyle şeyler söylenir. Bu tür şeyler her zaman olmuştur” dedi. Benim haberim yok. Hz. Peygamber Müslümanlara bir hutbe okumuş, hutbesinde Allah’a hamdettikten sonra, “Ey insanlar, bazı kimselere ne oluyor ki, bana ailem hakkında eziyet ediyorlar, beni üzüyorlar. Ve onların aleyhinde hak olmayan şeyler söylüyorlar. Allah’a yemin ederim ki, onlardan ancak hayr gördüm. Ve bunu bir kişi için söylüyorlar ki, ondan haydan başkasını görmediğime yemin ederim. O benim evlerimden herhangi birisine ancak benimle beraber girebilir!” demiş.

Bu iftiranın kaynağı Abdullah b. Ubeyy b. Selül’dü. Ve ona Hazrecten bazı kişiler de yardım ediyorlardı. Muhacirlerden ise Mıstah ve Cahşın kızı Hamme vardı. Hamme’nin benim aleyhimde böyle bir iftiraya katılması, kızkardeşi Zeyneb binti Cahş ile kuma olduğumuz içindi. Zeyneb benimle rekabet halindeydi. Buna rağmen Zeyneb benim hakkımda iyilikten başka bir şey söylememişti. Allah onu bundan korumuştı. Fakat kızkardeşi Hamme, dedikoducuların safında yer almıştı. Bunu da kızkardeşinin kuması olduğum için yapmıştı. Hz. Peygamber hutbesini bitirince Evs kabilesinden Useyd b. Hudayr kalkıp, “Ey Allah’ın Resûlü! Eğer bu kişiler Evs’ten ise biz onların hakkından geliriz. Eğer bizim kardeşlerimiz Hazreç’ten iseler bize emret, emrinizi tatbik ederiz. Allah’a yemin ederim ki, bunlar boyunlarının vurulmasını hak etmiş bir gruptur” demiş. Bunun üzerine Sa’d b. Ubade ayağa kalkmış, -Daha önce salihbir kişi olarak görülüyordu- Useyd b. Hudayr’a, “Allah’ın hayatıyla yemin ederim ki, sen yalan söylüyorsun. Onların boyunlarını vuramazsın. Vallahi sen bu sözü onların Hazreç’ten olduklarını bildiğin için söyledin. Senin kavminden olsalardı bu sözü söylemezdin” demiş. Useyd b. Hudayr, Sa’d’a hitaben, “Vallahi sen yalan söylüyorsun! sen münafıksın ve münafıkları müdafâa ediyorsun” demiş. Bunun üzerine halk ayağa kalkıp nerdeyse birbirlerine girecekmiş. Fakat Hz. Peygamber onları yatıştırmış. Sonra Ali b. Ebî Talib ile Usame b. Zeyd’i çağırarak onlara fikirlerini sormuş. Usame, “Ey Allah’ın Resûlü, biz ailede hayırdan başka bir şey görmedik. Bu asılsız bir iftiradır” demiş. Ali b. Abî Talib ise, “Ey Allah’ın Resûlü, kadın mı yok. Onun yerine başkasını bulabilirsin. Yine de durumu hizmetçiye sor. O daha iyi bilir” demiş. Bunun üzerine Hz. Peygamber, Berire’yi çağırarak ona sormuş. Hz. Ali kalkarak ona şiddetli bir tokat vurmuş, peygambere doğrusunu söyle diye onu tehdit etmiş. O da, “Allah’a yemin ederim ki, ben hayırdan başka bir şey bilmem. Aişe’nin herhangi bir kusuru yoktur. Ancak hamur yağurduğum zaman onu korumasını emrediyordum. O ise yatıyor, koyun gelip hamurunu yiyordu” demiş. Sonra Rasûlullah benim yanıma geldi; anam ve babam yanımdaydılar. Ensar’dan bir de kadın vardı. Ağlıyordum, o kadın da ağlıyordu. Peygamber oturdu. Allah’a hamd u sena ettikten sonra, “Ey Aişe! Halkın senin kulağına gelen sözleri maalesef cereyan etmektedir. Allah’tan kork. Eğer halkın söyledikleri gibi bir kötülük yapmışsan Allah’a tevbe et. Çünkü Allah tevbeleri kabul eder” dedi. Allah’a yemin ederim ki, Hz. Peygamber bu sözleri bana söylediği anda gözyaşlarım kesildi. Artık ağlamaktan herhangi bir iş bile yapamıyordum. Anam ve babam cevap vereceklerdi diye bekledim. Fakat konuşmadılar. Allah’a yemin ederim, ben kendimi hakkında Kur’an’ın inmesi gibi bir mertebeden çok hakir görüyordum. Hakkımda Kur’an inecektir, bu Kur’an okunacak, onunlanamaz kılınacaktır. Ben kendime böyle bir derece vermiyordum. Beklediğim şeydi ki, Hz. Peygamber bir rüya görsün ve benim suçsuz olduğumu anlasın. Çünkü Allah benim suçsuz olduğumu biliyordu. Baktım ki annem ve babam peygambere bir cevap vermiyor, onlara, “Niçin Rasûlullah’a cevap vermiyorsunuz?” dedim. Onlar, “Yemin ederiz ki, biz peygambere ne cevap vereceğimizi bilmiyoruz” dediler. Allah’a yemin ederim, o günlerde Ebubekir ailesinin başına gelen felaket gibi bir felaket herhangi bir aileye gelmemişti. Anam ve babam sükût ettiklerinde göz yaşlarımı dökerek, “Allah’a yemin ederim, senin söylediğinden ötürü hiç bir zaman Allah’a tevbe etmeyeceğim. Biliyorum ki, halkın sözlerini ikrâr eder, evet, öyledir dersem -ki, Allah da benim bu işten beri olduğumu biliyor- o zaman olmayan bir iftirayı yapmış olurum. Eğer onların sözlerinin yanlış olduğunu söylersem, siz beni tasdik etmeyeceksiniz” dedikten sonra Hz. Yâkub’un adını hatırlamaya çalıştım. Fakat hatırlayamadığım için, “Ben Yusuf’un babasının dediği gibi derim. “Bana düşen güzel bir sabırdır. Söylediklerinize karşı yardımına sığınılacak ancak Allah’ın” (Yusuf/18) dedim.

Yemin ederim ki, Hz. Peygamber daha yerinden kalkmadan onu kaplayan vahiy hali yüzünde belirdi. Bunun üzerine elbisesi yüzüne örtüldü ve deriden yapılmış bir yastık başının altına konuldu. Ben bu durumu gördüğüm zaman Allah’a yemin ederim ne korktum ne de önemsedim. Biliyordum ki, ben temizim ve Allah da bana zulmetmez. Anam ve babama gelince, Aişe’nin nefsinin elinde tutan Allah’a yemin ederim, Hz. Peygamber’den vahy kesilinceye kadar zannettim ki ikisinin de korkudan canları çıkacaktır. Korktukları Allah’ın insanların dediklerini tasdik etmesiydi. Sonra Hz. Peygamber’den vahy kesildi. Soğuk bir gün olmasına rağmen alnından inci taneleri gibi terler boşandı. Hem alnının terini siliyor, hem de, “Ey Aişe! Müjde Allah senin beratını indirdi” dedi. Ben de, “Hamd Allah’a mahsustur” dedim. Sonra Hz. Peygamber halkın arasına çıktı. Onlara bir hutbe irad etti ve Allah’ın benim hakkımda indirmiş olduğu Kur’an’ı okudu. Sonra emretti, Mıstah b. Usase, Hasan b. Sabit ve Hamne binti Cahş getirdiler. Onlar iftirayı açıkça ifade etmişlerdi. Onlara had vuruldu (99).

- Hz. Aişe şöyle anlatıyor: Annem bana, “Ey Aişe! Kalk, peygambere git” dedi. Ben de, “Yemin ederim ki, ben ona gitmem. Allah’tan başka kimseye de hamd etmem. O Allah ki, benim berâatimi indirmiştir” dedim. O ayetler Nur/11-20 ayetleridir Mıstah hem fakir, hem de babamın akrabasıydı. Babam ona yardım ederdi. Fakat bu ayetler inince babam, “Allah’a yemin ederim ki, ona yardımda bulunmayacağım” dedi. Bunun üzerine Allah, “Bir de içinizden fazilet ve servet sahibi olanlar, akrabalara, yoksullara, Allah yolunda hicret edenlere bir şey vermelerinde kusur etmesinler. Affetsinler, bağışlasınlar. Allah’ın sizi bağışlamasını sevmez misiniz? Allah çok bağışlayıcı, çok merhametlidir” (Nur/22) ayetini indirdi. Babam, “Evet!.. Ey Rabbim! Ben isterim, Allah beni affetsin” dedi. Ve daha önce Mıstahâ vermekte olduğu nafakayı vermeye devam etti ve “Yemin ederim, bu nafakayı ondan artık hiçbir zaman kesmeyeceğim” dedi (100).

Benî Ğıfar’dan Bir Kadının Hz. Peygamberle Sefere Çıkması

- Benî Ğıfar’dan bir kadın şöyle anlatıyor: Benî Ğıfar kabilesi kadınlarından bazılarıyla Hz. Peygamber’e gittik ve “Ey Allah’ın Resûlü! Biz seninle beraber Hayber seferine iştirak etmek istiyoruz. Yaralıları tedavi eder, Müslümanlara gücümüz yettiğinde yardımcı oluruz” dedik. Hz. Peygamber, “Allah’ın bereketi üzerinize olsun” dedi. Bunun üzerine biz peygamberle beraber çıktık. Ben daha gencecik bir kızdım. Hz. Peygamber beni terkisine aldı. Hz. Peygamber sabah nâmazına indi, devesini çöktürdü. Ben de onun yükünün terkisinden indim. Baktım terkiye benden kan bulaşmıştır. Bu, ilk gördüğüm hayızdı. Böylece ben devenin yanına sığındım ve utandım. Hz. Peygamber benim utangaçlığımı ve oradaki kanı da görünce, “Sana ne oldu? Herhalde sen hayz gördün?” dedi. Ben, “Evet, ya Rasûlullah” dedim. Hz. Peygamber, “Git, evvela kendini temizle. Sonra bir kap su getir. Onun içerisine biraz tuz dök. Sonra

terkiye bulaşmış kanı sil. Sonra tekrar bin!” buyurdu. Allah, Hayber’in fethini nasip ettikten sonra Hz. Peygamber ganimetten bize de bir pay verdi. Ama az bir paydı. Boynumdaki şu gerdanlığı da peygamber ganimetten alarak bana verdi ve kendi eliyle boynuma taktı. Yemin ederim ki, bu gerdanlık ebediyyen boynumdan çıkmayacaktır.

Gerdanlık onun boynunda ölünceye kadar kaldı. Sonra vasiyet etti ki, gerdanlık kendisiyle beraber kabre konulsun. Hayız kanından temizlenmek istediği zaman suya tuz atıyordu. Vefat edeceği zaman da, “Benim yıkanma suyuma tuz katınız” buyurdu (101).

Seferde Keçileri Kaybolan Bir Kadının Kıssası

- Tufava kabilesinden bir kişinin yolu yanıımızdan geçtiği için, bize gelip bir şeyler anlatıyordu. Bize, “Kabilemizden bir kafil Medine’ye gittik. Eşyamızı sattıktan sonra ben, “Şu adama (Hz. Peygamber’e) gideyim de ondan duyduklarımı kabileye anlatayım” deyip Hz. Peygamber’e gittim. Hz. Peygamber bana bir evi gösterip, “Bu evin sahibi bir kadındır. Geçenlerde bir sefere gitmişti. Döndüğünde keçilerinden bir kaçıyla dolabının kaybolduğunu gördü ve “Ey Allah’ım, senin yolunda cihada çıkanlara, mallarını koruyacağını vadettiğin halde benim keçilerimle dolabımı korumamışsın. Malımı olduğu gibi isterim” dedi. Sabahladığında hem keçilerini, hem dolabını olduğu gibi buldu. istersen kadına kendin sor” dedi. Ben de, “Sana inanıyorum” dedim (102).

Enes’in Teyzesi Melhan Kızı Ümmü Haram’ın Sefere Çıkması

- Hz. Peygamber Ümmü Haram’ın evinde yatıyordu. Birden kalkarak güldü. Ümmü Haram, “Ey Allah’ın Rasûlü! Niçin gülüyorsun?” dedi. Hz. Peygamber, “Benim ümmetimden bir kavim Akdeniz’e inecek, Allah yolunda cihada gidecektir. Onların manzarası tahtı üzerindeki kral manzarası gibidir” dedi. Kadın, “Ey Allah’ın Rasûlü! Allah’a yalvar ki, beni onlardan kılsın” dedi. Hz. Peygamber de “Ey Allah’ım! Ümmü Haram’ı onlardan kıl!” diye dua etti. Sonra Hz. Peygamber tekrar güldü. Ümmü Haram da tekrar sorduğunda Hz. Peygamber daha önceki cevabı verdi. Ümmü Haram, “Beni onlardan kılması için Allah’a yalvar” dedi. Hz. Peygamber de, “Sen daha öncekilerdensin, son gelenlerden değilsin” dedi.

Ümmü Haram, Ubade b. Sâmî’tle evlendi. Muaviye’nin karısı Kataza kızı ile beraber denize açıldı. Dönüşte bindiği hayvan ürktü. Ümmü Haram düştü ve öldü (103).

Kadınların Savaşta Yaptığı Hizmetler; Hastalara, Yaralıları Bakmak ve Su Dağıtmak İçin Kadınların Hz. Peygamber’le Savaş Gitmeleri

- Hz. Peygamber’in beraberinde ensar kadınları gazveye giderlerdi. Hastalara su verir, yaralıları tedavi ederlerdi (104).
- Hz. Peygamber, Ümmü Süleym’i beraberinde ensardan kadınlar olduğu halde gazveye götürdü. Onlar su içirir, yaralıları tedavi ederlerdi (105).

Rubeyye binti Muavviz, Ümmü Atiyye ve Leylâ el-Ğıfari’nin Savaşta Hizmetleri

- Biz peygamberle beraber sefere çıkardık. Su dağıtır, yaralıları tedavi eder, ölümlerin gömülmesine yardım ederdik (106).
- Biz peygamberle beraber gazveye gidiyor, gazilere su veriyor, onlara hizmet ediyor, ölümleri defnediyor, yaralıları da Medine’ye götürüyorduk (107).
- Biz peygamberle beraber yedi savaşa katıldık. Onların eşyalarının arasında kalıyor, onlara yemek yapıyor, yaralıları tedavi ediyor, hasta ve sakatlara da hizmet ediyorduk (108).
- Peygamberle beraber savaşa çıktım, yaralıları tedavi ettim (109).

Hız. Âişe, Ümmü Süleym ve ümmü Sulaym el-Ensariye’nin Uhud Savaşında Yaptığı Hizmetler

- Uhud savaşında halk peygamberi bırakarak kaçtı. Ben Ebubekir’in kızı Aişe’yi ve Ümmü Süleym’i gördüm. İki de eteklerini toplamıştı. Eteklerindeki bilezikleri görüyordum. Onlar su veya süt kırbalarını sırtlıyor, sonra yaralıların ağızlarına su veriyorlardı. Sonra onları tekrar dolduruyor, yaralıları tekrar su veriyorlardı (110).
- Hz. Ömer, Medine kadınlarına yünden yapılmış bir kumaş dağıttı. Güzel bir kumaş kaldı sadece. Yanındakilerden bazıları, “Ey mü’minlerin emiri! Bunu da Peygamber’in kızına ver!” dediler (Onlar Peygamber’in kızı sözüyle Hz. Ali’nin kızı ve Hz. Ömer’in hanımı Ümmü Gülsüm’ü kastediyorlardı). Hz. Ömer, “Ümmü Sulayt daha müstahaktır” dedi. Ümmü Sulayt ensar kadınlarındandı ve Peygamber’e biat etmişti. Hz. Ömer, “O, Uhud gününde bizim kırbalarımızı dikiydi” dedi (111).

Hayber Seferinde Hizmet İçin Kadınların Savaş Gitmeleri

- Biz peygamberle beraber Hayber (112) seferine çıktık. Hz. Peygamber niçin çıktığımızı bizden sorunca, “Yün eğirmek, yaralıları tedavi etmek, okları gazilere vermek, söğüt denilen şerbeti içirmek için geldik” dedik (113).
- Kadınlar peygamberle beraber bütün savaşlarda bulundu. Savaşçılara su içiriyor, yaralıları tedavi ediyorlardı (114).

Savaşta Kadınların Bizzat Çarpışması; Ümmü Umare’nin Uhud Savaşında Çarpışması

- Sa’d b. Rebî kızı Ümmü Sa’d şöyle anlatıyor: Ümmü Umare’nin evine gittim. Ona, “Ey teyze, bana nasıl savaştığını anlat” dedim. Bana, “Günün evvelinde çıktım, halk ne yapıyor diye baktım. Benim yanımda su dolu bir kırba vardı. Hz. Peygamber’e vardım. Peygamber sahabilerin arasındaydı. O anda Müslümanlar galip durumdaydı. Müslümanlar kaçtıklarında peygamberin yanına gittim. Orada durup fiilen savaşımaya başladım. Peygambere gelen kılıçları karşılıyor ve yayla ok atıyordum. Ta ki yaralar beni sarsıncaya kadar” dedi. Ben Ümmü Umare’nin omuzunda derin bir yara izi gördüm. “Bu yarayı sana kim açtı” dedim. “İbn Kamie denilen kâfir beni yaraladı. Allah onu zelil kılsın. Halk peygamberin etrafından kaçtığında, o, yönelip, “Muhammed’i bana gösteriniz.

Eğer Muhammed bugün kurtulursa ben kurtulmayayım” diyordu. Ben onun önüne çıktım. Yanımda Mus’ab b. Umeyr ve başka sahabiler de vardı. O bu darbeyi bana vurdu. Ben buna karşılık ona bir kaç darbe vurdum. Fakat Allah’ın düşmanının sırtında iki zırh vardı. Darbeler tesir etmedi” dedi (115).

- Ümmü Sa’d, Uhud gününde müşriklerden bir atlıyı öldürdü (116).

- Hz. Peygamber, “Uhud günü sağıma baktım Umare’yi gördüm, soluma baktım Umare’yi gördüm. O beni müdafaa etmek için çarpınıp duruyordu” dedi (117).

- Hz. Ömer’e elbiseler geldi. Onların içinde geniş ve güzel bir fistan vardı. Bazı sahabiler, “Bu fistan çok kıymetlidir. Şu kadar şu kadar para eder. Eğer bunu Abdullah b. Ömer’in hanımı olan Safiye binti Ubeyd’e gönderirsen iyi olur. Çünkü o genç bir kadındır, daha İbn Ömer onunla zıfafa da girmemiştir” dediler. Hz. Ömer, “Onu ondan daha layık olana göndereceğim. Ümmü Umare Nuseybe binti Kâ’b’a göndereceğim. Çünkü Hz. Peygamber’in, ‘Ben sağıma baktığımda, soluma baktığımda benim için savaşan Umare’yi görüyordum’ dediğini duydum” dedi (118).

Safiye’nin Uhud ve Hendek Savaşlarında Çarpışması

- Safiye Uhud gününde geldi. Halk o sırada kaçmışlardı. Safiye’nin elinde bir mızrak vardı. Onunla düşmanın yüzüne vuruyordu. Hz. Peygamber, Safiye’nin oğlu Zübeyr b. Avvam’a, “Ey Zübeyr! Bu kadını koru!” dedi (119).

- Abdumuttalib’in kızı Safiye, Hasan b. Sâbit’in kalesinde bulunuyordu. Safiye diyor ki, Hasan da bizimle beraber kadın ve çocuklarla kaledeydi. Yahudilerden bir kişi yanımızdan geçti veya kalenin etrafını dolaştı. Beni Kureyza savaşa katılmıştı. Peygamberle aralarındaki anlaşmayı ihlal etmişlerdi. Bizimle onlar arasında kimse de yoktu ki, bizi müdafaa etsin. Müslümanlar düşmanın tam önündeydiler. Oradan bize gelme imkanları, yoktu. Baktım ki, birisi bize geliyor. Ben, “Ey Hasan, gördüğün gibi bu yahudi kalenin etrafında dolaşıyor. Allah’a yemin ederim ki, ondan emin değilim. Bizim arkamızda bulunan yahudilere bizim zayıf taraflarımızı söyleyebilir. Hz. Peygamber ve sahabiler de savaştadırlar. İn ve bu adamı öldür!” dedim. Hasan, “Ey Abdumuttalib’in kızı! Allah seni affetsin. Sen de biliyorsun ki, ben adam öldürecek bir kimse değilim!” dedi. Hasan bunu söyledikten sonra anladım ki, onda iş yok. Bunun üzerine kemerimi şiddetli bir şekilde belime bağladım. Sonra bir direk aldım. Kaleden inerek yahudiye vardım, ona direk vurdum ve onu öldürdüm. Onu öldürdükten sonra kaleye geldim. Ve, “Ey Hasan! İn ve onun elbise ve silahlarını al! Ben onu yapardım, fakat o bir erkektir!” dedim. Hasan, “Ey Abdumuttalib’in kızı! Onun elbiselerine ihtiyacım yoktur” dedi (120).

Ümmü Süleym’in Huneyn Günü Savaşmak İçin Hançer Taşması

- Ebu Talha Huneyn gününde Rasûlullah’ın yanına geldi ve “Ey Allah’ın Rasûlü, Ümmü Süleyme bakar mısın? Beraberinde bir hançer vardır!” dedi. Hz. Peygamber, “Ey Ümmü Süleym! Bu hançeri ne yapacaksın?” diye sordu. O da, “Birisi bana yaklaştığında bu hançerle ona vurmak istedim” diye cevap verdi (121).

- Ümmü Süleym Huneyn gününde bir hançer edindi. Hançer beraberindeydi. Ebu Talha gördü ve, “Ey Allah’ın Resûlü! Bu Ümmü Süleym’dir, beraberinde hançer vardır” dedi. Hz. Peygamber de, Ümmü Süleym’dan, “Bu ne hançeridir?” diye sordu. O da, “Bunu edindim ki, müşriklerden birisi bana yaklaştığı takdirde onun karnını deşeyim” dedi. Hz. Peygamber de güldü (122).

Esma binti Yezid’in Yermük Gününe Dokuz Kişiyi Öldürmesi

- Esma binti Yezid b. Seken, Muaz b. Cebel’in amcasının kızıydı. Yermük gününde Rumlar’dan dokuz kişiyi çadır direğiyle öldürdü (123).

Kadınların Savaşa Katılmalarının Doğru Olmayışı; Hz. Peygamber’in Savaşa Gitmek İsteyen Ümmü Kebşe’ye İzin Vermemesi

- Benî Huzâ boyundan olan Ümmü Kebşe Hz. Peygamber’e, “Falan falan yere giden askeri birlikle beraber gitmeme izin verisin?” deyince Hz. Peygamber, “Hayır!” dedi. Ümmü Kebşe, “Ey Allah’ın Rasûlü! Ben savaşmak istemiyorum. Ancak yaralı ve hastalara bakmak, onları tedavi etmek ve kendilerine su vermek için izin istiyorum” deyince Hz. Peygamber, “Eğer bu bir sünnet, bir adet olmasaydı ve filan kadın savaşa çıktı denilmeseydi sana izin verirdim. Fakat evinde otur” buyurdu (124).

Kadınların, Kocalarının Haklarını İtiraf ve Onlara İtâat Etmelerinin Cihada Denk Olması

- Bir hanım Hz. Peygamber’e geldi ve, “Ey Allah’ın Rasûlü! Ben kadınların sana gönderilen elçisiyim. Şu cihadı Allah erkeklerle farz kılmıştır. Eğer zafer kazanırlarsa ecir alırlar, eğer ölürlerse Allah katında diridirler ve rızıklanırlar. Biz kadınlar ise bunların hizmetlerini görüyoruz. Acaba bu işte bizim payımız nedir?” diye sordu. Hz. Peygamber cevap olarak, “Kadınlardan hangisine rastlarsan ona söyle ki, kocasına itaat etmesi ve onun hakkına hürmet göstermesi erkeklerin cihadına denktir. Fakat siz kadınlardan bu işi yapan pek azdır” buyurdu (125).

- Başka bir kadın daha gelip Hz. Peygamber’e, “Ey Allah’ın Resûlü! Ben kadınların sana gönderilen elçisiyim. Bilen veya bilmeyen her kadın sana gelmemi ve bu hususları sormamı istedi. Allah Teâlâ hem erkeklerin, hem de kadınların rabbidir. Sen de hem erkeklerle, hem de kadınlara gönderilmiş bir peygambersin. Allah cihadı erkeklerin boynuna farz kılmıştır. Eğer zafer kazanırlarsa ecir alırlar. Şehid olurlarsa rablerinin katında diridirler ve rızıklanırlar. Peki, kadınların amellerinden, hangisi buna denktir?” diye sorunca Hz. Peygamber, “Kadınların kocalarına itaat etmeleri! Onların haklarını bilmeleri cihada denktir. Fakat sizden bunu yapanlar azdır” buyurdu (126).

Çocukların Savaşa Gitmeleri; Uhud Savaşında Bir Çocuğun Yaralanması

- Bir kadın Uhud gününde oğluna kılıcı verdi. Fakat çocuk kılıcı taşıyamıyordu. Onun bileğine kılıcı sırmalarla bağladı, sonra onu Hz. Peygamber’e getirerek, “Ey Allah’ın Rasûlü! Bu benim oğlumdur, seni müdafaa etmek için savaşmak istiyor” dedi. Hz.

Peygamber: “Ey oğul! Şu şu noktalara hücum et. Ey oğul! Şu şu noktalara hücum et” diyerek çocuğu eğitti. Çocuk yaralandı ve bayıldı. Onu peygambere getirdiler. Hz. Peygamber ona, “Ey oğul! Yoksa sen korktun mu?” diye sorunca, çocuk, “Ey Allah’ın Resûlü! Hayır, korkmadım!” cevabını verdi (127).

Umeyr b, Ebî Vakkas’ın Ağlaması ve Hz. Peygamber’in Ona İzin Vermesi

- Sa’d b. Ebî Vakkas şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber, Bedir savaşına katılmak isteyen kardeşim Umeyr’i küçük olduğu için savaştan alıyordu. Umeyr ağladı. Bunun üzerine Hz. Peygamber ona izin verdi. Umeyr Bedir savaşına katıldığı zaman yüzünde tek bir tüy vardı. Onun kılıcının kayışını ben bağladım (128).

Umeyr b. Ebî Vakkas’ın Şehid Olması

Kardeşim Umeyr b. Ebî Vakkas’ı, peygamber bizi teftiş etmezden önce Bedir suyunda gördüm. Gizleniyordu, ben “Ey kardeşim, niçin gizleniyorsun?” diye sorunca, “Korkarım ki, Hz. Peygamber beni küçük görür de geri çevirir diye korkuyorum. Halbuki ben çıkmak istiyorum. Umulur ki, Allah bana şehidlik mertebesi verir” dedi. Sonunda o Hz. Peygamber’e gösterildi. Hz. Peygamber onu küçük bularak savaşa katılmasına izin vermedi. O da ağladı. Bunu gören Hz. Peygamber ona izin verdi. Ben onun kılıcının ve kınının iplerini, küçüklüğünden ötürü, bağlıyordum. O on altı yaşında iken şehid düştü (129).

VII. BÖLÜM : ASHABIN SÖZ BİRLİĞİNE ÖNEM VERMELERİ

Sahabiler söz birliğine, hükümlerin birleşmesine nasıl ihtimam gösterirlerdi, Allah ve peygamberine davet ve cihad konusunda aralarında ihtilaf ve anlaşmazlığa düşmekten nasıl sakınırlardı?..

1. FASIL: ASHABIN İHTİLAFIN FENALİĞİ HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİ

Hiz. Ebubekir’in Bu Konudaki Sözü

- Hiz. Ebubekir Benî Saide sakifesindeki hutbesinde, “Müslümanlar için, iki halife seçmek caiz değildir. Çünkü iki halife oldukça, emirleri ve hükümleri ihtilaflı olur. Cemaatleri parçalanır. Aralarında mücadele başlar. İşte o zaman sünnet terkedilir, bidât ortaya çıkar. Fitne büyür. Hiç kimse için bunda bir yarar yoktur!” dedi (1).

Hiz. Ömer’in İhtilaf Hakkındaki Sözü:

- Hiz. Peygamber vefat edince ensardan bir kişi, “Bir emir birden, bir emir de sizden olsun” dedi. Hiz. Ömer cevap olarak, “İki kılıç bir kında olmuş oluyor ki hiç bir zaman anlaşmazlar” dedi (2).

İbn Mes’ud’un İhtilaftan Kaçınmakla İlgili Hutbesi

- Ey insanlar! İtaat ediniz, birlik olunuz. Çünkü birlik Allah’ın emrettiği ipidir. Cemaat içerisinde sizin hoşunuza gitmeyen, tek başınıza iken hoşunuza gidenden daha hayırlıdır. Çünkü Allah Teâlâ neyi yaratmışsa, onun için bir sonuç yaratmıştır, o da o sonuca varır. İslâm’da da bir cansızlık baş göstermiş ve kuvvetinin sona ermesi yaklaşmıştır. Bundan sonra artar ve eksilir, kıyamete kadar. Bunun alameti de fakirliktir. Öyle bir zaman gelir ki, fakir kendisine yardım edecek hiç kimse bulamaz. Hatta zengin malının kendisine kâfi gelmeyeceği telaşına kapılır. Hatta kişi kardeşine, amcasının oğluna gider, ister, buna rağmen kimse kendisine bir şey vermez. Hatta dilenci iki cuma arasında yürür, dilenir, fakat kimse ona bir şey vermez. Bu durum olduğu zaman yerden şiddetli bir ses gelir. Her taraftaki insanlar, “O sesin yalnız kendi bölgelerinden geldiğini sanarlar. Sonra, yer Allah’ın dilediği kadar sükûnete kavuşur. Sonra yer içindekileri dışarı atar, ciğerpârelerini kusar. Ona, “Ey Eba Abdurrahman! Yerin ciğerpâreleri nedir?” diye sordular. İbn Mes’ud, “Altın ve gümüşten damarlarıdır. İşte o günden kıyamete kadar hiç kimse, artık ne altından, ne de gümüşten faydalanamaz” dedi (3).

- Sılayı rahimler kesilir, hatta zengin fakirlikten başka bir şeyden korkmaz. Fakir de kendisine lütufta bulunan hiç bir kimseyi bulamaz. Hatta kişi amcasının oğlu zengin olduğu halde fakru zarurettten şikâyet eder de ona hiç bir yararı dokunmaz (4).

Ebuzer el-Gıfari’nin Tefrika Hakkındaki Sözü

- Ebuzer’e bir hediye götürüyorduk. Rebeze’ye (5) vardığımızda onu bulamadık. Bize, “Hacca gitmek için izin aldı” dediler. Biz de Mekke yolunu tuttuk ve onu Mina’da bulduk. Biz onun yanındayken ona, “Osman öğle ve ikinci namazını dört rekât olarak kıldırdı” dediler. Ebuzer bu habere çok üzüldü ve Osman hakkında ağır bir söz söyledi. Ondandır, “Ben burada Hz. Peygamber’in arkasında namaz kıldım. O iki rekât olarak kıldırdı. Ebubekir ve Ömer’in arkasında da kıldım, onlar da iki rekât olarak kıldırdılar” dedi. Sonra namaz kılmaya kalktı. Fakat dört rekât olarak kıldı. Ona, “Mü’minlerin emirini dört rekât kıldırdığı için eleştirdiğin halde, sen neden dört rekât olarak kıldın?” dediler. O, cevap olarak, “İhtilaf bundan daha şiddetlidir. Çünkü Allah’ın Resûlü bize hutbe okuyarak, “Benden sonra bir halife gelecektir. Onu zelil etmeyiniz. Kim ki onu zelil ederse o İslâm’ın hükmünü boynundan çıkarmıştır. Onun tevbesi ancak İslâm’da açmış olduğu yarayı tedavi etmekle olur. Bunu da ancak hatasından dönüp başlarında bulunan kimseye değer verenler arasında yer almakla yapabilir” buyurdu. Bize ancak şu üç hususta onlara itaat etmememizi emretti: İyiliği emretmemek, kötülüğü nehyetmemek ve din hükümlerini öğretmemekte” dedi (6).

İbn Mes’ud’un İhtilafın Kötülüğü Hakkındaki Sözü

- Hz. Peygamber, Ebubekir, Ömer ve Osman (da hilafetinin başlarında) hacca geldiklerinde Mekke’de, Mina’da dört rekâtli namazlarını iki rekât kılarlardı. Sonra Hz. Osman hilafeti döneminde dörder rekât olarak kıldı. Bu, İbn Mesud’un kulağına geldi. O, “Biz Allah içiniz ve Allah’a döneceğiz” ayetini okudu. Sonra kalkıp dört rekât olarak kıldı. Ona, “Sen daha önce büyük bir musibetle karşılaşmış gibi istircâ ettin, sonra da namazını dört rekât olarak kıldın. Bu nasıl olur?” dediler.

Cevap olarak, “İhtilaf şeridir” dedi (7).

H. Ali’nin, “Ben İhtilafı Sevimm” Demesiyle, Sünnet, Bid’at, Cemâat ve Cemaatten Ayrılma Tabirlerinin Anlamı Hakkındaki Görüşleri

- Hz. Ali, “Siz nasıl hükmediyordusanız öyle hükmedin. Çünkü ben ihtilaftan hoşlanmam. Ta ki halkın bir cemaati olsun veya arkadaşlarımla öldüğü gibi ben de ölüp gideyim” dedi (8).

- Abdullah b. Kevva, Hz. Ali’den sünnetin bid’atın, cemaatin, fırkatın manalarını sordu. Hz. Ali, “Ey İbn Kevva! Sen soruyu ezberlemişsin, cevabını da anla: Sünnet, Allah’a yemin ederim, Muhammed’in sünnetidir. Bid’at, onun sünnetine aykırı olan şeylerdir. Cemaat, Allah’a yemin ederim, ehli hakkın bir araya gelmesidir; velev ki onlar az olsun. Firkat, ayrılık ehli batılın bir araya gelmesidir. Velev ki çok olsunlar (9).

2. FASIL: HZ. PEYGAMBER’İN VEFATINDAN SONRA ASHABIN HALİFELİK HAKKINDA TAVIRLARI VE ASHABIN HZ. EBUBEKİR’İN HALİFELİĞİ ÜZERİNDE BİRLEŞMELERİ

H. Peygamber’in Vefatı ve Hz. Ebubekir’in Hutbesi

- Hz. Ebubekir devesinin sırtında Sunuh’dan geldi, mescidin kapısında indi. Üzüntülü olarak Resûlullah’ın hanesine yöneldi. Kızı Aişe’nin evine girmek için izin istedi. İçeri girdiğinde Hz. Peygamber vefat etmişti ve yatağının üzerindeydi. Kadınlar onun etrafında bulunuyorlardı. Yüzünü kapatmışlardı. Hz. Ebubekir, Hz. Peygamber’in yüzünü açtı, dizüstü çöktükten sonra peygamberin yüzünü öptü ve ağladı. Ve “İbn Hattab’ın söylediği bir şey değildir. Hayatımı elinde tutan Allah’a yemin ederim ki, Hz. Peygamber vefat etmiştir. Ey Allah’ın Resûlü! Allah’ın rahmeti senin üzerine olsun. Sen diriysen de, ölüysen de ne güzelsin!” dedikten sonra Hz. Peygamber’in yüzünü örttü ve süratle mescide geldi. Halkın omuzlarından atlayarak minberin yanına geldi. Onun geldiğini görünce, Hz. Ömer oturdu ve yüzünü ona çevirdi. Hz. Ebubekir minberin tam önünde durdu ve halka, “Oturunuz ve dinleyiniz” dedi. Böylece bildiği şekilde hamd u senalar etti, şahadet getirdi ve “Hz. Peygamber sizin aranızda ve henüz sağ iken Allah Teâlâ ona ölümünü haber vermişti. Bu ölümdür. Allah’tan başka hiç kimse kalmaz. Allah Teâlâ:

“Muhammed ancak bir peygamberdir. Ondan önce de peygamberler geçti” (Al-i İmran/144) buyurmuştur” dedi. Hz. Ömer, “Kur’an’da bu ayet var mıdır? Allah’a yemin ederim ben bu ayetin bugünden önce indiğini bilmiyordum” dedi. Ebubekir, “Allah peygamberine, “Kesinlikle sen de öleceksin, onlar da ölecek” (Zümer/30) dedi. Yine, “Onun zatı hariç her şey fanidir. Hüküm ancak onundur, dönüş ancak O’nadır” buyurdu. Yine;

“Yeryüzünde olan herkes fanidir. Onun celal ve ikram sahibi yüzü (Zatı) baki kalır” (Rahman: 26) buyurdu. Ve yine;

“Her nefis ölümü tadıcıdır, Siz ancak kıyamet gününde ecirlerinizi tam alırsınız “Al-i İmran/185) buyuruyor” dedi ve devamla;

“Allah Muhammed’e ömür verdi. Allah dinini ikame edinceye kadar onu bıraktı. O, Allah’ın emrini ortaya çıkardı. Allah’tan gelen risaleti (Peygamberliği) tebliğ etti. Allah yolunda cihad etti. Sonra bunun üzerinde Allah onun canını aldı ve aynı yol üzerinde sizi bıraktı. Ancak uyarı ve şifadan (Kur’an’dan) sonra helâk olan helâk olur. Kim ki Allah’ı rab tanıyor ve O’na ibadet ediyorsa, Allah diridir, ölmemiştir. Kim ki Muhammed’e tapıyor ve onu ilah tanıyorsa, onun ilahı ölmüştür. Ey insanlar! Allah’tan korkunuz, dininize sımsıkı sarılınız. Rabbinize tevekkül ediniz. Çünkü Allah’ın dini ortadadır. Allah’ın kelimesi tamdır, eksiksizdir. Allah kendisine (Dinine) yardım edene yardım eder ve dinini aziz kılar. Allah’ın kitabı aramızdadır. O, nurdur, şifadır. Allah onunla Muhammed’i hidayet etmiştir. Orada Allah’ın helâli ve haramı vardır. Allah’a yemin ederim ki Allah’ın mahluklarından bizim aleyhimizde birleşenler hiç birinden perva etmem. Allah’ın kılıçları kınlardan çekilmiştir. Biz daha o kılıçları bırakmamışız. Kesinlikle biz, bize muhalefet edenlerle cihad edeceğiz. Tıpkı Resûlullah ile beraber cihad ettiğimiz gibi. Hiç kimse kendi nefsinden başkasına saldırmış sayılmaz” dedi. Sonra Hz. Ebubekir beraberinde muhacirler olduğu halde Hz. Peygamber’in hanesine yöneldi (10).

H. Ömer’in Hutbesi ve Hz. Ebubekir’e Yapılan Genel Biat

- Ömer’in, minber üzerinde oturduğu zaman, son hutbesini dinledim. Bu, Hz. Peygamber’in vefat ettiği günün ertesi idi. Ebubekir susmuştu, konuşmuyordu. Ömer, “Umuyordum ki, Hz. Peygamber bizi sahipsiz bırakmayacak. Hepinizden sonrayla kalacaktır. Fakat umduğum gibi olmadı. Eğer Muhammed ölmüş ise, bir ışık ve hidayet kaynağı olan Allah’ın kitabı aramızdadır. Allah Muhammed’i onunla hidayet etmiştir. Kesinlikle Ebubekir, Muhammed’in arkadaşısıdır ve mağaradaki iki kişinin birisidir. Müslümanların en liyakatlısıdır. Kalkın ve ona biat edin” dedi.

Müslümanlar’dan bir gnıp zaten daha önce Benî Saide Sakifesi’nde Hz. Ebubekir’e biat etmişti. Bu da minber üzerinde genel bir biat oldu (11).

- Hz. Ömer, Hz. Ebubekir’e, “Minbere çık” diyor ve bunu durmadan tekrarlıyordu. Ta ki Ebubekir minbere çıktı ve halk ona biat etti (12).

Benî Saide Sakifesi’nde Ebubekir’e Yapılan Biat

- Hz. Ebubekir, Sakife’de biat edildikten sonra, o, ertesi gün minber üzerinde oturdu. Ömer ayağa kalkarak Ebubekir’den önce konuştu. Allah’a, lâıyk olduğu şekilde hamdettikten sonra, “Ey insanlar! Ben size dün bir söz söyledim. O söz doğru değilmiş. Onu ne Allah’ın kitabında gördüm, ne de peygamber bana öyle bir şey söyledi. Fakat ben zannediyordum ki, Hz. Peygamber bizi sahipsiz bırakmayacaktır. Hepimizden sonra vefat edecektir. Hz. Peygamber vefat ettiyse de Allah Teâlâ’nın kitabı sizin aranızdadır. O kitap

ki, Muhammed'i hidayet etti. Kitaba sarılırsanız Allah sizi hidayet eder, peygamberini hidayet ettiği gibi. Allah sizin işinizi en hayırlınız üzerinde birleştirmiştir. Resûlullah'ın arkadaşı, mağarada oldukları zaman iki kişinin birisi, kalkınız ve ona biat ediniz" dedi. Böylece halk Ebubekir'e Sakife biatından sonra genel bir biat yaptı. Sonra Ebubekir, Allah'a layık olduğu şekilde hamd ve sena ettikten sonra, "Ey insanlar, ben size emir seçildim. Fakat sizin en hayırlınız değilim. Eğer iyilik yaparsam bana yardım ediniz. Kötülük yaparsam beni düzeltiniz. Doğruluk emanettir, yalansa hiyanettir. Sizin en zayıfınız, hakkını alıncaya kadar benim yanımda kuvvetlidir. Sizin en kuvvetliniz ise, benim yanımda zayıftır. Ta ki başkasının hakkını ondan alıncaya kadar. Herhangi bir kavim Allah yolundaki cihadı terkederse Allah Teâlâ onları zelil kılar. Bir toplumda fuhuş ve fenalık yayılırsa Allah umumi bir belâ gönderir. Ben Allah ve Rasûlü'ne itaat ettikçe siz de bana itaat ediniz. Allah ve Rasûlü'ne isyan ettiğim zaman, bana itaat etmeniz gerekmez. Namaza kalkınız, Allah size rahmet eylesin" dedi (13).

Hiz. Ebubekir'in Hilafeti Hakkında Biz Adamın Sözü ve Hiz. Ömer'in Bu Husustaki Hutbesi:

- Hiz. Ömer'in yaptığı son hac sırasında Mina'da idik. Ben Abdurrahman b. Avf ile okuduğum için, onun çadırındaydım. Bir ara gelip şu haberi verdi: Adamın biri Hiz. Ömer'e, 'Adamın biri, "Eğer Ömer ölürse, falan adama biat edeceğim. Çünkü Ebubekir'e yapılan biat, bir oldu bittiye geldi" diyor" dedi. Hiz. Ömer, "Ben bu akşam -eğer Allah dilerse- Müslümanların işini gasbetmek isteyen grup hakkında, onları uyarırım" dedi. Ben de, "Ey müminlerin emiri! Bunu yapma. Çünkü hac mevsimi halkın avam tabakasını ve mertebe bakımından düşük olanları bir araya getirir. Seni dinleyenlerin çoğu da onlar olurlar. Korkarım ki, sen bir şey söylersin, onlar da bunu Arap Yarımadası'nın ve İslâm memleketlerinin her köşesine ulaştırırlar. Hatta senin konuşmanı bile dinlemeyebilirler. Medine'ye varıncaya kadar konuşma. Çünkü Medine hicret yurdudur, sünnet yurdudur. Orada halkın âlimleri ve eşrafi oturur. O zaman tam manasıyla dediklerini der, onlar da senin sözünü dinler ve anlarlar" dedim. Ömer, "Eğer Medine'ye sağ olarak dönersem, ilk fırsatta bu hususta konuşacağım" dedi.

Biz Zilhicce'nin sonunda Medine'ye vardığımızda, cuma günü oldu. Ben Ömer'i dinlemek için sabahın erken saatlerinde mescide gittim. Baktım ki Said b. Zeyd, minberin tam yanında oturmuştu ve benden önce gelmişti. Ben de onun hizasında oturdum. Dizlerimiz birbirine değiyordu. Biraz sonra Hiz. Ömer geldi. Onu gördüğümde Said b. Zeyd'e, "O, bugün bu minberden öyle bir konuşma yapacaktır ki, ondan önce bu minberde hiç kimse böyle bir konuşma yapmamıştır" dedim. Said b. Zeyd benim bu sözlerimi yadırgadı ve "Ne demesini umuyorsun ki, başkası bunu söylememiş olsun?" dedi.

Hiz. Ömer minber üzerinde oturdu. Müezzin ezanı bitirdikten sonra kalktı. Allah'ın şanıyakişır bir şekilde Allah'ı övdü ve sonra, "Ey insanlar! Ben bir söz söyleyeceğim. Belki bir daha fırsat bulamam. Bilmiyorum, belki de ecelim yakındır. Kim ki o sözü dinler, akıl erdirirse, devesi nereye kadar, hangi noktaya kadar giderse o sözü nakletsin. Kim ki, onu iyice ezberlememişse, benim ağzımdan yalan uydurmasını helal etmem. Kesinlikle Allah, Muhammed'i hak ile gönderdi. Üzerine kitabı indirdi. Onun üzerine inenler arasında recm ayeti vardır. Biz onu okuduk, ezberledik, anladık. Peygamber recm yaptı. Biz de ondan sonra recm yaptık. Korkarım ki, halkın üzerinden uzun bir zaman geçtikten sonra herhangi bir kimse, "Biz Allah'ın kitabında recm ayetini görmüyoruz" desin. Böylece Allah'ın indirdiği bir farzı terketmek suretiyle sapıtsınlar. Recm, Allah'ın kitabında haktır. Zina eden evli erkek ve kadınlar için. Tabii bu da delil olduğu, gebelik hali veya dille itiraf edildiği zaman olur. Allah'ın kitabında şu ayet de vardır: "Sakin babalarınızı inkâr edip de başka kimselere kendinizi nisbet etmeyiniz. Çünkü böyle yapmak, bir çeşit küfürdür".

"Ey insanlar! Hiz. Peygamber, İsa b. Meryem'in övüldüğü gibi beni övmeyiniz. Çünkü ben bir kulum. Muhammed Allah'ın kulu ve rasûlüdür deyiniz" buyurmuştur. Kulağına geldiğine göre, sizden birisi, "Eğer Ömer ölürse ben falan adama biat edeceğim. Çünkü Ebubekir'in hilafeti bir oldu bittiye geldi" demiş. Evet, Ebubekir'in biatı böyle oldu. Ancak Allah onun şerrinden Müslümanları korudu. Fakat sizin içinizde bugün Ebubekir'den daha fazla hayırlara koşan hiç kimse yoktur. Ebubekir bizim en hayırlımızdır. Allah'ın resûlü vefat ettiği zaman, Ali, Zübeyr ve beraberindekiler Rasûlullah'ın kızı Fatıma'nın evinde toplandılar. Ensarda bizden ayrılıp Beni Saide Sakifesi'nde toplanmışlardı. Muhacirler Ebubekir'in yanında toplandılar ve "Ey Ebubekir! Kalk, kardelerimiz olan ensara gidelim" dedim. Biz ensarın yanına giderken bize iki salih kişi rastladı. Ensarın yaptıklarını bize söylediler. Bize, "Ey muhacirler! Nereyegidiyorsunuz?" deyince, biz, ensar kardeşlerimize gitmek istiyoruz" dedik. Onların ikisi de, "Ensara gitmeseniz de mesuliyetiniz yoktur. Ey Muhacirler! İşinizi kendi aranızda halledin" dediler. "Allah'a yeminler ederim, onlara gideceğiz" dedim, dayattım ve onlara Beni Saide Sakifesi'nde bulundukları bir vakitte vardık. Baktık ki, hepsi orada toplanmışlar. Aralarında bir kişi yorgana sarılıp uzanmıştı. Onun kim olduğunu sordum; "Sa'd b. Ubade'dir" dediler. "Niçin böyle ortada uzanıyor" diye sorunca da, hasta olduğunu söylediler. Biz oturduktan sonra ensarın hatibi kalkarak, Allah'a, şanına yakışır bir şekilde, hamd ve senâ ettikten sonra, "Biz Allah'ın yardımcıları ve İslâm'ın ordusuyuz. Muhacirler ise peygamberin kavmi olmakla beraber, içinizde bir çok kimseler İslâm'ı çok geç kabul ettiler" dedi. Onun sözlerinden, hilafeti elimizden almak istediklerini anladım. O sustuktan sonra cevap vermek istedim. Hafızamda iyi bir konuşma hazırlamıştım. Benim Ebubekir'in mizacına da uygun olduğunu sanıyordum. Ebubekir bana, "Ey Ömer! Yavaş ol" dedi. Benim sen mizaçlı olduğumu bildiği için konuşmaya başladı. O bizim en ağırbaşlımız, en vakarlımızdı. Allah'a yemin ederim, söylemek istediğim her şeyi benim söylemek istediğimden çok daha güzel bir biçimde ifade etti. Sonuç olarak onlara, "Sizin saydığınız o vasıflar sizde mevcuttur. Fakat Araplar Kureyş kabilesinden başka birisinin hilafetini kabul etmezler. Çünkü onlar hem soyca, hem de beldeleri dolayısıyla Araplar'dan daima saygı görmüşlerdir. Ben şu iki kişiden birini uygun görüyorum. Hangisini isterseniz ona biat ediniz" dedi ve benimle Ebu Ubeyde b. Cerrah'ın elinden tuttu. Onun benim hakkımda söyledikleri hariç bütün konuşması hoşuma gitti. Allah'a yemin ederim ki, suçum olmadığı halde benim boynumu vurmaları bile, Ebubekir'in bulunduğu bir toplumda başa geçirilmekten bana daha sevimli gelirdi. Ebubekir'in bu sözleri üzerine ensardan biri, "Bunun çaresi şudur: Bir emir bizden, bir emir de sizden olsun" dedi. Bunun üzerine her kafadan bir ses çıkmaya başladı. Bir karışıklık çıkmasından korktum ve hemen Ebubekir'e, "Uzat elini" dedim ve ona biat ettim. Benden sonra muhacirler ve arkadan ensar da biat ettiler. O sırada Sa'd b. Ubade'nin yatağını tepeledik. Onlardan birisi, "Sa'd'ı öldürdünüz" dedi. Ben de, "Allah onu öldürsün" dedim.

"Allah'a yemin ederim ki, bizim hazır bulunduğumuz hiç bir iş görmedim ki Ebubekir'e biattan daha kolay olsun. Bizim korktuğumuz şeydu ki, eğer işi sonuca bağlamadan ayrılırsak, bizden sonra birisine biat ederler. O zaman biz o kişiye, razı olmadığımız halde biat etmek zorunda kalırız veya karşı çıkarız ki, o zaman da fesad ortaya çıkar. Kim ki Müslümanların istişaresi olmaksızın bir emire biat ederse onun biatı yoktur, o emire biat edenin de biatı yoktur. Biat eden de, biat edilen de ölüme namzettir" dedi (14)

Benî Saide Sakifesi'nde Yapılan Konuşmalar Hakkında İbn Abbas'ın Hadisi

- Hz. Ömer şöyle anlatıyor: Halk, Hz. Peygamber vefat ettikten sonra bize gelerek, “Ensar Benî Saide Sakifesi'nde Sa'd b. Ubade ile birlikte toplantı yapmaktadırlar ve ona biat edecekler” dediler. Ben ve Ebubekir, Ebu Ubeyde b. Cerrah ile birlikte kalktık, onlara doğru gittik. İslâm'da bir ihtilaf meydana getirirler diye korkuyorduk. Ensar'dan iki kişiyle karşılaştık. İkisi de doğru kişilerdi. Biri Uveym b. Saide biri de Maan b. Adiy idi. Bize, “Nereye gidiyorsunuz?” dediler. Biz de, “Sizin kavminize gidiyoruz. Onlar hakkında bizim kulağımıza şunlar çalınmıştır” dedik. Onlar, “Dönünüz! Onlar size hiçbir şeyde muhalefet etmez ve hoşunuza gitmeyen bir şey de yapmazlar” dediler. Fakat biz dönmedik, gitmekte ısrar ettik. Ben konuşmamı içimde hazırlıyordum. Ensar'ın bulunduğu yere vardık. Baktık ki orada, Sa'd b. Ubade'nin etrafında toplanmışlardır. Sa'd da hasta olduğundan bir sedir üzerinde yatıyordu. Onların yanına girdiğimiz zaman, “Ey Kureyş cemaati! Bizden bir emir, sizden bir emir olsun!” dediler. Hubab b. Münzir, “Ben bu işin temeliyim. Onun halli benim elimdedir” şeklinde konuşmalar yaptı ve “Eğer dilerseniz, Allah'a yemin ederiz ki, savaşı yeniden başlatırız!” dedi. Ebubekir onlara, “Acele etmeyiniz!” dedi. Ben konuşmak istedim. Bana da, “Ey Ömer, sus” dedi. Ben de sustum. Ebubekir, Allah'a hamdu sena ettikten sonra:

“Ey ensar! Biz, sizin faziletinizi, üstünlüğünüzü inkâr etmiyoruz. Sizin İslâm'daki derecenizi de inkâr etmiyoruz. Bizim boynumuza vacib olan hakkınızı da. Fakat siz biliyorsunuz ki, Kureyş'ten olan bu kabile Araplar içerisinde öyle bir menebededir ki, başka kabilelerde bu durum yoktur. Araplar ancak bu kabileden gelen bir kişi etrafında toplanabilir. O zaman biz emirler, siz de vezirlersiniz. O halde Allah'tan korkunuz. İslâm'ı parçalamayınız. İslâm'da ilk felaketi açan siz olmayınız. Dikkat ediniz! Ben sizin için şu iki kişiden birisine razı oluyorum. Onlar Ömer b. Hattab ile Ebu Ubeyde b. Cerrah'tır. Hangisine biat ederseniz o sizin için güvenilirdir” dedi.

Allah'a yemin ederim ki, söylemek istediğim hiçbir şey kalmadı ki, Ebubekir onları konuşmasın. Ancak bu son söz hoşuma gitmedi. Allah'a yemin ederim, suçsuz olduğum halde öldürülüp diriltilem ve bir daha öldürülüp diriltilem, bu benim için Ebubekir'in içinde bulunduğu bir cemâatin başına geçmekten daha sevimli olurdu. Sonra, “Ey ensar topluluğu! Ey Müslüman topluluğu! İnsanların içinde Hz. Peygamber'in yerine geçmeye Ebubekir'den daha iyisi yoktur. Çünkü o, ilk Müslüman olandır. Peygamber'in mağara arkadaşıdır ve yaşça da en olgun olanımızdır” dedim ve Ebubekir'in elini tuttum. Fakat benden önce ensardan biri Ebubekir'in eline vurarak biat etti. Halk da onun arkasından biat etmeye başladı. Böylece Sa'd b. Ubade'den vazgeçildi (15).

Benî Saide Sakifesi Hakkında İbn Sirin'in Hadisi

- O gün olduğu zaman Ebubekir ve Ömer çıktılar, ensara vardılar. Ebubekir, “Ey ensar topluluğu! Biz sizin hakkınızı inkâr etmiyoruz. Hiç bir mümin sizin hakkınızı inkâr etmez. Bizler herhangi bir hayrı elde etmişsek siz bizimle o hayırdan ortak idiniz. Fakat Araplar ancak Kureyş'ten olan bir kişinin etrafında toplanabilirler. Çünkü Kureyş insanların dil bakımından fasihi, yüz bakımından en güzeli ve kapıları herkese açık olanlarıdır. Sofraları yerden kalkmayan kimselerdir. Gelin, Ömer'e biat ediniz!” dedi. Ensar, “Hayır” dedi. Bu sefer Ömer, “Niçin hayır?” deyince onlar, “Biz kavmini, bize tercih etmeden korkuyoruz” dediler. Hz. Ömer, “Ben hayatta oldukça bu olmayacaktır. O halde Ebubekir'e biat ediniz” dedi. Ebubekir, Ömer'e, “Sen benden daha kuvvetlisin” dedi. Hz. Ömer de: “Sen benden üstün ve faziletlisin” diye cevap verdi. Hz. Ebubekir, ikinci kez; “Sen benden daha kuvvetlisin” deyip de, üçüncü kez bunu tekrarlayınca, Hz. Ömer, “Benim kuvvetim senin faziletinle beraber olacaktır” dedi. Bunun üzerine halk Ebubekir'e biat ettiler. O sırada Ebu Ubeyde b. Cerrah'a biat etmek isteyenler oldu. Fakat Ebu Ubeyde, “Sizin içinizde ikinin biri olduğu halde siz bana geliyorsunuz. Bu nasıl olur?” dedi, onları reddetti (16).

Ashabın Halifelik Konusunda Ebubekir'i Tercih Etmeleri ve Müslümanları Tefrikaya Düşürmeye Çalışanlara Fırsat Vermemeleri

İbn Asâkir'in Hadisi, Ebu Ubeyde'nin Hz. Ebubekir'in Halifeliği Hakkındaki Sözleri

- Ebubekir, “Ebu Ubeyde'ye haber göndererek, “Gel, seni halife yapalım. Çünkü ben Hz. Peygamber'den, ‘Her ümmetin bir emini vardır. Bu ümmetin emini de Ebu Ubeyde'dir’ dediğini duydum” dedi. Ebu Ubeyde “Ben Resûlullah'ın müslümanlara imam olmasını emrettiği bir kişinin önüne geçmek istemiyorum” dedi (17).

İmam Ahmed'in Hadisi, Ebu Ubeyde ve Osman'ın Ebubekir'in Halifeliği Hakkındaki Sözleri

- Hz. Ömer, Ebu Ubeyde'ye, “Elini aç, sana biat edeyim! Çünkü Hz. Peygamber, “Ebu Ubeyde bu ümmetin emindir” dedi. Ebu Ubeyde de Ömer'e, “Hz. Peygamber vefat edinceye kadar bize imamlık yapan birisi dururken, ben nasıl onun önüne geçebilirim” dedi (18).

- Osman b. Affan, “Ebubekir herkesten daha fazla halifelige layıktır. Çünkü o Sıddık'tır. Ve mağarada bulunan iki kişiden birisidir, peygamberin arkadaşıdır” dedi (19).

H. Ebubekir'in, Halifeliği Kabul Etmesinden Sonra, Hilafetin Ağırlığından Ashaba Yakınması ve Ali ile Zübeyir'in, “Hilafet Herkesten Çok Ebubekir'in Hakkıdır” Demeleri

- Abdurrahman b. Avf, Hz. Ömer'le beraberdi. Muhammed b. Mesleme, Zübeyr'in kılıcını kırdı. Sonra Ebubekir kalktı, halka bir hutbe irad etti. Onlardan özür dileyerek, “Allah'a yemin ederim ki ben, herhangi bir gün veya herhangi bir gece halife seçilmeye haris ve istekli değildim. Ve Allah'a ne gizlide, ne de açıkta bu vazifeyi bana vermesi için yalvarmadım. Fakat fitneden korktum. Benim için emirlikte herhangi bir rahatlık yoktur. Fakat bana büyük bir iş yüklendi. Benim buna gücüm yetmiyor. Allah'ın yardımından başka, bu hususta bir kuvvete de sahip değilim. İsterdim ki, bugün yerimde daha güçlü biri olsun” dedi. Muhacirler de onun söylediklerini haklı buldular. Ali ile Zübeyir, “Biz fikrimiz alınmadığı için öfkelenedik. Biz de Ebubekir'in peygamberden sonra halifelige en uygun olduğunu biliyoruz. Çünkü Hz. Peygamber'le beraber mağarada arkadaşlık yapmıştır. iki kişiden birisidir. Biz onun şerefini ve yaşlılığını biliyoruz. Hz. Peygamber hayattayken ona, “Halka namazda imam ol” emrini vermiştir” dediler (20).

H. Ali ile Ebu Süfyan Arasında Hz. Ebubekir'in Hilafeti Hakkında Geçen Konuşma

- Ebu Süfyan, Hz. Ali ile Hz. Abbas'ın yanına girdi ve "Ey Ali ve ey Abbas, ne oluyor ki, bu iş Kureyş'in en güçsüz ve en az kabilesine geçiyor. Allah'a yemin ederim ki, eğer istersem Medine'yi suvari ve piyadelerle doldururum" dedi. Hz. Ali ona, "Hayır! Allah'a yemin ederim ki, senin, Medine'yi piyade ve süvarilerle doldurmanı istemiyoruz. Eğer biz Ebubekir'i halifelğe müstâhak görmeseydik, halifeliği ona vermezdik. Ey Eba Süfyan! Müslümanlar nasihatçı bir kavimdir. Bir kısmı diğerine nasihat ederler. Birbirlerini severler. Evleri ve bedenleri birbirlerinden uzak olsa da. Münafıklar ise, hile yapan bir kavimdir. Birbirlerine hile yaparlardı (21).

- Münafıkların evleri ve bedenleri birbirine yakın ise de, birbirlerine karşı hilebaz bir kavimdir. Hz. Ebubekir'e biat ettik. Ebubekir de buna ehildi (22).

Abdurrezzak ve Hakim'in Hz. Ali ile Ebu Süfyan arasında Geçen Konuşmayla ilgili Hadiseleri

- Ebubekir'e biat edildiği zaman, Ebu Süfyan, Hz. Ali'ye geldi ve "Ey Ali! Kureyş içinde sayısı en az olan aile sizi mağlup mu etti? Vallahi eğer istersen, Medine'yi suvari ve piyadelerle doldururum" dedi. Hz. Ali ona, "Ey Eba Süfyan! Sen hâlâ İslâm'a ve Müslümanlar'a düşmansın. Fakat bu, İslâm'a ve Müslümanlara bir zarar getirmez. Biz Ebubekir'i halifelik için müstahak ve ehil olarak gördük" dedi (23).

- Ebu Süfyan bin Harb, Ebu Talib'in oğlu Ali'ye geldi ve "Bu iş (Halifelik), şanı nedir ki Kureyş'in en az ve en güçsüz kabilesine veriliyor? Allah'a yemin ederim ki, eğer dilersem şu Medine'yi piyade ve süvarilerle doldururum" dedi. Hz. Ali, Ebu Süfyan'a hitaben, "Ey Eba Süfyan! Sen uzun bir zaman İslâm'a ve Müslümanlara düşmanlık yaptın. Fakat senin bu düşmanlığın onlara hiç bir zarar vermedi. Biz Ebubekir'i halifelğe layık bulduk" dedi (24).

Hz. Ömer'le Halid b. Said Arasında Ebubekir'in Hilafeti Hakkında Geçen Konuşma

- Halid b. Said b. As, Hz. Peygamber sağken de, vefat ettiğinde de oradaydı. Peygamberin vefatından bir kaç ay sonra geldi. Sırtında ipekli bir cübbe vardı. Hz. Ömer ve Hz. Ali ile karşılaştı. Hz. Ömer yanındakilere, "Bunun cübbesini sırtında parçalayınız. O ipekli giyiyor. Oysa ipekli savaş hali hariç biz Müslüman erkeklerle haramdır ve yasaktır!" dedi. Böylece Hz. Ömer'in emriyle onun cübbesini paramparça ettiler. Halid (Öfkelenerek), Hz. Ali'ye, "Ey Ebel Hasan! Ey Abdi Menâf ailesi! Halifelik hususunda siz mağlup mu oldunuz?" dedi. Hz. Ali ona cevap olarak, "Sen bu işi, bir galip-mağlup meselesi olarak mı, yoksa bir hilafet meselesi olarak mı görüyorsun?" dedi. Halid de, "Ne bileyim? Bu işi, siz Abdi Menâf'dan kimse zorla almamalıydı" dedi. Hz. Ömer, Halid'e, "Allah senin ağzını kapatsın! Senin gibi bir yalancı, böyle dedikodu yaparsa, bunun cezasını sonra kendisi çeker" dedi (25).

Hz. Ebubekir'le Halid b. Said Arasında Geçen Olay

- Babam Hz. Ebubekir'e biat edildikten sonra Yemen'den Medine'ye geldi. Ali ve Osman'a, "Ey Abdimenaf ailesi! Sizden başkasının halifeliğine razı mı oldunuz?" diye sordu. Hz. Ömer bu sözü Hz. Ebubekir'e götürdü. Fakat Ebubekir bundan dolayı babama kızmadı. Ama Ömer unutmadı. Babam üç ay Medine'de, Ebubekir'e biat etmeksizin, kaldı. Sonra Ebubekir, bir öğle namazına giderken babamın yanından geçti. Babam evdeydi. Babama selam verdi. Babam Ebubekir'e, "Sana biat etmemi istiyor musun?" dedi. Ebubekir de, "Müslümanların girmiş olduğu sulhe senin de girmeni istiyorum" dedi. Ebubekir minber üzerindeyken, babam gidip ona biat etti. Ebubekir'in, babam hakminber üzerindeyken, babam gidip ona biat etti. Ebu Bekir'in, babam hakkındaki görüşü güzeldi. Ona değer veriyordu. Ebubekir orduları Şam'a gönderirken, ona kumandanlık verdi ve evine sancak getirdi. Fakat Ömer, Ebubekir'e, "Sen Halid'i kumandan yaptın. Halbuki o senin hakkında şu şu sözleri söylemişti" dedi ve Hz. Ebubekir'e bu hususta çok ısrar etti. Sonunda Ebubekir, Ebu Erva ed-Devsi'yi babama göndererek, "Hz. Peygamber'in halifesi, "Sancağımızı geri versin" diyor, dedi. Babam da sancağı çıkarıp verdi ve "Sizin beni kumandan seçmeniz beni sevindirmede ki, azletmeniz de beni üzün. Zaten bunu yapan kendisi de değil, bir başkasıdır" dedi. Baktım ki, bir gün Hz. Ebubekir babamın yanına geldi ve mazeret beyan etti. Ömer hakkında da kötü bir söz söylememesi için yemin ettirdi. Allah'a yemin ederim ki, babam ölünceye kadar Ömer'e rahmet okudu (26).

Hz. Ebubekir'in Bizzat Savaşa Çıkmak İstemesi ve Hz. Ali'nin Onu Bundan Vazgeçirmesi

- Babam kılıcını kuşanıp, devesine binerek "Zi'I-Kassa"ya doğru yola çıktı. Ali b. Ebî Talib geldi, devenin yularına yapıştı ve "Ey Allah Rasûlü'nün halifesi! Nereye? Sana rasûlullah'ın Uhud gününde söylediklerini söylüyorsun: "Kılıcını kınına sok! Ve nefsini feda etmek suretiyle bize bir facia meydana getirme. Allah'a yemin ederim ki, eğer öldürülürsen, artık senden sonra İslâm'ın bir nizamı hiçbir zaman olmayacaktır" dedi. Ve babam geri gelerek orduyu gönderdi (27).

Halifeliği Halka Geri Vermek; Hz. Ebubekir'in Hilafet Hakkında Hutbesi ve "Ben Hiçbir Gün veya Gece Ona Talip Olmadım" Demesi

- Hz. Ebubekir, "Ey insanlar! Eğer zannederseniz ki, ben sizin halifelik makamınızı isteyerek aldım veya herhangi birinize, diğer Müslümanlara nazaran kendimi üstün görerek aldım. Allah'a yemin ederim, ben bunu isteyerek almadım ve herhangi birinizden veya Müslümanların herhangi birisinden kendimi üstün tutarak almadım. Hiç bir gece hiç bir gün de buna talip olmadım. Ne gizlide, ne de açıkta, bana halifelik makamını vermesi için Allah'a dilekte bulunmadım. Bana büyük bir yük yüklenmiştir. Bunu taşıma gücüm yoktur. Ancak Allah bana yardım ederse taşıyabilirim. İstiyorum ki, Hz. Peygamber'in ashabından herhangi biri -adil davranmak şartıyla- onu üzerine alsın. Halifeliği size geri veriyorum. Sizin bende biatınız yoktur. Siz kime istiyorsanız ona verin. Ben de sizlerden birisiyim" dedi (28).

Ashabın Hz. Ebubekir'e, "Sen En Hayırlımızsın" Demeleri

- Hz. Ebubekir Halife seçildiğinden bir gün sonra halka, “Ey insanlar? Ben sizin reyinizi size geri veriyorum. Ben sizin hayırlınız değilim. Hayırlınız kimse ona biat ediniz” dedi. Bunu söyledikten sonra Müslümanlar ayağa kalkarak, “Ey Rasûlullah’ın halifesi! Vallahi, sen bizim en hayırlımsın” dediler. Bunun üzerine Ebubekir, “Ey insanlar! Halk İslâm’a isteyerek ve istemeyerek girmiştir. Onlar Allah’ın korumasındadırlar ve Allah’ın komşularıdır. Eğer bunu dikkate alıp kimseyi incitmemeye gücünüz yetiyorsa bunu yapın. Bir de, benden ayrılmayan bir şeytanım vardır. Öfkələndiğim zaman beni görürseniz benden uzak durun. Öfkeme hakim olamadığım için sizi dövebilirim. Ey insanlar! Kölelerinizin vergilerini tekrar kontrol ediniz. Haramdan oluşan bir etin cennete girmesi uygun değildir. Ey insanlar! Hareketlerimi devamlı kontrol edin. Eğer doğru-düzgün hareket edersem, bana yardım edin. Yok eğer adalet ve doğruluktan ayrılırsam beni düzeltiniz. Ben Allah’ın emirlerine itâat ettikçe siz de bana itâat edin. Allah’a isyan ettiğim takdirde, siz de bana isyan edin” dedi (29).

Hız. Ali’nin Ebubekir’e, “Biz Senin İstifanı kabul Etmeyiz” Diye Cevap Vermesi

- Hz. Ebubekir’e biat edildiğinde evinin üç gün kapısını kilitledi. Her gün çıkarak halka, “Ey insanlar! Biatınızı size geri verdim. İstedığınız kimseye biat ediniz” diyordu. Bunu söyledikçe Hz. Ali ayağa kalkarak; “Biz ne senin istifanı kabul ederiz, ne de seni istifaya davet ederiz. Hz. Peygamber seni takdim etmiştir. Kim seni arka plana atarak tehir edebilir?” diyordu (30).

- Hz. Ebubekir Hz. Peygamber’in minberi üzerinde, “Acaba beni istemeyen var mıdır ki, ben bu vazifemden istifa edeyim” dedi ve bunu üç defa tekrarladı. O bunları söylerken Hz. Ali ayağa kalkarak, “Hayır! Allah’a yemin ederiz ki, ne senin istifam kabul ederiz, ne de seni istifaya davet ederiz. Allah’ın resûlü seni (Namazda) takdim etmiştir. Kim seni tehir edebilir?” dedi (31).

Maslahat İçin Hilafeti Kabul Etmek

İbn Ebî Râfî’nin Hilafetle ilgili Rivayeti ve Hz. Ebubekir’le Arasında Geçen Olay

- Râfî b. Ebî Râfî anlatıyor: Halk Ebubekir’i halife seçtikten sonra, içimden, “Şu, bana iki kişinin başı dahi olma!” diye tavsiye ediyordu. Halbuki kendisi ümmetin başına geçti” dedim ve yola çıkarak Medine’ye vardım. Ebubekir’in yanına giderek, “Ey Ebubekir! Beni tanıyor musun?” dedim. “Evet” dedi. “Ey Ebubekir! Bana söylediğin bir söz vardı, onu hatırlıyor musun? Bana, “İki kişinin başına dahi emir olma” demiştin. Halbuki sen ümmetin işini üzerine almışsın!” dedim. Ebubekir, “Hz. Peygamber vefat etmişti. Halk küfürden yeni çıkmıştı. Tekrar dinlerinden caymalarından korktum. ihtilafa düşmelerinden endişe ettim. Halifelik işine istemeyerek girdim ve arkadaşlarım da bir türlü yakamı bırakmadılar!” dedi. Bunu o kadar çok tekrar etti ki, sonunda beni ikna etti (32).

Hız. Ebubekir’in, Halifeliği Kabul Ettiği İçin Üzülmesi, Hız. Ebubekir’in Hız. Ömer’e, “Bu İşe Beni Sen Bulaştırdın” Demesi

- Hz. Ebubekir halife seçildiğinde üzüntülü olarak evinde oturdu. Ömer onun yanına geldi. Ömer’e yönelerek kendisini kınamaya başladı. “Sen bu işi bana yükledin” dedi ve insanlar arasında hüküm vermenin zorluğundan şikâyet etti. Hz. Ömer, “Sen bilmiyor musun, Allah’ın Resûlü, “Yönetici içtihad eder de hakka isabet ederse, iki ecir vardır; hakkı bulamaz da yanılırsa bir ecir vardır” buyurmuştur, diyerek onu teselli etti (33).

Hız. Ebubekir’in Vefatı Esnasında Abdurrahman b. Avf’a Söyledikleri

- Abdurrahman b. Avf şöyle anlatıyor:

Ebubekir, vefat edeceği esnada bana, “Ben hiçbir şey için esef ve üzüntü duymam. Ancak üç şeyi yaptığım için, üç şeyi yapmadığım için ve üç şeyi de Hz. Peygamber’e sormadığım için üzülüyorum. Birincisi; “Benî Saide” sakifesinde bu işi, Ömer veya Ebu Ubeyde’den birinin üstüne neden atmadım? diye üzülüyorum. Onlardan biri emir, ben de vezir olurum. İkincisi, Halid b. Velid’i Şam tarafına gönderirken, Ömer’i de neden Irak tarafına göndermedim? diye üzülüyorum. Çünkü böyle yapmış olsaydım, Allah yolunda bir elimi sağ tarafa, bir elimi de sol tarafa uzatmış olurum. Hz. Peygamber’e sormadığım için üzüldüğüm üç şeyden birisi hilafet meselesidir. Hz. Peygamber’e, “Senden sonra senin yerine kim geçmelidir. Bu işte ensarın hakkı var mıdır?” diye sormalıyım. Bunu Hz. Peygamber söylemiş olsaydı, başa geçen kimseye hiç kimse itiraz etmezdi” dedi (34).

Kendinden Sonraki Halifeyi Seçmek; Hız. Ebubekir’in Vefat Etmeden Hilafet Meselesi Hakkında Ashaba Danışması

- Hz. Ebubekir hastalığı şiddetlenince Abdurrahman b. Avf’ı çağırdı ve “Ömer b. Hattab hakkında ne dersin?” diye sordu. Abdurrahman, “Sen bana öyle bir adamı soruyorsun ki, sen onu benden daha iyi bilirsin” diye cevap verdi. Ebubekir, “Öyle de olsa sen yine cevap ver” dedi. Abdurrahman Allah’a yemin ederim ki o, halife seçilmek hususunda, kalbinden geçen herkesten daha üstündür” dedi. Sonra Hz. Ebubekir, Osman b. Affan’ı huzuruna çağırdı ve “Ömer hakkında ne düşünüyorsun” dedi. Osman, “Sen Ömer’i hepimizden daha iyi tanıyorsun!” diye cevap verdi. Hz. Ebu Bekir, “Ey Eba Abdullah! Buna rağmen fikrini söyle” dedi. Osman, “Yarab! Bizi muaheze etme! Onun hakkında bildiğim şudur: Onun içi dışından daha hayırlıdır ve bizim içimizde onun benzeri yoktur” dedi. Bunun üzerine Ebubekir, “Allah sana rahmet eylesin. Allah’a yemin ederim ki, eğer Ömer’i halife seçmeseydim, seni seçerdim” dedi. Bunlardan başka Ömer hakkında Said b. Zeyd Ebü’l-Aver, Useyd b. Hudayr ve muhacirlerle ensarın bir çok kimsesiyle istişare etti. Useyd, “Allah bizi muaheze etmesin. Senden sonra en hayırlı olarak onu buluyorum. Allah için sevinir, Allah için de gazaplanır. Onun içi dışından daha hayırlıdır. Bu iş için ondan daha kuvvetlisi gelmemiştir veya gelmeyecektir” dedi (35).

Hız. Ebubekir’in Hız. Ömer’i Halid’e Seçmesi

- Hz. Peygamber'in ashabından bazıları Abdurrahman ile Osman'ın, Ebubekir'in yanına giderek onunla gizli konuştuklarını öğrenince, hemen Ebubekir'in yanına gelerek Ebubekir'e, "Ömer'in ne kadar katı ve sert olduğunu bildiğin halde, onu başımıza getirdiğinden ötürü Allah kıyamet günü seni sorguya çekerse, nasıl cevap vereceksin?" dediler. Hz. Ebubekir, "Beni oturtunuz" dedikten sonra, "Siz beni Allah ile mi korkutuyorsunuz? Zulümle sizin işinizi yürüten bir kimse mahrum olmuştur. Ben kıyamet günü diyeceğim ki: "Ey Allah'ım! Onların üzerine mahluklarının en hayırlısını seçtim. Ey kişi! Bu söylediklerimi sen, arkada olanlara naklet" dedikten sonra tekrar uzandı ve Osman b. Affan'ı bir daha huzuruna çağırdı ve ona "Yaz" dedi.

H. Ebubekir'in, Hz. Ömer'i Seçtiğine Dair Vasiyetnamesi

- "Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla!..

Bu, Ebubekir b. Ebu Kuhafe'nin dünyadaki son zamanında ahiretin ilk zamanında yazdığı vasiyettir. Bu zaman öyle bir zamandır ki, kâfir onda imana gelir, facir bir kimse yakine sahip olur, yalancı doğru söyler!..

Sizin üzerinize benden sonra Ömer b. Hattab'ı halife seçtim. Onun sözünü dinleyiniz, ona itaat ediniz. Çünkü ben Allah için, rasûlü için, dini için, nefsim için, sizin için hayrı seçmekte zerre kadar kusur etmedim. Gücüm yettiği kadar araştırma yaptım. Eğer Ömer adalet yaparsa benim onun hakkındaki zannım budur. Onun hakkında bildiğim de budur. Eğer değiştirirse, zulüm yaparsa her kişi kazancıyla karşı karşıyadır. Ben hayrı irade ettim, gaybı bilmem!" dedikten sonra Şuara/227. ayetini okudu. "Selâm ve Allah'ın rahmeti sizin üzerinize olsun" dedi.

Sonra bu vasiyetin mühürlenmesini emretti. Bazı rivayetlere göre, Hz. Ebubekir bu vasiyetin baş kısmını imla ettirdiğinde, daha kimsenin ismi yazılmamışken halife baygınlık geçirdi. Hz. Osman, "Ben sizin üzerinize Ömer b. Hattab'ı halife seçtim" ibaresini kendiliğinden yazmıştır. Sonra Hz. Ebubekir ayıldı ve Osman'a, "Yazdığını bana oku" dedi. Osman, Ömer'in adını okuyunca Hz. Ebubekir tekbir getirdi ve "Herhalde sen, Müslümanlar ihtilafa düşmesin diye aceleyle Ömer'in adını yazdın. Allah senden razı olsun. Vallahi sen de hilafete ehilsin" dedikten sonra vasiyeti mühürledi. Sonra Hz. Osman'a emretti. Mektup mühürlü olarak elinde olduğu halde dışarı çıktı. Beraberinde Ömer b. Hattab, Useyd b. Hudayr'da vardı. Hz. Osman halka, "Bu mektupta ismi yazılı olan kişiye biat eder misiniz?" diye sordu. Halk, "Evet, ederiz" dediler. İbn Sa'd'ın rivayetine göre, birisi -Hz. Ali-, "Biz oradaismi yazılan kişiyi biliyoruz. O Ömer'dir" dedi. Böylece hepsi de Ömer'in halifeliğini kabul ettiler, razı oldular. Sonra Hz. Ebubekir, Ömer'i yalnız olarak huzuruna aldı. Daha önce yaptığı vasiyetleri yeniden tekrarladı. Sonra Ömer, Ebubekir'in huzurundan çıktı. Ebubekir ellerini göklere uzatarak; "Ey Allah'ım! Ben bununla ancak salahı kastettim. Bunların aleyhinde doğacak fitneden korktum. Benden daha iyi bildiğin şeylerle, ben onlar hakkında böyle yaptım. Var kuvvetimle çalıştım, bu şekilde iyi gördüm. Onların hayırlısını kendilerine baş seçtim. Halifelik işinde onlardan daha kuvvetli olanı seçtim. Onları irşad edecek noktalara daha güçlü olan zatı seçtim. Artık son zamanlarımı yaşıyorum. Benden sonra sen onlara sahip ol ve onları tehlikelerden koru. Onlar senin kullarıdır ve perçemleri senin elindedir. İdarecilerini onlar için ıslah eyle, onları peygamber ile salih kullarının yoluna uyan raşid halifelerden eyle ve ümmeti de idarecilere tâbi kıl" diye dua etti (36).

- Hz. Ebubekir ağırlaştığı zaman, halkı topladı. Onlara, "Gördüğünüz gibi ben hastayım. Ölümüm yaklaşmıştır. Artık Allah bana yaptığınız biattan sizi serbest kılmış, üzerinizdeki bağı çözmüş ve bu işi tekrar size vermiştir. İstedığınız kişiyi kendinize emir seçiniz. Eğer ben hayattayken emirinizi seçerseniz bu, benden sonra ihtilaf etmenizden daha uygun olur!" dedi. Bunun üzerine onlar kendi aralarından birini seçmeye karar verdilerse de, herhangi bir kişi üzerine anlaşılmaya varamadılar. Gelip Hz. Ebubekir'e, "Ey Allah rasûlünün halifesi! Sen bizim için seç!" dediler. Hz. Ebubekir, "Ben bunu yaparsam ihtilafa düşersiniz" dedi. Onlar buna, "Hayır" dediler. Ebubekir, "O halde, seçeceğim adama razı olacağınıza söz veriyor musunuz?" dedi. Onlar, "Evet, veririz" dediler. Ebubekir, "O halde bana mühlet veriniz. Allah için, Allah'ın dini için, kullan için ben biraz tetkikat yapayım, bakayım" dedi. Böylece Ebubekir, Osman'ı huzuruna çağırdı. "Bana bir kişi göster, Allah'a yemin ederim ki, sen benim yanımda güvenilir bir kimsesin" dedi. Hz. Osman, "Ömer'i seç!" dedi. Halife, "O halde yaz!" dedi. O da ahidnameyi yazdı. İsme gelince Ebubekir baygınlık geçirdi. Ayıldıktan sonra Ömer'in adını yazdırdı (37).

H. Ebubekir'ın Hz. Ömer'i Seçmesine İtiraz Eden Talha'ya Verdiği Cevap

- Hz. Ebubekir ölüm halinde iken Osman b. Affan'ı huzuruna davet etti. Ahidnamesini ona dikte ettirdi. Fakat herhangi bir isim yazdırmadan bayıldı! Osman da kendiliğinden Ömer b. Hattab ismini yazdı. Ebubekir ayıldığında Osman'a, "Bir isim yazdın mı?" dedi. O da, "Belki bir daha ayılamazsın da ümmet ihtilafa düşer diye Ömer b. Hattab'ı yazdım" dedi. Ebubekir, "Allah'ın rahmetine nail olası! Eğer sen kendi adını da yazsaydın, sen hilafete ehil bir zatsın" dedi. O esnada Talha b. Ubeydullah, Ebubekir'in yanına girdi ve "Ben, benim arkamdakilerin elçisiyim. Sana gönderildim. Sen hayatta iken bile, Ömer'in bize karşı nasıl katı davrandığını biliyorsun. Bu durumda bizi, onun eline nasıl bırakıyorsun? Allah bunu senden soracaktır" diyorlar. Cevabını söyle de onlara iletayım" dedi. Bunun üzerine Halife, "Beni oturtunuz" dedi ve sonra Talha'ya, "Siz beni Allah ile mi korkutuyorsunuz? Ben insanlara zulmetmiyorum. Rabbim bana, "Ömer'i niçin halife seçtin?" diye sorarsa, "Ey Rabbim! Ben senin kulların içinde en hayırlı olanı seçtim" diye cevap vereceğim. Sen eve git, bu söylediklerimi aynen onlara söyle" dedi (38).

Mü'minlerin Annesi Hz. Aişe'nin Bu Konudaki Rivayeti

- Hz. Ebubekir vefat edeceği zaman Hz. Ömer'i halife seçti. Ebubekir'in yanına Ali ve Talha gelerek, "Sen kimi halife seçtin" diye sordular. O da, "Ömer'i seçtim" dedi. Onlar da, "Sen Allah'a ne cevap vereceksin?" dediler. Hz. Ebubekir, "Siz beni Allah ile mi korkutuyorsunuz? Kesinlikle ben Allah'ı da, kulu Ömer'i de ikinizden daha iyi biliyorum ve Allah'a, 'Senin kullarından en hayırlısını onlara halife seçtim!' diyeceğim" dedi (39).

Zeyd b. Haris'in Bu Husustaki Rivayeti

- Hz. Ebubekir vefat edeceği zaman Ömer'i huzuruna çağırdı, onu halife seçti. Halk "Ömer'i bize halife mi seçiyorsun? O sert ve katı birisidir. Eğer bize halife seçilirse daha sert ve daha katı olacaktır. Rabbine kavuştuğun zaman ne diyeceksin?" dediler. Ebubekir, "Beni rabbimle mi korkutuyorsunuz? Diyeceğim ki, "Ey Allah'ım! Onların üzerine en hayırlılarını halife seçtim" (40).

Şura'nın Ehil Olanlara Bırakılması, Hz. Ömer'in Öldürülmesi, Halife Seçiminin Altı Kişiyi Bırakılması ve İbn Abbas'ın Hz. Ömer'i Övmesi

- Ebû Lû'lû, iki hançer darbesi vurarak, Hz. Ömer'i öldürmüştü. Hz. Ömer, "Halka karşı bilmeden bir kusur mu işledim ki, beni vurdular" diye düşündü ve İbn Abbas'ı çağırarak, "Acaba bu, bir takım kimseler tarafından düzenlenmiş bir suikast midir? Bunun sebebini öğrenmek istiyorum" diyerek inceleme yapmasını istedi. Çünkü Ömer, İbn Abbas'ı sever ve güvenirdi.

İbn Abbas çıktı. Hangi cemaatin yanından geçtiyse onların ağladıklarını gördü. Hz. Ömer'e gelerek, "Hangi cemaatin yanından geçtiysem, ey emîre'l-mü'mînîn, ağladıklarını gördüm. Sanki onlar bugün ilk çocuklarını kaybetmişlerdir" dedi. Hz. Ömer, "O halde, beni kim vurdu?" dedi. İbn Abbas, "Seni mecûsi olan Ebu Lû'lû vurdu" dedi. Bu söz üzerine baktım ki Ömer'in yüzünü gülücükler kapladı, sevindi ve "Hamd o Allah'a ki, beni Lâ ilahe illallah diyen bir kimsenin eliyle öldürmedi. Ben size, "Esir düşen Acem kâfirlerinden kimseyi Medine'ye getirmeyiniz" demiştim. Fakat beni dinlemediniz" dedikten sonra, "Benim kardeşlerimi bana çağırınız!" dedi. "Kardeşlerin kimlerdir?" dediler. "Osman, Ali, Talha, Zübeyr, Abdurrahman b. Avf ve Sa'd b. Ebî Vakkas'tır!" dedi. Böylece onlara haber gönderildi. Hz. Ömer başını kucağıma koydu. Onlar geldiklerinde, "İşte geldiler" dedim. Bunun üzerine, "Ben halifelik konusunda düşündüm. Sizi halkın başı ve önderleri olarak görüyorum. Bu iş ancak sizin aranızda olur. Siz doğru oldukça halkın durumu da iyi olur. Eğer bir ihtilaf olursa, mutlaka sizin aranızda olacaktır!" dedi.

Hz. Ömer'in ihtilaf ve şikaktan bahsettiğini işittiğimde, zannettim ki bu ihtilaf olacaktır. Zira Ömer'in dedikleri çok zaman çıkardı. Sonra çok kan zayi etti. Onlar aralarında fısıltı şeklinde konuşular. Aralarındaki bir kişiye biat ettiklerini sandım. Onlara, "Müminlerin emiri daha sağdır. İki halife bir arada olmaz" dedim. O sırada Hz. Ömer, "Beni kaldırınız" dedi. Hz. Ömer'i kaldırdık. Hz. Ömer onlara hitaben: "Üç gün aranızda istişare ediniz. Bu zaman zarfında halka Suheyb namaz kıldırsın!" dedi. Onlar, "Biz kiminle istişare edelim? Ey müminlerin emiri!" deyince Hz. Ömer, "Muhacirlerle, ensarla ve Medine'de bulunan ordu kumandanlarıyla" dedi. Sonra Hz. Ömer süt istedi. Onu içti. Süt olduğu gibi iki yaradan da çıktı. Ömer bu durumu görünce öleceğini anlayarak, "Şu anda eğer bütün dünya benim olsaydı kıyamet dehşetini görmemek için hepsini fide olarak verirdim" dedi. Ben de, "Sen o kimse değil misin ki, Hz. Peygamber İslâm'ı seninle güçlendirmesi için Allah'a dua etti. İslâm, Hz. Peygamber ve ashabı senin Müslüman olmanla serbestliğe kavuştular. Sen hicret ederken, senin hicretin Müslümanlar için bir fetih oldu. Hz. Peygamber'in yaptığı hiç bir savaştan geri kalmadın. Hz. Peygamber senden hoşnut olarak vefat etti. Sonra halifesine vezirlik yaptın. Hiç durmadan gayret gösterdin. Her tarafa savaş açtın. Öyle ki insanların hepsi -isteyerek ve istemeyerek- İslâm'a girdiler. Hz. Peygamber'in halifesi de senden hoşnut olarak vefat etti. Sonra onun yerine geçtin. Senin sayende şehirler kuruldu, devletin geliri çoğaldı. İslâm düşmanları güçlerini kaybettiler. Müslümanlar bolluk ve refaha kavuştu. Sonunda Allah Teâlâ sana şehidlik nasip etti. Ne mutlu sana" dedim. Bu övgüler karşısında, "Vallahi sizin sözlerinize aldanan mağrur olur" dedi. Sonra, "Kıyamet günü sen bana şahitlik eder misin?" diye sordu. Ben de, "Evet, şahitlik ederim" dedim. Bunun üzerine, "Allah'ım, hamd ancak sana mahsustur" dedikten sonra, "Başımı yere koy" dedi. Ben de başını oyluğumun üstünden bacağıma üstüne koydum. Bana "Yüzümü toprağa koy" dedi ve başını bacağıma üstünden yavaşça çekerek, sakal ve yanağı toprağa değdikten sonra kendikendine, "Ey Ömer, eğer Allah seni bağışlamazsa, senin ve annenin vay haline" dedi. Biraz sonra da vefat etti. Hz. Ömer vefat edince şura üyeleri Ömer'in oğlu Abdullah'a haber gönderdiler. O da, "Siz babamın emrettiği gibi, muhacir, ensar ve kumandanlarla istişare etmezseniz, ben sizin aranızda katılmayacağım" diye haber gönderdi.

Rivayete göre Hasan'a, Hz. Ömer'in ölüm anında yaptıkları ve ahiretten korktuğu nakledilince, Hasan, "İşte mü'min böyle olur. Hem salih amel yapar, hem de korkar. Münafık ise, hem salih amel işlemez, hem de korkmaz. Allah'a yemin ederim ki, Ömer gibi, iyilik yaptıkça Allah'tan korkusu çoğalan bir kimse geçmediği gibi gelecekte de onun gibisi gelmeyecektir" demiştir (41).

Hz. Ömer'in Borçlu Ölüşü, Hz. Peygamber'le Hz. Ebubekir'in Yanına Defnedilişi ve Hilafeti Şura'ya Devredilişi Hakkında İbn Sa'd'ın Rivayeti

- Hz. Ömer, oğlu Abdullah'a, "Bak, benim boynumda ne kadar borç vardır, hesap et!" dedi. O da, "Seksen altı bin dirhem" dedi. Ömer, "Eğer Ömer'in ailesinin malları bunu karşılıyorsa, onların mallarından öde. Aksi takdirde Beni Adîy b. Kâ'b oğullarından iste. Eğer onların malları kâfi gelirse ne âlâ! Aksi takdirde Kureyş'ten iste. Fakat Kureyş'in dışına taşma. Müminlerin annesi Aişe'ye git, ona selam söyle ve "Ömer b. Hattab senden izin istiyor. Sakın "Emîre'l-mü'mînîn" tabirini kullanma. İki arkadaşının yanına defnedilmek için izin istiyor" de. Abdullah b. Ömer, Hz. Aişe'nin yanına geldiğinde, Hz. Aişe'nin oturmuş ağladığını gördü. Selam verdikten sonra, "Ömer b. Hattab arkadaşlarının yanına defnedilmesini istiyor. Defnedilmesi hususunda iznini talep ediyor" dedi. Aişe, "Orada kalan bir mezar yerini kendim için seçmiştim. Fakat bugün Ömer'i nefsim tercih edeceğim" dedi. Abdullah babasına geldiğinde, Hz. Ömer, "Ne haber getirdin?" diye sordu. Abdullah da, "Aişe sana izin verdi" dedi. Ömer, "Benim için bundan daha mühim bir şey yoktu. Bununla beraber yine de ben öldüğümde beni tahtaya koyup oraya götürün ve bir daha ondan izin isteyin. İzin verirse beni oraya gömün. Eğer izin vermezse, geri getirin ve Müslümanların mezarlığına defnedin" dedi. Hz. Ömer'in cenazesi kaldırıldığında, halk sanki daha önce hiç musibet görmemiş gibi oldular. Hz. Aişe'nin hücresinin kapısına vardıkları zaman Abdullah, babasının vasiyeti gereği Aişe'den bir daha izin istedi. Aişe izin verdikten sonra onu Hz. Peygamber'le Ebubekir'in yanına gömdüler.

Hz. Ömer ölmeden önce ona, "Yerine birini seç" dediler. O da, "Ali, Osman, Talha, Zübeyr, Abdurrahman b. Avf ve Sa'd b. Ebî Vakkas'ın isimlerini söyleyerek, "Bu iş için bunlardan daha uygunu yoktur. Çünkü Hz. Peygamber bunlardan hoşnut olarak vefat etti. Bu altı kişi, aralarından kimi seçerse halife odur. Eğer Sa'd'ı seçerlerse bu güzel olur. Fakat başkası seçilirse, Sa'd'ın görüşlerinden yararlanmayı ihmal etmesin. Çünkü ben Sa'd'ı herhangi bir kusurundan dolayı azletmemiştim" (42) dedi. Sonra, "Eğer oylar eşit çıkarsa oğlum Abdullah oyunu kime verirse halife o olsun" diyerek Abdullah'ı da Şura'ya kattı. Fakat oğluna seçilme hakkını vermedi. Hz. Ömer vefat ettikten sonra bu altı kişi toplandı. Abdurrahman b. Avf, "Vekaletimizi aramızda üç kişiye verelim" dedi. Bunun üzerine Zübeyr Ali'ye, Talha Osman'a ve Sa'd da Abdurrahman'a vekalet verdiler. Abdurrahman, Ali ile Osman'a, "Eğer vekaletinizi bana vererseniz, söz veriyorum ki, hanginizi daha üstün ve yararlı görürsem hilafeti ona vereceğim. Bu konuda asla taraf tutmayacağım" dedi. Onlar da vekaletlerini verdiler Abdurrahman Ali ile yalnız kalarak ona, "Sen Hz. Peygamber'in akrabası ve İslâm'da kidedlisin. Eğer hilafeti sana verirsem adil davranacağına ve eğer Osman'a verirsem ona itaat edeceğine Allah adına söz verir misin?" dedi. Ali de, "Evet" dedi. Sonra Osman ile yalnız kalarak ona da aynı şeyleri söyledi ve ondan da aynı cevabı aldıktan sonra Osman'a, "Uzat elini sana biat edeyim" dedi ve Osman'a biat etti. Bundan sonra herkes Hz. Osman'a biat etti (43).

İbn Ebî Şeybe ile İbn Sa'd'ın Bu Konudaki Rivayetleri

- Hz. Ömer ölümüne yaklaştığı zaman, “Bana Ali, Talha, Zübeyr, Osman, Abdurrahman b. Avf ve Sa'd'ı çağırınız” dedi. Onlardan yalnız Ali ve Osman ile konuştu. Ali'ye, “Ey Ali! Bu kişiler senin Rasûlullah'la akrabalığını ve onun damadı olduğunu biliyorlar. Allah'ın sana verdiği kavrayış ve yeteneği de biliyorlar. Eğer sen halife seçilirsən Allah'tan kork. Benî Abdulmuttalib'i Müslümanlara takdim etme. Onları halkın boynuna bindirme!” dedi. Hz. Osman'a da, “Bunlar senin Hz. Peygamber'in damadı olduğunu biliyor. Olgunluğunu ve şerefini de biliyorlar. Eğer sen halife seçilirsən Allah'tan kork. Falan oğullarını (Benî Ümeyyeyi kastediyor) halkın boynuna bindirme!” dedi. Sonra Hz. Ömer, “Bana Süheyb'i çağırınız” dedi ve Süheyb'e, “Halkın önünde üç gün imam ol. Bunlar da bir evde toplansınlar. Eğer bir kişiyi seçerlerse, ona muhalefet edenin boynunu vurunuz” dedi (44).

- Hz. Ömer, şura üyelerine, “İşiniz hakkında istişare ediniz. Eğer ikişer ikişer olursanız tekrar istişare yapınız. Eğer dört kişi bir tarafta, iki kişi birtarafta kalırsa en fazla olan tarafı tutun” dedi (45).

- Hz. Ömer şura üyelerine, “Eğer reyiniz üçer üçer olursa Abdurrahman b. Avf'ın bulunduğu gruba tabi olunuz. Dinleyiniz, itaat ediniz” dedi (46).

- Hz. Ömer, ölümünden bir saat önce Ebu Talha'yı yanına çağırarak, “Ey Ebu Talha, ensardan elli kişi al ve şura üyelerinin toplanacağı evin kapısında bekle. Hiç kimsenin içeri girmesine izin verme. Onlar da üç günden fazla içerde kalsınlar. Allah'ım, onları sana emanet ediyorum” dedi (47).

Halifede Bulunması Gereken Vasıflar, Hz. Ebubekir'in Bu Konudaki Hutbesi

- Hz. Ebubekir hastalığı esnasında halkı topladı. Ve kendisini minbere götürmelerini emretti. Minbere çıktıktan sonra Allah'a hamd ve sena etti ve “Ey insanlar! Dünyadan sakının. Dünyaya güvenmeyiniz, aldanmayınız. Ahireti dünyaya tercih ediniz, ahireti seviniz. Onlardan hangisini severseniz diğerinden uzaklaşırsınız. Şunu da bilin ki, bizim için çok önemli olan hilafet görevi, eğer başta ehil olana verilmezse, yapılan hata sonra tamir edilemez. Öyleyse içinizde en güçlü ve iradesine hakim olan, sert davranmak gerektiği zaman sert davranan ve yumuşak davranmak gerekince de yumuşak davranan, güzel görüşlerden faydalanmasını bilen, gereksiz şeylerle ilgilenmeyen, kuruntu ve hayallere dalıp üzülmeyen, bilmediklerini öğrenmekten utanmayan, anî ve olağanüstü durumlarda şaşırmayan, ümmetin malını koruyarak hıyanete meydan vermeyen, geleceği gören, şiarı takva olan kim ise ona veriniz. Böylesi de ancak Ömer b. Hattab'dır” dedi ve minberden indi (48).

Hz. Ömer'e Göre Halifede Bulunması Gereken Vasıflar

- İbn Abbas şöyle anlatıyor: Ben Ömer'e ailesinden daha çok hizmet eder ve yardımcı olurum. O da beni sever, sayar ve yanında oturturdu. Bir gün evinde onunla beraberdim. Bir ara öyle derinden bir iç çekti ki, neredeyse ölecek sandım. Ona, “ey mü'minlerin emiri! Bir üzüntün mü var?” dedim. “Evet” dedi. “Neye üzülüyorsun?” dedim. Bana, “Yaklaş” dedi. Ben ona yaklaştımca, “Ben hilafet için uygun bir kimse bulamıyorum” dedi. Bunun üzerine ben şura üyesi olan altı kişiyi sayarak, “Falan, falan, falan, falan ve falanlara ne diyorsun?” dedim. Onların her birisi için bir kusur buldu. Sonra, “Halife olmak için, hırçın olmadan sert, gevşek olmadan yumuşak, israfçı olmadan cömert ve cimri olmadan tutumlu olmak gerekir” dedi (49).

- İbn Abbas şöyle anlatıyor: Ben Hz. Ömer'le beraber oturuyordum. Ansızın öyle bir iç çekti ki, onun kaburgaları birbirine geçti zannettim. “Ey müminlerin emiri! Herhalde çok kötü bir şey var ki, böyle derinden iç çektin” dedim. “Evet, çok kötü bir durum var. Benden sonra hilafeti kime vereceğimi bilemiyorum” dedi. Sonra da dönüp bana bakarak, “Herhalde sen adamını hilafete ehil görüyorsun” dedi. Ben de, “Evet, o İslâm'a ilk girenlerden. Hz. Peygamber'in en yakınlarından ve üstün vasıflarından dolayı hilafete ehildir” dedim. Hz. Ömer, bana, “Evet, senin adamın; dediğin gibidir. Fakat o mizahı seven bir adamdır. Ayrıca onda şunlar, şunlar da vardır” dedikten sonra, “Bu hilafet öyle bir iştir ki, hırçın olmadan sert, gevşek olmadan yumuşak, israfçı olmadan cömert ve cimri olmadan tutumlu olmak gerekir” dedi. Ben bu vasıfların tamamını Hz. Ömer'de gördüm.

- İbn Abbas şöyle anlatıyor: Hz. Ömer'in hizmetinde bulundum. Ondan çekinir ve ona sevgi duyardım. Bir gün evine gittim. Tek başınaydı. Öyle derin bir iç çekti ki, canının çıkacağını sandım. Sonra başını göğe doğru kaldırarak derin bir iç daha çekti. Kendi kendime cesaret vererek, “Vallahi bunun sebebini soracağım” dedim ve “Ey mü'minlerin emiri, vallahi senin bir üzüntün var” dedim. Bana, “Evet üzüntüm var. Hem de çok büyük bir üzüntü. Halifelik için bir adam bulamıyorum. Herhalde sen şimdi, “Benim adamım hilafete ehildir” diyorsun” dedi. Ben de, “Ey mü'minlerin emiri, benim adamım hem muhacir, hem de Hz. Peygamber'in en yakını olmasına rağmen yine de hilafete ehil değil midir?” dedim. Hz. Ömer, “Durum senin söylediğin gibidir. Fakat o kendisinde mizah olan bir kişidir” dedi. Bu işi ancak, zafiyet olmaksızın yumuşak, şiddet olmaksızın sert, israf olmaksızın cömert, cimri olmaksızın tutumlu olan bir zat yüklenir!” dedi. Sonra devam ederek, “Bu vasıflara da ancak şu kimseler sahip olabilir ki, haksızlığa göz yummaz, menfaat peşinde koşmaz, davranışlarında gösteriş bulunmaz, ağızla tek bir kelime söylemez, fakat azminde sebat eder, kendinin ve yakınlarının aleyhine dahi olsa hak ile hükmetmekten ayrılmaz” diye cevap verdi (50).

- Hz. Ömer, “Kendisinde şu dört vasıf bulunmayan kimsenin halife olması doğru değildir. O dört vasıf da zafiyet olmaksızın yumuşak, şiddet olmaksızın sert, cimrilik olmaksızın tutumlu, israfçı olmaksızın cömert olmaktır. Eğer bu vasıflardan bir tanesi adamdan düşerse, diğer üçü de yıkıma uğrar” dedi (51).

- Hz. Ömer şöyle demiştir: “Allah'ın hilafetini, ancak haksızlığa göz yummayan, hareketlerinde riya olmayan, menfaat peşinde koşmayan, kişiliğini koruyan ve hiddetine rağmen hakkı ketmetmeyen bir kimse yüklenir” (52).

- “Hz. Ömer, “Allah'a yemin ederim, bilmiyorum, ben halife miyim, yoksa kral mıyım? Eğer kral isem bu korkunç bir durumdur!” dedi. Birisi: “Ey mü'minlerin emiri! Halifelik ile krallık arâsında büyük bir fark vardır. Halife, daima hakkı tutar ve hak ile hükmeder. Sen de Allah'aşükür öylesin. Kral ise, halka zulmeder, birinden alır, ötekine verir” dedi. Ömer de sustu (53).

- Selman şöyle anlatıyor: Hz. Ömer, bana “Ben kral mıyım, halife miyim?” diye sordu. Ben de, “Eğer Müslümanların arazisinden bir dirhem veya daha azını veya daha fazlasını alırsan, onu hak olmayan yolda kullanırsan, sen kralısın, halife değilsin” dedim. Ben bunları söyleyince Hz. Ömer ağladı (54).

- Hz. Ömer'in meclisinde bulundum. Arkadaşlarından Talha, Selman, Zübeyr ve Kâ'b da vardı. Hz. Ömer, “Ben sizden bir şey soracağım, sakın bana yalan söylemeyiniz ki, beni helâk edersiniz. Siz de helâk olursunuz. Allah ile size yemin verdiriyorum, ben halife miyim, yoksa kral mı?” diye sordu. Bu sual karşısında Talha ve Zübeyr, “Sen bize öyle bir şey söylüyorsun ki, vallahi biz halife

ile kral arasındaki farkı bilmiyoruz” dediler. Selman ise, “Etimle ve kanımla şahadet ederim ki, sen halifesin, kral değilsin!” dedi. Hz. Ömer, “Sen bir şey söylersen makbuldür. Çünkü sen Hz. Peygamber’in huzuruna giriyor, oturuyordun” dedi. Sonra Selman, “Bunun sebebi şudur: Sen halk arasında adaleti icra ediyorsun. Malları eşit bir şekilde taksim ediyorsun. Kişinin aile efradına olan şefkatiyle, onlara muamele ediyorsun. Allah’ın kitabıyla hükmediyorsun” dedi.

Bu sözler karşısında Kâ'b da, “Bu mecliste benden başka halifeyi kraldan ayırd edecek kimse yoktur zannediyordum. Fakat Allah, Selman’ın kalbini hüccet ve ilimle doldurmuştur” dedi. Sonra, “Şahadet ederim ki, sen halifesin, kral değilsin!” dedi. Hz. Ömer, “Bu nasıl olur?” diye sorunca, Kâ'b, “Ben seni Allah’ın kitabında (Tevrat’ta) gördüm” dedi. Hz. Ömer, “Beni orada ismimle mi görüyorsun?” diye sordu. Kâ'b, “Hayır, fakat sıfatınla seni görüyorum. Allah’ın kitabı, “Önce peygamberlik, sonra halifelik, sonra yine halifelik, sonra ısırtıcı bir saltanat olacaktır” diye haber veriyor” dedi. (55).

Halife’nin Yumuşaklığı ve Sertliği

- Hz. Ömer halife seçildiğinde rasûlullah’ın minberinden Allah’a hamd ve sena ettikten sonra, “Ey insanlar! Biliyorum ki siz benden şiddet ve katılık görüyorsunuz. Çünkü ben Hz. Peygamber ile beraberken, onun kölesi ve hizmetkârıydım. O da Allah’ın buyurduğu gibiydi:

“Müminler için rauf ve rahimdir” (Tevbe/128). Ben rasûlullah’ın elinde, kınından çekilmiş kılıç gibiydim. Ancak beni kına koyduktan veya herhangi bir işi, “Yapma” dedikten sonra dururdum. Aksi takdirde peygamberin yumuşaklığından ötürü ben halkın üstüne giderdim. Böylece Hz. Peygamber’le beraber, vefat edinceye kadar devam ettim. Vefat ederken benden razıyılı. Ve bundan ötürü de Allah’a çokça hamdu senalar ediyorum. ve bundan dolayı mesudum. Sonra aynı yerde Ebubekir ile beraberdim. O da rasûlullah’ın halifesiydi. Onun keremini, şeref ve yumuşaklığı hakkındaki durumunu biliyorsunuz. Ben onun hizmetkârıydım. Ve onun elinde kılıç gibiydim. Benim şiddetim onun yumuşaklığına karışırdı. Ancak o önüme geçtiğinde dururdum. Aksi takdirde yürürdüm. Ben bu duruma devam ettim. Ta ki Ebubekir benden razı olduğu halde vefat edinceye kadar. Bundan ötürü de Allah’a çokça hamdederim ve ben bu durumumla da mesudum. Sonra bugün vazife bana verilmiştir. Ben biliyorum, sizden birisi, “Başkası işin başında iken, Ömer bize katı davranırdı. İşte şimdi işin başına geldikten sonra hali ne olacaktır?” der. Biliniz ki, herhangi bir suçlunun bağışlanması için benden ricada bulunmayacaksınız. Çünkü, siz beni tanıyorsunuz ve beni denediniz. Hz. Peygamber’in sünnetini de biliyorsunuz. Rasûlullah’tan sorulmasını istediğim her şeyi sordum ve bu hususta hiç pişman değilim. Biliniz ki, zalim hakkında, halife seçildikten sonra, benim bildiğiniz katılığı kat be kat artmıştır. Saldırgan hakkında da böyledir. Müslümanların hakkını, zayıfın hakkını kuvvetlilerinden almak hususunda da böyledir. Fakat iffetli, namuslu ve Allah’ın hükümlerine boyun eğen kimselere de yüzümü yere koyarım. Benimle, herhangi birinizin arasında bir ihtilaf olursa, onunla istediği kimseye gitmekten zerre kadar çekinmeyeceğim. Bunun denemesini yapabilirsiniz. Ey Allah’ın kulları! Allah’tan sakınınız. Beni kötülük yapmaya mecbur etmeyin ve bana, iyiliği emretmek ve kötülükten nehyetmek suretiyle yardımcı olun” dedi ve minberden indi (56).

- “Ali, Osman, Zübeyr, Talha, Abdurrahman b. Avf ve Sa’d bir araya geldiler. Bunların içinde Ömer’e en çok sözü geçen Abdurrahman b. Avf’dı. Ona, “Müminlerin emiriyle halk için konuş. Bir kişi ihtiyacı için sana geliyor. Fakat senin heybetinden ihtiyacını sana söylemeye cesaret edemiyor ve geri dönüp gidiyor” desen çok iyi olur” dediler. Bunun üzerine Abdurrahman, Halife’nin huzuruna girdi ve “Ey müminlerin emiri, halka karşı yumuşak ol! Çünkü adam geliyor, senin heybetin, seninle konuşmasına engel oluyor. Adam ihtiyacını arzetmeden dönüp gidiyor!” dedi. Hz. Ömer, “Ey Abdurrahman! Allah için bana doğru söyle. Seni Osman, Talha, Zübeyr ve Sa’d mı gönderdi?” dedi. Abdurrahman, “Evet, onlar gönderdi” dedi. Hz. Ömer, “Ey Abdurrahman! Allah’a yemin ederim ki, insanlara öyle yumuşadım ki, bu yumuşaklık hususunda Allah’tan korktum. Sonra onlar hakkında öyle şiddetlendim ki, bu şiddet için de Allah’tan korktum. Peki bunun çıkış noktası nedir?” deyince, Abdurrahman ağladı ve abasını sürüyerek çıktı ve “Senden sonra bu toplumun vay haline. Senden sonra bu toplumun vay haline” demeye başladı (57).

- Hz. Ömer, “Vallahi kalbim bazı durumlarda, Allah için o kadar yumuşar ki, kaymaktan bile daha yumuşak hale gelir. Bazı durumlarda da o kadar katılaştır ki, taştan bile daha sert olur” dedi (58).

- Hz. Ömer, Halife seçildiğinde birisi, “Neredeyse bazı insanlar bu işi sende nuzaklaştıracaklardı” dedi. Ömer, “Neden?” diye sorunca adam, “Onların iddialarına göre sen katıydın” dedi. Hz. Ömer, “Hamd o Allah’a mahsustur ki, benim kalbimi merhametle, onların kalbini de benden korku ile doldurmuştur” dedi (59).

Hz. Ömer’in Medine’den Ayrılmak İsteyen Sahabileri Alıkoyması

- Kureyşliler, Hz. Ömer’den usanmışlardı. Çünkü onların Medine’den ayrılmalarına engel olurdu. “Bu ümmetin başına gelmesinden korktuğum belâ, başka yerlere dağılmanızdır” derdi. Hatta birisi savaşa gitmek için izin istese, eğer o adam Medine’den çıkmasını yasakladığı muhacirlerden olursa, “Senin Hz. Peygamber’le beraber yaptığın savaşlar sana yeter. Bugünkü savaşlar, sana bir takım memleketler göstermekten başka bir işe yaramaz” derdi. Fakat Hz. Ömer vefat edip Hz. Osman Halife olunca herkesi serbest bıraktı. Onlar da çeşitli yerlere dağıldılar. İşte ilk gevşeklik ve fitne bundan doğdu (60).

- Hz. Zübeyr, Hz. Ömer’e gelerek gazveye gitmek üzere izin istedi. Hz. Ömer, “Evinde otur. Sen Hz. Peygamber’le beraber gazve yaptın” dedi. Hz. Zübeyr bunu bir kaç defa Hz. Ömer’den istedi. Hz. Ömer üçüncü defa veya dördüncü defa da, “Evinde otur. Allah’a yemin ederim, ben Medine’den çıktuktan sonra senin ve arkadaşlarının, Hz. Peygamber’in ashabını ifsad edeceğinizi hissediyorum” dedi (61).

3. FASIL: GÖRÜŞ SAHİPLERİYLE İSTİŞARE ETMEK

Hz. Peygamber’in Ashabına Danışması, Hz. Peygamber’in Ebu Süfyan’ın Kervanı ve Bedir Esirleri Hakkında Ashabına Danışması

- Hz. Peygamber, Ebu Süfyan’ın Şam’dan Mekke’ye doğru yola çıktığı haberi kendisine geldiğinde ashabıyla istişare etti. Ebubekir konuşmaya başladı. Hz. Peygamber onu dinlemedi. Ömer konuşmaya başladı, Hz. Peygamber onu da dinlemedi (62).

- Hz. Ömer şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber, Ebubekir, Ali ve benimle istişare etti. Ebubekir, “Ey Allah’ın Resûlü! Bunlar amca çocukları, aşiretimiz ve ihvanımızdır. Onlardan fidye almanı uygun görüyorum. Onlardan aldıkların kâfirler aleyhinde bizim için

kuvvet olur. Umulur ki, Allah onlara hidayet etsin, onlar da bize yardımcı olsunlar” dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber, “Ey Hattab’ın oğlu! Sen ne dersin?” diye sordu. Ben ise “Ebubekir gibi düşünmüyorum, benim düşüncem şudur ki, bana falan adamın, Ali’ye kardeşi Akil’in, Hamza’ya da kardeşi Abbas’ın boyunlarını vurmamızı emredesin. Ta ki Allah Teâlâ, müşriklere karşı içimizde bir yakınlık ve acıma duygusu beslemediğimizi bilsin. Bunlar müşriklerin ileri gelenleri ve önderleridir” dedim. Fakat Hz. Peygamber Ebubekir’in görüşünü uygun buldu ve müşriklerden fidyeye aldı. Ertesi gün Hz. Peygamber’in yanına gittim. Baktım ki, Ebubekir’le beraber ağlıyor. “Ey Allah’ın Rasûlü, neden ağlıyorsunuz? Eğer ağlanacak bir şey varsa ben de ağlayayım. Eğer ağlayamazsam, hiç olmazsa ağlar gibi görüneyim” dedim. Hz. Peygamber, “Fidyeye aldıklarından dolayı arkadaşlarımdan başına gelen felaket beni ağlatıyor, -yakında duran bir ağacı göstererek- onların başına gelecek felâket, şu ağaçtan daha yakın bir mesafeden bana gösterildi” dedi. Bunun üzerine Enfal/67 ayeti nazil oldu (63).

Hiz. Peygamber’in Bedir Esirleri Hakkında Ashabına Danışmasıyla ilgili Enes’in Rivayeti

- Hz. Peygamber Bedir esirleri hakkında Sahabîler’le istişare etti. “Allah sizi onlara galip getirmiştir” dedi. Ömer, “Ey Allah’ın Rasûlü! Onların boyunlarını vur” dedi. Peygamber yüzünü çevirdi. Sonra, “Onlar dün sizin kardeşleriniz idiler. Allah sizi onlara galip getirmiştir” deyince, Ömer sözünü yine tekrar etti. Peygamber yüzünü çevirdi. Sonra Hz. Peygamber tekrar bunu söyleyince Ebubekir, “Ey Allah’ın Resûlü! Bizim görüşümüz onları affetmen, fidyelerini kabul etmen şeklindedir” dedi. Böylece Hz. Peygamber’in yüzündeki üzüntü kayboldu. Onları affetti ve fidyelerini kabul buyurdu. Allah da Enfal/68 ayetini indirdi (64).

İbn Mes’ud’un Bu Konudaki Rivayeti

- Abdullah İbn Mes’ud şöyle anlatıyor: Bedir günü Hz. Peygamber, “Esirler hakkında ne diyorsunuz?” diye ashabıyla istişare etti. Ebubekir, “Ey Allah’ın Resûlü! Onlar senin kavmin, senin aile efradıdır. Hayatlarını bağışla. Onlara şefkat göster. Umulur ki Allah Teâlâ tevbelarini kabul eder” dedi. Hz. Ömer, “Ey Allah’ın Resûlü, bunlar seni Mekke’den çıkarttılar. Bunlar seni yalanladılar. Onların boyunlarını vur!” dedi. Abdullah b. Revâha da, “Ey Allah’ın Resûlü! Hangi vadede ağaçlar çoksa, onları o ağaçlığın içine sok, sonra o ağaçlığı ateşe ver” dedi. Hz. Peygamber sesini çıkarmadan çadırına gitti. Sahabîler’den bazıları, “Ömer’in, bazıları da Abdullah’ın dediğini yapacak” dediler. Hz. Peygamber çadırdan çıkarak, “Kesinlikle Allah bazı kimselerin bu hususta kalbini süttten daha yumuşak bir şekilde yumuşatmıştır. Bazı kimselerin kalbini de taştan daha katı bir şekilde sertleştirmiştir. Ey Ebubekir! Senin durumun Hz. İbrahim’in durumu gibidir. İbrahim, “Kim bana tabi olursa kesinlikle o bendendir. Kim bana isyan ederse kesinlikle sen gafururrahimsin” (İbrahim/36) demişti. İsa (a.s.) da, “Eğer onlara azab edersen ‘kesinlikle onlar senin kullarıdır. Eğer onları affedersen kesinlikle sen aziz ve hakimsin” (Maide/118) demişti. Ey Ömer! Senin durumun da Nuh’un (a.s.) ve Musa’nın (a.s.) durumuna benziyor. Nuh (a.s.), “Ey Rabbim, yeryüzünde kâfirlerden hiç bir ferd dahi bırakma (Nuh/26) demişti. Musa (a.s.) da, “Ey Rabbimiz, onların mallarını yere geçir ve kalplerini o kadar sık ki, elem verici azabı görmedikçe iman etmesinler” (Yunus/88) demişti. Sonra, “Siz fakir kimselersiniz. Onlardan fidyeye alın. Eğer fidyeye vermezlerse, o zaman kafalarını vurun” buyurdu. Ben de, “Ey Allah’ın Resûlü, Sehl b. Beyda hariç. Çünkü ben onun İslâm’ı sevdiğini duydum” dedim. Fakat Hz. Peygamber hiçbir şey söylemedi. Bundan dolayı ben çok korktum. O günden önce gökten başıma taş yağacağından korkmamıştım. Sonunda Hz. Peygamber, “Sehl b. Beyda hariç” deyirice huzura kavuştum. Bunun üzerine Enfal/67-68 ayetleri nâzil oldu (65).

Hiz. Peygamber’in Medine’nin Hurması Hakkında Sa’d b. Ubade ve Sa’d b. Muaz’a Danışması

- Hendek savaşında halk şiddetli bir muhasaraya maruz kaldığında Rasûlullah Gatafan kumandanları olan Uyeyne b. Hısn ile Hâris b. Avf el-Mürri’ye haber gönderdi. Askerleriyle beraber Medine muhasarasını bırakıp gittikleri takdirde Medine hurmalarının üçte birini kendilerine vereceğini bildirdi. Rasûlullah ile onlar arasında sulh bu şekilde cereyan etti. Hatta bir sulhname yazdılar. Fakat daha imzalanmamıştı ve kesin şekli de daha belirlenmemişti. Ancak aralarında bu hususta konuşmalar cereyan etmekteydi. Hz. Peygamber bu işi yapmak istediğinde iki Sa’d’ı huzuruna çağırdı. Onlara bu işi açtı ve kendileriyle bu hususta istişare etti. İkisi de, “Ey Allah’ın Rasûlü, bu işi sen mi istiyorsun? Yoksa bu, yapılması gereken bir ilahi emir midir?” dediler. Hz. Peygamber, “Ben yapmak istiyorum. Bunun sebebi de Arapların hepsinin aynı istikametten ok atmakta olmalarıdır ve sizi her taraftan muhasaraya almalarıdır. Onların birliklerini bu suretle bir dereceye kadar kırmak istedim” buyurdu. Sa’d b. Muaz, “Ey Allah’ın Rasûlü! Biz ve bu kişiler Allah’a şirk koştığımız, putlara taptığımız bir zamanda ve onlar bizim tek bir hurmamıza göz dikemezlerdi. Ancak misafirimizken veya satın alarak yiyebilirlerdi. Allah bizi İslâm’la şereflendirmiş, hidayet etmiş, bizi seninle ve İslâm’la aziz kılmış olduğu halde mi, biz bunlara mallarımızı vereceğiz. Allah’a yemin ederim bizim buna ihtiyacımız yoktur. Onlara kılıçtan başkasını da vermeyiz. Tâ ki, Allah bizimle onlar arasında hükmetsin!” dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber, “Sen bilirsin” dedi ve Sa’d b. Muaz sahifeyi Resûlullah’tan aldı. Oradaki yazıları silerek, “Onlar, bize yapmak istediklerini yapsınlar” dedi (66).

Ebu Hureyre’nin Bu Konudaki Rivayeti

- Haris, Hz. Peygamber’e geldi ve “Medine hurmalarının yarısını bize ver Aksi taktirde piyade ve suvarilerle Medine’yi senin aleyhinde döndürürüm.

Hiz. Peygamber, “Sa’d b. Ubade ve Sa’d b. Muaz ile konuşayım” dedi. “Hayır! Biz cahiliye döneminde dahi böyle bir haraç vermedik. Allah bizi İslâm’la şereflendirdikten sonra bunu nasıl yaparız” dediler. Hz. Peygamber, Haris’e gelerek bu haberi verdiği zaman, Haris, “Ey Muhammed! Sen hile yaptın!” dedi (67).

- Haris el-Gatafanî Rasûlullah’a gelerek, “Ey Muhammed, Medine hurmalarını bizimle yarı yarıya pay et!” dedi. Rasûlullah da, “Sa’d’lardan sorayım” diyerek, Sa’d b. Muaz, Sa’d b. Ubade, Sa’d b. Rebia, Sa’d b. Hayseme ve Sa’d b. Mes’ud’u çağırdı. Hz. Peygamber, Sa’d’lara, “Arapların hepsi aynı yaddan size ok atmaktadırlar. Haris, Medine hurmalarını ikiye bölmeyi şart koşuyor. Eğer bu sene için onu başınızdan savmak istiyorsanız veriniz” dedi. Bunun üzerine onlar, “Ey Allah’ın Rasûlü, bu gökten gelen bir vahy midir ki, Allah’ın emrine teslim olalım? Yoksa bu senin reyin ve isteğin midir ki, bizim reyimiz ve isteğimiz senin reyine tabi olsun! Eğer sen sadece bizim zararımızı defetmek istiyorsan, Allah’a yemin ederiz, onlar, daha önce, satın almak ve misafir olarak

yemenin haricinde Medine'nin bir tek hurmasını dahi alamazlardı!" dediler. Hz. Peygamber, "Madem ki böyle diyorsunuz, öyle olsun!" dedi. Ve gelenlere de, "Siz ensarın cevabını işitiyorsunuz!" deyince, onlar, "Ey Muhammed! Sen hile yaptın" dediler (68).

- Hz. Ömer şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber akşamları beni de alarak Ebubekir'in evine gider ve Müslümanlar'ın meseleleriyle ilgili ona danışır (69).

Hız. Ebubekir'in Görüş Sahiplerine Danışması, Ebubekir ile Ömer Zamanında Danışılan Görüş Sahipleri

- Ebubekir bir hadise olduğunda onun hakkında ehli rey ve ehli fıkıhla istişare etmek istediğinde muhacir ve ensardan Ömer'i, Osman'ı, Ali'yi, Abdurrahman b. Avf'ı, Muaz b. Cebel'i Ubey b. Kâ'b'ı ve Zeyd b. Sabit'i çağırıyordu. Bütün bu zatlar Ebubekir'in halifeliği döneminde fetva veriyorlardı. Halk ancak bu zatlardan fetva istiyordu. Ebubekir'in devri böyle geçti. Sonra Ömer Halife oldu. O da bu kişileri istişare etmek için davet ediyordu ve o Halife iken de halk, Osman, Ubey ve Zeyd'e gidiyorlardı (70).

Hız. Ebubekir ile Hz. Ömer Arasında, Bir Arazinin Ashabdan Bazılarına Verilmesi Hususunda, Vâki Olan Hadise

- Uyeyne b. Hısn ve Akra b. Hâbis, Ebubekir'e geldiler ve "Ey Rasûlullah'ın halifesi! Önümüzde çorak bir arazi vardır. Orada herhangi bir şey yetişmiyor. Eğer orayı bize verirsen ziraat ederiz" dediler. Hz. Ebubekir de o araziye ikisine verdi. Ve o arazi hakkında onlara bir ahidname de yazdırdı. Orada olmadığı halde Hz. Ömer'i şahid gösterdi. Ahidnameyi imzalatmak için gittiler. Hz. Ömer ahidnamenin içeriğine vakıf olduğunda onların elinden aldı, sonra da tükürüğüyle onu sildi. Onların ikisi de Hz. Ömer'e kızdılar ve onun hakkında kötü bir söz söylediler. Ömer onlara, "Hz. Peygamber, İslâm az ve güçsüz olduğu devrede sizinle ülfet eder, size musamaha gösterirdi. Fakat Allah İslâm'ı aziz kıldı. Gidiniz, var kuvvetinizle aleyhimize çalışınız. Eğer beni gözetirseniz Allah sizi gözetmesin!" dedi. Onlar öfkeli olarak Ebubekir'e geldiler ve "Biz bilmiyoruz, sen mi halifesin, Ömer mi?" dediler Ebubekir, "O halifedir. İsteseydi size verirdi" dedi. O sırada Hz. Ömer öfkeli olarak Hz. Ebubekir'e geldi ve "Şu iki kişiye vermek istediğin arazi senin midir? Yoksa bütün Müslümanların arazisi midir?" dedi. Hz. Ebubekir, "Bu, bütün Müslümanların arazisidir" dedi. Hz. Ömer, "O halde niçin Müslümanları bu araziden mahrum ediyor ve onu iki kişiye veriyorsun?" diye sordu. Hz. Ebubekir, "Ben, etrafındaki bu insanlarla istişare ettim. Bunlar, 'Ver' dediler!" deyince Hz. Ömer, "Bu, etrafındakilerle istişare ettiğin zaman bütün Müslümanlarla istişare etmiş gibi sayılır mı?" dedi. Ebubekir, "Ben daha önce sana, "Sen halifelik için benden daha kuvvetlisin" dedim. Fakat sen o zaman beni dinlemedin. Halifeliği benim boynuma attın" dedi (71).

Bahreyn Haracı Meselesi

- Akra ile Zeberkan, Hz. Ebubekir'e geldiler: "Bahreyn haracını bize ver, buna karşı kavmimizden artık bir tek kişinin bile irtidad etmeyeceğini tekeffül ederiz" dediler. Hz. Ebubekir de buna razı oldu, ahidname yazdı. Aralarında sefirlik vazifesini Talha b. Ubeydullah yapıyordu. Bu ahidnamede bir kaç kişiyi de şahid gösterdiler ki, onlardan birisi de Hz. Ömer'di. Hz. Ömer'e şahidlik etmesi için haber getirildiğinde bu teklifi reddederek, "Bu pek hayırlı bir iş değildir!" dedi.

Ahidnameyi de yırtıp attı. Tâlha, Hz. Ömer'in bu hareketine öfkelenerek halifeye geldi ve "Sen mi halifesin, yoksa Ömer mi?" diye sordu. Hz. Ebubekir de, "Halife Ömer'dir. Fakat ad benim" dedi. Bunun üzerine Talha sükût etti (72).

Hız. Ebubekir'in Savaşlarda Ashaba Danışması

- Hz. Ebubekir, Amr b. As'a "Hz. Peygamber savaş hususunda Sahabîler'le istişare etti. Sen de istişare etmeye dikkat et" diye mektup yazdı (73).

Hız. Ömer'in Görüş Sahiplerine Danışması, Hz. Ömer'in Ali'nin Kızını İstemesi ve Bu Hususta İstişare Etmesi

- Hz. Ömer, Ali'nin kızı Ümmü Gülsüm'ü istedi. Ali de, "Ben kızlarımı Cafer'in oğullarına bıraktım" dedi. Ömer, "Onu bana nikâhla ya Ali. Hiçbir kişi yoktur ki, benim onun güzel arkadaşlığına hazırlandığı gibi hazırlanmış olsun" dedi. Bunun üzerine Hz. Ali, "Peki, verdim" dedi. Sonra Hz. Ömer mescide geldi. O sırada Ali, Osman, Zübeyr, Talha ve Abdurrahman b. Avf Hz. Peygamber'in kabri ile minber arasında oturuyorlardı. Adeti olduğu üzere Ömer bir mesele olduğunda onlara danışır. Hz. Ömer orada oturanlara, "Beni tebrik edin" dedi. Onlar da, "Sana mübarek olsun. Fakat sen kiminle evlendin" dediler. Hz. Ömer, "Ali b. Ebî Talib'in kızıyla" dedikten sonra Hz. Peygamber, "Benim yakınlık ve arkadaşlığım dışında, kıyamet günü bütün arkadaşlık ve akrabalık bağları kesilir" buyurmuştur. Ben ona arkadaşlık ettim. İstiyorum ki, onunla benim aramda bir akrabalık bağı da bulunsun" dedi (74).

Hız. Ömer'in İbn Abbas'a Danışması ve Sa'd b. Ebî Vakkas'ın İbn Abbas Hakkındaki Sözleri

- Hz. Ömer ile Hz. Osman bir mesele çıktığı zaman İbn Abbas'ı davet ederlerdi. O da Bedir ashabıyla beraber danışmanlık yapardı. İbn Abbas vefat edinceye kadar Hz. Ömer ve Hz. Osman'ın dönemlerinde fetva vermiştir (75).

- Hz. Ömer, Abdullah b. Abbas ile mühim olan bir mesele başgösterdiğinde istişare ederdi. Ve ona, "Şu müşkili hallet bakalım" derdi.

Sa'd b. Ebî Vakkas şöyle anlatıyor: "İbn Abbas'tan daha anlayışlı, daha hazır cevap, akıl yönünden daha mükemmel, ilim yönünden daha fazla, hilm yönünden daha genişini görmedim. Ben Hz. Ömer'i gördüm. Onu, çözülmesi zor olan meseleler için huzuruna davet eder ve ona, "Bana müşkül bir mesele geldi" der ve İbn Abbas'ın dediğinden dışarı çıkmazdı. O ne derse öyle yapardı. Halbuki onun etrafında muhacir ve ensardan Bedir'e katılanlar vardı.

- Hz. Ömer zor bir mesele baş gösterdiğinde gençleri çağırır, onlarla istişare eder, onların akıllarının keskinliğini kontrol ederdi.

Hız. Ömer herkese danışrdı. Hatta kadınla bile istişare ederdi. Çoğu kez de kadınların görüşlerini uygun bulur ve onunla hükmederdi (76).

İstışare Konusunda Hız. Ömer'in Belig Bir Hutbesi

- Hız. Ömer Medine'den çıktı. Sırar denilen bir suyun üzerinde ordugâhını kurdu. Fakat halk Hız. Ömer'in ne yapacağını bilmiyordu. İran'a doğru mu gidecek, yoksa kalacak mıdır? Halk Hız. Ömer'den bir şey sormak istediğinde Hız. Osman'ı veya Abdurrahman b. Avf'ı gönderildi. Hız. Osman'a, Hız. Ömer'in halife olduğı devrede redif deniliyordu. Redif, Arapça'da idarecinin arkasında olan kişi demektir. Araplar, reislerinden sonra riyaset makamına geçmesini ümid ettikleri kişiye redif derlerdi. Eğer Hız. Osman ile Abdurrahman b. Avf, Hız. Ömer'den bir şey elde edemezlerse üçüncü kişi olarak Hız. Abbas'ı gönderirlerdi. Hız. Osman, Hız. Ömer'den, "Kulağına hangi haber gelmiştir? Ne yapmak istiyorsun?" diye sordu.

Hız. Ömer, halkı namaza davet etti. Halk toplandı. Onlara İran'da meydana gelen hadiseyi haber verdi. Sonra halkın bu husustaki fikirlerini öğrenmek için onları dikkatle dinledi. Genel olarak halk, "Git ve bizi de beraberinde götür" dedi. Böylece Hız. Ömer onların reyine girmiş oldu. Onları aniden terketmek de istemiyordu. Ancak güzel bir şekilde onların reylerinden çıkış yolunu arıyordu. Onlara: "Hazırlanınız, savaş tedbirlerinizi alınız. Ben kesinlikle gideceğim. Ancak bundan daha pratik bir görüş ortaya çıkarsa o zaman mesele değişebilir" dedi. Sonra rey sahiplerine haber gönderdi. Peygamberin ileri gelen Sahabîler'inin hepsi yanına geldiler. Arap önderleri hep birlikte orada buluştular. Hız. Ömer onlara: "Bana fikrinizi söyleyiniz. Ben gitmek istiyorum" dedi. Onlar istışare ettiler ve Hız. Ömer'in bizzat savaşa gitmemesine karar verdiler. Hız. Ömer'e, "Ordunun başına ashabdan birini tayin et ve onu arkadan takviye ederek destekle. Eğer fetih müyesser olursa zaten senin de Sahabîler'in de istedikleri budur. Yok, eğer fetih müyesser olmazsa, o zaman onun yerine başka birini tayin eder ve yeni bir ordu kurarsın. Senin bizzat ordunun başında bulunmaman düşmanın umudunu daha çok kırar. Allah Teâlâ, bize va'dettiğı yardımı hiç bir zaman esirgemez" dediler. Hız. Ömer halkı bir kez daha namaza davet etti. Askerler gelip toplandı. Hız. Ömer Medine'de yerine vekil bıraktığı Ali ile keşif kolu kumandanlığına tayin ettiği Talha'ya haber salarak onları çağırıldı. Ordunun sağ ve sol kanatlarına Zübeyir'le Abdurrahman b. Avf'ı kumandan tayin ettikten sonra kalktı ve şu hutbeyi okudu:

"Ey insanlar! Allah, İslâm üzerinde Müslümanları toplamıştı. Kalplerin arasına ünsiyet koymuştur. İslâm'da hepsini kardeş yapmıştır. Müslümanlar aralarındaki meselelerde bir vücut gibidirler. Vücudun bir parçasına isabet edenden, diğer parçaları da etkilenir. Müslümanlar bütün işlerini kendi aralarında ile yapmalıdırlar. Müslümanların oyu ile yönetimi üzerine alan kimseye, bütün Müslümanların itaat etmeleri gerekir. Yönetimi üzerine alan da, Müslümanlardan görüş sahibi olanların görüşlerine uymalıdır. Ey insanlar, ben de sizlerden biriyim. Sizinle beraber gitmek için hazırlanmıştım. Fakat içinizdeki görüş sahiplerinin tavsiyesi üzerine sizinle beraber gitmekten vazgeçerek Medine'de kalmayı ve ordunun başına bir başkasını kumandan tayin etmeyi daha uygun buldum" (77).

Hız. Ömer'in Kadisiye Savaşında Sa'd b. Ebî Vakkas'a Gönderdiği Mektup

- Amr b. Ma'dikerb cahiliye döneminde meşhurdu. İslâm'a yetişti. Hız. Peygamber'e gelip iman etti. Hız. Ömer halife iken onu Kadisiye'de bulunan başkumandan Sa'd b. Ebî Vakkas'a gönderdi. Amr, bu savaşta büyük yararlıklar gösterdi. Hız. Ömer onu Sa'd'a gönderirken, "Sana her biri bin kişiye bedel olan Amr b. Ma'dikerb ile Züleyha b. Huveylid'i gönderiyorum. Savaş konusunda onlara danış, fakat kumandan yapma" diye bir mektup yazmıştı (78).

4. FASIL: REİS TAYİN ETMEK

İslâm'da İlk Tayin Edilen Reis

- Hız. Peygamber Medine'ye geldiğinde Cüheyne kabilesi geldi ve peygambere, "Sen aramıza geldin. Bize ahd ve söz ver de kavmimizle beraber sana gelelim!" dediler. Böylece Hız. Peygamber onlara ahid verdi ve onlar da Müslüman oldular. Hız. Peygamber receb ayında Cüheyne kabilesinin yanında bulunan Benî Kinâne soyundan bir kabileye baskın yapmak için bizi yola çıkardı. Yüz kişiden azdık. Biz de gidip onlara baskın yaptık. Fakat oba halkı kalabalık olduklarından dolayı geri çekilmek zorunda kaldık ve Cüheyne kabilesine sığındık. Cüheyne kabilesi bize, "Niçin haram olan bir ayda savaşıyorsunuz?" dediler. Biz de onlara, "Biz haram olan ayda bizi haram beldeden çıkararak savaşıyoruz!" dedik. Bunun üzerine bazılarımız diğerine, "Peki, şimdi görüşünüz nedir?" diye sordu. Bazıları da, "Rasûlullah'a gidelim, ona haber verelim" dedi. Bazıları ise, "Hayır, biz burada duralım" dediler. Ben ve bir kaç kişi de, "Kureyş kervanının yolunu keselim" dedik. O zaman kim ne ele geçirirse onun olurdu. Sonra biz kervanın bulunduğu tarafa doğru ilerledik. Arkadaşlarımız da Medine'ye dönüp durumu Hız. Peygamber'e anlattılar. Hız. Peygamber bu durumumuza öfkeleni, öyle ki yüzü kıpkırmızı kesildi ve "Benim yanımdan hepiniz birlik olarak gittiniz. Şimdi parçalanarak bana döndünüz. Sizden öncekileri parçalanmak helâk etmiştir. Yemin ederim, ben sizin üzerinize bir kişiyi kumandan tayin edeceğim ki, o sizden daha hayırlı, açlığa ve susuzluğa daha sabırlıdır!" dedi. Böylece bize emir olarak Abdullah b. Cahş el-Esedî'yi tayin etti. Abdullah, İslâm'da tayin edilen ilk emirdir (79).

On Kişiyi Başkan Tayin Etmek

- Hudeyb'in babası Şihab el-Anberî şöyle anlatıyor: Tüster şehrinin kapısında ilk ateş yakan benim. O sırada Ebu Musa el-Eş'arî yere düştü. Tüster'i fethettikten sonra Ebu Musa benî, kavmimden on kişiyi amir tayin etti (80).

Yolculukta Birinin Başkan Olması

- Müslümanlar bir seferde üç kişi olduklarında içlerinden birisini emir tayin etsinler. Hız. Peygamber böyle yapmıştır (81). Kim Başkan Seçilmeli, Kafîle İçinde Kur'an'ı En İyi Bilen Başkan Seçilmelidir

- Hz. Peygamber bir birlik gönderdi. Hepsinin silah ve malzemeleri yerindeydi. Hz. Peygamber önce onlara Kur'an okutturdu. Hepsi de bildiği kadar okudu. Sıra en genç olana gelince, Hz. Peygamber, "Ey filan, sen ne kadar biliyorsun?" diye sordu. Genç de, "Ben şu şu kadar Kur'an'la, bir de Bakara Sûresi'ni biliyorum" dedi. Hz. Peygamber, "Sen Bakara Sûresi'ni biliyor musun?" diye sordu. O da, "Evet" dedi. Hz. Peygamber, "O halde git, sen onların emirisin" dedi. Onların eşrafından bir kişi, "Allah'a yemin ederim, Bakara Sûresi'ni ezberlemekten beni engelleyen şey, onun hakkını yerine getiremeyeceğimden korkmamdır" dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber, "Kur'an'ı öğreniniz, onu okuyunuz. Çünkü Kur'an öğrenip okuyan kimse, içi misk dolu bir kırbaya benzer. Kur'an'ı ezberleyip onu hafızasında tuttuğu halde yatan bir kimse, misk ile doldurulup ağzı bağlanan bir kırbaya benzer" buyurdu (82).

H. Peygamber'in Başkanlığı En Fazla Kur'an Bilene Verdiğine Dair Hz. Osman'ın Rivayeti

- Hz. Peygamber, Yemen'e bir heyet gönderdi. Onların yaşça en küçüklerini kendilerine emir seçti. Bir kaç gün beklediler, yola çıkmadılar. Hz. Peygamber onlardan biriyle karşılaştı ve ona, "Ey filan! Sana ne oluyor? Yemen'e gitmedin mi?" dedi. Adam, "Ey Allah'ın rasûlü, bizim emirimizin ayağı ağrıdığı için gidemedik" dedi. Hz. Peygamber emire geldi, onun ayağına üfleterek, "Allah'ın ismiyle, Allah ile, Allah'a sığınıyorum. Burada olanın şerrinden Allah'ın kudretine sığınıyorum" dedi. Bunu yedi defa tekrarladı ve o kişinin ayağı iyileşti. İhtiyarlardan birisi, "Ey Allah'ın rasûlü! O, yaşça en küçüğümüzdür. Sen bize onu emir mi kılıyorsun?" diye sordu. Hz. Peygamber onun Kur'an okumasını hatırlattı. İhtiyar, "Ey Allah'ın rasûlü! Eğer Kur'an'ı ezberledikten sonra uyuyarak ona saygısızlık etmekten korkmasaydım ben de öğrenirdim" dedi. Hz. Peygamber "Kur'an içi misk doldurulup bir yere konulan kırbaya benzer. İşte Kur'an'ı ezberleyip göğsünde olduğu halde uyuman da buna benzer" dedi (83).

H. Ebubekir'in, Bedir Ashabına Başkanlık Vermek istememesi ve Hz. Ömer'in Bununla ilgili Sözü

- Hz. Ebubekir'e, "Bedir savaşına katılanları niçin idareci olarak atamıyorsun?" diye soruldu. Cevap olarak, "Onların kıymetinin ne kadar büyük olduğunu biliyorum. Fakat onları dünya ile kirletmek istemiyorum" (84).

- Ubey b. Kâ'b, Hz. Ömer'e, "Beni niçin idareci olarak tayin etmiyorsun?" dedi. Ömer, "Dininin kirlenmesinden korkuyorum" dedi (85).

H. Ömer'in Emir Tayinine Dair Mektubu ve Emirde Bulunması Gereken Vasıflar Hakkındaki Sözü

- Hz. Ömer bize şunları yazdı: "Ben size Ammar b. Yasir'i emir olarak, Abdullah b. Mes'ud'u da öğretmen ve vezir olarak gönderiyorum. İkisi de Hz. Peygamber'in ashabından ve Bedir ehlidirler. Onlardan öğreniniz ve onlara uyunuz. Ben Abdullah'ı size göndermekle sizi kendime tercih ettim. Osman b. Huneyf'i de Irak'ı taramak için gönderdim. Ücret olarak her gün bir koyun vereceksin. Koyunun yarısını ve iç organlarını Ammar b. Yasir'e, diğer kısmını da bu üç kişi arasında taksim ediniz (86).

- Hz. Ömer, "Bana birisini bulun ki, benim yanımda çok mühim olan işlerden birisine tayin edeyim" dedi. Ona, "Abdurrahman b. Avf'ı tayin et" dediler. Hz. Ömer, "O zayıftır" dedi. Sahabiler, "Falan adamı tayin et" deyince de, "Benim ona herhangi bir ihtiyacım yoktur, dedi." Sahabiler: "Peki sen kimi istiyorsun?" diye sorunca, Hz. Ömer, "Öyle bir kişi istiyorum ki, emir seçildiğinde sanki onlardan birisi gibi olsun. Emir seçilmediği takdirde de sanki onların emiri imiş gibi davransın" dedi. Sahabiler, "Bu sığfata ancak Rebî b. Ziyad sahiptir" dediler. Hz. Ömer, "Doğru söylediniz" dedi (87).

Emir Olduğu Halde, Manevî Sorumluluktan Kimler Kurtulur

- Hz. Ömer, Bişr b. Asım'ı, Hevazin kabilelerinin zekâtlarını toplamak için görevlendirdi. Bişr vazifesine gitmek hususunda gecikti. Hz. Ömer onunla karşılaşınca, "Seni geciktiren nedir? Bizim sözümüzü dinlemez misin? Bize itaat etmez misin?" deyince Bişr, "Evet, sana itaat ederim. Fakat Hz. Peygamber'den dinledim. "Kim ki Müslümanların işine idareci tayin edilirse, kıyamet gününde o getirilir. Cehennem üstündeki köprü'nün üzerinde durdurulur. Eğer iyilik yapmışsa kurtulur, kötülük yapmışsa köprü delinir, o, yetmiş sene cehennemde yuvarlanır, derinliklerine gider" dedi. Bunun üzerine Hz. Ömer onun yanından mahzun olarak uzaklaştı. Ebuzer ile karşılaştı. Ebuzer, "Seni mahzun olarak görüyorum" dedi. Hz. Ömer, "Nasıl mahzun olmayayım" dedi ve Bişr'den dinlediklerini aktardı. Ebuzer, "Sen bunu Hz. Peygamber'den dinlemedin mi?" deyince Hz. Ömer, "Hayır, dinlemedim!" dedi. Ebuzer, "Şehadet ederim ki, ben Hz. Peygamber'den aynı hadisi dinledim" dedi. Ve hadisin sonunda, "O simsiyah ve karanlıktır" cümlesini de ekledi. "Acaba bu iki hadiseden hangisi senin kalbini daha fazla acıtır?" diye sordu. Hz. Ömer, "İkisi de kalbimi acıttı" dedi ve "O halde halifeliği benden kim alır?" dedi. Ebuzer, "Allah kimin burnunu kırmış ve yanağını toprağa sürtmüş ise o alır. Fakat biz senden daha hayırlısını bilmiyoruz. Eğer adalet yapmayan birisine onu devredersen, bu sefer onun günahından kurtulamazsın" dedi (88).

Başkanlığı Kabul Etmemek, Mikdad b. Esved'in Başkanlığı Kabul Etmemesi ve Enes b. Malik'in Bu Konuyla ilgili Sözlere

- Allah'ın Rasûlü Mikdad b. Esvedî bir yere idareci tayin etti. Vazife mahallinden dönünce kendisine, "Nasıl gördün işi?" dedi. Mikdad cevap olarak, "Memuriyet beni bazen yükseltiyor, bazen de alçaltıyordu. Öyle ki ben kendimi tanıyamaz oldum" dedi. Hz. Peygamber, "İşte emirlik budur!" dedi. Mikdad, "Seni hak ile gönderene yemin ederim ki, ebediyyen ben idareci olarak herhangi bir vazife almam" dedi. Gerçekten de bundan sonra Mikdad, "Öne geç de namaz kıldır" dediklerinde bunu bile reddetmiştir (89).

- Mikdad, "Bir yükseltildim, bir alçaltıldım. Nihayet onlardan üstün bir kimse olduğumu zannetmeye başladım" dedi. Hz. Peygamber, "Evet, öyledir. İster kabul et, ister etme" dedi. Mikdad da, "Seni hak ile gönderen Allah'a yemin ederim ki, bundan böyle iki kişinin bile başına geçmeyeceğim" dedi (90).

Mikdad'ın Hikâyesiyle İlgili Taberânî'nin Rivayeti

- Mikdad b. Esved şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber beni bir vazifeye göndertti. Dönünce bana, “Kendini nasıl buldun?” diye sordu. Ben de, “Neredeyse halkın benim hizmetkârım olduğu zannına kapılacaktım. Allah’a yemin ederim, bu hadiseden sonra iki kişiye dahi baş olmak istemiyorum” dedim (91).

- Hz. Peygamber bir kişiyi, bir askerî birliğin başına kumandan yaptı. Adam gitti, dönünce ona, “Sen emirliği nasıl buldun?” dedi. Adam, “Ben kavmin bir parçası gibiydim. Bindiğim zaman biniyor, indiğim zaman iniyorlardı” dedi. Hz. Peygamber, “Saltanat helâk kapısıdır. Ancak Allah kimi korursa o müstesnadır” buyurdu. Bunun üzerine Adam, “Allah’a yemin ederim ki, artık ne senin için, ne de başkası için vazife almayacağım” dedi. Bu söz karşısında Hz. Peygamber azı dişleri görününceye kadar tebessüm etti (92).

Hiz. Ebubekir’in, Rafi et-Tai’ye Başkanlık Hakkında Tavsiyeleri

- Rafi et-Tai anlatıyor: Bir gazvede Ebubekir’le beraberdim. Gazveden dönünce ona, “Ey Ebubekir! Bana tavsiyede bulun, nasihat yap!” dedim. O da bana, “Farz namazı vaktinde kıl. Malının zekâtını nefsin razı olarak ver. Ramazan orucunu tut. Kâbe’yi ziyaret et. Ve bil ki İslâm’da hicret güzeldir. Ve bil ki hicrette cihad güzeldir. Sakın emir olma!” dedikten sonra, “İşte bugün soğuk gördüğün ve kimsenin istemediği şu emirlik, yakın bir zamanda çok rağbet görecek ve ehil olmayanların eline geçecek. Halbuki kıyamette sorgusu uzun ve azabı çetin olanlar emirlik yapanlardır. Emir olmayan bir kimse ise hesabı kolay olur. Azabı da hafif olur. Çünkü emirler Müslümanlara zulmetmeye daha müsait bir konumdadırlar. Kim Müslümanlara zulmederse, Allah’ın himaye ve teminatını çignemiş olur. Çünkü Müslümanlar Allah’ın kullandır ve onun teminatı altındadırlar. Allah’a yemin ederim ki, herhangi biriniz, sorumlu olduğu koyun ve devenin başına bir şey geldiği zaman sinir ve damarları şişer ve ‘Sahibimin koyunu, sahibimin devesi’ diye sızlanır durur. Oysa Allah’ın himayesinde olan kulları için kızmaya daha çok hakkı vardır” dedi (93).

- Rafi şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber, Amr b. As’ı bir askerî birliğin başında Zâtü’s-Selasil denilen yere gönderdi. Amr b. As’ın beraberinde, Ebubekir, Ömer ve ashabın ileri gelenlerini de gönderdi. Onlar yola çıkıp Benî Tay kabilesinin iki dağı arasına indiler. Hz. Ömer, “Yolu bilen bir kişi bulunuz?” dedi. “Biz Rafi b. Amir’den başka yolu bilen bir kimse bilmiyoruz. Çünkü o, “Rebil”di dediler. Hz. Ömer, “Rebil ne demek?” diye sordu. “Rebil, bir kabileye tek başına baskın yapıp kabilenin malını çalan hırsız demektir” dediler. Biz gazvemizi bitirdikten sonra çıktığımız noktaya dönüp geldik ve Ebubekir’in yanına vararak, “Ey malı helâl olan kişi, seni olgun bir insan olarak görüyorum. Bana öyle bir şey öğret ki, onu öğrendiğimiz zaman ben de, sizden biri ve sizin gibi olayım” dedim. “Parmaklarının beş tane olduğunu biliyor musun?” dedi. “Evet” dedim. Bana, “Allah’tan başka ilah olmadığına, ortağı ve benzeri bulunmadığına ve Muhammed’in de Allah’ın kulu ve rasûlü olduğuna şahadet getirirsin, namazı kıl, zekâtı verir, Kâbe’yi ziyaret eder ve ramazan orucunu tutarsın. Bunları öğrendin mi?” dedi. “Evet” dedim. “Bir de, iki kişinin bile, başına emir olma” dedi. “Bedir ashabı dururken, emirlik başkasına verilir mi?” dedim. “Emirlik, yakın bir gelecekte yaygın hale gelir. Senin ve senden aşağı olanların bile eline geçer. Allah, Hz. Peygamber’i gönderdi ve insanlar İslâm’a girdiler. Kimisi Allah hidayet verdiği için girdi, kimisi de kılıç korkusundan. Bununla beraber hepsi de Allah’ın himayesine giren kimselerdir. Eğer bir kişi, emirlik görevini üzerine alır, birbirlerine zulmeden insanlara seyirci kalır da, mazlumun hakkını zâlimden almazsa, Allah ondan mutlaka intikam alır. Sizden herhangi bir kimse, himayesi altında olan birisinin koyunu elinden zorla alırsa öfkeden damarları kabarmaz mı? İşte bunun gibi, Allah Teâlâ da himayesi altında olan kimsenin arkasındadır” dedi. Bir yıl sonra Ebubekir’in halife seçildiğini öğrendim. Hemen yanına gittim ve “Ben Rafi’yim. Falan yerde sana kılavuzluk yapmışım” dedim. “Seni hatırladım” dedi. Ben de, “Sen bana âmirlik alma demiştin. Fakat sen âmirliğin en büyüğünü aldın, ümmetin başına geçtin” dedim. Bana, “Evet, kim ümmetin başına geçer de, onların arasında Allah’ın kitabıyla hükmetmezse, Allah’ın lânetine müstehak olur” dedi (94).

Ashabın Gaziliği Kumandanlığa Tercih Etmeleri

- Amcalarım Halid, Eban, Amr b. Said b. As, Rasûlullah’ın vefatını işittiklerinde, vazifelerinden el çektiler ve Medine’ye geldiler. Ebubekir, “Rasûlullah’ın görevlendirdiği kimseden daha lâıyk kimse yoktur, o halde vazifelerinize dönünüz” dedi. Onlar da, “Rasûlullah’tan sonra hiç kimsenin emrinde vazife yapmak istemiyoruz” dediler ve hepsi Şam cephesine savaşa gittiler. Hepsi de orada şehid düştüler (95).

Hiz. Ömer ile Eban b. Said’in Emirlik Hususunda Konuşmaları ve A’lâ b. el-Hadramî’nin Bahreyn’e Vali Olarak Gönderilmesi

- Ömer b. Hattab, Eban b. Saide, vazifesini bırakıp Medine’ye geldiğinde, “Sen imamının iznini almadan vazifeni terkedip Medine’ye gelmeye yetkili değildin. Hele bu halde? Fakat sen halifeden emin oldun” dedi. Eban da, “Ben Allah’ın peygamberinden sonra, hiç kimsenin emrinde vazife almak istemiyorum. Eğer ben Hz. Peygamber’den sonra, bir kişiden vazife alacak olsaydım, üstünlüğü ve İslâm’daki önceliğinden dolayı Ebubekir’den alırdım. Fakat Hz. Peygamber’den sonra hiç kimseden vazife almayacağım” dedi. Bunun üzerine Eban’dan boşalan Bahreyn Valiliği için, Ebubekir ashabla istişare etti. Hz. Osman A’lâ b. El-Hadramî’yi kasederek, “Hz. Peygamber’in Bahreyn’e gönderdiği ve onun da orada İslâm’ı yayarak, insanların itaatini sağlayan, aralarında kalarak oranın durumunu bilen adamı gönder” dedi. Hz. Ömer de, “Eban b. Said b. el-As’ı zorla. Çünkü Eban aralarında kaldığı için onları iyi tanır” dedi. Hz. Ebubekir de, “Ben Hz. Peygamber’den sonra kimseden memurluk almam” diyen bir kimseyi zorlamam” dedi. Sonra hepsi de A’lâ b. el-Hadramî üzerine birleştiler (96).

Ebu Hüreyre’nin Emirlik Görevini Kabul Etmemesi

- Ebu Hüreyre şöyle anlatıyor: Hz. Ömer beni vali tayin etmek üzere çağırdı. Fakat ben kabul etmedim. Hz. Ömer, “Sen vazifeden hoşlanmıyor musun? Halbuki senden daha hayırlı olan bir insan vazife istemiştir” dedi. Ben, onun kim olduğunu sorunca, Hz. Ömer, “Yakub’un oğlu Yusuf (a.s.)” dedi. Ben de, “O peygamber oğlu peygamberdi. Bense, Ümeyye’nin oğlu Ebu Hüreyre’yim. Ben üç ile iki şeyden korkuyorum” dedim. Hz. Ömer bana, “Niçin beş demiyorsun da üç ve iki diyorsun?” dedi. Ben de, “İlimsiz söylemekten, delilsiz hükmetmekten, sırtımın acımasından, malımın alınmasından, şahsıma küfredilmesinden korkuyorum!” dedim (97).

İbn Ömer'in Kadılığa Yanaşmaması

- Hz. Osman İbn Ömer'i çağırdı ve "Git, halk arasında hükmet!" dedi. Abdullah b. Ömer, "Ey müminlerin emiri! Beni affedemez misin?" deyince Hz. Osman, "Hayır! Kesinlikle gidip halk arasında hükmetmeni istiyorum" dedi. İbn Ömer, "Acele etme, ben Allah'ın Rasûlü'nden, "Kim Allah'a sığınır o tam bir sığınak bulmuştur" diye duydum. Hz. Osman, "Evet, Hz. Peygamber bunu söyledi" deyince İbn Ömer, "Ben, kadı olmaktan Allah'a sığınıyorum" dedi. Hz. Osman, "Sen niçin kadı olmuyorsun? Oysa senin baban hükmetti" dedi. İbn Ömer, "Hz. Peygamber'in, "Kim kadı olur da bilmeden hükmederse, cehennem ehlinde olur" dediğini duydum. Durum böyle olunca ben kadılıktan ne uyamıy?" dedi (98).

- Abdullah İbn Ömer şöyle anlatıyor: Hz. Osman beni kadı olmaya zorladı. Ben de bunu kabul etmedim ve "Hz. Peygamber'den, 'Kadılar üç sınıftır. Birisi kurtulur, iki sınıfı cehennemdedir. Zulümle veya arzusuyla hükmeden helâk olur, hak ile hükmeden ise kurtulur' buyurduğunu işittim" dedim (99).

İbn Ömer ile Kızkardeşi ve Mü'minlerin Annesi Hafsa Arasında, Dûmetü'l-Cendel Anlaşması Hakkında Geçen Konuşma

- Hz. Ali ile Muaviye'nin Dumetü'l-Cendel'de bir araya geldiklerinde müminlerin annesi Hafsa bana, "Allah'ın ümmeti Muhammed arasında ıslah edeceği bir sulhtan geri kalman uygun değildir. Sen peygamberin kayınbiraderi ve Ömer b. Hattab'ın oğlusun" dedi. Bunun üzerine kalkıp Dûmetü'l-Cendel'e gittim. Büyük ve cins bir devenin sırtında oraya gelen Muaviye, "Kim bu işe tamah eder ve boynunu uzatır?" dedi. Ben o günden önce dünyayı arzulamamıştım. Çıkıp ona, "Seni ve babanı İslâm'a sokuncaya kadar vuran ve sizi zorla bu dine sokan kimse (100) buna göz diker" diyeyim dedim. Fakat cennet ve cennet nimetlerini hatırladım ve bunların söylemekten vazgeçtim (101).

- İbn Ömer şöyle anlatıyor: Ali ile Muaviye bir araya geldiklerinde Muaviye ayağa kalkıp, "Bu hilafete benden daha müstahak olan kim vardır?" diye sordu. Ben de kalkıp, "Sen ve baban kâfir olduğunuz için size vuran kimseler, sizden daha müstehaktırlar" demeye hazırlandım. Fakat sözümün yanlış anlaşılarak, hilafeti benim istediğimi sanacaklar diye söylemedim.

İmran b. Husayn'ın Emirliği Kabul Etmemesi

- Ziyad, İmran b. Husayn'ı, Horasan'a vali olarak göndertmek istedi. İmran bu teklifi kabul etmedi. İmran'ın arkadaşları Horasan Valiliği'ni kabul etmediği için kendisini kınadılar. İmran, "Allah'a yemin ederim ki, ben onun hararetinden kavrulurken, onlar da onun serinliğinde sefâ süsünler istemiyorum. Düşmanla karşılaştığım sırada, Ziyad'dan bana mektup gelmesinden korkarım. Çünkü onun emrini yerine getirsem helâk olurum. Onun, emrini yerine getirmesem boynum vurulur" dedi. Ziyad da, Hakem b. Amr el-Ğıfari'yi Horasan'a vali tayin etti. Hakem de onun emrini yerine getirdi. İmran, "Bana Hakem'i çağırarak birisi yok mu?" dedi. Birisi gidip Hakem'i çağırdı. Hakem gelince İmran ona, "Hz. Peygamber'in, 'Allah'a isyan yolunda hiç kimseye itaat edilmez' dediğini duymadın mı?" dedi. Hakem, "Evet, duydum" dedi. Bunun üzerine İmran, "Elhamdülillah" veya "Allahu Ekber" dedi.

- Ziyad, Hakem'i bir ordunun başına Rumandan tayin etti. İmran b. Husayn, Hakem'e geldi. Halkın arasında onunla buluştu. Hakem'e, "Niçin geldiğimi biliyor musun?" diye sordu. Hakem, "Niçin geldin?" deyince İmran ona, "Adamın biri, amirinin emri üzerine kendini ateşe atmak isterken, yanındakiler ona engel olmuşlardı. Hz. Peygamber bunu duyunca, "Eğer kendini ateşe atsaydı, hem kendisi, hem de emiri cehenneme gireceklerdi. Çünkü Allah'a isyan yolunda, kullara itaat edilmez" buyurdu. Sen bunu hatırlamıyor musun?" dedi. Hakem, "Hatırlıyorum" deyince de, "Ben, sadece bu olayı sana hatırlatmak için gelmiştim" dedi (102).

Halide ve Amirler Hürmet Gösterip Emirlerine Uymak Bir Seferde Halid b. Velid ile Ammar b. Yasir Arasında Geçen Olay

- Hz. Peygamber, Halid b. Velid b. Muğire el-Mahzûmî'yi bir askeri birliğin başında kumandan olarak gönderdi. Aynı birlikte Ammar b. Yasir de er olarak bulunuyordu. Bu askeri birlik yola çıktı. Sabahleyin hücum etmek istedikleri kavme yaklaştılar. Gecenin bir saatinde konakladılar. Kabile halkı durumdan haberdar olup kaçtılar. Yalnız onlardan bir kişi kaldı. Kendisi ve aile efradı iman etmişti. Bundan dolayı kaçmaya gerek duymadılar. Adam ailesine, "Siz durun. Ben bir yere kadar gidip geleceğim" dedi ve Ammar b. Yasir'e gelerek, "Ey Ebu Yakazan, ben ve ailem daha önce Müslüman olmuştuk. Bunun bana bir yararı olur mu?" dedi. Ammar da, "Sen yerinde kal. Kimse sana karışamaz" dedi. Adam dönüp evine gitti. Sabahleyin Halid b. Velid köye baskın yaptı. Fakat köyde hiç kimseyi bulamadı. Yalnız Müslüman olduğu için kaçmayan aile kalmıştı. Halid onları yakaladı. Ammar Halid'e, "Sen bunlara karışamazsın. Çünkü bunlar daha önce Müslüman olmuşlardır" dedi. Halid, "Sen bu işe ne karışyorsun. Amir benim. Benden izinsiz kimseye eman veremezsin" dedi. Ammar da, "Evet, amir sensin, ama ben de eman verebilirim. Zaten ben eman vermeseydim, diğerleri gibi onlar da kaçabilirdi. Ben onlara, 'Yerinizde kalın' dediğim için kaçmadılar" dedi. Bunun üzerine birbirleriyle çekiştiler. Birbirlerine ağır ve çirkin sözler söylediler. Medine'ye dönünce, Ammar olayı Hz. Peygamber'e anlattı. Hz. Peygamber, Ammar'ın eman verebileceğini söyledi ve "Fakat bundan sonra hiç kimse, amirinin izni olmadan kimseye eman vermesin" dedi. Bunun üzerine, Halid ile Ammar, yine birbirine ağır ve çirkin sözler söylediler. Halid, Hz. Peygamber'e, "Ey Allah'ın rasûlü! Bu köle senin huzurunda bana sövüyor. Eğer sen olmasaydın o bana sövemezdi" dedi.

Hz. Peygamber, "Ey Halid! Ammar'dan vazgeç. Çünkü Ammar'a buğzedene Allah buğzeder. Ammar'a lânet okuyana Allah lanet eder!" dedi. Sonra Ammar kalkıp gitti. Halid b. Velid, Ammar'ın peşine düştü. Elbisesine yapıştı. Durmadan ona yalvardı. Bunun üzerine Nisa/59 ayeti nazil oldu (103).

Avf b. Mâlik ile Halid b. Velid Arasında Geçen Olay

- Zeyd b. Harise ile Mûte savaşına giden Müslümanlarla beraber ben de vardım. Bu savaşa katılmak için Yemen'den gelen arkadaşlardan biri de benim yanımdaydı. Kılıcından başka silahı yoktu. Yolda Müslümanlardan birisi bir deve kesti. Yanımdaki arkadaş, devenin derisinden bir parça istedi. O da verdi. Deriyi bir kalkan haline getirdi. Sonra Rumlarla karşılaştık. Rumların içinde eğeri altından kır bir ata binmiş, silahları da altın işlemeli bir Rum süvarisi vardı. Müslümanları biçip gidiyordu. Benim yanımdaki

arkadaş da büyük bir taşın arkasında oturup onu vurmak için bir fırsat kollamaya başladı. O Rum süvarisi, onun yanından geçerken yerinden fırlayarak atının ayağını kesti. Rum süvarisi yere düştü. O da göğsüne çıkıp onu öldürdükten sonra atını, silahını ve eşyalarını aldı. Savaş bittikten sonra, Halid b. Velid, adam gönderip Rum süvarinin eşyalarını ondan aldırttı. Ben Halid'e vardım ve "Ey Halid! Bilmez misin, Allah'ın Rasûlü öldürene, öldürülenin araç ve gereçlerinin verilmesine hükmetmişti!" dedim. Halid, "Evet. Fakat ben bunu bu kişi için çok görüyorum" dedi. Ben de, "Kesinlikle onun ganimetini kendisine vereceksin veya seni Hz. Peygamber'e şikayet edeceğim" dedim. Fakat geri vermedi. Hz. Peygamber'in yanına döndüğümüzde meseleyi anlattım. Hz. Peygamber, "Ey Halid! Bu işi niçin yaptın?" deyince, Hz. Halid, "Ey Allah'ın Rasûlü! Bu kişiye onları çok gördüm" dedi. Hz. Peygamber de, "Ey Halid! Ondan aldıklarını kendisine ver" dedi. Ben de Halid'e, "Ne olduğunu gördün mü?" dedim. Hz. Peygamber, "Ne var, ne oldu?" diye sordu. Ona atamızda geçen çekişmeyi anlattım. Bunun üzerine Hz. Peygamber öfkeleni ve "Ey Halid! Geri verme. Benim amir tayin ettiğim kimseyi ne diye rahatsız ediyorsunuz? Sorumluluğu onlar çekiyor. İşin kazancını siz görüyorsunuz" dedi (104).

Devlet Başkanına Hürmet Hususunda Hz. Ömer'le Sa'd b. Ebî Vakkas Arasında Cereyan Eden Hadise

- Hz. Ömer'e bir miktar mal getirilmişti. O da onu halk arasında dağıtmaya başladı. Halk toplandı, büyük bir izdiham oldu. Bu sırada Sa'd b. Ebî Vakkas da gelerek kalabalığı ite kaka yarıp Hz. Ömer'in yanına kadar geldi. Onun bu yaptığını görmüş olan Hz. Ömer yanına geldiğinde onu kamçılayarak şöyle dedi: "Sen, Allah'ın yeryüzündeki sultanından çekinip korkmaksızın buraya kadar geldin. Ben seni dövmek suretiyle Allah'ın sultanının senden korkmadığını göstermiş oldum (105).

Emîre İtaat Hususunda Amr İbnü'l-As ile Hz. Ömer Arasında Geçen Bir Olay

- Hz. Peygamber, içlerinde Hz. Ebubekir'le Ömer'in de bulunduğu bir askerî birliğin başına Amr İbnü'l-As'ı getirmişti. Hedefe varılıp da konaklanıldığında Amr İbnü'l-As ateş yakılmamasını emretti. Bunun üzerine Hz. Ömer öfkelenip ona küfretmeye kalkıştı. Hz. Ebubekir onu engelleyerek, "Hz. Peygamber, savaşı iyi bilmeseydi Amr'ı başımıza tayin etmezdi" dedi. Bu sözler üzerine Hz. Ömer yumuşadı (106).

İyad b. Ğunm'un Devlet Başkanlarına Saygı Hususundaki Hadisi

- Dâra şehri Müslümanlarca fethedildiğinde İyad b. Ğunm oranın ateşperest valisini dövdü. Bunun üzerine Hişam b. Hakîm onu azarlayarak, "Bu adamı niçin dövdün, yazık değil mi?" dedi. Ancak bir kaç gün sonra özür dilemek üzere onun yanına gelerek şöyle dedi: "Sen Hz. Peygamber'in, 'Kıyamet gününde insanların en şiddetli azap görecekt olanı dünyada insanlara en şiddetli ve sert davranan kişidir' buyurduğunu duymadın mı?" İyad da ona şunları söyledi: "Ey Hişam! Biz de senin gördüklerini gördük ve duyduklarını duyduk. Sen kiminle sohbet etmişsen biz de onunla sohbet ettik. Peki sen Hz. Peygamber'in şöyle buyurduğunu işitmedin mi? 'Kim otorite sahibine nasihat verecek olursa, bunu halkın huzurunda açıkça söylemesin. Elinden tutarak onu tenha bir yere götürüp öyle söyleyin. Şayet emir sahibi onun nasihatlarını kabul edecek olursa ne âlâ, aksi takdirde o kişi vazifesini yerine getirmiş olur. Sense ey Hişam! Allah'ın sultanına karşı gelmek cesaretini gösterdin. Peki onun seni öldürmesinden korkmadın mı? Sen kendini Allah'ın sultanına öldürtmek ister misin?" (107).

Huzeyfe'nin Emîre Karşı Silaha Sarılma Hakkındaki Sözleri

- Huzeyfe Zamanında halk emîrin yaptığı işleri hoş karşılamadı. Bir gün halktan birisi mescide giderek safları yara yara, cemaatin içinde oturmakta olan Huzeyfe'nin bulunduğu yere kadar gitti. Yanıbaşında durarak, "Ey Allah rasûlünün arkadaşı! Niçin iyiliği emredip kötülükten nehyetme görevini yerine getirmiyorsun?" dedi. Onun bu sözleri ne maksatla kullandığını anlayan Huzeyfe, "İyiliği emredip kötülükten sakındırma çok güzel bir şeydir. Ancak sünnette emir sahiplerine silah çekmek diye bir şey yoktur" dedi (108).

Emîre Hürmet Hususunda Ebu Bekre'nin Naklettiği Hadis

- Bir gün Abdullah b. Âmir minbere çıkarak halka hitap etti. Sırtında ince bir elbise vardı; saç ve sakalı da güzelce taranmıştı. Ebu Bekre de, o gün mescitte bulunuyor ve minberin hemen yanında oturuyordu. Abdullah hutbeyi bitirip indi ve namazı da kıldırıktan sonra mescitten çıktı. Onun çıkışından sonra Hâricîlerden olan Mirdas Ebu Bilal kalkarak, "Müslümanların emirine de bakınız; ince elbiseler giyerek kendisini fâsıklara benzetmiş" dedi. Onun bu sözlerini işiten Ebu Bekre, oğlu Usayla'a, "Git, bana Mirdas Ebu Bilal'i çağır!" dedi. Çocuk da koşup Ebu Bilal'i çağırdı. Ebu Bekre ona şunları söyledi: "Emir hakkında söylemiş olduğun sözlerini duydum. Ancak ben Hz. Peygamber'in şöyle buyurduğunu işitmiştim: 'Kim Allah'ın sultanına ikramda bulunursa Allah onu şereflendirir. Kim de O'nun sultanını zayıflatıp rezil etmeye kalkıştırsa Allah da onu zayıflatır ve rezil eder' (109).

Devlet Başkanına Ancak Merri Şeylerde İtaat Edilmesi

- Hz. Peygamber Ensar'dan birini askerî bir birliğin başına kumandan tayin etti. Birlikte yer alan askerlere de kumandanlarının sözünden çıkmamalarını ve ona itaat etmelerini emretti. Ancak yola çıktıktan sonra bir meseleden dolayı onu kızdırdılar. Bunun üzerine kumandan, "Bana odun toplayınız!" diye emretti; hemen toplayıp bir yere yığdılar. "Tutuşturunuz!" dedi; tutuşturdular. Sonra "Hz. Peygamber sizleri benim sözümünden çıkmayıp bana itaat etmenizi emretti değil mi?" diye sordu. Onlar da, "Evet!" deyince, "O halde bu ateşe girmenizi emrediyorum!" dedi.

Sahabiler birbirlerine baktılar ve sonra, "Biz Hz. Peygamber'i, ateşten kurtulabilmek için kabul ettik; sense tutmuş bize ateşe girmemizi emrediyorsun!" dediler. Bunun üzerine kumandanın öfkesi dindi ve bu arada ateş de söndü. Geri döndüklerinde Sahabiler

bu olayı Hz. Peygamber'e anlattılar. O da şöyle buyurdu: "Eğer o ateşe girmiş olsaydınız artık ondan hiç çıkamazdınız; çünkü emre itaat ancak meşru şeyler için geçerlidir" (110).

Devlet Başkanına İtaat Hususundaki İbn Ömer Hadisi

- Hz. Peygamber, bir kaç ashabıyla oturmakta olduğu bir sırada onlara, "Sizler benim Allah Teâlâ tarafından gönderilmiş bir peygamber olduğuma inanıyorsunuz değil mi?" buyurdular. Onlar, "Evet, inanıyoruz ve şehâdet ediyoruz ki, sen Allah'ın Rasûlü'sün!" dediler. Hz. Peygamber bu kez, "Peki bana itaat edenin Allah'a itaat etmiş sayılıp, benim emirlerime uymanın Allah'a itaatın bir parçası demek olduğuna da inanıyor musunuz?" diye sordular. Sahabîler de, "Evet! Şehadet ederiz ki sana itaat eden Allah'a itaat etmiş sayılıp, senin emirlerine uymak da Allah'a itaatın bir parçasıdır" diye cevap verdiler. Bunun üzerine Hz. Peygamber, "Bana itaat etmek Allah'a itaat demek olduğu gibi, emirlerime itaat de bana itaat demektir. Eğer onlar namazı oturarak kılarlarsa siz de oturarak kılınız" buyurdu (111).

H. Peygamber'in Ebu Zerr el-Gıfârî'ye Başkana Saygı Konusunda Tavsiyede Bulunması

- Ebu Zerr el-Gıfârî Hz. Peygamber'e hizmet eder; yaptığı hizmet bittikten sonra da mescide giderdi. Onun evi mescitti. Orada yatıp kalkıyordu. Bir gece Hz. Peygamber mescide çıktı. Orada toprak üzerinde uyumuş olan Ebu Zerr'i gördü. Ayağı ile dokunarak onu uyandırdı. Ebu Zerr kalkıp oturdu. Hz. Peygamber ona, "Niçin burada uyuyorsun?" dedi. Ebu Zerr de, "Ey Allah'ın Rasûlü! Nerede uyuyayım? Benim mescitten başka evim yok ki!" dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber onun yanına oturdu ve "Seni mescide koymayacak olurlarsa ne yapacaksın?" diye sordu. Ebu Zerr ise, "Şam'a gideceğim. Çünkü orası hicret ve mahşer yurdu; peygamberler diyarıdır. Oraya yerleşip onlardan biri olacağım" dedi.

H. Peygamber ona, "Peki seni Şam'dan da çıkaracak olurlarsa o zaman ne yapacaksın?" diye sordu. Ebu Zerr bu soruya, "Yine buraya döner ve bu mescidi kendime ev edinirim" karşılığını verdi. Hz. Peygamber üçüncü defa olarak, "Bu kez de müsaade etmeyecek olurlarsa" dedi. O zaman Ebu Zerr, "Kılıcımı çeker, ölünceye dek çarpışırım" dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber onun sırtını sıvazlayıp gülümseyerek, "Sana bundan daha hayırlısını haber vereyim mi?" buyurdular. Ebu Zerr de, "Evet ey Allah'ın Rasûlü! Anam babam sana feda olsun!" dedi. Hz. Peygamber de ona, "Seni nereye sürüklerlerse orada kalır; nereye sevkedecek olurlarsa oraya gidersin. Bana kavuşana dek de bu şekilde idare edersin" dediler (112).

- Ebu Zerr şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber bana, "Seni oradan çıkartacak olurlarsa ne yaparsın?" diye sordular. Ben de, "Kılıcımı alırsam, beni çıkartan kişiyi öldürürdüm" diye cevap verdim. Bunun üzerine mübarek elleriyle omuzlarımla arasına vurarak, "Ey Ebâ Zerr! Onları affet! Seni nereye çekerlerse oraya gidip; nerede kalmanı isterlerse orada kal! Başına siyahî bir köle de seçilmiş olsa ona itaat et!" buyurdular. Rebeze'ye sürgün edildiğimde orada zekât malları üzerine emir tayin edilmiş siyahî birisini gördüm. Bir namaz vakti namazı kıldırmak üzere öne geçeceği sırada beni görerek, geri çekilmek istedi. Bunun üzerine ona, "Hayır, namazı sen kıldır; ben Hz. Peygamber'in emirine itaat ederim" dedim (113).

- Rebeze'ye sürgüne giden Ebu Zerr orada Hz. Osman'ın zenci bir kölesini bir işin başında görevli olarak buldu. Bir gün o kişi ezan okuyup kamet getirerek, "Ey Ebâ Zerr! Öne geç!" dedi. Ebu Zerr ise, "Hayır, geçmem! Çünkü Hz. Peygamber siyah bir köle de olsa emir sahiplerine itaat edip onun sözünü dinlememi emretmişti" dedi. Bunun üzerine zenci öne geçerek namazı kıldırdı, Ebu Zerr de ona tâbi oldu (114).

- Hz. Peygamber, Ömer (r.a.)'a şunları söyledi: "Başındaki emir Habeşli ve burnu kesik bir köle de olsa dinle ve itaat et! Sana zarar verecek olursa, sabır göster ve emirlerini yerine getir. Seni haklarından mahrum bıraksa bile karşı çıkma ve zulümlerine sabret! Şayet dininden taviz vermeni isteyecek olursa o zaman, "Kanımda dinime feda olsun!" deyip bu yolda kendini feda et ve sakın cemaatten ayrılma!" (115).

Devlet Başkanına Saygı Hususundaki Hz. Ömer Hadisi ve Bu Konuda Alkame ile Aralarında Geçen Bir Olay

- Alkame b. Alâse geceleyin Hz. Ömer'le karşılaştı. Gecenin karanlığında onu Halid b. Velid'e benzeterek, "Ey Halid! Şu kişi (Hz. Ömer) seni haksız yere ordu kumandanlığından azletti. Senin bir suçun yoktu. Amcamın oğluyla birlikte ondan bir şey istemek üzere gelmiştik. Ancak seni azlettiğini öğrendikten sonra artık hiçbir şey istemeyeceğiz" dedi. Hz. Ömer de ona, "Peki, daha başka neler diyeceksin?" dedi. O ise, "Onlar bizim emirlerimizdir ve üzerimizde hakları vardır, biz bunları yerine getirmek zorundayız. Emrimiz Allah Teâlâ'ya aittir" dedi. Sabah olduğunda, Hz. Ömer, Halid b. Velide, "Ey Halid! Dün gece Alkame sana ne söyledi?" diye sordu. O, "Allah'a yemin ederim ki bana bir şey söylemedi" dedi. Hz. Ömer de, "Bir de yemin edersin öyle mi?" dedi.

- O gece Alkame b. Alâse, Halid zannettiği Hz. Ömer'e, "Ey Halid! Sâkin ol, sakın bir şey yapayım deme!" dedi.

- O gecenin sabahında Hz. Ömer, Alkame b. Alâse'nin ihtiyacını karşıladı ve isteklerini yerine getirdi.

- O gece Hz. Ömer, Alkame'ye, "Söyleyecek başka bir şeyin var mı?" dediğinde o, "Dinlemek ve itaat etmek gerektiğinden başka bir şey diyemeyeceğim" dedi. Bunun üzerine Hz. Ömer de, "Eğer çevremdekiler de böyle düşünecek olsalar falan falan şeylere sahip olmaktan daha iyi olurdu" dedi (116).

Cüzzamlı Bir Kadının Devlet Başkanı Olan Hz. Ömer'e İtaat Etmesi

- Hz. Ömer, Kâbe'yi tavaf eden cüzzamlı bir hanımın yanından geçti ve ona, "Ey Allah'ın kulu! Müslümanlara eziyet etme! Sen evinde oturmuş olsaydın çok daha iyi olurdu" dedi. Kadın da bu emre uyararak evine çekildi ve dışarı çıkmaz oldu. Sonunda bir kişi onun yanına giderek, "Sana çıkmayı yasaklayan kişi öldü; artık çıkabilirsin" dedi. Ancak kadın, "Hayattayken itaat edip de öldüğünde isyan edemem" cevabını verdi (117).

Emîre isyan Etmenin Tehlikeleri

- Hz. Ali'nin hilâfeti devrinde bir grup askerin başında bulunuyordum. Bir gün Hz. Ali bize bir görev verdi ve sonra da, "Emrettiğim işi yerine getirdiniz mi?" diye sordu. Biz, "Hayır!" deyince de, "Allah'a yemin ederim ki ya size verilen emirleri yerine getirirsiniz ya da Yahudiler'le Hristiyanlar boyunlarınıza biner" buyurdu (118).

Başkana İtaat Hususunda Amr İbnü'l-As, Ebu Ubeyde ve Hz. Ömer Arasında Geçen Bir Olay

- Hz. Peygamber, Amr İbnü'l-As'ı askerî bir birliğin başında, Şam hududundaki Zâtü's Selâsil'e gönderdi. Düşmanlar belliydi. Bunlar Kudâa'ya bağlı olan Beliyy ve Abdullah oğulları kabileleri idi. Beliyy oğulları Amr İbnü'l-As'ın babası As b. Vâil'in dayı tarafıydı. Amr oraya vardığında, düşmanın çokluğundan korktu ve Hz. Peygamber'e haber göndererek imdat istedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber içlerinde Hz. Ebubekir'le Ömer'in de bulunduğu ilk muhacirlerin ileri gelenlerinden kurulu bir imdat kuvveti hazırlayarak gönderdi. Başlarına da Ebu Ubeyde b. el-Cerrah'ı geçirdi. Zâtü's-Selâsil'e vardıklarında Amr onlara, "Ben sizin hepinizin emiriyim; çünkü Hz. Peygamber sizleri benim isteğim üzerine buraya göndermiştir" dedi. Muhacirlerse, "Hayır, sen ancak daha önce seninle gelmiş olanların emirisin. Bizim emirimiz ebu Ubeyde'dir" dediler. Amr İbnü'l-As tekrar, "Siz bana imdat için gönderilmiş olduğunuzdan dolayı emirinizle birlikte bana tâbi olmak zorundasınız" dedi.

Ebu Ubeyde güzel ahlâklı ve yumuşak huylu birisiydi. Hadisenin daha fazla büyümesini önlemek için kalktı ve "Ey Amr! Hz. Peygamber bizleri buraya gönderirken bana ikimizin birbirimize itaat edip yardımcı olmamızı emretti. Sen bana isyan etsen de ben sana itaat edeceğim" diyerek emirliği Amr İbnü'l-As'a verdi (119). Hz. Peygamber Kelb, Gassan oğulları ve Şam hudutlarında oturan diğer Arap kafirleri üzerine iki ordu gönderdi. Bunların birinin başına Ebu Ubeyde b. el-Cerrah'ı, diğerinin başınaysa Amr İbnü'l-As'ı getirdi. Ebu Ubeyde ordusu içinde Hz. Ebubekir ile Hz. Ömer de bulunuyordu. Medine'den çıkacakları sırada Hz. Peygamber, Ebu Ubeyde ile Amr'ı çağırarak onlara, "Sakin birbirinize isyan etmeyiniz" tenbihinde bulundu. Medine'den çıktıktan sonra bu ikisi bir araya gelerek konuştular. Ebu Ubeyde, Amr İbnü'l-As'a şöyle dedi: "Ey Amr! Biliyorsun Hz. Peygamber hem sana hem de bana birbirimize isyan etmememizi emretmiştir. O halde gel ya sen benim emrime gir, ya da ben senin emrine gireyim!" Bunun üzerine Amr İbnü'l-As, "Ben senin emrine girmem; sen benim emrime gir!" dedi. Ebu Ubeyde de bunu kabul etti ve böylece Amr her iki ordunun da komutanı olmuş oldu.

Bu durum Hz. Ömer'in ağına gitti ve Ebu Ubeyde'ye şöyle dedi: "Sen nasıl oluyor da Nâbiğa'nın oğlunun emrine girip onu hem kendine ve hem de Ebubekir'le bizlere emir yapabiliyorsun? Bu yaptığın doğru bir şey midir?" Ebu Ubeyde ise ona "Ey annemin oğlu! Hz. Peygamber bana da Amr'a da birbirimize isyan etmememizi emretmişti. Ben ona itaat etmediğim takdirde Hz. Peygamber'e isyan etmiş olmaktan korktum. Böylece benimle onun arasında halk girecek ve aramızda büyük bir anlaşmazlık da çıkacaktır. Allah'a yemin ederim ki dönünceye kadar ona itaatta devam edeceğim" dedi. Savaş bitip ordular Medine'ye döndüğünde Hz. Ömer bu durumu Hz. Peygamber'e şikayet etti. Hz. Peygamber de "Bundan böyle sizlere (muhacirlere) ancak sizden birisini tayin edeceğim" buyurdular (120).

Hız. Ömer'in, Devlet Başkanının Halkı Üzerindeki Hakları Konusunda Söyledikleri

- Hz. Ömer bir hutbelerinde şunları söylediler: "Ey ahalî! Şunu biliniz ki üzerinizde bazı haklarımız vardır. Bunlar, bizim bulunmadığımız yerlerde bize ihanet etmemeniz ve hayırlı işlerde bizlere yardımcı olmanızdır. Ayrıca şunu bilmenizi de isterim ki Allah katında imamın (devlet başkanının) yumuşaklığından ve şefkatinden daha sevimli bir şey olamaz. Diğer taraftan da Allah Teâlâ katında imamın cahil ve öfkeli oluşundan daha kötü bir şey yoktur" (121).

- Hz. Ömer halka hitap ederek şunları söyledi: "Allah Teâlâ nezdinde imamın (devlet başkanının) yumuşak ve merhametli oluşundan daha güzel bir şey yoktur. Aynı şekilde Allah katında hiçbir cehalet imamın öfkeli ve cahil olmasından daha kötü değildir. Kim görmüş olduğu şeyleri affederse ona âfiyet verilir. İnsaflı ve halkın haklarına riayetkâr olanlar zafere ulaşır. Şunu da biliniz ki itaattaki zillet, isyandaki izzetten çok daha hayırlıdır" (122).

Enes'in Âmirlerle Küfredmeme Hususundaki Hadisi

- Enes (r.a.) şöyle diyor: Hz. Peygamber'in sahabilerinden olan büyüklerimiz bizleri emirlerimize küfredip onlara hile yapmaktan ve isyan etmekten menettiler. Ayrıca da "Allah'tan korkunuz ve sabır gösteriniz; çünkü bu sayede Allah'a yakınlaşırsınız" dediler (123).

Devlet Başkanının Yanında Doğruyu Söylememenin Münafıklık Kabul Edilmesi

- Urve şöyle anlatıyor: Abdullah b. Ömer'e giderek şunları söyledim: "Ey Ebâ Abdîrrahman! Bizler emirlerimizin huzurunda bulunduğumuz sıralarda, doğru olmadığını bildiğimiz halde bazan onların sözlerini tasdik ediyoruz. Böylece da haksızlık yaptıklarında onları desteklemiş ve zulümlerini kendilerine güzel göstermiş oluyoruz. Bu durumda bizim halimiz ne olacaktır?" Abdullah b. Ömer bu soruma şöyle cevap verdi: "Ey yeğenim! Biz Hz. Peygamber'le birlikteyken bunu münafıklık sayardık; ama siz nasıl görüyorsunuz bilmem" (124).

- Bir kişi Abdullah b. Ömer'e gelerek "Bizler emirlerimizin yanlarına girip çıktığımızda onların huzurlarında söylediklerimizin tam tersini söylüyoruz. Bu konuda ne diyeceksiniz?" diye sordu. İbn Ömer de "Biz bunu münafıklık sayardık" cevabını verdi (125).

- İbn Ömer, ziyaretine gelen bir kişiye "Valiniz Ebu Uneys'le nasılsınız? Onunla iyi geçinebiliyor musunuz?" diye sordu. Bunun üzerine o kişi "Bizler onun huzuruna girdiğimizde hoşuna gidecek şeyler söylüyor; çıktuktan sonra da bunun tam tersini söylüyoruz" cevabını verdi. İbn Ömer de "Biz Hz. Peygamber'le beraberken böyle şeyleri münafıklık kabul ederdik" dedi (126).

- Şa'bî şöyle anlatıyor: Abdullah b. Ömer'e giderek "Emirlerimizin huzuruna girdiğimizde onların hoşuna gidecek şekilde konuşuyoruz. Çıktığımızda ise tam tersini söylüyoruz, buna ne buyurursun?" dedik. İbn Ömer de "Biz Hz. Peygamber zamanında böyle bir hareketi münafıklık sayardık" dedi (127).

Başkanları Güldürüp Eğlendirmenin Yasaklanması

- Alkame b. Vakkas şöyle anlatıyor: İşsiz güçsüz bir adam emirlerin yanına girip onları güldürüyordu. Dedem ona şunları söyledi: “Ey falan adam! Azap olunasca; sen niçin emirlerin yanına girip onları güldürmeye çalışıyorsun? Ben Hz. Peygamber’in sahabîlerinden Bilal b. Hâris el-Müzenî’den duydum ki Hz. Peygamber şöyle buyurmuştur: ‘Kim Allah’ın rızasına uygun olarak konuşursa Allah Teâlâ’dan hiç ummadığı dereceler kazanır. Bu konuşmadan dolayı ölüp de O’nun karşısına çıkıncaya dek Allah Teâlâ ondan razı olur. Kim de Allah’ın gazabına yol açacak bir şey söylerse; Allah Teâlâ onu hiç beklemediği derecede alçaltır ve ölüp de kendisine kavuşuncaya dek ona buğzeder” (128).

- Bilal b. Hâris el-Müzenî emirleri eğlendirmeye çalışan bir adama şunları söylemiştir: “Seni emirlerin huzuruna girip çıkarken görüyorum. Onların yanında neler söylediğini bilmiyorum ama ayağını denk al! Çünkü Hz. Peygamber’in ‘Kim Allah’ın gazabına yol açacak bir şey söylerse, Allah Teâlâ onu hiç beklemediği derecede alçaltır ve ölüp de kendisine kavuşuncaya dek ona buğzeder’ dediğini işittim” (129).

Huzeyfe’nin “Başkanların Kapıları Fitne Yerleridir” Demesi

- Huzeyfe (r.a.) bir gün “Fitne yerlerine gitmekten sakınınız!” dedi. Bunun üzerine birisi “Ey Ebâ Abdillah! Bu fitne yerleri neresidir?” diye sordu. Huzeyfe de “Emirlerin huzurudur; çünkü sizler onların yanına giriyor, yalan söyledikleri halde onları tasdik ediyor ve onu kendisinde bulunmayan şeylerle methediyorsunuz” dedi (130).

Devlet Başkanlarına Nasıl Davranılması Gerektiği Hakkında Hz. Abbas’ın Oğluna Nasihatta Bulunması

- İbn Abbas şöyle anlatıyor: Bir gün babam Abbas beni karşısına alarak bana şu nasihatta bulundu: “Ey oğul! Görüyorum ki mü’minlerin emiri (halife) seni kendisine yakın kabul edip Hz. Peygamber’in ashabının yanı sıra seninle de istişârede bulunuyor. Sana üç tavsiyede bulunacağım; kulağını aç da bunları iyi öğren! Birincisi Allah’tan kork ve mü’minlerin emirine hiç yalan söyleyip onu aldatma. İkincisi onun sırrını hiç kimseye söyleme. Üçüncüsü ise yanında hiç kimsenin gıybetini yapma!” Bunu dinleyenlerden Âmir, İbn Abbas’a “Bunların her birisi bin nasihata (veya dinara) bedeldir” dedi. İbn Abbas ise “Bana göre de onbin nasihata (veya dinara) bedeldir” dedi (131).

- Hz. Abbas, oğlu Abdullah’a şunları söyledi: “Ey oğul! Gördüğüm kadarıyla şu kişi (Hz. Ömer) sana ikramda bulunup seni kendisine yakın kabul ediyor ve yine seni dengi olamayacağı kişilerle bir tutuyor. O halde söyleyeceğim şu üç şeyi iyi dinle ve öğren: Sakın o senin bir yalanını yakalamasın; ikinci olarak onun herhangi bir sırrını hiç kimseye ifşa edeyim deme. Son olarak da huzurunda kimsenin gıybetini yapma” (132).

Başkanın Yanında Hakkın Söylenip, Başkan Allah’a İsyân Ettiğinde Onun Emirlerine Uyulmaması

- Hz. Ömer, hir âyetin okunuşu hakkında Übeyy b. Ka’b’a itirazda bulundu. Bunun üzerine Übeyy “Ey Ömer! Ben bu âyeti Hz. Peygamber’den dinleyip öğrenirken sen Bakî’de alışverişle meşguldün” dedi. Hz. Ömer de “Doğru söylüyorsun ey Übeyy! Ben bunu yanımda hakkı ve doğruyu söyleyen kimselerin bulunup bulunmadığını denemek için söylemişim. Çünkü hakkı konuşmayan ve yanında haktan bahsedilmeyen emirde hayır yoktur” dedi (133).

- Übeyy b. Ka’b, Mâide Sûresi’nin 107. âyetini okuyordu. Hz. Ömer onun okuyuşuna itiraz ederek “Yanlış okudun; burası böyle olmayacak!” dedi. Übeyy ise “Hayır, ben doğru okuyorum; yanlış okuyan sensin” diye karşılık verdi. Orada bulunanlardan birisi Übeyy’e “Sen mü’minlerin emirini yalancılıkla mı itham ediyorsun?” dedi. Bunun üzerine Übeyy b. Ka’b şunları söyledi: “Ben müminlerin emirinin hakkını senden daha fazla gözetirim. Ancak ben onu Allah’ın kitabını tasdik hususunda yalanladım. Bunu yapmaktaki gayem de Allah’ın kitabının doğru okunmasıdır” dedi. Hz. Ömer de “Übeyy doğru söylüyor” diyerek meseleyi kapattı (134).

Beşir b. Sa’d’ın Hz. Ömer’e “Eğer Hatalı Davransaydın Biz de Seni Okların Doğrultulduğu Gibi Doğrulturduk” Demesi

- Hz. Ömer bir mecliste, etrafında muhacir ve ensar da bulunduğu halde şöyle buyurdu: “Şayet bazı işlerinizde gevşek davranarak hatalar yapmış olsaydım ne yapardınız?” Oradakilerden hiç kimse cevap vermedi. Bunun üzerine Hz. Ömer sözlerini iki üç kere tekrar etti. Nihayet Beşir b. Sa’d kalkarak “Eğer böyle yapacak olursan seni oklar nasıl doğrultuluyorsa öyle doğrulturuz” dedi. Hz. Ömer de “Sizler, benim istediğim gibi hakkı müdâfaa eden bir müslüman topluluksunuz” dedi (135).

Muhammed b. Mesleme’nin Hz. Ömer’e “Seni Okun Ateşte Tutularak Düzeltilmesi Gibi Düzeltirdik” Demesi

- Hz. Ömer bir gün Hâriseoğullarının kuyularının bulunduğu yere gitti. Oraya vardığında Muhammed b. Mesleme’nin de orada bulunduğunu gördü. İbn Mesleme, Hz. Ömer’e “Biz seni istediğimiz vasıflarda buluyor ve senin için hayırlar diliyoruz. Devletin gelirlerini ve ganimetleri artırıyor ve onlardan yeme hususunda da çok dürüst ve namuslu davranıyorsun. Dahası onları adaletli bir şekilde dağıtıyorsun. Eğer bunlardan ayrılacak olursan seni, okun ateşe tutularak düzeltildiği gibi düzeltiriz” dedi. Hz. Ömer de “Beni, haksızlık ve yanlışlıklar yaptığımda düzelterek bir kavmin başına getirdiğinden dolayı Allah Teâlâ’ya şükürler olsun!” dedi (136).

Muaviye’nin, Kendisine İtiraz Eden Birisi İçin “Bu Kişi Beni İhya Etti” Demesi

- Muaviye Kamâme gününde (doğrusu cuma gününde) minbere çıkarak “Mal bizim malımız, haraç bizim haracımızdır. Kime istersek ona verir, istemediklerimize de vermeyiz” dedi. Halktan hiç kimse de ona cevap vermedi. İkinci cumada yine aynı şeyleri

söyledi ve fakat bu sefer de cemaattan hiçbir ses çıkmadı. Ancak üçüncü cumada da aynı sözleri tekrarlayınca orada bulunanlardan birisi kalkarak “Hayır, nereden senin oluyormuş? Aksine mal bizim malımız, ganimetler de bizim ganimetimizdir. Kim onlarla bizim aramıza girip bizi onlardan mahrum etmeye kalkışacak olursa onu kılıçlarımızla Allah’ın mahkemesine sevkederiz” dedi. Muaviye minberden inip namazı kıldırıktan sonra o kişiyi huzuruna çağırttı. Bunun üzerine halk bu kişinin öldürüleceğine kesin gözüyle bakmaya başladı ve onun arkasından Muaviye’nin huzuruna doluştular. Ancak içeri girdiklerinde o kişiyle Muaviye’nin yanyana oturmakta olduklarını gördüler.

Muaviye kalkarak, halka şunları söyledi: “Bu kişi beni ihya etti, Allah da onu ihya etsin! Çünkü Hz. Peygamber’in şöyle buyurduğunu duymuştum: ‘Benden sonra bazı yöneticiler ve emirler gelecektir. Halk, haksız da olsalar onlara karşılık vermeyecek ve böylece de maymunların itişip kakışmaları gibi sıkışık bir şekilde toptan ateşe gireceklerdir’. Ben ilk cumada o sözleri söyleyince sizden hiç kimse çıkıp bir şey söylemedi. Bunun üzerine ben kendim de bu emirlerden biri olmaktan korktum. Bu yüzden ikinci cumada da aynı sözleri tekrarladım. Yine cevap alamayınca kendi kendime ‘Ben de Hz. Peygamber’in bahsettiği o emirlerden biriyim’ dedim. Ancak üçüncü cumada bu kişi kalkarak bana cevap verdi ve böylece de beni ihya etmiş oldu. Allah da kendisini ihya etsin!” (137).

Halid’in Şam Valisi Ebu Ubeyde’ye Öğüt Vermesi

- Ebu Ubeyde, Şam’da valilik yaptığı sırada çiftçilerden bazılarını dövdü. Bunun üzerine o sırada orada bulunan Hz. Halid b. Hakim kalkarak onu azarladi. Huzurdakiler “Valiyi öfkelenirdin” dediler. Halid’se şöyle cevap verdi: “Gayem onu öfkelenirmek değildir. Ancak ben Hz. Peygamber’in şöyle buyurduğunu işittim: ‘Kıyamet gününde insanların en şiddetli azap görecektir olanları, bu dünyada insanlara en şiddetli ve sert davrananlardır’. Ben onu bu tehlikeden kurtarmak için nasihatta bulundum” (138).

el-Hakem’in Devlet Başkanının Emrine Rağmen Müslümanlara Haklarını Vermesi

- Ziyad, el-Hakem b. Amr el-Gıfârî’yi Horasan’a emir olarak gönderdi. Orada çok büyük ganimetler elde edildi. Ziyad, el-Hakem’e bir mektup yazarak “Mü’minlerin Emiri bana bir mektup gönderdi; onda altın ve gümüşlerin kendisi için ayırılmasını istiyor. Sen de buna uyarak altın ve gümüşleri askerlerine dağıtmayacaksın” dedi. Bunun üzerine el-Hakem de ona şunları yazdı: “Gönderdiğin mektupta Emîr’i-Mü’minin’in altın ve gümüşlerin kendisi için ayırılmasını istediğini belirtiyorsun. Ancak ben bütün bunlardan önce Allah Teâlâ’nın mektubunu (kitabını) okumuştum. Yemin ederim ki Allah Teâlâ; yer ile gökler birbirine yapışacak olsa yine de kendisinden korkan kullarına bir çıkış yolu ihsan edecektir. Vesselam!”

el-Hakem bunların yazdıktan sonra tellallar çıkartarak “Herkes ganimetini almak için gelsin!” diye bağırttı ve alınan ganimetleri müslümanlar arasında taksim etti. Bunu haber alan Muaviye onu zincirleterek hapse attırdı. el-Hakem orada vefat etti ve zincirleriyle birlikte defnedildi. O, ölmeden önce “Ben kıyamet günü Allah’ın huzurunda Muaviye’den davacıyım” dedi (139).

- Alınan ganimetleri müslümanlar arasında taksim eden el-Hakem “Ey Rabbim! Eğer huzuruna çıkmam hayırlı olarsa canımı al!” diye dua etti. Bundan sonra da Horasan’ın Merv şehrinde vefat etti (140).

- el-Hakem, Ziyad’dan bir kınama mektubu alınca kendi kendisine beddua etti ve bunun üzüntüsüyle de öldü (141).

İmran G. Husayn’ın Topladığı Zekat Mallarını Gereken Yerlere Dağıtması

- Ziyad veya onun oğlu, İmran b. Husayn’ı zekat toplamakla görevlendirdi. Ancak o geri döndüğünde yanında bir tek dirhem dahi getirmemişti. Ziyad (veya oğlu) ona “Hani, getirmek üzere görevlendirildiğin mallar nerede?” diye sordu. Bunun üzerine İmran b. Husayn “Sen beni zekat toplamak üzere göndermiştin. Ben de topladım ve Hz. Peygamber’in zamanında nasıl dağıtılıyorsa aynen öyle dağıttım. Böylece de elimde hiçbir şey kalmadı” dedi (142).

Halkın Devlet Başkanı Üzerindeki Hakları; Hz. Ömer’in Halka İdarecilerinden Memnun Olup Olmadıklarını Sorması:

- Hz. Ömer, kendisini ziyarete gelen heyetlerden oranın emirini sorar ve “Hastalan yoklamaya gidip kölelerin istekleriyle ilgilenir mi? Halka nasıl davranır; kapısında kimleri barındırır?” gibi sorulara cevap isterdi. Eğer gelen heyet bunlardan birine hayır diyecek olursa Hz. Ömer o valiyi derhal azlederdi (143).

- Hz. Ömer bir vali tayin ettikten sonra, o şehirden gelen heyetlere şunları sorardı: “Valinizin halka davranışı nasıldır? Köleleri ziyaret eder, cenazelere katılır mı? Yanına kolayca girilip çıkılabilir mi?” Eğer heyet “Hasta köleleri ziyaret eder, yanına girip çıkmak da kolaydır” derse o valiyi yerinde bırakırdı. Aksi takdirde onu azletmek üzere hemen birisini yollardı (144).

Hz. Ömer’in Tayin Ettiği İdarecilere Bazı Şartlar Koşması

- Hz. Ömer bir yere vali tayin ettiğinde ona cins atlara binip beyaz ekmek yemesini, ihtiyaç ve iş sahiplerine karşı kapılarını kapalı tutmasını ve ince elbiseler giymesini yasaklar; “Eğer bunlardan birini yapacak olursan, azledilip cezaya çarptırılırsın” derdi. Daha sonra onu uğurlarken de şunları söylerdi: “Ben sana müslümanlara dilediğince hükmetme ve karışma hakkı vermiyorum. Onların canlarına, mal ve namuslarına dokunamazsın. Senin görevin onların önlerine geçip namaz kıldırmak; alınan ganimetleri hakkınca taksim etmek ve aralarında adaletle hükmetmektir. Eğer altından kalkamayacağın bir şeyle karşılaşarsan onu bana gönder. Sakın askerlere ve müslümanlara vurayım deme; çünkü korkaklaşırlar ve sen de onlardan beklediğin verimi alamazsın. Askerleri hudut boylarında dört aydan fazla bekletme ki fitneye düşüp ahlakları bozulmasın. Onlara büyüklük taslama ki sana gelip ihtiyaçlarını söyleyebilsinler. Son olarak da birbirine karıştırılmaması için Kur’an âyetleriyle birlikte hadis ve açıklamalar yazma!” (145).

- Hz. Ömer, valilerine şöyle derdi: “Kur’an âyetlerini başkalarından ayırınız, onları bir arada yazmayınız. Elinizden geldiğince Hz. Peygamber’den nakiller yapmayınız; çünkü ben de sizinle ortak olurum”. Hz. Ömer valiler ve diğer idarecilere kısas da yapardı. Şikayet edilen idareciyle şikayetçiyi yüzleştirir, suçu sabit görüldüğünde de onu işten alır ve cezalandırırdı (146).

- Hz. Ömer bir kişiyi emir olarak tayin ettiğinde Ensar'dan ve başkalarından bir grup insanı da şahit tutarak ona "Ben seni müslümanların kanlarına hâkim kılmadım; onların kanlarına müdahale yetkin yoktur" derdi (147).

Hız. Ömer'in Başkan Seçilen Kişinin Vazifelerini Belirlemesi

- Hz. Ömer, Said b. Âmir el-Cumahî'ye haber göndererek "Seni şu kişilerin başına emir olarak tayin ediyorum. Onların başında düşman topraklarına gidip cihad edeceksin" dedi. Said ise "Ey Ömer! Ne olursun beni bu beladan uzak tut" diye karşılık verdi. Bunun üzerine Hz. Ömer şunları söyledi: "Allah'a yemin ederim ki siz emirlerin peşini bırakmayacağım. Beni bu ağır yükün (halifelik) altında tek başıma bırakıp gitmenize izin vermeyeceğim. Seni onların başına daha üstün ve efdal olduğun için getirmedim. Bunun içindir ki onları dövüp, namus ve haysiyetlerini ayaklar altına alamazsın. Sen yalnızca onların başında düşmanla cihad edeceksin ve alınan ganimetleri de aralarında paylaşacaksınız" (148).

Ebu Musa'nın Valinin Vazifesi Hakkındaki Sözlere

- Ebu Musa (r.a.) şöyle anlatıyor: Vali olarak gönderildiğim şehrin halkına "Mü'minlerin Emiri Hz. Ömer beni sizlere Allah'ın kitabını ve Hz. Peygamber'in sünnetini öğretip yollarınızı tertemiz yapmam için gönderdi" dedim (149).

Emîrin Halka Tepeden Bakıp Kapısını Onlara Kapatmasının Yasaklanması; Hz. Ömer'in Mısır'da Kendisi İçin Ev Yeri Olarak Ayırtılan Arsayı Müslümanlara Pazar Yeri Yapması

- Amr İbnü'l-As Mısır'dan bir mektup yazarak Hz. Ömer'e "Biz senin için mescidin yanında bir ev yeri ayırdık; bu hususta emriniz nedir?" diye sordu. Hz. Ömer de ona "Hicaz'da oturan bir kişi için Mısır'da ev mi yapılmış?" şeklinde bir cevap yollayıp orayı müslümanlar için pazar yeri yapmasını emretti (150).

Hız. Ömer'in; Kendisi İçin Bir Minber Yaptıran Mısır Valisi Amr İbnü'l-As'a O Minberi Yıkmasını Emretmesi

- Hz. Ömer, Mısır valisi olan Amr İbnü'l-As'a şunları yazdı: "Duyduğuma göre kendine bir minber yaptırmış ve arasına çıkıp insanlara tepeden bakıyormuşsun. Acaba, sen orada ayakta durup müslümanlar ayaklarının seviyesinde dururken senin orada ayakta dikilip onlara hitap etmen yetmedi mi? Sana o minberi yıkmayı emrediyorum" (151).

Hız. Ömer'in Ebu Osman en-Nehdî'ye Halka Kapısını Kapatmaması İçin Bir Mektup Yazması

- Ebu Osman (r.a.) şöyle anlatıyor: Biz Azarbeycan'da iken Hz. Ömer'den şöyle bir mektup aldık: "Ey Utbe b. Ferkad! Şunu bilesin ki elde edilen ganimetler ne annenin ve ne de babanın kazancı değildir Sen evinde karnını ne ile doyuruyorsan müslümanlara da ondan yedirmelisin. Sakın müşriklerin yaptıkları gibi dünya nimetlerine dalıp aşırılığa kaçma. İpekli elbiseler de giyeyim deme" (152).

Hız. Ömer'in Humus Valisini Cezalandırması

- Hz. Ömer bir hac mevsiminde halkın durumunu öğrenmek için çıkmıştı. Bu sırada Humus ahalisinden bir grup geldi. Hz. Ömer onları görünce kendilerine "Valiniz nasıldır? Ondan memnun musunuz?" diye sordu. Humuslular "O çok iyi birisidir. Kendisine bir şahnişin yaptırmış ve orada oturmaktadır" dediler. Bunun üzerine Hz. Ömer derhal bir mektup yazarak bir ulakla ona gönderdi. Mektupta şahnişinin yakılmasını emrediyordu. Ulak Humus'a ulaştığında, valinin huzuruna çıkmadan önce bir miktar odun bularak şahnişinin kapısını yaktı.

Bunu gören valinin adamları koşup ona "Birisî gelmiş senin yaptırdığın şahnişini yakıyor" dediler. Vali de "Ona dokunmayınız! O halife tarafından gönderilmiştir" dedi. Ulak daha sonra mektubu valiye verdi. Vali mektubu okuyup elinden bırakmaksızın derhal atına atladı ve Hz. Ömer'e gitmek üzere yola çıktı. Hz. Ömer kendisine gelen valiye alıp zekat develerinin toplandığı Harre denilen yere götürdü. Orada elbiselerini çıkarttırıp ona göçebelerin giymekte olduğu, deve tüyünden yapılmış bir elbise giydirdi. Sonra da "Şu kuyudan su çekip develeri sulat!" diye emretti. Böylece vali yoruluncaya dek su çekti. Sonunda Hz. Ömer ona "Ne zamandan beri valisin?" diye sordu. Vali "Yakın bir zamandan beri ey Mü'minlerin Emiri!" dedi. Hz. Ömer de ona şunları söyledi: "Bunun için mi böyle yüksek şahnişinler yaptırıp fakir fukaranın sırtına yük oluyorsun? Dul ve yetimlerin hakkını yiyorsun? Haydi şimdi tekrar işine dön! Ama sakın ikinci kez böyle bir şey yapayım deme!" (153).

Hız. Ömer'in Kendisine Bir Köşk Edinen Sa'd'ı Azarlaması

- Hz. Ömer, Sa'd b. Ebî Vakkas'ın kendisine bir köşk yaptırtıp kapısını da taktırdıktan sonra "Artık gürültü duyulmaz oldu!" dediğini haber aldı. Bunun üzerine Muhammed b. Mesleme'yi gönderdi. Hz. Ömer bir işin sağlama bağlanıp istediği gibi gerçekleşmesini arzu ettiğinde o iş için Muhammed b. Mesleme'yi gönderirdi. Hz. Ömer, elçisine "Sa'd'a git ve onun yaptırdığı köşkün kapısını yak!" dedi. Muhammed b. Mesleme Kufe'ye vardığında ilk önce Sa'd'ın oturmakta olduğu köşkün kapısını yaktı. Bunu Sa'd'a haber verdiler ve Muhammed b. Mesleme'yi tarif ettiler. Sa'd onun kim olduğunu anladı.

Sonra Muhammed, Sa'd'ın huzuruna çıktı ve ona "Emîrî'l-Mü'minîn'e gelen haberlere göre 'Artık gürültü duyulmaz oldu!' demişsin" dedi. Sa'd da böyle bir şey söylemediğine dair yemin etti. Muhammed "Biz elçiler, emredildiğimiz şeyleri yapmak zorundayız. Ancak senin söyleyeceklerini de Mü'minlerin Emiri'ne iletiriz" dedi. Sa'd "Sana yol azığı hazırlayayım" dediyse de Muhammed bunu kabul etmedi ve devesine atlayarak Medine'ye döndü. Hz. Ömer onu bu kadar çabuk beklemediğinden "Eğer hakkında hüsn-ü zan beslememiş olsaydım verilen vazifeyi yerine getirmedin diyecektim" dedi. Muhammed'se "Ben görevimi tam olarak yerine getirdim. Sa'd özür diliyor ve böyle bir şey söylemediğine dair de yemin ediyor" dedi. Hz. Ömer "Peki Sa'd sana bir şey

vermedi mi?” dedi. Muhammed de “Yol azığı vermek istedi ama ben kabul etmedim. Sen niçin bana azık vermedin ey Mü’minlerin Emîri!” dedi. Hz. Ömer buna şu karşılığı verdi: “Medine’de halk açlıktan kırılırken sana yiyecek veremezdim. Eğer böyle yapacak olsaydım serinliği senin, sıcaklığı ise benim üzerime olurdu. Çünkü Hz. Peygamber ‘Mü’min kişi komşusu aç iken karnım doyuramaz’ buyurmuştur” (154).

- Hz. Ömer’in kulağına Sa’d’ın halktan kaçıp kapısını onların yüzüne kapattığı çalınınca Ammar b. Yâsir’i ona göndererek “Eğer oraya vardığında kapıyı kilitli bulursan onu yak” dedi (155).

Hiz. Ömer’in Şam’da Lüks İçerisinde Yaşamakta Olan Bazı Memurlara Baskında Bulunması

- Ebu’d-Derdâ, Hz. Ömer’den Şam’a gitmek için izin istedi. Hz. Ömer “İzin veririm ama vali olarak gitmeyi kabul edersen” dedi. Ebu’d-Derdâ ise “Ben valilik yapamam” karşılığını verdi. Bunun üzerine Hz. Ömer “Ben de sana izin vermem” dedi. Bu sözler üzerine valiliği kabul etmedikçe gidemeyeceğini anlayan Ebu’d-Derdâ “Peki kabul ediyorum. Gidip ora halkına peygamberlerinin sünnetini öğretip namaz kıldırırım” dedi. Hz. Ömer de ona izin verdi. Bir müddet sonra da Hz. Ömer yanında kölesi Yerfe’ de olduğu halde Şam’a gitmek üzere yola çıktı. Oraya yaklaştıklarında şehre girmeyip geceyi beklemek üzere bir yerde konakladılar. Gece olduğunda Hz. Ömer kölesine şöyle dedi: “Önce Ebu Süfyan’ın oğlu Yezid’in yanına gidelim. Şimdi onun yanında dostları ve arkadaşları vardır. Onlar parlak ışıklar altında ipekten yapılmış halılar üzerinde sohbet etmektedirler. Bütün bu saydığım şeyler müslümanların ganimetleriyle alınmıştır. Sen kapıyı vurup selam verecek ve içeri girmek için izin isteyeceksin. Ancak o senin kim olduğunu öğrenmedikçe kapıyı açmayacaktır”. Böylece ikisi birlikte Yezid’in kapısına vardılar. Yerfe’ kapıyı çalıp “Esselâmu aleyküm” dedi. içeriden “Ye aleykümü’s-selâm” dediler. Yerfe’ “Girebilir miyim?” deyince içerdeki ses “Sen kimsin?” diye sordu. O zaman Yerfe’ “Kapıda senin hoşuna gitmeyecek birisi, Mü’minlerin Emîri Ömer vardır” dedi. O zaman Yezid kapıyı açtı. Gerçekten de onun yanında gece sohbeti için gelmiş olanlar bulunuyordu. Aynen Hz. Ömer’in dediği gibi parlak ışıklar altında ipekten yaygılar üzerinde oturmaktaydılar. İçeri girdiklerinde Hz. Ömer “Ey Yerfe’! Kapıyı kapat ve hiç kimseyi dışarı bırakma!” dedi ve elindeki kamçı ile Yezid’in kafasına vurmaya başladı. Sonra da yerdeki yaygıları toplayarak evin ortasına yığı ve orada bulunanlara “Ben gelene kadar buradan hiçbir yere ayrılmayacaksınız” dedi. Hz. Ömer, kölesi Yerfe’ ile çıktı. Dışarda ona “Ey Yerfe’! Şimdi de Amr İbnü’l-As’ın konağına gidelim. Onun da gece bekçileri vardır. Konağı ışıklandırılmış ve müslümanların ganimetleriyle alınmış ipek mefrûşâtla döşenmiştir. Kapıyı vurup selâm verdiğinde selâmın alınacak ancak kim olduğunu öğrenmedikçe içeri girmene izin verilmeyecektir” dedi. ikisi birlikte Amr İbnü’l-As’ın konağına gittiler. Konak ıslı ıslıldı. Kapıyı vurup “Selâmun Aleyküm!” dediler. İçerden “Ye aleykümü’s-selâm!” denildiyse de kapı açılmayıp “Kimsiniz?” denildi. Bunun üzerine Yerfe’ “Kapıdaki, senin hoşuna gitmeyecek birisidir. O Mü’minlerin Emîri Ömer’dir!” dedi. Bunun üzerine Amr İbnü’l-As kapıyı açtı. İçerisi yine Hz. Ömer’in söylediği gibiydi. Hz. Ömer yine kapıyı kapattı ve Yezid’e yaptığı gibi Amr’a da vurmaya başladı. Sonra Hz. Ömer oranın da yaygılarını toplattı ve orada bulunanlara kendisini beklemelerini emrederek çıktı.

Hiz. Ömer’le hizmetçisi bu kez de Ebu Musa el-Eş’arî’nin köşküne yöneldiler. Hz. Ömer, onun da ilk ikisinden pek farklı olmadığını söyledi. Gerçekten de Ebu Musa’nın köşkü de diğerlerinden farksızdı. Aynı şekilde içeri girdiklerinde Hz. Ömer, Ebu Musa’ya da vurarak “Sende mi ey Ebâ Musa!” dedi. Bunun üzerine Ebu Musa el-Eş’arî “Ey Mü’minlerin Emîri! Buradaki arkadaşların hepsi benim gibidir; hem bura halkı ‘Şam’da başka türlü idare sökmez’ demektedirler” dedi. Hz. Ömer ilk iki konakta yaptıklarını burada da yaptı.

Oradan çıktıklarında Hz. Ömer, kölesine “Ey Yerfe’! Haydi şimdi de kardeşime (Ebu’d-Derdâ’ya) gidelim. Kesinlikle biliyorum ki onun gece ziyaretçileri ve sohbetçileri olmadığı gibi lambası da yoktur. Kapısına da kilit takmamıştır Sırtında ince bir elbise olduğu halde kuru toprak üzerinde yatmaktadır ve soğuktan da oldukça rahatsızdır. Selâm verdiğinde karşılığını verecek; izin istediğinde kim olduğunu bilmediği halde sormaksızın seni içerialacaktır” dedi.

Böylece Ebu’d-Derdâ’nın evine gittiler. Kapıyı çalıp “Selâmun aleyküm” dediler. Ebu’d-Derdâ içerden “ve aleykümü’s-selâm” diye karşılık verdi. Hz. Ömer “İçeri girebilir miyiz?” diye sorunca da “Buyurun girin!” dedi. Kapıda kilit yoktu ve içerisi de karanlıktı. Hz. Ömer elleriyle yoklayarak onu buldu. Toprağın üzerinde ve başının altında bir merkep palanı olduğu halde yatıyordu. Üzerinde de ince bir elbise vardı. Ebu’d-Derdâ “Kimsin? Yoksa Mü’minlerin Emîri misin?” diye sordu. Hz. Ömer de “Evet, benim” dedi. Bunun üzerine Ebu’d-Derdâ “Yemin ederim ki seni çok özlemişim; görüşmeyeli bir yıl oluyor” dedi. Hz. Ömer ise “Allah iyiliğini versin! Ben sana Medine’de rahat bir hayat temin etmemiş miydim? Bu ne hal?” diye sordu. Ebu’d-Derdâ da ona “Ey Ömer! Hz. Peygamber’in bizlere söylemiş olduğu hadisi hatırlıyor musun?” dedi. Hz. Ömer “Hangi hadis?” diye sorunca da “Hani ‘Sizden birinizin dünya azığı bir yolcunun ki kadar olsun’ buyurmuştu ya” dedi. Hz. Ömer de “Evet, onu hatırlıyorum” diye cevap verdi. Ebu’d-Derdâ ise “Ey Ömer! Hz. Peygamber’den sonra neler yapmadık?” dedi. Böylece sabaha kadar konuşup ağlaştılar (156).

Devlet Başkanının Halkın Durumuyla İlgilenmesi; Hiz. Ömer ve Hiz. Ebubekir’in Halkın Durumuyla Yakından İlgilenmeleri

- Hiz. Ömer, Medine’nin dış mahallelerinde oturmakta olan iki gözü kör ve kötürüm bir ihtiyar kadının suyunu taşıyıp diğer ihtiyaçlarını gidermek istedi. Ancak ne zaman bu iş için oraya gidecek olsa birisinin kendisinden önce davranmış olduğunu görürdü. Sonunda onun kim olduğunu öğrenebilmek için bir tarafa gizlenerek beklemeye başladı. Onun, halife Hiz. Ebubekir olduğunu öğrenince de “Hayatım üzerine yemin ederim ki sen bu işlerde önceliği hiç kimseye kaptırmazsın!” dedi (157).

- Talhâ (r.a.) bir gece evinden çıkan Hiz. Ömer’i takip etti. Hiz. Ömer iki eve uğradı ve bunlarda bir müddet kaldıktan sonra çıktı. Sabah olunca Talhâ o evlerden birine gitti. Orada iki gözü kör ve kötürüm bir ihtiyar kadın oturmaktaydı. Talhâ, kadına “Dün gece gelen kişi buraya niçin geliyor?” diye sordu. Kadın da “O kişi şu zamandan beri gelir ve benim ihtiyaçlarımı karşılar, ortalığı siler süpürür” diye cevap verdi. Bunun üzerine Talhâ kendi kendisine “Ey Talhâ! Annen senin matemini tutsun! Sen Ömer’in sırlarını mı araştırıyorsun?” dedi (158).

Amellerin Zâhirine Göre Değerlendirilmesi; Hiz. Ömer’in Amellerin Zâhirine Göre Değerlendirilmesi Hakkındaki Sözleri

- Abdullah b. Utbe b. Mes'ud şöyle anlatıyor: Hz. Ömer'in şöyle dediğini işittim: "Hz. Peygamber zamanında bazı insanlar vahiyyle azarlanır ve rezil edilirdi. Artık vahiy kesilmiştir. Gizli hallerinizi bilemeyeceğimiz için sözleri amellerinizin zâhirine göre değerlendiririz. Hayır tarafını gösteren kimseyi emin sayar ve ona inanırız. Onun iç âlemini bilemeyeceğimiz gibi bundan sorumlu da değiliz. İç âlemi hususunda onu hesaba çekecek olan Allah Teâlâ'dır. Bize şer tarafını gösteren kimseyi, iç âleminin temiz olduğunu iddia etse bile emin saymayız ve kendisine de inanmayız" (159).

- Hz. Ömer ilk hutbesinde, Allah'a hamd-ü senâlar ettikten sonra şunları söylemiştir: "Ben sizlerle, sizler de benimle imtihan olunmaktasınız. Ben iki arkadaşımın (Hz. Peygamber ve Ebubekir) sonra sizin başınıza geçtim. Gözümüzün önünde olanları bizzat biz sevk ve idare edeceğiz. Bizden uzakta olanlara gelince onları da kuvvet ve ehliyet sahipleri sevk ve idare edecektir. iyilik yapanları daha güzeliyle mükâfatlandırır, kötülük yapanları da cezalandırırız. Allah sizleri de beni de affeylesin!" (160).

Valilerin ve Yöneticilerin Denetlenmesi

- Hz. Ömer, halka "Bildiklerimin en hayırlısını size vali tayin eder, sonra da ona adaletle hükmetmesini emredersem vazifemi layıkıyla yerine getirmiş sayılır mıyım?" diye sordu. "Evet!" diye cevap verdiler. Hz. Ömer ise "Hayır, benim vazifem bununla bitmiyor. Tayin ettiğim kimsenin, emrettiğim şeylerle amel edip etmediğini kontrol etmedikçe görevimi tam olarak yerine getirmiş sayılmam" dedi (161).

Sınırlardaki Askerlerin Çekilerek Yerlerine Yenilerinin Gönderilmesi

- Hz. Ömer her sene askerlerin bir kısmını hudutlardan geri çeker, yerlerine yeni askerler gönderirdi. Fakat bir sene, emirleriyle birlikte İran sınırlarında bulunan ve Ensar'dan meydana gelen bir orduyu ihmal etti. Bunun üzerine bu ordu bir müddet sonra Hz. Ömer'den emir gelmemesine rağmen geri döndüler. Hz. Ömer de ashabdan oluşan bu askerleri tehdit etti. Onlarsa "Ey Ömer! Sen bizi unuttun. Biz de Hz. Peygamber'in 'Gazilerin bir bölümü diğerleriyle değiştirilir' şeklindeki buyruklarına dayanarak geri döndük" dediler (162).

Devlet Başkanının Müslümanların Problemleriyle Yakından ilgilenmesi ve Onları Tehlikelerden Koruması; Şam'da Kolera Çıktığında Hz. Ömer'in Kumandanı Ebu Ubeyde'yi Geri Çağırması

- Hz. Ömer, Şam'da kolera hastalığı çıktığını ve birçok insanın ölmekte olduğunu duyduğunda orada bulunan Ebu Ubeyde b. Cerrah'a şu mektubu gönderdi: "Sana çok acele ihtiyacım vardır; mutlaka benim yanımda bulunman gerekiyor. Mektubum eline gece ulaşır sabah beklemeyen, gündüz ulaşır da akşamı beklemeyen yola çıkmanı emrediyorum". Mektubu alan Ebu Ubeyde, Hz. Ömer'e "Ben Mü'minlerin Emîri'nin ihtiyacını biliyorum. O, yeryüzünde ebedî kalamayacak olan bir insanın (yani benim) ölmesini istemiyor" diye haber göndererek şu cevabı yazdı: "Ben, müslümanlardan meydana gelen bir ordunun başında bulunmaktayım. Bunun içindir ki onların hepsini ölümle başbaşa bırakarak kendi canımı kurtarmak istemiyorum. Bana olan ihtiyacının da ne olduğunu biliyorum. Sen, sonsuza dek yaşamayacak bir kimsenin ölmemesini istiyorsun. Bu mektubumu aldığında, emrini yerine getiremediğimden dolayı beni affet ve ordumun başında kalmama izin ver!"

Ebu Ubeyde'nin mektubunu okuyan Hz. Ömer kendisini tutamayarak ağlamaya başladı. Orada bulunan sahabiler "Ne oldu ey Mü'minlerin Emîri! Yoksa Ebu Ubeyde vefat mı etmiş?" diye sordular. Hz. Ömer de "Hayır, henüz vefat etmemiştir. Ancak böyle giderse ölümden de kurtulamayacaktır" dedi ve sonra Ebu Ubeyde'ye ikinci bir mektup yazdı. Bunda şöyle diyordu: "Ürdün sıtma ve kolera gibi hastalıkların çıkmasına çok uygun bir memlekettir. Havası nemli olup bataklıklar hastalık yaymaktadır. Madem ordunun başında kalmak istiyorsun; hiç olmazsa onları Câbiye'ye naklet! Çünkü orası temiz ve havalı bir yerdir". Bunun üzerine Ebu Ubeyde "İşte şimdi oldu. Mü'minlerin Emîri'nin bu emrine uyacağız" dedi ve Ebu Musael-Eş'arî'yi çağırarak ona askeri toplayarak Câbiye'ye göndermesini emretti. Ancak o sırada Ebu Musa'nın hanımı koleradan öldü. Ebu Musa gidip bunu Ebu Ubeyde'ye söyledi. O da çıkarak askerleri bizzat kendisi toplamaya başladı. Bu sırada da koleraya yakalanarak vefat etti. Onun vefatından sonra da kolera kalktı (163).

- Hz. Ömer'in mektubunu alan Ebu Ubeyde "Allah Mü'minlerin Emîri'ne merhamet etsin! O bâki olmayan milletin ölmesini istemiyor" diyerek şu mektubu yazdı: "Ben İslâm ordularından birisinin başında bulunuyorum. Askerlerimin hepsinin ölüm tehlikesiyle karşı karşıya kaldığı bir sırada kendi canımı kurtarmak gayretine düşmem" (164).

- Ebu Ubeyde Hz. Ömer'e şunları yazmıştır: "Ey Mü'minlerin Emîri! Bana olan ihtiyacının ne olduğunu biliyorum. Ancak ben İslâm ordularından birinin başındayım. Onları bırakıp da kendi canımı kurtarmak istemiyorum. Allah Teâlâ'nın benim ve askerlerin için takdir etmiş olduğu şeylerin gerçekleşmesine dek onların arasında kalmak istiyorum. Ey Mü'minlerin Emîri! Beni affet ve askerlerimin arasında kalmama izin ver!" (165).

Devlet Başkanının Halkına ve İnsanlarına Karşı Merhametli Olması

- Ebu Üseyd, Bahreyn'den getirdiği tutsaklarla birlikte Hz. Peygamber'in huzuruna geldi. Tutsaklar arasında ağlayan bir kadın gören Hz. Peygamber onun yanına vararak niçin ağladığını sordu. Kadın, Ebu Üseyd'i işaretle "Şu adam benim oğlumu sattı ve onu benden ayırdı" diye cevap verdi. Hz. Peygamber, Üseyd'e dönerek "Bu kadının oğlunu sattığın doğru mudur?" dedi. Üseyd "Evet ey Allah'ın Rasûlü! Doğrudur" karşılığını verdi. Hz. Peygamber bu kez "Onu kimlere sattın?" diye sordu. Ebu Üseyd "Abs oğullarına deyince Hz. Peygamber "O halde atına bin ve gidip o çocuğu, sattığın kişilerden geri alarak buraya getir!" buyurdular (166).

Devlet Başkanının Halkına Olan Merhameti Hakkındaki Hz. Ömer'in Hutbesi

- Büreyde şöyle anlatıyor: Hz. Ömer'in yanında oturuyordum. O sırada bir çocuk çığılığı duyuldu. Hz. Ömer, kölesi Yerve'ye "Git bak bakalım, bu ses nedir?" diye emretti. Yerve gitti, biraz sonra dönerek "Bağran, Kureyş'in kölelerinden küçük bir kız çocuğu imiş. Annesini satmak istedikleri için feryat ediyormuş" dedi. Bunun üzerine Hz. Ömer ona "Bana Muhacir ve Ensar'ı çağır!" diye emretti.

Bir saat içerisinde bizim bulunduğumuz yerle Hz. Peygamber'in mübarek evi arasındaki alan insanlarla doluverdi. Bundan sonra Hz. Ömer minbere çıkıp Allah'a hamd ü senâlar ederek şunları söyledi:

"Ey insanlar! Siz Muhammedin getirdiği bu din ve nizam içerisinde akrabalık bağlarını koparmak ve insanlara acımamak gibi şeylerin olduğunu söyleyebilir misiniz?". Sahabiler "Hayır, biz öyle bir şey bilmiyoruz" dediler. Hz. Ömer "Görüyorum ki bu söylediklerim bugün sizin aranızda yaygın bir hale gelmiştir" diyerek şu âyeti kerimeyi okudu: "Demek iktidarı ele alırsanız (yahut imandan yüz çevirirseniz eski câhiliyetinize dönüp âdetiniz olduğu üzere) hemen yeryüzünde fesat çıkaracak ve akrabalık bağlarını parçalayacaksınız öyle mi?". Sonra da şunları söyledi: "Sizin bu yaptığınız merhamete sığar mı? Nasıl oluyor da küçük bir kız çocuğunu alıkoyup annesini satabiliyorsunuz? Üstelik Allah Teâlâ sizi zengin etmiş ve buna ihtiyacınız da kalmamıştır". Bunun üzerine orada toplanmış olanlar "Ey Ömer! Sen bu konuda dilediğince hükmet! Biz de o şekilde hareket edelim" dediler. Hz. Ömer de bütün vali ve kumandanlarına "Bundan böyle çocuklar alikonularak anneleri satılmayacaktır. Çünkü bu akrabalık bağlarını koparmak demektir ve dinimizce de helal değildir" şeklinde emirâmeler yazdı (167).

İdarecilerin Şefkatli Olması Hakkındaki Ebu Osman en-Nehdi Hadisi

- Hz. Ömer Esedoğulları kabilesinden birisini bir göreve getirmişti. O kişi tayin belgesini almak üzere Hz. Ömer'e geldi. Oturuyorlarken Hz. Ömer'in çocuklarından biri çıkageldi. Hz. Ömer onu öptü, okşadı. Bunu gören adam "Ey Mü'minlerin Emîri! Sen de mi çocukları öpüp okşuyorsun? Allah'a yemin ederim ki ben bugüne kadar hiç bir çocuğu öpmüş değilim" dedi. Adamın bu sözlerini işiten Hz. Ömer başını kaldırıp onu şöyle bir süzdükten sonra "Ben de Allah'a yemin ederim ki sen insanların başına getirilecek biri değilsin. Çünkü gördüğüm kadarıyla merhametsiz ve akrabalık hukukuna riayet etmez birisin. Ver bakalım sana verdiğim o tayin belgesini!" dedi. Belgeyi aldıktan sonra onu yırtarak "Ben hayatta bulunduğum sürece sana devlet görevi verilmeyecektir" dedi (168).

- Hz. Ömer o adama şunları söyledi: "Allah senin kalbinden merhameti söküp almışsa benim günahım nedir? O'nun kullarına merhamet etmeyen kimseye Allah da merhamet etmez. Sen kendi çocuklarına bile şefkat ve merhamet göstermiyorsun ki idare ettiğin kişilere göstereyin" dedi ve onu görevden aldı (169).

5. FASIL: HZ. PEYGAMBER'İN ve ASHÂB-I KİRÂ'MININ ADÂLETLERİ

Hiz. Peygamber'in Adâleti; Hiz. Peygamber'in "Muhammed'in Kızı Fâtımâ Dahi Hırsızlık Yapsa Onun da Elini Keserdim" Demesi

- Hiz. Peygamber devrinde, Mekke'nin fethi esnasında Mahzum oğullarından bir kadın hırsızlık yaptı. Kavmi onun elinin kesilmemesi için Üsâme b. Zeyd'i Hiz. Peygamber'e aracı gönderdiler. Üsâme gidip onun affını isteyince Hiz. Peygamber kıpkırmızı kesildi ve "Allah'ın koymuş olduğu cezalardan birini kaldırmam için mi bana ricada bulunuyorsun?" buyurdular. Bunun üzerine Üsâme "Ey Allah'ın Rasûlü! Bağışlanmam için Allah'a dua et; ben çok pişmanım" dedi. Akşam olunca Hiz. Peygamber kalkarak Allah'a hamd ü senâlar ettikten sonra şunları söyledi:

"Ey insanlar! Önceki ümmetlerin helak sebepleri, içlerindeki soylu ve şerefli kimselerin herhangi bir suç işlemesi halinde onlara ceza tatbik etmemeleri; zayıf ve sıradan kimselerin suç işlemesi durumunda ise onları cezalandırmalarıdır. Muhammed'in nefsinin kudret elinde tutan Allah'a yemin ederim ki onun kızı Fâtıma hırsızlık yapacak olsa onun da elini kestirirdim". Sonra Hiz. Peygamber kadının elinin kesilmesini emretti. Kadın daha sonra güzel bir şekilde tevbe ederek evlendi. Hiz. Âişe vâlidemiz şöyle diyor: "Bu kadın o olaydan sonra bana gelir; ben de onun ihtiyaçlarını ve isteklerini Hiz. Peygamber'e iletirdim" (170).

Hiz. Peygamber'in Savaşta öldürdüğü Kişinin Eşyalarını Ebu Katâde'ye Vermesi

- Ebu Katâde şöyle anlatıyor: Huneyn savaşında Hiz. Peygamber'le birlikteydim. Düşmanla karşı karşıya geldiğimizde ilk anda müslümanlar dağılarak kaçmaya başladılar. Bu sırada bir müşriğin müslümanlardan birine yüklenip ona vurduğunu gördüm. Hemen koşup adamın omuzuna bir darbe indirdim. Kılıcım zırhı keserek onu yaraladı. Adam diğer müslümanı bırakıp bana döndü ve beni öyle bir sıkı şekilde kucakladı ki öleceğimi sandım. Sonra öldü ve ben de böylece kurtulmuş oldum. Bundan sonra da Hz. Ömer'e yetişip "Müslümanlara ne oluyor ki Peygamberi bırakıp kaçıyorlar?" dedim. Hz. Ömer, "Allah'ın dilediği böyleymiş" dedi.

Sonunda müslümanlar toplanarak savaşı kazandılar. Bunun üzerine Hiz. Peygamber "Kim müşriklerden birini öldürmüşse onun araç ve gereçleri kendisine aittir" buyurdular. Bu söz üzerine ben ayağa kalkarak "Kim benim için şahitlik yapar?" diye sordum ve yerime oturdum. Hiz. Peygamber sözlerini bir kere daha tekrar ettiler. Ben de kalkıp aynı sözümü yine söyledim. Hiz. Peygamber üçüncü kez sözlerini tekrarlayınca ben de üçüncü kez aynı hareketi yaptım. Bu dördüncüsünde de böyle oldu. O zaman Hiz. Peygamber bana dönüp "Ey Ebâ Katâde! Niçin böyle yapıyorsun?" diye sordular. Ben de ona başımdan geçenleri anlattım. O zaman orada bulunanlardan birisi "Doğru söylüyor!" dedi ve sonra "Öldürdüğü kişinin araç ve gereçleri şu anda benim yanımdadır. Ona birşeyler verin de bunlar bende kalsın!" diye ilave etti.

Hiz. Ebubekir kalkarak "Hayır, Allah'a yemin ederim ki bu olamaz. Allah'ın arslanlarından birisi kendisi ve Rasûlü için savaşıp birisini öldürecek; sonra da o öldürdüğü kişinin eşyaları sana verilecek, böyle şey olmaz" dedi. Bunun üzerine Hiz. Peygamber "Ebubekir doğrusöyledi!" buyurduktan sonra adama dönüp "Yanında bulunan şeyleri Ebu Katâde'ye ver!" diye emretti. Böylece onun yanında bulunan araç ve gereçler bana verildi. Bunlarla Benî Selîme kabilesinden bir bahçe satın aldım ki müslüman olduktan sonra kazandığım ilk mal budur (171).

Hiz. Peygamber'in Abdullah b. Ebî Hadred'e Bir Yahudiye Olan Borcunu Ödetmesi

- Abdullah b. Ebî el-Eslemî şöyle anlatıyor: Bir Yahudiye dört dirhem borcum vardı. Beni Hiz. Peygamber'e şikâyet ederek "Ey Muhammed! Bu adamda dört dirhem alacağım var; fakat vermiyor" dedi. Hiz. Peygamber de bana "Bu adamın hakkını ver!" diye emrettiler. Bunun üzerine ben "Seni hak ile gönderen Allah'a yemin ederim ki ona verebilecek hiç birşeyim yoktur" dedim. Hiz. Peygamber yine "Onun hakkını ver!" buyurdular. Ben de tekrar "Nefsime kudret elinde tutana yemin ederim ki verecek gücüm

yoktur” dedim ve şöyle ekledim: “Duyduğuma göre Hayber’e gidilecekmiş Mûsaade edin de oradan ganimet alıp dönünceye dek bu borcu erteleyelim” dedim. Ancak Hz. Peygamber bu kez de “Onun hakkını ver!” dediler.

Hz. Peygamber birşeyi üç kere emrettiler mi artık o konuda ısrar edilemezdi. Böylece dışarı çıktım ve doğruca pazara gittim. Sırtımda bir kürk ve başımda da bir sarık vardı. Sarığımı çözüp peştimal gibi belime bağlayarak kürkümü çıkardım. Peşimden gelmekte olan yahudiye “Borcum olan dört dirhem yerine bu kürkü alır mısın?” dedim. O da kabul etti ve böylece kürkümü ona verdim. O sırada oradan ihtiyar bir kadın geçiyordu. Bizi gördü ve yanımıza gelerek bana “Ey Allah Rasûlünün arkadaşı! Bu halin ne?” diye sordu. Olan biteni ona anlattım. O zaman kadın, üzerindeki kürkü çıkararak benim sırtıma attı ve “Al bu kürk de senin olsun?” dedi (172).

Hz. Peygamber’in “Bana Uydurma Deliller Getirmeyiniz” Diyerek İnsanlar Bundan Nehyetmesi

- Ensar’dan iki kişi çok eskiden kalma bir miras meselesinden dolayı Hz. Peygamber’e başvurdular. Her iki tarafın da şahidi yoktu. Hz. Peygamber onlara şöyle dedi: “Sizler anlaşılmadığınız bir meseleyi bana getiriyorsunuz. Ben de hakkında vahiy inmeyen konularda kendi içtihamımla hüküm veriyorum. Sizden hanginizin delilini daha kuvvetli bulursam onun lehinde hükmederim. Ancak uydurma bir delil getirerek davayı kazanmış olan kişi sakın benim kardeşinin hakkından alıp da kendisine vermiş olduğumdan hiç bir şey almasın. Çünkü böyle bir durumda ona ateşten bir parça vermiş olurum ki o, kıyamet gününde boynunda bu ateş parçası olduğu halde haşrolunur”. Bunun üzerine o ikisinden birisi “Ey Allah’ın rasûlü! Benim hakkım arkadaşımın olsun!” dedi. Hz. Peygamber de “O halde gidip kendi aranızda anlaşınız. Davalaştığınız şeyi taksim edip sonra da kura çekerek hissenize düşen parçaya razı olunuz ve birbirinize de haklarınızı helal ediniz!” buyurdular (173).

Bir Bedevî’nin Hz. Peygamber’den Alacağını İstemesi

- Bir göçebe Arap Hz. Peygamber’e gelerek ondan alacağını istedi. Hz. Peygamber’i çok sıkıştırdı ve hatta “Alacağımı ödeyinceye kadar yakamı bırakmayacağım” dedi. Orada bulunan sahabiler onu bu yaptığından vazgeçirmek amacıyla “Azap olunasıca! Sen kiminle konuştuğunu biliyor musun?” dedilerse de bedevî “Ben hakkımı istiyorum!” dedi. Hz. Peygamber’se ashâbına “Hak sahibinin yanında yer almanız gerekmez miydi?” buyurdular.

Hz. Peygamber daha sonra Havle binti Kays’a haber göndererek “Eğer elinde hurma varsa bize biraz borç versin. Hurmalarımız geldiğinde borcunu öderiz” dedi. O da “Anam babam sana fedâ olsun ey Allah’ın Rasulü!” dedi ve Hz. Peygamber’in istediği kadar hurma gönderdi. Böylece Hz. Peygamber bedevînin borcunu fazlasıyla verdi. Bunun üzerine adam “Sen nasıl alacağımı hakkıyla verdinse Allah da sana hakkıyla mükâfaatını versin!” dedi. Hz. Peygamber de şöyle buyurdular: “İnsanların en hayırlısı onlara haklarını verendir. Hak sahiplerinin, haklarını zahmetsizce alamadığı bir millette hayır yoktur ve o millet iflah olmaz” (174).

Havle binti Kays’ın Hz. Peygamber’in Borcunu Ödemesi

- Havle binti Kays şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber’in, Benî Sâide kabilesinden bir kişiye bir çuval hurma borcu vardı. Biz gün o kişi gelerek alacağını istedi. Hz. Peygamber de Ensar’dan birisine bu borcu ödemesini emretti. O da bu borcu düşük kaliteli hurmalarla ödemeye kalktı; fakat alacaklı bunu kabul etmedi. O zaman Ensar’dan borcu veren kişi “Sen Hz. Peygamber’in verdiği red mi ediyorsun?” diye alacaklıya çıkıştı. Alacaklı ise “Evet, reddediyorum. Çünkü Hz. Peygamber’in herkesten daha adaletli olması gerekir” dedi. Bu olanları duyan Hz. Peygamber ağlayarak şöyle buyurdular: “Çok doğru söylüyor. Benim herkesten daha âdil olmam gerekir. Allah Teâlâ zayıfların hakkının kuvvetlilerden alınmadığı bir milleti iflah etmez”.

Sonra da bana haber göndererek şöyle buyurdular: “Ey Havle! Bu adamın borcunu sen ver! Çünkü bir alacaklı alacağını alıp sevinçli olarak çıktığında yeryüzündeki canlılar ve denizdeki balıklar bile borcunu veren o kişi için bağışlanma talebinde bulunurlar ve ona dua ederler. Gücü yettiği halde borcunu ödemeyip de habire erteleyen kişi için de her gün ve gecede bir günah yazılır” (175).

Ebubekir Sıddık’ın Adâleti; Hz. Ebubekir’in ‘Allah’ın Gazabından Beni Kim Kurtaracak” Diyerek Kendisine Kısas Uygulatması

- Hz. Ebubekir bir cuma günü çıkıp “Yarın toplanın da zekat develerini taksim edelim; ancak hiç kimse izin almaksızın huzurumuza girmesin!” dedi. Ertesi günü bir kadın kocasına bir yular vererek “Şunu al da git; kim bilir belki Allah Teâlâ bize bir deve nasip eder” dedi. Adam elinde yularla develerin dağıtıldığı yere varınca Hz. Ebubekir’le Ömer’i zekat develerinin bulunduğu ağılda buldu ve izin almaksızın o da oraya girdi. Onu gören Hz. Ebubekir, “Buraya nasıl girdin?” diyerek elindeki yuları aldı ve onu dövdü.

Hz. Ebubekir develerin taksimini bitirdiğinde o kişiyi çağırarak yuları kendisine verdi ve “Al, sen de bana vur, kısas yap!” dedi. Bunun üzerine Hz. Ömer “Allah’a yemin ederim ki böyle bir şey olmayacaktır. Sen bunu kendinden sonrakiler için bir âdet olarak bırakma!” dedi. Hz. Ebubekir de “Peki o halde kıyamet gününde beni Allah’ın gazabından kim kurtaracak?” dedi. Bunun üzerine Hz. Ömer “Öyleyse onun gönlünü al!” tavsiyesinde bulundu. Hz. Ebubekir, hizmetçisine adam için çuluyla birlikte bir deve getirmesini ve ayrıca ona beş de dinar vermesini emretti. O kişi de Hz. Ebubekir’i affetti (176).

Hz. Ömer’in Adâleti; Halife Hz. Ömer’in Kadiya “Sıradan Bir Müslümanla Beni Bir Tutmak Zorundasın” Demesi

- Hz. Ömer’le Übeyy b. Ka’b arasında bir anlaşmazlık çıktı. Hz. Ömer “Aramızda birisini hakem yapalım” dedi ve böylece Zeyd b. Sâbit üzerinde karar kıldılar. Sonra kalkıp onun yanına gittiler. Hz. Ömer, Zeyd’e “Biz bir konuda anlaşmazlığa düştük ve aramızda hükmetmen için de sana geldik. Seni çağırtmadım çünkü davacılar hakemin ayağına gider” dedi. Zeyd b. Sâbit, odanın üst başını göstererek “Ey Mü’minlerin Emîri! Şöyle buyur!” dedi. Bunun üzerine Hz. Ömer ona “Bu yaptığın bir adaletsizliktir. Çünkü benim de hasmımla yanyana oturmam gerekiyor” dedi. Sonra ikisi birlikte Zeyd’in önünde diz çökerek oturdular. Übeyy, iddiasını söyledi. Hz. Ömer de bunu inkâr etti. Zeyd, Übeyy’e dönerek “Emîrû’l-Mü’minîn’i yeminden affet. Zaten bunu ondan başkası için de istemem”

dediyse de Hz. Ömer yemin ederek şunları söyledi: “Zeyd, Ömer’le en sıradan bir müslümanı bir tutmadıkça kadılık görevinde bulunamaz” (177).

- Übeyy b. Ka’b ile Hz. Ömer bir hurma bahçesi hususunda ihtilafa düştüler. Aralarında çekiştiler. Bunun üzerine Übeyy ağlayarak “Hem davacı, hem de kadısın! Senin hilafetinde böyle mi olmalıydı ey Ömer?” dedi. Hz. Ömer de “O halde ikimiz için, müslümanlardan hangisini istiyorsan onu hakem tayin et!” dedi. Übeyy’se “Ben Zeyd’i hakem tayin ediyorum” dedi. Hz. Ömer de bunu kabul etti ve böylece kalkıp ikisi birlikte Zeyd’in yanına gittiler (178).

Hz. Abbas’ın Evini Almak İsteyen Hz. Ömer’in Hakem’in Kararına Razi Olması

- Abbas b. Abdulmuttalib’in Medine mescidinin yanında bir evi vardı. Hz. Ömer ona evini kendisine satmasını teklif etti. Onun maksadı bu evi alıp mescide eklemektir. Ancak Abbas “Hayır, satmam!” dedi. Hz. Ömer de “O halde hibe et!” dedi. Hz. Abbas yine kabul etmedi. Hz. Ömer “Madem hibe de etmiyorsun; o zaman onu mescide ekle!” dedi. Ama Hz. Abbas buna da yanaşmadı. Sonunda Hz. Ömer “Bu üçünden birini mutlaka kabul etmelisin!” dedi. Hz. Abbas yine kabul etmeyince de “O halde bu konuda aramızda bir kişiyi hakem tayin et!” dedi. Hz. Abbas’la birlikte Übeyy b. Ka’b’ı hakem olarak seçtiler ve kalkıp onun yanına gittiler. Übeyy de “Bir insanı razı etmeden evinden çıkarmanın doğru olmadığına inanıyorum” dedi. Hz. Ömer “Bu hükmü Allah’ın kitabından mı yoksa Rasûlünün sünnetinden mi çıkarıyorsun?” diye sordu. Übeyy “Allah’ın kitabında yoktur ama Hz. Peygamber’in sünnetinde vardır” dedi.

Hz. Ömer “Peki nasıl oluyor bu?” deyince Übeyy şunları söyledi: “Ben Hz. Peygamber’in şunları söylediğini işittim: “Dâvud (a.s.)’ın oğlu Hz. Süleyman, Beytül-Makdis’i inşa ettirirken bir duvarı yaptırıyor, ancak sabah olduğunda onun yıkılmış olduğunu görüyordu. Sonunda Allah Teâlâ ona, “Herhangi bir kişinin hakkının bulunduğu bir yerde onu razı etmeden bina yapma!” diye vahyetti”. Hz. Ömer de bu hadisi işittikten sonra Hz. Abbas’a ısrar etmekten vazgeçti. Hz. Abbas ise bilâhère o evini mescide ekledi (179).

Halife Olmasına Rağmen Hz. Ömer’in Kadıya Gidip Onun Verdiği Kararı Kabul Etmesi

- Hz. Ömer, Abbas b. Abdulmuttalib’in evini alarak mescide katmak istedi. Ancak Hz. Abbas razı olmadı. Hz. Ömer’se “Mutlaka alacağım!” dedi. Bunun üzerine Hz. Abbas “O halde aramızda Übeyy b. Ka’b hüküm versin” dedi. Hz. Ömer de bunu kabul edince ikisi birlikte Übeyy’e gittiler ve hadiseyi anlattılar. Übeyy b. Ka’b şu cevabı verdi: “Allah Dâvud (a.s.)’ın oğlu Hz. Süleyman’a Beytül-Makdis’i inşa etmesini vahyetti. Hz. Süleyman onun arsasını bir kişiden satın aldı. Parasını verirken o kişi “Bana verdiğin mi daha hayırlıdır, yoksa benden aldığın mı?” diye sordu. Hz. Süleyman da “Senden aldığım daha hayırlıdır” dedi. O zaman arsa sahibi “Öyleyse bunu kabul etmiyorum!” dedi. Bunun üzerine Hz. Süleyman daha fazla para verdi ve bu durum birkaç kez tekrarlandı. Nihayet Hz. Süleyman “Orasını istediğin fiyata alırım ancak bana hangisinin daha hayırlı olduğunu sorma” dedi. Adam da arsasına onikibin kantar altın istedi. Hz. Süleyman bu parayı vermekte tereddüt etti. Allah Teâlâ da ona vahyederek “Eğer bu parayı kendine ait bir maldan veriyorsan sen bilirsin. Yok bizim sana verdiğimiz rızıklardan veriyorsan ona istediği miktarı ver” buyurdu. Hz. Süleyman da öyle yaptı”. Sonra Übeyy “Abbas kendi evi hususunda herkesten ziyade hak sahibidir. Dolayısıyla o razı olmadıkça evi alınmayacaktır” dedi. Hz. Abbas da “Mademki dava lehimde neticelenmiştir; ben de evimi müslümanlara bağışlıyorum” dedi (180).

Hz. Ömer’in Kendi Oğlu Abdurrahman’a Bile İçki Haddi Vurması

- Abdullah b. Ömer şöyle anlatıyor: Babam Hz. Ömer’in hilâfeti devrinde kardeşim Abdurrahman ile Ebu Servea Ukbe b. Hâris, Mısır’da bir gece içki içerler. Sonra o gecenin sabahında Mısır valisi Amr İbnü’l-As’a giderek “Biz içki içtik; bizi temizle” derler. Benim bunlardan haberim yoktu. Nihayet kardeşim bana gelerek içki içmiş olduğunu söyledi. Ona “Eve gir de sana had vurayım!” dedim. O zaman bana vali Amr İbnü’l-As’a gidip haber verdiklerini söyledi. Ben de “Eh madem öyle eve gir de seni tıraş edeyim; hiç olmasa halkın önünde tıraş olmaktan kurtulmuş olursun” dedim. Çünkü o dönemde had vurulacak kişilerin başları da tıraş edilirdi. İkimiz birlikte eve girdik ve onun başını tıraş ettim. Daha sonra da Amr İbnü’l-As bu ikisine had vurdurdu.

Bunu haber alan babam Hz. Ömer Mısır valisi Amr’a bir mektup göndererek “Abdurrahman’ı eyerli bir deveye bindirerek bana gönder!” dedi. O da Abdurrahman’ı babama gönderdi. Kardeşim oraya vardığında babam da ikinci bir had daha vurdurdu ve onu azarladı. Sonra da gerisin geriye Mısır’a yolladı. Orada bir ay kadar sıhhatli bir şekilde yaşadı ve nihayet ilahî kaderin yakasına yapışmasıyla vefat etti. Halk onun, babamın vurduğu had sebebiyle öldüğünü zannederse de bundan ölmüş değildir (181).

Hz. Ömer’in, Kendi Korkusundan Çocuğunu Düşüren Bir Kadına Diyet Ödemesi

- Hz. Ömer’in hilâfeti zamanında kocası kaybolmuş bir kadın vardı. Hz. Ömer bazı erkeklerin onun evine girip çıktıklarını haber aldığında onu çağırttı. Kadın “Vay başıma gelenler! Ömer’in benimle ne işi olabilir?” dedi. Yolda gelirken de çok korktu. Kendisi hamileydi. Bu korkuyla sancılanmaya başladı ve bir eve girerek orada çocuğunu düşürdü. Çocuk iki defa ağladıktan sonra öldü. Bunun üzerine Hz. Ömer sahabileri toplayarak çocuğun ölümünde dahil olup olmadığını ve dolayısıyla kendisi için kısas gerekip gerekmediği hususunda onlarla istişâre etti. Bazıları “Senin hiç bir kusurun yoktur ve bir şey de lazım gelmez. Çünkü sen bir yöneticisin ve halkın eğitilmesiyle görevlisin!” dediler. Hz. Ömer susmakta olan Hz. Ali’ye dönerek “Sen bu konuda ne diyorsun ey Ali?” diye sordu. Hz. Ali de şunları söyledi: “Eğer arkadaşlar bu sözleri kendiliklerinden söylemişlerse yanılmışlardır. Yok eğer senin hoşuna gitsin diye söylemişlerse sana nasihat etmede kusur etmişlerdir. Bana göre sen diyet vermelisin; çünkü kadın senden korktuğundan dolayı çocuğunu düşürdü”. Bunun üzerine Hz. Ömer “Bu diyeti Kureyş’e taksim et!” diye Hz. Ali’ye emretti. Zira bu olay kastî olmadığından dolayı diyeti de Hz. Ömer’in akrabaları olan Kureyş’e düşüyordu (182).

Hz. Ömer’in Halka İdarecilerinden Memnun Olup Olmadıklarını Sorması ve Onlardan Kısas Alması

- Hz. Ömer hac mevsimlerinde valilerini yanına getirtir ve sonra da hac için dışardan gelen halkı bir yerde toplayarak onlara şöyle derdi: “Ey insanlar! Ben idarecilerimi mallarınızı alıp sizleri dövmeleri ve namus ve haysiyetinizi ayaklar altına almaları için göndermedim. Onları aranızda hakem olup ganimeti paylaşmalarını için gönderdim. Eğer içinizde idarecilerinizden zulüm ve haksızlık görenler varsa kalkıp söylesinler” derdi. Yine böyle bir toplantılardan birinde bir kişi kalkarak “Ey Mü’minlerin Emîri! Senin falan valin bana yüz sopa vurdu!” dedi. Hz. Ömer valiye dönerek bu adamı niçin dövdüğünü sordu ve sonra da adama “Kalk, sana ne kadar vurmuşsa sen de ona o kadar vur!” dedi.

Bunun üzerine Amr İbnü’l-As kalkarak “Ey Mü’minlerin Emîri! Eğer böyle yapacak olursan şikayetlerden başını alamazsın. Senden sonra gelecek olan halifeler için de bir âdet koymuş olursun!” dedi. Hz. Ömer de “Kıyas almayacakmışım öyle mi? Halbuki ben Hz. Peygamber’in kendisi için bile kıyas uyguladığını gördüm” buyurdu. Amr ise “Onu bize bırak da razı edelim!” dedi. Hz. Ömer de “Yapabilirseniz razı ediniz” dedi. Amr İbnü’l-As adama her kamçı için iki dirhem olmak üzere iki yüz dirhem vererek onu razı etti (183).

Hız. Ömer’in Mısırlı Birisini Döven Vali Amr İbnü’l As’ın Oğlundan Kıyas Alması

- Mısır halkından bir kişi Hz. Ömer’e gelerek “Ey Mü’minlerin Emîri! Zulümden sana sığınıyorum” diye şikayet etti. Hz. Ömer de “Tam yerine gelmişsin. Seni koruyacak ve hakkını alacağım” dedi. Bunun üzerine adam şöyle dedi: “Valimiz Amr İbnü’l-As’ın oğlu Muhammed’le yarış yaptık ve onu geçtim. O da buna kızarak beni kamçulamaya başladı ve “Ben şerefli ve soylu bir anne-babanın oğluyum” dedi. Hz. Ömer de Amr İbnü’l-As’a, oğluyla birlikte gelmesi için emir gönderdi. Amr İbnü’l-As oğluyla birlikte Medine’ye geldi. Hz. Ömer Mısırlıyı çağırarak ona “Al şu kırbacı, sen de ona vur!” dedi. Adam Amr’ın oğluna vurmaya başladı. Hz. Ömer bir yandan da “Vur! Asil olmayan anne babanın oğluna vur!” diyordu. Ashab da Hz. Ömer’i destekliyor ve Amr’ın oğlunun dövülmesi de hoşlarına gidiyordu. Mısırlı, halkın Yeter artık, bu kadarı kafi” deyişine kadar ona vurdu.

Bu defa Hz. Ömer ona “Amr’a da vur!” dedi. Mısırlı, “Ey Mü’minlerin Emîri! Beni döven o değil oğluydu. Ondan da intikamımı aldım” dedi. Bunun üzerine Hz. Ömer, Amr’a hitâben şöyle dedi: “Siz ne zamandan beri annelerinin hür olarak doğurduğu kişileri köle yapıyorsunuz?” Amr da “Ey Mü’minlerin Emîri! Benim bu olanlardan haberim yoktur. Bu adam da gelip bana şikayette bulunmamıştır” dedi (184).

Hız. Ömer’in Zanla Hareket Ederek Bir Casusu Öldürten Bahreyn Valisini Azarlaması

- Bahreyn valisi İbn Cârûd (veya İbn Ebî Cârûd) İslâm düşmanlarıyla gizlice mektuplaştığı ve casusluk yaptığı iddia edilen Ediryas isimli birisinin boynunu vurdurdu. Bu kişinin düşmana katılmak istediği söyleniyordu. Ancak bu kişi boynu vurulurken “Ey Ömer neredesin! Ey Ömer neredesin!” diye feryat ederek Hz. Ömer’in adaletini hatırlatmak istemişti. Bunu haber alan Hz. Ömer bir mektup yazarak valiyi Medine’ye çağırdı. Vali kalkıp yola çıktı ve Medine’ye geldi. Hz. Ömer huzuruna girdiğinde onu bir sopayla karşıladı ve vurmaya başladı. Vururken de bir yandan “Buyur ey Ediryas! Buyur ey Ediryas!” diyordu. Bunun üzerine vali İbn Cârûd “Ey Mü’minlerin Emîri! O, müslümanların zayıf taraflarını düşmanlara bildiriyordu” dedi. Hz. Ömer de “Sen onu ‘İstiyordu’, ‘Niyetliydi’ gibi şeylerle suçlayarak mı öldürdün? İslâm’a ilk girdiğimizde hangimiz günah işlemek istemiyorduk. Eğer bunları istemek suç olsaydı hepimizin suçlu olması gerekirdi. Eğer âdet haline gelmeyeceğini bilseydim seni şimdi öldürürdüm” dedi (185).

Hız. Ömer’in Bir İhtiyarın Ölümüne Sebep Olan Kumandanını Cezalandırması

- Hz. Ömer bir gün elleri kulaklarında olduğu halde “Buyur işte buradayım!” diye bağırarak sokağa fırlamıştı. Halk acaba halife ne oldu diye merak etti. Hz. Ömer’e o gün kumandanlarından birinden bir haberci gelmişti. Adamın söylediklerine göre önlerine bir nehir çıkmıştı. Geçebilecekleri bir şey de bulamamışlardı. Komutanları “Bu nehri ve geçitlerini iyi bilen birisini bulunuz!” demiş; bunun üzerine huzuruna bir ihtiyar getirilmişti. İhtiyar “Ben soğuktan korkuyorum” demesine rağmen komutanın zoruyla suya girmişti. Suya girer girmez de soğukluğuna dayanamayarak “Ey Ömer neredesin?” diye bağıra bağıra boğulup ölmüştü. İşte Hz. Ömer’in başta anlatılan şekilde sokağa fırlamasına bu haber neden olmuştu.

Hız. Ömer daha sonra haber yollayarak o komutanı Medine’ye getirtti; adamla birkaç gün hiç konuşmadı. Hz. Ömer kırıldığı kişilere böyle yapardı. Sonra da onu çağırarak “O adamı nasıl öldürdün?” diye sordu. O da “Ey Mü’minlerin Emîri! Ben onu kasten öldürmedim. Nehri geçmek için hiçbir vasıta bulamamıştık. Bunun için de suyun derinliğini öğrenmek istedik. Hem suyu geçtikten sonra şu şu memleketleri fethettik!” dedi. Hz. Ömer’se ona “Yemin ederim ki benim yanımda müslüman bir kişi senin getirdiğin herşeyden daha sevimlidir. Eğer âdet olmasından korkmasaydım senin boynunu vurdururdum. Haydi, git onun ailesine diyetini ver. Sakın bir daha da gözüme görünmeyim deme!” dedi (186).

Ebu Musa’nın Bir Kişiyi Dövmesi; Hız. Ömer’in de Kendisine Kıyas Yaptırtması İçin Ona Bir Mektup Göndermesi

- Ebu Musa el-Eş’arî yaptığı savaşlardan birinde elde edilen ganimeti dağıtırken bir kişinin payını eksik verdi. O da kalkarak kendisine eksik verildiğini hissesinin tamamlanması gerektiğini söyledi. Bunun üzerine Ebu Musa ona yirmi sopa vurdu ve başını da tıraş etti. Adam da kesilen saçlarını toplayarak Hz. Ömer’e götürdü. Huzuruna girdiğinde cebinden kesik saçları çıkartarak Hz. Ömer’in göğsüne fırlattı. Hz. Ömer’in “Niçin böyle yapıyorsun? Sana ne oldu?” demesiyle de olan biteni ona anlattı. Hz. Ömer, Ebu Musa’ya şu mektubu yazdı:

“Selam üzerine olsun! falan oğlu filan bana şu şu şeyleri söyledi. Ben de sana yemin verdiriyorum ki eğer bu işi bir topluluk içerisinde ve herkesin gözü önünde yapmış isen o adam da aynı şekilde bir topluluk içerisinde sana kıyas uygulayacaktır. Yok eğer bunu تنها bir yerde yapmış isen, o da تنها bir yerde sana kıyas uygulayıp başını da tıraş edecektir”. Mektup Ebu Musa el-Eş’arî’ye verildiğinde adamın kıyas yapabilmesi için bir yere oturarak “Gel kıyasını yap ve başımı da tıraş et!” dedi. Adam da “Ben Allah rızası için seni affettim!” dedi (187).

Hız. Ömer'in Firuz ed-Deylemî ile Kureyşli Bir Genç Arasında Geçenleri Tatlıya Bağlaması

- Hz. Ömer, Firuz ed-Deylemî'ye şu mektubu yazdı: "Duyduğuma göre halis ekmekle bal yemek seni herşeyden fazla meşgul etmekteymiş. Bu mektubum eline ulaştığında Medine'ye gel. Allah'ın bereketi üzerine olsun! Allah yolunda savaş! Bu emir üzerine Firuz, Medine'ye geldi. Huzuruna girebilmek için Hz. Ömer'den izin istedi. Bu sırada daha önce girmek isteyen Kureyşli bir genç onu kapıda sıkıştırdı. Firuz da elini kaldırmak onun burnuna bir yumruk indirdi. Kureyşli genç kanlar içerisinde Hz. Ömer'in yanına girdi. Hz. Ömer bunu kimin yaptığını sordu. O da "Firuz yaptı. Kendisi de şu anda kapıdadır" dedi.

Hız. Ömer, girmesi için Firuz'a izin verdi. İçeri girdiğinde ona "Ey Firuz! Nedir bu? Bu genci niçin dövdün?" diye sordu. O da şunları söyledi: "Ey Mü'minlerin Emîri! Biz yakın zamana kadar saltanatı elimizde bulunduruyor ve halktan itaat ve saygı görüyorduk. Sen mektup yazarak beni huzuruna çağırdın. O ise çağrılmamıştır. Girmem için bana izin verdin. O ise izin almaksızın ve beni tepeleyerek girmeye kalkıştı. İşte bu suretle de sana haber verilen hadise cereyan etti" dedi. Hz. Ömer de "Sana kısas gerekiyor" dedi. Firuz "Bu, yapılması zorunlu bir şey midir?" diye sordu. Hz. Ömer "Evet, bu zorunlu birşeydir" dedi. O zaman Firuz dizüstü yere çöktü ve gençten kısas yapmasını istedi. Bunun üzerine Hz. Ömer gence "Ey genç! Biraz bekle! Hz. Peygamber'in bu zat hakkında buyurmuş olduğunu dinlemeden kısas yapma. Hz. Peygamber bir sabah bizlere şöyle buyurmuştur: "Yemen'de peygamberlik iddiasında bulunan yalancı Esved el-Ansî bu gece öldürüldü. Onu Allah'ın sâlih kullarından Firuz ed-Deylemî öldürdü." Acaba bunları duyduktan sonra da ondan kısas almak ister misin?" dedi. Genç de "Hayır, Hz. Peygamber'in bu sözlerini duyduktan sonra ben de onu affediyorum" dedi. Sâlih kullarından Firuz ed-Deylemî öldürdü". Acaba bunları duyduktan sonra da ondan kısas almak ister misin?" dedi. Genç de "Hayır; Hz. Peygamber'in bu sözlerini duyduktan sonra ben de onu affediyorum" dedi.

Firuz, Hz. Ömer'e "Onun affetmesi beni bu günahattan kurtarır mı? Çünkü ben ona vurduğumu ikrar ettim. O da, sıkıştırılmaksızın beni affetti" diye sordu. Hz. Ömer de "Evet bu seni günahattan kurtarır" buyurdu. Bunun üzerine Firuz "Ben de seni şahit tutarak kılıcını, atımı ve malımdan da otuzbin dirhemi bu gence veriyorum" dedi. Hz. Ömer de gence dönerek "Ey Kureyşli kardeş! İşte görüyorsun ya, sen onu Allah için affettin; Allah Teâlâ da sana sevabının yanısıra birçok da dünya malı ihsan etti" dedi (188).

Hız. Ömer'in Efendisinin Zina Yaptığı İddiasıyla Tenasül Uzwunu Yaktığı Bir Cariyeyi Azat Etmesi

- Bir cariyeye Hz. Ömer'e gelerek "Efendim beni zina yapmakla suçlayarak ateş üzerine oturttu. Bu yüzden tenasül uzvum yandı" diye şikayette bulundu. Hz. Ömer ona "Efendin seni zina halinde mi yakaladı?" diye sordu. Kadın "Hayır!" dedi. Hz. Ömer "Peki sen zina ettiğine dair bir itirafta bulundun mu?" dedi. Kadın yine "Hayır!" diye cevap verdi. Bunun üzerine Hz. Ömer "O adamı derhal bana getiriniz!" emrini verdi. Adam getirildiğinde Hz. Ömer ona "Sen insanlara ne hakla Allah'ın azabı ile (ateşle) azap ediyorsun!" dedi. Adam da "Ey Mü'minlerin Emîri! Onun zina etmiş olmasından şüpheleniyordum" diye mazeret beyan etti. Hz. Ömer de "Onun zina ettiğini gördün mü?" dedi. Adam "Hayır!" cevabını verdi. Hz. Ömer bu kez "O sana zina ettiğine dair bir itirafta bulundu mu?" diye sordu. Adam yine "Hayır!" dedi.

Bunun üzerine Hz. Ömer şöyle dedi: "Nefsimi kudret elinde tutan Allah'a yemin ederim ki eğer Hz. Peygamber'in "Herhangi bir köle, efendisinden; çocuk da babasından intikam alamaz" buyurduğunu duymamış olaydım ben de senin tenasül uzvunu yakardım". Sonra adama yüz kamçı vurdurarak cariyeye de şunları söyledi: "Git! Sen artık Allah rızası için hürsün! Sen, Allah ve Rasûlünün hürriyetine kavuşturduğu bir kişisin. Tanıklık ederim ki ben Hz. Peygamber'in "Bir köle ateşte yakılır veya ibret olsun diye bazı organları kesilir ya da vücudunda yaralar açılacak olursa o artık hürdür; Allah ve Rasûlünün azatlısıdır" buyurduğunu kulaklarımla duydum" (189).

Hız. Ömer'in Bir Nebatî'nin (190) Kafasını Yaran Übâde b. Sâmit'i Yaranın Diyetini Vermeye Mahkum Etmesi

- Übâde b. Sâmit, Beytül-Makdis'in yanında, bir Nebatî'yi çağırarak ondan atını tutmasını istedi. Ancak Nebatî bunu kabul etmedi. Übâde ona vurarak başını yarıdı. Bunun üzerine adam Hz. Ömer'e çıkarak Übâde'yi şikayet etti. Hz. Ömer de onu çağırarak "Bu adamın başını niçin yarıdın?" diye sordu. Übâde ise "Ey Mü'minlerin Emîri! Ona atımı tutmasını söyledim, ancak beni dinlemedi. Ben de çabuk öfkelenen birisi olduğumdan ona vurdum" cevabını verdi. Hz. Ömer "Şöyle otur, kısas yapılacak" dedi. O sırada orada bulunan Zeyd b. Sâbit kalkarak "Kölen için kardeşinden kısas mı alacaksın?" dedi. Bu sözler üzerine Hz. Ömer kısastan vazgeçti ve yaranın diyetinin verilmesini emretti (191).

Hız. Ömer'in Müslüman Kadınlarından Birisine Hakaret ve Tecavüz Eden bir Yahudiye Astırması

- Hz. Ömer, Şam'a geldiğinde ehl-i kitaptan bir kişi kalkarak "Ey Mü'minlerin Emîri! Müslümanlardan birisi beni ne hale getirdi" dedi ve başındaki yarığı gösterdi. Hz. Ömer çok öfkeleni ve Suheyb'e "Git, bu işi kim yapmışsa onu bana getir!" dedi. Suheyb gitti ve bu işi yapanın Avf b. Mâlik el-Eşcaî olduğunu öğrendi. Onu bularak kendisine "Ey Avf! Mü'minlerin Emîri sana çok kızdı. Bana kalırsa sen önce Muaz b. Cebel'e git ve ondan halifeyle konuşmasının rica et! Yoksa Hz. Ömer'in huzuruna böyle çıkacak olursan aceleyle getirip seni ağır bir şekilde cezalandırmasından korkuyorum" dedi. Hz. Ömer namazı bitirdikten sonra "Suheyb nerede? O adamı bana getirdi mi?" diye sordu. Suheyb de "Evet!" dedi. Bu arada Avf da Muaz b. Cebel'i bularak olayı ona anlatmış ve o da kalkıp gelmişti. Hz. Ömer'in bu sözleri üzerine Muaz b. Cebel kalkarak "Ey Mü'minlerin Emîri! Bu işi yapan Avf b. Mâlik'tir. Ancak acele edip cezalandırmazdan önce onu bir dinle!" diye ricada bulundu. Hz. Ömer de Avf b. Mâlik'e hitâben "Bunu niçin yaptın ey Avf?" dedi. O şöyle cevap verdi: "Ey Mü'minlerin Emîri! Bu adam yolda eşiğiyle gitmekte olan müslüman bir kadını düşürebilmek için eşiğini hızlandırdı, fakat kadın düşmedi. Bunun üzerine kadını iterek eşekten düşürdü. Sonra da üzerine atılarak ona tecavüz etmeye kalkıştı". O zaman Hz. Ömer "Bana o kadını getir; bakalım senin söylediklerini doğrulayacak mı?" dedi.

Avf kalkıp o kadının evine gitti. Durumu onlara anlattığında kadının babasıyla kocası "Niçin onun ismini verdin? Sen bizi rezil ettin!" dediler. Kadına "Allah'a yemin ederim ki, ben bu zatla gidip olanları Ömer'e anlatacağım" dedi. Kocas ile babası da "Hayır, sen evde kal. Biz gider söyleriz" dediler. Böylece Hz. Ömer'e gelip Avf'ın söylediklerini doğruladılar. Hz. Ömer oyahudinin asılmasını emrederek "Ben sizinle müslüman kadınlara tecavüz edersiniz diye sulh yapmadım" dedi. Sonra da çıkıp halka şunları söyledi: "Ey insanlar! Muhammed'in güvencesi hususunda Allah'tan korkup onu suistimal etmeyiniz. Müslüman olmayanlardan kim

böyle bir şey yapmaya kalkışırsa artık onun için güvence yoktur". O adam hakkında Süveyd: "Bu yahudi, İslâm tarihinde asılan ilk yahudidir" der (192).

Hiz. Ömer'in Öldürülen Bir Yahudi'nin Katilini Araması; Sonra da "Müslüman Bir Kadına Tecavüz Ettiği İçin Onu Ben Öldürdüm" Diyen Bekir b. Şeddah'ı Bağışlaması

- Leysoğulları kabilesinden Bekir b. Şeddah küçüklüğünde Hiz. Peygamber'e hizmet edenlerden birisiydi. İhtilam olup bülüğ çağına erdiğinde, Hiz. Peygamber'e gelerek "Ey Allah'ın Rasûlü! Ben şimdiye kadar ailelerinizin yanına girip çıkıyordum. Ama artık bülüğ erdim; bundan sonra onların yanına girmeyeyim" dedi. Hiz. Peygamber de ona "Ey Rabb'im! Onun sözünü doğru kıl! Kendisine zafer nasip eyle!" diye dua etti. Hiz. Ömer'in hilâfeti devrinde bir yahudi ölü olarak bulundu. Bu hadise Hiz. Ömer'e çok ağır geldi ve üzüldü. Minbere çıkarak "Ey insanlar! Allah'ın bana vermiş olduğu bu hilâfet zamanında insanlar da mı öldürülecekti? Size Allah ile yemin verdiriyorum ki bu adamın öldürülüşü hakkında bilgi sahibi olanlar bana haber versin!" dedi. Bunun üzerine Bekir b. Şeddah ayağa kalkarak "Onu ben öldürdüm ey Mü'minlerin Emîri!" diye itiraf etti. Hiz. Ömer de "Allâhu Ekber! Demek onu öldürdüğünü itiraf ediyorsun! Peki sebep nedir, onu niçin öldürdün?" dedi. Bekir b. Şeddah şunları söyledi: "Evet bir sebebim vardır. Şöyle ki; şu anda halen savaşta olan bir müslüman kardeşim gitmeden önce ailesini bana emanet etmişti. Bir gün oraya uğradığımda bu yahudi orada buldum. Şu şiiri okuyordu: "Eş'as İslâm'ın sahte va'dlarına kanarak savaşa gitti ve ailesini yalnız bıraktı. O kendisi zayıf ve tüysüz bir bineğin sırtında akşamlarken ben onun karısının göğsünde sabahlıyor ve bütün bir geceyi onun karısıyla birlikte geçiriyorum". Bu sözler üzerine Hiz. Ömer, Hiz. Peygamber'in, onun hakkındaki sözlerini de gözönünde bulundurarak yahudi öldürme suçunu bağışladı (193).

Hiz. Ömer'in Zimmîlerden Birini Öldüren Bir Müslümanı Diyet Ödemeye Mahkum Etmesi ve Bu Konuda Ebu Ubeyde'ye Mektup Göndermesi

- Müslümanlardan bir kişi Şam'da zimmîlerden birisini öldürmüştü. Hadise o sırada Şam valisi olan Ebu Ubeyde b. el-Cerrah'a bildirildi. O da bu mesele hakkında Hiz. Ömer'e bir mektup yazdı. Hiz. Ömer ona şu cevabı yolladı: "Eğer o kişi adam öldürme işini âdet edinip Yahudiye de bilerek öldürmüşse boynunu vurdur. Yok eğer kaza sonucu olmuş birseyse onu dört yüz dirhem diyet ödemeye mahkum et!" (194).

Hiz. Ömer'in İslam Askerlerini Eman Verdikleri Düşmanları Öldürmekten Menetmesi

- Hiz. Ömer kendi tayin ettiği kumandanlarından birisine şu mektubu gönderdi. "Kulağıma geldiğine göre içinizden bazıları İran askerlerini kovalayıp bir dağda sıkıştırdıklarında onlara Farsça "Korkmayın!" diyor ve kendilerine güvenip de teslim olanları öldürüyorlarmış. Nefsimi kudret elinde tutan Allah'a yemin ederim bundan sonra kimin böyle bir şey yaptığını duyacak olursam onun boynunu vurduracağım" (195).

- Hiz. Ömer askerlerine şu mektubu gönderdi. "Nefsimi kudret elinde tutan Allah'a yemin ederim ki sizden kim eman verdiğini göstermek için elini göğze kaldırıp sonra da teslim olan düşman askerlerini öldürürse ben de kendisini öldüreceğim" (196).

Hiz. Ömer'le Hürmüzan Arasında Geçenler ve Hürmüzan'ın Müslüman Olması

- Enes b. Mâlik şöyle anlatıyor: Tüster kasabasını muhasara altına almıştık. Sonunda İran'lıların komutanı Hürmüzan Hiz. Ömer'in şartlarını kabul ederek teslim oldu. Onu alıp Hiz. Ömer'in yanına götürdük. Hiz. Ömer ona konuşmasını emretti. O da "Öldürülecek miyim yoksa sağ mı bırakılacağım. önce bunu öğreneyim ki ona göre konuşayım" dedi. Hiz. Ömer ona teminat makamında "Konuş! Bir zarar görmeyeceksin!" dedi. Bunun üzerine Hürmüzan şunları söyledi: "Allah iki taraftan birisine, yani siz Araplarla biz İran'lılardan birine yardım etmediği sürece sizi öldürüyor ya da köle yapıyor ve mallarımızı da gasbediyorduk. Ne zamanki Allah size yardım etmeye başladı işte o günden beri gücümüz de yetmez oldu".

Bu sözler üzerine Hiz. Ömer bana dönerek "Sen bu konuda ne diyorsun?" diye sordu. Ben de "Ey Mü'minlerin Emîri! Onun arkasında çok büyük bir düşman ordusu bulunmaktadır. Bunlar çok da güçlüdürler. Eğer Hürmüzan'ı öldürecek olursan bu ordular hayatlarından ümit keserek kanlarının son damlasına kadar çarpışacaklar ve böylece savaş daha da şiddetlenecektir" dedim. Hiz. Ömer bu kez "Ne yani Berâ' b. Mâlik ile Meczee b. Sevr'in kâtilini öldürmeyeyim mi?" dedi. Onun Hürmüzan'ı öldürmesinden korkarak "Sen onu öldüremezsin. Çünkü kendisine "Konuş! Bir zarar görmeyeceksin!" diye teminat verdin!" dedim. Bunun üzerine Hiz. Ömer "Ondan rüşvet almışsın ki kendisini destekler gibi konuşuyorsun" dedi. Ben de "Hayır, Allah'a yemin ederim ki ne o bana rüşvet verdi ve ne de ben ondan herhangi bir şey aldım" dedim. Hiz. Ömer "O zaman, ya benim "Konuş! Bir zarar görmeyeceksin!" dediğime dair bir şahit getirirsin ya da sana gereken cezayı veririm" dedi. Ben de kendime bir şahit aramaya başladım. Nihayet Hiz. Zübeyr'i buldum; o şahitlik yapabileceğini söyledi. Onunla birlikte Hiz. Ömer'in yanına gittik ve o şahitliğini yaptı. Hiz. Ömer de Hürmüzan'ı öldürmekten vazgeçti. Sonra da müslüman olan Hürmüzan'a maaş bağladı (197).

Hiz. Ömer'in Zimmîlerden Bir İhtiyara Beytül-Mal'dan Maaş Bağlatması

- Abdullah b. Ebî Hadred el-Eslemî şöyle anlatıyor: Hiz. Ömer'le birlikte Câbiye'ye gitmiştik. Orada dilenmekte olan yaşlı birisini gördük. Hiz. Ömer onun kim olduğunu sordu. "Zimmîlerden biridir; yaşlanmış ve zayıf düşmüştür. Artık bir iş yapamadığından dileniyor" dediler. Bunun üzerine Hiz. Ömer ondan cizye alınmamasını emrederek "Siz, zayıf düşüp eli iş yapamayacak hale gelinceye dek ondan cizye aldınız. Şimdi ise onu kendi haline terketmişsiniz. O da dilenmek zorunda kalmış" dedi ve bu yaşlı adama beytül-maldan on dirhem maaş bağladı. Sonradan öğrendik ki bu adamın bakıma muhtaç çocukları da varmış (198).

- İhtiyar bir zimmînin mescit kapılarında dilenmekte olduğunu gören Hiz. Ömer ona "Biz sana insafli davranmadık. Gençliğinde senden cizye aldık; ihtiyarlayıp artık işe yaramaz hale geldiğinde ihmal edip kendi halinle başbaşa bıraktık!" dedi. Sonra da bu yaşlı adama Beytül-maldan kendisini idare edecek bir maaş bağladı (199).

H. Ömer'in, Askerleri Tarafından Bağ Yagmalanan Bir Gayr-i Müslimin Zararını Karşılması

- İslam askerleri Câbiye'de iken zımmilerden bir kişi Hz. Ömer'e gelerek "Ey Ömer! Askerlerin benim bağuma girip üzümlemleri yediler ve orasını talan ettiler!" diye şikayette bulundu. Daha sonra dışarı çıkan Hz. Ömer arkadaşlarından birisiyle karşılaştı. Bu kişi miğferini üzümle doldurmuştu. Hz. Ömer "Sen de mi bunu yapacaktın? Hiç beklemezdim!" diye onu kınadı ve azarladı. Bunun üzerine adam "Ey Mü'minlerin Emîri! Çok acıkmıştık; mecburiyet karşısında böyle birşeye yeltendik" diye özür diledi. Hz. Ömer de bağ sahibinin zararının ödenmesini emretti (200).

H. Ömer'in Delili Daha Kuvvetli Olduğu İçin Bir Müslümanla Davalanan Yahudinin Lehinde Karar Yermesi

- Aralarında anlaşmazlığa düşen bir yahudi ile bir müslüman Hz. Ömer'e başvurdular. O da yahudiye haklı bularak onun lehine karar verdi. Yahudi "Allah'a yemin ederim ki sen hakla hükmettin!" dedi. Bunun üzerine Hz. Ömer ona kumaşıyla vurarak "Benim hakla hükmettiğim sonucuna nasıl varabiliyorsun?" diye sordu. Yahudi de şu cevabı verdi: "Tevrat'ta okuduğumuza göre hak ve adaletle hükmeden bir hâkime, sağ ve solunda bulunan melekler yardımcı olur, onu hak ve doğruya iletirler. Bu durum onun hakta sebat etmesiyle kayıtlıdır. Yoksa haktan uzaklaştığında o iki melek göğe çekilerek onu yalnız bırakırlar" (201).

H. Ömer'in, Kamçısıyla Vurduğu Seleme'den Helallik Dilemesi

- İyas b. Seleme'nin babası şöyle anlatıyor: Hz. Ömer bir gün çarşıdan geçiyordu. Elinde de kamçısı vardı. Onunla elbisemi çekiştirerek "Kenara çekil, yolu kapatıyorsun!" dedi. Bundan bir sene sonra yine bir gün karşılaştık; bana "Ey Seleme! Hacca gitmek istiyor musun?" dedi. Ben de "Evet!" dedim. Bunun üzerine elimden tutup evine götürerek bana altıyüz dirhem verdi ve "Bunu hac masrafların için harca! Şunu da bil ki ben bu parayı sana, vurduğum o kamçıdan dolayı veriyorum" dedi. Ben, "Ey Mü'minlerin Emîri! Ben onu çoktan unutmuştum" dedim. Hz. Ömer "Bense hiç unutmadım!" dedi (202).

H. Osman'ın Adaleti; H. Osman'ın Bir Zamanlar Kulağını Çektiği Köleye Kendi Kulağını Çektirtmesi

- Hz. Osman bir gün kölesini çağırarak ona "Hatırlıyor musun, bir keresinde senin kulağını çekmiştim? Şimdi sen de benimkini çek de ödeşelim" dedi. Köle de onun kulağını tutup çekmeye başladı. O çekerken Hz. Osman şöyle diyordu: "Daha sert çek; çünkü bu dünyadaki kısas âhiretinkinin yanında hiç mesâbesinde kalır" (203).

H. Ömer'in Ölümüne Sebep Olduğu Bir Kişi Hakkında Müşaverede Bulunması ve H. Osman'ın da Bir Keçi Kurban Etmesi Gerektiğini Söylemesi

- Hz. Ömer bir cuma günü Mekke'ye gelerek doğruca Dâru'n-Nedve'ye gitti. Oradan da cuma namazı için mescide gidecekti. Abasını çıkararak oradaki direklerden birine astı. Bu sırada bir güvercin gelip o abanın üzerine kondu, Hz. Ömer de onu oradan kovaladı. Güvercin başka bir yere kondu; işte tam o anda bir yılan onu kapıverdi.

Cuma namazından sonra halk Hz. Osman'la birlikte onun yanına gittiler. Hz. Ömer onlara "Ben bugün bir şey yaptım. Cuma'dan önce buraya gelmişim. Burada biraz dinlenip mescide öyle gidecektim. Abamı da şu direğe asmışım. Üzerine bir kuş kondu. Ben de kirlenmesin diye onu kovaladım. Kuş kaçıp başka bir yere kondu ama konar konmaz da bir yılan onu yakalayiverdi. Sonra kendi kendime "Ben o kuşu emin bulunduğu bir yerden kovaladım ve ölümüne sebep oldum" diye düşündüm ve vicdan azabı çektim. Siz bu konuda ne dersiniz?" dedi. O zaman Nâfi b. Abdi'l-Hâris Hz. Osman'a dönerek "Sen ne dersin ey Osman? Emîrî'l-Mü'minin keffaret olarak üç yaşına basmış beyaz bir keçi kurban etsin mi?" dedi. Hz. Osman da "Bence de çok uygundur" dedi. Bunun üzerine Hz. Ömer söylenildiği gibi bir keçi bularak kurban etti (204).

H. Ali'nin Adaleti; H. Ali'nin İsfahan'dan Getirilen Ganimetlerin Dağıtılması Esnasında Çok Titizlik Göstermesi

- Hz. Ali'ye İsfahan'dan ganimet malları getirilmişti. O da onları yedi parçaya ayırdı; sonra da bir çöp alıp onu kırarak her bir parçanın üzerine bir tanesini bıraktı. Daha sonra ise askerlerin komutanlarını çağırarak hangisine daha önce verilecek diye aralarında kura çektirdi (205).

H. Ali'nin Allah Katında Arap ile Acem'in Bir Farkı Olmadığını Söylemesi

- Birisi Arap, diğeri de onun azatlılarından olan iki kadın yardım istemek üzere Hz. Ali'ye geldiler. Hz. Ali onların her birine birer ölçek yiyecek ve kırar dirhem para verilmesini emretti. Bunun üzerine Arap olan kadın "Ey Mü'minlerin Emîri! Bana şu Acem kadına verdiğin kadar mı veriyorsun? Halbuki ben Arap asıllıyım, o ise bir Acem'dir (Arap olmayan birisidir)" dedi. Hz. Ali ise "Allah'ın kitabına baktım ve orada Hz. İsmail'in evlatlarının Hz. İshak'ın evlatlarından üstün olduklarına dair bir şey görmedim (Allah katında Arap ile Acem arasında hiç bir fark yoktur)" dedi (206).

Hz. Ali'nin, Dost Düşman Herkese Adaletli Davranmanın Allah'ın Emri Olduğunu Söylemesi

- Ca'de b. Hübeyre Hz. Ali'ye gelerek şunları söyledi: "Ey Mü'minlerin Emîri! Sana iki kişi geliyor; birisi seni canından ve malından daha fazla seviyor; diğeri ise elinden gelse seni kesmek istiyor. Sense tutup düşmanın lehinde, dostunun aleyhinde hüküm veriyorsun. Bu nasıl oluyor?" Hz. Ali onun göğsüne bir yumruk indirerek "Eğer benim gönlüme bırakılmış olsaydı böyle yapardım ancak hüküm. Allah'ındır!" dedi (207).

Hız. Ali'nin Sabahleyin Gelip Yer Tutmuş Olan Pazarcıların Gönülleriyle Orasını Terketmedikçe Bulundukları Yerden Uzaklaştırılmayacaklarını Söylemesi

- Asbağ b. Nebâte şöyle anlatıyor: Hz. Ali ile birlikte pazara gittik. Pazar düzensizdi ve herkes dilediğince tezgah kurmuştu. Hz. Ali "Burası niye böyledir?" diye sordu. Ona "Pazarcılar, kendilerine ayrılmış bölgeyle yetinmeyip başkasının yerine geçmiş" dediler. Hz. Ali de şöyle dedi: "Onların böyle bir hakları vardır; çünkü müslümanların pazarı, namazgahları ve mescitleri gibidir. Kim daha önce gelip orada bir yer kapmışsa orasını kendi gönüyle terketmedikçe o yer akşama kadar ona ait olur" (208).

Abdullah b. Revâha'nın Adâleti; Abdullah'ın Kendisine Rüşvet Teklif Eden Hayberlilere "Hz. Peygamber'i Sevip Sizden İğrenmem Adalet Yapmamı Engellemez" Demesi

- Abdullah b. Revâha her sene Hayber'e gider ve oradaki hurma bahçelerinin mahsulünü tahmin eder, yani eksperlik yapardı. Sonra da sahiplerini bu tahmin ettiği miktarın yarısını ödemekle mesul tutardı. Bir seferinde Hayberliler Hz. Peygamber'e gelerek Abdullah'ın tahmininde insafsızlık yaptığını söylediler. Diğer taraftan da Abdullah'a rüşvet vermek istediler. Fakat o "Ey Allah'ın düşmanları! Bana haram mı yedireceksiniz? Allah'a yemin ederim ki ben, benim için insanların en sevimlisi olan zatın (Hz. Peygamber'in) yanından geliyorum. Sizlere gelince; siz benim yanımda maymun ve domuz sürülerinden daha iğrençsiniz. Ancak Hz. Peygamber'i sevip sizlerden iğrenmem adaletsizlik yapmama neden olamaz" dedi. Onlar da "İşte gökler ve yerler bugüne kadar ayakta kalabilmişse, bu, böyle adaletli hükümler sayesinde gerçekleşebilmiştir" dediler (209).

Mikdad b. Esved'in Adaleti; Mikdad'ın Komutanı Tarafından Dövülen Bir Askerin Hakkını Araması

- İçlerinde Mikdad b. Esved'in de bulunduğu bir askerî birlik düşmanlar tarafından kuşatılmıştı. Birliğin başındaki emir hiç kimsenin bineğini otlatmaya çıkarmamasını emretti. Ancak bu emri duymayan bir asker bineğini otlatmaya çıkardı; emir de haber aldığı anda onu dövdü. Adam "Hayatımda hiç bu kadar dayak yememiştım" diye söylenerek yerine dönüyordu. Yolda Mikdad b. Esved'le karşılaştı. Onun perişan halini gören Mikdad ne olduğunu sordu. Adam da başına gelenleri anlattı. Bunun üzerine Mikdad b. Esved kılıcını kuşanıp adamı da yanına alarak emirin yanına gitti. Mikdad emire "Bu adamı dövmeye hakkın yoktu. Kısas yapılması gerekiyor" dedi. Emir de bunu kabul ederek adama kendisini dövebileceğini söyledi. Ancak adam onu affetti. Bu olanlar üzerine Mikdad "Yemin ederim ki artık İslâm'ın hâkim olduğunu görebileceğim" diyerek emirin yanından çıktı (210).

6. FASIL: RÂŞİD HALİFELERİN SAHİP OLDUĞU ALLAH KORKUSU

Hız. Ebubekir'in Allah Korkusundan Bir Kuşa Söyledikleri

- Hz. Ebubekir bir gün ağaç dalına konmuş bir kuş görerek şunları söyledi: "Ey kuş! Ne mutlu sana! Allah'a yemin ederim ki, ben de senin gibi olup ağaçlara konmayı ne kâdar isterdim. Sen ki ağaçların meyvesinden yeyip oradan oraya uçuyorsun. Ne hesabın ve ne de azabın var. Yemin ederim ki bir yol kenarındaki ağaç olmayı ne kadar isterdim. Yanımdan geçip gitmekte olan develer beni yeyip sonra da dışkı olarak çıkaraydı; yeter ki insanoğlu olmayaydım" (211).

- Hz. Ebubekir bir gün bir serçeyi uzun uzun seyrederek şunları söyledi: "Ey serçe! Ne mutlu sana! Meyvelerden yiyor, ağaçtan ağaca uçuyorsun. Ne hesabın var, ne de azabın. Allah'a yemin ederim ki ben de bir koç olmayı çok isterdim. Sahiplerim beni besleyip; semizlendiğimde de keseler; bir kısmıyla kızartmalar yapıp geri kalanını da kavurma haline getirelerdi. Sonra beni yeyip lağima atılan bir pislik olarak çıkaralardı. Keşke bir insan olarak yaratılmış olmayaydım" (212).

- Hz. Ebubekir bir gün şöyle demiştir: "İsterdim ki mü'min bir kulun vücudunda biten kıl olaydım" (213).

- Hz. Ömer şunları söylemiştir: "Keşke bir koç olsaydım. Sahiplerim beni beslerler ve semirtirler; sonra da ziyaretlerine gelen bazı dostları için keserlerdi. Böylece de etimden bir kısmını kızartıp geri kalanını kavurma halinde saklayalar ve yedikten sonra da pislik olarak çıkaralardı da beşer olmasaydım" (214).

Hız. Ömer'deki Allah Korkusu ve Bu Konuda Söyledikleri

- Âmir b. Rabîa şöyle anlatıyor: Hz. Ömer'i gördüm; yerden bir saman çöpü alarak şöyle dedi: "Keşke ben de senin gibi bir saman çöpü olaydım. Keşke hiç yaratılmamış olaydım. Keşke ben bir hiç olaydım ve annem beni doğurmayaydı. Keşke unutulup gideydim" (215).

- Hz. Ömer şöyle demiştir: "Eğer gökten birisi seslenerek "Ey insanlar! Biriniz hâriç hepiniz cennete gireceksiniz!" deseydi o kişinin ben olmasından korkardım. Yine gökten seslenilerek "Ey insanlar! Biriniz hâriç hepiniz cehenneme gireceksiniz!" denilmiş olsaydı o bir kişinin de ben olmasını ümit ederdim" (216).

Hız. Ömer'in Ebu Musa el-Eş'arî'ye "İyiliklerimle Kötülüklerimin Denk Gelmesini İsterdim" Demesi

- Ebu Musa el-Eş'arî ile karşılaşan Hz. Ömer ona "Ey Musa! Hz. Peygamber zamanında yapmış olduğun sâlih amellerinin sana kalıp da diğer amellerinde iyiliklerle kötülüklerinin birbirine denk olmasını ister miydin?" diye sordu. O da "Hayır ey Mü'minlerin Emîri! İstemezdim; çünkü Basra'ya vali olarak gittiğimde ora halkını cehalet, dinsizlik ve bilgisizlik içerisinde yüzerlerken buldum. Onlara Kur'an'ı ve sünneti öğrettim; onları Allah yolunda cihada çıkardım. Allah Teâlâ'nın bunların karşılığını vereceğini ümit ediyorum" diye cevap verdi. Hz. Ömer'se "Ben iyiliklerimle kötülüklerimin birbirine denk olmasını; ne karda ve ne de zararda olmayı çok isterdim. Çünkü o zaman Hz. Peygamber devrinde yapmış olduğum sâlih amellerim bana kâfi gelirdi" dedi (217).

Hız. Ömer'in Hançerlendiğinde Allah Korkusundan "Günahımla Sevabımın Birbirine Eşit Olmasını İsterdim" Demesi

- İbn Abbas şöyle anlatıyor: Hz. Ömer bıçaklandığında yanına gittim. Ona “Ey Müminlerin Emîri! Sana müjdeler olsun, sevinmelisin! Çünkü Allah Teâlâ seninle yeni yeni şehirler kurdu, nifak ve fitneyi ortadan kaldırdı. Yine senin sayende müslümanların rızıklarını genişletti” dedim, Bana “Ey Abbas’ın oğlu! Sen beni iyi bir yönetici olduğum için mi methediyorsun?” dedi. Ben de “Ey Mü’minlerin Emîri! Seni, bunun dışında birçok güzel işlerinle de methediyorum” dedim. Bunun üzerine “Nefsimi kudret elinde tutan Allah’a yemin ederim ki dünyaya nasıl gelmişsem, aynı şekilde günahım ve sevabım birbirine denk olarak gitmeyi çok isterdim” buyurdu (218).

- İbn Abbas şöyle anlatıyor: Hz. Ömer yaralandığında yanına giderek şunları söyledim: “Ey Mü’minlerin Emîri! Seni cennetle müjdeleyorum. Çünkü sen Hz. Peygamber’le uzun bir süre arkadaşlık yaptın, ona çok büyük yardımlarda bulundun. Sonra müslümanların başkanı oldun ve bu konuda büyük başarılar gösterip görevini hakkıyla yerine getirdin”. Bunun üzerine o şöyle dedi: “Ey Abbas oğlu! Sen beni cennetle müjdelemektesin! Bense, kendisinden başka ilah olmayan Allah’a yemin ederim ki dünya ve içindekilerin hepsi benim olsaydı o dehşetli günü görmemek için hepsini verirdim. Başkanlık konusuna gelince yemin ederim ki bu konuda günahımla sevabım eşit olsun, bu benim için yeterlidir. Geriye bir tek ümidim kalıyor; o da Hz. Peygamber’le olan arkadaşılığımıdır” (219).

- Hz. Ömer, İbn Abbas’ın sözleri üzerine “Beni oturtunuz!” dedi. Tutup kaldırdılar; o zaman İbn Abbas’a, sözlerini bir kere daha tekrarlattı. Sonra “Kıyamet günü, Allah Teâlâ’nın huzurunda da benim için bu şahitliği yapar mısın?” diye sordu. İbn Abbas’ın “Evet; Allah’ın huzurunda da şahitliğini yaparım” demesi üzerine de çok sevindi (220).

Hız. Ömer’in Vefatı Esnasında Allah Korkusundan Dolayı Söyledikleri

- İbn Ömer şöyle anlatıyor: Vefatından hemen önce Hz. Ömer’in başı dizlerimin üzerindeydi. Bana “Başımı yere koy!” dedi. Ben de “Ha dizimde durmuş, ha yerde; senin için ne zararı var” dedim. O ise “Sen yine de yere koy” dedi. Başını yere koyunca da şunları söyledi: “Eğer Rabbim bana merhamet etmeyecek olursa vay benim hâlîme, vay annemin hâlîne!” (221).

- Hz. Ömer hançerlendiği zaman şunları söyledi: “Allah’a yemin ederim ki yeryüzü dolusu altınım olsaydı O’nun azabı gelmezden önce hepsini verip kendimi o azaptan kurtarmaya çalışırdım” (222).

Müslümanların Başında Bulunan Kimsenin Allah Yolunda Hiç Kimsenin Kınamasından Korkmaması

- Bir kişi Hz. Ömer’e gelerek “Allah yolunda, kınayıcıların kınamalarından korkmamak mı yoksa kendini ibadete vermek mi daha hayırlıdır?” diye sordu. Hz. Ömer bu soruya şöyle cevap verdi: “Kim müslümanların işlerinden herhangi birinin başına getirilecek olursa, Allah yolunda kınayıcıların kınamalarından korkmasın. Bu gibi işlerin başında bulunmayanlar da nefsinin ıslahasına yönelsin ve emri altında bulunduğu kişilere nasihat etsin” (223).

7. FASIL: HALİFELERİN KENDİLERİNDEN SONRAKİ HALİFELERE TAVSİYELERDE BULUNMASI

Ebubekir Sıddık’ın Kendisinden Sonra Halife Olmasını İsteddiği Hz. Ömer’e Bazı Öğütler Vermesi

- Hz. Ebubekir hilâfeti kendisine devretmek istediğinde Hz. Ömer’i çağırarak ona şunları söyledi “Seni, gece-gündüz çalışmayı gerektiren ve insanı çok yoran bir görev vermek için çağırttım. Ey Ömer! Allah’tan kork; emirlerini yerine getirip yasaklarından kaçın! Takva sahipleri kurtuluşa ermiş olup bütün tehlikelerden korunmuştur. Sana halifelîği devrediyorum. Onu ancak hakkını verebilecek olanlar alabilir. Kim başkalarına hakkı emredip kendisi bâtıla amel eder; yine başkaları için iyiliği emreder kendisi kötülük yaparsa emniyeti kesilir, amelleri boşa çıkar. Başlarına halife olduğun zaman elinden geldiğince karnını onların mallarıyla şişirmemeye ellerini müslümanların kanlarından korumaya; ırz ve haysiyetlerini ayaklar altına almamaya gayret et. Güç ve kuvvet sahibi ancak Allah’tır” (224).

- Vefatından önce Hz. Ebubekir şöyle vasiyet etti: “Rahman ve Rahîm olan Allah’ın adıyla! Bu, dünyadan ayrılıp âhirete kavuşmak üzere olan Ebubekir Sıddık’ın yapmış olduğu en son ahittir. O bu ahdi kafir olanların iman ettiği, facirlerin ve günahkarların takvaya sarılıp yalancılardan doğru söylediği bir zamanda yapıyor. Ben kendimden sonra Ömer’i halife olarak seçiyorum. Onun adaletle hükmedeceğine inanıyorum. Eğer adaleti zulme dönüştürecek olursa bu kendisi içindir; ben sadece hayır irade ediyorum ve gaybı da bilmiyorum “Zulmedenler hangi âkibete uğrayacaklarını yakında bileceklerdir”. (Şuarâ/27). Daha sonra Hz. Ömer’i çağırarak ona “Ey Ömer! Seni sevenler olduğu gibi sevmeyenler de vardır. Zaten eskiden beri kötüler sevilir, hayırlılara ise bugzedilir”. Hz. Ebubekir’in hilâfeti kendisine devredeceğini anlayan Hz. Ömer “Benim halife olmaya ihtiyacım yoktur” dedi. Hz. Ebubekir de şunları söyledi: Senin halife olmaya ihtiyacın yoksa bile halifelîğin sana ihtiyacı vardır. Sen Hz. Peygamber’i gördün, onun sohbetinde bulundun. Onun müslümanları kendi nefsinin nasıl tercih ettiğini gördün. Öyle ki bize hediyeler gönderir; biz de bunları tükettikten sonra fazlasını onun ailesine yardım olarak verirdik. Sonra beni de gördün ve benimle de arkadaşlık yaptın. Ben ancak benden öncekinin izini takip ettim. Vallâhi uyumadım ki rüya görmüş olayım; şahitlikte bulunmadım ki kınayayım. Ben üzerinde bulunduğum yoldan hiç bir zaman sapmadım. Ey Ömer! Biliyorsun ki Allah’ın gecelerde yapılmasını istediği birtakım hakları vardır ki gündüz yapıldığında onları kabul etmez. Aynı şekilde gündüzleri yapılmasını istediği bazı hakları da vardır ki onların da gece yapılmasını kabul etmez. Kıyamet gününde tartıları ağırlaştıracak olan şey hakka tâbi olmaktır. Terazisi ağır gelenler bu dünyada hakka tabi olanlardır. Kıyamet gününde tartıları hafif gelenlerin bu durumları onların bâtıla tâbi olmalarından ileri gelir. Hafif gelen terazide ancak haksızlık bulunabilir. Ey Ömer! Seni ilk önce kendi nefsinden, sonra çıkarıcı, yağcı insanlardan sakındırıyorum. İnsanların içinde gözleri dönmüş, hevâları şişmiş olanların sayısı bir hayli kabarıktır. En ufak hatalardan bile kendini korumaya bak; çünkü onlar daima seni gözleyeceklerdir. Sen Allah’tan korkmaya devam ettiğin müddetçe onlar da senden korkacaklardır. Bunlar benim sana olan tavsiyelerimdir. Selam üzerine olsun” (225).

Halife Ebubekir’in, Ölmeden Hemen önce Hz. Ömer’e Söyledikleri

- Hz. Ebubekir ölmeden önce Hz. Ömer'i çağırarak ona şu tavsiyelerde bulundu: "Ey Ömer! Allah'tan kork! Şunu bil ki Allah Teâlâ'nın gündüz amelleri vardır ki onları geceleyin kabul etmez. Yine aynı şekilde birtakım gece amelleri vardır ki onları da gündüz kabul etmez. Ayrıca şunu da bil ki farzlar eda edilmedikçe yapılan nafilelerde kabul olunmaz. Kıyamet gününde bazı tartıların ağır gelmesi sahiplerinin bu dünyada iken hakka tâbi olmalarındandır. İçinde hakkın bulunduğu kefenin ağır gelmesi kadar doğal bir şey yoktur. Diğer taraftan o gün bazı tartılar hafif gelecektir ki, buna sebep de sahiplerinin bu dünyada bâtil taraftarlarından olmalarıdır. Çünkü içinde batılın bulunduğu tarafın hafif gelmesi kaçınılmazdır. Allah Teâlâ cennetlik olanları en güzel amellerle vasıflandırıyor ve onların kötü amellerinden hiç bahsetmiyor. Bunları düşündüğünde onların içerisinde yer alamamaktan kork. Diğer taraftan Allah Teâlâ cehennemlikleri de en kötü sıfatlarla vasıflandırıyor ve onların güzel amellerinden hiç bahsetmiyor. Eğer bunu da düşünecek olursan bu kez bunlarla beraber olmaktan kork". Bundan sonra Hz. Ebubekir Kur'an-ı Kerim'den birçok rahmet ve azap âyeti okuyarak sözlerine şöyle devam etti:

"Kul daima hakkı istemeli ve bu yolda çalışmalıdır. Allah'tan hak olmayan bir şey isteyerek O'nun rahmetinden ümidini kesmemeli ve kendisini elleriyle helâke sürüklememelidir. Eğer bu tavsiyelerimi iyi öğrenip onlarla amel edersen kesinkes gelecek olan ölüme sevinçle koşarsın ve hiç bir şey sana ondan daha sevimli gelemesin. Yok eğer bu söylediklerimi korumayacak ve onlarla amel etmeyecek olursan seni mutlaka yakalayacak olan ölüme gönülsüz olarak gidersin ve hiç bir şey de sana ondan daha iğrenç görünmez" (226).

H. Ebubekir'in Şam'a Gönderdiği Ordunun Başındaki Amr İbnü'l-As'a Bazı Tavsiyelerde Bulunması

- Ebubekir Sıddîk Şam'a göndermek üzere ordu topladı. Gönderdiği ilk ordunun başında da Amr İbnü'l-As vardı. Ona Filistin'in Eyle şehrine gitmesini emretti. Bu üçbin kişilik ordu içerisinde Muhacir ve Ensar'dan birçok kimse vardı. Hz. Ebubekir orduyu uğurlamak üzere çıktı ve Amr'ın bineğinin yanında yaya yürürken ona şu tavsiyelerde bulundu: "Ey Amr! Gizli ve âşıkâr bütün iş ve amellerinde Allah'tan kork. Bütün hareketlerinde seni görmekte olduğunu düşünerek O'ndan utan. Ey Amr! Gördüğün gibi seni, İslâm'a senden önce girmiş olanların başına kumandan olarak tayin ettim. Seni müslümanlık bakımından senden daha zengin olanlara önder yaptım. Âhiret için çalışanlardan ol ve her yaptığın işte Allah'ın rızasını gözet! Emrin altında bulunanlara bir babanın evladına davranışı gibi davran. Onların gizli yönlerini araştırma. Zâhirleri ne ise öylece kabul et. Samimi ve ciddi ol! Düşmanla karşılaştığında sakın korkma ve gerekeni yap. Başkanlara ve komutanlara karşı gelip ganimetlere ihanet edenleri bağışlama; onlara hakettikleri cezayı ver. Arkadaşlarına tavsiyelerde bulunduğun zaman bunu kısa kes. Kendi nefsinin ıslah etmeye çalış ki emrin altındakiler de sana uyarak hallerini düzelsinler" (227).

H. Ebubekir'in Amr İbnü'l-As ile Velid b. Ukbe'ye Bir Mektup Yazarak Onlara Nasihat Etmesi

- Hz. Ebubekir, Amr İbnü'l-As ile Velid b. Ukbe'ye birbirinin aynı olan birer mektup yazdı. Bu iki zat Kuzâa kabilesinin zekatlarını toplamakla görevliyidiler. Hz. Ebubekir göreve giderlerken bir müddet yanlarında yürüyerek kendilerini uğurlamıştı. Mektup şöyleydi: "Gizli ve açık tüm hareketleriniz de Allah'tan korkunuz. Çünkü Allah Teâlâ kendisinden korkan kişilere bir çıkış yolu ihsan eder ve onlara hiç beklemedikleri yerden rızıklar verir. O kendisinden korkanların günahlarını bağışlar ve onlara bol bol sevaplar yazar. Takva, insanların birbirlerine vasiyet edebilecekleri en hayırlı bir vasiyettir. Siz Allah için yola çıkmış bulunuyorsunuz; sakın bu yolda gevşeklik göstermeyiniz. Kendisiyle dininizin ayakta durduğu ve işlerin düzene girdiği şeylerde ayrılığa düşüp gaflete dalmayınız" (228).

H. Ebubekir'in Halid b. Velid'in Haklarını Gözetmesi Hususunda Amr İbnül As'a Bir Mektup Yazması

- Ebubekir Sıddîk, Amr İbnü'l-As'a şu mektubu yazdı: "Ben Halid b. Velid'e bir mektup yazarak sana yardımcı olmak üzere gitmesini emrettim. Yanına geldiğinde onunla güzel bir şekilde arkadaş ol! Sakın ona büyüklük taslayayım deme! Onsuz hiç bir işe girişme. Ben seni hem ona ve hem de diğerlerine başkan olarak tayin ettim. Ancak onlarla müşâverede bulun ve görüşlerinin aksine gitme!" (229).

Ebubekir Sıddîk'in Amr İbnü'l As'a Başında Bulunduğu Kabileler Hususunda Bazı Öğütler Vermesi

- Hz. Ebubekir, Amr İbnü'l-As'a şunları yazdı: "Ben seni Beliyy, Uzre ve Kuzâ'ya bağlı diğer kabilelerle oralarda konaklamakta olan göçebe Araplara emir tayin ettim. Onları Allah yolunda cihada çağır ve bu hususta kendilerini teşvik et. Sana tâbi olanlarını yanına al ve onların her türlü ihtiyacını karşıla. Aralarında dargınlık ve düşmanlık bulunanları barıştır. Kabileleri biraraya getirmeye çalışma ve onların problemleriyle yakından ilgilen" (230).

H. Ebubekir'in Kumandanlıktan Azlettiği Halid b. Said'in Haklarının Gözetilmesi Hususunda Şurahbil b. Hasene'ye Bir Mektup Göndermesi

- Hz. Ebubekir, Halid b. Said'i kumandanlıktan azlettiğinde, diğer kumandanlardan Şurahbil b. Hasene'ye onun için şu tavsiyelerde bulundu: "Her ne kadar kumandanlıktan azlettimse de sen Halid b. Said'i daima gözet! Senin başında bulunacak olduğunda sana nasıl davranırsa sen de ona aynı şekilde davran. Onun İslâm'daki mevkiini ve Hz. Peygamber tarafından vali olarak tayin edildiğini biliyorsun (231). Ben de onu bundan önce emir olarak tayin etmiştim; ancak bugün azledilmesini uygun gördüm. Kim bilir belki de bu onun dini hususunda daha hayırlı olur. Emir olduğu için hiç kimseye gıpta etme. Ben Halid'e "Kimin kumandası altında bulunmak istersin?" diye sorduğumda o seni başkalarına, hatta amcası oğlu Yezid b. Ebî Süfyan'a bile tercih etti. Bir hadise anında takva sahibi bir kişinin nasihat ve görüşlerine ihtiyaç hissettiğinde önce Ebu Ubeyde b. el-Cerrah'a, sonra Muaz b. Cebel'e

ondan sonra da Halid b. Said'e müracaat et! Her üçünden de nasihatta hayır bulacak, kendilerinden yararlanacaksın. Sakın onlarla istişâre etmeden bir işe girişme ve yalnızca kendi görüşünle hareket etmeye kalkışma. Sırlarını da onlardan saklama" (232).

Hiz. Ebubekir'in Komutan Tayin Ettiği Yezid b. Ebî Süfyan'a Bazı Tavsiyelerde Bulunması

- Hiz. Ebubekir, kendisi için sancak bağlatıp onu kumandan tayin ettiğinde Yezid b. Ebî Süfyan'a şunları söyledi: "Ey Yezid! Sen gençsin ve insanlar tarafından hayırla anılıyorsun. Onlar senden iyilik gördüklerini söylüyorlar. Bu, senin içinde olan bir şeydir. Ben emirliği güzel yapıp yapamayacağını denemek için seni aileden uzaklaştıracam. Eğer seni iyi bulacak olursam emirliğini devam ettireceğim. Kötülük yapacak olursan da azledeceğim. Şimdi seni Halid b. Said'in yerine tayin ediyorum".

Sonra da ona şu şekilde tavsiyelerde bulundu: "Sana Ebu Ubeyde b. el-Cerrah'a güzel davranmanı öğütlerim. Onun İslâm'daki mevkiini biliyorsun. Yine biliyorsun ki Hiz. Peygamber onun hakkında "Her ümmetin bir emini vardır. Benim ümmetimin emini de Ebu Ubeyde b. el-Cerrah'tır" buyurmuştur Ebu Ubeyde'nin faziletini ve İslâm'daki önceliğini daima hatırla. Aynı şekilde Muâz b. Cebel'e de iyi davran; çünkü onun Hiz. Peygamber'le yapmış olduğu savaşları biliyorsun. Ayrıca duymuşsundur ki Hiz. Peygamber onun hakkında "Muaz b. Cebel kıyamet gününde âlimlerin bir mil kadar önünde gidecektir" buyurmuştur. Bu iki sahabeyle danışmadan sakın hiç bir şey yapma. Onlar seni daima iyiliğe sevkedeceklerdir".

Bunun üzerine Yezid, Hiz. Ebubekir'e "Ey Allah Rasûlünün Halifesi! Onlar hakkında bana tavsiyelerde bulunduğun gibi beni de onlara tavsiye et!" dedi. Hiz. Ebubekir de şunları söyledi: "Aynı şekilde seni de onlara tavsiye edeceğim. Allah sana merhamet etsin ve İslâm'a yaptığın hizmetlerden dolayı da seni mükâfatlandırsın" (233).

- Yezid b. Ebî Süfyan şöyle anlatıyor: Ebubekir Sıddık beni Şam'a gönderdiğinde şunları söyledi: "Ey Yezid! Senin çok akrabaları vardır. Ben senin onları başkalarına tercih etmeden korkuyorum. Şunu bilmeni isterim ki Hiz. Peygamber böyle kişileri tehdit edip şunları söylemiştir: "Müslümanların başına getirilen kişi, bir iş hususunda sevdiği kişilerden birini haksız olarak diğer hak sahiplerine tercih edecek olursa Allah ona lanet eder. Onun farz ve nafil ibadetlerini kabul etmez ve nihayet onu cehenneme atar. Kim de müslümanların malından, hak etmedikleri halde sevdiklerine ve akrabalarına verecek olursa o da Allah'ın lanetini hak etmiş olur". Allah Teâlâ insanları kendisine iman etmeye çağırır. Kim Allah'ın korumasını emrettiği sınırlardan birini çiğnemeye kalkışacak olursa Allah da ona lanet eder ve onun üzerinden korumasını kaldırır" (234).

- Hiz. Ömer şöyle vasiyette bulunmuştur: "Benden sonra halife olacak kişiye İslâm'daki mevkiilerini gözönünde bulundurarak Muhacirlerin haklarını tanıyıp onlara gereken saygıyı göstermesini tavsiye ederim. Ona Ensar'ı da gözetmesini öğütlerim. Çünkü Onlar herkesten önce iman edip yurtlarını İslâm'a açtılar. Onların iyiliklerini kabul edip kötülüklerini affetsin. Ayrıca ona diğer şehirlerde oturmakta olan halklara da iyi davranmasını tavsiye ederim. Çünkü onlar düşmanlarına karşı İslâm'ın savunucuları ve beytül-mâlin en büyük yardımcılarıdır. Onlardan ancak mallarının fazlasını alsın. Bunu yaparken de kendilerini tazı etmeye dikkat etsin. Ona göçebeleri de vasiyet ediyorum, onlara da iyi muamele etsin. Çünkü onlar Arapların çekirdeği ve İslâm'ın ana maddesidirler. Onların mallarının iyilerini alması; aldıklarını da fakirlerine versin. Benden sonraki halifeye Allah ve Rasûlünün kendilerine eman verdiği zımmîlerin ahidlerini yerine getirmesini de öğütüyorum. Onları düşmanlarına karşı korusun ve kendilerini güçleri oranında sorumlu tutsun!" (235).

Hiz. Ömer'in Halid b. Velid'in Yerine Kumandan Tayin Ettiği Ebu Ubeyde'ye Bir Mektup Yazarak Öğütler Yermesi

- Halife olan Hiz. Ömer'in yazdığı ilk mektup Ebu Ubeyde b. el-Cerrah'ı Hiz. Halid'in yerine ordu komutanı tayin ettiğini bildiren şu mektuptur: "Sana; kendisinden başka her şeyin fânı olduğu ve bizleri sapıklıktan imana, karanlıklardan da nura kavuşturan Allah'ın emir ve yasaklarına riayet etmeni tavsiye ediyorum. Seni Halid b. Velid'in yerine ordu komutanı tayin ettim. Üzerine düşen görevleri hakkıyla yerine getir. Ganimet alayım diye müslümanları tehlikeye atıp onları helâke sürüklemey. Onları ancak önceden kontrol ettirdiğin yerlerde konaklat! Öncü birliğindeki askerlerin sayısını artır, sakın onları az sayıda gönderme. Bir daha söylüyorum, müslümanları tehlikeye atıp onları helâke sürüklemey! Biz birbirimizle imtihan edilmekteyiz. Kalbinden dünyayla ilgili şeyleri söküp at; orada dünya sevgisi adına hiç bir şey kalmamasın. Sen, kendinden öncekilerin nasıl başaşağı gittiklerini gördün; dikkat et, aynı hatalara düşüp de kendini helak etme" (236).

Hiz. Ömer'in Sa'd b. Ebî Vakkas'a Yapmış Olduğu Tavsiyeler

- Hiz. Ömer Sa'd b. Ebî Vakkas'ı çağırarak kendisini Irak savaşları için komutan tayin ettiğini bildirip şu tavsiyelerde bulundu: "Ey Sa'd! Ey Vehboğullarının Sa'd'ı! Sakın Hiz. Peygamber'in dayısı ve arkadaşı olman seni Allah'ın azabından emin kılmamasın! Allah kötülükleri ancak güzelliklerle siler. Allah katında bütün insanlar eşit olup hiç bir soy ve ırkın ayrıcalığı yoktur. Üstünlük yalnızca takvadır. İnsanların soylusu da soysuzu da Allah'ın nazarında birdir. Allah onların Rabb'i, onlar da O'nun kullarıdır. Onlar ancak Allah'ın emir ve yasaklarına riayet sonucunda birbirlerinden üstün olabilirler. İnsanlar Allah katındaki nimetlere ancak ibadet sayesinde ulaşabilirler. Kendisine peygamberlik gönderildiği andan içimizden ayrılıncaya kadar Hiz. Peygamber'in üzerinde bulunduğu emre dikkat et ve yalnızca bu emre yapış. Çünkü gerçek emir budur. Bunlar benim sana nasihatlarımdır. Eğer bunların tutmayıp yüz çevirecek olursan amellerin boşa çıkar; zararım da sen çekersin".

Onu yolcu ederken de Hiz. Ömer şu tavsiyeleri yaptı. "Seni Irak savaşına kumandan tayin ettim. Bu tavsiyelerimi iyi dinle. Sen hoşla gitmeyecek çok zor bir görev yüklendin. Bu işin altından ancak haktan ayrılmayan kişiler kalkabilir. Öyleyse önce kendi nefsinde uygulamak şartıyla emrin altındakileri iyilik ve hayırlara alıştı. Şunu bil ki her amelin bir sırrı vardır. Zaferin sırrı da sabırdır. Başına bir felaket geldiğinde sabret. Kalbine Allah korkusunu yerleştirmeye uğraş. Allah'tan korkmak, O'nun emirlerine itaat edip yasaklarından kaçınmaktan ibarettir. İnsan ancak dünya sevgisinden vazgeçip yalnızca âhireti sevmekle Allah'a itaat etmiş sayılır. Diğer taraftan Allah'a isyan edenler de dünyayı sevip âhiretten hoşlanmamak şeklinde isyan etmişlerdir. Allah Teâlâ kalblerde gizlenenleri açığa çıkarır. İnsanlar kalblerindekini Allah'a hamdetmek veya nankörlükte bulunmak suretiyle açığa vururlar. Kişinin içinde hikmet bulunup bulunmadığı dilinden anlaşılabilir. Bu şekilde de halk tarafından sevilir. Kendini insanlara sevdirmek için gayret et; çünkü peygamberler Allah Teâlâ'dan kendilerini halka sevdirmesini istemişlerdir. Şunu bil ki Allah bir kişiyi severse onu

insanlara da sevdidir. Aynı şekilde O'nun buğzettiği kimselere halk da buğzeder. Sen de bu suretle Allah katındaki derecenı insanlara bakarak anlayabilirsin" (237).

Hız. Ömer'in Utbe b. Gazvan'a Tavsiyelerde Bulunması

- Hz. Ömer, Utbe b. Gazvan'ı görevli olarak Basra'ya gönderirken şunları söyledi. "Ey Utbe! Seni Hind arazisinde (238) görevlendiriyorum. Orası düşmanlarla çevrili bir yerdir. Allah Teâlâ'nın yardım edip seni düşmanlardan korumasını ümit ediyorum. Urface b. Herseme'yi sana yardımcı olarak göndermesi için Alâ b. el-Hadramî'ye de bir mektup yolladım. Bu kişi birçok savaşlarda bulunmuştur ve harp hilelerini de çok iyi bilir, Yanına geldiğinde onu güzel bir şekilde kabul et ve kendisiyle istişarede bulun. Savaşacağın insanları önce Allah'a davet et, icâbet edecek olurlarsa onları bırak. Aksi takdirde onlara zillet ve alçaklık içerisinde cizye vermelerini söyle. Bunu da kabul etmeyecek olurlarsa korkup gevşeklik göstermeksizin onlarla savaş. İşlerinde Allah'ın emir ve yasaklarına riayet et. Dikkat et, nefsin seni âhiretini berbat edecek bir kibre veya gurura sürüklemesin. Sen Hz. Peygamber'in sohbetlerinde bulunmuş birisisin. Allah Teâlâ zelil olduğun bir sırada seni peygamberi vasıtasıyla aziz kıldı. Zayıf idin, Allah seni onunla kuvvetlendirdi. Nihayet emirlerine itaat edilen bir başkan, düşmana musallat kılınan bir emir oldun. Konuştuğunda sözlerin dinlenir; emirlerin yerine getirilir. Seni emrin altındakilere kötü davranmaya ve haddi aşmaya sürüklediği takdirde bu ne büyük bir nimettir. Günahlardan korunduğun gibi nimetlerin sebep olacağı kötülüklerden de korun. Ben senin için nimetlerden çok korkuyorum; çünkü onunla aldanabilir ve bundan dolayı da düşüp cehennemi boylayabilirsin. Böyle bir şeyden hem beni ve hem de seni koruması için Allah'a yalvarıyorum. Birazcık nimetlere konduklarında insanlar Allah'ı unutarak dünyaya sanıyorlar. Sense dünyadan vazgeçip sadece Allah rızasına tâlip ol ve helâkine sebep olacak zulümlerden kaçın" (239).

Hız. Ömer'in Alâ el-Hadremî'ye Öğüt vermek Üzere Bir Mektup Yazması

- Hz. Ömer, Bahreyn valisi Alâ b. el-Hadramî'ye şu mektubu yazdı: "Mektubumu aldığımda Utbe b. Gazvan'a git! Seni onun yerine kumandan tayin ediyorum. Şunu da bil ki sen Allah Teâlâ'nın kendilerine çok güzel mükâfaatlar verdiği ilk Muhacirlerden birinin yerine geçiyorsun. Ben onu iffetli ve takva sahibi olmadığı için azletmiş değilim. Kuvvetini kâfi bulmadığım için de azletmedim. Ancak senin o yöredeki müslümanlara ondan daha fazla yararlı olabileceğine inanıyorum. Onun hakkını her zaman için gözet. Senden önce onun yerine birisini göndermiştim ama oraya ulaşmadan öldü. Eğer Allah Teâlâ bu görevi üstlenmeni dilerse oraya ulaşırsın. Yok eğer Utbe'nin yerinde kalmasını dilemişse sen de gideceğin yere varamazsın. Hüküm ve emir âlemlerin Rabb'i olan Allah Teâlâ'nındır. Allah mahlûkâtını niçin yaratmış olduğunu bildirmektedir. Sen de diğer bütün uğraşları bırakarak var kuvvetinle yaratılış gayen uğrunda çalış! Çünkü dünya geçici bir yurttur; ebedî olan âhirettir. Geçici kâr ve hayırlar sana şerri sonsuza dek sürecek olan şeyleri unutturmasın. Allah'ın gazabından yine O'nun rahmetine kaç. Çünkü Allah dilediği kimselere ilim ve hikmetinden dilediğince verir ve onu üstün kılar. Allah'tan kendisine itaat hususunda yardım edip bizleri azaptan kurtarmasını temennî ederiz" (240).

Hız. Ömer'in Ebu Musa el-Eş'arî'ye Tavsiyelerde Bulunması

- Hz. Ömer, Ebu Musa el-Eş'arî'ye şu mektubu yazdı: "Biliyorum ki insanlar başlarındaki kişilere nefret beslemektedirler. Senin ve benim başıma böyle bir şey gelmesinden Allah'a sığınırım. Günün bir saatinde dahi olsa Allah'ın koymuş olduğu cezaları uygula. Biri Allah diğeriye dünya için olan iki şey arasında kalırsan sen Allah için olanı öbürüne tercih et. Çünkü dünya fânî, âhiretse ebedîdir. Fasıkları, kötü kimseleri korku içerisinde yaşat ve birarada bulunmalarına izin verme, onları birbirlerinden ayır. Müslümanlardan hasta olanları ziyaret et ve cenazelerine katıl. Kapını her an herkes için açık tut. Müslümanların işini bizzat kendin yap. Çünkü sen de o müslümanlardan herhangi birisisin. Allah Teâlâ seni üstlendiğin görev itibarıyla onlardan daha ağır bir yük altına sokmuştur. Ey Ebâ Musa! Duyduğum kadarıyla kendin ve aile efradın elbise, yemek ve binek bakımından diğer müslümanlardan daha farklı bir hayat sürüyormuşsunuz. Ey Allah'ın kulu! Sakın, otu bol bir vadiye bulunup da bütün amacı onları yeyip semizlenmek olan hayvanlar gibi olayım deme. Çünkü onun felaketi semizlenmesindedir. İdareci yoldan çıkacak olursa halk da çıkar. İnsanların en bahtsız emri altındakilerin kendisi sebebiyle azmış olduğu kişidir" (241).

- Hz. Ömer, Ebu Musa el-Eş'arî'ye şunları yazmıştır: "Kuvvet çalışmaktadır. Ey Ebâ Musa! Sakın bugünün işini yarına bırakma. Böyle yapacak olursan işler bir dağ gibi yığılır. Hangisinden başlayıp hangisini yapacağını şaşırırsın. Bu yüzden birçok aksaklıklar ortaya çıkar; işlerin büyük bir çoğunluğunu da yapamazsın. Biri ahiret diğeri ise dünya için olan iki şeyden birini seçmek durumunda kalırsanız siz âhiret için olanı seçiniz. Çünkü dünya fânî, âhiretse bâkidir. Ey Allah'ın kulları! Her halûkarda Allah'tan korkunuz. Allah'ın kitabını öğretiniz. Çünkü o ilimlerin kaynağı ve kalblerin cilasıdır" (242).

Hız. Osman'ın Şehâdetinde Sandığından Çıkan Vasiyeti

- Hz. Osman şehit edilmişti. Onun eşyaları arasında kilitli bir sandık bulundu. Açtıklarında içinde şu vasiyetin bulunduğunu gördüler: "Bu Osman'ın vasiyetidir. Rahman ve Rahîm olan Allah'ın adıyla başlarım. Affan oğlu Osman şehâdet eder ki Allah'tan başka ilah yoktur. O tek ve ortaklıktır. Muhammed O'nun kulu ve Rasûlüdür. Yine şehâdet eder ki cennet ve ateş (cehennem) hak olup Allah Teâlâ kabirlerdeki insanları diriltecektir. Allah va'dinden asla dönmez. İşte Osman bu inançla yaşamış ve onunla da ölecektir. Allah'ın izniyle yine bu inanca sahip olarak diriltilecektir" (243).

- Aynı kağıdın arkasında da şu şiirler yazılıydı: "Nefis zenginliği ve tok gözlülük insanı zenginleştirir. Onu pırl pırl yapar. İnsan bu halinden zarar görüp fakirlik çekmiş olsa da bu böyledir, değişmez. Sabır gösterilen her sıkıntılı devrin arkasından mutlaka bir genişlik ve ferahlık anı gelir. Zamanı kıyaslamasını bilmeyen eziyet ve acıları tanıyamaz. Hiç kimse de gelecek günlerin neler getireceğini bilemez" (244).

Hız. Osman'ın Kendisine Yardım Etmek İsteyen Hz. Ali'ye Engel Olarak Kendisi İçin Kan Dökülmesini İstememesi

- Evinin etrafını kuşatan kişilerin saldırı ve eziyetlerini yoğunlaştırması üzerine Hz. Osman çıkıp “Ey Allah’ın kulları!” diye bağırdı. Bunun üzerine Hz. Ali kılıcını kuşanıp Hz. Peygamber’in sarığını da başına takarak evinden çıktı. Önünde oğlu Hasan ile Abdullah b. Ömer, yanında da Muhacir ve Ensar’dan bazı kimseler vardı. Böylece Hz. Osman’ın evini kuşatanlara hücum ederek onları dağıttılar. Sonra da Osman’ın yanına girdiler. Hz. Ali ona “Selam senin üzerine olsun ey Mü’minlerin Emîri! Hz. Peygamber bu dini ona sırt çevirenleri, kendisine inananlarla vurmak suretiyle hâkim kılabilmıştır. Allah’a yemin ederim ki dışardaki insanlar seni öldürmekten başka bir şey düşünmüyorlar. Müsaade et de onlarla çarpışalım” dedi.

Hz. Osman’sa şunları söyledi: “Allah’ın ve benim kendi üzerinde bir hakkı bulunduğunu düşünen herkese yemin verdiriyorum ki benim yüzümden bir hacamat şişesi kadar da olsa kan dökülmesin! Aynı şekilde kendi kanının dökülmesine yol açacak bir harekette de bulunmasın”. Hz. Ali sözlerini bir kere daha tekrarladı. O yine aynı cevabı verdi. Bunun üzerine Hz. Ali çıktı. Çıkarken de “Ey Rabb’im! Bizim elimizden geleni esirgemediğimizi biliyorsun” dedi. Sonra mescide girdi. Ezan okunduğunda Hz. Ali’ye “Ey Eba’l-Hasan! Öne geç de namazı kıldır!” dediler. O da “Halifenin, kuşatma altında bulunup da mescide dahi gelmesine izin verilmediği bir durumda size namaz kıldırımam. Ben namazımı tek başıma kılacağım” dedi. Böylece namazını tek başına kılarak çıktı. Oğlu arkasından yetişerek “Babacığım evi kuşatmakta olanlar kapıları kırarak içeri girdiler” dedi. Hz. Ali de “innâ lillâh ve innâ ileyhi râciûn. Mutlaka Osman’ı öldürmüşlerdir” dedi. Yanında bulunanlar “EyEba’l-Hasan! Osman’ın yeri neresidir?” diye sordular. Hz. Ali “Allah’a yakın olan cennetlerdir” diye yeminle cevap verdi. “Peki, diğerlerinin, yani onu öldürenlerin yeri neresidir?” dediler. Hz. Ali üç kere “Vallâhi onların yeri ateştir” buyurdu (245).

Hz. Osman’ın Kuşatma Altında Bulunduğu Sırada Kan Dökülmemesi İçin Kendisine Yapılan Yardım Tekliflerini Reddetmesi

- Ebu Katâde ile bir başka kişi kuşatma altında bulunan Hz. Osman’ın yanına girdiler ve ondan hacca gitmek için izin istediler. O da onlara izin verdi. Daha sonra bu ikisi Hz. Osman’a “Ey Mü’minlerin Emîri! Bu kavim galip gelip de sana bir şey yapacak olurlarsa kimin yanında yer alalım?” diye , sordular. Hz. Osman “Cemaattan ayrılmayınız”. buyurdu. “Peki bu cemaati senin karşında bulunanlar oluşturacak olursa da mı ayrılmayalım?” dediler. Hz. Osman bunada “Cemaat nerede ise siz de orada bulununuz” diye karşılık verdi. Çıkarlarken Hz. Osman’ın yanına girmekte olan Hz. Hasan’la karşılaştılar. Ne olacak diye merak ederek onunla birlikte tekrar Hz. Osman’ın yanına döndüler. Hz. Hasan selam verdikten sonra “Ey Mü’minlerin Emîri! Ben senin emrindeyim ve istediğini yerine getirmeye hazırım” dedi. Hz. Osman da “Ey kardeşimin oğlu! Git, evinde otur! Allah’ın emri yerine gelinceye kadar da bekle” buyurdu.

Sonra hepsi birlikte onun yanından çıktılar. Ancak kapıda Hz. Osman’ın yanına girmek için gelen Abdullah b. Ömer’le karşılaşarak tekrar döndüler. Abdullah b. Ömer selam vererek “Ey Mü’minlerin Emîri! Ben Hz. Peygamber’in sohbetinde bulundum; sözlerini dinledim ve kendisine itaat ettim. Sonra Ebubekir’le sohbet ettim. Onun da sözlerini dinleyip kendisine itaat ettim. Onan sonra da Ömer’in sohbetlerinde bulunup sözlerini dinledim ve ona da itaat ettim. Onun hem halifelik ve hem de babalık haklarını gözettim. Şimdi de senin önünde, boynum bükük, emrini bekliyorum. Bana istediğini emredebilirsin?” dedi. Hz. Osman da ona “Ey Ömer’in oğlu! Allah Teâlâ siz Ömer ailesine büyük mükâfaatlar ihsan etsin!” dedi. Bu sözleri iki kere tekrarladıktan sonra da şunları ekledi: “Benim kan akıtmaya ihtiyacım yoktur” (246).

Hz. Osman’ın Şehâdetinden önce “Ben Müslümanları Korumak İçin Kendimi Feda Edeceğim” Demesi Bunun Üzerine Ebu Hüreyre’nin Kılıcını Kaldırıp Atması

- Ebu Hüreyre şöyle anlatıyor: Hz. Osman’la birlikte evinde kuşatılmışım. İçimizden birine bir ok isabet etti. Bunun üzerine “Ey Mü’minlerin Emîri! Bundan böyle onlarla savaşmamıza izin vermelisin; çünkü bizden birini öldürdüler” dedim. Bana “Ey Ebâ Hüreyre! Sana kılıcını atmanı emrediyorum. Onlar seni değil beni öldürmek istiyorlar. Ben de kendimi feda etmek suretiyle müslümanları koruyacağım” buyurdu. Onun bu sözlerinden sonra kılıcımı fırlatıp attım ve hâlâ da onun nerede olduğunu bilmiyorum” (247).

Hz. Ali’nin Emir ve Komutanlarına Tavsiyelerde Bulunması

- Hz. Ali bir memleketin başına geçirdiği memurlarından birisine şunları yazdı: “Halk ile kendi arana bir perde çekerek kendini onlardan tecrit etme! Çünkü bu, vatandaşları sıkıntıya soktuğu gibi idarecilerin de olup bitenleri görmesine engel olur. Kendinle halk arasına koyduğun mesafe vatandaşlarının durumlarını ve senin hakkında neler düşündüğünü öğrenmeni imkansızlaştırır. Bu şekilde de onlar büyükleri küçük, küçükleri de büyük görmeye başlarlar. Güzelle çirkini, hak ile bâtılı birbirine karıştırırlar. Yöneticiler de birer insandırırlar. Halkın kendisinden gizlemekte olduğu şeyleri bilemez. Sözler üzerinde alâmetler yoktur ki insan doğrularıyla yanlışlarını ayırt edebilsin. Bu durumda haklıyı haksızdan ayıramazsın. Senin için iki seçenek vardır: Birincisi cömert olur, aradaki engelleri kaldırarak halkına güzel davranır ve onların haklarını gözetirsin. İkincisi cimrilik yapar onlarla karşı karşıya gelmekten kaçınırsın. O zaman da seni görmekten ümitlerini kestiklerinde yüz çevirip senden hiç bir şey istemeyeceklerdir. Şunu da söyleyeyim ki insanların problemlerinin bir çoğu hiç masrafsız ve sıkıntılara girilmeksizin halledilebilen şeylerdir. Öyle karanlık bir pencere gerisinden hükmetmekle hiç bir şey kazanamazsın. Kendi iyiliğini istiyorsan bu sözlerimi tutarsın” (248).

Hz. Ali’nin Öğüt Yermek Üzere İdarecilerine Mektuplar Yazması

- Hz. Ali bazı idarecilerine şunları yazmıştır: “İşlerinde acele etme, itidalle hareket et. Düşün ki ölümün seni yakaladığı ve kendi nefislerine zulmedenlerin pişman olup saçını başını yolduğu bir gündesin. Tevbe fırsatını kaçırırlar zalimler geri dönmeyi istemektedirler. Amel defterin de sana sunulmuştur” (249).

Hz. Ali’nin Ukberâ’ya Zekat Memuru Tayin Ettiği Sakifli Birisine Tavsiyelerde Bulunması

- Sakif oğullarından bir zat şöyle anlatıyor: Hz. Ali benî Bağdat yakınlarındaki Ukberâ karyesine zekat memuru olarak tayin etmişti. Ora halkından bazı kimselerin de bulunduğu bir sırada bana “Sevad (Irak) halkı hilekar insanlardır. Sakin seni aldatmalarına izin verme! Alman gerekenleri tam olarak al!” dedi. Sonra da akşama kendisine uğramamı söyledi. Yanına gittiğimde bana şu tavsiyelerde bulundu: “O sözleri, zekat verirken güçlük çıkarmamalarını ihtar etme amacıyla yanındakiler için söylemişim. Sana gelince sakın birkaç dirhem için onları kamçılıyıp cezalandırma. Onlardan koyun ve sığır alayım deme; çünkü biz afv ile emrolunduk. Afv nedir biliyor musun? O, güç yetirilen şey demektir” (250).

- Sakif oğullarından aynı kişi şunları da anlatmaktadır: “Hz. Ali bana onlar hakkında şunları da tavsiye etti: “Sakin onların yiyeceklerini, kışın ve yazın giydikleri elbiselerini ve çalıştırdıkları hayvanlarını satma! Birkaç dirhemlik bir mal için onları alıkoyma!” Bunun üzerine “Ey Mü’minlerin Emîri! Eğer böyle yapacak olursam senin yanından nasıl gidiyorsam öylece de boş dönerim” dedim. Hz. Ali de şöyle buyurdu: “Eli boş dönecek olsan dahi sen bu söylediklerimi yerine getir. Çünkü biz ancak afv ile yani fazlalıklardan almakla emr olunmuşuzdur!” (251).

Halkın, Emirlerine Nasihat Etmeleri; Said b. Âmir’in Mü’minlerin Emîri Hz. Ömer’e Nasihat Etmesi

- Said b. Âmir b. Hızıyem el-Cumahî, Hz. Ömer’e gelerek “Ey Ömer! Ben sana bazı tavsiyelerde bulunmak istiyorum; ne dersin?” dedi. Hz. Ömer de “Buyur, ne söyleyeceksen söyle!” dedi. O zaman Said b. Âmir şunları söyledi: “Sana insanlar hakkında Allah’tan korkmanı ve Allah’ın emir ve yasakları hususunda hiç kimseden korkmamamı tavsiye ediyorum. Söylediklerinle yaptıkların birbirlerini yalanlamasın. En hayırlı söz fiillerle desteklenen ve doğrulanan sözdür. Haktan ayrılıp zor duruma düşmek istemiyorsan bir iş için iki hüküm verme. Delilleri kuvvetli olan tarafı tut ki zafere ulaşmış olasın. O zaman Allah da sana yardım eder ve insanlarını düzeltir. Allah’ın hüküm ve adaleti hususunda uzak-yakın bütün müslümanları bir tut. Kendi nefsin ve aile efradın için nelerden hoşlanıyorsan onlar için de aynı şeyleri temenni et. Kendin ve ailen için nelerden hoşlanmıyorsan onları insanlardan uzaklaştırabilme uğrunda var gücünü kullan. Hakka varmak için her türlü tehlikeyi göze al. Gayen yalnızca Allah’ın rızasını kazanmak olsun ve bu yolda da hiç bir kınayıcının kınamasından korkma!” Hz. Ömer ona “Bu dediklerine kim güç yetirebilir?” dedi. O da şunları söyledi: “Allah’ın, Muhammed ümmetinin işlerini kendi üzerlerine yüklediği senin gibi insanlar buna güç yetirebilir. Çünkü bunları yaparken seninle O’nun arasına hiç kimse giremez” (252).

Rebî b. Ziyad’ın Nasihat İsteyen Hz. Ömer’e Nasihatlarında Bulunması

- Hz. Ömer gelecek bir heyeti karşılamak üzere halkı toplamak istedi. Bunun, için de Zeyd b. Erkam’a “Çık, herkesten önce Hz. Peygamber’in ashabından görebildiklerini buraya gönder. Onlardan sonra da kendilerini takip eden ikinci kuşaktan kimi görürsen buraya gelmelerini söyle” dedi. Bu şekilde insanlar Hz. Ömer’in huzurunda toplanarak saf bağladılar. Hz. Ömer onları gözden geçirirken içlerinde, şişman ve üzerinde süslü bir kürk bulunan birisini gördü. İşaretle yaklaşmasını söyledi. Adam Hz. Ömer’in yanına geldi. Hz. Ömer ona “Bana nasihat edip güzel şeyler söyle!” dedi. Adam da “Sen bana nasihatla bulun!” dedi. Bu karşılıklı sözler üç kere tekrarlandı. Nihayet usanan Hz. Ömer “Yeter artık kalk!” dedi. Sonra cemaatı bir kere daha gözden geçirdi. Bu kez de Eş’arî kabilesinden beyaz tenli, kısa boylu ve zayıf birisine işaret etti. Adam yaklaştığında Hz. Ömer ona da “Bana öğüt ver, güzel sözler söyle!” dedi. O da birincisi gibi “Sen bana nasihatla bulun!” dedi. Hz. Ömer sözlerini tekrarladığında adam “Ey Mü’minlerin Emîri! Bir konu aç ki biz onun etrafında birşeyler söyleyelim” dedi. O zaman Hz. Ömer “Sen de kalk!” dedi ve kendi kendine de şöyle mırıldandı: “Ey Ömer! Çoban hiç bir zaman koyunlarından faydalanamaz”. Böyle dedi, çünkü o, onların kendisine birşeyler söylemesini istiyordu. Sonra cemaata bir daha bakarak bembeyaz yüzlü, cismi hafif birisine işaret etti. Adam kalkıp Hz. Ömer’in yanına geldi. Hz. Ömer, diğerlerine dediği gibi ona da “Bana öğüt ver, güzel sözler söyle!” dedi. Bunun üzerine adam diz çökerek Allah’a hamd ü senâlar ettikten sonra şunları söyledi:

“Sen ey Ömer! Bu ümmetin işlerini eline almış, onların başına halife olmuşsun. Üzerine aldığın bu ağır vazifeyi yerine getirirken Allah’tan kork; kendin ve halkın için adaletten ve doğruluktan ayrılma. Onlardan her birini kendini düşündüğün kadar, düşünmelisin. Şunu unutma ki bu yaptıklarından sorumlusun ve bir gün olacak hesaba çekileceksin. Sen bu ümmeti emanet olarak aldın; sana düşen emaneti hakkıyla yerine getirmendir. Şunu da aklından çıkarma ki ancak çalıştığın kadarıyla ücret alabileceksin”. Hz. Ömer ona “Halife seçilmemden bu yana hiç kimse bana böyle şeyler söylemedi. Sen kimsin?” diye sordu. Adam da “Ben Rebî b. Ziyad’ım” dedi. Hz. Ömer “Sen Muhacir b. Ziyad’ın kardeşi olmayasın?” dedi. Adam “Evet, ben onun kardeşiyim” cevabını verdi. Daha sonra Hz. Ömer, el-Eş’arî’yi bir ordunun başına kumandan tayin edip Rebî b. Ziyad’ı da onun emrine verdi, el-Eş’arî’ye de şunları söyledi: “Rebî b. Ziyad’a dikkat et! Eğer sözlerinde samimi ise onda bir emirin faydalanabileceği çok güzel şeyler vardır. Onu bir işin başına geçir ve sonra da çalışmalarını devamlı kontrol altında bulundur. Sanki onu ben tayin etmişim gibi bana karakteri ve çalışmaları hakkında bilgi yolla. Çünkü ben Hz. Peygamber’in “Benden sonra sizin için en fazla korktuğum şey iyi konuşabilen münafıklardır” dediğini duymuştum” (253).

Ebu Ubeyde ve Muaz ile Hz. Ömer’in Birbirlerine Nasihatta Bulunmak Üzere Karşılıklı Mektuplaşmaları

- Muhammed b. Sûka şöyle anlatıyor: Nuaym b. Ebî Hind’in yanına gitmişim. Bana içerisinde şunların yazıldığı bir kağıt parçası gösterdi: “Ebu Ubeyde b. el-Cerrah ve Muaz b. Cebel’den Hattab oğlu Ömer’e! Selam üzerine olsun! Biz seni eskiden beri kendi nefsinin ıslahı ile çok ilgilenen biri olarak tanıyoruz. Bugünse ümmetin başına geçtin. Onlar şuanda kırmızısıyla siyahıyla tamamen senin elinin altındadırlar. Soylu soysuz hepsi otoriteni kabul etmiştir. Dost da düşman da sana başvuruyor. Unutma ki adaletinde herkesin bir hakkı vardır. Adaleti ve hakkı tam olarak yerine getirip getiremediğini iyice düşün. Ey Ömer! Biz seni bazı yüzlerin korkuyla kırışacağı bir günle korkutuyoruz. O gün geldiğinde kalbier kupkuru kesilir, donakalır. O günde bütün delil ve hüccetler o yüce sultanın hücceti karşısında sus-pus olacaklardır. İnsanlar zelil olarak geleceklerdir. O gün onlar Allah Teâlâ’nın rahmetini umuyor ve azabından da korkuyor olacaklardır. Zaten O’ndan başka gidebilecekleri bir yer de yoktur. Biz insanlarımızın birbirine görünüşte dost kalbense düşman olmalarından korkuyoruz. Ey Ömer! Biz bütün bunların yalnızca sana nasihat etmek üzere yazıyoruz ve hepsinden de Allah’a sığınıyoruz. Selam senin üzerine olsun!”.

Hız. Ömer bu ikisine şu karşılığı göndermiştir: “Hattab’ın oğlu Ömer’den Ebu Ubeyde ve Muaz’a. Selam üzerine olsun! Mektubunuz elime geçti. Onda, beni eskiden kendi nefsimi ıslah için çalışan biri olarak tanıdığınızı, şimdi ise siyahı ve kırmızısıyla bu ümmetin başına geçtiğimi, bu yüzden de dost-düşman herkesin bana başvurup adalet beklediğini yazıyorsunuz. Sonra da adaletin ve hakkın gereklerini tam manasıyla yerine getirip getiremediğimi düşünmemi istiyorsunuz. Hemen şunu söyleyeyim ki Ömer’in elinde hiç birşey yoktur. Güç ve kuvvet sadece Allah’a aittir. Beni, önceki ümmetlerin uğramış oldukları kötü sonla korkutuyorsunuz. Siz de biliyorsunuz ki dünya kurulduğundan beri gece ile gündüzün birbiri arkasına gelişi insanları ecellerine her gün biraz daha yaklaştırır, uzak olanlar yakınlaşır, yeni şeyler eskir, takdir olunanlar yerini bulur. Bu, insanların cennet ve cehennemdeki yerlerine yerleştirilişine kadar böyle devam edecektir. Ayrıca insanların sonunda birbirlerine sadece görünüşte dost kalmalarından korktuğunuzu da söylüyorsunuz. Ben inanıyorum ki sizler o insanlar olmadığınız gibi devir de henüz o devir değildir. Çünkü o devirde insanlar sadece dünyaya rağbet edecekler ve yalnızca dünyalarını ıslah etmeye çalışacaklardır. Son olarak da bu mektubu bana nasihat için yazdığınızı söylüyorsunuz ki ben buna cân u gönülden inanmaktayım. Aynı şekilde bütün bunlardan ben de Allah’a sığınıyorum. Bana mektup yazmayı sakın ihmal etmeyin; çünkü ikinizin de görüş ve nasihatlarına ihtiyacım olacaktır. Selam siz ikinizin üzerine olsun!” (254).

Ebu Ubeyde b. El-Cerrah’ın Vasiyette Bulunması; Vefat Edeceği Esnada Ebu Ubeyde’nin Müslümanlara Tavsiyeler Etmesi

- Ebu Ubeyde b. el-Cerrah Ürdün’de koleraya yakalanıp vefat etmeden önce orada bulunan müslümanları çağırarak şunları söyledi: “Size, kabul ettiğinizde daima hayır üzerinde bulunup huzur içerisinde yaşayacağınız bir vasiyette bulunacağım. Namazlarınızı kılıp, Ramazan orucunu tutunuz. Yoksullardan ve ihtiyaç sahiplerinden yardımlarınızı esirgemeyiniz. Hacca gidip umre yapınız. Aranızda birbirinize iyilikleri tavsiye ediniz. Emirlerinize nasihatta bulununuz, onları aldatmayınız. Dünya hayatı sizlere Allah’ı unutturmasın. Çünkü insan bin sene de yaşasa benim şu anda üzerinde bulunduğum yere gelecektir. Allah Teâlâ insanoğulları üzerine ölümü farz kılmıştır. Bütün canlılar ölecektir. Onların en akıllısı Allah Teâlâ’ya en fazla itaat edip; kıyamet günü için en çok hazırlıkta bulunanlardır. Selam ve Allah’ın Rahmeti sizlerin üzerine olsun. Ey Cebel’in oğlu Muaz! Halka imam olarak namazları sen kıldır”.

Onun vefatından sonra Muaz b. Cebel halkı toplayarak şunları söyledi: “Ey insanlar! Günahlarınızdan vazgeçip Allah’a yöneliniz. Kim günahlarından tevbe edip de kendisine dönecek olursa Allah Teâlâ onu bağışlamayı üzerine almaktadır. Borcu olanlar borçlarını ödesinler. Çünkü insan borcunun rehinidir. Kim de kardeşine darılmışsa onu bulup barışsın. Hiç bir müslümanın, kardeşini üç günden fazla terketmesi uygun ve caiz değildir. Ey müslümanlar! Siz öyle birisinin ölümüyle karşı karşıyasınız ki onun kadar temiz kalblisini, onun kadar dünya sevgisi taşımayanını görmedim diyebilirim. Müslümânları ondan daha çok seven bir kişiye rastlamadım. O her an için müslümanların iyiliğini isterdi. Allah’tan onun için rahmet dileyiniz ve namaza kalkınız” (255).

8. FASIL: HALİFE ve EMİRLERİN YAŞANTILARI

Halife Olan Hız. Ebubekir’in Önceki Yaşantısını Sürdürmesi

- Ebubekir Sıddık, Hız. Peygamber’in vefatı günü halife seçilmiştir Bu gün Hicretin onbirinci senesi Rebîü’l-Evvel ayının onikinci ve bir pazartesi gününe rastlıyordu. O sıralarda Hız. Ebubekir Medine dışındaki Sühuh denilen yerde kalıyordu. Orada hanımı Habîbe binti Hârice b. Zeyd b. Ebî Zühayr ile yünden yapılmış bir çadırdaki yaşıyordu. Daha sonra Medine’deki evi bitip oraya yerleşinceye kadar da orada kalmaya devam etti. Halifeliliğinin ilk altı ayında bu Sühuh denilen yerden Medine’ye her gün yaya gidip geldi. Bazan da atına binerdi. Sırtında izan olur onun üstüne de boyanmış bir aba giyerdi. Medine’ye gelip namazları kıldırır, yatsı namazından sonra da Sühuh’a, ailesinin bulunduğu yere dönerdi. Medine’de bulunuyorsa imamlığı kendisi yapar değilse ona vekâleten namazları Hız. Ömer kıldırırdı. Cuma günü sabah saatlarını Sühuh’ta geçirerek saç ve sakallarını boyatır; namaz vakti yaklaştığında Medine’ye gidip cuma namazını kıldırırdı. Kendisi tüccardı. Her gün sabahleyin pazara gider birşeyler alıp satardı.

Bir koyun sürüsü vardı. Bu koyunlarla bizzat ilgilenir; çoğu zaman onları kendisi otlatırdı. Arasıra da başkalarına güttürürdü. Sahip olduğu koyunlarla mahallenin koyunlarını bizzat kendisi sağardı. Halife seçildikten sonra bir gün küçük bir kız çocuğunun annesine “O artık halife oldu. Bizim koyunlarımızı kim sağacak?” dediğini duydu. Bunun üzerine ona şöyle dedi: “Hayır; hayatıma yemin ederim ki fırsat buldukça sizin koyunlarınızı da sağmaya devam edeceğim. Umarım ki aldığım bu vazife ahlakımı değiştirmeyecektir”. Bu şekilde halife seçildikten sonra da mahallenin koyunlarını sağmaya devam etti. Bazan mahallenin küçük çocuklarına “Köpürterek mi yoksa normal bir şekilde mi sağayım?” diye sorardı. Onların “Köpürterek sağ!” veya “Normal bir şekilde sağ” değişlerine göre hareket ederdi.

Hız. Ebubekir, halife seçildikten sonraki ilk altı ayı bu şartlar içerisinde Sühuh’ta geçirdi. Sonra Medine’ye taşındı. Bu arada “Ticarette halifelik birarada yürümeyecek. Kendimi tamamen halkın işlerine verip onların halleriyle ilgilenmeliyim” diyerek ticareti bıraktı. Bunun üzerine ona Beytü’l-Mal’dan bir maaş bağlandı. Bu maaş senelik altıbin dirhem idi. Her sene hacca gider ve umresini yapardı. Vefatından önce şunları söyledi: “Müslümanların mallarından yanımızda bulunanları geri veriniz. Ben bu maldan hiçbir şeyi harcamak istemiyorum. Falan falan yerlerdeki topraklarımı müslümanlara halifelik yaptığım sırada almış olduğum maaşlara karşılık Beytü’l-Mal’a bırakıyorum”. Bu vasiyeti gereğince bu tarlalarla çok süt veren bir devesi, tarlalarını sulayan bir kölesi ve beş dirhem değerindeki bir kadife parçası kendisinden sonra halife olan Hız. Ömer’e teslim edildi. Hız. Ömer bunları teslim aldığıında “Vallâhi Ebubekir, kendisinden sonra gelenleri zora sokmuştur” dedi. Hız. Ebubekir onbirinci Hicrî senede Hız. Ömer’i hac emiri olarak göndermişti. Kendisi ise onikinci senenin Receb’inde umreye gitti. Mekke’ye kuşluk zamanı vardı. Doğruca orada bulunan evlerine gitti. Babası Ebu Kuhâfe evin önünde bazı gençlerle konuşmaktaydı. Hız. Ebubekir’i gören gençler “Oğlun geldi!” dediler. O da onu karşılamak için ayağa kalktı. Bunun üzerine Hız. Ebubekir çökmesini bile beklemeden devesinden atlayıp babasına koştu ve “Ey babacığım! Ne olursun kalkma!” dedi. Sonra da onu kucaklayarak gözlerinin arasından öptü. Ebu Kuhâfe oğlunun gelişine çok sevindi ve sevincinden ağladı.

O sırada Attâb b. Esîd, Süheyl b. Amr, İkrime b. Ebî Cehil ve Hâris b. Hişam da Mekke’ye gelmişlerdi. Bunlar Hız. Ebubekir’i ziyarette gelerek “Selam sana ey Allah Rasûlünün Halifesi!” dediler. Hız. Peygamber’in anılışı üzerine Ebubekir Sıddık ağladı ve gelen

misafirlerle gereken ilgiyi gösteremedi. Bunun üzerine Ebu Kuhâfe oğluna “Ey Atîk (Ebubekir)! Bunlar halkın ilerigelenleridir. Kendileriyle iyi geçin, onlara gereken ilgiyi göster” dedi. Hz. Ebubekir de “Ey babacığım! Güç ve kuvvet ancak Allah sayesinde. Şu anda bana ağır ve büyük bir vazife yüklenmiştir. Allah’ın yardımı olmazsa onu taşıma gücüm yoktur” dedi. Sonra da içeri girerek yıkandı. Çıktığında onlar da kendisiyle gelmek istediler. Bunu kabul etmeyerek “Siz kendi yollarınıza gidiniz” dedi. Halk kendisini karşılayıp Hz. Peygamber’den dolayı başsağlığı diliyorlardı. Hz. Ebubekir bu şekilde Kâbe’ye varıncaya kadar ağladı. Orada abasını omuzuna atarak Rûkn-ü Yemânî’yi isti’lâm etti. Arkasından da yedi şavt (bir tavaf) yaptı. Ondan sonra da iki rekat namaz kılarak evine döndü. Öğleden sonra yine Kâbe’ye gitti; tavafını yaptıktan sonra Dârü’n-Nedve’nin yanına oturdu ve “Zulüm gören, birşeyden şikayetçi olan veya hakkını aramak isteyen bana gelsin!” dedi. Ama hiç kimse çıkmadı. Halk Mekke valisini hep hayırla yâdettiler. Sonra ikinci namazında halka imamlık yaptı. Namazı müteakip halkla vedalaşıp Medine’ye döndü. O senenin hac mevsiminde bizzat kendisi geldi. Hacc-ı ifrad için ihrama girdi. Medine’den ayrılırken yerine Hz. Osman’ı vekil olarak bırakmıştı (256).

Umeyr b. Sa’d el Ensârî’nin Yaşantısı; Umeyr’in Humus’ta Valilik Yaptığı Sıralardaki Yaşantısı ve Hz. Ömer’in Onun Hakkında Söyledikleri

- Hz. Ömer, Umeyr’i Humus’a vali olarak göndermişti. Ama aradan bir sene geçmesine rağmen ondan bir haber alamayınca katibini çağırarak, “Söyleyeceklerimi yaz! Ben Umeyr’in bize ihanet ettiği kanaatindeyim” dedi ve şu mektubu yazdırdı: “Mektubum eline geçtiğinde vakit kaybetmeksizin Medine’ye, yanıma gel. Gelirken müslümanların ganimetlerinden toplayabildiğini de beraberinde getir!”. Umeyr mektubu alır almaz yol azığını bir dağarcığa koyup, su kırbaşı ve kabı ve bir de asasıdan ibaret eşyalarını da alarak Medine’ye doğru yola çıktı. Humus’tan Medine’ye kadar yürüyerek geldi. Yorgun-argın Medine’ye ulaştığında rengi solmuş, saç-sakalı birbirine karışmış, üstü başı toz ve kir içerisinde kalmıştı. Doğruca Hz. Ömer’in yanına girerek “es-selâmü aleyküm ve rahmetullâhi ve berekâtühû (Selam, Allah’ın rahmet ve bereketi üzerine olsun!) ey Mü’minlerin Emîri!” diye selam verdi. Hz. Ömer “Ey Umeyr! Durumun nedir?” diye sordu. O da “Gördüğün gibi; vücudum sıhhatli, kanımsa tertemizdir. Ayrıca dünyayı da boynuzlarından tutmuş arkamdan sürüklemekteyim” cevabını verdi. Hz. Ömer “Beraberinde ne getirdin?” dedi. Umeyr de şunları söyledi: “Beraberimde içine azığımı koyduğum bir dağarcığım ve bir su kabım vardır. Acıktığımda dağarcığımdan yiyor, gerektiğinde de su kabını doldurarak guslediyor, ya da başımı ve elbiselerimi yıkıyorum. Yanımda ayrıca içerisine abdest ve içecek suyumı doldurduğum bir kırbayla, kendisine dayanarak yürüdüğüm bir asa vardır. Karşıma çıkan düşmanlara karşı da kendimi bu asa ile müdâfaa ediyorum. Allah’a yemin ederim ki dünya malı olarak yanımda bunlardan başka bir şey yoktur”.

Hz. Ömer ona “Peki sen Humus’tan buraya kadar yaya mı geldin?” diye sordu. Umeyr “Evet!” dedi. Hz. Ömer “Sana bineğini verebilecek bir arkadaşın da mı yoktu?” dedi. O “Kimse vermedi, ben de istemedim” cevabını verdi. Hz. Ömer’se “O, yanlarından geldiğin müslümanlar ne kötü insanlarmış!” dedi. Umeyr, de ona şunları söyledi: “Ey Ömer! Allah’tan kork! Allah Teâlâ sana gıybeti haram kılmamış mıdır? Ben yanlarından ayrılırken sabah namazını kıldıklarını bizzat gözlerimle gördüm”. Hz. Ömer “Peki senden istediğim şeyler nerede? Ne yaptın?” diye sordu. Umeyr “Ey Mü’minlerin Emîri! Sen benden neyi soruyorsun?” deyince de “Sühbânallah!” dedi. Bunun üzerine Umeyr sözlerini şöyle sürdürdü: “Eğer seni üzmemekten korkmasaydım haber verecektim. Beni gönderdiğinde Humus’a vardım. Oradaki sâlih, iyi insanları biraraya getirdim sonra da ganimetleri ve cizyeleri toplayıp getirmeleri için her birini bir yere gönderdim. Getirdikleri malları da verilmesi gereken yerlere verdim. O zaman elimde hiç bir şey kalmadı. Eğer senin için de birşeyler kalacak olsaydı mutlaka getirirdim”.

Hz. Ömer “Sen şimdi bize hiç bir şey getirmedin mi?” diye sordu. Umeyr “Hayır” dedi. Hz. Ömer “O halde ben de seni yine aynı göreve getiriyorum” dedi. Bunun üzerine Umeyr şunları söyledi: “Hayır, artık bitti. Bundan böyle ne senden ne de senden sonra gelecek olan halifelerin hiç birinden herhangi bir görev kabul etmeyeceğim. Allah’a yemin ederim ki o kadar uğraştığım halde yine de kendimi onun zararlarından koruyamadım. İyi biliyorum ki bu gelecekte de böyle olacaktır. Ben işbaşında bulunduğum bu süre içerisinde bir keresinde bir hristiyana “Allah seni rezil etsin!” dedim. Ey Ömer! Bu felaketi benim başıma sen getirdin! Yaşadığım günlerin en hayırsız arkadaşlarımla birlikte ölmeyerek senin devrinde yaşadığım günlerdir”. Sonra da izin isteyerek çıkıp evine gitti.

Umeyr’in evi Medine’den birkaç mil uzaktaydı. Onun çıkışından sonra Hz. Ömer “Benhâlâ onun bize ihanet ettiğinden kuşkulaniyorum” dedi ve oradakilerden Haris isminde birine yüz dinar vererek şunları söyledi: “Gidip Umeyr’e misafir ol. Eğer kendisinde servet sahibi olduğuna dair bir alamet görebilirsen gel bize haber ver. Aksi takdirde bu yüz dinarı ona bağışla!”. Haris gitti; oraya ulaştığında Umeyr’in bir duvar dibine oturup elbisesini temizlemekte olduğunu gördü. Yaklaştı ve selam verdi. O da selamını alarak “Buyur in, misafirim ol!” dedi. Sonra Haris’e “Nereden geliyorsun?” diye sordu. O da “Medine’den geliyorum” dedi. Umeyr bu kez “Mü’minlerin Emîri nasıldır?” diye sordu. Haris “Bildğim kadarıyla iyidir” cevabını verdi. Umeyr müslümanları sordu, o yine “Onlar da iyiler” dedi. Umeyr “Peki Mü’minlerin Emîri hadleri yerine getirip, cezaları uyguluyor mu?” dedi. Haris şu cevabı verdi: “Evet; hatta zina eden kendi oğluna bile had vurdurdu ve o da bu yüzden öldü”. Bunun üzerine Umeyr “Ey Rabb’im! Sen Ömer’e yardım et! Ben onun seni çok sevdiğini biliyorum” diye dua etti.

Hâris onun yanında üç gün misafir kaldı. Fakat onlar günde ancak bir ekmeği bulabiliyorlardı. Bu yüzden aç kaldılar. Sonunda dayanamayacak bir hale gelen Umeyr üçüncü günü misafirine “Ey arkadaş! Sen bizi aç bıraktın. Eğer bizimle bir işin varsa söyle; yoksa buyur git!” dedi. Bunun üzerine Hâris yüz dinarı çıkararak Umeyr’e uzattı ve “Bunu sana Mü’minlerin Emîri göndermiştir” dedi. Umeyr de “Hayır, benim bunlara ihtiyacım yoktur. Sen onları yine Mü’minlerin Emîri’ne götür” dedi. Hanımı ise “Ey Umeyr! Niçin almıyorsun? Varsa ihtiyacımıza harcarsın; yoksa da fakir-fukaraya dağıtırsın” dedi. Umeyr’in “Bunları koyabileceğim bir kesem bile yok, alıp da ne yapacağım?” demesi üzerine de entarisinden bir parça kopararak ona verdi.

Paraları, hanımının eteğinden kopararak verdiği bez parçasına saran Umeyr dışarı çıkarak bunları şehitlerin dul ve yetimlerine ve çevredeki fakirlere dağıttı. Sonra da evine döndü. “Acaba bana da birşeyler verir mi?” diye düşünmekte olan Hâris’e de “Mü’minlerin Emîri’ne benden selam söyle!” diyerek uğurladı. Medine’ye döndüğünde Hz. Ömer kendisine “Ne gördün?” diye sorunca Hâris “Ey Mü’minlerin Emîri! Onu çok şiddetli bir fakirlik ve sıkıntı içerisinde gördüm!” dedi. Hz. Ömer “Peki, dinarları ne yaptı?” diye sordu. Hâris de “Bilmiyorum!” dedi. Bunun üzerine Hz. Ömer, Umeyr’e “Mektubumu alır almaz hiç vakit kaybetmeksizin bana gel” şeklinde bir mektup yazdı. Davetine icâbet ettiğinde de ona “Ey Umeyr! O yüz dinarı ne yaptın?” diye sordu. Umeyr “Ne yaptımsa yaptım? Bunu niçin soruyorsun?” dedi. Hz. Ömer “Sana Allah ile yemin verdiriyorum, o yüz dinarı ne yaptığını bana söyle” dedi. Umeyr de “Fakir-fukaraya dağıtarak kendime âhîret azığı yaptım” cevabını verdi. Bu cevap üzerine Hz. Ömer “Allah senden razı olsun” dedi ve ona bir yük yiyecek ile iki elbise verilmesini emretti. Ancak Umeyr yiyeceği kabul etmeyerek şöyle dedi: “Yiyecekler

kalsın, çünkü ihtiyacım yoktur. Gelirken evde iki ölçek arpa vardı. Biz onu bitirinceye kadar da Allah Teâlâ rızığımızı gönderecektir. Elbiselere gelince onları alabilirim; çünkü elbisesi olmayan birini tanıyorum”.

Bundan kısa bir süre sonra Umeyr vefat etti. Hz. Ömer onun vefat ettiğini işittiğinde çok üzüldü ve kendisine Allah’tan rahmet diledi. Onun için Bâkiu’l-Ğarkad mezarlığına giderlerken Hz. Ömer yanındakilere “Her biriniz birşeyler temennî etsin!” buyurdu. Bunun üzerine birisi “Ey Mü’minlerin Emîri! Ben çok malım olup da Allah rızası için şu kadar köleyi azat etmek isterdim” dedi. Bir başkası “Ey Mü’minlerin Emiri! Ben de çok servet sahibi olup bunu Allah yolunda infak etmeyi isterdim” temennisinde bulundu. Bir diğeryse şunları söyledi: “Güçlü kuvvetli birisi olup zenzem kuyusundan su çekerek Allah’ın Beyti’ni ziyaret edenleredağtırmayı çok isterdim”. Sonunda da Hz. Ömer şunları söyledi: “Ben de yanımda Umeyr b. Sa’d gibi birisinin bulunup müslümanların işlerinde bana yardımcı olmasını isterdim” (257).

Said b. Âmir’in Humus Valiliği ve Kendisinden Şikayette Bulunan Halkın Şikayetlerini Cevaplandırması

- Halid b. Mi’dân şöyle anlatıyor: Hz. Ömer, Said b. Âmir b. Hızıyem el-Cumahî’yi bizim başımıza Humus valisi olarak tayin etmişti. Sonra bir gün, Humus’a geldiğinde “Ey Humuslular! Valinizden memnun musunuz? Onu nasıl buluyorsunuz?” diye sordu. Onlar da memnun olmadıklarını söylediler. Hz. Ömer “Peki şikayetleriniz nelerdir?” diye sordu. Halk şöyle dedi: “Dört şeyden dolayı kendisinden şikayetçiyiz. Birincisi güneş iyice çıkmadıkça görevinin başına gelmiyor”. Hz. Ömer “Bu büyük bir hatadır” dedi. “İkincisi, geceleri hiç kimseyi kabul etmez ve hiç kimseyle konuşmaz” dediler. Hz. Ömer “Bu da büyük bir hatadır” dedi ve sonra “Üçüncüsü nedir?” diye sordu onlar da “Onun ayda bir günü vardır ki evinden hiç çıkmaz” dediler. Hz. Ömer “Bu da diğerleri gibi büyük bir hatadır. Peki sonuncu şikayetiniz nedir?” diye sordu. “Bazı günler titremeye tutulup bayılıyor ve hiç iş görmüyor” dediler.

Bunun üzerine Hz. Ömer, vali Said b. Âmir ile Humusluları biraraya getirdi ve “Ey Rabb’im! Bu zat hakkındaki düşüncelerimi yanlış çıkarma” diye dua etti. Sonra da Humuslulara “Validen şikayetiniz nedir?” diye sordu. Onlar “Güneş iyice çıkmadıkça görevinin başına gelmiyor” dediler. Said b. Âmir buna şu cevabı verdi: “Allah’a yemin ederim ki istemeyerek de olsa bunun sebebini söyleyeceğim. Ailemin hizmetçisi yoktur. Ben de yardım olsun diye onun hamurunu yoğuruyor; mayaya gelmesini bekleyerek ekmeği pişiriyorum. Sonra da abdest alıp görevimin başına gidiyorum.” Hz. Ömer “Başka bir şikayetiniz var mı?” diye sordu. Humuslular “Geceleri kimseyi kabul etmiyor” dediler. Hz. Ömer valiye dönüp, “Sebebini söyler misin?” dedi. O da “Bunu söylemek hoşuma gitmiyor ama çarnâçar söyleyeceğim: Ben gündüzümü onlara gecemi de Allah’a verdim” diye cevap verdi. Hz. Ömerdaha başka bir şikayetleri olup olmadığını sorduğunda halk “Ayda bir gün vardır ki evinden hiç çıkmaz” dediler. Vali bunu da şu şekilde cevaplandırdı: “Elbisemi yıkayacak bir hizmetçim olmadığı gibi ikinci bir elbisem de yoktur. Evimden çıkmadığım gün onu yıkıyor ve kurumasını bekliyorum. Sonra onu ovalayıp giyiyorum ama o zamana kadar da gün sona eriyor”. Son olarak Hz. Ömer’in başka bir şikayetleri olup olmadığı sorusuna Humuslular şu karşılığı verdiler: “Bazı günler saraya (titreme) yakalanıp iş göremiyor”. Hz. Ömer buna ne diyeceğini sorduğunda da vali şunları söyledi: “Hubeyb b. el-Ensârî’nin Mekke’de öldürülüşü sırasında ben de oradaydım. Müşrikler onun bazı organlarını keserek hurma ağaçlarının üzerine koyuyorlar ve sonra ona “Şu anda Muhammed’in senin yerinde olmasını ister misin?” diye soruyorlardı. O da “Allah’a yemin ederim ki ben şu anda ailemin içinde, çoluk-çocuğumun arasında bulunmayı Muhammed’in ayağına batacak bir dikene değişmem” cevabını verdi ve sonra da “Ey Muhammed!” diye bağırdı. Ben o sırada müşriklerden olup Hubeyb’e hiç bir yardımda bulunamadım. İşte ben o zamandan beri vicdan azabı çekiyor ve Allah Teâlâ’nın beni bağışlamayacağını düşünüyorum. Bu düşünceye daldığım bazı zamanlar da düşüp bayılıyorum”.

Hz. Ömer “Benim bu zat hakkındaki düşüncelerimi doğru çıkaran Allah’a hamdolsun” diyerek valiye bin dinar yolladı. Bununla işlerini düzene sokmasını istedi. Parayı gören valinin hanımı sevinerek “Bizi zengin kılıp senin hizmet etmene gerek bırakmayan Allah’a şükürler olsun” dedi. Ancak vali, hanımına “Bunu daha hayırlı bir yere harcamamızı istemez misin? Onu öyle birisine vereceğiz ki o da bize bunun karşılığını en muhtaç olduğumuz bir sırada verecektir” dedi. Karısı da razı oldu. Bunun üzerine vali güvenilir bir adamını çağırdı ve parayı beş-on keseğe bölüp ona vererek “Şu keseği falan zatın dul hanımına ver. Şunu falan zatınyetimine, şunu da falan kişinin fakirlerine götür” dedi. Böylece paranın tamamını Allah rızası için dağıttı. Elinde çok az bir şey kaldı. Onu da hanımına vererek “Artık bunu da sen infak edersin!” dedi ve işine gitti. Döndüğünde hanımı “O paradan bizim için hizmetçi tutacak kadar bir şey ayıramaz mıydın?” dedi. Vali de “O verdiklerimiz bizlere, en muhtaç olduğumuz bir zamanda geri verilecektir” karşılığını verdi (258).

Ebu Hüreyre’nin Alçak gönüllülüğü

- Sa’lebe b. Ebî Mâlik şöyle anlatıyor: Ebu Hüreyre, Medine valisi Mervan’ın vekili bulunduğu sıralardan birinde sırtına bir yük odun almış Medine çarşısından geçiyordu. Bir ara yolu darlaştırdığım için bana “Ey İbn Ebî Mâlik! emîre yol ver!” diye bağırdı. Ben de kendisine “Buradan geçebilirsin, çekilmeme gerek yok” dedim. Ancak o yine “Senden emîre yol yermeni istiyorum” dedi (259).

VIII. BÖLÜM : SAHABENİN MALLARINI ALLAH YOLUNDA HARCAMALARI

Hz. Peygamber’le Ashâb-ı Kirâm’ının mallarını Allah yolunda ve O’nun istediği yerlere harcamaları. Kendileri muhtaç olmalarına rağmen diğer müslümanları kendi nefislerine tercih etmeleri ve bundan da büyük bir gönül rahatlığı hissetmeleri.

1. FASIL: HZ. PEYGAMBER ve ASHÂBININ ALLAH YOLUNDAKİ İNFAKA OLAN DÜŞKÜNLÜKLERİ ve HALKI da BUNA TEŞVİK ETMELERİ

Hz. Peygamber’in İnsanları Cömertliğe ve Allah İçin Harcamaya Teşvik Etmesi

- Cerir (r.a.) şöyle anlatıyor; Bir gün sabahleyin Hz. Peygamber'in yanında oturuyorduk. O sırada oraya Mudar kabilesinden kaplan derisi veya aba giymiş neredeyse çıplak, yalın ayak bazı kimseler geldi. Onların bu acıklı hallerini gören. Hz. Peygamber çok bozuldu, yüzü mosmor kesildi. Kalkıp evine girdi; sonra çıkarak Bilal'e "Ezan oku!" dedi. Namazı kıldırıp hutbeye çıkarak şu âyetleri okudu: "Ey insanlar! Sizi bir tek nefisten ve ondan da eşini yaratan; ikisinden pek çok erkek ve kadın yaratıp meydana getiren Rabbiniz(in azabın)dan sakının! Adıyla birbirinizden dilekte bulunduğunuz Allah'(ın azabın)dan ve akrabalar(in haklarını korumamak)dan da sakının! Şüphesiz ki Allah sizin üzerinizde kontrol edicidir". (Nisa/1) "Allah'tan (O'na muhalefet etmekten) sakının. Herkes yarını (kıyamet) için öne sürdüğüne baksın". (Haşr/18).

Bunun üzerine oradakilerden kimi dirheminden, kimi elbiselerinden sadaka verdi. Bazıları bir ölçek buğday, bazıları da hurma getirdiler. Hz. Peygamber "Bir hurmanın yarısı kadar da olsa sadaka veriniz!" buyurdu. Ensar'dan birisi avuçlarının alamadığı kadar büyük bir kese getirdi. Öyle ki onu neredeyse taşıyamayacaktı. Daha sonra halk güçleri oranında birşeyler getirmeye başladı. Sonunda orta yerde yemek ve elbiselerden iki yığın meydana geldi. O zaman Hz. Peygamber'in mübarek yüzlerinin sanki altın suyuna batırılmış gibi ıslık ıslık olduğunu gördüm; çok sevinmişlerdi. Hz. Peygamber bundan sonra da şunları söylediler: "Kim İslâm'da güzel bir çıkış açarsa onun ecri kendisine verildiği gibi ondan sonra gelip de o çıkışı takip edenlerin ecirleri de onlardan hiç bir şey eksiltilmeksizin kendisine verilir. Kim de İslâm'da kötü bir çıkış açacak olursa onun günahı kendisine yazılacağı gibi, ondan sonra o çıkıştan gidenlerin günahları da onlardan hiç bir şey eksiltilmemek şartıyla kendisine yazılır" (1).

H. Peygamber'in Halkı Allah Yolunda İnfaka Teşvik Etmesi

- Bir çarşamba günü Hz. Peygamber, Benî Amr b. Avf kabilesine gitti. Onlara "Ey Ensar topluluğu!" dedi. Onlar da "Buyur ey Allah'ın Rasûlü!" dediler. Hz. Peygamber şunları söyledi: "Siz câhiliye döneminde Allah'a tapmadığınız sıralarda ağır yükler taşımaktaydınız. O zamanlar cömerttiniz; onlarla iyilikler ve hayırlar yapıyor, yolculara, yolda kalmışlara yardımcı oluyordunuz. Ne zaman ki Allah Teâlâ sizlere İslâm'ı ve peygamberini gönderdi. İşte o zaman siz de mallarınızı adeta koruma altına aldınız. Şunu biliniz ki insanların, kuşların ve hatta yırtıcı hayvanların mallarınızdan yediklerinden sizler için sevap yazılacaktır". Hz. Peygamber'in bu sözlerinden sonra herkes kendi bahçesine giderek bahçe duvarlarında en az otuzar kapı açtılar (2).

H. Peygamber'in Bir Hutbe İrad Ederek Onda Cömertliği Övüp Cimriliği Yermesi

- Hz. Peygamber ilk hutbelerini irad etmek istediklerinde minbere çıkarak, Allah'a hamd ü senâdan sonra şunları söylemişlerdir: "Ey İnsanlar! İyi biliniz ki Allah Teâlâ sizlere din olarak İslâm'ı seçmiştir. İslâm'ınızı cömertlik ve güzel ahlakla süsleyiniz. Bilmenizi isterim ki cömertlik kökü cennette dalları ise dünyada bulunan bir cennet ağacıdır. İçinizden cömertlik edenler o dallardan birine yapışmış olup bu dal onu cennete götürecektir. Cimriliğe gelince o da kökü cehennemde, dalları ise bu dünyada bulunan bir ağaçtır ki cimrilik yaparak kendi dallarından birine tutunana cehenneme götürür". Daha sonra Hz. Peygamber iki kez de "Allah yolunda cömert olunuz!" buyurdular (3).

H. Peygamber'in Yanında Mal Bulunmadığı Sıralarda Daha Sonra Vermek üzere Vaatta Bulunması

- Bir kişi Hz. Peygamber'e gelerek ondan kendisine birşeyler vermesini istedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber "Şu anda sana verebilecek hiç birşeyim yoktur. Ancak gidip benim adıma istediklerini alabilirsin. Ben de daha sonra gelecek olan mallardan onu öderim" buyurdular. Bunu duyan Hz. Ömer "Ey Allah'ın Rasûlü! Sen yanında bulunanı ona verdin. Allah sana gücünün üstünde bir şey yüklememiştir" diye müdâhale etti. Ancak onun bu sözleri Hz. Peygamber'in hoşuna gitmedi. O sırada Ensar'dan birisi kalkarak şunları söyledi: "Ey Allah'ın Rasûlü! infak et! Arş'in sahibinin az verip de seni darda koyacağından korkma!". Bu sözler üzerine Hz. Peygamber tebessüm ederek "İşte ben bununla emrolundum" buyurdular (4).

- Bir kişi Hz. Peygamber'e gelerek birşeyler istedi. Hz. Peygamber ona yanında bulunan mallardan verdi. Daha sonra bir ikincisi geldi ve o da birşeyler istedi. Hz. Peygamber de ona verecek bir şey bulamadığından, daha sonra vermek üzere vaatta bulundu. Bunun üzerine Hz. Ömer kalkarak "Ey Allah'ın Rasûlü! Senden birşeyler isteyenlerin ilkinde bazı şeyler verdin. Yanında hiç bir şey kalmadığı için de ikincisine daha sonra vermek üzere vaatta bulundun. Birşeyin olmadığına da verecek değilsin ya!" dedi. Hz. Peygamber bu sözlerden hoşlanmadı. Bunu anlayan Abdullah b. Huzâfe es-Sehmî kalkarak "Ey Allah'ın Rasûlü! İnfakta bulun ve arş'in sahibinin az vererek seni darda koyacağından da korkma! O sana daima bol bol verecektir" dedi. Hz. Peygamber de "İşte benim emrolunduğu şey budur" buyurdular (5).

H. Peygamber'in, Kendisine Gelecek Ziyaretçiler İçin Hurma Saklayan Bilal e Çıkışması

- Hz. Peygamber, Bilal'in yanına gittiği bir gün orada bir yığın hurma gördü ve "Bunlar nedir ey Bilal?" diye sordu. O da "Bunları senin misafirlerin için hazırladım" cevabını verdi. Bunun üzerine Hz. Peygamber "Ey Bilal! Bunların senin için bir cehennem dumanı olmasından korkmuyor musun? İyisi mi sen bunları fakirlere infak et ve arş'in sahibinin sana az vereceğinden de korkma" buyurdular (6).

H. Peygamber'in, Hizmetçisini Ertesi Güne Birşeyler Saklamaktan Nehyetmesi

- Hz. Peygamber'e üç kuş hediye edilmişti. O da yemek yapması için onları hizmetçisine verdi. Hizmetçi birini ertesi güne bıraktı ve Hz. Peygamber'in önüne getirdi. Hz. Peygamber "Ben seni, yarına bir şey bırakmaktan nehyetmedim mi? Çünkü Allah Teâlâ her gün için yeni bir rızık verir" buyurdular (7).

H. Ömer'le Halk Arasında Artan Mallar Hususunda Geçen Bir Olay ve Hz. Ali'nin Bunların da Dağıtılması Gerektiğini Delilleriyle Göstermesi

- Hz. Ali şöyle anlatıyor: Hz. Ömer devrinde halka dağıtılan mallardan bir miktar artmıştı. Hz. Ömer halka “Herkes yeterli kadar mal verdik ama yine de bir kısmı arttı; onu ne yapalım?” diye sordu. Halk “Ey Mü’minlerin Emiri! Biz seni işinden gücünden, ticaret ve gelirlerinden alıkoyduk. O da senin olsun” dediler. Halife Ömer bununla yetinmeyip bana dönerek “Ey Ali! Bu konuda sen ne düşünüyorsun?” diye sordu. Ben de “Onlar söylediler ya!” dedim. Hz. Ömer “Hayır, ben senin fikrini öğrenmek istiyorum” diye ısrar etti. “Niçin kesinkes bildiğin birşeyi zanna çeviriyorsun? Sen yapman gerekeni biliyorsun, o halde ne diye halka danışyorsun?” dedim. Bu sözlerim üzerine “Öyleyse delilini getir” dedi.

Ben de şunları söyledim: “Allah’a yemin ederim ki sana delil getireceğim. Hatırlıyordum bilmem, Hz. Peygamber seni zekat toplamakla görevlendirmişti. Ancak zekat almak için gittiğinde Abbas b. Abdulmuttalib onu sana vermemiştir ve bu yüzden de aramızda atışmıştınız. Sonra sen beni de yanına alarak “Gel Hz. Peygamber’e gidip, Abbas’ın bu yaptığını haber verelim” demiştin. Bunun üzerine ikimiz birlikte Hz. Peygamber’e gitmiş. Ancak oraya vardığımızda kendisini üzüntülü bularak hiç bir şey söylemeksizin dönmüştük. Ertesi günü gittiğimizde onu sevinçli bulduğumuzdan sen olanı biteni ona anlatmıştın. Hz. Peygamber de “Sen insanın amcasının babası yerinde olduğunu bilmiyor musun?” buyurmuştu. Dükkü üzüntülü hali ile bugünkü neşeli halinin sebebini sordüğümüzda da “Dün yanıma geldiğinizde, bende kalmış olan zekat mallarından iki dinarı ne yapacağımı düşünüyor ve üzülüyordum. Bugünse onları gerekli yerlere verdiğim için sevinçliyim, işte hepsi bu” demişti”. Ömer bana “Doğru söylüyorsun ey Ali! Allah’a yemin ederim ki hem dünyada hem de âhirette sanateşekkür borçluyum” dedi (8).

Hız. Ali’nin Gelen Malların Hiç Birşey Bırakılmaksızın Dağıtılması Gerektiğini Söylemesi

- Bir keresinde Hz. Ömer’e bazı mallar getirilmişti. Müslümanlara dağıtılmasına rağmen bir kısmı arttı. Hz. Ömer de ne yapılması gerektiği hakkında halka istişârede bulundu. Sahabiler her ihtimale karşı bunların dağıtılmayıp saklanması gerektiğini söylediler. Hz. Ali de orada bulunuyordu ama hiç bir şey söylememişti. Hz. Ömer ona dönerek “Ey Eba’l-Hasan! Sen niçin susuyorsun?” diye sordu. Hz. Ali “Halk sana çıkış yolunu gösterdiler, daha ne istersin?” deyince de halife Ömer “Görüşlerini mutlaka bildirmen gerekiyor” buyurdu. Hz. Ali de şunları söyledi: “Allah Teâlâ bu malların tamamen dağıtılmasını emretmektedir. Hatırlıyor musun Hz. Peygamber’e Bahreyn’den mal getirilmişti de gece olduğu için onu tamamen dağıtamamıştı. Bu yüzden sabah olup da o malları dağıtıncaya kadar rahat edememiş, üzülp durmuştu”. Bunun üzerine Hz. Ömer “O halde bu kalanları da sen dağıt ey Ali” dedi. Daha sonra Hz. Ali bu malı müslümanlar arasında dağıttı ve ondan kendisine de sekizyüz dirhem düştü (9).

Hız. Peygamber’in Kendisine Verilen Bir Malı İnfak Edememekten Büyük Üzüntü Duyması

- Ümmü Seleme şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber bir gün benim yanıma uğramıştı. Yüzünü solgun gördüm. Hasta olmasından korkarak “Ey Allah’ın Rasûlü! Yüzün niçin solgun görünüyor?” diye sordum, Bunun üzerine “Dün akşam bize getirilip de hâlen yatağımızın bir köşesinde durmakta olan yedi dinardan dolaydır. Henüz onu verecek bir yer bulamadım” buyurdular (10).

Hız. Peygamber’in Vefatından önce Kendisinde Bulunan Paraları Dağıtması

- Hz. Peygamber’in yanında yedi dinar vardı. Onları Hz. Aişe’nin yanına bırakmıştı. Hastalandığında “Ey Aişe! Ali’ye gönder de dağıtsın!” buyurdular ve sonra bir baygınlık geçirdiler. Kendisiyle ilgilenen Hz. Aişe bu altınları Hz. Ali’ye gönderme fırsatı bulamadı. Arasına ayılmakta olan Hz. Peygamber o altınları göndermesini söylüyor, ancak yine bayıldığından Hz. Aişe onu bırakıp da kalkamıyordu. Nihayet biraz iyileşen Hz. Peygamber o altınları Hz. Ali’ye kendisi gönderdi. Hz. Ali de bunları sadaka olarak dağıttı. Peygamberimiz o gün ağırlaşarak ölüm haline geldi. Hz. Aişe çırasını onun hanımlarından birine göndererek “Allah’ın Rasûlü ölüm halinde bulunuyor, başında bekleyebilmemiz için biraz yağ koysun” dedi (11).

- Hz. Aişe şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber son hastalıkları sırasında bana, önceden saklamam için verdiği paraları dağıtmamı emretti. Sonra da bir baygınlık geçirdi. Ayıldığında Aişe ne yaptın o altınları?” diye sordu. “Seninle ilgilendiğimden dolayı dağıtamadım” dedim. “Onları bana getir!” buyurdular. Paraları getirdim. Bunlar yedi veya dokuz dinardı. Onları kendisine verdiğimde şunları söylediler: “Bunlar benim yanımda olduğu halde vefat edecek olsaydım Rabb’imin huzuruna hangi yüzle varacaktım. Çünkü bu şekilde O’nun güvenini kötüye kullanmış olurum” (12).

Hız. Peygamber’in “Uhud Dağı Kadar Altınım Olsa Hepsini Hiç Bir Şey Bırakmamak Üzere İnfak Ederdim” Buyurması

- Ubeydullah b. Abbas şöyle anlatıyor: Ebu Zerr bana şunları söyledi: “Ey kardeşimin oğlu! Ben Hz. Peygamber’in yanına gitmiştim. Elimden tutarak bana “Ey Ebâ Zerr! Uhud dağı kadar altın ve gümüşüm olsa ölmeden önce bir kıratını dahi bırakmaksızın Allah yolunda infak etmeyi isterdim.” buyurdular. Ben “Ey Allah’ın Rasûlü! Bir kantar da olsa birşeyler bırakmaz mıydın?” dedim. Bunun üzerine şöyle dediler: “Ey Ebâ Zerr! Ben azaltıyorum, sense çoğaltmaya çalışıyorsun. Ben bir kırat bile koymak istemediğimi söylüyorum, sen tutmuş bir kantar olsun bırakıp bırakamayacağımı soruyorsun.” Daha sonra da üç defa “Ben âhireti istemekteyim, sense dünyayı” buyurdu” (13).

Ebu Zerr’in “Zekatı Alınan Malda Hiç bir Hak Kalmaz” Diyen Ka’bu’l-Ahbâr’a Asasıyla Vurması

- Ebu Zerr elinde bir asa olduğu halde Hz. Osman’ın huzuruna girmek için izin istedi. Kendisine izin verildi. Ka’bu’l-Ahbâr (14) da oradaydı. Hz. Osman ona “Ey Ka’b! Abdurrahman bir servet bırakarak vefat etti. Sence onu ne yapalım?” diye sordu. Ka’b “O kendisine düşen zekâtı ödemişse herhangi bir şey gerekmez” diye cevap verdi. Bunun üzerine Ebu Zerr asasıyla ona vurarak şunları söyledi: “Ben Hz. Peygamber’in “Vefat ederken geride altı ukiyye bırakmak benim için şu dağın altın olması ve onu Allah yolunda infak ettiğimde de kabul edilmesinden daha zordur” buyurduğunu işittim”. Sonra Hz. Osman’a dönerek “Ey Osman! Sana Allah ile yemin verdiriyorum, sen de bunları Hz. Peygamber’den işitmedin mi?” dedi ve bu sözlerini üç kere tekrarladı. Hz. Osman da “Evet, ben de duydum” dedi (15).

- Bir gün Hz. Osman, Ka'bu'l-Ahbâr'a "Ey Ebâ İshak! Bir malın zekatı verildikten sonra bu hususta sahibinin üzerinde herhangi bir hak kalır mı?" diye sordu. O da "Hayır, kalmaz" dedi. Bunun üzerine orada bulunan Ebu Zerr ayağa kalkıp elindeki asayla Ka'b'ın kafasına vurarak şunları söyledi: "Ey yahudi kadının oğlu! Sen zekat verildikten sonra malda hiç bir hakkın kalmadığını mı iddia ediyorsun. Halbuki Allah Teâlâ, Kur'an-ı Kerim'de şunları buyurmaktadır: "Kendilerinin ihtiyaçları olsa dahi, kardeşlerini kendilerinden üstün tutarlar" (Haşr/9) "Yemeye karşı kendi iştahları olduğu halde yoksulu, yetimi ve esiri doyururlar". (İnsan/8) "Onların mallarında isteyen (dilencinin) ve (iffetinden istemeyip) mahrum kalanların hakları vardır" (Meâric/25)" (16).

Hiz. Ebubekir'in İnfakta Herkesten İleri Olması ve Hiz. Ömer'in Bu Hususta Onu Geçmek İstemesi

- Hiz. Ömer şöyle anlatıyor: Hiz. Peygamber bir gün bizlere sadaka vermemizi emretti. O sıralarda mal bakımından oldukça zengindim. Kendi kendime "Eğer Ebubekir'i geçebilmem mukadderse bu ancak bugün olabilir" dedim ve malımın yarısını getirdim. Hiz. Peygamber "Aile efradına bir şey bıraktın mı?" diye sordular. "Evet, onlara da birşeyler bıraktım" dedim. Ne kadar bıraktığımı sorduklarında da "Bunun kadar da onlara bıraktım" cevabını verdim. Biraz sonra da Ebubekir geldi. Hiz. Peygamber ona da "Ey Ebâbekir! Sen aile efradına ne bıraktın?" dediler. O da "Onlara Allah'ı ve O'nun Rasûlünü bıraktım" dedi. Bunun üzerine onu hiç bir zaman geçemeyeceğimi anladım (17).

Hiz. Osman'ın Fakirlerin Allah Yolundaki İnfaklarını Övmesi

- Bir kişi Hiz. Osman'a gelerek "Ey mal sahipleri! Sizler sevapların hepsini alıp hiç kimseye hayır bırakmadınız. Sadaka verip köleler azat ediyor, hacca gidip Allah yolunda infak ediyorsunuz" dedi. Hiz. Osman da ona "Siz fakirler bizlere mi imreniyorsunuz?" diye sordu. Adam "Tabii ki sizlere imreniyoruz" cevabını verdi. Bunun üzerine Hiz. Ömer şunları söyledi: "Yemin ederim ki bir fakirin güç bela elde ettiği bir dirhemi Allah yolunda harcaması, zengin birinin onbin dirhem harcamasından çok daha hayırlıdır (18).

Hiz. Ali'nin Elindeki Altı Dirhemi Bir Dilenciye Vermesi; Allah Teâlâ'nın da Ona Altmış Dirhem İhsan Etmesi

- Bir dilenci gelerek Hiz. Ali'den birşeyler istedi. O da Hasan veya Hüseyin'den birisine "Annene git, kendisine vermiş olduğum altı dirhemden birini al getir" dedi. Çocuk gidip biraz sonra gelerek "Annem onları un almak için sakladığını söylüyor" dedi. Hiz. Ali "Kendi elinde bulunanlardan çok Allah'a dayanıp güvenmedikçe kişi gerçekten iman etmemiştir. Git o paraların hepsini al gel" dedi. Hiz. Fatıma bu kez paraların hepsini yolladı Hiz. Ali de bunların hepsini dilenciye verdi. Bu olayın üzerinden henüz birkaç dakika geçmemişti ki bulundukları yere bir deve satıcısı uğradı. Hiz. Ali ona devenin kaç para olduğunu sordu; yüz kırk dirhem olduğunu öğrenince de "Paramı sonra almak üzere onu bana satar mısın?" dedi. Satıcı da kabul ederek deveyi oraya bağlayıp gitti.

Biraz sonra birisi gelerek "Bu devenin sahibi kimdir?" diye sordu. Hiz. Ali de onun kendisine ait olduğunu söyledi. Adam "Bunu bana satar mısın?" dedi. O "Satarım" dedi. Böylece Hiz. Ali deveyi iki yüz dirheme sattı. Adam parayı vererek devesini aldı gitti. Hiz. Ali de bunun yüz kırk dirhemini deveyi kendisinden aldığı kişiye ödedi ve bu şekilde altmış dirhem kâr etmiş oldu. Hiz. Ali bu parayı hanımı Hiz. Fâtımâ'ya verdi. O da "Bu nedir?" diye sordu. Hiz. Ali şu karşılığı verdi: "Allah Teâlâ'nın, Hiz. Peygamber vasıtasıyla 'Kim (Allah'ın huzuruna) bir hayır ile gelirse, ona onun on misli verilir' (En'am/160) şeklinde va'dettiği paradır" (19).

Bir Kişinin, Üzerine Düşen Zekattan Daha Fazlasını Vermek İstemesi, Ancak Zekat Memurunun Hiz. Peygamber'e Danışmadan Bunu Almaması

- Übeyy (r.a.) şöyle anlatıyor: Hiz. Peygamber beni zekat toplamakla görevlendirmişti. Göreve çıktığım bir gün kendisine zekat olarak iki yaşında bir dişi deve düşen birisine uğradım. Ona "İki yaşında bir dişi deve vermek gerekiyor!" dedim; O ise "Böyle bir devenin ne sütü vardır ve ne de yünü kırkılır ya da yük taşıyabilir. Onun yerine sana daha büyük, daha semiz bir deve vereyim" dedi. Ben de "Hiz. Peygamber'in izin vermediği birşeyi alamam. Gider ona söylersen; kabul ederse ben de ederim. Eğer almayacak olursa ben de almam" dedim.

Bunun üzerine o kişi deveyi de yanına alarak benimle birlikte Hiz. Peygamber'e geldi ve şunları söyledi: "Ey Allah'ın Rasûlü! Gönderdiğin elçi malımın zekatını almak için bana geldi. Allah'a yemin ederim ki ne Allah'ın peygamberi ve ne de elçisi mallarımı daha önce görmüş değildir. Ben onun gelişi üzerine mallarımı getirerek kendisine gösterdim. Bana iki yaşında bir dişi deve vermem gerektiğini söyledi. Buna karşılık ben de böyle bir devenin ne süt verebileceğini ve ne de yük taşıyabileceğini söyleyerek ondan daha büyük ve daha semizini vermek istedim. Ama elçin bunu kabul etmedi. Siz de bakın ve ona göre karar verin, işte deve de buradadır". Hiz. Peygamber ona şöyle buyurdular: "Sana düşen elçinin söylediği kadarını vermendir. Ancak sen kendi gönlünle ve Allah rızası için daha büyüğünü verirsen Allah da senin mükâfaatını versin. Biz onu alır kabul ederiz". Adam "Ey Allah'ın Rasûlü! İşte devem, alınız" dedi. Hiz. Peygamber de onun alınmasını emretti ve adama da malının bereketli olması için dua etti (20).

Mü'minlerin Annesi Hiz. Âişe ile Kızkardeşi Esmâ'nın Cömertlikleri

- Abdullah b. Zübeyr şöyle diyor: "Âişe ile Esmâ'dan daha cömert kadın görmedim. Ancak bunların cömertlikleri birbirinden farklıydı. Şöyle ki Âişe biriktirir ondan sonra dağıtırdı. Esmâ ise elinde bulunanı ertesi güne bırakmazdı" (21).

Muaz b. Cebel'in Cömertliği, Bu Yüzden Borca Girip Malını Kaybetmesi; Hiz. Peygamber'in de Onu Malını Telfâ için Yemen'e Emir Olarak Göndermesi

- Muaz b. Cebel yüz bakımından çok güzel bir gençti. Hatta kavminin en güzel erkeğiydi. Çok da cömertti, bu yüzden borcu eksik olmazdı. Sonunda malları borçlarını karşılayamaz bir hale geldi. Hiz. Peygamber'e giderek borçlarından bir kısmını bağışlatmasını rica etti. Alacaklılar, "Eğer bunu bir kimsenin hatırı için yapacak olsaydık o kesinlikle Hiz. Peygamber olurdu. Ancak, ne yazık ki bunu yapamayacağız" dediler. Bunun üzerine Hiz. Peygamber borcuna karşılık Muaz'ın bütün mallarını sattı. Muaz'ın elinde hiç bir

şey kalmadı. Mekke'nin fethi sırasında Hz. Peygamber kaybettiği mallarını tekrar elde edebilmesi için onu Yemen'e emir olarak gönderdi. Muaz orada uzun bir süre kaldı. Zekat mallarıyla ticaret yapanların ilki odur. Bu arada epey mal kazandı.

Muaz, Hz. Peygamber'in vefatından sonra Medine'ye geldi. Onun dönüşü üzerine Hz. Ömer, Ebubekir Sıddık'a giderek "Şu kişiye (Muaz'ı) çağır; sahip olduğu mallardan kendisine yetecek kadarını bırak gerisini elinden al" dedi. Hz. Ebubekir de "Hz. Peygamber onu kaybettiği mallarını telafi edebilmesi için göndermişti. Gönlüyle vermediği müddetçe ondan hiç bir şey almam" dedi. Hz. Ömer oradan Muaz'a giderek olan biteni ona da anlattı. Muaz da aynı şekilde "Hz. Peygamber beni kaybettiğim mallarımı kazanabilmem için gönderdi" dedi. Ama birkaç gün sonra Hz. Ömer'le tekrar biraraya geldiğinde ona "Dediğini yapacağım. O olaydan sonra bir rüya gördüm. Rüyamda bir gölde boğulmak üzereyken beni kurtardın" dedi. Arkasından Hz. Ebubekir'in yanına giden Muaz rüyasını ona da anlattı ve kendisinden hiç bir şey gizlemeyeceğine dair yemin ederek sahip olduğu malları kamçısına varıncaya kadar saydı. Hz. Ebubekir "Senin malını alamam; onları sana bağışlıyorum" dedi. Bunun üzerine Hz. Ömer halifeye "Beytü'l-Mâl'a ait bir malı bağışlamaya hakkın yoktur!" dedi. Daha sonra Muaz cihad etmek üzere Medine'den Şam'a gitti (22).

- Muaz b. Cebel yüz ve ahlak bakımından insanların en güzellerinden olup vermek bakımından da en cömertlerindendi. Bu yüzden çok borçlandı. Alacaklıları onu aramaya başladılar. Birkaç gün onlardan kaçtı. Sonunda alacaklılar Hz. Peygamber'e müracaat ettiler. Hz. Peygamber de haber göndererek Muaz'ı getirtti. Muaz geldiğinde alacaklılarının da orada olduklarını gördü. Onun gelişine üzerine "Ey Allah'ın Rasûlü! Bizim hakkımızı Muaz'dan al!" dediler. Hz. Peygamber'se "Muaz'a sadaka verenden Allah razı olsun!" buyurdular. Bunun üzerine bir kısmı alacağından vazgeçtiyse de kalanları ısrar ederek "Ey Allah'ın Rasûlü! Biz hakkımızı istiyoruz!" dediler. Hz. Peygamber de "Ey Muaz! Artık buna katlanacak ve sabredeceksin" diyerek mallarına el koydu ve onları alacaklılara dağıttı. Alacaklılarının ancak yedide beşi kadarını alabilen bu insanlar "Ey Allah'ın Rasûlü! Geri kalan alacağımız için de onu (Muaz'ı) sat!" dediler. Hz. Peygamber ise "Artık onu rahat bırakınız; böyle birşeyi istemeye hakkınız yoktur" buyurdu.

Bundan sonra Muaz b. Cebel kabilesi olan Benî Seleme'ye döndü. Yakınlarından bazıları "Ey Ebâ Abdurrahman! Niçin Hz. Peygamber'den birşeyler istemedin? Çünkü bütün malın elinden alınarak muhtaç bir duruma düştün" dediler. O ise "Ben Hz. Peygamber'den hiç bir şey istemem" dedi. Aradan birkaç gün geçti. Hz. Peygamber onu çağırarak kendisini Yemen'e gönderdi ve şunları söyledi: "İnşaallah, Allah Teâlâ giden mallarının yerini doldurur ve sen de borcunu eda edersin".

Muaz b. Cebel Yemen'e gitti ve Hz. Peygamber'in vefatına kadar da orada kaldı. Hz. Ömer'in hac emiri tayin edildiği sene Mekke'ye dönerek onunla buluştu. Hicretin onbirincisenesinde Hz. Ebubekir hacca gitmeyerek yerine Hz. Ömer'i göndermişti. Terviye günü biraraya gelen Hz. Ömer'le Muaz b. Cebel birbirlerine sarıldılar ve Hz. Peygamber'in vefatından dolayı da karşılıklı başsağlığı dileklerinde bulundular. Sonra da oturup konuştular. O sırada Muaz b. Cebel'in yanında birkaç kölesi de bulunuyordu (23).

Hz. Muaz'ın, Halife Ebubekir'in Kendisinde Kalmasına Müsaade Ettiği Kölelerini Allah İçin Azat Etmesi

- Hz. Peygamber'in vefatından sonra müslümanlar Hz. Ebubekir'i halife seçtiler. Halife Ebubekir o sene hac mevsiminde Hz. Ömer'i, hac emiri tayin ederek Mekke'ye gönderdi. Hz. Ömer orada Muaz b. Cebel'le karşılaştı. Muaz, Hz. Peygamber tarafından Yemen'e gönderilmişti. Hz. Ömer onun yanında birkaç köle gördü ve "Bunlar nedir?" diye sordu. O da "Bunları bana hediye ettiler. Şunlar da Ebubekir içindir" deyince Ömer "Bana kalırsa sen bunların hepsini Ebubekir'e götürmelisin" dedi. Ertesi günü yine biraraya geldiklerinde Muaz şunları söyledi: "Ey Hattab'ın oğlu! Sen haklıydın; dün gece rüyamda sıçraya sıçraya ateşe doğru gittiğimi gördüm. Sen kemerime yapışmış bana engel olmaya çalışıyordun. Ben de sana itaat etmekten başka çare bulamadım".

Sonra kölelerini alarak Hz. Ebubekir'in yanına gitti ve ona "Şunlar bana hediye edilmiştir; diğerleriye senindir" dedi. Hz. Ebubekir de "Sana hediye edilmiş olanlar sende kalsın" buyurdu. Onun yanından çıkan Muaz namaz için mescide gitti. Köleleri de onun arkasından çıktılar ve varıp arkada bir yerlerde namaza durdular. Namazını kılıp geriye dönen Muaz kölelerini de namaz kılarken görerek onlara "Siz kimin için namaz kılıyorsunuz?" diye sordu. Onlar "Allah için" dediler. bunun üzerine Muaz "O halde siz artık Allah'a aitsiniz" dedi ve onları azat etti (24).

Kişinin Sevdiklerinden İnfakta Bulunması; Hz. Ömer'in Hayber'deki Arazisinin Gelirini Sadaka Olarak Vakfetmesi

- Hayber arazisinden Hz. Ömer'in payına bir tarla düştü. Bunun üzerine o Hz. Peygamber'e gelerek "Ey Allah'ın Rasûlü! Elime, şimdiye kadar sahip olabildiğim malların en kıymetlisi geçti. Onu ne yapmamı istersiniz?" diye sordu. Hz. Peygamber de "Dilersen kendisi kalmak şartıyla gelirini vakfedersin" buyurdular Böylece Hz. Ömer kendisi satılıp hibe edilmemek ve mirasçılara geçmemek şartıyla onun gelirinin fakirlere, yakınlar, kölelere, yolculara ve Allah yolunda savaşanlara sadaka olarak dağıtılmasını vakfetti. Ayrıca tarlanın işleriyle uğraşacak kimsenin de oradan normal bir şekilde yemesinde ya da başkalarına servet şeklinde değil de yiyecek olarak vermesinde bir mahzur yoktur şartını da koştı (25).

Hz. Ömer'in Bir Cariye Alarak Onu Allah Rızası İçin Azat Etmesi

- Hz. Ömer, Ebu Musa el-Eş'arî'ye bir mektup yazarak ondan Celûlâ savaşında esir alınan cariyelerden birisini kendisi için satın almasını istedi. Ebu Musa el-Eş'arî de onun dediği gibi bir cariyeye alarak kendisine gönderdi. Hz. Ömer cariyeyi karşısına alarak "Allah Teâlâ "Siz sevdiğiniz şeylerden infak etmedikçe gerçek sevabı elde edemezsiniz" (Âl-i İmran/92) buyurmaktadır. O halde ben de sevdiğim şeylerden olduğun için seni azat ediyorum" dedi (26).

İbn Ömer'in Çok Sevddiği Bir Cariyesini Allah İçin Azat Etmesi

- Abdullah b. Ömer'in bir cariyesi vardı. Çok sevdiği bir devrede azat ederek onu yine kendi azatlılarından olan birisiyle evlendirdi. Cariye ondan bir oğlan çocuğu dünyaya getirdi. Daha sonra Abdullah b. Ömer o çocuğu kucaklayıp öpmüş ve azat ettiği cariyenin adını anarak "Ne mutlu onun kokusuna" demiştir (27).

Abdullah b. Ömer'in "Sevdiğinin şeylerden İnfak Etmedikçe Gerçek Sevaba Erişemezsiniz" Âyetini Düşündüğünde En Sevdigi Malı Olan Cariyesini Azat Etmesi

- İbn Ömer şöyle anlatıyor: Bir gün "Siz sevdiğiniz şeylerden infak etmedikçe gerçek sevaba erişemezsiniz". (Âl-i İmran/92) âyetini düşündüm. Sonra da mallarımın içinde bana en sevimli geleni olan rum asıllı cariye Mercâne'yi çağırarak kendisine "Seni Allah rızası için azat ediyorum" dedim. Eğer Allah için verdiğim herhangi birşeyi geri almak gibi bir âdetim olsaydı, Mercâne'yi nikahım altına alırdım (28).

Abdullah b. Ömer'in Hoşuna Giden Mallarını Allah Yolunda İnfak Etmesi

- Nâfi şöyle anlatıyor: İbn Ömer bir malını çok sevdiğinde onu Allah yolunda infak ederdi. Köleleri de onun bu ahlakını bilirler ve onlardan hürriyetine kavuşmak isteyenler kendilerini ibadete vererek camiden çıkmamaya başladılar. İbn Ömer de onun bu halini gördüğünde kendisini azat ederdi. Bir gün arkadaşları ona "Ey Ebâ Abdırrahman! Görmüyor musun? Onlar seni aldatıyorlar" dediler. O da "Biz, bizi Allah yolunda aldatmak isteyenlerin yaptıklarını kabul ederiz" diye karşılık verdi. Bir gece onunla bir yere gidiyorduk. Kendisi büyük bir parayla satın aldığı kuvvetli bir deveye binmişti. Bir ara onun yürüyüşü çok hoşuna gitti. Bunun üzerine onu çöktürüp yere inerek bana şöyle dedi: "Ey Nâfi! Bu deveyi al, yularını ve eyerlerini çıkarıp bir alamet koyarak onu kurbanlık develerin içerisine kat!" (29).

- Nâfi şöyle anlatıyor: Mallarının herhangi birisinden hoşlandığında İbn yürüyüşü hoşuna gitti. Bunun üzerine hayvanı çöktürerek bana "Ey Nâfi! Bu hayvanın yükünü indir!" dedi. Ben herhalde bir şey oldu ki yükün indirilmesini istiyor diye düşündüm ve hayvanın yükünü tamamen indirdim. Sonra bana "Bak bakalım, onun başından daha güzel bir yeri var mı?" dedi. Onu kurban etmek istediğini anladım. Kendisine yalvararak "Ne olursun onu kesmeyelim; istersen satar, parasıyla birkaç kurbanlık alabiliriz" dedimse de bunu kabul etmedi. "Onun sırtına bir alamet koy ve boynuna da bir gerdanlık takarak kurbanlık develer arasına salıver" dedi. Onun âdetiydi; malından herhangi birisi hoşuna gidecek olursa onu derhal Allah yolunda infak ederdi.

- Nâfi şöyle anlatıyor: Mallarının herhangi birisinden hoşlandığında İbn Ömer onu mutlaka Allah için infak ederdi. Bir seferinde otuz bin dirhem sadaka dağıttığına da bizzat şahidimdir. Azat edilmemden önceydi. Ona İbn Âmir'den iki kere otuzar bin dirhemlik iki kese gelmişti. Bunun üzerine beni yanına çağırarak "Ey Nâfi! İbn Âmir'in dirhemlerinin beni fitneye düşürüp azdırmasından korkuyorum. Git, bundan böyle Allah rızası için hürsün!" dedi. Bazan aradan bir ay geçer, hiç et yemezdi. Ancak misafir bulunduğu ya da Ramazan ayı geldiğinde iş değişirdi (30).

Abdullah b. Ömer'in Canının Çok Çektiği Bir Balığı Yemekten Vazgeçerek Bir Fakire Vermesi

- Hz. Ömer'in oğlu Abdullah Arafat'tan Cuhfe'ye indiğinde hastalandı. Canı balık çekmişti. "Canım balık yemek istiyor; bulamaz mısınız?" dedi. Aradılar, sonunda bir taneden başka bulamadılar. Onu alıp Abdullah'ın hanımı Safiye binti Ebî Ubeyd'e getirdiler. O da pişirerek onun önüne koydu. O sırada bir fakir gelerek Abdullah'ın yanına oturdu. Abdullah ona "Şu balığı al da ye!" dedi. Bunun üzerine oradakiler "SübhaneAllah! Bizi o kadar yordun; bu balığı güç bela bulabildik. Onu sen ye; bu adama da başka bir şey veririz" dedilerse de o "Ben bu balığı çok istedim; öyleyse onu sadaka vereceğim" dedi (31).

- Abdullah'ın hanımı "Ona bir dirhem vermek balığı vermekten daha iyidir. Böylece sen de canının çekmiş olduğu balığı yemiş olursun" dedi. Abdullah'sa "Zaten ben de onu çok arzuladığım için veriyorum ya" dedi (32).

Abdullah b. Ömer'in Canının Çok Çektiği Bir Balığı Yemekten Vazgeçerek Bir Fakire Vermesi

- Hz. Ömer'in oğlu Abdullah Arafat'tan Cuhfe'ye indiğinde hastalandı. Canı balık çekmişti. "Canım balık yemek istiyor; bulamaz mısınız?" dedi. Aradılar, sonunda bir taneden başka bulamadılar. Onu alıp Abdullah'ın hanımı Safiye binti Ebî Ubeyd'e getirdiler. O da pişirerek onun önüne koydu. O sırada bir fakir gelerek Abdullah'ın yanına oturdu. Abdullah ona "Şu balığı al da ye!" dedi. Bunun üzerine oradakiler "SübhaneAllah! Bizi o kadar yordun; bu balığı güç bela bulabildik. Onu sen ye; bu adama da başka bir şey veririz" dedilerse de o "Ben bu balığı çok istedim; öyleyse onu sadaka vereceğim" dedi (31).

- Abdullah'ın hanımı "Ona bir dirhem vermek balığı vermekten daha iyidir. Böylece sen de canının çekmiş olduğu balığı yemiş olursun" dedi. Abdullah'sa "Zaten ben de onu çok arzuladığım için veriyorum ya" dedi (32).

Zeyd b. Hârise'nin Mallarının İçerisinde En Çok Sevdigi Atını Sadaka Olarak Vermesi

- "Siz sevdiklerinizden infak etmedikçe gerçek sevaba erişemezsiniz" âyeti indiğinde Zeyd b. Hârise, bütün malları içerisinde en sevdiği şey olan şible adındaki atını Hz. Peygamber'e getirdi ve onun sadaka olduğunu söyledi. Hz. Peygamber de kabul etti. Daha sonra Zeyd'in oğlu Üsâme'yi çağırarak atı ona verdi. Bunu öğrenen Zeyd sadakasının kabul olunup olunmadığı hususunda endişeye düştü. Hz. Peygamber de ona "Allah verdiğin sadakayı kabul etmiştir; gerisini merak etme!" buyurdular (35).

Ebu Zerr'in "İnsanların Mallarında Üç Ortak Vardır" Demesi

- Ebu Zerr (ra) şöyle diyor: "İnsanların sahip oldukları malların üç ortağı vardır. Birincisi kaderdir. O bir malı sahibine yedirmek istemediğinde hiç kimseye danışıp haber vermeden ya malı sahibinin elinden alır, ya da sahibini öldürür. İkincisi mirasçılardır. Onlar mal sahibinin ölüp malı kendilerine bırakmasını isterler. Geriye mal sahibine de onun sorumluluğundan başka bir şey kalmaz. Gücün yettiği müddetçe bu üç ortağın en acizi olmamak için gayret göster. Allah Teâlâ "Sevdiklerinizden infak etmedikçe gerçek sevaba erişemezsiniz" buyurmaktadır. Şahit olun ki şu deve mallarımın içinde bana en sevimli gelenidir. Ben onu âhirette bana azık olması için önden göndereceğim" (36).

İnsanın, Kendisi İhtiyaç Sahibi Olmasına Rağmen İnfak Etmesi; Hz. Peygamber'in İhtiyacı Olduğu Bir Abayı Çıkarıp İsteyen Birisine Vermesi

- Bir kadın Hz. Peygamber'e elde örülmüş ve kenarları süslemeli bir aba getirerek "Ey Allah'ın Rasûlü! Bunu giymen için sanâ getirdim" dedi. O sıralarda Hz. Peygamber'in de bir abaya ihtiyacı vardı. Kadının bu hediyesini kabul ederek giydi. Onu Hz. Peygamber'in sırtında gören bir sahâbi: "Ey Allah'ın Rasûlü! Bu ne kadar güzel bir abaymış. Onu bana verir misiniz?" dedi. Hz. Peygamber de abayı çıkarıp ona verdi. Hz. Peygamber'in gidişinden sonra diğer sahâbiler "Hiç de iyi etmedin. Hz. Peygamber bir abaya ihtiyacı olduğu için onu kabul etti. Biliyorsun ki o kendisinden istenilen hiç birşeyi vermemezlik etmez" diyerek o abayı alan sahâbiyi kınadılar. O da Allah'a yemin ederim ki ben bunu giymek için değil Hz. Peygamber'in giymiş olmasından bereketlenmek için aldım. Öldüğümde bu aba bana kefen yapılısın" dedi (37).

- Hz. Peygamber'e etrafı beyaz olmak üzere siyah yünden bir kazak örüldü. Onu giyerek ashâbının yanına geldiler. Sonra mübarek ellerini uyluklarına vurarak "Şuna bir bakın, ne kadar güzel birşeydir" dediler. Bunun üzerine orada bulunan bir göçebe "Anam babam sana feda olsun ey Allah'ın Rasûlü! Onu bana ver!" dedi. Hz. Peygamber kendisinden bir şey istenildiğinde hayır demezdi. Bunun içindir ki onu da çıkarıp göçebeye verdi. Kendisinin daha önceden giymekte olduğu iki elbisesi vardı. Onlardan birini getirterek giydi. Sonraları göçebeye verdiği gibi bir tane daha örmelerini istediye de henüz tamamlanmadan vefat etti (38).

İnsanın, Kendisi İhtiyaç Sahibi Olmasına Rağmen İnfak Etmesi; Hz. Peygamber'in İhtiyacı Olduğu Bir Abayı Çıkarıp İsteyen Birisine Vermesi

- Bir kadın Hz. Peygamber'e elde örülmüş ve kenarları süslemeli bir aba getirerek "Ey Allah'ın Rasûlü! Bunu giymen için sanâ getirdim" dedi. O sıralarda Hz. Peygamber'in de bir abaya ihtiyacı vardı. Kadının bu hediyesini kabul ederek giydi. Onu Hz. Peygamber'in sırtında gören bir sahâbi: "Ey Allah'ın Rasûlü! Bu ne kadar güzel bir abaymış. Onu bana verir misiniz?" dedi. Hz. Peygamber de abayı çıkarıp ona verdi. Hz. Peygamber'in gidişinden sonra diğer sahâbiler "Hiç de iyi etmedin. Hz. Peygamber bir abaya ihtiyacı olduğu için onu kabul etti. Biliyorsun ki o kendisinden istenilen hiç birşeyi vermemezlik etmez" diyerek o abayı alan sahâbiyi kınadılar. O da Allah'a yemin ederim ki ben bunu giymek için değil Hz. Peygamber'in giymiş olmasından bereketlenmek için aldım. Öldüğümde bu aba bana kefen yapılısın" dedi (37).

- Hz. Peygamber'e etrafı beyaz olmak üzere siyah yünden bir kazak örüldü. Onu giyerek ashâbının yanına geldiler. Sonra mübarek ellerini uyluklarına vurarak "Şuna bir bakın, ne kadar güzel birşeydir" dediler. Bunun üzerine orada bulunan bir göçebe "Anam babam sana feda olsun ey Allah'ın Rasûlü! Onu bana ver!" dedi. Hz. Peygamber kendisinden bir şey istenildiğinde hayır demezdi. Bunun içindir ki onu da çıkarıp göçebeye verdi. Kendisinin daha önceden giymekte olduğu iki elbisesi vardı. Onlardan birini getirterek giydi. Sonraları göçebeye verdiği gibi bir tane daha örmelerini istediye de henüz tamamlanmadan vefat etti (38).

Abdullah b. Zeyd'in Bahçesini İnfak Etmesi

- Abdullah b. Zeyd b. Abdi Rabbih (41) Hz. Peygamber'e gelerek "Ey Allah'ın Rasûlü! Filan yerdeki hurma bahçem Allah ve Rasûlüne bırakılmıştır. Artık siz onu istediğiniz bir yere sadaka olarak verirsiniz" dedi. Bunu haber alan Abdullah'ın anne ve babası Hz. Peygamber'in yanına gelip "Ey Allah'ın Rasûlü! Bu bahçeden başka geçimimizi sağlayacak hiç birşeyimiz yoktur" dediler. Hz. Peygamber de bahçeyi onlara verdi. Onların ölümünden sonra da bahçe Abdullah'a miras olarak geçti (42).

Ensar'dan Biz Kişinin Ailesiyle Birlikte Aç Kalarak Misafirini Doyurması

- Bir kişi Hz. Peygamber'e gelerek "Ben aç ve yorgunum" dedi. Hz. Peygamber yiyecek vermesi için hanımlarından birine haber gönderdi. Ancak o "Yanımda yiyecek namına hiç bir şey yoktur. Seni hak peygamber olarak gönderen Allah'a yemin ederim ki sudan başka birşeyim yoktur" dedi. Hz. Peygamber diğer hanımlarına da haber gönderdiyse de hepsi aynı cevabı verdiler. Bunun üzerine Hz. Peygamber "Bu kişiyi bu gece kim misafir edecektir" diye sordular. Ensar'dan birisi kalkarak onu misafir edebileceğini söyledi.

Sonra da onu alıp evine götürdü. Oraya vardığında hanımına "Evde yiyecek birşeyler var mıdır?" dedi. Hanımı da "Çocukların yiyeceklerinden başka hiç bir şey yoktur" cevabını verdi. Adam "Çocukları bir şeylerle oyalayın; akşam yemeği istediklerinde de onları uyut. Sonra biz yemeğe oturduğumuzda bir bahane ile kalkıp çırayı söndür. Bu şekilde misafirimiz sanki biz de kendisiyle yiyormuşuz zannederek utanmasın" diye karısına tenbihte bulundu. Bu şekilde yemeğe oturdular; misafir yedi, onlarsa aç olarak sabahladılar. Sabahleyin Hz. Peygamber'in yanına gittiklerinde o "Allah Teâlâ seninle hanımının misafirine yapmış olduğunuz davranıştan hoşnut ve razı olmuştur" buyurdu (43).

- Onların, misafirlerine karşı göstermiş oldukları, bu ihtimam üzerine "...Kendilerinin ihtiyaçları olsa dahi, onları (müslüman kardeşlerini) kendilerinden üstün tutarlar..." mealindeki Haşr 9 âyeti nâzil oldu (44).

Komşuların Birbirlerini Kendilerine Tercih Etmeleri

- Hepsî birbirinden muhtaç yedi ev vardı. Bunlardan birine bir koyun kellesi verdiler. Bu kelle bütün bu evleri dolaştı. Şöyle ki herkes "Komşum benden daha muhtaçtır" diyerek kendisine gelen kelleyi diğer komşusuna veriyordu. Hepsî de muhtaç olmalarına rağmen yemeyip komşularını kendilerine tercih ediyordu. Nihayet kelle dönüp dolaşarak yine ilk eve geldi (45).

KİM ALLAHA BORÇ VERMİŞTİR?

Allah Teâlâ'ya Borç Verilmesi; Ebu Dahdah'ın Cennetteki Hurma Ağaçlarına Karşılık Bahçesini Satması

- Hz. Peygamber'e gelen bir adam "Ey Allah'ın Rasûlü! Falan adamın bir hurma ağacı vardır. Ben de şu anda bahçemi düzenlemekteyim. Ona söyleyin de bu ağacını bana versin" diye ricada bulundu. Hz. Peygamber de ağaç sahibini çağırarak "Karşılığında cennetten bir hurma ağacı almak şartıyla ağacını falan adama verir misin?" dedi. Ancak adam buna yanaşmadı. Bunu duyan Ebu Dahdah o ağaç sahibine giderek "Bu ağacını bahçeme karşılık bana satar mısın?" dedi. Adam da razı oldu. Ağacı alan Ebu Dahdah Hz. Peygamber'e gelerek "Ey Allah'ın Rasûlü! Ben bahçemi vererek o hurma ağacını satın aldım. Sen de onu isteyen kişiye ver. Çünkü ben onu sana veriyorum" dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber "Şu anda Ebu Dahdah cennette birçok hurma ağacına sahip olmuştur" buyurdular ve bunu da birkaç kere tekrar ettiler. Ebu Dahdah bahçesine giderek orada bulunan hanımına "Ey Ümmi Dahdah! Oradan çık; çünkü ben onu cennet hurmalıklarına karşılık olarak sattım" dedi. Hanımı da "Çok kârlı bir alışveriş yapmışsın" veya buna benzer şeyler söyledi (46).

Ebu Dahdah'ın "Ben Bahçemi Rabb'ime Borç Olarak Veriyorum" Demesi

- Bakara Sûresi'nin "Kimdir Allah'a güzel bir ödünç takdim eden ki Allah da buna karşılık ona kat kat artırsın" mealindeki 245. âyeti indiğinde Ebu Dahdah Hz. Peygamber'e gelerek "Ey Allah'ın Rasûlü! Allah Teâlâ bizden borç mu istiyor?" diye sordu. Hz. Peygamber'in "Ey Ebâ Dahdah! Allah böyle istiyor" demesi üzerine de "Elini uzat ey Allah'ın Rasûlü!" dedi. Bundan sonra Ebu Dahdah "Ben bahçemi Rabb'ime borç olarak veriyorum" dedi. O sırada bahçesinde altıyüz tane hurma ağacı vardı. Hz. Peygamber'in yanından çıkan Ebu Dahdah doğruca o bahçeye giderek orada bulunan hanımı Ümmü Dahdah ile çocuklarına "Buradan çıkınız; çünkü ben onu Rabb'ime borç olarak verdim" dedi (47).

Müslüman Olmak İsteyenlere, Teşvik İçin İnfakta Bulunulması; Hz. Peygamber'in Müslüman Olmak İsteyen Kişilerin Kendisinden İstediklerini Vermesi

- Hz. Peygamber İslam üzerine, yani müslüman olmak karşılığında kendisinden istenilen şeyleri mutlaka verirdi. Bir keresinde adamın biri gelerek zekât mallarından olup iki dağ arasını dolduracak kadar çok olan koyun sürüsünü istedi. Hz. Peygamber hiç tereddüt etmeksizin onları adama verdi. Bunun üzerine adam kavmine giderek "Ey kavmim! Müslüman olunuz! Çünkü Muhammed fakirlikten korkmaksızın veriyor" dedi (48).

- Öyle zamanlar oluyordu ki sabahleyin Hz. Peygamber'e dünyalık için gelen bir kişi daha akşam olmadan dinini herşeyden çok sevip onu dünyaya ve içindeki mallara değişmeyen biri olup çıkıyordu (49).

H. Peygamber'in, Müslüman Olmak İsteyen Bir Kişiyi İki Dağ Arasındaki Araziyi Vermesi

- Araplardan birisi Hz. Peygamber'e gelerek ondan iki dağın arasında bulunan bir arazinin kendisine verilmesini istedi. Hz. Peygamber de ona istediği arazinin kendisine verildiğine dair bir belge verdi. Bunun üzerine müslüman olan adam kavmine giderek onlara "Ey insanlar, müslüman olunuz! Çünkü ben şu anda fakirlikten korkmaksızın vermekte olan birisinin yanından geliyorum" dedi (50).

H. Peygamber'in İçindeki Koyun, Sığığ ve Deve Sürüleriyle Birlikte Bir Araziyi Saffan'a Vermesi, Bunun Üzerine Saffan'ın "Bu Ancak Peygambere Mahsus Olabilir" Diyerek Müslüman Olması

- Hz. Peygamber ganimetler arasında dolaşüyor ve onlara bakıyordu. Saffan b. Ümeyye de yanında bulunuyordu. Saffan koyun, deve ve sığır sürüleriyle dolu bir araziden gözünü ayıramıyordu. Göz ucuyla onu takip etmekte olan Hz. Peygamber ona "Ey Ebâ Vehb (Saffan)! Orası çok mu hoşuna gitti" buyurdular. O da "Evet!" diye karşılık verdi. Hz. Peygamber "Öyleyse o arazi içindekilerle birlikte senin olsun" dedi. Bu sözler üzerine Saffan "Peygamberler hariç hiç kimse böyle bir malı vermeye razı olmaz. Şehâdet ederim ki Allah'tan başka ilah yok ve Muhammed O'nun kulu ve Rasûlüdür" diyerek oracıkta müslüman oldu (51).

2. FASIL: ALLAH YOLUNDAKİ CİHAT İÇİN MÂLÎ FEDAKARLIKLARDA BUYURULMASI

H. Ebubekir'in Hicret Sırasındaki Mâlî Fedakarlıkları

- Esmâ (r.a.) şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber hicret için çıktıklarında babam Ebubekir de onunla birlikteydi ve altıbin dirhemden oluşan servetini de yanına almıştı. Onun gidişi üzerine, gözleri görmeyen dedem Ebu Kuhâfe yanımıza gelerek "Bana kalırsa bu adam (oğlu Ebubekir) varını yoğunlu alarak size hiç bir şey bırakmamıştır!" dedi. Bunun üzerine ben "Ey babam (dedem)! Yanılıyorsun, o giderken bizlere çok para bıraktı" dedim. Sonra gidip babamın paralarını koymakta olduğu yere bir miktar çakıl taşı koyup üzerlerini de çaputlarla kapattım. Dedemi alıp oraya götürerek "Dede, işte paralar burada, istersen ellerinle bir yokla!" dedim. O da elleriyle yoklayarak "Bunu size bırakmış ya artık gönlüm rahat eder. Bu sizin ihtiyaçlarınıza kâfi gelir" dedi. Zavallı ihtiyarın babamın bizlere hiç bir şey bırakmadığından haberi bile olmadı. Ben bu şekilde onun merak edip üzülmemesini sağlamış oldum (52).

H. Ebubekir'in Hicret Sırasındaki Mâlî Fedakarlıkları

- Esmâ (r.a.) şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber hicret için çıktıklarında babam Ebubekir de onunla birlikteydi ve altıbin dirhemden oluşan servetini de yanına almıştı. Onun gidişi üzerine, gözleri görmeyen dedem Ebu Kuhâfe yanımıza gelerek "Bana kalırsa bu adam (oğlu Ebubekir) varını yoğunlu alarak size hiç bir şey bırakmamıştır!" dedi. Bunun üzerine ben "Ey babam (dedem)! Yanılıyorsun, o giderken bizlere çok para bıraktı" dedim. Sonra gidip babamın paralarını koymakta olduğu yere bir miktar çakıl taşı koyup üzerlerini de çaputlarla kapattım. Dedemi alıp oraya götürerek "Dede, işte paralar burada, istersen ellerinle bir yokla!" dedim. O da elleriyle yoklayarak "Bunu size bırakmış ya artık gönlüm rahat eder. Bu sizin ihtiyaçlarınıza kâfi gelir" dedi. Zavallı ihtiyarın babamın bizlere hiç bir şey bırakmadığından haberi bile olmadı. Ben bu şekilde onun merak edip üzülmemesini sağlamış oldum (52).

H. Osman'ın Sıkıntılı Bir Devrede Bulunan Ordu İçin Bin Dinar Bağışlaması

- Hz. Peygamber'in malî sıkıntı çekmekte olan orduyu donatmak istediği bir sırada Hz. Osman bin dinar getirerek bunları Hz. Peygamber'in mübarek eteklerine boşalttı. Bunun üzerine Hz. Peygamber bu paraları evirip çevirerek şu sözleri birkaç kere tekrarladılar: "Bundan sonra Osman'ın işlediği hiç bir şey kendisine zarar vermez" (54).

H. Osman'ın Mâlî Sıkıntı Çekmekte Olan İslam Ordusuna Onbin Dinar İnfak Etmesi; Hz. Peygamber'in de Kendisine Duada Bulunması

- Hz. Peygamber, Osman'a haber göndererek ondan mâlî sıkıntı çekmekte olan orduya yardım etmesini istedi. Hz. Osman da onbin dinar gönderdi. Bu paralar getirilip önüne dökülünce Hz. Peygamber onları evirip çevirerek şöyle buyurdular: "Ey Osman! Allah Teâlâ bugüne kadar gizli açık işlemiş olduğun günahlarla bundan sonra işleyecek olduğun bütün günahları bağışlasın. Artık bundan böyle yapacakların sana zarar vermez" (55).

H. Osman'ın İslam Ordusu İçin Yapmış Olduğu Yardımlar Hakkında Gelen Hadisler

- Abdurrahman b. Avf şöyle anlatıyor: Hz. Osman'ın sıkıntılı bir devrede bulunan orduya yaptığı yardım sırasında ben de orada bulunuyordum. O tam yediyüz ukiyye altın verdi (56).

- Hz. Osman Tebuk savaşı sırasında İslâm ordusuna ellisi at olmak üzere bin tane binek hayvanı bağışladı (57).

- Hz. Osman Tebuk savaşında İslâm askerlerine dokuzyüzelli deve ile elli at ya da dokuzyüz deve ile otuz at vermiştir (58).

Abdurrahman b. Avf'ın Yediyüz Develik Bir Kervanı Yüküyle Birlikte İnfak Etmesi

- Hz. Âişe validemiz Medine'de evinde bulunduğu bir sırada dışardan gelen bazı sesler duydu ve ne olduğunu sordu. "Abdurrahman b. Avf'ın Şam'dan yiyecek getirmekte olan kervanı döndü, bu sesler de ondan geliyor" dediler. Bu kervan yediyüz deveden meydana gelmiş olup Medine onların sesleriyle cınlıyordu. Bunun üzerine Hz. Âişe "Ben Hz. Peygamber'in 'Abdurrahman b. Avf'ın cennete sürünerek girdiğini gördüm' buyurduğunu işitmiştim" dedi. Bu sözler Abdurrahman'ın kulağına gittiğinde "Eğer yapabilirsem oraya (cennete) sürünerek değil ayakta ve yürüyerek girmeye çalışacağım" dedi ve gelen kervanları bütün yükleri ve hayvanlarıyla birlikte Allah yolunda infak etti (59).

Abdurrahman b. Avf'ın Allah Yolunda Çok Büyük Malî Bağışlarda Bulunması

- Abdurrahman b. Avf, Hz. Peygamber zamanında malının yarısı olan dört bin dirhemi sadaka olarak bağışlamıştır. Ondandır iki kere kırkar bin dinar bağışta bulundu. Daha sonraları ise müslüman askerlere Allah için beşyüz atla binyüzelli deve vermiştir. O mallarının tümünü ticaretten kazanmıştır (60).

- Abdurrahman b. Avf, Hz. Peygamber devrinde malının yarısını sadaka olarak vermiştir. Daha sonra kırkbin dinar sadaka ile Allah yolunda beşyüz at ve beşyüz deve vermiştir. Bu zat malının çoğunu ticaretten elde etmiştir (61).

Abdurrahman b. Avf'ın Allah Yolunda Çok Büyük Malî Bağışlarda Bulunması

- Abdurrahman b. Avf, Hz. Peygamber zamanında malının yarısı olan dört bin dirhemi sadaka olarak bağışlamıştır. Ondandır iki kere kırkar bin dinar bağışta bulundu. Daha sonraları ise müslüman askerlere Allah için beşyüz atla binyüzelli deve vermiştir. O mallarının tümünü ticaretten kazanmıştır (60).

- Abdurrahman b. Avf, Hz. Peygamber devrinde malının yarısını sadaka olarak vermiştir. Daha sonra kırkbin dinar sadaka ile Allah yolunda beşyüz at ve beşyüz deve vermiştir. Bu zat malının çoğunu ticaretten elde etmiştir (61).

Hakîm b. Hizam'ın Sattığı Evinin Parasını Fakirlere ve Yoksul Kölelere Vakfetmesi

- Hakîm b. Hizam evlerinden birini Muaviye'ye altmışbin dirheme sattı. Ona "Muaviye seni kandırdı; evin daha fazla ederdî" dediler. O da şunları söyledi: "Allah'a yemin ederim ki ben onu câhiliye döneminde bir kırba şarapla değişmişim. Sizler de şahit olunuz ki ben bu parayı fakirlere ve borçlu kölelere vakfediyorum. Şimdi söyleyin bakalım kim kimi aldatmış? Ben mi zarar ettim yoksa Muaviye mi?" (63).

İbn Ömer'in Yüz Devesini Allah Yolunda İnfak Etmesi

- İbn Ömer sahip olduğu arazilerden birini ikiyüz deve karşılığında sattı. Sonra bunlardan yüz tanesini Va'di'l-Kur'a geçilinceye dek satmamaları şartıyla Allah yolunda fakirlere infak etti (64).

H. Ömer, Âsım b. Adiyy ve Başkalarının Allah Yolunda Malî Yârdımlarda Bulunmaları

- Hz. Ömer, Tebuk gazvesinde yüz ukiyye yardımda bulundu. Âsım b. Adiyy doksan ölçek hurma verdi. Hz. Abbas, Talhâ, Sa'd, Übâde ve Muhammed b. Mesleme de büyük malî yardımlarda bulundular (65).

H. Zeyneb'in Allah Yolunda Sadaka vermesi ve Diğer Müslüman Kadınların Savaşta Orduya Yardım Etmeleri

- Hz. Âişe şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber “Bana ilk kavuşacak olanınız içinizde eli en uzun olanınızdır” buyurmuştu. Bu yüzden onun vefatından sonra “Hangimizin ki daha uzun” diye el ölçüştürmeye başladık. Sonunda eli en uzun olanımız Zeynep çıktı. Çünkü o bizzat elleriyle kazanıp sadaka verirdi. (66).

- Hz. Âişe şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber’in vefatından sonra hep bir araya gelip hangimizin elinin daha uzun olduğunu bulmaya çalışıyorduk. Çünkü Hz. Peygamber eli en uzun olanın kendisine en önce kavuşacak olduğunu söylemişti. Bu durum Zeynep’in vefatına kadar böyle devam etti. Onun vefatından sonra anladık ki Hz. Peygamber el uzunluğuyla sadakayı kastetmiştir. Çünkü Zeynep bizzat elleriyle çalışır. Derileri tabaklar, dikiş dikerdi. Sonra elinin kazancından sadaka verirdi (67).

- Hz. Zeynep yün eğirir Hz. Peygamber’in askerlerine verirdi. Onlar da bununla elbiselerini ve eşyalarını dikerlerdi. Zeynep vâlidemiz bu şekilde onlara yardım etmiş olurdu (68).

- Tebuk savaşında müslüman kadınlar da yardımlarda bulundular. Öyle ki Hz. Peygamber’in evinde büyük bir yaygının üzeri onların vermiş olduğu küpe, bilezik, halhal gibi altın, gümüş ve fildişi takılarla dolmuştu. Hz. Peygamber bunlarla savaşa giden ordunun ihtiyaçlarını karşılamıştır (69).

Hız. Ömer’in Fakir ve Çok Çocuklu Bir Göçebe Kadına infakta Bulunması

- Hz. Ömer bir gün bir ağaç altında öğle uykusuna dalmıştı. Bu arada göçebe bir kadın geldi; orada bulunanları süzdükten sonra onun yanına varıp şunları söyledi: “Ben yoksul ve çok çocuğu olan bir kadını. Mü’minlerin Emiri Ömer, zekat toplamak üzere bize Muhammed b. Mesleme’yi göndermişti. O bize hiç bir şey vermedi. Ne olursun, kalk gidelim de Emîr’ü’l-Mü’minîn’in yanında bize yardımcı ol!” dedi. Bu sözler üzerine Hz. Ömer, kölesi Yerve’e dönerek “Çabuk git, Muhammed b. Mesleme’yi buraya gelmesini söyle” dedi. Kadın “Onu buraya çağdırmaktansa birlikte oraya gitmek daha iyi olmaz mı?” dediyse de Hz. Ömer “Meraklanma! Göreceksin o benim dediğimi yapacaktır” dedi. Yerve’ gitti; Muhammed b. Mesleme’yi alıp geldi. Muhammed b. Meslem’e “Ey Mü’minlerin Emîri! Selam üzerine olsun” dedi. Bunun üzerine kadın Hz. Ömer’le konuştuğunu anlayarak utandı. Hz. Ömer Muhammed b. Mesleme’ye “Allah’a yemin ederim ki sizin en iyilerinizi seçmekte kusur etmiyorum. Acaba yarın Allah Teâlâ senden bu kadının hakkını soracak olursa O’na ne cevap vereceksin?” dedi. Bunun üzerine İbn Mesleme’nin gözlerinden yaşlar boşandı.

Hız. Ömer, sözlerine şöyle devam etti: “Allah Teâlâ bizlere peygamberini gönderdi. Biz de onu tasdik edip kendisine tâbi olduk. O, Allah’ın emirlerini yerine getirdi. Sadakayı ehline; yani miskin ve fakirlere verdi ve ölünceye kadar da buna devam etti. Sonra Ebubekir halife seçildi. O da vefat edinceye kadar Hz. Peygamber’in sünnetiyle amel etti. Ondan sonra da ben seçildim. Ben de sizin en iyilerinizi kusursuz bir araştırmayla bulup tayin ediyorum. Eğer zekat toplamak üzere yine seni gönderirsem bu kadına hem bu seneki, hem de geçen seneki zekat payını ver. Gerçi seni göndereceğimi de zannetmiyorum ya!” dedi. Sonra da bir deve ile yeteri kadar un ve zeytinyağı getirterek kadına verdi. Kendisi o sıralarda Hayber’e gidecekti. Kadına da “Şimdilik bunlarla idare et. Biz birkaç gün sonra Hayber’e gideceğiz; eğer gelip beni orada göreceksin olursan sana daha fazlasını veririm” dedi. Daha sonra kadın Hayber’e giden Hz. Ömer’in yanına uğradı. O da kendisine iki deve vererek şunları söyledi: “Bunları al! Muhammed b. Mesleme gelinceye kadar bunlar senin ihtiyaçlarını karşılar. O gelince de dediğim gibi hem bu seneki hem de geçen seneki hakkını verecektir” (70).

Hız. Ömer’in, Hız. Preygamber’le Birlikte Bulunanlardan Birisinin Kızıyla ilgilenmesi ve Ona infakta Bulunması

- Eslem şöyle anlatıyor: Hz. Ömer’le birlikte pazara çıkmıştık. Genç bir kadın arkamızdan yetişerek şunları söyledi: “Ey Mü’minlerin Emîri! Kocam vefat etti, küçük çocuklarım hep benim elime bakmaktadır. Allah’a yemin ederim ki hiç biri bir iş göremediği gibi tarlaları ya da süt hayvanları da yoktur. Bu sene kıtlığın onları yutmasından korkuyorum. Bilmiyorum belki tanıyor sundur, ben Hufâf b. Eymâ’ el-Gıfârî’nin kızıyım. O Hz. Peygamber’le Hudeybiye’de bulunmuş bir kişidir”. Bunun üzerine Hz. Ömer ona çok büyük ilgi gösterdi ve “Merhaba Hz. Peygamber’e yakın olan kişilere!” dedi. Sonra da onu alıp evine götürdü. Ona güçlü bir deve verdi. Devenin sırtına da içinde yiyecek ve elbiselerin bulunduğu iki büyük çuval yükledi. Gitmeden önce de “Şimdilik bunları al! Bitirmezden önce Allah Teâlâ size daha hayırlısını verecektir” dedi.

Bunları gören bir kişinin “Ey Mü’minlerin Emîri! Bu verdiklerin çok değil mi?” demesi üzerine Hz. Ömer şunları söyledi: “Annen senin matemini tutsun. Onun babası Hudeybiye’de Hz. Peygamber’le birlikte bulunanlardan birisidir Allah’a yemin ederim ki ben onun babasıyla kardeşinin bir kaleyi aldığını biliyorum ki daha sonra biz bu kalenin ganimetlerinden pay almıştık” (71).

Saîd b. Âmir’in, Şam Valiliği Sırasında Halife Hız. Ömer’in Göndermiş Olduğu Parayı Fakirlere ve İhtiyaç Sahiplerine Dağıtması

- Hz. Ömer, Muaviye’yi Şam valiliğinden azlettiğinde yerine Saîd b. Âmir b. Hızıem el-Cumahî’yi vali olarak tayin etti. Saîd oraya Kureys’ten, parlak yüzlü genç hanımıyla birlikte gitti. Oraya varışlarının üzerinden çok zaman geçmemişti ki büyük bir malî sıkıntıya düştüler. Bunu haber alan Hz. Ömer onlara bin dinar gönderdi. Saîd bu gelen bin dinarı hanımına gösterdi ve “Bunları bize Mü’minlerin Emîri Ömer göndermiştir” dedi. Hanımı “Öyleyse bize yiyecek ve erzak al, gerisini de daha sonra harcamak üzere sakla” dedi. Saîd se hanımına şunları söyledi: “Sana bundan daha iyi ve kârlısını haber vereyim mi? Biz bunu çalıştırmak üzere bir tüccara verir ve onun kârından yeriz. Hem bu şekilde sermayemizden de hiç bir şey eksilmemiş olur”. Bunun üzerine karısı da bunu uygun buldu ve “Böyle yapalım” dedi.

Saîd gidip biraz yiyecek katık, iki deve satın aldı. Ve iki de hizmetçi tuttu. Paranın geri kalanını da fakirlere ve ihtiyaç sahiplerine dağıttı. Bir müddet sonra hanımı, Saîd’e “Bazı ihtiyaçlarımız var. Şu senin çalıştırması için parayı verdiğin tüccara gidip kârın bir kısmını alsan çok iyi olur” dedi. Saîd hiç bir şey söylemedi. Kadın tekrar tekrar söylediyse de Saîd hiç bir cevap vermedi. Nihayet bu durum öyle birhale geldi ki hanımının bu ısrarları Saîd’e bir işkence gibi gelmeye başladı. O evine ancak akşamdan akşama gelirdi. Bir gün aile dostlarından biri, kadına “Sen Saîd’den ne istiyorsun? O paranın artanını sadaka olarak vermiştir, bir daha onu sıkıştıрма!” dedi. Bunu öğrenen kadın çok üzüldü ve ağladı. Onun bu halini gören Saîd niçin ağladığını sordu, kadın da öğrenmiş olduklarını ona anlattı. Bunun üzerine Saîd şunları söyledi: “Ağlama da beni dinle! Bazı arkadaşlarım vardı ki az bir zaman önce benden ayrıldılar. Ben onlardan geri kalmak istemiyorum. Şunu da söyleyeyim ki eğerbir tanesi yeryüzüne incek olsa orasını nura

garketmeye yetecek olan elâ gözlü cennet hanımlarından birini dünya ve onun içinde bulunanların hepsine değışmem. Onların yüzlerinin parlaklığı karşısında güneş ve ay çok sönük kalır. Onlardan birinin başındaki yaşmak dünyadan ve orada bulunanların hepsinden daha hayırlıdır. Öyleyse aklını başına topla! Benim Allah için senden vazgeçmem onlardan vazgeçmemden çok daha kolaydır”. Bunları işiten hanımı ağlamayı kesip onun yapmış olduğı şeyi kabul etti (72).

Abdurrahman b. Sâbit’in Maaşının Fazlasını Tasadduk Etmesi

- Abdurrahman b. Sâbit el-Cumahî ay başlarında Beytül-Mal’dan maaşını aldığından ondan aile efradının yemelerine yetecek kadarını alır; geri kalanını sadaka olarak dağıtırdı. Hanımı maaşının fazlasını sorduğumda da “Borç olarak veriyorum” derdi. Bir gün tanıdıklarından bazı kimseler gelerek “Böyle yapma; çünkü ailenin ve çocuk-çocuğunun da senin üzerinde hakları vardır” dediler. O da onlara şöyle cevap verdi:

“Ben ailemi müslümanlardan hiç kimseye tercih etmem. Ayrıca da birilerini razı edeceğim diye ela gözlü cennet hanımlarından asla vazgeçmem. Bu hanımlar öyle güzeldirler ki eğer onlardan birisi dünya yüzüne inecek olsa dünyamız güneşin parladığı gibi parlardı. Ben benden öncekilerden geri kalmak istemem. Bakınız Hz. Peygamber ne buyuruyor: “Allah Teâlâ hesaba çekmek üzere insanları biraraya getirdiğinde mü’minlerin fakirleri cennete girebilmek için acele ederler. “Biraz sabredin, bu ne telaş!” denildiğinde de “Bizim üzerimizde hesabı görülecek hiç bir şey yoktur. Siz dünyada iken bize hiç bir şey vermediniz ki” derler. Bunun üzerine Allah Teâlâ da “Kullarım doğru söylüyorlar” der ve böylece cennet kapıları açılarak fakir müslümanlar diğerlerinden yetmiş sene önce cennete girerler” (73).

Abdullah b. Ömer’in Hastalığı Sırasında Canı Çektiğı Üzüm Salkımını Bir Fakire Vermesi

- Nafi şöyle anlatıyor: İbn Ömer hastaydı. Bana kendisi için üzüm almamı söyledi. Gidip bir dirheme bir salkım üzüm aldım. Önüne koydum; tam yemek üzereyken bir fakir geldi. İbn Ömer yemekten vazgeçip onun fakire verilmesini emretti. Adam salkımı alıp çıktığında birisi arkasından giderek onu kendisinden satın aldı. Fakat İbn Ömer henüz yemeye başlamadan adam yine geldi. İbn Ömer de salkımı ona vermemizi söyledi. Bu kez de birisi gidip bir dirhem vererek üzüm salkımını satın aldı. İbn Ömer yemeye başlamadan fakir yine geldi. İbn Ömer de salkımı ona vermemizi emretti. Birimiz yine fakirin arkasından çıkarak onu satın alıp getirdi. Ama adam bir daha geldi ve bu sefer ondan salkımı kendisine vermesini istedi. İbn Ömer “Veriniz!” buyurdu. Adam salkımı alıp çıktığında yine birimiz gidip bir dirhem vererek onu ondan aldı. Ancak bu defa içeri girmek istediğinde ona engel olduk. Eğer İbn Ömer bu yaptığımızı öğrenmiş olsaydı o salkımın tadına bile bakmazdı (74).

- Nâfi şöyle anlatıyor: Bir hastalığı sırasında İbn Ömer benden üzüm istedi. Pazara çıktım ve bir dirhem vererek bir salkım üzüm aldım. Tam yiyeceğı sırada bir fakir gelerek onu kendisine vermesini istedi. İbn Ömer de salkımı ona verdi. Ben adamın arkasından çıkarak üzümü ondan satın alıp döndüm; ama adam bir daha geldi. Bu olay birkaç kez bu şekilde tekrarlandı. Üçüncüsünde ya da dördüncüsünde adama “Azap olunasca! Sende hiç utanma yok mudur? Kaç defadır aynı şeyi yapıyorsun” dedim ve bir dirhem daha vererek salkımı son kez olarak aldım, İbn Ömer’e getirdim; o da onu yedi (75).

Osman b. Ebi’l As’ın, Çoluk-Çocuğuna Bir Kurban Kesip Yedirmesi için Birisine İnfakta Bulunması

- Ebu Nadre şöyle anlatıyor: Hac mevsiminde, Zilhicce’nin onuncu günü Osman b. Ebi’l-As’ın yanına gittim. O, evinin odalarından birini gelen ziyaretçilere ayırmıştı. Orada sohbet edilir, hadisler okunurdu. Biz orada oturuyorken kapının önünden yanında bir koçla birisi geçti. Osman onu çağırarak “Bu koçu kaç paraya aldın?” diye sordu. O da “Oniki dirheme aldım” diye cevap verdi. Bunun üzerine ben “Eğer oniki dirhemim olsaydı ben de bir koç alır, kurban ederek çoluk-çocuğuma yedirirdim” dedim. Bir müddet daha oturduktan sonra da kalktım. Giderken Osman b. Ebi’l-As bana bir kese verdi. İçinde tam elli dirhem vardı. Onun; muhtaç olduğum bir sırada Allah rızası için bana vermiş olduğ bu keseden daha bereketli bir param olmamıştır (76).

Hız. Âişe Vâlidemizin Elinde Bulunan Şeylerden İnfak Etmesi

- Oruçlu olduğ bir gün Hz. Âişe vâlidemize bir fakir geldi. Evinde de bir ekmekten başka hiç bir şey yoktu. Hz. Âişe cariyesine onu fakire vermesini söyledi. Cariye “Evde bundan başka hiç bir şey yoktur. Eğer onu da verecek olursam akşam ne ile iftar edeceksin?” dedi. Ancak Âişe validemizin ısrar etmesi üzerine ekmeğı fakire verdi. O gün akşamdan önce Hz. Âişe’ye bir koyunla ekmek hediye edildi. Bunun üzerine cariyesini çağırarak Hz. Âişe ona “Benim akşama ne yiyeceğimi merak ediyordun. İşte gördün mü bu gelenler senin fakire vermek istemediğın ekmekten çok daha iyidir” dedi.

- Hz. Âişe’nin evinde üzümünden başka birşeyin bulunmadığı bir gün fakirin biri ondan yiyecek istedi. Bunun üzerine Âişe vâlidemiz orada bulunanlardan birine “Şu üzüm salkımından bir üzüm tanesi alarak ona ver!” dedi. Onun hayretler içerisinde kendisine baktığını görünce de “Kim bir miskal ağırlığında hayır işlediyse onu(n mükâfaatını) görecektir. Kim de bir miskal ağırlığında kötülük işlediyse onu(n cezasını) görecektir” (Zilzâl/7-8) âyetlerine işaretle “Bu üzüm tanesi kaç miskal ağırlığındadır biliyor musun?” dedi (77).

Kişinin Kendi Sadakasını Bizzat Eliyle Vermesi; Gözleri Görmeyen Hârise b. Nu’mân’ın Sadakasını Kendi Elleriyle Vermesi

- Hârise b. Nu’mân’ın iki gözü de görmez olmuştu. Namaz kılmakta olduğ odanın kapısıyla namaz kıldığı yer arasına bir ip germişti. Kapıya bir dilenci geldiğinde, sepetinden vermek istediğı şeyi alır, sonra da ipe tutuna tutuna gider onu dilenciye verirdi. Aile efrâdı ona bu işi kendilerine bırakmasını söyledikleri zaman şunları söylemiştir: “Ben, Hz. Peygamber’in “İnsanın sadakasını kendi eliyle vermesi onu kötü akıbetlerden korur” buyurduğunu işittim” (78).

Sadaka Sahibinin Sadakasını Bizzat Yermesinin Fazileti

- Amr el-Leysî şöyle anlatıyor: Sahabilerden Vâsile b. Eska'nın yanında oturuyorduk. O sırada bir dilenci geldi. Vâsile kalkıp bir parça ekmek aldı ve üzerine de bir miktar para koyarak bizzat kendisi götürüp dilencinin eline verdi. Ben, "Ey Eba'l-Eska! Ailenden bu işi yapacak kimse yok mudur?" dedim. Şöyle cevap verdi: "Var, ama ben 'Kim kendi sadakasını bizzat verirse, attığı her adım için bir günahı; sadakayı, vereceği kişinin eline koyduğu zaman da her adımda on günahı silinir" diye böyle yaptım" (79).

İbn Ömer'in Sadakasını Bizzat Eliyle Verdiği İçin Çoğu Zaman Aç Karnına Sabahlaması

- İbn Ömer her akşam aile efradıyla bir kap yemeğin etrafında biraraya gelirdi. Yemek sırasında dilenen birinin sesini işittiğinde kalkar, kendi payına düşen ekmeği götürüp fakire verir; ancak geri dönüp gelene kadar da çoğu zaman kaptaki yemek bitmiş olurdu. Eğer bitmeden yetişebilirse herkesle birlikte o da birşeyler yer, aksi takdirde aç karnına sabahlardı (80).

İhtiyaç Sahiplerine İnfakta Bulunmak; Hz. Peygamber'in, Kendisinden Birşeyler İsteyen Birisinin İsteklerinin Yerine Getirilmesini Buyurması

- Hz. Peygamber bir gün sırtında Necran mâmulü bir aba olduğu halde mescide geldi. Abanın kenarları ve yakası çok kalın ve sağlamdı. Mescitte bulunan göçebe bir Arap varıp onun bir tarafından tuttu ve kalın yakası Hz. Peygamber'in boynunda iz bırakacak kadar çekerek "Ey Muhammed! Allah'ın sana vermiş olduğu şeylerden bize de ver!" dedi. Hz. Peygamber dönüp ona baktı ve gülümsedi, sonra da orada bulunanlara "Buna istediğini veriniz!" buyurdular (81).

- Ebu Hüreyre şöyle anlatıyor: Biz sabahları Hz. Peygamber'le birlikte mescidde otururduk. O, evine gitmek üzere kalktığına da oraya varıncaya kadar ayakta beklerdik. Bir gün yine tam evine gitmek üzere kalkmıştı ki göçebenin birisi gelip "Ey Muhammed! Bana yiyecek yüklü iki deve ver. Çünkü sen bunları kendi malından ya da babanın malından verecek değilsin!" dedi. Bu arada da üzerindeki abayı çekiştirip duruyordu; bu yüzden Hz. Peygamber'in boynu kıpkırmızı kesildi. Bunun üzerine Hz. Peygamber "Hayır olmaz! Allah'tan bağışlanma dile! Beni bırakmadığın müddetçe sana hiç bir şey vermem" buyurdular ve bu sözleri üç defa tekrarladılar, Sonra da birisini çağırarak ona "Bu adama, birisi arpa diğeri de hurma yüklü iki deve verin" diye emretti (82).

Hz. Peygamber'in Müzeyne Kabilesinden Gelen Dört yüz Kişinin İhtiyaçlarını Gidermesi

- Nu'man b. Mukarrin şöyle anlatıyor: Biz Müzeyne kabilesinden dört yüz kişi Hz. Peygamber'in yanına vardık. O bizlere emirlerini bildirdi. Sonra içimizden bazıları "Ey Allah'ın Rasûlü! Yiyecek hiç birşeyimiz yoktur. Bize yardım edemez misin?" dediler. Hz. Peygamber, Ömer'e dönerek "Bunlara birşeyler ver!" buyurdular. Hz. Ömer "Şu anda birazcık hurmadan başka birşeyimiz yoktur. Onun da bunlara yeteceğini sanmıyorum" dediyse de Hz. Peygamber yine "Bunları götür de kendilerine birşeyler ver!" buyurdular. Bunun üzerine Hz. Ömer bizi bir odaya götürdü. Odada çok iri hurmalardan oluşmuş bir yığından başka bir şey yoktu. Hz. Ömer "İşte bundan alınız!" dedi. Herkes ihtiyacı kadar aldı. Son olarak ben almıştım; o zaman gördüm ki sanki içerisinden bir hurma tanesi bile alınmamış gibi yığın aynen duruyordu (83).

Hz. Peygamber'in Dört yüz Kişinin İhtiyacını Karşılama, Ancak Malın Hiç Eksilmemesi

- Dükeyn b. Saîd el-Has'amî şöyle anlatıyor: Biz dört yüz kişi, hep birlikte Hz. Peygamber'e giderek kendisinden yiyecek birşeyler istedik. Bunun üzerine o Hz. Ömer'e dönerek "Kalk, bunlara birşeyler ver!" buyurdular. Hz. Ömer "Ey Allah'ın Rasûlü! Benim ancak aileme ve çoluk-çocuğuma yetecek kadar zahirem vardır" diye özür beyan ettiyse de Hz. Peygamber yine "Kalk da bunlara birşeyler ver!" dediler. Hz. Ömer de "Ey Allah'ın Rasûlü! Emirlerini yerine getireceğim" diyerek bizleri alıp bir odaya götürdü ve cebinden çıkardığı bir anahtarla oranın kapısını açtı. İçeri girdiğimizde orada küçük bir hurma yığınının başka bir şey olmadığını gördük. Hz. Ömer "Buyurun, ihtiyacınızı alın" dedi. Herkes dilediği kadar aldı. En sona ben kalmıştım. İhtiyacımı alırken, sanki bir tane bile eksilmemiş gibi hurma yığınının aynen durduğunu hayretle gördüm (84).

İbn Ömer'in Hiç Bir Dilenciye Boş Çevirmemesi, Cüzzamlılarıyla Bile Aynı Kaptan Yemek Yemesi

- İbn Ömer hiç bir dilenciye boş çevirmezdi. Hatta onların, parmaklarından kan damlamakta olan cüzzamlılarıyla oturur ve aynı kaptan yemek yerd (85).

Sadaka Verilmesi; Hz. Ebubekir'le Ömer'in Sadakaları ve Bu Hususta Hz. Peygamber'in Söyledikleri

- Ebubekir Siddik sadakasını getirerek Hz. Peygamber'e "Ey Allah'ın Rasûlü! Bu benim sadakamdır ve şu anda gücüm buna yetmektedir. Söz veriyorum, ileride, oldukça yine getireceğim" dedi. Hz. Ömer de sadakasını getirdi. O da şunları söyledi: "Ey Allah'ın Rasûlü! Bu benim sadakamdır. Ben Allah'tan, va'detmiş olduğu mükâfaatı isterim". Bunun üzerine Hz. Peygamber "Ey Ömer! Sen yayını oksuz kullandın. İkinizin sadakası arasında, sözlerinizin arasında bulunan kadar fark vardır. Ebubekir'in sadakası seninkinden üstündür. Bu kez de onu geçemedin" buyurdular (86).

Hz. Osman'ın Rûme Kuyusunu Satın Alarak Müslümanlara Vakfetmesi

- Bir gün Hz. Peygamber "Kim Rûme kuyusunu alarak müslümanlara bağışlarsa Allah da kıyamet gününde onun susuzluğunu gidersin" buyurdular. Bunun üzerine Hz. Osman o kuyuyu aldı ve müslümanların kullanması için vakfetti (87).

Rûme Kuyusunu Otuzbin Dirheme Alan Hz. Osman'ın Onu Cennet Kuyularından Biri Karşılığında Müslümanlara Bağışlaması

- Muhacirler Medine'ye geldiklerinde oranın suları hoşlarına gitmedi. Benî Gıfâr kabilesinden birisinin Rûme adını verdiği bir kuyusu vardı. Bu kişi suyu çok tatlı olan o kuyudan bir kırba su çıkarır ve onu bir avuç hurma karşılığında satardı. Hz. Peygamber bir

gün o adama “Bu kuyuyu bana, cennette bir kuyu karşılığında satar mısın?” diye sordu. O ise “Ey Allah’ın Rasûlü! Çoluk-çocuğumu geçindirebilmek için bu kuyudan başka hiç bir malım yoktur. Onu veremem” dedi. Bu hadiseyi duyan Hz. Osman onu otuzbin dirheme satın alarak Hz. Peygamber’e geldi ve “Ey Allah’ın Rasûlü! Eğer ben o kuyuyu satın alırsam da müslümanlara vakfedecek olursam onun sahibine va’dettiğin cennet kuyusu benim olabilir mi?” diye sordu. Hz. Peygamber’in “Evet!” demesi üzerine de “Ben onu satın aldım ve müslümanlara bağışladım” dedi (88).

Hız. Talhâ’nın Bir Günde Yüzbin Dirhem Sadaka Vermesi

- Hz. Talhâ’nın hanımı Su’dâ şöyle anlatıyor: Kocam Talhâ bir gün içerisinde yüzbin dirhem sadaka dağıttı. Sonra kendisi elbisesini yamalatmak zorunda kaldığı için o gün mescide gidemedi (89).

Abdurrahman b. Avf’ın Hz. Peygamber Zamanında Malının Yarisını Sadaka Olarak Vermesi

- Abdurrahman b. Avf, Hz. Peygamber zamanında bir keresinde malının yarisını olan dörtbin dirhemi sadaka olarak dağıtmıştır. Daha sonraları ise her biri kırkar bin dirhem olmak üzere iki kere daha sadaka vermiştir.

Tevbesi Kabul Edilen Ebu Lübâbe’nin, Malının Üçte Birini Sadaka Olarak Dağıtması

- Ebu Lübâbe şöyle anlatıyor: Allah Teâlâ tevbe kabul buyurduğunda Hz. Peygamber’in yanına giderek “Ey Allah’ın Rasûlü! Ben üzerinde günah işlemiş olduğum yurdundan hicret edip bütün malımı da Allah rızası için sadaka dağıtılmak üzere senin emrine vereceğim” dedim. bunun üzerine Hz. Peygamber “Ey Ebâ Lübâbe! Malının üçte birini tasadduk etmen senin için yeterlidir” buyurdular. Ben de bu sözüne uyarak malımın üçte birisini sadaka olarak verdim (90).

Selmân-ı Fârisî’nin Valiliği Sırasında Sepet Örüp Satması ve Bunun da Üçte Birini Sadaka Vermesi

- Nu’mân b. Humeyd şöyle anlatıyor: Dayımla birlikte Selmân-ı Fârisî’nin ziyaretine gittik. Kendisi o sıralarda Hz. Ömer’in, Medâyin valiliğini yapıyordu. Onu evinde hurma dallarından küfe ve sepet örerken bulduk. Bize şunları söyledi: “Ben bir dirhemle hurma dalları satın alıyor, ördükten sonra üç dirheme satıyorum. Bunun bir dirhemiyle yine hurma dalları alıyor, bir dirhemini de çoluk-çocuğumun ihtiyaçlarına ayırıyorum. Kalan bir dirhemi ise sadaka olarak veriyorum. Ömer, beni bundan menedecek olsa bile ben yine bu şekilde geçinmeye devam edeceğim” (91).

Hız. Osman’ın Bir Savaşta Hz. Peygamber’e Yiyecek Yüklü Dokuz Deve Hediye Etmesi

- Hz. Peygamber’in de bulunduğu bir savaşta müslüman askerler arasında büyük bir açlık başgösterdi. Müslümanları bir hüznün kaplamıştı; münafıklar ise sevinç belirtileri gösteriyordu. Bu durumu gören Hz. Peygamber sahabilere “Korkmayın! Yemin ederim ki Allah Teâlâ güneş batmadan önce bir rızık gönderecektir” buyurdular. Allah ve O’nun Rasûlü’nün söylediklerinin mutlaka gerçekleşeceğini çok iyi bilen Hz. Osman, yiyecek yüklü on dört deve satın olarak bunların dokuzunu Hz. Peygamber’e gönderdi. Bunları gören Hz. Peygamber ne olduklarını sordu. Çevresindekiler de “Osman bunları sana hediye olarak gönderdi” dediler. Bunun üzerine Hz. Peygamber’in mübarek yüzlerinde sevinç, münafıklarınkinden ise hüznün belirdi. Daha sonra Hz. Peygamber ellerini koltuklarının beyazı görününceye dek kaldırarak: “Ey Allah’ım Osman’a dilediğini ver! Onun malını bereketlendir. Onun için şunları yap, bunları yap...” şeklinde dua ettiler. Öyle ki ne bundan önce ve ne de bundan sonra Hz. Peygamber hiç kimse hakkında böyle bir duada bulunmamıştır (92).

İbn Abbas’ın Hediyeinin ve Müslümanları Doyurmanın Fazileti Hakkındaki Sözleri

- İbn Abbas şöyle diyor: “Bir müslüman evini bir ay veya bir hafta ya da Allah’ın dilediği kadar doyurmak benim yanımda farz hactan sonraki haclardan daha sevimli olduğu gibi bir dânik (dirhem altıda biri değerindeki para) ile almış olduğum bir yiyeceği Allah yolunda bana kardeş olmuş birisine hediye etmem de yine Allah yolunda infak ettiğim bir dinardan daha sevimlidir” (93).

Misafirlerle ve diğer insanlara Yemek Yedirmek; Hz. Ali’nin Yemek Yedirmenin Fazileti Hakkındaki Sözleri

- Hz. Ali şöyle buyuruyor: “Arkadaşlarımdan bazılarını bir yemek başında biraraya getirmem, bana göre çarşıya çıkıp bir köle satın alarak onu azat etmemden çok daha iyidir” (94).

Önüne Gelen ya da İkram Edilen Yiyecekleri Hor Görenlerin Helak Olması

- Misafirin geldiği bir gün Câbir (r.a.) onlara ekmekle sirke ikram ederek şunları söyledi: “Buyurun yeyiniz! Ben Hz. Peygamber’in, ‘Sirke ne güzel bir katıktır. Kendilerine ikram edilen yemeklere burun kıvrıp onları hor görenler helak olurlar. Aynı şekilde evinde bulunan yiyeceği hor görüp beğenmeyerek arkadaşlarının önüne getirmekten çekinen kişi de helak olur’ buyurduğunu işittim” (95).

Enes b. Mâlik’in Ekmek Parçasıyla da Olsa Misafirlerine ikramda Bulunulmasını İstemesi

- Enes b. Mâlik hasta olmuştu. Birkaç kişi onun ziyaretine geldiler. Onların gelişi üzerine Enes, hizmetçisine şöyle dedi: “Bu arkadaşlara bir ekmek parçasıyla da olsa ikramda bulun. Çünkü ben Hz. Peygamber’in “Güzel ahlak cennet amellerindendir” buyurduğunu duydum” (96).

Enes b. Mâlik'in Ekmek Parçasıyla da Olsa Misafirlerine ikramda Bulunulmasını İstemesi

- Enes b. Mâlik hasta olmuştu. Birkaç kişi onun ziyaretine geldiler. Onların gelişi üzerine Enes, hizmetçisine şöyle dedi: “Bu arkadaşlara bir ekmek parçasıyla da olsa ikramda bulun. Çünkü ben Hz. Peygamber’in “Güzel ahlak cennet amellerindendir” buyurduğunu duydum” (96).

Suheyb er-Rumî'nin Bir Hadis'e Dayanarak İnsanlara Çok Yemek Yedirmesi

- Suheyb, gelen misafirlerine çok yemek yedirirdi. Bir gün Hz. Ömer ona “Ey Suheyb! Sen çok yemek yediriyorsun. Bu israf değil midir?” dedi. Suheyb de şöyle cevap verdi: “Hz. Peygamber “Sizin hayırlılarınız insanlara yemek yedirip, kendisine selam verenlerin selamını alanlardır” buyurmaktadır. İşte beni çok yemek yedirmeye sevkeden şey bu hadistir” dedi (98).

Hz. Peygamber'in Câbir'i Evine Götürerek Ona Ekmek ve Sirke İkrâm Etmesi

- Câbir (r.a.) şöyle anlatıyor: Evimde oturduğum bir gün Hz. Peygamber gelerek dışarı çıkmam için işaret etti. Hemen çıktım. Elimden tutarak beni hanımlarından birinin oturduğu yere götürdü. Beni kapıda bırakarak içeri girdi. Biraz sonra da çıkıp içeri girebileceğimi söyledi. Hanımı, üzerine bir örtü almıştı. Hz. Peygamber “Yiyecek birşeyleriniz var mı?” diye sordu. “Var!” diyerek üç tane ekmek getirdiler ve bir sofranın üzerine koydular. Hz. Peygamber ekmeklerden birini böldüler. Sonra da birbuçuğunu benim önüme diğer birbuçuğunu da kendi önlerine koydular. Arkasından, “Bunların yanında yiyebileceğimiz bir katık yok mu?” diye sordular. Hanımı da “Birazcık sirkeden başka bir şey yok” dedi. Hz. Peygamber “Getirin onu. O ne güzel katıktır” buyurdular (99).

Hz. Peygamber'in Hubeys Denilen Bir Yemek Pişirerek Yedirmesi

- Hz. Peygamber bir gün un, yağ ve bal yüklü bir deveyi çekip götürmekte olan Osman'ı gördü ve ona devesini çöktürmesini söyledi. Hz. Osman devesini çöktürdü. Bunun üzerine bir kap getirmelerini emretti. Kap getirildiğinde içerisine devenin taşımakta olduğu yağ, bal ve undan koydu. Sonra bir ateş yaktarak bu karışımı pişirdi. Nihayet ateşten indirip kendisi yedi ve çevredekilere de “Gelip yeyiniz!” dedi. Yemekten sonra da “İran halkı buna hubeys derler” buyurdu (100).

Hz. Peygamber'in Sahabileri Yemek Yedirip “Kabın Kenarlarından Yeyiniz” Buyurması

- Hz. Peygamber'in ancak dört kişinin taşıyabileceği kadar ağır ve büyük bir kabı vardı. Ona “Ğarrâ!” ismini vermişti. Bir gün kuşluk namazı kılan sahabiler Hz. Peygamber tarafından yemeğe çağırıldı. Bu kap da içerisi et suyuna doğranmış ekmekle dolu olduğu halde ortaya getirildi. Gelenler kalabalık olup yer kalmadığından Hz. Peygamber dizleri üstüne oturdu. Bunun üzerine yemekte bulunan bir göçebe bu oturuşu garipseyerek “Bu nasıl oturuş?” dedi. Hz. Peygamber şöyle buyurdular: “Allah Teâlâ beni zorba ve kibirli bir emir olarak değil alçak gönüllü birisi olarak yaratmıştır”. Daha sonra da şunları eklediler: “Kabın kenarlarından yeyip ortasını bırakınız. Çünkü Allah Teâlâ ortasını bereketli kılmıştır” (101).

Hz. Ebubekir'in Misafirlerine İkrâm Hususunda Çok Titizlik Göstermesi

- Hz. Ebubekir'in oğlu Abdurrahman şöyle anlatıyor: Babam düzenli olarak her akşam Hz. Peygamber'in yanına giderdi. Misafir geldiği bir gün de yine her zamanki gibi Hz. Peygamber'e gitti. Giderken de bana “Ey Abdurrahman! Artık misafirlerle ilgilenir, onların ihtiyaçlarını karşılarsın” dedi. Onun gidişinden sonra onlara yemek getirdik. Ancak “Ev sahibi gelip o da bizimle yemedikçe sofraya oturmayız” dediler. Bunun üzerine “Babam öfkeli bir insandır. Gelip sizin yemediğinizi öğrenecek olursa beni azarlayacaktır” dedimse de yine de yemediler. Babam eve döndüğünde ilk işi misafirlere bir şey yedirip yedirmediğimizi sormak oldu. “Hayır, bir şey vermedik” dediler. Babam “Nerde o Abdurrahman? Ben gitmeden önce ona misafirlerin ihtiyaçlarını karşılamasını emretmedim mi?” dedi. Bunları duyduğumda hemen kaçıp bir yere saklandım. “Ey Abdurrahman!” diye bağırdıysa da cevap vermedim. Nihayet “ey tembel, umursamaz herif! Sana Allah ile yemin verdiriyorum; şayet beni duyuyorsan buraya gel” deyince saklandığım yerden çıkarak yanına vardım ve “Allah'a yemin ederim ki benim bu konuda hiç bir günahım yoktur. İşte misafirlerin de burada! Onlara sor. Kendilerine yemek getirdim, fakat “Baban gelmedikçe yemeyiz” diye ısrar ettiler”. dedim.

Bu kez babam onlara dönerek “Niçin ikramımın kabul etmediniz? Allah'a yemin ederim ki ben de bu gece Âbdurrahman'a bir şey yedirmeyeceğim” dedi. Misafirler de ona “Yemin ederiz ki eğer ona bir şey yedirmeyecek olursan biz de yemeyiz” dediler. Babam “Ben ömrümde böyle bir şey görmedim. Azap olunasicalar; size ne oluyor da ikramımızı kabul etmiyorsunuz” dedi. Ancak biraz sonra öfkesi yatışarak “Abdurrahman'a yemek yedirmemeye dair yemin edişim şeytanın bir iğvasıydı. Haydi buyurun yemeğinizi yeyiniz; o da yiyecektir” dedi. Böylece yemek tekrar getirildi ve hep birlikte yedik. O gecenin sabahındababam Ebubekir, Hz. Peygamber'e giderek durumu anlattı ve “Ey Allah'ın Rasûlü! Onlar yeminlerini yerine getirdiler, bense bozmuş oldum. Ne buyuruyorsunuz?” diye sordu. Hz. Peygamber de “Asıl yemininde duran kişi sensin. Sen onların en hayırlısısın” buyurdular. Babamın o yemini için keffaret verip vermediğini de bilmiyorum (102).

Hz. Ömer'in Bir Deve Keserek Etinin Bir Kısımını Hz. Peygamber'in Hanımlarına Göndermesi Geri Kalanını da Pişirterek Ensar'la Muhacir'e İkrâm Etmesi

- Eslem şöyle anlatıyor: Hz. Ömer'e “Develerinin içinde iki gözü kör bir deve vardır” dedim. O da “Onu, kendisinden yararlanabilecekleri bir aileye ver!” dedi. “İki gözünün de kör olduğunu söylüyorum ey Emir! Ondan nasıl yararlanırlar?” deyince de “Diğer develere bağlayarak kullanırlar” diye karşılık verdi. “Peki karnını nasıl doyuracaktır?” dedim. Bunun üzerine “Bu hayvan haraç develerinden mi yoksa zekat develerinden midir?” diye sordu. Haraç develerinden olduğunu söyledim. Hz. Ömer “Allah'a yemin ederim ki, siz onun etini yemek istiyorsunuz” dedi.

Böylece Hz. Ömer emir vererek o deveyi kestirdi. Hz. Ömer'in yanında dokuz tane kap vardı. Bir yerden meyve ya da başka şeyler geldiğinde onları doldurarak Hz. Peygamber'in dokuz hanımına gönderirdi. En son gönderdiği kap da kızı Hafsâ'nın kabı olurdu. Dolayısıyla iyi ayarlanamadığında Hafsa'nın hissesine daha az yiyecek düşerdi. Hz. Ömer bu kez de kesilen devenin etlerinden o kaplara doldurarak Hz. Peygamber'in zevcelerine gönderdi. Geri kalanını da pişirterek Ensar ve Muhacir'e ikram etti (103).

H. Peygamber'in Bir Kuyu Satın Alarak Vakfeden Talhâ b. Ubeydullah'ı Övmesi

- Talhâ b. Ubeydullah dağ köylerinden birinde bir kuyu satın aldı ve onu kullanmaları için o civardaki köylere vakfetti. Hz. Peygamber bunu haber aldığı anda "Ey Talhâ! Sen çok feyizli birisisin" diyerek onu övdü (104).

Ca fer b. Ebî Tâlib'in Elinde Bulunan Yiyecekleri Fakirlere Yedirmesi

- Ebu Hüreyre şöyle anlatıyor: Fakirlere karşı insanların en hayırlısı Ca'fer b. Ebî Tâlib'dir. O bizleri zaman zaman evine götürür, elinde ne var ne yoksa yedirirdi. Bazı kereler evde bir şey bulamayacak olursa yiyecek koyduğu dağarcıkları getirip yırtar; biz de ona bulaşmış olan yağ ve peynir gibi şeylerin kalıntılarını sıyrır yedik (105).

Ca fer b. Ebî Tâlib'in Elinde Bulunan Yiyecekleri Fakirlere Yedirmesi

- Ebu Hüreyre şöyle anlatıyor: Fakirlere karşı insanların en hayırlısı Ca'fer b. Ebî Tâlib'dir. O bizleri zaman zaman evine götürür, elinde ne var ne yoksa yedirirdi. Bazı kereler evde bir şey bulamayacak olursa yiyecek koyduğu dağarcıkları getirip yırtar; biz de ona bulaşmış olan yağ ve peynir gibi şeylerin kalıntılarını sıyrır yedik (105).

Abdullah b. Ömer'in Sofrasında Bir Yetim ya da Fakir Bulunmadıkça Yemek Yememesi

- Abdullah b. Ömer yemeklerini ancak fakirlerle yedi. Bu yüzden de çoğu zaman aç kalırdı. Nihayet çok zayıf düştü; güçten kuvvetten kesildi. Öyle ki hanımının kendisi için hazırlamış olduğu hurmadan yapılmış bir yemeği yerken lokmaları düşürüyordu. - Abdullah b. Ömer sofrasında bir yetim bulunmadıkça yemek yemezdi (107).

Abdullah İbn Ömer'in Her Yemekte Bir Yetim Bulundurması

- İbn Ömer sabah ve akşam yemeklerine oturduğunda o çevrede bulunan yetimleri çağırırdı. Bir sabah kahvaltısında gelmesi için bir yetime haber gönderdi. Ancak giden adam onu bulamadı. O yetim geldiğinde ise yemek bitmişti. Yalnız İbn Ömer'in kahvaltıda sonra içmek için hazırlattığı şerbet kalmıştı. İbn Ömer bunu ona vererek "Fazla bir şey kaçırmış sayılmazsın. Hatta daha da kârlı çıktın" dedi (108).

Abdullah b. Ömer'in Hiç Kimseyi Bulamadığı İçin Aç Karnına Sabahlaması

- Mahallenin ihtiyarları bir gün İbn Ömer'in hanımını çevirerek "Biz ihtiyarlara niçin iltifat etmiyorsunuz? Biraz da bizimle ilgilenseniz" diye şikayette bulundular. O da şunları söyledi: "Ben ne yapabilirim? Ne zaman yemeğe oturacak olsa (İbn Ömer) mutlaka birilerini getirir; bu yüzden de çoğu zaman kendisi de aç kalır". Bu olaydan sonra İbn Ömer'in hanımı, kocasının mescide gidip geldiği yol üzerinde oturmayı âdet edinmiş olan fakirlere haber göndererek "İbn Ömer'in yolunda oturmaktan vazgeçsinler; ben onlara yemek veririm" dedi. İbn Ömer o gün mescide gidip gelirken hiç bir fakire rastlayamadı. Evine gelip yemeğe oturduğunda "Falan falan fakire haber gönderiniz de gelip yemek yesinler" dedi. Ancak haber gönderilen adamlar yemek yediklerini söyleyerek davete icabet etmediler. İbn Ömer de, "Anlaşıldı, siz bu gece bana yemek yedirmeyeceksiniz" dedi ve gerçekten de kimse gelmediği için aç karnına sabahladı (109).

Abdullah b. Ömer'in Yolculuk Esnasında Konakladığı Sırada Çevredeki İnsanları Yemeğe Çağırması

- Ebu Ca'fer el-Kârî şöyle anlatıyor: İbn Ömer hac yolculuğuna çıkıyordu. Efendim beni çağırarak "Sen de onunla birlikte çık, kendisine hizmet edersin!" dedi. Yola çıktık, hangi suyun üzerinde konaklasak İbn Ömer kendisiyle yemek yemeleri için o civarda bulunan insanları davet ediyordu. Büyük çocuklar da gelip sofrasına otururlardı. Bazı zamanlar öyle kalabalık oluyordu ki bir kişiye ancak iki-üç lokma düşürüyordu. Cuhfe denilen yere geldiğimizde yine böyle büyük bir kalabalık toplandı ve hiç yer kalmadı. Oturacak bir yer bulamayan çok esmer ve yarı çıplak bir genç "Sofrada yer bırakmamışlar; ben nereye oturacağım?" dedi. Bunun üzerine İbn Ömer onu çağırıp birazcık sıkışarak yanına oturttu (110).

Abdullah b. Ömer'in Yolculuk Sırasında İnsanlara ikramda Bulunması

- Ebu Ca'fer el-Kârî şöyle anlatıyor: İbn Ömer'le Mekke'den Medine'ye kadar yolculuk yaptım. Kendisinin büyük bir kabı vardı. Konak yerlerinde onu et suyuyla doldurur, çocukları, arkadaşları ve yanımıza gelen herkes diz çöküp oturarak ondan yedi. Bazı zamanlarsa yer kalmadığından kimileri de ayakta kalırdı. Ayrıca bir devesi ve onun sırtında da birisinde nebiz diğerindeyse su bulunan iki kırıbası vardı. Herkes kendine ait su bardağıyla o nebizen yapılan şerbetten kana kana içerdi (111).

Abdullah b. Ömer'in Sadece İhtiyaç Sahiplerini Yemeğe Çağırması

- İbn Ömer yemeğe birisini çağırarak olduğunda düzgün kıyafetli olanları değil fakir ve ihtiyaç sahibi olarak gördüklerini çağırırdı. Çocuklarıyla yeğenleri ise onun tersine fakir kişileri değil üstü-başı düzgün olanları çağırırlardı. İbn Ömer onları “Sizler yemekte ihtiyaçları olanları bırakıp diğerlerini çağırıyorsunuz” diye azarladı (112).

Abdullah b. Amr İbnü'l-As'ın Gelen Misafirler İçin Üçyüz Deve Bulundurması

- Süleyman b. Rabîa, Muaviye'nin hilafeti sırasında yanında Muntasır b. Hâris ed-Dabbî ve Basra kurrâlarından bazıları olduğu halde hacca gitti. Mekke'ye vardıklarında Süleyman'ın beraberindekiler “Buraya kadar gelmişken Hz. Peygamber'in kendisinden razı olarak vefat ettiği bir sahibisini görüp ondan hadis dinlemedikçe dönmeyiz” dediler. Bunun üzerine böyle birisini aramaya başladılar. Onlara Abdullah b. Amr İbnü'l-As'ın Mekke'nin dış mahallelerinden birinde kaldığını söylediler. Kalkıp hep birlikte oraya gittiler. Vardıklarında bir meydanda yüzü binek, ikiyüzü ise yük taşımak için kullanılan üçyüz deve gördüler ve bunların kime ait olduğunu sordular. “Abdullah b. Amr İbnü'l-As'ındır” dediler:

Bunun üzerine Süleyman ve arkadaşları “Gerçekten bunların hepsi onun mudur? Halbuki biz onun çok mütevazî bir yaşantısı olduğunu duyduk” dediler. O zaman karşıdakiler “Evet bunlar gerçekten onundur. Yüz tanesi binek hayvanıdır ki onlara arkadaşlarını bindirir. Diğer ikiyüzü ise yük hayvanı olup çeşitli memleketlerden gelen misafirler için yiyecek taşırlar” dediler. Süleyman ve arkadaşlarının çok şaşırdıklarını gördüklerinde de “Niçin o kadar şaşırdınız? Abdullah b. Amr çok zengin birisi olup misafirlerine ikram etmeyi bir borç olarak görür” diye eklediler. Gelen hacılar oradakilerden Abdullah'ı kendilerine göstermelerini istediler. Onlar da “Şu anda Mescid-i Haram'dadır; oraya gidiniz!” dediler. Süleyman ve arkadaşları Abdullah'ı Kâbe'nin yanında otururken buldular. O kısa boylu, gözü çapaklı, üstüste iki kürk giymiş ve başında da sarık bulunan bir zattı. Üzerine gömlek giymemiş, pabuçlarını da sol tarafına asmıştı (113).

Sa'd b. Übâde'nin Kesmiş Olduğu Develerin Beyinlerinden, Yemesi İçin Hz. Peygamber'e Getirmesi

- Sa'd b. Übâde bir gün Hz. Peygamber'e, beyin dolu bir kap getirdi. Hz. Peygamber ona “Ey Ebâ Sâbit! Bu nedir?” diye sordular. Sa'd “Seni hak peygamber olarak gönderen Allah'a yemin ederim ki, kırk deve kestik; ben de bunu sana doyaya bir beyin yiyebilmen için getirdim” dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber ondan yedi ve Sa'd'a da hayır duada bulundu (114).

Sa'd b. Übâde'nin Hz. Peygamber'e Süt ve Hurma İkram Etmesi ve Onun da Sa'd'a Duada Bulunması

- Bir keresinde Sa'd b. Übâde Hz. Peygamber'i davet etti; önüne ekmek ve hurma, bunlardan sonra da süt dolu bir kap getirdi. Hz. Peygamber bunu içtikten sonra şöyle buyurdular: “Sizin yemeklerinizi iyi kimseler yedi. Oruçlular sofralarınızda iftar ettiler; melekler de size hayır duada bulundular. Ey Rabb'im! Nimetlerini Sa'd b. Übâde'nin ailesi üzerine indir!” (115).

- Sa'd b. Übâde, Hz. Peygamber'i davet ettiğinde ona hurma ve susam ikram etti (116).

Sa'd b. Übâde'nin İnsanlara Gelip Kendisinden Et ve Yağ Almaları İçin Çağırması

- Urve (r.a.) şöyle anlatıyor: Bir gün Sa'd b. Übâde'yi gördüm; yüksek bir yere çıkmış şöyle bağıırıyordu: “Yağ ve et isteyenler Sa'd b. Übâde'ye gelsin!” Sonra onun oğlunu da gördüm. O da babasının çıktığı yere çıkmış ve onun söylediklerini söylüyordu. Bir gün Âliye'deki tarlasına gitmekte olan Abdullah b. Ömer'le karşılaştım. O bana “Ey genç! Bak bakalım; Sa'd b. Übâde'nin insanları çağırdığı o yüksek yerde kimseyi görebilecek misin?” dedi. Baktım, kimse yoktu: “Hayır, kimseyi göremedim” dedim. İbn Ömer de “Haklısın!” dedi (117).

Ebu Şuayb'ın, Hz. Peygamber ve Arkadaşlarını Yemeğe Davet Etmesi

- Ensar'dan Ebû Şuayb diye birisi vardı. Bu adam bir gün hizmetçisine “Hz. Peygamber'i yemeğe davet edeceğim; bana beş kişilik bir yemek hazırla!” diye tenbih etti. Sonra da gidip onları davet etti. Fakat Hz. Peygamber, dört kişiyle birlikte gelirken yanlarına bir kişi daha katıldı. Ebu Şuayb'ın evine vardıklarında Hz. Peygamber onu “Sen bizi beş kişi olarak davet etmiştin. Ancak bir kişi de yolda bize katıldı. Ama istemezsen onu geri gönderebiliriz” buyurdu. Ebu Şuayb da “Hayır; bırakın o da gelsin” dedi (118).

Bir Terzinin Hz. Peygamber'i Yemeğe Davet Etmesi

- Enes b. Mâlik şöyle anlatıyor: Bir terzi Hz. Peygamber'i hazırlamış olduğu yemeğe davet etti. Ben de onunla birlikte gittim: Adam yemekte arpa ekmeği, güneşte kurutulmuş et ve kabaktan yapılmış sulu bir yemek ikram etti. Yemek esnasında Hz. Peygamber'in kabin kenarlarında bulunan kabakları toplayıp yediğini gördüm. İşte o günden beri ben de kabağı çok severim (119).

Câbir b. Abdillâh'ın Hendek Gününde Üç Gün Aç Kalan Hz. Peygamber'le Ashâbına Yemek Vermesi

- Câbir b. Abdillâh şöyle anlatıyor: Ahzab gününde hendek kazıyorduk. Çok sert bir kayaya rastladık. Onu kıramadık. Bunun üzerine Hz. Peygamber'e giderek “Ey Allah'ın Rasûlü! kıramayacağımız kadar sert bir kayaya rastladık” dedik. Hz. Peygamber kalkıp bizimle birlikte o kayanın bulunduğu yere geldi. Kendisi mübarek karınlarına bir taş bağlamışlardı; çünkü üç günden beri hiç birimiz bir lokma bile yememiştik. Hz. Peygamber çukura inip balyozla o kaya parçasına vurdular. Kaya bir anda kum haline geliverdi. Ben Hz. Peygamber'e “Ey Allah'ın Rasûlü! İzin verin de evime kadar gidip geleyim” dedim. İzin verdiler. Eve vardığımda hanıma “Ben Hz. Peygamber'in, tahammülü imkansız bir açlık çekmekte olduğunu gördüm. Evde yiyecek birşeylerin var mı?” diye

sordum. Hanımım da “Birazcık arpayla bir keçi yavrusundan başka bir şey yok” dedi. Bunun üzerine kalkıp keçi yavrusunu kestim. Hanım da arpayı öğüttü ve hamur yaptı. Daha sonra eti bir kaba koyarak fırına sürdük ve ekmekleri de pişirmeye başladık.

Bu işler bitmek üzereyken kalkıp Hz. Peygamber’e vardım ve “Ey Allah’ın Rasûlü! Az bir yemeğim var. Yanına birkaç kişiyi de alıp bize gelebilir misiniz?” dedim. “Ne kadar yemeğin var?” buyurdular. Ona yemeğin miktarını söyledim. Bunun üzerine “Hem çok, hem de güzel! Git hanımına söyle, ben gelinceye kadar et kabını fırından, ekmekleri de tandırdan indirsin” dediler. Sonra da orada bulunanlara “Kalkın, gidiyoruz!” diye ilave ettiler. Ensar ve Muhacirler kalktılar. Ben eve varıp bizim hanıma “Azap olunasıca! Hz. Peygamber, Ensar ve Muhacirlerle birlikte geliyor” dedim. Hanım yemeğin miktarını söyleyip söylemediğini sordu, ben de “Evet, söyledim” dedim. Biraz sonra da Hz. Peygamber’le ashâbı geldiler. Hz. Peygamber kapıda durup sahâbilerine “İzdihâm yapmaksızın içeri girin!” buyurdular. Herkes içeri girip bir yerlere oturdu. Hz. Peygamber bir ekmek alıp parçalıyor, her parçanın üzerine fırından aldığı etten koyuyordu. Bunları yaparken de her defasında fırının kapağını ve tandırın üzerini kapatıyordu. Böylece gelenlerin hepsi doyusıya yediler. Buna rağmen et ve ekmeğin bir kısmı da arttı. En sonunda Hz. Peygamber, benim hanıma “Kendi yiyeceğini alırsan geri kalanı halka dağıtırsın. Çünkü şu anda şehirde büyük bir açlık hüküm sürmektedir” buyurdular (120).

- Câbir b. Abdillâh şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber, yemeğin miktarını öğrendikten sonra oradakilere “Hepiniz kalkınız; birlikte Câbir’e gidelim” buyurdu. Onun bu sözlerini işittiğimde Allah’tan başka kimsenin bilmediği şekilde utandım. Çünkü yemeğimizin hepsi bir ölçek arpa ile bir oğlak etinden ibaretti. Hz. Peygamber’sen bütün bir halkı davet ediyordu. “Olacak şey değil” diye düşündüm. Sonra hanıma gidip ona, “Rezil oldum; Hz. Peygamber oradaki sahâbilerin hepsiyle birlikte geliyor” dedim. O da “Hz. Peygamber sana yemeğin ne kadar olduğunu sordu mu?” dedi. Sorduğunu söyledim. Bunun üzerine karım “Allah ve O’nun Rasûlü daha iyi bilir” dedi. Onun bu sözlerinden sonra rahatladım ve üzüntüm de kalmadı. Hz. Peygamber ashâbıyla birlikte geldiğinde hanımına “Sen ekmeği pişir, eti bana bırak!” buyurdular. Sonra da bir parça ekmekle bir parça et alıp bu şekilde herkese birer tane verdiler. Böylece gelenlerin hepsi tıkabasa doydular. Bu kadar kişinin yemesine rağmen et de, ekmek de sanki hiç dokunulmamış gibi duruyordu. Hz. Peygamber karıma “Bir kısmını kendine ayır, gerisini de komşularına ve akrabalarına hediye et!” buyurdular. Karım o gün akşama kadar hem yeyip hem de dağıtmasına rağmen yine de onları tüketemedi (121).

- Câbir b. Abdillâh şöyle anlatıyor: Yemeğe gelmesini istediğimde Hz. Peygamber şöyle bağırdılar: “Ey Hendek ehli! Câbir bizim için yemek hazırlamış. Kalkın oraya gidelim!”. Sonrada bana “Sen hemen eve git! Eti ateşten indirsinler, hamuru da pişirmesinler” buyurdular. Hanıma koştum; “Rezil oldum!” diyerek olan biteni anlattım ve “Yemeğin az olup herkese yetmeyeceğini de söylemiştim” dedim. Biraz sonra da Hz. Peygamber’le ashâbı geldi. Hz. Peygamber hamur ve etin bereketli olması için duada bulunup “Pişirmeye yardımcı olması için bir kadın daha çağırınız” buyurdular. O gün yemeğe gelenler bin kişiydi. Allah’a yemin ederim ki onların hepsi doyusıya yeyip gittikten sonra sanki hiç bir şey eksilmemiş gibi etimiz kaynamaya hamurumuz da pişmeye devam ediyordu (122).

Câbir’in Annesinin Hz. Peygamber İçin Hazırladığı Yemeğin elli Kişiyi Doyurması

- Yine Câbir b. Abdillâh anlatıyor: Annem bir yemek pişirdi ve bana da “Git Hz. Peygamber’i yemeğe davet et!” dedi. Hz. Peygamber’e vardım ve gizlice “Annem sizin için bir yemek hazırladı. Buyurmaz mısınız?” dedim. Bunun üzerine Hz. Peygamber orada bulunanlara “Haydi kalkın yemeğe gidelim” buyurdular. Böylece elli kişi ile birlikte bizim eve geldiler. Hz. Peygamber onları kapının önünde durdurdu ve bana da bu gelenleri onar onar içeri almamı söyledi. Böylece herkes karnını doyurdu; ama yemeğimiz hâlâ başlangıçtaki gibi duruyordu (123).

Câbir’in Annesinin Hz. Peygamber İçin Hazırladığı Yemeğin elli Kişiyi Doyurması

- Yine Câbir b. Abdillâh anlatıyor: Annem bir yemek pişirdi ve bana da “Git Hz. Peygamber’i yemeğe davet et!” dedi. Hz. Peygamber’e vardım ve gizlice “Annem sizin için bir yemek hazırladı. Buyurmaz mısınız?” dedim. Bunun üzerine Hz. Peygamber orada bulunanlara “Haydi kalkın yemeğe gidelim” buyurdular. Böylece elli kişi ile birlikte bizim eve geldiler. Hz. Peygamber onları kapının önünde durdurdu ve bana da bu gelenleri onar onar içeri almamı söyledi. Böylece herkes karnını doyurdu; ama yemeğimiz hâlâ başlangıçtaki gibi duruyordu (123).

Ebu Talhâ’nın Hz. Peygamber İçin Hazırlattığı Az Yemeğin Yetmiş Kûsür Kişiyi Yetmesi

- Enes (r.a.) şöyle anlatıyor: Bir gün Ebu Talhâ, Ümmü Süleym’e “Hz. Peygamber’in sesi çok zayıf çıkıyor. Zannediyorum bu, açlıktan ileri gelmektedir. Evde ona yedirebileceğimiz birşeyler var mı?” dedi. O da “Evet, vardır” diyerek birkaç arpa ekmeği çıkardı. Bunları başörtüsüne sararak götürmem için bana verdi. Ancak daha sonra bunları alarak gidip Hz. Peygamber’i çağırmanın söyledi. Bunun üzerine Hz. Peygamber’e gittim; mescidde bazı kimselerle oturuyordu. Benim geldiğimi görünce “Seni Ebu Talhâ mı gönderdi?” diye sordu. “Evet!” dedim. “Yemek için mi?” buyurdular. “Evet, yemek için” diye cevap verdim. Hz. Peygamber birlikte oturduğu kişilere “Kalkın gidiyoruz” dedi. Ben onlardan önce, koşup gelişlerini Ebu Talhâ’ya haber verdim. Çok kişinin gelmekte olduğunu öğrenen Ebu Talhâ “Ey Ümmü Süleym! Hz. Peygamber arkadaşlarıyla birlikte geliyormuş. Ne yapacağız; yemeğimiz hepsine yetmez” dedi. Ümmü Süleym ise “Allah ve Rasûlü daha iyi bilir” dedi.

Ebu Talhâ, Hz. Peygamberi karşılamaya çıktı. Sonra hep birlikte eve geldiler. Hz. Peygamber birlikte geldiği kişileri kapının önünde bırakıp içeri girerek “Ey Ümmü Süleym! Yanında ne varsa getir?” buyurdular. Ümmü Süleym de onun için hazırlamış olduğu ekmekleri getirdi. Hz. Peygamber onların parçalanmasını emretti. Sonra Ümmü Süleym bu parçalanmış ekmeklerin üzerine yağ sürerek onu katıklandırdı. Hz. Peygamber bereketli kılması için Allah Teâlâ’ya dua etti. Daha sonra kapının önünde beklemekte olanlar onar kişilik gruplar halinde ayrı ayrı içeri alındılar. Böylece bu az bir yemekle yetmiş-seksen kişi karnını doyurdu (124).

Eş’as b. Kays el-Kindî’nin Değişik ve Çok Büyük Bir Düşün Yemeği Vermesi

- Eş’as esir olarak Hz. Ebubekir’e getirilmişti. Hz. Ebubekir onu azat ettiği gibi kızkardeşiyle de evlendirdi. Bunun üzerine Eş’as deve pazarına giderek kılıcını çekip önüne gelen devenin büyük damarlarından birini kesmeye başladı. Bunu gören halk bağırışıp çağırarak Eş’as’ın kafir olduğunu söylediler. Daha sonra kılıcını atan Eş’as şunları söyledi: “Allah’a yemin ederim ki ben kafir

olmadım. Şu kişi (Ebubekir) bana kızkardeşini verdi. Eğer bizim memlekette olsaydık düğün yemeği için bunlardan çok daha fazlasını keserdik. Ey Medineliler! Yaralamış olduğum develeri kesip yeyiniz. Size gelince ey deve sahipleri! Siz de gelip develerinizin parasını benden alınız” (125).

Ebu Berze'nin Sabah, akşam Dul ve Yetimleri Doyurması

- Ebu Berze'nin et yemeği ile dolu olan bir kazanı vardı. O, sabah ve akşam olmak üzere günde iki kere bununla dulları, yetimleri ve fakirleri doyururdu (126).

Medine'ye Gelen Misafirlere İkramda Bulunulması

- Talhâ b. Amr şöyle anlatıyor: Medine'ye gelen yabancılardan tanıdıkları olanlar onlara, olmayanlarsa ashâb-ı suffâ'ya misafir olurlardı. Benim de tanıdığım kimse olmadığından Medine'de bulunduğum sürece ashâb-ı suffâ'ya misafir oldum. Hz. Peygamber her gün bize adam başı yarım avuç hurma verirdi. Bir gün bir namazdan sonra bizden birisi kalkıp “Ey Allah'ın Rasûlü! Yediğimiz hurmalar içimizi yaktı. Üzerimizdeki elbiseler de gördüğünüz gibi lime lime oldu” dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber minbere çıkıp Allah'a hamd ü senalar ettikten ve kavminden görmüş olduğu eziyetleri zikrettikten sonra şunları söylediler:

“Ben arkadaşım ile birlikte on gün on gece süren bir yolculuk yaptım. Bu süre içerisinde misvak ağacının acı meyvesi dışında hiç bir şey yemedik. Nihayet Ensar kardeşlerimize misafir olduk. Sizin de bildiğiniz gibi onların yiyeceklerinin çoğu hurmadır. Onlar bize bundan ikram ettiler. Allah'a yemin ederim ki ekmek ve et bulabilseydim sizlere yedirirdim. Ama üzülmeyiniz. Öyle bir zaman gelecektir ki sizin her biriniz Kâbe'nin örtüleri gibi elbiseler giyeceksiniz. Sabah ve akşamları kazanlarınız etle dolu olacaktır” (127).

Hiz. Peygamber'in Ashab-ı Suffa'yı Et Yemekleri Yiyecekleriyle Müjdelemesi

- Fedâletü'l-Leysî şöyle anlatıyor: Hiz. Peygamber'i ziyarete gitmiştik. Dışardan gelen misafirlerden Medine'de tanıdığı olanlar onlara gider; diğerleri ise Suffâ'da kalırdı. Benim de tanıdığım olmadığından Suffâ'ya misafir oldum. Orda kalanlardan birisi “Ey Allah'ın Rasûlü! Hurma yiye yiye içimiz yandı!” diye şikayette bulundu. Hiz. Peygamber de şöyle buyurdular: “Yakın bir zamanda, hayatta kalanlarınız sabah akşam et yemekleri yeyip Kâbe örtülerine benzer pahalı elbiseler giyecektir” (128).

Hiz. Peygamber'in Herkesin Gücü Nisbetinde Misafir Almasını İstemesi, Geri Kalanlarını da Kendisi Ağırlaması

- Hiz. Peygamber namazı kıldırdıktan sonra Ashâb-ı Kirâm'a dönerek “Sizden her biriniz evinde bulunan yemeği oranında misafir alsın” buyururdu. Böylece herkes gücü nisbetinde iki-üç misafir götürürdü. Geri kalanlarını da Hiz. Peygamber misafir ederdi (129).

Sa'd b. Ubâde'nin Her Akşam Seksen Kişiyi Misafir Edip Yemek Vermesi

- Akşam olduğunda Hiz. Peygamber Suffâ'da kalmakta olan kişileri ashâbı arasında taksim ederdi. Sahabilerden bazıları iki, bazıları üç-dört, bazıları da dört-beş, altı-yedi ya da sekiz-dokuz kişi götürürdü. Hatta on kişi bile götürülenler olurdu. Sa'd b. Ubâde ise her akşam seksen kişiyi alıp götürür ve hepsine yemek verirdi (130).

Hiz. Peygamber'in Gelen Sadaka ve Hediyelerden Ashâb-ı Suffa'ya Yedirmesi

- Ebu Hüreyre şöyle anlatıyor: Hiz. Peygamber bir gün yanımdan geçerken bana “Ey ebâ Hirr!” diye seslendi. “Buyurun ey Allah'ın Rasûlü!” dedim. “Suffâ'da kalanlara git de onları çağır” buyurdular. Suffâ ashâbı İslâm'ın misafirleriydi. Onların ne aileleri ve ne de malları vardı. Hiz. Peygamber'e bir sadaka geldiğinde onu olduğu gibi onlara verir; kendisi ondan hiç bir şey almazdı. Bir yerden bir hediye geldiğindeyse bir kısmını kendisine ayırır ve Suffâ ashâbını da ona ortak yapardı (131).

Hiz. Peygamber'in Suffa Ashâbını Doyurması ve Sahabilere Misafir Etmesi

- Ebu Zerr şöyle anlatıyor: Ben Suffâ ashâbındandım. Akşam olduğunda Hiz. Peygamber'in yanına giderdik. O da yanında bulunan kişilere bizleri misafir etmelerini emrederdi. Çoğu zaman geride bizden dokuz-on kişi kalırdı. Onları da Hiz. Peygamber götürür, karınlarını doyurduktan sonra “Gidip mescitte uyuyunuz” buyururdu. Bir gece mescitte yüzükoyun yatmışım. Hiz. Peygamber gelip ayağıyla dokunarak “Ey Cündüb (Ebu Zerr'in özel ismi)! Nasıl yatıyorsun öyle! Bu, şeytanın yatış şeklidir” buyurdular (132).

Hiz. Peygamber'in Suffa Ashâbından Beş Kişiyi Götürüp Yiyecek ve İçecek İkram Etmesi

- Zuhfe b. Kays şöyle anlatıyor: Bir gün Hiz. Peygamber, sahabilerine Suffâ ashâbından birer ikişer kişiyi misafir almalarını emretti. Herkes misafirini aldıktan sonra içlerinde benim de bulunduğum beş kişi kaldık. Hiz. Peygamber bize kendisiyle gelmemizi emretti. Onunla birlikte Hiz. Âişe'nin hücreğine gittik. Hiz. Peygamber “Ey Âişe! Bize yemek ver!” buyurdular. Âişe vâlidemiz de et ve undan yapılmış bir yemek getirdi. Bundan sonra da hurma, çökelek ve yağdan yapılan sulu bir yemek ikram etti. Bunları yedikten sonra Hiz. Peygamber “Ey Âişe! Varsa bize içecek birşeyler de ver!” buyurdular. Bunun üzerine Hiz. Âişe içi süt dolu bir maşrapa getirdi. Bunu içtiğimizde Hiz. Peygamber “İsterseniz burada yatabilirsiniz, yoksa da mescide gidersiniz” dediler. Biz de mescide gitmek üzere izin istedik. Mescide vardığımızda ben yüzükoyun yattım; uyumuşum. Bir kişi ayağıyla dürterek beni uyandırdı ve “Senin bu yatışın Allah'ın sevmediği bir yatış şeklidir” dedi. Kalkıp oturdum ve o zaman beni uyandırıp bu sözleri söyleyenin Hiz. Peygamber olduğunu gördüm (133).

Müslüman Olmak için Gelenlerin Misafir Edilerek Yemek Yedirilmeleri

- Cehcâh el-Gıfârî şöyle anlatıyor: Kavminden birkaç kişiyle birlikte müslüman olmak üzere Medine'ye gittik. Akşam namazında Hz. Peygamber'le beraberdik. Namazdan sonra Hz. Peygamber "Herkes yanında oturan kişinin elinden tutsun ve onu misafir olarak götürsün" buyurdular. Böylece herkes birilerini alıp gitti; mescitte Hz. Peygamber'le benden başka kimse kalmadı. Zannediyorum hiç kimse beni misafir ikmaya cesaret edemedi. Çünkü ben çok iri yapılı birisiydim. Hz. Peygamber beni alıp evine götürdü. Bir keçi sağarak sütünü bana ikram etti. Ondan sonra da bir kap yemek getirdi. Yemeği müteâkip Hz. Peygamber benim için tam altı keçi daha sağdı. Bunları da içtim. Bu durumu gören Hz. Peygamber'in cariyesi Ümmü Eymen "Bu gece Hz. Peygamber'i aç bıraktığı için Allah da onu aç bıraksın!" diye beddua etti. Bunun üzerine Hz. Peygamber "Sus ey Ümmü Eymen! Bu kişi kendi rızkını yemiştir; bizim rızkımızsa Allah'a aittir" buyurdular.

Sabahleyin arkadaşlarımla biraraya geldiğimizde herkes kendisine yapılan ikramları sayıyordu. Ben de "Benim için yedi keçi sağıldı; hepsinin sütünü ben içtim. Bir kap da yemek yedim" dedim. Böylece akşam oldu. Namazdan sonra Hz. Peygamber yine "Herkes yanında oturanın elinden tutsun ve onu misafir olarak götürsün!" buyurdular. Bundan sonra, bir önceki günde olduğu gibi yine Hz. Peygamber'le benden başka kimse kalmadı. Kalkıp onunla birlikte evine gittik. Benim için bir keçi sağdı. Bu bir keçinin sütü hem açlığımı hem de susuzluğumu giderdi. Şaşırان Ümmü Eymen "Ey Allah'ın Rasûlü! Bu zat dünkü misafirimiz değil midir? Nasıl oluyor da bugün bu kadar az birşeyle yetinebiliyor?" diye sordu. Hz. Peygamber de "Evet o dünkü misafirdir. Az yemesine gelince o bugün bir mü'min gibi yemiştir, dün ise kafir olarak yemişti. Kafir yedi bağırsağını, mü'minse bir bağırsağını doyurur" buyurdular (134).

Ramazan Ayında Suffa Ashâbının İftara Götürülmesi

- Vâsile b. Eska' şöyle anlatıyor: Ben suffa ashâbındandım. Ramazan ayı gelmişti. İftar vakti geldiğinde Akabe biatında bulunmuş olan sahabiler bizden birer-ikişer kişiyi yemeğe götürürdü. Bir seferinde bizi hiç kimse yemeğe davet etmedi. O gece aç karnına sabahladık. Ertesi akşam da yanımıza hiç kimse uğramadı. Biz de Hz. Peygamber'e giderek bu durumu haber verdik. Bunun üzerine Hz. Peygamber, hanımlarından her birine haber göndererek evlerinde yiyecek olup olmadığını sordurdu. Ancak hepsi de yanlarında yiyecek namına hiç bir şey bulunmadığını söylediler.

Hz. Peygamber bir yere toplanmamızı emrettiler. Hepimiz biraraya geldiğimizde de şöyle dua ettiler: "Ey Allah'ım! Senin faziletinden ve rahmetinden istiyoruz. Çünkü verecek olan yalnızca sensin. Senden başka hiç kimsenin buna gücü yetmez". Hz. Peygamber'in duası henüz bitmişti ki dışardan, girmek için izin isteyen birinin sesi işitildi. Gereken izin verilmesi üzerine de yanında pişirilmiş bir koyun olan birisi girdi. Ekmek de getirmişti. Hz. Peygamber o adama, getirdiklerini bizim önümüze koymasını emretti. Doyasıya yedik. Daha sonra Hz. Peygamber şöyle buyurdular: "Biz Allah'tan rahmet ve faziletini istedik işte bu, Allah'ın faziletidir. Rahmeti ise O'nun yanında bizim için saklı bulunmaktadır" (135).

Hız. Ebubekir'in Suffa Ashâbından Olan Misafirlerine Yemek Yedirmesi

- Suffa ashâbı çok fakir insanlardı. Bir keresinde Hz. Peygamber "Kimin yanında iki kişilik bir yemek varsa üçüncüsünü, dört kişilik yemek varsa beşincisini ve hatta altıncısını götürsün!" buyurdular. Babam Ebubekir üç kişi aldı. Hz. Peygamber'se on kişiyi götürdü. Biz evde ben, annem, babam ve bir de hizmetçi olmak üzere dört kişiydik. Babam, misafir aldığı o gün Hz. Peygamber'in yanına gitti. Eve ancak yatısı namazından çok sonra gelebildi. Annem "Niçin gelip de akşam yemeğinde misafirlerine eşlik etmedin?" diye sordu. O da "Siz hâlâ onlara bir şey yedirmediniz mi?" dedi. Annem de "Yemek getirdik ve yemeklerini teklif ettikse de sen gelene kadar hiç bir şey yemeyeceklerini söylediler" dedi. Ben bu arada babamın bana öfkeleneceğini bildiğim için bir yere gizlenmişim. Babam beni arayıp da bulamayınca "Ey câhil! Kulağı kesilesice!" diye beddualar edip kötü sözler söyledi. Sonra da misafirlere "Buyurun siz yeyiniz; vallâhi artık bundan yemeyeceğim" dedi. Kendisinin öfkesi geçmiş olduğu için ben de gidip sofraya oturdum. Yemin ederim ki önümüze getirilen kaptan bir lokma aldığımızda sanki onun yeri tekrar doluyordu ve hatta daha da fazlaşıyordu. Böylece doyasıya yedik. Yemek kabı da olduğu gibi duruyordu. Ona bakan babam Ebubekir, annemi çağırarak "Benî Fir'sin kızkardeşi! Gel de bak!" dedi. Annem kab'a bakınca "Bu yemek eskisinden üç kat daha fazla" dedi. Bunun üzerine babam yeminini kastederek "O şeytanın bir iğvasıydı" dedi ve ondan birkaç lokma yedi. Sonra da onu alıp Hz. Peygamber'e götürdü. Sabaha kadar da orada kaldı. Hz. Peygamber ondan birçok kişiye ikram etti (136).

Kays b. Sa'd'ın Hz. Peygamber'le Arkadaşlarına Ziyaret Vermesi

- Sa'd b. Übâde ile oğlu Kays b. Sa'd her sene sırasıyla gazaya çıkarlardı. Sıranın Sa'd da olduğu bir sene Hz. Peygamber sahabilerini de toplayarak Kays'a misafir gitti. Gazada bulunan Sa'd bunu haber aldığı anda "Eğer Kays benim oğlum ise onların gelişine üzerine hizmetçimiz Nistâs'a "Çabuk anahtarları getir ve Hz. Peygamber'le arkadaşlarının ihtiyacını depodan çıkar!" diyecek, Nistâs ise "Bunun için babandan bir mektup getirmelisin" diyecektir. Ancak Kays onu dinlemeyerek anahtarları elinden alacak ve sonra da Hz. Peygamber ve arkadaşlarının ihtiyacı olan herşeyi çıkaracaktır" dedi. Gerçekten de aynen onun söylediği gibi oldu (137).

Hız. Peygamber'in ve Ashâbının Kıtık Çeken İnsanları Misafir Edip Onları Doyurmaları

- Meymûne binti Hâris şöyle anlatıyor: Bir sene kıtlık çıktı. Göçebe Araplar Medine'ye akın etmeye başladılar. Hz. Peygamber, ashabına, gelen kişileri misafir etmelerini emrederdi. Sahabiler götördükleri kişilere yemek yedirirdi. Bir gece göçebenin biri Hz. Peygamber'e misafir oldu. Hz. Peygamber'in evinde az bir sütü vardı. Adam onu içip Hz. Peygamber'e bir şey bırakmadı. Bu böyle birkaç gün devam etti. Sonunda "Ey Rabbim! Sen şu göçebeden bereketini kaldı. Çünkü o Hz. Peygamber'in yemeğini yeyip onu aç bırakıyor" diye beddua ettim. Daha sonra Hz. Peygamber o adamı bir kez daha getirdi. Ancak bu gelişinde adam çok az yedi. Niçin az yediğini sorduğumda Hz. Peygamber şöyle buyurdular: "Artık o müslüman oldu. Müslüman bir bağırsağını, kafir ise yedi bağırsağını doldurur" (138).

Hiz. Ömer'in Kıtık Çeken İnsanlara Yemek Vermesi ve Kıtık Süresince de Onlarla Birlikte Yemek Yemesi

- Kıtık senesinde Araplar her taraftan Medine'ye akın etmeye başladılar. Hiz. Ömer onlarla ilgilenmeleri için bazı kimseleri vazifelendirmişti. Bunlar gelen kişilerin durumlarıyla ilgileniyor, onlara ekmek ve katık temin ediyorlardı. Bunların arasında Yezid b. Uhte'n-Nemr, Misver b. Mahreme, Abdullah b. Utbe b. Mes'ud ve Abdurrahman b. Abdilkârî de vardı. Bunlar her akşam Hiz. Ömer'in yanına gelir, o gün yapılan işleri rapor ederlerdi. Her biri Medine'nin bir bölgesinde görevliydi. Gelen göçebeler Seniyye'nin yanından Râtîc tepeciklerine, Benî Hâris kabilesi yurdundan Benî Abdî'l-Eşhel kabileleri yurtlarına kadar her yere yerleşmişlerdi. Kimileri de Bakî'de ya da Kureyza oğulları yurdunda konaklamışlardı. Öyle ki Medine dışardan gelen bu göçebelerle adeta kuşatma altına alınmıştı. Hiz. Ömer bir gece bu insanlar arasında dolaştı ve kaç aile olduklarının belirlenmesini istedi. Ertesi gün sayım yapıldı ve yedi bin aile tesbit edildi. Hiz. Ömer daha sonra aile efratlarının, çocuk ve hastaların kaç kişi olduklarını öğrenmelerini istedi. Böylece gelenlerin kırkbin kişi olduğu ortaya çıktı.

Bunlara her gün yenileri eklenmekteydi. Hiz. Ömer tekrar sayım istedi. Saydılar; aile sayısının onbine insan nüfusunun da ellibine ulaştığını söylediler. Bu kişiler yağmur yağıp kıtlık sona erinceye kadar bu yerlerde kalmaya devam ettiler. Ondan sonra Hiz. Ömer görevlendirmiş olduğu adamlarına artık bu kişileri tekrar eski yerlerine göndermelerini emretti. Böylece bu görevliler onlardan her birini, gıda maddeleri ve binekler vererek çöllerine gönderdiler. Hiz. Ömer bu işlerle bizzat kendisi ilgileniyor ve yapılan işleri denetliyordu.

Medine çevresinde konaklamış olan bu kişilerin yaklaşık üçte ikisi ölmüş geriye üçte biri kalmıştı. Her seher vakti Hiz. Ömer'in kazanları ocaklara konur, hizmetçiler bunlarda tahılhaşlaması (keşkek gibi yemekler) pişirirlerdi. Bu işler sabaha kadar böyle devam ederdi. Yemek dağıtımına önce hastalardan başlanırdı. Bunlara ayrıca bulamaç da verilirdi. Hiz. Ömer hararetinin giderilmesi için zeytinyağını kazanlarda kaynatır; sonra et suyuna ekmek doğratarak bunu o kaynamış zeytinyağıyla katıklandırır. Ancak bu yağa alışık olmadıklarından birçoğu sıtmaya yakalandı. Bu süre içerisinde Hiz. Ömer ne çocuklarının ve ne de hanımlarının evinde hiç bir şey yemedi. Allah Teâlâ yardımını gönderip kıtlık kalkıncaya kadar o, bu insanlarla birlikte yedi (139).

Hiz. Ömer'in Her Gün Yirmi Deve Kestirip Halka Yedirmesi

- Hiz. Ömer her gün yirmi deve kestirir ve halka yedirirdi. Bunlar, Amr İbnü'l-As'ın Mısır'dan göndermiş olduğu develerdi (140). Hiz. Ömer'in Kocakarıyla Yetimlerin Karınlarını Doyurması

- Eslem şöyle anlatıyor: Hiz. Ömer bir gece dolaşmaya çıkmıştı. Bir çadırdan çocuk ağlamaları işiterek oraya yöneldi. Vardığında izin isteyerek içeri girdi. İçerde ihtiyar bir kadın ocağın üzerine su dolu bir kazan koymuş onunla uğraşıyor; etrafta da birkaç çocuk dolaşarak ağlıyorlardı. Hiz. Ömer "Ey Allah'ın kulu! Bu çocuklar niçin ağlıyorlar?" diye sordu. Kadın "Açlıktan ağlıyorlar" dedi. Hiz. Ömer "Peki ateşin üzerindeki şu kazan nedir?" diye sorunca da kadın "Gördüğün gibi içerisinde su var. Çocuklar avunup uyusunlar diye de ateşin üzerine koyarak sanki içerisinde yiyecek birşeyler varmış gibi karıştırıyorum" cevabını verdi. Bunun üzerine Hiz. Ömer'in gözlerinden yaşlar boşandı. Sonra da sadaka ambarına gidip bir çuvala yağ, un, hurma, elbise ve biraz da içyağı koydu. Bana da "Ey Eslem! Şu çuvalı sırtıma yükle!" buyurdular. "Ey Mü'minlerin Emîri! Öyle şey olmaz, ben götüreceğim" dedim. Ama kabul etmeyerek "Annesi ölesice! Âhiret gününde bütün bu şeyler benden sorulacaktır. O halde bunları benim taşımam gerekir" dedi.

Çuvalı yüklendi ve böylece o kadınla çocukların bulunduğu yere kadar gittik. Oraya vardığımızda kazanın içerisinde biraz un ve içyağı koyarak pişirdi. Pişirirken de kazanın altındaki ateşi üflüyordu. Bu sırada da sakalının telleri arasından dumanlar çıkıyordu. Pişen yemeği kendi elleriyle o çocuklara yedirdi. Bundan sonra da karşısına geçerek vahşi hayvan taklitleri yapıp onları eğlendirdi. Kendisine bir şey söylemeye cesaret edemedim. Çocuklar gülüp oynamaya başlayana dek bu şekilde devam etti. Çıktığımızda bana "Ey Eslem! Onların karşısında niçin taklitler yaptığımı biliyor musun?" diye sordu. "Hayır!" dedim. O zaman "Ben onları ağlarken görmüştüm. Gülüşlerini görmeden ayrılmaktan korktum. Ancak onların gülüp oynamaya başlamasından, sonra rahatlayabildim" dedi (141).

- Eslem şöyle anlatıyor: Bir gece Hiz. Ömer'le birlikte Vâkım'a kadar gittik. Orada, uzakta Sırar denilen yerde bir ateş gördük. Hiz. Ömer bana "Ey Eslem! Orada bir kervan olmalı! Hadi gidip bir bakalım!" dedi. Ateşin yanına vardığımızda bir kadın ve onun etrafında ağlaşmakta olan çocukları bulduk. (Sonrası bir önceki hadiste geçtiği gibidir) (142).

Hiz. Peygamber'in Kendisine Hediye Edilen Kudret Helvasını Ashabına Dağıtması

- Ükeydir, Hiz. Peygamber'e kudret helvası dolu bir küp hediye etti. Hiz. Peygamber de namazdan çıkınca bundan sahabilerinden her birine birer parça verdi. Câbir de orada bulunuyordu. Hiz. Peygamber ona ikinci bir parça daha verdi. Hiz. Câbir "Ey Allah'ın Rasûlü! Bana vermiştin!" dedi. Hiz. Peygamber de, "Bu da Abdullah'ın (Câbir'in babası) kızları içindir" buyurdular (143).

Hiz. Peygamber'in, Kendisinin İhtiyacı Olmasına Rağmen Gelen Yiyeceği Ashabına İkrâm Etmesi

- Dûmetü'l-Cendel emiri Ükeydir Hiz. Peygamber'e bir küp dolusu kudret helvası gönderdi. Hiz. Peygamber, kendisinin ve aile efradının ihtiyacı olmasına rağmen bir namazdan sonra o küpü getirtti. Sonra onu ashâbı arasında dolaştırmaya başladı. Önünde durduğu kişi elini sokup ondan bir parça alıyordu. Hiz. Peygamber, Halid b. Velid'e ikinci kez geldi. Bunun üzerine Halid "Ey Allah'ın Rasûlü! Herkes bir kere aldı. Benim ki ise bununla ikinci oluyor" dedi. Hiz. Peygamber de "Öyleyse onu da aile efradına götür" buyurdular (144).

Hiz. Peygamber'in Sahabilerine Hurma İkrâm Etmesi

- Ebu Hüreyre şöyle anlatıyor: Hiz. Peygamber bir gün sahabilerine hurma dağıttı ve her birine yedi tane verdi. Ben de orada olduğum için bana da yedi tane düştü. Bunlardan bir tanesi çekirdeksizdi ve en hoşuma giden de o oldu.

- Hz. Peygamber'e bir yerden hurma gelmişti. O da onları ashâbı arasında taksim etti. Kendisi de acele bir yere gideceğinden hissesine düşeni hızlıca yedi (145).

Hız. Ömer'in Kıtık Çekmekte Olan Medine Halkı İçin Mısır Valisinden Yardım istemesi

- Hz. Ömer'in hilafeti zamanında bir sene Medineli müslümanlar şiddetli bir kıtlığa girdiler. Bunun üzerine Hz. Ömer o sırada Mısır valisi olan Amr İbnü'l-As'a şu mektubu gönderdi: "Allah Teâlâ'nın kulu ve Mü'minlerin Emîri Ömer'den âsî oğlu âsî'ye! Selamdan sonra, hayatım üzerine yemin ederim ki sen ve seninle birlikte olanları, kendi karınlarınız doyduktan sonra ben ve benimle birlikte olanların açlıkları asla ilgilendirmiyor. Bu konuda bir yardım! Bu konuda bir yardım!"

Bu mektubu alan Amr İbnü'l-As da ona şu mektubu yolladı: "Allah'ın kulu ve Mü'minlerin Emîri Ömer'e, Amr İbnü'l As'tan! Emrin başım üstüne, buyurun. Sana öyle bir kervan gönderiyorum ki onun başı senin yanında, sonu ise benim buradadır. Selam, Allah Teâlâ'nın rahmet ve bereketi üzerine olsun!"

Hız. Ömer'in Mısır Valisi Amr İbnü'l As'ın Göndermiş Olduğu Gıda Maddelerini Halka Dağıtması

Amr, büyük bir deve kervanını yola çıkardı. Gerçekten de bu, mektubunda belirttiği gibi başı Medine'de sonu ise Mısır'da olacak kadar büyüktü. Bunun gelişi üzerine halka bir genişlik geldi. Hz. Ömer Medine ve civarındaki her aileye yüküyle birlikte bir deve verdi. Bunların dağıtımı ile de Abdurrahman b. Avf, Zübeyr b. Avvam ve Sa'd b. Ebî Vakkas'ı görevlendirdi. Bu kişiler sırtındaki gıda maddesiyle birlikte deveyi verdikleri ailelere "Üzerindeki yiyecekleri yer kendisini de kesersiniz" diyorlardı. Böylece halk develerin etini ve taşımakta oldukları yiyecekleri yediler. Ayrıca o develerin yağından katık, derisinden de ayakkabı yaptılar. Yüklerin konulmuş olduğu çuvallardan da faydalandılar. Bu şekilde Allah Teâlâ halkı büyük bir sıkıntıdan kurtardı (146).

- Hz. Ömer, Amr İbnü'l-As'ın göndermiş olduğu kervanların ilki Medine'ye ulaştığında Zübeyr'i çağırarak ona şunları söyledi: "Necid'e kadar gidip rastladıklarından gücü olanları buraya gönder. Geride kalan ailelerden her birine de yüküyle birlikte bir deve ver. Onlara kişi başına iki elbise düşüğünü söyle. Deveyi kesip etini güneşte kurutsunlar; iç yağlarını da eritip saklasınlar. Derisinden de ayakkabı yapsınlar. Daha sonra kurumuş et ve yağı biraz da karıştırarak, Allah kendilerine yeni bir rızık gönderinceye kadar onunla idare etsinler". Hz. Zübeyr bu vazifeyi kabullenmekten kaçındı. Hz. Ömer de ona "Dikkat et! Allah'a yemin ederim ki sen böyle bir görevi ölünceye kadar alamazsın" diyerek Hz. Talhâ'yı çağırttı. Onun da kabul etmemesi üzerine Ebu Ubeyde b. el-Cerrah'ı çağırttı. Ebu Ubeyde bu görevi kabul etti (147).

İnsanlara Elbise Verilmesi ve Giydirilmesi; Hz. Peygamber'in Esir Bir Sahabiye Getirip Müslüman Olan Kişiyi İki Kürk Giydirmesi

- Cüz' es-Sülemî şöyle anlatıyor: Müslüman olmamızdan önce idi. Hz. Peygamber'in sahabilerinden birisini esir almıştık. Müslüman olmaya karar verdiğimde onu da alıp Hz. Peygamber'in yanına gittim. Oraya vardığımda müslüman oldum. Bunun üzerinde Hz. Peygamber "Âişe'nin yanına git; yanında bulunan kürklerden iki tanesini sana versin!" buyurdular. Âişe vâlidemize gidip "Hz. Peygamber, yanında bulunan kürklerden iki tanesini bana vermeni söyledi" dedim. Müslüman kadınları yüzlerini ve boylarını göstermedikleri için Hz. Âişe de elinde bulunan uzun bir misvakla iki kürkü işaret edip onları almamı işaret etti (148).

Hız. Ömer'in, Yemen'den Gelen Kürkleri Halka Dağıtması

- Hz. Ömer'e Yemen'den kürkler geldi. O da onları halka dağıttı. Sonunda bir tane bile kalmadı. Dağıtım işi bittikten sonra Hz. Peygamber'in kabri ile minberi arasına oturdu. Kürklerden almış olan halk gelip ona selam veriyor ve dua ediyorlardı. Bu sırada Hz. Hasan'la Hüseyin, anneleri Fatımâ'tu'z-Zehrâ'nın evinden çıkıp halkın omuzlarından atlayarak geçtiler. Sırtlarında kürk yoktu. Bunu gören Hz. Ömer mosmor kesildi ve gözleri arasındaki damarı da kabardı. Kendi kendisine "Allah'a yemin ederim ki onlara giydirebilecek hiç bir şey kalmadı" dedi. Onun bu üzüntülü halini gören halk "Ey Mü'minlerin Emîri! Çok güzel bir iş yapıp halkını elbise sahibi yaptığın için sevinmen gerekmez mi?" dediler. Bunun üzerine Hz. Ömer "Ben şu, halkın üzerinden atlamakta olan iki genç için üzülüyorum. Çünkü onların sırtlarında kürk yoktur. Ben bunu onlara çok gördüm, onlarsa küçük düştüler" dedi. Bu olaydan hemen sonra Yemen valisine bir mektup yazarak Hz. Hasan ve Hüseyin için iki kürk göndermesini emretti. Kürklerin gelişi üzerine de bunları Hz. Hasan'la Hüseyin'e giydirdi (149).

Hız. Ömer'in, Şeffâ' ile Âtike'ye Birer Elbise Vermesi

- Şeffâ' binti Abdillâh el-Adeviyye şöyle anlatıyor: Hz. Ömer bana haber göndererek yanına gelmemi istedi. Bunun üzerine kalkıp gittim: Oraya vardığımda Âtike binti Esîd b. Ebî'l-Iys'ın da kapıda beklemekte olduğunu gördüm. İkimiz birlikte Hz. Ömer'in huzuruna girdik. Orada bir saat kadar oturduk. Sonra iki tane elbise getirmelerini emretti. Bunların kaliteli olanını Âtike'ye, daha az kaliteli olanını da bana verdi. Bunun üzerine şöyle dedim: "Ey Ömer! Ben Âtike'den daha önce müslüman oldum. Hem ben senin amcanın kızıyım, o ise birşeyin değildir. Üstüne üstlük beni, haber gönderip bineğinle getirttin, o ise kendiliğinden geldi. Buna rağmen onu benden üstün tutmanın sebebi nedir?". Hz. Ömer'se şunları söyledi: "Aslına bakarsan ben o iki elbiseyi senin için saklamıştım. Ancak ikiniz birlikte gelince Hz. Peygamber'e olan yakınlığımı gözönünde bulundurarak Âtike'ye daha kaliteli olanını verdim" (150).

Hız. Ali'nin Bir Dilenciye Bir Elbise Giydirip Yüz Dinar Vermesi

- Bir kişi Hz. Ali'ye benim bir ihtiyacım vardır. Bu ihtiyacımı önce Allah'a sonra da sana arz ediyorum. Eğer ihtiyacımı yerine getirirsen Allah'a hamd, sana da teşekkür edeceğim. Yok yerine getirmezsen Allah'a hamedecek, seni de mazur sayacağım!" dedi. Hz. Ali de "İhtiyacımı yeryüzüne, toprağın üzerine yaz. Çünkü yüzünde dilenmenin zilletini görmek hoşuma gitmiyor" dedi. Bunun

üzerine adam toprağın üzerine “Ben muhtacım” diye yazdı. Bunu müteakip Hz. Ali “Bana bir elbise getirin” dedi. Bir elbise getirildi. Onu o kişiye giydirdi, Bunları giydiğinde adam şu şiirleri söyledi:

“Sen bana zamanla güzellikleri kaybolup bir gün çürüyecek olan bir elbise giydirdin. Bana gelince ben hiç bir karşılık beklemezsizin sana övgülerimden yaptığım bir elbise giydireceğim. Sana giydirdiğim bu elbisenin çok yararını göreceksin. Yağmurların, bereketiyle dağ ve ovaları canlandırdığı gibi övgü de insanların şan ve şerefini artırır. Sakın hayır işlerinde hiç bir zaman isteksiz davranma. Çünkü her kul yaptıklarıyla mükâfatlandırılacak veya cezalandırılacaktır”. Bunları dinleyen Hz. Ali kendisine yüz dinar getirilmesini istedi ve bunları da o adama verdi. Oradakiler “Ey Mü’minlerin Emîri! Bu adama bir elbise ile yüz dinar mı veriyorsun?” dediler. Hz. Ali ise şunları söyledi: “Evet, bunları veriyorum. Çünkü Hz. Peygamber’in “İnsanlara, derecelerine göre muamelede bulununuz” buyurduğunu işittim. İşte bu kişinin benim nazarımdaki derecesi de budur” (151).

Bir Müslümana Elbise Giydirmenin Mükâfatı

- İbn Abbas’a bir dilenci geldi. İbn Abbas ona “Allah’tan başka ilah olmadığına ve Muhammed’in de O’nun Rasûlü olduğuna dair şehâdet eder misin?” dedi. O da “Evet, ederim!” karşılığını verdi. İbn Abbas “Ramazan orucunu da tutar mısın?” diye sordu. Dilenci “Evet, tutarım” diye cevap verdi. Bunun üzerine İbn Abbas ona bir elbise vererek şöyle dedi. “Sen benden birşeyler istedin. Bu durumda sana birşeyler vermemiz üzerimize borç oldu. Ben Hz. Peygamber’in “Müslümanlardan kim başka bir müslümana bir elbise giydirirse, elbise giydirdiği kişinin sırtında kaldıkça Allah da onu giydireni korur” buyurduğunu işittim” (152).

Mücahitlerin Doyurulması; Kays’ın Mücahitlere Dokuz Deve Kesmesi ve Hz. Peygamber’in de Onu Övmesi

- Hz. Peygamber bir askeri birlik gönderdi. Başlarına da kumandan olarak Kays b. Sa’d b. Übâde’yi tayin etti. Sefer esnasında aç kaldılar. Kays onlara binek develerinden dokuz tanesini kesti. Medine’ye döndüklerinde bunu Hz. Peygamber’e söylediler. O da “Cömertlik, onun ailesinin güzel ahlaklarından” buyurdu (153).

- Kays, develeri kesecek olduğunda o birlikte bulunan Hz. Ömer’le Ebu Ubeyde ona gelerek “Onları kesmemen için sana ricaya geldik” dediler. Ancak Kays onları dinlemeyerek develeri kestirdi. Bu olay Hz. Peygamber’in kulağına gittiğinde “O cömert bir ailedendir” buyurdular (154).

Mücahitlerin Aç Kaldıklarında, Karaya Vuran Büyük Bir Balığı Yemeleri

- Câbir (r.a.) şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber döneminde başımızda Kays b. Sa’d b. Übâde olduğu halde bir sefere gönderildik. Bu sefer sırasında korkunç bir açlıkla karşı karşıya kaldık. Kays bizim için yedi deve kesti. Nihayet bir gün deniz kıyısından geçerken büyük bir balığın karaya vurmuş olduğunu gördük. Onu parçalayarak orada bulduğumuz müddetçe ondan yedik. Geri kalanlarını da yiyecek torbalarımıza doldurup dönüşte yedik. Eğer bozulmayacağını biyseydik ondan bir parça da Hz. Peygamber’e getirecektik (155).

Hız. Ömer’in Emirleri, İdareleri Affındaki Kişilere Yeterli Yiyecek Vermekle Yükümlü Tutması

- Hz. Ömer, Şam’a geldiğinde Bilal onun yanına gitti. Ordu kumandanları da oradaydılar. Bilal içeri girdiğinde “Ey Ömer! Ey Ömer!” diye bağırdı. Hz. Ömer de “İşte buradayım, ne istiyorsun?” dedi. Bilal şunları söyledi. “Sen şu kişilerle Allah arasında bulunuyorsun. Sana gelince, Seninle Allah arasında hiç kimse yoktur. Şu önünde, sağında solunda oturanlara bir bak! Allah’a yemin ederim ki müslümanlar açlıktan kırılırken bunlar kuş etinden başka bir şey yemiyor, lüks içinde yaşıyorlar”. Bunun üzerinde Hz. Ömer “Doğru söyledin. Yemin ederim ki bunlardan; müslümanların her biri için günde iki avuç buğday ve katık olarak da yeteri kadar sirke ve yağ verme sözü almadan burayı terketmeyeceğim” dedi. Onun bu sözlerinden sonra orada bulunanlar şöyle dediler: “Ey Mü’minlerin Emîri! Bunu sana taahhüt ediyoruz. Üzerimize bir borç olarak kabul ediyoruz. Çünkü Allah çok büyük nimetler ihsan etmiştir”. Hz. Ömer de “O halde mesele yok” buyurdu (156).

Hız. Peygamber’in Geçimi ve Mâlî Fedakarlıkları, Sıkıntıları

- Abdullah el-Hevrîni şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber’in müezzini Bilal’le Halep’te biraraya geldiğimizde ona “Ey Bilal! Hz. Peygamber’in maişetinin ve nafakasının nasıl olduğu hakkında bana bilgi verebilir misin?” dedim. O da şunları anlattı: “Ben bu konuda, peygamber oluşundan vefatına kadar onun vekilliğini yaptım. Fakir birisi geldiğinde Hz. Peygamber bana onun için elbise ve yiyecek almamı emrederdi. Ben de gider borçlanarak onu yedirir ve giydirdim. Benim bu durumunu bilen müşriklerden zengin birisi bir gün beni çevirerek “Ey Bilal! Benim ne kadar zengin biri olduğumu bilirsin? Hiç kimseye borçlanma. Para lazım olduğunda bana gel” dedi. Böylece o günden sonra parayı ondan almaya başladım. Bir gün abdest almış ezan okumak için hazırlık yapıyordum. O sırada yanında bazı tüccarlarla birlikte o müşrik çıkageldi. Bana “Ey Habeşli!” diye bağırdı. “Ne istiyorsunuz?” dedim. Suratını asıp sert bir sesle “Aybaşının gelmekte olduğunu biliyorsun değil mi?” dedi. Ben de “Evet biliyorum” dedim. Bunun üzerine “Unutma ki aybaşına yalnızca dört gün var. Eğer borcunu ödemeyecek olursan borcuna karşılık seni köle olarak alırım. Ben bu parayı senin ya da arkadaşının (Hz. Peygamber’in) yanında bir kıymeti ve hatırı olduğu için vermiş değilim. Gayem eskiden de olduğun gibi seni köleleştirerek koyunlarımı güttürmekti” dedi. Bunun üzerine insan tabiatı gereği çok üzülüm ve korktum. Sonra çıkıp ezanı okudum. Yatsı namazından sonra, evine giden Hz. Peygamber’in arkasından ben de gittim. Kapıyı vurarak girmek için izin istedim. İzin verildi. Girdim, olanı biteni anlatarak şunları söyledim: “Ey Allah’ın Rasûlü! Anam babam sana feda olsun! Sana kendisinden borç aldığımı söylediğim müşrik var ya, o bugün beni köleleştirmekle tehdit etti. Bu borcu ödemeye ne senin ve ne de benim gücümüz kafi gelmez. Bu adam beni rezil etmeyi kafasına koymuş. Hiç olmazsa müsaade etde çevredeki müslüman kabilelere gideyim. Kim bilir belki de Allah Teâlâ, Peygamberi’ne bir rızık vererek onu borçtan ve beni de bu kötü durumdan kurtarır”.

“Oradan çıkıp doğru evime gittim. Sabaha hazırlık olsun diye silahlarımı, elbise ve ayakkabımı başucuma koyarak yattım. Yüzümü göğe doğru çevirdim. Yatağımın içinde dönüp duruyor bir türlü uyuyamıyordum. Böylece sabahı ettim. Kalkıp yola

çıkma hazırlanıyordum ki dışardan birisi “Ey Bilal! Hz. Peygamber seni çağırıyor!” diye bağırdı. Elbiselerimi giyip Hz. Peygamber’e koştum. Kapının önünde yüklü dört devenin durmakta olduğunu gördüm. Kapıyı çalıp izin isteyerek girdim. Hz. Peygamber “Müjdeler olsun Ey Bilal! Allah senin borcunu ödeyecek kadar mal gönderdi” buyurdular. Bunun üzerine Allah’a hamdettim. Hz. Peygamber sözlerini sürdürerek “Kapının önündeki develeri gördün mü?” diye sordular. “Evet, gördüm” dedim. “İşte onlar yükleriyle beraber senindir. Artık satar borcumuzu ödersin” buyurdular. Bunları Fedek’teki zengin birisi Hz. Peygamber’e hediye olarak göndermişti. Yükleri yiyecek ve giyeceklerden oluşuyordu.

Çıkıp hayvanların yüklerini indirdim. Onlara yem ve su verdim. Sonra da sabah namazı için ezan okudum. Namazın arkasından Bakî denilen mezarlığa gittim; parmaklarımı kulaklarıma koyarak var kuvvetimle “Hz. Peygamber’de alacağı olanlar buraya gelsin!” diye bağırdım. Bu şekilde Hz. Peygamber’in bütün borçlarını temizledim. Üstelik de iki dirhem fazla geldi. Oradan mescide döndüm. Halk gitmiş; Hz. Peygamber’se tek başına oturuyorlardı. Yanına varıp selam verdim. Bana develeri ne yaptığımı sorunca “Allah Teâlâ, Peygamberinin bütün borçlarını ödememize imkan verdi” dedim. Bu kez “Artan bir şey var mı?” buyurdular: “Evet, iki dirhem arttı” diye cevap verdim. Bunun üzerine “Beni onlardan kurtar. Sen onları birilerine vermedikçe de ailemin yanına gitmeyeceğim” dediler. Ancak o günakşama kadar o iki dinarı verebileceğimiz birileri gelmedi. Hz. Peygamber o gece mescitte sabahladılar. Nihayet ertesi günü akşam üzeri iki süvari geldi. Onları alıp götürdüm. Kendilerine yemek yedirdim ve giyecek bir şeyler satın aldım. Yatsı namazından sonra Hz. Peygamber beni çağırarak “Ne yaptın onları?” diye sordular. Ben de “Allah seni onlardan kurtardı” dedim. Bunun üzerine Hz. Peygamber tekbir getirdi ve ölmeden önce kendisini bu iki dinardan kurtardığı için Allah Teâlâ’ya hamdetti. Sonra onunla birlikte çıktık. Bütün hanımlarına teker teker uğrayarak selam verdi ve en sonunda da yatacağı hanımının hücreğine gitti. İşte Hz. Peygamber’in mâlî durumu ve geçimi bu şekilde idi” (157).

3. FASIL: DIŞARIDAN GELEN MALLARIN MÜSLÜMANLARA DAĞITILMASI

Hz. Peygamber’e Gelen Mallar ve Bunların Dağıtılması

- Ümmü Seleme şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber’e gelen mallan benden daha iyi bilen kimse yoktur. Bir seferinde gece yarısı bir torba mal getirilmişti. Torbada sekizyüz dirhem ve bir de üzeri yazılı bir sayfa vardı. O gece Hz. Peygamber bende kalıyordu. Kendisi yatsı namazından sonra eve geldi. Namaz için ayırmış olduğu bölüme geçerek namaz kılmaya başladı. Ben yatağımı sermiş onu bekliyordum. Ancak o gelmedi. Sabah namazı vaktine kadar namaz kılmaya devam etti. Sonra namaza gitti. Namazı müteakip eve gelerek “Bu gece beni fitnelendirip uyumama engel olan o torba nerede?” buyurdular. Gidip torbayı getirdim. O da içinde bulunanların hepsini dağıttılar. Ben “Ey Allah’ın Rasûlü! Bu gece daha önce hiç yapmadığın bir şey yaptın. Sebebi nedir?” diye sordum. Şöyle buyurdular: “Namaza durduğumda torba zihnimi meşgul ediyor, bitirdiğimde gidip ona bakıyor ve tekrar namaza dönüyordum” (158).

Hz. Peygamber’in Alâ b. Hadramî’nin Gönderdiği Seksenbin Dirhemi Dağıtması

- Alâ b. Hadramî, Hz. Peygamber’e Bahreyn’den seksen bin dirhem gönderdi. Bu, o güne kadar gelen malların en büyüğü idi. Hatta Hz. Peygamber’in vefatına kadar da bundan daha büyük bir mal gelmedi. Hz. peygamber bu paraları bir hasırın üzerine yığdırdı. Sonra namaz ezanı okuttu. Halk oraya toplandı. O sıralar tartı, terazi diye bir şey yoktu. Hz. Peygamber eliyle alıp veriyordu. Dağıtım esnasında Hz. Abbas gelerek “Ey Allah’ın Rasûlü! Ben, Bedir’de esir düştüğümde hem kendi fidyemi hem de malı olmadığı için kardeşim Ebu Talib’in oğlu Akîl’in fidyasını ödemiştım. Şimdi o fidyelerin karşılığını bu maldan ver!” dedi. Hz. Peygamber de “Al!” buyurdular. Bunun üzerine Hz. Abbas elbisesinin eteğini doldurdu ve sonra da kalkıp gitmek istedi. Ancak mal çok ağır olduğundan yerinden bile kıpırdıyamadı. O zaman başını kaldırıp Hz. Peygamber’e “Ey Allah’ın Rasûlü! bana yardım eder misin?” diye sordu. Hz. Peygamber mübarek azı dişleri görünecek kadar güldü ve şunları söyledi: “Onun bir kısmını boşalt gücünün yettiği kadarını götür”. Hz. Abbas da böyle yaptı. Giderken de şöyle diyordu: “Allah Teâlâ benim için “Ey Peygamber! Elinizde bulunan esirlere de ki: “Allah kalblerimizde bir hayrın bulunduğunu bilirse, sizden alından daha hayırlısını size verir. Sizi bağışlar” (Enfal/70) âyetindeki vaatlerinden birini yerine getirmiştir. İşte bu aldığım, benden alınmış olandan çok daha hayırlıdır. İkinci vaada yani bağışlanmaya geçince bunun benim için gerçekleşip gerçekleşmeyeceğini bilemiyorum” (159).

Hz. Ebubekir’in Gelen Malları Bütün Müslümanlara Eşit Bir Şekilde Pay Etmesi

- Hz. Ebubekir gelen malları Sünuh denilen yerde muhafaza ederdi. Herkesin bunu bilmesine rağmen buranın bir bekçisi yoktu. Bir gün kendisine “Ey Allah Rasûlü’nün Halifesi! Niçin bu malların başına bir bekçi bırakmıyorsun?” denildi “Bu konuda hiç bir korkum yoktur” buyurdu. “Peki niçin?” diye sorduklarında da “Kapısını kilitliyorum! Bu yetmez mi?” karşılığını verdi. Ama işin aslı şöyleydi: Hz. Ebubekir gelen malı hiç bekletmeksizin fakirlere dağıtır ve beytü’l-malda hiç bir şey bırakmazdı. Evini Sünuh’tan Medine’ye taşıdığı anda oranın bir odasını gelen mallar için tahsis etti. Kabeliye ve Cüheyne taraflarından çok mal gelirdi. Daha sonra bunlara Süleymanoğullarından gelenler de eklendi. Hz. Ebubekir bu gelen malları, ayırmış olduğu odaya koyuyor ve oradan müslümanlara dağıtıyordu. Dağıtımda köle, hür, erkek-kadın, küçük-büyük herkesi bir tutardı. Savaş sırasında buradaki paralarla deve, at ve silah alır; onlarla mücahitleri donatırdı. Bir sene toplanan parayla kadife satın alıp bunu Medine’deki dul kadınlara dağıttı.

Hz. Ebubekir vefat edip defnedildiğinde Hz. Ömer müslümanların ileri gelenlerini çağırttı. Bunlar arasında Abdurrahman b. Avf, Hz. Osman ve daha başkaları vardı. Sonra hep birlikte gidip Hz. Ebubekir’in beytü’l-malını açtılar. Ancak orada, içerisinde bir dirhem bulunan bir keseden başka hiç bir şey bulamadılar. Çünkü Hz. Ebubekir gelen malların hepsini dağıtıp hiç bir şey koymamıştı. Bunun üzerine hepsi ona rahmet okudular. Hz. Peygamber zamanında Medine’de paraları tartan birisi vardı. Hz. Ebubekir’e gelen malları da o tartardı. Ona Hz. Ebubekir’e gelen malın miktarı soruldu. O da “ikiyüz bini bulmuştu” dedi (160).

Hz. Ebubekir’in Mal Dağıtımını Esnasında Ayırım Yapmaksızın Herkesi Eşit Tutması

- Hz. Ebubekir mal dağıtımını sırasında herkese eşit muamelede bulundu. Bunun üzerine Hz. Ömer “Ey Allah Rasûlü’nün Halifesi! Sen Bedir ashâbını diğerleriyle bir mi tutuyorsun? Onlara daha fazla vermen gerekirdi”. dedi. Hz. Ebubekir’se şunları söyledi: “Dünya geçim üzerine kuruludur. Geçimin en hayırlısı da ortanca olanıdır. Bedir ashâbının üstünlüklerine gelince onların üstünlükleri sevaplarındadır” (161).

- Bir mal dağıtımı esnasında Ebubekir Sıddık’a ilk müslümanlara daha fazla vermesi teklif edildi. O ise şunları söyledi: “Onların üstünlük ve faziletleri Allah katındadır. Geçim hususunda yapılacak en iyi şeyse herkesi bir tutmaktır” (162).

- Hz. Ebubekir halife seçildiğinde halk, arasında eşit bir şekilde taksîmât yaptı. Bunun üzerine bazıları “Ey Allah Rasûlü’nün Halifesi! Keşke Muhacir ve Ensar’a daha fazla verseydin!” dediler. Hz. Ebubekir’se şöyle buyurdu! “Ben onların ecirlerini satın almak istemiyorum. Geçim işinde ise hiç kimseyi tercih etmeyerek herkese eşit muamele etmek en iyisidir” (163).

- Hz. Ebubekir, halife seçildikten sonra, gelen ilk malı müslümanlar arasında eşit bir şekilde dağıtıyordu. Hz. Ömer, Hz. Peygamber’e ilk iman edenlerle ilk muhacirlere biraz daha fazla verilmesini istedi. Hz. Ebubekir de ona “Ne yani kazanmış oldukları sevapları onlardan satın mı alayım?” dedi ve eşit bir şekilde dağıtmaya devam etti (164).

- Hz. Peygamber’in vefatından sonra Bahreyn’den bir mal geldi. Hz. Ebubekir çıkıp “kimin Hz. Peygamber üzerinde bir borcu varsa ya da Hz. Peygamber kime birşeyler vereceğini vaat buyurmuşlarsa bu kişiler ayağa kalksın ve bu maldan hakkını alsın” dedi. Bunun üzerine Câbir (r.a.) ayağa kalkıp elleriyle üç kere işaret ederek “Hz. Peygamber eğer Bahreyn’den birmal gelirse bana bu kadar vereceğini va’detmişti” dedi. Hz. Ebubekir de ona “O halde kalk ve ellerinle al” dedi. Câbir kalkıp o maldan beşyüz dirhem aldı. Halife ona bin dirhem daha verilmesini emretti. Sonra da geri kalanı adam başı onar dirhem olmak üzere eşit bir şekilde dağıttı ve “Bunlar Hz. Peygamber’in insanlara va’dettiği şeylerdendir” dedi.

Ertesi sene, bir öncekine nisbetle çok daha fazla mal geldi. Hz. Ebubekir yine aynı şekilde bunları da eşit olarak dağıttı. Adam başına yirmibeş dirhem düştü ve bir miktar da arttı. Bunun üzerine hizmetçilere de beşer dirhem dağıttı. Sonunda da “Köleleriniz de sizin için çalışmaktadırlar” diyerek onlara da birşeyler verdi. Bazı kimseler “Hz. Peygamber’e olan yakınlıklarından dolayı Muhacir ve Ensar’a daha fazla vermeliydin!” dediler. O da şöyle buyurdu: “Onların ecri Allah’a aittir. Bu ise bir geçim meselesidir. Bu konuda en hayırlı olanı herkesi eşit tutmaktır”. Bu durum halifelîği süresince hep böyle devam etti (165).

Hız. Ali’nin Arap Olanlarla Olmayanları Ayırdetmeksizin Malı Eşit Olarak Dağıtması

- Hz. Ali mal dağıtırken azatlısıyla aynı miktarda mal verdiği bir Arap kadını itiraz etmişti. Bunun üzerine Hz. Ali şunları söyledi: “Allah’ın kitabına baktım ve orada İsmail’in çocuklarına İshak’ın çocuklarından daha fazla verilmesi gerektiğine dair bir şey görmedim”.

Hız. Ömer’in Mal Dağıtımına Hız. Peygamber’in Yakınlarından Başlayıp Adaletle Çok Dikkat Etmesi

- Ebubekir Sıddık’ın vefatından sonra halifelik makamına Hz. Ömer geçti. Allah Teâlâ onun devrinde birçok ülkelerin fethini müyesser eyledi. Dolayısıyla eskisine oranla çok daha büyük miktarlarda mallar gelmeye başladı. Bu konuda o şunları söyledi: “Ebubekir herkese eşit olarak dağıttı. Ancak o onun kendi görüşüdür. Bense Hz. Peygamber’in yanında, onunla birlikte çarpışanlarla ona karşı mücadele verenleri asla bir tutmam”. Böylece Muhacir ve Ensar’a daha fazla verdi. Bunlardan Bedir’de bulunanlara beşbin; Bedir’den önce müslüman olanlara ise (Bedir’e katılmayanlar olmalı) dörtbin dirhem maaş bağladı. Safiyye ve Cüveyriye hâriç Hz. Peygamber’in hanımlarına onikişer bin dirhem maaş verdi. Safiyye ve Cüveyriye’nin maaşlarını ise altışar bin olarak tayin etti. Bunun üzerine onlar buna razı olmadılar. Hz. Ömer de “Diğerlerine hicret ettikleri için daha fazla verdim” dedi. Ancak Safiyye ile Cüveyriye “Hayır, hicret ettikleri için değil Hz. Peygamber’in hanımları oldukları için verdin. Bizim onlardan ne farkımız var. Biz de onlar gibi Hz. Peygamber’in hanımlarıyız” dediler. Bu itirazı haklı bulan Hz. Ömer onların maaşlarını da onikibin dirheme çıkardı.

Hız. Peygamber’in amcası Abbas için onikibin dirhem maaş belirledi. Üsâme b. Zeyd’e dörtbin, Hız. Hasan’la Hüseyin’e beşer bin, kendi oğlu Abdullah’a ise üçbin dirhem maaş bağladı. Bunun üzerine oğlu Abdullah “Ey babacığım! Üsâme b. Zeyd’e dört bin, bana ise üçbin dirhem maaş bağladın. Bu nasıl oluyor? Çünkü onun babasının senden bir üstünlüğü olmadığı gibi Üsâme’nin de bana karşı bir üstünlüğü yoktur” dedi. Hz. Ömer bu itirazı şöyle cevaplandırdı: “Hz. Peygamber onun babası Zeyd’i senin babandan, kendisini de senden daha çok severdi”. Sonra Muhacirler’den Bedir Savaşı’na katılanların çocuklarına ikişer binmaaş verilmesini emretti. Ancak Seleme’nin yanından geçerken “Buna bin dirhem daha veriniz; yani maaşı üçbin dirhem olsun” dedi. Bunu duyan Muhammed b. Abdullah “Ona niçin bizden bin dirhem daha fazla veriyorsun? Onun babasında bulunan fazilet ve üstünlükler aynıysa bizim babalarımızda da bulunmaktadırlar” dedi. Hz. Ömer de “Ben ona babası Ebu Seleme’den dolayı ikibin dirhem, annesi Ümmü Selemeden dolayı da bin dirhem verdim ve böylece üçbin dirhem oldu. Eğer senin de Ümmü Seleme gibi bir annen olsaydı sana da bin dirhem fazla verirdim” buyurdu.

Talhâ b. Ubeydullah’ın kardeşi Osman’a sekizyüz dirhem, Nadr b. Enes’e ise ikibin dirhem maaş bağladı. Bunun üzerine Talhâ “Kardeşim Osman’a sekizyüz, Ensar’dan bir gence ise ikibin dirhem maaş bağladın. Bunun sebebi nedir?” diye sordu. Hz. Ömer ona şunları söyledi: “Ben, Ensar’dan olan o gencin babasını Uhud günü görmüştüm. Benden Hz. Peygamber’i sordu. “Zannediyorum öldürüldü” dedim. Bunu duyunca kılıcını çekip “Eğer Allah’ın Peygamber’i öldürülmüşse Allah Teâlâ diri ve ölümsüzdür” diyerek düşmanların üzerine saldırdı ve şehit düşene dek savaştı. Kardeşin Osman ise o sıralarda koyun gütmekteydi. Benden bu ikisini eşit tutmamı mı istiyorsun?”. Böylece Talhâ da itirazından vazgeçti. Hz. Ömer ölene kadar bu şekilde devam etti (166).

- Halife olan Hz. Ömer Muhacirlere beşer bin, Ensar’a Bedir’e katılmamış olan Muhacirlerin çocuklarına da dörder bin dirhem maaş bağladı. Bunlar arasında Ömer b. Ebî Seleme b. Abdi’l-Esed el-Mahzûmî, Üsâme b. Zeyd, Muhammed b. Abdillâh b. Cahş el-Esedî ile kendi oğlu Abdullah da vardı. Abdurrahman b. Avf “Ey Ömer! Oğlun Abdullah bunlardan değildir. Onun daha eski faziletleri vardır” dedi. Bunun üzerine Abdullah da “Hakkım olan kadarını ver, daha fazlasını istemiyorum” dedi. Hz. Ömer de “Onun maaşını beşbin, benimkinide dörtbin olarak yaz” buyurdu. Abdullah, babasının bu teklifini kabul etmeyerek “Ben bunu istemem” dedi. Hz. Ömer de “Allah’a yemin ederim ki ikimiz de beşer bin dirhem alamayız” dedi (167).

- Hz. Ömer halka maaş bağladığı zaman Abdullah b. Hanzale’ye de ikibin dirhem takdir etti. Daha sonra da Hz. Talhâ maaş bağlatmak üzere yeğenini getirdi. Hz. Ömer ona ikibin dirhem altında bir maaş belirledi. Bunun üzerine Talhâ, “Ey Mü’minlerin Emîri! Niçin o Ensar’dan olan genci yeğenimden üstün tuttum?” dedi. Hz. Ömer de şunları söyledi: “Onu üstün tuttum; çünkü Uhud günü ben onun babasını, develerin gölgelikleri bırakmaması gibi kılıcını elinden hiç bırakmaksızın çarpıştığını görmüştüm” (168).

H. Ömer'in Mal Dağıtımına H. Peygamber'in Ailesinden Başlayıp Sonra Fazilet Sırasına Göre Devam Etmesi

- Hz. Ömer, Dımaşk'a bağlı Câbiye köyünde bir hutbe irat ederek şunları söylemiştir: “Allah Teâlâ beni ganimet malları için ancak bir bekçi ve dağıtıcı kılmıştır. Hayır, hayır! Aslında dağıtan Allah Teâlâ'dır. Bana düşen sadece Hz. Peygamber'in ailesinden ve sahabilerin fazilet ve hak sahibi olanlarından başlamaktır”. Daha sonra Ömer (r.a.) Cüveyriye, Safiyye ve Meymûne hâriç Hz. Peygamber'in hanımlarına onar bin dirhem maaş bağladı. bunun üzerine Âişe vâlidemiz ona müracaat ederek “Hz. Peygamber aramızda adalet yapar, hiç birimizi diğerine tercih etmezdi” dedi. Onun bu sözleri üzerine Hz. Ömer o üçünün maaşını da diğerleriyle aynı seviyeye çıkardı. Bu işler bitince de “Ben ilk muhacir arkadaşlarımdan başlıyorum. Çünkü bizler memleketimizden mazlum olarak çıkarıldık” buyurdu ve onlardan Bedir'e katılanlara beşer bin, Ensar'dan Bedir'de bulunanlara da dönder bin maaş bağladı. Uhud'a katılanlara ise üçer bin dirhem tahsis etti.

Bundan sonra ise şunları söyledi: “Kim daha önce hicret etmişse onun maaşı da daha önce verilecektir. Geç hicret etmiş olanlar da maaşlarını geç alacaklardır. Bu yüzden hiç kimse kırılmasın ve herkes hakkına ve sırasına razı olsun. Sırası gelmişken Halid b. Velid'i niçin azlettiğimi de söyleyeyim. Ben ona alınan mallan muhacirlerin zayıf olanlarına dağıtmasını söyledim. O ise nerede durumu iyi ve konuşmasını bilen birileri varsa onlara verdi. Bunun üzerine ben de onu azlederek yerine Ebu Ubeyde'yi getirdim”. Bunları dinleyen Ebu Amr b. Hafs kalkarak “Ey Hattab oğlu Ömer! Allah'a yemin ederim ki bu konuda seni mâzur görmem. Çünkü sen Hz. Peygamber'in tayin ettiği birisini azlettin. Onun bağladığı sancağı çözüp sıyırdığı kılıcı kınına koydun. Bana kalırsa bunu amcamın oğlunu kıskandığı için yaptın” dedi. Hz. Ömer bu suçlamalara karşılık şu cevabı verdi: “Sen olaya duygusal olarak yaklaşıyorsun. Çok genç olduğun ve akrabalık şevkiyle hareket ettiğin için de bir şey demiyorum” (169).

H. Ömer'in İnsanlara Verdiği Maaş İçin Defter Tutması

- Ebu Hüreyre şöyle anlatıyor: Ebu Musa el-Eş'arî sekizyüzbin dirhem vererek beni Hz. Ömer'e gönderdi. Oraya vardığımda Hz. Ömer “Ne kadar mal getirdin?” diye sordu. Ben de sekizyüzbin dirhem getirdiğimi söyledim. “Azap olunasca! Bu helal midir?” diye sordu. “Evet, helaldir” dedim. Hz. Ömer o gece sabaha kadar uyuyamadı. Sabah ezanı ile birlikte kalktığına hanımı ona “Bu gece niçin hiç uyumadın?” diye sordu. Hz. Ömer de şunları söyledi: “Nasıl uyuyabilirim ki. Müslümanlara, İslâm'ın başlangıcından bugüne kadar görülmemiş büyüklükte bir mal gelmiştir. Bu malın benim yanımda bulunduğu halde ölmeyeceğime dair garantim yoktur”.

Hz. Ömer sabah namazını kıldırdıktan sonra birkaç sahabiyle biraraya geldi. Onlara, “Müslümanlar için İslâm'ın başlangıcından bugüne kadar gelen malların en büyüğü gelmiştir. Ben bunu halka ölçeklerle dağıtmayı düşünüyorum. Siz ne diyorsunuz?” dedi. Sahabiler “Ey mü'minlerin Emîri! Böyle yapma. Çünkü İslâm'a giren insanların sayısı ve ele geçirilen mallar her gün biraz daha çoğalıyor. Bu şekilde giderse kime ne kadar vereceğini şaşırırsın. Bize kalırsa bir defter tutmalısın. O zaman halk ve mal ne kadar çoğalırsa çoğalsın o tuttuğun deftere göre rahatça dağıtırsın” dediler. Bunun üzerine Hz. Ömer “Peki söyleyin bakalım kiminle başlayayım?” diye sordu. Bazıları “Sen Mü'minlerin Emîri ve bu işin başındaki sorumlusun. Bunun için de önce kendinden başla!”, bazıları da “Emîrül-Mü'minin bizden daha iyi bilir” dediler. Hz. Ömer'se “Hayır! Kendimden başlamam. Hz. Peygamber'in en yakınlarından başlayıp sonra akrabalık derecelerine göre diğer insanları sıralayacağım” dedi. Deftere ilk önce Hâşim ile Abdumuttalib oğullarını, sonra Abdi Şems oğullarını, onlardan sonra Nevfel b. Abdi Menâf oğullarını yazdırdı. Abdi Şems oğullarını ikinci sıraya yazmasının nedeni Abdi Şems'in Hz. Peygamber'in dedelerinden Hâşim ile anne bir kardeş olmasıdır (170).

H. Ömer'in Maaşlar İlgili Defter Tutup H. Peygamber'in Yakınlarını En Başa Yazması

- Hz. Ömer maaş verilecekler için bir defter tutulup tutulmaması hususunda müslümanlarla istişare etti. Hz. Ali şunları söyledi “Elinin altında toplanan malları dağıtıp hiç bir şey, bırakmayacağına göre defter tutmana da gerek yoktur” Hz. Ömer de ona “Gelen mallar herkese yetecek kadar çoktur. Ancak kimin alıp kimin almadığını ya da kimin ne kadar aldığını öğrenmek için defter tutmak gerekiyor. Yoksa herşey birbirine karışır” dedi. Velid b. Hişam b. Muğire de “Ey Mü'minlerin Emiri! Ben Şam'da bulundum. Oranın idarecileri divanlar ve defterler tutup düzenli ordular kurmuşlardır” dedi. Velid b. Hişam'ın bu sözleri üzerine Hz. Ömer defter tutmaya karar verdi ve Kureş'in nesebini ve soyunu en iyi bilen kişiler olan Hz. Ali'nin kardeşi Akîl, Mahreme b. Nevfel ve Cübeyr b. Mut'im'i çağırttı. Onlara, müslümanları derecelerine göre kaydetmelerini emretti. Onlar da defterin en başına Hâşimoğullarını yazdılar. Bunun arkasından da Hz. Ebubekir'in kabilesini ve ondan sonra da Hz. Ömer'in mensup olduğu kabileyi yazdılar. Hz. Ömer yazılanları kontrol ederek “Allah'a yemin ederim ki ben de bu sıranın takip edilmesini istedim. Hz. Peygamber'in en yakınlarından başlayıp Ömer'i de Allah'ın koyduğu yere koyunuz” dedi (171).

H. Ömer'in Mal Dağıtım Konusunda Kendilerine Ayrıcalık Tanınmasını İsteyen Kendi Kabilesi Mensuplarını Azarlaması

- Hz. Ömer'in kabilesi olan Adiyy oğulları ona müracaat ederek “Ey Ömer! Sen Hz. Peygamber'in ya da Ebubekir'in halifesisin. Ebubekir'se Hz. Peygamber'in halifesi idi. Niçin sen müslümanların sana vermiş oldukları bu mevkiyi değerlendirmiyorsun?” dediler. Hz. Ömer de şunları söyledi: “Ey Adiyy oğulları! Aferin size! Sizler benim sırtımdan geçinip hayır ve hasenâtımı yemek istiyorsunuz. Allah'a yemin ederim ki ben buna asla müsaade etmeyeceğim. Sıranın en sonunda da olsanız sıranız gelmediği müddetçe hiç birinize bir şey vermediğim gibi herhangi bir ayrıcalık da tanımayacağım. Ben, benden önce geçen iki arkadaşımın gitmiş oldukları yola muhalefet edecek olursam halk da bana muhalefet edecektir. Yemin ederim ki biz sahip olduğumuz faziletler hususunda bu dünyada bir şey beklemiyoruz. Bizler sadece âhiret için birşeyler umuyoruz. Bütün bunları da Hz. Peygamber vasıtasıyla elde ettik. Bizi şerefli kılan odur. Onun kavmi ise Arapların en şerefliisidir. Arapların soy bakımından ona yakınlık ya da uzaklıkları derece derecedir. Bizim kabilemiz ise birkaç göbek geride onunkıyla birleşmektedir. Bununla birlikte Allah Teâlâ'ya yemin ederim ki amelsiz olarak Allah Teâlâ'nın huzuruna çıkacak olursak bu dünyada salih ameller işlemiş olan Acemler Muhammed'e bizden daha yakın olacaklardır. Hiç kimse Hz. Peygamber'e olan akrabalığına ya da yakınlığına güvenmesin. Herkes Allah'ın rızasını kazanma yolunda gayret gösterson. Şunu biliniz ki kimin amelleri kendisini kurtaramıyorsa soyu hiç bir şekilde ona yardımcı olamaz” (172).

Hız. Ömer'in Mal Dağıtımını Konusunda Hız. Ebubekir'in Görüşünü Daha isabetli Bulması

- Hız. Ömer bir cuma günü minbere çıkıp Allah'a hamdü senalar ettikten sonra şunları söyledi "Duyduğuma göre içinizden bazıları "Eğer Ömer vefat ederse filan adamı halife yapacağız. Zaten Ebubekir'e yapılan biat hiç beklenmedik bir şekilde oldu" diyormuş. Evet, Allah'a yemin ederim ki Ebubekir'in halifeliliği ansızın gerçekleşmişti. Fakat bugün onun gibi birisini nereden bulacağız? O halifeliliği sırasında gelen malların müslümanlar arasında eşit bir şekilde dağıtılmasını savundu. Ben ise Muhacir ve Ensar'a daha fazla verilmesi gerektiğini düşünüyordum. Ancak eğer önümüzdeki seneye kadar da yaşayacak olursam bu görüşümden vazgeçip Ebubekir'in yaptığı gibi yapacağım; çünkü onun görüşü daha isabetli ve benimkinden de hayırlıdır" (173).

Hız. Ömer'in Artan Malları Hız. Peygamber'in Amcası Abbas'a Vermesi

- Hız. Ömer kendisine gelen malları halka dağıttı. Bunun bir kısmı da arttı. Bunun üzerine Hız. Abbas "Eğer şu anda Hız. Musa'nın amcası aranızda bulunmuş olsaydı ona ikramda bulunmaz mıydınız?" dedi. oradakiler "Elbette ki ikramda bulunurduk" dediler. Hız. Abbas da onlara şöyle dedi: "Bu konuda ben ondan daha fazla hak sahibiyim; çünkü ben Hız. Peygamber'in amcasıyım. Bu artanları da bana veriniz". Bu sözler üzerine Hız. Ömer sahabilere danışarak artan malları ona verdi (174).

Âişe Vâlidemizin Kendisine Birşeyler Gönderen Hız. Ömer Hakkındaki Sözleri

- Hız. Ömer'e, kadınların kullanmakta olduğu bir küfe getirildi. Hız. Ömer orada bulunanlara "Bunu Âişe'ye versem razı olur musunuz? Çünkü Hız. Peygamber onu çok severlerdi" dedi. Onlar da "Verebilirsin, bizce bir mahzuru yok" dediler. Hız. Ömer onu Âişe vâlidemize gönderdi. Götüren kişi "Bunu sana Ömer gönderdi" dedi. Bunun üzerine Hız. Âişe sitemle "Hız. Peygamber'den sonra Hattab'ın oğluna (Ömer'e) ne fetihler nasip olmuştur. Ey Rabbim! Beni onun vereceği yardımlara muhtaç bir hale gelinceye kadar bırakma" dedi (175).

Hız. Ömer'in Zekat Toplayıp Getiren Enes'ten Binek Hayvanlarını Alıp Geri Kalan Malları Ona Vermesi

- Enes b. Mâlik şöyle anlatıyor: Hız. Ebubekir beni zekat toplamakla görevlendirmişti. Görevimi yerine getirip döndüğümde kendisinin vefat etmiş olduğunu öğrendim. Onun yerine halife olan Hız. Ömer bana "Ey Enes bize ne getirdin?" diye sordu; ben de binek hayvanları ve bazı mallar getirdiğimi söyledim. Bunun üzerine "Binek hayvanlarını bize ver, mallarsa senin olsun" dedi. Ben "Bu mallar çoktur" diye itiraz edecek oldumsa da "Çok da olsa o mallar senindir" dedi. Getirdiğim mallar dörtbin dirhem tutarındaydı. Bu sayede Medinelilerin en zenginlerinden biri haline geldim (176).

Hız. Ömer'in Cihatta Yüzünden Bir Kılıç Yarası Almış Olan Bir Kişiyile ilgilenip Ona Daha Çok Mal Vermesi

- Mal dağıttığı günlerden birinde Hız. Ömer yüzünde kılıç yarası olan birini gördü. Ona bu yarayı nasıl aldığını sordu. O da "Falan gazada savaşırken yaralandım" dedi. Bunun üzerine Hız. Ömer ona bin dirhem verilmesini emretti. Adama bin dirhem verdiler. Hız. Ömer malların başında bir saat kadar durduktan sonra aynı adama bin dirhem daha verilmesini emretti. Bu olay tam dört kere tekrarlanıp her birinde biner olmak üzere adama dört bin dirhem verildi. Bu durumdan utanan adam dışarı çıktı. Hız. Ömer onu göremeyince nereye gittiğini sordu. "Kendisine çok mal verdiğinden dolayı utandı ve dışarı çıktı" dediler. O zaman Hız. Ömer şunları söyledi: "Allah Teâlâ'ya yemin ederim ki eğer o buradan ayrılmayacak olsaydı bu mal bitene dek ona vermeye devam edecektim. Çünkü o Allah yolunda bir darbe yeyip yüzünün yarısı simsiyah olmuş birisidir. Ona vermeyecektim de kime verecektim?" (177).

Hız. Ali'nin "Ben Sizin Malınızın Bekçisi Değilim" Diyerek Gelen Malları Dağıtması

- Hız. Ali, sene içerisinde Beytül-Maldan müslümanlara üç defa mal dağıttı. Daha sonra da İsfahan'dan mal gelmesi üzerine "Yarın geliniz de bunları size dağıtayım. Ben sizin hazinenizin bekçiliğini yapacak değilim" buyurdu. Ertesi günü bir kısım halk gelip ondan hisselerini alдыsa da bir kısmı da hiç bir şey almadı (178).

Hız. Ömer'in Hiç Birşey Ayırmaksızın Malların Tümünü Dağıtması

- Hız. Ömer, Abdullah b. Erkam'a "Müslümanların mallarını, kendilerine ayda bir dağıt" diye emretti. Ancak daha sonra bu zamanı haftada bire, sonunda da günde bire indirdi. Bunun üzerine halktan birisi "Müslümanların mallarından bir kısmını, daha sonraları meydana gelecek felaketlerde kullanılmak üzere bir tarafa ayırsan olmaz mı? Böylece yardıma muhtaç olduğumuz bir sırada ondan faydalanabiliriz" dedi. Hız. Ömer ise bu adama şunları söyledi: "Sana bu iğvâyı veren şeytandır. Allah Teâlâ yol göstermek suretiyle beni onun şerrinden korudu. Ben Hız. Peygamber'in böyle felaketler için hazırlamış olduğu şeyi hazırlıyorum ki bu da Allah ve Rasûlüne itaat etmektir" (179).

Hız. Ömer'in Malın Bir Kısmını Saklamasını Tavsiye Eden Bir Kişiyi Azarlaması

- Hız. Ömer Irak'tan gelen malları dağıttığı sırada bir kişi kalkarak "Ey Mü'minlerin Emîri! Bu malın bir kısmını gelecek bir düşman ya da bir felaket için kullanılmak üzere saklasan nasıl olur?" dedi. Hız. Ömer şöyle buyurdu: "Canı çıkasica, sana ne oluyor? Bunları sana, dinine musallat olan bir şeytan söyletmektedir. Allah Teâlâ bana o şeytanı mağlup etmenin yollarını göstermiştir. Yemin ederim ki ben yarınım için asla isyan etmem. Ben, gelecek için Hız. Peygamber'in hazırlamış olduğunu hazırlarım ki o da Allah'a itaat etmektir" (180).

Hız. Ömer'in Beytülmalda Birşeyler Saklanması Teklifini Reddetmesi

- Bir seferinde Hz. Ömer'e mal gelmişti. Abdurrahman b. Avf ona "Ey Mü'minlerin Emîri! Ne olur ne olmaz; herhangi bir felakete karşı bu maldan bir kısmım beytü'l-malda saklasanız olmaz mı?" dedi. Bunun üzerine Hz. Ömer şunları söyledi: "Bu söylediklerini senin diline şeytan atmıştır. Allah onu alt etmenin yollarını bana göstermiş ve beni onun fitnesinden korumuştur. Ben gelecek senenin korkusuyla bu seneden Allah'a isyan edemem. Ben gelecek felaketler için Allah korkusu hazırlamaktayım. Allah Teâlâ "...Kim Allah'tan korkarsa Allah da onun için (sıkıntıdan kurtulacağı) bir çıkış yeri ihsan eder. Ve ona ummadığı yerden rızık verir..." (Talak/2-3) buyurmaktadır. Eğer senin dediğin gibi yapacak olursam benden sonrakiler için kötü bir âdet bırakmış olurum" (181).

Hız. Ömer'in Bir Mektup Yazarak Ebu Musa el-Eş'arî'ye Beytülmalda Mal Bulundurmamasını Emretmesi

- Hz. Ömer, Ebu Musa el-Eş'arî'ye şunları yazdı: "Sana senenin hiç bir gününde beytülmalda bir gram dahi olsa bir şey bırakmamı emrediyorum. Allah Teâlâ'nın her hak sahibine hakkını vermiş olduğunu anlamak için de onu her gün süpüreceksin" (182).

Hız. Ömer'in Bir Mektup Yazarak Ebu Musa el-Eş'arî'ye Beytülmalda Mal Bulundurmamasını Emretmesi

- Hz. Ömer, Ebu Musa el-Eş'arî'ye şunları yazdı: "Sana senenin hiç bir gününde beytülmalda bir gram dahi olsa bir şey bırakmamı emrediyorum. Allah Teâlâ'nın her hak sahibine hakkını vermiş olduğunu anlamak için de onu her gün süpüreceksin" (182).

Hız. Ali'nin Hiç Birşey Bırakmaksızın Beytülmaldaki Tüm Malları Dağıtması

- İbnü'n-Nebbâc, Hz. Ali'ye gelerek "Ey Mü'minlerin Emîri! Beytü'l-mal altın ve gümüşle doldu!" dedi. Bunun üzerine "Allâhu Ekber!" diye tekbir getiren Hz. Ali kalkıp İbnü'n-Nebbâc'a dayanarak beytü'l-mala kadar gitti. Giderken "Elimi müslümanların ganimetlerinden herhangi birşeyle kirletmedim. Çünkü onları nereye verilmesi gerekiyorsa oraya verdim" mealinde bir şiir okuyordu. Oraya vardığında İbnü'n-Nebbâc'a "Ey Nebbâc'ın oğlu! Git Kûfe'nin fakirlerini buraya çağır!" dedi. Halk çağırıldı ve beytulmalda bulunan malın tamamı dağıtıldı. Hz. Ali bu dağıtım esnasında "Ey altın! Ey gümüş! Siz gidin de başkasını aldatın; çünkü beni asla aldatamazsınız" diyordu. Bu şekilde, bir dirhem ya da bir dinar kalmayınca kadar bütün malı dağıttı. Sonra orasını süpürterek iki rekât namaz kıldı (184).

- Hz. Ali içindeki malları dağıtıttıktan sonra beytülmalı süpürtür ve kıyamet günü Allah'ın huzurunda kendisine şahitlik etmesi için namaz kılardı (185).

- Hz. Ali cizye ve haraç alırken, her sanat sahibinin eliyle yaptıklarından alırdı. Hatta ip, yular, iğne ve çuvaldız bile kabul ederdi. Toplanan bu malları da hemen halka dağıtır; ertesi güne hiç bir şey bırakmazdı. Ancak bir işi olduğunda bir gün sonraya erteleyebilirdi. Dağıtım sırasında da "Ey dünya! Beni değil başkalarını aldat" der ve "Elimi müslümanların ganimetlerinden herhangi birşeyle kirletmedim. Çünkü onları nereye verilmesi gerekiyorsa oraya verdim" şiirini okurdu (186).

- Antere şöyle anlatıyor: Bir gün Hz. Ali'nin yanına gitmişim. Orada bulunduğum sırada kölesi Kanber gelerek "Ey Mü'minlerin Emîri! Sen beyt-ül maldaki bütün malları dağıtıp hiç bir şey bırakmıyorsun. Halbuki aile efradının da bu mallarda hakkı vardır. Ben senin için bir şey ayırdım" dedi. Hz. Ali ne ayırmış olduğunu sordu, o da "Buyurun gidelim de bakın" dedi. Bunun üzerine bir odaya girdik. Orada içi altın ve gümüş kaplarla dolu bir çuval vardı. Bunu gören Hz. Ali "Annen mâtemini tutsun ey Kanber! Sen benim evime büyük bir ateş mi sokmak istiyorsun?" buyurdu. Sonra da onları tartarak halka dağıttı. Bunu yaparken de "Ey dünya! Beni değil, başkasını aldat!" diyordu (187).

Hız. Ömer'in Gelen Malların Kime Dağıtılması Hakkında Âyetler Okuması

- Hz. Ömer bir gün müslümanları biraraya toplayarak "Gelen malların kimlere dağıtılması hususunda görüşünüzü söyleyin" dedi ve sonra da şunları söyledi: "Bu konuda Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır: "Allah'ın onların mallarından Peygamberine verdiği ganimetler için siz at ve deve koşturmuş değilsiniz. Fakat Allah Peygamberini dilediği kimselere karşı üstün kılar. Allah herşeye kâdirdir. Allah'ın fethedilen o ülkeler halkının mallarından Peygamberine verdiği ganimetler Allah'a, Peygamberine, onun yakınlarına, yetimlere, yoksullara ve yolda kalmışlara aittir. Böylece o mallar, içinizden yalnız zenginler arasında dolaşan bir şey olmasın. Peygamber size ne verdiyse onu alın; size neyi yasakladıysa ondan da sakının. Allah'tan korkunuz; çünkü O'nun azabı çetindir. Allah'ın verdiği bu ganimet malları, yurtlarından ve mallarından çıkarılmış olan, Allah'tan bir lütuf ve rıza dileyen, Allah'ın dinine ve Peygamberine yardım eden fakir muhacirlerindir ve doğru olanlar da onlardır. Daha önceden Medine'yi yurt edinmiş ve gönüllerine iman yerleştirmiş olan kimseler kendilerine göç edip gelenleri severler ve onlara verilenler karşısında içlerinde bir kaygı duymazlar. Kendileri zaruret içinde bulunsalar bile onları kendilerine tercih ederler. Kim nefsinin cimrilikinden korunursa işte onlar kurtuluşa erenlerdir. Bunların arkasından gelenler şöyle derler: "Rabbimiz! Bizi ve bizden önce inanmış olan bütün kardeşlerimizi bağışla. Kalblerimizde, iman edenlere karşı hiç bir kin bırakma. Rabbimiz! Şüphesiz sen çok şefkatli, çok merhametlisin". (Haşr/6-10). Bütün bu âyetlerden anlaşılıyor ki bu mallar üzerinde her bir müslümanın, hatta Aden'de çobanlık yapmakta olanların bile hakkı vardır" (188).

- Birgün Hz. Ömer "Sadakalar (zekâtlar) Allah'tan bir farz olarak ancak yoksullara, düşkünlere, zekat toplayan memurlara, gönülleri İslâm'a ısındırılacak olanlara, hürriyetlerine kavuşmak isteyen esir ve kölelere, ödeyecek malı olmayan borçlulara Allah yolunda çalışıp cihat edenlere, harçlıksız kalan yolculara mahsustur. Allah alim ve hakîmdir" (Tevbe/60) âyetini okuyup "İşte zekat bu sekiz sınıf insana verilir" dedikten sonra da şu âyet-i kerimeyi okudu: "Eğer Allah'a ve hak ile batılın ayrıldığı gün, iki ordunun birbiriyle karşılaştığı Bedir gününde kulumuza indirdiğimize inanmışsanız bilin ki ganimet olarak aldığınız herhangi birşeyin beşte

biri Allah'a, Rasûlüne, onun akrabalarına, yetimlere, yoksullara ve harçlıksız kalmış yolculara aittir Allah herşeye hakkıyla kâdirdir" (Enfâl/41). Bunu müteâkip "İşte ganimetler de bu sayılanların hakkıdır" diyerek şöyle ekledi: "Gördüğünüz gibi bu âyetler tüm müslümanları içermektedir. Bu demektir ki bütün bu mallarda her bir müslümanın hakkı vardır. Şayet hayatta kalacak olursam, hakkını alamayan hiç bir müslüman kalmayacaktır. Hatta Serv-i Himyer gibi çok uzak memleketlerdeki bir çobanın hakkı, buraya kadar gelmek zahmetine katlanmasına gerek kalmaksızın bizzat eline verilecektir" (189).

H. Talhâ'nın Malının Artması Üzerine Üzüntüye Düşüp Dörtüzbin Dirhemini Dağıtması

- Talhâ b. Ubeydullah'ın hanımı Sü'dâ şöyle anlatıyor: Bir gün kocam Talhâ'yı çok üzgün gördüm. Ona "Ne oldu sana? Yoksa bizden sana kötü bir şey söyleyen mi oldu? Eğer böyle bir şey varsa seni temin edelim" dedim. O ise "Hayır, böyle bir şey yok. Sen bir müslüman hanımı olarak olabileceğin en iyisisin. Sizden yana bir endişem yoktur. Ancak son zamanlarda malım epey arttı. Onu ne yapacağımı düşünüyorum ve buna üzüliyorum" dedi. Ben de "Üzüldüğün şeye bak. Fakirleri ve akrabalarını çağır, onlar arasında taksim edersin" dedim. Bunun üzerine hizmetçilerinden birine yakınlarını ve ihtiyaç sahibi kimseleri çağırmasını söyledi. Daha sonra ben Talhâ'nın mâlî işleriyle ilgilenen kişiye onun ne kadar mal dağıttığını sordum. Dörtüzbin dirhem olduğunu söyledi (190).

- Talhâ bir arazisini yediyüzbin dirheme sattı. Bu para o gece kendi yanında kaldı. Bu yüzden sabaha kadar gözünü bile kırpmadı. Sabah olduğunda onu fakirlere ve akrabalarına dağıttı (191).

Çok Mal Dağıttığı İçin Hz. Talhâ'ya "Çok Veren" Manasına Gelen Feyyaz İsminin Verilmesi

- Hz. Talhâ'nın hanımı Sü'dâ şöyle anlatıyor: Bir gün Talhâ'yı üzüntülü gördüm. Ona "Seni çok üzgün görüyorum. Yoksa bizim hakkımızda bir şüphen mi var" dedim. Bunun üzerine "Hayır! Allah'a yemin ederim ki senin hakkında en ufak bir şüphem yok; sen bulunmaz bir eşsin. Malım çok arttı da onun için üzüliyorum" dedi. Ben de ona "bunda üzülecek ne var? Yakınlarını ve ihtiyaç sahibi kişileri çağırıp malını onlar arasında taksim edersin" dedim. Daha sonra hizmetçiye kocamın ne kadar mal dağıttığını sordum. "Dörtüzbin dirhem" dedi. O sıralarda Talhâ'nın günlük bin dirhem geliri vardı. Ona "Çok veren, herkese yardım eden" manasına gelen Feyyaz ismini vermişlerdi (192).

Zübeyr b. Avvam'ın Bin Kölesinden Aldığı Haracı Evine Götürmeksizin Dağıtması

- Zübeyr b. Avvam'ın bin kölesi vardı. Bunlar ona haraç verirdi. O ise bu haraçları, evine bir dirhem dahi götürmeksizin dağıttı (193).

Zübeyr b. Avvam'ın Borcu Hususunda Çok Titiz Davranması ve Bu Konuda Oğlu Abdullah'a Vasiyet Etmesi

- Abdullah b. Zübeyr şöyle anlatıyor: Cemel gününde babam beni yanına çağırarak şunları söyledi: "Ey oğul! Bugün öldürülecek olanlar ya zalim ya da mazlum olarak öldürüleceklerdir. Zannediyorum ki ben de mazlum olarak öldürülenler arasında bulunacağım. Şu anda benim için en mühim mesele borcumdur. Borcum ödendikten sonra malımdan bir miktar kalacağını sanıyorum. Ey oğul! Malımı satıp borcumu öde! Üçte birisini de siz çocuklarıma bırakıyorum. Eğer borçtan sonra birşeyler kalacak olursa vasiyet ettiğim o üçte birin üçte biri senin çocuklarının olsun!". O sırada benim dokuz oğlum ve dokuz da kızım vardı. Hubeyb ve Abbâd adlı kardeşlerim ise benim çocuklarımla büyükleriyle aynı yaşıydılar. O gün babam durmaksızın borcunu vasiyet etti. Nihayet "Oğlum! Eğer malım borcumu karşılayamayacak olursa efendimden yardım iste" dedi. Ancak ben onun "Efendim" sözüyle kimi kastettiğini anlayamadım. Bunun üzerine "Ey babam! Efendim dediğin kimdir?" diye sordum. "Allah'tır" dedi. Ben de onun borcunu ödeme hususunda sıkıştığım da "Ey Zübeyr'in efendisi! Onun borcunun ödenmesini sağla" diye dua ediyor, Allah da kolaylıklar ihsan ediyordu:

Babam öldürüldüğünde geride altın ve gümüş olarak hiç bir şey bırakmadı. Medine yakınlarında ve Şam yolu üzerinde Ğâbe denilen yerde bazı araziler ile onbiri Medine'de, ikisi Basra'da, birer de Kûfe ve Mısır'da olmak üzere onbeş ev bıraktı. Babam bu borçları da şu şekilde yapmıştı: Ona emanet olarak bırakılmak üzere bir mal getirildiğinde o, malı getiren kişiye "Ben emanet kabul edemem. Çünkü onun hakkını yerine getirememekten korkarım. Ancak borç olarak verirsen kabul edelim" derdi. Babam hiç bir zaman emirlik ya da zekattoplama memurluğu yapmamıştı. Sahip olduğu serveti de Hz. Peygamber, ondan sonra da Ebubekir, Ömer ve Osman devirlerinde katılmış olduğu cihatlardan elde edilen ganimetlerden hissesine düşen şeylerdi. Onun borcunu hesapladım. İkimilyon ikiyüzbin dirhem tutuyordu. Bir gün Hâkim b. Hizam'la karşılaştım. Bana "Ey kardeşimin oğlu! Babanın ne kadar borcu varmış?" diye sordu. Borcun miktarını gizleyerek "Yüzbin dirhem" dedim. Bunun üzerine o "Babanın malı bunu karşılayamaz" dedi. Ben "Peki ikimilyon ikiyüzbin dirhem olmuş olsaydı?" dedim. "O zaman asla ödeyemezsiniz. Eğer çok sıkışırsan benden yardım iste" dedi.

Babam zamanında Ğâbe'deki arazisini yüzyetmişbin dirheme satın almıştı. Ben ise orasını birmilyon altıyüzbine sattım. Şöyle ki bir gün çıkıp "Babamda alacağı olanlar gelip Kâbe'de beni bulsun" diye bağırdım. Bunun üzerine Abdullah b. Ca'fer yanıma geldi. Babamdan dörtüzbin dirhem alacağı vardı. Bana "Eğer istersen alacağımdan vazgeçip size bağışlayabilirim" dedi. Ben kabul etmedim. Bu kez "Borcumu erteleyebilir; bütün borçlar ödendikten sonra kalırsa benimkini de ödersin" dediyse de ben yine kabul etmedim. O zaman, "Öyleyse bana biraz arazi ayır" dedi. Ben de "Şuradan şuraya kadar olan yerler senin olsun" dedim. Böylece Abdullah'ın dörtüzbin dirhem alacağına karşılık arazinin birkismini ona vermiş oldum. Sonra Muaviye'nin yanına vardım. Gittiğimde Amr b. Osman, Munzir b. Zübeyr ve İbn Zem'a da onunla birlikteydi. Muaviye bana Kâbe'deki araziye ne kadar kıymet biçtiniz?" diye sordu. "Her bir pay için yüzbin dirhem" dedim. Kaç payı kalmış olduğunu sorunca da, dört buçuk pay kaldığını söyledim. Bunun üzerine Münzir b. Zübeyr "Bunların bir payını yüzbin dirheme alıyorum" dedi. Daha sonra Amr b. Osman'la İbn Zem'a da aynı fiyata birer parçasını satın aldılar Sonunda Muaviye kaç parça kaldığını sordu. "Birbuçuk pay kaldı" dedim. Muaviye "Ben de onu yüzellibine alıyorum" dedi. Sonra ben kendi payımı da Muaviye'ye altıyüzbindirheme sattım.

Böylece babamın borçlarını ödedim. Bundan sonra kardeşlerim bana müracaat ederek "Artık şu kalanları da aramızda taksim et" dediler. Bense "Hayır, Allah'a yemin ederim ki dört sene boyunca hac mevsiminde tellal çıkartıp "Kimin Zübeyr'de bir alacağı varsa gelsin alsın" diye bağırmadıkça bu mirası dağıtmayacağım" dedim. Bu şekilde dört senenin sonunda kalan malı bütün mirasçılar arasında taksim ettim. Babamın dört hanımı vardı. Onun vasiyet ettiği o üçte biri ayırdıktan sonra hanımlarından her birine birmilyon ikiyüzbin dirhem miras düştü. Bütün malı ise ellimilyon ikiyüzbin dirhemi geçti (194).

- Zübeyr'in, mirasçıları arasında taksim edilen tüm malı otuzsekizmilyon dört yüzbin dirhemdi. Vasiyet ettiği üçte bir ise ondokuzmilyon iki yüz bin dirhem tutuyordu. İşte böylece ikisi birlikte elliyedimilyon altı yüzbine ulaşıyordu. Daha önce de, ikimilyon iki yüzbin dirhemlik bir borç daha ödenmişti. Buna göre onun bütün terekesi; borcu, vasiyeti, miras dâhil, ellidokuzmilyon sekiz yüzbin dirhem ediyor (195). Sahihî Buhârî'de içinde nazar olan bir ibare vardır. O ibareye dikkati çekmek gerekiyor”.

Abdurrahman b. Avf'ın Fakir Müslümanlara ve Hz. Peygamber'in Hanımlarına Kırkbin Dinar Dağıtması

- Abdurrahman b. Avf bir arazisini kırkbin dinara sattı. Bu parayı, kabilesi olan Zühre oğullarıyla müslümanların Muhacirlerin fakirleri ve Hz. Peygamber'in pak zevceleri arasında taksim etti. Bunlardan olmak üzere Hz. Âişe'ye de birşeyler gönderdi. Âişe validemiz bu parayı kimin göndermiş olduğunu sordu. Parayı götüren kişi “Abdurrahman b. Avf gönderdi” dedi ve durumu ona anlattı. Bunun üzerine Hz. Âişe şunları söyledi: “Ben, Hz. Peygamber'in “Benden sonra size ancak sabırlı kişiler şefkatli davranıp acıyacaktır” buyurduğunu işitmiştim. Allah da Avf'ın oğluna cennet selsebilinden içirsin” (196).

H. Ebu Ubeyde, Muaz b. Cebel ve Huzeyfe'nin Hz. Ömer'in Gönderdiği Paraları Dağıtmaları

- Hz. Ömer bir gün dört yüz dinarı bir keseye koyarak hizmetçisine “Bunu Ebu Ubeyde b. el-Cerrah'a götür ve sonra oralarda oyalanıp bu parayı ne yapacağını öğren” dedi. Hizmetçi paraları alıp Ebu Ubeyde'ye götürdü ve “Mü'minlerin Emîri bu dinarları, ihtiyaçlarını gidermen için sana gönderdi” dedi. Ebu Ubeyde “Allah Teâlâ, Mü'minlerin Emîrine merhamet etsin” dedi ve sonra cariyesini çağırarak ona “Şu yedi dinarı falan aileye, şu beş dinarı falan kişiye götür. Şu beş dinarı da falana ver” diye emretti. Böylece hiç bir şey bırakmaksızın paranın tamamını fakirlere dağıttı. Hz. Ömer'in hizmetçisi dönüp geldi ve gördüklerini olduğu gibi ona anlattı. Bu kez Hz. Ömer “Şimdi de şu dört yüz dinarı alıp Muaz b. Cebel'e götür. Aynı şekilde onun evinde de biraz oyalanıp paraları ne yapacağını öğren” dedi. Hizmetçi paraları Muaz'a vererek “Mü'minlerin Emîri ihtiyaçların için bu parayı sana gönderdi” dedi. Muaz da “Allah ona merhamet etsin ve kendisine bol bol ihsan eylesin!” diye dua etti. Sonra o da Ebu Ubeyde gibi cariyesini çağırarak “Şu paraları al! Falan aileye şu kadar, falan adama bu kadar ver. Falan yoksula da şu kadarını götür” dedi. Bunun üzerine Muaz'ın hanımı “Allah'a yemin ederim ki o gönderdiğin kişiler kadar biz de muhtacız. Bundan bize de birşeyler ayır” dedi. Ancak kesede iki dinardan başka para kalmamıştı. Muaz bu ikisini de hanımına verdi. Hizmetçi Hz. Ömer'e dönerek gördüklerini ona anlattı. Bunları öğrendiğinde Hz. Ömer sevinerek “Onlar birbirlerinin kardeşidirler” buyurdu (197).

- Bir gün Hz. Ömer arkadaşlarına “Herkes bir temennide bulunsun!” dedi. Bunun üzerine onlardan birisi “Bu ev dolusu param olup tamamını Allah yolunda infak etmeyi isterdim” dedi. Bir diğeri “Ben de bu ev dolusu altınım olup da hepsini Allah için dağıtmayı isterdim” dedi. Bumeyanda bir başkası da şunları söyledi: “Ben de bu ev dolusu mücevhere sahip olup tamamını Allah yolunda infak etmek isterdim”. Sonunda Hz. Ömer de “Bana gelince, ben, Ebu Ubeyde b. el-Cerrah, Muaz b. Cebel ve Huzeyfe b. Yeman gibi adamlardan bu ev dolusu adamım olup onları Allah yolunda müslümanların işlerinde kullanmak isterdim” buyurdu.

Daha sonra Hz. Ömer hizmetçisiyle, Huzeyfe b. Yeman'a mal gönderdi ve giderken de ona “Oralarda biraz oyalan da bu malı ne yaptığını öğren” diye tenbih etti. Hz. Huzeyfe kendisine gönderilen bu malı ihtiyaç sahiplerine ve komşularına dağıttı. Ondan sonra da aynı şekilde Muaz b. Cebel ile Ebu Ubeyde'ye de bir miktar mal gönderdi. Onlar da Hz. Huzeyfe gibi bu malları dağıttılar Bunun üzerine Hz. Ömer, arkadaşlarına “Onlar gibi adamlara sahip olmayı istemekte ne kadar haklı olduğumu gördünüz” dedi (198).

Abdullah b. Ömer'in Bir Oturuşta Yirmiikibin Dinarı Dağıtması

- Bir seferinde İbn Ömer'e tam yirmiikibin dinar geldi. O gün, bulunduğu yerden ayrılmaksızın bunların hepsini dağıttı.
- Bir gün Muaviye, İbn Ömer'e yüzbin dinar gönderdi. Üzerinden bir sene geçmeden bu paranın tek bir kuruşu bile kalmadı (199).

İbn Ömer'in Kendisine Gelen Onbin Dinarı Dağıtıp Devesinin Bir Dirhemlik Yemini Borca Alması

- Eyyüb b. Vâil er-Râsibî şöyle anlatıyor: Bir gün Medine'ye gitmiştim. İbn Ömer'in bir komşusu bana bir akşam önce ona Muaviye ve bir başkasından dörder bin dinar; bir kişiden de ikibin dinarla bir top kumaş geldiğini söyledi. Sonra onu pazarda gördüm. Devesi için borca bir dirhemlik yem istiyordu. Ben ona gelen malları bildiğim için merak ederek onun cariyesine gidip “Senden bir şey soracağım, fakat bana doğruyu söyleyeceksin!” dedim. O da doğruyu söyleyeceğine dair söz verdi. Bunun üzerine “Ebu Abdurrahman'a (İbn Ömer'in künyesidir) Muaviye'den ve bir başkasından dörder bin dinar, bir kişiden de ikibin dinarla bir top kumaş gelmedi mi?” dedim. Cariye “Evet, geldi” dedi. O zaman “Peki, ben bugün onun devesi için borca bir dirhemlik yem aldığını gördüm; bu nasıl oluyor?” diye sordum. Cariye şöyle cevap verdi: “O malların geldiği gece İbn Ömer paraların hepsini fakirlere dağıttı. Sonra da o kumaş topunu omuzuna alarak ev ev dolaştı ve ihtiyacı olanlara verdi”. Bunu öğrendiğimde çıkıp şöyle bağırdım: “Ey tâcirler! Siz dünyayı neylersiniz? İbn Ömer'e dün akşam onbin dirhem geldi. Hem de hepsi nakit olarak. Şimdi devesinin bir dirhemlik yemini bile borca almaktadır!” (200).

İbn Ömer'in Yanında Mal Kalmadığı İçin Borçlanarak Bir Fakire İnfakta Bulunması

Nâfi şöyle anlatıyor: Bir seferinde İbn Ömer'e yirmi küsur bin dirhem para geldi. Onları tamamen dağıtmıştı ki kendisine her zaman yardımında bulunduğu bir kişi geldi. Bunun üzerine İbn Ömer yanında ona verecek bir şey olmadığından kendilerine mal verdiği bazı kişilerden borç alarak o fakir kişiye verdi. İnsanlardan bazıları onun (İbn Ömer'in) cimri olduğunu söylerlerdi. Allah'a yemin ederim ki onlar yalan söylüyorlar. O, kendisine yararlı olacak konularda asla cimri değildi (201).

Eş'as b. Kays'ın, Mescidinde İnfakta Bulunması

- Ebu İshak şöyle anlatıyor: Benim, Kindeli bir kişiden bir miktar alacağım vardı. Bunu alabilmek için seher vakitlerinde ona giderdim. Yine böyle bir gün sabah namazını Eş'as b. Kays'ın mescidinde kıldım. İmam, selam verdikten sonra herkesin önüne bir takım elbise ile bir pabuç ve beşyüz dirhem koydu. Oradakilere “Ben bu mescidin cemaatından değilim. Söylersiniz bu nedir?” dedim. “Eş'as b. Kays Mekke'den gelmiş ve bunların dağıtıyor” dediler (202).

Hız. Âişe'nin Kendisine Gelen Yüzbin Dirhemi Hiç Birşey Ayırmaksızın Dağıtması

- Hz. Âişe'nin hizmetçisi Ümmü Dürre şöyle anlatıyor: Oruçlu olduğu bir gün Hz. Âişe'ye yüzbin dirhem para geldi. O bunların hepsini dağıttı. Bunun üzerine “Bir dirhemine olsun bir parça et alıp onunla iftar edemez mıydın?” dedim. O da “Daha önce hatırlatmış olsaydın böyle yapardım” buyurdu (203).

Sevde Vâlidemizin Bir Çuval Dolusu Parayı Fakirlere Dağıtması

- Hz. Ömer, Sevde binti Zem'a vâlidemize bir çuval dolusu para gönderdi. Hz. Sevde, “Bu çuval da nedir?” diye sordu. “Para getirdik” dediler. Bunun üzerine o, “Hurma mı ki bu kadar büyük bir çuvala doldurulup gönderilmiş” dedi ve hepsini fakirlere dağıttı (204).

Hız. Zeyneb'in, Halife Ömer'in Gönderdiği Onikibin Dirhemi Dağıtması

- Zamanı geldiğinde Hz. Ömer, Zeyneb binti Cahş'a maaşını (onikibin dirhem) gönderdi. Parayı alan Zeyneb şöyle dedi: “Allah Teâlâ, Ömer'i bağışlasın. Bu paraları niçin, dağıtma hususunda daha iyi olan kardeşlerime (Hz. Peygamber'in diğer zevcelerine) göndermedi?” Bunun üzerine “Hayır, bu dağıtman için değildir. Ömer onları yalnızca senin için gönderdi” dediler. O da “Sühbânallah! Bu kadar para nasıl benim olabilir?” dedi. Sonra örtünerek parayı getirenlerin yanına çıktı ve onlara “Getirdiklerinizi yere bırakıp üzerine de birşeyler örtünüz” dedi. Sonra da Berre b. Râfi'a “Elini şu örtü altındaki yığına daldır ve alabildiklerini filan kişiye gönder” dedi. Böylece o paranın büyük bir çoğunluğunu kendi akraba ve yakınlarının fakir ve yetimlerine dağıttı. Az bir şey kaldığında Berre ona “Ey mü'minlerin annesi! Allah seni bağışlasın! Yemin ederim ki bizim de bu gelen parada hakkımız vardır” dedi. Bunun üzerine Hz. Zeyneb “Geri kalanı da senin olsun” buyurdu. Örtü kaldırılıp sayıldığında seksenbeş dirhem kaldığı anlaşıldı. Sonra Zeyneb vâlidemiz ellerini göğse kaldırarak “Ey Allah'ım! Ömer'in bir dahaki maaşına kadar beni hayatta bırakma” diye dua etti ve aynı sene içerisinde de vefat etti (205).

Hız. Zeyneb'in, Halife Tarafından “dağıtmayacaksın!” Diyerek Verilen Parayı Dağıtması

- Zeyneb binti Cahş'ın onikibin dirhem maaşı vardı. Ancak bunu yalnız bir sene alabildi. Kendisi devamlı “Ey Rabb'im! Beni gelecek maaşa bırakma çünkü bu mal bir fitnedir” derdi. Almış olduğu o bir maaşı da kendi yakınlarının ve akrabalarının ihtiyaç sahiplerine taksim etti. Hz. Ömer bunları öğrendiğinde “Bu kadın, Allah Teâlâ'nın kendisi hakkında hayır dilemiş olduğu bir kadındır” dedi. Sonra da bizzat onun evine kadar gidip selam vererek kendisine “Gönderdiğim paraları dağıttığını duydum. Sana şimdi bin dirhem daha veriyorum, ama bunları dağıtmayacaksın” dedi. Fakat Hz. Zeyneb onun bu sözlerine rağmen bu parayı da azar azar dağıtmaya devam etti (206).

Hız. Ömer'in Doğan Çocuklar için Maaş Bağlaması

- Bir gün bir grup tüccar gelerek mescidin avlusunda konakladılar. Bunun üzerine Hz. Ömer, Abdurrahman b. Avf'a “Bu gece benimle birlikte onları hırsızlardan korumaya ne dersin?” dedi. O da kabul etti. Böylece ikisi birlikte o gece nöbet tutmak üzere mescitte kaldılar. Bu arada da namaz kılıyorlardı. Vakıt biraz geçmişti ki bir çocuk ağlamaya başladı. Hz. Ömer onların yanına giderek çocuğun annesine “Allah'tan kork! çocuğuna iyi bak da ağlamasın!” dedi. Sonra yine mescide dönerek namaz kılmaya devam etti. Ancak bir müddet sonra aynı çocuk yeniden ağlamaya başladı. Hz. Ömer bu kez de gidip çocuğun annesine onu susturmasını söyledi. Fakat çok geçmeden o ağlama sesi tekrar duyuldu. Bunun üzerine Hz. Ömer kadının yanına giderek “Azap olunasıca! Sen ne kötü bir anneymişsin! Bu çocuk niçin akşamdan beri ağlayıp duruyor? dedi. Kadın şunları söyledi: “Ey Allah'ın kulu! Bu gece beni rahatsız edip durdun. Ben onu süten kesmek istiyorum. işte bu yüzden ağlamaktadır”. Hz. Ömer “Peki onu niçin süten kesmek istiyorsun?” diye sorunca, kadın “Çünkü Ömer ancak süten kesilen çocuklara maaş veriyor” diye cevap verdi. Hz. Ömer “Bu çocuk kaç aylıktır?” dedi. Kadın çocuğunun kaç aylık olduğunu söyledi. Hz. Ömer de ona “Azap olunasıca Onu süten kesmek için bu kadar acele etme” dedi. Nihayet sabah namazı vakti oldu. Namazı kıldırırken o kadar çok ağladı ki cemaat onun okuduklarından hiç bir şey anlamadılar. Selam verdikten sonra kendi kendisine “Ey Ömer! Vay senin başına geleceklere! Kim bilir kaç müslümanın çocuğunun açlıktan ölmesine sebep oldun” dedi. Daha sonra tellal çıkartarak şöyle ilan ettirdi: “Ey ahali! Bundan sonra çocuklarının süten kesmek için acele etmeyiniz. Çünkü doğan her çocuğa maaş vereceğiz”. Bunu diğer şehirlerdeki yöneticilerine de yazdı. Bu olaydan sonradır ki İslâm'da doğan her çocuğa maaş verilmeye başlanmıştır (207).

Hız. Ömer'in Kendisi ve Akrabaları için Beytûlmaldan Birşeyler Alırken İhtiyatlı Hareket Etmesi

- Hz. Ömer şöyle demiştir: “Allah'ın malı benim yanımda yetimin malı gibidir. İhtiyacım olmadığı zamanlarda ona asla yanaşmam. Ancak fakirsem ve ihtiyacım varsa aşırıya gitmemek şartıyla ondan birşeyler alırım”.

- Hz. Ömer şunları söylemiştir: “Ben, Allah'ın şu mallarını yetim malı gibi görmekteyim. Çünkü Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır.”Kim zengin ise yetimlerin mallarından yemeyip, iffetli olmaya çalışsın; yoksul da (yetim malından, çalışmasına karşılık) örfe göre yesin” (Nisâ/6)”.
- Hz. Ömer şunları söylemiştir: “Benim için şu maldan, yani beytûlmaldan ancak kendime ait malımdan yediğim kadarı helaldir” (208).

H. Ömer'in Beytûlmaldan Aldığı Borçları Maaşıyla Ödemesi

- Hz. Ömer, ihtiyacı olduğunda beytûlmalın bakıcısına gidip ondan borç alırdı. Borcunu ödeyemediği zaman beytûlmalın bakıcısı gelip kendisini çevirirdi. O zaman Hz. Ömer borcunu ödemek için çareler arardı. Ancak çoğu zaman bu borçları aldığı maaşlarıyla öderdi (209).

H. Ömer'in Beytûlmaldan Borç Almak istememesi

- Hz. Ömer halife olduğu halde ticaretle de uğraşırdı. Bir gün Şam'a bir kervan göndermek istedi. Bunun için Abdurrahman b. Avf'a haber göndererek ondan dörtbin dirhem borç istedi. Abdurrahman da onun gönderdiği aracıya "Halife'ye şöyle, o dörtbin dirhemi beytûlmaldan alsın, sonra da yerine kor" dedi. Adam gelip bunu haber verdiğinde Hz. Ömer ağladı. Daha sonra bir gün Abdurrahman'la karşılaştığında ona şunları söyledi: "Nasıl oluyor da beytûlmaldan almamı söyleyebiliyorsun? Onu ödeyemeden ölürsem de "Bunu Mü'minlerin Emîri almıştı. Ödemesine gerek yok" diyeceksiniz. Bu şekilde ben cezaya çarptırılmış olacağım. Hayır, ben bu parayı beytûlmaldan almayacağım. Ancak senin gibi haris ve biraz da cimri bir kişiden alıp öldüğüm zaman onun da gelip alacağını benim malımdan almasını isterim" (210).

H. Ömer'in Hastalığı Sırasında Beytûlmaldaki Balı İzin İstemeden Almaması

- Hz. Ömer hastalanmıştı. Ona bal yemesini tavsiye ettiler. O sırada beytûl malda da bir kap bal vardı. Hz. Ömer o hasta haliyle mescide gelip minbere çıkarak sahabilere "Eğer izin verirsiniz o balı alayım. Aksi takdirde o bana haramdır" dedi. Onlar da alabileceğini söylediler (211).

H. Ömer'in Ganimet Mallarından İsteyen Kızı Hafsâ'yı Azarlaması

- Bir gün Hz. Ömer'e bir yerden mal geldi. Bunu haber alan kızı Hz. Hafsâ ona gelerek "Ey Mü'minlerin Emîri! Bu malda senin yakınlarının da hakları vardır. Allah Teâlâ en yakınlar verilmesini tavsiye etmektedir" dedi. Bunun üzerinde Hz. Ömer "Ey kızım! Yakınlarımin, benim kendi öz malımda hakları vardır. Bu mala gelince, o, müslümanların ganimetidir. Sen babanı yanıltmak mı istiyorsun. Kalk, git!" buyurdu. Hz. Hafsa da kalkıp eteklerini sürükleyerek çıktı gitti (212).

H. Ömer'in Malın Şerrinden Allah â Sığınması

- Abdullah b. Erkam bir gün Hz. Ömer'e giderek "Ey Mü'minlerin Emîri! Bizim yanımda gümüş bir kap içerisinde bazı ziynet eşyaları vardır. Boş olduğun bir gün gel de onu ne yapmamız gerektiği hakkında bize yol göster!" dedi. O da "Şu anda meşgulüm; boş olduğumu gördüğün birgün bana hatırlat" dedi. Bundan birkaç gün sonra Hz. Ömer'i boş gören Abdullah ona "Ey Mü'minlerin Emîri! İşinin olmadığını görüyorum. Şu bizim işle ilgilenir misin?" dedi. Böylece bir kilim sererek o ziynet eşyalarını onun üzerine döktüler. Bunlara bakan Hz. Ömer şunları söyledi: "Ey Rabb'im! Sen Kur'an'ında bu mal hakkında "Kadınlardan, oğullardan, yığın yığın biriktirilmiş altın ve gümüşlerden, salma ve güzel atlardan, hayvanlardan ve ekinlerden meydana gelen arzulara karşı aşırı sevgi beslemek insanlara güzel gösterilmiştir. Bunlar (sadece) dünya hayatının metaıdır..." (Âl-i İmran/14) ve "Allah Teâlâ bunları elinizden çıkana tasalanmayasınız ve size verdiği ile sevinip şımarımayasınız diye yazmıştır..." (Hadid/23) buyuruyorsun. Ancak bize süslü gösterdiğin yerlerde harcamaya muvaffak et. Onların şerrinden sana sığınıyorum". O sırada bir kişi kucağında Hz. Ömer'in, Abdurrahman ismindeki çocuğu olduğu halde oraya geldi. Çocuk ona "Babacığım! Bunlardan bana bir yüzük verebilir misin?" dedi. O ise ona hiç bir şey vermeyerek "Annenin yanına git de sana kavut şerbeti içirsin" dedi (213).

H. Ömer'in, Dağıtırken Eline Bulaşanları Yüzüne Sürer de Diğerlerinden Daha çok Alır Korkusuyla Güzel Kokuları Hanımına Dağıttırmaması

- Bir seferinde Bahreyn'den misk ve amber gelmişti. Hz. Ömer bunları müslümanlar arasında taksim etmesi için tartı işini iyi bilen bir kadın aradı. Bunun üzerine hanımı Âtike binti Zeyd b. Amr b. Nüfeyl "Ben bu işi iyi bilirim. Müsaade et de ben tartıp dağıtayım" dedi. Hz. Ömer bunu kabul etmedi. Hanımı da "Peki niçin benim tartıp dağıtmama razı olmuyorsun?" dedi. O zaman Hz. Ömer şunları söyledi: "Çünkü tartı ve dağıtım esnasında eline bulaşanları saçlarına ya da yüzüne sürüp bu şekilde herkesten daha fazla almış olmandan korkuyorum" (214).

H. Ömer'in Kendi Çocuklarına Mal Konusunda Başkalarından Farklı Davranmaması

- Hz. Ömer bir gün zayıflıktan çok halsiz düşmüş bir kız çocuğu gördü ve onun kimin kızı olduğunu sordu. Oğlu Abdullah "O senin kızlarından birisidir" dedi. Hz. Ömer "Benim hangi kızımıdır?" O zaman Abdullah "O benim kızımıdır ey Mü'minlerin Emîri!" dedi. Hz. Ömer "Peki niçin bu hale gelmiştir?" diye sordu. Abdullah şöyle cevap verdi: "onu senin icraatın bu hale getirmiştir. Çünkü ona nafaka vermiyorsun". Bunun üzerine Hz. Ömer şunları söyledi: "Ben seni çocuğun için kayıramam. Ey oğul! Onun nafakasını sağlamak sana aittir" (215).

H. Ömer'in Evlenen Oğlunu Bir Ay Kadar Beytûlmaldan Besledikten Sonra Gidip Nafakasını Kazanmasını Söylemesi

- Hz. Ömer'in oğlu Âsım şöyle anlatıyor: Babam beni evlendirdiğinde bir ay kadar beytûlmaldan yedirdi. Bir aydan sonra da Yerve' adlı kölesini göndererek beni yanına çağırdı. Huzuruna çıktığımda şunları söyledi: "Bu malın bakımıyla görevlendirilmeden önce bu maldan ancak hakkım olanın bana helal olduğunu söylüyordum. Onun bakımıyla görevlendirildikten sonra da haram olarak

ondan bir şey alacak değilim. Biliyorsun ki bir aydan beridir Allah'ın malından sana infak ediyorum. Artık daha fazla veremem. Sana ancak Gâbe'de bulunan bahçemin meyvesiyle yardımcı olabilirim. Onun meyvelerini toplayıp satarsın. Sonra da kendi kabilemizden ticaretle uğraşan biriyle ortak olur; böylece de hem kendi nafakasını ve hem de çocuklarının nafakasını çıkarırsın" (216).

Hız. Ömer'in, Hanımına Gelen Hediyeleri Beytûlmala Alması

- Rum kralı, Hz. Ömer'e bir elçi göndermişti. Hz. Ömer'in hanımı bir dinar borç alarak bununla birkaç şişe güzel koku satın aldı ve onları elçiye vererek Rum kralının hanımlarına gönderdi. Elçi memleketine vardığında bu şişeleri kralın hanımlarına verdi. Onlar da bunları boşaltarak içlerini mücevherlerle doldurup tekrar Hz. Ömer'in hanımına yolladılar. Hz. Ömer'in hanımı bu gelen mücevherleri bir serginin üzerine yaydı. O sırada içeri giren Ömer bunların ne olduğunu sordu. Hanımı da durumu ona anlattı. Bunun üzerine Hz. Ömer bu mücevherleri sattı, hanımına bir dinar verdi, gerisini de müslümanların beytûlmalına ilave etti (217).

Hız. Ömer'in Oğlu Abdullah'ın Develerden Ettiği Kârı Beytûlmal İçin Alması

- İbn Ömer şöyle anlatıyor: Birkaç deve satın alarak otlatılmak üzere koruluğa gönderdim. Semirip güzelleştikten sonra da onları , satmak üzere Medine'ye getirdim. Pazarda bulunduğum sırada babam Ömer oraya geldi. Benim semiz develerimi görünce bunların kime ait olduğunu sordu. "Bunlar oğlun Abdullah'ın develeridir!" dediler. Babam da bana "Ey Abdullah! Mü'minlerin Emîrinin oğlu!" diye seslendi. Koşa koşa gidip "Buyurun ey Mü'minlerin Emîri! Bir emriniz mi var?" dedim. "Şu develer nedir?" dedi. "Onlar benim, satın alıp herkes gibi koruluğa göndermiş olduğum develerimdir. Ben de diğer müslümanlar gibi ticaret yapmak istiyorum" dedim. Bunun üzerine babam şunları söyledi: "Herkes, Mü'minlerin Emîri'nin oğlu olduğun için senin develerine özel ilgi gösterip bedava otlatıp sulasın, sen de kâr et öyle mi? Ey Ömer'in oğlu Abdullah! Bu develer için vermiş olduğun sermayeni al geri kalanları da müslümanların beytûlmalına gönder" (218).

Hız. Ömer'in Beytûlmaldan Haksız Olarak Birşeyler İsteyen Akrabasını Azarlaması

- Hz. Ömer'in akrabalarından biri gelip beytûlmaldan birşeyler istedi. Hz. Ömer onu sert bir şekilde azarlayarak "Sen benim Allah'ın huzuruna hain bir kral olarak mı çıkmamı istiyorsun?" dedi. Daha sonra da o kişiye kendi öz malından onbin dirhem verdi (219).

Hız. Ali'nin Müslümanların Beytûlmalından Hiç Birşey Almaması

- Antere şöyle anlatıyor: Kûfe'ye bağlı Havernak denilen yerde bulunduğu sırada Hz. Ali'nin yanına gittim ve "Ey Mü'minlerin Emîri! Allah Teâlâ, sana ve aile halkına müslümanların beytûlmalından bir hisse ayırmıştır. Sen ise soğuktan titriyorsun!" dedim. Benim bu sözlerim üzerine Hz. Ali şunları söyledi: "Allah'a yemin ederim ki sizin malınızdan hiç bir şey almadım. Şu üzerimdeki elbise de Medine'den çıkarken giymiş olduğum elbisedir" (220).

4. FASIL: VERİLEN MALLARIN KABUL EDİLMEMESİ

Hız. Peygamber'in Kral Peygamber Olmayı Değil Kul Bir Peygamber Kalmayı Tercih Etmesi

- Allah Teâlâ meleklerinden biriyle Cebrail'i Hz. Peygamber'e gönderdi. O melek Hz. Peygamber'e "Allah seni kul bir Peygamber kalmak ya da kral-peygamber olmak arasında serbest bırakmıştır. Bunlardan istediğin sana verilecektir" dedi. Hz. Peygamber istişâre eder gibi dönüp Cebrail'e baktı. O da "Alçak gönüllü ol!" diye işaret etti. Bunun üzerine Hz. Peygamber "Ben kul bir Peygamber kalmak istiyorum" buyurdu. Bu olaydan sonra Hz. Peygamber hiç bir zaman yaslanarak yemek yememiştir (221).

Hız. Peygamber'in Dünyanın Tüm Hazinelerinin Anahtarlarını İstememesi

- Hz. Peygamber bir gün Cebrail'le birlikte Safa tepesi üzerinde bulunuyordu. Ona "Ey Cebrail! Seni hak ile gönderen Allah'a yemin ederim ki şu anda Muhammed ailesinin bir avuç olsun unu ya da kavudu yoktur" dedi. Sözlerini bitirir bitirmez de gökyüzünden dehşetli bir çatırtı işitildi. Hz. Peygamber korkarak Cebrail'e "Yoksa bu kıyametin kopması için verilecek olan emir midir?" dedi. Cebrail "Hayır, bu kıyametin kopuş emri değildir. Sen biraz önceki sözleri söylediğinde Allah Teâlâ İsrâfil'e sana inmesi için emir verdi. İşte bu işittiğin gürültü onun iniş sesidir" dedi. Bu sırada İsrâfil gelerek "Allah sözlerini işitti ve beni yeryüzündeki tüm hazinelerin anahtarlarıyla birlikte sana gönderdi. İstersen şu anda senin için Tihâme dağlarını zümrüt, yakut, altın ya da gümüş haline getiririm. Allah Teâlâ seni kul bir peygamber kalmakla kral-peygamber olmak arasında muhayyer kılmıştır" dedi. Bu arada Cebrail Hz. Peygamber'e "Tevâzû göster!" diye işaret etti. Bunun üzerine Hz. Peygamber üç kere "Ben kul bir Peygamber olmayı istiyorum" buyurdular (222).

Hız. Peygamber'in Allah Teâlâ'dan Yarı Aç Yarı Tok Yaşamayı İstememesi

- Hz. Peygamber şöyle buyurdu: "Rabb'im bana, istersem Mekke'nin Bethâ' çölünü altına çevirebileceğini bildirdi. Bense 'Hayır ey Rabb'im! Ben bunu istemiyorum. İsterim ki bir gün aç, bir gün tok olayım. Acıktığım zaman sana yalvarır ve seni anarım. Tok olduğumda da sana şükreder, hamdederim' dedim" (223).

- Hz. Peygamber şöyle buyurdular: "Bir melek bana gelerek 'Ey Muhammed! Rabb'in sana selam söylüyor ve istersen, senin için Mekke'nin Bethâ' çölünü altına çevirebileceğini bildiriyor" dedi. Ben de başımı göğe doğru kaldırarak "Ey Rabb'im! Hayır, istemem. Ben, bir gün tok olup sana hamdetmeyi, başka bir günse aç kalıp senden birşeyler dilemeyi isterim" dedim" (224).

H. Peygamber'in Öldürülen Bir Müşriğin Cesedine Karşılık Verilen Parayı Almaması

- Ahzab gününde müşriklerden bir kişi öldürülmüştü. Bunun üzerine Hz. Peygamber'e müracaat ederek "Onun cesedini bize verirsən sana onikibin dirhem veririz" dediler. Hz. Peygamber'se "Onun cesedinde de, ondan gelecek parada da hayır yoktur" buyurdular. Ama daha sonra Hz. Peygamber sahabilerine "Onun o murdar leşini, isteyenlere veriniz. Onun hem diyeti, hem de kendisi habistir. Bunun için de karşılığında hiç bir şey almayınız diye emrettiler (225).

- Nevfel ya da onun oğlu Hendek günü atından düşerek öldü. Ebu Süfyan, onun cesedine karşılık Hz. Peygamber'e yüz deve vermeyi teklif etti. Ancak Hz. Peygamber bunu kabul etmeyerek gelenlere "Onu alıp götürebilirsiniz; çünkü onun hem cesedi ve hem de diyeti murdardır" buyurdular (226).

H. Peygamber'in, Müşrik Olduğu için Hakîm'in Hediye Ettiği Hükümdar Kürkünü Kabul Etmemesi

- Hakîm b. Hizam Yemen'e gitmişti. Orada Himyer kabilesi hükümdarlarından Zîyezen'in bir kürkünü satın aldı. Medine'ye döndüğünde onu Hz. Peygamber'e hediye etmek istedi. Ancak Hz. Peygamber onun hediyesini reddederek "Biz bir müşriğin hediyesini kabul etmeyiz!" buyurdular. Bunun üzerine Hakîm o kürkü Medine'de sattı. Hz. Peygamber de onu satın aldrarak giydiler ve onunla da mescide geldiler. Daha sonraları Hakîm şunları anlatıyor: "Ben, o kürk içerisinde bulunan Hz. Peygamber'den daha güzel birisini görmedim. Sanki o kürkün içerisine bedir halindeki ay girmişti. Kendime hâkim olamayarak onu bir şiirle övdüm. Benim şiirlerimi dinlediklerinde gülümsediler" (227).

- Hakîm b. Hizam şöyle anlatıyor: Cahiliye döneminde kendisine peygamberlik gelmeden önce yanımda insanların en sevimlisi Hz. Peygamberdi. Peygamberliğini ilan edip Medine'ye hicret ettikten sonra hac mevsiminde bir gün pazara çıktım. Orada Yemen krallarından Zîyezen'in kürkünün satılmakta olduğunu gördüm. Onu ellibin dirheme satın aldım. Daha sonra da Medine'ye götürerek Hz. Peygamber'e hediye etmek istedim. Ancak "Biz, müşriklerden herhangi bir şey kabul etmeyiz. Satmak istersen parasını vererek onu senden alabiliriz" buyurdular. Ben de kabul ettim; bunun üzerine Ubeydullah parasını vererek onu benden satın alıp Hz. Peygamber'e verdi. O da onu giyerek mescide geldi. Onu sırtında o kürk olduğu halde minberde gördüm. Ben ömrümde onun o kürk içerisindeki halinden daha güzel birisini görmedim. Sonra Hz. Peygamber onu Üsâme b. Zeyd'e hediye etti. Üsâme'ye "Ey Üsâme! Sen hükümdar Zîyezen'in kürkünü giyecek adam mısın?" dedim. O da "Niçin olmayayım. Çünkü ben Zîyezen'den daha hayırlıyım. Babam onun babasından, annem deannesinden daha hayırlıdır" dedi. Mekke'ye döndüğümde Üsâme'nin bu sözlerini Mekkelilere söyledim. Hayretler içerisinde kaldılar (228).

H. Peygamber'in Müşriklerin Hediyelerini Kabul Etmemesi

- Abdullah b. Büreyde şöyle anlatıyor: Amcam Âmir b. et-Tufeyl el-Âmirî, Hz. Peygamber'e bir at göndererek "Bir karın hastalığına yakalandım. Eğer onu iyileştirebilecek bir ilacın varsa bana yolla" dedi. Hz. Peygamber, müşrik olduğu için onun göndermiş olduğu atı kabul etmedi. Ancak kendisine bir miktar bal yollayarak "Bunu kullan, inşaallah hastalığına iyi gelir" buyurdu (229).

- Mülâibü'l-Esinne adında birisi Hz. Peygamber'e bir hediye getirmişti. O da ona müslüman olmasını teklif etti. Ancak adam müslüman olmaktan kaçındı. Bunun üzerine Hz. Peygamber "Ben müşrik bir kimsenin hediyesini kabul etmem" buyurdu (230).

- İyâd b. Himâr el-Mücâî Hz. Peygamber'e herhangi bir şey ya da bir deve hediye etmek istedi. Hz. Peygamber ona "Müslüman oldun mu?" diye sordular. O da "Hayır!" cevabını verdi. Bunun üzerine Hz. Peygamber "Senin hediye kabul edemem; çünkü ben müşriklerin hediyelerini almaktan menedildim" buyurdular (231).

H. Ebubekir'in Beytûlmaldan Almış Olduğu Maaşları İade Etmesi

- Halife seçilen Hz. Ebubekir minbere çıkıp Allah'a hamd ü senâlar ettikten sonra "Aklın en üst seviyesi Allah Teâlâ'dan korkmaktır..." tarzında bir hutbe irat etti. ikinci günü ise pazara gitmek üzere evinden çıktı. Hz. Ömer ona nereye gittiğini sordu. "Pazara gidip alışveriş yapacağım" dedi. Hz. Ömer "Artık pazara gidip alış-veriş yapmanı engelleyecek kadar önemli bir görevdesin" dedi. Bunun üzerine Hz. Ebubekir "Sübhânallah! Peki ailemi ne ile geçindireceğim?" diye sordu. Hz. Ömer de "Sana geçinebileceğin kadar bir maaş bağlarız" dedi. Hz. Ebubekir'se "Allah iyiliğini versin ey Ömer! Ben oradan aldığım paranın bana helal olmamasından korkarım" dedi. Ancak Hz. Ömer'in zorlamasıyla bu maaşı kabul etmek zorunda kaldı ve maaş aldı. Vefatından önce şunları söyledi. "Bu iş için aldığım paranın bana helal olmamasından korktuğumu Ömer'e defalarca söyledim. Ancak sonunda kabul etmek zorunda kaldım. Vefatımdan sonra malımdan sekizyüzbin dirhemi beytûlmala iade ediniz". Bu parayı onun ölümünden sonra Hz. Ömer'e getirdiklerinde o "Allah Ebubekir'e merhamet etsin. Kendisinden sonra halife olanı çok güç bir durumda bırakmıştır" dedi (232).

H. Ebubekir'in, Vefatından önce Müslümanların Malından Yanında Bulunanların Geri Verilmesini İstemesi

- Âişe vâlidemiz ölüm halinde bulunan babası Hz. Ebubekir'in yanına vardı ve şu şiiri okudu: "Hayatına yemin ederim ki kişinin ölümle pençelediği, göğsünün ölümden ötürü daraldığı bir günde zenginlik ona bir fayda vermez". Hz. Ebubekir'se ona öfkeliymiş gibi bakarak şunları söyledi: "Ey mü'minlerin annesi! Söylediğin gibi değildir. Ancak "Ölüm sarhoşluğu hak ile gelmiştir. İşte senin kaçıp durduğun şey buydu" denilmiştir. (Kaf/19). Ben sana bir ev vermiştim. Fakat bu hususta içimde hâlâ bir şüphe vardır. Bana kalırsa onu da mirasına dâhil et!" Hz. Âişe de "Peki onu da mirasa dâhil edeceğim" dedi. Bunun üzerine Hz. Ebubekir sözlerini şöyle sürdürdü: "Müslümanların başına geçtiğim günden beri onların ne bir dinarını ne de bir dirhemini yemiş değiliz. Bu mallardan, sadece hiç kimsenin almak istemediği yiyeceklerin en kabasını giydik, yiyeceklerinse en katılarını yedik. Şu anda yanımda müslümanların ganimetinden az ya da çok hiç bir şey yoktur. Yalnızca şu Habeşli köle ile su taşıyan bir deve ve eskimiş bir kumaş parçası vardır ki vefatımdan sonra bunları da Ömer'e verir beni zimmetten kurtarmış olursun".

Hız. Aışe onun bu vasiyetini yerine getirdi. O söylemiş olduğu Habeşli köleyi, su taşıyan deveyi ve eski kumaş parçasını Hz. Ömer’e gönderdi. Bunun  zerine Hz. Ömer gözyaşları toprağa düşecek kadar ağladı ve şunları söyledi: “Allah Ebubekir’e merhamet etsin! O, kendisinden sonra geleni zor durumda bırakmıştır”. Bu sözlerini iki kez tekrarlayarak hizmetçisine “Bunları alıp müslümanların malları arasına kat!” buyurdu. O zaman Abdurrahman b. Avf “Sübhânallah! Ebubekir’in çocuklarından, siyah bir köle ile su taşıyan bir deveyi ve beş dirhemlik bir kumaş parçasını geri mi alacaksın?” dedi. Hz. Ömer “Peki ne yapmamı istersin?” diye ona sordu. O da “Bunları Ebubekir’in aile efradına geri ver!” dedi. Hz. Ömer’s  şunları söyledi: “Hayır! Muhammed’i peygamber olarak gönderen Allah’a yemin ederim ki bu, benim halifelik dönemimde olmayacaktır. Ebubekir’in ölüm halindeyken boynundan atmış olduğu şeyleri ben tekrar onun çoluk-çocuğuna geri verecekmişim öyle mi? Bunu yapacağıma ölürüm daha iyi!” (233).

Hız. Peygamber’in istenmeksizin Gelen Bir Malın Kabul Edilmesini Buyurması

- Hz. Peygamber, Hz. Ömer’e bir hediye gönderdi. Ancak o bunu kabul etmedi. Hz. Peygamber hediye niçin almadığını sorunca o “Ey Allah’ın Rasûlü! Sen bize hiç kimseden bir şey almamamızı tembihlemedin mi?” dedi. Hz. Peygamber’s  “Benim sizi almaktan menettiğim şeyler dilenmek suretiyle olanlardır. Dilenmeksizin sana gelen bir hediye ise Allah’ın göndermiş olduğu bir rızıktır” buyurdu. Bunun  zerine Hz. Ömer şunları söyledi. “Nefsimi kudret elinde bulundurana yemin ederim ki bundan böyle hiç bir kimseden bir şey istemeyeceğim ve istemeden bana gelen herhangi birşeyi de geri  evirmeyeceğim” (234).

Hız. Ömer’in, Hanımına Verilen Hediye Geri Vermesi

- Ebu Musa el-Eş’arî, Hz. Ömer’in hanımı  tike binti Zeyd b. Amr b. Nüfeyr’e bir zir ’ ya da bir kulaç uzunluğunda bir kilim hediye etti. Hz. Ömer hanımının hücresine girdiğinde onu gördü ve karısına bu kilimin nereden geldiğini sordu. Hanımı da “Bunu bana Ebu Musa el-Eş’arî hediye olarak göndermiştir!” dedi. Bunun  zerine Hz. Ömer kilimi toplayarak onunla, örgüleri açılınca kadar hanımının başına vurdu. Sonra da “Ebu Musa el-Eş’arî’yi çok acele bana getiriniz” dedi. Ebu Musa el-Eş’arî kanter içinde ve yorgun olarak Hz. Ömer’in huzuruna çıktığında “Ey Mü’minlerin Emîri! Cezalandırmadan önce su umun ne olduğunu s yl r misin?” dedi. Hz. Ömer de “Sen neye dayarak benim hanımına hediye gönderiyorsun?” diyerek o kilimle Ebu Musa el-Eş’arî’nin kafasına vurdu ve sonra “Al bunu götür. Bizim ihtiya ımız yoktur” buyurdu (235).

Sefh ’l-Mukatta Adlı Yerin Satış Meselesi

- İbn Abdulhakim, Leys bin S ad’dan rivayet eder: Mısır hükümdarı Mukavkis, Amr İbnü’l-As’tan, Kahire yakınlarındaki Fustat’ın kabristanı Kur fe’nin yanında bulunan Sefh ’l-Mukattam dağını yetmişbin dinara kendisine satmasını istedi. Amr İbnü’l-As ise “M ’minlerin Emîri’ne danışmadan olmaz” dedi ve durumu Hz. Ömer’e yazdı. Hz. Ömer karşılık olarak şöyle bir mektup gönderdi: “Mukavkis’a sor bakalım bu kadar parayı ekilmeyen, suyu bulunmayan ve kendisinden herhangi bir şekilde istifade olunamayacak böyle bir yere niçin veriyor?”. Bunun  zerine Amr İbnü’l-As, bunu Mukavkis’tan sordu. O da “Biz eski kitaplarımızda bu dağda bir cennet bahçesi bulunduğunu okuyoruz” dedi. Amr bunu Hz. Ömer’e haber verdi. Hz. Ömer’s  ř  şekilde bir cevap yolladı: “Biz, biliyoruz ki cennet bahçeleri sadece mü’minler içindir. Öyleyse orasını ne kadar verirlerse versinler hiç kimseye satma. Mü’minlerden vefat edenleri oraya defnet” (236).

Hız. Ömer’in verilen Parayı Almak İstemeyen Ebu Ubeyde’ye Alması İçin Israr Etmesi

- Kıtık senelerinde Arap memleketlerinde hiç bir şey kalmamış; Hz. Ömer de Mısır valisi Amr İbnü’l-As’a bir mektup yazarak ondan yardım istemişti. Hz. Ömer gelen malların dağıtılması görevini Ebu Ubeyde b. el-Cerrah’a vermişti. Bu iş bitip de Medine’ye döndüğünde Hz. Ömer ona bin dinar verdi. Ancak o “Ben bu işi para için yapmadım ey Hattab’ın oğlu! Ben Allah rızası için çalıştım ve bu hususta da hiç bir ücret almam” diyerek bu parayı almak istemedi. Bunun  zerine Hz. Ömer şunları söyledi: “Hz. Peygamber zamanında bu gibi işler gördüğümüzde biz de para almak istemedik. Ancak Hz. Peygamber bizi, almamız hususunda zorlardı. Ey kişi Sen de bu parayı al! Bununla hem dinine ve hem de d nyana yardımcı olursun”. Bu sözlerden sonra Ebu Ubeyde, verilen parayı aldı (237).

Said b. Âmir’in Kendisine Verilen Bin Dinarı Kabul Etmek İstememesi, Ancak Hz. Peygamber’den Bir Hadis S ylendiğinde Bunu Alması

- Hz. Ömer, Said b. Âmir’e bin dinar verdi. O da “Benim bunlara ihtiya ım yoktur Onu benden daha muhtaç olan kimselere ver!” deyince, Hz. Ömer ona şunları söyledi: “Dur hele hemen kestirip atma.  nce Hz. Peygamber’in bu konuda söylemiş olduklarını bir dinle; sonra da ister kabul eder istersen de reddedersin. Bir gün Hz. Peygamber bana bir görev vermiş, bunu yerine getirdiğimde de bir miktar para verecek olmuştu. Senin yaptığın gibi ben de o parayı almak istemediğimde Hz. Peygamber “Herhangi bir kimseye dilenmeksizin ve arzu etmeksizin bir şey verilirse bu, Allah tarafından gönderilmiş bir rızıktır. Onu kabul etsin, almamazlık etmesin” buyurmuştu”. Said, Hz. Ömer’e “Sen bunu Hz. Peygamber’den bizzat kulağınla duydun mu?” diye sordu. Onun “Evet!” demesi üzerine de verilen parayı kabul etti (238).

Said b. Âmir’in, Hz. Ömer’in Verdiği Parayı Kabul Etmek istememesi

- Hz. Ömer, Said b. Âmir b. Hizeyem’e şamlıların kendisini niçin sevdiklerini sordu. Said bunu “Onları gözetiyor ve ihtiyaçları olduğunda yardımlarına koşuyorum” diye cevaplandırdı. Hz. Ömer ona onbin dirhem vermek istediye de o kabul etmeyerek “Bu paraya ihtiya ım yoktur; çünkü benim kölelerim ve atlarım vardır. Ben bu yaptıklarımı müslümanlar için sadaka olarak yapıyorum” dedi. Bunun  zerine Hz. Ömer “Bunu almalısın. Çünkü bir keresinde ben de senin gibi, Hz. Peygamber’in verdiği bir malı almak istemediğinde o “Allah Teâlâ sen dilenip arzu etmediğin halde sana bir mal verecek olursa onu al! Bu Allah’ın sana vermiş olduğu bir rızıktır” buyurmuştu” dedi (239).

- Şam halkınca çok sevilen bir adam vardı. Hz. Ömer ona Şamlıların kendisini niçin bu kadar çok sevdiklerini sordu. Adam şöyle cevap verdi: “Onlarla birlikte savaşa katılıyor ve kendilerinin ihtiyaçlarını karşılıyorum”. Bu sözler üzerine Hz. Ömer “Şunları al da savaş araç ve gereçlerinin temini için harcarsın” diye ona onbin dirhem vermek istediye de adam bunu kabul etmeyerek “Ben zenginim, buna ihtiyacım yoktur” dedi (240).

Abdullah b. Sa’dî’nin Verdiği Malı Almak İstememesi üzerine Hz. Ömer’in Hz. Peygamber’den Örnek Getirmesi

- Abdullah b. es-Sa’dî şöyle anlatıyor: Hz. Ömer’in hilâfeti devrinde onun yanına gitmiştim. Bana “Ben sana halkın idaresiyle ilgili görevlerden birini vermiştim. Ancak sen buna karşılık maaş almak istemiyor mussun; doğru mu?” dedi. Ben “Evet!” dedim. Bu kez “Peki, niçin almıyorsun?” diye sordu. “Atlarım kölelerim var; durumum çok iyi. Hem ben bu yaptıklarımın müslümanlar için bir sadaka olmasını isterim” dedim. Bunun üzerine Hz. Ömer şunları söyledi: “Bir daha böyle yapma çünkü ben de senin gibi düşünür; verilen görevler karşılığında Hz. Peygamber bir şey verecek olduğunda “Benden daha fakir olanlara ver!” dedim. Bir gün bana verilenler için yine aynı şeyi söylediğimde Hz. Peygamber ‘Bu verilenleri almalısın. Aldıktan sonra da istersen ihtiyaçların için harcar istersen de sadaka olarak dağıtırsın. Dilenmediğin ve arzu etmediğin halde sana bir mal gelecek olursa onu kabul et; bunun dışındakilerin de arkasına düşme’ buyurdular” (241).

- Abdullah b. Sa’dî şöyle anlatıyor: Hz. Ömer beni zekat toplamakla görevlendirmişti. Vazifemi yerine getirip döndüğümde bana ücret vermek istedi. Bunun üzerine “Ben Allah rızası için çalıştım; dolayısıyla ücretim de O’na aittir” dedim. O zaman Hz. Ömer bana şunları söyledi: “Sana vermiş olduğum şeyleri al. Çünkü bir görevden sonra bana para vermek istediğinde ben de Hz. Peygamber’e böyle demiştim. Ama o ‘Sana dilenmeksizin bir şey verildiğinde onu al. Sonra da ister ihtiyaçların için harcar istersen de sadaka olarak verirsın’ buyurdular” (242).

- Huneyn günü Hz. Peygamber Hakîm b. Hizâm’a birşeyler verdi. O ise bunu az buldu. Bunun üzerine Hz. Peygamber biraz daha verdi. Hakîm b. Hizam “Ey Allah’ın Rasûlü; Birinciverdiğin mi yoksa ikincisi mi daha hayırlıdır?” diye sordu. Hz. Peygamber de şöyle buyurdu. “Ey Hakîm! Dünya malı çekici ve gönül alıcıdır. O, kendisini cömertlikle alıp güzel kullananlar için bereketli olur. Kim de onu açgözlülükle alır ve kötüye kullanırsa o, böyle kişileri yeyip de doymayan kimseler taline getirir. Veren el, alan elden daha hayırlıdır”. Hakîm “Ey Allah’ın Rasûlü! Senden alanlar da mı böyledir” diye sordu. Hz. Peygamber “Evet, benden alanlar da böyledir” buyurdu. Bu sözlerden sonra Hakîm şunları söyledi: “Seni hak peygamber olarak gönderen Allah’a yemin ederim ki bundan sonra hiç bir şey hakkında hiç bir kimseden istekte bulunmayacağım”. Gerçekten de Hakîm o günden sonra ölünceye kadar ne beytûlmaldan maaş aldı ve ne de maaş defterine ismini yazdırdı. Hz. Ömer onun için “Ey Rabb’im! Hakîm b. Hizâm hususunda seni şahit tutuyorum. Ben beytûlmaldan hakkını vermek için kendisini çağırıyorum ama o almıyor” der, Hakîm de ona “Ne senden ve ne de bir başkasından herhangi bir şey istemeyeceğim” diye karşılık verirdi (243).

Hakîm b. Hizam’ın Bu Konuda Hz. Ömer’le Olan Kıssası

- Hakim b. Hizam şöyle anlatıyor: “Rasûlullah’tan istedim, bana verdi. Tekrar istedim, yine verdi. Tekrar istedim, tekrar verdi ve sonra Ey Hakim! Dünya malı çekici ve tatlıdır...” buyurdu. Hz. Peygamber’den sonra Ebubekir de, Hakim’i çağırıyor, ona maaş teklif ediyor, fakat o gelmiyor. Ebubekir’den bir şey almak istemiyordu. Sonra Ömer onu davet etti, hakkını vermek istedi. Yine kabul etmedi. Bunun üzerine Ömer “Ey müslüman cemaati! Hakim hakkında sizi şahit tutuyorum. Ben ona, Allah’ın tayin ettiği hissesini veriyorum. Fakat o kabul etmiyor!” dedi. Böylece Hakim, Hz. Peygamber’den sonra hiç kimseden ölünceye kadar bir şey almadı (244).

- Hakim b. Hizam, ne Ebubekir’den, ne Ömer’den, ne de Osman’dan herhangi bir şey kabul etmedi. Muaviye döneminde de vefat edinceye kadar bir şey almadı (245).

Amir b. Rabîa’nın Kendisine Verilen Araziyi Reddetmesi Bu Konuda Bir Arapla Olan Kıssası

- Amir’e, Araplardan bir kişi misafir oldu. Amir ona ikramda bulundu. Onun hakkında Peygamber’le konuştu, ricada bulundu. Misafir Amir’e gelerek Hz. Peygamber’in, Arabistan’da emsali olmayan bir vadiyi kendisine verdiğini ve o vadinin bir parçasını da ona vereceğini, bunun kendisinden sonra zürriyetinin olacağını söyledi. Amir “Benim bu araziye ihtiyacım yoktur. Bugün bir sure indi ki, bizi dünyadan tamamen soğuttu” dedi ve Enbiya suresinin birinci ayetini sonuna kadar okudu (246).

Ebuzer el-Ğıfârî’nin Malı Reddetmesi Onun Osman ve Ka’b he Olan Kıssası

- Abdullah b. Samid şöyle anlatıyor: Amcamla beraber Hz. Osman’ın huzuruna geldim. Amcam, Hz. Osman’a “Bana izin ver, Rebeze’ye (247)) gideyim” dedi. Hz. Osman “Evet, Rebeze’ye çekil ve sana zekât develerinin sütünden sabah ve akşam götürmelerini emredeceğim” dedi. Ebu Zerr “Benim ona ihtiyacım yoktur. Benim develerim bana kâfidir” dedi. Sonra kalkarak “Siz dünyanızı aranızda taksim ediniz. Bizi rabbimizle, dinimizle başbaşa bırakınız” dedi. O sırada onlar Abdurrahman b. Avf’ın malını taksim ediyorlardı. Hz. Osman’ın yanında Kâb da vardı. Hz. Osman ona “Şu serveti bir araya getiren bir kişi hakkında ne dersin? O kişi zekâtını verir, Allah yolunda da harcamalarla beraber şu şu iyilikleri de yapar!” dedi. Ka’b “Ben bu kişi için hayrı umarım” deyince Ebuzer öfkeleni. Asasını Ka’b’a doğru kaldırarak “Ey Yahudi kadının oğlu! Sen bunu nereden biliyorsun? Bu malın sahibi kıyamet gününde belki de temenni edecektir ki, bu mal onun kalbinin içini ısran akrebler olsaydı” dedi (248).

- Bir kişi Ebuzer’e geldi. Ona nafaka vermek teklifinde bulundu. Ebu Zer “Bizim yanımda bir kaç tane keçi vardır. Onları sağıyor, sütleri ile geçiniyoruz, Birkaç tane de merkebiz vardır. Onlar da bizi bir yerden bir başka yere götürürler. Ve azad edilmiş bir de kölemiz vardır ki, o da bize hizmet ediyor. Bizim elbisemizden fazla da bir abamız vardır. Korkarım ki ben fazlalık sebebiyle hesaba çekileyim” dedi (249).

Ebuzer’in, Habib b. Mesleme ve Bu Konudaki Kıssası

- Habib b. Meslem'e Şam valisi iken Ebu Zer'e üçyüz dinar gönderdi. "Bunları ihtiyacına sarfetsin" dedi. Ebuzer "Bu paraları ona götür. O Allah'ın affına bizden daha fazla mağrur olan birisini bulamadı mı? Bizim, gölgesinde oturduğumuz bir kulübemiz, birkaç tane hayvanımız, bir de, bize Allah rızası için çalışan bir cariyemiz bulunmaktadır. Ben bundan fazlasının azabından korkuyorum" dedi (250).

Ebuzer'in, Haris el-Kureşi ile Olan Kıssası

- Kureyşten olup da Şam'da bulunan Haris'in kulağına geldi ki, Ebuzer ihtiyaç içinde kıvrınmaktadır. Ona üçyüz dinar gönderdi. Ebu Zer, getirene "O benden daha fazla, gözünde hakir olan Allah'ın bir kulunu bulamadı mı? Allah'ın Rasûlünden "Kimin kırk dirhemi var da buna rağmen halktan birşeyler isterse o kimse sırnaşık bir dilencidir" dediğini duydum. Halbuki, kırk dirhemim, kırk koyunum ve iki tane de hizmetçim var" dedi (251).

Hiz. Peygamber'in Azadlısı Ebu Râfi'nin Malı Reddetmesi Hiz. Peygamber'le Ebu Râfi'nin Bu Husustaki Kıssası

- Ebu Râfi şöyle anlatıyor: Hiz. Peygamber bana "Ey eba Rafi! Sen fakir olduğun zaman halin ne olacaktır?" dedi. "Ey Allah'ın Rasûlü! Bu durumda sadaka vermeyeyim mi?" dedim. Hiz. Peygamber "Evet, ver Fakat malın ne kadardır?" diye sordu. Ben "Kırk bin dirhemdir ve hepsi de Allah için sadaka olsun" dedim. Hiz. Peygamber "Hayır! Hepsini değil. Bir kısmını ver, bir kısmını da çocuklarına bırak" dedi. "Ya Rasûlullah, çocuklarımızın üzerinde hakkımız olduğu gibi, çocuklarımızın da bizim üzerimizde hakları var mıdır?" dedim. Hiz. Peygamber "Evet, çocuğun, babanın boynundaki hakkı, ona Allah'ın kitabını öğretmek. Ok atmayı ve suda yüzmeyi öğretmektir. Helâl kazançtan da miras bırakmaktır" dedi. "Ey Allah'ın Rasûlü, benim fakirliğim ne zaman olacaktır" diye sorunca, Hiz. Peygamber "Ben vefat ettikten sonra olacaktır" buyurdu. Hadisin ravisi Ebu Süleym şöyle anlatıyor: "Ben Hiz. Peygamber vefat ettikten sonra Ebu Rafi'i gördüm. O kadar fakir düşmüştü ki, bir yere oturarak. "Kör ve ihtiyara kim sadâka verir? Hiz. Peygamber'in fakir düşeceğini bildirdiği adama sadaka verecek kimse yok mu? Bilin ki, Allah'ın elinden sonra üstün el, sadaka verenin elidir. En aşağıda olan el de, dilencinin elidir. Kim ihtiyacı olmadığı halde dilencilik yaparsa, bu onun yüzünde bir leke bırakır ve kıyamet günü o leke ile tanınır. Sadaka, zengin bir kimse için helal değildir ve azaları sağlam, kuvveti, yerinde olana da helal değildir" diyordu. Bir kişi Ebu Rafi'e dört dirhem verdi. Ebu Rafi, iki dirhemini geri verdi. Adam "Ey Allah'ın kulu! Benim sadakamı geri verme" deyince Ebu Rafi "Allah'ın Rasûlü, bizi ihtiyacımızdan fazla almaktan nehyetti" dedi. Sonra ben Ebu Rafi'i yeniden zengin olduğu halde gördüm. Hatta onun on tane çocuğu da oldu. Böyleyken Ebu Rafi "Keşke fakirken ölseydim" diyordu. Ebu Rafi kölesini kaç paraya almışsa, aynı fiattan mükâtebet (hürriyetini satın alma) akdi yapardı (252).

Abdurrahman b. Ebubekir'in Malı Geri Çevirmesi Bu Hususta Muaviye İle Olan Kıssası

- Muaviye, Abdurrahman b. Ebubekir'e yüzbin dirhem gönderdi. Bu da Abdurrahman'ın Yezid b. Muaviye'ye biat etmekten çekindiği bir zamana tesadüf ediyordu. Abdurrahman o parayı Muaviye'ye geri gönderdi, "Ben dinimi dirheme satmam" dedi. Ve Medine'den çıkarak Mekke'ye gitti. Bir daha geri dönmeden orada kaldı ve orada vefat etti (253).

Abdullah b. Ömer'in Malı Reddetmesi

- Muaviye, İbn Ömer'in, Yezid'in veliahtlığı hakkındaki fikrini öğrenmek için Amr b. As'ı görevlendirdi. Amr b. As da Abdullah'a "Ey Abdullah! Niçin çıkmıyorsun, sana biat edelim? Sen Peygamberin arkadaşısın. Müminlerin Emirinin oğlusun ve halife olmaya herkesten daha müstahaksın!" dedi. Abdullah b. Ömer, Amr b. As'a "Halk senin dediğin nokta üzerinde müttelik midirler?" diye sorunca, Amr "Evet, ancak birkaç kişi müstesnadır" dedi. İbn Ömer "Eğer Hecer'de (Bahreyn'de bir yer) üç kişi bile bana muhalif kalmasa yine de halifelğe benim ihtiyacım yoktur" dedi. Böylece Amr, Abdullah'ın hilafette gözü olmadığını anlayarak, ona "Öyleyse seni halkın üzerinde ittifak ettiği bir kimseye biat etmeye davet ediyorum. Eğer ona biat edersen, sana ve zürriyetine yaşadığınız müddetçe yetecek mal, mülk verilecek" dedi. İbn Ömer "Azab olasıca! Benim yanımdan çık, bir daha da buraya gelme. Benim dinim, sizin dinarınız ve dirheminiz değildir. Ben lekesiz tertemiz olarak dünyadan gitmek istiyorum" dedi (254).

- İbn Ömer bir kölesiyle mükâtebet akdi yaptı. Onu birkaç ayda ödemesi şartını koştu. İlk ay gelince köle ona gelerek istenilen malı verdi. "Sen bunu nereden sağladın" dedi. Köle "Hem çalışıyordum, hem de dileniyordum" deyince, İbn Ömer "Sen bana halkın kirlerini mi getirdin? Bana kirleri mi yedirmek istiyorsun? Sen Allah rızası için hürsün. Getirdiğin de senin olsun" dedi (255).

Abdullah b. Cafer b. Ebî Talib'in Malı Reddetmesi

- Iraklı bir Dihkan (arazi sahibi); Cafer'in oğluna "Hz. Ali'yle konuş, benim şu ihtiyacımı görsün" dedi. O da onun ihtiyacını Hz. Ali'ye arzetti. Hz. Ali de onun ihtiyacını giderdi. Bunun üzerine Dihkan, Abdullah b. Cafer'e; kırkbin dirhem gönderdi. Abdullah "Biz yapmış olduğumuz iyiliği satmayız" diyerek parayı geri gönderdi (256).

Abdullah b. Erkam'ın Malı Reddetmesi ve Bu Hususta Hiz. Osman'la Olan Kıssası

- Hiz. Osman, Abdullah b. Erkam'ı tahsildar tayin etti. Ücret olarak da tahsil ettiği üçyüz bin dirhemlik tahsilatın onda birini vermek istedi. Abdullah "Ben Allah için hizmet ettim" diyerek otuz bin dirhemi reddetti (257).

Amr b. Numan b. Mukarrin'in Malı Reddetmesi Amr'ın, Mus'ab b. Zübeyir İle Olan Kıssası

- Amr b. Numan b. Mukarri'nin misafiri idim. Ramazanı şerif geldiğinde bir kişi kendisine dirhem dolu bir kese getirdi ve "Emir Mus'ab b. Zübeyr sana selam ediyor ve "Bütün Kur'an okuyucularına ihsanlarımızı gönderdik. Sen de bu mal ile ihtiyaçlarını gider" dedi. Amr malı getiren kişiye "Biz Kur'an'ı dünya için okumadık" diyerek parayı geri gönderdi (258).

Hiz. Ebubekir'in Kızları Esmâ ile Aîşe'nin Malı Reddetmesi Esmâ'nın Annesi Abdu'l-Uzza'nın Kızı Kuteyle İle Olan Kıssası

- Benî Mâlik b. Hisl kabilesinden Abdu'l-Uzzâ b. Abd b. Kuteyle müşrikken bir takım hediyelerle Medine'ye kızı Esmâ binti Ebubekir'in evine geldi. Esmâ, annesinin hediyelerini kabul etmediği gibi, eve de sokmadı. Kızkardeşi Aîşe, durumu Hz. Peygamber'e sordu. Bunun üzerine Allah Teâlâ, Mümtehine/8 ayetini inzâl etti. Hz. Peygamber de, Esmâ'ya annesinin hediyelerini kabul ederek onu evine almasını emretti (259).

Hiz. Aîşe'nin Fakir Bir Kadınla Olan Kıssası

- Hz. Aîşe şöyle anlatıyor: "Evime fakir bir kadın geldi. Beraberinde birşeyler vardı. Onları bana hediye etmek istiyordu. Ondan hediye kabul etmekten çekindim. Bunu da ona karşı duyduğum acıma hissinden dolayı yaptım. Hz. Peygamber "Niçin onun hediyesini kabul ederek hediyesinin karşılığını vermedin? Zannedirim ki, ey Aîşe, sen onu hakir gördün. Tevazu göster. Çünkü Allah tevazu sahiplerini sever, kibirlilerden de nefret eder" buyurdu (260).

Dilencilikten Kaçınmak; Hiz. Peygamber'le Ebu Said'in Bu Konudaki Kıssası

- Ebu Said şöyle anlatıyor: Şiddetli bir şekilde fakir düştük. Aile efradım bana Hz. Peygamber'e giderek ondan birşeyler istememi söylediler. Ben de kalkıp Hz. Peygamber'e gittim. Hz. Peygamber'in "Kim ki, kendini zengin görüp dilenmekten kaçınırsa, Allah onu zengin eder. Kim iffetine sahip olursa, Allah onu aziz kılar. Bununla beraber kim bizden yardım isterse, elimizde olanı ondan esirgemeyiz" dediğini duyunca, bir şey söylemeden geri döndüm. Ondan sonra adeta dünya bize yöneldi (261).

- Ebu Said şöyle anlatıyor: Bir gün açlıktan karnımın üzerine taş bağladığım halde sabahladım. Hanımım veya cariyem bana "Hz. Peygamber'e git, ondan birşeyler iste. Zira falan adam Rasûlullah'a gitmiş, birşeyler istemiş, peygamber de vermiştir" dedi. Bunun üzerine Rasûlullah'a vardım. Peygamber hutbe okuyordu. Onun şu sözlerine yetiştim: "Kim ki iffetli davranırsa, Allah onu afif kılar. Kim ki, zenginmiş gibi davranırsa, Allah onu zengin eder. Bizden isteyen bir kimseye gelince, biz ya ona veririz veya ona bir takım tedbirler gösteririz. Kim ki bizden bir şey istemiyorsa, bizden isteyenden bizim yanımızda daha sevimlidir".

Bunun üzerine ben Hz. Peygamber'den bir şey istemeden döndüm. O günden beri, Allah rızkımızı bollattırdı. Hatta ensar içinde bizden daha zengin bir aile efradı biliyorum (262).

Abdurrahman b. Avf'ın Bu Konuda Hiz. Peygamber'le Olan Kıssası

- Abdurrahman b. Avf şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber bana bir şey vereceğini va'detmişti. Kureyza kabilesi esir edildiğinde, Rasûlullah'a va'dini yerine getirmesi için geldim. Baktım ki Hz. Peygamber "Kim ki, zengin gibi davranırsa Allah onu zengin eder Kanaat eden Allah kanaatkâr kılar" diyordu. Kendi kendime "Kesinlikle artık peygamberden bir şey istemeyeceğim" dedim (263).

Sevban'ın Bu Konudaki Kıssası

- Sevban şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber "Kim ki, halktan bir şey istemeyeceği hususunda bana tekeffül ederse, ben de ona cenneti tekeffül ediyorum" dedi. Ben de "Ben bunu tekeffül ediyorum" dedim. Sevban bundan sonra ölünceye kadar hiç kimseden bir şey istemedi (264).

- Hz. Peygamber "Sakin kimseden bir şey isteme" diye tavsiye ettiğinden, Sevba'nın kamçısı at üzerinde olduğu halde yere düşerdi. Kimseye "kamçıyı yerden al, bana ver" demezdi. Yere inerek kendisi alırdı (265).

- Ebu Uname şöyle anlatıyor: Ben Sevban'ı; Mekke'de, devesine binmiş olarak, kalabalık içinde giderken gördüm. Elindeki çubuk bazen düşerdi. Çubuğu ona vermek isterlerdi. Fakat bunu kabul etmez, kendisi bizzat inerek yerden alırdı (266).

Hiz. Ebubekir'in Bu Konudaki Kıssası

- Çoğu kez Ebubekir'in kamçısı veya devesinin yuları düşerdi. Devesinin omuzuna vuruyor, deveyi durdurduktan sonra iniyor, onu alıyordu. Halk "Niçin bize emretmedin, onu sana alıp verelim" diyordu. Bunun üzerine Ebubekir "Benim dostum bana, hiç kimseden bir şey istemememi tavsiye etti" derdi (267).

5. FASIL: DÜNYA NİMETLERİNİN BOLLUĞUNDAN ENDİŞELENMEK

Hiz. Peygamber'in Endişesi ve Ukbe b. Âmir'in Bu Konudaki Rivayeti

- Ukbe b. Amir şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber, Uhud savaşında şehid düşenlere sekiz yıl sonra sağ ve ölü herkesle vedalaşan bir kimsenin edasıyla dua etti. Sonra minbere çıkarak "Ben sizin için, sizden önce Allah'ın huzuruna varacak bir öncüyüm. Sizin için şahitlik edeceğim. Benimle buluşacağınız yer havuz başıdır. Ben sanki şu an havuza bakıyorum. Şunu bilin ki, ben sizin artık şirke dönmenizden korkmuyorum. Sizin için asıl korktuğum, dünyaya rağbet etmenizdir" dedi. Bu Hz. Peygamber'i son görüşümdü (268).

- Hz. Peygamber "Bana gelince, Allah'a yemin ederim ben şu anda havuzuma bakıyorum. Bana yer hazineleri veya yerin anahtarları verildi. Allah'a yemin ederim ki, benden sonra bir daha şirke döneceğinizden korkmuyorum. Fakat dünyaya rağbet etmenizden korkuyorum" dedi (269).

Ebu Ubeyde b. Cerrah, Bahreyn Hasılatını Getirdiğinde Hz. Peygamber'in Söyledikleri

- “Allah’ın Rasûlü, Ebu Ubeyde b. Cerrah’ı Bahreyn’e göndermişti. Oradaki haracı getirecekti. Bahreyn’den bir miktar mal getirdi. Ensar malın geldiğini, Ebu Ubeyde’nin döndüğünü işittiler. Sabah namazında Hz. Peygamber’le bir araya geldiler. Rasûlullah sabah namazını kıldırdıktan sonra döndü. Onlar Peygambere göründüler. Peygamber onları gördüğünde tebessüm ederek “Zannederim ki siz Ebu Ubeyde’nin Bahreyn’den birşeyler getirdiğini işitmişsiniz!” dedi. Onlar da “Evet, ey Allah’ın Rasûlü” dediler. Hz. Peygamber “Sevinin! Duyduğunuz doğrudur. Allah’a yemin ederim ki, ben sizin için fakirlikten korkmuyorum. Benim korktuğum, dünyanın sizden öncekilerin üzerine açıldığı gibi açılması, sizin de onlar gibi dünyaya dalmanız. Dünyanın onları helâk ettiği gibi sizi de helâk etmesidir” buyurdu (270).

Ebuzer’in Bu Konudaki Rivayeti

- Ebuzer şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber’le bir arada oturuyordum. Bir göçebe Peygamber’e yönelip geldi. Yüzünden aç olduğu belli oluyordu. Hz. Peygamber’e “Ey Allah’ın Rasûlü! Kıtık bizim canımıza okudu!” dedi. Hz. Peygamber “Ben kıtlıktan değil de, sizin için başka birşeyden korkuyorum. Dünyanın sizin üzerinize oluk gibi akmasından korkuyorum. Keşke benim ümmetim altın takmasaydı” buyurdu (271).

Ebu Said’in Bu Konudaki Rivayeti

- Hz. Peygamber bir gün minbere çıkıp oturdu. Biz de etrafında oturduk. Hz. Peygamber “Ben sizin için dünyanın güzellik ve ziynetlerinden korkuyorum” buyurdu (272).

Sa’d b. Ebî Vakkas’ın Bu Konudaki Rivayeti

- Allah’ın Rasûlü “Sizin için fakirlikten daha fazla zenginliğin fitnesinden korkuyorum. Siz fakirlik fitnesiyle denendiniz. Sabır gösterdiniz. Fakat, dünya tatlıdır, çekicidir” (273).

Avf b. Malik’in Bu Konudaki Rivayeti

- Hz. Peygamber “Siz fakirlik veya ihtiyaçtan mı korkuyorsunuz? Veya dünya sizin en büyük hedefinizi mi teşkil ediyor? Kesinlikle Allah size Farsların diyarlarını verecektir. Dünya oluk gibi size akacaktır. Hatta sizi ancak dünya küfre kaydıracaktır” buyurdu (274).

Hız. Ömer’in Dünya Nimetlerinin Bolluğundan Endişelenip Ağlaması; Misver b. Mahreme’nin Kadisiye Savaşı Ganimetleri Hakkında Rivayeti

- Hz. Ömer’e Kadisiye ganimetlerinden bazı mallar getirildi. Onları tetkik eder, bakardı. Beraberinde Abdurrahman b. Avf da vardı. Abdurrahman “Ey Müminlerin Emiri! Bu sevinç günüdür!” dedi. Hz. Ömer “Evet, sevinç günüdür bu. Fakat bu mal kime gelmişse onların aralarına düşmanlık ve buğz atılmıştır” dedi (275).

İbrahim b. Abdurrahman b. Avf’ın Bu Konudaki Rivayeti

- Hz. Ömer’e Kisra’nın hazineleri getirildiğinde, Abdullah b. Erkam Hz. Ömer’e “Bunları niye beytûlmala koymuyorsun?” dedi. Hz. Ömer “Biz bunu beytûlmala koymayacağız, onu taksim edeceğiz” dedi. Ve Hz. Ömer ağladı. Abdurrahman b. Avf, Hz. Ömer’e “Seni ağlatan nedir, ey Müminlerin Emiri? Vallahi bugün şükür günüdür, sevinç ve ferah günüdür” dedi. Hz. Ömer “Bu mal hangi kavme verilmişse, onların aralarında dargınlık ve düşmanlık başgöstermiştir” dedi (276).

Hasan Basrî’nin Kisra’nın Kürk ve Bilezikleri Hakkındaki Rivayeti

- Hz. Ömer’e Kisra’nın hırkası geldi. Ve onun önüne konuldu. Oturanlar arasında Süraka b. Mâlik b. Cu’şum da vardı. Hz. Ömer, Kisra bin Hürmüzün bileziklerini Süraka’nın yanına attı. Süraka onları ellerine taktı, omuzlarına kadar geldi. Ömer bilezikleri Süraka’nın elinde gördüğünde “Hamd Allah’a mahsustur. Hürmüz’ün oğlu Kisra’nın bileziklerini, Müdlic oğulları kabilesinden Süraka b. Malik b. Cu’şum gibi bir bedevî arabin elinde görüyorum” dedikten sonra “Ey Allah’ım! Biliyorum, Allah’ın Rasûlü isterdi ki, ona bir mal gelsin de onu Allah yolunda Allah’ın kullarına taksim etsin. Fakat sen bunu Peygamber’e vermedin. Bu senin Peygamber hakkındaki bir lutfun ve seçişindir. Ey Allah’ım! Biliyorum, Ebu Bekir de isterdi ki, bir mal eline geçsin, onu Allah yolunda Allah kullarına sarfetsin. Sen ona lutfederek yine ona bir seçim, bir üstünlük vererek bunu ona nasib etmedin. Ey Allah’ım! Ben bu dünya mallarının artmasını Ömer hakkında bir aldatmaca olmasından sana sığınıyorum” dedikten sonra “Kendilerine verdiğimiz mal ve evlat ile onların hayırlarına mı acele ediyoruz, sanıyorlar. Hayır! Anlamıyorlar” (Mü’minün/55-56) ayetlerini okudu (277).

Hız. Ömer’in, Dünya Nimetlerinin Bolluğundan Endişelenip Ağladığına Dair Ebu Sinan ed-Düelî’nin Rivayeti

- Hz. Ömer’in huzuruna girdiğimde yanında ilk muhacirlerden bazı kimseler vardı. Hz. Ömer Irak kalesinden getirilen ve sepete veya çuvala benzeyen bir kese istedi. Onun içinde bir yüzük vardı. Hz. Ömer’in çocuklarından birisi yüzüğü aldı ve ağzına attı. Hz. Ömer çocuktan o yüzüğü aldı ve ağladı. Yanındakiler ona “Niçin ağlıyorsunuz? Allah sana halifelğinde fetihler müyesser etmiştir.

Düşmanına seni galib getirmiş, gözünü aydınlatmıştır!” dedeki bir lutfun ve seçişindir. Ey Allah’ım! Biliyorum, Ebubekir de isterdi Allah onların aralarına kıyamete kadar kin ve düşmanlık sokar” dediğini duyduğum için ağlıyorum” dedi (278).

İbn Abbas’ın Bu Konudaki Rivayeti

- İbn Abbas Söyle anlatıyor: Hz. Ömer, bir namazı kıldırırken oturup halkı dinliyordu. Kimin ihtiyacı varsa Hz. Ömer’le konuşuyordu. Eğer hiç kimsenin ihtiyacı yoksa kalkar, giderdi. Hz. Ömer bir ara bu âdetini bıraktı. Artık namazlardan sonra oturmaz oldu. Ben “Ey Yerfe! Emirîl-müminîn hasta mıdır?” diye kölesine sordum. Yerfe bana “Emirü’l-Mü’minîn hasta değildir” dedi. Biraz sonra Hz. Osman da gelerek oturdu. Yerfe evden çıkıp “Ey Affan’ın oğlu, ey Abbas’ın oğlu! Kalkınız” diye seslendi. Böylece biz Ömer’in huzuruna çağırıldık. Onun huzuruna girdiğimizde, önünde iki yığın mal vardı. Her birisinin üzerinde de bir omuz kemiği vardı. Hz. Ömer “Medine’de ikiniz de aşiret bakımından çok kimselere sahibsiniz. Şu malı alınız, taksim ediniz. Fazla kalanı da bana geri getiriniz” dedi. Hz. Osman ondan almaya başladı. Ben de dizlerimin üzerine çökerek “Eğer eksik gelirse, sen bize onu tamamlayacak mısın?” dedim. Hz. Ömer “Sen de baban gibi isabetli görüşlere sahipsin ve sorulara da yerinde cevap verebilen birisisin. Hz. Peygamber’le ashabı aklıktan deri parçası yerken, bu mallar yok muydu?” dedi. Ben de “Evet, Hz. Peygamber hayattayken bunlar Allah katında vardı. Eğer Hz. Peygamber zamanında bu fetih müyesser olsaydı, senin yaptığın gibi yapmazdı” dedim. Benim bu sözüme öfkelenen Ömer: “ Peki nasıl yapardı” diye sordu. Ben de “Hz. Peygamber hem yerd, hem de bize de yedirirdi” dedim. Bunun üzerine Ömer hıçkırarak hıçkırarak, kaburgaları birbirine geçercesine ağladıktan sonra “İsterdim ki, bu halifelik vazifesinden ne lehimde ne aleyhimde olmaksızın çıkmış olaydım” dedi (279).

- İbn Abbas şöyle anlatıyor: Hz. Ömer bir gün beni çağırdı. Ona vardığımda önünde saçılmış altınlar bulunan bir deri sofra gördüm. Bana “Gel, bunları kavminin arasında taksim et. Bilemiyorum, Allah bunu Peygamberine vermedi. Ebubekir’e vermedi. Fakat bana verdi. Bir hayır için mi, yoksa bir şer için mi bana vermiştir?” dedi ve ağladı. Sonra “Hayır! Nefsimi elinde tutana yemin ederim, Allah bu malları Hz. Peygamber’e ve Ebubekir’e şer dilediği için vermemiş değildir. Bana da hayır dilediği için vermiş değildir” dedi (280).

Hız. Ömer İle Abdurrahman b. Avf’ın Kıssası

- Abdurrahman b. Avf şöyle anlatıyor: Hz. Ömer bana haber gönderdi, ona vardım. Kapıya geldiğimde onun içerde feryad ederek ağladığını işittim. “innâ lillâh ve innâ İleyhi râciûn. Allah’a yemin ederim, mü’minlerin emirinin başına büyük bir felaket gelmiştir” dedim ve içeriye girdim. Elimi omuzuna atarak “Ey Müminlerin Emiri! Zararı yok, zararı yok” diyerek teselli etmeye çalıştım. Bana “Hem de zararın en şiddetlisi vardır” dedi. Elimden tutarak beni içeri götürdü. Baktım ki üstüste yığılmış heybeler bulunuyor. Hz. Ömer bana “Artık Hattab oğlu ailesinin Allah katında hiç bir değeri kalmadı. Eğer Allah dileseydi, bu malı iki arkadaşına verir ve onlarda bana bu konuda bir yol açarlardı” dedi. Ben de “Otur bakalım, düşünelim!” dedim. Oturduktan sonra Hz. Peygamber’in her hanımına dörder bin, her muhacire dörder bin. diğer insanlara da ikişer bin vermeyi kararlaştırdık. Böylece o malın tamamını dağıttık (281).

Abdurrahman b. Avf’ın Dünya Nimetlerinin Bolluğundan Endişelenerek Yemek Yerken Ağlaması

- Abdurrahman b. Avf, Ümmü Seleme’nin hücreğine girdi ve “Ey anne! Malın beni helâk etmesinden korkuyorum. Ben Kureyş’in hepsinden daha fenlendi. Başını kapattığımızda ayakları dışarda kalıyordu. Ayakları kapanınca da başı görünüyordu” dedi. Sonra “Hamza şehid edildi. O benden daha hayırlıydı. Sonra bize dünya alabildiğine açıldı veya bize verildikçe verildi. Korkarım ki, bizim, iyilik ve hizmetlerimizin karşılığı bu dünyada bize verilmiştir” dedi ve o kadar çok ağladı ki yemek yiyemedi (282).

Abdurrahman b. Avf’ın Bu Konuda diğeri bir Kıssası

- Abdurrahman b. Avf, bizimle beraber oturuyordu ve o, güzel bir arkadaştı. O bir gün bizi evine götürdü. içeri girip yıkandıktan sonra çıktı ve yanımıza oturdu. Bize içinde ekmek ile et bulunan bir sofra getirildi. Sofra kurulduğunda Abdurrahman b. Avf ağladı. Biz ona “Ey Eba Muhammed! Seni ağlatan nedir?” diye sorduk. O da “Hz. Peygamber ailesiyle arpa ekmeğinden doyuya yemeden dünyadan çıktı, gitti. Zannetmem, biz Peygamber’in hayatından daha hayırlı bir hayat için geciktirilmiş olalım...” (283).

Abdurrahman b. Avf’ın Ümmü Seleme’ye Dünya Nimetlerinin Artması Hakkındaki Sorusu ve Onun Cevabı

- Abdurrahman b. Avf, Ümmü Seleme’nin hücreğine girdi ve “Ey Anne! Malın beni helâk etmesinden korkuyorum. Ben Kureyş’in hepsinden daha zenginim” dedi. Ümmü Seleme “Ey oğul! O vakit Allah yolunda infak et. Çünkü ben Rasûlullah’tan “Ashabım içinde öyle kimseler vardır ki, ben öldükten sonra artık beni göremezler” dediğini duydum. Abdurrahman b. Avf çıktı ve Hz. Ömer’le bir araya geldi. Ümmü Seleme’den dinlediğini Hz. Ömer’e rivayet etti. Hz. Ömer, Ümmü Seleme’nin hanesine gelerek “Allah ile sana yemin verdiriyorum, ben o kimselerden miyim?” dedi. Hz. Ümmü Seleme “Hayır, değilsin. Ve senden sonra da hiç kimseye ‘Sen onlardan değilsin demeyeceğim!’ dedi (284).

Habbab b. Eret’in Dünya Nimetlerinin Bolluğundan Endişelenerek Ağlaması

- Hz. Peygamber’in arkadaşlarından bazı kimseler hasta olan Habbab’ı ziyaret ederek “Ey Eba Abdullah! Sevin! Sen havuz başında Hz. Peygamber’e kavuşacaksın” dediler. Habbab evin tavanına ve tabanına işaret ederek “Bu var iken bu nasıl olur?” dedi. Halbuki Hz. Peygamber “Sizin herhangi birinize ancak bir binicinin azığı kadarı kâfidir” demiştir (285).

- Habbab’ı Allah Rasûlünün sahabilerinden bazı kimseler ziyaret ettiler ve “Ey Eba Abdullah, sevin! Sen yarın arkadaşlarının yanına gidiyorsun” dediler. Habbab ağladı ve “Dikkat edilsin, bu ağlama herhangi bir sıkıntıdan ileri gelmiyor. Fakat siz bana bazı

kimseleri hatırlattınız. Onlar benim arkadaşlarımdır dediniz. Halbuki onlar bütün ecirleriyle Allah'ın huzuruna vardılar. Korkarım ki, sizin hatırlattığınız amellerin karşılığı olarak, arkadaşlarımızdan sonra yediklerimiz olsun (286).

- Biz Habbab b. Eret'in huzuruna girdik. Karnı yedi yerden dağlanmıştı. Bize "Eğer Allah'ın Rasûlü "Sakın sizden herhangi bir kimse ölümü temenni etmesin" demeseydi ölümü temenni edecektim!" dedi. Ziyaretçilerden bazıları "Peygamberin sohbetini ve ona varacağını hatırla!" dediler. O da "Korkarım ki benim yanımdaki mal ve servet ona varmaktan beni menetsin. Benim yanımda kırk bin dirhem var" dedi (287).

- Habbab "Kendimi Hz. Peygamber'le beraber gördüğümde bir dirhem bile malım yoktu. Halbuki şu anda evimin bir köşesinde kırkbin dirhem vardır" dedi. Sonra ona kefeni getirildi. Kefeni gördüğünde ağladı "Hamza şehid düştüğünde onun kefeni ancak çizgili bir aba idi. Abayı başını örtmek için çektiğimizde ayakları dışarda kalıyordu. Ayaklarını örtmek için çektiğimizde de başı dışarda kalıyordu. Sonra başını aba ile kapattık, ayaklarının üzerine de ızdır denilen ot ile örttük" dedi (288).

- Hastalığında Habbab b. Eret'i ziyaret ettik. "Şu tabutun içinde seksen bin dirhem vardır. Allah'a yemin ederim ki, ben onları muhtaçlardan esirgemedim" dedi ve ağladı. "Beni ağlatan şudur: Arkadaşlarım, dünya onların hiçbir şeyini eksiltmeden gittiler. Bizse onlardan sonra yaşadık. Gelen dünyalığı nereye sarfedeceğimizi şaşırdık. Ancak binaya sarfettik" dedi (289).

- Habbab "Bizden önce arkadaşlar gitti. Onlar dünyadan hiçbir şey elde etmediler. Biz onlardan sonra yaşadık. Hatta dünyadan, herhangi birimizin nereye koyacağımızı, nereye sarfedeceğimizi bilemediğimiz kadar elde ettik ve onları ancak toprağa koyduk. Halbuki müslüman sarfettiği herşeyden ecir alır. Ancak toprağa sarfettiğinden alamaz" dedi (290).

Habbab b. Eret'in Korkusu Hakkında Buharî'nin Rivayeti

- Hz. Peygamber ile beraber hicret ettik. Allah rızasını talep ediyorduk. Bizim ecrimiz Allah'a ait oldu. Bizden kimisi gitti, ecirinden hiçbir şey yemeksizin. Onların içinde Mus'ab b. Umeyr vardı. Uhud gününde şehid edildi. Servet olarak arkasında abasından başka bir şey kalmadı. Biz o abayla onun başını kapattığımızda ayakları dışarda kalıyordu, ayaklarını kapattığımızda da başı dışarda kalıyordu. Hz. Peygamber bize "Onun başını abayla örtünüz ve ayaklarının üzerine de ızdır denilen ottan koyunuz" diye emretti. Bizden bazıları da çalışmanın semeresini şimdi toplamaktadır (291).

Selman-ı Fârisî'nin Bolluktan Korkup Ağlaması Selman-ı Fârisî İle Benî Abs'dan Bir Adamın Kıssası

- Benî Abs kabilesinden bir adam şöyle anlatıyor: Selman-ı Fârisî ile arkadaşlık yaptım. Allah, Kısra'nın hazinelerini müslümanlara vermişti. Selman bana "Size bu hazineleri veren ve sizi nimetler içinde yüzdüren Allah, Hz. Peygamber hayattayken hazinelerini kilitlemişti. Hz. Peygamber ile ashâbı sabahları kalkarken, ne dinarları, ne dirhemleri ve ne de bir avuç yemekleri vardı. Ey Benî Abs'dan olan kardeşim, şimdiki durumu görüyorsun" dedi. Biraz sonra savrulan bazı harmanların yanından geçerken Selman, aynı sözleri bir daha söyledi (292).

- Benî Abs kabilesinden bir adam şöyle anlatıyor: Selman, "Ey Abs'lı kardeşim; in ve iç" dedi. İndim, Dicle'den bir avuç su içtim. Bana "Senin bu içişin Dicle'den bir şey eksiltti mi?" dedi. Ben de "Sanmıyorum ki bir şey eksiltmiş olsun" dedim. "İşte ilim de böyledir. Ondan alınır, fakat eksilmez" dedi. Sonra tekrar yolumuza devam ettik. Bazı buğday ve arpa yığınlarının yanından geçtik. Bana "Bunların bize verilmesinin hayırlı olduğunu mu sanıyorsun? Hz. Peygamber ve ashâbına verilmeyişinin de şer olduğunu mu düşünüyorsun?" dedi. "Bilmiyorum" dedim. O "Ben biliyorum. Bizim için şer, onlar içinse hayırlıdır. Hz. Peygamber vefat edinceye kadar, üç gün arka arkaya doyaya yemek yemedi" dedi (293).

Sa'd b. Ebî Vakkas'ın Selman-ı Farisi'yi Ziyaret Etmesi ve Aralarında Geçen Konuşma

- Sa'd b. Ebî Vakkas, hastalığında Selman-ı Fârisî'yi ziyarete geldi. Selman ağladı. Ona kendisini ağlatanın ne olduğunu sordu ve "Sen arkadaşlarına kavuşacaksın. Havuz başında Peygamber'e varacaksın. Hz. Peygamber vefat ederken senden razı idi" dedi. Selman "Ben ölümünden korktuğumdan veya dünyaya karşı şevkim olduğundan dolayı ağlıyor değilim. Fakat Hz. Peygamber bize vasiyette bulunarak "Herhangi birinizin dünyadaki azığı, bir binicinin azığı kadar olsun" demişti. Halbuki etrafındaki bu eşyaların hepsi benimdir. Bunlardan başka büyük bir leğenim ve bazı kapacaklarını daha var. Hz. Peygamber ise, vefat edeceği zaman, onun yanında bir abdest ibriğinden başka bir şey bulunmuyordu" dedi. Sa'd "Bize tavsiyelerde bulunsan da, biz de ona göre hareket etsek" dedi. Selman "Bir şey yapmak istediğinde, iki kişi arasında hüküm verdiğinde ve mal taksim ettiğinde Allah'ı aklından çıkarma" dedi (294).

- Selman hastalandı. Said onu ziyarete geldi. Baktı ki ağlıyor. Selman'a "Seni ağlatan nedir kardeşim! Sen Peygamber'le sohbette bulunmadın mı? Sen şunu şunu yapmadın mı?" diye onun iyiliklerini zikretti. Selman "Bunların hiç birisinden dolayı ağlamıyorum. Dünya cimriliğinden veya ahiret kerahetinden dolayı da ağlamıyorum. Fakat Hz. Peygamber bize bir ahidde bulundu. Ben kendimi o ahidin haricine çıkmış olarak görüyorum" dedi. Said "Rasûlullah size ne gibi bir ahidde bulundu?" deyince "Rasûlullah bize tavsiye etti ki, herhangi birinizin azığı, bir binicinin azığı gibi olsun. Zannediyorum ki ben bunu aşmışımdır. Sana gelince, ey Said! Hüküm verdiğinde Allah'tan kork, taksimat yaptığında Allah'tan kork. Bir iş yapmak istediğinde Allah'tan kork!" dedi. Kulağıma geldiğine göre, Selman'ın serveti yirmi kûsür dirhemdi ve bir de az bir zahiresi vardı (295).

Selman-ı Farisi'nin Ölüm Anındaki Korkusunun Sebebi

- Selmânü'l-Hayr (296) ölüm anında irkilmeye başladı. Yanındakiler "Seni sıkıyan nedir, ey Eba Abdullah? Sen hayır ve iyilik sahibisin. Hz. Peygamber'le beraber savaşlarda ve büyük fetihlerde bulundun" dediler. Selman "Hz. Peygamber bizden ayrılırken "Sizden herhangi bir kimse, bir binicinin azığı kadarıyla yetinsin" demişti. İşte bundan dolayı ızdırıp duyuyor, irkiliyorum" dedi. Halbuki Selman öldükten sonra, malı sayıldı. Malının tamamı onbeş dirhemi geçmedi (297).

Ebu Haşim b. Utbe b. Rabîa el-Kureşî'nin Endişesi ve Onun Muaviye İle Olan Konuşması

- Muaviye, Ebu Hâşim b. Utbe'ye geldi. Ebu Hâşim hastaydı. Muaviye de onu ziyaret etmek istiyordu. Baktı ki ağlıyor “Ey dayıcığım, seni ağlatan nedir? Seni sikan bir hastalığın mı var? Yoksa dünyaya ait bir hırsın mı vardır?” dedi. Ebu Hâşim “Hayır, fakat Hz. Peygamber bize bir tavsiyede bulundu. Onu tutmadığımız için ağlıyorum!” dedi. Muaviye “O tavsiye nedir?” diye sorunca, Ebu Hâşim “Ben Peygamberden “Dünya malından bir kimseye, bir hizmetçi ve Allah yolunda bineceği bir binek kâfidir” diye duymuştum. Halbuki ben kendime bakıyorum, mal derlemişim” dedi (298).

Ebu Ubeyde b. el-Cerrah'ın Korkması ve Ağlaması

- Ebu Ubeyde'ye “Seni ağlatan nedir?” diye sorunca, “Ağlıyorum, çünkü Resûlu Ekrem bir gün, müslümanların eliyle fethedilecek ve müslümanların olacak yerlerden bahsederken Şam'ı da o esnada zikretti ve bana “Ey Eba Ubeyde! Eğer ecelin gecikirse sana üç hizmetçi kâfidir. Birisi sana hizmet eder, birisi seninle beraber sefere çıkar, birisi de aile efradının ihtiyaçlarını görür, onlara hizmette bulunur. Bineklerden de sana üç tane kâfidir. Birisine yükünü yüklersin, birisine binersin birisine de hizmetçin biner. İşte ben evime bakıyorum, köle dolmuştur. Avluma bakıyorum, hayvan ve atlarla doludur. Bundan sonra ben Rasûlullahın huzuruna hangi yüzle çıkarım. O “Benim yanımda sizin en sevimli ve bana en yakın olanınız, o kimsedir ki ben onu hangi hâl üzerinde bırakmışsam, bana o hâl ile kavuşandır” buyurmuştu” dedi (299).

6. FASIL: Hz. PEYGAMBER İLE ASHABININ DÜNYADAN YÜZ ÇEVİRMELERİ ve DÜNYANIN KİRİNDEN KAÇMALARI

Hz. Peygamber'in Dünyadan Yüz Çevirtmesi ve Yattığı Hasırın Vücudunda İzler Yaptığına Dair Ömer'in Hadisi

- Hz. Ömer şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber'in huzuruna girdim. Bir hasırın üzerindeydi. Yanına oturdum. Baktım ki Hz. Peygamber'in üzerinde bir izar vardı. O izardan başka bedeninde giyecek bir şey yoktu. Baktım ki hasır onun yanlarında iz bırakmıştı. Kaldığı odanın bir köşesinde tahminen üç dört avuç kadar arpa ile bir miktar selem ağacının yapraklarından duruyordu. Duvar da bir deri parçası asılıydı. Bu manzarayı görünce dayanamadım, gözlerimden yaşlar akmaya başladı. Kendimden geçer gibi oldum. Hz. Peygamber bana “Ey Hattab'ın oğlu! Seni ağlatan nedir?” dedi. Ben de, “Ey Allah'ın Peygamberi! Nasıl ağlamayayım? İşte hasır, senin yanlarında iz bırakmıştır. İşte senin kilerin. Ve gördüklerimden başka içlerinde bir şey yoktur. Kisra ve Kayser, ırmaklar, meyveler ve dünyanın nimetleri içinde yüzerlerken, sen Allah'ın Peygamberi ve seçkin bir kulu olduğun halde bu durumda mı olmalıydın? dedim. Hz. Peygamber “Ey Hattab'ın oğlu, razı değil misin, ahiret bizim, dünya onların olsun?” buyurdu (300).

- Hz. Ömer şöyle anlatıyor: “Rasûlullah'tan izin isteyerek huzuruna girdim. Hz. Peygamber küçük bir odada, bir çuval üzerinde yatıyordu. Vücudunun bir bölümü de topraktaydı. Başının altında lif dolu bir yastık vardı. Baş uçunda yarı tabaklanmış bir deri asılıydı. Odanın köşesinde de bir miktar selem ağacının yaprakları duruyordu. Ona selam verdim, oturdum ve “Sen Allah'ın peygamberi ve seçkin kulu olduğun halde Kisra ve Kayser altından yapılmış tahtlar üzerinde oturuyorlar, ipekten yapılmış elbiseler ve yataklar kullanıyorlar” dedim. Hz. Peygamber “onlara gelince, lezzetleri onlara peşin verilmiştir. Fakat neredeyse kesilip bitmek üzeredir. Bize gelince, biz bir kavimiz. Bizim lezzetlerimiz ahirete bırakılmıştır” dedi (301).

- Hz. Ömer Rasûlullahın huzuruna girdi. Peygamber bir hasırın üzerinde yatıyordu. Hasır peygamberin yanlarında iz bırakmıştı. Hz. Ömer “Ey Allah'ın Rasûlü! Bundan daha yumuşak bir yatak edinseydin olmaz mıydı?” dedi. Hz. Peygamber “Benimle dünyanın misali, sıcak bir günde bir ağacın altında bir saat istirahat ettikten sonra ağacı terkeden bir binici misaline benziyor” dedi (302).

Hz. Peygamber'in Yatağı

- Hz. Aişe şöyle anlatıyor: Evime ensardan bir hanım geldi, Rasûlullahın yatağını gördü. Baktı ki bir parça kumaştan yapılmıştır. Gitti, bana içi yün dolu bir döşek gönderdi. Hz. Peygamber hücreme geldiğinde “Ey Aişe! Bu nedir?” dedi. Ben de “Ey Allah'ın Rasûlü! Ensar'dan falan kadın geldi, senin yatağını gördü. Evine gittikten sonra da bunu bana gönderdi!” dedim. Hz. peygamber “O yatağı ona geri gönder, ey Aişe! Allah'a yemin ederim ki, ben istesem Allah, altın ve gümüş dağlarını benimle beraber yürütür” buyurdu (303).

Hz. Peygamber'in Yemeği ve Elbisesi

- Rasûlullah kaba yünden yapılmış bir elbise ve bezden dikilmiş papuçlar giyerdi (304).

- Hz. Peygamber kepekli arpa ekmeği yer, keçe ve cıvı gibi kaba şeyler giyerdi. Hz. Peygamber bu arpa ekmeğini, ancak su ile yutabiliyordu (305).

Hz. Peygamber'e Ekmek Yapan Ümmü Eymen İle Hz. Heygamber Arasında Geçen Kısas

- Ümmü Eymen şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber için biraz arpa unu eledim. Sonra Peygamber'e ondan bir ekmek yaptım. Hz. Peygamber bunun ne olduğunu sorunca, cevap olarak “Biz Habeşistan'da bu yemeği yapardık. Senin için de bundan bir ekmek yapmak istedim!” dedim. Hz. Peygamber “Bunun kepeğini tekrar hamura kât, sonra onu yoğur” buyurdu (306).

Ebu Rafi'in Hanımı Selma'nın Hz. Peygamber'in Yiyeceği Hakkındaki Hadisi

- Selma şöyle anlatıyor: Hz. Ali'nin oğlu Hasan, Cafer'in oğlu Abdullah ve Abbas'ın oğlu Abdullah, benim odama gelerek “Bize Hz. Peygamber'in sevdiği yemeği yap” dediler. Ben de onlara “Ey evlatlarım, demek ki canınız lezzetli yemek istemiyor” dedikten sonra kalkıp biraz arpa öğüttüm ve eleyip ekmek yaptım. Katık olarak da zeytin yağının üzerine biraz biber serpererek önlerine koydum ve “İşte Hz. Peygamber bunu seviyordu” dedim (307).

H. Peygamber'in Zühdü Hakkında İbn Ömer'in Rivayeti

- Abdullah İbn Ömer şöyle anlatıyor: Rasûlullah ile beraber çıktık. Ensar'ın bahçelerinden birisine girdik. Rasûlullah hurmaları toplayarak yedi. Bana da "Ey İbn Ömer! Niçin yemiyorsun?" diye sordu. Ben de "Ey Allah'ın Rasûlü! İştahım çekmiyor" dedim. Hz. Peygamber "Benim iştahım çekiyor. Çünkü bu dördüncü gündür ki, ben bir şey tatmadım. Eğer, Allah'dan isteseydim, Allah bana Kısra ve Kayser'in serveti gibi servet verirdi. Ey Ömer'in oğlu! Bir senelik azığını derleyen ve Allah'a güveni zayıf olan kişiler içinde kaldığında halin ne olacaktır?" dedi. Allah'a yemin ederim ki, biz daha oradayken "Nice canlı vardır ki, rızkını sırtında taşıyor. Allah ona da rızık verir, size de, Allah semî ve alîmdir." (Ankebut/60) ayeti nazil oldu. Bunun üzerine Hz. Peygamber "Kesinlikle, Allah bana dünya malını biriktirmeyi ve şehvetlerin peşinde koşmayı emretmedi. Kim ki, dünya malını biriktirir ve onunla ebedî hayatı isterse, bilsin ki hayat Allah'ın elindedir. Dikkat edin ki, ben herhangi bir dinarı, herhangi bir dirhemi biriktirmem ve yarın için rızık da derlemem" dedi (308).

Mü'minlerin Annesi Hz. Aişe'nin Bu Konudaki Rivayeti

- Hz. Peygamber'e içinde süt ile bal bulunan bir bardak getirildi. Hz. Peygamber "Çok güzel. Aynı bardakta hem iki içecek, hem de iki katık bir arada. Hayır, benim buna ihtiyacım yoktur. Yanlış anlamayın. Ben bunun haram olduğunu söylemiyorum. Fakat Allah'ın dünya fazlalıklarından dolayı beni sorguya çekmesinden korkuyorum. Allah'a karşı tevazu gösteriyorum. Kim ki, Allah'a karşı tevazu gösterirse Allah onu yüceltir. Kim ki, gurura kapılırsa Allah onu düşürür. Kim ki, geçimde orta yollu davranırsa, Allah onu zengin kılar. Kim ki, ölümü çok hatırlarsa Allah onu sever" buyurdu (309).

H. Ebubekir'in Zühdü Bu Konuda Zeyd b. Erkam'ın Hadisi

- Biz, Hz. Ebubekir'le beraberdik. Su istedi. Ona su ile bal karıştırılmış bir şerbet getirildi. Onu eline aldığı anda ağladı ve feryad etti. Zannettik ki ona birşeyler oldu. Fakat kendisine bir şey de sormadık. Ağlaması bittikten sonra "Ey Allah Rasûlünün halifesi! Niçin bu kadar şiddetle ağladın?" dedik. Hz. Ebubekir "Bir gün Hz. Peygamber'in yanındaydım. Baktım ki eliyle bir şeyi iter gibi yapıyor. Fakat ben itecek bir şey göremiyordum. "Ey Allah'ın Rasûlü! Bir şeyi iter gibi yapıyordunuz. Fakat ben neyi ittiğinizi göremiyorum" dedim. Hz. Peygamber "Dünya bana uzandı. Ben de ona "Benden uzak dur!" dedim. O da bana "Ben seni yakalayamam" dedi" buyurdu. İşte Hz. Peygamber'in bu hâli aklıma geldi de, onun emrine karşı gelmiş olmamdan ve dünyanın beni yakalamasından korktum" dedi (310).

- Hz. Ebubekir su istedi. Ona içinde su ile bal bulunan bir bardak getirildi. Onu ağzına yaklaştırdığında ağladı ve etrafındakileri de ağlattı. Sonra sustu. Etrafındakiler ise susmadılar. Sonra tekrar ağlamaya başladı. Hatta öyle çok ağladı ki ona bir şey soramadılar. Bir müddet sonra ağlaması kesildi ve yüzünü sildikten sonra, ona "Seni bu kadar ağlatan şey nedir?" diye sordular: O da yukarıda geçen hadisi zikrettikten sonra "Hz. Peygamber "Dünya benden uzaklaştı ve bana "Allah'a yemin ederim ki, sen benim elimden kurtulsan bile kesinlikle senden sonra gelenler kurtulamaz" dedi" buyurdu ibaresini ekledi (311).

H. Ebubekir'in Miras Bırakmadığına Dair Hz. Aişe'nin Rivayeti

- Hz. Ebubekir vefat ettiğinde, ne bir dinar, ne de bir dirhem mirası yoktu. O, daha önce malını alarak beytülmalaya katmıştı (312).
- Hz. Ebubekir halife seçildiğinde, dirhem ve dinarlarını beytülmalaya dahil etti ve "Ben bunları ticaretle kullanıyordum. Onlarla nafakamı temin etmeye çalışıyordum. Müslümanların başına halife seçildikten sonra artık ticaret yapacak halim kalmamıştır ve bunların da değerlendiremem" dedi (313).

Halife Seçildikten Sonra Hz. Ebubekir ile Hz. Ömer Arasında Geçen Olay

- Hz. Ebubekir'e biat edildi. Ertesi gün kolunda satmak için aldığı kürkleri vardı ve pazara gitmek istiyordu. Hz. Ömer "Sen nereye gidiyorsun?" deyince "Pazara gidip alış veriş yapacağım" dedi. Hz. Ömer "Güzel! Alış veriş ne yapacaksın? Sen müslümanların başına geçtin" dedi. Hz. Ebubekir "O halde ben çocukluğuma nereden yemek yedireceğim?" diye sordu. Hz. Ömer "Gel de, Ebu Ubeyde'nin yanına gidelim. Sana maaş bağlasın!" dedi. Böylece ikisi birlikte Ebu Ubeyde'ye gittiler. Ebu Ubeyde "Muhacirlerden olan bir kişinin günlük nafakasını sana vereceğim. Onlardan fazla veya eksik de vermeyeceğim. Bir de kış için bir elbise, yaz için de bir elbise vereceğim. Elbiseler eskidikçe onları hazineye vereceksin, yenisini alacaksın" dedi.

Böylece her gün ona, baş ve iç organları müstesna, yarım koyun et de tayin ettiler (314).

H. Ebubekir'in Maaş Olayına Dair Humeyd b. Hilâl'in Rivayeti

- Hz. Ebubekir halife olduğunda Rasûlullahın ashabı "Peygamberin halifesine bir maaş tayin ediniz. Onu çalışmaktan kurtarınız" dediler. Ve "Ona iki kürk veririz. Onları eskittiği zaman beytülmalaya iade eder, yenilerini alır. Bir de sefere çıktığında binek veririz. Aile efradının halife olmazdan önceki nafakası kadar da nafaka veririz" dediler. Hz. Ebubekir "Ben buna razı oldum" dedi (315).

H. Ömer'in Zahidliği Bazı Sahabîlerin Hz. Ömer'in Maaşını Artırmak İstemeleri ve Hz. Ömer'in Bunu Reddetmesi

- Hz. Ömer halife olduğunda Hz. Ebubekir'in maaşı kadar maaş almakla iktifa etti. Hz. Ömer bu maaşla çok sıkıntılı bir şekilde geçiniyordu. Daha fazlasına ihtiyacı vardı. Muhacirlerden Osman, Ali, Talha ve Zübeyr'in de içinde bulunduğu bir grub "Eğer biz Ömer'e, maaşını biraz artırma teklifinde bulunursak iyi olur" dedi. Hz. Ali "Dilerim ki, o bu teklifi kabul eder" dedi. Böylece "Gelin, gidip bakalım" dediler. Hz. Osman "O Ömer'dir. Gelin de onun durumunu araştıralım. Hafsa'ya gidelim, ondan bu durumu araştırmasını isteyelim ve bu işi kimin yaptırdığını söylememesi için söz alalım" dedi. Böylece Hz. Hafsa'nın hücrelerine gittiler. Ve Hz. Hafsa'ya "Bu araştırmayı bazı kimselerin yaptığını söyle. Hiç birimizin ismini verme. Ancak Hz. Ömer teklifi kabul ederse biz o

zaman ortaya çıkarız” dediler Böylece Hz. Hafsa’nın hücrelerinden çıktılar. Hz. Hafsa bu hususta Hz. Ömer’le konuştu. Hz. Ömer’in yüzünden öfkelenildiğini anladı. Hz. Ömer bu kişilerin kimler olduğunu sorunca Hafsa “Senin bu husustaki fikrini, bilmeden önce onların isimlerini söylememe imkân yoktur” deyince, Hz. Ömer “Keşke, onların kim olduklarını bilseydim. Onların yüzlerini karartırdım. Sen benimle onlar arasında elçisin! Allah ile sana yemin verdiriyorum, Hz. Peygamber’in senin hanende olan en güzel elbisesi ne idi?” dedi. Hafsa “Hz. Peygamber’in bendeki en güzel elbisesi, kırmızı toprakla boyanmış, iki parçadan bir elbiseydi. Bunu da yanına bir heyet geldiğinde ve cuma namazına çıktığında giyerdi” dedi. Hz. Ömer “Peki! Ya Hz. Peygamber’in yediği en güzel yemek neydi?” dedi. Hafsa “Biz arpa ekmeği pişirir, o daha sıcak iken yağ kabımızı alır, onun üzerine döker, böylece yağlamış olurduk. Hz. peygamber de işte ondan yiyordu. Ve o yemek hoşuna gittiğinden dolayı ondan başkasına da yedirdiyordu” dedi. Hz. Ömer “Seninyanında Rasûlullahın en yumuşak yaygısı neydi?” diye sordu. Hafsa “Bizim bir sergimiz vardı. Kalınca birşeydi. Yaz döneminde biz onu dörde katlar, altımıza koyardık. Kış mevsiminde ise yarısını döşek, yarısını da yorgan olarak kullanırdık” dedi. Hz. Ömer “O kişilere benden tebliğ et ki, Allah Rasûlü sıkıntı çekti fazla olanları yerlerine koydu ve azla iktifa etti. Allah’a yemin ederim ki, sıkıntı çekeceğim, fazla olanları yerlerine koyacağım. Benimle, benden önceki iki arkadaşımın misali üç kişinin misaline benzer. Bu üç kişi bir yola çıktılar. Birincisi gitti, azımlandı ve hedefe vardı. İkincisi ona tabi oldu, o yoldan geçti ve o da hedefe vardı. Sonra üçüncüsü ona tabi oldu. Eğer üçüncüsü onların yollarından ayrılmazsa, onların yol azığına eğer razı olursa, onlara yetiyecek ve onlarla beraber olacaktır. Eğer onların yollarından başka bir yola koyulursa, onlarla bir araya gelmez...” dedi (316).

Basra Camiinde Ömer’in Zahidliğinden Bahsedildiği Hakkında Hasan Basri’nin Rivayeti

- Basra camiinde bir meclise vardım. Baktım ki Rasûlullahın ashabından olan bazı kimseler oturmuşlar, Ebubekir ve Ömer’in zahidliklerini konu etmektedirler. Allah’ın onlar vasıtasıyla yaptığı fetihleri zikrediyorlar. Ve güzel siyretlerinden bahsediyorlar. Onlara yaklaştım. Baktım ki içlerinde ashabdan Ahnef b. Kays et-Temimî de vardı ve şöyle anlatıyordu: Ömer bizi bir askeri birlikte Irak’a gönderdi. Allah Irak’ı bizim elimizle fethetti. Fars memleketlerinin hepsini bize ihsan etti. Orada biz Fars’ın beyaz elbiselerini elde ettik. Horasan elbiselerini kazandık. Onları beraberimize aldık. Onlardan giyindik. Hz. Ömer’e geldiğimizde bizden yüzünü çevirdi, bizimle konuşmadı. Bu durum Rasûlullahın ashabına gayet ağır geldi. Onun oğlu Abdullah’a vardık. Mescidde oturuyordu. Babasından gördüklerimizi ona şikayet ettik. Abdullah “Emirü’l-Mü’minîn Peygamberin ve ondan sonra Ebubekir’in sırtında görmediği elbiseleri giydiğinizi görünce sizinle konuşmamıştır!” dedi.

Böylece evlerimize gittik, beyaz elbiselerimizi çıkardık. Hz. Ömer’in sırtımızda gördüğü eski elbiselerimizi giydik. Huzuruna vardığımızda ayağa kalktı, bize selam verdi ve her birimizin teker teker boynuna sarıldı. Sanki bizi daha önce hiç görmemişti. Ona ganimetleri takdim ettik. Onları aramızda eşit bir şekilde taksim etti. Ganimetlerin arasında Habıys denilen helvanın sarı ve kırmızı renkli çeşitleri de vardı. Hz. Ömer ondan birşeyler tattı. Baktı ki tadı ve kokusu çok güzeldir. Bize dönerek “Ey Muhacir ve Ensar grubu! Allah’a yemin ederim ki, sizden oğul babasını, kardeş kardeşini bu nimetler için öldürecekler” dedi.

Sonra Hz. Ömer emretti, o helvalar babaları Peygamber’le beraber savaşıp şehid olan muhacir ve ensarın yetimlerine gönderildi. Sonra ayağa kalkarak gitti. Biz de arkasını takib ettik. Ashab birbirlerine “Bu adamın aşırı zahidliği, halifeye yakışmayan kılık ve kıyafeti utançverici bir şeydir. Sırtındaki cübbe oniki yerden yamalıdır. Allah onun eliyle Kısra ve Kayser’in topraklarını, doğu ve batı ülkelerini müslümanlara verdiği günden bu yana, Arap ve acemlerden heyetler geliyor. Onun sırtındaki bu cübbeyi görüyorlar. Ona söyleseniz de, bu cübbeyi, kendisine heybet veren yeni bir elbiseyle değiştirse ve sabah akşam sofraya kurup, hem kendisi, hem de Ensar ve Muhacirler yese, daha iyi olmaz mı? Siz Hz. Peygamber’le savaşlarda bulunmuş büyük insanlarsınız. Ona söyleseniz herhalde sizi kırmaz” dediler. Sonra hep birden “Bunu ona ancak Ali b. Ebî Talib veya kızı Hafsa söyleyebilir. Çünkü Ali onun kayınpederidir. Hafsa ise Hz. Peygamber’in hanımıdır. Hz. Peygamber’in hatırı için onu da kırmaz” dediler. Böylece bu hususu Hz. Ali ile konuştular. Hz. Ali “Ben bunu yapmam. Fakat peygamber zevcelerine gidiniz. Onlar müminlerin anneleridir. Onlar cesaretle Ömer’e meseleyi açabilirler!” dedi. Sahabiler Hz. Peygamber’in hanımı Aişe ve Hafsa’dan bunu söylemesini istediler. İkisi bir arada idi. Hz. Aişe “Ben bu meseleyi müminlerin emirinden rica edeceğim” dedi. Hafsa da “Bunu yapacağını zannetmiyorum. Fakat bunu biraz sonra siz de göreceksiniz” dedi. Aişe ve Hafsa, Hz. Ömer’in huzuruna gittiler. Onları yanına kabul etti. Hürmet gösterdi. Aişe “Ey Müminlerin Emiri! Bana izin verir misin, seninle konuşayım?” dedi. Hz. Ömer “Ey Müminlerin annesi! Konuş bakalım” deyince Hz. Aişe “Allah Hz. Peygamber’i rahmet ve rıdvanına götürdü. O dünyayı istemedi, dünya da onu istemedi. Onun gibi Ebubekir de onun izini takib ederek, Peygamber sünnetlerini ihya ettikten sonra, o yolda gitti. Yalancılara savaş yoluyla bertaraf ettikten sonra o yola devam etti. Halk arasındaki adaletinden sonra da batıl olanların delillerini çürüttü. Müslümanların hazinesindeki malı eşit bir şekilde taksim etti. Mahlukatın ve Rabbinin rızasını elde etti. Sonunda Allah onu rahmetine, rızasına götürdü. Onu en yüce arkadaşına ilhak ettirdi. O da dünyayı istemedi, dünya da onu istemedi. Allah seninle Kısra ve Kayserlerin hazinelerini müslümanlara ihsan etmiştir. Memleketlerini müslümanlara vermiştir. Onların malları ganimet olarak alınmış ve Medine’ye sevk edilmiştir. Doğu ve batı taraflarının hepsi senin hükmünün önünde baş eğmişlerdir. Biz Allah Teâlâ’dan daha fazlasını sana vermesini ve İslâm’daki takviyeyi fazlaştırmasını rica ediyoruz. Acemin elçileri sana geliyor. Arapların heyetleri de geliyor. Senin sırtında bu yamalı cübbenin görülmesi pek hoş değildir. Onu, on iki yerinden yamamışsın. Gel, bunu başka bir elbise ile, yumuşak ve sana heybet veren bir elbise ile değiştir. Sabahleyin sana bir sofraya, akşamleyin de başka bir sofraya getirilsin. Sen ve senin huzurunda hazır bulunan muhacir ve ensar ondan yeyiniz!” dedi. Bu sözleri işiten Hz. Ömer hüngür hüngür ağladı. Sonra “Allah ile sana yemin verdiriyorum, ey Aişe! Hz. Peygamber’in buğday ekmeğinden doyaya yemediğini, on gün veya beş gün veya üç gün veya aynı günde sabah ve akşam aynı ekmeği üstüste yemediğini, bu durumun Hz. Peygamber ölünceye kadar devam ettiğini bilmiyor musun?” dedi. Hz. Aişe “Evet, böyle olduğunu biliyorum” dedi. Hz. Ömer “Sana sorarım, Hz. Peygamber’in yerden bir karış yukarda olan bir sofraya üzerinde bir kere bile yemek yediğini gördün mü? O hep yemeğin yere konmasını ve sofraya konmuşsa, sofranın kaldırılmasını emretmiyor muydu?” dedi. Aişe ve Hafsa “Yarab! Bizi muaheze etme. Durum böyleydi” dediler. Hz. Ömer onların ikisine hitaben “Ey Peygamberin iki hanımı! Ey müminlerin anneleri! Sizin müminlerin boynunda hakkınız vardır. Hele benim boynumda daha fazla. Fakat siz ikiniz gelmişsiniz, beni dünyaya teşvik ediyorsunuz. Kesinlikle ben bilirim ki, Allah’ın Rasûlü yünden yapılmış bir cübbe giyiyordu. Çoğu zaman o cübbe, sert olduğundan dolayı, Peygamberin derisini kaşıtıyordu. Siz bunu biliyor musunuz?” dedi. Aişe ve Hafsa “Biliyoruz, yarab, bizi muaheze etme!” dediler Hz. Ömer “Bilir misiniz, Hz. Peygamber bir abanın sadece bir tarafı üzerinde uyuyordu. Ve EyAişe, senin hanende bir kaba kilim vardı. Gündüzleyin onu sergi yapar, geceleyin de üzerinde yatarı. Biz onun huzuruna giriyor, yanlarında hasırın iz bıraktığını görüyorduk. Ey Hafsa! Sen bana söyledin. Bir gece Hz. Peygamber için abayı ikiye katlamıştın. Rasûlullah onun yumuşaklığını görünce ancak Bilâl’in ezanıyla uyandı ve sana “Ey Hafsa! Sen bu gece ne yaptın? Bu döşegi ikiye katladın. Bu gecem böylece sabaha kadar uykuyla geçti. Benimle dünyanın ne alakası var? Niçin beni yumuşak yataklarla meşgul

ediyorsun?” demedi mi? Ey Hafsa, bilmez misin, Allah’ın Rasûlünün geçmiş ve gelecek bütün günah ve zelleleri affedilmiştir. Rasûlullah aç olarak akşamlıyor, secde halinde uykuya dalıyor ve durmadan secde ve rükû yapıyor, ağlıyordu. Gece ve gündüzün uçlarında Allah’a yalvarıyordu. Ta ki Allah onun canını alıp rahmet ve rızasına götürdü. Hayır vallahî Ömer hoş bir yemek yemeyecek, yumuşak bir elbise giymeyecek. Ömer’in, Rasûlullah ile Ebubekir’e uyması lazımdır. Ömer tuz ile zeytinyağı hariç iki azığı bir arada yemeyecektir. Ömer ancak ayda bir defa et yiyecektir” dedi. Bunun üzerine Hz. Aişe ile Hz. Hafsa onun huzurundan çıktılar, durumu ashaba anlattılar. Hz. Ömer vefat edinceye kadar bu haline devam etti (317).

Hiz. Ömer’in Yemek Hususundaki Zahidliğı

- Hafsa, İbn Ömer ve İbn Mûti, Hiz. Ömer’e “Hoş bir yemek yeseydin hak üzerindeki vazifene daha yardımcı olurdun, kuvvetli kalırdın!” dediler. Ömer “Biliyorum, siz bana nasihattan başka bir şey yapmıyorsunuz. Fakat ben iki arkadaşımın bıraktığı bir yol üzerindeyim. Eğer onların yolunu terkedersem onlara konakta yetişmem mümkün olmayacaktır” dedi (318).

- Hiz. Ömer uzun bir zaman Beytûlmaldan bir şey yemedi. Öyle ki bu hususta Hiz. Ömer’e bir zarar dokundu. Peygamberin sahabilerine haber gönderdi, onlarla istişare etti. “Nefsimi halifelik meselelerine tamamen vermiş bulunuyorum acaba bu maldan ne kadar yiyebilirim?” deyince Hiz. Osman “Ye ve yedir” dedi. Hiz. Osman’ın fikrini Said b. Zeyd b. Amr b. Nufeyl de tasdik etti. Hiz. Ömer, Hiz. Ali’ye dönerek “Sen ne diyorsun?” diye sordu. Hiz. Ali “Sabah ve akşam yemeklerini ye!” dedi. Hiz. Ömer de Hiz. Ali’nin fikrini tasvib etti (319).

- Duyduğumuza göre Hiz. Ömer “Eğer dileseydim hepinizden daha hoş yemekler yer, hepinizden daha yumuşak elbiseler giyerdim. Fakat ben zevk ve keyiflerimi ahirete bıraktım!” diyormuş. Yine duyduğumuza göre, Hiz. Ömer, Şam’a vardığında ona bir yemek yapmışlar ki Hiz. Ömer daha önce onun gibisini görmemiştir. Hiz. Ömer “Bu bizim içinse, acaba müslümanların arpa ekmeğinden doyasıya yemedikleri halde ölüp giden fakirleri için ne vardır?” dedi. Amr b. Velid, Hiz. Ömer’e “Onlar için de cennet vardır!” dedi. Bunun üzerine Hiz. Ömer’in gözleri yaş dolarak “Eyvah! Eğer bizim bu dünyadan nasibimiz yalnız bu ise, onlar da cenneti kapıp götürülürse, onlardan çok uzak kalmış olacağız” demiş (320).

Hiz. Ömer’in, Kızı Hafsa ve Oğlu Abdullah İle Bu Husustaki Kıssaları

- Babam, bir gün biz sofrada otururken geldi. Sofranın baş kısmını onun için açtık. O da “bismillah” dedikten sonra eliyle bir lokma aldı. İkinci lokmayı da aldıktan sonra “Ben bu yemekte et yağı olmayan bir yağ kokusu alıyorum” dedi. Ben de “Ey Müminlerin Emiri! Ben pazara gittim. Semiz bir et aradım fakat çok pahalıydı. Ben de bir dirhemle zayıf bir et aldım. Bir dirhemle de yağ aldım” dedi. Hiz. Ömer “Bunların ikisi Peygamber yanında bir araya gelmedi. Ancak bir araya geldiğinde birisini yer, diğerini sadaka olarak verirdi” dedi. Ben “Ey Müminlerin Emiri! Şu lokmayı da ye! Bana böyle bir yemek gelirse, ben de bunu yapıyorum” deyince, Hiz. Ömer “Onu yemem” dedi (321).

- Hiz. Ömer kızı Hafsa’nın evine girdi. Hafsa babasına soğumuş bir çorba ile ekmek getirdi ve çorbaya biraz da zeytinyağı kattı. Hiz. Ömer “İki katık bir kabda ha! Ben bunu Allah’a kavuşuncaya kadar tatmayacağım” dedi (322).

Hiz. Ömer’in Yemeğı Hakkında Enes İle Said b. Yezid’in Rivayetleri

- Hiz. Ömer’i halifeyken gördüm. Ona hurmadan bir sa’ veriliyor, o da bu hurmaların çürüklerini bile yiyordu (323).

- Sâib b. Yezid şöyle anlatıyor: Çoğu zaman Hiz. Ömer’in yanında akşam yemeğı yiyordum. Hiz. Ömer ekmek ile et yedikten sonra elini çoraplarına vurarak siliyor ve “Bu, Ömer’in ve Ömer ailesinin mendilidir!” diyordu. Carut, Hiz. Ömer’in yanında yemek yedikten sonra cariyeye “Bana mendil getir” dedi. Hiz. Ömer ona “Elini arkana sil” dedi (324).

Hiz. Ömer’in “Siz Bütün Güzel Şeylerinizi Dünya Hayatında Zayı Ettiniz” Ayetini Halka Hatırlatması

- Hiz. Ömer’in yanına Irak’tan bir grub gelmişti. Gördük ki onlar sanki çok yiyorlarmış gibi az yemekle iktifa ediyorlardı. Hiz. Ömer “Ey Iraklılar! Bu nedir? Eğer isteseydim benim için, sizin yediğiniz gibi güzel yemekler yaptırabilirdim. Fakat biz dünyamızı ahiretimize bırakıyor, onu ahiretimizde yiyeceğiz. Siz dinlemediniz mi Allah Teâlâ “Siz bütün zevklerinizi dünya hayatınızda geçirdiniz” (Ahkaf/20) buyurmuştur” dedi (325).

- Hiz. Ömer’in yanına Irak’tan bir grup geldi. Onların aralarında Cerir b. Abdullah da vardı. Onlara bir büyük çanak getirildi. İçindeki yemek ekmek ile yağdı. Hiz. Ömer onlara yemeklerini söyledi. Onlar isteksiz bir şekilde yemeye başladılar. Hiz. Ömer onlara “Sizin yaptığınızı görüyorum. Siz ne istiyorsunuz? Tatlı, ekşi, sıcak, soğuk herşeyi karınlarınıza doldurmak mı istiyorsunuz?” dedi (326).

- Hafs b. Ebu’l As, Hiz. Ömer’in sofrasında hazır bulunur fakat yemezdi. Hiz. Ömer ona “Niçin bizim yemeğimizden yemiyorsun?” dedi. Hafs “Senin yemeğın kabadır. Ben evime giderim, benim için yapılmış yemekten yerim!” dedi. Hiz. Ömer “Acaba sen benim güzel yemekleri bilmediğimi mi sanıyorsun? Eğer şimdi istesem, hemen bana bir koyun kesilir, derisi yüzölür ve güzel bir un getirilip ince bir elekten geçirildikten sonra ekmek yapılır. Ayrıca bir sa’ kuru üzüm üzerine su dökölür ve geyik kanı gibi olduktan sonra bana getirilir” dedi. Hafs bunları duyunca “Görüyorum ki, güzel hayatı iyi biliyorsun” dedi. Hiz. Ömer “Evet, biliyorum. Nefsimi elinde tutan Allah’a yemin ederim, eğer benim kıyamet günündeki hasenatımın azalacağından korkmasaydım, bu hayatta size uyardım” dedi (327).

- Hiz. Ömer “Allah’a yemin ederim, biz hayatın lezzetlerine önem vermeyiz. Eğer, biroğlağın kesilmesini, yüzölmesini ve pişirilmesini, buğdaydan en güzel ekmeklerin pişirilmesini kuru hurma ve kuru üzümünün suya konulup deri kaplarda keklik gözü gibi olunca bana getirilmesini emretseydim, o zaman oğlaktan yer, bu hoşafardan içerdim. Fakat biz zevklerimizi ahiret hayatımıza bırakmak istiyoruz. Çünkü Allah Teâlâ’nın “Siz bütün güzel şeylerinizi dünya hayatında zayı ettiniz” buyurduğunu duydum” dedi (328).

H. Ömer'in Ebu Musa el-Eş'ari ve Basra Heyetiyle Bu Husustaki Kıssası

- Basra halkından bir heyet ile Hz. Ömer'e vardık. Hergün onun huzuruna giriyorduk. Sofrasında parçalanmış ve yağla kızartılmış ekmekler görüyorduk. Bazan da yanında zeytinyağı ve süt bulunurdu. Bazan da güneşte kurutulmuş etlerin parçalanarak suda pişirilmiş olduğunu, bazan da taze et görüyorduk. Fakat bu, azdı. Bir gün bize “Ben sizin az yediğinizi ve yemeğimin sizin hoşunuza gitmediğini görüyorum. Eğer isteseydim sizin hepinizden daha güzel yemek yapardım. Daha yüksek bir şekilde yaşardım. Allah'a yemin ederim ki, ben devenin göğsünden ve hörgücünden yapılan yemekleri biliyorum. Fakat ben Allah'ın, bir kavmi yapmış olduğu bir işten ötürü ayıpladığını gördüm” dedi ve “Siz bütün güzel şeylerinizi dünya hayatında zayi ettiniz” ayetini okudu. Ebu Musa arkadaşlarına siz Emirü'l-Mü'minîn'le konuşsanız da beytülmalın size bir yemek verse, siz kendiniz yapıp yeseniz çok güzel olur” dedi. Basralılar bunu Hz. Ömer'den istediler. Hz. Ömer “Ey Emirler cemaati! Benim kendi nefsimi razı olduğuma siz kendi nefsinize razı olmaz mısınız?” dedi. Onlar “Ey Müminlerin Emiri! Medine bir arazidir. Burada yaşamak çok sıkıntılı oluyor. Senin yemeğine kimsenin geldiğini görmüyoruz. Biz her şeyi çok olan bir arazide yaşıyoruz. Misafirimizin çokluğundan sofralarımız yerden kalkmaz” dediler. Bunun üzerine Hz. Ömer bir müddet düşündükten sonra başını kaldırdı ve “Pekâlâ her biriniz için iki koyun ile iki ölçek yeterlidir sanırım. Bir koyunla bir ölçek sabah yemeğiniz, bir koyunla bir Ölçek de akşam yemeğiniz olsun. Sabah yemeğinden sonra yeteri kadar içecek de alabilirsiniz. önce siz içersiniz. Sonra yanınızdaki adamdan başlayıp sırayla hepsine içirdikten sonra işinize gidebilirsiniz. Şunu size hatırlatmak istiyorum ki, siz nasıl bolluk istiyorsanız, halk da öyledir. Hiç kimseyi yarı aç, yan tok bırakmayın. Halkın durumunu evlerinde inceleyin. Çünkü aç olan bir toplumun ahlâk yönünden düzelmesi imkansızdır. Fakat şunu da aklınıza koyun ki, hangi halktan günde iki koyunla, iki ölçek alınırsa, Allah'a yemin ederim ki, o yerin halkı bu ağır yükün altından kalkamaz ve çabucak yıkılır, gider” dedi (329).

H. Ömer'in Utbe b. Ferkad İle Bu Husustaki Kıssası

- Hz. Ömer'e vardım. Helva dolu bazı sepetler vardı yanımda. Bunların ne olduğunu sordu. “Bunlar sana getirdiğim yiyecektir. Çünkü sen sabah kalkıp halkın ihtiyaçlarına koşuyorsun. İstiyorum ki, sen eve dönünce böyle bir yemeği bulup yiyesin de enerjin daha fazla olsun!” dedim. Hz. Ömer bir sepeti açarak “Ey Utbe! Sana yemin verdiriyorum, her müslümana bir sepet gönderdin mi?” dedi. Ben de “Ey Müminlerin Emiri! Ben Kays kabilesinin bütün malını infak etsem yine buna yetmez” dedim. Hz. Ömer “O halde benim buna ihtiyacım yoktur” dedi. Sonra bir çanak istedi. Et suyuyla doluydu. İçine ekmek doğradı. Hem de katı arpa ekmeğini. İçinde katı etler vardı. O, iştahlı bir şekilde benimle beraber aynı yemeği yiyordu. Ben beyaz parçaları yemek istiyordum. Zannediyordum ki, bunlar deve hörgücündendir. Baktım ki etin damar kısmıdır. Bazan etin damar kısmını çiğniyordum, fakat bir türlü yutamıyordum. Hz. Ömer benden yüzünü çevirince onu ağzımdan çıkarıyor, sofraya ile çanağın arasına koyuyordum. Sonra Hz. Ömer büyük bir bardak istedi, nebiz doluydu. Nerde ise sirke olacak haldeydi. Ondan içti. Bana da içmemi söyledi. Onu aldım, nerdeyse yutamaz hale geldim. Sonra elimden alarak onu içtikten sonra “Ey Utbe! Dinle! Biz hergün bir deve kesiyoruz. Onun yağını, özel taraflarını dünyanın her yerinden gelen misafirlere yediriyoruz. Boynu ise Ömer'in ailesine gidiyor. Ve bu katı eti Ömer yiyor ve bu yutulması dahi zor olan nebizi yutuyor. Bu bizim içimizde, bize eziyet verecek kadar dönüp duruyor” dedi (330).

H. Ömer'e Bal Şerbeti Verildiğinde Korkması

- Hz. Ömer bir kişiye misafir gitti. Ondan su istedi. Adam ona bal şerbeti getirdi. Hz. Ömer “Bu nedir?” deyince, adam “Bal şerbetidir” dedi. Hz. Ömer “Allah'a yemin ederim bu, kıyamet gününde hesaba çekildiğim nesneler arasında olmayacaktır” dedi ve onu içmedi (331).

- Hz. Ömer su istedi. Balla karıştırılmış bir su bardağı getirildi. “Bu çok hoştur, fakat ben Allah Teâlâ'nın “Siz bütün güzel şeylerinizi dünya hayatınızda zayi ettiniz” diye bazı kimseleri kınadığını biliyorum. Bundan dolayı, ben korkarım ki, bizim hasenatımız onları içmek suretiyle dünyada acelece bize verilmiş olsun” dedi ve Hz. Ömer onu içmedi (332).

H. Ömer'in Giyim ve Geçim Hususundaki Davranışı

- Hz. Ömer beraberinde ensar ve muhacirler olduğu halde Eyle'ye geldi. Pamuklu bir cübbesi vardı. Yolda üzerinde çok oturduğu için delinmişti. Onu çıkarıp oradaki papaza vererek “Bunu yıka ve yama” dedi. Papaz onu götürdü, cübbeyi yıkadı, yamadı ve onun gibi ikinci bir cübbeyi de Hz. Ömer için kendiliğinden dikti. Onu Hz. Ömer'e getirdi. Hz. Ömer “Bu nedir?” dedi. Papaz “Şuna gelince, bu senin cübbendir. Yıkadım ve yamadım. Bu cübbeyi ise ben sana veriyorum” dedi. Hz. Ömer cübbeye baktı. Onu eliyle sıvazladıktan sonra kendi cübbesini giydi, papazın getirdiğini geri verdi. Ve “Benim cübbem pamuk olduğu için teri daha fazla çekicidir” dedi (333).

- Hz. Ömer yünden yapılmış bir cübbe giyiyordu. O cübbenin bazı yerleri deri parçalarıyla yamanmıştı. Pazarlarda gezerken kamçısı omuzunda olurdu ve yanlış yapanları onunla terbiye ederdi. Ayrıca ip ve bez parçalarını ve çekirdekleri gördüğünde onları topluyor, halk istifade etsin diye avlulara atıyordu (334).

- Hz. Ömer halife olduğu zaman halka hutbe okudu. Sirtında da oniki yamalı bir cübbe vardı (335).

- Hz. Ömer halife olduğu halde mübarek omuzlarının arasına üç yama vurulmuştu. Onlar birbirlerinin üzerine gelmişti (336).

- Hz. Ömer hem kendini, hem çocuklarını besliyordu. Yaz döneminde hille denilen bir elbise giyiyordu. Çoğu kez üstündeki elbise parçalanmış olurdu ve onu yamardı. Ve tam eskimeden onu değiştirmeydi. Her sene daha fazla gelirdi hazineye ve Hz. Ömer de bir önceki seneden daha basit, daha kıymetsiz bir elbise giyerdi. Kızı Hafsa bu hususta Hz. Ömer'le konuştu. Hz. Ömer “Ben müslümanların beytülmalından giyiniyorum ve bu da banayeter” dedi (337).

- Hz. Ömer, her gün kendisi ve çocukları için iki dirhem harcardı (338).

H. Osman'ın Zahidliği Osman'ın Yemeği, Elbisesi ve Mescidde Hasır Üzerinde Yatması

- Osman b. Affan'ı gördüm, cuma günü minberdeydi. Onun izarı Aden'de yapılmış bir elbiseydi. Dört veya beş dirhem değerindeydi. Onun bir de Kûfe kaftanı vardı (339).

- Ben Hz. Osman'ın mescidde kaylule uykusuna yattığını gördüm. Kendisi o zaman halifeydi. Hz. Osman'ı kalktığında hasırın izleri onun yanlarında belirmişti. Halk "İşte emîre'l-mü'minin, işte emîre'l-mü'minin" diye birbirine gösteriyordu (340).

- Hz. Osman halka emirlik yemeği yediyor, kendisi de evine giderek sirke ile zeytinyağı yiyordu (341).

Hz. Ali'nin Zahidliği Hz. Alinin Yemeği

- Hz. Ali, Kûfe'de halifeyken beni, Ukbera denilen yere vali tayin etti. O zaman Irak halkının çoğunluğu namaz kılmıyordu: Hz. Ali bana "Öğle olduğu zaman bana gel!" dedi. Hz. Ali'ye gittiğimde baktım ki Hz. Ali'nin huzuruna girmeme engel olacak bir kimse yok. Baktım ki Hz. Ali oturuyordu ve yanında da bir bardak ve bir testi su vardı. Bunun üzerine Hz. Ali küçük bir kese istedi. Kendi kendime "O beni emin gördü. Onun için de ağzı mühürlü bir keseyi benim yanımda açıyor. Kim bilir içinde ne kıymetli cevherler vardır" dedim. Açtığına içinde kavuttan başka bir şey olmadığını gördüm. Kavuttan bir miktar çıkardı, bardağa koydu. Onun üzerine su dökerek içti ve bana da birşeyler içirdi. Bunun üzerine sabrım tükendi ve "Ey Müminlerin Emiri! Sen Irak'ta bunu mu yapıyorsun? Halbuki Irak çok servetli ve zengin bir yerdir" dedim. Hz. Ali "Allah'a yemin ederim ki, ben cimriliğimden böyle yapmıyorum. Kendime yetecek kadar kavut alıyor ve bu torbaya koyuyorum. Başkasının bundan yiyip yerine başka kavut koymasını istemediğim için ağzını mühürlüyorum. Çünkü helâlden başka bir şeyi miğdeme sokmak istemiyorum" dedi (342).

- Hz. Ali, günde iki defa halka yemek yedirdiği halde, kendisi Medine'den kendisine gelen yiyecekten başka bir şey yemiyordu (343).

Hz. Ali'ye Hediye Olarak Paluze (Bir Tatlı Çeşidi) Geldiğinde Söyledikleri

- Hz. Ali'ye Paluze getirilerek önüne kondu. "Sen güzel kokulu, güzel renklisin ve güzel tadın vardır. Fakat nefsimi adet etmediğim bir şeye alıştırmak istemiyorum" dedi (344).

Hz. Ali'nin Elbisesi

- Hz. Ali bir gün sırtında abası, önünde peştemalı olduğu halde bizim yanımıza geldi. Peştemalını bir çaputla bağlamıştı. Hz. Ali'ye "Niçin böyle bir şey giyiyorsun?" denildi. Cevab olarak "Bu iki elbiseyi gürurdan uzaklaştırıcı, namazımda benim için daha güzel ve müslümanlara bir adet olmak bakımından daha hayırlı olduklarından dolayı giyiyorum" dedi (345).

- Hz. Ali'nin üzerinde kaba bir izar gördüm. "Ben bunu beş dirheme satın aldım. Kim ki bana bir dirhem kâr verirse ona satarım" diyordu (346).

Hz. Ali'nin Elbise Almak İçin Kılıcına Satması

- Hz. Ali bir gün kılıcını pazara çıkararak "Bu kılıcımı benden satın alacak kim var? Eğer bir izarı satın almak için yanımda dört dirhem olsaydı bu kılıcı satmazdım" dedi (347).

- Hz. Ali'yi gördüm, bir merkebe binmişti. İki ayağını aynı yöne sarkıtmıştı ve "Ben dünyaya kıymet vermem" diyordu (348).

Hz. Ali'nin Beytü'l-Mâl'dan Halifenin Ne kadar Alabileceğine Dair Rivayeti

- Kurban bayramında Hz. Ali'nin huzuruna girdim. Bize hazire denilen bir yemek takdim etti. Ona "Allah seni ıslah eylesin! Keşke bu kazı bize yedirmiş olsaydın. Çünkü Allah çok mal vermiştir" dedik. Hz. Ali "Ben Hz. Peygamber'in "Halife için Allah'ın malından ancak iki sofraya caizdir. Birisi kendi ve ailesi için. Diğeri de halkın önüne konur, onlar yerler" dediğini duydum" dedi (349).

Ebu Ubeyde b. Cerrah'ın Zahidliği ve Onun Geçimi Hakkında Urve'nin Rivayeti

- Hz. Ömer, Ebu Ubeyde b. Cerrah'ın evine girdi. Baktı ki, bir deve bellemesini altına sermiş, bir heybeyi de yastık yaparak uzanmıştı. Ona "Sen de başkaları gibi neden biraz mal edinmedin?" dedi. Ebu Ubeyde "Bu bana yetişir" dedi.

- Hz. Ömer Şam'a geldiğinde halk onu karşıladı. Halk arasında Şamlıların ileri gelenleri de bulunuyordu. Hz. Ömer "Benim kardeşim nerededir?" dedi. "Kimdir senin kardeşin?" dediler. Hz. Ömer "Ebu Ubeyde'dir" dedi. "Şimdi gelecektir" dediler. Ebu Ubeyde, Hz. Ömer'e geldiğinde atından indi. Ebu Ubeyde'nin boynuna sarıldı. Sonra onun evine girdi. Onun evinde ancak kılıcını, kalkanını ve atının eğeri gördü (350).

Mus'ab b. Umeyr'in Zahidliği Onun Zahidliği Hakkında Hz. Ali'nin Rivayeti ve Hz. Peygamber'in Sözü

- Hz. Ali şöyle anlatıyor kış mevsiminde bir sabah evimden çıktım. Açtım ve üşüyordum. Nerdeyse soğuk beni helâk edecek haldeydi. Bizim evde tabaklanmış bir deri vardı. Onu parçaladım, kaşkol gibi boynuma sardım. Bir ucunu da göğsümün üzerine koydum. Onunla ısınmak istiyordum. Andolsun, evimde yiyecek hiçbir şey yoktu. Rasûlullah'ın evinde de bir şey yoktu. Medine'nin etrafında dolaşmaya başladım. Bir bahçede çalışan bir yahudiye duvar deliklerinden gördüm. Yahudi bana "Ey göçebe! Her kovası bir hurmaya kuyudan su çeker misin?" dedi. "Evet, kapıyı aç!" dedim. Yahudi kapıyı açtı, içeri girdim. Bir kova suyu kuyudan çekince bana bir hurma veriyordu. Böylece avuçlarım hurma doldu. "Artık bu kadar yeter" dedim. İş bıraktım, hurmaları yedim. Üzerine de biraz su içtim. Sonra Rasûlullah'a vardım. Mescidde, onun yanında sahabîlerden bir grup vardı. Bu esnada Mus'ab b. Ume'yr çıkageldi. Sırtında yamalı bir aba vardı. Hz. Peygamber onu gördüğünde onun daha önce Mekke'de iken içinde yüzdüğü nimetleri hatırladı. O zamanki halini hatırlayınca da Rasûlullah'ın gözlerinden yaşlar akmaya başladı. Sonra "Siz sabahleyin bir kürk, akşam da başka bir kürk giyeceksiniz, ve evleriniz de Kâbe'nin örtüsü gibi örtü ve perdelerle kaplanacaktır" buyurdu. "Yâ Rasûlullah! O gün daha hayırlı olacağız. Çünkü nafaka derdimiz olmaz. Bütün vaktimizi ibadete vereceğiz!" dedik. Hz. Peygamber "Hayır, Siz o gününüzden, bugün daha hayırlısınız" dedi (351).

Müslüman Olduktan Sonra Mus'ab'ın Sıkıntıya Düşmesi

- Hz. Peygamber kendisine yönelip gelen ve sırtında bir koç derisi bulunan Mus'ab'ı gördü. Baktık ki, o derinin bir parçasını da kendisine kemer yapmıştır. Bunun üzerine Hz. Peygamber “Allah tarafından kalbi nurlandırılan şu kişiye bakınız! Onu Mekke’de annesi ve babası hayattayken görmüştüm. Ona dünyanın en güzel yemeklerini yediriyor, en güzel içkilerini içiriyorlardı. Sırtında bir elbise gördüm ki kendisi için ikiyüz dirheme satın alınmıştı veya onu bizzat kendisi satın almıştı. Allah’ın ve Rasûlünün sevgisi onu bu hale getirdi” dedi (352).

- Allah Rasûlü Kuba’da oturmuştu. Beraberinde bazı kimseler de vardı. Mus'ab b. Umeyr kalktı. Sırtında bir aba vardı. Nerdeyse abası onun bedenini örtemeyecek haldeydi. Kavminden biraz uzaklaştıktan sonra gelerek selam verdi. Onun selâmını aldılar. Hz. Peygamber onun hakkında güzel şeyler söyleyerek onu övdükten sonra “Ben bu kişiyi Mekke’de annesi ve babasının yanındayken gördüm. Ona çok ikram ederlerdi. Nimetlerin çeşitlerini ona verirlerdi. Kureys içinde onun gibi bir genç daha yoktu. Sonra bunların hepsini terkettiler, Allah’ın peygamberine yardım etmek için bu yaşayışını tercih etti. Dikkat ediniz. Allah size öyle bir genişlik verecektir ki biriniz sabahleyin bir kürk, akşam da başka kürk giyecektir. Sabahleyin size bir sofraya gelecek, akşam da başka bir sofraya” buyurdu. Sahabîler “Ey Allah’ın Rasûlü! Biz bugünkü durumumuzda mı daha hayırlıyız, yoksa o gün mü?” diye sordular. Hz. Peygamber “Siz bugünkü durumda, o günkü durumdan daha hayırlısiniz! Dikkat ediniz, eğer benim bildiğim gibi dünyayı bilmiş olsaydınız, dünya hususunda bu kadar üzülmezsiniz” dedi (353).

- Mus'ab şehid olduğunda elbisesi vardı. O elbise ile başını kapattıklarında ayakları dışarıda kalırdı. Ayaklarını örttüklerinde de başı dışarıda kalırdı. Hz. Peygamber “Onun başını elbisesiyle kapatınız. Ayaklarının üstüne ise ızır denilen ottan koyunuz” buyurmuştur (354).

Osman b. Ma'zun'un Zahidliği ve Giyinmesi

- Osman b. Ma'zun bir gün mescide girdi. Sırtında bir elbise vardı. O elbise eskimişti. Onu bir parça kürk ile yamamıştı. Hz. Peygamber onun haline acıdı. Sahabîler de ona acıdılar.

Hiz. Peygamber ashaba “Acaba herhangi biriniz sabahleyin bir kürk, akşam da bir kürk giydiği zamanda siz nasıl olacaksınız? O zamanda sizin önünüze bir sofraya konulacak, bir sofraya kaldırılacaktır. Kâbe’nin örtüldüğü gibi evlerinizi örteceksiniz” buyurdu. Ashab “Bu günün olmasını istiyorduk ya Rasûlullah! Biz o zaman zengin olurduk, müreffeh hayata kavuşurduk” dediler. Hz. Peygamber “Kesinlikle o gün gelecektir. Fakat siz bugünkü durumunuzda o günden daha hayırlısiniz” buyurdu (355).

Osman b. Ma'zun'un Ölüm Kıssası

- Hz. Peygamber Osman b. Ma'zun'un öleceğı günde onun yanına girdi. Ona doğru eğildi, sanki kendisine bir şeyler tavsiye ediyordu. Sonra başını kaldırdı. Sahabîler Peygamberin gözlerinde ağlama izi gördüler. Sonra ikinci kez ona doğru eğildi. Bilahere başını kaldırıncaya baktılar ki Hz. Peygamber ağlamaktadır. Rasûlullah üçüncü kez eğildi ve yine başını kaldırdı. Hıçkırıklarla ağladı. O zaman anladılar ki Osman vefat etmiştir. Sahabîler de ağlamaya başladılar. Hz. Peygamber “Susunuz! Ölümden sonraki ağlama ancak şeytandan gelen bir şeydir Allah’tan af talebinde bulununuz!” dedikten sonra “Ey Eba Said! Dünya senden uzaklaştı. Kesinlikle sen dünyanın herhangi bir şeyine bulaşmadın” dedi (356).

Selmân-ı Farisi'nin Zahidliği ve Yemek İçin Israr Edilince Söyledikleri

- Selman-ı Farisi'yi gördüm. Bir yemeğı yemesi için zorlanıyordu. O da “Bana yeter, bana yeter. Çünkü ben Hz. Peygamber’in “Dünyada çok fazla tıkabasa yiyen bir insan ahirette en uzun bir zaman açlığa maruz kalacak kişidir. Ey Selman! Dünya mü'minin hapishanesi kâfirin cennetidir” buyurdu” dedi (357).

Selman'ın Vali İken Zahidliği

- Selman-ı Farisi'nin maaşı beşyüz dirhemdi. Kendisi o gün otuz bin müslümanın başında valiydi. Buna rağmen kendisi etekleri yerde sürünen, biçimsiz bir aba içinde halka hutbe okuyordu. Maaşı geldiğinde Allah yolunda onu infak eder, kendisi de el emeğıyle kazandığını yedi (358).

Selman İle Huzeyfe Arasında Ev Yapımı Hakkında Geçen Konuşma

- Huzeyfe, Selman-ı Farisi'ye “Ya Eba Abdellâh! Sana bir ev yapayım mı?” dedi. Bu teklif Selman'ın hoşuna gitmedi. Huzeyfe “Acele etme! Sana açıklayayım. Ben sana öyle bir ev bina edeceğim ki, yattığın zaman başın bir tarafına dokunacak, ayakların da öteki tarafına. Ayağı kalktığın zaman başın tavana değecektir!” dedi. Selman, Huzeyfe'ye “Sanki sen, benim içimdekini okudun” dedi (359).

Bu Hususta Selman'ın diğeri Bir Kıssası

- Selmân-ı Fârisî'nin evi yoktu. Yolda hangi tarafa dönerse o gölgeye çekiliyor, oturuyordu. Bir kişi Selman'a “Sana bir ev yapmayalım mı? Orada hararet zamanında gölgelenirsin. Soğukta oraya sığınırısın” dedi. Selman ona “Evet, yap” dedi. Adam Selman'ın yanından uzaklaşırken ona seslenerek “Nasıl bir ev yapacaksın?” diye sordu. Adam “Öyle bir şekilde yapacağım ki, ayağı kalktığın zaman başın tavana değecektir. Oturduğün zaman da ayakların duvara...” dedi (360).

Ebuzer el-Ğıfari'nin Zahidliği Ebuzer'in Rebeze'deki Basit Yaşantısı

- Ebuzer'in yanına gittim. Rebeze'de bulunuyordu. Yanında gayet çirkin, üzerinde herhangi bir süs veya kına görünmeyen bir hanım gördüm. Bize "Siz şu kadının bana ne dediğini biliyor musunuz? Bana Irak'a gitmemi emrediyor. Çünkü oraya gidersek halk bize yardım edermiş. Halbuki benim dostum, bana "Cehennem köprüsünün yanında bir yol vardır. Çok engebeli ve kaygan bir yoldur. Eğer biz o yola yükümüz hafif olduğu halde varırsak kurtulmamız, yükümüz ağır iken vardığımızdan daha ümitli olur..." dedi (361).

- Rebeze'de Ebuzer'i gördüm. Siyah bir gölgeliği vardı, orda oturuyordu. Onun nikâhı altında simsiyah bir kadın vardı ve kendisi bir çuval parçası üzerinde oturuyordu. Ona "Sen çocuğu yaşamayan bir kişisin" dediler. O, cevap olarak "Hamd o Allah'a ki, çocukları fani dünyada benden almıştır, ahiret dünyasında ise onları verecektir!" dedi. Ona "Ey Ebuzer! Keşke bundan başka bir kadınla evlenseydin?" dediler. Ebuzer "Beni alçaltan bir kadın beni yükselten kadından daha iyidir" dedi. "Ey Selman! Keşke bir yaygın, sergin olsaydı ve bundan da daha yumuşak olsaydı!" dediler. Cevap olarak "Ey Rabbim beni affet. Bana verdiklerinden de istediklerini benden al" diye dua etti (362).

Ebuzer'in Yiyeceği

- Ebuzer'e "Falan ve falan adamın tarla ve bahçe edinmeleri gibi sen niçin bir bahçe edinmiyorsun?" dediler. "Ben ne yapacağım? Bana hergün bir yudum su veya süt ve her cuma da bana bir ölçek buğday olsa kâfi gelir" dedi (363).

- Ebuzer "Hz. Peygamber zamanında benim yiyeceğim bir sa' idi. Ben ölünceye kadar bunu değiştirmem" dedi (364).

Ebu Derdâ'nın Zahidliği Ebu Derdâ'nın Ticareti Bırakıp İbadete Yönelişiyle İlgili Rivayet

- Ebu Derda şöyle anlatıyor: Ben Peygamber gelmezden önce tüccardım. Hz. Peygamber, peygamber olarak gönderildikten sonra ticaret ile ibadeti bir arada götürmek istedim. Fakat olmadı. Ticareti bunun için terkettim, ibadete yöneldim" (365).

Ebu Derdâ'nın Zahidliğinin Nedeni

- Ebu Derda "Ebu Derdâ'nın nefsini elinde tutan Allah'a yemin ederim ki, bugün mescidin yanında benim bir dükkânım olsun da, beş vakit namazı mescidde kılıp, her gün kırk dinar kazanıp hepsini de Allah yolunda harcamak dahi istemiyorum" dedi. Bunun üzerine "Ey Ebu Derda! Niçin bunu istemiyorsun?" dediler. "Hesabın şiddeti bana mani oluyor!" dedi (366).

- Ebu Derda "Mescidin kapısında alışveriş yaparak 300 dinar kazanmayı ve her namazda da hazır bulunmayı istemem. Ben "Allah alışverişi haram kılmıştır" demiyorum. Fakat ben, alışverişin kendilerini Allah'ı anmaktan alıkoyduğu kimselerden olmak istemiyorum" dedi (367).

- Ebu Derdâ'nın huzuruna gittim. Altında deri veya yünden yapılmış bir sergi vardı. Sırtında yünden bir aba, ayağında da yünden yapılmış papuç vardı. Hastaydı ve terlemişti. Ona "Eğer istersen yatağına Emîrül-Mü'minîn'in gönderdiklerinden bir yatak yüzü serelim!" dedim. O da "Bizim için bir ev vardır. Kesinlikle biz oraya göç edeceğiz ve o ev için çalışıyoruz" dedi (368).

- Ebu Derda'ya arkadaşlarından bir grup misafir olmak istedi. O da onları kabul etti. O grubun kimisi bir keçe üzerinde, kimisi de kendi elbisesiyle sabahladı. Sabah olunca Ebu Derda onların yanına geldi ve bu durumlarından hoşlanmadıklarını anladı ve "Bizim bir evimiz vardır. Onun için derliyoruz ve biz ona dönüş yapacağız!" dedi.

- Bazı kimseler Ebu Derda'ya misafir gittiler. Soğuk bir geceydi. Onlara sıcak bir yiyecek gönderdi. Fakat yorgan ve örtü gönderemedi. Birisi "Bize yemek gönderdi. Fakat soğuk olduğu için bu yemek hoşumuza gitmedi. Ben bu durumu mutlaka ona soracağım" dedi. Arkadaşı ise "Onun yakasını bırak" dedi. Fakat buna rağmen adam geldi, Ebu Derdâ'nın kapısında durdu. Baktı ki oturuyor, hanımı da yanındadır Hanımının sırtında zikredilmeyedeğmez elbiseden başka bir şey yoktur Böylece adam "Bizim sabahladığımız bir şekilde, galiba sen de sabahlamışsın!" dedi. Ebu Derda buna karşılık "Bizim bir evimiz vardır, oraya göç edeceğiz. Yataklarımızı, yorganlarımızı oraya gönderdik. Eğer bizim yanımızda onlardan bir şey kalmış olsaydı kesinlikle onları size verirdim. Kesinlikle önümüzde çok zor bir geçit vardır. Orada yükü hafif olan yükü ağır olandan daha avantajlıdır. Sana söylediklerimi anladın mı?" dedi. Misafir "Evet" dedi (369).

Ebu Derda ile Hz. Ömer Arasında Geçen Olay

- Hz. Ömer, Ebu Derda'nın yanına geldi. Kapıyı iteledi. Baktı ki kapı kilitli değildi. Ev karanlıktı. Eliyle yastığa dokundu, baktı ki devenin eğeridir. Yatağını elledi, gördü ki topraktır. Sırtındaki elbisesini elledi, baktı ki bu ince bir abadır. Hz. Ömer "Allah'ın rahmeti senin üzerine olsun. Ben sana genişlik vermedim mi? Sana şöyle şöyle imkânlar sağlamadım mı?" dedi. Ebu Derda cevap olarak Hz. Ömer'e "Rasûlullahın bize söylediği bir hadisi hatırlıyorum!" dedi. Hz. Ömer onun hangi hadis olduğunu sorunca, Ebu Derda "Herhangi birinizin dünyadaki nasibiniz bir binicinin azığı gibi olsun" dedi. Hz. Ömer "evet" deyince Ebu Derda "Peki, ey Ömer! Biz Peygamberden sonra neler yaptık?" dedi. İkisi de sabaha kadar ağlamak suretiyle birbirlerine cevap verdiler (370).

Muaz b. Afra'nın Zahidliği Muaz'ın Hz. Ömer'le Elbise Hususundaki Kıssası

- Eflah şöyle anlatıyor: Hz. Ömer emretti, Bedir ehline verilmek üzere elbiseler diktirdi. Birisini de Muaz b. Afra'ya gönderdi. Muaz bana "Ey Eflah! Şunu sat!" dedi. Ben onu götürdüm, binbeşyüz dirheme sattım. Sonra "Git, bu para ile köle satın al" dedi. Ona beş köle satın aldım. Sonra Allah'a yemin ederim ki, iki elbiseyi giymeyi, beş köleyi azad etmeye tercih eden bir kimse kesinlikle yanlış, zararlı fikirlidir. Ey köleler! gidiniz, siz Allah rızası için hürsünüz, azad edildiniz!" dedi.

Bu hadise Hz. Ömer'in kulağına geldiğinde ona yüz dirheme bir kürk aldı. Elçi kürkü Muaz'a getirdiğinde Muaz "Zannetmiyorum ki, Emîrül-Mü'minîn bunu bana göndermiş olsun" dedi. Elçi "Hayır! Zannın yanlıştır. Yemin ederim ki, bu senindir" dedi. Böylece Hz. Ebu Derda kürkü aldı ve Hz. Ömer'in yanına gelerek "Ey Müminlerin Emiri! Sen mi bana bu kürkü gönderdin?" diye sordu. Hz. Ömer "Evet, biz sana daha önce senin ve kardeşlerin için yapmış olduğumuz bir kürk gönderdik. Kulağıma geldiğine göre sen onu giymedin" dedi. Muaz "Ey Müminlerin Emiri! Her ne kadar giymesem dahi isterim ki, bana iyi elbise gönderesin" dedi ve elbiseyi geri verdi (371).

Leclâc el-Gatafanî'nin Zahidliği Müslüman Olduktan Sonra Doyasıya Yemekten Kaçınması

- Leclac şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber'in huzurunda müslüman olduğumdan bu yana karnıma yemek doldurmamışımdır. Bana yetecek kadar yiyor ve içiyorum (372).

Abdullah b. Ömer'in Zahidliği ve Bu Husustaki Yaşantısı

- Eğer Abdullah b. Ömer'in yanında bol bir yemek olsa dahi, o yemeği kendisiyle beraber yiyecek insanlar bulmadıkça, ondan doyasıya yemezdi. Bir gün İbn Mûfî onu ziyaret etmek maksadıyla huzuruna girdi. Baktı ki tamamen zayıflamıştır. Safiyye'ye "Niçin ona dikkat etmiyorsun? Umulur ki o, dikkat edilirse eski güç ve kuvvetini yeniden kazanabilir. Ona yemek yapacaksın" dedi. Safiyye "Biz bunu yapıyoruz. Fakat o gerek aile efradından, gerekse başka grublardan olsun, orada bulunan müslümanları çağırır, o yemeği onlar yerler, kendisine de az bir şey kalır. Sen bu hususta onunla konuş" dedi. İbn Mûfî "Ey Eba Abdurrahman! Gerçekten güzel yemek yemiş olsaydın senin gücün ve kuvvetin yerine gelirdi!" dedi. İbn Ömer "Ben seksen seneden beri bir defa dahi tıka basa yemedim. Veya üzerimden seksen sene geçmesine rağmen sadece bir defa doydum. Şimdi benim ömrümden ancak az bir zaman kaldığı halde bana tıka basa yememi mi emrediyorsun?" dedi (373).

- Babam, Hamza b. Abdullah b. Ömer'le oturuyordu. Yanımızdan bir kişi geçti. Babam adama "Sen Curuf'da (374) Abdullah b. Ömer'le neler konuştun bana haber ver" dedi. Adam "Ey Eba Abdurrahman, senin yiyeceğin azaldı. Yaşlandın. Arkadaşların senin hakkını ve şerefini tam manasıyla bilmiyorlar. Eğer aile efradına sana onlara dönüp gittiğinde yedirmek üzerine bir yemek hazırlamalarını emretsen çok güzel olur!" demiştim. O da bana "Azab olasıca! Allah'a yemin ederim ki, ben onbir seneden beri, oniki seneden beri, on üç seneden beri, ondört seneden beri bir defa dahi doyasıya yemedim. Acaba benim az bir ömrüm kaldığı şu zamanda ne yapmamı istiyorsun?" diye cevap verdi" dedi (375).

Abdullah b. Ömer'e Cevariş (376) Hediye Edildiğinde Söyledikleri

- Ubeydullah b. Adiy şöyle anlatıyor: Irak'tan geldiğimde ve İbn Ömer'e vararak selam verdim ve "Sana bir hediye getirdim" dedim. İbn Ömer "O hediyen nedir?" dedi. "Sana cevariş getirdim" dedim. İbn Ömer "Cevariş de neymiş?" diye sordu. Ben de "Hazmı kolaylaştıran bir ilaçtır" dedim. İbn Ömer "Kırk seneden bu yana tıka basa karnımı doldurmadım ki; benim hazım ilacına ne ihtiyacım olabilir?" dedi (377).

- Bir kişi İbn Ömer'e "Sana cevariş getirdim!" dedi. O da "Cevariş neymiş?" diye sordu. Adam "Bir şeydir ki, yemek sana zorluk verir, midene ağırlık yaparsa onu alırsın. Böylece ağırlık gider, hazım kolaylaşır!" dedi. İbn Ömer ona "Ondört seneden beri tıka basa yemedim. Eğer bu cevariş denilen maddeden yanımda olsa bile bunun ne faydası vardır?" dedi (378).

Hiz. Peygamber'in Vefatından Sonra İbn Ömer'in Zahidliği

- Hiz. Peygamber'in vefatından bu yana ne bir taş taş üzerine koydum ne de bir hurma fidanı diktim (379).

İbn Ömer'in Zahidliği Hususunda Cabir ve Süddî'nin Sözleri

- Biz sahabîlerden hiç kimse yoktur ki, dünya ona yettiğinde o dünyaya meyletmesin, dünya da ona meyletmesin. Ancak Abdullah b. Ömer müstesnadır (380).

- Sahabîlerden birçok kimseyi gördüm. Onların kanaatine göre İbn Ömer müstesna, Rasûlullahın, ashabı üzerinde ayrıldığı noktadan herkes az veya çok kaymıştır (381).

Huzeyfe b. Yeman'ın Zahidliği

- Huzeyfe (r.a.) "Çoluk çocuğumun yanına varıp da onların bana "Bugün ne az, ne de çok sana yedirecek yemeğimiz yok" dedikleri günden daha çok gözlerimi aydınlatan, bana hoş gelen bir gün yoktur. Çünkü Hiz. Peygamber'in "Hasta bir kimsenin, ailesi onu nasıl zararlı yemeklerden koruyorsa, Allah Teâlâ da mü'min kulunu dünyadan öyle korur. Hatta daha fazla korur. Baba ve anne çocuklarına ne kadar rahatlık isterlerse, Allah Teâlâ da mü'min kuluna o kadar darlık ve sıkıntı vermek ister" dediğini duydum (382).

Dünyanın Zevklerine Dalmayı Çirkin Görmek ve Ondan Sakınmayı Tavsiye Etmek Hiz. Peygamber'in, Günde İki Defa Yemek Yiyen Aişe'yi Kınaması

- Hiz. Aişe şöyle anlatıyor: Hiz. Peygamber günde iki defa yemek yediğimi görünce "Ey Aişe! Sen karnından başka bir meşgalenin olmasını istemiyor musun? Bir günde iki defa yemek israftandır. Allah israf edenleri sevmez" dedi (383).

- Hiz. Peygamber "Ey Aişe! Dünyada karnın için mi yaşıyorsun. Her gün bir defadan fazla yemek israftır. Allah müsrifleri sevmez" dedi (384).

Hiz. Peygamber'in Aişe'ye Tavsiyeleri

- Hiz. Aişe şöyle anlatıyor: Hiz. Peygamber'in yanına oturup ağladım. Peygamber "Seni ne ağlattı? Bana yetişmek istiyorsan dünyadan bir binicinin azığn kadar sana kâfi gelir. Zenginlerle oturup kalkma" dedi (385)

- Urve şöyle anlatıyor: Hiz. Aişe sırtındaki elbiseyi yamamadan altını üstüne, üstünü altına getirmeden, onu eski sayıp çıkarmazdı. Bir gün Muaviye'nin yanından ona seksen bin dirhem geldi. Akşama kadar bir tek dirhem dahi yanında kalmadı. Hepsini Allah yolunda fakirlere verdi. Cariyesi ona "Niçin bize bir dirhemle biraz et almadın?" deyince "Eğer bana hatırlatsaydın yapardım" dedi (386).

Hız. Peygamber'in Ebû Cuhafe'ye Tavsiyesi

- Ebû Cuhafe şöyle anlatıyor: Firik yedim. Eti gayet yağlıydı. Hız. Peygamber'e geldim esniyordum. Hız. Peygamber "Bizden uzaklaş! Esnemeni uzaklaştır, ey Eba Cuhafe! Çünkü insanların dünyada en fazla yiyeni, ahiret gününde en fazla acıkanı olur" buyurdu. Ebu Cuhafe ölünceye kadar artık karnını tıka basa dolduracak şekilde yemedi. Sabah yemeğini yediğinde artık akşam yemeği yemezdi. Akşam yeyince de sabah yemek yemezdi (387).

Hız. Peygamber İle Şişman Bir Kişi Arasında Geçen Olay

- Hız. Peygamber karnı şişmiş, şişman bir kimseyi gördüğünde parmağıyla karnına işaret ederek "Eğer bu yemeğin bir kısmı da başka bir karında olsaydı, senin için daha hayırlı olurdu" dedi (388).

- Bir adam Hız. Peygamber'le ilgili bir rüya görmüştü. Rüyaı gören adam şişmandı. Hız. Peygamber adamı çağırırttı ve rüyasını dinledikten sonra adamın karnına işaret ederek "Eğer bu yemek bu mekândan başka bir yerde olsaydı senin için daha hayırlı olurdu" dedi (389).

Hız. Ömer'in Et Aldığından Dolayı Câbir'i Kınaması

- Hız. Ömer, Cabir b. Abdullah'a yetişti. Beraberde Cabir'in etini götüren birisi de vardı. Hız. Ömer "Herhangi biriniz, karnını bastırmak suretiyle, komşusuna, amcasının oğluna karnına gideni vermek istemez mi? Peki, siz bunu yapmazsanız "Siz dünya hayatında bütün zevklerinizi yaşayıp tükettiniz" (Ahkaf/20) ayetinin hükmü nerede kalır?" dedi (390).

- Cabir b. Abdullah şöyle anlatıyor: Hız. Ömer benimle mülaki oldu. Bir dirhemle et satın almıştım. Bana "Ey Cabir! Bu nedir?" diye sordu. Ben de "Çocuklarımin arzuladığı ettir. Ben onlara bir dirhemle et aldım!" dedim. Hız. Ömer "Benim çocuklarımin arzuladığı et" sözünü durmadan tekrarlardı. Hatta temenni ettim ki, o dirhem benim elimden düşüp kaybolsaydı da, ben bunlarla karşılaşmasaydım (391).

- Hız. Ömer, cabir b. Abdullah'ın evinde bir dirhem gördü. Bu dirhem ne olduğunu sordu. Cabir "Bununla aile efradıma et satın almak istiyorum. Çünkü onlar ete muhtaçtırlar" dedi. Hız. Ömer "Onların herhangi bir şeye iştahları çektiğinde hemen onu satın mı alıyorsun? Peki, şu ayet sizin için hiç bir şey ifade etmiyor mu? "Siz dünya hayatında bütün zevklerinizi yaşayıp tükettiniz" (Ahkaf/20) (392).

Hız. Ömer'in Oğlu Abdullah'ın Evinde Et Görünce Onu Kınaması

- Hız. Ömer, oğlu Abdullah'ın evine girdi. Önünde et vardı. Hız. Ömer bunun ne eti olduğunu sordu. Abdullah "İştahım çekti de!" deyince Hız. Ömer "Acaba, iştahının her çektiği şeyi yiyor musun? İsrâf olarak kişiye iştahının her çektiği şeyi yemesi kâfidir" dedi (393).

Hız. Ömer'in Yezid b. Ebu Süfyan'a Tavsiyesi

- Hız. Ömer'in kulağına geldi ki, Yezid b. Ebî Süfyan çeşitli yemekler yemektedir. Yerge isimli kölesine "Yezid'in akşam yemeğini ne zaman yediğini öğren bana haber ver" dedi. Onun yemeği hazır olduğunda Yerge, Hız. Ömer'e gelerek durumu haber verdi. Hız. Ömer geldi, selâm vererek izin istedi. İzin verdiler, içeri girdi. Akşam yemeği getirildi. Hız. Ömer tirit ve et yemeği gördü. Sonra şiş kebabları getirildi. Yezid elini onlara uzatınca Hız. Ömer "Elini çek" dedi. Sonra da "Ey Ebu Süfyan'ın oğlu! Allah'tan kork, yemekten sonra yemek olur mu? Ömer'in nefsin elinde tutan Allah'a yemin ederim ki, eğer siz geçmişlerin sünnetlerine muhalefet ederseniz Allah sizi onların yollarından da kaydıracaktır" buyurdu (394).

Hız. Ömer'in Arkadaşları Önünde Dünyayı Kötülemesi

- Hız. Ömer bir mezbelelikten geçti. Orada durdu. Sanki arkadaşları mezbelelikten gelen kokulardan eziyet duydular. Hız. Ömer "İşte, hırs ile koştuğunuz veya üzerine üşüştüğünüz dünyanız budur!" dedi (395).

Ebu Derda Şam'da Bir Bina Yaptırdığında Hız. Ömer'in Ona Mektup Yazması

- Ebu Derda, Şam'da yüksek bir bina inşa etti. Bu haber Hız. Ömer'in kulağına geldiğinde Medine'de bulunuyordu. Ebu Derda'ya "Ey Ümmü Uveymir'in oğlu Uveymir! Acaba fars ve rum'un binaları sana yetmedi mi ki, yeni ve yüksek binalar inşa ediyorsun? Ey Muhammed'in arkadaşları! Siz halka örneklersiniz..." anlamında bir mektup gönderdi (396).

- Hız. Ömer'in kulağına geldi ki, Ebu Derda, Humusta büyük bir bina inşa etmiştir. Ona "Rumların yaptığı binalar seni, dünyanın süslenmesinden uzaklaştırmaya yetmez mi? Halbuki Allah dünyanın harab olmasını emretmiştir" diye mektup yazdı (397).

Hız. Ömer'in, Amr b. As'a Harice b. Huzâfe'nin Köşkünü Yıkması İçin Yazdığı Mektup

- Mısır'da ilk büyük binayı inşa eden Harice b. Huzâfe idi. Bu sahabinin bina ile ilgili haberi Hız. Ömer'in kulağına gitti. Mısır valisi Amr b. As'a "Selam. Kulağıma geldiğine göre Harice b. Huzafe orada bir köşk inşa etmiştir. Harice bu köşkü inşa etmekle etrafındaki komşularının gizli taraflarına muttali olmak istiyor. Sana bu mektubum geldiğinde Allah izin verirse o köşkü yık. Vesselam" diye bir mektup yazdı (398).

Ümmü Talk ve Hız. Ömer'in Tavsiyesi

- Ümmü Talk'ın evine gittim. Baktım ki evin tavanı alçaktır. "Ey Ümmü Talk! Tavanın amma da alçaktır" dedim. "Ey oğul! Hz. Ömer valilerine mektub yazdı ki, binaları yüksek yapmayınız. Sizin günlerinizin en şeriri binalarınızı yüksek yaptığınız gündür" dedi (399).

Hız. Ömer'in, Bir Bina Yapmak İçin İzin İsteyen Sa'd'a Yazdığı Mektup

- Küfe valisi Sa'd b. Ebî Vakkas, Hz. Ömer'e bir bina yapmak için izin isteyen bir mektup gönderdi. Hz. Ömer onun mektubunun arkasına "Seni güneşten koruyacak şekilde bir ev yap. Dünya sadece hedefe varmak için bir yurttur" şeklinde yazarak geri gönderdi (400).

- Hz. Ömer, Mısır valisi Amr b. As'a "Emirin sana nasıl olmasını istiyorsan, sen de elinin altındaki halka öyle ol!" diye mektup yazdı (401).

Hız. Ömer'in Tuğla İle Bina Yapan Bir Adamı Kınaması

- Hz. Ömer'in kulağına bir kişinin tuğla ile ev yaptığı geldi. "Ben zannetmiyordum, bu ümmette Firavun gibisi vardır. Zira Firavun "Ey Haman! Bana balçık üzerine ateş yak(ıp tuğla yap da) onunla bir bina yap" (Kasas/38) demişti" dedi (402).

Ebu Eyyûb'un, Oğlunun Düğününde Duvarlara Perde Asan İbn Ömer'i Kınaması

- Babamın zamanında evlendim. Babam halkı velime yemeğine çağırdı. Davetliler arasında Ebu Eyyûb de vardı. Evin duvarlarını yeşil bir perde ile örtmüşlerdi. Ebu Eyyûb geldi. Başını eğerek baktı ki, evde duvarlar perdelidir. Babama hitaben "Ey Abdullah! Siz duvarları perdeliyor musunuz?" dedi. Babam utanarak "Ey Eba Eyyûb! Kadınlar bu hususta bizi mağlub ettiler" dedi. Ebu Eyyûb ona cevap olarak "Herkesin kadınlara mağlub olmasından korkardım. Ama senin mağlup olacağını sanmazdım. Ben sizin evinize girmeyeceğim ve yemeğinizi de yemeyeceğim" dedi (403).

Hız. Ebubekir'in, Son Hastalığında Selman'ın Nasihat Etmesi

- Selman şöyle anlatıyor: Ebubekir'e geldim, ve "Bana vasiyette bulun!" dedim. Ebubekir "Ey Selman! Allah'tan kork. Bilmiş ol ki, gelecekte bazı fetihler olacaktır. O fetihlerde senin payının ne olacağını bilmiyorum. Fakat senin payın karnına yediğin ve sırtına giydiğin olsun. Ve bil ki, beş vakit namazı kılan bir kimse Allah'ın zimmetindedir ve Allah'ın zimmetinde akşamlar. Sakın Allah ehlinde olan herhangi bir kimseyi öldürme. Böylece Allah'ın zimmetinde olana ihanet etmiş olursun. Allah da seni yüzüstü ateşe atar" dedi (404).

- Selman-ı Fârisî, Ebubekir'e geldi. Ebubekir vefat edeceği hastalık halinde bulunuyordu. Ona "Ey Rasûlullahın Halifesi! Bana vasiyette bulun" dedi. Ebubekir "Kesinlikle Allah sizin için dünyanın fethini müyesser kılacaktır. Sakın herhangi biriniz ihtiyacından fazlasını dünyadan almasın" dedi (405).

Hız. Ebubekir'in Son Hastalığında Abdurrahman b. Avfa Söyledikleri

- Ebubekir vefat edeceği hastalığında iken huzuruna girerek selâm verdim. Bana baktı ve "Görüyorum ki, dünya size doğru hızla gelmektedir. Daha size yetişemedi ama yetişmek üzeredir. Benden sonra ipekli perdeler, ağır kumaşlı yastıklar edinilecek ve Azarbeycan halıları üzerinde oturmaktan, sanki dikenlerin üzerinde oturuyormuşsunuz gibi usanacaksınız. Allah'a yemin ederim ki, herhangi birinizin suçsuz olarak boynunun vurulması, kendisi için dünya zevklerine dalmasından daha iyidir" dedi (406).

Amr b. As'ın Hz. Peygamber'in Zahidliğinden Bahsederek Arkadaşlarını Zahid Olmadıkları İçin Kınaması

- Amr b. As "Siz Rasûlullahın uzak durduğu şeylere rağbet gösteriyorsunuz. Siz dünyaya rağbet gösteriyorsunuz. Halbuki Hz. Peygamber dünya da zahiddi. Allah'a yemin ederim Rasûlullahın borcunun olmadığı ve borcunun malından az olduğu hiç bir günü olmadı" dedi. Arkadaşlarından bazıları da "Biz Rasûlullah'ı gördük, borç para alıyordu" dediler (407).

Abdullah b. Ömer'in Elbise İsteyen Oğluna Söyledikleri

- Abdullah b. Ömer'in çocuklarından birisi bana bir elbise al diye taleb de bulundu. O çocuğun sırtındaki izar parçalanmıştı. İbn Ömer "Bu parçaları kes, Sonra giy, dedi. Fakat bu, çocuğun hoşuna gitmedi. Abdullah bin Ömer "Azab olasıca, Allah'tan kork! Allah'ın kendisine vermiş olduğu rızık karınlarına doldurup sırtlarında taşıyanlardan olma" dedi (408).

Ebuzer İle Ebu Derda Arasında Bir Evin Yapılması Hakkında Geçen Olay

- Ebuzer Ebu Derdâ'nın yanından geçti. Ebu Derda kendisine bir ev yapıyordu. Ebu Derda'ya "Adamlara yüklediğin bu taşlar nedir" dedi. Ebu Derda "Bu, kendim için bina ettiğim bir evdir" dedi. Ebuzer yine sözünü tekrarladı. Bu sefer Ebu Derda "Ey kardeşim, belki bu hususta bana kırılmışsın" dedi. Bunun üzerine Ebuzer "Eğer senin yanından geçtiğimde, seni çocuklarının pisliğinin içerisinde görseydim, şimdi içinde bulunduğun durumdan daha sevimli gelirdi bana" dedi (409).

Hız. Ebubekir'in, Yeni Bir Elbise Giydiğinde Hz. Aişe ye Söyledikleri

- Hz. Aişe şöyle anlatıyor: Bir ara yeni bir fistan giymiştim. Ona bakıyorum, hoşuma gidiyordu. Babam "Neye bakıyorsun? Kesinlikle Allah sana bakmaz" dedi. "Niçin?" diye sordum. Bana "Sen bilmez misin ki, dünya ziyneti sebebiyle kulun içine bir

kendini beğenme duygusu girdi mi Allah ona buğzeder. Ta ki ondan ayrılincaya kadar!” dedi. Bunun üzerine entarimi çıkardım ve sadaka verdim. Babam “Umulur ki bu, daha önce yaptığının keffareti olsun” dedi (410).

H. Ebubekir İle Ölmek üzere Olan Bir Oğlunun Kıssası

- Hz. Ebubekir’in bir oğlu sekerata girdi ve daima yastığa bakıyordu. vefat ettikten sonra Ebubekir’e “Oğlunu gördük, daima yastığa bakıyordu” dediler.

Bunun üzerine yastığı kaldırdılar, baktılar ki yastığın altında beş altı dinar vardı. Ebubekir bir elini diğerine vurarak “Biz Allah içiniz. Ve Allah’a döneceğiz” mealindeki ayeti durmadan tekrar ediyordu. Sonra “Zannetmem ki, senin küçücük derin üzerinde bu dinarların izi bulunsun” dedi (411).

Yaptırdığı Eve Bakmak İçin Kendisini Çağırان İbn Mes’ud’a Ammar’ın Söyledikleri

- Abdullah b. Mes’ud evini inşa ettiği zaman Ammar’a “Gel de evime bak” dedi. Ammar onunla beraber inşaata gitti. Ve “Sen bunu çok sağlam yapmışsın. Herhalde uzun yaşamak emelindesin” dedi (412).

Ebu Said’in Bir Velimeye Çağırıldığında Söyledikleri

Ebu Said el-Hudrî bir velimeye davet edildi. Ben de beraberinde idim. Orada bol, çeşitli yemekler gördü ve “Siz bilmez misiniz, Allah’ın Rasûlü sabah yemek yediğinde akşam yemezdi. Akşam yediğinde de sabah yemezdi” dedi (413).

IX. BÖLÜM : ASHABIN NEFSANİ ARZULARDAN SIYRILMALARI

Sahabilerin nefsanî arzulardan nasıl sıyrıldıkları, babalarını, çocuklarını, kardeşlerini, eşlerini, akrabalarını, servet, ticaret ve meskenlerini bırakarak Allah’ın rızasına, peygamberin sevgisine, Allah ve Peygamberine bağlanan müslümanların sevgisine nasıl rağbet ettikleri, bu Muhammedî sevgiye nisbet edilenlere nasıl sevgi ve hürmet gösterdiklerine dairdir.

1. FASIL: İSLÂM BAĞLARINI GÜÇLENDİRMEK İÇİN CAHİLİYE BAĞLARININ KOPARILMASI

Ebu Ubeyde b. Cerrah’ın Bedir’de Babasını Öldürmesi

- Ebu Ubeyde b. Cerrah’ın babası durmadan (Bedir gününde) oğluna hücum ederdi. Ebu Ubeyde de babasından kaçardı. Fakat babası Ebu Ubeyde’yi kurtulamaz bir halde çokça hücumlara maruz bıraktığı bir anda Ebu Ubeyde babasını öldürdü. Allah o zaman Ebu Ubeyde hakkında Mücadele 22. ayetini indirdi (1).

Ashabdan İki Kişiyle Babalarının Kıssası

- Bir kişi Hz. Peygamber’e vararak “Düşmanla karşı karşıya geldim. Babam da onların içindeydi. Baktım ki babam sana çirkin bir söz söyledi, küftetti. Ben buna karşı sabır gösteremedim, babamı mızrakla vurdum veya öldüresiye kadar vurdum. Ne buyuruluyor?” dedi. Hz. Peygamber suskun bir halde kaldı. Sonra ikinci bir kişi geldi ve “Ben, babamla karşı karşıya geldim. Fakat onu öldürmek istemedim. İsterdim ki onun yerine bir başkası bana hücum etsin. (O hücumlar devam etti ve onu öldürdüm) Ne buyuruyorsunuz?” dedi. Hz. Peygamber bu kişiye de cevap vermedi, sükut etti (2).

Abdullah b. Ubey’in Oğlunun, Babasını Öldürmek İçin Hz. Peygamber’den İzin İstemesi

- Hz. Peygamber, Abdullah b. Ubey’in yanından geçti. O bir kalenin gölgesinde oturuyordu. Ve Rasûlullahın işiteceği bir sesle “İbn Ebî Kebşe herşeyimizi bulandırdı” dedi. Bunu duyan oğlu Abdullah “Ey Allah’ın Rasûlü, seni şereflendiren Allah’a yemin ederim ki, eğer dilerse sana babamın kellesini getiririm!” dedi. Hz. Peygamber “Hayır, fakat babana iyilik yap. Ona karşı şefkatli davran!” dedi (3).

- Abdullah b. Abdullah b. Ubey b. Selül, Peygambere gelerek “Ey Allah’ın Rasûlü, kulağıma geldiğine göre sen babam Abdullah b. Ubey’i, söyledikleri ve senin kulağına gelen sözlerinden ötürü öldürtecekmişsin. Eğer bunu yaparsan bana emret de, ben onu öldüreyim, sana başını getireyim. Allah’a yemin ederim ki, Hazrec kabilesi bilir ki, benden daha fazla babasına hürmet eden bir kişi yoktur içlerinde. Fakat korkarım ki, başkasına babamı öldürmesi için emir verirsen, o da babamı öldürürse, nefsim beni rahat bırakmayacak da babamın katili halkın arasında gezerken onu öldürebilirim. Böylece bir mü’mini bir kâfir yerine öldürmüş olurum ve cehenneme müstahak olurum!” dedi. Hz. Peygamber “Hayır, biz babana merhamet gösteririz. Ona bizimle beraber kaldıkça ihsan ederiz” dedi (4).

- Hz. Peygamber Benî Mustalık savaşından dönünce Abdullah b. Ubey’in oğlu Abdullah kalktı, kılıcını çekip babasına hücum etmek istedi ve “Bana nezrolsun. Sen “Muhammed en azizdir, bense en zelilim” demedikçe kılıcımı kınına koymayacağım!” dedi. Abdullah b. Ubey oğluna bakarak “Azab olasıca! Muhammed en aziz ve ben de en zelilim” dedi. Böylece ölümden kurtuldu. Bu hadise Hz. Peygamber’in kulağına geldiğinde hoşuna gitti. Abdullah b. Ubey b. Selül’ün oğlu Abdullah’a teşekkür etti (5).

- Hanzale b. Ebu Amir ve Abdullah b. Abdullah b. Ubey b. Selül, Allah Rasûlünden babalarını öldürmek hususunda izin istediler. Peygamber onları bunu yapmaktan menetti (6).

H. Ebubekir İle Oğlu Abdurrahman Arasında Uhud'da Geçen Hadise

- Abdurrahman b. Ebubekir müslüman olduktan sonra babasına “Uhud gününde seni gördüm, fakat sana hücum etmedim. Yüzümü senden çevirdim!” dedi. Ebubekir “Lakin ben eğer seni görseydim, senden yüzümü çevirmezdim” dedi (7).
- Abdurrahman, Bedir gününde meydan okudu. Babası Ebubekir ona karşı çıkmak için ortaya atılınca Hz. Peygamber ona “Sen bizim için çok önemlisin” diyerek mâni oldu (8).

H. Ömer'le Said b. As Arasında, Said'in Babasının Öldürülmesi Hususunda Geçen Kıssa

- Hz. Ömer, yanından geçmekte olan Said b. As'a “Babanı benim öldürdüğümü sanıyorsun. Eğer ben senin babanı öldürmüş olsaydım, senden onun öldürülmesinden ötürü özür dilemezdim. Fakat ben dayım As b. Hişam b. Muğire'yi öldürdüm. Senin babana gelince, onun yanından geçtiğimde, boynuzuyla yerleri sürüten öküzler gibi böğürmekteydi. Fakat ben ondan yüz çevirdim. Onun amcası oğlu Ali ona hücum etti ve onu öldürdü” dedi (9).
- Said b. As, Hz. Ömer'e “Eğer sen babamı öldürmüş olsaydın sen hakkın üzerinde, o da batılın üzerindeydi. Bunun için sana kin beslemezdim” dedi. Bu söz Hz. Ömer'in hoşuna gitti (10).

Bedir Günü Babasının Cesedinin Çukura Sürüklendiğini Gören Ebû Huzeyfe'nin Hâli

- Allah'ın Rasûlü Bedir'de öldürülenlerin çekilip kuyuya atılmasını emretti. Onlar kuyuya atıldılar. Sonra kuyunun üzerinde durup “Ey kuyu ehli! Rabbinizin vaad ettiğini hak olarak buldunuz mu? Kesinlikle ben Rabbin bana vaad ettiğini hak olarak buldum!” dedi. Aşhab “Ey Allah'ın Rasûlü! Ölü olan bir kavme hitab mı ediyorsun?” dediler. Peygamber cevap olarak “Onlar Rablerinin onlara vaad ettiğinin hak olduğunu biliyorlar” dedi. Ebu Huzeyfe b. Utbe'yi, Hz. Peygamber babası kuyuya atılmak üzere yerde çekilirken gördüğünde, onun yüzündeki hoşnudsuzluğu anladı ve “Ey Eba Huzeyfe! Sanki sen gördüğün manzaradan hoşlanmadın?” dedi. Ebu Huzeyfe “Ey Allah'ın Rasûlü! Benim babam önder bir insandı. Umardım ki, Rabbin onu İslâm'a hidayet etsin. Fakat hadise cereyan ettikten sonra beni mahzun bıraktı” dedi. Hz. Peygamber, Ebu Huzeyfe'ye güzel dualar etti (11).

Mus'ab b. Umeyr'in Bedir'de Esir Düşen Kardeşiyle Olan Kıssası

- Allah'ın Rasûlüne esirler getirildiğinde onları sahabîler arasında taksim etti. Ve onlara hayırla davranmalarını söyledi. Ebu Aziz b. Umeyr b. Hâşim, Mus'ab b. Umeyr'in anne baba bir kardeşi idi ve esir düşmüştü. Ebu Aziz diyor ki: “Kardeşim Mus'ab b. Umeyr yanımdan geçti. Ensar'dan bir kişi de beni esir alıyordu. Ensar'dan olan adama “Onun ellerini sıkı bağla. Annesi zengindir. O sana büyük bir fidiye verir onu kurtarır” dedi. Ben ensardan bir gurubun elinde esirdim. Onlar her yemek zamanı ekmeği bana verirler, kendileri hurma yerlerdi. Çünkü Hz. Peygamber esirlere iyi davranmayı emretmişti. Onlardan herhangi birisinin eline bir parça ekmeğe geçerse onu bana verirdi. Ben de utanırdım ve onu tekrar kendisine verirdim. O tekrar ona dokunmadan ekmeği bana verirdi. Beni esir eden adamın adı Ebû Yesser'di. Kardeşim Mus'ab, Ebû Yesser'e “Onu sıkı tut” deyince kardeşime “Ey kardeşim! Benim hakkımdaki tavsiyen bu mudur?” dedim. Kardeşim bana “Bu ensarlı benim kardeşimdir, sen değilsin!” dedi. Ve böylece annemden en büyük fidiye istenildi. Ona “dörtbin dirhem vereceksin” denildi. O, dört bin dirhemi gönderdi, beni esirlikten kurtardı (12).
- Ebu Aziz b. Umeyr esir edildiğinde, Muhriz b. Nadle'nin eline düştü. Mus'ab, Muhriz'e “Onun ellerini güzelce bağla. Mekke'de bir annesi vardır ki, çok zengindir!” dedi. Ebu Aziz “Ey Kardeşim! bu mudur, hakkımda yapacağın tavsiye” dedi. Mus'ab “Muhriz benim kardeşimdir, sen değilsin!” dedi. Ve böylece annesi dört bin dirhem gönderdi ve oğlunu esaretten kurtardı (13).

Ebu Süfyan İle Kızı Ümmü Habibe Arasında Geçen Olay

- Ebu Süfyan, Hz. Peygamber'e Hudeybiye barışını uzatmak için Medine'ye geldiğinde, Peygamber ona yüz vermedi, suratına bakmadı. O da kalktı, kızı Ümmü Habibe'nin hanesine gitti. Rasûlullah'ın yatağına oturmak istediğinde, kızı yatağı toplayıp kaldırdı. Ebu Süfyan “Ey kızım, bu yatağa oturmamı mı uygun görmüyorsun, yoksa yatağın bana uygun olmadığını mı düşünüyorsun?” deyince Ümmü Habibe “Bu, Hz. Peygamber'in yatağıdır. Sen ise necis bir kişisin” dedi. Ebu Süfyan “Ey Kızcağızım! Benden ayrıldıktan sonra, ahlâkın bozulmuş” dedi (14).

İbn Mes'ud'un Oğulları ve Bir Kuş Hakkında Söyledikleri

- İbn Mes'ud'un yanına girdik. Yanında üç oğlan vardı. Altın gibiydiler. Onlara durmadan bakıyorduk. İbn Mes'ud bunu sezdi. “Sanki siz bu çocuklara imreniyorsunuz?” dedi. Biz de “Kişi ancak bu çocuklar gibilerine imrenir” dedik. Evin basık bir tavanı vardı. Başını tavana doğru kaldırdı. Orada yuva yapan bir kuş gördü. Ve “Bu çocukları gömüp de elimi topraklarından silmem, benim için bu kuşun bir yumurtasının düşüp kırılmasından daha fazla üzücü olmaz” dedi (15).
- Kûfe'de iken İbn Mes'ud'la oturur kalkardık. Birgün onun sofrasında oturmuştuk. O sırada onun iki hanımı vardı. Onlar da mansıp ve güzellik sahibi idiler. O hanımlarından çocukları vardı. Bu çocuklar gerçekten çok güzeldi. Baktık ki, onun başı ucunda bir kuş öttükten sonra pisliğini onun üzerine döktü. O da pisliği eliyle silerek “Abdullah'ın aile efradı öldükten sonra onları teşhiz, tekvin edip defnetmem, benim için şu kuşun ölmesinden daha sevimsizdir” dedi (16).

H. Ömer'in Bedir Esirleri Hakkındaki Sözü

- Hz. Ömer, Hz. Peygamber'e “Yemin ederim ki, ben Ebubekir'in fikrine katılmam. Fakat benim görüşüme göre, senin falan akrabanı bana ver, ben onun boynunu vurayım. Ali de kardeşi Akil'in boynunu vursun. Ve Hamza da falan kardeşinin boynunu vursun. Ta ki Allah bilsin ki, bizim kalbimizde müşriklere karşı herhangi bir sevgi yoktur” dedi (17).

2. FASIL: ASHABIN Hz. PEYGAMBER'E OLAN SEVGİSİ

Sa'd b. Muaz'ın Hz. Peygamber'e Sevgisi

- Sa'd b. Muaz, Hz. Peygamber'e "Ey Allah'ın Rasûlü! Sana bir gölgelik yapalım. Sen o gölgelikte otur ve bineklerini de yanına bağlayalım. Sonra biz düşmanımıza mülâki olalım, eğer Allah bizi aziz kılar, düşmanımızı mağlub ederse, zaten bu bizim sevdiğimizdir. Eğer biz mağlub olursak, sen bineklerine biner ve kavmimizden buraya katılmayanların yanına gidersin. Çünkü bazı kavimlerimiz savaşa katılmadılar. Fakat onların sana olan muhabbetleri, bizimkinden daha fazladır. Eğer onlar senin savaşla karşı karşıya geleceğini zannetseydiler kesinlikle geri kalmazlardı. Allah seni onlar vasıtasıyla korur, onlar sana nasihatçı olur ve seninle cihad ederler!" dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber, Sa'd b. Muaz'ı övdü. Ona hayır dua yaptı. Sonra Rasûlullah'a bir gölgelik yaptı. Rasûlullah o gölgelikte oturdu (18).

Ashabdan Birinin Hz. Peygamber'e Olan Sevgisi ve Bunun Üzerine Ayet İnmesi

- Bir kişi Hz. Peygamber'e geldi ve "Ey Allah'ın Rasûlü! Benim için sen nefsimden daha sevimlisin. Çocuğumdan daha fazla seni severim. Evimde olduğumda seni hatırlıyorum. Seni gelip görmeyince rahat edemiyorum. Senin ölümünle kendi ölümümü hatırladığımda, biliyorum ki, sen cennete dahil olduğunda peygamberlerle beraber olacaksın. Benim ise cennete girmem şüpheli. Eğer cennete girsem bile, seninle beraber olamamaktan korkuyorum" dedi. Hz. Peygamber ona bir cevap vermedi. Tam o sırada Cebrâil Nisa/69. ayetini indirdi (19).

- Bir kişi Hz. Peygamber'e "Ey Allah'ın Rasûlü! Kesinlikle ben seni severim. Hatta seni hatırladığımda eğer gelip de seni görmezsem; rahat edemiyorum. Sen cennete girdiğinde bizim mertebemiz senin mertebenin altında olacaktır. Bu durumda seni göremeyeceğim. Bu bana çok ağır gelir. Halbuki ben senin yanında olmak istiyorum" dedi. Hz. Peygamber ona cevap vermedi. Bunun üzerine Nisa/69 ayeti nazil oldu. Hz. Peygamber adamı çağırarak ona âyeti okudu (20).

Ashabdan Birinin Kıyamet Günü İçin Allah ve Peygamber Sevgisini Hatırlaması

- Bir kişi Hz. Peygamber'den kıyametin ne zaman kopacağını sordu. Hz. Peygamber "Sen kıyamet için ne hazırlık yaptın" deyince, "Hiçbir şey hazırlamadım. Ancak Allah'ı ve Peygamberini severim" dedi. Hz. Peygamber "Sen sevdiğinle beraber olacaksın" buyurdu. Biz Rasûlullah'ın bu sözüne sevindiğimiz kadar hiçbir şeye sevinmemiştik. Ben Allah Rasûlünü, Ebubekir ve Ömer'i severim. Hatta onlarla, onları sevdiğim için beraber olmak ümidindeyim (21).

- Göçebelere bir kişi Rasûlullah'a geldi ve "Ey Allah'ın Rasûlü! Kıyamet ne zaman kopacaktır?" diye sordu. Hz. Peygamber "Sen kıyamet için ne hazırladın?" dedi. Adam "Ben kıyamet için hiçbir şey hazırlamadım. Ancak ben Allah'ı ve onun Rasûlünü severim" dedi. Hz. Peygamber "Sen kesinlikle sevdiğinle berabersin" buyurdu. Sahabiler "Biz de böyle miyiz?" diye sorunca, Rasûlullah "Evet, siz de böylesiniz!" buyurdu. o gün çok fazla sevindik (22).

- Rasûlullah'ın ashabını gördüm, herhangi bir şey konusunda bundan daha fazla sevindiklerini görmemiştim. Bir adam gelerek "Ey Allah'ın Rasûlü, kişi hayırdan olan bir amel sebebiyle bir kişiyi sever. Fakat kendisi onun yaptığı gibi hayır yapamazsın!" dedi. Hz. Peygamber "Kişi, kimi severse onunla beraber olur" diye cevap verdi (23).

Hz. Peygamber'in "Ya Ebuzer, Kimi Seversen Onunla Berabersin" Sözü

- Ebuzer, Hz. Peygamber'e "Ey Allah'ın Rasûlü! Bir kişi kavmi sever. Fakat onların amelleri gibi amel yapmaya gücü yetmez. Durumu ne olacaktır?" diye sordu. Hz. Peygamber "Sen, ey Ebazer, kimi seversen onunla berabersin" dedi. Ebuzer "Allah'ı ve O'nun Peygamberi'ni severim" dedi. Hz. Peygamber "Sen sevdiğinle berabersin" buyurdu. Ebuzer bu sözü tekrar tekrar söyledi. Peygamber de tekrar tekrar cevap verdi (24).

Birkaç Gün Aç Kalan Hz. Peygamber İle Hz. Ali'nin Kıssası

- Hz. Peygamber fakru zarurete düçar olmuştu. Durum Hz. Ali'nin kulağına geldi. Çıktı, bir iş aramaya başladı. Bir iş bulmak suretiyle Peygambere yardım etmek istiyordu. Bir yahudinin bostanına girdi. Ona onyedî kova su çekti, kuyudan. Her kovaya karşı bir hurma aldı. Yahudi; hangi hurmalardan isterse ondan alabileceği yetkisini Hz. Ali'ye verdi. O da acve denilen hurmalardan on yedi tanesini aldı. Ve Hz. Peygamber'e getirdi. Hz. Peygamber "Ya Ebel Hasan! Bu hurmaları nerden getirdin?" dedi. Hz. Ali "Ey Allah'ın Rasûlü! Senin yanında bir şey olmadığımı işittim. Bir iş yapayım da, karşılığında bir yiyecek alayım diye çıktım, oradan getirdim" dedi. Hz. Peygamber "Seni ancak Allah'ın ve Peygamberi'nin sevgisi sevketti" deyince Hz. Ali "Evet, ey Allah'ın Peygamberi!" dedi. Hz. Peygamber "Allah ve Rasûlünü seven bir kişi yoktur ki, sel suyunun akıp gittiği süratle ona fakirlik gelmesin. Kim ki, Allah ve Rasûlünü severse, yavaş yavaş belaya karşı tedbirini alsın" dedi (25).

Ka'b b. Ucre'nin Bu Konudaki Kıssası

- Ka'b b. Ucre şöyle anlatıyor: Peygamber'e vardım, baktım ki rengi bozulmuştur: "Babam sana feda olsun! Seni niçin böyle bozuk renkli olarak görüyorum?" dedim. Hz. Peygamber "Üç gündün beri karnıma yiyecek girmemiştir" dedi. Bunun üzerine gittim baktım ki, bir yahudi develerini suluyor. Her kovaya bir hurma almak şartıyla, ona kuyudan su çektim. Böylece bir yığın hurma topladım, Peygamber'e getirdim. "Ey Kâ'b! Bunları nerden getirdin?" dedi. Ona hadiseyi naklettim. Hz. Peygamber "Ey Kâ'b! Beni sever misin?" dedi. "Babam sana feda olsun, ya Rasûlullah! Severim" dedim. Bana "Fakirlik beni, seven bir insana, merkezine akıp giden selden daha süratli bir şekilde gelir. Kesinlikle sana bela isabet edecektir. Ona karşı yavaş yavaş hazırlıklı ol!" dedi. Hz. Peygamber bir ara Kâ'b'ı görmeyince "Acaba Kâ'b ne yaptı?" diye sorduğunda dediler ki, Kâ'b hastadır. Hz. Peygamber çıkıp onun yanına gitti ve "Ey Kâ'b! Sana müjde olsun" deyince Kâ'b'ın annesi "Ey Kâ'b! Cennet sana mutlu olsun" dedi. Hz. Peygamber "Şu Allah'ın kesesinden cennet dağıtan kimdir?" dedi. "Ka'b'ın annesidir" dediler. Hz. Peygamber anneme hitaben "Ey Kâ'b'ın annesi!"

Sana cennetin Kâ'b için olduğunu kim öğretmiştir? Belki, Kâ'b kendisine yararlı olmayı söylemiş ve yaptığı iyilikler Allah yolunda olmadığı için ona bir yarar sağlamamıştır” dedi (26).

Talha b. Berâ'nın Hz. Peygamber'e Olan Sevgisi

- Talha b. Bera, Hz. Peygamber'e rastladığı zaman, elini ve ayaklarını öperdi. Bir gün Hz. Peygamber'e “Ey Allah'ın Rasûlü, bana istediğin emri ver. Hiçbir emirde sana isyan etmeyeceğim!” dedi. Talha çok genç olduğu için; onun sözleri Hz. Peygamber'in çok hoşuna gitti. Ona “O halde, git, babanı öldür” dedi. O, koşa koşa gitmeye başlayınca Hz. Peygamber onu çağırdı. O dönüp geldi. Peygamber de “Ben Peygamber olarak akrabalık bağlarını kesmek için gönderilmedim” buyurdu.

Bu hadiseden sonra Talha hastalandı. Hz. Peygamber ona geldi. Kış günüydü. Hava soğuktu. Rasûlullah onu ziyaret etti. Yanından çıkarken aile efradına “Görüşüme göre Talha bu hastalığından vefat edecektir. Eğer vefat ederse beni haberdar ediniz. Ta ki geleyim, namazını kıldırayım” dedi. Hz. Peygamber henüz Sâlim b. Avf kabilesinin yanına gelmezden önce Talha vefat etti. Arkasından karanlık çöktü. Ayrıca Talha da “Beni, Rabbime çabuk kavuşturun. Hiç bekletmeden gömün. Hz. Peygamber'i de çağırma. Çünkü benim yüzümden yahudilerin suikadına uğramasından çekiniyorum” diye vasiyette bulunduğu için Hz. Peygamber'e haber vermeden onu gömdüler. Hz. Peygamber'e durumu sabah olunca haber verdiler. Hz. Peygamber gidip Onun kabrinin üzerinde durdu. Halk da Peygamberle beraber saf bağladı. Sonra Peygamber ellerini kaldırarak “Ey Allah'ım! Yüzüne güldüğün, onun da sana güldüğü halde Talha ile mülâki ol” diye dua etti (27).

- Talha b. Bera şöyle anlatıyor Hz. Peygamber'e gelerek “Elini uzat da sana biat edeyim” dedim. Hz. Peygamber “Sana anne ve babana isyan etmeni emretsem yine biat eder misin?” diye sordu. “Hayır” dedim. Sonra tekrar Peygamber'e “Elini uzat, sana biat edeyim” dedim. Hz. Peygamber “Neyin üzerine biat edeceksin?” dedi. Ben de “İslâm üzerine biat edeceğim” dedim. Rasûlullah “Sana anne ve babana karşı düşmanlık yap emrini versem de biat eder misin?” diye sordu. Ben yine hayır dedim. Sonra üçüncü kez “Uzat elini biat edeyim” dedim. Talhâ'nın yaşlı bir annesi vardı. Talha ona çok hürmet ederdi. Hz. Peygamber bu sefer ona “Ey Talha! Bizim dinimizde akrabalık bağlarını kesmek yoktur. Fakat ben istedim ki, senin dininde herhangi bir şüphen olmasın. Bunları sana onun için söyledim!” dedi. Böylece Talha müslüman oldu ve İslâm'ı güzelleştirdi. Sonra hasta oldu, Hz. Peygamber de onu ziyaret etti. Baktı ki dalgındır, baygın bir haldedir. Peygamber, Talha'nın o gece sabaha çıkacağını zannetmiyordu. “Eğer gözünü açarsa bana haber veriniz” dedi. Talha geceyarısı gözünü açtı, ve “Hz. Peygamber beni ziyarete gelmedi mi?” diye sorunca “Geldi” dediler. Ve Rasûlullahın sözlerini ona naklettiler. O da “Sakın Rasûlullah'ı bu saatte çağırma. Korkarım ki, ona zararlı bir hayvan rastlar veya başka bir felaketle karşılaşır. Fakat ben vefat ettikten sonra, benden ona selâm söyleyiniz ve benim için af talebinde bulunmasını isteyiniz” dedi. Hz. Peygamber sabah namazını kıldırıktan sonra Talha'yı sordu. “O vefat etti” dediler ve Talhâ'nın ricasını bildirdiler. Bunun üzerine Hz. Peygamber ellerini kaldırdı ve “Ey Allah'ım! Ona güldüğün, onun da sana güldüğü halde onunla mülâki ol!” diye dua etti (28).

Abdullah b. Huzafe'nin Hz. Peygamber'e Olan Muhabbeti

- Halk, “Abdullah b. Huzafe şakacıdır, batıl söz söylüyor” diye onu Rasûlullah'a şikâyet ettiler. Hz. Peygamber “Abdullah b. Huzafe'nin yakasını bırakınız! O Allah ve Rasûlünü sever” dedi (29).

H. Peygamber'in Abdullah b. Zî'l-Bicadeyn'in Cenazesini Taşırken Onun Hakkında Söyledikleri

- Edra (r.a.) şöyle anlatıyor: “Hz. Peygamber'i koruduğum gece, baktım ki, birisi yüksek sesle Kur'an okumaktadır. Hz. Peygamber dışarı çıktı. “Ey Allah'ın Rasûlü! Bu riyakârlık değil midir?” dedim. Hz. Peygamber “Bu, Abdullah b. Zî'l-Bicadeyn'dir!” dedi. Sonra bu zat Medine'de vefat etti. Onu defne hazırladılar. Defnetmek için naşını götürürlerken Hz. Peygamber “Onu yavaş götürün. Allah da ona rahmet etmiştir. O Allah ve Rasûlünü severdi” buyurdu. Peygamber onun mezarına kadar gelerek “Onun mezarını genişletin. Allah da ona genişlik göstermiştir!” dedi. Sahabilerden bazıları “Ey Allah'ın Rasûlü! Sen bu zat için mahzun oldun” dediler. Hz. Peygamber “Bu zat Allah ve Rasûlünü severdi!” buyurdu (30).

İbn Ömer, Zeyd b. Desine ve Hubeyb b. Adiy'in Hz. Peygamber'e Olan Muhabbetleri

- İbn Ömer'in yanında bulunuyordum. Birden bire ayağı kasıldı. “Ey Ebu Abdurrahman! Ayağına ne oldu?” dedim. “Şuralarda damarlar birbiri üstüne bindi” dedi. İnsanlardan en çok sevdiğin kimsenin adını an da iyileşsin” dedim. “Ey Muhammed!” dedikten sonra ayağı düzeldi (31).

- Daha önce Zeyd b. Desine ve Hubeyb b. Adiy'in müşrikler tarafından öldürülürken kendilerine “Şimdi istermiydiniz ki, Muhammed sizin yerinizde olsaydı da, siz evinizde ailenizin yanında olsaydınız?” dediklerinde, onlar da “Hayır! Allah'a yemin ederiz ki, değil Muhammed'in şu an bizim yerimizde olmasını, ayağına bir diken bile batmasını istemeyiz” dediler (32).

3. FASIL: ASHABIN, HZ. PEYGAMBER'İN SEVDİĞİNİ KENDİ SEVDİKLERİNE TERCİH ETMELERİ

H. Ebubekir'in, Babası Biat Ederken Ağlaması ve Ebu Talib'in Müslüman Olmasını Arzulaması

- Ebu Kuhafe biat etmek üzere elini Peygamber'e uzattığı zaman Ebubekir ağladı. Hz. Peygamber “Seni ağlatan nedir?” diye sordu. Ebubekir “Senin amcanın eli, babamın elinin yerinde olsaydı, senin gözünün onunla aydın olması benim gözümün aydın olmasından bana daha sevimli gelirdi” dedi (33).

- Hz. Ebubekir babası Ebu Kuhâfe'yi Rasûlullah'a getirdi. Ebu Kuhafe'nin iki gözü kör olmuştu. Bu hadise Mekke'nin fethedildiği gün cereyan etmiştir. Hz. Peygamber Ebubekir'e hitaben “Niçin ihtiyarı evinde bırakmadın ki, biz ona giderdik” dedi. Ebubekir “Allah'ın ona ecir vermesini istedim. Kesinlikle ben, Ebu Talib müslüman olsaydı, babamın müslüman olmasından daha fazla sevinirdim. Çünkü onun müslüman olması senin gözünü aydın ederdi” dedi. Hz. Peygamber “Doğru söyledin” dedi (34).

H. Ömer he Abbas Arasında Bu Konuda Geçen Kıssa

- Bedir gününde Abbas diğer esirler arasında esir düşmüştü. Onu esir eden ensardan bir zattı. Abbas'ı "seni öldüreceğiz" diye tehdit etmişti. Bu tehdit Rasûlullahın kulağına geldiğinde "Ben bu gece, amcam Abbas için uyumadım. Ensar onu öldüreceğiz demişlerdi!" dedi. Hz. Ömer "Ben Ensara gideyim mi?" deyince Hz. Peygamber buna izin verdi. Böylece Ömer, ensara giderek onlara "Abbas'ı bırakınız!" dedi. Onlar "Hayır! Allah'a yemin ederiz ki, onu bırakmayız" dediler. "Eğer Hz. Peygamber'in onu bırakmanıza rızası varsa ne dersiniz?" deyince "Eğer onun rızası varsa al götür!" dediler.

Ömer de Abbas'ı aldı, götürdü. Abbas, Hz. Ömer'in evine girdiğinde ona "Ey Abbas! Müslüman ol! Allah'a yemin ederim ki, senin müslüman olman babam Hattab'ın müslüman olmasından bana daha sevimli gelir! Bu, Rasûlullahın senin müslüman olmanı arzuladığını görmemden dolayıdır" dedi (35).

- Hz. Ömer, Abbas'a "Müslüman ol! Allah'a yemin ederim ki, senin müslüman olman babam Hattab'ın müslüman olmasından daha sevimli gelir bana. Çünkü Hz. Peygamber senin müslüman olmanı istiyor ve böylece sana bir sebkat da olur" dedi (36).

- Abbas bir hususta Hz. Ömer'e ısrarla bulunarak "Ey Mü'minlerin Emîri! Acaba Hz. Musa'nın amcası müslüman olup da, sana gelseydi ne yapardın?" dedi. Hz. Ömer "Ona iyilik yapardım" dedi. Abbas "İşte ben de Muhammed'in amcasıyım" deyince Ömer "Ey Ebel Fadl! Sen ne sanıyorsun? Allah'a yemin ederim ki, senin baban benim yanımda, babamdan daha sevimlidir Çünkü ben, Hz. Peygamber'in senin babanı, benim babamdan daha fazla sevdiğini bildiğim için, onun sevgisini kendi sevgime tercih ederim" dedi (37).

- Abbas Hz. Ömer'e geldi. Ona "Hz. Peygamber bana Bahreyn'i vermiştir" dedi. Hz. Ömer bunu kimin bildiğini sorunca Hz. Abbas bunu Muğire b. Şûbe'nin bildiğini söyledi ve gitti. Muğire'yi getirdi. Muğire de bu hususta şahidlik etti: Fakat Hz. Ömer sanki Muğire'nin şahidliğini kabul etmediği için Hz. Abbas'ın isteğini vermedi. Abbas, Hz. Ömer'e karşı şiddetli ve kaba bir şekilde konuştu. Hz. Ömer, Abbas'ın oğlu Abdullah'a "Ey Abdullah! Babanın elinden tut!" dedi (38).

- Hz. Ömer "Ey Ebel-Fadl!, Eğer babam Hattab müslüman olsaydı, senin müslüman olmandan daha sevimli gelmezdi bana. Çünkü Hz. Peygamber, senin müslüman olmana daha fazla sevinirdi" dedi (39).

Ebu Said el-Hudrî'nin Medine'de Ölenler Hakkındaki Rivayeti

- Hz. Peygamber Medine'ye geldikten sonra, birimiz ölümle pençelediğimizde Peygamber'e gelir haber verirdik. O da ölmek üzere olanın yanına gelerek ona af talebinde bulunurdu. Hasta öldükten sonra beraberindekilerle dönerdi.

Bazan da oturup defnedilinceye kadar beklerdi. Bunun Hz. Peygamber için meşakkatli olduğunu görünce "Bundan sonra onu çağırma! Hasta ölünce ona haber verelim. Böylece bekleyerek yorulmaz" dedik ve öyle yaptık. Hz. Peygamber'e hasta ölünce haber verirdik. O da gelip namazı kılar ve Allah'tan mağfiret dilerdi. Sonra giderdi. Bazan da ölü gömülünceye kadar beklerdi. Biraz da böyle devam ettik. Bir müddet sonra arkadaşlar "Artık böyle de yapmayalım. Çünkü Hz. Peygamber böyle de yoruluyor. Bundan sonra cenazeyi onun kapısına götürülim. Namazını orada kıldırın" dediler. ve bundan sonra hep böyle yaptık. Oraya cenaze yeri denmesinin sebebi budur. Çünkü cenazeler hep oraya götürülürdü. Hz. Peygamber de orada namazlarını kıldırırdı (40).

H. Ömer'in, Hz. Peygamber'in Kızı Hz. Fatıma'ya Olan Sevgi ve Saygısı

- Hz. Ömer, Allah Rasûlünün kızı Hz. Fatıma'nın huzuruna geldi ve "Ey Fatıma! Allah'a yemin ederim ki, peygamber yanında senden daha sevimli kimseyi görmedim. Allah'a yemin ederim, babanın vefatından sonra yeryüzünde senden daha fazla saygı ve sevgi beslediğim kimse yoktur" dedi (41).

4. FASIL: H. PEYGAMBER'İ YÜCELTİP ONA SAYGI GÖSTERMEK

Ashabın Edepten Dolayı Hz. Peygamber'e Bakmamaları

- Hz. Peygamber, Muhacir ve ensardan meydana gelen sahabiler otururken yanlarına gelirdi. İçlerinde Ebubekir ve Ömer müstesna, hiç kimse başını kaldırmaz ve Rasûlullahın mübarek yüzüne dikkatle bakmazdı. Ama Ebubekir ve Ömer, Peygambere bakar; Peygamber de onlara bakardı. Onlar Peygambere tebessüm eder, peygamberde onlara tebessüm ederdi (42).

Ashabın Hz. Peygamber'in Huzurunda Oturuşları

- Biz Rasûlullahın yanında sanki başımıza kuşlar konmuş gibi, kıpırdamadan konuşmadan otururduk. Bir gün bazı kimseler geldiler ve "Allah'ın katında, Allah'ın en sevgili kulu kimdir?" diye sordular. Hz. Peygamber "Ahlak bakımından en güzel olandır" dedi (43).

- Rasûlullah'a vardım. Ashabı etrafındaydı. Sanki onların başlarının üzerinde kuşlar vardı (44).

H. Peygamber'in Heybetinin Bera b. Âzib Üzerindeki Etkisi

- Ben Hz. Peygamber'den bir meseleyi sormak istiyordum. Fakat onun heybetinden o meseleyi iki sene geciktirerek ancak sorabildim (45).

Ashabın, Teberrüken, Hz. Peygamber'in Abdest Suyunu Yüzlerine Sürmeleri

- Allah'ın Rasûlü abdest aldığı zaman herkes onun abdest suyunu almak için koşuşur ve onunla yüzlerini ve ellerini sıvazlardı. Hz. Peygamber "Niçin böyle yapıyorsunuz?" diye sorunca, "bunu teberrüken yapıyoruz" dediler. Hz. Peygamber "Kim ki, Allah ve Rasûlü kendisini sevsin istiyorsa, konuştuğu zaman doğru konuşsun, emaneti yerine getirsin. Komşusuna eziyet vermesin" buyurdu (46).

Ashabın Hz. Peygamber'e Olan Saygılarına Dair Urve b. Mes'ud'un Rivayeti

- Yukarda Buharî ve başkalarının rivayet ettikleri Hudeybiye barışı rivayetinde şöyle anlatılmaktadır: Urve Mekke'ye dönerek gördüklerini şöyle anlattı: "Ey insanlar! Allah'a yemin ederim ki, ben bir çok kralın huzuruna elçi olarak çıktım. Rum kralı Kayser'in, İran kralı Kısra'nın, Habeş kralı Necaşi'nin divanlarına elçi olarak girdim. Fakat Muhammed'in arkadaşlarının Muhammed'e gösterdikleri saygıyı, o kralların halkı kendi krallarına göstermiyorlardı.

Ashabın, Hz. Peygamber'in Abdest Suyunu Teberrüken Kullandıklarına Dair Abdurrahman b. Hâris'in Rivayeti

- Biz Peygamber'in yanındaydık. Hz. Peygamber abdest almak için su istedi. Elini o suya sokarak onunla abdest aldı. Biz de arkasından koşup kabın içinde kalan suyu avuçladık. Hz. Peygamber "Niçin böyle yapıyorsunuz?" deyince "Allah ve Rasûlünün sevgisi bizi böyle yapmaya sevk ediyor" dedik. Hz. Peygamber "Böyle yapmak yerine, eğer Allah ve Rasûlünün sizi sevmesini istiyorsanız, emaneti yerine getiriniz, konuştuğunuz zaman doğru konuşunuz. Size komşu olanın da komşuluğunu gözetiniz" buyurdu (47).

İbn Zübeyr'in, Hz. Peygamber'in Kanını İçmesi

- Hz. Peygamber'e vardım. Peygamber kan aldırıyordu. Bunu bitirdikten sonra bana "Ey Abdellah! Bu kanı götür, hiç kimsenin seni görmediği bir yere dök" dedi. Rasûlullahın yanından çıktım, kanı içtim. Dönünce "Ey Abdellah! O kanı ne yaptın?" diye sordu. Ben de "Halka gizli kalacak, en gizli yere onu döktüm" dedim. Hz. Peygamber "Yoksa sen onu içtin mi?" diye sordu. Ben de "Evet" dedim. "O kanı niçin içtin? Senin elinden insanların vay haline ve insanların elinden de, senin vay haline", dedi. Ebu Asım "Abdullah b. Zübeyr'deki kuvvetin, içtiği o kandan ileri geldiğini söylüyorlar" dedi (48).

- Selman, Allah Rasûlünün huzuruna girmek istediğinde, İbn Zübeyr'i gördü. Abdullah b. Zübeyr'in elinde bir kan çanağı vardı ve ondan içiyordu. Abdullah, Hz. Peygamber'in yanına girdi. Peygamber ona "Boşalttın mı?" diye sordu. Abdullah "Evet, ya Rasûlullah" deyince Selman "Nedir ya Rasûlullah?" diye sordu. Hz. Peygamber de "Ben kan aldırıp ve hacamatların yerini yıkattım. Onun suyunu تنها bir yere dökmesini söylemişim de, onu soruyorum" dedi. Selman "O içti. Seni hak olarak gönderen Allah'a yemin ederim ki, o içti" dedi. Hz. Peygamber, Abdullah'tan "Sen içtin mi?" diye sordu. "Evet" deyince, Hz. Peygamber "Niçin içtin?" dedi. Abdullah "Allah Rasûlünün kanının benim içimde olmasını istedim" dedi. Hz. Peygamber eliyle İbn Zübeyr'in başını sıvazlayarak "Senden vay halkın haline! Halktan da vay senin haline! Cehennem ateşi, yeminini yerine getirecektir" (49) buyurdu (50).

Sefine'nin Hz. Peygamber'in Kanını İçmesi

- Sefine şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber hacamat yapmıştı. Bana "Şu kanı götür. Hayvanların, kuşların ve insanların gezmediği bir yere gök!" dedi. Ben Peygamber'in huzurundan çıktıktan sonra onu içtim. Sonra Hz. Peygamber'e onu içtiğimi söyledim, Peygamber güldü (51).

Hz. Peygamber'in Uhud Günü Kanını İçen Mâlik b. Sinan Hakkında Söyledikleri

- Babam Malik b. Sinan, Hz. Peygamber'in yüzü Uhud gününde yara aldığı anda Peygamber'in kanını emdi ve onu yuttu. Ona "Sen kan mı içiyorsun?" denildi. O da "Evet ben Rasûlullahın kanını içtim" dedi. Hz. Peygamber "Benim kanım onun kine karıştı. Ateş onun bedenini yakmaz" buyurdu (52).

Ümmü Hâkime'nin, Hz. Peygamber'in Sidiğinin Yanlılıkla İçilmesi Hakkındaki Rivayeti

- Hz. Peygamber'in tahtadan yapılmış bir leğeni vardı. Küçük abdestini orada yapardı. Ve yatağının altına koyardı onu. Bir ara kalktı, onu aradı, bulamayınca Habeşistan'dan Ümmü Seleme ile beraber gelen hizmetçisi onu su zannederek içti" dediler. Hz. Peygamber "O, kendisiyle ateş arasında bir duvar inşa etti" buyurdu (53).

Ebu Eyyüb'ün, Hz. Peygamber'e Olan Saygısına Dair Rivayeti

- Ebu Eyyüb (r.a.) şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber, Medine'ye teşrif buyurdu. Bana misafir oldu. Allah Rasûlü alt kata, biz de üst kata yerleştik. Akşam olunca Rasûlullahın evin altında olduğunu düşünerek onunla vahiy arasında bulunduğum endişesinden ve ayrıca biz üst katta hareket ettikçe, Hz. Peygamber'in üstüne toprak döküleceğinden ve onu rahatsız edeceğinden korktuğumuz için, ne ben, ne de Ümmi Eyyüb uyuyamadık. Sabah olunca yanına inerek "Ey Allah'ın Rasûlü! Bu gece ne ben, ne de Ümmü Eyyüb uyumadık" dedim. Hz. Peygamber "Niye uyumadınız?" dedi. Ben de "Çünkü sen bizim altımızda oturuyorsun. Hem seninle vahiy arasına giriyor, hem de odanın içindeki hareketlerimizle seni rahatsız ediyoruz. Çünkü biz odanın içinde dolaştıkça, senin üstüne toprak dökülüyor" dedim. Hz. Peygamber "Bırak bunları! Ben sana bazı kelimeler öğreteyim, sabah ve akşam onar defa "Lâ ilâhe illallâhu lehu'l-mülkü ve lehu'l-hamdü lâ şerike leh" dersin Allah sana, on hasene verir, senden on günahı siler, senin derecen on kat yükselir ve kıyamet günü on köle azât etmiş gibi sevap alırsın" buyurdu (54).

- Ebu Eyyüb şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber'e "Anam babam sana feda olsun! Senin bulunduğun evin üstünde olduğumu, senin de altta olduğunu hatırlayınca, bu durum hoşuma gitmiyor" dedim. Hz. Peygamber "En güzeli, en uygunu bizim altta olmamızdır. Çünkü halkda gelip gidiyor" dedi. Bizim bir testimiz kırıldı. Su döküldü. Ben ve karım kalktık bir bez getirdik. O bezi yorgan olarak kullanıyorduk. Onunla suyu, Peygamber'e eziyet verecek korkusuyla sildik. Biz bir yemek yaptığımızda evvela Peygamber'e gönderiyorduk, bize kabın dibinde bir şeyler bırakırsa, onun parmaklarının izlerini arayarak oradan yerdik. Onunla bereketi elde etmek istiyorduk. Bir gece bize akşam yemeğini geri çevirdi. Biz yemeğe sarımsak veya soğan koymuştuk. Orada Peygamber'in parmak izlerini göremeyince, Rasûlullah'a giderek yemeği yemeden bize gönderdiğini söyledim. "Ben onda sarımsak veya soğan

kokusunu hissettim. Ben Allah’a münacaat eden bir kişiyim veya halkla konuşan bir kişiyim. Benden o kokunun duyulmasını istemiyorum. Siz ise yeyiniz” dedi (55).

- Hz. Peygamber’e “Ey Allah’ın Rasûlü! Benim, senin üstünde oturmam uygun değil. Sen yukardaki odaya çık, ben altta oturayım” dedim. Hz. Peygamber “Eşyaların oraya nakledilmesini emir buyurdu. Eşya da azdı (56).

Bir Oluğun Yerine Konması Hakkında Hz. Ömer’le Abbas Arasında Geçen Hadise

- Abbas’ın bir oluğu vardı. Bu oluk Hz. Ömer’in yolu üzerindeydi. Bir cuma günü Abbas iki kuş kestirmişti. Ömer elbisesini giyip cuma namazına giderken, oluğun yanına vardığında, oluktan üzerine kanlı bir su döküldü. Ömer buna kızdı ve oluğun sökülmesini emretti. Tekrar evine dönerek elbisesini değiştirdi. Sonra geldi, cumayı kıldırdı. Abbas ona, cumadan sonra gelerek “Allah’a yemin ederim ki, o oluğu peygamber eliyle oraya yerleştirmişti” dedi. Hz. Ömer, Hz. Abbas’a “Eğer Allah’ı seviyorsan benim sırtıma çıkacaksın. Rasûlullah onu nereye koymuşsa, oraya koyacaksın” dedi. Abbas da öyle yaptı (57).

İbn Ömer ve Arkadaşlarının Hz. Peygamber’in Minberine Saygı Göstermeleri

- İbn Ömer, elini Peygamber’in minberde oturduğu yere koyduktan sonra kaldırdı, yüzüne sürdü (58).
- Allah Rasûlünün ashabından bazı kimseleri gördüm. Mescid boşaldıktan sonra, sağ elleriyle minberin kabir tarafına düşen yerinden tutar ve yüzlerini kibleye çevirerek dua ederlerdi (59).

5. FASIL: Hz. PEYGAMBER’İN VÜCUDUNU ÖPMEK

Useyd b. Hudayr’ın Bu Konudaki Kıssası

- Useyd b. Hudayr salih bir kimse idi ve şakacıydı. O Peygamber’in yanında iken halkla konuşur onları güldürürdü. Hz. Peygamber bir gün onun böğrüne vurdu. O “Bedenimi acıttın” dedi. Hz. Peygamber de “O halde kısas yap” dedi. O da “Ey Allah’ın Rasûlü! Senin sırtında bir gömlek vardır” dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber gömleği kaldırdı, o Rasûlullah’ı kucaklayıp sonra onun böğrünü öpmeye başladı ve “Anam babam sana feda olsun, ya Rasûlullah! Ben bunu kastediyordum” dedi (60).

Sevad G. Guzeyye’nin Bedir Gününde Hz. Peygamber’in Karnını Öpmesi

- Allah’ın Rasûlü, Bedir günü ashabın saflarını düzeltirken elinde bir ok vardı. Onunla halkı aynı hizaya getiriyordu. Sevad b. Muzeyye’nin yanından geçtiğinde baktı ki saftan dışarıya çıkmıştır. Elindeki ok ile onun karnına, safa girmesi için, dürterek “Ey Sevad! Safi düzelt” dedi. O da “Ey Allah’ın Rasûlü! Beni incittin. Halbuki Allah seni hak ve adaletle göndermiştir. Öyleyse benimde sana aynısını yapmama izin vermelisin” Bunun üzerine Hz. Peygamber karnını açarak “Gel, benden kısasını al” dedi. O da Rasûlullah’ı kucaklayarak, onun karnını öptü. Bunun üzerine Hz. Peygamber “Ey Sevad! Neden böyle yaptın?” dedi. Sevad “Ey Allah’ın Rasûlü! Senin gördüğün savaş gelmiştir. İstiyorum ki, senden ayırdığım son saniyelerde derim senin derine, bedenim senin bedenine temas etsin” dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber ona hayırla dua etti (61).

Hz. Peygamber’in Karnını Öpen Başka Bir Sahabinin Kıssası

- Hz. Peygamber sarı kına ile kınalamış bir kişiyle karşılaştı. Peygamberin elinde bir hurma dalı vardı. Adamın karnına dürterek “Ben seni bundan nehyetmedim mi?” dedi. Hurma dalı adamın karnını kanattığı için adam “Ey Allah’ın Rasûlü! Kısas mı yapmak istiyorum” dedi. Halk ona bağırarak “Peygamber’e kısas mı yapacaksın?” dediler. O cevap olarak “Hiçbir deri, diğer bir deriden üstün olamaz” dedi. Bunun üzerine Peygamber karnını açtı ve “Gel,, kısas yap” dedi. O da Peygamber’in karnını öptükten sonra “Bu kısası, kıyamet gününde bana şefaet etmen için sana bırakıyorum” dedi (62).

Sevad b. Amr’ın Hz. Peygamber’in Karnını Öpmesi

- Allah’ın Rasûlü, Sevad b. Amr’ı Safdan çıkmış olarak gördü ve “Saffa gir” dedi. Sonra elinde bulunan bir ağaç veya misvakla onun karnına vurdu. Misvak onun karnında iz bıraktı (63).

- Ensar’dan bir kişi vardı. Sevad b. Amr adındaydı. Boyu uzundu. Güzel koku sürünürdü. Hz. Peygamber onu gördükçe başını sallardı. Bir gün yine kokular sürdüğü halde Peygamber’e raatlardı. Hz. Peygamber ona elinde bulunan bir değnekle onu yaralayacak şekilde karnına vurdu. O da “Ey Allah’ın Rasûlü! Kısas istiyorum” dedi. O da elindeki değneği ona verdi. O sırada Hz. Peygamber’in sırtında iki tane gömlek vardı. Hz. Peygamber gömleği yukarıya kaldırınca, ashab “Sen Allah’ın Peygamberinden nasıl kısas istersin?” diye genci azarladılar. Fakat genç hiç aldırış etmedi. Sonra Hz. Peygamber’in vücudunu yokladı. Kendisine vurduğu yeri buldu ve sarılarak Hz. Peygamber’in karnını öptükten sonra “Ey Allah’ın Rasûlü, ben dünyadaki hakkımı sana bağışlıyorum ki, kıyamet gününde bundan ötürü bana şefaet et!” dedi (64).

Talha b. Berâ’nın Hz. Peygamber’in Ayağını Öpmesi

- Talha b. Bera, Rasûlullah ile karşılaştığı zaman, Hz. Peygamber’e sarılıyor ve onun iki ayağını öpüyordu (65).

6. FASIL: UHUD GÜNÜ Hz. PEYGAMBER'İN ÖLÜM HABERİ YAYILINCA ASHABIN AĞLAMALARI

Uhud Günü Hz. Peygamber'in Öldürüldüğü Haberini Duyan Ensar'dan Bir Kadının Kıssası

- Uhud gününde Medineliler karmakarışık bir şekilde kaçmaya başladılar ve “Muhammed öldürüldü!” diyorlardı. Bu haber her tarafa yayıldı. Kadınlar yüksek sesle ağlamaya başladılar Durumu öğrenmek için ensardan bir kadın savaştan dönenleri karşılamaya çıkmıştı. Kadın babasının, oğlunun, kocasının ve kardeşinin cesetleriyle karşılaştı. Kadın bunlardan her biriyle karşılaştığında “Bu kimdir?” diye soruyordu. Ona “Babandır veya oğlundur” deniliyordu. Kadın “Allah’ın Rasûlü nerede” diye soruyordu. Sonunda Hz. Peygamber’in geldiğini gördü ve cübbesinin kenarına yapışarak “Ey Allah’ın Rasûlü! Anam babam sana feda olsun. Sen hayatta olduktan sonra, benim kimim ölürse ölsün umurumda değildir” dedi (66).

- Uhud gününde Hz. Peygamber’le ben de savaşa katıldım. O gün Medine’de ashaptan hiç kimse kalmamıştı. Çok kimse şehid edilmişti. O esnada birisi “Muhammed öldürüldü” diye bağırdı. Bunun üzerine kadınlar ağlamaya başladı. Bir kadın “Acele etmeyin ve ağlamayın. Ben bakıp geri geleyim” dedi. Kadın çıkıp koşmaya başladı. Peygamber’den başka hiçbir şeyle ilgilenmiyordu, sadece Hz. Peygamber’i soruyordu (67).

- Uhud savaşında Beni Neccar’dan bir kadına, kocasının, babasının ve kardeşinin ölüm haberini verdiler. Kadın “Peygamber ne oldu?” diye sordu. “Ey falanın annesi! Allah’ın Rasûlü istediğin şekilde Allah’ın izniyle sağ ve selamettedir!” dediler. “Bana Peygamber’i gösterin ki ben ona bakayım” dedi. Onlar Hz. Peygamber’i gösterdiler. Kadın gelip Rasûlullah’ı gördükten sonra “Sen hayatta olduktan sonra, hiç bir musibet bana zor gelmez” dedi (68).

Ebu Talhâ’nın Uhud Gününde Hz. Peygamber’e Aşırı Muhabbet Göstermesi

- Ebu Talha, Peygamber’in yanında, Uhud gününde ok atıyordu. Hz. Peygamber de onun arkasındaydı, onu kendisine siper etmişti. Ve o, çok iyi bir atıcıydı. O bir ok attığında Hz. Peygamber gözünü kaldırıp onun okunun nereye düştüğüne bakıyordu. Ebu Talha da ayağa kalkarak “Anam babam sana feda olsun, Ey Allah’ın Rasûlü! Arkamdan çıkma ki, sana herhangi bir ok isabet etmesin. Benim göğsüm senin göğsüne siper olsun” diyordu. Sonra Hz. Peygamber’e “Ben kuvvetliyim ya Rasûlullah. İhtiyaçlarına beni gönder. Dilediğin şekilde bana emret” diyordu (69).

Hz. Peygamber’e Olan Muhabbetinden Dolayı, Katade’nin Gösterdiği Kahramanlık

- Rasûlullah’a bir yay hediye edildi. Rasûlullah da onu Uhud gününde bana verdi. Ben onunla Peygamber’in huzurunda ok atıyordum. Ta ki, uçları aşınıncaya kadar. Sonra onun önünde durarak, karşıdan gelen oklardan onu korumak için kendimi siper ettim (70).

7. FASIL: ASHABIN, Hz. PEYGAMBER'DEN AYRILACAKLARINI ANLAYINCA AĞLAMALARI

Hz. Ebubekir'in Ağlaması

- Hz. Peygamber bir gün bizim yanımıza çıkageldi. Biz de mesciddeydik. Peygamber, başını bir hırka ile sıkı bir şekilde bağlamıştı ve öleceği hastalığını çekiyordu. Minbere doğru gitti. Minberin üzerine çıktı ve biz de onun peşini takib ettik. Hz. Peygamber “Nefsimi elinde tutan Allah’a yemin ederim ki, ben şu anda Kevser havuzunun başında duruyorum. Bir kula dünya ve dünyanın ziynetleri arzedildi. Fakat o kul ahireti tercih etti” dedi. Hz. Peygamber’in bu sözünden Ebubekir hariç hiç kimse kendisini kasdettiğini anlamadı. Ebubekir’in gözlerinden yaşlar akmaya başladı. Hz. Peygamber’e “Anam babam sana feda olsun. Biz analarımızı, babalarımızı, kendimizi ve mallarımızı senin için feda ederiz” dedi. Sonra Hz. Peygamber minberden indi ve artık bir daha onu minberde görmek bize nasip olmadı (71).

Hz. Fatıma'nın Ağlaması

- “İza câe nasrullâhi” suresi indiğinde Hz. Peygamber Fatıma’yı çağırdı ve “Bana ölümümün haberi verildi” dedi. Hz. Fatıma bu haberi aldıktan sonra ağlamaya başladı. Hz. Peygamber “Ağlama! Sen aile efradımdan ilk olarak bana kavuşacak olan kimsesin!” dedi. Bunu duyan Hz. Fatıma güldü (72).

- Rasûlullah vefat edeceği hastalığında kızı Fatıma’yı çağırdı. Ona gizlice bir şey söyledi. O ağladı. Sonra ikinci kez ona yine gizlice bir şey söyledi. Bu sefer Fatıma güldü. Fatımadan bu durumu sordum. Bana “Allah’ın Rasûlü bu hastalığında vefat edeceğini bana söyleyince ağladım. Sonra “ehlinden bana ilk kavuşacak olan sensin” deyince de sevinerek güldüm” dedi (73).

- Ben Fatıma’dan niçin ağladığını ve niçin güldüğünü sordum. Bana “Hz. Peygamber bana öleceğini söyleyince ağladım. Sonra “Sen, Meryem’den sonra cennet kadınlarının en üstünüsün” deyince de güldüm” dedi (74).

- Rasûlullah vefat edeceği zaman Fatıma ağladı. Hz. Peygamber ona “Ey kızım! Ağlama. Ben öldüğüm zaman “İnnâ lillâh ve innâ ileyhi râciûn” de. Çünkü bu söz, her insan için musibetlere karşı bir dayanma ve teselli kaynağıdır” dedi. “Ey Allah’ın Rasûlü! Senin ölümüne de mi?” dedi. “Evet, benim ölümüne de” dedi (75).

Muaz (r.a.)'ın Ağlaması

- Allah’ın Rasûlü beni Yemen’e gönderdiği zaman benimle beraber yola çıktı, tavsiyelerde bulundu. Ben binekteydim; Peygamber de yanımda yaya olarak yürüyordu. Peygamber tavsiyesini bitirdikten sonra “Ey Muaz! Belki sen bu senemden sonra beni görmeyeceksin. Belki de bu mescidimden geçerken benim kabrimi göreceksin” dedi.

Bunun üzerine ben hıçkır hıçkır, Peygamberden ayrılmanın hasretini çekerek ağladım. Sonra Hz. Peygamber'e baktım yüzünü Medine tarafına çevirerek "İnsanların bana en yakın olanları, muttaki kimselerdir. Onlar nerede olurlarsa ve kimler olurlarsa olsun, farketmez" dedi (76).

- Hz. Peygamber, Muaz'a "Ey Muaz! Ağlama. Ağlamak şeytandan gelir" buyurdu (77).

8. FASIL: ASHABIN, HZ. PEYGAMBER'İN ÖLECEĞİ KORKUSUYLA AĞLAMALARI

İbn Abbas'ın Bu Konudaki Rivayeti

- Hz. Peygamber'e "İşte ensarın erkekleri ve kadınları mescidde ağlıyorlar" denildi. Hz. Peygamber "Onları ağlatan hadise nedir?" diye sordu. "Onlar senin öleceğinden korkuyorlar!" denildi. Bunun üzerine Peygamber evinden çıktı, minbere oturdu. Elbisesinin iki yanını omuzlarına atmış ve başına bir sargı bağlamıştı. Allah'a hamd ve sena ettikten sonra "Ey insanlar! İnsanlar çoğalacak, ensar ise azalacaktır. Hatta yemekteki tuz gibi olacaklar. Benden sonra kim yönetime geçerse, ensarın iyilerine iyilik etsin ve kötülük yapanlarının da kötülüğüne göz yumsun" buyurdu (78).

H. Peygamber Vefat Edeceği Sırada Ümmü'l-Fadl'ın Kendisiyle Konuşması

- Hastalığında Peygamber'e vardım. Ağladım. Başını kaldırdı "Seni ağlatan nedir?" dedi. Ben de "Biz senin ölümünden korkuyoruz. Senden sonra halkın bize karşı nasıl davranacağını bilmiyoruz" dedim. Hz. Peygamber "Benden sonra insanların en zayıfı sizler olacaksınız" buyurdu (79).

9. FASIL: HZ. PEYGAMBER'İN VEDA ETMESİ

H. Peygamber'in, Kefenlenmesi, Yıkanması, Cenaze Namazı ve diğer Konular Hakkındaki Vasiyeti

- Hz. Peygamber'in ölümünden altı gece önce, hasta yattığı mü'minlerin annesi Hz. Aişe'nin odasında toplandık. Canım ona feda olsun. Bize baktı, gözleri yaşardı. Sonra "Hoş geldiniz. Allah'ın selâmı sizin üzerine olsun. Allah sizi korusun. Allah sizi himayesine alsın. Allah size yardım etsin. Allah size bol rızık ihsan etsin. Allah sizi muvaffak etsin. Allah sizi kollayıp korusun. Allah amellerinizi kabul etsin. Size Allah'a boyun eğmeyi, takva üzere bulunmayı öğütler ve sizi Allah'a emanet ederim. Benden sonra Allah'ın size sahiplik etmesini. Allah'dan dilerim. Sakın benden sonra Allah'ın kullarına ve sahip olacağınız yerlerde kimseye zulmetmeyin, hiç kimseye kibir ve büyüklük taslamayın. Çünkü Allah bana ve size "İşte ahiret yurdu: Onu yeryüzünde böbürlenmek ve bozgunculuk yapmak istemeyenlere veririz. Sonuç sakınanlarındır" (Kasas/83) ve "Kibirlenenler için cehennemde bir yer yok mudur?" (Zümer/60) buyurarak kibir ve büyüklük taslamaktan menetti" dedikten sonra "Ecel yaklaştı. Dönüş Allah'a, Sidretü'l-Münteha'ya, Refik-ı A'la'yadır" dedi. "Ey Allah'ın Rasûlü vefat ettikten sonra seni kim yıkasın?" diye sorduk. "En yakınlarım kimlerse onlar yıkasın" dedi. "Seni hangi tür bezle kefenleyelim" dedik. "İsterseniz beni, üstümdeki elbiseyle gömünüz, isterseniz bir Yemen hırkasıyla, isterseniz de Mısır'ın beyaz beziyle" dedi. "Namazını kim kıldırsın?" dedik. Hz. Peygamber "Sakin olunuz. Beni yıkadıktan sonra şu sedirin üzerine ve hücremin içindeki kabrimin kenarına koyun. Bir saat kadar dışarı çıkarak beni yalnız bırakın. Çünkü benim namazımı ilk kılacak olan dostum ve arkadaşım Cebrail'dir. Sonra Mikail, sonra İsrail, sonra da yardımcıları ile beraber ölüm meleği namazımı kılacaklardır. Sonra da siz grup grup içeri girin ve namazımı kılın. Beni herhangi bir kadının ağlaması ve üstünü başınıyırta ağlayıcı kadınların bağırımlarıyla rahatsız etmeyin. İlk önce benim ev halkım namazımı kılsınlar. Onlardan sonra siz kılın. Hepinize selâm olsun. Burada bulunmayan dost ve kardeşlerime selâmlarımı söyleyin. Benden sonra da, benim dinime girenlere ve bu günden kıyamete kadar bana uyanlara, şahit olun ki, selâm olsun" buyurdu. Biz "Ey Allah'ın Rasûlü! Seni hangimiz kabrine bıraksın?" dedik. "Benim ailemden olan erkekler. Onlarla beraber, sizin görmeyeceğiniz bir çok melek de ' bulunacaktır" buyurdu (80).

10. FASIL: HZ. PEYGAMBER'İN ÖLÜMÜ

H. Peygamber'in Ölümünde Ebubekir İle Ömer'in Davranışları

- Ben ve bir arkadaşım Aişe'ye gittik. Ondan izin istedik. O bize oturmak için bir yastık attı. Perdeyi çekti ve oturdu. Arkadaşım "Ey mü'minlerin annesi! Arak hakkında ne dersin?" diye sordu. Hz. Aişe "Arak da ne imiş?" dedi. Ben arkadaşımın omuzuna vururdum. Hz. Aişe "Bırak, kardeşine eziyet veriyorsun!" dedi. Sonra "Arak nedir? Hayız mı demektir? Siz Allah'ın hayız hakkında dediğini deyiniz" dedikten sonra "Ben aybaşı halindeyken Hz. Peygamber bana dokunuyordu. Fakat üstümde elbise olduğu için, göbikle diz kapakları arasında vücutlarımız birbirine değmiyordu" dedi ve şu olayı anlattı: "Hz. Peygamber kapımdan her geçişinde bana faydalı bir şey söylerdi. Bir gün benim kapımdan geçti, bir şey söylemedi. Sonra tekrar geçti, yine bir şey söylemedi. Bu iki veya üç defa oldu. Sonra ben "Ey cariyel! Bana kapının tam eşiğine bir yastık koy" dedim. Ve başıma bir sargı bağladım. Peygamber yanımdan geçerken "Ey Aişe, senin durumun nasıldır?" diye sordu. "Başımdan şikâyetim vardır" dedim. Hz. Peygamber "Ah şu baş ağrısı. Aslında benim de başım ağrıyor" dedi ve geçti. Az bir zaman sonra, onu bir yorgan içerisine sararak benim odama getirdiler. Diğer hanımlarına haber göndererek "Ben hastayım. Sizin aranızda nöbet tutmaya gücüm yoktur. İzin verin de ben Aişe'nin evinde durayım" dedi.

Ben Rasûlullah'ın hastalığıyla ilgilendim. Ondan önce hiç kimsenin hastalığı ile ilgilenmemiştim. Bir ara onun başı benim omuzumdaydı. Baktım ki başı benim başıma doğru eğildi. Zannettim ki bir ihtiyacını söyleyecektir. Onun ağzından soğuk bir su çıktı, benim tam göğsüme doğru indi. Korkudan ürperdim. Zannettim ki Rasûlü Ekrem baygınlık geçirdi. Onun üzerine bir elbise attıktan sonra Ömer geldi. Beraberinde Muğire b. Şübe vardı. İzin istediler, perdeyi çekip içeri girmelerine izin verdim. Ömer, Peygamber'e baktı, "Vay! Amma da zor bir baygınlıktır, Rasûlullah'ın baygınlığı" dedi. Sonra kalktılar, kapıya yaklaştıklarında Muğire "Ey Ömer! Hz. Peygamber vefat etti" dedi. Ben de "Sen yalan söylüyorsun. Sen kalbinde fitne taşıyan bir kimsesin. Allah'ın Rasûlü bütün

münafıkları Allah yok etmeden önce vefat etmeyecektir” dedim. Sonra babam geldi. Perdeyi Rasûlullahın yüzünden kaldırdım. Babam onu görünce “innâ lillâhi ve innâ ileyhi râciün. Allah’ın Rasûlü vefat etmiştir” dedi. Sonra Peygamber’in başucuna gitti, eğilip Peygamber’in alnından öptü, sonra “Eyvah, ey Allah’ın Peygamberi” deyip başını kaldırdı. Sonra bir daha eğilip Rasûlullahın alnını öptü, sonra “Eyvah, ey Allah’ın dostu” deyip başını kaldırdı. Sonra bir daha eğilip alnını öptü ve “Eyvah, ey Allah’ın sevgilisi. Eyvah! Rasûlullah vefat etti” dedikten sonra çıkarak mescide gitti. O sırada Ömer mescidde “Hz. Peygamber münafıkların kökünü kazımadıkça vefat etmez” diyordu. Babam mescide girerek konuşmaya başladı. Önce Allah’a hamdettikten sonra “Allah Teâlâ “Sen de öleceksin, onlar da ölecekler” (Zümer/30) ve “Muhammed sadece bir elçidir. Ondan önce de elçiler gelip geçmiştir. Şimdi o ölür veya öldürülürse siz ökçelerinizin üzerinde geriye mi döneceksiniz? Kim ökçesi üzerinde geriye dönerse, Allah’a hiç bir zarar veremez. Allah şükredenleri mükâfatlandıracaktır” (Al-i İmran/144) buyurmadı mı? Öyleyse kim Allah’a ibadet ediyorsa, bilsin ki Allah ölmez ve kim de Muhammed’e ibadet ediyorsa, bilsin ki, Muhammed ölmüştür” dedi. Bunları duyan Hz. Ömer “Şimdi okuduğun bu ayetler Allah’ın kitabında var mıdır? dedi ve arkasından da “Ey insanlar, işte bu Ebubekir’dir. İnsanların ilk müslüman olanıdır. Vakit kaybetmeden ona biat ediniz” dedi (81).

11. FASIL: Hz. PEYGAMBER’İN TEÇHİZ ve TEKFİNİ

Hiz. Ali’nin Bu Husustaki Rivayeti

- Biz Peygamber’in teçhizine başladığımızda kapıyı kapatıp hiç kimseyi içeriye almadık. Ensar “Biz Peygamber’in dayılarıyız. Bizim İslâm’daki yerimiz de herkesçe bellidir” dediler. Kureyşliler de “Biz Peygamber’in aşiretiyiz” dediler. Ebubekir “Ey müslümanlar! Her kavim cenazesini yıkamak, teçhiz ve tekfin etmekte başkasından daha haklıdır. Allah için size yemin veriyorum, eğer siz eve girerseniz onları Peygamber’in teçhizini yapmakta geciktirmiş olursunuz. Allah’a yemin ederim ki, çağrılmayan bir kimse içeri girmeyecektir” dedi (82).

- Ensar “Kesinlikle bizim bir hakkımız vardır. O bizim kızkardeşimizin oğludur. Bizim İslâm’daki yerimiz de bellidir. Biz içeri gireceğiz” dediler. Ebubekir’e gittiler; Ebubekir “Bir kavim peygamberin cenazesini yıkamakta, teçhiz ve tekfin yapmakta herkesten daha haklıdır. Gidiniz, Ali ve Abbas’tan bu işi sorunuz. Çünkü onlar kimi isterlerse, ancak o onların huzuruna girebilir” dedi (83).

İbn Abbas’ın Bu Husustaki Rivayeti

- Hz. Peygamber, Aişe ve Hafsa’nın yanında iken ağırlaştı. O anda Hz. Ali içeri girdi. Peygamber, Ali’yi gördüğünde başını kaldırdı ve “Bana yaklaş, bana yaklaş” dedi. Ve Hz. Ali, Hz. Peygamber vefat edinceye kadar yanından ayrılmadı. Vefat ettikten sonra Hz. Ali kalktı, kapıyı kilitledi. Hz. Abbas geldi. Beraberinde Abdulluttalib oğulları da vardı. Kapıda durdular. Ali durmadan “Anam babam sana feda olsun! Sen diriyken de temizdin, ölüyken de temizsin” dedi. Hz. Peygamber’in hanesinden bir koku geldi ki, böyle bir koku hiç işitilmemiş, görülmemişti. Hz. Abbas, Hz. Ali’ye hitaben “Bırak, sükût et. Kadının ağladığı gibi ağlama. Hz. Peygamber’in teçhizini yapınız” dedi. Hz. Ali “Bana Fadl b. Abbas’ı gönder” dedi. Ensar “Allah ile size yemin verdiriyoruz, Allah Rasûlünde bizim de nasibimiz vardır” dediler. Bunun üzerine ensardan bir kişiyi içeri aldılar. Onun adı Evs b. Havle idi. Onun elinde bir testi vardı. O sırada kimin tarafından söylendiği bilinmeyen şu hitabı işittiler: “Sakın Rasûlullah’ı soymayınız. Olduğu gibi, elbisesiyle yıkayınız!”

Böylece Hz. Ali, elini elbisenin altında sokmak suretiyle onu yıkadı. Fadl da, onun elbiselerini tutuyor, ensarı de su getiriyordu. Hz. Ali’nin elinde de bezden bir torba vardı. Onu eline geçirmiş ve böylece elini elbiselerin altına sokuyordu (84).

12. FASIL: Hz. PEYGAMBER’İN CENAZE NAMAZININ KILINMA ŞEKLİ

İbn Abbas’ın Bu Husustaki Hadisi

- Hz. Peygamber vefat ettiğinde erkekler içeri girdiler, imamsız, herkes müstakil olarak namazı kıldı. Bunlar grub grub içeri bırakılıyor, kılanlar çıkıyordu. Ta ki erkekler Peygamber’in namazını kıldıktan sonra kadınlar içeri girdiler, namazı kıldılar. Sonra çocuklar içeri alındı, onlar da namazı kıldılar. Sonra köleler içeri alındı. Onlar da namazı kıldılar. Peygamber’in namazında hiç kimse imam olmamıştı (85).

Sehl b. Sa’d’ın Bu Husustaki Rivayeti

- Hz. Peygamber kefenlendikten sonra sedirin üzerine kondu. Sonra halk grub grub içeri giriyor, hiç kimse imam olmaksızın namazı kılıyorlardı (86).

- Babamın el yazısıyla yazılan bir kitabını gördüm. Şöyle yazıyordu: Hz. Peygamber kefenlendikten ve tahta üzerine konulduktan sonra Ebubekir ve Ömer ile ensar ve muhacirden o odanın aldığı kadar kimseler içeri girdiler. Hz. Ebubekir ile Hz. Ömer “Ey Allah’ın Nebisi! Selam senin üzerine olsun. Allah’ın rahmeti ve bereketi senin üzerine olsun” dediler. Muhacir ve Ensar, Ebubekir ve Ömer’in selâm verdikleri gibi selâm verdiler. Sonra hiç kimsenin imam olmadığı saflar haline geldiler. Ebubekir ve Ömer birinci safta idiler. Peygamber’in tam yüzünün karşısında durmuşlardı ve “Yarabbi! Şehadet ederiz ki, bu zat kendisine indirileni gevşeklik göstermeden insanlara tebliğ etti. Allah yolunda cihad etti. Ta ki Allah dinini aziz kıldı, kelimesi tamam oldu. Ey Rabbimiz bizi bu zatı muhteremin üzerine inen Kur’an’ı tazim edenlerden eyle. Bizi ona, onu da bize tanıt. Çünkü o müminler hakkında çok şefkatli, çok merhametliydi. Biz ona yapmış olduğumuz imanın yerine başka bir şey istemiyoruz. Onu ebediyyen herhangi bir bedele satmayız” diyorlardı. Halk da “Amin, amin” diyerek dışarı çıkıyor ve onların yerine başkaları giriyordu. Böylece erkekler, sonra kadınlar, sonra da çocuklar Peygamberin namazını kıldılar (87).

Hiz. Ali’nin Bu Husustaki Rivayeti

- Peygamber'in cenazesi sedir üzerine konulduktan sonra, Hz. Ali "Onun namazında kimse imam olamaz. O hayatta ve hazır olduğunda nasıl imamsa, vefatından sonra da imamdır" dedi. Böylece halk grup grup içeri giriyor, imamsız olarak namazını kılıyorlardı. Hz. Ali de Hz. Peygamber'in önünde ayakta durarak "Selâm senin üzerine olsun ey peygamber! Allah'ın rahmeti ve bereketleri senin üzerine olsun. Yarabbi! Şehadet ederiz ki, bu zat risaletini tebliğ etti, kendisine inen Kur'an'ı tebliğ etti. Ümmete nasihatla bulundu. Allah yolunda cihad etti. Ta ki Allah dinini aziz etti, Allah'ın kelimesi tamam oldu. Yarab, bizi onun üzerine inen Kur'an'a tabi olan kimselerden kıl. Bizi ondan sonra sabit kıl" diye dua ediyordu. Halk da "Amin" diyordu. Böylece Rasûlullahın namazını erkekler kıldı. Sonra kadınlar, sonra çocuklar (88).

13. FASIL: HZ. PEYGAMBER VEFAT ETTİĞİ ZAMAN ASHABIN HÂLİ ve ONUN AYRILIŞINA ALIŞAMAMALARI

Hz. Ebubekir'in Ağlaması ve Hutbesi

- Hz. Peygamber vefat etti. Ebubekir baktı ki halk Peygamberin ölümünü birbirlerinden gizlemektedir. Hizmetçisine "Evvela halkı dinle ve sonra gel, bana haber ver!" dedi. Hizmetçi gidip döndükten sonra, Hz. Ebubekir'e "Onları dinledim. "Muhammed vefat etti" diyorlardı" dedi. Ebu Bekir, bu haber üzerine mescide doğru koşmaya başladı. Koşarken de "Eyvah, belim kırıldı" diyordu. O kadar hızlı gidiyordu ki, bir anda mescide ulaştı (89).

- Hz. Ebubekir Hz. Peygamber'in evinden çıkarak mescide geldi. Ömer "Rasûlullah ölmemiştir" diyordu. "Ey Ömer! Otur" dedi. Hz. Ömer oturduktan sonra, şehadet getirerek "Sizden Muhammed'e ibadet edenler varsa, kesinlikle bilsin ki Muhammed öldü. Allah'a ibadet eden varsa kesinlikle Allah diridir, ölmez. Zira Allah Teâlâ kitabında "Muhammed ancak Allah'ın Rasûlüdür. Ondan önce de Rasûller geçti. Acaba o ölür veya öldürülürse, siz toplumunuzun üzerinde gerisin geriye mi döneceksiniz..." buyurmuştur" dedi. Sanki insanlar bu ayetin inmiş olduğunu bilmiyorlardı. Sanki Ebubekir bunu okuyunca öğrenmişlerdi. Bunu duyan herkes bu ayeti okumaya başladı. Ömer de "Vallahi, bunu Ebubekir'in okuduğunu işitince dehşete kapıldım. Ayaklarım artık beni taşıyamaz hale gelmişti. Hatta yere doğru eğildim. Bu ayeti işitince Hz. Peygamber'in vefat ettiğinden emin oldum" demiştir (90).

Hz. Osman'ın Üzüntüsü

- Hz. Peygamber vefat ettiğinde ashâbı kiramdan bazı kimseler çok üzüldüler. Hatta bazıları nerdeyse konuşamayacak hale geldiler. Kekeliyorlardı. Peygamber için mahzun olanlardan birisi de bendim. Bir ara Medine kalelerinden birisinde otuyordum. Ebubekir'e biat edilmişti. Ömer yanımdan geçti. Ben ondan haberdar olmadım. Çünkü mahzundum. Ömer varıp da Ebubekir'in yanına girdikten sonra "Ey Allah Rasûlünün halifesi, sana hayret verici bir haber vereyim mi? Ben Osman'ın yanından geçtim. Selâm verdim. Selâmın cevabını vermedi" demiş (91).

Hz. Ali'nin Üzüntüsü

- Ali b. Ebî Talib bir gün başını bağladığı halde mahzun olarak geldi mescide. Hz. Ebubekir "Seni mahzun görüyorum" dedi. Ali "Beni üzen şey, seni benim kadar üzmez" dedi. Hz. Ebubekir "Dinleyiniz! Ne diyor? Allah ile size yemin verdiriyorum, benden daha fazla Hz. Peygamber'in vefatına mahzun olmuş bir kimseyi görüyor musunuz?" dedi (92).

Ümmü Seleme'nin Ağlaması

- Biz Peygamber'in zevceleri, bir araya gelerek ağlıyorduk. O gece sabaha kadar uyumadan ağladık. Fakat biz onun cenazesini aramızda görmekle teselli buluyorduk. Seher vaktinde, ansızın kasma ve küreklerin seslerini işittik. Biz bağıarak ağladık. Mesciddekiler de ağladılar. Medine tek bir bağırış içerisinde adeta sarsılıyordu. Bilal sabah ezanını okudu. Hz. Peygamber'in ismini zikredince ağladı. Bu feryad bizim üzüntümüzü daha da artırdı. Halk Peygamber'in defnedileceği Hz. Aişe'nin hücreğine girmek istiyordu. Fakat kapı kapalıydı. O ne büyük bir musibetti! Ondan sonra bizim başımıza gelen hiçbir musibet artık zor gelmiyordu (93).

Medine Halkının Ağlayışı ve Feryatları

- Medine'ye vardım, baktım ki, millet ağlayarak feryad etmektedir. Tıpkı ihram bağlayan hacıların bir ağızla 'lebbeyk Allâhümme lebbeyk' dedikleri gibi. "Nedir bu?" diye sordum. "Hz. Peygamber vefat etmiştir" dediler (94).

Hz. Peygamber'in Vefatını Duyan Mekke'deki Ashabın Durumu

- Hz. Peygamber vefat ettiği zaman Mekke valisi Attab b. Esîd idi. Peygamber'in vefat haberi ona gelince mesciddeki müslümanlar bir ağızdan feryad etti. Attab, Mekke'den çıkıp şaşkınlık içinde yollara düştü. Suheyl b. Amr, Attab'a gelerek halkla konuşmasını isteyince, o, Rasûlullahın vefatından dolayı konuşacak hali olmadığını bildirdi. Bunun üzerine Süheyl "Benimle beraber gel. Ben senin yerine konuşayım" deyince ikisi birlikte mescide vardılar. Süheyl hatib olarak ayağa kalktı. Allah'a hamdu senada bulunduktan sonra Ebubekir'in hutbesi gibi bir hutbe okudu. Bir tek kelime dahi onun hutbesinden eksik değildi. Hz. Peygamber, Suheyl b. Amr, Bedir'de esir edildiğinde Hz. Ömer'e "Onun dişlerini neden sökmek istiyorsun. Bırak onun yakasını. Umulur ki, Allah onu seni sevindirecek bir makamda kullansın" demişti. Resûlullahın bu mucizesi işte o gün tahakkuk etmişti. Böylece Attab ve Mekke halkı teselli bulup şaşkınlıklarını attılar. Normal hallerine döndüler (95).

Hz. Fatıma'nın Üzüntüsü

- Rasûlullahın vefatından sonra Fatıma'nın güldüğünü hiç bir zaman görmedim. Öyleki üzüntüden ağzının kenarında bir çizgi oluşmuştu (96).

14. FASIL: Hz. PEYGAMBER'İN ÖLÜMÜ ÜZERİNE ASHABIN SÖYLEDİKLERİ

Hz. Ebubekir'in "İşte Bugün Vahyin Sonu Geldi" Demesi

- Hz. Ebubekir, Hz. Peygamber vefat ettiğinde "İşte bugün vahyin ve Allah'dan gelen haberlerin sonu kesildi" dedi (97). Ümmü Eymen'in Vahyin Kesilmesi Hakkındaki Sözü

- Ümmü Eymen, Rasûlullah vefat ettiğinde ağladı. Ona "Sen Peygamber için mi ağlıyorsun" denildi. O da "Hz. Peygamber nasıl olsa vefat edecekti. Fakat ben kesilen vahy için ağlıyorum" dedi (98).

- Hz. Ebubekir Peygamber'in vefatından sonra Hz. Ömer'e "Kalk da Ümmü Eymen'e gidelim, onu ziyaret edelim" dedi. Onlar Ümmü Eyme'nin yanına geldiklerinde Ümmü Eymen ağladı. Ümmü Eymen'e "Seni ağlatan nedir? Allah'ın katında olan, Peygamber için daha hayırlıdır" dediler. Ümmü Eymen "Bunu bilmediğim için ağlıyor değilim. Fakat ben gökten gelen vahyin kesildiğine ağlıyorum" dedi. Ümmü Eymen'in sözleri onların ikisini de duygulandırdı ve onlar da ağladılar (99).

- "Ey Ümmü Eymen! Seni ağlatan nedir?" denildi. O da "Ben göklerden gelen haberin kesilmesinden dolayı ağlıyorum" dedi (100).

- Ümmü Eymen "Ben gök haberinden ötürü ağlıyorum. O bize taptaze geliyordu her gün her gece. İşte kesildi ve kaldırıldı. İşte onun için ağlıyorum" dedi. Onun bu sözü halkın hoşuna gitmişti (101).

Maan b. Adiy'in Sözü

- Halk Hz. Peygamber'in vefatına ağladı ve "Biz isterdik ki, Rasûlullah'tan önce ölelim! Çünkü ondan sonra yoldan çıkmaktan korkuyoruz" dediler. Maan b. Adiy ise "Ben Peygamber'den önce ölümümü istemiyordum. Onu diriyken tasdik ettiğim gibi, ölüyken de tasdik etmek sevabına erişmek istiyorum" dedi (102).

Hz. Fatıma'nın Sözü

- Peygamber ağırlaşınca zaman zaman bayılırdı. Hz. Fatıma "Vay babamın çektiği ızdıraba" diye ağlamaya başladı. Hz. Peygamber "Bugünden sonra senin babanın herhangi bir ızdırabı kalmayacaktır" buyurdu. Hz. Peygamber vefat ettiğinde Hz. Fatıma: "Ey babam! Kendisini çağıran rabbine icabet eden babam! yeri Cenneti firdevs olan babam! Cebrail'in matemini tuttuğu babam!" dedi. Hz. Peygamber defnedildikten sonra Hz. Fatıma, bana "Sizin nefsiniz Peygamber üzerine toprak atmaya nasıl razı oldu?" dedi (103).

- Hz. Fatıma "Ey Enes! Sizin nefsiniz Peygamberi toprağa gömmeye ve kendiniz dönüp gelmeye nasıl razı oldu?" dedi. Sabit bu hadisi naklettikten sonra kaburgaları birbirine geçercesine ağladı (104).

Hz. Peygamber'in Halası Safiye'nin, Hz. Peygamber İçin Söylediği Mersiye

- Safiyye binti Abdulmuttalib, Peygamber'in matemini şu şekilde dile getiriyordu: "Nefsim üzüldü. Ben yılan tarafından sokulan bir kimse gibi oldum. Malı talan edilen bir kimsenin geceyi beklediği gibi oldum. Bu üzüntülerden ve hasretten geliyordu. O beni uykusuz bıraktı. Keşke bunu ölümle tatmış olsaydım. Onlar "Resûlullah kendisi için takdir edilen ölümle akşamladı" dediklerinden (bunlar oldu). Muhammed hanesinin aile efradına geldiğimizde simsiyah taşları, amma da korkunç bir şekilde bembeyaz yaptı. Rasûlullahın hanei saadetlerini dehşet içerisinde gördüğümüz zaman onlar da artık garib bir yaşantı yoktur. Ve o zaman bundan ötürü bana uzun bir üzüntü musallat oldu. Bu üzüntü kalbe karıştı. Kalb korkaklaştı".

Yine Safiyye veya Rasûlullahın diğer halası Ervâ binti Abdulmuttalib'in söylediği şiir: "Ey Allah'ın Rasûlü! Sen bizim gibi değilsin. Bizim hakkımızda çok şefkatliydin. Katı değildin. Allah'ın Rasûlü bizim hakkımızda çok vefakârdı. Ve merhametliydi. Ve bugün senin üzerinde ağlayan herkes ağlasın. Hayatımla yemin ederim, ben Peygamber hakkında ağlıyorum. Fakat senden sonra gelecek kargaşalıklar için ağlıyorum. Sanki Muhammed'in yokluğu ve onun muhabbetinden ötürü ondan sonra benim kalbimin üzerinde dağlar vardır. Ey Fatıma! Muhammed'in rabbi Allah, Medine'de yatan o mübarek cesedinin üzerine rahmetini indirsin. Görüyorum, Hasan'ı yetim bıraktın. Durmadan ağlayıp dedesini çağıran bir yavrucak bıraktın. Allah'ın Rasûlüne annem, halam, amcam, nefsim ve aile efradım feda olsun.

"Ey Allah'ın Rasûlü! Sabrettin, peygamberliği tebliğ ettin, doğru olduğun halde ve din apaçık olduğu halde vefat ettin. Eğer Arşın sahibi seni aramızda bırakmış olsaydı nasıl olurdu? Fakat O'nun emri geçerlidir. Allah'tan sana selâm ve tahiyyeler olsun. Adncennetlerinden razı olarak, bildiğin cennetler sana olsun" (105).

- Allah Rasûlü vefat ettiğinde Safiyye başındaki abasına bürünerek çıktı ve şunları söyledi: "Senden sonra bir takım haberler ve bir takım şiddetli ihtilaflar vardır. Eğer onları sen görseydin artık hiç bir felakete aldırış etmezdin (106).

15. FASIL: ASHABIN Hz. PEYGAMBERİ HATIRLADIKÇA AĞLAMALARI

Hz. Ömer İle İhtiyar Bir Kadının Bu Husustaki Kissası

- Hz. Ömer bir gece yine nöbet beklemek maksadıyla çıkmıştı. Bir evde çıra yandığını gördü. Oraya yaklaştı. Baktı ki, bir ihtiyar kadın yün eğiriyor ve bir taraftan da "Muhammed'in üzerine ebrarın selâti olsun. Ey Muhammed! Allah'ın seçilmiş kulları senin üzerine selât okusun. Sen şehirlerde çok ağlayan kimse idin ve Allah'a çok ibadet ederdin. Keşke bilseydim, ki temenniler de çeşitlidirler, acaba benimle Habibini bir daha bir araya getirecek midir?" anlamında bir şiir okuyordu. Hz. Ömer ağladı ve o kadının kapısını vuruncaya kadar ağlamaya devam etti. Kapı vurulunca "Kapıyı vuran kimdir?" dedi. Hz. Ömer "Hattab'ın oğlu Ömer" dedi. Kadın "Benimle Ömer'in ne işi vardır? Bu saatte Ömer'i benim evime getiren nedir?" deyince Hz. Ömer "Allah'ın rahmetine mazhar olasıca! Kapıyı aç, sana herhangi bir zarar yoktur" dedi. Kadın, Hz. Ömer'e kapıyı açtı. Hz. Ömer içeri girdi. Kadına yalvararak

“Demin söylediğin kelimeleri tekrarla” dedi. Kadın aynı şeyi tekrar sonuna kadar okuyunca Hz. Ömer “Senden rica ediyorum, beni de Hz. Peygamber ve kendinle beraber an” dedi. Kadın “Ya Gaffar Ömer’i affeyle!” deyince Hz. Ömer sevinerek geri döndü (107).

İbn Ömer İle Enes b. Mâlik’in Hz. Peygamber’i Hatırladıkça Ağlamaları

- İbn Ömer’in Hz. Peygamber’den söz edilipte gözlerinin yaşarmadığını görmedim (108).
- Enes b. Malik “Hiçbir gece yoktur ki, Hz. Peygamber’i rüyamda görmeyeyim” diyordu ve ağlıyordu (109).

16. FASIL: ASHABIN HZ. PEYGAMBER’E KÜFREDEN BİRİSİNİ DÖVMELERİ

Ğarafe el-Kendî İle Amr b. As’ın Bu Husustaki Kıssaları

- Ğarafe b. Haris el-Kendî, Hz. Peygamber’in sohbetinde bulunmuş bir zattı. Peygambere küfreden bir hristiyanı işittikten sonra ona vurarak burnunu kırdı. Şikâyet Mısır Valisi Amr b. As’a götürülünce Amr, Ğarafe’ye “Biz bu hristiyanlara ahid vermişizdir!” dedi. Ğarafe “Allah’a sığınıyorum, biz onlara ahid verdik ama, çıkıp Hz. Peygamber’e açıkça küfür mü etsinler? Biz onlara ahdi ancak şunun için verdik: Onlarla kiliselerinin, mabedlerinin arasına girmeyeceğiz. Mabedlerinde onlar istediklerini söyleyeceklerdir. Onlara kaldıramayacakları bir yük yüklemeyeceğiz. Bir düşman onlara saldırırsa onları koruyacağız. Onlar ile kitaplarındaki hükümleri arasından çekileceğiz. Kendi aralarında İncilleriyle, Tevratlarıyla hüküm vereceklerdir. Ancak bizim hükümlerimize razı oldukları halde bize gelirlerse onlara Allah’ın hükmüyle, Peygamber’in hükmüyle hükmedeceğiz. Eğer bizden kendilerini müdafaa etmek hususunda zengin olurlarsa onlara karışmayız! Amr “Doğru söyledin” dedi (110).

- Mısır ehlinde bir hristiyanın yanından geçtim, İsmi Mendegun idi. Onu İslâm’a davet ettim. Biz hristiyan Hz. Peygamber aleyhinde kötü bir söz söyledi. Ben de onu öldürdüm. Hadise Amr b. As’ın huzuruna çıkarılınca beni çağırdı ve “Biz bunlara ahid vermiştik” dedi. Ben de daha önce geçen cevabı verdim (111).

- Ğarefe b. Haris el-Kindî, Peygamber sahabîlerinden bir zattı. Bir kişinin yanından geçiyordu. Adam zimmî idi. Ğarefe onu İslâm’a davet etti. O da Hz. Peygamber’e küfretti. Ve Ğarefe onu öldürdü. Amr b. As “Bunlar ahdden ötürü bize emindirler” deyince, Ğarefe “Allah ve Rasûlü hususunda bize eziyet vermek için onlara ahid verilmiş değildir” dedi (112).

17. FASIL: HZ. PEYGAMBER’İN EMİRLERİNİ YERİNE GETİRMEK

Nahle’ye Gönderilen Kumandanın Emre İtaati

- Hz. Peygamber, Abdullah b. Cahş’ı Nahle’ye gönderdi. Ve “Orada dur. Kureyş haberlerini bize getir!” dedi. Ona savaşma emrini vermedi. Bu hadise haram aylarda oldu. Ona nereye gideceğini bildirmezden önce bir mektub yazdı. Ve ona “Sen ve arkadaşlarınız çıkınız. İki gün geçtikten sonra mektubu aç, ona bak. Sana ne emretmişsem onu yap! Sakın arkadaşlarınızdan hiç kimseyi seninle birlikte gelmeleri için zorlama!” dedi. Kumandan iki gün geçtikten sonra mektubu açtı. Baktı ki mektubta şunlar yazılıdır: “Nahle’ye varıncaya kadar git. Bize Kureyş’in haberlerinden senin kulağına gelenleri getir”. Bunun üzerine, Abdullah b. Cahş, arkadaşlarına “Baş ve göz üzerine dinler ve itaat ederim. Sizden şehidlik isteyenler varsa benimle beraber gelsin. Çünkü ben Rasûlullahın emrini yerine getirmek için gidiyorum. Bunu istemeyenler ise dönsünler. Çünkü Hz. Peygamber herhangi bir kimseyi zorlamaktan beni nehyetmiştir!” dedi.

Böylece onlar da, Abdullah b. Cahş’la beraber gittiler. Ta ki Buhran denilen yere vardılar. O zaman Sa’d b. Ebî Vakkas ve Utbe b. Ğazavan sıra ile bindikleri, develerini kaybettiler. Kumandan geri kaldılar, develerini aradılar. Böylece kavim yola devam etti ve Nahle’ye vardı. Onların yanında Amr b. Hadremî, Hakem b. Keysan, Osman b. Muğire b. Abdullah geçtiler. Beraberlerinde ticaret malları da vardı. Taif’ten getiriyorlardı. Mal katık ile kuru üzümünden ibaretti. Sahabiler bunları gördüğünde Vâkid b. Abdullah bunların önüne çıktı. Başını da traş etmişti. Onlar Vaki’d’i traşlı olarak gördüklerinde “Bunlar, Ümreye gelen kimselerdir. Onlardan bize bir zarar gelmez” dediler. Allah Rasûlünün ashâbı Receb’in son gününde onları kuşattı. Ve “Eğer bunları öldürürsek onları haram ayda öldürmüş oluruz. Eğer kendilerini bırakırsak bu gece Harem arazisine girerler, artık onlara bir daha dokunamayız” dediler. Böylece onlarla savaşmak hususunda ittifak ettiler. Vâkid b. Abdullah et-Temimî bir ok atarak Amr b. Hadremî’yi öldürdü. Osman b. Abdullah ve Hakem ve Keysan’ı da esir ettiler. Muğire kaçtı, bir türlü onu yakalayamadılar. Develeri, kervanı sürüp Medine’ye doğru geldiler. Peygamber’in yanına geldiklerinde Hz. Peygamber onlara “Allah’a yemin ederim ki, ben size haram aylarda savaşınız diye emir vermemiştim” dedi. Böylece Hz. Peygamber esir ile getirilen malı bekletti, taksim etmedi. Ondandır bir şey almadı. Hz. Peygamber onlara bunu söyleyince onlar pişman oldular. Zannettiler ki helâk olmuşlardır. Arkadaşları da onları kınadılar. Kureyşliler de onların işittiklerinde “Muhammed haram ayda kan akıttı. Mal aldı. insanları esir etti. Haram ayını helâl kabul etti” dediler. Bunun üzerine Allah Teâlâ Bakara/217 ayetini indirdi. Ve Allah Teâlâ bu ayette “Sana haram ayından onda savaştan soruyorlar. De ki “Onda savaş büyük bir günahdır. Fakat Allah yoluna engel olmak, Allah’a ve Mescid-i Haram’a karşı nankörlük etmek, halkını oradan sürüp çıkarmak, Allah yanında daha büyük bir günahdır. Fitne çıkarmak, (adam) öldürmekten daha büyük (bir günah)tır...” buyuruyordu. Bunun üzerine Hz. Peygamber kervanı kabul etti. Esirleri de fidye karşılığında serbest bıraktı. Müslümanlar Hz. Peygambere “Bundan bize bir savaş sevabı var mıdır?” diye sordular. Bunun üzerine de Allah Teâlâ Bakara/218 ayetini indirdi. Bu birlik Abdullah ile beraber dokuz kişiydiler (113).

- Hz. Peygamber bir birlik gönderdi. Onlara emir olarak Ubeyde b. Haris’i tayin etti. Ubeyde gitmek üzere geldiğinde, Rasûlullah’a olan sevgisi ve muhabbetinden ötürü ağladı. Peygamber onun yerine Abdullah b. Cahş’ı gönderdi. Ona bir mektub verdi. O mektubu ancak falan falan yerde okuyabileceğini bildirdi. “Sakin, arkadaşlarınızdan herhangi bir kimseyi zorla götürme” diye tenbihledi. Kumandan o yere vardığında mektubu okudu ve “Biz Allahîniniz ve O’na dönücüleriz” mealindeki ayeti okudu ve “Rasûlullahın emrini dinledik, itaat ediyoruz Allah ve Rasûlüne” dedi. Böylece dönmek isteyen birisini geri gönderdi. Diğerleri beraberinde kaldılar. İbn ul Hadremî ile karşılaştılar, onu öldürdüler. Fakat onun receb ayında mı cema’at-ı ahirede mi öldürdüler, bilinmiyor. Müşrikler onun haram ayda öldürüldüğünü söylediler. Bunun üzerine Bakara/217 ayeti indi. Bazı müslümanlar “Eğer bunlar hayra isabet etmişler iseler onların ecri yoktur” dediler. Bunun üzerine “Kesinlikle iman eden, hicret eden, Allah yolunda cihad edenler var ya! İşte onlar Allah’ın rahmetini umabilirler. Allah gafururrahimdir” Bakara/218 ayetini indirdi (114).

Ashabın Kurayza Olayında Hz. Peygamber'in Emirlerine Uymaları

- Allah'ın Rasûlü, Ahzab gününde "Sakın herhangi bir kimse ikindi namazını Benî Kureyza'ya varmadan kılmamasın" dedi. Yola çıktıktan sonra ikindi vakti olunca bazıları "Biz Benî Kureyza'ya varmadan önce ikindiye kılmayız" dediler. Bazıları "Biz ikindiye kılarız. Bizden bu istenilmemiştir" dediler. Hadise sonradan Hz. Peygamber'e intikal etti ve Peygamber hiç kimseyi kınamadı (115).

- Hz. Peygamber Ahzab'ın peşini takib etmekten dönünce derhal zırhını giydi, silahını kuşandı. Ve kendine buhur sürdü (116).

- Cebrail indi ve Hz. Peygamber'e "Sen neden zırhını çıkardın? Bundan mâzur sayılmazsın. Biz melekler zıhlarımızı hâlâ çıkarmadık" dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber sıçrayıp ayağa kalktı. Korktu ve halka azimetle emir vererek "İkindiyi ancak Beni Kureyza'da kılarız" dedi. Onlar silahlarını kuşandılar, çıktılar. Beni Kureyza'ya gelmeden önce güneş battı. Halk o günün ikindi namazı hususunda mücadele etti. Bazıları "Namazı kılınız. Çünkü Hz. Peygamber namaz kılmamayı emretmemiştir. Süratle oraya gitmeyi emretmiştir" dediler. Bazıları da "Peygamber bize namazı ancak Beni Kureyzada kılmamız hususunda azimetle emretti. Biz Rasûlullahın azimetindeyiz. Bizim üzerimize herhangi bir günah yoktur" dediler. Bu olay Hz. Peygamber'e ulaştı, Hz. Peygamber her iki tarafa da bir şey söylemedi (117).

Ashabın Huneyn Günü Hz. Peygamber'in Emrine Uymaları

- Allah Rasûlü, Huneyn gününde halkın kendisini yalnız bıraktıklarını görünce "Ey Abbas! Ey ensar topluluğu! Ey Rıdvan Ağacı'nın altında biat edenler! Neredesiniz?" diye bağırdı. Bunun üzerine ashab 'lebbeyk, lebbeyk' diyerek bu sese cevap verdiler. Hatta öyle bir hâl oldu ki, adam devesini döndürmeye vakit bulamadığı için, zırhını boynuna geçirip kılıç ve kalkanını kaparak sesin geldiği tarafa koşuyordu. Böylece Hz. Peygamber'in yanında yüz kişi toplandı. Bunlar Hevazin kabilesiyle savaşa başladılar. İlk çağrı ensar için oldu. Sonra Hazrec için oldu. Onlar harb anında çok sabırlı idiler. Hz. Peygamber de savaşa bakıyordu. Ve "İşte şimdi savaş kızışmıştır" dedi. "Allah'a yemin ederim ki, halk Peygamber'in yanına dönüp geldiklerinde esirlerin Peygamber'in yanında ellerinin bağlı olduklarını gördüler. Allah Hevazin'den öldürdüklerini öldürdü, onlardan kaçanlar da kaçtı ve Allah onların mallarının ve çocuklarının hepsini ganimet olarak Peygamber'e verdi (118).

Hudeybiye Anlaşması Bozulduğunda Ashab İle Ebu Süfyan Arasında Geçen Olay

- Hz. Peygamber, Mekkelilerle sulh yaptığında Huzaa kabilesi Peygamber'in anlaşmalıları oldu. Benî Bekir de Kureyş'in himayesine girmiş oldular. Huzaa ile Benî Bekir arasında savaş vardı. Kureyş Benî Bekir'e silah ve yiyecek yardımı yaptı. Huzaa'nın zayıf noktalarını gösterdiler. Böylece Benî Bekir, Huzaa'ya gâlib geldiler ve onlardan birçoklarını öldürdüler. Kureyşliler böyle yapmakla Hudeybiye'deki sulhu bozmaktan korktukları için Ebu Süfyan'a "Muhammed'e git, bu anlaşmayı yenile" dediler. Halklar arasında sulh yapmasını istediler. Bunun üzerine Ebu Süfyan Medine'ye vardı. Hz. Peygamber sahabilere "Ebu Süfyan geldi ve ihtiyacını elde etmesizin geri dönüp gidecektir" dedi. Ebu Süfyan, Hz. Ebubekir'e gelerek "Ey Ebâbekir! Bu anlaşmayı geçerli kıl, halkın arasında sulp yap" dedi. Hz. Ebubekir "İş benim elimde değildir Allah'ın elindedir ve O'nun peygamberine aittir" dedi. Bu sefer Ebu Süfyan aynı şeyleri Hz. Ömer'e söyledi. Ömer ona "Bozulan anlaşmayı ben nasıl yenileyebilirim? Zaten bozulmamış olsaydı bile Allah'dan dileğim şudur ki, bu anlaşma yeniyse, Allah onu eskitsin ve sağlamsa, Allah onu çürütsün" dedi. Bu sözler üzerine Ebu Süfyan "Senin gibi kabilesine, aşiretine, düşmanlık yapan birisini görmedim" dedi. Sonra da Hz. Fatıma'ya geldi. "Ey Fatıma! Bütün kavminin kadınlarına üstün olabilecek bir iş yapar mısın?" dedikten sonra ona, Ebubekir'e söylediklerini ilettiler. Hz. Fatıma da Ebu Süfyan'a "Bu iş Allah'a ve Rasûlüne aittir. Benim elimde bir şey yoktur?" dedi. Sonra Ebu Süfyan, Hz. Ali'ye geldi. Hz. Ali'ye de daha önce söylediklerinin benzerini söyledi. Hz. Ali "Bugün senin kadar şaşırılmış bir kişi görmüyorum. Sen halkın efendisiydin. "Andlaşmayı tazeledim" de ve burdan git" dedi. Böylece Ebu Süfyan ellerini birbirine vurarak "Ben anlaşmayı yeniledim" dedi ve sonra Mekke'ye vardı. Mekkelilere yaptıklarını söyleyince onlar "Andolsun, senden daha şaşkın birelçi görmedik. Sen bize harb getirmedin ki, tedbirimizi ona göre alalım. Sulh getirmedin ki emin olalım!" dediler (119).

Ashabın Bedir Esirlerine Davranışları

- Bedir gününde esir edilenler arasındaydım. Hz. Peygamber esirlere iyi davranılmasını emretti. Ben ensardan bir grubun elindeydim. Onlar yemeklerini getirdiklerinde hurma yiyor, bana da peygamberin tavsiyesiyle, buğday ekmeği veriyorlardı (120).

İbn Revaha'nın Hz. Peygamber'in Emrini Süratle Yerine Getirmesi

- Abdullah b. Revâha bir gün Peygambere geldi. Peygamber hutbe okuyordu. Hz. Peygamber "oturunuz" dedi. O da bulunduğu yerde oturdu. Mescidden dışarı bir yerdi. Peygamber hutbesini bitirinceye kadar oturdu. Onun böyle yaptığı Rasûlullah'a haber verilince, Hz. Peygamber "Allah senin kendisine ve peygamberine olan itaat isteğini artırsın" dedi (121).

- Hz. Peygamber cuma günü minbere oturdu ve halka "oturunuz" dedi. Abdullah b. Revâha Peygamberin sözünü işittiği zaman Benî Ganem semtindeydi. Olduğu yere oturdu. Hz. Peygamber'e "Ey Allah'ın Rasûlü! İbn Revaha, senin halka "oturunuz" dediğini duyduktan sonra bulunduğu yerde oturdu" dediler (122).

Abdullah İbn Mes'ud'un Hz. Peygamber'in Emrini Yerine Getirmesi

- Hz. Peygamber halka hutbe okuduğunda "oturunuz" dedi. Bu sözü Abdullah b. Mes'ud tam kapıda iken işitti ve bulunduğu yerde oturdu. Hz. Peygamber ona "Ey Abdullah! İçeri gir" diye ikaz etti (123).

- Hz. Peygamber cuma günü minbere çıktığında "oturunuz" dedi. İbn Mes'ud bu sözü işittiğinde kapıda idi ve hemen oturdu. Hz. Peygamber ona "Ey Abdullah İbn Mesud! gel!" dedi (124).

Hz. Heygamber Hoşlanmadığı için, Ashabın Yüksek Bir Kubbeyi Yıkması

- Allah'ın Rasûlü bir gün çıktı. Biz de beraberindeydik. Yükselmiş bir kubbe gördü. Bunun ne olduğunu sordu. “Bu, ensardan bir kişinin kubbesidir” dediler. Peygamber bunun üzerine sükut etti. Fakat bu, Peygamber'in nefsinde yer etti. Ta ki sahibi Rasûlullah'a gelip halkın içerisinde selâm verdi, fakat Peygamber ondan yüzünü çevirdi. Bu hadise bir kaç defa tekrarlandıktan sonra kubbenin sahibi Rasûlullahın öfkelenildiğini ve kendisinden yüz çevirdiğini anladı. Arkadaşlarına bu durumu arz edip şikâyetle bulunarak “Rasûlullahın bana karşı tavrını hoş görmüyorum” dedi. “Peygamber kubbeni gördü, onun için sana böyle davrandı” dediler. Bunun üzerine gidip kubbesini yıktı, yerle bir etti. Hz. Peygamber bir gün çıkıp da kubbeyi göremeyince durumu sordu. “Kubbe sahibi senin kendisinden yüz çevirdiğini bize şikâyet etti. Biz de bunun senin hoşuna gitmediğini söyledik. O da kubbesini yıktı!” dediler. Bunun üzerine Hz. Peygamber “İhtiyaç olmadıkça her bina, sahibi için vebaldır” buyurdu (125).

- Hz. Peygamber daha sonra oradan geçti. Kubbeyi görmeyince ona ne olduğunu sordu. “Senin hoşuna gitmediğinden dolayı sahibi onu yıktı!” dediler. Bunun üzerine Hz. Peygamber “Allah ona rahmet etsin, Allah ona rahmet etsin” dedi (126).

H. Peygamber Hoşlanmadığı İçin, Ashabın Renkli Bir Elbiseyi Yakmaları

- Rasûlullah ile beraber Ezahir akabesi denilen yere gittik. Sırtımda hafifçe boyanmış bir elbise vardı. Hz. Peygamber bana baktı ve “Bu ne biçim elbisedir?” dedi. Anladım ki Hz. Peygamber bundan hoşlanmamaktadır. Çadırıma döndüğümde ateş yaktıklarını gördüm. Onu sırtımdan çıkararak ateşe attım. Sonra Rasûlullah'a vardım. Beni görünce “Sen o elbiseyi ne yaptın” diye sordu. Ben de onu ateşe attığımı söyledim. Bunun üzerine Hz. Peygamber “Niçin aile efradından olan bazı kimselere vermedin?” dedi (127).

Hüreym'in Saçını ve Elbisesini Kısaltması

- Hz. Peygamber benim için “Hureym el-Esedî ne güzel bir kişidir, eğer onun perçemi uzun olmasaydı ve etekleri de yerlerde sürünmeseydi!” demiş. Bu haber Hüreym'in kulağına geldiğinde bir bıçak alarak perçemini kulaklarının yarısına gelinceye kadar kesti. Sonra eteğini baldırlarının yarısına kadar kısalttı (128).

el-Kinane'nin Hz. Peygamber'in Emrine Uyararak Altın Kürsüden İnmesi

- Ben Heraklin huzurunda otuyordum. Fakat altımda ne olduğunu bilmiyordum. Baktım altımda altından yapılmış bir kürsü vardır. Bunu görünce ondan indim, Herakl güldü; ve “Niye, sana ikram ettiğimiz birşeyden indir?” dedi. Ben de “Ben Hz. Peygamber'in böyle bir şey yapılmasını yasakladığını duymuştum” dedim (129).

Rafi b. Hadic'in Hz. Peygamber'in Emrini Yerine Getirmek Hususundaki Rivayeti

- Bir gün dayım yanıma gelerek “Peygamber bugün bize, sizin için menfaatli olan bir işi yasakladı. Fakat Allah'a ve Rasûlüne itaat etmek bizim ve sizin için daha yararlıdır” dedi. Böylece yer kiralanması hususunda gelen hadisi zikretti (130).

Muhammed b. Eslem'in Hz. Peygamber'in Emrini Yerine Getirmek Hususundaki Rivayeti

- Hazreç kabilesinden Muhammed b. Eslem b. Buhre yaşlı bir adamdı. Medine'ye gider, çarşıda işini görür, sonra evine döner ve elbisesini çıkardığında Hz. Peygamber'in mescidinde namaz kılmadığını hatırlayarak “Allah'a yemin ederim ki, ben Peygamber mescidinde iki rekât namaz kılmadan geri geldim. Halbuki Hz. Peygamber “Sizden kim Medine'ye gelirse, sakın bu mescidde iki rekât namaz kılmadan aile efradına dönmesin” buyurmuştur” der ve sonra elbisesini giyerek tekrar Medine'ye giderdi (131).

Ensar'dan Genç Bir Kızın Hz. Peygamber'in Emrini Yerine Getirmesi

- Ensar'dan bir kızı istedim ve Rasûlullah'a bu hadiseyi açtım. Hz. Peygamber “Sen o kızı gördün mü?” dedi. “Hayır” dedim. Hz. Peygamber “Ona bak! Bu sizin aranızdaki muhabbet ve sevginin devamına daha elverişlidir” dedi. Böylece kıza vardım, durumu annesine ve babasına söyledim. Onlar birbirlerine baktılar. Ben kalktım, gitmek istedim. Fakat kız “Adamı derhal getiriniz” dedi. Bunun üzerine tekrar döndüm. Kız perde arkasından bana “Eğer Allah'ın Rasûlü bana bakmanı emretmişse bana bak. Eğer değilse bana bakmayı sana helal etmem!” dedi. Böylece kıza baktım ve onunla evlendim. Benim yanımda evlendiğim bütün kadınlardan daha sevimliydi. Bu adam hayatında yetmiş kadınla evlenmiştir (132).

Ebuzer'in Hizmetçilere İyi Davranılmasına Dair Hz. Peygamber'in Emrini Uyması

- Ebuzer'i gördüm, Rebeze'deydi. Sırtında kalın bir cübbe vardı. Hizmetçinin üstünde de aynı cübbe bulunuyordu. Yanındakiler “Ey Ebâzer! Eğer bu hizmetçiden bu şeyi alsan, onu sen kullansan, hizmetçiye de başka bir elbise giydiren olmaz mı?” dediler. Ebuzer “Ben bir kişiye küfrettim. (Bu, Bilalî Habeşi'ydi) O kişinin annesi Arap değildi. Ben onu annesiyle kınadım. O beni Hz. Peygamber'e şikâyet etti. Hz. Peygamber bana “Ey Abâzer! Sen öyle bir kişisin ki, sende daha cahiliye adeti vardır” dedi ve devamla “Bunlar sizin kardeşlerinizdir. Allah sizi bunlardan dünyada üstün kılmıştır. Eğer onlardan hoşlanmıyorsanız, onu satabilirsiniz. Allah'ın kullarını incitmeye hakkınız yoktur” buyurdu (133).

- Hz. Peygamber “Bunlar (köleler) sizin kardeşlerinizdir. Allah onları sizin emrinizin altına vermiştir. Kimin kardeşi emrinin altında olursa, ona yediğinden yedirsın, giydiğinden giydirsın. Ona gücü yetmeyecek çalışmalar teklif etmesin. Ve böyle bir çalışma teklif edilirse ona yardımcı olsun” buyurdu (134).

18. FASIL: Hz. PEYGAMBER'İN EMRİNE UYmayanlara Şiddet Göstermek

H. Ömer İle Abdurrahman b. Avf Arasında İpekli Giymek Hususundaki Olay

- Abdurrahman b. Avf, Hz. Peygamber'e, çok bitlendiğinden şikâyet ederek "Ey Allah'ın Rasûlü! Bana izin ver, İpekli bir elbise giyeyim" dedi. Peygamber ona izin verdi. Hz. Peygamber ve Ebubekir vefat ettikten sonra Hz. Ömer halife oldu. Abdurrahman, oğlu Ebu Seleme ile beraber Hz. Ömer'in yanına geldi. Ebu Seleme'nin sırtında ipekli bir gömlek vardı. Hz. Ömer "Bu nedir?" dedi. Sonra elini koluna sokarak gömleği sonuna kadar yırttı. Abdurrahman "Biliyor musun, Hz. Peygamber bunu bana helal kılmıştır" dedi. Hz. Ömer "Onu ancak sana helal kılmıştır. Çünkü sen çok bitlendiğinden dolayı şikâyet etmiştin. Senden başkasına helal değildir" dedi (135).

- Abdurrahman b. Avf, Hz. Ömer'in yanına girdi. Beraberin de oğlu Muhammed vardı. Muhammed'in sırtında ipekli bir gömlek vardı. Hz. Ömer kalktı, gömleğin içine elini sokarak onu yırttı. Abdurrahman "Allah seni affeyesin. Çocuğu korkuttun" dedi. Hz. Ömer de "Sen onlara ipekli mi giydiriyorsun?" dedi. O da "Ben ipekli giyiyorum" dedi. Hz. Ömer "Onlar da senin gibi midirler?" dedi (136).

Hız. Ömer'in, Halid b. Velid'in Gömleğini ve Halid b. Said'in Cübbesini Parçalattırması

- Halid b. Velid, Hz. Ömer'in huzuruna girdi. Sırtında ipekli bir gömlek vardı. Hz. Ömer "Bu nedir ey Halid?" dedi. Halid "Ey Müminlerin Emiri! Bunun günahı var mıdır? Abdurrahman b. Avf bunu giymedi mi?" deyince, Hz. Ömer "Sen Abdurrahman bin Avf gibi misin? Onda olan bir şey senin için de var mıdır? Bu evde oturanlara kesinlikle emir veriyorum. Herkes bu elbisenin bir yanından tutup onu yırtınsınlar" dedi. Böylece Halid'in sırtındaki gömlek yırtıldı, geriye hiçbirşey kalmadı (137).

- Halid b. Said, Peygamber'in vefatından bir ay sonra Medine'ye döndü. Sırtında ipekli bir kürk vardı. Hz. Ömer ve Hz. Ali ile karşılaştı. Ömer, yanındakilere "Bu adamın kürkünü yırtınız. O, sulh halinde bizim aramızda bulunduğu halde ipekli mi giyiyor? Halbuki böyle bir halde ipekli giymek yasaklanmıştır" dedi. Böylece onun cübbesini yırttılar (138).

Hız. Ömer'in, Bir Elbisede Gördüğü İpekli Düğmeleri Koparması

- Kulağıma geldi ki, Hz. Ömer mescidden geçiyordu. Bir kişi ayakta namaz kılıyordu. Sırtında bir aba vardı. Düğmeleri ipekliden yapılmıştı. Yanına gitti ve "Sen istediğin kadar namazı uzat. Sen namazı bitirinceye kadar ben buradan ayrılmayacağım" dedi. Adamın namazı bitirdiğini görünce ona "Bana elbiseni göster bakalım!" dedi. Böylece elbiseyi aldı, üzerindeki ipekli düğmeleri kesti. Sonra da "Al bakalım, şimdi elbisen senin olsun" dedi (139).

Hız. Ali'nin, Said el-Kâri'nin Abasını Yırtmak İçin Çekmesi

- Kardeşim vefat etti. Allah yolunda yüz dinar verilmesini vasiyet etmişti. Hz. Osman'ın huzuruna girdim. Yanında oturmakta olan bir kişi vardı. Sırtında bir aba vardı. Elbisemin boyun kısımları ve kenarları ipekle işlenmişti. O oturan kişi beni görünce yanıma geldi ve elini yakama atıp çekmeye başladı. Hz. Osman bu durumu gördüğünde ona "Adamın yakasını bırak" dedi. Bunun üzerine beni bıraktı. Sonra "Siz acele ettiniz!" dedi. Böylece ben Hz. Osman'a "Ey Müminlerin Emiri! Kardeşim vefat etti. Allah yolunda yüz dinar vasiyet etmiştir. Ne yapmamı emrediyorsun?" dedim. Hz. Osman "Benden önce bunu hiç kimseden sordun mu?" dedi. "Hayır" dedim. "Eğer benden önce bir kimseden sormuşsan, o da benim fetvamdan gayrisiyle sana fetva vermişse, senin boynunu vuracağım. Allah bize İslâm'ı emretti. Biz müslüman olduk. Hepimiz işte Müslümanlarız. Bize hicret etmemizi emrettiği gibi hicret ettik. İşte biz Medine ehli muhacirleriz. Sonra cihadı emretti. Siz cihad ettiniz ve hâlen mücahidlersiniz ey Şamlılar. Git, bu yüz dinarı kendi nefesine, aile efradına ve etrafında bulunan ihtiyaç sahiplerine infak et. Zira eğer bir dirhemi çıkarır, onunla et alırsan, sen ve aile efradın o eti yerseniz size yedyüz dirhem sevab yazılır" dedi. Böylece Hz. Osman'ın huzurundan çıktım. Beni tutup abamı yırtan kişinin kim olduğunu sordum. Onun Hz. Ali olduğunu söylediler. Böylece Hz. Ali'nin evine gittim ve "Sen benden ne gördün ki böyle yaptın?" dedim. Bana "Ben Hz. Peygamber'in "Yakın bir zamanda, benim ümmetim kadınların avret yerine bakmayı ve ipekli giymeyi helâl kılacaklardır" dediğini duydum. İşte benim ilk gördüğüm ipekli seninkidir. Senden önce hiçbir müslümanın sırtında böyle bir ipekli elbise görmedim" dedi. Ben Hz. Ali'nin yanından çıktım ve ipekli kürkümü sattım (140).

Hız. Ömer'in, Valisi ve Kızı Hafsa'nın da Dayısı Olan Kudame'ye Dayak Atması

- Hz. Ömer, Kudame b. Ma'zunu Bahreyn valiliğine atadı. Kudame, Hz. Hafsa ve Abdullah b. Ömer'in dayısıydı. Carut, Abdulkaysın efendisiydi. Hz. Ömer'e Bahreyn'den geldi ve "Ey Müminlerin Emiri! Kudame içki içti ve sarhoş oldu. Ben bunu gözümle gördüm. Onun için bunu sana bildirmeyi bir görev bildim" dedi. Hz. Ömer "Peki, seninle beraber şahidlik yapan var mıdır?" diye sordu. Carut "Ebu Hureyre şahiddir" dedi. Hz. Ömer, Ebu Hureyre'yi çağırdı ve "Nasıl şahidlik edersin?" diye sorunca, Ebu Hureyre "Ben onun şarab içtiğini görmedim. Fakat sarhoştı ve kustuğunu gördüm" dedi. Hz. Ömer de "Sen şahadette derinleştin" dedi. Sonra Kudame'ye yazdı. "Bahreynden bana gel" diye emretti. Kudame, Medine'ye geldi. Carut, Hz. Ömer'e "Bu adama Allah'ın hükmünü uygula" dedi. Hz. Ömer Caruda "Sen hasım mısın yoksa şahid misin?" diye sordu. Carut "Ben şahidim" dedi. Hz. Ömer "O halde sen şahidliğini eda ettin" dedi. Carut bir müddet sustuktan sonra Hz. Ömer'e gitti ve "Bu adama Allah'ın haddini vur" dedi. Hz. Ömer "Ben seni hasım olarak görüyorum. Seninle beraber bir tek kişi şahadet etti" dedi. Carut "Ey Ömer! Allah ile sana yemin verdiriyorum, böyle yapma" dediğinde, Hz. Ömer "Ya diline sahip olursun veya sana kötülük dokundururum" dedi. Carut "Ey Ömer, bu hak değildir, senin amcanın oğlu içki içsin, cezayı ben çekeyim!" dedi. Bunun üzerine Ebu Hureyre "Ey Müminlerin Emiri! Eğer sen bizim ikimizin şahidliğimizden şüphe edersen Velidin kızı Hind'e haber gönder, ona sor" dedi. Hz. Ömer, Hind binti Velid'e haber gönderdi. Ona yemin verdirdi. O da kocasının içtiğine dair şahidlik yaptı. Hz. Ömer, Kudame'ye "Sana had vuracağım" dedi. Kudame "Eğer ben senin dediğin şekilde içki içmişsem dahi bana had vuramazsın" dedi. Hz. Ömer bunun sebebini sordu. Kudame "Çünkü Allah "İman edip salih amel işleyen kimselerin yiyip içtiklerinde herhangi bir günah yoktur" (Maide/93) buyurmaktadır" dedi. Hz. Ömer "Sen tevili yanlış yapıyorsun. Sen eğer Allah'tan korksaydın, Allah'ın haram ettiğinden kaçardın" dedi. Sonra Ömer sahabelere "Kudame'ye had vurulması hususunda ne diyorsunuz, görüşünüz nedir?" diye sordu. Onlar da "Hasta olduğu müddetçe ona had vurma" dediler. Hz. Ömer birkaç gün sessiz kaldıktan sonra, kesinlikle Kudame'ye had tatbik etme kararını vermişti ve sahabelere "Kudame'ye had tatbik etmek hususunda ne dersiniz?" dedi. Onlar "O hasta olduğu müddetçe kendisine had vurmanı doğru görmüyoruz" dediler. Hz. Ömer "Eğer o kırbaçlar altında Allah'a kavuşursa, benim için, cezanın benim üzerimde olduğu halde

gitmesinden daha iyidir” diyerek iyi bir sopa getirmesini emretti. Kudame’ye had vuruldu. Kudame ile konuşmayı kesti. Hz. Ömer hacca gitti. Kudame de onun yanında olduğu halde onunla konuşmuyordu. Hacdən dönerken Hz. Ömer Sukya’da konakladı, uyudu. Uyukdan kalkınca “Bana acele Kudame’yi getiriniz. Yemin ederim ki, bana uyku halinde birisi geldi ve “Kudame ile barış. O senin kardeşindir” dedi. Acele onu bana getiriniz!” diye emir verdi. Kudame’ye haber verdiklerinde Hz. Ömer’e gelmek istemedi. Hz. Ömer “Onu çekerek de olsa getiriniz” diye emir verdi. Onu getirdiler, onunla konuştu. Af talebinde bulundu. O da Hz. Ömer’i affetti (141).

İbn Mes’ud’un Bir Cenazede Gülen Kimseyi Kınaması

- Abdullah İbn Mes’ud bir cenazede gülen bir kişiyi görünce ona “Sen cenaze ile beraber olduğun halde güler misin? Allah’a yemin ederim ki, seninle artık ebediyyen konuşmayacağım” dedi (142).

19. FASIL: ASHABIN HZ. PEYGAMBER’İN EMRİNE AYKIRI BİR DAVRANIŞTA BULUNDUKLARINDA KORKMALARI

Ebu Huzeyfe’nin Bedir Günü Söylediği Bir Söz İçin Endişelenmesi

- Hz. Peygamber Bedir gününde ashabına “Benî Hâşim’den ve başka kabilelerden bazı kimseler biliyorum ki, zorla çıkartılmış ve getirilmişlerdir. Onlar bizimle savaşmak istemezler. Herhangi biriniz Benî Hâşim’den o kişilerden herhangi biriyle karşılaşırca onu öldürmesin. Kim Ebü’l-Bahterî b. Hişam b. Haris b. Esed’e rastlarsa onu öldürmesin. Kim Abbas b. Abdilmuttalib’e rastlarsa onu öldürmesin. Çünkü o zorla çıkartılmıştır, istemeyerek gelmiştir” dedi. Ebu Huzeyfe b. Utbe b. Rebia “Biz babalarımızı, çocuklarımızı ve kardeşlerimizi öldüreceğiz de, Abbas’ı mı bırakacağız. Allah’a yemin ederim ki, onunla karşı karşıya geldiğimde onun etine kılıcı daldıracağım” dedi ve bu söz Hz. Peygamber’in kulağına geldi. Bunun üzerine Hz. Ömer’e “Ey Eba Hafs! (143) Allah Rasûlünün amcasının yüzüne kılıçla vurulur mu?” dedi. Hz. Ömer “Ey Allah’ın Rasûlü! Bana izin ver, o kişinin boynunu kılıçla vurayım. O kişi münafıklık yapmıştır” dedi. Ebu Huzeyfe “Ben o Bedir gününde söylediğim sözden hala emin değilim. Daima ondan korkuyorum. Ancak Allah, şehid düşmek suretiyle onu benden siler” dedi ve Yemame gününde şehid düştü (144).

Ebu Lübabe’nin Hz. Peygamber’e Hiyanet Etmekten Korkması ve Tevbe Etmesi

- Hz. Peygamber, Benî Kureyza yahudilerini yirmibeş gün muhasara etti. Muhasara artık onların canına tak demişti. Allah onların kalbinde korku yaratmıştı. Reisleri Kâ’b b. Esed, onlara ya iman etmelerini veya tamamen çocuklarla kadınları öldürmelerini, çıkıp açıkça savaşmalarını veya cumartesi günü müslümanlara ansızın hücum etmelerini önerdi. Onlar bu teklif karşısında “Biz iman etmeyiz. Cumartesi gününe de saygısızlık etmeyiz. Ve çocuklarımızla kadınlarımızdan sonra artık bizim için yaşamının ne kıymeti vardır” dediler. Ve böylece Ebu Lubabe b. Abdül-Münzir’e haber gönderdiler. Onların halifi (anlaşmalılar) idi. Peygamber hükmünün üzerine inmek hususunda onunla istişare ettiler. O da boğazına, yani kesilmeye işaret etti. Sonra da bu işaretinden pişmanlık duyarak Peygamber mescidine gitti. Kendisini bir direğe bağladı. Ta ki Allah onun tevbesini kabul edinceye kadar orada kaldı (145).

- “Ey Eba Lubabe! Senin reyin nedir? Bize ne emrediyorsun? Savaşa gücümüz yoktur” denilince Ebu Lübabe eliyle boğazına işaret etti ve parmaklarını boğazının üzerine sürterek; onlara sizi öldürecekler demek istedi. Ebu Lübabe onların yanından ayrıldıktan sonra pişman oldu ve büyük bir fitne ile karşı karşıya olduğunu yanlış yaptığını anladı. Ve “Allah’a yemin ederim, artık ben Peygamber’in yüzüne bakamam! Ta ki Allah bana kesin bir tevbe nasib etsin Çünkü Allah, benim nefsimde bunu biliyor ki, ben Peygamber’e ihanet etmemişimdir” dedi ve Medine’ye gitti. İki elini mescid direklerinden birisine bağladı. Söylendiğine göre yirmi gün bağlı olarak orada kaldı. Hz. Peygamber, Ebu Lübabe kaybolduğu zaman, “Ebu Lübabe halifleriyle meseleyi hala bitirmedi mi?” diye sorunca, Ebu Lübabe’nin hadisesi Rasûlullah’a nakledildi. Peygamber “Benden sonra ona fitne isabet etmiştir. Eğer bana gelseydi kesinlikle onun için af talebinde bulunurdum. Madem ki bu işi yapmış artık yerinden kıpırdatmam. Ta ki Allah onun hakkında dilediği hükmü gönderinceye kadar” dedi (146).

Sabit b. Kays’ın Korkusu ve Hz. Peygamber’in Ona Müjde Vermesi

- Hz. Peygamber, Sabit b. Kays’ı birkaç gün göremedi. Bir kişi “Ey Allah’ın Rasûlü! Ben onun haberini öğrenip sana getiririm” dedi. Onun yanına gitti. Baktı ki evinde başını eğmiş, düşünüp durmaktadır. “Sana ne olmuştur?” deyince, o “Şer isabet etmiştir. Çünkü ben sesimi Peygamber’in sesinden yükseltiyordum. Benim amelim yanmıştır, cehennem ehlinen oldum” dedi. Adam Hz. Peygamber’e gelerek durumu anlattı. Adam ikinci kez Sâbit’in yanına gitti. Bu sefer ona büyük bir müjde götürdü. Çünkü Hz. Peygamber ona “Git yanına, ona de ki: “Sen cehennem ehlinen değilsin, belki cennet ehлиндensin” (147).

- Allah Teâlâ, Peygamber’ine “Allah kendini beğenip övünen kimseyi sevmez” (Lokman/18) ayetini indirince, bu ayet babam Sabit b. Kays’a çok ağır geldi. Kapısını üzerine kilitledi ve daima ağlıyordu. Onun durumu Rasûlullah’a haber verildiğinde, Peygamber ona bir adam gönderdi. Onun halini sordu. O da kendisine zor gelen hadiseyi haber verdi ve “Ben güzelliği seven bir kişiyim. Kavmimin başı olmayı severim” dedi. Hz. Peygamber ona “Sen cehennem ehlinen değilsin. Sen hayırla yaşayacak, hayırla öleceksin. Allah seni cennete gönderecektir” dedi. Allah Teâlâ ne zaman ki “Ey iman edenler! Sakın seslerinizi peygamberin sesinin üstüne çıkarmayınız. Birbirlerinize yüksek sesle konuştuğunuz gibi, onunla da öyle yüksek sesle konuşmayın...” (Hucurat/2) ayetini indirdiğinde yine eskisi gibi eve kapandı. Yine Hz. Peygambere haber verildi. Hz. Peygamber onu çağırarak “Sana ağır gelen nedir?” diye sordu. O da “Ben gür sesli bir insanım. Ameli yananlardan olmaktan korkuyorum” dedi. Hz. Peygamber “Sen övülen bir insan olarak yaşayacaksın, şehid olarak öldürüleceksin. Allah seni cennete dahil edecektir” dedi (148).

- Sabit b. Kays “Ey Allah’ın Rasûlü! Korkarım ki ben helâk olmuş olayım” dedi. Hz. Peygamber “Niçin?” diye sorunca, Sabit “Allah bizi övünmekten nehyetmiştir. Halbuki ben, bende olmayan vasıflarla övülmeyi severim. Ben güzelliği severim. Halbuki Allah, kibirlenip böbürlenmekten nehyetmiştir. Ben yüksek sesle konuşan bir kimseyim. Halbuki Allah, sesimizi senin sesinden daha yüksek çıkarmamızı yasakladı” dedi. Hz. Peygamber “Ey Sabit! İstemez misin, övülen bir insan olarak yaşayasın, şehid olarak öldürülesin ve cennete gidesin” dedi. Sabit “Ey Allah’ın Rasûlü! Ey Allah’ın Rasûlü! İstemez miyim bunu?” dedi. O övülerek yaşadı, Müseylemetül-Kezzâb’la yapılan savaşta şehid olarak öldürüldü (149).

20. FASIL: ASHABIN, DAVRANIŞLARINDA Hz. PEYGAMBER'E UYMALARI

Hz. Peygamber'in Namaz Kıldığı Gibi, Ashabında Kılması

- Hz. Peygamber'in bir hasırı vardı. Onu geceleyin seccade yapar, üzerinde namaz kılardı. Gündüzleyin de yayar, üzerinde oturdu. Halk Rasûlullahın yanına geliyor, onun namazı gibi namaz kılıyorlardı. Böyle yapanlar çoğalınca, Hz. Peygamber "Ey İnsanlar! Amellerden gücünüzün yettiğini yapınız. Kesinlikle Allah siz usanmadıkça, usanmaz. Kesinlikle amellerin Allah katında en sevimsisi az da olsa devamlı olanıdır" buyurdu (150).

- Muhammed'in aile efradı bir ameli işlediklerinde onu devamlı yaparlardı (151).

Hz. Peygamber Parmağındaki Yüzüğünü Çıkardığı İçin Ashabın da Yüzüklerini Çıkarmaları

- Rasûlullahın parmağında yalnız bir gün gümüş bir yüzük gördüm. Baktım ki halk da gümüşten yapılmış yüzük takıyorlar. Hz. Peygamber yüzüğünü attıktan sonra halk da yüzüklerini çıkarıp attılar (152).

- Hz. Peygamber altından yapılmış bir yüzük takıyordu. Sonra onu çıkararak "Artık onu ebediyyen takmam" dedi. Halk da altın yüzüklerini, peygamber çıkardı diye parmaklarından çıkarıp attılar (153).

Hz. Osman'ın Hz. Peygamber'e Uyararak Elbisesini Kısaltması ve Tavaf Etmemesi

- Kureyşliler Hudeybiye gününde Harice b. Kürz'ü casusluk yapmak üzere gönderdiler. O, Mekke'ye müslümanlardan hoşnut olarak ve müslümanları överek döndü. Kureyşliler, ona "Sen göçebe bir adamsın. Müslümanlar sana gözdağı vermiş senin de ödün patlamış. Onun için, onların ne dediğini ve senin onlara ne söylediğini bilmiyorsun" diyerek Urve b. Mes'ud'u gönderdiler. Rasûlullah'a gelerek "Ey Muhammed! Senin amacın nedir? İnsanları Allah yoluna davet ettiğini söylüyorsun, ama akrabalık bağlarını kesip, onların mal ve canlarına saldırmak için etrafına tanıdığın ve tanımadığın ayak takımı kimseleri toplamışsın" dedi. Hz. Peygamber "Ben ancak akrabalık bağlarını güçlendirmek için gönderildim. Allah onların batıl dinleri yerine, daha hayırlı bir din, göndermiştir" dedi. Bunun üzerine Urve b. Mes'ud, İslâm'ı överek Mekke'ye döndü. "Müslümanlardan olup da müşriklerin eline esir düşenlere çok eziyet yapılmaya başlandı. Hz. Peygamber Hz. Ömer'i çağırarak "Ey Ömer, sen benden müslüman olan ve halen esarete bulunan kardeşlerime masaj götürür müsün?" dedi. Hz. Ömer "Ey Allah'ın Rasûlü! Hayır. Benim Mekke'de herhangi bir aşiretim yoktur. Benden başkası aşiret yönünden daha zengindir" dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber, Hz. Osman'ı gönderdi. Hz. Osman, peygamberin devesine binerek müşrik ordusuna geldi. Hz. Osman'la istihza ettiler, kendisine çirkin sözler söylediler. Sonra Hz. Osman'ın amcasının oğlu Eban b. Said b. As onu himayesine aldı. Onu bindirdi, kendisi de onun terkisine bindi. Mekke'ye vardıklarında "Ey Amca oğlu! Niçin böyle eteklerin kısaltmıştır? Eteklerini uzat" dedi. Hz. Osman'ın etekleri o zaman tam baldırlarının ortasıydı. Hz. Osman "Bizim sahibimiz bu şekilde eteklerini kısaltmıştır. Biz de onun için bunu yapıyoruz!" dedi. Hz. Osman, Mekke'de bulunan müslüman esirlerin hepsine Peygamber'in sözlerini tebliğ etti. Biz bir ara kayıbet uykusuna dalmıştık. Peygamber'in dellalı "Ey halk! Peygamber'e biat etmeye geliniz, biat etmeye geliniz! Ruhu'l-Kuds indi" diye bağırdı. Böylece Peygambere gittik. O, semurre denilen ağacın altında oturuyordu. Ona biat ettik ve bu manzarayı Allah Teâlâ Fetih/18. ayetinde bildirmektedir. Hz. Peygamber Osman'ın yerine bir elini diğer elinin üzerine koyarak onun adına kendisiyle biat etti. Halk "Ebu Abdullah'a cennet olsun! O şimdi Kâbe'yi ziyaret ediyor, biz ise burada oturuyoruz" dediler. Hz. Peygamber "Eğer o Mekke'de şu şu kadar sene kalsa da ben Kâbe'yi tavaf etmedikçe Kâbe'yi tavaf etmez" dedi (154).

Eban, Hz. Osman'a "Ey amcaoğlu! Sen uygun elbiseler giymemişsin. Eteklerini biraz uzat. Senin kavminin uzattığı gibi yap" Hz. Osman: "Biz bu hususta arkadaşımıza uyuyoruz." Eban: "Ey amcamın oğlu! Kâbe'yi ziyaret et!" dedi. Hz. Osman: "Rasûlullah yapmadan biz bunu yapmayız. Biz ona tâbi oluruz" dedi (155).

Hz. Ebubekir, Hz. Ömer ve Zeyd b. Sabit (r.a.) Arasında Kur'an'ın Toplanmasıyla İlgili Geçen Konuşma

- Hz. Ebubekir bana haber gönderdi. Yemame savaşının cereyan ettiği bir dönemdeydi. Yanında Hz. Ömer vardı. Dedi ki:

"Ömer bana geldi. Şu Yemame savaşında Kur'an okuyan kurra alimlerinin çokça şehid olduğunu, diğer savaş meydanlarında Kur'an okuyan, ezberleyen, hıfzeden kurra alimlerinden kimse kalmamış olmasından korkuyor. Eğer böyle olursa Kur'an ortadan kaybolur. Onun için Kur'an'ı bir araya topla" dedi. Ben de Ömer'e "Biz Peygamber'in yapmadığı bir şeyi nasıl yapabiliriz!" dedim. Ömer bana "ey Ebâbekir! Kur'an'ı derlemek yemin ederim hayırlıdır!" dedi ve beni ikna etmeye çalıştı. "Allah onun göğsünü açtığı gibi, konuya benim de göğsümü açtı" dedi. Bu sırada Ömer de Ebubekir'in yanında hiç konuşmadan duruyordu. Ebubekir bana "Sen genç ve akıllı bir insansın. Seni herhangi bir noktada itham etmiyoruz. Sen Peygamber için vahyi yazıyordun. O halde Kur'an'ı derle" dedi. Allah'a yemin ederim, eğer Ömer bana bir dağı yerinden kaldırmamı teklif etseydi bu Kur'anı derlemeden daha ağır gelmezdi bana. Ben Hz. Ebubekir'e "Rasûlullah'ın yapmadığı bir işi siz nasıl yapıyorsunuz?" diye sordum. Ebubekir "Andolsun, bu hayırlıdır" dedi. Ve böylece Ebubekir ısrarla benimle konuştu. Allah Ebubekir'in ve Ömer'in kalbine attığını benim kalbime de attı. Böylece Kur'an'ı, deri parçalarından, beyaz ve ince taşlardan, kürek kemiklerinden, hurma liflerinden ve kişilerin göğüslerinden derlemeye başladım. Hatta Berâe suresinin sonunu Huzeyme b. Sabit el-Ensari'nin yanında buldum. Ondan başkasının yanında bu yoktu. Böylece Kur'an'ın içinde bulunan sahifeler Hz. Ebubekir'in hayatı boyunca onun yanında kaldı. O vefat edince Hz. Ömer'in yanında kaldı. O vefat edince de kızı Hafsa'nın yanında kaldı (156).

Hz. Ebubekir'in Usame Ordusunu Yola Çıkarması

- Hz. Ebubekir "Nefsimi elinde tutana yemin ederim ki, gökten düşüp parçalanmak, Peygamber'in göndermek istediği bir orduyu yolundan alkoymaktan, bana daha sevimli gelir" dedi ve irtidad eden araplarla da savaşmaktan geri durmadı. Ta ki onları İslâm'a döndürünceye kadar (157).

- Ebubekir “Allah’a yemin ederim namaz ve zekâtın arasını ayırdedenle savaşıcağım. Çünkü zekât malın hakkıdır. Andolsun zekât develerinin dizini bağlamak için Peygamber’e verdikleri bir ipi bana vermedikleri takdirde onlarla savaşırm!” dedi (158).

- Hz. Ebubekir “Andolsun o Allah’a ki, ondan başka ilah yoktur! Eğer köpekler Peygamber zevcelerini ayaklarından tutup yerlerde sürüseler bile Peygamber’in gönderdiği bir orduyu geri çevirmem. Peygamber’in bağladığı bir sancağı çözmem” dedi. Böylece Usume’yi, Peygamber’in emrettiği şekilde gönderdi (159).

- Hz. Ebubekir “Ebubekir’in nefsinin elinde tutan Allah’a yemin ederim, eğer yırtıcı hayvanların beni paramparça edeceklerini bilsem dahi, Rasûlullahın emir buyurduğu şekilde Usume’nin ordusunu göndereceğim. Eğer Medine ve civarında benden başka kimse kalmasa da onu göndereceğim” dedi (160).

- Hz. Ebubekir “Rasûlullahın göndermek istediği bir orduyu ben göndermeyecek miyim ha? O zaman tehlikeli bir işe cesaret etmiş olurum. Nefsime elinde tutan Allah’a yemin ederim, Arapların tamamının bana hücum etmeleri benim için Peygamber’in göndermek istediği bir orduyu göndermekten daha sevimlidir. Ey Usume! Askerinle beraber Peygamber’in sana emrettiği yere git. Rasûlullah nerede savaş açmanı emretmişse orada savaş et. Filistin tarafına git. Mute halkına savaş aç. Kesinlikle Allah Teâlâ terkettiğihususlarda sana kâfi gelecektir” dedi (161).

- Hz. Ebubekir, Hz. Ömer’in sakalından tuttu “Annen senin matemini tutsun, ey Hattab’ın oğlu! Peygamberin emir tayin ettiği bir insanı azledip, bir başkasını aynı ordunun başına nasıl kumandan yaparım?” dedi (162).

Hız. Ömer İle Kızı Hafsa Arasında Elbise ve Yemek Hususunda Geçen Olay

- Hz. Ömer’in kızı ve müminlerin annesi Hz. Hafsa, Hz. Ömer’e “Ey Emîre’l-Mü’minîn! Sen üstündekinden biraz daha yumuşak bir elbise giysen, şimdiki yemeğinden daha hoş bir yemek yesen olmaz mı? Allah geniş rızıklar vermiş, her şey boldur” dedi. Bunun üzerine Hz. Ömer ona “Sana soruyorum, Hz. Peygamber’in çektiği hayat sıkıntısını hatırlamıyor musun?” dedi ve Hz. Peygamber’in durumunu o kadar çok tekrarladı ki, Hafsa ağladı. Hz. Ömer sözüne devam ederek “Vallahi bir daha böyle söylemeyeceksin. Bilmez misin eğer ben güç yetirirsem, Peygamber ile Ebubekir’in o şiddetli yaşantısının benzerinde ortakları olacağım. Umulur ki ben bu şiddetli hayatı yaşamak suretiyle geniş hayata vasıl olabileyim” dedi (163).

Hız. Ömer’e Yeni Bir Gömlek Getirildiğinde Yaptıkları

- Bir ara Hz. Ömer arkadaşlarıyla beraber oturduğunda ona pamuktan yapılmış bir gömlek getirildi. Daha gömleği tamamen giymeden “Hamd o Allah’a olsun ki, avretimi örten bir elbiseyi bana giydirdi. Yaşamım boyunca da onunla süsleneceğim” dedi ve sonra da kavme dönerek “Bu kelimeleri niçin söylediğimi biliyor musunuz?” dedi. “Ancak sen bize haber verirsen bilmiş oluruz” dediler. Hz. Ömer “Hz. Peygamberi gördüm. Bir gün kendisine yeni bir elbise getirdiler. Onu giydikten sonra “Hamd o Allah’a mahsustur ki, bana avretimi kapatan bir elbiseyi giydirdi, hayatım boyunca da onunla süsleneceğim” dedi. Sonra da “Beni hak Peygamber olarak gönderen Allah’a yemin ederim ki, herhangi bir müslümana bir yeni elbise gelirse onu giydikten sonra eski elbisesini sadece Allah rızası için fakir müslümana giydirirse o, Allah’ın himayesinde ve komşuluğunda olur. O elbiseden fakirin sırtında bir ip kalsa, ister hayatta isterse ölüm halinde olsun, bu durum daha iyidir” dedi.

Sonra Hz. Ömer gömleğin kollarını bıraktı. Kollar ona biraz uzun geldi. Oğluna “Ey oğul! Bıçağı getir” dedi. Abdullah babasına bıçak getirdi. Gömleğin kollarını biraz kesti. Hz. Ömer’e “Ey Müminlerin Emiri, bir terzi çağıralım da bunu güzelce diksini!” dedik. “Hayır” dedi. Ben Hz. Ömer’i daha sonra gördüm. O gömleğin sökülmeğe olan iplikleri onun parmaklarının üzerine yayılıyordu ve Hz. Ömer onları diktirmiyordu (164).

- Ömer yeni bir gömlek giydi. Sonra “bana bir bıçak getirin” dedi. Ve “Ey oğul! Gel, benim elbisemin yenini uzat. Ellerini parmaklarımın baş uçlarına yapıştır, sonra fazla olanı kes” dedi. Böylece ben iki yenin de fazla olanlarını kestim. O yenlerin ağızları birbirinin üzerine geldikten sonra “Ey babam! Makasla bunu düzeltsen daha güzel olur!” dedim. “Ey oğul! Onu bırak, Peygamberin böyle yaptığı görüldü” dedi. Ve o elbise paramparça oluncaya kadar Hz. Ömer’in sırtında kaldı. Çoğu zaman iplerin oradan düştüğünü görüyordum (165).

Ashabın, Hacerü’l-Esved İle Kâbe’nin Köşelerini Öpmek Veya Ellemek Hakkındaki Sözleri

- Hz. Ömer Hacerü’l-Esved’in önünde durarak “Allah’a yemin ederim ki, ben senin yarar veya zarar getirmeyen bir taş olduğunu biliyorum. Eğer Hz. Peygamber’in sana el sürdüğünü ve öptüğünü görmeseydim. Ben de bunu yapmazdım” dedi. Sonra da “Bizim reml yapmağa ne ihtiyacımız vardır? Biz reml yapmakla müşriklere gücümüzü göstermek istedik. Allah müşrikleri helâk etti, yok etti. Fakat bu, Rasûlullahın yaptığı bir iştir. Onu terketmek istemiyoruz” dedi (166).

- Hz. Peygamberi gördüm, Hacerü’l-Esved’in önünde durarak “Kesinlikle senin zarar ve yarar getirmeyen bir taş olduğunu biliyorum” dedi ve sonra o taşı öptü. Sonra Ebubekir de Kabe’yi tavaf etti. Hacerü’l-Esved’in önünde durarak “Senin zarar ve yarar getirmeyen bir taş olduğunu kesinlikle bilirim. Fakat Hz. Peygamber’in seni öptüğünü görmeseydim, seni öpmezdim” dedi (167).

- Hz. Osman’la beraber Kâbeyi tavaf ediyorduk. Kabe’nin batı köşesine geldiğimizde Osman, Hacerü’l-Esved’e karşı herhangi bir şey yapmadı. Ben bunu görünce, onun elinden tuttum ve Hacerü’l-Esved’in yanına çekerek “Hacerü’l-Esved’i öpmeyecek veya ona el sürmeyecek misin?” dedim. Bana “Sen Hz. Peygamber ile hiç tavaf yapmadın mı?” dedi. Ben de “Evet, yaptım” dedim. Peki Hz. Peygamber’in bu iki batı köşelerine el sürdüğünü gördün mü?” dedi. “Hayır, görmedim” dedim. “Öyleyse neden böyle yapıyorsun” Hz. Peygamber senin için güzel bir örnek değil midir?” dedi ve yürüdü (168).

Nebiz Hakkında İbn Abbas İle Bir Göçebe Arasında Geçen Konuşma

- Bir göçebe İbn Abbas’a “Muaviye’nin ailesi halka su ile bal içirirler. Falan aile süt içirir. Siz ise nebiz içiriyorsunuz. Bu sizin cimrililiğinizden mi, yoksa fakirliğinizden mi ileri geliyor?” dedi. İbn Abbas “Bizde ne cimrilik ne de fakirlik vardır. Fakat Hz. Peygamber terkisinde Usume b. Zeyd olduğu halde bize geldi, su istedi. Biz ona bu hoşaftan içirdik. Onu içtikten sonra “Siz çok güzel yaptınız. Böyle yapınız!” dedi (169).

- Bir kişi İbn Abbas’ın yanına gelerek “Niçin şu kuru üzümün hoşafını halka içiriyorsunuz? Bu, peşine düştüğünüz peygamber sunneti midir? Yoksa bu, bal ile süte göre size daha kolay geldiği için midir?” dedi. İbn Abbas “Allah’ın Rasûlü bize geldi. Ve Abbas da halka nebiz içiriyordu. Hz. Peygamber “Bana da içir” dedi. Abbas birkaç bardak istedi, nebizden. Hz. Peygamber onların arasından

birisini aldı, içti. Sonra “Güzel yaptınız. Böyle yapınız!” dedi. İbn Abbas Onun yerine süt ve bal olsaydı, Peygamber’in bu güzel sözünün yerine onları verirdim. Bu bana daha hoş gelmezdi!” dedi (170).

İbn Ömer’in, Hz. Peygamber’in Yaptıklarını Aynen Yapması

- İbn Ömer’le birlikte Arafat’taydım. İbn Ömer öğleden önce gitti. Onunla beraber gittik, imamın yanına vardık. İmamla beraber öğle ve ikinci namazlarını kıldıktan sonra Arafat vakfesini yaptık. Ben ve bazı arkadaşlarım da onunla beraberdik. İmam Arafat’tan ayrılınca, biz de onunla beraber ayrıldık. Böylece Arafat dağı ile Müzdelife arasındaki dar geçide kadar geldik. Orada devesini çöktürdü. Biz de öyle yaptık. Biz onun namaz kılacağını sanıyorduk. Fakat devesinin yularını tutan hizmetçi durmadı ve “O namaz için durmadı. Fakat Hz. Peygamber burada abdestini bozmuştu. O da aynı şeyi yapmak istiyor!” dedi (171).

- İbn Ömer, Mekke ile Medine arasında bulunan bir ağaca geliyordu. Onun altında kaylulet uykusuna yatıyor, istirahat ediyordu. “Hz. Peygamber burada öyle yaptı” diyordu (172).

- İbn Ömer, Peygamber’in izine tabi olurdu. Nerede namaz kılmışsa oraya gider, kılardı. Hatta Hz. Peygamber bir ağacın altında konaklamıştı. İbn Ömer de hayatı boyunca o ağaca gidiyor, altında konaklanıyordu. Onun köküne su döküyordu ki ağaç kurumasın (173).

- Biz İbn Ömer’le beraber sefer halindeydik. Bir yerden geçtik. Ve o, yan çizerek yolunu değiştirdi. Niçin böyle yaptığı sorulunca “Rasûlullahın burada böyle yaptığını gördüm” dedi (174). İbn Ömer Mekke yolunda devesinin bazen yolunu değiştiriyor, yan çizerek gidiyordu. Ve “Umulur ki, Rasûlullahın ayağının bastığı yere, ayağımı basabilirim” diyordu (175).

- Eğer İbn Ömer’in Peygamber’in ayak izlerini takib ettiği zamanda onu görseydin ona “bu delidir” derdin (176).

- Hz. Peygamber’in konakladığı, istirahat ettiği yerlerde onun izini takib etmekte İbn Ömer’den daha ilerde olan hiç kimse yoktu (177).

- İbn Ömer, Rasûlullahın izlerini takib ettiği zamanda onu gören bir kimse “bunda delilikvardır” sanırdı (178).

- Çölde yavrusunu kaybeden, onu arayan bir deveden daha fazla, İbn Ömer, Hz. Peygamber’in izini takib ediyordu (179).

- İbn Ömer’e “Biz korku ve hazer namazını Kur’an’da görüyoruz. Fakat sefer namazını görmüyoruz?” dedim. İbn Ömer “Allah, Peygamberi’ni gönderdiği zaman biz insanların en katırlıydık. O halde biz Peygamberin yaptığı gibi yaparız” dedi (180).

- Abdullah b. Ömer’den “Biz Allah’ın kitabında korku halinde namazın kısaltılacağını görüyoruz. Fakat sefer halinde namazın kısaltılacağını görmüyoruz” diye sordum. Abdullah “Peygamberimizi gördük, o yolculukta namazları kısaltıyordu. Onun için biz de kısaltıyoruz” dedi (181). Mina’da, İbn Ömer’le bir araya gelince, sefer halindeki namazın durumunu ondan sordum. İbn Ömer “İki rekât kılınız!” dedi. Ben de “Nasıl olur?” Biz Mina’dayız. Bizim için ne korku var, ne de başka bir şey” dedim. Bunun üzerine İbn Ömer öfkeleni ve “Azab olasıca! Sen Hz. Peygamber’i dinlemedin mi?” dedi. “Evet, dinledim ve ona iman da ettim” dedim. İbn Ömer “Allah’ın Rasûlü evinden çıktığı zaman dört rekâtlı namazı iki rekât kılardı. İstersen dört kıl, istersen iki. Farketmez” dedi (182).

- İbn Ömer’e “Allah Nisa/101 ayetinde: “Yeryüzünde sefere çıktığınız vakit eğer kâfirlerin size bir fenalık yapmasından korkarsanız namazı kısaltmanızda size bir günah yoktur” buyuruyor. Şu anda biz eminiz, korkmuyoruz. Yine de namazımızı iki rekât kılalım mı?” denildi. İbn Ömer “Sizin için Allah Rasûlünde güzel bir örnek vardır” dedi (183). İbn Ömer’i gördüm, düğmeleri açık olduğu halde namaz kılıyordu. Ona niçin böyle yaptığını sordum. “Hz. Peygamber’in böyle yaptığını gördüm de ondan!” dedi (184).

Muaviye b. Kurre’nin Hz. Peygambere Uyararak Düğmelerini Çözmesi

- Allah Rasûlüne Müzeyne’den bir gruba beraber geldik. Peygambere biat ettik. Düğmeleri açtık. Elimi iç gömleğinin altına sokarak Peygamber mührünü elledim. Muaviye’yi de oğlunu da, ister kış, ister yaz olsun, daima düğmeleri açık olarak gördüm (185).

21. FASIL: Hz. PEYGAMBER’İN, ASHABINA, AİLESİNE, AKRABALARINA ve BÜTÜN ÜMMETİNE YAKINLIĞI

Ashabdan Bazılarının Bu Konuda Tartışmaları ve Hz. Peygamber’in Onları Tastik Etmesi

- Bir gün mescidde Rasûlullahın önünde oturduk. Ensar’dan ve Muhacirlerden bir gruptuk. Benî Hâşim’den de bir grub vardı. Rasûlullah’a hangimizin daha yakın olduğu, Rasûlullahın hangimizi daha çok sevdiği hususunda tartıştık. Biz Ensar “Biz ona iman ettik, ona tabi olduk. Onunla beraber savaştık. Düşmanın göğsüne çıkan asker bizlerdik. O halde biz Rasûlullah’a herkesten daha yakın ve daha sevimliyiz!” dedik. Muhacir kardeşlerimiz ise “Biz Allah ve Rasûlü ile hicret ettik. Aşiretimizden, aile efradımızdan, malımızdan ayrıldık. Sizin bulunduğunuz savaşlara biz de iştirak ettik. Siz neyi görmüşseniz biz de onu gördük. O halde biz Rasûlullah’a daha yakın ve daha sevimliyiz” dediler. Benî Hâşim’den olan grub da “Biz Peygamber’in aşiretiyiz. Sizin hazır bulunduğunuz her yerde biz de hazır bulunduk. O halde biz Peygambere daha yakının ve onun yanında daha sevimliyiz!” dediler. Biz bu durumdayken Hz. Peygamber çıkageldi ve “Siz niye tartışıyorsunuz?” dedi. Bunun üzerine biz, peygambere, söylediklerimizi aktardık. Peygamber ensara hitaben “Doğru söylediniz. Sizin bu hakkınızı kim sizden alabilir?” dedi. Ve biz ona muhacir kardeşlerimizin söylediklerini de haber verdik. Hz. Peygamber “Doğru söylediler. Bu hakkı onlardan kim alabilir?” dedi. Ona Benî Hâşim kabilesinden olan grubun söylediklerini de aktardık. Hz. Peygamber “Doğru söylüyorlar. Onlardan bu hakkı kim alabilir?” dedikten sonra “Sizin aranızda hüküm vereyim mi?” dedi. “Evet, babamız ve anamız sana kurban olsun, ey Allah’ın Rasûlü! Hüküm ver!” dedik. Hz. Peygamber “Ey ensar topluluğu! Size gelince, ben sizin kardeşinizim!” dedi. Bu sözü işiten ensar bir ağızdan “Allahu Ekber! Kâbe’nin rabbine yemin ederiz ki, biz tartışmayı kazandık!” dediler. Rasûlullah devamla “Ey muhacir topluluğu! Size gelince, ben sizden bir kişiyyim” dedi. Muhacirler de hep bir ağızdan “Allahu Ekber! Kâbe’nin rabbine yemin ederiz ki, biz bu davayı kazandık” dediler. Hz. Peygamber devamla “Size gelince, ey Hâşim oğulları, siz bendensiniz, ben de sizdenim” buyurdu. Böylece hepimiz Peygamber’in huzurundan çıktık. Hepimiz razı ve peygamberle övündüğümüz halde ayrıldık (186).

H. Peygamber'in, Halid'i Bedir Ashabına Eziyet Vermekten Halkı da Halid'e Eziyet Vermekten Menetmesi

- Abdurrahman b. Avf, Halid b. Velid'i Peygambere şikâyet etti. Peygamber "Ey Halid! Bedir ehlinden olan bir kişiye eziyet verme. Eğer sen Allah yolunda Uhud dağı kadar altın versen yine de onun amelini yetişemezsin!" dedi. Halid "Evvla onlar benim aleyhimde konuştular. Sonra da ben onlara cevap verdim!" dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber "Sakın Halid'e eziyet vermeyiniz. O, Allah'ın kılıçlarından bir kılıçtır. Allah Teâlâ onu kâfirlerin üzerine çekmiştir" dedi (187).

- Abdurrahman ile Halid b. Velid arasında bir münakaşa oldu. Halid "Ey Avf'ın oğlu, bir veya iki gün benden önce müslüman olmakla bana karşı gururlanma!" dedi.

Halid'in bu sözü Hz. Peygamber'in kulağına gittiğinde "Ne olursunuz! Ashabımı benim için bırakınız. Nefsime elinde tutan Allah'a yemin ederim ki, eğer sizden herhangi bir kişi Allah yolunda Uhud dağı kadar altın verse sahabilerimin vermiş olduğu yarım avuç sadakaya yine yetişmez" dedi. Bundan bir müddet sonra Abdurrahman b. Avf ile Zübeyr arasında münakaşa oldu. Hz. Halid "Ey Allah'ın Peygamberi! Sen Abdurrahman'a cevap vermekten beni menettin. İşte Zübeyr ona küfrediyor" dedi. Hz. Peygamber "Onlar Bedr ehlidirler. Bazıları diğerine daha yakındırlar" dedi (188).

- Halid b. Velid ile Abdurrahman b. Avf'ın arasında bir münakaşa geçti. Hz. Peygamber bunun üzerine "Ne olursunuz, Ashabımı benim için bırakınız! Yakalarına yapışmayınız. Sizden herhangi bir kimse Allah yolunda Uhud dağı kadar altın verse, onların ne bir avuç ne de yarım avuç sadakalarına yetişemez" dedi (189).

H. Peygamber'in "Allah Benim Ashabımı Üstün Kılmıştır" Sözü

- Hz. Peygamber "Allah benim ashabımı peygamberler ve rasûllerin haricinde kalan herkesten üstün kılmıştır. Ashabımdan benim için dört kişiyi seçmiştir: Ebubekir, Ömer, Osman ve Ali. Allah onları bana arkadaş kılmıştır. Bütün sahabilerimde hayr vardır. Benim ümmetimi diğer ümmetlerden üstün kılmıştır. Benim ümmetimden dört kuşağı seçmiştir: Birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü kuşaklar!" buyurdu (190).

H. Peygamber'in Muhacir ve Ensar Hakkındaki Tavsiyesi

- Hz. Peygamber vefat edeceği anda "Ey Allah'ın Rasûlü! Bize vasiyette bulun!" dediler. Hz. Peygamber "Size herkesten önce İslâm'a giren muhacirlerin hakkını vasiyet ediyorum. Onlardan sonra çocuklarının hakkını vasiyet ediyorum. Eğer bunu gözetmezseniz, sizin ne farz, ne de nafil ibadetleriniz kabul olunmaz" dedi (191).

- Hz. Peygamber'e ölümünün yaklaştığı haberi geldiğinde, eski elbiselerine büründüğü halde çıkarak minber üzerine oturdu. Halk, Peygamber'in çıktığını işitince çarşı-pazardakiler de gelerek mescidde hazır bulundular. Peygamber evvela Allah'a hamd ve senâ ettikten sonra "Ey insanlar! Şu ensardan olan kabile hakkında, benim hatırıma sayıp gözetiniz. Onlar kendisinden yediğim soframdır. Sırrımı kendisinde sakladığım heybemdir. Onların iyilerinden kabul ediniz, kötülerinin suçunu affediniz" dedi (192).

H. Peygamber'in, Ashabına Küfretmekten Menetmesi

- Malik b. Duhsün'den söz açıldı, halk onun aleyhinde konuşmağa başladı. Ona "Münâfikların başı" deniliyordu. Hz. Peygamber "Ashabımın yakasını bırakınız. Onlara küfretmeyiniz" buyurdu (193).

- Allah'ın Rasûlü "Kim ki benim ashabıma küfrederse, Allah da, melekleri de ve bütün insanlar da ona lânet ederler" buyurdu (194).

- Allah'ın Rasûlü "Sakın ashabıma küfretmeyiniz. Ashabıma küfredene Allah lânet etmiştir" buyurdu (195).

İbn Abbas'ın Sahabileri Kötü Bir Şekilde Sakındırması

- Bir kişi İbn Abbas'a gelerek "Bana öğüt ver" dedi. İbn Abbas "Allah'ın takvasını vasiyet ediyorum sana. Sakın Hz. Peygamber'in ashabını kötü bir şekilde anma. Çünkü onlar için Allah'ın ne takdir ettiğini bilemezsin" (196).

H. Peygamber'in Ehl-i Beyti Hakkında Tavsiyesi

- Hz. Peygamber "Ben ehl-i beytimi size emanet ediyorum" dedi. Bundan bir müddet sonra da vefat etti (197).

- Fatıma, Hz. Peygamber'e geldi. Sırtında Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin vardı. Elinde Hz. Hasan için pişirilmiş bir yemek kabı bulunuyordu. Onunla Hz. Peygamber'e gelerek onu Peygamber'in önüne koydu. Hz. Peygamber "Ebü'l-Hasan nerede?" diye sordu. Fatıma da evde olduğunu söyledi. Bunun üzerine Rasûlullah, Hz. Ali'yi çağırdı. Rasûlullah, Ali, Fatıma, Hasan ve Hüseyin oturup birlikte yediler. Bundan önce Hz. Peygamber herhangi bir yemek yediğinde mutlaka beni çağırırdı. Hz. Peygamber yemeği bitirdikten sonra onların üzerlerine elbisesini gererek "Yarab! Onlara düşmanlık yapana düşman ol. Onlara yardımcı olana yardımcı ol!" diye dua etti (198).

- Hz. Peygamber "Ey Abdulmuttalib oğulları! Ben sizin için Allah'dan üç şey dilerim. Allah sizi hep kuvvetli etsin. Cahil olanlarınıza ilim versin. Sapık olanlarınıza da hidayet versin. Allah'dan sizi cömert ve merhametli kılmasını da dilerim. Eğer bir kişi rûkn ile makam arasında saf tutar, namaz kılar, oruç tutar, eğer bu kişi Muhammed'in aile efradına buğzu olduğu halde ölürse cehenneme girer" buyurdu (199).

- Hz. Peygamber "Kim Abdulmuttalib oğullarından birisine, iyilik yaparsa ve dünyada onun karşılığını görmezse yarın kıyamette onun iyiliğine karşılık vermek benim boynumdadır. Bana kavuştuğu zaman ona veririm" buyurdu (200).

H. Ömer'in, Hz. Peygamber Soyuna Bağlanmaktan Sevinç Duyması

- Hz. Ömer Hz. Ali'nin kızıyla evlendiği zaman halka "Niçin bana göz aydınlığı dilemiyorsunuz? Çünkü ben Hz. Peygamber'in "Kıyamet gününde her sebep ve neseb kesilir. Ancak benim sebebim ve nesebim kesilmez" dediğini duydum" dedi (201).

Kureyş'in Fazileti

- Katade b. Numan ez-Zaferî Kureyş hakkında konuştu. Sanki onları tenkid ediyordu. Hz. Peygamber "Ey Katade! Sakın Kureyşe küfretme. Belki bir gün gelir, onlardan, senin amellerinin sönük kalacağı kimseler görürsün. Eğer onların azmayacaklarından emin olsaydım; onların faziletlerini kendilerine söyledim" buyurdu (202). Hz. Peygamber "Kureyşi takdim ediniz, onların önüne geçmeyiniz. Eğer Kureyşlilerin azmayacaklarından emin olsaydım, kesinlikle Allah katında onlar için hazırlananı haber verirdim" buyurdu (203).

- Hz. Peygamber bir gün Hz. Aişe'nin hücreğine girerek "Eğer Kureyş azmayacak olsaydı, kesinlikle Allah katında onlar için hazırlananı kendilerine haber verirdim" buyurdu (204).

- Hz. Peygamber "Güvenilir kimse ararsanız Kureyş'de arayın. Kesinlikle Kureyşten emin olan bir kimsenin, başkalarından emin olan bir kimse üzerinde üstünlüğü vardır. Kureyşin kuvvetlisi için iki fazilet, başkasından olan kuvvetli içinse bir fazilet vardır" buyurdu (205).

- Hz. Peygamber, Hz. Ömer'e "Kavmini benim için bir araya getir!" dedi. Hz. Ömer, Kureyşi, Rasûlullahın hanei saadetinin yanında topladı. Sonra Peygamber'in huzuruna girerek "Ey Allah'ın Rasûlü! Bunlar mı senin yanına gelsin, yoksa sen mi onların yanına çıkacaksın?" diye sordu. Hz. Peygamber "Ben onların yanına çıkacağım" dedi ve onlara gelerek "Aranızda sizden olmayan birisi var mıdır?" dedi. "Evet, vardır. Aramızda haliflerimiz (anlaşmalılarımız), kızkardeşlerimizden gelen yeğenlerimiz ve azad ettiğimiz kölelerimiz vardır!" dediler. Hz. Peygamber "Bizim haliflerimiz bizdendir. Yeğenlerimiz ve azad ettiklerimiz de, bizdendir. Şunu bilin ki, Allah'ın dostları ancak muttaki kimselerdir. Eğer siz bunlardan olursanız ne âlâ. Aksi takdirde dikkat ediniz! Halk kıyamet gününde amelleriyle gelip de, siz de ağır yüklerle gelmeyiniz ki, sizden yüz çevirmeyelim" dedi. Bunları söyledikten sonra ellerini kaldırarak "Ey İnsanlar! Kureyş emanet ehlidir. Kim onların düşüşlerini ve kayışlarını araştırırsa Allah o kimseyi burnu üzerine düşürür" dedi ve bunu üç kez tekrarladı (206).

Haşimilere, Ensar'a ve Araplara Bugzetmek

- Hz. Peygamber "Benî Hâşim ve Ensara bugzetmek küfürdür. Araplara bugzetmek nifaktır" buyurdu (207).

Hz. Peygamber'e İlk Kavuşanlar Kureyşlilerdir

- Hz. Peygamber "Ey Aişe! Senin kavmin, ümmetimin içindeki kavimlerin hepsinden daha önce ve daha süratli bir şekilde bana iltihak edeceklerdir" diyerek içeri girdi. Hz. Peygamber oturduktan sonra "Ey Allah'ın Rasûlü! Allah beni sana feda etsin. İçeri girdiğinde beni korkutan bir konuşma yaptın" deyince, Hz. Peygamber bana bunun ne olduğunu sordu. Ben de "Senin o konuşmandan anlaşılıyor ki, benim kavmim ümmetin hepsinden daha önce ölüp sana iltihak edecektir!" dedim. Hz. Peygamber "Evet, durum böyledir" dedi. "Bu neden böyle oluyor?" dedim. Hz. Peygamber "Ölüm onları biçecektir. Ümmet onlara halifelik vermemek için onları helâk etmeye çalışacaktır" dedi. Ben "Senden sonra halk nasıl olacak veya o zaman halk nasıl olacaktır?" diye sordum. Hz. Peygamber "Çekirge gibi, kuvvetliler zayıfları yeyip tüketecektir ve durum, kıyamet kopuncaya kadar da böyle devam edecektir!" buyurdu (208).

- Hz. Peygamber "Ey Aişe! Halktan ilk yok olacaklar senin kavmindir" dedi. Ben de "Allah beni sana feda etsin. Onlar zeli mi olacaklardır ki, herkesten daha önce tükeneceklerdir?" dedim. Cevap olarak "Hayır, fakat Kureyşin bu boyunu ölüm yok edecek ve halk onların yok olmasına çalışacaktır. Yok olmakta onlar halkın ilkidirler" dedi. Ben "Onlardan sonra insanlar ne kadar zaman kalacaklardır" dedim. Hz. Peygamber "Onlar insanlığın bel kemiği gibidirler. Onlar helâk olursa, insanlık da helâk olur" buyurdu (209).

Hz. Peygamber'in Kendisinden Sonra Gelenlere Müjdesi

- Hz. Peygamber'le beraber oturuyorduk. "İman yönünden, ehli imanın, en üstününün kim olduğunu bana haber veriniz?" dedi. Sahabîler "Ey Allah'ın Rasûlü, Meleklerdir!" dediler. Hz. Peygamber "Melekler öyledir ve öyle olmaları da gerekir. Onların öyle olmasına ne mani olabilir ki. Allah onlara bulundukları mertebeyi vermiştir. Ben onları sormuyorum" dedi. Sahabîler "O halde Allah'ın peygamberlikle şereflendirdiği peygamberlerdir" dediler. Hz. Peygamber "Peygamberler böyledir ve böyle olmaları da haklarıdır. Allah onlara bulundukları mertebeyi vermişken onların böyle olmasına ne mani olabilir?" dedi. Sahabîler "Ey Allah'ın Rasûlü! Şehidlerdir. Peygamberlerle beraber olup şehid düşenlerdir" dediler. Hz. Peygamber "Onlar da şerefli ve şerefli olmaları haklarıdır. Allah onları şahadet mertebesiyle şereflendirdikten sonra onların böyle olmasına ne mani olabilir? Ben onları sormuyorum" dedi. Sahabîler "Ey Allah'ın Rasûlü! Onlar kimdir?" deyince, Hz. Peygamber "Bazı kavimlerdir ki, hâlâ atalarının bellerinde olup benden sonra gelecekler, beni görmedikleri halde bana iman edecekler, beni tasdik edeceklerdir, duvarlarda asılı duran Mushaf'ı görerek içindeki hükümlere uyarlar. İşte imanı en üstün olanlar bunlardır" buyurdu (210).

- Hz. Peygamber "Bana Allah katında kıyamet gününde mertebe bakımından en büyük olan kimlerdir, haber verir misiniz?" deyince, sahabîler "Meleklerdir" dediler. Hz. Peygamber "Onlar Rablerine yakınlıklarından dolayı tabi ki öyledirler. Ancak ben başkalarını soruyorum" dedi. Sahabîler "Öyleyse peygamberlerdir" dediler. Hz. Peygamber "Onların böyle olmasına mani olacak bir şey yok. Ben onları sormuyorum" dedi. Sahabîler "Ey Allah'ın Rasûlü, bize haber ver!" dediler. Hz. Peygamber "Bir kavimdir ki, benden sonra gelecekler. Beni görmedikleri halde bana iman edecekler. Duvara asılı bulunan Mushaf'ı bulacaklar, ona iman edecekler. İşte Allah katında mertebe bakımından insanların en büyükleri bunlardır veya kıyamet gününde Allah katında iman yönünden insanların en büyükleri bunlardır" buyurdu (211).

- Hz. Peygamber ile birlikte kahvaltı ettik. Yanımızda Ebu Ubeyde b. Cerrah da vardı. Hz. Peygambere "Ey Allah'ın Rasûlü! Bizden daha üstün birisi var mıdır? Biz seninle beraber müslüman olduk, cihad ettik" dedi. Hz. Peygamber "Evet! Daha üstünü vardır. Bir kavim vardır ki, beni görmedikleri halde bana iman ederler" buyurdu (212).

- Hz. Peygamber “Beni görüp de, bana iman edene cennet olsun. Beni görmediği halde bana iman edene cennet olsun” buyurdu ve bu sözü yedi defa tekrarladı (213).

H. Peygamber’in “Kardeşlerimi Ne Zaman Göreceğim” Diye Temennide Bulunması

- Hz. Peygamber “Benden sonra bir kavm gelecektir. Onlardan birisi beni görmek için, aile efradını ve bütün malını feda etmeğe can atacaktır” dedi (214).

- Hz. Peygamber “Beni görmedikleri halde bana iman eden kardeşlerimi görmeyi çok istiyorum” buyurdu (215).

- Hz. Peygamber “Kardeşlerime ne zaman kavuşacağım!” dedi. “Ey Allah’ın Rasûlü! Biz senin kardeşlerin değil miyiz?” dediler. Hz. Peygamber “Evet, siz benim ashabımsınız. Benim kardeşlerim beni görmedikleri halde bana iman edenlerdir!” buyurdu (216).

Ümmet-i Muhammed’in Üstünlüğü

- Hz. Peygamber “Bu ümmetin meselesi yağmurun durumuna benzer. Bilinmez, yağmurun evveli mi daha hayırlıdır sonu mu?” buyurdu (217).

- Hz. Peygamber “Allah’ın, yeryüzünde seyahat eden bir gurup melekleri vardır. Onlar benim ümmetimin selâmını bana tebliğ ederler” buyurdu. Yine Allah’ın Rasûlü “Benim hayatını sizin için hayırlıdır. Siz soruyorsunuz, benden cevap alıyorsunuz. Benim vefatım da sizin için hayırlıdır. Sizin amelleriniz bana arz edilir. Hayrını gördüğümde Allah’a hamdederim, şerrini gördüğümde de, sizin için af talebinde bulunurum” dedi (218).

Bu Ümmetin Azabı, Dünyada Eziyet Çekmektir

- İbn Ziyad’ın yanında otuyordum. Yanında Abdullah b. Yezid de vardı. Haricilerin kellelerini getirdiler. Her kelle yanımdan geçerken “Cehenneme doğru git” diyordum. Abdullah b. Yezid “Sakin bunu söyleme! Ben Hz. Peygamber’in “Bu ümmetin azabı dünyasındadır!” dediğini duydum” dedi (219).

- Ubeydullah b. Ziyad halkı şiddetli bir şekilde cezalandırıyordu. Allah Rasûlünün ashabından birisinin yanına oturdum. Bana “Biliyor musun? Hz. Peygamber ‘Bu ümmetin cezası kılıçladır’ demişti” dedi (220).

22. FASIL: MÜSLÜMANLARIN MAL ve CANLARINA DOKUNMAK HARAMDIR

Bir Müslümanı Öldürmenin Ne Kadar Büyük Bir Suç Olduğuna Dair Gelen Rivayetler

- Rasûlullah zamanında birisi öldürüldü. Kimin öldürdüğü bilinmiyordu. Bunun üzerine Peygamber minbere çıkarak “Ey İnsanlar! Sizin aranızda olduğum halde birisi öldürülüyor, onu kimin öldürdüğü bilinmiyor. Eğer gökler ve yerlerin ehli hep bir araya gelse, bir müslümanı öldürseler, Allah onları sayısız ve hesabsız azaba düçar eder” buyurdu (221).

- Peygamber döneminde birisi öldürüldü. Hz. Peygamber minbere çıkarak “Siz onu aranızda kimin öldürdüğünü bilmiyor musunuz?” dedi. Bu sözünü üç defa tekrarladı. Sonra “Ey Allah’ım! Bizi muaheze etme. Bilmiyoruz!” buyurduktan sonra “Muhammed’in nefsinin elinde tutan Allah’a yemin ederim, eğer göklerin ehli ile yer ehli bir araya gelerek bir mü’mini öldürürlerse, hepsini birden Allah cehenneme sokacaktır. Ehl-i Beyt’e, ancak yüzüstü cehenneme atılacak bir kimse buğzeder” dedi (222).

H. Peygamber’in, Şehadet Getirdiği Halde Bir Adamı Öldüren Usame İle Arkadaşlarını Azarlaması

- Peygamber bizi Cüheyne kabilesinin Hurka boyuna savaşmak için gönderdi. Onlara sabahın erken saatlerinde hücum ettik. Aralarında bir kişi vardı. Bize göz açtırmıyordu. Arkadaşlarının önünde bize saldırıyor, arkadaşları kaçtığına da arkada kalarak onları koruyordu. Ben ve Ensardan bir adam ona yetiştik. Adam hemen “Lâ ilâhe illallah” dedi. Ensar’dan olan arkadaş onu öldürmekten vazgeçti. Bense söylediklerine aldırmandan onu öldürdüm. Bu olay Hz. Peygamber’e ulaştırıldığında “Ey Usame! O ‘Lâ ilâhe illallah’ dedikten sonra onu öldürdün mü?” dedi. Ben de “Ey Allah’ın Rasûlü! O ölümünden kurtulmak için ‘Lâ ilâhe illallah’ dedi” dedim. Hz. Peygamber aynı soruyu o kadar çok tekrarladı ki “Keşke ben bugünden önce müslüman olmasaydım” dedim (223).

- Rasûlullah’a vardığımızda ona haberi söyledik. “Ey Usame! Seni bu büyük vebalden kim kurtaracak?” dedi. “Ey Allah’ın Rasûlü! O bu kelimeyi ancak ölümünden korktuğu için, korunmak gayesiyle söylemiştir” dedim. Hz. Peygamber “Ey Usame! Seni bu büyük vebalden kim kurtaracak?” dedi ve bu sözü o kadar çok tekrarladı ki, ben içimden “Keşke ben, daha önce müslüman olmasaydım da, bugün yeni müslüman olsaydım ve onu öldürmemiş olsaydım” diye temenni ettim. Ve Hz. Peygamber’e “Ey Allah’ın Rasûlü! Allah’a söz veriyorum, bundan böyle ‘Lâ ilâhe illallah’ diyen bir kimseyi öldürmeyeceğim” dedim. Hz. Peygamber “Benden sonra da” dedi. “Evet, senden sonra da” dedim (224).

- Ben ve Ensar’dan biri, Mirdas b. Nüheyke’ye yetiştik. Onu öldürmek üzere kılıçlarımızı kınından çektiğimizde “Lâ ilâhe illallah” dedi. Fakat ben kılıcımı ondan ayırmadım, onu öldürünceye kadar vurdum (225). Hz. Peygamber, bana “O, la ilahe illellah” dediği halde senonu öldürdün ha?” dedi. “Ey Allah’ın Rasûlü! O bu sözü ancak silah korkusuyla söylemiştir” dedim. Hz. Peygamber “O halde sen onun kalbini yarıp baktın ve bunu silah korkusuyla söylemiş olduğunu öğrendin! Ey Usame! Seni kıyamet gününde bu vebalden kim kurtaracaktır?” dedi ve Rasûlullah bu sözü durmadan tekrarladı. Öyle ki, “Keşke ben bugün müslüman olsaydım” diye temenni ettim (226).

H. Peygamber’in Bekir b. Harise’yi Azarlaması

- Ben Peygamber’in gönderdiği bir askeri birlikte bulunuyordum. Müşriklerle savaşa başladık. Müşriklerden birisine hücum ettim. O da İslâm’ı izhar etmek suretiyle benden kurtulmak istedi. Buna rağmen onu öldürdüm. Hadise Hz. Peygamber’in kulağına

geldiğinde öfkelenildi. Beni huzurundan kovdu. Allah Teâlâ Nisa/92 ayetini indirdi. Bu ayetin inişinden sonra benden razı oldu ve beni kendisine yaklaştırdı (227).

H. Peygamber'in Bir Mü'mini Öldüren Yüz Çevirmesi

- Hz. Peygamber bir askeri birlik gönderdi. Onlar gittikleri yerde saldırıya geçtiler. O kavimden bir kişi kaçtı. Birlikten bir kişi de onu takip etti. Kılıcını çekip onu öldüreceği sırada adam "Ben müslümanım, ben müslümanım" dedi. Fakat buna rağmen o kişiye bakmadı, sözüne itibar etmedi ve onu vurarak öldürdü. Böylece hadise Hz. Peygamber'in kulağına gitti ve Rasûlullah onun hakkında şiddetli bir söz söyledi. O söz ona yetişince, o, Rasûlullah hutbe okuduğu esnada gelerek "Ey Allah'ın Rasûlü! Allah'a yemin ederim ki, o söylediğini ancak elimden kurtulmak için söyledi" dedi. Hz. Peygamber ondan yüz çevirdi. Ve onun etrafında bulunanlardan da uzaklaştı, hutbeye devam etti. O, ikinci kez aynı sözü söyledi. Peygamber de aynı tavrı gösterdi. O, üçüncü kez, sabr göstermeyerek yine aynı şeyi söyledi. Peygamber ona döndü, yüzünden öfkelenildiği belliydi. "Kesinlikle Allah bir mümini öldürmeyi bana haram kılmıştır!" dedi ve bu sözü üç defa tekrarladı (228).

Mikdad b. Esved'in Şehadet Getiren Bir Adamı Öldürmesi Üzerine Ayet İnmesi

- Hz. Peygamber, içinde Mikdad b. Esved'in de bulunduğu bir birlik gönderdi. Gittikleri kavme vardıklarında onların sağa-sola kaçtıklarını gördü. Orada sadece zengin bir kişi duruyordu. Adam şehadet getirdiği halde Mikdad ona yönelerek onu öldürdü. Arkadaşlarından birisi "Allah'tan başka ilah olmadığına şahidlik eden bir kişiyi mi öldürdün? Kesinlikle bunu Peygambere söyleyeceğim" dedi. Peygamber'in yanına geldiklerinde "Ey Allah'ın Rasûlü! Bir kişi şehadet getirmesine rağmen Mikdad onu öldürdü" dediler. Hz. Peygamber, Mikdad'ın çağrılmasını emretti ve "Ey Mikdad! Lâ ilâhe illallah diyen bir kişiyi mi öldürdün? Acaba yarın bunun vebalinden nasıl kurtulacaksın?" dedi.

Bunun üzerine Allah, Nisa/94 ayetini indirdi. Hz. Peygamber Mikdad'a "Öldürdüğün kişi mümin bir kişiydi. Kâfir bir kavimle beraber olduğu için imanını gizliyordu. O zaman imanını izhar etti. Sen de buna rağmen onu öldürdün ha! Sen de Mekke'de iken imanını gizlemiyor muydun?" dedi (229).

Muhallim b. Cessame'nin Amir b. Edbad'ı Öldürüp Eşyasını Alması

- Hz. Peygamber bizi İdam denilen yere birkaç müslümanla beraber gönderdi. O müslümanlar arasında Ebu Katade el-Haris b. Rib'i Muhallim b. Cessame b. Kays da vardı. Bunlar İdam'ın iç noktalarına varıncaya kadar gittiler. Onlar orada iken Amir b. Edbad el-Eşcaî, bir devenin üstünde ve hazırladığı biraz azık ile bir tulum süt olduğu halde bize rastladı. Bize İslâm selâmıyla selam verdi. Biz ne ona dokunduk, ne de yüküne! Fakat Muhallim b. Cessame ona hücum etti. Onu, aralarında daha önce bir hadise olduğundan dolayı öldürdü. Devesini ve eşyasını aldı. Peygambere geldiğimizde ona bu haberi verdik. Onun hakkında Nisa/94 ayeti nâzil oldu (230).

- Hz. Peygamber, Muhallim b. Cessame'yi bir birlikle beraber gönderdi. Yolda kendilerine Amir b. Edbad rastladı. İslâm selâmıyla onları selamladı. Fakat ikisi arasında daha önce bir kin vardı, cahiliye döneminde. Muhallim, bir okla onu öldürdü. Haber Hz. Peygamber'e geldiğinde, onun hakkında Uyeyne ve Akra'ya danıştı. Akra "Ey Allah'ın Rasûlü! Bu sefer onu bağışla, fakat bir daha böyle bir şey yaparsa onu cezalandır" dedi. Uyeyne "Hayır! Allah'a yemin ederim ki, benim hanımlarımın dulluğu tattıkları gibi, onun hanımları da tatmadıkça olmaz!" dedi. Sonra Muhallim sırtında iki hırka olduğu halde Hz. Peygamber'in huzuruna geldi ve Allah'dan kendisi için af talebinde bulunmasını istedi. Hz. Peygamber de "Allah seni affetmesin" demek suretiyle onu tersledi. Muhallim'in göz yaşları elbisesinin üstüne akmaya başladı. Hz. Peygamber'in huzurundan bu şekilde ayrıldı. Bunun üzerinden bir hafta geçmeden öldü. Onu defnettiler. Yer onu üste attı. Peygambere gelip bu durumu haber verdiklerinde "Yeryüzü sizin arkadaşınızdan daha şerli bir kimseyi altına kabul eder. Fakat Allah bununla size bir nasihat vermek istemiştir!" buyurdu. Sonra onlar cesedi iki dağın arasında bulunan bir çukura atıp üzerine taş doldurdular. O zaman: "Ey iman edenler! Allah yolunda diktığınız..." şeklinde başlayan Nisa/94 ayeti nazil oldu (231).

Bir Mü'min Öldüren Adamı Toprağın Dışarı Atması

- Allah Rasûlünün arkadaşlarından birisi bir kitleye hücum etti. Kitleyi teşkil edenler sağa-sola koşuşarak dağıldılar. Müşriklerden olup da kaçmaya çalışan bir kişiyi yakaladı. Onu kılıçla öldürmek istediğinde yakalanan kişi "Lâ ilâhe illallah" dedi. Fakat yakalayan, bir türlü ondan vazgeçmedi ve onu öldürdü. Sonra kalbinde onun ölümünden ötürü şüphe başladı. Sonra da hadiseyi Rasûlullah'a anlatarak "Bu kişi lâ ilâhe illallah'ı kılıçtan kurtulmak için söyledi!" dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber "Sen onun kalbini açıp baktın mı?" buyurdu. Az bir zaman sonra katil olan kişi öldü. Onu defnettiler. Ertesi gün baktılar ki, toprak onu dışarıya atmıştır. Aile efradı Peygambere gelerek hadiseyi haber verdiler. Hz. Peygamber onun yeniden defnedilmesini emretti. Yine defnettiler. Ertesi gün yine mezardan atılmış olduğunu gördüler. Ailesi yine durumu Peygambere sordu. Peygamber "Yeryüzü onu kabul etmekten çekinmiştir. Onu mağaralardan birisine atın gitsin" buyurdu (232).

Halid b. Velid İle Cezime Kabilesinin Kıssası

- Hz. Peygamber, Halid b. Velid'i, Mekke'yi fethettiği zaman, kabileleri İslâm'a davet etmek üzere gönderdi. Onunla beraber Arap kabilelerinden Süleym b. Mansur ile Müdlic b. Mürre adlı iki kabile vardı. Gidip Cezime b. Amir b. Abdimenaf b. Kinane kabilesini bastılar. Bu kabile de silahlarına sarıldılar. Halid b. Velid onlara "Silahlarınızı bırakınız, çünkü herkes müslüman oldu" dedi. Onlar silahları bıraktıktan sonra, Halid onların bağlanmasını emretti. Sonra onları kılıca havale etti. Onlardan bir kısmını öldürttü. Haber Hz. Peygambere ulaştığında ellerini göğe kaldırarak "Yarab! Halid'in yaptığından sana sığınıyorum" dedi. Sonra Hz. Ali'yi çağırarak "Ey Ali! Şunlara git, durumlarını tetkik et. Cahiliye işlerini ayaklarının altına al!" dedi. Hz. Ali onlara vardı. Beraberinde mal vardı. Hz. Peygamber o malın öldürülenlerin diyeti olarak verilmesini emretmişti. Mallarından zayı olanlara onları vermesini istemişti. Hatta köpeğin yemek yediği çanağın bile ödenmesi emrini vermişti. Hz. Ali bunu yerine getirdi. Akıtılan bütün

kanların, telef olan malların karşılığını verdi. Maldan bir kısmı kaldı. Hz. Ali tüm işlemleri bitirdikten sonra “Sizin kan ve mal olarak karşılığı verilmeyen herhangi bir şeyiniz kaldı mı?” diye sordu. Onlar buna hayır dediler. Hz. Ali “O halde ben geri kalan bu malı da ihtiyat olarak, Allah Rasûlünün hatırı için, onun da sizin de bilmediğiniz noktalara kefarete olsun diye veriyorum” dedi. Bunu verdikten sonra Peygambere gelerek durumu anlattı. Hz. Peygamber “Sen doğru yapmışsın, iyilik yapmışsın” dedi. Sonra Hz. Peygamber kibleye yönelerek, ayakta, iki elini, koltuk altları görünecek şekilde kaldırarak “Ey Allah’ım! Halid’in yaptığından ben sana sığınıyorum” buyurdu. Bu duayı üç defa tekrarladı (233).

- Hz. Peygamber, Halid b. Velid’i, Benî Cezime’ye göndererek, ona halkı İslâm’a davet etmesini emretti. Halid onları İslâm’a davet edince, onlar “müslüman olduk” demesinibilemediklerinden “Dinimizi terkettik” dediler. Halid onların bu sözünden bir şey anlamadığı için, onlardan kimisini öldürdü, kimisini de esir etti. Halid herkese bir esir vererek “Sabah olduğunda herkes esirini öldürsün” diye emir verdi. Ben “Allah’a yemin ederim ki, esirimi öldürmem. Arkadaşlarımdan hiç kimse de esirini öldürmeyecektir” dedim. Böylece Hz. Peygambere vardık. Halid’in yaptığını haber verdik. Rasûlullah ellerini kaldırarak “Yarab! Halid’in yaptığından sana sığınıyorum” dedi. Bunu iki defa tekrarladı (234).

- Duyduğuma göre, Halid ile Abdurrahman b. Avf’ın arasında, bu hususta bir münakaşa geçmiş. Abdurrahman ona “İslâm’da sen cahiliye işiyle amel ettin!” demiş. Halid “Ben ancak senin babanın intikamını aldım” deyince, Abdurrahman “Yalan, söylüyorsun. Ben babamın katilini öldürdüm. Fakat sen bunları öldürmek suretiyle amcan Fakih b. Muğire’nin intikamını aldın” demiş. Böylece birbirlerine ağır sözler söylemişler. Bu hadise Peygambere intikal edince “Ey Halid! Yavaş ol. Ashabımın yakasını bırak! Allah’a yemin ederim, eğer senin Uhud kadar altının olsa, sonra sen onu Allah yolunda sarfetsen dahi, ashabımın bir sabah vakti elde ettikleri sevaba yetişemeyeceğin gibi, öğleden sonra, akşama kadar aldıkları sevaba da yetişemezsin” buyurdu (235).

Hız. Peygamber İle Sahr el-Ahmesi Arasında Geçen Kıssa

- Allah’ın Rasûlü Sakif kabilesine savaş açtı. Sahr, bunu işitince, bir süvari birliğiyle Peygamber’in imdadına geldi. Baktı ki, Hz. Peygamber kuşatmayı kaldırarak yola çıkmış. Sahr, Hz. Peygambere rastlayarak Sakif kabilesi senin hükmün altına girmedikçe, ben burayı muhasara altında tutacağım” diye yemin etti. Ve onlar Peygamber’in hükmüne razı olup kaleden ininceye kadar oradan ayrılmadı. Sahr, Hz. Peygambere “Ey Allah’ın Rasûlü! Taiflilerle birlikte sana geliyoruz. Onlar da, benim süvarilerimin içindedirler” diye mektup yazdı. Bunun üzerine Hz. Peygamber halkın mescide toplanmasını ilan ettirdi. Halk toplanınca minbere çıkarak “Ey Allah’ım! Ahmes kabilesinin süvari ve piyadelerinin ömürlerine ve mallarına bereket ver” diye dua etti. Sahr, birliğiyle beraber geldiğinde, Muğire b. Şûbe, Hz. Peygambere “Ey Allah’ın Rasûlü! Sahr benim halamı esir alıp beraberinde buraya getirmiştir. Halbuki benim halam müslümandır” dedi. Hz. Peygamber, Sahr’ı çağırarak “Ey Sahr, kafir müslüman olunca, canına ve malına dokunulmaz. Muğire’nin halasını Muğire’ye teslim et” dedi. Sahr da, Hz. Peygamber’in dediği gibi yaptı. Benî Süleym kabilesi kaçarak, kendilerine ait bir kuyuyu sahipsiz bırakmışlardı. Sahr, bu kuyuyu Hz. Peygamber’den istedi. Hz. Peygamber de, bu kuyuyu Sahr’a verdi. Fakat bir müddet sonra Benî Süleym kabilesi de müslüman oldu ve gelip kuyularını Sahr’dan istediler. Sahr kuyuyu vermedi. Benî Süleym kabilesi Hz. Peygamber’e gelerek “Ey Allah’ın Rasûlü! Biz müslüman olduk. Sahr’dan kuyumuzu istedik fakat vermedi” dediler. Hz. Peygamber, Sahr’ı çağırdı ve ona “Ey Sahr, kâfirler müslüman olunca, malları ve canları dokunulmaz olur. öyleyse kuyularını onlara vermen gerekir” dedi. Sahr da “Ey Allah’ın Rasûlü, vereceğim” dedi. Hz. Peygamber bunu Sahr’a söylerken utancından yüzü kızardı. Çünkü o kuyuyu Sahr’a kendisi vermişti (236).

23. FASIL: MÜSLÜMANLARI ÖLDÜRMEKTEN ve MAL İÇİN SAVAŞMAKTAN KAÇINMAK

Hız. Peygamber’in, Allah’ın Birliğine ve Kendisinin Risaletine Şahitlik Edenlerle Savaşmayı Yasaklaması

- Hz. Peygamber, biz mescidin bir köşesinde iken yanımıza geldi. Ona bir kişi gelerek gizlice birşeyler fısıldadı. Fakat biz ona ne dediğini bilmiyorduk. Hz. Peygamber, adama “Git, onlara söyle de onu öldürsünler” dedi. Sonra adamı geri çağırarak “Acaba Allah’ın birliğine, benim peygamber olduğuma şahidlik ediyor mu?” diye sordu. Adam “Evet, ediyor” dedi. Hz. Peygamber “O halde git, onlara söyle onu bıraksınlar. Ben insanlarla ‘Lâ ilâhe illallah Muhammedu’r-rasûlullah’ deyinceye kadar savaşmakla emrolundum. Bunu dediklerinde hem kanlarını, hem de mallarını benden korumuş olurlar. Hesabları Allah’ın katındadır” buyurdu (237).

- Allah’ın Rasûlü bir gün aramızda oturuyordu. Bir kişi gelerek kendisiyle münafıklardan bir kişinin öldürülmesi hususunda gizlice konuşmak istedi. Hz. Peygamber adama “O, Allah’tan başka ilah olmadığına şahidlik etmiyor mu?” dedi. Adam “Evet, eder. Fakat şahidliği boştur” dedi. Hz. Peygamber “O benim peygamber olduğuma şahidlik etmiyor mu?” diye sordu. Adam “Evet, eder. Fakat onun şahidliği hiçtir” dedi. Hz. Peygamber “O namaz kılmıyor mu?” dedi. Adam “Evet, kılar. Fakat namazı namaz sayılmaz” dedi. Hz. Peygamber “İşte kendileriyle savaşmaktan nehyedildiğim kimseler bunlardır. Onların gizli halleri Allah’a aittir” buyurdu (238).

Hız. Osman’ın Muhasara Günü Savaşmaktan Kaçınması

- Allah’ın Rasûlü, ashabının bir kısmının çağrılmasını emretti. Ebubekir’i mi çağıralım?” diye sorulunca “Hayır” dedi. “Ömer’i mi çağıralım?” dediler. “Hayır” dedi. “Amcanoglu Ali’yi mi çağıralım?” diye soruldu. Hz. Peygamber “Hayır” dedi. “Osman’ı mı çağıralım?” denince “Evet” dedi. Osman, Hz. Peygamber’e geldiğinde, peygamber bir kenara çekildi ve onunla gizlice konuştu. Osman’ın rengi bozuluyordu. Muhasara günü geldiğinde, biz “Ey Müminlerin Emiri! Sen savaşmayacak mısın?” diye sorduk. Hz. Osman “Hayır! Çünkü Hz. Peygambere bir sözüm vardır. O sözü bozmak istemiyorum” dedi (239).

Hız. Osman’ın, Hz. Peygamber’in “Bir Kişinin Kanı Ancak Üç Şeyle Helâl Olur” Hadisi İle Amel Etmesi

- Hz. Osman, mahsur olduğu halde arkadaşlarına çıkarak “Siz beni hangi suçtan dolayı öldürmek istiyorsunuz? Ben Hz. Peygamber’den “Müslüman bir kişinin kanı ancak üç şeyden birisini işlerse mübah olur: Evli olduğu halde zina yaparsa, kasten bir

insanı öldürürse, İslâm'dan sonra mürted olursa” dediğini duydum. Allah’a yemin ederim ki ben ne cahiliye döneminde, ne de İslâm döneminde zina etmedim. Hiç kimseyi de öldürmedim ki, nefsim onun yerine öldürülsün. İman ettiğim andan, şu ana kadar hiç bir zaman dinimden de dönmedim. Şehadet ederim ki, Allah’tan başka ilah yok, Muhammed onun kulu ve rasûlüdür” dedi (240).

- Hz. Osman’la beraber evindeydim. Hz. Osman muhasara altındaydı. Evinde saklanacak bir yer vardı. Oraya girdiğimiz zaman, Hz. Osman’ın evini kuşatan Bilad (241) daki adamların sesini işitebiliyorduk. Bir gün Hz. Osman ihtiyacını defetmek için oraya girdi. Bizim yanımıza geldiğinde rengi sapsan kesilmişti. “Onlar beni öldürmek istiyorlar” dedi. “Ey Müminlerin Emiri, Allah sana kâfidir!” dedik. Hz. Osman “Onlar beni niçin öldüreceklerdir? Ben Hz. Peygamber’in “Müslüman bir kişinin kanı ancak üç şeyden birisiyle akıtılabilir: İslâm olduktan sonra, kâfir olursa, Evli olduğu halde zina ederse herhangi bir nefisten ötürü değil de, kasten bir nefsi öldürürse” dediğini duydum. “Allah’a yemin ederim, ben ne cahiliyette, ne de İslâm’da hiçbir zaman zina etmedim. Allah beni İslâm’a hidayet ettiğinden beri hiçbir zaman başka bir dini İslâm’ın yerine koyma teşebbüsünde bulunmadım. Bir nefsi de öldürmedim. Acaba, onlar beni neye istinaden öldüreceklerdir?” dedi (242).

H. Osman’ın Kendini Muhasara Edenlere Nasihat Etmesi ve Onlarla Savaşmaktan Kaçınması

- Hz. Osman muhasara altındayken ona vardım. Bir pencereden bakarak “Ey İnsanlar! Beni öldürmeyiniz. Eğer bir günahım varsa, beni o günahtan tevbe ettirin. Allah’a yemin ederim ki, eğer beni öldürürseniz, artık bir arada namaz kılamayacaksınız ve hepimiz bir arada, bir düşmana karşı cihad edemeyeceksiniz. Kesinlikle aranızda ihtilaf baş gösterecektir ki, siz şöyle olacaksınız” dedi ve parmaklarını birbirine geçirerek gösterdi. Sonra “Ey kavmim, bana karşı gelmeniz, sakın sizi Nuh kavminin, yahud Hud kavminin veya Salih kavminin başına gelenler gibi bir felakete uğratmasın! Lut kavmi henüz sizden uzak değildir” (Hud/89) ayetini okudu. Sonra Abdullah b. Selâm’a haber gönderdi ve “Bu hususta senin reyin nedir?” diye sordu. O da “Savaşmaktır. Çünkü o, hüccet bakımından senin için daha elverişlidir” dedi (243).

H. Osman İle Muğire Arasında Kuşatma Sırasında Geçenler

- Osman, kuşatılmış olduğu halde, yanına vardım. “Sen müslüman halifesiyken başına gelenleri görüyorsun. Sana üç yol gösteriyorum. Hangisini istersen seç: Ya çık bunlarla savaş. Çünkü yanında sayı bakımından hayli taraftarın, kuvvetin vardır. Sen hak üzerinde, onlar da batıl üzerindedirler. Veya onların beklemekte oldukları kapıdan başka bir kapıyı açalım. Bineklerine bin, Mekke’ye git. Onlar, Mekke’de iken sana hücum etmeyi helâl göremezler. Veya Şam’a git. Orada Şam ahalisi var. Aralarında Muaviye bulunuyor” dedim. Hz. Osman “Çıkıp savaşmama gelince, ben Peygambere ümmetin içerisinde kan akıtmak suretiyle kavuşmak istemiyorum. Mekke’ye gitmeme gelince, Hz. Peygamber’in “Kureyşten bir kişi Mekke’ye sığınıp diretecektir. Onun azabı, bütün âleme verilecek azabın yarısı kadar olacaktır” dediğini duydum. Ben o kişi olmak istemem. Şam’a gitmeme gelince, ben hicret yurdundan ayrılıp peygamberin komşuluğunu bırakmam” dedi (244).

H. Osman Kuşatma Altındayken, Bazı Sahabileri Savaştan Menetmesi

- Hz. Osman’ın muhasarada olduğu devrede yanına vararak “Ey Müminlerin Emiri! İşte artık savaş helâl olmuştur” dedim. Bana “Ey Ebu Hureyre! Bütün insanları ve beni öldürmeyi istiyor musun?” dedi. “Hayır” dedim. Osman “Allah’a yemin ederim eğer sen bir tek kişiyi öldürürsen sanki bütün insanları öldürmüş olursun” dedi. Bunun üzerine ben dönüş yaptım ve savaşmadım (245).

- Hz. Osman’a “Ey Müminlerin Emiri! Seninle beraber evde bir grub vardır. Allah’ın yardımıyla onlarla beraber dövüş. Eğer Allah Teâlâ isterse onlardan daha az bir grubla seni koruyabilir. Bize izin ver, savaşalım!” dedim. Hz. Osman “Kim benim yüzümden kendisinin veya başka bir kişinin kanını akıtmak istiyorsa, ona Allah’ı hatırlatırım” dedi (246).

- Osman’a muhasara esnasında “Bu adamlarla savaş! Yemin ederim, Allah sana bunların katlini helal kılmıştır” dedim. Hz. Osman “Hayır! Allah’a yemin ederim, ben ebediyyen savaşmayacağım” dedi (247).

- Hz. Osman muhasara günü “Sizin benim yanımda en üstün olanınız, elini ve silahını tutup savaşmayan kimselerdir” dedi (248).

- Zeyd b. Sabit, Hz. Osman’a gelerek “Ensar tamamen kapıya gelmişlerdir ve diyorlar ki, eğer isterse biz ikinci kez Allah’ın ensarı olabiliriz! Hz. Osman “Savaşa gelince, hayır! Ben savaşmam” dedi (249).

- Hz. Osman’la beraber yedi yüz kişi vardı. Eğer Hz. Osman onlara izin verseydi Allah’ın izniyle, o asiler grubunu Medine’nin etrafından uzaklaştırdırlardı. Aralarında İbn Ömer, Hasan b. Ali, Abdullah İbn Zübeyr gibi bahadır kişiler vardı (250).

- Said b. As, Hz. Osman’a gelerek “Ey Mü’minlerin Emiri! Ne zamana kadar biz bu adamlarla kavga etmeyeceğiz. Onlar bizi yediler. Kimisi bize ok atıyor, kimisi taş. Kimisi de bize kılıç çekerek hücum ediyor. Bize emir ver” dedi. Hz. Osman “Bana gelince, Allah’a yemin ederim ki, onlarla savaşmak istemiyorum. Eğer onlarla savaşmak isteseydim, umarım ki Allah yakamızı ellerinden kurtarırdı. Fakat ben onları Allah’a havale ediyorum. Onları benim için kıskırtanı da Allah’a havale ediyorum. Biz Rabbimiz katında bir araya geleceğiz. Savaşa gelince, yemin ederim, sana savaşmayı emretmem” dedi. Said, Hz. Osman’ın bu cevabına karşı “Yemin ederim ki, bundan sonra hiç kimsenin durumunu senden sormayacağım” dedi. Dışarı çıktıktan sonra asilerle savaştı. Başından öldürücü bir yara alıncaya kadar savaşa devam etti (251).

Sa’d b. Ebî Vakkas’ın Savaşmaktan Kaçınması

- Sa’d’ın oğlu Amir Sa’d’a gelerek “Ey babam, halk hilafet için savaşıyor. Sen ise buradasın!” dedi. Sa’d, oğluna “Ey oğul! Sen fitnede benim baş olmamı mı istiyorsun? Hayır, Allah’a yemin ederim, Allah bana, kâfirlere karşı kullanırken öldüren, müslümanlara karşı kullanırken hiç bir işe yaramayan bir kılıç vermedikçe, hiç kimseye elimi kaldırmam. Çünkü ben Hz. Peygamber’in “Allah takva sahiplerini ve zenginliği gizli olanları sever” dediğini duydum” dedi (252).

- Sa’d b. Ebî Vakkas’a “Niçin sen savaşmıyorsun?

birisisin. Bu meselede sen herkesten daha yetkilisin” dediler. Sa’d “Hayır, savaşmam. Ta ki bana bir kılıç getirilsin. O kılıcın iki gözü, dili ve iki dudağı olsun. Mümini kâfirden ayırd etsin. Ben çok savaşmış ve niçin savaştığımı bilen bir kimseyim” dedi (253).

Usame, Sa’d ve Bir Adam Arasında Savaştan Kaçınma Hakkında Geçenler

- Usame b. Zeyd “Lâilâhe illallah” diyen bir kişiyle hiçbir zaman savaşmam” dedi. Sa’d b. Malik “Ben de, “lâilâhe illallah” diyen bir kişiyle hiçbir zaman savaşmam” dedi. Yanlarındaki diğer adam da “Allah “Onlarla savaşınız ki fitne olmasın. Din tamamen Allah’ın olsun” (Enfal/39) buyurmuştur” dedi. Usame ile Sa’d “Biz fitne kalmayınca kadar savaşık” dediler (254).

İbn Ömer’in, İbn Zübeyr Zamanındaki Fitnede Savaşları Kaçınmak Hususunda Söyledikleri

- İbn Ömer’e, İbn Zübeyr’in fitnesi zamanında iki kişi gelerek “Halk zayı oldu. Sen de Ömer’in oğlusun. Peygamber’in arkadaşısın. Niye ortaya çıkmıyorsun?” dediler. İbn Ömer “Allah, müslüman kardeşimin kanını haram kıldığından, ortaya çıkmıyorum” dedi. Adamlar “Allah, onlarla fitne kalmayınca kadar savaşılmasını buyurmamış mıdır?” dediler. İbn Ömer “Fitne kalmayınca ve din Allah’ın oluncaya kadar savaşık. Siz ise, fitne olsun, din başkasının olsun diye savaşıyorsunuz” dedi (255).

- Bir kişi İbn Ömer’e gelerek ‘Ey Eba Abdurrahman! Bir sene hac, bir sene ümre yapıyor, Allah yolunda cihadı terk ediyorsun. Seni bu noktaya götüren nedir? Halbuki Allah’ın cihadla ilgili teşvikini biliyorsun” dedi. İbn Ömer “Ey yeğenim, İslam beş şey üzerine bina edilmiştir. Evvela Allah ve Rasûlüne iman, beş vakit namaz, Ramazan orucu, Zekatı vermek ve Hac yapmak!..” dedi. Adam “Ey Eba Abdurrahman! Allah kitabında “Müminlerden iki grub savaştıklarında onların aralarını ıslah ediniz” ve devamla “Fitne olmasın diye onlarla savaşınız” buyurmamış mıdır?” dedi. İbn Ömer “Biz, bunu Rasûlullahın zamanında yaptık. İslâm o zaman azdı. Kişi dini hususunda fitneye atılıyordu. Ya onu öldürürler veya azaba ducar ederlerdi. Tâ ki İslâm çoğalınca kadar, fitne kalmayınca kadar devam etti! Adam, İbn Ömer’e “Ali ile Osman hakkındaki fikrin nedir?” diye sordu. İbn Ömer, Osman’a gelince... Allah onu affetmiştir. Size gelince, siz Allah’ın onu affetmesini bir türlü hazmetmiyorsunuz. Ali’ye gelince, Rasûlullahın amcasının oğludur. Onun damadıdır” dedi ve Ali’nin Peygamberin haneleriyle bitişik olan evine işaret ederek “İşte bu evidir. Nerede olduğunu görüyorsun” dedi (256).

- Bir kişi İbn Ömer’e gelerek “Ey eba Abdurrahman! Allah’ın kitabında “müminlerden iki grub savaşırlarsa...” buyuruyor. O halde seni, Allah’ın kitabında söylediği şekilde, onlarla savaşmaktan meneden nedir?” dedi. İbn Ömer “Ey yeğenim! Bu ayetle savaşmadığım için ayıplanmam, Benim için şu ayetle ayıplanmaktan daha sevimlidir! Allah “Kim ki, bir mümini kasten öldürürse onun cezası ebediyen cehennemdir...” (Nisa/93) buyuruyor” dedi. Adam “Fakat Allah, okuduğum ayette “Şunu yapın” buyurduğuna göre, O’nun emrine uymamak, O’nun gazabını gerektirmez mi?” deyince, İbn Ömer “Biz bunları yaptık” dedi (257).

- İbn Ömer, adama “Sen fitnenin ne olduğunu biliyor musun? Muhammed müşriklerle savaşıyordu. Müşriklerin yanına girmek fitne idi. Sizin mülk için, saltanat için savaştığınız gibi değildi” dedi (258).

İbn Ömer’in, Abdullah b. Zübeyr’e Biat Etmekten Kaçınması, Ona ve Abdullah b. Saffan’a Söyledikleri

- Abdullah b. Zübeyr ve Abdullah b. Saffan bir gün hicr’de oturuyorlardı. İbn Ömer yanlarından geçti. Tavaf ediyordu. Birisi diğerine “Acaba bundan daha hayırlı bir kimse yeryüzünde kalmış mıdır?” dedi. Sonra bir kişiden onu çağırmasını istedi. Ve “tavafını bitirdiğinde bize gelsin” dedi. İbn Ömer tavafını bitirdikten sonra iki rekât namaz kıldı ve İbn Zübeyr ile Abdullah b. Saffan’ın gönderdiği adam, ona gelerek “Abdullah b. Zübeyr ile Abdullah b. Saffan seni çağırıyorlar” dedi. İbn Ömer onların yanına geldi. Abdullah b. Saffan “Ey Eba Abdurrahman! Niçin müminlerin emrine biat etmiyorsun? Mekke, Medine, Yemen ve Şam ehlinin çoğu ona biat etmişlerdir” dedi. İbn Ömer “Allah’a yemin ederim ki, siz kılıçlarınızı omuzlarınıza koyup da ellerinizden müslümanların kanı damladığı müddetçe size biat etmeyeceğim” dedi (259).

İbn Ömer’in Kendisine Biat Edilmesini Reddedişi

- Halk büyük bir fitne ve hayrete düştükten sonra, Abdullah b. Ömer’e gelerek “Sen halkın efendisisin ve efendilerinin oğlusun. Çık da sana biat edelim” dediler. İbn Ömer “Hayır! Allah’a yemin ederim ki, benim için bir fincan kan akıtılmasını dahi istemem” dedi. Sonra İbn Ömer’e gelerek onu tehdit etmeye başladılar ve “Ya çıkıp sana biat edilecektir veya sen yatağında öldürüleceksin!” dediler. O, yine ilk sözünün benzerini tekrar etti. Fakat vefat edinceye kadar hiç kimse ona ilişmedi (260).

İbn Ömer’in Birlik ve Tefrika Hakkındaki Sözü

- İbn Ömer’e “Keşke bu insanların işlerini düzeltseydin. Çünkü halkın tamamı sana razıdır” denildi. İbn Ömer böyle diyenlere “Eğer doğuda bir kişi benim halifeliğime muhalefet ederse, ne olur?” deyince “Eğer bir kişi muhalefet ederse öldürülür. İnsanların selâmeti için bir kişinin öldürülmesinden ne çıkar?” dediler. İbn Ömer “Allah’a yemin ederim ki, ümmeti Muhammed’in tamamı mızrağın kabzasından tutsalar. Ben de onun ucundan tutayım da, onunla müminlerden bir kişi öldürülsün, buna karşılık dünya ve dünyadaki her şeyin benim olmasını bile istemem” dedi (261).

- Bir kişi İbn Ömer’e gelerek “Ümmet-i Muhammed için senden daha şerli bir kimse yoktur?” dedi. İbn Ömer “Niçin? Allah’a yemin ederim ki, ben onların kanlarını akıtmadım, cemaatlerini dağıtmadım. Birliklerini bozmadım” dedi. Adam “Eğer sen halife olmayı isteseydin senin hakkında üç kişi dahi ihtilaf etmezdi” dedi. İbn Ömer “Hilafetin elime geçip de, bir kişinin “Evet”, diğer bir kişinin de “Hayır” demesini istemiyorum” dedi (262).

- Halk, İbn Ömer’e birinci fitnede “Niçin çıkmıyor, savaşmıyorsun?” dediler. İbn Ömer “Savaşım. O zaman putlar Kâbe’nin rüknü ile kapısı arasındaydı. Allah onları savaş neticesinde Arap yarımadasından çıkarttı. Şimdi de ben lâilâhe illallah diyenle savaşmaktan hoşlanmıyorum” dedi. Onlar “Hayır, asıl düşüncen bu değildir. Senin istediğin Peygamber’in sahabileri birbirlerini öldürsünler, senden başkası kalmasın! Sonra Abdullah b. Ömer’e biat edilmesi istenildiğinde sana karşı çıkacak kimse kalmasın” dediler. İbn Ömer “Allah’a yemin ederim ki, böyle bir şey düşünmüyorum. Siz namaza çağırdığınızda size katılırlım. Fakat aranızda tefrika girdiği zaman size katılmam. Birleştiğiniz zaman da sizden ayrılmam” dedi (263).

- İbn Zübeyr’in, Haricilerin ve Haseviyelerin zamanında İbn Ömer’e “Sen hem bunlarla, hem de öbürleriyle namazını kılıyorsun. Bunların bir kısmı diğerini öldürüyor. Bu nasıl olur?” dediler. O da cevap olarak kim namaza çağırırsa, ben ona icabet ederim. Kim kurtuluşa çağırırsa, ben ona icabet ederim. Kim de “müslüman kardeşini öldür” derse, “malını al” derse, ona da hayır derim” dedi (264).

Hiz. Hasan'ın, Hilafet için Müslümanların Öldürölmesini Çirkin Görerek Muaviye İle Barışması

- Biz Hiz. Hasan'ın öncüleri idik. Oniki bin kişiydik. Şamlılarla savaşmak için kılıçlarımızdan kan damlıyordu. Kumandanımız Ebu Amrata idi. Hasan ile Muaviye'nin barış yaptığına dair haber bize geldiğinde, öfke ve hiddetten sanki belimiz kırıldı. Hasan b. Ali, Küfe'ye geldiğinde bizden bir kişi onu karşıladı. Onun adı Ebu Amir Süfyan b. el-Leyl'di. Hiz. Hasan'a "Esselâmu aleyke, Ey müminleri zelim eden adam" dedi. Hiz. Hasan "Ey Eba Amir! Bu kelimeyi söyleme! Ben müslümanları zelim etmedim. Fakat hilafet için onları öldürmek benim hoşuma gitmiyor" dedi (265).

- Hasan b. Ali ile Muaviye arasında sulh olduğunda, Muaviye ona "Kalk! Halka bir hutbe oku ve durumu bildir" dedi. Hiz. Hasan kalkarak "Hamd o Allah'a ki, bizim vasıtamızla size hidayet etmiş, yine bizim vasıtamızla da kanlarınızı akmaktan korumuştur. Ey İnsanlar! Akıllı ve tedbirli olmanın başı takvadır. Tenbellikle ihtiyatsızlığın başı da facirlik ve fasıklıktır. Ben ve Muaviye'nin, hakkında ihtilaf ettiğimiz halifelik meselesinde, ya o benden daha müstahak idi, ondan dolayı ona verdim. Veya benim hakkım idi, Allah rızası için, Ümmeti Muhammed'in ıslahı için kanlarının akıtılmaması için onu ona bıraktım" dedi. Sonra Hiz. Hasan, Muaviye'ye işaret ederek "Bilmem, belki sizin için bir fitnedir veya bir zamana kadar bir metadır..." (Enbiya/111) ayetini okudu. Amr, Muaviye'ye "Sen bundan başkasını istemiyordun değil mi?" dedi (266).

Hilafet Meselesi Hakkında, Hiz. Hasan'ın, Cübeyr b. Nüfeyr'e Söyledikleri

- Hiz. Hasan'a "Halk, senin halifelik peşinde olduğunu söylüyor" dedim. Hiz. Hasan "Arapların ileri gelenleri benim elimde kime savaş açarsam onunla savaştlıkları, kiminle sulh edersem onunla sulh ettikleri halde halifeligi Allah rızası için ve Ümmet-i Muhammed'in kanının akıtılmaması için bıraktım. O gün böyle yaptığım halde, şimdi bir avuç Hicaz halkından kuvvet ve cesaret olarak nasıl halifelik peşinde koşarım" dedi (267).

Eymen el-Esedî'nin, Mervan'ın Yanında Savaşmaktan Kaçınması ve Aralarında Geçenler

- Mervan, Dahhâk b. Kays ile savaştığında, Eymen b. Hureym el-Esedî'ye haber göndererek "Bizimle beraber savaşmanı istiyoruz" dedi. Eymen de "Benim babam ve amcam Peygamber'le beraber Bedir savaşında bulundular. Onlar bana vasiyet etmişlerdir ki, ben lâilâhe illallah diyen bir kimse ile savaşmayayım. Eğer bana cehennemden bir kurtuluş bölgesi getirirsen, seninle beraber savaşırım" dedi. Bunun üzerine Mervan "Git!" dedi. Onun hakkında kötü sözler söyledi ve ona küftetti. Eymen de şu şiiri okudu: "Ben namaz kılan bir kişi ile savaşacak değilim, Kureyşten olan başka birisinin saltanatı hesabına. Hiçbir şey yok iken bir müslümanla savaşacağım da, diri olduğum müddetçe de bana bir yararı yok. O Kureyşlinin saltanatı onun olacak; günah da benim boynumda kalacak. Allah'a sığınıyorum, cehalet ve akılsızlıktan" (268).

Hakem b. Amr'ın Hiz. Ali'ye Söyledikleri

- Hiz. Ali'nin elçisi, babam Hakem b. Amr'a geldiğinde, ben de onun yanındaydım. Elçisi "Hiz. Ali "Herkesten çok, Hakem b. Amr'ın bize yardım etmesi gerekir" diyor, dedi. Babam da "Ali'ye benden selâm götür ve ona de ki: Ben amcanın oğlu olan dostumdan: "Böyle bir durum ortaya çıktığında, kendin için ağaçtan bir kılıç yap" dediğini duydum. Ben de kendime ağaçtan bir kılıç yaptım" dedi (269).

Abdullah b. Ebî Evfa'nın Yezid'in Yanında Savaşmaktan Kaçınması

- Yezid b. Muaviye, beni Abdullah b. Ebî Evfa'ya gönderdi. İbn Ebî Evfa ile beraber sahabîlerden bazı kimseler de vardı. "Halka ne emrediyorsunuz?" dedim. "Benim dostum bana vasiyet etti ki, "Eğer bu fitnenin bir kısmına yetişirsen Uhud'a git kılıcını kır ve evinde otur. Eğer fitne evine girerse evinin en küçük odasına sığın" dedi. Eğer oraya da girerse dizlerimin üstüne çöküp "Kendi günahınızla birlikte benim günahımı da yüklenin ki, o ateşin arkadaşlarından olasınız. İşte zâlimlerin cezası budur" dememi emretti. Bundan dolayı ben de kılıcımı kırdım ve evimde oturmaktayım. Eğer evime gelirlerse, küçük odama sığınacağım. Odaya gelirse dizimin üzerine çöküp Hiz. Peygamber'in bana emrettiğini söyleyeceğim!" dedi (270).

Muhammed b. Mesleme'nin, Hiz. Peygamber'in Tavsiyesine Uyarak Dünya İçin Savaşmaktan Kaçınması

- Hiz. Peygamber "Halkın dünya için savaştlıklarını gördüğünde, kılıcını al ve Harre'deki en büyük taşla vur, parçala. Sonra sana haksız bir el uzanincaya kadar veya ölüm gelinceye kadar evinde otur" buyurdu. Ben de, Hiz. Peygamber'in bana emrettiğini yaptım (271).

- Hiz. Peygamber bana bir kılıç verdi ve "Ey Muhammed b. Mesleme! Bu kılıçla Allah yolunda cihad et. Müslümanlardan savaşan iki grubu görünceye kadar devam et. Onu gördükten sonra kılıcı kırıncaya kadar taşla vur. Sonra dilini elini tut. Ta ki sana Allah'ın takdir ettiği ölüm veya haksız bir el uzanincaya kadar" buyurdu. Hiz. Osman öldüröldükten sonra evimin önündeki bir taşın yanına gittim. Kılıcımı parçalayıncaya kadar o taşla vurdum (272).

- Huzeyfe'nin cenazesinde bir kişiyi dinledim. Huzeyfe'ye işaret ederek "Şu tabutun içerisindeki kişi "Rasûlullah'tan olacağını duyduğum şeyler bana zarar vermez" derdi. Sonra "Eğer siz birbirinize kılıç çekerseniz, ben evime kapanacağım ve eğer evime de girerseniz size "Kendi günahınızla birlikte benim günahımı da yüklenin" diyeceğim (273).

Muaviye İle Vâil b. Hucr Arasında Bu Hususta Geçen Olay

- Hiz. Peygamber'in ortaya çıktığı bizim kulağıımıza geldiğinde, kavmimizin elçisi olarak çıkıp Medine'ye geldik. "Peygamber'den önce ashabıyla konuşun. Zaten Hiz. Peygamber üç gün önce senin müjdeni bize verdi" dediler. Sonra Hiz. Peygamber'le karşılaştık. Beni çok sevdi. Beni kendisine yaklaştırdı. Abasını benim için sergi yaptı, onun üzerine oturttu. Sonra halkı çağırdı. Toplandılar. Kendisi minbere çıktı. Beni de minbere çıkardı. Onun altında oturdum. Sonra Allah'a hamdu sena ederek "Ey İnsanlar! Bu, Vail b. Hücr'dür. Uzak bir yerden, Hadremut'tan kendiliğinden gelmiştir. Onu zorlayan yoktu. Kralların geri kalan

evlatlarındandır. Ey Hucr! Allah sana ve senin evladına rahmet ve bereket ihsan etsin” diyerek minberden indi. Sonra Hz. Peygamber beni Medine’den yolcu ederken Muaviye b. Ebî Süfyan’ı da bana hizmet etmesi için benimle gönderdi. Biraz yürüdükten sonra Muaviye bana “Ey Vail! Kum benim ayaklarımı yakıyor. Beni terkine al!” dedi. “Deveye kıyamadığım için seni terkime almıyorum değilim. Fakat sen kral soyundan olmadığın için seni terkime almam. Korkarım ki, senden ötürü beni ayıplarlar!” dedim. Muaviye “O halde bana ayakkabını ver de ben onunla güneşin hararetinden kendimi koruyayım!” dedi. “Sana ayakkabımı verirdim. Fakat sen kralların giydiğini giyecek bir adam değilsin. Eğer sana ayakkabımı veririm, beni ayıplarlar” dedim. Muaviye halife olduktan sonra, Kureyş kabilesinden Büsr b. Ebî Ertad isminde bir adamı kumandan yaparak, ona “Şam sınırını geçtikten sonra Medine’ye varıncaya kadar bana biat etmeyen kime rastlarsan onu öldür. Medine’de de bana biat etmeyenleri yaşatma. Fakat Vail b. Hucr’ü sağ olarak yakalarsan onu yanıma getir” dedi. Büsr de Muaviye’nin dediği gibi beni yakalayıp Şam’a götürdü. Muaviye’nin konağına yaklaştığımız zaman, Muaviye adamlarını beni karşılamaya gönderdi. Muaviye’nin yanına girince de, benitahtının üzerine oturttu ve “Benim tahtım mı üstündür, yoksa senin devenin sırtı mı” dedi. “Ben de ‘Ey Mü’minlerin emiri, ben o zaman yeni müslüman olmuştum. Küfür ve cahiliye geleneklerinden kopmamıştım. Yaptığım o hareket, cahiliye hareketiydi. Şimdiyse Allah İslâm’ı ihsan etmiş ve bizim halılarımızı bağışlamıştır” dedim. Muaviye “O zaman sen niçin bize yardımcı olmadın? Halbuki Osman seni sırdaş olarak gördü ve senden kız aldı” dedi. “Sen öyle bir kişiyle savaştın ki, o, senden daha fazla Osman’a yakındır!” dedim. Muaviye “Nasıl benden Osman’a daha yakın olabilir? Soyumuzla Osman’a ondan daha yakınız!” dedi. Ben de “Allah’ın Rasûlü, Ali ile Osman’ı kardeş ilan etti. Kardeş, amcaoglundan daha yakındır. Kaldı ki, Allah için hicret eden bir kimseyle savaşmam” dedim. Muaviye “Acaba biz muhacirlerden değil miyiz?” dedi. Ben de “Biz de her ikinize karşı tarafsız kalmadık mı? Tarafsız kalmamın başka bir sebebi daha var. Bir gün Hz. Peygamber’in yanındaydık. Cemâat hayli kalabalıktı. Peygamber başını göğe doğru kaldırdı sonra gözünü o cemaata çevirerek “Karanlık gecenin parçaları gibi fitne size gelecektir. Ve bu fitnenin dehşetli durumunu izah etti, onu çirkin olarak nitelendirdi. Ben “Ey Allah’ın Rasûlü! Fitne nedir?” dedim. Hz. Peygamber “Ey Vail! İslâm’da iki kılıç ihtilaf ederse onlardan uzak ol!” buyurdu” dedim. Muaviye “Sen şii olmuşsun” dedi. Ben de “Hayır! Ben şii olmuş değilim. Fakat ben müslümanlara nasihatçı olmuşumdur” dedim. Muaviye “Eğer bunu bilseydim seni buraya getirtmezdim” dedi. “Muhammed b. Mesleme’nin Hz. Osman’ın öldürülmesi anında yaptığını görmedin mi? Kılıcıyla taş vurdu. Kılıcı paramparça oluncaya kadar buna devam etti!” dedim. Muaviye “Onlar, ensardandır. İstediklerini yapabilirler” dedi. Ben “Hz. Peygamber’in “Kim ensarı severse, beni sevdiğinden ötürü onları sever. Kim ensara buğzederse, bana buğzettiğinden dolayı onlara buğzeder” sözünden dolayı, ensara saygı göstermeliyiz” dedim. Muaviye “Hangi memlekete gitmeyi seçersen, söyle! Sen artık Hadramut’a geri dönemezsin” dedi. Ben “Benim aşiretim Şam’da, aile efradım da Kûfe’dedir” dedim. Muaviye “Senin aile efradından bir kişi, senin aşiretinin onundan daha hayırlıdır” dedi. Ben “Ben zaten sevinerek gitmedim Hadramut’a. Muhacir bir kişinin bu yeri bıraktıktan sonra oraya gitmesi de iyi değildir. Ancak bir nedenden dolayı gittim” dedim. Muaviye “O neden ne idi?” diye sorunca “Hz. Peygamber’in fitne hakkındaki sözüydü: “Siz ihtilaf ederseniz, sizden uzak dururuz. Eğer birlik olursanız geliriz” İşte illet buydu” dedim. Muaviye “Seni Kûfe’ye vali tayin ettim. Git oraya!” dedi. Ben “Ben Rasûlullah’tan sonra hiç kimsenin memuriyetini almam. Ebubekir’i görmedin mi? Beni memur yapmak istedi, kabul etmedim. Ömer yapmak istedi, kabul etmedim. Osman yapmak istedi, kabul etmedim. Onların biatlarını da terketmedim. Ebubekir’den bana bir mektup geldi. Resmi bir memuriyetim olmadığı halde, irtidad edenleri, Allah tekrar İslâm’a döndürünceye kadar çalıştım” dedim. Bunun üzerine Muaviye, Abdurrahman b. Ümmü’l-Hakem’i çağırarak “Seni Kûfe’ye vali tayin ettim. Vail’i de yanında götür. Ona ikramda bulun ve ihtiyaçlarını yerine getir” dedi. Abdurrahman “Ey mü’minlerin emiri, sen benim hakkımda kötü bir zanda bulundun. Bana, Hz. Peygamber’in, Ebubekir’in, Ömer’in, Osman’ın ve senin hürmet ettiğiniz bir adama, hizmet ve yardım etmemi emretmene gerek var mı?” dedi. Onun bu sözü Muaviye’nin hoşuna gitti. Sonra Abdurrahman ile birlikte Kûfe’ye gittim ve az bir zaman sonra o öldü (274).

Ebu Berze el-Eslemî’nin, Mervan, İbn Zübeyir ve Basra Kurrasının Savaşmaları Üzerine Söyledikleri

- Basra halkı, Yezid’in ölümünden sonra Ubeydullah b. Ziyad’ı Basra’dan kovdukları zaman, Şam’da Mervan, Mekke’de İbn Zübeyir ve Basra’da da Kurra ortaya atıldı. Babam bu duruma çok üzüldü ve “Oğlum, gel Hz. Peygamber’in ahabından Ebu Berze el-Eslemî’ye gidelim” dedi. Sıcak bir gün olduğu için Ebu Berze kamıştan yapılmış bir gölgelikte oturuyordu. Yanına oturduk. Babam ona “Ey Ebu Berze! Olanları görüyor musun?” diyerek olaylardan bahsetti. Ebu Berze’nin ilk sözü şu oldu: “Ben Kureyş kabilesine kızıyorum ve bunun için de Allah’tan sevap umuyorum. Araplar, cahiliye döneminde azlık, fakirlik ve şaşkınlık içinde bir toplumdur. Allah, İslâm ve Muhammed ile onları bildiğiniz duruma yükseltti. Şimdi de dünya menfaati için birbirine girdiler. Şam’da olan herif (Mervan) dünya menfaati için savaşıyor. Mekke’deki adam dâ (İbn Zübeyir) dünya menfaati için savaşıyor. Kendilerine Kurra denilen şu adamların da gayesi dünyadır” dedi.

Böylece Ebu Berze hepsini kötüleyerek sıraladıktan sonra, babam “Peki sen bize ne emrediyorsun?” diye sordu. Ebu Berze “Ben, bugün insanlar arasında, başkasının hakkında gözü olmadan kendi işiyle uğraşan, karnını başkasının malından ve elini de başkasının kanından koruyan bir avuç müslümanlardan başka işe yarar bir kimse göremiyorum” dedi (275).

Huzeyfe’nin Adam Öldürme Hakkındaki Sözü

- Huzeyfe bir adama “İnsanların en kötüsünü öldürmek sana hoş gelir mi?” dedi. O da “Evet” dedi. Huzeyfe ona “O halde sen ondan daha fakir bir kimse olursun” dedi (276).

Bir Müslümanın Zayı Olmasından Kaçınmak

- Hz. Ömer Enes’e “Herhangi bir şehri muhasara gittiğinizde ne yapacaksınız?” diye sordu. Enes “Biz bir adamı, korunabilsin diye deriden bir elbise giydirerek şehre göndeririz” dedi. Hz. Ömer “Eğer o kişiye bir taş atılırsa ne yapacaksınız?” dedi. Enes “O zaman öldürülecektir!” dedi. Hz. Ömer “Sakin bunu yapmayın. Nefsimi elinde tutana yemin ederim, içinde dört bin savaşçı olduğu halde bir şehri fethetmemiz, bir tek müslüman kişinin zayı olmasından daha sevimli gelmez bana” dedi (277).

Hadisi Şaffî de benzer bir şekilde rivayet etti. (Kenz).

Bir Müslümanı Kafirlerin Elinden Kurtarmak

- Hz. Ömer “Müslümanlardan bir kişiyi kâfirlerin elinden kurtarmak benim katımda Arap yarımadasından daha sevimlidir” dedi (278).

24. FASIL: MÜSLÜMANLARI KORKUTUP TELAŞA DÜŞÜRMEK

Hiz. Peygamber’in, Müslümanları Telaşa Düşürmekten Menetmesi

- Biz Peygamber’in yanında oturuyorduk. Bir kişi papuçlarını unutarak gitti. Başkası o papuçları alıp altına koydu. Papuç sahibi kişi gelince “Nerde papuçlarım?” diye sordu. Oradakiler “Biz görmedik” dediler. Öbür kişi papuçları göstererek “İşte bunlar” deyince Hiz. Peygamber “Müminleri korkutmak nasıl olur?” dedi. “Ey Allah’ın Rasûlü, bunu şaka olsun diye yaptım” dedi. “Hz. Peygamber “Mü’mini korkutmak nasıl olur” sözünü iki veya üç defa tekrarladı (279).

- Bir kişi, başka birisinin ayakkabısını alarak şaka olsun diye gizledi. Hadise Hiz. Peygamber’e anlatıldığında “Sakin müslümanı korkutmayınız. Müslümanın korkutulması büyük bir zulümdür” dedi (280).

Bu Hususta Sahabîlerin Rivayetleri

- Biz Peygamber’le birlikte bir yolculukta bulunuyorduk. Bir kişi devenin sırtında uyukladı. Başka bir kişi onun okdanlığından bir ok çekti. O kişi korku içerisinde uyanınca Hiz. Peygamber “Herhangi bir kişiye herhangi bir müslümanı korkutmak helâl değildir” buyurdu (281).

- Bize Muhammed ashabı şöyle dediler: “Biz Peygamber’le beraber yürüyorduk. Birisi uyuklamıştı. Birisi de onun yanında bulunan bir yükü almak isteyince, o adam korku içerisinde uyanmıştı. Hiz. Peygamber bu durum karşısında “Herhangi bir müslümana, bir müslümanı korkutmak helâl değildir” buyurdu (282).

- Hiz. Peygamber’le birlikte namaz kılan bir göçebe, okdanlığını yere koymuştu. Arkadaşlardan birisi onu aldı. Resûlullah selâmı verdikten sonra, o göçebe “Benim okdanlığım nerededir?” diye sordu. Bazı kimseler de güldüler. Bunun üzerine Hiz. Peygamber “Kim Allah’a ve ahiret gününe iman ederse, sakın herhangi bir müslümanı korkutmasın” buyurdu (283).

25. FASIL: MÜSLÜMANI HAFİFE ALMAK, HAKİR GÖRMEK

Hiz. Aişe, Urve ve Atâ’nın, Usame b. Zeyd Hakkındaki Rivayetleri

- Usame kapının eşiği üzerine düştü. Alnı yarıldı. Hiz. Peygamber “Ey Aişe! Onun alnındaki kanı sil” dedi. Ben ondan tiksindim, kanı silmedim. Hiz. Peygamber onun alnındaki yaranın kanını emmek suretiyle temizledi ve kanı tükürdü. Sonra “Eğer Usame bir kız olsaydı, ona güzel elbiseler giydirip onu süslerdim” dedi (284).

- Usame b. Zeyd, Medine’ye ilk geldiğinde küçük bir çocuktur. Ve ona çiçek hastalığı isabet etmişti. Onun sümüğü ağzına doğru akardı. Hiz. Aişe onun burnunu temizlemeyi hoş görmedi. Hiz. Peygamber eve geldiğinde onun yüzünü yıkadı ve öpmeye başladı. Aişe bunu görünce pişmanlık duyarak “Allah’a yemin ederim ki, bundan sonra Usame’yi kendimden uzak tutmayacağın ve öz çocuğummuş gibi ona bakacağım” dedi (285).

- Allah’ın Rasûlü, Arafeden Muzdelifeye inmeyi Usame b. Zeyd için geciktirdi ve onu bekledi. Usame geldiğinde bir de gördüler ki burnu çökük, siyah bir çocuk!.. Yemenliler “Bunun için mi Peygamber bizi bekletti?” dediler ve bundan dolayı da Yemen ehli küfre kaydı. Ben, Yezid b. Harun’a “Yemen ehli bunun için küfre kaydı sözünden maksad nedir?” dedim. “Hz. Ebubekir zamanındaki irtidadları kastedilmektedir. Bu da Peygamber emrini hafife almalarından dolayı olmuştur” dedi (286).

Hiz. Ömer’in Bu Hususta Sözü

- Bazı kişiler Ebu Musa el-Eş’arî’ye geldi. Ebu Musa Arap olanlara ihsanda bulundu, mal verdi. Arap olmayanlara vermedi. Hiz. Ömer bu hususta valisi Ebu Musa’ya “Niçin onları eşit tutmadın? Kişiye şerr olarak müslüman kardeşini hakir görmesi yeter” diye yazdı (287).

26. FASIL: BİR MÜSLÜMANI GÜCENDİRMEK

Ebu Süfyan Hakkında Ebubekir, Selman, Suheyb ve Bilal Arasında Geçenler

- Ebu Süfyan, Selman, Suheyb ve Bilal’in yanından geçti. Bir kaç kişi daha vardı. “Allah’ın kılıçları, Allah’ın düşmanının boynuna bir türlü isabet etmedi!” dediler. Ebubekir “Siz Kureys’in ihtiyarı, önderi olan bir kişi için mi bunu söylüyorsunuz?” dedi. Böylece Rasûlullah’a geldi ve haber verdi. Hiz. Peygamber “Ey Ebubekir! İnşallah onları öfkelen­dirmemişsin. Eğer onları öfkelen­dirmişsen Rab­bini öfkelen­dirmiş olursun” buyurdu. Bunun üzerine Ebubekir onlara gelerek “Ey kardeşlerim! Sizi öfkelen­dirdim mi?” dedi. “Hayır, Allah senden razı olsun ey kardeşimiz!” dediler (288).

- Hiz. Ebubekir yanında bir esir olduğu halde mescide gelerek, esir için Hiz. Peygamber’den eman almak istiyordu. Suheyb de mesciddeydi. Hiz. Ebubekir’e “Yanındaki bu kişi kimdir?” dedi. “Müşriklerdendir. Esirimizdir. Onun için Rasûlullah’tan eman isteyeceğim” dedi. Suheyb “Bu kişinin boynunda kılıç için bir yer vardır!” deyince Ebubekir öfkelen­di. Hiz. Peygamber, Ebubekir’i görerek “Sana ne oluyor ki, seni öfkelenmiş olarak görüyorum!” dedi. Ebubekir “Esirimi Suheyb’in yanından geçirdim. “Onun boynunda kılıcın yeri vardır” diyor, dedi. Hiz. Peygamber “İnşallah ona eziyet vermedin” dedi. Ebubekir “Hayır! Allah’a yemin ederim ki, ona herhangi bir şekilde eziyet vermedim” dedi. Hiz. Peygamber “Eğer ona eziyet verirsen, Allah’a ve onun Rasûlüne eziyet etmiş olursun” buyurdu (289).

27. FASIL: MÜSLÜMANA LANET OKUMAK

Hiz. Ömer'in, İçki İçenlere Lanet Okuyanları Hiz. Peygamber'in Menettiğine Dair Rivayeti

- Rasûlullah zamanında Abdullah isminde bir adam vardı. Ona hımar (eşek) derlerdi. Hiz. Peygamber de buna gülüyordu. Hiz. Peygamber içki içmekten dolayı onu bir çok defa cezalandırmıştı. Bir gün yine içki içtiği için, Hiz. Peygamber cezalandırılmasını emretti. Birisi “Yarabbi! Ona lânet et. Durmadan içki içiyor” deyince Hiz. Peygamber “Sakın ona lânet okumayın! Allah’a yemin ederim ki, kesinlikle o, Allah ve Rasûlünü seviyor!” dedi (290).

- Hımar lakaplı bir kişi Hiz. Peygamber’e getirildi. Bu zat zaman zaman, yağ bal dolu çanaklar alıyor, Hiz. Peygamber’e götürüyordu. O yağ ve balların sahibi de borcunu istemeye geldiklerinde onları Peygamber’in yanına getirir. “Ey Allah’ın Rasûlü! Bunun malının bedelini ver” derdi. Hiz. Peygamber tebessüm etmekten, malların parasını ödemeyi emretmekten başka bir şey söylemiyordu. Onu bir gün Hiz. Peygamber’e içkili bir halde getirdiler. Bir kişi ona lânet okudu (291).

Zeyd b. Eslem, Ebu Hureyre ve Selemi b. Ekvâ’nın Bu Husustaki Rivayetleri

- Ebu Nu’mân, Rasûlullah’a, içki içtiği için getirildi ve Peygamber ona had vurdurdu. Tekrar getirdiler, yine had vurdurdu. Bir kaç defa, beş veya altı defa bu tekrarlandı. Bir kişi ona lanet ederek “o, amma da fazla içki içiyormuş” dedi. “Peygamber de ona had vuruyor” diye ilave etti. Hiz. Peygamber “Sakın ona lanet etme Çünkü o, Allah ve Rasûlünü sever” (292).

- Rasûlullah’a içki içmiş bir genç getirdiler. Hiz. Peygamber, Ashabına ona vurmalarını emretti. Kimisi pabucuyla, kimisi eliyle ve kimisi de elbisesiyle vurmaya başladı. Biraz sonra Hiz. Peygamber “Bu kadar yeter” dedi. Sahabiler adamı kınayarak “Sen Allah ve Rasûlünden utanmıyor musun?” dediler. Sonra Hiz. Peygamber adamı gönderdi. O gidince halk aleyhinde konuşmaya başladı. Bazıları “Allah’ım! Onu rezil et” diyor, ona lânet okuyordu. Hiz. Peygamber “Sakın böyle demeyiniz ve şeytana, kardeşiniz hususunda yardımcı olmayınız. Fakat deyin ki: Yarab! Onu affeyle. Yarab! Ona hidayet eyle!” buyurdu (293).

- Biz bir kişinin müslüman bir kardeşine lânet okuduğunu gördüğümüzde, büyük günahların onun kapısına geldiğine inanırdık (294).

28. FASIL: MÜSLÜMANA KÜFRETMEK

Hiz. Aişe’nin Kölelerine Küfreden Bir Adam Hakkındaki Rivayeti

- Bir kişi gelip Peygamber’in huzurunda oturdu ve benim kölelerim vardır. Bana yalan söylüyorlar, hainlik yapıyorlar, isyan ediyorlar. Ben de onlara küfrediyorum, onları dövüyorum! Durumumuz ne olacaktır?” dedi. Hiz. Peygamber “Kıyamet günü geldiğinde, onların sana yapmış oldukları hainlikler, isyanlar, yalanlar; bir de senin onlara tatbik ettiğin cezalar getirilecektir. Eğer senin onlara tatbik ettiğin cezalar onların günahları miktarınca olursa, bu, başbaşa kalmaktır. Ne senin lehinde, ne de aleyhindedir. Eğer fazla ise fazlanın cezası senden alınacak, onlara verilecektir” buyurdu. Bunun üzerine adam bir kenara çekildi, bağırarak ağladı. Hiz. Peygamber ona “Sen Enbiya/47 ayetini okumuyor musun?” dedi. Adam “Ey Allah’ın Rasûlü! Ben kendim ve bunlar için onlardan ayrılmaktan daha hayırlısını görmüyorum” dedi ve “Seni şahid tutuyorum, artık onların hepsi de hürdürler!” diye ilave etti (295).

Hiz. Ebubekir ile Kendisine Küfreden Bir Adam ve Hiz. Peygamber Arasında Geçenler

- Bir kişi Ebubekir’e Peygamber orada oturduğu halde, küfretti. Ebubekir’in karşılık vermediğini gören Hiz. Peygamber bundan hoşnut olarak gülümsedi. Fakat adam ileri gidip işi uzatınca, bu sefer Ebubekir ona karşılık verdi. Hiz. Peygamber öfkelenerek gitti. Ebubekir arkadan ona yetişti ve “Ey Allah’ın Rasûlü! Sen oturduğün halde bu bana küfrediyordu. Ben onun sözlerini kendisine iade edince de öfkelenerek kalktın. Bu nasıl oluyor?” dedi. Hiz. Peygamber “Seninle beraber bir melek vardı. O ne derse ona karşılık veriyordu. Sen onun sözlerinden bir kısmına karşılık verince şeytan araya girdi. Ben şeytanla beraber oturmam” dedi. Sonra “Ey Ebubekir! Üç şey vardır, hepsi haklır:

1-Bir kula bir zulüm yapılırsa, o da o zulümü Allah rızası için affederse, Allah onu o zulümden dolayı aziz kılar ve yardımcısı olur.

2-Bir kişi yakınına veya muhtaçlara yardım gayesiyle iyilik ve ihsan kapısını açarsa, Allah o kimsenin varlığını artırır.

3-Bir kişi muhtaç olmadığı halde, dilencilik kapısını açarsa, “Allah onu daha fakir kılar!” buyurdu (296).

Hiz. Ömer’in Mikdad’a Küfrettiği İçin Oğlunun Dilini Kesmeyi Nezretmesi

- Abdullah b. Ömer, Mikdad’a küfretti. Hiz. Ömer “Onun dilini keseceğim!” dedi. Bunun üzerine sahabiler rica ettiler, affetmesini istediler. Hiz. Ömer “Yakamı bırakınız. Onun dilini keseyim ki, benden sonra hiç kimse Peygamber sahabilerinden hiç birine küfretmesin” dedi (297).

- Abdullah b. Ömer ile Mikdad arasında bir hadise oldu. Abdullah b. Ömer, Mikdad’a küfretti. Mikdad da onu babasına şikâyet etti. Hiz. Ömer de kesinlikle onun dilini keseceğine dair yemin etti. Abdullah babasından korktuğu için bazı kimseleri ona şefaatçı olarak gönderdi. Hiz. Ömer onlara “Yakamı bırakın da onun dilini keseyim. Benden sonra işlenen bir sünnet, bir kanun olsun ki, bir kişi Rasûlullahın sahabilerinden hiç birine küfretmesin. Aksi takdirde dili kesilsin” dedi (298).

29. FASIL: BİR MÜSLÜMANIN ALEYHİNDE KONUŞMAK

Hiz. Peygamber’in Böyle Yapan Bir Adamı Kınaması

- Peygamber'in nezdinde bir kişi diğer birisinin aleyhinde bulundu. Hz. Peygamber ona "Kalk! Senin şahidliğin kabul edilmez" dedi. O da "Ey Allah'ın Rasûlü! Bir daha böyle yapmayacağım" dedi. Hz. Peygamber ona "Sen Kur'an'la istihza ediyorsun. Kim ki Kur'an'ın haram kıldıklarını helâl kılsa, o Kur'an'a iman etmemiştir" buyurdu (299).

Halid b. Velid İle Sa'd Arasında Bu Hususta Geçenler

- Halid ile Sa'd arasında münakaşa oldu. Bir kişi Sa'd'ın yanında Halid'in aleyhinde konuşmaya kalktı. Sa'd ona "Sus! Bizim aramızdaki münakaşa dinimizi yıkacak derecede değildir!" dedi (300).

30. FASIL: MÜSLÜMANIN GİYBETİ

Zina Suçundan Taşlanan Bir Adamı Çekiştiren Kişiyi Hz. Peygamber'in Azarlaması

- Eslem oğulları kabilesinden Maiz Peygamber'e gelerek zina ettiğini itiraf etti. Bu itirafını dört defa tekrarladı. Her defasında Peygamber ondan yüzünü çeviriyor, bu işten vazgeçmesini arzu ediyordu. Fakat Maiz "Ben yaptım" diye ısrar ediyordu. Sonunda Hz. Peygamber onun recmedilmesine emir verdi. Rasûlullahın ashabından birisinin diğerine "Şu kişiye bakınız ki, nefsi onu bırakmadı. Ta ki köpeğin recmedilmesi gibi recmedildi" dedi. Peygamber onlara bir şey söylemedi. Bir saat yürüdükten sonra bir merkebin leşinin yanından geçti ki, şişmiş ve ayakları havaya kalkmıştı. Hz. Peygamber "Falan ve filan nerededir?" diye sordu. Onlar "Biz buradayız ya Rasûlullah" dediler. Hz. Peygamber "İniniz, bu merkebin leşinden yeyiniz!" dedi. "Ey Allah'ın Peygamber'i! Allah senden razı olsun. Kim bundan yiyebilir?" dediler. Hz. Peygamber "Sizin demin kardeşinizin aleyhindeki sözleriniz ölünün etini yemekten daha şiddetlidir. Nefsimi elinde tutan Allah'a yemin ederim, o kişi şimdi cennet nehirlerinde yıkanmaktadır" buyurdu (301).

- Hz. Peygamber bir kadını recmetti. Müslümanlardan biri "Bu kadının amelleri yandı" dedi. Hz. Peygamber "Hayır, hayır! Bu bir keffarettir. Yaptığının keffaretidir. Asıl sen şimdi işlediğin suçtan dolayı hesaba çekileceksin" buyurdu (302).

Hz. Aişe İle Zeyd b. Eslem'in, Safiyye ve Başka Bir Kadın Hakkındaki Rivayetleri

- Hz. Peygamber'e Safiyye hususunda "Sana şu şu yeter" dedim (303). Hz. Peygamber "Sen öyle bir kelime söyledin ki, eğer deniz suyuna katılsa onu bulandıracaktır" dedi. Ben Hz. Peygamber'e başka bir adamdan da söz ettim. Hz. Peygamber "Bana, herhangi bir kimsenin kötülüğünden bahsetmen, bana servetler kazandırır da yine istemiyorum" buyurdu (304). Safiyye binti Huyey'in devesi hastalandı. Zeyneb'in yanında fazla bir deve vardı. Hz. Peygamber, Zeyneb'e "Ona bir deve ver" dedi. Zeyneb "Ben o yahudi kadına mı deve vereceğim?" şeklinde konuşunca, Peygamber öfkeleni. Zeyneb'e küserek iki veya üç ay ona uğramadı (305).

- Bir gün Hz. Peygamber'in yanında bir kadından bahsederken "Şu kadın uzun eteklidir" dedim. Hz. Peygamber "Ağızından at, ağızından at" dedi. Ben tükürünce ağızından bir parça et çıktı (306).

- Hz. Peygamber'in vefat edeceği hastalığında, hanımları yanına geldiler. Safiyye binti Huyey "Allah'a yemin ederim ki, ey Allah'ın Peygamberi! Senin hastalığının bana geçmesini isterdim" dedi. Bunun üzerine diğer hanımları birbirlerine göz kırptılar. Peygamber de böyle yaptıklarını gördü. Onlara "Ağızlarınızı çalkalayın" dedi. "Hangi şeyden, ey Allah'ın Peygamberi?" dediler. Hz. Peygamber "Arkadaşınıza göz kırpmanızdan! Allah'a yemin ederim ki, o doğru söylüyor" dedi (307).

Hz. Peygamber'in, Ashabın Ağızından Çıkan Bir Sözü Gıybet Sayarak Onları Kınaması

- Biz Rasûlullahın yanında bulunuyorduk. Bir kişi kalktı. Gittikten sonra sahabiler "Ey Allah'ın Rasûlü! Amma da aciz bir kimsedir o!" dediler. Hz. Peygamber "Siz arkadaşınızı gıybet ettiniz. Onun etini yediniz" dedi (308).

- Hz. Peygamber'e "Ey Allah'ın Rasûlü, Bizim söylediğimiz vasıf, o adamda vardır!" dediler. Hz. Peygamber "Eğer sizin söyledikleriniz onda yoksa o zaman kendisine iftira etmiş olursunuz" buyurdu (309).

- Ashab, Hz. Peygamber'in yanında bir adamdan bahsederek "Bedava olmazsa, yemek yemez, başkaları masrafını karşılamadan yolculuk yapmaz" dediler. Hz. Peygamber "Arkadaşınızı gıybet ettiniz" dedi. Ashab "Biz onun hakkında sadece doğruyu söyledik" dediler. Hz. Peygamber "Kardeşinde olanı söylemen gıybet için yeter" buyurdu (310).

- İbn Mes'ud şöyle anlatıyor: Bir gün Hz. Peygamber'in yanında oturuyorduk. Oradakilerden biri yanımızdan ayrıldı. Daha sonra bir kişi onun aleyhinde birşeyler söyledi. Bunun üzerine Hz. Peygamber o kişiye "Ondan helallik dile ve tevbe et" dediler. O da "Ne yaptım ki helallik dileyip tevbe edeyim" dedi. Hz. Peygamber "Sen kardeşinin etini yedin" buyurdular (311).

- Hz. Peygamber, arkadaşının gıybetini yapan bir kişiye "Dişlerinin arasını kürdanla temizle!" buyurdular. Bunun üzerine adam da "Ey Allah'ın Rasûlü! Ben et falan yemedim ki dişlerimin arasını temizleyeyim" dedi (312).

İki Genç Kızın Yemek Yememek Suretiyle Oruç Tutup Haram Olan Gıybetle İftar Etmesi

- Hz. Peygamber bir gün halka oruç tutmalarını emretti ve "Ben izin vermeden de hiç kimse iftar etmesin" buyurdu. Halk onun emrine uyarak o günü oruçlu geçirdiler. Akşam olduğunda birer ikişer gelerek iftar edebilmek için Hz. Peygamber'den izin istediler. Hz. Peygamber de onlara izin verdi. Bu arada birisi gelerek "Ey Allah'ın Rasûlü! Yakınlarından iki genç kız da bugün oruç tuttular. Ancak gelip senden izin istemeye utanıyorlar. İzin verin de iftar etsinler" dedi. Hz. Peygamber yüzünü çevirip cevap vermediler. Adam bir kere daha söyledi; Hz. Peygamber yine cevap vermediler. Bu durum dört kez tekrarlandı. Dördüncüsünde Hz. Peygamber "Onlar oruç tutmadılar. Bütün gün halkın etlerini yiyen bir kimse nasıl oruçlu olabilir ki? Git, onların ikisine söyle. Eğer gerçekten oruç tutup tutmadıklarını öğrenmek istiyorlarsa kussunlar!" buyurdu. Adam gidip Hz. Peygamber'in söylediklerini onlara haber verdi. Onlar da kustular; ağızlarından pıhtılaşmış kan parçaları geldi. Adam geri gelip durumu Hz. Peygamber'e anlattı. O da "Nefsimi kudret elinde tutana yemin ederim ki eğer o parçalar karınlarında kalmış olsaydı, onları ancak ateş yerd" buyurdular (313).

- Kızlardan birisi irin, kan ve sarı su kustu. Ayrıca ağzından bir de et parçası geldi ve kabı yarıya kadar doldurdu. Sonra da ikincisi kustu. O da sarı su, çiğ bir et parçası ve irin çıkardı. Kap da tamamen doldu. Bunun üzerine Hz. Peygamber şöyle buyurdular: “Bu iki genç kız Allah’ın kendilerine helal kılmış olduğu şeyleri yemeyerek oruç tuttular; fakat Allah’ın haram kılmış olduğu bir şey ile iftar ettiler. Biraraya gelerek onun bunun kıybetini yapıp etini yediler” (314).

Hız. Peygamber’in Ebubekir’le Ömer’e Kıybetini Yaptıkları Kişiden Af Talebinde Bulunmalarını İstemesi

- Araplar yolculuk sırasında karşılıklı birbirlerine nöbetleşe hizmet ederlerdi. Bir yolculukta da adamın biri Hz. Ebubekir’le Ömer’e hizmet ediyordu. Bir gün uykudan kalktıklarında adamın hâlâ uyumakta olduğunu gördüler. Yemekleri de hazırlanmamıştı. Kendi aralarında “bu kişi amma da uykucudur” dediler. Sonra da onu uyandırıp katık istemek üzere Hz. Peygamber’e yolladılar. Adam oraya varıp “Ey Allah’ın Rasûlü! Ebubekir’le Ömer’in sana selamları var. Senden katık istiyorlar!” dedi. Hz. Peygamber’se “Git kendilerine katığa ihtiyaçları olmadığını söyle. Çünkü onlar katıklarını yediler” buyurdular. Adam dönüp Hz. Peygamber’in söylediklerini haber verince Ebubekir’le Ömer varıp “Ey Allah’ın Rasûlü! Biz katık falan yemedik, niçin böyle söylediniz?” dediler. Hz. Peygamber de şöyle cevap verdiler: “Siz kardeşinizin etini yemediniz mi? Nefsimi kudret elinde tutana yemin ederim ki şu anda onun etini dişlerinizin arasında görmekteyim”. Bunun üzerine ikisi “Ey Allah’ın Rasûlü! Bizim için Allah’tan af talebinde bulun!” dediler. Hz. Peygamber de “Hayır! Gidin sizin için af talebinde bulunmasını o kardeşinizden rica edin!” buyurdular (315).

31. FASIL: MÜSLÜMANLARIN GİZLİ HALLERİNİN ve AYIPLARININ ARAŞTIRILMAMASI

Hız. Ömer’in, İnsanların Ayıplarını Araştırmış Olmaktan Korkarak Bir İçki Meclisine Müdâhale Etmemesi

- Bir gece Hz. Ömer’le Abdurrahman kontrol amacıyla Medine sokaklarında dolaşmaya başladılar. Bir sokağa geldiklerinde içerisinde ışık yanan bir ev gördüler. Yaklaştıklarında içeriden birtakım gürültüler ve kahkaha sesleri duydular. Hz. Ömer, Abdurrahman’ın elinden tutarak “Bu evin kime ait olduğunu biliyor musun?” diye sordu. O da “Evet biliyorum. Burası Rabîa b. Ümeyye b. Halef’in evidir. Şu anda da içki içip eğleniyorlar. Onlara müdâhale etmeyi düşünmüyor musun ey Mü’minlerin Emîri?” dedi. Hz. Ömer de şunları söyledi: “Hayır! Hem bana kalırsa bu durumda Allah’ın yasaklarından birini çiğnemiş oluruz. Çünkü Allah Teâlâ “Sakin tecessüs etmeyin (insanların ayıplarını araştırıp gizliliklerini açığa çıkanların)” (Hucurât/12) buyurmaktadır. Biz ise bunların gizli hallerini araştırıyoruz”. Sonra onları öylece bırakarak döndüler (316).

Hız. Ömer’in Tecessüs Yapmış Olmamak İçin Arkadaşının Evinde Gördüklerini Gizlemesi

- Hz. Ömer, arkadaşlarından birini birkaç gün ortalıkta göremeyince yanına Abdurrahman’ı da alarak onun durumunu öğrenmek üzere evine gitti. Oraya vardıklarında evin kapısını açık buldular. Aradıkları kişi oturmuş; karısının doldurup vermekte olduğu bir kaptan birşeyler içiyordu. Bunu gören Hz. Ömer, Abdurrahman’a “Onun ortalıkta niçin görünmediği şimdi anlaşılıyor!” dedi. Abdurrahman da “Onun içmekte olduğu şeyin içki olduğunu nereden biliyorsun?” diye sordu. O zaman Hz. Ömer “Ne dersin ey Abdurrahman; acaba biz onun gizli hallerini mi araştırmış oluyoruz?” buyurdu. Abdurrahman: “Evet, bu yaptığımız tecessüsün tâ kendisidir” diye cevap verdi. Hz. Ömer’in “Peki bunun keffareti nedir?” sorusuna da “Onun bu halini gördüğümüzü kendisine söylemeyeceğiz ve hakkında da iyilikten başka bir şey düşünmeyeceğiz” karşılığını verdi. Bunun üzerine içeri girmeden geri döndüler (317).

Hız. Ömer’in, “Ey Ömer! Tecessüs Yapma!” Denildiğinde Bir İçki Meclisindekileri Kendi Hallerine Bırakması

- Hz. Ömer bir gece Medine’nin hemen dışında konaklamış bir kervanı korumak için dışarı çıktı. Dolaşırken içerisinde içki içilmekte olan bir eve rastladı. Yanlarına girerek “Sizler içki mi içiyorsunuz?” dedi. Bunun üzerine oradakilerden biri “Ey Ömer! Allah Teâlâ seni bundan menetmiştir. İnsanların gizli hallerini araştırma” deyince Hz. Ömer onları kendi hallerine bırakarak geri döndü (318).

Hız. Ömer’in Şarkı Söyleyen Bir Adamın Evine Duvarından Girmesi ve Sonra da Ondan Af Dilemesi

- Hz. Ömer zaman zaman halkı korumak maksadıyla geceleyin Medine sokaklarında gezerdi. Yine böyle bir gece bir kişinin evinde şarkı söylediğini işitti. Evin duvarına tırmanarak adama “Ey Allah’ın düşmanı! Kendisine isyan ederken Allah’ın seni insanların gözünden gizleyeceğini mi zannediyorsun?” dedi. Bunun üzerine adam şunları söyledi: “Ey Mü’minlerin Emîri! Acele karar verme. Çünkü ben Allah’a bir konuda isyan ederken sen üç konuda isyan etmekteisin. Şöyle ki Allah Teâlâ “Sakin tecessüs etmeyiniz (insanların ayıplarını araştırıp, gizliliklerini açığa çıkarmayın!)” (Hucurât/12) buyurmaktayken sen tecessüsde bulundun. O, “Evlere kapılarından giriniz!” (Bakara/189) buyuruyor; sense evime duvarıma tırmanmak suretiyle girdin. Allah Teâlâ “Sizin olmayan evlere izin istemeden, aile efradına selam vermeden girmeyiniz” (Nur/27) buyurduğu halde sen bunu da çiğnedin!” dedi. Bunun üzerine Hz. Ömer ona “Eğer seni affedecek olursam, sen de beni affeder misin?” dedi. Onun “Evet!” demesi üzerine de onu affederek oradan ayrıldı (319).

Hız. Ömer’in Evine İzinsiz Girip Tecessüsde Bulunduğunu Söyleyen İhtiyara Hak Vermesi

- Hz. Ömer bir gece dışarı çıkmıştı. Beraberinde İbn Mes’ud da vardı. Dolaşırken uzaklarda bir yerde bir ışık gördüler ve oraya yöneldiler. Nihayet bir evin önüne geldiler. İçeride önünde şaraplar olduğu halde bir ihtiyar oturmakta ve bir şarkıcı kız da şarkı

söylemekteydi. Bunun üzerine Hz. Ömer aniden içeri girerek yaşlı adama “Ben bu gece gördüğüm, ecelini beklemekte olan bu ihtiyarınki gibi çirkin bir manzara görmedim” dedi. Bunun üzerine ihtiyar “Ey Mü’minlerin Emiri! Senin yaptığın benimkinden daha çirkindir. Allah Teâlâ insanların gizli hallerinin araştırılmasını yasakladığı halde sen bunu yaptığın gibi evime de izinsiz girdin!” diye karşılık verdi. O zaman Hz. Ömer “Doğru söylüyorsun” dedi ve sonra elbisesiyle ağzını kapatıp ağlayarak çıktı. Dışarıda kendi kendisine “Eğer Rabb’i onu bağışlamayacak olursa annesi Ömer’in mâtemini tutsun! Bu ihtiyar, yapmakta olduğu işi kendi ailesinden bile gizliyordu. Bundan böyle “Nasıl olsa Ömer beni gördü!” diyerek bu işi hiç terketmeyecektir” diyordu.

Bu ihtiyar bir zaman Hz. Ömer’in meclislerine gelmedi. Nihayet bir gün kendisini gizleye gizleye gelip cemaatin son saflarından birine oturdu. Onun gelişini gören Hz. Ömer “Şu ihtiyarı bana getirin!” dedi. Birisi kalkıp o ihtiyarın yanına giderek ona “Mü’minlerin Emîri! yanına gelmeni istiyor” dedi. İhtiyar, Hz. Ömer’in kendisine bir ceza vermesinden korkarak yavaş hareket ediyordu. Hz. Ömer “Yaklaş, yaklaş!” diyerek onu yanına oturttu. Sonra kulağına eğilip ona “Muhammed’i hak Peygamber olarak gönderen Allah’a yemin ederim ki o gece gördüklerimi hiç kimseye söylemiş değilim. Aynı şekilde o sırada yanımda bulunan İbn Mes’ud da bunlardan hiç kimseye bahsetmemiştir” dedi. Bunun üzerine o da Hz. Ömer’in kulağına şunları söyledi: “Ey Mü’minlerin Emîri! Muhammed’i hak peygamber olarak gönderene yemin ederim ki ben de o geceden beri, görmüş olduğunuz o işe yanaşmadım”. Bunları işiten Hz. Ömer yüksek sesle tekbir getirdi. Ancak halk onun niçin tekbir getirdiğini asla öğrenemedi (320).

Evine Baskın Yaptığında, İçki İçen Ebu Mihcen’in Haklı Olmadığını İhtar Etmesi Üzerine Hz. Ömer’in Orayı Terketmesi

- Hz. Ömer’e, Ebu Mihcen es-Sakafî’nin evinde arkadaşlarıyla birlikte şarap içtiği ihbar edildi. Hz. Ömer yanına birkaç kişi alarak onun evine gitti. Evde sadece Ebu Mihcen’le bir arkadaşı vardı. Gelenleri gören Ebu Mihcen “Ey Mü’minlerin Emîri! Bunu yapmaya hakkın yoktur. Çünkü Allah Teâlâ tecessüsü haram kılmıştır” dedi. Bunun üzerine Hz. Ömer “Bu adam ne söylüyor?” deyince kendisiyle birlikte gelmiş olan Zeyd b. Sâbit ile Abdurrahman b. el-Erkam “Ey Müminlerin Emîri! Doğru söylüyor; senin bu yaptığın tecessüstür” dediler. O zaman Hz. Ömer onları öylece bırakarak çıktı (321).

32. FASIL: MÜSLÜMANLARIN AYIPLARININ ÖRTÜLMESİ

Hız. Ömer’in Kendisine Had Vurulmuş Kızların Bu Durumlarının Gizlenmesini Tavsiye Etmesi

- Bir adam Hz. Ömer’e gelerek şunları söyledi: “Benim bir kızım vardır. Câhiliye döneminde onu diri diri toprağa gömmüş ancak daha sonra ölmeden çıkarmıştım. Büyüdüğünde bizimle birlikte İslâm’a girdi. Müslüman olduktan sonra işlemiş olduğu bir günahahtan dolayı Allah’ın hadlerinden birisine çarptırıldı. Bunun üzerine kollarını kesmek suretiyle intihara kalkıştı. Fakat zamanında farkederek buna engel olduk. Kendisini tedavi ettik; kesmiş olduğu damarları iyileşti. Sonra güzel bir şekilde tevbe etti. Birkaç gün önce de birisi onu benden istedi. Ben de onun başından geçeni onlara haber verdim”. Bunları dinleyen Hz. Ömer şöyle buyurdu: “Sen Allah’ın gizlemiş olduğu birşeyi açığa çıkarmışsın. Allah’a yemin ederim ki, eğer bundan böyle onun bu halini bir kişiye dahi söyleyecek olursan sana öyle bir ders veririm ki âlemlere ibret olur. Kızını iffetli ve müslüman bir kadın gibi evlendir” (322).

- Bir cariyeye zina etmiş ve kendisine had vurulmuştu. Daha sonra muhacir olarak Medine’ye gelmiş ve güzel bir şekilde tevbe etmişti. Onunla evlenmek isteyenler çıktı; ancak amcası söylemezsem Allah katında sorumlu olurum düşüncesiyle gelenlere onun daha önceden zina ettiğini ve kendisine had vurulmuş olduğunu söylüyor; fakat bu da hoşuna gitmiyordu. Sonunda gelip durumu Hz. Ömer’e anlattı. Hz. Ömer de onun sâliha bir genç kız gibi evlendirilmesini emretti (323).

Hız. Ömer’in, Bulunan Bir Çocuğun Annesinin Araştırılmasından vazgeçmesi

- Bir kadın Hz. Ömer’e gelerek şunları söyledi: “Ey Mü’minlerin Emîri! Ben bir çocuk buldum. Kendisi Mısır yapısı ince-beyaz bir çarşafa sarılmış ve cebine de bir dinar konulmuştu. Onu aldım; cebindeki parayla kendisine bir süt annesi tuttum. Şimdi dört kadın gelip gidip onu öpüyor ve seviyorlar. Ben bunlardan birinin o çocuğun annesi olmasından şüpheleniyorum”. Bunun üzerine Hz. Ömer ona “O kadınlar geldiklerinde bana haber ver” dedi. Kadın gitti, daha sonra kadınların gelişini haber verdi. Hz. Ömer onlara “Hanginiz şu çocuğun annesiniz?” diye sordu. O zaman, çocuğu bulmuş olan kadın “Andolsun ki ey Ömer! Sen hiç de iyi yapmıyorsun! Allah Teâlâ’nın suçunu gizlemiş olduğu bir kadının suçunu açığa çıkarmaya çalışıyorsun!” dedi. Hz. Ömer de ona “Doğru söylüyorsun” dedi. Daha sonra bu kadını çağırarak kendisine “O kadınlar yanına gelirse kendilerinden hiç bir şey sorma; çocuğa da güzel davranmaya devam et!” diye tenbih etti (324).

Enes b. Mâlik’in Zina Eden Bir Cârîyenin Suçunun Gizlenmesini İstemesi

- Said b. Kürz şöyle anlatıyor: Cariyelerimden biri zina etmişti. Kendisini alıp el-Hakem b. Eyyûb’a götürdüm. O sırada Enes b. Mâlik de oraya geldi. Bana “Ey Sâlih! Bu cariyeye burada ne arıyor?” diye sordu. “Bu benim cariyemdir ve kendisi zina etmiştir. Ben de cezasının verilmesi için buraya getirdim” dedim. Bunun üzerine o “Bunu yapma! Allah’tan kork; onu al evine götür. Suçunu da gizle” dedi. “Hayır, bunu yapamam” dedim. Bana o kadar va’zu nasihat etti ki sonunda onun sözüne uyarak cariyemi geri götürdüm (325).

Ukbe b. Âmir’in Kâtibi Duhayr’ı İnsanların Ayıbını Örtmeye Teşvik Etmesi

- Ukbe b. Âmir’in kâtibi Duhayr Ebu’l-Heysem şöyle anlatıyor: Bir gün Ukbe b. Âmir’e “Şarap içen birkaç komşum var, ben onları, cezalandırılmaları için emniyet görevlilerine şikayet edeceğim” dedim. Ukbe “Böyle yapma. önce onlara nasihatta bulun; aldırılmazlarsa kendilerini tehdit et!” dedi. Bunun üzerine “Bu dediklerini yaptım ama yine de bu işten vazgeçemediler. Artık emniyet görevlilerine haber vermekten başka çarem kalmadı” diye karşılık verdim. O zaman Ukbe şunları söyledi: “Azap olunasıca! Sakın böyle bir şey yapma. Çünkü ben Hz. Peygamber’in “Kim bir müslüman kardeşinin ayıbını örterse, diri diri toprağa gömülmüş bir kız çocuğunu kurtarmış kadar sevap kazanır” buyurduğunu işittim” (326).

Ebu'd-Derdâ'nın, Oğluna Onlardan Biri Olmadıkça Fâsıkları Tanıyamayacağını Söylemesi

- Muaviye, Ebu'd-Derdâ'ya "Bana Dımaşk'ın fâsıklarının isimlerini bildir" diye bir mektup yazdı. Ebu'd-Derdâ da "Benim bu gibi insanlarla ne ilgim olabilir? Onları nereden bilebilirim?" dedi. Oğlu Bilal ise "Ben onların isimlerini biliyorum" diyerek bazı isimler yazdı ve bunları babasına gösterdi. Ebu'd-Derdâ ise "Bu adamların fâsık olduklarını nereden bildin. Onların fâsık olduklarını ancak onlardan birisi olmak suretiyle bilmiş olabilirsin. O halde en başa kendi ismini yaz" dedi. Bunun üzerine oğlu Bilal bu isimleri Muaviye'ye göndermedi (327).

Bir Mecliste Hissedilen Koku Üzerine Orada Bulunan Herkesin Abdest Almasının İstenmesi

- Hz. Ömer, içlerinde Cerir b. Abdillâh'ın da bulunduğu bir toplulukta oturuyordu. Bir koku hissetti ve "Bu kokunun sahibi kimse, ona halifelik sıfatıyla kalkıp abdest almasını emrediyorum" dedi. Haliyle hiç kimse çıkmadı. Bunun üzerine Cerir "Ey Mü'minlerin Emîri! O kişi kalkmayacağına göre burada bulunan herkes kalkıp abdest alsın" deyince Hz. Ömer ona "Allah senden razı olsun. Câhiliyede olduğu gibi İslâm'da da ne güzel bir öndersin" buyurdu (328).

33. FASIL: MÜSLÜMANIN, KARDEŞLERİNİN KUSURLARINI BAĞIŞLAMASI

H. Peygamber'in, Mekkeli Müşriklere Mektup Gönderen Hatib b. Ebî Beltea'nın Özürünü Kabul Edip Onu Bağışlaması

- Hz. Ali şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber yanıma Zübeyr ile Mikdad'ı da katarak "Doğruca Hâh bahçesi denilen yere gidiniz. Orada mektup taşıyan ihtiyar bir kadın bulacaksınız. O mektubu alıp bana getiriniz" buyurdular. Atlarımıza binerek istenilen yere hızla gittik. Gerçekten de orada ihtiyar bir kadın bulduk. Ona mektubu çıkarmasını söyledik "Bende mektup falan yok" dedi. Bunun üzerine "Ya mektubu çıkarırsın ya da onu alabilmek için seni soymak mecburiyetinde kalacağız" dedik. O zaman kadın mektubu örgülerinin arasından çıkarıp verdi. Onu alıp Hz. Peygamber'e getirdik. Mektub Hatib b. Ebî Beltea tarafından Mekkeli müşriklere yazılmış ve onlara Hz. Peygamber'in savaş hazırlıkları yapmakta olduğunu haber veriyordu. Hz. Peygamber, Hatib'i çağırıp mektubu göstererek "Ey Hatib! Bu nedir?" deyince o şunları söyledi:

"Ey Allah'ın Rasûlü! Acele etme; ceza vermeden önce beni bir dinle! Ben Kureyşli değilim. Onların anlaşmalılarından birisiyim. Ey Allah'ın Rasûlü! Şu anda yanında bulunan Muhacirlerin her birinin Mekke'de birçok akrabaları vardır. Bu akrabaları onların geride bıraktıkları aile efratlarını ve mallarını korurlar. Bana gelince, benim Mekke'deki yakınlarımı koruyabilecek hiç kimsem yoktur. Ben bu mektubu da onlara, bana minnet duymak suretiyle oradaki yakınlarımı korumaları için yazdım. Yoksa dinimden dönüp, İslâm'dan sonra küfre razı olduğum için yazmış değilim". Bu sözlerden sonra Hz. Peygamber "O bize kesinlikle doğruyu söyledi" buyurdular. Ancak Hz. Ömer "Ey Allah'ın Rasûlü! İzin ver de şu münafığın boynunu vurayım" dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber şunları söylediler "Ey Ömer! Bu kişi Bedir'de bulunmuştur. Kim bilir belki de Allah Teâlâ yapmış oldukları büyük hizmetten dolayı Bedir'ekâtılanlar için "Bundan böyle istediğinizi yapabilirsiniz; çünkü ben sizleri affetmişimdir" buyurmuştur".

Bu olay üzerine de "Ey mü'minler! Hem benim ve hem de sizin düşmanınız olanları dost edinmeyin. (Kendileriyle aranızdaki) sevgi yüzünden onlara (Peygamber'in Mekke'yi fethetme maksadını) ulaştırıyorsunuz. Oysa onlar size gelen hakkı (Peygamber ve Kur'an'ı) inkar etmişler ve Rabb'iniz olan Allah'a inanmanızdan dolayı Peygamber'i de, sizi de (memleketinizden) çıkarmışlardır. Eğer siz benim yolumda cihat etmek ve benim rızamı aramak amacıyla (yola) çıkmışsanız onlara nasıl sevgi gösterirsiniz? Oysa ben sizin gizlediğinizi de açığa vurduğunuzu da bilirim. Sizden kim bunu yaparsa o doğru yoldan sapmış olur" mealindeki Mümtetine/âyeti nâzil oldu (329).

- Hatib b. Ebî Beltea kendisini şu şekilde savundu: "Ben bunu Hz. Peygamber'e hiyanet maksadıyla ya da münafıklığımdan dolayı yapmış değilim. Ben biliyorum ki Allah Teâlâ, Peygamberi'ni üstün getirecek ve İslâm'ı da kemâle erdirecektir. Ancak ben Kureyşliler arasında garip bir kimseyim. Şu anda da annem onların arasındadır. Böyle yapmak suretiyle, bana minnet duyarak anneme bir şey yapmamalarını sağlamak istedim". Hz. Ömer "Ey Allah'ın Rasûlü! Şunun boynunu vurayım mı?" dedi. Hz. Peygamber'se şöyle buyurdular: "Ey Ömer! Sen Bedir'e katılmış olan bir kişiyi mi öldürecekisin? Ne biliyorsun, belki de Allah Teâlâ yapmış oldukları üstün hizmetten dolayı Bedir ehline "İstedğinizi yapınız!" buyurmuştur" (330).

H. Ali'nin İtirafından Vazgeçen Hırsızın Elini Kesmemesi

- Hz. Ali'ye birisini getirerek "Bu adam bir deve çaldı" dediler. Hz. Ali adama "Ben senin bir şey çalmış olduğunu zannetmiyorum" dedi. Ama adam "Hayır, ben çaldım" dedi. Bu kez Hz. Ali "Belki sen karıştırmış onu kendi malına benzeterek götürmüşsündür" dedi. Hırsız "Hayır, öyle de olmadı" cevabını verdi. Bunun üzerine Hz. Ali, kölesi Kamber'e "Ey Kamber! Bu adamı al götür; parmaklarını bağlayıp sonra da elini kesmesi için celladı çağır. Ama ben gelmeden kesmesin" dedi. Daha sonra adamın yanına giderek onu "Gerçekten hırsızlık yaptın mı?" diye sordu. Adam bu kez "Hayır, yapmadım" dedi; Hz. Ali de onu serbest bıraktı. Oradakiler "Ey Mü'minlerin Emîri! Onu niçin bıraktın? Çünkü o hırsızlık yaptığını itaf etmişti" dediler. Hz. Ali ise "Onu sözünden ötürü yakalamıştık ve yine sözünden ötürü de bıraktık" dedi. Daha sonra da şunları ekledi: "Hz. Peygamber'e, hırsızlık yapan birisini getirmişlerdi. Hz. Peygamber onun elini kestirdi ve sonra da ağlamaya başladı. Ben "Niçin ağlıyorsun ey Allah'ın Rasûlü?" deyince "Gözlerimin önünde ümmetimden birinin eli kesilir de nasıl ağlamam?" buyurdular. Orada bulunanlardan bir kısmı "Ey Allah'ın Rasûlü! Peki onu niçin affetmedin?" dediler. Hz. Peygamber şöyle cevap verdiler: "Allah'ın koymuş olduğu cezaları uygulamayanlar kötü idarecilerdir. Ancak siz kendi aranızda birbirinizi bağışlayarak bu gibi cezaların uygulanmasına engel olabilirsiniz" (331).

H. Peygamber'in İnsanları Bağışlamaya ve Kötülükleri Örtmeye Teşvik Etmesi

- Bir kişi, yetim yeğenini İbn Mes'ud'a getirerek "Ben bunu sarhoş olarak buldum" dedi. İbn Mes'ud da yanında bulunanlara "Onu sallayıp altüst ediniz ve sonra da ağzını koklayınız" dedi. Bu şekilde yaptılar; gerçekten de onun ağzından şarap kokusu

geliyordu. Abdullah onun hapsedilmesini istedi. Ertesi günü onu hapisten çıkararak getirdiler. Abdullah bir çubuk getirtti; sonra onun uç tarafını biraz inceltti. Çubuk adeta bir kamçı halini aldı. Daha sonra da bu işi uygulayacak olan kişiye “Vur ve elini geri çevir. Her azanın da hakkını ver!” dedi. Böylece Abdullah ona şiddetli olmayan darbeler vurdurdu.

Bu olayı anlatmakta olan Ebu Mâcid’e “Ey Ebâ Macid! Buradaki “müberrih” kelimesi ne manaya gelir?” diye soruldu. O, “Emirlerin vurması demektir” dedi. “Peki, ‘Elini geri çevir’in manası nedir?” dediler. Ebu Mâcid “Pek fazla uzatma ve kolunu da koltuk altları görünecek kadar kaldırma” demektir” diye cevap verdi.

Abdullah b. Mes’ud bu kişiye sırtında bir aba ve iç gömleği olduğu halde had tatbik etmiştir. Haddi vuruşundan sonra da onu getiren kişiye şunları söyledi: “Allah’a yemin ederim ki sen çok kötü bir yetim velisisin. Çünkü ona güzel bir terbiye vermediğin gibi kötülüğünü de gizlemedin. Halbuki Allah Teâlâ çok bağışlayıcıdır ve bağışlayanları da sever. Ancak her yönetici kendisine aksettirilen cezaları uygulamak zorundadır. Hz. Peygamber ilk kez Ensar’dan bir kişinin elini kestirmişti. Şöyle ki hırsızlık yaptığı için onu Hz. Peygamber’e getirdiler. Suçu sabit olduğunda Hz. Peygamber de onun elini kestirdi. Ancak sahabiler yüzünün sapsarı kesildiğini görerek ona “Ey Allah’ın Rasûlü! Bu cezanın tatbiki sana çok mu ağır geldi?” diye sordular. O da şöyle buyurdu: “Nasıl ağır gelmesin ki siz arkadaşınız aleyhine şeytana yardımda bulundunuz. Allah Teâlâ bağışlayıcıdır ve bağışlayanları da sever. Ancak hiç bir yöneticinin kendisine aksettirilen hadleri uygulamamaya hakkı yoktur”. Hz. Peygamber daha sonra “Bağışlasınlar, günahlarından vazgeçsinler” (Nur/22) âyetini okudular (332).

Hz. Peygamber’in Devlet Başkanına Aksettirilen Cezaların Uygulanması Gerektiğini Buyurması

- İslâm’da uygulanan ilk ceza hırsızlık yapan bir kişiye verilen el kesme cezası oldu. Onu yakalayarak Hz. Peygamber’in huzuruna getirdiler ve aleyhinde de şahitlik ettiler. Hz. Peygamber de onun elinin kesilmesini emretti. Adamın eli kesildikten sonra sahabiler Hz. Peygamber’in mübarek yüzünün sapsarı kesilmiş olduğunu gördüler ve “Ey Allah’ın Rasûlü! Onun elinin kesilmesi galiba size çok ağır geldi” dediler. Hz. Peygamber de “Nasıl ağır gelmesin ki; siz, kardeşinizin aleyhinde şeytana yardımcı oldunuz!” buyurdu. “Ey Allah’ın Rasûlü! Onu bıraksan olmaz mıydı?” dediler. Hz. Peygamber buna şöyle cevap verdiler: “Peki siz niçin onu, bana getirmeden önce bağışlayıp serbest bırakmadınız? İmamın (devlet başkanının), kendisine aksettirilen suçlarda ceza tatbik etmemesi uygun düşünen” (333).

Hz. Ömer’in Ebu Musa’ya Hak edilenin Üstünde Ceza Vermemesini Emretmesi

- İbn Ömer şöyle anlatıyor. Babam Hz. Ömer’le birlikte bir hac ya da umre yolculuğu yaptım. Yolda bir süvarinin bize doğru gelmekte olduğunu gördük. Babam “Zannediyorum bu süvari bizi arıyor” dedi. Adam yanıma geldi; ağlıyordu. Babam “Niçin ağlıyorsun? Eğer borçlu isen sana yardım edelim. Birşeylerden korkuyorsan seni güvenliğe kavuşturalım. Eğer komşularından hoşlanmıyorsan seni başka bir yere gönderelim. Ancak birisini öldürmüşsen, başka; o zaman kısas olarak sen de öldürüleceksin” buyurdu. Süvari şunları söyledi: “Hayır, bunların hiç biri değil. Ben Teymoğulları kabilesine mensup birisiyim. İçki içmiştim. Bu yüzden Ebu Musa beni kamçıladi; sakalımı tıraş ederek yüzümü de siyaha boyadı. Sonra da insanlar arasında dolaştırarak “Bundan böyle hiç kimse onunla oturup kalkmasın ve birlikte yemek yemesin” diye ilan etti. Bunun üzerine ben de şu üç şeyden birini yapmayı düşündüm: Birincisi elime bir kılıç olarak Ebu Musa’yı öldürmek. İkincisi sana gelip beni Şam diyarına göndermeni istemek. Çünkü orada beni kimse tanımaz. Son olarak da düşmana katılmak suretiyle onlarla yeyip içmek”.

Süvarinin bu sözleri üzerine Hz. Ömer ağladı ve sonra da şunları söyledi: “Verilen bu cezalar, işlemiş olduğun suça oranla çok büyüktür. Bu makamda kaldığım sürece böyle birşeye asla müsaade etmeyeceğim. Ben cahiliye döneminde halkın en fazla içenlerinden birisiydim. Fakat bu zina gibi değildir”. Daha sonra da Ebu Musa’ya şu mektubu yazdı: “Selam sana! Ey Ebâ Musa! Teymoğulları kabilesinden falan oğlu falan bana geldi ve kendisine yaptıklarını haber verdi. Allah’a yemin ederim ki bunu ikinci bir kez daha yapacak olursan ben de aynı şekilde senin yüzünü siyaha boyar ve seni halkın içerisinde gezdiririm. Eğer bu dediklerimi anlıyorsan hiç vakit kaybetmeden insanlara bu adamla oturupkalkabileceklerini ve onunla birlikte yemek yiyebileceklerini ilan et. Tevbe edecek olursa onun şahitliğini de kabul etsinler”. Gitmeden önce babam ayrıca ona bir binek hayvanıyla ikiyüz dirhem de para verdi (334).

34. FASIL: MÜSLÜMANLARIN FİİLLERİNİN İYİYE YORULMASI

Hz. Ömer’in, Bir Sözüden Dolayı Kafir Olduğunu İddia Ederek Mâlik’i Öldürten Halid b. Velid’in Cezalandırılmasını İstemesi

- Halid b. Velid söylediği bir sözden dolayı Mâlik b. Hüveyre’nin dinden dönüp kafir olduğunu iddia etti. Mâlik’se bunu reddederek “Hayır, ben dinimi asla değiştirmedim. Müslümanlığımı hala koruyorum” dedi. Ebu Katâde ile Abdullah b. Ömer de ona şahit oldular. Buna rağmen Halid b. Velid, Dırar b. Ezver el-Esedî’ye onun boynunu vurmasını emretti. Bu olaydan sonra da Mâlik’in karısı Ümmü Mütemmim ile evlendi. Bunu haber alan Hz. Ömer halife Hz. Ebubekir’e giderek durumu anlatıp “Halid zina etti; dolayısıyla onu recmetmelisin” dedi. Hz. Ebubekir’se “Hayır onu recmedemem. Çünkü o tevil yapmış ve bunda da yanılmıştır” diye cevap verdi. Bu kez Hz. Ömer “O halde onu öldürmelisin; çünkü o bir müslümanı öldürmüştür” dedi. Hz. Ebubekir de şunları söyledi: “Bu dediğini de yapamam; çünkü daha önce de dediğim gibi o tevil yapmış ve yanılmıştır. Bu bile yapılan bir şey değildir. Hz. Ömer onun azledilmesini isteyince de Ebubekir Sıddık “Ben Allah’ın düşmanları üzerine çekmiş olduğu bir kılıcı hiç bir zaman kınına sokmam” dedi (335).

35. FASIL: GÜNAH İŞLEYEN KİMSELERE DEĞİL GÜNAHIN KENDİSİNE BUĞZEDİLMESİ

Ebu’d-Derdâ’nın Günah İşleyen Birisine Küfredenlere, Ona Değil İşlediği Günaha Buğzetmelerini Tavsiye Etmesi

- Ebu'd-Derdâ (r.a.) bir gün bir yerden geçerken birtakım insanların, günah işleyen birisini tartaklayıp ona küfürler ettiklerini gördü. Bunun üzerine yanlarına giderek onlara “Eğer bu kişi bir kuyuya düşmüş olsaydı onu oradan kurtarır mıydınız?” dedi. Onlar da “Tabii ki kurtarırdık” diye cevap verdiler. Ebu'd-Derda “O halde günah işleyen kardeşinize küfredeceğinize sizi bu gibi hallerden koruyan Allah’a hamdediniz” dedi. “Peki, sen bu adama buğz etmez misin ey Eba'd-Derdâ?” diye sordular. “Hayır! Ben onun sadece amelini buğz ederim. Amelini terkettiği anda o yine benim kardeşimdir” dedi (336).

- İbn Mes'ud şunları söylüyor: “Kardeşinizin bir günah işlediğini gördüğünüzde ‘Rabb’imiz! Onu rezil et! Allah’ım Ona lânet et!’ gibi şeyler söyleyerek onun aleyhinde şeytana yardımcı olmayınız. Aksine ‘Rabb’imiz! Onu affet ve kendisini doğru yola ilet’ deyiniz. Muhammed’in sahabileri olarak bizler hiç bir kimse hakkında onun ne üzerine öldüğünü bilmedikçe bir şey söylemez; ömrü hayırla sonuçlanırsa ‘Hayra kavuştu’ der; şerle sonuçlandığında da onun için korkardık” (337).

36. FASIL: İNSANIN KALBİNDE HİÇKİMSE HAKKINDA KÖTÜ DUYGULAR ve KISKANÇLIK TAŞIMAMASI

Hz. Peygamber’in Müslümanlar Hakkında Kötü Niyet Beslemeyip Onları Kıskanmayan Bir Kişiyi Cennetlik Olarak Vasıflandırması

- Enes b. Mâlik şöyle anlatıyor: Bir gün Hz. Peygamber’le birlikte oturuyorduk. “Birazdan yanınıza cennet halkından bir kişi gelecektir!” buyurdular. O sırada pabuçlarını sol eline almış ve sakalından abdest suları damlamakta olduğu halde, Ensar’dan bir kişi geldi. Ertesi gün Hz. Peygamber bir gün önceki sözlerini tekrarladı. Aynı şekilde yine o kişi çıkageldi. Hz. Peygamber üçüncü gün de aynı şeyleri söyledi ve bu defa da yine o kişi geldi. Hz. Peygamber kalkıp gittikten sonra Abdullah b. Amr İbnü'l-As o kişinin peşinden giderek ona “Ben babamla münakaşa ettim ve üç gün onun yanına gitmemek için yemin ettim. Eğer müsaade edersen bu üç günü senin yanında geçireyim!” dedi. O zat da bunu kabul etti.

Abdullah onun yanına üç gün kaldı. Bu üç gün içerisinde adamın gece ibadeti yaptığını görmedi. Ancak adam yatağının içerisinde durumunu değiştirip bir yandan öbür yana döndükçe Allah’ı zikrederek tekbir getiriyordu. Onun bu durumu sabah namazına kadar böyle devam ediyordu. Ama bu arada Abduliah onun ağzından hayırdan başka bir şey işitmedi. üçüncü gün olduğunda, onda olağanüstü bir şey görememiş olan Abdullah adama şunları söyledi: “Ey Allah’ın kulu! Babamla aramızda herhangi bir anlaşmazlık yoktur. Onun evine üç gün gitmemeye dair söylediğim sözler de yalandı. Fakat Hz. Peygamber üç gün üstüste “Birazdan yanınıza cennet halkından birisi gelecektir” buyurdu. Onun bu sözlerinden sonra her defasında da sen geldin. Bunun üzerine ben de birkaç gün senin yanında kalarak seni cennet halkından yapan amelini öğrenip onları işlemek istedim. Fakat bu üç gün içerisinde de büyük bir amel yaptığını görmedim. Seni bu mertebeye hangi amelin ulaştırmış olabilir?” O da “Görmüş olduklarından başka bir amelim yoktur. Amellerim bundan ibarettir” dedi. Abdullahoradan ayrıldıktan sonra da adam onu çağırarak şunları söyledi: “Daha önce de söylediğim gibi o görmüş olduklarının dışında bir amelim yoktur. Ancak şu varki kalbimde hiç bir müslüman için kötü bir niyet beslemediğim gibi Allah Teâlâ’nın kendilerine vermiş olduğu servet, makam ve rütbe gibi şeylerden dolayı da hiç bir müslümanı kıskanmam”. Bunun üzerine Abdullah “İşte seni bu mertebeye getiren şey bu halindir” dedi (338).

- O kişi Abdullah’a şunları söylemiştir: “Senin gördüklerinden başka bir amelim yoktur. Ancak kalbimde müslümanlar için herhangi bir kötülük taşımadığım gibi onlara hiç bir zaman da kötü şeyler söylemem” Bunun üzerine Abdullah “İşte seni bu mertebeye ulaştırıp da bizim güç yetiremediğimiz şey budur” dedi (339).

Ebu Dücâne’nin Kendisini İlgilendirmeyen Bir Konuda Konuşmaması ve Müslümanlara Buğz Etmemesi

- Ebu Dücâne Hazretleri hastalanmıştı. Ziyaretine gidenler onun yüzünde bir parlaklık gördüler ve “Yüzünün böyle nurlanmasının sebebi nedir?” dediler. O da şunları söyledi: “Benim için amellerimin içerisinde şu ikisinden güzeli yoktur. Birincisi, beni ilgilendirmeyen bir konuda asla konuşmam. İkincisi kalbimde hiç bir müslüman için en küçük bir kin ve buğz taşımam” (340).

37. FASIL: MÜSLÜMANIN, KARDEŞLERİNİN SEVİNCİNE ORTAK OLMASI

Abdullah b. Abbas’ın Müslümanların Sevinçlerine Ortak Olması

- Adamın birisi Abdullah b. Abbas’a küfretti. O da ona şunları söyledi: “Sen bana küfrediyorsun ama bende şu üç haslet bulunmaktadır. Allah’ın kitabından bir âyeti okuyup anladığımda o âyeti tüm müslümanların anlamasını isterim. Kendisiyle hiç bir ilişim olmayacağı halde müslüman hâkimlerden birisinin adaletle hükmettiğini duyduğumda sevinirim. Orada otlayan tek bir hayvanım olmamasına rağmen İslâm memleketlerinden birinde yağmur yağdığını işittiğimde de sevinç hissederim” (341).

38. FASIL: İNSANLARA TATLIDİL, GÜLER-YÜZ GÖSTERİLMESİ

Hz. Peygamber’in Şerli Bir Kişiyi Güler yüz Gösterip İltifatta Bulunması

- Hz. Âişe şöyle anlatıyor: Bir gün adamın biri Hz. Peygamber’in yanına girmek için izin istedi. Hz. Peygamber onun hakkında “Kabilesinin en kötü kişisi budur” dedi. Ancak adam içeri girdiğinde ona iltifat ederek güler yüz gösterdi. Onun çıkışından sonra da başka bir adam içeri girmek için izin istedi. Hz. Peygamber onun sesini işittiğinde “Bu adam kabilesinin en iyisidir. Halkının kendisiyle övüneceği birisidir” buyurdu. Ancak Hz. Peygamber ona öbür adama gösterdiği ilgiyi göstermedi. Onun gidişinden sonra “Ey Allah’ın Rasûlü! İlk adam izin istediğinde onun hakkında kavminin en kötüsü olduğunu söyledin. Sonra da onunla ilgilenip kendisine güler yüz gösterdin. Ondan sonra gelen içinse kavminin en iyisi olduğunu söyledin. Ancak ona öbürü kadar ilgi

göstermedin” dedim. Bunun üzerine Hz. Peygamber “Ey Âişe! Şerrinden kurtulmak için kendisinden sakınılan kişiler insanların en şerlisidir” buyurdu (342).

- Safvân b. Assâl şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber’le birlikte bir yolculuk yapıyorduk. Karşımızdan birisi geldi. Hz. Peygamber onun hakkında “Bu kişi aşiretinin en kötülerinden birisidir” buyurdu. Ancak yanıma geldiğinde Hz. Peygamber ona iltifat ettiler. Onun gidişinden sonra “Ey Allah’ın Rasûlü! onu gördüğünde “Aşiretin en kötülerinden birisidir” buyurdunuz. Yanınıza geldiğinde ise kendisine ilgi gösterdiniz. Sebebi nedir?” denildi. Hz. Peygamber bunu şöyle cevaplandırdılar: “O bir münafıktır. Dolayısıyla bizim hakkımızda başkalarını ifsat etmesin diye kendisine iltifat ettim” (343).

- Büreyde (r.a.) şöyle anlatıyor Hz. Peygamber’le birlikte oturduğumuz bir sırada Kureyş’ten bir kişi geldi. Hz. Peygamber ona, ittifatta bulundular. Onun gidişinden sonra bana “Ey Büreyde! Bu adamı tanıyor musun?” diye sordular. Ben “Evet tanıyorum Kureyş’in en soylu ailelerinden birine mensup çok zengin bir kişidir” dedim ve bu sözlerimi üç keret tekrarladım. Sonunda “Ey Allah’ın Rasûlü! Onun hakkında bildiklerimi sana söyledim “Ancak sen daha iyi bilirsin” deyince Hz. Peygamber “Bu adam, Allah Teâlâ’nın kıyamet gününde kendilerine değer vermeyeceği kullardandır” buyurdular (344).

Ebu'd-Derdâ'nın “Yüzlerine Güldüğümüz Bazı Kişilere Kalblerimiz Lanet Okuyor” Demesi

- Ebu'd-Derdâ (r.a.) şöyle demiştir: “Yüzlerine karşı gülümsediğimiz bazı kimseler vardır ki kalblerimiz onlara lanet okumaktadır” (345).

39. FASIL: MÜSLÜMANIN, KARDEŞİNDEN ÖZÜR DİLEYEREK ONU RAZI ETMEYE ÇALIŞMASI

Hiz. Ömer'in Bir Olaydan Sonra Kendisinden Özür Dileyen Hiz. Ebubekir'in Özrünü Kabul Etmediğine Pişman Olması

- Ebu'd-Derdâ (r.a.) şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber’in yanında otuyordum. Hiz. Ebubekir dizlerini açıkta bırakacak şekilde elbisesinin eteğini tutarak geldi. O uzaktan görüldüğünde Hz. Peygamber “Galiba sizin arkadaşınız birisiyle kavga etmiş” buyurdular. Ebubekir selam verdikten sonra “Hattab’ın oğluyla (Hiz. Ömer’le) aramızda bir olay oldu. Ona karşılık verdim; ama sonra pişman olarak ondan beni affetmesini istedimse de affetmedi. Bunun için ben de sana geldim ey Allah’ın Rasûlü!” dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber “Ey Ebâbekir! Allah seni affetmiştir” buyurdular ve bu sözlerini üç defa tekrarladılar.

Bu arada Hiz. Ömer de yaptıklarına pişman olur ve gidip Ebubekir’in evde olup olmadığını sorar. Evde olmadığını söylerler. Biz henüz oradan ayrılmamıştık ki o da Hiz. Peygamber’e geldi, selam verdi. Hiz. Peygamber ona pek yüz vermediler. Bunun üzerine Hiz. Ebubekir onun bu halinden korkarak dizleri üzerine çöküp üç kere “Ey Allah’ın Rasûlü! Allah’a yemin ederim ki asıl ben ona zulmettim” dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber şöyle buyurdular. “Allah Teâlâ beni peygamber olarak gönderdiğinde sizler bana “Yalan söylüyorsun, sana inanmayız” dediniz. Ebubekir’sen “Doğru söylüyorsun” diyerek beni tasdik edip malıyla ve canıyla bana yardımcı oldu. Benim hatırım için de olsa ondan elinizi çekmeyecek misiniz?” Bu sözleri iki defa tekrarladılar. O günden sonra Hiz. Ebubekir hiç bir sahâbi tarafından rahatsız edilmedi (346).

- Bir gün Ebubekir Sıddık Hiz. Ömer’e bir şeyler söyledi. Ancak daha sonra pişman olarak “Ey kardeşim! Beni affet!” dedi. Hiz. Ömer onu affetmedi. O, bu sözlerini birkaç kere tekrarladıysa da Hiz. Ömer’in öfkesini bir türlü dindiremedi. Bu olay Hiz. Peygamber’inkulağına gittiğinde onları yanına çağırttı. Sonra Hiz. Ömer’e “Kardeşin senden kendisini affetmeni istiyor ama sen buna yanaşmıyorsun öylemi?” diye sordular. Hiz. Ömer “Seni hak Peygamber olarak gönderen Allah’a yemin ederim ki kendisini bağışlamamı istediğinde her defasında kalbimden onun için Allah’tan bağışlanma diledim. Şunu da söyleyeyim ki Allah’ın yarattıklarının içerisinde senden sonra en çok Ebubekir’i seviyorum” diye cevap verdi. Bunun üzerine Hiz. Ebubekir de “Ben de seni hak Peygamber olarak gönderen Allah’a yemin ederim ki senden sonra yanımda Ömer’den daha sevgili hiç kimse yoktur” dedi. Sonunda Hiz. Peygamber de şöyle buyurdular: “Sakin arkadaşım hakkında bana eziyet etmeyiniz. Çünkü Allah Teâlâ beni hidayet ve hak din ile gönderdiğinde sizler bana ‘Sen yalan söylüyorsun!’ dediniz. O (Ebubekir) ise ‘Ben senin doğru söylediğine inanıyorum’ dedi. Eğer Allah Teâlâ ona ‘sâhib’ (arkadaş) ismini vermeseydi ben onu ‘halil’ (dost) olarak isimlendirdim. Fakat aramızda Allah için bir kardeşlik vardır. Bundan böyle Ebu Kuhâfe’nin oğlunun (Ebubekir’in) kapısı hâric mescide açılan bütün kapılar kapatılsın” (347).

Ümmü Habibe'nin vefatı Sırasında Hiz. Âişe ve Ümmü Seleme'den Helallik Dilemesi

- Âişe vâlidemiz şöyle anlatıyor: Hiz. Peygamber’in hanımlarından Ümmü Habibe vefatı sırasında beni çağırarak “Kumalar (ortak kadınlar) arasında bazı sürtüşmeler olur. Şayet bizim aramızda da böyle birşeyler olmuşsa Allah her ikimizi de bağışlasın!” dedi. Bunun üzerine ben de “Allah seni bağışlasın ve eğer varsa benim hakkımı da senden sormasın!” dedim. Ümmü Habibe ise “Sen beni sevindirdin, Allah da seni sevindirsin” dedi. Sonra Ümmü Seleme’ye de haber gönderdi. O da gelerek benim söylediklerime benzer şeyler söyledi (348).

Hiz. Ebubekir'in, Hiz. Fatıma'dan Helallik Dilemesi

- Hiz. Fâtımâ hastalandığında Ebubekir Sıddık onu ziyarete gelmek için izin istedi. Hiz. Ali “Ey Fâtımâ! Ebubekir gelmiş yanına girmek için izin istiyor; ne dersin?” dedi. Hiz. Fâtımâ “Ona izin vermeme ister misin ey Ali?” deyince Hiz. Ali “Evet, isterim” dedi. Bunun üzerine Hiz. Fatıma, Ebubekir Sıddık’a izin verdi. Hiz. Ebubekir içeri girdiğinde ondan hakkını helal etmesini isteyerek şöyle dedi: “Allah’a yemin ederim ki ben yurdumu, malımı, aile efrâdımı ve kabilemi; Allah’ın, Peygamberin ve siz Ehl-i Beyt’in rızasını kazanmak için terkettim”. Daha sonra Hiz. Fâtımâ’dan hakkını helal etmesini ısrarla rica etti; sonunda o da onun isteğini yerine getirerek onu bağışladı (349).

H. Ömer'in, Buğzettiği Bir Kişiden Kendisini Bağışlamasını istemesi

- Bir gün Hz. Ömer “Ben falan kişiye buğzediyorum” dedi. Bunun üzerine o kişiye “Hz. Ömer sana niçin buğzediyor?” diye soruldu. O ise cevap vermedi. Bu adam daha sonra Hz. Ömer’in yanında bazı kimselerin bulunduğu bir sırada gelerek “Ey Ömer! Ben İslâm’a hiyânet mi ettim?” diye sordu. Hz. Ömer “Hayır!” dedi. Bu kez adam “Ben birisini mi öldürdüm?” diye sordu. Hz. Ömer de yine “Hayır!” cevabını verdi. Adam “Peki, ben hoşla gitmeyen bir olaya mı karıştım?” dedi. Hz. Ömer’in yine “Hayır!” demesi üzerine de “Öyleyse sen neden dolayı bana buğzediyorsun? Allah Teâlâ “Mü’min erkeklere ve mü’min kadınlara, bir şey yapmadıkları halde eziyet verenler gerçekten bir iftira ve apaçık bir günâh işlemişlerdir”. (Ahzab/58) buyurduğu halde sen bana eziyet ettin. Allah seni yaptığın bu hareketten dolayı affetmesin!” dedi. Onun bu sözlerini dinleyen Hz. Ömer “Vallâhi bu kişi doğru söylüyor. O ne İslâm’a hiyânet etmiş ve ne de söylediği diğer işleri yapmıştır” buyurdu ve sonra da kendisini affettirinceye kadar ona yalvarıp yakardı (350).

Abdullah b. Amr’ın Hz. Hasan’dan Özür Dilemesi

- Recâ b. Rabîa şöyle anlatıyor: Bir gün birkaç kişiyle birlikte Medine mescidinde oturuyordum. Bu birkaç kişi arasında Ebu Said ile Abdullah b. Amr da bulunuyordu. O sırada yanımdan geçen Hz. Hasan selam verdi. Abdullah b. Amr hâric hepimiz onun selamına karşılık verdik. O da daha sonra yerinden kalkıp arkasından yetişerek ona “Ve aleyke’s-selâmu ve rahmetullâh” dedi. Yanımıza geldiğinde şunları söyledi: “Bu kişi gökteki meleklerin yeryüzünde bulunanlar arasında en çok sevdikleri kişidir. Yemin ederim ki ben kendisiyle Sıffin olayından bu yana konuşmuyordum”. Bunun üzerine Ebu Said “O halde benimle gelip ondan özür dilemek ister misin?” dedi. O da kabul etti. İkisi birlikte gittiler. Ebu Said izin isteyerek girdi ve Abdullah b. Amr’ın da içeri girmek için izin istediğini söyledi. Ona da izin verildi. Abdullah b. Amr içeri girdiğinde Said ona “Mescitte bize söylemiş olduğun sözleri bir kere de burda tekrar eder misin?” dedi. Abdullah da “Evet bir daha söylüyorum, bu kişi, gökteki meleklerin, yeryüzünde bulunanlar arasında en çok sevdikleri kişidir” dedi. Bunun üzerine Hz. Hasan “Peki bunu biliyordun da niçin bizimle savaştın? Niçin Sıffin gününde karşımsızdakilere katılarak onların sayısını artırdın?” diye sordu. Abdullah b. Amr buna şöyle cevap verdi: “Allah’a yemin ederim ki ben onların sayısını artırmadığım gibi onlarla birlikte kılıç da çalmadım. Orada sadece babamla birlikte bulundum”. Hz. Hasan ise ona “Sen, Allah’a isyan hususunda hiç bir mahlûka itaat edilmeyeceğini bilmiyor muydun?” dedi. Abdullah da şunları söyledi: “Evet biliyordum. Ancak Hz. Peygamber devrinde ben her gün oruç tutuyordum. Babam beni alıp Hz. Peygamber’e götürdü ve “Ey Allah’ın Rasûlü! Abdullah gündüzleri oruç tutup geceleri sabahlara kadar ibadet ediyor. Aile efrâdına hiç vakit ayırmıyor” diye şikayet etti. Hz. Peygamber de bana “Bir gün oruç tut bir gün ye! Geceleri hem namazkıl hem de uyu! Ben bazan namaz kılar bazan uyurum ve her gün de oruç tutmam. Ey Abdullah babana itaat et!” buyurdular. İşte bu yüzdendir ki babam Sıffin savaşına katıldığında ben de onun yanında bulundum” (351).

Abdullah b. Amr’ın Hz. Hüseyin’den Özür Dilemesi

- Recâ b. Rabîa şöyle anlatıyor: Bir gün Hz. Peygamber’in mescidinde oturuyordum. O sırada Hz. Hüseyin yanımdan geçerek selam verdi. Oradakiler onun selamını aldılar. Abdullah b. Amr ise önce karşılık vermeyerek, herkes sustuktan sonra “ve aleyke’s-selâmu ve rahmetullah; ve berekâtühü” dedi. Daha sonra da orada bulunanlara dönerek “Size göklerdeki meleklerin yeryüzünde bulunanlar arasında en çok kimi sevdiklerini söyleyeyim mi?” dedi. “Evet şöyle” dediler. Abdullah şunları söyledi: “İşte o dediğim kişi şu sırtını bize çevirip gitmekte olan kişidir. Allah’a yemin ederim ki Sıffin olayından bu yana ne o benimle ve ne de ben onunla bir kelime dahi konuşmadık. Yemin ederim ki onun benden razı olması benim için Uhud dağı kadar altınım olmasından daha sevimlidir”. Bunun üzerine orada bulunan Ebu Said “Benimle birlikte gidip onun rızasını kazanmak ister misin?” diye sordu. O da “Tabii ki isterim” dedi. Böylece ikisi ertesi günü onun yanına gitmek üzere sözleştiler.

Ertesi gün ben de onlarla birlikte gittim. Ebu Said’le ben izin isteyerek içeri girdik. Ebu Said, Abdullah için de izin istedi ve Hz. Hüseyin ona izin verinceye kadar da ısrar etti. İzin verilmesi üzerine Abdullah da içeri girdi. Onu gördüğünde Hz. Hüseyin oturması için yanında yer açtı. Ancak Abdullah oturmuyarak ayakta bekledi. Onun oturmadığını gören Ebu Said, ikisi arasına oturmak suretiyle Abdullah’ı kendi yanına oturttu. Sonra, bir gün önce mescitte olup biteni anlattı. O zaman Hz. Hüseyin, Abdullah’a dönerek “Ey İbn Amr! Doğru mu? Gerçekten sen gökteki meleklerin yeryüzünde bulunanlar içerisinde en çok beni sevdiklerimin söyledi?” dedi. Abdullah “Evet; Kâbe’nin Rabb’ine yemin ederek bir daha söylüyorum ki sen gökteki meleklerin yeryüzünde bulunanlar arasında en çok sevdikleri kişinin” diye cevap verdi. Bu kez Hz. Hüseyin “Peki, Sıffin gününde seni bana ve babama karşı savaşmaya iteleyen şey neydi? Allah’a yemin ederim ki babam benden de hayırlıydı” dedi. Abdullah şunları söyledi: “Evet öyledir. Ancak benim de kendime göre sebeplerim vardır. Şöyle ki Hz. Peygamber devrinde babam Amr, Ona giderek “Ey Allah’ın Rasûlü! Abdullah gündüzlerini oruç, gecelerini de ibadetle geçiriyor” diye beni şikayet etti. Bunun üzerine beni çağırta Hz. Peygamber “Ey Abdullah! Gecenin, bir kısmında uyu bir kısmında da namaz kıl. Bazı günler oruç tut bazı günler ye. Baban Amr’a da itaat et!” buyurdular. Sıffin gününde babam yemin verdirerek beni beraberinde götürmek istedi. Allah’a yemin ederim ki karşımsızdakilerin sayısını artırmak için gitmediğim gibi sizlerin bulunduğu tarafa bir tane olsun mızrak ve ok da atmadım”. Onun bu sözleri üzerine Hz. Hüseyin “Peki sen yaratıcıya isyan bulunan konularda yaratılanlara itaat edilmeyeceğini bilmiyor muydun?” diye sordu. Abdullah da “Evet biliyordum” cevabını verdi. Bana sanki Hz. Hüseyin ondan razı olmuş gibi geldi (352).

40. FASIL: MÜSLÜMANIN, MÜSLÜMAN KARDEŞLERİNİN İHTİYAÇLARINI GİDERMESİ

H. Ömer’in Durup, Yolda Kendisini Çeviren Bir İhtiyar Kadının Derdini Dinlemesi

- Hz. Ali şöyle buyuruyor: “Şu iki şeyden hangisinin minnet yönünden daha büyük olduğunu bilemiyorum: Birincisi bir müslüman kardeşimin, ihtiyacımı giderir düşüncesiyle ve halis bir niyetle bana müracaat etmesidir. İkincisi de Allah Teâlâ’nın onun ihtiyacının benim ellerimle giderilmesini sağlamasıdır. Yemin ederim ki bir müslüman kardeşimin bir ihtiyacını karşılamak benim yanımda yeryüzü dolusu altın ve gümüşüm olmasından daha sevimlidir” (353).

41. FASIL: MÜSLÜMANLARIN DERTLERİNİN DİNLENİLMESİ

Hız. Ömer'in Durup, Yolda Kendisini Çeviren Bir İhtiyar Kadının Derdini Dinlemesi

- Hız. Ömer bir gün büyük bir kalabalıkla birlikte yürümekte olan Havle isminde ihtiyar bir kadına rastladı. Kadın Hız. Ömer'e durmasını söyledi. O da durdu. Kadın yanına geldiğinde, Hız. Ömer başını ona doğru eğip ellerini de omuzlarına koyarak onu dinledi. Kadın ve kalabalık gittikten sonra Hız. Ömer'in yanında bulunanlardan biri "Ey Mü'minlerin Emîri! Bir ihtiyar kadın için bu kadar insanı beklettin!" dedi. Bunun üzerine Hız. Ömer ona "Azap olunasıca! Onun kim olduğunu biliyor musun?" diye sordu. Adam da bilmediğini söyledi. O zaman Hız. Ömer şöyle dedi: "Bu kadın, Allah Teâlâ'nın, şikayetini yedi kat göğün üzerinde dinlediği birisidir. O, Sa'lebe'nin kızı Havle idi. Yemin ederim ki eğer o akşama kadar gitmeyecek olsaydı ben de onun ihtiyacını karşılayıncaya dek onu bırakıp gitmeyecektim" (354).

- Hız. Ömer bir gün merkebine binmiş giderken karşısına bir kadın çıkıp "Ey Ömer! Dur!" dedi. Daha sonra kadın Hız. Ömer'e ağır sözler söyledi. Bunu görmüş olan birisi daha sonra Hız. Ömer'e "Ey Mü'minlerin Emîri! Ben böyle bir kadına rastlamış değilim. Onu dinlemeye nasıl tahammül edebildin?" diye sordu. Hız. Ömer'se şunları söyledi: "Onun sözlerini nasıl dinlemem. Çünkü Allah Teâlâ onun hakkında "Kocası hususunda seninle tartışan ve şikayette bulunan o kadının sözünü Allah dinledi" (Mücâdele/1) buyurmuştur" (355).

42. FASIL: MÜSLÜMANIN, KARDEŞLERİNİN İHTİYAÇLARINI KARŞILAMAK İÇİN ÇALIŞMASI

İbn Abbas'ın Bir Müslümanın İhtiyacı İçin İtikaftan Çıkması

- İbn Abbas Hız. Peygamber'in mescidinde itikâfa çekilmişti. Bir gün birisi gelerek ona selam verdi ve yanına oturdu. İbn Abbas adama "Ey falan seni üzgün görüyorum. Sebebi nedir?" diye sordu. Bunun üzerine adam "Evet üzgünüm ey Allah Rasûlü'nün amcasının oğlu! Falan adamın benim üzerimde velilik hakkı vardır. Ancak şu kabir sahibinin (Hız. Peygamber'in) hürmetine yemin ederim ki bunu ödemeye gücüm yoktur" dedi. İbn Abbas "Peki, senin için onunla konuşmamı ister misin?" diye sordu. Adam "İstersen bir konuş!" dedi. İbn Abbas da nâlinlarını giyerek mescitten çıktı. O kişi "Ey İbn Abbas! Yoksa itikâfa olduğunu unuttun mu?" dedi. İbn Abbas şöyle cevap verdi. "Hayır, unutmadım. Ancak ben aramızdan bir zaman önce ayrılan, şu kabir sahibinin şöyle buyurduğunu işitmiştim: "Kim bir müslüman kardeşinin ihtiyacını gidermek için çalışır ve onu giderirse bu onun için on senelik itikâftan daha hayırlıdır. Allah Teâlâ kendi rızası için bir gün itikâfa çekilen kişiyle cehennem ateşi arasına da üç hendek koyar ki her birisinin büyüklüğü doğu ile batı arasındaki mesafe kadardır". İbn Abbas bunları söylerken bir taraftan da ağlıyordu (356).

43. FASIL: MÜSLÜMANLARIN BİRBİRLERİNİ ZİYARET ETMELERİ

Hız. Peygamber'in Mescitte ve Evlerinde Ensar'ı Çokça Ziyaret Etmesi

- Hız. Peygamber Ensar'ı genel ve özel olmak üzere çokça ziyaret ederdi. Özel ziyaretlerinde onların evlerine giderdi. Genel ve toplu olarak ziyaret etmek istediğinde de mahallelerinde bulunan mescitlerine uğrardı (357).

- Hız. Peygamber bir gün Ensar'dan bir aileyi ziyaret ederek onlarla birlikte yemek yedi. Gitmeden önce de evin bir tarafına su serpdirip bir hasır açtırarak onun üzerinde namaz kıldı ve onlara dua etti (358).

Sahabilerin Birbirlerini Ziyaret Etmeleri

- Hız. Peygamber sahabilerini ikişer ikişer kardeş yapmıştı. Bu iki kişi bir gün birbirlerini görüp hal-hatır soramasalar o gece sabahı zor ederlerdi. Ertesi günü mutlaka birbirlerini görüp karşılıklı nasıl olduklarını sorarlardı. Kişi Hız. Peygamber'in kendisine kardeş yaptığı insanın halinden haberdar olmaksızın gün geçirmezdi (359).

- Abdullah b. Mes'ud, Medine'ye gelen Kûfeli arkadaşlarına "Siz arasına biraraya gelerek sohbetler eder misiniz?" diye sordu. "Evet, biz bu âdeti hiç bir zaman terketmedik" dediler. İbn Abbas "Peki siz birbirlerinizi ziyaret eder misiniz?" dedi. Onlar da "Evet ey Ebâ Abdırrahman! Hatta içimizden Kûfe'nin en dış mahallelerinde oturanlar bile birkaç gün kardeşini görmeyecek olsa yürüyerek gidip onu ziyaret eder" diye cevap verdiler. Bunun üzerine İbn Mes'ud "Siz böyle yaptığınız müddetçe hayırlı insanlarsınız" dedi (360).

- Ümmü Derdâ şöyle anlatıyor: Selmân-ı Fârisî, Irak'ın Medâyin şehrinden tâ Şam'a kadar yaya olarak ziyaretimize geldi. Sirtında Endenûz adı verilen ve etekleri ancak diz kapağına gelebilen bir aba vardı (361).

44. FASIL: İNSANIN KENDİSİNİ ZİYARETE GELENLERE İKRAMDA BULUNMASI

Hız. Peygamber'in, İbn Ömer'in Oturması İçin Bir Minder Sermesi

- İbn Ömer şöyle anlatıyor. Bir gün Hız. Peygamber'in yanına gitmiştim. Hız. Peygamber oturmam için içi hurma lifleriyle dolu bir minder koydu. Ancak ben onun üzerine oturmam. O öylece Hız. Peygamber'le benim aramda kaldı (362).

Hız. Ebubekir'in, Yanına Gelen Ümmü Sa'd'ın Oturması İçin Kendi Elbisesini Yere Sermesi

- Ümmü Sa'd binti Sa'd b. Rabî' şöyle anlatıyor: Ebubekir Sıddık'ın huzuruna girmiştim. O, oturmam için kendi elbisesini yere yaydı. Onun üzerine oturdum. Biz otururken Hız. Ömer de geldi. Ebubekir Sıddık'a "Bu kadın kimdir?" diye sordu. O da "Bu, senden ve benden daha hayırlı birisinin kızıdır" dedi. Hız. Ömer bu kez, "Ey Allah Rasûlü'nün Halîfesi! Peki o kimdir?" dedi. O zaman Hız.

Ebubekir şöyle buyurdu. “O, Hz. Peygamber zamanında vefat ederek cennetteki yerine giden birisidir. Geride ise senle ben kaldık” (363).

Hz. Ömer’in, Ziyaretine Gelen Selmân-ı Fârisî’ye Oturması İçin Yaslanmakta Olduğu Yastığı Vermesi

- Bir gün Selmân-ı Fârisî, Hz. Ömer’in yanına gitmişti. Hz. Ömer kendisine yaslanmakta olduğu bir yastığı, oturması için uzattı. Bunun üzerine Hz. Selman “Allah ve Rasûlü doğru söylemişlerdir” dedi. Hz. Ömer “Ey Ebâ Abdillâh! Niçin böyle söyledin?” diye sordu. O da şunları söyledi: “Kendisine uğradığım bir gün Hz. Peygamber de senin yaptığın gibi yaslanmakta olduğu yastığı bana ikram edip şöyle buyurmuştu: “Ey Selman! Bir müslüman kendisini ziyarete gelen bir kardeşine oturması için bir yastık ya da minder sererse Allah onu affeder” (364).

- Hz. Ömer yanına giren Selmân-ı Fârisî’ye yaslanmakta olduğu yastığı uzatarak şunları söyledi: “Ey Selman! Bir müslüman bir eve gittiğinde ev sahibi ona oturması için bir şey ikram ederse Allah kendisini, affeder” (365).

Selmân-ı Fârisî’nin, Evine Gelen Hz. Ömer için Minder Sermesi

- Bir gün Hz. Ömer, Selmân-ı Fârisî’nin evine gitmişti. Selman ona oturması için bir minder serdi. Hz. Ömer “Ey Ebâ Abdillâh! Bu nedir?” deyince Selmân-ı Fârisî şunları söyledi: “Ben Hz. Peygamber’in “Bir müslüman yanına gelen bir müslümin kardeşinin oturması için bir minder serer ve ona ikramda bulunursa Allah da kendisini bağışlar” buyurduğunu duymuştum” (366).

Abdullah b. Hâris’in Kendisine Uğrayan İbrahim b. Neşî’ta Oturmakta Olduğu Minderi Vermesi

- İbrahim b. Neşî’ti şöyle anlatıyor: Bir gün Abdullah b. Hâris b. Cez’ ez-Zübeydî’ye uğramıştım. Üzerinde oturmakta olduğu minder bana ikram etti ve “Kim kendisine gelen misafire ikramda bulunmazsa o Ahmed’den de İbrahim’den de değildir” dedi (367).

45. FASIL: MÜSLÜMANIN MİSAFİRİNE İKRAMDA BULUNMASI

Ebu Esîd’in, Düğününe Gelen Hz. Peygamber’e Hurma İkram Etmesi

- Ebu Esîd es-Sâidî Hz. Peygamber’i düğününe davet etti. Gelin olmasına rağmen hanımı onlara hizmet ediyordu. Bir ara kocasını çağırarak ona “Ben akşamdan taştan yapılmış küçük su kabına Hz. Peygamber için hurma saklamıştım” dedi (368).

Abdullah b. Hâris’in Misafirlerine İkramda Bulunması

- Abdullah b. Hâris b. Cez’ ez-Zübeydî’nin yanına iki adam gelmişti. O, üzerinde oturmakta olduğu minderleri oturmaları için onlara uzattı. Fakat onlar “Biz böyle bir ikram görmek için gelmedik. Sadece senden faydalı birşeyler dinlemek istiyoruz” dediler. Bunun üzerine Abdullah şunları söyledi: “Misafirlerine ikramda bulunmayan kimsenin Muhammed’le de İbrahim’le de ilgisi yoktur. Atının dizginlerini Allah yolunda çekerek akşamlayıp da bir parça ekmek ve soğuk su ile iftar edenlere cennet verilsin. Sığırların dönüp dönüp yedikleri gibi yiyeceklere de azap edilsin. Bunlar hizmetçilerine “Bunu kaldır, şunu koy!” derler ve Allah Teâlâ’yı da asla hatırlarına getirip düşünmezler” (369).

46. FASIL: KAVİMLERİN İLERİ GELENLERİNE DEĞER VERİP İKRAMDA BULUNULMASI

Hz. Peygamber’in, Ziyaretine Gelen Cerir b Abdillâh’a Üzerinde Oturması İçin Abasını Sermesi

- Cerir b. Abdillâh el-Becelî, Hz. Peygamber’in ziyaretine gelmişti. Hz. Peygamber o sırada kalabalık bir odada bulunuyordu. Oturacak yer bulamayan Cerir kapının yanında durdu. Bunu gören Hz. Peygamber sağa-sola bakarak onun oturabileceği bir yer aradıysa da bulamadı. Nihayet üzerindeki abayı çıkarıp yere sererek onun üzerine oturmasını söyledi. Abdullah ise onu yerden alıp göğsüne bastırdıktan sonra öptü ve Hz. Peygamber’e vererek “Ey Allâh’ın Rasûlü! Bana ikramda bulunduğun gibi Allah da sana ikramda bulunsun!” diye dua etti. O zaman Hz. Peygamber şöyle buyurdular: “Bir kavmin ileri gelenlerinden birisi yanınıza uğradığında kendisine değer verip ikramda bulununuz” (370).

Hz. Peygamber’in Bir Kavmin Büyüğü Olan Uyeyne’yi Bir Minder Üzerine Oturtması

- Uyeyne b. Hisn, yanında Ebubekir ve Ömer’in de bulunduğu bir sırada Hz. Peygamber’in yanına girdi. Kendileri toprakta oturuyorlardı. Ancak Hz. Peygamber, Uyeyne için bir minder getirterek onu onun üzerine oturttu. Sonra da “Bir kavmin önderi ya da büyüğü size uğradığında ona ikramda bulununuz” buyurdu (371).

Hz. Peygamber’in Bir Kavmin Büyüklerinden Olan Adiyy b. Hâtem’e İkram’da Bulunması

- Hz. Peygamber huzuruna giren Adiyy b. Hâtem’e üzerine oturması için bir minder uzattı. Ancak Adiyy b. Hâtem toprağa oturarak “Şehâdet ederim ki sen yeryüzünde bozgunculuk yapıp büyüklük taslayan kimselerden değilsin!” dedi. Sonra da müslüman oldu. Onun gidişinden sonra sahabiler “Ey Allah’ın Rasûlü! Sen ona bugüne kadar hiç kimseye davranmadığın bir şekilde davrandın!” dediler. Hz. Peygamber de “Evet haklısınız. Bu zat bir kavmin önderidir. Size bir kavmin önderi geldiğinde kendisine ilgi gösterip ikramda bulununuz” buyurdu (372).

H. Peygamber'in Bir Kavmin İleri Gelenlerinden Ebu Hâlid'e İkranda Bulunması

- Ebu Râşid b. Abdurrahman şöyle anlatıyor: Kavmimden yüz kişiyle birlikte Hz. Peygamber'in yanına gitmek üzere yola çıktık. Medine'ye yaklaştığımızda birlikte gittiğimiz kişiler bana "Ey Ebâ Muaviye! Biz burda bekleyelim. Sen git gel. Eğer hoşuna gidecek birşeyle karşılaşsan biz de gideriz. Aksi takdirde geri döneriz" dediler. Yaş bakımından en küçükleri bendim. Onları orada bırakıp tek başıma Hz. Peygamber'e vardım ve ona "Hayırlı sabahlar ey Muhammed!" şeklinde selam verdim. Bunun üzerine Hz. Peygamber "Bu, müslümanların selamı değildir" buyurdular "Peki onların selamı nasıldır ey Allah'ın Rasûlü?" diye sordum. "Müslümanların yanına geldiğinde onlara "Esselâmu aleyküm ve rahmetullah!" diyeceksin" dediler. Bu sözlerinden sonra ben kendisine "Esselâmu aleyke ya Rasûlullah'ı ve rahmetullâhi ve berekâtühû!" diye selam verdim o da "Ve aleyke's-selâmu ve rahmetullâhi ve berekâtühû" diyerek selamımı aldılar.

Bunlardan sonra Hz. Peygamber bana ismimi ve kim olduğumu sordular. "Abdu'l-Lât ve'l-Uzzâ'nın oğlu Ebu Muâviye'yim" diye cevap verdim. Hz. Peygamber "Hayır, sen Abdurrahman'ın oğlu Ebû Râşidsin" buyurdular. Bana ikramda bulunup yanına oturtular; hırkasını, asa ve pabuçlarını hediye ettiler. Ben de şehâdet getirmek suretiyle müslüman oldum. Orada bulunduğum sırada sahabilerden birisi "Ey Allah'ın Rasûlü! Sen bu adamla çok ilgilendin ve kendisine ikramlarda bulundun" dedi. Hz. Peygamber de şöyle buyurdular: "Bu kişi kavminin ileri gelenlerinden birisidir. Bir topluluğun büyüklerinden biri yanınıza geldiğinde onunla ilgilenip kendisine ikramda bulununuz" (373).

47. FASIL: BİR KAVMİN İLERİ GELENLERİNİN İSLÂMA ISINDIRILMASI

H. Peygamber'in İslâm'a Isındırmak Amacıyla Kavimlerin İleri Gelenlerine İkranda Bulunması

- Ebu Zerr el-Gıfârî şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber bana "Cuayl'ı nasıl bilirsin?" diye sordular. "Bildiğim kadarıyla biçarenin birisidir" dedim. Bu kez "Peki falan adam hakkında ne biliyorsun?" buyurdular. Ben de "O halkın efendilerinden birisidir" diye cevaplandırdım. Bunun üzerine Hz. Peygamber "Cuayl, senin bu efendi dediğin kişiler gibi yeryüzü dolusunca adamdan daha hayırlıdır" buyurdular. "Ey Allah'ın Rasûlü! Ama sen o adama iyi davranıp kendisine ilgi gösteriyorsun" diye itiraz edecek oldum. "O kavminin ileri gelenlerindedir. Bunun için kalbini İslâm'a ısındırmak istiyorum" buyurdular (374).

- Hz. Peygamber'e "Ey Allah'ın Rasûlü! Sen Uyeyne b. Hısn ve Akra' b. Hâbis'e yüzer adet deve verdin. Cuayl'a ise hiç bir şey vermedin. Sebebi nedir?" diye soruldu. Hz. Peygamber de şöyle buyurdular: "Muhammed'in nefsinin kudret elinde tutan Allah'a yemin ederim ki Sürâka oğlu Cuayl, Uyeyne ve Akra' gibi dünya dolusu adamdan daha üstün ve daha hayırlıdır. Ben bu develeri vermek suretiyle onları İslâm'a ısındırmaya çalışıyorum. Cuayl'ı da inancı üzerine havale ediyorum" (375).

48. FASIL: H. PEYGAMBER'in EHL-İ BEYTİNE İKRAMDA BULUNULMASI

Hz. Peygamber'in Ehl-i Beytini Müslümanlara Tavsiye Etmesi

- Yezid b. Hayyân şöyle anlatıyor: Husayn b. Sebre ve Amr b. Müslim'le birlikte Zeyd b. Erkam'ın yanına gittik. Otururken Husayn ona "Ey Zeyd! Sen çok hayırlı günler yaşadın. Hz. Peygamber'i görüp kendisinden hadisler dinledin. Onunla birlikte gazaya çıktın ve arkasında namaz kıldın. Bu şekilde birçok hayırlar elde ettin. Bizlere Hz. Peygamber'den birşeyler anlatır mısın?" dedi. O da şunları anlattı: "Ey yeğenim! Gördüğün gibi yaşam çok ilerlemiştir. Hz. Peygamber'den bu yana da çok uzun zamanlar geçti. Bu yüzden kendisinden ezberlemiş olduğum birçok şeyleri unuttum. Artık size ne söylersem onu kabul ediniz ve söylemediklerim için de beni zorlamayınız. Hz. Peygamber Mekke ile Medine arasında bulunan Hum suyu başında bizlere bir hutbe irat ettiler. Bunda Allah Teâlâ'ya hamd ü senâlar ettikten ve birtakım va'z u nasihatlarla bulunduktan sonra şöyle buyurdular: "Ey insanlar! Biliniz ki bende sizin gibi bir beşerim. Yakında Rabb'im'in elçisi (ölüm meleği) geldiğinde kendisine icâbet edeceğim. Sizlere şu iki önemli şeyi bırakıyorum. Birincisi Allah'ın Kitabı'dır ki onda hidayet ve nur vardır. Ona sınıksız sarılıңыз". Bundan sonra bir süre Kur'an'a teşvik edici şeyler söyleyerek sözlerini şu şekilde sürdürdüler: "İkinci olarak sizlere ehl-i beytimi bırakıyorum. Onlara gereken saygıyı göstermeniz hususunda size Allah'ı hatırlatıyorum". Bu son sözlerini iki kere tekrar ettiler" Bundan sonra Husayn "Ey Zeyd! Hz. Peygamber'in ehl-i beyti kimlerdir? Hanımları da buna dahil midirler?" diye sordu. Zeyd b. Erkam "Evet onun hanımları da ehl-i beyttendirler. Fakat onun ehl-i beyti ondan sonra kendilerine zekatın haram olduğu kimselerdir" dedi. Husayn'ın "Peki onlar kimlerdir?" sorusuna da "Ali'nin, Akil'in, Ca'fer'in ve Abbas'ın aile efrâdıdır" diye cevap verdi. Bu kez Husayn "Bütün bu saydıklarına zekât almak haram mıdır?" diye sordu. O da "Evet!" dedi (376).

H. Peygamber'in Amcası Abbas'ın Yanında Kısık Bir Sesle Konuşması

- Bir gün Hz. Peygamber ashâbıyla birlikte oturuyordu. O sırada Abbas geldi. Hz. Ebubekir kalkıp yerini ona verdi. Böylece o Hz. Peygamber'le Ebubekir arasına oturdu. Bunun üzerine Hz. Peygamber "Ey Ebâbekir! Faziletli kimselerin kıymetini yine onlar gibi faziletli kimseler bilir" buyurdular. Daha sonra da amcasına dönerek onunla çok kısık bir sesle konuştular. Onun bu halini gören Hz. Ömer "Hz. Peygamber'in hasta olmasından korkuyorum; çünkü daha önce onu hiç bu halde görmemiştım" dedi. Abbas'ın kalkıp gitmesi üzerine Hz. Ebubekir "Ey Allah'ın Rasûlü; acaba hasta mı oldunuz?" diye sordu. Hz. Peygamber "Hayır!" dedi. Onun, "Peki amcanla konuşurken sesinin bu kadar kısılmasının sebebi nedir?" demesi üzerine de "Sizler benim huzurumda nasıl alçak ve kısık sesle konuşuyorsanız Cebrail de bana Abbas'la konuşurken aynı şekilde sesimi kısmamı emretti" buyurdular (377).

H. Ebubekir'in, Hz. Abbas'a Saygı Göstermesi ve Hz. Peygamber'in de Bundan Hoşnut Olması

- Ebubekir Sıddık'ın Hz. Peygamber'in meclisinde muayyen bir yeri vardı. O, orasını Hz. Peygamber'in amcasından başka hiç kimseye vermezdi. Bu durum da Hz. Peygamber'in çok hoşuna giderdi. Yine bir gün onun geldiğini gören Hz. Ebubekir yerini ona bırakmak için kalktı. Hz. Peygamber niçin kalktığını sordu; o da "Ey Allah'ın Rasûlü! Amcanız Abbas geliyor, onun için kalktım" dedi. Hz. Peygamber amcasına baktıktan sonra Ebubekir Sıddık'a dönüp gülümseyerek "Evet, amcam Abbas sırtında beyaz bir elbiseyle gelmektedir. Ancak kendisinden sonra gelecek olan çocukları siyah elbiseler giyecek ve içlerinden onikisi de hükümdarlık

makamına geçecektir” buyurdu. Abbas Hz. Peygamber’in yanına geldiğinde “Ey Allah’ın Rasûlü! Hakkımda Ebubekir’e ne söyledin?” dedi. Hz. Peygamber “Hayırdan başka bir şey söylemedim” diye cevap verince Hz. Abbas “Anam-babam sana feda olsun ey Allah’ın Rasûlü! Doğru söylüyorsun; sen hayırdan başka bir şey söylemezsin!” dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber “Ben Ebubekir’e “Amcam Abbas sırtında beyaz bir elbiseyle gelmektedir. Ancak kendisinden sonra gelecek olan çocukları siyah elbise giyecek ve içlerinden onikisi de hükümdarlık makamına geçecektir” demiştim” buyurdular (378).

- Hz. Peygamber’in meclislerinde Ebubekir onun sağında, Ömer solunda, Osman ise karşısında otururdu. Hz. Osman aynı zamanda peygamberimizin sır kâtibi idi. Hz. Peygamber’in amcası Abbas b. Abdulmuttalib geldiğinde Ebubekir Sıddık kalkıp ona yerini verirdi (379).

H. Peygamber’in İnsanları Amcası Abbas’ı Sevmeye Teşvik Etmesi

- Abbas b. Abdulmuttalib bir gün Hz. Peygamber’in yanına geldi. Onu öfkeli gören Hz. Peygamber “Niçin öfkелisin ey amca?” diye sordu. Hz. Abbas “Ey Allah’ın Rasûlü! Şu Kureys’le bizim halimiz ne olacak?” diye şikayette bulundu. Hz. Peygamber “Aranızda bir şey mi oldu?” dediler. O zaman Hz. Abbas şunları söyledi: “Kendi aralarında birbirlerine tatlıdil ve güleryüz gösteriyorlar. Fakat bize gelince başka türlü davranıyorlar”. Bunun üzerine Hz. Peygamber çok öfkелendiler; öyleki gözlerinin arasından ter boşandı. Daha sonra öfkesi yatışarak şöyle buyurdular: “Muhammed’in nefsinı kudret elinde tutana yemin ederim ki sizleri Allah ve Rasûlü için sevmedikçe kişinin kalbine iman girmiş olmaz. İnsanlara ne oluyor ki amcam Abbas hususunda bana eziyet ediyorlar. Amcanın baba mevkiinde bulunduğunu bilmiyorlar mı?” (380).

- Hz. Peygamber’in amcası Hz. Abbas bir gün mescide gittiğinde oradakilerin yüzünde kendisine karşı bir hoşnutsuzluk sezdi. Bunun üzerine Hz. Peygamber’e giderek ona “Ey Allah’ın Rasûlü! Bu insanlara ne oluyor böyle? Bugün Mescide gittiğimde onların yüzünde bana karşı bir hoşnutsuzluk gördüm” diye şikayet etti. Bunları işiten Hz. Peygamber mescide giderek oradakilere “Ey insanlar! Şunu bilmenizi isterim ki sizler Abbas’ı sevmedikçe iman etmiş olamaz ve mü’minlerden sayılamazsınız” buyurdular (381).

H. Peygamber’in, Amcası Abbas’ı Sayıp Ona ‘Karşılık Vermeyen Hz. Ömer’e Dua Etmesi

- Hz. Peygamber, Ömer İbnü’l-Hattab’ı zekat toplamak üzere görevlendirdi. Bu görevi alan Hz. Ömer’in ilk karşılaştığı kişi Abbas b. Abdulmuttalib oldu. Ona “Ey Eba’l-Fadl! Malının zekâtını getir!” dedi. Ancak Abbas zekatını vermediği gibi Hz. Ömer’e kaba sözler de söyledi. Bunun üzerine Hz. Ömer “Allah’a yemin ederim ki eğer Hz. Peygamber’in yanında hatırın olmuş olmasaydı bu sözlerinin karşılığını vermesini bilirdim” dedi. Daha sonra birbirlerinden ayrılarak her birisi bir yöne gitti. Hz. Ömer, Hz. Ali’nin yanına vararak olup biteni ona anlattı. O da Hz. Ömer’in elinden tutarak onu Hz. Peygamber’in yanına götürdü. Oraya vardıklarında Hz. Ömer şunları söyledi: “Ey Allah’ın Rasûlü! Sen beni zekat toplamakla görevlendirdin. Bunun için çıktığımda ilk olarak amcanız Abbas’la karşılaştım. Kendisine ‘Ey Eba’l-Fadl! Malının zekâtını getir!’ dedim. Ancak zekatını vermediği gibi şu şu şekilde kaba sözler de söyledi. Ben de ona ‘Allah’a yemin ederim ki eğer Hz. Peygamber’in yanında hatırın olmuş olmasaydı bu sözlerinin karşılığını vermesini bilirdim’ dedim”. Hz. Peygamber de şöyle buyurdular: “Senin onu sayıp kendisine ikramda bulunduğun gibi Allah da sana ikramda bulunsun. Sen insanın amcasının babası yerinde olduğunu bilmiyor musun? Ondan zekatını istemeyecektin; çünkü biz onun iki senelik zekatını peşin olarak almıştık” (382).

H. Peygamber’in, Dedesine Küfredenlere “Ölülerimize Küfrederek Bize Eziyet Etmeyiniz” Buyurması

- Bir kişi Hz. Peygamber’in amcası Abbas’ın babasına küfretti. O da ona bir yumruk vurdu. Yumruğu yiyen adamın yakınları bunu öğrendiklerinde “Allah’a yemin ederiz ki o sana nasıl vurmuşsa aynı şekilde biz de ona vuracağız” dediler. Bu durum Hz. Peygamber’in kulağına gittiğinde minbere çıkarak “Allah katında insanların en şerefli kimdir?” diye sordular. Oradakiler “Ey Allah’ın Rasûlü! İnsanların en şerefli sensin” dediler. Bunun üzerine Hz. Peygamber “Abbas benden, ben de onanı. Aramızda ayrılık-gayrılık yoktur. Bizim ölülerimize küfretmek suretiyle dirilerimize eziyet etmeyiniz” buyurdular (383).

- Hz. Peygamber’in sözleri üzerine, bu işe yeltenenler “Ey Allah’ın Rasûlü! Senin öfkenden Allah’a sığınırız. Bizim için O’ndan bağışlanma dileğinde bulun” dediler. Hz. Peygamber de Allah’tan onları bağışlamasını diledi (384).

H. Ebubekir’le Ömer’in Halifelikleri Sırasında Hz. Peygamber’in Amcası Hz. Abbas’a İkranda Bulunmaları

- Hz. Ebubekir’le Ömer halifelik dönemlerinde yolda Abbas’a rastladıklarında eğer bir hayvan üzerindeyseler ondan inerek gideceği yere kadar onunla birlikte yaya giderler ve onu bıraktıktan sonra dönerlerdi (385).

H. Osman’ın, Abbas b. Abdulmuttalib’e Hakaret Eden Bir Kişiyi Dövmesi

- Hz. Osman’ın yapmış olup da sahabiler tarafından benimsenen hareketlerinden birisi de bir tartışma esnasında Hz. Abbas’ı küçümseyip onunla istihza eden bir kişiyi dövmesidir. Kendisine o adamı niçin dövdüğünü sorduklarında Hz. Osman şunları söyledi: “Hz. Peygamber’in saygı duyup kendisine değer verdiği amcasına hakaret edilir de ben buna nasıl razı olurum? Çünkü kim böyle bir şeye razı olacak olursa o Hz. Peygamber’e muhalefet etmiş olur”. Bunun üzerine sahabiler kendisine hak verdiler (386).

H. Ebubekir’in Bir Mecliste Hz. Ali’ye Yerini Vermesi

- Hz. Peygamber bir gün ashâbıyla birlikte mescitte oturuyordu. O sırada Hz. Ali gelerek selam verdi. İçerisi kalabalıktı; Hz. Ali ayakta durarak oturacak bir yer aradı. Bunu gören Hz. Peygamber kim yer verecek dermişçesine sahabilerin yüzlerine baktı. Nihayet Hz. Peygamber’in hemen sağında oturmakta olan Ebubekir Sıddık biraz yana kayarak “Ey Eba’l-Hasan! Buraya otur!” dedi ve onu

kendisi ile Hz. Peygamber'in arasına oturttu. Yüzünde sevinç alametleri beliren Hz. Peygamber Ebubekir'e dönerek "Ey Ebâbekir! Fazilet sahiplerinin değerini yine onlar gibi fazilet sahibi kimseler bilir" buyurdular (387).

Ensar'ın Hz. Ali'ye Mevlâmız (Efendimiz) Demeleri

- Rebah b. el-Hâris şöyle anlatıyor: Ensar'dan bir grup Kûfe'nin Rahbe denilen mahallesinde bulunan Hz. Ali'nin yanına gelerek "Selam senin üzerine olsun ey mevlâmız (efendimiz)!" dediler. Bunun üzerine Hz. Ali onlara "Siz de benim gibi Arap olduğunuz halde nasıl oluyorda ben sizin efendiniz olabiliyorum?" buyurdu. Onlar da şöyle cevap verdiler: "Biz Gâdir-i Hum gününde Hz. Peygamber'in seni işaretle 'Ben kimin mevlâsı (efendisi) isem Ali de onun mevlâsıdır' buyurduğunu işittik". Onlar gittikten sonra ben de arkalarına düştüm; kim olduklarını öğrenmek istiyordum. Kendilerine sorduğum kişiler "Bunlar Ensar'dan bir gruptur ve içlerinde Ebu Eyyüb el-Ensârî de vardır" dediler (388).

Hz. Peygamber'in "Ben Kimin Velisi İsem Ali de Onun Velisidir" Buyurmaları

- Büreyde (r.a.) şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber bizi bir askerî birlikte göndermiş; başımıza da kumandan olarak Hz. Ali'yi tayin etmişti. Geri döndüğümüzde Hz. Peygamber "Ali'yi nasıl buldunuz?" buyurdular. Şu anda iyi hatırlamıyorum ama ya ben ya da bir başkası ondan şikayetçi olduk. Ben daima yere bakan bir kimseydim. Ancak o sırada başımı kaldırıp Hz. Peygamber'e baktığımda onun yüzünün kıpkırmızı kesilmiş olduğunu gördüm. Sonra o "Ben kimin velisi isem Ali de onun velisidir" buyurdular. Bunun üzerine ben "Bundan böyle Ali hususunda seni asla rahatsız etmeyiz" dedim (389).

Hz. Peygamber'in "Ali'ye Eziyet Eden Bana Eziyet Etmiş Olur" Buyurması

- Amr b. Şâs el-Eslemî şöyle anlatıyor: Hz. Ali kumandasında Yemen'e gönderilen bir askerî birlikte bulundum. Sefer esnasında Hz. Ali bize bazı sıkıntılar verdi. Bu yüzden ben kendisine kırıldım. Medine'ye döndüğümüzde gittiğim yerlerde her rastladığım kişiye onu şikayet etmeye başladım. Nihayet bir gün mescitte Hz. Peygamber'le karşılaştım. Beni görünce mübarek gözlerini bana dikip yanına varıncaya kadar da gözlerini benden ayırmadılar. Yanlarına oturduğumda "Bana eziyet ettiğinin farkında mısın ey Amr?" buyurdular. Bunun üzerine "Biz Allah içiniz ve O'na dönücüleriz. Sana eziyet etmekten de Allah'a ve İslâm'a sığınırım" dedim. O zaman Hz. Peygamber "Biliniz ki kim Ali'ye eziyet ederse o bana eziyet etmiş olur" buyurdular (390).

Hz. Peygamber'in, Hz. Ali Hakkında Kötü Şeyler Söyleyen Sa'd b. Ebî Vakkas'a Öfkelenmesi, Onun da Bu Öfkeden Allah'a Sığınması

- Sa'd b. Ebî Vakkas şöyle anlatıyor: Mescitte iki kişiyle birlikte otuyordum. Konuşma sırasında Hz. Ali hakkında kötü şeyler söyledik. Bizim söylediklerimizi işitmiş olan Hz. Peygamber yüzünde öfke alametleri olduğu halde yanımıza geldi. Kendisini bu halde gördüğümde ben onun öfkesinden Allah'a sığındım. Hz. Peygamber "Beni incitmiş olduğunuzun farkında mısınız? Çünkü kim Ali'yi incitirse beni incitmiş olur" buyurdular (391).

Hz. Ömer'in, Hz. Ali Hakkında Kötü Şeyler Söyleyen Bir Kişiyi Azarlaması

- Bir kişi Hz. Ömer'in meclisinde Hz. Ali hakkında kötü şeyler söyledi. Bunun üzerine Hz. Ömer ona şunları söyledi: "Sen şu kabrin sahibinin Abdulmuttab'ın torunu ve Abdullah'ın oğlu Muhammed olduğunu bilmiyor musun? Ali de Abdulmuttalib'in torunu ve Ebu Tâlib'in oğludur. Sakın onu hayırdan başka bir şekilde anma. Çünkü ona eziyet verirsen bu kabirde yatana da eziyet vermiş olursun" (392).

Sa'd'ın "Başım Bir Testere Altına Konup 'Ali'ye Küfretmezsen Parçalanacaksın" Denilse Dahı Yine de Ona Küfretmem" Demesi

- Ebubekir b. Hâlid b. Urfuta şöyle anlatıyor: Sa'd b. Malik'in yanına giderek ona "Kulağıma geldiğine göre Kûfe'de sizleri Hz. Ali'ye küfretmeniz için zorluyorlarmış. Söyler misin sen ona hiç küfrettin mi?" diye sordum. Bana şöyle cevap verdi: "Böyle birşeyden Allah'a sığınırım. Allah'a yemin ederim ki ben Hz. Peygamber'den, Ali hakkında öyle bir şey işittim ki, eğer başımı bir testere altına koyup "Ali'ye küfretmeyecek olursan parçalanacaksın" deseler dahi yine de ona küfretmem" (393).

Muaviye'nin Sa'd â Ali'ye Küfretmesini İstemesi, Onunda Karşı Çıkması

- Muaviye b. Ebî Süfyan, Sa'd b. Ebî Vakkas'ı çağırarak ona "Seni Ebu Türeb'a (Hz. Ali'ye) küfretmekten alıkoyan şey nedir?" diye sordu. O da şunları söyledi: "Hz. Peygamber'in onun hakkında söylemiş olduğu şu üç şeyden birinin benim olması yanımda dünyadaki bütün kıvılcık develere sahip olup da onları sadaka olarak vememden daha iyidir. Hz. Peygamber bazı gazvelere giderken Ali'yi yerine vekil olarak bırakırdı. Bir seferinde o "Ey Allah'ın Rasûlü! Beni kadınlarla çocukların arasında mı bırakıyorsun?" dedi. Buna karşılık Hz. Peygamber "Sen benim yanımda Hârun'un Musa'yla olan mertebesi gibi bir mertebeye sahip olmak istemez misin? Yalnız bir farkla ki benden sonra başka peygamber gelmeyecektir" buyurdular. İkincisi; Hayber günü Hz. Peygamber "Ben bugün sancağı Allah'ı ve O'nun Rasûlünü çok seven ve kendisi de onlar tarafından sevilen birine vereceğim" buyurdular. Bunun üzerine ben sancağın bana verilmesini çok bekledim. Ancak Hz. Peygamber "Bana Ali'yi çağırınız!" dediler. O sırada onun gözleri rahatsızdı. Getirdiklerinde Hz. Peygamber mübarek tükürüklerinden onun gözlerine sürdüler ve sonra da sancağı kendisine verdiler. Allah da Hayber'in fethini onun eliyle müyesser eyledi. Üçüncüsü ise şudur: "...De ki: "Gelin çocuklarımızı ve çocuklarınızı, kadınlarımızı ve kadınlarınızı, nefislerimizi ve nefislerinizi çağıralım. Sonra da lânetleşelim. Allah'ın lânetinin yalancıların üstüne olmasını dileyelim" (Âl-i İmran/61) âyet-i kerimesi indiği zaman Hz. Peygamber, Ali'yi, Fâtumâ'yı ve Hasan'la Hüseyin'i toplayarak "Ey Rabb'im! Benim aile efradım (ehl-i beytim) bunlardır" buyurdu." (394).

- Muaviye hac için gelmişti. Sa'd b. Ebî Vakkas'ın elinden tutarak ona "Ey Ebâ İshak! Şu savaşlar bizi o kadar uğraştırdı ki neredeyse hacın menâsikini unutmuşuz. Yapılması gereken şeyleri sen önden yap; biz de sana uyarak onları tekrar edelim" dedi. Tavaftan sonrada onu alıp Dârü'n-Nedve'ye götürdü. Orada Sa'd'ı yanına, tahtın üzerine oturttu. Konuşma esnasında Hz. Ali'nin bahsi geçtiğinde Muaviye ona küfürler savurdu. Bunun üzerine Sa'd şunları söyledi: "Sen beni evine getirip tahtının üzerine oturtttun. Sonra da Ali'ye küfürler savurdun. Allah'a yemin ederim ki, Ali'de olan şu üç haslettten birinin benim olması, yanımda yeryüzünde üzerine güneş doğan herşeye sahip olmamdan daha iyidir. Birincisi, Hz. Peygamber Tebük gazvesine giderken ona "Sen benim yanımda Harun'un Musa'yla olan mertebesi gibi bir mertebeye sahip olmak istemez misin? Yalnız bir farkla ki benden sonra başka peygamber gelmeyecektir" buyurmuştur. İkincisi, Hayber günü Hz. Peygamber "Ben bugün sancağı Allah'ı ve O'nun Rasûlünü çok seven ve kendisi de onlar tarafından çok sevilen birine vereceğim ki o savaştan kaçacak birisi değildir. Allah Teâlâ Hayber'in fethini onun elleriyle gerçekleştirecektir" dediler. Üçüncüsü ise Ali, Hz. Peygamber'in damadı ve kızından olan torunlarının babasıdır. Başta da belirttiğim gibi bu üç şeyden birinin benim olması yanımda yeryüzünde üzerine güneş doğan herşeye sahip olmamdan daha iyidir. Ey Muaviye! Bundan böyle seninle asla biraraya gelmeyeceğim". Sonra da kalkıp abasını silkeleyerek çıktı gitti (395).

Hiz. Peygamber'in "Ali'ye Küfreden Kişi Bana Küfretmiş Sayılır" Buyurması

- Ebu Abdullah el-Cedelî şöyle anlatıyor: Ümmü Seleme'nin huzuruna girdiğim bir gün bana "Yanınızda Hiz. Peygamber'e küfrediliyor ama siz hiç bir şey demiyorsunuz!" dedi. Ben de "Sühbânallah! Böyle birşeyden Allah'a sığınırız" dedim. Bunun üzerine şunları söyledi: "Ben Hiz. Peygamber'in 'Ali'ye küfreden kişi bana küfretmiş sayılır' buyurduğunu işitmiştim" (396).

Ümmü Seleme Vâlidemizin Hiz. Ali'ye Küfredenlerin Hiz. Peygamber'e Küfretmiş Olduklarını Şöylemesi

- Ebu Abdullah el-Cedelî şöyle anlatıyor: Bir gün Ümmü Seleme'nin yanına gitmiştim. Bana "Ey Ebâ Abdullah! Yanınızda Hiz. Peygamber'e küfredilmesine rağmen, siz sesinizi çıkarmıyorsunuz!" dedi. Ben de "Hiz. Peygamber'e kim küfredecekmiş?" dedim. Bunun üzerine şunları söyledi: "Hiz. Peygamber Ali'yi çok severdi. Buna rağmen yanınızda Ali'ye küfredilmiyor mu?" (397).

Hiz. Ali'nin "Bana Hakaret Eden Hiz. Peygamber'e Hakaret Etmiş Olur" Demesi

- Hiz. Ali şöyle buyurmuştur: "Benim soyum Hiz. Peygamber'in soyu, dinim de onun dinidir. Kim bana dil uzatıp hakaret ederse o Hiz. Peygamber'e hakaret etmiş olur" (398).

Hiz. Ebubekir'in Hiz. Hasan'a Sevgi Göstermesi

- Hiz. Ebubekir'in minberde bulunduğu bir sırada henüz küçük olan Hiz. Hasan gelerek "Babamın minberinden in!" dedi. Bunun üzerine Hiz. Ebubekir onu kucağına alarak "Doğru söylüyorsun. Bu senin babanın minberidir" buyurdu ve gözlerinden yaşlar boşandı. Bu hali gören Hiz. Ali, halifeye "Allah'a yemin ederim ki bu sözler bizim teşvikimizle söylenmiş şeyler değildir" dedi. Hiz. Ebubekir de "Doğru söylüyorsun. Vallahi ben seni böyle birşeyle asla itham etmem" diye karşılık verdi (399).

- Hiz. Ebubekir bir gün minberde hutbe okurken Hasân gelip yanına çıkarak ona "Babamın minberinden in!" dedi. Bunun üzerine Hiz. Ali "Bu sözler herhangi birimizin teşvikiyle söylenmiş şeyler değildir; o bunları kendiliğinden söylemiştir" diye özür beyan etti (400).

Hiz. Ömer'in Hiz. Hüseyin'e İltifatta Bulunması

- Hiz. Ömer minberde hutbe okuyordu. O sırada Hiz. Hüseyin gelerek "Benim babamın minberinden in!" dedi. Bunun üzerine Hiz. Ömer şunları söyledi: "Evet gerçekten de o senin babanın minberidir; benim babamın değil. Böyle söylemeni sana kim emretti?". O zaman Hiz. Ali ayağa kalkarak "Bunu ona hiç kimse emretmedi. O kendiliğinden söylemiştir. Ben onun dersini veririm" dedi. Hiz. Ömer'se "Ey Ali! Sakın kardeşimin oğluna bir şey yapma! O doğru söylüyor Bu minber onun babasının değil midir?" buyurdu (401).

Hiz. Ömer'in, Hasan b. Ali'yi Oğlu Abdullah'a Tercih Etmesi

- Hiz. Hüseyin şöyle anlatıyor: Hiz. Ömer'in hutbe okuduğu bir sırada yanına çıkarak kendisine "Babamın minberinden inip kendi babanın minberine çık!" dedim. Bunun üzerine o "Benim babamın minberi yoktur" dedi ve beni yanına oturttu. Hutbeyi bitirdiğinde evine gitti ve daha sonra da birisini yollayarak beni çağırttı. Oraya vardığımda bana "Ey oğlum! Bunu sana kim öğretti?" diye sordu. Ben de kimsenin öğretmediğini söyledim. O zaman bana "Birara bize uğrasan da konuşsak" dedi. Ben de "Olur!" dedim. Bu sözüm üzerine bir gün onun evine gittim. Kendisi içeride Muaviye ile konuşuyordu. Oğlu Abdullah ise içeri girmesine izin verilmediği için geri dönüyordu. Bu yüzden ben de beklemeksizin döndüm. Sonra bir gün karşılaştığımızda bana "Ey oğul! Niçin gelmedin?" diye sordu. Ben de "Geldim, ama sen içeride Muaviye ile tek başına konuşuyordun. Oğlun Abdullah'a bile izin vermediğini görünce ben de döndüm" dedim. O zaman Hiz. Ömer elini başına koyarak "Sen izin verilme bakımından oğlum Abdullah'tan daha ileridesin. Çünkü bizim başlarımızda gördüğün iman ağacını önce Allah sonra da sizler diktiniz" (402).

Hiz. Ebubekir'in Hasan'ı Omuzlarına Alarak Onu Eğlendirmesi

- Hiz. Peygamber'in vefatından birkaç gün sonra Ebubekir'le birlikte ikinci namazından çıkmıştık. Hiz. Ali de yanımdaydı. Yolda yürürken arkadaşlarıyla oynamakta olan Hasan'a rastladık. Hiz. Ebubekir onu kaldırıp omuzlarına oturtarak "Babam ona feda olsun! O Ali'den çok Hiz. Peygamber'e benziyor" dedi. Bu sırada Hiz. Ali de hoşuna gittiği için gülmekteydi (403).

Ebu Hüreyre'nin, Hasan'ın Karnını, Hz. Peygamber'in Öptüğü Yerden Öpmesi

- Hz. Hasan'la karşılaştığı bir gün Ebu Hüreyre ona “Karnını aç da Hz. Peygamber'in öpmüş olduğu yeri bana göster” dedi. Hasan'ın karnını açması üzerine Hz. Peygamber'in öptüğü yerden kendisi de öptü (404).

Ebu Hüreyre'nin Hz. Hasan'a “Efendim!” Diye Hitap Etmesi

- el-Makbarî şöyle anlatıyor: İçlerinde Ebu Hüreyre'nin de bulunduğu bir toplulukta otuyordum. O sırada Hz. Hasan yanımdan geçerek selam verdi. Orada bulunanlar onun selamını aldılar. Ancak Ebu Hüreyre onun yanımdan geçip selam verdiğini farketmedi. Kendisine “Hz. Hasan selam vererek geçti ama sen duymadın!” dediler. Bunun üzerine kalkıp Hz. Hasan'ın arkasından yetişerek “Senin de üzerine selam olsun ey seyyidim (efendim!)” dedi. Döndüğünde “Sen ona niçin ‘efendim’ dedin?” diye sordular. O da “Şehâdet ederim ki Hz. Peygamber de ona ‘seyyid’ demiştir” dedi (405).

Mervan'ın, Ebu Hüreyre'nin Hz. Hasan'la Hüseyin'i Sevmesine Kızması

- Mervan, vefatı esnasında Ebu Hüreyre'yi ziyaret ederek ona “Seninle tanıştığımızdan bu yana Hasan ile Hüseyin'e sevgin dışında sana hiç bir şekilde kızmadım” dedi. Bunun üzerine Ebu Hüreyre kendini zorlayarak yatağın içinde kalkıp oturdu ve sonra da şunları söyledi: “Hz. Peygamber'le bir yolculuk yapıyorduk. Hasan, Hüseyin ve anneleri de beraberimizdeydi. Yolun yarısına gelmiştik Hasan'la Hüseyin ağlamaya başladılar. Onların ağlamasını işiten Hz. Peygamber hemen yanlarına koşarak annelerine “Yavrularıma ne oldu, niçin ağlıyorlar?” diye sordu. Anneleri de onların susamış olduklarını söyledi. Bunu öğrenen Hz. Peygamber içerisinde su bulunup bulunmadığını öğrenmek için kırbasına koştu. Ancak kırbasında bir damla bile su yoktu. Sonra beraber yolculuk yaptığımız kişilere “İçinizde suyu olan var mı?” diye sordular. Herkes kırbasını ve su kabını kontrol etti ama bir damla dahi su bulunamadı. O sırada bulunduğumuz yerde müthiş bir kuraklık hüküm sürüyor; su çok zor bulunuyordu. Nihayet Hz. Peygamber, kızı Fâtımâ'ya “Çocuklardan birisini bana ver!” buyurdular. O da perde arkasından onlardan birini uzattı. Çocuğunu uzatırken ben onun kolunun beyazlığını gördüm. Hz. Peygamber uzatılan torununu alarak bağrına bastı. Ama çocuk susmadı, bağırarak ağlamasını sürdürdü. Bunun üzerine Hz. Peygamber mübarek dillerini çıkararak emmesi için onun ağzına verdi. Çocuk Hz. Peygamber'in dilini doyasıya emdi. Artık ağlamaz olmuştu. Bu arada diğeri hâlâ ağlıyordu. Daha sonra Hz. Peygamber onu da alarak aynı şeyi onun için de yaptı. Böylece o da ağlamayı bıraktı. Ben Hz. Peygamber'in kendileri hakkındaki bu davranışını gördüğüm halde nasıl olurda Hasan'la Hüseyin'i sevmem” (406).

49. FASIL: ÂLİMLERE, BÜYÜK KİMSELERE ve FAZİLET SAHİPLERİNE SAYGI GÖSTERİLMESİ

İbn Abbas ve Zeyd b. Sâbit'in Birbirlerine Karşılıklı İkranda Bulunup Saygı Göstermeleri

- Zeyd b. Sâbit bir gün atının üzerinde gidiyor; İbn Abbas da onun yanında atın üzengisinden tutarak yaya yürüyordu. Birara Zeyd “Ey Allah Rasûlü'nün amcasının oğlu! Ne olursun böyle yapma!” dedi. İbn Abbas “Bize, âlimlerimize ve büyüklerimize bu şekilde ikramda bulunmamız emrolundu” diye karşılık verdi. Bunun üzerine Zeyd de ona “Elini bana uzatır mısın?” dedi. İbn Abbas elini uzatınca da onu öperek “İşte bize de Hz. Peygamber'in ailesinden olanlara bu şekilde ikramda bulunmamız emredildi” dedi (406).

- Zeyd b. Sâbit atına bineceği bir sırada İbn Abbas onun üzengesini tuttu. Bunun üzerine Zeyd “Ey Allah Rasûlü'nün amcasının oğlu! Ne olursun bir daha böyle yapma!” dedi. İbn Abbas da “Biz büyüklere ve ilim sahiblerine bu şekilde davranmakla emrolunduk!” karşılığını verdi (407)

- Abdullah b. Abbas, Zeyd b. Sâbit'in atının üzengisini tutarak yaşlılarımıza ve bizlere birşeyler öğreten muallimlerimize bu şekilde ikramda bulunmakla emrolunduk” dedi (408).

Hz. Peygamber'in, Ebu Ubeyde'ye İkranda Bulunması

- Hz. Peygamber, içlerinde Hz. Ebubekir, Ömer ve Ebu Ubeyde b. el-Cerrah'ın da bulunduğu bir sahabe grubuyla otururken kendisine bir bardak süt getirildi. Hz. Peygamber onu alıp Ebu Ubeyde'ye uzattılar. O “Ey Allah'ın Peygamberi! Sen bizim daha evlasın” deyince de “Alacaksın!” diye ısrar ettiler. Bunun üzerine Ebu Ubeyde emre uyararak bardağı eline aldı. Ancak içmeden önce bir kere daha “Ey Allah'ın Peygamberi! Alın siz için!” dediyse de Hz. Peygamber ona içmesini emrederek şunları söylediler: “İçeceksin, çünkü bereket yaşlılarımızla büyüklerimizdedir. Bizim küçüklerimize merhamet ve büyüklerimize de saygı göstermeyenler bizden değildir”(409).

Hz. Peygamber'in, Sözü Yaşça Büyük Olana Vermesi

- Abdullah b. Sehl ile Muhayyisa b. Mes'ud Hayber'e gitmişlerdi. Oranın hurmalıklarına ulaştıklarında birbirlerinden ayrıldılar. Daha sonra Abdullah b. Sehl ölü olarak bulundu. Bunun üzerine Abdurrahman b. Sehl ile Muhayyisa b. Mes'ud ile kardeşi Huveyyisa bu konuyu görüşmek üzere Hz. Peygamber'in yanına geldiler. Konuşmaya yaşça bu üçünün en küçüğü olan Abdurrahman başlayınca Hz. Peygamber “Sözü yaşça en büyük olana bırakınız!” buyurdu. Böylece onlar olup biteni Hz. Peygamber'e anlattılar. O da “İçinizden elli kişi onu Hayberlilerin öldürdüğüne dair yemin ederse arkadaşınızın diyetini onlardan, alırım” buyurdu. Onlarsa “Ey Allah'ın Rasûlü! Görmediğimiz birşey hakkında nasıl yemin edebiliriz” dediler. Bunun üzerine Hz. Peygamber “Mademki öyle Hayberlilerden elli kişi onu öldürmediklerine dair yemin edecek olurlarsa diyet vermekten kurtulurlar” buyurdular. O zaman bu üç kişi “Ey Allah'ın Rasûlü! Onlar yahudi oldukları için yalan da söyleyebilirler. Yeminlerine nasıl inanılır?” dediler. Hz. Peygamber de onun diyetini bizzat kendi üzerlerine aldılar(410).

H. Peygamber'in Vâil b. Hucr'a İkranda Bulunup Saygı Göstermesi

- Vâil b. Hucr şöyle anlatıyor: Büyük bir güce ve kuvvete sahip olduğumuz bir sırada, Hz. Peygamber'in ortaya çıkıp insanları Allah'ın dinine davet ettiğini haber aldık. Herkes bize itaat etmesine rağmen ben Allah ve Rasûlü'ne kavuşmak üzere yola çıktım. Hz. Peygamber ben henüz oraya ulaşmadan ahabına benim gelmekte olduğumu müjdelemişti. Yanına girdiğimde selam verdim. Selamımı aldıktan sonra abasını çıkartarak yere serdi ve beni onun üzerine oturttu. Sonra minbere çıktılar ve beni de yanlarına aldılar. Ellerini kaldırarak Allah'a hamd ü senâlar edip peygamberlere selât u selâm getirdikten sonra şunları söylediler: "Ey insanlar! Bu Hucr'un oğlu Vâil'dir. Kendisi buraya, hiç kimsenin zorlaması olmaksızın kendi isteğiyle Hadramut gibi, çok uzak bir memleketten sırf Allah'ın dinini elde edebilmek için gelmiştir". Ben de onun bu sözlerini tasdik ederek "Doğru söylüyorsunuz ey Allah'ın Rasûli" dedim(411).

- Vâil b. Hucr şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber'in yanına varmıştım. Abasını çıkararak yere serdi ve beni onun üzerine oturttular. Benim hakkımda sahabilerine şunları söylediler: "Bu Hucr'un oğlu Vâil'dir. Kendisi hiç kimsenin zorlaması ve hiç bir korku olmaksızın sırf Allah ve Rasûlü'nü sevdiği için buralara kadar gelmiştir". Sonra yanlarına beni de alarak minbere çıktılar. Minberde iken oradakilere "Vâil'e şefkat ve saygı gösteriniz; çünkü krallıktan yeni çıkmıştır" buyurdular. Ben de "Yakınlarım, elimde bulunanları zor kullanarak almışlardır" dedim. Bunun üzerine Hz. Peygamber "Elinden alınanla birlikte onun bir mislini daha sana vereceğim" dediler(412).

H. Peygamber'in Ölüm Döşğinde Bulunan Sa'd b. Muaz'a İkranda Bulunması

- Sa'd'ın yarası yeniden kanamaya başlayınca Hz. Peygamber yanına vardılar ve onu mübarek kucaklarına aldılar. Bu yüzden yüzüne ve göğüslerine Sa'd'ın kanı bulaştı. Sahabiler onu kandan korumak için Sa'd'dan ayırmaya çalıştıkça o Sa'd'ı daha sıkı bir şekilde göğsüne bastırıyordu. Böylece Hz. Peygamber, ruhunu teslim edinceye kadar onu bırakmadılar(413).

- Sa'd b. Muaz, Benî Kurayza yahudileri hakkında hükmünü verdikten sonra Medine'ye döndü. Bu arada yarası da yeniden kanamaya başladı. Durum Hz. Peygamber'e haber verildiğinde koşarak gelip Sa'd'ın başını mübarek göğüslerine bastırdılar. Vefatından sonra da onun üzerini beyaz bir elbise ile örttüler. Sa'd iri yapılı birisiydi. Bu yüzden elbise küçük geldi. Ayak tarafına çekildiğinde başı, baş tarafına çekildiğinde ise ayakları açılıyordu. Sa'd henüz ölmeden Hz. Peygamber onun için "Ey Rabb'im! Sa'd tasdik edip kendisine verilen vazifeleri yerine getirdi. Onun ruhunu hiç bir ruha nasip etmediğin bir hayırla kabul et!" diye dua ettiler. Onun bu sözlerini işiten Sa'd gözlerini açarak "Ey Allah'ın Rasûlü! Selam üzerine olsun!

Şehâdet ederim ki sen Allah'ın Rasûlü'sün!" dedi. Hz. Peygamber Sa'd'ın başını göğsüne bastırdığında ailesi onun ölmüş olmasından korktular. Bu durum Hz. Peygamber'e iletildiğinde o, "Ben Allah Teâlâ'dan Sa'd'ın vefatına şahit olmaları için burada bulunanlar kadar melek göndermesini istedim" buyurdular. Bunun üzerine Sa'd'ın annesi ağlayarak "Ey Sa'd! Vay annenin başına gelenlere" dedi ve sonra da onun için bir ağıt söylemeye başladı. Orada bulunanlardan bazıları "Sen Sa'd için ağıt mı yakıyorsun?" diyecek oldularsa da Hz. Peygamber onlara engel olarak "Onu bırakınız! Başka şairler çok daha yalancıdır" buyurdular(414).

H. Ömer'in Cüzzama Yakalanmış Muaykib Adlı Sahabiye İkranda Bulunması ve Onunla Aynı Kapta Yemek Yemesi

- Hz. Ömer bir akşam halkla birlikte sofraya oturmuş yemeğin gelmesini bekliyordu. O sırada gözü Muaykib b. Ebî Fâtımâ ed-Devsî'ye ilişti. Bu kişi Habeşistan'a hicret eden sahabilerden biri olup kendisinde cüzzam hastalığı vardı. Hz. Ömer ona "Bana yakın otur; Allah'a yemin ederim ki sendeki bu hastalık bir başkasında olmuş olsaydı ona bir mızrak boyundan daha fazla yaklaşırdım" buyurdu.

- Hz. Ömer bir gün halkı yemeğe davet etti. O yemeğe muaykib da geldi. Onda cüzzam hastalığı bulunduğu için gelenler korktular. Hz. Ömer onu kendisine yakın bir yere oturttu ve onunla aynı tabaktan yemek yedi. Sonra ona şunları söyledi: "Senin yerinde bir başkası olmuş olsaydı onunla aynı tabaktan yemek yemediğim gibi kendisine bir mızrak boyundan daha fazla da yaklaşırdım"(415)

H. Ömer'in Yemâme Savaşında Eli Kesilen Amr b. Tufeyl'e İkranda Bulunması

- Tufeyl b. Amr, Hz. Peygamber'in yanına döndü ve onun vefatına kadar da Medine'de kalıp Hz. Peygamber'den hiç ayrılmadı. Araplar dinden döndüklerinde o oğlu Amr b. Tufeyl'le birlikte onlara karşı yapılan Yemâme savaşına katıldı ve burada şehit oldu. Oğlu Amr b. Tufeyl de yaralıları arasındaydı ve bir eli de kesilmişti. Bir gün onun da bulunduğu bir mecliste Hz. Ömer'e yemek getirildi. Bunun üzerine Amr, Hz. Ömer'den uzaklaştı. Hz. Ömer "Sana ne oluyor? Yoksa elin kesik olduğu için mi bizimle yemek istemiyorsun?" diye sordu. Onun "Evet!" demesi üzerine de şunları söyledi: "Allah'a yemin ederim ki eğer bizimle birlikte yemeyecek olursan ben bu yemeğin tadına bile bakmam. Vallâhi, burada bulunanlar içerisinde, senden başka vücudunun bir bölümü şu anda cennette bulunan hiç kimse yoktur!". Daha sonra bu zat müslümanlarla birlikte Yermük savaşına katıldı ve orada şehit düştü(416).

H. Ömer'in, Huzuruna Önce Fazilet Sahiplerini Kabul Etmesi Hususunda Ebu Musa'ya Mektup Yazması

- Hz. Ömer, Ebu Musa el-Eş'arî'ye şunları yazdı: "Kulağıma geldiğine göre sen halkın, huzuruna hep birlikte, büyük cemaatlar halinde girmelerine izin veriyormuşsun. Bu mektubumun eline geçişinden sonra huzuruna önce fazilet sahiplerini, şerefli kimseleri ve ileri gelenleri kabul et. Onlar yerlerini aldıktan sonra da halka izin ver"(417).

50. FASIL: BAŞKANLIĞIN YAŞÇA BÜYÜK OLANLARA VERİLMESİ

Kays b. Âsım'ın Çocuklarına Bakanlığın En Yaşlılarına Verilmesini Vasiyet Etmesi

- Hakîm b. Kays b. Âsım şöyle anlatıyor: Babam vefatı esnasında bize şunları vasiyet etti: “Her hususta Allah’tan korkunuz. Kendinize, içinizde en yaşlılarınızı ve büyüğünüzü baş yapınız; çünkü hangi topluluk böyle yapacak olursa onlar büyüklerinin yerini tutmuş olurlar. Küçüklerini başa geçiren toplumların insanlar arasındaki değerleri düşer. Mal kazanıp ihtiyaç sahipleri için harcayınız; çünkü cömertlik, kişiyi insanların dillerinden kurtarır. Mala muhtaç olmayıp; onun vasıtasıyla cömert ve iyi bir insan olunuz. Sakın halktan dilenmek suretiyle hiç birşey istemeyiniz; çünkü dilenmek bütün yollar kapandıktan sonra başvurulacak bir yoldur. Dilenerek elde edilen şeyler insanın en rezil ve en düşük kazancıdır. Ölümünden sonra benim için sakın yüksek sesle ağlayıp feryat etmeyiniz; çünkü Hz. Peygamber öldüğünde ne feryat edildi ve ne de bu şekilde ağlandı. Beni, Bekir b. Vâil kabilesinin öğrenemeyeceği bir yere gömünüz; çünkü ben câhiliye döneminde onlara çok eziyette bulunmuştum”(418).

51. FASIL: MÜSLÜMANLARIN, ARALARINDA GÖRÜŞ AYRILIKLARI BULUNSA DAHI BİRBİRLERİNE İKRAMDA BULUNMASI

Hiz. Ali'nin Cemel Gününde Adamlarına Savaşı Başlatanın Kendileri Olmamasını ve Karşılarında Bulunanlarla Güzel Bir Şekilde Konuşmalarını Emretmesi

- Yahya b. Said'in amcası şöyle anlatıyor: Cemel gününde isyancılarla karşı karşıya geldiğimizde Hiz. Ali bizleri saf haline getirerek şunları söyledi: “Kendilerinden bir hareket gelmedikçe sakın onlardan birine ok atıp kılıç ve mızrakla vurmayınız. Savaşı başlatan siz olmayınız. Onlarla güzel ve tatlı bir şekilde konuşunuz”. Zannederseniz Hiz. Ali şunları da eklemişti: “Çünkü burası öyle bir yerdir ki burada muzaffer olanlar kıyamet gününde de muzaffer olacaktır”. Böylece biz hiç birşey yapmaksızın güneş yükselinceye kadar bekledik. Ondan sonra karşımızda yer olan Hiz. Âişe, Talhâ ve Zübeyr'in askerleri “Ey Osman'ın intikamını almak isteyenler neredesiniz?” diye bağırmağa başladılar. O zaman Hiz. Ali ordunun önünde sancağı taşımakta olan oğlu Muhammed b. Hanefiye'ye “Ey Hanefi'nin oğlu! Ne diyorlar?” diye sordu. O da “Ey Mü'minlerin Emîri! “Ey Osman'ın intikamını almak isteyenler neredesiniz?” diye bağırıyorlar” dedi. Bunun üzerine Hiz. Ali ellerini kaldırarak “Ey Rabb'im! Bugün Osman'ın katillerini yüzüstü düşür!” diye beddua etti(419).

- Hiz. Ali Cemel savaşına tutuşmadan önce üç gün insanları sükûnete ve savaşı durdurmaya davet etti. Üçüncü gün olduğunda Hiz. Hasan, Hüseyin ve Abdullah b. Ca'fer gelerek “Onlara ok atıp kılıç ve mızrakla vurmamızı yasakladın; ama onlar birçok adamımızı yaraladılar” dediler. Bunun üzerine Hiz. Ali, Abdullah b. Ca'fer'e “Ey yeğenim! Allah'a yemin ederim ki bu söylediklerin hâric onların bütün hallerini bilmekteyim” dedi ve sonra kendisine su getirilmesini emretti. Su getirildiğinde abdest aldı ve iki rekât namaz kıldı. Namazı müteakip ellerini kaldırarak dua etti; sonra da adamlarına şunları söyledi: “Eğer gâlip gelerseniz kaçanları kovalamaya kalkışmayınız ve yaralıları öldürmeyiniz. Silahları hariçyanlarında bulunan eşyalarına ve mallarına dokunmayınız. Çünkü bunlar varislerine aittir”(420).

- Hiz. Hüseyin'in oğlu Ali şöyle anlatıyor: Mervan b. Hakem'in yanına gitmiştim. Bana şunları söyledi: “Gâlip gelenler içerisinde büyük baban kadar düşmanlarına hayırla davranan kimseyi görmedim. Biz Cemel'de yenilip kaçtığımızda onun tellalları “Kaçanlar kovalanmayacak ve yaralılar öldürülmeyecektir” diye bağırıyorlardı”(421).

Hiz. Ali'nin Cemel'deki İsyancılara “Onlar Kardeşlerimizdir” Buyurması

- Hiz. Ali, Cemel'de karşılaştıkları kişiler hakkında ne düşündüğü sorulduğunda şunları söyledi: “Onlar bizim kardeşlerimizdir. Biz onlarla bize isyan etmiş oldukları için savaştık. Sonra onlar haksızlıklarını kabul edip dönüş yaptılar biz de kendilerinden elimizi çektik”.

- Hiz. Ali Cemel gününde şunları söylemiştir: “Biz onların canlarını kelime-i şehâdet getirdikleri için bağışlıyor ve babaları çocuklarının miraslarına vâris kılıyorruz”(422).

- Hiz. Ali'ye Cemel'deki isyancılar hakkında “Onlar müşrik midirler?” diye soruldu. “Hayır; aksine onlar şirkten kaçmışlardır” dedi. “Peki onlar münafık mıydılar?” denildi. Hiz. Ali “Münafıklar Allah'ı çok az zikrederler. Bunlarsa çok zikrediyorlar” diye cevap verdi. “O halde onlar nedirler?” denildiğinde de şöyle buyurdu: “Onlar bizim kardeşlerimizdir, ancak bize karşı isyan etmişlerdir”(423).

Hiz. Ali'nin Cemel Savaşın'da Karşısında Yer Alıp Şehit Edilen Talhâ'nın Oğlunu Çok İyi Karşılayıp Ona iltifatta Bulunması

- Hiz. Talhâ'nın azatlısı Ebu Habibe şöyle anlatıyor: Cemel hadisesinden sonra İmran b. Talhâ ile birlikte Hiz. Ali'nin yanına gittik. Hiz. Ali, İmran'a iltifatta bulunarak şunları söyledi: “Öyle ümit ediyorum ki Allah Teâlâ babanla beni, “Biz onların göğüslerindeki kini söküp attık. Onlar artık kardeşler olarak tahtlar üzerinde karşı karşıya otururlar” (Hicr/47) âyetinde olduğu gibi kardeş kılacaktır”. Sonra da Talhâ'nın hanımlarının isimlerini ayrı ayrı zikrederek “Ey kardeşimin oğlu! Falan hanım nasıl? Ya falanca?” şeklinde hepsinin hallerini ve nasıl olduklarını sordu. Daha sonra da şöyle buyurdu: “Biz sizin buradaki arazinizi birkaç seneden beri, başka bir gaye için değil, ancak halkın yağmasını önlemek amacıyla tuttuk”. Bu sözlerinin arkasından oradaki bir kişiye seslenerek “İmran'ı da yanına alarak İbn Karaza'ya git ve ona birkaç senelik mahsûlüyle birlikte buradaki arazilerini İmran'a vermesini emrettiğimi söyle” dedi.

Aynı mecliste, birisinin ismi el-Hâris el-A'ver olan iki kişi daha bulunuyor ve Hiz. Ali'nin bu yaptıklarını izliyorlardı. Sonunda “Bu Allah'ın adaletiyle nasıl bağdaşacak? Hem kendilerini öldürelim hem de cennette bizim kardeşlerimiz olsunlar!” dediler. Bunun üzerine Hiz. Ali onlara “Defolun gidin; ortalıkta da görünmeyin! Yoksa sizi Allah'ın en uzak bir memleketine sürgün ederim. Bu

okuduğum âyetin kapsamına benle Talhâ girmeyecek de kim girecek?” dedi. Sonra da İmran’a dönerek “Ey kardeşimin oğlu! Herhangi bir ihtiyacın olduğunda yanıma gel!” dedi(424).

- İbn Cürmüz(425) Hz. Ali’nin huzuruna girmek için izin istedi. Hz. Ali ona izin vermediği gibi oradan da uzaklaştırdı. Bunun üzerine o “Savaşta yararlıklar gösterenlere gelince...” diyesöze başlayınca Hz. Ali onun sözünü keserek şunları söyledi: “Ağzını toprak doldursun. Ben, Talhâ ve, Zübeyr’le birlikte bu âyetin kapsamına gireceğimizi ümit ediyorum”(426).

Ammar’ın Hz. Âişe’ye Atıp Tutan Birisini Sert Bir Şekilde Azarlayıp Kovması

- Ammar b. Yâsir, mü’minlerin annesi Hz. Âişe’ye atıp tutan birisine şunları söyledi: “Sus ahlaksız herif! Şehâdet ederim ki Âişe cennette de Hz. Peygamber’in hanımıdır”(427).

- Ammar b. Yâsir, Hz. Âişe’ye dil uzatan o adama “Defol şuradan ey ahlaksız ve kötü adam! Sen Hz. Peygamber’in sevgilisi Âişe’ye mi eziyet ediyorsun?” dedi(428).

Ammar’ın “Âişe Vâlidemiz Dünya-Âhiret Hz. Peygamber’in Eşidir. Ancak Tuttuğu Yolda Yanıldı” Demesi

- Ammar b. Yâsir şunları söylemiştir: “Annemiz Âişe kendince bir yol tutmuş; fakat yanılmıştır. Bununla birlikte biz biliyoruz ki o, hem dünyada ve hem de âhirette Hz. Peygamber’in hanımıdır. Allah Teâlâ, kendisine mi yoksa Âişe’ye mi itaat edeceğiz diye bizi onunla imtihan etmiştir”(429).

- Hz. Ali, oğlu Hasan’la Ammar b. Yâsir’i, halkını Hz. Âişe’ye karşı savaşa davet etmeleri için Kûfe’ye gönderdi. Ammar orada bir hutbe irat ederek şunları söyledi: “Kesinlikle biliyorum ki Âişe hem bu dünyada ve hem de âhirette Hz. Peygamber’in eşidir. Ancak Allah Teâlâ şu anda kendisine mi yoksa Âişe’ye mi tâbi olacaksınız diye sizleri onunla imtihan etmektedir”(430).

52. FASIL: BÜYÜKLERİN SÖZLERİNİN DİNLENMESİNİN TAVSİYE EDİLMESİ

İbn Mes’ud’un Kendi Kıraatına Karşı Hz. Ömer’inin Kabul Edilmesini Söylemesi

- Zeyd b. Vehb şöyle anlatıyor: Kur’an’ın bir âyetini öğrenebilmek için İbn Mes’ud’a müracaat ettim. Öğrenmek istediğim âyeti bana okuduğunda “Ben Hz. Ömer’in bu âyeti şu şu şekilde okuduğunu duymuştum” dedim. Bunun üzerine ağlamaya başladı. O kadar çok ağladı ki yere dökülen gözyaşları çakıl taşları arasında bir gölcük oluşturdu. Sonra da şunları söyledi: “Sen Ömer’in sana öğrettiği gibi oku! Allah’a yemin ederim ki bu âyet Seylehayn (bir yer adı) yolundan daha açıktır. Ömer İslâm’ın aşılmaz bir kalesiydi. İslâm o kaleye girdiğinde bir daha ordan çıkmazdı. O şehit edildikten sonra İslâm’ın kalesi yıkıldı. Artık İslâm oraya hiç giremiyor; devamlı çıkmıyor”(431).

53. FASIL: BÜYÜKLERE SAYGISIZCA DAVRANANLARIN CEZALANDIRILMASI

- Bir kişi Ebu’d-Derdâ’ya şunları söyledi: ‘Ey kıraat âlimleri! Sizler niçin bizlerden daha korkaksınız? Sizden istenilen şeylerde bizden daha cimrisiniz! Buna karşılık bir yemeğe davet edildiğinizde lokmalarınız bizim lokmalarımızdan daha büyük oluyor’. Ebu’d-Derdâ adama cevap vermedi. Bu olay Hz. Ömer’e anlatıldığında o Ebu’d-Derdâ ya bunun doğru olup olmadığını sordu. Ebu’d-Derdâ ise “Rabb’imiz! Sen bizleri affeyle! Ey Ömer! İnsanları söyledikleri herşeyden dolayı cezalandırmamız mı gerekiyor?” dedi. Onun bu sözlerine rağmen Hz. Ömer gidip adamı yakaladı ve döve döve Hz. Peygamber’in yanına getirdi. Adam “Bu sözleri söylerken ciddi değildim. Çünkü o sırada lafa dalmıştık” dedi. Bunun üzerine Allah Teâlâ, Peygamberine şu âyeti indirdi: “Eğer onlara (Kur’an’la neden alay ettiklerini) sorarsan ‘And olsun biz sadece lafa dalmış, oyalanıyorduk’ derler”. (Tevbe/65)(432).

Hz. Ömer’in, Kendisini Hz. Ebubekir’den Üstün Tutan Kişilere Kızması

- Hz. Ömer’e “Yemin ederiz ki biz senden daha adaletli, doğru sözlü ve münafıklara şiddetli davranan birisini görmedik. Dolayısıyla sen Hz. Peygamber’den sonra insanların en hayırlısıdır!” denildi. Bunun üzerine Avf b. Mâlik bu sözlerin sahiplerine “Allah’a yemin ederim ki sizler yalan söylüyorsunuz. Çünkü Hz. Peygamber’den sonra Ömer’den daha hayırlısını da gördük” dedi. Hz. Ömer “O söylediğin kimdir ey Avf?” diye sordu. Avf da bunu “Ebubekir’dir” diye cevaplandırdı. O zaman Hz. Ömer şunları söyledi: “Avf doğru, sizse yalan söylüyorsunuz. Yemin ederim ki ben ailemin devesinden daha şaşkın olduğum bir sırada Ebubekir’in kokusu miskten daha güzel ve daha hoştu”(433).

- Hz. Ömer, onların durumlarını öğrenebilmek için halk arasına gizli görevliler sokmuştu. Bir gün bunlardan birisi gelerek “Beş-on kişi bir evde bir araya gelmiş, senin Ebubekir’den üstün olduğunu söylüyorlar” dedi. Bunun üzerine Hz. Ömer onlara haber göndererek hepsini huzuruna getirtti. Sonra da kendilerine “Ey kavmin şerlileri! Kabilelerinin kötüler! Ey mâsum insanları ifsat edenler!” diye hitap etti. Bunun üzerine adamlar! “Ey Mü’minlerin Emiri! Ne yaptık ki bize bu sıfatları layık görüyorsunuz?” dediler. Hz. Ömer yukarıdaki sözlerini üç defa daha tekrar ettikten sonra şunları söyledi: “Siz niçin beni Ebubekir’den üstün tutuyorsunuz? Nefsime kudret elinde tutan Allah’a yemin ederim ki Ebubekirin cennetteki mevkiini uzaktan da olsa görebilme saadetine ulaşmam benim için kafidir”(434).

- Hz. Ömer şöyle buyuruyor: “Hz. Peygamber’den sonra bu ümmetin en hayırlısı Ebubekir’dir. Bundan başkasını söyleyenler, iftira atmış olacaklarından masum insanlara iftirada bulunan kişilere verilen cezaya çarptırılacaklardır”.

- Hz. Ömer, kendisini işaretle “Bu, Hz. Peygamber’den sonra ümmetin en hayırlısıdır” diyen bir adamı kırbaça dövdü. Onu döverken bir yandan da “Bu, hayırdan geri kalmış (hayırsız) kişi yalan söylüyor. Çünkü Ebubekir benden ve benim babamdan daha hayırlı olduğu gibi bundan ve bunun babasından da daha hayırlıdır” diyordu(435).

H. Ali'nin Kendisini Ebubekir Sıddık'tan Üstün Sayan Bir Kişiyi Şiddetle Reddetmesi

- Bir kişi Hz. Ali'ye şöyle dedi: “Ey Mü'minlerin Emîri! Muhacir ve Ensar'a ne oluyor ki Ebubekir'i senden daha üstün tutuyorlar? Halbuki sen fazilet bakımından ondan daha ileridesin. Çünkü ondan daha önce müslüman oldun ve İslâm'daki geçmişin ondan daha eskidir”. Hz. Ali ona “Zannediyorum sen Kureyş'in Âize kabilesindensin” dedi. Onun “Evet!” demesi üzerine de şöyle buyurdu: “Eğer mü'minler Allah'a sığınmış olmasalardı seni şimdi öldürürdüm. Bununla birlikte eğer yaşayacak olursam ben sana yapacağı biliyorum. Azap olunasıca! Şunu bil ki Ebubekir şu dört hasleti benden önce elde etmiştir. O benden önce iman etmiş ve yine benden önce imam olmuştur. Hz. Peygamber'le mağarada bulunmuş ve benden daha önce hicret etmiştir. Müslümanlığını da daha önce ilan ve izhâr etmiştir. Azap olunasıca! Sen bilmiyormusun ki Allah Teâlâ bütün insanları yererken Ebubekir'i methetmiş ve şöyle buyurmuştur: “Siz ona (Muhammed'e) yardım etmeseniz de Allah ona muhakkak yardım eder. Hani sadece ikiden biri olarak kafirler onu çıkardığında, ikisi (Sevr dağındaki) mağarada iken (Müşrikler ayaklarının dibine baksalar biri görecekler” diye endişelenen) arkadaşına söyle diyordu: “Sakin hüzne kapılma! Elbette Allah bizimle beraberdir.” Böylece Allah da ona sekînesini indirmiş, onu sizin görmediğiniz (melekten) ordularla desteklemişti. Küfre sapanların da kelimesini (şirk davalarını) alçaltmıştı. Allah'ın kelimesi (şehâdet kelimesi) ise en yüce olandır. Allah üstündür, hikmet sahibidir”. (Tevbe/40)(436).

Muğire b. Şûbe'nin Hz. Ebubekir'e Karşılık Veren Bir Kişiyi Dövmesi

- Muğire b. Şûbe şöyle anlatıyor: Ebubekir'in yanında bulunduğum bir sırada ona bir at getirildi. Orada bulunanlardan birisi ondan bu atı kendisine vermesini istedi. Ebubekir de “Binicilik tecrübesi olmayan bir kişiye vermektense sana vermek daha iyidir” dedi. Halifenin bu sözleri üzerine adam öfkelenerek şunları söyledi: “Allah'a yemin ederim ki ben senden de senin babandan da daha iyi ata binerim!”. Bunun üzerine ben öfkelenerek “Bunları Allah Rasûlü'nün halifesine söylüyorsun öyle mi?” dedim ve katkıp onu saçlarından tutarak yerde sürükledim. Burnundan, suyun kurbanın ağzından dökülmesi gibi kan boşandı. Bu olaydan sonra Ensar benden intikam almaya kalkıştı. Halife Ebubekir bunu haber aldığında şunları söyledi: “Bazı kimselerin iddialarına göre Muğire b. Şûbe'den kısa almalıymışım. Benim yanımda onları memleketlerinden çıkarmam, Allah'ın dinini O'nun kullarına karşı koruyanlardan birisinden intikam almamdan çok daha iyidir”(437).

H. Ömer'in İbn Mes'ud'dan Dolayı İki kişiyi Dövmesi

- İbn Mes'ud etekleri yerde sürünen birini gördü ve ona “Elbisenin eteğini biraz kısalt!” dedi. Adam da öfkelenerek “Ey Mes'ud'un oğlu! Sen kendine bak! Senin de elbisen uzun” diye karşılık verdi. Bunun üzerine İbn Mes'ud “Evet ben de uzun giyiyorum ama mazeretim var. Çünkü bacaklarım çok ince olup insanlara da imamlık yapmaktayım” dedi. Bu hadise Hz. Ömer'in kulağına gittiğinde “Demek sen İbn Mes'ud'a karşılık verdin öyle mi?” diyerek adamı deynekle dövdü(438).

- Bir gün Hz. Ömer İbn Mes'ud için yapılan bir eve bakmaya gitti. Orada bulunduğu sırada Kureyş'ten bir kişi gelerek ona “Ey Mü'minlerin Emîri! Bu bina senin için yapılmalıydı!” dedi. Bunun üzerine Hz. Ömer yerden bir kerpiç parçası alıp o adama fırlatarak “Sen beni Abdullah b. Mes'ud'a tercih mi ediyorsun?” dedi(439).

H. Ömer'in Ümmü Seleme Vâlidemiz İçin Bir Kişiyi Dövmesi

- Ümmü Seleme vâlidemizde alacağı olan bir kişi yemin verdirmek suretiyle bunu ondan istedi. Bunu haber alan Hz. Ömer adamı çağırarak ona, elbisesi parçalanıp vücudundan kan gelene dek otuz değnek vurdu(440).

H. Ali'nin, Kendisini Ebubekir'le Ömer'den Üstün Tuttuğu İçin İbn Sebe'yi Öldürmek İstemesi

- Hz. Ali, İbn Sebe'nin kendisini Hz. Ebubekir'le Ömer'den üstün tuttuğunu öğrendiğinde onu öldürmek istedi. Bunun üzerine “Seni sayıp başkalarından üstün tuttuğu için bir insanı nasıl öldürebilirsin?” denildi. Hz. Ali de “O halde o adam benimle aynı memlekette bulunamaz” buyurdu ve onu sürgüne gönderdi(441).

- Hz. Ali'ye “Abdullah b. el-Esved (İbn Sebe) Hz. Ebubekir'le Ömer'e dil uzatıp bunların faziletlerini inkar ediyor” denildi. Bunun üzerine Hz. Ali onu öldürmek için kılıcının getirilmesini istedi. Bazı kimseler araya girerek onun öldürülmemesini rica ettiler. O zaman Hz. Ali “Öldürmeyeceğim; fakat benimle aynı memlekette de bulunmayacaktır” buyurdu ve onu Şam'a sürgün etti(442).

H. Ali'nin Kendisinin Hz. Ebubekir'le Ömer'den Üstün Olduğunu Söyleyen Birisine Şiddetle Karşı Çıkması

- Bir kişi Hz. Ali'ye gelerek “Sen insanların en hayırlısısın!” dedi. Bunun üzerine Hz. Ali ona “Sen Hz. Peygamber'i gördün mü?” diye sordu. Adam “Hayır!” dedi. Hz. Ali bu kez “Peki Ebubekir'i (ve Ömer'i) gördün mü?” dedi. Adamın yine “Hayır!” demesi üzerine de şunları söyledi: “Eğer “Hz. Peygamber'i gördüm” demiş olsaydın seni öldürürdüm. diğer soruma da “Ebubekir ile Ömer'i gördüm” diye cevap vermiş olsaydın bu kez de sana iftira cezası verirdim”.

- Alkame şöyle anlatıyor: Hz. Ali bize bir hutbe irat etti. Bunda Allah'a hamd ü senâlar ettikten sonra şunları söyledi: “Kulağıma bazı kimselerin beni Ebubekir'le Ömer'den üstün tuttukları haberi geldi. Eğer bu hususta daha önceden uyarıda bulunmuş olsaydım bu kişileri kesinlikle cezalandırırdım. Fakat ben hiç bir uyarıda bulunmaksızın cezalandırmayı hoş karşılamıyorum. Ancak işte şimdi size söylüyorum; şu andan itibaren kim böyle bir şey söylerse iftira etmiş sayılacak ve dolayısıyla kendisine iftira cezası tatbik edilecektir. Şunu biliniz ki Hz. Peygamber'den sonra insanların en hayırlısı Ebubekir, ondan sonra da Ömer'dir. Bunların arkasından biz aramızda birtakım olaylara sebep olduk; Allah Teâlâ bu hususta dilediği şekilde hüküm verecektir”(443).

H. Ali'nin Şeyhayn'ın (Hz. Ebubekir'le Ömer'in) Faziletine Dair Bir Hutbe İrat Etmesi

- Süveyd b. Gafle şöyle anlatıyor: Bir gün kendilerine uğradığım üç-beş kişinin Ebubekir’le Ömer’e atıp tuttuklarına ve bu ikisinin faziletlerini inkar ettiklerine şahit oldum. Bunun üzerine Hz. Ali’ye giderek duyduklarımı ona anlattım. Bana “Allah Teâlâ, Ebubekir’le Ömer hakkında kalblerinde hayırdan başka birşey taşıyan kimselere lânet etmiştir. Onlar Hz. Peygamber’in kardeşleri ve yardımcıları idiler” dedi. Sonra da minbere çıkıp belîğ bir hutbe irat ederek şöyle buyurdu: “Nasıl oluyorda bazı kimseler benim isteğimin aksine Kureyş’in iki efendisine ve müslümanların iki babasına dil uzatabilmektedir? Bu gibi kişilerin söyledikleriyle benim en ufak bir ilgim yoktur. Onları da bu söylediklerinden dolayı cezalandıracağım. Tanelere hayat verip dağları yeşerten Allah’a yemin ederim ki Ebubekir’le Ömer’i ancak emin ve muttaki kimseler sever. diğer taraftan bu ikisine ancak fâcîr ve düşük kimseler buğzeder: Onlar Hz. Peygamber’e büyük bir sadâkat ve faziletle arkadaşlık yaptılar. İyiliği emredip kötülükten menederler; haksızlıklara karşı çıkarak, yapanları cezalandırırlardı. Onlar hiç bir işlerinde Hz. Peygamber’in yolundan ayrılmadılar. Hz. Peygamber de bu ikisinin görüşlerine verdiği değeri hiç kimseninkine vermediği gibi, bu ikisini sevdiği kadar da hiç kimseyi sevmezdi. Hz. Peygamber vefat ettiğinde hem o hem de bütün müslümanlar bu ikisinden razı idiler.

“Ebubekir, Hz. Peygamber henüz hayattayken namazda onun vekili oldu.

Onun vefatından sonra da müslümanlar kendisini halife seçtiler ve zekat meselesini de ona havale ettiler. Çünkü namazla zekat birbirlerinden ayrılmayan iki dinî vecibedir. Abdülmuttalib oğullarından ona halife diyen ilk kişi benim. Ancak o, bu göiüvî istemiyor; onu başka bir sahabinin üstlenmesini istiyordu. Yemin ederim ki o Hz. Peygamber’den sonra hayatta kalanların en hayırlısı, en şefkatlisi ve en merhametlisiydi. Takva bakımından onların akıllıları, müslümanlık bakımındansa en önde gelenleridir. Hz. Peygamber onu şefkat ve merhamet yönünden Hz. Mikâil’e; bağışlama ve vakar bakımından da Hz. İbrahim’e benzetmiştir. O, ruhunu Allah’a teslim edinceye kadar Hz. Peygamber’in izinden gitti.

“Ondan sonra da işin başına Ömer geçti. Onun halife olup olmaması hususunda halkın oyuna başvuruldu. Onun halife olmasını kimileri istiyor, kimileri de buna karşı çıkıyordu. Ben onun halife olmasına razı olanlardan birisiydim. Allah’a yemin ederim ki Ömer kendisini sevmeyen herkesin sevgisini kazandıktan sonra bu dünyadan ayrılmıştır. O da işi Hz. Peygamber’in ve Ebubekir’in yolundan götürdü. Yavruların annelerine tâbi oluşu gibi Ömer de kendisinden önce gelen bu iki zâta tâbi oldu. Ömer bu ikisinden sonra kalanların en şefkatlisi ve merhametlisi olduğu gibi mazlumların hakkını zâlimlerden alma bakımından da en iyisiydi. Allah Teâlâ onun diline hakikati koymuştu; öyle ki bizler Ömer’in diliyle bir meleğin konuştuğu kanaatına varmıştık. Onun müslüman olmasıyla İslâm aziz olmuş ve güç kazanmıştır. Onun hicreti dine bir direk olmuştur. Allah mü’minlerin kalbine onun sevgisini attı. Münafıkların kalbine de onun korkusunu yerleştirdi. Hz. Peygamber onu düşmana karşı şiddetli olmak yönünden Hz. Cebrail’e, kâfirlere karşı çok öfkeli olması bakımından da Hz. Nuh’a benzetmiştir.

“Acaba Ebubekir’le Ömer ayarında iki kişi daha var mıdır? İnsan onların mertebelerine ancak onları sevmekle ve gitmiş oldukları yolu takip etmekle ulaşabilir. Onları seven kişi beni de sevmiş olur. Kim de onlara buğzederse o bana buğzetmiş olur ve ben de böyle kişilerden uzağım. Eğer bu ikisi hakkında daha önce uyarıda bulunmuş olsaydım onlar aleyhine konuşanları en şiddetli şekilde cezalandırırdım. Ama artık bu hutbeyle sizleri bu ikisi hakkında uyarımış oldum. Bunun için de bundan sonra kim onlar aleyhinde söz söyleyecek olursakendisine iftira cezası vereceğim. Şunu biliniz ki Hz. Peygamber’den sonra bu ümmetin en hayırlıları Ebubekir’le Ömer’dir. Bu ikisinden sonra da hayrın kimde olduğunu Allah’tan başka kimse bilemez. Benim söyleyeceklerim bundan ibarettir. Son olarak hem sizin içi ve hem de kendim için Allah’tan bağışlanma diliyorum”(444)

H. Ali’nin “Osman Cehennemdedir” Diyen Kişiyi Sert Bir Şekilde Azarlaması

- Bir kişi Hz. Ali’ye gelerek “Osman kesinlikle ateştedir (cehennemdedir)!” dedi. Hz. Ali de ona “Nerden biliyorsun?” diye sordu. Adam “Çünkü o Hz. Peygamber’den sonra İslâm’da olmayan birçok şeylerin ortaya çıkmasına sebep olmuştur” dedi. Hz. Ali “Peki, bir kızın olsa, onu, isteyen kişinin kim ve neci olduğunu araştırmadan evlendirir miydin?” dedi. Adam buna “Hayır!” cevabını verdi. Hz. Ali bu kez “O halde herkesten daha güzel görüşlere sahip olan Hz. Peygamber niçin iki kızını peşpeşe Osman’a vermiştir? Sen Hz. Peygamber’in Allah’tan hayırlısını istemediğini iddia edebilir misin?” diye sordu. Adam bu soruyu da “Hayır!” diye cevaplandırdı. Hz. Ali “Acaba Allah ona hayrı verir miydi vermez miydi?” dedi. Adamın “Evet, tabî ki verirdi!” demesi üzerine de şunları söyledi: “Ben senin boynunu vurmak istedim; fakat Allah Teâlâ buna müsaade etmedi. Eğer sorduklarıma başka türlü cevap vermiş olsaydın boynunu vuracaktım. Sakın bunu bir daha tekrarlama”(445).

İbn Ömer’in “Biz Hz. Peygamber Devrinde Osman’ı Üçüncü Sırada Zikrederdik” Demesi

- Abdullah b. Ömer şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber’in ashabından birisiyle karşılaştım. Dilinde ağırlık olduğu için ne söylediği pek anlayamıyordum. Ancak anlayabildiğim kadarıyla Hz. Osman’ın aleyhinde konuşuyordu. Bunun üzerine ona şunları söyledim: “Ne dediğini pek anlayamadım ama siz Allah Rasûlü’nün sahabileri de biliyorsunuz ki bizler Hz. Peygamber zamanında “Ebubekir, Ömer ve Osman’ı” birlikte zikreder ve Osman’ın üçüncü sırada bulunduğunu söylerdik. Artık devir değişti, Osman’ın kendisine yardımcı bulunduğu kişiler ondan razı oluyor, diğerleriye olmuyor”(446).

Sa’d’ın, Hz. Ali, Talhâ ve Zübeyr’e Küfreden Birisi İçin Ettiği Bedduasının Kabul Edilmesi

- Bir gün Sa’d yolda giderken adamın birinin Hz. Ali, Talhâ ve Zübeyr’e küfrediğini işitti. Yanına giderek ona “Sen bu dine çok hizmetleri geçmiş olup Allah Teâlâ’nın kendilerine değer verdiği kimselere mi küfrediyorsun? Allah’a yemin ederim ki ya onlara küfretmekten vazgeçersin; ya da sana beddua ederim” dedi. Bunun üzerine adam “Peygamber misin ki beni beddua ile korkutuyorsun?” diye karşılık verdi. Sa’d da adama “Ey Allah’ım! Dinine hizmetleri geçen bu kişilere değer veriyorsan şu adamı âleme ibret olacak şekilde cezalandır!” diye beddua etti. Arası çok geçmeden kudurmuş bir deve çıkageldi. Halk çil yavrusu gibi dağıldılar. Deve sanki onu arıyormuş gibi, Sa’d’ın beddua ettiği adamı altına alıp yerden yere vurarak helak etti. Bedduadan haberi olan kişiler Sa’d’a koşarak “Ey Ebâ İshak! Allah senin bedduanı kabul etti” dediler (447).

- Sa'd b. Mâlik, Hz. Ali'ye atıp tutan bir adama beddua etti. Bedduanın akabinde adam kudurmuş bir deve tarafından çiğnenerek öldürüldü. Bunu haber aldığında Sa'd keffaret olarak bir köle azat etti ve bir daha hiç kimseye beddua etmeyeceğine dair Allah'a yemin etti (448).

- Kays b. Ebî Hâzim şöyle anlatıyor: Medine'de bulunduğum sırada bir gün çarşıya çıkmıştım. Dolaşırken, Ahcârü'z-Zeyt denilen yerde halkın, devesinin üzerinde bulunan bir adamın etrafına toplanmış olduğunu gördüm. Yanlarına vardım; devenin üzerindeki adam Hz. Ali'ye küfürler savuruyordu. O sırada Sa'd b. Ebî Vakkas da oraya geldi. Kalabalığı merak ederek "Ne oluyor?" diye sordu. "Birisi Hz. Ali'ye küfrediyor" dediler. Bunun üzerine Sa'd ona doğru ilerledi. Halk yol açıyordu. Adamın yanına vardığında "Ey kişi! Sen Ali b. Ebî Tâlib'e ne hakla küfrediyorsun? O ilk müslüman olan kişi değil miydi? Hz. Peygamber'in arkasında onunla birlikte ilk namaz kılan o değil miydi? O insanların hepsinden daha zâhit ve daha bilgilideğil miydi?..." Bu şekilde saymaya devam eden Sa'd sonunda şunları ~?u ekledi: "O, Hz. Peygamber'in damadı ve savaşlarda onun sancağını taşıyan kişi değil miydi?" Bunları söyledikten sonra kibleye dönerek ellerini kaldırdı ve şu şekilde beddua etti: "Ey Allah'ım! Bu adam senin dostlarından birine küftetti. Bu cemaat buradan dağılmadan önce kudretini göster!" Allah'a yemin ederim ki biz daha orada iken üzerinde bulunduğu deve onu sırtından attı. Adam tepesi üstü taşların üzerine düştü ve beyni parçalanarak oracıkta öldü (449).

Said b. Zeyd'in, Hz. Ali'ye Küfreden Bir Kişiye ve Ona Ses Çıkarmayan Muğire b. Şûbe'ye Öfkelenmesi

- Muğire b. Şûbe bir gün sağında ve solunda insanlar olduğu halde Kûfe'nin en büyük camilerinden birinde oturuyordu. Bu sırada Said b. Zeyd de oraya geldi. Muğire ona "Hoş geldin!" deyip gülyüz gösterdi ve yanına oturttu. Biraz sonra da Kûfelilerden birisi gelerek Muğire'nin karşısına geçip küfürler savurmaya başladı. Bunun üzerine Said "Ey Muğire! Bu kime küfrediyor?" diye sordu. Muğire "Ali b. Ebî Tâlib'e küfrediyor" dedi. O zaman Said üç kere "Ey Muğire b. Şûbe!" dedikten sonra şunları söyledi: "Acasa yanlış mı iştiriyorum? Senin katında Hz. Peygamber'in sahabilerinden birisine küfrediliyor da sen buna müdâhale etmiyor ve karşı çıkmıyorsun öyle mi? Fakat ben Hz. Peygamber'den görüp iştiklerimi söyleyeceğim. Söylerken de yalan olarak hiç birşey rivayet etmeyeceğim. Çünkü kıyamet gününde biraraya geldiğimizde o bunu benden soracaktır. Şehâdet ederim ki Hz. Peygamber "Ebubekir cennettedir. Ömer cennettedir. Osman cennettedir. Ali cennettedir. Talha cennettedir, Zübeyr cennettedir. Abdurrahman ile Sa'd b. Muaz da cennettedir. Ayrıca müminlerin dokuzuncusu da cennettedir" buyurmuştur. Eğer istersen mü'minlerin dokuzuncusunun ismini de verebilirim". Bunun üzerine camide bulunanlar bağrışıp ona Allah ile yeminler verdirerek "Ey Allah Rasûlü'nün arkadaşı! Dokuzuncusu kimdir?" diye sordular. O da "Madem ki bana Allah ile yemin verdirdiniz, o halde söyleyeceğim. Mü'minlerin dokuzuncusu benim, onuncusu da Hz. Peygamber'dir" dedi. Bu sözlerinden sonra da sağına dönerek şunları söyledi: "Yemin ederim ki Hz. Peygamber'in yanında onunla birlikte savaşırken yüzü topraklanan bir kişinin bir saatlik ameli, Hz. Nuh kadar yaşamış olsa da sizin herhangi birinizin tüm amellerinden daha üstündür" (450).

- Abdullah b. Zâlim el-Mâzinî şöyle anlatıyor: Muaviye Kûfe'den ayrılırken yerine Muğire b. Şûbe'yi vali olarak tayin etti. O da hatiplere Hz. Ali aleyhinde hutbeler vermeye devam etmelerini istedi. Ben o sırada Said b. Zeyd'le birlikte bulunuyordum. Said, Muğire b. Şûbe'nin bu hareketini gördüğünde öfkeleni ve kalktı. Elimden tutarak beni de kendisiyle birlikte dışarıya çıkardı ve bana şunları söyledi: "Şu nefsin zulmeden kişiyi görüyor musun? Cennet halkından birisine lânet edilmesini emrediyor. Ben sahabilerden dokuzunun cennetlik olduklarına dair şahitlikte bulunurum. Onuncusuna da şahitlik etmiş olsam günaha girmiş olmam" (451).

54. FASIL: MÜSLÜMANIN BÜYÜK İNSANLARIN ÖLÜMÜNDEN DOLAYI AĞLAMASI

Suheyb'le Hafsa'nın Hz. Ömer İçin Ağlamaları

- Hançerlendiği zaman Hz. Ömer'e su veya süt getirildi. İçtikten sonra bu içtikleri yarısından geri çıktı. Bunun üzerine Suheyb "Ey Ömer! Ey kardeşim! Senden sonra bizlere kim sahip çıkacaktır?" şeklinde feryat etti. Hz.

Ömerde orta şunları söyledi: "Ey kardeşim! Sen kendisi için matem tutulan kimselerin azaba çarptırılacaklarını bilmiyor musun?" (452).

- Hz. Ömer vurulduğunda Suheyb yüksek sesle ağlayarak geldi. Hz. Ömer "Sen benim için mi ağlıyorsun ey Suheyb?" diye sorunca o "Evet!" dedi. Bunun üzerine Hz. Ömer şunları söyledi: "Sen Hz. Peygamber'in "Kimin arkasından sesli bir şekilde ağlanırsa o kişi azaba düşer olur" buyurduğunu işitmedin mi?"

- Hz. Ömer vurulduğunda kızı Hafsa validemiz yanına giderek "Ey Peygamber'in arkadaşı ye kayınbabası! Ey Mü'minlerin Emîri!" şeklinde feryat etmeye başladı. Bunun üzerine Hz. Ömer oğluna "Ey Abdullah! Kolumdan tutup beni oturt! Dinlediklerime tahammül edemeyeceğim" dedi. Abdullah sırtını göğsüne dayamak suretiyle onu oturttu. O zaman Hz. Ömer şunları söyledi: "Üzerinde bulunan haklarımın hatırı için bu meclisten başka bir yerde benim için matem tutma. Sana ağlamamı söyleyemem. Ancak şunu söyleyeyim ki ölümünden sonra beni, bende bulunmayan sıfatlarla vasıflandırma. Çünkü ölümünden sonra kendisinde bulunmayan sıfatlarla anılarak matem tutulmasını vasiyet edenlere melekler buğzederler" (453).

Said b. Zeyd'le İbn Mes'ud'un, Hz. Ömer'in Ölümüne Ağlamaları

- Said b. Zeyd ağlıyordu. Birisi "Ey Eba'I-A'ver! Niçin ağlıyorsun?" diye sordu. Said şöyle cevap verdi: "Ben İslâm dini için ağlıyorum. Ömer'in ölümü onda öyle bir gedik açmıştır ki bu gedik kıyamete kadar onarılamayacaktır".

- Ebu Vâil şöyle anlatıyor: Abdullah b. Mes'ud gelerek bize Hz. Ömer'in ölüm haberini verdi. O gün ondan daha fazla ağlayıp üzülen bir kimse görmedim. Abdullah o gün şöyle demişti: "Allah'a yemin ederim ki Ömer'in bir köpeği sevmiş olduğunu bilsem ben de onu severim. Yemin ederim ki dikenli ağaçlar bile onun yokluğunu hissedip üzülmetedir" (454).

Hız. Ömer'in Numan b. Mukarrin'in Ölümü için Ağlaması

- Hz. Ömer, Nu'man b. Mukarrin'in Nihavend meydan muharebesinde şehit düştüğünü haber aldığında elini başına koyarak ağladı (455).

H. Osman'ın Şehit Edilmesi üzerine Semâme, Zeyd b. Sâbit, Ebu Hüreyre ve Ebu Humejd'in Ağlamaları

- Hz. Peygamber'in sahabilerinden Semâme b. Adiyy, San'a'da da valilik yapmaktaydı. Hz. Osman'ın şehit edildiğini duyduğunda ağlayarak şunları söyledi: "Hz. Peygamber'in hilâfeti kaldırılarak yerine krallık ve zorbalık tesis edilmiştir. Bundan böyle herkes eline geçeni yiyecektir"(456).
- Zeyd b. Sâbit, muhasara edildiği gün Hz. Osman için ağlamıştır.
- Ebu Hüreyre, Hz. Osman'ın başına gelenleri her hatırladıkça ağlar ve "Onun şehit edilirken atmış olduğu çılgınlık hâlâ kulaklarımdadır" derdi.
- Bedir savaşında bulunmuş olan sahabilerden Ebu Humejd es-Sâidî, Hz. Ömer şehit edildiğinde şunları söyledi: "Ey Allah'ım! Sana kavuşuncaya kadar şu şu hareketleri yapmak ve gülmek bana haram olsun! "(457).

55. FASIL: BÜYÜK KİMSELERİN ÖLÜMÜYLE İNSANLARDA BAZI DEĞİŞİKLİKLERİN MEYDANA GELMESİ

H. Peygamber'in Vefatıyla İnsanların Değişmesi ve Aralarına İhtilaflar Girmesi

- Ebu Said şöyle diyor: "Hz. Peygamber'i defnettikten sonra kalblerimizin değiştiğini hissettik"(458).
- Übeyy b. Ka'b şöyle diyor: "Hz. Peygamber'le birlikte olduğumuzda yüzlerimiz ve hedeflerimiz tekti. O bizden ayrılır ayrılmaz yüzlerimiz sağ ve sola kaymak suretiyle değişerek ihtilâfa düştüler".
- Übeyy b. Ka'b şöyle diyor: "Hz. Peygamber aramızda iken yüzlerimiz ve yönlerimiz birdi. Onun vefatından sonra ayrı taraflara bakmaya başladık ve ihtilafa düştük"(459).
- Enes b. Mâlik şöyle diyor: "Hz. Peygamber'in vefat ettiği gün Medine'nin herşeyi kapkara kesildi. Onun defin işi bitmeden kalblerimize ayrılık tohumları saçıldı"(460).
- Enes b. Mâlik şöyle diyor: "Ben Hz. Peygamber'in Medine'ye girdiği günden daha güzel ve daha parlak hiç bir gün de görmedim. Diğer taraftan onun vefat ettiği günden daha çirkin ve daha karanlık bir gün görmedim"(461).

Ebu Talhâ'nın, Hz. Ömer'in Ölümüyle İnsanların Din ve Dünyalarında Sarsıntı Geçirdiklerini Söylemesi

- Hz. Ömer'in vefatından sonra şûrâ ashâbı biraraya geldiler. Onları ve yapmış olduklarını gören Ebu Talhâ şunları söyledi: "Halifelik işini birbirinize atmanız onu şiddetle elde etmeye çalışmanızdan daha tehlikeli bir haldir. Allah'a yemin ederim ki müslümanların hiç bir hânesi yoktur ki Ömer'in ölümünden dolayı dinlerinde ve dünyalarında bir sarsıntı geçirmiş olmasınlar"(462).

56. FASIL: MÜSLÜMANLARIN ZAYIFLARINA ve FAKİRLERİNE İKRAMDA BULUNULMASI

H. Peygamber'in Müslümanların Fakirlerine İkramda Bulunması

- Sa'd b. Ebî Vakkas şöyle anlatıyor: Biz, içimizde İbn Mes'ud ve Bilal'in de bulunduğu altı kişi Hz. Peygamber'in yanındaydık. Altımız da çok fakir insanlardık. O sırada müşriklerden bazıları gelerek "Şunları yanından uzaklaştır. Onlar şöyledir, böyledir" gibi şeyler söylediler. Bu sözler üzerine Hz. Peygamber onlara meyledecek gibi olduğunda Allah Teâlâ "(Ey Muhammed!)" Sabah-akşam Rabb'lerini çağıran ve O'nun vechini (rızasını) dileyenleri sakın yanından kovma!..." mealindeki En'am 52 âyetini indirdi(463).
- Hz. Peygamber'in yanında Suheyb, Bilal, Habbab ve Ammar gibi fakir müslümanların bulunduğu bir sırada Kureyşlilerden bazıları gelerek şunları söylediler: "Ey Muhammed! Sen kavminin yerine bunları mı tercih ediyorsun? Yani, biz şimdi bunlara mı tâbi olacağız? Allah'ın kendilerine nimet verip ihsanlarda bulunduğu kişiler bunlar mıdır? Sen onları kendinden uzaklaştı. O zaman biz de sana uyabiliriz". Bu olay üzerine Allah Teâlâ "Rabb'lerine haşrolunmalarından (huzuruna toplanacaklarından) korkanları, onunla (Kur'an'la) korkut..." mealindeki En'am 51 âyet-i kerimesini indirdi(464).

H. Peygamber'in, Kendisi İçin Uyarıldığı İbn Ümmi Mektum'a İkram ve iltifatta Bulunması

- Âmâ olan İbn Ümmi Mektum, Übeyy b. Halef denilen kafirle konuşmakta olan Hz. Peygamber'in yanına varmıştı. Ancak Hz. Peygamber onunla ilgilenmedi. Bunun üzerine "(Peygamber) kendisine âmânın gelmesinden dolayı yüzünü ekşitti ve (ona) arkasını döndü" (Abese/1) âyet-i kerimesi nâzil oldu. Bu olaydan sonra Hz. Peygamber, İbn Ümmi Mektum'u nerede görse kendisine ikramda bulunurdu(465).
- Abese Sûresi'nin, ilk âyetleri, âmâ olan İbn Ümmi Mektum hakkında nâzil olmuştur. Şöyle ki; bu adam bir gün Hz. Peygamber'e gelip "Beni irşad et!" diyerek ondan nasihat istedi. Hz. Peygamber de o sırada müşriklerin ileri gelenlerinden bazılarıyla konuşuyordu. Hz. Peygamber, İbn Ümmi Mektum'dan yüz çevirerek "Benim bu söylediklerimde kabul edilmeyecek bir taraf mı vardır?" sorusuna "Hayır!" diye cevap veriyordu. İşte söz konusu âyetler bu olay üzerine nâil olmuştur(466).

Allah Teâlâ'nın, Hz. Peygamber'e Zayıf ve Fakir Müslümanları Yanından Kovmamasını Emretmesi

- Akra' b. Hâbis et-Temimî ile Uyeyne b. Hısn el-Fezârî; Ammar, Suheyb, Bilal ve Habbab b. Eret gibi birtakım fakir müslümanlarla birlikte oturmakta olan Hz. Peygamber'e geldiler. Etrafindakileri hakir gördükleri için Hz. Peygamber'i bir köşeye

çağırarak “Sana birçok Arap kabilelerinin elçileri gelmektedir. Onların bizi bu kölelerle birlikte otururken görmeleri hoşumuza gitmiyor; biz bundan utanç duyuyoruz. Yanına geldiğimizde onlar bizim yanımızda oturmazlar, başka yere gitsinler!” dediler. Hz. Peygamber’in “Olur!” demesine rağmen bu ikisi “Ey Allah’ın Rasûlü! O halde bize bu hususta yazılı bir belge ver!” dediler. Hz. Peygamber kâğıt getirilmesini emretti. Sonra Hz. Ali’yi çağırarak söyleyeceklerini yazmasını istedi. Bu arada o fakir müslümanlar da mescidin bir tarafında oturuyorlardı. İşte o sırada Cebrail inerek şu âyet-i kerimeleri getirdi: “(Ey Muhammed!) Sabah-akşam Rabb’lerini çağıran ve O’nun vechini (rızasını) dileyenleri sakın (yanından) kovma! Onların hesabından senin üzerinde hiç birşey, senin hesabından da onların üzerinde hiç birşey yok ki bundan ötürü onları kovup zalimlerden olası. Böylece onların bir kısmını (ileri gelenlerden ve zenginlerden kafir olanları) diğer bir kısmı (iman etmiş fakirler) ile imtihan ettik ki “Allah aramızdan sadece bunlara mı ihsanda bulundu? (Eğer onların yolu doğru olsa idi Allah onlardan önce bize hidayet ederdi)” desinler. Allah şükredenleri daha iyi bilen değil midir? Âyetlerimize iman edenler, sana geldiklerinde şunları söyle: “Selam üzerinize olsun! Rabb’iniz nefsinin üzerine rahmeti yazdı ki sizden bir kimse bilmeyerek bir kötülük yaptıktan sonra, tevbe edip halini düzeltirse, şüphesiz ki O çok bağışlayıcı ve çok merhamet edicidir”. (En’am/52-54). Bunun üzerine Hz. Peygamber elindeki kâğıdı atarak o fakir müslümanlarıyanına çağırdı. Geldiklerinde de onlara “Selam sizin üzerinize olsun!” buyurdu. Onlara yaklaşımlarını söyledi; sonra dizdize gelecek şekilde oturdular. Hz. Peygamber onlarla saatlarca oturuyor; ancak bir işi olduğu zaman kalkıyordu. “(Ey Rasûlüm!) Nefsini, sırf rızasını dileyerek sabah-akşam Rabb’ini çağıranlarla birlikte sabret (tir). Dünya hayatının süsünü isteyerek gözlerini onlardan çevirme...” (Kehf/28) âyeti indikten sonra Hz. Peygamber onlarla birlikte daha çok oturmaya başladı. Bu kez kendileri kalkıp gitmedikçe Hz. Peygamber onları terketmezdi(467).

- Uyeyne b. Hısn ile Akra’ b. Hâbis ve akrabalarından oluşan bir grup müellefe-i kulûb (kalbleri İslâm’a ısındırılmak istenilen kişiler) Hz. Peygamber’e gelerek “Ey Allah’ın Rasûlü! Eğer meclisin başına oturur ve böylece bizleri şu kölelerden uzaklaştırıp onların giymiş olduğu abaların kokularından kurtarırsan yanına sık sık gelir gider, meclisinin en hâlis ve güzel insanları olurduk” dediler. Bunlar bu sözleriyle Ebu Zerr ve Selman gibi fakir müslümanları kastediyorlardı. Çünkü onların, sırtlarındaki abalarından başka giyecekleri yoktu. Bunun üzerine Allah Teâlâ şu âyet-i kerimeleri indirdi: “Rabb’inin Kitabı’ndan sana vahyedileni oku! Onun kelimelerini (hükümlerini ve takdirini) değiştirebilecek kimse yoktur. O’ndan başka sığınak da bulamazsın. (Ey Rasûlüm!) Nefsini, sırf rızasını dileyerek sabah-akşam Rabb’ini çağıranlarla birlikte sabret(tir). Dünya hayatının süsünü isteyerek gözlerini onlardan çevirme! Bizi ânmaktan kalbini gafî(kıldığımız, kötü arzularına uymuş ve işi hep aşırılık olan kimseye itaat etme! De ki: “Hak Rabb’inizdendir. Öyleyse dileyen iman etsin dileyen inkar etsin. Biz zalimlere öyle bir ateş hazırladık ki onun duvarları kendilerini çepeçevre kuşatmıştır. (Susuzluktan) imdat isteseler, onlara erimiş maden gibi yüzleri haşlayan bir su ile cevap verilir. O ne fena bir içecek ve orası ne kötü dayanacak bir yerdir”. (Kehf/27-29) Bunun üzerine Hz. Peygamber kalkarak o fakir müslümanları aradı; onları mescidin bir köşesinde Allah’ı anarken buldu ve şöyle buyurdu: “Beni, ümmetimden, sizin gibi bir toplulukla sabretmeden önce vefat ettirmeyen Allah’a hamdederim. Yaşamım sizinle olduğu gibi ölümüm de sizinle olacaktır; yani aranızda yaşadığım gibi yine aranızda öleceğim”(468).

Muaz’ın, Müslümanların Fakirlerini Hakir Gören Bir Münafığı Yakasından Tutup Sürükleyerek Hz. Peygamber’in Huzuruna Götürmesi

- Kays b. Mutâtiye, içlerinde Selmân-ı Fârisî, Suheyb-i Rûmî ve Bilâl-i Habeşî’nin de bulunduğu bir topluluğa uğradı ve onlara “Hazreclilerle Evsliler Hz. Peygamber’e yardımda bulunmuşlardır. Bunun için sayılıyorlar ve böyle meclislerde kabul görüyorlar. Fakat şunlar (Selman, Suheyb ve Bilal) da kim oluyor?” dedi. Bunun üzerine Muaz kalkıp yakasından tutarak onu sürükleye sürükleye Hz. Peygamber’in huzuruna götürdü ve olup biteni anlattı. Bunları işiten Hz. Peygamber çok öfkeleniler. Kalkıp doğru mescide giderek halkın orada toplanmasını emrettiler. Halk toplandıktan sonra da Allah’a hamd ü senâlar ederek şunları söylediler: “Ey insanlar! Şunu kesinlikle biliniz ki Rabb birdir. Baba (Âdem) ve din de birdir. Arap olmak ne baba ve ne de anne iledir. Bu ancak bir ihsandır. Kim de Arapça konuşursa o Arap’tır”. Bu sözler üzerine Muaz yakasını bırakmamış olduğu Kays’ı göstererek “Ey Allah’ın Rasûlü! Bu münafık hakkında ne buyuruyorsunuz?” diye sordu. Hz. Peygamber de “Onu cehenneme doğru bırak!” buyurdular. Bu münafık daha sonra dinden dönmüş ve ridde savaşlarından birinde öldürülmüştür(469).

57. FASIL: MÜSLÜMANIN ANNE ve BABASINA İKRAMDA BULUNMASI

H. Peygamber’in Çok Sıcak Bir Günde Annesini İki Fersah Taşıyan Kişiyi “Belki Seni Doğururken Çektiği Sancıları Ödemiştir” Buyurması

- Adamın biri Hz. Peygamber’e gelerek “Ey Allah’ın Rasûlü! Ben annemi kumların, üzerine bir parça et konacak olduğunda anında pişeceği kadar kızgın olduğu bir zamanda sırtımda iki fersah taşıdım. Acaba bununla onun şükrünü eda etmiş oluyor muyum?” diye sordu. Hz. Peygamber “Senin bu yaptığın belki onun seni doğururken çektiği sancıya karşılık olabilir” buyurdular(470).

H. Peygamber’in Bir Kişiyi Babasına Saygıda Kusur Etmemesini Tavsiye Etmesi

- Adamın birisi yanında bir ihtiyar olduğu halde Hz. Peygamber’in yanına geldi. Hz. Peygamber ona “Ey filan! Yanındaki bu ihtiyar kimdir?” diye sordular. Adam “O benim babamdır” cevabım verdi. O zaman Hz. Peygamber “Sakın onun önünde yürüme ve ona ismiyle hitap etme! Başkasının babasına küfretmek suretiyle ona küfredilmesine de sebep olma!” buyurdular (471).

Ebu Hüreyre’nin Ebu Gassân’a, Babasına Güzel Muamele Etmesi İçin Nasihatta Bulunması

- Ebu Gassân ed-Dabbî şöyle anlatıyor: Babamla birlikte gezmeye çıkmıştık. Zahru’l-Harre denilen yerde Ebu Hüreyre ile karşılaştık. Bana “Yanındaki kimdir?” diye sordu. “O benim babamdır!” dediğimde de şunları söyledi: “Sakın onun önünde yürüme; arkasında ya da yanında yürü. Seninle onun arasına hiç kimsenin girmesine müsaade etme! Bir tarafı boşluk olan yerlerden geçerken

sakın onu o boşluk tarafından yürütme; çünkü korkabilir. Birşey yerken sana baktığında, elindeki bir et parçası da olsa yemeden ona ver; zira iştahı çekmiş olabilir”(472).

H. Peygamber’in, Cihada Çıkmak isteyen Bazı Kimselere Anne-Babalarına Bakmalarını Emretmesi

- Bir kişi Hz. Peygamber’e gelerek cihada çıkmak için izin istedi. Hz. Peygamber ona “Annen baban sağ mıdır?” diye sordu. Onun “Evet, ikisi de sağdır” demesi üzerine de “Sen cihadını onlara hizmet etmek suretiyle yap!” buyurdular.

- Bir kişi Hz. Peygamber’in yanına gelerek “Sana hicret ve cihat üzerine biat etmek istiyorum. Bununla da Allah Teâlâ’dan sevap bekliyorum” dedi. Hz. Peygamber ona “Annen ya da babandan herhangi biri hayatta mıdır?” diye sordu. O “Evet, her ikisi de hayattadır” cevabını verdi. Hz. Peygamber bu kez “Sen Allah’tan, gerçekten sevap istiyor musun?” dediler. O da “Evet!” dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber “O halde geri dön; anne ve babana gidip onlara güzelce hizmet et!” buyurdular.

- Adamın biri gelerek “Ey Allah’ın Rasûlü! Hicret üzerine biat etmek için sana geldim. Fakat annemle babam buna razı olmadılar ve ağladılar” dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber “Onların yanına dön ve kendilerini razı edip güldürmeye çalış” buyurdular.

- Yemen’den bir kişi hicret ederek Medine’ye geldi. Hz. Peygamber ona “Senin Yemen’de herhangi bir kimsen var mıdır?” diye sordular. O da “Annem ve babam vardır” dedi. Hz. Peygamber “Peki, onlar sana izin verdiler mi?” diye sorunca “Hayır, vermediler” dedi. O zaman Hz. Peygamber “O halde, oraya dön ve kendilerinden izin iste. Eğer sana izin verirlerse gelir cihada katılırsın. Aksi takdirde onların gönüllerini al!” buyurdular.

- Bir kişi Hz. Peygamber’e gelerek “Ey Allah’ın Rasûlü! Ben cihada katılmak istiyorum. Ancak buna gücüm yoktur” dedi. Hz. Peygamber “Annen ya da baban hayatta mıdır?” diye sordu. O da “Annem hayattadır” dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber “Sen gidip ona hizmetet. Eğer bunu yapacak olursan Allah Teâlâ sana hac, umre ve cihat sevabı verecektir” dediler(473).

H. Peygamber’in, Annesinden Dolayı Ebu Hüreyre’yi Hayber Gazvesine Gitmekten Alıkoyması

- Hz. Peygamber “Şu, halkı zalim olan şehire (Hayber’e) gitmek üzere savaş hazırlıklarınızı yapınız. Çünkü eğer Allah Teâlâ dilerse orayı size fethettirecektir” buyurdu. Sonra da “Devesi serkeş veya zayıf olanlar sakın benimle birlikte savaşa çıkmasın!” diye ekledi. Bunun üzerine Ebu Hüreyre annesine giderek “Benim hazırlıklarımı gör. Çünkü Hz. Peygamber cihat için emir verdi” dedi. O zaman annesi “Sen gideceksin ama benim ihtiyaçlarımı kim gidecek?” dedi. Ebu Hüreyre “Hz. Peygamber’den geri kalamam!” deyince annesi memelerini çıkarıp “Bunlardan emdiğin süt hakkı için gitme!” dedi. Sonra da Hz. Peygamber’e giderek durumu anlattı. Hz. Peygamber de “Sen evine git! Ben onu senin için ikna ederim” buyurdular. Kadın gitti. Daha sonra Hz. Peygamber yanına geldiğinde Ebu Hüreyre’den yüz çevirdi. Ebu Hüreyre “Ey Allah’ın Rasûlü! Benim hakkımda birşeyler işitmiş olmalısın ki benden yüz çeviriyorsun” dedi. Hz. Peygamber de şunları söylediler: “Sen, annen sana memelerini çıkarıp yemin verdirerek “Bunlardan içtiğin süt hakkı için” dediği halde nasıl oluyor da onu dinlemiyorsun? Sen anne ve babasına ya da ikisinden birine hizmet edip de Allah yolunda savaşmış olmayan birini tanıyor musun? Şunu bil ki böyle kişiler onların haklarını yerine getirdikleri müddetçe Allah yolundadırlar”. Bu olay üzerine Ebu Hüreyre, annesinin vefatına dek iki sene boyunca biç bir gazveye çıkamadı(474).

H. Peygamber’in Bazı Sahabilerine Cihada Çıkmayıp Anne-Babalarına Hizmet Etmelerini Emretmesi

- Hz. Peygamber Mekke yakınlarındaki Sikâya denilen yerde bulunuyorken bir kadın oğlunu alarak ona getirdi ve “Ey Allah’ın Rasûlü! Bu benim oğlumdur! Kendisi gazveye katılmak istiyor, bense yanımda kalmasını istiyorum. Bu konuda ne buyurursunuz?” diye sordu. Hz. Peygamber de kadının oğluna şunları söylediler: “Sana izin verinceye ya da vefat edinceye kadar sakın annenden ayrılma. Hem şunu bil ki bu senin için, gazveye katılmadan çok daha iyidir” (475).

- Talha b. Muâviye es-Sülemî şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber’e varıp “Ey Allah’ın Rasûlü! Allah yolunda cihada gitmek istiyorum” dedim. Bana annemin hayatta olup olmadığını sordular. Hayatta olduğunu söylediğimde de “Onun ayağının dibinden ayrılma! Çünkü cennet oradadır” buyurdular(476).

- Muâviye b. Câhime’nin babası şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber’e giderek cihat hususunda kendisine danıştım. Bana “Annen ile baban hayatta mıdır?” diye sordular. “Evet!” deyince de “Onların hizmetinden ayrılma. Şunu iyi bil ki cennet onların ayaklarının altındadır” buyurdular(477).

- Câhime es-Sülemî Hz. Peygamber’e gelerek “Ey Allah’ın Rasûlü! Ben gazaya katılmak istiyorum. Bunun için de sana danışmaya geldim. Ne buyuruyorsunuz?” dedi. Hz. Peygamber “Annen hayatta mıdır?” diye sordu. O da “Evet” dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber “O halde onun hizmetin de bulun. Çünkü cennet onun ayaklarının altındadır” buyurdu. Câhime değişik meclislerde bu sorusunu ikinci üçüncü kez sorduysa da hepsinde aynı cevabı aldı (478).

- İbn Ömer hacca gitmek üzere yola çıkmıştı. Mekke ile Medine arasında bir ağacın altında konakladı ve şunları anlattı: “Çok iyi hatırlıyorum Hz. Peygamber de bu ağacın altında konaklamışlardı. O sırada şu karşısındaki dereden bir genç çıkıp geldi. Hz. Peygamber’in önünde durarak “Ey Allah’ın Rasûlü! Seninle birlikte Allah yolunda cihat etmek için geldim. Bununla da Allah’ın rızasını ve âhîret yurdunu talep ediyorum” dedi. Hz. Peygamber ona “Annenle baban hayatta mıdır?” diye sordular. Onun “Evet!” demesi üzerine de “Git, onların hizmetinde bulun!” buyurdular. Bunun üzerine o kişi geldiği gibi geri gitti” (479).

H. Hasan’la Hüseyin’in Babaları Hz. Ali’nin İsteklerini Kabul Edip Ona İtaat Etmeleri

- Hz. Ali, Ümmü Gülsüm adlı kızına talip olan Hz. Ömer’e “O henüz evlenecek çağda değildir” dedi. Hz. Ömer’se şunları söyledi: “Ben Hz. Peygamber’in “Kıyamet gününde benim soy ve akrabalık bağlarım (hasep ve nesebim) hâric tüm soy ve akrabalık bağları kesilecektir” buyurduğunu duymuştum. Bunun için de Hz. Peygamber’le bir soy ve akrabalık bağı tesis etmek istiyorum”. Bunun üzerine Hz. Ali, oğulları Hasan’la Hüseyin’e “Ümmü Gülsüm’ü Allah’ın emriyle amcanıza (Hz. Ömer’e) veriniz!” dedi. Ancak onlar bu evliliği istemediklerinden, babalarına “Kızkardeşimizi zorlayamayız. Çünkü onun da istediği birisini seçme hakkı vardır” dediler. Hz. Ali de onların bu hareketine kızarak gitmek üzere ayağa kalktı. Babasının kızdığını gören Hz. Hasan onun eteğine

yapışarak “Ne olursun bizi terketme; çünkü senin kızmana dayanamayız ey babacığım!” dedi. Sonra da kızkardeşleri Ümmü Gülsüm’ü Hz. Ömer’le evlendirdiler(480).

- Hz. Osman zamanında bir hurma ağacının fiatı bin dirheme kadar yükselmişti. Buna rağmen Üsâme hurma ağaçlarından birisinin özünü çıkararak annesine yedirdi. Ona “Bunu niçin yaptığını anlayamadık. Bir hurma ağacının bin dirheme çıktığı bir zamanda böyle birşeyi nasıl yapabildin?” dediler. O da “Annem hurma ağacı özü istemişti. Gücüm yettiği sürece onun her isteği benim boynumun borcudur” diye cevap verdi(481).

58. FASIL: MÜSLÜMANIN, ÇOCUKLARINA ŞEFKAT GÖSTERİP ARALARINDA ADALETİ GÖZETMESİ

Hiz. Peygamber’in Yere Düşen Hüseyin İçin Hutbesini Kesip Minberden İnmesi

- Abdullah b. Amr şöyle anlatıyor: Bir gün Hiz. Peygamber minberde halka hitap ediyordu. O sırada boynunda uzun bir atkı olduğu halde torunu Hüseyin mescide geldi. Yürürken, yerde sürünen bu atkının ucuna basarak yüzükoyun yere kapaklandı. Bunu gören Hiz. Peygamber hutbesini keserek onu kaldırmak üzere minberden indi. Ancak cemaat daha önce davranarak Hüseyin’i yerden kaldırıp Hiz. Peygamber’e verdiler. Bunun üzerine o şöyle buyurdular: “Allah şeytana lanet etsin! Gerçekten de evlatlar birer fitnedir. Yemin ederim ki siz onu bana verinceye kadar minberden indiğimi farkedemedim”(482).

Torunları Hasan’la Hüseyin’in Namaz Kılan Hiz. Peygamber’in Sırtına Binnmeleri ve Onun da Onlar İçin Secdeyi Uzatması

- Hiz. Peygamber’in secdede bulunduğu bir sırada torunu Hasan gelerek onun sırtına bindi. Hiz. Peygamber düşmemesi için onu eliyle tutarak kıyama kalktı. Sonra o hâlâ sırtında olduğu halde rükûa eğildi. Rükûdan kalktığında da onu yavaşça yere bıraktı(483).

- Zübeyr (r.a) şöyle anlatıyor: Bizzat gözlerimle gördüm ki Hiz. Peygamber secdede iken torunu Hasan gelerek onun sırtına çıktı. Hiz. Peygamber de onu sırtından indirmedi. Daha sonra çocuk kendiliğinden indi. Bazı zamanlar da Hiz. Peygamber secdeye gittiğinde bacaklarını iki tarafa açıyor; torunu bir taraftan girip öbür taraftan çıkıyordu (484).

- el-Behiyy şöyle anlatıyor: Abdullah b. Zübeyr’e “İnsanlar arasında Hiz. Peygamber’e en çok kimin benzediğini bana söyleyebilir misin?” dedim. O da Hasan b. Ali’yi göstererek şunları söyledi: “Hiz. Peygamber’e en çok benzeyen kişi odur. Hiz. Peygamber onu herkesten çok severdi. O çocukluğunda, secde halinde bulunan Hiz. Peygamber’in sırtına biner; Hiz. Peygamber’se o kendiliğinden inmedikçe secdeden kalkmazdı. Bazı zamanlarsa onun karnının altına girer, o da çıkması için bacaklârını iki tarafa açardı”(485).

- Hiz. Peygamber namaz kılarken, secdeye gittiğinde torunları Hasan ile Hüseyin, sıçrayarak onun sırtına çıkarlardı. Halk onların Hiz. Peygamber’in sırtına binnmelerini engellemeye kalkıştığında o işaretle onlara karışılmamasını isterdi. Böylece de hiç kimse onlara dokunmazdı. Hiz. Peygamber namazı bitirdiklerinde “Beni sevenler bu ikisini de sevsin” buyururlardı(486).

- Hiz. Peygamber secdeye vardıklarında Hasan’la Hüseyin gelerek onun sırtına binerler; o da onlar için secdeyi uzatırdı. Kendisine “Ey Allah’ın Rasûlü! Secdeyi çok uzatmış olmuyormusunuz?” dediklerinde “İki oğlum sırtıma binmişti; onları acele indirmek istemedim” buyururlardı(487).

Hiz. Peygamber’in Ebu’l-As’ın Kızı Emâme Omuzlarında Olduğu Halde Namaz Kılması

- Ebû Katâde şöyle anlatıyor: Hiz. Peygamber’bir gün omuzlarında Ebu’l-As’ın kızı Emâme olduğu halde yanımıza geldi. Onunla birlikte namaza durdu. Rükûya varırken Emâme’yi yere bırakıyor; doğruldukları zaman da tekrar omuzlarına alıyorlardı(488).

Hiz. Peygamber’in Hasan’la Hüseyin’i Omuzlarında Taşması

- Ebu Hüreyre şöyle anlatıyor: Hiz. Peygamber bir gün, bir omuzunda Hasan, diğerinde Hüseyin olduğu halde bize doğru geldi. Yanımıza gelene kadar da bazen birini, bazen da öbürünü tutuyordu. Bunun üzerine bizden biri “Ey Allah’ın Rasûlü! Vaziyete göre onları çok seviyorsun” dedi.

- Hiz. Peygamber şöyle cevap verdiler: “Tabi ki seviyorum. Onları sevenler beni sevmiş olurlar. Kim de onlara buğzederse bana buğzetmiş sayılır”(489).

Hiz. Peygamber’in, Torunu Hasan’ın Dilini veya Dudağını Emmesi

- Muâviye şöyle diyor: “Hiz. Peygamber’in, torunu Hasan’ın dilini ya da dudağını emdiğini gördüm. Şunu da kesinlikle biliyorum ki Hiz. Peygamber’in emdiği dudaklar ya da dil cehennem azabına düşer olmaz”(490).

- Hiz. Peygamber’in, torunu Hasan’ı öptüğünü gören Akra’ b. Hâbis “Benim on tane çocuğum var; bugüne kadar onlardan birini dahi olsun öpmüş değilim” dedi. Bunun üzerine Hiz. Peygamber “Allah, insanlara merhamet ve şefkat göstermeyen kimselere merhamet etmez” buyurdular(491).

Hiz. Peygamber’in Çocuklar Hakkındaki Sözleri ve Oğlu İbrahim’i Ziyaret Etmesi

- Hiz. Peygamber bir gün torunu Hasan’ı tutup öptüler. Sonra da cemaata dönerek “Çocuk insanı cimri, cahil ve korkak yapar” buyurdular(492).

- Hiz. Peygamber çoluk-çocuğuna herkesten daha merhametliydi. Kendisinin Medine’nin dış mahallelerinden birinde süt anneye verilmiş bir oğlu vardı. Bu süt annenin kocası demirci idi. Hiz. Peygamber zaman zaman oğlunu görmek üzere bu eve gider ve onu öpüp koklardı(493).

H. Peygamber'in Evlatlarına Şefkat Gösteren Kişileri Müjdelemesi ve Çocuklar Arasında Eşitlik Yapılmasını İstemesi

- Bir kadın yanında iki kızı da olduğu halde Hz. Âişe'nin hücreğine geldi. Hz. Âişe onlara üç hurma ikram etti. Kadın bunların ikisini kızlarına verip üçüncüsünü de kendisi yemek istedi. Ancak çocukların kendisine bakmakta olduklarını görünce onu da bölerek her birisine bir yarısını verdi. Kadın gittikten sonra Âişe vâlidemiz bu hadiseyi Hz. Peygamber'e anlattı. Hz. Peygamber de "O kadın bunu yapmakla cennete girmiştir" buyurdular(494).

- Bir kadın beraberinde iki oğlu da olduğu halde Hz. Peygamber'e gelerek ondan birşeyler istedi. Hz. Peygamber de ona üç hurma verdi. Kadın bunların ikisini oğullarına verdi. Kendilerine verilenleri yiyen çocuklar annelerinin elindeki hurmaya bakmaya başladılar. Bunun üzerine kadın onu da iki parça yaparak her birisine birer parçasını verdi. Kendisine hiç birşey ayırmadı. Onun gidişinden sonra Hz. Peygamber "Bu kadın çocuklarına merhamet gösterdiği için Allah Teâlâ da ona merhamet gösterecektir" buyurdular(495).

- Adamın biri oğluyla birlikte Hz. Peygamberin ziyaretine geldi. Otururlarken adam arada sırada çocuğunu bağrına basıyordu. Hz. Peygamber "Sen buna merhamet ediyor musun?" diye sordular. Adamın "Evet!" demesi üzerine de "İşte Allah Teâlâ sana; senin çocuğuna gösterdiğin bu merhametten çok daha fazla merhamet eder. O merhametlilerin en merhametlisidir" buyurdular(496).

- Bir kişi Hz. Peygamber'le birlikte oturuyordu. Birara adamın oğlu da oraya geldi. Adam onu öperek dizlerinin üzerine oturttu. Daha sonra da kızı geldi. Ancak adam onu öpmediği gibi dizine de değil önüne oturttu. Bunun üzerine Hz. Peygamber ona "Niçin onların arasında eşitlik yapmadın?" buyurdular(497).

59. FASIL: KOMŞU HAKLARINA RİAYET EDİLMESİ

H. Peygamber'in Komşunun Komşu Üzerindeki Haklarını Sayması

- Muâviye b. Hayde şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber'e "Ey Allah'ın Rasûlü! Komşumun benim üzerimdeki hakları nelerdir?" diye sordum. Şöyle buyurdular: "Hastalandığı zaman onu ziyaret edeceksin. Öldüğünde cenazesinde bulunacak, onu mezarına varıncaya dek teşyi edeceksin. Senden borç istediği zaman verecek, ihtiyacı olduğunda ihtiyacını karşılayacaksın. Kendisine bir iyilik dokunduğunda onu kutlayacak; başına bir felaket geldiğinde de başsağlığı dileyip teselli edeceksin. Ayrıca onun evinin havasını bozmamak ve rüzgarına engel olmamak için evini onunkinden yüksek yapmayacaksın. Bir de eğer ona birşeyler vermeyeceksen yemeğinin kokusunu kendisine duyurmayacaksın"(498).

H. Peygamber'in Komşunun Eziyetine Sabredilmesini Tavsiye Etmesi

- Muhammed b. Abdillâh b. Selâm Hz. Peygamber'e gelerek komşusunu şikâyet etti. Hz. Peygamber "Sabret!" buyurdular. Muhammed b. Abdillâh ikinci kez geldiğinde Hz. Peygamber ona yine sabretmesini tavsiye ettiler. Ancak onun üçüncü kez gelip "Ey Allah'ın Rasûlü! Komşum bana eziyet ediyor" demesi üzerine Hz. Peygamber şöyle buyurdular: "O halde git, evindeki eşyalarını sokağa at. Sana sorduklarında da "Komşum bana eziyet etmektedir" de. Böylece o herkes tarafından lânetlenmiş olur". Daha sonra da şunları eklediler: "Kim Allah'a ve âhiret gününe iman etmişse komşuluk haklarına riâyet edip onlara ikramda bulunsun. Kim Allah'a ve kıyamet gününe iman etmişse misafirini en güzel bir şekilde ağırlasın. Yine kim Allah'a ve âhiret gününe iman etmişse ya hayır söylesin ya da sussun!" (499).

H. Peygamber'in Bir Gazveye Çıkarken Komşusuna Eziyet Verenlerin Kendisiyle Birlikte Gelmesini Yasaklaması

- Hz. Peygamber bir gazveye çıkacakları zaman "Sizden komşusuna eziyet etmiş olanlar bugün bizimle birlikte gelmesinler!" buyurdular. Bir kişi çıkarak "Ben komşumun bahçe duvarına küçük taharetimi yaptım. Ne buyurursunuz; ben de gelmeyeyim mi?" diye sordu. Hz. Peygamber de ona "Evet, sen de burada kal! Bizimle gelme!" dediler(500).

H. Peygamber'in Komşunun Hanımıyla Zina Etmenin On Kadınlı Zina Etmeden Daha Ağır Bir Fiil Olduğunu Söylemesi

- Hz. Peygamber bir gün sahabilerine "Zina hakkında ne dersiniz?" diye sordular. Sahabiler "Allah ve Rasûlü'nün haram kıldığı bir fiildir, ve kıyamet gününe kadar da böyle kalacaktır" dediler. Bunun üzerine Hz. Peygamber "Kişinin, komşusunun karısıyla zina etmesi on kadınlı zina etmesinden daha ağır bir fiildir" buyurdular. Daha sonra da "Peki, hırsızlık hakkında ne dersiniz?" dediler. Sahabiler de "Bu da zina gibi, Allah ve Rasûlü'nün haram kıldığı bir fiildir. Aynı şekilde kıyamet gününe kadar da haram kalacaktır" diye cevap verdiler. O zaman Hz. Peygamber şöyle buyurdular: "İnsanın on evde hırsızlık yapması komşusunun evinde hırsızlık yapmasından daha hafif kalır"(501).

H. Peygamber'in "Allah, Komşusunun Eziyetlerine Tahammül Eden Kişileri Sever" Buyurması

- Mutarîf b. Abdillâh şöyle anlatıyor: Ebu Zerr'in bir hadis rivayet etmekte olduğunu duymuş ve onu bizzat kendisinden dinlemek istemiştin. Bir gün karşılaştığımızda kendisine "Ey Ebâ Zerr! Senin bir hadis rivayet ettiğini söylüyorlar. Ben de bunun için seni görmeyi ve senden bizzat dinlemeyi istiyordum" dedim. Bunun üzerine "İşte benimle karşılaştın; söyle bakalım benim rivâyet ettiğimi söyledikleri bu hadis nasıl birşeydir?" dedi. Ben de "Duyduğum kadarıyla sen Hz. Peygamber'in "Allah üç şeyi sever, üç şeye de buğzeder" buyurduğunu söylemişsin" dedim. Beni dinleyen Ebu Zerr "Ben de Hz. Peygamber'in nâmı hesabına yalan uydurmuş olmaktan korktum" dedi. "O halde Allah'ın sevdiği bu üç kişi kimdir?" dediğimde şunları söyledi: "Birincisi sevabını Allah'tan bekleyip O'nun yolunda sabır göstererek savaşa giden kişidir. Böyle kişiler Allah yolunda öldürülünceye kadar savaşır.

Bunları Allah'ın kitabında okuyup durmaktasınız” Sonra da “Allah, kendi yolunda kurşunla birbirine perçinlenmiş duvarlar gibi saf bağlayıp savaşanları sever” (Saf/4) âyetini okudu. “Peki ikincisi kimdir?” diye sordum. Şöyle cevap verdi: “İkincisi Allah kendisini, bir kurtuluş yolu vermek ya da canını almak suretiyle kurtarıncaya kadar komşusunun eziyetlerine tahammül eden ve sabır gösteren kişidir”(502).

- Ebubekir Sıddık bir gün oğlu Abdurrahman'ın bir komşusuyla çekişmekte olduğunu gördü ve ona şunları söyledi: “Sakın komşularınla çekişme. Çünkü bütün insanlar gittiklerinde komşularınla başbaşa kalacaksın”(503).

60. FASIL: MÜSLÜMANIN İYİ ARKADAŞLARINA İKRAMDA BULUNMASI

H. Peygamber'in iki Kişiye Arkadaşları Rebah b. Rabia'ya İkramda Bulunmalarını Tavsiye Etmesi

- Rebah b. er-Rebi şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber'le birlikte bir savaşa çıkmıştık. Üç kişiye bir deve verilmişti. Düz yerlerde ve çöllerde sırasıyla bu üç kişiden ikisi biniyor, diğeri de yanlarında yaya olarak yürüyordu. Dağlık yerlerde ise hepimiz birden biniyorduk. Birara yürüme sırası bana geldiği için deveden inmiş yaya olarak yürüyordum. Hz. Peygamber yanımdan geçerek “Ey Rebah! Seni yaya olarak görüyorum” buyurdular. Ben de “Deveden yeni indim ey Allah'ın Rasûlü! Sıra kendilerine geldiği için şu anda onlar binmektedirler” diye cevap verdim. Hz. Peygamber devesini sürüp arkadaşlarıma yettiğinde onlar develerini çöktürüp yere indiler. Yanlarına vardığımda bana “Sen devenin sırtına bin; gidip dönünceye kadar da orada yolculuk yapacaksın. Biz de sırasıyla terkine bineriz” dediler. Ben “Niçin böyle yapıyorsunuz?” dedim. Şöyle dediler: “Biraz önce Hz. Peygamber yanımdan geçerek bize ‘Sizin salih bir arkadaşınız var. Ona ikramda bulununuz’ buyurdu”(504).

61. FASIL: MÜSLÜMANIN HERKESE MEVKİİNE GÖRE MUAMELE ETMESİ

Âile Vâlidemizin Hz. Peygamber'in Emrine Uygun Olarak İnsanlara Mevkilerine Göre Davranması

- Âişe vâlidemiz yemek yiyordu. O sırada kılık-kıyafeti düzgün, heybetli biri geldi. Hz. Âişe onu yemeğe davet etti; o da oturup o yemekten yedi. Daha sonra başka birisi geldi. Âişe vâlidemiz ona da bir dilim ekmek ikram etti. Niçin böyle davrandığı sorulduğunda da “Hz. Peygamber bize insanlara mevkilerine göre davranmamızı emretti” dedi(505).

H. Âişe yanına gelen bir kimseye bir parça ekmek verilmesini emretti. Daha sonra da heybetli bir kişi geldi. Âişe vâlidemiz bir perdenin arkasında bulunduğu halde onunla birlikte yemek yedi. Niçin böyle yaptığı sorulunca da

“Hz. Peygamber bu şekilde davranmamızı emretmiştir” diye cevap verdi(506).

- Âişe vâlidemiz bir yolculuk esnasında Kureyş'ten bazı kimseler için bir kahvaltı hazırlanmasını emretti. O sırada zengin ve heybet sahibi birisi geldi. Hz. Âişe onu da çağırmasını söyledi. Adam gelerek herkesle birlikte yemek yedi. Onun gidişinden sonra bir dilenci geldi. Hz. Âişe ona da bir parça ekmek verilmesini emretti. Ona “Sen o zengin kişiyi çağırıp yemek yedirdin. Fakire ise bir parça ekmek verilmesini emrettin. Bu nasıl oluyor?” denildi. Âişe vâlidemiz şöyle cevap verdi: “Mevki itibarıyla o zengine öyle davranmak gerekiyordu. Fakir ise birşeyler istedi, ben de onu razı etmek için bir parça ekmek verdim. Hz. Peygamber bizlere bu şekilde yapmamızı emir buyurmuşlardır”(507).

- Hz. Ali bir kişiye bir elbise ile yüz dinar vermişti. Ona “Niçin böyle yaptın?” diye soruldu. Bunun üzerine “Ben Hz. Peygamber'in “Herkesi kendisine uygun ve layık olan yere oturtunuz” buyurduğunu işittim. İşte bu kişinin benim yanımdaki mertebesi de budur” dedi.

62. FASIL: MÜSLÜMANIN, KARŞILAŞTIĞI HER MÜSLÜMANA SELAM VERMESİ

H. Ebubekir'in Selam Hususunda Hiç Kimsenin Kendisini Geçmesini İstememesi

- Müzeyne kabilesine mensup Eğarr adındaki sahâbi şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber, Ensar'dan bir kişinin yanında bulunan hurmadan bana bir çuval verilmesini emretti. Ancak Ensar'dan olan bu zat beni oyalayarak verilmesi emredilen hurmayı vermedi. Nihayet bu durumu Hz. Peygamber'e haber verdim. O da Ebubekir Sıddık'ı çağırarak “Ey Ebâbekir! Sabahleyin birlikte giderek bunun hurmasını falan kişiden al!” buyurdu. Hz. Ebubekir de bana “Sabah namazından sonra oraya gitmek üzere mescidin falan köşesinde buluşalım” dedi. Böylece sabah namazından sonra buluşarak o kişinin yanına gitmek üzere yola çıktık. Yolda insanların kendisini gördüğünde uzaktan selam verdiklerini gören Ebubekir kendi kendisine “Halkın selam vermek hususunda senden üstün oluşlarını görmüyor musun? Herkes sevaba konabilmek için tâ uzaktan selam veriyor. Sakın bu konuda kimsenin seni geçmesine izin verme” dedi. O andan itibaren de uzaktan biri görüldüğünde o bize selam vermezden önce biz ona selam vermeye başladık(508).

- Zühre b. Hamîsa şöyle anlatıyor: Ebubekir'le birlikte yolculuk yaptığımız bir gün, yanından geçtiğimiz kişilere selam veriyorduk. Onlar da selamımızı daha güzeliyle cevaplandırıyorlardı. Bunun üzerine Ebubekir Sıddık “Farkında mısın günün ilk saatlarından beri karşılaştığımız insanlar selamlaşma konusunda bizi mağlup etmektedirler” buyurdu(509).

- Hz. Ömer şöyle anlatıyor: Ebubekir'le birlikte yolculuk yapıyorduk. O yanından geçtiğimiz kişilere “Selam sizin üzerinize olsun!” diyordu. Onlar da “Selam, Allah'ın rahmet ve bereketi sizin üzerinize olsun” diye karşılık veriyorlardı. Nihayet Ebubekir “Halk sevap bakımından bugün bizi çok geride bıraktı” dedi(510).

Ebu Ümâme'nin Selama Teşvik İçin Va'z u Nasihatta Bulunması

- Ebu Ümâme insanlara va'z u nasihatla bulunarak şunları söyledi: “İster sevindirici isterse de kederlendirici olsun her hâlükarda sabrı elden bırakmayınız. Sabır çok güzel bir haslettir. Dünya sizler için elbise giymiş ve süslenmiş, sizi kendisine hayran bırakmıştır. Zamanında Hz. Peygamber’in sahabileri evlerinin önüne otururlar ve ‘Biz burada gelip geçenlere selam verelim ya da bize selam verilsin diye oturuyoruz’ derlerdi”(511).

- Enes b. Mâlik şöyle diyor: “Biz Hz. Peygamber’le birlikte bulunduğumuz devirde aramıza bir ağaç girse onu geçip tekrar birleştığımızda birbirimize selam verirdik”(512).

- Tufeyl b. Übeyy b. Ka'b şöyle anlatıyor: Abdullah b. Ömer’le birlikte sabahları pazara çıkardık. Oraya vardığımızda İbn Ömer esnaf ya da müşteri

kimin yanından geçse mutlaka ona selam verirdi. Bir gün yine Abdullah’ın yanına varmıştım. Bana kendisiyle birlikte pazara gelmemi teklif etti. Bunun üzerine “Pazara gidip de ne yapacaksın? Herhangi bir satıcıya uğramıyorsun. Fiyat sormadığın gibi alışveriş de yapmıyorsun. Pazardaki meclislerin birisinde oturup sohbet de etmiyorsun. Bana kalırsa pazara çıkmayıp, burada oturarak konuşalım” dedim. O zaman İbn Ömer şunları söyledi: “Ey büyük karınlı adam! (Tufeyl şişman bir zâttı). Bizim oraya niçin gittiğimizi zannediyorsun. Biz oraya karşılaştığımız insanlara selam vermek için gidiyoruz”(513).

Ebu Umâme’nin Kiminle Karşılaşırsa Hep İlk Selam Veren Olması

- Ebu Ümâme kiminle karşılaşırsa ona selam verirdi. Ondan önce davranıp da kendisine selam veren hiç kimse görülmemiştir. Ancak bir defasında bir direğin arkasına gizlenmiş olan yahudinin biri birdenbire önüne çıkarak ona selam verdi. Bunun üzerine Ebu Ümâme “Ey yahudi! Azap olunasıca! Niçin böyle yaptın?” diye sordu. O da “Senin çok selam veren biri olduğuna biliyorum. Bundan da selam vermenin çok büyük sevabı olduğu anladım ve bir kez olsun onu senin elinden almak istedim” dedi. Ebu Ümâme de şunları söyledi: “Azap olunasıca! Ben Hz. Peygamber’in “Allah Teâlâ selamı biz müslümanlar için bir hediyeleşme, aramızda yaşayan zımmiler (gayr-i müslimler) için de bir güvence ve emniyet kılmıştır” buyurduğunu duydum”(514).

- Muhammed b. Ziyad şöyle anlatıyor: Bir gün Ebu Ümâme ile elele tutuşmuş evine gidiyorduk. Yolda müslüman veya hristiyan, küçük veya büyük kimin yanından geçsek o, mutlaka “Selam sizin üzerinize olsun! (Selâmun aleyküm)!” diye onlara selam veriyordu. Evinin kapısına vardığımızda bana “Ey yeğenim! Hz. Peygamber bize selamı aramızda yaymamızı emretmişti” dedi(515).

- Karşılaştığı hiç kimse selam hususunda Abdullah b. Ömer’in önüne geçemezdi(516).

63. FASIL: MÜSLÜMANLARIN KARŞILAŞTIKLARINDA SELAMLAŞMALARI

Hiz. Peygamber’in, Sahabalarının Selamlarına Değişik Karşılıklar Vermesi

- Bir kişi Hiz. Peygamber’e gelerek “Ey Allah’ın Rasûlü! Selam senin üzerine olsun! (Esselâmu aleyke yâ Rasûlallâh)” dedi. Hiz. Peygamber de ona “(Ve aleykesselâmu ve rahmetullâhi ve berakâtühû) Senin de üzerine selam, Allah’ın Rahmet ve bereketi olsun!” buyurdular. Sonra ikinci bir kişi gelerek “Ey Allah’ın Rasûlü! Selam ve Allah’ın rahmeti senin üzerine olsun!” diye selam verdi. Hiz. Peygamber onun selamına “Senin de üzerine selam, Allah’ın rahmeti ve bereketi olsun!” şeklinde karşılık verdiler. Nihayet bir üçüncü kişi daha geldi ve o da “Ey Allah’ın Rasûlü! Allah’ın selamı, rahmeti ve bereketleri senin üzerine olsun!” dedi. Hiz. Peygamber de buna “Senin de üzerine olsun!” diye karşılık verdiler. Bunun üzerine o kişi “Ey Allah’ın Rasûlü! Falan falan adam sana geldiklerinde onlara; verdikleri selamın daha güzeliyle karşılık verdin. Bana niçin öyle yapmadın?” dedi. O zaman Hiz. Peygamber şöyle buyurdular: “Sen geride hiç birşey bırakmadın ki! Allah Teâlâ “Bir selamla selamlandığınız zaman ya ondan daha güzeliyle karşılık verin veya aynısıyla mukabele edin...” (Nisa/86) buyurmaktadır. Bunun için de senin selamına aynıyla mukabele ettim”(517).

Hiz. Âişe ile Cebrail’in Selamlaşması

- Hiz. Peygamber, Âişe vâlidemize “Ey Âişe! Cebrail geldi, sana selam veriyor!” buyurdular. Hiz. Âişe de “Allah’ın selamı, rahmet ve bereketleri onun üzerine olsun!” dedi ve buna daha bazı kelime ve tâbirler eklemek istedi. Bunun üzerine Hiz. Peygamber “Ey Âişe! Selam burada sona eriyor. Bundan sonrakiler selama dâhil değildir” dediler. Cebrail (a.s) da Âişe vâlidemize “Ey ehl-i beyt! Allah’ın rahmet ve bereketi sizin üzerinize olsun!” diye karşılık verdi(518).

Hiz. Peygamber’in Sa’d b. Übade’rtin Evine Giderek İçeri Girmek İçin Selam Vermesi

- Hiz. Peygamber, Sa’d b. Übade’nin evine gitmişti. Kapıda, izin istemek maksadıyla “Allah’ın selamı ve rahmeti üzerinize olsun!” buyurdular. Sa’d’ın içeride Hiz. Peygamber’in duyamayacağı bir şekilde “Allah’ın selamı ve rahmeti senin üzerine olsun!” diye karşılık verdi. Böylece Hiz. Peygamber selamını üç defa tekrarladı. Sa’d üçünde de onun selamına, kendisinin duyamayacağı şekilde mukabelede bulundu. Selamına karşılık alamayan Hiz. Peygamber dönüp giderken Sa’d arkasından yetişerek “Ey Allah’ın Rasûlü! Anam babam sana feda olsun! Verdiğin üç selamı da duydum ve hepsine senin işitemeyeceğin şekilde karşılık verdim. Böyle yapmakla da selamını tekrarlatmak ve senin bize daha çok bereket dilemeni sağlamak istedim” dedi. Sonra Hiz. Peygamber’i evine götürdü ve kendisine zeytinyağlı bir yemek ikram etti. Hiz. Peygamber yemekten sonra şöyle buyurdular: “Yemeğinizi Allah katında büyük mertebe sahibi kişiler yedi. Melekler size selam verdiler. Oruçlular da yanınızda iftar ettiler”(519).

- Hiz. Peygamber Ensar’ı sık sık ziyaret ederdi. Bir eve girdiklerinde evin çocukları koşuşup onun etrafını çevirirlerdi. Hiz. Peygamber de onlara dualar eder, başlarını okşayarak kendilerine selam verirdi. Hiz. Peygamber bir gün de Sa’d’ın ziyaretine gitti ve kapıda oturarak “Esselâmu aleyküm ve rahmetullah! (Allah’ın selamı ve rahmeti üzerinize olsun)” diye selam verd Sa’d da içeriden Hiz. Peygamber’in duyamayacağı şekilde mukabelede bulundu. Gayesi Hiz. Peygamber’in daha fazla selam vermesini sağlamaktı. Böylece Hiz. Peygamber üç kere selam verdiler. O bir eve vardıklarında üç kez selam verir; ev sahipleri içeri girmesine izin verilerse girer; aksi takdirde dönüp giderdi. Burada da aynı şekilde, üçüncü selamdan sonra dönüp gidiyordu ki Sa’d arkasından yetişerek durumu ona anlattı(520).

Hiz. Osman’ın Dalgınlıkla Selamını Almadığı Hiz. Ömer’den Özür Beyan Ederek Af Dilemesi

- Hz. Ömer bir gün yanından geçtiği Hz. Osman'a selam verdi. Ancak o karşılık vermedi. Hz. Ömer de onu halife Ebubekir Sıddık'a şikayet etti. Halife Ebubekir Hz. Osman'a "Niçin kardeşinin selamına karşılık vermedin?" diye sordu. Hz. Osman da "Allah'a yemin ederim ki onu duymadım. Çünkü o sırada kendimle konuşuyordum" dedi. Hz. Ebubekir "Kendinle hangi konuda konuşuyordun?" deyince Hz. Osman şunları söyledi: "Şeytan durmaksızın kalbime bazı kötü şeyler atıyordu. Öyle şeyler ki bütün dünya bana verilmiş olsa yine de onları söylemem. İşte o sırada da şeytan kalbime bazı iğvalar vermişti. Ben de kendi kendime 'Keşke Hz. Peygamber'den şeytanın kalbimize getirdiği bu gibi şeylerden nasıl kurtulacağımızı sorsaydım' diyordum". Bunun üzerine Hz. Ebubekir de şunları söyledi: "Ben de senin gibi bu durumdan şikayetçiydim. Hz. Peygamber'e gidip 'Ey Allah'ın Rasûlü! Şeytan kalblerimize bazı kötü şeyler atmaktadır. Bunlardan nasıl kurtulacağız?' diye sorduğumda şöyle buyurdular: 'Bunlardap, ölümün ânında amcam Ebu Tâlib'e teklif ettiğim ve onun da kabul etmediği sözleri söylemekle kurtulabilirsiniz ki bu söz de 'Lâ ilâhe illallah Muhammedun Rasûlullah (Allah'tan başka ilah yoktur ve Muhammed de O'nun Rasûlü'dür' sözüdür'(521).

- Hz. Ömer bir gün Ebubekir Sıddık'ın yanına girerek "Ey Allah Rasûlü'nün Halifesi! Bugün yanından geçerken Osman'a selam verdim; fakat selamımı almadı. Bu sana garip gelmiyor mu?" dedi. Bunun üzerine Ebubekir Sıddık onun elinden tuttu ve birlikte Hz. Osman'ın yanına gittiler. Hz. Ebubekir ona "Ey Osman! Kardeşin Ömer bana gelerek, yanından geçerken sana selam verdiğini, fakat senin kendisine karşılık vermediğini söyledi. Niçin böyle yaptın?" diye sordu. Hz. Osman da "Ey Allah Rasûlü'nün Halifesi! Ben böylebirşey yapmadım" dedi. Hz. Ömer'se ona "Evet, Allah'a yemin ederim ki böyle yaptın. Çünkü siz Ümeyye oğulları gururlu kimselersiniz" dedi. O zaman Hz. Osman şu şekilde mâzeret beyan etti: "Allah'a yemin ederim ki yanımdan geçtiğini hissetmediğim gibi bana selam verdiğini de duymadım". Ebubekir Sıddık "Doğru söyle onu duyamayacak şekilde dalgındın öyle mi?" diye sordu. Hz. Osman da "Evet ey halife! Aynen dediğiniz gibi; o sırada dalgındım ve bu yüzden de hiç birşeyin farkına varamadım" dedi. Hz. Ebubekir'in "Peki seni bu kadar dalgınlığa sürükleyen şey neydi?" sorusuna da "Ben o sırada vefat etmeden önce Hz. Peygamber'e bu ümmetin neyle kurtulacağını sormadığım için kendi kendimi suçlamaktaydım" şeklinde cevap verdi.

Bunun üzerine Hz. Ebubekir "Ben senin bu düşündüğünü Hz. Peygamber'e sormuştum" dedi. O zaman Hz. Osman Hz. Peygamber'in ne söylediğini sordu. O da şunları söyledi: "Hz. Peygamber'e 'Ey Allah'ın Rasûlü! Bu ümmetin kurtuluşu neyle gerçekleşir?' dediğimde şöyle buyurdular: 'Kim, benim amcama teklif ettiğim ve onun da kabul etmediği kelimeyi söylerse bu onun için kurtuluştur. Bu kelime de Allah'tan başka ilah olmadığına ve Muhammed'in de O'nun peygamberi olduğuna şahitlik etmektir'(522).

Hz. Osman'ın Dalgınlıkla Selamını Almadığı Sa'd b. Ebî Vakkas'tan Özür Dilemesi

- Sa'd b. Ebî Vakkas şöyle anlatıyor: Bir gün Hz. Osman'ın yanından geçerken ona selam verdim. Bana dikkatle bakmasına rağmen selamıma karşılık vermedi. Bunun üzerine Mü'minlerin Emîri Hz. Ömer'e giderek "Ey Mü'minlerin Emîri! Acaba İslâm'da bazı değişiklikler mi meydana geldi?" dedim. "Niçin böyle söylüyorsun; birşey mi oldu?" diye sordu. "Hayır, birşey olmadı. Ama bugün mescitte oturmakta olan Osman'ın yanından geçerken ona selam verdim. Bakışlarını bana çevirmesine rağmen selamımı almadı" dedim. Bu sözlerim üzerine haber göndererek Hz. Osman'ı huzuruna getirtti ve ona "Niçin kardeşinin selamına cevap vermedin?" dedi. O "Ben böyle birşey yapmadım" diye cevap verdi. Bense "Hayır, böyle yaptın!" dedim. O da yapmadığına dair yemin etti. Buna karşılık ben de yaptığına dair yemin ettim.

Sonra Hz. Osman hadiseyi hatırlayarak şunları söyledi: "Evet, sen haklısın. Ben bu hususta tevbe ediyor ve Allah'tan bağışlanma diliyorum. Yanımdan geçtiğini farkettim. Fakat o sırada derin bir düşünceye dalmış olduğum için selamını duymadım: Zamanında Hz. Peygamber'den bir kelime işitmişim. Allah'a yemin ederim ki o kelimeyi her hatırladıkça gözümün ve kalbimin önüne bir perde gelir". O zaman ben de ona şöyle dedim: "O kelimenin ne olduğunu ben biliyorum ve sana söyleyeyim. Hz. Peygamber bizlere ilk duayı haber veriyordu. O sırada bir göçebe Arap geldi ve Hz. Peygamber'i meşgul etti. Bu yüzden o sözlerini tamamlamadan kalktı. Ben de arkasından gittim. Kendisine yetişmezden önce evine girmesinden korktuğumdan ayaklarımı yere vurdum. O zaman Hz. Peygamber dönüp "Ebu İshak, sen misin?" buyurdular. "Evet, ey Allah'ın Resûlü! Benim" dedim. "Ne istiyorsun?" dediler. "Birşey istemiyorum. Ancak sen bizlere ilk duayı söylüyordun; o sırada göçebe Arap gelerek seni meşgul etti. Bu yüzden de sözlerini yarıda kestin, bunu rica edecektim" dedim. Şöyle buyurdular: "Evet o, Zünnûn'un (Yunus'un) balık karnında iken yapmış olduğu şu duadır: "Senden başka hiç bir ilah yoktur. Seni her türlü noksanlıklardan tenzih ederim. Gerçekten ben haksızlık edenlerden oldum". (Enbiyâ/87) (Lâ ilâhe illâ ente sübhaneke innî küntü mine'z-zâlimîn). Kim bununla Allah Teâlâ'ya yalvarırsa O, onun duasını kabul edip ihtiyaçlarını giderir"(523).

64. FASIL: MÜSLÜMANIN, MÜSLÜMAN KARDEŞLERİNE SELAM GÖNDEMESİ

Selmân-ı Fârisî'nin "Selamdan Daha Büyük Hediye Olur mu?" Buyurması

- Eş'as b. Kays ile Cerir b. Abdullah el-Becelî, Medâyin taraflarında bir kalede bulunan Selman-ı Fârisî'nin yanına gittiler. Huzuruna girdiklerinde selam vererek "Selmân-ı Fârisî sen misin?" dediler. O "Evet" dedi. Bunun üzerine bu iki kişi "Sen Hz. Peygamber'in sahabisi misin?" dediler. Selman'ın "Bunu henüz bilmiyorum" demesi üzerine onlar, onun aradıkları kişi olup olmadığına şüpheye düşerek "Belki de bu kişi bizim aradığımız Selman değildir" dediler. O zaman Selman "Evet sizin aradığınız Selman benim. Hz. Peygamber'i gördüm ve onunla oturdum. Ancak onun gerçek sahibisi, kendisiyle birlikte cennete giren kimsedir. Bense cennete girip giremeyeceğimi ve sonumun ne olacağını bilemediğim için onun sahibisi olup olmadığını da bilmiyorum. Söyleyin bakalım ne istiyorsunuz?" buyurdu. O ikisi "Şam'da bulunan bir kardeşinin yanından geliyoruz" dediler. Selman "Kastettiğiniz kimdir?" diye sordu. "Ebu'd-Derdâ'dır" karşılığını verdiler. Selman "Peki, sizinle birlikte bana göndermiş olduğu hediye nerededir?" dedi. Onlara "Bizimle birlikte herhangi bir hediye göndermedi" dediler. Ama Selman onlara "Allah'tan korkunuz ve emaneti yerine getiriniz! Çünkü onun bana gönderdiği her elçi mutlaka bir hediye ile gelir" buyurdü. Bu olanlardan birşey anlamayan Eş'as ile Cerir "Tekrar ediyoruz ki bizimle birlikte hiç bir hediye yollamamıştır. Hem senin niçin böyle yaptığını bilmiyoruz ama eğer istersen yanımızda çok malımız vardır; onlardan dilediğin kadar al!" dediler. Selman ise "Ben sizin malınızı istemiyorum. Ben sizinle birlikte bana gönderilen hediyesi istiyorum" dedi. Bunun üzerine ikisi "Allah'a yemin ederek söylüyoruz ki Ebu'd-Derdâ bizimle birlikte sana hiç birşey göndermedi. Ancak bizi uğurlarken 'Gideceğiniz yerde öyle birisi vardır ki Hz. Peygamber onun sohbetini hiç kimseninkine değişmezdi. Onu gördüğünüzde kendisine benden selam söyleyiniz' demişti" dediler.

Ozaman Selmân-ı Fârisî şöyle buyurdu:“İşte benim sizden istediğim hediye buydu. Allah’ın bereketiyle birlikte gelen bir selamdan daha büyük hediye olur mu?”(524).

65. FASIL: MÜSLÜMANLARIN MUSAFAHA ETMESİ ve BİRBİRLERİNİ KUCAKLAMASI

H. Peygamber’in Sahabileriyle Musafahalaşması

- Hz. Peygamber sahabileriyle karşılaştığında onlara selam vermezden önce musafaha yapmazdı (ellerini sıkmazdı)(525).
- Ebu Zerr’e “Sana Hz. Peygamber’le ilgili birşey sormak istiyorum” denildi. O da “Eğer sır olarak saklanması emredilen birşey değilse söylerim” dedi. Bunun üzerine “Hz. Peygamber sizinle karşılaştığında elinizi sıkar, sizlerle musafaha yapar mıydı?” diye sordu. Ebu Zerr de “Benimle karşılaşp da elimi sıkmadığı vâki olmamıştır” cevabını verdi(526).
- Hz. Peygamber bir gün Huzeyfe (r.a) ile karşılaştığında onun elini sıkamak istedi. Ama o elini çekerek “Ben cünübüm” dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber “Müslüman, bir müslüman kardeşinin elini sıkıtığında ağacın yapraklarının döküldüğü gibi her ikisinin de günahları dökülür” buyurdular(527).

H. Peygamber’in Baş Eğerek Selam Vermeyi ve Kucaklaşmayı Yasaklayıp Musafahayı Serbest Bırakması

- Enes (r.a) şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber’e “Ey Allah’ın Rasûlü! Karşılaştığımızda birbirlerimize başlarımızı eğebilir miyiz?” diye sorduk. “Hayır!” buyurdular. Bu kez “Ey Allah’ın Rasûlü! Birbirimize sarılıp kucaklaşalım mı?” dedik. Yine “Hayır!” diye cevap verdiler. “Peki musafaha yapalım mı?” dediğimizde “Evet!” buyurdular(528).
- Bir kişi gelerek “Ey Allah’ın Rasûlü! Bizden birisi kardeşiyle ya da dostuyla karşılaştığında ona başını eğebilir mi?” diye sordu. Hz. Peygamber buna “Hayır!” karşılığını verdi. “Onu kucaklayıp öpebilir mi?” sorusuna yine olumsuz cevap verdi. Adam “Peki onunla musafaha yapabilir mi?” dedi. Hz. Peygamber bu kez “Evet!” buyurdular(529).
- Hz. Âişe şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber’in benim evde kaldığı bir sırada Zeyd b. Hârise Medine’ye geldi. Sonra bize uğrayarak kapıyı çaldı. Hz. Peygamber onu yalnızca göbeği ile diz kapağı arası kapalı olduğu halde karşıladı. Boynuna sarılarak onu öptü. Allah’a yemin ederim ki ne bundan önce ve ne de bundan sonra Hz. Peygamber’i bu şekilde yarı çıplak olarak görmedim(530).

Birbirini Uzun Bir Zaman Görmeyen ya da Yolculuktan Dönen Sahabilerin Birbirlerine Sarılması

- Hz. Peygamber’in sahabileri karşılaştıklarında musafahalaşırlar; bir yolculuktan döndüklerinde de birbirlerinin boyunlarına sarılırlardı(531).
- Hz. Ömer, geceleri arkadaşlarından birisini hatırladığında “Bu gece amma da uzadı” der; sabah namazını kıldıktan sonra da onu aramaya çıkardı. Bulunca da boynuna sarılırdı(532).
- Hz. Ömer Şam’a geldiğinde oranın ileri gelenleriyle büyük bir halk kitlesi onu karşılamaya çıktı. Hz. Ömer “Hani, kardeşim nerededir?” diye sordu. “Kardeşin kimdir?” dediler. Hz. Ömer’in “Benim kardeşim Ebu Ubeyde’dir” demesi üzerine de “Birazdan gelir” diye cevap verdiler. Ebu Ubeyde geldiğinde Hz. Ömer atından inerek onun boynuna sarıldı(533).

66. FASIL: MÜSLÜMANLARIN EL, AYAK ya da BAŞ ÖPMELERİ

H. Peygamber’in Habeşistan’dan Dönen, Amcası Oğlu Cafer’i Kucaklayıp İki Gözünün Arasından Öpmesi

- Hz. Peygamber, Hayber’den dönerken yolda amcasının oğlu Ca’fer’le karşılaştı. Onu kucaklayıp iki gözünün arasından öperek “Ca’fer’in Habeşistan’dan gelişine mi yoksa Hayber’in fethine mi daha fazla sevineyim, şaşırdım” buyurdular(534).

Sahabilerin, Hz. Peygamber’in El ve Ayaklarını Öpmeleri

- Seleme b. el-Ekva’ şöyle diyor: “Hz. Peygamber’e bizzat ellerimle biat ettim. Biattan sonra onun ellerini öptüğümüzde bizlere engel olup ‘Elimi niçin öpüyorsunuz?’ demedi”(535).
- Abdullah b. Ömer Hz. Peygamber’in elini öpmüştür(536).
- Ka’b b. Mâlik, tevbesinin kabul edildiğine dair âyetler nâzil olduğunda gidip Hz. Peygamber’in elini öpmüştür(537).
- el-Vâzi b. Âmir şöyle anlatıyor: Medine’ye gitmiştik. Orada “İşte şu zat Hz. Peygamber’dir” denildi. Bunun üzerine onun ellerini ve ayaklarını öptük(538).
- Yürüyerek bir yere gitmekte olan el-Eşecc Hz. Peygamber’le karşılaştı ve onun elini öptü. Hz. Peygamber de ona “Ey Eşecc! Sende Allah ve Rasûlü’nün sevdiği iki ahlak vardır” buyurdular. Eşecc “Ey Allah’ın Rasûlü! Bunlar yaratılıştan gelen şeyler midir; yoksa sonradan mı kazanılmıştır?” diye sordu. Onun “Bunlar senin tabiatında bulunan şeylerdir” demesi üzerine Eşecc “Beni kendisinin ve Rasûlü’nün sevdikleri ahlaka sahip olarak yaratan Allah Teâlâ’ya hamdolsun” dedi(539).

H. Ömer’in Ebubekir Sıddîk’ın Başını, Ebu Ubeyde’nin de Hz. Ömer’in Elini Öpmesi

- Ebu Recâ’ el-Utâridî şöyle anlatıyor: Bir gün Medine’ye gitmiştik. Halkın bir yerde toplandıklarını görerek ben de oraya vardım. Bu kalabalığın ortasında bir kişi birisinin başını öperek ona “Senin yoluna fedâ olayım. Eğer sen olmasaydın helak olmuştuk” diyordu. Oradakilere bu iki kişinin kim olduğunu sordum. Onlar da “Öpen Hz. Ömer, onun öptüğü kişiye Ebubekir Sıddîk’tır. Zekat vermemek için dinden dönen Araplara savaş açtığı için onun başını öpüyor” dediler(540).

- Hz. Ömer Şam'a geldiğinde Ebu Ubeyde b. el-Cerrah onu karşılayarak elini öptü. Sonra ikisi birlikte تنها bir yere çekilerek ağladılar(541).

İnsanların, Hz. Peygamber'le Biatlaştığı İçin Vâsile'nin Elini Öpmeleri

- Yahya b. el-Hâris ez-Zimârî şöyle anlatıyor: Vâsile b. el-Eska'a rastladığımda kendisine 'Hz. Peygamber'e bu elinle mi biat ettin?' dedim. 'Evet!' dedi. Bunun üzerine 'Uzat elini de öpeyim' dedim. Elini uzattı ve ben de onu öptüm (542).

- Yunus b. Meysere şöyle anlatıyor: Hasta olan Yezid b. Esved'i ziyarete gitmiştik. Orada buiundugumuz sırada Vâsile b. Eska' adlı sahâbi de oraya geldi. Onu gören Yezid ellerini uzatarak onun elini tuttu ve yüzüne, göğsüne sürdü. Çünkü Vâsile Hz. Peygamber'e elleriyle biat etmişti. Vâsile ona "Ey Yezid! Rabb'in hakkındaki düşüncen nasıldır?" diye sordu. O da "Güzeldir; çünkü O çok merhametlidir" dedi. Bunun üzerine Vâsile şunları söyledi: "O halde sevinmelisin. Zira ben Hz. Peygamber'in, "Rabb'im şöyle buyuruyor: "Ben kulumun benim hakkımdaki zannı gibiyimdir. Eğer hakkımda iyi zan besliyorsa iyilik, kötü zan besliyorsa da kötülük görecektir" dediğini duymuştum"(543).

Seleme b. Ekva', Enes ve Abbas'm Ellerinin Öpülmesi

- Abdurrahman b. Rezîn şöyle anlatıyor: Rebeze denilen köyden geçiyorduk. Bize Seleme b. Ekva'nın orada bulunduğunu söylediler. Bunun üzerine gidip kendisine selam verdik. Otururken deve tabanına benzer iri ve etli ellerini göstererek "Ben bu ellerimle Hz. Peygamber'e biat ettim" dedi. Biz de kalkıp onun ellerini öptük.(544).

Sâbit, Enes b. Mâlik'e "Sen bu ellerinle Hz. Peygamber'e hiç dokundun mu?" diye sordu. Onun "Evet!" demesi üzerine de kalkıp ellerini öptü.

- Suheyb şöyle diyor: "Ben Hz. Ali'nin, amcası Abbas'ın el ve ayaklarını öptüğünü bizzat gözlerimle gördüm"(545).

67. FASIL: MÜSLÜMANLARIN BİRBİRLERİ İÇİN AYAĞA KALKMALARI

Hz. Peygamber'le Kızı Fâtımâ'nın Birbirlerini Karşılama İçin Ayağa Kalkmaları

- Hz. Âişe şöyle anlatıyor: Söz söyleme, konuşma ve oturup-kalkma bakımlarından Hz. Peygamber'e, kızı Fâtımâ'dan daha fazla benzeyen birisini görmedim. Hz. Peygamber, onu her gördüğünde sevinir ve ayağa kalkarak kendisini öperdi. Aynı şekilde Fâtımâ da bâbasının gelişine sevinir; onu gördüğünde karşılamak üzere ayağa kalkarak kendisini öperdi. Fâtımâ Hz. Peygamber'in son hastalığında onu ziyarete gelmişti. Hz. Peygamber her zamanki gibi yine onun gelişine sevinir ve kendisini öptü. Daha sonra da ona gizlice birşeyler söyledi; bunun üzerine Fâtımâ üzüldü ve ağlamaya başladı. İkinci bir kez daha kulağına birşeyler söylediğinde de sevinerek güldü. Onun bu halini gördüğümde yanımdaki kadınlara "Ben şu kadının (Fâtımâ) diğer kadınlardan daha farklı ve üstün olduğunu düşünüyordum. Ama görüyorum ki onun da diğer kadınlardan bir farkı yoktur" dedim. Sonra da ona Hz. Peygamber'in kendisine ne söylediğini sordum. O da "Eğer bunları söyleyecek olursam bana verilen bir sırı ihânet etmiş sayılırım" dedi. Hz. Peygamber'in vefatından sonra da şunları söyledi: "İlkinde Hz. Peygamber bana vefat edeceğini söylemiş; ben de bunun için ağlamıştım. İkincisinde ise "Aile efradımın bana ilk kavuşacak olan sensin" buyurdular. Bunun üzerine ben de sevinerek güldüm"(546).

Sahabilerin Hz. Peygamber İçin Ayağa Kalkmaları

- Muhammed b. Hilal'in babası şöyle diyor: "Hz. Peygamber yanımdan ayrılmak istediklerinde ayağa kalkar, onun evine girmesine kadar da öylece ayakta beklerdik"(547).

Hz. Peygamber'in Ashabrna Kendisi İçin Ayağa Kalkmalarını Yasaklaması

- Ebu Ümâme şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber bir gün asasına dayanarak yanıma geldi. Biz de onu karşılamak üzere ayağa kalktık. Bunun üzerine o "Acemlerin birbirlerine saygıda bulunmak üzere ayağa kalkışları gibi kalkmayınız" buyurdular(548).

- Übâde b. Sâmî şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber hücrelerinden çıkmış bize doğru geliyordu. Ebubekir Sıddîk "Kalkınız! Şu münâfığın şerrinden Hz. Peygamber'e sığınalım" dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber "Sakin kalkmayın; çünkü ancak Allah Teâlâ için kalkılır" buyurdular(549).

Sahabenin, Hoşuna Gitmediğini Bildikleri İçin Hz. Peygamber Geldiğinde Ayağa Kalkmamaları

- Enes (r.a) şöyle diyor: "Yanlarında Hz. Peygamber'i görmekten daha sevindirici birşey olmamasına rağmen sahabiler onu gördüklerinde ayağa kalkmazlardı. Çünkü onlar Hz. Peygamber'in bu hareketten hoşlanmadığını biliyorlardı"(550).

- İbn Ömer şöyle diyor: "Hz. Peygamber, insanların, bir mecliste oturmakta olan kişilerden birisini kaldırarak onun yerine oturmalarını yasaklamıştı"(551).

- Ebu Hâlid el-Vâlibî şöyle anlatıyor: Hz. Ali yanıma geliyordu. Biz de ayağa kalkarak onun gelip yanıma oturmasını beklemeye başladık. Bunun üzerine o "Niçin böyle şaşkın kişiler gibi ayakta bekliyorsunuz?" buyurdu(552).

- Abdullah b. Âmir ile Abdullah b. Zübeyr oturmakta iken Muaviye dışarıya çıktı. Onu gören İbn Âmir ayağa kalktı. Daha ağırbaşlı ve vakarlı olan İbn Zübeyr ise oturmaya devam etti. Bunun üzerine Muaviye şunları söyledi: "Hz. Peygamber 'Kim Allah'ın kullarının kendisi için ayakta put gibi beklemelerini severse ateştedir' buyurmuştur"(553).

Hz. Peygamber'in Çok Yer Olmasına Rağmen Mescide Giren Bir Müslüman İçin Yer Açması

- Bir seferinde mescide birisinin girdiğini gören Hz. Peygamber o kişiye yer açacak gibi bir harekette bulundu. Bunun üzerine oradakiler “Ey Allah’ın Rasûlü! Oturulacak çok yer olmasına rağmen niçin böyle yaptınız?” diye sordular. Hz. Peygamber de “Mü’min kardeşlerinizin sizler üzerindeki haklarından biri de onları gördüğünüzde kendilerine yer açmanızdır” buyurdu(554).

- Hz. Peygamber’in mescitte tek başına oturduğu bir sırada içeriye birisi girdi. Bunun üzerine Hz. Peygamber ona yer açıyormuş gibi bir harekette bulundu. Giren kişi “Ey Allah’ın Rasûlü! Çok yer vardır; niçin zahmet ediyorsunuz?” dedi. Hz. Peygamber de ona “Kardeşlerinin, müslüman üzerinde böyle bir hakkı vardır” buyurdular(555).

- Hz. Ebubekir bir gün kalabalık bir odada Hz. Peygamber’in yanında oturuyordu. O sırada Hz. Ali içeri girdi. Hz. Ebubekir “Ey Eba’l-Hasan! Buraya gel!” diye çağırarak yer açıp onu Hz. Peygamber’le kendi arasına oturttu.

68. FASIL: MÜSLÜMANIN YANYANA OTURDUKLARI KİŞİLERE İKRAMDA BULUNMASI

Sahabilerin Yanlarına Oturan Kimselere İkramda Bulunmaları

- Kesir b. Müre şöyle anlatıyor: Bir cuma günü mescide girmiştim. Avf b. Mâlik el-Eşcaî oturmuş ve ayaklarını da önüne doğru uzatmıştı. Beni gördüğünde ayaklarını çekerek şunları söyledi: “Ayaklarımı niçin böyle uzattığımı biliyor musun? Bu şekilde salih bir kişi geldiğinde ona yer vermek istedim”(556).

İbn Abbas şöyle demiştir: ‘ kişi benimle birlikte oturandır’.

- İbn Abbas şöyle demiştir: “Bana göre ikramıma en layık olan kişi insanların omuzlarından atlayarak da olsa gelip yanıma oturan kişidir”(557).

69. FASIL: MÜSLÜMANIN KENDİSİNE YAPILAN İKRAMI KABUL ETMESİ

Hz. Ali’nin “Eşeklerin Dışında Hiç Kimse Kendisine Yapılan İkramı Reddetmez!” Buyurması

- Hz. Ali’nin huzuruna iki kişi girdi. O da onlar için iki minder serdi. Gelenlerden biri kendisine ikram edilen mindere, diğeri ise yere oturdu. Bunun üzerine Hz. Ali yere oturan kişiye “Kalk ve senin için serilmiş olan minderin üstüne otur. Çünkü eşeklerin dışında hiç kimse kendisine yapılan ikramı reddetmez” dedi(558).

70. FASIL: MÜSLÜMANIN, KARDEŞLERİNİN SIRRINI KORUYUP KİMSEYE İFŞA ETMEMESİ

Ebubekir Sıddîk’ın, Hz. Peygamber’in Ömer’in Kızı Hafsa’yla Evlenmek İstemesi Hususundaki Sırrını Saklaması

- Hz. Ömer şöyle anlatıyor: Kocasını Huneys b. Huzâfe es-Sehmî’nin ölümü üzerine kızım Hafsâ dul kalmıştı. Huneys Hz. Peygamber’in Bedir’e katılmış olan sahabilerindendi ve medine’de vefat etmişti. Bunun üzerine Ebubekir’e giderek “Eğer istersen kızım Hafsâ’yı sana nikahlayayım” dedim. Fakat Ebubekir ne menfi ve ne de müsbet hiç bir cevap vermedi. Bu hadise üzerinden birkaç gün geçtikten sonra Hz. Peygamber, Hafsa’yı istedi ve onu kendisine nikahladı. Bundan birkaç gün sonra Ebubekir yanıma gelerek “Hafsa’yı bana teklif ettiğinde sana cevâp vermediğim için bana kızdın değil mi?” dedi. Ben de “Evet, sana kızdım” dedim. O zaman Ebubekir şunları söyledi: “Sana o anda cevap vermeme mani olan şey, Hz. Peygamber’in Hafsa’dan bahsettiğini işitmiş olmamdır. Ben Hz. Peygamber’in sırrını ifşa edecek değildim.

Eğer Hz. Peygamber almamış olsaydı onu ben nikahım altına alırdım”(559).

Enes (r.a)’ın Hz. Peygamber’in Sırrını Ömrü Boyunca Saklaması

- Enes (r.a) şöyle anlatıyor: Bir gün yine Hz. Peygamber’e hizmet ediyordum. Öğleye doğru yapılacak iş kalmamıştı. Ben de “Hz. Peygamber kayıtlı uykusuna yatacaktır” diye düşünerek evden çıktım. Sokakta oynamakta olan üçbeş çocuğa rastladım ve onları seyre daldım. Daha sonra Hz. Peygamber beni çağırarak bir ihtiyacı için bir yere gönderdi. Onun bu ihtiyacı bugün bile hatırımdadır ve ben onu bir sır olarak saklıyorum. Hz. Peygamber’in bu ihtiyacını giderip geldiğimde çok gecikmişim. Eve döndüğümde annem bana niçin geç kaldığımı sordu. “Hz. Peygamber beni bir ihtiyacı için uzak bir yere gönderdi, bunun için geç kaldım” dedim. Annem Hz. Peygamber’in bu ihtiyacının ne olduğunu sorunca “Bunu söyleyemem; çünkü bu bir sırdır” diye cevap verdim. Bunun üzerine annem “Aferin oğlum! Hz. Peygamber’in sırrını sakın hiç kimseye söyleme!” dedi.

Enes (r.a) bu olayı anlattığı kişiye şöyle demiştir: “Ben bu sırrı hâlâ da hiç kimseye söylemiş değilim; eğer bir kişiye söyleyecek olsaydım o kişi sen olurdu!” (560).

71. FASIL: MÜSLÜMANIN YETİMLERE ŞEFKATLE MUAMELE ETMESİ

Hz. Peygamber’in, Kalbinin Katılığından Şikayet Eden Kişiye Yetimlere Şefkatle Muamele Etmesini Tavsiye Buyurmaları

- Bir kişi Hz. Peygamber’e kalbinin katılığından şikâyet etti. Hz. Peygamber de ona “Yetimlerin başını sıvazlayıp fakirlere yemek yedir” buyurdular(561).

- Adamın biri Hz. Peygamber'e gelerek kalbinin katılığından yakındı. Bunun üzerine Hz. Peygamber şöyle buyurdular: "Eğer kalbinin yumuşamasını ve ihtiyaçlarının giderilmesini istiyorsan yetimlere şefkatle muamele edip onların başlarını sıvazla ve yediklerinden de kendilerine yedir. Böylece kalbin yumuşadığı gibi ihtiyaçların da giderilmiş olur"(562).

Hz. Peygamber'in Yetim Kalan Beşir'e İltifat Edip "Âişe'nin Annen ve Benim de Baban Olmamızı İstemez misin?" Buyurması

- Beşir b. Akrebe el-Cühenî şöyle anlatıyor: Uhud gününde Hz. Peygamber'i çevirerek "Babam nerede?" diye sordum. "O şehit oldu Allah'ın rahmeti onun üzerine olsun!" dediler. Bunun üzerine ben ağlamaya başladım. O zaman Hz. Peygamber beni kucakladılar; başımı sıvazlayıp "Âişe'nin annen, benim de baban olmamızı istemez misin?" buyurdular(563).

72. FASIL: MÜSLÜMANIN BABASININ DOSTLARINA İKRAMDA BULUNMASI

Abdullah b. Ömer'in, Babası Hz. Ömer'in Ölümünden Sonra Onun Dostunun Oğluna İkramda Bulunması

- İbn Ömer Mekke yolculuğu yaparken yanına, bineğinden usandığında binmek üzere bir merkep ve böyle zamanlarda giymek üzere bir de sarık alırdı. Bir seferinde o bu merkebe binmiş ve başında da sözkonusu sarık olduğu halde giderken bir göçebe Arab'a rastladı. Ona "Sen filan oğlu filan değil misin?" diye sordu. Göçebe de "Evet, ben oyum" dedi. Bunun üzerine Abdullah merkebin ve sarığını ona verdi. Onun bu davranışını gören arkadaşlarından bazıları ona "Allah seni affetsin! Arasıra dinlenmek üzere bindiğin bir merkebin ve böyle zamanlarda başına giydiğin bir sarığın vardı. Sen tuttun ikisini de bu göçebe Arab'a verdin" dediler. Abdullah b. Ömer onlara şöyle cevap verdi: "Ben Hz. Peygamber'in 'İyiliğin en âlâsı kişinin, babasının ölümünden sonra onu seven kişilere yapmış olduğu iyiliktir' buyurduğunu duydum. İşte bu göçebenin babası da benim babamın dostu olup kendisini çok severdi"(564).

- Abdullah'ın arkadaşları ona "Bu göçebe Arab'a iki dirhem verseydin kafiydi" dediler. O da şunları söyledi: "Ben Hz. Peygamber'in "Babanın sevgisini ve dostlarını koru. Sen onlarla ilişkini kesme ki Allah da senin nurunu söndürmesin" buyurduğunu işittim"(565).

Anne ve Babaya Ölümünden Sonra İyilik Yapılması

- Bir kişi Hz. Peygamber'e gelerek "Ey Allah'ın Rasûlü! Annem ve babamın vefatından sonra onlara yapabileceğim bir iyilik kalmış mıdır?" dedi. Hz. Peygamber "Evet, kaldı. Onlara rahmet okuman, onlar için af dilemen, onların vefatından sonra sözlerini yerine getirmen ve onlar yönünden gelen sılayı rahmi kesmemen, onların dostlarına ikram etmen vardır" buyurdu(566).

73. FASIL: MÜSLÜMAN BİR KİMSENİN DAVETİNE İCABET ETMEK

Ebu Eyyüb ile Savaş Arkadaşlarının Bu Husustaki Kıssaları

- Biz Muaviye zamanında deniz seferine çıkmıştık. Bizim gemimiz Ebu Eyyüb el-Ensârî'nin bulunduğu gemiye yanaştı. Yemek zamanımız geldiğinde, ona haber gönderdik. Bize geldi ve "Siz beni yemeğe davet ettiniz, ben ise oruçluyum. Fakat sizin davetinize icabet etmemek için herhangi bir yol bulamadım. Çünkü Hz. Peygamber'in "Müslümanın, kardeşi üzerinde altı vacib görev vardır. Bunlardan birisini terkederse, müslüman kardeşine vacib olan bir hakkı terketmiş olur:

- 1-Karşılaştığında ona selam vermek.
- 2-Çağırdığında ona icabet etmek.
- 3-Aksırdığı zaman "yerhamukellah" demek.
- 4-Hasta olduğu zaman onu ziyaret etmek.
- 5-Öldüğü zaman cenazesinde bulunmak.
- 6-Nasihat istediği zaman ona nasihat etmek dediğini duydum" dedi(567).

Ashâbın Bu Husustaki Sözleri

- Hz. Ömer'le Hz. Osman bir yemeğe davet edildiler ve icabet ettiler. Yemekten sonra çıkınca, Hz. Ömer, Hz. Osman'a "Ben bu yemekte bulunmamayı daha tercih ederdim" dedi. Hz. Osman bunun sebebini sorunca cevap olarak "Korkarım ki, bu gösteriş için verilen bir yemektir" dedi(568).

- Muğire b. Şübe evlendi ve Hz. Osman'ı velime yemeğine davet etti. Hz. Osman, o anda halife idi. Oraya geldiğinde "Ben oruçluyum. Ancak davete icabet etmemek hoşuma gitmedi. İcabet edeyim de, bereketle dua edeyim" dedi(569).

- Senin bir dostun veya çalışan bir komşun ya da akraban sana herhangi bir hediye verir veya seni herhangi bir yemeğe davet ederse onu kabul et. Çünkü bunun sefası senin, günahı ise onundur(570).

Eziyet Veren Şeyleri Yollardan Kaldırmak

- Ben Ma'kil el-Müzenî ile beraberdim. Ma'kil yolda bulunan eziyet verici nesneleri kaldırıyordu. Ben de yolda birşey gördüm, süratle ona vardım ve attım. Ma'kil bana "Ey yeğenim, bu işi yapmaya seni teşvik eden nedir?" dedi. Ben de "Senin bir iş yaptığını gördüm, ben de aynı şeyi yaptım" dedim. Ma'kil bana "Ey yeğenim! Çok güzel yaptın. Hz. Peygamber "Kim ki müslümanların yolundan eziyet veren bir nesneyi kaldırır, onun için bir hasene yazılır ve kimden bir hasene kabul edilirse o cennete girer" buyurdu" dedi(571).

74. FASIL: AKSIRANA DUA ETMEK

H. Peygamber'in Bu Husustaki Rehberliği

- Hz. Peygamber'in yanında oturuyorduk. Rasûlullah aksırdı. Sahabiler "Yerhamukellah" (Allah sana rahmet eylesin), dediler. Hz. Peygamber de onlara cevap olarak "Yehdikûmullâhu ve yuslihu bâlekûm" (Allah sizi hidayet etsin ve kalbinizi ıslah eylesin) dedi(572).

- Bir kişi Hz. Peygamber'in yanında aksırdı ve "Ey Allah'ın Rasûlü! Ne demem gerekiyor?" dedi. Hz. Peygamber ona "Elhamdülillâh (Hamd Allah'a mahsustur) de!" buyurdu. Bunun üzerine sahabiler "Ey Allah'ın Rasûlü! Biz böyle birisine ne diyelim?" diye sordular. Hz. Peygamber "Siz de ona 'Yerhamükellah' deyiniz" buyurdu. O adam "Ey Allah'ın Rasûlü! Peki, ben onlara ne diyeyim?" diye sordu. Rasûlullah "Sen de onlara 'Yehdikûmullâhu istikbâlekûm' de!" buyurdu(573).

- Hz. Peygamber "Herhangi biriniz aksırdığında ona dua edin" buyurdu(574).

- Allah'ın Rasûlü bizi eğiterek "Herhangi biriniz aksırdığı zaman "Elhamdülillâhi rabbi'l-âlemîn" (hamd, âlemlerin rabbi olan Allah'a mahsustur) desin. Bunu dediğı zaman onun yanında oturan da "Yerhamukellah" (Allah sana rahmet eylesin) desin. O bunu söyledikten sonra diğeri "Yağf'irullâhu lî ve lekûm" (Allah beni de sizi de affetsin) desin!" buyurdu(575).

- Bir kişi Rasûlullahın evinin yanında aksırarak "Elhamdülillâh" dedi. Hz. Peygamber de ona "Yerhamükellah" dedi. Sonra bir başkası aksırdı ve "Elhamdülillâhi rabbi'l-âlemîn hamden kesîren tayyiben mübâreken fih". (Hamd âlemlerin Rabbi olan Allah'a mahsustur, bol bir hamd. Tayyib ve bereketli bir hamd) dedi. Hz. Peygamber "Şu ikinci zat öbüründen ondokuz derece daha yükseldi" dedi(576).

Aksırıp "Elhamdülillâh" Demeyen Bir Adama, Hz. Peygamber'in de "Yerhamükellah" Dememesi

- İki kişi Rasûlullahın yanında aksırdı. Onlardan birine dua etti. Fakat ötekisi için yapmadı. Rasûlullaha bu husus soruldu. Cevab olarak "Şu bereket duasına mazhar olan kişi Allah'a hamdetti. Diğeri ise Allah'a hamdetmedi. Bundan dolayı da ona dua etmedim" dedi(577).

- Rasûlullahın yanında iki kişi aksırdı. Onlardan birisinin, halk arasındaki yeri yüksekti. Bu adam aksırdığında Hz. Peygamber ona dua etmedi. Diğeri ise dua etti. Adam "Ben aksırdım, sen bâna dua etmedin. Fakat öbürüne dua ettin" dedi. Hz. Peygamber "O, Allah'ı andığı için, ona dua ettim.Sen de Allah'ı unuttuğın için, ben de seni unuttum" dedi(578).

Ebu Musa'nın Oğlu ve Hanımıyla Olan Kıssası

- Ebu Musa'nın huzuruna girdim. O, Ümmül Fadl b. Abbas'ın evindeydi. Ben aksırdım. Bana dua etmedi. Ümmül Fadl aksırdı, ona dua etti. Ben bu hadiseyi anneme söyledim. Ebu Musa anneme geldiğı zaman annem onu kınayarak "Oğlum aksırdı, sen ona dua etmedin. Ümmü'l-Fadl aksırınca, sen ona dua ettin. Bunun nedeni nedir?" diye sordu. Ebu Musa "Hz. Peygamber "Herhangi biriniz aksırdığı zaman Allah'a hamdederse, ona hayırduada bulununuz. Allah'a hamdetmezse, ona hayır-duada bulunmayınız" buyurmuştur. Senin oğlun aksırdı, Allah'a hamdetmedi. Ben de ona hayır-duada bulunmadım. Ümmü'l-Fadl, Allah'a hamdetti. Ben de ona dua ettim" dedi. Bunun üzerine annem "Sen güzel yaptın" dedi(579).

İbn Ömer ve İbn Abbas'ın Bu Husustaki Davranışı

- Ben İbn Ömer'in yanında bulunuyordum. Bir kişi mescidin öbür köşesinde aksırdı. İbn Ömer ona "Eğer sen Allah'a hamdetmişsen Allah sana merhamet etsin" dedi(580).

- İbn Ömer aksırdığı zaman birisi "yerhamukellah" dedi. O da "yerhamunellahu veyyakum ğafırlena ve lekum" (Allah hem bize hem de size rahmet eylesin. Hem sizin hem de bizim günahlarımızı bağışlasın) dedi(581).

- Bir kişi İbn Ömer'in yanında aksırdı ve Allah'a hamd etti. İbn Ömer ona "Sen cimrilik yaptın. Niçin Allaha hamd, Peygamber'e de selatu selam okumadın?" dedi(582).

- Bir kişi İbn Ömer'in yanında aksırdı ve "Elhamdülillâhi rabbi'l-âlemîn" dedi. Abdullah da ona "Eğer onu "Vesselâmü alâ rasûlillah" diye tamamlasaydın ne güzel olurdu" dedi(583).

- İbn Abbas "Yerhamükellah" denildiğı zaman "Allah hem bizi hem de sizi ateşten korusun, muhafaza etsin ve Allah size merhamet etsin" diyordu(584).

75. FASIL: HASTALARI ZİYARET ETMEK

H. Peygamber'in Zeyd b. Erkam ile Sa'd b. Ebî Vakkas'ı Ziyaret Etmesi

Gözüm ağrıdığı için Hz. Peygamber beni ziyaret etti.(585).

- Allah'ın Rasûlü Veda Haccı senesinde bende bulunan bir hastalık sebebiyle beni ziyaret etti. Ben "Ey Allah'ın Rasûlü! Hastalığım varabileceğı noktaya varmıştır. Ben de servet sahibiyim. Mirasçı olarak bir tek kızım vardır. Acaba malımın üçte ikisini vasiyet edebilir miyim? Sadaka verebilir miyim?" dedim. Hz. Peygamber yine "Hayır" dedi. Ben "Peki, yarısını sadaka verebilir miyim?" dedim. Hz. Peygamber "Hayır" dedi ve sonra da "Üçte biri bile büyük ve çoktur. Senin mirasçıların zengin bırakman, onları fakir bırakmandan, insanlara avuçlarını açıp dilenmelerinden senin için daha hayırlıdır. Sen Allah rızası için verdiğin herhangi bir nafakadan ötürü mutlaka ecir sahibi olursun. Hatta hanımının ağzına koyduğı bir lokmadan dolayı da ecir alırsın" diye ekledi. "Ey Allah'ın Rasûlü! Siz Medine'ye döneceksiniz, ben arkadaşlarımdan geri mi kalacağım?" dedim. Hz. Peygamber "Sen geri kaldığında, salih bir amel işlersen derecenin daha arttırmış olursun. Umarım ki, sen uzun zaman yaşayacaksın. Öyle ki bir takım kimseler senden fayda görecektir, bir takım kimseler de zarar görecekler. Ey Allah'ım! Ashâbımın hicretlerini tamamlama, onları geri döndürme" diye dua etti. Sonra "En biçare olan Sa'd b. Havle'dir" buyurdu. Hz. Peygamber Sa'd b. Havle'nin Mekke'de ölmesinden ötürü çok üzülürdü(586).

Hız. Peygamber'in Cabir'i Ziyaret Etmesi

- Ben hastayken, Allah'ın Rasûlü beni ziyarete geldi. Ebubekir de beraberindeydi. Geldiklerinde ben bayılmıştım. Hız. Peygamber abdest aldı. Sonra abdestin suyunu yürüme döktü. Gözümü açtım, baktım ki Hız. Peygamber yanımda bulunuyor. "Ey Allah'ın Rasûlü! Malım hakkında ben nasıl davranayım? Nasıl hükmedeyim?" dedim. Bana hiçbir cevap vermedi; tâ ki miras ayeti ininceye kadar(587).

Hız. Peygamber'in Sa'd b. Ubade'yi Ziyaret Etmesi

- Hız. Peygamber eyerlenmiş ve eyerinin üzerinde Fedek yapısı bir kadife bulunan bir merkebe bindi. Usume'yi arkasına aldı. Sa'd b. Ubade'yi Bedir savaşından önce ziyarete gidiyordu. İçlerinde Abdullah b. Übeyy b. Selül'ün de bulunduğu bir meclisin yanından geçti. Bu olay Abdullah b. Übeyy'in müslüman olmasından önceydi. Mecliste müslümanlardan, müşrik ve yahudilerden bazı kimseler vardı. Aynı mecliste Abdullah b. Revaha da bulunmaktaydı. Hız. Peygamber'in merkebinin ayaklarından çıkan toz, o meclisin üzerine gidince Abdullah b. Übeyy abasıyla burnunu kapatarak "Bizi toz içinde bıraktınız" dedi. Hız. Peygamber selam verdikten sonra durdu. Merkebinden indi. Onları Allah'a davet etti ve Kur'an okudu. Abdullah b. Übeyy, Hız. Peygamber'e "Ey kişi! Eğer hak ise, bizi çağırdığın nesneden daha güzeli yoktur. Sakın bizim meclislerimizde, bunu duyurmak suretiyle bize eziyet etme. Kendi evinde otur ve yanına gelenlere oku" dedi. Abdullah b. Revaha da "Hayır! Ey Allah'ın Rasûlü! Nasıl istersen öyle yap. Çünkü biz bundan rahatsız olmayız, bilakis seviniriz" dedi. Bunun üzerine müslümanlar, müşrikler ve yahudiler birbirlerinin gırtlaklarına sarılacak şekilde, aralarında küfürleştiler. Hız. Peygamber onları teskin etmeye çalıştı ve hepsi sükût ettikten sonra merkebine bindi ve böylece hasta olan Sa'd b. Ubade'nin yanına gitti. Sa'd'a "Ey Sa'd! Ebu Hubab'ın (Abdullah bin Übeyy'in) ne dediğini işittin mi?" deyince, Sa'd "Ey Allah'ın Rasûlü! Onu affet. Vazgeç. Allah sana verdiğini vermiştir. Şu Medine halkı sen gelmezden önce ittifak etmişlerdi, ona bir taç giydirecekler ve onu kral ilan edeceklerdi. Sana Allah'ın verdiği hak sayesinde bu fıkirden vazgeçildiği için o bu meseleyi hazmedemedi. İşte bu meseleden dolayı böyle davranıyor" dedi(588).

Hız. Peygamber'in Bir Bedevî'yi Ziyaret Etmesi

- Hız. Peygamber hasta bir göçebenin yanına girdi. Onu ziyaret etti. Rasûlullah herhangi bir hastanın yanına girdiğinde "Hastalığında herhangi bir zarar yok. Eğer Allah dilerse o seni tertemiz yapar" diye dua ederdi. İşte bunun için ben de "İnşaallah temizleyicidir" dedim. O göçebe "Hayır!O, ihtiyar ve kabre gitmekte olan bir kimsenin üzerinde fıkır fıkır kaynayan bir sıtmadır" dedi. Bunun üzerine Hız. Peygamber "O halde, evet" dedi(589).

Hız. Ebubekir İle Bilâl'in Medine'ye Geldiklerinde Hastalanmaları

- Rasûlullah Medine'ye vardığında, Ebubekir ile Bilal sıtmaya yakalandı. Onların yanına girdim ve "Ey babam! Nasılsın? Ey Bilal! Sen kendin nasıl hissediyorsun?" dedim. Babam sıtmaya yakalandığında şu şiiri okuyordu: "Kişi aile efradının arasında iken ona 'Sabahın hayrolsun' deniliyor. Halbuki ölüm onun ayakkabı bağlarından daha yakındır".

Bilal de şunları söylüyordu: "Keşke bilseydim, bir daha Mekke'nin bir deresinde, ızhır ve celil otları arasında geceleyebilecek miyim? Acaba bir gün Mecenne suları başına inebilecek miyim? Acaba bir daha Mekke'nin Şame ve Tafil dağlarını görebilecek miyim?" Hız. Peygamber'e geldim, bunu haber verdim. Hız. Peygamber "Yâ Rabb! Bize Mekke'yi sevdirdiğinden daha fazlasıyla Medine'yi de sevdirdi. Ey Allah'ım! Sağlığımızı koru, ölçeğimizi bereketlendir. Onun sıtmasını da Cuhfe'ye kaldır" diye dua etti(590).

Hız. Ebubekir'de Toplanan Güzeli Hasletler

- Allah'ın Rasûlü bir gün "Sizden kim bugün oruçlu olarak sabahlamıştır?" diye sordu. Ebubekir "Ben" dedi. Hız. Peygamber "Sizden kim bugün bir hastayı ziyaret etmiştir?" dedi. Ebubekir "Ben!" dedi. Hız. Peygamber "Sizden kim bugün bir cenazede bulunmuştur?" dedi. Yine Hız. Ebubekir "Ben" dedi. Hız. Peygamber "Sizden kim bugün bir fakire yemek yedirmiştir?" dedi. Bu kez de Hız. Ebubekir "Ben" dedi. Bunun üzerine Hız. Peygamber "Bu hasletler herhangi bir kişide, bir günde toplanırlarsa, kesinlikle o cennete girer" buyurdu(591).

Ebu Musa'nın, Hız. Hasan'ı Ziyaret Etmesi

- Ebu Musa, Hız. Ali'nin oğlu Hız. Hasan'ı ziyaret etti. Hız. Ali bu münasebetle Ebu Musa'ya "Herhangi bir müslüman herhangi bir müslüman hastayı ziyaret ederse onunla beraber yetmiş bin melek de ziyarete gelir. Ve onlar onun için af talebinde bulunurlar. Eğer sabahleyin bu ziyaret yapılmışsa

af talebi akşama kadar devam eder. Ve bu kişi için cennette bir nehir olur. Eğer bu ziyaret akşam yapılsa yine yetmiş bin melek onunla beraber gelir, onların hepsi onun için af talebinde bulunurlar ve onun için cennette bir nehir olur" dedi(592).

- Ebu Musa el-Eşari, Hız. Ali'nin oğlu Hasan'ı ziyaret etmiş ve Hız. Ali ona "Sen ziyaretçi olarak mı yoksa konuşmak maksadıyla mı geldin?" diye sordu. Ebu Musa "Hayır! Hastayı ziyaret etmek maksadıyla geldim" dedi. Hız. Ali ona "Ben Hız. Peygamber'den "Herhangi bir müslüman, hasta ziyaret ederse, onun üzerine yetmişbin melek selavat getirir, bu sabahtan akşama kadar devam eder. Ve Allah onun için cennette bir harif kılar!" dediğini duydum. "Ey Müminlerin Emiri! Hariften maksad nedir?" dediler. Hız. Ali "Hurmayı sulayan dere!" dedi(593).

Amr b. Hureys'in, Hız. Hasan'ı Ziyaret Etmesi

- Amr b. Hureys, Hız. Hasan'ı ziyaret etti. Hız. Ali ona "Sen nefsinde olanlara rağmen, Hasan'ı ziyarete mi geldin?" dedi. Amr, Hız. Ali'ye "Sen benim rabbim değilsin ki, kalbimde olanı bilesin" dedi. Hız. Ali "Kalbindekileri bilmeyişimiz sana nasihat etmemize engel değildir. Ben Hız. Peygamber'in "Herhangi bir müslüman, hasta kardeşini ziyaret ederse, Allah onun için yetmişbin meleği

seferber eder. Onlar, bu ziyaret gündüzün hangi saatinde gerçekleşmiş, oradan başlamak suretiyle akşama kadar ve akşamın hangi saatinde tahakkuk etmiş ise oradan başlamak üzere sabaha kadar ona salavat getirirler” dediğini işittim” dedi(594).

Selmân-ı Fârisî'nin Kinde Kabilesinden Hasta Bir Adama Söyledikleri

- Selman'la beraber idim. Kinde'de bir hastayı ziyaret etti. Hastanın yanına girdiğinde ona “Müjde! Kesinlikle mü'minin hastalığı onun için keffâret olur, Allah'ın rızasını celbeder. Facir bir kimsenin hastalığı ise, sahibi tarafından ayakları bağlanıp çözülen bir devenin durumuna benzer. Deve ayaklarının neden bağlandığını bilmediği gibi, kâfir de hastalığının nedenini bilmez” dedi(595).

- Selman'la beraber onun Kinde kabilesinden bir dostunun yanına, hasta olduğu için, ziyaret maksadıyla girdik. Selman ona “Kesinlikle Allah mü'min kulunu belâlarla imtihan eder. Sonra ona afiyet verir ve o belâ onun geçmiş günahları için keffâret olur. O da gelecek günahlarında bundan ders almış olur. Allah, facir kuluna belâ ve sonra da afiyet verir. O sahipleri tarafından ayakları bağlanan, sonra da bırakılan bir deve gibidir. Deve, ayaklarının neden bağlandığını ve neden çözüldüğünü bilmez” dedi(596).

İbn Ömer'in ve İbn Mes'ud'un Hastalara Söyledikleri

- İbn Ömer bir hastanın yanına girdiğinde “Nasılsın?” diye soruyordu. Yanından kalktığına da “Allah senin için seçti” diyordu ve fazla bir konuşma yapmıyordu(597).

- Abdullah b. Mes'ud ziyaret maksadıyla bir hastanın yanına girmişti. Orada bir grup insanla birlikte bir de kadın vardı. O gruptan bir kişi durmadan o kadına bakıyordu. Abdullah ona “Eğer gözün yerinden çıksaydı o bakıştan senin için daha hayırlı olurdu!” dedi(598).

Hz. Peygamber'in Hastalara Söyledikleri ve Onların Yanındaki Davranışları

- Allah'ın Rasûlü bir hastayı ziyaret ettiğinde onun başının ucunda oturduktan sonra yedi defa “Yüce Allah'tan, yüce arşın sahibinden, sana şifa ihsan etmesini dilerim” derdi. Eğer o kişinin eceline tehir var ise, o hastalıktan afiyet bulur, ayağa kalkardı(599).

- Hz. Peygamber hastanın yanına girdiğinde “Ey insanların Rabbi, bu şiddeti gider. Şifa ver, şâfi (şifa veren) yalnızca sensin. Senden başka şifa veren yoktur” derdi(600).

- Allah'ın Rasûlü bir hastayı ziyaret ettiğinde, sağ elini onun sağ yanağına koyar ve “Zararı yok. Ey insanların Rabbi! Bu şiddeti, zararı gider. Şifa ver, şifa verici sensin. Senden başkası hastalığı ve zararı kaldıramaz” diye dua ederdi(601).

- Allah'ın Rasûlü ziyaret maksadıyla bir hastanın yanına girdiğinde “Ey insanların Rabbi! Bu hastalığı gider. Şifa ver, şâfi (şifa veren) sensin. Senden başka şifa veren yoktur. Öyle bir şifa ver ki hiçbir hastalığı geride bırakmasın” derdi(602).

- Allah'ın Rasûlü bir hastayı ziyaret ettiğinde elini acıyan azanın üzerine koyar, sonra da “Allah'ın adıyla elimi koyuyorum, konuşuyorum, şiddet yoktur” derdi(603).

- Hz. Peygamber hastalığımda, beni ziyaret etmek maksadıyla geldi. Çıkmak istediğinde “Ey Selman! Allah senin zararını kaldırsın. Günahını affetsin ve hayatta kaldığın sürece sana din ve beden sağlığı versin” diye dua etti(604).

- Allah'ın Rasûlü bir hastaya geldiğinde veya hasta Rasûlullahın yanına getirildiğinde “Ey insanların Rabbi! Bu şiddeti gider. Şifa ver. Şâfi (şifa verici olan) ancak sensin. Senin şifandan başka şifa yoktur. Öyle bir şifa verki geride hiçbir hastalık bırakmasın” diye dua ederdi(605).

- Rasûlullahın son hastalığı sırasında onun elini tuttum ve vücudunun üzerinden dolaştırarak meshettim ve onun hastalara uğradığında okuduğu duayı okumaya başladım. Fakat elini elimden çekti ve “Ey Rabbim! Beni affet. Artık beni sana kavuşturdun” dedi. Rasûlullahtan en son işittiğim söz bu idi(606).

76. FASIL: MÜSAADE İSTEMEK

Hz. Peygamber'in Üç Kere Selâm Verdiğine Dair Enes'in Rivayeti

- Rasûlullah bir eve girmek istediği zaman kapıda üç kere selâm verir, bir şey söylediği zaman da üç kere tekrar ederdi(607). Hz. Peygamber'in Sa'd b. Ubade ile Olan Kıssası

- Rasûlullah bizi evimizde ziyarete geldi ve “Esselâmu aleyküm ve rahmetullâhi” (Selam ve Allah'ın rahmeti sizin üzerinize olsun) diye selam verdi. Babam ise onun selamını sessiz olarak aldı. Hz. Peygamber babamın sesini duymadığı için bir daha selâm verdi. Babam yine sessizce selâm aldı. Ben babama “İçeri girmesi için izin vermeyecek misin?” dedim. Babam “Bırak da bize çokça selam versin!” dedi. Hz. Peygamber tekrar “Esselâmu aleyküm ve rahmetullah” dedi ve babam da yine onun selâmını gizlice aldı. Sonra Hz. Peygamber bir kere daha “Esselâmu aleyküm ve rahmetullah” dedi ve döndü, gitti. Babam arkasından yetişerek “Ey Allah'ın Rasûlü! Ben senin selamını işitiyor ve sana ve gizlice cevap veriyordum ki, sen bize çokça selam vermiş olarsın!” dedi. Böylece Hz. Peygamber, babamla beraber eve döndü. Babam Hz. Peygamber'e su hazırlattı. Peygamber yıkandı. Ondan sonra babam ona, kurulanması için safran bitkisinin suyuyla boyanmış bir havlu getirdi. Hz. Peygamber havluya sarındıktan sonra ellerini kaldırarak “Yâ Rabb! Salavâtını ve rahmetini Sa'd ailesi üzerine kıl!” diye dua etti. Sonra Hz. Peygamber yemek yedi. Gitmek istediğinde babam ona; sırtına kadife atılmış bir merkep getirdi ve “Ey Kays! Rasûlullah ile beraber git” dedi. Yola çıktığımızda Hz. Peygamber bana “Benimle beraber merkebe bin” dedi. “Olmaz ya Rasûlallah” dedimse de bana “Ya binersin veya geri dönersin” dedi. Ben de geri döndüm(608).

Bir Adamın Selâm Vermeden İçeri Girmek İçin İzin İstemesi

- Benî Âmir'den bir adam, Hz. Peygamber'in evine gelerek kapıda "İçeriye girebilir miyim?" dedi. Hz. Peygamber cariyesine "Çık ona de ki, şöyle söylesin: "Esselâmu aleyküm. İçeri girebilir miyim?" Çünkü o izni güzelce istemedi" dedi. Adam Hz. Peygamber'in sesini duyduğu için, cariyeye dışarıya çıkmadan "Esselâmu aleyküm. İçeri girebilir miyim?" dedi. Hz. Peygamber de "Selam senin de üzerine olsun, gir" dedi(609).

Hız. Ömer'in, Ebu Hureyre'nin ve Ali'nin, Hız. Peygamber'in Yanına Girmek İçin İzin İstemeleri

Hız. Ömer, Rasûlullah'a geldi. Peygamber bir odada oturuyordu. "Esselâmu aleyke ya Rasûlallah! Esselamu aleyküm, acaba Ömer içeri girebilir mi?" dedi(610).

- Ömer dedi ki: "Esselâmu aleyke eyyühe'n-nebiyyü ve rahmetullâhi ve berekâtuhu (Ey Peygamber! Selam, Allah'ın rahmet ve bereketleri senin üzerine olsun). Esselâmu aleyküm (Selam sizin üzerinize olsun), acaba Ömer içeri girebilir mi?"(611).

- Hız. Ömer şöyle diyor: Rasûlullahtan üç defa izin istedim, bana izin verdi(612).

- Hız. Peygamber bize haber gönderdi, ona geldik, izin istedik(613).

- Ben Rasûlullahın yanındaydım. Hız. Ali gelerek izin istedi. Kapıyı hafifçe vurdu. Resûl-ü Ekrem ona kapıyı açtı(614).

Hız. Peygamber'in, Yüzünü Kapıya Dönerek İzin İsteyen Sa'd b. Ubade yi Bundan Menetmesi

- Sa'd b. Ubade şöyle anlatıyor: Rasûlullahın huzuruna girmek için izin istedim. Ancak bu sırada tam kapının karşısındaydım. Hız. Peygamber "Sakin kapının karşısında olduğun halde izin istemel" dedi.

- Hız. Peygamber'e geldim. Peygamber evdeydi. Tam kapının karşısında durarak izin istedim. Hız. Peygamber bana "uzaklaş" işareti verdi. Sonra geldim ve izin istedim. Hız. Peygamber "İzin istemek ancak bakıştan (içeriye görmekten) ötürüdür" dedi(615).

Hız. Peygamber'in: İzinsiz Evine Bakan Bir Adamı Azarlaması

- Bir kişi Hız. Peygamber'in hücrelerinden bazılarının içlerine baktı. Hız. Peygamber elinde bir ok veya birkaç ok olduğu halde onu önlemeye çalıştı. Sanki Rasûlullah, adamı arkadan yakalayıp da ona vurmak istiyordu(616).

- Bir kişi Rasûlullahın hücresinin içine baktı. O sırada Rasûlullah'ın elinde demirden yapılmış bir şiş vardı ve onunla başını kaşıyordu. Peygamber

onu görünce "Eğer senin, orada bana bakmak için durduğunu bilseydim, bu şişi senin gözüne sokardım. İzin istemek, gözler içindir" dedi(617).

Hız. Ömer ile, Yanına Girmek İçin Üç Kere İzin İsteyen Ebu Mûsa'nın Kıssası

- Ben ensarın bir meclisinde oturuyordum. O sırada Ebu Musa geldi. Sanki dehşete kapılmıştı. "Ben Ömer'den üç defa izin istedim, bana izin vermedi. Bunun üzerine geri döndüm. Ömer "Neden geri döndün?" diye sordu. Ben de "Üç defa izin istedim, bana izin verilmeyince de döndüm. Çünkü Hız. Peygamber "Herhangi biriniz üç defa izin istediğinde, kendisine içeri girmek için izin verilmediğinde geri dönsün" buyurmuştur" dedim. Ömer "Allah'a yemin ederim ki, sen bu hadis için şahit getireceksin. Yoksa yakarı bırakmam" dedi. Bunun izin sizden yardım istiyorum. Herhangi biriniz Peygamber'den bunu işitti mi?" dedi. Bunun üzerine Übeyy b. Kâ'b "Allah'a yemin ederim ki, en küçüğümüz bile sana şahitlik edebilir" dedi. Oradakilerin en küçüğü ben olduğum için kalkıp Ebu Mûsa ile Ömer'in yanına gittim ve "Ey Mü'minlerin Emiri! Hepimiz bunu Hız. Peygamber'den işittik" dedim(618).

- Hız. Ömer "Peygamber tavsiyesinden senin bu söylediğin şey bana gizli kaldı. Beni pazarlardaki alış-veriş böyle şeyleri işitmekten mahrum bırakıyor, meşgul ediyordu" dedi(619).

- Hız. Ömer'in yanına gittim, üç defa izin istedim, içerden cevap gelmeyince ben de dönüp gittim. Beni çağırdı ve "Ey Abdullah! Benim yanıma erken girmemen seni sıktı mı? Çünkü insanlar senin kapında böyle bekletilirse, bu durum beni sıkır" dedi. Ben de "Ben, üç defa izin istedim. Bana izin verilmedi. Onun için de geri döndüm" dedim. Hız. Ömer "Sen bunu kimden dinledin?" deyince, "Ben bunu Hız. Peygamber'den duydum" dedim. Hız. Ömer "Sen bizim işitmediğimizi Peygamberden mi işitmiş oluyorsun?" dedi ve ilave etti: "Eğer sen bu hadise dair bir delil getirmezsens kesinlikle seni halka ibret olacak şekilde cezalandıracağım" dedi. Bunun üzerine çıktım. Ensardan mescidde oturan bir grubun yanına vardım. Onlardan bu hadisi sordum. Bana "Bu hususta herhangi bir kimse şüpheye düşermi?" dediler. Onlara Hız. Ömer'in sözlerini naklettim. "Seninle beraber bizim en küçüğümüz bile gelir!" dediler. Benimle beraber Ebu Said veya Ebu Mes'ud kalktı. Hız. Ömer'in yanına geldiğimizde Ebu Said (veya Ebu Mes'ud "Biz Peygamber'le beraber çıktık. Peygamber Sa'd b. Ubâde'nin evine gitmek istiyordu. Oraya vardık. Hız. Peygamber selam verdi. Ona izin verilmeyince ikinci, üçüncü kez tekrarladı. Yine izin verilmeyince "Biz üzerimize düşeni yerine getirdik!" dedi. Sonra döndü. Sa'd yolda ona yetişti. "Ey Allah'ın Rasûlü Seni hak Peygamber olarak gönderen Allah'a yemin ederim ki, senin ilk selamını işittim ve cevabını da verdim. Fakat istedim ki, sen bana ve aile efradına çokça selam veresin" diye özür beyan etti" dedi. Bunun üzerine Ebu Musa, Hız. Ömer'e "Allah'a yemin ederim ki, ben Peygamber hadisi hakkında emin bir insanım!" dedi. Hız. Ömer ona "Evet, doğrusun. Fakat istedim ki, bunu tesbit etmiş olayım" dedi(620).

- Benim azadlı bir cariyem Zübeyr'in kızını Hız. Ömer'e götürdü ve "İçeri girebilir miyim?" dedi. Hız. Ömer "Hayır" dedi. Onlar da geri döndüler. Hız. Ömer onu çağırıp "Bundan sonra önce selâm ver, sonra "İçeri girebilir miyim" diyerek müsaade iste" dedi.(621).

- Hız. Ömer, bana "Ey Eşlem! Kapıyı kapat, benden habersiz hiç kimseyi yanıma bırakma" diye emir verdi. Bir gün üzerimde yeni bir elbise görerek "Bunu nereden aldın?" diye sordu. Ben de "Oğlun Abdullah verdi" dedim. Hız. Ömer "Abdullah'tan aldıysan zararı yok, fakat başkasından sakın alma" dedi. Bir gün Zübeyr gelerek içeri girmek istedi. Ben de "Mü'minlerin emri şimdi meşguldür" dedim. Zübeyr kızdı ve kulağının arkasına sertçe vurdu. Ben Ömer'in yanına girdim. Ömer "Sana ne oldu?" diye sordu. Ben de "Zübeyr bana vurdu" dedim. Ömer "Zübeyr nasıl böyle yapar? Onu bana getir" dedi. Ömer, Zübeyr'e "Bu gence neden vurdun?" dedi. Zübeyr "Beni içeriye sokmadı" dedi. Ömer "Peki, seni daha önce hiç kapıdan çevirdi mi?" dedi. Zübeyr "Hayır" dedi. Ömer "Durum böyleyken "Mü'minlerin emri şimdi meşguldür" dediği için ona nasıl vurursun?. Bir canavar yaralanıp kanı akınca, diğerleri onun üzerine saldırıp parçalarlar. Sen bunu bilmiyor musun?" dedi(622).

- Hz. Ömer Zeyd'e geldi, yanına girmek istedi. O da Hz. Ömer'e izin verdi. Hz. Ömer içeri girerken Zeyd'in başı cariyesinin elindeydi. Cariye başını tarıyordu. Başını cariyenin elinden kaldırdı. Hz. Ömer "Bırak da başını tarasın!" dedi. Zeyd "Ey Mü'minlerin Emri! Niçin bana haber gönderme din ki ben sana gelirdim" dedi. Hz. Ömer "İhtiyaç benim olduğu için benim gelmem gerekirdi" dedi(623).

- Abdullah b. Mes'ud'un huzuruna sabah namazından sonra girmek istedik. Bize izin verdi, hanımının üzerine bir örtü atarak "Ben sizi kapıda bekletmeyi hoş görmediğim için böyle yaptım" dedi(624).

- Babamla beraber annemin yanına gittim. Babam içeri girdi, ben de arkasından girmek istedim. Bana döndü ve göğsüme öyle bir yumruk vurdu ki yere düştüm. Sonra "İzin almadan içeriye nasıl girersin?" dedi(625).

- Bir kişi Huzeyfe'nin yanına girmek için başını uzatarak "Girebilir miyim?" dedi. Huzeyfe "Senin gözün eve girmiştir; kuyruğuna gelince o daha girmemiştir" dedi. Bir kişi, Huzeyfe'ye "Annemin yanına girmek için de izin istemem mi gerekiyor?" diye sordu. Huzeyfe de "Eğer izin istemezsen, hoşuna gitmeyen bir hadise ile karşılaşabilirsin" diye cevap verdi(626).

- İbn Ömer'e gelerek kapısında oturduk ki, bize izin versin de içeri girelim. Fakat bize izin vermekte gecikti. Ben kapıda bulunan bir delik buldum ve oradan içeriye baktım. Fakat İbn Ömer bunu hissetti. Bize izin verdiğinde içeri girerek oturduk. Sonra "Hanginiz evimin içine baktı?" dedi. "Ben" dedim. "Peki, sen evin içerisine bakmayı neye dayanarak helâl gördün?" dedi. "Sen bize izni geç verdin. Ben de baktım. Fakat bunu kasten yapmış değilim" dedim. Sonra, gelenler İbn Ömer'den bazı şeyler sordular. Ben de "Ey Eba Abdırrahman! Cihad hakkında ne diyorsun?" diye sordum. "Kim cihad ederse o ancak kendi nefsi için cihad eder" dedi(627).

77. FASIL: MÜSLÜMANI ALLAH İÇİN SEVMEK

Hz. Peygamber'in "En Sağlam Kulp Nedir." "Diye Sorması ve Sonra da Cevap Vermesi

- Bir gün Hz. Peygamber'in yanında oturuyorduk. Hz. Peygamber "İslâm'ın en sağlam kulpu nedir? diye sordu. Sahabiler "Namaz" dediler. Hz. Peygamber "Namaz güzeldir. Fakat o en kuvvetli kulp değildir" dedi. Sahabiler "Ramazan orucu" dediler. Hz. Peygamber "O güzeldir. Fakat kulp değildir" buyurdu. Sahabiler "O halde cihaddır" dediler. Hz. Peygamber "O da güzeldir, fakat en sağlam kulp değildir" dedi. Sonra kendisi cevap olarak "İslâm'ın sağlam kulpu Allah rızası için bir insanı sevmek ve yine Allah rızası için buğzetmektir" buyurdu(628).

- Hz. Peygamber bir gün "Hangi amellerin Allah katında daha sevimli olduğunu biliyor musunuz?" dedi. Birisi namaz ve zekât; birisi cihad dedi. Fakat Hz. Peygamber cevap olarak "Allah katında amellerin en sevimlisi, Allah rızası için sevmek ve Allah rızası için buğzetmektir" dedi(629).

Hz. Peygamber'in Takva .Sahiplerini ve Ammar b. Yasir ile Abdullah b. Mes'ud'u Sevmesi

- Rasûlullah ancak takva sahiplerini severdi.(630).

- Rasûlullah vefat ettiği zaman sevdiği iki kişi vardı: Bunlar Abdullah b. Mes'ud ile .Ammar b. Yasir idi(631).

- Hz. Peygamber. Amr b. As'ı ordu kumandanı olarak cihada gönderiyordu. Onun ordusunda sahabilerin hemen hemen çoğu vardı. Amr'a "Allah'ın Rasûlü seni hizmetlerinde kullanıyordu ve seni severdi" denildi. Amr "Hz. Peygamber beni hizmetlerinde vazifelendirirdi. Fakat bilmiyorum, bununla benim kalbimi telif etmek mi istiyordu, yahut beni sevdiği için mi yapıyordu. Fakat ben size iki kişi göstereyim ki Hz. Peygamber vefat ettiği zaman onları severdi: Abdullah b. Mes'ud ve Ammar b. Yasir!" dedi.(632).

- Soranlar "Ammar b. Yasir, Sıffin gününde sizin öldürdüğünüz kişidir!" dediler. Amr "Doğru söylediniz. Allah'a yemin ederim ki, biz onu öldürdük" dedi (633).

Hz. Ali ile Abbas'ın, Hz. Peygamber'e "En Çok Hangi Akrabanı Seversin?" Diye Sormaları

- Hz. Peygamber'in yanında oturuyordum. Abbas ile Hz. Ali geldiler. Peygamberden izin istiyorlardı. "Ey Usame! Bize Hz. Peygamber'den izin iste" dediler. Ben de "Ey Allah'ın Rasûlü! Ali ile Abbas gelmişler, izin istiyorlar!" dedim. Hz. Peygamber "Onları getirenin ne olduğunu biliyor musun?" deyince ben "Hayır" dedim. Hz. Peygamber "Fakat ben biliyorum. Onlara izin ver, gelsinler" dedi. Rasûlullahın huzuruna girdiklerinde "Ey Allah'ın Rasûlü! Senden akrabalarından hangisinin, senin yanında daha sevimli olduğunu sormak için geldik" dediler. Hz. Peygamber "Kızım Fatıma" deyince onlar "Çocuklarını sormuyoruz" dediler. Hz. Peygamber "İnsanların benim için en sevimlisi Allah'ın kendisine nimet verdiği ve benim de kendisine nimet verdiğim Zeyd'dir" buyurdu. "Sonra kimdir?" dediler. Hz. Peygamber "Ali b. Ebi Talib!" dedi. Hz. Abbas "Ey Allah'ın Rasûlü! Sen amcanı en sonuncu yaptın!" dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber "Ali senden önce hicret etti" buyurdu (634).

Hz. Pey'gamber'in Âişe ve Ebubekir'e Olan Sevgisi

- Hz. Peygamber'e "Ey Allah'ın Rasûlü! Senin katında insanların en sevimlisi kimdir?" diye sordular. Hz. Peygamber "Âişe!" dedi. "Erkeklerden kim?" diye sordular. Hz. Peygamber "Ebubekir'dir" dedi. "Sonra kim?" diye sordular. Hz. Peygamber "Ebu Ubeyde" dedi (635).

- "Ey Allah'ın Rasûlü! Senin katında en sevimli insan kimdir?" diye sordular. Hz. Peygamber "Âişe" dedi. Soran kişi "Ben erkeklerden kim olduğunu soruyorum" deyince "Onun babası" dedi (636).

Hz. Peygamber'in Allah İçin Bir Adamı Seven Kimseye "Git (Ona Bu Sevgini Bildir" Demesi

- Bir kişi Hz. Peygamber'in yanında oturuyordu. O sırada oradan bir kişi geçti; oturan "Ey Allah'ın Rasûlü! Ben bu geçen kişiyi severim!" dedi. Hz. Peygamber "Sen ona bunu haber verdin mi?" deyince o zat "Hayır" dedi. Hz. Peygamber "Ona bunu haber ver" dedi. Bunun üzerine adam arkasından gidip ona yetiştii ve "Seni Allah için severim" dedi. O da "Beni kendisi için sevdiğin Allah da seni sevsin" diye dua etti.(637).

- Rasûlullahın yanında oturuyordum. Bir kişi gelerek selam verdi. Sonra gitti. “Ey Allah’ın Rasûlü! Ben bu kişiyi seviyorum” dedim. Hz. Peygamber “Sen bunu ona haber verdin mi?” diye sordu. “Hayır” dedim. Bunun üzerine Hz. Peygamber “Kardeşine bunu haber ver” dedi. Bunun üzerine ben ona geldim, selam verdim. Omzundan tutarak “Allah’a yemin ederim ki ben seni Allah için severim!” dedim. O da “Ben de seni Allah için severim” dedi. Ona “Eğer Hz. Peygamber bunu sana haber vermeme emretmeseydi söylemezdim!” dedim (638).

Ashâbın Birbirlerini Allah İçin Sevmeleri

- Hz. Peygamber’e “Ben Ebu Zerr’i seviyorum!” dedim. Hz. Peygamber “Ona bunu haber verdin mi?” deyince “Hayır” dedim. Hz. Peygamber “Ona haber ver” dedi. Ebu Zerr ile karşılaştığımda ona “Seni Allah rızası için seviyorum!” dedim. Ebu Zerr “Beni kendisi için sevdiğin Allah da seni sevsin” diye dua etti. Peygamber’e dönerek bu hadiseyi haber verdim. Hz. Peygamber “Sevdiğin kimseye bunu bildirmen sevaptır” dedi. (639).

- Bir kişi İbn Abbas’ın yanından geçti. İbn Abbas “Kesinlikle bu zat beni seviyor!” dedi. “Ey İbn Abbas! Sen bunu nereden biliyorsun?” dediler. İbn Abbas “Çünkü ben onu seviyorum” dedi. (640).

- Rasûlullahın ashâbından birisi benimle karşılaştı. Omzumdan, arkadan tuttu ve “Ben seni Allah için seviyorum” dedi. Ben de “Beni kendisi için sevdiğin Allah da seni sevsin” diye dua ettim. Bana “Eğer Hz. Peygamber’in “Herhangi bir kişi, başka bir kişiyi severse, ona kendisini sevdiğini söylesin” emri olmasaydı sana bunu haber vermezdim!” dedi. Sonra cariyesini almamı teklif ederek “Ancak cariyem tek gözlüdür” dedi (641)

- Abdullah b. Ömer, bana “Allah için sev, Allah için buğzet. İnsanlara Allah için yardımcı ol ve Allah için düşmanlık yap. Çünkü kişi ancak böyle yaparsa Allah’ın yardımına mazhar olur. Namazı ve orucu ne kadar çok olursa olsun, kişi böyle olmadıkça iman zevkini tadamaz” diye nasihat ettin (642).

78. FASIL: BİR MÜSLÜMANA KÜSÜP ONUNLA KONUŞMAMAK

Hız. Âişe ile İbn Zübeyr’in Bu Husustaki Kıssası

- Hz. Âişe kendisine ait bir şeyi satmak veya bir adama vermek isterken, kız kardeşinin oğlu Abdullah b. Zübeyr “Âişe ya bu tasarrutlarından vazgeçer veya onun harcamalarına el koyarım” dedi. Bu söz kendisine haber verilince, Hz. Âişe “Bu sözü Abdullah mı söyledi?” dedi. “Evet, o söyledi” dediler. Hz. Âişe de “Allah’ın benim boynumda nezri olsun ki ebediyyen onunla konuşmayacağım” dedi. Bunu haber alan Abdullah üzülen, teyzesinin kendisini affetmesi için araya adamlar koydu. Fakat Hz. Âişe “Hayır, Allah’a yemin ederim ki, hiç kimsenin aracılığı kabul edip nezrimi bozmadım” dedi. Zaman uzadıkça Abdullah’ın üzüntüsü arttı. Nihayet peygamber’in dayıları olan Zühre oğulları kabilesinden Misver b. Mahreme ile Abdurrahman b. Abdi Yâğûs’a giderek “Allah için, beni Âişe’nin yanına götürün. çünkü Âişe’nin benimle konuşmamayı nezretmesi helâl değildir” dedi. Bunun üzerine Misver ile Abdurrahman hırkalarını giyip Abdullah’ı da yanlarına alarak Hz. Âişe’nin yanına gittiler. Kapıya gelince “Allah’ın selamı, rahmet ve bereketi senin üzerine olsun. İçeri girebilir miyiz?” dediler. Hz. Âişe “Giriniz” dedi. Onlar “Hepimiz de girelim mi?” dediler. Hz. Âişe “Hepiniz de girin” dedi. Hz. Âişe onların yanında Abdullah’ın olduğunu bilmiyordu. Abdullah içeri girer girmez örtünün arkasına geçip Âişe’nin boynuna sarıldı ve ağlayarak ona yalvarmaya başladı. Misver ile Abdurrahman da ona arabuculuk ederek “Hz. Peygamber’in “Bir müslümanın diğer bir müslümanla üç günden fazla küs kalması caiz değildir” dediğini sen de bilirsin” diyerek Hz. Âişe’yi sıkıştırıyorlardı. Hz. Âişe ise “Ben nezrettim. Nezir ise ağır bir şeydir” diyordu. Fakat onların elinden kurtulamayacağını anlayarak konuşmak zorunda kaldı. Nezrini bozduğu için de kırk köle azat etti. Fakat nezrini bozduğunu hatırladıkça ağlıyordu. Öyle ki göz yaşları örtüsünü ıslatıyordu (643).

- Abdullah b. Zübeyr, Hz. Âişe’nin yanında peygamber ve Ebubekir’den sonra insanların en sevimlisiydi. O Hz. Âişe’ye herkesten daha fazla iyilik yapan bir insandı. Fakat Hz. Âişe eline geçen hiçbir şeyi elinde tutmuyor, onları derhal sadaka olarak veriyordu. Bunun için İbn Zübeyr “Hz. Âişe’nin harcamalarına engel olmak gerekir” diyordu. Hz. Âişe “O benim harcamalarımı engellemek istiyor? Bana nezrolsun ki, onunla bir daha konuşmayacağım” dedi. Bunun üzerine İbn Zübeyr, Kureys’ten birçok kimseyi, özellikle de Hz. Peygamber’in dayıları olan Zühre oğulları kabilesinden Abdurrahman b. Esved b. Abd-i Yâğûs ile Misver b. Mahreme’yi aracı gönderdi. Bunlar Abdullah’a “Biz ondan izin isteyeceğiz. İçeri girer girmez perdenin arkasına geç Âişe’nin boynuna sarıl” dediler. (Hz. Âişe, Abdullah’ın teyzesi idi). Abdullah da öyle yaptı. Hz. Âişe onu affettikten sonra, ona on tane köle gönderdi. Hz. Âişe bu on köleyi azat etti. Bununla da yetinmeyerek otuz köle daha azat etti. Hz. Âişe devamlı olarak “Keşke ben belirli bir süre için nezretmiş olsaydım” derdi (644).

79. FASIL: DARGINLARI BARIŞTIRMAK

Kuba Halkının Bozuşmaları ve Hz. Peygamber’in Onları Barıştirması

- Kubalılar kavga ettiler. Hatta birbirlerini taş yağmuruna tuttular. Rasûlullah’a bu durum haber verilince ashâbına “Gelin de onların aralarını bulmak için gidelim” dedi ve gidip onları barıştırdı (645)

- Benî Amr b. Avf’tan bazı kimselerin aralarında kavga çıktı. Hz. Peygamber ashâbından birkaç kişiyi yanına alarak onların yanına gitti ve aralarını buldu (646).

Hız. Peygamber’in Abdullah b. Übeyy’i Ziyaret Ettiğinde Orada Kavga Edenleri Barıştirması

- Hz. Peygamber’e “Keşke Abdullah b. Übeyy’e varsaydın!” denildi. Bunun üzerine Hz. Peygamber merkebine bindi. Müslümanlar da beraberinde yürüyerek gittiler. Arazi çoraktı. Rasûlullah Abdullah’a geldiğinde o, Hz. Peygamber’e “Benden uzaklaş! Allah’a yemin ederim, senin merkebinden gelen koku bana eziyet veriyor” dedi. Bunun üzerine ensardan bir kişi “Allah’a yemin ederim ki, Rasûlullahın merkebinden gelen koku, senin kokundan daha güzeldir! Daha hoştur!” dedi. Bu söz üzerine

Abdullah'ın yakınlarından bir kişi öfkelen-di. Böylece iki kişi birbirlerine küfttiler. Her iki tarafı arkadaşları korumaya, desteklemeye kalkışınca da aralarında hurma dallarıyla, elleriyle, pabuçlarıyla vuruşma oldu. İşte bizim kulağı-mıza geldiğine göre o zaman “Eğer müminlerden iki taife savaşılırsa onların aralarını ıslah ediniz” (Hucurat/9) ayeti nazil oldu (647).

H. Peygamber'in Evs ve Hazrec Kabilelerini Barıştırması

- Evs ve Hazrec ensardan iki kabileydi. Cahiliye döneminde aralarında düşmanlık vardı. H. Peygamber Medine'ye geldiğinde bu düşmanlık ortadan kalktı. Allah onların kalblerinin arasını telif etti. Onlar bir gün bir mecliste otururken Evs'ten bir kişi, bir şiir okudu. O şiirde Hazrec'e küfredilmekteydi. Bunun üzerine Hazrec'ten bir kişi de bir şiir okudu. Orada da, Evs aleyhinde sözler vardı. Sonunda karşılıklı şiirler okumak suretiyle adeta yarıştılar. Böylece kavmin bir kısmı diğerinin boğazına sarılmak üzere kalktılar. Hatta silahlarını alarak Medine dışına çıkıp savaşmak istediler. Bu hadise H. Peygamber'in kulağına gelince vahiy indi ve H. Peygamber eteklerini toplayarak süratli bir şekilde onların yanına geldi. Onları görünce şu ayeti okuyarak bağırdı: “Ey iman edenler! Gereği gibi Allah'tan korkun ve ancak müslümanlar olarak ölün” (Âl-i İmran/102). Rasûlullah bu ayeti okuduktan sonra, onlar silahlarını attılar. Birbirlerinin boynuna sarılarak ağladılar (648).

80. FASIL: MÜSLÜMANIN VAADİNE DURMASI

İbn Amr'ın Vefat Ederken, Söz Verdiği Adama Kızının Verilmesini Vasiyet Etmesi

- Abdullah b. Amr b. As vefat edeceği sırada “Falan adama bakınız. Ben ona kızım hakkında bir nevi vaad, bir söz verdim. Allah'ın huzuruna nifakın üçte birisiyle gitmek istemiyorum. Sizi şahid kılıyorum ki, ben kızımı ona verdim” dedi (649).

81. FASIL: MÜSLÜMAN HAKKINDA SUİZANDAN KAÇINMAK

Sahabilerin, Aralarında Hakemlik Yapması İçin H. Peygamber'e Başvurmaları

- Bir kişi Rasûlullah döneminde bir meclisin yanından geçti. Selam verdi. Onlar da selamına cevap verdiler. Onlar geçip gittikten sonra mecliste bulunanlardan birisi “Ben bu adamı sevmiyorum” dedi. Cemaat “Sükût et! Allah'a yemin ederiz, ona bu söylediğini haber ver” dediler. Böylece aleyhinde konuşulan kişi H. Peygamber'e giderek hadiseyi anlattı ve “Ey Allah'ın Rasûlü! Çağır, gelsin. Bakalım benden niçin nefret ediyor?” dedi. Adam geldikten sonra H. Peygamber “Niçin ona buğzediyorsun?” dedi. O da “Ey Allah'ın Rasûlü! Ben onun komşusuyum. Onun halini biliyorum. İyinin de facirin de kıldığı farz namazlardan başka namaz kıldığını görmedim!” dedi. Adam “Ey Allah'ın Rasûlü! Acaba bu farz namazların abdestinde bir kusurum var mı? Onun vaktini tehir ettim mi? “Ona sor” dedi. Diğer adam “Hayır, ancak ben onun komşusuyum. Onun durumunu biliyorum. Onun iyinin de, facirin de verdiği zekâtta başka herhangi bir fakire birşey yedirdiğini görmedim!” dedi. Adam “Ey Allah'ın Rasûlü! Ondan sor: Acaba birisi gelip de benden istediği zaman benim ona vermemezlik ettiğimi görmüş mü?” dedi. Diğer adam “Hayır, görmedim” dedi. Fakat tekrar “Ey Allah'ın Rasûlü! Ben onun komşusuyum. Onu daha iyi bilirim. İyinin de, kötünün de tuttuğu Ramazan orucundan başka, bir gün olsun oruç tuttuğunu görmedim” dedi. Adam “Ey Allah'ın Rasûlü! Ondan sor: Ramazan'da herhangi bir gün oruç yediğimi görmüş mü? Hasta olduğum, seferde bulunduğum günler müstesna!” dedi. H. Peygamber bunu da sordu ve hayır cevabı aldı. Bunun üzerine H. Peygamber, o adama “Gerçeği Allah bilir ama, umulur ki, gıybetini yaptığın kişi senden daha iyidir” dedi (650).

82. FASIL: MÜSLÜMANI METHETMEK ve METHİN İYİ OLMAYAN KISMI

Bu Hususta H. Peygamber ile Benî Leys'ten Bir Adam Arasında Geçenler

- Benî Leys'ten bir kişi H. Peygamber'e gelerek “Ey Allah'ın Rasûlü! Sana bir şiir okuyacağım!” dedi. Bunu üç defa tekrar ettikten sonra dördüncüde Rasûlullahı öven bir şiir okudu. H. Peygamber ona cevap olarak “Eğer şairlerden birisi iyilik yapmışsa, sen de iyilik yapmışsın” dedi (651).

Usame b. Zeyd'in Hallad b. Saib'i Medhetmesi

- Usame b. Zeyd'in yanına girdim. Beni yüzüme karşı medhederek “Seni yüzüne karşı medhetmeğe beni itele-yen şudur ki, Rasûlullahtan dinledim, “Mümini yüzüne karşı medhedersen iman onun kalbinde gelişir” diyordu, dedi (652).

H. Peygamber'in Kendisini Mübalağalı Bir Şekilde Öven Adama Söyledikleri

- Biz Benî Âmir heyeti olarak Rasûlullaha gittik ve “Sen bizim büyüğümüzsün” dedik. H. Peygamber “Büyük olan Allah'tır” dedi. Biz “Sen, fazilet bakımından bizim en üstünümüzsün. Vermek bakımından bizim ileride olanımızsın” dedik. H. Peygamber “Sakin fazla ileri gidip de şeytanın elçileri olmayınız” dedi (653).

- H. Peygamber “Allah'ın bana verdiğinden fazlasını söyleyip beni yüceltmenizi istemiyorum. Ben Muhammed b. Abdillâh'ım. Allah'ın kulu ve Rasûlüyüm” dedi (654).

- Bir kişi H. Peygamber'e “Ey bizim hayrımız ve hayırlımızın oğlu! Efendimiz ve efendimizin oğlu!” dedi. H. Peygamber “Siz benim size söylediğimi söyleyiniz. Sakin şeytan sizi kullanmasın. Allah beni hangi noktaya indirmişse, siz de beni oraya koyunuz. Ben Allah'ın kulu ve Rasûlüyüm” buyurdu (655).

H. Peygamber'in, Bir Adamı Yüzüne Karşı Öven Kimseye Söyledikleri

Rasûlullahın yanında bir kişi diğer bir zatı övdü. Hz. Peygamber övene “Azap olasıca! Sen arkadaşının boynunu kestir! Sen arkadaşının boynunu kestir! Sen arkadaşının boynunu kestir!” dedi. Sonra da “Sizden herhangi biriniz müslüman kardeşini ille de medhetmesi gerekiyor ve söylediklerinin onda olduğunu da biliyorsa “Ben sanıyorum ki, falan böyledir. Allah onu hesaba çekecektir ve Allah’ın üzerine hiç kimseyi tezkiye etmeye hakkınız yoktur. Sanıyorum şöyledir, şöyledir” desin” dedi (656).

- Hz. Peygamber bir kişinin diğer bir kişiyi övdüğünü ve bu konuda haddi aşmış olduğunu gördüğünde onu “Siz kişiyi helak ettiniz veya kişinin belini kırdınız!” dedi(657).

Mihcen el-Eşlemî'nin Bu Hususla ilgili Kıssası

- Mihcen ile beraber Basra camisine gittik. Baktık ki Büreyde el-Eşlemî mescidin kapılarından birisinin yanında oturmaktadır. O mescidde bir kişi vardı. Ona Sekbe denilirdi. Bu kişi namazı uzatıyordu. Sırtında bir hırka vardı. Şakacı bir zat olan Büreyde “Ey Mihcen! Sekbe’nin namaz kıldığı gibi namaz kılabilir misin?” dedi. Mihcen ona herhangi bir cevap vermeden döndü ve yolda bana “Allah’ın Rasûlü benim elimden tuttu. Birlikte Uhud dağının tepesine çıktık. Medine’yi tepeden seyretti ve “Bu şehrin vay haline! Öyle bir şehirdir ki bu, bütün halk onu terkedecektir. Oraya Deccal gelecektir. Her kapısının üzerinde bir melek görecektir ve giremeyecektir” dedi.

Sonra Hz. Peygamber tepeden indi. Mescide geldik. Hz. Peygamber orada namaz kılan, secde ve rükû eden bir kişi gördü. “Bu kimdir?” dedi. Ben başladım onu övmeye; “Ey Allah’ın Rasûlü! Bu falandır, bu filandır. Şöyle yapar, böyle yapar!” dedim. H. Peygamber “Sakın ona bunları işittirme, dilini tut. Onu helâk edersin” dedi. Hz. Peygamber yürümeye devam etti. Hücrelerinden birisinin yanına geldiğinde iki elini silkerek “Sizin dininizin en hayırlısı, en kolay olanıdır! Sizin dininizin en hayırlısı en kolay olanıdır!” buyurdu ve bu sözünü üç defa tekrarladı (658).

- Ben başladım o kişiyi Peygamber’in yanında övmeye; “Ey Allah’ın Rasûlü! Bu falandır, bu şudur, budur!” dedim. Hz. Peygamber “Sus! Bu sözleri ona işittirme. Onu helâk edersin” dedi. Sonra Rasûlullah gitti. Ben de onu takip ettim. Hücrelerinden birisinin yanına vardı. Orada elimi bırakarak “Sizin dininizin en hayırlısı en kolay olanıdır. Sizin dininizin en hayırlısı en kolay olanıdır. Sizin dininizin en hayırlısı en kolay olanıdır” dedi (659).

- “Ey Allah’ın Rasûlü, bu falancadır. Bu Medine halkının namaz bakımından en güzeli dirveya en fazla namaz kılanıdır” dedim. Hz. Peygamber “Sakın ona bunu işittirme. Onu helâk edersin” dedi. Hz. Peygamber bu sözünü iki veya üç defa tekrarladı ve devamla “Siz bir ümmetsiniz. Size kolaylık irade edilmiştir” buyurdu (660).

Birinin Yüzüne Karşı Övüldüğünü Gören Hz. Ömer’in Kıssası

- Hz. Ömer’in yanında oturuyorduk. Bir kişi içeri girerek selam verdi. Oturanlardan birisi içeri gireni yüzüne karşı övmeye başladı. Hz. Ömer ona “Sen kişiyi boğazladın. Allah da seni boğazlasın. Sen onun yüzüne karşı dindarlığını övüyorsun” dedi (661).

- Bir kişi Hz. Ömer’i övmeye başladı. Hz. Ömer “Hem beni, hem de nefsimi helâk ediyorsun” dedi (662).

H. Ömer’in Cârûd ile Olan Kıssası

- Hz. Ömer oturuyordu. Kamçısı yanındaydı. Halk da etrafında toplanmıştı. O anda Cârûd çıkageldi. Bir kişi “Bu adam Rabia’nın efendisidir” dedi. Bu sözü Hz. Ömer işitti. Etrafındakiler de, Cârûd da işitti. Cârûd, yaklaştığında Hz. Ömer Cârûd’a vurmaya başladı. Cârûd “Ey Mü’minlerin Emri! Seninle aramda ne oldu? Niçin vuruyorsun?” dedi. Hz. Ömer “Benimle senin aramda ne olacaktır! Ben o kelimeyi işittim. Sen de işittin” dedi. “İşittim. Fakat ben o övgüye layık değilim” dedi. Hz. Ömer “Korktum ki senin kalbine o sözden dolayı bir gurur gelir. Ben de, senden bu gururu gidermek için vurdum” dedi(663).

Mikdad’ın, Övgücülerin Yüzüne Toprak ve Çakıl Saçması

- Bir kişi Hz. Osman’ı durmadan medhediordu. Mikdad diz üstü oturdu. Kendisi şişman bir zattı. O kişinin yüzüne taş ve toprak serpmeye başladı. Hz. Osman, Mikdad’a “Niçin böyle yapıyorsun?” dedi. Mikdad “Allah’ın Rasûlü “Siz medhedenleri gördüğünüzde yüzlerine toprak serpiniz” demişti” dedi (664).

İbn Ömer’in Bu Husustaki Davranış ve Sözleri

- Bir kişi İbn Ömer’in yanında başka bir kişiyi övdü. İbn Ömer onun ağzına doğru toprak atmaya başladı. Sonra “Allah’ın Rasûlü “Övücülerini gördüğünüzde, onların yüzüne toprak serpiniz” buyurmuştur” dedi(665).

- Bir kişi İbn Ömer’i medhetti. İbn Ömer de onun yüzüne toprak serpererek “Rasûlullahtan “Medhedenleri gördüğünüzde yüzlerine toprak serpiniz” diye duydum” dedi (666).

- Bir kişi İbn Ömer’e “Ey insanların en hayırlısı! Ey insanların en hayırlısının oğlu!” diye hitap etti. İbn Ömer de “Ben insanların en hayırlısı değilim. En hayırlısının oğlu da değilim. Ben Allah’ın kullarından bir kulum. Allah Teâlâ’dan umar ve ondan korkarım. Allah’a yemin ederim ki siz bir kişinin yakasına yapıştınız mı, onu helâk edinceye kadar bırakmazsınız” dedi (667).

- Abdullah b. Ömer “Kişi evinden çıkarken beraberinde dini vardır. Evine dönüş yaptığında beraberinde bir şey kalmamıştır. Bir kişi gelir ne ona, ne de kendi nefesine zarar ve yarar sağlamadığı halde Allah ile ona yemin verdirir “sen, sen” diye onu över. Böylece ihtiyacından hiçbir şeyi halledilmeksizin döner ve Allah da kendisine kızar” dedi (668).

83. FASIL: AKRABALIK BAĞLARI ve BU BAĞIN KOPARILMAMASI

Hiz. Peygamber ile Amcast Ebu Talib'in Bu Husustaki Kıssası

- Kureyşliler şiddetli bir kıtlığa düşmüşlerdi. Öyle ki kurumuş kemikleri yemeye mecbur kaldılar. Kureyş'in arasında Rasûlullahtan ve Abbas b. Abdulmuttalib'den daha zengini kalmamıştı. Hiz. Peygamber, Abbas'a "Ey amcam! Senin kardeşin Ebu Talib'in çocukları çoktur ve Kureyş'in başına gelen sıkıntıyı da görüyorsun. Gel, ona gidelim, çocuklarından bazılarını alıp yükünü hafifletelim" dedi. Böylece Ebu Talib'e gittiler ve "Ey Ebâ Talib! Kavminin hali malumdur. Biliyoruz, sen de onlardan birisin. Biz senin bazı çocuklarını alıp da bakalım, diye geldik" dediler. Ebu Talib "O halde, bana Akil'i bırakın, diğer çocuklarımdan kimi isterseniz götürünüz" dedi. Böylece Hiz. Peygamber Hiz. Ali'yi, Abbas da Cafer'i götürdü. Ali ile Cafer, Hiz. Peygamber ile Abbas'ın yanında büyüyünceye kadar kaldılar. Cafer Abbas'ın yanında Habeşistan'a muhacir olarak gittiği zamana kadar kaldı (669).

Hiz. Peygamber'in Bu Hususta Cüveyriye ve Fatıma ile Olan Kıssası

- Cüveyriye, Hiz. Peygamber'e "Ben şu kölemi azad etmek istiyorum" dedi. Hiz. Peygamber "Göçebeler arasında bulunan dayına ver ki, ona çobanlık yapsın. Bu, daha sevaptır" dedi (670).

- "Yakınlık sahiplerine hakkını ver" (İsra/26) ayeti indiğinde, Hiz. Peygamber, Hiz. Fatıma'ya "Ben sana Fedek'teki araziye verdim" dedi. (671)

Akrabalarının Kendisine iyi Davranmadıklarından Şikayet Eden Adama, Hiz. Peygamber'in Söyledikleri

- Bir kişi "Ey Allah'ın Rasûlü, benim akrabalarım vardır, onlara sılayı rahim yapıyorum. Fakat onlar akrabalık bağlarını gözetmiyorlar. Onlara iyilik yapıyorum, onlar bana kötülük yapıyorlar. Onların kusurlarından vazgeçiyorum, fakat onlar durmadan bana saldırıyorlar" dedi. Hiz. Peygamber "Eğer sen, senin ifade ettiğin gibiyse, onların yüzüne kızgın toprak serpiyorsun demektir. Senin bu iyi hâlin devam ettikçe, seni bir melek korur" dedi (672).

- Bir kişi Hiz. Peygamber'e geldi ve "Ey Allah'ın Rasûlü! Benim akrabalarım vardır, ben onlara sılayı rahim yapıyorum, onlar benden alakalarını kesiyorlar. Onları affediyorum, onlar bana zulmediyorlar. Onlara iyilik yapıyorum, onlar bana kötülük yapıyorlar. Acaba onlara karşılık vereyim mi?" dedi. Hiz. Peygamber "Eğer onlara karşılık verirsen, hepiniz beraber olursunuz. Fakat sen daima faziletli tarafı tut. Onlara karşı sılayı rahim yap. Sen bunu yaptıkça beraberinde Allah tarafından sana yardımcı olan bir melek olacaktır" buyurdu (673).

Ebu Hüreyre ile Akrabalık Bağını Koparan Bir Adamın Kıssası

- Ebu Hüreyre bize perşembe akşamı -cumâ gecesi geldi ve "Allah adına yemin verdiriyorum. Eğer içinde akrabalık bağlarını koparan birisi varsa, kalkıp gitsin" dedi. Hiç kimse kalkmadı. Bunu üç defa tekrar edince, bir genç kalktı ve iki yıldan beri konuşmadığı halasının yanına gitti. Halası "Ey yeğenim! Seni buraya getiren nedir?" dedi. Genç "Ben Ebu Hüreyre'den dinledim, şöyle şöyle diyordu" dedi. Halası "Ebu Hüreyre'nin yanına git. Ona bunu niçin söylediğini sor!" dedi. Genç, Ebu Hüreyre'den bunu sordu. Ebu Hüreyre "Hiz. Peygamber'in 'Âdemoğullarının amelleri her perşembe akşamı -cuma gecesi Allah'a arz olunur ve Allah sılayı rahim yapmayan kimsenin amelini kabul etmez dediğini duydum, onun için söyledim" dedi (674).

İbn Mes'ud'un Dua Edeceği Sırada "Cemâat içinde Akrabalık Hakkını Gözetmeyen Varsa, Çıkıp Gitsin" Demesi

- İbn Mes'ud sabah namazından sonra bir halkada oturuyordu. "Sılayı rahmi kesen kişilere Allah ile yemin verdiriyorum ki, bizim yanımdan kalksın! Çünkü biz rabbimizi çağırmak istiyoruz. Halbuki göklerin kapıları sılayı rahmi kesenin önünde kapalıdır" dedi (675).

X. BÖLÜM : ASHÂBIN AHLÂK ve SÎRETİ

Hiz. Peygamber ile ashâbının ahlâk ve sîretleri ile birbirlerine karşı tutum ve davranışları nasıldı?

1. FASIL: Hiz. PEYGAMBER (S.A.V)'İN AHLÂKI

Hiz. Peygamber'in Ahlakı ile İlgili Hiz. Âişe'nin Söyledikleri

- Hiz. Âişe'ye "Bana Rasûlullahın ahlâkından haber ver!" dedim. Hiz. Âişe "Sen Kur'an okumuyor musun?" dedi. "Evet, okuyorum" dedim. Hiz. Âişe "İşte onun ahlâkı Kur'an'dır" dedi (1).

- Hiz. Âişe'den Rasûlullahın ahlâkını sordum. "Onun ahlâkı Kur'an'dı. O, Kur'an'ın razı olduğuna razı olur, Kur'an'ın kızdığına da kızardı" dedi (2).

- Biz Hiz. Âişe'ye "Ey mü'minlerin annesi! Rasûlullahın ahlâkı nasıldı?" diye sorduk. O da daha önce geçen cevabı verdi. Bu nakilden sonra Hiz. Âişe "Sen el-Mü'minün suresini okumuyor musun? Onun birinci ayetinden onuncu ayete kadarını oku. İşte Rasûlullahın ahlâkı böyle idi" dedi (3).

- Hz. Âişe “Hiç kimse ahlak bakımından Rasûlullahtan daha güzel değildir. Onun ashâbından veya aile efradından kim onu çağırması ise, o ona karşı “Buyurun, lebbeyk!” demiştir ve bunun için de Allah “Kesinlikle sen büyük bir ahlâk üzerindesin” (Kalem/4) buyurmuştur” diyor (4).

- Hz. Âişe’ye “Bana Rasûlullahın ahlakını haber ver?” dedim. Hz. Âişe “Sen Kur’an’ı okumadın mı? Kesinlikle sen büyük bir ahlak üzerindesin” ayetini okumadın mı?” dedi. Sonra şöyle anlattı: “Rasûlullah ashabıyla beraberdi. Ben ona bir yemek yaptım. Aynı zamanda kumam olan Hz. Hafsa da Rasûlullah’a bir yemek hazırlamıştı. Hafsa benden önce yemeği yetiştirdi. Cariyeme “Git, Hafsa’nın çanağını dök!” dedim. Hafsa, çanağı Hz. Peygamber’in önüne koymak istediğinde cariyeye onu alt-üst etti, döktü. Yemek yere yayıldı. Hz. Peygamber yerdeki yemeği toplattı, yediler. Sonra ben çanağı gönderdim. Hz. Peygamber onu Hafsa’ya vererek “Bu kabı senin kabının yerine al ve içindekilerini de yeyiniz!” dedi (5).

Zeyd b. Sabit’in Bu Husustaki Sözü

- Bazı kimseler babam Zeyd b. Sabit’in yanına gelerek “Bize Peygamber’in ahlâkından bahseder misin?” dediler. Babam “Ben Rasûlullahın komşusu idim. Peygamber’e vahiy indiği zaman bana haber gönderir, ben de gider, vahiy yazardım. Biz dünyadan bahsederken, Peygamber bizimle birlikte dünyadan, ahiretten bahsederken de yine bizimle birlikte ahiretten bahsederdi. Yemekten bahsederken, o da bizimle beraber yemekten bahsediyordu. İşte bunlar Rasûlullahın ahlâkından bir kısımdır” dedi (6).

Safiyye’nin Bu Husustaki Sözleri

- Ben Rasûlullahtan, ahlâk bakımından daha güzelini görmedim. Beni geceleyin Hayber’de devesinin terkesine almıştır. Ben arada sırada dalıyordum. Başım tam eyerin sonuna değdiğinde o, eliyle başımı ovalar “Ey kadıncağız! Biraz sabret” derdi. Sahba’ya geldiğimizde “Ey Safiyye! Senin kavminin başına getirdiğimizden özür dilerim. Onlar bana şöyle şöyle dediler” dedi (7).

Enes’in Bu Husustaki Sözleri

- Hz. Peygamber lütûf yönünden insanların en cömerdi idi. Allah’a yemin ederim ki o, soğuk sabahlarda herhangi bir erkek, köle, kadın, veya bir çocuk kendisine su getirdiğinde onun kalbini kırmamak için o suyla elini, kollarını ve yüzünü yıkardı. Kim kendisine bir sual sorsa, ona kulak verir ve kimse ayrılıp dönmedikçe dönmezdi. Elini sıkmak isteyen, ister büyük, ister küçük olsun onun elini sıkarak, o elini çekmeden de çekmezdi (8).

- Hz. Peygamber sabah namazını kıldığında, Medinelilerin hizmetçileri kaplarını suyla doldurarak Peygambere getirirlerdi. Hz. Peygamber bereketlenmek maksadıyla getirilen bu kaplara elini daldırırdı. Çoğu kez sabahlarda getirilirdi. Peygamber onların kalbini kırmamak için elini suya sokuyordu (9).

- Allah’ın Rasûlü birisiyle musafaha etti. Sonra da başka birisi onunla musafaha etti. O kişi elini çekmeden Rasûlullah elini çekmiyordu. Eğer birisi Rasûlullahla yüz yüze gelerek karşılaşırsa, o yüzünü çevirmeden Hz. Peygamber yüzünü çevirmezdi. Yanında oturan hiç kimsenin huzurunda ayaklarını, dizlerini uzatmazdı (10).

- Hiçbir kişi görmedim ki, Rasûlullahın kulağına fısıldasın da, Rasûlullah o kişi başına kaldırmadan başını kaldırsın. Hz. Peygamber herhangi bir kişinin elinden tuttuğunda, o kişi elini çekmeden Hz. Peygamber elini çekmezdi (11).

H. Peygamber’in Ashabıyla Musafaha Etmesiyle ilgili Ebu Hüreyre ve Enes’in Rivayetleri

- Hz. Peygamber bir kimsenin elinden tuttuğu zaman, o kimse elini Peygamber’in elinden çekmedikçe Peygamber onun elini bırakmazdı. Hz. Peygamber, arkadaşlarının yanında ayaklarını uzatmazdı. Hz. Peygamber kendisiyle musafaha eden bir kimseye yüzüyle döner ve iş bitinceye, k sonuçlanıncaya kadar da yüzünü ondan çevirmezdi (12).

- Medineli cariyelerden herhangi birisi Hz. Peygamber’in elinden dilediği noktaya kadar götürür, Peygamber de onun kalbini kırmaz, elini çekmezdi (13).

- Medine cariyelerinden herhangi birisi derman bulsun diye Hz. Peygamber’in elini tuttuğunda, Peygamber de onunla birlikte derdine derman bulmak için gidiyordu (14).

- Akli dengesi bozuk bir kadın Hz. Peygamber’e “Ey Allah’ın Rasûlü! Benim seninle bir işim vardır” dedi. Hz. Peygamber “Ey falanın annesi, söyle seninle nereye gelmemi istiyorsun? Hemen gelip işin ne ise göreyim” dedi. Sonra kadınla beraber gitti ve kadının işini yaptıktan sonra döndü (15).

- Ben seferden geldim. Hz. Peygamber elimden tuttu. Ben Peygamber’in elini bırakmadan o benim elimi bırakmazdı (16).

H. Peygamber’in Kolay Olanı Tercih Etmesi ve Sadece Allah İçin İntikam Alması

- Rasûlullah iki iş arasında muhayyer kaldığında, eğer günah değilse, onların en kolayını, tercih ederdi. Eğer günah ise, günahlardan en uzak insan o olurdu. Peygamber nefsi için kimseden intikam atmamıştır. Ancak Allah’ın hürmeti çiğnenmek istenir ya da çiğnenirse, bundan ötürü intikam alır (17).

- Hz. Peygamber, hiçbir hizmetçisine ve herhangi bir kadına vurmamıştır. Eliyle herhangi bir şeye vurmamıştır. Ancak Allah yolunda cihad ederken mesele değişirdi. İki şey arasında muhayyer bırakıldığında, mutlaka kolay olanını seçerdi. Ancak günah olursa mesele değişir; o zaman insanların gûnahtan en uzak olanı olurdu. Peygamber nefsi için intikam almaz; ancak Allah’ın haram kıldıkları için intikam alırdı (18).

- Rasûlullahın hiçbir zaman kendisine yapılan bir zulümden dolayı intikam aldığını görmedim. Ancak Allah’ın haram kıldıklarından bir şey terkedilir veya çiğnenirse, o zaman bu hususta herkesten daha fazla öfkelenirdi. Peygamber iki iş arasında muhayyer bırakıldığında onların, günah olmamak şartıyla en kolayını seçerdi (19).

H. Peygamber Çirkin Konuşmaz, Çarşılarında Bağırılmaz, Kimseye Küfretmez ve Lanet Okumazdı

- Hz. Âişe'ye, Hz. Peygamber'in ahlakını sordum. Bana "Hz. Peygamber çirkin konuşmaz; çarşılarda bağırılmazdı. Kötülüğe kötülükle karşılık vermezdi. O affeder veya yüz çevirirdi, yahut da affeder, bağışlanma talebinde bulunurdu (20).

- Ebu Hüreyre Hz. Peygamber'i vasıflandırırken "O yöneldiğinde bütün bedeniyle yöneliyor, döndüğünde de bütün bedeniyle dönüyordu. Anam babam kendisine feda olsun, o çirkin konuşmazdı. Ondan çirkinlik sadır olmazdı. Çarşılarda bağırılmazdı" demiştir (21)

- Abdullah b. Ömer "Ondan önce, onun bir benzerini görmediğim gibi, ondan sonra da bir benzerini görmedim" dedi.

- Hz. Peygamber küfürbaz değildi, lânet okumazdı. Çirkin konuşmazdı. Herhangi birimizi kınadığı zaman "Ona ne oluyor? Onun alını toprak olsun" derdi (22).

- Peygamber fahiş konuşmaz ve çirkinliğe meyletmezdi ve "Sizin en hayırlınız, ahlak yönünden en güzel olanınızdır!" derdi (23).

H. Peygamber'in Kendisine Hizmet Eden Enes'e Davranışı

- Rasûlullah Medine'ye geldiğinde, üvey babam Talha elimden tutup beni Hz. Peygamber'e götürerek "Ey Allah'ın Rasûlü! Enes akıllı bir çocuktur. Sana hizmette bulunsun!" dedi. Böylece Peygamber'e seferde ve hazerde hizmet ettim. Peygamber yapmış olduğum bir şey için "Niçin bunu böyle yaptın?" demediği gibi yapmadığım bir şeye de "Niçin bunu böyle yapmadın?" da demezdi (24).

- Hz. Peygamber ahlâk bakımından insanların en güzeliydi. Bir gün beni bir ihtiyacını yerine getirmek için göndermişti. Ben "Allah'a yemin ederim, gitmeyeceğim!" dedim. Fakat nefsimde Peygamber'in bana emrettiği yere gitmek vardı. Çıktım, çocukların yanından geçerken baktım ki çocuklar sokakta oynuyorlar; ben de onları seyre daldım. Hz. Peygamber birden arkamdan enseme yapıştı. Ona baktım, benim yüzüme güldü ve "Ey Enescik! sana emrettiğim yere gittin mi?" dedi. Ben "Şimdi gideceğim ey Allah'ın Rasûlü!" dedim. "Allah'a yemin ederim, ben Rasûlullah'a dokuz sene hizmet ettim. Yaptığım bir şey için "Niçin bunu böyle veya şöyle yaptın?" demediği gibi, terkettiğim birşey için de "Niçin bunu şöyle şöyle yapmadın?" demedi (25).

- Rasûlullah'a on sene hizmet ettim. Andolsun, bana of bile demedi. Yaptığım bir şeye "Niçin şöyle yaptın?" demediği gibi, yapmadığıma da "Niçin şöyle şöyle yapmadın?" demedi (26).

- Rasûlullah'a on sene hizmet ettim. Herhangi bir emir verdiğinde, ben onda bir gevşeklik göstersem veya yapmasam beni kınamazdı. Eğer aile efradından birisi beni kınasa, o "Onun yakasını bırakınız, eğer bu şeyin yapılması takdir edilseydi kesinlikle olurdu" derdi (27).

- Hz. Peygamber'e birçok sene hizmet ettim. Hiçbir zaman bana küfrettiği vaki olmadı vehiçbir fiske vurmadı. Hiçbir zaman beni azarlamadı ve hiçbir zaman yüzünü bana ekşitmedi ve hiçbir zaman, bana emrettiği şeyde gevşeklik yaptığımda beni kınamadı. Ailesinden biri beni kınasa, "Onun yakasını bırakın, eğer olması takdir edilseydi o olacaktı" derdi (28).

- Hz. Peygamber, Medine'ye geldi. Ben o zaman sekiz yaşındaydım. Annem beni Rasûlullah'a götürerek "Ey Allah'ın Rasûlü! Ensar'ın erkekleri ve kadınları sana hediyeler vermiştir. Benim sana hediye verecek gücüm yoktur. Ancak benim bu oğlum vardır. Onu benden kabul et. İstedğin kadar sana hizmet etsin!" dedi. Böylece ben Peygamber'e on sene hizmet ettim. Rasûlullah hiçbir zaman beni dövmedi, bana küfredip yüzünü ekşitmedi (29).

2. FASIL: ASHÂBIN AHLÂKI

İbn Ömer'in, Ebubekir, Osman ve Ebu Ubel'de Hakkındaki Sözleri

- İbn Ömer "Kureyş'ten üç kişi vardır ki, yüzleri yönünden insanların en güzelleri olduğu gibi ahlâkları ve hayaları yönünden de insanların en sabit olanlarıdır. Seninle konuşurlarsa, yalan söylemezler. Kendileriyle konuşursan, seni yalanlamazlar. Onlar Ebubekir, Osman b. Affan ve Ebu Ubeyde b. el-Cerrah'tır" dedi (30).

- Kureyş'ten üç kişi vardır ki yüz, ahlâk ve haya bakımından insanların en güzeldirler. Onlar Ebubekir, Osman ve Ebu Ubeyde'dir (31).

H. Peygamber'in, Ebu Ubeyde'nin Güzel Ahlâkına Şahitlik Etmesi

- Allah'ın Rasûlü "Ashâbımdan hiç kimse yoktur ki, onun ahlâkında bir eksiklik olmasın. Fakat Ebu Ubeyde b. el-Cerrah müstesnadır" dedi(32).

H. Peygamber'in, Osman Hakkında "Ashâbımın Arasında Ahlâkı Bana En Çok Benzeyen Odur" Demesi

- Allah'ın Rasûlü kızının evine girdi. Kızı, kocası Hz. Osman'ın başını yıkıyordu. Hz. Peygamber "Ey kızım! Ebu Abdillâh'a daima iyilikte bulun. Çünkü o ashâbımın içinde, ahlâk bakımından, bana en çok benzeyendir" buyurdu (33).

- Rasûlullahın kızı, Hz. Osman'ın hanımı Rukiyye'nin hanesine gittik; elinde bir tarak vardı. Bana "Rasûlullah şimdi benim yanımdan çıktı. Onun başını taradım. Babam benden Ebu Abdillâh'ı sordu. Ben de "Hayırlıdır, iyidir" dedim. Babam "Ona ikram et! Çünkü o, ahlâk bakımından bana ashâbımın hepsinden daha çok benzer" buyurdu, dedi (34).

H. Peygamber'in, Cafer, Zeyd, Ali ve İbn Cafer'in Ahlâkı Hakkında Söyledikleri

- Allah'ın Rasûlü, Cafer'e "Sen hem şekil, hem de ahlâk bakımından bana benziyorsun" dedi(35).

- Hz. Ali şöyle anlatıyor: "Ben, Cafer ve Zeyd birlikte Rasûlullah'a vardık. Hz. Peygamber, Zeyd'e "Sen bizim kardeşimiz ve arkadaşımızsın" dedi. Bunun üzerine Zeyd, sevincinden sıçrayarak çıktı. Sonra Hz. Peygamber Cafer'e "Sen şekil bakımından da, ahlâk bakımından da, bana benziyorsun!" dedi. Bunun üzerine Cafer de Zeyd gibi sıçrayarak sevincini gösterdi. Sonra bana "Sen benden, ben de sendenim" dedi. Ben de sıçrayarak Cafer'in arkasından gittim(36).

- Allah'ın Rasûlü, Cafer'e "Senin ahlâkın benim ahlakım gibidir. Benim vücut şeklim de seninki gibidir" dedi. Ali'ye de "Ey Ali, sen bendensin ve çocuklarımla babasımsın" dedi (37).
- Rasûlullahtan bir kelime işittim. Eğer Arap yarımadasının kızıl develerinin hepsi bana verilse onunla değişmem. Hz. Peygamber bana "Senin baban Cafer, hem yaradılış bakımından, hem de ahlâk yönünden ashâbımın bana en benzer olanıdır. Sen ey Abdullah! Tıpkı baban gibisin" dedi (38)>.

Hız. Ömer'in Güzel Ahlâkı

Amcam Hidaş, Allah Rasûlü'nden, içinde yemek yediğı çanağı istedi. Bu çanak bizim yanıımızdaydı. Hz. Ömer halife iken zaman zaman gelir, bu çanağı çıkarmamızı isterdi. Biz de onu çıkarırdık. Onu Zemzem suyu ile doldurur, başına ve yüzüne döker, giderdi. Sonra evimize bir hırsız girdi. Bazı eşyalarımızla beraber o çanağı da çalıp götürdü. Çanak çalındıktan sonra Hz. Ömer bize geldi. Çanağın çıkartılmasını istedi. "Ey Mü'minlerin Emiri! O çanak bizim diğer eşyalarımızla birlikte çalınmıştır" dedik. Hz. Ömer "Biz, Ömer'in kızıp, hırsıza veryansın edeceğını beklerken. O sadece "Hayret! Hz. Peygamber'in çanağını bile çalmış" dedi (39).

- Uyeyne b. Hısn b. Huzeyfe b. Bedir, Medine'ye geldi. Yeğeni Hurr b. Kays'ın evinde konakladı. Hurr, Hz. Ömer'in meclisine yaklaştırdığı kişilerdendi. Zira kurra, Hz. Ömer'in meclisinin müdavimleri idi. İster genç, isterse ihtiyar olsunlar onun istişaresine mazhar olurlardı. Uyeyne, yeğenine "Ey yeğenim! Şu emrin yanında senin sözün geçer. Bana huzuruna girmek için izin ister misin?" dedi. Bunun üzerine Hurr Hz. Ömer'den izin istedi. Amcası Hz. Ömer'in huzuruna girdiğinde "Ey Hattab'ın oğlu! Allah'a yemin ederim, bize değer vermiyorsun. Aramızda adalet yapmıyorsun" dedi. Bu sözler üzerine Hz. Ömer öfkeleni. Hatta onu dövmek istedi. Hurr "Ey Mü'minlerin Emri, Allah Teâlâ, Peygamberi'ne "Bağışlayıcı ol. Marufu emret ve cahillerden yüz çevir" (A'raf/199) buyuruyor. Bu amcam da cahillerdendir!" dedi. Bunun üzerine Hz. Ömer hemen sakinleşti; çünkü Hz. Ömer, Allah'ın kitabına karşı çok hassas ve hürmetkardı (40).

- Ömer'in hiçbir zaman öfkelenip de, Allah'ın zikri kendine hatırlatıldığında veya Allah'ın azabından söz edildiğinde, derhal yapmak istediğinden vazgeçmediğini görmedim (41).

- Bilal-i Habeşî, bana "Ey Eslem! Siz Hz. Ömer'i nasıl görüyordunuz?" dedi. Ben de "Hz. Ömer çok hayırlı bir insandı. Fakat kızdığında, bir tuhaf olurdu" dedim. Bilal "Öfkeleniğinde onun yanında Kur'an'dan bir ayet okunsa, öfkesi hemen giderdi" dedi.

- Hz. Ömer bir gün bana bağırdı ve kamçıyla vurmak istedi. Fakat ben ona "Sana Allah'ı hatırlatıyorum" dedim. Bunun üzerine Hz. Ömer kamçıyı attı. "Sen bana büyük bir şeyi hatırlattın" dedi (42).

Mus'ab'ın ve Abdullah b. Mes'ud'un Güzel Ahlâkları

- Mus'ab b. Umeyr müslüman olduğu günden Uhud'da şehid edildiğı güne kadar benim dostumdu. Habeşistan'a yaptığımız iki hicrette de bizimle beraberdi. Kafîle içinde benim yol arkadaşım. Ahlâk bakımından ondan daha güzel ve uysal bir kimse görmedim (43).

- Hz. Ali'nin yanında oturuyorduk. Abdullah b. Mes'ud'un bazı sözlerini hatırladı. Kavim onu övdü ve Hz. Ali'ye "Ey mü'minlerin emiri! Ahlâk bakımından ondan daha güzel bir kimseyi görmedik. Öğretmek bakımından da çok şefkatliydi. Yanında oturmak bakımından en güzeliydi. Abdullah b. Mes'ud'dan daha muttakî, vera sahibi kimse görmedik" dediler. Bunun üzerine Hz. Ali "Ben size Allah ile yemin verdiriyorum, siz o sözleri kalbinizden gelerek mi söylüyorsunuz? Doğru mu söylüyorsunuz?" dedi. Onlar "Evet" dediler. Hz. Ali "Ey Allah'ım! Seni şahid kılıyorum. Ey Allah'ım! Ben de, onun hakkında bunların söylediklerinin mislini söylüyorum. Hatta daha üstünü!" dedi (44).

- Hz. Ali şöyle demiştir: "O, Kur'anı okudu. Helalini helal, haramını haram bildi. Dinde fakih, sünnette alimdi".

İbn Ömer ve Muaz b. Cebel'in Güzel Ahlâkları

- İbn Ömer birisi hâriç hiçbir hizmetçisine lânet okumadı; onu da keffaret olarak azad etti. Bir gün de bir başkasına, "Allah'ım ona lanet et!" diyecekti. Fakat kelimeyi tamamlamadı. "Bu bir kelimedir ki, onu tamamlamak istemiyorum" dedi (45).

3. FASIL: YUMUŞAK HUYLU ve BAĞIŞLAYICI OLMAK

Hız. Peygamber'in, Huneyn Günü Ganimetleri Dağıtırken Bazı Kimselerin Onu Çekiştirmelerine Karşı Yumuşak Davranması

- Huneyn günü Hz. Peygamber bazı insanlara daha fazla ganimet verdi. Akra b. Habis'e ve Uyeyne'ye yüzer deve verdi. Adamin biri "Bu taksimle Allah'ın rızası kastedilmemiştir" dedi. Bunun üzerine ben de "Kesinlikle bunu Rasûlullah'a haber vereceğim!" dedim ve durumu Peygambere haber verdim. Hz. Peygamber "Allah Musa'dan razı olsun. O bundan daha fazla eziyete maruz kalmıştır. Fakat sabır göstermiştir" dedi (46).

- Bir kişi "Allah'a yemin ederim ki, bu taksimde adalet gözetilmemiş ve burada Allah'ın rızası kastedilmemiştir" dedi. Bunun üzerine ben "Allah'a yemin ederim ki senin bu sözünü Peygamber'e söyleyeceğim" dedim ve Peygamber'e gelerek hadiseyi anlattım. Hz. Peygamber "Allah ve onun Rasûlü adaletle hükmetmezse, acaba kim hükmedecektir? Allah Musa'dan razı olsun, bundan daha fazla eziyete maruz kaldı, fakat sabır gösterdi" dedi (47).

Hız. Peygamber'in Zü'l-Huveysir'e Karşı Yumuşak Davranması

- Biz Rasûlullahın yanındaydık. Peygamber mal taksim ediyordu. O esnada Zü'l-Huveysir Hz. Peygamber'in yanına geldi. Bu zat Benî Temim'dendi: "Ey Allah'ın Rasûlü! Adil davran" dedi. Hz. Peygamber "Azab olunasıca! Eğer ben adalet etmezsem, kim adalet eder?" Eğer adalet etmezsem . hem mahrum olmuş olurum, hem de zarar ederim" dedi. Hz. Ömer "Ey Allah'ın Rasûlü, bana izin ver de onun boynunu vurayım!" dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber "Hayır! Onu bırak. Onun bazı arkadaşları vardır ki, sizden herhangi

bir kimse, namazını onların namazına, orucunu onların orucuna kıyas etse kendi yaptıklarını çok az görür. Kur'an onların gırtlığından aşağı inmez. Onlar yaydan çıktığı gibi, İslâm'dan çıkarlar. Okun başına bakılır, orada birşey yok. Sonra arka kısmına bakılır. Orada da birşey görülmez. Sonra onun temerine bakılır, orada da birşey görülmez. Sonra onun kanadına bakılır orada da birşey görülmez. Halbuki hedefe isabet ettiğinde pislikle kan arasından geçmiştir. Onların alametleri siyah bir kişidir. Onun pazularından birisi kadının memesi veya vücuttan kesilip sarkan et parçası gibidir. Onlar halk ihtilafa düştükleri an ortaya çıkarlar" buyurdu. Ben şehadet ederim ki bunu Hz. Peygamber'den dinledim. Yine şehadet ederim ki, Hz. Ali, ben de beraberinde olduğum halde, onlarla savaştı. Böylece onların başlarında bulunan adam arandı. Hz. Ali'nin yanına getirildi. Ben de ona baktım. Tam Rasûlullahın vasıflandırdığı şekildeydi (48).

H. Peygamber'in, Abdullah b. Übeyy Vefat Ettiği Zaman Ömer'e Gösterdiği Yumuşaklık

- Abdullah b. Übeyy vefat ettiği zaman, oğlu Peygamber'e gelerek "İç gömleğini bana ver de, babamı onunla kefenleyeyim! Babamın namazını kıl ve onun için af talebinde bulun!" dedi. Hz. Peygamber iç gömleğini verdi ve "Siz getirdiğinizde haber verin de onun namazını kılayım" dedi. Oğlu haber verdi. Hz. Peygamber namazını kılmak istediğinde onu çekti ve "Allah münafıkların namazını kılmaktan seni menetmemiş midir?" dedim. Hz. Peygamber "Ben iki hayır arasındayım. Zira Allah "Onlar için ister af talebinde buluns, istersen de bulunma" (Tevbe/80) buyurmuştur" dedi. Böylece Rasûlullah, Abdullah'ın namazını kıldı. O zaman "Sakin onlardan herhangi bir kimse ölmüşse, hiçbir zaman onun namazını kılma" (Tevbe/84) ayeti nazil oldu (49).

- Abdullah b. Übeyy vefat ettiğinde, Rasûlullah onun namazına çağrıldı ve geldi, yanında durdu. Namazını kılmak istedi. Ben Peygamber'in önüne geçerek "Ey Allah'ın Rasûlü! Allah'ın düşmanı Abdullah b. Übeyy'in üzerine mi namaz kılıyorsun? Bu kişi, falan günde şöyle şöyle dedi" dedim. Hz. Peygamber de bana bakarak tebessüm ediyordu. Rasûlullah'a bunu çokça söylediğimde "Ey Ömer! Önümden çekil. Ben muhayyer kıldım ve seçtiğimi yaptım. Bana "İstersen onlar için af talebinde bulun, istersen bulunma" denilmiştir. Eğer yetmişten fazla af talebinde bulunduğum takdirde affedileceğini bilseydim bunu yapardım" dedi. Sonra Hz. Peygamber namazı kıldı, cenaze ile beraber gitti. Kabrinin başında da cenaze gömülünceye kadar durdu. Rasûlullah'a karşı gösterdiğim bu cür'etten pişmanlık duydum. Allah'a yemin ederim ki, az bir zaman sonra "Onlardan herhangi birisi öldüğünde ebediyyen onun namazını kılma..." anlamındaki ayet indi. Bundan sonra Hz. Peygamber Allah ruhunu kabzedip de dünyadan ayrılmaya kadar hiçbir münafığın namazını kılma. Kabrine gitmedi (50).

- Abdullah b. Übeyy vefat ettiğinde oğlu Hz. Peygamber'e gelerek "Ey Allah'ın Rasûlü! Eğer sen babamın cenazesine gelmezsen, biz ebediyyen onunla ayıpdar olacağız!" dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber geldi. Baktı ki, onu kabre koymuşlar. Hz. Peygamber "Niçin onu kabre koymazdan evvel bana haber vermediniz?" dedi. Böylece onu çukurdan çıkardılar. Hz. Peygamber tepesinden tırnağına kadar ona üfledi, tükrüğünü sürdü ve sonra ona iç gömleğini giydirdi (51).

- Rasûlullah, Abdullah b. Übeyy kabrine konulduktan sonra geldi. Emretti. Onu kabirden çıkardılar. Hz. Peygamber dizlerini üzerine koydu, tükrüğünü sürdü ve iç gömleğini de ona giydirdi (52).

H. Peygamber'in Kendine Sihir Yapan Yahudiye Gösterdiği Yumuşaklık

- Hz. Peygamber'e yahudilerden bir kişi sihir yaptı. Peygamber birkaç gün ondan müşteki (rahatsız) oldu. Cebrail geldi ve "Yehudden bir kişi sana sihir yapmıştır. Falan falan kuyuda bir takım düğümler düğümlenmiştir. Birisini gönder onu getirsin" deyince, Hz. Peygamber, Hz. Ali'yi oraya gönderdi. Hz. Ali o büyü yapılan ipi çıkardı ve Peygamber'e getirdi. Hz. Peygamber de o düğümleri çözdü. Hz. Peygamber, sanki bağından kurtulmuş gibi oldu. Fakat bunu o yahudinin yüzüne vurmadı. Vefat edinceye kadar böyle kaldı (53).

- Hz. Peygamber'e sihir yapıldı. Hz. Peygamber hanımı ile cinsî münasebette bulunmadığı halde, bulunduğunu sanmaya başladı. Bu sihrin, en şiddetlisidir. Hz. Peygamber "Ey Âişe! Biliyor musun, Allah kendisinden istediğim konuda bana fetva verdi. Bana iki kişi geldi. Birisi başımın, diğeri de ayaklarımın ucuna oturdu. Başımın ucuna oturan diğeri "Adama ne olmuş?" dedi. Diğeri "Sihir yapılmıştır" dedi. Başucumdaki adam "Sihir yapmıştır?" diye sordu. Ayak ucundaki adam da "Lebid b. A'sam" dedi. (Bu Benî Zureyk kabilesinden bir kişidir. Yahudiler ile aralarında anlaşma vardı ve münafıktı.) O başucumdaki yeniden "Hangi nesneyle yapmıştır bunu?" diye sordu. Diğeri "Bir hurma salkımının kabuğu altına üfleyerek onu Zervan kuyusunun altındaki salın altına koymuştur" dedi. Hz. Peygamber o kuyuya vardı. O yapılan sihri çıkardı ve "İşte bu kuyu bana gösterilen kuyudur! Onun suyu sanki kınanın suyu idi. Oradaki hurmalar sanki şeytanların başlarıydı" dedi. Hz. Peygamber'e "Bunu neden halka ilan etmiyorsun?" dedim. Hz. Peygamber "Allah bana şifa verdi. Kimseyi utandırmak istemiyorum" dedi (54).

H. Peygamber'in, Zehirlediği Koyun Etini Kendisine Yedirmek İsteyen Yahudi Kadına Gösterdiği Yumuşaklık

- Yahudilerden bir kadın Rasûlullah'a zehirli bir koyun eti getirdi. Hz. Peygamber ondan yedi. Sonra kadın Rasûlullahın huzuruna getirildi ve Peygamber ona "Niçin böyle yaptın?" diye sordu. Kadın "Seni öldürmek istedim" dedi. Hz. Peygamber "Allah seni, beni öldürmeye muvaffak etmez" dedi. Sahabiler "Ey Allah'ın Rasûlü! Onu öldürmeyecek misiniz?" deyince Hz. Peygamber "Hayır" dedi. Ben daima o zehirin etkisini Rasûlullahın ağzında görmekteydim (55).

- Yahudilerden bir kadın Rasûlullah'a zehirlenmiş bir koyun gövdesi hediye etti. Hz. Peygamber arkadaşlarına "Sakin yemeyiniz. O zehirlidir" dedi. Kadına da "Bunu bana yapmaya seni sevkeden nedir?" diye sordu. Kadın "Eğer Peygamber isen, Allah seni bu hadiseye muttali kılacaktır. Eğer yalancı isen halkı senden rahat ettirmeyi kastettim ve bilmek istedim" dedi. Hz. Peygamber kadına dokunmadı (56).

- Rasûlullah bu zehirden zaman zaman etkilendiğinde, hemen kan aldırırdı. Hatta bir kere hac yolculuğunda ihrama girdiği sırada yine zehirin etkisini hissettiğinden, kan aldırıldığını gördüm (57).

- Hayber ahalisinden bir yahudi kadın pişirilmiş bir koyun gövdesine zehir koydu. Sonra onu Rasûlullah'a getirdi. Hz. Peygamber koyunun ön ayağını aldı, ondan yedi. Ashabdan bir grup da Rasûlullah ile beraber yediler. Sonra Hz. Peygamber onlara "Ellerinizi çekiniz, yemeyiniz!" dedi ve kadının getirilmesini emretti. Kadın geldi. Ona "Bu koyun eti zehirli midir?" deyince, yahudi kadın "Sana bunu kim haber verdi?" diye sordu. Rasûlullah "Bana şu elimdeki haber verdi" dedi. O anda Rasûlullahın elinde koyunun ön

bacağı bulunuyordu. Kadın“Evet, o zehirlidir” dedi. Hz. peygamber “Peki sen bunu neden yaptın?” deyince, kadın “Eğer Peygambersen sana zarar vermez. Eğer peygamber değilsen, senden kurtulmuş oluruz diye düşündüm” dedi. Rasûlullah kadını affetti ve ona ceza tatbik etmedi. Rasûlullah ile beraber aynı etten yiyen bazı sahabiler vefat ettiler. Peygamber, pişirilmiş gövdeden yediği et için omuzlarının üzerinden hacamat yaptırdı. Rasûlullah'a hacamat yapan Ebu Hind'dir. Bu kişi boynuz ve bıçakla hacamat yapardı ve kendisi ensardan Benî Beyaza kabilesinin azadlısı idi (58).

- Bişr b. Bera b. Ma'rur bu etten ötürü vefat etti. Hz. Peygamber o zaman emretti, kadın öldürüldü (59).

- Allah'ın Rasûlü vefat edeceği hastalığında Bişr b. Bera'nın kızkardeşi onu ziyarete geldiğinde Hz. Peygamber ona “Ben şimdi, Hayber'de kardeşinle beraber yediğim zehirli etin tesirinden kalp damarlarımın koptuğunu hissediyorum” dedi. Müslümanlar buna dayanarak Rasûlullah'a Allah tarafından verilen peygamberlikle beraber şehidlik mertebesi de verildiğine inanırlardı (60).

H. Peygamber'in, Kendisini Öldürmek İsteyen Adama Yumuşak Davranması

- Hz. Peygamber şişman bir kişi gördü. Peygamber onun karnına eliyle işaret ederek “Eğer bu yemek burada olmasaydı senin için daha hayırlı olurdu” dedi. O sırada Hz. Peygamber'e bir başka adam getirilerek “Bu seni öldürmek istiyordu!” denildi. Hz. Peygamber “Sakin korkma! Eğer sen beni öldürmek istesen dahi, Allah seni bana musallat kılmayacaktı!” dedi (61).

H. Peygamber'in, Hudeybiye (Günü Kendisine Baskın Yapmak İsteyen Bir Kureyş Cemaatına Yumuşak Davranması

- Hudeybiye günü Rasûlullah ve arkadaşlarının üzerine Mekkelilerden silahlı olarak seksen kişi gönderildi. Bunlar Tenim dağı tarafından geldiler. Maksatları Peygamber'i ansızın öldürmekti. Hz. Peygamber onların aleyhine Allah'a dua etti. Onların hepsi yakalandılar. Hz. Peygamber bunları affetti ve o zaman “Mekke'nin göbeğinde, sizi onlara galip getirdikten sonra, onların ellerini sizden, sizin ellerinizi de onlardan çeken O'dur. Allah yaptıklarınızı görmektedir” (Fetih/24) ayeti nazil oldu (62).

- Biz bu halde iken baktık ki, otuz genç, silah kuşanmış olarak bize doğru hücumla geçmişler. Hz. Peygamber onların aleyhinde beddua etti. Bunun üzerine Allah, onların gözlerini ve kulaklarını kapattı. Biz de onları yakaladık. Onlara “Bizden birisi, size eman mı verdi ki, geldiniz?” dedi. Onlar “Hayır” dediler. Fakat Hz. Peygamber onları serbest bıraktı. Bunun üzerine Fetih/24 ayeti nazil oldu (63).

H. Peygamber'in, Devs Kabilesine Gösterdiği Yumuşaklık

- Tufeyl b. Amr ed-Devsî, Rasûlullah'a gelerek “Devs kabilesi isyan etti. Onların aleyhinde Allah'a yalvar!” dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber kibleye yöneldi, ellerini kaldırdı. Bunu gören halk “Devs kabilesi helâk oldu” dedi. Fakat Hz. Peygamber “Ey Allah'ım! Devs'i hidayet et. Onları bana getir. Ey Allah'ım! Devs'i hidayet et. Onları bana getir. Ey Allah'ım Devs'i hidayet et, onları bana getir. Ey Allah'ım Devs'i hidayet et ve onları bana getir!” diye duâ etti (64).

Ashâbın Yumuşaklığı

- Hz. Ali “Ben, eşlerim ve ev halkım, gençlerin en yumuşağı ve yaşlıların bilginleriyiz. Allah bizimle yalanı ortadan kaldırdı; köpek hastalığına tutulan kurdun dişlerini körletti. Yine Allah, bizimle sizi esaretten kurtarıp boynunuzdaki,esaret zincirini çıkardı ve bizimle, size ülkeler kazandırdı” demiştir (65).

- Ben Abbas'dan daha hazır cevap, daha akıllı, daha âlim ve. daha yumuşak kimseyi görmedim (66).

4. FASIL: ŞEFKAT ve MERHAMET

H. Peygamber'in Çocuk Ağlamasından Ötürü Namazı Çabuk Kıldırması ve Şefkat Hususunda Bir Adamda Olan Kıssası

- Allah'ın Rasûlü “Çoğu kez namaza başlarken namazı uzatmak isterim. Fakat kulağıma bir çocuğun ağlayan sesi gelir, ben de namazı hızlandırırım. Çünkü biliyorum, çocuğun annesi, onun ağlamasından ne kadar zorluk çeker” buyurmuştur (67).

- Bir kişi Hz. Peygamber'e “Benim babam nerededir?” diye sordu. Hz. Peygamber “Ateştedir” dedi. Bunu söyledikten sonra çocuğun beti benzinin kaçtığına gördüğünde “Benim babam da, senin baban da ateştedir” dedi(68).

H. Peygamber ile Kendisine Çirkin Söz Söyleyen Bir Bedevî'nin Kıssası

- Bir göçebe Hz. Peygamber'e gelerek bir hususta yardım istedi. Zannedersem bir diyet hakkında istekte bulunuyordu. Hz. Peygamber ona birşeyler verdi. Sonra “Sana iyilik yaptım mı?” diye sordu. Göçebe “Hayır, yapmadın! Bana verdiğin nedir ki, bundan memnun olayım” deyince müslümanların bir kısmı öfkeleni. Kalkıp göçebeyi dövmek istediler. Fakat Hz. Peygamber onlara “Sakin ellerinizi uzatmayınız” diye işaret etti. Rasûlullah kalkıp giderken o göçebeyi de evine davet etti. Göçebeye “Sen geldin, bizden istedin. Biz de sana birşeyler verdik ve dediğini de dedin!” dedikten sonra ona birşeyler daha vererek “Sana iyilik yaptım mı?” diye sordu. Göçebe “Evet, Allah sana ecirler versin. Çoluk çocuğunun ömürlerine bereket ihsan etsin” dedi. Hz. Peygamber “Sen biraz önce bana karşı sarfettiğin o sözle arkadaşlarımı kızdırdın. Sana karşı şimdi kin duyuyorlar. Onların yanına döndüğümde, tekrar gel ve bu sözünü orada da söyle ki kalplerindeki kin silinsin” dedi. Göçebe buna “Peki” dedi. Göçebe gelince Hz. Peygamber “Sizin bu arkadaşınız bize geldi, istedi. Biz verdik. Dediklerini dedi. Sonra biz onu çağırdık yine verdik. Şimdi artık razı olmuştur. Öyle değil midir ey göçebe?” dedi. Göçebe “Evet, Allah sana mükafaatlar versin. Seninle çoluk çocuğunun ömürlerini bereketlendirsin” dedi. Hz. Peygamber de “Benimle bu göçebenin meselesi, devesi olup da ürken bir kişinin meselesine benzer. O deveyi tutmak için halk arka arkaya dizilmiştir. Fakat onlar koştukça deve daha da hızlanıyor. Deve sahibi onlara “Benimle devemin arasından çekiliniz, Ben

ona karşı sizden daha şefkatliyim. Onu daha iyi tanırım” der. Böylece deve sahibi devesine doğru gider, yerden bir hurma dalı alır ve deveyi çağırır. Deve sahibinin yanına gelir. Ona yükünü yükler ve kendisi de sırtına biner. Eğer bedevî o sözleri söylediği zaman sizi dinleseydim, bu adam cehenneme yuvarlanırdı” buyurdu(69).

Ashâbın Merhameti

- Halk, Abdurrahman b. Avf’a, Hz. Ömer’in halka karşı biraz yumuşak davranmasını söylemesi için ricada bulundular. Çünkü Ömer’in sertliğinden perde arkasındaki kızlar bile korkardı. Abdurrahman halkın bu şikâyetini Hz. Ömer’e bildirince, o “Bu insanlara bundan daha yumuşak davranmak iyi olmaz. Allah’a yemin ederim ki eğer onlara yumuşak davransam, gelip elbisemi omuzumdan alırlar” dedi (70).

5. FASIL: HZ. PEYGAMBER’İN HAYÂSİ

Ebu Said el-Hudrî’nin Bu Husustaki Rivayeti

- Hz. Peygamber perde arkasındaki bakire bir kızın hayasından daha fazla bir hayaya sahipti (71).
- Peygamber’in, bir şeyin hoşuna gitmediği yüzünden belli olurdu(72).

Hiz. Peygamber’in Hoşlanmadığı Bir Sözü, Ashâbının Yüzüne Söylemekten Haya Etmesi

- Hz. Peygamber bir kişinin elbisesinde sarı boya gördü, bu hoşuna gitmedi. Adam kalkıp gittikten sonra oradakilere “Eğer siz bu kişiye, şu sarı boyayı üzerinden temizlemesini söylemeniz ne güzel olurdu!” dedi. Çünkü Hz. Peygamber, hoşuna gitmeyen bir şeyi bir kimsede gördüğünde, onun yüzüne söylemeye haya ederdi (73).
- Hz. Peygamber’in kulağına, herhangi bir kişi hakkında birşey gelse “Falan kişi niçin böyle yapıyor?” demez, “Bazı kavimler ne oluyor ki şöyle şöyle diyorlar” şeklinde anlamlı bir şekilde söylerdi (74).

Hiz. Peygamber’in Avret Yerini Eşlerinden Bile Örttüğüne Dair Hiz. Âişe’nin Rivayeti

- Âişe “Ben Rasûlullahın avret yerini görmedim” demiştir (75).

6. FASIL: ASHÂBIN HAYA DUYGUSU

Hiz. Osman’ın Hayası Hakkında Hiz. Peygamber’in Sözü

- Hz. Ebubekir Peygamber’den içeri girmek için izin istedi. Hz. Peygamber yatağının üzerine uzanmış bir haldeydi. Hiz. Âişe’nin bir elbisesini giymişti. Ebubekir’e izin verildi. Peygamber aynı halde duruyordu. Ebubekir, Rasûlullah’a dediklerini dedikten sonra çıkıp gitti. Sonra Hiz. Ömer izin istedi. Ona da izin verildi. O da Rasûlullah’ı aynı şekilde, o hal üzerine gördü. Onun ihtiyacı da yerine getirildikten sonra çıktı. Sonra Osman izin istedi. Rasûlullah derhal kalktı ve Hiz. Âişe’ye “Şu elbiseni benim üzerime güzelce derle de açık yerim kalmasın” buyurdu. Böylece Hiz. Osman’ın sözlerini de Rasûlullah dinledi. İhtiyacı görüldü. O gittikten sonra Hiz. Âişe “Ey Allah’ın Rasûlü! Ne oluyor ki, Ebubekir ve Ömer’e göstermediğin saygıyı Osman’a gösteriyorsun” dedi. Hiz. Peygamber “Osman çok hayalî bir insandır. Eğer aynı halde ona izin verseydim, hayasından ötürü ihtiyacını bana tam ifade edemezdi” buyurdu (76).
- Hiz. Peygamber oturuyordu. Âişe de arkasındaydı. Ebubekir izin istedi, içeri girdi. Ömer izin istedi, içeri girdi, Sa’d b. Mâlik izin istedi, içeri girdi. Sonra Osman b. Affân izin istedi. Hiz. Peygamber onlarla dizi açık olduğu halde konuşurken Hiz. Osman içeri girerken derhal elbisesini dizinin üzerine çekti ve hanımına “Sen de biraz ileriye çekil!” dedi. Böylece bir saat konuştuğundan sonra hepsi çıkıp gittiler. Hiz. Âişe “Ey Allah’ın Peygamberi! Babam ve arkadaşları geldi, sen elbiseni dizinin üzerine çekmedin. Bana da “Geri git” demedin. Ancak Osman geldikten sonra bunu yaptın” dedi. Bunun üzerine Hiz. Peygamber “Meleklerin kendisinden haya ettiği bir kişiden haya etmeyeyim mi?” buyurdu ve devamla “Nefsimi elinde tutana yemin ederim ki melekler Allah’tan ve Rasûlü’nden haya ettikleri gibi, ondan da haya ederler. Eğer Osman içeri girdiğinde sen bana yakın yerde olsaydın konuşamaz, başını kaldırıp bakamazdı. Böylece çıkıp giderdi” dedi (77).

Hiz. Osman ve Hiz. Ebubekir’in Hayası Hakkında, Hasan ve Âişe’nin Rivayetleri

- Hiz. Osman evinde olup kapısı da kilitli olsa, yine elbiselerinin tamamını çıkarıp da üzerinden atmazdı. Çünkü hayası onu bundan alıkoymazdı (78).
- Hiz. Ebubekir “Allah’tan haya ediniz! Kesinlikle ben helaya girdiğimde Allah’tan haya ettiğim için başımı örtüyorum” demiştir(79).

Osman b. Ma’tun’un Hayası

- Osman b. Ma’tun Hiz. Peygamber’e gelerek “Ey Allah’ın Rasûlü! Ben hanımımın avret mahallimi görmesini istemiyorum” dedi. Rasûlullah “Niçin?” diye sorunca, Osman b. Ma’tun “Ben bundan haya ediyor ve onu kerih görüyorum” dedi. Hiz. Peygamber “Allah onu sana libas, seni de ona libas kılmıştır. Benim ailem benim avretimi görüyor, ben de ondan aynı şeyi görüyorum” buyurdu. Osman “Ey Allah’ın Rasûlü! Sen bunu yapıyor musun?” deyince, Hiz. Peygamber “Evet” dedi. Osman “O halde senden sonra kim yapmayacaktır?” deyip gittikten sonra Hiz. Peygamber “Ma’tun oğlu kesinlikle çok haya sahibidir” dedi (80).

Ebu Musa el-Eş'arî'nin Hayası

- Ebu Musa el-Eş'arî “Ben kapkaranlık evde yıkandığımda bile elbisemi giymeden evvel ayağa kalkmıyorum. Bunu Rabb’imden haya ettiğim için yapıyorum” demiştir (81).
- Ebu Musa el-Eş'arî karanlık bir evde yıkandığı zaman eğilerek elbisesini almaya gidiyor belini doğrultmuyordu; ta ki elbisesini tam olarak giyinceye kadar (82).
- Ebu Musa el-Eş'arî uyumak istediği zaman avreti görünmesin diye bir elbise giyiyordu (83).
- Ebu Musa el-Eş'arî bir kavim gördü. Suda peştemalsiz bulunuyorlardı. Ebu Musa el-Eş'arî, onlara “Ben ölsem, sonra dirilsem, sonra yine ölsem ve dirilsem, sonra bir daha ölsem ve dirilsem bana bu şekilde suya girmekten daha sevimli gelirdi” dedi (84).

Eşecc b. Abdi'l-Kays'ın Hayası

- Allah’ın Rasûlü bana “Sende iki ahlâk vardır ki, Allah onların ikisini de sever” dedi. Ben de “Ey Allah’ın Rasûlü! Bunlar nelerdir?” dedim. “Haya ile hilm sıfatlarıdır” dedi. Ben “Ey Allah’ın Rasûlü! Bunlar bende şimdi mi var olmuşlar yoksa eskiden beri var mıydı?” dedim. Hz. Peygamber “Hayır! Yeni değildirler, bilakis eskiden beri vardırlar” buyurdu. Bunun üzerine ben “Hamd o Allah’a mahsustur ki, beni kendisinin sevdiği bu iki ahlâk üzerinde yaratmıştır!” dedim(85).

7. FASIL: HZ. PEYGAMBER’İN TEVÂZUU

Hiz. Peygamber, Cebrail ve Diğer Bir Meleğin Kıssası

- Cebrail, Rasûlullahın yanında oturuyordu. O sırada gökten bir melek indi. Cebrail “Bu, yaratıldığı günden şu ana kadar yeryüzüne inmeyen bir melektir” dedi. O melek indikten sonra Hz. Peygamber’e hitab ederek “Ey Muhammed! Rabbim beni sana göndermiştir. Sen kral bir peygamber mi olmak istiyorsun, yoksa kul bir peygamber mi?” diye sordu. Cebrail; Hz. Peygamber’e hitaben “Ey Muhammed, rabbın için tevazu göster” dedi. Hz. Peygamber bunun üzerine. Ben kral bir peygamber olmak istemiyorum, kul bir peygamber olmak istiyorum” dedi (86).

Ebu Uname el-Bâhilî’nin, Hiz. Peygamber’in Sîreti Hakkındaki Rivayeti

- Ebu Uname’ye “Peygamberden dinlediğin bir hadisi bize söyle!” dedim. Ebu Uname “Rasûlullahın sözü Kur’an’dı. Çok zikreliyor; rutbesini kısa kesiyor, namazını uzatıyordu. Gurur diye birşeyi yoktu. Bir fakirle veya bir düşkünle ihtiyacını giderinceye kadar meşgul olmaktan çekinmez, yüksünmezdi (87).

Enes’in Bu Husustaki Rivayeti

- Hz. Peygamber çokça zikreder ve ağzından fuzûlî söz çıkmazdı. Merkebe biner, kaba elbiseler giyer ve kölelerin davetlerine katılırdı. Keşke görseydiniz, Hayber günü bir merkebe binmişti. Merkebin yuları da deve tüyünden yapılmıştı (88).

Ebu Musa, İbn Abbas ve Enes’in Rivayetleri

- Hz. Peygamber merkebe biner, yün elbise giyer, sağmak için koyunun altına girer ve misafirlerine bizzat hizmet ederdi (89).
- Hz. Peygamber toprak üzerinde oturur ve yemek yerdi. Koyunları sağlar, bir köle onu arpa ekmeği yemeye davet etse, bu daveti kabul ederdi (90).
- el-Ayalı denilen yer (Medine’nin güneybatısına düşen yerler) ahalisinden birisi gece yarısı Rasûlullahı arpa ekmeği yemek üzere davet ediyor, Peygamber de icabet ediyordu (91).
- Allah’ın Rasûlü arpa ekmeğine ve kokmuş yağla yapılan yemeğe çağırılıyor ve ona gidiyordu. Hz. Peygamber’in bir yahudi yanında rehin olarak bir zırhı vardı. Vefat edinceye kadar da onu kurtaramadı (92).

Hiz. Ömer’in Bu Husustaki Rivayeti

- Bir kişi Hz. Peygamber’i üç defa çağırırdı. Her üçünde de Hz. Peygamber “Efendim” diye karşılık verdi (93).

Hiz. Peygamber ile Bir Kadının Kıssası

- Bir kadın vardı. erkeklerle müstehcen şekilde konuşur, müstehcen hareketlerde bulunurdu ve kendisi çok çirkin sözlüydü. Rasûlullahın yanından geçti. Peygamber o anda bir binanın üstünde oturmuş, tirit yiyordu. Kadın “Bakınız nasıl oturuyor! Kölelerin oturduğu gibi oturuyor, yine kölelerin yediği gibi yiyor!” dedi. Bu sözü işiten Peygamber “Allah’a benden daha itaatkâr hangi köle vardır?” dedi. Kadın “Kendisi yiyor, fakat bize yedirmiyor!” deyince, Hz. Peygamber “Gel, sen de ye!” dedi. Kadın “O halde elinle bana yedir!” dedi. Hz. Peygamber ona eliyle yemek yedirdi. Kadın “Ağzındaki lokmayı benim ağzıma koy” dedi ve Rasûlullah ağzındaki lokmayı onun ağzına koydu. Kadın bu lokmayı yedikten sonra hayası galip geldi ve bundan sonra ölünceye kadar hiçbir erkekle müstehcen bir şekilde konuşmadı (94).

Hiz. Peygamber’in Karşında Titreyen Adama Söyledikleri

- Bir kişi Rasûlullah’a geldiğinde titremeye başladı. Bunu gören Hz. Peygamber “Kendini zorlama! Ben bir kral, bir diktatör değilim. Ben Kureys’ten, kurutulmuş et yiyen bir kadının oğluyum” dedi (95).

- Bir kişi Fetih günü Rasûlullah ile konuştu ve ansızın titremeye başladı (96).
- Rasûlullah ile beraber mescide çıktık. Peygamber'in ayakkabısının bağı çözüldü. Ben eğilerek bağlamak istedim. Hz. Peygamber ayağını çekerek "Bu kendisine hizmet ettirmektir. Halbuki ben kendime hizmet ettirmekten hoşlanmam" dedi (97).

H. Peygamber'in Kendini Ashâbından Üstün Görmemesi

- Allah'ın Rasûlü ashâbından bir grubun içerisinde yürüyordu. Birara onun haberi olmaksızın bir elbiseyi ona şemsiye yaptılar. O, elbisenin gölgesini gördüğünde başını kaldırdı ve "Durun bakalım" diyerek elbiseyi alıp yere koydu ve "Ben sizin gibi bir beşerim" dedi (98).

- Hz. Abbas "Ben Hz. Peygamber'in daha ne kadar aramuda kalacağını bilmiyordum. Bunun için kendisine "Sana, seni gölgelendiren bir çardak yapsak!" teklifini yaptım. Hz. Peygamber "Ben sizin aranızda olacağım. Sahabiler benim topuklarıma basacak. Bazen abama takılıp onu sırtımdan düşürecekler. Ta ki Allah beni aralarından alıp götürünceye kadar" dedi (99).

- Hz. Abbas "Andolsun, Rasûlullahın bizim aramızda ne kadar kalacağını öğreneceğim" diyerek Hz. Peygamber'e gidip "Ey Allah'ın Rasûlü! Bakıyorum ki, bizim aramızda oturmak sana eziyet veriyor. Sahabilerden gelen toz sana eziyet ediyor. Sana bir sedir yapsak da, o sedirin üzerinde sahabilerle konuşsan olmaz mı?" dedi. Hz. Peygamber "Ben ölünceye kadar onların arasından ayrılmam" dedi. O zaman anladım ki, Rasûlullah bizim aramızda az bir zaman kalacaktır (100).

H. Peygamber'in Evde Yaptıkları Hakkında Hz. Âişe'nin Rivayeti

- Hz. Âişe'ye "Rasûlullah eve geldiğinde ne yapıyordu?" diye sordum. Hz. Âişe "Aile efradının hizmetine koşuyordu. Namaz vakti geldiğinde de çıkıyor, namazı kıldırıyordu" dedi (101).

- Bir kişi Âişe'ye "Hz. Peygamber evde herhangi bir iş yapar mıydı?" diye sordu. Âişe "Evet, yapardı. Kendi pabucunu, elbisesini dikerdi. Herhangi

birimizin evimizde yaptığımız gibi o da birşeyler yapardı" dedi(102).

- Hz. Âişe'ye "Rasûlullah evde ne yapardı?" diye sordum. "Hz. Peygamber beşerden bir beşerdi. Elbisesini temizler, koyununu sağlar, kendine ait hizmetleri yapardı" dedi (103).

H. Peygamber'in Tevâzuu Hakkında İbn Abbas ve Cabir'in Rivayetleri

- Rasûlullah abdest suyunu hiç kimsenin hizmetine bırakmazdı. Kendi sadakasını da kendi eliyle getirip verirdi (104).

- Peygamber, hastalığımda beni ziyarete geldi. Ne bir katıra binmişti, ne de başka bir bineğe (105).

- Hz. Peygamber, üzerinde dört dirhem bile etmeyen bir kadife bulunan bir semer üstünde hac yolculuğuna çıktı: Hacdən sonra "Allah'ım, bunu, içinde gösteriş ve desinler kasdı bulunmayan bir hac kıl" diye dua etti (106).

H. Peygamber'in Fetih Senesinde Mekke'ye Girerken Gösterdiği Tevâzû

- Hz. Peygamber Mekke'ye girdiğinde halk onu yüksek yerlerden seyrediyordu. O da, başını eyerin üzerine koyarak secde ediyordu (107).

- Allah'ın Rasûlü Zî Tuva denilen yere geldiğinde devenin sırtında durdu. O sırada kızıl bir kürkün yarısını başına gölge yapmıştı. Hz. Peygamber Allah'a tevâzû göstermek için başını eyerin üzerine koydu (108).

- Bir gün Rasûlullah ile beraber pazara gittik. Peygamber elbisecilerin yanına oturdu. Dört dirheme bir giyecek aldı. Para kesesini bir tartıcıya uzatarak "Elbiseciye dört dirhem tart. Fakat biraz ağır olsun" dedi. Hz. Peygamber elbisenin parasını verdikten sonra, ben elbiseyi taşımak için aldım. Fakat Hz. Peygamber "Onu bana ver. Eşya sahibi, kendi eşyasını taşımalıdır

Eğer zayıf olur da taşıyamazsa, o zaman müslüman kardeşi ona yardım eder" buyurdu. Yolda giderken "Ey Allah'ın Rasûlü, sen don mu giyersin? diye sordum. Hz. Peygamber "Evet, hem evde, hem seferde, hem de gece ve gündüz giyerim. Çünkü bana örtünmek emrolundu. Bundan daha iyi örten bir şey de olmaz" dedi (109).

- Hz. Peygamber, tartıcıya "Tart, fakat biraz ağır olmasına dikkat et" dedi. Tartıcı "Senden başka böyle diyeni bugüne kadar görmedim" dedi. Ben tartıcıya "Sen o kadar ahmak, cahil ve dini zayıf bir insansın ki, daha peygamberini bile tanımıyorsun" dedim. Bu sözleri işiten tartıcı, teraziyi elinden attı ve Hz. Peygamber'in elini öpmek için fırladı. Fakat Hz. Peygamber elini çekerek "Hayır, olmaz. Bunu acemler kendi krallarına yaparlar. Ben kral değilim. Ben de sizin gibiyim" dedi (110).

8. FASIL: ASHABIN TEVÂZUU

H. Ömer'in Şam'a Giderken Deveye Binmesi

- Hz. Ömer, Şam'a, devenin sırtında geldi. Halk onu deveye bindiği için ayıpladılar. Bunun üzerine Hz. Ömer "Ne yap-sınlar? Şimdiye kadar gözleri hep, ahiretten nasibi olmayanların bineklerini görmeye alışmıştır" dedi (111).

H. Ömer'in Kadınlara Bulamaç Yemeğinin Yapılışını Öğretmesi

- Hz. Ömer'i gördüm, bir kadının yanından geçti. Kadın bulamaç denilen yemeği yapıyordu. Hz. Ömer "Bulamaç bu şekilde yapılmaz" dedi ve kadının elinden kepçeyi aldı ve şöyle yapılır diyerek bulamacın nasıl yapıldığını ona gösterdi (112).

- Hz. Ömer, kadına "Sakın, herhangi biriniz suyu iyice kaynatmadan onun içerisine unu atmasın. Su kaynadıktan sonra unu yavaş yavaş dökünüz ve bu esnada kepçe ile de güzelce karıştırınız. Çünkü bu, daha güzeldir, unu geliştirir ve onun parça parça olmasını önler" diyordu (113).

Hız. Ömer'in Çıplak Ayakla Mescide Gitmesi ve Hutbesinde Kendini Kınaması

- Hız. Ömer'in bir bayramda, çıplak ayakla mescide geldiğini gördüm (114).
- Hız. Ömer "Essâlatu câmiatun" diye bağırttı. Halk toplandıktan sonra Hız. Ömer minbere çıktı. Allah'a, layık olduğu şekilde hamd ve sena ettikten sonra Peygamber'e sâlât u selam getirdi ve "Ey insanlar! Ben Mahzum oğulları kabilesinde teyzelerime çobanlık yaptığımı hatırlıyorum. Onlar bana bir avuç hurma veya kuru üzüm verirlerdi. Bunun için bütün gün çalışıyordum; hem de büyük zorluklarla" dedikten sonra minberden indi. Abdurrahman b. Avf "Ey Mü'minlerin Emîri! Yine bugün nefsini ayıpladın durdun" dedi. Hız. Ömer "Ey Avf'ın oğlu! Azab olasıcâ! Ben nefsimle başbaşa kaldım. Bana dedi ki: "Sen Mü'minlerin Emîri'sin. Senden üstün kim olabilir? Ben de ona haddini bildirmek istedim" dedi (115).
- Hız. Ömer "Ey insanlar! Ben hatırlıyorum ki, yiyecek yemek dahi bulamıyordum. Benî Mahzum'da halalarım vardı. Ben onlara tatlı su taşırdım. Onlar da bana bir kaç avuç kuru üzüm verirlerdi. Ben şimdi nefsimde bir gurur hissettim, onun başını ezmek istedim" dedi (116).

Hız. Ömer'in, Merkeple Giden Bir Kölenin Terkisine Binmesi

- Hız. Ömer sıcak bir günde çıktı. Abasını başına koymuştu. Onun yanından merkebe binmiş bir köle geçiyordu. Köleye "Ey genç! Beni terkine alır mısın?" dedi. Köle hemen merkepten inerek "Ey Mü'minlerin Emîri, sen bin!" dedi. Hız. Ömer "Hayır! Ben binmem. Sen bin, ben senin terkine binerim. Sen beni yumuşak yere bindirmek, kendin de sert yere binmek istiyorsun" dedi. Böylece Hız. Ömer gencin terkisine bindi ve öylece Medine'ye girdi. Halk Hız. Ömer'e bakıyordu (117).
- Hız. Ömer'in Bir Çocuğu Diğer Çocuklardan Korumak İçin Onunla Yürümesi

- Evimiz Medine'deydi. Bir gün evden çıkıp çocuklarla beraber ağaçlardan düşen olgunlaşmamış hurmaları toplamaya gittik. O sırada Hız. Ömer, elinde bir sopa olduğu halde çıkıp geldi. Onu gören çocuklar kaçarak ağaçların arasında kayboldular. Yalnız ben kaçmadım. Eteğimde de topladığım hurma vardı. Ömer'e "Ey Mü'minlerin Emîri, bunlar rüzgarın düşürdüğü olgunlaşmamış hurmalardır" dedim. Hız. Ömer eteğimdeki hurmalara baktı. Başını okşayarak "Haydi git" dedi. "Ey Mü'minlerin Emîri, şimdi çocuklar bunu elimden alırlar" dedim. Hız. Ömer "Hayır, alamazlar. Ben seninle beraber gelirim" dedi ve evimin kapısına kadar benimle beraber geldi (118).

Hız. Ömer ile Hız. Osman'ın Terkilerine Adam Bindirmeleri

- Hız. Ömer ile Hız. Osman Mekke'den dönerlerken "Muarres" denilen yerde konaklardı. Medine'ye girmek istedikleri zaman hiç kimse kalmazdı ki, bir çocuğu terkisine almasın. Bu şekilde Medine'ye girerlerdi.
- İmam Malik "Bunu neden yapıyorlar" diye amcama sordum. Amcam "Krallar gibi kibir taslamamak için böyle yaparlardı. Onlar böyleydi. Bugünküler ise, kendileri biner, köleleri de arkalarında sürü gibi yerde sürünerek yürürler" diyerek zamanın idarecilerini kınadı (119).

Hız. Osman'ın Tevâzuu

- Hız. Osman halife iken bir katıra binmişti. Nail adındaki hizmetçisini de terkisine almıştı (120).
- Hız. Osman geceleri abdest suyunu kendisi hazırlardı. Ona "Bazı hizmetçilere söylesen bunu yaparlar!" denildi. Bunun üzerine "Hayır! Onlardan bunu istemem. Çünkü geceler onların istirahat zamanıdır" dedi (121).
- Hız. Osman geceleyin aile efradından hiç kimseyi uykudan uyandırmazdı. Ancak uyanık bulduğu bir kimseyi çağırır; o da abdest suyunu getirirdi. Hız. Osman bütün zamanını oruçlu geçiriyordu (122).
- Hız. Osman halifeyken, mescidde yalnız olarak ve bir örtüye bürünerek yatardı (123).

Hız. Ebubekir'in Tevâzuu

- Biz mahallenin genç kızları, koyunlarımızı Hız. Ebubekir'e getirirdik; Hız. Ebubekir, bize "Size İbn Afra'nın sağdığı gibi, sağmamı ister misiniz?" derdi (124).
- Hız. Ebubekir ticaretle iştigal eden bir zattı. Her gün pazara gider, alış veriş yapardı. Kendisinin bir sürü koyunu vardı. Bu koyunlar akşamları ona getirilirdi. Bazan da kendisi çıkarak koyunları güderdi. Bazan da bu işi başkası yapardı. Kendisi başkalarının koyunlarını da sağlıyordu. Halife olduğu zaman o mahalleden bir genç kız "Artık bizim koyunlarımızı hayvanlarımızı sağmazsın" dedi. Bunun üzerine Hız. Ebubekir cevap olarak "Hayır, hayatımla yemin ederim, onları sizin için sağacağım ve umarım ki, yüklenmiş olduğum vazife daha önceki iyi ahlâklarımı değiştirmeyecektir" dedi. Eskisi gibi mahallenin koyunlarını sağmaya devam etti. Hatta bazan "Kızım, nasıl sağmamı istersin? Köpüklü mü sağayım, köpüksüz mü?" diye sorar, kız da "nasıl istediğini ona söylerdi. Hız. Ebubekir de istenilen şekilde sağardı (125).

Mü'minlerin Emîri Hız. Ali'nin Tevâzuundan Örnekler

- Hız. Ali'yi gördüm, bir dirheme hurma almıştı ve onu abamsı bir elbisenin eteğinde taşıyordu. Ben veyahut da bir başkası "Ey Mü'minlerin Emîri! Mûsaade et de ben taşıyayım" dedik. Hız. Ali "Hayır, çocukların babası onların yemeğini taşımaya herkesten daha müstahaktır" dedi (126).
- Hız. Ali halifeyken çarşılarda dolaşarak yolunu şaşıranlara yol gösterir, kayıpları araştırır, güçsüz ve fakirlere yardım eder, satıcıların yanından geçerken onlara "İşte ahiret yurdu: Onu yeryüzünde böbürlenmek ve bozgunculuk yapmak istemeyenlere veririz. Sonuç sakınanlarındır" (Kasas/83) ayetini okuyarak "Bu ayet adalet ve tevâzû gösteren idareciler ve halk üzerinde nüfuz sahibi kimseler hakkında inmiştir" diyordu (127).

- Hz. Ali'yi gördüm, kasırdan çıkıyordu. Sırtında iki elbise vardı. Birisi baldırlarının yarısına kadar uzanan izar, diğeri de ona yakın bir yere kadar sarkan bir cübbe idi. Elinde de bir asa vardı. Onunla pazadarda geziyor, Allah'ın takvasını ve güzel alışveriş yapılmasını emrederek "Ölçüyü ve tartıyı hakkıyla yapınız. Vücudunuzu şişirmeyiniz" diyordu (128).

- Bir gün mescidden çıkmıştım ki arkamdan bir kişi "Elbiseni yukarıya çek; o zaman hem temiz kalır, hem de takvaya daha yaraşır ve eğer müslümansan saçından da kes" dedi. Baktım ki, bu sesin sahibi Hz. Ali'dir. Elinde de asası vardır. Hz. Ali sonra develerin satıldığı pazara vardı. Oradakilere de "Satışınızı yapın, ama yemin etmeyin. Çünkü yeminle yapılan bir satışta bereket olmaz" dedi. Sonra bir hurmacının yanına vardı. Bir hizmetçinin ağladığını görerek "Neden ağlıyorsun?" diye sordu. Hizmetçi kız "Şu satıcıdan bir dirheme hurma aldım. Fakat efendim hurmaları iade etmemi emretti" dedi. Hz. Ali, hurmacıya "Hurmaları al, parasını ver: Bu işte kızın bir yetkisi yoktur" dedi. Fakat hurmacı kabul etmek istemedi. Ben hurmacıya "Onun kim olduğunu biliyor musun?" dedim. Hurmacı "Hayır" dedi. "O Mü'minlerin Emîri Ali'dir" dedim. Hurmacı bunun üzerine kızın parasını verdi. Sonra "Ey Mü'minlerin Emîri, beni bağışla" dedi. Hz. Ali "Benim seni bağışlamam, senin müşterileri memnun etmene bağlıdır" dedi. Sonra Hz. Ali hurmacıları gezerek "İhtiyaç sahiplerine yardım edin ki, kazancınız bereketli olsun" dedi. Daha sonra da balık pazarına giderek "Kendiliğinden ölüp suyun üstüne çıkan balıkları satmayın" diye ihtar etti (129).

Oradan da elbisecilere uğradı. Bir ihtiyarın dükkanının önünde durdu ve "Ey ihtiyar, bana üç dirheme iyi bir gömleklik satar mısın?" dedi. İhtiyar onu tanıyınca, Ondan almadı başka bir dükkana geçti. Ona da aynı sözü söyledi. O da Hz. Ali'yi tanıdı, ondan da bir şey almadı. Sonunda bir gencin dükkanına girdi ve ondan aldı. Hz. Ali gittikten sonra dükkan sahibi geldi. Ona "Senin oğlun Mü'minlerin Emîri'ne üç dirheme bir gömleklik sattı" dediler. Dükkan sahibi, oğluna "Mü'minlerin Emîri'ne neden iki dirheme vermedin?" dedi. Sonra Hz. Ali'ye giderek "Aldığın gömleklik iki dirhemdir. Oğlum senden bir dirhem fazla almış" dedi ve bir dirhemi geri vermek istedi. Fakat Hz. Ali "Bu karşılıklı rıza ile yapıldı. Ben üç dirheme razı olarak aldım. Onun için verdiğin bir dirhemi alamam" dedi ve almadı (130).

H. Fatıma ve Ümmü Seleme'nin Tevâzuu

- Hz. Fatıma hamur yoğururken saç örgüsü nerdeyse hamur teknesine değiyordu(131)

- Ümmü Seleme, Hz. Peygamber'e akşam gelin olarak geldi. Gecenin sonunda kalkarak hamur yoğurdu (132).

Selmân-ı Fârisî'nin Tevâzuundan Örnekler

- Kızkardeşimin oğlu çölden geldi. Adı Kudâme'ydi. Bana "Dayıcığım! Selmân-ı Fârisî'yi ziyaret etmek istiyorum. Onu severim. Kendisine selam vermek istiyorum" dedi. Selman'ın yanına gitmek üzere çıktık. Medâin'e vardık. O gün Selman yirmibin askerin kumandanıydı. Ufak bir serginin üzerine oturmuş, bir sepet örmektedir. Ona selam verdik. "Ey Eba Abdillah! Bu benim kızkardeşimin oğludur, yeğenimdir. Çölden bana gelmiştir. Seni görmek istiyor" dedim. Selman "Allah'ın selam ve rahmeti onun üzerine olsun" dedi. "Ey Selman! Bu seni sevdiğini söylüyor" dedim. Selman "Allah da onu sevsin" diye cevap verdi (133).

- Selman Medayin'deyken ona vardım. Baktım ki bir tabakhanede elleriyle bir deriyi tabaklamaktadır. Kendisine selam verdiğimde bana "Yerinde dur, sana geliyorum" dedi. Ben "Öyle zannediyorum ki, sen beni tanımadın" dedim. Selman "Evet, tanımadım!" dedi. Sonra "Fakat benim ruhum, senin ruhunu, seni tanımazdan evvel tanımıştır. Çünkü ruhlar toplanıp eğitilmiş askerlerdir. O gün tanışan ruhlar bugün birbirlerine ısınır, tanışmayanlar ise birbirinden kaçır" dedi (134).

- Bir kişi Selmân-ı Fârisî'nin huzuruna girdi. Selman hamur yoğuruyordu. Adam "Bu da nedir?" diye sorunca, Selman "Biz hizmetçiye bir işe veya bir sanata gönderdik. İki işi veya iki sanatı birden onun boynuna yüklemek de hoşumuza gitmedi. Onun için hamuru ben yoğuruyorum" dedi. Sonra o kişi Selman'a "Falan zat sana selam söylüyor!" dedi. Selman "Sen onun yanından ne zaman geldin?" diye sorunca, adam falan zamandan beri burdayım" dedi. Selman "Dikkat et! Eğer o selamı bana getirmemiş olsaydın emaneti yerine vermiş sayılmazdın" dedi (135).

- Babam, Selmân-ı Fârisî'ye kızkardeşimi takdim etti ki, onunla evlensin. Selman bu teklifikabul etmedi ve Bukayre adlı azadlı bir cariye ile evlendi. Babam, Selman ile Huzeyfe arasında bir kırgınlık olduğunu duydu. Gidip Huzeyfe'yi bahçesinden çıkarken buldu. Bir sepete sebze koymuş ve asasını sepetin kulpundan geçirip omuzuna asmıştı. Onunla beraber Selman'ın evine gittiler. Önce Huzeyfe içeri girdi, selâm verdi. Sonra Selman, babamın içeri girmesine izin verdi. İçerde yere serili bir sergiden başka hiçbir şey yoktu. Selman'ın baş ucunda da birkaç kerpiç duruyordu. Karşıda da bir at bellemesi vardı. Selman "Buyurun, oturun. Cariyenizin serip üzerinde yattığı bu sergidir" dedi (136).

- Selmân-ı bir askerî birlikte gördüm. O birliğin kumandanıydı. Bir merkebe binmişti. Üzerinde de bir don vardı. Bacakları iki tarafa sallanıyordu. Askerler "Kumandan geldi" diyorlardı. Selman da "Bugünün bir diğeri yoktur. Aslolan yarınki hayatın kazanç veya kayıbdır" diyordu (137).

- Selmân-ı Fârisî'yle beraber bulunuyordum. Selman bir askerî birliğin kumandanıydı. Selman bazı genç askerlerin yanından geçerken, askerler ona gülerek "İşte kumandanınız budur" dediler. Ben Selman'a "Ey Ebâ Abdillah; şunların ne dediğini görüyor musun?" dedim. Selman "Onları bırak. İstediklerini söylesinler. Asıl kazanç ve kayıp bugünün değil, yarınkıdır. Bu dünyada toprak dahi yiyebilirsen ye, fakat iki kişinin bile başına geçme ve mazlum ve muhtacın bedduasından da sakın. Çünkü onların bedduasıyla Allah arasında engel yoktur" dedi (138).

- Selman Medayin valisiyken halkın arasına don ve aba giyerek çıkardı. Halk onu gördüklerinde "Bu kurda benziyor, bu kurda benziyor!" derlerdi. Selman "Ne diyor bunlar?" diye sorar, "Seni oyuncaklarından birisine benzetiyorlar" dediklerinde de Selman "Önemli değil. Asıl kazanç bugün değil, yarındır" derdi (139).

- Selmân-ı Fârisî'yi gördüm. Semersî bir merkebe binmişti. Sırtında sümbulani bir gömlek vardır. Gayet kısaydı ve son kısımları dardı. Selman uzun bacaklı bir zattı. Bacaklarında çok da kıl vardı. O gömlek yukarıya çekilmişti. Nerdeyse diz kapaklarının yakınına kadar çıkmıştı. Baktım ki çocuklar onun arkasından koşuyorlar. "O validir. Onu rahatsız etmeyin" dedim. Selman, bana "Onları bırak. Önemli olan, asıl rahatlık yarının rahatlığıdır" dedi (140).

- Selmân-ı Fârisî, Medayin valisiydi. Şam ehlinde, Teym oğullarından bir kişi Medayin'e geldi. Bir yük incir getirmişti. Selman'ın sırtında da bir don ile abadan başka birşey olmadığı için, adam onu hizmetçi sanarak "Gel, bu yükü taşı!" dedi. Selman'ın vali olduğunu bilmiyordu. Selman yükü sırtına aldı. Halk bu durumu görünce adama "Bu validir" dediler. Adam "Vallahi seni tanımadım" dedi. Selman "Hayır, hayır! Senin gideceğin noktaya kadar bunu götüreceğim" dedi (141).

- Selman elleriyle çalışır, birşey kazandığında onunla et veya balık satın alırdı. Sonra da cüzzam hastalığına tutulanları çağırır, onlarla beraber yerdı (142).

Huzeyfe b. Yeman'ın Tevâzuu

- Hz. Ömer bir valiyi, bir idareciyi gönderdiğinde, oranın halkına “Bu adamın sözünü dinleyiniz. Sizin için adaletten ayrılmadıkça ona itaat ediniz” diye yazardı. Huzeyfe’yi Medayin’e vali tayin ettiğinde ise “Bunu dinleyiniz, ona itaat ediniz. Sizden ne isterse veriniz” yazmıştır. Böylece Huzeyfe, Hz. Ömer’in yanında bir merkebe binerek, sırtında eğer olduğu ve azığı da bulunduğu halde, Medayin’e vardığında, toprak sahipleri ve köy ağaları onu istikbal ettiler. Onun elinde bir ekmek ve etli bir kemik vardı. Eğerli bir merkebin sırtında onları yiyerek geliyordu. Böylece Ömer’in emir namesini Medayin halkına okudu. Halk “Sen ne istiyorsan söyle bakalım!” dediler. Huzeyfe “Sizden şu yediğim yemeği istiyorum, onu bana vereceksiniz. Bir de sizinle kaldıkça bu merkebimin yemini vereceksiniz” dedi. Böylece Allah’ın dilediği kadar Medayin’de kaldı. Sonra Ömer kendisine bir mektup yazarak Medine’ye davet etti. Hz. Ömer’e Huzeyfe’nin geldiği haberi verilince, gitti, yolunun üzerinde bir yerde pusuya yattı. Ömer onu yanından geçerken görünce dikkatle baktı ve nasıl gönderdiyse, öyle döndüğünü gördü. Hemen kalkıp onun boynuna sarıldı. Ve “Sen benim kardeşimsin, ben de senin kardeşimim” dedi (143).

- Huzeyfe Medayin’e geldiğinde çullu bir merkebe biniyordu. Elinde bir ekmek ve bir parça da et vardı. Merkebin sırtında bunları yerdı. Merkebe yanlamasına biner, iki ayağına aynı tarafa sarkıttırdı (144).

Cerir b. Abdillâh ile Abdullâh b. Selâm'ın Tevâzuu

- Ben Cerir b. Abdillâh’ın kapısının bitişiğinde elbise tamircisiydim. Cerir, evden her çıkışında katıra biner, hizmetçisini de terkisine bindirirdi (145).

Abdullâh b. Selâm, sırtında bir yük odun olduğu halde çarşıdan geçiyordu. Ona “Bunu niçin yaptın? Halbuki Allah seni buna muhtaç etmemiştir” dediler. Abdullâh “Ben nefsimden kibri uzaklaştırmak istedim. Rasûlullahdan “Kalbinde bir hardal tanesi kadar kibir olan kimse cennete girmez” diye duymuştum, dedi (146).

Hız. Ali'nin “Üç Şey Vardır ki, Onlar Tevâzuun Başıdır” Sözü

Üç şey vardır ki, onlar tevâzuun başıdır:

- 1 . Kiminle karşılaşsan önce selam veren olmak.
- 2 . Meclisin en üst noktası yerine, en alt noktasına razı olmak.
- 3 . Riyadan kaçınmak, onu hoş görmemektir (147).

9. FASIL: Hız. PEYGAMBER’İN ŞAKACILIĞI

Hız. Peygamber’in Şaka Olarak Söylediği Sözler Bile Gerçektir

- “Ey Allah’ın Rasûlü! Sen bizimle şakalaşıyorsun” dediler. Hız. Peygamber “Ben şakada dahi haktan başkasını söylemiyorum” dedi (148).

Hız. Peygamber’in Bazı Hanımlarıyla Şakalaşması

- Bir kişi İbn Abbas’a “Rasûlullah hanımlarıyla şakalaşır mıydı?” diye sordu. O da “Evet” dedi. “Onun şakası nasıldı?” diye sorunca, İbn Abbas “Hız. Peygamber hanımlarından birisine geniş bir elbise giydirerek “Onu giy! Allah’a hamdet. Elbiseni gelinler gibi yerde sürü” diye şaka yaptı” dedi (149).

Hız. Peygamber’in Ebu Umeyr’le Şakalaşması

- Hız. Peygamber ahlâk yönünden insanların en güzeliydi. Benim Ebu Umeyr isimli bir kardeşim vardı. Hız. Peygamber bize geldiğinde onu görür görmez. “Ey Eba Umeyr! Senin nuğayr ne yapıyor?” diye takılırdı. Nuğayr bir kuştı, kardeşim onunla oynuyordu. Hız. Peygamber bizde olduğu sırada, bazan namaz vakti girerdi. Namaz kılmak için altındaki sergiyi süpürür ve ona biraz su serperdik. Hız. Peygamber onun üzerinde namaza durur, biz de arkasında saf tutardık; böylece bize namaz kıldırırdı. Bu sergi hurma liflerindendi (150).

- Hız. Peygamber, bir gün Ebu Talha’nın evine girdiğinde onun, künyesi Ebu Umeyr olan oğlunu üzantülü gördü. Rasûlullah onu her gördüğünde kendisiyle şakalaşırdı. “Ey Eba Umeyr! Niçin seni böyle mahzun görüyorum?” diye sordu. “Ya Rasûlallah! Onun oynadığı nuğayr isimli kuşu öldü” dediler. Hız. Peygamber bundan sonra “Ey Eba Umeyr! Nuğayr ne oldu?” diye zaman zaman söyler, onunla şakalaşırdı (151).

Hız. Peygamber’in Bir Başka Adamla Şakalaşması

- Bir kişi Hız. Peygamber’e geldi. Binmek için bir deve istedi. Hız. Peygamber “Biz seni dışı devenin yavrusuna bindireceğiz” derdi. O da “Ey Allah’ın Rasûlü! Ben dışı devenin yavrusunu ne yapabilirim ki?” dedi. Hız. Peygamber “Acaba dışı develerden başka, develeri doğuran var mıdır?” dedi (152).

Hız. Peygamber’in Enes’le Şakalaşması

- Allah'ın Rasûlü bana "Ey iki kulak sahibi" dedi (153).

Hız. Peygamber'in Zahir ile Şakalaşması

- Göçebelerden bir kişinin ismi Zahir idi. Bu zat zaman zaman Hz. Peygamber'e çölden hediyeler getirir ve Peygamber de gideceği zaman kendisine gerekli olan nesneleri verirdi. Hz. Peygamber "Zahir bizim göçebemizdir. Biz de onun şehirde oturan adamlarıyız" derdi. Hz. Peygamber onu çok severdi. Kendisi şekil bakımından çirkin bir kişiydi. Bir gün pazarda eşyasını satarken Hz. Peygamber gidip arkadan onu kucakladı. Zahir, Hz. Peygamber'i göremiyordu. "Bu kimdir? Beni bırak!" dedi ve yüzünü çevirince baktı ki Rasûlullah! Sırtını onun göğsüne iyice yasladı. Hz. Peygamber de "Bu köleyi satıyorum. Alan yok mu?" diye takıldı. Zahir "Ey Allah'ın Rasûlü! Eğer ben köle olsaydım ve beni satsaydın hiç para etmediğimi görecektin" dedi. Hz. Peygamber "Fakat Allah'ın katında senin değerin yüksektir" dedi (154).

Hız. Peygamber'in Âişe ve Diğer Hanımlarıyla Şakalaşması

- Ebubekir, Rasûlullahtan izin istedi. İçeri girerken Hz. Âişe'nin sesinin Peygamber'in sesinden daha yüksek çıktığını işitti. İçeri girdi, Hz. Âişe'ye tokat atmak istedi ve "Görüyorum ki sen sesini Peygamber'in sesinden daha fazla yükseltiyorsun!" dedi. Hz. Peygamber, Ebubekir'in kızını dövmesine engel oldu. Ebubekir öfkeli olarak çıktı. Hz. Peygamber, Âişe'ye "Nasıl, gördün mü? Bak seni babandan kurtardım" dedi. Ebubekir bir kaç gün Âişe'nin hücreğine gelmedi. Sonra izin isteyerek, Hz. Peygamber'in yanına girdiğinde, Hz. Peygamber ile kızı Âişe'yi barış içinde görerek "Siz daha önce beni kavganıza kattığınız gibi şimdi de barışınıza katıyor musunuz" dedi. Hz. Peygamber de "Evet, katıyoruz" dedi (155).

- Peygamber'le bazı seferlere çıktık. Ben daha genç bir hanımdım. O zaman şişman değildim. Hz. Peygamber halka "Siz ilerleyiniz" dedi. Onlar ilerledikten sonra Hz. Peygamber bana dönerek "Gel seninle yarışalım" dedi. Peygamber'le yarıştık ve ben Peygamber'i geçtim. Bir ara benim şişmanladığım bir dönemdi. Rasûlullah ile daha önce yaptığımız yarışı unutmuştum. Yine seferlerinden birisine katıldım. Halka ilerlemesini söyledi. Sonra da bana kendisiyle yarışmamı teklif etti. Peygamber'le yarıştık, bu sefer o beni geçti ve başladı gülmeye ve "Bu, o daha önceki yarışın karşılığıdır" dedi (156).

- Hz. Peygamber'in bir seferinde hanımlarının bindiği develeri sürüyordum ve onlara şiirler okuyordum. Hz. Peygamber, bana "Ey Enşece, Allah sana iyilik versin. Dikkat et, şişeleri kırmayasın" diye takıldı (157).

- Hz. Peygamber bazı hanımlarının yanına vardı.. Onlarla beraber Ümmü Süleym de bulunuyordu. Hz. Peygamber "Ey Enşece! Yavaş ol! Şişeleri yavaş sevk et!" dedi. Hz. Peygamber öyle bir kelime söyledi ki, eğer sizden bazıları o kelimeyi söyleseydi onu uyarlayacaktım: O da "Şişeleri yavaş yürüt" sözü idi (158).

Hız. Peygamber'in Yaşlı Bir Kadına Şaka Yapması

- İhtiyar bir kadın Hz. Peygamber'e gelerek "Ey Allah'ın Rasûlü! Allah'a yalvar da beni cennete göndersin!" dedi. Hz. Peygamber "Ey filanın annesi! Cennete ihtiyar kadınlar girmez" dedi. Kadın, Peygamber'in yanından ağlayarak ayrıldı. Hz. Peygamber "Bu hanıma söyleyiniz: Kadın ihtiyar olduğu halde cennete girmeyecektir. Genç olarak girecektir. Çünkü Allah "Biz (oradaki) kadınları da yeniden bir güzel inşa etmişiz. Onları bakireler yapmışızdır" (Vâkıa/35-36) buyuruyor" dedi (159).

10. FASIL: ASHÂBİN ŞAKACILIĞI

Avf b. Malik el-Eşcaî'nin, Hz. Peygamber ile şakalaşması

- Rasûlullaha, Tebük gazvesinde vardım. Deriden yapılmış bir çadırda oturuyordu. Ona selam verdim. Selamımı aldı. "Girebilir miyim?" dedim. Hz. Peygamber "Gir" dedi. Ben "Ey Allah'ın Rasûlü! Bütün bedenimle mi?" dedim. Hz. Peygamber "Bütün bedeninle" dedi ve böylece çadıra girdim (160).

Hız. Âişe ile Ebu Süfyan'ın, Hz. Peygamber'le Şakalaşmaları

- Hz. Âişe Hz. Peygamber'in yanında şaka yaptı. Âişe'nin annesi "Ey Allah'ın Peygamberi! Bu evin şakacılığının bir kısmı, Kinane'den geliyor" dedi. Hz. Peygamber cevap olarak "Hayır. Bu ev şakacılığının bir kısmını bizden almıştır" dedi (161).

- Ebu Süfyan b. Harb, Hz. Peygamber'in ve kızı Ümmü Habibe'nin evinde bulunuyor ve şakalaşıyordu. Birara "Allah'a yemin ederim ki ben seninle savaşmayı bırakınca, Araplar seni boynuzlamaktan vazgeçtiler ve sana karşı boynuzsuz birer koyun oldular" dedi. Allah'ın Rasûlü de Ebu Süfyan'ın bu sözlerine güldü ve "Ey Eba Hanzale, haydi senin dediğin gibi olsun" dedi (162).

Ashâbın Birbirlerine Kavun Atmaları ve İbn Sirin'in, Ashâbın Şakalaşması Hakkındaki Sözü

- Allah Rasûlü'nün ashâbı birbirlerine kavun atarlardı. Fakat ciddi işlerde ise, gerçek kahramanlardı (163).

- İbn Sirin'e "Sahabiler şakalaşır mıydı?" diye sordum. "Onlar da diğer insanlar gibiydi. "İbn Ömer şaka yapar; "O kendi dostlarının mallarından içki içmeyi sever. Fakat bir tek kuruşun kendisinden gitmesini de hoş karşılamaz" anlamında şiir okurdu" dedi (164).

Nuayman ile Suveybit'in Şakalaşması

- Ebubekir ticaret maksadıyla Busra'ya gitti. Beraberinde Nuayman ve Suveybit b. Harmele de vardı. İkisi de Bedir ashabındandı. Suveybit yemeği idare ediyordu. Nuayman ona "Bana bir şeyler yedir!" dedi. Suveybit de "Ebubekir gelinceye kadar birşey yok

“deyince, çok şakacı olan Nuayman da kalktı, diğer bir kervanın yanına gitti. Kervanda satılık deve vardı. Nuayman, kervancılara “Benim, Arap, genç ve güçlü bir kölem var. Satın alırmısın?” dedi. Kervancılar “Evet, alırız” dediler. Nuayman “O çenesi güçlü birisidir. Size “Ben köle değilim” diyebilir. Eğer vazgeçecekseniz şimdiden söyleyin de, bana karşı şımarıklığı artmasın” dedi. Kervancılar “Hayır, biz alırız” dediler. On genç deve karşılığında onu satın aldılar. Nuayman develeri alıp getirdi ve kervancılara Suveybit’i göstererek “İşte benim kölem budur” dedi. Suveybit “O yalan söylüyor. Ben köle değilim” dediyse de, kervancılar “Senin böyle diyeceğini biz önceden öğrendik” dediler. Suveybit’in boynuna bir ip bağlayarak onu çekip götürdüler. Ebubekir geldiğinde durumu ona anlattılar. Ebubekir arkadaşlarıyla gidip, develeri geri vererek, Suveybit’i aldı. Sonra Hz. Peygamber’e bu olayları anlattılar. Hz. Peygamber ve ashâbı, bir yıl boyunca, bu olayı hatırladıkça gülüyorlardı (165)

Nuayman’ın Bir Bedevî ile Şakalaşması

- Bir göçebe Hz. Peygamber’e geldi. Camiye girdi. Devesini tam camiin önüne bağladı. Rasûlullahın bazı arkadaşları Nuayman b. Amr el-Ensârî’ye “Bu deveyi kessen ve bize yedersen ne güzel olur. Çünkü biz ete karşı çok istekli bulunuyoruz. Hz. Peygamber devenin bedelini nasılsa sahibine verecektir!” dediler. Böylece Nuayman deveyi kesti. Sonra göçebe dışarı çıkınca baktı ki, devesi kesilmiştir. “Eyvah! Devemi kesmişler” diye bağırdı. Bunun üzerine Hz. Peygamber çıktı ve “Bunu kim yaptı?” diye sordu. Onlar da “Nuayman yaptı” deyince Hz. Peygamber onu bulmak üzere yürüdü. O Dubâa binti Zübeyr b. Abdilmuttalib’in evinde, bir çukura girmiş, üzerine hurma dalları ve otlar atmış, gizlenmişti. Hz. Peygamber içeriye girince birisi yüksek sesle “Biz onu görmedik” diyerek Nuayman’ın saklandığı yeri Hz. Peygamber’e işaret etti. Hz. Peygamber, onu oradan çıkardı. Baktı ki yüzü toz toprak içindedir. Hz. Peygamber “Deveyi niçin kestin?” dedi. Nuayman “Sana yerimi gösterenler bana deveyi kesmemi emrettiler” dedi. Hz. Peygamber hem onun yüzünden toprağı siliyor, hem de gülüyordu. Sonra Hz. Peygamber devenin bedelini sahibine verdi (166).

Nuayman’ın, Mahreme b. Nevfel ile Şakalaşması

- Mahreme b. Nevfel b. Vehb el-Zührî, Medine’de bulunuyordu. iki gözü kör, yaşlı bir ihtiyardı. Tam 115 yaşındaydı. Bir gün mescidde kalktı, küçük abdestini yapmak istedi. Nuayman b. Amr b. Rifâa b. Haris, yerinden kalkıp onun yanına geldi. Onu mescidin bir kenarına çektikten sonra “İşte buraya işe” dedi. O da orada oturdu ve çişini yaptı. Halk ona bağırdı. O da çişini bitirdikten sonra “Beni bu yere kim getirdi, azab olunasica?” dedi. Ona “Nuayman b. Amr seni getirdi” dediler. İhtiyar “Benim başıma getirdiğini Allah da onun başına getirsin” diye beddua bulunduktan sonra “Dikkat ediniz! Bu benim Allah için üzerime farz olsun, neyr olsun. Eğer ben onu elime geçirirsem, şu bastonumla ona öyle bir darbe vuracağım ki, ölünceye kadar unutamayacak” dedi. Böylece bir zaman geçti, Mahreme de olanları unuttu. Sonra bir gün Hz. Osman mescidin bir tarafında namaz kılarken Nuayman, Mahreme’nin yanına giderek “Nuaymandan intikam almak istiyor musun?” dedi. Mahreme “Evet, nerdeyse onu bana göster” dedi. Nuayman, Mahreme’nin kolundan tutarak onu Hz. Osman’ın arkasına götürdü ve “İşte Nuayman budur” dedi. Hz. Osman namaz kılarken hiç bir şeyden haberi olmazdı. Mahreme iki eliyle asasını tuttu ve bütün gücüyle Hz. Osman’ın kafasına indirdi. Hz. Osman’ın kafası yarıldı. Halk “Sen ne yaptın. Mü’minlerin Emîri’ne vurdun” dediler. Bu olayları işiten Zühre oğulları Nuayman’dan intikam almak istediler, fakat Hz. Osman, onlara “Bırakın onun belasını Allah versin. O Bedir ashabındandır” dedi (167).

11. FASIL: CÖMERTLİK ve İYİLİK Hz. PEYGAMBER’İN CÖMERTLİĞİ

Hız. Peygamber’in Cömertliği Hakkında Ashabdan Bazılarının Sözleri

- Hz. Peygamber hayır işleri hususunda insanların en cömerdiydi. Onun en cömert olduğu zaman Ramazan ayı idi. Çünkü o ayda Cebrail ile karşılaşılıyor ve Ramazan’ın her gecesi onunla Kur’an okuyordu. Hz. Peygamber hayır yönünden, esmekte olan rûzgârdan bile daha cömertti (168).

- Peygamber’den herhangi bir şey istenildiğinde “yoktur” demezdi(169).

- Hz. Peygamber kendisinden istenilen hiçbir şeyi esirgemezdi (170).

- Hz. Peygamber’den birşey istenildiğinde onu yapmak istiyorsa “Evet” derdi, onu yapmak istemiyorsa sükût ederdi. Hiç bir zaman “Hayır” tabirini kullanmazdı (171).

Hız. Peygamber’in, Muavviz Kızı Rubeyye ile Ümmü Sümbüle’ye Yaptığı İkram

- Muavviz b. Afra, bir sa’ hurma ile birkaç salatalığı Hz. Peygamber’e gönderdi. Hz. Peygamber salatalığı çok severdi. O sırada Bahreyn’den bazı mücevherler gelmişti. Hz. Peygamber, onlardan avucunu doldurdu ve bana verdi (172).

- Peygamber’e bir hediye getirdim. Onun hanımları bunu kabul etmekten imtina ettiler. “Biz almamız!” dediler. Bunun üzerine Hz. Peygamber onlara emretti ve aldılar.

Sonra Hz. Peygamber de, Ümmü Sümbüle’ye bir vadiyi, otlak olarak, verdi. Daha sonra o vadiyi Abdullah b. Cahş, Hz. Hasan’dan satın aldı (173).

Hız. Peygamber’in cömertliğiyle ilgili kıssalar “İnfak Etmek” bahsinde geçmişti.

Ashâbın Cömertlikleri

- Bir kadın Rasûlullah’a gelerek “Ben şu elbiseyi Arapların en kerimine vermeyi niyet ettim!” dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber “O elbiseyi şu gence ver” dedi ve Said b. As’a işaret etti. Bunun için de o tip elbiseye Saidiyye adı verildi (174).

Ashâbın cömertliğiyle ilgili bir çok kıssalar “İnfak Etmek” bahsinde geçmişti.

12. FASIL: BAŞKASINI KENDİNE TERCİH ETME

- Biz öyle bir zaman gördük ki, hiç birimiz kendini, dinar ve dirheme müslüman kardeşinden daha layık görmüyordu. Şimdi ise, dinar ve dirhem bizim için müslüman kardeşimizden daha sevimlidir (175).

Bu konuyla ilgili kıssalar “Susuzluk” “Elbise Yokluğu” “Ensarin Kıssaları” ve “İhtiyaç İçindeyken İnfak Etmek” fasıllarında geçmişti.

13. FASIL: HER ÇEŞİT HASTALIĞA SABRETMEK

Hizmet Peygamber’in Şiddetli Sıtmaya Sabretmesi

- Ebu Said el-Hudri şöyle anlatıyor: Rasûlullahın huzuruna girdim; sıtmaya yakalanmıştı. Üzerinde bir kadife vardı. Elimi kadifenin üzerine koyarak “Ey Allah’ın Rasûlü! Sıtman amma da korkunçmuş!” dedim. Peygamber

“Biz böyleyizdir. Bizim belamız çok şiddetli, ecrimiz de katmerli olur” buyurdu. Sonra “Musibeti en zor olanlar kimlerdir?” diye sordum. Hz. Peygamber “Peygamberlerdir” buyurdu. “Peygamberlerden sonra kimdir?” diye sordum. Hz. Peygamber “Âlimlerdir!” dedi. “Âlimlerden sonra kimdir?” diye sordum. “Salihlerdir” dedi ve devamla “Onların herhangi birisi bitlenmekle belalanır ki, nerdeyse bitler onu öldürür. Başka birisi fakirlikle belalanır. Sırtında giydiği abadan başka hiçbir şey bulamaz. Bununla birlikte onların bazılarının bu bela ve musibetlerden duyduğu sevinç, sizin lüks ve refah içinde yaşamaktan duyduğunuz sevinçten daha büyüktür” buyurdu (176).

- Rasûlullah’a bir grup kadın olarak vardık, onu ziyaret ediyorduk. Kendisi sıtmaya tutulmuştu. Rasûlullah bir su tulumu getirilmesini ve ağaca asmasını emretti. Sonra onun altına oturdu. O su tulumundan Rasûlullahın başına su damlıyordu. Sıtmasının çok şiddetli olduğundan böyle yapıyordu. “Ey Allah’ın Rasûlü! Şu sıtmayı senden uzaklaştırması için Allah’a yalvarsana!” dedim. Hz. Peygamber “İnsanların bela yönünden en şiddetlileri peygamberlerdir. Sonra onları takip edenler, sonra onları takip edenler, sonra onları takip edenlerdir” buyurdu (177).

- Allah’ın Rasûlü’ne bir hastalık musallat oldu. Peygamber bize şikâyet ediyor ve yatağının üzerinde kıvranıyordu. Âişe, Hz. Peygamber’e “Eğer birimiz böyle yapsaydık sen mutlaka ona kızardın” deyince, Hz. Peygamber “Kesinlikle, mü’minlerin üzerine hastalıklar şiddetli olur. Hiçbir mü’min yoktur ki, ona bir diken batsın veya hastalığa yakalansın da, Allah ona hastalığı keffaret kılsın, onunla hatalarını silmesin, derecesini yükseltmesin” buyurdu (178).

Ashâbın Hastalıklara Karşı Sabır Göstermesi; Kuba Halkı ile Ensarin Sıtmaya Karşı Gösterdikleri Sabır

- Sıtma, insan kılığına girerek Hz. Peygamber’den izin istedi. Hz. Peygamber “Bu izin isteyen kimdir?” diye seslenince, “Ben Ümmü Mülden’im” (Bu kelime sıtmaya verilen isimlerden biridir) dedi. Hz. Peygamber ona Kuba ahalisine gitmesini emretti. Kubalılar, Allah’ın dilediği şekilde ondan çektiler ve hepsi Rasûlullah’a gelerek sıtmadan şikâyet ettiler. Rasûlullah onlara “Hangisini dilerseniz, isterseniz Allah’a dua edeyim, sıtmayı sizden kaldırsın. İsterseniz de sıtma sizin için keffaret olsun?” dedi. Kubalılar “Sıtma günahı temizleyici olur mu?” diye sorunca, Hz. Peygamber “Evet” dedi. Kubalılar “O halde, bırak dursun!” dediler (179).

- Sıtma, Hz. Peygamber’den izin istedi. Hz. Peygamber, sıtmaya “Sen kimsin?” diye sordu. “Ben sıtmayım. Eti parçalar, kanı emerim!” dedi. Hz. Peygamber “O halde Küba ahalisine git” dedi. Sıtma da onlara gitti. Kubalılar Hz. Peygamber’e geldiklerinde yüzleri sararmış haldeydi ve sıtmadan şikâyetle bulundular. Hz. Peygamber “Eğer dilerseniz Allah’a yalvarayım, sıtmayı sizden kaldırsın. Dilerseniz de sıtma dursun, sizin kalmış olan günahlarınız ona karşılık düşsün, temizlensin” dedi. Onlar da “Ey Allah’ın Rasûlü! O halde sıtmayı bırak, kalsın” dediler (180).

- Sıtma, Rasûlullah’a gelerek “Ey Allah’ın Rasûlü! Beni, senin yanında en sevimli olan bir topluluğa veya en sevimli ashâbına gönder!” dedi. Hz. Peygamber “O halde ensara git” dedi. Sıtma onlara gitti ve onları yataklara düşürdü. Onlar Hz. Peygamber’e gelip “Ey Allah’ın Rasûlü! Sıtma bize geldi. Allah’a yalvar bize şifa versin” dediler. Hz. Peygamber onlara dua etti ve hastalık onları bıraktı. Bunun üzerine ensardan bir hanım Rasûlullahın peşine düşerek “Ey Allah’ın Rasûlü! Ben de ensardanım. Onlara dua ettiğin gibi, bana da dua et” dedi. Hz. Peygamber “Hangisi sana daha sevimlidir? Dua edeyim, Allah senden sıtmayı kaldırsın veya sabredersin, sana cennet vacib olur” dedi. Kadın “Allah’a yemin ederim ki ey Allah’ın Rasûlü! Ben sabredeceğim, cennet bana vacib olsun” dedi ve bu sözünü üç defa tekrarladı. Sonra “Allah’ın cennetine karşılık ivaz veya bir benzer istemem” dedi (181).

Ashabdan Birinin Sıtmaya Kaşı Gösterdiği Sabır

- Hz. Peygamber ashabdan birinin gelip gitmediğini görünce “Birkaç günden beri falan zatı görmüyorum” dedi. “Sıtmaya yakalandı” dediler. Hz. Peygamber “O halde kalkınız, ona hasta ziyareti yapalım” dedi. Böylece kalkıp onun yanına gittiler. Genç, Peygamberi görünce ağladı. Hz. Peygamber “Ağlama! Çünkü Cebrail bana “Ümmetin cehennemden payı sıtma” dedi” buyurdu (182).

Hizmet Ebubekir ile Ebu’d-Derdâ’nın Gösterdikleri Sabır

- Bazı sahabiler Ebubekir’in huzuruna geldiler, hastalığı sebebiyle onu ziyaret ettiler “Ey Allah Rasûlü’nün Halifesi! Sana bir doktor çağırılmalı. Sana baksın, seni kontrol etsin!” dediler. Ebubekir “Doktor bana baktı” deyince, onlar “Peki sana ne dedi?” diye sordular. Ebubekir “Bana ‘Ben istediğimi eksiksiz yaparım’ dedi” cevabını verdi (183).

- Ebu’d-Derdâ hastalandı. Arkadaşları onu ziyaret ederek “Ey Ebu’d-Derdâ! Şikâyetin nedir?” dediler. Ebu’d-Derdâ “Ben günahlarımdan şikâyet ediyorum” dedi. Onlar “Senin canın ne ister?” deyince, Ebu’d-Derdâ “Cennet ister” dedi. Onlar “Sana doktor çağırılmayalım mı?” deyince “Beni yatağa düşüren zaten doktordur” dedi (184).

Muaz b. Cebel ve Ailesinin Vebaya Karşı Gösterdikleri Sabır

- Şam'da taun salgını oldu. Amr İbnü'l-As "Bu veba bir azaptır. Ondan derelere, dağ eteklerine sığınarak kaçınız" dedi. Onun bu sözü Şurahbil b. Hasene'nin kulağına geldiğinde, öfkelenip Amr İbnü'l-As yalan söylüyor. Ben Allah Rasûlü'nün sohbetinde bulunduğum zaman, Amr babasının devesinden daha şaşkın bir haldeydi. Kesinlikle bu veba Peygamber'imizin duası, Rabb'imizin rahmeti ve salih insanların vefatıdır" dedi. Bu hadise Mu az'a ulaşınca "Ey Rabb'im! Muaz'ın ailesine bundan en yüksek payı ver" diye dua etti: Böylece Muaz'ın iki kızı öldü ve oğlu Abdurrahman da vebaya yakalandı. Muaz oğlu Abdurrahman'a "Hak senin Rabb'inden gelmiştir. Sakın sen şüphe edenlerden olma!" dedi. Oğlu da "Eğer Allah dilerse beni sabredenlerden bulacaksın" dedi. Bundan sonra Muaz vebaya yakalandı. Hastalığını ilk önce elinde duyduğu acıdan anladı ve "Şu elim benim yanımda kızıl develerin hepsini Allah yolunda sadaka vermekten daha sevimlidir" dedi. Muaz, yanında ağlayan bir kişi gördü. "Niçin ağlıyorsun?" diye sordu. O da "Senden öğrendiğim ilim için ağlıyorum" dedi. Muaz ona "Sakın ağlama; çünkü Hz. İbrahim hayatta iken, yeryüzünde herhangi bir âlim yoktu. Allah ona ilim verdi. Ben öldüğüm zaman ilmi, Abdullah b. Mes'ud, Abdullah b. Selam, Selmân-ı Fârisî ve Ebu'd-Derdâ'dan öğren" dedi (185).

- Muaz, Ebu Ubeyde, Şurahbil b. Hasene, Ebu Mâlik el-Eş'caî, hepsi bir günde vebaya yakalandılar. Muaz daha yakalanmadan "Bu, Rabb'imizin rahmeti, Peygamberimizin duasıdır. Sizden önceki salihler bundan gitmişlerdir. Yâ Rabb! Muaz'ın aile efradına bundan en bol nasibi ver!" diye dua etti. Daha akşam olmadan en çok sevdiği oğlu Abdurrahman vebaya yakalandı. Muaz mescitten dönünce, oğlunun vebaya yakalandığını gördü. Oğlu "Ey babam! Hak Rabb'imden gelmiştir. Sakın sen şüphe edenlerden olma!" dedi. Muaz da onacevap olarak "Eğer Allah dilerse beni sabredenlerden bulacaksın" dedi. Definden sonra da Muaz aynı hastalığa tutuldu. Hastalık ağırlaştığında baygınlık geçirmeye başladı. Ayıldığı zaman "Bu, ölüm baygınlığıdır. Allah'ım, beni katına al. Benim seni sevdiğimi bilirsin" diyordu (186).

Ebu Ubeyde ve Müslümanların Vebaya Karşı Gösterdikleri Sabır

- Hastalık yayıldığında kumandan Ebu Ubeyde halka hitap etmek üzere kalkarak "Ey insanlar! Bu hastalık Rabb'inizin size bir rahmetidir. Peygamberimizin duasıdır, sizden önceki salihlerin ölümüdür. Ebu Ubeyde Allah'tan, kendisine bu rahmetten pay vermesini diler" dedi. Sonra hastalığa yakalandı ve öldü. Halka Muaz b. Cebel'i kumandan olarak bıraktı. Muaz da ondan sonra minbere çıkarak "Ey insanlar! "Şu hastalık sizin için bir rahmettir, peygamberinizin duasıdır. Sizden önceki salihlerin ölümüdür. Muaz, Allah Teâlâ'dan Muaz ailesine de paylarını vermesini diliyor" dedikten sonra indi. Oğlu Abdurrahman hastalığa yakalandı ve vefat etti. Sonra kalktı, kendisi için dua etti. Çok geçmeden de elinden vebaya yakalandı. Vebaya yakalandığında eline bakıyor ve onu çevirerek "Sendeki bu hastalığı ben bütün dünyaya değişmem" diyordu. Vefat edeceği zaman halka Amr İbnü'l-As'ı kumandan olarak bıraktı. Amr, halka "Ey insanlar! Bu hastalık bir yere geldimi ateşin alevlenmesi gibi alevleniyor. Binaenaleyh ondan dağlara sığınmak suretiyle kendinizi koruyunuz!" dedi. Bu esnada Ebu Vail el-Huzelî isimli sahabe ayağa kalkarak "Yalan söylüyorsun! Allah'a yemin ederim ki ben peygamberle arkadaşlık ederken, sen benim şu eşeğimden daha şaşkınsın" dedi. Amr İbnü'l-As da "Allah'a yemin ederim ki, senin dediklerinin hiç birine karşılık vermeyeceğim ve yine Allah'a yemin ederim ki biz burada durmayacağız" dedi. Sonra Amr çıktı. Halk da çıkarak dağlarda yayıldılar. Allah Teâlâ böylece hastalığı onlardan kaldırdı. Bu hadise Hz. Ömer'in kulağına geldiğinde Amr İbnü'l-As'ın reyini hoş karşıladı (187).

Muaz b. Cebel'in Amvas'ta Ortaya Çıkan Veba Sırasında Söyledikleri

- Şam'da taun başgösterdiğinde Amr İbnü'l-As kalkarak "Bu azabdan korunmak için dağların eteklerine, vadilere sığınmak suretiyle dağılınz!" dedi. Onun bu hutbesi Muaz'ın kulağına geldiğinde, sözlerini tasdik etmedi ve "Bu, şehadettir, rahmettir. Peygamberlerimizin duasıdır. Yâ Rabbi! Muaz'a ve aile efradına rahmetinden nasiblerini ver!" dedi. Ben Muaz'ın şahitlik ve rahmet sözüyle neyi kastettiğini anladım. Fakat "Peygamber'in duası" sözünden birşey anlamadım. Sonra öğrendim ki, Hz. Peygamber bir gece namaz kılariken duasında "O halde ey Allah'ım, sıtma veya veba olsun" demiş ve bunu üç kez tekrarlamıştı. Sabahladığında birisi ona "Ey Allah'ın Rasûlü! Bu gece senin bir dua ettiğini işittim" dedi. Hz. Peygamber "Demek işittin öyle mi?" deyince, "Evet, işittim!" dedi. Hz. Peygamber "Ben Rabb'imden, ümmetimi açlık ve kıtlıkla helâk etmemesini istedim. Allah isteğimi kabul etti. Sonra ümmetimin başına onları yok edecek azgın bir düşmanı musallat etmemesini ve ümmetimi firkalara ayırarak onları birbirlerine kırdırmamasını istedim. Fakat Allah bunu kabul etmedi. Ben de üç kez "O halde ey Allah'ım, başlarına musallat edeceğin belâ, bâri sıtma veya veba olsun" diye dua ettim" buyurmuştu (188).

Ebu Ubeyde'nin Vebaya Yakalandığı Zaman Sevinmesi

- Ameas'ta ortaya çıkan veba hastalığına ve kendisi ve çocukları ve kendisi yakalanmadan önce, Ebu Ubeyde "Ey Allah'ım, Ebu Ubeyde'nin ev halkına da nasiplerini ver" diye dua etti. Bir müddet sonra küçük parmağında bir çıban çıktı. Ebu Ubeyde bu çıbana bakıyordu. "Bu birşey değildir. Bunu neden bu kadar önemsiyorsun" dediler. Ebu Ubeyde "ümit ederim ki Allah onu bereketlendirir. Allah'ın bereketlendirdiği birşey ise, az da ol çoğalsın" dedi (189).

- Muaz b. Cebel, beni Ebu Ubeyde b. el-Cerrah'a nasıl olduğunu öğrenmek için gönderdi. Kendisi tauna tutulmuştu. Ebu Ubeyde bana elinin ayasında çıkan bir taun yarasını gösterdi. Ben yarayı görünce korktum. Ebu Ubeyde bana "Allah'a yemin ederim ki, bunun yerine Arap yarımadasının bütün kızıl develeri bana verilse yine buna sevindiğim gibi sevinmezdim" dedi (190).

14. FASIL: KÖRLÜĞE SABIR GÖSTERMEK, ASHÂBIN KÖRLÜĞE KARŞI SABIR GÖSTERMELERİ

Zeyd b. Sabit'in Göz Hastalığına Sabır Göstermesi

- Gözlerim ağrıyordu. Hz. Peygamber beni ziyarete gelerek "Ey Zeyd! Eğer gözün bu ağrıdan dolayı giderse, sen ne yapacaksın?" dedi. Ben de "Sabredeceğim. Allah'tan sevap talep edeceğim" dedim. Hz. Peygamber "Eğer gözün bu hastalıktan dolayı gittikten sonra sabreder; Allah'tan sevap talep edersen, senin sevabın cennet olacaktır" dedi (191).

- Peygamber'le beraber, hasta olan Zeyd b. Erkam'ı ziyarette gittik. Zeyd iki günden şikâyetçiydi. Hz. Peygamber "Ey Zeyd! Eğer senin gözün bu hastalıktan ötürü kör olursa, sen de sabır gösterir, Allah'tan ecir talep edersen, Allah'a kavuştuğunda üzerinde herhangi bir günah kalmadığını göreceksin" buyurdu (192).

- Hz. Peygamber, kendisinde bulunan bir hastalık sebebiyle Zeyd'i ziyarette gelmişti. Hz. Peygamber Zeyd'e "Bu hastalığından kurtulacaksın, Fakat benden sonra yaşlandığın ve gözlerin kör olduğunda ne yapacaksın?" dedi. Zeyd de "O zaman sabır göstereceğim ve Allah'tan ecir talep edeceğim" dedim. Hz. Peygamber "O zaman hesapsız olarak cennete girersin" buyurdu. Hz. Peygamber'in vefatından sonra Zeyd b. Erkam'ın iki gözü de kör oldu (193).

Ashabdan Birinin Gözlerini Kaybetmesine Sabretmesi

- Ashabtan birisi gözlerini kaybetmişti. Onu ziyarette gittiler. Gözlerini kaybeden zat "Ben bu iki gözü Peygamber'e bakmak için istiyordum. Hz. Peygamber vefat ettikten sonra Allah'a yemin ederim ki, tekrar gözlerime sahip olmak, Tebâle (194) ceylanlarından birine sahip olmak kadar bile beni sevindirmez" dedi (195).

15. FASIL: EVLAT, AKRABA ve DOSTLARIN ÖLÜMÜNE SABRETMEK

H. Peygamber'in, Oğlu İbrahim'in Ölümüne Sabretmesi

- Hz. Peygamber'in oğlu İbrahim can çekişirken ben de oradaydım. Hz. Peygamber'in gözleri yaşardı ve "Göz yaşarır, kalp üzüldür. Ancak Rabbimizin hoşlanmadığı bir şey ağzımızdan çıkmaz. Allah'a yemin ederim ki, ey İbrahim, senin için çok üzgünüz" dedi (196).

- Hz. Peygamber Abdurrahman b. Avf'a dayanarak içeri girdi. Oğlu İbrahim can çekişiyordu. İbrahim vefat ettiğinde Hz. Peygamber'in gözlerinden yaşlar aktı. Abdurrahman "Ey .Allah'ın Rasûlü! Sen ağlamaktan halkı nehyediyorsun. Müslümanlar senin ağladığını gördüklerinde ağlarlar" deyince, Hz. Peygamber "Bu bir merhamettir. Merhamet etmeyen bir insana merhamet edilmez. Biz halkı feryad etmekten menediyoruz. Ölen kişide olmayan sıfatları ona vermesinden menediyoruz" dedi ve sonra "Eğer bu herkesin gittiği bir yol olmasaydı, kesinlikle onun için bundan daha fazla bir üzüntüye dalecektik. Biz onun için mahzunuz. Göz yaşarır, kalp üzüldür. Rabb'imizi kızdıracak birşey söylemiyoruz. Onun geri kalan süt devresi cennette tamamlansın" buyurdu(197).

H. Peygamber'in, Kızlarından Birinin Oğlunun Ölümüne Sabretmesi

- Biz Peygamber'in yanındaydık. Kızlarından birisi Peygamber'e haber verdi ki, bir çocuğu ölmek üzeredir. Hz. Peygamber gelen adama "Git ona de ki, Allah neyi alırsa, o Allah'ındır. Neyi verirse o da Allah'ındır. Herşey Allah katında belli bir müddettedir. Ona söyle ki sabretsin ve Allah'tan sevap istesin" dedi. Adam gitti ve tekrar dönerek Hz. Peygamber'e "Kızın ille de gelmen için yemin etmiştir!" dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber beraberinde Sa'd b. Ubade, Muaz b. Cebel. Übeyy b. Kâ'b, Zeyd b. Sabit gibi sahabiler ve başka kimseler vardı. Ben de onlarla beraber gittim. Çocuk, Peygamber'in yanına getirildi. Onun göğsü sanki delinmiş bir kırba gibi durmadan hareket halindeydi. Rasûlullahın gözlerinden yaşlar akıyordu. Sa'd, Rasûlullah'a "Ey Allah'ın Rasûlü! Bu nedir?" diye itiraz edince, Hz. Peygamber "Bu merhamettir. Allah kullarının kalbine bunu koymuştur. Allah kullarından merhametli olana merhamet eder" buyurdu (198).

H. Peygamber'in, Amcası Hamza'nın Ölümüne Sabretmesi

- Hamza b. Abdilmuttalib şehid düştüğü zaman Hz. Peygamber gelip yanında durdu. Öyle korkunç bir manzara ile karşılaştı ki, daha önce bunun gibisini hiç görmemişti. Çünkü müşrikler Hamza'nın burnunu, kulak ve dudaklarını kesmişler, sağlam hiçbir yanını bırakmamışlardı. Hz. Peygamber cesedi yanında durarak "Allah'ın rahmeti senin üzerine olsun. Ben seni bildim bileli, akrabalık bağlarını gözetin, daima iyilik yapan bir kimseydin. Allah'a yemin ederim ki, eğer senden sonrakilerin senin üzerindeki üzüntüleri olmasaydı, seni bu şekilde terketmeyi isterdim. Ta ki Allah seni yırtıcı hayvanların kursaklarında haşre götürsün" dedi. Hz. Peygamber o kadar üzülmüştü ki, "Allah'a yemin ederim ki, buna karşılık onlardan yetmiş kişiye aynısını yapacağım" dedi. Bunun üzerine Cebrail, Hz. Peygamber'e şu ayetleri indirdi: "Eğer ceza tatbik ederseniz size tatbik edilen cezanın benzerini tatbik ediniz..." (Nahl/126). Böylece Hz. Peygamber yemininin keffaretini verdi ve fikrinden vazgeçti (199).

- Hz. Peygamber, Hz. Hamza'nın cesedi yanında durduğunda ona yapılanlara bakarak "Eğer bizim hanımlarımız üzülmeseydiler, seni asla toprağa gömmeyecektim ve bu halde bırakacaktım ki, sen yırtıcı hayvanların kursaklarında olasan da Allah seni oralardan haşre göndersin" buyurdu. Hz. Peygamber o kadar çok üzülmüştü ki "Eğer onları elime geçirirsem kesinlikle otuz kişiye senin başına getirdiklerini getireceğim!" dedi. Bunun üzerine Allah Nahl/126 ayetini sonuna kadar indirdi. Sonra Hz. Peygamber, Hz. Hamza'nın kibleye doğru hazırlanmasını emretti. Onun üzerine dokuz tekbir getirdi. Sonra diğer şehidler Hz. Hamza'nın yanına getirildi. Her gelen şehid Hamza'nın yanına konuyor, onun namazını kılıyordu. Böylece Hz. Peygamber yetmiş iki defa onlar üzerine namaz kıldı. Sonra ashabının yanına toprağa gömüldükleri zamana kadar durdu. Allah Nahl suresini indirdikten sonra Hz. Peygamber fikrinden vazgeçti ve müşrikleri bağışladı (200).

H. Peygamber'in Zeyd b. Harise İçin Üzülmesi

- Babam öldürüldüğü zaman Peygamber'e vardım. Peygamber beni gördüğünde gözlerinden yaşlar aktı. Ertesi gün yine Hz. Peygamber'e gittim, bana "Dün seni gördüğümde duyduğum üzüntüyü, bugün de bana çekirttin" dedi (201).

- Zeyd b. Harise şehid düştüğü zaman Hz. Peygamber onun hanesine geldi. Zeyd'in kızı ağlayarak Hz. Peygamber'in kucağına atıldı. Peygamber de ağladı. Öyle ki Hz. Peygamber sonunda sesli olarak ağlamaya başladı. Sa'd b. Ubade "Ey Allah'ın Rasûlü! Bu nedir?" dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber "Bu, dostun dosta karşı olan sevgisidir" buyurdu (202).

H. Peygamber'in Osman b. Mâ'zun İçin Üzülmesi

- Hz. Peygamber, Osman b. Mâ'zun'un cesedine varıp onu öptü ve ağladı. Gözlerinden yaşlar akıyordu (203).
- Rasûlullahı gördüm. Onun gözyaşları Osman b. Mâ'zun'un yanakları üzerine düşüyordu (204).

Ashâbın Ölüme Karşı Gösterdikleri Sabır Ümmü Harise'nin, Oğlunun Ölümüne Sabretmesi

- Harise b. Süraka, Bedir günü şehid edildi. Kendisi savaşa katılmayıp, gözlemcilik yapıyordu. Serseri bir ok onu isabet ederek şehid etti. Annesi, Hz. Peygamber'e gelerek "Ey Allah'ın Rasûlü! Bana Harise'den haber ver. Eğer cennette ise sabredeceğim. Aksi takdirde benim ne yapacağımı Allah görecektir" dedi. Hz. Peygamber, kadına "Azab olunasıca, sen aklını mı yitirdin! Sekiz tane cennet vardır. Senin oğlun o cennetler arasında en yüce Firdevs'i elde etmiştir" buyurdu (205).

- Kadın, Hz. Peygamber'e "Eğer Harise cennette ise sabır göstereceğim. Yok bundan başkası ise var kuvvetimle onun için a[layacağım" deyince, Hz. Peygamber "Ey Harise'nin annesi! O tek cennet değildir. Bir cennetin içerisinde çok cennetler vardır. Senin oğlun ise en yüce Firdevs'i elde etmiştir" buyurdu (206).

- Hz. Peygamber "Ey Harise'nin annesi! O bir tek cennet değildir; onlar birçok cennettirler. Oğlun ise en yüce Firdevs'tedir" buyurdu. Hz. Peygamber bunları söyledikten sonra Harise'nin, annesi "O halde ben sabır göstereceğim" dedi (207).

- Harise'nin annesi Hz. Peygamber'e "Eğer Harise cennette ise ağlamayacağım, mahzun da olmayacağım. Yok eğer ateşte ise, hayatta kaldıkça ağlayacağım" dedi. Hz. Peygamber "Ey Harise'nin annesi! O bir tek cennet değildir. O cennetler içerisinde bir cennettir. Harise de en yüce Firdevs'tedir" dedi. Böylece Harise'nin annesi Rasûlullahın yanından ayrıldı. Gülüyordu ve "Ey Harise! Ne mutlu sana, ne mutlu sana!" diye mırıldanıyordu (208).

Ümmü Hallad'ın, Oğlunun Ölümüne Sabretmesi

- Kurayza gününde ensardan bir kişi öldürüldü. İsmi Hallad idi. Annesine "Ey Hallad'ın annesi! Oğlun öldürüldü!" dediler. Kadın yüzünü kapatarak geldi. Kadına "Hallad ölmüştür, sen ise yüzünü kapatıyorsun?" dediler. Kadın cevap olarak "Ben Hallad'ı kaybetmiş isem, hayamı da kaybetmedim ya!" dedi. Bu hadise Hz. Peygamber'e söylenildiğinde "Dikkat ediniz! Hallad'ın eciri, iki şehidin ecridir" buyurdu. "Ey Allah'ın Rasûlü! Bu niçindir?" dediler. Hz. Peygamber "Çünkü onu ehl-i kitab öldürdü" diye cevap verdi (209).

Ebu Talha ile Ümmü Süleym'in Çocuklarını Kaybettikleri Zaman Gösterdikleri Sabır

- Ümmü Süleym, Enes'in babasına gelerek "Sana bugün hoşuna gitmeyecek bir haber getirdim" dedi. Enes'in babası da "Sen durmadan bana hoşuma gitmeyen haberler taşıyorsun? Bu haberleri de şu göçebeden alıyorsun" dedi. Ümmü Süleym "O göçebe idi. Fakat Allah onu seçti ve Peygamber kıldı" dedi. Enes'in babası "Sen ne getirdin? Onu söyle bakalım" deyince, karısı "İçki haram kıldı" dedi. Enes'in babası "İşte şu zaman, artık benimle senin arandaki ayrılık zamanıdır" dedi. Böylece Enes'in babası müşrik olarak öldü. Ümmü Süleym kocasından boşanınca, Ebu Talha onu istedi. Ümmü Süleym, ona "Sen müşrik olduğun halde benimle evlenemem" deyince, Ebu Talha "Hayır, Allah'a yemin ederim ki, senin gayen bu değildir" dedi. Kadın "O halde benim isteğim nedir?" deyince, o "Senin istediğin altın ve gümüştür" dedi. Kadın "Allah ve Rasûlü'nü şahit tutuyorum ki, sen müslüman olursan, ben de bir kuruş istemeden seninle evleneceğim" dedi. Ebu Talha "Kim bana bu hususta teminat verir?" deyince, annesi Enes'e "Ey Enes! Kalk, amcanla beraber Hz. Peygamber'e git" dedi. Ebu Talha kalktı, elini Enes'in omuzuna koydu ve beraber Hz. Peygamber'e gittik. Hz. Peygamber, yanına yaklaştıklarında seslerini işiterek "Bu gelen Ebu Talha'dır. Alnında İslâm nuru parlıyor" dedi. Ebu Talha, Hz. Peygamber'e selam verdi ve "Şehadet ederim ki, Allah'tan başka ilah yoktur; Muhammed de Allah'ın kulu ve Rasûlü'dür" dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber Enes'in annesini İslâm üzerine onunla evlendirdi. Ümmü Süleym ondan bir erkek çocuk dünyaya getirdi. Çocuk büyüyerek yürümeye başladı. Ebâ Talha onu çok severdi. Bir müddet sonra çocuk hastalanarak öldü. Ebu Talha, eve geldiğinde "Ey Ümmü Süleym! Oğlum ne yapıyor?" deyince Ümmü Süleym "Çocuk çok iyidir. Sen bugün geç kaldın, herhalde acıktın. Sana yemek getireyim. Sonra çocuğu görürsün" dedi. Ümmü Süleym onayemeği getirdikten sonra "Ey Ebu Talha, bir kimsenin yanında başkasına ait bir emanet bulunsun ve sahibi emaneti geri alsın, o kimsenin buna kızmaya ve üzülmeye hakkı var mıdır?" dedi. Ebu Talha "Hayır" dedi. Karısı ona "O halde senin oğlun, Allah'ın bizde bulunan bir emanetiydi. Allah emanetini geri aldı" dedi. Ebu Talha "O nerededir?" deyince, Ümmü Süleym "İşte şu beşiktedir" dedi. Ebu Talha odaya girdi ve çocuğun üstünden örtüyü kaldırarak "Allah'tan geldik yine Allah'a döneceğiz" dedi ve gidip olanları Hz. Peygamber'e anlattı. Hz. Peygamber "Beni hak Peygamber olarak gönderen Allah'a yemin ederim ki, o çocuğunun ölümüne karşı sabır gösterdiğinden dolayı Allah onun rahmine bir erkek çocuk ilka etmiştir" dedi. Ümmü Süleym bu hadiseden sonra doğurdu.

Enes bu konuda şunları anlatıyor: Allah'ın Rasûlü; bana "Ey Enes! Annene git ve de ki: Çocuğun göbegini kestiği zaman sakın ona bir şey yedirmesin. Onu benim yanıma göndersin" dedi. Ben çocuğu alarak Hz. Peygamber'e götürdüm. Onun huzuruna koydum. Peygamber "Bana üç tane hurma getir" dedi. Hurmaları getirdim. Rasûlullah onların çekirdeklerini attıktan sonra avucunda onları güzelce ezdi, sonra çocuğun ağzını açarak onları onun ağzına koydu. Çocuk diliyle hurmaları ağzında dolaştırıyordu. Hz. Peygamber "Bu, Ensar soyundan gelen bir insandır. Hurmayı sever!" diye şaka yaptı ve bana "Ey Enes! Annenin yanına git ve ona de ki: Allah senin için oğluna bereket ihsan eylesin. Onu anneye babaya karşı itaatlı ve Allah'tan korkan bir insan kılsın" buyurdu (210).

- Ebu Talha'nın oğlu hastaydı. Ebu Talha çıktı, çocuk da vefat etti. Ebu Talha akşam eve gelince "Oğlum nasıl?" diye sordu. Ümmü Süleym "O en istirahatlı zamanındadır" dedi ve ona akşam yemeğini getirdi. O yemeğini yedikten sonra Ümmü Süleym'le beraber cinsî münâsebette ilişkide bulundu. İlişki bittikten sonra, Ümmü Süleym "Çocuk öldü. Onugömelim" dedi. Sabahladığında Ebu Talha Rasûlullah'a geldi ve Peygamber'e bu hadiseyi haber verdi. Hz. Peygamber "Siz bu gece gelin-güvey oldunuz mu?" diye sordu. Ebu Talha da "Evet" dedi. Peygamber elini kaldırarak "Yâ Rabb! Bunlar için bereket kıl!" buyurdu. Böylece Ümmü Süleym bir erkek çocuk doğurdu. Ebu Talha bana "Onu Peygamber'e götür" dedi. Çocuğun annesi de bana biraz hurma verdi. Hz. Peygamber "Yiyecek bir şey var mı?" diye sordu. "Evet hurma var" dedim. Rasûlullah hurmaları alarak onları ağzında çiğnedi sonra ağzından çıkardı ve çocuğun ağzına koydu. Damaklarını onunla ovdu ve pakladı ve ona Abdullah ismini verdi (211).

- Hz. Peygamber “Umulur ki, Allah ikiniz için bu gecenizde bereket kılmış olsun” dedi. Ben Ebu Talha ile Ümmü Süleym’in dokuz çocuğunu gördüm, hepsi de Kur’an okumuştur (212).

Hız. Ebubekir’in, Oğlu Abdullah’ın Ölümüne Karşı Gösterdiği Sabır

- Taif günü Hz. Ebubekir’in oğlu Abdullah’a bir ok isabet etti ve Hz. Peygamber’in vefatından kırk gün sonra, o ok yarası yeniden deşildi, Abdullah vefat etti. Ebubekir, Âişe’nin hücreğine gelerek “Ey kızım! Allah’a yemin ederim ki, sanki bir koyun kulağından tutulup da bizim evimizden çıkartılmıştır. Abdullah’ın ölümü bana bu kadar etki etti. Bana teselli vermene gerek yok” dedi. Âişe “Hamd o Allah’a mahsustur ki, sana bu kadar sabır ve metanet vermiştir” dedi. Hz. Ebubekir çıktı, sonra geri gelerek “Kızım, Abdullah’ın diri olarak gömülmüş olmasından korkmuyor musunuz?” dedi. Âişe “Ey babacığım! Biz Allah’tan geldik, yine Allah’a döneceğiz” dedi. Hz. Ebubekir “Allah’ın rahmetinden kovulan şeytanın şerrinden, herşeyi işiten ve bilen Allah’ın rahmetine sığınıyorum. Hiç kimse yok ki, kalbine bazan şeytan, bazan melek tarafından bir şeyler atılmış olmasın” dedi. Bir müddet sonra Sakif heyeti Hz. Ebubekir’e geldi. Oğlu Abdullah’ın ölümüne sebep olan ok, hâlâ Ebubekir’in yanındaydı. Hz. Ebubekir oku onlara göstererek “Sizden herhangi bir kimse bu oku tanıyor mu?” dedi. Bunun üzerine Benî Aclan’dan olan, Sa’d b. Ubeyd “Bu benim yontup da yaptığım ve kanatlar taktığım ve kabza yerini yaptığım bir oktur. Bunu ben attım!” dedi. Hz. Ebubekir “Oğlum Abdullah’ı öldüren ok budur. Hamd o Allah’a olsun ki, senin elinle Abdullah’a şeref ve kerem verdi. Abdullah’ın eliyle seni cehennemlik etmedi. Çünkü Allah’ın himayesi geniştir” dedi (213).

Hız. Osman ile Ebu Zerr’in Gösterdikleri Sabır

- Hz. Osman, bir çocuğu dünyaya geldiği zaman, onu ister; kundakla yanına getirildiğinde onu koklardı. Kendisine “Niçin böyle yapıyorsun?” denildiğinde de “Eğer ona bir şey isabet ederse, ona hasret kalmamış olurum” diye cevap verirdi (214).

- Ebu Zerr’e “Senin çocukların yaşamıyor” dediler. Ebuzer “Allah’a hamdolsun ki, onları geçici olan dünyada benden alır ve ebedî olan dünyada benim için saklar” dedi (215).

Hız. Ömer’in, Kardeşi Zeyd’in Ölümüne Sabır Göstermesi

- Hz. Ömer, başına bir musibet geldiğinde kardeşinin vefatını kastederek “Ben Hattab’ın oğlu Zeyd’in ölümüne bile sabrettim” derdi. Hz. Ömer bir gün kardeşi Zeyd’in katiliyle karşılaştığında ona “Aıap olunasica! Sen öyle bir kardeşimi öldürdün ki saba rüzgarı her estikçe onu hatırlıyorum” dedi (216).

Hız. Peygamber’in Halası Safiyye’nin, Kardeşi Hamza’nın Vefatına Sabretmesi

- Hz. Hamza şehit edildiği gün kızkardeşi Safiyye onu aramaya çıktı. Onun şehit olduğundan henüz haberi yoktu. Yolda oğlu Zübeyr ve yeğeni Hz. Ali ile karşılaştı. Hz. Ali, halasını uzaktan gördüğünde Zübeyr’e “Hadiseyi sen anlat, çünkü o senin annendir” dedi. Ancak Zübeyr bundan kaçınarak “Hayır ben söyleyemem; sen söyle! Benim annemse senin de halandır” diye karşılık verdi. Safiyye onların yanına geldiğinde “Hamza nerede biliyor musunuz?” diye sordu. Onlar da bilmediklerini söylediler. Böylece Safiyye kardeşini sormak üzere Hz. Peygamber’e gitti. Halasının geldiğini gören Hz. Peygamber “Hamza’nın şehit edildiğini duyduğunda onun aklını kaybetmesinden korkuyorum” buyurdular. Sonra da mübarek ellerini yanına gelen halası Safiyye’nin göğsüne koyarak dua ettiler. Durumu anlayan Safiyye “İnnâ lillâh ve innâ ilevhi râciûn” diyerek ağlamaya başladı. Daha sonra Hz. Peygamber, müşrikler tarafından paramparça edilmiş olan Hz. Hamza’nın cesedinin bulunduğu yere gittiler ve “Eğer kadınlar ağlayıp sızlamayacak olmasalardı ben onu gömmeksizin olduğu gibi bırakırdım. Böylece o kıyamet gününde kuşların kursaklarından ve yırtıcı hayvanların karınlarından haşre getirilirdi” buyurdular. Arkasından da şehitlerin getirilmesini emrettiler. Dokuz şehidin cesedi Hz. Hamza’nın yanına bırakılıyor; Hz. Peygamber yedi tekbir getirmek suretiyle onların cenaze namazlarını kılıyordu. Namazdan sonra bu dokuz ceset kaldırılıp yerine ondan sonraki dokuz ceset konuluyor, Hz. Hamza’nın dokunulmuyordu. Bu şekilde Hz. Peygamber o gün bütün şehitlerin cenaze namazını kıldılar (217).

- Zübeyr b. Avvam şöyle anlatıyor: Uhud gününde bir kadın koşarak geldi. Nerdeyse ölülerin arasına dalacaktı. Hz. Peygamber onun cesetleri görmesini uygun bulmayarak sahabilerine “O kadını yakalayınız!” buyurdular. O sırada ben de onun annem Safiyye olduğunu anladım. Bunun üzerine arkasından koşarak, ölülerin bulunduğu yere varmazdan önce kendisine yetiştim. Annem güçlü-kuvvetli bir kadındı. Kendisine engel olmak istediğimi anlayınca göğsüne bir yumruk vurarak “Yolumdan çekil! Burası sana ait değildir” dedi. Ben de kendisine “Hz. Peygamber oraya gitmemen için sana yemin verdiriyor” dedim. O zaman annem oraya gitmekten vazgeçti. Sonra beraberinde getirdiği iki elbiseyi vererek “Kardeşim Hamza’nın şehit olduğunu

öğrendim ve bu iki elbiseyi de ona kefen yapılması için getirdim” dedi. Böylece bu iki elbiseyi dayım Hamza’ya kefen yapmak istedik. Fakat oraya vardığımızda onun yanında Ensar’dan bir kişinin daha yatmakta olduğunu gördük. Onun cesedi de Hamza’nın gibi parçalanmıştı. Dayım, Hamza’nın iki elbise ile kefenlenip Ensar’dan olan o kişinin kefensiz olarak bırakılması bize ağır geldi. Bunun üzerine “Birisini Hamza’nın, diğeri de onun olsun!” dedik. Ancak ölçtüğümüzde bu elbiselerin birinin daha büyük olduğunu gördük. Biz de aralarında kura çekerek her birisini kendisine düşen elbiseye sardık (218).

- Abdullatib’in kızı ve Hz. Hamza’nın kızkardeşi Safiyye, kardeşinin cesedine bakmak için savaş alanına gitmek istedi. Oğlu Zübeyr onun önünü keserek “Annecğim! Hz. Peygamber sana geri dönmeni emrediyor!” dedi. Bunun üzerine Safiyye şunları söyledi: “Niçin geri dönecekmişim? Bana kardeşimin cesedinin parçalanmış olduğunu söylediler. Bu da Allah yolunda çarpışırken meydana gelmiş birşeydir. Yemin ederim ki buna sabredeceğim ve sevabını da Allah’tan bekleyeceğim”. Zübeyr dönüp bunları Hz. Peygamber’e söyledi. O da “Öyleyse bırak da kardeşinin cesedini görsün!” buyurdular. Safiyye, Hz. Hamza’nın cesedinin yanına vardı ve onun için Allah’tan af talebinde bulundu. Daha sonra da Hz. Peygamber Hamza’nın defnedilmesini emretti (219).

- Ümmü Seleme vâlidemiz şöyle anlatıyor: Kocam Ebu Seleme bir gün Hz. Peygamber’in yanından geldi; çok sevinçliydi. Bana şunları söyledi: “Bugün Hz. Peygamber’den beni çok sevindiren birşey dinledim; şöyle buyuruyordu! ‘Müslümanlardan herhangi biri, başına bir musibet geldiğinde “İnnâ lillâh ve innâ ilevhi râciûn! Rabb’im! Başıma gelen bu musibetten dolayı bana ecir ver; hakkımda da kaybettiğim şeyden daha hayırlısını takdir buyur” derse Allah onun dileğini kabul eder”. Ben bu sözleri hiç unutmadım.

Kocam Ebu Seleme vefat ettiğinde “İnnâ lillâh ve innâ ileyhi râciûn! Rabb'im! Başıma gelen bu musibetten dolayı bana ecir ver; hakkımda da kaybettiğim şeyden daha hayırlısını buyur!” dedikten sonra kendi kendime de “Ebu Seleme'den daha hayırlısını nereden bulacağım” diye ekledim. İddetim bittikten sonra Hz. Peygamber yanıma gelebilmek için izin istedi. Ben o sırada bir deri tabaklıyordum. Ellerimi temizleyerek Hz. Peygamber'in içeri girmesine izin verdim. İçeri girdiğinde de oturması için altına, içi otla doldurulmuş bir minder koydum. Hz. Peygamber o minder üstüne oturdular ve benimle evlenmek istediklerini söylediler. O sözlerini bitirdikten sonra ben şunları söyledim: “Ey Allah'ın Rasûlü! Aklına seni istemiyorum gibi birşey gelmesin. Fakat ben çok kıskanç bir kadınıyım. Bu yüzden benden gördüğün bir hareketten dolayı Allah'ın azabına çarptırılmaktan korkuyorum. Bir de ben yaşlı bir kadınıyım ve çocuklarım var!”. Bunun üzerine Hz. Peygamber şöyle buyurdular: “ümit ediyorum ki Allah Teâlâ kıskançlığını giderecektir. Yaşlılığına gelince ben de yaşlıyım. Çocuklarınsa benim de çocuklarımdır”. O zaman “Öyleyse ben de senin evlilik teklifini kabul ediyorum” dedim. Böylece Allah Teâlâ bana Ebu Seleme'nin yerine ondan daha hayırlısını, Hz. Peygamber'i verdi (220).

Useyd b. Hudayr'ın, Hanımının Ölümüne Sabretmesi

- Âişe vâlidemiz şöyle anlatıyor: Hacdan ya da Umreden dönüyorduk. Medineliler bizi Zü'l-Huleyfe denilen yerde karşıladılar. Bunlar arasında bulunan Ensar'dan bazı gençler Useyd b. Hudayr'a hanımının vefat ettiğini söylediler. Bunun üzerine o yüzünü bir bez parçasıyla örterek ağlamaya başladı. Ona “Allah seni affeyesin. Sen Hz. Peygamber'in arkadaşlarındansın. İslâmiyet'te bunca geçmişin ve şöyle şöyle mertebelerin vardır. Sana ne oluyor da bir kadın için ağlıyorsun?” dedim. O zaman Useyd yüzündeki örtüyü kaldırarak “Ey Âişe! Doğru söyledin. Hayatımla yemin ederim ki Sa'd b. Muaz'darı sonra hiç kimse için ağlamamam gerekiyordu. Çünkü Hz. Peygamber Muaz için öyle birşey söyledi ki insanlar onun ölümünden sonra artık hiç kimsenin arkasından ağlamadılar”. Merak ederek “Hz. Peygamber Sa'd hakkında ne söylemişlerdi?” diye sordum. Useyd “Onun vefatı üzerine Hz. Peygamber ‘Arş, Sa'd b. Muaz'ın vefatından dolayı sallandı’ buyurdular” dedi. Böylece Useyd Hz. Peygamber'le benim aramda aracılık yapmış oldu (221).

İbn Mes'ud'un, Kardeşi Utbe'nin Ölümüne Sabır Göstermesi

- Abdullah b. Mes'ud, kardeşi Utbe'nin vefat haberini aldığı anda ağladı. Neden ağladığı sorulduğunda da şunları söyledi: “Ağlıyorum; çünkü Utbe annemle bir kardeşim, Hz. Peygamber'in meclislerinde arkadaşım. Bununla birlikte onun benden önce ölmesi ve ölümü için sabrederek Allah'tan ecir beklemem, benim ondan önce ölüp de onun sabrederek sevap kazanmasından çok daha hoşuma gider” (222).
- Abdullah b. Mes'ud'a kardeşi Utbe'nin ölüm haberi verildiğinde gözlerinden yaşlar akmaya başladı ve sonra da şöyle dedi: “Bu, Allah'ın insanlarda yarattığı merhamet duygusundan kaynaklanan birşeydir ki Âdemoğlu buna engel olamaz” (223).

Ebu Ahmed b. Cahş'ın, Kızkardeşi Zeyneb Vâlidemizin Tabutunu Taşımakla Kalbindeki Acıların Biraz Olsun Hafiflediğini Söylemesi

- Abdullah b. Ebî Selîf şöyle anlatıyor: Gözleri görmeyen Ebu Ahmed b. Cahş'ı, kızkardeşi Hz. Zeyneb'in tabutunu taşıırken gördüm. Bu sırada bir yandan da ağlıyordu. Hz. Ömer ona “Ey Ebâ Ahmed! Bırak da başkaları taşısın. Çünkü çok büyük bir kalabalık var, ezilebilirsin” dedi. Bunun üzerine Ebu Ahmed “Ey Ömer! Biz her türlü hayra onun vasıtasıyla nail olduk. (Hz. Zeyneb'in, Hz. Peygamber'le evlenmesine işaret ediyor). Onun tabutunu bu şekilde ağlayarak taşımak kalbimde hissettiğim acıları biraz olsun hafifletmektedir” dedi. Bunun üzerine Hz. Ömer “Öyleyse onu taşımaya devam edebilirsin” buyurdu (224).

Müslümanların, Hz. Ömer'in Ölümüne Sabır Göstermeleri

- Ahnef b. Kays şöyle anlatıyor: Hz. Ömer'in “Kureyşliler insanların önderleridirler. Onlardan herhangi bir kimse bir yere girerse onunla birlikte mutlaka halkın bir kısmı da oraya girer” dediğini duymuştum. Onun bu sözünün ne manaya geldiğini, vurulduğu ana kadar bir türlü anlayamamıştım. Hançerlenip de ölümle pençelediği sırada Suheyb er-Rûmî'ye müslümanlara üç gün namaz kıldırmasını söyledi. Sonra kendi yerine bir halife seçilinceye kadar halka yemek yedirilmesini emretti. Onun emrine uyarak cenazeden dönen insanlar için yemek getirildi. Ama insanlar üzüntülerinden yemeklere ellerini bile sürmediler. Bunun üzerine Hz. Abbas kalkarak “Ey insanlar! Hz. Peygamber'in ölümünden sonra ister istemez yedik içtik. Ebubekir'den sonra da bu böyle oldu. Bildiğiniz gibi insanların yemeğe ihtiyacı vardır. Öyleyse şu yemeği yeyiniz” dedi. Sonra da sofraya oturup yemeye başladı. Arkasından halk da oturdu ve getirilen yemekleri yediler. Böylece ben Hz. Ömer'in sözlerinin manasını anlamış oldum (225).

Hız. Ebubekir'le Ali'nin, Yakınlarını Kal'beden Kişilere Sabır Tavsiye Etmeleri

- Hz. Ebubekir başsağlığı dilediği kişilere şu şekilde nasihat ederdi: “Sabır, başa gelen musibetleri hafifletir. diğer taraftan ağlayıp sızlamanın da hiçbir faydası yoktur. Ölüm, öncesine oranla en zor, sonrasına oranla da en kolay bir hadisedir. Hz. Peygamber'in vefatını hatırlayınız; göreceksiniz her musibet size hafif gelecektir. Allah musibetlere karşı gösterdiğiniz sabırdan dolayı size büyük sevap versin” (226).

- Hz. Ali, oğlu ölen Eş'as b. Kays'a başsağlığı dileyerek şunları söyledi: “Eğer üzülürsen merhametin gereğini yerine getirmiş olursun. Sabredersen kader senin üzerinde de hükmünü icra eder. Böylece oğlunu unuttuğun gibi sevap da kazanmış olursun. Eğer ağlayıp sızlayacak olursan kader yine hükmünü icra edecektir; fakat bu kez sen günah kazanmış olacaksın” (227).

16. FASIL: MÜSLÜMANIN HER HÂLUKARDA SABIR GÖSTERMESİ

Ensar'dan Sarahlı Bir Kadının, Bu Durumuna Sabır Göstermesi

- Hz. Peygamber'in Mekke'de bulunduğu bir sırada Ensar'dan bir kadın ona gelerek "Ey Allah'ın Rasûlü! Şu habis (sara) yakamı bir türlü bırakmıyor" dedi. Hz. Peygamber "Eğer bu tutulduğün hastalığa sabredek olursan kıyamet gününde hiç bir günahın olmadığı halde haşrolunacak ve hesaba da çekilmeyeceksin" buyurdular. Kadın "Seni hak Peygamber olarak gönderen Allah'a yemin ederim ki ben O'na kavuştuğüm güne kadar sabrederim. Fakat bir gün bu habisin beni çırılçıplak bırakıp avret yerlerimi teşhir etmesinden korkuyorum" dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber onun için dua etti. Bundan sonra o, nöbet geçireceğinden korktuğunda Kâbe'ye geliyor ve onun örtüsüne sarılarak "Ey mel'un! Beni bırak ve defol git!" diyordu. Böyle yapınca da nöbet geçirmiyordu (228).

- Atâ' şöyle anlatıyor: Bir gün İbn Abbas bana "Sana cennetlik bir kadın göstereyim mi?" diye sordu. "Evet!" dedim. Bunun üzerine bir kadını işaretle şunları söyledi: "İşte o, şu siyah kadındır. Bu kadın Hz. Peygamber'e gelerek "Ey Allah'ın Rasûlü! Ben sara'ya tutuluyorum ve avret yerlerim açılıyor. Benim için Allah'a yalvar" dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber "Eğer istersen cennet karşılığında sabır göster; istersen de sana âfiyet vermesi için Allah'a yalvarayım" buyurdular. Kadın "Hayır ey Allah'ın Rasûlü! Ben sabredekğim. Ancak, bu hastalık geldiğinde avret yerlerimin görünmemesi için Allah Teâlâ'ya dua et" dedi. Hz. Peygamber de ona dua ettiler" (229).

H. Peygamber'in "Allah Teâlâ, Hakkında Hayır Dilediği Kulunun Günahının Cezasını Bu Dünyada Verir" Buyurması

- Bir kadın müslüman olmazdan önce zina ederdi. Bir gün yanından geçen ya da kendisinin yanından geçtiği birisi elini uzatarak ona sarkıntılık etti. Kadın o adama "Bir daha böyle yapma! Allah Teâlâ bütün pislikleriyle birlikte şirki ortadan kaldırmış, onun yerine İslâmiyet'i getirmiştir" dedi. Adam onu bırakarak yoluna devam etti. Yürürken de dönüp dönüp ona baktığından varıp bir duvara tosladı. Sonra Hz. Peygamber'e giderek olanları ona anlattı. Hz. Peygamber şöyle buyurdular: "Sen Allah Teâlâ'nın kendisi için hayır dilemiş olduğu bir kulusun. Çünkü O, bir kulu için hayır dilerse onun işlemiş olduğu günahlarının cezasını bu dünyada verir. Bir kulu için de şer dileyecek olursa onun günahının cezasını. kıyamet gününe kadar erteler" (230).

H. Ömer'in "Mü'min İçin, Başına Geldiğinde Hoşlanmadığı Herşey Musibettir" Buyurması

- Abdullah b. Halife şöyle anlatıyor: Bir cenazede Hz. Ömer'le yanyana geldik. Birara ayakkabısının bağı koptu. Bunun üzerine "İnnâ lillâh ve innâ ileyhi râciûn" dedi ve sonra da "Kişinin hoşuna gitmeyen her şey kendisi için bir musibet sayılır" buyurdu (231).

- Bir toplulukta Hz. Ömer'in ayakkabısının uç kısmı koptu. Bunun üzerine o "İnnâ lillâh ve innâ ileyhi râciûn" (Allah'tan geldik, O'na dönücüleriz) dedi. Yanındakiler "Ey Mü'minlerin Emîri! Böyle ufak tefek şeyler için de bu söz söylenir mi?" diye sordular. O zaman Hz. Ömer "Mü'min için, başına geldiğinde hoşlanmayacağı herşey musibettir" buyurdular (232).

H. Ömer'in, Kumandanlarından Olan Ebu Ubeyde'ye Düşmanlara Karşı Sabır Göstermesini Tavsiye Etmesi ve H. Osman'ın Mazlum Olarak Şehit Edilince'ye Kadar Sabretmesi

- Ordu kumandanı olan Ebu Ubeyde, Mü'minlerin Emîri Hz. Ömer'e bir mektup yazarak Rum ordularının büyüklüğünden ve gücünden söz etti. Bunun üzerine Hz. Ömer ona bir mektup yazdı. Bu mektupta Allah Teâlâ'ya hamd ü senâlar ettikten sonra şunları söyledi: "Allah Teâlâ, karşılaştıkları musibetler ve düşmanlar ne kadar zorlu ve çetin olursa olsun mü'min kulları için sonunda bir çıkış yolu ihsan edecektir. Şunu da bil ki bir zorluk, iki kolaylığı asla mağlup edemez. Bu konuda Allah Teâlâ, kitabında şöyle buyurmaktadır: "Ey iman edenler! Sabredin ve düşmanlarınızdan daha sabırlı olun! (Hudutlarda düşmanı, zarar vermemesi için) gözetleyin ve Allah'ın azabından sakının. Umulur ki böylece felah (kurtuluş) bulursunuz". (Âl-i İmran/200)" (233).

- Abdurrahman b. Mehdî şöyle diyor: Hz. Osman'da iki ahlak vardı ki bunlar ne Ebubekir Sıddîk'ta ve ne de Hz. Ömer'de yoktu. Bunların birincisi mazlum olarak şehit edilinceye kadar sabır göstermesi; ikincisi ise tüm müslümanları bir mushaf-ı şerif üzerinde birleştirmesidir" (234).

17. FASIL: MÜSLÜMANIN ŞÜKRETMESİ

H. Peygamber'in Allah'a, Şükretmek İçin Secdelerini Uzatmaları

- Abdurrahman b. Avf şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber bir gün mescitten alalacele çıkarak hücre-i saâdetlerine girdi. Kibleye yönelerek secdeye kapandı: Secdeyi o kadar uzattı ki ben Allah Teâlâ'nın, secdede iken onun ruhunu kabzettğini zannettim. Bunun üzerine de yanına varıp oturdum, beklemeye başladım. Hz. Peygamber başını secdeden kaldırdıklarında "Oturan kimdir?" diye sordular. "Abdurrahman b. Avf'im" dedim. "Orada niçin oturuyorsun?" buyurdıklarında da şöyle cevap verdim: "Ey Allah'ın Rasûlü! Secdeyi o derece uzattınız ki ben Allah Teâlâ'nın, secde yaptığınız sırada ruhunuzu kabzettğini zannettim". O zaman Hz. Peygamber şunları söylediler: "Cebrail gelerek bana "Allah Teâlâ'nın "Ey Muhammed! Sana bir salevat getiren kişiye ben de salevat getiririm. Kim sana selam verirse ben de ona selam veririm" buyurduğu müjdesini getirdi. Bunun için ben de şükür secdesine kapandım" (235).

- Muaz b. Cebel şöyle anlatıyor: Bir keresinde Hz. Peygamber'in yanına gittiğimde onun ayakta namaz kıldığını gördüm. Kıyamı sabaha kadar devam etti. Sonra secdeye kapandı ve secdede o kadar uzun kaldı ki ben ruhunun kabzedildiğini zannettim. Sonunda başını kaldırarak "Niçin böyle yaptığımı biliyor musun?" diye sordular. Ben de "Allah ve Rasûlü daha iyi bilirler" dedim. Hz. Peygamber "Niçin böyle yaptığımı biliyor musun?" cümlesini üç-dört defa tekrarladıktan sonra şunları söylediler: "Ben, Rabb'im bana yazmış olduğu namazı kıldım. Bu namazın sonunda Rabb'im, elçisi vasıtasıyla bana "Ey Muhammed! Ümmetin hakkında ne yapayım?" buyurdular. "Ey Rabb'im! Sen daha iyi bilirsin!" dedim. Böylece bu durum üç-dört defa tekrarlandı. Sonunda bir kez daha "Ey Muhammed! Ümmetin hakkında ne yapayım?" buyuruldu. Ben de yine "Ey Rabb'im! Sen daha iyi bilirsin" dedim. O zaman "Ümmetin hakkında seni mahzun etmeyeceğim" buyurdular. Bunun üzerine ben de O'na şükretmek için secdeye kapandım. Rabb'im şükredicidir ve şükredenleri de sever" (236).

- Abdurrahman b. Ebûbekir şöyle anlatıyor: Ziyaretine gittiğim bir gün Hz. Peygamber'e vahiy inmeye başladı. Vahyin inişi bittikten sonra Hz. Peygamber kızkardeşim Âişe'den abasını istediler. Abayı giydikten sonra da mescide gittiler. O sırada mescitte birkaç kişiden başka hiç kimse yoktu. Hz. Peygamber onlarla bir müddet oturup konuştular. Sonra Secde Süresi'ni okuyarak secdeye kapandılar. Secdelerini o kadar uzattılar ki bu süre içerisinde bir insan iki mil yol yürüyebilirdi. Hz. Peygamber'in bu durumunu öğrenen müslümanlar mescide geldiler. Öyle bir kalabalık oldu ki mescitte adım atılacak yer kalmamıştı. Kızkardeşim Âişe de kendi yakınlarına "Hemen buraya geliniz. Çünkü ben Hz. Peygamber'de bugüne kadar görmediğim bir hal görüyorum" diye haber yolladı. Sonunda Hz. Peygamber başını secdeden kaldırdılar. Bunun üzerine babam Ebubekir "Ey Allah'ın Rasûlü! Secdenizi niçin bu kadar uzattınız?" diye sordu. Hz. Peygamber de "Rabb'ime şükür secdesi yaptım. Çünkü o bana ümmetimden yetmişbin kişiyi sorgusuz olarak cennete girdireceğini va'detti" buyurdular. Babam "Ey Allah'ın Rasûlü! Senin ümmetin bundan çok daha fazladır ve iyileri de hesapsızdır. Keşke onların daha çok olmasını isteseydin" dedi ve bunu iki üç defa tekrarladı. Hz. Ömer de "Anam babam sana feda olsun, ey Allah'ın Rasûlü! Ne kadar iyisiniz. Allah'tan, ümmetini, azap etmeksizin sana bağışlamasını istediniz" dedi (237).

Hiz. Peygamber'in Yatalak Birisini Gördüğünde Şükür Secdesine Kapınması

- Hz. Peygamber yatalak birisinin yanından geçerken inip secdeye kapandılar. Daha sonra Hz. Ebubekir'le Ömer de bu hastanın yanında geçerken aynı şekilde inip şükür secdesi yaptılar (238).

Hiz. Peygamber'in Bir Sefere Yolladığı Yakınlarının Dönmesi Halinde Allah'a Şükür Va'detmesi

- Hz. Âli şöyle anlatıyor: Bir keresinde Hz. Peygamber kendi yakınlarından bir askerî birlik oluşturarak sefere yolladılar ve "Ey Allah'ım! Eğer bunları sağ selamet geri gönderirsen şükürünü eda etmek boynumun borcu olsun" dediler. Bu gidenler kısa bir zaman sonra sağ-selâmet geri döndüler. Bunun üzerine Hz. Peygamber "el-Hamdü lillâhi alâ sâbiği niâmi'l-lâhi (Sınırsız ve bol nimetleri olan Allah Teâlâ'ya hamdolsun)" buyurdular. Ben "Ey Allah'ın Rasûlü! "Ey Allah'ım! Eğer bunları sağ-selamet geri gönderirsen şükürünü eda etmek boynumun borcu olsun" dememiş miydiniz?" diye sordum. O da "Ben de bunu yaptım ya!" buyurdular (239).

Adamın Birinin Hiz. Peygamber'in Kendisine Verdiği Bir Hurma Tanesi İçin Şükretmesi

- Hz. Peygamber, kendisinden birşeyler isteyen bir dilenciye bir hurma tanesi verilmesini emretti. O da bunu kaldırıp attı. Daha sonra başka birisi

geldi; Hz. Peygamber ona da bir hurma tanesi verilmesini emretti. Adam "Sübânallah Allah'ın Rasûlü bir hurma veriyor öyle mi?" dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber Hizmetçisini çağırarak ona: "Ümmü Seleme'ye gidip ona yanındaki kırk dirhemi şu kişiye vermesini söyle" buyurdular (240).

- Hz. Peygamber'e bir gün bir dilenci geldi. O da ona bir hurma tanesi verdi. Dilenci "Sübânallah! Koca bir peygamber sadaka olarak bir hurma tanesi mi veriyor!" dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber "Kim zerre ağırlığında hayır işlerse onu(n mükafaatını) görecektir" (Zilzâl/7) âyetine işaretle "Sen bu hurma tanesinde kaç zerre bulunduğunu biliyor musun?" buyurdular. Daha sonra bir başka dilenci geldi. Hz. Peygamber ona da bir hurma tanesi verdi. Bunun üzerine "Bu, Allah Tea'lâ'nın peygamberlerinden birisinin vermiş olduğu bir hurmadır. Allah'a yem'in ederim ki yaşadığım sürece onu saklamaya devam edecek ve onun vasıtasıyla Allah'tan bereket dileyeceğim" dedi. Bunları işiten Hz. Peygamber ona iyilik yapılmasını emretti. Böylece adam çok geçmeden zengin oldu (241).

Hiz. Ömer'in Kendisini Çobanlıktan Halifeliğe Yükselten Allah Teâlâ'ya Şükretmesi

- Hz. Ömer, Mekke yakınlarında bulunan Decnan dağından geçerken devesini durdurarak şunları söyledi: "Kendimi şu dağda babam Hattab'ın develerine çobanlık yaparken görür gibi oluyorum. Ben kendisini bildim bileli babam katı kalbli ve çok sert bir âdamdı. Şimdi ise ben Muhammed ümmetinin başında bulunuyorum". Arkasından da şu beyti okudu: "Şu görülen şeylerin hiç birisi güzelliğini ve tazeliğini muhafaza edemeyecektir. Mal ve çocuklar da dâhil olmak üzere herşey yok olacak; geride sadece Allah Teâlâ kalacaktır". Sonra da devesini sürerek yoluna devam etti (242).

- Hz. Ömer şöyle buyuruyor: "Benim için getirilen sabır ve şükür develerinden hangisine binecek olsam "Keşke öbürüne binseydim" demem"(243).

Hiz. Ömer'in "Kişinin İdrarını Rahatça Yapabilmesi, Şükür Gerektiren Bir Nimettir" Buyurması

Hiz. Ömer bir gün arkadaşlarıyla birlikte, cüzzama yakalanmış ve aynı zamanda kör, sağır ve dilsiz olan birisinin yanından geçerken onlara "Şu adamda Allah'ın nimetlerinden birşeyler görebiliyor musunuz?" diye sordu. Onlar da "Hayır!" dediler. Bunun üzerine Hz. Ömer şunları söyledi: "Görmüyor musunuz bu adam küçük abdestini rahatlıkla yapabiliyor; idrarı, sağa-sola kıvrınmasına gerek kalmaksızın kolay bir şekilde çıkıyor. İşte bu da Allah'ın bir nimetidir. İnsan bunu ancak küçük abdestini yapamadığı zaman anlar" (244).

- Hz. Ömer bir kişinin "Ey Allah'ım! Ben canımı ve malımı senin yolunda infak etmek istiyorum!" dediğini duyduğunda ona şunları söyledi: "Sizler susmayı öğrenemeyecek misiniz? Kendini niçin bu derece sıkıntıya sokuyorsun. Başına bir musibet geldiğinde sabretmeli, Allah'tan bir nimete kavuştuğunda da şükretmelisin" (245).

Hiz. Ömer'in Müslümanları Şükre Teşvik Etmesi

- Hz. Ömer, kendisine selam veren bir kişinin selamını aldıktan sonra ona "Nasılsın?" diye sordu. O da "Allah'a şükürler olsun, iyiyim" dedi. Bunun üzerine Hz. Ömer "Benim de senden beklediğim buydu!" dedi (246).

- Hz. Ömer, Ebu Musa el-Eş'arî'ye şu mektubu yazdı: "Bu dünyada sana verilen rızıklarla yetin. Çünkü Rahman, rızık bakımından bazı kullarını diğerlerinden üstün kılmıştır. Bu, Allah Teâlâ'nın kullarını denediği imtihanlarından biridir. Böylece O,

kendisine bol rızık vermiş olduğu kişinin bunun şükrünü eda edip etmediğini denemektedir. Rızkın şükrü ise Allah Teâlâ'nın onun için koymuş olduğu hakların ödenmesidir" (247).

- Hz. Ömer şöyle buyurmuştur: "Allah Teâlâ kendilerine verilenlere şükreden kişilerin rızıklarını daha da artırır. O halde siz rızığınızın artması için şükrünüzü artırınız. Bu konuda Allah Teâlâ "Eğer şükrederseniz elbette size (nimetimi) artıracam..." (İbrahim/7) buyurmaktadır" (248).

H. Osman'ın Kötü Bir İş Görmekte Olan Kişileri Görmemiş Olmasına Şükretmesi

H. Osman'a birkaç kişinin kötü bir maksatla bir yere toplanmış oldukları ihbar edildi. Bunun üzerine H. Osman onları suçüstü yakalayabilmek için söylenilen yere gitti. Ancak oraya vardığında adamların dağılmış olduklarını fakat yapılan kötü işin izlerinin meydanda bulunduğunu gördü. O zaman H. Osman onları bu işi yaparlarken görmediğine şükretti ve bunun için de bir köle azat etti (249).

H. Ali'nin Nimetin Artışını Şükre Bağlaması

- Hz. Ali şöyle buyurmuştur: "Nimetin artışı şükre bağlıdır. Şükür arttıkça nimet de artar. Bu ikisi aynı ipte ve yanyana bulunmaktadır. Kuldan gelen şükür kopmadıkça Allah'tan gelen artış da kopmaz".

- Hz. Ali şöyle buyurmuştur: "Allah Teâlâ şükür kapısı açık bulunduğu müddetçe nimet ve rızıkları artırma kapısını kapamaz. Bunun gibi dua kapısı kapanmadığı sürece icâbet kapısını; tevbe kapısı kapanmadığı sürece de mağfîret (bağışlama) kapısını kapamaz. Size bu konularla ilgili bazı âyet-i kerimeler okuyayım: "Rabb'iniz 'Bana dua edin; size icâbet edeyim' buyurdu" (Mü'min/60) "Rabb'iniz size 'Eğer şükrederseniz elbette size (nimetimi) artıracam' demişti" (İbrahim/7). "Beni anın ki ben de sizi anayım!" (Bakara/ 152). "Kim bir kötülük işler veya nefsine zulmeder, ondan sonra da Allah'tan af talebinde bulunursa, Allah'ı çok affedici ve merhametli olarak bulacaktır" (Nisa/ 110)" (250).

- Ebu'd-Derdâ şöyle buyurmuştur: "Sabahladığımda ya da akşamladığımda halktan bana bir fenalık dokunmamışsa bunu Allah'tan gelen büyük bir nimet olarak kabul ediyorum".

- Ebu'd-Derdâ şöyle diyor: "Yeme-içmeden başka yerlerde Allah'ın kendileri üzerinde bir nimeti olmadığını zannedenler kıt anlayışlı kişiler olup böyleleri her an azap içindedirler" (251).

- Hz. Âişe şöyle buyuruyor: "Temiz suyu kolaylıkla yutup yine kolaylıkla dışarı çıkaran hiç kimse yoktur ki onun üzerine şükür vacip olmasın" (252).

- Hz. Ebubekir'in kızı Esmâ, oğlu Abdullah b. Zübeyr'in şehit edildiği gün, Hz. Peygamber'in kendisine vermiş olduğu birşeyi kaybetmişti. Esmâ onu aramaya başladı; bulduğu zaman da oğlunun şehadetine rağmen sevinç içerisinde secdeye kapandı (253).

18. FASIL: H. PEYGAMBER'İN ve ASHÂBININ SEVAP KAZANMAYA İSTEKLİ OLMALARI

H. Peygamber'in "Sevap Bakımından Sizden Daha Zengin Değilim " Buyurması

- Bedir günü müslümanlardan her üç kişi bir deveye biniyordu. Bu meydanda H. Peygamber'in ortakları da Ebu Lübâbe ile Ali b. Ebî Tâlib idi. Yürüme sırası H. Peygamber'e geldiğinde bu ikisi "Ey Allah'ın Ras'ûlü! Ne olursun inme! Biz senin için yürürüz" dediler. Bunun üzerine H. Peygamber "Siz ikiniz benden daha kuvvetli olmadığınız gibi ben de sevap bakımından sizden daha zengin değilim" buyurdular (254).

Ashab'ın Sevap Kazanmak İçin Namazlarını Elllerinden Geldiğince Ayakta Kılmaya Çalışmaları

- Hz. Peygamber, oturarak namaz kılan birisini gördüğünde ona "Namazı bu şekilde kılan kişinin kazanacağı sevap ayakta kılanınkinin yarısı kadardır" buyurdular. Bunu duyan halk ellerinden geldiğince namazlarını ayakta kılmaya gayret ettiler (255).

- Hz. Peygamber'in hicret etmiş olduğu Medine sıtmal bir yerd. Bu yüzden, gelen sahabilerin birçoğu sıtmaya yakalandı. Bir gün mescide gelen H. Peygamber, halkın bir kısmının oturarak namaz kıldığını görerek "Namazı oturarak kılanların ecirleri ayakta kılanlarınkinin yarısı kadardır" buyurdular (256).

- Medine'ye hicret etmiş olan sahabilerin çoğu ilk anda sıtmaya tutuldular. Hastalık onları çok zayıf düşürdü. Allah Teâlâ, H. Peygamber'i bu hastalığa yakalanmaktan korudu. Sıtmaya yakalanan sahabiler namazlarını ancak oturarak kılabiliyorlardı. Bir gün yine oturarak namaz kıldıkları bir sırada H. Peygamber çıkageldi. Halkı bu halde gördüklerinde H. Peygamber "Şunu biliniz ki bu şekilde kılınan namazın sevabı ayakta kılınanının yarısı kadardır" buyurdular. Bunun üzerine halk daha fazla sevap kazanabilmek için zayıflıklarına ve hastalıklarına rağmen namazı ayakta kılabilmek hususunda kendilerini zorladılar (257).

Rabîa b. Ka'b'ın H. Peygamber'den Kendisini Kıyamette Ateşten Kurtarmasını İstemesi, Onun da "Öyleyse Çok Secde Edip Sevap Kazanmak Suretiyle Bana Yardımcı Ol!" Buyurması

- Rabîa b. Ka'b şöyle anlatıyor: Ben H. Peygamber'e bütün gün hizmet eder yatsı namazını kılınca kadar da yanından ayrılmazdım. Evine gittikten sonra da belki birşeye ihtiyacı olur diye kapısında beklerdim. Burada usanınca kadar bekler ve sonra da dönerdim. Bazı zamanlar da uyku bastırır ve kapısının önünde uyuyakalırdım. Bütün bu zaman zarfında H. Peygamber'in sık sık "Sübânallâhi ve bihamdihi" dediğini duyardım. Bir gün kendisine yaptığım hizmetlerden dolayı üzerinde bir hakkım olabileceği kanaatıyla "Ey Rabîa b. Ka'b! Benden bir isteğin varsa, söyle de vereyim!" buyurdular. Ben de "Ey Allah'ın Ras'ûlü! İzin ver biraz düşüneyim, sonra sana haber veririm" dedim. Bunun üzerine düşünmeye başladım. Nihayet "Bu dünya geçicidir, beni yaratan Allah rızkımı da verecektir; öyleyse ben H. Peygamber'den âhiretim için birşey isteyeyim" dedim. Bu kararı verdikten sonra H. Peygamber'in yanına vardım. Beni gördüklerinde "Ey Rabîa! Neye karar verdin?" diye sordular. "Ey Allah'ın Ras'ûlü! Senden beni ateşten kurtarması için Rabb'inin yanında bana şefaathçi olmanı istiyorum" dedim. O zaman "Ey Rabîa! Bunu sana kim söyledi?"

dediler. Ben de şunları söyledim: “Seni hak ile gönderen Allah’a yemin ederim ki bunu bana hiç kimse söylemedi. Fakat sen “İste de vereyim” buyurduğun zaman, Allah’ın Peygamberi olduğunu ve O’nun katındaki derecenı düşünerek kendi kendime “Bu dünya geçicidir ve beni yaratan Allah rızkımı da verecektir; öyleyse ben Hz. Peygamber’den âhiretim için birşey isteyeyim” dedim ve sonra da kalkıp sana geldim”. Bu sözlerim üzerine Hz. Peygamber uzun uzun düşündüler ve sonra da “Peki bu dediğini kabul ediyorum. Fakat sen de çok secde etmek suretiyle banayardımcı olacaksın” buyurdular (258).

- Rabîa b. Ka’b şöyle anlatıyor: Geceleri Hz. Peygamber’in yanında kalırdım. Bu sırada ona hizmet eder ve abdest suyunu getirirdim. Bir gün bana “Ey Rabîa! Benden bir isteğin var mı?” diye sordular. Bunun üzerine “Ey Allah’ın Rasûlü! Senden cennette arkadaşın olmayı isterim” dedim. “Bu değil de başka birşey olsa olmaz mı?” dediler. Ben de “Hayır, ben bunu istiyorum” dedim. O zaman “O halde sen de çok secde etmek suretiyle bu konuda bana yardımcı olmalısın” buyurdular (259).

Abdulcebbar b. Hâris’in Dünya Menfaatı Yerine Âhiret Sevabı İstemesi

- Abdulcebbar b. Hâris b. Mâlik el-Menârî şöyle anlatıyor: Memleketim olan Serât’tan kalkarak Hz. Peygamber’i ziyarete gittim. Yanına girdiğimde onu Arapların o zamanki selamı olan “Sabâhe’l-hayr” sözüyle selamladım. Bunun üzerine Hz. Peygamber “Allah Teâlâ, Muhammed’e ve onun ümmetine “es-Selâmu aleyküm” şeklinde selamlaşmalarını emretmiştir” buyurdular. O zaman “es-Selâmu aleyke yâ Rasûlallah! (Ey Allah’ın Rasûlü! Selam senin üzerine olsun)” dedim. O da karşılık olarak “Ve aleyke’s-selâm (selam senin de üzerine olsun)” dediler. Sonra da bana “Senin ismin nedir?” diye sordular. “Cebbar b. Hâris!” dedim. “Hayır sen Abdulcebbar b. Hâris’sin” buyurdular. Ben de “Evet, dediğiniz gibi Abdulcebbar b. Hâris’im!” dedim. Arkasından da kelime-i şehadet getirerek müslüman oldum ve Hz. Peygamber’e biat ettim. Biattan sonra Hz. Peygamber’e benim hakkımda “Şu Menar’lı kişi kavminin en iyi ata binenlerindendir” denildi. Bunun üzerine Hz. Peygamber bana bir at verdiler. Böylece ben Hz. Peygamber’in yanında kaldım. Onunla birlikte savaşırlara katılıyordum. Bir gün bana verdikleri atın kişnemesinin duyulmadığını farkedene Hz. Peygamber bana “Menârî’nin atının kişnemesini niçin iştmiyorum?” diye sordular. Ben de “Ey Allah’ın Rasûlü! Kulağıma geldiğine göre sen onun kişnemesinden rahatsız oluyormuşsun. Bunu öğrendiğimde yumurtalıklarını çıkararak onu igdiş ettim” dedim. Bu hadise üzerine Hz. Peygamber atların igdiş edilmesini yasakladı. Bir gün bana “Niçin sen de, akrabaları olan Temîm-i Dârî’nin yaptığı gibi Hz. Peygamber’den birşey istemiyorsun?” denildi. Ben de “Temîm’in isteği dünya ile mi yoksa ahiretle mi ilgiliydi?” diye sordum. “Dünya ile ilgiliydi” dediler. O zaman şunları söyledim: “Ben bu dünya için birşey istemiyorum. Ancak Hz. Peygamber’den yarın kıyamet gününde, Allah’ın huzurunda beni kurtarmasını isteyeceğim” (260).

Hız. Peygamber’in “Ganimet Vermediğim Kişilere, Allah’ın Kalblerinde Yaratmış, Olduğu Hayır ve Zenginlikleri Bırakıyorum “ Buyurması

- Hz. Peygamber bir savaşta alınan ganimetleri dağıtırken halkın bir kısmına birşeyler verdi bir kısmınaysa hiç birşey vermedi. Kendilerine ganimetten pay verilmeyenlerden bazıları Hz. Peygamber’i kınadılar. Bunun üzerine Hz. Peygamber şöyle buyurdu: “Ben bazı kimselere, açgözlülüklerinden, dünya için ağlayıp sızlamalarından korktuğum için birşeyler veriyorum. Bazılarına ise, Allah’ın kendi kalblerinde yaratmış olduğı hayır ve zenginlikleri bırakıyorum. Amr b. Taglib de bunlardan birisidir”. Bunu duyan Amr b. Taglib “Hz. Peygamber’in hakkımda söylediğı bu sözleri kırmızı develerin hepsinin benim olmasına değışmem” dedi (261).

Hız. Ali’nin, Annesini Sırtına Alarak Tavaf Yapan Bir Kişiyi “Allah Senin Azına Çok Büyük Sevaplar Verecektir” Buyurması

- Hz. Ömer’le Ali tavaftan çıktıkları bir sırada annesini sırtında taşıyan bir göçebe gördüler. Göçebe bir yandan da şu şiiri okuyordu: “Ben sırtımdakinin serkeşlik yapıp türkmeven bineğiyim. diğere bütün binekler türküp kaşılar da ben ne türker ve ne de kaşıırım. Onun beni karnında taşıması ve emzirmesi ise benim yaptığımdan çok daha zahmetliydi. Ey Allah’ım! Emret; senin hizmetindeyim! (Lebbeyk! Allâhümme lebbeyk!)” Bunu gören Hz. Ali, Hz. Ömer’e dönerek “Ey Ebâ Hafs! Bu adamla birlikte bir daha tavaf yapalım. Umulur ki bu kez rahmet incek ve hepimizi kapsayacaktır” dedi. Göçebe tavaf boyunca yukarıdaki şiiri okumayı sürdürdü. Bu arada Hz. Ali de ona karşılık olmak üzere “Şunu bil ki Allah Teâlâ senin, annene gösterdiğin bu vefandan çok daha vefalıdır. Bunun için de senin azına çok büyük mükafatlar verecektir” şiirini okuyordu (262).

İbn Ömer’in Allah’tan Sevap İsteyerek, Gasbedilen Develerinden Vazgeçmesi ve Yine Sevap İçin Evlenmesi

- Bir gün Hâricîlerin ileri gelenlerinden Necdet el-Harûrî’nin adamları İbn Ömer’in develerini önlerine katarak götürdüler. Develeri gütmekte olan köle gelip “Ey Ebâ Abdırrahman! Develerini Allah için sadaka say!” dedi. İbn Ömer “Niçin böyle söylüyorsun? Onlara ne oldu?” deyince köle “Necdet el-Harûrî’nin adamları onları önlerine katarak götürdüler” diye cevap verdi. İbn Ömer ona “Peki, develeri götürdüler de seni nasıl bıraktılar?” diye sordu. Köle de “Hayır, beni bırakmadılar. Beni de develerle birlikte götürdüler. Fakat ben ellerinden kurtulmayı başardım” dedi. İbn Ömer bu kez “Onlardan kaçıp bana gelmenin sebebi nedir? İstesene onlara da çobanlık yapabilirdin!” dedi. Kölenin “Sen benim yanımda onlardan daha sevimli olduğı için sana geldim” demesi üzerine de “Sana kendisinden başka ilah olmayan Allah ile yemin verdiriyorum, gerçekten ben senin yanında onlardan daha mı sevimliyim?” dedi. Bunun üzerine köle yemin ederek “Sen benim yanımda onlardan daha sevimlisin!” dedi. O zaman İbn Ömer “Seni de develerle birlikte Allah için sadaka ediyorum” diyerek onu azat etti. Aradan bir zaman geçtikten sonra birisi gelerek Hâricîler tarafından götürülen develerden birinin adını söyleyip “Falan deven pazarda satılıyor!” dedi. İbn Ömer ilk anda “Öyleyse devemi satan adamı bana göster diyerek kalkıp abasını giydiyse de daha sonra bundan vazgeçti. Giymiş olduğı abayı çıkarıp tekrar yerine oturdu ve “Ben Allah yolunda sadaka olarak verdiğim deveyi geri alamam” buyurdu (263).

- İbn Ömer evlenmemeye karar vermişti. Bunun üzerine kızkardeşi Hafsâ vâlidemiz ona şunları söyledi: “Evlen; çünkü çocukların öldüğünde, ecirleri defterine yazılır; yaşayacak olurlarsa da senin için Allah’a yalvarırlar” (264).

Ammar b. Yâsir'in "F.y Allah'ım! Senin Rızanı Kazanabilmek için Herşeyi Yapabilirim " Demesi

- Ammar b. Yâsir, Fırat kıyısında bulunan Sıffin'e gitmek üzereyken şunları söyledi: "Ey Allah'ım! Eğer seni razı edebileceğimi bilseydim kendimi şu dağdan aşağı hiç tereddütsüz atardım. Benden razı olabilmen için büyük bir ateş yakarak kendimi ona atıp yakmamı emretmiş olsaydın bunu da yapardım. Ey Allah'ım! Eğer kendimi bir suya atıp boğduğumda senin rızanı kazanacağımı bilseydim hiç vakit kaybetmeksizin bunu da seve seve yapardım. Ben Sıffin'de ancak senin rızanı ve hoşnutluğunu elde etmek için savaşıyordum. Senin rızanı kazanmaya çalıştığım sürece de beni mahrum etmeyeceğini umuyorum" (265).

Abdullah b. Amr'ın "Bugün İşlediğim Bir Sevap Hz. Peygamber Zamanında İşlediğim İki Sevaba Denktir; Çünkü O zaman Biz Sadece Âhireti Düşünürdük" Demesi

- Abdullah b. Amr İbnü'l-As şöyle diyor: "Bugün işlediğim bir hayır, bana, Hz. Peygamber devrinde işlemiş olduğum bunun gibi iki hayırdan daha sevimli gelir. Çünkü Hz. Peygamber'le birlikte iken bizleri sadece âhiret ilgilendirirdi. Bugünse dünyaya meylettiğimiz için onun elinden kurtulmak en büyük kahramanlıktır" (266)).

19. FASIL: MÜSLÜMANIN İBADETE İSTEKLİ OLUP BU KONUDA GAYRET GÖSTERMESİ

H.z. Peygamber'in İbadete Çok İstekli Olup, Bu Konuda Çaba Göstermesi

- Alkame şöyle anlatıyor: Âişe vâlidemize "Hz. Peygamber'in ibadet için ayırmış olduğu bazı özel günleri var mıydı?" diye sordum. Şöyle cevap verdi: "Hayır, ama onun amelleri devamlı idi. Hz. Peygamber'in yaptıklarına hiç biriniz güç yetiremezsiniz" (267).

- Hz. Peygamber bazı zamanlar ayakları şişip patlayıncaya kadar namaz kılardı. Kendisine "Ey Allah'ın Rasûlü! Allah senin geçmiş ve gelecek günahlarını affetmemiş midir? Kendini niçin bu kadar yoruyorsun?" denildiğinde de "Allah'a çokça şükreden bir kulda mı olmayayım?" buyurdular (268).

H.z. Osman'la Abdullah b. Zübeyr'in İbadet Konusunda Gayret Göstermeleri

- Hz. Osman bütün seneyi oruçla; ilk saatlarında birazcık uyuduktan sonra geceleri de sabaha kadar ibadetle geçirirdi (269).
- İbadet hususunda hiç kimse Abdullah b. Zübeyr'in mertebesine erişememiştir. Bir keresinde bir sel gelmiş her tarafı sular kaplamıştı. Halk bir hafta boyunca tavaf yapamadı. Abdullah b. Zübeyr ise bu bir haftada da Kâbe'yi yüzerek tavaf etti.
- Abdullah b. Zübeyr bazı zamanlar hiç iftar etmeksizin arka arkaya yedi gün oruç tutardı. Böyle zamanlarda barsakları kurur, birbirine yapışır.
- Abdullah b. Zübeyr aralarında iftar etmeksizin yedi gün üstüste oruç tutardı. Yaşlandığında bunu üç güne indirdi (270).

20. FASIL: MÜSLÜMANIN CESUR OLMASI

Enes b. Mâlik (r.a) ile H.z. Ali'nin H.z. Peygamber'in Cesaretini Anlatmaları

- Hz. Peygamber insanların en güzeli olduğu kadar aynı zamanda en cömerti ve en cesuruydu da. Bir defasında Medine'de geceleyin korkunç bir gürültü işitilmiş ve herkes korkuya kapılmıştı. Daha sonra toplanan halk gürültünün geldiği yöne doğru yürümeye başladılar. Ancak yarı yolda oradan dönmekte olan Hz. Peygamber'le karşılaştılar. Hz. Peygamber Ebu Talha'nın atına eyersiz olarak binmişti ve kılıcı da boynundaydı. Halkı görünce "Korkmayınız! Korkmayınız!" buyurdular. O gece Hz. Peygamber'in binmiş olduğu ve çok uysal olarak bilinen at bile denizin dalgalarına dönmüştü.

- Enes (r.a) şöyle anlatıyor: Bir keresinde Medine halkını büyük bir korku kapladı. Bunun üzerine Hz. Peygamber Ebu Talhâ'dan ödünç bir at alarak ona bindi. Bu atın ismi Mendub'du. O panik ve korku esnasında Hz. Peygamber o atın üzerinde denizin coşan dalgalarına benziyordu. Daha sonra ise korkulacak bir durumun olmadığı anlaşıldı. Biz savaşlarda, dehşetli ve korkulu anlarda Hz. Peygamber'e sığınırız.

- Hz. Ali şöyle diyor: "Bedir gününde müşriklerden, Hz. Peygamber'e sığınmak suretiyle korunuyorduk. Cesaret ve kahramanlık yönünden insanların en şiddetlisi Hz. Peygamber'di" (271).

H.z. Peygamber'in Huneyn Günündeki Cesareti

- Kays kabilesinden bir kişi Bera' b. Âzib'e "Huneyn gününde siz Hz. Peygamber'i yalnız başına bırakıp kaçtınız öyle mi?" diye sordu. Bera' da şunları söyledi: "Evet söylediğin doğru, biz onu bırakıp kaçtık; fakat Hz. Peygamber kaçmadı. Hevâzin kabilesi ok atmakta mâhir idiler. Savaş başladığında ilk anda hücum ederek onları darmadağın edip kaçırmıştık. Ancak ganimetlere daldığımızı gördüklerinde dönüp bizi ok yağmuruna tuttular. O sırada Hz. Peygamber'i gördüm; Ebu Süfyan b. el-Hâris b. Abdilmuttalib'in yularını tuttuğu beyaz katırının sırtında "Ben Peygamberim ve bunda yalan yoktur" buyuruyorlardı"(272).

- Bera' b. Âzib şöyle anlatıyor: Sonra Hz. Peygamber hayvanından indi; yardım isteyerek "Ben Peygamberim, bunda yalan yoktur. Ben Abdilmuttalib'in oğluyum! Ey Allah'ım! Yardımını bizlerden esirgeme!" diye dua etti. Savaş şiddetlendiğinde bizler Hz. Peygamber'e sığınır ve onunla korunurduk (273).

H.z. Ebubekir Sıddık, Ömer, Ali, Talha, Zübeyr, Sa'd b. Ebî Vakkas, Hamza, Abbas, Muaz b. Amr, Muaz b. Afrâ', Ebu Dücâne, Katâde, Seleme b. el-Ekva', Ebu Hadred Halid b. Velid, Bera' b. Mâlik, Ebu Mihcen, Ammar b. Yâsir, Amr b. Ma'dikerb ve

Abdullah b. Zübeyr'in (r. anhum) kahramanlıklarıyla ilgili hadisler, "Ashabın Cihat Esnasındaki Kahramanlıkları" konusunda geçmiştir.

21. FASIL: MÜSLÜMANIN HARAMDAN SAKINMASI

H. Peygamber'in, Yediği Bir Hurma Tanesinin Haram Oluşundan Korkarak Geceyi Uykusuz Geçirmesi

- Hz. Peygamber akşam yatarken yatağında bir hurma buldu ve onu yedi. Sonra da bunun zekat hurmalarından olma ihtimalini düşünerek sabaha kadar uyumadı. Sabahleyin hanımlarından biri "Ey Allah'ın Rasûlü' Bu gece niçin uyumadın" diye sordu. Bunun üzerine Hz. Peygamber şöyle buyurdular: "Akşam yatarken yatakta bir hurma tanesi buldum ve yedim. Ancak daha sonra bunun, yanımda bulunan zekat hurmalarından olabileceğini düşündüm ve bu yüzden de uyuyamadım" (274).

H. Ebubekir'in Haramdan Sakınması ve Bu Yüzden Yediği Bir Yemeği Kusarak Geri Çıkarması

- Muhammed b. Sîrîn şöyle anlatıyor: Ebubekir'den başka yediği bir yemeği istifâ ederek çıkarmaya çalışan hiç kimseyi görmedim. Bir gün onun önüne bir yemek getirildi. Yemeği yedikten sonra kendisine "Bunu İbn Nuayman getirmişti" dediler. Bunun üzerine o "Siz bana İbn Nuayman'ın kâhinlik ücreti ile almış olduğu yemeği mi yedirdiniz?" dedikten sonra parmağını ağzına sokmak suretiyle yemeği geri çıkardı.

- İbn Nuayman Hz. Peygamber'in ashâbındandı. Kendisi parlak ve çok güzel elbiseler giyerdi. Bir gün ona bir grup insan gelerek "Hamile kalamayan kadınlar için birşeyler yapabilir misin?" dediler. Bunun üzerine o kâhinlerin yaptığı gibi secili bazı sözler söyleyerek bir tılsım yaptı. Gelen kişiler de ona bir koyun ve yağ hediye ettiler. Nuayman da bunların bir kısmını Hz. Ebubekir'e gönderdi. O da bundan yedi. Ancak yedikten sonra Nuayman'dan gelmiş olduğunu öğrendiğinde parmağını sokarak kustu ve "Sizler getirmiş olduğunuz şeylerin kimden geldiğini niçin söylemezsiniz?" dedi (275).

- Hz. Ebubekir'in, arasıra kendisine hile yapan bir kölesi vardı. Bir akşam bu köle ona bir yemek getirdi. Hz. Ebubekir de ondan bir lokma aldı. Köle ona "Bugün sana ne oldu? Her zaman birşey getirdiğimde nereden aldığımı sorardın; bugünse somnadın" dedi. Bunun üzerine Hz. Ebubekir: "Çok acıktığımdan olmalı! Sahi sen bu yemeği nereden getirdin?" diye sordu. Köle "Cahiliye döneminde bir kavme muska yapıp hastalarına okumuştum. Onlar da bana birşeyler vereceklerine dair söz vermişlerdi. İşte bugün onların yanına uğradım. Bir düşün yapıyorlardı; bana da bu yemeği verdiler" dedi. Bunları işiten Hz. Ebubekir kölesine kızarak "Sen beni helak mı etmek istiyorsun?" dedi ve sonra da parmağını sokarak istifâ etmek istediye de hiç birşey çıkarmadı. Kendisine "Ancak su ile çıkarabilirsin!" dediler. Bunun üzerine Hz. Ebubekir su getirilmesini emretti. Böylece bir yandan su içiyor, bir yandan da kismaya çalışıyordu. Kusuncaya kadar da bu şekilde devam etti. Orada bulunanlar "Allah sana merhamet etsin. Bütün bunları bir lokma yemek için mi yapıyorsun?" dediler. Sıddık-ı Ekber de cevap olarak şunları söyledi: "Canımın çıkacağını bilsem yine de o lokmayı çıkarırdım. Çünkü ben Hz. Peygamber'in "Haramdan oluşup gelişen vücutlar için en layık şey ateştir" buyurduğunu işitmiştim. İşte bunun için de vücudumun bu bir lokmadan yararlanmasından korktum" (276).

H. Ömer ile Ali'nin Haramdan Sakınmaları

- Bir gün Hz. Ömer'e bir bardak süt verildi. Hz. Ömer onu içti ve çok da hoşuna gitti. Sütü veren kişiye "Bunu nereden getirdin?" diye sordu. Adam şöyle cevap verdi: "Bir su başına uğramıştım. O sırada çobanlar sulamak üzere zekat develerini oraya getirdiler ve sonra da benim için su kabıma bu develerden süt sağdılar. İşte sanada bu süttten verdim". Bunun üzerine Hz. Ömer, parmağını ağzına sokarak istifâ etmek istedi (277).

- Misver b. Mahreme şöyle diyor: "Bizler, takvâyı öğrenebilmek için Hz. Ömer'den ayrılmazdık" (278).

- Hz. Ali bir gün Kûfe'de dolaşmaya çıktı. Dolaşırken susadı ve bir kapıyı çalarak su istedi. Bunun üzerine evin cariyesi bir ibrik su ile bir mendil getirdi. Hz. Ali ona "Ey cariy! Bu ev kimindir?" diye sordu. Cariye "Bu ev falan kastal'ın evidir" deyince Hz. Ali "Ben Hz. Peygamber'in "Kastal'ın kuyusundan su içme ve aşşar'ın (vergi alanın) gölgesinde de gölgelenme" buyurduğunu duymuştum" dedi (279).

Muaz b. Cebel ve İbn Abbas'ın Takva Sahibi Olup Haramdan Sakınmaları

- Muaz b. Cebel'in iki hanımı vardı. Muaz o gün sıra kendisinde olmayan hanımının evinde abdest almazdı. Daha sonra çıkan bir salgın hastalıkta ikisi de öldü. O sırada Şam'da herkes kendi başının derdine düştüğünden bu iki hanım için ancak bir tane mezar kazılabilirdi. Muaz b. Cebel kabre hangisinin daha önce indirilmesi hususunda kura çekti.

- Muaz b. Cebel'in iki hanımı vardı. Onlardan hangisinin yanında ise o gün öbürünün evinden su bile içmezdi (280).

- Tâvus şöyle anlatıyor: Şahitlik ederim ki Abdullah b. Abbas bir keresinde şöyle diyordu: "Allah için şahitlik ederim ki bir hac mevsiminde Arafat'ta vakfede bulunduğumuz sırada Hz. Ömer'in hac için ihram bağlayıp telbiye getirdiğini gördüm. Bunun üzerine orada bulunanlardan birisi "Sen Hz. Ömer'in Arafat'tan indiğini de gördün mü?" diye sordu. İbn Abbas da "Bilmem!" dedi. Halk onun yalandan bu kadar sakınışına ve takvasına hayret etti (281).

22. FASIL: MÜSLÜMANIN YALNIZCA ALLAHA DAYANIP GÜVENMESİ (TEVEKKÜL)

H. Peygamber'in Allah'a Güvenmesi (Tevekkülü)

- Câbir (r.a) şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber'le birlikte Necid gazvesine çıkmıştık. Dönüşte Hz. Peygamber bir öğle sıcağının, ağaçları çok olan bir vadide dinlenerek geçirilmesine karar verdiler. Böylece herkes ağaçların gölgesine dağıldılar. Kendisi de bir

ağacın gölgesine çekildiler ve kılıçlarını da ağaca astılar. Henüz uykuya dalmıştık ki Hz. Peygamber'in sesiyle uyandık. Bizleri yanına çağırıyordu. Hemen koştuk. Oraya vardığımızda Hz. Peygamber yanında bir göçebe Arapla oturuyordu. Hz. Peygamber bizlere şunu anlattılar: “Ben uyurken şu kişi gelip kılıcımı kınından çekmiş. Uyandığımda onu kılıcım elinde başucumda dikilirken gördüm. Bana “Söyle bakalım, şu anda seni benim elimden kim kurtarabilir?” dedi. Ben “Allah kurtarabilir” diye karşılık verdim. O “Seni elimden kim kurtarabilir?” diye sorusunu tekrarladı. Ben de birincisinde olduğu gibi “Allah kurtarabilir” dedim. Bunun üzerine o kılıcı kınına sokarak yanıma oturdu.” Hz. Peygamber kendisini öldürmek istemiş olan bu kişiye hiç bir ceza vermedi.

- Hz. Peygamber Necid'in Nahl denilen mevkiinde Gatafan ve Muhârib kabileleriyle savaştı. Birara müslümanların bir gaflet anından yararlanan Gavres b. Hâris isimli bir kişi elinde kılıcı olduğu halde gelip Hz. Peygamber'in tepesine dikildi ve “Seni benim elimden kim kurtarabilir?” diye haykırdı. Hz. Peygamber “Allah kurtarabilir” dediler. Bunun üzerine adamın kılıcı birdenbire elinden düştü. Hz. Peygamber bu düşen kılıcı alarak ona “Peki şimdi sen söyle bakalım. Seni benim elimden kim kurtarabilir?” buyurdular. Gavres “Bana merhamet et!” dedi. Hz. Peygamber de ona “Sen, Allah'tan başka ilah olmadığına şehâdet eder misin?” diye sordular. O ise “Hayır; fakat sana söz veriyorum ki bundan böyle seninle savaşmayacağım ve seninle savaşanların yanında yer almayacağım” dedi. Gavres'ten bu sözü alan Hz. Peygamber onu serbest bıraktı. Arkadaşlarının yanına dönen Gavres onlara “Ben şu anda insanların en hayırlısının yanından geliyorum” dedi (282).

H. Ali'nin Kendisini Allah'a Teslim Edip Yalnızca O'na Güvenmesi (Tevekkül)

- Yahya b. Mürre şöyle anlatıyor: Hz Ali geceleri mescide gidip nafile namaz kılardı. Biz de onu korumak için nöbet tutardık. Bir keresinde namazını bitirdikten sonra yanımıza gelerek “Burada niçin bekliyorsunuz?” diye sordu. “Seni korumak için” dedik. “Peki, beni göktekilere karşı mı yoksa yerdekilere karşı mı koruyorsunuz?” dediğinde de “Seni yerdekilere karşı koruyoruz” diye karşılık verdik. Bunun üzerine o şunları söyledi: “Şunu biliniz ki gökte hüküm verilmedikçe yeryüzünde hiç birşey olmaz. Hiç kimse de yoktur ki kaderi gelinceye kadar iki melek tarafından korunup muhafaza edilmiş olmasın. Kaderi geldiğinde ise melekler o kişi ile kaderi arasından çekilip onları başbaşa bırakırlar. Benim üzerimde de Allah tarafından görevlendirilen çok kuvvetli bir koruyucu vardır. Ecelim geldiğinde bu koruyucu aramızdan çekilecektir. Şunu da biliniz ki, kişi başına gelmesi takdir olunan şeylerin gelip kendisini bulacağına ve takdir olunmayan şeylerinse asla başına gelmeyeceğine inanmadıkça imanın tadına varamaz”.

- Hz. Ali hayatının son gecesinde hiç bir yerde rahat edemiyor ve yerinde duramıyordu. Aile efradı onun bu halinden kaygıya düşerek kendi aralarında fısıldaşmaya başladılar. Sonra da bu hususta onunla konuştular. Hz. Ali şunları söyledi: “Hiçbir kul yoktur ki beraberinde kendisini gelecek tehlikelere karşı koruyan iki melek bulunmasın. Bu durum takdir olunan gelinceye kadar böyle devam edecektir. Kader geldiğinde melekler onunla kaderi arasından çekilirler!” Hz. Ali bunları söyledikten sonra mescide gitmek üzere evinden çıktı ve yolda vuruldu.

- Muratoğulları kabilesinden bir kişi mescitte namaz kılmakta olan Hz. Ali'nin yanına gelerek “Ey Ali! “Dikkatli ol! Çünkü bizim kabileden bazı kimseler seni öldürmek istiyorlar” dedi. Hz. Ali de ona şunları söyledi: “Her insanın yanında, kader gelinceye kadar kendisini koruyacak olan iki melek bulunur. Kader geldiğindeyse bu iki melek o insanla kaderi arasından çekilirler. Ecele gelince, o, çok muhafazalı ve sağlam bir koruyucudur” (283).

- Hz. Ali'ye “Seni korumamızı ister misin?” diye soruldu. O da “Her kişinin koruyucusu kendi ecelidir” buyurdu (284).

- İki kişi aralarındaki bir anlaşmazlıktan dolayı Hz. Ali'ye müracaat ettiler. O da onları dinlemek üzere bir duvarın dibine oturdu. Bunun üzerine o iki kişiden biri: “Ey Mü'minlerin Emîri! Dikkatli olun, arkanızdaki duvar yıkılacak gibi duruyor” dedi. Hz. Ali ise hükmünü verdikten sonra kalktı. Kalkışından az sonra da duvar yıkıldı (285).

Abdullah b. Mes'ud'un Allah'a Dayanıp Güvenmesi

- Abdullah b. Mes'ud ölüm döşeğindeydi. Hz. Osman onu ziyaret ederek “Nerenden şikayetçisin?” diye sordu. İbn Mes'ud “Günahlarımdan!” dedi. Hz. Osman bu kez “Canın ne istiyor?” diye sordu. Abdullah b. Mes'ud “Allah'ın rahmetini!” karşılığını verdi. Hz. Osman “Sana bir doktor çağırayım mı?” dedi. Abdullah “Bu hastalığa yakalanmama zaten doktor sebep olmuştur” diye cevap verdi. Hz. Osman'ın “Sana maaş bağlatmamı ister misin?” sorusuna da “Benim maaşa ihtiyacım yoktur” karşılığını verdi. En sonunda Hz. Osman'ın “Senden sonra kızların ne ile geçinecektir?” diye sorması üzerine de şunları söyledi: “Sen benim kızlarımın fakir düşmelerinden mi korkuyorsun? Ben onlara her gece Vâkıa Sûresi'ni okumalarını emrettim. Çünkü Hz. Peygamber'in ‘Vâkıa Sûresi'ni her gece okuyan kimse asla fakirlik ve geçim sıkıntısı çekmez!’ buyurduğunu işittim” (286).

23. FASIL: MÜSLÜMANIN BAŞINA GEGENLERE (KAZA ve KADERE) RAZI OLMASI

H. Ömer, Ebu Zerr, Ali ve İbn Mes'ud'un Müslümanın Başına Gelenlere Razi Olup Sabretmesi Gerektiğini Söylemeleri

- Hz. Ömer şöyle buyurmuştur: “İster hoşuma giden olsun isterse de gitmeyen; hangi hal üzere sabahlarsam sabahlayayım benim için farketmez. Çünkü ben hayrın hoşuma gidende mi yoksa gitmeyende mi olduğunu bilmiyorum” (287).

- Hz. Ali'ye “Ebu Zerr el-Gıfârî “Benim yanımda fakirlik zenginlikten, hastalık da sıhhat ve âfiyetten daha sevimlidir!” diyor. Siz ne buyurursunuz?” denildi. O da şunları söyledi: “Allah Ebu Zerr'den razı olsun! Bana gelince, ben diyorum ki insan Allah'ın kendisi için vermiş olduğu şeylere razı olup bundan başkasını temenni etmemelidir. Kaza ve kaderin tasarrufuna razı olmanın sınırı budur” (288).

- Hz. Ali şöyle buyurmuştur: “Allah'ın kaza ve kaderi kendisine razı olan ya da olmayan herkes üzerinde hükmünü icra eder. Ancak hükmüne razı olanlar sevap kazanırken razı olmayanların tüm amelleri boşa gider” (289).

- Abdullah b. Mes'ud şöyle buyuruyor: “Kıyamet gününde bütün insanlar dünyada az bir geçimle yetinmiş olmayı temenni edecektir. Nefsinde bir şüphe bulunmadığı sürece sizden herhangi birinize akşam ya da sabah içinde bulunduğu durum zarar veremez. Sizden birinizin bir ateş korunu ağzına alıp sönmeye kadar tutması, Allah'ın kendisi için hükmettiği birşeye “Keşke bu olmasaydı!” şeklinde itiraz etmesinden daha hayırlıdır” (290).

24. FASIL: MÜSLÜMANIN TAKVA SAHİBİ OLMASI

Hiz. Ali'nin "Azgın En Hayırlısı Takvadır" Buyurması

- Kumeyl b. Ziyad şöyle anlatıyor: Hiz. Ali ile birlikte dolaşmaya çıkmıştık. Bir mezarlığın yanından geçerken o şunları söyledi: "Ey kabirlerde yatmakta olanlar! Ey çürümeye mahkum olanlar! Ey karanlık ve تنها yerlerin sâkinleri! Neler söyleyeceksiniz? Bizim söyleyeceğimiz şudur ki siz ölenlerin malları taksim edildi, çocukları yetim kaldı. Hanımları da başka kocalar buldu. İşte biz dünyalıların size söyleyebileceğimiz şeyler bunlardır? Peki sizler neler söyleyeceksiniz?" Bu sözlerden sonra bana dönerek "Ey Kumeyl! Eğer kabirlerde yatanlara cevap hakkı verilmiş olsaydı onlar 'Azgın en hayırlısı takvadır' diyeceklerdi" buyurdu. Hiz. Ali bunu söyledikten sonra ağladı ve "Ey Kumeyl! Kabir, yapılan amellerin saklandığı bir sandıktır. İnsan bunu ancak öldüğünde anlayabilir" dedi (291).

- Hiz. Ali şöyle buyuruyor: "Siz amellerinizin kabul edilmesini istiyorsanız takvâya daha fazla özen gösteriniz. Çünkü takva ile birlikte yapılan hiçbir amel azımsanamaz. Kabul edilen bir amel nasıl azımsanabilir ki?" (292).

İbn Mes'ud, Ebu'd-Derdâ ve (Übeyy b. Ka'b'ın Takvâ ve Takvâ Sahibini Övüp Müslümanları Takvâya Teşvik Etmeleri

- Abdullah b. Mes'ud (r.a) şöyle buyurmuştur: "Benim yanımda; Allah Teâlâ'nın, yapmış olduğum amellerimden birini kabul etmesi yeryüzü dolusu altınım olmasından çok daha sevindiricidir" (293).

- Ebu'd-Derdâ (r.a) şöyle buyuruyor: "Akıllı kimselerin geceleri uyumaları ve gündüzleri de oruç tutmamaları ne kadar güzeldir. Bu gibi insanlar, ahmak insanların, geceleri, ibadet yapıyoruz diye uykusuz geçirmelerini ya da oruç tutuyoruz zannıyla bütün bir gün boyunca boşboşuna aç kalmış olmalarını ayıplamakta ne kadar haklıdırlar. Takvâ sahibi akıllı kimselerin kazanmış olduğu sevabın bir zerresi kendini aldatan ahmak kişilerin yapmış olduğu dağlar kadar ibadetlerden daha iyi ve daha üstündür" (294).

- Ebu'd-Derdâ (r.a) şöyle buyurmuştur: "Allah Teâlâ'nın tek bir namazımı kabul ettiğini öğrenmem, benim katımda dünya ve içindekilerin hepsinden daha sevimlidir. Çünkü Allah Teâlâ "Allah ancak muttakilerden (sakınanlardan) kabul eder" (Mâide/27) buyurmaktadır" (295).

- Übeyy b. Ka'b (r.a) şöyle buyuruyor: "Şunu biliniz ki Allah Teâlâ sizden herhangi birinize, kendisini (Allah) için terketmiş olduğunuz şeylerin çok daha hayırlısını verecektir. Sizden kim de kendisine verilen nimetleri kötüye kullanacak olursa Allah onu, onun elinden hiç ummadığı bir şekilde alır. Sonra da kendisini hiç beklemediği yerden birtakım sıkıntıların içerisine sokar" (296).

25. FASIL: MÜSLÜMANIN ALLAH'TAN ve KIYAMET GÜNÜNDEN KORKMASI

Hiz. Peygamber'in Bazı Cehennem Âyetlerinden ve Âhiret Ahvâlinden Korkması

- Ebubekir Sıddîk bir gün Hiz. Peygamber'e "Ey Allah'ın Rasûlü! İhtiyarlamış olduğumu görüyorum!" dedi. Bunun üzerine Hiz. Peygamber "Beni Hûd, Vâkıa, Mürselât, Amme yetesâelûn ve İze's-şemsü küvvirat sûreleri ihtiyarlattı" buyurdu.

- Bir gün Hiz. Ömer "Ey Allah'ın Rasûlü! Saçlarınızın ve sakallarınızın kılları ne de çabuk beyazlaştı" deyince Hiz. Peygamber "Hûd ve kardeşleri olan Vâkra, Amme yetesâelûn ve İze's-şemsü küvvirat sûreleri beni ihtiyarlattı" buyurdular (297).

- Hiz. Peygamber bir keresinde "Sûr'a üfürmekle görevli olan İsrâfil onu ağzına almış, kulak kabartarak kendisine ne zaman emir geleceğini bekleyip dururken ben hayattan nasıl tat alabilirim?" buyurdular. Bunun üzerine sahabiler "Ey Allah'ın Rasûlü! O halde biz ne diyelim?" diye sordular. Hiz. Peygamber "Allah bize kâfidir ve O ne güzel vekildir. Biz O'na tevekkül ederiz (Hasbûna'l-lâhu ve ni'me'l-vekil, ale'l-lâhi tevekkelnâ!)" buyurdular (298).

- Hiz. Peygamber adamın birisinin okuduğu "Bizim yanımda bukağılar ve cayır cayır yanan bir ateş vardır" (Müzzemmil/12) âyet-i kerimesini dinlediğinde feryat ederek bayıldı (299).

Allah Korkusundan Dolayı Ensar'dan Bir Gencin Ciğerlerinin Parçalanması

- Ensar'dan bir gencin kalbine Allah korkusu girmiş; cehennem bahsi geldimi ağlıyordu. Sonunda bu durumun etkisiyle evinden çıkamaz oldu. Yakınları onun bu halini Hiz. Peygamber'e haber verdiler. O da bu genci ziyaret etmek için evine gitti. Hiz. Peygamber içeri girdiğinde genç onun boynuna sarıldı ve ölü olarak yere düştü. Bunun üzerine Hiz. Peygamber yanındakilere "Arkadaşınızın techiz ve tekfinini yapınız. Biliniz ki Allah korkusu onun ciğerini paramparça etmiştir" buyurdular (300).

- Hiz. Peygamber'in kendisini ziyarete geldiğini gören genç kalktı ve onun boynuna sarıldı; sonra da ölü olarak yere düştü. O zaman Hiz. Peygamber orada bulunanlara "Arkadaşınızın cenazesini kaldırınız. Çünkü cehennem ateşinin korkusu onun ciğerini parçalamıştır. Nefsimi kudret elinde tutana yemin ederim ki Allah onu ateşten korumuştur. Kim bir şeyi arzularsa onu arar, kim de birşeyden korkarsa ondan kaçır" buyurdular (301).

- Allah Teâlâ Tahrîm Sûresi'nin altıncı âyetini indirdiğinde Hiz. Peygamber onu ashâbına okudular. Bunun üzerine orada bulunan bir genç bayılarak yere düştü. Hiz. Peygamber mübarek ellerini onun kalbi üzerine koydular ve hâlâ atmakta olduğunu anladıklarında da ona "Ey genç "Lâ ilâhe illallah" del" buyurdular. Genç de "Lâ ilâhe illallah" dedi. O zaman Hiz. Peygamber onu cennetle müjdelediler. Orada bulunan sahabiler "Ey Allah'ın Rasûlü! İkimizden sadece onu mu cennetle müjdeliyorsun?" diye sordular. Hiz. Peygamber de onlara "Siz Allah Teâlâ'nın "İşte bu (cennet), makamımdan sakınan ve tehdidimden korkan kimseler içindir (İbrahim/14) buyurduğunu işitmediniz mi?" dediler (302).

H. Ebubekir’le Ömer’in Havf ile Recâ (Korku ile Ümit) Arasında Bulunmaları

- Hz. Peygamber hastalanan Hz. Ömer’in ziyaretine gitmişlerdi. Ona “Ey Ömer! Kendini nasıl hissediyorsun?” diye sordular. O da “Ey Allah’ın Rasûlü! Korku ile ümit arasındayım. Şöyle ki bir taraftan Allah’ın rahmetini umarken diğer taraftan da O’nun azabından korkuyorum” dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber “Bu iki duygu herhangi bir müslümanın kalbinde biraraya gelirse Allah ona umduğunu verir ve onu korktuğundan da emin kılar” buyurdular (303).

- Hz. Ebubekir şöyle buyurmuştur: “Gördüğünüz gibi Allah Teâlâ bir rahmet (genişlik) âyetinin yanında bir azap (şiddet) âyeti, bir azap âyetinin yanında da bir rahmet âyeti indirmiştir. Bundan maksat da mü’minin havf ile recâ (korku ile ümit) arasında bulunup Allah’tan hak dışında birşey istememesi ve elleriyle kendisini tehlikeye atmaması gerektiğini vurgulamaktır” (304).

H. Osman, Ebu Ubeyde ve İmran b. Husayn’ın Ölüm ve Allah Korkusundan Toprak Olmak İstemeleri

- Hz. Osman şöyle buyurmuştur: “Cennetle cehennem arasında bulunsam da hangisine gireceğimi bilmesem, bunu öğrenmeden önce çürüyüp toprak olmayı isterdim” (305).

- Ebu Ubeyde b. el-Cerrah (r.a) şöyle buyurmuştur: “Bir koç olmayı ve sahiplerimin beni, kesip pişirdikten sonra içinde bulunduğum kabı tertemiz edinceye kadar yemelerini isterdim”.

- Yine İmran b. Husayn (r.a) şöyle demiştir: “Bir tepe üzerinde toprak olup da çok şiddetli bir fırtına tarafından sağa sola savrulmayı isterdim” (306).

İmran b. Husayn (r.a) şöyle buyurmuştur: “Toprak olup da rüzgârların beni sağa sola savurmasını isterdim” (307).

İbn b. Mes’ud’un Âhiretteki Ahvâlinden Korkması

- Bir kişi Abdullah Mes’ud’un yanında “Ben ashâb-ı yemînden (Kur’ân-ı Kerim’de geçen ve saadet sahibi, mesut ve bahtiyar kişiler manasına gelen bir deyim) bile değil mukarreblerden (Yine Kur’an’da geçen ve Allah katında yüksek bir dereceye ve ulvî bir mertebeye nail olmuş kimseler manasına gelen bir deyim) olmayı istiyorum” dedi. Bunun üzerine Abdullah b. Mes’ud, kendisini kastederek “Fakat burada öyle birisi vardır ki öldükten sonra haşredilmeyi (diriltilmeyi) bile istememektedir” dedi. Abdullah b. Mes’ud (r.a) şöyle buyurmuştur: “Cennet ve cehennem arasında durdurularak “Bu ikisinden birine girmekle toprak olmayı istemek arasında serbestsin” denilseydi ben toprak olmayı tercih ederdim” (308).

Ebu Zerr, Ebu’d-Derdâ ve İbn Ömer’in Ölümünden ve Allah’tan Korkmaları

- Ebu Zerr (r.a) şöyle buyuruyor: “Allah’a yemin ederim ki eğer benim bildiğimi bilmiş olsaydınız ne hanımlarınıza yaklaşabilir ve ne de yataklarınıza girdiğinizde rahat edebilirdiniz. Yemin ederim ki Allah Teâlâ’nın beni, meyveleri yenilen ve kendisi kesilip biçilen bir ağaç olarak yaratmış olmasını çok isterdim” (309).

- Ebu’d-Derdâ (r.a) şöyle buyurmuştur: “Eğer ölümden sonra başınıza gelecekleri bilmiş olsaydınız tat alarak birşeyler yeyip içemeyeceğiniz gibi gölgelenmek ve dinlenmek üzere de evlerde biraraya gelemezsiniz. Çarşı ve pazarda göğüslerinizi yumruklayarak kendiniz için ağladınız. Allah’a yemin ederim ki meyveleri yenilip kendisi parçalanan bir ağaç olmayı isterdim” (310).

- Ebu’d-Derdâ (r.a) şöyle buyurmuştur: “Bir koç olup da, misafirleri geldiğinde sahibimin beni, bıçağını damarlarım üzerine götürüp getirmek suretiyle kesmesini ve sonra da hep birlikte yemelerini isterdim” (311).

- Abdullah b. Ömer bir gün bir direği işaretle “Şu direğin yerinde olmayı isterdim” buyurmuştur (312).

Muaz b. Cebel’in Kıyamet Gününden; İbn Ömer’in de Allah’tan Korkmaları

- Tâvus şöyle anlatıyor: Muaz b. Cebel memleketimize gelmişti. Bazı yaşlılarımız ve ileri gelenlerimiz ona “Eğer emretmiş olsaydın taş ve ağaç getirip senin için bir mescid inşa ederdik” dediler. Bunun üzerine Muaz “Ben böyle bir mescidin, kıyamet gününde sırtıma yük olarak vurulmasından korkarım” buyurdu (313).

- Nâfi şöyle anlatıyor: Ben İbn Ömer’in Kâbe’ye girip secdeye kapanarak şunları söylediğini işittim: “Ey Rabb’im! Sen biliyorsun ki beni halifelik konusunda Kureyşlilerle mücadele etmekten alıkoyan şey senin korkundan başkası değildir” (314).

- İbn Ömer bir gün sokakta, yerde baygın yatmakta olan bir Iraklıya rastladı. Oradakilere “Bu adam niçin bayılmış?” diye sordu. “Yanında Kur’an okunduğunda bu hale geliyor” dediler. Bunun üzerine İbn Ömer “Biz de Allah’tan korkuyoruz; fakat düşmüyoruz” buyurdu (315).

Şeddad b. Evs’in Cehennem Ateşinin Korkusundan Uyuyamaması

- Şeddad b. Evs el-Ensârî yatağına girdiğinde yatak üzerinde dönüp durur ve bir türlü uyuyamazdı. Sonunda “Ey Allah’ım! Cehennem ateşinin korkusu bana uyku uyutmuyor” deyip kalkar ve sabaha kadar namaz kılardı (316).

Mü’minlerin Annesi Hz. Âişe’nin Ölüm ve Sonrasından Korkması

- Hz. Âişe şöyle buyurmuştur: “Yemin ederim ki ben bir ağaç olarak yaratılmış olmayı isterdim. Yine yemin ederim ki ben toprak olarak yaratılmış olmayı isterdim. Vallahi ben hiç yaratılmamış olmayı isterdim”.

- İbn Abbas; ölüm döşeğinde bulunan Âişe vâlidemizi ziyaret etti. Kendisine, meth ü senâda bulunarak şunları söyledi: “Ey Peygamber’in hanımı! Sevinmelisin; çünkü Hz. Peygamber senden başka bakire bir hanımla evlenmemiştir. Senin lekesiz ve tertemiz olduğuna dair âyetler inmiştir” dedi. Ondan sonra da Hz. Âişe’nin huzuruna, yeğeni Abdullah b. Zübeyr girdi. Hz. Âişe, İbn Zübeyr’e

“Senden biraz önce de Abdullah b. Abbas gelmişti. Bana meth ü senâlarda bulundu. Ancak ben şu anda hiç kimsenin beni methetmesini istemiyorum. Aksine ben tamamen unutulup gitmiş olmayı istiyorum” dedi (317).

26. FASIL: MÜSLÜMANIN AĞLAMASI

Hız. Peygamber’in Ağlaması

- Abdullah b. Mes’ud (r.a) şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber bir gün “Bana Kur’an oku!” dediler. Ben de “Ey Allah’ın Rasûlü! Kur’an sana inmiş olduğu halde sen benden sana Kur’an okumamı mı istiyorsun?” dedim. Bunun üzerine “Kur’an’ı başkasından dinlemek hoşuma gidiyor” buyurdular. Böylece İsrâ Sûresi’ni okumaya başladım. “Acaba her ümmetten bir şahit getirdiğimiz ve seni de bunların üzerine şahit kıldığımız zaman (halleri) ne olacaktır” mealindeki 41. âyete geldiğimde “Yeter!” buyurdular. Baktığımda gözlerinden yaşlar akıyordu (318).

Bir Âyetin İnişi Üzerine Suffa Ashâbının Ağlamaları

- Ebu Hüreyre şöyle anlatıyor: “Şimdi siz bu sözden (Kur’an’dan) mı hayrete düşüyorsunuz? (Günahlarınıza) ağlamıyorsunuz da (Kur’an ile alay ederek) gülüyorsunuz” mealindeki Necm Sûresi 59 ve 60. âyetleri nâzil olduğunda Suffa ashâbı ağladılar. Öyle ki gözyaşları, yanaklarının üzerinden süzülüyordu. Onların ağlamasını işiten Hz. Peygamber de ağlamaya başladı. Biz de Hz. Peygamber ağladığı için ağladık. Nihayet Hz. Peygamber “Allah korkusundan ağlayan bir kimse cehennem ateşine girmez. Günah üzerinde ısrar eden de cennete giremez. Eğer siz günah işlemeyecek olsaydınız Allah Teâlâ sizin yerinize kendilerini affedebileceği, günah işleyen bir kavim getirecekti” buyurdular (319).

Bir Âyet Okunduğunda Siyah Benizli Bir Kişinin Hz. Peygamber’in Yanında Ağlaması

- Hz. Peygamber Bakara Sûresi’nin 24. âyeti olan “Eğer (bu işi) yapamadınızsa ki aslâ yapamayacaksınız, o takdirde yakıtı insanlar ile taşlar olan ve kafirler için hazırlanan ateşten sakının!” âyetini okuduklarında şunları söylediler: “Cehennem ateşi bin sene yanmak suretiyle kızarır ve sonra bin sene daha yanarak beyazlaşır. Nihayet bin sene daha yanarak simsiyah kesilir. Artık bundan sonra bu simsiyah ve karanlık ateşi hiç birşey söndüremez”. Bu sözler üzerine orada bulunanlardan siyah benizli bir adam feryat ederek ağlamaya başladı. Bunun üzerine Cebrail (a.s) inerek “Şu huzurunda ağlayan kişi kimdir?” dedi. Hz. Peygamber de “O Habeşli birisidir” diyerek onu övdüler. O zaman Cebrail (a.s) şöyle dediler: “Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: “İzzet ve celâlim hakkı için, arş üzerindeki yüceliğim hakkı için, kullarımdan herhangi biri bu dünyada benim korkumdan ne kadar çok ağlarsa cennette de o kadar çok gülecektir” (320).

- Kays b. Ebî Hâzım şöyle anlatıyor: Bir gün Hz. Peygamber’in yanına gitmişim. Ebubekir de oradaydı ve Allah Teâlâ’ya hamd ü senâlar ederek durmaksızın ağlıyor (321).

- Hz. Ömer bir cuma günü hutbede İze’ş-şemsü küvviret (Tekvîr) Sûresi’ni okudular. Ancak 14. âyet olan “(İşte o zaman her) nefis (kendisi için önceden) ne hazırlamışsa onu (görür ve) bilir” mealindeki âyete gelince artık ağlamaktan okuyamaz oldu ve bu yüzden de hutbeyi kesmek zorunda kaldı.

- Hz. Ömer “Rabb’inin azabı elbette vukûbulacaktır; bunu önleyici hiç birşey yoktur” (Tûr/7-8) âyet-i kerimelerini okuduğunda korkudan hastalanarak yatağa düştü. Halk yirmi gün onun ziyaretine geldi.

- Hz. Ömer bir gün sabah namazını kıldırırken zamm-ı sûre olarak Yusuf Sûresi’ni okumaya başladı. “(Sonra) üzüntüden iki gözü ağardı. O üzüntüsünü belli etmemeye çalışıyordu” mealindeki 84. âyete gelince kendini tutamayarak ağladı. Bunun üzerine okumayı keserek rûkûa vardı (322).

- Abdullah b. Şeddad şöyle anlatıyor: Bir sabah namazında en son safta bulunuyordum. Namazı kıldıran Hz. Ömer Yusuf Sûresi’ni okuyordu. “Ben gam ve kederimi sadece Allah’a arz ediyorum” (86) âyetine geldiğinde ağlamaya başladığını işittim (323).

- Hz. Ömer herhangi bir âyeti okuyup diğerine geçmek istediğinde ağlamaya başlıyor ve o kadar çok ağlıyordu ki sonunda tâkatı kesilip yere düşüyordu. Sonra da evine çekiliyordu. Halk da hastalandığını zannederek onu ziyarete gidiyordu (324).

Hız. Osman’ın Ağlaması

- Bir gün bir kabir üzerinde duran Hz. Osman mübarek sakalı ıslanınca kadar ağladı. Yanındakiler “Sen cennet ve cehennemden bahsederken ağlamıyorsun da kabri hatırladığında mı ağlıyorsun?” dediler. O da cevap olarak şunları söyledi: “Ben Hz. Peygamber’in “Kabir âhret duraklarının ilkidir. Kişi bundan kurtulabilirse ondan sonraki duraklar kolaydır. Yok eğer kurtulmazsa ondan sonrakilere çok daha şiddetlidir. Hiç bir manzara kabrin manzarasından daha korkunç olamaz” buyurduğunu işittim” (325).

- Hz. Ömer’in azatlısı Hâni şöyle anlatıyor: Ben Hz. Osman’ın, bir kabrin başında durup şu şiiri okuduğunu duydum: “Eğer şu çukurdan kurtulabilirsen büyük ve tehlikeli bir beladan kurtulmuş olursun. Aksi takdirde senin için kurtuluş yoktur” (326).

Muaz b. Cebel’in Ağlaması

- İbn Ömer ağladığını gördüğü Muaz b. Cebel’e “Ey Muaz! Niçin ağlıyorsun?” diye sordu. O da şunları söyledi: “Hatırıma, Hz. Peygamber’den işitmiş olduğum şu hadis-i şerif geldi de onun için ağlıyorum: “Riyanın en azı dahi şirktir. Allah katında kulların en sevimsisi gizli takvâ sahipleridir. Böyleleri, ortalıkta bulunmadıkları zaman kimse tarafından aranmaz; bir yerde bulundukları zaman da tanınmazlar; yani şöhretleri yoktur. İşte asıl hidayet mumları ve ilim çaraları böyle kimselerdir”(327).

- İbn Ömer, Muttaffîn Sûresi’ni okuyordu. Altıncı âyet olan “O gün insanlar âlemlerin Rabb’i (olan Allah)ın huzurunda (hesap vermek için) dururlar” mealindeki âyete geldiğinde ağlamaya başladı. O kadar ağladı ki güçten düşüp yere kapaklandı (328).

- İbn Ömer, Bakara Sûresi’nin son âyetlerinden (284) olan “İçinizde olanı açıklasınız da, gizleseniz de Allah ondan ötürü sizi hesaba çeker” âyetini her okudugunda ağlar ve “Bu ne korkunç bir tehdittir” derdi (329).

- İbn Ömer Hadid Sûresi'nde "İman edenler için Allah'ı ve haktan inmiş olan (Kur'ân)ı anmak için kalblerinin yumuşama zamanı gelmedi mi?" âyetini (16. âyet) okuduğunda kendini tutamayarak ağladı (330).

- Yusuf b. Mâhek şöyle anlatıyor: Bir gün İbn Ömer'le birlikte Ubeyd b. Umeyr'in yanına gittik. Oraya vardığımızda Ubeyd çevresinde bulunan bir grup insana va'z u nasihat ediyordu. Biz de oturduk; birara İbn Ömer'e baktım, gözlerinden yaşlar akıyordu (331).

- Bir keresinde Ubeyd b. Umeyr "Acaba her ümmetten bir şahit getirdiğimiz ve seni de bunların üzerinde şahit kıldığımız zaman (halleri) ne olacaktır?" (Nisa/41) âyet-i kerimesini sonuna kadar okudu. Onu dinlemekte olan İbn Ömer sakalı ve yakası gözyaşlarıyla ıslanmışa kadar ağladı. Bu olayı aktaran Abdullah şunları söylüyor: "O sırada İbn Ömer'in yanında oturmakta olan kişinin söylediğine göre kendisi, neredeyse kalkıp Ubeyd b. Umeyr'e "Vaazını kısa kes; çünkü şu ihtiyara (İbn Ömer'e) eziyet ediyorsun!" diye bağıracaktı" (332).

İbn Abbas ve Übade b. Sâmî'tin Ağlamaları

- Abdullah b. Ebî Müleyke şöyle anlatıyor: Abdullah b. Abbas'la Mekke'den Medine'ye kadar yolculuk yaptım. Bir yerde konakladığımızda gecenin bir kısmında kalkar ibadet ederdi. Bunları dinleyen Eyyüb, Abdullah b. Ebî Müleyke'ye İbn Abbas'ın okuyuşunun nasıl olduğunu sordu. O da şunları söyledi: "Bir keresinde '(Bir gün) ölümün sarhoşluğu gerçekten gelir de 'İşte (ey insanoğlu) bu senin öteden beri kaçtığın şeydir' (denir)' (Kâf/19) âyetini okudu. Arkasından da ağlamaya başladı; gittikçe de hıçkırıkları çoğalıyordu" (333).

- Ebu Recâ' gözyaşlarının aktığı yeri işaretle "Abdullah b. Abbas'ın burası, çok ağlamaktan, çürümüş bir fotin bağına benziyordu" demiştir (334).

- Osman b. Ebî Sevde şöyle anlatıyor: Übade b. Sâmî'ti göğsünü, mescidin Cehennem Vadisi'ne bakan duvarına dayamış ağlarken gördüm. Yanına vararak "Ey Ebâ Velid! Niçin ağlıyorsun?" diye sordum. Bana şöyle cevap verdi: "İşte burası Hz. Peygamber'in cehennemi gördüğünü söylediği yerdir" (335)

Abdullah b. Amr ve Ebu Hüreyre'nin Ağlamaları

- Ya'lâ b. Atâ'nın annesi şöyle anlatıyor: Abdullah b. Amr kapısını arkadan kilitleyerek ağladı. Öyle ki gözleri çapak içinde kaldı. Bunun üzerine ben de onun gözlerine sürme çekmeye başladım(336).

- Ebu Hüreyre ölüm döşeginde yatarken ağladı. "Niçin ağlıyorsun ey Ebâ Hüreyre?" diye sorulduğunda şunları söyledi: "Beni dünyanızdan ayrıldığım için ağlıyorum zannetmeyin. Yolum uzun, ağızımsa azdır; işte ben bunun için ağlıyorum. Ben şu anda cennet ve cehenneme açılan iki kapı arasında bulunuyorum ve beni hangisine sokacaklarını da bilmiyorum" (337).

27. FASIL: MÜSLÜMANIN TEFEKKÜR ETMESİ ve KÂİNATA İBRET NAZARIYLA BAKMASI

Ebu Reyhâne'nin Tefekküre Dalması

- Ebu Reyhâne bir gazadan dönmüştü. Akşam yemeğini yedikten sonra abdest aldı ve köşesine çekilerek namaz kılmaya başladı. Böylece sabah ezanı okununcaya kadar bulunduğu yerden ayrılmadı. Bunun üzerine hanımı "Ey Ebâ Reyhâne! Sen uzun bir süredir gazalara katılarak yoruldu. Bu arada biz senin yüzünü dahi göremedik. Acaba bizim senin üzerinde bir hakkımız yok mudur?" dedi. Ebu Reyhâne "Evet! Allah'a yemin ederim ki senin benim üzerimde bir hakkın vardır. Fakat ben bunu unuttum" diye cevap verdi. Hanımının "Peki seni bu kadar meşgul eden şey nedir?" demesi üzerine de şunları söyledi: "Allah Teâlâ'nın cennet ve onun nimetleri hakkında söylediklerini düşünüyordum, dalmışım. Kendime geldiğimde müezzin sabah ezanını okuyordu" (338).

Ebu Zerr'in Tefekkür Etmesi

- Ebu Zerr'in vefatından sonra Basralı bir kişi onun ibadetini sormak üzere Ebu Zerr'in hanımı Ümmü Zerr'e gelerek "Ben Ebu Zerr'in ibadetini

öğrenmek için geldim" dedi. Bunun üzerine Ümmü Zerr de "O bütün gün تنها bir yere çekilip tefekkür ederdi" dedi (339).

Ebu'd-Derdâ'nın Tefekkür Etmesi ve Kâinata İbret Nazarıyla Bakması

- Avn b. Abdillâh b. Utbe şöyle anlatıyor: Ümmü'd-Derdâ'ya giderek "Ebu'd-Derdâ'nın en üstün ameli neydi?" diye sordum. "Tefekkür etmek ve kainata ibret gözüyle bakmaktır" dedi (340).

- Ümmü'd-Derdâ'ya "Ebu'd-Derdâ'nın en çok yaptığı ameli neydi?" diye sordular. "Düşünmek ve kainata ibret gözüyle bakmaktır" cevabını verdi (341).

- Ebu'd-Derdâ (r.a.) şöyle buyurmuştur: "Bir saat tefekkür etmek, (tefekkürsüz olarak) yapılan bir gecelik ibadetten daha hayırlıdır" (342).

- Ebu'd-Derdâ (r.a.) şöyle buyurmuştur: "İnsanlardan bazı kimseler vardır ki bunlar hayrın anahtarları, şerrin ise kilitleridirler. Bunlar için kesintisiz bir sevap vardır. Bazıları da vardır ki yukardakilerin aksine şerrin anahtarları, hayrınsa kilitleridirler. Bu yüzden bunlar için de her an günâh yazılır. Bir saatlik tefekkür, bir gece sabaha kadar yapılan ibadetten daha üstündür" (343).

- Gazaya çıkmak isteyen bir kişi Ebu'd-Derdâ'ya giderek "Ey Eba'd-Derdâ! Bana nasihatta bulun!" dedi. Bunun üzerine Ebu'd-Derdâ şunları söyledi: "Genişlik ve bolluk zamanında Allah'ı an ki, O da seni sıkıntılı dönemlerinde ansın! Sonunun neye varacağını düşünüp hesap etmeden de dünyayla ilgili herhangi bir işe girişme! " (344).

28. FASIL: MÜSLÜMANIN NEFSİNİ HESABA ÇEKMESİ

H. Ebubekir’le Ömer’in Müslümanları Nefislerini Hesaba Çekmeye Teşvik Etmeleri

- Hz. Ebubekir şöyle buyurmuştur: “Kim Allah için kendi nefsini azalarlar ve hesaba çekerse Allah onu kendi azalarından emin kılar”(345).
- Hz. Ömer şöyle buyuruyor: “Tartılmasını beklemeksizin nefislerinizi kendiniz tartınız. Onları hesaba çekilmezden önce hesaba çekiniz. Çünkü nefislerinizi bugünden hesaba çekmek sizin için yarın hesaba çekilmesinden çok daha kolaydır. Büyük hesap gününe salih amellerle hazırlanınız. Unutmayınız ki Allah Teâlâ “O gün (huzura) arzolunacaksınız ve sizden hiç bir sırrınız gizli kalmayacaktır” (Hâkka/18) buyurmaktadır” (346).
- Enes b. Mâlik şöyle anlatıyor: Bir gün Hz. Ömer’le birlikte gezintiye çıkmıştık. Birara aramıza bir duvar girerek birbirimizden ayrı düştük. Bu sırada ben onun duvarın öbür tarafında kendi kendisine şöyle dediğini duydum: “Ey Mü’minlerin Emîri! Senin de herkes gibi başının çaresine bakman gerekiyor. Allah’a yemin ederim ki ya Allah’tan korkar takvaya bürünürsün ya da azaba çaptırılırsın”(347).

29. FASIL: MÜSLÜMANIN AZ KONUŞMASI ve DİLİNİ KORUMASI

H. Peygamber’in Çok Az Konuşan Biri Olması

- Simak şöyle anlatıyor: Câbir b. Semüre’ye “Hz. Peygamber’le oturup kalktığın oldu mu?” diye sordum. “Evet!” dedi ve sonra da “Hz. Peygamber çoğu vakit susar, çok az konuşurdu” diye ekledi (348).
- Ebu Mâlik el-Eşcaî’nin babası şöyle anlatıyor: Bizler Hz. Peygamber’in yanına çokça giderdik. O sıralar henüz gençtim. Ben Hz. Peygamber’den daha az konuşan kimseye rastlamadım. Sahabiler kendi aralarında uzun uzun konuştuklarında o tebessüm ederdi (349).
- Hz. Peygamber bir gün yanında ashabı olduğu halde devesine binip bir yolculuğa çıktılar. Sahabilerden hiç birisi onun önüne geçmiyor; sağında, solunda ya da arkasında gidiyorlardı. Birara Muaz b. Cebel “Ey Allah’ın Rasûlü! Allah’tan dileğim bizim günümüzün (ölümümüzün) seninkinden önce olmasıdır. Allah bizlere bunu göstermesin, ama eğer bizden önce vefat edecek olursanız bize senden sonra hangi amelleri işlememizi tavsiye edersiniz?” diye sordu. Hz. Peygamber “Allah yolunda cihat etmeye devam ediniz” dediler. Bunun üzerine Sa’d “Anam-babam sana feda olsun ey Allah’ın Rasûlü!” dedi. Hz. Peygamber sözlerini şöyle sürdürdüler: “Allah yolunda cihat çok güzel birşeydir! Fakat halk için bundan daha derleyici bir şey vardır”. O zaman Muaz b. Cebel “Kastettiğiniz oruç ve sadaka olmasın?” diye sordu. Hz. Peygamber “Oruç ve sadaka da çok güzel birşeydir. Fakat halk için bu ikisinden de daha derleyici bir şey vardır” buyurdular.
- Böylece Muaz bildiği bütün iyi ve güzel amelleri saydı. Ama Hz. Peygamber hepsinde de “Halk için bundan daha derleyici bir şey vardır” dediler. Sonunda Muaz “Ey Allah’ın Rasûlü! Halk için bunlardan daha derleyici olan şey nedir?” diye sordu. Hz. Peygamber mübarek ağızlarını işaret ederek “Bununla hayırdan başka bir şey söylememek, aksi takdirde isesusmak” buyurdular. Muaz’ın “Ey Allah’ın Rasûlü! Bizler dillerimizin konuştuklarından da sorumlu tutulacak mıyız?” demesi üzerine de onun dizlerine vurarak şunları söylediler: “Annen senin matemini tutsun. İnsanları yüzüstü cehenneme düşüren şey dillerinin söylediklerinden başka ne olabilir? Kim Allah’a ve son güne (âhiret gününe) iman ederse ya hayır söylesin ya da sussun. Siz hayır söyleyiniz ki karşılığında hayırlara nâil olasınız. diğer taraftan dillerinizi kötü ve şer olan şeylerden de koruyunuz ki güvenlikte kalabilesiniz” (350).

Ashâbın Az Konuşmaları, Hz. Peygamber’in Bir Şehit Hakkında “Belki de O Kendisini İlgilendirmeyen Konularda Konuşurdu “ Buyurması

- Hz. Peygamber, savaşta öldürülen bir kişinin karısının “Ey şehidim!” diye dövündüğünü gördüğünde ona şunları söyledi: “Sus ey kadın! Onun şehit olduğunu nereden biliyorsun? Kim bilir belki de o kendisini ilgilendirmeyen konularda konuşur, malını eksiltmeyecek şeyleri vermekte de cimrilik gösterirdi” (351).
- Enes (r.a.) şöyle anlatıyor: Uhud gününde bizden birisi şehit düşmüştü. Onu bulduğumuzda açlıktan karnına bir taş bağlamış olduğunu gördük. Annesi, onun yüzündeki toprağı silerek “Ey oğlum! Cennet sana kutlu ve mübarek olsun!” dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber “Onun cennete gireceğini nereden biliyorsun? Kim bilir belki de o kendisini ilgilendirmeyen konularda konuşur, kendisine zarar vermeyeceğini bildiği halde kimseye yardımda bulunmazdı” buyurdular (352).

Ammar ile Muaz’ın Az Konuşmaları ve Hz. Ebubekir’in Dilini Kınaması

- Halid b. Nübeyr şöyle diyor: “Ammar b. Yâsir çok az konuşur daima hüzünlü görünürdü. Konuştuğu zaman da bunun konusu Allah Teâlâ’nın insanı belalarla imtihan etmesi ve azabından yine O’na sığınmak olurdu” (353).
- Ebu İdris el-Havlânî şöyle anlatıyor: Bir gün Şam mescidine girmiştim. Orada çok az konuşan ve konuşunca da parlak dişleri görülen birisi oturuyordu. Birşeyde ihtilafa düşen halk ona giderek danışıyorlar ve fikirlerine tâbi oluyorlardı. Onun kim olduğunu sordum. “Muaz b. Cebel ismindeki sahabidir” dediler (354).
- Hz. Ömer bir gün Ebubekir Sıddık’ın huzuruna girdiğinde onun dilini çekiştirmekte olduğunu görerek “Ey Allah Rasûlü’nün Halifesi! Ne yapıyorsun?” dedi. Hz. Ebubekir de şunları söyledi: “Beni birçok tehlikeli işlere sokan bu olmuştur. Ben Hz. Peygamber’in “İnsan vücudunda hiç bir organ yoktur ki dilin keskinliğinden ve belasından şikayetçi olmasın” buyurduğunu duymuştum” (355).

İbn Mes’ud ve İbn Abbas’ın Dillerini Kınaması

- Abdullah b. Mes'ud bir keresinde Safa Tepesi'ne çıkıp dilini tutarak "Ey dil! Hayırlı ve güzel şeyler söyle ki iyiliklere ve hayırlara nâil olasın. Kötü şeyleri de söyleme ki pişman olma belasına düşmekten kurtulasın" dedi ve sonra da şöyle ekledi: "Ben, Hz. Peygamber'in "İnsanoğlunun hata ve günahlarının çoğu dillindendir" buyurduğunu işittim" (356).

- Abdullah b. Abbas dilinin ucundan tutarak şöyle diyordu: "Azap olunasıca! Hayırlı ve güzel şeyler konuş ki iyilikler elde edebilesin. Kötü şeyleri konuşmaktan da sakın ki güvenlikte kalasın". Bunun üzerine bir kişi "Ey Abbas'ın oğlu! Niçin dilinin ucundan tutup da bu sözleri söylüyorsun?" diye sordu. İbn Abbas da şöyle cevap verdi: "Kulağıma geldiğine göre kul, kıyamet gününde dilinden çektiğini hiç birşeyden çekmeyecektir" (357).

Şeddad b. Evs'in Hz. Peygamber'e Biat Edişinden Sonra Kontrolsüz Tek Bir Söz Söylememesi

- Şeddad b. Evs bir gün arkadaşlarından birisine "Sofrayı getir de biraz oyalanalım" dedi. Bunun üzerine bir arkadaşı "Ey Şeddad! Seninle çok uzun zamandan beri arkadaşlık yapıyorum. Bundan önce senden böyle bir söz işitememiştin" dedi. Şeddad da şunları söyledi: "Hz. Peygamber'in vefatından bu yana ağzımdan yularsız ve kontrolsüz bir tek kelime dahi çıkmamıştır. Bugünse boş bulunmuş oldum. Allah'a yemin ederim ki bundan böyle de ağzımdan yine eskisi gibi yularsız ve kontrolsüz bir tek kelime çıkmayacaktır" (358).

- Şeddad b. Evs adlı sahabe bir gün "Sofrayı getirin de onunla biraz oyalanalım!" dedi. Bu sözü duyan arkadaşları onu kınayarak "Ebu Ya'lâ'ya (Şeddad) da bakınız; neler söylüyor!" dediler. Bunun üzerine o şunları söyledi: "Ey kardeşimin oğulları! Hz. Peygamber'e biat edişimden bu yana ağzımdan, biraz önceki söz hariç yularsız ve kontrolsüz bir tek söz dahi çıkmamıştır. Madem benden güzel sözler dinlemek istiyorsunuz; o halde beni kınamayı bırakınız da söyleyeceğim hayırlı ve iyi şeyleri dikkatlice dinleyiniz. Ben Hz. Peygamber'in şöyle buyurduğunu işittim: "Ey Allah'ım! Senden dinimizde sebat edip ondan kaymamayı diliyoruz. Bizlere doğrulukta karar kılma gücü ver! Nimetinin şükrünü eda edip ibadetin en güzelini yapma hususunda bizlere yardım et! Senden temiz bir kalb ve doğru bir dil istiyoruz. Yine senden vereceğinin en hayırlısını diliyoruz ve gelecek şeylerin şerhilerinden de sana sığınıyoruz". Bu duadan sonra da çevresindekilere "Ey yeğenlerim, benden bu söylediklerimi alınız, daha öncekileri bırakınız" dedi (359).

- Şeddad kendisini kınayanlara şunları söyledi: "Sakın benden bunları ezberleyip aleyhimde kullanmayınız. Şu söyleyeceklerimi belleyiniz. Hz. Peygamber şöyle buyurmuştu: "İnsanların altın ve gümüşleri sakladığı gibi siz de şu sözleri öğrenerek saklayınız: "Ey Allah'ım! Senden dinimizde sebat

edip ondan kaymamayı diliyoruz. Bizlere doğrulukta karar kılma gücü ver! Yaptıklarımızdan ötürü senden af talep ediyoruz. Sen allâmu'l-guyûb'sun (gâibleri bilensin)! " (360).

İbn Mes'ud'un Dilin Tehlikelerini Anlatması

- Abdullah b. Mes'ud şöyle buyurmuştu: "Kendisinden başka ilah bulunmayan Allah'a yemin ederim ki yeryüzünde, uzun süre hapsedilmeye, dil kadar layık hiç bir şey yoktur" (361).

- Abdullah b. Mes'ud şöyle buyuruyor: "Sizleri fazla konuşmamanız hususunda uyarıyorum; sakın gereksiz yere konuşmayınız. Herhangi birinize ihtiyacı bildiricek kadar konuşması kâfi gelir".

- Yine Abdullah b. Mes'ud şöyle buyurmuştu: "Kıyamet gününde insanların en günahkârları bu dünyada boş konuşmalara en fazla dalanlardır" (362).

Hz. Ali ve Ebu'd-Derdâ'nın İnsanları Az Konuşup Çok Susmaya Teşvik Etmeleri

- Hz. Ali şöyle buyurmuştu: "Dil, bedeninin temelidir. O sağlam ve doğru olduğunda diğer azalar da sağlam ve doğru olur. Ancak o bozuk ve yerinden kaymış olursa artık hiç bir aza doğru olamaz".

- Hz. Ali şöyle buyurmuştu: "Şahsını gizleyerek senden söz ettirmemeye ve hatırlanmamaya çalış. Bir de az konuş ki güvenlikte kalabilesin".

- Hz. Ali şöyle buyurmuştu: "Diline sahip olup az konuşmak insanı cennete götürür".

- Hz. Ali şöyle buyurmuştu: "Sırrını kendinden başkasına söyleme. Çünkü her dostunun senden başka da dostları vardır. Ben öyle insanlar gördüm ki hiç bir deriyi sağlam bırakmıyorlardı" (363).

- Ebu'd-Derda (r.a.) şöyle buyuruyor: "Konuşmayı öğrendiğiniz gibi susmayı da öğrenmelisiniz. Çünkü susmak büyük bir halimlik. Senin başkalarını dinlemeye isteğin konuşma isteğinden daha fazla olmalıdır. Seni ilgilendirmeyen hiç bir konuda konuşma. Ortada bir tuhafılık yokken insanları güldürmeye çalışarak kendini küçük düşürme. Sakın boş şeyler peşinde de koşma" (364).

- Ebu'd-Derdâ şöyle buyuruyor: "Mü'min bir kimsenin, Allah katında dilinden daha sevimli bir organı yoktur. Çünkü Allah Teâlâ onu dili sebebiyle cennete sokar. Kafır bir kulunsa Allah katında dilinden daha sevimsiz bir organı yoktur. Çünkü Allah Teâlâ onu o dil sebebiyle cehenneme atar" (365).

İbn Ömer'le Enes b. Malik'in Dilin Tutulması Gerektiğini Söylemeleri

- Abdullah b. Ömer şöyle buyurmuştu: "İnsanın temiz tutması gereken organlarının başında dil gelir" (366).

- Enes b. Mâlik şöyle buyurmuştu: "Bir kul dilini zaptedip kontrol altına alamadıkça Allah'tan hakkıyla korkmuş (takva sahibi) sayılmaz" (367).

30. FASIL: MÜSLÜMANIN KONUŞMASI

Hz. Peygamber'in Tane Tane ve Anlaşılır Bir Şekilde Konuşmaları

- Âişe vâlidemiz şöyle buyuruyor: “Hz. Peygamber tane tane konuşurdu; öyle ki bir kimse saymaya kalksaydı onun kelimelerini sayabilirdi”.

Hiz. Âişe şöy’le anlatıyor: Sizi hayrete düşürecek bir şey anlatayım mı?

Bir gün adamın biri gelip hücremin kapısı önüne oturarak bana Hiz. Peygamber’den bahsetti. Ben o sırada tesbih çekiyordum. Adam tesbihimi bitirmeden önce de kalkıp gitti. Eğer tesbihim bitene kadar bekleyecek olsaydı ona “Hz. Peygamber bizler gibi hızlı hızlı konuşmaz ve acele etmezdi” diyecektim.

- Âişe vâlidemiz şöyle dedi: “Hz. Peygamber’in konuşması tane tane olur ve herkes onu anladı. O asla hızlı ve peşpeşe konuşmazdı”.

- Câbir ya da İbn Ömer şunları söylüyor: “Hz. Peygamber ağır ağır konuşur ve kelimeleri adeta hecelerdi”.

Hiz. Peygamber’in Anlaşılması İçin Sözlerini Üç Kere Tekrarlamaları

- Enes (r.a.) şöyle buyuruyor: “Hz. Peygamber, söyledikleri sözü üç kere tekrarladıkları gibi bir yere vardıklarında da oradaki lere üç kere selam verirlerdi”.

- Sümâme b. Enes şöyle anlatıyor: Enes (r.a.) söylediğı sözü üç kere tekrarlar ve şöyle derdi: “Hz. Peygamber konuştuklarında sözlerini üç defa tekrarlar ve bir eve girmek istediklerinde de o evin sahiplerinden üç kere izin isterlerdi”.

- Enes (r.a.) şöyle buyuruyor: “Hz. Peygamber bir şey söylediklerinde tam manasıyla anlaşılması için onu üç kere tekrar ederlerdi”.

- Ebu Hüreyre şöyle anlatıyor: Hiz. Peygamber’in şöyle buyurduğunu işittim: “Bana anlamlı ve anlaşılır sözler söyleme yeteneğı bahşedilmiştir. Ayrıca uzaktakiler de dahil olmak üzere düşmanlarımin kalbine konulan korku ile desteklendim. Bir keresinde uyku halinde iken yeryüzündeki hazinelerin anahtarları getirilerek bana verildi”.

- Abdullah b. Selam şöyle diyor: “Hz. Peygamber oturduğu yerde konuşurken sık sık mübarek başlarını kaldırarak göğ e bakardı” (368).

Amr İbnü’l-As’ın Hiz. Peygamber’e Çok Soru Sormuş Olmaktan Pişmanlık Duyması

- Amr İbnü’l-As şöyle anlatıyor: Hiz. Peygamber topluluk içerisinde kalblerini kazanabilmek için kavmin en şerli kişilerine dönerek konuşurlardı. Bir keresinde bana bakarak konuştukları için kendimi kavmin en hayırlısı zannedip “Ey Allah’ın Rasûlü! Ben mi hayırlıyım yoksa Ebubekir mi?” diye sordum. Hiz. Peygamber “Ebubekir daha hayırlıdır” dediler. Bu kez “Ey Allah’ın Rasûlü! Ben mi hayırlıyım, yoksa Ömer mi?” diye sordum. “Ömer hayırlıdır” buyurdular. “Ey Allah’ın Rasûlü! Ben mi hayırlıyım, yoksa Osman mı?” dediğimde de “Osman hayırlıdır” buyurdular. Bundan sonra bir kişinin daha adını verdiğimde Hiz. Peygamber cevap vermeyerek yüzlerini çevirdiler. O zaman ben pişman olarak hiç soru sormamış olmayı istedim (369).

31. FASIL: MÜSLÜMANIN GÜLMESİ ve TEBESSÜM ETMESİ

Hiz. Peygamber’in Gülmeleri ve Tebessüm Etmeleri

- Hiz. Âişe şöyle buyuruyor: “Ben Hiz. Peygamber’in azı dişleri görünecek şekilde güldüğünü görmedim. O ancak tebessüm ederdi.

- Abdullah b. Hâris b. Cez’ şunları söylüyor: “Hz. Peygamber’den daha fazla gülümseyen bir kimse görmedim. O hiç bir zaman gülmez, ancak tebessüm ederdi”.

- Simâk şöyle anlatıyor: Câbir b. Semüre’ye “Sen Hiz. Peygamber’le hiç oturdun mu?” diye sordum. “Evet, çok oturdum” diyerek şunları söyledi: “Hz. Peygamber sabah namazını kıldıklarında güneş doğuncaya kadar yerlerinden ayrılmazlardı. Bu arada sahabiler kendi aralarında konuşurlar, câhiliye dönemindeki hallerinden bahsederek gülüşürlerdi. Hiz. Peygamber’se sadece tebessüm ederlerdi”.

- Simâk şöyle anlatıyor: Câbir b Semüre’ye Hiz. Peygamber’le oturup oturmadığını sordum. Şunları söyledi: “Çok oturdum. O çok az konuşur ve çok az gülerlerdi. Ashâb çoğu zaman huzurunda şiirler okur, o da onların durumları hakkında birşeyler söylerdi. Sahabiler güler, o ise tebessümle yetinirdi” (370).

- el-Husayn b. Yezid el-Kelbî (r.a.) şöyle diyor: “Ben Hiz. Peygamber’i gülerken hiç görmedim. O ancak tebessüm ederdi. Çoğu zaman da ağıltan karnına taş bağlardı” (371).

Âişe Vâlidemizin Hiz. Peygamber Hakkında “Devamlı Tebessüm Ederdi” Demesi

- Amre şöyle anlatıyor: Âişe vâlidemize “Hz. Peygamber evlerine gelip hanımlarıyla başbaşa kaldıklarında nasıl davranırlardı?” diye sorduk. Şöyle

cevap verdi: “Diğer erkeklerden farkı yoktu. Ancak o, insanların en kerimi (cömerti) ve en yumuşağıydı. Güler ve güldürür; çoğu kez de tebessüm ederdi” (372).

Hiz. Peygamber’in İnsanların En Çok Güleni Olması

- Hiz. Câbir şöyle söylüyor: “Vahiy geldiğinde veya vazettiğı sıralarda Hiz. Peygamber’i kendilerine azap gelecek bir kavmin korkutucusu sanırdınız. Bu durumların hâricinde o insanların en güler yüzlüsü ve en çok güleni idi” (373),

- Ebu Ümâme şöyle diyor: “Hz. Peygamber insanların en çok güleni olup nefis bakımından da en temizi ve en güzeliydi” (374).

Hiz. Peygamber’in Hendek Gününde Sirtüstü Düşüp Ayakları Havaya Dikilen Bir Müşriğ e Gülmeleri

- Âmir b. Sa'd şöyle anlatıyor: Bir keresinde Sa'd (r.a.) "Ben Hendek gününde Hz. Peygamber'in, azı dişleri görününceye kadar güldüğünü gördüm" dedi. Bunun üzerine ben ona, Hz. Peygamber'in niçin güldüğünü sordum. Bana şunları anlattı: "Savaş esnasında elinde kalkan bulunan bir adama ok atıyordum. Ben oku attığımda o kalkıyla kendisini koruyordu. Sonunda kafasını kaldırdığı bir sırada attığım ok alına saplandı. Adam, ayakları havaya gelmek üzere devriliverdi. Bunun üzerine Hz. Peygamber mübarek azı dişleri görününceye kadar güldüler". "Hz. Peygamber hangisi için güldü?" dediğimde de "Adamın ayaklarının havaya kalkışına güldüler" diye cevap verdi (375).

H. Peygamber'in Fakir Bir Kişinin Ramazan'da Yapmış Olduğu Bir Hareketine Gülmeleri

- Bir Ramazan ayında adamın biri Hz. Peygamber'e gelerek "Ben helak oldum ey Allah'ın Rasûlü! Oruçlu olduğum halde hanımım ile cinsî münasebette bulundum" dedi. Hz. Peygamber de ona "Bir köle azat et!" dediler. Adam "Benim kölem yoktur!" dedi. Hz. Peygamber "O halde arka arkaya iki ay oruç tut!" buyurdular. Adamın "Buna güç yetiremem" demesi üzerine de "Öyleyse altmış fakiri doyur!" dediler. Kişi "Buna da gücüm yetmez" dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber ona bir kova dolusu hurma vererek "İşte sana bir kova dolusu hurma; bunları sadaka olarak dağıt" buyurdular. O zaman adam "Benden daha fakiri var mı ki sadaka olarak vereyim? Allah'a yemin ederim ki Medine'nin iki tarafında bulunan iki siyah taşlı arazinin arasında bizden daha fakir bir aile yoktur!" dedi. Adamın bu sözleri üzerine Hz. Peygamber mübarek azı dişleri görününceye dek güldüler ve sonra da "O halde siz yeyiniz!" buyurdular (376).

Ebu Zerr'le İbn Mes'ud'un Hz. Peygamber'in Gülmesi Hakkında Anlattıkları

- Ebu Zerr şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber'in şöyle buyurduğunu işittim. "Ben cennete ilk giren kişiyle cehennemden en son çıkan kişiyi bilirim. Şöyle ki; kişi kıyamet gününde huzura getirilir. Allah Teâlâ, meleklerine 'Ona dünyada iken işlemiş olduğu küçük günahları söyleyiniz, büyüklerini ise gizleyiniz' buyurur. Bunun üzerine melekler adama 'Sen şu günde falan falan işi yapmışsın, doğru mu?' derler. O da büyük günahlarının sayılmasından korkarak inkar etmez ve 'Evet!' der. O zaman Allah Teâlâ 'Onun işlemiş olduğu her günahın yerine bir sevap koyunuz!' diye emreder. Bunu duyan kişi 'Benim şöyle şöyle günahlarım daha vardır ki onları burada göremiyorum' der". Buraya geldiğinde Hz. Peygamber mübarek azı dişleri görünecek kadar güldüler (377).

H. Peygamber şöyle buyurmuştur: "Ben ateşten (cehennemden) en son çıkacak olan kimseyi tanırım. Şöyle ki o sürünerek ateşten çıkar. Kendisine 'Haydi git de cennete gir!' denilir. Ancak o cennete vardığında oranın bütün konaklarının dolmuş olduğunu ve kendisine yer katmadığını görür. Bunun üzerine geri dönerek 'Ey Rabb'im! Cennetin bütün konakları dolmuş, bana yer kalmamış' der. Ona 'Sen cehennemde geçirmiş olduğun zamanı hatırlıyor musun?' denilir. O da 'Evet, hatırlıyorum' der. 'O halde Allah'tan istekte bulun!' denilir. Onun cennetten kendisi için bir yer istemesi üzerine de ona 'Ne kadar yer istemişsen o senin olduğu gibi onunla birlikte dünyanın on misli de senin olsun' denilir. Kişi de 'Padişahlar padişahı olan Rabb'im! Sen benimle alay mı ediyorsun?' der". Hz. Peygamber bu son cümleyi söylediklerinde mübarek azı dişleri görününceye kadar güldüler (378).

32. FASIL: MÜSLÜMANIN VAKARLI OLMASI

H. Peygamber'in İnsanların En Vakarlısı Olması

- Hârice b. Zeyd (r.a.) şöyle diyor: "Hz. Peygamber, meclislerinde insanların en vakarlısıydı. Otururken bir yerlerinin açılmamasına çok dikkat gösterirdi" (379).

Muaz b. Cebel'in Vakarlı Bir Kişi Olması

- Şehr b. Havşeb şöyle diyor: "Hz. Peygamber'in sahabileri, aralarında Muaz b. Cebel de olduğu halde bir mecliste konuşurlarken vakarından ve heybetinden dolayı ona bakarlardı".

- Ebu Müslim el-Havlânî şöyle anlatıyor: Bir gün Humus mescidine girmiştim. Hz. Peygamber'in sahabilerinden otuz kadar ihtiyarın oturmakta olduklarını gördüm. Aralarında gözleri sürmeli, dişleri pırl pırl parlayan bir de genç vardı. Ağırbaşlılığıyla dikkat çeken bu genç hiç konuşmuyordu. Ancak diğerleri aralarında bir anlaşmazlık çıktığında ona müracaat ediyorlardı. Yanımda oturan kimseye o gencin kim olduğunu sordum. "Muaz b. Cebel'dir" dedi. Böylece kalbimde Muaz'a karşı büyük bir sevgi hissettim ve onlar ayrılınca kadar da mescitten ayrılmadım.

- Ebu Müslim el-Havlânî şöyle anlatıyor: Hz. Ömer'in hilâfetinin ilk günlerindeydi. Mescide girmiştim; orada otuz küsur sahabinin oturup konuşmakta olduklarını gördüm. Bu sahabiler Hz. Peygamber'in bir hadisi hakkında konuşuyorlardı. Aralarında çok esmer, konuşması tatlı, pırl pırl parlayan, nur yüzlü bir de genç vardı. Bu genç yaşça oradakilerin en küçüğüydü. Ancak tereddütte düştüklerinde ona müracaat ediyorlar, o da anlaşmazlıklarını hallediyor; bir şey sorulmadıkça da konuşmuyordu. Kendisine "Ey Allah'ın kulu! Sen kimsin?" diye sorduğumda "Ben Muaz b. Cebel'im" dedi(380).

33. FASIL: MÜSLÜMANIN ÖFKESİNİ YENMESİ

Ebu Berze el-Eslemî şöyle anlatıyor: Bir kişi halife Ebubekir Sıddık'a çok ağır küfürler savurdu. Bunun üzerine ona "Şunun boynunu vurmamı ister misiniz?" dedim. O da beni azarlayarak "Hayır; bu, Hz. Peygamber'in dışında hiç kimse için yapılamaz" buyurdu.

- Hz. Ömer şöyle buyurmuştur: "İnsanoğlu öfkesini yudumlamaktan daha hayırlı ve faydalı bir süt ya da bal yudumlamamıştır" (381).

34. FASIL: MÜSLÜMANIN MAHREMLERİNİ YABANCILARDAN KISKANMASI

Übeyy b. Ka'b'ın Mahremi Kıskaçma Bakımından Çok Gayretli Olması

Übeyy b. Ka'b şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber'in yanında oturduğumuz bir sırada adamın birisi gelerek "Ey Allah'ın Rasûlü! Falan adam babasının karısının (üvey annesinin) yanına izin almaksızın ya da herhangi bir engelle karşılaşmaksızın girip çıkıyor" dedi. Bunun üzerine ben atılarak "Eğer o adamın yerinde ben olsaydım onu kılıcım ile öldürürdüm" dedim. O zaman Hz. Peygamber gülererek "Ey Übeyy! Ne kadar kıskançsın böyle. Ama şunu bil ki ben senden daha kıskancımdır. Allah Teâlâ ise bu gibi konularda benden de kıskançtır" buyurdular (382).

Sa'd b. Übade'nin Mahremlerini Çok Kıskaçması

- Bir keresinde Sa'd b. Übade "Bir kişiyi hanımımın yanında göreceksin hiç aman vermeksizin derhal öldürürdüm" demişti. Bu söz Hz. Peygamber'in kulağına gittiğinde o şöyle buyurdular: "Siz Sa'd'ın kıskançlığına mı şaşıyorsunuz? Allah'a yemin ederim ki ben Sa'd'dan daha kıskanç olduğum gibi bu konuda Allah Teâlâ da benden daha ilerdendir. İşte bundan dolayıdır ki Allah Teâlâ gizli ya da açık bütün kötülükleri ve fuhşiyâtı haram kılmıştır. İnsanoğlunu Allah'tan daha fazla seven hiç kimse yoktur. Bu sebeptendir ki O, insanlar için korkutucu ve müjdeleyici Peygamberler göndermiştir. İyilik etmeyi de Allah'tan daha fazla seven kimse yoktur. Bunun için de O kullarına cenneti va'detmiştir" (383).

- Sa'd b. Übade Hz. Peygamber'e "Hanımımın yanında bir kişiyi göreceksin olursam dört şahit getirinceye kadar ona dokunmayacağım öyle mi?" diye sordu. O da "Evet, aynen öyledir" dediler. Sa'd'a "Hayır! Seni hak Peygamber olarak gönderen Allah'a yemin ederim ki böyle bir durumda onu görür görmez kılıcım ile öldürürüm" dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber orada bulunanlara "Efendinizin söylediklerine kulak veriniz! O çok kıskanç birisidir. Bense ondan daha kıskancım; bu gibi konularda Allah'ın kıskançlığı benimkinden de fazladır" buyurdular (384).

- Sahabiler "Ey Allah'ın Rasûlü! Sa'd'ı kınama. Çünkü o çok kıskanç bir kişidir. Allah'a yemin ederiz ki o, bakire olmayan kadınlarla evlenmedi. Eğer o herhangi bir kadını boşayacak olsa hiç birimiz onun korkusundan o boşadığı kadınla evlenemeyiz" dediler. Sa'd da şunları söyledi: "Ey Allah'ın Rasûlü! Yemin ederim ki ben dört şahit getirilmesi gerektiği şeklindeki sözlerinin hak olduğuna inanıyorum ve biliyorum ki bu hüküm Allah katından gelmiştir. Fakat ben alçak bir adamın kadınının bacakları arasına oturmuş ve baldırını onun baldırı üzerine koymuş göreceğim de dört şahit getirene kadar onu korkutmayacağımı ya da kendisine dokunmayacağım öyle mi? İşte buna dayanmam. Allah'a yemin ederim ki ben şahitleri getirinceye kadar o ihtiyacını görüp gider" (385).

Âişe Validemizin Hz. Peygamber'i Kıskaçması

- Âişe vâlidemiz şöyle anlatıyor: Yanımda kaldığı zamanlardan birinde bir gece Hz. Peygamber kalkıp dışarı çıktı. Bunun üzerine ben "Acaba diğer hanımlarından birinin yanına mı gidiyor?" diye düşünerek onu kıskandım. Döndüğünde kendisine karşı davranışından kuşkulanan Hz. Peygamber "Ey Âişe! Ne oluyor? Yoksa beni kıskandın mı?" diye sordular. Ben de "Benim gibi bir kadın senin gibi bir erkeği nasıl kıskanmaz?" dedim. Hz. Peygamber "Sana bu iğvayı şeytanın vermiştir?" buyurdular. "Ey Allah'ın Rasûlü! Benim şeytanımda mı var?" dediğimde de "Evet, vardır" dediler. Bunun üzerine ben "Ey Allah'ın Rasûlü! Peki senin de beraberinde bir şeytan var mıdır?" diye sordum. "Evet; fakat Allah Teâlâ'nın yardımıyla o bana teslim olmuştur" buyurdular. (386).

- Hz. Âişe şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber, Ümmü Seleme ile evlendiğinde çok üzülüm. Çünkü bana onun çok güzel birisi olduğu söylenmişti.

Bunun üzerine ben bir fırsatını bularak gizlice onu inceledim. O zaman bana söylenilenden çok daha güzel olduğunu gördüm. Bunu Hafsa'ya da söyledim. (Hz. Peygamber'in hanımları arasında Âişe ile Hafsa vâlidemiz birbirlerine yakın olup her konuda yardımlaşarlardı). Fakat o "Hayır. Allah'a yemin ederim ki bu senin kıskançlığından ileri geliyor. Çünkü Ümmü Seleme söylenildiği kadar güzel değildir" dedi. Ancak bu konuşmamızdan sonra o da gidip gizlice Ümmü Seleme'yi inceledi ve bana gelerek "Ona ben de baktım. Yemin ederim ki o halkın söylediği gibi değildir. Hatta bu söylenenlere yakın da değildir. Ama yine de güzeldir" dedi. Hayatımla yemin ederim ki bundan sonra Ümmü Seleme'ye bir kere daha baktım ve gerçekten de Hafsa'nın dediği gibi olduğunu gördüm. İlkinde ise onu kıskandığım için öyle görmüştüm (387).

Hız. Ali'nin Hanımlarını Kıskaçmayan Bir Belde Halkını Azarlaması

Hız. Ali bir keresinde bir belde halkına şunları söylemiştir: "Duyduğumuza göre kadınlarınız çarşı ve pazarlarda erkeklerle karışık bir şekilde dolaşıyorlarmış. Sizde kıskanma denilen duygu yok mudur? Kıskanma duygusunu yitirmiş kimselerde hayır yoktur".

- Hız. Ali şöyle buyurmuştur: "Kıskançlığın iki çeşidi vardır: Birincisi güzel olanıdır ki insan onunla aile efrâdını ıslah ederek onların kötü yolları düşmelerine engel olur. İkincisi de kötü olanıdır ki bu, sahibini cehenneme götürür" (388).

35. FASIL: MÜSLÜMANIN İYİLİKLERİ EMREDİP KÖTÜLÜKLERDEN SAKINDIRMASI

Daha Önceki Ümmetlerin Emr-i bi'l-Ma'ruf ve Nehy-i ani'l-Münker Yaptıkları İçin Eziyet ce İşkencelere Ma'ruz Kalmaları

- İbn Mes'ud şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber bir gün yanıma gelerek "Ey Mes'ud'un oğlu!" dediler. "Buyurun ey Allah'ın Rasûlü! diye karşılık verdim. Bu şekilde bana üç kere hitap ettikten sonra "İnsanlardan hangisinin daha üstün olduğunu biliyor musun?" buyurdular. "Allah ve Rasûlü daha iyi bilirler" dedim. Bunun üzerine şunları söylediler: "İnsanların en efdali (üstünü) dinleri hususunda derin bilgi sahibi olup da amel bakımından da en üstün olanlardır". Bundan sonra bana hitapla yine "Ey Mes'ud'un oğlu!"

dediler. Ben de ilkinde olduğu gibi bu kez de “Buyurun ey Allah’ın Rasûlü” diye karşılık verdim “İnsanların en âlimi kimdir, biliyor musun?” buyurdular. “Allah ve Rasûlü daha iyi bilirler” dedim. Şunları söylediler:

“İnsanların en âlimi amel bakımından eksikleri de bulunsa, sırtı üzerinde de sürünse insanların ihtilafa düştükleri bir zamanda hakkı ve doğruyu en güzel bir şekilde gören kimsedir. Benden önceki ümmetler yetmiş iki fırkaya ayrıldılar. Bunların üç fırkası kurtuldu, diğerleriye helâk oldu. Bir grubu Meryem oğlu İsa’nın dini için krallara karşı savaştılar. Krallar onları yakaladılar ve öldürdüler. Onları bıçkılarla doğrayıp ateşlerde yaktılar. Bir grubu ise kendilerinde krallara karşı çıkacak güç bulamadılar. Kâfir milletin içinde kalıp onları Allah’a ve İsa’nın dinine davet etmeye de güç yetiremediler. Böylece bunlar kaçır gibi, memleketlerinden çıkarak dünyanın dört bir yanına dağıldılar ve yerleştikleri yerlerde ruhbanlık yaparak dünyadan el-etek çektiler. İşte bunlar Allah Teâlâ’nın, haklarında “...Ruhbanlığa gelince; biz onu onlara farz kılmadık. Onu kendileri Allah’ı hoşnut etmek için ortaya çıkardılar. Durum böyle iken ona da hakkıyla riayet etmediler...” (Hadîd/27) âyetini indirdiği kimselerdir. Kim bana, iman edip peygamberliğini tasdik etmek suretiyle tâbi olursa o ruhbanlığingereklerini tam manasıyla yerine getirmiş sayılır. Bana tâbi olmayanlara gelince onlar helak olanların tâ kendileridir” (389).

Hiz. Peygamber’in Müslümanları Emr-i bi’l-Ma’ruf ve Nehy-i ani’l-Münker’i Terketmekten Sakındırmaları

- Hz. Peygamber şöyle buyurmuştur: “Sizler, cehalet (bilgisizlik) ve dünya sevgisi denilen iki sarhoşluğa düşmediğiniz, emr-i bi’l-ma’ruf ve nehy-i ani’l-münker (iyiliği emredip kötülükten menetme) görevinizi hakkıyla yerine getirip Allah yolunda cihada da devam ettiğiniz sürece Allah’ın apaçık ve dosdoğru yolu üzerindesinizdir. Aşırı dünya sevgisine yakalandığınızda iyiliği emredip kötülükten menetme görevini yapmayacağınız gibi Allah yolunda da cihat etmezsiniz. İşte o gün Kur’an ve sünnete tâbi olup bunlarla amel edenler tıpkı bana tâbi olan Muhacir ve Ensar’ın ilkleri gibidirler” (390).

Emr-i bi’l-Maruf ve Nehy-i ani’l-Münker Yapan Kimsenin Kıyamet Gününde Yüksek Mertebeler Elde Etmesi

- Hz. Peygamber bir keresinde sahabilerine “Size, peygamber ve şehit olmadıkları halde kıyamet gününde hem peygamberlerin ve hem de şehitlerin gıpta edecekleri ve Allah katındaki mertebeleri nurdan minberler üzerinde oturmalarıyla anlaşılacak olan kimselerden bahsedeyim mi?” dediler. Bunun üzerine sahabiler “Ey Allah’ın Rasûlü! Onlar kimlerdir?” diye sordular. Hz. Peygamber, “Onlar Allah’ın kullarını Allah’a ve Allah’ı da kendi kullarına sevdirmek için yeryüzünde insanlara nasihatta bulunan kimselerdir” buyurdular. O zaman Enes b. Mâlik “Ey Allah’ın Rasûlü! Allah’ı kendi kullarına sevdirmeyi anlıyoruz da Allah’ın kullarını Allah’a sevdirmek nasıl oluyor?” dedi. Hz. Peygamber buna şu şekilde cevap verdiler: “Nasihatçılar kendilerini Allah’ın sevdiği şeylere teşvik edip sevmediklerinden de menettiklerinde kullar onlara itaat ederlerse Allah bu kullarını sevmiş olur” (391).

Hiz. Peygamber’in Emr-i bi’l-Ma’ruf ve Nehy-i ani’l-Münker’in Ne Zaman Terkedileceğini Haber Vermesi

- Huzeife (r.a.) şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber’e “Ey Allah’ın Rasûlü! İyi kimselerin amellerinin efendisi ve başta geleni olan emr-i bi’l-ma’ruf ve nehy-i ani’l-münker (iyiliği emredip kötülükten menetme) ne zaman terkedilecektir?” diye sordum. “İsrâiloğullarının başına gelen şey bu ümmetin de başına geldiği zaman” buyurdular. Bu kez “Peki ey Allah’ın Rasûlü! İsrâiloğullarının başına gelen şey neydi?” diye sordum. Şöyle buyurdular: “Hayırlılarınız kötülerinize yağcılık yaparak ses çıkarmayıp, fıkıh (dinî ahkâm) sizin kötülerinizin, hâkimiyet de zelillerinizin eline geçtiğinde sizi her taraftan fitneler kuşatacaktır. O zaman birbirlerinize düşman olup durmadan karşılıklı hücumlarda bulunacaksınız”; (392).

Hiz. Ebubekir’in “Siz Kendinizi Korumaya Bakın!” (Mâide/105) Ayetini Tefsir Etmesi

- Hz. Ebubekir, halife seçildiğinde minbere çıkarak Allah’a hamdettikten sonra şunları söyledi: “Ey insanlar! Sizler ‘Ey iman edenler! Siz kendinizi

korumaya bakın. Siz hidayette olduğunuz zaman başkasının dalâlete gitmesi size bir zarar veremez...’ (Mâide/ 105) âyetini okuyor fakat doğru yorumlayamıyorsunuz. Ben Hz. Peygamber’in “İnsanlar, işlenen bir kötülük gördüklerinde ona engel olamazlarsa Allah Teâlâ onları, tamamını kapsayan bir belaya düşür eder” buyurduğunu işittim” (393).

- Ebubekir Sıddık, Allah Rasûlü’nün Halifesi ünvanını aldığı gün Hz. Peygamber’in minberine çıktı. Allah’a hamd ü senâlar ettikten, Hz. Peygamber’e salât u selam getirdikten sonra ellerini, Hz. Peygamber’in hayatlarında iken oturmakta oldukları basamağa koyarak şunları söyledi: “Bir keresinde dost (Hz. Peygamber) şuraya oturdular ve “Ey iman edenler! Siz kendinizi korumaya bakın. Siz hidayette olduğunuz zaman başkasının dalâlete gitmesi size bir zarar veremez...” (Mâide/105) âyetini okudular. Sonra da bunu şöyle tefsir ettiler: “Allah Teâlâ içlerinde işlenmekte olan fenalıklara ve kötülöklere engel olmaya gayret etmeyen ve bunlara nefret gözüyle bakmayan toplumlardaki tüm insanları cezalandırdığı gibi onların dualarını da kabul etmez”. Hz. Ebubekir Sıddık bunları söyledikten sonra iki parmağını iki kulağına sokarak “Eğer ben bunları dosttan işitemişsem şu iki kulağım sağır olsun” dedi (394).

- Hz. Ebubekir şöyle buyurmuştur: “Kendilerini engelleyebilecek kadar güçleri olduğu halde ümmet, içlerinde Allah’a isyan edenlere engel olmaz ve onlara karşı çıkmazsa Allah üzerlerine bir bela indirir. Sonra bu belayı da onlardan uzaklaştırmaz” (395).

Hiz. Ömer ve Osman’ın Müslümanlara “Emr-i bi’l-Ma’ruf ve Nehy-i Ani’l Münker”i Emretmeleri

- Hz. Ömer bir gün insanlara “Sefih ve edepsiz bir kimsenin onun bunun namuslarına dil uzattığını gördüğünüzde sizi, onu engellemeye çalışmaktan alıkoyan şey nedir?” diye sordu. “Biz onun dilinden korkuyoruz!” dediler. O zaman Hz. Ömer şöyle buyurdu: “Ona engel olmaya çalışmanız sizlere en azından bir şehit sevabı kazandırır” (396).

- Hz. Osman şöyle buyurmuştur: “Şerhlerinizin ve kötülerinizin başınıza musallat olmazdan önce iyiliği emredip kötülükten sakındırma görevinizi yerine getiriniz. Bunu yapmaz da kötüleriniz başınıza musallat olacak olursa artık iyilerinizin yapacağı beddualar da kabul olunmayacaktır” (397).

Hz. Ali’nin İnsanları “İyilikleri Emredip Kötülüklerden Sakındırmak “tan Vazgeçme Hususunda Korkutması

- Hz. Ali şöyle buyurmuştur: “Allah’a yemin ederim, iyiliği emredip kötülükten menetme (emr-i bi’l-ma’ruf ve nehy-i ani’l-münker) görevinizi, gevşeklik göstermeksizin tam olarak yerine getirirsiniz ya da Allah başınıza, onların size ve kendisinin de onlara azap edeceği birilerini musallat edecektir”.

- Hz. Ali şöyle buyurmuştur: “Allah’a yemin ederim ki iyiliği emredip kötülükten sakındırma görevinizi yapmadığınız takdirde Allah başınıza şerhlerinizi ve kötülerinizi musallat edecektir. O zaman iyileriniz beddua edecekler fakat bedduaları kabul olunmayacaktır”.

- Hz. Ali bir hutbesinde şunları söylemiştir: “Ey insanlar! Sizden önceki ümmetler, günah işlerlerken âlimlerinin onları bu işten menetmeye çalışmamaları yüzünden helak olmuşlardır. Onlar günahlara dalıp âlimleri de “Sakin bunları yapmayın! Allah’ın haram kıldığını işlemeyin” demedikleri için cezaları kendilerini çepeçevre kuşatarak helak edip onları dünya yüzünden silmiştir. O halde onların başına gelenler sizin başınıza da gelmezden önce iyiliği emredip kötülükten menetme görevinizi hakkıyla yerine getiriniz. Hem şunu da biliniz ki emri bi’l-ma’ruf ve nehy-i ani’l-münker ne insanın herhangi bir rızkını keser ve ne de ecelini yaklaştırır” (398).

- Hz. Ali şöyle buyurmuştur: “Cihadın elle, dille ve kalble yapılanı olmak üzere çeşidi vardır. İnsanın mağlup olduğu ilk cihat elle yapılanıdır. Ondan sonra dille yapılan; dille yapılandan sonra da kalble yapılan cihat gelir. Kalb, iyilikleri tanımayıp kötülüklerle karşı da cephe almadığında altüst edilir. Böylece ters çevrilen su kırbasının içerisinde bir şey kalmaması gibi kalbde de iyilik namına bir şey kalmaz” (399).

Abdullah b. Mes’ud’un Müslümanları “Emr-i bi’l-Ma’ruf ve Nehy-i ani’l-Münker” Yapmaya Teşvik Buyurması

- Hâris b. Arkûb eş-Şeybânî, Abdullah b. Mes’ud’a gelerek “İyiliği emretmeyip kötülüklerden menetmeyen helak olmuştur” dedi. Bunun üzerine Abdullah b. Mes’ud “Hayır, asıl kalbi iyilikleri tanımayıp, kötülüklerle karşı cephe almayan kişi helak olmuştur” dedi (400).

- Abdullah b. Mes’ud şöyle buyurmuştur: “Şu üç sınıf dışında kalan insanlarda hayır yoktur: Birincisi, Allah yolunda cihat edildiğini gördüğünde, canı ve malıyla bu cihada katılan kimsedir. İkincisi iyiliği emredip kötülükten menetmek suretiyle dili ile cihat eden kişidir. Üçüncüsü ise ilk iki sınıfın yaptıklarını yapamayıp da yalnızca kalbiyle hakkı tanıyıp ona riayet eden kişidir” (401).

- Abdullah b. Mes’ud şöyle buyurmuştur: “Münafıklarla ellerinizle cihat ediniz: Eğer buna gücünüz yetmiyorsa hiç olmazsa onlara bakarken yüzünüzü eğmek suretiyle kendilerine buğzettiğinizi belli ediniz” (402).

- Abdullah b. Mes’ud şöyle buyurmuştur: “İşlenen bir kötülük gördüğünde ona engel olmaya gücün yetmiyorsa, Allah’ın kalben ondan nefret ettiğini ve hoşlanmadığını bilmesi senin için kâfidir”.

- Abdullah b. Mes’ud şöyle buyurmuştur: “Bazı kişiler vardır ki bir kötülüğe şahit olduklarında kalben ondan nefret ederler. Bu kişiler orada hiç bulunmamış sayılarak bundan sorumlu tutulmazlar. Bazı kişiler de vardır ki şahit olmadıkları halde yapılan bir kötülükten rahatsız olmaz ve buna rıza gösterirler. İşte bunlar da o kötülük işlenirken orada bulunuyormuş gibi muamele göreceklidir” (403).

- Abdullah b. Mes’ud şöyle buyurmuştur: “Bazı işler vardır ki kim orada bulunmadığı haldebunlara rıza gösterecek olursa sanki orada bulunmuş gibi sorumlu tutulurlar. Kim de orada bulunduğu halde ondan nefret ederse orada hiç bulunmamış gibi muamele görür” (404).

- Abdullah b. Mes’ud şöyle buyurmuştur: “Sâlih ve iyi kimseler birer birer gidiyorlar. Geride iyilikleri tanıyıp kötülüklerle karşı da cephe almayan ve onlardan nefret etmeyen şüpheli kişiler kalıyor” (405).

Huzeyfe (r.a.)’ın İnsanları “İyilikleri Emredip Kötülükten Sakındırmaya” Teşvik Etmesi

- Ebu’r-Rakkâd şöyle anlâtıyor: Gençliğimde bir gün efendimle birlikte Hz. Huzeyfe’nin yanına gittik. O şöyle diyordu: “Bugün meclislerde bazı kimseler tarafından birçok defalar tekrarlanan birtakım sözler duyuyorum ki Hz. Peygamber zamanında bu sözlerin sahipleri münafık kabul edilirdi. Allah’a yemin ederim ki siz ya iyiliği emredip kötülükten sakındırmak suretiyle insanları hayra teşvik ederseniz ya da Allah Teâlâ hepinizi bir azap ile yok eder. Sizin başınıza içinizdeki kötü kimse(er geçtiklerinde iyilerinizin bedduaları da kabul edilmeyecektir” (406).

- Huzeyfe (r.a.) şöyle buyurmuştur: “Allah bizden olmayanlara lânet etsin. Allah’a yemin ederim ki siz iyiliği emredip kötülükten sakındırmadığınız takdirde aranızda savaşıacaksınız. Sonuçta kötüleriniz hayırlıhlarınıza ve iyilerinize galip gelecektir. Daha sonra bu kötü kişiler, iyiliği emredip kötülükten menedecek bir tek kimse kalmayınca dek iyilerinizi öldüreceklerdir. Sonra siz Allah’a yalvaracaksınız fakat O size olan buğzundan dolayı dualarınızı kabul etmeyecektir” (407).

- Huzeyfe (r.a.) şöyle buyurmuştur: “Öyle bir gün gelecektir ki halkın gözünde en hayırlı ve iyi kimseler, iyiliği emredip kötülükten sakındırmayan (emr-i bi’l-ma’ruf ve nehy-i ani’l-münker yapmayan) kişiler olacaktır” (408).

Adiyy b. Hâtim ve Ebu’d-Derdâ’nın İnsanları “Emr-i bi’l-Ma’ruf ve Nehy-i ani’l-Münker” Yapmaya Teşvik Etmeleri

- Adiyy b. Hâtim (r.a.) şöyle buyurmuştur: “Sizin bugün iyi olarak bildiğiniz şeyler geçmişte kötü olarak bilinen şeylerdir. Sizin günümüzde kötü gözüyle baktığınız bazı şeyler bir zaman gelecektir ki en iyi olarak bilinen şeyler olacaktır. Şunu unutmayınız ki

iyilikleri tanıyıp kötülüklerden nefret ettiğiniz ve âlimleriniz de bir engelle karşılaşmaksızın aranızda sizlere va'z u nasihatta bulunabildiği sürece hayır içindesiniz demektir" (409).

- Ebu'd-Derda (r.a.) şöyle buyuruyor: "Ben iyilik yapamıyorsam da başkalarını iyilik yapmaya teşvik ediyorum. Bunun için de Allah Teâlâ'dan sevap beklemekteyim" (410).

Hiz. Ömer'in Birşeyi Yasakladığında Uygulamaya Kendi Aile Efrâdından Başlaması

- Hz. Ömer halk'a birşeyi yasaklamak istediğinde uygulamaya kendi ailesinden başlar ve onlara "Sakin herhangi birinizi bu yasakladığım şeyi yaparken görmeyeyim. Böyle birşeye kalkışacak olursanız size başkalarına verdiğim cezanın kat kat fazlasını veririm" derdi (411).

- Hişam b. Hakîm b. Hizam birlikte olduğu insanları iyilik yapmaya teşvik ederdi. Bunun için de Hz. Ömer "Ben ve Hişam yaşadıkça bu yasaklar çiğnenmeyecektir" derdi (412).

Umeyr b. Habib'in Oğullarına "Emr-i bi'l-Ma'ruf ve Nehy-i ani'l-Münker" Yapmalarını Tavsiye Etmesi

- Umeyr b. Habib b. Humâşe (r.a.) şunları söylemiştir: "Ey oğullarım! Sakin sefih ve cahil insanlarla oturup kalkmayın. Çünkü onlarla oturup kalkmak bir hastalık ve beladır. Bu gibi kimselerin sözlerini ve davranışlarını görmezlikten gelin. Zira bunlara karşılık vermemek insanı sevindirir. Karşılık vermeye kalkışarlarsa sonunda pişman olurlar. Cahil ve sefih kimselerden gelen az bir kötülüğü umursamayan kişiler daha da çoğunu görmeye mahkumdurlar. Ey oğullarım! Herhangi biriniz iyiliği emredip kötülükten sakındırmak istediğinde bunu önce kendi nefsinde uygulasin ve ona eziyetlere karşı sabretmeyi öğretsin. Bunu yaparken de Allah'ın kendisine sevap vereceğini asla unutmasın. Bu şekilde Allah'tan gelen sevaba güvenen bir kişi insanlardan gelecek eziyetlere önem vermez" (413).

Ebu Bekre'nin "İyilikleri Emredip Kötülüklerden Sakındırmanın" Kalktığı Bir Zamana Yetişmekten Korkması

- Abdulaziz b. Ebî Bekre şöyle anlatıyor: Sahabi olan babam Ebu Bekre, Benî Ğudâne kabilesinden bir kadınla evlenmişti. Daha sonra bu kadın öldü. Kadının kardeşleri babamın cenaze namazını kılmasına engel olmak istediler. Bunun üzerine babam "Niçin böyle yapıyorsunuz? Biliyorsunuz ki ben onun cenaze namazını kılmaya herkesten daha lâyığım" dedi. Onlar da "Allah Rasûlü'nün arkadaşı doğru söyledi" diyerek onun cenaze namazını kılmasına müsaade ettiler. Ancak cenazeyi kabre indirmek istediğinde babamı sert bir şekilde ittiler. Yere düşen babam bayıldı. Onu eve baygın olarak getirdiler. O gün babamın kız ve erkek toplam yirmi çocuğu olup en küçükleri de bendim. Hepimiz onun başına toplanarak ağlaşmaya başladık. Biraz sonra ayılan babam Ebu Bekre kendisi için ağlaşmakta olduğumuzu görünce "Sakin benim için böyle bağırarak ağlamayınız. Allah'a yemin ederim ki çıkan hiç bir nefis (can) yoktur ki benim yanımda Ebu Bekre'nin nefisinden (canından) daha sevimli olmasın" dedi. Onun bu sözleri üzerine korktuk ve hep birden bağırarak "Ey babamız! Niçin böyle diyorsun?" dedik. O da şunları söyledi: "Ben iyiliği emredip kötülükten menetmeye gücümün yetmeyeceği bir zamana ulaşmaktan korkuyorum. Çünkü böyle bir günde yaşamakta hayır yoktur" (414).

Enes b. Mâlik ve İbn Ömer'in, Şerrinden Emin Olmak İçin Haccâc-ı Zâlim'i Kötülüklerden Sakındırmaktan Vazgeçmeleri

- Ali b. Zeyd şöyle anlatıyor: Ben hükümet işlerinin görüldüğü konakta Haccâcî Zâlim ile oturuyordum. O sıralarda da İbnü'l-Eş'as, Emevîlere karşı ayaklanmıştı. Bu hadiseden dolayı halk grup grup konağa getiriliyor; birçokları kılıçtan geçiriliyor, bir kısmı da tevbe ettikten sonra serbest bırakılıyor du. Orada bulunduğum esnâda Enes b. Mâlik adlı sahabi de oraya geldi. Haccac ona şunları söyledi: "Ey habîs! Ey fitnelerin kaynağı! Sen daha önceleri Ali b. Ebî Tâlib ve İbn Zübeyr'le de birlikte olmuşsun. Şimdi ise İbn Eş'as'ın yanında yer alıyorsun. Ayağını denk al! Nefsimi kudret elinde tutana yemin ederim ki senin kökünü ağaçlardaki zamkın kazındığı gibi kazıyacağım ve derini de Arabistan kelerinin kızartılmak için yüzüldüğü gibi yüzeceğim". Enes b. Mâlik "Emir bu sözleriyle kimi kastediyor? Allah kendisini ıslah eylesin!" dedi. Haccac "Seni kastediyorum. Allah kulaklarını sağır etsin!" diye karşılık verdi. O zaman Enes "İnnâ lillâhi ve innâ ileyhi râciûn. (Allah'tan geldik ve O'na döneceğiz)" dedi ve başka bir şey söylemeksizin dışarı çıktı. Orada şunları söyledi: "Eğer çocuklarımı düşünüp Haccac'ın onlara bir şey yapmasından korkmasaydım ona öyle bir cevap verirdim ki beni o dakikada öldürtürdü" (415).

- İbn Ömer şöyle anlatıyor: "Haccac'ın bir hutbesini dinlemiştim. Bu hutbenin bir yerinde kabul edilmesi mümkün olmayan bir söz söyledi. Bunun üzerine müdahale ederek onu uyarmak istedimse de Hz. Peygamber'in şu hadisini hatırlayarak bundan vazgeçtim: Bir keresinde Hz. Peygamber "Mü'min kişilere nefsinin zelil etmesi uygun düşmez dediler. "Ey Allah'ın Rasûlü! Kişi nefsinin nasıl zelil eder?" diye sorduğumda da "Kişinin, nefsinin zelil etmesi; onu, gücünün yetmeyeceği bir belaya bulaştırmasıdır" buyurdular (416).

36. FASIL: MÜSLÜMANLARIN UZLETE ÇEKİLMESİ (İNSANLARDAN UZAKLAŞMASI)

Hiz. Ömer'in "Uzletten de Nasibinizi Alın!" Buyurması

- Hz. Ömer şöyle buyurmuştur: "İnsanlardan uzaklaşıp tenhalara çekilmek; yani uzlet, kişiyi kötü kimselerin şerlerinden muhafaza eder".

- Hz. Ömer şöyle buyurmuştur: "Uzletten (halktan uzaklaşarak تنها yerlere çekilmekten) de nasibinizi alınız"(417).

İbn Mes'ud'un Uzlete İstekli Olması ve İnsanlara Bunu Tavsiye Etmesi

- Adese et-Tâî şöyle anlatıyor: Mekke yakınlarındaki Şerif denilen yerde oturuyorduk. Bir gün Abdullah b. Mes'ud evimde misafir oldu. O gün bizden dört günlük mesafede develerimizi otlatan çobanlar gelmiş ve bize bir de kuş getirmişlerdi. Onu pişirtirerek Abdullah b. Mes'ud'a götürdüm. Bana kuşu nereden aldığınızı sordu. Ben de "Bizden dört günlük uzaklıkta develerimizi otlatmakta olan çobanlarımız getirdi" dedim. Bunun üzerine o şunları söyledi: "Bu kuşun avlandığı yerde bulunup da, Allah'a kavuşuncaya kadar hiç kimseyle konuşmamayı ve hiç kimsenin de benimle konuşmamasını isterdim" (418).

- Bir kişi Abdullah b. Mes'ud'a gelerek "Ey Ebâ Abdîrrahman! Bana tavsiyede bulun!" dedi. İbn Mes'ud adama şunları söyledi: "Evine sığın ve o sana kâfi gelsin. Dilini tut ve günahlarını hatırladığında da ağla!" (419).

- Abdullah b. Mes'ud oğlu Ebu Ubeyde'ye şu üç şeyi tavsiye etti: "Ey oğul! Sana Allah'ın emir ve yasaklarına riâyet etmeni (takva) tavsiye ediyorum. Bunun dışında da evinden çıkma ve günahların için pişmanlık duyarak ağla!" (420).

H. Huzeyfe, İbn Abbas, Ebu Cühm ve Ebu'd-Derdâ'nın Uzlete İstekli Olmaları ve İnsanları Buna Teşvik Etmeleri

- Huzeyfe (r.a.) şöyle buyurmuştur: "Malımı benim için idare edecek ve işlerimi görececek bir adamım olsa da, kapımı arkadan sürgüleyerek Allah'a kavuşuncaya kadar hiç kimsenin yanına çıkmasaydım ve hiç kimse de benim yanıma girmeseydi" (421).

- Abdullah b. Abbas (r.a.) şöyle buyuruyor: "Eğer vesveselerden korkmuş olmasaydım hiç bir tanıdığımın olmadığı bir memlekete giderdim. Çünkü insanları yine kendisi gibi insanlar bozmaktadır" (422).

- Ebu'l-Cehm b. el-Hâris b. es-Simme isimli sahâbi Ensar'la oturup kalkmazdı. Bir gün kendisine yalnızlığın fenâlıklarından bahsedildiğinde "İnsanlar, yalnızlıktan daha fenâdırlar" dedi (423).

- Ebu'd-Derdâ (r.a.) şöyle buyurmuştur: "Müslüman için en güzel ibadet yeri kendi evidir. Çünkü o, evinde oturduğunda hem gözünü ve hem de tenasül uzvunu günahlardan korumuş olur. Sakın çarşı ve pazarlardaki meclislerde oturmayınız. Çünkü bu insanı meşgul ederek fuzulî şeylere dalmasına sebep olur" (424).

Muaz b. Cebel'in Uzleti Sevmesi

- Abdullah b. Amr şöyle anlatıyor: Bir keresinde Muaz b. Cebel'in yanından geçiyordum. Evinin kapısına oturmuş, sanki birileriyle konuşuyormuş gibi birtakım el işaretleri yapıyordu. Kendisine "Ey Ebâ Abdîrrahman! Ne yapıyorsun böyle? Kendi kendine mi konuşuyorsun?" dedim. Bunun üzerine

şeytanın kendisine bazı iğvalar verdiğinden yakınlardan şunları söyledi: "Allah'ın düşmanı beni Hz. Peygamber'den dinlediğim bazı şeylerden alıkoymaya çalışıyor ve bana "Evinde oturup bütün zamanın ve yalnızlığın meşakkatini çekeceğine niçin mestislere, toplantılara katılmıyorsun?" diyor. Halbuki ben Hz. Peygamber'in şöyle buyurduğunu işittim: "Kim Allah yolunda cihat ya da bir hastayı ziyaret etmek maksadıyla çıkarsa sevabı Allah'a aittir. Yine kim sabah akşam mescide gider ya da imamın (yöneticilerin) huzuruna çıkarak ona yardım ederse onun da sevabı Allah'a aittir. Kim de evinde oturup hiç kimsenin gıybetini yapmaz ve hiç kimseden kötülükle bahsetmezse aynı şekilde onun da sevabı Allah'a aittir". İşte o Allah'ın düşmanı beni evimden meclislere çekmek istiyor" (425).

37. FASIL: MÜSLÜMANIN KANAAT SAHİBİ OLMASI

H. Ömer'in İnsanları Kanaatlı Olmaya Teşvik ve Tavsiye Etmesi

- Hz. Ömer, Ahnef'in sırtında yeni bir gömlek gördü ve "Ey Ahnef! Üzerindekini kaç para satın aldın?" diye sordu. Onun "On iki dirheme" demesi üzerine de şunları söyledi: "Azap olunasıca! Bu paranın altı dirhemine bir gömlek satın alıp kalan altı dirhemi de Allah yolunda harcamış olsaydın daha iyi olmaz mıydı?" (426).

- Hz. Ömer valilerinden olan Ebu Musa el-Eş'arî'ye, bir mektup yazarak şunları söyledi: "Bu dünyada sana verilen rızıklarla yetin. Çünkü Rahman, rızık bakımından bazı kullarını diğerlerinden üstün kılmıştır. Bu, Allah Teâlâ'nın kullarını denediği imtihanlarından biridir. Böylece O, kendisine bol rızık vermiş olduğu kişinin bunun şükrünü eda edip etmediğini denemektedir. Rukun şükrü ise Allah Teâlâ'nın onun için koymuş olduğu hakların ödenmesidir" (427).

H. Ali'nin Kanaat Sahâbi Olması ve Sa'd'ın Bu Konuda Oğluna Tavsiyede Bulunması

- Hz. Ali kurumuş kötü hurmalardan birkaç tane yeyip üzerine de biraz su içtikten sonra eliyle karnına vurarak "Kimin karnı kendisini ateşe götürürse o Allah'tan uzaklaşmıştır" dedi. Sonra da şu şiiri okudu: "Sen karnının ve şehvetinin isteklerini ne kadar yerine getirirsen o oranda da yerilmeyi ve kötülenmeyi hak etmiş olursun" (428).

- Hz. Ali şöyle buyurmuştur: "Ey insanoğlu! Sakın gelecek gününün sıkıntı ve kaygısını bugünden çekme. Çünkü eğer yarına kadar yaşayacak olursan rızık senin ayağına gelecektir. Bilmiş ol ki, ihtiyacından fazla mal kazanırsan birilerinin hazinedarlığından başka bir şey yapmış olmazsın" (429).

- Hz. Sa'd oğluna şu tavsiyede bulunmuştur: "Ey oğul! Zenginliği kanaatla birlikte iste! Çünkü kanaatı olmayan bir kimseyi hiç bir mal zengin edemez" (430).

38. FASIL: H. PEYGAMBER ve ASHÂBININ EVLENMELERİ

H. Peygamber'in Hatice Vâlidemizle Evlenmesi

- Hz. Peygamber başlangıçta koyun güdüyordu. Sonra ondan bir derece daha üstün olan deve güdücülüğünde bulundu. Bu sırada da bir ara bir arkadaşıyla birlikte Hz. Hatice'nin kızkardeşinin develerini güttü. Sürenin bitiminde ücretlerinin tamamını

alamamışlardı. Bunun için de birlikte çobanlık yaptığı arkadaşları arasına gidip Hz. Hatice'nin kızkardeşinden alacaklarını istiyordu. Bazı zamanlar arkadaşı Hz. Peygamber'e "Bu kez de sen gidip iste" diyordu. Hz. Peygamber ise "Hayır, sen git! Ben utaniyorum" karşılığını veriyordu. Bir gün yine adam alacaklarını istemeye gitmişti. Hz. Hatice'nin kızkardeşi "Muhammed nerede? O niçin alacağını istemeye gelmiyor?" diye sordu. Hz. Peygamber'in arkadaşı "Kendisine birkaç kere söyledimse de utandığı için gelmedi" dedi. Bunun üzerine kadın "Ben Muhammed'den daha iffetli ve hayalî ve ondan daha vakarlı... kimse görmedim" dedi. Bu sûretle kızkardeşi Hatice vâlidemizin kalbinde Hz. Peygamber'e karşı bir meyil ve sevgi oluştu. Daha sonra da Hz. Peygamber'e haber göndererek "Gelip beni babamdan istesin" dedi. Hz. Peygamber de aracı vasıtasıyla ona "Senin baban zengin birisidir. Bu işe razı olacağını zannetmiyorum" diye cevap yolladı. Bu kez Hz. Hatice "Git onunla konuş. Bu hususta ben sana yardımcı olacağım. Ancak onunla sarhoş olduğu sırada görüş" diye haber gönderdi. Hz. Peygamber de Hatice vâlidemizin söylediği gibi davrandı. Hz. Hatice'nin babası onu Hz. Peygamber'e verdi. Ertesi sabah kendisine "Kızın Hatice'yi Muhammed'e vermekle çok iyi ettin" denildiğinde adam "Ben kızımı Muhammed'e mi vermişim?" dedi. "Evet!" dediler. Bunun üzerine adam kalkıp Hatice validemizin yanına vardı ve ona "Halk seni Muhammed'e verdiğimi söylüyor" dedi. Hz. Hatice de "Evet, öyledir. Sakın vermiş olduğun sözden cayıp da kendini küçük düşürme. Hem Muhammed'in şöyle şöyle meziyetleri ve üstünlükleri vardır" dedi. Böylece Hz. Peygamber'in özelliklerini saymak suretiyle onu ikna etti. Sonra da Hz. Peygamber'e iki ukiyye altın ya da gümüş göndererek "Bununla bir kürk alıp bana hediye edersin. Kalanıyla da bir koç ve şu şu eşyaları alırsın" dedi. Hz. Peygamber de onun bu söylediklerini aynen yaptı (431).

- "Hz. Peygamber Hatice validemizi babasından istedi. Fakat o buna yanaşmadı. Bunun üzerine Hatice vâlidemiz bir yemek yapıp içkiler hazırlayarak babasını ve Kureyş'ten birkaç kişiyi dâvet etti. Yemekler yenilip içkiler içildikten sonra, Hatice vâlidemiz sarhoş olan babasına "Abdullah'ın oğlu Muhammed beni istiyor. Bizleri evlendir!" dedi. Babası da "Tamam!" dedi. O zaman Hz. Hatice ona bir kürk giydirdi ve halâk denilen güzel kokudan sürdü. Çünkü o zamanlar Kureyş'in âdeti böyleydi. Adam ayıldığında kendisine kürk giydirilip halâk denilen kokudan sürülmüş olduğunu gördü. Hatice validemize "Bunlar nedir?" diye sordu. O da "Sen beni Abdullah'ın oğlu Muhammed ile evlendirmedin mi?" dedi. Babası "Ben seni Ebu Talib'in yetimi ile nasıl evlendiririm? Hayatıma yemin ederim ki bu evliliğe izin vermeyeceğim" deyince Hatice vâlidemiz şunları söyledi: "Halkın seni aklı karışmış ve değersiz bir kişi olarak tanımasını utanmaz mısın? Sen şimdi halka "O sırada sarhoştum" diyerek kendini küçük mü düşüreceksin?" Böylece Hz. Hatice babasına bu türden nasihatlar edip razı oluncaya kadar da yakasını bırakmadı (432).

- Nefse şöyle anlatıyor: Huveylid'in kızı Hatice akıllı bir kadındı. Zengin ve şerefli bir aileye mensuptu. Allah Teâlâ da onun için bereket ve hayır dilemiş ve böylece o Hz. Peygamber'le evlenmiştir. O soy bakımından Kureyş'in en üstünlerinden olduğu gibi şeref bakımından en büyüğü, mal bakımından da en zenginiydi. Kavminden, gücü yeten herkes onunla evlenmek istiyor ve uğrunda mal ve mülklerini feda etmeyi göze alıyorlardı. Ancak o hiç birisinin teklifini kabul etmedi. Nihayet bir gün beni Şam'dan dönen kervanın başında bulunan (Hz.) Muhammed'e aracı olarak gönderdi. Yanına vardığımda ona "Ey Muhammed! Niçin evlenmiyorsun?" diye sordum. "Evlenmek için mal-mülk lazım. Benimse hiç birşeyim yok" dedi. Bunun üzerine ben "Eğer mal ve şeref sahibi güzel bir kadın bu halinle sana evlenme teklif etse kabul eder miydin?" dedim. "Kimmiş bu kadın?" diye sordu. "Huveylid kızı Hatice'dir" dedim. "Peki ama bu nasıl olacak?" dediğinde de "Sen orasını bana bırak" dedim. O da kabul etti. Böylece dönüp olan biteni Hatice'ye söyledim. Hatice de gelip kendisini istemesi için benimle ona haber yolladı. Sonra kendisi amcası Amr b. Esed'e de gelmesi için birini gönderdi. Böylece Hatice'nin amcası Amr b. Esed ve yakınları (Hz.) Muhammed'in amcalarıyla biraraya geldiler. Hz. Peygamber'in amcalarından birisi onun vekili olarak Hatice'yi yeğenine istedi. Hatice vâlidemizin amcası Amr b. Esed de "O, evlenme teklifi reddedilecek birisi değildir" dedi ve Hz. Hatice'yi ona verdi. O sırada Hz. Peygamber yirmi beş, Hatice vâlidemizse kırk yaşındaydı. Çünkü Hz. Hatice, Fil vakasından onbeş sene önce doğmuştu (433).

Hız. Peygamber'in Âişe ve Sevde Vâlidelerimizle Evlenmesi

- Hz. Hatice'nin vefatının arkasından o sırada Mekke'de bulunan Osman b. Ma'zun'un hanımı Hakîm b. el-Evkaş kızı Havle, Hz. Peygamber'e "Ey Allah'ın Rasûlü! Evlenmiyor musun?" diye sordu. Hz. Peygamber'in "Kiminle evleneyim?" demesi üzerine de Havle "Dul ya da bâkire, hangisini istersen?" dedi. Hz. Peygamber "Bakire olan kimdir?" diye sordu. Havle "Senin yanında insanların en sevimlisi olan kişinin, yani Ebubekir'in kızı Âişe'dir" dedi. Onun "Peki dul olan kimdir?" sorusuna da "Zem'a'nın kızı Sevde'dir. O sana iman etmiş ve getirdiğin dine tâbi olmuştur" cevabını verdi. Bunun üzerine Hz. Peygamber "O halde, git, Âişe'yi benim için iste!" buyurdu. Böylece Havle Hz. Ebubekir'in evine gitti. Âişe vâlidemizin annesi Ümmü Rûmân oradaydı. Ona "Ey Ümmü Rûmân! Allah size çok büyük bir hayır ve bereket vermek dilemiştir. Allah Rasûlü beni, kızınız Âişe'yi kendisi için istemeye gönderdi" dedi. Ümmü Rûmân "Bunu ben de isterim. Fakat Ebubekir'e danışmamız gerekiyor. O da birazdan gelir" diye cevap verdi. Hz. Ebubekir geldiğinde Havle ona da "Ey Ebâbekir! Allah size çok büyük bir hayır ve bereket vermek dilemiştir. Hz. Peygamber beni, Kızınız Âişe'yi kendisi için istemeye gönderdi" dedi. Hz. Ebubekir de "Âişe ona düşer mi bilmiyorum; çünkü o onun kardeşinin kızıdır" cevabını verdi. Havle de dönüp olan biteni Hz. Peygamber'e anlattı. O da "Ebubekir'e git ve ona aramızdaki kardeşliğin soy kardeşliği değil İslam kardeşliği olduğunu ve bunun için de Âişe'nin bana haram olmadığını söylediğimi ilet!" buyurdu. Böylece Havle tekrar Hz. Ebubekir'in yanına gitti ve Hz. Peygamber'in sözlerini ona ilettil. Hz. Ebubekir de "Git, Hz. Peygamber'i çağır!" dedi. Hz. Peygamber geldiğinde de kızı Âişe'yi ona nikahladı (434).

Hız. Peygamber, Havle'ye "Ey Havle! Git ve Ebubekir'e benim namıma şunları söyle: "Sen ve ben İslâm kardeşiyiz. Bunun için de kızın Âişe'yle evlenmemde bir mahzur yoktur" buyurdu. Havle dönüp bunları söylediğinde Hz. Ebubekir ona "Şimdi bir yere gidiyorum, dönene kadar beni bekle!" dedi ve çıkıp gitti. Onun gidişinden sonra karısı, Ümmü Rûmân, Havle'ye şunları söyledi: "Mut'im b. Adiyy, Âişe'yi oğlu Cübeyr'e istemiş ve Ebubekir de ona söz vermişti. Allah'a yemin ederim ki Ebubekir bir söz verdimi onu mutlaka yerine getirir". Evinden çıkan Hz. Ebubekir doğruca Mut'im b. Adiyy'in evine gitti. Oraya vardığında Mut'im'la karısını (Cübeyr'in annesini) oturlurken buldu. O da oturdu ve hep birlikte Hz. Âişe hakkında konuştular. Bu konuşma sırasında Mut'im'ın karısı, Hz. Ebubekir'in verdiği sözden caymasını gerektirecek bir söz sarfetti. Şöyle ki Hz. Ebubekir, Mut'im'a "Sen bu kız meselesinde ne diyorsun?" deyince o, karısına dönerek "Önce sen fikrini söyle!" dedi. Kadın da Hz. Ebubekir'e "Biz oğlumuzu senin kızınla evlendirirsek onu kandırıp kendi dinine çekmenden korkuyoruz" dedi. Hz. Ebubekir, adama "Peki sen ne diyorsun, ey Mut'im?" deyince o da "İşte karımın söylediklerini işittin. Ben de onunla aynı fikirdeyim" dedi. Böylece Hz. Ebubekir kızı Âişe'yi Cübeyr'e vermekten vazgeçmiş olarak oradan çıktı. Evine geldiğinde orada kendisini beklemekte olan Havle'ye "Gidip Hz. Peygamber'e kendisini beklediğimizi söyleyebilirsin!" dedi. Havle de gidip Hz. Peygamber'i çağırdı. Böylece Ebubekir Sıddîk, kızı Âişe vâlidemizi Hz. Peygamber'le evlendirdi. Hz. Âişe o sırada altı yaşındaydı.

Havle bundan sonra da Sevde binti Zem'a'nın yanına gitti ve ona "Allah sana hayır ve bereket dilemiştir!" dedi. Sevde vâlidemiz, "Bununla ne demek istiyorsun?" dediğinde Havle "Hz. Peygamber beni sana, seni kendisine istemem için gönderdi" dedi. Sevde vâlidemiz "Ben bunu isterim ama babama danışmamız gerekiyor. Sen şimdi git meseleyi bir de ona aç" dedi. Sevde vâlidemizin babası çok yaşlı birisiydi ve bu yüzden de hac mevsimi olmasınarağmen o yıl hacca gidememişti. Havle onun yanına giderek kendisini câhiliye selamı ile selamladı. Zem'a ona "Sen kimsin?" diye sordu. Havle de "Ben, Hakîm'in kızı Havle'yim!" dedi. Zem'a'nın "Ne istiyorsun?" demesi üzerine de "Beni Abdullah'ın oğlu Muhammed, kızın Sevde'yi kendisi için istemeye gönderdi" dedi. Zem'a "O reddedilecek birisi değildir. Peki kızım Sevde bu işe ne diyor?" diye sordu. Havle de "Kızın bu evliliği istiyor" cevabını verdi. O zaman Zem'a "Öyleyse git Muhammed'i buraya çağır!" dedi. Hz. Peygamber geldiğinde Zem'a, kızı Sevde'yi onunla evlendirdi. O sırada Sevde vâlidemizin kardeşi Abd b. Zem'a hacda bulunuyordu. Dönüp de bu evliliği işittiğinde başına topraklar saçarak dövündü. O müslüman olduktan sonra şöyle derdi: "Benim o zamanlar ne kadar beyinsiz olduğumu düşünün ki kızkardeşim Sevde Hz. Peygamber'le evlendi diye başıma toprak saçmışım".

Hız. Âişe şöyle anlatıyor: Daha sonra Medine'ye hicret ettik. Oraya vardığımızda Sünuh denilen yerde Benî Hâris b. Hazrec kabilesine misafir olduk. Aradan bir müddet geçmişti ki bir gün Hz. Peygamber bize geldi. Ben o sırada bir salıncakta sallanıyordum. Annem gelip beni salıncaktan indirdi. Saç örgülerimi söküp yüzümü de yıkadı. Sonra elimden tutarak beni evimize götürdü. Ancak heyecanlandığımı görünce kapının önünde biraz bekletti. Heyecanım geçince de alıp içeri götürdü. İçeriye girdiğimizde Hz. Peygamber'in bir sedirde oturmakta olduğunu gördüm. Yanında da Ensar'dan bazı erkek ve kadınlar vardı. Annem beni iç odalardan birine sokarak "İşte bunlar senin ailendir. Allah seni onlara, onları da sana bereketli ve mübarek kılsın" dedi. Ensar'dan olan o erkek ve kadınlar fazla beklemeksizin evi terkettiler. Böylece Hz. Peygamber benimle o evimizde zifafa girdi. Düğünümde ne bir deve ve ne de bir koyun kesildi. Ancak Sa'd b. Übâde, Hz. Peygamber'in tüm evliliklerinde yaptığı gibi bize de bir yemek hazırlatıp gönderdi. Ben o sırada dokuz yaşındaydım (435).

Hız. Peygamber'in, Hız. Ömer'in Kızı Hafsâ Vâlidemizle Evlenmesi

Hız. Ömer şöyle anlatıyor: Bedir savaşında da bulunmuş olan, kızım

Hafsâ'nın kocası Huneys b. Huzâfe es-Sehmî Medine'de vefat ettiğinde, Osman'a giderek "Eğer istersen Hafsa'yı sana nikahlayayım" dedim. O da "Bana biraz zaman ver de düşüneyim" dedi. Aradan birkaç gün geçtikten sonra da evlenmek istemediğini söyledi. Bunun üzerine Ebubekir Sıddîk'a gittim ve ona da "Eğer istersen kızım Hafsa'yı sana nikahlayayım!" dedim; fakat o ne müsâbet ve ne de menfî hiç bir şey söylemedi. Bu yüzden onâ Osman'dan daha çok kırıldım. Aradan birkaç gün daha geçmişti ki Hz. Peygamber, Hafsa'yı benden istedi. Ben de onu kendisine verdim. Daha sonra bir gün Ebubekir Sıddîk'la karşılaştık. Bana şunları söyledi: "Kızın Hafsa'yı bana teklif ettiğin gün sana cevap vermemiş olmama herhalde gücendin. Fakat bunun bir sebebi vardı. Şöyle ki ben Hz. Peygamber'in Hafsa'dan bahsettiğini duymuştum. Bunun için de onun sırrını ifşa etmek istemedim. Şayet Hz. Peygamber almadıysa olsaydı onu ben kabul edecektim" (436).

- Hız. Ömer şöyle anlatıyor: Osman'ı Hz. Peygamber'e şikâyet ettiğimde "Kızın Hafsa, Osman'dan daha hayırlısıyla evlenecektir. Osman da kızından daha hayırlısıyla evlendirilecektir" buyurdular. Böylece Hz. Peygamber kendi kızını Osman'a verip kendisi de kızım Hafsa ile evlendiler (437).

Hız. Peygamber'in Ümmü Seleme Vâlidemizle Evlenmesi

- Ümmü Seleme vâlidemiz şöyle anlatıyor: İddetim tamamlandıktan sonra Ebubekir Sıddîk beni istedi. Ancak onunla evlenmek istemedim. Daha sonra Hz. Peygamber bir aracı göndererek beni kendilerine istettiler. Gelen kişiye "Hz. Peygamber'e söyle ki ben kıskanç ve çok çocuğu olan bir kadındır. Üstelik velilerimden de hiç kimse burada yoktur!" dedim. Bunun üzerine Hz. Peygamber o aracıya şöyle dedi: "Ümmü Seleme'ye söyle ki ben onun kıskançlığını gidermesi için Allah'a yalvaracağım. Allah da bunu giderecektir. Çocuklarının nafakasını da ben kendi üzerine alıyorum. Velilerinden hiç birisinin olmayışına gelince burada olsalar da olmasalar da onlardan hiç birisi bu işe karşı çıkmayacaktır". Hz. Peygamber'den gelen bu sözleri işittiğimde oğlum Ömer'e "Beni Hz. Peygamber'le evlendir!" dedim. Böylece o bizleri evlendirdi (438).

- Ümmü Seleme vâlidemiz şöyle anlatıyor: Medine'ye geldiğimde onlara Ebu Ümeyye b. Muğîre'nin kızı olduğumu söyledim. Fakat bana inanmadılar.

Sonra onlardan bazıları hacca gitmek üzere hazırlandıkları sırada bana Mekke'de bulunan yakınlarıma mektup yazıp yazmayacağımı sordular. Ben de bir mektup yazarak onlara verdim. Bu kişiler geri döndüklerinde benim Ebu Ümeyye b. Muğîre'nin kızı olduğum şeklindeki sözlerimin doğru olduğunu söylediler. Bunun üzerine Medineliler bana daha fazla ikram ve iltifatta bulunmaya başladılar. Nihayet kızım Zeyneb'i dünyaya getirdiğimde Hz. Peygamber gelerek benimle evlenmek istediklerini söylediler. Ben de "Benim gibi bir kadını alıp da ne yapacaksın. Çünkü artık çocuk yapma çağı geçti. Hem ben çok kıskanç bir kadındır. Dahası bir sürü de çocuğum var" dedim. Hz. Peygamber'se "Ben senden daha yaşıyım. Kıskanç birisi olduğunu söylüyorsun; ancak Allah Teâlâ bunu senden giderecektir. Çocuklarına gelince bundan böyle onların nafakaları ve bakımları Allah ve Rasûlü'ne aittir" buyurdular. Böylece Hz. Peygamber'le evlendik. O günden sonra Hz. Peygamber yanıma uğrayıp kızım Zeyneb'i kastederek "Zenâbi nerede?" diyorlardı. Nihayet bir gün Ammar b. Yâsir gelip "Şu kız Hz. Peygamber'i rahatsız ediyor; ihtiyacını gidermesine engel oluyor" diyerek kızım Zeyneb'i alıp götürdü. Daha sonra Hz. Peygamber gelerek yine "Zenâbi nerede?" diye sordular. O sırada yanımda bulunan kızkardeşim Garîbe "Onu Ammar b. Yâsir alıp götürdü" dedi. Hz. Peygamber de "O halde bu gece size geliyorum" buyurdular. Ben de evde bulunan arpanın bir kısmını el değirmeninde öğütüp iç yağıyla karıştırarak Hz. Peygamber için asîde denilen bir yemek hazırladım. Hz. Peygamber o gece bizde kaldılar. Sabahleyin bana şöyle dediler: "Medine'liler arasında senin ailenin bir şerefi vardır. Eğer istersen evinde bir hafta kalabilirim. Fakat bu durumda diğer hanımlarının evlerinde de birer hafta kalmam gerekir" (439).

Hız. Peygamber'in, Ebu Süfyan'ın Kızı Ümmü Habîbe ile Evlenmesi

- Ümmü Habîbe binti Ebî Süfyan vâlidemiz şöyle anlatıyor: Habeşistan'da bulunduğumuz sırada imparator Necâşî'nin Ebrehe ismindeki cariyesi bana geldi. Bu cariyeye imparatorun elbiselerine ve kokularına bakıyordu. İzin alarak yanıma girdiğinde bana

“İmparator Necâşî benî sana, Hz. Peygamber’in seni kendisine istemek için bir elçi göndermiş olduğunu söylemekle vazifelendirdi” dedi. Ben de ona “Bana bu müjdeyi verdiğin gibi Allah da sana hayırlı bir müjde versin!” diye dua ettim. Sonra Ebrehe “İmparator Necâşî senden, seni Hz. Peygamber’e nikahlamak üzere bir vekil tayin etmeni istiyor” dedi. Ben de Halid b. Said b. As’a haber göndererek onu kendime vekil tayin ettim. Bana bu müjdeyi getirdiği için de Ebrehe isimli o cariyeye gümüşten yapılmış iki bileziğimle iki halhalımı ve yine gümüşten yapılmış olup ayak parmaklarıma takmakta olduğum yüzüklerimi verdim.

Akşam olunca imparator Necâşî, Ca’fer b. Ebî Tâlib’e ve Habeşistan’da bulunan diğer muhacir müslümanlara huzurunda toplanmalarını emretti. Sonra da şunları söyledi: “Hamd; mülkünde istediği gibi tasarruf edip herşeye hükmeden (melik), bütün noksan sıfatlardan uzak, münezzeh ve mukaddes olan (kuddûs), emniyet verip emin kılan (mü’min), üstün, güçlü ve şerefli olan (azîz) ve buyruğunu herşeye geçirebilen (cebbâr) Allah’a mahsustur. Ben şehâdet ederim ki Allah’tan başka ilah yoktur ve Muhammed de O’nun kulu ve Rasûlü’dür. Ve yine şehadet ederim ki o (Muhammed) Meryem oğlu İsa’nın müjdelediği peygamberdir. Ey müslümanlar! Hz. Peygamber bana bir elçi göndererek benden Ebu Süfyan’ın kızı Ümmü Habîbe’yi kendisine nikahlamamı istedi. Ben de onun bu isteğine uyarak Ümmü Habîbe’ye onun adına dört yüz dinar mehir veriyorum”. Necâşî bunları söyledikten sonra dinarları orada bulunanlara gösterdi. Benim vekil tayin etmiş olduğum Halid b. Said b. As’a da şunları söyledi: “Hamd Allah’a mahsustur. Yalnızca O’na hamdeder ve yine yalnızca O’ndan bağışlanma dilerim. Şehâdet ederim ki O’ndan başka ilah yoktur ve Muhammed de O’nun kulu ve hidâyet ve hak dinle göndermiş olduğu Rasûlü’dür. Allah Teâlâ bu dini, müşrikler istemeseler de diğer bütün dinlere gâlip gelmesi için göndermiştir. Ey Halid! Ben Hz. Peygamber’in isteğini yerine getirerek onu Ebu Süfyan’ın kızı Ümmü Habîbe ile evlendirdim. Allah, bu evliliği Rasûlü’ne mübârek eylesin!”. Bu sözlerden sonra Necâşî mehir olan o dört yüz dinarı, bana verilmek üzere Halid b. Said’e teslim etti. Bunun üzerine muhacirler huzurdan çıkmak için izin istediler. Necâşî de onlara “Hayır, oturunuz. Yemek yenilecektir. Çünkü evlendikleri zaman yemek yedirmeleri peygamberlerin sünnetlerindendir” dedi. Böylece muhacirler getirilen yemeği yedikten sonra huzurdan ayrıldılar (440).

- Ümmü Habîbe vâlidemiz şöyle anlatıyor: Bir gece rüyamda kocam Ubeydullah b. Cahş’ı çok kötü ve çirkin bir surette gördüm ve uyandığımda kendi kendime “Allah’a yemin ederim ki onun inancı ve durumu bozulmuştur” dedim. Sabah olduğunda bana “Ey Ümmü Habîbe! Ben bu din konusunu bir daha düşündüm ve sonunda hristiyanlıktan daha iyi bir din olmadığına karar verdim. Zaten bildiğin gibi bu dine bir kere daha girmiştin. Sonra da onu bırakıp Muhammed’in dinine tâbi olmuşum. Ama şimdi ben yine hristiyanlığa dönüyorum” dedi. Bunun üzerine “Vallâhi bu senin için hayırlı olmayacaktır” deyip gördüğüm rüyayı kendisine anlattıysam da beni dinlemedi. Sonra içkiye başladı ve bu şekilde hristiyan olarak da öldü. Onun ölümünden sonra rüyamda birisi bana “Ey mü’minlerin annesi!” diye seslendi. Korku ile uyandım ve bu rüyayı Hz. Peygamber’in benimle evleneceğine yordum. Gerçekten de iddetim bittiğinde Necâşî’nin cariyesi Ebrehe gelerek Hz. Peygamber’in beni kendisi için istemek üzere bir elçi göndermiş olduğunu söyledi. Sonra Necâşî, Habeşistan’da bulunân muhacirleritoplayarak onlara bir yemek yedirdi ve bana da mehir olarak dört yüz dirhem gönderdi. Bu para elime geçtiğinde, Hz. Peygamber’in benimle evlenmek istediği müjdesini getiren Ebrehe isimli cariyeyi çağırttım. Kendisine elli miskal altın vererek “Bana bu müjdeyi getirdiğin gün yanımda başka mal bulunmadığı için sana onları verebilmiştim. Bugünse mihrimi aldım. Şu elli miskal altını alarak ailenin ihtiyaçları için harca” dedim. Ancak o bunu kabul etmediği gibi koltuğunun altında getirmiş olduğu küçük bir sandıkta bulunan, daha önce kendisine hediye ettiğim ziynetleri de iade ederek şunları söyledi: “İmparator Necâşî bana senden hiç bir şey almamamı emretti. Zaten benim böyle şeylere ihtiyacım da yoktur. Çünkü bildiğin gibi Necâşî’nin elbiselerine ve kokularına bakmaktayım ve bu da bana yetiyor. Ayrıca ben Hz. Peygamber’in dinine tâbi oldum; bu ise herşeyden daha değerlidir. Ben Allah için müslüman oldum. Hem imparator Necâşî, hanımlarına yanlarında bulunan güzel kokuları sana göndermelerini emretti”. Ertesi gün Ebrehe bana üdversi, zübâd, amber ve daha birçok güzel kokular getirdi. Ben daha sonra Medine’ye döndüğümde bu güzel kokuları da beraberimde götürdüm. Benim bunları sürdüğümü gördüğü halde Hz. Peygamber hiç bir şey demiyordu. Sonra Ebrehe “Memleketine döndüğünde Hz. Peygamber’e benden selam söyleyip, benim onun dinine tâbi olduğumu da haber verirsin” dedi. Bu olanlardan sonra Ebrehe’nin bana çok iyilik ve yardımı dokundu. Çeyizimi düzenleyip yol hazırlıklarımı gördü. Yanıma her geldiğinde “Sakin senden istediğim şeyi unutma!” diyordu. Medine’ye döndüğümde bu olup bitenlerin hepsini Hz. Peygamber’e anlattım. Sonra Ebrehe’nin kendisine selam gönderdiğini söyledim. O zaman Hz. Peygamber “Allah’ın selamı, rahmet ve bereketi onun da üzerine olsun” buyurdular (441).

H. Peygamber’i Cahş Kızı Zeyneb Vâlidemizle Evlenmesi

- Zeyd b. Hârîse, Hz. Zeyneb’i boşamıştı. Onun iddeti tamamlandığında Hz. Peygamber, Zeyd’e “Zeyneb’e git ve benim kendisine evlenme teklif ettiğimi söyle!” buyurdular. Zeyd bundan sonrasını şöyle anlatıyor: “Evine vardığımda Zeyneb hamur yoğurmaktaydı. Onu gördüğüm zaman Hz. Peygamber’in kendisini istemesinden dolayı gözümde o kadar büyüdü ki ona bakamayacağımı anladım. Bunun için de topuklarımın üzerinde dönerek sırtımı ona çevirdim ve ‘Ey Zeyneb! Müjdeler olsun! Hz. Peygamber sana evlilik teklif etmektedir. Bunun için de beni gönderdi’ dedim”.

Onun bu sözleri üzerine Zeyneb “Ben Rabb’imin bu husustaki emirlerine danışmadıkça hiç bir şey yapacak değilim” dedi. Sonra da kalktı namaz ve ibadet için ayırmış olduğu odasına girdi. Daha sonra Allah Teâlâ’nın Hz. Peygamber’le Zeyneb’in nikahını kıymış olduğunu bildiren âyet-i kerime nâzil oldu. Bunun üzerine Hz. Peygamber Zeyneb’in yanına kendisinden izin almaksızın girdi.

Bu konuda Enes (r.a.) şunları anlatıyor: Hz. Peygamber Zeyneb’le gerdeğe girdiklerinde bize ekmek ile et yedirdiler. Yemekten sonra birkaç kişi hariç herkes kalkıp gitti. Bu birkaç kişi de konuşmaya daldılar. Sonunda Hz. Peygamber bunların kalkmasını beklemeyerek dışarı çıktılar. Ben de kendilerini takip ettim. Hz. Peygamber teker teker hanımlarının hücrelerine uğrayıp onlara selam veriyor; onlar da “Ey Allah’ın Rasûlü! Yeni hanımını nasıl buldun?” diyorlardı. Ben mi haber verdim yoksa başka birisi mi iyi hatırlamıyorum ama yemekten sonra kalkmamış olan o birkaç kişinin de gittiklerini öğrendiğinde Hz. Peygamber oraya döndü ve Zeyneb’in evine girdi. Ben de kendisiyle birlikte girmek istedimse de Hz. Peygamber’in kapıda bulunan perdeyi çekmesi üzerine vazgeçerek geri döndüm. Bu olay üzerine “Ey imanedenler! (Bundan böyle) yemeğe davet olunmaksızın ve vaktine de bakmaksızın Peygamber’in evlerine girmeyin. Fakat davet olunduğunuz zaman girin. Yemeği yedikten sonra hemen dağılın. Herhangi bir sohbete de dalmayın. Çünkü böyle yapmanız Peygamber’e eziyet veriyor. O sizden sıkılıyor. Allah ise hakkı açıklamaktan çekinmez. Onlardan (Peygamber’in eşlerinden) bir şey istediğinizde perde arkasından isteyin...” (Ahzab/53) âyet-i kerimesi nâzil oldu. (442).

- Enes b. Mâlik (r.a.) şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber, Cahş’ın kızı Zeyneb’le gerdeğe girecekleri günün akşamında et ve ekmekten oluşan bir düğün yemeği verip halkı bu yemeğe davet etme görevini de bana verdiler. Böylece gelen bir grup halk, yemeğini yeyip çıkıyor ve onların yerine başka bir grup alınıyordu. Bu şekilde çağırılması gereken herkese haber verdim. Nihayet “Ey Allah’ın Rasûlü! Artık gelecek kimse kalmadı” dedim. Bunun üzerine “O halde sofrayı kaldırınız!” buyurdular. Sofra kaldırıldı ama

üç kişi oturmaya devam ederek lafa daldılar. Canı sıkılan Hz. Peygamber onları öylece bırakarak çıktılar ve Âişe'nin hücreğine gidip “Ey ehl-i beyt! Selam, Allah'ın rahmet ve bereketi üzerinize olsun!” dediler. Âişe de ona “Selam, Allah'ın rahmet ve bereketi senin de üzerine olsun! Ey Allah'ın Rasûlü! Yeni hanımını nasıl buldun? Allah mübarek eylesin!” diye karşılık verdi. Böylece Hz. Peygamber teker teker bütün hanımlarının hücrelerini dolaşip onlara selam verdiler. Onlar da Âişe'nin sözlerini tekrarladılar. Sonra Hz. Peygamber, Zeyneb'in hücreğine döndüler ama o üç kişinin hâlâ oturmakta olduklarını görerek tekrar Âişe'nin hücreğine yöneldiler. Ben mi yoksa bir başkası mı haber verdi hatırlayamıyorum ama Hz. Peygamber o üç kişinin gittiğini haber alınca Zeyneb'in hücreğine döndüler. Ben de arkasından gidiyordum. Hz. Peygamber hücrenin eşliğinden bir ayaklarını içeri atar atmaz daha öbür ayakları dışarda olduğu halde kapının perdesini benimle kendisi arasına çektiler. Bu hadiseden sonra da perde (Ahzab/53) âyeti indi (443).

- Enes b. Mâlik (r.a.) şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber'in bir hanımıyla (Zeyneb binti Cahş) gerdeğe gireceği gecenin akşamında annem Ümmü Süleym, haysî denilen bir yemek yaptı. Sonra da bir kaba koyarak bana “Bunu Hz. Peygamber'e götür! Her ne kadar az birşeyse de kabul buyursunlar!” dedi. O sıralarda kıtlık vardı ve insanlar açlık çekmekteydi. Ben bu yemeği alıp Hz. Peygamber'e götürdüm ve “Ey Allah'ın Rasûlü! Ümmü Süleym bunu size gönderdi. Selamı var ve “Her ne kadar az birşeyse de kabul buyursunlar!” diyor” dedim. Bunun üzerine Hz. Peygamber yemeğe bakarak “Onu evin bir köşesine bırak!” buyurdular. Sonra da “Git, falan falan adamı ve müslümanlardan kimi görürsen buraya çağır!” dediler. Bana isimleri verilen herkesi ve karşılaştığım her müslümanı davet ettim. İşim bitip döndüğümde evin her tarafının insanlarla dolmuş olduğunu gördüm. Tahminime göre üçyüz kadar insan vardı. Hz. Peygamber bana o yemeği getirmemi emrettiler. Getirip önlerine koyduğumda mübarek ellerini onun üzerine koyarak dua ettiler. Sonra da “Herkes onar kişilik gruplar halinde otursun; yemeye başlarken Besmele çekip önünden yesin!” buyurdular. Böylece gelenlerden yemeyen kalmadı. Sonunda Hz. Peygamber bana “Sofrayı kaldır!” dediler. Sıra yemek kabına geldiğinde, onun içindeki yemeğin olduğu gibi durduğunu gördüm. Hatta onu oraya bıraktığımda yoksa kaldırdığımda daha çoktu bilmiyorum.

Yemekten sonra bazı kişiler gitmeyerek konuşmaya daldılar. Hz. Peygamber'in gerdeğe gireceği hanımı da orada idi ve sırtını onlara çevirmiş oturuyordu. Bu kişiler konuşmalarını uzattıkça uzattılar. Hz. Peygamber bu durumdan çok sıkılmış; fakat kendisi insanların en hayırlısı olduğundan onlara “Kalkın, gidin!” diyemiyordu. Onlar da Hz. Peygamber'e eziyet ettiklerinin farkında değillerdi. Eğer bunu bilmiş olsalardı böyle yapmazlardı. Nihayet Hz. Peygamber daha fazla beklemeksizin onları öylece bırakarak dışarı çıktılar. Hanımlarının yanyana dizilmiş hücrelerine uğrayarak onlara selam verdiler. Bu sırada konuşanlar da yaptıklarının farkına vararak alelacele dağıldı. Onların gitmesi üzerine Hz. Peygamber içeri girerek kapının perdesini de çektiler. Biraz sonra da “Ey iman edenler! (Bundan böyle) yemeğe davet olunmaksızın ve vaktine de bakmaksızın Peygamber'in evlerine girmeyin...” (Ahzab/53-54) âyet-i kerimleri nâzil oldu. Ben o sırada orada bulunduğum için Hz. Peygamber bu iki âyeti herkesten önce bana okudular (444).

Hz. Peygamber'in Huyeyy b. Ahtab'ın Kızı Safiyye Vâlidemiz ile Evlenmesi

- Hayber'de alınan esirler biraraya getirildiğinde Dihye (r.a.) Hz. Peygamber'e gelerek “Ey Allah'ın Rasûlü! Bana bir cariye ver!” dedi. Hz. Peygamber “Git, esirler arasından bir cariye al!” buyurdular. Dihye de gidip Huyeyy'in kızı Safiyye'yi aldı. Bunun üzerine adamın biri Hz. Peygambere “Ey Allah'ın Rasûlü! Sen Kurayza ve Nadîr kabilelerinin efendisi Huyey'in kızı Safiyye'yi Dihye'ye mi verdin? Ona senden daha layık kimse yoktur” dedi. Adamı dinleyen Hz. Peygamber Safiyye'nin kendisine getirilmesini istediler. Safiyye'yi gördüklerinde de Dihye'ye “Sen kendine başka bir cariye al!” buyurdular. Sonra da Safiyye'yi azat ederek onunla evlendiler.

- Enes b. Mâlik (r.a.) şöyle anlatıyor: Biz Hayber'e vardık. Allah Teâlâ Hayber'in fethini müyesser ettiğinde Hz. Peygamber'e hluyeyy b. Ahtab'ın kızı Safiyye'nin güzelliğinden bahsedildi. Kocasını öldürülmüş; kendisi ise henüz gelinlik devresindeydi. Hz. Peygamber de onu kendisi için seçtiler. Hayızdan temizlenip kendisine helal olduğunda Hayber'in aşağı taraflarında kalan Süddü's-Sahbâ denilen yerde onunla gerdeğe girdiler. Sonra da küçük bir kapta hays denilen bir yemek yaptırıldı ve bana da etrafta bulunanları davet etmemi söylediler. İşte Safiyye'nin velime (düğün) yemeği buydu. Sonra Medine'ye doğru yola çıktık. Yolda Hz. Peygamber'in onun etrafına koruyucu bir aba gerdirdiklerini ve konak yerlerinde devesinin yanına dizini dikerek oturduklarını ve Safiyye'nin de onun dizlerine basmak suretiyle deveye bindiğini bizzat gözlerimle gördüm.

- Enes b. Mâlik (r.a.) şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber Hayber ile Medine arasında üç gece kaldı ve bu sırada da Safiyye ile gerdeğe girdiler. Ben müslümanları velime yemeğine çağırdım. Yemekte ne ekmek ve ne de et vardı. Hz. Peygamber, Bilal'e sofraları kurmasını emretti. O da deriden yapılmış sofralar getirerek yaydı ve üzerlerine de hurma, çökelek ve yağ koydu. Müslümanlar birbirlerine “Acaba Safiyye mü'minlerin annelerinden birisi mi olacak yoksa cariye olarak mı kalacaktır?” diye soruyorlardı. Sonra yine kendi aralarında şöyle diyorlardı: “Eğer Hz. Peygamber onu perde arkasına alırsa mü'minlerin annelerinden birisi olur. Aksi takdirde cariye olarak kalır”. Hz. Peygamber yola çıkacağımız zaman Safiyye için devesinin terkinde yumuşak bir yer yaptılar ve üzerine de perde gerdiler (445).

- Câbir b. Abdillâh şöyle anlatıyor: Safiyye binti Huyeyy b. Ahtab oraya getirildiğinde Hz. Peygamber'in çadırında, içlerinde benim de bulunduğum birçok insan bulunuyordu. Ben oraya belki bunda kısmetim olur düşüncesiyle gelmiştim. Sonra Hz. Peygamber “Annenizin yanından kalkıp gidiniz!” buyurdular. Akşam yemeği zamanında yanına vardığımızda bizlere abasının eteğinde getirdiği birbuçuk ölçek kadar hurmayı ikrâm ederek “Annenizin velimesinden yeyiniz” dediler (446).

- Esir düştüğünde Safiyye vâlidemizin gözlerinden birinde bir morartı vardı. Hz. Peygamber ona, bunun nasıl olduğunu sordu. O da “Kocama 'Rüyamda gökteki ayın kucağıma düştüğünü gördüm' dedim. Bunun üzerine 'Sen Yesrib (Medine) kralını (Hz. Peygamber'i) mi istiyorsun?' diyerek bana bir yumruk attı” dedi. Daha sonra Safiyye vâlidemiz şunları anlatmıştı:

Başlangıçta Hz. Peygamber kadar kendisine buğzettiğim kimse yoktu. Çünkü o babamı ve kocamı öldürmüştü. Fakat Hz. Peygamber durmaksızın özür beyan ederek “Ey Safiyye! Senin baban Arapları benim aleyhimde kışkırtmış, şunları şunları yapmıştı” buyurdular. Böylece Allah Teâlâ'nın izniyle kalbimdeki kin ve nefret tamamen silindi (447).

- Hz. Peygamber, Safiyye vâlidemiz ile gerdeğe girdiklerinde Ebu Eyyüb el-Ensârî elindeki onun kapısında sabahladı. Sabahleyin onu bu halde gören Hz. Peygamber tekbir getirdiler. Bunun üzerine Ebu Eyyüb el-Ensârî şöyle dedi: “Ey Allah'ın Rasûlü! Bu hanım (yani Safiyye) kısa bir süre önce gelin olmuştu. Sense onun babasını, kardeşini ve kocasını öldürmüştün. Bu yüzden onun size bir kötülük yapmasından korktum”. Hz. Peygamber de bu sözler karşısında güldüler ve Ebu Eyyüb el-Ensârî'ye hayır-dualar ettiler (448).

- Safiyye vâlidemiz Hayber'den geldiğinde Hârise b. Nu'man'ın evinde misafir edildi. Güzelliğini işiten ensar hanımları onu görmeye geldiler. Hz. Âişe de örtüsüne bürünerek oraya geldi. Daha sonra dışarı çıktığında Hz. Peygamber arkasından yetişerek “Ey

Âişe! Onu nasıl buldun?” diye sordular. Onun “O bir yahudi kadını değil midir?” demesi üzerine de “Sakin bir daha böyle söyleme! Çünkü o çok iyi bir müslüman olmuştur” buyurdular.

- Safiyye vâlidemiz Medine’ye geldiğinde kulağında altından yapılmış bir ziynet vardı. O bunları Hz. Fâtımâ’ya ve onunla birlikte gelen kadınlara verdi (449).

H. Peygamber’in Huzâie Kabilesinden Hâris Kızı Cüveyriye Vâlidemizle Evlenmesi

- Hz. Peygamber Benî Müstalik esirlerini taksim ederken Cüveyriye (Hâris kızı), Sâbit b. Kays b. Şemmâs’ın ya da onun amcası oğlunun payına düştü. Cüveyriye kendisi için onunla kitâbet aktı yaptı. Kendisi tatlı ve güzel bir hanımdı; bu yüzden de her gören ona vurulurdu. Bir gün Hz. Peygamber’e gelerek ondan kitâbet aktinde kendisine yardımcı olmasını istedi. Âişe vâlidemiz onun hakkında “Allah’a yemin ederim ki hücremin kapısında ilk gördüğümde kendisinden nefret ettim ve Hz. Peygamber’in onu görmemesini diledim” diyor. Cüveyriye Hz. Peygamber’in huzuruna girerek “Ey Allah’ın Rasûlü! Ben Hâris b. Dırar’ın kızıyım. Babam, kabilesinin reisi idi. Başıma gelenleri biliyorsun. Ben Sâbit b. Kays b. Şemmâs’ın veya amcası oğlunun payına düştüm. Onunla kendim için kitâbet aktı yaptım. Şimdi senden bana da bu konuda yardımcı olmanı rica ediyorum” dedi. Hz. Peygamber “Bundan daha hayırlı bir şey ister misin?” deyince Cüveyriye “Ey Allah’ın Rasûlü! Bununla neyi kastediyorsunuz?” dedi. O zaman Hz. Peygamber “Kitâbet aktini öder ve sonra da seninle evlenirim” buyurdular. Cüveyriye de “Evet, ey Allah’ın Rasûlü! Bunu kabul ediyorum” dedi. Hz. Âişe şunları anlatıyor: “Halk Hz. Peygamber’in Cüveyriye binti Hârise ile evlendiğini işittiklerinde “Müstalikoğulları kabilesi Hz. Peygamber’in kayınları oldular” diyerek ellerindeki bütün esirleri serbest bıraktılar. Böylece bu evlilik sayesinde Müstalikoğulları kabilesinden yüz hane halkı azat edildi. Ben kavmine hayırlı ve faydalı olmak hususunda ondan (Cüveyriye’den) daha büyük bir kadın tanımıyorum” (450).

- Cüveyriye binti Hâris vâlidemiz şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber’in Benî Müstalik diyarına gelişinden üç gün önce bir rüya gördüm. Rüyamda ay Yesrib (Medine) tarafından doğup yükseliyor ve sonra da benim kucağıma düşüyordu. Fakat bunu çevremdeki insanlara söylemek istemedim. Nihayet Hz. Peygamber gelerek bizleri esir aldı. Bunun üzerine ben rüyamın gerçekleşeceğine dair ümitlenmeye başladım. Çok geçmeden de Hz. Peygamber azat etmek suretiyle benimle evlendi. Şunu söyleyeyim ki ben Hz. Peygamber’le kavmim hakkında hiç bir şey konuşmadım. Müslümanlar, kavmimi kendiliklerinden azat ettiler. Bu durumu bir amca kızından öğrendiğimde Allah’a hamdettim (451).

H. Peygamber’in Hâris el-Hilâliye’nin Kızı Meymûne Vâlidemizle Evlenmesi

- Hz. Peygamber, Hudeybiye’den bir sene sonra, hicretin yedinci senesi Zilkâde ayında umre yapmak niyetiyle Mekke’ye doğru yola çıktı. Bir sene önce yine aynı ayda müşrikler, Hz. Peygamber’i Mescid-i Haram’a gimekten alıkoymuşlardı. Hz. Peygamber Ye’cüc denilen yere geldiğinde amcası Ebu Tâlib’in oğlu Ca’fer’i, Meymûne binti Hâris b. Hazen’i kendisine istemek üzere Âmiroğulları kabilesine gönderdi. Meymûne vâlidemiz de Hz. Peygamber’in amcası Abbas’ı kendisine vekil tayin etti. Çünkü kızkardeşi Ümmü’l-Fadl, Hz. Abbas’ın hanımıydı. Böylece Abbas b. Abdilmuttalib, Meymûne’yi Hz. Peygamber’le evlendirdi. Hz. Peygamber Mekke yakınlarında bulunan ve Serif denilen yerde Meymûne vâlidemizin gelişini bekledi. Gelmesi üzerine de onunla burada gerdeğe girdi. Ancak Allah Teâlâ onun burada, yani Serif’te vefat etmesini takdir buyurdu.

- Hz. Peygamber Hâris kızı Meymune ile evlendikten sonra Mekke’de üç gün kaldılar. Üçüncü gün müşriklerin elçisi olan Huveytîb b. Abdî’l-Uzzâ birkaç kişiyle birlikte gelerek Hz. Peygamber’e “Artık süren bitti. Şehrimizi terket!” dedi. Hz. Peygamber “Size ne zararım var? Bırakın da aranızda düğün yapıp gerdeğe gireyim ve yemek hazırlatayım. Hem siz de gelir yemeğimi yersiniz” buyurduysa da Huveytîb ve arkadaşları “Bizim senin yemeğine ihtiyacımız yoktur. Derhal Mekke’den çık!” dediler. Bunun üzerine Hz. Peygamber, Meymûne vâlidemizi de alarak Mekke’den çıktı ve Serif denilen yerde onunla gerdeğe girdi (452).

H. Peygamber’in, Kızı Fâtımâ’yı Hz. Ali ile Evlendirmesi

- Hz. Ali şöyle anlatıyor: Fâtımâ’yı Hz. Peygamber’den isteyenler olmuş fakat benim bunlardan haberim olmamıştı. Bir gün cariyelerimden biri bana “Fâtımâ’yı istediklerinden haberin var mı?” diye sordu. Ben de “Hayır!” dedim. Bunun üzerine o şunları söyledi: “Onu isteyenler olmuş ama Hz. Peygamber vermemiş. Peki sen niçin gidip onu istemiyorsun?”. “Söyler misin, neyle evleneceğim. Evlilik için varlık gerekiyor, benimse hiç birşeyim yok” dediğimde de o “Bana kalırsa Hz. Peygamber bu durumda da Fâtımâ’yı sana verir” dedi. Sonra beni devamlı teşvik etti. Nihayet Hz. Peygamber’e gidip Fâtımâ’yı istemeye karar verdim. Ancak huzuruna vardığımda utancımından ne konuşacağımı şaşırdım. Yeminler ederim ki Hz. Peygamber’in heybetinden tek bir kelime dahi konuşacak halim kalmamıştı. Hz. Peygamber “Niçin geldin ey Ali! Bir ihtiyacın mı var?” dediler. Bense cevap vermedim. Benim halimden anlamış olmalı ki “Yoksa Fâtımâ’yı istemeye mi geldin?” buyurdular. Bunun üzerine “Evet!” dedim. Hz. Peygamber “Onu kendine helal edinmek için mehir olarak verebilecek neyin var?” dediler. “Ey Allah’ın Rasûlü! Hiç birşeyim yoktur” cevabını verdim. O zaman “Peki sana vermiş olduğum zırhı ne yaptın?” buyurdular. “Hâlâ bende duruyor” dedim. Nefsîmi kudret elinde tutan Allah’a yemin ederim ki bu zırh Hatme b. Muhârib kabilesinin yaptıklarından olup dört yüz dirhem kıymetindeydi. Böylece Hz. Peygamber “Fâtımâ’yı seninle evlendirdim. Ancak onu kendine helal edinmek için o zırhı Fâtımâ’ya gönder” buyurdular. İşte Fâtımâ’nın mehri bu zırh oldu (453).

- Ensar’dan bazı kimseler Hz. Ali’ye Fâtımâ’yı kendisine istemesini tavsiye ettiler. Bunun üzerine Hz. Ali, Hz. Peygamber’in yanına vardı. Hz. Peygamber “Ebu Tâlib’in oğlu ne istiyor?” diye sordular. O da “Ey Allah’ın Rasûlü! Kızın Fâtımâ için geldim” dedi. O zaman Hz. Peygamber “Merhaba sana. Hoşgeldin!” buyurdular ve başka bir şey söylemediler. Hz. Ali kendisini gönderip de sonucun ne olduğunu merakla bekleyen kişilerin yanına vardığında onlar “Ne oldu?” diye sordular. Hz. Ali “Bilmiyorum. Hz. Peygamber ‘Merhaba sana. Hoşgeldin!’ sözünden başka bir şey söylemedi” dedi. Onlar da “Eğer Hz. Peygamber bu iki kelimeden bir tanesini bile söylemiş olsalardı senin için kafiydi. Kaldı ki ikisini birden söylemişler” dediler. Hz. Peygamber kızı Fâtımâ’yı Hz. Ali’yle evlendirdikten sonra ona “Ey Ali! Evlenen kimseler velime (düğün) yemeği vermelidirler” buyurdular. O sırada orada bulunan Sa’d kalkarak “Ey Allah’ın Rasûlü! Benim bir koçum vardır. Onu bu yemek için veriyorum” dedi. Ensar’dan bazı kimseler de Hz. Ali için birkaç ölçek darı topladılar. Gerdek gecesi geldiğinde Hz. Peygamber, Ali’ye “Beni görmeden sakın gerdeğe girmeyiniz!” buyurdular. Böylece su getirtip abdest aldılar; sonra da bu sudan Hz. Ali’nin üzerine serperek “Ey Allah’ım! Bu evliliği ikisi için de mübarek kıl! Gerdeğe girmelerinde yine her ikisi için de bereket ihsan eyle!” diye dua ettiler (454).

- Hz. Peygamber'in kızı Fâtımâ Hz. Ali'nin evine gönderildiğinde onun evinde serili bir hasır içinde hurma lifleriyle doldurulmuş bir yastık, bir testi ve bir de küpçükten başka hiç bir şey yoktu. Hz. Peygamber, Ali'ye haber göndererek "Sakin ben gelene kadar herhangi bir şey yapmasın (ya da ailesine yaklaşmasın)" buyurdular. Daha sonra Hz. Ali'nin evine gelerek "Benim kardeşim burada mıdır?" diye sordular. Hz. Peygamber daha önceden sahabiler arasında kardeşlik tesis etmiş ve kendisi için de kardeş olarak Hz. Ali'yi seçmişti. Bunun üzerine orada bulunan Ümmü Eymen (Üsame b. Zeyd'in annesi; Habeşistanlı sâliha bir hanımdır) "Ey Allah'ın Rasûlü! Ali senin kardeşin oluyor da kızını nasıl onunla evlendiriyorsun?" diye sordu. Hz. Peygamber de ona "Ey Ümmü Eymen! Bu, evliliğe mâniolmayacak bir kardeşliktir (yani İslâm kardeşliğidir)" buyurdular. Sonra da bir kap içerisinde biraz su istediler. Su getirildiğinde bazı dualar okuyarak bu sudan Hz. Ali'nin yüzüne ve göğsüne sürdüler. Bundan sonra da Fâtımâ'yı çağırdılar. Hayasından dolayı Fâtımâ'nın ayakları birbirine dolaşıyordu. Hz. Peygamber onun da üzerine bu sudan serpip dualar ettiler. Bu işler bittikten sonra kızı Fâtımâ'ya "Kızım, şunu bil ki senin yetiştirilmen ve terbiyen hususunda kusur etmedim ve seni yakınlarımların içinde en sevdiğim birisiyle evlendirdim" buyurdular. Bu arada da bir perdenin arkasında ya da bir kapının aralığında bir karartı görerek "Bu kimdir?" diye sordular. Karartı "Ben Esmâ'yım" dedi. Hz. Peygamber "Umeys'in kız Esmâ mı?" buyurdular. O da "Evet ey Allah'ın Rasûlü!" diye cevap verdi. O zaman Hz. Peygamber "Sen bana yardımcı olmak için mi geldin?" dediler. Esmâ buna şöyle cevap verdi: "Evet; her genç kızın gerdek gecesinde kendisine yakın olan bir kadına ihtiyacı vardır. Eğer bir ihtiyacı olursa onu yerine getirir". Bunun üzerine Hz. Peygamber ona dua ettiler. Esmâ bu dua hakkında "Hz. Peygamber o gece bana bir dua ettiler. Amellerimin içinde kendisine en çok güvendiğim şey budur" derdi. Daha sonra Hz. Peygamber, Ali'ye "Artık ailen sana teslimdir!" diyerek çıktılar. Hücrelerine girip kayboluncaya kadar onlara dua ettiler.

- Esmâ binti Umeys şöyle anlatıyor: Ben Hz. Fâtımâ'nın zifaf gecesinde onun evinde sabahladım. Sabahleyin Hz. Peygamber gelerek kapıyı çaldı. Kapıya Ümmü Eymen çıkarak Hz. Peygamber'ene emrettiklerini sordu. O da "Ey Ümmü Eymen! Bana kardeşimi çağır!" buyurdular. Bunun üzerine Ümmü Eymen "Ey Allah'ın Rasûlü! O senin kardeşin oluyorsa kızını nasıl onunla evlendirebiliyorsun?" dedi. Hz. Peygamber cevap vermeyerek "Ey Ümmü Eymen! Ben sana onu çağırmanı söylemiştim" buyurdular. Hz. Peygamber'in sesini işiten kadınlar toparlandılar. Hz. Peygamber de içeriye girip bir köşeye oturdular. Biraz sonra Hz. Ali geldi. Hz. Peygamber ona dua ettiler ve bir kap içerisindeki sudan üzerine serptiler. Sonra da "Bana Fâtımâ'yı çağırınız!" buyurdular. Fâtımâ hayasından dolayı ter içerisinde ve ezilip büzülerek geldi. Bunun üzerine Hz. Peygamber ona "Sâkin ol kızım! Ben seni yakınlarımların arasında en sevdiğim birisiyle evlendirdim" dediler (455).

- Hz. Ali şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber, kızı Fâtımâ'yı benimle evlendirdiklerinde bir kap içerisinde biraz su istediler. Mübarek ağızlarına bir avuç su alıp tekrar kaba boşaltılar. Sonra da bu sudan göğsüne ve omuzlarının arasına sürerek "Kul hüvellâhu ehad", "Kul eüzu bi-Rabbi'l felak" ve "Kul eüzu bi-Rabbi'n-nâs" sûrelerini okudular (456).

- Hz. Ali, Hz. Peygamber'in kızı Fâtımâ'yı istediğinde zırhını ve bazı eşyalarını sattı. Böylece eline dört yüzseksen dirhem para geçti. Hz. Peygamber de ondan bu paranın üçte ikisini güzel kokular; kalan üçte birini de elbise için harcamasını istediler. Daha sonra da su dolu bir testiden ağzına biraz su alıp tekrar içine boşaltarak onlara bu su ile yıkanmalarını emrettiler. Ayrıca Hz. Fâtımâ'ya "Çocuğun olduğunda emzirmeden önce bana getir!" buyurdular. Ancak Hz. Fâtımâ, Hz. Hüseyin doğduğunda babasının bu tenbihini unutarak Hz. Peygamber'e götürmezden önce ona süt verdi. Hz. Hasan'a gelince, Hz. Peygamber ona ne olduğu bilinmeyen birşeyler yaptı. Bunun içindir ki Hz. Hasan, Hz. Hüseyin'den daha âlimdi (457).

- Câbir b. Abdullah şöyle anlatıyor: Hz. Ali ile Hz. Fâtımâ'nın düğününde bulunduk. Ben bundan daha güzel bir düğün görmedim. Biz yatakları hurma lifleriyle doldurduk. Sonra önümüze getirilen kuru üzümlerden yedik. Hz. Fâtımâ'nın, gerdek gecesindeki yatağı bir koyun derisinden ibaretti (458).

- Hz. Peygamber kızı Fâtımâ'ya çeyiz olarak bir kırba, bir kadife yaygı ve içi ızdır otuyladoldurulmuş bir yastık verdiler (459).

- Abdullah b. Amr şunları söyledi: "Hz. Peygamber, kızı Fâtımâ'yı Hz. Ali ile evlendirdiklerinde onunla birlikte bir hamıl, bir kırba ve içi lifle doldurulmuş deriden bir yastık gönderdiler". Bunları dinleyen Atâ, Abdullah b. Amr'a "Hamıl nedir?" diye sordu. O da şöyle cevap verdi: "Bu, kadifeden yapılmış bir yaygıdır. Hz. Ali ile Hz. Fâtımâ bunu çok severler ve yarısını da yorgan olarak kullanırlardı" (460).

Sahabilerden Rabîatu'l-E'slemî'nin Evlenmesi

- Rabîatu'l-Eslemî şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber'e hizmet ediyordum. Bir gün bana "Ey Rabîa evlenmeyecek misin?" diye sordular. "Hayır ey Allah'ın Rasûlü! Evlenmek istemiyorum. Alacağım kadını besleyemeyeceğim gibi onun beni sizden uzaklaştırmasından da korkuyorum" dedim. Bu cevabım üzerine Hz. Peygamber cevap vermeyerek yüzünü benden çevirdiler. Birkaç gün sonra bu soruyu bir kez daha tekrarladılar. Aynı cevabı benimle de yine benden yüz çevirdiler. Bunun üzerine kendi kendine "Allah'a yemin ederim ki, dünya ve âhirettime neyin daha yararlı olacağını Hz. Peygamber benden iyi bilirler. Eğer bu soruyu bir daha soracak olurlarsa ona "Ey Allah'ın Rasûlü! Nasıl emrediyorsanız öyle olsun!" diyeceğim" dedim. Böylece üçüncü kez "Ey Rabîa! Evlenmeyecek misin?" buyurdularında "Evet, evleneceğim. Bana dilediğinizi emredin!" dedim. Bu sözüm üzerine "O halde falan aileye git ve onlara "Beni size Allah'ın Rasûlü gönderdi ve falan kadını bana vermenizi emretti" de!" buyurdular. Bu aile Ensar kabilesinden birine mensup olup Hz. Peygamber'in yanına seyrek olarak gelirlerdi. Onlara giderek Hz. Peygamber'in emrini söyledim. Bana "Ey Allah Rasûlü'nün elçisi! Yemin ederiz ki bizim yanımdan ancak ihtiyacını almış olarak ayrılacaksınız!" dediler. Böylece beni Hz. Peygamber'in söylediği o kadınla evlendirdiler ve bana çok iltifatta bulundular. Bu arada benim bu hususta doğru söyleyip söylemediğimi dahi araştırmadılar.

Oradan ayrıldıktan sonra üzüntülü bir şekilde Hz. Peygamber'e geldim ve "Ey Allah'ın Rasûlü! Sen beni şerefli bir aileye gönderdin. Onlar bana çok lütufta bulundular ve doğru söyleyip söylemediğimi dahi araştırıp sormaksızın beni o söylediğiniz kadınla evlendirdiler. Fakat benim, mehir olarak ona verecek hiç birşeyim yoktur" dedim. Bunun üzerine Hz. Peygamber kahilemizin reisi olan Büreyde el-Eslemî'ye "Ey Büreyde! Rabîa için aranızda bir hurma çekirdeği ağırlığında da olsa altın toplayınız!" buyurdular. Onlar da kendi aralarında biraz altın toplayıp bana verdiler. Onları alıp yanına döndüğümde Hz. Peygamber bana "Bunu o aileye götür ve kendilerine 'İşte bu kızınızın mehidir' de!" buyurdular. Ben de o altını kadının ailesine götürdüm ve "İşte bu, kızınızın mehidir" dedim. Ben, bunu kabul etmeyeceklerinden korkarken onlar razı oldukları gibi "Bu çoktur ve bereketlidir" de dediler.

Bundan sonra da düğün için ziyafet veremeyeceğim düşüncesiyle üzgün olarak Hz. Peygamber'in yanına döndüm. Bana "Ey Rabîa! Bu kez ne oldu? Niçin üzüntülüsün?" diye sordular. "Ey Allah'ın Rasûlü! Ben bunlardan daha cömert ve şerefli bir kavim görmedim. Verdiğim az bir mehirden razı oldular ve bana ikramlarda bulunarak "Bu çoktur ve bereketlidir" dediler. Ancak düğün yemeği verebilecek durumda değilim" dedim. Hz. Peygamber yine kabilemizin reisi olan Büreyde el-Eslemî'ye "Ey Büreyde! Rabîa

için koyun parası toplayınız!” buyurdular. Kabilem kendi aralarında semiz ve büyük bir koç alabilecek kadar para topladılar. Daha sonra Hz. Peygamber bana “Âişe’ye git! Ona içine yiyeceğimizin konulduğu seleyi sana vermesini söyle!” dediler. Ben de Hz. Âişe’ye giderek Hz. Peygamber’in emrini söyledim. Hz. Âişe “İşte sele orada duruyor ve içerisinde de yedi ölçek arpa vardır. Allah’a yemin ederim ki bizim ondan başka yiyeceğimiz yoktur; fakat sen onu al götür!” dedi. Seleyi alıp Hz. Peygamber’e getirdim ve Âişe vâlidemizin sözlerini ona aktardım. Hz. Peygamber “Bunu kadının ailesine götür ve onlara bundan ekmek yapmalarını söyle. Ayrıca senin için toplanan paraya da bir koç alıp pişirsinler” buyurdular. Ben gidip bunları söylediğimde kadının ailesi “Ekmeği biz, koyunu da siz hazırlayın!” dediler. Böylece kabilem olan Eslem kabilesinden birkaç kişiyle birlikte bir koç alarak kestik. Sabah olduğunda et ve ekmek hazırıldı. Sofraları hazırladım ve Hz. Peygamber’i de yemeğe davet ettim.

Bu hadiseden sonra Hz. Peygamber bana ve Ebubekir’e birer tarla verdiler. Bu iki tarla yanyana olup içinde de bazı hurma ağaçları vardı. Birara dünya sevgisi baskın çıkarak bu ağaçlardan biri hakkında ihtilafa düştük. Ben “Bu benim tarlamın sınırındadır” dedim. Ebubekir de “Hayır, benimkinin sınırındadır” diye itiraz etti. Bu olay üzerine aramızda atıştık ve bu sırada Ebubekir bana hoşuma gitmeyen bir söz söyledi. Sonra pişman olarak “Ey Rabîa! Bu söylediğim sözü sen de bana söyle ki kısas olsun” dedi. Ben de bunu yapamayacağımı söyledim. O zaman Ebubekir “Ya söylersin ya da gidip seni Hz. Peygamber’e şikâyet ederim” dedi. Fakat ben yine bu sözleri iade etmeyeceğimi söyledim. Bunun üzerine Ebubekir beni şikâyet etmek için Hz. Peygamber’e gitti. Ben de onu takip ettim. Bu sırada bizim atışmamızı ve konuşmalarımızı duymuş olan bazı yakınlarım arkamdan gelerek “Allah Ebubekir’den razı olsun! Ne hakla seni Hz. Peygamber’e şikâyet edecektir. Çünkü sana; hoşuna gitmeyen sözler söyleyen kendisidir” dediler.

Ben de şunları söyledim! “Siz bu zâtın kim olduğunu biliyor musunuz? Bu, Ebubekir Sıddîk’tır. Mağarada ikinin ikincisi, Hz. Peygamber’in arkadaşıdır. Kendisi saçını ve sakalını İslâm ve ona hizmet yolunda ağarmıştır. Sakın benimle birlikte gelmeye kalkışmayın. Çünkü o dönüp arkasına baktığında sizin bana yardımcı olduğunuzu görürse öfkelenir. Onu öfkeliendirdiğimizi gördüğünde Hz. Peygamber de bize öfkelenir. Böylece bu ikisinin öfkesi için Allah da öfkelenir; sonuçta Rabîa helak olur”. Bu sözlerim üzerine yakınlarım “O halde ne yapmamızı tavsiye edersin?” dediler. Ben de “Dönün, gidin!” dedim. Ebubekir -Allah’ın rahmeti onun üzerine olsun- Hz. Peygamber’e giderek aramızda geçenleri anlattı. Oraya vardığımda Hz. Peygamber başını kaldırıp bana baktı ve “Ey Rabîa! Seninle Ebubekir’e ne oluyor? Niçin ihtilafa düştünüz?” diye sordular. “Ey Allah’ın Rasûlü! Şöyle şöyle oldu. Tartışma esnasında Ebubekir bana hoşuma gitmeyen bir söz söyledi ve sonra da “Ey Rabîa! Bu söylediğim sözü sen de bana söyle ki kısas olsun!” dedi. Bense bunu kabul etmedim. İşte olay bundan ibarettir” dedim. Bunun üzerine Hz. Peygamber “Bu sözleri iade etme! Fakat “Ey Ebubekir! Allah seni bağışlasın!” de!” buyurdular. Böylece Ebubekir Sıddîk Hz. Peygamber’in huzurundan ağlayarak çıktık (461).

H. Peygamber’in Ashâbından Cüleybib’in Evlenmesi

- Ebu Berzeti’l-Eslemî şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber’in sahabilerinden Cüleybib konuşmayı, hanımlara takılmayı ve onlarla şakalaşmayı seven birisiydi. Bu yüzden ben kendi hanıma “Sakın Cüleybib’le sizi birarada görmeyeyim; yoksa şöyle yaparım, böyle yaparım” diye tenbih ettim. Ensar’dan dulu ya da kızı olan kimseler, Hz. Peygamber’in ona ihtiyacı olup olmadığını, yani birisiyle evlendirmek isteyip istemediğini öğrenmeden onları evlendirmezdi. Bir gün Hz. Peygamber Ensar’dan bir kişiye “Kızını bana verir misin?” diye sordular. Adam “Evet! Başım gözüm üstüne ey Allah’ın Rasûlü?” dedi. O zaman Hz. Peygamber “Ben onu kendi nefsim için istemiyorum” buyurdular. Ensar’dan olan adamın “Peki, kimin için istiyorsunuz ey Allah’ın Rasûlü!” demesi üzerine de “Ben onu Cüleybib için istiyorum” buyurdular. Bunun üzerine adam “Kızın annesiyle istişare edip size haber veririm ey Allah’ın Rasûlü!” dedi. Sonra da hanımının yanına vararak “Hz. Peygamber kızını istiyor” dedi. Kadın “Başım gözüm üstüne!” diye karşılık verdi. Ancak adam “Hz. Peygamber onu kendi nefsi için değil Cüleybib için istiyor” deyince kadın “Bizde Cüleybib’e verecek kız yoktur. Allah’ın zâtına yemin ederim ki, biz onu Cüleybib’le evlendirmeyiz” dedi. Adam kızın annesinin sözlerini Hz. Peygamber’e haber vermek üzere kalkmak istediğinde, kız “Beni sizden kim istiyor?” diye sordu. Kadın, kocasının getirdiği teklifi kızına söyledi. Kız da “Siz Hz. Peygamber’in emrini ret mi ediyorsunuz? Beni onun istediğine veriniz. Çünkü Allah Teâlâ beni zâyî etmeyecektir” dedi. Böylece adam Hz. Peygamber’in yanına dönerek olup biteni anlattı ve “Kızımı Cüleybib’le evlendirebilirsiniz” dedi. Hz. Peygamber de onu Cüleybib’le evlendirdiler.

Bu olaydan sonra Hz. Peygamber bir gazaya çıktılar. Dönecekleri sırada sahabilerine “Eksiğiniz var mı?” diye sordular. Onlarsa “Hayır!” karşılığını verdiler. O zaman Hz. Peygamber “Fakat ben Cüleybib’i aranızda göremiyorum!” buyurdular. Bunun üzerine sahabiler sağa-sola dağılıp Cüleybib’i aramaya başladılar. Nihayet onu öldürdüğü yedi düşman arasında yatarken buldular; şehit düşmüştü. Hz. Peygamber’e gelip “Ey Allah’ın Rasûlü! Cüleybib öldürdüğü yedi düşman arasında ölü olarak yatıyor” diye haber verdiler. Bu haberi alan Hz. Peygamber “Demek o yedi düşman öldürdükten sonra öldürülmüş öyle mi? O bendendir, ben de ondanım” buyurdular ve bu sözleri iki ya da üç kez tekrarladılar. Sonra da Cüleybib için bir mezar kazılmasını emrettiler. Mezar kazıldığında da onu kollarına alarak oraya koydular. Ensar arasında Cüleybib’in dul hanımından daha zengin ve daha eli açık bir kadın yoktu.

İshak b. Abdillâh b. Ebî Talhâ, Sâbit’e “Hz. Peygamber’in, Cüleybib’in dul kalan hanımına ettiği duayı biliyor musun?” diye sordu. Sâbit buna şöyle cevap verdi: “Hz. Peygamber ona ‘Ey Allah’ım! Onun üzerine bol bol hayır indir ve yaşadığı müddetçe onu darda ve sıkıntıda bırakma!’ diye dua ettiler. Bu duadan sonra Ensar içerisinde ondan daha zengin ve daha eli açık bir kadın yoktu” (462).

H. Selmân-ı Fârisî’nin Evlenmesi

- Selmân-ı Fârisî, Kinde kabilesinden bir hanımla evlenmiş ve o kadınla onun kendi evinde gerdeğe girmişti. Gerdeğe gireceği gece arkadaşları Hz. Selman’ı hanımının evine kadar götürdüler. Oraya vardıklarında Selmân-ı Fârisî arkadaşlarına “Artık siz dönünüz! Allah mükafaatınızı versin!” diyerek

onları gönderdi. Beyinsiz ve düşüncesiz kimselerin yaptığı gibi yapmayarak onları eve sokmadı. Kapıya geldiğinde evin her tarafının süslenmiş olduğunu gördü ve “Sizin eviniz sıtma yoktur ve Kâbe de buraya gelmiş değildir!” dediler. Selmân-ı Fârisî kapının perdesi hâriç evdeki bütün perdeler kaldırılmadıkça eve girmedii. İçeri girip de birçok ev eşyasıyla karşılaşınca “Bu eşyalar kimindir?” diye sordu. “Senin ve hanımının eşyalarıdır” dediler. Bunun üzerine o “Benim dostum (Hz. Peygamber) bana bu şekilde tavsiye etmemiştir. O bana dünya malı ve eşyasının bir yolcununki kadar olmasını tavsiye etmiştir” dedi. Sonra orada bir hizmetçi görerek onun kime ait

olduğunu sordu. Kendisinin ve hanımının hizmetçisi olduğunu söylediklerinde de şunları söyledi: “Dostum bana bu şekilde tavsiye etmedi. Onun tavsiyesine göre ben ancak kendi nikahım altına aldığım ya da nikah edeceğim kimseyi tutabilirim. Eğer başkalarını tutar da onlar zina edecek olurlarsa onların günahlarının bir benzeri de kendi günahlarından hiç bir şey eksilmeksizin benim boyuma olur”. Bu sözlerden sonra hanımının yanında oturan kadınlara “Lütfen artık burayı terkedip beni karımla başbaşa bırakır mısınız?” dedi. Onlar da “Peki!” deyip çıktılar. Selmân-ı Fârisî onların arkasından kapıyı güzelce kapatıp perdesini de çekti. Sonra hanımının yanına oturdu ve onun alnını sıvazlayarak bu evliliğin bereketli ve hayırlı olması için dua etti. Duadan sonra hanımına “Sana bir şey söyleyeceğim; bu hususta bana itaat eder misin?” diye sordu. O da “Sen şu anda benim için itaat edilmesi gereken birisisin; çünkü kocamsın” dedi. Selmân-ı Fârisî de “Dostum bana, hanımımın biraraya geldiğimizde ilk işimizin Allah’a itâat ve ibadet olması gerektiğini tavsiye buyurdular” dedi. Böylece ikisi birlikte kalkıp ibadet için ayrılmış olan odaya geçtiler. İstedikleri kadar namaz kıldıktan sonra gerdeğe girdiler. Sabah olduğunda arkadaşları gelerek Hz. Selman’a “Hanımını nasıl buldun?” diye sordular. Selmân-ı Fârisî yüzünü onlardan çevirdi. Böylece bu durum üç kez tekrarlandı. Üçüncüsünde Hz. Selman, arkadaşlarına şunları söyledi: “Allah Teâlâ perdeleri, kadınlarla gerdeğe girmek için yapılan yerleri ve kapıları, evlerde olan bitenin kimse tarafından görülmemesi için yaratmıştır. İnsan ancak görebildiği konularda soru sorabilir. Gizli ve saklanması gereken şeyleri öğrenmeye ya da bunlar hakkında soru sormaya hakkı yoktur. Ben Hz. Peygamber’in ‘Karı-koca arasında geçen ve söylenilmemesi gerekenleri söyleyen kimseler, yol ortasında ve herkesin gözü önünde çiftleşen eşekler gibidir’ buyurduğunu işittim” (463).

- Selmân-ı Fârisî bir seferden dönmüştü. Hz. Ömer onu karşılayarak “Ben seni Allah’ın kendisinden razı olduğu bir kul olarak görüyorum” dedi. O da kızını kastederek Hz. Ömer’e “O halde beni evlendir” diye karşılık verdi. Hz. Ömer’in cevap vermemesi üzerine de “Hem beni Allah’ın kendisinden razı olduğu bir kul olarak gördüğünü söylüyorsun. hem de beğenmiyorsun!” dedi. Ertesi sabah Hz. Ömer’in yakınları Selmân-ı Fârisî’nin yanına geldiler. Hz. Selman onlara “Bir isteğiniz mi var?” diye sordu. Onların “Evet!” demesi üzerine de “Öyleyse söyleyin de derhal yerine getirilsin!” dedi. Onlar da “Ömer’in kızını istemekten vazgeçeceksin!” dediler. Bunun üzerine Hz. Selman şunları söyledi: “Allah’a yemin ederim ki ben onun kızını halife ve emir kızı olduğu için istemiyorum. Fakat ben onun salih bir kulolduğunu biliyorum. Bu yüzden de Allah Teâlâ’nın onun ve benim zürriyetimden sâlih kullar vermesini diliyordum”. Bu olaydan sonra Hz. Selmân bir önceki hadiste geçtiği gibi Kinde oğulları kabilesinden bir kadınla evlendi” (464).

Ebu’d-Derdâ (r.a.)’ın Evlenmesi

- Ebu’d-Derdâ (r.a.) Hz. Selman’la birlikte ona bir kadın: istemek üzere Leysogulları kabilesine gitti. Oraya vardıklarında Ebu’d-Derdâ kadının ailesine yalnız başına vardı ve Selman’ın faziletinden, müslümanların ilklerinden olup bu dine yapmış olduğu hizmetlerinden bahsetti. Sonra da “Falan kızınızı Selman’a istiyorum” dedi. Kadının ailesi ise “Biz kızımızı selman’a vermeyiz. Ancak eğer istersen seninle evlendirebiliriz” dediler Böylece Ebu’d-Derdâ kızla evlendikten sonra Selman’ın yanına döndü ve ona “Olup bitenleri sana söylemeye utanıyorum” dedi. Hz. Selman ‘Ne oldu söylesene?’ deyince de hadiseyi ona anlattı. Bunun üzerine Selman (r.a.) şunları söyledi: “Asıl benim senden utanmam gerekiyor; çünkü Allah’ın senin için yazmış olduğu bir kadını kendim için istettim” (465).

Ebu’d-Derdâ’nın, Kızı Dêrdâ’yı Fakir Bir Müslümanla Evlendirmesi

- Muaviye’nin oğlu Yezid, Ebu’d-Derdâ’dan kızı Dêrdâ’yı istedi. Ancak Ebu’d-Derdâ, kızını ona vermedi. Bu olay üzerine, onun meclislerine devam etmekte olan birisi Yezid’e hitâben “Allah seni ıslah eylesin” İzin ver de,Ebu’d-Derdâ’nın kızıyla ben evleneyim” dediyse de Yezid ona “Azap olunasıca! Defol git buradan!” dedi. O ise ısrarla “Allah seni ıslah eylesin! Ne olursun bana izin ver de o kızla evleneyim” dedi. En sonunda Yezid ona izin verdiğini söyledi. Bunun üzerine adam Ebu’d-Derdâ’ya giderek ondan kızı Dêrdâ’yı istedi. O da kızını bu adamla evlendirdi. Halk arasında Ebu’d-Derdâ’nın, kızını, Yezid’e vermeyip müslümanların zayıflarından birine verdiği haberi yayıldığında Ebu’d-Derdâ şunları söyledi: “Ben kızım Dêrdâ’nın iyiliğini isteyerek şöyle düşündüm: Eğer ben onu Yezid’e vermiş olsaydım etrafında iğdiş edilmiş köleler dolaşacak ve o gözlerini kamaştıracak köşklerde oturacaktı. Peki o zaman onda din namına bir şey kalır mıydı?” (466).

Hız. Ali’nin, Kızı Ümmü Gülsüm’ü Hız. Ömer’le Evlendirmesi

- Ömerü’l-Fârûk (r.a.) Hız. Ali’den, kızı Ümmü Gülsüm’ü kendisine nikahlamasını istedi. Hız. Ali ise “O daha küçüktür” karşılığını verdi. Bunun üzerine bazı kimseler Hız. Ömer’e “O, kızını sana vermemek için böyle söylüyor!” dediler. Hız. Ömer de bu hususu Hız. Ali ile bir kez daha konuştu. O zaman Hız. Ali “Kızımı yanına göndereceğim. Eğer razı olursan o senin hanımıdır” dedi. O da bunu kabul etti. Böylece Hız. Ali kızı Ümmü Gülsüm’ü Hız. Ömer’in evine gönderdi. Hız. Ömer de ona baktığında razı oldu. Böylece şer’an nikahlanmış sayıldıklarından Hız. Ömer, Ümmü Gülsüm’e dokundu. Ancak olaydan haberi olmayan Ümmü Gülsüm “Beni bırak! Eğer sen Mü’minlerin Emîri olmasaydın şu anda gözüne bir yumruk atardım” dedi (467).

- Hız. Ömer, Ali (r.a.)’dan kızı Ümmü Gülsüm’ü kendisine vermesini istedi. O da “Ben kızlarımı Ca’fer’in çocukları için bekletmekteyim” dedi. Hız. Ömer ise şunları söyledi: “Sen onu benimle evlendir. Allah’a yemin ederim ki yeryüzünde benim kadar Ümmü Gülsüm’ün değerini bilecek kimse yoktur”. Bunun üzerine Hız. Ali “Öyleyse ben de onu sana verdim” dedi. Böylece Hız. Ömer muhacirlerin yanına vardı ve onlara “Beni gerdeğe götürün!” dedi. Muhacirlerin “Kiminle evlendin?” diye sormaları üzerine de şöyle dedi: “Ali’nin kızı Ümmü Gülsüm’le evlendim. Çünkü ben Hız. Peygamber’in “Kıyamet gününde benim akrabalık ve soy bağımndan (haseb ve nesebimden) başka bütün akrabalık ve soy bağları kesilecektir” buyurduğunu duydum. Ben daha önce kızım Hafsâ’yı vermek suretiyle Hız. Peygamber’le bir yakınlık kurmuştum. Bu evliliği ise onun bu hadisinden dolayı istedim” (468).

Adiyy b. Hâtım’in, Kızını Sahabi Olan Amr b. Hureys’le Evlendirmesi

- Amr b. Hureys adlı sahabi Adiyy b. Hâtım’den kızını istedi. Adiyy de “Şartımı kabul edersen kızımı seninle evlendiririm” dedi. Amr’ın “Peki şartın nedir?” diye sorması üzerine de şunları söyledi: “Bizim için Hız. Peygamber’de uyulması gereken güzel bir örnek vardır. Bunun için ben de senden Hız. Peygamber’in Âişe vâlidemize vermiş olduğu dört yüz seksen dirhem mehir vermeni istiyorum”.

- Sahabilerden Amr b. Hureys, Adıyy b. Hâtîm'in kızına tâlip oldu. Adıyy de ona "Onu ancak benim şartımı kabul ettiğin takdirde seninle evlendiririm" dedi. Amr şartının ne olduğunu sorunca Adıyy ona "Senden Hz. Peygamber'in sünneti olan dört yüzseksen dirhem mehir vermeni istiyorum" diye haber yolladı (469).

Bilâl-i Habeşî (r.a.) ile Kardeşinin Evlenmeleri

- Bilal-i Habeşî (r.a.) ile kardeşi, kızlarını istemek üzere, Yemen'den gelmiş olan bir aileye gittiler. Oraya vardıklarında Hz. Bilal şunları söyledi: "Ben Bilal'im, bu da benim kardeşimdir. İkimiz de Habeşli köleleriz. Biz, doğru yoldan çıkmıştık Allah Teâlâ bizi hidayete erdirdi. Köle idik; O bizi hürriyetimize kavuşturdu. Biz size kızlarınızı istemek üzere geldik. Verirseniz Allah'a hamdederiz. Vermezseniz de Allah Teâlâ herşeyden yücedir".

- Bilâl-Habeşî (r.a.)'ın, kendisini Araplara nisbet olarak "Ben onlardanım!" diyen bir kardeşi vardı. Bir gün bu Araplardan bir kadına tâlip oldu. Kadının ailesi de ona "Eğer kardeşin Bilal gelirse kızımızı seninle evlendiririz" dediler. Kardeşinin ricası üzerine oraya giden Hz. Bilal şahadet getirdikten sonra şunları söyledi: "Ben Rebah'ın oğlu Bilal'im ve bu da benim kardeşimdir. Fakat o dini ve ahlâkı zayıf, kötü birisidir. Benden söylemesi; gerisi size kalmış birşeydir. Ama isterseniz kızınızı yine de ona verebilirsiniz". Kızın ailesi de "Bu senin kardeşin olduğuna göre kızımızı ona vereceğiz" dediler ve böylece kızlarını Bilal-i Habeşî (r.a.)'ın kardeşiyle evlendirdiler (470).

Ashâbdan Abdullah b. Kurt'un, Düğünlerini Kafir Düğününe Benzetenleri Şiddetle Azarlaması

- Abdullah b. Kurt es-Sumâlî adlı sahabi Humus'ta Hz. Ömer'in valiliğini yapıyordu. Bir gece kontrol amacıyla Humus sokaklarında dolaşırken bir düğün alayına tesadüf etti. Bu düğün alayı ellerinde meşalelerle giden insanlardan oluşuyordu. Bunu gören Abdullah b. Kurt içlerine dalarak her biri bir tarafa dağılıncaya kadar onları kamçılıdı. Sabah olduğunda da Abdullah minbere çıktı ve Allah'a hamd ü senâlar ettikten sonra şunları söyledi: "Ebu Cendel adlı sahabi Ümâme ile evlendiğinde düğününde az bir yemekten başka hiç bir şey yapmadı. Allah Teâlâ Ebu Cendel ile Ümâme'den razı olsun ve sizin dün geceki gelininizi de lânetlesin. Dün geceki düğün alayında bulunan insanlar ellerinde ateşlerle kendilerini kafilere benzetmişlerdir. Halbuki onlar bu hareketlerinden dolayı Allah'ın kendi nurlarını söndüreceğinden habersizdiler" (471).

39. FASIL: KADINLARA MEHİR VERİLMESİ

Hz. Peygamber'in Hanımlarına Mehir Vermesi

- Hz. Peygamber'in hanımlarının mehri oniki ukiyye ve bir neş idi ki bunlar toplam beş yüz dirhem yapıyordu. Çünkü ukiyye kırk, neş ise yirmi dirhemdir (472).

Hz. Ömer'in Kadınlara Fazla Mehir Verilmesini Yasaklaması ve Bir Kadının Buna İtiraz Etmesi Üzerine de Bundan Vazgeçmesi

- Hz. Ömer bir gün minbere çıkarak şunları söyledi: "Ey insanlar! Bundan böyle dört yüz dirhemden fazla mehir verdiğiniz duymayayım. Çünkü Hz. Peygamber ve ashâbı hiç bir zaman dört yüz dirhemden fazla mehir vermemişlerdir. Eğer mehrin çok verilmesi takva ve şeref olsaydı siz onları asla geçemezsiniz". Bunları söyledikten sonra Hz. Ömer minberden indi. Dışarı çıktığında Kureys'ten bir kadın önünü keserek "Ey Mü'minlerin Emîri! Sen kadınlara dört yüz dirhemden fazla mehir verilmesini yasakladın öyle mi?" diye sordu. Hz. Ömer'in "Evet öyle!" demesi üzerine de şunları söyledi: "Sen Allah Teâlâ'nın, Kur'an-ı Kerim'de "Eğer bir eşi boşayıp başka bir kadınla evlenmek isterseniz, öncekine (mehir olarak) yüklerle mal vermiş olsanız dahi verdiğinizden hiç birşeyi geri almayın. Acaba iftira ederek ve açık günah işleyerek verdiğiniz alacak mısınız?" (İnisa/20) buyurduğunu işitmedin mi?" Kadının bu sözleri üzerine Hz. Ömer "Ey Rabb'im! Beni affeyle! Kadınlar dahil bütün insan(ar Ömer'den daha fakih ve daha anlayışlıdır) dedi. Sonra da geri dönüp tekrar minbere çıkarak şunları söyledi: "Ey insanlar! Biraz önce sizlere kadınlar için dört yüz dirhemden fazla mehir vermenizi yasaklamıştım. Ancak şimdi bu yasaklamayı kaldırıyorum. Bundan böyle mehir olarak dilediğiniz miktarı vermekte serbestsiniz" (473).

- Hz. Ömer bir gün bir hutbe irat etti. Bunda, Allah'a hamd ü senâlar ettikten sonra şunları söyledi: "Ey insanlar! Sözlerimi iyi dinleyiniz. Kadınlarınıza verdiğiniz mihirlerde aşırıya kaçmayınız. Kim Hz. Peygamber'in vermiş olduğu dört yüz dirhemden daha fazla mehir verecek olursa bu fazlalığı alarak beytülmalaya koyacağım". Hutbesini bitirip dışarı çıktığında Kureys'ten bir kadın yolunu keserek ona "Ey Mü'minlerin Emîri! Bizlerin Allah'ın kitabına mı, yoksa senin sözlerine mi uymamız gerekiyor?" diye sordu. Hz. Ömer de "O nasıl söz! Tabi ki Allah'ın kitabına uyacaksınız. Peki sen bunu niçin soruyorsun?" dedi. Kadın şunları söyledi: "Sen biraz önce insanlara kadınlara verilen mihirler hususunda aşırıya kaçmamalarını ve dört yüz dirhemden fazla vermemelerini söyledin. Halbuki Allah Teâlâ, Kur'an-ı Kerim'in şu âyetiyle buna ruhsat vermektedir: "Eğer bir eşi boşayıp başka bir kadınla evlenmek isterseniz, öncekine (mehir olarak) yüklerle mal vermiş olsanız dahi hiç birşeyi geri almayın. Acaba iftira ederek ve açık günah işleyerek verdiğiniz alacak mısınız?" (Nisa/20). Bu sözler üzerine Hz. Ömer "Herkes Ömer'den daha fakihtir" dedi ve bu sözünü iki ya da üç kez tekrarladı. Sonra da dönüp tekrar minbere çıkarak şunları söyledi: "Ben biraz önce sizlere kadınların mehrinde aşırıya kaçmanızı yasaklamıştım. Fakat şimdi bu yasağı kaldırıyorum. Artık isteyen istediği kadar mehir verebilir" (474).

- Hz. Ömer şöyle buyurmuştur: "Eğer mehrin çokluğu ahirette bir fazilet ve yücelik sayılmış olsaydı buna Hz. Peygamber'in kızları ve hanımlarından daha layık hiç kimse olamazdı" (475).

Hz. Ömer, Osman, İbn Ömer ve Hasan'ın Mehir Hususundaki Tutumları

Hz. Ömer kadınlara ikibin, Hz. Osman'sa dörtbin dirheme kadar mehir verilmesine müsaade ettiler.

- Hz. Ömer'in oğlu Abdullah, Safiyye isminde bir kadınla dört yüz dirhem mehirle nikah kıydı. Ancak kadın daha sonra bunu az bularak Abdullah'a haber gönderdi. O da babasından habersiz bunu iki yüz dirhem daha artırdı (476).

- Hz. Hasan bir kadınla evlendi. Ona, yüz cariye ve her cariye ile birlikte de bin dirhem mehir verdi (477).

40. FASIL: MÜSLÜMAN KADIN, ERKEK ve ÇOCUKLARIN BİRBİRLERİYLE GÜZEL GEÇİNMELERİ

Âişe ve Sevde Vâlidelerimizin Birbirleriyle Güzel Geçinmeleri

- Hz. Âişe şöyle anlatıyor: Bir gün Hz. Peygamber'e bulamaç pişirdim. O sırada Sevde de oradaydı. Hz. Peygamber onunla benim aramda oturuyordu. Sevde'ye "Bu yemekten sen de ye!" dedim. Fakat o yemedi: Ben de "Yemin ederim ki ya bu yemekten yersin ya da onu senin yüzüne sürerim" dedim. Ama o yine yemedi. Bunun üzerine elimi yemeğe daldırıp onun yüzüne sürdüm. Hz. Peygamber benim bu yaptığımı güldüler. Sonra da yemek kabını Sevde'ye uzatarak "Sen de aynı şekilde Âişe'nin yüzüne sür!" buyurdular. Böylece o da benim yüzüme sürdü. Hz. Peygamber onun yaptığına da gülüyordu. O sırada dışarıdan Hz. Ömer'in sesi işitildi; "Ey Abdullah!" diye bağıırıyordu. Bu sesi işiten Hz. Peygamber onun içeri gireceğini zannederek Sevde'yle bana "Kalkıp gidiniz ve yüzlerinizi yıkayınız!" buyurdular. Hz. Peygamber'in kendisine saygı duyduğu bu olaydan sonra Ömer'e her zaman saygı duydum (478).

- Âişe vâlidemizi şöyle anlatıyor: Ben Sevde'nin yüzüne yemek sürdüğümde Hz. Peygamber onun bana karşılık verebilmesi için mübarek dizlerini indirdiler. Böylece Sevde de o yemekten alıp benim yüzüme sürdü. Bu sırada Hz. Peygamber de gülüyorlardı.

Âişe ve Hafsâ Vâlidelerimizin Sevdetü'l-Yemâniye Adlı Kadınla Güzel Geçinmeleri

- Sevdetü'l-Yemâniye adlı kadın Hz. Âişe'nin ziyaretine geldi. O sırada Hz. Ömer'in kızı Hafsa vâlidemiz de oradaydı. Sevde çok süslü giyinmişti. Üzerinde Yemen işi bir kürk, başında da yine Yemen yapısı bir başörtüsü vardı. Bu başörtüsü onun alınına kadar inmekteydi. Hafsâ vâlidemiz Hz. Âişe'ye usulca "Ey mü'minlerin annesi! Birazdan Hz. Peygamber gelecek; bu kadınsa aramızda pırıl pırıl parlamaktadır" dedi. Âişe vâlidemiz "Ey Hafsâ! Allah'tan kork da bir şey yapayım deme!" dediyse de Hafsâ vâlidemiz "Vallâhi ben onun süsünü bozacağım" dedi. Sevde'nin kulakları pek iyi işitmiyordu. Bu yüzden onların konuşmalarını duymadı ve onlara ne konuştuklarını sordu. Hafsâ vâlidemiz "Tek gözlü adam(deccal) çıkmış da onun hakkında konuşuyorduk" diye cevap verdi. Bunun üzerine Sevde "Yâ demek öyle!" diyerek fena halde korktu. Öyle ki tir tir titreyerek "Şimdi ben nereye saklanacağım?" dedi. Hafsâ vâlidemiz de ona "İşte şu odaya gir!" dedi. Gösterdiği oda hurma dalları ve yapraklarının konulduğu bir oda olup toz toprak içerisindeydi ve her tarafını örümcek ağları kaplamıştı. Sevde oraya gizlendi. Hz. Peygamber geldiğinde Hafsâ ile Âişe vâlidelerimizin gülmekte olduklarını gördü. Hem de o kadar gülüyorlardı ki gülmekten konuşamıyorlardı. Hz. Peygamber onlara "Bu kadar gülecek ne var? Niçin götürüyorsunuz?" diye sordu ve bu soruyu üç kez tekrarladi. Nihayet biraz kendilerini toparlayan Hafsâ ile Âişe vâlidelerimiz elleriyle Sevde'nin saklanmakta olduğu odayı gösterdiler. Hz. Peygamber oraya baktığında korkudan titremekte olan Sevde'yi gördü. Ona "Burada ne arıyorsun? Sana ne oldu böyle?" buyurdular. Sevde "Ey Allah'ın Rasûlü! Tek gözlü adam (deccal) çıkmış; onun için buraya saklandım" dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber iki kez "O henüz çıkmadı; fakat ileride çıkacaktır" buyurdular. Sonra da Sevde'yi oradan çıkarıp elbiselerine bulaşan tozu, toprağı ve örümcek ağlarını temizledi (479)

H. Peygamber'in Âişe Vâlidemizle Güzel Geçinmeleri

- Âişe vâlidemiz şöyle anlatıyor: Bir gün Hz. Peygamber'le oturuyorduk. Bu sırada dışarıdan bazı sesler işitildi. Hz. Peygamber kalkıp dışarı çıktılar. Dışarıda Habeşli bir kadının oynadığını ve halkın da onu da seyrettiklerini görünce bana seslenerek "Ey Âişe! Gel sen de bak!" buyurdular. Bunun üzerine çıkıp yanağımı Hz. Peygamber'in omuzlarına koyarak o oynayan kadını seyretmeye başladım. Kadın uzun bir süre oynadı. Hz. Peygamber ara ara bana "Ey Âişe! Bakmaya doydun mu?" diye soruyorlar: ben de onun bana olan sevgisini ölçmek için "Hayır, daha doymadım" diyordum. Nihayet onun yorulduğunu ve bu yüzden de tek ayağına dayanıp ara-sıra bunu değiştirdiğini gördüm. İşte tam o sırada Ömer de oraya geldi. Onu gören kalabalık korkularından dağılıverdiler. O zaman Hz. Peygamber "Ömer geldiğinde insan ve cin şeytanlarının ondan kaçtıklarını gördüm" buyurdular (480).

- Hz. Âişe şöyle anlatıyor: Bir keresinde Hz. Peygamber hücremin kapısında duruyorlardı. O sırada da bir grup Habeşli mescitte süngü ve mızraklarıyla oynamaktaydılar. Hz. Peygamber de onları seyredebilmem için beni abasıyla örttüler. Ben de onun kulağı ile omuzu arasından, oynamakta olan Habeşlileri seyretmeye başladım. Bu şekilde usanıp yoruluncaya kadar onları seyrettim. Benim bu halimi gözü önünde bulundurarak yaşı küçük, oyun ve eğlencelere çok meraklı kullar hakkında az da olsa müsamahalı davranın (481).

H. Peygamber'in Hanımlarının Birbirleriyle ve H. Peygamber'le Güzel Geçinmeleri

Âişe vâlidemiz şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber, hanımlarından Caş kızı Zeyneb'in yanında kaldıklarında orada bal şerbeti içerlerdi. Bir gün Hafsâ ile aramızda Hz. Peygamber hangimizin odasına gelirse ona "Ey Allah'ın Rasûlü! Sizden meğâfir (Bir çeşit meşe ağacından çıkan tatlı ve fakat fena kokulu bir zamlı) kokusu geliyor; yoksa ondan mı yediniz?" demek üzere anlaştık. Bunun üzerine Hz. Peygamber ikimizden birinin yanına geldiğinde o ona anlaştığımız gibi "Ey Allah'ın Rasûlü! Sizden meğâfir kokusu geliyor; yoksa ondan mı yediniz?" diye sordu. Hz. Peygamber de "Hayır ben meğâfir yemiş değilim. Ancak Zeyneb binti Caş'ın yanında bal şerbeti içmiştim. Bundan böyle bir daha onu içmeyeceğim!" buyurdular. Bunun üzerine "Ey Peygamber! Eşlerinin rızasını aramak için Allah'ın sana helal ettiği şeyleri niçin kendine haram ediyorsun? Allah çok affeden ve çok bağışlayandır. Allah size yeminlerinizi (keffaret vermek suretiyle) çözmeyi meşrû kılmıştır. Allah sizin mevlânızdır. O bilendir, her işinde hikmet sahibidir. Peygamber bir eşine gizli bir söz söylemişti. Fakat eşi sözü haber verip Allah da onun bu davranışını Peygamberine açıklayınca (Peygamber, hanımına) bu söylediklerinin bir kısmını bildirmiş, bir kısmından da vazgeçmişti. (Peygamber) bunu ona haber verince, eşi "Bunu sana kim söyledi?" dedi. O da "Herşeyi bilen ve herşeyden haberdar olan (Allah) bildirdi" dedi. Eğer ikiniz (de, ey Hafsâ ve Âişe) tevbe ederseniz, (sizin için daha iyi olur). Çünkü kalbiniz gerçekten buna meyletmişti. Eğer (Peygamber'e karşı) birbirinize arka verecek olursanız onun mevlâsı (yardımcısı) Allah, Cebrail ve mü'minlerin sâlih olanlarıdır. Bunların arkasında

melekler de onun destekçisidirler” (Tahrim/1-4) âyetleri nâzil oldu. Bu âyetlerdeki “gizli söz”, “Ben meğâfir yemedim, sadece bal şerbeti içtim” cümlesidir (482).

- Âişe vâlidemiz şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber tatlıları ve balı çok severdi. Her gün ikindi namazını müteakip hanımlarından birinin hücreğine uğrar ve orada bir müddet kalırdı. Yine bir gün ikindi namazından sonra Hafsa validemizin hücreğine girdi. Ancak bu kez orada her zamankinden daha fazla kaldı. Ben bu durumu kıskandım. Bunun için de sebebini öğrenmeye karar verdim. Nihayet akrabalarından bir kadının Hafsâ’ya bir bal peteği verdiğini ve onun da bundan şerbet yaparak Hz. Peygamber’e içirdiğini öğrendim. Bunun üzerine Sevde binti Zem’a ile Safiyye’ye giderek şunları söyledim: “Bana kulak verin. Allah’a yemin ederim ki Hz. Peygamber’e bir hile yapacağız. O yanımıza gelip de size yaklaştığında “Ey Allah’ın Rasûlü! Galiba siz meğâfir yemişsiniz!” diyeceksiniz. O size “Hayır, meğâfir yemedim” diyecektir. Siz de “Öyleyse senden yayılan bu koku nereden geliyor?” diye soracaksınız. Karşılığında “Hafsâ bana bal şerbeti içirmiştir” dediğinde ise “O balı yapan arılar bunları meğâfirli ağaçlardan toplamıştır. Bu yüzden içtiğiniz bal şerbeti de meğâfir kokmaktadır” diyeceksiniz. Bana geldiğinde ben de aynı şeyleri söyleyeceğim”. Daha sonra Sevde gelerek bana şunları anlattı: “Yemin ederim ki Hz. Peygamber hücreme geldiğinde birara bu işten vazgeçmek istedimse de senin korkundan yapmaya karar verdim. Hz. Peygamber’in yanına yaklaştığı bir sırada “Ey Allah’ın Rasûlü! Galiba siz meğâfir yemişsiniz?” dedim. “Hayır, meğâfir falan yemedim” buyurdular. Bu kez “O halde senden gelen bu koku nedir?” diye sordum. “Hafsâ bana bal şerbeti içirmişti” karşılığını verdi. Ben de “Öyleyse o balı yapan arılar bunları meğâfirli ağaçlardan toplamışlardır. Bu yüzden içtiğiniz bal şerbeti de meğâfir kokmaktadır” dedim”. Böylece Hz. Peygamber bana uğradığında ben de ona aynı şeyleri söyledim. Safiyye’nin yanına vardığında o da bizler gibi söylemiş. Bu olay üzerine Hafsâ’nın yanına bir dahaki gidişinde Hafsâ ona “Ey Allah’ın Rasûlü! O bal şerbetinden bir daha yapmamı ister misiniz?” dediğinde Hz. Peygamber “Hayır, içmek istemiyorum” buyurdular. Hz. Peygamber’le Hafsâ arasında geçenleri öğrenen Sevde bana gelerek “Allah’a yemin ederim ki biz Hz. Peygamber’e bal şerbetini haram kıldık” dedi. Ben de ona “Sus ve sakın bu konuda hiç kimseye bir şey söyleme!” dedim (483).

H. Peygamber’in, Kendilerini Boşamak İstedığında Dahi Hanımlarıyla Güzel Geçinmeleri

- Abdullah b. Abbas şöyle anlatıyor: Hz. Ömer’den, haklarında “Eğer ikiniz tevbe ederseniz (sizin için daha iyi olur). Çünkü kalbiniz gerçekten buna meyletmiştir” (Tahrim/4) âyetinin indiği Hz. Peygamber’in iki hanımının kişileri olduğunu sormak istiyor fakat buna bir türlü fırsat bulamıyordum. Nihayet Hz. Ömer’le birlikte bir hac yolculuğuna çıktık. Yolda o, abdest bozmak için bizden ayrıldığında ben de arkasından giderek bir yerde onun dönmelerini bekledim. Elimde de bir ibrik su vardı. Dönüşünde ellerine su dökerek ona abdest aldardım. Sonra da “Ey Mü’minlerin Emîri! Tahrim Sûresi’nde bahsedilen Hz. Peygamber’in iki hanımı hangileridir?” diye sordum. “Şaşılacak bir şey. Ey İbn Abbas; gerçekten sen bunu bilmiyor musun? O ikisi Âişe ile kızım Hafsâ’dır” dedi. (Zührî, bu sorunun Hz. Ömer’in hoşuna gitmediğini; fakat buna rağmen gerçeği Abdullah b. Abbas’tan gizlemediğini söyler). Sonra Hz. Ömer hadiseyi bana anlatmaya başlayarak şunları söyledi:

“Biz Kureyşliler, kadınlarına hâkim olan ve onlara galebe çalan bir kavimdik. Ancak Medine’ye vardığımızda orada kadınlarının kendilerine hâkim olduğu bir kavim bulduk. Bizim hanımlarımız da onların bu âdetlerini öğrendiler. Benim evim Benî Ümeyye b. Zeyd kabilesinin oturmakta olduğu, Medine’nin kenar mahallelerinden birindeydi. Bir gün birşeyden dolayı hanıma öfkelen dim. O da bana karşı geldi. Benim bunu hoş karşılamadığımı görünce de “Sana cevap vermeme hoş karşılamıyorsun ama Allah’a yemin ederim ki Hz. Peygamber’in hanımları da ona karşılık veriyor; hatta onlardan birisi bütün gün akşama kadar Hz. Peygamber’le küs kalıyor!” dedi. Bunun üzerine evden çıkarak Hz. Peygamber’in hâne-i saâdetlerine gittim. Kızım Hafsâ’nın hücreğine girerek ona “Siz, Hz. Peygamber size öfkelenildiğinde ona karşılık veriyor musunuz?” dedim. Hafsâ “Evet!” dedi. Bu kez “Sizden herhangi birinizin bütün gün akşama kadar Hz. Peygamber’le küs kaldığı oluyor mu?” diye sordum. Hafsâ yine “Evet!” dedi. Ben de ona şunları söyledim: “Böyle bir şey yapan bir kadın mahrum olur, zarar eder. Siz Hz. Peygamber’in size öfkelenmesinden dolayı Allah Teâlâ’nın öfkelenmeyeceğinden emin misiniz? Böyle bir durumda o kadın helak olur. Ey Hafsâ! . Sakın Hz. Peygamber’e karşılık vereyim deme! Ne ihtiyacın varsa benden iste, çekinme! Sakın komşun (Hz. Âişe) daha güzeldir ve Hz. Peygamber’in yanında senden daha sevimlidir diyerek onu kıskanmaya kalkma. O karşılık veriyor ve Hz. Peygamber de buna tahammül ediyor diyerek sen de karşılık vermeye kalkışma”.

Hz. Ömer devamla şunları anlattı: “Ensar’dan bir komşum vardı. Onunla bir gün ben bir gün o olmak üzere sırayla Hz. Peygamber’e gidiyor ve dönüşte o gün vahiy gelip gelmediğini ya da başka hadiseleri birbirimize haber veriyorduk. Birara halk arasında “Gassan kabilesi atlarını nallayıp, bize savaş açmak için hazırlık yapıyorlar” diye bir söylenti çıktı. Bu günlerden birinde sıra kendisine gelen komşum Hz. Peygamber’in yanına gitti. Akşam üzeri döndüğünde bana uğrayarak “Ey Ömer! Bugün büyük bir hadise oldu!” dedi. Ben de merakla “Hayrola ne oldu? Yoksa Gassan kabilesi bize savaş mı açtı?” diye sordum. Komşum “Hayır; bundan daha korkunç bir olay oldu. Hz. Peygamber hanımlarını boşadı” dedi. Bunu duyunca “Eyvâh! Hafsâ zarar etti ve mahv oldu. Ben sonucun böyle olacağını tahmin etmişim” dedim. Böylece sabahı zor ettim. Sabah namazını kılar kılmaz elbiselerimi değiştirerek Medine’ye indim. Doğruca Hafsâ’nın hücreğine gittim. Onun hücreğinde ağlamakta olduğunu gördüm. Yanına, yarakarak “Hz. Peygamber sizi boşadı öyle mi?” diye sordum. Hafsâ “Ben birşey bilmiyorum. Kendisi de şu anda bir odaya kapanmış, uzlete çekilmiştir” dedi.

- Hafsâ’nın söylediği odanın kapısında Hz. Peygamber’in siyah bir kölesi bekliyordu. Gidipona “Hz. Peygamber’in yanına gir ve benim içeri girmek için izin istediğimi söyle!” dedim. Köle içeri girdi; biraz sonra çıkarak “Hz. Peygamber’e senin ismini ve yanına girmek için izin istediğini söyledim. Hiç bir şey söylemediler” dedi. Bunun üzerine mescide girdim. Mescitte bir grup insan minberin yanına oturmuşlar, içlerinden bazıları da ağlıyordu. Ben de yanlarına oturdum. Ancak fazla dayanamayarak biraz sonra kalktım. Yine Hz. Peygamber’in siyah kölesinin yanına vardım w ona “Hz. Peygamber’in yanına gir ve benim gelip içeri girmek için izin istediğimi söyle” dedim. Köle odaya girdi ve biraz sonra çıkarak birincisinde olduğu gibi Senin gelip içeri girmek için izin istediğini söyledim ama Hz. Peygamber cevap vermediler” dedi. Oradan çıkarak tekrar mescide girdim ve minberin yanına oturdum. Fakat biraz oturunca beni bir sıkıntı bastı. Tekrar kalkarak kölenin yanına geldim ve ona “Bir kere daha Hz. Peygamber’in yanına gir ve benim içeri girmek için izin istediğimi söyle” dedimse de içeri girip çıktıktan sonra köle daha önceki cevabı verdi. Bunun üzerine arkamı dönerek gidiyordum ki köle arkamdan beni çağırarak “Hz. Peygamber girmen için sana izin verdi!” dedi.

- Dönüp içeri girdim ve selam verdim. Hz. Peygamber bir hasırın üzerine uzanmışlardı. Hasırın kaba kısımları onun yan taraflarında iz bırakmıştı. “Ey Allah’ın Rasûlü! Hanımlarınızı boşamışsınız öyle mi?” diye sordum. Başlarını kaldırıp bana bakarak “Hayır. dediler. Bunları duyduğumda “Allâhu ekber!” diyerek şunları söyledim: “Ey Allah’ın Rasûlü! Bildiğin gibi biz Kureyşliler kadınlarına hâkim ve galebe çalan bir kavimdik. Medine’ye geldiğimizde burada kadınlarına mağlup olan bir kavim bulduk. Böylece

bizim hanımlarımız da buradaki hanımlardan bize karşı gelmeyi öğrendiler. Ben bir gün hanıma kızmışım, o da bana karşılık vermişti. Bundan hoşlanmadığımı görünce de “Sana cevap vermeme hoş karşılamıyorsun ama Allah’a yemin ederim ki Hz. Peygamber’in hanımları da ona karşılık veriyor; hatta onlardan birisi bütün gün akşama kadar Hz. Peygamber’le küs kalıyor” demişti. O zaman ben de şunları söylemişim: “Onlardan kim böyle yaparsa mahvolur ve zarar görür. Onlar Hz. Peygamber’in kendilerine öfkelenmesinden dolayı Allah Teâlâ’nın öfkelenmeyeceğinden emin midirler? Allah’ın öfkelendiği kimseler de helak olur!” Benim bu sözlerimi işiten Hz Peygamber tebessüm ettiler. Ben devamla “Ey Allah’ın Rasûlü” Ben o zaman kızım Hafsâ’nın hücreğine girerek ona ‘Sakin komşunun Âişe’nin), davranışları seni aldatmasın! Çünkü o senden daha güzel ve Hz Peygamber’in katında da senden sevimlidir’ demişim” dedim. Bunları dinleyen Hz. peygamber ikinci kez olarak gülümsediler. Ben de bu fırsatı değerlendirerek Ey Allah’ın Rasûlü! Oturup seninle konuşabilir miyim” diye sordum. “Evet” buyurdular.

“Hz. Peygamber izin verdiği için oturmaya devam ettim. Birara başıma kaldırdığımda odanın içerisinde tabaklanma üç deri parçasından başka bir şey bulunmadığını gördüm. Hz. Peygamber’e dönerek “Ey Allah’ın Rasûlü! Ümmetine genişlik ve bol rızık vermesi için Allah Teâlâ’ya yalvarsanız olmaz mı”? Biliyorsun ki O, kendisine ibadet etmedikleri hâlde İranlılara rumlara büyük genişlik ve bol rızık vermiştir” dedim. Bu sözlerim üzerine Hz. Peygamber kalkıp oturarak “Ey Hattab’ın oğlu” Yoksa sen şüphe içinde misin? Allah Teâlâ onların isteklerini âhirete bırakmaksızın sadece bu dünyada vermektedir” buyurdular. Ben de “Ey Allah’ın Rasûlü!” Benim için Allah’tan af, talebinde bulunun!” dedim. Hz. Peygamber kendilerine kızmış ve kırılmış olduğundan hanımlarının yanına bir ay gireyeceğin yemin etmişlerdi. Ancak Allah Teâlâ onu bu yaptığından dolayı kınadı” (484).

- Hz. Ömer şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber’in hanımlarından uzaklaştığını duyduğumda doğrudan mescide gittim. Halk toplanmış üzgün bir şekilde oturuyorlar; kendi aralarında “Hz. Peygamber hanımlarını boşadı” diye konuşarak yerdeki çakıl taşlarıyla oynuyorlardı. Bu hadise kadınların perde arkasına çekilmesinden önceydi “Hadisenin ne olduğunu mutlaka öğrenmeliyim” diyerek Âişe ile kızım Hafsâ’nın yanlarına girdim. Onlara nasihatla bulundum. Bu sırada Hz. Peygamber’in bir odanın eşğinde oturmakta olduğunu gördüm. Hizmetçiyi çağırarak “Ey Rebah!” Hz. Peygamber’den benim için izin iste!” dedim. İzin verildiğinde de yanına giderek Hz. Peygamber’e şunları söyledim: “Ey Allah’ın Rasûlü! Allî~ Tiilh)it~nCar hususunda sana bir meşakkat ve güçlük yüklememiştir. Senin için kadın mı yoktur. Hem onları boşamış olsan bile Allah ve O’nun melekleriyle Cebrail, Mikâil, ben, Ebubekir ve bütün mü’minler seninle birlikteyiz!”

Allah’a hamd ü senâlar ederim ki ben ne zaman böyle bir görüş beyan etsem Allah Teâlâ’nın beni tasdik etmesini ümit ederdim. Nitekim bu kez de öyle oldu ve benim bu konuşmamdan sonra “(Ey Peygamber’in hanımları)! Eğer o sizi boşarsa Rabb’i onâ sizden daha iyi olan, kendini Allah’a veren, iman eden boyun eğen, tevbe ve kulluk eden, oruç tutan dul ve bâkire eşler verir” (Tahrim/5) âyet-i kerimesi ile “Eğer ikiniz (de, ey Hafsâ ve Âişe) tevbe ederseniz (Sizin için daha iyi olur). Çünkü kalbiniz gerçekten buna meyletmisti. Eğer (Peygamber’e karşı) birbirinize arka verecek olursanız, onun mevlâsı (yardımcısı) Allah, Cebrail ve mü’minlerin sâlih olanlarıdır. Bunların arkasından melekler de onun destekçisidir” (Tahrim/4) âyet-i kerimesi nâzil oldu. Bunun üzerine Hz. Peygamber’e “Ey Allah’ın Rasûlü! Hanımlarınızı boşamış mıydınız?” diye sordum. “Hayır!” buyurdular. Bunu öğrendiğimde mescidin kapısına gelerek yüksek sesle “Hz. Peygamber, hanımlarını boşamamıştır!” diye bağırdım. Bunun üzerine şu âyet-i kerime indi. “Ne zaman onlara eminlik veya korkudan bir haber gelirse onu yayarlar. Eğer Peygamber’e veya kendilerinden olan emir sahiplerine (ehl-ihall ve İakt’e) o emri götürselerdi, onlardan meselenin içyüzünü anlayanlar, gelen bu haberin ne olduğunu muhakkak bilirlerdi. Allah’ın fazl u rahmeti sizin üzerinize olmasaydı pek azınız hâric kesinlikle şeytana uyup gidersiniz”. (Nisâ/83). İşte bu meseleyi ben araştırıp ortaya çıkarmışım (485).

- Hz. Peygamber içerde, halksa dışarda oturuyorlardı. Bu sırada Ebubekir Sıddık gelerek Hz. Peygamber’in yanına girmek için izin istedi. Ona izin verilmedi. Biraz sonra da Hz. Ömer geldi. O da içeri girmek için izin istedi fakat ona da müsaade edilmedi. Bir müddet sonra ikisine birden izin verildi. Birlikte içeri girdiler. Hz. Peygamber, etrafında hanımları olduğu halde oturuyor; fakat onlarla konuşmuyordu. Hz. Ömer “Ben Hz. Peygamber’i konuşturmaya çalışacağım” dedi ve yanına gidip kendi karısını kastederek “Ey Allah’ın Rasûlü! Zeyd’in kızını bir görseydiniz. Benden aşırı masrafa girmemi isteyince onun boynuna öyle bir vurdum ki...” dedi. Bu sözler üzerine Hz. Peygamber mübarek azı dişleri görününceye kadar güldü ve “İşte şu anda etrafımda oturmakta olan hanımlarımda benden aşırı masrafa girmemi istediler” buyurdular. Bunun üzerine Hz. Ebubekir’le Hz. Ömer “Siz Hz. Peygamber’den elinde bulunmayan şeyleri isteyip onu masrafa mı sokuyorsunuz?” diyerek kızları Âişe ile Hafsâ vâlidelerimizi dövmeye kalkıştılar. Ancak Hz. Peygamber onlara mani oldular. Hafsâ ile Âişe vâlidelerimiz de “Bundan böyle Hz. Peygamber’den elinde bulunmayan birşeyi istemeyeceğimize ve onu masrafa sokmayacağımıza dair yemin ederiz” dediler.

O zaman Allah Teâlâ “Ey Peygamber! Hanımlarına de ki: “Eğer dünya hayatını ve süsünü istiyorsanız, gelin size boşanma bedellerinizi vereyim ve sizi güzellikle salayım” (Ahzab/28) âyet-i kerimesini indirdi. Bu âyetin inişinden sonra Hz. Peygamber ilk önce Âişe vâlidemize dönerek “Sana bir şey söyleyeceğim. Fakat senden acele etmemeni, annenle babana danıştıktan sonra kararını vermeni istiyorum” buyurdular. Âişe vâlidemizin “Buyurun söyleyin!” demesi üzerine Hz. Peygamber ona inmiş olan âyeti okudular. Hz. Âişe “Ben, senden boşanma hususunda mı annem ve babamla istişare edeceğim. Hayır, ben Allah’ı ve O’nun Rasûlünü seçiyorum. Ayrıca sizden benim bu söylediklerimi diğer hanımlarınıza söylememenizi rica ediyorum” dedi. Onun bu sözleri üzerine de Hz. Peygamber şöyle buyurdular: “Allah beni zorlaştırıcı ve güçlük çıkarıcı olarak değil muallim (öğretici) ve kolaylaştırıcı olarak göndermiştir. Sizden hanginiz benden boşanmak isterse onun isteğini yerine getiririm” (486).

- Hz. Âişe şöyle anlatıyor: Tahyîr âyeti indiğinde Hz. Peygamber ilk benden başlayarak “Sana bir şey söyleyeceğim. Fakat sakın acele etme; kararını anne ve babanla istişare ettikten sonra ver!” buyurdular. Hz. Peygamber annemle babamın benim kendisinden boşanmama razı olmayacaklarını çok iyi biliyorlardı. Bana “Ey Peygamber! Hanımlarına de ki: “Eğer dünya hayatını ve süsünü istiyorsanız, gelin size boşanma bedellerinizi vereyim ve sizi güzellikle salayım” (Ahzab/28) âyet-i kerimesini okuduklarında şöyle cevap verdim: “Hayır, ben Allah’ı ve O’nun Rasûlünü ve âhiret yurdunu istiyorum”. Böylece Hz. Peygamber bu âyet-i kerimeyi bütün hanımlarına okuyarak onları muhayyer bıraktı. Onlar da benim söyledikimin aynısını söylediler (487).

Hız. Peygamber’in Hanımlarından Âişe ve Meymûne Vâlidelerimizle Güzel Geçinmeleri

- Âişe vâlidemiz şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber bir gün bana “Ben senin benden razı mı yoksa bana öfkeli mi oluşunu anlıyorum” dediler. “Ey Allah’ın Rasûlü! Bunu nasıl anlıyorsunuz?” diye sorduğumda da şöyle buyurdular: “Benden razı ve hoşnut olduğunda ‘Muhammed’in Rabb’ine yemin ederim ki’ tabirini; bana öfkeli olduğunda ise ‘İbrahim’in Rabb’ine Yemin ederim ki’ tabirini kullanıyorsun”. Bunun üzerine “Ey Allah’ın Rasûlü doğru söylüyorsunuz. Fakat Allah’a yemin ederim ki öfkeli olduğum sıralara Peygamlığını ve sevgini değil sadece ismini terk ediyorum” dedi. (488).

- Âişe validemiz şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber’le birlikte yolculuk yapıyorduk. Bir yerde konakladığımızda koşu yaptık ve hen onu tepim. Fakat daha sonra biraz kilo aldığımdan bir başka yarışta da Hz. Peygamber beni geçtiler. Bunun üzerine bana “Bu, daha önce beni geçtiğın yarışın karşılığıdır” buyurdular (489).

- Abdullah b. Abbas şöyle anlatıyor: Bir gece teyzem Meymûne vâlidemize misafir oldum. Teyzem, kadınların özel halinden dolayı o akşam namaz kılmıyordu. Yatma zamanı geldiğinde teyzem yanyana iki yatak serdi. Sonra da iki aba getirerek yataklarının başucuna koydu. Abalardan birini üzerine çekerek uzandı. Ben de yandaki yatağa yattım ve başımı da teyzemin yastığına koydum. Hz. Peygamber de yatsı namazını kıldıktan sonra geldiler. Teyzemin, yatağın başucuna koymuş olduğu abayı alarak onu peştamal gibi göbeğinin üzerinden bağladılar. Bundan sonra da üzerindeki iki elbisesini çıkararak teyzem Meymûne vâlidemizin üzerine aldığı abanın altına girdiler.

Hz. Peygamber geceni sonuna doğru kalktılar. Duvarda asılı duran su kırbasını indirerek abdest aldılar. Birara kalkıp Hz. Peygamber’in eline su dökmek istedimse de daha sonra hoşlaşmayacağını düşünerek bundan vaz geçtim. Hz. Peygamber abdest aldıktan sonra yatağın yanına geldiler. Elbiselerini giyip, peştamal gibi beline bağlamış olduğu abayı çıkardılar. Sonra da mescide giderek namaz kılmaya başladılar. Onun çıkışı üzerine ben de kalkıp abdest aldım ve gidip onun solunda namaza durdum. Hz. Peygamber mübarek elleriyle beni sağ taraflarına götürdüler. Onunla birlikte onüç rekat namaz kıldım. Onüçüncü rekatın sonunda oturduklarında ben de yanlarına oturdum. Bu sırada uyuklayarak benden tarafa eğildiler; öyle ki yanakları neredeyse yanağıma değecekti. Bu durumda ondan uyuyan insanların hırıltısı geliyordu. Sonra Bilal gelerek “Ey Allah’ın Rasûlü! Namaza!” diye bağırdı. Hz. Peygamber kalkarak sabah namazının iki rekatını (sünnetini) kılmaya başladılar. O esnada Bilal da kâmet getiriyordu (490).

Hz. Peygamber’in İhtiyar Bir kadına Güzel Muamelede Bulunması

- Âişe vâlidemiz şöyle anlatıyor: Bir gün Hz. Peygamber’in yanına ihtiyar bir kadın geldi. Hz. Peygamber ona kim olduğunu sordu. Kadın “Ben Müzeyne kabilesinden Cessâme (çirkin) isimli kadını” dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber “Hayır! Sen Müzeyne kabilesinden Hassâne (güzel) isimli kadınsın. Nasılsınız? Durumunuz nasıldır? Bizden sonra neler yaptınız?” buyurdular ve kadına iltifatlarda bulundular. O da “Anam-babam sana feda olsun ey Allah’ın Rasûlü! Bizler çok iyiyiz!” dedi. Kadın çıktığı zaman Hz. Peygamber’e “Sen bu ihtiyar kadına niçin bu kadar hürmet gösterip iltifatta bulundun?” diye sordum. Hz. Peygamber şu cevabı verdiler: “Ey Âişe! Bu kadın Hatice zamanında bize gelip giderdi. Sen vefâkarlığın imandan olduğunu bilmiyor musun?” (491).

- Âişe vâlidemiz şöyle anlatıyor: Bize gelip giden ihtiyar bir kadın vardı. Hz. Peygamber onu gördüğünde sevinir ve kendisine ikramda bulunurdu. Bir gün Hz. Peygamber’e “Anam-babam sana feda olsun ey Allah’ın Rasûlü! Sen bu ihtiyar kadına hiç kimseye yapmadığın ikram ve iltifatlarda bulunuyorsun. Bunun sebebi nedir?” diye sordum. Hz. Peygamber de “Bu kadın Hatice zamanında bize gelip giderdi. Sen vefâkarlığın imandan olduğunu bilmiyor musun?” dediler.

- Ebu Tufeyl şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber’i Cirâne’de fakir kimselere et dağıtırken gördüm. O sırada ben devenin bir budunu ancak taşıyabilecek bir gençtim. Birara oraya bir kadın geldi. Hz. Peygamber abalırın yere serdiler ve o kadını onun üzerine oturttular. O zaman ben orada bulunanlara “Bu kadın kimdir?” diye sordum. ‘Hz. Peygamber’in sütannesi Halime’dir’ dediler (492).

Hz. Peygamber’in Habeşli Hizmetçisi ve Abdullah b. Mes’ud’la Güzel Geçinmesi

- Hz. Ömer şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber’in Habeşli küçük bir hizmetçisi vardı. Bir gün huzurlarına girdiğimde o Habeşli hizmetçinin Hz. Peygamber’in mübarek sırtlarını ovaladığını gördüm ve “Ey Allah’ın Rasûlü! Sırtınızdan herhangi bir şikayetiniz var mı?” diye sordum. “Dün akşam bindiğim deve beni çok sarstı” buyurdular (493).

- Abdullah b. Mes’ud, Hz. Peygamber’e ayakkabılarını giydirir; sonra da elinde asa ile gitmek istedikleri yere varıncaya kadar onun önünde giderdi. Oraya vardıklarında Hz. Peygamber’in ayakkabılarını çıkarır koluna takar ve elindeki asayı da ona verirdi. Kalkmak istediklerinde de İbn Mes’ud, Hz. Peygamber’in ayakkabılarını tekrar giydirir ve asayı da eline alarak hücrelerine dönünceye kadar onun önünde yürür ve Hz. Peygamber’den önce de hücreye girerdi.

- Hz. Peygamber yıkanmak istediklerinde Abdullah b. Mes’ud onun önüne perde tutardı. Uyuduklarında onu ikaz eder ve tek başına yolculuk yaptıklarında kendisine eşlik ederdi (494).

Hz. Peygamber’in Enes b. Mâlik’le Güzel Geçinmesi

- Enes b. Mâlik şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber Medine’ye geldiklerinde ben on yaşında bir çocuktum. Vefatlarında ise yirmi yaşında bir delikanlı olmuştum. Annelerim beni Hz. Peygamber’e hizmet etmek için teşvik ederlerdi.

- Adamın biri Enes b. Mâlik’e “Sen Bedir savaşında bulundun mu?” diye sordu. O da ona “Behey anası olmayasica! Nasıl olur da ben Bedir savaşında bulunmamış olabilirim” cevabını verdi. Muhammed b. Abdillâh el-Ensârî şöyle diyor: “Hz. Peygamber Bedir savaşına gittiklerinde Enes b. Mâlik de yanlarındaydı. O, Hz. Peygamber’e hizmet eden bir gençti” (495).

Ensar Gençlerinin ve Bazı Sahabilerin Hz. Peygamber’e Hizmette Bulunmaları

- Ensar’dan yirmi genç Hz. Peygamber’den ayrılmaz; ona hizmet ederlerdi. Hz. Peygamber bir işi yapmak istediklerinde onlara bu sahada görev verirdiler.

- Sahabilerinden dört ya da beş kişi Hz. Peygamber’in kapısından hiç ayrılmazlardı.

- Ebu Said el-Hudri şöyle anlatıyor: İhtiyacı olur ya da bir yere gönderir diye Hz. Peygamber’in kapısında sıra ile beklerdik. Allah rızası ve sevap kazanmak için nöbet tutanlar çoktu. Bir gün kendi aramızda Deccal hakkında konuşurken Hz. Peygamber yanımıza geldiler ve “Niçin böyle gizli konuşuyorsunuz? Ben sizlere bu şekilde konuşmayı yasaklamadım mı?” buyurdular.

- Ebu’d-Derdâ veya Ebu Zerr şöyle diyor: “Hz. Peygamber’den bir gece kapısında uyuyup bir ihtiyacı olduğunda beni uyandırması için izin istedim. İzin vermesi üzerine de bir gece orada uyudum” (496).

- Huzeyfe (r.a.) şöyle anlatıyor: Bir Ramazan gecesinde namazı Hz. Peygamber’le birlikte kıldım. Namazdan sonra Hz. Peygamber yıkandılar. O yıkanırken ben kendilerine örtü tuttum. Kullandıkları suyun bir kısmı artmıştı. Hz. Peygamber bana “İstersen bunu kaldır götür; istersen de üzerine biraz daha su koyarak yıkan” buyurdular. Ben de “Ey Allah’ın Rasûlü! Bu sizin

kullandığınız suyun artığıdır. Onu, su katmaksızın kullanmak bana daha hoş gelir” dedim. Sonra da bu suyla yıkandım. Bu kez de Hz. Peygamber bana perde tuttular. “Ey Allah’ın Rasûlü! Böyle yapmayınız!” dediğinde de “Hayır! Sen bana perde tuttuğun gibi ben de sana perde tutacağım” buyurdular (497).

H. Peygamber’in, Oğlu İbrahim’e ve Yakınlarının Çocuklarına Sevgi ve İlgı Göstermeleri

- Enes b. Mâlik şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber kadar çocuklara şefkat ve merhamet gösteren bir kimse görmedim. Hz. Peygamber’in oğlu İbrahim, Medine’nin dış mahallelerinden birinde oturan bir sütanneye verilmişti. Kadının kocası demirciydi. Hz. Peygamber benimle birlikte o sütannenin evine gidiyor; oğlu İbrahim’i kucaklarına alıp öpüyor ve sonra da dönüyorlardı. İbrahim vefat ettiğinde Hz. Peygamber “İbrahim benim oğlumdur ve o henüz süt emdiği sırada vefat etmiştir. Bu yüzden de onun için cennette iki süt anne vardır. Bu iki sütanne onu süt emme süresi tamamlanana dek emzireceklerdir” buyurdular (498).

- Hz. Peygamber, Abbas’ın çocukları Abdullah, Ubeydullah ve Kesîr’i yanyana diker ve sonra da karşlarına geçerek “Kim yanıma daha önce gelirse ona şunu şunu vereceğim!” derdi. Onlar da koşarak gelir Hz. Peygamber’in sırtına tırmanır ve göğsünün üzerine çıkarlardı. Hz. Peygamber de onları öpüp bağrına basardı (499).

- Abdullah b. Ca’fer şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber bir yolculuktan döndüklerinde yakınları, çocuklarını da alarak onu karşılamaya çıkardı. Bir seferinde ailem beni de götürdü. Ben ona doğru koştum; beni önlerine aldılar. Daha sonra da Hasan’la Hüseyin’den biri geldi. Hz. Peygamber onu da arkalarına aldılar. Böylece üçümüz aynı deve üzerinde Medine’ye girdik.

- Abdullah b. Ca’fer şöyle anlatıyor: Arkadaşlarımla birlikte oynadığım bir sırada Hz. Peygamber yanımdan geçti. Beni ve Abbas’ın çocuklarında birini bineğine bindirdi. Böylece bineğin üzerinde üç kişi olduk.

- Abdullah b. Ca’fer şöyle anlatıyor: Çocukluğumda Aabbas’ın oğlu Kussem ve Ubeydullah’la oynadığımız bir sırada Hz. Peygamber yanımdan geçti. Beni gördüklerinde “Şu çocuğu bana uzatınız” buyurdular. Böylece beni bineğinin ön kısmına oturtular. Sonra da Kussem’i göstererek “Şimdi de şunu uzatınız” dediler ve onu da terkisine bindirdiler. Hz. Peygamber bunu yaparken de amcası Abbas’tan çekinmediler. Çünkü o Ubeydullah’ı Kussem’den daha çok severdi. Sonra Hz. Peygamber başımı üç kere sıvazladılar. Her sıvazlamada da “Ey Rabb’im! Sen Ca’fer’in yokluğunu çocuklarına hissettirme ve onun yerini sen doldur!” diye dua ettiler (500).

- Hz. Ömer şöyle anlatıyor: Bir gün Hz. Peygamber’le karşılaştım. Hasan’la Hüseyin’i omuzlarına almışlardı. Onları bu şekilde görünce Hasan’la Hüseyin’e “Ne güzel bineğiniz var sizin böyle” dedim. Bunun üzerine Hz. Peygamber’de “Bu ikisi de ne güzel binicidir” buyurdular (501).

- Hz. Peygamber, bir gün Hz. Hasan’ı omuzuna alarak dışarı çıktı. Karşılarından gelen bir kişi Hz. Hasan’a “Ey çocuk! Ne güzel bir bineğe binmişsin!” dedi. Hz. Peygamber de “Kendisi de iyi bir binicidir” diye ekledi (502).

- Hz. Peygamber’in namaz kıldığı bir sırada Hasan’la Hüseyin ya da onlardan biri gelerek onun omuzlarına çıktı. Hz. Peygamber secdeden veya rükudan kalkarlarken, düşmesin diye onu tutuyorlardı.

Câbir (r.a.) şöyle anlatıyor: Bir gün Hz. Peygamber’in yanına girmiştim. Hz. Peygamber sırtında Hasan’la Hüseyin olduğu halde elleri ve ayakları üzerinde yürüyor ve bir taraftan da “Sizin bineğiniz ne güzel bir binektir ve sizler de ne güzel yüklersiniz” diyorlardı (503).

- Selmân-ı Fâriâî (r.a.) şöyle anlatıyor: Bir gün Hz. Peygamber’le birlikte oturduğumuz bir sırada Ümmü Eymen gelerek “Ey Allah’ın Rasûlü! Hasan’la Hüseyin kayboldular” dedi. Osırada vakit öğleye geliyordu. Hz. Peygamber etrafında oturmakta olan bizlere “Kalkınız ve iki oğlumu arayınız!” buyurdu. Bunun üzerine herkes bir tarafa dağıldı. Ben de Hz. Peygamber’in gittiği tarafa yöneldim. Böylece bir dağın eteğine kadar geldik. Bir de ne görelim Hasan’la Hüseyin birbirlerine sarılmış duruyorlar ve önlerinde de kuyruğu üzerine dikilmiş, ağzından kıvılcımlar çıkan bir yılan bulunuyordu. Hz. Peygamber üzerine doğru yürüdüğünde yılan dönüp ona baktı ve sonra da çekilip oradaki deliklerden birisine girdi. Sonra Hz. Peygamber Hasan’la Hüseyin’in yanına geldi ve onları birbirlerinden ayırdı. Yüzlerini okşayarak “Annem babam size kurban olsun! Siz ikiniz Allah katında ne kadar değerli ve şereflisiniz” dedikten sonra birisini sağ, öbürünü de sol omuzuna aldı. Bu manzara karşısında onlara “Cennet sizlerin olsun! Ne güzel bir bineğiniz var böyle!” dedim. Hz. Peygamber de “Ve ne güzel binicidir bu ikisi; babaları ise onlardan daha hayırlıdır” buyurdu (504).

- Câbir (r.a.) şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber’le birlikte bir yemeğe çağırıldık. Yemeğin verildiği eve doğru giderken yolda çocuklarla oynamakta olan Hüseyin’e rastladık. Hz. Peygamber onu görünce bizden ayrıldı ve ona doğru koştu. Sonra da onu tutup kucaklamak istedi. Ancak Hüseyin sağa sola koşmak suretiyle ondan kaçıyor, bir yandan da gülüyordu. Nihayet onu yakalayan Hz. Peygamber bir elini çenesine altına, diğerini de başının arkasına koydu ve sonra da kucaklayarak öptü. Yanımıza geldiğinde de şöyle buyurdu: “Hüseyin bendendir, ben de onanı. Kim onu severse Allah da kendisini sever. Hasan’la Hüseyin benim soyumu devam ettirecek çocuklarımdır” (505).

Sahabilerin Birbirleriyle Güzel Geçinmeleri; Hz. Peygamber’in Perişan Durumdaki Hanımının İhtiyaçlarını Karşılaması ve Onunla İyi Geçinmesi İçin Osman b. Ma’zun’a Nasihat Etmesi

- Osman b. Ma’zun’un hanımı bir gün Hz. Peygamber’in hanımlarının yanına eski püskü elbiseler içinde, perişan bir kıyafetle geldi. Hz. Peygamber’in hanımları ona “Niçin böyle eski elbiseler içinde ve perişan bir haldesin?” diye sordular. Kadın “Nasıl olmasın? Kocam Osman bütün bir gece ibadet eder, gündüzleri de oruç tutar” dedi. Hanımları da bu durumu Hz. Peygamber’e haber verdiler. Bunu öğrenen Hz. Peygamber bir gün Osman b. Ma’zun’la karşılaştıklarında ona “Ey Osman sen, benden niçin ders almazsın. Ben sizin için güzel bir örnek değil miyim?” buyurdular. O da “Evet ey Allah’ın Rasûlü! Canım sana feda olsun! Sen benim için güzel bir örneksin!” dedi. Bundan sonra onun hanımı Hz. Peygamber’in hanımlarının yanına iyi bir giyimle ve güzel kokular sürünerek gelip gitmeye başladı. Osman’ın vefatı üzerine de hanımı ona şu mersiyeyle söyledi: “Ey gözlerim! Osman b. Ma’zun’un ölümü üzerine kesilmez gözyaşlarıyla cömertlik yap! Gözyaşlarını, gecelerini Allah’ın rızasını kazanmak için ibadetle geçiren bir kişi için dök! Defnedilen ve ortadan kaybolan bir kişi olarak cennet onun için olsun! Artık Bakî mezarlığı ve orada bulunan ağaçlar onun için bir mesken olmuştur. Onun defniyle oradaki topraklar parlamaya başladı. Fakat buna rağmen onun vefatı, ölüme kadar kesintisiz bir üzüntü verir. Bundan böyle gözyaşlarımı akıtan damarlarım asla kurumayacaktır” (506).

- Osman b. Ma’zun’un hanımı Havle binti Hakîm idi. Bu kadın bir gün Hz. Âişe’ye giderek kocasını şikayet etti. O da bunu Hz. Peygamber’e haber verdi. Hz. Peygamber Osman b. Ma’zun’u çağırarak ona şunları söylediler: “Ey Osman! Ruhbanlık bizlere farz

kılınmamıştır. Sen bana bakmaz mısın? Bende senin için güzel bir örnek yok mudur? Yemin ederim ki ben hepinizden daha fazla Allah'tan korkarım ve yine O'nun koymuş olduğu sınırlara hepinizden daha çok riâyet ederim” (507).

- Abdullah b. Amr İbnü'l-As şöyle anlatıyor: Babam beni Kureyş'ten bir hanımla evlendirmişti. Ben o sıralarda kendimi oruç ve namaz gibi ibadetlere vermiş olduğumdan onunla ilgilenemedim. Aradan bir müddet geçtikten sonra bir gün babam Amr İbnü'l-As, hanıma “Kocanı nasıl buldun?” diye sordu. O da “O çok iyi birisidir. Fakat evlendik evleneli ne bir gün perdemi araladı ve ne de yatağıma yaklaştı” dedi. Bunun üzerine babam beni karşısına alarak azarladı ve küfürler savurarak şöyle dedi: “Ben seni Kureyş kabilesine mensup soylu bir kadınla evlendirdim. Sense ne onunla cinsî münasebette bulundun ve ne de kendini boşayıp geri gönderdin!”. Sonra da gidip beni Hz. Peygamber'e şikâyet etti. Hz. Peygamber de adam göndererek beni yanına çağırttı. Yanına vardığımda bana “Sen bütün gündüzlerini oruçla geçiriyormuşsun öyle mi?” diye sordu. “Evet!” dedim. “Peki bütün gecelerini sabahlara kadar ibadetle geçirdiğin de doğru mu?” dediklerinde yine “Evet!” dedim. Bunun üzerine şöyle buyurdular: “Ben böyle mi yapıyorum? Ben bazı günler oruç tutar, bazı günlerse yerim. Bazı geceleri ibadetle geçirir bazılarında ise uyur ya da hanımlarımla yatarım. İşte benim sünnetim. Benim sünnetimden yüz çevirenlerse benden değildir!”. Daha sonra da “Her ay bir hatim indir!” dediler. “Ben bundan daha fazlasını yapacağımı inanıyorum” dedim. “Öyleyse her on günde bir hatim indir!” buyurdular. Ben yine “Benim gücüm bundan fazlasına da yeter” dedim. O zaman “Madem öyle her üç günde bir hatim indir!” dediler ve arkasından da “Başında, ortasında ve sonunda olmak üzere her ay üç gün oruç tut!” diye eklediler. Bunun üzerine “Ey Allah'ın Rasûlü! Ben bundan daha fazlasını yapabilirim, buna gücümyeter!” karşılığını verdim. Bu konuda bir süre karşılıklı konuştuktan sonra nihayet Hz. Peygamber “Bir gün oruç tut, bir gün ye. Bu şekilde tutulan oruç, oruçların en faziletlisidir. Bu, kardeşim Dâvud'un orucudur” buyurdular. Sonra da şunları söylediler: “Her ibadet eden kişide ibadete bir istek vardır. Her isteğin de bir fetreti, bir gevşeme devresi vardır. Bu devre ya sünnete ya da bid'ata doğru gider. Kimin gevşeme devresi sünnete doğru giderse o kurtulmuştur. Kiminki de bid'ata doğru giderse o da , helâk olmuştur”.

Mücahid şöyle diyor: “Abdullah yaşlanıp da güçten düştüğünde oruç tutabilmek için üstüste birkaç gün oruç tutmayarak kuvvet toplardı. Bu günleri takip eden günlerde de oruç tutamadığı günler sayısınca oruç tutardı. Kur'an okurken de bazan fazla bazansa noksan okuyor; üç ya da yedi günde bir bitiriyordu. O şöyle derdi: “Keşke zamanında Hz. Peygamber'in ruhsatını ve söylediklerini kabul etmiş olsaydım. Çünkü şu anda onun teklifi bana kendi isteklerimden çok daha sevimli ve uygun düşmektedir. Fakat ben Hz. Peygamber'den ayrıldığım sırada yapmakta olduğum ibadetleri terketmeyi hoş karşılamıyorum” (508).

Selmân-ı Fârisî'nin, Hanımının Haklarını Gözetme Hususunda Ebu'd-Derdâ'yı Zorlaması

- Hz. Peygamber Selman ile Ebu'd-Derdâ'yı kardeş yapmıştı. Bir gün Selman, Ebu'd-Derdâ'ya misafir oldu. Bu sırada onun hanımı Ümmü'd-Derdâ'yı perişan ve yırtık-pırtık elbiseler içerisinde görerek “Bu, halin ne böyle ey kardeşimin hanımı?” diye sordu. Ümmü'd-Derdâ da “Senin kardeşin Ebu'd-Derdâ'nın dünyaya ihtiyacı kalmamıştır” karşılığını verdi. Biraz sonra Ebu'd-Derdâ geldi ve kardeşi Salman için yemek yaptırdı. Sofra geldiğinde Hz. Selman, Ebu'd-Derdâ'ya “Gel sen de ye!” dedi. O da oruçlu olduğunu söyledi. Bunun üzerine Selman “Sen ev sahibi olduğun halde yemezsen ben de bu yemekten aslâ yemem” dedi. O zaman Ebu'd-Derdâ (r.a.) oturup onunla birlikte yedi. Gece olduğunda ise her zamanki gibi yine ibadete dalmak istedi. Ancak Selman ona engel olarak “Hayır; artık yatıp uyumalısın” dedi. O da Hz. Selman'ın sözünü dinleyerek yatıp uyudu. Ancak bir müddet sonra ibadet için tekrar kalkmak istedi. Fakat Selman (r.a.) bu kez de ona mani oldu. Nihayet gecenin sonlarına doğru Hz. Selman (r.a.)

“Artık kalkabilirsin” dedi. Böylece ikisi birlikte kalktılar ve namaz kıldılar. Namazdan sonra Hz. Selman Ebu'd-Derdâ (r.a.)'a şunları söyledi: “Rabb'inin senin üzerinde birtakım hakları vardır. Her hak sahibine hakkını vermelisin!”. Ebu'd-Derdâ (r.a.) daha sonra bunları Hz. Peygamber'e naklettiğinde,o “Selman doğru söylemiştir” buyurduları” (509).

Zübeyr b. Avvam'ın Karısı, Hz. Ebubekir'in Kızı Esmâ'yı Çok Kıskanması

- Hz. Ebubekir'in kızı Esmâ şöyle anlatıyor: Zübeyr b. Avvam'la evlendiğimizde onun bir atından başka dünyalık olarak ne bir malı ve ne de bir kölesi vardı. Atına ben bakmaya başladım; onun yemini yediriyor ve suyunu içiriyordum. Zübeyr'in ayrıca bir de su taşıyan bir devesi vardı. Onun için de hurma çekirdeği döver, yedirir; su kırbasını da yıkar tamir ederdim. Ekmek pişirmesini bilmediğin için komşularımız olan bazı kadınlar bu konuda bana yardımcı oluyor ve ekmeğimizi pişiriyorlardı. Deveye yedirdiğim hurma çekirdeklerini de Hz. Peygamber'in Zübeyr'e vermiş olduğu bahçeden, başımın üzerinde getiriyordum. Burası evden bir fersahın üçte ikisi kadar bir mesafede idi. Bir gün yine başımda hurma çekirdekleri olduğu halde eve dönerken yolda Hz. Peygamber'le karşılaştım. Yanında birkaç sahâbi vardı. Hz. Peygamber beni gördüklerinde develerini döktürerek bana yanına gelmemi söylediler. O beni tergisine almak istiyordu Bense erkeklerle birlikte gitmeye utandığımdan ve Zübeyr'in çok kıskanç biri olduğunu bildiğimden binmedim. Hz. Peygamber de benim vaziyeti ‘ anladıklarından daha fazla ısrar etmediler. Eve geldiğimde kocam Zübeyr'e “Yolda başımda çekirdekler olduğu halde gelirken, arkadaşlarıyla birlikte bu tarafa doğru gelmekte olan Hz. Peygamber'le karşılaştım. Beni terkisine almak için devesini çöktürdüler. Fakat utandığımdan ve bir de senin kıskançlığını bildiğim için binmedim” dedim. Bunun üzerine Zübeyr; “Allah'a yemin ederim ki senin başının üzerinde çekirdek taşıman bana Hz. Peygamber'in terkisine binmenden daha ağır gelir” dedi. Bu durumum babam Ebubekir bana bir hizmetçi gönderinceye kadar böyle devam etti. ,artık bundan sonra benim gördüğüm işleri bu hizmetçi görmeye başladı. Babam bu hizmetçi göndermekle beni adeta kölelikten azat etmiş oldu (510).

- Hz. Ebubekir'in kızı Esmâ, Hz. Zübeyr'in hanımı idi. Hz. Zübeyr, onu şiddetli bir şekilde kıskanıyordu. Bundan sıkılan Esmâ bir gün kocası Zübeyr'in bu durumunu babası Hz. Ebubekir'e şikâyet etti. Bunun üzerine Hz. Ebubekir şöyle buyurdu: “Ey kızım sabret”. Şunu bil ki sâlih bir kocaya sahip olan bir kadın, onun ölümünden sonra evlenmeyecek olursa Allah Teâlâ onları cennette biraraya getirir” (511).

- Kehmes el-Hilâli şöyle anlatıyor: Hz. Ömer'le oturduğumuz bir sırada bir kadın geldi. Hz. Ömer'e yaklaşarak “Ey Mü'minlerin Emîri! Benim kocamın şerri ve kötülükleri çoğaldı, buna karşılık hayırları ve iyilikleri azaldı” dedi. Hz. Ömer ona “Senin kocan kimdir?” diye sordu ‘ Kadın “Kocam Ebu Seleme'dir” karşılığını verdi. Hz. Ömer “Bildiğim kadarıyla o Hz. Peygamber'in sohbetlerinde bulunmuş doğru bir insandır” buyurdu ve sonra da yanındakilere dönerek “Öyle değil mi arkadaşlar?” de ‘. Orada bulunanlar da “Evet ey Mü'minlerin Emîri”. Biz de onu aynen senin söylediğin şekilde’ tanıyoruz” dediler. Bunun üzerine Hz. Ömer bir kişiye ”Git, Ebu Seleme'yi buraya çağır” dedi. Kadın kocasının oraya çağrıldığını duyunca kalkıp Hz. Ömer'in arkasına oturdu.

Biraz sonra Ebu Seleme, Hz. Ömer'in gönderdiği adamla birlikte geldi. Hz. Ömer ona "Ey Ebâ Seleme! Bak şu arkamdaki kadın senin hakkında ne diyor?" dedi. Ebu Seleme "Ey Mü'minlerin Emîri! O kadın kimdir?" diye sordu. Hz. Ömer de "O senin hanımıdır" dedi. Bu kez Ebu Seleme "Peki o benim hakkımda ne diyor?" diye sordu. Hz. Ömer'in "O senin hayrının ve iyiliklerinin azaldığını, buna karşılık şerrinin ve kötülüklerinin çoğaldığını iddia ediyor" demesi üzerine de şunları söyledi: "Ey Mü'minlerin Emîri! O benim hakkımda çok kötü bir söz sarfetmiştir. Yemin ederim ki o Medine'nin hali vakti yerinde olan kadınlarındandır. Giyecek ve refah bakımından diğer kadınlardan daha iyi durumdadır. Fakat artık onun koçu(kocas) çürümüştür". O zaman Hz. Ömer kadına dönerek "Sen buna ne diyorsun?" diye sordu. O da "Doğru söylüyor" dedi. Bunun üzerine Hz. Ömer onu kamçılayarak "Ey nefsinin düşmanı! Sen bu kişinin malını yedin. Gençliğini tamamen yok ettin. Sonra da elinde olmayan şeyler için kendisini şikayet etmeye başladın!" dedi. Kadın "Ey Mü'minlerin Emîri! Acele etmeyin. Allah'a yemin ederim ki bundan böyle buraya bir daha gelmeyeceğim" deyince Hz. Ömer "Ona üç elbise veriniz!" buyurdu. Elbiseler verildiğinde kadına "Bu elbiseler sana attığım kamçıların karşılığıdır. Sakın bir daha da bu ihtiyar kişinin aleyhinde şikâyetle bulunma!" dedi.

Ravi der ki: Şu anda kadının elbiseleri katlayıp koltuğunun altına alarak çıkmak için kalkmasını ve ondan sonra olanları görür gibi oluyorum. Kadın kalkmaya davrandığında Hz. Ömer onun kocasına dönerek "Sakın onu haksız bularak cezalandırmam senin ona kötülük yapmana sebep olmasın!" buyurdu. O da böyle bir şey yapmayacağına dair söz verdi. Sonra ikisi birlikte Hz. Ömer'in huzurundan ayrıldılar. Onların arkasından Hz. Ömer şunları söyledi: "Ben Hz. Peygamber'in şöyle buyurduğunu işittim: "Benim asıl ümmetimin, içinde bulunduğum kuşaktır. Daha sonra sırasıyla ikinci ve üçüncü kuşaktakilerdir. Onlardan sonra öyle insanlar gelir ki bunlar şahitlik yapacakları sırada ondan önce yemin eder; kendilerinden şahit olmaları istenmediği halde şahitlik ederler. Bu insanlar çarşı ve pazarlarda gürültü ve şamata yaparlar" (512).

Bir Kadının Şikayeti Üzerine, Hz. Ömer'in Onun Kocasını Çağırtıp Ona Karısının Haklarını Gözetmesini Tembihlemesi

- Bir kadın Hz. Ömer'e gelerek "Sana dünyadaki insanların en hayırlısını şikayet etmeye geldim. Dünyada onun kadar salih amel işleyen bir kişi daha yoktur. İnsan onu ancak onun yaptığı amelleri yaparak geçebilir. O gecesini ibadetle gündüzünü de oruçla geçirir..." dedikten sonra haya ve utancından gerisini getiremeyerek "Ey Mü'minlerin Emîri! Beni bu şikayeti tamamlamaktan başışla!" dedi. Hz. Ömer de ona "Allah sana mükafaatını versin. Sen kocanı çok güzel bir şekilde övdün. Seni başışlıyorum" diye karşılık verdi. Kadının gidişinden sonra Ka'b b. Sûr "Ey Mü'minlerin Emîri! O kadın utanarak gerisini getiremediyse de bence size açık bir şekilde birisini şikayet etti" dedi. Hz. Ömer'in "Peki o kimi şikâyet etti?" diye sorması üzerine de Ka'b "Kocasını şikâyet etti. Çünkü o, karısının kendisi üzerindeki haklarından biri olan zevciyet hakkını gözetmemektedir" dedi. Bunun üzerine Hz. Ömer "Derhal bana o kadını kocasını getirin!" diye emretti. Onların gelişinden sonra da Ka'b'a "Bunların davalarını sen hallet" buyurdu. Ka'b "Senin bulunduğun bir yerde ben nasıl hakemlik yapabilirim?" diye itiraz etmek istediye de Hz. Ömer "Bu davaya sen bakmalısın. Çünkü ben anlayamadığım halde sen kadının ne demek istediğini anlayıverdin. Bu yüzden de bunların arasında hakemlik yapmak benden çok senin hakkındır" dedi. Ka'b da kadının kocasına dönerek şunları söyledi: "Allah Teâlâ "Hoşunuza giden kadınlarla iki, üç ve dörde kadar evlenebilirsiniz" (Nisa/3) buyurmaktadır. Bu durumda üç gün oruç tut; dördüncü günü de oruçsuz olarak karının yanında geçir. Aynı şekilde üç gece sabaha kadar ibadet et; ancak dördüncü geceyi karınla birlikte geçir ve onun yanında yat!". Onun verdiği bu hüküm üzerine Hz. Ömer "Senin bu yaptığın, birincisinden de güzeldir" buyurdu ve onu Basra kadılığına tayinetti.

- Hz. Ömer kadına "Bana doğru söyle! Çünkü hakkı söylemekte çekinme olmaz" buyurdu. Bunun üzerine kadın "Ey Mü'minlerin Emîri! Bir kadın olduğum için ben de diğer kadınların istediklerini istiyorum" dedi (513).

- Bir kadın Hz. Ömer'e gelerek kocasını şikâyet etti ve "Kocam bütün gece ibadet eder ve gündüzleri de oruç tutar" dedi. Hz. Ömer de ona "Peki sen ne yapmamı istiyorsun? Onu gündüzleri oruç tutup geceleri ibadetle geçirmekten men mi edeyim?" diye karşılık verdi. Bunun üzerine kadın bir şey söylemeksizin çekip gitti. Sonra bir kere daha gelerek şikayetini aynen tekrarladı. Hz. Ömer de ona aynı cevabı verdi. O zaman, orada bulunan Ka'b, Hz. Ömer'e "Ey Mü'minlerin Emîri! Bence onun bir hakkı vardır" dedi. Hz. Ömer'in "Peki onun hakkı neymiş?" diye sorması üzerine de şunları söyledi: "Allah bu kadının kocasına dört kadınla evlenme izni vermiştir. Bu kadını da o dörtten biri olarak kabul edebiliriz. Bu durumda onun, kocası üzerinde dört gecede bir gece, dört günde de bir gün hakkı vardır". Bu sözleri doğru bulan Hz. Ömer kadının kocasını çağırttı ve ona dört gecede bir gece mutlaka karısının yanında yatmasını, dört günde bir günü de oruçsuz geçirmesini emretti (514).

Hız. Ömer'in, Ebu Garze'nin Hanımına, Aile Düzeninin Bozulmaması İçin Kocasına Yalan Söyleyebileceğini Söylemesi

- Ebu Garze bir gün, İbnü'l-Erkam adlı sahabiye, elinden tutup hanımının bulunduğu eve götürdü. Sonra da onun yanında hanımına "Beni seviyor musun?" diye sordu. Hanımı da "Hayır!" karşılığını verdi. Bunun üzerine İbnü'l-Erkam, Ebu Garze'ye "Bunu niçin yaptın? Mutlaka bir sebebi olmalı!" dedi. Ebu Garze de şunları söyledi: "Halk hakkımda çok dedikodu yapıyor. Ben de haklı olup olmadığımı göstermek istedim". Oradan ayrılan İbnü'l-Erkam Hz. Ömer'e giderek olan biteni anlattı. Hz. Ömer de Ebu Garze'yi huzuruna çağırarak ona niçin böyle yaptığını sordu. O da İbnü'l-Erkam'a verdiği cevabın aynısını verdi. Hz. Ömer bu kez de onun hanımını çağırttı. Kadın yanına çirkin yüzlü halasını da alarak geldi. Yolda gelirlerken halası kadına "Eğer Ömer sana niçin böyle söylediğini soracak olursa "Bana yemin verdirdi. Bu yüzden de hoşlanmadığım halde doğruyu söylemek zorunda kaldım" dersin" diye tembihledi. Huzuruna girdiklerinde Hz. Ömer kadına "Niçin kocana kendisini sevmediğini söyledin?" diye sordu. Kadın da halasının kendisine tembihlediği gibi "Kocam bana yemin verdirdi; bu yüzden de hoşlanmadığım halde doğruyu söylemek zorunda kaldım" dedi. Bunun üzerine Hz. Ömer şunları söyledi: "Hayır, böyle yapmayacaktın. Bu gibi durumlarda aile düzeninin bozulmaması için yalan söyleyebilirdiniz. Bütün evlilikler sevgi üzerine bina edilmiş değildir; fakat siz hanımlar yine de kocalarınıza güzel davranmalısınız. Karıkoca birbiriyle iyi geçinmelidirler" (515).

Âtike binti Zeyd'in, Kocasının Kendisinden Sonra Evlenmemesi İçin Verdiği Bahçeyi Geri Vererek Hız. Ömer'le Evlenmesi

- Âtike binti Zeyd b. Amr b. Nüfeyl, Hz. Ebubekir'in oğlu Abdullah'ın hanımıydı. Abdullah onu çok severdi. Bir gün ona "Ben öldükten sonra kimse ile evlenmemen için sana bir bahçe veriyorum" dedi. Daha sonra Taif muhasarasında düşmanın atmış olduğu bir ok Abdullah'a isâbet etti. Hz. Peygamber'in vefatından kırk gün sonra da yarısıdeşilerek vefat etti. Hanımı Âtike onun için şu mersiyei söyledi: "Yemin ederim ki gözlerimin yaşı asla eksilmeyeceği gibi vücudum da topraktan arınmayacaktır. Eyke'nin güvercinleri öttüğü ve gece, pırıl pırıl parlayan gündüzü kovaladığı sürece bu böyle devam edecektir". Daha sonra Hz. Ömer kendisine tâlip olduğunda Âtike ona "Abdullah bana evlenmemem için bir bahçe vermişti" dedi. Bunun üzerine Hz. Ömer "Bu hususta, bilenlere danış ve fetva iste. Bana kalırsa evlenmemde bir mahzur yoktur" dedi. Âtike de bu konuda Hz. Ali'den fetva istedi. Onun "Bahçeyi Abdullah'ın ailesine geri vererek evlenebilirsin" demesi üzerine de onu vermek suretiyle Hz. Ömer'le evlendi. Hz. Ömer arkadaşlarından birkaç kişiyi düğün yemeğine çağırdı. Bunların arasında Hz. Ali de vardı. Hz. Ali zamanında Âtike'nin kocası Abdullah ile kardeş olmuştu. Bir ara kalkarak Hz. Ömer'e "İzin ver de Âtike ile konuşayım" dedi. Hz. Ömer "Konuşabilirsin" diyerek ona izin verdi. Bunun üzerine Hz. Ali, Âtike'ye şunları söyledi: "Ey Âtike! Hani sen Abdullah öldüğünde "Yemin ederim ki gözlerimin yaşı asla eksilmeyeceği gibi vücudum da topraktan arınmayacaktır" demiştin". Bu sözleri işiten Âtike bir feryat koparak yüksek sesle ağlamaya başladı. O zaman Hz. Ömer, Hz. Ali'ye "Allah seni affeyesin! Sen ailemi benden soğutmaya mı çalışıyorsun?" dedi (516).

İbn Abbas'ın, Hayızlı Hanımıyla Ayrı Yatması ve Bunu Haber Alan Teyzesi Meymûne Vâlidemizin Ona Hz. Peygamber'in Bu Durumdaki Hanımlarıyla Ayrı Yatmadığını Söylemesi

- Meymûne vâlidemizin cariyesi Nedbe şöyle anlatıyor: Bir gün Meymûne vâlidemiz beni bir iş için İbn Abbas'ın evine göndermişti. İbn Abbas'ın evinde ayrı ayrı iki yatak serilmiş olduğunu gördüm. Döndüğümde Meymûne vâlidemize durumu anlattım ve "Bana göre İbn Abbas karısına darılmış ve bu yüzden de ayrı yatmaktadır" dedim. Benim bu sözlerim ve anlattıklarım üzerine Hz. Meymûne, İbn Abbas'ın hanımı Serc el-Kindî'nin kızına haber göndererek durumu sordu. O da "Aramızda herhangi bir dargınlık yoktur. Ancak ben şu anda hayız halinde bulunduğum için ayrı yataklarda yatmaktayız" cevabını gönderdi. Bunun üzerine Meymûne vâlidemiz birisi vasıtasıyla İbn Abbas'a şunları söyledi: "Sen Hz. Peygamber'in sünnetinden yüz mü çeviriyorsun? Çünkü o hayızlı olan hanımlarından ayrı yatmazdı. Onu eller ve öperdi. Ancak bu durumdaki hanımı dizkapağı ile göbeği arasında kalan kısma bir bez parçası bağlardı" (517).

İbn Abbas'ın Bir Cariyeye "Ey Zinâkâr Kadın!" Diyen Birisini Azarlaması

- İkrime şöyle anlatıyor: Şu anda iyi hatırlayamıyorum ama bir gün İbn Abbas, amcasının oğlunu, ya da amcasının oğlu, İbn Abbas'ı yemeğe dâvet etmişti. Yemek sırasında bir cariyeye kendilerine hizmet etmekteydi. Yemeğe çağrılanlardan birisi a cariyeye "Ey zinâkâr kadın!" dedi. O zaman oradakilerden biri o adama "Sus! Ne hakla ona böyle bir söz söyleyebiliyorsun? Şayet bu sözün için sana dünyada bir ceza verilmese bile âhirette mutlaka verilecektir" dedi. Adam da ona "Sen böyle olacağından emin misin? Ya sözüm doğru ise!" diye karşılık verince İbn Abbas onlara müdahale ederek "Allah Teâlâ çirkin ve kötü şeyleri sevmediği gibi bunları söyleyen ağzı bozuk kimseleri de sevmez" buyurdu (518).

Amr İbnü'l-As'ın Hanımının "Ey Zinâkâr Kadın!" Diye Hitap Ettiği Cariyesini Kendisini Bağışlatmak İçin Azat Etmesi

- Amr İbnü'l-As'ın hanımı, kocasının saçını taradığı bir sırada cariyesini çağırdı. Ancak cariyeye biraz geç geldi. Kadın ona "Nerede kaldın ey zinâkâr kadın!" dedi. Bunun üzerine kocası Amr İbnü'l-As, hanımına "Sen onun zina ettiğini gördün mü?" diye sordu. O "Hayır!" deyince de "Allah'a yemin ederim ki sen kıyamet gününde bu sözünden dolayı seksen kamçı yiyeceksin!" dedi. Bu sözleri işiten Amr'ın hanımı, cariyesine dönerek "Beni affet!" dedi. Cariye de ona, kendisini affettiğini söyledi. O zaman Amr İbnü'l-As "Şu an için onun seni affettiğini söylemesi hiç bir şey ifade etmez. Çünkü o senin cariyendir. Bu yüzden de, senden korktuğundan dolayı affettiğini söylemek zorunda kalır. Eğer gerçekten bağışlanmak istiyorsan onu azat et!" dedi. Karısı "Onu azat edersem; bu, günahımın keffareti olur mu?" diye sorunca da "Zannediyorum olur" cevabını verdi (519).

Sahabilerin Birbirleriyle ve Aile Fertleriyle İyi Geçinmeleri

- Ebu Hüreyre'nin bir zenci cariyesi vardı. Bu cariyeye yaptığı hareketlerle bütün bir aileyi bîzâr etmiş ve kendisinden bıktırmıştı. Sonunda dayanamayan Ebu Hüreyre vurmak için kamçısını kaldırdı. Fakat sonra bundan vazgeçerek "Eğer kısas yapılacağından (âhirette) korkmasaydım şu anda seni kamçıladım. Bunun yerine seni, karşılığını mutlaka alacağım bir zâta satacağım. Git, seni Allah rızası için azat ediyorum" dedi (520).

- Abdullah b. Kays veya İbn Ebî Kays şöyle anlatıyor: Ben, Hz. Ömer Şam'a geldiğinde başkumandan Ebu Ubeyde ile birlikte onu karşılayanlar arasındaydım. Şam'dan epey uzaktaydık. Hep birlikte Şam'a doğru yola koyulduk. Ezriat denilen yere geldiğimizde oranın halkı Hz. Ömer'i karşılamak üzere çalgılar çalıp kılıç ve mızraklarla oynamaya başladılar. Onları bu halde gören Hz. Ömer "Söyleyin şunlara, böyl~ yapmasınlar!" buyurdu. Bunun üzerine Ebu Ubeyde "Ey Mü'minlerin Emîri! Bu, acemlerin âdetidir. Eğer sen onları bu işi yapmaktan menedecek olursan, onlar bunu bizim kendilerine vermiş olduğumuz teminatı bozduğumuz şeklinde yorumlayacaklardır" dedi. Hz. Ömer de "O halde biz de onlara karışmayız. Hem şu anda onlar senin (Ebu Ubeyde'nin) emrin altındadırlar" buyurdu (521).

- Bir gün Hz. Ömer ile Hz. Zübeyr yarıştılar. Yarışı kazanan Hz. Zübeyr, gülerek Hz. Ömer'e "Kâbe'nin Rabb'ine yemin ederim ki seni geçtim" dedi. Sonraları bir kez daha yarıştılar ve bu defa yarışı Hz. Ömer kazandı. Bunun üzerine o da Hz. Zübeyr'e "Kâbe'nin Rabb'ine yemin ederim ki bu kez de ben seni geçtim" buyurdu (522).

- Süleym b. Hanzale şöyle anlatıyor: Kendisiyle konuşmak üzere Übeyy b. Ka'b'ın yanına gitmiştik. Birara ayağa kalktığı anda biz de kalktık ve onunla birlikte yürümeye başladık. Bu sırada Hz. Ömer arkamızdan yetişerek Ka'b'a "Sen bunların seninle birlikte yürümelerinin senin için bir övünç ve gurur, bunlar içinse bir zillet ve aşağılanmaya yol açacağını bilmiyor musun?" buyurdu (523).

- Bir kişi Selmân-ı Fârisî'ye gelerek “Bugünün insanları ne kadar iyidirler. Allah’a yemin ederim ki yolculuk yaptığım sıralarda kime misafir oldumsa beni sanki babasının oğluymuşum gibi ağırladı ve çok güzel muamele etti. Bence bu onların güzel âdet ve ahlaklarından ileri gelmektedir” dedi. Bunun üzerine Selmân-ı Fârisî şöyle buyurdu: “Ey yeğenim! Bu, imanın ilk meyvesidir. Görmez misin ki hayvanlar, yükü ilk aldıklarında nasıl sür’atle giderler. Fakat biraz yol aldıklarında yavaşlamaya başlarlar ve nihayet bir yerde yürüyemez olurlar” (524).

- Ebu Hayye kûi Hayye şöyle anlatıyor: Bir öğle vakti evime bir adam , geldi. Ona “Ey Allah’ın kulu! Bu sıcakta ne geziyorsun?” diye sordum. Adam “Ben ve bir arkadaşım kaybolan bir devemizi arıyorduk. Arkadaşım şu anda aramayı sürdürmektedir. Bense gölgeleneyim ve biraz da su içeyim diye buraya geldim” dedi. O sırada evde bir miktar ayrılarımız vardı. Ondan gelerek kendisine ikram ettim. Ayrıma içtiğinde “Ey Allah’ın kulu! Sen kimsin?” diye sordum. “Ben Ebubekir’im” dedi. Bunun üzerine “Sen Hz. Peygamber’in arkadaşı ve ismini işittiğimiz Ebubekir misin?” dedim. “Evet!” dedi. Ben de kendisine kabilemiz olan Has’âm kabilesi mensuplarının câhiliye döneminde birbirlerini yediklerini; Allah Teâlâ’nın İslâmiyet sayesinde bizleri kaynaştırıp kardeşler yaptığını söyledim. Sonra da “Ey Allah’ın kulu! İnsanlar bu durumlarını ne zamana kadar muhafaza edeceklerdir?” diye sordum. “İmamları doğru olduğu sürece bu durumlarını muhafaza edebileceklerdir” buyurdu. “İmamlar dediğiniz kimlerdir?” dediğimde de şunları söyledi: “Kabile halkının arkasından gittiği ve kendisine itaat ettiği reisler birer imamdır. İşte bunlar doğru kaldıkları sürece halk da böyle huzur içerisinde yaşayacaktır” (525).

- Hâris b. Muaviye şöyle anlatıyor: Hz. Ömer’in yanına vardığımda bana “Şam halkını nasıl buldun?” diye sordu. Ben de iyi bulunduğumu söyledim. Hz. Ömer Allah’a hamdettikten sonra “Zannediyorum siz müşriklerle oturup kalkıyordunuz?” buyurdu. “Hayır ey Mü’minlerin Emîri! Bizler onlarla oturup kalkmazdık” dedim. Bunun üzerine şunları söyledi: “Eğer onlarla oturup kalkarsanız nihayet birlikte yeyip içmeye de başlarsınız. Şunu biliniz ki ancak böyle yapmadığınız sürece hayırlı bir toplum sayılırsınız” (526).

- Hz. Ömer, Ebu Musa el-Eş’arî’ye, gelir ve giderlerini bir deri parçasına yazarak kendisine vermesini emretti. Ebu Musa’nın hristiyan bir kâtibi vardı. Ebu Musa onu çağırarak Hz. Ömer’in istediği şeyi ona yazdırdı. Sonra da bu yazılanları Hz. Ömer’e takdim etti. Hz. Ömer bunu incelediğinde çok hoşuna gitti ve Ebu Musa’ya “Senin bu kâtibin güvenilir ve becerikli bir kişidir. Onu göndersen de mescitte bize, Şam’dan gelen bir mektubu okusa!” dedi. Ancak Ebu Musa “O camiye giremez” karşılığını verdi. Hz. Ömer’in “Niçin, yoksa cünüp mü?” demesi üzerine de “Hayır cünüp değildir; fakat o bir hristiyandır” cevabını verdi. Bunun üzerine Hz. Ömer “Ey iman edenler! Yahudi ve hristiyanları dost edinmeyin!” (Mâide/51) âyet-i kerimesini okudu ve Ebu Musa’nın uyluğuna vurarak onu huzurundan kovdu (527).

41. FASIL: Hz. PEYGAMBER ve ASHÂBININ YEME-İÇME ÂDÂBI

Hz. Peygamber’in Yeme-İçme Hususunda İnsanlara Örnek Olması

- Hz. Peygamber hiç bir yemeği ayıplamazlardı. Canları çekiyorsa yer aksi takdirde bırakırlardı (528).
- Küçükbaş hayvanların, Hz. Peygamber’in en çok hoşuna giden kısmı ön butları idi (529).
- Hz. Peygamber koyun budunu çok severdi. Bu yüzden de bir koyun buduna zehir konularak kendisine yedirilmişti. Hz. Peygamber yahudilerin kendisini zehirlediği kanaatinde idi.
- Câbir b. Abdillâh şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber bir gün bize misafir olmuştu. Onun için bir koyun kestik. Hz. Peygamber “Vaziyete göre siz benim et sevdiğimi biliyorsunuz” buyurdu.
- Enes b. Mâlik şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber kabak yemeğini severlerdi. Bir gün ona bir yemek getirildi ya da kendisi bir yemeğe davet olundu. Ben de onunla birlikteydim. Kabağı sevdiklerini bildiğim için yemek sırasında önüme gelen kabak parçalarını onun önüne koyuyordum.
- Hz. Peygamber yemek yediklerinde üç parmakları ile yer ve sonra da bunları yalarlardı (530).
- Hz. Peygamber yemeklerini yerde yer, koyunlarını bizzat kendisi bağlar ve kendisini arpa ekmeği yemeye dâvet eden kölelerin dâvetine de icâbet ederlerdi (531).
- Hz. Peygamber hangi hanımının odasında ise Sa’d b. Übâde oraya her gün bir kap dolusu tirit gönderirdi (532).
- Bir gün Hz. Peygamber için bir koyun sağıldı. Hz. Peygamber kendisine getirilen sütü içtikten sonra “Bu süt çok yağlıymış” diyerek bir miktar su ile ağızlarını çalkaladılar (533).
- Ebubekir Sıddık şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber’le yolculuk yapıyorduk. Bir yerde konakladığımızda kadının biri oğluyla bize bir koyun gönderdi. Hz. Peygamber bu koyunu sağdıktan sonra sütü çocuğa vererek “Bunu annene götür” buyurdular. Kadın oğlunun getirdiği sütü içti ve sonra onunla bir başka koyun gönderdi. Hz. Peygamber onu da sağarak sütünü bana içirdiler. Bunun üzerine kadın üçüncü bir koyun daha gönderdi. Bu kez Hz. Peygamber onun sütünü kendileri içtiler (534).
- Hz. Peygamber sağ elini yemek, içmek, abdest almak gibi işlerde, sol elini ise istinca etmek ve burnunu temizlemek gibi işlerde kullanırdı (535).
- Ca’fer b. Abdillâh b. Hakem b. Râfi şöyle anlatıyor: Çocukluğumda yemek yerken kabın sağına soluna uzanırdım. Bir gün dedem Hakem bana “Ey çocuk! Sakın bir daha böyle şeytanın yediği gibi yeme. Hz. Peygamber yemek yediklerinde parmakları önünden başka taraflara kaymazdı” dedi (536).

Hz. Peygamber’in Sahabilerine Yemek Âdâbını ve Yemeğe Başlarken Besmele Çekilmesini Öğretmesi

- Ömer b. Ebî Seleme şöyle anlatıyor: Bir gün Hz. Peygamber’le yemek yiyorduk. Kabın bir tarafındaki bir et parçasına uzandığımda Hz. Peygamber bana “Kendi tarafına düşen kısımdan ye!” buyurdular (537).
- Hz. Peygamber bir yemekte adamın birinin besmele çekmeksizin yemeğe başladığını gördü. Ancak adam son lokmasını ağzına götürürken “Bismillâhi evvelühû ve âhirühû (Başlangıçta ve sonuçta Bismillah)” dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber gülerek “Allah’a yemin ederim ki şimdiye kadar şeytan da seninle birlikte yiyordu. Sen besmele çektiğinde şeytan, karnında hiç bir şey kalmamak üzere yediklerinin hepsini kustu” buyurdular (538).

- Huzeyfe (r.a.) şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber'in yanında bulunduğumuz bir sırada bir kap erik getirilerek onun önüne konuldu. Hz. Peygamber yemediği için biz de yemedik. Çünkü o elini uzatıp yemeğe başlamadıkça biz elimizi uzatmazdık. O sırada sanki biri tarafından kovalanıyormuşcasına hızlı bir şekilde bir göçebe Arap geldi ve oturur oturmaz da yemek üzere elini kab'a uzattı. Hz. Peygamber ona engel oldu. Daha sonra da bir cariyeye, tıpkı göçebe Arap gibi hızlıca geldi ve o da eriklerden yemek istedi. Hz. Peygamber ona da engel oldu. Sonra da şöyle buyurdu: "Şeytan, başlanırken Allah'ın isminin anılmadığı bir yemeği onu yiyenlerle birlikte yer O, bizim yemeğe elimizi uzatmadığımızı görünce önce bu göçebe Arab'ı kendisinin de yiyebilmesi için gönderdi. Ona engel olduğumda da bu kez şu cariyeyi gönderdi. Kendisinden başka ilah olmayan Allah'a yemin ederim ki şeytanın eli bu iki kişinin elleriyle birlikteydi" (539).

- Hz. Peygamber altı kişiyle birlikte yemek yiyordu. O sırada içeri bir göçebe Arap girdi vesofraya oturarak onların önündeki yemeği iki lokmada bitiriverdi. Bunun üzerine Hz. Peygamber şöyle buyurdu: "Eğer bu göçebe, Allah'ın ismini zikretmiş olsaydı bu yemek hepimize kâfi gelirdi. Sizler, yemeğe başlarken mutlaka Allah'ın ismini zikrediniz. Şayet unuttur ve sonradan hatırlarsanız "Bismillâhi evvelühû ve âhirühû (Evvelinde de sonunda da Allah'ın ismiyle)" deyiniz" (540).

H. Peygamber'in Ashâb-ı Kirâmının Ziyâfetlerine Gitmesi

- Abdullah b. Büsr şöyle anlatıyor: Bir gün Hz. Peygamber evimize misafir oldu. Babam onun önüne kavut ve hays denilen yemekleri getirdi. Hz. Peygamber bu yemeklerden yedi arkasından getirilen içecekten de içti. Yemek sırasında Hz. Peygamber daima sağ taraftan yiyordu. O bir hurma tanesi yediğinde onun çekirdeğini arka tarafına atıyordu. Yemekten sonra Hz. Peygamber binip gideceği zaman babam onun katırının dizginini tutarak "Ey Allah'ın Rasûlü! Bize dua et!" dedi. Hz. Peygamber şu duayı yaptı: "Ey Allah'ım! Bunların rızıklarını bereketli kıl! Günahlarını bağışla ve kendilerine merhamet et!"

- Abdullah b. Büsr şöyle anlatıyor: Bir gün babam anneme "Bir yemek yapsan da Hz. Peygamber'i davet etsek!" dedi. O da tirit denilen yemeği yaptı. Babam gidip Hz. Peygamber'i çağırdı. Hz. Peygamber geldiklerinde ellerini yemeğin üstüne koyarak "Yemeğe Allah'ın ismiyle başlayınız!" buyurdular. Yemekte herkes kendi önüne gelen kısımdan yedi. Hz. Peygamber yemeğin sonunda şu duayı yaptılar: "Ey Rabb'im! Bunları bağışlayıp kendilerine merhamet eyle. Rızıklarında da bereket kıl!" (541).

H. Ali ve Hz. Ömer'in Yeme-İçme Âdâbı ve Bu Konuda Yol Gösterici Olmaları

- İbn A'bed şöyle anlatıyor: Bir gün Hz. Ali bana "Ey A'bed'in oğlu! Sen yemeğin hakkının ne olduğunu biliyor musun?" diye sordu. "Hayır bilmiyorum. Nedir yemeğin hakkı?" dedim. Hz. Ali "Onun hakkı "Allah'ın ismiyle! Ey Rabb'im! Bize verdiği rızıkları bereketli kıl!" denilmesidir" buyurdu. Sonra da "Peki yenilen yemeğin şükürünün ne olduğunu biliyor musun?" diye sordu. "Onun şükürü nedir?" dediğimde de "Bittiginde "Bize yemek yedirip su içiren Allah Teâlâ'ya hamdolsun!" denilmesidir" buyurdu (542).

- Hz. Ömer şöyle buyurmuştur: "Sakın yeme ve içmede aşırıya gitmeyiniz. Çünkü tıkabasa yeyip içmek vücudu bozduğu gibi çeşitli hastalıklara da yol açar. İnsanda ibadetlere karşı tembellik ve üşengeçlik doğurur. Her hususta olduğu gibi yeme-içme hususunda da daima normal bir şekilde hareket ediniz. Çünkü bu vücut için daha yararlı ve israftan da uzaktır. Şunu da unutmayınız ki Allah Teâlâ şişman âlimlere buğzeder ve böylelerini sevmez.

İnsan şehveti dinine galip gelmedikçe helak olmaz" (543).

- Ebu Mahzûre şöyle anlatıyor: Hz. Ömer'in yanında oturduğum bir sırada Saffan b. Ümeyye ona bir kap yemek getirdi ve önüne koydu. Hz. Ömer bazı fakir insanları ve köleleri çağırttı. Sonra da oturup onlarla yemek yiyerek şunları söyledi: "Köleleriyle birlikte yemek yemekten tiksinenlere Allah Teâlâ merhamet nazarıyla bakmaz". Bunun üzerine Saffan "Allah'a yemin ederim ki bizler kölelerimizle birlikte yemek yemekten tiksinemeyiz. Ancak biz kendi nefsimizi onlara tercih ederiz. Çünkü elimize geçen güzel yiyecek ve içecekler her ikimize birlikte yetmez!" dedi (544).

İbn Ömer'le İbn Abbas'ın Yeme-İçme Âdâbı

- İbn Ömer bir yolculuğu esnasında Cuhfe'de konakladı. Onun gelişini haber alan İbn Âmir b. Küreyz aşçısına o gün hazırlamış olduğu yemekten İbn Ömer'e götürmesini emretti. Bunun üzerine aşçı İbn Ömer'e bir kap yemek götürdü. İbn Ömer ona "Kabı oraya bırak!" dedi. Daha sonra aşçı bir kap yemek daha getirdi ve birinci kabı kaldırmak istedi. İbn Ömer'in ne yaptığını sorması üzerine de "Birinci kabı kaldırmak istiyorum" cevabını verdi. İbn Ömer de "Hayır onu kaldırma. Getirdiğini onun üzerine dök" buyurdu. Böylece aşçı her kap getirişinde İbn Ömer ona, onu da ilk kabın içerisine boşaltmasını emrediyordu. Aşçı İbn Âmir'in yanına döndüğünde "Bu adam tıraş edilmemiş (yani kaba) bir göçbedir" deyince İbn Âmir "O adam senin efendin ve büyüğüdür. O Abdullah b. Ömer'dir" dedi (545).

- İbn Abbas nerede bir nar tanesi bulsa onu alır yedi. Kendisine niçin böyle yaptığı sorulunca şöyle dedi: "Duyduğuma göre yeryüzünde hiç bir nar yoktur ki onda cennet narı tanelerinden bir tane bulunmasın. Belki de bulduğum tane cennet narına ait olan tanedir. Ben bunu düşünerek onu alıp yiyorum" (546).

H. Ali. Selmâna Fârisî ve Ebu Hüreyre'nin Yeme-İçme Âdâbları ve Bu Konuda İnsanlara Örnek Olmaları

- Zeyd b. Savhân'ın azatlısı Sâlim şöyle anlatıyor: Bir gün efendim Zeyd b. Savhân'la pazara çıkmıştık. Orada Selmân-ı Fârisî ile karşılaştık. Elinde yiyecek maddeleriyle dolu bir torba vardı. Efendim Zeyd, ona "Ey Ebâ Abdillâh!

Sen ki Hz. Peygamber'in arkadaşısın. Buna rağmen fazla yiyecek mi alıyorsun?" diye sordu. Selmân-ı Fârisî şöyle buyurdu: "İnsan rızıkını temin ettiğinde huzura kavuşur. Böylece de şeytan ondan ümidini kestiği için insan kendisini ibadete daha güzel bir şekilde verebilir" (547).

- Selmân-ı Fârisî şöyle derdi: "Yediklerimin elimin emeğinden olmasını isterim" (548).

- Ebu Hüreyre şöyle anlatıyor: Onbeş tane hurmam vardı. Bunların beş tanesiyle o gün akşam orucumu açtım. Beş tanesini de sahurda yedim. Son beş tanesini ise ikinci akşamın iftarı için sakladım (549).

- Hz. Ali'nin azatlısı Kâsım b. Müslim'in babası şöyle anlatıyor: Bir gün Hz. Ali benden su istedi. Ona bir bardak su getirdim. Getirirken de yüzünde gördüğüm birşeyden dolayı suya üfürdüm. Hz. Ali de bunu gördü. Suyu uzattığımda kabul etmeyerek "Sen iç!" dedi (550).

42. FASIL: Hz. PEYGAMBER'LE ASHÂBININ GİYİM-KUŞAMLARI

- Abdurrahman b. Ebî Leylâ şöyle anlatıyor: Bir gün birlikte oturduğumuz bir sırada Hz. Ömer şunları söyledi: "Ben Ebu'l-Kâsım'ın (Hz. Peygamber'in) Şam işi ve kolları dar bir cübbe giydiğini gördüm" (551).

- Hz. Peygamber bir yerden bir heyet geldiğinde en güzel elbiselerini giyerler ve ashâbının ileri gelenlerine de aynı şeyi yapma(arını emrederlerdi. Kinde heyetinin geldiği gün Hz. Peygamber Yemen'de yapılmış bir elbise giymişlerdi. Hz. Ebubekir'le Ömer'in sırtlarında da aynı elbiseden vardı (552).

- Hz. Osman bacaklarının yarısına kadar inen bir elbise giyer ve "Ben Hz. Peygamber'in bu şekilde giyindiğini gördüm" derdi (553).

- Eş'as b. Süleym'in halasının amcası şöyle anlatıyor: Medine çarşısında yürüdüğüm bir gün birisinin arkamdan "Elbiseni biraz daha yukarı çek! Böylesi takvaya daha uygun olduğu gibi elbisenin de daha uzun ömürlü olmasını sağlar" diye seslendiğini duydum. Dönüp baktığımda bu sözlerin sahibinin Hz. Peygamber olduğunu gördüm ve "Ey Allah'ın Rasûlü! Bu siyahlı beyazlı bir giysi olup giyim şekli böyledir" dedim. O zaman "Peki benim nefsimde senin için bir örnek yok mudur?" buyurdular. Bu söz üzerine dikkatlice baktığımda onun bacaklarının yarısına kadar inen bir elbise giymiş olduğunu gördüm.

Sahabilerin Hz. Peygamber'in Giyim-Kuşamını Vasıflandırmaları

- Ebu Bürde şöyle anlatıyor: Âişe vâlidemiz bir gün bize keçeleşmiş bir aba ile kalın bir elbise çıkararak "Hz. Peygamber sırtında bu iki elbise olduğu halde vefat etmiştir" dedi (554).

- Hz. Peygamber'in en sevdiği giyecek, gömlek idi (555).

- Hz. Peygamber'in elbiselerinin kolları bileklerine kadar uzanırdı. Hz. Peygamber fetih günü Mekke'ye girdiklerinde başlarında siyah bir emâme (sarık) vardı.

- Hz. Peygamber, mübarek başlarında siyah bir sank olduğu halde halka hitap ederlerdi.

- İbn Ömer şöyle diyor: "Hz. Peygamber sarıklarını sardıklarında onun ucunu iki omuzları arasına sarkıtırlardı". Nafi ise İbn Ömer'in de aynı şekilde sarık sardığını söylemektedir. Abdullah da Kâsım b. Muhammed'le Sâlim'in de sarıklarının ucunu omuzları arasına sarkıttıklarını söyler (556).

Hz. Peygamber'in Yatağı

- Âişe vâlidemize Hz. Peygamber'in yatağı soruldu. O şöyle cevap verdi: "Deriden olup içi de hurma lifleriyle doldurulmuştu" (557).

- Âişe vâlidemiz şöyle anlatıyor: Evimize gelip giden Ensar'dan bir kadın Hz. Peygamber'in katlanmış abadan ibaret yatağını gördüğünde bir gün evinden içi yün dolu bir yatak getirdi. Hz. Peygamber hücreme geldiklerinde "Ey Âişe! Bu nedir?" diye sordular. "Ey Allah'ın Rasûlü! Ensar'dan falan hanım geldi ve senin yatağını gördü. Gidip evinden bunu getirdi" dedim. O zaman Hz. Peygamber "Bu yatağı geri ver!" buyurdular. Sonra bu yatağı göndermediğimi gördüklerinde bunu iki kere daha tekrarladılar ve nihayet "Ey Âişe, bu yatağı geri ver! Allah'a yemin ederim ki; eğer ben istemiş olsaydım Allah Teâlâ dağları altın ve gümüş yapıp benimle beraber yürütürdü" buyurdular. Bu sözler üzerine onu geri gönderdim (558).

- Âişe vâlidemize "Hz. Peygamber'in senin evindeki yatağı nasıldı?" diye soruldu. O "Deriden olup içerisi de hurma lifleriyle doldurulmuştu" cevabını verdi. Aynı soru Hafsâ vâlidemize sorulduğunda o da şunları söyledi: "Kalın bir abadan ibaretti. Bu abayı iki kat yapar ve üzerinde yatarlardı. Bir gece daha yumuşak olur düşüncesiyle onu dörde katladım. Sabah olduğunda Hz. Peygamber "Siz bu gece bana hangi yatağı serdiniz?" diye sordular. "Senin eski yatağını serdik. Ancak bu kez daha yumuşak olsun diye iki yerine dörde katladık" dedik. Bunun üzerine Hz. Peygamber "Onu yine eski haline getiriniz. Çünkü onun yumuşaklığı bu gece beni namaz kılmaktan alıkoydu" buyurdu (559).

Hz. Peygamber'in Yeni Bir Elbise Giydiği Zamanki Sözü

- Rasûlullah'ı gördüm. Yeni elbise istedi, onu giydi. Elbiseyi başından geçirince "Hamd o Allah'a mahsustur ki, bana avret mahallimi kapatacak bir elbise giydirdi; hayatımda süsleneceğim bir elbise ihsan etti!" dedikten sonra "Nefsime elinde tutana yemin ederim ki, müslüman bir kul yeni bir elbise giyer, sonra da dediğimin benzerini söylerse, sonra eski elbiselerini de Allah rızası için fakir bir müslümana giydirirse o elbiseler onun sırtında bir parçası kalıncaya kadar o müslüman Allah'ın himayesinde olur. İster diri olsun, ister ölü. İster diri olsun, ister ölü. İster diri olsun, ister ölü" buyurdu (560).

Hz. Peygamber'in Dön Giymeyi Övmesi

- Peygamber'le beraber Baki mezarlığında yağmurlu bir günde oturmuştuk. Bir hanım merkebe binmiş olarak, beraberinde merkebin sahibi de olduğu halde yanımızdan geçti. Merkebin ayağı bir çukura geldi ve kadın düştü. Hz. Peygamber kadından yüzünü çevirdi. "Ey Allah'ın Rasûlü! Üzerinde donu vardı" dediler. Hz. Peygamber bunun üzerine "Yâ Rabb! Ümmetimden don giyenleri affet. Ey insanlar! Don giyiniz. O sizin elbiselerinizin en koruyucusudur ve hanımlarınız evden çıktıklarında onları donlarla koruyunuz" buyurdu (561).

Hz. Peygamber'in, Dıhye ve Usame ile Elbise Hakkındaki Kıssası

- Hz. Peygamber beni Herakl'e gönderdi. Dönüp geldiğimde Hz. Peygamber bana Mısır'da yapılan ince bir elbise hediye ederek "Onun yarısını kendine iç gömlek yap ve yarısını da hanımına ver. O da onunla örtünsün" dedi. Ben çıktıktan sonra Hz. Peygamber beni tekrar çağırarak "Hanımına söyle, onun altına bir şey daha giysin. Çünkü çok ince olduğu gibi saçını tam örtmez" dedi (562).

- Hz. Peygamber, Dihye'ye hediye ettiği Kıptiye kumaşından bir parça da bana verdi. Ben de onu karıma giydirdim. Hz. Peygamber o elbiseliği niçin giymediğini sorunca "Ey Allah'ın Rasûlü! Onu hanımına giydirdim", dedim. Hz. Peygamber "Hanımına söyle, onun altında bir elbise daha giysin. Çünkü o elbise ince olduğu için, korkarım ki vücut hatlarını gösterir" dedi (563).

H. Aîşe'nin, Güzel Bir Elbise Giydiği Zaman Babası ile Arasında Geçen Kıssa

- Bir elbise giydim. Elbise çok hoşuma gittiği için ikide bir eteğime bakıyordum. O esnada babam "Ey Âişe! Bilmez misin Allah şu anda sana bakmaz" dedi. "Niçin?" diye sordum. "Sen bilmez misin, kul dünya süsüyle gururlanırsa, Rabb'i ona buğzeder; ta ki o süs kendisinden ayrılınca kadar" dedi. Bunun üzerine onu sırtımdan çıkardım ve sadaka verdim. Babam "Umulur ki, sadaka vermen senin günahına keffaret olur" dedi (564).

H. Ömer ile Enes'in Giyim Âdâbı

- Hz. Ömer'in gömleğinin yenleri, kolların elinin bileklerini aşmazdı (565).

H. Ömer bir gün cumaya çıktı. Sırtında sümbülani bir gömlek vardı. Halktan özür diledi ve "Şu gömlek yüzünden geç kaldım" dedi. Gömleğin kolları kısaydı. Ömer, tutup uzatıyordu; fakat bırakınca tekrar çekiliyordu.

- Hz. Ömer'i gördüm, göbeğinin üstüne izarını bağlamıştı. Enes'e "İpekli elbise giymek nasıldır?" diye sordum. Enes "Keşke ipek yaratılmasaydı. Hz. Peygamber'in ashâbı içinde Ömer ve oğlu Abdullah dışında ipek giymeyen kalmadı" dedi (566).

- Hz. Ömer bir gün yanıma çıkıp geldi. Sırtında pamuklu bir hülle vardı. Halk dikkatli bir şekilde ona baktı. Hz. Ömer "Gördüklerinin arasında hiçbir şey yoktur ki yeniliği baki kalsın. Allah'dan başka ne mal, ne evlat ve ne de başka bir şey bâki kalmaz" anlamında bir şiir okudu ve "Allah'a yemin ederim ki, dünya, âhiret hayatı karşısında, bir tavşanın sıçraması kadar bile değildir" dedi (567).

H. Osman'ın Giyim Âbâdî

- Hz. Osman'ı cuma günü minberde gördüm. Sırtında Aden'de yapılmış bir izar vardı. Kaba idi. Kıymeti dört veya beş dirhemdi. Bir de Kûfe mâmulü boyalı bir elbise vardı. İnce vücutlu, uzun sakallı ve güzel yüzlü bir kimseydi (568).

- Hz. Osman cuma günü bir asaya dayanıyordu. İnsanların en güzellerindendi. Sırtında iki boyalı elbise vardı. Birisi izar, birisi de aba idi. Minbere gelip oturuyordu (569).

- Hz. Osman'ın sırtında Yemen malı, fiatı yüz dirhem değerinde bir elbise gördüm (570).

- Allah Rasûlü'nün ashâbı, hanımlarına kaliteli elbiseleri bol bol giydirelerdi. Bir gün Osman'ın üzerinde ikiyüz dirhem değerinde ipekli bir elbise gördüm. Hz. Osman "Bu hırkayı Naile'ye aldım. Fakat sevin sin diye geçici olarak giyiyorum" dedi (571).

H. Ali'nin Giyim Âdâbı

- Hz. Ali'nin yanına Basra'dan bir heyet geldi. Aralarında Hâricîlerden Ca'd b. Na'ce de vardı. Bu kişi elbisesi hususunda Hz. Afî'yi tenkid ederek "Sen fakirmisin ki, bu kadar basit giyiniyorsun?" dedi. Hz. Ali "Senin elbisemle ne ilgin vardır? Benim elbisem gururdan en uzak ve halkın uyması hususunda da en uygundur" dedi (572).

- Hz. Ali'ye "Ey Mü'minlerin Emîri! Sen gömleğini niçin yamalıyorsun?" dediler. Hz. Ali cevap olarak "Onunla kalbim yumuşuyor, hem de mü'minlere örnek olmak bakımından da daha uygundur" dedi (573).

- Hz. Ali'nin sırtında kaba ve ağartılmamış cinsten bir gömlek gördüm (574).

- Hz. Ali'nin sırtında Rey şehrinde imal edilmiş bir gömlek gördüm; elini uzattığı zaman parmaklarının üzerine, bıraktığı zamansa dirseğine kadar çekiliyordu (575).

- Hz. Ali yeni bir elbise giydiği zaman, ellerini uzatır, eğer elbisenin kolları, parmaklarının ucunu geçerse "Kollarının uzun olmasına gerek yoktur" diyerek uzun olan kısmını keserdi (576).

- Hz. Ali'yi gördüm, pazara geldi ve "Kimin yanında üç dirhem kıymetinde bir gömlek vardır?" dedi. Adamın birisi "Benim yanımda vardır" diyerek ona bir gömlek getirdi. Bu, Hz. Ali'nin hoşuna gitti. Hz. Ali "Herhalde bunun fiatı üç dirhemden fazladır" dedi. Adam "Hayır, onun fiatı üç dirhemdir!" dedi. Hz. Ali gömleğin parasını verdi ve gömleği giydikten sonra kolları uzun geldiği için fazlasını kesti (577).

- Hz. Ali'yi gördüm, evden çıkıp kaba elbise satan birisine geldi ve adama "Sende sümbülani bir gömlek var mıdır?" dedi. O da Hz. Ali'ye bir gömlek çıkardı. Hz. Ali onu giydi. Baktı ki baldırlarının yarısına kadar gelmektedir. Sağına ve soluna bakarak "Bu güzel bir elbisedir? Fiatı nedir?" dedi. Adam "Dört dirhemdir, ey Mü'minlerin Emîri!" deyince Hz. Ali parayı çıkından çıkarıp adama verdi (578).

Abdurrahman b. Avf, İbn Ömer ve İbn Abbas'ın Giyim Âdâbı

- Abdurrahman b. Avf kürk veya hülle giyiyordu. Kıymeti beşyüz veya dörtyüz dirhemdi (579).

- İbn Ömer'in sırtında sert ve kaba bir elbise gördüm. "Ey Ebâ Abdârrahman! Ben sana Horasan'da yapılan yumuşak bir elbise getirdim. Eğer onu sırtında görürsem gözlerim aydınlanacaktır. Çünkü senin sırtında kaba ve sert bir elbise vardır!" dedim. İbn Ömer "Onu bana göster bakayım" dedi. Eliyle ona dokundu ve "Bu ipekli midir?" dedi. "Hayır, bu pamuktan yapılmıştır" dedim. İbn Ömer "Bunu giymekle ben gurura kapılmaktan korkuyorum. Allah Teâlâ da gurura kapılanların hiç birisini sevmez" dedi (580).

- İbn Ömer'in sırtında iki elbise gördüm. İkisi de Yemen'in Muafir kabilesinde yapılan elbiselerdendi. Elbisesi baldırının yarısına kadar uzanıyordu (581).

- Bir kişi İbn Ömer'e hangi elbiseyi giyeceğini sordu. İbn Ömer "Öyle bir elbise giy ki, ahmak insanlar seninle alay etmesinler; halim ve akıllı insanlar da seni kınamasınlar" dedi. Adam "O elbise nasıldır?" dedi. İbn Ömer "Beş ile yirmi dirhem arasında bir elbisedir" dedi (582).

- İbn Ömer'i gördüm, baldırlarının yarısına kadar gelen izar giyiyordu. diğerk taraftan Rasûlullahın ashâbından Usame b. Zeyd, Zeyd b. Erkam, Bera b. Azib gibi birkaç kişi daha gördüm ki onlar da baldırlarının yarısına kadar sarkan izar giyerlerdi (583).

- İbn Abbas bir elbiseyi bin dirheme satın alarak giydi (584).

Hiz. Âişe ile Esmâ'nın Giyim Âdâbı

- Mü'minlerin annesi Hiz. Âişe'nin hücreğine gittim. "Bekle şu yırtığımı dikeyim de konuşuruz" dedi. "Ey mü'minlerin annesi! Halka senin bu yaptığını söylersem senin cimri olduğuna kanaat getireceklerdir!" dedim. Hiz. Âişe "Akıllını kullan. Eskiye giymeyen bir kimse için yeni yoktur!" dedi (585).

- Bir kişi Hiz. Âişe'nin huzuruna girdiğinde o elbisesini yamıyordu. Ona "Ey mü'minlerin annesi! Allah sana mal vermiştir. Niçin elbiseni yamıyorsun?" dedi. Hiz. Âişe "Bizi rahat bırak. Eskisi olmayan bir kimsenin yenisi olmaz" dedi (586).

- Münzir b. Zübeyr Irak'dan geldi. Annesi Esmâ'ya, Merv ve Koh şehirlerinde yapılmış ince ve güzel kumaştan elbiseler getirdi. Esmâ'nın o sırada gözleri görmüyordu. Elbiseleri eliyle yokladıktan sonra "Hayır, bu elbiseyi Münzir'e götürünüz" dedi. Bu hareket Münzir'e gayet ağır geldi. "Ey anne! Bu elbise zannettiğin kadar ince ve parlak değildir" dedi. Esmâ "O, derimi göstermez. Fakat beden hatlarımı belli eder" dedi. Bunun üzerine Mümir ona Merv ve Koh yapısı kaba elbiseler satın aldı, o da bunları kabul etti. Esmâ oğluna "İşte bana bunun gibilerini giydir!" dedi (587).

Hiz. Ömer'in Giyim Hususundaki Davranışı

- Bir hanım Hiz. Ömer'e gelerek "Ey Mü'minlerin Emîri ! Entarim eskidi" dedi. Hiz. Ömer "Ben sana entari vermedim mi?" dedi. Kadın "Evet, verdin. Fakat yırtıldı" dedi. Hiz. Ömer de ona güzel bir entari getirilmesini emretti. Bir de dikiş için iplik verilmesini söyledi ve ona "Bunu işin olmadığı zamanlarda giy. Eski elbiseni de iş görürken giy. Çünkü eski elbise giymeyen kimsenin elbisesi yeni kalamaz" dedi (588).

- Hiz. Ömer'in yanından bir genç geçti. Sarkan etekleri yerlerde sürünerek yürüyordu. Ona "Sen hayızlı mısın?" dedi. O da "Ey Mü'minlerin Emîri! Erkek insan hayızlı olur mu?" dedi. Hiz. Ömer "O halde sen niçin eteklerini yere kadar, ayaklarının üzerine düşecek şekilde uzatmışsın?" dedi. Sonra Hiz. Ömer bir bıçak istedi. Gencin elbisesinin topuklarından aşağıda kalan kısmını kesti. Elbisenin fazla kısmı kesildikten sonra, gencin topuklarının üzerine sarkan iplikler hâlâ gözümün önündedir (589).

- Hiz. Ömer'den bize bir mektup geldi. Biz o sırada Azarbeycan'daydık. Mektubu Utbe b. Farkat'la göndermişti. Şunlar yazılıydı: "Allah'a hamd ve senâdan sonra size emrim şudur: Hırka giyiniz. Pabuçları atıp konçsuz ayakkabı giyin. Pantolon da giymeyin. Onun yerine izar bağlayın. Babanız İsmail'in elbisesini giyin. Dünya zevklerine ve acemlerin kılığına meyletmeyin. Güneşli yerlerde bulunun. Çünkü güneş Arab'ın banyosudur. Maad b. Adnan'ın geçim şeklini izleyip kaba ve eski elbise giymekten çekinmeyin. Atlara üzengi ile binmeyin, sıçrayarak binin. Hiz. Peygamber'in, bir mecburiyet olmadıkça ipekli elbise giymekten menettiğini unutmayın (590).

Hiz. Peygamber'in Hanımlarının Odaları

- Ben Peygamber hanımlarına ait olan hücrelere yetiştim. Onlar hurma dallarından yapılmıştı. Kapılarında siyah kıldan yapılmış perdeler vardı. Ben Velid b. Abdilmelik'in "Peygamber zevcelerine ait olan hücreleri mescide katınız" diye emreden mektubu geldiğinde de hazır bulunuyordum. Milletin o günden daha fazla ağladığını görmedim. Duydum ki, Said b. Müseyyeb "Allah'a yemin ederim, isterdim ki bu hücreler aynı şekilde bırakılsın, onlara dokunulmasın. Medinelilerden yeni doğanlarla İslâm'ın çeşitli memleketlerinden Medine'ye gelenler Allah Rasûlü'nün, hayatında ne ile iktifa ettiklerini görsünler. Bu, insanları malı çoğaltmak ve gurura kapılmak hususunda daha zahid kılardı" demiş.

O dokuz hücrenin dördü kerpiçten yapılmıştı. Bunların ek hücreleri vardı ki onlar da hurma dallarından yapılmıştı. Beşi de hurma ağaçlarından yapılmıştı ve sıvanmıştı. Fakat ek hücreleri yoktu. Tek hücre idiler. Hepsinin kapısında kıldan yapılmış perdeler asılıydı. Perdeleri ölçtüm, uzunluğu üç, eni bir zira idi. Halkın o günkü ağlamasına gelince orada Rasûlullahın ashâbının evlatlarından Ebu Seleme b. Abdirrahman, Ebu Ümame b. Sehl bin Huneyf, Harice b. Zeyd vardı. Onlar gözyaşları sakallarını sırlıslıkla edinceye kadar ağladılar. O gün Ebu Ümame "Keşke evler olduğu gibi bırakılsaydı da yıkılmasaydı. Halk, Allah'ın, Peygamberine dünyanın bütün hazinelerini verdiği halde Hiz. Peygamber'in dünyadan ne kadarı ile yetindiğini görseydiler. Belki ona bakarak yüksek binalar yapmaktan vazgeçerlerdi" dedi (591).

XI. BÖLÜM : ASHÂBIN GAYBA İMANI

Ashab, gayba nasıl iman etti? Geçici lezzetleri, müşahedeleri, zamana ait duyguları, elle tutulur gözle görülür şeyleri, tecrübelerini, Hiz. Peygamber'in verdiği haberler üzerine nasıl terkettiler? Sanki onlar görünenleri yalanlıyor ve gaybı da açıkça görüyorlardı.

1. FASIL: İMANIN YÜCELİĞİ

Hiz. Peygamber'in, Allah'tan Başka İlah Olmadığını Bütün Kalbiyle Tasdik Edenleri Cennetle Müjdelemesi

- Peygamber’le beraber halka halinde oturuyorduk. Bizimle beraber Ebubekir ve Ömer ile başka kişiler de vardı. Hz. Peygamber aramızdan kalktı ve çok zaman geçmesine rağmen geri gelmedi. Hz. Peygamber’e bir şey olmasından endişelendik. Onu aramak için ilk önce ben kalktım. Çıkıp Rasûlullahı aramaya başladım. Ensar’ın Benî Neccar kabilesine ait bir bostana geldim. Kapısı varmı diye bostanın çevresini dolaştım. Baktım ki kapısı yoktur. Bu esnada bostanın haricinde bulunan bir kuyudan gelen bir yolun duvar içerisinden bostana girdiğini gördüm. Büzülerek oradan içeri girdim ve Peygamber’i orada gördüm. Hz. Peygamber “Gelen Ebu Hüreyre midir?” deyince, “Evet, ey Allah’ın Rasûlü! Benim!” dedim. Hz. Peygamber “Niçin geldin?” dedi. “Sen bizim aramudaydın. Kalktın, geri gelmedin. Başına bir şey gelmesinden korktuk. Herkesten önce seni aramaya çıktım. Sonunda buraya geldim. Tilki gibi büzülerek şu delikten içeriye girdim. Halk da benim arkamdaydı. Neredeyse gelirler” dedim. Hz. Peygamber “Ey Ebâ Hüreyre! Şu ayakkabılarını al, bahçe dışında, inanarak “Lâ ilâhe illallah” diyen kimi görürsen onu cennetle müjdele” dedi. Ayakkabıları alıp dışarı çıktım ve Ömer b. Hattab ile karşılaştım. Ömer bana “Bu ayakkabılar nedir?” diye sordu. Ben de “Hz. Peygamber, söylediklerimin doğruluğuna âlâmet olsun diye onları bana verdi ve “İnanarak lâ ilâhe illallah diyen kime rastlarsan onu cennetle müjdele” buyurdu dedim. Bunu söyler söylemez Ömer göğsüme öyle bir yumruk vurdu ki, sırt üstü yere düştüm. Ağlayarak Hz. Peygamber’in yanına döndüm. Hz. Peygamber “Ey Ebâ Hüreyre! Sana ne oldu?” deyince, “Ben Ömer’e rastladım. Beni vazifelendirdiğin meseleyi ona söyledim. Göğsüme vurarak beni sırt üstü yere düşürdü” dedim. Hz. Peygamber Ömer’e “Niçin böyle yaptın?” deyince, Ömer “Ey Allah’ın Rasûlü! Anam babam sana feda olsun, sen Ebu Hüreyre’ye ayakkabılarını verip inanarak lâ ilâhe illallah diyen her kime rastlarsan ona cennet müjdesini ver” dedin mi?” dedi. Hz. Peygamber “Evet” dedi. Hz. Ömer “Sakın bunu yapma. Korkarım ki, halk bu müjdeye güvenir. Onların yakalarını bırak da amel etsinler” dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber “Peki, kimseye söylemesin” dedi (1).

Hz. Peygamber’in, Allah’a Şirk Koşmadan Ölen Kimseyi Cennetle Müjdelemesi

- Bir gece çıktım, baktım ki Rasûlullah tek başına yürüyor. Yanında herhangi bir insan yoktur. Kendi kendime “Herhalde Hz. Peygamber herhangi bir insanın kendisiyle yürümesini istemiyor. O halde ben de onun arkasından yürüyeyim!” dedim ve böylece ayın ışığında onun arkasından yürümeye başladım. Geriye bakarak beni gördü ve “Sen kimsin?” buyurdu. “Ben Ebu Zerr’im, Allah beni sana feda etsin!” dedim. Hz. Peygamber “Ey Ebâ Zerr! Gel” dedi ve ben böylece peygamberle birlikte bir saat yürüdüm. Bu esnada “Adam bugün ne kadar çalışırsa çalışsın kıyamet gününde az bulacaktır. Ancak Allah bir insana mal verir ve o da bunu sağına-soluna, önüne ve arkasına bunu dağıtarak hayr yolda infak ederse o müstesnadır” buyurdu. Peygamber’le yine bir müddet daha yürüdük. Bana “Sen burada otur. Ben bir yere kadar gidip geleceğim” dedi ve beni taşlık bir düzlükte oturtuktan sonra ilerleyip gözden kayboldu. Geri dönmesi uzun sürdü. Sonra uzaktan bir karartı görünmeye başladı ve bana yaklaşıncı “Zina da yapsa, hırsızlık da yapsa” dediğini duydum. Yanıma gelince dayanamadım ve “Ey Allah’ın Peygamberi! Allah beni sana feda kılsın, sen şu düzlüğün kenarında kimle konuşuyordun? Sana cevap veren bir kimseyi işitmedim” dedim. Hz. Peygamber “O Cebrail’di. Tam düzlüğün kenarında benimle karşılaştı ve “Ümmetine müjde ver! Allah’a birşeyi ortak koşmadığı halde ölen bir kimse cennete girecektir” dedi. “Ey Cebrail! Zina etseler, hırsızlık yapsalar da mı?” dedim. Cebrail “Evet” dedi. Ben “Ey Allah’ın Rasûlü! Hırsızlık yapsalar, zina etseler de mi?” diye tekrarlardım. Hz. Peygamber “Evet” dedi. Ben yine “Hırsızlık yapıp zina etseler de mi?” dedim. Hz. Peygamber “Evet” dedi. “İçki içse de” ibaresini de ekledi (2).

Anlayışlı Bir Bedevinin Kıssası

- Alkame b. Ulâse isminde yaşlı bir bedevî Hz. Peygamber’e gelerek “Ey Allah’ın Rasûlü! Ben yaşlı bir ihtiyarım. Kur’an öğrenmeye gücüm yetmiyor

Fakat ben şehadet ederim ki, Allah’tan başka ilah yoktur ve yine şehadet ederim ki, Muhammed Allah’ın kulu ve peygamberidir. Buna da kesinkes inanırım!” dedi. İhtiyar, aynılıp gittikten sonra Hz. Peygamber “Adam veya adamınız anlayışlıdır” buyurdu (3).

Hz. Osman’ın Şehadet Getirenin Ateşe Girmeyeceğine Dair Rivayeti

“Rasûlullah’ın “Ben bir kelime biliyorum. Onu kalbinden gelerek ve gerçek manada söyleyen bir kul ateşe haram olur” dediğini duydum” dedi. Hz. Ömer “O kelimenin ne olduğunu sana haber vereyim mi? O, ihlas kelimesidir. Allah onu, Peygamber’e ve arkadaşlarına söylemesini emretmiştir. O, takva kelimesidir. O kelime ki Peygamber onu amcası Ebu Talib’in ölümü anında sık sık tekrar etmiş; onu söylemesi talebinde bulunmuştur. O, “Allah’tan başka ilah yoktur” sözüdür” dedi (4).

- Biz Peygamber’in yanında bulunuyorduk. Rasûlullah “Sizin içinde yabancı bir kimse var mıdır? (Yani kitab ehlinde kimse var mı?” diye sordu. “Hayır, ey Allah’ın Rasûlü!” dedik. Hz. Peygamber kapının kilitlenmesini emir buyurdu ve “Ellerinizi kaldırınız ve lâ ilâhe illallah deyiniz!” dedi. Biz de ellerimizi bir müddet kaldırdık. Bunu söyledik. Sonra Hz. Peygamber ellerini bırakarak “Hamd Allah’a mahsustur. Yâ Rabb! Sen beni bu kelime ile gönderdin. Bu kelimeyi bana emrettin. Ve bu kelimenin karşılığında cenneti vaad ettin. Sen vaadinden dönmeyen bir zât-ı kibriyâsın!” dedikten sonra “Sizi müjdeliyorum ki, kesinlikle Allah sizin günahınızı affetmiştir” buyurdu (5).

Hz. Peygamber’in, Kudeyd Denilen Yerde Ashabını Müjdelemesi

- Peygamberle beraber çıktık. Kudeyd denilen yere vardık. Bazı kimseler Hz. Peygamber’den aile efradına gitmek üzere izin istiyorlardı. Onlara izin verdi. Bunun üzerine Hz. Peygamber kalkarak Allah’a hamd ve sena etti. Sonra “Bazı kişilere ne oluyor ki, ağacın diğer tarafını, Allah’ın peygamberinin bulunduğu tarafından daha çok seviyorlar” dedi. Rasûlullah bunu söylerken herkes ağladı. Bir kişi “Bundan sonra izin isteyen ahmaktır” dedi. Bunu duyan Hz. Peygamber sevindi ve Allah’a hamdettikten sonra “Şehadet ederim ki, kim samimi olarak Allah’tan başka ilah olmadığına ve benim Allah’ın Rasûlü olduğuma şahitlik edip ahlâkını düzeltirse, mutlaka cennete girer. Rabb’im bana, ümmetinden yetmişbin kişiyi sorgusuz ve cezasız olarak cennete koyacağına söz verdi. Ben ümit ederim ki, siz ve babalarınızdan, eşlerinizden ve çocuklarınızdan iyi olanlar onlardan önce gireceklerdir” buyurdu (6).

Yalan Yere Edilen Yeminde Geçen Şehadet Kelimesinin Yemine Keffaret Olması

- Allah'ın Rasûlü "Ey filan! Sen şu şu suçu işledin!" dedi. Adam "Kendisinden başka ilah olmayan Allah'a yemin ederim ki, ben yapmadım" dedi. Halbuki Hz. Peygamber onun yaptığını kesinlikle biliyordu ve bunun için de birkaç defa tekrar etti. Sonunda "Senin yeminin yalan olmakla beraber her defasında, Allah'dan başka ilah olmadığına şahitlik etmen, senin için keffaret oldu" dedi (7).

- Bir kişi kendisinden başka ilah olmayan Allah'a yemin etti. Halbuki o yalan söylüyordu. Fakat bu şehadet kelimesi onun yalanına keffaret oldu (8).

Şehadet Ehlinin Ateşten Çıkacakları

- Allah'ın Rasûlü "Cehennem ehli cehennemde bir araya geldiklerinde onlarla beraber Allah'ın dilediği kadar kible ehli de bulunur kâfirler müslümanlara "Siz müslüman değil miydiniz?" diye sorarlar. Onlar "Evet, biz müslüman idik" derler. Kâfirler "O halde İslâm sizi bu azaptan kurtaramadı. Siz de bizimle beraber ateşe sevkedildiniz" derler. Müslümanlar "Bizim günahlarımız vardı. O günahların cezasını çekiyoruz" derler. Müslümanların bu sözünü işiten Allah, meleklerle cehennemde ne kadar kible ehli varsa çıkarılmalarını emreder. Kâfirler onların çıktığını görünce "Keşke biz de müslüman olsaydık, cehennemden çıksaydık!" derler. Sonra Hz. Peygamber "Taşlanmış ve koğulmuş şeytanın şerrinden Allah'a sığınıyorum. "Elif lâ m râ. Bunlar kitabın; apaçık Kur'an'ın ayetleridir. Bir zaman gelir ki, inkâr edenler "Keşke müslüman olsaydık" diye arzu ederler" (Hicr/1-2) ayetlerini okudu (9).

- Lâ ilâhe illallah diyen bazı kimseler, günahlarından ötürü cehenneme girerler. Lat ve Uzza adlı putlara tapanlar "Sizin lâ ilâhe illallah demeniz size bir fayda sağlamadı. Siz de bizimle beraber ateştesiniz" derler. Bunun üzerine Allah onları cehennemden çıkarır, hayat nehrine atar. Ay tutulduktan sonra pırl pırl parladığı gibi, onlar da ateşin yanıklarından sıyrılırlar, cennete girerler. Orada onlara "cehennemiler" denilir (10).

- Onlar cennette oldukları halde "cehennemiler" diye isim alırlar. Bu da yüzlerindeki siyahlık yüzünden olur. Onlar "Ey Rabbimiz! Bizden bu ismi sil" diye dilekte bulunurlar. Allah onlara emreder, cennette bulunan bir nehirde yıkanır ve o isim kendilerinden silinir (11).

Sadece Şehadet Getirmekle Bir Cemaatin Ateşten Kurtuluşu

- Elbisenin etrafındaki süsler eskidiği gibi, İslâm da eskiyip silinecektir. Oruç nedir, sadaka nedir, hac nedir bilinmeyecektir. Bir gece Allah'ın kitabı da ortadan kalkıp ondan dünyada tek bir ayet bile kalmayacaktır. Halktan bazı gruplar kalacak, ihtiyar erkekler ihtiyar kadınlar diyeceklerdir ki: "Biz atalarımıza yetiştik. Onlar: Lâ ilâhe illallah derlerdi. Ve bir de lâ ilâhe illallah diyoruz!" derler. Sîle adındaki adam Huzeyfe'ye "Onlar oruç nedir, sadaka ve hac nedir bilmiyorlar. O halde lâ ilâhe illallah sözü onlara ne fayda sağlar!" dedi. Huzeyfe ondan yüzünü çevirdi. Sîle bu sözünü üç defa tekrarladı. Huzeyfe de ondan yüzünü çeviriyordu. Üçüncü defadan sonra ona yönelip "Ey Sîle! Lâ ilâhe illallah onları ateşten kurtarır, onları ateşten kurtarır, onları ateşten kurtarır" dedi (12).

Hiz. Alfnin, Ebu'd-Derda ve İbn Mes'ud'un Şehadet Kelimesinin Fazileti Hakkındaki Sözleri

- İnsanların en iyisi ve Allah'ı en iyi tanıyanı, Lâ ilâhe illallah diyenleri en çok seven ve onlara en fazla saygı gösterendir (13).

- Ebu'd-Derda'ya, Ebu Said b. Münebbih'in yüz köle azad ettiği söylendi. Ebu'd-Derda "Yüz kişiyi azad etmek büyük bir fedakârlıktır. Eğer dilersen bundan daha üstününü sana haber vereyim. Bu da gece ve gündüz, kalpte çalışan bir imandır. Daima Allah'ı anan bir lisandır. İşte bu daha üstündür" dedi (14).

- Allah Teâlâ sizin aranızda rızıklarınızı taksim ettiği gibi ahlaklarınızı da taksim etmiştir. Allah Teâlâ malı sevdiğine de, sevmediğine de verir. Fakat imanı ancak sevdiği kimseye verir. Allah bir kulunu severse, ona iman verir. Kim ki mal hususunda infak etmekten kaçınır, cimrilik yaparsa, düşmanla cihaddan korkarsa, geceleri ibadet zorluğuna katlanmazsa, hiç olmazsa, lâ ilâhe illallah, Allâhu ekber, elhamdülillah ve sübhânallah gibi zikirleri yapmaktan geri durmasın (15).

2. FASIL: İMAN MECLİSLERİ

Abdullah b. Revâha'nın İman Meclislerine Olan Rağbeti

- Abdullah b. Revâha Allah Rasûlü'nün ashâbından birisiyle karşılaştığında "Gel de bir saat Rabb'imize iman tazeleyelim" dedi. Bir gün bir kişiye bunu söylediğinde, adam öfkeleni ve Rasûlullah'a gelerek "Ey Allah'ın Rasûlü! Bakmaz mısın, İbn Revâha'ya! Senin getirdiğin imandan insanları uzaklaştırıyor. Bir saatlik imana götürüyor!" dedi. Hz. Peygamber bu kişiye cevap olarak "Allah İbn Revâha'dan razı olsun. O meleklerin kendisiyle iftihar ettiği meclisleri seviyor" dedi (16).

- Abdullah b. Revâha bir arkadaşına "Gel de bir saat Allah'a iman edelim" dedi. Arkadaşı ona "Biz mü'min değil miyiz?" dediğinde, Abdullah da "Evet, biz mü'miniz. Fakat Allah'ı zikredersek imanımız daha da artar" dedi (17).

- Abdullah b. Revâha arkadaşlarından birinin elinden tutarak "Gel bizimle, bir saat zikir meclisinde bulunarak Allah'a olan imanımızı tazeleyelim" diyordu (18).

- Abdullah b. Revâha elimden tutarak "Gel, Allah'a bir saat iman edelim. Kesinlikle kalb kaynar çanakdan daha fazla evrilir çevrilir" dedi (19).

- Abdullah b. Revâha benimle karşılaştığı zaman bana "Ey oğul! Otur, bir saat zikredelim!" derdi. Birlikte oturur, bir saat zikrederdik. Sonra "İşte bu iman meclisidir. İman meselesi gömleğin meselesine benzer. Sen iç gömleği çıkardığında, bakarsın ki giymişsin. Bazan da giydiğinde bakarsın ki çıkarmışsın. Kalb fıkır fıkır kaynayan çanakdan daha süratle alt-üst edilir" derdi (20).

Hiz. Ömer ve Muaz'ın İman Meclislerine Olan Rağbetleri

- Hz. Ömer bir veya iki arkadaşının elinden tutar ve “Kalk da gidelim, imanımızı artıralım” der ve sonra bir kenara çekilerek Allah’ı zikrederlerdi (21).

- Biz Muaz’la beraber yürüyorduk. Bize “Oturunuz ve bir saat iman edelim!” dedi (22).

İmanı Yenilemek

- Allah’ın Rasûlü “İmanınızı yenileyiniz” dedi. “Ey Allah’ın Rasûlü! Biz imanımızı nasıl yenileyeceğiz?” dediler. Hz. Peygamber “Lâ ilâhe illallah sözünü çokça tekrarlayınız” buyurdular (23).

3. FASIL: TECRÜBE ve MÜŞAHEDELERİN YALANLANMASI

İshal Olan Bir Kişinin Kıssası

- Bir kişi Rasûlullah’a gelerek “Ey Allah’ın Rasûlü! Kardeşim ishal olmuştur” dedi. Hz. Peygamber “Ona bal içir!” buyurdu. O da giderek kardeşine bal içirdi ve tekrar Rasûlullah’a gelerek “Ey Allah’ın Rasûlü! Ona bal içirdim, daha da fazlalaştı” dedi. Hz. Peygamber “Git, ona bal içir!” dedi. O gitti, tekrar bal içirdi ve sonra yine Hz. Peygamber’e gelerek “Ya Rasûlullah, daha fazla oldu” dedi. Hz. Peygamber “Allah doğru söyledi! Senin kardeşinin karnı yalan söylüyor. Git, ona bal içir!” dedi. Adam gitti, ona bal içirdi, o da şifaya kavuştu (24).

Abdullah b. Mes’ud’un Hanımıyla Olan Kıssası

- Abdullah bir ihtiyacı için geldiğinde kapıda öksürüyor, burnunu siler gibi sesler çıkarıyordu. Bunu evde hoşuna gitmeyen birşeye muttali olmamak için yapıyordu. Bir gün yine gelerek kapıda öksürüp birtakım hareketler yaptığı sırada yanımda bir kocakarı vardı. Ben kızamık çıkarmıştım. Bana muska yapmak için gelmişti. Kocamın sesini duyunca kocakarayı sedirin altına sakladım. Kocam içeri girip yanıma oturunca, boynuma asılı bir ip gördü. “Bu iplik de nedir?” dedi. “Hastalığım için okunup üfürülen bir ipliktir” dedim. Abdullah ipi çekip kopardı, sonra da “Abdullah’ın ailesi şirke muhtaç değildir. Ben Allah’ın Rasûlü’nden “Muska, hamâil, tılsım ve nazar boncukları şirktir” dediğini duydum” dedi. Ben Abdullah’a “Niçin böyle söylüyorsun? Halbuki benim gözüm acıyordu. Ben falan yahudiye gittim, muska yapıyordu. O muska yaptığı zaman gözümün ağrısı kesildi” dedim. Abdullah “Bu şeytandır. Şeytan kendi eliyle onu acıtıyor, yahudi ona muska yaptığında şeytan ondan uzaklaşıyor. Sana, Rasûlullahın dediği gibi şu duaları söylemek kâfi gelir:

“Ey insanların Rabb’i! Şiddeti gider. Şifa ver. Şifa verici sadece sensin. Senden başka kimsenin şifası olmaz. Öyle bir şifa ver ki arkada herhangi bir hastalık bırakmasın” (25).

Abdullah b. Revâha’nın Hanımıyla Olan Kıssası

- İbn Revâha hanımıyla beraber yataktayken bir ara hücrenin bir tarafında bulunan cariyesine gitti ve onunla cinsî ilişkide bulundu. Karısı ansızın uyandı. Onu yatakta göremeyince kalktı. Baktı ki o cariye ile cinsî ilişki halindedir. Bir bıçak aldı, sonra çıktı. İbn Revâha işini bitirmişti. Onun yanında bıçak olduğu halde kadınla karşılaşınca “Ne oldu?” diye sordu. O da “Ne olacak; eğer seni gördüğüm şekilde yakalasaydım bu bıçakla omuzlarının arasından vururdum!” dedi. Abdullah b. Revâha “Sen beni nerede gördün?” dedi. O da “Seni cariyenin üzerinde gördüm” dedi. Abdullah b. Revâha “Yanıyorsun. Hz. Peygamber bizi cünüpken Kur’an okumaktan menetti. İstersen ben Kur’an okuyayım” dedi. Kansı da “Oku bakalım” dedi. Bunun üzerine Abdullah “Allah’ın Rasûlü bize fecr gibi parlak bir kitap getirdi ve biz kör bir toplumken bize hidayet verdi. Bizim kalblerimiz kesinlikle onun söylediğinin doğru olduğuna inanıyor. Müşrikler yataklarında derin uykuya dalarken o, yanını yatağından uzak tutuyordu” anlamında bir şiir okudu. Kadın “Ben Allah’ın kitabına inanırım, benim gözüm yanılmıştır” dedi. Sonra Abdullah b. Revâha Hz. Peygamber’e giderek ona hadiseyi söyleyince Peygamber, azı dişleri görünecek şekilde güldü (26).

Hız. Ömer’in, Hz. Peygamber ile Hudeybiye’deki Kıssası

- Ebu Vail’e Hâricîleri sordum. Bana “Biz Sıffin’deydik. Adamın birisi Hz. Ali’ye “Allah’ın kitabına davet edildiği halde, icabet etmeyenleri görüyor musun?” dedi. Hz. Ali “Evet” dedi. Sehl b. Huneyf de adama “Siz kendinizi itham ediniz. Hatırlıyorum ki biz, Hudeybiye gününde savaşmak isteseydik savaşabilirdik. Fakat biz Hz. Peygamber’in emrini dinledik. Ömer, Hz. Peygamber’e “Biz hak üzerinde, onlar da batıl üzerinde değiller mi? Bizim ölümlerimiz cennette, onların ölümleri ateşte değiller mi?” dedi. Hz. Peygamber “Evet” dedi. Hz. Ömer “O halde neden dinimizde onlara taviz veriyoruz?” dedi. Hz. Peygamber “Ey Hattab’ın oğlu! Ben Allah’ın Rasûlü’yüm. Kesinlikle Allah beni yardımsız bırakmaz” dedi. Ömer Rasûlullah’ın yanından öfkeli olarak ayrıldı. Ebubekir’e giderek “Biz hak, onlar batıl üzerinde değil midir ey Ebûbekir?” dedi. Ebubekir “Ey Hattab’ın oğlu! Muhammed Allah’ın Rasûlü’dür. Allah ebediyyen onu düşmanlarına mağlup etmeyecektir” dedi. Bu hadiseden sonra Fetih süresi indi (27).

- Ebu Cendel “Ey müslümanlar! Ben müşriklere geri mi veriliyorum? Halbuki ben müslüman olarak geldim. Benim çektiklerimi görmüyor musunuz?” diye feryad etti. Gerçekten de Ebu Cendel Allah için şiddetli işkenceler görmüştü. “Bu feryad üzerine Rasûlullah’a gelerek “Sen Allah’ın gerçek Peygamberi değil misin?” dedim. Hz. Peygamber “Evet” dedi. “Peki, biz hak, düşmanlarımız da batıl üzerinde değil midir?” dedim. Hz. Peygamber “Evet” dedi. “Niçin biz dinimizde böyle bir taviz veriyoruz?” dedim. “sen Allah’ın Rasûlü’yüm. Bu şartı kabul ettiğim için Allah’a isyan etmiş değilim. Allah benim yardımcımdır” dedi. “Sen bize Kâbe’ye varacağız, onu tavaf edeceğiz demedin mi?” dedim. Hz. Peygamber “Evet, dedim. Fakat ille de bu sene dedim mi sana?” dedi. Ben “Hayır, demedin” dedim. Hz. Peygamber “O halde ben yine, yakında Kabe’yi tavaf edeceksiniz diyorum” dedi. Rasûlullah’tan bu haberleri aldıktan sonra Ebubekir’e gelerek “Ey Ebubekir! Bu, Allah’ın hak peygamberi değil midir?” dedim. “Elbette hak peygamberdir” dedi. “Peki biz hak üzerinde, düşmanlarımız da batıl üzerinde değil midir?” dedim. Ebubekir “Evet” dedi. “Peki, niçin dinimizde bu tavizi veriyoruz?” dedim. Ebubekir “Be adam! Kesinlikle o, Allah’ın Rasûlü’dür. O, Rabb’ine isyan etmez,

Rabb'i ona yardımcıdır. Onun üzengesine sarıl. Allah'a yemin ederim ki, o hak üzerindedir" dedi. "Peki, o bize Kâbe'ye varacağımızı, onu tavaf edeceğimizi söylemedi mi?" dedim. Ebubekir "Evet, söyledi. Fakat sana bu sene varacağız dedi mi?" deyince, "Hayır" dedim. Ebubekir "O halde sen Kâbe'ye geleceksin ve onu ziyaret edeceksin" dedi. Bu söylediklerimden dolayı, sonradan birçok sadaka verdim.

H. Peygamber'in, Hudeybiye Dönüşünde Kendisini Mağfiret ve Fetih ile Müjdeleyen Ayetin İnmesine Duyduğu Sevinç

- Hz. Peygamber'e Hudeybiye dönüşünde Fetih Sûresi'nin ikinci ayeti indi. Hz. Peygamber sahabilere hitaben "Benim üzerime bu gece bir ayet inmiştir ki, yeryüzündeki bütün servetlerden daha sevimli gelir bana!" dedi. Sonra da ayeti okudu. Sahabiler "Gözün aydın olsun! Ey Allah'ın Peygamberi. Allah senin hakkındaki icraatını haber vermiş, açıklamıştır. Acaba bizim hakkımızda ne yapacaktır?" dediler. Bunun üzerine Fetih suresinin beşinci ayeti indi (28).

- Rasûlullahi, Hudeybiye'den Medine'ye dönerken bu ayet indi. Sahabiler ile ibadetleri arasına müşrikler girmişler, onlara mani olmuşlardı. Peygamber Hudeybiye'de Kâbe için getirdiği kurbanı kesti. Ashab üzüntülüydü. Hz. Peygamber "Benim üzerime bir ayet inmiştir ki o, bütün dünyadan bana daha sevimlidir" dedi ve surenin birinci, ikinci ve üçüncü ayetlerini okudu. Ashab "Sana kutlu olsun" dediler (29).

- Biz Hudeybiye'de hazır bulunduk. Hudeybiye'den döndüğümüzde halk develerini koşturuyordu. Halkın bir kısmı diğerine "Neden halk böyle develerini koşturuyor?" diye soruyordu. "Hz. Peygamber'e vahiy geldi" deniliyordu. Bunun üzerine biz de develerimizi halkla beraber koşturarak Hz. Peygamber'in yanına vardık. Hz. Peygamber "Kürâ' el-Ğamim"de devesinin üzerinde duruyordu. Halk onun etrafında halkalandı. Peygamber onlara "İnnâ fetahnâ leke fethan mübinâ" ayetini okudu. Sahabilerden birisi "Ey Allah'ın Rasûlü, bu Hudeybiye sulhu fetih midir?" diye sordu. Hz. Peygamber "Evet, Muhammed'in nefsinin elinde tutan Allah'a yemin ederim ki, Hudeybiye sulhu fetihtir" buyurdu (30).

- Siz fethi, Mekke'nin fethi olarak sayıyorsunuz. Halbuki biz sahabiler Hudeybiye günündeki Bey'atu'l-Rıdvan'ı fetih olarak sayıyoruz (31).

- Biz fethi ancak Hudeybiye günündeki fetih olarak biliyoruz (32).

H. Ömer Zamanında Mısır'daki Nil Nehrinin Kıssası

- Mısır fethedildiğinde, Mısırlılar vali Amr İbnü'l-As'a geldiler ve "İşte "Bü'ne" ayı gelmiştir. Bizim nehrimizin bir adeti vardır. O adet yerine getirilmedikçe nehir taşmaz" dediler. Amr "Nedir o?" diye sordu. Mısırlılar "Bu ayın onikisinde bakire bir kızı, babasını ve annesini razı etmek suretiyle alıyoruz. Ona en güzel süs eşyalarını, takıları takıyoruz, sonra da onu Nil'e atıyoruz. Böylece Nil taşıyor. Topraklarımızdan ürün alabilmemiz için nehrin taşması gerek" dediler. Amr onlara "Bu, İslâm'da olmaz. Çünkü İslâm kendisinden önce olan kötü âdetleri yıkmıştır" dedi. Onlar "Bü'ne" ayının sonuna kadar durdular, Nil taşmadı. Nerdeyse hepsi göçüp Mısır'ı terkedeceklerdi. Amr. İbnü'l-As Hz. Ömer'e bu hadiseyi yaydı. Hz. Ömer ona "Sen yaptıklarında isabet etmişsin. Sana şu mektubumun içinde bir parça kâğıt gönderiyorum, onu Nil'e at!" diye yazdı.

- "Gaybî Teyid ile Denizlerin Teshiri" bahsinde geleceği üzere, olayın sonu şöyledir. "Amr, o kâğıt parçasını Nil'e attı. Cumartesi günü sabahladıklarında baktılar ki, Nil, onaltı zira' yükselmiştir. Böylece bu sayede Mısır ehlinden o kötü adet kaldırıldı (33).

Alâ b. el-Fladramî'nin, Beraberindeki İslâm Askerleriyle Denize Atılmaları

- Alâ b. Hadramî ile beraber savaşa gittik. Darin denilen bir adaya vardık

Düşman ile aramızda deniz vardı. Kumandan Alâ şu duayı okudu: "Ey alim, ey halim, ey yüce, ey azamet sahibi Allah, biz senin kulların ve senin yolundayız. Senin düşmanınla savaşıyoruz, ey Allah'ım. Bize onlara varacağımız şekilde bir yol ihsan et" dedi ve denize atılmamızı emretti. Hepimiz denize daldık. Su, atlarımızın eyerleri altındaki keçelere bile ulaşmadan denizin öbür tarafına geçtik (34).

- İbn Mükâbir adlı Kisra valisi bu manzarayı gördüğünde "Allah'a yemin ederim ki, biz bunlarla savaşamayız!" dedi. Bunu söyledikten sonra gemiye binip Fars memleketine gitti (35).

- Hucr b. Adiyy "Düşmanlara varmaktan sizi şu Dicle mi alıkoyuyor?" dedi ve Âl-i İmran/145 ayetini okudu. Sonra atını Dicle'ye sürdü. Dicle'ye girdikten sonra halk da arkasından atlarını Dicle'ye doğru sürdüler. Düşman onları gördüğünde "Bunlar büyülmüş kimselerdir!" diyerek kaçtılar.

Temîm-i Dârî'nin Harre'de Çıkan Yangını Eliyle Söndürmesi

- Harre denilen yerde yangın çıktı. Hz. Ömer Temîm-i Dârî'ye gelerek "Şu yangına bir çare bul" dedi. O da "Ey Mü'minlerin Emîri! Ben kimim?" deyince Hz. Ömer ısrar etti. O da Hz. Ömer'le beraber kalkıp gitti. Ben de onların peşinden gittim. Onlar ateşe vardılar. Temîm eliyle ateşi adeta çemberliyordu. Böylece ateş dereye gidinceye kadar takib edildi. Temimde onun arkasından dereye girdi. Hz. Ömer bu olaydan sonra her fırsatta "Gören görmeyen gibi degildir!" demeye başladı (36).

H. Peygamber'in, Hendek Günü Taşa Vurduğunda Gördükleri ve Bunu Ashabına Müjdelemesi

- Hz. Peygamber Medine'nin etrafına hendek kazılmasını emrettiğinde onların önüne, kırılması zor bir taş çıktı. Hz. Peygamber kalktı ve eline balyozu alarak abasını hendeğin bir tarafına bıraktı ve "Rabb'inin sözü hem doğrulukça hem de adaletçe tamamlanmıştır. O'nun sözlerini değiştirebilecek kimse yoktur. O, işitendir, bilendir" (E'nam/115) ayetini okudu ve taşa vurdu. Taşın üçte biri kırıldı. Selmân-ı Fârisî de durmuş Rasûlullah'a bakıyordu. Rasûlullahın vurmasıyla beraber bir şimşek çaktı. Rasûlullah ikinci vuruşunda aynı ayeti okudu, taşın üçte birisi daha kırıldı. Yine Selman bir şimşegin çıktığını gördü. Peygamber üçüncü vuruşunda yine aynı ayeti okudu ve taşın diğer kısmı da kırıldı. Hz. Peygamber çıktı, abasını alarak oturdu. Selmân-ı Fârisî "Ey Allah'ın Rasûlü! Taşa her vurduğunda beraberinde bir şimşek çakıyordu" dedi. Hz. Peygamber "Ey Selman! Sen bunu gördün mü?"

diye sordu. Selman da “Ey Allah’ın Rasûlü! Seni hak peygamber olarak gönderen Allah’a yemin ederim ki gördüm” dedi. Hz. Peygamber “Ben birinci vuruşta bana Kısra’nın Medayin şehri ve etrafındakilerle birlikte birçok şehirler göründü. Onları gözlerimle gördüm” buyurdu. Bunun üzerine Peygamber’in huzurunda bulunan sahabiler “Ey Allah’ın Rasûlü! Allah’a yalvar ki, onları bize versin. Onların çocuklarını bize ganimet olarak versin ve ellerimizle onların memleketlerini tahrip edelim” dediler. Peygamber de bu hususta dua etti. Hz. Peygamber devamla “Sonra ikinci vuruşumda bana Kayser’in şehirleri ile etrafındakiler göründü. Onları gözlerimle gördüm” dedi. Sahabiler “Ey Allah’ın Rasûlü! Allah’a yalvar ki onları bizim için fethetsin ve orada oturanların çocuklarını ganimet olarak bize versin ve onların memleketlerini kendi ellerimizle zaptedelim” dediler. Hz. Peygamber dua etti ve sonra “Üçüncü darbeyi vurduğumda Habeş ülkesi ve etrafındaki şehirler bana göründü. Onları da gözlerimle gördüm” dedi. Sonra Hz. Peygamber “Habeşliler sizi bıraktıkça siz de onları bırakınız. Türkler sizi terkettikçe siz de onları terkediniz” buyurdu (37).

- Peygamber balyozu Selman’ın elinden aldı. Taşa bir darbe indirdi, taş parçalandı. Ondan bir şimşek çıktı ki, Medine’nin siyah taşlarla dolu olan iki saha arasındaki kısmını ışıktandırarak şekildeydi. Sanki o, karanlık bir gecenin tam ortasında yanan bir çıra idi. Rasûlullah fetih tekbirini getirdi, müslümanlar da getirdi. Sonra Peygamber ikinci ve üçüncü kez vurdu. Hem Selmân-ı Fârisî hem de müslümanlar Hz. Peygamber’e bu çakan nurun ne olduğunu sordular. Hz. Peygamber “Birinci vuruşta bana Hîre’nin kasırları, Kısra’nın Medayin’i -köpeklerin azı dişleri gibi parlayıp göründü. Sonra Cebrail bana haber verdi ki, benim ümmetim oraya galip gelecektir. ikinci vuruşta Rum diyarındaki kırmızı köşkler bana göründü. Onlar da sanki köpeklerin dişleri gibiydi. Cebrail bana haber verdi ki, ümmetim oraya da galip gelecektir. Üçüncüde bana San’a’nın köşkleri köpeklerin azı dişleri gibi parlak olarak göründü. Cebrail ümmetin onlara da galip geleceğini haber verdi. Ben de sizi müjdeliyorum” dedi. Böylece müslümanlar sevindiler, müjdelendiler ve “Hamd o Allah’a mahsustur ki, O’nun vaadettiği doğrudur” dediler. Düşman grupları geldiğinde, mü’minler “... Bu Allah’ın ve Rasûlünün, bize va’dettiğidir. Allah ve Rasûlü doğru söylemiştir”, “Ve bu, onların sadece imanlarını ve teslimiyetlerini artırdı” (Ahzab/22) dediler. Münafıklar da “Siz korkudan dışarı çıkamıyor, etrafınıza hendek kazıyorsunuz. Hâl böyleyken o size, Medine’den Hîre’nin köşklerinizi, Kısra’nın kentlerini gördüğünü söylüyor” dediler. Bunun üzerine Allah Teâlâ “Münafıklar ve kalplerinde hastalık bulunan kimseler: Allah ve Rasûlü bize sadece boş va’dlerde bulundu” diyorlardı” (Ahzab/12) ayetini inzal etti (38).

- Allah’ın Rasûlü “Bırakın ben o taşın ilk vuran olayım!” dedi ve Bismillah ile taşın vurdu. Taşın üçte birisi parçalandı. Hz. Peygamber “Allâhu ekber! Kâbe’nin Rabb’ine yemin ederim ki, Rum diyarındaki kökleri görüyorum” dedi. Sonra ikinci darbeyi vurdu. Yine taşın bir parçası düştü. Hz. Peygamber “Allâhu ekber! Âdem’in Rabb’ine yemin ederim ki, Fars’ taki köşkleri görmekteyim” dedi. O zaman münafıklar “Biz nefislerimizi kurtarmak için hendek açıyoruz; o ise bize Fars ve Rum’un köşklerini va’dediyor” dediler (39).

H. Halid’in “İnsan Eceli Gelmedikçe Ölmez” Diyerek Zehir İçmesi ve Bir Hristiyanın “Ey Araplar! Sahabilerden Bir Kişi Dahî Olsun Kaldıkça Siz İstedığınız Yeri Elde Edeceksiniz” Demesi

- Hz. Halid bir münasebetle “İnsan ecelini tamamlamadan ölmez” diyerek zehir içmiştir.

- Hîre’li bir hristiyan olan Amr b. Abdilmesih, Araplara şunları söylemiştir: “Ey Araplar! Sizler aranızda şu kuşaktan yani sahabilerden bir tek kişi kaldığı sürece istediğinizi elde edebilirsiniz”. Bu kişi kendi vatandaşlarına da “Betî bu Araplar kadar geleceği parlak bir topluluk daha görmedim” demiştir (40).

Sahabilerin Kuvvetin ve Gâlibiyetin Sayı Çokluğuna Bağlı Olmadığını İfade Etmeleri

- Sabit b. Akram, Ebu Hüreyre’den “Ey Ebâ Hüreyre! Sen karşımızdakilerin çok olduklarını mı düşünüyorsun?” diye sordu. Onun “Evet!” demesi üzerine de şunları söyledi: “Sen bizimle birlikte Bedir savaşına katılmadın. Eğer orada bulunmuş olsaydın bizim sayıca çokluğumuzdan dolayı gâlib gelmediğimizi görürdün!” dedi.

- Bir savaşta adamın biri Halid b. Velid’e “Rumlar sayı bakımından biz müslümanlardan çok fazladır” dedi. Bunun üzerine Hz. Halid şunları : söyledi: “Orduların büyüklüğü askerlerinin çokluğuyla değil kazandığı başarılarıyla ölçülür. Aynı şekilde orduların zayıflığı ve azlığı da askerlerinin az oluşuyla değil yenilgiye uğramasıyla ortaya çıkar. Atım Eşkarr sağlam olsun da Rumlar isterse sayı bakımından bugünkünden kat kat fazla olsunlar”.

- Hz. Ebubekir, Amr İbnü’l-As’a şu mektubu yazmıştır: “Mektubun elime geçti. Bunda Rumların çok olduğundan bahsediyorsun. Şunu bil ki Hz. Peygamber’le birlikte bulunduğumuzda Allah Teâlâ bizlere sayı çokluğu ya da ordularla yardım etmemiştir. Hz. Peygamber’le birlikte gazaya çıktığımızda yanımızda sadece iki at vardı. Develere ise sırasıyla biniyorduk. Uhud savaşında Hz. Peygamber’in binmiş olduğu attan başka atımız yoktu. Hz. Peygamber bizleri destekliyor ve düşmana karşı bize yardımcı oluyordu”.

- Hz. Peygamber’in vefatını müteakip Araplar her tarafta İslâm’dan çıkıp irtidat etmeye başladılar. Münafıklık alabildiğine yayıldı. Yahudiler ve hristiyanlar İslâmiyet’i yıkmak ve müslümanları yoketmek için ellerinden geleni yapıyorlardı. Müslümanlar bir kış gecesinde, yağmur altında kalan koyun sürüsüne döndüler. Çünkü Hz. Peygamber’i kaybetmişlerdi. Kendileri sayıca az, düşmanları ise alabildiğine çoktu. İşte böyle bir zamanda, müslümanlar halife seçilen Hz. Ebubekir’e müracaat ederek “Üsâme ordusunu gönderme!” dediler. İçlerinde en isabetli görüşlere sahip olan Hz. Ebubekir şöyle buyurdu: “Hz. Peygamber’in göndermek istediği bir orduyu ben nasıl olur da yolundan alıkoymayım? Böyle bir şey yaptığım takdirde büyük bir emri çiğnemiş olurum. Nefsîmi kudret elinde tutana yemin ederim ki benim yanımda Arapların her taraftan üzerine saldırması, Hz. Peygamber’in gönderilmesini emrettiği Üsâme ordusunu alıkoymaktan çok daha sevimsizdir. Ey Üsâme! Sen askerlerini de alarak emredildiğin yere doğru yola çık. Hz. Peygamber’in sana emrettiği şekilde Filistin taraflarındaki ordularla ve Mûte ahalisiyle savaş. Geride bıraktıklarını da aslâ düşünme; çünkü Allah Teâlâ bizleri her türlü tehlikeye karşı koruyacaktır”.

- Mürtedlerle yapılan savaşlar sırasında düşman sayısının ikiyüzüne ulaştığını öğrenen Abdullah b. Revâhâ şunları söylemiştir: “Müslümanlar! Siz

şimdi evlerinizden kendisini arzulayarak çıktığınız şeyden (şehâdet) mi kaçırıyorsunuz? Biz bu insanlarla sayımızın çokluğundan veya onlardan daha güçlü olduğumuzdan dolayı savaşıyor değiliz. Biz bunlarla ancak Allah Teâlâ’nın bizlere ikram olarak verdiği dinimiz için savaşıyoruz. O halde kalkınız ve düşmana karşı çıkınız. Şunu da biliniz ki şu iki güzellikten birisi mutlaka bizim olacaktır. Ya gâlip geleceğiz ya da şehit olacağız”. Bu sözleri dinleyen İslâm askerleri “Allah’a yemin ederiz ki Revâhâ çok doğru söylüyor” dediler.

4. FASIL: İMANIN HAKİKATI ve KEMÂLİ

H. Peygamber'in "Tam Bir Mü'min Olarak Sabahladım" Diyen Hâris b. Mâlik'e, Bu Söylediklerinin Hakikatını Sormaları

- Bir sabah mescide giren Hz. Peygamber orada derin bir düşünceye dalmış olan Hâris b. Mâlik'i gördü. Yanına varıp ayağıyla onu sarsarak "Başını kaldır!" buyurdu. Başını kaldıran Hâris "Anam babam sana feda olsun, ey Allah'ın Rasûlü! Buyurun emriniz nedir?" dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber "Bu gece nasıl sabahladın ey Malik'in oğlu Hâris?!" diye sordu. Hâris'in "Ey Allah'ın Rasûlü! Tam bir mü'min olarak sabahladım" demesi üzerine de "Her hakkın bir hakikatı vardır. Peki söyle bakalım senin bu söylediğinin hakikatı nedir?" buyurdular. Hâris şunları söyledi: "Dünyadan vazgeçtim. Gündüzlerimi susuz, gecelerimi ise uykusuz geçiriyorum. Ben adeta Rabb'imın arş'ını seyretmekteyim. Öyle ki birbirlerini ziyaret etmekte olan cennet halkı ile ağlayıp dövünmekte olan cehennem halkını görür gibi oluyorum". Bunun üzerine Hz. Peygamber "Sen Allah'ın, kalbini nurlandırdığı bir kişisin. Elde etmiş olduğun bu şeyleri sakın bırakma!" buyurdular (41).

- Bir başka rivayete göre de bu kişi Hâris b. Mâlik değil Hâris b. Nu'man'dır. Hz. Peygamber ona "Sen göreceğini görmüşsün. Sakın bunlardan ayrılm. Sen Allah'ın, kalbindeki imanı nurlandırdığı bir kulsun" buyurdular. Bunun üzerine o "Ey Allah'ın Rasûlü! Şehit olmam için Allah Teâlâ'ya yalvar" dedi. Hz. Peygamber de ona dua ettiler. Daha sonraları bir gün "Ey Allah'ın atlıları! Bininiz!" denilerek müslümanlar cihada çağrıldı. Bu çağrı üzerine atına ilk binen ve ilk şehit olan o oldu (42).

- Bir gün dolaşmaya çıkan Hz. Peygamber Ensar'dan bir gençle karşılaştı ve ona "Ey Hâris! Dün gece nasıl sabahladın?" diye sordular. O da "Allah'a gerçek manada iman eden biri olarak sabahladım" dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber "Sözlerinedikkat et! Çünkü söylenen her sözün bir hakikatı vardır" buyurdular. Genç de "Ey Allah'ın Rasûlü! Ben dünyayı terkettim" karşılığını verdi (43).

- Hz. Peygamber Ensar'dan olan o gence "Her sözün bir hakikatı vardır. Peki senin imanının hakikatı nedir? diye sormuşlardır (44).

H. Peygarnber'in "Allah'a İman Ettiğim Halde Sabahladım " Diyen Muaz'a, Bu Sözünün Hakikatını Sormaları

- Hz. Peygamber bir seferinde huzuruna giren Muaz'a "Ey Muaz! Dün gece nasıl sabahladın?" diye sordular. Onun "Allah'a iman ettiğim halde sabahladım" demesi üzerine "Her sözün bir hakkı vardır. Her hakkın da bir hakikatı vardır. Söyle bakalım senin sözünün hakikatı nedir?" buyurdular. Bunun üzerine Muaz şunları söyledi: "Ey Allah'ın Rasûlü! Sabahleyin uykudan uyandığımda akşama, akşamladığımda da sabaha ulaşamayacağımı düşündüm ve bir adım attığımda ikincisini atamayacağımı aklımdan çıkarmadım. Ben beraberlerinde peygamberleri ve Allah'tan başka tapmış oldukları putlar olduğu halde yüzüstü, amel defterlerini okumaya çağrılan ümmetleri ve cehennemliklerin cezalarıyla cennetliklerin mükâfaatlarını görür gibi oluyorum". Hz. Peygamber de ona "Sen bunu anlamışsın. Sakın ondan ayrılayım demel!" buyurdular (45).

H. Peygamber'in "Biz Mü'minleriz" Diyen Süheyb b. Hâris ve Arkadaşlarına, Sözlerinin ve İmanlarının Hakikatını Sormaları

- Süheyb b Hâris şöyle anlatıyor: Kavmimin temsilcileri olan yedi kişiden biri olarak Hz. Peygamber'in yanına vardım. Huzura girdiğimizde onunla konuştuk. Giyim kuşamımızdan ve davranışlarımızdan hoşlanan Hz. Peygamber "Siz kimselersiniz?" diye sordular. "Biz mü'minleriz!" karşılığını verdik. Bunun üzerine Hz. Peygamber tebessüm ederek "Herşeyin bir hakikatı vardır. Sizin bu söylemiş olduğunuz sözünüzün ve imanınızın hakikatı nedir?" buyurdular. Biz de şunları söyledik: "Bizde onbeş haslet vardır. Bunun beşi göndermiş olduğun elçilerinizin bizlere tebliğ ettikleri ve kesinlikle iman etmemiz gerektiğini söyledikleri şeylerdir. Diğer beşi imanın ölçüleridir. Sonraki beşi ise cahiliyeden beri sahip olduğumuz ve hala da bırakmadığımız bazı âdetlerdir ki eğer hoşunuza gitmeyecek olursa onları terkederiz...".

H. Peygamber'in, Kendisine Af Talebinde Bulunmasını İstemek Üzere Gelen Bir Münafığa Af Talebinde Bulunması

- İbn Ömer şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber'in yanında oturduğumuz bir sırada Hârise oğulları kabilesinden Harmele b. Zeyd el-Ensârî de oraya geldi. Hz. Peygamber'in karşısına oturup dilini işaret ederek "Ey Allah'ın Rasûlü! İşte iman buradadır" dedi. Sonra da elini göğsünün üzerine koyarak "Münafıklık da buradadır; çünkü burası Allah'ı çok az anardı" diye ekledi. Hz. Peygamber ona cevap vermedi. Harmele bu sözlerini bir kere daha tekrarladi. Bunun üzerine Hz. Peygamber onun dilinin ucundan tutarak "Ey Rabb'im! Ona doğru bir dil ve şükredici bir kalb ile benim sevgimi ve beni sevenlerin sevgisini ihsan eyle! Onu hayır ve iyiliklere sevk" diye dua ettiler. O zaman Harmele "Ey Allah'ın Rasûlü! Benim münafıklardan bazı arkadaşlarım vardır. Ben onların başkanı durumundaydım. Onları size haber vereyim mi?" dedi. Hz. Peygamber de ona şöyle buyurdular: "Biz insanları zorlayacak değiliz. Kim senin gibi bize gelirse sana yaptığımız gibi onun için de af talebinde bulunuruz. Kim de münafıklıkta ısrar ederse onun halini Allah daha iyi bilir ve böylelerini cezalandıracak olan da O'dur" (46).

5. FASIL: ALLAH'IN ZÂTINA ve SIFATLARINA İMAN EDİLMESİ

H. Peygamber'in İhlas Sûresi'ni Severek Çokça Okuyan Bir Sahabiye Allah'ın da Kendisini Çok Sevdigini Söylemeleri

- Hz. Peygamber sahabilerinden birini bir askerî birliğin başına kumandan olarak tayin etmişti. Bu adam sefer boyunca kıldırıldığı namazların son rekâtında İhlas Sûresi'ni okudu. Medine'ye döndüklerinde onun bu yaptığı Hz. Peygamber'e haber verildi. Hz. Peygamber "Gidin sorun bakalım niçin böyle yapmış?" buyurdular. Kendisine sorulduğunda sahabi "Bu sure Rahman'ın sıfatlarını içermektedir. Bu yüzden onu okumayı çok seviyorum" dedi. Onun cevabını işittiklerinde Hz. Peygamber "Öyleyse ona Allah'ın da kendisini çok sevdiğini söyleyiniz" buyurdular (47).

H. Peygamber'in Allah'tan Bahseden Bir Yahudi Âlimini Tasdik Etmesi

- Bir yahudi âlimi Hz. Peygamber'e gelerek "Ey Muhammed (ya da ey Allah'ın Rasûlü)! Allah Teâlâ gökleri bir parmağı, dağları ve ağaçları bir parmağı, su ve toprağı bir parmağı, diğer mahlûkâtı da bir parmağı üzerinde tutmaktadır. Arasira bunları harekete geçirerek "Hâkimiyet yalnızca bendedir" der" dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber onu tasdik eder mahiyette mübarek azı dişleri görünecek şekilde güldüler ve sonra da "Onlar (müşrikler) Allah'ı gereğı gibi takdir edemediler. Oysa kıyamet günü yeryüzü tamamen O'nun tasarrufundadır. Gökler de onun sağ eliyle (ilahî kudretiyle) dürülmüştür" (Zümer/67) âyet-i kerimesini okudular (48).

İnanmayanların Kıyamet Gününde Yüzleri Üzerinde Sürünmeleri

- Kendilerine "Kıyamet gününde kafirler yüzleri üzerinde nasıl getirileceklerdir?" diye sorulduğunda Hz. Peygamber "İnsanı dünyada iki ayak üzerinde yürüten Allah Teâlâ kıyamet gününde de yüz üstü yürütmeye kâdirdir" buyurdular (49).

- Ebu Zerr el-Gıfârî, kendi kabilesi olan Gıfar oğullarına şunları söyledi: "Ey Gıfar kabilesi! Söyleyiniz; fakat yemin etmeyiniz. Çünkü doğru söylediği Allah Teâlâ tarafından tasdik edilen Hz. Peygamber'in haber verdiğine göre kıyamet gününde insanlar üç grup halinde getirileceklerdir. Bir grubu binekler üzerinde, yiyecekleri ve elbiseleri yanlarında olduğu halde gelirler. Başka bir grubu da yürüyerek ya da koşarak gelirler. Üçüncü grup ise melekler tarafından yüzleri üzerinde ve ateşe doğru sürüklenerek getirilir...". Bu sözler üzerine dinleyicilerden biri kalkarak "Binekler üzerinde bulunanlarla yüzleri üzerinde sürünenleri anladık da bu yürüyen ya da koşanlar nasıl oluyorlar?" diye sordu. Ebu Zerr de buna şöyle cevap verdi: "Allah Teâlâ binekler üzerine bir âfet indirir. Artık binek hayvanı bulmanın imkanı yoktur. Hatta kişi çok güzel ve büyük bahçesi karşılığında yaşlı da olsa eyerli bir deve satın almak ister; fakat yine de bulamaz" (50).

H. Peygamber'in Sahabilerine "Allah ve Muhammed Dilerse" Sözü'nün Yerine "Hiç Bir Ortağı Bulunmayan ve Tek Olan Allah Dilerse" Demelerini Emretmesi

- Hz. Âişe'nin anne bir kardeşi olan Tufeyl b. Abdillâh bir gece rüyasında bir grup hristiyan görerek onlara "Eğer siz "Mesih, Allah'ın oğludur" demeseydiniz çok iyi bir kavim olurdunuz!" dedi. Onlarsa "Allah neyi dilerse, Muhammed neyi di,erse" sözünü söylemeseydiniz siz de çok iyi bir kavim olurdunuz" karşılığını verdiler. Sonra Tufeyl, devam eden rüyasında bir grup yahudiyle karşılaştı ve onlara "Eğer siz "Üzeyr, Allah'ın oğludur" iddiasında bulunmasaydınız ne güzel bir kavim olurdunuz" dedi. Onlar da "Siz de "Allah ne dilerse, Muhammed ne dilerse!" ibaresini kullanmaktasınız" dediler. Tufeyl sabahleyin kalktığında Hz. Peygamber'e giderek bu rüyasını anlattı. Hz. Peygamber ona "Bu rüyayı başka kimselere de anlattın mı?" diye sordular. Tufeyl'in "Evet, ey Allah'ın Rasûlü!" demesi üzerine de Allah Teâlâ'ya hamd u senâlar ettikten sonra şöyle buyurdular: "Kardeşiniz, bu duyduklarınızı rüyasında görmüştür. Bundan böyle artık "Allah ve Muhammed dilerse" (Mâşâ'l-lâhu ve Muhammed) demeyiniz; bunu yerine "Hiç bir ortağı bulunmayan ve tek olan Allah dilerse" (Mâşâ'l-lâhu vahdehû lâ şerîke leh) deyiniz" (51).

- Bir kişi Hz. Peygamber'le konuşuyordu. Birara "Allah ve sen derseniz" ibaresini kullandı. Bunun yerine Hz. Peygamber şöyle buyurdular: "Sen beni Allah'a ortak koşup O'nunla bir mi tutuyorsun? Sakın bir daha böyle söyleme. Bunun üzerine "Bir tek olan Allah dilerse" ibaresini kullan! (52).

H. Peygamber'in Kendisinden Meşiyeti (İradeyi) Soran Bir Yâhudiye Cevap Vermesi

- Yahudinin biri Hz. Peygamber'e gelerek ondan iradeyi (dilemeyi) sordu.

Hz. Peygamber "Dileme yalnızca Allah'a mahsustur" buyurdu. Yahudi "Ben şu anda kalkmak istersem buradaki irade bana ait olmuş olmaz mı?" diye sordu. Hz. Peygamber "Senin kalkmanı Allah dilemiştir" buyurdu. Yahudi bu kez "Peki ben oturmak istiyorum. Buna ne buyurursunuz?" deyince Hz. Peygamber "Allah senin oturmanı dilemiştir" buyurdu. Yahudi "Ben şu hurma ağacını kesmek istiyorum" dedi. Hz. Peygamber buna da "Eğer Allah kesmeni dilemişse onu kesebilirsin" karşılığını verdiler. Yahudi "Ben istersem o ağacı kesmekten vazgeçebilirim" dediğinde de "Bu, Allah'ın senin vazgeçmeni takdir buyurmasındandır" dediler. Bu sırada Cebrail (a.s.) inerek "İbrahim'e delil getirmesi ve cevap vermesi telkin edildiği gibi sana da telkin edilmiştir" dedi. Bu olay üzerine şu âyet-i kerime nâzil oldu: "(Ey mü'minler! Kafirlerin kinini artırmak için) hurma ağaçlarından kesmeniz veya kökleri üzerinde dikili bırakmanız hep Allah'ın izniyledir. Bu (O'nun) fâsıkları rezil etmesi içindir" (Haşr/5) (53).

H. Peygamber'in, Uyuyarak Sabah Namazını Kaçırdıklarında "Eğer Allah Dileseydi Uyuyup Kalmazdınız" Buyurmaları

- Abdullah b. Mes'ud şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber Hudeybiye'den dönülürken dinlenmek üzere bir yerde konakladılar. Sabah yakındı. Sabah namazı vaktine kadar uyumak istediklerinden "Kim nöbet tutmak ister?" buyurdular. Bunun üzerine ileri atılarak

“Ben, ben!” dedim. Hz. Peygamber iki ya da üç kere “Sen, sen!” buyurarak benim de uyumam gerektiğini söylemek istedilerse de sonunda “Peki madem o kadar istiyorsun nöbeti sen tut!” buyurdular. Böylece nöbet tutmaya başladım. Ancak Hz. Peygamber’in tahmin ettikleri gibi oldu; kısa bir süre sonra uyuyakalmışım. Sırtıma vuran güneşin sıcaklığıyla uyandım. Sonra Hz. Peygamber de kalktılar ve her zaman olduğu gibi abdest alıp sabah namazını kıldılar. Namazdan sonra da şöyle buyurdular: “Ey Allah dileseydi siz uyuyup kalmazdınız. Fakat O sizden sonrakilere, başlarına böyle bir hal geldiğinde ne yapmaları gerektiğini öğretmek için bu şekilde takdir buyurdu” (54).

- Hz. Peygamber “Allah dilediği anda ruhlarınızı kabzeder ve sonra da dilediği anda geri verir” buyurdular. Bu sırada güneş de iyice beyazlaşmıştı. Sahabiler kalkıp ihtiyaçlarını gördüler ve abdest aldılar. Sonra Hz. Peygamber kalkıp sabah namazını kaza ettiler (55).

Bir Yahudinin Hz. Ömer’e, Cennetin Eninin Gökler ve Yer Kadar Olduğunu Söyleyen Âyetin Manasını Sorması

- Bir yahudi Hz. Ömer’e gelerek “Kur’an=ı Kerim’de “Eni gökler ve yer kadar olan cennete koşuşun!” (Âl-i İmran/133) denilmektedir. Peki bu durumda ateş (cehennem) nerededir?” diye sordu. Hz. Ömer o sırada yanında bulunan sahabilere dönerek “Şu adama cevap veriniz!” dedi. Ancak hiç kimseden ses çıkmadığını görünce kendisi yahudiye “Peki sen söyle bakalım gece gelip de yeryüzünü kapladığında acaba gündüz nerededir?” diye bir soru yöneltti. Onun “Allah’ın dilediği yerdedir” demesi üzerine de “İşte cehennem de Allah’ın dilediği bir yerdedir” buyurdu. Bunun üzerine yahudi şunları söyledi: “Ey Mü’minlerin Emîri! Nefsimi kudret elinde tutana yemin ederim ki Allah tarafından indirilmiş olan Tevrat’ta da aynen senin dediğin gibi denilmektedir” (56).

Hız. Ali’nin İrade Konusunda İleri-Geri Konuşan Bir Kişiyile Tartışması

- Hz. Ali’ye bir adamın meşiyet (irade) hakkında ileri-geri konuştuğu haber verildi. Bunun üzerine adamı çağırtan Hz. Ali ona “Ey Allah’ın kulu! Allah Teâlâ seni kendisinin dilediği şekilde mi yoksa senin dilediğin şekilde mi yaratmıştır?” diye sordu. Adam “Tabi ki kendisinin dilediği şekilde yaratmıştır” dedi. Hz. Ali “Peki O seni hasta etmek istediğinde kendisinin istediği zamanda mı yoksa senin istediğin zamanda mı hasta eder?” buyurdu. Adam “Kendisinin istediği zamanda” cevabını verdi. Hz. Ali bu kez “Kendi dilediği zamanda mı sana şifa verir yoksa senin dilediğin zamanda mı?” diye sordu. Adam buna da “Benim değil kendisinin dilediği zamanda şifa verir” karşılığını verdi. Hz. Ali “Seni kendi dilediği yere mi yoksa senin dilediğin yere mi iletir?” dediğinde de adam “Kendi dilediği yere iletir” dedi. Bunun üzerine Hz. Ali “Allah’a yemin ederim ki eğer bundan başkasını söylemiş olsaydın gözlerini taşıyanı (başını) kılıcımla uçururdum” buyurdu (57).

Hız. Peygamber’in “Senin Yanında Başka, Dışarda Başka Şeyler Hissediyoruz” Diyen Sahabilere Bunun Münafıklık Olmadığını Söylemeleri

- Bir gün sahabiler Hz. Peygamber’e “Ey Allah’ın Rasûlü! Bizler senin yanında bir hal üzerinde, senden ayrıldığımızda ise daha başka bir hal üzerinde bulunuyoruz. Bu durum münafıklık sayılmaz mı?” diye sordular. Hz. Peygamber “Peki siz Allah Teâlâ hususunda ne düşünüyorsunuz?” dediler. Onların “O gizlide de açıkta da bizim Rabb’imizdir” demeleri üzerine de “O halde sizin bu durumunuz münafıklık olarak nitelendirilemez” buyurdular (58).

Hız. Peygamber’in “Kıyamet Gününde İnsanları Allah Hesaba Çekecektir” Buyurduklarında Göçebenin Birinin “Öyleyse Kurtulduk Demektir” Demesi

- Bir gün göçebe Araplardan biri Hz. Peygamber’e gelerek “Ey Allah’ın Rasûlü! Kıyamet gününde mahlûkâtı kim hesaba çekecektir” diye sordu. Hz. Peygamber “Allah Teâlâ çekecektir” buyurdular. Bunun üzerine adam “O halde Kâbe’nin Rabb’ine yemin ederim ki biz kurtulduk demektir!” dedi. Hz. Peygamber “Bu nasıl oluyor?” deyince de “Çünkü kerim bir zat, cezalandırmaya gücü yettiği suçluları bağışlar” dedi (59).

- Hz. Ömer, Muaz b. Cebel’i Benî Kilâb kabilesine zekat toplama memuru olarak göndermişti. Muaz toplamış olduğu zekatı o kabilenin fakirleri arasında taksim etti. Böylece elinde hiç bir şey kalmadı. Devesinin eyeri altına açmakta olduğu keçe parçasını omuzuna alarak geri döndü. Kendisini karşılayan hanımı “Memurlar vazifelerinden dönerlerken bazı hediyeler getirir. Hani senin hediye; bizlere bir şey getirmedi mi?” diye sordu. Muaz da “Yanımda beni kontrol eden emin ve koruyucu bir zat vardı; bu yüzden de hiç bir şey getiremedim” dedi. Bunun üzerine karısı şunları söyledi: “Sen Hz. Peygamber’in ve Ebubekir’in katında güvenilir bir kimse olarak biliniyordun. Nasıl oluyor da Ömer seni kontrol etmesi için yanına birisini katıyor?”. Muaz’ın hanımı daha sonra gidip Hz. Ömer’i, şikayet etti. Bu durum kendisine söylenildiğinde Hz. Ömer, Muaz b. Cebel (r.a.)’ı çağırttı ve ona “Ben ne zaman seni kontrol etmesi için yanına bir memur katmışım?” diye sordu. O da “Ey Mü’minlerin Emîri! Karımın elinden kurtulabilmek için bundan başka bir mazeret bulamadım” karşılığını verdi. Hz. Ömer gülererek ona birşeyler verdi ve “Git hanımını bunlarla razı et” dedi (60).

Allah Teâlâ’nın Her Konuşmayı ve Her Sesi İşitmesi

- Hz. Âişe “Her konuşmayı ve her sesi işiten Allah Teâlâ’ya hamd u senâlar olsun” dedikten sonra şöyle anlatıyor: Bir gün kadının biri gelerek Hz. Peygamber’e birşeyler söyledi ve sonra konuşmaya başladılar. Ben o sırada odanın uzakça bir köşesinde bulunduğumdan ne konuştuklarını işitemedim. Ama daha sonra Allah Teâlâ “(Ey Rasûlüm!) Kocası hakkında seninle tartışan ve Allah’a şikayette bulunan o kadının sözünü Allah işitmiştir. Allah ikinizin de konuşmasını işitir; zira Allah işiten ve görendir”. (Mücâdele/ 1) âyet-i kerîmesini indirdi (61).

- Âişe vâlidemiz şöyle anlatıyor: Her sesi ve her konuşmayı işiten Allah Teâlâ ne yücedir. Bir gün Havle binti Sa’(ebe gelerek Hz. Peygamber’le konuşmaya başladı. Onların konuşmalarının ancak bir bölümünü işitebildim. Duyduğum kadarıyla Havle kocasını şikayet ederek şöyle diyordu: “Ey Allah’ın Rasûlü! Kocam malımı yedi, gençliğimi mahvetti. Ona birçok çocuk doğurdum. Yaşım

ilerleyip de çocuk yapamaz hale geldiğimde o beni boşadı. Ey Allah'ım! Ben derdimi sana şikâyet ediyorum!” Havle, Cebrail (a.s.) Mücâdele Sûresi'nin birinci âyet-i kerimesi olan “(Ey Rasûlüm!) Kocası hakkında seninle tartışan ve Allah'a şikayette bulunan o kadının sözünü Allah işitmiştir...” âyetini indirinceye kadar bu şekilde konuşmaya devam etti. Onun kocası Evs b. es-Sâmit idi (62).

- Hz. Peygamber vefat ettiğinde Ebubekir Sıddık “Ey insanlar! Eğer siz Muhammed'e tapıyorsanız biliniz ki o vefat etmiştir. Yok eğer gökte olan ilaha tapıyorsanız. O vefat etmemiştir” dedi ve sonra da “Muhammed sadece bir peygamberdir ve ondan önce de (nice) peygamberler gelip geçmiştir. Eğer o ölür veya öldürülürse topuklarınız üzerinde geriye mi döneceksiniz? Kim topukları üzerinde geriye dönerse (bilsin ki) o Allah'a hiç bir zarar veremez! Muhakkak Allah şükredenlerin mükafaatını verecektir!” (Âl-imran/144)âyet-ikerimesini okudu (63).

- Hz. Ebubekir şöyle bir hutbe irat etmiştir: “Allah Teâlâ peygamberi Muhammed'e ömür verdi. O, Allah'ın dini yeryüzüne hâkim oluncaya kadar yaşadı ve O'nun risâletini tebliğ eyleyip yolunda cihat etti. Sonra Allah Teâlâ vefat ettirmek suretiyle onu bizim aramızdan çekip aldı. O aranızdan ayrılmadan önce sizleri dosdoğru bir yol üzerinde bıraktı. İnsan ancak kendisine delil gelip şifaya kavuştuktan sonra üzerinde bulunduğu doğru yolu terketmek suretiyle helak olur. Rabb'i Allah olanlar şunu bilsinler ki O diridir ve kendisi için ölüm yoktur. Kim de Muhammed'i ilah edinmişse, bilsin ki artık o ölmüştür. O halde ey insanlar! Allah'tan korkunuz ve dininize sımsıkı sarılınız. Allah'a dayanıp güveniniz. Unutmayınız ki Allah kendi dinine yardımcı olanlara yardım edecek ve dinini gâlip getirecektir. Nur ve şifa kaynağı olan Allah'ın kitabı yanımızdadır. Allah Teâlâ, Muhammed'i onunla hidayete erdirmiştir. Allah'ın helal ve haramları bu kitabın içerisinde. Allah'a yemin ederim ki O'nun mahluklarından, toplanıp da bize savaş açan hiç kimseden çekinmeyiz. Çünkü Allah'ın, kınından çekilmiş kılıçları hâlâ elimizdedir. Bizler tıpkı Hz. Peygamber'in yaptığı gibi, bize karşı çıkanlarla sonuna kadar cihat edeceğiz (64).

Hiz. Âişe'nin, Bir Kadının Kendi Evinde Ölmesi Üzerine, Kardeşinin Ölümü Hakkındaki Şüphelerini Giderdiği İçin Allah'a Hamdetmesi

- Bir kadın Hz. Âişe'nin hücreğine girmişti. Hz. Peygamber'in evi olduğu için orada namaz kılmak istedi. Kendisi sapasağlam görüldüğü halde secdeye vardığında bir daha kalkmadı; ölmüştü. Bunun üzerine Âişe vâlidemiz şunları söyledi: “Hamd, diriltlen ve öldüren Allah Teâlâ'ya mahsustur. Kadının bu şekildeki ölümü kardeşim Abdurrahman'ın ölümü hususundaki şüphelerimi ortadan kaldırdı. Şöyle ki kardeşim Abdurrahman odasında uykuya dalmıştı. Daha sonra onu uyandırmak istediklerinde ölmüş olduğunu anladılar. O zaman ben “Acaba onun başına bir şey mi gelmiştir? Yoksa diri diri mi gömülmüştür?” şeklinde bazı şüphelere düşmüştüm. Bu kadının ölüm şeklini görünce bu şüphelerini yok oldu” (65).

6. FASIL: ALLAH'IN MELEKLERİNE İMAN EDİLMESİ

Hiz. Ali'nin Suların ve Rüzgarların Meleklerin Kontrolünde Olduğunu Söylemesi

- Hz. Ali şöyle buyurmuştur: “Bir yağmur damlası dahi ancak ölçekle ve görevli meleğin eliyle gönderilir. Fakat Nuh zamanında böyle değildi. Çünkü o zaman suya, onu koruyan meleğin izni olmaksızın tuğyan edip taşma yetkisi verilmişti. Bu yüzden de su, koruyucu meleğe rağmen taşmış ve her tarafı kaplamıştır. İşte “Hakikat şu ki su taşıdığı zaman o süzülen (gemide sizin atalarınızı) biz taşıdık” (Hâkka/11) âyet-i kerimesi bunu ifade etmektedir. Aynı şekilde hiç bir rüzgar yoktur ki bir ölçüyle ve görevli meleğin eliyle esmiş olmasın. Ancak Ad kavminin helâki esnasında durum bunun aksine oldu. O sırada rüzgara, Allah tarafından görevli melekten izin alınmaksızın korkunç bir fırtına şeklinde esme yetkisi verilmişti. Bunu da “Âd'a gelince, onlar uğultulu, azgın bir fırtına ile helak edildiler” (Hâkka/6) âyet-i kerimesi ifade etmektedir” (66).

Selmân-ı Fârisî (r.a.)'ın Vefatı Esnâsında “Bugün Benim Ziyaretçilerim Vardır” Demesi

- Selmân-ı Fârisî'nin karısı Bukayre şöyle anlatıyor: Kocam Selman ölüm döşeğinde yatarken birara beni yanına çağırdı. Kendisi dört kapılı odasında yatmaktaydı. Bana “Şu kapıların hepsini aç ey Bukayre! Çünkü bugün benim bazı ziyaretçilerim olacaktır ve ben onların hangi kapıdan geleceklerini bilmiyorum” dedi. Sonra da kendisinin kullanmakta olduğu miski isteyerek “Bir miktar su ile karıştırarak yatağımın dört bir yanına saç!” dedi. Bu dediklerini yaptığımda da şunları söyledi: “Şimdi çık! Bir süre durduktan sonra döndüğünde beni yatağımın üzerinde (ölü olarak) bulacaksın!”. Odasından çıktım; bir müddet oyalandıktan sonra döndüğümde ruhunun kabzedilmiş olduğunu gördüm. Yatağımın üzerinde uyur gibi yatmaktaydı.

- Selmân-ı Fârisî ölüm döşeğinde idi. Hanımını yanına çağırarak “Şu sana vermiş olduğum emaneti bana getir!” dedi. O da gidip içi miskle dolu bir kese getirdi. Sonra Selman bir bardak da su istedi. Hanımı suyu getirdiğinde kesedeki miski onun içerisine boşaltarak eliyle eritti. Sonra da hanımına verip “Bu miski yatağımın etrafına serp. Çünkü bugün Allah'ın dostlarından bazıları ziyaretime gelecektir. Bunlar yemek yemezler fakat güzel kokuyu severler. Bu işi yaptıktan sonra kapıyı üzerime kapat!” dedi. Hanımı onun söylediklerini yerine getirdi ve sonra da dışarıya çıkıp kapıyı kapattı. Bir süre sonra içerden bir ses geldiğini işitti. İçeri girdiğinde Hz. Selman'ın vefat etmiş olduğunu gördü (67).

7. FASIL: ALLAH'IN KADERİNE VE İMAN EDİLMESİ

Hiz. Peygamber'in Allah Teâlâ'nın Cennet ve Cehennem Yaratırken Onlar İçin Atalarının Sulbünde Bazı Kimseler Yaratıldığını Söylemesi

- Hz. Âişe şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber bir gün Ensar'dan bir küçük çocuğun cenazesine çağırıldı. Ben “Ey Allah'ın Rasûlü! Ne mutlu bu çocuğa! O, cennetin kuşlarından birisidir. Kötülük ve günah işlememiş ve bunları işleyecek yaşa da ulaşmamıştır” dedim. Bunun üzerine Hz. Peygamber şöyle buyurdular: “Düşündüğünden farklı olmasın ey Âişe? Allah Teâlâ cenneti yaratırken

onun için atalarının sulbünde bulunan bazı kimseler; cehennemi yaratırken onun için de yine atalarının sulbünde bulunan bazı kimseler yaratmıştır” (68).

Übâde b. Sâmit'in Oğluna Kaderin Hayrına ve Şerrine İman Etmesini Vasiyet Etmesi

- Velid b. Übâde şöyle anlatıyor: Babam Übâde b. Sâmit hastalanmıştı. Ziyaretine gittiğimde kendisinde ölümün alametlerini gördüm ve “Babacığım! Bana; en lüzumlu gördüğün konuda tavsiyede bulun!” dedim. Bunun üzerine “Beni oturtunuz!” dedi. Kendisini oturttuğumuzda da “Ey oğul! Kaderin hayrına ve şerrine iman etmedikçe imanının tadını alamaz ve Allah’ı tanımış olmanın hakikatına varamazsın!” dedi. “Ey babacığım! Kaderin hayrı ile şerrini birbirinden nasıl ayırtedebileceğimi söyleyebilir misiniz?” diye sorduğumda da şunları söyledi: “Başına gelmesi takdir olunan şeyler mutlaka başına gelecektir. Diğer taraftan şunu da bilmelisin ki sana başına gelmesi takdir olunmayan hiç bir şey de isabet etmeyecektir. Ben Hz. Peygamber’in “Allah ilk olarak kalemi yaratmış ve sonra ona yazmasını buyurmuştur. Kalem de kıyamete kadar olacak olan herşeyi yazmıştır” dediğini duydum. Ey oğul! Eğer bu inanç üzerinde değilsen öldüğün zaman cehenneme girersin” (69).

Sahabilerden Ebu Abdillah'ın Vefatı Esnasında Allah'ın Kendisi Hakkındaki Takdirini Bilemediği İçin Ağlaması

- Hz. Peygamber’in sahabilerinden Ebu Abdillah hastalanmıştı. Arkadaşları ziyaretine gittiklerinde onu ağlarken buldular ve “Ey Ebâ Abdillah! Niçin ağlıyorsun? Hz. Peygamber sana “Bıyığından al ve kıyamet gününde benim yanıma gelinceye kadar öylece bırak!” buyurmadı mı?” dediler. O da şunları söyledi: “Evet; ama ben Hz. Peygamber’in şöyle buyurduğunu işittim: “Allah Teâlâ sağ eliyle bir avuç (insan) alarak “Bu cennet içindir ve ben bundan şaşacak değilim” buyurdu. Sonra diğer eliyle de bir avuç alarak “Bunlar da cehennem içindir ve ben bundan da şaşacak değilim” dedi”. İşte ben bu iki avuçtan hangisinde bulunduğumu bilmediğim için ağlıyorum” (70).

Ölüm Halinde Bulunan Muaz b. Cebel'in Allah'ın Kendisi İçin Neyi Takdir Buyurmuş Olduğunu Bilemediği İçin Ağlaması

- Ölüm döşeğinde bulunan Muaz b. Cebel’in ağlamakta olduğunu gören yakınları ona niçin ağladığını sordular. Muaz (r.a.) şöyle cevap verdi: “Allah’a yemin ederim ki ben ölümünden korktuğumdan ya da dünyayı geride bıraktığımdan dolayı ağlıyor değilim. Ben Hz. Peygamber’in “İnsanlar iki avuçturlar. Bir avucu ateşte (cehennemde) diğer avucu ise cennettedir” buyurduğunu işittim. İşte ben bu iki avuçtan hangisinde bulunduğumu bilemediğim için ağlıyorum” (71).

İbn Abbas'ın Kaderi Yalanlayan Bir Kişi Hakkında “Elime Geçirecek Olsam Boynunu Kırardım” Demesi

- İbn Abbas’a “Kaderi yalanlayan bir kişi gelmiş!” denildi. İbn Abbas “Onu bana getiriniz!” dedi. O sırada iki gözü de görmüyordu. “Ey Abbas’ın oğlu! Onu ne yapacaksın?” dediklerinde de şöyle buyurdu: “Nefsimi kudret elinde tutan Allah’a yemin ederim ki eğer onun burnunu elime geçirecek olsam ısırarak koparır, boynunu elime geçirsem kırardım. Çünkü ben Hz. Peygamber’in şöyle buyurduğunu işitmişim: “Fihroğulları kabilesinin kadınlarının Hadred isimli putu sallanarak ziyaret edişlerini görür gibi oluyorum. Onlar Allah’a şirk koşmuşlardır. İşte bu ümmetin ilk şirki budur. Nefsimi kudret elinde tutan Allah’a yemin ederim ki fena görüşleri onları Allah’ın hayır ve şerri takdir etmeyeceğini düşünmeye kadar götürmüştü”.

- Ata~b. Ebî Rebah şöyle anlatıyor: Zemzem kuyusundan su çektiği bir sırada İbn Abbas’ın yanına vardım. Etekleri ıslanmıştı. “Ey İbn Abbas! İnsanlar kader hakkında ileri-geri konuşuyorlar” dedim. “Doğru mu bu?” diye sordular. “Evet!” dediğimde de şöyle buyurdular: “Allah’a yemin ederim ki “(Hatırlat) o gün ki onlar yüzüstü ateşe sürüklenirler (ve onlara) “Tadın cehennemin dokunuşunu!” (denir). Muhakkak ki biz herşeyi bir takdir (bir ölçü ve hikmet) ile yarattık” (Kamer/48-49) âyet-i kerimeleri böyleleri hakkında inmiştir. İşte bunlar bu ümmetin en şerlileridir. Onların hastalarını ziyaret etmeyin, ölülerinin de cenaze namazlarını kılmayın. Eğer onlardan birisine rastlarsam şu iki parmağımla gözlerini çıkarırım” (72).

- İbn Abbas bir gün “Kader hakkında ileri-geri konuşanlardan biriyle karşılaşıp onun kafasına şu bıçakla vurmak isterdim” dedi. “Niçin böyle söylüyorsun?” diye sorulduğunda da şöyle buyurdu. “Allah Teâlâ kendisi beyaz billurdan, kapakları kırmızı yakuttan, korunmuş bir defter (levh-i mahfuzu) yaratmıştır. Bunun kalemi ve yazısı nurdandır. Genişliği gökle yerarası kadardır. Allah Teâlâ bu levh-i mahfuz’a her gün üçyüzaltmış defa bakar; her bakışında da kimilerini diriltir, kimilerini ise öldürür; bazılarını aziz, diğer bazılarını da zelil eder ve dilediğini yapar” (73).

İbn Ömer'in, Kaderi Yalanladığını İşittiği Bir Dostuyla Mektuplaşmayı Kesmesi

- İbn Ömer’in kendisiyle mektuplaştığı Şamlı bir dostu vardı. Onun kaderi yalanladığını öğrenince son olarak şöyle bir mektup yazdı: “Duyduğuma göre sen kader hakkında ileri-geri konuşuyormuşsun. Sakın bir daha bana mektup yazayım deme. Çünkü ben Hz. Peygamber’in “Ümmetimin içerisinde bazı kimseler olacaktır ki bunlar kaderi yalanlayacaklardır” buyurduğunu işittim” (74).

H. Ali'nin Kader Hakkındaki Sözleri

- Hz. Ali’ye “Ey Mü’minlerin Emîri! Şurada birileri var; Allah Teâlâ’nın henüz olmamış şeyleri bilemeyeceğini iddia ediyorlar” denildi. Hz. Ali “Anneleri onların matemini tutsun! Onlar bu sözü neye dayanarak söylüyorlar?” dedi. “Andolsun ki sizi deneyeceğiz ki içinizden mücahit olanları ve sabır gösterenleri meydana çıkaralım (cihat ve diğer hususlarda isyan veya itaat) haberlerinizi de ortaya çıkaralım” (Muhammed/31) âyetine dayanıyorlar” denildi. Bunun üzerine Hz. Ali “Bilgisiz insanlar helak olur” dedi. Sonra da minbere çıkıp Allah’a hamd u senâda bulunarak şunları söyledi: “Ey insanlar! İlim öğreniniz. Sonra bu öğrendiklerinizle amel ediniz ve onları başkalarına da öğretiniz. Allah’ın kitabında bulunup da içinden çıkamadığınız konuları bana sorunuz. Duyduğuma göre

içinizden bazı kimseler “Andolsun ki sizi deneyeceğiz ki içinizden mücahit olanları ve sabır gösterenleri meydana çıkaralım...” âyetine dayanarak Allah Teâlâ’nın henüz olmamış şeyleri bilemeyeceğini iddia ediyorlarmış. Halbuki “Bilelim” manası’na gelen “na’lemu” fülü bu âyet-i kerimede “Görelim” manasında kullanılmıştır. Böylece âyet “İçinizden mücahit olanları ve sabredenleri görelim diye sizleri deneyeceğiz” manasını ifade etmektedir” (75).

- Hz. Ali şöyle buyurmuştur: “Gökte ve yeryüzünde takdir olunmayan hiç bir şey meydana gelmez. Hiç bir kimse yoktur ki yanında kendisini korumakla görevli iki melek bulunmasın. Bu melekler kaderi gelinceye kadar insanı korurlar. Kader geldiğindeyse onunla kaderi arasından çekilirler. Benim üzerimde Allah’ın çok sağlam bir koruyucusu vardır. Ecelim geldiği zaman bu koruyucu benden uzaklaşır. Şunu biliniz ki kişi, takdir olunanların mutlaka başına geleceğine ve olunmayanlarınsa hiç bir şekilde kendisine isabet etmeyeceğine inanmadıkça imanının zevkini alamamıştır” (76).

Hiz. Ömer’in Minber Üzerinde Kader Hakkında Konuşması

- Hz. Ömer hutbelerinin birçoğunda şu sözleri kullanırdı: “Elinde olmayan şeyler hususunda kendini boş yere yorma! Çünkü herşey Allah Teâlâ’nın takdiri iledir. Senin için takdir olunmayan şeyler asla başına gelmeyeceği gibi üzerine yazılan şeyler de mutlaka gelip seni bulacaktır” (77).

8. FASIL: KIYAMETİN KOPUŞUNA İNANILMASI

Hiz. Peygamber’in “Sûr’a Üfürüldüğü Gün, Çok Çetin Bir Gündür” Mealindeki Âyet Hakkındaki Sözleri

- “Sur’a (ikinci defa) üfürüldüğü gün; işte o gün (kafirler için) çok çetin bir gündür” (Müddessir/8-9) mealindeki âyet-i kerimeler indiğinde Hiz. Peygamber “İsrafil sûr’u dudaklarına götürmüş ve üfürmek için kendisine verilecek emri beklediği halde ben nasıl olur da nimetlerden lezzet alıp huzur içerisinde yaşayabilirim?” buyurdular. Ashâb-ı kiram “Ey Allah’ın Rasûlü! Bize ne yapmamızı tavsiye edersiniz?” diye sorduklarında da “Allah bize kâfidir ve o ne güzel vekildir. Biz yalnızca O’na dayandık” (Hasbunallâhu ve ni’mel-vekil, ale’l-lâhi tevekkelnâ) deyiniz!” buyurdular (78).

Sevdetü’l-Yemâniye’nin “Deccal Çıktı” Denildiğinde Çok Korkması

- Hafsa vâlidemiz bir gün evine gelen Sevdetü’l-Yemâniye adlı kadına “Ey Sevde! Tek gözlü kişi (deccal) çıktı!” dedi. Bunun üzerine kadın korkusundan titremeye başladı ve “Ben şimdi nereye saklanacağım?” diye sordu. Hiz. Hafsâ da hurma dalları ile yaprakları konulan toz toprak içerisinde ve örümcek ağlarıyla dolu bir odayı işaretle “İşte oraya saklanabilirsin!” dedi. Hiz. Peygamber oraya geldiklerinde Hafsâ vâlidemizin gülmekte olduğunu görerek ona ne olduğunu sordular. O da Sevde’nin girdiği odayı gösterdi. Hiz. Peygamber odanın kapısını açtıklarında içerde korkudan titremekte olan Sevde’yi gördüler. “Ey Sevde! Ne oldu sana? Niçin buraya saklandın?” diye sorunca o “Ey Allah’ın Rasûlü! Tek gözlü (deccal) çıkmış!” dedi. Hiz. Peygamber’se iki kere “Çıkmamıştır; fakat kesinlikle çıkacaktır!” buyurdular ve sonra da Sevde’yi oradan çıkarıp üzerindeki toz ve örümcek ağlarını temizlediler (79).

Hiz. Ebubekir’le Abbas’ın Deccal Hakkındaki Sözleri

- Hiz. Ebubekir bir gün “Irak’ta Horasan diye bir yer var mıdır?” diye sordu. “Evet vardır!” dediklerinde de “Deccal işte oradan çıkacaktır” dedi.

- Hiz. Ebubekir şöyle buyurmuştur: “Deccal Merv şehrinin yahudi mahallesinden çıkacaktır” (80).

- Abdullah b. Ebî Müleyke şöyle anlatıyor: İbn Abbas’ın yanına gittiğim bir gün bana “Bu gece sabaha kadar uyuyamadım” dedi. Niçin uyuyamadığını sorduğumda da şunları söyledi: “Kuyruklu yıldızın çıktığını söylemişlerdi. Ben de bunun Hiz. Peygamber’in haber verdiği duhan (duman) olmasından korktum ve bu yüzden uyuyamadım” (81).

9. FASIL: KABİR ve BERZAH ÂLEMINDE OLANLARA İMAN EDİLMESİ

Hiz. Ebubekir’in Ölüm Döşğinde İken Söyledikleri

- Ölüm döşğinde yatmakta olan Hiz. Ebubekir kızı Âişe vâlidemize şunları söyledi: “Şu iki elbisemi yıkat. Öldükten sonra kefen olarak bu iki elbiseyi kullansınlar. Ölümünden sonra senin baban ya en güzel elbiseleri giyecek ya da en kötü bir şekilde elbisesi ve herşeyi kendisinden alınacak iki kişiden biri olacaktır” (82).

- Hiz. Âişe şöyle anlatıyor: Babam Ebubekir ölüm döşğinde yatarken kendisine şu şiiri okudum: “Hayatına yemin ederim ki can boğaza gelip de göğüs daralıp nefes alıp vermek güçleştiğinde malı ve mülkü, kişiye hiç bir fayda vermez”. Bunun üzerine babam “Ey kızım! Böyle söyleme. Bunun yerine “(Bir gün) ölüm sarhoşluğu geldiğinde “İşte (ey insanoğlu) Bu senin öteden beri kaçtığın şeydir” (denir)” (Kâf/19) âyetini oku!” dedi ve sonra da şöyle ekledi: “Şu iki elbisemi yıkayınız ve ölümünden sonra onları bana kefen yapınız. Çünkü yeni elbiselere, diriler ölümlerden daha fazla muhtaçtırlar” (83).

- Âişe vâlidemiz şöyle anlatıyor: Babam Ebubekir’in hastalığı şiddetlendiğinde ben ağlamaya başladım. Babam da o esnada baygınlık geçirdi. Bunun üzerine ben şu şiiri okudum: “İnsan gözyaşlarını, saklı bulunduğu damarlarda ne kadar tutabilirse tutsun, sonunda onları boşaltacağı bir zaman mutlaka gelecektir”. Ayılıp da benim bu şiiri okuduğumu duyan babam “Ey kızım, durum senin dediğin gibi değildir. Sen bu şiirin yerine “(Bir gün) ölüm sarhoşluğu geldiğinde “İşte (ey insanoğlu!) Bu senin öteden beri kaçtığın şeydir” (denir)” (Kâf/19) âyetini oku” buyurdu. Sonra da “Hiz. Peygamber hangi gün vefat etmişti?” diye sordu. “Pazartesi günü” dedim. “Peki bugün günlerden nedir?” dedi. “Bugün pazartesi;günüdür” karşılığını verdim. “Ben Allah Teâlâ’dan canımı bu geceden önce almasını temenni ederim” dedi ve pazartesiye salıya bağlayan o gece de vefat etti. Ölmeden önce “Vefatlarında Hiz. Peygamber’e

kaç kefen giydirilmişti?” diye sordu. “Yemen’in sahil kasabalarında yapılmakta olan kumaştan üç kefen giydirildi. Hepsisi de yeni ve beyazdı. Ayrıca kamis (gömlek) ve sarık da giydirilmedi” dedim. O zaman “Şu üzerimdeki elbiseyi yıkayınız; çünkü onda za’feran lekeleri vardır. Sonra da ona iki yeni kumaş parçası ekleyerek bana kefen olarak kullanınız!” buyurdu. “Sırtındaki elbise eskidir” dediğimde de “Ne farkeder. Hem yeni elbiselere, diriler ölümlerden daha fazla muhtaçtırlar. Zaten kefen çürümeye mahkumdur” buyurdu (84).

Hız. Ömer’in Ölüm Döşegindeki Sözleri

- Vefatı esnasında Hz. Ömer oğluna şunları söylemiştir: “Ey oğlum! Vefat edeceğim esnada dizlerini sırtıma dayamak suretiyle yönümü kibleye doğru çevir. Sağ elini alnımın, sol elini de çenemin üzerine koy. Ruhum çıkınca da gözlerimi kapat. Kefenimde aşırıya kaçma. Çünkü Allah, katında bir değerim varsa bana bundan çok daha hayırlısını verecektir. Şayet bir değerim yoksa o kefeni de alıp beni öylece bırakacaktır. Mezarımı da çok geniş kazmayın. Çünkü Allah katında iyi kimselerdensem O, mezarımı benim için alabildiğine genişletecektir. Katında kötü kimselerden isem o zaman da mezarımı kaburgalarımı birbirine geçirecek şekilde daraltacaktır. Sakın cenazem götürülürken hiç bir kadın onu takip etmesin. Sakın beni, bende bulunmayan meziyetlerle övmeye kalkışmayın; zira Allah Teâlâ beni sizden daha iyi tanımaktadır. Tabutumu yüklediğinizde beni mezarıma hızlı bir şekilde götürünüz. Çünkü eğer Allah katında bir hayrım varsa beni bir an önce ona kavuşturmuş olursunuz. Hayrım yoksa da sizler omuzlarınızda taşımakta olduğunuz bir hayırsızdan bir an önce kurtulmuş olursunuz” (85).

- Abdullah b. Ömer şöyle anlatıyor: Babam Ömer (r.a.) hastalığının ölümle sonuçlanacağını anladığında “Eğer bütün dünya benim olmuş olsaydı bu çıkışın dehşet ve kokusundan şu anda hepsini fide olarak verebilirdim” buyurdu. Sonra da bacağımın üzerinde durmakta olan başını indirmemi söyledi. Ben de onu dizime indirdim. Bunun üzerine “Ey Abdullah! Başımı yere bırak!” dedi. Böylece mübarek sakalı ve yanağı yere degecek şekilde onun başım dizimden indirerek yere koydum. Şöyle diyordu: “Ey Ömer! Eğer Allah seni affetmeyecek olursa sana ve annene yazıklar olsun!” Sonra da Allah Teâlâ onun ruhunu aldı (86).

Hız. Osman’ın Mezarlığı Ziyareti Esnasında Ağlaması

- Hz. Osman bir gün bir mezarlığı ziyaret ettiğinde sakalı ıslanıncaya kadar ağladı. Beraberindeki kişiler “Cennet ve cehennemden bahsederken ağlamıyorsun da kabri hatırladığında mı ağlıyorsun?” dediler (87).

Hız. Huzeyfe’nin Ölüm Döşegindeki Sözleri

- Huzeyfe (r.a.)’ın ağırlaştığını işiten arkadaşları, yakınları ve Ensar gece yarısı veya sabaha doğru onun yanına geldiler. Huzeyfe onlara vakti sordu. “Gece yarısı veya sabaha yakındır” dediler. Bunun üzerine Hz. Huzeyfe “Ben, beni ateşe götüreceğim sabahtan Allah’a sığınıyorum. Siz bana kefenim olacak kumaşı getirdiniz mi?” buyurdu. “Evet getirdik” dediklerinde de şunları söyledi: “Sakın kefenim hususunda aşırıya kaçmayınız. Çünkü eğer Allah katında bir hayrım varsa bana ondan çok daha hayırlısı verilecektir. Yok eğer bir hayrım yoksa üzerimdeki de benden çabucak soyulacaktır” (88).

- Sıla b. Züfer şöyle anlatıyor: Huzeyfe (r.a.) İbn Mes’ud’la beni kendisine kefen almamız için çarşıya gönderdi. Ona üçyüz dirheme Yemen mâmülü güzel bir renkli kumaş satın aldık. Döndüğümde “Bana kefenimi gösteriniz!” dedi. Aldığımız kumaşı kendisine gösterdiğimizde şöyle buyurdu: “Bu benim kefenim olamaz. Kefen olarak bana beyaz ve basit iki parça bez kafidir. Bunlarla birlikte kamis (gömlek) de istemiyorum. Çünkü ben bunlarla çok az bir zaman duracağım. Sonra bana ya daha hayırlısı ya da daha şerlisi giydirilecektir”. Bunun üzerine biz tekrar çarşıya gidip onun için beyaz yaz ve basit iki bez parçası satın aldık (89).

- Huzeyfe (r.a.) kendisine kefen olması için getirilen pahalı kumaşı gördüğünde şunları söyledi: “Siz bunu ne yapacaksınız. Eğer arkadaşınız (ben) sâlih bir kul ise Allah ona bundan çok daha hayırlısını verecektir. Yok eğer salih birisi değilse kıyamet gününe kadar kabrin iki tarafı arkadaşınızı bir top gibi birbirlerine atıp tutacaklardır” (90).

- Hz. Huzeyfe şöyle demiştir: “Eğer sâlih bir kul değilsem Allah Teâlâ kıyamet gününde bunu benim yüzüme çarpacaktır” (91).

Ebu Musa’nın Ölüm Döşeginde İken Söyledikleri

- Ölüm döşeginde yatmakta olan Ebu Musa el-Eş’arî hizmetçilerini yanına çağırarak onlara “Gidip bana geniş ve derin bir mezar kazınız!” dedi. Onlar da gidip onun istediği gibi bir mezar kazdılar ve sonra da dönüp Ebu Musa’ya haber verdiler. Bunun üzerine Ebu Musa şunları söyledi: “Allah’a yemin ederim ki bu mezar benim için şu iki konaktan birisi olacaktır: Ya her tarafı kırk zira’ olacak kadar genişletilecek ve benim için oradan cennete bir kapı açılacaktır. Böylece ben bu kapıdan cennetteki hanımlarıma, köşk ve saraylarıma ve Allah Teâlâ’nın benim için hazırlamış olduğu nimetlere bakacağım. Hatta öyle ki oradaki mekanımı ve evimi, dünyadaki evimden çok daha iyi tanıyacağım. Sonra haşredilene dek cennetin güzel kokularından da istifade edeceğim. Ya da ki bundan Allah’a sığınıyorum kabrim benim için mızrağın başındaki demirden daha dar bir hale getirilecektir. Bu durumda oradan cehenneme doğru bir kapı açılacaktır. Bu kapıdan oradaki zincirlerime, bukağılarıma ve arkadaşlarıma bakacağım. Bu şekilde cehennemdeki kalış yerimi ve evimi, dünyadakinden daha fazla tanımış olacağım. Bu arada da haşre gönderilinceye dek cehennem zehirlerinden, irin ve kanlarından eziyet çekeceğim” (92).

Useyd b. Hudayr’ın Üç Halden Birisinde Olmayı Temenni Etmesi

- Useyd b. Hudayr fazilet sahibi birisi olup insanların en üstünlerindendi. Kendisi şöyle derdi: “Eğer devamlı surette şu üç halden biri üzerinde bulunabilseydim cennetlik olduğumdan şüphem kalmazdı: Kur’an okuduğum ve okunan Kur’an’ı dinlediğim veya Hz. Peygamber’in hutbesini dinlediğim ve bir de cenazelerde bulunduğum zaman içinde bulunduğum hal. Ben bulunduğum bütün Cenazelerde onun başına gelip de benim de başıma gelecek olanları ve gideceğim yeri düşünürüm” (93).

10. FASIL: ÂHİRETE İMAN EDİLMESİ

Hiz. Peygamber'in Cenneti Vasıflandırmaları

- Ebu Hüreyre şöyle anlatıyor: Bir gün Hiz. Peygamber'e "Ey Allah'ın Rasûlü! Senin yanında kalblerimiz yumuşayıp inceliyor, adeta ahiret ehlinden biri oluyoruz. Senden ayrıldığımızda ise dünya, kadın ve evlat sevgisi kalblerimizi katılaştırıyor" dedik. Hiz. Peygamber de "Eğer benim yanımda bulunduğunuz hal üzerinde kalmaya devam edebilseydiniz melekler sizinle musafaha yapar ve sizi evlerinizde ziyaret ederlerdi. Eğer siz günah işlemeyen bir kavim olsaydınız Allah sizin yerinize kendilerini affedebileceği, günah işleyen birilerini getirirdi" buyurdular. "Ey Allah'ın Rasûlü! Bize cennetten haber verebilir misiniz? Meselâ onun binaları nasıldır?" diye sordumuzda da şöyle buyurdular: "Cennet binalarının bir kerpici altın, bir kerpici ise gümüş olup aralarına konulan harç da bildiğimiz miktirdir. Taşları inci ve mercan, toprağı ise zaferandır. Oraya giren kimseler saadete ve nimete kavuşmuş olurlar. Bu kişiler orada edebî olarak kalır ve ölmezler. Kendileri ve elbiseleri çürümediği gibi gençliği de kaybolmaz. Şu üç sınıf insan vardır ki duaları reddedilmez. Birincisi âdil imam (devlet başkanı ve yönetici), ikincisi iftar edinceye kadar oruçlu kimseler, üçüncüsü ise mazlum olanlardır. Mazlumun bedduası bulutların da üzerine çıkar ve ona göklerin kapıları açılır. Allah Teâlâ da "İzzetimle yemin ederim ki şu anda olmasa bile bir zaman gelecek ki sana mutlaka yardımcı olacağım" buyurur" (94).

Hiz. Fâtımâ'nın Dünyayı İstemek Üzere Gittiği Hiz. Peygamber'in Yanından Ahireti Alarak Dönmesi

- Birara büyük bir mâlî sıkıntıya düşen Hiz. Ali, hanımı Hiz. Fâtımâ'ya "Hiz. Peygamber'e gidip birşeyler istesen nasıl olur?" dedi. O da kalkıp Hiz. Peygamber'in evine gitti ve kapıyı çaldı. O sırada Hiz. Peygamber'in yanında cariyesi Ümmü Eymen vardı. Kapının çalındığını duyan Hiz. Peygamber Ümmü Eymen'e "Bu vuruş, kızım Fâtımâ'nın vuruşuna benziyor. Acaba birşey mi oldu? Çünkü bu saatte gelmek onun âdeti değildir" dediler. Fâtımâ içeriye girdiğinde "Ey Allah'ın Rasûlü! Meleklerin yiyeceği tehlil (lâ ilâhe illallah), tesbih (sübhânallah) ve tahmid (elhamdülillah)dir. Peki biz insanların yiyeceği nedir?" diye sordu. Hiz. Peygamber de "Beni hak Peygamber olarak gönderen Allah'a yemin ederim ki Muhammed'in aile efradı otuz günden beri yemek pişirmek için ateş yakmamışlardır. Ancak bize bazı keçiler getirilmişti. Eğer istersen onların beş tanesinin sana verilmesini emrederim. İstersen de sana Cebrail'in bana öğretmiş olduğu beş kelimeyi öğreteyim" buyurdular. Hiz. Fâtımâ "Hayır keçileri istemiyorum; banâ o beş kelimeyi öğret" dedi. Bunun üzerine Hiz. Peygamber "Ey evvellerin evveli, ey âhirlerin âhiri! Ey sarsılmaz kuvvet sahibi! Ey miskinlerin merhamet edicisi ve ey merhametlilerin en merhametlisi!" de!" buyurdular. Bundan sonra Hiz. Fâtımâ oradan ayrılarak evine döndü. Hiz. Ali "Ne yaptın?" diye sordu. Hiz. Fâtımâ "Buradan dünyayı istemek üzere gitmiştim; ancak sana âhireti getirdim" cevabını verdi. Hiz. Ali de "Senin bu günün, yaşadığın en hayırlı gündür" dedi (95).

Ebu Musa el-Eşarî'nin İnsanların Ahireti Unutmalarının Sebeplerini Söylemesi

- Enes b. Mâlik şöyle anlatıyor: Ebu Musa ile birlikte bir yolculuk yaptım. Bir yerde konakladığımızda birçok insanın bir adamın etrafında toplanmış olduğunu gördük. Adam fasih bir lisanla birşeyler anlatıyordu. Bunları gören Ebu Musa bana dönerek "Ey Enes! Gel de Rabb'imizi zikredeim. Bu insanlara ne oluyor böyle; dünyaları için bu kadar dil döküyorlar. Peki söyle bakalım bunlara âhireti unutturan şey ne olabilir?" dedi. "Şehvet ve şeytan onları bu hale getirmiştir" dediğimde de şunları söyledi: "Hayır yanılıyorsun. Allah'a yemin ederim ki onlar dünyayı ellerinin altında bulmuşlardır; âhiret ise ertelenmiş ve kendilerinden gizlenmiştir. Eğer âhireti de dünyaları gibi görmüş olsalardı yoldan çıkmaz ve dünyaya aslâ meyletmezlerdi" (96).

11. FASIL: KIYAMET GÜNÜNDE OLACAKLARA İMAN EDİLMESİ

Hiz. Peygamber'in Ümmetinin Cennet Halkının Yarisını Oluşturmasını Umması

- Sefer halinde bulunduğu bir sırada Hiz. Peygamber'e "Ey insanlar! Rabb'iniz(in azabın)dan korkun! Çünkü saatin (kıyamet gününün) sarsıntısı büyük (dehşetli) birşeydir. Onu gördüğünüz gün, her emzikli (kadın tüm şefkatine rağmen kıyametin dehşetinden) emzirdiğini unuttur. Her yüklü (hamile kadın) yükünü (çocuğunu) düşürür. (Korkularından) insanları sarhoş (gibi) görürsün. Oysa onlar (aslında) sarhoş değildir. Lakin Allah'ın azabı şiddetlidir" (Hac/1-2) meâlindeki âyetler indi. Bunun üzerine Hiz. Peygamber beraberinde bulunan sahabilerine dönerek "Bu günün hangi gün olduğunu biliyor musunuz?" diye sordular. Onlar da "Allah Teâlâ biliyor ve Rasûlü'ne de daha iyisini bildirmiştir" dediler. O zaman Hiz. Peygamber şöyle buyurdular: "Bu gün Allah Teâlâ'nın, Âdem'e "Ey Âdem! Ateş grubunu gönder" buyurduğu; o "Ey Rabb'im! Ateş grubunun ne olduğunu bilmiyorum" dediğinde de "Bin insandan dokuzyüzdoksandokuzunu ateşe, birisini ise cennete gönder!" dediği gündür". Bunu işiten sahabiler ağlamaya başladılar. Hiz. Peygamber "Amellerde en doğruyu elde etmeye çalışınız ve adaletten ayrılmayınız! Çünkü hiçbir peygamber yoktur ki onun önünde ümmetinin içine düşeceği bir câhiliye dönemi olmasın. İşte bu bin insanın dokuzyüzdoksandokuzu bu dönemlerden alınır. Tamamlanamadığı takdirde bu sayı münafıklarla tamamlanır. diğer ümmetlere göre siz hayvanların ön ayağında ya da devenin boğrunda bulunan nişan gibisiniz. Sizin cennet ehlinin dörtte birini oluşturmanızı umarım" buyurdular. Bu sözler üzerine sahabiler tekbir getirdiler. Bu kez Hiz. Peygamber "Sizin cennet halkının üçte birisini oluşturmanızı umarım" dediler. Ashâbın yine tekbir getirmesi üzerine de "Sizin cennetliklerin yarisını oluşturmanızı umarım" buyurdular. Sahabiler bir kez daha tekbir getirdiler. Hadisin ravisi olan İmran b. Husayn "Hiz. Peygamber "Sizin cennet halkının üçteikisini oluşturmanızı umarım" deyip demediğini bilmiyorum" der (97).

- Bir gün Hiz. Peygamber sahabilerine şunları söylediler: "Allah Teâlâ kıyamet gününde Âdem'i çağırır. O da "Buyur ey Rabb'im! Emrindeyim" der. Bunun üzerine bir ses ona "Ey Âdem! Allah Teâlâ zürriyetinden ateş payını çıkarmanı emrediyor!" buyurur. Âdem'in "Ateşin payının ne kadar olduğunu bilmiyorum" demesi üzerine aynı ses "Her bin kişiden dokuzyüzdoksandokuzudur" der. İşte o zaman hamile kadınlar yüklerini (çocuklarını) düşürür; çocuklar ihtiyarlayarak saçları bembeyaz kesilir. "Sarhoş olmadıkları halde insanları sarhoş gibi görürsün. Lakin Allah'ın azabı şiddetlidir" (Hac 1 /2)". Bu sözleri

işiten sahabiler o kadar korktular ki yüzleri bembeyaz kesildi. Hz. Peygamber devamla şöyle buyurdular: “Sakin olun! Çünkü dokuzyüzdoksandokuzu Ye’cüc ve Me’cüc’den, biri ise sizden alınacaktır. Siz diğer insanlara göre bembeyaz bir öküzün boynundaki siyah bir kıl ya da simsiyah bir öküzün boynundaki beyaz bir kıl gibisiniz. Ben sizin cennet ehlinin dörtte birini oluşturmanızı umarım”. Bu sözleri duyan sahabiler tekbir getirdiler. Hz. Peygamber de “Üçte birini oluşturmanızı umarım” dediler. Sahabiler yine tekbir getirdiler. Son olarak Hz. Peygamber “Yarısını oluşturmanızı umarım” buyurduğunda sahabiler bir kere daha tekbir getirdiler (98).

Zübeyr (r.a.)’ın Hz. Peygamber’e Âhiret Ahvâlinden Sorması ve Hz. Peygamber’in de Ona Cevap Vermesi

- “Sonra kıyamet gününde hepiniz Rabb’inizin huzurunda birbirinizden davacı olacaksınız” (Zümer/31) âyet-i kerimesi nâzil olduğunda Zübeyr (r.a.) Hz. Peygamber’e “Ey Allah’ın Rasûlü! Âhirette de dünyada olduğu gibi birbirimizle mücadele mi edeceğiz?” diye sordu. Hz. Peygamber’in “Evet!” buyurması üzerine de “O halde kıyamet günü bizim için çok şiddetli ve korkunç olacaktır” dedi (99).

- “Sonra o gün (size verilen) nimetten elbette sorulacaksınız!” (Tekâsür/8) mealindeki âyet-i kerime indiğinde Zübeyr (r.a.) Hz. Peygamber’e “Ey Allah’ın Rasûlü! Bizler hangi nimetten sorulacağız? Bizim nimetimiz su ile hurmadan ibarettir” dedi (100).

- “(Ey Rasûlüm)! Muhakkak sen de öleceksin, onlar da ölecekler! Sonra kıyamet gününde hepiniz Rabb’inizin huzurunda birbirinizden davacı olacaksınız” (Zümer/30-31) meâlindeki âyetler nâzil olduğunda Zübeyr (r.a.) Hz. Peygamber’e “Ey Allah’ın Rasûlü! Dünyadaki düşmanlıklar, hesaplaşmalar âhirette bir kere daha mı tekrarlanacak?” diye sordu. Hz. Peygamber “Evet! Her hak sahibi hakkına kavuşuncaya kadar bu böyle devam edecektir” buyurunca da “Allah’a yemin ederim ki o gün durumumuz çok korkunç olacaktır” dedi (101).

Abdullah b. Revâhâ’nın Cehennem Hakkındaki Bir Âyeti Hatırladığında Ağlaması

- Abdullah b. Revâhâ bir gün başını hanımının dizlerine koyarak ağlamaya başladı. Onun ağladığını gören hanımı da ağladı. Abdullah b. Revâhâ ona niçin ağladığını sordu. Hanımı da “Senin ağladığını gördüm; bunun için ağladım” cevabını verdi. Bunun üzerine Abdullah şunları söyledi: “Ben Allah Teâlâ’nın “İçinizden cehenneme uğramayacak kimse yoktur” mealindeki Meryem Sûresi 71. âyetini hatırladım ve bu yüzden de “Acaba oraya uğradıktan sonra kurtarabilecek miyim?” diye düşünerek ağladım” (102).

Übâde’nin Ölüm Döşğinde İken Aile Efradından ve Konu-Komşusundan Kendisinden Kısas Almalarını İstemesi

- Übâde b. Sâmit vefatı esnasında “Kölelerimi, hizmetçi ve komşularıyla benimle ihtilafı olan kimseleri yanıma çağırınız” dedi. İstedği kişiler geldiğinde onlara şunları söyledi: “Zannediyorum bu gün benim dünyamın son, âhiretiminse ilk gecesi olacaktır. Sizden herhangi birinize elimle ya da dilimle bir kötülüğüm dokunmuş olabilir. Nefsimi kudret elinde tutan Allah’a yemin ederim ki, kıyamet gününde bunlar kısas olunacaktır. Bu yüzden de sizden herhangi birinizin bende böyle bir hakkı varsa canım tenimden çıkmadan önce kısasını alsın!”. Bunun üzerine gelenler “Sen bizim babamız ve bizleri eğitip terbiye eden öğreticimizdin!” dediler. Gerçekten de Übâde bir hizmetçisine ya da kölesine dahi kötü bir söz söylememişti. Buna rağmen “Peki benden böyle bir şey sâdır olmuşsa beni affettiniz mi?” diye sordu. “Evet!” dediler. O zaman “Ey Allah’ım! Sen şahit ol!” dedi ve sonra da şunları ekledi: “Madem ki böyle bir şey yok, o halde vasiyetime kulak veriniz: Hepinizden, ölümüne ağlamamanızı istiyorum. Son nefesimi verdiğimde sizler kalkıp abdest alınız ve sonra da namazgâhlarınıza çekilerek namaz kılınız. Bundan sonra da hem kendiniz ve hem de benim için af talebinde bulununuz. Çünkü Allah Teâlâ, Kur’ân’ında “(Allah’tan) sabır göstermek ve namaz kılmakla yardım isteyin!” (Bakara/45-46) buyurmaktadır. Beni mezarıma sür’atle götürünüz. Cenazemin arkasından ateş getirmeyiniz ve altıma da çiçek falan koymayınız” (103).

Hz. Ömer’in Âhirette Hesaba çekilmesinden Korkması

- Hz. Ömer, Abdurrahman b. Avf’a birini göndererek ondan dörtbin dirhem borç istedi. Abdurrahman gelen kişiye “Halifeye söyle! Beytûlmaldan atsın, sonra da iade etsin!” dedi. Hz. Ömer’in gönderdiği bu kişi dönerek Abdurrahman’ın sözlerini ona ilettiler. Bu sözler Hz. Ömer’in çok ağırlına gitti. Bir gün karşılaştıklarında Abdurrahman’a şunları söyledi: “Demek sen bana “İstedği borcu beytûlmaldan alsın” dedin öyle mi? Eğer onu iade edemeden ölecek olsaydım “Bunu Mü’minlerin Emîri almıştı! Bırakın kalsın!” diyecektiniz ve ben de bu yüzden âhirette cezaya çarptırılacaktım”.

Ebu Hüreyre ile Muaviye’nin Ahiret Hakkındaki Bir Hadisi Dinlediklerinde Ağlamaları

- Allah’ın mal sahipleri, okuyan kimseler ve Allah yolunda öldürülenler hakkındaki hükmünü içeren bir hadis okuyan Ebu Hüreyre feryâd u fiğan ederek yere kapaklandı. O sırada orada bulunan Şefiyyü’l-Eshâbî isimli şahıs uzun bir süre onun başını dizleri üzerine koymuştur. Muaviye de bu hadisi dinlediği zaman o kadar ağladı ki yanında bulunanlar onun ağlamaktan dolayı öleceğini zannettiler.

12. FASIL: ŞEFAATA İMAN EDİLMESİ

Hz. Peygamber’in “Şefaatom, Ümmetimden Allah’a Hiçbir şeyi Ortak Koşmadan Ölenler İçindir” Buyurması

- Avf b. Mâlik şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber’le birlikte bir yolculuk yapıyorduk. Akşam olduğunda bir yerde konakladık. Herkes bineğinin ön bacağına kendisine yastık edip uyudu. Gece yarısı uyandığımda Hz. Peygamber’in, devesinin yanında bulunmadığını gördüm. Bu durum beni korkuttu ve kalkıp Hz. Peygamber’i aramaya başladım. Bir de ne göreyim Muaz b. Cebel ile Ebu Musa el-Eş’arî de Hz. Peygamber’i aramaktalar. O sırada bulunduğumuz vadinin içi taraflarından tıpkı değirmenin inlemesi gibi bir inleme işittik. Daha sonra biraraya geldiğimizde Hz. Peygamber “Bu gece Rabb’imin elçisi bana geldi ve beni şefaât ile ümmetimin yarısını cennete sokmak arasında muhayyer bıraktı. Ben şefaati seçtim” buyurdu. Bunun üzerine ben “Ey Allah’ın Rasûlü! Sana Allah için ve aramızdaki arkadaşlık namına yemin verdiriyorum; beni de kendilerine şefaât edeceğin kimseler arasına kabul et” dedim. O da “Sizler kesinlikle şefaât edeceğim kimseler arasındasınız” buyurdu. Böylece onunla birlikte geri döndük. Diğerleri de uyanmışlar ve içlerinden bazıları bizim gibi merak ederek Hz. Peygamber’i aramaya çıkmışlardı. Hz. Peygamber onlara da bize söylediği gibi “Bu gece Rabb’imin elçisi bana geldi ve beni şefaât ile ümmetimin yarısını cennete sokmak arasında muhayyer bıraktı. Ben şefaati seçtim” buyurdu. Onlar da “Ey Allah’ın Rasûlü! Sana Allah için ve aramızdaki arkadaşlık namına yemin verdiriyoruz; bizleri de kendilerine şefaât edeceğin kimseler arasına kabul buyur!” dediler. Hz. Peygamber kendisini aramaya çıkanlar gelinceye kadar bir şey söylemedi. Onlar da geldikten sonra “Burada bulunanları şahit kılıyorum ki benim şefaâtım, ümmetimden Allah’a hiç birşeyi ortak koşmaksızın ölen kimseler içindir” buyurdu (104).

Hız. Peygamber’in Allah’ın Huzurunda Ümmeti için Şefaât Dilemesi

- Abdurrahman b. Ebî Akîl şöyle anlatıyor: Sakîf’in Hz. Peygamber’e gönderdiği heyet arasında bulunuyordum. Mescidin kapısına geldiğimizde develerimizi oraya bağladık. Yanına kendisinden daha çok buğzettiğim kimse olmadığı halde girdiğim Hz. Peygamber’in huzurundan, ondan daha fazla sevdiğim kimse olmadığı halde çıktım. İçimizden birisi “Ey Allah’ın Rasûlü! Niçin Allah Teâlâ’dan, sana Hz. Süleyman’ın mülkü gibi bir mülk vermesini istemediniz?” diye sordu. Hz. Peygamber gülererek şöyle buyurdular: “Umulur ki sizin arkadaşınız (kendisi) için Allah katında Süleyman’ın mülkünden daha üstün bir şey vardır. Allah Teâlâ gönderdiği her peygambere bir dilekte bulunmasını söylemiştir. Onlardan bazıları bu haklarını dünya için kullanmışlar; Allah da onlara dünyayı vermiştir. Bazıları ise bu dileklerini bir kavim aleyhinde kullanmışlar ve Allah da o kavmi helâk etmiştir. Aynı şekilde Allah Teâlâ bana da bir dilekte bulunma hakkı bahsetmiştir. Ben hakkımı kıyamet gününe sakladım ki, bu ümmetime olan şefaâtımdır” (105).

Hız. Peygamber’in “Ben Ümmetimin Şerlileri için Ne İyi Bir Kimseyimdir” Buyurması

- Hz. Peygamber bir gün “Ben ümmetimin şerlileri için ne iyi bir kimseyimdir” buyurdular. Bunun üzerine orada bulunan Müzeyneli bir kişi “Ey Allah’ın Rasûlü! Sen ümmetinin şerlileri için böyle olursan kim bilir hayırlıları için nasıl olursun?” dedi. Hz. Peygamber de şunları söylediler: “Ümmetimin hayırlıları amelleriyle cennete girerler. Onların şerlileri ise şefaâtımı beklerler. Şefaâtımsa sahabilerimin aleyhinde konuşup onları rencide edenler müstesnâ bütün ümmetim için geçerlidir” (106).

Hız. Ali’nin Kur’ân-ı Kerim’deki En Ümit Verici Âyetler Hakkındaki Sözleri

- Hz. Ali Iraklı bir cemaata şunları söyledi: “Hz. Peygamber “Kıyamet gününde Rabb’im bana “Ey Muhammed! Razı oldun mu?” deyinceye kadar şefaât edeceğim” buyurmuştur. Ey Iraklılar! Sizin yanınızda Allah’ın kitabındaki en ümit verici âyet-i kerime “(Ey Rasûlüm!) De ki: “Ey nefisleri aleyhinde aşın giden kullarım! Allah’ın rahmetinden ümit kesmeyin. Çünkü O, bütün günahları affedicidir. Şüphesiz ki O, (şirkten ve isyandan tevbe edenler için) çok affeden, çok esirgeyendir” (Zümer/53) âyet-i kerimesidir öyle değil mi?” Cemaat “Evet doğru söylüyorsunuz!” dediğinde Hz. Ali şöyle buyurdu: “Fakat biz ehl-i beyte göre Allah’ın kitabındaki en ümit verici âyet “Kesinlikle Rabb’in sana (âhirette bol nimet veya dünyada kemâlât ile gâlibiyet) verecek ve sen de hoşnut olacaksın” (Duhâ/5) âyetidir. Bu ise şefaattır” (107).

Büreyde (r.a.)’ın Muaviye’ye “Sen Şefaât Umarsın da Ali Ummaz mı?” Demesi

- Büreyde (r.a.) şöyle anlatıyor: Bir gün Muaviye’nin huzuruna girdiğimde onun bir kişiyle konuşmakta olduğunu gördüm ve “Ey Muaviye! Konuşmama izin verir misin?” dedim. Benim kendisinin konuştuğu adamlarla konuşacağımı zannederek “Evet!” dedi. Bunun üzerine şunları söyledim: “Ben Hz. Peygamber’in “Kıyamet gününde, yeryüzündeki taşlar ve ağaçlar sayısınca insana şefaât edeceğimi ümit ediyorum” buyurduğunu işittim. Ey Muaviye! Sen şefaât umarsın da Ali ummaz mı?” (108).

Câbir b. Abdillâh’ın Şefaâtı Yalanlayan Bir Kişiye Cevap Vermesi

- Talk b. Habîb şöyle anlatıyor: Ashâb-ı kiramdan Câbir b. Abdillâh ile karşılaşınca kadar şefaata benim kadar inanmayan bir kişi daha yoktu. Onunla karşılaştığımda kendisine cehennem giren kimselerin ebediyyen orada kalacaklarına dair bildiğim bütün âyetleri okudum. O ise bana şunları söyledi: “Ey Talk! Sen Allah’ın kitabını benden daha çok okuduğunu ve Hz. Peygamber’in sünnetini benden daha iyi bildiğini iddia edebilir misin? Bu senin okuduğun âyetlerde kastedilen kimseler Müşriklerdir. Şefaata mazhar olacak olanlar günah işlemiş olup da bundan dolayı azaba düşer olmuş ve sonra da azaptan çıkmış olanlardır.” Bu sözlerinden sonra iki elini iki kulağına götürerek sözlerini şöyle sürdürdü: “Eğer Hz. Peygamber’in “Onlar cehenneme girdikten sonra oradan çıkacaklardır” buyurduğunu duymamışsam şu kulaklarım sağır olsun. Biz o zamanlar senin okuduğun bu âyet-i kerimelerin hepsini okumaktaydık” (109).

- Yezid el-Fakîr şöyle anlatıyor: Cabir b. Abdillâh’la konuşuyordum. Bir ara “Bazı kimseler cehennemden çıkacaklardır” dedi. Ben buna inanmadığım için öfkelenerek şöyle dedim: “Bunu bir başkası söylemiş olsaydı şaşmazdım; fakat siz Hz. Peygamber’in sahabilerinin söylemesine şaşıyorum. Allah Teâlâ’nın “Onlar ateşten çıkmayı isterler. Fakat çıkamazlar. Onlar için daimî bir azap vardır” (Mâide/37) âyetini bildiğiniz halde bunu nasıl söyleyebiliyorsunuz?”. Bu sözlerim üzerine Cabir’in arkadaşları beni terslediler. Fakat çok iyi birisi olan Câbir onlara “Onun yakasını bırakınız” dedi ve sonra da bana dönerek şunları söyledi: “O okuduğun âyet sadece kafirler içindir. “Şüphesiz ki, eğer yeryüzünde ne varsa hepsi ve onunla birlikte bir misli kafirlerin’olsa ve onu

kiyamet gününün azabından kendilerini kurtarmak için fidye olarak verseler yine de kendilerinden kabul olunmaz. Onlar için elemverici bir azap vardır. Onlar ateşten çıkmayı isterler. Fakat çıkamazlar. Onlar için daimi bir azap vardır” (Mâide/36-37)” Bundan sonra da “Sen Kur’an okumuyor musun?” diye sordu. “Okurum; hatta Kur’an’ı tamamen ezberledim” dedim. Bunun üzerine şunları söyledi: “Peki Allah Teâlâ, Kur’an-ı Kerim’de “Gecenin bir kısmında kalk ve sana mahsus bir fazlalık olmak üzere onunla (Kur’an’la) namaz kıl! Rabb’inin seni övgüye değer bir makama (Makâm-ı Mahmûd’a) göndermesi umulur” (İsrâ/79) buyurmuyor mu? İşte bu âyetteki “Makâm-ı Mahmûd”, şefaât makamıdır. Allah Teâlâ günahlarından dolayı bazı kimseleri dilediği kadar cehennemde bırakacak ve yine dilediği bir zaman da oradan çıkaracaktır. Bu müddet zarfında da onlarla konuşmayacaktır”. Bu hadiseden sonra artık şefaati yalanlamaktan vazgeçtim (110).

13. FASIL: MÜSLÜMANIN CENNET ve CEHENNEME İMAN ETMESİ

H. Peygamber Cennet ve Cehennemden Bahsettiklerinde Sahabilerin Bunları Görür Gibi Olmaları

- Hanzale el-Kâtîp el-Üseydî şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber’in huzurunda bulunduğumuz bir gün o bizlere cennet ve cehennemden bahsetti. Öyle ki bu ikisini görür gibi oluyorduk. Ancak oradan çıkıp çoluk-çocuğumuz yanına geldiğimde onlarla eskisi gibi gülüp oynamaya ve şakalaşmaya başladım. Sonra da Hz. Peygamber’in yanındayken içinde bulunduğum hali hatırladım ve kendimden şüpheye düşerek Hz. Peygamber’e gitmek üzere evden çıktım. Yolda Ebubekir’le karşılaştım ve ona “Ey Ebâbekir! Galiba ben münafık oldum!” dedim. Onun “Bunu da nereden çıkarıyorsun?” demesi üzerine de şunları söyledim: “Hz. Peygamber bizlere cennet ve cehennemden bahsettiler. O sırada biz onları gözlerimizle görür gibi oluyorduk. Onun huzurundan çıkıp da çoluk-çocuğumuzun yanına döndüğümüzde yine eskisi gibi gülüp oynamaya başladık”. Ebubekir’se “Biz hepimiz böyle yapıyoruz” dedi. Böylece gelip hadiseyi kendisine anlattığımda Hz. Peygamber şöyle buyurdular: “Ey Hanzale! Eğer aile efradınızın yanında da benim yanımda olduğunuz gibi olsaydınız melekler yataklarınızın üzerinde ve yollarda sizinle musafaha ederlerdi. İnsanın bir hali diğer haline uymaz” (111).

H. Peygamber’in, Sahabilerine Kiyamet Gününden Bahsetmesi

- Bir gece Hz. Peygamber’in yanında konuşmaya daldık. Ertesi gün de huzuruna vardığımızda Hz. Peygamber şöyle buyurdular: “Dün gece sizin gidişinizden sonra ümmetleriyle birlikte tüm peygamberler bana gösterildi. Bunlar birer birer önümden geçirildiler. Bu sırada bazılarının yanında bir, bazılarının üç kişi, diğer bazılarının yanındaysa büyük bir kalabalık bulunduğunu gördüm. Kimisinin yanında da bir tek kişi bile yoktu”. Bunun üzerine Katâde “İçinizde aklı başında bir kişi yok mudur?” (Hud/78) mealindeki âyet-i kerimeyi okudu. Hz. Peygamber devamla şunları söylediler: “İmran oğlu Musa önümden İsrâiloğulları’ndan meydana gelen büyük bir cemâatla geçti. “Ey Rabb’im! Bu kimdir?” diye sordum. “Bu, senin kardeşin, İmran’ın oğlu Musa’dır, yanındakilerse İsrâiloğulları’ndan ona tâbi olanlardır” denildi. Bu kez “Ey Rabb’im! Benim ümmetim nerededir?” diye sordum. “Sağ tarafında bulunan tepelere bak!” nidası geldi. Söylenilen tepelere baktığımda onların insanlarla dolu olduğunu gördüm. Bunun üzerine “Razı oldun mu?” diye soruldu. “Evet ey Rabb’im! Razı oldum” dedim. Arkasından “Şimdi de sol tarafındaki uzak ufuklara bak!” buyruldu. Oranın da insanlarla dolu olduğunu gördüm. Yine “Razı oldun mu?” diye soruldu. Birincisinde olduğu gibi bu kez de “Evet ey Rabb’im! Razı oldum” cevabını verdim. “Bunların içerisinde yetmişbin kişi hesaba çekilmeksizin cennete gireceklerdir” denildi”.

Hz. Peygamber’in bu sözleri üzerine Esedoğulları kabilesinden, Bedir savaşına da katılmış olan Ukkâşe b. Mihsan “Ey Allah’ın Peygamberi! Allah Teâlâ’ya beni de onlardan kılması için yalvar!” dedi. Hz. Peygamber “Ey Rabb’im! Ukkâşe’yi de onlardan kıl!” diye dua ettiler. Bunun üzerine bir kişi daha “Ey Allah’ın Rasûlü! Allah Teâlâ’ya benim için de dua et!” dedi. Hz. Peygamber “Ukkâşe bu hususta seni geçti” dediler ve sonra da şöyle eklediler: “Anam babam size feda olsun! Gücünüz yettiğince bu yetmişbin kişiden olmaya çalışınız. Buna da gücünüz yetmezse sağ tepelerde bulunan kimselerden olunuz. Buna gücünüz yetmezse hiç olmazsa sol tarafta, ufukları dolduranlardan olmaya gayret ediniz! Çünkü ben bunların dışında birbirleriyle savaşıp duran birçok insan gördüm”. Daha sonra da “Ben sizlerin cennet halkının dörtte birini oluşturmanızı umarım” buyurdular. Hz. Peygamber’in bu sözü üzerine tekbir getirdik. Hz. Peygamber bu kez “Ben sizlerin cennet halkının üçte birini oluşturmanızı umarım” buyurdular. Biz yine tekbir getirdik. Nihayet Hz. Peygamber “Cennet ehlinin yarısını oluşturmanızı umarım” dediler. Biz bir kez daha tekbir getirdik. Bunun üzerine Hz. Peygamber “Birçoğu da sonrakilerden (Muhammed ümmetinden)dir” (Vâkıa/40) âyet-i kerimesini okudular. Bundan sonra biz kendi aramızda bu yetmişbin kişinin kimler olabileceği hakkında konuştuk ve sonunda bunların İslâm’da doğup da Allah’a şirk koşmaksızın ölen kimseler olduğuna karar verdik. Bunu kendisine söylediğimizde Hz. Peygamber şöyle buyurdular: “Hayır; iş sizin dediğiniz gibi değildir. Bunlar şifa için dağlama yapmayan, muska yazmayan ve uğursuzluğa inanmayan kişilerdir” (112).

Göçebelerin Hz. Peygamber’den Cennet Ağaçlarını Sormaları

- Ashâb-ı kiram kendi aralarında “Allah Teâlâ bizlere bu göçebe Araplar sayesinde birçok şeyleri öğretiyor. Şöyle ki bunlar gelip, bizim sormadığımız birçok şeyleri hiç çekinmeden soruyorlar. Böylece onlara verilen cevaplardan biz de yararlanıyoruz” derlerdi. Bir gün göçebe Arab’ın biri Hz. Peygamber’e gelerek “Ey Allah’ın Rasûlü! Allah Teâlâ, cennette bulunup da kendisine yaklaşanlara eziyet veren bir ağaçtan bahsediyor” dedi. Hz. Peygamber “O hangi ağaçtır?” diye sorunca, göçebe “Sidr ağacıdır. Onun eziyet verici dikenleri vardır” karşılığını verdi. Bunun üzerine Hz. Peygamber şöyle buyurdular: “Peki Allah Teâlâ “(Onlar) dikensiz kirazların, yani sidr ağaçlarının altındadırlar” (Vâkıa/28) buyurmuyor mu? İşte Allah onun dikenlerini gidermiş ve her diken yerine de bir meyve koymuştur. Öyle meyveler ki her birisinde yetmişiki tat vardır ve bunlardan hiçbirisi diğerine benzemez” (113).

- Utbe b. Abd es-Sülemî şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber’le oturduğum bir sırada göçebe Arab’ın biri geldi ve “Ey Allah’ın Rasûlü! Duyduğuma göre sen cennette talh (muz) ağaçlarının bulunduğunu söylüyormuşsun. Fakat ben yeryüzünde ondan daha dikenli bir ağaç olduğunu bilmiyorum” dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber şöyle buyurdular: “Allah Teâlâ onun her dikenini yerine bir meyve yaratmıştır ki bu meyveler etle sarılmış teke husyesine benzer. Bunlarda yetmiş tat vardır ve hiç birisi diğerine benzemez”.

Bir Göçebe Arab'ın Hz. Peygamber'den Cennet Meyvelerini Sorması

- Göçebenin biri Hz. Peygamber'e gelerek Kevser havuzu ve cennet hakkında konuştu. Daha sonra da "Orada meyve var mıdır?" diye sordu. Hz. Peygamber "Evet vardır. Ayrıca orada öyle bir ağaç daha vardır ki ona Tuba ağacı denilir" buyurdu. Bunun üzerine göçebe "Bu Tuba ağacı yeryüzünde bulunan ağaçlardan hangisine benziyor?" diye sordu. Hz. Peygamber "Senin yaşadığın toprakların ağaçlarından hiç birisine benzemez. Sen Şam taraflarına hiç gittin mi?" buyurdular. Göçebenin "Hayır!" demesi üzerine de "Bu, Şam diyarında bulunan ve adına ceviz denilen, tek gövde üzerinde yükselip de birçok dallara ayrıları ağaca benzer" dediler. Göçebe bu kez "Onun salkımlarının büyüklüğü ne kadardır?" dedi. Hz. Peygamber buna şöyle cevap verdiler: "Onun her bir salkımının büyüklüğü bir alaca karganın bir ayda uçabileceği mesafenin büyüklüğü kadardır". Göçebe "Onun gövdesinin kalınlığı ne kadardır?" diye sordu. Hz. Peygamber bu soruya da "Ailenin sahip olduğu en genç develerden birine binip onun gövdesi etrafında dönmeye başlasan ve o deve de ihtiyarlıktan dolayı boyun ve göğüs kemikleri kırılıncaya kadar yürüse onun gövdesinin etrafını tam olarak dolaşıp başladığın yere gelemezsin" cevabını verdiler. Daha sonra göçebe "Orada üzüm de var mıdır?" diye sordu. Hz. Peygamber "Evet vardır!" buyurdular. "Peki bu üzümlerin tanelerinin büyüklüğü ne kadardır?" deyince Hz. Peygamber "Babanın, sürüsünün içinden hiç iri bir tekeyi kestiği oldu mu?" buyurdular. Onun "Evet kesti!" demesi üzerine de "Onun derisini yüzdükten sonra onu kırba yapması için annene verdi mi?" diye sordular. O zaman Hz. Peygamber'in ne demek istediğini anlayan göçebe "Bu büyüklükteki bir üzüm tanesi hem beni ve hem de aile efradımı doyurmaya yeter" dedi. Hz. Peygamber de "Yalnız seni ve aile efradını değil bütün kabileni de doyurur" buyurdular (114).

Habeşistanlı Birisinin Hz. Peygamber'den Cennetin Vasıflarını Dinlerken Düşüp Ölmesi

- Hz. Peygamber, Habeşistan'dan kendisini ziyarete gelen bir Habeşliye "İstedğini sor!" buyurdular. Bunun üzerine adam "Ey Allah'ın Rasûlü! Sizler renginiz, sûretiniz ve peygamberlikle bizden üstün kılındınız. Acaba senin iman ettiğine iman eder ve senin amel ettiğinle amel edersem cennette seninle beraber olur muyum?" dedi. Hz. Peygamber de "Evet! Nefsimi kudret elinde tutana yemin ederim ki siyah insanın cennetteki beyazlığı bin senelik mesafeden görülebilecektir" buyurdu ve sonra da şunları eklediler: "Kün Lâ ilâhe illallah (Allah'tan başka ilah yoktur)" derse onun için Allah katında bağışlanma sözü vardır. Kim de "Sübhanallâhi ve bihamdihî (Kendisinin hamdine sığındığım Allah Teâlâ'yı ortaktan tenzih ederim)" diyecek olursa onun için yüzyirmidörtbin hasene yazılır". Habeşli kişi bu kez "Peki ey Allah'ın Rasûlü, bundan sonra bizler nasıl helak olabiliriz?" diye sordu. Hz. Peygamber bunâ da şu şekilde cevap verdiler: "Kişi kıyamet gününde üzerine konduğu bir dağ çökertecek kadar ağır olan amelleriyle gelir. Ancak karşısına Allah'ın kendisine vermiş olduğu nimetler getirilir. Eğer Allah Teâlâ rahmetiyle o kulunu kuşatıp bağışlamadığı takdirde bu nimetler onun amellerini çabucak tüketir". Bunun üzerine "Gerçek şudur ki insanın (ruhlar âleminde ana karnında canlandığı dönem kadar) üzerinden uzun devirden (öyle) bir zaman geçti (ki insan bundan önce) anılan (tanınmış) bir şey değildi" (İnsan/1) âyetinden ("Ey Rasûlüm!) Cennetin neresine baksan hudutsuz bir nimet ve pek büyük bir haşmet görürsün" (İnsan/20) âyetine kadar olan yirmi âyet nâzil oldu. Habeşli kişi "Ey Allah'ın Rasûlü! Benim gözlerim de cennette senin gördüklerini görecektir midir?" diye sordu. Hz. Peygamber'in "Evet!" buyurması üzerine de Habeşli ölünceye kadar ağladı. İbn Ömer "Ben Hz. Peygamber'in, o Habeşliyi kabrine kendi elleriyle koyduğunu gördüm" diyor (115).

- İnsan Sûresi nâzil olduğunda Hz. Peygamber bunu sahabilerine okudular. Cennetin vasıflarından bahsedilen kısma gelindiğinde orada bulunanlardan siyah bir kişi bir çılgık atarak cansız yere düştü. Bunun üzerine Hz. Peygamber "Arkadaşınızın ölümüne cennete karşı duyduğu iştia ve arzu sebep oldu" buyurdular (116).

Hız. Ali'nin Ölüm Döşğinde Yatmakta Olan Hız. Ömer'i Cennetle Müjdelemesi

- Hz. Ali şöyle anlatıyor: Ebu Lü'lü tarafından yaralanan Hz. Ömer'in yanına gittiğimde onun ağlamakta olduğunu gördüm ve "Ey Mü'minlerin Emîri! Niçin ağlıyorsunuz?" diye sordum. "Gökten gelen haberlere ağlıyorum. Çünkü cennete mi yoksa cehenneme mi gönderileceğimi bilmiyorum" cevabını verdi. Bunun üzerine "Seni cennetle müjdelerim. Çünkü ben Hz. Peygamber'in "Cennetin yaşlı ve olgun sâkinlerinin efendileri Ebubekir'le Ömer'dir. Onlara birçok nimetler verilmiştir" buyurduğunu duydum" dedim. O zaman "Ey Ali! Demek sen Hz. Peygamber'in beni cennetle müjdelediklerine şahitlik ediyorsun öyle mi?" dedi. "Evet!" dediğimde de o sırada orada bulunan oğlum Hasan'a dönerek "Ey Hasan! Sen de babanın, Hz. Peygamber'in benim için "Ömer cennet ehliendir" buyurduğunu söylediğine şahit ol!" dedi (117).

Hız. Ömer'in Cennet Bahsi Geçtiğinde Ağlaması

- Bir yemek esnasında Hz. Ömer orada bulunanlara "Bu bizim içindir. Peki bizden önce arpa ekmeğinden karınları doymaksızın ölen fakir müslümanların hali ne olacaktır?" buyurdu. Bunun üzerine Ömer b. Velid "Onlar için de cennet vardır" dedi. Bu sözleri işiten Hz. Ömer gözleri yaşlarla dolarak şunları söyledi: "Eğer onların cennete girmelerine karşılık bize sadece dünyalık olarak bu düşünüyor çok büyük aradayız demektir" (118).

Sa'd b. Ebî Vakkas'ın Vefatı Anında Cennete Girme Ümidi Taşması

- Mus'ab b. Sa'd şöyle anlatıyor: Babam Sa'd b. Ebi Vakkas başı benim kucağımda olduğu halde ölümle pençeleşmekteydi. Birara gözlerimin .yaşla dolduğunu görerek "Oğlum! Niçin ağlıyorsun?" diye sordu. "Senin şu anda içinde bulunduğun duruma ağlamaktayım" dediğimde de şunları söyledi: "Oğlum, sakın benim için ağlama! Çünkü ben cennet ehli olduğumdan Allah Teâlâ bana asla azap etmez. Allah mü'min kullarını kendisi için yapmış oldukları hasenatlarından dolayı mükafaatlandırır. Kafirlerin de hasenatlarından dolayı azaplarını hafifletir. Hasenatları bittikten sonra da "Herkes amelinin sevabını kimin için işlemişse ondan istesin!" denilir" (119).

Amr İbnü'l-As'ın Ölüm Döşğinde İken Ölümünden Sonra Olacakları Düşünerek Ağlamaası

- İbn Şimâse el-Mehrî şöyle anlatıyor: Ölüm döşeginde yatmakta olan Amr İbnü'l-As'ı ziyaret etmeye gitmiştik. Yüzü duvara dönük olduğu halde ağlıyordu. Oğlu ise "Babacığım! Niçin ağlıyorsun? Hz. Peygamber sana şu müjdeleri vermediler mi?" diyor; fakat bunlara rağmen o yüzü duvara dönük olarak ağlamaya devam ediyordu. Nihayet dönerek bizlere şunları söyledi: "Bana göre amellerimin en üstünü Allah'tan başka ilahın olmayıp Muhammed'in de O'nun Rasûlü olduğuna dair getirmiş olduğum şehâdetir. Ben hayatımda üç devre geçirdim. İlk anda benim yanımda Hz. Peygamber'den daha fazla buğzedilecek kimse yoktu. Onun öldürülmesini de herkesten çok ben istiyordum. Eğer bu durumda ölmüş olsaydım doğruca cehenneme girerdim. Sonra Allah Teâlâ kalbimi İslâm'a açtı. Yanına geldiğimde Hz. Peygamber'e "Sağ elini uzat da sana biat edeyim, ey Allah'ın Rasûlü!" dedim. Mübarek sağ ellerini uzattıklarında da onu tutmadım. Bunun üzerine "Ey Amr! Elimi niçin tutmuyorsun? buyurdular. Ben de "Bir şart koşmak istiyorum" dedim. "Peki şartın nedir?" dediklerinde de "Bütün günahlarımın affolunmasını istiyorum!" dedim. Şöyle buyurdular: "Ey Amr! Sen İslâmiyet'in, kendisinden önce yapılanların hepsini sildiğini bilmiyor musun? Aynı şekilde hicret ve hac da kendilerinden önceki herşeyi silerler". İşte o günden sonra da yanımda Hz. Peygamber'den daha sevimli ve daha büyük kimse olmadı. Eğer benden onu vasıflandırmam istenilse bunu yapabilecek gücümün olduğunu zannetmiyorum. Çünkü azametinden dolayı kendisine bir kere dahi olsun dikkatli bir şekilde bakabilmiş değilim. Eğer bu devrede ölmüş olsaydım cennetlik olacağımı umardım. Ama Hz. Peygamber'den sonra biz bazı şeylere sahip olduk. İşte bu devrede sonumun ne olacağını bilemiyorum. Öldüğümde cenazemin sesli olarak ağlayan kadınların takip etmelerine izin vermeyin. Ayrıca ateş degetirilmesin. Beni kabrime koyduğunuzda toprağı üzerime yavaş yavaş atınız. Defin işini bitirdiğinizde de kabrimin yanında bir devenin kesilip etinin paylaşılabilceğı kadar bir zaman durunuz. Böylece Rabb'imın elçilerine ne cevap vereceğimi bilene kadar bana arkadaşlık yapmış olursunuz" (120).

- Amr İbnü'l-As vefat edeceğı zaman ağladı. Oğlu Abdullah "Ey babacığım! Niçin ağlıyorsun? Yoksa ölümden mi korkuyorsun?" diye sordu. Amr ise "Hayır! Allah'a yemin ederim ki ölümden asla korkmuyorum. Beni korkutan ondan sonrasdır" karşılığını verdi. Oğlunun teselli mahiyetinde "Sen hayır üzerindeydin" deyip kendisine Hz. Peygamber'in arkadaşlığını ve Şam fetihlerini hatırlattığında da Amr İbnü'l-As şunları söyledi: "Bunların hepsinden daha üstün bir şey vardır ki onu söylemeyi unuttun. Bu da "Allah'tan başka ilah yoktur" dememdir. Arkamdan hiç bir kadın ağlayıp matem tutmasın. Cenazeme ateş getirilmesin ve beni övmek için de kimse tutulmasın. Kefenimi de üzerime bağlayınız; çünkü ben muhakeme edileceğim. Kabre indirdiğinizde toprağı üzerine yayarak atınız. Zira sağ tarafım toprağı sol tarafımdan daha layık değildir. Bir de sakın kabrime herhangi bir odun veya taş koymayınız" (121).

- Amr İbnü'l-As yukarıdaki sözlerinden sonra yüzünü duvara çevirerek "Ey Allah'ım! Sen bize emrettin; bizse bunlara uymayarak sana isyan ettik. Bize bazı şeyleri yasakladın; fakat biz bunlara da riayet etmedik. Bizleri ancak senin affın kurtarabilir" dedi (122).

- Amr İbnü'l-As elini boynuna götürdü ve sonra da başını göğ'e kaldırarak şunları söyledi: "Ey Allah'ım! Ben kuvvetli biri değilim ki sana karşı koyabileyim. Suçsuz olmadığımı da söylemiyorum. Aksine suçumu itiraf ediyor ve beni bağışlamamı diliyorum. Senden başka ilah yoktur". Vefat edinceye kadar Amr bu sözleri devamlı tekrarlamıştır (123).

Cennet ve Cehenneme İman Etmek Hususunda Sahabilerin Söyledikleri

- Hz. Peygamber Ensar'a şöyle dediler: "Siz üzerinize düşenleri yerine getirdiniz. Eğer isterseniz Hayber'deki paylarınızdan vazgeçiniz. Bunun yerine Muhacirlerle paylaşmakta olduğunuz Medine'deki bahçeleriniz yalnızca size ait olsun!". Ensar da buna şöyle karşılık verdiler: "Sana biat ettiğimizde sen bizlere bazı görevler yüklemiş; bunun karşılığı olarak da cennet va'detmiştin. Bu va'din hâlâ devam etmekte ise biz bu teklifini kabul ediyoruz". Hz. Peygamber de onlara "Va'dettiğim şeyler sizlere verilecektir" buyurdu (124).

- Hz. Peygamber Bedir gününde sahabileri Allah yolunda teşvik buyurdular. Bunun üzerine Mekke'li müşrikleri işaret eden Umeyr b. Hümam "Çok güzel! Benimle cennet arasında şu kişilerin beni öldürmelerinden başka bir engel yoktur!" dedi. Sonra da yemekte olduğu hurmaları atarak kılıcını çekti ve şehit düşünceye kadar da savaştı (125).

- Hz. Peygamber, niçin "Çok güzel!" dediğini sorduklarında Umeyr "Ey Allah'ın Rasûlü! Yemin ederim ki; bunu inançsızlığımdan değil cennete girebilme ümidimden dolayı söyledim" dedi. Hz. Peygamber de ona "Cennetlik olduğundan şüphelen olmasın!" buyurdular. Bunun üzerine Umeyr sadağından birkaç hurma çıkararak yemeye başladı. Ancak daha sonra bunları yemekten vazgeçerek "Bunların hepsini yeyinceye kadar yaşayacak olursam bu çok uzun bir süre olacaktır" dedi. Böylece elindeki hurmaları atarak kılıcını çekti ve şehit düşene kadar savaştı.

- Enes b. Nadr, Uhud gününde "Ben cennetin o güzel kokularını hissediyorum. Bu koku, Uhud dağı eteklerinden gelmektedir" dedi ve sonra da şehit düşünceye dek savaşımaya devam etti (126).

- Babası "Evi ve aile efradımızı yalnız bırakmamak için ikimizden birinin mutlaka geridekalması gerekiyor" dediğinde Sa'd b. Hayseme şunları söylemiştir: "Eğer söz konusu cennet değil de başka bir şey olmuş olsaydı seni kendime tercih eder ve "Evde ben kalayım" derdim. Fakat ben şehit olarak cennete girmeyi istiyorum" (127).

- Zeyd b. Sâbit, Uhud gününde ağır bir şekilde yaralanan Sa'd b. er-Rabî'nin yanına gelerek ona "Ey Sa'd! Hz. Peygamber sana selam ediyor ve nasıl olduğunu soruyor!" dedi. Sa'd ise "Hz. Peygamber'e cennetin kokusunu almakta olduğumu söyle" karşılığını verdi.

- Bir grup sahabinin tuzağı düşürülecek katledildiğı Bi'r-i Maüne hadisesinde vurulan Harâm b. Melhan "Kâbe'nin Rabb'ine yemin ederim ki ben cenneti elde ettim ve kurtuldum" demiştir.

- Bir savaşta Ammar b. Yâsir arkadaşına şöyle demiştir: "Ey Hâşim! herle! Unutma ki cennet kılıçların gölgesi altındadır. Ölümse ok ve mızrakların ucundadır. Bugün cennet kapılan açılmış ve orada bulunan huriler bizler için süslenip hazırlanmışlardır. Biz bugün Muhammed ve onun arkadaşlarıyla buluşacağız". Bu sözlerden sonra ikisi birlikte hücumla geçmişler ve ikisi de şehit düşmüştür.

- Ammar b. Yâsir aynı savaşta şunları da söylemiştir: "Ey müslümanlar! Siz cennetten mi kaçıyorsunuz? Ben Ammar b. Yâsir'im! Siz cennetten mi kaçıyorsunuz? Ben Ammar b. Yâsir'im! Benim arkamdan geliniz!" (128).

- Muaviye, Dûmetü'l-Cendel denilen yerde "Halifelige en layık kimseler bizleriz. Biz dururken onu kim isteyebilir?" dediğinde İbn Ömer kalkıp "Bundan önce nefsim dünyayı hiç bu kadar istememişti. Bu hilafet işini seni ve babanı kılıç zoruyla dine getiren bir kimse istiyor. Hilafet sizden ziyade onun hakkıdır" diyecek olmuştı da cenneti ve onun nimetlerini hatırlayarak bundan vazgeçmiştir (129).

- Said b. Âmir çok sadaka verirdi. Bunun için bir gün kendisine “Ey Said! Aile efradının ve yakınlarının da senin üzerinde hakları vardır! Onları da gözetmelisin!” denildiğinde o şunları söyledi: “Ben kendimi onlara tercih etmiş değilim. Fakat birilerinin rızasını kazanabilmek için de cennetteki güzellerden vazgeçecek değilim. Öyle güzeller ki onlardan birisi yeryüzüne inmiş olsaydı; orası güneş gibi parlardı”.

- Said b. Âmir hanımına şunları söylemiştir: “Bana bak! Benim kısa bir süre önce aramızdan ayrılan bazı arkadaşlarım vardır. Dünya ve onda bulunanların hepsi bana verilecek olsa yine de bu arkadaşlarımdan ayrı düşmek istemiyorum. Eğer cennetteki güzellerden biri gökyüzünde görünecek olsa bütün yeryüzü pırıl pırıl parlayacak ve onun yüzünün parlaklığı güneş ve ayı sönmük bırakacaktır. Şunu da bil ki onların bir tanesinin bağladığı bir tek başörtüsü bile dünyadan ve onda bulunanlardan daha hayırlıdır. Benim için senden vazgeçmek, ondan vazgeçmekten çok daha kolaydır”. Onun bu sözleri üzerine hanımı sesini çıkarmayarak içinde bulunduğu duruma razı olmuştur.

- Hz. Peygamber hastalığı için kendisinden dua isteyen bir kadına “Söyle bakalım bu hastalığının geçmesi için dua etmemi mi, yoksa sabır gösterip cenneti haketmeyi mi istersin?” buyurdular. Bunun üzerine kadın üç kere “Ey Allah’ın Rasûlü! Ben sabredeceğim. Çünkü Allah’ın cennetini hiçbir şeye değişmem” dedi (130).

- Ebud-Derdâ hastalanmıştı. Arkadaşları ziyaretine gelerek ona “Arzuladığın bir şey var mı?” diye sordular. O da “Ben cenneti arzuluyorum” buyurdu.

- Oğlu Hârîse’nin Bedir savaşında şehit olması üzerine Ümmü Hârîse Hz. Peygamber’e gelerek şunları söyledi: “Ey Allah’ın Rasûlü! Hârîse’nin ne durumda olduğunu bana haber ver! Eğer cennette ise sabredeceğim. Aksi takdirde Allah Teâlâ ne yapacağını görecektir”. ÜmmüHârîse bu son cümlesiyle ağlayıp feryat edeceğini söylemek istemiştir. Çünkü bunlar henüz haram kılınmamıştı.

- Ümmü Hârîse, oğlunun şehâdeti üzerine Hz. Peygamber’e gelerek “Ey Allah’ın Rasûlü! Eğer oğlum Hârîse cennette ise üzülüp ağlamayacağım. Yok eğer ateşte (cehennemde) ise dünyada kaldığım sürece ağlayacağım” dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber “Ey Hârîse’nin annesi! Çeşitli cennetler vardır. Oğlun Hârîse bunların en güzeli olan Firdevs-i Âlâ’dadır” buyurdu. Bunun üzerine “Ne mutlu sana ey Hârîse!” diyerek sevinç içerisinde evine döndü (131).

Hiz. Âîşe’nin Cehennem Ateşini Hatırladığında Ağlaması

- Âîşe vâlidemiz şöyle anlatıyor: Bir gün cehennemi düşünerek ağladım. Bunu gören Hz. Peygamber “Ey Âîşe! Niçin ağlıyorsun?” diye sordular. “Ey Allah’ın Rasûlü! Cehennemi düşündüm de onun için ağlıyorum. Acaba siz kıyamet gününde aile efradınızı hatırlayacak mısınız?” dedim. Bunun üzerine şöyle buyurdular: “Kıyamet gününde insan şu üç yerde hiç kimseyi hatırlayamaz: Birincisi; kişi, mizanın (terazinin) başında tartısının hafif ya da ağır oluşunu öğreninceye kadar hiç kimseyi hatırlamaz. İkincisi kitaplar verilirken “Geliniz, kitabınızı okuyunuz!” denildiğinde sağından veya solundan ya da arkasından mı verileceğini öğrenmedikçe hiç kimseyi hatırlayamaz. Üçüncüsü ise cehennemden iki yakası arasında birçok çengelleri ve dikenleri bulunan köprü kurulduğunda ve Allah kullarından dilediğini burada alıkoymadığında kişi kurtulup kurtulamadığını öğrenemedikçe ne aile efradından ve ne de başkalarından hiç kimseyi hatırlayamaz” (132).

İhtiyar Bir Kişiyile Bir Gencin Cehennemden Bahsedildiğinde Düşüp Ölmeleri

- Hz. Peygamber bir gün bir mecliste “Ey iman edenler! Nefsinizi ve aile efradınızı yakıtı insanlarla taşlar olan bir ateşten koruyunuz...” (Tahrim/6) âyetini okudular. Bunun üzerine orada bulunan bir ihtiyar kalkarak “Ey Allah’ın Rasûlü! Cehennemden taşları da dünya taşları gibi midir?” diye sordu. Hz. Peygamber de “Nefsimi kudret elinde tutana yemin ederim ki cehennemden bir taşı bu dünyanın bütün dağlarından daha büyüktür” buyurdular. Bu sözler üzerine o ihtiyar bayılarak yere düştü. Hz. Peygamber mübarek ellerini onun kalbi üzerine koydular ve hâlâ yaşamakta olduğunu anladıklarında “Ey ihtiyar! “Lâ ilâhe illallah” de!” buyurdular. O da “Lâ ilâhe illallah” dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber onu cennetle müjdelediler. Orada bulunan sahabiler “Ey Allah’ın Rasûlü! Aramızda sadece onu mu cennetle müjdeliyorsunuz?” diye sordular. Hz. Peygamber de onlara “Evet; çünkü Allah Teâlâ “İşte bu, makamımdan sakınan ve tehdidimden korkanlar içindir” (İbrahim/14) buyurmaktadır” cevabını verdiler (133).

- Ensar’dan bir gencin içine Allah’ın korkusu düştü. Cehennemden hatırladıkça ağlıyordu. Genç öyle bir hale geldi ki sonunda evinden çıkamaz oldu. Bunun üzerine Hz. Peygamber bir akşam onun ziyaretine gittiler. Hz. Peygamber’in geldiğini gören genç kalktı ve onun boynuna sarıldı. Sonra da ölü olarak yere düştü. O zaman Hz. Peygamber “Arkadaşınızın teçhiz ve tekfinini yapınız. Cehennem korkusu onun ciğerini parçalamıştır” buyurdu (134).

Ateşten Korkmak Hususunda Bazı Sahabilerin Sözleri

- Şeddad b. Evs (r.a.) cehennem korkusundan uyuyamaz; yatağının içinde dönüp durur ve nihayet “Ey Allah’ım! Ateşin korkusu beni uyutmuyor” der ve kalkıp sabaha kadar namaz kılardı.

- Abdullah b. Revâha, Mûte gününde şunları söylemiştir: “Allah’a yemin ederim ki kalbimde dünya sevgisi bulunmadığı gibi sizden ayrılma korkusu da yoktur. Fakat ben Hz. Peygamber’i “İçinizden oraya (cehenneme) uğramayacak kimse yoktur. Bu, Rabb’inin üzerine almış olduğu kesinleşmiş bir hükümdür” (Meryem/71) âyet-i kerimesini okurken dinledim. İşte ben oraya uğradıktan sonra kurtulup kurtulamayacağımı bilmediğim için ağlıyorum”.

14. FASIL: ALLAH’IN VA’DETTİKLERİNE KESİNLİKLE İNANILMASI

Hiz. Ebubekir’in, Allah’ın Rum-Fars Savaşlarına Dair Vaatlarına Kesinkes İnanması

- “Elif, lâm, mîm! Rumlar (Arap yarımadasına) en yakın bir yerde (İranlıların karşısında) mağlup oldular. Halbuki onlar bu mağlubiyetlerinden sonra birkaç yıl içinde (üç ile dokuz yıl arasında) Allah’ın yardımıyla kesinlikle gâlip geleceklerdir. Emir bundan önce de bundan sonra da Allah’a aittir. İşte (Rumların galip geleceği) o gün mü’minler sevineceklerdir” (Rûm/1-4) mealindeki âyet-i kerimeler nâzil olduğu sıralarda Rumlar İranlılar karşısında yenilgiye uğramıştı. Halbuki müslümanlar, ehl-i kitap oldukları için

Rumların gâlip gelmelerini istiyorlardı. Daha sonra Allah Teâlâ “Allah dilediğine yardım edecektir. O’dur herşeye gâlip ve esirgeyici olan” (Rum/5) âyet-i kerimesini indirdi. Kureyşlilere gelince onlar da İranlıların gâlip gelmesini istiyorlardı.

Çünkü İranlılar da kendileri gibi ehl-i kitaptan değildiler ve öldükten sonra dirilmeye (haşre) inanmıyorlardı.

Bu âyet-i kerimeler indiğinde Hz. Ebubekir bunları Mekke’nin çeşitli yerlerinde okudu. Bunun üzerine Kureyşlilerden bazıları ona “Ey Ebâbekir! Sizin arkadaşınız (Hz. Peygamber) Rumların üç ilâ dokuz sene arasında İranlılara gâlip geleceğini iddia ediyor. Seninle bu hususta bahse girişelim mi?” dediler. O da kabul etti. Bu olay henüz bahsin haram kılınmadığı bir zamanda geçiyordu. Kureyşliler Hz. Ebubekir’e “Sen bu “bid” kelimesini “Üç ile dokuz sene arasında” şeklinde manalandırıyorsun. Gel bir sayı üzerinde anlaşalım; böylece bir sayı tamam olduğunda ya sen ya da biz kazanmış olalım” dediler. Böylece aralarında bu sayıyı altı yıl olarak belirlediler. Fakat altı yıl geçtiği halde Rumlar galip gelememişlerdi. Bu yüzden de müşrikler bahsi kazanmış olarak anlaştıkları malı Hz. Ebubekir’den aldılar. Ertesi sene (yani yedinci sene) Rumlar, İranlıları yenilgiye uğrattığında müslümanlar onların altı sene içinde galip geleceğini söylemiş olan Hz. Ebubekir’i ayıpladılar. O da “Ne bileyim; Allah Teâlâ “bid” kelimesini kullanıyordu” buyurdu. Rumların gâlip gelmesi hadisesinden sonra birçok müşrik gelip müslüman oldu (135).

- Rum Sûresi indiğinde müşrikler Ebubekir Sıddık’a “Arkadaşının (Hz. Peygamber’in) ne söylediğini duyuyor musun? O Rumların İranlı(ara gâlip geleceklerini iddia ediyorlar” dediler. Hz. Ebubekir de “Arkadaşım doğru söylüyor” dedi. Bunun üzerine müşrikler “O halde seninle bahse girişelim mi?” dediler. Onun kabul etmesi üzerine de aralarında bir zaman tayin ettiler. Bu zaman Rumların İranlılara gâlip gelmesinden daha önceye rastlıyordu. Bu durum Hz. Peygamber’in hoşuna gitmedi. Hz. Ebubekir’e “Seni böyle bir şey yapmaya zorlayan şey nedir?” diye sordular. O da “Allah ve Rasûlünü tasdik etmek istemişim” karşılığını verdi. Bunun üzerine Hz. Peygamber “O halde git bahis miktarını fazlalaştır ve müddeti de birkaç sene daha uzat!” buyurdular. Ebubekir Sıddık da gidip Hz. Peygamber’in söylediklerini yerine getirdi. Böylece bu uzatılan seneler içerisinde Rumlar İranlılara gâlip geldiler ve atlarını onların başkenti Medâyin’de bağladılar ve İran ülkesinde Rûmiye adında bir şehir kurdular. Bahsi kazanmış olan Ebubekir Sıddık almış olduğu malları Hz. Peygamber’e getirerek “Ey Allah’ın Rasûlü! Bunlar haram mıdır?” diye sordu. Hz. Peygamber de ona bu malları tâsadduk etmesini söylediler (136).

Ka’b b. Adiyy’in “Allah Dinini Mutlaka Galip Getirecektir” Şeklindeki Vaade Kesinlikle İnanması

- Ka’b b. Adiyy şöyle anlatıyor: Hîre halkını temsil eden bir heyet içerisinde Hz. Peygamber’e geldim. Bize müslüman olmamızı teklif ettiler; biz de kabul ettik. Hîre’ye döndükten az bir zaman sonra Hz. Peygamber’in vefat haberini aldık. Bunun üzerine arkadaşlarımdan bazıları şüpheye düşerek “Eğer peygamber olsaydı ölmezdi” dediler. Bense “Ondan önceki peygamberler de ölmüştü” dedim ve yeni dinimde sebat ettim. Sonra bir gün Medine’ye gitmek üzere yola çıktım. Biraz gittiğimde, her işimizde kendisine danıştığımız bir rahiple karşılaştım. Yanına varıp “Yapmak istediğim ve fakat bazı şüpheler yüzünden tereddüt ettiğim bir konuda beni aydınlatabilir misiniz?” dedim. Bana “İsmi taşıyan eşyanı getir!” dedi. Ben de gidip ona bir aşık (topuk) kemiği getirdim. Bunun üzerine bir tutam kıl çıkarıp yere serdi ve benden aşık kemiğini oraya atmamı istedi. Kemiği attığımda Hz. Peygamber bana kendisini ziyaret ettiğim sıradaki vefatları esnasındaki halleriyle göründü. Böylece imanım bir kat daha arttı.

Medine’ye ulaştığımda Hz. Ebubekir’in yanına varıp olup bitenleri anlattım. O da beni yanında alıkoydu. Daha sonra da beni Mısır kralı Mukavkis’a elçi olarak gönderdi. Vazifemi yerine getirerek Medine’ye döndüm. Ebubekir Sıddık’tan sonra halife olan Hz. Ömer de beni elçi olarak Mukavkis’a gönderdi. Ben ona bir mektup götürdüm. Bu sırada Yermük savaşı olmuş fakat ben bunu haber alamamıştım. Mukavkis’ın huzuruna çıktığımda o bana “Rumların Arapları mağlup edip ortadan kaldırdıklarından haberin var mı?” diye sordu. Bunun üzerine “Hayır; fakat bunu yapamazlar!” cevabını verdim. Mukavkis “Niçin yapamazlarmış?” deyince de “Çünkü Allah Teâlâ, Peygamberine, dinini bütün dinlere gâlip getireceğini va’detmiştir ve Ova’dinden asla dönmaz!” dedim. O zaman Mukavkis “Yanılmıyorsun! Yemin ederim ki Araplar Rumları öldürmüşlerdir. Hem de Ad kavminin ötdürülüşü gibi. Peygamberiniz doğru söylemiştir” dedi ve sonra da benden sahabilerin ileri gelenlerini sorarak onlara verilmek üzere bana bazı hediyeler verdi. Bu arada ben “Hz. Peygamber’in amcası Abbas hâlâ yaşıyor. Ona da bir şey gönder!” dedim. Ben Hz. Ömer’in ortağıydım. Maaş defterleri yazılırken Hz. Ömer beni Benî Adiyy b. Ka’b kabilesi mensupları arasında kaydettirdi (137).

Hız. Ebubekir, Ömer ve Sa’d’ın Allah’ın Mü’minlere Yardım Edeceğine Dair Vermiş Olduğu Vaade Kesinlikle İnanmaları

- Hz. Ebubekir, mürtedlerle savaşa girişeceği zaman şunları söylemiştir: “Allah’a yemin ederim ki bize vermiş olduğu sözünü yerine getirinceye kadar O’nun emirlerini yerine getirmeye ve yolunda cihat etmeye devam edeceğim. Böylece öldürülenlerimiz şehit olarak cennete girecek; kalanlarımız ise Allah’ın yeryüzündeki halifeleri ve kullarının mirasçıları olacaklardır. Allah Teâlâ “Allah sizden iman edip salih amellerde bulunanlara (şunu) vadetmiştir: Onlardan öncekileri nasıl iktidar sahibi kıldı ise onları da yeryüzünde iktidar sahibi kılacaktır...” (Nur /55) buyurmaktadır ve O va’dinden asla hulfetmez”.

- Hz. Ömer insanları cihada teşvik ederek şunları söylemiştir: “Allah Teâlâ’nın va’dine güvenerek yurtlarını terkeden muhacirler nerede? Allah’ın, kitabında size miras olarak va’dettiği yeryüzünde dolaşınız. Çünkü Allah Teâlâ “O, dinini tüm dinlere (İslâm’a muhalif olan bütün sistemlere) üstün kılacaktır” (Tevbe/33; Fetih/28, Saf/9) buyurmuştur. Allah dinini galip getireceği gibi, ona yardım edenleri de aziz kılacaktır. Aile efradı sayılan iman sahiplerine yardımcı olacak ve onları diğer ümmetlere mirasçı kılacaktır. Allah’ın sâlih kulları nerededir?”.

- Sa’d b. Ebî Vakkas müslümanları Allah yolunda cihada teşvik ederek şunları söylemiştir: “Allah Teâlâ hakkın tâ kendisidir. Mülkte ve hakimiyette ortağı yoktur. O, Kur’ân’ında “Andolsun ki biz Zikir’den (Tevrat’tan) sonra Zebur’da da “Yeryüzüne mutlaka sâlih kullar varis olurlar” diye yazmıştık” (Enbiya/105) buyurmaktadır. Bu topraklar, Rabb’inizin size va’dettiği mirasınızdır. Rabb’iniz üç yıldan beri bu toprakları sizin ellerinize teslim etmiştir. Nimetlerinden yeyip içiyor, halkıyla savaşını onları esir ediyor ya da öldürüyorsunuz. Bütün bunlar sizden öncekilerin gayretlerinin sayesinde olmuştur. Bugünse sizlerin karşısına büyük bir ordu dikilmiştir. Sizler Arap âleminin önderleri ve kahramanları; kabilenizden geride kalanların kendileriyle övündükleri kimselersiniz. Eğer dünyadan vazgeçip sadece âhirete tâlip olursanız Allah Teâlâ sizlere hem dünyayı ve hem de âhireti verecektir”.

15. FASIL: Hz. PEYGAMBER'İN HABER VERDİKLERİNE KESİNLİKLE İNANILMASI

Huzeyme b. Sâbit'in, Bir Göçebe Arap'la Anlaşmazlığa Düşüklerinde Hz. Peygamber'i Doğrulaması

- Hz. Peygamber göçebenin birinden bir at satın aldılar. Ancak üzerlerinde para olmadığı için hücre-i saadetlerine dönüp para almak için o göçebe ile birlikte yürümeye başladılar. Yolda Hz. Peygamber hızlı hızlı yürüyor; göçebe ise yedeğinde bulunan atla ağır ağır arkadan geliyordu. Bu sırada Hz. Peygamber'in atı satın aldığını bilmeyen bazı kimseler göçebeye atın satılık olup olmadığını sordular. İçlerinden birisi de büyük bir para teklif etti. Bunun üzerine göçebe, Hz. Peygamber'e seslenerek "Şu atı satın alıyorsan al! Yoksa ben onu bunlara satıyorum" dedi. Bunları işiten Hz. Peygamber durdular ve dönüp göçebenin yanına geldiler ve ona "Ben onu senden satın almadım mı?" diye sordular. Adam "Hayır; Allah'a yemin ederim ki sen onu benden satın almadın!" dedi. Hz. Peygamber "Hayır, ben onu senden satın aldım" buyurdular. Bu münakaşayı duyanlar geldiler. Hz. Peygamber satın aldığını söylediklerinde göçebe satmadığını söylüyor, ve "Eğer onu almışsan aldığına dair şahidini getir!" diyordu. Oraya toplanan müslümanlar "Azap olunasıca! Hz. Peygamber haktan gayrısını söylemez" dedilerse de göçebe şahit istemekte ısrar etti. Bu sırada Huzeyme b. Sabit de oraya geldi ve olup bitenleri öğrendiğinde göçebeye "Ben Hz. Peygamber'in bu atı senden satın aldığına dair şahitlik ediyorum" dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber, Huzeyme'ye dönerek "Bu şahitliği neye dayanarak yapıyorsun?" buyurdular. Huzeyme de "Ey Allah'ın Rasûlü! Ben senin göklerden getirdiğin haberlere inanıyorum da bu sözlerine mi inanmayacağım?" cevabını verdi. Bu olaydan sonra Hz. Peygamber Huzeyme'nin şahitliğini iki kişinin şahitliği yerine kabul ettiler (138).

Ebubekir Sıddık'ın İsra Olayında Hz. Peygamber'i Hiç Tereddütsüz Tasdik Etmesi

- Hz. Peygamber, Mescid-i Aksâ'ya doğru gece yolculuğuna (İsra olayı) çıktığı gecenin sabahında bu hadiseyi halka anlattı. Daha önceden iman etmiş olan bazı kimseler bu hadise üzerine dinden döndüler. Bu kişiler Ebubekir Sıddık'a koşarak "Arkadaşının (Hz. Peygamber'in) ne dediğini duydun mu? O, bu gece Beyt-i Makdis'e gidip geldiğini iddia ediyor" dediler.

- Bunun üzerine Ebubekir Sıddık "Bunu Hz. Peygamber mi söylüyor?" diye sordu. Onların "Evet! O söylüyor" demeleri üzerine de "Eğer o söylemişse kesinlikle doğrudur" karşılığını verdi. Şaşırان müşrikler "Ne yani şimdi sen Muhammed'in bu gece Beyti Makdis'e gidip de sabahleyin tekrar Mekke'ye döndüğünü tasdik mi ediyorsun?" dediler. Hz., Ebubekir "Evet! Hatta ben onu bundan daha inanılmaz konularda bile tasdik ediyorum. Ben onun sabah-akşam gökten haber aldığına inanmaktayım" dedi. Bu sözünden ötürü Hz. Ebubekir'e "Sıddık" ünvanı verildi (139).

- Hz. Peygamber'in söylediklerini dinleyen müşrikler Hz. Ebubekir'in yanına koşarak ona "Ey Ebâbekir! Arkadaşının ne söylediğini duydun? O bu gece bir aylık mesafedeki bir yere gidip tekrar döndüğünü iddia ediyor" dediler. O da bir önceki hadiste geçen sözlerini söyledi (140).

Hiz. Ömer'in, Hiz. Peygamber'in Geçmiş Ümmetlerin Helâki Hususundaki Haberlerini Tasdik Etmesi

- Hz. Ömer'in halifelik yıllarından birinde çekirgeler iyice azaldı ve ortalıkta görünmez oldu. Bunun üzerine Hz. Ömer çevrede çekirge olup olmadığını soruşturdu ise de hiç bir taraftan olumlu bir cevap gelmedi. Buna çok üzölen Hz. Ömer oralarda çekirge bulunup bulunmadığını öğrenmek amacıyla Irak, Şam, Yemen gibi uzak diyarlara atlılar gönderdi. Bir müddet sonra Yemen taraflarına gönderdiği atlı beraberinde bir avuç kadar çekirge olduğu halde döndü ve bunları Hz. Ömer'in önüne koydu. Çekirgeleri gören Hz. Ömer üç defa tekbir getirdikten sonra şunları söyledi: "Ben Hz. Peygamber'in şöyle buyurduğunu işittim: "Allah Teâlâ yeryüzünde bin ümmet yarattı. Bunların altıyüz tanesi denizde, dörtyüz tanesi de karadadır. Bu ümmetler içerisinde en evvel helak olanlar çekirgelerdir. Çekirgeler helak oldular mı diğer ümmetler de onu takip ederler. Tıpkı bir ip te dizili olan boncukların, ipin kopuşuyla birlikte birbiri ardısıra düşmeleri gibi" (141).

Hiz. Ali'nin, Hiz. Peygamber'in, Kendisine, Öldürölüşüne Dair Vermiş Olduğu Haberlere İnanması

- Fedâle b. Ebî Fedâle el-Ensârî şöyle anlatıyor: Babam Ebu Fedâle Bedir savaşına katılan sahabilerdendi. Bir gün Hz. Ali'nin ağır hasta olduğunu işittik ve babamla birlikte onu ziyaret etmek için Yenbu'ya gittik. Yanına vardığımızda babam ona "Niçin burada duruyorsun? Eğer ölecek olursan seni burada Cüheyne kabilesinden birkaç göçebe defnedecektir. Kalk; Medine'ye varıncaya kadar biraz zahmete katlan! Çünkü orada ölürsen cenaze namazını arkadaşların kıldıracak ve seni yine onlar defnedeceklerdir" dedi. Bunları dinleyen Hz. Ali şöyle buyurdu: "Ben burada bu hastalıktan dolayı ölmeyeceğim. Çünkü Hz. Peygamber bana müslümanların başına geçip de sakalım, başımdan akan kanla boyanmadıkça ölmeyeceğimi haber vermişlerdi" (142).

- Hz. Ali şöyle anlatıyor Irak'a doğru yola çıkmak üzere ayağımı bineğimin üzengisine koyduğumda Abdullah b. Selam çıkageldi ve bana "Nereye gidiyorsun?" diye sordu. Irak'a gittiğimi söyledim. Bunun üzerine Abdullah "Eğer Irak'a gidecek olursan orada kılıcın keskin tarafıyla vurulacaksın" dedi. Allah'a yemin ederim ki ben bu sözleri daha önce de Hz. Peygamber'den duymuştum (143).

- Hz. Ali'nin süvarilerini teftiş ettiği bir sırada İbn Mülcem (Hz., Ali'nin katili) oradan geçti. Hz. Ali ona ismini ve soyunu sordu. O da asıl kimliğini gizleyerek sahte bir isim verdi. Hz. Ali ona "Sen yalan söylüyorsun!" dedi. İbn Mülcem ikincisinde soyunu-sopunu ve ismini doğru söyledi. O zaman Hz. Ali "İşte şimdi doğrusunu söyledin. Hz. Peygamber bana katilimin yahudi benzeri olacağını haber vermişlerdi. Sen ise yahudisin" (144).

- Hz. Ali, İbn Mülcem'i her gördüğünde şöyle derdi: "Benim kendisinin yaşamasını istememe karşılık, o benim öldürölmemi istiyor. Böyle bir durumda Murad kabilesine mensup dostların seni asla haklı ve mâzur görmeyeceklerdir" (145).

- Ebu Tufeyl şöyle anlatıyor: Hz. Ali'nin yanında bulunduğum bir sırada Abdurrahman b. Mülcem de oraya geldi. Hz. Ali ona birşeyler verilmesini emrettikten sonra mübarek sakalını işaretle "Bu ümmetin şakîsini (en azgını), burasını (sakalımı) yukarısının (başımın) kanıyla boyamaktan alıkoyan nedir?" buyurdu. Sonra da şu şiiri okudu: "Göğsünü ölüm için hazırla. Çünkü o sana mutlaka gelecektir. O senin vadine indiği zaman öldürölmemekten korkma" (146).

Ammar b. Yâsir (r.a.)’ın Hz. Peygamber’in, Öldürülmesine Dair Verdiği Haberlere İnanması

- Ammar b. Yâsir bir hastalığı esnasında şunları söyledi: “Ben bu hastalığımın ölmeceğimi biliyorum. Çünkü dostum Hz. Peygamber bana iki müslüman grup arasında meydana gelecek bir çarpışmada vurularak öldürüleceğimi haber vermişlerdir” (147).

- Ammar b. Yâsir, Sıffin gününde kendisine ikram edilen su karıştırılmış bir bardak sütü içerek şunları söylemiştir: “Hz. Peygamber bana dünyadaki son ağızğımın su karıştırılmış süt olacağını haber vermişlerdi”. Sonra kalkıp şehit düşünceye kadar savaşımıştır (148).

- Muaviye hasta yatmakta olan Ammar’ı ziyaret etti. Yanından çıktığında şöyle söyledi: “Ey Allah’ım! Sen bu kişinin ölümünü bizim elimizle kılma. Çünkü ben Hz. Peygamber’in “Ammar’ı bağı (haddi aşan, isyankar ve zalim) bir topluluk öldürecek” buyurduğunu işittim” (149).

Ebu Zerr (r.a.)’ın, Hz. Peygamber’in Ölümü Hakkında Kendisine Yerdığı Haberlere Kesinlikle İnanması

- Ebu Zerr ölüm döşeginde yatarken, hanımının ağlamakta olduğunu gördü ve “Ey kadıncağz! Niçin ağlıyorsun?” diye sordu. Hanımı “Seni kaybettikten sonra güçsüz ve kimsesiz kalacağım için değil sana kefen yapabileceğimiz birşeyimiz olmadığı için ağlıyorum” dedi. Bunun üzerine hânımına şunları söyledi: “Sakın ağlama! Çünkü birkaç kişiyle birlikte yanında oturmakta iken Hz. Peygamber bizlere “İçinizden birisi ıssız bir çölde vefat edecek ve onun cenazesini bir grup müslüman kaldıracaktır” buyurdular. İşte Hz. Peygamber’in bu sözleri söyledikleri sırada orada bulunanların hepsi bir köyde ölmüş ve müslümanlardan bir cemaat tarafından defnedilmişlerdir. Hz. Peygamber’in işaret ettiği o kimse benim; çünkü gördüğün gibi bir çölde ölüyorum. Allah’a yemin ederim ki ne ben yalan söylüyorum ve ne de bana yalan söylenmiştir. Şimdi çık ve yola bak!”. Bunun üzerine kadın “Böyle bir grubun geleceğini pek zannetmiyorum. Çünkü hacılar tamamen gitmişler; yollarda ise hiç kimse kalmamıştır” dedi.

Buna rağmen kadın arasına kalkıp çevredeki kum tepeciklerinin üzerine çıkıp gelip-giden olup olmadığına bakıyor sonra yine Ebu Zerr (r.a.)’ın yanına dönüyordu. Nihayet uzaktan develerinin üzerinde bir kuş gibi görünmekte olan birkaç kişinin adeta yeri yararak geldiklerini gördü. Kadın elbisesiyle işaret etmeye başladı. Bunu gören kervandakiler yollarını değiştirerek onun yanına geldiler ve kendisine ne istediğini sordular. Bunun üzerine kadın “Burada ölmekte olan bir müslüman vardır. Kendisine kefen olabilecek hiçbir şeyimiz yoktur. Gelin de onu kefenleyin ve defnedin!” dedi. Kervandakiler “O kişi kimdir?” diye sordular. Kadın “O Ebu Zeir’dir!” cevabını verdi. O zaman “Anne ve babalarımız ona feda olsun!” diyerek oraya bir anÖnce varmak üzere develerini kamçılادılar. Yanına vardıklarında Ebu Zerr onlara “Müjde sizlere!” diyerek Hz. Peygamber’in sözlerini nakletti. Sonra da devamla şunları söyledi:

“Ben Hz. Peygamber’in ‘İki ya da üç çocukları ölüp de Allah’tan mükâfaat bekleyerek buna sabır gösteren müslüman ebeveynler ateşi (cehennemi) hiç görmezler’ buyurduğunu işittim. Eğer kefen olabilecek bir elbisem olsaydı beni onunla kefenleyiniz diyecektim. Şayet hanımının bana kefen olabilecek bir elbisesi olsaydı onu kefen edinirdim. Size Allah ve İslâmiyet namına yemin verdiriyorum ki içinizde emirlik, âriflik (kontrolörlük), müfettişlik ya da postacılık gibi devlet memurluğunda bulunmuş olan kimseler varsa bunlar elbiselerini bana kefen yapmasınlar!”. Ensar’dan bir genç hâriç, gelenlerin hepsi bir devlet memurluğunda bulunmuş kişilerdi. Genç “Ben devlet memurluğunda hiç bulunmadım. Bunun için de elbisemi sana kefen yapacağım. Ayrıca annemin eliyle dokuyup bana hediye ettiği ve şu anda yüküm arasında bulunan iki elbiseyi de sana kefen yapacağım” dedi. Ebu Zerr (r.a.) da buna razı olarak ona “Beni sen kefenle!” buyurdu. Böylece vefatından sonra onu o Ensar’dan olan genç kendi elbiseleriyle kefenledi. Bu genç hariç kafiledeliklerin hepsi Yemenli idiler ve aralarında Hucr b. el-Edber’le Mâlik el-Eşter de vardı (150).

- Hz. Osman, Ebu Zerr’i Rebeze denilen yere sürgün etmişti. Onun yanında hanımıyla hizmetçisinden başka kimse yoktu. Vefat edeceği sırada hanımıyla hizmetçisine şu vasiyette bulundu: “Beni yıkayıp kefenleyiniz ve sonra da yolun ortasına bırakarak beklemeye başlayınız. Böylece yanınızdan ilk geçecek kervana “Bu, Hz. Peygamber’in sahabilerinden Ebu Zerr’dir. Onu defnetme işinde bize yardımcı olunuz!” deyiniz”. Onlar da vefatından sonra onun vasiyetini aynen yerine getirdiler. Yıkayıp kefenledikten sonra na’şını yolun ortasına koyup beklemeye başladılar. O sırada içlerinde Abdullah b. Mes’ud’un da bulunduğu bir grupmüslüman oradan geçti ve yolun ortasında durmakta olan cenaze ile karşılaştılar. Hatta nerdeyse develeri onu çiğneyecekti. Hizmetçi ayağa kalkarak “Bu, Hz. Peygamber’in sahabilerinden Ebu Zerr el-Gıfârî’dir. Onu defnetmek hususunda bize yardımcı olunuz!” dedi. Bunun üzerine “Lâ ilâhe illallah” dediler. Sonra Abdullah b. Mes’ud ağlayarak şunları söyledi: “Hz. Peygamber doğru söylemişlerdir. Ey Ebâ Zerr! Sen tek başına yaşadın ve tek başına öldün! Kıyamet gününde de yine tek başına haşre gönderileceksin!”. Daha sonra Abdullah ve arkadaşları develerinden inerek onu defnettiler. Defni müteâkip Abdullah b. Mes’ud, arkadaşlarına Ebu Zerr’le ilgili hadisi ve Hz. Peygamber’in Tebuk’e giderken onun hakkında söylediklerini anlattı (151).

Hureym b. Evs’in, Hz. Peygamber’in Şeymâ binti Bukayle Hakkında Söylediklerine Kesin Olarak İnanması

- Hureym b. Evs şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber Tebuk’ten döndüklerinde Medine’ye hicret ederek müslüman oldum. Bir gün Hz. Peygamber “Bembeyaz olan Hîre şehri bana gösterilmektedir. İşte şu da Ezd kabilesinden Bukayle’nin kızı Şeymâ’dır. Başında siyah bir başörtüsü olduğu halde beyaz bir katırın üzerinde durmaktadır” buyurdular. Bunun üzerine “Ey Allah’ın Rasûlü! Hîre’ye gider de Şeymâ’yı da senin söylediğin şekilde göreceğiz olursak o benim olsun mu?” dedim. “Peki senin olsun!” buyurdular. Hz. Peygamber vefat ettiklerinde Arapların birçoğu dinden döndüler. Kabilemiz olan Tayy kabilesinden ise hiç kimse dininden dönmedi. Biz de Halid b. Velid’in komutası altında Hîre’ye gitmek üzere yola çıktık. Oraya vardığımızda karşımıza çıkan ilk kişi Bukayle kızı Şeymâ oldu. Aynen Hz. Peygamber’in söyledikleri gibi başında siyah bir başörtüsü olduğu halde beyaz bir katırın üzerinde bulunuyordu. Bunun üzerine katırın dizgininden tutarak “Hz. Peygamber’in haber verdikleri kadın budur ve o bana aittir, dedim. O zaman Halid b. Velid benden onun bana ait olduğuna dair şahit getirmemi istedi. Ensar’dan Muhammed b. Mesleme ile Muhammed b. Beşir adlı sahabiler bana bu konuda şahitlik ettiler. Halid de Şeymâ’yı bana teslim etti. Daha sonra Şeymâ’nın kardeşi Abdulmesih b. Bukayle sulh yapmak için yanımıza geldi ve bana “Şeymâ’yı bana satar mısın?” dedi. Ben de “Onu on yüz (bin) dirhemden aşağıya satmam” dedim. Bunun üzerine Abdulmesih b. Bukayle bana bin dirhem vererek kızkardeşi Şeymâ’yı alıp gittiğinde arkadaşlarım bana “Eğer sen yüzbin dirhem istemiş olsaydın onu da verirdi” dediler. Ben de “On yüzden (bin) daha büyük bir sayı olduğunu bilmiyordum” dedim (152).

H. Peygamber'in, Ashâbın Büyük Zaferler Kazanacağına Dair Müjdesini Muğire b. Şûbe'nin İranlılara Karşı Söylemesi

- Cübeyr b. Hayye şöyle anlatıyor: İranlı kâfirlerden Bendarfan isimli kişi biz müslümanlara bir mektup yazarak “Ey Arap topluluğu! İçinizden bir kişiyi gönderin de onunla konuşalım” teklifinde bulundu. Bunun üzerine müslümanlar bu işi Muğire b. Şûbe'ye verdiler. Ben o İranlı kafire bakıyordum. Uzun saçlı ve bir gözü kör birisiydi. Dönüp geldiğinde Muğire'ye “Ona ne söyledin?” diye sorduk. Şöyle cevap verdi: “Allah'a hamd ü senâlar ettikten sonra ona şunları söyledim: “Biz zamanında dünyanın, diğer insanlardan uzak bir köşesinde yaşayan; her türlü nimetten mahrum, aç ve çıplak bir toplumduk. Bu durumumuz Allah Teâlâ bizlere bir peygamber gönderinceye kadar böyle devam etti. O'nun gönderdiği peygamber bize dünyada zafer, âhirette ise cennet va'detti. O günden beri de Rabb'imizden daima yardım görmekte ve her nereye gitsek muzaffer olmaktadır. Şimdi ise sizin memleketinize gelip dayandık. Allah'a yemin ederiz ki biz, memleketinizdeki bolluk ve bereketi gördükten sonra bir daha geri dönecek değil Hz. Bunun için de ya ellerinizdeki servetlere ve nimetlere sahip olacağız ya da memleketinizde kanımızın son damlasına kadar çarpışıp şehit olacağız” (153).

İranlılar, müslümanlardan kendileriyle konuşmak üzere birini göndermelerini istediler. Bunun üzerine bu iş için Muğire b. Şûbe görevlendirildi. Muğire oraya vardığında tercümanları ona “Siz necisiniz ve buralarda ne arıyorsunuz?” diye sordu. Muğire de şunları söyledi: “Biz bir Arap topluluğuyuz. Bundan önceleri büyük sıkıntılar ve zorluklar içerisinde yaşamaktaydık. Açlıktan derileri çiğner, hurma çekirdeklerini yedik. Kıl ve yünden yapılmış elbiseler giyer; ağaçlara ve taşlara secde ederdik. Biz bu durumdayken göklerin ve yerin Rabb'i olan Allah Teâlâ bizlere içimizden, anne ve babasını tanıdığımız bir peygamber gönderdi. Rabb'imizin elçisi bize ya bizim gibi sadece Allah Teâlâ'ya tapıncaya ya da ellerinizle haraç verinceye kadar sizinle savaşmamızı emretti. Peygamberimiz bizlere öldürülenlerimizin cennete ve eşi-benzeri bulunmayan bir nimete kavuşacağını; geride kalanlarımızınsa Fars ve Roma imparatorluğuna boyun eğdirip sizleri esir edeceklerini haber vermiştir” (154).

Ebu'd-Derdâ'nın, H. Peygamber'in Bazı Kelimeleri Söyleyen Kimsenin Allah'ın Korumasında Bulunduğu Şeklindeki Sözlerine Kesin Olarak İnanması

- Bir kişi Ebu'd-Derdâ'ya gelerek “Ey Ebâ'd-Derdâ! Evin yandı!” dedi. Ebu'd-Derdâ “Hayır; evim yanmamıştır” karşılığını verdi. Sonra bir ikincisi ve ondan sonra da bir üçüncüsü gelip ona evinin yandığını söylediler. Ebu'd-Derdâ aynı şekilde bu ikisine de “Hayır, evim yanmamıştır” dedi. Nihayet dördüncü bir kişi gelerek “Ey Eba'd-Derdâ! Yangın senin evine varıncaya kadar devam etti ve orada söndü!” dedi. Bunun üzerine Ebu'd-Derdâ “Ben Allah Teâlâ'nın benim evimi yakmayacağını biliyordum” dedi. Orada bulunanlar bu işe şaşarak “Ey Eba'd-Derdâ! “Hayır, evim yanmadı” demen mi yoksa “Allah'ın benim evimi yakmayacağını biliyordum” demen mi daha acayıptır bilemiyoruz. Bunları neye dayanarak söyledin?” dediler. Ebu'd-Derdâ şunları söyledi: “Ben Hz. Peygamber'in “Kim sabahleyin şu duayı okursa akşama kadar onun başına herhangi bir musibet gelmez” buyurduğunu işittim. işte söz konusu dua şudur: “Allâhümme ente Rabbî! Lâ ilâhe illâ ente. Aleyke tevekkeltü ve ente Rabb'ül-arşı'l-kerîm. Mâşâa'l-lâhu kâne ve mâ lem yekün; ve lâ-havle ve lâ-kuvvete illâ bi'l-lâhi'l-aliyyi'l-azîm. A'lemü enne'l-lâhe alâ külli şey'in kadîr; ve enne'lâhe kad ehâta bikülli şey'in ilmâ! Allâhümme innî eûzu bike min şerr-i nefsi ve min şerr-i külli dâbbetin. Ente âhirin binâsiyetihâ. İnne Rabbî alâ sırâtın-müstakîm! (Ey Allah'ım! Sen benim Rabb'imisin! Senden başka ilah yoktur. Ben sadece sana dayanıp güvendim. Sen yüce arştın sahibisin! Allah neyi dilerse o olur; dilemedikleri ise olmaz. Günahlardan dönüp ibadetlere yöneliş ancak yüce ve büyük olan Allah'ın kuvvet ve kudretiyledir. Ben biliyorum ki Allah'ın herşeye gücü yeter ve O'nun ilmi herşeyi kapsamaktadır. Ey Allah'ım! Ben nefsimin şerrinden sana sığınıyorum. Ayrıca perçemleri senin elinde olan diğer bütün canlılardan da sana sığınıyorum. Şüphesiz ki benim Rabb'im dosdoğru bir yol üzerindedir)” (155).

Ashâbın H. Peygamber'in Verdiği Haberlere Kesin Olarak İnanması

- Hz. Peygamber'in söylediği üç şeyden ikisinin gerçekleşmesi üzerine Adiyy b. Hâtim şöyle demiştir: “Nefsimi kudret elinde tutana yemin ederim ki bu üçüncüsü de gerçekleşecektir. Çünkü bunu Allah'ın Rasûlü söylemiştir”.

- Hişam b. As'la beraberinde bulunan sahabiler Cebele b. Eyhem'e şunları söylemişlerdir: “Allah'a yemin ederiz ki senin oturmakta olduğun bu yerleri elinden alacağız. Eğer Allah dilerse senin o büyük kralının krallığını da ele geçireceğiz. Çünkü bunları bize Peygamberimiz haber vermiştir.

- Ebubekir Sıddîk Şam'a göndereceği ordular hususunda çok titiz davranıyordu. Bunun üzerine Hz. Ali ona “Bu ordular, başlarında sen de bulunsan bir başkası da bulunsa Allah'ın izniyle gâlip olarak dönecektir!” dedi. Hz. Ebubekir “Allah sana hayırlı müjdeler versin! Bunu neye dayanarak söylüyorsun?” diye sorduğunda Hz. Ali şunları söyledi: “Ben Hz. Peygamber'in “Bu din, kendisi ve mensupları hâkim oluncaya kadar karşısına çıkan herşeye ve herkese galip gelecektir!” buyurduğunu duydum”. O zaman Hz. Ebubekir “Sübhânallah! Bu ne kadar güzel bir hadis. Ey Ali! Senin beni sevindirdiğin gibi Allah da seni sevindirsin!” dedi.

- Abdullah b. Ömer bir gün bir arslanı, kulağından tutup bükerek yoldan uzaklaştırmış ve sonra da şöyle demiştir: “Hz. Peygamber hiç bir zaman yalan söylememişlerdir. Ben onun “İnsanoğlu neden korkarsa o onun üzerine musallat olur. Eğer insan Allah'tan başka hiç birşeyden korkmazsa onun başına hiç bir şey musallat olamaz” buyurduğunu duymuştum”.

16. FASIL: AMELLERİN KARŞILIKSIZ KALMAYACAĞINA KESİN OLARAK İNANILMASI

Ebubekir Sıddîk'ın, H. Peygamber'in Amellerin Karşılıksız Kalmayacağına Dair Sözlerine Kesin Olarak İnanması

- Hz. Peygamber'in Ebubekir Sıddîk'la yemek yedikleri bir sırada “Kim zerre ağırlığında hayır işlediyse onu(n mükafaatını) kim de zerre ağırlığında kötülük işlediyse onu(n cezasını) görecektir” (Zilzâl/7-8) âyet-i kerimeleri nâzil oldu. Bunun üzerine Hz. Ebubekir yemekten vazgeçerek “Ey Allah'ın Rasûlü! Bizler işlediğimiz her kötülüğün karşılığını görecek miyiz?” diye sordu. Hz.

Peygamber buna şöyle cevap verdiler: “Müslümanlar hoşlarına gitmeyen şeyleri görmeyeceklerdir. Çünkü bunlar dünyada başlarına gelen musibetlerle savuşturulacaktır. Hayırlı olanlar ise kendilerine âhîret azığı olacaktır”.

- Hz. Peygamber, Ebubekir Sıddîk’ın sorusunu şöyle cevaplamışlardır: “Ey Ebâbekir! Dünyada karşılaştığın hoşuna gitmeyen hallerin tümü kötülüklerinin karşılığı ve keffaretidir. Hayırların ise kıyamet gününde sana verilmek üzere muhafaza edilecektir. Bunun delili de Allah’ın kitabındaki “(Ey insanlar!) Size isabet eden bir musibet mutlaka ellerinizin yaptıkları yüzündendir. (Bununla beraber) Allah (o günahlardan) birçoğunu da affeder” (Şûrâ/30) âyetidir” (156).

- Ebubekir Sıddîk şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber’in yanında bulunduğum bir sırada “Kim bir kötülük yaparsa ondan dolayı cezalandırılacaktır. Kötülük yapan kendisi için Allah’tan başka ne dost ve ne de yardımcı bulabilir” (Nisa/123) âyet-i kerimesi nâzil oldu. Vahiy sona erdiğinde Hz. Peygamber “Ey Ebubekir! Şu anda nâzil olan bir âyeti sana okuyayım mı?” buyurdular. “Evet ey Allah’ın Rasûlü! Okuyun” dedim. Hz. Peygamber yukandaki âyeti okuduklarında belimin kırıldığını zannettim ve kendimden geçer gibi oldum. Bu durumumu farkedene Hz. Peygamber “Ey Ebâbekir! Ne oluyor?” diye sordular. “Ey Allah’ın Rasûlü! Hangimiz kötülük işlemedik ki. Şimdi biz bütün bu yaptıklarımızdan dolayı cezaya mı çarptırılacağız?” dediğimde de şöyle buyurdular: “Ey Ebâbekir! Mü’minler işlemiş oldukları kötülüklerin karşılığını bu dünyada çecekler ve böylece kıyamet gününde Allah Teâlâ’nın huzuruna günahsız olarak çıkacaklardır. Diğerlerine gelince Allah Teâlâ kıyamet gününde cezalandırılmak üzere onların günahlarını biriktirecektir” (157).

- Hz. Ebubekir şöyle anlatıyor: Bir gün “Kim bir kötülük yaparsa ondan dolayı cezalandırılacaktır!” (Nisa/123) mealindeki âyet-i okuyarak Hz. Peygamber’e “Ey Allah’ın Rasûlü! Eğer her kötülük işleyen ondan dolayı cezalandırılacaksa hiç kimse için kurtuluş yok demektir. Bu konuda ne diyorsunuz?” diye sordum. Bunun üzerine “Ey Ebubekir! Allah seni affeylesin! Sen hiç hasta olmuyor ya da çeşitli belalara uğramıyor musun? Sıkıntı çekip üzülmediğin zamanlar olmuyor mu?” buyurdular. “Evet ey Allah’ın Rasûlü! Bütün bu söyledikleriniz sık sık başımıza gelen şeylerdir” dediğimdeyse “İşte bu işlediğin kötülüklerin, bu dünyada verilmiş olan cezasıdır” buyurdular (158).

Hız. Ömer’in Amellerin Karşılığının Verileceğine Kesin Olarak İnanması

- Bir gün adamın biri Hz. Ömer’e “Ben Allah’ın kitabındaki en şiddetli âyeti biliyorum” dedi. Hz. Ömer de onu kamçılıyarak “Seni o âyeti buluncaya kadar Kur’an’ı incelemeye sevkeden şey nedir?” diye azarladı. Adam da oradan ayrıldı. Ancak ertesi gün Hz. Ömer adamla karşılaştığında ona “Dün söylediğin âyet hangisidir?” diye sordu. Adam “Allah’ın kitabındaki en şiddetli âyet “Kim bir kötülük yaparsa ondan dolayı cezalandırılacaktır” (Nisa/123) âyet-i kerimesidir. Çünkü buna göre her kötülük yapan bunun cezasını görecektir. Bu durumda da hiç birimiz için kurtuluş yoktur” dedi. Bunun üzerine Hz. Ömer şöyle buyurdu: “Bu âyet indiğinde biz de uzun bir müddet böyle düşünmüştük. Bu yüzden yemekten içmekten kesilmiştik. Sonunda Allah Teâlâ şu âyeti indirerek kalblerimizi yatıştırıp bize teselli vermiştir: “Kim bir kötülük işler veya nefesine zulmeder, ondan sonra da Allah’tan af talebinde bulunursa, Allah’ı çok affedici ve merhametli olarak bulacaktır” (Nisa/110) (159).

Amr b. Semüre b. Habib ve İmran b. Husayn’ur Cezaların ve Çekilen Hastalık ve Belaların Günahlara Keffaret Olacağına İnanmaları

- Amr b. Semüre b. Habib b. Abd-i Şems Hz. Peygamber’e gelerek “Ey Allah’ın Rasûlü! Ben falan kabilenin devesini çaldım, beni temizle!” dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber o kabileye birini göndererek durumu sordu. Onlar da “Evet, bir devemiz kayboldu!” dediler. Bundan sonra Hz. Peygamber emretti ve Amr’ın eli kesildi. İş bittikten sonra Amr kesilen eline hitâben “Beni senden kurtaran Allah’a hamdederim. Çünkü sen beni cehenneme göndermek istiyordun” dedi (160).

- İmran b. Husayn bir hastalığa yakalanmış, vücudu yara bere içerisinde kalmıştı. Bir gün ziyaretine gelen arkadaşları ona “Senin için üzülmüyor; vücudundaki yara ve bereler yüzünden biz de sıkıntı çekiyoruz” dediler. Bunun üzerine İmran “Sakin benim için üzülmeyiniz. Çünkü bu gördüğünüz, günahlarımdan bazılarının karşılığıdır. Allah’ın affettikleri ise şüphesiz daha da fazladır” dedi ve sonra da şu âyet-i kerimeyi okudu: “(Ey insanlar!) Size isabet eden bir musibet mutlaka ellerinizin yaptıkları yüzündendir. (Bununla beraber) Allah (o günahlardan) birçoğunu da affeder”. (Şûrâ/30) (161).

Hız. Ebubekir’le Sahabilerden Birinin Cezalara Kesin Olarak İnanmaları

- İbn Habib b. Damre şöyle anlatıyor: Ebubekir Sıddîk’ın bir oğlunun vefatında ben de oradaydım. Çocuk durmadan yastığına bakıyordu. Onun vefatından sonra orada bulunanlar Ebubekir’e “Oğlun durmadan yastığa bakıyordu. Acaba onun altında bir şey mi var?” dediler. Yastık kaldırıldığında altında beş veya altı dirhem para bulunduğu görüldü. Bunun üzerine Ebubekir Sıddîk elini dizine vurarak “İnnâ lillâh ve innâ ileyhi râciûn!” (Biz Allah içiniz ve O’na dönücüleriz). Ey yavrum! Bu paraların senin derini kapsayacağını zannetmiyorum” dedi (162).

- Hz. Peygamber, kıyamet gününde kölelerinden sorulup sorulmayacağını soran bir adama şunları söylemişlerdir: “Kıyamet gününde onlar sana yapmış oldukları ihanet ve isyanlarından ve söylemiş oldukları yalanlarından sorulacaklardır. diğer taraftan sen de onlara vermiş olduğun cezalardan sorulacaksın. Eğer bu ikisi denk ise ne kârda ve ne de zarardasın demektir. Eğer verdiğin cezalar, suçlarından daha fazla ise onlar bu fazlalığı senden alacaklardır”. Bunun üzerine adam yüksek sesle ağlamaya başladı. Kalkıp gideceği sırada Hz. Peygamber ona “Sen Allah Teâlâ’nın “Kıyamet gününde hakkâniyet (adalet) terazilerini kuracağız. Hiç kimse hiç bir hususta haksızlığa uğratılmayacaktır. (Yaptığı ameli) hardal tanesi ağırlığında olsa da biz onu yine de getirip hesaba katacağız” (Enbiyâ/47) âyetini okumadın mı?” diye sordular. Adam da “Ey Allah’ın Rasûlü! Ben kendim için onlardan ayrılmaktan daha hayırlı bir yol bulamıyorum. Bunun için de seni şahit ediyorum ki kölelerimin hepsi hürdürler, azat edilmişlerdir” dedi (163).

17. FASIL: TÛM ASHÂB-I KİRAMIN İMANLARININ KUVVETLİ OLMASI

Sahabilerin “İçinizde Olanı Açıkласanız da Gizleseniz de Allah Ondan Dolayı Sizi Hesaba Çeker”Mealindeki Âyete Tahammül Etmeleri

- “Göklerde ve yerde ne varsa hepsi Allah’ındır. İçinizde olanı açıklasınız da gizleseniz de Allah ondan dolayı sizi hesaba çeker ve (sonra) dilediğini bağışlar, dilediğine ise azap eder. Allah herşeye kâdirdir” (Bakara/284) âyeti sahabilere çok ağır geldi. Hz. Peygamber’in yanına gidip “Ey Allah’ın Rasûlü! Bize şimdiye kadar namaz, oruç, cihat ve sadaka gibi güç yetirebildiğimiz ameller teklif edildi. Şimdi ise bu âyet-i kerime nâzil olmuştur ki bizler buna güç yetiremeyiz!” dediler. Bunun üzerine Hz. Peygamber “Siz, sizden önceki iki kitab ehlinin dediği gibi “(Sözünü) dinledik ve (emrine) isyan ettik” (Bakara/93) mi demek istiyorsunuz? Hayır! Bunun yerine “İşittik ve itaat ettik. Ey Rabb’imiz! Mağfiretini dileriz; nihayet dönüş sanadır” deyiniz!” buyurdular. Ashab da Hz. Peygamber’in bu emirlerine uyarak bu sözleri söylemeye başladılar. Dilleri bu sözlere iyice aştığında Allah Teâlâ şu âyet-i kerimeyi inzal buyurdu: “Allah’ın Rasûlü kendisine Rabb’i tarafından indirilene (Kur’an’a) iman etti; mü’minler de (iman ettiler). Hepsî Allah’a, meleklerine, kitaplarına ve peygamberlerine inandı. “Biz peygamberlerden hiç birinin arasında fark gözetmeyiz. İşittik ve itaat ettik. Ey Rabb’imiz! Mağfiretini dileriz; nihayet dönüş sanadır” dediler”. (Bakara/285) Sahabiler bunu da tasdik ettiklerinde Allah Teâlâ baştaki âyeti neshederek şu âyeti indirdi: “Allah kişiye ancak gücünün yettiği kadarını yükler. Kazandığı iyilik lehine, yaptığı kötülük de aleyhinedir. “Ey Rabb’imiz! Eğer unutacak veya yanılacak olursak bizi sorumlu tutma! Ey Rabb’imiz! Bizden önceki ümmetlere yüklediğin gibi bize de ağır yük yükleme! Ey Rabb’imiz! Bize gücümüzün yetmeyeceği şeyi taşıtma! Bizi bağışla! Bize merhamet et! Sen bizim Mevlâmızsın; kâfirlere karşı bize yardım et!” (Bakara/286) (164).

- Mücâhid şöyle anlatıyor: İbn Abbas’ın huzuruna girdim ve “Ey İbn Abbas! İbn Ömer’in yanında bulunduğum bir sırada o bir âyet okudu ve ağladı” dedim. İbn Abbas’ın “Hangi âyeti okumuştun?” diye sorması üzerine de “İçinizde olanı açıklasınız da gizleseniz de Allah sizi ondan ötürü hesaba çeker” (Bakara/284) mealindeki âyeti” dedim. Bunun üzerine İbn Abbas şunları söyledi: “Bu âyet-i kerime nâzil olduğunda sahabiler şiddetli bir hüzne kapıldılar ve “Ey Allah’ın Rasûlü! Biz helak olduk. Yaptıklarımızdan ve söylediklerimizden sorumlu tutulacağız. Ancak kalblerimiz elimizde değildir ki ondan da sorumlu tutulabilelim?” dediler. Hz. Peygamber onlara “İşittik ve itaat ettik!” deyiniz!” buyurdular. Onlar da “İşittik ve itaat ettik!” dediler. Bunun üzerine Allah Teâlâ bu âyeti 285. âyetle neshetti. Böylece müslümanlar kalblerinden geçen şeylerden sorumlu tutulmaktan kurtuldular ve sadece söylediklerinden ve yaptıklarından sorumlu tutuldular” (165).

“İman Edip İmanlarına Zulüm (Şirk) Karıştırmamış Olan Kimseler için Emniyet Vardır” Mealindeki Âyetin Sahabilere Ağır Gelmesi

- “İman edip imanlarına zulüm (şirk) karıştırmamış olan kimseler için emniyet vardır. Onlar doğru yoldadırlar” (En’am/82) âyet-i kerimesi Hz. Peygamber’in sahabilerine çok ağır geldi ve “Ey Allah’ın Rasûlü! Bizim hangimiz nefsinde zulmetmemiştir ki!” dediler. Bunun üzerine Hz. Peygamber şöyle buyurdular: “Bu âyetin manası sizin anladığınız gibi değildir. Çünkü Lokman, oğluna “Ey oğul! Sakın hiç birşeyi Allah’a ortak koşma. Zira Allah’a ortak koşmak büyük bir zulümdür” (Lokman/13) demektedir” (166).

- “İman edip imanlarına zulüm (şirk) karıştırmamış olan kimseler için emniyet vardır...” (En’am/82) âyet-i kerimesi nâzil olduğunda Hz. Peygamber

“Bana ‘Sen de onlardansın!’ denildi” buyurdular (167).

- Örtünme Âyeti İndiğinde Ensar Kadınlarının Buna Anında Riâyet Etmeleri

- Safiyye binti Şeybe şöyle anlatıyor: Âişe vâlidemizin yanında oturduğumuz bir gün söz Kureyş kabilesi kadınlarının faziletlerinden açıldı. Bunun üzerine Elişe vâlidemiz şunları söyledi: “Evet, Kureyşli kadınların bazı iyi vasıfları ve faziletleri vardır. Fakat yemin ederim ki ben Allah’ın kitabını tasdik etmek ve ona iman etmek bakımından Ensar kadınlarından daha üstününü görmedim. Nur Sûresi’nin “(Ey Rasûlüm!) Mü’min kadınlara söyle gözlerini (haramdan) sakınsınlar; ırzlarını ve namuslarını korusunlar. Görünmesi zarurî olanlar (yüz ve el) hâric zıynetlerini (ziynetlerin takıldığı boğaz, baş, gerdan, kol, bacak ve kulaklar gibi yerlerini) göstermesinler. Başörtülerini yakalarının üzerine sarkıtsınlar!” (Nur/31) âyeti nâzil olduğunda onların erkekleri mescitten evlerine dönüp bu âyetle indirilen hükümleri söylediler. Bunları söyleyen kişinin hanımı, kızı, kızkardeşi ve akrabalarından hiç bir kadın yoktur ki derhalsüslü püslü yün elbiselerini çıkarıp başlarını örtmesinler. Bütün bunları Allah’ın indirdiğini tasdik edip ona iman etmek maksadıyla yapıyorlardı. Ertesi günü sabah namazında Ensar kadınları başlarında birer karga varmış gibi Hz. Peygamber’in arkasında, başları sımsıkı kapalı olduğu halde namaz kıldılar” (168).

H. Peygamber’in Çok Günah İşlemiş Bir İhtiyarla Ebu Ferve’ye Müslüman Oldukları İçin Allah’ın, Bütün Günahlarını Bağışlayıp Kötülüklerini İyiliklere Döndüreceğini Söylemesi

- Bir gün, yaşlılıktan kaşları iyice gözlerinin üzerine sarkmış olan bir ihtiyar Hz. Peygamber’e gelerek “Ey Allah’ın Rasûlü! Bir insan vardır ki bütün ömrü boyunca kendi nefsinde zulmetmiş, yalan söylemiş; velhasıl ne kadar günah varsa işlemiştir. Üyle ki onun günahı yeryüzündeki insanlar arasında taksim edilse bütün insanları helak etmeye yetecek derecededir. Böyle bir kimse tevbe edebilir mi?” dedi. Hz. Peygamber ona “Sen müslüman oldun mu?” diye sordular. Bunun üzerine ihtiyar “Evet! Ben şehâdet ederim ki Allah’tan başka ilah yoktur. O tektir; kendisinin ortağı yoktur. Muhammed de O’nun kulu ve Rasûlü’dür” dedi. O zaman Hz. Peygamber “O halde Allah Teâlâ senin bütün günahlarını bağışlamış ve onları hasenâta (iyiliklere) tebdil eylemiştir. Sen bu şehâdet üzerinde durdukça bu durum böyle devam edecektir” buyurdular. İhtiyar bu kez “Ey Allah’ın Rasûlü! Demek Allah Teâlâ benim bütün günahlarımı bağışladı öyle mi?” diye sordu. Onun “Evet!” demeleri üzerine de tekbir getirerek huzurundan çıktı.

- Ebu Ferve Hz. Peygamber’e gelerek “Nefsinin hiç bir isteğini geri çevirmemiş ve işlemediği günah kalmamış bir kişi tevbe edebilir mi?” diye sordu. Hz. Peygamber “Sen müslüman oldun mu?” buyurdular. Onun “Evet oldum” demesi üzerine de “O halde bundan böyle günahları terkedip sadece hayır işle. Bu şekilde Allah Teâlâ senin geçmiş günahlarının tamamını hayırlara dönüştürecek” dediler. Ebu Ferve hayretle “Allah benim bütün günahlarımı ve yalanlarımı af mı edecek?” diye sordu. Hz. Peygamber’in “Evet!” buyurması üzerine de tekbir getirerek çıktı. Gözden kayboluncaya dek de tekbir getirmeyi sürdürdü (169).

Günahkâr Bir Kadınla Ebu Hüreyre Arasında Geçenler

- Ebu Hüreyre şöyle anlatıyor: Kadının biri bana gelerek “Acaba ben tevbe etsem kabul edilir mi? Çünkü hem zina ettim, hem de bunun sonucunda doğan çocuğumu öldürdüm” dedi. Ben de “Hayır, tevben kabul edilmez. Allah sana göz aydınlığı ve tevbe etme şerefi vermez” diye cevap verdim. Bunun üzerine kadın ağlayıp dövünerek kalktı gitti. Ertesi gün sabah namazını Hz. Peygamber’in arkasında kıldım. Namazdan sonra da bu kadınla aramızda geçen konuşmayı Hz. Peygamber’e naklettim. Şöyle buyurdular: “Ona çok kötü bir cevap vermişsin. Sen şu âyetleri okumuyor musun?: “Onlar ki Allah ile beraber başka bir ilaha tapmazlar. Allah’ın öldürülmesini haram kıldığı şahsı öldürülmeyi hakedenler müstesnâ öldürmezler. Zina etmezler. Bu kötülükleri yapan kimse (günahının) cezasına kavuşur. Kıyamet günü onun azabı kat kat olur. Orada zelil olarak daimî kalır. Ancak tevbe edip iman eden ve salih amel işleyen kimseler müstesnadır. İşte Allah bunların kötülüklerini iyiliklerle değiştirir. Allah çok bağışlayan, çok esirgeyendir” (Furkan/68-70). Bu sözler üzerine çıkıp kadını aramaya başladım. Bulunca da kendisine bu âyetleri okudum. O zaman secdeye kapanarak “Bana bir çıkış yolu veren Allah’a hamdederim” dedi.

- Ebu Hüreyre şöyle anlatıyor: Tevbesinin kabul olunmayacağını söylediğimde kadın dövünerek çıktı ve bir yandan da şöyle diyordu: “Ey üzüntü gel! İşte şimdi senin zamanındır. Bu güzellik ateş için mi yaratıldı?”.

- Hz. Peygamber’in yukarıdaki sözleri üzerine, Ebu Hüreyre çıkıp bütün Medine sokaklarında o kadını aradı; fakat bir türlü bulamadı. Ertesi akşam kadın Ebu Hüreyre’nin yanına geldi. Ebu l’Hüreyre de ona Hz. Peygamber’in sözlerini aktardı. Bunun üzerine kadın secdeye kapanarak “Benim için bir çıkış yolu gösteren ve bana günahlarımdan tevbe etmeimkanı tanıyan Allah’a hamdederim” dedi. Sonra da tevbe etti ve beraberinde bulunan bir cariyeyi, kızıyla birlikte azat etti (170).

Hiz. Peygamber’in Şairler Hakkındaki Âyet İndiğinde Hasan b. Sâbit ve Şair Sahabileri Teselli Etmeleri

- “Şairlere (gelince, onlara) azgın sapıklar uyarlar. Görmezmissin onlar, her vadide şaşkıncasına yürür dururlar. Gerçekten onlar yapmayacaklar şeyleri söylerler” (Şuarâ/224-226) âyetleri nâzil olduğunda Hassan b. Sâbit, Abdullah b. Revâha ve Ka’b b. Mâlik ağlayarak Hiz. Peygamber’e geldiler ve “Ey Allah’ın Rasûlü! Allah Teâlâ bu âyetleri indirirken elbetteki bizim şair olduğumuzu biliyordu” dediler. Bunun üzerine Hiz. Peygamber “Ancak iman edip salih ameller işleyenler, Allah’ı çokça ananlar, zulme uğratıldıktan sonra kendilerini müdafaa edenler müstesnâdır...” (Şuarâ/227) âyetini okuyarak “İşte Allah’ı çokça ananlar ve zulme uğratıldıktan sonra kendilerini müdafaa edenler sizlersiniz” buyurdular (171).

- Atâ b. Said şöyle anlatıyor: Abdurrahman b. Ebî Leylâ’yı saçı ve sakalı bembeyaz olduğu halde merkebinin üzerinde bir cenazenin arkasından giderken gördüm. Şöyle diyordu: “Falan oğlu falan bana Hiz. Peygamber’in “Kim Allah’a kavuşmayı severse Allah da ona kavuşmayı sever; kim de Allah’a kavuşmayı sevmezse Allah da ona kavuşmayı sevmez” buyurduğunu haber verdi”. Onun bu sözlerini işiten cemaat hüngür hüngür ağlamaya başladılar. Abdurrahman “Niçin ağlıyorsunuz?” diye sorduğunda cemaat “Biz ölümden hoşlanmıyoruz. Ölümden hoşlanmadığımıza göre Allah’a kavuşmayı da sevmiyoruz demektir” dediler. Bunun üzerine Abdurrahman şunları söyledi: “Hayır, durum sizin anladığınız gibi değildir. Ölüm döşeginde yatmakta olan bir kişiye “Eğer o (ölen kimse mukarreblerden (Allah’a mânen yakın olanlardan) ise (ona) rahatlık, güzel rızık, ve nimet cennetleri vardır” (Vâkıa/88-89) müjdesi verildiğinde o bir an önce Allah Teâlâ’ya kavuşmak isteyecektir. Böylece Allah Teâlâ da ona kavuşmayı sevecektir. diğer taraftan yine ölümdöşeginde yatmakta olan bir başkasına da “Eğer o yalanlayan sapıklardan ise (ona da) kaynar sudan bir ziyafet ve yanan ateşe atılma vardır” (Vâkıa/92-94) denilecektir. Bu sözleri işiten kişi Allah’a kavuşmaktan hoşlanmayacaktır. Bunun sonucunda Allah Teâlâ da ona kavuşmaktan hoşlanmayacaktır” (172).

Zilzal Sûresi İndiğinde Hiz. Ebubekir’in Ağlaması

- Zilzal Sûresi indiğinde Hiz. Peygamber’in yanında oturmakta olan Ebubekir Sıddîk ağlamaya başladı. Bunu gören Hiz. Peygamber “Ey Ebubekir! Niçin ağlıyorsun?” diye sordular. Onun “Beni bu sûre ağlattı” demesi üzerine de “Eğer sizler affedilebilecek hata ve günahlar işlememiş olsaydınız Allah Teâlâ sizlerin yerine kendilerini bağışlayabileceği hata ve günahlar işleyen bir ümmet yarattırdı” buyurdular (173).

Hiz. Peygamber’in, Hiz. Ömer’e Kabirde Başından Geçecekleri Haber Vermesi

- Hiz. Ömer şöyle anlatıyor: Bir gün Hiz. Peygamber bana “Ey Ömer! Dört zira’ uzunluğunda ve iki zira’ eninde bir çukura girip de Münker-Nekir’i gördüğünde halin nice olacaktır?” buyurdular. “Ey Allah’ın Rasûlü! Münker-Nekir de nedir?” diye sordum. Bunun üzerine şunları söylediler: “Onlar insanları sorguya çekecek olan kabir melekleridir. Bu ikisi kabri araştırırlar ve onu dişleriyle deşerler. Saçları çok uzun olup yerlerde sürünür. Sesleri gök gürültüsü gibi olup helak edicidir. Gözleri çakan şimşekler gibidir. Yanlarında öyle bir topuz vardır ki Mina’daki bütün hacılar biraraya gelseler onu yerden kaldıramazlar. Onlarsa bu topuzu benim şu asayı kaldırmamdan çok daha kolay kaldırırlar” Hiz. Peygamber bu sözleri söylerken ellerinde bulunan küçük bir asayı bir sopa gibi sağa sola sallıyorlardı. Hiz. Peygamber devamlı “Seni imtihan ettiklerinde eğer aciz kalarak cevap veremezsen ya da dilin dolaşırsa onlar ellerindeki bu topuzla sana, seni kum haline getirecek şekilde vururlar” buyurdular. “Ey Allah’ın Rasûlü! Ben o zaman şimdiki halimi koruyabilecek miyim?” diye sordum. “Evet” cevabını verdiklerinde de “O halde ben ikisinin de hakkından gelirim” dedim (174).

- Hiz. Peygamber şöyle buyurmuşlardır: “Ey Ömer! Beni hak peygamber olarak gönderen Allah’a yemin ederim ki Cebrail bana şu şekilde haber vermiştir: “Bu ikisi sana mutlaka geleceklerdir. Sen onlara “Benim Rabb’im Allah’tır; peki sizin Rabb’iniz kimdir? Peygamber’im Muhammed’dir; sizinki kimdir? Benim dinim İslâm’dır; peki sizin dininiz nedir?” diyeceksin. Onlar da ‘Hayret! Biz mi seni imtihan etmeye gönderildik; yoksa sen mi bizi imtihan etmek için gönderildin?’ diyecekler” (175).

Hiz Ömer’in Hiz Osman İçin “Onun İmanı Bir Orduya Taksim Edilecek Olsaydı Hepsine Yeterdi” Demesi

- Hz. Ömer bir gün içlerinde Hz. Osman'ın da bulunduğu bir meclise uğradı ve onlara "Aranızda öyle bir kimse vardır ki onun imanı bir orduya taksim edilecek olsaydı hepsine yeterdi" dedi. O, bu sözyle Hz. Osman'ı kastediyordu (176).

İman Kuvveti Hakkında Sahabilerin Söyledikleri

- Abdullah b. Ömer'e "Hz. Peygamber'in sahabileri gülerler miydi?" diye soruldu. "Evet gülerlerdi; ama onların kalblerindeki imanları dağlardan daha büyüktü" cevabını verdi.

- Ammar b. Yâsir müşriklere esir düşmüştü. Onlar, Ammar'a ilahlarını övmediği takdirde kendisini öldüreceklerini söylediler. Ammar da canını kurtarabilmek için kalben inanmadığı halde onların istediklerini yerine getirdi. Bu olay üzerine Hz. Peygamber ona "Ey Ammar! O sırada kalbini nasıl buluyordun?" diye sordular. O da "Ey Allah'ın Rasûlü! Onların isteklerini yerine getirdiğim sırada kalbim imanla doluydu" cevabını verdi (177).

- Ebubekir Sıddık, kendisinden sonra halifelîği Hz. Ömer'e bırakmasını kınayanlara şunları söylemiştir: "Siz beni Rabb'imle mi korkutuyorsunuz? Ben huzuruna çıktığımda O'na 'Ey Allah'ım! Kullarına, onların en hayırlısını halife olarak seçtim' diyeceğim".

- Hz. Ebubekir bu kişilere şöyle demiştir: "Ben hem Allah Teâlâ'yı ve hem de Ömer'i sizden daha iyi tanırım".

- Hz. Ömer düşman saldırılarına ya da felaketlere karşı kullanılmak üzere bir miktar malın beytülmalda bekletilmesini söyleyen birisine şunları söylemiştir: "Seni bu şekilde konuşturan şeytandır. Allah Teâlâ bana onunla nasıl mücadele etmem gerektiğini telkin etmiş ve beni onun şerrinden muhafaza etmiştir. Ben düşmanlara ve felaketlere karşı Hz. Peygamber'in hazırladığını hazırladım ki bu da Allah'a ve Rasûlü'ne itaat etmektir".

- Bir başka rivayette Hz. Ömer şöyle buyurmuştur: "Ben onlar için Allah'ın takvasını hazırladım. Çünkü "Kim Allah'tan korkarsa Allah Teâlâ ona bir çıkış yolu ihsan eder" (Talak/2)".

- Bir gün adamın biri Hz. Ali'den sadaka istedi. O da birisini göndererek Hz. Fâtımâ'dan evde bulunan altı dirhemi göndermesini istedi. Onun "Ben o parayı un almak içinsaklamıştım" demesi üzerine "İnsan elinde bulunanlardan çok Allah Teâlâ'ya güvenmedikçe tam manasıyla iman etmiş sayılmaz" buyurdu ve sonra da o altı dirhemi kendisinden sadaka isteyen kimseye verdi.

- İnsanların en iyilerinden ve faziletliyelerinden olan Useyd b. Hudayr şöyle derdi: "Eğer devamlı surette şu üç halden birinde olabilseydim cennetlik olduğumdan şüphem kalmazdı: Bun(ar Kur'ân'ı dinleyip okuduğum, Hz. Peygamber'in hutbesini dinlediğim ve bir cenazede bulunduğum zamanki hallerdir. Herhangi bir cenazede bulunduğumda ondan ibret alarak bütün, bunların benim de başıma geleceğini düşünürüm" (178).

XII. BÖLÜM : SAHABİLERİN NAMAZLARDA TOPLANMALARI

Hz. Peygamber'le Ashâbının namaz için mescitlerde biraraya gelmeleri Namaza düşkün olup başkalarını da teşvik etmeleri. Namazın bir rûknünden diğerine geçmeyi, bir amelden baka bir amele geçme gibi telakkî etmeleri. Dünya meşgalelerini bırakıp imanlarını takviye etmek için ilim, amel, zikir ve duaya yapışmaları. Eşyanın zâhirine baktıklarında onda yaratıcının tasarrufunu görmeleri ve bunlardan istifade etmeye çalışmaları.

1. FASIL: Hz. PEYGAMBER'İN MÜSLÜMANLARI NAMAZA TEŞVİK ETMELERİ

Bu Konuda Hz. Osman ve Selman'dan Gelen hadisler

- Bir gün Hz. Osman'ın yanında oturuyorduk. O sırada müezzin ezan okumak üzere geldi. Onun gelişini gören Hz. Osman su istedi. Kendisine bir kap içerisinde bir avuç kadar su getirildi. Abdest aldıktan sonra şunları söyledi: "Hz. Peygamber bir gün benim biraz önce aldığım gibi abdest alarak şöyle buyurdular: "Kim benim abdest aldığım gibi abdest alır ve sonra da kalkıp öğle namazını kılsa sabah ile öğle arasındaki günahlarına keffaret olur. Sonra ikindi namazını kılsa öğle ile ikindi arasındaki günahlarına keffaret olur. Sonra akşam namazını kılsa, akşam ile ikindi arasındaki, yatsı namazını kıldığında da akşam ile yatsı arasındaki günahlarına keffaret olur. Bundan sonra insan gece boyunca çeşitli günahlar işleyebilir. Ancak sabah olduğunda kalkıp abdest alarak sabah namazını kılsa bu, onun gece boyunca işlemiş olduğu günahlarına keffaret olur. İşte bu namazlar, "İyilikler günahları siler" (Hud/114) âyetinde belirtilen iyiliklerdir". Bunun üzerine orada bulunan kimseler "Ey Osman! Peki Kur'ân-ı Kerim'deki "el-bâkiyâtü's-sâlihât" (sürekli kalan salih amellerle) (Kehf/46, Meryem/76) ile kastedilen şeyler nelerdir?" diye sordular. Hz. Osman "Bunlar 'Lâ ilâhe illallah', 'Sübânallah', 'Elhamdülillah, Allâhu ekber' ve 'Velâ havle velâ kuvvete illâ billâh' sözleridir" dedi (1).

- Ebu Osman şöyle anlatıyor: Selmân-ı Fârisî ile bir ağacın altında oturuyorduk. Birara Selman ağacın dallarından birini tutarak yaprakları dökülene kadar salladı. Sonra da bana dönerek "Ey Osman! Bunu niçin yaptığını bana sormayacak mısın?" dedi. Bunun üzerine ona "Peki söyle bakalım bunu niçin yaptın?" dedim. Şöyle buyurdu: "Bir keresinde Hz. Peygamber'le birlikte aynen bu şekilde bir ağacın altında oturuyorduk. Ağacın dallarından birini tutup yaprakları dökülünceye dek salladıktan sonra "Ey Selman! Bunu niçin yaptığını banasormayacak mısın?" buyurdular. O zaman ben de "Ey Allah'ın Rasûlü! Bunu niçin yaptınız?" diye sordum: Şöyle buyurdular: "Bir müslüman güzelce abdest alıp sonra da beş vakit namazını kılsa onun günahları işte şu ağacın yaprakları gibi dökülür". Arkasından da "Gündüzün iki tarafında (sabah, öğle ve ikindide) ve gecenin yakın saatlarında (akşam ve yatsı vakitlerinde) namaz kıl. Doğrusu iyilikler günahları siler. Bu, nasihattan istifade edenlere bir va'z ve öğüttür" (Hud/114) âyet'ni okudular" (2).

Hz. Peygamber'in Kişinin Namaz ve Amelleriyle, Sehitleri Geçebileceğini Söylemeleri

- Hz. Peygamber zamanında amel yönünden biri diğerinden daha üstün iki kardeş vardı. Üstün olan kardeş önce öldü. Diğerisi ise bir müddet daha yaşadı. Onun vefatından sonra halk ilk ölenin diğerinden üstün olduğunu söylediler. Bu durumu haber alan Hz. Peygamber "Peki, o ikincisi namaz kılmıyor muydu?" diye sordular. "Evet, ey Allah'ın Rasûlü! Kılardı!" denildi. Bunun üzerine Hz.

Peygamber şöyle buyurdular: “O halde bu sözleri nasıl söyleyebiliyorsunuz? Kim bilir belki de namazı onu kardeşinin mertebesinde daha yüksek bir mertebeye ulaştırmıştır. Çünkü namaz, insanın kapısının önünden akan tatlı ve tertemiz bir ırmağa benzer. Günde beş defa o nehre girip yıkanan bir kişinin üzerinde kir namına bir şey kalır mı dersiniz?”(3).

- Kudâa oğullarından olan Beliyy kabilesine mensup iki adam vardı. Bu ikisi Hz. Peygamber’e gelerek müslüman olmuşlardı. Bazılardan birisi şehit düştü: Diğeri ise ondan bir sene sonra: eceliyle öldü. Daha sonra Talhâ b:Ubeydillah rüyasında onun, şehit olandan daha önce cennete girdiğini gördü. Sabah olduğunda da gidip bu rüyasını Hz. Peygamber’e anlattı: Bunun üzerine Hz. Peygamber “Peki; bu ikincisi kardeşinden sonra bir ay Ramazan orucunu tutup bu bir sene içerisinde de altıbin rekât namaz kılmadı mı?” buyurdular (4).

H. Peygamber’in Namaz Kılan Kişiyi “Bu, Senin Günahının Keffaretidir” Buyurması

- Hz Ali,şöyle anlatıyor: Bir gün mescitte Hz., Peygamber’le birlikte oturmuş namazı bekliyorduk. Bu sırada adamın birisi kalkıp “Ey Allah’ın Rasûlü! Ben bir günah işledim” dedi. Hz. Peygamber ona cevap vermediler. Namaz kılındıktan sonra adam sözlerini bir daha tekrarladı. Bunun üzerine Hz. Peygamber “Sen şimdi bizimle birlikte namaz kılmadın mı? Bu namaz için de güzel bir abdest almadın mı?;” diye sordular. Adamın “Evet!” demesi üzerine de “İşte bu namaz, işlemiş olduğun o günahın keffaretidir” buyurdular (5).

H. Peygamber’in “Amellerin En Üstünü Hangisidir?” Sorusuna Cevap Vermeleri

- Adamın biri Hz. Peygamber’e amellerin en üstünü sordu. Hz. Peygamber “Namazdır” dediler. Adam “Sonra Hangisidir?” diye sordu. Hz. Peygamber yine “Namazdır” buyurdular. Adam bir kere daha “Sonra hangisidir?” dedi. Hz. Peygamber bu kez de “Namazdır” karşılığını verdiler. Adamın sorusunu tekrarlaması üzerine Hz. Peygamber “Allah ‘yolunda cihattır” dediler. Bunun üzerine adam “Benim annemle babam hayattadırlar” dedi. Hz. Peygamber de ona “O halde sana annenle baban hakkında hayrı emrediyorum” buyurdular. Ancak adam “Seni hak peygamber olarak gönderen Allah’a yemin ederim ki bu kadar üstün bir amel olan cihat için onları terkedeceğim” dedi. Hz. Peygamber “Sen bilirsin; istediğin gibi yap!” buyurdular (6).

H. Peygamber’in, İslâm’ın Rükünlerini Yerine Getireceğini Söyleyen Kimseye “Sen Sıddıklar ve Şehitlerle Birlikte Olacaksınız!” Buyurması

- Bir kişi Hz. Peygamber’e gelerek “Ey Allah’ın Rasûlü! Söyler misiniz; eğer ben Allah’tan başka ilah olmadığına ve senin Allah’ın Rasûlü olduğuna şahitlik eder, beş vakit namazı kılar; zekatı verir, Ramazan orucunu tutar ve onun hakkını tam olarak verirsem hangi gruptan olurum?” diye sordu.Bunun üzerine Hz. Peygamber “Şehitler ve sıddıklardan olursun” buyurdular (7).

Hz. Peygamber’in Ölüm Döşğinde Bulundukları Sırada Namazı Vasiyet Etmeleri

- Enes b. Mâlik şöyle diyor: “Ölüm döşğinde yatmakta olan Hz. Peygamber son nefeslerine kadar bizlere namazı ve ellerimizin altındaki kölelerimizi vasiyet ettiler”.

- Ölüm döşğinde yatmakta olan Hz. Peygamber’in, mübarek göğüslerini hırıltı kaplayınca ve dilleri konuşamaz oluncaya kadar bütün vasiyetleri namaz ve köleler üzerineydi.

- Hz. Ali şöyle anlatıyor: Ölüm döşğinde yatmakta olan Hz. Peygamber benden, kendilerinden sonra ümmetinin dalâlete düşmemesi için bir şeyler yazdırmak üzere yazı malzemesi getirmemi emrettiler. Fakat gidip gelinceye dek son nefeslerini verir korkusuyla “Ey Allah’ın Rasûlü! Ben sizin söylediklerinizi ezberler ve unutmam” dedim. Bunun üzerine Hz. Peygamber “Sizlere namazı, zekatı ve bir de ellerinizin altındaki köleleri vasiyet ediyorum” buyurdular (8).

- Hz. Peygamber vefatları esnasında son nefeslerine kadar namazı, zekatı ve köleleri vasiyet etmişler; “Allah’tan başka ilah yoktur ve Muhammed de O’nun kulu ve Rasûlü’dür” kelimesini emrederek “Kim bu iki şehâdeti getirirse cehennem ateşi ona haram olur” buyurmuşlardı (9).

- Hz. Peygamber’in son sözleri “Namazlara dikkat ediniz. Namazlara dikkat ediniz ve köleler hususunda Allah’tan korkunuz!” oldu (10).

2. FASIL: SAHABİLERİN NAMAZA TEŞVİK ETMELERİ

H. Ebubekir’le Ömer’in Namaz Hakkındaki Sözleri

- Hz. Ebubekir şöyle buyurmuştur: “Namaz, Allah’ın yeryüzündeki emanı ve teminatıdır”.

- Ebu’l-Müleyh şöyle diyor: “Hz. Ömer’in minberde “Namaz kılmayanın İslâm’la alakası yoktur” buyurduğunu işittim (11).

H. Zeyd b. Sâbit, Huzeyfe, İbn Ömer ve İbn Amr’ın Namaz Hakkında Söyledikleri

- Zeyd b. Sâbit (r.a.) namaz hakkında şunları söylemiştir: “İnsanın evinde kılmış olduğu namazları, evi için bir nurdur. Kişi namaza kalktığında günahları başının üzerine asılır. Allah Teâlâ onun her yaptığı secdeye karşılık bir günahını affeder”.

- Huzeyfe (r.a.) şunları söylüyor: “Kul güzel bir abdest aldıktan sonra namaza durduğunda Allah Teâlâ yüzüyle ona yönelir ve kul yüzünü çevirmediği veya sağa sola bakmadığı sürece yüzünü ondan çevirmez”.

- İbn Ömer (r.a.) namaz hakkında şunları söylemiştir: “Namaz, tükenmek bilmeyen bir hasene ve sevap kaynağıdır. Bu yüzden de bu hususta bana kim ortak olursa olsun hiç korkum yoktur” (12).

- Abdullah b. Amr şöyle diyor: “Herhangi bir müslümanın, üzerinde namaz kılmış olduğu bir dağ tepesi veya onun taşlarıyla inşa edilmiş mescit gibi yerler ona “Sen Allah Teâlâ’nın arazilerinden olan benim üzerimde O’nun için namaz kıldın. Ben de Allah’ın huzuruna çıktığın o günde bu hususta sana şahitlik yapacağım” der”.

- Abdullah b. Amr şöyle demiştir: “Hz. Âdem’in boynunda bir çıban çıkmıştı. Bir namaz kıldığında bu çıban onun göğsüne indi. İkinci defa namaz kılışında böğrüne, üçüncüsünde ise ayak topuklarına indi. Bir namaz daha kıldığında da baş parmağına indi. Son bir namaz daha kıldığında bu çıbandan tamamen kurtuldu” (13).

İbn Mes’ud, Selmân-ı Fârisî ce Ebu Musa (r.a.)’nın Namaz Hakkındaki Sözleri

İbn Mes’ud (r.a.) şöyle söylemiştir: “İnsan namazda bulunduğu sürece padişahın kapısını çalmaktadır. Padişahın kapısı, çalışanlar için mutlaka açılır”.

- İbn Mes’ud (r.a.) şunları söylemiştir: “İhtiyaçlarınızı farz namazların üzerine yükleyiniz. Çünkü farz namazlar ihtiyaçlarınızın görülmesine vesile olur”.

- İbn Mes’ud (r.a.) şunları söylemiştir: “Büyük günahlardan korunmak şartıyla, kılınan namazlar, aralarındaki günahlara keffaret olur” (14).

- İbn Mes’ud (r.a.) şunları söylemiştir: “Namazlar, aralarında işlenen günahlar için birer keffarettir. Hz. Âdem’in ayaklarından birinin baş parmağında bir çıban çıkmıştı. Bu çıban ilerleyerek önce ayak bileğine ve sonra da dizlerine çıktı. Daha sonra da böğrüne ve nihayet boyun köküne kadar yükseldi. Bunun üzerine o kalkıp namaz kıldı: Çıban omuzuna indi. İkinci bir namaz kıldığında böğrüne, üçüncüsünde ise dizlerine kadar indi. Dördüncü namazda ayaklarına inen çıban beşincisinde tamamen kayboldu” (15).

- Selmân-ı Fârisî (r.a.) şunları söylemiştir: “Kul namaza dırduğunda hataları başının üzerine asılır. Namaz bitmeden önce de bunların tamamı dağılıp gider. Tıpkı hurmaların hurma ağaçlarından düşüp de sağa sola dağılmaları gibi”.

- Tarık b. Şihab şöyle anlatıyor: Gece ibadetlerini öğrenebilmek için bir gece Selman’ın evinde kaldım. O gecenin sonunda kalkarak bir süre namaz kıldı. Ben onun gece boyunca hiç yatmayıp devamlı ibadet ettiğini zannediyordum. Bunu kendisine söylediğimde o şöyle buyurdu: “Hakkıyla eda edilen beş vakit namaz ölüm hâric tüm dertlerin devasıdır. İnsanlar akşama üç grup halinde ulaşırlar. Bir grubu vardır ki ne kârda ve ne de zarardadır. İkinci grup insanlar hiç kârı olmayıp tamamen zararda olanlardır. Son grupta bulunanlar ise sadece kârda olan kişilerdir. Halkın gafletini ganimet bilerek gece karanlığında kalkıp sabaha kadar Allah’a ibadet eden kişiler yalnızca kârda olup hiç zarar etmeyenlerdir. Bir kişi de vardır ki halkın gafletini fırsat bilerek günahlara dalar. Böyle kişiler hiç kârları bulunmayıp sadece zarar edenlerdir. Yatsı namazını kıldıktan sonra yatanlarsa ne kâr ve ne de zarar edenlerdir. Sakın seni yorgun düşürecek şekilde hızlı hızlı yürüme. İtidali hiç bir zaman elinden bırakma ve başına geçtiğin bir işte sebat et” (16).

- Ebu Musa el-Eş’arî şunları söylemiştir: “Bizler günah yüklerimizi gitgide ağırlştırıyoruz. Ancak kıldığımız farz namazlar kendisinden önceki günahların, keffareti olur. Ama daha sonra günah yükümüzü bir daha çoğaltırız. Ondan sonra kılacağımız namaz da onun için keffaret olacaktır (17).

3. FASIL: HZ. PEYGAMBER’İN NAMAZA DÜŞKÜNLÜKLERİ ve BU HUSUSTA ÇOK İHTİMAM GÖSTERMELERİ

Hiz. Peygamber’in “Namaz Gözümün Nurudur” Buyurması

- Hiz. Peygamber şöyle buyurmuştur: “Dünya nimetleri içerisinde bana güzel koku ve kadın sevdirelmıştır. Namaz ise gözümün nuru kılınmıştır”.

- Cebrail (a.s.), Hiz. Peygamber’e şunları söylemiştir: “Namaz sana sevdirelmıştır. O halde ondan dilediğini alabilirsin” (18).

Hiz. Peygamber’in “Benim Arzu ve İsteğim Gece Namazıdır” Buyurması

- Ashabıyla birlikte oturmakta olduğu bir sırada Hiz. Peygamber şöyle buyurmuştur: “Allah Teâlâ her peygamber için bir arzu ve istek vermiştir. Benim arzu ve isteğimse gece ibadettir. Ben gece ibadetine kalktığımda sakın hiç kimse benim arkamda namaz kılmasın. Allah Teâlâ her peygamber için bir rızık ve geçim yolu kılmıştır. Benim rızıkım ve geçim yolum ganimetlerin beşte biridir ki benden sonra da müslümanların idarecilerine aittir” (19).

Hiz. Peygamber’in İbadeti Hakkında Sahabilerin Söyledikleri

- Hiz. Peygamber ayakları şişinceye kadar gece ibadeti yapardı. Kendisine “Ey Allah’ın Rasûlü! Allah Teâlâ senin geçmiş ve gelecek günahlarını bağışlamamış mıdır? Kendinizi niçin bu kadar yoruyorsunuz?” denildiğinde de “Rabb’ime çok şükreden bir kul da mı olmayayım?” buyururlardı (20).

- Allah’ın Rasûlü ayakları şişinceye kadar gece namazına devam ederdi (21).

- Allah’ın Rasûlü ayakları şişinceye kadar gece ibadetine devam ederdi (22).

- Hiz. Peygamber gece namazına devam ediyordu; ta ki ayakları şişti ve parçalandı. Ona “Bunu niçin yapıyorsun, ey Allah’ın Rasûlü? Halbuki Allah seni affetmiştir” dedim. Hiz. Peygamber “Allah’a şükreden bir kul olmayayım mı?” buyurdu (23).

- Allah’ın Rasûlü ayakları şişinceye kadar gece namazına devam ederdi (24).

- Hiz. Peygamber ayakları, çürümüş kırba gibi oluncaya kadar ibadete devam etti. Sahabiler “Ey Allah’ın Rasûlü! Bu kadar sıkıntıya girmeye seni sürükleyen nedir? Allah senin geçmiş ve gelecek günahlarını affetmedi mi?” dediler. Hiz. Peygamber “Evet, affetti. Fakat ben çokça şükreden bir kul olmayayım mı?” buyurdu (25).

- Enes b. Malik’ten Hiz. Peygamber’in gece namazı soruldu. Enes “Biz onu geceleyin, hangi saatte namaz kılarken görmek istesek görürdük. Hiz. Peygamber bazan peşpeşe o kadar fazla oruç tutardı ki, devamlı oruç tutacak sanırdık. Bazan da o kadar ara verirdi ki artık oruç tutmayacak sanırdık” dedi (26).

- Rasûlullah ile beraber bir gece namaz kıldım. Namazı o kadar çok uzattı ki, ben kötü bir iş yapmaya teşebbüs edecek hale geldim. Bana “O kötü iş nedir?” diye sordular. Ben de “Neredeyse namazı bırakıp oturacaktım” dedim (27).

- Allah’ın Rasûlü bir gece kalktı, namazda sabaha kadar “Yâ Rabb! Onlara azap edersen kesinlikle onlar senin kullarıdır. Eğer onları affedersen kesinlikle sen herşeye galip ve hakimsin” (Mâide/118) ayetini okudu (28).

- Hz. Peygamber biraz hastalandı. Sabahladığında “Ey Allah’ın Rasûlü! Sende hastalık eseri apaçık görülmektedir” dediler. Bunun üzerine Hz. Peygamber “Sizin de gördüğünüz gibi biraz rahatsızım. Bu akşam Kur’an’ın yedi uzun suresini okudum” dedi (29).

H. Peygamber’in Gece Namazıyla İlgili Huzeyfe’nin Rivayeti

- Peygamberle beraber bir gece namaza durdum. Arkasında olduğumu bilmiyordu. Bakara suresinden okumaya başladı. Yüz ayet okuyunca rükûa gider diye düşünüyordum. Fakat rükûa gitmedi. Bakara’dan sonra Nisa suresini, ondan sonra da Âl-i İmran suresini okumaya başladı. Bunları okurken de, ağır ağır, kelimelerin hakkını vererek okuyordu. Bir dilek ayeti geldiğinde, Allah’dan dilekte bulunuyor, bir azap ayeti geldiğinde de “Allah’ım senin rahmetine sığınıyorum” diyordu. Sonunda rükûa gitti. Rükûda durmadan “Sübhan Rabbiye’l-azim” diyordu. Rükûda da kıyamda kaldığı kadar durdu. Sonra “Semiallâhu limen hamideh” diyerek kalktı. Rükûda kaldığı zamana yakın bir zaman ayakta durduktan sonra secdeye gitti. Secdede de ayakta kaldığı zamana yakın bir müddet kaldı (30).

- Rasûlullah’a geldim, namaz kılıyordu. Onun namazına uyarak ben de arkasına durdum. Fakat o benim orada olduğumu bilmiyordu. Bakara suresini okumaya başladı. Sureyi bitirince rükûa varacak sandım. Fakat Hz. Peygamber devam ederek Âl-i İmran ve Nisa suresini de okudu. Ravilerden Sinan şöyle diyor: “Hatırladığım kadarıyla, Huzeyfe “Hz. Peygamber dört rekât namaz kıldı. Onun rükûu, kıyâmı kadardı. Sonra Hz. Peygamber’e arkasında olduğumu söyleyince “Niçin bana arkamda olduğumu bildirmedin?” dedi. Ben de “Seni hak peygamber olarak gönderene yemin ederim ki, ben hala onun acısını sırtımda hissediyorum” dedim. Hz. Peygamber “Senin arkamda olduğumu bilseydim kesinlikle namazı hafif kıldardım” buyurdu” demiştir (31).

H. Peygamber’in Gece Namazında Kur’an Okuyuşu Hakkında Hz. Âişe’nin Rivayeti

- Hz. Âişe’ye “Bazı kimseler bir gecede bir veya iki defa Kur’an’ı okurlar” denildi. Hz. Âişe “Onların okuması okuma sayılmaz. Ben Hz. Peygamber ile gece namazına kalkıyordum. Hz. Peygamber, Bakara, Âl-i İmran ve Nisa surelerini okuyor ve nerede tehdid ayetleri geçse, muhakkak Allah’ın rahmetine sığınıyor ve nerede de müjde ayetleri geçse, orada da Allah’tan niyazda bulunuyor, lütûf ve ihsan diliyordu” dedi (32).

H. Peygamber Hastalandığında, Ebubekir’e Namaz Kıldırmasını Emretmesi

- Biz Hz. Âişe’nin yanında bulunuyorduk. Namaza devam etmekten söz ‘ açıldı. Hz. Âişe şunları anlattı: “Hz. Peygamber öleceği hastalığa tutulduğunda namaz vakti geldi. Bilal ezan okudu. Hz. Peygamber “Ebubekir’e söyleyiniz, halkın önünde namaz kıldırın” buyurdu. Ona “Ebubekir çokça üzülen ve ağlayan bir kişidir. Senin yerine geçerse kesinlikle halkın önünde namaz kıldırma gücü yetmeyecektir” denildi. Hz. Peygamber bu emrini yeniledikçe, onlar da aynı şeyi tekrarladılar. Üçüncü defa emir verdikten sonra “Siz Hz. Yusuf’un kadınları gibisiniz. Ebubekir’e söyleyiniz halka namaz kıldırın” buyurdu. Bunun üzerine babam namazı kıldırıldı. Babamın namaz kıldırıldığı sıralarda Hz. Peygamber’in rahatsızlığı hafifledi. İki kişinin omuzlarına dayatarak namaza çıktı. Halsizlikten ayakları yerde sürünüyordu. Hz. Peygamber mescide girince babam mihrabdan çekilmek istedi. Fakat Hz. Peygamber yerinde kalması için işaret etti. Gidip babamın yanına durdu” (33).

- Hz. Âişe şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber’e “Ey Allah’ın Rasûlü! Ebubekir kalbi ince bir kişidir. Kur’an okuduğu zaman göz yaşlarına sahip olamıyor. Keşke Ebubekir’den başka birisine bu vazifeyi verseydiniz” dedim. Allah’a yemin ederim ki benim düşüncem, halkın, Rasûlullahın yerine ilk geçen kişi olmasından ötürü babamın uğursuz sayılmasından korkmamdı. Bunun için Hz. Peygamber’e iki veya üç kere başvurdum. Fakat Hz. Peygamber “Namazı Ebubekir kıldırın. Siz Yusuf’un kadınları gibisiniz” buyurdu (34).

- Hz. Âişe’nin huzuruna girerek “Rasûlullahın hastalığından bana haber verir misiniz?” dedim. “Evet, vereyim!” dedikten sonra şunları anlattı: “Hz. Peygamber ağırlaştığında “Halk namazı kıldılar mı?” diye sordu. Biz “Hayır! Seni bekliyorlar, ey Allah’ın Rasûlü!” Dedik. Hz. Peygamber “O halde bana leğenle su getirin” dedi. İstedigini getirdik, Hz. Peygamberyıkandıktan sonra kalkmak istedi, fakat bayıldı. Sonra ayılınca “Halk namazı kıldılar mı?” diye sordu. Biz “Hayır, kılmadılar. Ey Allah’ın Rasûlü! Seni bekliyorlar” dedik. Tekrar “Bana leğenle su getirin” dedi. Yine aynı şeyi yaptı. Kalkmak isteyince tekrar bayıldı. Sonra tekrar ayıldı. Bir kez daha “Halk namazı kıldılar mı?” diye sordu. Biz “Ey Allah’ın Rasûlü! Kılmadılar, seni bekliyorlar” dedik. Halk oturarak mescidde peygamberi bekliyordu. Namaz da yatsı namazıydı. Bu kez Hz. Peygamber “Ebubekir’e söyleyin. de, namazı kıldırın” diye emretti. İnce kalpli bir insan olan Hz. Ebubekir, Hz. Ömer’e “Namazı sen kıldır” dedi. Fakat Ömer “Namazı kıldırma hususunda sen benden daha müstahaksın” dedi. Hz. Peygamber’in hastalığı müddetince namazları Ebubekir kıldırıldı (35).

H. Ebubekir Namaz Kıldırırken Hz. Peygamber’in Onları Seyretmesine Müslümanların Sevinmeleri

- Ebubekir, Rasûlullahın vefat edeceği hastalığında halka imamlık yapıyordu. Pazartesi günü idi. Sahabiler saf halinde namazda idiler. Hz. Peygamber mescide bakan kapının örtüsünü kaldırmış ayakta bize bakıyordu. Yüzü Kur’an’ın parlak sayfaları gibi parlıyordu. O, kadar çok sevindik ki, neredeyse namazı bozacaktık. Ebubekir topukları üzerinde geriye çekilmek istedi. Hz. Peygamber’in namaza geleceğini sanmıştı. Fakat Hz. Peygamber namazı tamamlamak için işaret etti ve perdeyi indirdi. Aynı gün de vefat etti (36).

- Peygamber üç günden beri namaza çıkmıyordu. Namaz başladı ve Ebubekir imam olmak üzere öne geçmek istedi. Hz. Peygamber “Örtüyü kaldırınız” diye emretti. Örtü kaldırıldı. Rasûlullahın yüzünün parlaklığı bize görüldüğünde bizim hoşumuza

gitti. Öyle ki o güne kadar onun yüzünden daha fazla bize sevinç veren bir şey görmemiştik. Hz. Peygamber, Ebubekir'e öne geçmesi için işaret etikten sonra perdenin indirilmesini emretti. Bundan sonra vefat edinceye kadar bize namaz kıldırması nasip olmadı (37).

4. FASIL: ASHÂBIN NAMAZA OLAN DÜŞKÜNLÜKLERİ ve ONA GÖSTERDİKLERİ İHTİMAM

Hz. Ömer'in "Namaz Geçiyor" Sözü'nü Duyarak Baygınlığından Ayrılması

- Misver b. Mahreme şöyle anlatıyor: Hz. Ömer yaralandığı zaman yanına girdim. Üstüne bir örtü örtmüşlerdi. "Nasıl oldu?" diye sordum. "Gördüğün gibidir" dediler. "Onu namaz ile ayıltın. çünkü ona namazdan daha fazla korku veren bir şey yoktur" dedim. Bunun üzerine halk "Ey Mü'minlerin Emîri, kalk namaz vakti geçiyor" dediler. Hz. Ömer "Ya Allah" diyerek kalktı ve "Namaz kılmayanın İslâm'da hakkı yoktur" dedi ve yarasından kanlar aktığı halde abdest alıp, namaza durdu (38).

- Hz. Ömer vurulduğunda, zaman zaman bayılıyordu. "Siz onu bu baygınlık halinden ancak namazla uyandırabilirsiniz. Eğer ölmemişse kesinlikle namaz kelimesini işittiği zaman ayılır" dediler. Bunun üzerine "Ey Mü'minlerin Emîri! Namaz zamanı" diye bağırıldılar. Hz. Ömer ayılarak "Namaz mı? Allah'a yemin ederim ki, namaz vakti gelmiş ise, namazı kılmayanın İslâm'da nasibi yoktur!" dedi (39).

Hz. Osman'ın Bütün Geceyi, Tek Rekatta Kur'an'ı Hatmederek İhya Etmesi

- Hz. Osman'ın evi asiler tarafından kuşatıldığında, hanımı asilere "Siz onu öldürmek mi istiyorsunuz? İster öldürünüz, ister bırakınız, kesinlikle o bütün geceyi, bir tek rekâtla ihya eder ve o rekâtta bütün Kur'an'ı hatmeder" dedi (40).

- Hz. Osman öldürüldüğünde, hanımı onu öldüren asilere "Siz onu öldürünüz. Kesinlikle o geceyi tek rekatta Kur'an'ı hatmederek ihya ederdi" dedi (41).

- Osman b. Abdırâhman et-Teymî şöyle anlatıyor: "Kesinlikle bugün ben gecemi Hz. İbrahim'in makamında namaz kılmakla geçireceğim" diye niyet ettim. Yatsıdan sonra makamda namaza durdum. Ben namaz kılarken birisi elini omuzlarıma koydu. Selâmdan sonra baktım ki Osman'dır. Osman Fatiha' dan başlayarak Kur'an'ı sonuna kadar okuyarak namazını tamamladı. Selâm verdi ve ayakkabılarını alıp gitti. Daha önce de namaz kılıp kılmadığını bilmiyorum (42).

- Bir gece Hz. Osman'ı Makâm-ı İbrahim'in yanında gördüm. Namaza durarak tek rekatta bütün Kur'an'ı hatmederek namazını kıldı ve sonra dönüp gitti (43).

- Hz. Osman yatsı namazını kıldırdı. Sonra makamın arkasına geçti. Vitir namazını kılmaya başladı. Kur'an'ın bütünü son rekatta topladı (44).

- Muhammed b. Sirin "Hz. Osman geceyi ihya eder, tüm Kur'an'ı bir rekâtta okurdu" dedi (45).

İbn Abbas'ın, Gözleri Görmez Olunca Namaza Ara Vermesi Gerektiği için Tedaviden Vâzgeçmesi

- İbn Abbas'ın gözü görmez olduğunda ona bir kişi gelerek "Eğer sen yedi gün sabreder, namaz kılmaz, sırt üstü durursan, namaz için işaretle iktifa edersen, seni tedavi ederim ve Allah'ın izniyle güzün de şifa bulur" dedi. İbn Abbas fetva almak için Hz. Âişe ile Ebu Hureyre ve başka sahabilere haber gönderdi. Herkes acaba bu yedi gün içinde ölürsen nasıl olacaksın" Namazı kılmadığın için ne yapacaksın?" dediler ve böylece o gözünü tedavi ettirmekten vazgeçti (46).

- İbn Abbas şöyle anlatıyor: "Gözlerim kör olduğunda bana "Namazı birkaç gün bırakırsan seni tedavi ederiz!" dediler. Ben "Hayır" dedim. Çünkü Allah'ın Rasûlü "Kim namazı terkederse O'nu kendisine kızdırmış olarak Allah'ın huzuruna gidecektir" buyurdu (47).

- Abdullah b. Abbas her gece bin secde yapardı (48).

Abdullah b. Mes'ud'un "Namaza Olan Düşkünlüğü

- Abdullah b. Mes'ud nerdeyse nafilâ oruç tutmazdı. Kendisine niçin oruç tutmadığı sorulduğunda "Ben oruç tuttuğum zaman namaz kılmakta güçlük çekiyorum. Halbuki namaz, benim yanımda oruçtan daha sevimlidir" dedi. Oruç tuttuğunda da başında, ortasında ve sonunda olmak üzere ayda üç gün tutardı (49).

- Ben Abdullah b. Mes'ud'dan daha az oruç tutan bir fakih görmedim. Ona niçin nafilâ orucu az tuttuğu sorulunca "Ben namazı oruca tercih ediyorum. Oruç tuttuğumda, namaz kılmakta güçlük çekiyorum" dedi (50).

Ebu Huzeyfe'nin Mevlası Salim'in Namaza Olan Düşkünlüğü

- Hz. Âişe şöyle anlatıyor: Bir gece yatsıdan sonra Hz. Peygamber'in yanına geç gittim. Bana nerede olduğumu sordu. "Senden sonra birisi yüksek sesle Kur'an okuyordu. Ben de onu dinledim. Senin ashâbın içinde onun kadar sesi güzel olan ve onun kadar güzel Kur'an okuyan kimse görmedim" dedim. Hz. Peygamber onu dinlemek için kalktı. Ben de onunla gittim. Hz. Peygamber adamı görünce "Bu, Ebu Huzeyfe'nin mevlası Salim'dir. Onun gibilerini benim ümmetimde yaratan Allah'a hamd ve senalar olsun!" buyurdu (51).

Ebu Musa ve Ebu Hüreyre'nin Namaza Olan Düşkünlükleri

- Biz Ebu Musa El-Eş'ari ile bir seferde bulunuyorduk. Bir gece bir bostana sığındık, orada konakladık. Ebu Musa gecenin bir miktarında kalkarak namaz kıldı. Sesi o kadar güzeldi ve Kur'an'ı o kadar güzel okuyordu ki, tarif edemem. Hangi ayeti okuyorsa, onun gereğini yapıyordu. Namazı bitirdikten sonra "Allah'ım, ferahlık veren sensin ve ferahlık sendendir. Güvenlik veren sensin, güvenlik veren kimseleri seversin. Koruyucu sensin ve koruyucu kişiyi seversin. Doğru olan sensin ve doğru olanı seversin" diye dua etti (52).

- Ebu Hüreyre'ye yedi gece misafir oldum. O, hizmetçisi ve hanımı geceyi üçe taksim etmişlerdi. Sıra ile namaza kalkıyorlardı (53).

Ebu Talha el-Ensarî ile Ensar'dan Başka Birisinin Namaza Olan Düşkünlükleri

- Ebu Talha el-Ensarî kendisine ait olan bir bostanda namaz kılıyordu. O esnada Dubsi denilen bir kuş öttü. O kuş durmadan bir çıkış yolu arıyor, fakat bir türlü bulup da çıkamıyordu. Bu manzara Ebu Talhâ'nın hoşuna gitti. O da namazın içinde olduğu halde kuşu seyredip duruyordu. Sonra namaza döndü, fakat kaç rekât kıldığını hatırlayamadı. Bunun üzerine "Bu malım yüzünden dinim helâk oldu" diyerek Hz. Peygamber'in yanına geldi ve olanları anlattıktan sonra "Ey Allah'ın Rasûlü, bu bahçemi Allah yolunda infak ettim. Nasıl uygun buluyorsun öyle harca" dedi (54).

- Ensar'dan bir kişi bostanında namaz kılıyordu. Bostan Medine'nin vadilerinden olan Kuf' denilen yerdeydi. Hurmaların olgunluk dönemi idi. Hurmalar tamamen yetmişmiş, olgunlaşmış ve ağaçlar tamamen hurma doluydu. Adam bu durumdan hoşlandı. Gördüklerini hayranlıkla seyrettikten sonra namaza döndü. Fakat kaç rekât namaz kıldığını unuttu. Kendi kendine "Bu dünya malından ötürü dinim helâk oldu" dedi ve müslümanların halifesi Hz. Osman'a geldi. Hadiseyi ona anlattıktan sonra "Bu bostanım sadakadır. Onu hayır yolunda nereye sarfedersen et" dedi. Hz. Osman bostanı ellibin dirheme sattı. Hazineye kaydetti. Bu hurmalık elli bin dirheme satıldığı için o günden sonra o hurmalığa "Elibin Hurmalığı" diye isim takıldı (55).

İbn Zübeyr ile Adiyy b. Hatim'in Namaza Düşkünlükleri

- İbn Zübeyr bütün geceyi ibadet ve bütün günü oruçla geçirirdi. Ona "Mescid güvercini" deniliyordu (56).

- Adiyy b. Hatim şöyle diyor: "Herhangi bir namazın vakti geldiğinde kesinlikle onun için tedbirli olurum. O daha gelmezden önce iştiaqla onu beklerdim" (57).

5. FASIL: MESCİD YAPIMI

Ebu Hüreyre'nin ve Talk b. Ali'nin Mescid-i Nebevî'nin Yapımı Hakkındaki Rivayetleri

- Sahabiler mescidin binasına kerpiç getirirlerdi. Hz. Peygamber de onlarla beraber taşırdı. Hz. Peygamber ile karşılaştım. Karnının üzerine bir kerpiç koymuş taşıyordu. Güçlkle yürüdüğünü görerek "Ey Allah'ın Rasûlü! Onu bana ver" dedim. Hz. Peygamber "Ey Ebâ Hureyre'. Sen de başkasını al. Çünkü hayat, ancak ahiret hayatıdır" dedi (58).

- Peygamberle beraber mescidi bina ediyorduk. Hz. Peygamber -beni kastederek- birisine "Yemameliyi çamurun yanına götür. Çünkü o, hem çamur yapmayı iyi bilir, hem de kotları sizinkinden güçlüdür" dedi (59).

- Talk b. Ali şöyle anlatıyor: Peygamber'e geldim, sahabiler mescidi bina ediyorlardı. Hz. Peygamber'in ashâhın çalışmasından hoşlandığını anladım. Ben de küreği alarak çamur yapmaya başladım. He. Peygamber bana baktı. Herhalde çalışmam hoşuna gitmişti ki "Çamur işini Hanifeliye bırakın. O çamur yapmasını sizden daha iyi bilir" dedi (60).

Abdullah b. Ebî Evfa'nın Hanımının, Mescid-i Nebevî'nin Yapımında Çalışması

- Abdullah b. Ebî Evfa, karısı vefat ettiğinde halka "Onun cenazesini taşımaya rağbet edin. Çünkü o ve köleleri takva üzerine bina edilen mescidin taşlarını taşırlardı. Biz de gündüzleri ikişer ikişer taşırdık" diyordu (61).

H. Peygamber'in "Mescidim Musa'nın Çardağı Gibi Olsun" Demesi

- Ensar "Ne zamana kadar Hz. Peygamber bu hurma dallarının altında namaz kılacaktır?" dediler. Böylece Peygamber için dinarlar topladılar. Onları Peygamber'e getirerek "Biz bu mescidi ıslah edeceğiz, onu süslü yapacağız" dediler. Hz. Peygamber "Ben kardeşim Musa'dan üstün bir durumda olmak istemiyorum. Benim mescidim de Musa'nın gölgesi gibi olsun" dedi (62).

- Ensar mal topladılar ve Rasûlullah'a getirdiler. Allah'ın Rasûlü'ne "Bu malla mescidi bina et ve onu süsle. Ne zamana kadar biz bu hurma dallarının altında namaz kılacağız" dediler. Hz. Peygamber "Kardeşim Musa'dan üstün bir durumda olmak istemiyorum. Musa'nın gölgesi gibi bir gölgelik kâfidir" dedi" (63).

- Hasan Basri "Hz. Musa elini kaldırdığı zaman eli gölgesinin tavanına yetişirdi" diyor.

- İbn Şihab "Hz. Peygamber zamanında mescidin direkleri hurma ağaçlarından idi. Tavanın örtüsü hurma dallarıyla, hurma lifleriyle örtülmüştü. Tavan üzerinde fazla çamur yoktu. Yağmur yağdığında mescid çamurla doluyordu. Mescid kulübe gibi birşeydi" diyor.

H. Peygamber'in Mescidde, Su ve Çamur İçinde Secde Etmesi

- Ramazan'ın onuncu gününden sonra Hz. Peygamber ile beraber itikafa girdik. Ramazan'ın yirminci gününde Hz. Peygamber itikaf yerinden çıktı ve bize bir hutbe okudu. Hutbede "Bana Kadir gecesinin âlâmetleri gösterildi. Sonra unutturuldu veya unuttum. Kadir gecesini Ramazan'ın son on gününde ve tek gecelerde arayın. Ben kendimi su ve balık içinde secde eder gördüm. Benimle itikafa girenler tekrar itikaf yerlerine dönsünler" dedi. Biz de yerlerimize döndük. Hava açıldı, gökte hiç bulut yoktu. Sonra bir bulut geldi ve yağmur boşanmaya başladı. Mescid aktı. Mescidin tavanı hurma dallarındandı. Hz. Peygamber'in sabah namazını kıldırırken su ve çamur içinde secde ettiğini gözümle gördüm. Hatta namaz çıkışında ona baktım Alnında ve burnunda çamur izi görünüyordu (64).

H. Peygamber'in, Mescidin Şam Binaları Gibi Yâpılmasını Reddetmesi

- Bir gün Hz. Peygamber mescide geldiğinde, Abdullah b. Revâha ile Ebu'd-Derdâ'nın ellerinde bir kamışla mescidi ölçtüklerini gördü ve "Siz ne yapıyorsunuz? dedi. Onlar "Allah Rasûlü'nün mescidini Şam binaları gibi yapmak istiyoruz. Bunun masrafını Ensar

verecek” dediler. Hz. Peygamber “Kamışı bana getirin” dedi ve ellerinden aldıktan sonra onlarla kapıya gitti ve kamışı dışarıya attıktan sonra “Hayır, benim mescidim ince dallar ve otlarla yapılı kalsın. Musa’nın kulübesi gibi bir kulübe olarak kalsın. Hatta bu bile çoktur” dedi. “Ey Allah’ın Rasûlü, Musa’nın kulübesi nasıldı?” dediler. Hz. Peygamber “Musa ayağa kalkınca başı tavana değdi” dedi (65).

H. Ömer’in ve H. Osman’ın Döneminde Mescidin Genişletilmesi

- Hz. Ömer, Mescid-i Nebevî’yi direktten hücreye kadar genişletti. Hz. Ömer bu ilaveyi yaparken “Eğer Hz. Peygamber’den “Bu mescidimizi genişletmeliyiz” dediğini duymasaydım, bu ilaveyi yapmazdım” dedi (66).

- Mescid, Hz. Peygamber zamanında kerpiçle yapılmıştı. Tavanı hurma dallarındandı. Direkleri de hurma kalaslarından imal edilmişti. Hz. Ebubekir mescide bir şey eklememişti. Hz. Ömer mescide eklemeler yaptı ve onu Hz. Peygamber’in zamanındaki yapılışı gibi onu yaptı. Kerpiç ve hurma dallarıyla yaptı, direkleri de hurma kalaslarından idi. Sonra Hz. Osman mescidi değiştirdi ve mescide büyük bir genişlik yaptı. Duvarlarını nakışlı taşlar ve kireçle sıvadı. Direklerini nakışlı taşlardan inşa etti. Tavanını ise saç denilen çok kuvvetli bir ağaçtan yaptı (67).

- Allah Rasûlü’nün mescidinin direkleri Peygamber zamanında hurma kalaslarından. Tavanı hurma lifleriyle gölgelendirilmişti. Sonra bunlar Ebubekir zamanında çürüdü. Ebubekir onları yine hurma kalaslarıyla, hurma dallarıyla yaptı. Sonra bunlar da çürüdü. Hz. Osman da, bu sefer kireç kullandı ve şu ana kadar da Hz. Osman’ın yaptığı gibi durmaktadır (68).

- Hz. Osman mescidi genişletmek istedi. Bu halkın hoşuna gitmedi. Mescidi aynen Peygamber’in zamanındaki durumda bırakmak istiyorlardı. Hz. Osman: “Ben Allah Rasûlü’nden “Kim Allah için bir mescid bina ederse, Allah onun için cennette o mescidin bir benzerini bina eder” dediğini duydum” dedi (69).

- Hz. Osman hicretin yirmidördüncü yılında halife seçildiğinde, halk ona mescidin genişletilmesini teklif ettiler. Cuma günleri mescidin dar geldiğinden şikâyet ettiler. Hatta mescidin eyvanında namaz kıldıklarını ilave ettiler. Hz. Osman, ashâbın ileri gelenlerine danıştı. Onlar ittifakla mescidin yıkılarak genişletilmesini istediler. Hz. Osman bir gün Öğle namazını kıldırdıktan sonra minbere çıktı. Allah’a hamd ve sena ettikten sonra “Ey insanlar! Ben Rasûlullahın mescidini yıkıp genişletmek istiyorum. Şahidlik ederim ki, Hz. Peygamber’in “Kim Allah için bir mescid bina ederse, Allah onun için cennette bir ev bina eder” buyurduğunu işittim. Ayrıca bunu ilk olarak da ben yapmıyorum. Benden önce bu işi Ömer b. Hattab yapmış ve mescidi genişletmiştir. Ben ashâbın ileri gelenlerine danıştım. Onlar mescidin yıkılıp yeniden ve daha geniş olarak yapılmasını uygun gördüler” dedi. Halk da bu görüşü uygun buldular ve ona dua ettiler. Hz. Osman, ertesi gün sabahleyin işçileri çağırıp mescidi yıktırmaya başladı. Kendisi de bizzat çalıştı. Hz. Osman devamlı oruç tutan ve sabahlara kadar da namaz kılan bir kimseydi ve mescidden hiç çıkmazdı. Hz. Osman “Batnü’n-Nahle” denilen yerde kireç ocağı kurdurdu. Mescidin yapımı on ay sürdü. Hz. Osman, mescidi yıktırmaya hicretin yirmidokuzuncu yılının Rebiülevvel ayında başladı ve otuzuncu yılın Muharrem ayının başında tamamlandı (70).

H. Peygamber’in Cüheyne Kabilesine Mescid Yerini Bildirmesi

- Cabir b. Usume el-Cühenî şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber ile karşılaştım. Beraberinde ashâbı vardı. Pazarda bulunuyordu. Hz. Peygamber’in nereye gittiğini sordum. “Senin kabilen için bir mescid yeri belirlemek istiyor” dediler. Eve döndüğümde gerçekten de Hz. Peygamber’in, onlara mescidin yerini belirlediğini ve kible tarafına da bir tahta parçası dikmiş olduğunu gördüm (71).

H. Ömer’in Vali ve Komutanlara, Aldıkları Yerlerde Mescid Yapmalarını Emretmesi

- Hz. Ömer, memleketleri fethettikten sonra Ebu Musa el-Eş’arî’ye mektup yazdı. O Basra valisiydi. Ona her şehir ve her kabile için bir mescid yapmasını, cuma günlerinde de Herkesin aynı mescide namaz kılmasını emretti. Kûfe valisi Sa’d b. Ebî Vakkas’a ve Mısır valisi Amr İbnü’l-As’a da benzeri mektuplar yazdı. Ordu kumandanlarına da köylere gitmemelerini, şehirlerde konaklamalarını ve her şehirde bir tek mescid yapmalarını, kabileler için de birer mescid inşa etmelerini emretti. Kûfe, Basra ve Mısır’da olduğu gibi her kabileye bir mescid yapmaları için emir vermelerini yazdı ki, Hz. Ömer’in bu emri uzun zamandan beri uygulanıyordu (72).

6. FASIL: MESCİDLERİN TEMİZ TUTULMASI

H. Peygamber’in, Her Evde Bir Namazgâh Edinmeyi ve Onu Temiz Tutmayı Emretmesi

- Allah’ın Rasûlü bize, evlerimizde namazgâh edinmemizi ve onu temiz tutmamızı emrederdi (73).

- Hz. Peygamber evlerde namazgâh edinmemizi ve temiz tutularak güzel kokular serpilmesini emrederdi (74).

H. Peygamber’in Mescidi Temizleyen Kadını Ölümünden Sonra Cennette Görmesi

- Bir kadın Peygamber mescidini süpürüyordu. Vefat etti. Rasûlullah’a onun defnedildiği haberi verilmemişti. Bunun üzerine Hz. Peygamber “Sizin herhangi bir ölünüz olduğu zaman bana haber veriniz!” buyurdu ve onun cenaze namazını kıldıktan sonra “Ben onu cennette gördüm, mescidi temizliyordu” buyurdu (75).

H. Ömer’in Peygamber Mescidini Buhurlandırması

- Hz. Ömer, Peygamber mescidini her cuma günü buhurlandırıyor (76).

7. FASIL: MESCİDLERE YÜRÜYEREK GİTMEK

Evi Mescide Uzak Olan Ensarî'nin Mescide yürüyerek Gidip Gelmesi

- Bir kişi vardı. Onun evi kadar mescide uzak bir ev yoktu. Fakat her namazda Peygamber'in arkasında bulunuyordu. "Bir merkep satın alsaydın, ona karanlıklarda ve sıcak vakitlerde binseydin olmaz mıydı?" dediler. Adam "Peygamber'in mescidinin yanında evim olsaydı, beni uzak olmasından fazla sevindirmezdi. Ben isterim ki, mescide doğru attığım adımlar benim için yazılsın. Mescidden aile efradıma döndüğümde attığım adımlar yazılsın" dedi. Hz. Peygamber "Allah sana bütün bunların sevabını verecektir" dedi (77).

- Ensar'dan bir kişi vardı. Evi Medine'nin en uzak köşesindeydi. Fakat Peygamber'le beraber beş vakit namazda hazır bulunurdu. Adamın haline acıyarak "Ey falan! Keşke sen kendine bir merkeb alsaydın. O, sıcaktan seni korur ve yerdeki haşerattan seni muhafaza ederdi" dedim. Adam "Allah'a yemin ederim ki, ben, evimin Hz. Peygamber'in evine bitişik olmasını bile istemem" dedi. Onun bu sözü bana gayet ağır geldi. Peygamber'e vardım, bu durumu ona söyledim. Hz. Peygamber onu çağırdı ve o, peygambere de bana söylediklerini aynen söyleyerek "Ben bu attığım atımlar hakkında bir sevap umuyorum" dedi. Hz. Peygamber "Kesinlikle senin umduğun şey sana verilecektir" buyurdu (78).

Hz. Peygamber'in Mescide Giderken Kısa Adımlarla Yürümesi

- Peygamber'le beraber mescide namaz kılmaya gidiyorduk. Hz. Peygamber ayaklarını birbirleriyle yakın olarak atıyordu. "Niçin böyle ayaklarınızı sık sık attığınızı biliyor musunuz?" dedi. "Allah ve O'nun Rasûlü bilir!" dedim. Hz. Peygamber "Kul namaz talebinde bulundukça namazda sayılır" dedi (79).

Enes b. Mâlik'in Mescide Giderken Kısa Adımlarla Yürümesi

- Enes b. Malik'le beraber Basra'nın Zaviye isimli mahallesinde bulunuyorduk. Enes müezzinin ezanını işittiğinde kısa adımlarla yürüyerek mescidin kapısına geldi ve bana "Ey Sabit! Niçin böyle yaptığınızı biliyor musun?" dedi. "Allah daha iyi bilir" dedim Enes "Adımlarım çoğalsın diye yaptım" dedi (80).

İbn Mes'ud'un Koşarak Namaza Gitmesi

- İbn Mes'ud camiye doğru giderken koşmaya başladı. Ona "Sen süratli gitmeyi nehyettiğin halde bu işi kendin yapıyorsun. Nasıl olur bu?" dediler. İbn Mes'ud "Ben namazın başlangıç tekbirine yetişmek için koşuyorum" dedi (81).

- İbn Mes'ud namaza süratle gittiğinde, ona "Sen süratle gitmeyi yasaklıyorsun, kendin ise süratle gidiyorsun. Bu nasıl oluyor?" denilince, "Her şeyden daha fazla namaz için koşmak daha uygun olmaz mı?" dedi (82).

Hz. Peygamber'in Koşarak Namaza Gitmeyi Menetmesi

- Biz Peygamber'le beraber namaz kılıyorduk. Arkadan birtakım kimselerin namaza yetişmek için patırdı çıkardıkları duyuldu. Hz. Peygamber selâm verdikten sonra "Size ne oluyor? Niçin böyle patırdı çıkardınız?" dedi. Onlar da "Biz namaza yetişmek için acele ettik" dediler. Hz. Peygamber "Sakin bir daha böyle yapmayınız. Herhangi biriniz namazın hangi noktasına yetişmişse oradan başlasın. Geri kalanı sonra kalkarak tamamlasın" buyurdu (83).

8. FASIL: MESCİDLERİN YAPILMA SEBEBİ ve ORADA NELER YAPILDIĞI

Ashâbın, Mescidde İşeyen Bir Bedevî'yi Ayıplayıp Bağırmaları ve Hz. Peygamber'in Bu Davranışı Doğru Bulmayışı

- Biz Rasûlullah ile beraber mescidde bulunuyorduk. Bir göçebe geldi. Mescide işlemeye başladı. Rasûlullahın ashâbı "Yapma, yapma!" diye bağırıyorlardı. Rasûlullah onlara "Sakin onun bevlini yanda kesmeyiniz" dedi. Böylece onu rahat bıraktılar. Bevli tamamen bittikten sonra Hz. Peygamber onu çağırarak "Bu mescidler böyle şeylere elverişli değildir. Mescidler ancak Allah'ın zikredilmesine, namaz kılınmasına, Kur'an okunmasına elverişlidirler" buyurdu. Sonra Hz. Peygamber sahabilerden birisine emretti. Bir kova su getirtti. Sahabi bevlin üzerine dökmek suretiyle orayı yıkadı (84).

Hz. Peygamber ile Mescidde Zikredenlerin Kıssası

- Muaviye bir gün çıktı, mescidde zikreden bir halka gördü. Onlara "Sizi buraya oturtan nedir?" dedi. "Biz Allah'ı zikrediyoruz" dediler. Muaviye "Siz bunu Allah için mi yapıyorsunuz? Sizi buraya Allah'ın zikrinden başka bir şey oturtmamış mıdır?" diye sorunca "Evet, biz ancak Allah'ı zikretmek için burada toplandık" dediler. Muaviye "Ben sizin için herhangi bir zan taşıdığımдан dolayı size yemin verdim ve benim kadar Hz. Peygamber'in yanında kalıp da benden daha az hadis rivayet eden yoktur. Bir gün Hz. Peygamber mescide geldi. Ashabından bazılarının bir halka kurarak Allah'ı zikrettiklerini görünce "Siz neden burada toplandınız?" diye sordu. Onlar "Bizi İslâm'a hidayet ettiğinden, İslâm'ı bize ihsan ettiğinden ötürü, Allah'ı zikretmek, O'na hamd ve sena etmek için toplandık" dediler. Hz. Peygamber "Siz şimdi sadece Allah için mi burada bulunuyorsunuz? Sizi oturtan sadece bu mudur?" diye sorunca, onlar "Bizi burada oturtan şey Allah'ın zikrinden başka bir şey değildir" dediler. Rasûlullah "Ben sizi herhangi bir töhmet altında bırakmak için veyahut da sizin için bir zanda bulunduğumdan ötürü yemin verdim. Fakat bana Cebrail gelerek Allah'ın meleklerle karşı sizinle iftihar ettiğini bana haber verdi" buyurdu (85).

H. Peygamber ile Üç Kişinin Kıssası ve H. Peygamber'in Kur'an Okuyanların Yanında Oturması

- Allah'ın Rasûlü mescidde oturuyordu, halk da beraberdi. Üç kişi mescide girdi. İki kişi Rasûlullah'a doğru geldiler. Onlar Peygamber'in yanında durdular. Birisi halkada kendisine yer bularak oraya oturdu, diğeri ise onların arkasında oturdu. Üçüncüsü ise çıkıp gitti. Peygamber dersi bitirdikten sonra "Gelen üç kişinin halini size haber vereyim mi? Onların birincisi Allah'a sığındı. Allah onu kabul etti. İkincisi utandı, Allah da ona mağfiret etti. Üçüncüsü ise yüzünü çevirdi. Allah da ondan yüz çevirdi" buyurdu (86).

- Peygamber mescidinde halka halinde oturuyor, konuşuyorduk. H. Peygamber, hücrelerinden birisinden çıktı, yanımıza geldi. Halkalara baktıktan sonra Kur'an okuyanların yanına oturdu. "Ben bununla emrolundum" dedi (87).

H. Ali'nin Kurra Hakkındaki Sözü

- H. Ali mescidde bir gürültü işitti. Bazı kimseler Kur'an okuyorlar ve okutuyorlardı. "Şu kişilere cennet olsun! Onlar Rasûlullahın yanında insanların en sevimlisidirler" dedi (88).

- H. Ali mesciddeydi. (Sanıyorum Kûfe mesciddeydi). Şiddetli bir gürültü işitti. "Bunlar kimlerdir?" diye sordu. "Kur'an okuyan veya Kur'an öğrenen kimselerdir" dediler. H. Ali "Bunlar H. Peygamber'in yanında insanların en sevimlisidirler" dedi (89).

Ebu Hureyre'nin Çarşı Halkıyla Olan Kıssası

- Ebu Hureyre Medine çarşısından geçerken durarak "Ey çarşı halkı! Siz amma da acizsiniz" diye bağırdı. Çarşı halkı "Ey Eba Hureyre niçin?" deyince, Ebâ Hureyre "Peygamberin mirası taksim ediliyor, siz ise burada duruyorsunuz, ondan istifade etmiyorsunuz? Niçin gitmiyorsunuz? Niçin ondan payınızı almıyorsunuz?" dedi. "Nerede pay ediliyor?" diye sordular. Ebu Hureyre "Mescidde!" diye cevap verdi. Onlar süratle mescide gittiler. Ebu Hureyre de orada durdu ve kendilerini bekledi. Geri geldiklerinde onlara "Niçin geri döndünüz?" dedi. "Ey Ebu Hureyre! Biz mescide vardık, içeri girdik. Orada taksim edilen bir şey yoktu!" dediler. Ebu Hureyre onlara "Peki, orada ne gördünüz? Mescidde kimseyi görmediniz mi?" dedi. "Gördük. Bazı kimseler vardı, namaz kılıyorlardı. Bazıları da Kur'an okuyordu. Bazıları ise helal ve haramı müzakere ediyorlardı" dediler. Ebu Hureyre "İşte, rahmet olasıcalar, Peygamber'in mirası budur!" dedi (90).

H. Ömer'in Mescide Oturanları Övmesi

- Şam'da H. Ömer'in yanına vardım. Halkın durumunu benden sorarak "Sanırım burada, kişi, kaçan deve gibi mescide girer. Eğer tanıdıklarını görürse, yanında oturur, yoksa geri döner değil mi?" dedi. "Hayır! Mescidde çeşitli meclisler vardır. Otururlar, hayrı öğrenirler, zikrederler" dedim. H. Ömer "Siz böyle oldukça hayır içerisindesiniz" dedi (91).

H. Peygamber'in, Mescidden Ashabıyla Beraber Yahudi Mahallesine Gitmesi

- Bir gün mescidde bulunuyorduk. H. Peygamber kalkarak "Yahudilere doğru gidelim" dedi. H. Peygamber yahudilere "Müslüman olun ki, selamette kalasınız" dedi. Onlar "Sen vazifeni tebliğ ettin" dediler. Peygamber "Ben bunu istiyorum: Müslüman olunuz, kurtulunuz!" buyurdu. Onlar "Sen vazifeni tebliğ ettin" dediler. H. Peygamber "Ben bunu irade ediyorum" dedi ve sonra üçüncü kez "Müslüman olunuz ve kurtulunuz" dedikten sonra "Biliniz ki yeryüzü Allah'ındır ve Rasûlü'nündür. Ben sizi bu araziden çıkarmak istiyorum. Sizden herhangi bir kimsenin nakledilme imkânı olmayan malı varsa, o malı satsın. Aksi takdirde biliniz ki kesinlikle yeryüzü Allah'ın ve Rasûlü'nündür" dedi (92).

H. Peygamber'in Hendek Gününde Yaralanan Sa'd b. Muaz'ı Mescide Kaldırması

- Sa'd b. Muaz, Hendek gününde yaralandı. Kureyşten Hibban b. Arika isimli bir kişi ok atarak onun kolundaki damara isabet ettirmişti. H. Peygamber onun için mescidde bir çadır kurdurdu ki, onu sık sık ziyaret etsin. Peygamber Hendek'ten dönünce silahını bırakıp yıkandıktan sonra Cebail gelerek "Sen silahını bıraktın. Ama ben daha bırakmamışım. Kalk tekrar kuşan" dedi. H. Peygamber "Nereye?" diye sorunca, H. Cebail, Benî Kurayza yahudilerini işaret etti. Böylece H. Peygamber, Benî Kurayza yahudilerini kuşattı. Onlar Peygamber'in hükmü üzerine teslim oldular. Peygamber de bu hükmü Sa'd'a havale etti. Sa'd da "Benim onlar hakkında verdiğim hüküm şudur: Onların savaşıları öldürülsün. Kadın ve çocuklar esir edilsin, malları taksim edilsin" dedi. Sa'd bu hükmü verdikten sonra "Ey Allah'ım! Sen bilirsin ki, benim yanımda senin Peygamberini yalanlayan ve peygamberini memleketinden çıkaran kimselerle savaşmaktan daha sevimli bir şey yoktur. Ey Allah'ım, zannederim ki, onlarla bizim aramızda artık savaş olmayacaktır. Eğer Kureyşlilerin savaşından bir şey kalmışsa, onları vurmak için bana hayat ver; ta ki senin yolunda onlarla cihad edeyim. Eğer bizimle onlar arasında artık savaş yoksa benim yarımın deşilmesine izin ver, ölümümü bu yaradan kıt!" diye dua etti. Çok geçmeden onun yarısından kanlar aktı. Mescidde Benî Gıfar'ın bir çadırı vardı. Bir de baktılar ki çadırlarına doğru kan akmaktadır. "Ey çadır ehli! Sizin çadırınızdan bizimkine gelen bu kan nedir?" dediler. Onlar da baktılar ki, Sa'd'ın yarası açılmış ve ondan su gibi kan akmaktadır. Sa'd bundan çolayı biraz sonra vefat etti (93).

Suffe Ehlinin, Ebu Zerr'in ve Bazı Sahabilerin Mescidde Uyumaları

- Suffe ehli Peygamber'in sahabilerinden bir gruptu. Evleri yoktu. Peygamber devrinde mescidde uyuyor, orada gölgeleniyorlardı. Mescidden başka bir sığınakları yoktu. H. Peygamber onları davet ediyor ve kendileriyle beraber akşam yemeğini yiyordu. Onları sahabilerin arasında taksim eder, bir grup da kendisiyle beraber akşam yemeği yerd. Allah zenginlik verinceye kadar bu böyle devam etti (94).

- Ebu Zerr H. Peygamber'e hizmet ediyordu. Hizmeti bittikten sonra mescide sığınuyordu. Mescid onun eviydi, orada yatıyordu. H. Peygamber bir gece mescide geldi, baktı ki Ebu Zerr mescidde toprağın üzerine uzanmıştı. Ayağıyla onu uyandırdı. Kalktı,

oturdu. Hz. Peygamber ona “Sen burada mı uyuyorsun?” dedi. Ebu Zerr “Nerde uyuyayım, ey Allah’ın Rasûlü, buradan başka benim bir yerim var mıdır?” dedi (95).

- Ebu Zerr şöyle anlatıyor: Peygamber’e hizmet ediyordum. Hizmeti bitirdikten sonra mescide geliyor, orada yatıyordum (96).
- Hasan’dan, mescidde kaylule uykusu uyuyanının durumu soruldu. O da “Ben Hz. Osman’ın, halife_ olduğu devrede mescidde kaylule uykusu uyuduğunu gördüm” dedi (97).
- İbn Ömer şöyle diyor: Biz gençken Hz. Peygamber zamanında mescidde uyuyorduk (98).
- İbn Ömer şöyle diyor: Biz cemaatla namaz kıldıktan sonra gelip mescidde kaylule uykusu uyurduk (99).
- İbn Ömer “Herhangi biriniz Mescidde uzun bir süre kaldığında, yanını yere koyup uzanmasında herhangi bir beis yoktur. Çünkü uzanıp biraz dinlenmesi, yorgunluğunu gidermek için gereklidir” dedi (100).
- İbn Abbas’tan mesciddeki uykuyu sordum. “Namaz kılmak için veya tavafı beklemek için mescidde uyursan zararı yoktur” dedi (101).

H. Peygamber’in Şiddetli Rüzgâr Estiğinde, Ay veya Güneş Tutulmasında Mescide Sığınması

- Allah’ın Rasûlü şiddetli rüzgâr estiği gecelerde mescide sığınıyordu; ta ki rüzgâr duruncaya kadar mescidde kalırdı. Güneş veya ay tutulduğunda Hz. Peygamber yine mescide sığınırdı (102).
- Ya’lâ b. Ümeyye Peygamber’le sohbeti olan bir zattı. İtikafa niyet ederek saatlerce mescidde kalırdı (103).

H. Peygamber’in Sakif Heyetini Mescidde Misafir Etmesi

- Sakif’ten Hz. Peygamber’e Ramazan ayında bir heyet geldi. Hz. Peygamber onlar için mescidde bir çadır kurdurdu. Onlar müslüman olunca Peygamber’le beraber oruç tuttular (104).
- Sakif heyeti Rasûlullah’a geldiklerinde Hz. Peygamber’kalplerinin yumuşamasına daha elverişli olduğundan onları mescidde misafir etti.

H. Peygamber ve Ashâbının, Mescidde İbadet ve Zikîrden Başka Yaptıkları Şeyler

- Peygamber’le beraber mescidde kebab yedik. Namaz için kamet getirildi. Biz ellerimizi kumla silmekten başka bir fırsat bulamadık (105).
- Peygamber’e Mescidü’l-Fadîh’te hurma şurubu getirdiler. O da alıp içti. Bundan dolayı bu mescide “Mescidü’l-Fadîh” (hurma şurubu mescidi) denilmektedir.
- Rasûlullah’a hurmadan yapılmış bir şerbet getirildi. Peygamber Mescidü’l-Fadîh’te bulunuyordu. Bu şerbeti içmesinden dolayı bu mescide bu isim verilmiştir (106).
- Eşya ve yiyecek maddelerinin mescidde dağıtılması, Ebubekir ve Osman’a mescidde biat edilmesi, Dımam’ın mescidde İslâm’a davet edilmesi ve İslâm’ı kabul etmesi, Ka’b b. Zühre’ın mescidde İslâm’ı kabul ederek meşhur kasidesini söylemesi, altı kişilik şûrâ heyetinin mescidde oturup hilafet meselesini karara bağlamaları, Hz. Peygamber’in sabah namazlarından sonra mescidde oturup ashâbıyla konuşması, Hz. Ömer’in namazlardan sonra mescidde oturup halkın dertlerini dinlemesi ve Ebubekir ile diğer ashâbın, Hz. Peygamber’in vefatı dolayısıyla mescidde ağlamaları konularına dair kıssalar, yukarıda geçen “Allah Yolunda İnfak”, “Biat”, “Birlik ve Beraberlik”, “İslâm’a Davet”, “Bolluk ve Refahtan Endişe Edilmesi” ve “Allah ve Peygamber’ine Sevgi” bahislerinde geçtiği için onları burada tekrarlamayacağız.

9. FASIL: H. PEYAMBER ve ASHABIN MESCİDDE HOŞLANMADIKLARI ŞEYLER

- Ebu Said ve Peygamber’le beraber mescide girdik. Baktık ki bir kişi mescidin ortasında kızı üstüne oturup bacaklarını dikmiş ve ellerini önden bağlamıştı. Hz. Peygamber adama, “Bu ne biçim oturuştur?” anlamında işaret etti. adam anlamadı. Hz. Peygamber Ebu Said’e dönerek “Herhangi biriniz mescidde iken sakın parmaklarını birbirine geçirmesin. Çünkü böyle yapmak şeyandan gelen bir harekettir. Kesinlikle herhangi biriniz mescide çıkmadıkça namaz da imiş gibi sevap yazılır” buyurdu (107).

H. Peygamber’in, Sarımsak ve Soğan Yiyen Kimsenin Mescide Gelmesini Hoş Karşılamaması

- Rasûlullah Hayber’i fethettiği zaman halk çok soğan yedi. Hz. Peygamber “Kim bu pis kokulu bitkiden yemiştir, sakın bizim mescidimize yaklaşmasın” buyurdu (108).
- Bir cuma günü Hz. Ömer hutbesinde “Ey insanlar! Siz bu iki bitkiyi (sarımsak ve soğanı) yersiniz. Ben onları habis olarak görüyorum. Mescidde, birisinden bunların kokusu geldiğinde. Hz. Peygamber’in emriyle o kimsenin mescidden çıkarılıp Baki kabristanına kadar götürüldüğünü gördüm. Kim bunları yemek isterse iyice pişirsin” dedi (109).

H. Peygamber’in Mescidde Balgam Çıkarılmasını Hoş Karşılamaması

- Hz. Peygamber bir gün hutbe okuyordu. O esnada mescidin kıblesinin duvarında balgam gördü. Buna öfkeleni ve balgamı eliyle sildi. Sanırım safran denilen ottan isteyerek onunla duvarı temizledi ve “Herhangi biriniz bir başkasının, yüzüne doğru balgam çıkarmasını ister mi? Muhakkak ki herhangi biriniz namaza durduğunda yüzünü Rabb’ine dönmüş olur. Melek de onun sağ tarafında durur. Öyleyse önüne ve sağına tükürmesin” buyurdu (110).
- O balgamı sildikten sonra Hz. Peygamber öfkelenerek halka yüzünü çevirdi ve “Herhangi biriniz bir kişiyle yüz yüze geldiğinde o kişinin kendi yüzüne tükürmesini ister mi? Kesinlikle herhangi biriniz namazda olduğu zaman Rabb’ini istikbal etmiş oluyor. Onun sağında da melek vardır. Sakın ne önüne ne de sağına tükürmesin” dedi (111).
- Mescidler, atılan balgamdan ötürü, derinin ateşte büzülmesi gibi büzülür (112).

H. Peygamber ile Ashâbının Mescidlerde Kılıcı Kınından Çekmeyi Hoş Görmemeleri

- Hz. Peygamber birkaç kişinin mescidde birbirlerine kınından çıkarılmış bir kılıcı alıp verdiklerini gördü ve “Böyle yapana Allah lânet etsin. Ben sizi bundan neyhetmedim mi? Kılıcını kınından çeken herhangi biriniz, onu arkadaşına vermek istediğinde, önce onu kınına soksun, sonra da arkadaşının eline versin” buyurdu(113).

- Cabir b. Abdillâh mescidde kılıcın kınından çekilmesini menederek “Biz bunu Peygamber zamanında hoş karşılamıyorduk. Bir kişi mescidde okları sadaka dağıtıyordu. Hz. Peygamber ona bu şekilde mescidde gezdirmemesini, ille de gezdirmek gerekirse o zaman sivri uçlarının kapatılmasını, örtülmesini emretti” dedi (114).

- Ebu Said el-Hudrî'nin yanında, mescidde oturuyorduk. Bir kişi bir oku okdanlığından çıkardı. Ebu Said ona “Bu kişi bilmez mi ki Allah'ın Rasûlü mescidde silahı evirip çevirmekten menetmiştir!” dedi (115).

H. Peygamber ve Ashâbının Mescidde Kayıp Aramaktan Hoşlanmamaları

- Bir adam devesini yitirmişti. Mescide gelerek “Kırmızı bir deve gören var mı?” diye bağırdı. Hz. Peygamber “Deveni bulamayasın. Mescidler ne için yapılmışsa, orada ancak onlar yapılır” dedi (116).

- İbn Mes'ud mescidde kaybolan malını arayan bir kişiyi görerek onu susturdu ve azarladı. Sonra “Biz, müslümanlar olarak bundan nehyedilmişizdir” dedi (117).

- Übeyy b. Ka'b bir kişinin mescidde yitirdiği şeyi aradığını görünce, ona öfkelenildi. Adam “Ey Ebe'l-Münzir! Sen daha önce böyle hırçın ve dar huylu değildin” dedi. Übeyy “Biz bununla emrolunduk” diye cevap verdi (118).

H. Ömer'in, Mescidde Yüksek Sesle Konuşulmasına, Gürültü Yapılmasına ve Şiir Okunmasına Öfkelenmesi

- Ben mescidde yatıyordum. Bir kişi bana çakıl attı. Baktım ki Hz. Ömer'dir. Bana “Git, şu iki kişiyi getir!” dedi. “Gittim, emrettiği iki kişiyi getirdim” Onlara “Siz nerelisiniz?” diye sordu. Onlar Taifli olduklarını söylediler. “Siz Medine'li olsaydınız kesinlikle sizin canınızı acıttırdım. Siz sesinizi Peygamber'in mescidinde yükseltiyorsunuz. Bu olur mu?” dedi (119).

- Hz. Ömer bir kişinin mescidde yüksek sesle konuştuğunu gördü ve ona “Sen nerede olduğunu biliyor musun?” dedi (120).

- Hz. Ömer mescide geldiğinde Sakin mescidde gürültü yapmayınız” derdi (121).

- Hz. Ömer mescidde yüksek sesle konuşmayı yasaklayarak “Bizim bu mescidimizde sesler yükseltilmez” dedi (122).

- Hz. Ömer mescidin kapısının yanında bir avlu yaptırdı. Ona Butayha ismini verdi. “Kim gürültü yapmak, şiir okumak veya konuşmak isterse şu avluya çıksın, orada konuşsun” diyordu (123).

- Hz. Ömer'e suçlu bir kişi getirildi. Hz. Ömer “Onu mescidden çıkarınız ve dövünüz!” dedi (124).

İbn Mes'ud'un, Mescidin Kible Duvarına Sirtını Dayayıp Oturmayı Hoş Görmemesi

- İbn Mes'ud bir gün bazı kimselerin sabah ezanı ile kamet arasında sırtlarını mescidin kible duvarına dayayarak oturduklarını gördüğünde “Sakin meleklerle namazları arasına girmeyiniz” dedi (125).

Hâbis-i Tai'nin, Seher Vakti Mescidin Ön Kısımında Namaz Kılmayı Hoş Görmemesi

- Hâbis b. Sa'd et-Taî mescide seher zamanında gitti. Bu zat peygamberi görmüştü. Baktı ki halk mescidin tam ön kısmında namaz kılmaktadır. “Kâbe'nin Rabb'ine yemin ederim ki, bunlar gösterişçilerdir. Bunları mescidden atın. Kim bunları mescidden dışarı atarsa, Allah'a ve Rasûlü'ne itaat etmiş olur” dedi. Bunun üzerine halktan bir grup geldi ve orada namaz kılanları çıkardılar. Hâbis daha sonra “Kesinlikle melekler seher zamanında mescidin ön kısmında namaz kılarlar” dedi (126).

İbn Mes'ud'un, Mescidin Direkleri Arkasında Namaz Kılmaktan Hoşlanmaması

- Kendi kendime “Kûfe mescidinin her direğinin arkasında iki rekât namaz kılalım” dedim. Ben namaz kılarken İbn Mes'ud içeri girdi. Onun yanına bu meseleyi sormak için gittim. Fakât benden önce birisi ona benim durumumu sordu. İbn Mes'ud “Eğer bu adam, Allah'ın mescidin ona en yakın direğinin yanında olduğunu bilse, namazlarını orada kılar ve bir adım bile öteye geçmezdi” dedi (127).

10. FASIL: H. PEYGAMBE'R ve ASHABIN EZANA VERDİKLERİ ÖNEM

Ezan Bilinmezden Önce, H. Peygamber'in Namaz Vâkitlerini Bildirmek İçin Çan ve Boru Kullanılmasını Hoş Görmemesi

- Hz. Peygamber namaz vakitlerini halka bildirmek için bir çare arıyordu. Ona “Namaz zamanı geldiğinde bir bayrak açalım. Halk onu gördüğünde birbirlerine namaz vaktinin geldiğini söyler!” dediler. Bu peygamberin hoşuna gitmedi. “Yahudilerin borusu gibi boru çalım” denildi. Bu da hoşuna gitmedi ve “Bu, yahudilerin işidir” dedi. Ona hristiyanların çanından bahsedildi. “Bu da hristiyanların işidir” dedi. Abdullah b. Zeyd, Rasûlullahın huzurundan, onun üzülmeye sebebiyle, üzüntülü olarak ayrıldı. Bu zata rüyasında ezan öğretildi (128).

- Hz. Peygamber namazı ilan etme işine çok ihtimam gösteriyordu. Namaz vakti geldiğinde bir kişiyi yüksek bir yere çıkartıyordu. Adam da, namaz vaktini bildirmek için birtakım işaretler yapıyordu. Adamı görenler namaz vakti olduğunu anlıyorlar, görmeyenler ise habersiz kalıyorlardı. Hz. Peygamber bu duruma üzülmüyordu. Ashabdan bazıları “Ey Allah'ın Rasûlü! Keşke halka

çan çalınmasını emretseydin” dediler. Hz. Peygamber “O, hristiyanların yaptığıdır, olmaz!” buyurdu. Bunun üzerine “Keşke boru kullanılımasını emretseydin!” dediler. Hz. Peygamber “Yahudilerin işidir. O da olmaz” dedi. Böylece ben aile efradıma üzüntülü olarak döndüm, çünkü Peygamber üzülyordu. Geceleyin, fecirden önce uyuyakalmışım. Rüyamda bir kişi gördüm. Üzerinde iki tane yeşil elbise vardı. Mescidin damına çıktı, parmağını iki kulağına koydu ve ezan okudu (129).

- Peygamber zamanında namaz vakti geldiğinde bir kişi yolda koşarak ‘ “Namaz, namaz!” diye bağıırırdı. Bu durum halka çok ağır geldi. Keşke biz bir çan edinmiş olsaydık” dediler (130).

H. Peygamber Devrinde, Ezan Bilinmezken “Namaza Gelin” Diye Bağırılyordu

- Ezan daha bilinmezken “Essalâtu câmiatun” diye bağırıyorlardı. Halk böylece toplanıyordu. Kible Kâbe’ye döndürüldükten sonra ezan emredildi.

H. Peygamber’i ezan meselesi çok ilgilendiriyordu. Onlar bu hususta, halkı toplamak için, birçok şeyler söylediler. Peygamber her birisine karşılık bir cevap verdi. Bazıları “Çan çalın” dedi. Bazıları da “Boru çalın” dedi. (131).

Sa’d el-Karaz’ın, H. Peygamber’in Kuba’ya Geldiğini Haber Vermek İçin Ezan Okuması

- H. Peygamber Kuba’ya hangi saatte gelse yanında bulunan Bilal ezan okuyordu ki, halk Rasûlullahın geldiğini bilsin ve toplansınlar. Peygamber bir gün Kuba’ya geldi, beraberinde Rilal yoktu. Kuba ehlinin hizmetkârları olan zenciler birbirlerine baktılar. Bunun üzerine Sa’d bir hurma ağacına çıkarak ezan okudu. H. Peygamber “Ey Sa’d! Niçin ezan okudun?” diye sorunca Sa’d “Anam babam sana feda olsun, baktım ki sen bazı kimselerle beraber geldin. Bilal de seninle beraber değildi. Şu zenciler birbirlerine bakıyorlar, sonra da nazarlarını sana çeviriyorlardı. Onlardan sana bir kötülük gelir diye korktum. Ondan dolayı ezan okudum” deyince H. Peygamber ‘Ey Sa’d! İyi yaptın. Sen Bilal’i benimle beraber görmediğinde ezan oku” buyurdu. Böylece Sa’d Rasûlullahın hayatında üç defa ezan okumuştur (132).

Ashabdan Bazılarının E’zan ve Müezzinler Hakkında Söyledikleri

- Ebu’l-Vakkas şöyle diyor: “Müezzinlerin kıyamet gününde Allah katındaki payları mücahidlerin payları gibidir. Müezzin ezan ile kamet arasında, Allah yolunda kanlara boyanan kimse gibidir.”

- Abdullah b. Mes’ud şöyle diyor: “Eğer ben müezzin olsaydım, hac ve umre yapmamak umurumda olmazdı.

- H. Ömer şöyle diyor: Eğer müezzin olsaydım benim işim kemâle ererdi. Gece ibadetine kalkmamaktan, gündüzün nafile oruçlarını tutmamaktan perva etmezdim. Rasûlullah’ın “Yâ Rabb’i, müezzinleri affet. Yâ Rabb’i, müezzinleri affet!” dediğini duydum. Bunun üzerine “Ey Allah’ın Rasûlü! Sen hep müezzinlere dua ediyorsun. Bize bir şey yok mu? Öyleyse biz de ezan için birbirimizle dövüşüyoruz” dedim. H. Peygamber “Ey Ömer! Hayır. Halkın üzerine bir zaman gelecektir ki ezan sadece zayıf insanlara bırakılacaktır. Fakat Allah bazı kimselerin etlerini ateşe haram kılmıştır. O da müezzinlerin etleridir” dedi.

- H. Aişe şöyle diyor: “Allah’a davet eden, salih amel işleyen ve ben müslümanlardanım diyenden söz bakımından kim daha güzel olabilir?” (Fussilet/33) ayeti müezzinler hakkında nazil olmuştur. Müezzin “Hayyealessalâh” diye bağırdığında Allah’a davet ediyor. Namazı kıldığında salih amel işliyor. “Eşhedüenlâilâheillallah” dediğinde müslümanlardandır (133).

- Kulağıma geldiğine göre H. Ömer “Eğer ben müezzin olsaydım, farz olan hacdan başka, hiç bir hac ve umre yapmasam bana hiç de ağır gelmezdi. Ancak eğer melekler inseydi ve ezan okumayı bilseydiler, hiç kimse ezanı onların elinden alamazdı” demiş” (134).

- H. Ömer’in yanına gittik. Bize “Sizin müezzinleriniz kimlerdir?” diye sordu. Biz de “Köle ve azatlılardır” dedik. H. Ömer “Bu sizin için büyük bir eksiklik. Eğer halifelik vazifesitüm vaktimi doldurmasaydı ve ezan okumak için vakit bulsaydım ezan okurdum” dedi (135).

- H. Ali şöyle diyor: “H. Peygamber’e Hasan ile Hüseyin’i müezzin tayin et demediğinden dolayı pişman oldum” (136).

- Abdullah b. Mes’ud şöyle diyor: “İçinizde kölelerinizin müezzin ve kurra olmalarını istemiyorum” (137).

İbn Ömer’in, Etanda Teganni Yapan ve Müezzinlik Ücreti Alan Adama Söyledikleri

- Bir kişi İbn Ömer’e “Allah için seni seviyorum” dedi. İbn Ömer de ona “Fakat ben Allah için seni sevmiyorum” dedi. Adam “Niçin beni sevmiyorsun?” deyince, İbn Ömer “Sen ezanda teganni yapıyor ve ezan okuduğundan dolayı da ücret alıyorsun” dedi (138).

H. Peygamber’in ve Ebubekir’in Ezan Okunmayan Kabilelerle Savaşılmasını Emretmesi

- H. Peygamber, Halid b. Said b. As’ı Yemen’e göndererek “Bir köyün yanından geçtiğinde eğer ezanı işitmezsen onları esir et!” dedi. O da Benî Zübeyd kabilesinin yanından geçti, ezanı duymadığından onları esir aldı. Fakat Amr b. Ma’dikerb gelip onlar hakkında Halid’e rica etti. Halid de onları affetti (139).

- H. Ebubekir irtidat eden Arapların üzerine askerî birlikler gönderdi ve kumandanlara “Herhangi bir kabileye saldırmadan önce ezan sesini bekleyin, eğer ezan okunursa “Niçin itaatsizlik ediyorsunuz?” diye sormadıkça sakın onlara saldırmayın. Eğer ezan sesi duymazsanız, o zaman baskın yapın. Size karşı koyarlarsa onları öldürün ve sindirin ki, H. Peygamber’in ölümünden ötürü gevşediğinizi sanmasınlar” dedi (140).

- H. Ebubekir irtidat edenlerle savaşmak üzere ordu gönderdiğinde “Geceleyin saldırmayın. Nerde ezan sesini işitirseniz, onlara dokunmayın. Çünkü ezan imanın işaretidir” dedi (141).

11. FASIL: Hz. PEYGAMBER ve ASHABININ, NAMAZDA CEMAATI BEKLEMELERİ

Hz. Peygamber'in Bu Husustaki Davranışı

- Allah'ın Rasûlü mescide kamet getirildiğinde, eğer cemaat azsa otururdu, namazı hemen kıldırılmaz, beklerdi. Eğer cemaat çok olursa kalkar namazı kıldırırdı (142).
- Hz. Peygamber namaza gelenlerin ayak sesini duyduğu sürece beklerdi (143).

Ashâbın Gece Yarısı Geçinceye Kadar Namazı Beklemeleri

- Hz. Peygamber bir askerî birliği hazırladı. Böylece gecenin yarısı geçmişti veya nerde ise yarıya geliyordu. Peygamber mescide gelerek “Halk namazı kıldı, dönüp evlerine gitti. Siz hala namazı bekliyorsunuz. Dikkat ediniz, siz namazı bekledikçe namazda sayılırsınız” buyurdu (144).

Hz. Peygamber'in, Öğle ve Akşam Namazından Sonra Oturup Gelecek Namazı Bekleyenlere Müjde Vermesi

- Hz. Peygamber akşam namazını kıldıktan sonra dönenler döndüler, diğer namaz için kalanlar da kaldılar. Peygamber çıktı ve “İşte bu, Rabb'imizin göklerin kapılarından bir kapı açmasıdır. Sizinle meleklerine karşı iftihar ederek “Benim kullarım bir farızayı yerine getirdiler ve ikinci farızayı bekliyorlar” der (145).

- Muaviye öğle namazını kıldırdıktan sonra mescidden çıkarken “Ben dönüncüye kadar durunuz” dedi. Bizim yanımıza bir aba giydiği halde çıkageldi. İkinci namazını kıldırdıktan sonra “Size Peygamber'in yaptığı şeyi haber vereyim mi?” diye sordu. Biz de “Evet” dedik. Muaviye “Sahabiler Hz. Peygamber'le beraber bir farzı kıldılar, sonra oturdular. Hz. Peygamber ikinci namaz için mescide geldiğinde “Siz daha gitmediniz mi?” dedi. Sahabiler de “Hayır” dediler. Peygamber “Keşke görseydiniz, Rabb'iniz gökte bir kapı açmış, sizin meclisinizi meleklerle göstermektedir. Siz namazı beklemekte iken o sizinle iftihar ediyor” buyurdu (146).

Hz. Peygamber'in, Yatsı Namazını Gece Yarısına Kadar Bekleyenlere Müjde Vermesi

- Hz. Peygamber bir gece yatsı namazını gecenin bir bölümüne kadar tehir etti. Sonra namazı kıldırdı ve ashabına dönerek “Halk namazı kılıp uykuya daldı. Siz ise namazı beklediğinizden beri namaz içindesiniz” buyurdu (147).

- Kesinlikle herhangi biriniz ikinci namazı beklemek için otursanız, o namazda sayılırsınız. Melekler “Yâ Rabb, onu affet, ona merhamet eyle” diye dua ederler. Onlar namazgâhlarından kalkmadıkça veya abdestleri bozulmadıkça namazları devam eder” buyurdu (148).

- Hz. Peygamber bir keresinde “Bir kul namazgâhında ikinci namazı beklemek için otursanız, melekler “Yâ Rabb'i, onu affet. Yâ Rabb'i, onu affet” derler. Bu dua o kişi oradan kalkıp gidinceye veya abdesti bozuluncaya kadar devam eder” buyurdu. Hz. Peygamber'e “Abdestsiz olmak nasıl olur?” diye sorunca, Hz. Peygamber “Sesli veya sessiz gaz çıkarmaktır” dedi (149).

Hz. Peygamber'in ikinci Nâamazı Beklemeye Teşvik Etmesi

- Hz. Peygamber “Size Allah'ın kendisiyle hataları sildiği, günahları keffâretlendirdiği şeyi haber vereyim mi?” buyurdu. Sahabiler “Evet ya Rasûlallah, haber ver” dediler. Hz. Peygamber “Şiddetli ve sıkıntılı zamanlarda abdesti yerli yerinde alarak, mescidlere çokça adımlar atmak ve namazdan sonra ikinci namazı beklemektir. İşte asıl cihad budur” dedi (150).

Ebu Hureyre'nin, Hz. Peygamber Zamanındaki “Cihada Hazır Bulunma” Hakkındaki Görüşü

- Ebu Seleme bana “Ey kardeşimin oğlu! Âl-i İmran/200 ayeti hangi şey hakkında nazil olmuştur, biliyor musun?” diye sordu. “Bilmiyorum” dedim. Bana “Ebu Hureyre'den dinledim, diyordu ki: Hz. Peygamber zamanında devamlı asker besleyip cihada hazır durumda bekletmek yoktu. Ayetteki “Cihada daima hazır bulunun” emri “Namazdan sonra, gelecek namazı bekleyin” demektir” dedi (151).

Enes'in, Secde/16 Ayeti Hakkındaki Görüşü

- “Yanları yataklarından uzak durur” (Secde/16) ayeti hakkında Enes şöyle demiştir: “Bu ayet yatsı namazını beklemenin fazileti hakkındadır” (152).

12. FASIL: CEMAATLE NAMAZ KILMANIN ÖNEMİ

Hz. Peygamber'in Cemaatle Namaz Kılmaya Verdiği Önem ve Âmâ Olana Bile Cemaati Terketmek için Ruhsat Vermemesi

- Hz. Peygamber'e “Ey Allah'ın Rasûlü! Ben iki gözden âmâyım. Evim uzaktır. Elimden tutup beni mescide getirecek bir kimse var , ama benim emrimde değildir. Bana namazlarımı evde kılmak için izin verir misin?” dedi. Hz. Peygamber “Sen ezanı işitiyor musun?” diye sordu. Ben “Evet” deyince

Hz. Peygamber “Senin ruhsatın yoktur” buyurdu (153).

- Hz. Peygamber bir gün mescide geldiğinde, cemaatı az görerek “Bir gün birisine, cemaate namaz kıldırmasını emredip de, namaz vaktinde evinde oturup namaza gelmeyenlerin evlerini başlarına yıkmayı isterdim” dedi. Ben “Ey Allah'ın Rasûlü! Benimle

mescid arasında hurma bahçeleri ve diğer ağaçlar vardır. Elimi tutup getireni de her an bulamıyorum. Acaba namazı evimde kılsam caiz midir?” diye sordum. Hz. Peygamber “Sen kamet sesini duyuyor musun?” diye sordu. “Duyuyorum” dedim. Hz. Peygamber “O halde namaza gel” buyurdu (154).

Abdullah b. Mes’ud ve Muaz b. Cebel’in Cemaat Hakkındaki Sözleri

- Abdullah b. Mes’ud şöyle diyor: “Kim ki yarın müslüman olarak Allah’a kavuşmak istiyorsa, şu namazlarını doğru kılsın. Nerede ezan okunursa orada eda etsin. Çünkü Hz. Peygamber’in belirttiği hidayet yollarından biri de cemaatta namaz kılmaktır. Cemaata gelmeyerek evinde namaz kılan kimseler gibi, namazları evde kılmayı alışkanlık haline getirirseniz, Hz. Peygamber’den kalan bir sünneti terketmiş olursunuz. O zaman da şaşkınlığa düşersiniz. Güzelce abdest alıp mescidlerden birisine gitmek için evinden çıkan hiç bir kimse yoktur ki, Allah ona, attığı her adım için bir sevap yazmasın, derecesini yükseltmesin ve bir günahını silmesin. Hatırlıyorum ki, bizden münafıklığını herkesin bildiği kimselerin dışında hiç kimse cemaattan , geri kalmazdı. Adam, iki kişi tarafından ayakları yerde sürünerek getirilir ve safın arasına durdurulurdu (155).

- İbn Mes’ud şöyle diyor: “Hatırlıyorum ki, bizden münafıklığı herkes tarafından bilinenler ve hasta olanlardan başka hiç kimse cemaatten geri kalmıyordu. Hatta adamın koluna iki kişi girer onu namaza getirirlerdi. Hz. Peygamber bize hidayet yollarını öğretmiştir. İşte o yollardan biri de üzerinde ezan okunan mescidde namaz kılmaktır” (156).

- Hiç biriniz yoktur ki, onun evinde bir mescidi olmasın. Eğer siz evlerinizde namazı kılıp bizim mescidlerimizi terkiderseniz, kesinlikle Peygamberinizin sünnetini terketmiş olursunuz (157).

- Muaz b. Cebel şöyle diyor: “Kim ki Allah’ın huzuruna emin olduğu halde gelmek istiyorsa, şu beş vakit namazı, ezanın okunduğu yerlerde kılarak gelsin. Çünkü bu, hidayet yollarından birisidir. Peygamberimizin sünnet kıldığıdır. Sakın “Benim evimde bir namazgâhım vardır, ben orada namaz kılıyorum” demeyin. Çünkü eğer siz böyle yaparsanız Peygamberinizin sünnetini terketmiş olursunuz. Eğer Peygamberinizin sünnetini terkiderseniz sapıtırınız” (158).

Yatsı ve Sabah Namazlarını Cemaatla Kılmayanlar Hakkında Ashâbın Düşünceleri

- İbn Ömer şöyle diyor: “Biz bir kişiyi sabah ve yatsı namazlarında cemaatta görmediğimiz zaman, onun hakkında kötü şeyler düşünüyorduk (159).

Gece İbadeti Yüzünden Sabah Namazını Cemaatla Kılmayan Kimse Hakkında Hz. Ömer’in Sözü

- Hz. Ömer, Süleyman b. Ebî Hasme’yi sabah namazında görmedi. Sabahleyin çarşıya giderken Süleyman’ın evi mescidle çarşı arasındaydı Süleyman’ın karısı Şeffa’nın yanından geçti ve Şeffa hatuna “Süleymanı neden sabah namazında görmedim?” deyince, Şeffa “O akşamdan sabaha kadar namaz kılmaya devam etti. Sonra uykuya daldı” dedi. Hz. Ömer ona “Ben cemaatla sabah namazını kılsam, bu benim yanımda bütün bir geceyi ihya etmekten daha üstündür” dedi (160).

- Şeffa, Benî Adîy b. Kâ’b kabilesinin hanımlarındandı. Ramazan’da Hz. Ömer’e geldi. Hz. Ömer ona hitaben “Kocanız Ebu Hasme’yi niçin sabah namazında görmedim?” dedi. O da cevap olarak “Ey Mü’minlerin Emîri! O bütün gece çalıştığı için sabah namazına gelememi ve sabah namazını evde kıldıktan sonra uykuya daldı” dedi. Bunun üzerine Hz. Ömer “Allah’a yemin ederim ki, eğer sabah namazına gelseydi, bence onun bütün gece ibadetinden daha üstün olurdu” dedi (161).

- Şeffa binti Abdillâh şöyle anlatıyor: Hz. Ömer evime geldi. Baktı ki iki kişi uyumaktadır. “Bunların ikisine ne oluyor ki, bizimle beraber sabah namazına katılmadılar?” diye sordu. Ben “Ey Mü’minlerin Emiri! Bunlar yatsı namazını cemaatla kıldıktan sonra eve gelip Ramazan olduğu için sabaha kadar namaz kıldılar. Sabah namazını da evde kılıp yattılar” dedim. Hz. Ömer “Sabah namazının cemaatla kılınması benim yanımda, sabaha kadar namaz kılmaktan daha sevimlidir” dedi (162).

Ebu Derdâ’nın Cemaatla ilgili Sözü ve İbn Ömer’in Cemaata Yetişemediği Zaman Bunu Telafi Etmeye Çalışması

- Ümmü’d-Derda şöyle anlatıyor: Ebu’d-Derda öfkeli bir halde eve geldi. “Seni kızdıran nedir?” diye sordum. Ebu’d-Derda “Allah’a yemin ederim ki, ben Muhammed’in işinden cemaatla namaz kılmasından başka bir şey anlamıyorum” dedi (163).

- İbn Ömer yatsı namazını cemaatla kılmayı kaçırdığında o gece sabaha kadar gecesini ibadetle ihya ederdi (164).

- İbn Ömer bir namazı kaçırdığı zaman, arkadan gelen namaza kadar ibadet ederdi (165).

Haris b. Hişam’ın Gerdek Gecesinde Sabah Namazına Gelmesi ve Kendini Ayıplayanlara Verdiği Cevap

- Haris b. Hişam evlendi. Bu zat sahabi idi. O devirde kişi evlendiği zaman birkaç gün dışarı çıkmazdı. Tabü sabah namazına da gelmezdi. Haris ise, öyle yapmadı. Evlendiği gecenin sabah namazına geldi. Haris’e “Sen bu gece gerdeğe girmişsin. Nasıl namaza çıkarsın?” denildi. O da “Allah’a yemin ederim ki, beni sabah namazında cemaatla namaz kılmaktan alıkoyan bir kadın çok kötü bir kadındır” dedi (166).

13. FASIL: SAFLARIN TERTİBİ ve DÜZELTİLMESİ

Hiz. Peygamber’in Safların Düzgün Olmasına Gösterdiği İhtimam

- Hiz. Peygamber safları kontrol eder ve herkesin aynı hizada durmalarını sağladıktan sonra “İleri geri durmayın ki, kalplerinize ihtilaf girmesin. Allah ve melekleri ilk saffa duranları över ve onlara rahmet dilerler” buyururdu (167).

- Hz. Peygamber safların arasına bir baştan girer, diğer baştan çıkar ve göğüslerimizle omuzlarımıza dokunarak “İleri geri durmayın” derdi (168).

- Hz. Peygamber evinden çıkıp mescide geldi. Bizlere “Niçin meleklerin, Rabb’lerinin katında saf tutmaları gibi saf tutmuyorsunuz?” dedi. Biz “Ey Ail’ah’ın Rasûlü! Melekler Rabb’lerinin katında nasıl saf tutarlar?” dedik. Hz. Peygamber “İlk safları tamamladıktan sonra, diğer saflara başlarlar ve saatlar arasında boşluk bırakmazlar” dedi (169).

- Peygamber’le beraber namaz kıldık. Bize “Oturunuz!” diye işaret etti. Biz oturduktan sonra “Niçin meleklerin saf tuttuğu gibi saf tutmuyorsunuz?” dedi (170).

- Allah’ın Rasûlü okun düzeltildiği gibi saflarımızı düzeltirdi. Hatta bir gün namaza çıktığında, bir adamın göğsünü saftan dışarda görünce “Ey Allah’ın kulları? Ya saflarınızı düzeltereksiniz veya Allah sizin aranızda ihtilaf düşürecektir” dedi (171).

- Bundan sonra herkes, omuzunu arkadaşının omuzuna, dizini onun dizine ve topuğunu onun topuğuna yapıstırıyordu (172).

Hız. Ömer, Hız. Osman ve Hız. Ali’nin Tekbirden Önce Safların Düzeltilmesini Emretmeleri

- Hız. Ömer safların düzeltilmesini emrederdi. Saflar düzeltildiğinde bir adam gidip ona “Saflar düzeldi” derdi. Hız. Ömer de gelip namaza başlardı (173).

- Hız. Ömer safların düzeltilmesini emreder ve “Ey falan sen biraz öne çık, ey falan sen de biraz geri git” derdi. Ravi, “Yanılmıyorsam Ömer şunu da

söylüyordu: “Adam geride kala kala, sonunda Allah da onu geride bırakır” demiştir (174).

- Hız. Ömer, namaza çıktığı zaman, omuz ve ayaklara dikkat ederdi (175). Hız. Ömer namaz için kamet getirildiği zaman “Saflarınızı düzeltiniz” diye ikazda bulunurdu. “Ey falan adam! İleri çık. Ey falan adam! Sen biraz saffın içine çekil. Allah sizin de melekler gibi durmanızı ister” dedikten sonra “Biziz o saf saf dizilenler biz, biziz o tesbih edenler biz” (Sâffât/165-166) ayetlerini okurdu (176).

- Bana maaş bağlamasını istemek için Osman’ın yanına gitmiştim. O esnada kamet getirildi. O sırada ben Osman ile konuşuyordum. Osman da ayaklarıyla çakılları düzeltiyordu. Safları düzeltmekle görevli kişiler gelerek safların düzeltilmesini haber verirdi. O da bana “Tamam artık, namaza giriyoruz. Sen de safa gir” dedi sonra tekbir aldı (177).

- Hız. Ali şöyle dedi: “Saflarınızı düzeltiniz ki kalbleriniz düzelsin. Omuz omuza yapışınız ki, birbirinize merhamet edesiniz” (178).

İbn Mes’ud’un, Safların Düzgün Olmasıyla ilgili Sözü

- İbn Mes’ud şöyle diyor: “Hatırlıyorum ki, saflar tamamen düzgün bir hâle gelmedikçe, namaz başlamazdı” (179).

- Abdullah b. Mes’ud şöyle diyor: “Allah ve melekleri ilk safta duranlara salavat getirirler” (180).

Hız. Peygamber’in ve İbn Abbas’ın İlk Saf Hakkındaki Sözleri

- Abdulaziz b. Rufey şöyle anlatıyor: İbn Zübeyr zamanında Mekke’de Hız. İbrahim’in makamında, ilk safta durmuştum. Âmir b. Mes’ud el-Kureşî de gelip sıkışarak benim yanıma durdu. Âmir’e “İlk saf ile ilgili bir şey var mı?” dedim. Âmir “Evet, Allah’a yemin ederim ki, Hız. Peygamber’in. “Eğer insanlar ilk safta namaz kılmanın sevabını bilselerdi, ya kura ile veya sıra ile dururlardı” dediğini işittim” dedi (181).

- İbn Abbas şöyle diyor: “Birinci safı elden kaçırmayınız. Birinci safin sağ tarafını seçin. Sakın direkler arasında saf tutmayın (182).

“İlk Safda Muhacirlerle Ensar’dan Başka Kimse Duramaz “ Hadisi

- Kays b. Ubade şöyle anlatıyor: Medine’de, namaz için kâmet getirildiğinde ön safa geçtim. Ömer b. Hattab safları yararak öne geçti. Onunla beraber esmer ve hafif sakallı birisi vardı. Adam ilk safa gelince, saftaki herkesi gözden geçirdi. Beni görünce, kolumdan tutup geriye itti ve yerime kendisi durdu. Onun bu yaptığı çok gücüme gitti. Selâm verildikten sonra bana döndü ve “Seni geriye itmeme çok mu gücüne gitti? Zoruna gitmesin ve bunun için, gücenme. Ben Hız. Peygamber’in “İlk safta Muhacirlerle Ensar’dan başka kimse duramaz” buyurduğunu işittim, dedi. Oradaki adamlara “Bu kimdir” diye sordum. “Bu Übeyy b. Ka’b’dır” dediler (183).

14. FASIL: KÂMET GETİRİLDİKTEN SONRA İMAMIN HALKIN İHTİYAÇLARIYLA İLGİLENMESİ

Hız. Peygamber’in Böyle Yapışı

- Bir çok kere kâmet getirildikten sonra, herhangi bir kişi gelip Hız. Peygamber ile kible arasına girer ve bir ihtiyacı için Hız. Peygamber ile konuşurdu. Hız. Peygamber de uzun zaman ayakta onu dinlerdi. Öyle ki bazan cemaat ayakta uyuklardı (184).

- Hız. Peygamber bazan yatsı namazının kâmeti getirildikten sonra, herhangi bir kişi ile konuşmaya başlardı. Öyle ki, ashabdan birçok kimse ayakta uyuklar, namaza başladıktan sonra uyanırlardı (185).

- Müezzin kâmet getirip halk sustuktan sonra, Peygamber bazan birisi ile bir ihtiyaç konusunda konuşur, adamın ihtiyacını yerine getirirdi. Hız. Peygamber’in bir asası vardı. Adamlarla konuşurken esasına dayanırdı (186).

- Allah’ın Rasûlü şefkatliydi. Herhangi birisi ona gelirse o kimseye vaadda bulunur; eğer yanında mal varsa vaadini hemen yerine getirirdi. Bir gün kâmet getirilmişti. Bir göçebe geldi, nerdeyse Rasûlullahın elbisesine yapıştı ve “Seninle küçük bir işim var. Namazdan sonraya bırakırsam unutulabilirim” dedi. Bunun üzerine Hız. Peygamber kalktı adamlarla dışarıya çıktı. Adamın ihtiyacını giderdikten sonra gelip namazı kıldırıldı (187).

Hiz. Ömer ve Hiz. Osman'ın Kâmet Getirildikten Sonra Halkın İhtiyaçlarıyla Meşgul Olmaları

- Namaz için kâmet getirilirdi. Bir kişi Ömer'e bir ihtiyacını söylerdi. Hatta kâmet getirildikten sonra Ömer uzun konuştuğundan dolayı bazılarımız oturuyordu (188).
- Müezzin kâmet getirdiği halde, Osman minberin üzerinde halkın ihtiyaçlarını ve piyasanın durumunu soruyordu (189).
- Ben Hiz. Osman'la beraber idim. Namaz için kâmet getirildi ve ben onunla konuşuyordum.

15. FASIL: Hiz. PEYGAMBER ve ASHAB ZAMANINDA İMAMLIK ve İMAMA UYMAK

Hiz. Peygamber'in Ashâbını Namaz Kılarken Gören Ebu Süfyan'ın, Ashâb'ın Hiz. Peygamber'e Uyması Hakkındaki Sözü

- Hiz. Peygamber "Ey Eba Süfyan! Müslüman ol, kurtul" dedi. Ebu Süfyan müslüman oldu. Abbas onu çadırına götürdü. Sabahladıklarında halk sağa sola eğilmiş, namaz ve abdest için su arıyorlardı. Ebu Süfyan "Ey Ebe'l-Fadl! Halka ne oluyor? Yoksa onlara bir emir mi verilmiştir" diye sordu. Abbas "Hayır, fakat onlar namaza kalktılar" dedi. Ebu Süfyan'a da "Kalk sen de abdest al. Namaza gidelim" dedi. Ebu Süfyan abdest aldıktan sonra beraber Hiz. Peygamber'e gittiler. Hiz. Peygamber başlangıç tekbirini aldı. Ashab da onunla beraber tekbir aldılar. Hiz. Peygamber sonra rükûa vardı. Onlar da vardılar. Hiz. Peygamber doğruldu. Onlar da doğruldular. Ebu Süfyan bunları gördükten sonra, Abbas'a "Şimdiye kadar, bu şekilde bir kimseye itaat edildiğini görmedim. Ne soylu İran Kisralarına, ne de nesiller boyu hüküm süren Rum imparatorlarına, halk bu kadar itaat etmez. Ey Ebe'l-Fadl, yeğenin hükümdarlığı ne kadar büyüktür" dedi. Abbas "Bu hükümdarlık değil, peygamberliktir. İşte bunun için, ashâbı ona bu saygıyı gösteriyorlar" dedi (190).

- Ebu Süfyan, Abbas'ın yanında gecelediği o gecenin sabahında, halkın namaza yönelip gittiklerini, su bulmak ve abdest almak için sağa sola dağıldıklarını görünce, korktu. Abbas'a "Niye böyle araştırma yapıyorlar?" diye sordu. Abbas "Onlar ezanı duydular, abdest için gidiyorlar" dedi. Namaza başlandığında da ashâbın, Hiz. Peygamber ile rükû ve secde ettiklerini gören Ebu Süfyan "Ey Abbas, yeğenin bunlara neyi emrederse mutlaka onu yaparlar mı?" diye sordu. Abbas da "Evet, Yemin ederim ki eğer onlara yemek yemeyiniz, su içmeyiniz dese, ona da itaat ederler" dedi (191).

Hiz. Peygamber'in Emretmesi Üzerine Ashâb'ın, Ebubekir'in Arkasında Namaz Kılmaları

- Hiz. Peygamber, Ebubekir'e "Halkın önünde namaz kıldır" diye emir gönderdi. Ebubekir ince ruhlu ve duygusal bir insan olduğundan "Ey Ömer! Namazı sen kıldır" dedi. Ömer de "Sen buna daha müstahaksın" dedi. Ebubekir Rasûlullahın hasta olduğu günlerde namazları kıldırıldı (192).

- Hiz. Peygamber "Ebubekir'e söyleyiniz, namazı kıldırın" dedi. Hiz. Peygamber'e "Ebubekir yufka yürekli. Gözyaşlarını tutamaz. Senin yerinde durup halka namaz kıldırılmaz" dediler. Fakat Hiz. Peygamber sözünü bir daha tekrarladı. Yine aynı şeyi söylediler. Bunun üzerine Hiz. Peygamber "Şüphesiz siz, Yusuf'un kadınları gibisiniz. Ebubekir'e söyleyin namazı kıldırın" dedi (193).

- Abdullah b. Zem'a şöyle anlatıyor: Allah Rasûlü'nün hastalığı şiddetlendiğinde ben birkaç kişiyle beraber onun yanında bulunuyordum. Bilal namaz için ezan okudu. Hiz. Peygamber "Ebubekir'e söyleyin de namazı kıldırın" dedi. Ben kalkıp mescide gittim. Fakat Ebubekir yoktu. Ömer'e "Kalk halka namazı kıldır" dedim. Ömer kalktı ve başlangıç tekbirini alınca, gür sesinden Hiz. Peygamber onu tanıdı ve "Ebubekir nerede! Allah da, müslümanlar da, bunu istemezler" buyurdu. Bunun üzerine Ebubekir'e haber gönderildi. O zamandan sonra, diğer namazları Ebubekir kıldırıldı. Hiz. Ömer bana "Azap olunasıca! Ey Zem'an'ın oğlu! Sen ne yaptın? Andolsun, zannettim ki Peygamber sana Ömer halkın önünde namaz kıldırın emrini vermiştir de, sen bana haber verdin. Eğer böyle bir zanna kapılmasaydım namazı kıldırılmazdım" dedi. Ben de Ömer'e "Allah'a yemin ederim ki, Hiz. Peygamber bunu söylememişti. Fakat Ebubekir'i göremeyince, imamlığa senden daha uygun bir kimse görmedim" dedim (194).

- Hiz. Peygamber Ömer'in sesini işitince, yatağından kalktı ve başını hücreden dışarı çıkararak "Hayır, hayır. İbn Ebî Kuhafe'den (Hiz. Ebubekir'den) başka hiç kimse namaz kıldırılmaz" dedi. Hiz. Peygamber bunu söylerken öfkeliydi (195).

- Ebu Ubeyde b. el-Cerrah şöyle dedi: "Hiz. Peygamber'in, namazda bize imamlık etmesini emrettiği kişi dururken kendimi hilafete nasıl lâıyk görebilirim?"

- Hiz. Ali ile Zübeyr şöyle demişlerdir: "Biz Ebubekir'i Peygamber'den sonra, bu işin en müstahakı olarak görüyorduk. O Hiz. Peygamber'in mağara arkadaşı, ikinin ikincisidir. Biz onun şeref ve yüceliğini biliyoruz. Hiz. Peygamber henüz hayattayken halka namaz kıldırmasını ona emretti."

Hiz. Ömer'e Hiz. Ali'nin, Hiz. Ebubekir'in Halifeliği Hakkındaki Sözləri

- Peygamber vefat ettikten sonra, ensar "Bir emir bizden, bir emir de sizden olsun" dediler. "Siz bilmez misiniz, Peygamber hayattayken Ebubekir'e namaz kıldırmasını emretti. Acaba hanginiz Ebubekir'in önüne geçmeye razı olur?" dedi. Ensar da "Ebubekir'in önüne geçmek hususunda Allah'a sığınırız" dediler (196).

- Hiz. Ali şöyle diyor: "Hiz. Peygamber, Ebubekir'e namaz kıldırmasını emretti. Ben de orada hazır bulunuyordum. Hasta da değildim. O halde Peygamberin bizim dinimiz için seçtiği bir insanı biz dünyamız için seçmeye razıyız" (197).

Selmân-ı Fârisî'nin Arapların İmamlığa Daha Layık Olduğuna Dair Sözü

- Selman, Peygamber'in sahabilerinden oniki veya onüç kişiyle beraber geldi. Namaz vakti olunca sahabiler "Ey Eba Abdillah. Bize namaz kıldır" dediler. Selman da "Biz ne size imam oluruz, ne de kadınlarınızla evlenebiliriz. Kesinlikle Allah bizi sizinle hidayete getirmiştir" dedi. Bunun üzerine onlardan birisi imam oldu ve dört rekât namaz kıldırıldı. Selâm verdi. Selman "Bu dört rekat nedir? Bize yarısı yeterdi. Seferde olduğumuz için, azimetten çok ruhsata muhtacız" dedi (198).

Ashâbın, Köle ve Mevlaların Arkasında Namaz Kılmaları

- Benî Esîd kabilesinin mevlâsı Ebu Said şöyle anlatıyor: “Bir yemek hazırlayarak Ebu Zerr’i, Huzeyfe ve İbn Mes’ud’u yemeğe davet ettim. Namaz vakti geldi. Ebu Zerr imam olmak üzere öne geçti. Huzeyfe ona “Senden tince ev sahibi gelir. Onun imam olması daha müstahaktır” dedi. Ebu Zerr “Öyle mi? Ey İbn Mes’ud?” diye sordu. İbn Mes’ud “Evet” dedi. Bunun üzerine Ebuzer geri çekildi. Ben azatlı bir köle olduğum halde, beni kendilerine imam yaptılar (199).

- Medine’nin bir mescidinde kâmet getirildi. Abdullah b. Ömer’in de orada arazisi vardı. O mescidin imamı kölelikten azad edilmiş bir mevla idi. İbn Ömer namaza geldi. Mevla ona “Sen öne geç namazı kıldır!” dedi. İbn Ömer “Bu mescidde namaz kıldırma sen daha müstahaksın” dedi. Bunun üzerine kölelikten azad edilen imam namazı kıldırıldı (200).

- Biz Kays b. Sa’d b. Ubade’nin evindeydik. Bizimle beraber Peygamber’in sahabilerinden bazıları da vardı. Kays’a “Öne geç! Bize namaz kıldır” dedik. O da “Ben bunu yapmam!” dedi. Kays’a “Hz. Peygamber “Bir kişi, yatağının baş tarafına, bineğinin ön tarafına ve evinde imamlık yapmaya başkalarından daha layıktır” buyurmuştur” dedim. O zaman Kays, kölelerinden birine emretti, o da bize imamlık yaptı (201).

İbn Mes’ud’un, Ebu Musa’nın Evinde ve Onun Arkasında Namaz Kılması

- Abdullah b. Mes’ud, Ebu Musa’nın evine geldi. Namaz vakti gelince, Ebu Musa “Ey Eba Abdurrahman! Öne geç, namazı kıldır. Çünkü sen yaşça bizden büyüksün, sen bizden daha âlimsin” dedi. İbn Mes’ud “Hayır, sen öne geç, namazı kıldır. Çünkü senin misafiriniz ve bu mescid de senindir. Sen imam olmaya daha müstahaksın” dedi. Böylece Ebu Musa öne geçti. Ayakkabılarını çıkardı ve imamlık yaptı. Selam verdikten sonra İbn Mes’ud, Ebu Musa’ya “Niçin ayakkabılarını çıkardın. Acaba sen mukaddes olan vadide mi bulunuyorsun?” dedi (202).

H. Peygamber’in, Hakkında Söylediği Sözden Dolayı Furat b. Hayyan’ın Kendi Mescidinde Hanzale b. Rebî’nin Arkasında Namaz Kılması

- Hanzale b. Rebî ile beraber Furat b. Hayyan’ın mescidine gittim. Namaz vakti geldi. Furat, Hanzale’ye “Öne geç, namazı kıldır” dedi. Hanzale “Senin önüne geçmem. Senin yaşın benden daha büyüktür. Benden önce hicret ettin. Mescid de sizin mescidinizdir” dedi. Furat “Ben Hz. Peygamber’in senin hakkında bir şey söylediğini işittim. Onun için senin önünde hiç bir zaman imamlık yapmam!” dedi. Bunun üzerine Hanzale, Furat’a “Taif gününde Hz. Peygamber’in yanına gittiğim ve beni casus olarak gönderdiği zaman orada mıydın?” dedi. Furat “Evet” dedi. Bunun üzerine Hanzale öne geçti ve namazı kıldırıldı. Furat “Ey İcle oğulları! Ben şundan dolayı onu imam yaptım. Hz. Peygamber onu Taif’e casus olarak gönderdi. O, Peygamber’e gelip bilgi verdikten sonra, Hz. Peygamber “Sen doğru söyledin. Evine git. Sen bu gece uykusuz kalmışsın. İstirahat et” dedi. O, Peygamber’in huzurundan ayrıldıktan sonra’ Peygamber bize “Bunun ve bunun benzerlerini kendinize örnek alınız” dedi (203).

Mekke Valisi Nafi’nin, Azatlı Köle Olan Abdurrahman b. Ebzi’yi Yerine Bırakması ve Hz. Ömer’in, Onun Bu Hareketini Övmesi

- Hz. Ömer’le beraber Mekke’ye gidiyordum. Mekke valisi Nafi b. Alkame bizi karşılamaya geldi. Hz. Ömer ona “Sen Mekke’de yerine kimi bıraktın” diye sorunca “Ben Abdurrahman b. Ebzi’yi bıraktım!” dedi. Hz. Ömer “Sen azadlılardan bir kişiyi orada bulunan Kureyş ve Rasûlullahın ashâbına baş mı yaptın?” deyince, o “Evet, çünkü o, Allah’ın kitabını herkesten daha iyi okuyan bir kimsedir. Mekke her an herkesin gelebileceği bir yerdir. İstedim ki, Allah’ın kelamını herkesten daha güzel okuyan birisinden dinlesinler” dedi. Bunun üzerine Hz. Ömer “Senin reyin çok güzel bir reydur. Kesinlikle Abdurrahman b. Ebzi, Allah’ın Kur’an’la düzelttiği kişilerden birisidir” dedi (204).

Misver’in, Kur’an’ı Yanlış Okuyan Bir Kişiyi İmamlıktan Geri çekmesi ve Hz. Ömer’in Bunu Uygun Bulması

- Bir hac esnasında Mekke’nin dışında bir grup toplanmıştı. Namaz vakti gelince, Ebu Sâib el-Mahzûmî kabilesinden bir adam namaz kıldırma için öne geçti. Fakat Kur’an’ı iyi okuyamadığı için, Misver b. Mahreme onu arkadan çekti ve bir başkasını öne itti. Bu olayı duyan Hz. Ömer, Medine’ye varıncaya kadar Misver’e bir şey söylemedi. Medine’ye gelince, Misver’i çağırarak “Adama neden böyle yaptın?” dedi. Misver “Ey Mü’minlerin Emiri! Adam Kur’an okumasını iyi bilmiyordu. Mevsim de hac mevsimi olduğu için, her taraftan gelen insanlar vardı. Onların o adamı dinleyip onun gibi okumalarından korktum” dedi. Hz. Ömer “Sen bundan dolayı mı onu imamlıktan aldın?” deyince, Misver “Evet” dedi. Hz. Ömer “İsabet ettin” dedi (205).

Talha b. Ubeydillah’ın, Namaz Kıldırıldığı Bir Cemaate “Namaz Kıldırmanı Beğenmediniz mi” Demesi

- Talha b. Ubeydillah bir topluluğa namaz kıldırıldı ve “Sizden izin almayı unuttum. Namaz kıldırmanı beğenmediniz mi” dedi. Onlar da “Evet, Ey Allah Rasûlü’nün havarisi, senin namaz kıldırmanı kim beğenmez?” dediler. Talha “Hz. Peygamber’in “Kim bir topluluğa, topluluk istemediği halde imamlık yaparsa, o kimsenin namazı kulaklarını aşamaz” dediğini işittim” dedi (206).

Enes’in, Ömer b. Abdilaziz’in Arkasında, Ebu Eyyüb el-Ensari’nin de Mervan b. Hakem’in Arkasında Namaz Kılmamaları

- Enes, Ömer b. Abdilaziz'in arkasında namaz kılmıyordu. Ömer b. Abdilaziz, Enes'e "Niçin bana muhalefet ediyorsun?" diye sorunca, Enes "Ben Rasûlullahın arkasında namaz kıldım. Senin namazın onun namazına uyarırsa, arkanda kılarım. Yoksa namazımı tek başıma kılar evime dönerim" dedi (207).

Ebu Eyyüb el-Ensârî, Mervan b. Hakem'in arkasında namaz kılmıyordu. Mervan "Niçin muhalefet ediyorsun?" dedi. Ebu Eyyüb "Ben Rasûlullahın nasıl namaz kıldığını gördüm. Ona uyarsan sana uyarım. Ona muhalefet edersen, namazımı tek başıma kılar ve evime dönerim" dedi (208).

Ebu Hureyre, Enes ve Adîyy b. Hatim'in, Ashâbın Hz. Peygamber'in Arkasında Kıldıkları Namaz Hakkındaki Sözleri

- Ebu Hureyre'ye "Hz. Peygamber böyle mi namaz kıldırıyordu?" diye sordum. Ebu Hureyre "Benim namazımda hoşunuza gitmeyen kısımlar var mı?" dedi. "Hayır! Senden sadece Peygamber'in namazını sordum" dedim. Ebu Hureyre "Evet, Peygamber böyle kılardı ve biraz daha kısa yapardı. Onun ayakta durması, müezzinin minareden inerek safa gelmesi kadar sürerdi" dedi (209).

- Biz Peygamberle beraber bir namaz kılıyorduk. Eğer o gün herhangi biriniz o namazı kılmış olsa, mutlaka onu ayıplardınız (210).

- Adîyy b. Hatim ile bir mecliste bulunuyorduk. Namaz vakti geldi. Namazı kıldıran adam oturuları uzattı. Namaz bittikten sonra, Adîyy "Sizden herhangi biriniz bize imamlık yaparsa, rûkû ve secdesini tamamlasın. Fakat namazı uzatmasın. Çünkü onun arkasında küçükler, yaşlılar, hastalar, yolcular ve ihtiyaç sahipleri vardır. İkinci bir namazın vakti geldiğinde Adîyy b. Hatim öne geçti. Namazı kıldırdı. Fakat uzatmadı. Namazı bitirdikten sonra "İşte biz Rasûlullahın arkasında bu şekilde namaz kılıyorduk" dedi (211).

16. FASIL: Hz. PEYGAMBER ve ASHÂBININ NAMAZDA AĞLAMASI

Hz. Peygamber'in Namazda Ağlaması

- Hz. Peygamber yatardı ve Bilâl'in ezanıyla uyanıp kalkardı. Sonra abdest alıp mescide giderdi. Saç ve yanaklarından sular damlardı. Namaz kıldırırken de çok zaman ağladığını duyardım (212).

- Hz. Âişe'ye "Hz. Peygamber'den gördüğün en hayret verici şeyi bana anlatır mısın?" dedim. Hz. Âişe biraz düşündükten sonra şunları söyle, di: "Hz. Peygamber bir gece bana "Ey Âişe, müsade edersen bu gece Rabbime ibadet edeyim" dedi. Ben de "Allah'a yemin ederim ki, senin arzu ettiğin şeyleri, ben de severim" dedim. Hz. Peygamber kalktı, abdest aldı ve namaza durdu. O kadar çok ağladı ki, gözyaşlarından eteği ıslandı. Oturduktan sonra da sakalından yaşlar damlıyordu. Secdede de çok ağladı. Öyle ki gözyaşlarından yer ıslandı. Sonra Bilal gelerek onu namaza çağırdı. Ağladığını görünce "Ey Allah'ın Rasûlü, senin geçmiş ve gelecek günahların affolunduğu halde ağlıyor musun?" dedi. Hz. Peygamber "Ben çokça şükreden bir kul olmayayım mı? Bana bu gece bir ayet inmiştir. O ayeti okuyup da tefekkür etmeyene cehennem olsun. Allah Teâlâ "Şüphesiz göklerin ve yerin yaratılışında, gece ile gündüzün ardarda gelişinde basiret sahipleri için ibret verici deliller vardır" (Alu İmran/190) buyuruyor" dedi" (213).

- Rasûlullahı gördüm, namaz kılıyordu. Ağlamaktan dolayı göğsünde fıkır fıkır kaynakayan çanak sesi gibi bir ses vardı (214).

Hz. Ömer'in Namazda Ağlaması

- Ben sabah namazında safların en sonunda olduğum halde Hz. Ömer'in Yusuf suresini okuduğunu ve ağladığını işittim. "Ben üzüntümü ve tasamı yalnız Allah'a arzederim..." (Yusuf/86) âyetine gelince, ağlamaktan tamamlayamadı ve yarıda bıraktı" (215).

- Ömer'in arkasında namaz kıldım. Üç saf arkada olduğum halde onun . ağlayışını işittim (216).

17. FASIL: NAMAZDA HUSÛ ve HUDÛ

Hz. Ebubekir ve Abdullah b. Zübeyr'in Husûu

- Hz. Ebubekir namazında sağa sola bakmazdı (217).

- Abdullah b. Zübeyr namazda, sanki dikilmiş bir ağaç gibi dururdu. Ebubekir de öyleydi. İşte namazdaki husû ve hudû budur (218).

- İbn Zübeyr namaz kıldığı zaman onu görseydin; "Rüzgarın salladığı ağaç dalı" derdin. Mancınıkla atılan taşlar, oraya buraya düşerdi. Fakat o bunların farkında bile olmazdı (219).

- İbn Zübeyr namaz kıldığı zaman, onu cansız bir topuk kemiği sanırdın (220).

İbn Ömer ve İbn Mes'ud'un Namazdaki Husûu

- İbn Ömer'i gördüm. Namaza gittiği zaman adımlarını sık sık atardı. Sanki bir karınca onunla yürüse karıncayı geçmeyecek kadar yavaş giderdi (221).

- İbn Ömer namaz kıldığında, her şeyiyle kibleye yönelirdi. Hatta başparmağını bile kibleye karşı tutardı (222).

- Abdullah b. Ömer kadar yüzünü, elini ve ayaklarını kibleye döndürerek namaz kılan bir kimseyi görmedim (223).

- İbn Ömer'in yanında namaz kıldım. Secdeye gittiğinde "Yâ Rabb! Kendini bana en sevdiğim ve en korktuğum bir varlık kılar" diyor ve tekrar secdeye gittiğinde de "Yâ Rabb". Bana verdiğin nimetlerle, suç işleyenlere hiç bir zaman arka çıkmayacağım" diyordu (224).

- İbn Ömer "Ben müslüman olduğumdan bugüne kadar her kıldığım namaz umarım ki günahlarımın keffareti olsun" diyordu (225).

- Abdullah'ı namaz kılariken görsen yere atılmış bir paçavra sanırdın (226).

Hiz. Ebubekir'in, Namazda Sallandığı İçin Hanımı Ümmü Revman'ı Azarlaması

- Ümmü Revman şöyle anlatıyor: Ben namaz kılariken sallanıyormuşum. Kocam Ebubekir bana öyle bir bağırdı ki, nerdeyse namazı bırakıp kaçacaktım. Sonra bana "Hz. Peygamber'in "Herhangi biriniz namaza durduğu zaman hiç bir yerini kıpırdatmasın ve yahudilerin sallandığı gibi sallanmasın. Çünkü azaların sükûnete kavuşması namazı tamamlayan şeylerdendir" buyurduğunu işittim" (227).

18. FASIL: HIZ. PEYGAMBER'İN DEVAMLIL KILDIĞI NAMAZLAR

Hiz. Peygamber'in Sünnetleri Hakkında Hiz. Âişe'nin Söyledikleri

- Hiz. Âişe'den Peygamber'in nafil olan namazını sordum. Bana "Hz. Peygamber öğleden önce benim hücremde dört rekât namaz kılar, kıldıktan sonra da çıkar, halkın önünde öğle namazının farzını kılardı. Sonra evine gelip iki rekât kılardı. Halkın önünde akşam namazını kıldıktan sonra evine döner ve iki rekât namaz daha kılardı. Halka yatsı namazını kıldırdıktan sonra evine gelip iki rekât kılıyordu. Gecede de dokuz rekât kılıyordu. Bunun içinde vitir vardı. Hiz. Peygamber gece namaz kılariken, namazı çok uzatırdı. Ayakta namaz kılarırsa rükû ve secdeleri ayakta yapardı. Oturarak kılarırsa, rükû ve secdeleri oturarak yapardı. Fecr doğunca da iki rekât daha kılar sonra çıkıp sabah namazını kıldırırdı" dedi (228).

Hiz. Peygamber'in, Sabah Namazından Önceki İki Rekata Önem Vermesi

- Hiz. Peygamber sabah namazından önceki iki rekât sünnete verdiği önemi hiçbir nafil vermezdi (229).
- Hiz. Peygamber'in sabah namazından önceki iki rekât sünnete koştığı gibi, hiç bir hayır işe koştığını görmedim (230).
- Hiz. Peygamber öğleden önceki dört rekâtla sabahdan önceki iki rekâtı terketmezdi (231).
- Bilâl şöyle anlatıyor: Hiz. Peygamber'e geldim. Ona sabah namazını haber vermek istiyordum. Hiz. Âişe benden sormuş olduğu bir şeyden ötürü beni engelledi, ortalık aydınladı. Gidip ezan okudum. Fakat Hiz. Peygamber namaza gelmedi. Bir daha ezan okudum. Bu sefer Hiz. Peygamber geldi ve sabah namazını kıldırdı. Ona "Ey Allah'ın Rasûlü! Âişe beni meşgul ettiği için ezan okumakta geciktim. Ayrıca siz de geç geldiniz" dedim. Hiz. Peygamber "Sabah namazının iki rekât sünnetini kılıyordum" dedi. "Ey Allah'ın Rasûlü! Çok geç kaldın" dedim. Hiz. Peygamber "Daha geç olsaydı bile, sünneti güzelce kılmadan çıkmazdım" dedi (232).

Hiz. Peygamber'in Öğle Namazından Önceki Dört Rekata Önem Vermesi

- Babam Hiz. Âişe'ye haber göndererek "Hz. Peygamber'in en fazla devam ettiği namaz hangisiydi" diye sordurdu. Hiz. Âişe "Hz. Peygamber öğle namazından önce dört rekât sünnet kılar ve kıyımları uzatır, rükû ve secdeleri güzelce yapardı" diye cevap verdi (233).
- Allah'ın Rasûlü öğleden önce, güneş göğün tam ortasından batıya doğru kaydıktan sonra dört rekât sünnet kılar ve "Bu öyle bir saatır ki, bu saatte göklerin kapıları açılır. İsterim ki, benim salih bir amelim o kapılardan girsin" derdi (234).
- Hiz. Peygamber öğle namazından önce dört, ondan sonra da iki rekât sünnet kılardı (235).
- Hiz. Peygamber öğle namazından önce dört rekât kılmadığı takdirde, o dört rekâtı öğleden sonra kılardı (236).
- Hiz. Peygamber bana misafir olduğu altı ay zarfında öğleden önceki dört rekât namaza devam ettiğini gördüm. O "Güneş batıya doğru kaydığında göğün kapıları açılır. Öğle namazı kılınmadan da onun herhangi bir kapısı kapanmaz. Ben de isterim ki, o saatte hayırlarımdan biri yükselip o kapılardan geçsin" buyururdu (237).

Hiz. Peygamber'in İkindiden Önce ve Akşamdan Sonra Kıldığı Namazlar

- Hiz. Peygamber ikindiden önce dört rekât namaz kılar ve aralarında mukarreb melekler ve onlara tabi olan müslümanlara, mü'minlere selam vermekle onları birbirinden ayırırdı (238).
- Hiz. Peygamber ikindiden önce iki rekât namaz kılardı (239).
- Hiz. Peygamber akşamdan sonra iki rekât namaz kılıyordu. Bunlarda uzun okuyordu. Öyle ki mesciddekiler dağılıncaya kadar sürerdi (240).

19. FASIL: ASHÂBİN REVATİB SÜNNETLERE VERDİKLERİ ÖNEM

Hiz. Ömer'in Sabah ve Öğle Namazından Önceki Sünnetlere Verdiği Önem

- Hiz. Ömer fecirden önceki iki rekât hakkında "Bu iki rekât namaz benim yanımda kırmızı develerin benim olmasından daha sevimlidir" dedi (241).
- Hiz. Ömer'in huzuruna girdim. O, öğleden önce namaz kılıyordu. Bunun ne namazı olduğunu sordum. Bana "Bu gece namazından sayılır" dedi (242).
- Hiz. Ömer'le beraber onun evinde öğleden önce dört rekât namaz kıldım (243).

Hiz. Ali ve İbn Mes'ud'un Öğleden Önceki Sünnete Gösterdikleri İhtimam

- Hz. Ali'yi gördüm. Güneş göğün tam ortasından batıya doğru kayarken dört rekât uzun namaz kıları. Sonra "Hz. Peygamber'in bunları kıldığını gördüm" derdi (244).

- Abdullah b. Mes'ud'un en yakınlarından birisi bana haber verdi ki, güneş tam göğün ortasından batıya doğru kayarken İbn Mes'ud kalkar dört rekât namaz kılar, o namazlarda yüz ayetlik surelerden iki sure okumuş. Müezzinler ezan okuduklarında da elbiselerini bağlar, namaza çıkarmış (245).

- Abdullah "Gündüz namazlarından hiçbirisi gece namazına denk gelmez. Ancak öğleden önceki dört rekât müstesnadır. Gece namazının gündüz namazından üstünlüğü cemaat namazının tek olarak kılınan namazdan üstünlüğü gibidir" dedi (246).

- Onlar, öğleden önceki dört rekât hâriç, gündüz namazının hiç birisini gece namazına denk tutmazlardı. Çünkü onlar bu dört rekâtın dört rekât gece namazı mertebesinde olduğunu bilirlerdi (247).

Berâ ve İbn Ömer'in Öğle Namazının İlk Sünnetine Gösterdikleri İhtimam

- Berâ ve İbn Ömer öğleden önce dört rekât sünnet kılarlardı (248).

- İbn Ömer, güneş batıya doğru kayınca mescide gelir, orada oniki rekâtı öğle namazından evvel kılar, sonra otururdu (249).

- İbn Ömer öğleden önce sekiz rekât namaz kılar, sonra da dört rekât kıları (250).

Hz. Ali ve İbn Ömer'in Akşam ile Yatsı Arasındaki Sünnete Gösterdikleri İhtimam

- Hz. Ali şöyle diyor: Hz. Peygamber bana üç şeyi vasiyet etti ki, onları terketmem. Bu üç şeyden biri de, ikindiden önce dört rekât namaz kılmaktır. Beti hayatta kaldıkça bunu terketmem (251).

- Hz. Ali şöyle diyor: "Allah o kişiden razı olsun ki, ikindiden önce dört rekât namaz kılar.

- Hz. Ali, akşam ile yatsı arasındaki namaza gaflet namazı derdi. Bu namazı kılmayanlara "İşte siz gaflete düştünüz" (252).

- İbn Ömer şöyle diyor: Kim akşam namazından sonra dört rekât namaz kılsa, bir savaşı bitirip ikinci savaşa giren kimse gibi olur" (253).

20. FASIL: HZ. PEYGAMBER ve ASHÂBININ TEHECCÜD NAMAZINA GÖSTERDİKLERİ İHTİMAM

Hiz. Âişe'nin, Hiz. Peygamber'in Gece Namazına Gösterdiği İhtimamla ilgili Sözü

- Hiz. Âişe "Sakin gece ibadetini terketme. Çünkü Hiz. Peygamber gece ibadetini terketmiyordu. Peygamber hasta düştüğünde veya yorulduğunda oturarak namaz kıları" dedi (254).

Cabir'in, Gece İbadeti Önce Farzken, Sonra Ruhsat Verildiğine Dair Rivayeti

- Bize gece ibadeti "Ey örtüsüne bürünen! Az bir kısmı hariç olmak üzere geceleyin kalk..." (Müzzemmil/1-2) ayetleriyle farz kılındı. Biz ayaklarımız şişinceye kadar ibadet ettik. O zaman Allah Teâlâ "Gerçekten Rabb'in senin gecenin üçte ikisinde kalktığını bilmektedir. Seninle birlikte olanlardan bir topluluğun da böyle yaptığını bilmektedir. Geceyi ve gündüzü Allah takdir etmektedir. Sizin bunu sayamayacağınızı bildi. Böylece tevbenizi kabul etti. Şu halde Kur'an'dan kolay geleni okuyun. Allah sizden hastalar olacağını, başkalarını ve diğerlerinin de Allah yolunda çarpışacaklarını bilmıştır. Öyle ise ondan (Kur'an'dan) kolay geleni okuyun. Namazı dosdoğru kılın. Zekâtı verin ve Allah'a güzel bir borç verin. Hayır olarak kendi nefisleriniz için önden takdim ettiğiniz şeyleri daha hayırlı ve daha büyük bir ecre karşılık olarak Allah katında bulursunuz. Allah'tan mağfiret dileyin. Şüphesiz ki Allah çok bağışlayan ve çok esirgeyendir" (Müzzemmil/20) ayeti nazil oldu (255).

Said b. Hişam'ın, Hiz. Âişe'den Hiz. Peygamber'in Vitir Namazını Sorması ve Hiz. Âişe'nin Verdiği Cevap

- Said b. Hişam hanımını boşadıktan sonra orada bulunan bir akarını satmak üzere Medine'ye gitti. O akarını satıp da tamamen at ve silah almak ve sonra da ölünceye kadar Rumlarla cihad etmek niyetindeydi. Kavminden bir grupla karşılaştı. Ona "Senin kavminden altı kişilik bir grup peygamber zamanında aynı şeyi yapmak istediler. Hiz. Peygamber "Bende sizin için güzel bir örnek yok mudur?" diyerek onları böyle yapmaktan nehyetti. Bunun üzerine Said b. Hişam o grubu, hanımını tekrar nikahına aldığına dair şahid kıldı. Sonra İbn Abbas'a giderek Hiz. Peygamber'in vitir namazını sordu. İbn Abbas "Yeryüzünde Peygamber vitrini herkesten daha iyi bileni sana haber vereyim mi?" dedi. Said "Evet, ver" dedi. İbn Abbas "Âişe'ye git, ondan sor. Sonra bana gel, onun verdiği cevabı bana söyle" dedi. Said, Hakim b. Allah'a giderek, Hiz. Âişe'ye beraber gitmeyi teklif etti. Hakim "Ben Âişe'nin yanına gitmem. Çünkü ben ona Ali ile Muaviye arasındaki olaya karışmamasını söyledim. Fakat o beni tersledi" dedi. Said ona yemin verdirdi. Israr etti. Bunun üzerine beraber Hiz. Âişe'nin yanına gittiler. Âişe onu tanıyarak "Sen Hakim misin?" dedi. Hakim "Evet, ben Hakim'im" dedi. Âişe "Seninle beraber olan kim" dedi. Hakim "Said b. Hişam'dır" dedi. Âişe "Hangi Hişam?" diye sordu. Hakim "Âmir oğlu Hişam" dedi. Âişe, Âmir'e rahmet okuyarak "Âmir ne güzel bir insandı" dedi. "Ey mü'minlerin annesi, bana Hiz. Peygamber'in ahlakını anlatır mısın?" dedim. Âişe "Sen Kur'an okuyor musun?" deyince, ben Evet, okuyorum" dedim. Âişe "Hiz. Peygamber'in ahlakı Kur'an'dı" dedi. Kalkmak istedim. Sonra Peygamber'in gece ibadetinden sormak geldi aklıma "Ey mü'minlerin annesi! Peygamber'in gece ibadetinden bana haber ver" dedim. Hiz. Âişe "Sen Müzzemmil suresini okuyor musun?" diye sordu. "Evet, okuyorum!" dedim. Hiz. Âişe "İşte Allah bu surenin başlangıcında gece ibadetini farz kıldı. Hiz. Peygamber ve ashâbı da bir sene boyunca gece ibadetini ayakları şişinceye kadar yaptılar. Allah bu surenin son ayetini oniki ay katında tuttu. Sonra tahfifi bu surenin sonunda indirdi. Böylece gece ibadeti farz olduktan sonra nafileye döndü!" dedi. Kalkmak istedim, aklıma Rasûlullahın vitrini sormak geldi. "Ey mü'minlerin annesi! Bana Peygamber'in vitrinden haber verir misin?" dedim. Hiz. Âişe "Biz Peygamber'in misvakını, abdest suyunu hazırlıyorduk. O da Allah'ın dilediği zaman kalkar, ağzını misvaklar ve abdest alarak aralıksız ve aralarında oturmadan sekiz rekât namaz kıları. Sonra oturur dua ve zikreder, selâm vermeden kalkar dokuzuncu rekâtı da kıldıktan sonra, bir daha oturup önce zikir sonra dua eder ve hepimizin duyduğu bir sesle selâm verirdi. Evet oğlum. İşte Hiz. Peygamber'in vitir namazı

önce böyleydi. Fakat yaşlanıp biraz şişmanlayınca, ayakta kıldığı rekâtların sayısını yediye indirdi. Yedi rekattan sonra selâm verir iki rekât da oturarak kıları. Böylece hepsi dokuz rekât olurdu. Ey oğlum, Hz. Peygamber bir namazı kılmaya başladımı, onu sürekli kılmak isterdi. Eğer uyku veya hastalık sebebiyle bir gece kalkmazsa, o zaman gündüz oniki rekât kıları. Hz. Peygamber'in bir gecede bütün Kur'an'ı hatmettiğini veya Ramazan ayı dışında herhangi bir ayı tamamen oruçlu geçirdiğini hatırlamıyorum" dedi. Sonra kalkıp İbn Abbas'ın yanına giderek Hz. Âişe'nin bana anlattıklarını söyledim. İbn Abbas "Âişe doğru söylemiştir. Eğer ben onun yanına gidebilseydim, bizzat kulağımla duyacaktım" dedi (256).

İbn Abbas'ui, Müzzemmil Suresinin İnmesi Üzerine Ashâbın Vitir Namazı Hakkındaki Rivayeti

- Müzzemmil suresinin başlangıcı indiğinde sahabiler Ramazan ayında yaptıkları ibadet kadar geceleyin kalkıp ibadet ederlerdi. Teravih kadar namaz kılarlardı. Bu surenin başlangıcı ile sonu arasında tam bir senelik bir zaman vardır (257).

Hiz. Ebubekir ve Hiz. Ömer'in Teheccüd Namazı

- Hiz. Ebubekir gecenin başlangıcında vitir namazını iki rekât iki rekât kıları (258).
- Hiz. Ömer geceleyin dilediği kadar namaz kıları. Gece yarısı olduğunda aile efradını namaz için uyandırır, sonra onlara "Namaza kalkınız" der ve "Ehline namazı emret. Kendin de sebatla devam et. Biz senden rızık istemiyoruz. Biz sana rızık vermekteyiz. Sonun da takvanındır..." (Tâhâ/132) ayetini okurdu (259).
- Osman b. Ebi'l-As, Hiz. Ömer'in dul kalan hanımlarından birisiyle evlendi ve "Vallahi onunla ne malı ve ne de çocuk doğurması için evlendim. Onda Hiz. Ömer'in gece ibadetinden haber vermesi için onunla evlendim. Ondan Hiz. Ömer'in gece ibadetini sordum. Bana "Ömer yatsı namazını kıldıktan sonra, başucuna bir kap su koymamızı ve üzerini örtmemizi söylerdi. Geceleyin uyanır, elini suya sokar yüzünü ve ellerini sıvazladıktan sonra Allah'ı dilediği kadar zikrederdi. Sonra birkaç defa uyanır, aynı şeyi yapardı. Ta ki namaza kalkacak saat gelinceye kadar. İbn Büreyde "Sana bunu kim haber verdi?" diye Hasan'a sordu. Hasan "Bana Osman b. Ebi'l-As'ın kızı haber verdi" dedi. İbn Büreyde "O söylediyse, doğrudur" dedi (260).
- Hiz. Ömer gece yarısında namaz kılmayı severdi (261).

Abdullah b. Ömer'in Teheccüd Namazı

- İbn Ömer geceyi namaz kılmak suretiyle ihya ederdi. Sonra "Ey Nafi! Seher zamanı oldu mu?" diye sorardı ve Nafi "Hayır!" deyince tekrar namaza başlar, sonra "Ey Nafi! Seher oldu mu?" diye sorardı. Bu sefer oturur, tevbe istiğfar ve dua eder, sabah oluncaya kadar böyle kalırdı (262).
- İbn Ömer geceleyin her uyandıkça namaz kıları (263).
- İbn Ömer Mekke'de bize misafir oldu. Geceleyin kalkıp teheccüd namazını kıları. Bir gece bana "Ey Eba Ğalib sen de namaza kalkmaz mısın? Hiç olmazsa Kur'an'ın üçte birini okursun" dedi. "Sabah yakındır. Kur'an'ın üçte birini nasıl okuyacağım?" dedim. "İhlas suresi Kur'an'ın üçte birine muadildir" dedi (264).

İbn Mes'ud ve Selman'ın Teheccüd Nâmazları

- Bir gece Abdullah b. Mes'ud'un yanında geceledim. Gecenin evvelinde uyuduktan sonra kalktı namaz kıldı. Hayye mescidi imamının okuduğu gibi, tane tane okuyor ve okuduğunu tekrarlamıyordu. Ancak yanındakiler sesini duyardı. Sesinde nağme yoktu. Gecedem, akşam ezanı ile cemaatin akşam namazından dağılışı kadar bir zaman kalınca, kalkıp vitir namazını kıldı (265).
- Selman'ın gece ibadetini görmek için onun yanında kaldım. Selman gecenin sonunda namaza kalktı. Ona "Seni bütün gece ibadet eder sanırdım" dedim. Selman "Siz şu beş vakit namazı kılın. Eğer ölüm gelmemişse, günahları silip süpüren beş vakit namazdır. Cemaat yatsı namazından dağılınca insanlar üç kısma ayrılır: Bazısı hep zarardadır, hiç kârı yoktur. Bazısı hep kârdadır, hiç zararı yoktur. Bazısı da ne kârda ne de zarardadır. Gecenin karanlığında, kimsenin ne yaptığından habersiz olduğunu fırsat bilerek sabaha kadar ibadet eden kimse, hep kârdadır, hiç zararı yoktur. Gecenin karanlığını ve kimsenin ne yaptığından haberi olmadığını fırsat bilerek sabaha kadar günah işleyen kimse de hep zarardadır, hiç kârı yoktur. Yatsı namazını kılınca yatıp uyuyan kimse ise, ne zararda ne de kârdadır. Sakın Allah'a ibadet edeceğim diye, aşırı gidip kendini usandırma, devamlı orta yolda ol ve ibadete devam et" dedi (266).

21. FASIL: HIZ. PEYGAMBER ve ASHÂBININ GÜNEŞİN DOĞUŞU İLE ZEVALİ ARASINDAKİ NAFİLELERE GÖSTERDİKLERİ İHTİMAM

Ümmü Hânî ve Hiz. Âişe'nin, Hiz. Peygamber'in Kuşluk Namazı Hakkındaki Rivayetleri

- Fetih senesinde Hiz. Peygamber'e gittim. Onu abdest alırken gördüm. Abdestini aldıktan sonra sekiz rekât namaz kıldı. Vakıt kuşluk zamanıydı (267).
- Allah'ın Rasûlü, kuşluk namazını, dört rekât kılar, bazan da Allah'ın dilediği kadar artırır (268).

Enes ve Abdullah b. Ebî Evfa'nın, Hiz. Peygamber'in Kuşluk Namazı Hakkındaki Rivayetleri

- Rasûlullahı gördüm, kuşluk namazını altı rekât kılıyordu. Ben de o günden bugüne terketmedim (269).
- Hiz. Peygamber fetih günü Ümmü Hânî'nin evine girdi. Kuşluk namazını altı rekât kıldı (270).
- Abdullah b. Ebî Evfa kuşluk namazını iki rekât kıldı. Hanımı "Sen ancak iki rekât kıldın!" dedi. Abdullah "Hiz. Peygamber Mekke'nin fethiyle müjdelendiğinde ve Ebu Cehil'in kafası getirildiğinde, kuşluk namazını iki rekât kıldı" dedi (271).
- İbn Abbas'ın Ümmü Hânî'den Hiz. Peygamber'in Kuşluk Namazı Hakkındaki Rivayeti

- Ben “Biz dağları ona ram etmiştik; akşam sabah onunla tesbih ederlerdi” (Sâd/ 18) ayetini okur geçerdim. Fakat “Akşam ve sabah” sözünden bir şey anlamazdım. Sonra Ümmü Hânî bana “Hz. Peygamber bize geldi ve abdest için su istedi. Ona bir çanakla su getirdim. Sanıyorum çanakta hamur eseri vardı. Hz. Peygamber abdest aldıktan sonra kuşluk namazını kıldı ve “Ey Ümmü Hânî “Kıldığım namaz, kuşluk namazıdır” dediğini anlattı (272).

H. Peygamber’in, Kuşluk Namazının Faziletini Anlatarak Bu Namaza Teşvik Etmesi

- Hz. Peygamber bir askerî birlik gönderdi. Onlar büyük bir ganimetle ve süratli bir şekilde geri döndüler. Bir kişi “Ey Allah’ın Rasûlü, bu birlik gibi çabuk dönen ve bu kadar çok ganimet getiren bir birlik daha görmedim” dedi. Hz. Peygamber “Ben size bunlardan daha süratli dönüş yapan ve bunlardan ganimet bakımından daha fazla olan bir gruptan haber vereyim mi?” dedikten sonra “Güzlerce abdest alıp sonra mescide giderek sabah namazını kılan ve mescidde bekleyerek kuşluk namazını da kıldıktan sonra evine dönen kimse, bundan daha büyük ganimetlerle ve daha çabuk dönen kimsedir” dedi (273).

H. Ali, İbn Abbas ve Sa’d’ın Kuşluk Namazı Kılmaları

- Hz. Ali’yi gördüm. Kuşluk namazını mescidde kıldı (274).
- İbn Abbas kuşluk namazını bir gün kılar, on gün bırakırdı (275).
- Sa’d b. Ebî Vakkas’ın kızı Âişe “Sa’d kuşluk namazını sekiz rekât kılıyordu” dedi (276).

Öğle ile İkinci Namazı Arasındaki Nafilelerin Önemi

- İbn Mes’ud kuşluk namazını kılmazdı. Öğle ile ikinci arasında ve bir de gecenin bir kısmında uzun bir namaz kılardı (277).
- İbn Ömer öğle ile ikinci arasını ihya ederdi (278).

22. FASIL: AKŞAM ile YATSİ ARASINDAKİ NAFİLELERİN ÖNEMİ

H. Peygamber ile Ammar’ın Akşam ile Yatsı Arasında Namaz Kılmaları

- Peygamber’e geldim, onunla beraber akşam namazım kıldım. Hz. Peygamber yatsıya kadar namaz kılmaya devam etti (279).
- Ammar b. Yasir’i gördüm, akşamdan sonra altı rekât namaz kıldı ve “Ben dostum Hz. Peygamberi gördüm, akşam namazından sonra altı rekât kılıyordu ve “Kim ki akşam namazından sonra altı rekât kılsa onun günahları deniz köpükleri kadar olsa bile affolunur” diyordu” dedi (280).

İbn Mes’ud ve İbn Abbas’ın Akşam ile Yatsı Arasında Namaz Kılmaları

- Abdullah b. Mes’ud’a her geldiğimde mutlaka namaz kıldığını görüyordum. O da akşam ile yatsı arasındaydı. Abdullah’tan bunun hikmetini sordum. Bana “Bu, gaflet saatidir” dedi (281).
- Abdullah b. Mes’ud, akşam ile yatsı arasını kastederek “Gaflet saati ibadet için ne güzel bir vakittir” derdi (282).
- İbn Abbas “Melekler akşam ile yatsı arasında namaz kılanları kuşatırlar ve bu namaz evvabinlerin (tevbe edenlerin) namazıdır” dedi (283).

Eve Girerken ve Çıkarken Namaz Kılmak

- Bir kişi Abdullah b. Revâha’nın dul hanımıyla evlendi. O hanımdan Abdullah b. Revâha’nın neler yaptığını sorunca “Evden çıkmak istediğinde iki rekât namaz kılardı. Eve girdiğinde de iki rekât namaz kılardı. Bu adetini hiç terketmezdi” dedi (284).

23. FASIL: TERA VİH NAMA ZI

H. Peygamber’in Teravih Namauna Teşvik Etmesi

- Hz. Peygamber herhangi bir namazı emretmeksizin Ramazan gecelerinin ibadetle geçirilmesini teşvik ederek “Kim ki faziletine inanarak ve karşılığını Allah’tan umarak Ramazan gecelerini ibadetle geçirirse, onun geçmiş günahları affolunur” derdi (285).

H. Peygamber ve Öin tr Zamaranda Übtty b. Ka’b’ın Teravih Namazı Kıldırması

- Hz. Peygamber Ramazân’da bir gece mescide çıktı. Mescidin bir köşesinde birkaç kişi cemaatla namaz kılıyordu. Hz. Peygamber “Bunlar kimlerdir?” diye sordu. “Bunların ezberinde Kur’an’dan bir şey yoktur. Onun için Übeyy b. Ka’b onlara namaz kıldırıyor ki, Übeyy ile beraber okusunlar” dediler. Hz. Peygamber “İsabet etmişler, yaptıkları ne güzeldir” dedit (286).
- Hz. Ömer’le beraber bir Ramazan gecesi mescide çıktık. Baktık ki halk grup grup olmuştur. Her bir adamın arkasında birkaç kişi saf tutmuşlardı. Hz. Ömer “Bence bunların hepsi bir imamın arkasında toplansalar daha iyi olur” dedi. Sonra Übeyy b. Ka’b’ın arkasında toplanmalarına karar verdi. Bir kaç gün sonra Ömer ile beraber bir daha mescide gittiğimizde, herkesin Übeyy b. Ka’b’ın arkasında namaz kıldıklarını gördük. Ömer “Eğer bu yaptığımız bid’at ise, güzel bir bid’attır. Eğer bu böyle devam ederse gecenin başı, gecenin sonundan daha hayırlı olur” dedi (287). Biz Hz. Ömer zamanında mescidde şurada burada gruplar halinde namaz

kıldık. Halk kim güzel olursa onun arkasında toplanırdı. Hz. Ömer “Görüyorum ki, bunlar Kur’an’ı şarkı söyler gibi okuyorlar. Allah’a yemin ederim ki, eğer gücüm yeterse bu durumu değiştireceğim” dedi. Üç gece sonra Übeyy b. Ka’b’a, cemaata teravih namazı kıldırmasını emretti. Ömer de safların sonuna durdu ve “Eğer bu bid’at ise, ne güzel bid’attır” dedi (288).

Hız Ömerin Teravih İçin Mescidleri Işıklandırması ve Hz. Ali’nin Ona Dua Etmesi

- Hz. Ali bir Ramazan gecesinin başında çıktı. Kandiller parlıyor, Allah’ın kitabı okunuyordu. Bu manzarayı gören Hz. Ali “Ey Hattab’ın oğlu! Bizim Mescidlerimizi ışıklandırdığın gibi, Allah da senin kabrini ışıkladırsın” dedi (289).

Übeyy, Temîm-i Dârî ve Süleyman b. Ebî Hasme’nin Teravih Namazı Kıldırmaları

- Hz. Ömer halkı Ramazan ayının ibadetinde biraraya getirdi. Erkekler Übeyy b. Kâ’b’ın arkasında, kadınlar da Süleyman b. Ebî Hasme’nin arkasında namaz kılarlardı (290).

- Übeyy b. Kâ’b, Temîm-i Dârî, Rasûlullahın mihrabında erkeklere teravih kıldırırlardı. Süleyman b. Ebî Hasme ise mescidin avlusunda kadınlara imam olarak teravih namazını kıldırırdı. Hz. Osman zamanında erkeklerle kadınlar Süleyman b. Ebi Hasme’nin arkasında teravih kıldılar. Hz. Osman erkekler mescidden çıkıp dağılmadan, kadınların yerlerinden ayrılmamalarını emretmişti (291).

- Ali b. Ebî Talib, halka Ramazan ayında teravih kıldırmasını emrederdi. Erkekler için bir imam, kadınlar için de başka bir imam tayin ederdi. Ben kadınların imamı idim (292).

Übeyy’in Evinde Ailesini Teravih Kıldırması

- Übeyy b. Kâ’b Hz. Peygamber’e gelerek “Ey Allah’ın Rasûlü! Ben bu gece bir şey yaptım. Fakat nasıl olduğunu bilemiyorum” dedi. Hz. Peygamber “O nedir, ey Übeyy!” dedi. Übeyy “Benim evimde bazı kadınlar vardır. Dediler ki, “Biz Kur’an okumasını bilmiyoruz. Sen namaz kıl, biz de seni takib edelim!” Ben onların önünde sekiz rekât namaz kıldırıp ve vitir yaptım!” dedi. Onun bu yaptığı Rasûlullahın râzı olduğu bir sünnet oldu. Bunun için ona razı sünneti denildi (293).

24. FASIL: TEVBE NAMAZI

- Hz. Peygamber bir sabah Bilal’i çağırdı ve “Ey Bilal! Hangi amelinden ötürü cennete girdin? Dün akşam ben cennete girdim. Önümde senin ayak sesini işittim” dedi. Bilâl “Ey Allah’ın Rasûlü, ben herhangi bir günah işlediğimde mutlaka onun peşinden abdest alı, iki rekât namaz kılarım” dedi (294).

25. FASIL: DİLEK NAMAZI

Enes’in Dilek Namazı Kılması ve İhtiyacının Giderilmesi

- Enes’e yaz mevsiminde bostancısı geldi. Susuzluktan şikâyet ediyordu. Enes “Bana su getirin” dedi. Su getirdiler, abdest aldıktan sonra “Göklere bak, bir şey görüyor musun?” dedi. Bostancı “Birşey göremiyorum” dedi. Enes içeri girdi, yine namaz kıldı. Üçüncü veya dördüncü defasında bostancı “Ben kuş kanadı kadar bir bulut görüyorum” dedi. Enes namaza devam edip dua etti. Bostancı Enes’in yanına girip “Gök tamamen doldu, yağmur yağmaya başladı” dedi. Enes “O halde Bîşr b. Şeğgaf’ın gönderdiği ata bin de bak, yağmur nereye kadar gelmiştir” dedi. O, ata bindi. Çevreyi dolaştı ve hayretle gördü ki, yağmur Enes’in bahçesinden öteye geçmemiştir (295).

Hız. Peygamber’in, Âli’nin Şifa Bulması İçin Namaz Kılması ve Ali’nin İyileşmesi

- Acaib bir şekilde hastalandım. Rasûlullah’a geldim. Beni yerine oturttu.

Kendisi kalkıp namaz kıldı. Üzerime elbisesinin bir köşesini atmıştı. Sonra bana “Ey Ebâ Talib oğlu! Sen şifa buldun. Artık senin hastalığın geçti. Ben Allah’tan kendim için ne istediysem, senin için de onu istedim. Ben Allah’tan ne istediysem, Allah onu bana vermiştir. Ancak bana “Senden sonra peygamber yok!” denildi” buyurdu. Ben kalktım, sanki hiç hasta olmamıştım (296).

Ashabdan Ebû Ma’lak’ın, Bir Hırsızın Kendini Öldürmek İstemesi Üzerine Dua Etmesi ve Duasının Kabul Olması

- Ashâbdan Ebu Ma’lak adında birisi vardı. Ticaretle uğraşırdı. Kendi parasından başka elinde başkalarının da parası vardı. Ayrıca çok ibadet eden takva sahibi bir adamdı. Bir gün sefere çıktığında silahlı bir haydut tarafından ölü kesildi. Haydut kendisine: “Eşyalarını bırak. Kesinlikle seni öldürecekim” dedi. O da “Beni neden öldürecekisin? Bütün malım senin olsun” dedi. Haydut “Ben malı istemiyorum, senin kanını istiyorum” dedi. Ebu Ma’lak “O halde, bana izin ver de namaz kılayım” dedi. Hırsız “İstedğin kadar namaz kılabilirsin!” dedi. Ebu Ma’lak abdest aldıktan sonra namaz kıldı ve üç kere “Ey Vedud! Ey arş-ı mecîdin sahibi. Ey dilediğini hemen yapan. Hiç kimse tarafından küçümsenmeyen izzetle senden istiyorum. Hiç kimse tarafından zulme uğratılmayan padişahlığınla senden istiyorum. Arşının erkânını dolduran nurunla senden istiyorum ki, beni şu hırsızın şerrinden muhafaza edesin. Ey kurtarıcı! Beni kurtar!” diye dua etti. Sonra baktı ki, karşıdan bir süvari büyük bir hızla geliyor. Elindeki mızrağın ucu kulaklarının arasında parlıyor. Gelen atının haydudun yanına varmasıyla onu öldürmesi bir oldu. Sonra bana dönerek “Sen kimsin? Allah beni senin yardımına gönderdi. Ben dördüncü tabaka meleklerindim. Sen birinci kez dua edince, gök kapılarının çatırdadığını işittik. İkinci kez dua ettiğinde, gök ehli arasında bir feryat işittik. Üçüncü kez dua ettiğinde ise “Bu çaresiz bir kişinin duasıdır” diye bir ses duyuldu. Bunun üzerine Allah’a, seni kurtarma görevini bana vermesini diledim” dedi. Sonra “Ey tacir! Seni müjdeliyorum. Kim

abdest alıp dört rekât namaz kıldıktan sonra senin ettiğin duayı okursa, ister darda olsun, isterse olmasın, onun duası muhakkak kabul edilir” dedi (297).

XIII. BÖLÜM : ASHÂBIN İLME RAĞBET GÖSTERMESİ

Hız. Peygamber ve ashâbının ilahî bilgilere ne kadar istekli oldukları ve bu yolda ne gibi tavsiyelerde bulundukları; seferde ve hazerde, darlıkta ve bollukta ne kadar çalıştıkları, Medine ye gelenlere ve başka yerlere Öğretmen göndererek müslümanları eğitmek için ne kadar Çaba sarfettikleri.

1. FASIL: Hız. PEYGAMBER’İN İLME TEŞVİK ETMESİ

Hız. Peygamber’in, Öğrenim İçin Gelen Saffan’a Gösterdiği Memnuniyet

- Hız. Peygamber’in yanına geldim. Mescidde kırmızı bürdesinin üzerine yaslanmış duruyordu. “Ey Allah’ın Rasûlü! Ben ilim talep etmek için geldim” dedim. Rasûlullah “İlim tâlibine merhaba! İlim tâlibini melekler kanatlarıyla sararlar. Sevinçlerinden kanatlarını açıp onun etrafında dolaşırlar. Sonra göklerin birinci katına varıncaya kadar birbirlerinin sırtına çıkarlar” dedi (1).

Kabisa’nın İlim Öğrenmek İçin Hız. Peygamber’e Gelmesi ve Hız. Peygamber’in Ona Söyledikleri

- Peygamber’e geldim. Bana “Seni buraya getirten nedir?” dedi. “Benim yaşım ilerledi, kemiklerim inceldi. Sana, Allah’ın bana yararlı kılacağı bir ilmi öğrenmek için geldim” dedim. Hız. Peygamber “Sen hangi taşın, hangi ağacın veya toprağın yanından geçmişsen onlar sana af talebinde bulunmuşlardır. Ey Kabisa! Sabah namazını kıldıktan sonra üç defa: Sübhânallâhi’l-azîm ve bihamdihî dersin, körlükten, cüzamdan, felçten korunursun. Ey Kabisa! “Ey Allah’ım ben senden, senin katındakini istiyorum. Faziletinden benim üzerime akıt. Rahmetinden benim üzerime serp, bereketinden benim üzerime indir” diye dua et” buyurdu (2).

Hız. Peygamber’in “İlim öğrenmek Günahlara Keffaret Olur” Demesi

- Hız. Peygamber ashâbıyla konuşurken, yanından iki kişi geçti. Hız. Peygamber, o iki kişiye “Siz de dinleyin. Büyük bir kâr elde edersiniz” dedi. Hız. Peygamber konuşmasını bitirdi. Ashâb dağıldıktan sonra Hız. Peygamber ayağa kalktı. O iki adam “Ey Allah’ın Rasûlü! Sen bize “Dinleyin, büyük bir kâr elde edersiniz” dedin. Bu sadece bizim için midir, yoksa buna herkes dahil midir?” dediler. Hız. Peygamber “İlim öğrenmek isteyen hiç bir kimse yoktur ki, onun bu isteği, geçmiş günahlarına keffaret olmasın” dedi (3).

Hız. Peygamber’in, Âlim’in Âbiddin Üstün Olduğu Hakkındaki Sözü

- Rasûlullah’a iki kişi zikredildi. Birisi âlim, diğeri âbiddi. Hız. Peygamber “Âlimin âbid üzerindeki fazileti, benim, içinizdeki en aşağı kimseden üstünlüğüm gibidir. Allah ve melekleri ve gök ehli, hatta deliğindeki karıncalar, denizdeki balıklar bile, insanlara hayır öğretilene dua edip hayır dilerler” buyurdu (4).

- Hız. Peygamber “Âlimin âbid üzerindeki fazileti, benim mertebeye en aşağınız üzerindeki faziletim gibidir” dedikten sonra “Kulları içinde ancak âlimler, Allah’tan (gereğince) korkar” (Fatır/28) ayetini okudu.

- Hız. Peygamber’den iki kişinin durumu soruldu. Bunlar İsrâiloğulları arasındaydılar. Birisi âlimdi. Farz namazı kılar, sonra oturur, halka hayrı öğretirdi. Diğeri bütün gün oruç tutar, bütün gece ibadet ederdi. Bunlardan hangisi daha üstündür?” denildi. Hız. Peygamber “Farzını eda ettikten sonra oturup halka hayrı öğretenin, oruç tutan, gece namazı kılan âbid üzerindeki fazileti, benim en aşağını üzerindeki faziletim gibidir” buyurdu (5).

Hız. Peygamber’in İlim Öğrenmeye Teşvik Etmesi

- Hız. Peygamber bir gün bir suffede oturduğumuz sırada çıkageldi ve “Hanginiz ister ki, “Buthan” veya “Akîk” denilen iki dereden birine gitsin, hiç bir günah işlemeyen ve herhangi bir kimsenin hakkına tecavüz etmeden bedavadan büyük hörgüçlü iki deve getirsin” dedi. “Ey Allah’ın Rasûlü! Hepimiz bunu isteriz” dedik. Hız. Peygamber “O halde, niçin mescide girmiyor, orada öğretmiyor veya Allah’ın kitabından iki ayet okumuyorsunuz? Ki bu sizin için iki deve getirmekten daha hayırlıdır. Üç okursanız, üçten, dört okursanız, dörtten daha hayırlıdır” buyurdu (6).

Hız. Peygamber’in, İlim Öğrenen Kardeşini Şikayete Gelen Adama Söyledikleri

- Peygamber devrinde iki kardeş vardı. Birisi sanatkârdı. Diğeri de Peygamber’in huzurunda durur, ilim öğrenirdi. Sanatkâr, kardeşini Hız. Peygamber’e şikâyet etti. Hız. Peygamber sanatkâra hitaben “Umulur ki, sen onun sayesinde rızıklanıyorsun” dedi (7).

2. FASIL: ASHÂBIN İLME TEŞVİKLERİ

Hız. Ali’nin İlme Teşvik Etmesi ve Kumeyl b. Ziyad’ın Bu Hususta Hız. Ali’den Rivayeti

- Hz. Ali “Peygamberlere en yakın olan insanlar, peygamberlerin getirdiklerini en iyi bilenlerdir” dedikten sonra “Doğrusu insanların İbrahim’e en yakın olanı, ona uyanlar ve bu peygamber ve mü’minlerdir. Allah da mü’minlerin dostudur” (Âl-i İmran/68) ayetini okudu ve “Öyleyse Muhammed’e en yakın olanlar, ona uyanlardır. Muhammed’in düşmanları da Allah’a isyan edenlerdir, velev ki soyca onun yakınları olsun” buyurdu (8).

- Ali b. Ebî Talib bir gün elimden tutup beni sahraya doğru götürdü. Sahraya vardığımızda oturdu, derinden içini çekerek “Ey Kumeyl! Kalpler birer kaptır. Onların en hayırlısı en fazla alanıdır. Sana söylediklerimi iyi öğren. İnsanlar üç sınıftır: Biri, ilim ve ameli tam olan ve her yönüyle Allah yolunda olan âlimdir. Diğeri, kurtuluş yolunu arayan öğrencidir. Üçüncüsü ise, akılsız ve rezil kimselerdir ki, her bağırana tabi olur ve esen yelin peşinden gider. İlmin ışığı ile aydınlanmaz ve sağlam bir kaleye sığınmaz. İlim, servetten hayırlıdır. Çünkü ilim seni korur. Serveti ise sen korursun. İlim sarfettikçe artar, servet ise, sarfettikçe azalır. Âlimin sevilmesini, din herkese borç kılmıştır. İlim, sahibine sağlığında yol gösterir, ölünce de ona iyi bir isim bırakır. Servetin gücü, servetin elden gitmesiyle yok olur. Nice servet sahipleri vardır ki, daha sağken ölüdürler. Âlimler ise, dünya durdukça hayattadırlar. Bedenleri ortada olmasa bile hatıraları gönüllerde yaşar” dedi. Ali bir daha içini çekip göğsünü işaret ederek “Burada ilim vardır. Fakat ne yazık ki, onu yükleneyecek kişiler bulamıyorum. Evet, kabiliyetli ve hızlı kavrayan birisi vardır, ama güvenilir değildir. Dini dünyaya alet eder ve Allah’ın eline verdiklerini, Allah’ın kitabına karşı, Allah’ın nimetlerini de Allah’ın kullarına karşı kullanmaktadır. Bir diğeri de vardır ki, doğru yolda olanlara uyuyorsa da, hakkı yaşatmada basiretli değildir. En küçük bir şeyden dolayı, gönlünde tereddütler oluşur. Böylece ortada kalır. Ne bu tarafı ne de öteki tarafı tercih edemez hale gelir. Kimisi de vardır ki, nefsâni arzu ve isteklerin peşinde olup şehvet duygularının esiri olur, yahut da kalbinde dünya sevgisi o kadar yerleşir ki, en büyük zevki dünya malı toplayıp servet biriktirmek olur. Bu tür kimseler, din ve insanlık için yol gösterici olmaktan ziyade, şuarsuz hayvanlara benzerler. Böylece de ilim sahiplerinin ölmesiyle, ilim de ölüp gider. Ancak yeryüzü, Allah’ın ilim belgelerini elinde tutan kimselerden tamamen yoksun kalmaz ki, Allah’ın delil ve belgeleri işlemez duruma gelmesin. Bu tür insanlar, sayıca azdır, fakat Allah katında değerleri büyüktür. Allah böyle kimseler vasıtasıyla belgelerini korur ki, Allah’ın belgelerini başkalarına aktarsınlar. Bu kimseler, ellerindeki ilim silahıyla hakikat kalelerini açar, mide düşkünlerinin sarp görüp yürümedikleri mânâ yolunda uçarak giderler ve cahillerin ürküp kaçtıkları yücelikleri kucaklarlar. Bedenleri yeryüzünde ise de, riihen yüce âlemedir. İşte Allah’ın yeryüzündeki halifeleri ve insanlığın yol göstericileri bunlardır. Ah, ah bunları görmek ve arkadaş olmak ne büyük saadettir” dedikten sonra, bana “Ey Kumeyl, Allah beni de, seni de affetsin. İstersen artık gidelim” dedi (9).

Muat b. Cebel’in İlme Teşvik Etmesi

- Muaz b. Cebel şöyle diyor: İlmi öğreniniz. Çünkü Allah için ilim öğrenmek, Allah’dan korkmaktır. İlim talep etmek ibadettir. İlmi müzâkere etmek tesbihtir. İlmi araştırmak cihaddır. İlmi, öğrenmeyenlere öğretmek sadakadır. İlmi ehline vermek Allah’a yaklaşırtıcı bir ameldir. Çünkü ilim helal ve haramın nişanlarıdır. Ehl-i cennetin yolunun belirtileridir. Vahşet devrinde insana dosttur. Gariplik devrinde insanın arkadaşısıdır. Tenhada insanla konuşan nesnedir. Genişlikte de sıkıntıda da insanın önderidir. Düşmana karşı insanın silahıdır. Dostlar yanında insanın süsüdür. Allah onunla bazı kavimleri yüceltiyor ve onları hayırda önder ve imam yapıyor. Onların eserlerinden istifade edilir. İnsanlar onların fiillerine uyar ve onların reyleri kâfi gelir. Melekler onların dostluklarını istemektedirler. Kanatlarıyla onları sıvazlamaktadırlar. Yaş, kuru, hatta denizdeki balıklar, yerdeki haşerat, saharalardaki yırtıcı ve ehli hayvanlar ilim sahiplerine af talebinde bulunurlar. Çünkü ilim cehaletten ölen kalpleri diriltir. Gözlerin ışığıdır. Kul ilimle en yüksek mertebeye varır. Dünya ve ahirette en yüce kemâle erer. İlmi düşünce, oruç tutmaya denktir. İlmi tartışma gece ibadetine denktir. İlmi akraba hakkı gözetir ve iyi kötüden ayırdedilebilir. İlim amelin önderidir. Amel de ilmin takipçisidir. İlim ancak saadet sahibi kişiye nasip olur. Şâki ve bahtı kara olanlar ondan nasip alamazlar (10).

Abdullah b. Mes’ud’un İlme Teşvik Etmesi

- İbn Mes’ud şöyle diyor: Sabah kalktığında ya âlim, veya ilim arayan ol. Bu iki vasfın haricinde olma. Çünkü bu iki vasfı haricindekiler, hem câhil, hem cahilliğe razıdırlar. Melekler, sabah kalkıp ilim öğrenmeye koyulan kimseye hoşlandıkları için-kanatlarını gererler (11).

- Abdullah b. Mes’ud şöyle diyor: Ya âlim ol veya ilim öğrencisi. Bunun dışında kalıp da, onun bunun arkasında sürüklenen bir kimse olmaz (12).

- Abdullah b. Mes’ud şöyle diyor: Ey insanlar! İlim kaldırılmazdan önce ona yapışınız. İlmin kaldırılması âlimlerin ölümü ile olur. İlmi elde etmeye çalışınız. Sizden herhangi bir kimse ne zaman yanındaki ilme muhtaç olduğunu bilmez. İlme sarılın. Fakat muğâlaata yapıp derinleştirmeyin. Ashâbın yoluna uyun. Çünkü bir kavim gelecektir ki Allah’ın kitabını okuyacaklar; fakat onu arkalarına atacaklardır (13).

- Abdullah b. Mes’ud şöyle dedi: Kişi âlim olarak dünyaya gelmez. İlim ancak öğrenmekle olur.

- Ya âlim olarak sabahla veya talebe olarak. Bu iki vasfın dışında kalırsan, hiç olmazsa âlimleri sev ve onlara buğzetme (14).

Ebu’d-Derdâ’nın İlme Teşviki

- Ebu Derda “Ya âlim ol, ya talebe. Ya ilim sahiplerini sev, veya onlara tâbi ol. Sakın bu dört şeyin dışında olma, yoksa helâk olursun” dedi. Hasân’a “Dört şeyin dışında olmak nedir” dedim. Hasan “Bid’atçılıktır” dedi (15).

Ebu’d-Derda “Ey Şam halkı! Siz birbirinizin din kardeşi, kapı komşusu ve düşmana karşı yardımcısıdır. Acaba beni neden sevmiyorsunuz? Halbuki benim nafakam sizin üzerinize değildir. Görüyorum ki, âlimleriniz azaldığı halde, cahilleriniz ilim öğrenmiyor. Görüyorum ki, Allah’ın kefil olduğu rızık için bütün gücünüzle çalışıyor, fakat size emredilen şeyleri terk ediyorsunuz. Şunu bilin ki, hangi toplum yüksek ve sağlam binaları yapıp servet yığmaktan başka bir şey düşünmez ve sonu gelmeyen emellerin peşinden koşarsa, çok sürmez toplumun evleri harabeye döner, amelleri boşa çıkar ve cemiyetleri dağılır. O halde ilim öğrenin ve öğretin. Çünkü öğreten ile öğrenen sevap açısından eşittir. Bu iki grup dışında kalanlarda ise hayır yoktur” buyurmuştur (16).

- Ebu’d-Derda Şam halkına şöyle dedi: Siz sene boyunca buğday ekmeği yediğiniz halde, size bu rızık veren Allah’ı meclislerinizde anmamaya vicdanınız nasıl razı oluyor? Âlimlerinizin sayısı gün geçtikçe azalırken, cahilleriniz niçin ilim öğrenmiyorlar? İsterseniz âlimleriniz artar ve eğer cahilleriniz ilim talebinde bulunurlarsa onu bulurlar. Size zararlı olan durum ve

davranışları bırakın da, size faydalı olan şeyleri seçin. Hayatımı elinde tutana yemin ederim ki, hiç bir toplum, hevasına uymaktan başka bir şeyle helâk olmaz (17).

- Ebu'd-Derda şöyle dedi: İlim kalkmazdan önce onu öğreniniz. İlimin kalkması âlimlerin gitmesidir. Kesinlikle âlim ve talebe ecirde eşittirler. Gerçek insan ya âlim, ya talebedir. Bunun haricinde kalanlarda hayır yoktur (18).

- Ebu'd-Derda şöyle dedi: Herhangi bir kimse mescide, bir hayrı öğrenmek veya öğretmek için giderse, ona bir mücahidin eciri yazılır. O mescidden evine ancak ganimet sahibi olarak döner (19).

- Ebu'd-Derda şöyle dedi: Kim ki, ilim için sabah çıkıp akşam dönmek cihad değildir fikrinde ise onun aklı eksiktir (20).

- Ebu'd-Derda şöyle dedi: İlim, öğrenmekle elde edilir (21).

Ebu Zerr ve Ebu Hureyre'nin İlme Teşvikleri

- Ebuzer ve Ebu Hureyre şöyle dediler: Kişinin öğrendiği bir ilim bahsi, kendisi için bin rekât nafîle namazdan daha iyidir. Hz. Peygamber "Bir kişiye ilim yolunda ölüm gelirse, şehid olarak ölmüş sayılır" buyurdu (22).

İbn Abbas'ın İlme Teşviki

- İbn Abbas'tan cihadı sordum. Bana "Senin için cihaddan daha hayırlısını sana söyleyeyim mi? Bir mescide git. Orada Kur'an ve din bilgilerini öğret. İşte bu cihattan daha hayırlıdır" dedi (23).

- İbn Abbas'tan cihadın sevabını sordum. Bana "Cihaddan, senin için daha hayırlısını sana söyleyeyim mi? Bir mescid bina edip orada Kur'an'ı Peygamber sünnetlerini ve din bilgilerini öğretirsin" dedi (24).

- Hayrı öğreten için, denizdeki balıklar dahil herşey af talebinde bulunur (25).

Saffan b. Asal'ın İlme Teşviki

- Saffan b. Asal el-Muradî'ye gittim. Bana "Ey Zîr! sabahın erken saatında neden geldin?" dedi. "İlim için geldim!" dedim. Bana "Âlim veya telebe ol. Sakın bunların dışında bir şey olma" dedi (26).

- Saffan şöyle dedi: Kim ki evinden ilim talebi için çıkarsa, melekler kanatlarını, öğrenci için de âlim için de yerlere sererler (27).

3. FASIL: ASHÂBIN İLME OLAN RAĞBETİ

Muaz b. Cebel'in Ölüm Anında, İlme Olan Rağbeti Hakkındaki Sözü

- Muaz b. Cebel vefat edeceği sıralarda ikide bir "Sabah oldu mu?" diye sorardı. Ona "Hayır, daha olmadı" diye cevap verilirdi. Son sorduğunda "Evet, sabah oldu" denilince, Muaz "Sabahında ateşe gidilen geceden Allah'a sığınırım. Merhaba ey ölüm, hoşgeldin. Sen ömrümde ilk defa bana uğrayan bir ziyaretçisin. Fakir bir dostuna gelen bir sevgilisinsin. Yâ Rabb! Bugüne kadar senden korkuyordum. Fakat ben servet biriktirmek, kanallar açıp tarlaları bahçe haline getirmek gibi işlerle uğraşmak için dünyada kalmak istemiyordum. Şiddetli sıcaklarda susuz kalmak, hayatın zorluk ve meşakkatlerini yüklenmek ve zikir meclislerinde âlimlerle dizdize oturup seni anmak için dünyada kalmak istiyorum" dedi (28).

Ebu'd-Derdâ'nın İlme Rağbeti

- Ebu'd-Derda "Eğer üç haslet olmasaydı kesinlikle dünyada kalmamayı daha tercih edecektim" dedi. "Onlar nedir?" diye sordum. Ebu'd-Derda "Eğer ebedî hayatımı kazanmak için, gece ile gündüzü ardarda getiren Allah için yüzümü yere koymak; sıcak zamanlarda susuz kalmak ve meyvelerin seçilişi gibi, sözlerin iyisini seçip söyleyenlerin yanında oturmak olmasaydı, dünyada kalmak istemezdim" dedi (29).

Abdullah b. Abbas'ın İlme Rağbeti

- İbn Abbas şöyle anlatıyor: Rasûlullah vefat ettiği zaman bir arkadaşşıma "Gelde ashâbın çoğu hayattayken, onlardan Hz. Peygamber'in hadislerini soralım" dedim. Adam "Sana hayret, ey Abbas'ın oğlu! Sen zannediyor musun ki, sahabilerin içinde şöyle şöyle zatlar olduğu halde, halk sana muhtaç olacaktır?" dedi. Bunun üzerine onu terkettim. Kendim, sahabiden sormaya başladım. Eğer bir kişiden benim kulağıma bir hadis gelirse, onun kapısına varıyordum. O uykuda olduğu zaman saatlerce kapısında beklerdim. Yüzüm gözüm rüzgardan toz toprak içinde kalıyordu. Sonunda o sahabe evden çıkınca, beni görerek "Ey Rasûlullahın amcazadesi! Seni buraya getiren nedir? Niçin bana haber göndermedin? Ben sana gelirdim" diyordu. Ben de "Hayır! Ben gelmeye muhtacım" diyerek ondan hadis dinliyordum. Fakat çektiğim bu zorluklar boşa gitmedi. Öyle bir gün geldi ki, halk benim etrafımda toplanıp bana danışmaya başladılar. O arkadaş beni gördükçe "Bu genç benden daha akıllı çıktı" diyordu (30).

- İbn Abbas şöyle diyor: Medayin fethedildiğinde halk dünyaya yöneldi. Ben ise Hz. Ömer'e yöneldim (31).

Ebu Hureyre'nin İlme Rağbeti

- Ebu Hureyre şöyle anlatıyor: Allah'ın Rasûlü bir gün bana "Niçin şu arkadaşlarının istediği ganimet mallarından, sen de istemiyorsun?" dedi. Ben Hz. Peygamber'e "Senden isteğim, Allah'ın sana öğrettiğini bana öğretmendir" dedim ve sonra sırtımda bulunan abayı çıkarttım, önüne serdim. Hatta abamın üzerinde bitlerin yürüyüşü hâlâ gözümün önündedir. Hz. Peygamber anlattı. Ben de anlattıklarını öğrendim. Sonra Hz. Peygamber "Abanı topla" dedi. Ben abamı toplayıp göğsüme dayadım. Bana anlattıklarından tek bir kelime bile unutmam (32).

- Ebu Hureyre şöyle diyor: “Ebu Hureyre çok hadis rivayet ediyor” diyorlar. Allah şahittir ki, ben uydurup söylemiyorum. “Muhacirler ve ensar, niçin Ebu Hureyre’nin hadisleri gibi hadisler nakletmiyorlar?” derler. Halbuki muhacir meşguldüler. Ben yoksul bir kişiydim. Karın tokluğuna Hz. Peygamber’den ayrılmıyordum. İşte böylece Hz. Peygamber’in söylediklerini ben dinlerdim, fakat onlar meşgul oldukları için dinleyemezlerdi. Ben öğrenirdim, onlar unuturlardı. Bir gün Hz. Peygamber “Herhangi biriniz elbisesini yayıp şu sözümü bitirinceye kadar bekler ve sonra da onu katlar, göğsüne basarsa, benim bu sözümünden edebiyen bir şey unutmayacaktır” dedi. Bunun üzerine ben sırtımdaki tek elbise olan hırkamı çıkarıp yere serdim. Hz. Peygamber sözlerini bitirince hırkamı toplayıp göğsüme dayadım. Onu hak Peygamber olarak gönderen Allah’a yemin ederim ki, o günkü sözlerinden tek bir kelime bile unutmadım. Allah’a yemin ederim ki, Allah kitabındaki iki ayet olmasaydı, size bir şey söylemezdim. Allah Teâlâ “İndirdiğimiz açık delilleri ve hidayeti -biz kitapta insanlara açıkça belirttikten sonra gizleyenler (var ya), işte onlara hem Allah lânet eder, hem de bütün lânet edebilenler lânet eder. Ancak tevbe edip (durumlarını) düzelterler, (gerçeği) açıklayanlar başka. Onları bağışlarım. Çünkü ben tevbeyi çok kabul ederim, çok esirgeyenim” (Bakara/ 159-160) buyuruyor (33).

- Ebu Hureyre şöyle diyor: Halk, “Ebu Hureyre çok hadis naklediyor” diyorlar. Ben Allah Peygamber’inin yanında karın tokluğuna kalırdım. Çünkü ben yoksul birisiydim. Elime ne ekmek geçirdi, ne ipekli elbise giyebilirdim, ne de bana hizmet eden vardı. Açlıktan karnıma çakıl bağlardım. Çoğu zaman herhangi bir adama -belki beni evine davet eder de bir şey yedirir diye- Kur’an’dan bir ayet sorardım. Fakirlere en fazla yardım eden, Cafer b. Ebî Talib’di. Cafer zaman zaman bizi evine götürür ve evinde ne varsa bize yedirirdi. Hatta bazan bize yağ veya bal dağırcığını çıkarırdı. Biz onu parçalar ve içinde kalan kalıntıları dillerimizle yalardık (34).

4. FASIL: İLMİN HAKİKATI

İlmin Hakikati Hakkında Hz. Peygamber’den Rivayet Olunan Hadisler

- Allah’ın Rasûlü şöyle buyurmuştur: Allah’ın beni kendisiyle gönderdiği hidayet ve ilmin meselesi, toprağa çokça yağın bir yağmurun meselesine benzer. Toprağın bir kısmı iyi olur yağmuru emer ve birçok bitkiler bitirir. Toprağın bir kısmı ise, kurak olup yağmuru emse bile, yüzünde topladığı için Allah, onunla halkı faydalandırır. İnsanlar o sudan içerler. Hayvan ve ekinlerini sularlar. Toprağın bir kısmı da düz ve kaygan olduğundan, yağın yağmuru ne yüzünde tutar ne de emip herhangi bir şey bitirir. İşte Allah’ın dinini kavrayıp getirdiğim ilim ve hidayetten faydalanan ve bunu başkalarına bildiren kimseyle, dinlediğinde, kibrinden dolayı başını önünden kaldırmayan ve Allah’ın benimle gönderdiği hidayeti kabul etmeyen kimse de böyledir (35).

- Allah’ın Rasûlü “Hiçbir peygamber yoktur ki, Allah onu bir ümmete göndermiş olsun da, onun ümmetinde havarileri ve kendisinin sünnetine yapışan ashabları olmasın. Onlar onun emrine iktiza ederler. Onlardan sonra bazı gruplar gelir, işlemediklerini söylerler. Emrolunmadıklarını işlerler. Kim onlarla, eliyle cihad ederse o da mü’mindir. Kim onlarla, diliyle cihad ederse o mü’mindir. Kim onlarla, kalbiyle cihad ederse, o mü’mindir. Bunun ötesinde imandan bir hardal tanesi bile yoktur” buyururdu (36).

- Allah’ın Rasûlü “İlim üç şeydir: Muhkem bir ayet veya kaim olan bir sünnet veya adil olan bir halifedir. Bunlardan ötesine gelince, o fazladır” buyurdu (37).

- Hz. Peygamber “Size iki şey bırakıyorum. Onlara yapıştıkça sapıtmazsınız. Onların birisi Allah’ın kitabı, diğeri de Peygamber’in sünnetidir” buyurdu (38).

- Hz. Peygamber mescide girdi. Halktan bir grubun, bir kişinin etrafında toplandıklarını görünce “Bu nedir?” diye sordu. “Bu allamelik iddia eden bir kişidir” dediler. Hz. Peygamber “Allamelik de ne imiş?” dedi. “Arapların tarihini, dilini, şiir ve edebiyatını, Arapların ihtilaflarını en iyi bilen kimsedir” dediler. Hz. Peygamber “Bu, bilinmesi fayda, bilinmemesi ise zarar vermeyen bir ilimdir” dedi (39).

İbn Ömer ve İbn Abbas’ın İlmin Hakikati Hakkındaki Sözleri

- İbn Ömer şöyle dedi: İlim üç şeydir: Konuşan bir kitap, geçerli olan bir sünnet ve “Bilmiyorum” sözü (40).

- İbn Abbas şöyle dedi: İlim Allah’ın kitabı, peygamberin sünnetidir. Bu iki şey dışında, kim kendiliğinden bir şey söylerse, söylediğini iyilikleri arasında mı, yoksa kötülükleri arasında mı bulacak bilemiyorum (41).

- Mücahid şöyle anlatıyor: Bir gün ben, Atâ, İkrime ve Tâvus, İbn Abbas’ın huzurunda oturuyorduk. O ise namaz kılmaktaydı. Bu sırada birisi gelip “Benim bir müşkilim var. Bu konuda bana fetva verebilir misiniz?” dedi. Biz de “Evet! Söyle bakalım müşkilin neymiş?” dedik. Adam “Her küçük abdestten sonra benden o bilinen su gelmektedir” dedi. “Bu sözlerinle, çocuğu meydana getiren suyu yani meniye mi kastediyorsun?” diye sorduğumuzda da “Evet!” dedi. Bunun üzerine biz “Bu durumda yıkanman (gusül) gerekir” dedik. Bunu duyan adam lâ havle çekerek çıktı gitti. Bizim konuşmalarımızı dinleyen İbn Abbas namazını çabucak kılarak selam verdi ve sonra da “Ey İkrime! Koş o adamı buraya çağır!” buyurdu. İkrime koşarak gitti ve biraz sonra da o adamla birlikte geri döndü.

İbn Abbas bize “Siz, bu kişiye verdiğiniz fetvayı Allah’ın kitabından mı aldınız?” diye sordu. “Hayır” cevabını verdik. Bu kez “Peki, bunu Hz. Peygamber’in ashabından mı naklettiniz?” diye sordu. Biz yine “Hayır” dedik.

“O halde bunu nereden aldınız?” buyurduğunda da “Biz kendi fikrimizi söyledik!” cevabını verdik. Bunun üzerine o “İşte bunun içindir ki Hz. Peygamber “Bir tek fakih, şeytana karşı bin âbiddeden daha kuvvetlidir” buyurmuştur” dedi ve sonra da adama dönerek “Söyle bakalım o su senden gelirken kalbinde bir şehvet hissediyor musun?” diye sordu. Adam “Hayır” cevabını verdi. “Peki bu su geldikten sonra bedeninde bir gevşeklik oluyor mu?” diye sorduğunda adam yine “Hayır” karşılığını verdi. O zaman İbn Abbas “Öyleyse gusletmen gerekmez! Sadece abdest alman kafidir” buyurdu (42).

5. FASIL: HZ. PEYGAMBER'İN GETİRDİKLERİNDEN BAŞKA BİR İLİMLE UĞRAŞANLARIN ŞİDDETLE KINANMASI

Hiz. Peygamber'in, Kendisinin Getirdiklerini Bırakıpta Başka Peygamberlerin Getirdiklerini Kabul edenleri Şiddetle Kınaması

- Hiz. Peygamber'e kürek kemiğine yazılmış bir yazı getirildi. Bunu gördüklerinde Hiz. Peygamber "Bir topluluk için ahmaklık ve sapıklık olarak kendi peygamberlerinin getirdiklerinden yüz çeviripte başka bir peygamberin getirdiklerine inanmaları ya da kendi kitaplarından başka bir kitapla meşgul olmaları kafidir" buyurdular. Bunun üzerine Allah Teâlâ "Acaba sana indirdiğimiz ve kendilerine (sürekli) okunmakta olan Kitap onlara yetmiyor mu? Şüphesiz ki iman etmekte olan bir kavim için bunda gerçekten bir rahmet ve bir öğüt vardır" (Ankebût/51) âyet-i kerimesini indirdi (43).

Hiz. Ömer'in, Yahudi Peygamberlerinden Danyal'ın Kitabını Yazan Bir Adamı Azarlaması ve Dövmesi

- Hâlid b. Urfuta şöyle anlatıyor: Hiz. Ömer'in yanında oturmakta olduğum bir gün ona Ehvaz'ın Sus şehrinde ikâmet etmekte olan, Abdulkays kabilesinden bir kişi getirildi. Hiz. Ömer ona "Sen Abdulkays kabilesinden falan oğlu falan değil misin?" diye sordu. Onun "Evet!" demesi üzerine de asasıyla ona vurmaya başladı. Adam "Ey Mü'minlerin Emîri! Bana niçin vuruyorsunuz?" dedi. Bunun üzerine Hiz. Ömer ona oturmasını emretti. Adam oturunca da "Elif lâm râ! Bunlar apaçık olan Kitab'ın âyetleridir. Anlayabilesiniz diye biz onu Arapça bir Kur'an olarak indirdik. (Ey Rasûlüm!) Biz bu Kur'an'ı vahyetmekle sana kıssaların en güzelini anlatıyoruz (Gerçek şu ki) sen bundan önce (bu kıssaları) bilmeyenlerden idin" (Yûsuf/ 1-3) mealindeki âyetleri okudu. Bunu üç kere tekrarladı ve her defasında da adama elindeki asayla vurdu. Adam "Ey Mü'minlerin Emîri? Beni niçin dövüyorsunuz? Suçum nedir?" diye sordu. Hiz. Ömer de "Sen (yahudi peygamberlerinden) Danyal'ın kitabını yazıyormuşsun!" dedi. O zaman adam "Nasıl emrederseniz öyle yapayım ey Mü'minlerin Emîri!" karşılığını verdi. Hiz. Ömer "O halde git; o yazdıklarını sıcak su ve beyaz yünle sil. Bundan böyle de ne sen oku ve ne de bir başkasına okut. Eğer bir daha onu okuduğunu ya da başka birisine okuttuğunu duyacak olursam seni çok şiddetli bir şekilde cezalandırırım" buyurdu. Sonra da onu yanına çağırarak kendisine şunları anlattı: "Bir keresinde ben de senin gibi ehl-i kitabın bilginlerine gitmiş ve onların kitaplarından bazı bölümleri terbiye edilmiş bir deri üzerine yazmışım. Onu alıp Hiz. Peygamber'e getirdiğimde bana "Ey Ömer! Elinde tutmakta olduğun o şey nedir?" diye sordular. "Ey Allah'ın Rasûlü! Bu ilmimize ilim katmak için yazmış olduğum bir kitaptır" cevabını verdim. Bunun üzerine Hiz. Peygamber çok öfkelenildi ve mübarek yanakları kıpkırmızı kesildi. Sonra da namaz çağırısı yapılmasını emrettiler. Bu vakitsiz çağırışı işiten Ensar kendi aralarında "Mutlaka Hiz. Peygamber öfkelenirilmiş. Savaş için silaha sarılınz" demişler ve silahlanarak mescide gelmişlerdi. Ashâbın toplanmasından sonra Hiz. Peygamber minbere çıkarak şunları söylediler: "Ey insanlar! Bana derleyici ve veciz kelimeler verilmiştir. Ben onları size lekesiz ve tertemiz bir şekilde getirdim; sakın şüpheyi düşmeyiniz ve şüpheyi düşenlere de aldanmayınız". Bu sözler üzerine ayağa kalkarak "Ey Allah'ın Rasûlü! Ben Allah'ı Rabb, İslâm'ı din ve seni de Peygamber olarak kabul ettim" dedim. Bunun üzerine Hiz. Peygamber minberden indiler (44).

Hiz. Peygamber'in Tevrat'ın Bazı Bölümlerini Yazan Hiz. Ömer'e Şiddetle Karşı Çıkmaları

- Hiz. Ömer bir gün kitap ehli olan bazı kimselerden aldığı bir kitabı Hiz. Peygamber'e getirerek "Ey Allah'ın Rasûlü! Ben bu güzel kitabı, ehl-i kitaptan olan bazı kimselerden aldım" dedi. Bunun üzerine Hiz. Peygamber öfkelenerek şöyle buyurdular: "Ey Hattab'ın oğlu! Siz benim getirdiklerimden şüphe mi ediyorsunuz? Nefsimi kudret elinde tutana yemin ederim ki ben onu size tertemiz ve lekesiz bir şekilde getirdim. Sakın ehl-i kitaba birşey sormayın. Çünkü hakkı söylediklerinde kendilerini yalanlamanız, bâtılı söylediklerinde de tasdik etmeniz ihtimali vardır. Nefsimi kudret elinde bulundurana yemin ederim ki hayatta olmuş olsaydı Musa da bana tâbi olmaktan başka çıkar yol bulamazdı" (45).

- Bir gün Hiz. Ömer, Hiz. Peygamber'e gelerek "Ey Allah'ın Rasûlü! Bugün, Kurayza oğullarından bir arkadaşımın yanına gitmiştim. O bana Tevrat'tan bazı derleyici sözler yazdı. Bunları size okumamı ister misiniz?" dedi. Bunun üzerine Hiz. Peygamber'in mübarek yüzlerinin rengi bozuldu. Bunu gören Abdullah b. Sâbit, Hiz. Ömer'e "Hiz. Peygamber'in yüzlerindeki değişikliği görmüyor musun?" dedi. Bunun üzerine Hiz. Ömer söylediklerine pişman olarak "Ben Rabb olarak Allah'a, din olarak İslâm'a, peygamber olarak da Muhammed'e razı oldum" dedi. Bu sözleri işiten Hiz. Peygamber'in mübarek yüzlerindeki öfke tamamen silindi. Sonra da "Muhammed'in nefisini kudret elinde tutana yemin ederim ki Musa yaşamış olsa da siz de beni terkedip ona tâbi olmuş olsaydınız sapıtmış olurduunuz. Ümmetlerden benim nasibime sizler düştüğünüz gibi peygamberlerden de sizin nasibinize ben düştüm" buyurdular (46).

Hiz. Ömer'in "Medâyin'de, İçerisinde Hayret Verici ve Çok Güzel Sözler Bulunan Bir Kitap Buldum" Diyen Bir Kişiyi Dövmesi

- Adamın biri Hiz. Ömer'e gelerek "Ey Mü'minlerin Emiri! Biz Medâyin'i fethettiğimizde orada, içerisinde hayret verici ve çok güzel sözler bulunan bir kitap gördüm" dedi. Bunun üzerine Hiz. Ömer ona "Bu sözler Allah'ın kitabından mı nakledilmişti?" diye sordu. Adam da "Hayır!" cevabını verdi. O zaman Hiz. Ömer kamçısının getirilmesini emretti. Getirilen kamçıyla o adamı dövmeye başladı; bu sırada bir yandan da "Elif lâm râ! Bunlar apaçık olan Kitab'ın âyetleridir. Anlayabilesiniz diye biz onu Arapça bir Kur'an olarak indirdik. (Ey Rasûlüm!) Biz bu Kur'an'ı vahyetmekle sana kıssaların en güzelini anlatıyoruz. (Gerçek şu ki) sen bundan önce (bu kıssaları) bilmeyenlerden idin" (Yûsuf/1-3) mealindeki âyetleri okuyordu. Sonra da şöyle buyurdu: "Sizden öncekilerin helak olmalarının sebebi Tevrat ve İncil'i bırakıp âlimlerinin, haham ve keşişlerinin sözlerine yönelmeleridir. Böylece İncil ve Tevrat gizlendi ve mahvolup gitti. İçlerindeki ilimler de yok oldu" (47).

İbn Mes'ud'la İbn Abbas'ın Müslümanları Ehl-i Kitabı Soru Sormaktan Menetmeleri

- Abdullah b. Mes'ud şöyle söylemiştir: “Sakin ehl-i kitaptan bir şey sormayınız. Kendileri dalâlette oldukları halde sizleri nasıl doğru yola ileteceklerdir? Eğer onlardan birşeyler soracak olursanız ya hakkı yalanlamak ya da bâtılı tasdik etmek durumunda kalırsınız” (48).

- Abdullah b. Mes'ud şöyle buyurmuştur: “Eğer onlara (ehl-i kitaba) sormak zorunda kalırsanız, Kur'ân'a uygun olanı kabul edip, aykırı olanı bırakınız” (49).

- İbn Abbas şöyle buyurmuştur: “Allah Teâlâ'nın, Peygamber'inize indirmiş olduğu kitabı elinizin altında dururken siz herhangi birşeyi ehl-i kitaptan niçin soracaksınız ki? O Allah Teâlâ'dan en son olarak inen taptaze bir kitaptır. Ona herhangi bir ilave ve katma yapılmamıştır. Allah Teâlâ kitabında sizlere ehl-i kitabın, kendilerine indirilen Allah'ı kitabını değiştirdiklerini ve bozduklarını söylemedi mi? “Kitabı kendi elleriyle yazdılar” buyurmadı mı? Onlarsa “Bu ellerimizle yazdıklarımız Allah'ın katından gelmiştir” dediler. Ehl-i kitap ellerindeki az bir paraya sattılar. Size gelen ilim, sizlere onlardan bir şey sormanızı yasaklamıyor mu? Allah'a yemin ederim ki, onlardan herhangi birinin bir konuda gelip sizden Allah'ın size indirdiğini sorduğu görülmemiştir” (50).

6. FASIL: ALLAH'IN ve RASÛLÜ'NÜN İLİMLERİNDEN ETKİLENİLMESİ

Ebu Hüreyre ile Muaviye'nin Hz. Peygamber'in Hadislerinden Etkilenmeleri

- Şüfeyye el-Eshabî aldı şahıs şöyle anlatıyor: Bir keresinde Medine'ye gittiğimde halkın bir kişinin başına toplanmış olduklarını gördüm. Onun kim

olduğunu sordum “Ebu Hüreyre'dir” dediler. Bunun üzerine varıp yanına oturdum. Halka hadis naklediyordu. Konuşması bitip de halk dağıldığında “Senden, Allah için, Hz. Peygamber'den dinlemiş ve aklında çok iyi tutmuş olduğun bir hadis nakletmeni istiyorum” dedim. Bunun üzerine “Bu isteğini yerine getirip sana Hz. Peygamber'den dinleyip de aklında çok iyi kalmış olan bir hadisi söyleyeceğim” dedi ve sonra da bir çılgık atarak düştü bayıldı. Bir müddet sonra gözlerini açarak “Sana kendisiyle benden başka kimsenin bulunmadığı bir sırada bu evde Hz. Peygamber'in bana söylemiş olduğu bir hadisi nakledeceğim” dedi ve bir kez daha bayıldı. Ayrıldığında yüzünü sıvazlayarak “Sana, Hz. Peygamber'in bana bu evde söylemiş oldukları ve söylerken de kendisiyle benden başka kimsenin bulunmadığı bir hadisi nakledeceğim” dedi. Arkasından da yine korkunç bir çılgık koparak bayıldı. Yüzüstü düşeceği sırada onu tuttum ve ayılana kadar da kucağıma yatırdım. Kendisine geldiğinde bana şunları anlattı:

“Hz. Peygamber şöyle buyurdular: “Allah Teâlâ kıyamet gününde kullarının aralarında hükmetmek üzere iner. Bu sırada her ümmet dizüstü çökmüş sıralarının gelmesini beklemektedir. Hesaba ilk çağrılacak olanlar Kur'an'ı göğüslerinde muhafaza edip çok okuyan, Allah yolunda öldürülen ve malı çok olan kişilerdir. Allah Teâlâ Kur'an okuyan kişiye “Ben sana, Peygamber'ime indirmiş olduğum Kur'an'ı öğretmedim mi?” diye sorar; kişi “Evet ey Rabb'im! Bunu bana öğrettin” der. Bu kez Allah Teâlâ “Sana öğretilenlerle nasıl amel ettin?” buyurur. Onun “Ben onunla gecenin ve gündüzün bir kısmında ibadet ettim” demesi üzerine de “Yalan söylüyorsun! buyurur. Melekler de O'nu tasdik ederek o kişiye “Sen yalan söylüyorsun!” derler. Nihayet Allah Teâlâ ona “Sen, bunu, sana “Falan adam çok okur” desinler diye yaptın! Nitekim sana böyle de denildi” buyurur. Bu kez huzura malı çok olan kişi getirilir. Allah Teâlâ ona “Ben sana çok mal verip seni kimseye muhtaç olmayacak şekilde zengin etmedim mi?” diye sorar. Kişi “Evet, Rabb'im! Bu doğrudur” der. O zaman Allah Teâlâ “Peki, sana vermiş olduğum bu malı nasıl kullandın?” buyurur. Zengin kişi “Ben onunla sıla-i rahim yapıp akrabalarımı gözetiyor ve ihtiyaç sahiplerine sadaka veriyordum” cevabını verir. Bunun üzerine Allah Teâlâ ve melekler ona “Sen yalan söylüyorsun?” derler. En sonunda da Allah Teâlâ “Sen bütün bunları senin için “Falan adam çok cömerttir” denilsin diye yaptın. Nitekim böyle de denildi” buyurur. Ondan sonra da huzura Allah yolunda öldürülen kişi getirilir. Allah Teâlâ ona da “Sen niçin öldürüldün?” buyurur. Kişi “Senin yolunda cihat etmekle emrolunmuştum. Bu emrine uyarak savaştım ve bu sırada da şehit düştüm” karşılığını verir. Bunun üzerine hem Allah Teâlâ ve hem de melekler bu kişiye “Sen yalan söylüyorsun!” derler. Bütün bunlardan sonra da “Allah Teâlâ “Sen, hakkında “Falan adam çok cesaretlidir” denilmesi için savaştın. Nitekim sana dünyada böyle denilmiştir” buyurur. Hz. Peygamber bu sözlerinden sonra dizime vurarak “Ey Ebâ Nüreyre! İşte bu üç sınıf halk, Allah Teâlâ'nın, mahlûkâtından cehennemden yakılmasında kullanacağı ilk gruptur” buyurdular” (51).

- Alâ b. Ebî Hakîm şöyle anlatıyor: Ben Muaviye'nin muhafızlarındandım. Bir gün adamın biri onun huzuruna girerek “Ebu Hüreyre'den, cehennemde ilk yanacak üç grup insandan bahseden hadisi nakletti. Bunun üzerine Muaviye “Bu üç sınıfa böyle yapılacağına göre kim bilir diğerlerinin başına neler gelecektir?” diyerek ağlamaya başladı. O kadar çok ağladı ki biz onun bundan öleceğini zannettik ve “Bu adam hiç de iyi etmedi; bize kötülüğü dokundu” dedik. Bir müddet sonra kendisini toparlayan Muaviye yüzünü sıvazlayarak şunları söyledi: “Allah ve Rasûlü doğru söylemişlerdir. “Yalnız dünya hayatını ve onun ziynetini isteyenlere yaptıklarının karşılığını orada (dünyada) tam olarak veririz ve onlar orada hiç bir zarara uğratılmazlar (yaptıkları çalışmalarının karşılığını dünyada elde ederler). İşte onlar âhirette ateşten başka hiç birşeyleri olmayan kimselerdir. Yaptıkları boşa çıkmıştır. Yapmakta oldukları da zaten bâtıldır. (İmana bağlı olmayan işlerinin karşılığını âhirette bulamazlar)” (Hûd/15-16)” (52).

İbn Ömer'in, İbn Amr'ın Hz. Peygamber'den Naklettiği Bir Hadisten Dolaylı Ağlaması

- Abdullah b. Ömer ile Abdullah b. Amr İbnü'l-As Merve tepesi üzerinde karşılaştılar ve oturup konuşmaya başladılar. Daha sonra Abdullah b. Amr kalktı gitti. Abdullah b. Ömer'se orada kaldı ve ağladı. Onu bu halde gören birisi “Ey Ebâ Abdîrrahman! Niçin ağlıyorsun?” diye sordu. Abdullah b. Ömer “Biraz önce yanımdan kalkan Abdullah b. Amr, Hz. Peygamber'den “Kalbinde hardal tanesi kadar gurur bulunan kişiyi Allah Teâlâ yüzüstü cehenneme atar” sözlerini işittiğini söyledi. Onun için ağlıyorum” dedi (53).

Abdullah b. Revâh ile Hassân b. Sâbit'in “Şairlere Azgın Sapıklar Uyar” Âyeti İndiğinde Ağlamaları

- Abdullah b. Revâh ile Hassân b. Sâbit Hz. Peygamber'e gelerek “Ey Allah'ın Rasûlü! Allah Teâlâ “Şairlere (gelince, onlara) azgın sapıklar uyar. Görmez misin onlar her vadide şaşkıncasına yürür dururlar. Gerçekten onlar yapmayacakları şeyleri söylerler” (Şuarâ/224-226) âyetlerini indirirken elbette ki bizim şair olduğumuzu biliyordu!” dediler. Bunun üzerine Hz. Peygamber “Ancak iman edip salih ameller işleyenler, Allah'ı çokça ananlar, zulme uğratıldıktan sonra kendilerini müdafaa edenler müstesna.

Zulmedenler hangi akibete uğrayacaklarını yakında bileceklerdir” (Şuarâ/227) âyetini okuyarak “İşte bu âyette geçen “Salih ameller işleyen, Allah’ı çokça ananlar ve zulme uğratıldıktan sonra kendilerini müdafaa edenler”den maksat sizlersiniz!” buyurdular (54).

Hız. Ebubekir Zamanında Medine ve Gelen Yemenlilerin Kurân’ı Dinlediklerinde Ağlamaları

- Hz. Ebubekir zamanında Medine’ye gelen Yemenliler Kur’an’ı dinlediklerinde ağlamaya başladılar. Bunun üzerine Hz. Ebubekir onlara “İlk önceleri biz de böyleydik. Sonra kalblerimiz kuvvet bulup itmi’nâna kavuştu” dedi (55).

Bildiklerini Öğretmeye Yanaşmayan Âlimlerle öğrenmek İstemeyen Câhillerin Tehdit Edilmesi

- Hz. Peygamber bir hutbelerinde müslümanlardan bazı grupları hayırla andıktan sonra şöyle buyurdular: “İçinizden bazı kimselere ne oluyor ki komşularına İslâm’ı anlatıp onlara bildiklerini öğretmiyorlar ve niçin iyiliği emredip kötülüklerden nehyetmiyorlar? Öte yandan bilmeyenler neden komşularından ve bilenlerden sorup öğrenmiyorlar? Allah’a yemin ederim ki ya sizden bilenler, kendi komşularına öğretip onları bilgi sahibi yaparak iyiliği emredip kötülüklerden menedecek, bilmeyenlerse komşularından sorup öğreneceklerdir ya da onları cezalandıracağım”. Hz. Peygamber bu sözlerden sonra minberden inip hücre-i saadetlerine gittiler. Bunun üzerine sahabiler kendi aralarında “Acaba Hz. Peygamber bu sözleriyle kimi kastetti?” demeye başladılar. İçlerinden bazıları “Hz. Peygamber bu sözleriyle Eşaroğullarını

kastetmişlerdir. Çünkü onlar dinde bilgi sahibi kimseler olup komşuları da cahil ve hiç birşeyden haberleri olmayan göçebelere ibarettir” dediler. Bu sözler Eş’aroğullarının kulağına gittiğinde bunlar Hz. Peygamber’e gelerek “Ey Allah’ın Rasûlü! Sen bir kavmi hayırla yâdetmiş, bizleri ise tehdit etmişsin. Suçumuzun ne olduğunu öğrenebilir miyiz?” dediler. Hz. Peygamber de şöyle buyurdular: “Bir kavim ya dinî konularda komşularını bilgilendirecek, iyiliği emredip kötülüklerden menedecek, bilmeyenlerse komşularından sormak suretiyle öğreneceklerdir; ya da ben onları daha bu dünyada cezalandıracağım” buyurdular. Gelenler “Ey Allah’ın Rasûlü! Biz komşularımızı nasıl bilgilendireceğiz?” diye sordular. Hz. Peygamber sözlerini bir kere daha tekrar eylediler. O zaman Eş’aroğulları “O halde bize bir sene mühlet ver!” dediler. Hz. Peygamber de onlara istedikleri mühleti vererek “İsrâiloğullarından kafir olanlar Dâvud ve Meryem oğlu İsa’nın dilleriyle lanetlendiler. Bu lanetlenmeleri de isyanettiklerinden ve hadlerini aştıklarından ötürüdür. Yaptıkları fenalıktan birbirini uyarıp menetmezlerdi. Andolsun yaptıkları pek çirkin şeylerdir” (Mâide/78-79) meâlindeki âyet-i kerimeleri okudular (56).

Allah Teâlâ’nın İlim ve İmanı, İsteyen Kimselere Vermesi

- Muaz b. Cebel hastalandığında adamın biri onun ziyaretine geldi. Yanında oturduğu sürece durmaksızın ağladı. Muaz b. Cebel ona niçin ağladığını sordu. Adam “Allah’a yemin ederim ki aramızdaki yakınlıktan ya da senden görmekte olduğum bir dünya menfaatından mahrum kalacağımdan dolayı ağlıyorum değilim. Fakat ben senden ilim almaktaydım. Ben işte bunun sona ereceğinden korkuyorum” dedi. Bunun üzerine Muaz b. Cebel “Sakin ağlama! Çünkü Allah Teâlâ ilim ve imanı, isteyen kimselere, bu ikisinin (ilim ve imanın yeryüzünde bulunmadığı bir sırada İbrahim (a.s.)’a verdiği gibi verir” buyurdu (57).

- Muaz b. Cebel ölüm döşeginde yatarken etrafında bulunanlar ağladılar. Muaz (r.a.) onlara niçin ağladıklarını sordu. Onlar da “Biz senin vefatından sonra ilmin sona ermesinden korkarak ağlıyoruz” dediler. Bunun üzerine Muaz b. Cebel şöyle buyurdu: “İlim ve iman kıyamete kadar yerlerinde duracaklardır. Burası kitap ve sünnettir. Arayanlar bu ikisini mutlaka bulacaktır. Bir sözün doğruluğunu ya da yanlışlığını Allah’ın kitabıyla karşılaştırmak suretiyle öğrenebilirsiniz. Fakat Allah’ın kelamını hiç birşeyle karşılaştırmayınız. İlmî Ömer, Osman ve Ali’nin yanında arayınız. Eğer bunlar gidecek olurlarsa o vakit de Uveymir (Ebu’d-Derdâ), İbn Mes’ud, Selman ve yahudiyken müslüman olan Abdullah b. Selâm’ın yanında arayınız. (Allah hepsinden razı olsun!) Ben Hz. Peygamber’in Abdullah b. Selam hakkında “O, cennetle müjdelenen on kişinin onuncusudur” buyurduğunu işittim. Âlimlerin hatalarından ve yanlışlarından sakınınız. Kimden gelirse gelsin hakkı kabul ediniz. Bâtılı da kimden gelmiş olursa olsun reddediniz” (58).

- Ölüm döşeginde yatmakta olan Muaz b. Cebel sık sık bayılıyordu. Hele bir keresinde o kadar uzun süre baygın kaldı ki çevresindekiler onun ruhunun kabzedildiğini zannettiler. Birara gözlerini açtığında tam karşısında ağlamakta olan Yezid b. Umeyre’yi görerek “Niçin ağlıyorsun ey Yezid!” diye sordu. O da “Allah’a yemin ederim ki senden gelmekte olan bir dünya menfaatinin kesilmesinden ya da aramızda bir akrabalık bulunmasından dolayı ağlamıyorum. Ben, senden dinlemekte olduğum ilim ve hakikatin kesileceğini düşünerek ağlıyorum” dedi. Bunun üzerine Muaz b. Cebel şöyle buyurdu: “Sakin ağlama. Çünkü ilim ve iman asla kaybolmaz. Arayanlar bu ikisini mutlaka elde ederler. Sen de ilmi İbrahim (a.s.)’ın istediği yerden iste. İbrahim (a.s.), nerede olduğunu bilmediği ilim ve imanı “Ben Rabb’ime gidiyorum. O beni doğru yola iletecektir” (Sâffât/99) demek suretiyle Allah Teâlâ’dan istemiştir. Vefatımdan sonra aradığın birşeyi bulamayacak olduğunda bunu halkın ileri gelenlerinden olan dört kişiden birine sor. Bunlar Abdullah b. Mes’ud, Selmân-ı Fârisî, Abdullah b. Selam ve Uveymir’dir (Ebu’d-Derdâ’dır). Hikmet sahibi kimselerin hatalarından ve münafıkların hükümlerinden sakın!” Yezid b. Umeyre “Hikmet sahibi kimselerin hatalarını nasıl anlayacağım?” sordu. Muaz b. Cebel şunları söyledi: “Şeytan, insanın din üzerine bâtıl bir söz atar. O da düşünmeksizin bu sözü söyleyiverir. Münafıklar da bazan hakkı söyleyebilir. İlim ve hakikatı nereden gelirse gelsin kabul et! Çünkü hakkın üzerinde bir nur vardır Sakin halledilmesi güç işlerle uğraşmaya kalkışma! “ (59).

Amr b. Meymun şöyle anlatıyor: Yemen’de bulunduğumuz bir sırada Muaz b. Cebel de oraya geldi ve “Ey Yemen halkı! Müslüman olunuz ki kurtulasınız! Ben Hz. Peygamber’in sizlere göndermiş olduğu elçisiyim!” dedi.

İşte o gün kalbimde Muaz’a karşı bir sevgi uyandı ve böylece vefatına kadar ondan ayrılmadım. Ölüm döşeginde yatmakta olduğum sırada ağlamaya başladım. Bana niçin ağladığımı sordu. “Seninle birlikte kaybolacak olan ilme ağlıyorum” dedim. Bunun üzerine “İlim ve iman kıyamete kadar kaybolmazlar...” buyurdu (60).

7. FASIL: İLİM, İMAN ve AMELİN BİRLİKLE ÖĞRETİLMESİ

İbn Ömer, Cündüb b. Abdillâh ve Hz. Ali'nin İlim, İman ve Amelin Birlikte Öğretilmesi Gerekliğini Söylemeleri

- İbn Ömer şöyle buyurmuştur: “Ben uzun bir ömür sürdüm. Bizler Kur'an'ı öğrenmeden önce iman sahibi oluyorduk. Sonra Hz. Peygamber'e bir sure iner, biz de aynen sizler gibi bunlardaki helal ve haramlarla öğrenilmesi gereken emir ve yasaklarını öğrenirdik. Daha sonra öyle kimseler gördüm ki henüz tam olarak iman etmeden önce Kur'an-ı Kerim'i başından (Fatiha'dan) sonuna kadar okumasına rağmen ondaki emir ve nehiyleri bilmez, çürük hurmaları saçtığı gibi saçar gider” (61).

- Cündüb b. Abdillâh şöyle anlatıyor: Büluğ çağına yaklaştığım yaşlarda Hz. Peygamber'in yanında bulunuyordum. Biz Kur'an'ı öğrenmezden önce imanı öğrendik. Daha sonra da Kur'an'ı öğrendik ve böylece o bizim imanımızı artırdı (62).

- Hz. Ali şöyle diyor: “Hz. Peygamber zamanında inen her sûre ve her âyet mü'minlerin iman ve huşûlarını artırdı. Böylece bütün mü'minler bu âyetlerle getirilen yasaklara riayet ediyorlardı” (63).

Sahabilerin, Öğrendikleri Kur'an Ayetleriyle Amel Etmeksizin Bir Başkasını Öğrenmeye Geçmemeleri

- Ebu Abdurrahman es-Sülemî şöyle diyor: “Bizlere Kur'an-ı Kerimi öğreten sahabilerin söylediklerine göre onlar Hz. Peygamber'den, on âyeti tam olarak öğrenmedikçe ikinci on âyete geçmemişler ve böylece de ilimle ameli birlikte öğrenmişlerdir (64).

- Ebu Abdurrahman es-Sülemî şöyle diyor: “Biz Kur'an-ı Kerim'i öğrenirken aynı zamanda uygulamasını da öğreniyorduk. Bizden sonrakilerse Kur'an'ı miras olarak alacaklar ve onu su içir gibi içeceklerdir. Fakat bu su göğüslerinden aşağıya inmeyecektir; elini boğazına götürerek- hatta burayı dahi geçemeyecektir” (65).

- İbn Mes'ud şöyle buyuruyor: “Biz Hz. Peygamber'den on âyet öğrendiğimizde bunlarla amel etmedikçe ikinci bir on âyeti öğrenmeye başlamadık” (66).

8. FASIL: İNSANIN İLİMDEN İHTİYACI KADARINI ALMASI

Selmân-ı Fârisî'nin insanlara, Usanmamaları için İlimden İhtiyaçları Kadarını Almalarını Tavsiye Etmesi

- Selmân-ı Fârisî (r.a.), Hz. Huzeyfe'ye şöyle demiştir: “Ey Absogulları'ndan olan kardeşim! İlim çok, ömürse azdır. O halde ondan dininin gerektirdiği kadarını al, gerisini de bırak ki ondan tiksınmayesin” (67).

- Bir keresinde Selmân-ı Fârisî Absogulları'ndan bir kişiyle yolculuk yapıyordu. Dicle kenarında mola verdiler. Adam Dicle'den su içti. Selman (r.a.) ona bir daha içmesini söyledi. Adamsa “Artık yeter, bir daha içemem” karşılığını verdi. Bunun üzerine Hz. Selman “Acaba senin bu içişin nehirde ne eksilmiştir dersin?” diye sordu. Adam da “İçtiğim bir yudum su ne eksiltebilir ki?” karşılığını verdi. O zaman Selmân-ı Fârisî “İşte ilim de böyledir; ne kadar almış olursan ol yine de eksilmez. Fakat sen yine de ondan ihtiyacın kadarını al” buyurdu (68).

İbn Ömer'in, Kendisine Bir Mektup Yazarak İlimden Soran Bir Kişiye Cevap Göndermesi

- Adamın biri İbn Ömer'e bir mektup yazarak ilim hakkında bilgi istedi. da ona şu cevabı gönderdi: “Benden ilim hakkında bilgi istiyorsun. İlim, sana yazacağım kadar dar ve sınırlı bir şey değildir. Fakat sen elinden geldiğince dilini müslümanların namus ve haysiyetleriyle oynamaktan, sırtını onların haklarını taşımaktan, karnını ise mallarını yemekten korusun ve cemaatlarından da ayrılma” (69).

9. FASIL: İSLAM'IN ve FARZLARININ ÖĞRETİLMESİ

Hız. Peygamber'in Ebu Rifâa'ya Dini Öğretmeleri

- Ebu Rifâa şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber'in yanına ilk gidişimde o hutbe okumaktaydılar. “Ey Allah'ın Rasûlü! Ben garip bir kişiyim ve dinini öğrenmek istiyorum” dedim. Bu sözlerimi duyan Hz. Peygamber hutbelerini yarıda kestiler ve minberden inip yanıma geldiler. Oturması için kendisine yanılmıyorsam ayakları demirden olan bir kürsü getirdiler. Hz. Peygamber buna oturarak bana Allah'ın kendisine öğrettiklerinden yeterli gördükleri kadarını öğrettiler. Sonra da minbere çıkarak hutbelerini, bıraktıkları yerden devam etmek suretiyle tamamladılar (70).

Hız. Peygamber'in Bir Göçebe Arab'a, Ferve b. Müseyk ve Behrâ Heyetindekilere Dini Öğretmeleri

- Bir göçebe Arap Hz. Peygamber'e gelerek İslâm'ı öğrenmek istediğini söyledi. Bunun üzerine Hz. Peygamber şöyle buyurdular: “Allah'tan başka ilah olmadığına ve Muhammed'in de O'nun kulu ve Rasûlü olduğuna şahitlik edeceksin. Namazı kılacak ve zekâtı vereceksin. Ramazan orucunu tutup Kâbe'yi ziyaret edeceksin. Kendin için neyi istiyorsan kardeşlerin için de onu isteyecek; kendi nefsin için arzu etmediğin şeyleri kardeşlerin için de arzu etmeyeceksin” (71).

- Muradoğulları kabilesine mensup olan Ferve b. Müseyk adlı şahıs Kinde krallarını bırakarak, Hz. Peygamber'e tâbi olmak üzere Medine'ye geldi. Fer-ve, Sa'd b. Übâde'ye misafir oldu. Burada Kur'an'ı, İslâm'ın farzlarını ve hükümlerini öğreniyordu (72).

- Yemen'in Behrâ' şehrinden on üç kişilik bir heyet, hayvanlarını yedeklerine almış oldukları halde Medine'ye geldi. Bu kişiler Cedîle oğullarından Mikdad b. Amr'ın evine gittiler. Mikdad buna çok sevindi ve onları karşılayarak evinin bir odasına yerleştirdi. Sonra bu kişiler Hz. Peygamber'in huzuruna çıkarak müslüman oldular ve İslâm'ın farzlarını öğrendiler. Yola çıkacakları sırada da veda için Hz. Peygamber'e uğradılar. Hz. Peygamber de onlara hediye verilmesini emretti. Böylece bu kişiler memleketlerine döndüler (73).

Hiz. Ebubekir'le Ömer'in İnsanlara Dini Öğretmeleri

- Hiz. Ebubekir'le Ömer insanlara İslâm'ı öğretirler ve şöyle derlerdi: "Allah'a iman edip O'na birşeyi ortak koşmayacaksın. Allah Teâlâ'nın üzerine farz kılmış olduğu namazları vaktinde eda edeceksin. Çünkü namaz hususunda ihmalkar davranmak insan için büyük bir felaket demektir. Zekatı içinden gelerek ve gönül hoşluğuyla verecek; Ramazan orucunu tutacaksın. Başındaki müslüman yöneticilere itaat edecek ve onların sözünü dinleyeceksin" (74).

- Bir göçebe Arap Hiz. Ömer'e gelerek "Ey Mü'minlerin Emîri! Bana İslâm dinini öğret!" dedi. Bunun üzerine Hiz. Ömer ona şunları söyledi: "Allah'tan başka ilah olmadığına, Muhammed'in de O'nun Rasûlü olduğuna şahadet edip namaz kılacaksın. Zekatı verip hac edecek ve Ramazan orucunu tutacaksın. Bütün bunları da açıktan yapacaksın. Sakın gizleyeyim deme. Bir de seni mahcup edecek herşeyden uzak dur. Allah Teâlâ'nın huzuruna çıktığında da "Ömer bana bunları emretti" de!"

- Hiz. Ömer kendisine İslâm'ı öğretmesini isteyen kimseye yukarıdaki sözleri söyledikten sonra "Ey Allah'ın kulu! Sen bu dediklerimi yerine getir; sonra da Allah Teâlâ'nın huzuruna çıktığında dilediğini söyle" dedi (75).

- Bir kişi Hiz. Ömer'e gelerek "Ey Mü'minlerin Emîri! Ben çöllerde dolaşmakta olan bir göçbeyim ve işim de başımdan aşkındır. Bana kendisiyle amel ettiğimde beni Allah'a kavuşturmaya yetecek amelleri tavsiye edebilir misin?" dedi. Bunun üzerine Hiz. Ömer adama "Deveni bağla ve sonra da elini bana uzat" buyurdu. Adam elini uzattığında da şunları söyledi: "Kendisine hiç birşeyi ortak koşmaksızın Allah Teâlâ'ya kulluk et! Namazı kıl, zekâtı ver. Hac ve umre yap. Meşru yöneticilere itaat et! Her işinde açıklıktan ayrılma ve gizliliklensakın! Ortaya çıktığında rezil ve mahcup olacağın hiç birşeyi yapma!" Bu sözleri dinleyen göçebe "Ey Mü'minlerin Emîri! Ben bunların hepsini yerine getireceğim ve Rabb'im'in huzuruna çıktığımda ona "Bunları bana Hattab'ın oğlu Ömer söyledi" derim" dedi. Hiz. Ömer de ona "Sen bu dediklerimi hakkıyla yerine getir de Allah'ın huzuruna çıktığında dilediğini söyle!" dedi (76).

10. FASIL: NAMAZIN ÖĞRETİLMESİ

Hiz. Peygamber'in Sahabilerine Namazı Öğretmeleri

- Bir kişi müslüman olduğunda Hiz. Peygamber ona ilk olarak namazı öğretirlerdi (77).

- Hakem b. Umeyr şöyle anlatıyor: Hiz. Peygamber bizlere namazı öğreterek şöyle buyurdular: "Namaza başlarken tekbir getiriniz. Bu sırada da ellerinizi, kulaklarınızdan yukarıya geçmeyecek şekilde kaldırmınız. Sonra "Sübâneke Allâhümme ve bihamdike ve tebârekesmüke ve teâlâ ceddüke velâ ilâhe gayruke" deyiniz! (78).

Hiz. Peygamber, Ebubekir, Ömer ve İbn Mes'ud'un Teşehhüdü Öğretmeleri

- İbn Ömer şöyle diyor: "Ebubekir Sıddîk minber üzerinde bizlere bir öğretmenin çocuklara öğretişi gibi teşehhüdü öğretirdi" (79).

- İbn Abbas şöyle anlatıyor: Hiz. Ömer elimden tutarak bana "Ettahiyyâtü lillâhi ve's-salavâtü ve't-tayyibâtü'l-mübârekâtü lillâhi (Dil, vücut ve mal ile yapılan bütün ibadetler Allah içindir)" şeklinde teşehhüdü öğretti ve sonra da "Hiz. Peygamber de bana aynen bu şekilde öğretmişlerdi" buyurdu (80).

- Abdurrahman b. Abd el-Kârî şöyle diyor: "Ben Hiz. Ömer'i minberi üzerinde "Ettahiyyâtü lillâhi..." demek suretiyle halka teşehhüdü öğrettiğini bizzat gördüm".

- İbn Abbas şunları söylüyor: "Hiz. Peygamber bizlere Kur'an sûrelerini öğrettikleri gibi teşehhüdü de öğretirlerdi".

- İbn Mes'ud şöyle anlatıyor: Hiz. Peygamber elimi mübarek elleri arasına alarak bana Kur'an'dan herhangi bir sûreyi öğrettikleri gibi teşehhüdü öğrettiler (81).

Huzeyfe (r.a.)'ın Namazı Güzel Kalmayan Bir Kişiyi Onu Nasıl Kılması Gerektiğini Öğretmesi

- Huzeyfe (r.a.) bir gün mescide girdiğinde orada rükû ve secdeleri tam olarak yapmayan birisini gördü. Adam namazını bitirdiğinde yanına giderek ona "Sen ne zamandan beri namazı böyle kılıyorsun?" diye sordu. Adam "Kırk seneden beri" dedi. Bunun üzerine Huzeyfe (r.a.) "O halde sen kırk seneden beri namaz kılmamışsın. Eğer sen namazı bu şekilde kıldığın halde ölecek olursan Muhammed'in (s.a.v) üzerinde yaratıldığı fitrat üzerinde ölmüş olmazsın" dedi. Sonra da ona namazı güzel bir şekilde öğreterek "İnsan rükû ve secdelerini tam olarak yapmak şartıyla namazını hızlandırabilir" buyurdu (82).

11. FASIL: ZİKİR ve DUALARIN ÖĞRETİLMESİ

Hiz. Peygamber'in, Hiz. Ali'ye Zikir ve Duaları Öğretmeleri

- Hiz. Ali şöyle anlatıyor: Hiz. Peygamber bir gün bana "Ey Ali! Sana beşbin koyun mu vermemi istersin yoksa dünya ve âhiretin için faydası dokunacak beş kelime öğretmemi mi?" buyurdular. Ben "Ey Allah'ın Rasûlü! Beşbin koyun az bir şey değildir ama ben o beş kelimeyi öğrenmek isterim!" dedim. Bunun üzerine "Ey Ali! 'Allâhümmeğf ir lî zenbî, ve vessî' lî hulukî, ve tayyib r kesbî, ve

kanni'nî bimârazektenî, velâ tüzhib kar ilâ şey'in sarraftehü annî (Ey Allah'ım! Günahlarımı affet! Ahlâkımı güzelleştir ve bana helal kazanç ver! Bana verdiği nuklarla yetinmemi sağla ve kalbimi de yasaklamış olduğun amellere meylettirme!) de!" buyurdular (83).

H. Ali'nin, Abdullah b. Cafer'e Zikir ve Duaları Öğretmesi

- Abdullah b. Ca'fer, "Hz. Ali'den işittim ki Hz. Peygamber sıkıntılı anlarında ve halli zor bir işle karşılaştıklarında 'Lâ ilâhe illallâhu'l-halîmu'l-kerîm. Sübhânehu, tebhârekallâhu Rabbü Âlemin ve Rabbü'l-arşı!-azîm. Ve'l-hamdü lillâhi Rabbi'l âlemin (Allah'tan başka ilah yoktur. O halîm ve kerimdir. Âlemlerin ve yüce arş'ın Rabb'i olan Allah uludur ve ortaklardan münezzehtir. Ben âlemlerin Rabb'i olan Allah'a hamdederim)' derler" diyerek bunu kızlarına öğretirdi (84).

- Abdullah b. Ca'fer şöyle anlatıyor: Hz. Ali bana şunları söyledi: "Ey yeğenim! Sana Hz. Peygamber'den dinlediğim bazı kelimeleri öğreteceğim. Kim vefatı esnasında bu kelimeleri söylerse cennete girer. Üç kere "Lâ ilâhe illallâhu'l-halîmu'l-kerîm (Halîm ve kerîm olan Allah'tan başka ilah yoktur)", üç kere "Elhamdülillâhi Rabb'il-âlemin (Hamd, âlemlerin Rabb'i Allah'a mahsustur)" ve üç kere de "Tebârekellezî biyedihi'l-mülk; yuhyî ve yümît ve hüve alâ külli şey'in kadîr (Mülkün kudret elinde bulunduğu Allah ortaklardan münezzehtir. Dirilten ve öldüren O'dur. O herşeye kâdirdir)" kelimeleri" (85).

H. Peygamber'in Sahabilerinden Bazılarına Birtakım Zikir ve Dualar Öğretmeleri

- Said b. Cünâde şöyle anlatıyor: Taifliler içerisinde Hz. Peygamber'e gelip iman eden ilk ben oldum. Bir sabah kuşluk vakti Taif'ten yola çıktım ve bir ikindi namazı vaktinde Mina'ya vardım ve dağa tırmandım. Sonra da indim ve Hz. Peygamber'in yanına giderek müslüman oldum. Hz. Peygamber bana İhlas ve Zilzâl sureleri ile şu kelimeleri öğrettiler: "Sübhânallâhi ve'l-hamdülillâhi velâ ilâhe illallâhu vallâhu ekber (Allah Teâlâ ortakları münezzehtir. Hamd O'na mahsustur. Kendisinden başka ilah yoktur ve O herşeyden yücedir)". Sonra da "İşte bu sözler kalıcı olan güzel işlerdir" buyurdular (86).

- Übeyy b. Ka'b şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber bizlere şu kelimeleri öğretiyor ve sabah ve akşam olmak üzere her gün iki defa söylememi*<i>i tavsie ediyorlardı: "Esbahnâ alâ fitratî'l-İslâmî ve kelîmetî'l-İhlâsî ve sünnet-i nebiyyînâ Muhammed'in ve millet-i İbrâhîme hanîfen vemâ kâne mine'l-müşrikîn (Biz İslâm fitratı, ihlas kelimesi, Peygamberimiz Muhammed'in sünneti (yolu) ve batıldan hakka yönelmiş olup müşriklerden olmayan İbrahim'in milleti üzerinde sabahladık (akşamladık)" (87).*

- Sa'd (r.a.) şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber şu kelimeleri bizlere bir öğretmenin çocuklara yazıyı öğretmesi gibi öğretiyorlardı: "Allâhümme euzu bike mine'l-buhli, ve euzu bike mine'l-cübni ve Qüü bike en üredde ilâ erzeli'l-umuri ve euzu bike min-fitneti'd-dünyâ ve azâbî'l-kabri (Ey Allah'ım cimrilikten ve korkaklıktan sana sığınıyorum. Ömrün en rezil olan kısmına ve dünya fitnesine düşmekten sana sığınıyorum. Kabir azabından da yine sana sığınıyorum)" (88).

- Hâris b. Nevfel şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber bizlere cenaze namazını öğrettiler ve bu namazda şunları okumamızı söylediler: "Allâhümmeğ-lir li-ihvâninâ ve ehavâtinâ ve eslrh zâtebeyninâ ve ellif beyne kulûbinâ. Allâhümme hâzâ abdûke fülânübnî fülânin ve lâ na'lemu illâ hayren ve ente a'lemü bihî minnâ faşr lenâ velehû (Ey Allah'ım! Erkek ve kız kardeşlerimizi affeyle! Aramızdaki ayrılıkları ve anlaşmazlıkları ortadan kaldır ve kalblerimizi birbirlerine ısındır. Ey Allah'ım. Bu senin falan oğlu falan kulundur. Biz onu iyi bir kimse olarak biliyoruz. Hem bizi ve hem de onu affeyle!)" Ben o sırada orada bulunanların en küçüğüydüm. Hz. Peygamber'e "Eğer ben onun iyiliğini bilmiyorsam ne demem gerekiyor?" diye sordum. Hz. Peygamber de "O zaman bildiğini söyle!" buyurdular (89).

- Übâde b. Sâmî şöyle anlatıyor: Ramazan geldiğinde Hz. Peygamber bizlere şu kelimeleri öğretirlerdi: "Allâhümme sellimnî li-Ramazâne ve sellim Ramazâne lî ve sellimehu li mütekabbilen (Ey Allah'ım! Ramazan'ı bana, beni de Ramazan'a teslim et! Bu sırada da onu benden kabul et!)" (90).

H. Ali'nin İnsanlara Hz. Peygamber'e Salât u Selam Getirmeyi Öğretmesi

- Hz. Ali insanlara, Hz. Peygamber'e nasıl salevât getirmeleri gerektiğini öğreterek şunları derdi: "Ey yeryüzünü yayıp yedi kat gökleri kuran Allah'ım! Ey şakilerin (bahtsız ve kötü kimselerin) ve saidlerin (mutlu ve iyi kimselerin) kalblerini kudret elinde bulunduran! Salevatlarının en şereflişini, bereketlerinin en büyüğünü ve re'fetinin en içten gelenini kulun ve Rasûlün olan Muhammed üzerine indir. O karanlık devirlere son vermiş ve mutlu ve aydınlık bir devrin kapılarını açmıştır. Hakkı yüceltmış; batılları ve hurafeleri ortadan kaldırmıştır. O, peygamberlik görevini yüklendiği günden itibaren hiç birşeyden korkmaksızın, ve azminde en ufak bir gevşeklik olmaksızın daima senin istediğin yolda ilerlemiştir. Vahyinin korunması ve emirlerinin yerine getirilmesi için canla-başla çalışmış ve bu uğurda hayatını ortaya koymaktan çekinmemiştir. Kalbler, fitnelere dalıp, günahlara battıkları ve şaşkın bir şekilde dolaştıkları bir sırada senin ona gönderdiğin nur sayesinde hidayet bulmuştur. O, İslâm'ın nurlu işaretlerini ve apaçık hükümlerini yaymış ve yüceltmıştır. O senin güvenilir bir memurun ve ilim hazinenin bekleşisidir. Din (kıyamet) gününde şahidindir. Sen onu bütün insanlığa bir nimet olarak gönderdin. O hak ile rahmet olarak gönderdiğin peygamberidir. Ey Rabb'im! Kıyamet gününde Adn cennetinde onun için çok geniş bir yer ayır. Onun mükafaatını fazlınla kat kat artır. Ona tertemiz ve kesintisiz faziletlerinden ihsan eyle! Sevabının zaferinden ona kana kana içir! Ey Rabb'im! Onun binasını bütün binalardan daha yüksek kıl! Onu katındaki derecelerin en güzeliyle mükafaatlandır. Onun için nurunu tamamlayıp kendisini şehadeti makbul, sözü geçer ve sözlerinde adalet ve hikmet bulunan, delil ve hüccet sahibi bir kimse olarak mükafaatlandır" (91).

12. FASIL: MEDİNE-İ MÜNEVVERE'YE GELEN MİSAFİRLERE İSLÂM'IN HÜKÜMLERİNİN ÖĞRETİLMESİ

H. Peygamber'in Sahabilerine, Abdükaysoğulları Heyetine İslâm'ı Öğretmelerini Emretmesi

- Abdükaysoğulları heyetinde yer alan bazı kimseler şöyle anlatıyorlar: Hz. Peygamber'in yanına vardığımızda orada bulunan sahabiler gelişimize çok sevindiler ve bize yer açtılar. Oturduğumuzda Hz. Peygamber "Hoşgeldiniz!" buyurdular ve bizlere dua ederek "Önderiniz kimdir?" diye sordular. Biz hepimiz Münzir b. Âiz'i işaret ettik. Hz. Peygamber "Şu yüzünde yara izi olan mı?"

buyurdular. Çünkü Münzir'in yüzünde bir merkep çiftesinin izi vardı. İşte o günden itibaren Münzir'e, "Yılınde yara izi olan" manasına gelen "Eşecc" denilir oldu. "Evet ey Allah'ın Rasûlü! Bizim önderimiz odur!" dedik. O Hz. Peygamber'in huzuruna hepimizden sonra girmişti. Çünkü o develerimizi bağlayarak eşyalarımızı biraraya getirmişti. Bunları yaptıktan sonra da yolculuk sırasında giymiş olduğu elbiseleri çıkarmış ve heybesinde getirdiği yeni ve güzel elbiselerini giymişti. O içeri girdiğinde Hz. Peygamber mübarek sırtlarını bir yere dayamışlar ve ayaklarını da uzatmışlardı. Eşecc'in geldiğini gören halk "Eş Eşecc! Buraya buraya!" diyerek ona yer açtılar. Bunun üzerine Hz. Peygamber ayaklarını toplayarak "Ey Eşecc! Buraya gel!" buyurdular. O da gidip Hz. Peygamber'in sağ tarafına oturdu. Hz. Peygamber onunla ilgilenip kendisine iltifatlarla bulundular. Sonra da ona memleketini sordu ve Hecer'in Safa ve Müşakkar gibi bazı köylerin isimlerini saydılar. O zaman Eşecc "Anam babam sana feda olsun ey Allah'ın Rasûlü! Sen bizim memleketin köylerini bizden daha iyi biliyorsun" dedi. Hz. Peygamber de "Ben zamanında sizin memlekete gitmiştim. Oranın halkı bize çok iyi davranmışlardı" dediler ve sonra da Ensar'a dönerek "Ey Ensar cemaati! Kardeşlerinize ikramda bulununuz! Çünkü onlar müslümanlıkta sizin gibi olup düşünce ve dil bakımından da size en yakın olan insanlardır. Başkalarının müslüman olmamak için öldürülmeyi göze aldığı bir sırada bu kardeşleriniz hiç bir zorlama olmaksızın kendiliklerinden müslüman olmuşlardır" buyurdular. Ertesi sabah Hz. Peygamber bizlere "Kardeşlerinizin size yaptıkları ikramları ve hizmetleri nasıl buldunuz?" diye sordular. Biz de "Onlar bize çok iyi davrandılar. Altılarımıza yumuşak yataklar serip bize çok güzel yemekler yedirdiler. Bu arada da Allah'ın kitabını ve Peygamberinin sünnetini Öğrettiler" karşılığını verdik. Bu durum Hz. Peygamber'in çok hoşuna gitti ve bizlere teker teker ne öğrendiğimizi sordular. Biz de öğrendiklerimizi kendisine söyledik. Bazılarımız Tahiyât'ı, bazılarımız Ümmü'l-Kitab'ı (Fatiha'yı); diğer bazılarımızsa bir-iki süre veya sünneti öğrenmişti (92).

- Ebu Said el-Hudrî şöyle anlatıyor: Bir gün Hz. Peygamber'in yanında oturuyorduk. Birara "Abdukaysoğulları heyeti geldi" buyurdular. Fakat o sırada ortalıkta hiç kimseler görünmüyordu. Bir saat kadar sonra uzaktan göründüler. Yanımıza gelerek selam verdiler. Hz. Peygamber onlara "Yanınızda hurmalarınızdan birşeyler var mıdır?" diye sordular. "Evet!" dediler. Bunun üzerine Hz. Peygamber yere bir deri parçası serilmesini emrettiler. Gelenler yanlarında bulunan hurmaları bunun üzerine döktüler. Sonra Hz. Peygamber bütün sahibelerini toplayarak "Siz şu hurmaya el-Bernî diyorsunuz değil mi? Şu hurmaya şu ismi, şuna da bu ismi veriyorsunuz!" diyerek hurmaların çeşitlerini saydılar. Onlar da "Evet!" karşılığını verdiler. Daha sonra Hz. Peygamber gelenlerin her birisini müslümanlardan bir kişiye misafir ettiler. Müslümanlar onları evlerinde ağırlayacak ve kendilerine namazı ve gerekli bilgileri öğreteceklerdi. Böylece bu kişiler bir hafta buralarda kaldılar. Sonra Hz. Peygamber onları çağırdı ve neler öğrendiklerini sordu. Ancak öğrendiklerini yeterli bulmayarak onları bu kez de başka müslümanların evine misafir ettiler. Böylece bir haftadaha geçti. Hz. Peygamber onları bir kez daha denediler ve bu sefer kendilerine yetecek kadarını öğrenmiş olduklarını gördüler. O zaman bu kişiler "Ey Allah'ın Rasûlü! Allah Teâlâ'nın yardımı ile artık dinimizi öğrenmiş bulunuyoruz. İzin verirseniz dönmek istiyoruz; çünkü ailelerimizi ve memleketimizi çok özledik" dediler. Hz. Peygamber de onlara izin verdiler (93).

13. FASIL: YOLCULUK ESNASINDA İLİM ÖĞRETİLMESİ

H. Peygamber'in Veda Haccı Yolculuğunda Sahabilerine İslâm'ın Hükümlerini Öğretmeleri

- Câbir (r.a.) şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber, Medine'de dokuz sene kaldı ve bu müddet zarfında da hacca gitmedi. Onuncu sene Hz. Peygamber'in hacca gideceği ilan edildi. Bunun üzerine Medine civarındaki müslümanlar onunla birlikte hac yapmak için Medine'ye akın ettiler. Böylece Hz. Peygamber Zilkâde'nin yinnibeşinci günü Medine'den yola çıktı. Biz de onunla birlikteydik. Zülhuleyfe denilen yere geldiğimizde Umeys kızı Esmâ, Hz. Ebubekir'in oğlu Muhammed'i dünyaya getirdi. Bunun üzerine Hz. Peygamber'e haber göndererek "Ben ne yapacağım?" diye sordu. Hz. Peygamber de ona "Önce gusletsin! Sonra da geniş bir elbise giyerek "Lebbeyk! Allâhümme lebbeyk!" şeklinde telbiye getirmek suretiyle hacını yerine getirsin!" buyurdular. Devesi çöle ayak bastıklarında Hz. Peygamber "Lebbeyk! Allâhümme lebbeyk! Lebbeyk, lâ şerîke leke lebbeyk! İnnel hamde ve'n-ni'mete leke ve'l-mülke lâ şerîke lek!" diyerek tehlil ve telbiye getirmeye başladılar. Müslümanlar da bu sözleri tekrarlıyordu. Bazıları ise "zü'l-meâric" ve buna benzer kelimeler de ekliyor; Hz. Peygamber'se bunlara ses çıkarmıyorlardı. Ben bu yolculuk sırasında Hz. Peygamber'in önünün gözün alabileceği yerlere kadar yaya ya da süvarilerle dolu olduğunu gördüm. Arkasında, sağında ve solunda da durum böyleydi. Kur'ân-ı Kerim, aramızda bulunan Hz. Peygamber'e iniyordu. O'nun tevilini en iyi Hz. Peygamber bildiği için biz kendisine bakıyor ve o nasıl amel ediyorsa biz de aynı şekilde amel ediyorduk (94).

Câbir el-Ğâdirî'nin, Yolculuk Esnasında Hz. Peygamber'den İlim Talep Etmesi

- Câbir b. el-Ezrak el-Şâdirî şöyle anlatıyor: Beraberimde bazı eşyalar da bulunduğu halde bir devenin sırtında Hz. Peygamber'e geldim. Sonra onunla birlikte Mekke'ye doğru yola çıktık. Oraya vardığımızda Hz. Peygamber deriden yapılmış bir çadıra girdiler. Çadırın kapısında ellerinde kamçılar olduğu halde otuz kişi nöbet tutuyordu. İçeri girmek istediğimde bunlardan birisi beni iteledi. Bunun üzerine ona "Beni itelersen ben de seni itelerim; eğer bana vurursan ben de sana vururum" dedim. O da bana "Ey insanların en şerlisi!" dedi. O zaman "Allah'a yemin ederim ki sen benden daha şerlisin" dedim. "Bu nasıl oluyor?" deyince de "Ben, Yemen'in en ücrâ bir köşesinde, Hz. Peygamber'i dinleyip döndüğümde bu öğrendiklerimi beni beklemekte olanlara öğreteyim diye kalkıp buralara kadar geldim. Sense beni Hz. Peygamber'in yanına girmekten menediyorsun!" dedim. Bunun üzerine o "Doğru söylüyorsun. Allah'a yemin ederim ki ben senden daha şerliyim" dedi. Sonra Hz. Peygamber Mina'ya gitmek üzere develerine bindiler. Mina'nın Akabe mevkiinde müslümanlar soru sormak için Hz. Peygamber'in etrafına toplandılar. Büyük izdiham oldu, bu yüzden hiç kimse Hz. Peygamber'e yaklaşamıyordu. Birara saçlarını kısalttırmış bir kişi "Ey Allah'ın Rasûlü! Benim için dua et!" dedi. Hz. Peygamber de "Allah Teâlâ başını tıraş ettirenlerin günahlarını affetsin!" buyurdu. Adam yine "Ey Allah'ın Rasûlü! Benim için dua et!" dedi. Hz. Peygamber de sözlerini tekrarladılar. Adam bir kez daha "Ey Allah'ın Rasûlü! Benim için dua et!" dedi. Bu kez Hz. Peygamber üç kere "Allah Teâlâ başını tıraş ettirenlerin günahlarını affetsin!" buyurdu. Bunun üzerine adam giderek saçlarını dipten kestirdi (95).

İbn Cerir'in "Mü'minlerin Hepsinin Birden Savaşa Gitmeleri Uygun Değildir" Âyetini Tefsiri

- İbn Cerir “Mü’minlerin hepsinin birden savaşa gitmeleri uygun değildir. Bu yüzden her topluluktan bir grup savaşa gitmelidir. Geride kalanlar da dinde ilim sahibi olmaya çalışmalıdırlar. Kavimleri savaştan kendilerine döndüklerinde onları uyarmalıdırlar” (Tevbe/122) âyeti hakkındaki yorumları söyledikten sonra şöyle diyor: “Bu âyet doğruya en yakın olarak şöyle yorumlanabilir: “Her topluluktan bir grup insan savaşa çıkarak Allah Teâlâ’nın orada kendi dinine, Peygamber’e ve onun ashâbına nasıl yardım edip, düşmanlarını ve kafirleri yenilgiye uğrattığını görsünler. İslâm’ın batıl dinlere nasıl galebe çaldığına bizzat şahit olsunlar. Savaş bitip de döndüklerinde kavimlerini, yenilenler üzerine indiğini gördükleri Allah’ın gazabı hususunda uyarınsınlar. Onlara inanmayanların başına neler gelebileceğini anlatsınlar. Bu şekilde belki de geri kalmış olanlar Allah ve Rasûlü’nün düşmanlarının başlarına gelenler kendi başlarına da gelmesin diye iman ederler” (96).

14. FASIL: CİHAT ZAMANINDA İLİM ÖĞRENİLMESİ

Sahabilerin Cihatla İlim Öğrenimini Birarada Yürütmeleri

- Ebu Said el-Hudrî şöyle anlatıyor: Gazaya çıktığımızda Hz. Peygamber’in hadislerini dinleyip ezberlemeleri için bir veya iki kişiyi geride bıraktık. Gazadan dönüşümüzde bu kişiler Hz. Peygamber’den dinlediklerini bize söylerlerdi. Biz de daha sonra bu hadisleri “Hz. Peygamber şöyle buyurdu...” demek suretiyle halka aktarıyorduk (97).

15. FASIL: GEÇİM TEMİNİ İLE İLİM ÖĞRENİMİNİN BİRARADA YÜRÜTÜLMESİ

Sahabilerin Hem Çalışıp Hem de İlim Öğrenmeleri

- Ensar’dan, akşam olduğunda Medine-i Münevvere’nin belli yerde toplanıp bütün geceyi Kur’ân okuyarak ve müzakeresini yaparak geçiren yetmiş kişi vardı. Sabah olduğunda gücü kuvveti yerinde olanlar odun getirip satarak geçimlerini temin ederler ve mescide de tatlı su getirip koyarlardı. Zengin olanları ise ara sıra bir koyun alıp keserek etlerini Hz. Peygamber’in hücre-i saadetlerinin duvarlarına asarlardı. Hubeyb (r.a.) şehit edildiğinde Hz. Peygamber bu yetmiş kişiyi gönderdi. Aralarında Enes b. Mâlik’in dayısı Harâm b. Melhân da vardı. Bunlar Süleymoğullarından bir kabilenin yanından geçtiler. Onlar da kendileri için geldiklerini zannederek silahlanıp Ensar birliğinin karşısına çıktılar. Bunun üzerine Harâm b. Melhân, birlik komutanına “Müsaade et, gidip onlara, kendileriyle savaşmak için gelmediğimizi söyleyeyim de yolumuzdan çekilsinler” dedi. O da izin verdi. Harâm onlara doğru giderken adamın biri mızrağını ona sapladı. Vurulduğunu hisseden Harâm “Allâhu ekber! Kâbe’nin Rabb’ine yemin ederim ki zaferi kazandım (şehit oluyorum)” diye bağırdı ve sonra da düşüp öldü. Daha sonra bu kabile sahabileri kordon altına aldı ve Hz. Peygamber’e durumu bildirecek bir kişi dahi bırakmaksızın kılıçtan geçirdiler. Hz. Peygamber bu durumu öğrendiklerinde çok fazla üzüldüler; öyle ki o hiç bir askerî birlik için bu kadar üzülmemişlerdir. Her sabah namazından sonra mübarek ellerini kaldırarak bu işi yapan kabileye beddua ederlerdi (98).

- Bir grup insan Hz. Peygamber’e gelerek “Bize Kur’an ve sünneti öğretmek üzere arkadaşlarımızdan bazılarını gönder!” dediler. Hz. Peygamber de onlarla birlikte yetmiş kişi gönderdi. Bunlara “Kurrâ” deniliyordu. İçlerinde Enes b. Mâlik’in dayısı Harâm da vardı. Bunlar Kur’an okur, geceyinin müzâkerelerde bulunarak ilim öğrenirlerdi. Gündüzleri de mescide su getirirlerdi. Odun taşıyıp satarak elde ettikleri parayla Suffe ashâbına ve fakirlere yemek yedirirlerdi. İşte Hz. Peygamber’in Kur’ân ve sünneti öğretmeleri için gönderdikleri kişiler bunlardı. Ancak onları Hz. Peygamber’den isteyen kabile, gidecekleri yere varmadan bu kişilerin hepsini tuzağa düşürerek öldürdüler. Bunlar öldürüldükleri esnada “Rabb’imiz! Bizim başımıza gelenleri Peygamberimize bildir. Biz senden razıyız, sen de bizden razı ol!” dediler. İçlerinden birisi Enes’in dayısı Harâm’a arkadan yaklaşarak mızrağını sapladı. Vurulduğunu hisseden Harâm “Kâbe’nin Rabb’ine yemin ederim ki zaferi elde ettim!” diye bağırdı. Bu olayı haber aldıklarında Hz. Peygamber sahabilerine “Arkadaşlarımızın hepsi şehit edildiler. Onlar öldürüldükleri sırada “Rabb’imiz! Bizim başımıza gelenleri Peygamberimize bildir. Biz senden razıyız, sen de bizden razı ol!” dediler” buyurdular (99).

Hiz. Ömer’le Ensar’dan Bir Komşusunun Nöbetle İlim Talep Etmeleri

- Hiz. Ömer şöyle anlatıyor: Ensar’dan olan bir komşuyla birlikte Benî Ümeyye b. Zeyd kabilesinin oturmakta olduğu, Medine’nin dış mahallelerinden birinde oturuyorduk. Onunla, Hiz. Peygamber’in yanına bir gün o bir gün de ben gitmek üzere anlaşıştık. Böylece sırası gelen sabahleyin Hiz. Peygamber’in yanına gidiyor ve akşam döndüğünde o gün gelen vahiyleri ve cereyan eden hadiseleri arkadaşına anlatıyordu. Sıranın komşumda olduğu bir gün o, akşam dönüşünde kapıyı acele acele çalarak “Ömer burada mıdır?” diye sordu. Onun bu telaşlı halinden fena halde irkilerek kapıya koştum. “Bugün büyük bir şey oldu. Hiz. Peygamber, eşlerini boşadılar” dedi. Bunun üzerine “Ben de böyle bir şey olmasından korkup duruyordum” dedim. O gece sabahı zor ettim. Sabah namazını kıldıktan sonra elbiselerimi değiştirip Medine’ye indim. Doğrıca Hafsâ’nın hücrelerine gittim. Kızım Hafsâ ağlamaktaydı. Ona “Hiz. Peygamber’in sizi boşadıkları doğru mu?” diye sordum. Hafsâ “Bilmiyorum” dedi. Bunun üzerine Hiz. Peygamber’in yanına vardım. Ayakta durarak “Ey Allah’ın Rasûlü! Hanımlarınızı boşadığınız doğru mu?” dedim. “Hayır!” buyurdular. Bu cevabı aldığımda “Allâhu ekber!” diye bağırdım (100).

Bera’ b. Âzib’in “Biz Hiz. Peygamber’in Bütün Konuşmalarını Dinlemiş Değiliz. Dinleyenlerimiz Diğerlerine Anlatırdı” Demesi

- Berâ (r.a.) şöyle söylüyor: “Sahabiler olarak bizler Hiz. Peygamber’in tüm hadislerini dinleyemiyorduk. Çünkü hepimizin tarlaları ve uğraşılacakları vardı ve bu yüzden de devamlı suretle Hiz. Peygamber’in yanında kalamıyorduk. Ancak şu varki o gün insanlar yalan söylemiyorlar; Hiz. Peygamber’le birlikte bulunanlar olup biteni orada bulunmayanlara olduğu gibi anlatıyorlardı” (101).

- Berâ (r.a.) şöyle diyor: “Biz aktardığımız her hadisi bizzat Hiz. Peygamber’den dinlemiş değiliz. Hiz. Meselâ develerimizi güttüğümüz sıralarda bazı arkadaşlarımız Hiz. Peygamber’in yanında kalarak onu dinlerler ve bilâhère bunları bize anlatırlardı” (102).

Talha b. Ubeydillah'ın "Biz Hz. Peygamber'e Ancak Sabah ve Akşam Saatlarında Uğrayabiliyorduk" Demesi

- İmam Mâlik'in dedesi Ebu Enes Mâlik b. Ebî Âmir el-Eshabî şöyle anlatıyor: Bir gün Talhâ b. Ubeydillah'ın yanında otuyordum. Adamın biri gelerek "Ey Ebâ Muhammed! Vallâhi biz şu Yemenlinin (Ebu Hüreyre'nin) mi yoksa sizin mi Hz. Peygamber'i daha iyi tanıdığını bilmiyoruz. Bu adam Hz. Peygamber'in ağzından hadis uyduruyor" dedi. Bunun üzerine Talhâ şunları söyledi: "Allah'a yemin ederim ki biz onun, söylediği hadisleri Hz. Peygamber'den dinlediğinden asla şüphe etmeyiz. Çünkü o bizim dinlemediklerimizi dinlemiş, bilmediğimiz şeyleri öğrenmiştir. Biz o zamanlar servet sahibi kimselerdik. Evlerimizi ve çoluk-çocuğumuz vardı. Bu yüzden Hz. Peygamber'in yanına ancak günün iki tarafında (sabah ve akşam) uğrayabilirdik. Ebu Hüreyre'ye gelince onun ne malı, ne ailesi ve ne de çocukları vardı. O daima Hz. Peygamber'le birlikteydi. Hz. Peygamber nereye giderse o da oraya giderdi. Başta da söylediğim gibi biz onun bizim bilmediklerimizi bildiğinden, işitmediklerimizi işittiğinden şüphe etmeyiz. Sahabiler olarak hiç birimiz onu Hz. Peygamber'in ağzından hadis uydurmakla itham etmeyiz" (103).

Çalışmazdan Önce Dinin Öğrenilmesi

- Hz. Ömer şöyle buyurmuştur: "Bizim pazarımızda ancak dinde fakih (bilgi sahibi) kimseler alışveriş yapabilir" (104).

16. FASIL: MÜSLÜMANIN KENDİ AİLE EFRADINI EĞİTMESİ

Hz. Ali'nin "Nefsinizi ve Aişe Efradınızı Ateşten Koruyunuz" Âyetini "Onlara Güzel Şeyler Öğretiniz" Diye Yorumlaması

- Hz. Ali "Ey iman edenler! Nefsinizi ve aile efradınızı tutuşturucusu insanlarla taşlar olan ateşten koruyunuz" (Tahrîm/6) âyet-i kerimesini tefsir ederken "Yani nefsinize ve aile efradınıza faydalı ve hayırlı şeyler öğretiniz" buyurmuştur (105).

Hz. Peygamber'in İnsanlara Aile Efradım Eğitmelerini Emretmesi

- Mâlik b. el-Huveyris şöyle anlatıyor: Bizler hepimiz hemen hemen aynı yaşlarda olan gençlerden oluşan bir grup halinde Hz. Peygamber'in yanına vardık ve orada yirmi gün kaldık. Yirmi günden sonra aile efradımızı özlediğimizi düşünerek geride kimleri bıraktığımızı sordular. Biz de geride bıraktıklarımızı söyledik. O çok şefkatli ve merhametli birisiydi. Bize "Artık ailelerinizin yanına dönünüz ve onlara dinlerini öğretiniz. Namazı, ben nasıl kılıyorsam öyle kılınız. Namaz vakti geldiğinde içinizden birisi müezzinlik yapsın ve en yaşlınız da imam olarak namazı kıldırın!" buyurdular (106).

17. FASIL: MÜSLÜMANIN ZARURETTEN DOLAYI DÜŞMANLARININ ve BAŞKALARININ DİLLERİNİ ve DİNLERİNİ ÖĞRENMESİ

Hz. Peygamber'in, Zeyd b. Sâbit'e Yahudilerin Lisanını Öğrenmesini Emretmeleri

- Zeyd b. Sâbit şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber Medine'ye hicret ettiklerinde beni onun huzuruna götürerek "Ey Allah'ın Rasûlü! Bu genç Benî Neccar kabilesinden olup sana indirilen Kur'an'ın onyedü suresini ezberlemiştir" dediler. Bunun üzerine Hz. Peygamber bana Kur'an okuttular ve bundan çok hoşlandılar. Bana "Ey Zeyd! Benim için yahudilerin yazısını öğren. Çünkü bu dilde mektup yazdırmam gerektiğinde onlara güvenemiyorum" buyurdular. Böylece ben bu dil üzerinde çalışmaya başladım ve daha ayın yarısı olmadan onu güzelce öğrendim. Bundan sonra Hz. Peygamber onlara mektup yazmak istediklerinde bunu bana yazdırıyorlar ve onlardan gelen mektupları da bana okutuyorlardı.

- Zeyd b. Sâbit şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber bana "Ey Zeyd! Sen Süryânice'yi iyi biliyor musun? Çünkü bana bu dilde yazılmış mektuplar geliyor" dediler. "Hayır!" cevabını vermem üzerine de "O halde Süryânice'yi öğren!" buyurdular. Bunun üzerine çalışmaya başladım ve bu dili onyedü günde öğrendim.

- Zeyd b. Sâbit şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber bir gün beni çağırarak "Ey Zeyd! Bana bazı mektuplar geliyor. Fakat ben onları herkese okutmak istemiyorum. Bunun için İbrânice'yi ya da Süryânice'yi öğrenebilir misin?" buyurdular. "Evet!" dedim ve sonra da çalışmaya başlayarak onyedü günde öğrendim (107).

İbn Zübeyr'in Kendi Kölelerinin Dillerini Bilmesi

- Ömer b. Kays şöyle anlatıyor: İbn Zübeyr'in yüz kölesi vardı ve o bunların her birisiyle kendi dillerinde konuşurdu. Ben onu dünya işleriyle uğraşırken gördüğümde kendi kendime "Bu kişi sadece dünyası için çalışıyor ve âhireti hiç düşünmüyor"; âhiretiyle ilgili işler yaparken gördüğümde de "Onun bütün düşüncesi âhireti içindir; bir an bile olsun dünyası için çalışmıyor" derdim (108).

Hz. Ömer'in Yıldız (Astronomi) ve Tarih İlimlerinin Öğrenilmesini Emretmesi

- Hz. Ömer şöyle buyurmuştur: "Şu yıldızlarla ilgili şeylerden, karanın ve denizin karanlıklarında yolunuzu bulabileceğiniz kadarını öğreniniz".

- Hz. Ömer şöyle buyurmuştur: "Yıldızlarla ilgili bilgilerden, yollarınızı bulabileceğiniz kadarını ve tarihten de sizi birbirinize bağlayıp tanıttak kadarını öğreniniz" (109).

Hz. Ali'nin Ebu'l-Esved ed-Düeli'ye Kur'an-ı Kerim'e Üstün, Esre ve Ötre Koymasını Emretmesi

- Bir gün göçebe Arab'ın biri Hz. Ali'ye gelerek Hâkka Sûresi'nin otuzyedinci âyeti olan "Lâ ye'külühü ille'l-hâtîün (İrin ve kan karışımını, bilerek ve ısrarla hata edenlerden başkası yemez)" âyetini "Lâ ye'külülü ille'l-hâtûn (İrin ve kan karışımını, adım atarlardan başkası yemez)" şeklinde okudu ve "Ey Mü'minlerin Emîri! Hangimiz adım atmıyoruz ki! Şimdi hepimiz bu kan ve irinden içecek miyiz?" dedi. Bunun üzerine Hz. Ali tebessüm ederek "Sen onu yanlış okuyorsun. Doğrusu "Lâ ye'külühü ille'l-hâtîün (İrin ve kan karışımını, bilerek ve ısrarla hata edenlerden başkası yemez)"dur" buyurdu. O zaman göçebe "Evet ey Mü'minlerin Emîri! Doğrusu senin dediğin gibidir. Allah Teâlâ kullarına asla zulmetmez" dedi. Bu olay üzerine Hz. Ali orada bulunan Ebû'l-Esved ed-Düelî'ye dönerek "Son zamanlarda acemlerden (Arap olmayan) birçok kavim İslâm'a girmiştir. Bunlar Arap dilini iyi bilmiyorlar. Bunun için sen okumada kolaylık olmak üzere bazı işaretler koy" buyurdu. O da Hz. Ali'nin bu tavsiyesine uyarak yazıya üstün, ötre ve esre işareti koyma usulünü getirdi (110).

- Hz. Peygamber Huneyn savaşına çıktıklarında Muaz b. Cebel'i Mekke'de idareci olarak bıraktılar ve ona insanlara Kur'ân'ı ve dinin hükümlerini öğretmesini emrettiler. Daha sonraları Medine'ye döndüklerinde Muaz'ı yine Mekke'de bıraktılar (111).

- Hz. Peygamber Huneyn için çıktıklarında Muaz b. Cebel'i Mekke'de bıraktılar. O Mekke halkına dinin hükümlerini öğretiyor ve Kur'ân okuyordu (112).

18. FASIL: İMAMIN (DEVLET BAŞKANININ) ÖĞRETİM İÇİN ADAMLARINDAN BİRİNİ ALLAH YOLUNDA CİHATA ÇIKMAKTAN ALIKOYMASI

Hz. Ömer'in, Halka him Öğretmesi İçin Zeyd b. Sâbit'i Medine'de Alıkoyması

- Hz. Ömer her sefere çıkışında Zeyd b. Sâbit'i vekil olarak arkasında bırakırdı. diğer sahabiler'i ise başka şehirlere gönderirdi. Önemli işlerde Zeyd b. Sâbit'i görevlendirirdi. Kendisinden bilgi sahibi ve dirayetli bir kişi istenildiğinde Zeyd b. Sâbit'in ismi verilirdi. Ancak Hz. Ömer "Ben Zeyd'in değerini biliyorum. Fakat bu memleket halkının ona ihtiyacı vardır. Çünkü ihtiyaçlarını ve problemlerini ondan başkasının halledemeyeceğini biliyorlar. Dolayısıyla onun yeri benim yanımdır" buyururdu (113).

- Sâlim b. Abdullah şöyle anlatıyor: Zeyd b. Sâbit'in vefat ettiği gün İbn Ömer'le birlikte idik. Zeyd'in vefatını işittiğimde "Bugün insanların en âlimi vefat etti" dedim. İbn Ömer de şunları söyledi: "Allah ona rahmet eylesin! O, babam Ömer'in halifeliği sırasında halkın en âlimi ve allâmesi idi. Babam diğer sahabileri çeşitli memleketlere gönderir ve onları kendi içtihatlarıyla fetva vermekten menederdi. Zeyd b. Sâbit'se Medine'de oturup ora halkına ve dışardan gelen müslümanlara fetva veriyordu" (114).

Zeyd'in Hz. Osman'ın Halifeliği Zamanında Halka Kur'ân'ı ve Dinin Hükümlerini Öğretmesi ve Hz. Ömer'in, Hz. Ebubekir'den Muaz'ı Şam'a Göndermemesini İstemesi

- Ebu Abdurrahman es-Sülemî şöyle anlatıyor: Hz. Osman'ın yanında Kur'ân okumasını öğreniyordum. Bana "Sen yanımda Kur'ân okurken ben halkın işleriyle ilgilenemiyorum. Zeyd b. Sâbit'e git. O bu işi benden daha güzel yapar. Okumayı onun yanında öğren! Hem bu konuda aramızda ihtilaf yoktur. Onun okuyuşu ile benim okuyuşum arasında herhangi bir fark yoktur" buyurdu (115).

- Muaz b. Cebel (r.a.) Şam'a gittiğinde Hz. Ömer onun hakkında şunları söyledi: "Muaz b. Cebel Medine'yi boş bırakarak Şam'a gitti. Medinelileri fıkıh konusunda başsız, kendilerine verdiği fetvalar konusunda da yetim bıraktı. Ben Ebubekir'e, halkın Muaz'a ihtiyacı olduğunu ve bu yüzden de onun Şam'a gitmesine müsaade etmemesini söyledim. Ancak o 'Ben, Allah yolunda şehit olmak isteyen bir kimseyi alıkoymam' dedi" (116).

19. FASIL: SAHABİLERİN İNSANLARA DİNİ ÖĞRETMELERİ İÇİN BAŞKA ÜLKELERE GÖNDERİLMESİ

Hz. Peygamber'in Sahabilerinden Bazılarını Udall ve Kâre Kabilelerine Göndermesi

- Uhud savaşından sonra Udall ve Kâre kabilelerinden bazı kimseler Hz. Peygamber'e gelerek "Memleketimizin halkı müslüman olmuştur. Sahabilerinden bazılarını bize Kur'ân'ı ve İslâm'ın hükümlerini öğretmek üzere gönderebilir misin?" dediler. Bunun üzerine Hz. Peygamber içlerinde Hamza b. Abdilmuttalib'in dostu Mersed b. Ebî Mersed'in de bulunduğu altı kişilik bir grubu birlikte gönderdi (117).

Hz. Peygamber'in Hz. Ali ve Ebu Ubeyde'yi Yemen'e Göndermeleri

- Hz. Ali şöyle anlatıyor: Yemen'den bazı kimseler Hz. Peygamber'in yanına gelerek "Bize dinimizin hükümlerini ve sünneti öğretip aramızda Allah'ın

kitabı Kur'ân'la hükmedecek birisini gönderebilir misiniz?" dediler. Bunun üzerine Hz. Peygamber bana dönerek "Ey Ali! Bunlarla Yemen'e git. Onlara dinin hükümlerini ve sünneti öğretir, aralarında Allah'ın kitabıyla hükmedersin!" buyurdular. Ben de "Ey Allah'ın Rasûlü! Yemenliler çok cahil ve düşüncesiz insanlardır. Bu gibi insanlar öyle şeyler yaparlar ki nasıl hüküm vereceğimi şaşırıyorum" dedim. O zaman Hz. Peygamber mübarek elleriyle göğsüme vurarak "Git ve şunu bil ki Allah Teâlâ kalbine hidayet koymak suretiyle sana yol gösterecek ve adaletle hükmetmen için diline kuvvet verecektir" buyurdular. Hz. Peygamber'in göğsüme vurarak bu sözleri söyledikleri günden bu yana vermiş olduğum hükümlerin hiç birisinde şüphe ve tereddüde düşmemişimdir (118).

- Bir grup Yemenli Hz. Peygamber'e gelerek "Bizlere Kur'ân öğretmek üzere bizimle birlikte birisini gönder!" dediler. Bunun üzerine Hz. Peygamber, Ebu Ubeyde b. el-Cerrah'ın elinden tutarak "Bu gördüğünüz kişi bu ümmetin emindir" buyurdular ve onu kendileriyle birlikte göndereceğini söylediler (119).

- Yemenliler, Hz. Peygamber'den kendileriyle birlikte İslâm'ın hükümlerini ve sünneti öğretecek birisini göndermesini istediler (120).

H. Peygamber'in Amr b. Hazm'la Ebu Musa ve Muaz'ı Yemen'e Göndermeleri

- Abdullah b. Ebîbekir b. Muhammed b. Amr b. Hazm şöyle anlatıyor: Bir gün babam Ebubekir bir mektup göstererek “Bu mektup Hz. Peygamber’in, kendilerine İslâm’ın hükümlerini ve sünneti öğretmek ve zekatlarını toplamak üzere Yemen’e gönderdiği sırada Amr b. Hazm’a vermiş olduğu mektuptur” dedi. Mektupta şöyle deniliyordu: “Rahman ve Rahîm olan Allah’ın adıyla. Bu mektup Allah ve Rasûlî tarafından gelen bir akitnâmedir. “Ey iman edenler akit (va’dlerinizi yerine getiriniz!” (Mâide/1). Bu, Allah’ın Rasûlî Muhammed’in, Yemen’e gönderdiği sırada Amr b. Hazm’a, bütün işlerinde takvadan ayrılmaması hususunda yazmış olduğu mektubudur. Şunu biliniz ki Allah Teâlâ iyilik yaparak takvaya sarılanlarla beraberdir” (121).

- Hz. Peygamber, Muaz b. Cebel’le, Ebu Musa el-Eşarî’yi Yemen’e gönderdi ve kendilerine Yemenlilere Kur’ân öğretmelerini emretti (122).

H. Peygamber’in Ammar’ı, Kaysoğullarına Mensup Bir Kabileye Göndermeleri

- Ammar b. Yâsir şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber beni, kendilerine İslâm’ın hükümlerini öğretmek üzere Kaysoğullarına mensup bir kabileye gönderdiler. Oraya vardığımda bu kabilenin adeta vahşi develer gibi olduklarını gördüm. Gözleri koyun ve deveden başka bir şey görmüyordu. Bu yüzden de fırıldak gibi dönüp duruyorlardı. Bunun üzerine orayı terkederek Hz. Peygamber’in yanına döndüm. Hz. Peygamber ne yaptığımı sorduklarında gördüklerimi anlattım. Bunun üzerine o şöyle buyurdular: “Ey Ammar! Sana bundan daha garibini söyleyeyim mi? Bilmedikleri şeyleri öğrendikten sonra bunların unutarak yine eski gaffletlerine düşenlerin hali bunlardan daha acayip ve ibret vericidir” (123).

H. Ömer’in Ammar ve İbn Mes’ud’u Küfe’ye, İmran b. Husayn’ı da Basra’ya Göndermesi

- Hârîse b. el-Mudarrib şöyle anlatıyor: Ben Hz. Ömer’in Kûfelilere göndermiş olduğu bir mektubunu gördüm. Onda şöyle diyordu: “Ey Kûfeliler! Ben sizlere emir olarak Ammar’ı, muallim ve emirin yardımcısı olarak da Abdullah’ı gönderdim. Bu ikisi Hz. Peygamber’in sahabilerinden ve seçkin kimselerdendir. Onların sözlerini dinleyiniz ve kendilerine uyunuz. Kendisine ihtiyacım olduğu halde Abdullah’ı göndermek suretiyle sizi kendi nefsimce tercih ettim” (124).

- Ebû'l-Esved ed-Düelî şöyle anlatıyor: Basra’ya gittiğimde Ebu Nüceyd İmran b. Husayn’ın orada olduğunu öğrendim. Hz. Ömer onu Basralılara fıkıh öğretmesi için göndermişti (125).

H. Ömer’in, Muat, Übâde ve Ebu’d-Derdâ’yı Şam Taraflarına Göndermesi

- Hz. Peygamber zamanında Ensar’dan beş kişi Kur’ân’ı ezberlemişti. Bunlar Muaz b. Cebel, Übâde b. Sâmî, Übeyy b. Kâ’b, Ebu Eyyûb ve Ebu’d-Derdâ idi. Hz. Ömer’in halifeliği sırasında Şam’da ordu kumandanı olan Yezid b. Ebî Süfyan ona bir mektup göndererek şunları söyledi: “Şam’ın nüfusu çok arttı; bütün şehirler insanlarla doldu. Bunlara Kur’ân’ı ve dinî hükümleri öğretecek insanlara ihtiyaç vardır. Ey Mü’minlerin Emîri! Bana bu hususta yardımcı ol ve buraya Kur’ân’ı ve dinin hükümlerini bilen kimseler gönder!” Bunun üzerine Hz. Ömer bu beş kişiyi çağırarak onlara “Şam’da bulunan müslüman kardeşlerimiz, kendilerine Kur’ân’ı ve dinin hükümlerini öğretmek üzere bazı kimseleri yardıma çağırıyorlar. Allah sizden razı olsun! Sizden üç kişi bu hususta bana yardımcı olsun. Eğer isterseniz aranızda kurâ çekiniz ya da içinizden gönüllü olarak üç kişi çıksın” buyurdu. Onlar da “Kurâ çekmeyeceğiz. Çünkü Ebu Eyyûb ihtiyar, Übeyy b. Ka’b’sa hastadır” dediler. Böylece Muaz b. Cebel, Übâde b. Sâmî ve Ebu’d-Derdâ, Şam’a doğru yola çıktılar. Hz. Ömer bu üç kişiye şunları söylemiştir: “İlk önce Humus’a gidiniz! İşe başladığınızda insanların öğrenme bakımından çeşit çeşit olduklarını göreceksiniz. Bazıları çok çabuk öğrenirler. Böyle birisini bulduğunuzda bildiklerinizi ona öğretiniz ve halkın bir kısmını ona gönderiniz. Böylece halkın Kur’ân’ı ve dinin hükümlerini yeterince öğrendiklerine kanaat getirinceye kadar Humus’ta kalınız. Sonra da birinizi orada bırakıp diğer ikinizden biri Dımişk’a (Şam’a) biri de Filistin’e gitsin!”. Bu üç sahâbi Humus’a vardılar ve Hz. Ömer’in tavsiyesine uyarak tüm halkın öğrendiklerine kanaat getirinceye kadar orada kaldılar. Sonra Übâde’yi orada bırakarak Ebu’d-Derdâ, Dımişk’a, Muaz da Filistin’e gitti. Muaz, Amevâs tâunu (kolerası) senesinde vefat etti. Daha sonra İbâde de Filistin’e gitti ve orada vefat etti. Ebu’d-Derdâ ise vefatınakadar Şam’da kaldı (126).

20. FASIL: İLİM ÖĞRENMEK İÇİN YOLCULUK YAPILMASI

Câbir’in, Hz. Peygamber’den Gelen İki Hadisi Dinlemek İçin Şam’a ve Mısır’a Gitmesi

- Câbir b. Abdillâh şöyle anlatıyor: Bana bir kişinin Hz. Peygamber’den dinlediği bir hadisi naklettiği haber verildi. Bunun üzerine hadisi bizzat o adamın ağzından dinlemeye karar verdim. Bunun için de bir deve satın aldım ve adamın bulunduğu Şam’a doğru yola çıktım. Bir aylık yolculuktan sonra oraya ulaştığımda hadisi nakledenin Abdullah b. Üneys olduğunu öğrendim.

- Doğruca evine vardım ve kapıcıya “Git, Abdullah’a Câbir’in kapıda beklediğini haber ver!” dedim. O içeriden “Abdullah’ın oğlu Câbir mi?” deyince “Evet!” dedim. O zaman elbisesinin eteğine basa basa yanıma geldi. Hoşbeşten sonra “Senin, Hz. Peygamber’den kısas hakkında bir hadis naklettiğini duydum ve bu yüzden de biraraya gelmezden önce ikimizden biri ölür korkusuyla bir deve satın alarak hemen buraya geldim” dedim. Bunun üzerine şunları anlattı: “Bir gün Hz. Peygamber “Allah Teâlâ kıyamet gününde insanları çırılçıplak, sünnetsiz ve bühm olarak haşredecektir” buyurdular. “Bühm”ün ne demek olduğunu sorduğumuzda da “Yanında hiç bir şey bulunmayan kimse demektir” dediler ve sonra da sözlerine şöyle devam ettiler: “Sonra Allah Teâlâ uzak-yakın tüm insanların işitebileceği bir sesle şunları söyler: “Yargılayacak ve sorguya çekecek olan mülk sahibi benim. Cehennem halkından hiç kimse cennetliklerden birisinde bulunan en ufak hakkını almadığı sürece cehenneme atılmayacaktır. Aynı şekilde cennetlik olan hiç kimse bir tokat dahi olsa cehennem halkından birisinden hakkını almadıkça cennete girmeyecektir”. Bunları dinlediğimizde “Ey Allah’ın Rasûlî! Biraz önce insanların çırılçıplak, sünnetsiz ve yanlarında hiç birşey bulunmaksızın haşredileceğini söylemişsiniz. Peki insanlar neyi vereceklerdir?” dedik. Hz. Peygamber “Kisas ve hak alış-veriş insanları iyilik ya da

kötülükleriyle olacaktır. Borçlu olan kişinin sevabından alınarak hak sahibine verilir; eğer sevabı yoksa hak sahibinin günahının bir kısmı borçlunun üzerine yüklenir” buyurdular” (127).

- Mesleme b. Muhalled şöyle anlatıyor: Mısır valiliği yaptığım sırada kapıcı gelerek “Dışarıda devesinin üzerinde bulunan bir göçebe Arap seninle görüşmek istiyor!” dedi. Kapıcıya “Sor bakalım kimmiş?” dedim. Dışarıya çıkan kapıcı biraz sonra dönerek kapıdakinin Câbir b. Abdillâh el-Ensârî olduğunu söyledi. Bunun üzerine başımı pencereden çıkararak “Ben mi aşağıya ineyim, yoksa sen mi buraya gelirsin?” diye sordum. O da “Ne sen in, ne de ben yukarı çıkayım. Duyduğuma göre sen mü’minlerin ayıbının örtülmesi hakkında Hz. Peygamber’den bir hadis naklediyormuşsun. Buraya onu bizzat senden dinlemek için geldim” dedi. “Evet. Ben Hz. Peygamber’in “Kim mü’minlerden birinin bir ayıbını örterse diri diri toprağa gömülen bir kızı kurtarmış gibi sevap kazanır” buyurduğunu işittim” dedim. Bu sözlerimden sonra Câbir b. Abdillâh devesinden inmeksiz gerisin geriye Medine’ye döndü.

- Hz. Peygamber’in sahabilerinden birisi başka bir sahabinin “Kim bu dünyada müslüman kardeşinin bir ayıbını örterse Allah da kıyamet gününde onun günahını örter” şeklinde bir hadis rivayet ettiğini işitti. Bunun üzerine hadisi bizzat o sahabinin ağzından duymak için Mısır’a gitti. Onu bularak işitmiş olduğu hadisi sordu. O da “Evet; ben Hz. Peygamber’in “Kim bu dünyada müslüman kardeşinin bir ayıbını örterse Allah da kıyamet gününde onun günahını örter” buyurduğunu işittim” dedi (128).

Ebu Eyyüb el Ensârî’nin Ukbe b. Âmir Adlı Sahabiden Bir Hadisi Dinlemek İçin Mısır’a Gitmesi

- Ebu Eyyüb el-Ensârî, Mısır’da bulunan Ukbe b. Âmir’in yanına giderek “Ben buraya senden bir hadisi sormak için geldim. Hz. Peygamber’in bunu söyledikleri sırada orada bulunanlardan bir tek seninle ben hayattayız. Hadis mü’minin ayıp ve kusurlarının gizlenmesi hakkında idi; fakat ben tam olarak hatırlayamıyorum” dedi. Ukbe de “Hz. Peygamber ‘Kim bir mü’minin ayıbını örterse Allah da kıyamet gününde onun günahlarını örter’ buyurmuştu” dedi. Bunun üzerine Ebu Eyyüb hiç beklemezsizin Medine’ye döndü. Oraya vardığında da devesinin yükünü ve eyerini çözmeksizin bu hadisi halka nakletti (129).

Ukbe b. Âmir’in Mesleme b. Muhalled’e, Başka Bir Sahabinin de fedâle b. Ubeyd’e Gitmesi

- Ukbe b. Âmir, Mesleme b. Muhalled’in evine gitti. Kapıcı ile konuşurken içerde bulunan Mesleme onun sesini işiterek içeri gelmesini söyledi. Fakat Ukbe içeri girmeyerek “Ziyaret için gelmedim. Hz. Peygamber’in falan gün “Kim kardeşinin bir ayıbını öğrenir de bunu kimseye söylemeksizin gizleyecek olursa Allah da kıyamet gününde onun günahlarını örter” buyurduğunu hatırlıyor musun?” dedi. Onun “Evet hatırlıyorum” demesi üzerine de “Ey Mesleme! İşte ben sana bunun için gelmişim” dedi (130).

- Sahabilerden biri, naklettiği bir hadisi bizzat onun ağzından dinlemek üzere Mısır’da bulunan Fedâle b. Ubeyd’in yanına gitti. Oraya vardığında

Fedâle’yi devesine yem verirken buldu. Fedâle onu evine davet etti. Fakat o sahâbi “Ben seni ziyaret etmek için gelmedim. Bir gün seninle birlikte Hz. Peygamber’den bir hadis dinlemiştik. Senin onu aklında daha iyi tuttuğunu işittiğim için geldim” dedi. Fedâle’nin “Hangi hadisten bahsediyorsun?” demesi üzerine de “Falan hadisten” diyerek hadisi söyledi (131).

Ubeydullah b. Adiyy’in Hadisi Dinlemek Üzere Hz. Ali’ye Gitmesi

- Ubeydullah b. Adiyy şöyle anlatıyor: Bir gün Hz. Ali’nin bir hadis naklettiğini işittim. Bunun üzerine ben bu hadisi kendisinden dinlemeden vefat eder de başkasından da dinleyemem korkusuyla deveme bindiğim gibi o sırada Irak’ta bulunan Hz. Ali’nin yanına gittim (132).

- Ubeydullah b. Adiyy şöyle anlatıyor: Yanına vardığımda Hz. Ali’ye hadisi sordum. Bunun üzerine benden hiç kimseye söylemeyeceğime dair söz aldıktan sonra hadisi bana söyledi. İsterdim ki böyle bir söz vermemiş olsaydım da bu hadisi ben de sizlere söyleseydim (133).

- İbn Mes’ud şöyle diyor: “Allah’ın kitabını benden daha iyi bilen birisinin varlığını bilseydim onu görmek için çok uzun yolculukları göze alırdım”.

- İbn Mes’ud şöyle buyurmuştur: “Eğer bir kişinin Allah’ın kitabını benden daha iyi bildiğini öğrensem develerin gidebileceği bir yerde olduğu sürece onu görmeye giderdim”.

21. FASIL: İLMİN EHİL ve GÜVENİLİR KİMSELERDEN ÖĞRENİLMESİ

Hız. Peygamber’in Ebu Sa’lebe’yi “Seni, Güzelce Eğitip Terbiye Edecek Birisine Teslim Ediyorum” Buyurarak Ebu Ubeyde’ye Göndermesi

- Ebu Sa’lebe şöyle anlatıyor: Bir gün Hz. Peygamber’e giderek “Ey Allah’ın Rasûlü! Güzelce eğitmesi ve terbiye etmesi için beni bir kişiye teslim et!” dedim. Bunun üzerine beni Ebu Ubeyde b. el-Cerrâh’a teslim ederek “Ben seni öyle bir kişiye teslim ediyorum ki o seni güzelce eğitip terbiye edecektir” buyurdular (134).

- Ebu Sa’lebe şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber beni Ebu Ubeyde’ye gönderdiler. Yanına vardığımda o Beşir b. Sa’d’la konuşuyordu. Beni gördüklerinde sustular. Bunun üzerine “Ey Ebâ Abdillâh! Allah’a yemin ederim ki Hz. Peygamber seni bana bu şekilde tarif etmediler” dedim. O zaman Ebu Ubeyde şunları söyledi: “Otur da sana ne konuştuğumuzu söyleyeyim. Hz. Peygamber “Şu anda içerisinde bulunduğunuz dönem peygamberlik dönemidir. Sonra bu yolu takip eden halifelik dönemi; ondan sonra da saltanat ve zorbalık dönemi gelecektir” buyurdular” (135).

Hız. Peygamber’in “İlmin Ehil Olmayanlardan Öğrenilmesi Kıyametin Alametlerindendir” Buyurması

- Enes b. Mâlik şöyle anlatıyor: Bir gün Hz. Peygamber’e “Ey Allah’ın Rasûlü! Emr-i bi’l-ma’ruf ve nehy-i ani’l-münker (iyilikleri emredip kötülüklerden nehyetme) ne zaman terkedilecektir?” diye sordum. “İsrâiloğullarının başlarına gelen sizin de

başınıza geldiğinde” buyurdular. Bu kez “Ey Allah’ın Rasûlü! Onların başına ne gelmişti?” diye sordum. Şöyle cevap verdiler: “Hayırlılarınız arasında yalancılık, kötüleriniz arasında da hayasızlık ve her türlü kötülük yaygınlaşır. Yönetim küçüklerinizin, fıkıhsa rezillerinizin eline geçer” (136).

- Hz. Peygamber’e kıyametin alametleri soruldu. Şöyle buyurdular: “Kıyametin alametlerinden birisi de ilmin küçüklerden öğrenilmesidir” (137).

Hız. Ömer’le İbn Mes’ud’un İlmin Büyüklerden Alınması Gerektiğini Söylemeleri

- Hz. Ömer şöyle buyurdu: “Şunu iyi biliniz ki sözlerin en doğrusu Allah’ın sözüdür. Gidilecek yolların en güzeli Hz. Muhammed’in gösterdiği yoldur. İşlerin en kötüsü sonradan icat olunandır (dine sonradan sokuşturulan bid’atlardır). Şunu da biliniz ki insanlar ilmi büyüklerinden aldıkları sürece hayır üzerindedirler”.

- Hz. Ömer şöyle buyurmuştur: “Ben insanların ne zaman selâmette ve ne zaman fesat içerisinde olacaklarını biliyorum. Fıkıh küçüklerden gelecek olursa büyükler onu kabul etmeye yanaşmazlar. Büyüklerden gelirse küçükler onlara tâbi olurlar ve böylece her iki taraf da doğru yolu bulmuş olur” (138).

- İbn Mes’ud şöyle buyurmuştur: “İnsanlar ilmi Hz. Muhammed’in arkadaşlarından ve büyüklerinden aldıkları sürece hayır ve iyilik içerisinde olacaklardır. İlmi küçüklerinden almaya başladıkları günse helaklarının başlangıcıdır” (139).

- İbn Mes’ud şöyle buyurmuştur: “İnsanlar ilmi büyüklerinden aldıkça hayır üzerinde bulunacaklar; küçüklerinden ve şerlilerinden almaya başladıklarında da helak olacaklardır”.

- İbn Mes’ud şöyle buyurmuştur: “İlim büyüklerinizde olduğu sürece hayır içerisinde olacaksınız. İlim küçüklerinize geçtiğinde onlar büyüklerinizi ahmaklıkla suçlayıp onlara değer vermeyeceklerdir” (140).

Hız. Ömer’le Muaviye’nin İlmin Ehil Olmayanlardan Alınmasını Nehyetmeleri

- Muaviye şöyle demiştir: “Dalâletin (sapıklığın) en katısına sahip olan kimse Kur’an’ı tam manasıyla anlamadan okuyup çocuklara, köle, kadın ve câriyelere öğreten ve bunların gerçek ilim sahipleriyle mücadelelere girişmesine sebep olan kimsedir”.

- Hz. Ömer şöyle buyurmuştur: “Ben bu ümmet için imanı kendisini haramlardan sakındıran mü’minlerle fâsıklığını açığa vuran fâsiklardan korkmuyorum. Benim korkum Kur’ân’ı sanki diline yapışmış gibi okuyup ezberleyen ve sonra da onu yalan-yanlış gelişigüzel bir şekilde tevil eden kimselerdendir” (141).

Ukbe b. Âmir’in Çocuklarına “Hız. Peygamber’in Hadislerini Ancak Güvenilir Kimselerden Alınız!” Diye Vasiyet Etmesi

- Ukbe b. Âmir ölüm döşeginde yattığı sırada oğullarına şunları tavsiye etti: “Oğullarım! Söylediklerimi iyi dinleyiniz ve öğreniniz. Sizi şu üç şeyden sakındırıyorum: Hz. Peygamber’den geldiği söylenen sözleri sakın güvenilir olmayan kimselerden dinlemeyin. Aba bile giyecek olsanız kimseden borç almayınız. Kalblerinizi meşgul ederek sizi Kur’an okumaktan alıkoyacak şiirler yazmayınız” (142).

Hız. Ömer’in Câbiye’de Halka ilmi Sahabilerin Âlimlerinden Almalarını Tavsiye Etmesi

- Hz. Ömer Câbiye’de halka bir hutbe irat ederek şunları söyledi: “Ey insanlar! Kim Kur’an’dan bir şey sormak isteyen Übeyy b. Ka’b’a başvursun. Kim miras meselelerini öğrenmek istiyorsa Zeyd b. Sâbit’e gitsin. Kimin de fikhî bir problemi varsa o da Muaz b. Cebel’e müracaat etsin. Dünya malı isteyecek olanlarınızsa bana gelsin; çünkü Allah Teâlâ malı benim elime teslim etmiş ve beni ona dağıtıcı olarak görevlendirmiştir” (143).

22. FASIL: İLİM ÖĞRENMEK İSTEYENLERE İLTİFATTA BULUNULMASI

Hız. Peygamber’in İlim Öğrenmek İsteyen Saffan b. Assâl’a İltifatta Bulunmaları

- Saffan b. Assâl el-Murâdî şöyle anlatıyor: Mescitte bulunduğu bir sırada Hz. Peygamber’in yanına vardım. Kendisi kızıl bir abaya bürünmüşlerdi: “Ey Allah’ın Rasûlü! Ben birşeyler öğrenebilmek için geldim” dedim. Bunun üzerine “İlim öğrenmek isteyenlere merhaba!” buyurdular (144).

Ebu Said el Hudrî’nin İlim Talep Edenlere İltifatta Bulunması

- Ebu Hârun şöyle anlatıyor: Biz Ebu Said el-Hudrî’nin meclisine devam ederdik. Her gidişimizde bizi “Hoşgeldiniz! Hz. Peygamber’in bize tavsiye etmiş olduğu kimselere merhaba!” diye karşılayarak şunları söylerdi: “Hz. Peygamber bizlere “İnsanlar size bağlıdır. Yeryüzünün çeşitli yerlerinden dinin hükümlerini öğrenmek için birçok insan size gelecektir. Ben size, yanınıza gelen bu insanlara iyi davranmanızı tavsiye ediyorum” buyururlardı” (145).

- Ebu Said el-Hudrî şöyle demiştir: “Hz. Peygamber bizlere “Yeryüzünün çeşitli bölgelerinden birçok insanlar dinlerini sormak üzere size geleceklerdir. Size bu kişilere iyi davranmanızı ve kendilerine yer vermenizi tavsiye ediyorum. Onlara bildiklerinizi öğretiniz ve ‘Merhabâ! Yaklaşınız!’ deyiniz” buyurmuşlardır” (146).

- Ebu Said el-Hudrî yanına gelen genç talebeleri “Hz. Peygamber’in bizlere tavsiye buyurduğu kimselere merhaba!” diyerek karşılar ve şöyle derdi: “Hz. Peygamber bize, sizin gibi olanlara yer vermemizi ve hadis öğretmemizi emretmişlerdi. Bizden sonra yerimize siz geçeceksiniz ve bu hadisleri halka nakledeceksiniz”. Ders verdiği kişilere de “Eğer anlamadığın bir şey varsa bana sor. Çünkü benim için sana söylediklerimi anlamış olarak kalkıp gitmen; anlamaksızın ayrılmandan çok daha sevindiricidir” derdi (147).

Ebu Hüreyre'nin İlim Öğrenmek İsteyenlere İltifatta Bulunması

- İsmail şöyle anlatıyor: Bir gün hasta olan Hasan el-Basrî'yi ziyarete gittik. Yatmakta olduğu odayı doldurduk. Bunun üzerine uzatmış olduğu ayaklarını toplayarak şunları söyledi: “Bir keresinde biz de Ebu Hüreyre'nin ziyaretine gitmiştik. Aynen sizin gibi odayı doldurduğumuzda o ayaklarını toplayarak şöyle demişti: “Bir gün Hz. Peygamber'in huzuruna girdik ve bulunduğu odayı doldurduk. Hz. Peygamber bir yere yaslanarak ayaklarını da uzatmışlardı. Biz içeri girdiğimizde mübarek ayaklarını toplayarak “Benden sonra sizlere ilim talep etmek üzere bazı kimseler gelecektir. Kendilerine selam vererek sevgi gösteriniz ve bildiklerinizden öğretiniz” buyurmuşlardı”. Allah'a yemin ederim ki öyle kimseler gördük ki bunlar yanlarına vardığımızda bize ne selam verdiler, ne sevgi gösterdiler ve ne de bir şeyler öğrettiler. Öğrenmek için gittiğimizde bize cefadan başka bir şey vermediler” (148).

Ebu'd-De,rdâ'nın Her Konuşmasının Arkasından Tebessüm Etmesi

- Ümmü'd-Derdâ şöyle anlatıyor: Kocam Ebu'd-Derdâ bir şey söyledikten sonra mutlaka tebessüm ederdi. Bir gün kendisine “Böyle yapma! Çünkü böyle yapmaya devam edersen sana deli diyeceklerdir” dedim. Bunun üzerine Ebu'd-Derdâ “Hz. Peygamber bir şey söylediklerinde tebessüm ederlerdi. Bunun için ben de öyle yapıyorum” dedi (149).

23. FASIL: MÜSLÜMANIN İLİM MECLİSLERİNE DEVAM ETMESİ ve ÂLİMLERLE OTURUP KALKMASI

Hiz. Peygamber'in İlhim Meclislerine Devam Etmeyi Tavsiye Etmeleri ve Sahabilerinin Onun Etrafında Halkalar Şeklinde Oturmaları

- Hz. Peygamber'e “Ey Allah'ın Rasûlü! Kişinin oturup kalktığı insanların en hayırlısı kimdir?” diye soruldu. Şöyle cevap verdiler: “Kendisini gördüğünüzde Allah'ı, amelini gördüğünüzdeyse âhireti hatırladığınız ve konuşması ilminizi hatırlatan kimse oturup kalktığınız insanların en hayırlısıdır” (150).

- Hz. Peygamber konuşmak üzere oturduklarında sahabiler onun etrafında halkalar oluşturdular (151).

Sahabilerin Sabah Namazından Sonra Halka Halka Oturup Farz ve Sünnetleri Öğrenmeleri

- Yezid er-Rakkâşî şöyle anlatıyor: Enes (r.a.) bizlere şunları söyledi: “Allah'a yemin ederim ki sizin bu yaptığınız doğru değildir. Çünkü sizden birisi oturup konuşuyor diğerleri ise etrafına toplanıp onu dinliyor. Sahabiler ise sabah namazını kıldıklarında halka halka oturarak Kur'ân okur, farz ve sünnetleri öğrenirlerdi” (152).

Hiz. Peygaraber'in Fakir Sahabilerinin Meclislerinde Oturmaları

- Ebu Said el-Hudrî şöyle anlatıyor: Ben muhacirlerden bir grupla birlikte otururdum. Onların bir kısmı, neredeyse çıplak olduğundan adeta diğerlerinin elbiseleriyle örtünüyordu. Biraraya geldiğimizde içimizden biri Kur'ân okur geri kalanlarımız da onu dinlerdik. Bir gün Hz. Peygamber yanımıza gelerek “Ümmetimden böyle fakir kimselerle arkadaşlığımı sürdürmeyi emreden Allah'a hamdolsun” buyurdular. Bunun üzerine halka bozuldu ve yüzler Hz. Peygamber'e doğru döndü. Arkadaşlarım arasında yalnız beni tanıyan Hz. Peygamber “Ey muhacir fakirleri! Sizi kıyamet günündeki bir nur ile müjdeliyorum. O gün siz cennete zenginlerden yarım gün daha önce gireceksiniz ki bu yarım gün beşyüz sene etmektedir” buyurdular (153).

Hiz. Peygamber'in İlim Meclisinde Oturmayı Zikir Meclisinde Oturmaya Tercih Etmeleri

- Hz. Peygamber bir gün mescitte biri Allah'a yalvarıp yakaran diğeri ise fıkıh öğrenip başkalarına da öğreten iki grup insan gördü. Bunun üzerine “Her iki meclis de hayır üzerindedir. Ancak biri diğerinden daha üstündür. Allah Teâlâ şu kendisine zikrederek yalvarıp yakaranlara isterse verir, İsterse de vermez. Diğerleri ise hem kendileri öğreniyorlar ve hem de bilmeyenlere öğretiyorlar. Ben de bir öğretici olarak gönderildim” buyurarak ilim öğrenen,ve öğreten gruptakilerin arasına oturdular (154).

Ebu Musa ile Hiz. Ömer'in Geceleri İlmî Sohbetler Yapmaları

- Bir gece Ebu Musa el-Eş'arî yatsı namazından sonra Hiz. Ömer'in yanına geldi. Hiz. Ömer “Bu saatte ne arıyorsun?” diye sordu. Ebu Musa “Sen konuşmak için geldim” dedi. Hiz. Ömer “Konuşmak için vakit geç değil mi?” deyince de “Fıkîhî bir meseleyi görüşmek istiyordum” karşılığını verdi. Bunun üzerine oturdular ve uzun bir süre konuştular. Birara Ebu Musa “Ey Mü'minlerin Emîri! Biraz da namaz kılsak” diyecek olduysa da Hiz. Ömer “Biz zaten şu anda namazdaymışız gibi sevap kazanıyoruz” diyerek konuşmayı sürdürdü (155).

Cündüb el Beceü'nirr him Öğrenmek için Übeyy b. Ka'b'a Gitmesi

- Cündüb b. Abdillâh el-Becelî şöyle anlatıyor: İlim öğrenmek amacıyla Medine'ye geldim ve doğruca Hiz. Peygamber'in mescidine vardım. İnsanlar burada halka halka olmuş konuşuyordu. Halkalardan her birine uğrayarak konuşmalarına kulak verdim. Nihayet beti benzi solmuş, zayıf ve sanki yolculuktan yeni dönmüş gibi iki parçalı bir elbise giyen birisinin konuştuğu bir grubun yanına geldim. Bu zat “Kâbe'nin Rabb'ine yemin ederim ki başımızdaki idareciler helak oldular ve ben onlar için üzülmüyorum” diyordu. Yanılmıyorsam bu sözlerini birkaç kere de tekrar etti. Yanına oturarak onun konuşmasını dinledim. Kalkıp gittiğinde orada bulunanlara onun kim olduğunu sordum. “Müslümanların efendisi Übeyy b. Ka'b'dır” dediler. Bunun üzerine kalkıp peşine takıldım.

Evine vardığımızda onun ve içindeki eşyaların da kendisi gibi perişan görünüşlü olduğunu gördüm. Onun dünyadan elini eteğini çekmiş zâhî bir kişi olduğunu anladım. İçeri girip selam verdiğimde selamımı alarak bana kim olduğumu sordu. “İraklı birisiyim” dedim. O zaman “Öyleyse bana sonu gelmeyecek sorular sormak için geldin desene” dedi. Onun bu sözleri üzerine çok öfkelen dim; sonra da dizüstü çöküp kibleye yöneldim ve ellerimi kaldırarak şunları söyledim: “Allah’ım! Bunları sana şikayet ediyorum. Biz nafakamızdan keserek bunca masrafa giriyor; sonra kendimizi ve hayvanlarımızı yorarak ilim öğrenebilmek amacıyla buralara kadar geliyoruz, bunlarsa yüzlerini ekşiterek bize kırıcı ve hoş olmayan sözler söylüyorlar”.

Bu sözlerimi işiten Übeyy b. Ka’b ağlamaya ve gönlümü alıp helallik dilemek için yalvarmaya başladı ve şöyle dedi: “Allah sana hayırlar versin! Ben böyle söylemek istememiştim. Fakat sen yanlış anladın”. Sonra da sözlerine devam ederek şunları söyledi: “Rabb’im! Sana söz veriyorum. Eğer . gelecek cumaya kadar yaşayacak olursam hiçkimsenin kınamasından korkmaksızın Hz. Peygamber’den dinlemiş olduğum sözleri müslümanlara aktaracağım” Oradan ayrılarak gelecek cuma gününü sabırsızlıkla beklemeye başladım. Perşembe günü bazı ihtiyaçlarımı karşılamak üzere dışarıya çıkmıştım. Bütün Medine sokaklarının insanlarla dolu olduğunu gördüm. Hangi sokağa girsem orada büyük bir kalabalıkla karşılaşırıyordum. Merak ederek birilerine “Bu kalabalık da nedir?” diye sordum. “Galiba sen yabancısın?” dediler. “Evet!” dediğimde de “Müslümanların efendisi Übeyy b. Ka’b vefat etti” dediler. Bunun üzerine Irak’a geri döndüm. Orada Ebu Musa ile karşılaştım ve ona Übeyy b. Ka’b’la aramızda geçenleri anlattım. Ebu Musa “Eyvah! Ne olurdu cumaya kadar hayatta kalsaydı da sen de söylediklerini bize tebliğ etmiş olsaydın” diye hayıflandı” (156).

İmran b. Husayrt’in Basra Mescidinde Hadis Okutması

- Hilal b. Yisâf şöyle anlatıyor. Bir keresinde Basra’ya gitmişim. Oranın mescidine girdiğimde saçı sakalı bembeyaz olmuş bir ihtiyarın sırtım mescidin direklerinden birine dayamış hadis okuttuğunu gördüm. Onun kim olduğunu sorduğumda “İmran b. Husayn isimli sahabidir” dediler (157).

Halkın İbn Abbas’ın Evi Önünde Toplanmaları ve Onun Bu İnsanların Tüm Sorularını Cevaplandırması

- Ebu Sâlih şöyle anlatıyor: Ben İbn Abbas’ın meclislerinden birine şahit oldum ki bütün Kureyş onunla iftihar edecek olsa yeridir. Bir gün büyük bir kalabalık İbn Abbas’ın evi önünde toplanmıştı. Bütün yollar kapanmış gidip gelmenin imkanı kalmamıştı. İbn Abbas’ın huzuruna girerek kendisine kapının önündeki kalabalığı haber verdim. Bunun üzerine bana abdest suyu getirmemi emretti. Gidip getirdim. Abdest aldıktan sonra “Çıkıp onlara Kur’an’dan, onun harfîerinden ve okunuşundan sormak isteyenlerin içeri gelmelerini söyle!” dedi. Dışarı çıkarak kalabalığa İbn Abbas’ın sözlerini aktardım. Böylece evin içi insanlarla doldu. İbn Abbas onların sorularını fazlasıyla cevaplandırdı. Bu kişilerin işleri bittiğinde İbn Abbas onlara “Artık çıkınız. Sıra diğer kardeşlerinizdedir” dedi. Onların çıkışından sonra bana dönerek “Şimdi de Kur’an’ın tefsir ve tevilinden sormak isteyenler gelsin!” buyurdu. Çıkıp bunu kalabalığa söyledim. Ev yine hıncahınç doldu. İbn Abbas onların sorularını da fazlasıyla cevaplandırdı ve sonunda da “Diğer kardeşlerinizin girebilmesi için evi boşaltınız” dedi.

Onlar evi boşalttıklarında “Çık, helal ve haramlar hususunda soru sormak isteyenlerin gelmesini söyle!” buyurdu. Dışarı çıkarak helal-haram hakkında sorusu olanların girmesini söyledim. Böylece insanlar evi bir kere daha doldurdular. İçeri girenlerin her birisi sorusunu sordu ve cevabını da fazlasıyla aldı. Soruları sona erdiğinde İbn Abbas bunlara da “Şimdi diğer kardeşlerinizin de ihtiyaçlarını giderebilmesi için burayı boşaltınız!” buyurdu. Sonra da bana “Şimdi de miras ve buna benzer konularla ilgili soru sormak isteyenlerin gelmesini söyle!” dedi. Dışarı çıkarak onun bu sözlerini dışarıdaki insanlara söyledim. Böylece bu konuyla ilgili sorusu olanlar evi doldurdular. İbn Abbas bunların sorularını da fazlasıyla cevaplandırdı. Sonra onlara da daha öncekilere söylediği gibi evi boşaltmalarını söyledi. Bu kez bana “Çık ve Arap dili ve edebiyatından, şiirden ve garip söz ve kelimelerden sormak isteyenlerin girmelerini söyle!” buyurdu. Böylece bu gibiler de girerek sorularının cevaplarını fazlasıyla aldılar. Kureyşlilerin tamamı İbn Abbas’la ne kadar iftihar etseler hakları vardır. Ben onun kadar bilgili bir kişi daha görmedim (158).

Abdullah b. Mes’ud’un İlim Meclislerini Övmesi

- İbn Mes’ud şöyle buyurmuştur: “İçinde hikmet ve ilimden bahsedilen meclis ne güzel bir meclistir” (159).
- İbn Mes’ud şöyle buyurmuştur: “Kendisinden hikmet ve ilmin yayıldığı ve Allah’ın rahmetinin ümit edildiği meclis ne güzel bir meclistir” (160).
- İbn Mes’ud şöyle buyurmuştur: “İnsanların önderleri takva sahibi kimselerdir. Fakihlerse onların kumandanlarıdır. Bunların meclislerine devam etmek insanlar için bir kâr ve kazançtır” (161).

Ebu Cuhayfe ile Ebu’d-Derdâ’nın İnsanlara İlim Meclislerine Devam Edip Âlimlerle Oturup Kalkmayı Tavsiye Etmeleri

- Ebu Cuhayfe şöyle diyor: “Büyük insanlarla oturup kalkınız ve âlimlerle dost olunuz. Hikmet sahibi kimselerin meclislerine devam ediniz” (162).
- Ebu’d-Derdâ şöyle buyuruyor: “İnsanın ilim sahipleriyle oturup kalkması ve onların meclislerine devam etmesi fakih oluşunun göstergesidir” (163).

24. FASIL: İLİM MECLİSLERİNE SAYGI GÖSTERİLMESİ

Sehl b. Sa’d’ın, Hadis Naklettiği Bir Sırada Kendisini Dinlemeyen İki Kişiyi Azarlaması

- Sehl b. Sa’d bir gün bir mecliste oturmuş Hz. Peygamber’den hadis naklediyordu. Bu sırada orada bulunanlardan iki kişinin kendi aralarında konuşmakta olduklarını gördü. Bunun üzerine öfkelenerek “Şunlara da bakınız! Ben kendilerine Hz. Peygamber’den gözlerimle görüp kulaklarım ile işittiklerimi anlatıyorum, onlarsa kendi aralarında konuşuyorlar. Allah’a yemin ederim ki sizin

cemaatinizi terkedeceğim ve bundan böyle de aranızda bir daha dönmeyeceğim” dedi. Bunun üzerine orada bulunan Ebu Hâzım ona “Nereye gideceksin ey Sehl?” diye sordu. O da “Gidip Allah yolunda cihat edeceğim?” cevabını verdi. Ebu Hâzım bu kez “Sen nasıl cihat edeceksin? Çünkü sen at üzerinde duramazsın. Kılıç ve mızrak kullanmasını da bilmezsin. Bunları bilmiş olsan bile gücün yetmez” dedi. Sehl b. Sa’d ‘Ey Ebâ Hâzım! Gider cihat saflarına katılırım. Elbette ki bir serseri ok ya da bir taş isabet eder ve böylece de Allah Teâlâ bana şehâdeti nasip etmiş olur” karşılığını verdi (164).

25. FASIL: ÖĞRETİCİNİN TATLI DİLLİ, GÜLER YÜZLÜ ve ANLAYIŞLI OLMASI

Hizmet Peygamber’in Zina Yapabilmek için İzin İsteyen Bir Genci Tatlılıkla İkna Etmeleri

- Kureys’ten bir genç Hz. Peygamber’e gelerek “Ey Allah’ın Rasûlü! Zina hususunda bana izin ver!” dedi. Bunun üzerine orada bulunanlar “Sus, sus!” diye onu engellemeye çalıştılsa da Hz. Peygamber “Bırakın da yanıma gelsin!” dediler. Gencin yanına gelmesi üzerine de ona “Sen annenin zina etmesini ister misin?” buyurdular. Genç “Sana feda olayım ey Allah’ın Rasûlü! Tabî ki istemem” karşılığını verdi. Hz. Peygamber “Sen nasıl istemiyorsan diğer insanlar da annelerinin zina etmelerini istemezler. Peki sen kendi kızının zina etmesini ister misin?” buyurdular. Genç “Canım sana feda olsun ey Allah’ın Rasûlü! Hayır; kızımın zina etmesini de istemem” cevabını verdi. Hz. Peygamber bu kez “Senin istemediğin gibi başkaları da kızlarının zina etmelerini istemez. Söyle bakalım sen kız kardeşinin zina etmesini ister misin?” dediler. Genç buna da “Hayır istemem ey Allah’ın Rasûlü! Canım sana feda olsun!” cevabını verdi. Hz. Peygamber “Sen nasıl istemiyorsan diğer insanlar da kız kardeşlerinin zina etmesini istemezler. Peki öyleyse halanın zina etmesini ister misin?” diye sordular. Genç “Hayır ey Allah’ın Rasûlü! Canım sana feda olsun. Tabî ki bunu da istemem” dedi. Hz. Peygamber’in “Halk da halalarının zina etmesini istemez. Peki sen teyzenin zina etmesini ister misin?” buyurmaları üzerine de yine “Canım sana feda olsun ey Allah’ın Rasûlü! Bunu da istemem” cevabını verdi. Bunun üzerine Hz. Peygamber “Diğer insanlar da senin gibi, teyzelerinin zina etmelerini istemez” dedikten sonra mübarek elini onun omuzuna koyarak “Rabb’im! Bu kulunun günahlarını bağışla, kalbini her türlü kötülükten arındır. Onu zinadan koru!” diye dua ettiler. Bu duadan sonra hiç kimse bu gencin kadınlara dönüp baktığını görmedi (165).

Hizmet Peygamber’in Anlaşılması İçin Sözlerini Üç Kere Tekrarlamaları

- Hz. Peygamber konuştukları zaman iyice anlaşılması için sözlerini üç kere tekrar ederlerdi (166).
- Hz. Âişe vâGdemiz Medine vâizi İbn Ebî Sâib’e “Üç şey vardır ki bunlar hususunda ya benim dediklerimi yaparsın ya da senden davacı olurum” dedi. İbn Ebî Sâib’in “Ey mü’minlerin annesi! Bu üç şeyin ne olduğunu söyle de sana tâbi olayım” demesi üzerine de şöyle buyurdu: “Dua ederken sakın seçili sözler kullanma. Çünkü Hz. Peygamber ve sahabileri böyle yapmazlardı. Cuma günü müslümanlara üç defadan daha fazla va’zetme ki onları Allah’ın kitabından usandırmayasın. Üçüncüsü de konuştukları sırada aralarına girerek insanların sözlerini kesme. Onları kendi hallerine bırak. Ancak gelip kendilerine va’zetmeni istediklerinde va’zet” (167).

İbn Mes’ud’un Öğreticinin Halkı Usandırmaması Gerektiğini Söylemesi

- Şakik b. Seleme şöyle anlatıyor: Abdullah b. Mes’ud yanımıza geldiği bir gün şunları söyledi: “Sizin meclislerinize sık sık gelmememin sebebi sizi usandırmak istemeyişimdir. Hz. Peygamber de usanmamızdan korktukları için bizlere seyrek olarak va’zederlerdi” (168).
- İbn Mes’ud halka va’zeden birisine “Ev vâiz! Sakın halkı ümitsizliğe düşüreyim deme” diye nasihatta bulundu (169).

Hizmet Ali’nin Gerçek Fakihî Vasıflandırması

- Hz. Ali şöyle buyurmuştur: “Size gerçek fakihî (fıkıh âlimini) haber vereyim mi? Gerçek fakih insanları Allah’ın rahmetinden ümitsizliğe düşürmeyen, onlara Allah’a isyan hususunda cesaret vermeyen ve O’nun arabından emin kılmayan ve Kur’ân-ı Kerim’i asla terketmeyen kişidir. İçerisinde bilgi ve şuur olmayan bir ibadette hayır olmadığı gibi içerisinde amel olmayan bilgide de hayır yoktur. Aynı şekilde içinde takvanın olmadığı ibadette ve içerisinde düşünmenin bulunmadığı okumada da hayır yoktur” (170).

Hizmet Peygamber’in Yemen’e Gönderdikleri Muaz ile Ebu Musa’ya Bazı Tavsiyelerde Bulunmaları

- Hz. Peygamber, Muaz b. Cebel’le Ebu Musa el-Eş’arî’yi Yemen’e gönderdi. Yola çıkmadan önce bu ikisine “Birbirinizle yardımlaşın ve birbirinizin sözlerine kulak veriniz. Müjdeleyiniz, nefret ettirmeyiniz!” buyurdular. Muaz b. Cebel, Yemen’e vardıklarında bir hutbe irat ederek ora halkını İslâm’a ve Kur’ân’a davet etti ve şunları söyledi: “Size cennetlik ve cehennemliklerden haber vereyim mi? Hayırla yâdedilen kimseler cennetlik, kendisinden kötülükle ve şerle bahsedilen kimselerse cehennemliktir” (171).

Biraraya Gelen Sahabilerin Fıkıhtan Konuşmaları

- Hz. Peygamber’in sahabileri bir yerde oturduklarında Kur’an okumaları ya da birisine Kur’an okumasını öğretmeleri dışında konuşmaları hep fıkıh üzerine olurdu (172).

İbn Ömer’in Hakikî Âlimî Vasıflandırması

- İbn Ömer şöyle buyurmuştur: “İnsan kendinden üstün olanları kıskanıp çekemediği, aşağı olanları ise küçük görüp horladığı, ilmiyle dünyayı elde etmeye çalıştığı sürece ilimden nasibini almamış demektir” (173).

Hız. Ömer'in İlimin Âdâbı Hakkındaki Sözleri .

- Hız. Ömer şöyle buyurmuştur: “İlmi öğrendiğiniz gibi halka da öğretiniz. İlim için vakar ve sekîneti (ağırbaşlılığı) de öğreniniz. Kendisinden ilim aldığınız ve kendilerine ilim öğrettiğiniz kişilere karşı alçakgönüllü olunuz! Zorba âlimlerden olmayınız ki cehaletiniz ilminize üstün gelerek cahil ve bilgisiz insanlar durumuna düşmüş olmayasınız” (174).

Hız. Ali'nin Öğrencilik Âdâbı Hakkındaki Sözleri

- Hız. Ali şöyle buyurmuştur: “Kendisine çok soru sormaman, güç sorular sorarak onu zor durumda bırakmaman, cevap vermek istemediğinde üstelememen, elinle ona işaret etmemen, kaş göz işaretleri yaparak onunla eğlenmemen, onun meclisinde bir başkasından soru sormaman, onu yanıltmaya çalışmaman, yanıldığında ona yumuşaklık gösterip acele etmemen, kendisine “Falan kişi bu konuda senden farklı şeyler söylüyor” dememen, öğrendiğin herhangi bir sırrını ifşâ etmemen, yanında bulunduğun sırada hiç kimsenin gıybetini yapmaman, yanında olsan da olmasan da onun şeref ve haysiyetini koruyarak saygıda kusur etmemen, bir cemaat içerisinde otururken herkese birden selam verdiğinde onu özellikle zikretmen, huzurunda edepli bir şekilde oturman, bir ihtiyacı olduğunda bunu yerine getirmek için herkesten önce koşman, uzun sohbetlerinden usanmaman âlimlerin senin üzerindeki haklarıdır. Âlimler hurma ağacına benzerler. Onlardan yararlanabilmek için bekleyeceksin, tıpkı hurma ağaçlarının meyve zamanını beklemen gibi. Âlimlerin Allah katındaki dereceleri, oruç tutan ve kendisinin yolunda cihat eden kimselerinkinden üstündür. Âlimin ölümü İslâm'da kıyamete kadar giderilmesi mümkün olmayacak bir çatlak meydana getirir. İlim öğrenen bir kişi vefat ettiğinde onu göklerde bulunan meleklerden yetmiş bin tanesi karşılar” (175).

Sâbit el-Bunânî'nin Kendisinden İlim Öğrendiği Enes b. Mâlik'e Çok Saygılı Davranması

- Enes b. Mâlik'in ümmü'I-veledi olan cariyesi Cemîle şöyle anlatıyor: Sâbit el-Bunânî'nin bize geleceği gün Enes bana “Ey cariyec! Güzel kokunu getir de ellerime süreyim. Çünkü Sâbit geldiğinde elimi öpmedikçe yakamı bırakmaz” derdi (176).

İbn Abbas'ın Hız. Ömer'e Birşey Sormaktan Çekinmesi ve Ona Saygı Göstermesi

- İbn Abbas şöyle anlatıyor: Hız. Ömer'den iki sene boyunca bir şey sormak istedim; fakat heybetinden dolayı bir türlü cesaret edemedim. Nihayet birlikte yaptığımız bir hac veya umre yolculuğunda bunu sormaya karar verdim.

Merrû'z-Zehran denilen yerde konakladığımızda Hız. Ömer def-i hâcet için bulunduğumuz yerden biraz uzaklaştı. Ben de ileri giderek onun dönmesini bekledim. Geri döndüğünde kendisini karşılayarak “Ey Mü'minlerin Emîri! İki seneden beri size bir şey sormak istiyordum; fakat heybetinden dolayı buna bir türlü cesaret edemedim” dedim. Bunun üzerine “Böyle yapmayacaktın. Bana istediğini sorabilirsin. Eğer o şey hakkında bir bilgim varsa bunu sana söylerim. Aksi takdirde “Bu konuda bir şey bilmiyorum” derim. Böylece sen de gidip bilenlerden sorarsın” dedi. O zaman “Allah Teâlâ'nın Hız. Peygamber'e karşı birleştiklerinden bahsettiği o iki kadın kimdir?” diye sordum. Hız. Ömer “Onlar Aîşe ile kızım Hafsâ'dır” buyurdu (177).

Said b. el-Müseyyeb'in Kendisinden İlim Aldığı Sa'd b. Ebî Vakkas'a Saygı Göstermesi

- Said b. el-Müseyyeb şöyle anlatıyor: Bir gün Sa'd b. Mâlik'e (Sa'd b. Ebî Vakkas'a) “Sana bir şey sormak istiyorum, fakat heybetinden dolayı çekiniyorum” dedim. O da “Çekinmene gerek yok. Sana cevap verebileceğimi bildiğin her konuda bana soru sorabilirsin!” dedi. Bunun üzerine ona Hız. Peygamber'in Tebuk savaşına çıkarken Medine'de yerine bırakmış olduğu Hız. Ali'ye ne söylediklerini sordum. Şöyle dedi: “Hız. Peygamber yerine bıraktığı Ali'ye “Seninle benim aramdaki yakınlığın Musa ile Harun arasındaki yakınlık gibi olmasını istemez misin?” buyurdular” (178).

Cübeyr b. Mut'im'in Kendisine Sorulan Bir Soruya “Bilmiyorum” Cevabını Vermesi

- Cübeyr b. Mut'im bir su başından geçiyordu. Orada yaşayanlar ona dinî bir mesele sordular. Mut'im onlara “Bu konuda herhangi bir bilgim yoktur. Ama benimle birlikte birisini gönderirseniz sizin için bu sorunuzun cevabını öğrenir ve onunla birlikte size gönderirim” dedi. Onlar da Cübeyr'in yanına birisini kattılar. Cübeyr yanındakiyle birlikte Hız. Ömer'e gitti ve durumu anlatarak kendisine yöneltilen soruyu ona iletti. Bunun üzerine Hız. Ömer şöyle buyurdu: “Kim âlim ve fakih olmak istiyorsa Cübeyr oğlu Mut'im gibi davransın. O, hakkında bilgisinin olmadığı bir mesele hakkında kendisine bir şey sorulduğunda “Allah daha iyi bilir” demiştir” (179).

İbn Ömer'in, Hakkında Bilgisinin Olmadığı Konularda “Bilmiyorum” Demesi

- Adamın biri İbn Ömer'e, hakkında bilgisi olmadığı bir konuda bir soru sordu. İbn Ömer de “Bilmiyorum” dedi. Adam gittiğinde arkadaşları ona “Niçin cevap vermedin?” diye sordular. Şöyle cevap verdi: “Ne yapabildim. İbn Ömer'den, hakkında bilgisi olmadığı bir şey soruldu. O da “Bilmiyorum” dedi” (180).

- İbn Ömer'e bir şey soruldu. “Benim bu konuda bilgim yoktur” cevabını verdi. Soru soran kişi gittiğinde ise kendi kendisine “İbn Ömer'e bilmediği bir şey soruldu. O da “Benim bu konuda bilgim yoktur” karşılığını verdi” dedi (181).

- Ukbe b. Müslim şöyle anlatıyor: İbn Ömer'le otuzdört ay arkadaşlık yaptım. Kendisine sorulan sorulara çoğu kez “Bilmiyorum” cevabını verirdi. Bir keresinde bana “Ey Ukbe! Bu adamların ne istediklerini biliyor musun? Bunlar bizim sırtımızı cehenneme karşı bir köprü olarak kullanmak istiyorlar” dedi (182).

- Birisi İbn Ömer'e bir soru sordu. Bunun üzerine İbn Ömer başını eğerek uzun bir süre hiç bir şey söylemedi. Orada bulunanlar onun soruyu duymadığını zannettiler ve “Allah sana merhamet etsin! Soruyu işitmedin galiba” dediler. İbn Ömer'se “Hayır işittim. Fakat siz, Allah Teâlâ'nın sorduklarınızdan dolayı bizi sorumlu tutmayacağını zannediyorsunuz. Birşey sorduğunuzda bizlere

düşünme payı veriniz. Böylece hakkında bilgimiz varsa cevabını veririz; yoksa da ‘Bu hususta bir bilgimiz yoktur’ deriz” buyurdu (183).

Hz. Ali, İbn Mes’ud ve İbn Abbas’ın, Âlimin, Bilgisinin Olmadığı Konularda “Bilmiyorum” Demesi Gerektiğini Söylemeleri

- İbn Mes’ud şunları söylemiştir: “Ey insanlar! İçinizden birine herhangi bir şey sorulduğunda eğer o konuda bilgisi varsa bildiklerini söylesin; aksi takdirde ‘Allah daha iyi bilir’ desin. Çünkü insanın bilmediği bir şey hakkında ‘Allah daha iyi bilir’ demesi de ilimdir. Allah Teâlâ, peygamberine ‘(Ey Rasûlüm!) De ki: ‘Ben buna (tebligatıma) karşı sizden bir ücret istemiyorum.

Ben (size) kendiliğinden bir yükümlülük getirenlerden de değilim’ buyurmuştur” (184).

- Bir gün Hz. Ali’den bir mesele soruldu; o da “Bilmiyorum” cevabını verdi. Sonra da şunları söyledi: “İşte yüreğimi serinleten bir cevap. Bana bilmediğim bir şey soruldu, ben de ‘Bilmiyorum’ cevabını verdim” (185).

- İbn Abbas şöyle demiştir: “Âlim bir kişi ‘Bilmiyorum’ sözünü söylemekten çekindiğinde felakete uğramış demektir” (186).

Hiz. Ömer, Ali ve Osman’ın Öğretim Metotları

- Hiz. Ömer bir gün halka va’zediyordu. Birara onların usandıklarını ve kendisini dinlemediklerini görerek va’zını yarıda kesti; ağaçların nasıl dikilmesi gerektiğine dair konuşmaya başladı (187).

- Hiz. Ömer bir gün minbere çıkarak “Kays b. Husayn el-Hârisî’nin kızı Zü’l-ğussa dahi olsa evleneceğiniz kadınlara kırk ukiyyeden fazla mehir vermeyiniz. Kim bu söylediğimden daha fazla mehir verecek olursa onun fazlasını alıp beytülmalaya koyacağım” buyurdu. Bunun üzerine kadınların safından uzun boylu ve basık burunlu bir kadın ayağa kalkarak “Ey Ömer! Sen böyle bir yetkiye sahip değilsin!” diye itiraz etti. Hiz. Ömer’in “Niçin?” demesi üzerine de şunları söyledi: “Çünkü Allah Teâlâ, Kur’ân-ı Kerim’inde “Eğer bir eşi boşayıp başka bir kadınla evlenmek isterseniz, öncekine (mehir olarak) yüklerle mal ve para vermiş olsanız dahi onlardan hiç bir şey almayınız. Acaba iftira ederek ve açık günahkarlık yaparak onu geri alır mısınız?” (Nisâ/20) buyurmaktadır. Bu âyetten mehrin sınırının olmadığı anlaşılmaktadır ve bunu sınırlamaya hiç kimsenin hakkı yoktur”. Bunun üzerine Hiz. Ömer “Bu kadın doğru söylüyor, bir kişi (kendisi) yanıldı” buyurdu (188).

- Bir kişi Hiz. Ali’den bir mesele sordu. O da bildiklerini söyledi. Ancak soruyu soran “Hayır ey Mü’minlerin Emîri! Söylediğiniz gibi değildir; şöyle şöyledir” dedi. Bunun üzerine Hiz. Ali “Evet, senin söylediğin doğru; ben yanıldım” buyurdu ve sonra da “Her ilim sahibinin üstünde daha iyi bilen biri vardır” (Yûsuf/76) âyet-i kerimesini okudu (189).

- Hiz. Ömer’le Osman, görenlerin “Artık bu ikisi birbirleriyle asla konuşmazlar” kanaatine kapılacağı kadar sert tartışmalara girerlerdi. Fakat ayrılmazdan önce anlaşmış olurlar ve böylece birbirlerinden en güzel bir şekilde ayrılırlardı (190).

26. FASIL: BİR CEMAATIN İLİM ÖĞRENEBİLMESİ İÇİN İÇLERİNDEN BİRİNİN FEDAKARLIKTAKI BULUNMASI

Ukbe b. Âmir’in Hiz. Peygamber’in Yanına Giden Arkadaşlarının Develerini Beklemesi

- Ukbe b. Âmir şöyle anlatıyor: Kabilemden onbir kişiyle birlikte Hiz. Peygamber’in yanına gitmek üzere yola çıktık. Medine’ye yaklaştığımızda arkadaşlarım “İçimizden biri burada kalarak develerimize baksın. Biz de bu arada Hiz. Peygamber’i ziyaret ederek onu dinleriz. Sonra tekrar biraraya geldiğimizde Hiz. Peygamber’den dinlediklerimizi o, develerimizin başında kalan kişiye aktarınız” dediler. Bunun üzerine develerin yanında kaldım. Ancak arkadaşlarım gittiğinde kendi kendime “Bu işte ben zararlı çıktım. Onlar Hiz. Peygamber’i bizzat dinliyorlar, bense dinleyemiyorum. Onlar benim öğrenemeyeceğim birçok şeyleri öğreniyorlar” dedim. Sonra develeri bırakarak arkadaşlarımın arkasından ben de Medine’ye vardım. Mescide gittiğimde adamın biri “Hiz. Peygamber ‘Kim güze(bir abdest alırsa bu onun günahlarının keffareti sayılır ve o kişi anasından yeni doğmuş gibi günahsız olur’ buyurdular” diyordu. Ben hayretler içerisinde kalmıştım. Benim bu halimi gören Hiz. Ömer “Sen Hiz. Peygamber’in bundan önceki sözlerini işitmiş olsaydın çok daha fazla şaşardın” dedi. Hiz. Peygamber’in ne söylediğini sorduğumda da şöyle dedi: “Hiz. Peygamber ‘Kim Allah’a hiç birşeyi ortak koşmaksızın ölürse, istediğinde girmesi için Allah Teâlâ ona cennetin kapılarını açar’ buyurdular”. Hiz. Ömer’le konuşurken Hiz. Peygamber oraya geldiler. Bunun üzerine varıp karşısına oturdum. Benden yüzlerini çevirdiler ve bunu birkaç kere tekrarladılar. Nihayet dördüncüsünde “Anam babam sana feda olsun ey Allah’ın Rasû(ü) Yüzünü benden niçin çeviriyorsun?” diye sordum. O zaman bana dönerek “Senin yanında bir kişi mi yoksa oniki kişi mi daha sevimlidir?” buyurdular. Hiz. Peygamber’in bu sözleri üzerine derhal arkadaşlarımın yanına döndüm (191).

Osman b. Ebi’l-As’ın Hiz. Peygamber’in Yanına Girmeyerek Arkadaşlarının Hayvanlarını Beklemesi

- Osman b. Ebi’l-As şöyle anlatıyor: Hiz. Peygamber’e gönderilen Sakif heyeti arasında ben de vardım. Hiz. Peygamber’in kapısına geldiğimizde yolculuk sırasında giydiğimiz elbiseleri yenileriyle değiştirdik. Arkadaşlarım “Develerimizi kim bekleyecek?” dediler. Ancak hiç kimseden ses çıkmadı; çünkü herkes Hiz. Peygamber’in huzuruna girmek istiyordu. Bunun üzerine yaşça en küçükleri olduğum için “Siz girin develere ben bakarım. Fakat bana, çıktıktan sonra benim de Hiz. Peygamber’in yanına girip çıkmam için devemi tutacağınıza dair söz vermelisiniz!” dedim. Söz vererek içeri girdiler. Çıktıklarında ise “Haydi gidelim!” dediler. “Nereye?” diye sordum. “Yurdumuza, çoluk çocuğumuzun yanına” dediler. Bunun üzerine “Ben çoluk çocuğumu ve yurdumu Hiz. Peygamber’i görmek için terkettim. Bunun için de onu görmedikçe geri dönmeyeceğim. Hem siz bana söz vermiştiniz!” dedim. Onlar da “O halde gir fakat acele et. Biz sana da bize de yetecek kadarını sorup öğrendik. Sormadık hiç bir şey bırakmadık” dediler. Böylece Hiz. Peygamber’in huzuruna girdim ve “Ey Allah’ın Rasûlü! Bana dinimi öğretmesi ve beni onda fakih kılması için Allah Teâlâ’ya

yalvarır mısınız?” dedim. Hz. Peygamber “Ne söyledin bakayım?” dediler. Sözlerimi tekrar ettiğimde de “Sen, arkadaşlarından hiç birinin istemediği birşeyi istedin. Git; sen hem onların hem de yanına gelecek olan kavminin büyüğü ve emirsin!” buyurdular (192).

- Osman b. Ebi'l-As şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber'in huzuruna girdiğimde ondan, yanında bulunan bir mushafı istedim. O da bunu bana verdiler.

27. FASIL: SORU SORMA ÂDÂBÎ ve ÖĞRENİLEN ŞEYLERİN MÜZAKERE EDİLMESİ

Sahabilerin Hz. Peygamber'in Meclislerinde İlim Müzakere Etmeleri ve Ona Soru Sormaları

- Enes (r.a.) şöyle anlatıyor: Biz, altmış kadar kişi Hz. Peygamber'le birlikte oturuyordu. O bize bazı hadisler söylüyor ve sonra da herhangi bir ihtiyacı için yanımdan ayrılıyordu. Bundan sonra biz kendi aramızda onun

söylediklerini müzakere ediyorduk. Bu, uzun bir süre devam ediyor ve o kadar çok tekrar ediyordu ki kalktığımızda, dinlediğimiz hadis sanki kalbimize dikilmiş gibi oluyordu (193).

- Ebu Musa şöyle anlatıyor: Sabah namazını kıldığımızda Hz. Peygamber'in etrafında toplanırdık. Bazılarımız Kur'an'dan, bazılarımız farzlardan, diğer bazılarımız da rüyadan sorardık (194).

Fedâle b. Ubeyd'in Arkadaşlarına Öğrendiklerini Müzakere Etmelerini Tavsiye Etmesi

- Fedâle b. Ubeyd kendisinden birşeyler öğrenmek için gelen arkadaşlarına şöyle derdi: “Benden öğrendiklerinizi kendi aranızda müzakere ediniz ve sık sık tekrarlayınız. Birbirinize müjde veriniz. Allah mükafaatınızı versin! Sizi sevsin ve sizi sevenleri de sevsin. Anlayamadığınız yerleri tekrar tekrar sorunuz. Çünkü her bir sorunun sevabı ilkinin sevabı gibidir. Konuştuğunuzda arasına Allah'tan bağışlanma dileyiniz” (195).

Hz. Ali, İbn Mes'ud, İbn Abbas ve Ebu Said el-Hudrî'nin İlmin Müzakere Edilmesi Gerektiğini İfade Etmeleri

- Ebu Nadre şöyle anlatıyor: Bir gün Ebu Said el-Hudrî'ye bize hadis yazdırmasını istedik. Bunun üzerine o şunları söyledi: “Hayır, size hadis yazdırarak onu Kur'an yapmanıza izin vermeyeceğiz. Siz hadisleri bizden, bizim Hz. Peygamber'den aldığımız gibi alınız. Sonra da kendi aranızda müzakere ve tekrar ediniz; böylece unuttuğunuz yerleri birbirinize hatırlatmış olursunuz” (196).

- Hz. Ali şöyle buyurmuştur: “Hadisleri kendi aranızda müzakere ediniz. Çünkü bunu yapmadığınız takdirde hadisler unutulur ve kaybolup gider” (197).

- İbn Mes'ud şöyle buyurmuştur: “Aranızda hadis müzakeresi yapınız. Çünkü hadislerin yaşaması müzakere edilmelerine bağlıdır” (198).

- İbn Mes'ud şöyle buyurmuştur: “Hadis meclislerinde bulunmak ve hadis müzakeresi yapmak namaz kılmak kadar sevabı olan bir ameldir” (199).

- İbn Abbas şöyle buyurmuştur: “Gecenin bir kısmında yapılan ilim müzakeresi bütün bir geceyi sabaha kadar ibadetle geçirmekten daha üstündür” (200).

Hz. Ömer'in, Hz. Ali'ye Üç Soru Sorması ve Öğrendiğine Sevinmesi

- Hz. Ömer bir gün Hz. Ali'ye “Ey Ebâ Hasan! Hz. Peygamber'in yanında bazı zamanlar sen bulundun bense bulunmadım. Aynı şekilde benim bulduğum bazı zamanlar da sen bulunamadım. Sana üç şey sormak istiyorum. Acaba bunlar hakkında bir bilgin var mıdır?” dedi. Hz. Ali'nin “Sor bakalım” demesi üzerine de “Bir kişi kendisinden hiç bir iyilik görmediği bazı kimseleri sever. Diğer taraftan en ufak bir kötülük görmediği bazı kimselere de buğzeder. Bu nasıl oluyor?” diye sordu. Hz. Ali buna şu şekilde cevap verdi: “Ben bu konuda Hz. Peygamber'in “Ruhlar, bölükler halinde kışlalarında toplanan askerler gibi havada biraraya gelirler ve tanışarak arkadaşlık kurarlar. Ruhları birbirleriyle tanışarak arkadaşlık kuran insanlar gerçek hayatta birbirlerini severler. Tanışmayanlar ise ihtilafa düşerler ve birbirlerine buğzederler” buyurduğunu işittim”. Hz. Ömer bu kez “İkincisi, bir kişi bazan bir şey söylemek istediğinde unutuveriyor, bazansa hatırlıyor. Bu nasıl oluyor?” diye sordu. Hz. Ali bu soruya da “Hz. Peygamber'in şöyle buyurduğunu işittim: “Hiç bir beyin yoktur ki onun üzerinde, ayın önünde bulunan bulut gibi bir perde bulunmuş olmasın. Nasıl ki ay pırıl pırıl parladığı bir anda önüne gelen bir bulutla kapkaranlık kesilir ya da önündeki bulutun çekilmesiyle pırıl pırıl parlamaya başlarsa insan beyni de bazı zamanlar söylemek istediği şeyi unutuverir bazansa hatırlar” cevabını verdi. Hz. Ömer son olarak şu soruyu sordu: “Peki, insanın gördüğü rüyaların bauları doğru çıkıyor bazılarıysa çıkmıyor. Bu nasıl oluyor?”. Hz. Ali buna da şu şekilde karşılık verdi: “Bu konuda da Hz. Peygamber'in şöyle buyurduğunu işittim: “Kadın-erkek, uykuya dalan her insanın ruhu arşa doğru yükseltilir. Ruh u arşa kadar yükselebilenlerin gördükleri rüyalar doğru çıkar. Ruh u arşa kadar yükselemeyenlerin rüyaları ise doğru çıkmaz”. Bunun üzerine Hz. Ömer “Ne zamandan beri bu üç şeyi öğrenmek istiyordum. Ölmeden önce bunları öğrenmemi sağlayan Allah Teâlâ'ya hamdolsun” dedi (201).

Hz. Ömer'in İbn Abbas'a, Ümmetin İhtilafını Sorması

- Hz. Ömer bir gün yalnız başına kaldı ve düşünceye daldı. Hemen İbn Abbas'a haber gönderdi ve “Bu ümmet nasıl ihtilafa düşer? Halbuki kitabı bir, Peygamber'i bir, kiblesi birdir?” diye sordu. İbn Abbas “Ey Mü'minlerin Emîri! Kur'an bizim zamanımızda indiği için biz onu okurken hangi ayetin ne zaman, niçin ve ne hakkında indiğini biliyoruz. Bizden sonra gelenler ise, Kur'an'ı okurlar, fakat hangi ayetin ne zaman ve ne hakkında indiğini bilemedikleri için, görüşleri de ayrı olacaktır. Görüşler ayrı olunca da çekişeceklerdir” dedi. Hz. Ömer, İbn Abbas'ın söylediklerine kızdı ve İbn Abbas'ı azarladı. İbn Abbas kalkıp gitti. Fakat Hz. Ömer sonradan düşünüp İbn Abbas'ın söylediklerini yerinde bularak onu tekrar çağırttı ve tebrik etti (202).

H. Ömer'in Arkadaşlarına Bir Ayetin Manasını Sorması ve İbn Abbas'ın Verdiği Cevaptan Memnun Kalması

- İbn Abbas şöyle anlatıyor: Hz. Ömer “Bu gece bir ayet okudum, beni uykusuz bıraktı. O ayet şudur: “Biriniz ister mi ki, kendisinin altından ırmaklar akan, içinde her çeşit meyvesi bulunan, hurmalardan ve üzümlerden oluşmuş bir bahçesi olsun; kendisinin üstüne tam ihtiyarlığın çıktığı; aciz çocuklarının da bulunduğu bir sırada birden ateşli bir kasırga gelsin de bahçeyi yakıp kül etsin? Allah düşünesiniz diye size ayetleri böyle açıklıyor” (Bakara/266) ayetiyle Allah, neyi kastetmiştir?” dedi. Oradakilerden bazıları “Allah daha iyi bilir” dediklerinde, Hz. Ömer “Allah’ın daha iyi bildiğini, ben de biliyorum. Fakat ben sizden soruyorum. Bunun hakkında hanginizin yanında bilgi varsa, hanginiz Peygamber’den bunun hakkında bir şey işitmişse, bana haber veriniz” dedi. Bunun üzerine herkes sustu. Ben çekinerek bir şeyler söyledim. Hz. Ömer beni görünce “Ey kardeşimin oğlu, çekinme, kendini küçük görme. Bildiğin bir şey varsa açıkça söyle” dedi. Ben “Allah Teâlâ, bu temsil ile kişinin amelini kastetmiştir” dedim. Ömer “Nasıl?” dedi. Ben “Bana ancak bu kadar ilham edildi” dedim. Bunun üzerine Ömer kendisi açıklamaya başladı ve “Ey kardeşimin oğlu, doğru söyledin. Kişi dünyada en çok ihtiyarladığı ve küçük, bakıma muhtaç çocuklara sahip olduğu zaman, böyle güzel bir bahçeye muhtaç olur. Ahirette ise, kişi en çok amele muhtaçtır. Sen çok doğru söyledin, yeğenim” dedi (203).

H. Ömer'in, Nasr Suresinin Neye İşaret Ettiğini Sorması

- İbn Abbas şöyle anlatıyor: Hz. Ömer beni de Bedir savaşında bulunan ihtiyarlarla beraber huzuruna alıyordu. Abdurrahman b. Avf, Hz. Ömer’e “Bu genci bizimle beraber huzuruna alıyorsun. Halbuki bizim onun kadar çocuklarımız vardır!” dedi. Hz. Ömer “Bu genç sizin bildiğiniz gibi değildir” dedi. Bir müddet sonra beni çağırdı. Ömer’in o gün beni çağırmasının sebebi, sanıyorum ki, benim bilgimi onlara göstermek içindi. Ömer’in yanına vardığım zaman Bedir ashabı da orada toplanmıştı. Ömer onlara “Siz Nasr suresi hakkında ne diyorsunuz?” dedi. Bazıları “Allah’ın yardımı ve zafer gelince, O’na hamdetmemizi ve O’ndan günahlarımızı bağışlamasını istememizi emrediyor” dediler. Bazıları da “Bilmiyoruz” dediler. Bazıları ise, hiç bir şey söylemedi. Ömer bana “Ey Abbas’ın oğlu, böyle midir? Sen de böyle mi diyorsun?” dedi. “Hayır, ben öyle demiyorum” dedim. Ömer “Peki sen ne diyorsun?” dedi. Ben “Allah Teâlâ bu sureyi indirmekle, Hz. Peygamber’in ecelinin geldiğini bildirdi. Yani Allah’ın yardımı ve zafer gelip insanların Allah’ın dinine akın akın girdiklerini ve Mekke’nin fethini gördüğünde artık senin vazifene sona ermiştir. Ölümüne hazırlan” demek istiyor” dedim. Ömer “Ben de bu sureyi ancak senin anladığın şekilde anlıyorum” dedi (204).

H. Ömer ve İbn Abbas’ın, Bir Ayet ve Hz. Ali Hakkında Konuşmaları

- İbn Abbas şöyle anlatıyor: Hz. Ömer’e “Ey iman edenler! Sakın size açıklandığında hoşunuza gitmeyecek şeylerden sormayınız...” (Maide/101) ayetini sordum. Ömer “Muhacirlerden bazı kimselerin neseblerinde dedikodu vardı. Onlar bir gün “Allah’a yemin ederiz; isterdik ki, Allah bizim nesebimiz hakkında Kur’an indirsin!” dediler. İşte bu ayet bunlar için indirildi” dedikten sonra, Ali’yi kastederek “Sizin şu arkadaşınız iyi bir insandır. Eğer halife olursa dünyaya kapılmayacağına eminim. Fakat o kendisini beğenen bir adamdır. Bu hastalığı onu götürebilir” dedi. Ben “Ey Mü’minlerin Emîri! Bizim adamımız dediğin gibi iyi bir insandır. Hayatı boyunca din hükümlerinden bir tanesini bile değiştirmemiştir. Hz. Peygamber ile uzun zaman arkadaşlık etmiştir. Onu bir kere bile darıltmamıştır” dedim. Ömer “Fatıma ölmeden önce Ebu Cehil’in kızını isteyerek Hz. Peygamber’i darıltmadı mı?” (205). Dedi. Ben “Allah Teâlâ, Hz. Adem’in günahı hakkında “Biz onda(günaha karşı) bir azim bulmadık” (Taha/115) buyuruyor. İşte bizim adamımız da Hz. Peygamber’i darıltmaya azimli değildi. Bu gibi şeyler, kalpte oluşan bazı arzulardır ki, kişinin onları kalbinden tamamen söküp atması mümkün değildir. Bunun gibi şeyler bazan Allah’ın dinini bilen, ondaki emirlerin hikmetlerini kavrayan üstün ilim sahiplerinde de olur. Fakat uyarıldıklarında derhal vazgeçerler” dedim. Bunun üzerine Ömer “Ey Abbas’ın oğlu, kim sizin denizinizin dibine ulaşacağını sanırsa, aldanmış olur” dedi (206).

İbn Ömer’in, Hz. Aişe’den, Ebu Hüreyre’nin Cenazeler Hakkında Rivayet Ettiği Bir Hadisi Sorması

- Abdullah b. Ömer’in yanında oturdum. Habbab çıkageldi ve “Ey Ömer’in oğlu Abdullah!” Ebu Hüreyre’nin ne dediğini biliyor musun? Hz. Peygamber’in “Kim bir cenazeyle ölünün evinden çıkıp namazını kılar ve gömülünceye kadar ayrılmazsa, o kimseye her biri Uhud dağı kadar büyük iki yığın ecir verilir. Namazını kıldıktan sonra dönen kimseye de, Uhud dağı kadar ecir verilir” dediğini söylüyor” dedi. İbn Ömer “Git, bunu Aişe’ye sor. Hz. Peygamber böyle bir şey söylemiş midir?” Aişe’nin ne diyeceğini, gel bana söyle” dedi. Habbab gidince İbn Ömer bir avuç çakıl alarak elinde döndürmeye başladı. Habbab geldi ve “Evet, Ebu Hüreyre doğru söylemiş” dedi. İbn Ömer elindeki çakılları atarak “Biz, ecir yığınlarını kaçırmışız” dedi (207).

- Ebu Hüreyre “Beni Hz. Peygamber’in sohbetinde bulunmaktan alıkoyacak. ne karım, ne de ticaretim vardı. Ben Hz. Peygamber’den, bana ya bir kelime öğretmesini veya bir lokma yemek yedirmesini istiyordum” dedi. İbn Ömer “Ey Ebâ Hüreyre! Sen bizden daha fazla Hz. Peygamber’in yanında kalırdın ve daha çok hadis dinledin” dedi (208).

İbn Ömer’in, Hz. Aişe’den, Ebu Hüreyre’nin Cenazeler Hakkında Rivayet Ettiği Bir Hadisi Sorması

- Abdullah b. Ömer’in yanında oturdum. Habbab çıkageldi ve “Ey Ömer’in oğlu Abdullah!” Ebu Hüreyre’nin ne dediğini biliyor musun? Hz. Peygamber’in “Kim bir cenazeyle ölünün evinden çıkıp namazını kılar ve gömülünceye kadar ayrılmazsa, o kimseye her biri Uhud dağı kadar büyük iki yığın ecir verilir. Namazını kıldıktan sonra dönen kimseye de, Uhud dağı kadar ecir verilir” dediğini söylüyor” dedi. İbn Ömer “Git, bunu Aişe’ye sor. Hz. Peygamber böyle bir şey söylemiş midir?” Aişe’nin ne diyeceğini, gel bana söyle” dedi. Habbab gidince İbn Ömer bir avuç çakıl alarak elinde döndürmeye başladı. Habbab geldi ve “Evet, Ebu Hüreyre doğru söylemiş” dedi. İbn Ömer elindeki çakılları atarak “Biz, ecir yığınlarını kaçırmışız” dedi (207).

- Ebu Hüreyre “Beni Hz. Peygamber’in sohbetinde bulunmaktan alıkoyacak. ne karım, ne de ticaretim vardı. Ben Hz. Peygamber’den, bana ya bir kelime öğretmesini veya bir lokma yemek yedirmesini istiyordum” dedi. İbn Ömer “Ey Ebâ Hüreyre! Sen bizden daha fazla Hz. Peygamber’in yanında kalırdın ve daha çok hadis dinledin” dedi (208).

Ensar Kadınlarının Din Hakkında Soru Sormaları ve Ümmü Süleym'in Hz. Peygamber'e İhtilamı Sorması

- Ne iyi kadınlardır, ensarın kadınları. Haya onları dinlerini Peygamberden sormaktan alıkoymazdı (210).
- Ben Peygamber zevcesi Ümmü Seleme'nin komşusuydum. Bir gün Hz. Peygamber'e "Ey Allah'ın Rasûlü! Kadın rüyasında kocasıyla cima ettiğini görürse, acaba gusül gerekir mi?" diye sordum. Ümmü Seleme "Ey Ümmü Süleym! Ellerin toprağa yapışsın. Sen kadınları Peygamber nezdinde rezil ettin" dedi. Ben de Ümmü Seleme'ye "Kesinlikle Allah haktan haya etmez. Bizim Peygamber'den dinimizi, bilmediklerimizi, müşkilatımızı sonraya hakkımız vardır. Onu sormamız, sormayarak körü körüne devam etmemizden daha hayırlıdır" dedim. Hz. Peygamber "Ey Ümmü Süleym! Kadın eğer suyu görürse yıkanması gerekir" dedi. Ümmü Seleme "Ey Allah'ın Rasûlü! Kadının da suyu var mıdır?" deyince, Hz. Peygamber "Peki; çocuk nasıl annesine benziyor? Kadınlar da yaratılır; ahlâk ve tabiat bakımından erkekler gibidir" dedi (211).

Çok Soru Sormanın Sonuçları ve İbn Mes'ud'un Bunu Doğru Bulmaması

- Halk Hz. Peygamber'in emirleri hakkında birbirine sorarlardı. Birşey helâl iken, Hz. Peygamber'e o şey hakkında çok soru sordukları için sonunda o şey haram kılınırdı (212).
- Lanetleşme ayeti ancak çok sual sormanın neticesinde nazil olmuştur (213).
- İbn Mes'ud'a bir gün çok soru sordular. İbn Mes'ud, Haris b. Kays'a "Ey Kays'ın oğlu Haris! Bunlar ne istiyorlar?" dedi. O da "Bunlar dinlerini öğrenmek istiyorlar. Öğrenirlerse, sormazlar" dedi. İbn Mes'ud "Kendisinden başka ilah olmayan Allah'a yemin ederim ki, doğru söyledin" dedi (214).

Ashabın, Olmamış Birşeyi Sormayı Doğru Bulmamaları

- İbn Ömer şöyle dedi: "Ey insanlar, olmamış şeyleri sormayın. Ömer olmamış şeyleri soranlara lânet ederdi" (215).
- Hz. Ömer "Hiçbir kimse için, olmayan şeyi sormak helal değildir. Allah, olanlar hakkında hüküm vermiştir" dedi (216).
- Babam kendisinden sorulan bir şey hakkındaki fikrini, "Bu hadise olmuş mudur; yoksa olmamış mıdır?" diye sormadan belirtmezdi. Eğer olmuşsa onun hakkında bir şeyler söylerdi, olmamış ise, onun hakkında konuşmazdı. Kendisinden bir sual sorulduğunda "Bu oldu, mu?" derdi. "Ey Ebâ Said! Olmadı, fakat olursa, nasıl olur?" derlerse "Şimdi bırakın, eğer olursa gelip sorarsınız" derdi (217).
- Übeyy b. Kâ'b'dan bir mesele sordum. "Bu mesele olmuş mudur?" diye sordu. "Hayır" dedim. Bunun üzerine "Beni rahat bırak!" dedi (218).
- Übeyy b. Ka'b şöyle dedi: "Bizi rahat bırak, ta ki olsun. O olduğu zaman var kuvvetimizle aklımızı kullanır, onun delilini buluruz" (219).
- Ammar'dan bir şey soruldu. Ammar "Bu şey olmuş mudur?" dedi. "Hayır" dediler. O zaman Ammar "O halde bizim yakamızı bırakınız. Bu, ne zaman olursa, o vakit var kuvvetimizle onun cevabını vermeye çalışınız" dedi (220).

28. FASIL: KUR'AN ÖĞRENMEK, ÖĞRETMEK ve OKUMAK

Hız. Peygamber'in "Ticarette Kâr Ettim" Diyen Adama, Kur'an'ı Öğrenmesini Tavsiye Etmesi

- Bir kişi Hz. Peygamber'e gelip "Ey Allah'ın Rasûlü! Ben falan kabilenin hissesini satın aldım. Onu satarak şu kadar kâr ettim" dedi. Hz. Peygamber "Sana ondan daha fazla kâr getireni haber vereyim mi?" dedi. O da "Böyle bir şey var mıdır, ya Rasûlullah?" deyince, Hz. Peygamber "Evet, bir kişi on ayeti öğrenirse, onun kârı daha fazladır" buyurdu. Bunun üzerine bu kişi gitti, on ayeti öğrendi ve gelip Rasûlullah'a haber verdi (221).

Hız. Peygamber'in, Übeyy b. Ka'b'a Fatiha Suresinin Faziletini Öğretmesi

- Übeyy b. Ka'b şöyle anlatıyor: Allah'ın Rasûlü bana "Sana Tevrat'ta, İncil'de, Zebur'da benzeri olmayan bir sureyi öğreteyim mi?" dedi. Ben de "Evet, öğret" dedim. Hz. Peygamber "Umarım sen şu kapıdan çıkmazdan evvel onu öğrenmiş olacaksın!" dedi ve kalktı. Ben de onunla beraber kalktım. Elim onun elinde olduğu halde benimle konuşuyordu. Ben kapıdan çıkmazdan önce onu bana haber versin diye adımlarımı yavaş yavaş atıyordum. Kapıya yaklaştığımızda "Ey Allah'ın Rasûlü! Bana va'dettiğin sure nerede?" dedim. Hz. Peygamber "Sen namaza kalktığın zaman ne okuyorsun?" dedi. Bunun üzerine Fatiha suresini okudum. Hz. Peygamber "İşte o sure budur. Allah Teâlâ'nın "Andolsun! Sana ikililerden yediye ve bu büyük Kur'an'ı verdik" (Hicr/87) ayetinde bildirilen sure olur" buyurdu (222).

Hız. Peygamber'in Suffe Ashâbına Öğretmesi

- Bir gün mescide gittim. Hz. Peygamber suffe ashâbını okutuyordu. Açlıktan da karnına taş başlamıştı (223).

Ebu Musa'nın Birkaç Kişiyi Kur'an Okuması ve Hız. Peygamber'in Onu Dinlemesi

- Ebu Musa'nın evinde bazı kimseler biraraya geldiler. Ebu Musa onlara Kur'an okumaya başladı. Adamın biri Hz. Peygamber'e geldi ve "Ey Allah'ın Rasûlü! Sana hayret edilecek bir şey söyleyeyim. Ebu Musa evinde toplananlara Kur'an okuyor" dedi. Hz. Peygamber "Onlardan hiç kimsenin beni görmeyeceği bir noktada, beni tutabilir misin?" diye sordu. Adam "Evet" dedi. Böylece Rasûlullah çıktı ve adam, Rasûlullah'ı onların görmediği bir yere oturttu. Ebu Musa'nın kıraatını dinledi ve "Kesinlikle o, Davud'un mizmarlarından bir mizmar üzerine okuyor" dedi (224).

Ebu Musa'nın Basra Mescidinde Kur'ân Öğretmesi

- Enes b. Mâlik şöyle anlatıyor: Ebu Musa el-Eş'arî benî Hz. Ömer'in yanına gönderdi. Hz. Ömer "Eş'arî'yi nasıl bıraktın?" deyince, "Halka Kur'an öğrettiği halde bıraktım" dedim. Hz. Ömer "O akıllıdır. Sakın bu sözümü ona söyleme" dedi. Sonra bana "Göçebeleri nasıl bıraktın?" dedi. "Eş'arîleri mi kastediyorsun?" dedim. "Hayır, Basra ehlini kastediyorum" dedi. "Dikkat et, eğer onlara bedevî dediğini işitirlerse onlara ağır gelecektir" dedim. Hz. Ömer "Sakın onlara bunu söyleme. Çünkü onlar cahil insanlardır. Ancak Allah bir kişiye, Allah yolunda cihad etmeyi nasip ederse mesele değişir" dedi (225).

- Basra mescidinde Ebu Musa el-Eş'arî bizim yanımıza gelerek halkaların yanında oturup bize Kur'an okutuyordu. Sanki ben şu anda ona bakıyorum. Üzerinde iki beyaz aba vardı. Alâk suresini ondan öğrendim. Bu sure Hz. Muhammed'e inen ilk süredir (226).

Hz. Ali'nin, Hz. Peygamber'in Vefatından Sonra Kur'an'ı Ezberlemesi

- Hz. Ali şöyle diyor: Hz. Peygamber vefat ettikten sonra, "İki kapak arasındaki Kur'an'ın tamamını ezberlemedikçe abamı sırtımdan çıkarmayacağım" diye yemin ettim. Kur'an'ı ezberleyinceye kadar da abamı çıkarmadım (227).

İbn Ömer'in Bakara Suresini Dört Yılda Öğrenmesi

- İbn Ömer Bakara suresini dört senede öğrendi (228).

Selman'ın Yusuf Suresini Medayin Mescidinde Halka Okuması

- Medayin halkı Selman'ın mescidde olduğunu duydular. Mescide koşmaya başladılar. Ta ki onun yanında bin kişi kadar bir kalabalık biraraya geldi. O bunun üzerine kalktı, "Oturunuz, oturunuz!" diye emir verdi. Oturduktan sonra Yusuf suresini okumaya başladı. Onlar bunun üzerine grup grup çıkıp gittiler. Hatta mecliste yüz kişi kadar insan kaldı. Bunun üzerine Selman öfkelenerek "Siz batıl sözler söyleyeceğinizi zannettiniz? Bunu mu istiyordunuz? Size Allah'ın kitabını okudum, siz gittiniz" dedi (229).

İbn Mes'ud'un Halka Kur'an Öğretmesi ve Buna Teşviki

- İbn Mes'ud Kur'an öğretirken, her ayetin sonunda "İşte bu, güneşin üzerine doğduğu şeylerin en hayırlısıdır" veya "Yeryüzünde bundan daha hayırlı bir şey yoktur" diyordu. Bunu bütün Kur'an bitinceye kadar söylüyordu (230).

- İnsanlar her sabah İbn Mes'ud'un evine gelirdi. O da "Oturun" dedikten sonra tek tek yanlarından geçer. "Ey filan! Hangi sureye geldin?" derdi. Adam "Falan ayete geldim" deyince onu bir sonraki ayete başlatarak "O senin için yer ile göklerin arasında bulunanlardan daha hayırlıdır" derdi. Adam da aynı göle bakar, her ayet için aynı şeyi söylerdi. Böylece Kur'an'ın tamamı biterdi (231).

- İbn Mes'ud şöyle diyor: "Bu Kur'an'dan ayrılmayınız. Çünkü o, Allah'ın sofrasıdır. Sizden kim Allah'ın sofrasından almak gücüne sahipse alsın. Bu da ilim öğrenmekle olur" (232).

- İbn Mes'ud şöyle diyor: "Bu Kur'an Allah'ın sofrasıdır. Kim ki bundan bir şey öğrenmek istiyorsa okusun. Çünkü evlerin en boşu, o evdir ki Allah'ın kitabındaki hayırdan ona bir şey yoktur. O ev ki, onda Allah'ın kitabından bir şey yoksa, o tamiri mümkün olmayan harabe bir evdir. Kesinlikle şeytan Bakara suresini işittiği evden çıkar" (233).

Hz. Ömtr'in, Kur'an Öğrenmesi İçin Bir Adamı Kapıdan Geri Çevirmesi

- Bir kişi Hz. Ömer'in kapısına çokça geliyordu. Hz. Ömer ona "Git, Allah'ın kitabını öğren" dedi. Adam gitti. Hz. Ömer adamı uzun zaman görmedi? Bir gün adama rastladı ve "Kimse senin yüzünü göremez oldu" diyerek onu azarlar gibi oldu. Adam "Ben Allah'ın kitabında öyle bir hazine buldum ki, artık Ömer'in kapısına muhtaç değilim" dedi (234).

Her Müslümanın Kur'an'dan Öğrenmesi Gereken Miktar

- Hz. Ömer şöyle dedi: "Her müslüman kişiye altı sureyi öğrenmek gerek: İki sure sabah, iki sure akşam, iki sure de yatsı namazı için" (235).

- Hz. Ömer şöyle dedi: "Bakara, Nisa, Maide, Hacc ve Nur suresini öğreniniz. Çünkü hükümler bu surelerdedir."

- Ömer bize "Nisa, Ahzab ve Nur surelerini öğreniniz" diye mektup yazdı.

- Hz. Ömer şöyle dedi: Berâe (Tevbe) suresini öğreniniz. Hanımlarınızda Nur suresini öğretiniz. Onların süs eşyalarını gümüşten yapınız (236). Kur'an Öğrenmekte Zorlanan Kimse Ne Yapmalı

- Rasûlullah'a vardım ve ona şikâyetle bulunarak Kur'an'ın hıfzımdan çıktığını, unuttuğumu söyledim. Ezberlenmesinin bana çok ağır geldiğini bildirdim. Hz. Peygamber "Gücün yetmediği şeyi nefsinle yükleme ve secde et!" dedi. Ebu Reyhâne, Askalan'a gelmişti. Onu gördüm; çok secde ediyordu (237).

Kur'an ile Meşgul Olmayı Diğer Şeylere Tercih Etmek

- Biz Irak'a gitmek üzere Medine'den çıktık. Hz. Ömer bizimle beraber e Sırar denilen yere kadar geldi. Orada abdest aldı. Sonra "Sizinle beraber yürümemin sebebini biliyor musunuz?" dedi. "Evet, biliyoruz. Biz Peygamber'in

sahabileriyiz. Bundan dolayı bizimle yürüdün" dediler. Ömer "Siz bir memleketin ahalisine gideceksiniz. Onların Kur'an okuyuşları petekdeki arıların uğultusu gibidir. Sakın onları hadislerle meşgul etmeyin. Kur'an'ı tecrid ediniz ve az hadis rivayet ediniz. Siz ne yaparsanız onun vebaline ben de ortağım. Gidin, Allah yolunuzu açık etsin" dedi. Irak'a gittiğimizde "Bize Rasûlullahın hadislerini aktar!" dediler. "Hattab'ın oğlu, Mü'minlerin Emîri bizi böyle yapmaktan menetti" dedim (238).

- Hz. Ömer “Benim, sizinle birlikte neden çıktığımı biliyor musunuz?” dedi. “Bizi uğurlamak ve şereflendirmek için” dedik. Ömer “Bununla beraber size bir nasihatta bulunmayı düşündüm. Siz öyle bir yere gidiyorsunuz ki, oranın halkı kovandaki arı uğultusu gibi Kur’an okurlar” dedi (239).

29. FASIL: KUR’AN’IN MÜTEŞABİHLERİNDEN SORAN KİMSEYİ AZARLAMAK

Hız. Ömer’in, Kur’an’ın Müteşâbihlerinden Soran Sabîğ’i Cezalandırması

- Iraklı Sabîğ, askerler arasında Kur’an’ın müteşâbihlerini soruyordu. Mısır’a geldi. Amr İbnü’l-As onu muhafızla Ömer’e gönderdi. Ömer elçiden mektubu alıp okuduktan sonra “Adam nerede” dedi. Muhafız “Dışarda bekliyor” dedi. Ömer “Dikkat et, kaçmasın. Eğer kaçarsa senin canını yakarım” dedi. Muhafız Sabîğ’i Ömer’e getirdi. Ömer “Sen neleri soruyorsun?” dedi. O da sorduklarını Hz. Ömer’e anlattı. Hz. Ömer bana “Sopaları getir” dedi. Sabîğ’i yara bere içinde bırakıncaya kadar dövdükten sonra bıraktı. Sabîğ’in yaraları iyileştikten sonra onu tekrar çağırıp aynı şekilde dövüp serbest bıraktı. Sabîğ iyileşince Hz. Ömer onu tekrar dövmek için çağırttı. Sabîğ “Ey Mü’minlerin Emîri! Eğer beni öldürmek istiyorsan güzel bir şekilde öldür. Eğer beni tedavi etmek istiyorsan, Allah’a yemin ederim ben tedavi oldum” dedi. Böylece Hz. Ömer ona memleketine gitmeye izin verdi. Ebu Musa el-Eş’arî’ye de müslümanlardan hiç kimsenin onunla oturmamasını emretti. Bu durum Sabîğ’a çok ağır geldi. Ebu Musa, Hz. Ömer’e “Adamın durumu düzeldi” diye yazdı. Hz. Ömer “O halde halka onunla oturma izni ver” diye cevap yazdı (240).

- Benî Temim’den Sabîğ b. Isl adında bir adam Medine’ye geldi. Yanında kitaplar bulunuyordu. Bu, Hz. Ömer’in kulağına geldi. Hz. Ömer onun getirilmesi için haber gönderdi ve onu dövmek için hurma ağaçları hazırlamıştı. Hz. Ömer’e vardığında “Sen kimsin?” dedi. Onun “Ben Allah’ın kulu Sabîğ’im” demesi üzerine de “Ben de Allah’ın kulu Ömer’im” dedi ve işaret ederek adamı yara bere içinde bırakıncaya kadar dövdürttü. Adamın yüzünden kanlar akıyordu ve “Ey Mü’minlerin Emîri! Artık yeter. Allah’a yemin ederim ki, kafamdaki, şeyler silindi” dedi (241).

- Hz. Ömer bize “Sakın onunla oturmayınız” diye yazmıştı. Eğer bir meclise gelirse, yüzkişi de olsak, hepimiz dağılırdık.

- Sabîğ kavminin efendisiyken, bu olaydan sonra hiç kimse onunla konuşmaz olmuştu (242).

Hız. Ömer ile Mısır’dan Gelen Heyet Arasında Bu Hususta Geçenler

- Bazı kimseler Abdullah b. Amr’la Mısır’da karşılaşarak “Biz Allah’ın kitabında bazı şeyler görüyoruz. Onlarla amel edilmesi emredildiği halde amel edilmiyor. Bu konu hakkında Mü’minlerin Emîri ile görüşmek istiyoruz” dediler. Böylece Abdullah b. Amr İbnü’l-As, Medine’ye geldi. Onlar da beraberinde geldiler. Abdullah, Ömer’e “Ey Mü’minlerin Emîri! Bazı kimseler Mısır’da benimle karşılaştılar ve “Biz Allah’ın kitabında bazı şeyler görüyoruz ki onlarla amel edilmesi emredildiği halde amel edilmemektedir. Biz bu konuda Mü’minlerin Emîriyle görüşmek istiyoruz” dediler. Ben de onları alıp getirdim. Ne emrediyorsun?” dedi. Ömer “Onları bana getir” dedi. Abdullah b. Amr onları getirdi. Ömer en küçüklerinden başlayarak “Allah aşkına ve İslâm’ın üzerindeki hakkı için bana doğru söyle. Sen Kur’an’ın tamamını okudun mu?” dedi. Adam “Hayır” dedi. Ömer “Peki, hepsi kafanda mı?” dedi. Adam “Hayır” dedi. Ömer “Peki, hepsini gözünün önüne getirebilir misin?” dedi. Adam “Hayır” dedi. Ömer “Tamamı ezberinde mi?” dedi. Adam “Hayır” dedi. Ömer “Peki, sen onun tamamını hayatında uyguluyor musun?” dedi. Adam “Hayır” dedi. Ömer bu soruları diğerlerine de teker teker sordu ve hepsinden aynı cevabı aldıktan sonra “Ey Ömer! Annen senin matemini tutsun. Siz Ömer’e, halkı, Allah’ın kitabına bağlamamı mı teklif ediyorsunuz?” dedi ve “Eğer size yasaklanan büyük günahlardan kaçınırsanız, sizin küçük günahlarınızı örteriz ve sizi güzel bir yere sokarız” (Nisa/31) ayetini okudu ve “Medine halkından sizin niçin geldiğinizi bilen var mı?” diye sordu. “Hayır” dediler. Ömer “Eğer niçin geldiğinizi bilselerdi, onlara ibret olması için size iyi bir ders verirdim” dedi (243).

30. FASIL: KUR’AN’I ÖĞRETMEK ve ÖĞRENMEK İÇİN ÜCRET ALMANIN MEKRUH OLMASI

- Allah’ın Rasûlü çok meşgul olduğu için, birisi Medine’ye hicret ettiği zaman onu, kendisine Kur’an’ı öğretmek için birimize teslim ederdi. Hz. Peygamber birara bana bir kişi teslim etti. Adam evimde yer-içer, yatar ve ben ona Kur’an öğrettirdim. Adamın işi bittikten sonra evine döndü. Yaptıklarına karşılık olarak bana bir yay hediye etti. Yayın ağacı ve yapımı çok güzeldi. Bunu Hz. Peygamber’e söyledim. Hz. Peygamber “Eğer onu boynuna asarsan veya kuşanırsan, o omuzlarının arasında bir ateş parçasıdır” buyurdu (244).

- Übeyy b. Ka’b şöyle anlatıyor: Bir kişiye Kur’an’dan bir şey öğrettim. Adam bana bir elbise hediye etti. Ben de Hz. Peygamber’e bu durumu söyledim. Hz. Peygamber “Eğer sen onu alırsan ateşten bir elbise giymiş olursun” buyurdu (245).

- Übeyy b. Kâ’b bana Kur’an öğretti. Ben ona bir yay hediye ettim. Sabahleyin onu boynuna asarak Peygamber’e gitti. Hz. Peygamber “Bunu sana kim verdi ey Übeyy?” dedi. “Tufeyl b. Amr verdi. Çünkü ona Kur’an okuttum” dedim. Hz. Peygamber “Sen onu boynuna asıyorsun ama, o, cehennemden bir parçadır” dedi. Übeyy “Ey Allah’ın Rasûlü! Biz okuttuğumuz insanların yemeklerinden de yiyoruz!” dedi. Hz. Peygamber “Başkasına yapılmış bir yemekten hazır olduğun takdirde yersen beis yoktur. Senin için özel olarak, Kur’an okuttuğun için hazırlanmışsa ve sen de onu yersen, yaptığın dinî hizmet karşılığında yemiş olursun” buyurdu (246).

Hız. Peygamber’in Avf b. Mâlik ile Ashâbından Bir Kişiye Bu Konuda Söyledikleri

- Beraberimde bir kişi vardı. Ona Kur’an öğretiyordum. O bana bir yay hediye etti ve bunu Peygamber’e söyledim. Peygamber bana “Ey Avf! Sen Allah’ın huzuruna omuzlarının arasında cehennemden bir parça ateş olduğu halde gitmek ister misin?” dedi (247).

- Abdullah b. Büsr’e gittim. Benim başımı sıvazladı. Ben de elimi onun kolu üzerine koydum. Bir kişi ondan muallimin ücretini sordu. Abdullah “Hz. Peygamber’in huzuruna, boynunda bir yay asılı olan birisi girdi. O yay Rasûlullahın hoşuna gitti ve “Senin

yayın amma da güzelmiş. Onu satın mı aldın?” dedi. Adam “Hayır. Bunu bana oğluna Kur’an okuttuğum bir kişi hediye etti” dedi. Hz. Peygamber “İster misin, Allah senin boynuna ateşten bir yay astırsın” buyurdu. Adam “Hayır” dedi. Hz. Peygamber “O halde yayı götür, geri ver” dedi (248).

Hz. Ömer’in Kur’an Öğretmeye Karşılık Ücret Almayı Hoş Karşılamaması

- Hz. Ömer’e, Sa’d’ın “Kim Kur’an okursa onu maaşı ikibin olanların arasına alacağım” dediği haber verildi. Hz. Ömer “Oh, oh! Allah’ın kitabını okumaya ücret verilir mi?” dedi (249).

- Hz. Ömer bazı valilerine “Kur’an öğrenenlere maaş ver” diye yazdı. Vali de Hz. Ömer’e “Kur’an öğrenenlere maaş vermemi istemen, askerlikten başka bir şey istemeyenleri de harekete geçirdi” dedi Hz. Ömer “Sen onlara ver. Bu ister bunun için olsun, ister sevgi ve dostluk adına olsun” diye mektup gönderdi (250).

- Hz. Ömer “Ey ilim ehli. Kur’an ehli! Sakın ilim ve Kur’an için herhangi bir ücret almayınız. O zaman zina edenler sizden önce cennete girmiş olacaktırlar” dedi (251).

31. FASIL: KUR’AN YAYILDIĞINDA HALK ARASINDA AYRILIK ÇIKMASINDAN ENDİŞE ETMEK

- İbn Abbas şöyle anlatıyor: Hz. Ömer’in yanında oturuyordum. Ona bir mektup geldi. “Kûfe ahalisinden Kur’an okuyan şu kadar kişi vardır” yazılıydı. O da tekbir getirdi. Ben ise “Onlar ihtilafa düştüler” dedim. Hz. Ömer “Sus, bunu sana bildiren nedir?” dedi. Böylece Hz. Ömer öfkeleni, ben de kalkıp evime geldim. Biraz sonra haber gönderdi. Mazeret göstererek gitmedim. İkinci kez elçiyle “Sana kesin emir veriyorum, bana geleceksin!” diye emretti. Bunun üzerine geldim, bana “Sen bir şey söylemiştin” dedi. Ben de “Ben, Allah’tan af talep ediyorum. Bir daha böyle bir şey söylemeyeceğim” dedim. Hz. Ömer “Allah aşkına bana tekrar et” dedi. Ben de “Sen, “Bana yazılmıştır ki şu kadar adam Kur’an öğrenmişler” dedin. Ben de “İhtilafa düştüler” dedim. Hz. Ömer “Peki, bunu nerden anladın?” diye sorunca şu ayeti okudum: “İnsanlardan öylesi vardır ki dünya hayatına ilişkin sözleri senin hoşuna gider ve kalbindekine rağmen Allah’ı şahid getirir. Oysa o azılı bir düşmandır. O iş başına geçtimi, ya da sırtını çevirip gittimi yeryüzünde fesad çıkarmaya, ekini ve nesli helâk etmeye çaba harcar. Allah ise fesadı sevmez. Ona “Allah’tan kork” denildiği zaman, onu, büyüklük günaha sürükleyerek götürür. Böylesine cehennem yeter. Ne kötü bir yataktır o! İnsanlardan öylesi de vardır ki, Allah’ın rızasını arayıp kazanmak amacıyla nefsinı satın alır. Allah, kullarına karşı şefkatli olandır” (Bakara/204-207). Hz. Ömer “Doğru söyledin. Nefsimi elinde tutan Allah’a yemin ederim, doğrudur” dedi (252).

İbn Abbas’ın Endişelenmesiyle İlgili Başka Bir Kısza

- İbn Abbas, Hz. Ömer’le beraberdi. Hz. Ömer onun elini tutmuştu. Ömer “Kur’an’ın halk arasında yayıldığını görüyorum” dedi. İbn Abbas “Ey Mü’minlerin Emîri! Bu benim hoşuma gitmez” dedi. Ben bu sözü söyledikten sonra Hz. Ömer elini elimden çekerek “Niçin?” diye sordu. Ben “Çünkü onlar Kur’an’ı okuduklarında derinleşmek isteyecekler bunu yaptıklarında da ihtilafa düşeceklerdir. İhtilafa düştüklerinde ise bir kısmı diğerinin boynunu vuracaktır!” dedim. Hz. Ömer beni bırakıp gitti. Tek başına oturdu. Ben de kalkıp gittim. Ama o günün bana ne kadar ağır geldiğini Allah’tan başkası bilmez. Sonra Hz. Ömer’in elçisi öğle vakti bana gelerek “Mü’minlerin Emîri seni çağırıyor” dedi. Kalktım gittim. Bana “Sen ne söylemiştin?” dedi. Ben sözümü tekrarlardım. Hz. Ömer “Senin yerinde olsam, bunu kimseye söylemem” dedi (253).

32. FASIL: KUR’AN OKUYUCULARINA, ASHÂBIN ÖĞÜTLERİ

Hz. Ömer’in Öğüdü

- Hz. Ömer ordu kumandanlarına “Kur’an okuyucularının isimlerini bana yazın ki, ben onları şeref ve maaş hususunda yükselteyim. Onları etrafa göndereyim ki halka Kur’an öğretsinler” diye mektup yazdı. Ebu Musa el-Eş’arî, Hz. Ömer’e “Benim yanımda Kur’an okuyucularının sayısı üçyüz küsur kişidir” diye yazdı. Bunun üzerine Hz. Ömer onlara şu mektubu yazdı: “Rahman ve rahim olan Allah’ın adıyla! Allah’ın kulu Ömer’den, Allah’ın kulu Abdullah b. Kays’a ve beraberinde bulunan Kur’an hafularına!

- Selam sizin üzerinize olsun. Kesinlikle bu Kur’an sizin için bir ecirdir, şereftir, azıktır. Ona tâbi olunuz. Sakın o sizi kovalamasın. Çünkü Kur’an kimi kovalarsa, onu yüz üstü cehenneme atar. Kim Kur’an’a tabi olursa, Kur’an onu Firdevs cennetlerine götürür. Yapabilirsiz sizin için Kur’an şefaataç olacaktır. Sakın Kur’an sizin hasmınız olmasın. Kur’an kime şefaate ederse, o cennete girer, kime hasım olursa, o da cehenneme girer. Biliniz ki bu Kur’an hidayetin kaynaklarıdır, ilmin çiçeğidir ve Allah katından en son gelen ilahi kitaptır. Allah, onunla kör gözleri, sağır kulakları, kapalı kalbleri açtı. Biliniz ki kul geceleyin kalkar, misvakla abdest alır, sonra tekbir getirir ve Kur’an okursa, Allah’ın meleği ağzını o kulun ağzı üzerine koyar ve ona “Oku! Oku!”. Temiz ve güzel kokan ağzıyla oku. Sana mübarek olsun” der. Kesinlikle namazda Kur’an okumak korunmuş bir hazinedir. Kurulmuş bir hayır ve bereket sofrasıdır. Öyleyse bunu elde etmek için gücünüz yettiği kadar çalışın. Çünkü namaz, zulmet perdelerini yırtan bir nurdur. Zekât yol gösteren bir rehberdir. Oruç, kötülüklerden koruyan bir kalkandır. Sabır ferahlatan ışıktır. Kur’an ise, ya lehinize veya aleyhinize şahittir. O halde Kur’an’a saygı gösterin, onu küçük görmeyin. Allah Teâlâ, Kur’an’a saygı gösterenlere şeref verir. Onu hafife alanları alçaltır. Biliniz ki, Kur’an’ı ezberleyen ve onun emirlerini yerine getiren kimsenin duası Allah katında muhakkak kabul edilir. Allah dilerse ona dünyada, dilerse ahirette verir. Şunu unutmayın ki, Allah katındaki nimetler, Allah’a inanarak tevekkül edenler için dünya menfaatlarından daha üstün ve sürekli” (254).

Ebu Musa el-Eşarî’nin Öğüdü

- Ebu Musa Kur'an okuyanları biraraya getirdi. Yüze yakındılar. Kur'an'ı tazim ederek "Bu Kur'an sizin için ecirdir ve aynı zamanda boynunuza bir yükür. Kur'an'a tâbi olunuz. Sakın Kur'an sizin peşinizde koşmasın. Kim Kur'an'a tâbi olursa Kur'an onu cennet bahçelerine indirir. Kur'an kimin peşinde koşarsa onun ensesine basar, onu yüzüstü cehenneme atar" dedi (255).

- Ebu Musa el-Eş'arî bütün kurralları toplayarak "Sakın huzuruma bütün Kur'an'ı ezberlemeyen kimse girmesin" dedi. Onun huzuruna 300 kişiye yakın olarak girdik. Ebu Musa bize öğütte bulunarak "Siz memleketin kurrallarısınız. Sakın uzun emellere kapılmayınız. Ehl-i kitabın kalblerinin katılaşması gibi kalbleriniz katılaşır" dedikten sonra "Bir sûre indi. Biz onu uzunluk ve şiddet bakımından Berâe (Tevbe) sûresine benzetiyorduk. O sureden bir ayet kalmıştır benim hafızamda "Eğer Âdemoğlunun iki vadi dolu altını olsa, kesinlikle üçüncüyü isteyecektir. Âdemoğlunun karnını ancak toprak doldurur". Bir sure daha indi, biz onu da müşebbihata benzetiyorduk ki, evvelinde "Sebbeha lillah" ayeti vardı. Ondan da bir ayet hıfzettim. O da şudur: "Ey iman edenler! Niçin yapmadığınızı söylüyorsunuz? Bu sizin boynunuza şahadet olarak yazılır. Sonra kıyamet gününde bu sizden sorulacaktır" dedi (256).

Abdullah b. Mes'ud'un Bu Husustaki Öğüdü

- Kûfe ahalisinden bazı kimseler İbn Mes'ud'a geldiler. Abdullah "Hoş geldiniz" deyip Allah'ın azabından korunmayı tavsiye ederek "Kur'an'da ihtilafa düşmeyin. Çünkü Kur'an, Hz. Peygamber'den bu yana okunup durmaktadır. Onda ihtilafa yer yoktur. O ne silinir ne de kaybolur. Görmez misiniz ki, İslâm şeriatı tektir. Şeriatın bütün hükümleri onda açık olarak belirtilmiş ve bütün emirler sıralanmıştır. Eğer ayetin biri, birşeyi emretmiş, diğeri de yasak etmiş olsaydı, o zaman ihtilafa sebep olurdu. Fakat durum böyle değildir. Kur'an, bunların hepsini hiç bir çelişki olmadan kendinde toplayan bir kitaptır. Umarım ki, içinizde; ilimde yetişmiş ve halk arasında zirveye ulaşmış kimseler vardır. Eğer Hz. Muhammed'e indirileni benden daha iyi bilen bir kimse olduğunu ve develerin beni o kimseye ulaştıracağını bilseydim, ilmimi artırmak için ona giderdim. Fakat Cebrail'in Kur'an'ı, her yıl bir kere Hz. Peygamber'e tekrarladığını, Hz. Peygamber'in vefat ettiği yılda ise; iki defa tekrarladığını biliyorum. Ben Hz. Peygamber'in yanında Kur'an okurdum, bana "Sen güzel okuyorsun" derdi. Öyleyse kim benim okuduğum şekilde okuyorsa, onu bırakmasın, ondan tek harf bile değiştirmesin. Çünkü Kur'an'ın bir harfini inkâr eden hepsini inkâr etmiş olur" dedi (257).

- Abdullah Medine'ye gelmek istediğinde arkadaşlarını bir araya getirdi ve "Allah'a yemin ederim, umarım ki sizin içinizde bugün, dinde, fıkhıta ve Kur'an ilminde yetişmiş ve İslâm orduları içinde en yüksek seviyeye ulaşmış kimseler vardır" dedi (258).

- Abdullâh b. Mes'ud şöyle dedi: "Kur'an'ı ezberleyen kimse, halk uyurken, geceleri ibadet etmesiyle, halk yerken, oruç tutmasıyla, halk sevinçliyken, üzüntüsüyle, halk gülerken, ağlamasıyla, halk böbürlenerek yürürken, tevazusuyla tanınmalıdır. Kur'an'ı göğsünde taşıyan kimsenin gözleri yaşlı, üzgün, akli başında, yumuşak huylu, bilgili ve ağırbaşlı olması gerekir. Kur'an'ı göğsünde taşıyan kimseye hırçnılık, şımarıklık, bağırıp çağırarak, feryat etmek ve sert tabiatlı olmak yakışmaz" (259).

- Abdullah b. Mes'ud şöyle dedi: "Eğer kalb gözünün açık olmasını istiyorsan, Allah'ın "Ey iman edenler" diye sözünü işittiğinde, ona kulağını dört aç. Çünkü o ya bir hayrı emreder veya bir şerri nehyeder" (260).

33. FASIL: HZ. PEYGAMBER'İN HADİSLERİYLE MEŞGÜL OLMAK ve MEŞGUL OLAN KİMSEDE BULUNMASI GEREKEN VASIFLAR

- Hz. Peygamber bir mecliste konuşuyordu. Bir göçebe geldi ve "Kıyamet ne zamandır?" diye sordu. Peygamber konuşmaya devam etti. Bazıları "Peygamber onun sözünü işitti fakat bu hoşuna gitmedi" dediler. Bazıları da "Peygamber göçebeyi işitmedi. Onun için cevap vermedi" dediler. Peygamber konuşmasını bitirdikten sonra "Kıyameti soran nerededir?" diye sordu. O da "Ey Allah'ın Rasûlü! Ben burdayım" dedi. Hz. Peygamber "Emanet zayı edildiği zaman kıyameti bekle" buyurdu. Adam "Emanetin zayı edilmesi de nasıldır?" deyince, Hz. Peygamber "İşler, ehli olmayan kimselere verildiğinde kıyameti bekle" dedi (261).

Hiz. Peygamber'in Veda Hutbesindeki Emrini, Vebisa'nın Tebliğ Etmesi

- Vebisa, Rakka'da, en büyük mescidde Ramazan ve kurban bayramları gününde ayağa kalkarak "Ben Rasûlullah'ı veda haccında gördüm. Halka hutbe okuyor ve "Ey insanlar! En çok saygı gösterilen ay, hangi aydır?" dedi. "İçinde bulunduğın şu ay!" dediler. Hz. Peygamber "Hürmete en layık şehir hangisidir?" dedi. "Bu şehir" dediler. Hz. Peygamber "Ey insanlar! Sizin kanlarınız, mallarınız, namuslarınız birbirinize haramdır. Tıpkı bu gününüzün, bu ayınızın bu şehrinizin haram olması gibi. Allah'a kavuşacağınız güne kadar böyledir. Ey insanlar! Tebliğ ettim mi?" dedi. Halk "Evet! Sen tebliğ ettin" dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber ellerini göğe doğru kaldırarak "Yâ Rabb! Sen şahid ol" dedikten sonra "Ey insanlar! Burada bulunanlar, burada olmayanlara tebliğ etsin" buyurdu. O halde yaklaşınız. Peygamber'in tebliğ ettiği gibi size tebliğ edeyim" dedi (262).

Ebu Umame'nin Talebelerine, "Öğrendiklerinizi Halka Öğretiniz" Demesi

- Humus'da Ebu Umame'nin yanına gittik. Ona selâm verdik. Bize "Sizin bu meclisiniz Allah'ın bize vermiş olduğu nimetlerdendir ve sizin aleyhinize de şahittir. Allah'ın Rasûlü tebliğ etti, siz de tebliğ ediniz" dedi (263).

- Biz Ebu Umame'nin yanında otururduk. Bize çokça hadis naklederdi. Arada bir de "Siz anladınız mı? O halde size tebliğ edildiği gibi siz de halka tebliğ ediniz!" derdi (264).

Hiz. Peygamber'in, Hadislerini Halka Rivayet Edenlere Dua Etmesi

- Allah'ın Rasûlü "Yâ Rabb! Benim halifelerime merhamet et!" diye dua etti. "Ey Allah'ın Rasûlü! Senin halifelerin kimlerdir?" dedik. Hz. Peygamber "Onlar benden sonra gelirler, hadislerimi rivayet ederler, halka onlar öğretirler" buyurdu (265).

Ebu Hüreyre'nin Mescid i Nebvî'de Cuma Namazından Önce Halka, Hiz. Peygamber'in Hadislerini Nakletmesi

- Ebu Hüreyre'yi gördüm, cuma günü çıkıp minberin iki topuzuna yapışarak ayakta “Doğru söyleyen ve doğrulanan Allah’ın Peygamber’i Ebû’l-Kasım bize şöyle buyurdu” diye başlar imanın kapısının açılışını duyuncaya kadar devam eder ve sonra iner otururdu (266).

Hız. Ömer, Hız. Osman ve Hız. Ali’nin Hadis Rivayet Etmekten Kaçınmaları

- Biz Hız. Ömer’e “Bize Rasûlullah’tan hadis naklet!” dediğimizde “Bir harf eksik veya fazla söylemekten korkuyorum. Hız. Peygamber “Kim benim ağzımdan kasten yalan söylerse, o atəstedir” buyurdu, dedi (267).

- Hız. Peygamber’in ashâbından hiç birinin Hız. Osman kadar tam ve güzel konuştuğunu görmedim. Fakat hadis rivayet etmekten çekinirdi (268).

- Hız. Osman şöyle dedi: “Beni Hız. Peygamber’in sözlerini nakletmekten alıkoyan şey, aynı sözleri ashaptan daha iyi bilenlerin olabileceğidir. Fakat şehadet ederim ki, Hız. Peygamber’in “Kim söylemediğim birşeyi, benim ağzımdan uydurursa, atəsteki yerini hazırlasın” dediğini işittim” (269).

- Hız. Ali şöyle dedi: “Size Rasûlullah’tan hadis naklettiğimde, gökten düşmem Peygamber’in söylemediğini söylemekten daha sevimli gelir bana. Fakat kendi aramızdaki olaylar hakkında bir hadisten söz etmek gerekirse, şunu söyleyebilirim: Harp, hiledir” (270).

İbn Mes’ud’un Hadis Rivayetinden Kaçınması

- İbn Mes’ud, çoğu zaman bir yıl geçtiği halde, Hız. Peygamber’den bir cek hadis rivayet etmiyordu. Bir gün Hız. Peygamber’den bir hadis rivayet ederken rengi bozuldu ve alnından boncuk boncuk ter akmaya başladı. Abdullah b. Mes’ud bir hadis naklederken “Bunun gibi veya buna yakın bir şey söyledi” dedi (271).

- Bir gün Abdullah konuşuyordu. “Hız. Peygamber’den duydum şöyle dedi” deyince, kendini bir titreme tuttu ve “Buna benzer veya buna yakın bir şey söyledi” dedi (272).

Ebu’d-Derda, Enes ve İbn Ömer’in Hadis Rivayet Ederken “Hız. Peygamber Buna Benzer veya Buna Yakın Birşey Söyledi” . Demeleri

- Ebu’d-Derda’yı gördüm: Rasûlullah’tan rivayet ettiği hadisi bitirdikten sonra “Hız. Peygamber böyle veya buna benzer veya buna yakın bir şey söyledi” dedi (273).

- “Yâ Rabb! Beni sorumlu tutma. Eğer böyle değilse, buna benzer birşey söyledi” diyordu.

- Enes b. Mâlik, Rasûlullah’tan bir hadis nakledip onu bitirdiğinde “Veya Rasûlullahın dediği gibi” ibaresini kullanıyordu (274).

- Hız. Peygamber’in ashâbından hiç bir kimse, Abdullah b. Ömer kadar titiz davranmıyordu. İbn Ömer Hız. Peygamber’den hadis naklederken, fazla veya eksik söylerim veya bir harfini, kelimesini değiştirim diye çok korkardı (275).

- İbn Ömer’le bir sene oturdum. Onun “Rasûlullah falan şeyi söyledi” dediğini işitmedim (276).

İmran b. Husayn’ur Hadisi Ezberlerine ve Rivayet Etmede Kendine Olan Güveni

- İmran b. Husayn şöyle diyor: “Rasûlullah’tan bazı hadisler dinledim. Onları Hız. Peygamber’in söylediği gibi hıfzettim. Onları söylemekten beni hiçbir şey engelleyemez. Ancak arkadaşlarım benim öğrendiğim gibi nakletmedikleri için, o hadisleri nakletmek istemiyorum” (277).

- İmran b. Husayn bana eğer istersem, iki gün hiç durmadan ve bir hadisi iki kere tekrarlamaman Hız. Peygamber’den hadis nakledebilirim. Bunu yapmama mani olan şey, ben nasıl Hız. Peygamber’den dinledimse, ashâbdan başkaları da dinlediler. Onlar bu hadislerden bazılarını karıştırıyorlar. İşte bu durum beni endişelendiriyor ve “Eğer nakledersem yanlış söyleyebilirim” diyordu. İmran b. Husayn, bazan “Eğer ben size “Hız. Peygamber’den şunu şunu işittim” desem, sanıyorum ki doğru söylemiş olurum” diyor; bazan da kesin olarak “Hız. Peygamber’den şunu işittim” diyordu (278).

Suheyb er-Rûmî’nin “Hız. Peygamber Şöyle Buyurdu” Demekten Kaçınması

- Suheyb er-Rûmî şöyle dedi: “Allah’a yemin ederim ki, ben bilerek hadis nakletmiyorum. Eğer istiyorsanız size Hız. Peygamber’in savaşlarını ve beraber bulunduğum sıralarda gördüğüm şeyleri anlatayım. Fakat “Hız. Peygamber şöyle buyurdu” demeye gince, ben onu yapamam” (279).

Vâsile b. el-Eska’nın Hadisleri Mânâ Olarak Nakletmesi

- Ben ve Ebû’l-Ezher, Vâsile b. el-Eska’ın huzuruna girdik ve “Ey Ebe’l-Eska! Bize Hız. Peygamber’den dinlediğin hadisi söyle! Onda vehm, ziyade ve eksiklik olmasın!” dedik. Vasile “Herhangi biriniz bu gece Kur’an’dan bir şey okudu mu?” dedi. “Evet fakat biz hafız değiliz. Onun için bazan Kur’an’da bir vavı bir elif fazla okuyoruz” dedik. Vasile “Bu Kur’an sizin aranızda uzun zamandan beri okunur. Buna rağmen yine de onu eksiksiz olarak okuyamadığınıza göre, çoğunu bir kere duyduğumuz hadisleri size nasıl eksiksiz nakledebilirim? Hadisleri mânâ olarak rivayet edersek, bu size yeter” dedi (280).

Hız. Ömer’in, Çok Hadis Rivayet Eden Sahabileri Kınaması

- Hız. Ömer vefat etmezden önce Rasûlullahın ashâbına haber gönderdi. Onları tâ hududlardan getirtti. Onların aralarında Abdullah b. Huzafe, Ebu’d-Derdâ, Ebu Zerr ve Ukbe ve Amir gibi sahabiler vardı. Onlar “Şu ‘Peygamber’den gelmiştir” deyip de İslâm hududlarını doldurmuş olduğunuz hadisler nedir?” diye sordu. Onlar “Sen bize hadis nakletmeyi yasaklıyor musun?” dediler. Hız. Ömer “Hayır, fakat benim yanımda kalın: Allah’a yemin ederim ki, benden hayatım boyunca ayrılmayacaksınız. Biz bu işin

kârını zararını daha iyi biliriz. Size ne vermek gerekiyorsa, burada veririz” dedi. Onlar Hz. Ömer ölünceye kadar Medine’den çıkmadılar (281).

- Hz. Ömer, İbn Mes’ud, Ebu Mes’ud el-Ensârî, Ebu’d-Derda gibi sahabilere haber göndererek “Rasûlullah’tan çokça naklettiğiniz bu hadis nedir?” dedi. Kendisi şehit oluncaya kadar onları Medine’den çıkarmadı (282).

Zeyd b. Erkam’ın Yaşlandığında Hadis Nakletmeden Kaçınması

- Zeyd b. Erkam’a geldiğimizde “Rasûlullah’tan bize hadis naklet!” derdik. O da “Biz yaşlandık, unuttuk. Allah Rasûlünden hadis nakletmek mesuliyetli birşeydir” derdi (283).

34. FASIL: ÖĞRENMEKTEN ZİYADE, AMEL ETMEYE ÖNEM VERMEK

Ebu’d-Derda ve Enes’in Bu Husustaki Sözleri

- Dilediğiniz kadar ilim öğreniniz. Siz o ilimle amel etmedikçe Allah size bir yarar vermez (284).
- İlimden dilediğinizi öğreniniz. Allah’a yemin ederim ki, amel etmedikçe bütün ilmi öğrenseniz dahi size ecir verilmez (285).
- Rasûlullahın ashabından on kişi bana şöyle söylediler: “Kuba mescidinde ilim müzakere ediyorduk. Hz. Peygamber bizim yanımıza çıkageldi ve “Ne öğrenirseniz öğrenin amel etmedikçe size fayda vermez” dedi” (286).

Hiz. Peygamber’in ve Hiz. Ömer’in Bu Hususta Söyledikleri

- Bir kişi “Ey Allah’ın Rasûlü! Benden cehaletin hüccetini silen nedir?” diye sordu. Peygamber “İlimdir” dedi. “Peki, benden ilmin hüccetini silen nedir?” diye sordu. Hiz. Peygamber “Ameldir” buyurdu (287).
- Hiz. Ömer şöyle dedi: “Allah’ın kitabını öğreniniz. Onunla tanışmış olursunuz. Onunla amel ediniz, onun ehlinde olursunuz” (288).

Hiz. Ali’nin Bu Husustaki Sözleri

- Hiz. Ali şöyle dedi: “İlmi öğreniniz, onunla bilinmiş olursunuz. Onunla amel ediniz, onun ehlinde olursunuz. Kesinlikle benden sonra bir zaman gelecektir ki hakkın onda dokuzu inkâr edilecektir. O zamanda ancak meşhur olmayan ve bir köşeye çekilenler kurtulur. İşte onlar hidayetin imamları, ilmin çıkarlarıdır. Onlar acelecî, yaygaracı ve dedikoducu kimseler değildir” (289).
- Hiz. Ali şöyle dedi: “Ey ilmi göğüslerinde taşıyanlar onunla amel ediniz. Âlim odur ki, bilir sonra amel eder ve ameli ilmine uygun düşer. Bazı kavimler gelecek, onlar ilim öğrenecekler, fakat ilim onların boğazlarından aşağı inmeyecektir. Onların iç âlemleri dış âlemlerine ters düşecektir. Amelleri ilimlerine ters düşecektir. Onlar grup grup bulunurlar ve kendileriyle iftihar ederler. Eğer onlardan biri, bir başkasının yanında oturursa, ona kızar ve onu arkadaşlıktan atarlar. İşte bu kimselerin amelleri oturdukları yerde kalır, hiç bir zaman Allah’a yükselemez” (290).

İbn Mes’ud’un İlim ve Ameli Beraber Yapmaya Teşvik Etmesi

- Abdullah b. Mes’ud şöyle dedi: “Ey insanlar! İlim öğreniniz. Kim ilim öğrenirse amel etsin” (291).
- İbn Mes’ud’u bir mecliste gördüm. Önce yemin etti, sonra da “Sizden hiç kimse yoktur ki, Rabb’iyle başbaşa kalsın. Tıpkı herhangi birinizin ondörtlük ayla başbaşa kalması gibi. Rabb’i... “Ey Âdemoğlu! Benim hakkımda seni aldatan nedir? Ey Âdemoğlu! Sen peygamberlere ne cevap verdin? Ey Adem oğlu! Sen ilminle nasıl amel ettin” diye sorguya çeker” dedi (292).
- İbn Mes’ud “Öğrenmeyene azap olsun! Eğer Allah dileseydi ona öğretirdi. Öğrenip de amel etmeyene azap olsun” dedi ve bu sözünü yedi defa tekrar etti (293).
- Abdullah b. Mes’ud şöyle dedi: “Hepiniz güzel söylüyorsunuz. Fakat kimin fîli sözüne uyarsa işte o payını alan kimsedir. Kimin fîli sözüne ters düşerse, o da ancak nefsinin kinasın” (294).
- Abdullah b. Mes’ud şöyle dedi: “Allah’tan başkasına ihtiyaç göstermeyen kimseye halk muhtaç, ilmine de herkes muhtaç olur” (295).

Ebu’d-Derdâ’nın Kıyamet Günü Kendisine “Sen İlmîni Nasıl Kullandın?” Diye Sorulacağından Endişe Etmesi

- Ebu’d-Derda “Korkarım ki kıyamet gününde Rabb’im beni halkın gözleri önünde çağırıp da “Ey Uveymir” desin. Ben de “Buyur, ey Rabb’im” diyeyim. Allah Teâlâ “Sen ilmîni nasıl kullandın?” diye beni sorguya çeksın” diyordu (296).
- Ebu’d-Derda şöyle dedi: “En fazla korktuğum, kıyamet gününde Rabb’imin beni “Ey Uveymir, sen biliyor muydun, bilmiyor muydun?” diye sorguya çekmesidir. “Bilmiyordum” desem, yalan söyleyerek Allah’ı aldatmaya çalışmış olurum. “Biliyordum” desem, Kur’an’ın ayetleri yakama yapışıp, emreden ayetler “Emrimi yerine getirdin mi?” yasaklayan ayetler de “Yasaklarıma uydun mu?” diyecekler. Faydasız ilimden, doymayan nefisten ve kabul edilmeyen duadan Allah’a sığınırım” (297).
- Kıyamet günü Allah katında insanların en kötüsü, ilminden istifade etmeyen âlimdir (298).

Muaz ve Enes’in, İlim ile Ameli Birlikte Yapmayı Teşvik Etmesi

- Muaz b. Cebel şöyle dedi: “Kıyamet gününde kişinin ayakları kendisinden dört sual sorulmadıkça kaymaz: Cesedini nasıl çürüttüğü, ömrünü nasıl geçirdiği, malını nasıl kazanıp nasıl harcadığı ve ilmiyle amel edip etmediği” (299).

- Dilediğiniz kadar ilim sahibi olunuz. Eğer siz onunla amel etmezseniz Allah size ilminizden ötürü bir ecir vermez; ta ki onunla amel edesiniz (300).

- Enes b. Mâlik şöyle dedi: “İsteddiğiniz kadar ilim öğreniniz. Kesinlikle Allah, siz amel etmedikçe, sadece ilimden dolayı size ecir vermez. Gerçek âlimlerin hedefi anlayış ve ilimle amel etmektir. Sefihlerin gayesi ise, sadece rivayet yapmaktır” (301).

35. FASIL: SÜNNETE ve SELEFE UYMAK, BİD’ATİ REDDETMEK

Übeyy’in Bu Husustaki Tavsiyesi

- Yoldan ve sünnetten ayrılmayınız. Yeryüzünde hiçbir kul yoktur ki, yol ve sünnet üzerinde olup da, Rahman’ı zikredince, Allah korkusundan gözlerinden yaş aksın da, Allah ona azap etsin; ve yeryüzünde hiçbir kul yoktur ki, yol ve sünnet üzerinde olsun, Allah’ı içinden zikredince, Allah korkusundan titresin de yaprakları kurumuş bir ağaç gibi olmasın. Böyle bir ağaca şiddetli bir rüzgâr geldiğinde yaprakları nasıl dökülüyorsa, onun günahları da öyle dökülür. Allah yolunda ve sünnete uygun amellerde yavaş yavaş yürümek, Allah yolunda ve sünnete aykırı yolda koşmaktan daha iyidir. Öyleyse siz de, amellerinizin -ister yavaş, ister süratli olsun Hz. Peygamber’in yol ve sünnetine uygun olmasına gayret gösterin (302).

Hiz. Ömer ve İbn Mes’ud’un Bu Husustaki Tavsiyeleri

- Hiz. Ömer bir seferden Medine’ye dönmüştü. Minbere çıktı. Allah’a hamd u sena ettikten sonra “Ey insanlar! Sizin için sünnetler belirtilmiş, farzlar konmuştur. Siz apaçık bir yol üzerinde bırakıldınız. Eğer ona buna bakıp sağa sola saparsanız o zaman mesele değişir” dedi (303).

- Abdullah her perşembe günü ayağa kalkar ve “Ey insanlar! İslâm’da temel olan -söz ve amel olmak üzere- iki şeydir: Sözlerin en üstünü veya en doğrusu Allah’ın sözleridir. Yolların en güzeli de Muhammed’in yoludur. İşlerin en kötüsü de, sonradan icat edilenlerdir. Dikkat edin, her sonradan icat edilen bid’attır. Dünya meşgalelerinin sırtınıza binmemesi için dikkatli olun ki, kalbiniz katılaşmasın ve uzun emeller sizi aldatmasın. Çünkü ölüm geç gelse de yakındır. Esas uzak olan gelmeyen şeydir (304).

- İbn Mes’ud şöyle dedi: “Sünnette ihtisas, bid’attaki içtihaddan daha güzeldir” (305).

İmran b. Husayn’in Bu Husustaki Tavsiyesi

- Kur’an indi, Rasûlullah sünnetlerini açıkladı ve “Bize tâbi olunuz. Allah’a yemin ederim ki, eğer bizi dinlemezseniz şaşkınlığa düşersiniz” buyurdu(306).

- İmran b. Husayn bir kişiye “Sen ahmaksın. Allah’ın kitabında öğle namazının dört rekat olduğu geçiyor mu? Öğle namazında sesli okunmaz. Namaz, zekât ve benzeri şeylerin şekli Kur’an’da açıklanmamıştır. Allah’ın kitabı bunları müphem bırakmıştır. Bunları Hz. Peygamber’in sünneti açıklar” dedi (307).

İbn Mes’ud’un Ashâba Uymayı Tavsiye Etmesi

- Sizden herhangi bir kimse, birisine uymak istiyorsa, Muhammed’in arkadaşlarına uysun. Çünkü onlar bu ümmetin, kalbi en temiz, ilmi en derin, zorlanması en az ve yolu en doğru olanlardır. Hiz. Peygamber’in ashâbı öyle kimselerdir ki, Allah Teâlâ onları, sevgili Peygamberi’nin arkadaşlığı için seçmiştir. Onların kıymetlerini iyi bilin ve arkalarından gidin. Çünkü onlar doğru yol üzerindedirler (308).

Huzeyfe’nin, Kurrâ’yı, Öncekilerin Yolundan Gitmeye Teşvik Etmesi

- Ey kıraat âlimleri! Allahtan korkunuz. Sizden öncekilerin yolunu tutunuz. Hayatıma yemin ederim ki eğer onlara tâbi olursanız, yarış kazanmış olursunuz. Eğer onları terkeder, sağa veya sola giderseniz uzak bir sapıklık içerisine girmiş olursunuz (309).

Sa’d b. Ebî Vakkas’ın, Oğluna “Biz Öncüyüz, Bize Uyulur” Demesi

- Babam mescidde namaz kıldığında süratle kılardı, fakat rükû ve secdeleri tam yapardı. Evde kıldığında ise, rükû, secde ve namazı uzatırdı. “Ey babacığım! Mescidde kıldığın zaman hafif, evde kıldığın zaman ise namazı uzatırsın. Bu nasıl oluyor?” dedim. Babam “Ey oğul! Biz sahabeler önderiz, bize uyulur” dedi (310).

İbn Mes’ud’un “Sünnete Uyun, Bid’at Çıkarmayın” Demesi ve Ebubekir ve Ömer’i Sevmek Hakkında Söyledikleri

- Abdullah b. Mes’ud şöyle dedi: “Sünnete uyun. Kendiliğinizden birşey icad etmeyin. Bu size kâfidir (311).

- İbn Mes’ud şöyle dedi: “Ebubekir ve Ömer’i sevmek ve onların faziletlerini bilmek sünnettendir” (312).

Hiz. Ali’nin Başkalarına Uyması Nehyetmesi

- Sakın her gördüğünüze uymayın. Çünkü kişi bazan cennet ehlinin amelini yapar. Ancak Allah’ın onun hakkındaki ilminden dolayı, sonunda ateş ehlinin amelini yapar. Böylece ateş ehlinin olduğu halde ölür, gider. Bir kişi de ateş ehlinin ameliyle amel eder, Allah’ın onun hakkında bildiğinden dolayı, nihayet cennet ehlinin ameliyle amel eder ve cennet ehlinden olduğu halde ölür. Eğer ille birisine uyarsanız, dirilere değil de, iman üzere ölenlere uyunuz (313).

İbn Mes'ud'un, Sünnete Aykırı Davranan Bir Cemaatı Şiddetle Kınaması

- Bir kişi Abdullah b. Mes'ud'a "Bazıları yatısı namazından sonra mescidde oturup içlerinden biri onlara "Şu kadar Allâhu ekber" şu kadar "Sübhânallah" şu kadar "Elhamdülillah" deyiniz" diyor" dedi. Abdullah b. Mes'ud "Onlar bunu mu söylüyorlar?" deyince, adam "Evet" dedi. Abdullah b. Mes'ud "Onları bu işi yaparken gördüğünde, gel bana haber ver" dedi. Adam gelip haber verince kalkıp gitti ve mescide oturdu. Sirtında da bir aba vardı. İbn Mes'ud sert tabiatlı bir insandı. Adamların zikrini işitince "Ben Abdullah b. Mes'ud'um. Kendisinden başka ilâh olmayan Allah'a yemin ederim ki, siz bir bid'at çıkarmışsınız. Böyle bir şey yapmaya hakkınız yoktur. Siz Muhammed'in ashâbından daha mı iyi biliyorsunuz?" dedi. Onların arasında bulunan Mu'dad isimli birisi "Allah'a yemin ederim ki biz bid'at çıkarmadık. Muhammed'in ashâbından daha iyi biliriz gibi bir iddiamız da yoktur" dedi. Amr b. Utbe de "Ey Ebâ Abdırrahman, biz Allah'tan bağışlanmak dileriz" dedi. Abdullah b. Mes'ud "Peygamber'in ve ashâbının yolundan ayrılmayın, onlara yapışın. Allah'a yemin ederim ki, eğer bunu yaparsanız, yarışı kazanırsınız. Sağa veya sola saparsanız, derin bir sapıklığa düşersiniz" dedi (314).

- Abdullah b. Mes'ud'un kulağına geldi ki bir topluluk akşam ile yatısı arasında oturmuş, tesbih, tehlil, tefil yapıyorlar. İbn Mes'ud, onlara "Siz bid'at olan bir şeye öncülük ediyorsunuz. Eğer bu yaptığınız bid'at değilse "Muhammed'in ashâbı sapıklık içindedir" demek gerekir" demiş. Amr b. Utbe b. Erkad "Ey İbn Mes'ud! Ben Allah'tan af talep ediyorum. Yaptığımdan pişman oldum" demiş ve dağılmışlar (315).

- Abdullah b. Mes'ud yüzünü kapatarak mescide geldi "Beni tanıyan tanımıştır. Tanımayan bilsin ki ben Abdullah b. Mes'ud'um. Acaba siz Muhammed ve ashâbından dahamı doğru yoldasınız, yoksa siz dalâletin kuyruğuna mı yapışmışsınız?" dedi (316).

- Biz İbn Mes'ud'un kapısında oturuyorduk. Vakit akşam ile yatısı arasıydı. Ebu Musa, İbn Mes'ud'a gelerek "Dışarı çık, ey Eba Abdırrahman!" dedi. İbn Mes'ud dışarı çıktı. Ebu Musa'ya "Seni bu saatte kapıma getiren nedir?" dedi. Ebu Musa "Allah'a yemin ederim ki, ben bir durumla karşılaştım. O beni korkuttu, inşaallah hayırdır" dedi ve konuşmasını şöyle sürdürdü: "Mescidde bir topluluk gördüm. İçlerinden birisi "Şu kadar "sübhânallah", şu kadar "elhamdülillah" deyin" diyordu. Bunun üzerine Abdullah gitti. Biz de beraberinde gittik. Onların yanına vardı ve "Siz ne de çabuk sapıttınız. Halbuki Muhammed'in ashâbı daha diridir, hanımları da daha yaşlanmadı. Peygamber'in elbiseleri ve yemek kapları daha bozulmadı. Siz oturup günahlarınızı sayın, ben, iyiliklerinizin Allah tarafından sayılacağına kefilim" dedi (317).

İbn Zübeyr'in, Oğluna, Zikrederken Cezbeye Tutulanların Yanında Oturmamasını Söylemesi

- Bir gün eve geç geldim. Babam, nerde olduğumu sordu. Ben de "Bazı insanlar gördüm ki, onlardan daha hayırlısını görmemiştim. Oturmuş zikir yapıyorlardı. Kimisi titriyor ve o kadar cezbe tutuluyordu ki, Allah korkusundan düşüp bayılıyordu. Onları görünce yanlarında oturdum" dedim. Babam "Hayır! Onlarla bundan sonra beraber oturma" dedi. Onun bu sözünü yadırgadığımı anladı ve "Ben Hz. Peygamber'i, Ebubekir'i, Ömer'i Kur'an okurken gördüm. Onlardan hiç biri cezbe tutulmuyor ve düşüp bayılmıyordu. Acaba senin gördüğün bu kimseler, Ebubekir ve Ömer'den daha mı fazla Allah'tan korkuyorlar" dedi. Düşünce babamın dediğinin doğru olduğunu anladım ve bir daha onların yanında oturmam (318).

Sıle b. Hâris ile İbn Mes'ud'un, Mescidde Ayakta Kıssa Anlatan Bir Adamı Azarlamaları

- Bir adam mescidde ayakta kıssalar naklediyordu. Sıle b. Hâris el-Ğıfarî "Allah'a yemin ederim ki, biz, Hz. Peygamber'in ahidini bırakmadık ve birbirimizin hakkını da çiğnemedik. Sen ve arkadaşların ne diye ikide bir kalkıp kıssa anlatıyorsunuz?" diyerek onu azarladı (319).

- Kıssa anlatıyordum. Abdullah b. Mes'ud yanımda durarak "Ey Amr, bu yaptığın bid'attır. Acaba sen, Muhammed ve ashâbından daha doğru bir yolda mısın?" dedi. Onun bu söylediklerinden sonra herkes dağıldı. Orada benden başka kimse kalmadı (320).

36. FASIL: HİÇ BİR TEMELE DAYANMAYAN GÖRÜŞE UYMAKTAN KAÇINMAK

Hiz. Ömer'in Bu Hususta Söyledikleri

- Hz. Ömer minber üzerinde "Ey insanlar! Rey ancak Rasûlullah'tan olursa hakka isabet etmiştir. Çünkü Allah ona bildiriyordu. Bizim görüşlerimiz ise, zorlayarak yaptığımız zandan başka bir şey değildir" dedi (321).

- Hz. Ömer "Kendi reylerine göre hüküm verenler, sünnetin düşmanlarıdır. Sünneti öğrenmemişler, öğrenme fırsatı da ellerinden kaçmıştır. Onlara bir şey sorulduğunda "Biz bilmiyoruz" demekten utanıyorlar. Böylece kendi reyleriyle sünnete karşı çıkıyorlar. Sakın onlara bir şey sormayın" buyurmuştur (322).

- Sünnet, Allah Rasûlü'nün yaptığıdır. Başkalarının yanlış olabilen görüşlerini sünnet yapmayınız (323).

- Bir kişi Hz. Ömer'e "Allah'ın sana gösterdiği ile hükmet" dedi. Hz. Ömer "Bu, Hz. Peygamber'in özelliğidir" dedi (324).

İbn Mes'ud ve İbn Abbas'ın Bu Husustaki Sözleri

- İbn Mes'ud "Sakın "Benim görüşüm şudur" demeyin. Sizden öncekiler "Benim görüşüm şöyledir, böyledir" diye diye helâk olmuşlardır. Hiç bir şeyi diğeriyle kıyas etmeyin. Yoksa ayağınız düz yoldan kayar. Sizden herhangi birinize, Kur'an ve sünnette hükmünü bulamadığı bir şey sorulursa "Allah bilir" desin. Çünkü "Allah bilir" demek ilmin üçte biridir" dedi (325).

- Hiçbir sene yoktur ki bir önceki seneden daha iyi olsun. Hiç bir nesil yoktur ki, diğerinden kötü olmasın. Halbuki ne sene, seneden, ne nesil, nesilden farklı değildir. Fakat bir neslin âlimleri ve hayırlıları gittimi, o nesilde hayır kalmaz. Bir zaman gelir ki, o zamanda birtakım kimseler gelir, meseleleri birbirine kıyas ederler. O zaman İslâm bozulur ve parçalanır (326).

- İslâm'ın kaynağı Allah'ın kitabı ve Hz. Peygamber'in sünnetidir. Kim bu iki kaynaktan başka kendi reyini hükmederse, onun bu görüşü iyilikleri içinde mi olacak, yoksa kötülükleri içinde mi bilemiyorum (327).

- Hz. Peygamber'in ashâbından birisine bir şey soruldu. O "Ümmet içinde kendi reyimle bir şey söylemek için Rabb'imden utanırım" dedi (328).

37. FASIL: ASHÂBIN İCTİHADI

Muaz'ın "İctihad Ederim" Demesi

- Allah'ın Peygamber'i Muaz'ı Yemene gönderdiğinde "Sana bir mesele getirilirse onu nasıl halledeceksin?" diye sordu. Muaz "Allah'ın kitabıyla hükmedeceğiz" dedi. Hz. Peygamber "Eğer kitabullahta bulamazsan?" dedi. Muaz "Allah Rasûlü'nün sünnetiyle hükmedeceğim" dedi. Hz. Peygamber "Eğer sünnette de bulamazsan?" dedi. Muaz "O zaman icthad ederim. Ağzımı kapayıp duramam" dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber elini Muaz'ın göğsüne vurdu ve "Hamd o Allah'a mahsustur ki, Rasûlü'nün elçisini, Allah Rasûlü'nün istediği gibi hareket etmekte başarılı kılmıştır" dedi (329).

Hiz. Ebubekir ve Hiz. Ömer'in Bilmedikleri Bir Konuda Hüküm Vermekten Kaçınmaları

- Peygamber'den sonra Ebubekir kadar bilmediği meseleler hakkında hüküm vermekten kaçınan kimse yoktu. Ebubekir'den sonra da bilmediği meselelerde hüküm vermekten en fazla Ömer korkardı. Ebubekir'e bir mesele getirildi. O mesele hakkında Allah'ın kitabında ve sünnette bir şey bulamadı. O zaman "Reyimle icthad edeceğim. Eğer isâbet edersem, bu Allah'tandır. Eğer hata edersem, bu da bendendir. Allah'tan af talep ediyorum" dedi (330).

Hiz. Ömer'in Bu Hususta Kadı Şureyh'e Yazdığı Mektup

- Hiz. Ömer, Şureyh'e şunu yazdı: "Sana bir mesele gelirse onun hakkında Allah'ın kitabında olan hükmü ver. Eğer Allah'ın kitabında olmayan bir şey gelirse, Peygamber'in o husustaki sünneti, e uy. Eğer ne Allah'ın kitabında, ne de Peygamber'in sünnetinde bulunmayan bir şey gelirse, halkın üzerinde icma ettiğiyle hükmet. Eğer Allah'ın kitabında, Peygamber'in sünnetinde bulunmayan ve hakkında icma da olmayan bir mesele gelirse, o zaman iki şeyden hangisini istersen, onu yap. İster içtihat et, ister içtihattan kaçın. Fakat içtihattan kaçınmak daha iyidir" (331).

İbn Mes'ud'un İctihad Hakkındaki Sözü

- Kimin önüne bir mesele çıkarsa, Allah'ın kitabıyla hükmetsin. Eğer Allah'ın kitabında hükmü olmayan bir şey çıkarsa, Peygamber'in sünnetiyle hükmetsin. Eğer Allah'ın kitabında ve sünnette bulunmayan bir mesele gelirse, salihlerin o meselede hükmettiğiyle hükmetsin. Eğer ne kitabullahta, ne Peygamber'in sünnetinde, ne de salihlerin hükümlerinde bulunmayan bir mesele gelirse, o zaman icthad etsin. İctihadında tereddüt etmesin. "Ben icthad edebilirim, fakat korkuyorum" demesin. Haram ve helâl açıktır. Ancak bu ikisi arasında bazı şeyler vardır ki, bunlar ancak icthadla anlaşılır. Fakat, şüpheli görüneni bırakıp şüpheli görünmeyeni almak gerekir (332).

İbn Abbas ve Übeyy'in İctihadı

- Abdullah b. Abbas'a bir şey sorulduğunda, Allah'ın kitabında bir şey bulursa, onunla, Allah'ın kitabında yoksa, Hiz. Peygamber'in sünnetiyle, ikisinde de bulamazsa, Ebubekir ve Ömer'in fetvalarıyla hükmederdi. Eğer hiç birinde bulamazsa, o zaman icthad ederdi (333).

- İbn Abbas "Eğer bir meselede Ali'nin bir hükmü bulunduğunu ve ondan bir delil getirildiğini görürsek, onu bırakıp başka bir hüküm aramayız" demiştir (334).

- Übeyy b. Kâ'ba bir şey sordum. "Bu şey olmuş mudur?" dedi. "Hayır" dedim. "Öyleyse bizi rahat bırak. Olduğu zaman var kuvvetimizle reyimizi kullanır, sana onun hükmünü söyleriz" dedi (335).

38. FASIL: FETVADA İHTİYAT ve ASHÂBDAN FETVA VERENLER

Abdurrahman b. Ebî Leylâ'nın, Ashâbın Fetva Vermesi Hakkındaki Sözü

- Rasûlullahın ashâbından yüzyirmi kişiyi gördüm. Hepsisi de kendisi yerine arkadaşının hadis rivayet etmesini ve kendisi yerine arkadaşının fetva Vermesini İsterdi (336).

İbn Mes'ud, Huzeyfe ve Ömer'in, Fetvadaki İhtiyatla İlgili Sözleri

- İbn Mes'ud şöyle dedi: "Her sorulana fetva veren kimse delidir (337).

- Halka ancak üç kişi fetva verir: Kur'an'ın nâsîh ve mensuhunu bilen bir kimse veya fetva vermek mecburiyetinde olan emir sahibi bir kimse yahut da kendini fetva vermeye zorlayan ahmak bir kimse (338).

- Hiz. Ömer, Ebu Mes'ud Ukbe b. Âmir'e "Bana haber verildiğine göre sen halka fetva veriyormuşsun. Bunu ehline bırak" dedi (339).

Zeyd b. Erkâm ve Bera'nın, Her Soruya Cevap Vermekten Kaçınmaları

- Zeyd b. Erkam ve Bera b. Âzib'e, altın ve gümüş mübadelesini sordum. Hangisine sorduysam, bana "Ona gidip sorun. O benden daha hayırlı ve daha âlimdir" diyordu (340).

- Artık her önüne gelen, en ağır meselelerde fetva veriyor. Halbuki böyle bir mesele Ömer'e sorulduğu zaman, Bedir ashâbını toplar onlara danışmadan fetva vermezdi (341).

Hiz. Ebubekir, Ömer, Osman, Ali ve Abdurrahman b. Avf'ın Hiz. Peygamber Hayattayken Fetva Vermeleri

- İbn Ömer'e "Peygamber zamanında halka kim fetva veriyordu?" diye sorulunca "Ebubekir ve Ömer. Onlardan başkasını bilmiyorum" diye cevap verdi (342).

- Ebubekir, Ömer, Osman ve Ali, Hiz. Peygamber zamanında fetva verirlerdi (343).

- Abdurrahman b. Avf, Rasûlullahın zamanında, Ebubekir, Ömer ve Osman'ın zamanlarında, Peygamber'den dinledikleri hususunda fetva verirdi (344).

Ebu Musa'nın, İbn Mes'ud'u Kastederek "Bu Derya Gibi Âlim Aranızdayken Benden Bir şey Sormayın" Demesi

- Ben Abdullah b. Mes'ud'un yanında oturuyordum. Bir kişi geldi, bir mesele sordu. İbn Mes'ud "Sen bu meseleyi benden başkasından sordun mu?" dedi. Adam "Evet, Ebu Musa'dan sordum" dedi ve Ebu Musa'nın fetvasını nakletti. Abdullah b. Mes'ud, Ebu Musa'nın görüşüne katılmadı. Başka şekilde hüküm verdi. Ebu Musa bunu duyunca "Bu büyük âlim aranızda dururken benden fetva sormayınız" dedi (345).

Hiz. Peygamber ve Dört Halife Devrinde Fetva Verenler

- Peygamber zamanında üçü muhacirden, üçü de ensardan olmak üzere altı kişi fetva veriyordu. Muhacirlerden Ömer, Osman ve Ali, Ensar'dan Übeyy b. Ka'b, Muaz b. Cebel ve Zeyd b. Sabit (346).

- Hiz. Peygamber'in ashâbından fetva sahibi olanlar, Ömer, Ali, İbn Mes'ud, Zeyd b. Sabit, Übeyy b. Ka'b ve Ebu Musa el-Eş'arî idi (347).

- Zeyd b. Sabit hükümde, fetvada, kıraatta, feraiz ilminde, Hiz. Ömer'in, Hiz. Osman'ın ve Hiz. Ali'nin zamanında, Medine'deki yerinde üstattı. Sonra kırkinci yılda Muaviye iş başına geçti. Zeyd b. Sabit kırkbeşinci yılda vefat edinceye kadar, beş yıl daha aynı görevi sürdürdü (348).

- Hiz. Ömer ve Hiz. Osman, İbn Abbas'ı çağırırlar, Bedir ehliyle birlikte istişare ederlerdi. İbn Abbas, Hiz. Ömer ve Hiz. Osman zamanında fetva veriyordu (349).

- İbn Abbas, İbn Ömer, Ebu Said el-Hudrî, Ebu Hüreyre, Abdullah b. Amr İbnü'l-As, Cabir b. Abdillâh, Râfî b. Hadic, Seleme b. Ekva, Ebu Vakid el-Leysî, Abdullah b. Büceyne ve Hiz. Peygamber'in ashâbından birçokları Osman'ın ölümünden sonra, vefat edinceye kadar Medine'de fetva verir ve Hiz. Peygamber'den hadis naklederlerdi: Bunların içinde en fazla fetva verenler İbn Abbas, İbn Ömer, Ebu Said el-Hudrî, Ebu Hüreyre ve Cabir b. Abdillâh idi (350).

- Hiz. Âişe, Ebubekir, Ömer ve Osman'ın halifelğinde fetva vermek hususunda müstakildi. Vefat edinceye kadar da böylece fetva verdi. Hiz. Âişe merhametli bir kadındı ve beni çok severdi. Ben de hiç yanından ayrılmazdım (351).

39. FASIL: ASHÂBIN İLMİ

Ebu Zerr'in, Ashabın İlmi Hakkındaki Sözü

- Hiz. Peygamber vefat ettiğinde bize o kadar bilgi bırakmıştı ki, havadaki bir kuşun kanat çırpması bile, ondan aldığımız bir bilgiyi hatırlatırdı (352).

- Hiz. Peygamber "Sizi cennete yaklaştıran hiçbir şey yoktur ki, size haber vermeyeyim, size açıklanmış olmasın. Ateşten uzaklaştıran hiçbir şey yoktur ki, size açıklanmış olmasın" buyurdu (353).

Amr İbnü'l-As'ın Hiz. Peygamber'den Öğrendiği Hadislerin Sayısı ve Hiz. Âişe'nin, Hiz. Ebubekir'in İlmi Hakkındaki Sözü

- Amr İbnü'l-As şöyle dedi: "Hiz. Peygamber'den bin hadis öğrendim" (354).

- Ashab bir konu hakkında ihtilaf ederlerse, babam hemen çaresini bulurdu. Ashab Hiz. Peygamber'in nereye defnedileceği konusunda ihtilaf ettiler. Bu konuda hiç kimse bir şey bilmiyordu. Babam "Ben Hiz. Peygamber'in 'Her peygamber ruhunu teslim ettiği yatağın altına gömülür' dediğini işittim" üdi. Hiz. Peygamber'in mirası hakkında ihtilafa düğüldüğünde, bu konuda hiç kimse bir şey diyemedi. Babam "Hiz. Peygamber'in "Biz Peygamber'ler miras bırakmayız. Bıraktığımız sadakadır" dediğini duydum" diyerek işi halletti (355).

İbn Mes'ud ve Huzeyfe'nin, Ömer'in İlmi Hakkındaki Sözlere

- Abdullah b. Mes'ud şöyle dedi: Eğer Ömer'in ilmi mîzanın bir kefesine

konsa, yeryüzünde yaşayanların ilmi de diğer bir kefeye konsa, Ömer'in ilmi onların ilminden ağır basar. Ben bu sözü duyunca gidip İbrahim en-Nehaîye söyledim. İbrahim "Bu senin tuhafına mı gidiyor? Allah'a yemin ederim ki, Abdullah b. Mes'ud bundan daha fazlasını da söylemiştir. Ömer'in öldüğü gün Abdullah b. Mes'ud "Bence bugün ilmin onda dokuzu gitti" demiştir" dedi (356).

- Ömer, hepimizden daha fazla Allah'ı bilirdi. Allah'ın kitabını hepimizden daha güzel okurdu. Allah'ın dininde hepimizden daha fakihti (357).

- Bize öyle gelirdi ki, sanki bütün insanların ilmi Ömer'in kafasında toplanmıştır (358).

- Ömer b. Hattab'ın yanına gitmişim. Gördüm ki, fakihler onun yanında çocuk gibi kaldılar'. Ömer, fıkıhta ve ilimde onların çok üstündeydi (359).

H. Peygamber'in Ali Hakkında "O, Ashâbım İçinde İlmi En Çok Olandır" Demesi ve Ali'nin Kur'an Bilgisi Hakkındaki Sözü

- Hz. Ali, Hz. Fatıma ile evlendiği zaman, Hz. Fatıma Hz. Peygamber'e "Beni o gözü çapaklı, karnı büyük adama verdin" dedi. Hz. Peygamber "Ben seni onunla evlendirdim. Çünkü o, ashâbım içinde İslam'ı kabul edenlerin ilki olan, ilmi hepsinden çok ve İlm bakımından hepsinden üstündür" dedi (360).

- Hz. Peygamber, Fatıma'ya "Razı değil misin, İslâm bakımından ümmetimin en önde geleni, ilim bakımından en fazla olanı, İlm bakımından en yüce olanıyla seni evlendireyim?" dedi (361).

- Hz. Ali şöyle dedi: "Allah'a yemin ederim ki, nazil olan her ayetin, hangi konu hakkında, nerede ve kim hakkında nazil olduğunu biliyorum. Allah bana uyanık bir kalb, fasih bir dil ihsan etmiştir" (362).

- Hz. Ömer "Ali'nin olmadığı bir zamanda, bir müşkilte karşılaşmaktan

Allâh'a sığınırım" diyordu (363)

Abdullah b. Mes'ud'un İlmi

- Abdullah b. Mes'ud şöyle dedi: "Ben Kur'an'ın hangi suresinin hangi konuda indiğini biliyorum. Eğer benden daha fazla Allah'ın kitabını bilen birisini işitseydim ve bulunduğu memlekete develerle gidilmiş olsaydı, ona mutlaka varır, ondan öğrenirdim" (364).

- Muhammed'in (s.a) ashâbından birçokları ile oturup kalktım. Her biri bir göl gibiydi. Göl vardır bir kişiyi, göl vardır iki kişiyi, göl vardır on kişiyi, göl vardır yüz kişiyi kandırır. Bir göl de vardır ki, yeryüzündeki bütün insanlar içseler hepsini kandırır. İşte Abdullah b. Mes'ud bu türden bir kimseydi (365).

- Bir gün Ömer otururken Abdullah b. Mes'ud karşıdan göründü. Ömer onun geldiğini görünce "Bu fıkıh dolu bir kaptır" dedi (366).

- Hz. Ömer, İbn Mes'ud'dan bahsederek "O, ilim dolu bir kaptır. Kadisiye halkını, kendime tercih ederek onu, onlara gönderdim" dedi (367).

H. Ali'nin, İbn Mes'ud, Ebu Musa, Ammar, Huzeyfe ve Selman'ın Bilgisi Hakkında Söyledikleri

- Hz. Ali'ye vardık, ondan Rasûlullahın ashâbını sorduk. O da "Siz hangisini soruyorsunuz?" dedi. "Bize Abdullah b. Mes'ud'dan haber ver!" dedik. Hz. Ali "O Kur'an ve sünneti öğrendi. Sonra "Yeter" dedi. Gerçekten de bu yeterlidir" dedi. "O halde bize Ebu Musa el-Eş'arî'den haber ver!" dedik. Hz. Ali "O ilimde bir boya ile boyarmış, sonra oradan çıkmıştır!" dedi. "Ammar b. Yasir'den bahset!" dedik. Hz. Ali "O unutmış bir mü'mindir. Hatırlatıldığı zaman hatırlar" dedi. "Bize Huzeyfe'den haber ver!" dedik. Hz. Ali "O, münafıkları en fazla bilen sahâbi idi!" dedi. "Ebu Zerr'den bize haber ver!" dedik. Hz. Ali "O, ilmi öğrendi, sonra onu taşıyamadı" dedi. "Bize Selman'dan bahset" dedik. Hz. Ali "O hem öncekilerin, hem sonrakilerin ilmüne yetişen bir kimsedir. Dibine inilemeyen bir ilim denizidir ve o, biz ehl-i beyttendir" dedi. "O halde ey Mü'minlerin Emîri, bize kendinden haber ver!" dedik. Hz. Ali "Beni benden mi soruyorsunuz? Ben o kimseyim ki, sorduğum zaman Hz. Peygamber cevap verirdi. Sustuğum zaman da Hz. Peygamber bana öğretmeye başladır" dedi (368).

İbn Mes'ud'un Muaz b. Cebel Hakkındaki Sözü

- İbn Mes'ud "Muaz b. Cebel tek başına bir sünnettir. Sağlam bir inanca sahipti ve müşriklerden değildi" dedi. "Ey Ebâ Abdırrahman, bu vasıflar Hz. İbrahim'e aittir. Allah Teâlâ onun hakkında "İbrahim Allah'ı birleyerek O'na itaat eden bir ümmet (güzellikleri kendinde toplayan timsal) idi, şirk koşanlardan değildi" (Nahl/120) buyurmuştur" dedim. Abdullah sözünü tekrarlayarak "Muaz b. Cebel, tek başına bir ümmetti ve sağlam bir inanca sahipti. Şirk koşanlardan değildi" dedi. Bu sefer, bu sözün şuurunda olduğunu anlayıp sustum. Abdullah "Ümmet nedir, kâinat nedir, biliyor musun?" dedi. "Allah bilir" dedim. Abdullah; "Ümmet, insanlara iyiliği demektir. Kâinat da, Allah'a ve peygamberine boyun eğip itâat eden kimsedir" dedi (369).

Mesruk'un, Ashâbın İlmi Hakkında Söyledikleri

- Ben Rasûlullahın ashâbını inceledim. Gördüm ki, onların ilmi altı kişide toplanmıştır. Bunlar Ömer, Ali, Abdullah, Muaz, Ebu Derda ve Zeyd b. Sabit'tir. Ben bu altı kişiyi inceledim ve gördüm ki, onların ilimleri Abdullah ile Ali'de toplanmıştır (370).

"Medine'ye vardım, sahabileri sordum. Baktım ki Zeyd b. Sâbit ilimde ileri olanlardandır" (371).

Abdullah b. Abbas'ın İlmi

- Abdullah b. Mes'ud şöyle dedi: "Eğer İbn Abbas bizim yaşımıza gelirse, hiç birimiz onun onda biri kadar olamayacağız" (372).

- İbn Abbas'a çok ilmi olduğundan dolayı "deniz" deniliyordu (373).

- Tavus'a "Sen şu genç insana (İbn Abbas'a) yapıyorsun ve Peygamber'in büyük sahabilerini terk ediyorsun" dedim. Tavus "Ben Peygamber sahabilerinden yetmiş kişiyi gördüm. Bir şeyde ihtilafa düştüklerinde İbn Abbas'ın görüşüne başvurulardı" dedi (374).

- Babamdan "İbn Abbas kadar kavrayışı çabuk, zekası keskin, bilgisi derin ve ilmi geniş olan hiç kimseyi görmedim. Bizzat gördüm ki, Ömer b. Hattab, müşkil meseleleri halletmek için onu çağırır ve "Sana müşkil bir mesele daha geldi. Sende onun cevabı var mı?" derdi. Ömer daha sözünü bitirmeden, ensar ve muhacirlerden Bedir ashâbının, İbn Abbas'ın etrafını sardığını görürdün" dediğini işittim (375).

- İbn Abbas sıtmaya tutulmuştu. Ömer b. Hattab onu ziyaret ederek "Senin hastalığın bizi perişan etti. Allah bize yardım etsin" dedi (376).

- İbn Abbas'a büyük bir anlayış, keskin bir kavrayış ve derin bir bilgi verilmiştir. Hz. Ömer hiç kimseyi onun üzerine takdim etmezdi (377).

- İbn Abbas onun yanında olduğu halde, babamın "Bu kişi bu ümmetin âlimi olacaktır. Allah ona üstün bir akıl ve zeka vermiştir. Hz. Peygamber, dinde fakih olması için ona duada bulunmuştur" dediğini duydum (378).

- İbn Abbas ilimde iyice sivrildi. Tıpkı uzun hurma ağacının diğer ağaçlardan yüksek olduğu gibi (379).

- Ben bir arkadaşım ile hacca gittik. O zaman hac emiri İbn Abbas'tı. İbn Abbas Nursuresini okudu ve tefsir etti. Arkadaşım "Sühbânallah! Bu adamın kafasından neler de çıkıyor? Eğer bu kişiyi Türkler dinlemiş olsaydı hepsi birden müslüman olurdu" dedi (380).

- Bu adam gibi güzel konuşanı ne gördüm ne de duydum. Eğer Farslar ile Rumlar onu dinlemiş olsaydılar müslüman olurlardı (381).

- Bir gün Ömer b. Hattab'ın huzuruna girdim. Bana, Ebu Ya'la b. Ümeyye'nin Yemen'den yazmış olduğu bir meseleyi sordu. Ona cevap verdim. Hz. Ömer "Şahidlik ederim ki, sen nübüvvet evinden konuşuyorsun" dedi (382).

- Halk İbn Abbas'a gelirdi. Bir kısmı şiir, bir kısmı soylar ve nesebler için, bir kısmı da Arapların savaşları için gelirdi. Onlardan hiç bir sınıf yoktur ki, İbn Abbas ona yönelerek cevap vermemiş olsun (383).

- İbn Abbas, ilimde, fıkıhda, ilm ve cömertlikte herkesi geride bırakmıştı. Onun kadar, Hz. Peygamber'in hadislerini, Ebubekir, Ömer ve Osman'ın hükümlerini, şiir edebiyat ve grameri, Kur'an tefsirini, hesap ve feraizi, eyyâmu'l-Arab'ı bilen ve onun kadar görüşleri isabetli olan başka bir kimse görmedim. Bir gün fıkıh, bir gün tefsir, bir gün savaşlar, bir gün şiir ve bir gün de eyyâmu'l-Arab'dan ders verirdi. Ben hiç bir âlim görmedim ki, onun yanında olsun da ona tâbî olmasın. Hiç bir soru soranı görmedim ki, onda cevabını bulmamış olsun (384).

- Rasûlullahın muhacir ve ensardan olan büyük sahabilerinden ayrılmıyordum. Onlardan Peygamber'in gazvelerini soruyordum, Kur'an'da bu hususta inen ayetleri soruyordum ve ben onların hangisine gidersem mutlaka benim gitmemle sevinirdi, çünkü Rasûlullahın yakınıydım. Übeyy b. Kâ'b ilimde rasih olanlardandı. Bir gün ona "Kur'an'ın Medine'de inen kısmı hangisidir?" dedim. Übeyy "Medine'de yirmiyedi sure inmiştir, diğerleri Mekke'de inmiştir" dedi (385).

- Abdullah b. Amr İbnü'l-As "İbn Abbas geçmişin olaylarını hepimizden daha iyi bilir. Hangi ayetin ne zaman ve niçin nâzil olduğunu hepimizden daha iyi bilir" diyordu. Bunları İbn Abbas'a söylediğimde "Abdullah da iyidir. Hz. Peygamber'den helâl ve haramı sorardı" dedi (386).

- Bir hac esnasında Âişe, halkın İbn Abbas'ın etrafını sarıp ondan haccın gereklerini sorduklarını görünce "Hac menasikini bundan daha iyi bilen kimse kalmamıştır" dedi (387).

İbn Abbas Öldüğünde Hakkında Söylenenler

- Cabir b. Abdullah, İbn Abbas'ın ölüm haberi kendisine geldiğinde ellerini birbirlerine çarptı ve "İnsanların en âlimi ve ilmi en geniş olanı öldü. Bu ümmet İbn Abbas'ın ölümü ile öyle bir musibete uğradı ki, onu gidermek mümkün değildir" dedi (388).

- İbn Abbas vefat ettiği zaman, Râfî b. Hadic "Bugün doğu ve batı arasındaki bütün insanların ilmine muhtaç olduğu bir kişi öldü" dedi (389).

- İbn Abbas defnedildiğinde, İbnü'l-Hanefiyye "Bugün bu ümmetin rabbânî olan âlimi öldü" dedi (390).

İbn Ömer, Ubade, Şeddad b. Evs ve Ebu Saîd'in İlmî

- Gençler arasında Abdullah b. (Ömer fakih sayılırdı (391).

- Şam'da Hz. Peygamber'in ashâbından Ubade b. Samit ile Şeddad b. Evs'ten daha güvenilir ve daha âlim kimse kalmamıştır (392).

- Peygamber sahabilerinin gençlerinden Ebu Said el-Hudrî'den daha fakihi yoktur (393).

Ebu Hüreyre'nin İlmî

- Mervan, Ebu Hüreyre'yi çağırdı. Beni de sedirin arkasında oturttu. Ondandır soruyordu. Ben de onun dediklerini yazıyordum. Aradan bir yıl geçtikten sonra Mervan, Ebu Hüreyre'yi çağırdı, yine aynı şeyleri Ebu Hüreyre'den sordu. O ne fazla ne de eksik söyledi. Ne takdim, ne de tehir yaptı (394).

Mü'minlerin Annesi Hz. Âişe'nin İlmî

- Allah Rasûlü'nün ashâbı herhangi bir şeyde şüpheye düşerlerse mutlaka Hz. Âişe'den sorarlar ve onun hakkında Hz. Âişe'nin yanında bir ilmin olduğunu görürlerdi (395).

- Âişe insanların en âlimesiydi. Sahabilerin büyükleri ondan sual sorarlardı (396).

- Hiç bir kimseyi görmedim ki, Âişe'den daha fazla Allah Rasûlü'nün sünnetini bilsin. Muhtaç olunan rey hususunda ondan daha fakih olsun; hangi ayetin hangi konuda indiğini ve farzları ondan daha iyi bilsin (397).

- Mesruk'a "Âişe feraizi iyi bilir miydi?" diye soruldu. Mesruk "Evet, benim nefsimi elinde tutana yemin ederim ki ben Rasûlullahın ashâbının yaşlılarını gördüm, ondan feraiz soruyorlardı" dedi (398).

- Rasûlullahın hanımları Hz. Peygamber'in birçok hadisini ezberlemişti. Fâkat Âişe'nin ve Ümmü Seleme'nin bir benzeri yoktu. Âişe, Hz. Ömer ve Hz. Osman'ın vefatına kadar fetva veriyordu. Sahabenin yaşlıları, Ömer ve Osman, ona haber gönderirler ve kendisinden sünneti sorarlardı (399).

- Allah'a yemin ederim ki, hiçbir hatib görmedim ki, Hz. Âişe'den daha belîğ, daha fasih ve daha zeki olsun (400).

- Tıbbî, fıkıhî, şiirî, Âişe'den daha iyi bilen bir kadın görmedim (401).

- Hz. Âişe'ye "Senin durumuna hayret ettim. Seni insanların en fakihi olarak, en anlayışlısı olarak görüyorum. Bu normaldir. Çünkü sen Hz. Peygamber'in eşi, Ebubekir'in kızıdır. Eyyamu'l-Arab'ı, şiir ve edebiyatı da biliyorsun, bu da normaldir. Çünkü sen Kureys'in allamesinin kızıdır. Fakat şu tıp bilgine şaşıyorum. Senin tıp ile ne ilgini var?" dedim. Âişe benim elimden tutarak "Ey

Urve'cik! Hz. Peygamber çok hastalanırdı. Arap olsun, olmasın her yerden ilaç gönderilirdi. Ben de o ilaçları Hz. Peygamber'e verirdim. Bu konuda bir bilgim varsa, işte bundandır" dedi (402).

40. FASIL: RABBÂNÎ ÂLİMLER ve KÖTÜ ÂLİMLER

İbn Mes'ud'un Bu Husustaki Söyledikleri

- Abdullah b. Mes'ud, arkadaşlarına "İlim pınarları olunuz. Hidayetin çıraları olunuz. Zamanınızı evlerinizde geçirin. Gecenin lambaları olunuz. Elbiseleriniz eski olsun, ama kalbleriniz yeni olsun. Yer ehli sizi tanımasın, fakat gök ehli sizi tanısin" demiştir (403).

İbn Abbas'ın Rabbânî Âlimler Hakkındaki Sözü

- İbn Abbas'a "Mescidin Benî Sehm kapısı önünde bazı kimseler, sanırız kader konusunda tartışıyorlar" denildi. İbn Abbas onlara doğru gitmek üzere kalktı. Bastonunu İkrime'ye verdi. Bir elini ikime'nin, diğer elini de Tavus'un omuzuna koyarak yürüdü. Onların yanına geldiğinde, onlar ayağa kalkarak yer verdiler ve "Hoş geldin" dediler. Fakat İbn Abbas "Bana kendinizi tanıttın. Ondan sonra konuşuruz" dedi. Onlar kendilerini tanıttınca, İbn Abbas "Bilmez misiniz ki, Allah Teâlâ'nın bazı kulları vardır, dilsiz olmadıkları halde Allah korkusu onları dilsizleştirmiş, güçsüz olmadıkları halde güçsüzleştirmiştir. İşte onlar âlimlerin, fasihlerin, akıllıların ve Allah'ı gerçekten tanıyanların ta kendileridir. Ancak, Allah'ın azameti ve yüceliğini hatırlayınca akılları başlarından gider, kalbleri parçalanır ve dilleri söylemez olur. Onlar bu hallerinden ayrıldıklarında hemen Allah'a ibadet etmeye koşarlar. Akıllı ve çalışkan oldukları halde, kendilerini aptal ve tembeller arasında, zâlim ve günahkârlar arasında sayarlar; gerçekte çok iyi kimselerdir. Günahlardan uzak dururlar. Allah için yaptıkları ibadet ne kadar çok olursa olsun, az görerek bundan razı olmazlar. Onları ne zaman görsen, kederli, üzgün ve Allah korkusundan renklerinin solgun olduğunu görürsün" dedi ve oturmayarak geri döndü (404).

İbn Mes'ud ve İbn Abbas'ın Kötü Âlimler Hakkında Söyledikleri

- Eğer ilim ehli ilmi korusaydılar ve lâıyk olanlara onu bıraksaydılar mutlaka zamanlarının insanlarına efendi olacaktı. Fakat bunlar ilmi dünya ehlinin yanına koydular. Bunu da dünya menfaati için yaptılar. Bu yüzden de halkım gözünden düşerler. Ben Hz. Peygamber'in "Kim sadece ahireti kendine dert edinirse Allah Teâlâ o kimseyi diğer bütün dertlerden kurtarır. Kim de, dünyayı kendine dert edinir de dünya vadilerinde boğulup giderse, o kimse Allah'ın umurunda değildir" buyurduğunu işittim (405).

- Duyduğuma göre İbn Abbas "Eğer ilim sahipleri ilimlerinin gereklerini yerine getirselerdi, Al(ah, melekler ve salihler onları seveceklerdi. İnsanlar da onlara saygı duyacaklardı. Fakat onlar ilimleriyle dünyayı elde etmeye çalıştılar ve bu yüzden de Allah'ın sevgisinden mahrum kaldılar. Hem de insanların yanında değerlerini yitirdiler" buyurmuştur (406).

- İbn Mes'ud "Küçüklerin büyüdüğü, büyüklerin ihtiyarladığı o fitnenin geldiği gün acaba haliniz ne olur? Bu durum artık normal karşılanmaya başlanır, eğer bir gün bu durum düzeltilmeye kalkılırsa, "Bu suçtur" denilir" dedi. "Bu ne zaman olacaktır?" dediler. İbn Mes'ud "İçinizdeki güvenilir kimselerin azaldığı, emirlerinizin servet biriktirmeye başladığı, âlimlerin kalmadığı, Kur'an okuyucularının çoğaldı, ilmin, din için değil, dünya için öğrenildiği ve ahiret amelleriyle dünya elde edilmeye başlandığı zaman" diye cevap verdi (407).

- İbn Mes'ud'a "Bu fitne ne zaman olacak?" dediler. İbn Mes'ud "Bir bid'atçı, bir bid'at edinir, halk onun peşinde gider. Ondan bir şey bozulduğu zaman da "Sünnet bozuldu" derler. O zaman âlimleriniz azalır, emirleriniz çoğalır" dedi (408).

Ebu Zerr, Übeyy b. Ka'b ve Ali'nin, Dünya İçin İlim İsteme Hakkındaki Sözlere

- Ebu Zerr şöyle dedi: "Şunu bilin ki Allah'ın vechi için elde edilmesi gereken şu hadisleri, bir insan dünya için elde ederse, cennet kokusunu ebediyyen alamayacaktır" (409).

- Hz. Ömer, Ka'b'a "İlmi, âlimlerin kalbinde yerleştikten sonra götüren ne olabilir?" diye sordu. Ka'b "Hırs ve insanlardan menfaat beklemek" dedi (410).

- Ali, âhir zamanda olacak bir fitneden bahsetti. Ömer ona "Ey Ali! Bu ne zaman olacaktır?" dedi. Hz. Ali "Dinin gayrisi için fıkıh öğrenildiğinde, ilim amel için değil de, başka şey için öğrenildiğinde, ahiret ameliyle dünya elde edilmeye çalışıldığında olacaktır" dedi (411).

Hz. Ömer'in Ümmet İçin Kötü Âlimlerden Korkması

- Hz. Ömer şöyle dedi: "Sizin için iki kişiden korkuyorum. Biri Kur'an'ı işine geldiği gibi yorumlayan kişi. Diğeri de saltanat ve iktidar için kardeşiyle mücadele eden kişidir (412).

- Basra heyeti Hz. Ömer'e geldiğinde, onların arasında Ahnef b. Kays da vardı. Hz. Ömer o heyeti gönderdi. Fakat Ahnef i Medine'de alıkoydu. Hz. Ömer, Ahnef'e niçin bir seneden beri seni burada niçin alıkoyduğunu biliyor musun? Allah'ın Rasüllü bizi güzel konuşan her münafıktan sakındırırdı. Ben korktum ki sen onlardan olasın. Fakat sen Allah'ın izniyle onlardan değilsin" dedi (413).

- Hz. Ömer minberde "Bilgin münafıktan sakınınız!" dedi. Sahabiler "Bilgin münafık da nasıl olur?" deyince, Hz. Ömer "O, hak ile konuşur, fakat münker ile amel eder" dedi (414).

- Hz. Ömer şöyle dedi: "Biz aramızda bu ümmeti ancak bilgin olan münafıklar helak edecekler" derdik" (415).

- Hz. Ömer minber üzerinde "Bu ümmet için en fazla korktuğum bilgin olan münafıktır" dedi. Ona "Ey Mü'minlerin Emîri! Bilgili kişi nasıl münafık olur?" dediler. Hz. Ömer "Dili âlim, kalbi cahil ve amelsiz olan, münafık demektir" dedi (416).

Huzeyfe ve İbn Mes'ud'un, Âlimleri Emirlerin Kapılarında Dolaşmaktan Sakındırmaları

- Huzeyfe “Sakin fitne yerlerine gitmeyiniz!” dedi. “Fitne yerleri hangi yerlerdir, ey Eba Abdillâh?” diye sorduklarında da “Emirlerin kapıları.” Çünkü herhangi biriniz emirin huzuruna gider ve ona yaranmak için, onun yalanını tasdik eder ve onda bulunmayan vasıflarla onu över” dedi (417).

- İbn Mes'ud şöyle dedi: “Deve ağullarında nasıl zibil yığınları olursa, sultanların kapılarında da fitneler vardır. Hayatımı e(inde tutan Allah'a yemin ederim ki, siz onlardan dünyalık elde etmek için yanlarına gidiyorsunuz. Oysa, siz daha onlardan dünyalık elde etmeden, onlar sizin dininizden bir o kadarını veya iki katını kapmış olurlar” (418).

41. FASIL: İLMİN KALKMASI ve UNUTULMASI

H. Peygamber'in “İlmin Kalkma Zamanı Yakındır” Demesi ve Bu Sözü'nün Anlamı

- Allah'ın Rasûlü bir gün göklere bakarak “İlmin ortadan kalkma zamanı yakındır” dedi. Ensar'dan İbn Lebid “Ey Allah'ın Rasûlü! İlim nasıl kalkacaktır? Halbuki kitapta yazılmış, kalbler onu hıfz etmiştir” deyince, Hz. Peygamber “Ben de seni Medine'nin en anlayışlı adamı sanıyordum” dedi ve sonra yahudi ve hristiyanların ellerindeki kitaba rağmen sapıklığa gittiklerini anlattı. Bir gün Şeddad b. Evs'e rastladım. Ondan Avf b. Mâlik'in hadisini sordum. Bana “Avf doğru söyledi. İlmin ilk olarak nasıl kalkacağını sana haber vereyim mi?” dedi. “Evet, ver” dedim. Şeddad “İlk olarak huşû kalkar. Öyle ki, Allah'tan korkan kimseyi bulamazsın” dedi (419).

- Ensar'dan Ziyad b. Lebid .”Ey Allah'ın Rasûlü! İlim bizden nasıl kalkacak? Halbuki içimizde Allah'ın kitabı vardır. Biz onu çocuklarımıza ve hanımlarımıza öğretmişizdir” dedi (420).

- Şeddad b. Evs “İlmin kalkması ne demektir, biliyor musun?” dedi. “Hayır, bilmem” dedim. Şeddad “İlmi hıfzedenler gidecektir. Evvela huşû kalkacaktır. Hatta huşû sahibi hiç kimseyi artık görmeyeceksin” dedi (421).

- Hz. Peygamber “Yahudi ve hristiyanların elinde bulunan şu Tevrat ve İncil onlara hiç bir fayda sağlamadı. “Onlar başlarını kaldıramıyorlar. Onlar, onun hiç bir şeyinden yararlanmazlar” dedi (422).

İbn Mes'ud ve İbn Abbas'ın, İlmin Kalkmasıyla İlgili Sözleri ve Zeyd'in Vefatında İbn Abbas'ın Söyledikleri

- Abdullah b. Mes'ud “İslâm'ın nasıl zayıflayacağını biliyor musunuz?” dedi. “Evet, elbisenin solması, hayvanın zayıflaması ve gümüş paranın kullanmakla aşınması gibi, İslâm da zayıflar” dediler. İbn Mes'ud “Evet İslâm, söyledikleriniz gibi zayıflayacaktır. Ancak âlimlerin gitmesi veya ölmesi daha büyük bir musibettir” dedi (423).

- Zeyd b. Sâbit'in cenazesinde hazır bulundum. Kabre konulduktan sonra, İbn Abbas “Ey insanlar! İlmin nasıl gittiğini bilmek isteyen varsa, işte ilim böyle gider. Allah'a yemin ederim ki, bugün ilmin çoğu gitmiştir” dedi (424).

- Zeyd b. Sabit vefat ettiği zaman İbn Abbas'ın yanında kasrın gölgesinde oturuyorduk. İbn Abbas “İlmin gitmesi işte bu şekilde olur. Bugün ilmin çoğu defnedildi” dedi (425).

- İbn Abbas “İlim böyle gider” dedi ve eliyle kabre işaret ederek “Adam ölüyor ve kendinden başka kimsenin bilmediği şeyleri de beraberinde götürüyor” diyerek üzüntüsünü dile getirdi (426).

- İbn Abbas “İlmin gitmesi nedir, biliyor musunuz? Âlimlerin yeryüzünden gitmesidir” dedi (427).

- İbn Mes'ud şöyle dedi: “İnsanın öğrenmiş olduğu ilmi unutulması, sanıyorum işlediği günah yüzündendir” (428).

- Abdullah dedi ki: “İlmin afeti unutkanlıktır” (429).

42. FASIL: İLMİYLE AMEL EDİLMESE BİLE, BİLDİĞİNİ SÖYLEMEK ve FAYDASIZ İLİMDEN ALLAH'A SİĞİNMEK

İlmin Tebliğ Edilmesi Hakkında Huzeyfe'nin Sözü

- Huzeyfe “Şu ilim bize yüklendi. Biz onunla amel etmesek bile, size aktarmak mecburiyetindeyiz” dedi (430).

H. Peygamber'in Faydasız İlimden Allah'a Sığınması

- Allah'ın Rasûlü şöyle dua ederdi: “Ey Allah'ım! Dört şeyden sana sığınıyorum: Yarar getirmeyen ilimden korkmayan kalbden, doymayan nefisten ve kabul edilmeyen duadan” (431).

XIV. BÖLÜM : ALLAH'IN ANILMASI

Sahabilerin Zikre İstekli Olmaları ve Başkalarını da Teşvik Etmeleri. Ashâb-ı Kirâm Sabah-Akşam, Gece-Gündüz Allah'ın Zikrine Devam Etmeleri.

1. FASIL: HZ. PEYGAMBER'İN MÜSLÜMANLARI ALLAH'IN ZİKRİNE TEŞVİK ETMELERİ

Hiz. Peygamber'in "Zikreden Bir Dil Edininiz!" Buyurmaları

- Sevban (r.a.) şöyle anlatıyor: Bir gün Hz. Peygamber'le birlikte bir yere gidiyorduk. O günlerde de altın ve gümüş hakkında âyet nâzil olmuştu. Yolda muhacirler kendi aralarında "Peki bunlar kötülendiğine göre hangi mallar hayırlıdır bunu nasıl bileceğiz?" diye konuşmaya başladılar. Bunun üzerine Hz. Ömer "İsterseniz ben bunu sizin için Hz. Peygamber'den öğreneyim!" dedi. Onlar da "Çok iyi olur" dediler. Ömer (r.a.) Hz. Peygamber'in yanına gitti. Bende devemi hızlandırarak onu takip ettim. Hz. Ömer yanına vardığında Hz. Peygamber'e "Ey Allah'ın Rasûlü! Muhacirler altın ve gümüş hakkındaki âyetten bahisle hangi malların hayırlı olduğunu öğrenmek istiyorlar!" dedi. O da "Zikreden bir dil, şükreden bir kalp, mü'min ve imanı hususunda kendilerine yardımcı olabilecek bir hanım edinmeye çalışsınlar" buyurdular (1).

- Sevban (r.a.) şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber şöyle buyurdular: "Ahiret için kendilerine yardımcı olacak bir kadın edinsinler".

- "Altın ve gümüşü biriktirip de Allah yolunda (zekat ve sadakalarını vermeyerek) harcamayanlara pek acıklı bir azabı müjdele!" (Tevbe/34) âyet-i kerimesi nâzil olduğunda Hz. Peygamber "Altın ve gümüş helak olsun!" buyurdular ve bu sözü üç kere tekrarladılar. Bu sözler sahabilere çok ağır geldi ve kendi aralarında "Peki biz hangi malları edinelim?" diye konuşmaya başladılar. Bunu üzerine Hz. Ömer "İsterseniz gidip bunu sizin için Hz. Peygamber'e sorayım" dedi (2).

Hiz. Peygamber'in "Müferridler (Allah'ı Çok Zikredenler) Yarışı Kazandılar" Buyurmaları

- Hz. Peygamber bir gün sahabileriyle birlikte Mekke'ye gidiyorlardı. Cümdan dağının yanından geçerlerken Hz. Peygamber "Yanından geçmekte olduğunuz şu dağ Cümdan dağıdır. Müferridler yarışı kazandılar" buyurdular. Sahabilerin "Ey Allah'ın Rasûlü! Müferridler kimlerdir?" diye sormaları üzerine de "Allah'ı çok zikredenlerdir" buyurdular.

- Hz. Peygamber, "Ey Allah'ın Rasûlü! Müferridler kimlerdir?" sorusuna şöyle cevap verdiler: "Başlarına ne gelirse gelsin aldirmayacak kadar Allah'ın zikrine dalanlardır. Zikir onların ağır yüklerini omuzlarından indirir. Böylece bu kişiler kıyamet gününde Allah Teâlâ'nın huzuruna hafif bir yükle gelirler" (3).

Hiz. Peygamber'in "Cennet Bâhçesinde Otlamak İsteyenler Allah'ı Çok Ansin!" Buyurmaları

- Muaz b. Cebel şöyle anlatıyor: Bir gün Hz. Peygamber'le birlikte dolaşıyorduk. Birara "Sâbikûn (öncüler) nerede?" buyurdular. Bunun üzerine çevresindekiler "Bir kısmı önünden gitmekte, bir kısmı da arkandan gelmektedir" dediler. O zaman Hz. Peygamber şöyle buyurdular: "Allah'ın zikrine devam eden sâbikûn (öncüler) nerede? Kim Cennet bahçesinde otlamak istiyorsa Allah'ı çok zikretsinsin" (4).

Hiz. Peygamber'in "Allah'ın En Üstün Kulları Allah'ı En Çok Ananlardır" Buyurmaları

- Ebu Said el-Hudrî şöyle anlatıyor: Bir gün Hz. Peygamber'e "Kıyamet gününde, Allah katında derece bakımından insanların en üstünü kimdir?" diye soruldu. "Allah'ı çok ananlardır" cevabını verdiler. Bunun üzerine ben "Ey Allah'ın Rasûlü! Bunlar Allah yolunda savaşınlardan da mı üstündürler?" diye sordum. "Allah yolunda savaşan kişi elindeki kılıcı parçalanıncaya ve kendisi de kana boyanıncaya kadar kafirlere ve müşriklere kılıç sallasa, yinede Allah'ı çok ananlar derece bakımından daha üstündürler" buyurdular (5).

Allah'ın Zikrinin İnsanı Azaptan Kurtaracak Amellerin En Üstünü Olması

- Hz. Peygamber bir gün "Hiçbir insan kendisini azaptan kurtarmak hususunda Allah'ı anmaktan daha büyük bir amel işlememiştir" buyurdular. "Ey Allah'ın Rasûlü! Bu Amel Allah yolundaki cihattan da mı üstündür?" denildiğinde de "Evet, Allah yolundaki cihat da bunun derecesine ulaşamaz. Ancak kişi kılıcı parçalanıncaya kadar vuruşursa iş değişir" cevabını verdiler (6).

- Adamın biri Hz. Peygambere gelerek "Ecir bakımından, Allah yolunda yapılan cihatların hangisi daha üstündür?" diye sordu. Hz. Peygamber "Allah Teâlâ'nın çok anılmasıdır" Adam "Peki ecir bakımından salih amel işleyenlerin en üstünü kimdir?" diye sordu. Hz. Peygamber buna da "Allah Teâlâ'yı çok anan kimselerdir!" karşılığını verdiler. Adam aynı soruyu namaz, zekat, hac ve sadaka içinde sordu. Hz. Peygamber bunların hepsine "Allah'ı çok ananlardır" cevabını verdiler. Bunun üzerine Hz. Ebubekir Hz. Ömer'e "Ey Ebâ Hafs! Bütün hayırları Allah'ı çok ananlar kazanmışlardır" dedi. Onları dinlemekte olan Hz. Peygamber de "Evet öyledir!" buyurdular (7).

Hiz. Peygamber'in "Diliniz Allah'ı Anmaktan Dolayı Daima Yaş Olsun!" Buyurmaları

- Bir gün adamın biri Hz. Peygamber'e "Ey Allah'ın Rasûlü! İslâm'ın hükümleri çok fazladır. Bunların içerisinden hangisine yapışmamı tavsiye edersiniz?" dedi. Hz. Peygamber'de "Dilin Allah'ı anmaktan dolayı daima yaş olsun!" buyurdular (8).

- Muaz b. Cebel şöyle anlatıyor: Son konuşmamızda Hz. Peygamber'e "Ey Allâh'ın Rasûlü! Allâh Teâlâ katında amellerin en sevimsi hangisidir?" diye sordum. "Dilin Allah'ın zikrinden dolayı yaş olduğu halde ölmendir" buyurdular (9).

2. FASIL: SAHABİLERİN İNSANLARI ALLAH'IN ZİKRİNE TEŞVİK ETMELERİ

Hiz. Ömer, Osman ve İbn Mes'ud'un Müslümanları Zikre Teşvik Etmeleri

- Hz. Ömer şöyle buyurmuştur: "Sakin kendinizi Halktan bahsetmekle meşgul etmeyiniz. Çünkü bu bir bela ve felakettir. Allah'ın zikrinden asla ayrılmayınız".

- Hz. Ömer şöyle buyurmuştur: “Allah’ı anmaktan asla geri durmayınız. Çünkü bu şifadır. Kendilerinden bahsetmek suretiyle halkı anmaktan ise geri durunuz. Zire bu bir hastalıktır” (10).
- Hz. Osman şöyle buyurmuştur: “Eğer kalblerimiz tertemiz kalmış olsaydı. Allah’ın zikrinden asla usanmazdı” (11).
- İbn Mes’ud şöyle buyurmuştur: “Allah’ı çok zikrediniz. Allah’ın zikrinde yardımcı olacak kimselerden başkasıyla arkadaşlık yapmaman sana hiçbir zarar vermez” (12).

Selmân-ı Fârisî İle Ebu’d-Derdâ’nın Müslümanları Zikre Teşvik Etmeleri

- Selmân-ı Fârisî şöyle buyurmuştur: “Günü Allah’ın kitabını okuyup O’nu zikretmekle geçiren kimse, bembeyaz kölelerini Allah için azat etmekle meşgul olan kimseden (daha üstündür)” (13).
- Bir kişi Ebu’d-Derdâ’nın yanına gelerek “Ey Eba’d-Derdâ! Ne yapmam gerektiği hakkında bana tavsiyede bulun!” dedi. Bunun üzerine Ebu’d-Derdâ şunları söyledi: “Bollukta Allah’ı zikret ki sıkıntılı anlarında O da seni hatırlasın. Eline dünya mallarından bir geçecek olursa ya da bir işe başlarken sonunun nereye varacağını iyi düşün” (14).
- Ebu’d-Derdâ (r.a.) bir gün çevresindekilere “Size amellerinizin en hayırlısını, padişahınız (Allah) katında en sevimlisini ve derecelerin en bereketlisini haber vermemi ister misiniz, ki bu, düşmanlarınızın boyunlarını vurmanızdan ve onların da sizin boyunlarınızı vurmasından (şehit olmanızdan) ve para ve mal tasadduk etmenizden daha hayırlıdır” dedi. Onların “Ey Eba’d-Derdâ! Bu söylediğin hangi ameldir?” diye sormaları üzerine de “Allah’ın zikridir. O’nu anmak amellerin en üstünüdür” buyurdu.
- Ebu’d-Derdâ şöyle buyurmuştur: “Dilleri Allah’ın zikriyle yaşarmış olan kimseler cennete gülerек gireceklerdir” (15).

Muaz b. Cebel’le Abdullah b. Amr’ın Müslümanları, Allah’ı Anmaya Teşvik Etmeleri

- Muaz b. Cebel bir mecliste “İnsanoğlu Allah’ın zikri kadar, kendisini O’nun azabından kurtaracak bir amel daha işlememiştir! Dedi. Bunun üzerine dinleyiciler “Ey Ebâ Abdurrahman! Allah yolunda cihat da bunun derecesine ulaşamıyor mu?” diye sordular. Şöyle cevap verdi: “Evet, Allah yolunda cihat da onun derecesine ulaşamaz. Ancak elindeki kılıç paramparça oluncaya kadar Allah yolunda düşmanlarla savaşırsa başka. Çünkü Allah Teâlâ, kitabında “Allah’ı zikretmek en büyük (amel)’dir” (Ankebut/45) buyurmaktadır” (16).
- Abdulah b. Amr şöyle demiştir: “sabah-akşam Allah’ı anmak, Allah için Allah düşmanlarına kırılıncaya kadar kılıç sallamaktan ve su gibi mal infak etmekten daha üstündür” (17).

3. FASIL: HZ. PEYGAMBER’İN ZİKRE İSTEKLİ OLMALARI

Hiz. Peygamber’in Allah’ın Zikrini Köle Azat Etmekten Daha Üstün Kabul Etmeleri

- Hz. Peygamber şöyle buyurmuşlardır: “Sabah namazından sonra güneş doğuncaya kadar Allah’ı zikreden bir kavimle oturmam benim yanımda İsmail’in neslinden, herbirinin fiyatı onikibin dirhem olan dört köleyi azat etmekten daha sevimlidir. Aynı şekilde ikinci namazından güneş batıncaya kadar Allah’ı zikreden bir kavimle oturmam benim yanımda yine İsmail’in zürriyetinden herbirinin fiyatı onikibin dirhem olan dört köleyi azat etmekten daha sevimlidir”.
- Hz. Peygamber şöyle buyurmuşlardır: “İkinci namazından güneş batıncaya kadar hayır söyleyen (Allah’ı anan) kişinin ameli, İsmail’in zürriyetinden sekiz kişiyi azat eden kişinin amelinden daha üstündür”.
- Hz. Peygamber şöyle buyurmuşlardır: “Bir sabah namazından güneş doğuncaya kadar Allah’ı zikreden bir kavimle oturmam benim yanımda üzerine güneşin doğduğu herşeyi Allah yolunda sarfetmekten daha sevimlidir” (18)

Hiz. Peygamber’in Zikri Mücahidlerin Cins Atlara Binmelerinden ve Köle Azad Edilmesinden Daha Üstün Görmeleri

- Hz. Peygamber şöyle buyurmuşlardır: “Sabah namazını kıldıktan sonra oturup güneş doğuncaya kadar Allah’ı zikretmek benim yanımda insanları en güzel atlara bindirip güneş doğuncaya kadar Allah yolunda savaşmaktan daha üstündür” (19).
- Hz. Peygamber şöyle buyurmuşlardır: “Sabah namazından sonra oturup güneş doğuncaya kadar zikretmek benim yanımda İsmail evladından dört kişiyi azat etmekten daha sevimlidir” (20).

Hiz. Peygamber’in Tesbih (Sübhânallah), Tahmid (Elhamdülillah), Tehlil (Lâ ilâhe illallah) ve Tekbiri (Allâhu Ekber) Herşeyden Üstün Tutmaları

- Hz. Peygamber şöyle buyurmuşlardır: “Benim yanımda “Sübhânallâhi velhamdülillâhi velâ ilâhe illallâhu vallâhu ekber (Allah Teâlâ’yı ortaktan tenzih ederim ve O’na hamdederim. Kendisinden başka ilah olmayan Allah herşeyden yücedir)” demek üzerine güneşin doğduğu herşeyden daha üstündür” (21).
- Hz. Peygamber şöyle buyurmuşlardır: “Güneş doğuncaya kadar oturup Allah’ı zikretmek, tekbir (Allâhu ekber), tahmid (Elhamdülillah), tesbih (Sübhânallah) ve tehlil (Lâ ilâhe illallah) getirmek benim yanımda İsmail evladından iki köleyi azat etmekten daha sevimlidir. Aynı şekilde ikinci namazından sonra güneş batıncaya kadar bunları yapmak benim yanımda İsmail’in zürriyetinden dört köleyi azat etmekten daha sevimlidir”.
- Hz. Peygamber şöyle buyurmuşlardır: “Güneşin doğuşuna kadar Allah’ı zikredip tehlil, tekbir, tahmid ve tekbir getirmek benim yanımda İsmail’in soyundan dört kişiyi kölelikten kurtarmaktan daha sevimlidir. İkinci namazından güneş batıncaya kadar O’nu zikretmekse yanımda İsmail’in soyundan şu kadar köleyi hürriyetlerine kavuşturmaktan daha sevimlidir” (22).

4. FASIL: SAHABİLERİN ZİKRE İSTEKLİ OLMALARI

İbn Mes'ud'un Zikre İstekli Olması

- İbn Mes'ud şöyle buyurmuştur: “Bir gün akşama kadar Allah'ı zikretmem bana iyi cins ve güzel atlara binerek Allah yolunda bir gün savaşmaktan daha sevimli gelir” (23).
- Allah'ın zikrinden başka şeylerden konuşmak Abdullah b. Mes'ud'a ağır gelirdi.
- Abdullah b. Mes'ud bir gün, fecrin doğuşundan sonra konuşan bir grup insan gördü. Bunun üzerine onları konuşmaktan nehyederek “Siz buraya namaz kılmak için geldiniz. Bunun içinde ya namaz kılacaksınız ya da susacaksınız” dedi (24).

Ebu'd-Derdâ ile Muaz b. Cebel'in Zikre İstekli Olmaları

- Ebu'd-Derdâ (r.a.) şöyle buyurmuştur: “Allah'ı yüz defa ululama ki (tekbir getirmek) bana göre yüz dinar sadaka vermekten daha sevimlidir” (25).
- Muaz b. Cebel şöyle buyurmuştur: “Sabahtan akşama kadar Allah'ı zikretmek benim için yine sabahtan akşama kadar iyi cins at sırtında Allah yolunda savaşmaktan daha sevimlidir” (26)

Enes b. Mâlik, Ebu Musa ve İbn Ömer'in Zikre İstekli Olmaları

- Enes b. Mâlik şöyle anlatıyor: Ebu Musa ile yolculuk yapıyorduk. Bir yerde konakladığımızda ora halkının çok güzel konuşmakta olan birinin etrafına toplanmış olduğunu gördük. Ebu Musa bana dönerek “Ey Enes! Bunlara ne oluyor böyle! Dünyaları için neredeyse dilleriyle insanların derilerini parçalayacaklar. Haydi gel biz de Rabb'imizi zikrelelim” dedi (27).
- Muaz b. Abdullah b. Râfi şöyle anlatıyor: Bir gün içlerinde Abdullah b. Ömer, Abdullah b. Ca'fer ve Abdullah b. Ebî Umeyre'nin de bulunduğu bir mecliste oturuyordum. Birara İbn Ebî Umeyre “Ben Muaz b. Cebel'in şöyle dediğini işittim: “. Hz. Peygamber şöyle buyurdular: “İki kelime vardır ki bunlardan birisinin arş'a ulaşmasını hiç birşey engelleyemez. Diğeri ise gökle yer arasını doldurur. Bu iki kelime Lâilâhe İllallah (Allah'tan başka ilah yoktur) ve Allâhu ekber (Allah herşeyden yücedir) kelimeleridir” dedi. Abdullah b. Ömer ona “Sen bunu bizzat Muaz b. Cebel'den mi duydun?” diye sordu. Onun “Evet!” demesi üzerine de gözyaşları sakalını ıslatıncaya dek ağladı ve “Bu iki kelimeyi biz de çok severiz ve daima söyleriz” buyurdu (28).
- Enes b. Mâlik bir keresinde Iraklıların mikatı olan Zât-ı İrk'tan ihrama girdi. O ihramdan çıkıncaya kadar onun ağzından, Allah'ın zikrinden başka bir şey işitilmedi. İhramdan çıktığında Enes, Cüreyr'e “Ey kardeşimin oğlu! İşte (kâmil) ihram böyle olmalıdır” dedi (29).

5. FASIL: ZİKİR MECLİSLERİNE DEVAM EDİLMESİ

Kıyamet Gününde Zikir Meclislerine Devam Edenlerin Üstün Olmaları

- Hz. Peygamber bir gün şöyle buyurdular: “Allah Teâlâ kıyamet gününde “İnsanlar bugün kerem ehlinin (cömertlerin) kim olduğunu bileceklerdir” buyurur”. Bunun üzerine sahabiler “Ey Allah'ın Rasûlü! Kerem ehlinin maksat kimlerdir?” diye sordular. Hz. Peygamber de “Allah'ın anıldığı meclislere devam edenlerdir” buyurdular (30).

Hz. Peygamber'in Zikir Ehlini, Sefere Gönderdikleri Bir Askeri Birlikten Üstün Görmeleri

- Hz. Peygamber bir keresinde Necid taraflarına bir askerî birlik gönderdiler. Bunlar yanlarında birçok ganimet olduğu halde çok kısa bir zamanda geri döndüler. Öyle ki bunlarla birlikte çıkmayan bir kişi “Bu birlikten daha fazla ganimet getiren ve daha çabuk dönen bir birlik daha görmedim” dedi. Bunu duyduklarında Hz. Peygamber şöyle buyurdular: “Bunlardan daha sür'atli ve ganimet bakımından daha üstün olan kimseleri size haber vereyim mi? Sabah namazını kıldıktan sonra oturup güneş doğuncaya kadar Allah'ı anmış olan kimseler dönüş bakımından bunlardan daha hızlı, ganimet bakımından da daha üstündürler”.
- Hz. Peygamber şöyle buyurmuşlardır: “Sabah namazını kıldıktan sonra oturup güneş doğuncaya kadar Allah'ı zikredip çoluk çocuğunun yanına dönmeden önce iki rekat da namaz kılan kimseler dönüş bakımından daha hızlı ve ganimet bakımından da daha üstündürler” (31).

Hz. Peygamber'in Kehf 28 Âyetinin İnişi Üzerine Zikir Ehliyle Oturmaları

- Hz. Peygamber hâne-i saâdetlerinden birisindeyken şu âyet-i kerime nâzil oldu: “(Ey Rasûlüm!) Nefsini, sırf rızasını dileyerek sabah-akşam Rabb'ini çağırınlarla birlikte sabret (tir). Dünya hayatının süsünü isteyerek gözlerini onlardan çevirme. Bizi anmaktan kalbini gafil kıldığımız, kötü arzularına uymuş ve işi hep aşırılık olan kimseye itaat etme!” (Kehf/28). Bunun üzerine Hz. Peygamber Allah'ı zikreden kimseleri aramak üzere çıktılar. Mescide vardıklarında aralarında saç-sakalı birbirine karışmış, el ve ayakları nasırlaşmış kimselerinde bulunduğu tek bir elbiseleri bulunan bir grup insanın Allah'ı zikretmekte olduklarını gördüler. Yanlarına oturarak “Ümmetimden kendileriyle birlikte oturmamı emrettiği kimseler yaratan Allah Teâlâ'ya hamdolsun” buyurdular (32).

Hz. Peygamber'in, İçlerinde İbn Revâhâ'nın da Bulunduğu Bir Cemaatla Birlikte Oturmaları

- Hz. Peygamber bin gün Abdullah b. Revâhâ'nın kendilerine zikri telkin ettiği ve öğüt verdiği bir grubun yanına vararak “Siz Allah Teâlâ'nın bana, “(Ey Rasûlüm!) Nefsini, sırf rızasını dileyerek sabah-akşam Rabb'ini çağırınlarla birlikte sabret (tir). Dünya hayatının süsünü isteyerek gözlerini onlardan çevirme!” (Kehf/28) âyet-i kerimesiyle, birlikte oturmamı emrettiği kişilersiniz” buyurdular. Sonra da sözlerini şöyle sürdürdüler: “Şunu biliniz ki siz kaç kişiyse beraberinizde de o kadar melek vardır. Siz tesbih çektiğinizde onlar da çekerler. Hamdettiğinizde hamdeder, tekbir getirdiğinizde onlar da getirirler. Sonra da Rabb'lerinin huzuruna

çıkarlar. O sizi kendilerinden daha iyi bildiği halde melekler “Ey Rabb’imiz! Kullarından bazıları seni tesbih ettiler, biz de tesbih ettik, ululadılar (tekbir getirdiler) biz de ululadık. Sana hamdettiler biz de hamdettik” derler. Bunun üzerine Allah Teâlâ “Ey meleklerim! Şahit olunuz ki ben bu kullarımı affettim” buyurur. Onların “İçlerinde hata ve günah işlemiş olan falan falan kulların da vardır” demeleri üzerine de “Onlar içlerinden hiç birinin şekavete düşüp eli boş dönmeyeceği bir gruptur” der” (33).

H. Peygamber’in İçlerinde Selmân-ı Fârisî (r.a.)’ın da Bulunduğu Bir Cemaatla Birlikte Oturmaları

- Hz. Peygamber bir gün Allah’ı zikretmekte olan ve içlerinde Selmân-ı Fârisî’nin de bulunduğu bir grubun yanına uğradılar. Hz. Peygamber’in geldiğini gören gruptakiler sustular. Hz. Peygamber onlara “Siz neler söylüyordunuz?” diye sordular. Onlar da “Allah’ı zikrediyorduk, ey Allah’ın Rasûlü!” dediler. Bunun üzerine Hz. Peygamber şöyle buyurdular: “O halde devam ediniz. Ben üzerinize rahmetin indiğini gördüm ve size ortak olmak istedim” buyurdular ve sonra da şöyle eklediler: “Ümmetimden bir grup yaratarak bana nefsimi onlarla birlikte sabrettirmemi emreden Allah Teâlâ’ya hamdolsun ! “ (34).

H. Peygamber’in Zikir Meclislerinde Oturmaları ve “Cennet Bahçelerinde Dolaşınız!” Buyurmaları

- Câbir (r.a.) şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber yanımıza gelerek bize şunları söylediler: “Ey insanlar! Şunu biliniz ki Allah Teâlâ’nın meleklerden bazı öncü birlikleri vardır. Bunlar Allah’ı tâzim ederler ve yeryüzüne inerek zikir meclislerinin üzerinde dururlar. O halde sizler de cennet bahçelerinde dolaşınız!” buyurdular. Bunun üzerine sahabiler “Ey Allah’ın Rasûlü! Cennet bahçeleri nerededir?” diye sordular. Hz. Peygamber buna şu cevabı verdiler: “Cennet bahçeleri zikir meclisleridir Sabah-akşam Allah’ın zikrine devam ediniz ve onu hatırlamaktan çıkarmayınız. Kim Allah katındaki mertebesini öğrenmek istiyorsa o, Allah’ın kendi katındaki mertebesine baksın. Kişi Allah’ı ne kadar tazim ederse O’nun katındaki mertebesi de o kadardır” (35).

- Hz. Peygamber sabah namazını kıldıklarında oturur, güneş doğuncaya kadar Allah Teâlâ’yı zikrederlerdi (36).

H. Peygamber’in “Zikir Meclislerinin Ganimeti Cennettir” Buyurmaları; İbn Mes’ud’un da “Zikir Meclisleri İlmi Diriltir” Demesi

- Abdullah b. Amr şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber’e “Ey Allah’ın Rasûlü! Zikir meclislerinin ganimeti nedir? diye sordum. “Zikir meclislerinin ganimeti cennettir cennet!” buyurdular (37).

- Abdullah b. Mes’ud zikir meclisleri hakkında şöyle buyurmuştur: “Zikir meclisleri, ilmi diriltir ve kalblere huşû verir” (38)

6. FASIL: MECLİSLERDE İŞLENEN GÜNAHLARIN KEFFARETİ

H. Peygamber’in “Meclisin Keffareti ‘Subhâneke Allâhümme ve bihamdike (Ey Allah’ım! Hamdinle Söylüyorum ki Sen Ortaktan Münezzehsin)’ Kelimeleridir” Buyurmaları

- Âişe vâlidemiz şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber bir yerde oturduklarında ya da namaz kıldıklarında bazı kelimeler söylerlerdi. Bir gün bu kelimeleri niçin söylediklerini sorduğumda şöyle buyurdular: “Eğer insan hayırlı şeyler söylemişse bu kelimeler kıyamete kadar onun üzerinde bir mühür gibi durur. Yok eğer kötü şeyler söylemişse bu kelimeler onun keffareti olur”. Hz. Peygamber’in söyledikleri kelimeler şunlardı: “Subhâneke Allâhümme ve bihamdike. Lâ ilâhe illa ente. Estağfiruke ve etûbu ileyke (Ey Allah’ım! Hamdinle söylüyorum ki sen ortaktan münezzehsin. Senden başka ilah yoktur. Senden bağışlanma diliyorum ve tevbe ederek herşeyden sana dönüyorum)”.

- Hz. Peygamber son zamanlarında bir meclisten ayrılmak istediklerinde “Subhâneke Allahümme ve bihamdike. Eşhedü en lâ ilâhe illa ente. Estağfiruke ve etûbu ileyke (Ey Allah’ım! Hamdinle söylüyorum ki sen ortaktan münezzehsin. Şehâdet ederim ki senden başka ilah yoktur. Senden bağışlanma diliyorum ve tevbe ederek her şeyden sana dönüyorum)” derlerdi. Bir gün adamın biri “Ey Allah’ın Rasûlü! Sen daha önceleri söylemediğin bazı şeyler söylüyorsun!” dedi.

Bunun Üzerine Hz. Peygamber “Bu söylediğim kelimeler o mecliste işlenen hata ve günahların keffaretidir” buyurdular.

- Hz. Peygamber “Ve etûbu ileyk (Tevbe ederek herşeyden sana dönüyorum)” kelimelerinden sonra “Amiltû süen ve zalemtü nefsi fağfir li, innehû lâ yağfiru’z-zünûbe illa ente (Kötülük işledim ve nefsimi zulmettim. Beni bağışla! Çünkü günahları senden başka hiç kimse bağışlayamaz)” diyorlardı. Bir gün sahabiler “Ey Allah’ın Rasûlü! Bu sözleri daha öncesöylemiyordunuz!” dediler. Bunun üzerine Hz. Peygamber “Evet Cebrail bana gelerek “Ey Muhammed! Bu kelimeler meclisteki hataların keffaretidir” dedi” buyurdu (39).

H. Peygamber ve Abdullah b. Amr’ın Müslümanları Oturdıkları, Mecliste İşledikleri Günahlara Keffaret Olacak Duaya Teşvik Etmeleri

- Zubeyr b. Avvam şöyle anlatıyor: Bir gün Hz. Peygamber’e “Ey Allah’ın Rasûlü! Yanından çıktığımızda câhiliye konuşmalarına dalıyoruz. Bu konuda ne diyorsunuz?” dedik. şöyle buyurdular: “Günah işlemiş olacağınızdan korktuğunuz meclislerden kalkarken “Subhâneke Allâhümme ve bi hamdike. Neşhedü en lâ ilâhe illâ ente. Nestağfirüke ve netûbu ileyke (Ey Allah’ım! Hamdinle söylüyoruz ki Sen ortaktan münezzehsin. Şehadet ederiz ki senden başka ilah yoktur. Senden bağışlanma diliyoruz ve tevbe ederek her şeyden sana dönüyoruz)” deyiniz. Bu kelimeler o meclislerde işlemiş olduğumuz günahların keffâreti olur” (40).

- Abdullah b. Amr İbn’ül-As şöyle diyor: “Bazı kelimeler vardır ki, ister hak meclislerinde isterse de bâtil meclislerinde otursun, kişi kalkarken bunları üç defa okuyacak olursa o mecliste işlediği günahlarının keffâreti olur. Hayır ve zikir meclislerinden sonra söylenmiş olursa tıpkı mektuplarınızın ve kıymetli kağıtlarınızın mühürlendiği gibi Allah Teâlâ da o meclisleri mühürler. Bu

kelimeler şunlardır: “Subhâneke Allâhümme ve bihamdike. Lâ ilâhe illâ ente. Estağfiruke ve etûbu ileyke (Ey Allah’ım! Hamdinle söylüyorum ki sen ortaktan münezzehsin. Senden başka ilah yoktur. Senden bağışlanma diliyoruz ve tevbe ederek her şeyden sana dönüyoruz)” (41).

7. FASIL: MÜSLÜMANIN KUR’AN-I KERİM’İ OKUMASI

Hiz. Peygamber’in Ebu Zerr (r.a.)’a Kur’ân Okumayı Tavsiye Etmeleri

- Ebu Zerr (r.a.) şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber’e “Ey Allah’ın Rasûlü! Bana tavsiyede bulununuz!” dedim. “Allah’ın takvasından ayrılma. Çünkü o bütün işlerin başıdır” buyurdular. Bu kez “Ey Allah’ın Rasûlü! Tavsiyenizi artırabilir misiniz?” dedim. “Kuran okumaya devam et! Çünkü o senin için yeryüzünde bit nur, göklerde ise zahire ve azıktır” dediler (42).

Hiz. Peygamber’in, Her Gece Kur’ân dan Bir Hizip Okumaları

- Evs b. Huzeyfe es-Sakafî şöyle anlatıyor: Biz bir kısmımız Ahlaf bir kısmımızsa Benî Mâlik’ten olmak üzere Sakif kabilesi heyeti olarak Hz. Peygamber’in yanına geldik. Ahlaf’tan olanlar Muğire b. Şûbe’nin evinde misafir edildiler. Biz Mâlik oğulları ise mescide bir çadır kuruldu. Hz. Peygamber yatısı namazlarından sonra yanımıza gelir ve bizimle konuşurlardı. Yanımızda o kadar çok kalırlardı ki mübarek ayakları yorulur; bu yüzden bazan birine bazan da diğerine basmak suretiyle onları dinlendirirlerdi. Çoğu zaman Kuteyş’ten şikayetle onların müslümanlara reva gördükleri zulüm ve haksızlıklardan bahsederek şöyle derlerdi: “Biz Mekke’de iken onların karşısında zayıf ve güçsüzdük. İntikamımızı ancak Medine’ye geldikten sonra alabildik. Yaptığımız savaşlar bazan bizim bazan da onların lehine sonuçlanmaktadır”. Bir gece Hz. Peygamber gecikteler. Geldiklerinde “Ey Allah’ın Rasûlü! Bu gece geciktiniz! Sebebi nedir?” diye sorduk. “Kur’ân’dan okumakta olduğum hizbi tamamlamadan çıkmak istemedim. Bu yüzden geç kaldım” buyurdular. Sabah olduğunda sahabilere Kur’ân’ı nasıl hiziplendirdiklerini sorduk. “Üç, beş, yedi, dokuz, on, onbir, onüç ve bir de Hucurat’tan başlayıp Nâs’ta biten mufassal surelerin hizipleri şeklinde ayırıyoruz” cevabını verdiler (43).

- Hz. Peygamber Mekke ile Medine arasında bulunduğu sırada kendisinden izin isteyen bir adama “Ben bu gece Kur’ân’dan okuduğum hizbimi kaçırdım. Halbuki ben onu hiç birşeyle değiştirmedim” buyurdular (44).

Hiz. Ömer’in Ebu Musa el-Eş’arî’ye Kur’ân Okutarak Dinlemesi

- Hz. Ömer, Ebu Musa el-Eş’arî’ye “Bize Rabb’imizi hatırlat!” buyurur ve sonra da onun okuduğu Kur’ân’ı dinlerdi (45).
- Habîb, b. Ebî Merzuk şöyle anlatıyor: Kulağımıza geldiğine göre Hz. Ömer çoğu kez Ebu Musa el-Eş’arî’ye “Bize Rabb’imizi hatırlat!” buyurarak Kur’ân okuturmuş. Çünkü Ebu Musa’nın sesi çok güzelmış.
- Hz. Ömer bir gün Ebu Musa el-Eş’arî’ye “Bize Rabb’imizi hatırlat ve kalblerimizde olan sevgisini tazele!” buyurdu. Bunun üzerine Ebu Musa Kur’ân okumaya başladı. O sırada arkadaşları gelerek Hz. Ömer’e namaz vaktinin geldiğini söylediler. Hz. Ömer de onlara “Peki biz burada ne yapıyoruz; namazda değil miyiz?” dedi.
- Hz. Ömer evine girdiğinde Kur’ân-ı Kerim’i açar ve yüzünden okurdu (46).

Hiz. Osman’ın Kur’ân Okumaya Çok İstekli Olması

- Hz. Osman şöyle buyurmuştur: “Üzerimden, Allah’ın kitabını açıp okumadığım bir gün ya da gecenin geçmesini istemiyorum” (47).
- Hz. Osman şöyle buyurmuştur: “Eğer kalbleriniz tertemiz olsaydı Allah’ın kelamına doyamazdınız” (48).
- Mü’minlerin Emîri Hz. Osman şöyle buyurmuştur: “Eğer kalbleriniz tertemiz olmuş olsaydı Rabb’imizin kelamına doyamazdık. Ben üzerimden mushafa bakmadığım bir günün geçmesini istemiyorum”. Hz. Osman’ın mushafı çok okunmaktan ve çok bakılmaktan dolayı yırtılacak hale gelmiş bazı yaprakları ise delinmişti (49).

İbn Mes’ud, İbn Ömer ve İkrime b. Ebî Cehil’in Kur’ân Okumaya Çok İstekli Olmaları ve Bu Konuda Müslümanları Teşvik Etmeleri

- İbn Mes’ud (r.a.) şöyle buyurmuştur: “Mushaflarınızı açıp onlara bakmayı asla ihmal etmeyiniz”.
- İbn Ömer’in kölesi Nâfi’ye “İbn Ömer evindeyken ne yapardı?” diye soruldu. Şöyle cevap verdi: “Onun yaptıklarına siz güç getiremezsiniz. O her namaz için ayrı abdest alır ve mushafı da daima önünde açık olurdu” (50).
- İkrime b. Ebî Cehil mushafı eline alıp yüzüne sürer ve ağlayarak “Bu benim Rabb’imin kelamı ve O’nun kitabıdır” derdi.
- İbn Ömer (r.a.) şöyle buyurmuştur: “Kim Hz. Peygamber’e bir kere salevât-ı şerîfe getirecek olursa ona on hasene yazılır. Çarşıdaki işinizi bitirip de evinize döndüğünüzde mushafınızı açarak okuyunuz. Çünkü onun her bir harfine karşılık on hasene verilir. Ancak ben “Elif, lâm, mîm, bir kelimedir demiyorum. Bunlar üç ayrı kelime olup her biri için de on hasene vardır” (51).

8. FASIL: MÜSLÜMANIN GECE-GÜNDÜZ, SEFERDE ve HAZERDE KUR’ÂN OKUMASI

Hiz. Peygamber’in İhlas, Felak ye Nâs Surelerinin Her Gece Okunmasını Tavsiye Etmeleri

- Ukbe b. Âmir el-Cüheni şöyle anlatıyor: Yanına gittiğim bir gün Hz. Peygamber bana “Ey Âmir’in oğlu Ukbe! Seninle ilgisini kesen kişilerle sen ilgini kesme! Seni mahrum bırakıp sana birşey vermeyen kimselere Sen ver! Sana zulüm ve haksızlık yapanları da bağışla!” buyurdular. Başka bir gün de şunları söylediler: “Ey Amir’in oğlu Ukbe! Sana bazı sureler öğreteyim ki Allah Teâlâ onun benzerini ne Tevrat’ta, ne Zebur ve İncil’de ve ne de Kur’ân’da indirmiştir. Sonra bunları okumadığın hiç bir gecenin olmamasını tavsiye ederim. Bunlar Kulhüvelâhu ehad (İhlas), Kul eûzu birabbi’l-felak (Felak) ye Kul eûzu birabbi’n-nâs (Nâs) sureleridir”. İşte

Hız. Peygamber'in bana okumamı emrettikleri günden bu yana bunları okumadığım bir gece olmamıştır. Hız. Peygamber'in emri olduğu için de bunları asla terketmemem gerekir (52).

- Hız. Peygamber yataklarına girdiklerinde İhlas (Kul hüvellâhu ehad) ve Felak (Kul eûzu birabbi'l-felak) surelerini okuyarak birleştirdikleri ellerine üfürürler ve sonra da ellerini, mübarek baş ve yüzlerinden başlamak üzere vücudunun ulaşabildikleri her tarafına sürerler ve bunu da üç kere yaparlardı.

- Hız. Âişe şöyle anlatıyor: Hız. Peygamber yataklarına girdiklerinde İhlas ve Muavvizeteyn (Felak ve Nâs) surelerini okuyarak ellerine üfler ve sonra da bunları yetiştirdikleri kadar vücutlarının her tarafına sürerlerdi. Hız. Peygamber son hastalıklarında kendileri yapamadıklarından bunu benim yapmamı istediler (53).

Hız. Peygamber'in Yatmadan Önce Kur'ân'dan Bazı Sureleri ve Âyetleri Okumaları

- Hız. Peygamber "Elif, lâm, mîm. Tenzîl..." (Secde) ve "Tebârekellezî biyedihî'l-mülk" (Mülk) surelerini okumadan uyumazlardı (54).

- Hız. Peygamber yataklarına uzandıklarında uyumazdan önce "Müsebbihât" denilen sureleri okurlar ve "Bunların içerisinde öyle bir âyet vardır ki bu bin âyetten daha üstündür" buyururlardı.

- Hız. Peygamber Zümer ve Benî İsrâil (İsrâ) surelerini okumadan uyumazlardı (55).

- Ferve b. Nevfel şöyle anlatıyor: Hız. Peygamber'e giderek "Ey Allah'ın Rasûlü! Bana, yatarken okumam için bazı şeyler öğretir misiniz?" dedim. "Kâfirûn suresini oku! çünkü bu sure şirkten berâattır (uzaklaşmadır)" buyurdular (56).

İbn Mes'ud'un Mülk, İbn Ömer'in de Bakara, Âl-i İmran ve İsrâ Surelerini Övmeleri ve Müslümanları Bunları Okumaya Teşvik Etmeleri

- Abdullah b. Mes'ud (r.a.) şunları söylemiştir: "İnsan kabre konulduğunda sorgu-sual melekleri ilk önce ona ayakları tarafından gelmek isterler. O zaman ayaklar "Siz bu kişiye bizim tarafımızdan yaklaşamazsınız. Çünkü o hayatta iken Mülk Sûresi'ni okurdu" derler. Melekler bu kez ona karnı ya da göğsü tarafından yaklaşmak isterler. O da "Siz bu kişiye benim bulunduğum taraftan yaklaşamazsınız. Çünkü o Mülk Sûresi'ni okurdu" der. Melekler baş tarafından yaklaşmak istediklerinde o da aynı şeyleri söyler. Böylece Mülk Sûresi meleklerin yaklaşmasına engel olarak kişiyi kabir azabından kurtarır. Bu sure Tevrat'ta da Mülk Sûresi'dir. Kim bu sûreyi bir gece okursa o çok hayır işlemiş sayılır".

- İbn Mes'ud (r.a.) şöyle demiştir: "Kim her gece Mülk Sûresi'ni okursa Allah Teâlâ onu kabir azabından korur. Biz Hız. Peygamber zamanında bu sureye "Mânia (koruyucu, önleyici)" derdik. Kim her gece onu okuyacak olursa Kur'ân'ı çokça okumuş ve çok büyük bir hayır işlemiş sayılır" (57).

- Hız. Ömer şöyle buyurmuştur: "Kim Bakara, Âl-i İmran ve Nisa surelerini bir gecede okursa o kânitinden (ibadet edenlerden) sayılır" (58).

Hız. Peygamber'in Cübeyr b. Mut'im'e Kur'ân'ın Son Beş Suresini Okumasını Tavsiye Etmeleri

- Cübeyr b. Mut'im şöyle anlatıyor: Hız. Peygamber bir gün bana "Ey Cübeyr! Bir yolculuğa çıktığında kılık-kıyafet ve şekil bakımından arkadaşlarının en güzeli, azık bakımından da en zenginleri olmak ister misin?" diye sordular. "Evet isterim ey Allah'ın Rasûlü! Anam-babam sana feda olsun!" dediğimde de "O halde su beş sûreyi oku: Kâfirûn, Nâsr, İhlas, Felak ve Nâs. Her surenin başında ve sonunda Besmele çek!" buyurdular. İşte ben bugün bu sayede zengin oldum ve malım da çoğaldı. Hız. Peygamber'in bu tavsiyelerinden sonra her yolculuğumda bu sureleri söylenen şekilde okudum. Böylece de giyim-kuşam ve azık bakımından arkadaşlarının en fakiri olarak çıktığım bütün yolculuklardan her bakımdan onların en zengini olarak döndüm (59).

Hız. Peygamber'in Abdullah b. Hubeyd'e Sabah-Akşam İhlas, Felak ile Nâs Sûrelerini Okumasını Tavsiye Etmeleri

- Abdullah b. Hubeyd şöyle anlatıyor: Yağmurlu ve çok karanlık bir gecede bize namaz kıldırması için Hız. Peygamber'i aramaya çıktık. Onu bulduğumuzda bana "Söyle!" buyurdular. Ne diyeceğimi bilemediğim için birşey söyleyemedim. Hız. Peygamber yine "Söyle!" buyurdular. Ben yine birşey söyleyemedim. Üçüncü defa olarak "Söyle!" buyurdularında "Ey Allah'ın Rasûlü! Ne söyleyeyim?" dedim. "Her gün sabah-akşam Kul hüvellâhu ehad (İhlas), Felak ve Nâs sûrelerini üçer kere oku! Bu seni hiç birşeye muhtaç etmez" buyurdular (60).

Hız. Ali'nin "Şeytan, Sabah Namazından Sonra İhlas Sûresini Okuyan Kişiyi O Gün Günah Kazandıramaz" Demesi

- Hız. Ali şöyle buyurmuştur: "Kim sabah namazından sonra İhlas sûresini on defa okuyacak olursa o gün, ne kadar gayret ederse etsin şeytan ona günah kazandırmaya muvaffak olamaz" (61).

9. FASIL: GECE-GÜNDÜZ veya SEFERDE ve HAZERDE KUR'ÂN'IN BAZI ÂYETLERİNİN OKUNMASI

Hız. Peygamber'in Ve Hız. Ali'nin Âyete'l-Kürsi'yi Övmeleri

- Hız. Ali şöyle anlatıyor: Ben Hız. Peygamber'in şu minberin tahtaları üzerinde şöyle buyurduğunu işittim: "Kim her namazdan sonra Âyete'l Kürsi'yi okuyacak olursa onunla cennet arasında ölümden başka engel kalmaz. Kim de yatağına girdiğinde okursa Allah Teâlâ onunla evini koruduğu gibi komşusunu ve çevredeki birkaç evin sâkinlerini de korur" (62),

- Hz. Ali şöyle buyurmuştur: “İslâm’da doğmuş olup da iyiyi kötüden ayırabilecek durumdaki hiç bir insanın geceleri Ayete’l-Kürsî’yi okumaksızın geçireceğini düşünmemiyorum. Keşke onun değerinin ne kadar büyük olduğunu bilseydiniz. O, Hz. Peygamber’e Arş’ın altındaki bir hazineden indirilmiş ve kendisinden önce de hiç bir peygambere verilmemiştir. Onu üç kere okumaksızın yattığım hiç bir gecem olmamıştır. Yatsıdan sonraki iki rekatta, yatsı namazında ve yatağıma girdiğimde okuyorum” (63).

Hz. Ali, Osman ve İbn Mes’ud’un Kur’ân’dan Bazı Ayetlerin Okunmasını Tavsiye Etmeleri

- Hz. Ali şöyle buyurmuştur: “Akli eren hiç bir müslümanın Bakara Sûresi’nin son âyetlerini okumaksızın uyuyacağını zannetmiyorum. Çünkü bu âyetler arş’ın altında bulunan bir hazineden indirilmişlerdir”.

- Hz. Osman şöyle buyurmuştur: “Kim geceleyin Âl-i İmran Sûresi’nin sonunu okursa ona o geceyi sabaha kadar ibadetle ihya etmiş gibi sevap yazılır” (64).

- Abdullah b. Mes’ud (r.a.) şöyle buyurmuştur: “Bakara Sûresi’nde on ayet vardır ki, bunlar hangi evde okunursa şeytan sabaha kadar o eve giremez. Bunlar surenin başından dört âyet, Âyete’l-Kürsi ve onu takip eden iki âyetle surenin son âyetleridir (Âmene’r-rasûlü)’ (65).

Bir Cin’in Ubeyy b. Ka’b’a “Bizim Şerrimizden Âyete’l-Kürsi Okuyarak Korunabilirsiniz” Demesi

- Ubeyy b. Ka’b şöyle anlatıyor: Bir keresinde hurmalarımı toplamış ve bahçeme yığmıştım. Ancak her gidip gelişimde hiç birşey almadığım halde yığının biraz daha azaldığını görüyordum. Nihayet bir gece bunu kimin yaptığını öğrenmek için beklemeye karar verdim. Az bir zaman geçmişti ki bir karartının yaklaşmakta olduğunu gördüm. Bir delikanlıya benzettiğim karartı yanıma gelerek bana selam verdi. Selamını aldıktan sonra Söyle bakalım kimsin? İn misin cin misin?” diye sordum. “Ben bir cinim” dedi. Bunun üzerine “Elini bana ver!” dedim. Elini bana uzattığında onun tüylü bir köpek eline benzediğini gördüm ve “Cinler böyle mi yaratılmışlardır?” diye sordum. O da “Bütün cinler, içlerinde benden daha şiddetlileri olmadığını bilirler” dedi. “Peki niçin hurmamı çalıyorsun?” dediğimde de “Senin sadaka vermeyi çok seven birisi olduğunu duydum. Bunun için de yiyeceğinden faydalanmak istedim” karşılığını verdi. O zaman Size karşı nasıl korunabiliriz?” diye sordum. Şöyle cevap verdi: “Bakara Sûresinde bulunan Ayete’l-Kürsi’yi okuyarak korunabilirsiniz. Kim onu akşamleyin okursa sabaha kadar, sabahleyin okuduğunda da o gün akşama kadar bizim şerrimizden korunmuş olur”. Sabahleyin Hz. Peygamber’e gidip bu olan-biteni anlattım. Beni dinlediklerinde O habis doğru söylemiştir”buyurdular (66).

Abdullah b. Büsr’ün Cinlerden Bir Cemaata Kur’ân Okuması

- Abdullah b. Büsr şöyle anlatıyor: Bir keresinde Humus’tan çıktım. Gece olduğunda bir çölde konakladım. O gece oranın cinlerinden bazıları gelip yanıma oturdular. Ben de onlara “Şüphesiz ki Rabb’iniz, altı günde gökleri ve yeri yarattıktan sonra arş’ın üzerine istivâ eden Allah’tır. Gündüzü sürekli olarak kendisini takip eden gece ile örten, güneş’i, ay’ı ve yıldızları buyruğuna bağ eddirerek (yaratan) O’dur. İyi bilin ki yaratmak da emir de ancak O’na aittir. Âlemlerin Rabb’i olan Allah yücedir” (A’raf/54) meâlindeki âyet-i kerimeyi okudum. Bunun üzerine birbirine “Sabaha kadar onu koruyunuz” dediler. Sabah olduğunda hayvanıma binerek yoluma devam ettim (67).

Alâ b. el-Leclâc’ın Gömüldükten Sonra Başucunda Bakara Sûresi’nin Baş ve Son Tarafının Okunmasını Vasiyet Etmesi

- Alâ b. el-Leclâc, çocuklarına şöyle vasiyet etmiştir: “Beni kabre indirerek lahde yerleştiriniz. Sonra da “Bismillâhi ve âlâ millet-i Rasûlillâhi (Allah’ın Rasûlünün dini üzerinde olduğumuz halde Allah’ın ismiyle başlıyoruz)” diyerek toprağı üzerime yavaş yavaş atınız. Bu iş bittikten sonra da başucumda Bakara Sûresi’nin baş ve son taraflarını okuyunuz. Çünkü ben İbn Ömer’in bunu güzel gördüğünü duydum” (68).

Hz. Ali’nin Müslümanlara Sâffât 180-182 Âyetlerini Okumaya Teşvik Etmesi ve İbn Avf’ın Evine Girdiğinde Onun Her Köşesinde Ayete’l-Kürsi’yi Okuması

- Hz. Ali şöyle buyurmuştur: “Kim dosdoğru bir ölçekle ölçülmek ve hayırlara nail olmak isterse şu âyetleri üç defa okusun: “Sübbâne Rabbike Rabbil-izzeti ammâ yasîfûn. Ve selâmun ale’l-mürselîn. Ve’l-hamdü lillâhi Rabbi’l-âlemin (Senin izzet sahibi Rabb’in onların isnat ettiği sıfatlardan yücedir, münezzehtir. Gönderilen bütün peygamberlere (bizden) selam olsun! Ve hamd âlemlerin Rabb’i olan Allah’a mahsustur)” (Sâffât/180-182)” (69).

- Abdurrahman b. Avf (r.a.) evine girdiğinde onun köşelerinde Ayete’l-Kürsi’yi okurdu (70).

10. FASIL: LÂ İLÂHE İLLALLAH (ALLAHTAN BAŞKA İLAH YOKTUR) DENİLMESİ

Hz. Peygamber’in “ihlasla Lâ İlâhe İllallah Diyenler Kıyamet Gününde Şefaâtından En Çok Yararlanacak Kişiler Olacaktır” Buyurmaları

- Ebu Hüreyre şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber’e “Ey Allah’ın Rasûlü! Kıyamet gününde şefaâtından en çok yararlanacak ve mutlu olacaklar kimlerdir?” diye sordum. şöyle buyurdular: “Ey Ebu Hüreyre! Senin bu soruyu herkesten önce soracağını biliyordum. çünkü senin ilme ve hadise çok istekli olduğunu görüyorum. Kıyamet gününde şefaâtından en çok yararlanacak ve mutlu olacak olanlar ihlasla “Lâilâhe illallah (Allah’tan başka ilah yoktur)” diyenlerdir” (71).

- Hz. Peygamber bir gün “Kim “Lâilâhe illallah (Allah’tan başka ilah yoktur)” sözünü ihlasla söylerse cennete girer” buyurdular. “Ey Allah’ın Rasûlü! İhlasla söylenmesinden kasıt nedir?” diye sorulduğunda da şöyle cevap verdiler: “Söyleyen kimseyi haramlardan alıkoyduğunda bu, ihlasla söylenmiş demektir” (72).

Allah Teâlâ’nın Hz. Musa’ya “Lâilâhe illallah” Sözünün Faziletini Haber Vermesi

- Hz. Peygamber şöyle buyurmuşlardır: “Musa, Rabb’ine “Ey Rabb’im! Bana seni kendisiyle zikredip çağıracağım birşey öğret!” dedi. Allah Teâlâ’da “Lâ ilâhe illallah (Allah’tan başka ilah yoktur)” de!” buyurdu. Musa “Ey Rabb’im! Bunu senin bütün kulların söylemektedir” dedi. Allah Teâlâ yine “Lâ ilâhe illallah” de!” buyurdu. Musa bu kez “Ey Rabb’im! Senden, bana özel birşey vermeni istiyorum” dedi. Bunun üzerine Allah Teâlâ şöyle buyurdu: “Ey Musa! Yedi kat gök ve yedi kat yer terazinin bir gözüne “Lâ ilâhe illallah” da öbür gözüne konmuş olsa “Lâ ilâhe illallah” sözü daha ağır gelir” (73).

Hız. Peygamber’in, “Nuh (a.s.)’ın Oğluna Yaptığı Vasiyeti Sahabilerine Haber Vermeleri

- Hz. Peygamber bir gün sahabilerine “Nuh’un, oğluna yapmış olduğu vasiyeti sizlere haber vermeme ister misiniz?” buyurdular. Onların “Evet” demesi üzerine de şunları söylediler: “Nuh oğluna şöyle vasiyet etmiştir: “Sana iki şeyi tavsiye ediyorum. Bunun yanı sıra da seni iki şeyden de sakındırıyorum. Sana “Lâ ilâhe illallah” demeni tavsiye ediyorum. Çünkü bu söz terazinin bir kefesine, gökler ve yerler de diğer kefesine konsa “Lâ ilâhe illallah” kefesi ağır basacaktır. Eğer yerler ve gökler onun etrafını kuşatacak olsa bu söz onları yarıp geçerek Allah’ın huzuruna varır. Bir de “Sübhanalâhi’l-azim ve bihamdihî (Kendisinin hamdiyle ve vermiş olduğu imkanla, yüce Allah’ı her türlü ortakdan tenzih ederim)” demeni tavsiye ediyorum. Bu kelimeler bütün mahlûkâtın ibadetidir ve rızıklar bununla verilir. Seni sakındırdığım şeylerse şirkle kibirdir. çünkü bu ikisi insanın amelinin Allah Teâlâ’ya ulaşmasına engel olurlar”. Sahabiler “Ey Allah’ın Rasûlü! İnsanın güzel yemekler hazırlatıp birilerini davet etmesi ya da temiz ve güzel elbiseler giymesi de kibirden midir?” diye sordular. Hz. Peygamber “Hayır, bunlar kibirden değildir. Kibir, insanları ahmak yerine koyarak hakir görmek ve onlara tepeden bakmaktır” buyurdular (74).

Hız. Peygamber’in Kendisiyle Birlikte Bulunup da “Lâ ilâhe illallah” Diyen Sahabilerini Mağfiretle Müjdelemeleri

- Ya’lâ b. Şeddad şöyle anlatıyor: Babam Şeddad b. Evs şu hadisi anlattığı sırada sahabilerden Übâde b. Sâmit de orada bulunuyor ve onu tasdik ediyordu. Babam şöyle diyordu: “Bir gün yanında oturduğumuz bir sırada

73. Terğib III/75 (Nesâî’ye İbn Hibban, Sahih’inde Ebu Said el-Hudrî’den); Heysemî X/82 (Ebu Ya’lâ, Ebu Said’den benzer şekilde. Bu rivayette Allah Teâlâ’nın şöyle buyurduğu geçmektedir: “Yedi kat gökle -benim dışımdaki- sâkinleri ve yedi kat yerler terazinin bir kefesine ‘Lâ ilâhe illallah’ sözü de diğer kefeye konsa ‘Lâ ilâhe illallah’ sözünün bulunduğu taraf daha ağır çeker”).

74. Heysemî X/84 (Bezzar, Abdullah b. Ömer’den); Terğib III/77 (Hâkim bir benzerini. Bu rivayette şöyle denilmektedir: “Eğer göklerle yer ve bu ikisinde bulunanlar. Lâ ilâhe illallah” sözünü kuşatmış olsalar, o yine de bunları parçalayarak Allah Teâlâ’ya ulaşacaktır”). Hz. Peygamber ehl-i kitabı (hristiyanları ve yahudileri) kastederek “İçinizde yabancı kimse var mıdır?” diye sordular. “Hayır!” dedik. Bunun üzerine kapının kilitlenmesini emrettiler ve sonra da “Ellerinizi kaldırınız” ve “Lâ ilâhe illallah” deyiniz!” buyurdular. Böylece ellerimizi kaldırdık ve bir saata yakın bir süre “Lâ ilâhe illallah” dedik. Sonunda Hz. Peygamber şunları söylediler: “Allah Teâlâ’ya hamdolsun! Ey Rabb’im! Sen beni bu kelime ile gönderdin ve bana bu kelimeyi söylememi emrettin. Bu kelimenin karşılığında ise cenneti va’dettin. Sen va’dinden asla dönmezsın”. Sonra da bizleri “Allah hepinizi bağışladı” diye müjdelediler” (75).

Hız. Peygamber’in Lâ ilâhe illallah” Kelimesi İyiliklerin En Üstünüdür” Buyurmaları

- Ebu Zerr (r.a.) şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber’e “Ey Allah’ın Rasûlü! Bana tavsiyede bulununuz!” dedim. “Bir kötülük yaptığında hemen arkasından bir iyilik yap ki onun günahını silsin!” buyurdular. Bunun üzerine “Ey Allah’ın Rasûlü! “Lâ ilâhe illallah” sözü de iyiliklerden sayılır mı?” diye sordum. “O iyiliklerin en üstünüdür” cevabını verdiler (76).

Hız. Ömer ile Hz. Ali’nin “Lâ ilâhe illallah” Kelimesi Takva Kelimesidir” Demeleri

- Hz. Ömer “Lâ ilâhe illallah (Allah’tan başka ilah yoktur)” ve “Allâhu ekber” diyen bir grup insanı gördüğünde “Kâbe’nin Rabb’ine yemin ederim ki bu kelime odur!” dedi. “Ey Ömer! Bu sözlerinle ne demek istedin?” denildiğinde de “Lâ ilâhe illallah” kelimesi takva kelimesidir ve buna da en layık kimseler bu kelimeyi söyleyenlerdir” buyurdu (77).

- Hz. Ali “Allah Teâlâ onları takva kelimesi üzerinde durdurdu. Zaten onlar buna layık ve bunun ehli idiler” (Fetih/26) âyet-i kerimesinde geçen “takva kelimesi” hakkında “Bundan maksat “Lâ ilâhe illallah” kelimesidir” buyurdu (78).

11. FASIL: TESBİH SÜBHANALLAH), TAHMİD (ELHAMDÜLİLLAH), TEHLİL (LÂ İLÂHEİLLALLAH), TEKBİR (ALLÂHU EKBER) VE HAVKALE (LÂ HAVLE VELÂ KUVVETE İLLÂ BİLLAH) ZİKİRLERİ

Hız. Peygamber’in Bu Zikirleri Kalıcı Olan Güzel Şeyler” Olarak Vasıflandırmaları

- Hz. Peygamber bir gün sahabilerine “el-Bâkiyâtü’s-Sâlihât”, (Kalıcı olan güzel ameller hangileridir?” diye sordular ve yine kendileri “ Allâhu ekber, lâ ilâhe illallah, sübhânallah, elhamdülillâh ve lâ havle velâ kuvvete illâ billah demektir” buyurdular (79).

H. Peygamber’in “Bu Zikirler Ateşe Karşı Koruyucu Birer Kalkandır” Buyurmaları

- Hz. Peygamber bir gün sahabilerine “Korunmanız için kendinize birer kalkan edininiz!” dediler. Bunun üzerine sahabiler “Ey Allah’ın Rasûlü!” Düşman mı geliyor ki böyle söylüyorsunuz?” diye sordular. Hz. Peygamber “Hayır, düşmandan değil ateşten korunmanızı kastetmiştim. Bunun için de “Sübhânallâhi ve’l-hamdülillâhi velâ ilâhe illallahü vallâhu ekber (Allah’ı ortaktan tenzih ederim. Hamd, kendisinden başka ilah olmayan Allah’a mahsustur ve O herşeyden yücedir)” deyiniz. Çünkü bu kelimeler kıyamet gününde sizi korumak için önünde ve arkanızda giderler. Kalıcı olan güzel ameller bunlardır” buyurdular (80).

79. *Terğib III/91 (İmam Ahmed, Ebu Ya’lâ. Nesâî, İbn Hibban ve Hâkim, Ebu Said el Hudri’den. Lafız Nesâî’nindir); Heysemî X/87.*

80. *Terğib III/” (Nesâî, Hâkim ve Beyhakî, Ebu Hüreyre’den. Bir rivâyette “Bu kelimeler kurtarıcıdır” denilmiştir. Taberânî, Sağır ve Evsat’ında benzer şekilde rivayet etmiştir); Heysemî X/89 (Taberânî’nin Evsat’ından. Burada şöyle geçmektedir: “Onlar insanın önünden ve arkasından giden kurtarıcılar ve kalıcı güzel işlerdir”).*

H. Peygamber’in “Bu Zikirlerin Her Biri Uhud Dağından Daha Büyüktür” Buyurmaları

- Hz. Peygamber bir keresinde ashâbına “Herhangi biriniz her gün Uhud dağı kadar amel işlemeye güç yetirebilir mi?” diye sordular. Ashâb-ı kiram “Ey Allah’ın Rasûlü! Böyle birşeye kim güç yetirebilir?” dediler. Hz. Peygamber ise “Buna hepinizin gücü yetebilir” buyurdular. Onların “Ey Allah’ın Rasûlü! Bu nasıl olabilir?” demeleri üzerine de “Sübhânallah (Allah’ı ortaktan tenzih ederim), elhamdülillâh (Allah’a hamdederim), lâ ilâhe illallah (Allah’tan başka ilah yoktur) ve Allâhu ekber (Allah herşeyden yücedir) kelimelerinin her biri Uhud dağından daha büyüktür” buyurdular (81).

H. Peygamber’in “Sübhânallâhi velhamdülillâhi...” Diyen Kişi için Cennette Bir Ağaç Dikilir” Buyurmaları

- Ebu Hüreyre şöyle anlatıyor: Ağaç diktiğim bir sırada Hz. Peygamber yanıma gelerek “Ey Ebu Hüreyre! Ne yapıyorsun?” diye sordular. “Ağaç dikiyorum” karşılığını verdim. Bunun üzerine şöyle buyurdular: “Sana bu ağaçtan daha hayırlısını haber vereyim mi? “Sübhânallâhi velhamdülillâhi ve lâ ilâhe illallahü vallâhu ekber (Allah’ı ortaktan tenzih ederim. Hamd, kendisinden başka ilah olmayan Allah’a mahsustur. Allah herşeyden yücedir)” kelimelerini söylersen bunların her birisine karşılık senin için cennette bir ağaç dikilir” (82).

- Ebu Hüreyre şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber bir gün “Cennet bahçelerinin yanından geçtiğinizde orada dolaşınız ve yayılınız!” buyurdular. Bunun üzerine “Ey Allah’ın Rasûlü! Cennet bahçeleri nerelerdir?” diye sordum. “Mescitlerdir” cevabını verdiler. Bu kez “Peki oralarda dolaşıp yayılmaktan maksat nedir?” diye sordum. şöyle buyurdular: “Orada “Sübhânallâhi velhamdülillâhi velâ ilâhe illallahü vallâhu ekber” demektir” (83).

H. Peygamber’in Bazı Kelimelerin Günahları Düşürdüğünü Söylemeleri

- Hz. Peygamber bir gün bir ağacın dalından tutarak silkelediler; fakat dalın yaprakları düşmedi. Bir kere daha silkelediler yine düşmedi. Üçüncüsünde yaprakların düşmesi üzerine şöyle buyurdular: “Sübhânallâhi velhamdülillâhi velâ ilâhe illallahü vallâhu ekber” kelimeleri şu dalın yapraklarının düşüşü gibi insanların günahlarını düşürür” (84)

H. Peygamber’in Bir Göçebe Arab’a Zikri Öğretmeleri

- Bir göçebe Arap Hz. Peygamber’e gelerek “Bana söyleyebileceğim bazı şeyler öğretir misin?” dedi. Hz. Peygamber şu kelimeleri söyledi: “Lâ ilâhe illallahü vahdehu lâ şerîke leh. Allâhu ekber kebîrâ. Velhamdülillâhi kesîrâ ve sübhânallâhi Rabbi”l-âlemîn. Velâ havle velâ kuvvete illâ billâhil-azîzi’l hakîm (Bircik ve ortağı olmayan Allah’tan başka ilah yoktur. Allah herşeyden yücedir. Allah Teâlâ’ya çokca hamdolsun. Âlemlerin Rabb’i olan Allah’ı ortaktan tenzih ediyorum. Günahlardan kaçınarak ibadete yöneliş ancak hakîm ve azîz olan Allah’ın kudretiyle gerçekleşir)” buyurdular. Bunun üzerine göçebe Arap “Ey Allah’ın Rasûlü Bunlar Rabb’im için söyleyeceğim şeylerdir. Kendim için ne söylemeliyim?” dedi. Hz. Peygamber buna da şu karşılığı verdiler: “Kendin için de şu kelimeleri söyle:“Allâhümmağfirî. verhamnî, vehdinî, verzuknî! (Ey Allah’ım Beni affet ve bana merhamet et! Beni doğru yola erıştır ve bana rızık ver!)” (85).

- Göçebe Araplardan biri Hz. Peygamber’e gelerek “Ey Allah’ın Rasûlü Kur’ân’dan birşeyler öğrenebilmek için bütün gücümü harcadımsa da hiç birşey öğrenemedim. Bana Kur’ân’ın yerine geçebilecek (onun sevabını kazandırabilecek) birşeyler öğretir misin?” dedi. Hz. Peygamber “Sübhânallâhi velhamdülillâhi velâ ilâhe illallahü vallâhu ekber (Allah ortaktan münezzehtir. Hamd O’na mahsustur. Allah’tan başka ilah yoktur ve O herşeyden yücedir)” kelimelerini söyle!” buyurdular. Göçebe bunları tekrarlayarak parmaklarıyla öğrendiğine dair bir işaret yaptı ve sonra “Ey Allah’ın Rasûlü Bunlar Rabb’im içindir. Peki kendim için ne söylememi tavsiye edersiniz?” dedi. Hz. Peygamber buna da “Allâhümmağfir lî. verhamnî, veâfinî, verzuknî, vehdinî (Rabb’im beni affet ve bana merhamet et! Beni şifaya kavuştur! Beni rızıklandır ve doğru yola ilet!)” kelimelerini söyle” karşılığını verdiler. Bunun üzerine göçebe Arap kalkıp gitti. Hz. Peygamber onun arkasından “Bu kişi ellerini hayırla doldurarak gitti” buyurdular (86).

H. Peygamber’in Ebu Zerr (r.a.)’a Allah Katında En Sevimli Kelamı Haber Vermesi

- Ebu Zerr (r.a.) şöyle anlatıyor: Bir gün Hz. Peygamber bana “Ey Eba Zerr! Sana Allah katındaki en sevimli kelamı haber vereyim mi?” dediler. “Evet ey Allah’ın Rasûlü!” dediğimde de “Allah katında en sevimli kelam “Sübhânallâhi ve bihamdihi (Onun hamdiyle söylüyorum ki Allah ortaktan münezzehtir)” kelimedir buyurdular (87).

- Hz. Peygamber’ hangi kelâmın daha üstün olduğu soruldu. şöyle buyurdular: “Rabb”imin melekleri ve kulları için seçmiş olduğu kelamı ‘Sübhânallâhi ve bihamdihi’ kelimeleridir”.

H. Peygamber’in Tehlil’in (Lâ ilâhe illallah’ın) Sevabının Büyüklüğünü Bildirmeleri

- Hz. Peygamber bir keresinde “Kim Lâ ilâhe illallah, (Allah”tan başka ilah yoktur) derse cennette girer (ya da onun için cennet vacip olur). Kim de yüz kere “Sübhânallâhi ve bihamdihi” kelimelerini söylerse ona yüzyirmidörtbin hasene yazılır” buyurdular. Bunun üzerine orada bulunanlar “Ey Allah’ın Rasûlü! Biz hepimiz bunları söylüyoruz. O halde hiç birimiz cehenneme girip helak olmayız” dediler. Hz. Peygamber’se şu karşılığı verdiler: “Evet ama bu şekilde değil. şöyle ki sizden biriniz Allah’ın huzuruna, bir dağın üzerine konacak olsa onu çökertecek kadar ağır olan hasenâtıyla varır. Ancak Allah’ın vermiş olduğu nimetler gelerek bu hasenâtın hepsini Siler süpürür. Sonra Allah Teâlâ ona rahmetiyle lütfeder ve ihsanda bulunur” (88).

- Sa’d (r.a.) şöyle anlatıyor: Bir gün Hz. Peygamber’in yanında oturuyorduk. Birara bize “Sizden biriniz her gün bin hasene işleyebilir mi?” buyurdular. “Buna kimin gücü yetebilir ey Allah’ın Rasûlü?” diye sordüğümüzda da şunları söylediler: “Kişi yüz tesbih çektiğinde ona bin hasene yazılır ya da günahlarından bin tanesi düşürülür” (89).

H. Peygamber’in “Lâ havle velâ kuvvete illâ billah” Cümlesi Cennetin Kapılarından (Hazinelerinden) Biridir” Buyurmaları

- Kays b. Sa’d b. Übâde şöyle anlatıyor: Babam Sa’d b. Übâde hizmet etmem için beni Hz. Peygamber’in yanına vermişti. Bir gün namaz kılariken Hz. Peygamber yanıma geldiler ve mübarek ayaklarıyla bana dokunarak “Sana cennetin kapılarından birini göstermemi ister misin?” diye sordular. “Evet ey Allah’ın Rasûlü” dedim. Bunun üzerine şöyle buyurdular: “Lâ havle velâ kuvvete illâ billah (Günahdan dönerek ibadete yönelme ancak Allah’ın kudretiyle olur)” Cümlesi cennetin kapılarından biridir” (90).

- Ebu Zerr (r.a.) şöyle anlatıyor: Bir gün Hz. Peygamber’in arkasında yürüyordum. Bana “Ey Eba Zerr! Sana cennet hazinelerinden birini göstermemi ister misin?” diye sordular. “Evet isterim ey Allah’ın Rasûlü!” dediğimde de “Lâ havle velâ kuvvete illâ billah” cümlesi cennet hazinelerinden biridir” buyurdular (91).

- Abdullah b. Sa’d b. Ebi Vakkas şöyle anlatıyor: Ebu Eyyüb el-Ensârî bir gün bana “Ey Abdullah! Hz. Peygamber’in bana öğretmiş olduğu bir kelimeyi sana öğreteyim mi?” dedi. “Evet ey amca!” dedim. Bunun üzerine şunları söyledi: “Hz. Peygamber bana misafir olduklarında “Ey Eba Eyyüb! Sana cennet hazinelerinden bir kelimeyi öğreteyim mi?” diye sordular. Ben de “Anam-babam sana feda olsun ey Allah’ın Rasûlü öğretin!” dedim. O zaman “Lâ havle velâ kuvvete illâ billah” kelimesini çok söyle!” buyurdular (92).

H. İbrahim’in Miraç Gecesinde “Lâ havle velâ kuvvet illâ billah” Sözü’nün Faziletini Söylemesi

- Hz. Peygamber İsrâ (Miraç) gecesinde Cebrail’le birlikte Hz. İbrahim’in yanından geçti. Hz. İbrahim, Cebrail’e “Ey Cebrail! Yanındaki kimdir?” diye sordu. Cebrail “O Muhammed’dir” cevabını verdi. Bunun üzerine İbrahim (a.s.) “Ey Muhammed! ümmetine cennet fidanlarını çok dikmelerini söyle! Çünkü cennetin toprağı çok güzel ve verimli, arazisi ise alabildiğine geniştir” dedi. Hz. Peygamber’in “Cennet fidanı nedir?” diye sorması üzerine de “Lâ havle velâ kuvvete illâ billah” sözüdür” karşılığını verdi (93).

İbn Abbas’ın Havkale’nin (Lâ havle velâ kuvvete illâ billah) ve İmran’ın Allah’a Hamdetmenin Faziletini Söylemeleri

- İbn Abbas (r.a.) şöyle buyurmuştur: “Kim “Bismillah” derse o Allah’ı zikretmiş olur. Kim de “Elhamdülillah” derse Allah’a şükretmiş sayılır. “Allâhu ekber” diyenlerse Allah Teâlâ’yı tazim etmiş, yüceltmişlerdir. “Lâ ilâhe illallah” diyen kimse de Allah’ı birlemiş demektir. “Lâ havle velâ kuvvete illâ billah” sözünü söyleyenlerse Allah’a teslim olmuş sayılırlar ve bunlar için cennette bir hazine ve güzel ziynet vardır” (94).

- Mutarriif şöyle anlatıyor: İmran (r.a.) bana şöyle dedi: “Sana bugün, kendisi vasıtasıyla Allah’tan büyük hayırlara nail olacağın birşey söyleyeceğim. Bil ki kıyamet gününde Allah’ın kullarının en hayırlısı bu dünyada O’na en çok hamdedenlerdir” (95).

H. Ali’nin “Elhamdülillah” ve “Sübhânallah” Sözlerinin Manasını Açıklaması

- Hz. Ömer bir gün Hz. Ali’ye “Biz “Sübhânallâh” ve “Lâ ilâhe illallah” kelimelerinin ne olduğunu biliyoruz. Fakat “Elhamdülillah” ne demektir” diye sordu. Hz. Ali de şunları söyledi: “Bu, Allah Teâlâ’nın kendisi için seçmiş olduğu ve kulları tarafından da söylenilmesini istediği bir kelimedir”.

- İbnu’l-Kevvâ’, Hz. Ali’ye “Sübhânallâh” kelimesinin manasını sordu. Hz. Ali ona şöyle cevap verdi: “Bu, Allah Teâlâ’nın kendisi için seçmiş olduğu ve kulların da kendisiyle Allah’ı her türlü kötülükten tenzih ettikleri bir kelimedir” (96).

H. Ömer’in Dövüldüğü Sırada “Sübhânallah” Diyen Kişinin Daha Hafif Dövülmesini Emretmesi

- Hz. Ömer iki kişinin dövülmesini emretti. Dövüldükleri sırada bu iki kişiden birisi “Bismillah” diğeri de “Sübhânallah” sözünü tekrarlardı. Bunun üzerine Hz. Ömer onları döven kişiye “Azap olunasıca! Allah’ı tesbih eden (Sübhânallah diyen) kişiye hafif vur. Çünkü tesbih ancak mü’minlerin kalbinde yerleşebilir” dedi (97).

İbn Mes'ud'un "Sübhânallâhi velhamdulillâhi..." Kelimelerinin Allah'ın Huzuruna Yükselen Güzel Sözlerden Olduğunu Söylemesi

- Abdullah b. Mes'ud (r.a.) şöyle buyurmuştur: "Size bir şey söylediğimde Allah'ın kitabından onun şahidini de getiririm. Bir müslüman "Sübhânallâhi velhamdulillâhi vela ilâhe illallâhu vallâhu ekber ve tebârekallah" dediğinde bir melek onu kanadının altına alarak yükselmeye başlar. Melek topluluklarından hangisinin yanından geçse onda bulunan melekler bu kelimeleri söyleyen için af talebinde bulunurlar. Böylece melek bu kelimeleri Rahman ve bütün noksanlıklardan münezze olan Allah Teâlâ'ya ulaştırır". Abdullah b. Mes'ud bu sözlerinden sonra "Güzel söz (tevhid ve tesbih kelimeleri) O'nun huzuruna çıkar. Onu da (o güzel sözü de Allah'a) sâlih amel yükseltir" (Fatır! 10) meâlindeki âyet-i kerimeyi okudu (98).

12. FASIL: DERLEYİCİ yani KISA ve ÖZ OLAN ZİKİRLERİN TERCİH EDİLMESİ

Hiz. Peygamber'in Cüveyriye Vâlidemize Kısa ve Öz Bir Zikir Öğretmeleri

- Hiz. Peygamber bir gün Cüveyriye vâlidemizin hücrelerinden kuşluk vakti çıktılar. Daha sonra döndüklerinde Cüveyriye vâlidemizin bıraktıkları yerde oturmakta olduğunu görerek "Sen hala benim bıraktığım halini devam mı ettiriyorsun?" diye sordular. Onun "Evet!" demesi üzerine de şöyle buyurdular: "Ben senden sonra dört kelimeyi üçer defa söyledim ki bunlarla kazanmış olduğum sevap tartışılacak olsa senin evden çıkışından bu yana yaptığın zikirlerden daha ağır gelecektir. Bu dört kelime, "Sübhânallâhi ve bihamdihi, adade halkihî ve ridâe nefsihi ve zînete arşihî ve zînete kelimâtihi (Ortaktan münezze olan Allah Teâlâ'ya yaratıklarının sayısınca, kendisinin razı olacağı kadar, arş'ın ağırlığına ve kelimelerin mürekkebi kadar hamdeder ve yüceltirim)" kelimeleridir".

- Diğer bir rivâyette Hiz. Peygamber şöyle buyurmuşlardır: "Sübhânallâhi adade halkihî, sübhânallâhi ridâe nefsihî, Sübhânallâhi zînete arşihî, sübhânallâhi midâde kelimâtihi (Allah Teâlâ'yı yaratıkları adedince ortaktan tenzih eder ve yüceltirim. O'nu kendisi razı oluncaya ve arş'ının ağırlığı kadar ortaktan tenzih ederek yüceltirim. Yine Allah Teâlâ'yı kelimelerin mürekkebi kadar yüceltir ve tenzih ederim)".

- Bir başka rivâyette de şöyle buyurmuşlardır: "Sübhânallâhi ve bihamdihi, velâ ilâhe illallâhu vallâhu ekber, adade halkihî ve rizâe nefsihî ve zînete arşihî ve adade kelimâtihi (Hamdine sığınarak Allah Teâlâ'yı ortaktan tenzih ediyorum. Allah'tan başka ilah yoktur ve O herşeyden yücedir. Bunu da yaratıklarının ve kelimelerin sayısınca ve kendisinin razı olacağı kadar söylüyorum)" (99).

Hiz. Peygamber'in Bir Kadına Kısa ve Öz Bir Zikir Öğretmeleri

- Sa'd b. Ebi Vakkas (r.a.) şöyle anlatıyor: Hiz. Peygamber'le birlikte bir kadının evine gitmiştik. İçeri girdiğimizde kadının önünde hurma çekirdekleri (ya da çakıl taşları) bulunduğunu gördük. O bunlarla tesbih çekiyordu. Hiz. Peygamber ona şöyle buyurdular: "Sana bundan daha kolayını ve sevap bakımından da daha üstününü öğreteyim. Bundan böyle şu kelimeleri söyle: "Sübhânallâhi adade mâ halaka fi's-semâi. Sübhânallâhi adade mâ halaka fi'l-ardı. Sübhânallâhi adade mâ beyne zâlik. Sübhânallâhi adade mâ hüve hâlik. Vallâhu ekber misle zâlik. Velhamdulillâhi misle zâlik. Ve Lâ ilâhe illallâhu misle zâlik. Velâ havle velâ kuvvete illâ billâhi misle zâlik (Allah Teâlâ'yı göklerde ve yerde ve bu ikisi arasında bulunan yaratıkları ve bundan sonra yaratacağı herşey adedince ortaktan tenzih eder ve yüceltirim. Ve yine bunlar adedinde O'na hamdeder, "Allah'tan başka ilah yoktur" ve "Lâ havle velâ kuvvete illâ billâh" sözlerini söylerim)" (100).

Hiz. Peygamber'in Ebu Ümâme'ye Kısa ve Öz Bir Zikir Öğretmeleri

- Ebu Ümâme şöyle anlatıyor: Hiz. Peygamber bir gün dudaklarımı kıpırdattığımı görerek "Ey Eba Ümâme! Dudaklarını niçin kıpırdatıyorsun?" diye sordular. "Ey Allah'ın Rasûlü! Allah'ı zikrediyorum" dedim. Bunun üzerine "Sana gece-gündüz yaptığın zikirlerden daha faziletli ve sevabı daha çok olan birşeyi söyleyeyim mi?" dediler. "Evet ey Allah'ın Rasûlü!" dediğimde de şöyle buyurdular: "Sana Öğreteceğim şu kelimeleri söyle: "Sübhânallâhi adade mâ halak. Sübhânallâhi mil'e mâ halak. Sübhânallâhi adade mâ fi'l-ardı. Sübhânallâhi mil'e mâ fi'l-ardı ve s-semâ". Sübhânallâhi adade mâ ahsâ kitâbeh. Sübhânallâhi mil'e mâ ahsâ kitâbeh. Sübhânallâhi adade külli şey'. Sübhânallâhi mil'e külli şey. Elhamdulillâhi adade mâ halak. Velhamdulillâhi mil'e mâ halak. Velhamdulillâhi adade mâ fi'l-ardı ve s-semâ! Velhamdulillâhi mil'e mâ fi'l-ardı ve s-semâ! Velhamdulillâhi adade mâ ahsâ kitâbeh. Velhamdulillâhi mil'e mâ ahsâ kitâbeh. Velhamdulillâhi adade külli şey! Velhamdulillâhi mil'e külli şey! (Allah Teâlâ'yı yaratmış olduğu nesneler adedince ve yaratmış olduklarının dolusu kadar tenzih eder yüceltirim. O'nu yeryüzünde bulunanların sayısınca ve gökte ve yerde bulunan şeylerin dolusınca yüceltir ve tenzih ederim. Allah'ı, kitabının içermiş olduğu şeyler sayısınca ve bunların dolusınca yüceltir ve ortaktan tenzih ederim. O'nu var olan herşey adedince ve bütün bunların dolusınca tenzih eder, yüceltirim. Allah Teâlâ'ya yaratmış olduğu nesneler adedince ve yaratmış olduklarının dolusınca hamdederim. Ona yeryüzünde bulunanların sayısınca ve gökte ve yerde bulunan şeylerin dolusınca hamdederim. Allah'a, kitabının içermiş olduğu şeyler sayısınca ve bunların dolusınca hamdederim. O'na, var olan herşey adedince ve bütün bunların dolusınca hamdederim)" (101).

Hiz. Peygamber'in Ebu'd-Derdâ'ya Kısa ve Öz Bir Zikir Öğretmeleri

Ebu'd-Derdâ (r.a.) şöyle anlatıyor: Bir gün Allah'ı zikrediyordum. Dudaklarımın kıpırtısını gören Hiz. Peygamber "Ey Eba'd-Derdâ! Ne söylüyorsun?" diye sordular. "Ey Allah'ın Rasûlü Allah'ı zikrediyorum" dedim. Bunun üzerine "Sana, gece-gündüz Allah'ı zikretmekten daha üstün birşey öğreteyim mi?" dediler. "Evet" demem üzerine de şöyle buyurdular: "Şu kelimeleri öğren ve söyle: "Sübhânallâhi adade mâ halak. Sübhânallâhi adade külli şey! Sübhânallâhi adade mâ ahsâ kitâbeh. Velhamdulillâhi adade mâ halak. Velhamdulillâhi mil'e mâ halak. Velhamdulillâhi mil'e mâ ahsâ kitâbeh. (Allah Teâlâ'yı yaratıkları adedince tenzih eder ve yüceltirim. O'nu var olan herşey sayısınca yücelterek ortaktan tenzih ederim. Yine O'nu kitabının içerdiği herşey dolusınca tenzih eder ve yüceltirim. Allah Teâlâ'ya yaratıkları adedince hamdederim. O'na yaratıklarının dolusınca hamdederim. Yine O'na kitabının içerdiği herşey dolusınca hamdederim)" (102).

H. Peygamber'in Bir Mecliste Ashabından Birinin Yaptığı Zikri Takdirle Karşılayıp Övmeleri

- Enes b. Mâlik (r.a.) şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber'le birlikte bir mecliste oturuyorduk. O sırada bir kişi gelerek “Esselâmu aleyküm ve rahmetullâh! (Allah'ın rahmet ve selâmı üzerinize olsun!)” diye selam verdi. Hz. Peygamber de “Ve aleykümüs selam ve rahmetullâhî ve berakâtuh (Senin de üzerine Allah'ın selâmı, rahmet ve bereketi olsun!)” şeklinde mukabelede bulundular. Gelen kişi, oturduğunda “Elhamdülillâhî hamden kesîran, tayyiben, mübâreken fîhi kemâ yuhibbu Rabbunâ en yuhmede ve yenbeğîleh (Allah Teâlâ'ya kendisinin istediği ve şanına yakışır şekilde bereketli, bol, temiz ve güzel hamd ü senâlar olsun)” dedi. Bunu duyan Hz. Peygamber ona “Ne söyledin?” diye sordular. Adam bu sözlerini bir kere daha tekrarladı. Bunun üzerine Hz. Peygamber şöyle buyurdular: “Nefsîmi kudret elinde bulundurana yemin ederim ki sen bu kelimeleri söylediğinde yazmak için on melek yarış edercesine koşular. Fakat nasıl yazacaklarını bir türlü bilemediler. Nihayet izzet ve azamet sahibi olan Allah'ın huzuruna götürdüler. O'da “Kulum nasıl söylediye öylece yazınız!” buyurdu” (103).

- Bir kişi Hz. Peygamber'in yanında “Elhamdülillâhî hamden kesîran, tayyiben, mübâreken fîhi kemâ yuhibbu. Rabbunâ en yuhmede ve yenbeğî leh (Allah Teâlâ'ya kendisinin istediği ve şanına yakışır şekilde bereketli, bol, temiz ve güzel hamd ü senâlar olsun!)” dedi. Hz. Peygamber “Bunları kim söyledi?” diye sorduklarında söyleyen kişi bu söylediklerinin Hz. Peygamber'in hoşuna gitmediğini zannederek sesini çıkarmadı. Bunun üzerine Hz. Peygamber “Bunları söyleyen kimse doğru söylemiştir” buyurdular. O zaman adam “Ben söyledim ey Allah'ın Rasûlü ve bununla sevap kazanırım diye düşündüm” dedi. Hz. Peygamber şöyle buyurdular: “Nefsîmi kudret elinde tutana yemin ederim ki sen bu sözleri söylediğinde onüç meleğin bunları Allah'ın huzuruna götürmek için birbirleriyle yarış ettiklerini gördüm” (104).

H. Ömer'in Tesbih Çeken Bir Kişiyi Bir Zikir Öğretmesi

- Hz. Ömer bir gün adamın birinin tesbih çekmekte olduğunu gördü ve ona şu kelimeleri söylemesinin kendisi için yeterli olacağını söyledi: “Sübhânallâhî mil'e's-semâvâtî ve mil'e mâ şâe min şey'in ba'dû. Elhamdülillâhî mil'e's-semâvâtî vel-ardî ve mil'e mâ şâe min şey'in ba'dû (Allah Teâlâ'yı göklerin ve ondan sonra da dilediği şeylerin dolusunca tenzih ederim. O'na göklerin ve yerin ve bunlardan sonra da dilediği şeylerin dolusunca hamdederim. Yine Allah Teâlâ'yı göklerin ve yerin ve bunlardan sonra kendisinin dilediği şeylerin dolusunca yüceltir, tâzim ederim)” (105).

13. FASIL: NAMAHLARDA N ve SONRA YATMADAN ÖNCE BAZI ZİKİRLERİN OKUNMASI

H. Peygamber'in Sevap Kazanabilmeleri İçin Fakir Sahabilere Bazı Zikirleri Öğretmeleri

- Muhacirlerin fakirleri bir gün Hz. Peygamber'e gelerek “Ey Allah'ın Rasûlü! Zenginler yüce dereceleri ve sonsuz nimetleri kazanma hususunda bizleri geçtiler!” dediler. Hz. Peygamber'in “Niçin böyle düşünüyorsunuz?” demeleri üzerine de “Çünkü onlar bizim kıldığımız namazı kılıyor, tuttuğumuz orucu tutuyorlar. Fakat biz onların verdiği sadakayı veremiyor; onlar gibi köle azat edemiyoruz” karşılığını verdiler. Bunun üzerine Hz. Peygamber “Size, sizin geçmiş olanlara yetiştirip onları geride bırakacağınız ve başkalarının da ancak onu yapmaları halinde sizleri geçebileceği bir şey öğreteyim mi?” buyurdular. Gelenler “Evet ey Allah'ın Rasûlü!” deyince Hz. Peygamber şunları söylediler: “Her namazdan sonra otuzüç kere tesbih (Sübhânallah), tekbir (Allâhu ekber) ve tahmid (Elhamdülillah) getiriniz!”. Ancak muhacirlerin fakirleri daha sonra yine gelerek “Ey Allah'ın Rasûlü! Mal sahibi zengin kardeşlerimiz bize söylemiş olduğunuz şeyleri duymuşlar. Şimdi onlar da aynen bizim yaptığımızı yapıyorlar” diye şikayet ettiler. Hz. Peygamber de onlara “Ne yapayım. Bu Allah'ın fazlıdır ve onu dilediğine verir” buyurdular.

Sümeyye şöyle anlatıyor: Bu hadisi yakınlarımdan bazı kimseler naklettiğinde bana “Yanlış ezberlemişsin. Sana otuzüç kere Sübhânallah ve Elhamdülillah, otuzdört kere de Allâhu ekber demen söylenmiştir” dediler. Bunun üzerine Ebu Salih'e giderek olup biteni anlattım. O da elimden tutarak şunları söyledi: “Allâhu ekber, Sübhânallah, elhamdulillah; Allâhu ekber, Sübhânallah, elhamdulillah. Bu suretle her birisinden otuzüç kere söyleyeceksin”.

- Ebu Zerr (r.a.) Hz. Peygamber'e “Ey Allah'ın Rasûlü! Zenginler ve mal sahipleri bütün sevapları ve hayırları kazanıp bize birşey koymuyorlar” dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber şöyle buyurdu: “Her namazdan sonra otuzüç kere Sübhânallah, Elhamdülillah ve Allâhu ekber ve en sonunda da “Lâ ilâhe illallâhu vahdehü lâ şerîke leh. Lehü'l-mülkü ve leh'ül-hamdü ve hüve alâ külli şey'in kadîr (Kendisinden başka ilah olmayan Allah birdir. Ortağı yoktur. Mülk ancak O'nundur. Hamd O'na mahsustur. O'nun herşeye gücü yeter)” dersin denizlerdeki köpükler sayısınca da olsa bütün günahların bağışlanır”.

- Hz. Peygamber şöyle buyurmuşlardır: “Namazı kıldığınızda otuzüç kere Sübhânallah, Elhamdülillah ve Allâhu ekber, on defa da Lâ ilâhe illallah deyiniz” (106)

H. Peygamber'in Ebu'd-Derdâ'ya Namazdan Sonra Söylenilecek Zikirleri Öğretmeleri

- Ümmü'd-Derdâ şöyle anlatıyor: Bir akşam evimize bir misafir geldi. Kocam Ebu'd-Derdâ ona “Kalacaksan lambayı yakalım; yok eğer gideksen hayvanını yemleyelim” dedi. Adam “Gideceğim” dedi. Bunun üzerine Ebu'd-Derdâ şunları söyledi: “Sana bildiğim azıkların en iyisini vereceğim. Eğer bundan daha iyisini bilmiş olsaydım onu verirdim. Bir gün Hz. Peygamber'e giderek “Ey Allah'ın Rasûlü! Zenginler hem dünyayı hem de âhireti kazanıyorlar. Namaz kılıyoruz, onlar da kılıyorlar; oruç tutuyoruz, onlar da tutuyorlar. Fakat biz onların verdiği sadakayı veremiyoruz” dedim. Hz. Peygamber bana şöyle buyurdular: “Sana senden öncekilerden hiç kimsenin seni geçemeyeceği ve sonrakilerden de hiç kimsenin arkandan yetişemeyeceği bir şey öğreteyim: Her namazdan sonra otuzüç kere Sübhânallah ve Elhamdülillah, otuzdört kere de Allâhu ekber diyeceksin” (107).

- Mü'min fakirlerden bazıları Hz. Peygamber'e gelerek “Ey Allah'ın Rasûlü! Bütün sevapları zenginler kazanıyor. Çünkü biz onlar gibi sadaka veremiyor ve malımız olmadığı için de Allah yolunda infak edemiyoruz” dediler. Bunun üzerine Hz. Peygamber “Söyleyiniz bakalım dünya malları üstüste konacak olsa göğe ulaşabilir mi?” diye sordular. Onların “Hayır ey Allah'ın Rasûlü!” demeleri üzerine de şöyle buyurdular: “Size kökü yerde dalları gökte olan birşeyi haber vereyim mi? Bu, her namazdan sonra Lâ ilâhe illallah, Allâhu ekber, Sübhânallah ve Elhamdülillah sözlerinin onar kere tekrar edilmesidir” (108).

H. Peygamber'in, Hz. Ali ile Kızı Hz. Fatıma'ya Namazdan Sonra ve Yatmadan Önce Okumaları İçin Bir Zikir Öğretmeleri

- Hz. Ali şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber, kızı Fatıma'yı benimle evlendirdiklerinde onunla birlikte içi hurma lifleriyle doldurulmuş bir deri yastık, nakışlı bir kadife kumaş, iki değirmen taşı, iki testi ve bir de su kabı gönderdiler. Bir gün Fatıma'ya "Allah'a yemin ederim ki bugün çektiğim sulardan göğsüm ağrıdı. Allah Teâlâ, babana birçok ganimetler vermiştir. Gidip ondan bizim için bir hizmetçi istesen!" dedim. O da "Vallahi değirmen çevire çevire benim de ellerim yara-bere içinde kaldı" dedi. Sonra kalkıp babasının yanına gitti. Hz. Peygamber "Ey Fatma! Niçin geldin?" diye sorduklarında Fatıma "Sana selam vermek için geldim" dedi. Utandığından hiç birşey söylemeden geri döndü. Ne yaptığını sorduğumda "Utandım ve bu yüzden de birşey isteyemedim" cevabını verdi. Bunun üzerine ikimiz birlikte Hz. Peygamber'in yanına vardık. Huzuruna girdiğimizde ben "Ey Allah'ın Rasûlü! Su çekerken göğsüm ağrıdı" dedim. Fatıma da "Değirmen çevire çevire ellerim yara-bere içinde kaldı. Allah Teâlâ sana bol ganimet vermiştir. Bize bir hizmetçi veremez misin?" dedi. O zaman Hz. Peygamber şunları söylediler: "Allah'a yemin ederim ki açlıktan kıvranan ve karınlarına taş bağlayan Suffa ashabına verecek bir şey bulamazken size hizmeti veremem. Ben ele geçirilen köle ve cariyeleri satın gelirini onlara infak edeceğim". Bunları duyduğumuzda ikimiz birlikte geri döndük. Biraz sonra da Hz. Peygamber bize geldiler. Biz o sırada yatağımıza girmiş kadife kumaş parçasını da üzerimize çekmiştik. Ancak başımıza doğru çektiğimizde ayaklarımız, ayaklarımızı örttüğümüzde de baş tarafımız açıkta kalıyordu. Onu gördüğümüzde yataktan çıkmaya davrandık. Hz. Peygamber bize engel olarak "Hayır kalkmayın! Size benden istediğiniz şeyden daha hayırlısını haber vermeme ister misiniz?" buyurdular. "Evet ey Allah'ın Rasûlü!" dediğimizde de şöyle dediler: "Size, Cebrail'in bana öğretmiş olduğu bazı kelimeleri öğreteceğim: Her namazdan sonra onar kere Sübhanallah, Elhamdülillah ve Allahu ekber deyiniz. Yataklarınıza girdiğinizde de Sübhanallah ve Elhamdülillah kelimelerini otuz üçer kere, Allahu ekber kelimesini de otuz dört kere söyleyiniz". Allah'a yemin ederim ki bu kelimeleri Hz. Peygamber'den işittiğim günden ben bir gün olsun terketmedim.

Hz. Ali'nin yukarıdaki sözlerini dinlemiş olan İbnü'l-Kevvâ ona "Ey Ali! Bu kelimeleri Sıffin gecesinde de mi terketmedin?" diye sordu. Hz. Ali de "Allah Teâlâ siz Irak halkını kahretsin! Evet, Sıffin gecesinde de terketmedim" buyurdu (109).

- Hz. Peygamber, Hz. Ali ile kızı Hz. Fatıma'ya şunları söylemişlerdir: "Size istediğiniz hizmetçiden daha hayırlısını söyleyeyim mi? Her namazdan sonra ve geceleri yatağınıza girdiğinizde otuz üçer kere Sübhanallah ve Elhamdülillah, otuz dört kere de Allahu ekber deyiniz! Böylece her seferinde yüz olmuş olur" (110).

- Hz. Fatıma bir gün Hz. Peygamber'e giderek işinin çokluğundan şikayetle "Ey Allah'ın Rasûlü! Ellerim değirmen çevirmekten yara içerisinde kaldı. Her gün bir defa un öğütüyor ve bir defa da hamur yoğuruyorum" dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber şöyle buyurdular: "Eğer Allah Teâlâ sana birşey vermek isterse o şey seni mutlaka bulacaktır. Fakat ben sana birşey vermek isterse o şey seni mutlaka bulacaktır. Fakat ben sana bundan daha hayırlısını haber vereceğim: Yatacağına girdiğinde otuz üçer kere Sübhanallah ve Allahu ekber, otuz dört kere de Elhamdülillah demen senin için hizmetçiden daha hayırlıdır. Sonra sabah ve akşam namazlarının arkasından şu kelimeleri on defa söyle: "La ilâhe illallâhu vahdehû lâ şerike leh. Leहु'î-mülkü ve leहु'î-hamdü yuhyî ve yümît, biyedihi'l-hayr ve hüve alâkülli şey'in kadîr (Allah'tan başka ilah yoktur. O tektir. O'nun ortağı yoktur. Mülk yalnızca O'nundur. Hamd O'na mahsustur. O diriltir ve öldürür. Hayır O'nun elindedir ve O'nun herşeye gücü yeter)". Bu kelimelerin her birisi için sana on hasene yazılır ve günahlarından da on tanesi silinir. Bunların her birisi İsmail'in zürriyetinden bir köle azat etmek gibidir. Şirk müstesna o gün işleyeceğin hiç bir günah bu kelimelerin sevabına yetiştir onu sildirmez. Sabah söylediğin "Lâ ilâhe illallâhu vahdehû lâ şerike leh..." kelimeleri akşam onu bir kere daha söyleyinceye kadar seni her türlü kötülükten korur" (111).

H. Peygamber'in Namazdan Sonra Yapmış Oldukları Zikirler

- Hz. Peygamber namaz kıldıklarında "Lâ ilâhe illallâhu vahdehû lâ şerike leh. Leहु'î-mülkü ve leहु'î-hamdü yuhyî ve yümît. Ve hüve alâ külli şey'in kadîr. Allâhümme lâ mâniâ limâ a'tayte, velâ mu'tiye limâ menâ'te, velâ râdde gadayte, velâ yenfeu ze'l-ceddi mine'l-ceddi! (Ortağı bulunmayan ve bir olan Allah Teâlâ'dan başka ilah yoktur. Mülk O'nundur ve hamd O'na mahsustur. Diriltir ve öldürür. O'nun herşeye gücü yeter. Rabb'im! Senin verdiğine kimse engel olamaz. Menettiğin kişiye de hiç kimse veremez. Senin hükmünü hiç kimse geri çeviremez. Senin katında servet sahiplerinin serveti ve insanın mensup olduğu soy hiçbir fayda vermez)" (112).

Sabah ve Akşamlar, Zikir Söylenmesi

- Haşimoğullarının azatlısı Abdulhamid şöyle anlatıyor: Annem bana şunları anlatmıştı: "Hz. Peygamber'in kızlarından birine hizmet ediyordum. O, Hz. Peygamber'in kendisine şöyle buyurduğunu söyledi: "Sana öğreteceğim şu kelimeleri sabah-akşam söyle! Çünkü bu kelimeleri sabahleyin söyleyenler akşama kadar, akşamleyin söyleyenlerse sabaha kadar tüm kötülüklerden korunur: "Sübhânâllahi ve bihamdihî. A'lemü ennallâhe alâ külli şey'in kadîr. Ve ennallâhe kad ehâta bikülli şey'in ilma (Allah Teâlâ'yı hamdiyle yüceltir ve tenzih ederim. Allah'tan başka kuvvet sahibi yoktur. Allah'ın diledikleri olur, dilemedikleri olmaz. Ben biliyorum ki Allah'ın herşeye gücü yeter ve O'nun ilmi herşeyi kuşatmıştır)" (113).

- Ebu'd-Derdâ (r.a.) şöyle demiştir: "İster inanarak isterse de inanmayarak olsun her kim şu kelimeleri söylerse Allah Teâlâ o gün onun tüm önemli işlerini halleder: "Hasbiyallâhu la ilâhe illâ hüve, aleyhi tevekkeltü ve hüve Rabbu'l-arşı'l-azîm (Bana Allah Teâlâ kâfidir. Ondan başka ilah yoktur. Ben sadece O'na dayandım. O, arş-ı azîmin büyük arş'ın sahibidir)" (114).

Müslümanın Çarşı-Pazarlarda ve Gaflet Yerlerinde Allah'ı Anması

- Hz. Peygamber bir gün "Allah katında amellerin en sevimlisi "sebhatü'l-hadis", en buğzedileni de "tahriftir" buyurdular. Bunun üzerine sahabiler "Ey Allah'ın Rasûlü! "Sebhatü'l-hadis" ne demektir?" diye sordular. Hz. Peygamber şöyle cevap verdiler: "Kişinin, insanların konuşmaya daldıkları bir sırada Allah'ı tesbih etmesidir". Sahabiler bu kez "Peki ey Allah'ın Rasûlü! Tahrif ne demektir?" diye sordular. Hz. Peygamber buna da "İyi bir durumda bulunan bir insanın, nasıl olduğu sorulduğunda "Kötü durumdayım. İşler yolunda gitmiyor" demesidir" karşılığını verdiler (115).

- Abdurrahman b. Yezid b. Cabir'e, Muaz (r.a.)'in "Bir toplulukta otururken insanların konuşmaya daldıklarını gördüğünde istekle ve sık sık Rabb'ine yalvar!" dediği haber verildi. Bunun üzerine o şunları söyledi: "Evet, Muaz doğru söylemiştir. Ebu Talha Hâkim b. Dinar bana sahabilerin "Allah katında kabul olan duanın alameti halkın gaflete daldıkları bir sırada istekle ve sık sık yapılmış olmasıdır" dediklerini söylemişti" (116).

- Ebu Kılâbe şöyle diyor: "Çarşıda karşılaşan iki kişiden biri diğerine "Haydi gel de herkesin gaflete dalmış olduğu şu anda Allah'tan af talebinde bulunalım" dedi. Böylece ikisi, bir yere çekilerek Allah'tan bağışlanma dilediler. Bunlardan birisi vefat ettiğinde diğeri onu rüyasında gördü. Ölen kişi arkadaşına "Sen Allah Teâlâ'nın bizi çarşıda karşılaşıp da bağışlanma dilediğimiz o gün affetmiş olduğunu biliyor musun?" dedi" (117).

14. FASIL: YOLCULUK ESNASINDA ZİKİR YAPILMASI

H. Peygamber'in Sahabilerine, Develerine Bindiklerinde Allah'ı Anmalarını Söylemeleri

- Ebu'l-As el-Huzai şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber bir hac yolculuğunda bizleri zekat develerine bindirmişlerdi. "Ey Allah'ın Rasûlü! Biz bu develerin bizi taşımayacaklarından korkuyoruz" dedik. Bunun üzerine şöyle buyurdular: "Hiç bir deve yoktur ki onun hörgücünün tepesinde bir şeytan bulunmasın. Bunun için de develere bindiğinizde Allah'ın adını anın ve sonra onları Allah'ın size emrettiği şekilde kullanın. Çünkü onlar yüklerini Allah'ın izniyle taşır" (118)

Hz. Peygamber'in Hayvanlarına Bindiklerinde "Allâhu Ekber", "Subhânallah" ve "Lâ ilâhe illallah" Demeleri

- İbn Abbas şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber bir gün beni devesinin tergisine aldılar. Kendileri de binip deve ayağa kalktığında üçer kere "Allâhu ekber" ve "Sübhanâllah", bir kere de "Lâ ilâhe illallah" dediler. Sonra da gülererek bana döndüler ve şöyle buyurdular: "Bineğine bindiğinde benim söylediklerimi söyleyen hiç kimse yoktur ki Allah Teâlâ da ona benim sana yöneldiğim gibi yönelerek gülmesin (ondan razı olmasın)" (119).

Hz. Peygamber'in Hayvanın Ayağı Kaydığında Terkisindeki Kişiye "Bismillah" Demesini Buyurmaları

- Üsâme (r.a.) şöyle anlatıyor: Bir keresinde Hz. Peygamber'in terkisinde bulunuyordum. Birara bindiğimiz devenin ayağı kayarak düştü. Ben "Bunu şeytan yaptı" dedim. Bunun üzerine Hz. Peygamber şöyle buyurdular: "Sakın bir daha böyle söyleme! çünkü böyle dediğin takdirde şeytan böbürlenir ve bir dev kadar şişerek "Çok kuvvetli olduğum için bunu ben yaptım" der. Böyle bir durumda "Bismillah (Allah'ın ismiyle)!" de. O zaman şeytan bir sinek kadar küçülür".

- Hz. Peygamber'in terkisine binen bir sahâbi şöyle anlatıyor: Bir gün Hz. Peygamber'le birlikte bir merkebin üzerinde gidiyorduk. Birara ayağı kayan hayvan düşürdü. Ben "Onu şeytan düşürdü" dedim. O zaman Hz. Peygamber şöyle buyurdular: "Böyle söyleme. Çünkü şeytan senin bu söylediğini duyduğunda "Bunu kuvvetimle ben yaptım" diye Övünür. Ama bunun yerine "Bismillah" diyecek olursan şeytan, kendisini adeta bir hiç gibi görür ve böylece sinekten bile daha küçük olur" (120).

H. Peygamber'in Yüksek Bir Yere Çıktıklarında Söyledikleri Sözler ve Sahabilerin Bir Yerde Konakladıklarında Allah'ı Tesbih Etmeleri

- Hz. Peygamber yüksek bir yere ya da bir tepeye çıktıklarında "Ey Allah'ım! şeref sana aittir. Senin şerefine herşeyden ve her yükseklikten daha yüksektir. Bütün durumlarda hamd sana mahsustur" derlerdi.

- Enes b. Mâlik şöyle diyor: Biz yolculuk yaptığımız sıralarda bir yerde konakladığımızda yüklerimizi indirinceye kadar "Sübhanallah" demek suretiyle Allah'ı tesbih ederdik" (121).

İbn Mes'ud'un Evinden Çıktığında Söyledikleri

- Abdullah b. Mes'ud evinden çıktığında "Bismillâhi, tevekkeltü alallâhi. Lâ havle velâ kuvvete illâ billâh (Allah'ın ismiyle. Ben O'na davandım. Günahlardan dönerek ibadete yöneliş ancak O'nun kuvvet ve kudretiyle olur)" derdi (122).

15. FASIL: HZ. PEYGAMBER'E SALÂT Ü SELAM GETİRİLMESİ

Übeyy b. Ka'b'ın Hz. Peygamber'e "Bütün Dualarımı Sana Ayırıyorum" Demesi

- Übeyy b. Ka'b şöyle anlatıyor : Hz. Peygamber gecenin üçte ikisi geçtiğinde kalkar "Ey insanlar! Allah'ı zikrediniz! Allah'ı zikrediniz! Sûr'a birinci kez üfürüldü (râcife); bunun arkasından da ikincisi (râdife) gelecektir. Ölüm tüm acılarıyla gelip çatmıştır!" derlerdi. Bir gün "Ey Allah'ın Rasûlü! Ben sana çok salât ü selâm getiriyorum. Dualarımın ne kadarını size ayırayım?" dedim. "Dilediğin kadarını" buyurdular. "Dörtte birine ne dersiniz?" dedim. "Dilediğin kadarını ayırabilirsin. Ancak ne kadar çok ayırırsan senin için o kadar hayırlı olur!" dediler. Bu kez "Yarisına ne dersiniz?" diye sordum. O yine "Dilediğin kadarını ayırabilirsin. Ancak ne kadar çok ayırırsan senin için o kadar hayırlı olur!" buyurdular. "Üçte ikisine ne buyurursunuz?" dediğimde yine aynı cevabı verdiler. Bunun üzerine "Ey Allah'ın Rasûlü! Bütün dualarımı (salevât) sana ayırıyorum" dedim. O zaman şöyle buyurdular: "Bu durumda bütün ihtiyaçlarından ve üzüntülerinden kurtulursun. Ayrıca günahların da bağışlanır" (123).

H. Peygamber'in Abdurrahman b. Avf'a, Kendisine Salevât Getirmenin Faziletini Söylemeleri

- Abdurrahman b. Avf şöyle anlatıyor: İhtiyaçlarını ve hizmetini görmek üzere sahabilerden dört veya beş kişi gece-gündüz Hz. Peygamber'in yanından ayrılmazdı. Bir gün hane-i saadetlerine vardığımda Hz. Peygamber'in evden çıktıklarını gördüm ve peşlerine takıldım. Hz. Peygamber Ensar'ın ileri gelenlerinden birisinin bahçesine girerek namaza durdular. Secdeye vardıklarında onu o kadar uzattılar ki ben vefat ettiklerini zannederek ağlamaya başladım. Nihayet namazlarını bitirerek niçin ağladığımı sordular. "Ey Allah'ın Rasûlü! Secdeyi o kadar uzattınız ki ruhunuzun kabzolunduğunu zannettim. Bunun için de sizi ebediyen göremeyeceğimi düşünerek

ağlamaya başladım” dedim. O zaman şöyle buyurdular: “Ümmetim için bana vermiş olduğu şeylerden dolayı Rabb’ime şükretmek için secdemi uzattım: Ümmetimden kim bana bir salavât getirirse Allah Teâlâ ona on hasene yazacak ve günahlarından da on tanesini silecektir”.

- Hz. Peygamber Abdurrahman b. Avf’a şunları söylemişlerdir: “Cebrail bana gelerek şöyle dedi: “Ey Muhammed! Sana bir müjde vereyim mi? Allah Teâlâ “Kim peygamberime bir salât getirirse ben de ona salât getiririm. Ona selam verenlere de selam veririm” buyurdu. Ben de bu müjdeyi duyduğumda şükürünü eda etmek üzere secdemi uzattım” (124).

Hız. Peygamber’in Sahabilerine Kendisine Salevât Getirmenin Faziletini Söylemeleri

- Hz. Peygamber bir sabah sahabilerinin yanına neşeli bir şekilde geldiler. Sahabiler “Ey Allah’ın Rasûlü! Sizi bu sabah çok neşeli görüyoruz. Sebebi nedir?” diye sordular. Hz. Peygamber şöyle cevap verdiler: “Evet haklısınız. Rabb’imden bir elçi bana gelerek “Ümmetinden sana bir salevât getirene Allah Teâlâ on hasene yazar ve onun günahlarından on tanesini silerek onu on derece yükseltir. Ayrıca Allah Teâlâ ona getirdiği salevatın bir aynını da getirir”” (125).

- Ka’b b. Ucre (r.a.) şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber bir gün bize minberin etrafında toplanmamızı söylediler. Toplandığımızda da minbere çıktılar ve bu sırada birinci, ikinci ve üçüncü basamaklara ayak bastıklarında “Amin!” dediler. Minberden indiklerinde “Ey Allah’ın Rasûlü! Bugün senden daha önce hiç yapmadığınız birşey işittik” dedik. Bunun üzerine şöyle buyurdular: “Birinci basamağa ayak bastığımda Cebrail gelerek “Ramazan ayına ulaşmış da başışlanmayan kimse helak olsun!” dedi. Ben de “Amin!” dedim. İkinci basamakta “Yanında senin ismin geçtiği halde sana salevat getirmeyen kimse helak olsun!” dedi. Ben yine “Amin!” dedim. Üçüncü basamakta da “Ana-babası ya da bunlardan birisi yanında yaşlandığı halde cennete giremeyen kişi helak olsun!” dedi. Buna da “Amin!” dedim” (126).

RESULU EKREMİN “İNSANLARIN EN BAHİLİ -EN CİMRİSİ O KİMSEDİR Kİ ONUN YANINDA İSMİM GEÇİYOR, BENİM ÜZERİME SELAVAT GETİRMİYOR” ŞEKLİNDEKİ HADİSİ

- Ebu Zerr (r.a.) şöyle anlatıyor: Bir gün çıkıp Hz. Peygamber’in yanına vardım. Hz. Peygamber sahabileriyle oturmaktaydı. Birara “Size insanların en cimrisini haber vereyim mi?” diye sordular. Sahabilerin “Evet!” demeleri üzerine de şunları söylediler: “İnsanların en cimrisi yanında adım geçtiği halde bana salevat getirmeyen kişidir” (127).

Hız. Peygamber’in Sahabilerine Kendisine Nasıl Salevat Getirmeleri Gerektiğini Öğretmeleri

- Ebu Mes’ud (r.a.) şöyle anlatıyor: Bir gün Sa’d b. Übâde’nin evinde oturuyorduk. Hz. Peygamber de oraya geldiler ve aramıza oturdular. Numan b. Beşir’in babası Beşir b. Sa’d “Ey Allah’ın Rasûlü! Allah Teâlâ bize, sana salevat getirmemizi emretmiştir. Peki sana nasıl salevat getirelim?” dedi. Hz. Peygamber susarak bir müddet cevap vermediler. Biz kendi aramızda “Keşke bu soruyu hiç sorulmasaydı” diyorduk ki Hz. Peygamber şöyle buyurdular: “Allahümme salli alâ Muhammedin ve alâ âl-i Muhammed, kemâ salleyte alâ İbrahime ve bârik alâ Muhammedin ve alâ âl-i Muhammed kemâ bârekte alâ İbrahime fî’l-alemin, inneke hamîdün mecîd (Rabb’im! İbrâhim ve âline getirdiğin salevat gibi Muhammed’e ve onun âline de salevat getir. Alemler arasında İbrahim’i bereketlendirdiğin gibi Muhammed’i ve onun âlini de bereketlendir. Sen övülmeye lâyık yüce bir zat’sın)” deyiniz. Selamsa bildiğiniz gibidir” (128).

İbn Mes’ud’un Müslümanlara Hız. Peygamber’e Getirilecek Salâtı Öğretmesi

- İbn Mes’ud bir gün çevresindeki müslümanlara “Hz. Peygamber’e en güzel şekilde salevat getiriniz. Çünkü salevatınız Hz. Peygamber’e arzolanabilir ve siz de bunu bilemezsiniz” dedi. Çevresindekiler “O halde nasıl salevat getirmemiz gerektiğini bize öğret!” dediler. Bunun üzerine İbn Mes’ud “şöyle-deyiniz!” diyerek şunları söyledi: “Allahümmec’al salevâtike ve rahmetike ve berakâtike alâ seyyidi’l-mürselin ve imami’l-muttakîn ve hatemi’n-nebiyyîne Muhammed’in abdike ve Rasûlike imami’l-hayri ve kâidi’l-hayri ve Rasûli’r-rahmeti; Allahümmeb’ashu makâmen mahmûden yağbituhû bihi’l-evvelüne ve’l-âhirûn. Allâhümme salli alâ Muhammedin ve alâ âl-i Muhammed’in kemâ sallayte alâ İbrahime ve alâ âl-i İbrahime inneke hamîdün mecîd. Allâhümme bârik alâ Muhammedin ve alâ âl-i Muhammedin kemâ bârekte âla İbrahime ve alâ âl-i İbrahime inneke hamîdün mecîd. (Ey Rabb’imiz! Onu övülmüş ve gelmiş gelecek herkesin gıpta edeceği bir makama erıştır. Ey Allah’ım! İbrahim’e ve âline getirdiğin salevat gibi Muhammed’e ve onun âline de getir. Sen övülmeye lâyık yüce bir zâtsın. Aynı şekilde İbrahim’in ve âlinin üzerine indirdiğin bereket gibi Muhammed’in ve onun âlinin de üzerine indir. Sen övülmeye lâyık yüce bir zâtsın)” (129).

Hız. Ebubekir’le Ömer’in Müslümanları Hız. Peygamber’e Salevat Getirmeye Teşvik Etmeleri

- Hz. Ebubekir şöyle buyurmuştur: “Hz. Peygamber’e getirilen salevat, günahları, suyun ateşi söndürmesinden daha iyi ve daha fazla imha eder. Hz. Peygamber’e verilen selamsa köle azat etmekten daha üstündür. Aynı şekilde Hz. Peygamber’i sevmek de can başışlamaktan ya da Allah yolunda çalınan kılıç darbelerinden daha efdaldır” (130).

- Hz. Ömer şöyle buyurmuştur: “Yapılan dua yer ile gök arasında durur ve Hz. Peygamber’e salevat getirilmedikçe de bir tek kelimesi dahi Allah’a ulaşamaz”.

- Hz. Ömer şöyle buyurmuştur: “Hz. Peygamber’e salat getirilinceye kadar yapılan dualar perdelenir. Salât getirildiğinde dua yükselerek Allah’ın katına çıkar” (131).

Hız. Ali ile İbn Abbas’ın Hız. Peygamber’le Yapılacak Salevat Hakkındaki Sözləri

- Hz. Ali şöyle buyurmuştur: “Hz. Peygamber’e salevat getirilmedikçe hiç bir kimsenin duası Allah’ın kabulüne mazhar olamaz”.

- Hz. Ali şöyle buyurmuştur: “Kim cuma günleri Hz. Peygamber’e yüz kere salevat getirirse o, kıyamet gününde yüzünde bir nur olduğu halde haşredilir. Diğer insanlar onu gördüklerinde “Bu adam dünya da hangi ameli işlemiştir ki böyle nura garkolmuştur?” derler (132).

- İbn Abbas (r.a.) şöyle buyurmuştur: “Hiç kimsenin, peygamberler hariç başka bir kimseye salât getirmesi doğru değildir” (133).

16. FASIL: MÜSLÜMANIN BAĞIŞLANMA (İSTİĞFAR) DİLEMESİ

H. Peygamber’in Bir Mecliste Yüz Kere İstiğfar Dilemeleri

- İbn Ömer (r.a.) şöyle anlatıyor: Biz bir keresinde Hz. Peygamber’in bir tek mecliste yüz kere “Rabbîğfirli ve tûb aleyye inneke ente’t-tevvâbu’rrahim (Rabb’im! Beni bağışla ve tevbe kabul eyle! Tevbeleri kabul eden merhamet sahibi sensin)” dediğini saydık (134).

H. Peygamber’in Dilinin Kırıcılığından Bahseden Huzeyfe (r.a.)’a Bağışlanma Dilemesini Tavsiye Buyurmaları

- Huzeyfe (r.a.) şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber’e giderek dilimin acılığından yani insanları onunla incittiğimden bahsederek şikayette bulundum. Bana şöyle buyurdular: “İstiğfarla aran nasıl; Sen bağışlanma dilemez misin? Ben bile her gün yüz kere Allah Teâlâ’dan af talebinde bulunurum” (135).

- Huzeyfe (r.a.) şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber’e giderek “Ey Allah’ın Rasûlü! Aile efradıma karşı çok kırıcı bir dilim vardır. Onun beni ateşe (Cehenneme) sokmasından korkuyorum” dedim (136).

H. Peygamber’in “Günde Yetmiş Kere Bağışlanma Dileyen Kişinin Yediyüz Günahı Silinir” Buyurmaları

- Enes b. Malik şöyle anlatıyor: Birlikte dolaşmaya çıktığımız bir gün Hz. Peygamber bize “Allah’tan bağışlanma (istiğfar) dileyiniz!” buyurdular. Emrini yerine getirdiğimizde “Bunu günde yetmiş defa yapınız” diyerek sözlerini şöyle sürdürdüler: “Günde yetmiş defa bağışlanma dileyen hiç bir erkek ya da kadın yoktur ki onun yediyüz günahı silinmiş olmasın. Günde yediyüzden fazla günah işleyen erkek ve kadınsa helak olmuştur” (137).

H. Peygamber’in Harre Denilen Yere Giderek Bağışlanma (İstiğfar) Dilemeleri

- Ali b. Rabîa şöyle anlatıyor: Bir gün Hz. Ali beni terkisine bindirerek Harre (Medine yakınlarında taşlı bir arazi) denilen yere götürdü. Oraya vardığımızda başını göğe kaldırarak “Rabb’im! Günahlarımı bağışla! Çünkü günahları senden başka hiç kimse bağışlayamaz” dedi ve sonra da bana dönerek güldü. Bunun üzerine “Ey Mü’minlerin Emîri! Rabb’inden bağışlanma diledin ve sonra da dönüp bana güldün. Niçin böyle yaptın? dedim. Şunları söyledi: “Bir gün Hz. Peygamber benim seni getirdiğim gibi beni terkilerine alarak buraya getirdiler. Hz. Peygamber burada “Rabb’im! Günahlarımı bağışla! Çünkü günahları senden başka hiç kimse bağışlayamaz” buyurdular ve sonra da dönüp bana güldüler. “Ey Allah’ın Rasûlü! Rabb’inizden bağışlanma dilediniz ve arkasından da bana dönerek güldünüz. Sebebi nedir?” diye sorduğumda da şunları söylediler: “Allah Teâlâ kulunun, günahları kendisinden başka hiç kimsenin bağışlayamayacağını bilmesi hoşuna gittiği için gülmüştür; bu yüzden bende güldüm” (138).

Ebu Hüreyre’nin “Biz Hz. Peygamber’den Çok İstiğfar Eden Birisine Rastlamadık” Demesi

- Eba Hüreyre şöyle demiştir: “Biz Hz. Peygamber’den daha fazla “Estağfirullâhe ve etûbu ileyh (Allah’tan bağışlanma diliyorum ve tevbe ederek O’na dönüyorum)” diyen kimseye rastlamadık” (139).

H. Peygamber’in Çok Günah İşlemiş olan Birisine İstiğfar Duasını Öğretmeleri

- Bir kişi Hz. Peygamber’e gelerek “Günahlarımın çokluğundan dolayı vay başıma geleceklere! İşlediğim günahların çokluğundan vay başıma geleceklere!” dedi ve bu sözlerini iki-üç kere tekrarladı. Hz. Peygamber de ona şöyle dediler: “Şu kelimeleri söyle: “Allâhümme mağfiratüke evseu min zünûbî ve rahmetüke ercâ indî min amelî (Ey Allah’ım! Senin bağışlayan benim günahlarımdan daha geniştir. Aynı şekilde rahmetin kendi amelimden daha ümit vericidir)”. Adam bu sözleri tekrarladı. Hz. Peygamber “Bir kere daha söyle!” buyurdular. Adam bir defa daha söyledi. Hz. Peygamber üçüncü kez olarak “Bir kere daha söyle” dediler. Adamın bu sözleri tekrarlaması üzerine de “Kalk! Allah Teâlâ günahlarını bağışlamıştır” buyurdular (140).

H. Ömer’le Ebu’d-Derdâ’nın Müslümanları İstiğfara Teşvik Etmeleri

- Hz. Ömer şöyle anlatıyor: Adamın birinin “Estağfirullâhe ye etûbu ileyh (Allah’tan bağışlanma diliyorum. Tevbe ederek her şeyden O’na dönerim)” dediğini işittim. O’na “Azap olunasıca! Niçin buna kardeşini de (kendisini) ekleyip “Fağfirli ve tûb aleyye (Günahlarımı bağışla ve tevbe kabul eyle!)” demiyorsun?” dedim.

- Bir keresinde Hz. Ali “Elinde kurtuluş imkanı olduğu halde helak olan kimselere şaşıyorum” dedi. Bu imkanın ne olduğu sorulduğunda da “Allah’tan bağışlanma (istiğfar) dilemektir” buyurdu (141).

- Ebu’d-Derdâ (r.a.) şöyle buyurmuştur: “Amel defterinde bir nebzecek de olsa istiğfar bulunan kimselere cennet verilsin” (142).

İbn Mes'ud (r.a.)'ın İstiğfarın Fazileti Hakkındaki Sözleri

- İbn Mes'ud (ra) şöyle buyurmuştur: “Herhangi bir müslümanın üç kere “Estağfirullah ellezî lâ ilâhe illâ hüve'l-hayyu'l-kayyûmu ve etûbu ileyh (Ben kendisinden başka ilah olmayan, diri ve herşeyin idarecisi olan Allah'dan bağışlanma diliyorum ve günahlarımdan tevbe ederek O'na dönüyorum) derse savaştan bile kaçmış olsa bütün günahları affolunur” (143).

- İbn Mes'ud şöyle buyurmuştur: “Eğer benim günahlarımı bilmiş olsaydınız içinizden iki kişi bile beni takip etmediği gibi başıma da toprak saçardınız. Allah Teâlâ günahlarımdan birini bağışlasın da halk da isterse beni “Tezek oğlu Abdullah” diye çağırsın” (144).

Ebu Hüreyre ile Bera' b. Âzib'in İstiğfar Hakkındaki Sözleri

- Ebu Hüreyre şöyle demiştir: “Ben her gün onikibin kere tevbe ediyor ve Allah'tan bağışlanma diliyorum. Bu da benim günahlarıma denk düşmektedir ve dinimin derecesinin göstergesidir” (145).

Bir kişi Berâ'b. Âzib'e “Ey Ebâ Umâre! Sakın ellerinizle kendinizi tehlikeye atmayınız!” (Bakara/195) ayetinden maksat insanın düşmanla karşılaştığında öldürülünceye kadar savaşması mıdır?” diye sordu. Berâ da “Hayır. Âyetteki tehlikeden maksat insanın bir günah işlediğinde “Artık Allah Teâlâ beni bağışlamaz” diyerek O'nun rahmetinden ümidini kesmesidir” cevabını verdi (146).

17. FASIL: ZİKRE DAHİL OLAN ŞEYLER

Birbirini Allah İçin Sevip O'nu Zikretmek Üzere Biraraya Gelenlerin Herkesin Gıpta Edeceği Bir Şekilde Haşredilmesi

- Hz. Peygamber bir mecliste “Yemin ederim ki Allah Teâlâ, kıyamet gününde peygamber ve şehitlerin dışında bir grubu yüzlerinde bir nur olduğu halde inciden yapılmış minberler üzerine oturtur ki bütün mahşer halkı onlara gıpta eder” buyurdular. Bunun üzerine orada bulunanlardan bir göçebe dizleri üzerine kalkarak “Ey Allah'ın Rasûlü! Vasıflarını söyleyin de onları biz de tanıyalım!” dedi. Hz. Peygamber şunları söylediler: “Değişik kabilelerden ve memleketlerden oldukları halde birbirlerini Allah için seven ve Allah'ı anmak üzere biraraya gelerek O'nu zikredenlerdir”.

- Hz. Peygamber bir keresinde “Rahman'ın sağında (O'nun her iki tarafı da sağdır) öyle kimseler vardır ki Peygamber ve şehit olmadıkları halde yüzlerinin beyazlığı bakanların gözlerini kamaştırır. Peygamber ve şehitler onların oturdukları yere ve Allah'a yakın olmalarına gıpta ederler” buyurdular. “Ey Allah'ın Rasûlü! Onlar kimlerdir?” diye sorulduğunda da şunları söylediler: “Onlar çeşitli kabilelerden Allah'ı anmak üzere biraraya gelip de tıpkı hurma yiyen bir kişinin iyilerini seçişi gibi sözün en güzellerini seven kişilerdir” (147).

Hız. Peygamber'in, Cahiliyedeki Sapıklıklarından ve Allah'ın Vermiş Olduğu Hidayetten Bahseden Sahabilerini Takdirle Karşılamaları

- Bir gün sahabiler bir yerde kendi aralarında konuşurlarken Hz. Peygamber de oraya geldiler ve onlara ne konuştuklarını sordular. Sahabiler “Cahiliye döneminde içinde bulunduğumuz sapıklıktan ve Allah Teâlâ'nın bizlere ihsan eylemiş olduğu hidayetden bahsediyorduk” dediler. Bunun üzerine Hz. Peygamber “İyi etmişsiniz. İşte böyle olunuz ve bunu yapmayı sürdürünüz” buyurdular (148).

İbn Abbas'la Âişe Vâlidemizin Hız. Ömer'in Anılmasını Tavsiye Etmeleri

- İbn Abbas (r.a.) şöyle buyurmuştur: “Ömer'i çok anınız. Çünkü o anıldığı zaman adalet, adalet anıldığı zaman da Allah anılmış olur” (149).

- Âişe vâlidemiz şöyle buyurmuştur: “Meclislerinizi Hz. Peygamber'e salât u selam getirmekle ve bir de Ömer b. El-Hattâb'ı anmakla süsleyiniz” (150).

18. FASIL: ZİKRİN HAKİKATI ve FAYDALARI

Hız. Peygamber'in “Görüldüklerinde Allah'ın Hatırlandığı, Kişiler O'nun Velileridir” Buyurmaları

- Bir kişi Hz. Peygamber'e “Ey Allah'ın Rasûlü! Allah'ın velileri kimlerdir?” diye sordu. Hz. Peygamber şöyle cevap verdiler: “Gördüklerinde insana Allah Teâlâ'yı hatırlatan kimselerdir” (151).

Hız. Peygamber'in Hanzale ve Ebu Hüreyre'ye “Yanımda Bulunduğunuz Zamanki Halinizi Korumayı Olsaydınız Melekler Sizinle Musafaha Ederdi” Buyurmaları

- Hz. Peygamber'in kâtiplerinden Hanzale'tü'l-Üseydî şöyle anlatıyor: Yanında oturmakta olduğumuz bir gün Hz. Peygamber bizlere cennet ve cehennemden bahsettiler. Öyle ki bunları adeta gözlerimizle gördük. Ancak oradan ayrılp da evimize, çoluk çocuğumuzun yanına gittiğimizde yine eskisi gibi gülüp oynamaya başladık. Bunun Üzerine Hz. Peygamber'e giderek durumu anlattım. Bana şöyle buyurdular: “Ey Hanzale Eğer çoluk çocuğunuzun yanında da benim yanımda olduğunuz gibi olabilseydiniz melekler yolda giderken ya da yataklarınızda sizinle musafaha ederlerdi” (152).

- Hz. Peygamber'e Ey Allah'ın Rasûlü’ Senin yanımda bulunduğumuz zamanlarda kalblerimiz inceliyor; dünya gözümüze görünmüyor, yalnızca âhireti düşünüyoruz” dedim. Hz. Peygamber şöyle buyurdular: Eğer benim yanımda iken içinde bulunduğunuz hâli devam ettirebilseydiniz melekler sizi ziyaret eder ve ellerinizi sıkarlardı Eğer siz hiç günah işlememiş olsaydınız. Allah Teâlâ

sizin yerinize göklere ulaşacak kadar günah işleyip de bağışlanma dileyecek ve kendisinin de onları perva etmeksizin bağışlayacağı bir kavim getirirdi” (153).

İbn Ömer’in, Kâbe’yi Tavafe Ederken Allah Teâlâ’yı Gözleriyle Görür Gibi Olması

- Urve b. Zübeyr şöyle anlatıyor: Birlikte tavafe yaptığımız bir sırada Abdullah b. Ömer’den kızını istedim. Sükut ederek bir kelime ile olsun Cevap vermedi. Bunun üzerine kendi kendime “Eğer İbn Ömer bu işe razı olsaydı bana cevap verirdi .Allah’a yemin ederim ki artık ona bu hususta hiç birşey söylemeyeceğim” dedim. Haç bittiğinde İbn Ömer benden önce Medine’ye döndü. Daha sonra ben de Medine’ye döndüm. Hz. Peygamber’in mescidine girdiğimde onun da orada olduğunu gördüm. Yanına vararak Selam verdim ve kendisine layık olduğu şekilde saygı gösterdim. Çok sevindi ve bana “Ne zaman geldin?” diye sordu. “Yeni geldim” dedim. Bunun üzerine şöyle dedi: “Tavafe yaptığımız sırada benden kızımı istedin. Bu isteğini başka bir yerde de söyleyebilirdin. Çünkü o sırada Allah Teâlâ’yı gözlerimizle görür gibi oluyorduk”. Ben de “Böyle takdir edilmiş?” dedim. “Hâlâ aynı fikirde misin?” diye sorduğunda da “Evet, hatta eskisinden daha çok istiyorum” dedim. O zaman oğulları Sâlim ve Abdullah’ı çağırarak onların yanında kızını bana verdiğini söyledi (154).

19. FASIL: ZİKRİN GİZLİ YA DA SESLİ OLARAK YAPILMASI

Hiz. Peygamber’in Gizli Zikrin Faziletini Haber Vermeleri

- Hiz. Peygamber misvakla kılınan namazı diğer namazlardan yetmiş kat üstün görürlerdi. Gizli olarak yapılan zikirler hakkında da şunları söylemişlerdir: “Başkalarına duyurulmadan yapılan zikrin fazileti diğerlerinden yetmiş kat daha üstündür. Kıyamet gününde Allah Teâlâ hesaba çekmek üzere, mahlûkâtı biraraya getirdiğinde insanların amellerini yazan melekler de bu amellerin yazıldığı defterleri getirirler. Hiz. Peygamber meleklerle “Bakın bakalım, kulumun amellerinden unutulmuş ya da yazmadığınız birşey var mı?” diye sorar. Onların “Ey Rabb’imiz! Gördüğümüz ve bildiğimiz bütün amelleri deftere kaydettik; hiç birşeyi atlamadık” demeleri üzerine de kişiye “Ey kulum! Senin, benim katımda gizli bir amelin vardır ki onu sen de bilmiyorsun. Bu gizli olarak yapmış olduğun zikirlerdir ve bugün ben sana onların mükafaatını vereceğim” buyurur (155).

Hiz. Peygamber’in Yüksek Sesle Zikir Yapan Bir Kişiyi Bizzat Defnetmeleri

- Câbir (r.a.) şöyle anlatıyor: Bir gün Medine mezarlığında (Bakî) bir ateşin yanmakta olduğunu görerek oraya gittik. Hiz. Peygamber yeni açılan bir kabre girmişler orada bulunanlara “Cenazeyi bana uzatınız” diyorlardı. Onu ayakların gelmesi gereken taraftan Hiz. Peygamber’e uzattılar. Sonradan bu kişinin yüksek sesle zikir yapan kimse olduğunu öğrendim (156).

- Kendisine Zü’l-Becâdeyn denilen Abdullah, Müzeyne kabilesine mensup bir yetimdi. Amcasının yanında büyümüşü ve o kendisine birçok iyiliklerde bulunmuştu. Abdullah’ın müslüman olduğunu duyan amcası verdiği şeylerin hepsini geri aldı. Öyle ki üzerindeki elbiseyi dahi sıyrıp aldı. Abdullah çıplak olarak annesinin yanına geldi. Annesi çizgili bir entarisini ikiye bölerek bir parçasını onun göbekten aşağı kısmına diğerini ise yukarısına sardı. Sabahleyin Abdullah kalkıp Hiz. Peygamber’in yanına gitti. Hiz. Peygamber onu gördüklerinde “Sen Zü’l-Becâdeyn (çizgili kumaştan iki parça elbise giyen) Abdullah’sın! Bundan böyle benim kapımdan ayrılmay!” buyurdular. Böylece Abdullah ölünceye kadar Hiz. Peygamberin yanından ayrılmadı. O daima yüksek sesle zikir yapardı. Bir gün Hiz. Ömer onun hakkında “Acaba riyakârlık mı yapıyor?” dedi. Hiz. Peygamber de “Hayır. O yanık kalble Allah’a yalvaran birisidir” buyurdular.

- İbn Mes’ud şunları anlatıyor: Tebuk savaşında bir gece askerlerin bulunduğu tarafta bir ateşin yanmakta olduğunu gördüm. Oraya doğru yürüdüm. Vardığımda Hiz. Peygamber, Ebubekir ve Ömer’in orada olduklarını gördüm. Ölen Abdullah Zü’l - Becâdeyn için mezar kazıyorlardı. Mezar hazır olduğunda Hiz. Peygamber içine girerek Abdullah’ı bizzat kendi elleriyle oraya yerleştirdiler. Defin işi bittikten sonra Hiz. Peygamber “Ey Allah’ım Benim razı olduğum gibi sen de razı ol!” diye dua ettiler (157).

20. FASIL: ALLAH’I ANARKEN TESBİH KULLANILMASI

Hiz. Peygamber’in Hurma Çekirdekleriyle Tesbih Çektiğini Gördükleri Safiyye Vâlidemize Daha Hayırlı Bir Zikir Öğretmeleri

- Hiz. Peygamber bir gün Safiyye vâlidemizin hücreğine girdiklerinde onun önünde dörtbin tane hurma çekirdeği olduğunu gördü. Safiyye vâlidemiz bunlarla tesbih çekerti. Hiz. Peygamber ona “Sana çektiğin bu tesbihlerden daha çok ve daha faziletli birşey öğreteyim mi?” dediler. Onun “Evet!” demesi üzerine “Sübhanallâhi adede halkihî (Allah Teâlâ’yı mahlukları sayısınca tenzih eder ve yüceltirir)” de!” buyurdular (158).

Ebu Safiyye’nin Çakıl Taşları ve Çekirdeklerle, Ebu Hüreyre’nin Dügüm Atılmış Bir İple ve Taşlarla, Sa’d’ın da Yine Taşlarla Tesbih Çekmeleri

- Hiz. Peygamber’in azatlılarından Ebu Safiyye’nin deriden bir yaygısı ve içi çakıl taşlarıyla dolu bir sepeti vardı. Bu taşları serdiği yaygının üzerine boşaltarak gündüzün yarısına kadar tesbih çeker ve sonra bunları kaldırır. Birinci namazı (öğle ve ikinci namazı) kıldıktan sonra akşama kadar aynı şekilde tesbih çekerti (159).

- Yunus b. Ubeyd’in annesi şöyle anlatıyor: Ben muhacirlerden Ebu Safiyye’nin çekirdeklerle tesbih çektiğini gördüm (160).

- Ebu Hüreyre’nin üzerinde ikibin tane düğüm bulunan bir ipi vardı. O, bu düğümler sayısınca tesbih çekmeden yatıp uyumazdı (161).

- Tufâve’li bir ihtiyar şöyle anlatıyor: Bir keresinde Medine-i Münevvere’de Ebu Hüreyre’nin evine misafir oldum. Hiz. Peygamber’in sahabileri içinde ibadete ondan daha düşkün olan ve misafirine ondan daha iyi davranan birini görmedim. Yine bir keresinde onun yanındaydım. O bir sedir üzerine oturmuş ve önüne de içi taş veya çekirdeklerle dolu bir torba almıştı. Yerde ise siyah

bir cariyeye oturuyordu. Ebu Hüreyre torbadaki çekirdek ya da taşlar bitinceye kadar tesbih çekti. Sonra da boşalan torbayı cariyeye verdi. O da onları toplayarak torbayı doldurdu ve Ebu Hüreyre'ye geri verdi (162).

- Sa'd b. Ebi Vakkas (r.a.) çakıl taşlarıyla tesbih çekti (163).

İnsanın Allah'ı Temiz Olarak Zikretmesi ve İyiliklerin Karşılığının Katlanarak Verilmesi

- İbn Ömer (r.a.) şöyle buyurmuştur: "Gücün yettiği sürece Allah Teâlâ'yı temiz olduğun halde zikret!" (164).

- Ebu Hüreyre şunları söylemiştir: "Duyduğuma göre bazı insanlar "Allah Teâlâ kuluna işlediği bir iyilik karşılığında bir milyon hasene verir" diyorlarmış. Halbuki ben Hz. Peygamber'in "Allah Teâlâ buna ikimilyon hasene verir" buyurduğunu işittim. "Şüphesiz ki Allah zerre ağırlığı kadar dahi zulmetmez. Eğer (zerre ağırlığı kadar bir) iyilik olursa, Allah onu (n sevabını) kat kat artırır ve ayrıca kendi katından büyük bir ecir verir" (Nisa/40). Dikkat edilirse Allah Teâlâ bu âyet-i kerimede "büyük bir ecir" demektir. Allah'ın büyük dediği birşeyi kim bir-iki milyona ya da başka bir sayıyla takdir edebilir".

- Ebu Osman en-Nehdî şöyle anlatıyor: Ebu Hüreyre'ye giderek "Duyduğuma göre sen "Bir iyiliğe karşılık bir milyon hasene verilir" diyormuşsun" dedim. Bunun üzerine o şöyle dedi: "Sen buna şaşıyor musun? Allah'a yemin ederim ki ben Hz. Peygamber'in "Bir iyilik için ikimilyon hasene yazılır" buyurduğunu duydum" (165).

XV. BÖLÜM : SAHABİLERİN DUALARI

Hiz. Peygamber'le sahabileri hangi durumlarda ve zamanlarda ve nasıl dua ederlerdi?

1. FASIL: DUA ÂDÂBİ

Hiz. Peygamber'in Bazı Sahabilerine Dua Âdâbını Öğretmeleri

- Hiz. Peygamber yanından geçerken "Ey Rabb'im! Senden sabır istiyorum" diye dua eden bir kişiye "Sen Allah'tan bela istemiş oldun; bunun yerine O'ndan sağlık ve âfiyet dile" buyurdular. Başka bir gün de bir adamın "Rabb'im! Senden nimetin tamamını istiyorum!" dediğini duydular. Bunun üzerine ona "Ey insanoğlul Sen nimetin tamamının ne olduğunu biliyor musun?" diye sordular. Adam "Hayır bilmiyorum ey Allah'ın Rasûlü! Fakat ben bununla hayır talep ediyorum" deyince de "Nimeti tamamı, ateşten (cehennemden) kurtularak cennete girmektir" buyurdular. Adamın birinin "Ey celal ve ikram sahibi olan Allah'ım!" diye dua etmekte olduğunu işittiklerinde ise ona "Senin duan kabul olacaktır. Allah'tan dilediğini iste!" buyurdular (1).

Hiz. Peygamber'in Âhirette Verilecek Cezanın Bu Dünyada Verilmesini İsteyen Bir Kişiyi Dünyada ve Ahirette Güzellik İstemesini Tavsiye Etmeleri

- Hiz. Peygamber bir gün hastalıklardan dolayı tüyleri yolunmuş kuş yavrusuna dönen bir kişinin ziyaretine gittiler ve ona "Sen Allah'a nasıl dua ediyorsun?" diye sordular. Adam "Ben 'Ey Allah'ım! Bana ahirette verilecek cezaları bu dünyada ver ve oraya birşey bırakma!" diye dua ederim" dedi. Bunun üzerine Hiz. Peygamber "Niçin "Allâhümme âtina fi'd-dünya haseneten ve fi'l-âhireti haseneten ve kınâ azâbe'n-nâr (Ey Allah'ım! Bize dünyada da bir güzellik (nimet), ahirette de bir güzellik ver! Ve bizi ateşin azabından koru!)" diye dua etmedin?" buyurdular. Hiz. Peygamber'in bu sözleri üzerine adam bu şekilde dua etti. Allah da ona şifa verdi (2).

Hiz. Peygamber'in Kendisinden Önce Ölmesi İçin Dua İsteyen Beşir b. Hasâsiye'nin Bu İsteğini Reddetmeleri

- Beşir b. el-Hasâsiye şöyle anlatıyor: Hiz. Peygamber bana "Beni Rabîatu'l-Kaş'am (3)'dan getiren ve Peygamber eliyle müslüman olmamı sağlayan Allah'a hamdediyorum" de!" buyurdular. "Ey Allah'ın Rasûlü! Senden önce ölmem için Allah Teâlâ'ya dua eder misiniz?" dediğimdeyse "Ben böyle bir duayı hiç kimse için yapmam" buyurdular (4).

Hiz. Peygamber'in Dua Ettiklerinde Önce Kendilerinden Başlamaları ve Secili Dualardan Kaçınmaları

- Hiz. Peygamber dualarına kendi nefislerinden başlardı. Bir gün Musa (a.s.) ile salih kul arasında geçen hadiseden bahisle "Allah'ın rahmeti bizim ve Musa'nın üzerinize olsun. Eğer o sabretmiş olsaydı daha ne acayip şeyler görecekti" buyurdular. Sonra da "(Musa) 'Eğer bundan sonra sana birşey sorarsam artık benimle arkadaşlık etme. (O takdirde) benim tarafımdan (benimle arkadaşlık etmemen için) sana bir özür ulaşmıştır" dedi" (Kehf/76) mealindeki âyet-i kerimeyi okudular ve bunu yaparken de "uzren (özür)" kelimesini uzattılar (5).

- Âişe vâlidemiz Medine vaizi İbn Ebi's-Sâib'e "Sakın dua ederken seci yapma. Çünkü Hiz. Peygamber ve sahabileri asla böyle yapmazlardı" demişti" (6).

Hiz. Ömer'in Bir Kişiyi Dua Âdâbını Öğretmesi ve İbn Mes'ud'un Seher Vaktinde Dua Etmeleri

- Hiz. Ömer bir gün adamın birinin fitneden Allah'a sığındığını duydu. Bunun üzerine ona "Ben senin bu duandan Rabb'ine sığınıyorum. Sen Allah Teâlâ'ya sana mal ve çoluk-çocuk vermemesi için mi dua ediyorsun?" dedi. Bir başka rivâyette ise şunları

söylemiştir: “Sen Allah’ın sana mal ve çocuklar vermesini istemiyor musun? Fitneden Allah’a sığınmak istediğinizde onun insanı sapıklığa ve kötü yola sevkedendenlerinden sığınınız!” (7).

- Muhârib b. Disâr’in amcası şöyle anlatıyor: Bir gün seher vaktinde Abdülah b. Mes’ud’un evinin yanından geçiyordum. Onun şöyle dua ettiğini duydum. “Ey Allah’ım! Beni çağırдын, bunun için dergahına geldim. Emrettin, sana itaat ettim. Şu seher vaktinde günahlarımı bağışla!”. Daha sonra kendisiyle karşılaştığımda ona “Seher vaktinde söylediklerini işittim” dedim. Bunun üzerine o “Yakub (a.s.) da “Bize af talebinde bulun!” diyen çocuklarının bu isteğini seher vaktinde yerine getirmişti” dedi (8).

H. Peygamber’in Dua Ederlerken Ellerini Kaldırmaları ve Duadan Sonra da Yüzlerine Sürmeleri

- Hz. Peygamber dua ederlerken ellerini kaldırır; duadan sonra da bunları yüzlerine sürerlerdi.
- Hz. Peygamber dua için ellerini kaldırdıklarında onları, yüzlerine sürmeden indirmezlerdi.
- Hz. Ömer şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber’i Ahcârü’z-Zeyt’te ellerinin iç kısmıyla dua ederlerken gördüm. Duayı bitirdikten sonra ellerini mübarek yüzlerine sürdüler (9).
- Hz. Âişe şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber dua ederlerken ellerini kaldırırldı. Elleri havada o kadar çok kalırdı ki ben usanırdım (10).
- Hz. Peygamber ellerini havaya kaldırarak şöyle dua ederlerdi: “Ey Allah’ım! Ben ancak bin beşerim. Bunun için de herhangi bir kişiye kötü söylemişsem ya da birini incitmişsem bundan dolayı beni azaba duçar eyleme!” (11).
- Âişe vâlidemiz şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber’in ellerini kaldırarak şöyle dua ettiklerini duydum: “Ben ancak bir beşerim. Herhangi bir mü’mini incitmiş veya onlardan birine kötü bir söz söylemişsem beni bu yüzden cezalandırma!” (12).

H. Peygamber’in Düşmana Beddua Ettikten Sonra Ellerini Yüzlerine Sürmeleri

- Hz. Peygamber, Medine’yi kuşatan müşrikler tarafından taş üstünde taş bırakmamacasına tahrip edilmiş, müslüman göçebelerden bir kabilenin yurdundan geçerken ellerini mübarek yüzlerine doğru kaldırarak onlara beddua ettiler. Bu sırada göçebelerden birisi “Anam babam sana feda olsun ey Allah’ın Rasûlü! Ellerini uzat!” dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber ellerini mübarek yüzlerinin yanına doğru uzattılar fakat yukarı kaldırmadılar (13).
- Ebu Nuaym Vehb şöyle diyor: “Ben İbn Ömer’le İbn Zübeyr’in dua ettiklerini ve duadan sonra ellerinin iç tarafını yüzlerine sürdüklerini gördüm” (14)

2. FASIL: CEMAAT HALİNDE ve YÜKSEK SESLE DUA EDİLMESİ ve SONUNDA da ÂMİN DENİLMESİ

H. Peygamber’in, Sahabilerinden Bazı Kimselerin Dualarına Âmin Demeleri

- Bir kişi Zeyd b. Sâbit’e gelerek birşey sordu. Bunun üzerine Zeyd adama şunları söyledi: “Ebu Hüreyre’ye git! Çünkü bir gün ben, Ebu Hüreyre ve bir de falan adam mescitte oturmuş Rabb’imizi anarken Hz. Peygamber yanımıza geldi ve bizimle birlikte oturdular. Bunun üzerine biz uzun bir süre sustuk. Nihayet Hz. Peygamber “Ben geldiğimde ne söylüyorsanız ona devam ediniz!” buyurdular. Arkadaşımla ben Ebu Hüreyre’den Önce davranarak dualarımızı tekrarladık. Hz. Peygamber de “Amin!” dediler, Bizden sonra da Ebu Hüreyre “Rabb’im! Senden, arkadaşlarımdan istediklerini ve bir de unutulmayan bir ilim isterim” dedi. Hz. Peygamber onun duasına da “Âmin!” dediler. Ebu Hüreyre’nin duasını işittiğimizde “Ey Allah’ın Rasûlü! Biz de Allah’tan unutulmayan bir ilim isteriz!” dedik. O zaman Hz. Peygamber “Bu konuda Devs kabilesinden olan şu genç (Ebu Hüreyre) sizi geçti” buyurdular (15).

H. Ömer’in Halktan Duasına Amin Demelerini İstemesi ve Kıtık Senesinde Dua Etmesi

- Hz. Ömer bir gün etrafındakilere “Ben bir dua edeceğim. siz de “Âmin!” diyeceksiniz!” dedi ve sonra da şöyle dua etti: “Rabb’im! Zayıfım, beni kuvvetlendir! Katı kalbliyim, kalbimi yumuşat! Allah’ım! Cimriyim, beni cömert kıl!” (16).
- Said b. Yezîd şöyle anlatıyor: Kıtık senesinde bir sabah Hz. Ömer’i gördüm. Eski-püskü elbiseler içerisinde sırtında ancak dizlerine gelebilen bir aba olduğu halde Allah’a yalvarıyordu. Yüksek sesle bağışlanma (istiğfar) dileniyor, gözlerinden mübarek yanakları üzerine devamlı surette yaşlar dökülüyordu. Sağında da Hz. Peygamber’in amcası Abbas (r.a.) oturuyordu. Hz. Ömer daha sonra kibleye döndü ve ellerini kaldırarak dua etmeye başladı. Halk da onunla birlikte dua ediyorlardı. Birara Abbas (r.a.)’ın elinden tutarak “Ey Allah’ım! Biz Hz. Peygamber’in amcasını şefaathç kılıyoruz” dedi. Abbas (r.a.) da uzun bir süre onun yanında ayakta durarak gözlerinden yaşlar boşandığı halde dua etti (17).

H. Ömer’in Sahabilerden bir Grupla Oturması ve Tek Tek Her Birinin Dua Etmeleri

- Hz. Ömer yatsı namazlarından sonra mescidi kontrol eder namaz kılanların dışındakileri dışarı çıkarırdı. Bir gece yine her zamanki gibi yatsı namazından sonra mescidi kontrole geldi. Mescitte, aralarında Übeyy b. Ka’b’ın da bulunduğu bir grup ashabin oturmakta olduğunu gördü ve “Bunlar kimdir?” diye sordu. Übeyy “Yakın arkadaşlarımdan bazıları ey Mü’minlerin Emiri!” dedi. Hz. Ömer’in “Peki, yatsıdan sonra burada işiniz ne?” demesi üzerine de “Oturup Allah’ı zikrediyorduk” dedi. Bunun üzerine Hz. Ömer’de yanlarına oturdu ve en yakınında bulunan kimseye Duaya başla!” dedi. Adam dua etti. Böylece Hz. Ömer orada bulunanların hepsine teker teker dua ettirdi. Sıra onun diğer tarafında oturmakta olan Ebu Saîd’e geldiğinde o Hz. Ömer’in heybetinden dili tutularak zangır zangır titremeye başladı. Bunu hisseden Hz. Ömer ona “Rabb’im! Beni bağışla! Allah’ım! Bana merhamet eyle!” de mi diyemezsin?” buyurdu. Sonra sıra kendisine geldiği için Hz. Ömer duaya başladı. Orada bulunanlar içinde Hz. Ömer’den daha fazla gözyaşı dökene yoktu. Duasını bitirdiğinde “Bu kadar yeter! Artık kalkınız!” dedi. Böylece herkes mescidi terketti (18).

Hubeyb b. Mesleme ile Numan b. Mukarrin'in Savaştan Önce Dua Etmeleri

- Hubeyb b. Meslemetü'l-Fihri duası makbul bir kimse idi. Bir keresinde o bir ordunun başına getirilerek Rum memleketine gönderildi. Rum ordusuyla karşılaşırken Hubeyb müslümanlara "Ben Hz. Peygamber'in 'Bir cemaat biraraya gelerek içlerinden bazıları dua eder diğerleri de âmin derse Allah Teâlâ dualarını kabul eder" buyurduğunu işittim" dedi. Sonra da Allah'a hamd ü senâlar ederek şöyle dua etti: "Rabb'imiz! Kanlarımızı koru ve bize şehit sevabı ver!". Onlar bu durumdayken düşman kumandanı gelerek Hubeyb'in çadırına girdi (19).

- Numan b. Mukarrin bir savaşta önce müslümanlara "Ben bir dua edeceğim. Siz hepiniz de âmin deyiniz" dedi ve sonra da su duayı yaptı: "Ey Allah'ım! Bugün müslümanlara yardım eden Numan'a şehitlik nasip et! Müslümanlara da fethi müyesser eyle!" (20).

H. Peygamber'in Yüksek Sesle Dua Eden Zü'l-Becâdeyn Hakkında O Allah'ı (Çok Anan Birisidir) Buyurmaları

- Hz. Peygamber, kendisine Zü'l-Becâdeyn denilen sahabe hakkında "O evvâh'tır" derlerdi. Çünkü bu zat Allah'ı çok zikreder ve yüksek sesle dua ederdi (21).

3. FASIL: SÂLİH İNSANLARDAN DUA İSTENİLMESİ

H. Peygamber'in, H. Ömer'den Dualarında Kendisini de unutmamasını İstemeleri Sahabilerin H. Peygamber'den Dua Talep Etmeleri

- Hz. Ömer şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber'den umre yapmak için izin istedim. İstedğim izni vererek bana "Ey kardeşim! Dualarında beni de unutma!" buyurdular. Hz. Peygamber'in bu sözleri yanımda tüm dünyanın benim olmasından daha sevindiricidir (22).

- Ebu Ümâme el-Bâhilî şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber bir keresinde hücre-i saadetlerinden çıktıklarında bizim kendisinden dua beklediğimizi sezerek "Rabb'im! Bizi bağışla ve bize merhamet eyle! Bizden razı ol ve amellerimizi kabul eyle! Bizi ateşten koru ve işlerimizin rast gelmesini sağla!" dediler. Sonra da bizim duayı daha fazla uzatmasını istediğimizi anlayarak "Ben sizin için en kapsayıcı ve hiç bir eksik bırakmayan bir dua yaptım" buyurdular (23).

H. Peygamber'in Sahabilerine Kızgın Kumlar içerisinde Yatıp Yuvarlanarak Nefsini Kınayan Bir Kişiden Dua İstemelerini Söylemeleri

- Bir gün adamın bir elbisesini çıkararak kızgın kumların üzerinde yatıp yuvarlanmaya başladı. Bir yandan da kendi kendine "Cehennem ateşini tat! Geceleri murdar bir leş gibi oluyorsun gündüzleri ise kahraman kesiliyorsun" diyordu. O sırada, bir ağacın gölgesinde oturmakta olan Hz. Peygamber'i gördü ve yanına vararak "Ey Allah'ın Rasûlü! Nefsim bana galebe çaldı" dedi. Hz. Peygamber de ona: "Şunu bil ki göklerin kapıları senin için açıldı ve bütün melekler seninle iftihar ettiler" buyurdular. Sonra da sahabilerine dönerek "Kardeşinizin duasından yararlanınız!" dediler. Bunun üzerine sahabilerin her biri ondan kendileri için dua etmesini istediler. Hz. Peygamber de ona, hepsine birden dua etmesini söylediler. O da şöyle dua etti: "Rabb'im! Takvayı onlar için azık eyle ve kendilerini hidayet üzerinde biraraya getir!" Hz. Peygamber de onun için "Ey Rabb'im! Sen onu muvaffak eyle!" diye dua ettiler. O da "Allah'ım! Onları cennetlik eyle!" dedi (24).

- Hz. Peygamber bir gün kızgın kumlar arasında yatıp yuvarlanarak kendi kendisine "Ey nefis! Geceleri uyku, gündüzleri ise tembellikle geçirir, sonra da cenneti umarsın" geldi. Bunun üzerine Hz. Peygamber sahabilerine "Kardeşinizden dua talep ediniz!" buyurdular. Sahabiler de ona "Bizim için Allah'a dua et!" dediler. Adam "Rabb'im! Onları hidayet üzerinde biraraya getir!" diye dua etti. Sahabiler biraz daha dua etmesini söylediler. Adam bu kez "Ey Allah'ım! Takvayı onlara azık yap!" dedi. Sahabiler bir kez daha dua istediler. Hz. Peygamber de "Kardeşlerine biraz daha dua et!" buyurdular. Bunun üzerine adam "Ey Rabb'im! Onları muvaffak eyle! Kendilerini cennetine kabul eyle!" dedi (25).

H. Ömer'in Üveys el-Karânî'den Dua Talep Etmesi

- Hz. Ömer Üveys el-Karânî'ye "Benim için Allah'tan af talebinde bulun!" dedi. O da "Sen ki Hz. Peygamber'in arkadaşıydın; ben nasıl olur da senin için af talebinde bulunabilirim?" karşılığını verdi. Bunun üzerine Hz. Ömer "Ben Hz. Peygamber'in 'Tâbiînin en hayırlısı kendisine Üveys denilen kişidir" buyurduğunu duydum" dedi (26).

Enes b. Mâlik'in Kendisinden Dua İsteyen Halk İçin Dua Etmesi

- Basra yakınlarındaki Zâdiye denilen yerde bulunduğu sırada halk Enes b. Mâlik'ten kendilerine dua etmesini istediler. O da şu duayı yaptı: "Ey Rabb'im! Bizleri bağışla! Bize merhamet eyle! Bize hem dünyada ve hem de âhirette bir hasene (nimet) ver! Bizleri ateş azabından koru!". Halkın daha fazla dua etmesini istediğinde de yine aynı duayı tekrarlayarak "Bu dua kabul olunursa Allah Teâlâ size dünya ve ahiret hayrını vermiş demektir" dedi (27).

4. FASIL: MÜSLÜMANIN GÜNAHKAR KARDEŞLERİ İÇİN DUA ETMESİ

H. Ömer'in, Müslümanlardan İçkiye Dalmış Bir Kardeşleri İçin Dua Etmelerini İstemesi

- Şam'da akıllı ve güçlü-kuvvetli bir kişi vardı. Bu kişi Şam temsilci olarak zaman zaman Hz. Ömer'e gelirdi. Birara gelmez oldu. Hz. Ömer merak ederek onun niçin görünmediğini sordu. "Ey Mü'minlerin Emiri! O içkiye daldı" denildi. Bunun üzerine Hz. Ömer

katibini çağırarak şu mektubu yazdırdı: “Hattab oğlu Ömer’den falan oğlu falana! Selam üzerine olsun! Kendisinden başka ilah olmayan, tevbeleri kabul edip günahları bağışlayan, kuvvet ve şiddetli azap sahibi Allah Teâlâ’ya hamedederim. O Allah ki kendisinden başka ilah yoktur ve dönüş yalnızca O’nadır”. Sonra da orada bulunanlara dönerek “Allah Teâlâ’ya bu kardeşinizin tevbesini kabul etmesi ve onu doğru yola iletmesi için dua ediniz” buyurdu. Hz. Ömer’in mektubu kendisine verildiğinde adam bunu tekrar tekrar okuyarak “Evet Allah tevbeleri kabul edip günahları bağışlar. Onun azabı şiddetlidir. Hz. Ömer beni O’nun azabından sakındırmış ve bana Allah’ın mağfiretini va’detmiştir” dedi. Adam mektubu tekrar tekrar okudu ve ağladı. Sonra da tevbe ederek bir daha ağzına içki koymadı. Bunu öğrenen Hz. Ömer şunları söyledi: “Kötü yola düşen bir kardeşinizi gördüğünüzde ona nasihat ediniz ve kendisini bağışlaması için Allah’a dua ediniz. Sakın onu Allah’ın rahmetinden ve bağışlamasından Ümitsizliğe düşürmeyiniz ve onun aleyhinde şeytana yardımcı olmayınız” (28).

5. FASIL: KENDİLERİYLE DUAYA BAŞLANILAN KELİMELER

Hiz. Peygamber’in Bir Kişiyeye “Sen Allah Teâlâ’ya İsm-i A’zamiyla Dua Ettin” Buyurmaları

- Hiz. Peygamber “Allâhümme innî es’elûke biennî eşhedü enneke entallâh lâ ilâhe illâ ente, el-ehadü’s-samedü, ellezî lem yelid ve lem yûled ve lem yekûn lehû küfüven ehad (Ey Allah’ım! Ben şehâdet ederim ki sen kendisinden başka ilah olmayan Allah’sın. Birsin, herşey sana muhtaçtır, sense hiç birşeye muhtaç değilsin! Sen ne doğurdun ve ne de doğruldu. Hiç birşey sana denk değildir)” diyen bir adama şunları söylemişlerdir: “Sen Allah Teâlâ’ya ism-i a’zamiyla (en büyük ismiyle) yalvardın. Kim bu isimle yalvarırsa isteği kendisine verilir. Kim bununla dua ederse Allah onun duasını kabul eder” (29).

- Hiz. Peygamber “Yâ ze’l-celâli ve’l-ikrâm (Ey celal ve ikram sahibi)!” diye dua eden bir kişiyeye “Duan kabul edildi, Allah’tan iste!” buyurdular (30).

- Hiz. Peygamber namaz kılariken yanından geçtiği Ebu Ayyaş Zeyd b. Sâmit ez-Zârakî’nin “Allahumme innî es’elûke bienne leke’l-hamdü lâ ilâhe illâ ente yâ Hannânü yâ Mennân. Yâ bedîa’s-semâvâtî ve’l-ardi yâ ze’l-celâli ve’l-ikram (Ey Allah’ım! Ben yalnızca senden istiyorum. Hamd ancak sana mahsustur. Senden başka ilah yoktur. Ey Hannân! Ey Mennân! Ey yerlerin ve göklerin yaratıcısı, celal ve ikram sahibi!)” dediğini duydular. Bunun üzerine ona şunları söylediler: “Sen Allah Teâlâ’dan en büyük ismiyle (ism-i a’zam) istedin. O öyle bir isimdir ki kendisiyle dua edene mutlaka icâbet edilir. Onunla bir şey isteyene istediği mutlaka verilir” (31).

Hiz. Peygamber’in Duasında Allah Teâlâ’ya Güzel Bir Şekilde Öven Bir Göçebeye Altın Hediye Etmeleri

- Hiz. Peygamber bir gün bir göçebe Arab’ın, namazında şöyle dua ettiğini duydular: “Ey gözlerin göremediği, şek ve şüphelerin karışmadığı hiç kimsenin vasıflandıramadığı, hadiseler karşısında değişmeyen, neticelerden korkmayan; dağların ağırlıklarını, denizlerdeki suyun miktarını, yağmur damlalarıyla ağaçlardaki yaprakların ve güneşin üzerinde doğduğu herşeyin sayısını bilen; hiç bir göğün bir başka göğü, yerin de başka bir yeri kendisinden gizleyemediği, denizlerin diplerindekini ve dağların en sarp yerlerindeki şeyleri gören Allah’ım! Ömrümün en hayırlı kısmını son kısmı kıl! Amellerimin ve günlerimin de en hayırlısını yine en sonuncuları kıl! (Yâ men lâ terâhu’l-uyûnu, velâ tuhâlituhu’z-zunûnu, velâ yasîfuhu’l-vâsîfûne, velâ tuğayyiruhu’l-havâdisü, velâ yahşâ’d-devâir, ya’lemü mesâkîle’l-cibâli, ve mekâyile’l-bihâri, ve adede kıtarî’l-emtârî, ve adede verakî’l-eşcârî, ve adede mâ azleme aleyhi’leylelü ve eşraka aleyhi’n-nehâru, velâ tuvârî minhu semâun semââ, velâ ardun ardâ, velâ bahrun ma fî ka’rihi, velâ cebelün mâ fî va’rihi. İc’al hayra umurî ahirahû, ve hayra amelî havâtîmehû, ve hayre eyyâmî yevme elkâke fih)”. Bunun üzerine Hiz. Peygamber, o göçebeyi kendisine getirmesi için oraya birisini bıraktılar. O kişi namazını bitiren göçebeyi Hiz. Peygamber’in yanına getirdi. Hiz. Peygamber bu göçebeye, o sıralarda kendisine hediye edilmiş olan bir miktar altını vererek “Ey göçebe! Sen hangi kabiledensin?” diye sordular. Onun “Âmir b. Sa’saa oğulları kabilesindenim” demesi üzerine de “Bu altınları sana niçin verdiğimi biliyor musun?” dediler. Göçebe şöyle cevap verdi: “Ey Allah’ın Rasûlü! Aramızda bulunan akrabalıktan dolayı vermiş olmalısınız!”. O zaman Hiz. Peygamber “Akrabalık hakkı da varsa da ben bu altınları sana Allah’ı güzel bir şekilde övdüğünden dolayı verdim” buyurdular (32).

- Âişe vâlidemiz şöyle anlatıyor: Hiz. Peygamber’in şöyle dua ettiklerini duydum: “Ey Allah’ım! Senden temiz, bereketli, güzel ve katında en sevimli olan isminle istiyorum. O öyle bir isimdir ki kendisiyle çağrıldığında icabet edersin. Onunla istenildiğinde verirsin, merhamet talep edildiğinde merhamet eden, sıkıntıdan kurtulmak isteyenleri kurtarırsın (Allâhümme innî es’elûke bismike’t-tâhîrî’t-tayyîbî’l-mübâreki’l-ehabbi ileyke, ellezî izâ duîte bihî ecebe, ve izâ süilte bihî a’tayte, ve ize’s-türhimte bihî rahimte, ve ize’s-tüfricte bihî ferrecte)”.

- Âişe vâlidemiz şöyle anlatıyor: Hiz. Peygamber bir gün bana “Ey Âişe! Sen, Allah Teâlâ’nın bana, kendisiyle dua edildiğinde kabul edileceği ve istenilenlerin verileceği ism-i a’zamı öğrettiğini biliyor musun?” buyurdular. Bunun üzerine “Anam babam sana feda olsun ey Allah’ın Rasûlü, bunu bana da öğretir misiniz?” dedim. Hiz. Peygamber “Ey Âişe! Bu senin için uygun değildir!” buyurdular. Böylece onun yanından ayrıldım. Ancak bir saat kadar sonra yine gelerek mübarek başlarını öptüm ve “Ey Allah’ın Rasûlü! Ne olursunuz bana da öğretin!” diye yalvardım. “Hayır ey Âişe! Onu sana öğretmem doğru olmaz. Çünkü onunla herhangi bir dünyalık isteyebilirsin!” buyurdular. O zaman kalkıp abdest aldım ve iki rekat namaz kılarak “Allâhümme ed’ûk’allah, ve ed’ûke’r-Rahmân, ve ed’ûke’l-Berri’r Rahim ve ed’ûke biesmâike’l-hüsna külliha mâ alimtü minha vemâ lem a’lemü en fağfir lî ve terhamnî (Ey Allah’ım! Senden Allah, Rahman, Berr ve Rahim isimleriyle, bilmediğim ve bildiğim tüm güzel isimlerle beni bağışlamayı ve bana merhamet etmeni istiyorum)” diye dua ettim. Bunları işiten Hiz. Peygamber gülümseyerek “Ey Âişe! İsm-i a’zam işte bu söylediğin kelimelerin arasındadır” buyurdular (33).

Hiz. Peygamber’in Duaların Başında ve Sonunda Söyledikleri Kelimeler

- Hiz. Peygamber dualarına “Sübhâne Rabbiye’l-aliyyî’l-a’le’l-vehhâb (Büyük ve en yüce olan ve hibe edicilerin en büyüğü Allah Teâlâ’yı her türlü ortakten tenzih ederim)” kelimeleriyle başlardı (34).

- Hz. Peygamber yüz defa da dua etseler başında, ortasında ya da sonunda mutlaka “Rabbenâ âtinâ fi’-d-dünyâ haseneten ve fi’l-âhireti haseneten ve kinâ azâbe’n-nâr (Ey Rabb’imiz! Bize dünyada ve âhirette bir hasene (nimet, güzellik) ver ve bizi ateş azabından koru!)” kelimelerini söylerlerdi (35).

H. Peygamber’in Bir Kişiyi Allah’a Hamdedip Kendisine de Salât u Selam Getirdikten Sonra Dua Etmesini Buyurmaları

- Hz. Peygamber’in mescitte oturdukları bir gün adamın biri içeri girerek namaza durdu. Namaz içerisinde “Rabbîğfırlı ve’rhamnî (Ey Rabb’im! Beni bağışla ve bana merhamet eyle!)” diye dua etti. Bunun üzerine Hz. Peygamber ona “Ey namaz kılan kişi! Acele ettin. Namazını tamamlayıp oturduğunda Allah Teâlâ’ya şanına yakışır bir şekilde hamdedip bana da salât u selam getirdikten sonra Allah’tan iste” buyurdular. Daha sonra bir başkası gelip namaz kıldı. Namazı bitirdikten sonra Allah’a hamdedip Hz. Peygamber’e de salât u selam getirdi. Hz. Peygamber bu kişiyi “Ey namaz kılan kişi! Allah’tan iste. O senin duanı kabul edecektir!” buyurdular (36).

İbn Mes’ud’un Müslümanlara, Dualarına Allah Teâlâ’yı Överek Başlamalarını Tavsiye Etmesi

- İbn Mes’ud (r.a.) şöyle buyurmuştur: “Herhangi biriniz Allah Teâlâ’dan birşey isteyeceği zaman önce Allah Teâlâ’yı şanına yakışır bir şekilde meth ü sena eyleyip Hz. Peygamber’e salevât-ı şerife getirsin, sonra da isteklerini Allah’a arzetsin. Bu, duanın kabul olunması için en uygun şekildir” (37).

6. FASIL: HZ. PEYGAMBER’İN ÜMMETİ İÇİN DUA ETMELERİ

H. Peygamber’in Arefe Gecesinde Ümmeti için Mağfiret (Bağışlanma) Dilemeleri

- Hz. Peygamber bir arefe gecesinde çok uzun bir süre dua ettiler ve ümmeti için mağfiret ve rahmet dilediler. Bunun üzerine Allah Teâlâ vahiy göndererek “Ey Rasûlüm! Duanı kabul ettim ve ümmetinin benimle kendileri arasındaki tüm günahlarını bağışladım. Ancak onların kendi aralarında birbirlerine yapmış oldukları zulümleri affetmem” buyurdu. Hz. Peygamber’se “Ey Rabb’im! Sen zulme uğradıklarından dolayı mazlumlara hayırlar vermeye kâdir olduğun gibi zâlimi de affetmeye kâdirsin” dediler. Ancak o gece Allah Teâlâ’dan karşılık gelmedi. Hz. Peygamber Müzdelife’ye döndükleri sabah aynı duayı tekrarladıklarında Allah Teâlâ “Onları da bağışladım” buyurdu. O zaman Hz. Peygamber tebessüm ettiler. Onun bu halini gören sahabilerden bazıları “Ey Allah’ın Rasûlü! Biz daha önceleri senin bu saatlarda gülümsediğini hiç görmemiştik” dediler. Hz. Peygamber şöyle dediler: “Allah’ın düşmanı iblisin haline güldüm. Çünkü o, Allah Teâlâ’nın benim ümmetim hakkındaki duamı kabul ettiğini öğrendiğinde dövünerek ve ‘Mahvoldum’ diyerek başına toprak saçmaya başladı” (38).

H. Peygamber’in Ümmetine Dua Etmeleri ve Allah Teâlâ’nın da Ona “Ümmetin Hakkında Seni Razi Edeceğiz” Buyurması

- Hz. Peygamber bin gün İbrahim (a.s.)’ın “Ey Rabb’im! Onlar (putlar) insanlardan birçoğunu saptırdılar. Artık bana uyarsa o bendendir. Kim de bana karşı gelirse (onun yaptıklarına karşı) şüphesiz ki Sen çok bağışlayan ve çok merhamet edersin” (İbrahim/36) sözleriyle İsa (a.s.)’ın “Eğer onlara azap edersen şüphesiz ki onlar senin kullarıdır. Eğer onları bağışlarsan yegâne gâlip hüküm ve hikmet sahibi olan hakikaten sensin sen!” (Mâide/18) sözlerini okuduktan sonra ellerini kaldırarak “Rabb’im! Ümmetim (i bağışla)! Rabb’im! ümmetim (i bağışla)! Rabb’im! ümmetim (i bağışla)!” diye dua edip ağladılar. Bunun üzerine Allah Teâlâ, Cebrail (a.s.)’a “Ey Cebrail! Muhammed’e git ve niçin ağladığını sor (Rabb’im daha iyi bilir!)” buyurdu. Cebrail (a.s.) Hz. Peygamber’e gelip niçin ağladıklarını sordu ve sonra onun cevabını Allah Teâlâ’ya ilettiler. O zaman Allah Teâlâ “Git ve Muhammed’e ümmeti hakkında kendisini razı edip onu asla üzmeyeceğimi söyle” buyurdu (39).

H. Peygamber’in Âişe Vâlidemize ve Ümmetine Dua Etmeleri

- Hz. Peygamber ümmetine dua ederek “Ey Rabb’im! Onların kalblerini ibadetine yönelt ve rahmetini üzerlerine indir!” derlerdi (40).

- Âişe vâlidemiz şöyle anlatıyor: Sevinçli bir anlarında Hz. Peygamber’e “Ey Allah’ın Rasûlü! Benim için dua et!” dedim. Bunun üzerine “Rabb’im! Âişe’nin gelmiş ve gelecek, gizli-açık bütün günahlarını bağışla!” diye dua ettiler. Onun bu duaları çok hoşuma gitti ve bu yüzden o kadar çok güldüm ki neredeyse düşecektim. Benim bu halimi gören Hz. Peygamber “Yaptığım dua çok mu hoşuna gitti?” diye sordular. “Nasıl hoşuma gitmez ey Allah’ın Rasûlü?” dediğimde de “Allah’a yemin ederim ki bu dua her namazda ümmetim için yaptığım duadır” buyurdular (41).

7. FASIL: HZ. PEYGAMBER’İN DÖRT HALİFE’YE DUA ETMELERİ

H. Peygamber’in Hz. Ebubekir’le Ömer’e Dua Etmeleri

- Hz. Peygamber, Hz. Ebubekir için şöyle dua etmişlerdir: “Ey Rabb’im! Kıyamet gününde Ebubekir’i benimle birlikte, derecesini de benim derecemde kıl!” (42).

- Hz. Peygamber, Hz. Ömer hakkında şöyle dua etmişlerdir: “Ey Allah’ım! Sen İslâm’ı Ömer b. el-Hattab ya da Ebu Cehil b. Hişam’dan biriyle kuvvetlendir!”.

- Hz. Peygamber, yine Hz. Ömer hakkında şöyle dua etmişlerdir: “Ey Rabb’im! Sen İslâm’ı Ömer b. el-Hattab ile güçlendir!” (43).

Hız. Peygamber'in Hz. Osman'a Dua Etmeleri

- Hz. Peygamber, kendisine bir kızıl deve hediye eden Hz. Osman için şöyle dua ettiler: "Ey Allah'ım! Sen onu (Osman'ı) Sırat'tan sağ-salim geçir!"
- Hz. Peygamber, Hz. Osman için "Ey Allah'ım! Benim razı olduğum gibi sen de Osman'dan razı ol!" diye dua ettiler ve bunu üç kere tekrarladılar.
- Hz. Peygamber "Ey Rabb'im! Sen Osman'ın geçmiş, gelecek, gizli açık işlemiş olduğu tüm günahlarını bağışla!" diye dua ettiler (44).

Hız. Peygamber'in Hz. Ali'ye Dua Etmeleri

- Hz. Ali şöyle anlatıyor: Bir keresinde hastalanmıştım. Hz. Peygamber ziyaretime geldiler. Bir müddet oturduktan sonra kalkarak beni yerlerine oturtular ve abalarını da üzerime attılar ve namaz kılmaya başladılar. Namazı bitirdiklerinde "Ey Eba Tâlib'in oğlu! Artık sende hastalık kalmamıştır. Çünkü ben Allah Teâlâ'dan kendim için ne istemişsem senin için de aynıı istedim. O da benim duamı kabul etmiş ancak bana 'Senden sonra peygamber gelmeyecektir' buyurmuştur" dediler. Gerçekten de ayağa kalktığımda kendimi sanki o hastalığa hiç yakalanmamış gibi hissettim (45).
- Zeyd b. Yüsey', Saîd b. Vehb ve Amr b. Zî-Merr şöyle anlatıyor: Hz. Ali bir gün bizleri toplayarak "İçinizde, Hz. Peygamber'in Gâdir-i Hum denilen yerde benim hakkımda söylemiş oldukları sözlerini işitenler ayağa kalsın!" dedi. Bunun üzerine onüç kişi ayağa kalkarak şunları söylediler: "Allah için şahitlik ederiz ki o gün Hz. Peygamber orada bulunan müslümanlara "Ben sizlere kendi nefislerinizden daha yakın değil miyim?" diye sordular. Onların"Evet, ey Allah'ın Rasûlü!" demeleri üzerine de sözlerini şöyle sürdürdüler: "Şunu biliniz ki ben kimin mevlâsı isem Ali de onun mevlâsı'dır. Rabb'im! Ona yardım edenlere yardım et; onu seveni sev, sevmeyeni de sevme. Ona merhamet gösterene sen de merhamet göster; yine ona düşmanlık yapana sen de düşmanlık yap" (46).
- Hz. Peygamber, Hz. Ali için şöyle dua etmişlerdir: "Ey Rabb'im! Onun diline doğruluk ve kuvvet ver; kalbini de doğru yola (hidayete) ilet!"
- Hz. Peygamber, Hz. Ali hakkında şu duayı yapmışlardır: "Ey Allah'ım! Ona doğru hüküm verme kabiliyeti ver!" (47).

Hız. Peygamber'in Sa'd b. Ebi Vakkas'la Zübeyr b. Avvam'a Dua Etmeleri

- Hz. Ebubekir şöyle anlatıyor: Ben Hz. Peygamber'in Sa'd b. Ebi Vakkas hakkında "Rabb'im! Sen onun okunu hedefine isabet ettir! Dualarını kabul et ve kendisini insanlara sevdır" diye dua ettiklerini işittim.
- Hz. Peygamber "Allah'ım! Sana dua ettiğinde Sa'd b. Ebi Vakkas'ın duasını kabul eyle!" diye dua etmişlerdir. Zübeyr b. Avvam (r.a.) şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber bana, çocuklarıma ve torunlarıma dua ettiler (48).

Hız. Peygamber'in Ehl-i Beytlerine Dua Etmeleri

- Hz. Peygamber bir gün kızı Hz. Fâtımâ'ya "Git, kocanı ve iki oğlunu bana getir!" buyurdular. Hz. Fâtımâ gidip getirdiğinde, Hz. Peygamber Hayber ganimetlerinden olan abalarını çıkararak onların Üzerine atıp şöyle dua ettiler: "Ey Rabb'im! Bunlar Muhammed'in ehl-i beytidirler. İbrahim'in ehl-i beyt-i üzerine indirdiğin gibi Muhammed'in ehl-i beytinin üzerine de salevât ve bereketlerini indir. Muhakkak ki sen çok övülen yüce bir zatsın" (49).
- Ebu Ammar şöyle anlatıyor: Vasile b. Eska'nın yanında otuyordum. Bir ara Hz. Ali'den söz açıldı. Bunun üzerine orada bulunanlar Hz. Ali'ye küfrettiler. Onlar kalkıp gittikten sonra Vasile bana "Otur da onların küfrettikleri zat hakkında sana birşeyler anlatayım" diyerek şunları söyledi: "Bir gün Hz. Peygamber'in yanında otuyordum. O sırada Hz. Ali, Fâtımâ, Hasan ve Hüseyin de oraya geldiler. Hz. Peygamber abalarını çıkarıp onların üzerine atarak "Rabb'im! Bunlar benim ehl-i beytimdir (ev halkımdır). Sen bunlardan kusurları gidererek kendilerini tertemiz yap!" diye dua ettiler. O zaman "Ey Allah'ın Rasûlü! Ben de onlardan mıyım?" diye sordum. "Evet sen de onlardansın" buyurdular. Allah'a yemin ederim ki amellerim içerisinde kendisine en çok güvendiğim Hz. Peygamber'in bu müjdeleridir" (50).
- Hz. Ali şöyle anlatıyor: Bir gün Hz. Peygamber'in huzuruna girdiğimde hanımım Fâtımâ ile oğullarım Hasan'la Hüseyin'in bir sergi üzerinde oturmakta olduklarını gördüm. Hz. Peygamber beni de onların yanına oturtular. Sonra da serginin uçlarının üzerimize atıp bağlayarak "Ey Rabb'im! Benim razı olduğum gibi sen de bunlardan razı ol!" buyurdular (51).

Hız. Peygamber'in Torunları Hz. Hasan'la Hüseyin'e Dua Etmeleri

- Hz. Peygamber torunları Hasan'la Hüseyin'e şöyle dua etmişlerdir: "Ey Rabb'im! Ben bunları severim. Onları sen de sev. Bunları sevenler beni sevmiş sayılırlar" (52).

Hız. Peygamber'in Amcaları Abbas'a ve Onun çocuklarına Dua Etmeleri

- Hz. Peygamber, amcaları Abbas için şöyle dua etmişlerdir: "Ey Rabb'im! Abbas'ın ve evlatlarının gizli-açık tüm günahlarını bağışla! Evlatlarından ona hayırlı halefler kıl!"
- Hz. Peygamber şöyle dua etmişlerdir: "Ey Allah'ım! Abbas'ın ve kıyamete kadar onun zürriyetinden gelenlerin gizli-açık tüm günahlarını bağışla!"
- Hz. Peygamber bir keresinde şu duayı yapmışlardır: "Ey Rabb'im! Abbas'ı ve onun çocuklarını affeyle! Onları sevenleri de affeyle!"
- Hz. Peygamber, amcaları Abbas için şöyle dua etmişlerdir: "Abbas benim amcamdır ve babam gibidir. Atalarımın kalan en son bağıdır. Rabb'im! Onun günahlarını bağışla! Amellerinin güzellerini kabul edip kötülerinden vazgeç. Onu azaba çarptırma. Zürriyetini de islah eyle!" (53).

- Hz. Peygamber bir gün amcası Abbas b. Abdilmuttalib'e "Yarın sen de çocuklarında ben gelinceye kadar evinizden ayrılmayınız. Sizlerle konuşacaklarım var!" buyurdular. Ertesi sabah Hz. Abbas ve çocukları evden çıkmayarak Hz. Peygamber'i beklediler. Hz. Peygamber kuşluk vaktinde gelerek "Selam, Allah'ın rahmet ve bereketi de senin üzerine olsun!" dediler. Hz. Peygamber onlara nasıl sabahladıklarını sordular. Onlar da "Allah'a hamdederek sabahladık" cevabını verdiler. Bunun üzerine Hz. Peygamber "Biraraya geliniz ve birbirinize yaklaşınız!" buyurdular. Sonra da abalarını çıkarıp onların üzerine atarak "Rabb'im! Bu babamın kardeşi ve benim amcamdır. O babam yerindedir. Bunlar da benim ehl-i beytimdirler. Benim kendilerini abamla koruduğum gibi sen de onları ateşten koru!" diye dua ettiler. O zaman evin duvarlarından ve kapının eşiğinden "Amin!" sesleri duyuldu (54).

- İbn Abbas şöyle anlatıyor: Bir gün Hz. Peygamber'in hanımı, teyzem Meymûne'nin yanında bulunuyordum. Birara Hz. Peygamber'in abdest suyunu hazırladım. Hz. Peygamber bu suyu kimin hazırladığını sorduklarında teyzem Meymûne benim hazırladığımı söyledi. Bunun üzerine Hz. Peygamber bana "Ey Rabb'im! Onu dinde fakih (derin bilgi sahibi) kıl! Ona Kur'an'ın tefsirini öğret!" diye dua ettiler.

- Hz. Peygamber, İbn Abbas (r.a.) için şöyle dua etmişlerdir: "Rabb'im! Ona Kitab'ı (Kur'an'ı) öğret ve onu dinde fakih (bilgi sahibi) kıl!" (55).

- Hz. Peygamber "Ey Rabb'im! İbn Abbas'a hikmeti ve Kitab'ın tefsirini öğret!" diye dua etmişlerdir.

- Hz. Peygamber, İbn Abbas (r.a.) için şu duayı yapmışlardır: "Ey Allah'ım! Onu bereketli kıl ve zürriyetini devam ettir!" (56).

Hız. Peygamber'in Ca'fer ve Çocuklarına, Zeyd b. Hârise ve Abdullah b. Revâha'ya Dua Etmeleri

- Hz. Peygamber "Ey Allah'ım! Ca'fer'in yokluğunda onun çocuklarına sen sahip çık!" diye dua ettiler.

- Hz. Peygamber bir keresinde "Ey Rabb'im! Ca'fer'den sonra onun aile efradına sen sahip çık ve Abdullah b. Ca'fer'in alışverişine bereket ihvan eyle!" diye dua ettiler ve bunu da üç kere tekrar ettiler.

- Hz. Peygamber, Mûte savaşında Belkâ denilen yerde şehit edilen Ca'fer b. Ebî Tâlib için şöyle dua ettiler: "Rabb'im! Ca'fer'e, aile efradından, salih kullarına kıldığın haleflerden daha hayırlı ve daha üstününü halef kıl!" (57).

- Zeyd b. Harise, Ca'fer ve Abdullah b. Revâha'nın şehit oldukları halde geldiğinde Hz. Peygamber kalkıp onları Övdüler ve sonra da Zeyd'den başlayarak şöyle dua ettiler: "Ey Allah'ım! Zeyd'i bağışla! Ey Allah'ım! Zevd'i bağışla! Ey Allah'ım Zeyd'i bağışla! Ey Allah'ım Ca'fer'i bağışla! Ey Allah'ım! Abdullah b. Revâha'yı bağışla!" (58).

Hız. Peygamber'in Yâsir Âilesine, Ebu Seleme ve Üsâme b. Zeyd e Dua Etmeleri

- Hz. Peygamber "Ey Allah'ım! Sen Yâsir âilesini bağışla!" diye dua etmişlerdir.

- Hz. Peygamber, Ammar için şöyle dua etmişlerdir: "Ey Rabb'im! Bereketini Ammar üzerine indir!" (59).

- Hz. Peygamber şöyle dua etmişlerdir: "Ey Allah'ım! Ebu Seleme'yi bağışla! Onu mukarreblerin (kendine yaklaştırdıklarının) derecesine çıkar! Ondan sonra çocuklarına sen halef ol Ey alemlerin Rabb'i! Hem bizi hem de onu bağışla! Onun kabrini genişlet ve nurlandır!" (60).

- Üsâme b. Zeyd şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber beni sağ, Hasan'ı da sol dizlerine oturturlar; sonra da bizi bağırllarına basarak "Ey Allah'ım! Benim merhamet ettiğim gibi sen de onlara merhamet et! Ben onları seviyorum, sen de sev!" diye dua ederlerdi (61).

- Üsâme b. Zeyd şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber'in hastalıkları ağırlaştığında Cürüf'teki ordugahtan Medine'ye indim. Benim arkamdan askerler de Medine'ye geldiler. Yanlarına girdiğimde Hz. Peygamber konuşamıyorlardı. Mübarek ellerini üzerime koyup kaldırıyorlardı. Ben bu hareketlerinden onun benim için dua ettiklerini anladım (62).

Hız. Peygamber'in Amr İbnü'l-As, Hâkim b. Hizam ve Cerir ile Büsr'ün Ailesine Dua Etmeleri

- Hz. Peygamber bir keresinde şöyle dua etmişlerdir: "Ey Allah'ım! Amr İbnü'l-As'ı bağışla!". Bunu üç kere tekrarladıktan sonra "Çünkü o, kendisini sadaka vermeye davet ettiğimde bana icabet eder" buyurdular (63).

- Hz. Peygamber Hâkim b. Hizam için "Rabb'im! Onun alışverişini bereketli ve başarılı kıl!" diye dua etmiştir.

- Hâkim b. Hizam şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber bir gün bana kurbanlık bir hayvan almam için bir dinar verdiler. Ben çarşıya giderek bu bir dinara bir hayvan aldım ve sonra onu iki dinara sattım. Bu iki dinarın biriyle bir koyun aldım, diğerini de Hz. Peygamber'e getirdim. Bunun üzerine Hz. Peygamber bana bereketle dua ettiler ve o bir dinarı da sadaka olarak vermemi söylediler (64).

- Cerir şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber'e giderek at sırtında duramayıp düştüğümü söyledim. Bunun üzerine mübarek elleriyle şiddetini hissedecek derecede göğsüme vurarak "Rabbim! Onu sabit kıl! Kendisini hidayet üzere ve insanları doğru yola iletecek biri kıl!" diye dua ettiler. O günden sonra bir daha attan düşmedim.

- Cerir şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber bir gün bana "Beni şu Zü'l Halesa denilen şeyden kurtarabilir misin?" buyurdular. Zü'l-Halesa, Has'âm kabilelerince kutsal bilinen ve cahiliye döneminde kendisine Yemen Kâbe'si denilen bir bina idi. "Ey Allah'ın Rasûlü! Ben at üzerinde duramam ki bunu yapabileyim" dedim. Bunun üzerine bana dua ettiler (65).

- Abdullah b. Büsr şöyle anlatıyor: Bir gün babamla birlikte evimizin önünde otururken Hz. Peygamber'in bir katır sırtında gelmekte olduklarını gördük. Yanımıza geldiklerinde babam "EyAllah'ın Rasûlü! Yemeğimizden yemek üzere inmez misiniz? Hem bize de bereketle dua edersiniz!" dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber hayvandan inerek evimize girdiler. Yemeği yedikten sonra da "Rabb'im! Onlara rahmet eyle! Onları bağışla! Rızıklarını bereketli kıl!" diye dua ettiler (66).

Hız. Peygamber'in Berâ' b. Ma'rûr, Sa'd b. Übâde ve Ebu Katâde'ye Dua Etmeleri

- Gıfar kabilesinden bir kişi Hz. Peygamber'e geldi Hz. Peygamber ona ismini sordular. Onun "İsmim Nebhân'dır" demesi üzerine de "Sen ikrama layık birisisin" buyurdular. Daha sonra Hz. Peygamber Medine'ye geldiklerinde Berâ'b. Ma'rûr için şöyle dua ettiler: "Ey Allah'ım! Bera' b. Ma'rûr'a merhamet eyle! Kıyamet gününde onu mahcup eyleme! Onu cennetine dahil eyle!" (67).

- Hz. Peygamber, Medine'ye hicret ettiklerinde ilk namazı Bera'b. Ma'rûr üzerine kıldılar. Ashabıyla birlikte saf haline geldiklerinde Hz. Peygamber "Ey Rabb'im! Onu bağışla! Ona merhamet eyle ve kendisinden razı ol! Nitekim bunu yaptın da" diye dua ettiler (68).

- Hz. Peygamber şöyle dua etmişlerdir: "Ey Allah'ım! Sa'd b. Übâde'nin ailesi üzerine salât ve rahmetini indir!" (69).

- Ebu Katâde şöyle anlatıyor: Bir keresinde Hz. Peygamber'le bir yolculuk yaptım. Birara uyukladıklarını ve develerinden düşecek gibi sarktıklarını gördüm. Hayvanımı sürerek yanlarına vardım ve kendilerini doğrultarak uyanıncaya kadar tuttum. Sonra bir kere daha sarkmış olduklarını gördüm ve yine doğrultarak uyanıncaya kadar tuttum. Bunun üzerine benim için şöyle dua ettiler: "Rabb'im! O, bu gece beni nasıl muhafaza etmişse sen de onu muhafaza et!". Sonra da bana dönerek "Ey Eba Katâde! Seni bu gece çok yorduk" buyurdular (70).

H. Peygamber'in Enes b. Mâlik'e ve Başka Sahabilere Dua Etmeleri

- Ümmü Süleym, Hz. Peygamber'e "Ey Allah'ın Rasûlü! Enes için dua et!" dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber "Ey Allah'ım! Onun malını ve çocuklarını çoğalt! Malını bereketli kıl!" diye dua ettiler (71).

- Harmele adlı bir kişi Hz. Peygamber'in yanına geldi ve dilini işaretle "Ey Allah'ın Rasûlü! İşte iman buradadır" dedi. Sonra da kalbini işaretle "Münafıklık da buradadır. Çünkü o Allah'ı çok az zikrediyor" diye ekledi. Bunun üzerine Hz. Peygamber onun için şöyle dua ettiler: "Ey Rabb'im! Ona zikredici bir dil, şükredici bir kalb ihsan eyle! Beni sevenleri sevdiği sürece ona bol rızık ver ve sonunu hayırlı kıl!".

- Telîb adlı sahâbi Hz. Peygamber'e gelerek ondan kendisine dua etmesini istedi. Hz. Peygamber de "Bu isteğini, izin verildiği zaman yerine getiririm" dediler. Uzun bir süre oturduktan sonra onu yanlarına çağırıldılar. Mübarek elleriyle onun yüzünü sıvazlayarak üç kere "Ey Rabb'im! Telîb'i bağışla ve ona merhamet eyle!" buyurdular (72).

- Hz. Peygamber şöyle dua etmişlerdir: "Rabb'im! Ebu Âmir Übey'i kıyamet gününde insanların en üstünlerinden kıl!" (73).

- Hassân b. Şedâd şöyle anlatıyor: Bir gün annem beni alıp Hz. Peygamber'e götürdü ve "Ey Allah'ın Rasûlü! Şu oğlumun iyi bir insan olması için dua etmeni istemek üzere sana geldim" dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber kalkıp abdest aldılar. Sonra da kalan sudan bir miktar alarak yüzüme sürdüler ve şöyle dua ettiler: "Ey Allah'ım! Annesi için ona bereket ver! Onu temiz ve iyi bir insan yap!" (74).

H. Peygamber'in Zayıf Sahabilerine Dua Etmeleri

- Hz. Peygamber bir keresinde, namazlarını bitirip selam verdiklerinde yüzlerini kibleye çevirip başlarını da kaldırarak şöyle dua ettiler: "Ey Rabb'im! Seleme b. Hişam'ı, Ayyaş b. Ebî Rabîa'yı, Velid b. Velid'i ve kurtuluş imkanı bulamayan zayıf müslümanları kurtar!" (75).

- Hz. Peygamber bir sabah namazını kılarken birinci rek'atın rûkûundan kalktıklarında şöyle dua ettiler: "Ey Allah'ım! Velidoğlu Velid'i, Hişam oğlu Seleme'yi, Ebu Rabîa oğlu Ayyaş'ı ve Mekke'deki diğer zayıf müslümanları kurtar! Ey Rabb'im! Mudar kabilesi üzerine bela ve felaketler yağdır! Onların gelecek senelerini Yusuf'un kıtlık seneleri gibi kıl!" (76).

8. FASIL: HZ. PEYGAMBER'İN NAMAZ SONLARINDA OKUDUKLARI DUALAR

H. Peygamber'in Muaz'a Her Namazın Sonunda "Rabb'im! Bana, Seni Anmak, Sana şükretmek ve Güzelce İbadet Etmek Hususlarında Yardımcı Ol!" Diye Dua Etmesini Tavsiye Buyurmaları

- Hz. Peygamber bir gün Muaz b. Cebel'in elinden tutarak "Ey Muaz! Allah'a yemin ederim ki ben seni seviyorum!" buyurdular. Muaz da Hz. Peygamber'e "Anam babam sana feda olsun ey Allah'ın Rasûlü! Allah'a yemim ederim ki ben de seni seviyorum" dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber şunları söylediler: "Ey Muaz! Sana her Namazın arkasından şu kelimeleri söylemeni tavsiye ederim: "Rabb'im! Bana, seni anmak, sana şükretmek ve güzelce ibadet etmek hususlarında yardımcı ol! (Allâhümme einnî alâ zikrike ve şükrike ve husni ibâdetike)". Daha sonraları Muaz b. Cebel bu vasiyeti es-Sanâbihiyy'e; es-Sanâbihiyy, Ebu Abdîrrahman'a, o da Ukbe b. Müslim'e yaptı (77).

Peygamber'in Namazı Bitirip de Selam Verdiklerinde "Allâhümme ente's-Selâmu ve Minke's-Selâm. Tebârekte Yâ Ze'l-Celâlî ve'l-İkrâm" Demeleri

- Abdullah b. Amr'ın yanında namaz kılan bir kişi onun selam verdiğinde şunları söylediğini işitti: "Allâhümme Ente's-Selâmu ve Minke's-Selâm. Tebârekte ya ze'l-celâlî ve'l-İkrâm (Ey Allah'ım! Sen selâmsın ve selam sendendir. Ey celal ve ikram sahibi! Sen müşriklerin dediklerinden yücesin)". Aynı kişi daha sonra Abdullah b. Ömer'in de selam verdiğinde bu kelimeleri söylediğini işitince güldü. İbn Ömer "Niçin gülüyorsun?" dedi. Adam "Bir keresinde Abdullah b. Amr'ın yanında namaz kılmıştım. O da aynen senin söylediklerini söylüyordu. Bu yüzden güldüm" dedi. Bunun üzerine İbn Ömer "Hz. Peygamber de namazlarını bitirdiklerinde bunları söylerlerdi" buyurdu (78).

- Âişe vâlidemiz şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber namazı bitirip de selam verdiklerinde "Allâhümme ente's-selâmu ve minke's-selâm. Tebârekte ya ze'l-celâlî ve'l-İkrâm (Ey Allah'ım! Sen selâmsın ve selam sendendir. Ey celal ve ikram sahibi! Sen müşriklerin dediklerinden yücesin)" derlerdi (79).

H. Peygamber'in Namazdan Sonra "Ey Allah'ım! Benden Gam ve Hüznü Gider!" Diye Dua Etmeleri

- Hz. Peygamber namazlarını bitirdiklerinde mübarek sağ elleriyle başlarını sıvazlayarak şunları söylerlerdi: “Bismillâhillezi lâ ilâhe illâ hüve’r Rahmânü’r-Rahîm. Allâhümme’z-hib annî’l-hemme ve’l-hazen (Rahman ve Rahim olup kendisinden başka ilah olmayan Allah’ın adıyla! Ey Rabb’im! Benden gam ve hüznü gider!)” (80).

Ebu Eyyüb ve İbn Ömer’in Hz. Peygamber’in Namazın Sonunda Yapmış Olduklar, Dualar, Hakkındaki Sözleri

- Ebu Eyyüb (r.a.) şöyle anlatıyor: Arkasında kıldığım her Namazın sonunda Hz. Peygamber şu kelimeleri söylerlerdi: “Allâhümmağfir lî hatâyâye ve zünûbi küllehâ. Allâhümme ven’işnî, ve’cbürnî, ve’hdinî li-sâlihî’l-a’mâlî ve’l-ahlâkî lâ yehdî li sâlihîha velâ yusarrifu seyyiehâ illâ ente (Allah’ım! Günah ve hatalarımın tümünü bağışla! Rabb’im! Beni yücelt, eksiklerimi giderip salih amel ve güzel ahlâka sevk et! Salih amel ve güzel ahlâka sevk edip bunların kötülerinden de uzaklaştıran sensin!” (81).

- İbn Ömer şöyle anlatıyor: Arkasında kıldığım bütün namazların sonunda Hz. Peygamber şu kelimeleri söylerlerdi: “Rabb’im! Benim hatalarımı ve kasten yaptıklarımı bağışla! Allah’ım! Beni amellerin ve ahlâkların en güzellerine hidayet et! Bunların en güzellerine ancak sen hidayet eder ve kötülüklerinden yine sen çevirirsin! (Allâhümmağfir lî hataî ve amdî. Allâhümme’hdinî li-sâlihî’l-a’mâlî ve’l-ahlâkî, innehû lâ yehdî li-sâlihîha velâ yusarrifu seyyiehâ illâ ente)” (82).

Ümmü Seleme ve Âişe Vâlidelerimizin Hz. Peygamber’in Namaz Sonlarında Yaptıkları Dualar Hakkında Naklettikleri

- Hz. Peygamber sabah Namazından sonra şöyle dua ederlerdi: “Allâhümme innî es’elûke rızkan-tayyiben ve ilmen -nâfian ve amelen-mütekabbelen (Allah’ım! Senden tertemiz, helal bir rızık, yararlı bir ilim ve kabul olunacak bir amel istiyorum)” (83).

- Hz. Peygamber her namazdan sonra şu duayı ederlerdi: “Allâhümme Rabbe Cibrîle ve Mikâile ve İsrâfile eiznî min harri’ n-nâri ve azâbi’l-kabri (Ey Allah’ım! Ey Cebrail, Mikâil ve İsrâfil’in Rabb’i! Beni ateşin hararetinden ve kabir azabından kurtar)” (84).

Hiz. Ebubekir, Muaviye ve Ebu Musa’nın, Hz. Peygamber’in Namazdan Sonra Yaptığı İki Dua Hakkındaki Rivayetleri

- Hz. Ebubekir şöyle dedi: Hz. Peygamber her namazın akabinde “Ey Allah’ım! Küfürden, fakirlikten, kabir azabından sana sığınıyorum” derdi (85).

- Muaviye şöyle dedi: Hz. Peygamber namazdan döndüğünde “Ey Allah’ım! Senin verdiğine mani yok Senin menettiğini de kimse veremez. Servet sahibine servetinin, soy-sop sahibine soyunun sopunun varlığı, senin katında hiç bin fayda sağlamaz” derdi (86).

- Ebu Musa şöyle dedi: Hz. Peygamber abdest alıp namazı kıldıktan sonra “Yarab! Benim günahımı affeyle. Evimi bana genişlet, rızkımda bereket kıl” derdi (87).

Hiz. Peygamber’in Namazdan Sonraki Duasıyla İlgili Zeyd b. Erkâm ve Hiz. Ali’nin Rivayetleri

- Hz. Peygamber namazı bitirince “Ey rabbimiz. Ey herşeyin rabbi! Ben şehadet ederim ki, ancak sensin rab! Biriciksin sen, ortağın yoktur. Ey Allah’ım! Ey rabbimiz! Ey herşeyin rabbi! Ben şehadet ederim ki, Muhammed senin kulun ve Rasûlündür. Ey Allah’ım! Ey herşeyin rabbi! Ben şehadet ederim ki, bütün kullar kardeşirler. Ey Allah’ım, ey rabbimiz, ey herşeyin rabbi! Beni kendim için ve ehlim için ihlaslı kıl ve her saatte, dünyada ve ahirette. Ey celal ve ikram sahibi! Dinle ve duamı kabul eyle. Allah yücelerin en yücesidir. Ey Allah’ım! Gökleri ve yeri nurlandır. Allah yücelerin en yücesidir. Allah bana kafidir. Ne güzel vekildir. Allah yücelerin yücesidir” diye dua ederdi (88).

- Hz. Peygamber namazdan selam verince “Yarabbi! Takdim ettiğimi ve tehir ettiğimi, gizlice yaptığımı, açıkça yaptığımı ve israf ettiğim her hususta beni affeyle. Senin benden daha iyi bildiğin hususta beni affeyle. Mukaddim, müehhir sensin, senden başka ilah yoktur” derdi (89).

Hiz. Peygamber’in Sabah ve Akşam Yaptığı Dualar

- Rasûlullahın komşusu olan bir hatun bana “Rasûlullahı dinledim. Fecr doğduğu zaman şöyle diyordu: “Ey Allah’ım! Kabir azabından, kabir fitnesinden sana sığınıyorum (90).

Hiz. Peygamber’in “Biz Sabahladık, Mülk de Allah’ın Olarak Sabahladı” Demesi

- Hz. Peygamber, sabah olduğunda “Biz sabahladık. Mülk de Allah’ın olarak sabahladı. Hamd Allah’a mahsustur. Onun ortağı yoktur. O biricik mabuddur. Diriliş onadır” derdi. Akşamlandığında da “Biz akşamladık. Mülk de Allah’ın olarak akşamladı. Hamd Allah’a mahsustur. Allah’ın şeriki yok. Mabud ancak odur. Dönüş ancak onadır” derdi (91).

- Akşam olduğunda Hz. Peygamber “Biz akşamladık. Mülk de Allah’ın olarak akşamladı. Hamd Allah’a mahsustur. Allah’tan başka mabud yoktur. Biriciktir, ortağı yoktur. Mülk ancak O’nundur. Hamd ancak ona dır. o herşeye kadirdir. Ey Rabbim! Bu gecede ki nesnelerin en hayırlısı neyse onu senden istiyorum. Ondan sonra gelenin hayırlısını senden istiyorum. Bu gecenin ve bu geceden sonra gelenlerin içindeki nesnelerin şerrinden sana sığınıyorum. Yarabbi! Tembellikten. açlıktan sana sığınıyorum” diye dua ederdi. Sabahlandığında da aynı duayı “Biz sabahladık, mülk de Allah’ın olarak sabahladı” şeklinde yapardı (92).

Hiz. Peygamber’in “İslâm Milleti ve İhlas Kelimesi Üzerinde Sabahladık” Demesi

- Allah'ın Rasûlü sabahlandığında ve akşamlandığında “Biz İslâm milleti üzerinde sabahladık ve akşamladık. İslâm fıtratı üzerinde akşamladık. İhlas kelimesi üzerine, Muhammed'in dini, İbrahim'in dini üzerinde: sabahladık ve akşamladık. Batıldan hakka meylederek, teslim olarak, Allah'a şirk koşanlardan olmayarak sabahladık ve akşamladık” derdi” (93).

H. Peygamber'in “Rab Olarak Allah'a, Din Olarak İslâm'a Râzı Oldum” Demesi

- Adamın biri Humus mescidinin avlusundan geçiyordu. “Bu adam Hz. Peygamber'e hizmet etmiştir” dediler. Bunun üzerine onun yanına giderek “Hz. Peygamber'den şahsen dinlediğin bir şeyi bana söyle” dedim. Adam “Hz. Peygamber'in “Bir müslüman kul sabah ve akşam üç kere “Rab olarak Allah'a, din olarak İslâm'a razı oldum” derse, kıyamet günü onu hoşnut etmek Allah'ın üzerine hak olur” dediğini işittim, derdi” (94).

H. Peygamber'in Sabah ve Akşam Yaptığı Dua ile İlgili İbn Ömer'in Rivayeti

- Hz. Peygamber akşamladığında ve sabahlandığında şunu söylüyordu. Dünyada, ayrılıncaya kadar da bundan ayrılmadı. “Ey Allah'ım! Ben senden Dünya ve ahirette afiyet istiyorum. Ey Allah'ım! Ben senden dinim ve dünyam, ailem ve malım hakkında afiyet istiyorum. Yarab! Benim günahlarımı ört, korkularına emniyet ver. Yarab! Beni önümden, arkamdan, sağımdan, solumdan, üstümden koru. Altımdan, hileye uğramaktan senin izzetine sığınyorum (95).

H. Peygamber'in, Ebubekir'e Sabah Akşam Okumasını Emrettiği Dua

- Hz. Peygamber bana sabahlandığımda ve akşamlandığımda, yatağıma geceleyin girdiğimde şu duayı okumamı emretti. “Ey Allah'ım! Ey göklerin ve yerin yaratıcısı, gaybın ve şehadetin alimi! Sen herşeyin rabbisin ve hakimisin, malikisin. Şehadet ederim ki, senden başka ilah yoktur. Senden biriciksin, ortağın yoktur. Şehadet ederim ki, Muhammed senin kulun ve Rasûlündür. Nefsimin şerrinden, şeytanın şerrinden, şirkten sana sığınyorum. Kendi nefsim veya herhangi bir müslümana kötülük yapmaktan sana sığınyorum (96).

H. Peygamber'in, Şahsi, Ailesi ve Malı İçin Korkan Adama Öğrettiği Dua

- Rasûlullaha bir kişi geldi ve “Ey Allah'ın Rasûlü! Ben, kendim, ailem ve malım için korkuyorum” dedi. Hz. Peygamber “Her sabahlandığında ve akşamladığında şunu söyle: “Allah'ın ismiyle başlıyorum. Dinim üzerine, nefsim ve aile efradım üzerine ve malım üzerine Allah'ın ismini getiriyorum. Kişi bunları söyledikten sonra Rasûlullaha geldi ve Hz. Peygamber ona “Daha önce gördüğün durumlar var mıdır?” diye sordu. Adam “Seni hak peygamber olarak gönderen Allah'a yemin ederim ki, daha önce hissettiklerim yoktur” dedi (97).

9. FASIL: Hz PEYGAMBER'İN UYUMADAN ve UYANINCA OKUDUĞU DUALAR

H. Peygamber'in “Bizi Yediren, İçiren ve Her İhtiyacımızı Karşılaman Allah'a ‘Hamd ve Senalar’ Olsun Demesi

- Allah'ın Rasûlü yatağına girdiğinde şöyle diyordu: “Hamd o Allah'a ki, bizi yedirdi, içirdi. Her ihtiyacımızı karşıladı. Nice kimseler var ki, ihtiyaçlarını karşılayan ve barındıran yoktur (98).

- Allah'ın Rasûlü yatağına girdiğinde “Hamd o Allah'a ki, beni başkasına muhtaç etmedi. Ve beni bir sığınağa aldı. Bana yedirdi ve içirdi. Hamd o Allah'a mahsustur ki, bana olan iyilikleri, ihtiyaç sınırlarını aşmış ve bana ihtiyaçlarımla çok üstünde vermiştir. Ey Allah'ım, ey herşeyin rabbi ve padişah! Ateşten sana sığınyorum” diye dua etmiştir (99).

H. Peygamber'in “Yarabbi! Kullarını Kabirden Kaldırdığın Gün Beni Azabından Korum” Demesi

- Hz. Peygamber uyumak istediği zaman elini başının altına koyduktan sonra “Yarab! Halkı bir araya getirdiğin gündeki (veya halkı haşre gönderdiğin gündeki) azabından beni koru” derdi (100).

H. Peygamber'in “Bismillah, Allah İçin Yanımı Yere Koyuyorum” Demesi

- Hz. Peygamber geceleyin yatağına girdiğinde “Allah'ın ismiyle giriyorum. Yanımı Allah için yatağa koyuyorum. Yarab! Günahımı affeyle. Şeytanı benden uzaklaştır. Bağlarımı çöz ve beni meleklerin yüksek meclisine kat” derdi (101).

H. Peygamber'in “Ey Allah'ım! Senin Cömert Olan Zatına Sığınyorum” Demesi

- Hz. Peygamber yatağına girdiğinde “Yarab! Perçemini elinde tuttuğun bütün canlıların şerrinden, senin kerim olan zatına ve tam olan kelimelerine sığınyorum. Ey Allah'ım! Sen borcu kaldıran, günahı ortadan silensin. Senin askerlerin yenilgiye uğramaz, senin sözün yerine gelir. Servet sahibine serveti senin katında bir fayda sağlamaz. Ey Allah'ım! Seni ortakten tenzih ediyor bunu da hamdinle yapıyorum” diyordu (102).

H. Peygamber'in “Ey Göklerin ve Yerin Yaratıcısı” Diye Dua Etmesi

- Hz. Peygamber uyumak istediğinde “Ey Allah'ım! Ey göklerin ve yerin yaratıcısı! Gayb ve şehadetin alimi! Her şeyin rabbi, her şeyin ilahi. Şehadet ederim ki, senden başka ilah yoktur. Sen biriciksin, ortağın yoktur. Muhammed senin kulun ve rasûlüdür. Melekler de böyle şehadet ederler. Ey Allah'ım! Şeytandan ve şeytanın şerrinden sana sığınyorum. Nefsimi kötülük etmekten veya herhangi bir müslümana herhangi bir kötülük yapmaktan sana sığınyorum” diye dua ediyordu (103).

- Hz. Peygamber uyumak istediğinde “Ey Allah'ım, senin adınla, beni ve günahımı bağışla” diye dua ederdi (104).

H. Peygamber'in Yatarken Yaptığı Dua Hakkında Hz. Ali'nin Rivayeti

- Bir gece Hz. Peygamber'in yanında uyudum. Namazını kıldıktan sonra yatağına yattığında şu duayı okuyordu. "Ey Allah'ım! Senin verdiğin afiyetle senin cezandan ve kuvvetinden, sana sığınıyorum. Senin rızan vasıtasıyla senin öfkenden, sana sığınıyorum. Senden sana sığınıyorum. Ey Allah'ım! Ne kadar uğraşsam, sana layık olduğun şekilde sena edemem. Ancak sen kendine nasıl sena etmişsen, sena ederim (105).

H. Peygamber'in Yatarken Yaptığı Dua Hakkında Bera b. Azib'in Rivayeti

- Rasûlullah yatağına uzandığında şu duayı okuyordu: "Ey Allah'ım! Nefsimi sana teslim ettim. Yüzümü sana çevirdim. İşimi sana bıraktım. Sırtımı sana dayadım. Bunu da, hem seni sevdiğim, hem de senden korktuğum için yapıyorum. Senden başka sığınacak yer yoktur. Sana sığınmaktan başka kurtuluş yoktur. İndirdiğin kitaba ve gönderdiğin peygambere iman ettim (106)

Huzeyfe'nin Bu Konudaki Rivayeti

- Allah'ın Rasûlü yatağına uzandığında şöyle dua ederdi: "Ey Allah'ım! Senin isminle yaşıyorum". Senin isminle ölüyorum. Sabahladığında da "Öldükten sonra bizi tekrar dirilten Allah'a hamd ve senalar olsun. Dönüş sanadır" derdi (107).

H. Aişe'nin Bu Konudaki Rivayeti

- Rasûlullah geceleyin uyandığında şöyle derdi: "Senden başka mabud yok. Ey Allah'ım! Seni ortaktan tenzih ediyorum. Bunu hamdinle ifade ediyorum. Seni günahımı affetmeye davet ediyor, rahmetini umuyorum. Ey Allah'ım! İlmimi artır. Beni hidayet ettikten sonra kalbimi kaydırma. Katından bana bir rahmet hibe et. Kesinlikle sen çokça ihsan edensin (108).

Rasûlullah bir meclisten kalktığında çoğunlukla ashabına şöyle dua ederdi: "Yarab! Her birimize, sana karşı gelmekten alıkoyacak bir korku ve Dünya musibetlerini kolaylaştıracak bir inanç ver. Din kaldıkça bizi kulaklarımızdan, gözlerimizden ve kuvvetimizden faydalandır. Bize zulmedenlerden intikamımızı al, bize düşmanlık edenlere karşı bize yardım et. Bizi, dinimizde musibetlendirme, dünyayı bizim için gaye etme ve acımayan kimseyi başımıza musallat etme (109).

H. Peygamber'in Eve veya Mescide Girip Çıkarken Okuduğu Dualar

- Hz. Peygamber evinden çıktığında şöyle diyordu: "Allah'ın ismiyle. Allah'a tevekkül ettim. Ey Allah'ım! Kaymaktan veya dalalete gitmekten, zulmetmekten veya zulme uğramaktan, cahilce yapılan bir harekete maruz kalmaktan sana sığınıyorum" (110).

- Hz. Peygamber mescide girdiğinde 'Kovulmuş şeytanın şerrinden, azim olan Allah'a, kerim olan yüzüne, kadim olan saltanatına sığınıyorum" derdi (111).

- Hz. Peygamber mescide girdiğinde Muhammed'e selâtu selâm getirirdi ve "Yarabbi! Benim günahlarımı affet, rahmetinin kapılarını bana aç" derdi. Mescidden çıkınca yine Muhammed'e selâtü selam getirirdi ve "Yarab! Benim günahlarımı affet. Faziletinin kapılarını bana aç" derdi (112).

- Hz. Peygamber mescide girdiğinde ve mescidden çıktığında şunu söylüyordu: "Allah'ın ismiyle! Selam Allah'ın Rasûlü üzerine olsun" (113).

10. FASIL: H. PEYGAMBER'İN SEFERDEKİ DUALARI

H. Peygamber'in Seferdeki Duası Hakkında Hz. Ali'nin Rivayeti

- Hz. Peygamber sefere çıkmak istediğinde "Ey Allah'ım! Senin yardımınla düşmana saldırıyor, senin yardımınla dolaşıyor ve senin yardımınla ayakta kalıyorum" diyordu (114).

H. Peygamber'in Seferdeki Duası Hakkında İbn Ömer ve Bera'nın Rivayetleri

- Rasûlullah devenin sırtına binip de sefere çıktığında Allah'a hamdu sena eder, tesbih eder, ve üç defa tesbih getirirdi. Sonra şöyle dua ederdi: "Bize şu bineği musahhar kılan Allah'ı ortaktan tenzih ediyorum. Ey Allah'ım! Senden bu seferle birri, takvayı ve razı olacağın ameli istiyoruz. Ey Allah'ım! Bize şu seferimizi kolaylaştır. Yeryüzünün uzaklığını bize yaklaştır. Yarabbi! Seferde arkadaş ancak sensin, geride kalan ailemizin koruyucusu sensin. Ey Allah'ım! Seferin şiddetinden ve meşakkatinden sana sığınıyorum. Döndüğümüzde ailemizin, malımızın başına bir felaketin geldiğini görmekten sana sığınıyorum". Bu seferden döndüğünde de bunu söylüyor ve ayrıca şunları da ekliyordu: "Allah'a yönelmiş, O'na kulluk ve secde etmiş olarak döndük" (115).

- Hz. Peygamber bir sefere çıktığında şöyle dua ederdi: "Yarab! Hedefe hayırlı bir şekilde varmayı, önden gelen bir mağfaret ve rızanı istiyorum. Hayr senin elindedir, sen herşeye kâdirsin. Yarab! Seferde arkadaş ancak sensin. Geride kalan ailemizin koruyucusu sensin. Yarab! Bize seferi kolaylaştır. Mesafeleri yaklaştır. Ey Allah'ım! Seferin meşakkatinden, döndüğümüzde bir felaketle karşılaşmaktan sana sığınıyorum" (116).

H. Peygamber'in Seferde Girmek İstedığı Bir Yer Gördüğünde Yaptığı Dua

- Hz. Peygamber bir seferde olduğunda ve seher zamanı bir yere girdiğinde şöyle derdi: "Allah hamdimizi ve uğrunda yaptığımız cihadın gayesini biliyor. Ey Rabbimiz! Bize yardım et. Fazlını bizden esirgeme. Bunları ateşten Allah'a sığınarak ifade ediyoruz" (117).

- Peygamberle beraber seferde iken Hz. Peygamber girmek istediği bir köy gördüğünde şöyle dua ederdi: “Ey Allah’ım! Onu bize hayırlı kıl. Ey Allah’ım! Maişetinden bize rızık ver, bizi ehline sevdire. Ehlinde salih olanları da bize sevdire.” Hz. Peygamber birinci cümleyi üç defa tekrar ederdi (118).

- Allah’ın Rasûlü girmek istediği herhangi bir köyü gördüğünde şu duayı yapıyordu: “Ey yedi göğün sahibi! Onların gölgelendirdiğinin sahibi. Rüzgarın sahibi, rüzgarın esip kattığının sahibi. Senden bu köyün hayrını istiyorum, bu köyün şerrinden ve orada bulunanların şerrinden sana sığınıyorum” (119).

- Hz. Peygamber’in seferdeki duaları “Cihad sırasında Duanın Önemi” bahsinde geçmişti.

H. Peygamber’in, Vedalaşırken Yaptığı Dualar

- İbn Ömer bana “Gel! Hz. Peygamber’in bana veda ettiği gibi sana veda edeyim” dedi ve şöyle dedi: “Seni dinini ve amellerinin sonuçlarını Allah’a emanet ediyorum” (120).

- İbn Ömer sefere çıkmak isteyen kişiye “Bana yaklaş da Rasûlullahın bize veda ettiği gibi size veda edeyim” derdi. Bunu söyledikten sonra Seni, dinini ve amellerinin sonuçlarını Allah’a emanet ediyorum” diyerek vedalaşır (121).

H. Peygamber’in “Ben Sefere Çıkıyorum” Diyen Bir Kişiye Söyledikleri

Bir kişi Allah’ın Rasûlü’ne gelerek “Ey Allah’ın Rasûlü! Sefere çıkmak istiyorum, bana azık ver” dedi. Hz. Peygamber ‘Allah sana takvayı azık olarak versin” deyince, adam “Daha fazlasını istiyorum” dedi. Rasûlullah “Senin günahını affetsin” dedi. Adam “Daha fazlasını istiyorum, anam babam sana feda olsun!” dedi. Hz. Peygamber “Hangi yöne gidersen git sana hayrı müyesser eylesin!” buyurdu (122).

H. Peygamber’in Katade er-Rihali ve Başka Bir Kişiyle Vedalaşırken Söyledikleri

- Hz. Peygamber beni kabileme vali tayin ettiğinde, elimden tuttu ve ona veda ettim. Hz. Peygamber bana “Allah takvayı sana azık kılsın. Günahını affeylesin . Nereye yönelirsen Allah seni hayra yöneltsin” dedi (123).

- Bir kişi Hz. Peygamber’e “Ey Allah’ın Rasûlü! Sefere çıkmak istiyorum, bana tavsiyede bulun!” dedi. Hz. Peygamber “Allah’ın takvasından ayrılma. Her çıktığın yüksek yerde Allah’ı tekbir eyle” buyurdu. Adam Rasûlullahın huzurundan ayrılınca ona şöyle dua etti: “Yarab! Ona uzaklığı yaklaştır, seferi kendisine kolaylaştır” (124).

H. Peygamber’in Yeme, İçme ve Giyinme Sırasında Yaptığı Dualar

- Hz. Peygamber’in sofrası kaldırıldığında “Hamd Allah’a mahsustur. Hoş mübarek, kabule yakın olan ve arkaya atılmayan bir hamd ile” derdi (125).

- Hz. Peygamber yediğinde ve içtiğinde şöyle diyordu: “Hamd Allah’a mahsustur ki, bizi yedirdi, içirdi ve bizi müslümanlardan kıldı” (126).

- Hz. Peygamber yeni bir elbise giydiğinde “Ey Allah’ım! Hamd sana mahsustur. Sen bana bunu giydirdin. Bunun hayrını ve hayır için giymemi senden dilerim. Onun şerrinden ve şer için giymekten sana sığınırım” derdi (127).

11. FASIL: H. PEYGAMBER’İN HİLÂLİ GÖRDÜĞÜ, GÖK GÜRLEDİĞİ, BULUT GÖRÜNDÜĞÜ ve RÜZGAR ESTİĞİNDE OKUDUĞU DUALAR

H. Peygamber’in Hilali Gördüğünde Yaptığı Dua

- Allah’ın Rasûlü hilali gördüğünde “Yarabbi! Onu bize uğurlu kıl ve iman, selamet ve İslâm üzere yenile. Benim ve senin rabbimiz, Allah’tır” diyordu (128).

- Hz. Peygamber hilali gördüğünde “Allah en büyüktür! Ey Allah’ım! Bu hilali bize emniyet, eman, selamet ve istediğin, razı olduğun şeyleri yapmaya başarılı kılarak üzerimize doğdur. Bizim ve senin rabbim Allah’tır” derdi (129).

- Hz. Peygamber hilali gördüğünde “Hayrın ve şehadetin hilalidir” dedikten sonra şöyle dua ederdi: “Yarab! şu ayın hayrını, kaderin hayrını senden istiyorum. Onun şerrinden sana sığınıyorum”. Bunu da üç kere tekrarlar (130).

H. Peygamber’in Şimşek Çaktığında, Bulut Görüldüğünde ve Rüzgar Estiğinde Yaptığı Dua

- Rasûlullah şimşek sesini veya bulutların gürleyişini duyduğunda şöyle dua ederdi: “Ey Allah’ım! Gazabınla bizi öldürme. Azabınla bizi helak etme. Ondan önce bize afiyet ver” (131).

- Rüzgar şiddetli estiğinde, Hz. Peygamber “Ey Allah’ım! Senden bunun hayrını ve onun içindekilerin hayrını ve niçin gönderilmiş ise onun hayrını istiyorum. Onun şerrinden, içerisinde bulunanların şerrinden ve gönderdiğin ve gönderdiği nesnenin şerrinden sana sığınıyorum” derdi (132).

- Hz. Peygamber gökyüzünde yeni meydana gelen bir bulut görse işini terkederdi. Namazda ise namazı süratle kılardı. Sonra şöyle dua ederdi: “Ey Allah’ım! Onun şerrinden sana sığınıyorum.” Eğer yağmur yağarsa şöyle dua ederdi: “Ey Allah’ım! Sağnak ve sağlıklı olsun” (133).

- Hz. Peygamber gökte ağır bir bulut gördüğünde yaptığı işi bırakırdı. Hatta namazda bile olsa onu bırakıp yüzünü buluta doğru çevirerek “Yarab! Onun şer için gönderilmiş olmasından sana sığınırız” derdi. Eğer o buluttan yağmur gelirse, iki veya üç defa “Bol ve yararlı olsun” derdi. Eğer Allah bulutu giderir, yağmur yağmazsa bundan dolayı Allah’a hamdederdi (134).

- Hz. Peygamber rüzgar şiddetlendiğinde “Yarab! Onu faydalı kıl, onu hiç bir faydası olmayan bir rüzgar kılma” derdi (135).

H. Peygamber'in, Herhangi Bir Vakte Mahsus Olmayarak Yaptığı Dualar

- Hz. Peygamber “Yarab! Senden hidayeti, takvayı, iffeti ve zenginliği isteriz” derdi (136).
- Allah'ın Rasûlü şu duayı tekrarlıyordu: “Yarab! Benim hatamı, bilgisizliğimi içimdeki israfımı ve benden daha iyi bildiğin bütün kusurlarımı bağışla. İtiraf ederim ki, bu kusurlar bende vardır. Allah'ım, bugüne kadar işlediğim ve bundan sonra işleyeceğim, açık ve gizli yaptığım ve benden daha iyi bildiğin bütün günahlarımı bağışla. İlerleten de, geriletken de sensin. Sen her şeye kadirsin” (137).
- Allah'ın Rasûlü şöyle dua ediyordu: “Yarab! İşlerimin temelini teşkil eden dinimi benim için islah eyle. İçinde maişetim, yaşayışım olan dünyamı benim için islah eyle. Son varacağım ahiretimi benim için islah eyle. Ömrümü, sevdiğin ve hoşnut olduğun amelleri artırmaya vesile kıl. Ölümümü de dünyanın meşakkatlerinden kurtulmama sebep kıl” (138).
- Allah'ın Rasûlü şöyle dua ederdi: “Ey Allah'ım! Sana teslim oldum, sana iman ettim. Sana tevekkül ettim. Sana dönüş yaptım. Seninle düşmanıma karşı çıktım. Ey Allah'ım! senin izzetine sığınıyorum, senden başka ilah yoktur. Beni dalâlete götürme. Bütün ins ve cin ölecek baki kalacak tek varlık sensin” (139).
- Rasûlullahın en fazla yaptığı dua şuydu: “Ey kalbleri evirip çeviren! Benim kalbimi dinimin üzerine sabit kıl” (140).
- Hz. Peygamber şöyle dua ederdi: “Yarab! Bedenime afiyet ver. Gözüme afiyet ver. Ömrümün sonunda beni gözümün ışığından mahrum etme. Senden başka ilah yoktur. Halim ve kerimsin. Büyük arşın sahibi Allah ne yücedir. Alemlerin rabbine hamd ve sena olsun” (141).
- Hz. Peygamber şu duayı okuyordu: “Yarabbi! Bana yardım et, benim aleyhimdekimseye yardım etme. Beni muvaffak kıl. Kimseyi benim aleyhimde muvaffak kılma. Benim için düşmanlarıma tuzak kur, bana tuzak kurma. Beni hidayet et, benim hidayetimi kolaylaştır. Bana zulmedene karşı bana yardımcı ol. Beni, sana şükredici, sana zikredici, senden korkan, sana itaatkar olan, sana dönüş yapanlardan eyle. Tevbemi kabul eyle. Günahlarımı yıka. duamı kabul eyle. Hücetimi sabit kıl. Kalbime hidayet, dilime doğruluk ve kuvvet ver. Kalbimden kini söküp at” (142).
- Hz. Peygamber şöyle dua ederdi: “Ey Allah'ım! Rahmetinin gereklerini, mağfiretinin azimetini, her günden sağlam kalmayı, her iyilikten ganimet sahibi olmayı, cenneti elde etmeyi, ateşten kurtulmayı senden istiyoruz” (143).
- Allah'ın Rasûlü şöyle dua ederdi: “Ey Allah'ım Bizim günahlarımızı, haksızlığımızı, şaka, ciddi ve kasten işlediğimiz günahlarımızı bağışla. İtiraf ederiz ki, bütün bunlar bizde vardır” (144).
- Rasûlullahın genel olarak Duası şöyle idi: “Yarab! Hata ile yaptığım, kasten yaptığım, gizli açık yaptığım, cehaletle yaptığım, kasten yaptığım bütün günahlarımı bağışla” (145).
- Allah'ın Rasûlü şöyle dua ederdi: “Şekil olarak beni güzel yarattın. Benim ahlâkımı da güzelleştirdi” (146).
- Allah'ın Rasûlü “Yarab! Beni mağfiret et, merhamet et. En güzel yola hidayet et” diye dua ederdi (147).
- Allah'ın Rasûlü “Ey İslâm'ın yardımcısı! Ey İslâm ehlinin yardımcısı. Beni sana kavuşacağım zamana kadar İslâm'da sabit kıl” buyurdu” (148).
- Hz. Peygamber şöyle dua ederdi: “ Ey Allah'ım! Bütün işlerde bizim akıbetimizi güzelleştir. Bizi dünyanın rezilliğinden, ahiretin azabından muhafaza et” (149).
- Hz. Peygamber: “Allah'ım! Senden, benim ve bana dost olanların zenginliğini dilerim” derdi (150).
- Allah'ın Rasûlü şöyle dua ederdi: “Ey Allah'ım! Senden güzel şeylere nail olmayı, çirkin şeyleri terketmemi diliyorum. Fakirleri sevmeyi, tevbemi kabul etmeni ve eğer kullarına bir musibet vermeyi dilersem, beni hiç bir musibete uğramadan canımı almanı dilerim” (151).
- Allah'ın Rasûlü şöyle dua ederdi: “Yarab! Bana verdiğin rızkın en genişini, yaşlandığımda ve ömrümün son dönemlerin de ver” (152).

12. FASIL: ÖZLÜ DUALAR

H. Peygamberin Özlü Duaları Sevmesi ve Aişe'ye Bunları Öğretmesi

- Allah'ın Rasûlü duaların özlü olanını severdi. Diğerlerini bırakırdı (153).
- Ebubekir, Hz. Peygamber'in yanına girdi. Aişe'den gizli olarak bir şey hususunda Peygamber'le konuştu. Aişe de namaz kılıyordu. Hz. Peygamber Aişe'ye “Ey Aişe! Daima kamil dualara sarıl” dedi. Veya buna benzer bir şey söyledi Hz. Aişe namazı bitirdikten sonra Hz. Peygamber'den bu durumu sordu. Hz. Peygamber ona “şöyle de: Ey Allah'ım! Ben hayrın tamamını, acele gelenini, geç gelenini, bildiğimi ve bilmediğimi senden istiyorum. Şerrin tamamından, acele geleninden, geç geleninden, bildiğim ve bilmediğimden sana sığınıyorum. Cennet ve cennete yaklaştıran söz ve amelleri senden isterim. Ateşten ve ateşe yaklaştıran söz ve amellerden sana sığınırım. Kulun ve Rasûlün olan Muhammed'in istediğinin hayırlısından senden istiyorum. Kulun ve Rasûlün Muhammed'in sana sığındığı nesnelerin şerrinden sana sığınıyorum. Bana yazdığın şeylerin sonunu hayırlı kılmanı dilerim” (154).
- Hz. Peygamber hücreme girdi. Ben namaz kılıyordum. Onun yapılması gereken bir işi vardı. Namazı geç bitirdim. Bana Ey Aişe! Duaların kısa ve özlü olanlarını tercih et” dedi. Ben namazı bitirdikten sonra “Ey Allah'ın Rasûlü! Duanın kısa ve özlü olanı nasıl olur?” diye sordum. Bana daha önceki duayı öğretti (155).

H. Peygamber'in, Ebu Umame ve Diğer Ashaba Özlü Dua Öğretmesi

- Hz. Peygamber bir çok dua ve niyazlar ederdi. Ben bunlardan bir kısmını öğrenemedim. Hz. Peygamber'e “Ey Allah'ın Rasûlü! Sen bir çok dua ediyorsun. Biz bunlardan hiç birini öğrenemiyoruz” dedik. Hz. Peygamber “Size onların hepsini derleyici bir duayı öğreteyim mi?” dedi. Bunun üzerine şöyle dua etti: “Ey Allah'ım! Peygamber'in Muhammed'in senden istediğinin hayırlısından senden istiyoruz. Peygamber'in Muhammed'in sana şerrinden sığındığının, şerrinden sana sığınıyoruz. Yardım eden sadece sensin. Hedefe varmak ancak senin müsaadenle olur. Günden dönmek, ibadete yönelmek ancak senin kuvvetinle olur (156).

13. FASIL: İSTİAZE

Hizmet Peygamber'in İstiaze Ettiği Şeyler

- Hz. Peygamber şöyle dua ediyordu: “Ey Allah’ım! Acizlikten, tembellikten, korkaklıktan, ihtiyarlıktan, cimrilikten sana sığınıyorum. Kabir azabından sana sığınıyorum. Ölüm ve yaşamın fitnesinden sana sığınıyorum...” Başka bir rivâyette “Borcun ağırlığından ve düşmanımın galib gelmesinden sana sığınıyorum” diye varid olmuştur (157).
- Hz. Peygamber “Ey Allah’ım! Yaptıklarımın şerrinden sana sığınıyorum. Yapmadıklarımın şerrinden de sana sığınıyorum” derdi (158).
- Hz. Peygamber “Ey Allah’ım! Nimetin zail olmasından, afiyetin geçip gitmesinden, azabının ansızın gelmesinden ve bütün öfkenden sana sığınıyorum” diye dua ederdi (159).
- Ben size ancak Rasûlullahın dediği gibi derim. Hz. Peygamber şunu söylüyordu: “Ey Allah’ım! Acizlikten, tembellikten, korkudan, cimrilikten, ihtiyarlıktan, kabir azabından sana sığınıyorum. Ey Allah’ım! Nefsime takvasını ihsan eyle. Onu tertemiz kıl. Çünkü sen tertemiz kılanların en hayırlısıdır. Onun velisi ve yardımcısı sensin. Ey Allah’ım! Yararlı olmayan bir ilimden, korkmayan bir kalbden, doymayan bir nefisten, kabul olunmayan bir duadan sana sığınıyorum” (160).
- Hz. Peygamber şöyle dua etti: “Ey Allah’ım! Ateşin fitnesinden, ateşin azabından, zenginliğin ve fakirliğin şerrinden sana sığınıyorum” (161).
- Hz. Peygamber şöyle dua ediyordu: “Ey Allah’ım! Ahlâkın kötüsünden, amellerin kötüsünden ve nefsin hevasına uymaktan sana sığınırım” (162).
- Allah’ın Rasûlü şöyle dua ederdi: “Ey Allah’ım! Sedef hastalığından, delilikten, cüzzamdan ve kötü hastalıklardan sana sığınıyorum” (163).
- Allah’ın Rasûlü şöyle dua ederdi: “Ey Allah’ım! Yıkılmaktan, düşmekten, boğulmaktan, yanmaktan ve bunaklık derecesine varan yaşlılıktan sana sığınıyorum. Şeytanın ölüm anında beni aldatmasından, yoluna sırtını dönmüş olarak ölmekten ve zehirli hayvanlar tarafından sokularak ölmekten sana sığınıyorum” (164).
- Allah’ın Rasûlü şöyle diyordu: “Ev Allah’ım! Açlıktan sana sığınıyorum. Çünkü açlık insanı kucaklayan kötü bir arkadaştır. Hainlikten de sana sığınıyorum. Çünkü o sinede gizlenen kötü bir huydur” (165).
- Allah’ın Rasûlü şöyle dua ederdi: “Yarab! Şikaktan, nifaktan, kötü ahlaktan sana sığınıyorum” (166).
- Allah’ın Rasûlü şöyle dua ederdi: “Yarab Acizlikten, tembellikten sana sığınıyorum. Kalbin kasvet ve gafletinden, fakirlikten sana sığınıyorum. Zilletten, meskenetten sana sığınıyorum. Fasıklıktan, Şikaktan, nifaktan, riyakârlıktan, sana sığınıyorum. Sağırılıktan, dilsizlikten, delilikten, cüzzamdan, kötü hastalıklardan sana sığınıyorum” (167).
- Hz. Peygamber şöyle dua ediyordu: “Yarabbi! Kötü günden, kötü geceden, kötü arkadaştan, kötü saatten, kötü komşudan sana sığınıyorum” (168).
- Allah’ın Rasûlü beş şeyden Allah’a sığınıyordu: “Ey Allah’ım! Cimrilikten, korkaklıktan, göğüsteki fitneden, kabrin azabından, kötü ömürden sana sığınıyorum” (169).
- Hz. Peygamber Hasan ile Hüseyin’in korunmaları için şöyle dua ediyordu: “Sizi Allah’ın tam olan kelimeleriyle efsun ediyorum. Her şeytanın, her zararlı hayvanın şerrinden, her kötü nazarı olan gözden sizi efsunluyorum” (170).

14. FASIL: CİNLERDEN KORUNMAK İÇİN YAPILAN DUA

Hizmet Peygamber'in Cinlerin Hile Yapmak İstedikleri Gecede Okuduğu Dua

- Abdurrahman b. Hanbeş et-Temimi’ye, yaşlı olduğu için “Rasûlullah’a yetiştin mi?” diye sordum. Evet!” dedi. “Peki, cinlerin Rasûlullah’a hile yapmak istedikleri gecede Rasûlullah ne yaptı?” dedim. Bana “Şeytanlar a gece vadiler ve dağ geçitlerinde Allah Rasûlüne hücum ettiler. Onların içinde elinde bir ateş parçası bulunan bir şeytan vardı. O ateşle Hz. Peygamber’in yüzünü yakmak istiyordu. Cebrail, Hz. Peygamber’e gelip “Ey Muhammed! Oku!” dedi. Hz. Peygamber “Ne okuyayım?” dedi. Cebrail “Allah’ın tam olan kelimelerine, Allah’ın yarattığı bütün şeylerin şerrinden Allah’a sığınıyorum. Göklere yükselen her şeyin şerrinden, gece ve gündüz fitnelerinin şerrinden, iyi niyetle kapıyı çalandan başka, kapıları çalanların şerrinden, Allah’ın tam olan kelimelerine sığınıyorum. Ey büyük merhamet sahibi olan Allah’ım” demesini söyledi. Bunun üzerine ateşleri söndü ve Allah onları hezimeye uğrattı (171).

Hizmet Peygamber'in Bir Göçebeye Korunması İçin Okuduğu Dua

- Rasûlullahın yanındaydım. Bir göçebe gelerek “Ey Allah’ın Peygamberi! Benim kardeşim hastadır! dedi. Rasûlullah “Onun hastalığı nedir?” diye sordu. Göçebe “Onda delilik vardır” dedi. Hz. Peygamber “Onu bana getir!” dedi. Hastayı önüne aldı, Fatiha suresi ve Bakara suresinin başından dört ayet ile sonundan üç ayet ve yüz altmış üçüncü ayetini, Âl-i İmran suresinden on sekizinci ayeti ile ayete’l-Kürsî’yi, Araf elli dördüncü ayetini, Mü’minin suresinin son ayetini, Cin suresinin üçüncü ayetini, Saffad suresinin başından on ayet, Haşr suresinin sonundan üç ayet, İhlas, Felâk ve Nas surelerini okudu. Adam sanki hiç hasta olmamış gibi ayağa kalktı (172).

15. FASIL: İNSANIN UYKUSU KAÇTIĞINDA VEYA GECELERİ KORKTUĞUNDA OKUYACAĞI DUA

- Halid b. Velid, Hz. Peygamber’e geceleri korktuğunu, bu korkuların gece namazına kalkmasına mani olduğunu söyledi. Hz. Peygamber de “Ey Halid b. Velid, sana bazı kelimeler Öğreteyim. Onları söylediğin zaman veya onları üç defa söylersen Allah senden o korkuyu giderir” dedi. Halid “Ey Allah’ın Rasûlü! Anam babam sana feda olsun. Bu şikayetimi sana getirdim ki, bana bunları öğretesin” dedi. Hz. Peygamber “O halde de ki: “Allah’ın gazabından, kullarının şerrinden, şeytanların vesveselerinden ve

yanımda bulunmalarından Allah'ın tam olan kelimelerine sığınıyorum.” Bir kaç gece sonra Halid b. Velid, Hz. Peygamber'e gelerek “Ey Allah'ın Rasûlü! Anam babam sana feda olsun. Seni hak Peygamber olarak gönderen Allah'a yemin ederim ki, o kelimeleri daha üç defa söylemeden hissettiğim sıkıntı tamamen gitti. Ve bundan sonra, ben ininde arslanın yanında olsam dahi korkmam” dedi (173).

- Herhangi biriniz geceleyin uykuda korktuğunda Halid'e Öğretilen duayı okusun. Abdullah b. Amr akli yeten çocuklarına bu duayı öğretiyordu. Akli yetmeyenler için de yazar, onun boynuna asardı (174).

16. FASIL: SIKINTI, KEDER ve ÜZÜNTÜ ZAMANINDAKİ DUA

Hiz. Peygamber'in, Hiz. Ali'ye Sıkıntılı Olduğunda Okumasını Söylediğı Dua

- Hiz. Peygamber şu kelimeleri bana öğretti. Bana bir şiddet, bir üzüntü geldiğın de onları okumamı emretti: “Allah'tan başka ilah yok. Halim ve kerimdir. Allah'ı ortaktan tenzih ediyoruz. Allah ortaktan yücedir. Arş-ı azimin rabbidir. Hamd alemlerin rabbine mahsustur” (175).

Hiz. Peygamber'in Sıkıntı Sırasında Okuduğı ve Abdulmuttalib Oğullarına Öğrettiğı Dua

- Allah'ın Rasûlü üzüntülü olduğunda “Ya hayyu ya kayyüm. Senin rahmetine sığınıyorum” diye dua ederdi (176).
- Allah'ın Rasûlü üzüntülü veya sıkıntılı olduğunda şöyle dua ederdi: “Allah benim rabbimdir. Ona hiçbir şeyi ortak koşmuyorum” (177).
- Hiz. Peygamber bana birtakım kelimeler öğretti. “Üzüntü halinde onları okuyorum” diyerek; yukarıdaki duayı okudu (178).
- Hiz. Peygamber kapının iki tarafına elini dayadı. Biz de evdeydik. Bize hitaben “Ey Abdulmuttalib oğulları! Size bir üzüntü, bir sıkıntı, bir şiddet gelirse “Allah bizim rabbimizdir. Ona herhangi bir şeyi ortak koşmuyoruz” deyiniz” buyurdu (179).
- Allah'ın Rasûlü üzüntü anında söyle dua ederdi: “Azim ve halim olan Allah'tan başka ilah yok. O, Arş-ı azimin rabbidir. Allah'tan başka ilah yok. Göklerin, yerin ve arş-ı kerimin rabbidir” (180).
- Sevban'ın başına üzücü bir durum gelirse şöyle derdi: “Allah! Allah benim rabbimdir. Ona hiç bir şeyi ortak koşmuyorum” (181).

Ebu'd-Derda ve İbn Abbas'ın Sıkıntı ve Darlığın Kalkması İçin Yaptıkları Dua

- Herhangi bir kul “Allah bana kafidir. Ondan başka ilah yoktur. Ona tevekkül ettim. O azim alan arşın rabbidir” derse ister inansın isterse inanmasın, yedi defa okursa Allah onun üzüntüsünü kaldırır (182).
- Kimin başına bir üzüntü, bir darlık gelirse veyahut da bir sultandan korkarsa şu kelimelerle dua ettiğı takdirde duası kabul olunur: “Yarabbi! Senden başka ilah yoktur. Tevhid kelimesinin hürmetiyle senden istiyorum. Yedi kat göğün. arş-ı azimin rabbisin sen. Senden başka ilah yoktur. Yedi gök ve büyük arşın rabbi! Tevhid kelimesiyle senden istiyorum. Senden başka ilah yok. Sen yedi kat göğün ve yedi kat yerin ve onlarda bulunanların rabbisin. Tevhid kelimesiyle senden istiyorum” (183).

17. FASIL: SULTANDAN KORKULDUĞUNDA YAPILAN DUA

Hiz. Peygamber'in, Ali'ye ve Abdullah b. Cafer'in Kızına Bu Duayı Öğretmesi

- Hiz. Peygamber, sultanın yanında veya birşeyden korktuğumda şu duayı okumamı söyledi: “Halim ve kerim olan Allah'tan başka ilah yoktur. Yedi kat göğün ve büyük arşın rabbi olan Allah çok yücedir. Hamd alemlerin rabbi olan Allah'a mahsustur. Allah'ım, kullarının şerrinden sana sığınıyorum” (184).
 - Abdullah b. Cafer kızını Haccac b. Yusuf'a verdiğın de ona “Haccac gerdeğе girdiğın de “Halim ve kerim olan Allah'tan başka ilah yoktur. Arş-ı azimin rabbi olan Allah ortaktan münezzehtir. Alemlerin rabbi olan Allah'a hamd olsun” diye dua et. Hiz. Peygamber bir sıkıntıya düştüğünde bu duayı okurdu” dedi. Bu dua sayesinde Haccac kıza yaklaşamadı (185).
- İbn Abbas'ın Öğrettiğı Dua

- Heybetli ve kahrından korkulan bir sultanla karşılaştığın zaman şöyle de: Allahu Ekber, Allahu Ekber, Allah bütün yarattıklarından daha güçlüdür. Allah benim korktuğumdan, sakındığımın daha güçlüdür. Kendisinden başka ilah olmayan Allah'a sığınıyorum. Yedi göğü tutan, izni olmadan arza düşmesine mani olan Allah'a sığınırım. Allah'ım! Korktuğım kimsenin, cin veya insan olan yardımcılarının şerrinden sana sığınıyorum. Ey Allah'ım! Beni onların şerrinden koruyucu ol. Senin senan çok yücedir. Koruyuculuğuna sığınan, sağlam bir kaleye sığınmış olur. Sen ortaktan münezzehtir, senden başka ilah yoktur (186).

İbn Mes'ud'un Öğrettiğı Dua

- Herhangi biriniz, haksızlık ve zulmünden korktuğunuz bir sultanın huzuruna girerse şöyle dua etsin: “Ey Allah'ım! Ey yedi göğün ve arş-ı azimin rabbi! Korktuğım adamın, onun cin ve insanlardan olan yardımcılarının şerrinden beni koru. Bana tecavüz etmelerinden beni muhafaza eyle. Sana sığınan emniyette olur. Senin senan çok yücedir. Senden başka ilah yok”. Bu duayı okuyanın başına bir şey gelmez (187).

18. FASIL: BORÇ ÖDEYEBİLMEK İÇİN YAPILAN DUA

Hiz. Ali'nin Bu Konuda Öğrettiğı Dua

- Bir köle efendisiyle hürriyetini satın almak için bir anlaşma yapmıştı. Hiz. Ali'ye gelerek “Borcumu ödemekten aciz kaldım, bana yardımcı ol!” dedi. Hiz. Ali “Sana bazı kelimeler öğreteyim ki, Rasûlullah onları bana Öğretmişti. Eğer senin boynunda

Yemen'deki Sîr dağı kadar borç olsa da Allah onu ödeme kolaylığı verecektir” diyerek şu duayı okudu: Yarabbi! Helâlinle beni haramdan koru. Fazlın ile beni zengin kil, kendinden başkasına muhtaç etme” (188).

H. Peygamber'in Ebu Umame'ye Öğrettiği Dua

- Hz. Peygamber bir gün mescide girdi, baktı ki ensardan Ebu Umame orada oturmaktadır. “Ey Eba Umame! Namaz vakti olmadığı bir zamanda mescidde oturduğunu görüyorum. Bunun nedeni nedir?” diye sordu. Ebu Umame “Ben üzüntülüymüm, ey Allah'ın Rasûlü! Borçlarım vardır” dedi. Hz. Peygamber “Sana, söylediğin takdirde, üzüntü veren borcunun gitmesine sebep olacak bazı kelimeler öğreteyim mi?” dedi. Ebu Umame “Evet, ey Allah'ın Rasûlü, Öğret!” dedi. Hz. Peygamber “Sabahladığın da ve akşamladığın da şöyle dua et: “Ey Allah'ım! Hüzünden, üzüntüden sana sığınyorum. Acizlikten, tembellikten sana sığınyorum. Cimrilikten, korkudan sana sığınyorum. Borcun galib gelmesinden, kişilerin kahrından sana sığınyorum”. Ben bu duayı okudum. Allah Teâlâ benim üzüntümü giderdi, borcumu da eda etti (189).

H. Peygamber'in Muaz'a Öğrettiği Dua

- Hz. Peygamber beni cuma günü görmeyince, namazı kıldırdıktan sonra bize gelerek ‘Ey Muaz! Niçin seni cumada görmedim?’ dedi. “Ey Allah'ın Rasûlü! Bir yahudiye bir ukiye borcum vardı. Mescide gelirken bana rastladı ve beni gelmekten alıkoydu. Onun için gelemedim” dedim. Hz. Peygamber “Ey Muaz! Sana bir dua öğreteyim ki, onunla dua ettiğin zaman eğer Yemen'deki Sîr dağı kadar borcun olsa Allah onu eda eder” dedikten sonra şu duayı okumamı söyledi: “Ey mülkün sahibi Allah'ım! Mülkü dilediğine verirsın, dilediğinden alırsın. Dilediğini aziz kılarısın, dilediğini zelil edersin. Hayr senin elindedir. Kesinlikle sen herşeye kadırsın. Geceyi gündüze sokar, gündüze de geceye sokarsın. Diriyi ölüden, ölüyü de diriden çıkarırsın. Dilediğin insanlara hesabsız verirsın. Ey dünya ve ahiretin rahman ve rahimi! Dünya ve ahiretten dilediğine verirsın, dilediğin den onları menedersin. Bana öyle bir rahmet ve merhamet et ki, onunla beni başkasının merhametinden zengin kıl” (190).

- Allah'ı Rasûlü, Muaz'a “Sana bir dua öğreteyim ki, onunla dua ettiğin takdirde eğer Hud dağı kadar boynunda borç varsa Allah onu senin yerine eda edecektir” dedikten sonra “Ey mülkün sahibi Allah!...” diye başlayan yukarıdaki duayı okudu (191).

19. FASIL: EZBERLEME İÇİN YAPILAN DUA

H. Peygamber'in Bu Hususta Hz. Ali'ye Öğrettiği Dua

- Rasûlullahın yanında bulunuyorduk. Hz. Ali ansızın çıkıp geldi ve “Anam babam sana feda olsun, Kur'ân-ı Kerim'in hıfzettiğim kısmı benim hafızamdan siliniyor. Onu bir türlü hafızamda tutamıyorum” dedi. Hz. Peygamber “Ey Ebe'l-Hasan! Sana bir dua öğreteyim. Hem sana, hem de öğreteceğin kimseye faydalı olsun. Ezberlediklerin de hafızanda kalsın” dedi. Hz. Ali “Ey Allah'ın Rasûlü! Öğret” dedi. Hz. Peygamber “Cuma gecesı olduğunda eğer gecenin son üçte birinde kalkmaya gücün yetiyorsa, çünkü o saat meleklerin hazır bulunduğu saattir, o zaman dua kabul olunur. Benim kardeşim Yakub çocuklarına “Sizin için Rabbime istiğfar edeceğim” (Yusuf/98) demişti ki, bununla cuma gecesinde istiğfar edeceğini kastetmişti. Eğer gecenin sonunda kalkamazsan, ortasında kalk, ortasında da kalkamazsan, başında kalk ve dört rekât namaz kıl. İlk rekatta Fatiha suresiyle Yasin suresini, ikinci rekatta Fatiha suresiyle Duhan suresini, üçüncü rekatta Fatiha suresiyle Secde suresini, dördüncü rekatta Fatiha suresiyle Tebareke suresini oku. Teşehhüdden sonra Allah'a hamdederek O'na güzelce senada bulun. Bana ve diğer peygamberlere salevat oku. Erkek ve kadın mü'minlere, senden önce geçen müslümanlara Allah'tan mağfiret dile, sonra da “Ey Allah'ım! Hayatta kaldıkça günahattan uzak durmam için bana yardım et. Beni ilgilendirmeyen şeylerle uğraşmaktan alıkoy. Hoşnut olacağın amelleri bana nasip et. Ey Allah'ım! Ey göklerin ve yerin yaratıcısı! Ey ikram ve celal sahibi! Ey yenilmeyen güç ve kudret sahibi olan Allah'ım! Ey büyük merhamet sahibi olan Allah! Celâlin ve yüzünün nuruyla senden dilerim. Kitabınla gözümü nurlandır, dilimi aç, kalbimi hoşnut et, göğsümü genişlet, bedenimi temizle. Çünkü hakkı yerine getirmek hususunda, senden başka bana yardım edecek ve bu gücü bana verecek kimse yoktur. Bütün güç ve kudret, yüce ve büyük Allah'ındır” diyerek dua et. EyEbe'l-Hasan! Sen bunları üç veya beş veya yedi cuma söyledikten sonra Allah'ın izniyle duan kabul olunacaktır. Beni hak peygamber olarak gönderen Allah'a yemin ederim ki, hiçbir mümin bu şekilde bu duayı yaparsa, mahrum bırakılmaz, duası kabul olunur” buyurdu. Allah'a yemin ederim ki, Ali beş veya yedi cuma günü yine bir mecliste Hz. Peygamber'e gelerek “Ey Allah'ın Rasûlü! Ben geçmiş zamanlarda ancak dört veya beş ayet veya benzerini ezberleyebilirdim. İçimden okumak istediğim zaman unutturdum. Ben bugün kırk ayet veya fazlasını ezberliyorum. Onları içimden okumak istediğimde sanki Allah'ın kitabı iki gözümün arasında açık bir şekildedir. Eskiden sizden bir hadis dinlediğimde unutuyordum. Şimdiyse bir çok hadis dinliyorum ve onları tekrarladığımda bir tek hadisi bile unutmadığımı görüyorum” dedi. Hz. Peygamber “Kabe'nin rabbine yemin ederim ki, Ebu'l-Hasan emin kılındı” dedi (192).

20. FASIL: SAHABENİN DUALARI

H. Ebubekir'in Duaları

- Kulağıma geldiğine göre Ebubekir duasında şunları söylüyordu: “Ey Allah'ım! İşimin sonunda hayır olan nesneyi senden istiyorum. Yarab! Hayırdan bana vereceğin, rızan ve minnet cennetlerinde yüce mertebeler olsun” (193).

- Ebubekir duasında şöyle derdi: “Ey Allah'ım! Ömrümün hayırlısı ömrünün sonu, amelimin hayırlısı, sonraki amellerim ve günlerimin hayırlısı, sana kavuşacağım gün olsun” (194).

- Sözüne inandığım birisi bana, Ebubekir'in şöyle dua ettiğini haber verdi. “Her şeyde nimetin tamamını senden istiyorum. Rızı olacağın ve rızı olduktan sonra da bunlara karşılık sana şükretmeyi senden istiyorum. Ey kerim! İçinde hayır olan her şeyin zorunu değil, kolayını senden isterim” (195).

- Hz. Ebubekir duasında şöyle diyordu: “Ey Allah'ım! Bana iman, yakîn, sağlık, afiyet ve iyi bir niyet ver” (196).

Hız. Ömer'in Duaları

- Hz. Ömer "Ey Allah'ım! Beni gafıl bir şekilde yakalamandan, gaflet içerisinde bırakmandan ve gafillerden kılmandan sana sığınıyorum" diye dua ederdi. (197).
- Hz. Ömer şöyle dua ederdi: Ey Allah'ım! Amelimi salih kıl. Yalnızca senin için kıl ve amelimde başkası için hisse bırakma (198).
- Hz. Ömer şöyle dua ederdi: Yarabbi! Beni ebrarlarla beraber öldür. Beni şerhilerin içerisinde koyma. Ateşin azabından beni koru. Hayırlı insanlara beni ilhak eyle (199).
- Hz. Ömer'den çoğu kere işittiğim şeydi: Ey Allah'ım! Bana afiyet ver, beni affeyle (200).
- Ben babamın "Ey Allah'ım! Bana yolunda şehitlik mertebesi ver ve bana Peygamber'inin şehrinde ölmeyi nasip et" diye dua ettiğini işittim. "Peygamber beldesinde olursan nerde şehid olacaksın?" dedim. Bana "Allah, dilediğini her yerde yapar" dedi (201).
- Hz. Ömer "Yarab! Benim zulüm ve küfrümü affet" diye dua etti. Arkadaşlarından birisi "Ey mü'minlerin emiri! Zulüm tamamdır. Fakat buradaki küfür ne demektir?" diye sordu. Hz. Ömer "İnsan, zulüm ve nankörlük yapar" dedi (202).
- Hz. Ömer Kâbe'yi tavaf ederken şöyle diyordu: Ey Allah'ım! Eğer beni saaddette yazmışsan orada beni sabit kıl. Eğer beni şekavette yazmışsan, beni sil ve beni saidler listesine yaz. Çünkü sen dilediğini siler, dilediğini yerinde bırakırsın. Ümmü'l-Kitap senin katındadır (203).
- Hattab'ın oğlu Ömer'i gördüm, kıtlık zamanında Rasûlullah'ın mescidinde gece yarısı namaz kılıyor ve "Yarab! Bizi kıtlıkla helak etme. Bizden belayı kaldır" diyor ve bu kelimeleri tekrarlıyordu (204).
- Hz. Ömer'in kıtlık senesinde bir ızarı vardı. İzarın üstünde onaltı yama bulunuyordu. Abası da beş buçuk karıştı. Şöyle dua ediyordu: Ey Allah'ım! Ümmet-i Muhammed'i benim günahım yüzünden helak etme! (205).
- Hz. Ömer şöyle dua ederdi: Yarab! Beni bir rekat namaz kılmış veya bir kere secde etmiş bir kimsenin eliyle öldürtme ki, kıyamet gününde o bir rekat namazla ve tek secde ile benimle tartışmasın (206).
- Hz. Ömer küçük taşlardan bir yığın yaptı. Elbisesinin bir kısmını onun üzerine attıktan sonra orada sırtüstü uzandı ve ellerini göklere kaldırarak "Yarab! Yaşım ilerledi, kuvvetim zayıfladı, yardımcılarım yeryüzüne yayıldı. Sana karşı bir kusur işlememiş ve kulluğumu ihmal etmemişken beni huzuruna al" diyerek dua etti (207).
- Hz. Ömer halife seçildiğinde minberin üzerine çıkarak Allah'a hamdu senâlar ettikten sonra "Ey insanlar! Ben bir dua edeceğim, siz de amin deyin" dedi ve şöyle dua etti: Allah'ım! Benim mizacım serttir, beni yumuşat. Ben cimriyim, beni cömert kil. Ben zayıfım, bana güç ver (208).
- Hz. Ömer bir cenaze üzerine namaz kıldığında "Allah'ım! Şu kulun dünyadan ayrılmış, dünyayı geride kalanlara bırakmıştır. Sen ona muhtaç olmadığın halde, o sana muhtaçtır. Dünyadayken "Allah'tan başka ilah yoktur. Muhammed, Allah'ın kulu ve rasûlüdür" diye şahadet ederdi. Ey Allah'ım! Onu affet. Onun kusurlarından vazgeç ve onu peygamberine kavuştur" diye dua ederdi (209).
- Hz. Ömer herhangi bir ölünün üzerine toprak attıktan sonra "Yarab! Aile efradını, malını ve aşiretini sana teslim etti. Günahı büyüktür. Onu affet" derdi" (210).

Hız. Ali'nin Duaları

- Hz. Ali "Belanın meşakkatinden, şekavetin varlığından, düşmanların sevinmesinden sana sığınıyorum. Hapisten, kayda vurulmaktan, kamçılanmaktan sana sığınıyorum" diye dua ederdi (211).
- Kulağıma geldiğine göre Hz. Ali şöyle dua ederdi: "Ey Allah'ım! Günahlarım sana zarar vermez. Bana merhamet etsen sende bir eksiklik meydana gelmez" (212).
- Hz. Ali, hilali gördüğünde "Yarab! Senden bu ayda; hayır, fetih, yardım, bereket, bat rızık, aydınlık, temizlik ve hidayet dilerim. Bu ayın şerrinden, bu ayda olacak şeylerin şerrinden ve bu aydan sonra olacak şeylerin şerrinden sana sığınıyorum" diye Duası ederdi (213).
- Hz. Ali'nin arkasında, Ali b. Muknif'in cenaze namazını kıldım. Dört tekbir getirdi, selam verdi. Sonra onu kabrine koyarak "Yarab! Bu senin kulundur ve iki kulunun da evladıdır. Sana misafir gelmiştir. Sen de en güzel, en hayırlı konuk sahibisin. Onun kabrini genişlet, günahını affet. çünkü biz onu iyi olarak biliyoruz. Sen daha iyisini biliyorsun. Çünkü o senden başka ilah olmadığına, Muhammed'in Allah'ın Rasûlü olduğuna şahidlik ederdi" diye dua etti (214).

Abdurrahman b. Avf'ın Duası

- Kabe'yi ziyaret ederken bir kişiyi gördüm. Şöyle dua ediyordu: "Yarabbi! Beni nefsimin cimriliğinden koru! "Bundan başka birşey de söylemiyordu. Ona "Niçin başka birşey söylemiyorsun, sadece bunu söylüyorsun?" dediğimde "Ben nefsimin cimriliğinden korunduğum zaman, artık hırsızlık yapmam, zina yapmam ve artık herhangi bir kötülük de işlemem" dedi. Baktım ki, o kişi Abdurrahman b. Avf'tır (215).

Abdullah b. Mes'ud'un Duaları

- Babam Abdullah b. Mes'ud'a "Hz. Peygamber sana "İste! Allah verecektir" dediği gece hangi duayı okudun?" diye sordular. Babam, benim okuduğum dua şuydu: "Yarabbi! Geri dönmeyen bir iman, bitmeyen bir nimet ve huld cennetinin en yüksek derecelerinde Peygamberine arkadaş olmayı istiyorum" (216).
- Bir gece namaz kılıyordum. Hz. Peygamber ve Ömer yanımdan geçti. Hz. Peygamber bana "İste! Allah sana verecektir" dedi. Ben sonra Abdullah b. Mes'ud'un yanına gittim, Abdullah bana "Benim bir duam vardır, onunla dua edersen Allah isteklerini verir" diyerek "Yarab! Senden sarsılmayan bir iman..." diye başlayan yukarıdaki duayı okudu" diye kaydedilmiştir. Diğer bir rivâyette "Kesilmeyen bir gözün aydınlığını istiyorum" ziyadesi de vardır. (217).

- Hz. Ebubekir, Abdullah b. Mes'ud'un yanına gelerek "Senin demin yaptığın dua nedir? Bana tekrarlar mısın" diye sordu. Abdullah "Ben Allah'a hamd ve sena ettikten sonra "Senden başka ilah yok. Vaadin haktır. Seninle karşılaşmak haktır. Cennet haktır. Cehennem haktır. Senin Peygamberlerin haktır. Kitabın haktır. Nebiler haktır, Hz. Muhammed haktır..." demişim dedi (218).

- Abdullah b. Mes'ud çok zaman şöyle dua ederdi: Ey rabbimiz! Aramızı islah eyle, bizi İslâm'ın yollarına hidayet eyle. Bizi zulmetten nura çıkar. Açık ve gizli bütün kötülükleri bizden uzaklaştır. Gözlerimizi, kulaklarımızı, kalplerimizi, işlerimizi ve çoluk çocuğumuzu bize mübarek kıl. Tevbemizi kabul et. Kesinlikle sen çokça tevbe kabul edersin ve rahimsin. Bizi nimetine razı olarak nimetini öğüp sana zikredenlerden eyle ve nimetini bizim üzerimize tamamlat (219).

- Abdullah b. Mes'ud şöyle dua ediyordu: Ey Allah'ım! Herkesi kapsayıcı ve vermiş olduğun nimetinle senden istiyorum. Beni belalandırdığın belanın hürmetiyle senden istiyorum. Bana vermiş olduğun faziletin hürmetiyle senden istiyorum. Beni cennetine koy. Ey Allah'ım! Beni cennete fazlını, minnetin ve kereminle koy (220).

- Abdullah b. Mes'ud şöyle dua ediyordu: Yarab! Eğer beni şekavet ehlinde yazmış isen, merhametinle benim ismimi oradan sil, beni saadet ehlinin arasına yaz (221).

- İbn Mes'ud şöyle dua ederdi: Yarab! İman, yakîn, fehmi ve ilmimi artır (222).

- Bir gün sabah namazını kıldıktan sonra mescidden dönerken İbn Mes'ud'a uğramak için kapısına geldik, içeri girmek için izin istedik. Bize izin verildiği halde, yataklar daha kalkmamış olabilir diye biraz bekledik. İbn Mes'ud tesbih ederek dışarı çıktı ve "Bizim gaflet içinde olduğumuzu mu sanıyorsunuz?" dedi. İçeriye girdikten sonra "Ey cariyeye, güneş doğdu mu bir bak" dedi. Cariye "Hayır, doğmadı" dedi. İbn Mes'ud biraz sonra tekrar sordu. Cariye yine hayır dedi. Üçüncü kez sorduğunda, cariyeye güneşin doğduğunu söyledi. Bunun üzerine İbn Mes'ud "Bize bugünü veren ve ondaki ayak kaymalarını bağışlayan -sanıyorum- bizi ateşle azaplandırmayan Allah'a hamd ve senalar olsun" dedi (223).

- Abdullah b. Mes'ud çarşıya gittiğinde "Ey Allah'ım! Bu çarşının hayrından ve ehlinin hayrından senden istiyorum. Çarşının ve ehlinin şerrinden sana sığınıyorum" derdi (224).

- İbn Mes'ud bir köye girmek istediğinde "Ey Allah'ım! Ey göklerin rabbi! Göklerin gölgelendirdiği nesnelerin rabbi! Şeytanların ve şeytanların saptırdığı kimselerin rabbi! Bu köyün hayırlısını ve oradaki nesnelerin hayırlısını senden istiyorum. O köyün şerrinden ve orada bulunanların şerrinden sana sığınıyorum" diye dua ederdi (225).

Muaz ve Bilâl'in Duaları

- Muaz b. Cebel geceleyin teheccüd namazına kalktığı anda "Ey Rabbim! Gözler uyudu, yıldızlar battı. Sen dirisin ve bütün kainatı idare edersin. Ey Allah'ım! Cenneti arayışım ağır, ateşten kaçışım zayıftır. Ey Allah'ım! Katından bana bir vâdda bulun ki, kıyamet günü va'dine dayanayım. Kesinlikle sen va'dine muhalefet etmezsin" diye dua ederdi (226).

- Benim evim mescidin etrafındaki en yüksek evdi. Bundan dolayı Bilal evimin üzerinde sabah namazı için ezan okuyordu. Seher zamanı geliyor, evin üzerine oturup fecri bekliyordu. Fecri gördüğünde "Ey Allah'ım! Sana hamdediyorum, senin dinine saldıran Kureyşlilere karşı senden yardım istiyorum" der ve ezanı okurdu. Allah'a yemin ederim ki, hiç bir gün bu duayı terkettiğini bilmiyorum (227).

- Bilal yatağına girdiğinde "Ey Allah'ım! Günahlarımdan vazgeç. Beni eksiklerimde özürlü say" derdi (228).

Zeyd b. Sabit ve Sa'd b. Ubade'nin Duaları

- Zeyd b. Sabit yatağa girdiğinde "Ey Allah'ım! Senden ailem ile kölelerimi besleyebilecek kadar zenginlik istiyorum. Herhangi bir akrabamın akrabalık hakkını eda edemediğim için bana beddua etmesinden sana sığınıyorum" derdi (229).

- Sa'd b. Ubade şöyle dua ederdi: Ey Allah'ım! Sana hamdetmeyi bana nasip et ve bana şeref ihsan et. Şeref ancak çalışmakla olur. Çalışmak da mal ile olur. Ey Allah'ım! Az mal beni islah etmez ve az mal ile gereği gibi çalışmam (230).

Ebu Derdâ'nın Duaları

- Ebu Derdâ şöyle dua ederdi: Ey Allah'ım! Kalbin paramparça olmasından sana sığınıyorum. Ebu Derdâ'dan "kalbin paramparça olmasından" maksadın ne olduğu soruldu. "Kişinin her vadide bir şeyinin olmasıdır" dedi (231).

- Ebu Derdâ "Yarab! Canımı ebrarlar arasında al. Beni şerhler arasında bırakma" diye dua ederdi (232).

- Ebu Derdâ "Yarab! Beni kötü bir amelle deneme ki, kötü bir kişi olarak tanınmayayım" diye dua ederdi (233).

- Ebu Derdâ "Alimlerin kalbinin bana lanet ermesinden sana sığınıyorum" diye dua ederdi. Ebu Derdâ'dan "Kalbler sana nasıl lanet okur" diye sorulduğunda "kalplerinden bana karşı nefret duymalarıdır" dedi (234).

- Ebu Derdâ, bir gecenin başlangıcında mescide doğru gitti. Mescide girerken secde halinde bulunan bir kişinin yanından geçti. O kişi şöyle diyordu: Ey Allah'ım! Ben korkuyorum, beni koru. Azabından beni muhafaza eyle. Senin fazlına muhtaç bir dilenciyim. Bana fazlından rızık ver. Ben mazur olan bir günahkar değilim ki, senden özür dileyeyim. Güçlü de değilim ki, sana karşı çıkayım. Fakat ben günahının bağışlanmasını isteyen bir günahkarım. Adamın duası Ebu Derdâ'nın çok hoşuna gitti ve arkadaşlarına da bu duayı öğretti (235).

- Bir ihtiyarın yüksek sesle "Ey Allah'ım İçine herhangi bir şeyin katılmadığı şerden sana sığınıyorum" diye dua ettiğini duydum. "Bu ihtiyar kimdir?" dedim. "Bu, Ebu Derdâ'dır" dediler (236).

- Ebu Derdâ "Ey Allah'ım! Kardeşim Abdullah b. Revaha'ya benim amelimden onu utandıracak bir şeyi arzetmemden sana sığınıyorum" diye dua ederdi (237).

Abdullah b. Ömer'in Duaları

- İbn Ömer, Safa üzerinde şu duayı okudu: Ey Allah'ım! Dinin ile, sana ve peygamberine itaat etmekle beni koru. Ey Allah'ım! Beni hadlerinden, cezalarından, yasakladıklarından uzaklaştır. Ey Allah'ım! Beni, seni, meleklerini, rasûllerini ve salih kullarını sevenlerden eyle. Ey Allah'ım! Beni kendine, meleklerine, rasûllerine ve salih kullarına sevdire. Ey Allah'ım! Bana cennet yolunu kolaylaştır ve beni cehennem yolundan uzaklaştır. Ahiret ve dünyada beni affet. Beni muttaki imamlardan kıl. Ey Allah'ım! Sen

Kur'an'ında "Beni çağırınız. Size icabet edeyim" (Gafir/60) buyurmaktasın. Sen vaadine muhalefet etmezsin. Ey Allah'ım! Beni İslâm'a hidayet etmişken beni ondan, onu da benden ayırma, ta ki müslüman olarak öleyim. İbn Ömer bu Duasını uzun dualarla beraber Safa'da, Merve'de, Arafat'ta, Müzdelife'de, Mina'da ve Tavaf'ta okuyordu (238).

- İbn Ömer sabahladığında şu duayı okuyordu: Ey Allah'ım! Beni, sabahlarda taksim ettiğin her hayırda nasibi en büyük olan kullarından eyle. Bana hidayet bulacağım bir nur ihsan et. Dağıttığın rahmeti bana nasib eyle. Bahsettiğin rızkı bana nasib eyle. Gidereceğin zarardan, kaldıracağın beladan ve önlediğin fitneden en fazla korunan kimselerden eyle (239).

Abdullah b. Abbas'ın Duaları

- İbn Abbas şöyle dua ederdi: Ey Allah'ım! Senden gökler ve yerleri aydınlatan yüzünün nuruyla, beni korumanı, himâyen ve gölgenin altında yaşatmanı istiyorum (240).

- İbn Abbas şöyle dua ederdi: Yarabbi! Beni kanaat sahibi eyle. Bana verdiğin rızkı bereketli kıl. Geride bıraktığım koru (241).

- İbn Abbas'ın "Yarab! Hz. Muhammed'in en büyük şefaatinin kabul eyle. Onun yüce derecesini yücelt. Onu ahiret ve dünyada istğine nail et. İbrahim'e ve Musa'ya verdiğin gibi ona da ver" dediğini duydum (242).

Fudale b. Ubeyd'in Duası

- Fudale b. Ubeyd şöyle dua ederdi: Ey Allah'ım! Kaza ve kaderine razı olmayı, ölümden sonraki hayatın serinliğini, senin veçhine bakmanın lezzetini, zarar vermeksizin, fitneye kapılmaksızın, sapıtmaksızın seninle konuşmanın şevkini senden istiyorum (243).

Ebu Hureyre'nin Duası

- Ebu Hureyre'nin ölüm hastalığında Mervan kendisini ziyaret ederek "Ey Eba Hureyre! Allah sana şifa versin" dedi. Ebu Hureyre "Yarab! Sana kavuşmayı bana sevdirdi. Ben sana kavuşmak isterim" dedi. Mervan daha Ashabu'l-Katâ denilen yere varmadan Ebu Hureyre vefat etti (244).

Ashabın Yeni Bir Seneye, Yeni Bir Aya veya Bir Yere Girdiklerinde Okudukları Dua

- Allah Rasûlünün sahabîleri, yeni bir seneye veya aya girdiklerinde "Ey Allah'ım! Emniyetle, imanla, selametle, İslâm'la, Rahmandan bir rıza ile ve şeytandan korunarak yeni yılın veya ayın girmesini bize nasib eyle" derlerdi (245).

- "Ashab bir yere girdiklerinde veya kasabayı uzaktan gördüklerinde, neden korkuyorlardı ki, "Allah'ım, bu yerde bize bol rızık ver" diyorlardı?" diye sordum. O da "İdarecilerin zulmünden, yağmurun kesilmesinden" dedi (246).

Enes'in Duası

- Enes müslüman kardeşine dua ettiği zaman şöyle derdi: "Yarabbi, onu zalim ve fasık olmayan, geceleri ibadet ile gündüzleri oruç ile geçiren iyi insanların duasından mahrum etme (247).

Abdullah b. Zubeyr'in Gök Gürlediğinde Yaptığı Dua

- Abdullah b. Zubeyr, gök gürlediğinde konuşmayı bırakarak "Azametinden ötürü, göklerin ve meleklerin kendisine hamdettiği Allah'ı tesbih ederim" der ve arkasından "Bu yeryüzünün canlıları için şiddetli bir tehdittir" derdi (248).

21. FASIL: SAHABENİN BİRBİRLERİNE DUA ETMELERİ

Hiz. Ömer'in, Simak b. Mahreme ile İki Adama Dua Etmesi

- Simak b. Mahreme, Simak b. Ubeyd, Simak b. Hareşe, Hiz. Ömer'e ziyaret için geldiler. Hiz. Ömer onlara "Allah size bereket ve huzur versin. Yarab! İslâm'ı bunlarla yücelt, İslâm'ı bunlarla takviye et" dedi (249).

Ka'b b. Mâlik'in, Es'ad b. Zürrare'ye Dua Etmesi

- Babamın gözleri kör olduğunda onun elini tutup götüren bendim. Onu cumaya götürürken, ezanı işittiğinde, Es'ad b. Zürrare için dua eder, af talebinde bulunurdu. Ona "Ey babacığım! Ezanı her işittiğinde Es'ad b. Zürrare'ye niçin dua ediyorsun?" dedim. Bana "Ey oğul! Daha Rasûlullah Medine'ye gelmeden önce, Beni Beyâda dağına eteğindeki Neki'ul-Hadımât denilen yerde bize ilk cumayı kıldıran odur" dedi. "Siz kaç kişiydiniz?" diye sordum. "Biz tam kırk kişiydik" diye cevap verdi (250).

Büreyde el-Eslemi'nin Ali'ye, Osman'a, Talha'ya ve Zübeyr'e Dua Etmesi

- Sicistan'da Büreyde el-Eslemi'nin yanında bulunuyordum. Ben Hiz. Ali, Hiz. Osman, Hiz. Talha ve Hiz. Zübeyr hakkındaki fikrini bilmek için daima onlara tarizde bulunuyordum. O, kibleye yönelerek ellerini kaldırdı ve "Yarab! Osman'ı Ali b. Ebî Talib'i, Talha b. Ubeydullah'ı, Zübeyr b. Avvam'ı affet" diye dua etti. Sonra bana yönelip "Azab olasıca, sen beni öldürmek mi istiyorsun?" dedi. "Allah'a yemin ederim ki, Öyle bir amacım yoktu. Fakat ben, onlar hakkındaki düşünceni öğrenmek istedim" dedim. Bana "Onlar öyle kimselerdi ki, Allah yoluna çok büyük hizmetler etmişlerdir. Eğer Allah dilerse onları, çeşitli hizmetlerinden dolayı, affeder. Veya dilerse sonradan yaptıklarından ötürü kendilerine azab eder. Onların hesabı Allah'a aittir" dedi (251).

XVI. BÖLÜM : ASHABIN HUTBELERİ

Hz. Peygamber ve ashabi, cumalarda, topluluklarda, hacda, savaşta ve benzer durumlarda halka hutbe okur -gelenek ve müşahedelere ters de olsa- İslâm'ın emirlerine uymaya, dünya ve dünyanın geçici zevklerinden yüz çevirerek ahirete ve ahiretin sonsuz olan zevk ve nimetlerine yönelmeye teşvik ederlerdi.

1. FASIL: HZ. PEYGAMBER'İN İLK HUTBESİ

- Rasûlullahın Medine'de ilk okuduğu hutbe şudur: Rasûlullah ayağa kalktı, Allah'ı şanına yakışır bir şekilde medhu sena ettikten sonra şöyle dedi: Ey insanlar! Ahiret için azık toplayın. Allah'a yemin ederim ki, ne hazırlarsanız ahirette onu göreceksiniz. Herkes ölecek ve sürülerinizi çobansız bırakacaktır. Sonra rabbi ona, tercüman olmadan ve onu rabbinden saklayacak hiç bir aracı olmadığı halde "Peygamberim sana gelip tebliğde bulunmadı mı? Sen kendin için ne gönderdin?" diyecektir. Kul o zaman sağına soluna bakar bir şey göremez. Önüne baktığında cehennemi görür. Öyle ise kim yüzünü ateşten korumak istiyorsa, bir hurmanın yarısı ile de olsa korumaya çalışsın. Eğer verecek bir şeyi yoksa, hiç olmazsa güzel bir söz söyleyerek yapsın. Çünkü güzel sözün de karşılığı vardır. İyiliğin karşılığı on ile yedi yüz katı arasındadır. Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketi sizin ve elçinin üzerine olsun(1).

- Hz. Peygamber ikinci hutbesinde şöyle dedi: Kesinlikle hamd Allah'a mahsustur. Ona hamd eder, ondan yardım talep ederim. Nefislerimizin şerlerinden ve kötü amellerimizden Allah'a sığınırız. Allah kimi hidayet ederse, onu hiç kimse sapıtamaz. Kimi de saptırırsa, hiç kimse onu hidayete getiremez. Şehadet ederim ki, Allah'tan başka ilah yoktum. biriciktir, ortağı yoktur. Şüphesiz sözün en güzeli Allah'ın kitabıdır. Kimin kalbinde Allah'ın kitabının sevgisi yerleşirse, kafirlerden müslüman olup Allah'ın kitabını sözlerin en üstünü sayarsa, o felaha kavuşmuştur. O kesinlikle sözlerin en güzeli ve en beligidir. Allah'ı kim severse onu seviniz. Bütün kalbinizle Allah'ı seviniz. Allah'ı zikrinden ve kelimelerinden usanmayınız. Kalbiniz ondan uzaklaşmasın. Çünkü Allah kimi severse onu, amellerden en hayırlısına, kullardan en hayırlısına ve sözün en elverişlisine, insanlara vermiş olduğu helal ve haramın en hayırlısını ayırmıştır. Allah'a kulluk yapınız, hiçbir şeyi ona ortak koşmayınız. Gereği gibi ondan korkunuz ve ağızlarınızla söylediğiniz güzel sözlerle bağlı kalın ve Allah'ın hoşnutluğu yolunda birbirinizi sevin. Kesinlikle Allah ahdinin bozulmasından öfkelenir. Selâm, Allah'ın rahmeti ve bereketi sizin üzerinize olsun (2).

Hiz. Peygamber'in Cuma Hutbesi

- Allah Rasûlünün Medine'de, Beni Salim b. Avf kabilesinde ilk kıldığı cumanın hutbesi şöyle idi: Hamd Allah'a mahsustur. Ona hamd ediyor ondan yardım, mağfaret ve hidayet talep ediyorum. Ona iman ederim, onu inkar etmem. Onu inkâr edenlere düşmanlık yaparım. şahidlik ederim ki, Allah'tan başka ilah yok. Biriciktir, ortağı yoktur. Muhammed onun kulu ve Rasûlüdür. Muhammed'i hidayet, nur ve mev'ize ile Peygamberlik zincirinin kesildiği, ilmin azaldığı, sapkınlığın yayıldığı, zamanın sonu geldiği, hayatın son bulup kıyametin yaklaştığı bir zamanda, insanlara doğru yolu göstermek, aydınlatmak ve irşad etmek için göndermiştir. Kim Allah'a ve Rasûlüne itaat ederse doğru yolu bulmuştur. Kim de onlara isyan ederse, doğru yoldan çıkmış, kendine zulmetmiş ve derin bir sapıklığa düşmüştür. Size Allah'ın kahrından, azabından korkmayı tavsiye ediyorum. Çünkü bu, bir müslümanın diğer müslümanı teşvik edeceği şeylerin en hayırlısıdır. Öyleyse Allah sizi nelerden sakındırırsa onlardan sakının. Bundan daha hayırlı bir öğüt ve daha üstün bir hatırlatma olamaz. Şüphesiz takva, Allah'tan korkarak amel yapan bir kimse için, istediğimiz ahiret için doğru bir yardımcıdır. Kim Allah ile arasındaki gizli ve açık ilişkilerini düzeltir ve bunu da Allah'ın rızasını gözeterek yaparsa, bu davranışı onun için dünyada güzel bir isim bıraktığı gibi, ölünce de, azığa ihtiyaç duyduğu ahirette kendisine güzel bir sermaye olur. İnsan ahirette, bunun haricinde hiç bir şeye sahip olmayı istemez ve bunun haricindeki şeyler için "Ne olurdu, aramızda uzun bir mesafe olaydı" der. Allah sizi azabından sakındırıyor. Çünkü Allah kullarına karşı çok merhametlidir. Allah her sözünde doğrudur ve sözünü yerine getirir. O va'dinden asla caymaz. Çünkü Allah "Benim katımda söz değiştirilmez. Ben kullarıma zulmedici değilim" (Kaf/29) buyurmuştur. O halde gizli-açık hiç bir işinizde takvadan ayrılmayın. Çünkü kim Allah'tan sakınırsa, büyük bir kazanç elde eder. Kuşkusuz takva Allah'ın azabından korur, Allah'ın dargınlığını önler, yüzleri ağartır, Allah'ı razı eder ve dereceyi yükseltir. O halde nasibinizi alınız, kulluk etmede kusur etmeyin. Allah size kitabını öğretmiş ve yolunu göstermiştir ki, doğrularla yalancılar belli olsun. Allah'ın size ihsan ettiği gibi siz de ihsan edin. Allah'ın düşmanlarına düşman olunuz. Allah yolunda gereği gibi cihad edin. O, sizi seçmiş ve müslüman adını vermiştir. Bunu da, helâk olanlar bilerek helak olsunlar, yaşayanlar da bilerek yaşasınlar diye yapmıştır. Güç ancak Allah'a mahsustur. O halde Allah'ı çok anın ve ahiret için çalışın. Çünkü kim, Allah ile ilişkisini düzeltirse, Allah da onun insanlar ile olan ilişkilerini düzeltir. Çünkü Allah insanlara hakimdir, insanlar ise Allah'a hükmedemezler. İnsanları Allah idare eder, insanlar ise Allah'ı idare edemezler. Allah en yücedir, bütün güç ve kudret O'nundur (3).

2. FASIL: HZ. PEYGAMBER'İN SAVAŞLARDAKİ HUTBELERİ

Hiz. Peygamber'in Bir Savaşta Hutbesi

- Peygamberle beraber gazveye gittik, düşmanımızla karşı karşıya geldik. Hz. Peygamber kalktı, Allah'a hamdu sena ettikten sonra şöyle dedi: Ey insanlar! Siz yeşil, sarı ve kırmızı mallar arasındasınız. Yüklerinizde daha birçok şeyler var. Siz düşmanınızla karşı karşıya geldiğinizde saldırın. Çünkü Allah yolunda şehid düşen bir kimseye muhakkak ela gözlü cennet hurilerinden ikisi süratle gelir. Şehid düştüğünde onun yere düşen ilk damla kanı sayesinde Allah Teâlâ onun bütün günahlarını affeder. Huriler onun yüzündeki tozları silerek "Kesinlikle biz senin içiniz!" derler. O da cevap olarak "Ben de sizin ikiniz içinim" der (4).

Hiz. Peygamber'in Hicr Denilen Yerde Okuduğu Hutbe

- Allah'ın Rasûlü. Tebuk gazvesinde Hicr'e indiğinde kalktı ve halka hutbe okuyarak şöyle dedi: Ey insanlar! Peygamberinizden mucizeler istemeyin. Salih peygamberin kavmi mucize olarak bir deve getirmesini istediler. O da getirdi. Deve şu geniş yoldan geliyor, sırası olduğu gün sularından içiyor, onlar da devenin sütünü sağıyorlardı. Sonra deve geldiği yerden geri dönüyordu. Sonunda

onlar deveyi kestiler. Allah onlara üç gün mühlet verdi. Allah va'dinden dönmez. Üç gün sonra korkunç bir sayha ile helâk oldular. Ancak Allah'ın haremünde olan bir kişi kurtuldu. Allah'ın haremi onu Allah'ın azabından korudu. "Ey Allah'ın Rasûlü, o kişi kimdir?" diye sordular. Hz. Peygamber "Ebu Riğal idi" dedi (5).

H. Peygamber'in Tebük Savaşında Okuduğu Başka Bir Hutbe

- Rasûlullah. Tebük gazvesi gününde minbere çıktığında Allah'a hamdu sena ettikten sonra şöyle dedi: Ey insanlar! Allah'ın size emrettiğini size emrediyor, Allah'ın sizi nehyettiğinden de nehyediyorum. Öyleyse rızkınızı ararken onu güzel bir şekilde edinmeye gayret sarfediniz. Ebü'l-Kasım'ın nefsinin elinde tutan Allah'a yemin ediyorum, herhangi birinizin eceli onu nasıl arayıp buluyorsa, rızkınız da sizi arar bulur. Rızkınızı ararken zorlukla karşılaşsanız da, Allah'a itaat etmekten ayrılmayın (6).

H. Peygamber'in Mekke Fethinde Okuduğu Hutbe

- Mekke fethedildiğinde Hz. Peygamber "Benî Bekir kabilesine karşı Benî Huzâ'a kabilesi hariç, herkes silahını bıraksın" diyerek ikinci namazına kadar Benî Huzâ'a kabilesine silah kullanma izni verdi. İkinci Namazından sonra Huzâ'alılara da "Artık silahlarınızı bırakın" dedi. Buna rağmen ertesi gün Müzdelife'de, Huzâ'adan birisi, Benî Bekir'e mensub birisiyle karşılaştı ve onu öldürdü. Bu haber Rasûlullah'a geldiğinde, kalkarak "Harem'de, kâtilinden başkasını veya cahiliye devrinden kalma bir düşmanlıktan ötürü adam öldüren kimse, Allah'ın en büyük düşmanıdır" dedi. O esnada bir kişi kalkarak: "Falan adam benim oğlumdur" dedi. Hz. Peygamber "İslâm'da böyle bir iddia yok. Cahiliye geleneği tamamen gitmiştir. Çocuk kimin yatağında doğarsa onundur. Zina eden kişiye de "esleb" vardır" dedi. "Ey Allah'ın Rasûlü! Esleb de nedir?" dediler. Hz. Peygamber "Esleb, taşlanmaktır" dedi ve devamla "Sabah Namazından sonra güneş çıkıncaya kadar artık namaz yok. İkinci namazından sonra güneş batıncaya kadar artık namaz yoktur. Kadın, teyzesi veya halası ile birlikte aynı kişinin nikahı altında bulunamaz" dedi (7).

H. Peygamber'in Mekke'deki Başka Bir Hutbesi

- Allah'ın Rasûlü, Mekke'nin fethi günü, Kâbe'nin merdiveninde ayakta durarak şu hutbeyi irad etti: Hamd o Allah'a mahsustur ki vaadini doğruladı, kuluna yardım etti. Hizipler ordusunu tek başına mağlup etti. Şunu bilin ki, kazaen öldürülen kimsenin diyeti, ki bu sopa ve kırbaç gibi şeylerle öldürülen kimsedir, kırk tanesi gebe olmak şartıyla yüz deve. Şunu bilin ki, Kâbe'nin hizmetçiliği ve hacılara zenzem dağıtma vazifesini hariç, cahiliye devrinin iftihar ettiği bütün gelenekler şu iki ayağımın altındadır. Kabe hizmetçiliği ve hacılara zenzem dağıtma görevini eskiden kim yürütüyorsa, yine o kimseler devam edeceklerdir (8).

- Hz. Peygamber Fethin gününde Kusva adlı devesinin sırtında Kâbe'yi tavaf etti. Elinde bulunan bir asa ile Kâbe'nin rükünlerini istilam ediyordu. O kadar kalabalık vardı ki, Hz. Peygamber devesini çöktürecek bir yer bulamadı ve halkın elleri üzerinde indi. Deve de vadinin içerisine doğru götürülerek orada çöktürüldü. Sonra da Hz. Peygamber devenin üzerinde bir hutbe okuyarak Allah'ın şanına yakışır bir şekilde O'na hamd ve sena ettikten sonra "Ey insanlar! Allah sizden cahiliyetin kibrini, gururunu silmiştir. Aba ve ecdadla böbürlenmeyi tamamen kaldırmıştır. İnsanlar iki kısımdır. Birisi doğru, muttaki, Allah katında şerefli ve namusludur. Diğeri de facir, şaki ve Allah katında rezil bir kimsedir. Çünkü Allah Teâlâ "Ey insanlar! Sizi bir erkekle bir kadından yarattık ve birbirinizi tanımanız için sizi şubelere ve kabilelere ayırdık. Allah yanında en üstün olanınız, Allah'tan en çok ittika edeninizdir. Allah bilendir, haber alandır" (Hucurat/13) buyurmuştur. Ben sözümü söylüyor, hem kendim için, hem de sizler için Allah'tan af talep ediyorum" diyerek hutbesini bitirdi (9).

3. FASIL: HZ. PEYGAMBER'İN RAMAZAN AYINDAKİ HUTBELERİ

H. Peygamber'in, Ramazanı Karşılama Dair Uzun Bir Hutbesi

- Allah'ın Rasûlü Şaban'ın son gününde bize bir hutbe irad ederek dedi ki: Ey insanlar! Ramazan ayı büyük ve bereketli bir aydır. Sizin kapınıza dayanmaktadır. Öyle bir aydır ki, onda bir gece vardır, bin aydan daha üstündür. Allah bu ayın orucunu farz, gece ibadetini nafile kılmıştır. Kim ki hayrdan bir hasletle bu ayda Allah'a yaklaşırsa, tıpkı başka aylarda farz vazifesini yerine getiren bir kimse gibi olur. Kim ki bu ramazan ayında bir farzı yerine getirirse başka aylarda yetmiş farzı yerine getiren bir kimse gibidir. Bu ay sabır ayıdır. Sabrın karşılığı da cennettir. Bu ay yardımlaşmanın, hal hatır sormanın ayıdır. Bu öyle 'bir aydır ki, mü'minin rızkı bu ayda artar. Kim ki bu ayda oruçlu bir kimseye iftar yemeği verirse, onun günahlarına mağfiret olur. Onun boynunun ateşten azad edilmesine vesile olur ve onun ecir gibi iftara gelene de ecir verilir, onun ecrinden de hiç bir şey eksilmez. Sahabiler "Ey Allah'ın Rasûlü! Hepimizin yanında birisine iftar yemeği yedirecek güç yoktur!" dediler. Hz. Peygamber "Allah bu sevabı bir hurma ile bir insana iftar ettirene, bir bardak su içirene, bir yudum süt içirene de verir. Ramazan ayının başlangıcı rahmet, ortası mağfiret, sonu da ateşten azad edilmektir. Bu ayda kölelerin vazifesini hafifleten bir kimseyi Allah af eder, ateşten azad eder. O halde bu ayda dört hasleti çok yapınız; bunlardan ikisiyle Allah'ı razı edersiniz. Diğer ikisine de muhtaçsınız. Allah'ı razı edecek iki şey Allah'tan başka ilah olmadığına şahadet etmeniz ve Allah'tan af talebinde bulunmanızdır. Son ikisi ise, Allah'tan cenneti ve Allah'tan cehennem azabından korunmayı istemenizdir. Kim ki oruçlu bir kimseye içirirse, Allah benim havzımdan ona öyle bir su içirir ki, artık o cennete girinceye kadar susamaz" buyurdu (10).

H. Peygamber'in, Ramazan'ın İlk Gecesinde Müslümanların Günahlarının Bağışlandığına Dair Hutbesi

- Ramazan yaklaştığında Rasûlullah akşam Namazında hafif bir hutbe okuyarak dedi ki: Ramazan ayı ile karşılaşmak üzeresiniz. Dikkat ediniz, kible ehlinde hiç kimse kalmaz ki ramazanın ilk gecesinde affolunmasın (11)

H. Peygamber'in, Ramazan Ayında Duaların Kabul Edildiğine ve Şeytanların Bağlandığına Dair Hutbesi

- Ramazan'ın ilk gecesi olduğunda Hz. Peygamber kalkıp Allah'a hamd u sena ettikten sonra "Ey insanlar! Allah cinlerden olan düşmanlarınızdan sizi korudu ve sizin duanızın kabul edilmesini de vaad etti. "Beni çağırınız, size icabet edeyim" (Gafir/60) dedi. Dikkat ediniz! Allah her saldırgan şeytanı yedi melek tarafından durdurmuştur. Ramazan ayı bitip gidinceye kadar onlar bırakılmayacaktır. Dikkat ediniz, göklerin kapıları, Ramazan'ın ilk gecesinden son gecesine kadar açıktır. Ramazan'da yapılan dualar mabuldur" buyurdu.

H. Peygamber Ramazan'ın son on gecesinde elbisesini bağlayıp hanımlarının yanından ayrılarak mescidde itikafa girdi. Gecelerini ibadetle ihya ediyordu. Hz. Ali'den "Elbisesini bağlamak ne demek?" diye sordular. Hz. Ali "Hz. Peygamber hanımlarından uzak dururdu" demektir, dedi (12).

H. Peygamber'in Cuma Namazının Önemiyle İlgili Hutbesi

- Hz. Peygamber bize hutbe irad ederek şöyle buyurdu: Ey insanlar! Ölmeden Önce tevbe edin ve Allah'a dönün. Meşguliyetler çoğalmamışken, acele salih amel işleyin. Allah'ı çokça anarak, gizli-açık sadaka vererek Allah ile bağınızı güçlendirin ki, size bol rızık verilsin, yardım edilsin. Biliniz ki, şu bulunduğum yerde, içinde bulunduğum günde, içinde bulunduğum ayda ve içinde bulunduğum şu yılda Allah Teâlâ size kıyamete kadar Cuma Namazını farz kılmıştır. Kim Cuma Namazını, benim sağlığında veya benden sonra -adil olsun, zalim olsun- başında bir imam varken, küçümseyerek veya farz olduğunu inkar ederek terkederse, Allah onun içini rast getirmesin ve hiç bir içini bereketlendirmesin. Şunu bilin ki, o kimse tevbe etmedikçe, namazı namaz, zekatı zekat, haccı hac, orucu oruç ve iyiliği iyilik sayılmaz. Ancak kim tevbe ederse, Allah onun tevbesini kabul eder. Dikkat edin, bir kadın bir erkeğe, bir bedevi bir muhacir'e bir facir bir mü mine imam olamaz. Eğer o facir kılıç ve sopasından korkulan bir kişiye, o zaman değişir (13).

- Hz. Peygamber cuma günü minbere çıkarak "Öyle kimseler olacak ki, evi Medine'den bir mil mesafede olduğu halde cuma namazına gelmeyecektir" buyurdu.

- Hz. Peygamber, ikincisinde de "Öyle kimseler olacak ki, iki mil mesafede evinde oturduğu halde cuma namazına gelmeyecektir" buyurdu.

- Hz. Peygamber, üçüncüsünde de Öyle kimseler olacak ki, Medine'ye üç mil mesafede olduğu halde cuma namazına gelmeyecektir. Allah Teâlâ böyle kimselerin kalbini mühürlemiştir" buyurdu (14).

H. Peygamber'in Hac Esnasındaki Hutbeleri

- Hz. Peygamber veda haccında "şeytan artık kendine ibadet edilmesinden ümidini kesmiştir. Fakat sizin hafif gördüğünüz beni günahları işlemenizden de hoşnut olur. Ey insanlar! Onun şerrinden Allah'a sığınınız. Ben size miras olarak öyle bir şey bırakıyorum ki, eğer ona yapışırsanız ebediyyen şaşırırsınız, yolunuzu kaybetmezsiniz. O da Allah'ın kitabı, peygamberinin sünnetidir. Her müslüman diğerlerinin kardeşidir. Müslümanlar kardeşlerdir. Hiçbir kimseye kardeşinin malını yemek helâl değildir. Ancak kardeşi isteyerek verirse olabilir. Birbirinize zulmetmeyin ve benden sana tekrar küfre dönüp birbirlerinizin boynunu vurmayın" buyurdu (15).

- Hz. Peygamber, Mina'daki Hayf mescidinde bize bir hutbe irad ederek Allah'ın şanına yakışır bir şekilde onu medhu sana ettikten sonra şunları söyledi: Kim ki ahireti hedef alırsa, Allah onun içini rast getirir. Onu tok gözlü yapar. İstemediği halde Dünya onun eline gelir. Kimin hedefi de Dünya ise, Allah onun işlerini dağıtır. Onu aç gözlü yapar. Dünyada, ancak ona taksim-i ezelide taksim edilen rızık gelir" (16).

- Allah'ın Rasûlü Mina'da Hayf Mescidinde bir hutbe irad ederek şöyle dedi: Allah, benden bir hadisi dinledikten sonra onu başka bir kardeşine nakleden bir kimsenin yüzünü nurlandırın. Üç şey vardır ki, bir müslümanda bulunduğu zaman onun kalbine hiyanet girmez. Onlar da şudur: Ameli halisan Allah için yapmaktır. İdarecilere nasihatla bulunmak ve müslümanların cemaatinden ayrılmamak. Çünkü onlara, müslümanların duaları arkalarından siper olur (17).

- Hz. Peygamber yoluna devam etti ve Arafat'a geldi. Arafat'ın Nemre semtinde kendisi için kurulan çadırda güneş batıncaya kadar dinlendi. Sonra Kusva isimli devesiningetirilmesini emretti ve devesine bindi. Batni'l-Vadi denilen düzlüğe gelince halka şu hutbeyi okudu: Kanlarınız mallarınız birbirinize haramdır. Tıpkı bu gününüzün, bu ayınızın haram olduğu gibi. Dikkat ediniz, cahiliye içinden ne varsa hepsi benim iki ayağımın altındadır. Cahiliyetteki kan davaları kaldırılmıştır. Kaldırdığım ilk kan davası, Rabia b. Haris'in kanıdır. Cahiliye devrindeki faizler de kaldırılmıştır. Kaldırdığım ilk faiz Abbas b. Abdulmuttalib'in faizidir. Onun tamamı kaldırılmıştır. Kadınlar hususunda Allah'tan korkun. Onları Allah'ın kelimesiyle kendinize helal kıldınız. Sizin onların üzerinde alan hakkınız, sizin yataklarınızı hoşunuza gitmeyen bir kimseye çiğnetmemeleridir. Bunu yaptıklarında herhangi bir yerlerini kırmayacak şekilde onları dövünüz. Onların da sizin boynunuzda hakları vardır. Bu da örfe göre onları yedirip giydirmektir. Sizin aranızda öyle bir şey bırakıyorum ki. eğer ona sığınırırsanız dalaletle düşmezsiniz. O da Allah'ın kitabıdır. Siz benden sorulacaksınız. Ne cevap vereceksiniz? Sahabiler "şehadet ederiz ki, sen Allah'ın sana gönderdiği vahyi tebliğ ettin. İnsanlara nasihatla bulundun, vazifeni eda ettin" dediler. Bunun üzerine Hz. Peygamber şehadet parmağını evvela göklere doğru kaldırdı, sonra insanlara doğru yöneltti ve "Yarabbi! Sen şahid ol. Yarabbi, sen şahid ol. Yarabbi, sen şahid ol" dedi (18).

- Allah'ın Rasûlü kurbanların kesildiği günde halka hitab ederek şöyle buyurdu: "Ey insanlar! Bu hangi gündür?" Halk "Bu haram bir gündür" dedi. Hz. Peygamber "Bu toprak, nasıl bir topraktır" dedi. Halk "Bu hürmetli bir topraktır" dedi. Hz. Peygamber "Bu hangi aydır?" dedi. "Bu, haram alan aydır" dediler. Hz. Peygamber "Bu gününüz, bu ayınız bu toprağınız nasıl hürmetli ise, mallarınız, canlarınız ve namuslarınız da Öyle hürmetlidir" dedi. Bunu bir kaç kere tekrarladıktan sonra başını kaldırdı ve "Ey Allah'ım! Ben tebliğ ettim mi?" dedi. Hayatımı elinde tutan Allah'a yemin ederim ki, Hz. Peygamber ümmetine şunu da tavsiye etti: Burada hazır bulunanlar, bulunmayanlara duyursunlar. Benden sonra küfre dönüp birbirinizin boynunu vurmayın (19).

- Hz. Peygamber bana "Halkı sustur" dedi. Ben halkı susturunca, Hz. Peygamber "Ey insanlar! Sakin gördüklerimden sonra tekrar küfre donup birbirinizin boynunu vurduğunuzu görmeyeyim" dedi (20).

- Hz. Peygamber ile Veda Haccında bulundum. Usame ve Bilal'i gördüm. Birisi Hz. Peygamber'in devesinin yularını tutmuştu, diğeri de Hz. Peygamber'i gölgelendirmek için elbisesini yükseltmişti. Hz. Peygamber böylece Cemretü'l-Akabe'ye taş attı. O sırada Hz. Peygamber birçok şey söyledi. Sonra şöyle dediğini duydum: Eğer sizin başınıza azaları kesik bir köle de emir seçilse, (kanaatimca siyah tabirini de kullandı) o köle size Allah'ın kitabıyla hükmederse onun sözünü dinleyiniz, ona itaat ediniz (21).

- Allah'ın Rasûlü Veda Haccındaki hutbesinde şunu söylüyordu: Allah her hak sahibine hakkını vermiştir. Artık mirasçı olan bir kimse için herhangi bir vasiyet yapmaya hacet kalmamıştır. Çocuk kimin yatağında dünyaya gelirse onundur, zina edene de taş vardır. Hesabları da Allah'a aittir. Kim ki babasından başka bir babaya kendisini nisbet ederse, veya efendisinden başka bir kimsenin kölesi olduğunu söylerse, Allah'ın kıyamete kadar kesilmeyen laneti onun üzerine olsun. Herhangi bir kadın kocasının malından ancak onun izniyle infak edebilir. Bu esnada birisi "Yemek de infak edemez mi ey Allah'ın Rasûlü?" dedi. Hz. Peygamber "Mallarımızın en kıymetlisi yiyeceklerdir" dedi. Sonra "Emanetler sahiplerine geri verilmelidir. Bir müddet sütünden istifade edilmesi için verilen hayvanlar, sahiplerine geri verilmelidir. Borçlar ödenmelidir. Kefiller de kefil oldukları şeyi ödemelidir" dedi (22).

- Hz. Peygamber kulağı kesik devesinin sırtında, ayaklarını üzengilere koymuş sesinihalka duyurmak için bazan üzengiler üzerinde ayağa kalkıyor ve yüksek sesle . 'Ey halk! Siz dinliyor musunuz?" diyordu. Halktan bir kişi "Ey Allah'ın Rasûlü! Bize neyi emrediyorsunuz" dedi. "Rabbimize ibadet edin, beş vakit namazı kılın. Ramazan orucunu tutun. Başınıza geçene itaat edin ki, rabbinizin cennetine girebilesiniz" dedi (23).

- Hz. Peygamber bize Mina'da hutbe okudu. Kulaklarımız öyle açıldı ki, herkes yerindeyken onun sesini rahatça işitiyordu. Bize haccın nasıl yapılacağını öğretiyordu. Öyle ki cemrelere varıncaya kadar her şeyi öğretti. Oraya varınca, baş ve Şehadet parmaklarıyla işaret ederek "Küçük taşları atınız" dedi. Sonra emretti de, muhacirler mescidin önüne, ensar mescidin arkasına kondular. Daha sonra da diğerleri yerleşti (24).

- Hz. Peygamber'i kuşluk vaktinde Mina'da hutbe okurken gördüm. Boz bir katıra binmişti. Ali de onun söylediklerini daha yüksek bir sesle halka iletliyordu. Halkın bir kısmı oturuyor, bir kısmı da ayakta duruyordu (25).

- Teşrik günlerinin ortasında Hz. Peygamber'e yol açmak için devesinin yularından tutmuştum. Hz. Peygamber "Ey insanlar! Siz hangi günde, hangi ayda ve hangi toprakta bulunduğunuzu biliyor musunuz?" diye sordu. Halk "Haram olan bir günde, haram olan bir ayda ve haram olan bir beldeyiz" dedi. Hz. Peygamber "İşte bu gününüz, bu ayınız, bu beldeniz nasıl haram ise, canlarınız, mallarınız ve namuslarınız da Allah'a kavuşacağınız güne kadar birbirinize haramdır. Bundan sonra zulmetmeyin, zulmetmeyin, zulmetmeyin. Bir müslümanın malı, rızası dışında başkasına helal değildir. Cahiliye devrinden kalan kan, mal ve üstünlük davaları kıyamete kadar şu ayağımın altındadır. Kaldırdığım ilk kan davası Rabia b. Haris b. Abdulmuttalib'in kanıdır. Cahiliye devrinin faizleri de kaldırılmıştır. Allah Teâlâ'nın hükümsüz kıldığı ilk faiz Abbas b. Abdulmuttalib'in faizidir. Siz sadece ana paranızalabilirsiniz. Böylece zulmetmemiş ve zulme de uğramamış olursunuz. Zaman, Allah Teâlâ'nın gökleri ve yeri yarattığı ilk günkü şekline dönmüştür" dedi ve "Gökleri ve yeri yarattığı gündeki yazısına göre Allah'ın katında ayların sayısı onikidir. Bunlardan dördü haram (aylar)dır. İşte doğru din budur. O aylar içinde kendinize zulmetmeyin ve ortak koşanlar sizinle nasıl topyekün savaşıyorlarsa, siz de onlarla topyekün savaşın ve bilin ki Allah korunanlarla beraberdir" (Tevbe/36) ayetini okudu ve "Ey insanlar! Benden sonra tekrar küfre dönerek birbirinizin boynunu vurmayın. Şeytan, artık namaz kılanların, kendisine ibadet etmelerinden ümidini kesmiştir. Fakat sizi kıskırtarak birbirinize düşürmekten de hoşlanır. Kadınlar hakkında da Allah'tan korkun. Çünkü anlar elinizin altında esirler gibidir. Kendilerini savunamazlar. Onların sizin üzerinizde hakları vardır. Yatağınızı başkasına çiğnetmemeleri ve sevmediğiniz kimseleri evinize almamaları da onların üzerinde sizin hakkınızdır. Eğer onlarda hırçınlık ve itaatsizlik görürseniz, nasihat edin. Yataklarınızı ayırın ve hafif ve şekilde dövün. Örfü uygun bir şekilde geçim ve giyinmeleri de size aittir. Siz onları Allah'ın emaneti olarak aldınız ve onları Allah'ın kelimesiyle helâl kıldınız. Şunu da bilin ki, her kimde bir emanet varsa onu, güvenerek kendisine vermiş alan sahibine geri vermelidir" dedikten sonra ellerini açarak "Tebliğ ettim mi? Tebliğ ettim mi? Tebliğ ettim mi?" dedi ve "Burada olanlar, olmayanlara ulaştırınsınlar. Çünkü nice bulunmayanlar vardır ki, dinleyenlerden daha anlayışlıdır" dedi. Hasan Basri "Gerçekten de tebliğ ettikleri kimseler iyinde onlardan daha çok faydalananlar olmuştur" dedi (26).

- Nasr suresi Mina'da Rasûlullah'a indi. Peygamber tam teşrik günlerinin ortasında ve Hacculvedadaydı. Hz. Peygamber anladı ki, bu artık bir vedadır. Kusva isimli devesini hazırladı. Sonra ona binerek Akabe'ye geldi ve Allah'ın dilediği kadar müslüman Peygamber'intrafında toplandılar. Peygamber, Allah'ın zat-ı kibriyasına layık olacak şekilde Allah'a hamdu senada bulundu. Sonra da şunları söyledi: Ey insanlar! Şeytan artık bu toprağınızda kendisine ibadet edilmekten kıyamete kadar ümidini kesmiştir. Fakat küçük günahları işlemek suretiyle de onu sevindirmeyin. Ey insanlar! Ben sizin aranızda öyle bir şey bıraktım ki, ona sarıldıkça dalaletle düşmezsiz. O da Allah'ın kitabıdır. Onunla amel ediniz. Hazır olanlar olmayanlara iletinler. Benden sonra peygamber, sizden sonra da ümmet yoktur. Sonra ellerini kaldırarak "Yarab! Sen şahid ol" dedi (27).

- Hz. Peygamber teşrik günlerinde, veda hutbesini okudu ve dedi ki: Ey insanlar! Rabbimiz birdir, babanız da birdir. Dikkat ediniz. Hiç bir Arabin Arap olmaya Arap olmayanın da Arap olana, siyahın kırmızıya, kırmızının da siyaha takvadan başka hiç bir üstünlüğü yoktur. Allah katında en üstünüz, en fazla takva sahibi olanınızdır. Tebliğ ettim mi? Orada bulunanlar "Ey Allah'ın Rasûlü, tebliğ ettin" dediler. Hz. Peygamber "Burada hazır olanlar, olmayanlara iletinler" buyurdu (28).

- Hz. Peygamber kulakları kesik devesinin sırtında, Arafat'ta şu hutbeyi okudu: "Bugünün hangi gün olduğunu biliyor musunuz? Bu ayın hangi ay, bu memleketin hangi memleket olduğunu biliyor musunuz?" dedi. Dinleyenler "Bu haram belde, haram ay ve haram gündür" deyince, Hz. Peygamber "Dikkat ediniz, sizin mallarınız, kanlarınız, birbirinize haramdır. Tıpkı bu ay'ınızın, bu beldenizin, bu gününüzün haram olması gibi. Şunu bilin ki, ben sizden önce kevser havuzunun başına giderek orada sizi beklerim ve sizin çokluğunuzla ümmetlere karşı iftihar ederim. Sakin benim yüzümü kara çıkarmayınız. Ben bazı kimseleri kurtarıyorum. Bazı insanlar da benim elimden uzaklaştırılır. "Ey rabbim! İşte bunlar benim arkadaşlarımdır" derim. Bunun üzerine Allah Teâlâ "Sen bilmiyorsun, onlar senden sonra nekötülükler yaptılar" der (29).

4. FASIL: Hz. PEYGAMBER'İN, DECCAL, YE'CÜC ME'CÜC, MÜSEYLEME ve YERİN BATMASIYLA İLGİLİ HUTBELERİ

Hz. Peygamber'in Deccal Hakkındaki Hutbesi

- Biz veda haccından bahsediyorduk. Fakat bunun Hz. Peygamber'in son haccı olduğunu ve bizden ayrılacağını düşünmüyorduk. Bir gün Hz. Peygamber hutbe okudu, mesih deccaldan bahsetti ve sonra buyurdu: Allah'ın gönderdiği her peygamber ümmetini

deccaldan sakındırmıştır. Hz. Nuh ve ondan sonra gelen peygamberler ümmetlerini onun şerrinden sakındırmışlardır. Ancak onun hiçbir şeyi gizli değildir. Kesinlikle sizin için gizli olmayacaktır. Kesinlikle rabbiniz tek gözlü değildir (30).

H. Peygamber'in, Sefine Tarafından Rivayet Edilen Deccal ile İlgili Hutbesi

- Hz. Peygamber bize şöyle bir hutbe irad etti: Benden önceki her Peygamber, deccaldan korkutmuştur. Deccalın sol gözü kordur. Sağ gözü üzerinde büyük bir et parçası gibi nasır vardır. İki gözünün arasında 'kâfir' kelimesi yazılmıştır. Onunla beraber iki vadi vardır: Birisi cennet, diğeri cehennemdir. Haddizatında onun cenneti cehennem, cehennemi de cennettir. Onunla beraber iki melek vardır. Onlar peygamberlerden iki peygambere benzetilir. Birisi sağ, diğeri sol tarafındadır. Ve insanlar için bir fitne (deneme ve tecrübe)dirler. Deccal "Ben sizin rabbiniz değil miyim?" dediğinde meleklerden birisi 'Yalan söyledin' der, fakat onun sesini sadece ikinci melek işitir, başka hiç kimse işitmez. İkinci melek de birinci meleğe "Sen doğru söyledin" der. Fakat halk bu sesi işittiklerinde zannederler ki melek deccali doğrulamıştır. Bu bir deneme ve fitnedir. Deccal yeryüzünde dolaşır ve Medine'ye kadar varır. Ona Medine'ye girme izni verilmeyince "Bu o kişinin karyesidir!" der. Sonra yoluna devam eder, Şam'a varır. Allah onu Efik denilen köyde, Akabe'nin yanında helâk eder (31).

H. Peygamber'in Deccal Hakkındaki Üçüncü Hutbesi

- Ben ve ensardan bir kişi Hz. Peygamber'in sahabilerinden birinin yanına giderek ona "Peygamber'den deccal hakkında duyduğunuz bir şeyi bize naklet" dedik. O da "Hz. Peygamber bize hutbe okuyarak "Sizi deccal hakkında uyarıyorum. Çünkü ümmetini deccal hakkında uyarmayan bir peygamber yoktur. Ey ümmetim! Deccal sizin aranızdan çıkar. O kısa saçlı, esmer ve sol gözü kör bir adamdır. Yanında cennet ve cehennem vardır. Onunla beraber ekmekten meydana gelen birkaç dağ ve sudan meydana gelen nehirler vardır. O yağmur yağdırır. Fakat o bitki yeşertemez. O sadece bir kişiyi öldürür. Fakat ondan başkasını öldüremez. O yeryüzünde kırk sabah kalacak, herşeye yetişecektir. Ancak dört mescide yaklaşamayacaktır: Mescid-i Haram, Medine Mescidi, Tûr-i Sina mescidi ve Mescid-i Aksa. O sizin için gizli kalmayacaktır. Çünkü sizin rabbiniz kör değildir (32).

H. Peygamber'in Deccal Hakkındaki Uzun Bir Hutbesi

- Hz. Peygamber bir gün bize bir hutbe okudu. Hutbesinin çoğu deccal hakkındaydı. Hutbesini bitirinceye kadar deccaldan bahsetti. O gün bize dediklerinin arasında şunlar vardır: Allah'ın gönderdiği her peygamber ümmetini deccalin şerrinden sakındırmıştır. Ben Peygamber'lerin sonuncusuyum. Siz de ümmetlerin sonuncusunuz. O kesinlikle sizin aranızdan çıkacaktır. Eğer ben hayattayken o çıkarsa ben her müslümanın vekili olarak onunla mücadele eder, onu sustururum. Eğer benden sonra sizin aranızdan çıkarsa her kişi kendi nefsinin koruyucusudur. Benden sonra her müslümanın yardımcısı Allah'tır. O, Irak ile Şam arasında bulunan bir yoldan çıkacaktır. Bulunduğu yerin halkını bozmakla yetinmeyip sağa-sola askerlerini gönderecektir. Ey Allah'ın kulları! Onun karşısında uyanık bulunun. Çünkü o "Ben Peygamber'im" diyecektir. Halbuki benden sonra peygamber yok. İkinci kez "Ben rabbinizim" diyecektir. Halbuki siz ölünceye kadar rabbinizi göremeyeceksiniz. Bir de onun iki gözünün arasında 'kafir' kelimesi yazılıdır. O kelimeyi her mü'min okur. Sizden kim deccalla karşı karşıya gelirse onun yüzüne tükürüp Kehf Suresi'nin başlangıcındaki ayetleri okusun. O, Ademoğullarından bir nefse musallat olur. Onu öldürür, sonra diriltir. Ondan sonra hiç kimseye artık herhangi bir fenalık yapamaz. Onun fitnesindendir ki, onun beraberinde cennet ve cehennem vardır. Onun ateşi cennet, cenneti de ateştir. Kim onun ateşine atılırsa, iki gözünü kapatsın, Allah'a yalvarsın, o ateş o kimse için serinlik ve selamet olur. Ateşin Hz. İbrahim'e serinlik ve selamet olması gibi. Onun fitnesinden birisi de şudur: Bir kabilenin yanından geçer. O kabile ona iman eder, onu tasdik ederler. Onlar için dua eder de akşama kadar yağmur yağdırır ve yeryüzünde bolluk olur. Onların hayvanları her zamankinden daha semiz, daha iri ve memeleri sütle dolu olur. Başka bir kabilenin yanından geçer. O kabile halkı onu inkâr eder, yalanlar. O da onlara beddua eder. Onların bütün hayvanları ölür. Onun günleri kırk gündür. Bir günü bir sene kadar uzundur. İkinci günü bir ay, bir günde bir hafta kadar uzundur. Bin günü de diğer günler gibidir. Onun günlerinin sonuncusu da serap gibidir. Kişi şehrin bir kapısında iken sabah olur, öteki kapıya varmadan akşam olur. Sahabiler "Ey Allah'ın Rasûlü! Biz o kısa günlerde nasıl namaz kılalım?" diye sorunca "Uzun günlerde nasıl takdir ediyorsanız, kısa günlerde de öylece takdir eder namazlarınızı kılarırsınız" buyurdu (33).

Mekke ve Medine'ye Deccal Giremez

- Allah'ın Rasûlü bir gün minbere çıkarak "Ey insanlar! Ben sizi gökten gelen bir haber için buraya çağırılmış bulunuyorum" dedi ve deccale casusluk yapan bir hayvandan bahsederek "Deccal kırk günde bütün yeryüzünü dolaşır. Yalnız Mekke ve Medine'ye giremez. Çünkü onların kapısında kılıcını çekmiş bekleyen birer melek beklemektedir. O melekler deccali şehre sokmazlar" buyurdu (34).

H. Peygamber'in Güneş Tutulması ve Deccal Hakkında Bir Hutbesi

- Bin gün Semüre b. Cündüb'ün bir hutbesinde hazır bulundum. Hutbesinde Rasûlullahtan bir hadis naklederek güneş tutulmasından bahsetti ve "Hz. Peygamber ikinci rekatta teşehhüt için otururken güneş açıldı" dedi: Sanıyorum Semune b. Cündüb şöyle dedi: Hz. Peygamber selâm verip Allah'a hamd ve sena ettikten, kendisinin de Allah'ın kulu ve rasûlü olduğuna şahitlik ettikten sonra "Ey insanlar! Allah için doğru söyleyin. Eğer rabbimin risaletinden bir şeyi eksik tebliğ ettiğimi biliyorsanız bana söyleyin" dedi. Bazı kimseler ayağa kalkarak "Senin rabbinin risaletini tebliğ ettiğine şahitlik ederiz" dediler. Bunun üzerine Hz. Peygamber "Ey insanlar! Bazıları güneşin, ayın tutulmasını ve yıldızların kaymasını, yeryüzünde büyük bir insanın öldüğüne yorarlar. Bu yanlış bir inançtır. Bunlar Allah'ın azametini gösteren alametlerdir. Allah bunlarla, tevbe etsinler diye kullarını dener. Allah'a yemin ederim ki, namaza başladığımdan beri dünya ve ahirette karşılaşacağınız her şeyi görüyorum. Allah'a yemin ederim ki, otuz tane yalancı ortaya çıkmadıkça kıyamet kopmaz. Bunların sonuncusu sol gözü kör olan deccaldır. Kendisiyle Aişe'nin hücresi arasında oturan ensardan bir ihtiyarı kastederek- Deccal aynen Ebu Tiha'ya benzer. Ortaya çıktığında Allah olduğunu iddia eder. Kim ona inanır, onu

doğrular ve ona uyarsa, onun yapmış olduğu bütün amelleri boşa gider. Kim de onu inkar edip yalanlarsa, geçmişteki günahlarından ötürü cezalandırılmaz. Deccal, Harem ve Beytü'l Makdis'den başka her şeyi ele geçirir. Müslümanları Beytü'l-Makdis'de kuşatır, müslümanlar büyük sıkıntı ve zorluk çekerler. Sonra Allah onu helak eder ve öyle ki duvar veya ağaç "Ey mü'min" veya "Ey müslüman, bu adam yahudidir veya kafirdir, gel onu öldür" diye çağırır. Bu kargaşa böyle devam eder. Sonunda kafanızda bir takım sorular oluşur ve birbirinize "Acaba peygamberimiz bu hususta size birşey söyledi mi?" diye sorarsınız. Dağlar yerinden oynar. Sonra da canlılar ölür. Daha sonra Semüre b. Cündüb'ün hutbesini bir kere daha dinledim, yine aynı hadisi nakletti ve ne bir harfi öne aldı, ne de geriye bıraktı (35).

- Kim ki Allah'a yapışarak "Rabbim Allah'tır, diridir, O'nun için ölüm yoktur" derse, onun için azap yoktur. Kim de Deccal'e "Sen benim rabbimsin" derse, o kimse sapıtmıştır (36).

H. Peygamber'in, Müseylemetü'l-Kezzab Hakkındaki Hutbesi

- Hz. Peygamber, Müseylemetü'l-Kezzab hakkında bir şey söylememişken, ashab aralarında konuşup sözü uzattılar. Bunun üzerine Hz. Peygamber minbere çıkarak "Hakkında sözü uzattığınız adam, kesinlikle yalancıdır ve kıyametten önce ortaya çıkacak otuz yalancıdan biridir. Hiç bir belde yoktur ki, mesih deccalin korkusu oraya ulaşmamış olsun" dedi (37).

- Ancak Medine müstesnadır. Onun her yolunun üzerinde o günde iki melek vardır. Onlar mesih deccalin korkusunu Medine'den uzaklaştırmaya çalışırlar(38).

H. Peygamber'in ye'cüc ve Me'cüc ile Yerin Batması Hakkındaki Hut bes i

- Allah'ın Rasûlü akrebin ısırmasından ötürü başını sıkıca bağlayarak "Siz düşman yoktur diyorsunuz. Halbuki siz Yecüc-Mecüc çıkıncaya kadar savaşıacaksınız. Onların yüzleri geniştir. Gözleri küçüktür. Saçları sarımtıraktır. Her tepeden, dereden akıp gelirler. Sanki onların yüzleri deri üzerine deri kaplanarak dövülen ve kılıçlara karşı kullanılan kalkanlar gibidir" dedi (39).

- Ben Mescid-i Nebevî'de kadınlara tahsis edilen sofada otuyordum. Hz. Peygamber de hutbe okuyordu. Sol eliyle işaret ederek şunları söylüyordu: Ey insanlar! Siz şurada yerin battığını duyduğunuz zaman kıyamet kopmuş demektir (40).

H. Peygamber'in Gıybetin Kötülüğü Hakkındaki Hutbesi

- Rasûlullah bize, evlerinde oturan genç kızlara iştirecek şekilde, şöyle bir hutbe irad etti: Ey dilleriyle iman edip kalbine iman girmeyen kişiler! Sakin müslümanların gıybetinde bulunmayın, onların gizli hallerini araştırmayın. Müslüman kardeşinin gizli hallerini ortaya çıkarmaya çalışanın Allah gizli hallerini ortaya çıkarır. Allah kimin içyüzünü insanlara göstermek isterse, o, evinin ortasında dahi olsa, Allah onu rezil eder (41).

- Mü'minlere eziyet vermeyiniz. Onların kötü taraflarını araştırmayınız. Çünkü müslüman kardeşinin kötü tarafını araştıranın perdesini Allah yırtarak onu rezil eder (42).

H. Peygamber'in İyiliği Emretmek ve Kötülükten Sakındırmak Hakkındaki Hutbesi

- Hz. Peygamber hücreme geldi. Onun yüzünden bir durumla karşı karşıya olduğunu anladım. Abdest aldı, hiç kimseyle konuşmadı. Ben hücrenin duvarına kendimi yapıştırdım ve dediklerini dinledim. Minbere çıktı, oturdu. Allah'a hamdu sena ederek "Ey insanlar! Allah "Marufu emrediniz, münkerden nehyediniz. Bunu da dua edip duanız kabul olunmadan, istediklerinizi Allah vermezden, yardım talep ettiğiniz halde size Allah'ın yardımı gelmezden evvel yapın" diyerek başka bir şey söylemeden minberden indi (43).

H. Peygamber'in Kötü Ahlâk Hakkındaki Hutbesi

- Hz. Peygamber bize hutbe irad ederek buyurdu: Zulümden sakınınız. Çünkü zulüm kıyamet gününde üstüste karanlık olur. Sakın kötülük etmeyin ve kötü olmayın. Sakın hırslı olmayın. çünkü sizden öncekiler hırs yüzünden helak olmuşlardır. Hırs, onları akrabalık bağlarını gözetmekten alıkoymuştu, onlar da gözetmediler. Onlara cimriliği emretti, onlar da cimrilik yaptılar. Onlara günaha dalmayı emretti, onlar da günaha daldılar. O sırada bir adam "Ey Allah'ın Rasûlü! İslâm'ın hangi ibadeti daha üstündür?" dedi. Hz. Peygamber "Halkın senin elinden ve dilinden selamette kalmasıdır" deyince, aynı kişi veya başka bir kişi "Ey Allah'ın Rasûlü! Hicretin hangisi daha üstündür?" dedi. Hz. Peygamber "Rabbinin sevmediği şeyleri terketmen daha üstündür. Hicret de şehirlinin ve bedevinin hicreti olmak üzere iki çeşittir. Bedevinin hicreti, çağrıldığında gelmesi ve emredildiğinde itaat etmesidir. Şehirlinin hicreti ise, hem daha zor hem de sevabı daha büyüktür" buyurdu (44).

- Allah'ın Rasûlü minbere çıkarak "Ey insanlar! Yalancı şahidlik ile Allah'a şirk koşmak denktir" buyurdu. Bu cümleyi üç defa tekrarladıktan sonra "Artık o pis putlardan ve yalan sözden kaçının" (Hac/30) ayetini okudu (45).

- Hz. Peygamber bir hutbesinde ribanın çok büyük bir günah olduğunu söyledi ve "Ribadan kişinin aldığı bir dirhem, Allah katında, otuz altı zina yapmaktan daha korkunçtur. Ribanın en büyüğü müslüman bir kişinin şerefiyle oynamaktır" dedi (46).

- Rasûlullah bir gün bize şu hutbeyi irad etti: Ey insanlar? Şirkten kaçınınız. çünkü o karıncanın taş üzerinde bıraktığı izden daha gizlidir. "Ey Allah'ın rasûlü, bu kadar gizli ise, biz ondan nasıl sakınacağız?" diye soruldu. Hz. Peygamber "Ey Allah'ım! Bildiğimiz halde şirk koşmaktan sana sığınıyoruz. Bilmediklerimizden ötürü de senin affını talep ediyoruz" deyin" buyurdu (47).

H. Peygamber'in Şükür Hakkındaki Hutbesi

- Allah'ın Rasûlü, şu minber veya şu ağaçlar üzerinde "Az'a şükretmeyen bir kimse çoğa şükretmez. Halka Şükretmeyen bir kimse Allah'a şükretmez. Allah'ın nimetlerinden bahsetmek şükürdür. Onu terketmek de nankörlüktür. Cemaat rahmet, ayrılık, azabdır" buyurdu (48).

- Hz. Peygamber bir hutbesinde “Ey Davud ailesi, şükredin! Kullarımdan şükreden azdır” (Sebe/13) ayetini okuduktan sonra “Kime üç şey verilmiş ise, Davud’a verilen üstünlük ona da verilmiştir. O üç haslet

- 1- Allah’tan gizlide ve açıktaki korkmak.
- 2- Öfkeliyken de, sevinçliyken de adaletten ayrılmamak.
- 3- Fakirlik ve zenginlikte tutumlu davranmaktan ayrılmamaktır (49).

H. Peygamber’in Hayırlı Bir Hayat Hakkındaki Hutbesi

- Rasûlullah bir hutbe irad ederek “Hayatta, ancak dinleyen, tatbik eden, konuşan bir âlim için hayr vardır. Ey nas! Siz sulh ve sükûn zamanındasınız. Zaman çabuk geçmektedir. Görüyorsunuz ki, gece ve gündüz, her yeniye çürütür, her uzağı yaklaştırır, her vaadedileni gerçekleştirir. Öyleyse büyük meydanda cihad için hazırlanın” dedi. Mikdad “Ey Allah’ın rasûlü! Hüdne nedir?” dedi. Hz. Peygamber “Hüdne, bela ve imtihandır. Karanlık gecenin parçaları gibi, karanlık meselelerle karşılaştığınız zaman Kur’ân’a yapışın. Çünkü Kur’ân şefâati kabul olunan bir şefâatçi, sözüne inanılan bir davacıdır. Kim Kur’ân’ı kendine önder edinirse, onu cennete götürür. Kim onu arkasına atarsa, onu da cehenneme götürür. Bütün iyilik yollarının kılavuzu odur. O asıldır, açıklayıcıdır. Ciddiyetsiz bir şaka değildir. Onun sırtı ve karnı vardır. Sırtı yakîn, karnı da ilimdir. Denizi derindir, acıplıkları tükenmez ve onu anlayanlar ona doyamazlar. Dosdoğru yol odur. Cinler onu dinlediklerinde “Biz harikulade güzel bir Kur’ân dinledik. Doğru yola iletiyor, ona inandık” (Cin/1-2) demekten kendilerini alamadılar. Onunla söyleyen doğru söylemiş, onunla amel eden sevap kazanmış, onunla hükmeden adaletle hükmetmiş, ona uyan doğru yolda yürümüştür. Onda hidayet kandilleri, hikmet nişaneleri ve en büyük hüccet vardır” buyurdu (50).

H. Peygamber’in, Dünyadan Yüz Çevirmek Hakkındaki Hutbesi

- Rasûlullahı ashabına hutbe okurken gördüm. Şöyle diyordu: Ey insanlar! Sanki ölüm bizden başka insanlar üzerine yazılmıştır. Sanki oradaki hak bize değil de başka insanlar üzerine yazılmıştır. Sanki oradaki hak bize değil de başkasına vacip kılınmıştır. Sanki ölümler yakında dönecek yolcularmış, biz de onlardan sonra dünyada ebediyyen kalacaktık gibi onların miraslarını yiyoruz. Her nasihatı unutmuş ve başımıza belaların gelmesinden korkmuyoruz. Kendi kusurlarıyla uğraşmaktan başkalarının kusurlarını görmeyen kimseye ne mutlu! Helal kazanan, davranışları gizlide iyi olan, açıktaki da faydalı ve yolu doğru olan kimseye ne mutlu! Kendini küçük düşürmeden, tevazû gösteren, malından günah işlemeksizin Allah yolunda harcayan, din ve hikmet sahipleriyle oturup kalkan, fakir ve yoksullara merhamet eden kimseye ne mutlu! Malının fazlasını harcayan, fakat sözünün fazlasını tutan, sünnete sarılıp bidate dönmeyen kimseye ne mutlu! (51).

- Hz. Peygamber, minber üzerindeydi. Ashabı da etrafını çevirmişti. Hz. Peygamber “Ey insanlar! Allah’tan gereği gibi utanın” dedi. Ashabdan biri “Biz Allah’tan utanıyoruz” dedi. Hz. Peygamber “Sizlerden kim Allah’tan utanıyorsa, ölümü unutarak bir gece bile geçirmesin. Karnını, kafasını ve diğer azalarını haramdan korusun. Ölümü ve çürümeyi hatırlasın. Dünya süsünü terketsin” buyurdu. (52).

H. Peygamber’in Haşr Hakkındaki Hutbesi

- Rasûlullahın, minber üzerinde olduğu halde, şöyle hutbe okuduğunu dinledim: Kesinlikle siz yalın ayak, çıplak ve sünnetsiz olarak Allah’a kavuşacaksınız. Başka bir rivayette “yaya olarak” tabiri geçmektedir. Diğer bir rivayette de Hz. Peygamber’in şöyle dediği belirtilmiştir: Ey insanlar! Siz yalın ayak, çıplak ve sünnetsiz bir şekilde Allah’ın huzurunda haşrolunacaksınız. Allah Teâlâ “O gün göğü yazı tomarlarını dürer gibi toplarız. İlk yaratmaya başladığımız gibi onu iade ederiz. Üzerimize söz; biz bunu mutlaka yapacağız” (Enbiya/104) buyuruyor. şunu bilin ki, mahluklar içinde ilk giydirilen kişi Hz. İbrahim’dir. Benim ümmetimden Bazı kimseler getirilip sol tarafa ayrılacaktır. Ben “Ey rabbim! Bunlar benim ashabımdır” diyeceğim. Rabbim bana “Onların senden sonra ne icad ettiklerini bilmezsin” der. Ben de, Allah’ın salih kulu Hz. İsa’nın dediği gibi derim: “Ben onlara benim ve sizin rabbiniz olan Allah’a kulluk edin, diye senin bana emretmiş olduğundan başka birşey söylemedim. Ben onların içinde olduğum sürece onları kolladım, fakat sen beni vefat ettirince onları gözetleyen (yalnız) sen oldun. Sen her şeyi görensindir” (Maide/117) Allah Teâlâ “Sen onlardan ayrıldıktan sonra onlar topuklarının üzerinde döndüler” buyurur. Başka bir rivayette “Benden uzak olsunlar, benden uzak olsunlar, benden uzak olsunlar” derim” eki de vardır (53).

H. Peygamber’in Kader Hakkındaki Hutbesi

- Hz. Peygamber bir gün minbere çıktı. Allah’a hamdu sena ettikten sonra şöyle buyurdu: Bir kitap vardır ki, Allah orada cennet ehlini isimleriyle, nesebleriyle yazmıştır. Bu cennetlik kimseler devamlı sayılmakta ve kıyamete kadar bunların sayılarında ne eksilme, ne de fazlalık yapılmaz. Bir kitap vardır ki, Allah ona da cehennemliklerin isim ve neseplerini yazmıştır. Bunlar da devamlı sayılır, kıyamete kadar sayılarında eksilme ve artma yapılmaz. Cennetlik bir kimse, hangi ameli işlerse işlesin sonunda cennetliklerin amelini yapar. Cehennemlik kimse de hangi ameli işlerse işlesin, sonunda cehennemliklerin amelini yapar. Bazan saadet ehli, şekavet ehlinin yolundan öyle yürür ki, bunlar şakilelere ne kadar benzerler. Hatta “Bunlar şakilerdir” denilir. Fakat sonunda saadet onlara yetişir ve onları kurtarır. Bazan da aslında şaki olanlar, saadet yolunda o kadar yürürler ki, bunlar saadet ehline çok benzerler. Hatta “Bunlar saadet ehlidir” denilir. Sonunda şekavet onlara yetişir ve onları saadet ehli arasından çıkarır. Allah Teâlâ, kitapta saadet ehlinin yazdığı kimseyi, eceline devenin iki sağımı arasındaki zaman kadar bile kalsa, o kimseyi bahtiyar edecek bir ameli ona yaptırmadıkça vefat ettirmez. Kitapta şaki yazdığı kimseyi de, ecelinden önce, devenin iki sağımı arasındaki zaman kadar bile kalsa, onu bahtsız edecek ameli ona yaptırmadıkça vefat ettirmez. Ameller sonuçlarıyla değerlendirilir (54).

H. Peygamber’in Akrabalığının Faydalı Olduğuna Dair Hutbesi

- Rasûlullahtan dinledim, minber üzerinde şunu söylüyordu: Bazı kimselere ne oluyor ki, “Peygamber’in akrabalığı kıyamet gününde yarar sağlamaz” diyorlar. Allah’a yemin ederim ki, benim akrabalığım hem dünyada, hem de ahirette yarar sağlar. Ey

insanlar! Ben kıyamet gününde, kevser havuzunun başında sizin için rehberim. Bazı kimseler “Ey Allah’ın rasûlü, ben falan oğlu falanım” derler. Ben de “Ben sizin nesebinizi bilirim. Fakat siz benden sonra Bazı ayetler icat ettiniz ve gerisin geriye döndünüz” derim (55).

H. Peygamber’in Vali ve İdareciler Hakkındaki Hutbesi

- Allah’ın Rasûlü bize hutbesinde şunları söyledi: Ben yakın bir zamanda belki de Allah’ın huzuruna çağrılıyım ve icabet ederim. Benden sonra sizi idare eden bazı idareciler olacaktır ki, bunlar, bildiğiniz hükümlerle amel eden ve tanıdığınız bir idare şekliyle sizi idare ederler. Bunlara itaat etmek taat sayılır. Bir müddet böyle gider. Onlardan sonra başınıza bilmediğiniz şeylerle amel eden ve yabancı olduğu bir idare şekliyle sizi idare eden Bazı idareciler geçecektir ki, kim onlara hizmet eder ve onlara yardımcı olursa, hem kendileri helâk olur hem de başkalarını helâke sürüklerler. Onlarla oturup kalkın, ama amellerinizle onlardan ayrılın. İyilere iyilikle, kötülere de kötülükle şahitlik ediniz (56).

- Allah’ın Rasûlü bir adamı zekat memuru tayin etti. Adam görevini yaptıktan sonra Rasûlullah’a gelerek “Ey Allah’ın Rasûlü! Şu mal sizindir. şu mal da bana hediye edilmiş bir maldır” dedi. Hz. Peygamber öfkelenerek “Eğer sen anne ve babanın evinde otursaydın. Bunlar sana yine de hediye edilir miydi?” dedi. Akşam namazından sonra kalkıp şehadet getirdi. Allah’a, layık olduğu şekilde hamd ve sena ettikten sonra “Ey insanlar! Memur tayin ettiğim Bazı kimseler geliyor bize, “Bu mal sizin, bu mal da bana hediye edildi” diyorlar. Eğer bunlar anne ve babalarının evinde otursalar, yine de hediye verilir miydi verilmez miydi diye beklemiyorlar. Muhammed’in hayatını elinde tutan Allah’a yemin ederim ki, kim bu mala hıyanet ederse, aldığı şeyi, kıyamet günü boynuna dolanmış olarak getirir. Eğer aldığı deve ise, getirirken kükrecek, inek ise böğürecek, koyun ise meleyecek. Tebliğ ettim mi?” dedi. Sonra, Hz. Peygamber, koltuk altları görünecek kadar ellerini kaldırdı. Bunu Zeyd b. Sabit de benimle birlikte dinledi. İstiyorsanız ona da sorabilirsiniz (57).

H. Peygamber’in Ensar Hakkındaki Hutbesi

- Minber üzerinde Rasûlullahın ensar için şöyle bir hutbe irad ettiğini dinledim: Diğer insanlar benim dış elbisem gibiyse, ensar benim iç elbiselerim gibidir. Diğer insanlar bir vadiye, ensar da bir vadiye yönelse, ben ensarın vadisine yönelirim. Eğer hicret olmasaydı, ben de ensardan bir kişi olurum. Kim ensarın başına geçerse, onların iyilik yapanlarına iyilik yapsın. Onların kötülük yapanların da suçunu affetsin. Kim onları korkutursa -iki tarafında bulunanları işaret ederek- şu iki adam arasındaki kişiyi korkutmuş olur (58).

- Babam bana Rasûlullahın bazı sahabilerinin kendisine şu haberi verdiğini söyledi. Hz. Peygamber bir gün başı sarılı olarak çıktı ve “Ey muhacirler! Siz durmadan çoğalırsınız. Ensar ise bugünkü sayılarını muhafaza eder, hiç artmazlar. Ensar benim sığındığım ve sırrımı paylaştığım insanlardır. Ensarın iyilik yapanlarına iyilik yapınız, kötülük yapanlarından da vazgeçiniz, affediniz” buyurdu (59).

H. Peygamber’in çeşitli Hutbeleri

- Minberin tahtaları üzerinde olduğu halde Rasûlullahın şunları söylediğini dinledim: Yarım hurma ile dahi olsa sadaka verip ateşten kendinizi koruyunuz. Çünkü o yarım hurma açlıktan iki büklüm olanı doğrultur. İnsanı ölüm tehlikesinden kurtarır. Bu açları doyurmuş gibi değerlendirilir (60).

- Rasûlullahın şöyle hutbe okuduğunu dinledim: Kim benim üzerime bir salavat getirirse, salavat getirdiği müddetçe melekler de ona salavat okurlar. Artık isteyen çok, isteyen az salavat okusun (61).

- Allah’ın Rasûlü bize şöyle hutbe okudu: Kim ki ateşten uzaklaşmayı, cennete girmeyi istiyor ve seviyorsa Allah’a ve son güne iman ettiği halde ölsün ve halktan beklediklerini, kendisi halka yapsın (62).

- Hz. Peygamber benzerini işitmediğim bir hutbe irad etti ve hutbesinde şöyle dedi: Eğer bildiklerimi siz bilmiş olsaydınız kesinlikle az güler, çok ağlardınız. Bunu işitir işitmez, ashab yüzlerini kapadılar, hıçkırığa hıçkırığa ağladılar (63).

- Başka bir rivayete göre Hz. Peygamber’in kulağına sahabeden bir söz geldi. Hz. Peygamber “Cennet ve cehennem bana gösterildi. Ben bugünkü gibi hayr ve şer görmedim. Eğer benim bildiklerimi siz bilmiş olsaydınız az güler, çok ağlardınız” buyurdu. Ashab, o güne kadar kendilerine bugünkü kadar zor gelen bir güne karşılaşmamışlardı. Yüzlerini kapatarak hıçkırığa hıçkırığa ağladılar (64).

- Hz. Peygamber bir hutbesinde “Kim Rabbine suçlu olarak gelirse, onun için cehennem vardır; orada ne ölür ne de yaşar” (Taha/74) ayetini okuduktan sonra “Cehennemın esas halkı orada ne ölür, ne de yaşarlar. Fakat cehennemın esas halkı olmadığı halde orada bulunanlara ateş dokunur. Fakat şefaati sahipleri şefaati ederek onları kurtarır. Böylece cehennemden çıkarılıp “Hayat” veya “Hayalen” denilen bir nehre götürülürler. Orada nehir kenarında biten otlar gibi yeniden taze bir vücuda sahip olurlar” buyurdu (65).

- Hz. Peygamber kalkarak “Ey insanlar! Alemlerin Rabbi hakkında ümitvar olun. Çünkü Allah Teâlâ; kulunun zannı üzeredir” buyurdu (66).

- Hz. Peygamber bir hutbesinde “Ey insanlar! Siz, cennetliklerle Cehennemlikleri, veya hayırlılarınızla şerlilerinizi birbirinden ayırt edebilirsiniz” dedi. Bu esnada bir kişi “Ey Allah’ın Rasûlü! Neyle bunu ayırd edeceğiz?” dedi. Hz. Peygamber “Birbiriniz hakkında söylediğiniz iyi ve kötü sözlerden. Çünkü siz birbirinizin şahitlerisiniz” buyurdu (67).

- Allah’ın Rasûlü ayağa kalkarak hutbe irad etti. Herkesin ya bir sa’ arpa veya bir sa’ hurma fitır sadakası olarak vermesini emretti. “Küçüklerin de, büyüklerin de, hürlerin de, kölelerin de, fitresi vardır” dedi (68).

5. FASIL: H. PEYGAMBER’İN ÖZLÜ HUTBELERİ

H. Peygamber’in Tebük Savaşındaki Özlü Hutbesi

- Tebük savaşına katıldık. Hz. Peygamber Tebük’e bir gecelik mesafe kaldığında bir yerde istirahataya çekildi. Güneş bir mızrak kadar yükselinceye kadar uykudan uyanmadı. Ve uyandıktan sonra “Ey Bilal! Sana fecri gözle demedim mi?” dedi. Bilal “Ey Allah’ın

Rasûlû! Sizi uyutan beni de uyuttu” dedi. Hz. Peygamber hareket emrini verdi ve biraz gittikten sonra sabah namazını kıldı. Allah’a hamd ve sena ettikten sonra “Ey insanlar! Sözlerin en doğrusu Allah’ın kitabıdır. Kulpların en sağlamı takvadır. Dinlerin en hayırlısı, İbrahim’in dinidir. Sünnetlerin en hayırlısı, Muhammed’in sünnetidir. Sözlerin en güzeli, Allah’ın zikridir. Kıssaların en güzeli, Kur’ân’dır. Amellerin en hayırlısı, farz olanlardır. Şerhlerin en kötüsü, sonradan icat edilen bid’atlardır. Hidayetin en güzeli, Peygamberlerin hidayetidir. Ölümün en güzeli, Şehidlerin ölümüdür. Körlüğün en kötüsü, hidayetden sonra sapıklığa düşmektir. İlmin en güzeli, faydalı olanıdır. Hidayetin en güzeli, emirlere uyulanıdır. Körlüğün en kötüsü, kalp körlüğüdür. Veren el, alan elden üstündür. Az olup hidayet eden mal, çok olup azdıran maldan daha iyidir. En kötü şey, ölümler mazeret göstermek ve pişmanlığın en kötüsü, kıyamet günü duyulan pişmanlıktır. Bazı kimseler namazı, vaktin sonunda kılar. Bazısı da Allah’ı az anar. Hataların en büyüğü, yalan söylemektir. Zenginliğin hayırlısı, kalp zenginliğidir. Azıkların hayırlısı takvadır. Hikmetin başı Allah korkusudur. Kalpteki şeylerin en hayırlısı, kesin inançtır. Şüphe ve kararsızlık küfürdür. Ölümler için yüksek sesle ağlayıp dövünmek, cahiliye adetlerindendir. ganimet malına hıyanet etmek, cehennemden ateş almaktır. Altın ve gümüşü biriktirip zekatını vermemek, deriyi cehennem ateşiyle dağlamaktır. Şiir, iblisin çalgılarından. İçki, kötülüklerin anasıdır. Kadınlar şeytanın tuzaklarıdır. Gençlik, deliliğin bir çeşididir. Kazançların en kötüsü, ribadır. Yiyeceklerin en kötüsü, yetim malı yemektir. Bahtiyar, başkasından ders alandır. Bahtsız ise, annesinin karnında bahtsızdır. Sonunda hepiniz dört ziralık bir yere gireceksiniz. Bütün işler sonuçlarıyla ölçülür. Önemli olan, amelin sonudur. Haber yayanların en kötüsü, yalan haber yayanlardır. Gelmesi muhakkak olan bir şey, uzak da olsa yakındır. Mü’mine küfretmek fısktır. Mü’mini, mü’min olduğu için öldürmek, küfürdür. Bir mü’mini gıybet etmek, Allah’a karşı gelmektir. Mü’minin malı da, kanı kadar haramdır. Kim kötü bir iş için Allah adıyla yemin ederse, Allah onu yalancı çıkarır. Bağışlayanları Allah da bağışlar. Öfkesini yutanlara Allah ecir verir. Belâlara sabredenlerin kaybını Allah doldurur. Dedikodulara kulak verenleri Allah rezil eder. Sabredenlerin sevabını Allah fazlasıyla verir. Allah’a karşı gelenleri Allah cezalandırır. Yarab! Beni ve ümmetimi affet. Yarab! Beni ve ümmetimi affet. Yarab! Beni ve ümmetimi affet. Bana ve size Allah’tan mağfıret dilerim” buyurdu (69).

H. Peygamber’in Özlü Olan Diğer Bir Hutbesi

- Hz. Peygamber bir hutbesinde “Kesinlikle rabbim bana emretti ki, size bana bugün öğretilenlerden bilmediklerinizi öğreteyim. Rabbim şöyle buyuruyor: Kullarıma verdiğim her mal helaldir. Ben kullarımın tamamını batıldan hakka gelecek şekilde yarattım. Şeytanlar onları sonradan dinlerinden saptırdılar. Onlara helal kıldıklarını onlara haram kıldılar. Şeytan onlara benim herhangi bir delil, indirmedim seyleri bana ortak koşmayı emretti! Allah yeryüzündeki insanlara bakıp -Arap ve Arap olmayanlara- ehl-i kitap kalıntılarından başka herkese gazap etmiş, bana da “Ben seni denemek, başkalarını da seninle denemek için gönderdim. Sana su ile silinmeyen, uykuda ve uyanıkken hafızanda olan bir kitap verdim” buyurdu. Allah bu kitabı bana indirdikten sonra, Kureyşlileri yakmamı emretti. Ben “Ey Rabbim! Eğer böyle bir şey yaparsam, başımı ezer, ekmek parçası gibi yaparlar” dedim. Allah Teâlâ “Onlar seni nasıl yurdundan çıkardılarsa, sen de onları çıkar. Onlara savaş aç, biz sana yardım edelim. O yolda harca, masrafını karşılayayım. Onlara asker gönder, biz onun beş katını göndeririz, Sana isyan edenlere karşı, sana itaat edenleri kullanarak onları sindir. Cennetlikler, adil, muvaffak kılınmış ve muhtaçlardan yardımını esirgemeyenler olmak üzere üç gruptur. Cehennemlikler ise beş gruptur:

- 1- Kendisini uygun olmayan davranışlardan alıkoyacak akla sahip olmayanlar.
- 2- Çocuk ve mal istemeyen aranızdaki taklitçiler.
- 3- Her şeye heveslenen ve en küçük bir şeye göz diken hamlet.
- 4- Malınıza ve ailenize sabah akşam hile düşünenler.
- 5- Kötü ahlaklı, cimri ve yalancılar” buyurdu (70).

H. Peygamber’in, Ebu Said el-Hudri’den Rivayet Edilen Özlü Bir Hutbesi

- Hz. Peygamber ikinci namazını kıldıktan sonra ayağa kalkıp bize bir hutbe irad etti. Kıyamete kadar olan hiçbir şey bırakmadı ki, bize ondan bahsetmesin. Bu hutbeyi sahabiler hıfz etmiştir, unutanlar da unutmuştur. O hutbenin Bazı parçaları şunlardır: Ey insanlar dünya yemyeşildir, tatlıdır. Allah dünyada sizi halife kılacaktır. Nasıl amel edeceksiniz diye bakacaktır. O halde dünyadan kaçınınız. Kadınlardan kaçınınız. Çünkü İsrailoğullarının ilk fitnesi kadınlar hususunda olmuştur. Ey insanlar! Ademoğulları değişik tabakalardan yaratılmışlardır. Kimisi mü’min olarak yaşar, mü’min olarak ölür. Kimisi kâfir olarak doğar, kâfir olarak yaşar, kâfir olarak ölür. Kimisi mü’min olarak doğar, mü’min olarak yaşar, fakat kâfir olarak ölür. Kimisi kâfir olarak yaşar, fakat mü’min olarak ölür. Ey insanlar! Öfke Ademoğlunun karnında tutuşturulan bit ateş korudur. Bakmaz mısınız, insan öfkeli olduğunda kıpkızıl oluyor, damarları şişiyor, Herhangi biriniz öfkelenirse derhal otursun. Dikkat ediniz. İnsanların en hayırlısı geç öfkelenen, öfkesi çabuk geçen kimsedir. En şerlisi ise çabuk öfkelenen, fakat geç vazgeçendir. Öyleyse geç öfkelenen ve öfkesi geç geçen kimse ile çabuk öfkelenen ve öfkesi çabuk geçen kimse orta vasıflı kimselerdir. Ey insanlar! Tüccarların en hayırlısı alacak ve vereceklerini en güzel şekilde yerine getirenlerdir. En şerlisi de alacağı ve vereceği kötü olandır. Eğer ödeyişi güzel, isteyişi kötü veya ödeyişi kötü, isteyişi güzel olursa o kimse orta vasıflıdır. Ey insanlar! Bütün zalimlerin kıyamette, yaptığı zulme göre bir bayrağı vardır. Kuşkusuz zulmün en büyüğü, devlet başkanlarının zulmüdür. Ey insanlar! Korku, bildiğiniz bir şeyi söylemekten sizi alkoymasın. Kuşkusuz cihadın en üstünü, zalim bir sultana karşı doğruyu söylemektir. Ey insanlar! Dünyanın geçen kısmı yanında, kalan kısmı; içinde bulunduğumuz günün geçen kısmı yanında, kalan kısmı kadardır (71).

H. Ömer Tarafından Rivayet Edilen, H. Peygamber’in Özlü Bir Hutbesi

- Hz. Ömer, Şam’a geldiğinde Allah’a hamdu senalar ettikten sonra nasihat etti. İyiliği emir ve kötülüğü de nehyettikten sonra “Allah’ın Rasûlû şimdi aranızda benim ayakta olduğum gibi ayağa kalkarak bize şu hutbeyi okudu: Cemâatten ayrılmayın. -Bir rivayette, itaat edin’ Çünkü Allah’ın eli cemâat üzerindedir. Şeytan tek kişiyle beraberdir. Tek kişiye göre iki kişiye daha uzaktır. Bir erkek bir kadının yanında sakın yalnız olarak kalmayın. Çünkü üçüncüleri şeytan olur. Mü’min ve müslüman kişinin almeti, yaptığı kötülüğe üzölmek, yaptığı iyiliğe sevinmektir. Münafığın almeti ise yaptığı kötülüğe üzölmek ve yaptığı iyiliğe sevinmemektir ki, bir iyilik yaptığında, onun sevabını ummaz ve kötölük yaptığında da cezasından korkmaz. Dünyadan nasibinizi ararken orta yoldan ayrılmayın. Çünkü Allah rızkınıza kefil olmuştur. Başlanan bir iş yarım kalmaz. Bütün işlerinizde de Allah’dan yardım isteyin (72).

Hiz. Peygamber'in Son Hutbesi

- Allah'ın Rasûlü, “Çeşitli kuyulardan getirilmiş sudan yedi kırba üzerime dökün. Belki biraz hafiflik hissederim de çıkıp halka vasiyette bulunuyorum” dedi. Hz. Peygamber başını sımsıkı bağladığı bir bez parçasıyla minbere çıktı. Allah'a hamdu sena ettikten sonra “Allah'ın kullarından bir kul, dünya ile Allah katındaki nimetler arasında muhayyer bırakılmıştır. O kul da Allah'ın katındaki nimetleri tercih etmiştir” dedi. Rasûlullah'ın bu hutbesinin manasını Ebubekir'den başka hiçbir sahâbi anlamadı. Ebubekir ağlayarak “Babalarımızı, analarımızı ve çocuklarımızı sana feda ederiz” dedi. Hz. Peygamber “Yerinde dur! Benim yanımda dostluk ve yardım bakımından insanların en üstünü Ebu Kuhafe'nin oğludur. Mescide açılan kapılara bakın ve Ebubekir'in kapısından başka bütün kapıları kapatın. Çünkü ben, onun üzerinde bir nur gördüm” dedi (73).

- Hz. Peygamber hastalığı sırasında “Üzerime su dökünüz” dedi. Sonra çıkarak Allah'a hamd ve sena ettikten sonra Uhud şehidlerinden bahsetti ve onlara Allah'tan mağfiret diledi ve dua etti. Sonra “Ey muhacirler! Siz durmadan artıyorsunuz. Ensar ise olduğu gibi kalmaktadır. Kesinlikle ensar benim sığındığım dostlarım ve sırdaşlarımdır. Onların iyilerine ikramda bulununuz ve kötülerinin de kusurlarına göz yumun” dedi. Hz. Peygamber'in sözlerinin ne anlama geldiğini anlayan Hz. Ebubekir ağladı (74).

- Hz. Peygamber bir konuşmasında “Allah bir kulunu dünya ile Allah'ın katında bulunan nimetler arasında muhayyer bırakılmıştır. O kul da Allah'ın katındakini seçti.” buyurdu. Bunun üzerine Ebubekir ağladı. Biz, Hz. Peygamber herhangi bir kuldân bahsediyor sanarak, Ebubekir'in ağlamasına hayret ettik. Meğerse muhayyer bırakılan kul, Hz. Peygamber imiş. Ebubekir bunu anlamış. Fakat biz anlamamıştık. Hz. Peygamber “Sohbetinde ve malındabenim için insanların en emin olanı Ebubekir'dir. Eğer rabbimden başka bir dost edinseydim kesinlikle Ebubekir'i dost edinirdim. Fakat İslâm dostluğu ve sevgisi vardır. Mescide açılan bütün kapıları kapatın. Yalnız Ebubekir'in kapısı açık kalsın” buyurdu (75).

- Allah Rasûlü öleceği hastalığında siyah bir bez ile başını bağladığı halde çıktı. Başına siyah bir sarık sarmış ve ucunu omuzları arasına sarkıtmıştı. Minbere çıkıp oturdu.... diye devam edip yukardaki hadis gibi devam ediyor. Ancak Hz. Peygamber'in ensar hakkında tavsiyede bulunduğu ve bu hutbenin Hz. Peygamber'in son hutbesi olduğu ve Hz. Peygamber'in bir daha mescide çıkamadığı da kaydedilmiştir (76).

- Hz. Peygamber son hutbesinde “Kim beş vakit farz namazları cemaatle kılmak hususunda dikkatli olursa, o çakan şimşek gibi sırat köprüsünü geçenlerin ön safında olur. Allah onu tabiinlerin ilk kafilesi içinde haşreder. Beş vakit namazı cemaatle kıldığı her gün ve her gece için, Allah yolunda şehid edilen bir kişinin ecir kadar ecir verilir” buyurdu (77).

Hiz. Peygamber'in Sabah Namazından Akşam Namazına Kadar Devam Eden Hutbesi

- Hz. Peygamber sabah namazını kıldırdı. Öğleye kadar bize hutbe okudu. Sonra minberden indi, öğle namazını kıldırdı. Sonra ikindiye kadar bize vâzu nasihat etti. İkinci olunca minberden inerek ikindi namazını kıldırdı. Sonra minbere çıktı, akşam namazına kadar hutbe okudu. Ve bize bütün olabilecekleri haber verdi. Bizim en iyi bilenimiz, o hutbeyi en fazla öğrenendir (78).

Hiz. Peygamber'in Hutbe Okurken Durumu

- Allah'ın Rasûlü halka hutbe okuduğu zaman gözleri kıpkırmızı kesiliyor, sesini yükseltiyor, öfkesi şiddetleniyordu. Sanki sabah akşam memleket basacak bir düşman ordusundan korkuyordu. Sonra “Ben ve kıyamet, şu iki parmak gibiyiz” derdi. Sonra şöyle devam ediyordu: Hidayetin, irşadın en güzeli Muhammed'in hidayeti ve irşadıdır. İşlerin en şerlisi sonradan icad edilendir. Her bidat sapıklıktır. Kim ki bir mal, bir servet terkedip ölürse o servet onun aile efradındır. Kim ki ölürken bir borç bırakırsa veya bakıma muhtaç çocuklar bırakırsa, onun borcu veya çocuklarının bakımı bana aittir (79).

6. FASIL: HIZ. PEYGAMBER'İN HALİFESİ EBUBEKİR'İN HUTBELERİ

Hiz. Ebubekir'in Halife Seçildiğinde Okuduğu Hutbeler

- Hz. Ebubekir halife seçildiği zaman halka hutbe okudu. Allah'a hamdu sena ettikten sonra şöyle dedi: Ben sizin en hayırlınız olmadığım halde sizin başınıza halife seçildim. Ancak Kur'an nazil olmuş, Hz. Peygamber dinin hükümlerini açıklamıştır. Bize takvanın en üstün akıl olduğunu, fıkın da akılsızlığın en koyusu olduğunu öğretmiştir. Sizin en kuvvetliniz benim katımda zaifin hakkı ondan alınıncaya kadar zayıftır. Sizin en zayıfınız, hakkı alınıncaya kadar benim yanımda kuvvetlidir. Ey insanlar! Ben ancak Hz. Peygamber'in yoluna uyarım. Kendiliğimden birşey icad edici değilim. Eğer iyilik yaparsam bana yardımcı olun. Eğer sırat-ı müstakimden kayarsam beni düzeltiniz. Ben bu sözümü söyler, hem kendim için hem de sizler için Allah'ın affını talep ederim (80).

- Hz. Ebubekir'e biat edildiği zaman minbere çıktı. Rasûlullah'ın hutbe okuduğu merdiven basamaklarından bir basamak altta oturdu. Allah'a hamdu sena ettikten sonra “Ey insanlar! Biliniz ki, en üstün akıl” diye devam edip sonra da “Hesaba çekilmezden evvel nefislerinizi hesaba çekiniz. Allah yolundaki cihadı terkeden bir millet mutlaka fakru zaruret ve zillate düşer. Bir toplumda fahişelik yayılırsa Allah hepsine belayı gönderir. Ben Allah'a itaat ettiğim müddetçe siz de bana itaat ediniz. Allah ve Rasûlüne isyan ettiğim zaman artık bana itaat etmeniz gerekmez. Ben bu sözümü söyler, hem kendim için hem de sizler için Allah'tan af talep ederim...” dedi (81).

- Hz. Ebubekir yukarda geçenlerin bir kısmını söylemiş ve “Ahmaklığın en koyusu fıkıdır” sözünden sonra “Ey insanlar! Benim yanımda doğruluk emanettir, yalancılık ise hiyanettir” demişti. Allah'a yemin ederim ki Ebubekir sahâbilerin en hayırlısıydı. Fakat mü'min devamlı nefsinı kırar. Hz. Ebubekir hutbesine şöyle devam etti: Herhangi biriniz halife seçilsin de, buğır yük benim boynuma binmesin isterdim. Eğer siz Hz. Peygamber'den beklediklerinizi benden de beklerseniz, ben bunu yapamam. Çünkü Allah vahiy ile Hz. Peygamber'i takviye ederdi. Ben ise sizler gibi bir insanım. Beni gözetiniz (82).

- Hz. Ebubekir hutbesinde “Allah'a yemin ederim ki, en hayırlınız ben değilim. Bu görevi de istemiyordum. İcinizden birinin beni bu işten kurtarmasını isterdim. Siz benim, aynen Hz. Peygamber gibi hareket edeceğimi mi sanıyorsunuz? Eğer böyle sanıyorsanız, yanıyorsunuz. çünkü benim buna gücüm yetmez. Hz. Peygamber vahiy ile korunuyordu ve onunla beraber bir melek vardı. Benimse, beni rahat bırakmayan bir şeytanım vardır. Ben öfkelendiğim zaman benden uzak durun. Çünkü size bir fenalık yapabilirim.

Gözleriniz hep üstümdede olsun, eğer doğru yolda gidersem bana yardım edin. Eğer yanlış yola saparsam beni doğrultun” dedi. Bu öyle bir hutbedir ki, Allah’a yemin ederim Ebubekir’den sonra hiç kimse böyle bir hutbe okumamıştır (83).

- Ben Allah Rasûlünün vefatından bir ay sonra Rasûlullahın halifesi Ebubekir’in yanında oturuyordum. “Namaza geliniz” diye halkı mescide topladı. Ebubekir minbere çıktı. Bu minber Ebubekir için yapılmıştı. Bu hutbe Ebubekir’in müslüman olarak verdiği ilk hutbe idi. Allah’a hamd ve sena ettikten sonra “Ey insanlar! İsterdim ki bu vazifeyi benden başkası yürütsün. Eğer siz beni Peygamber’in sünnetiyle muaheze ederseniz, kesinlikle peygamberin yaptığı herşeyi yapmaya gücüm yetmez. Çünkü Peygamber şeytandan korunmuştur. Çünkü Peygamberin üzerine gökten vahy iniyordu...” buyurdu (84).

- Hz. Ebubekir hutbesinde “Ey insanlar! Kişi, müslüman olduktan sonra, ister gönüllüyle ister gönülsüz olsun, Allah’a sığınmış ve onun himayesine girmiştir. Eğer Allah’ın emanetini çiğnemiş olmaktan sorguya çekilerek istemiyorsanız, gücünüz yettiği kadar bundan kaçının. Benim, beraberimde bulunan bir şeytanım vardır. Benim kızdığımı gördüğünüzde, yanıma yaklaşmayın ki, size bir fenalık yapmayayım. Ey insanlar! Kölelerinize ağır vergiler yüklemeyin. Çünkü haramla beslenen bir beden, cennete girmeye layık değildir” dedi (85).

- Hz. Peygamber’in vefatının ertesi günü Hz. Ebubekir “Usame b. Zeyd’in ordusu toplansın, onun askerlerinden hiç kimse Medine’de kalmasin. Cûruf’daki karargaha gitsinler” diye ilan ettirdi. Ebubekir de kalkıp Allah’a hamd ve sena ettikten sonra “Ey insanlar! Ben de sizin gibi bir insanım. Bilmiyorum, belki Hz. Peygamber’in yapabildiği şeyleri bana da teklif edeceksiniz. Halbuki Allah Teâlâ, Hz. Muhammed’i alemlerden üstün kılmış ve onu afetlerden korumuştur. Ben ise ancak Hz. Muhammed’e tabi olan birisiyim. Kendiliğimden hiç bir şey icat edemem. Eğer ben doğru hareket edersem bana uyunuz. Eğer doğruluktan uzaklaşırsam beni düzeltiniz. Hz. Peygamber vefat ederken, hiç kimsenin, onun üzerinde bir çöp darbesi kadar bile hakkı yoktu. Benimse, bir şeytanım vardır. Zaman zaman bana galebe çalar. Bana geldiğinde benden uzak durun ki, size sopa atmayayım veya saçınızı-sakalınızı yolmayayım.

“Ey insanlar! Siz, ne zaman biteceğini bilmediğiniz bir ömür süresinde sabah ve akşamlarınızı geçiriyorsunuz. Eğer bu süreyi salih amellerle geçirebilerseniz, bunu yapın. Bunu da ancak Allah’ın yardımı ile başarabilirsiniz. Ecel gelmeden, elinizdeki fırsat kaçmadan, salih amel yapmakta acele ediniz. Çünkü eceline unutan, amelini başkasına bırakan kimseler vardır. Sakin onlar gibi olmayın. Çok acele edin. Çünkü arkanızdan gelen ve size yetişmek isteyen bir şey vardır ki, o da çok hızlı gelen ecelinizdir. Ölümünden korkun. Babalardan, oğullardan, kardeşlerden ibret alım. Yaşayanlara değil, öldükten sonra arkada bırakacakları güzel şeylere gıpta edin” dedi (86).

- Kulağıma geldiğine göre Ebubekir halife seçildikten sonra minbere çıkıp Allah’a hamdusena ettikten sonra “Allah’a yemin ederim ki, eğer ben sizin aranızda olduğum halde işlerinizin alt-üst olmasından korkmasaydım, bu için en sevmediğim bir kişiye verilmesini isterdim. Çünkü onun hakkında hayırlı olmazdı. Şunu bilin ki, dünya ve ahirette insanların en bedbahtı sultanlardır” deyince, ashab başlarını kaldırıp boyunlarını uzatarak ona baktılar. Ebubekir “Acele etmeyin. Siz çok acelecisiniz. Tahta geçen hiç bir sultan yoktur ki, Allah Teâlâ onun sultan olacağını önceden bilmiş olmasın. Hükümdarlığın ağır yükü, onu ezip ömrünün yarısını götürmesin, ona devamlı bir korku ve keder vermesin. Onu, elindekilerle yetinmeyip başkalarının malına göz diken aç gözlü bir kimse yapmasın. İyi yiyecek, iyi giyecek bile geçimi dar olmasın. Onun hali böyle devam eder. Sonunda gölgesi kaybolur, canı çıkar ve rabbinin yanına varır. Rabbi onu şiddetli bir hesaba tabi tutar. Sonra belki affeder, belki etmez. Affetmesi çok uzak bir ihtimaldir. Şunu bilin ki, affedilenler, zayıf miskinlerdir. Zavallı miskinlerdir, zavallı miskinlerdir” dedi (87).

H. Ebubekir’in Takva ve Ahiret İçin Çalışmakla İlgili Hutbesi

- Ebubekir bize bir hutbe okuyarak şunları söyledi: Size Allah korkusunu ve Allah’a gereği gibi hamd ve sena etmenizi, her zaman ümit ve korku arasında bulunmanızı ve isteklerinizi ısrarla Allah’tan istemenizi tavsiye ederim. Çünkü Allah Teâlâ, Zekeriya ve ailesini överken “Gerçekten onlar hayır işlere koşarlar, umarak ve korkarak bize dua ederlerdi ve bize derin saygı gösterirlerdi” (Enbiya/90) buyurmuştur. Sonra ey Allah’ın kulları! Bilmiş olunuz ki, Allah Teâlâ üzerinizdeki hakkına karşılık sizi rehin almış, bu hususta sizden kesin söz almıştır. Sizden fani ve az olanı, bâki ve çok olan ile satın almıştır. Allah’ın kitabı aranızda bulunmaktadır. Onun acaiblikleri bitmez, tükenmez, nuru sönmez. O’nun sözünü tasdik ediniz, onun kitabından nasihat alınız. Karanlık bir gün için kendinize gören bir göz hazırlayın. Çünkü o ancak sizi kulluk için yaratmıştır. Size kiramen katibin denilen melekleri değerli yazıcılar olarak gözetleyici kılmıştır. Sonra, ey Allah’ın kulları, biliniz olunuz ki, siz ne zaman sona ereceğini bilmediğiniz bir ömür süresi içinde yaşıyorsunuz. Eğer ecelinizin Allah için amel ederken bitmesini istiyorsanız, bunu yapınız. Allah’ın yardımı olmazsa bunu yapamazsınız. Öyleyse eceleniz gelmeden ve kötü amelinizle karşılaşmadan önce Allah yolunda yarışınız. Çünkü bazıları bu fırsatlarını başkalarına bırakmış ve kendilerini unutmuşlardır. Sizi böyle davranmaktan sakındırıyorum. Kurtuluşa süratle gidiniz, kurtuluşa süratle gidiniz. Kurtulunuz, kurtulunuz. Kesinlikle sizin arkanızdan çok hızlı gelen ve sizi yakalamak isteyen bir düşman vardır (88).

H. Ebubekir’in Takva ve Geçmişten İbret Almakla İlgili Hutbesi

- Hz. Ebubekir bir hutbesinde “Ey Allah’ın kulları! Şunu bilin ki, Allah’a ihlasla ibadet ettiğiniz müddetçe, rabbinize itaat ve hakkınızı korumuş olursunuz. Öyleyse yaşadığınız günlerde borçlarınızı ödeyin ki, gelecekte size azık olsun ve ihtiyaç duyduğunuz zaman hazır bulunsun. Ey Allah’ın kulları! Sizden önce geçenleri düşünün. Dün ne idiler, bugün ne oldular? Yeryüzünü onaran o sultanlar şimdi nerede? Kendileri unutulduğu gibi, isimleri de silindi. Onlar sanki dünyaya hiç gelmemiş gibi oldular. Sanki onlar bir hiçtir. Kendileri karanlık kabirde yatarken saray ve köşkleri yerle bir olmuştur. Onların hiç birini görüyor musun veya onlardan bir fısıltı olsun duyuyor musun? Tanıdığınız arkadaş ve akrabalarınız şimdi nerede? Onlar da amellerinize misafir olmak için dünyadan gittiler, kimisi kurtuluşa, kimisi de hüsrana uğramıştır. Kuşku yok ki, Allah Teâlâ ile mahlukları arasında akrabalık bağı yoktur ki, Allah’dan özel bir muamele görsün. Allah’ın azabından ancak, Allah’a itaat etmek, emirlerine uymak kurtarabilir. Sonu ateş olan keyifli bir hayatta hayır yoktur. Sonu cennet olan sıkıntılı bir hayatta da şer yoktur. Ben bu sözümü söyleyeyim, hem kendim hem de sizin için Allah’tan mağfiret dilerim” dedi (89).

- Hz. Ebubekir “Allah rızası için söylenilmemiş bir sözde hayır yoktur. Allah yolunda sarfedilmeyen bir malda hayır yoktur. Cehaleti, hâlimliğine galip gelen bir insanda hayır yoktur. Allah yolunda, kınayanın kınamasından çekinerek hakkı söylemeyen bir kimsede hayır yoktur” dedi (90).

H. Ebubekir'in Takva ve Geçmişten Ders Almakla İlgili Hutbesinin Taberî Tarafından Rivayeti

- Hz. Ebubekir bir hutbesinden sonra, tekrar kalkıp Allah'a hamd ve sena ettikten sonra şunları söyledi: Allah Teâlâ amellerden ancak rızası için işlenen ameli kabul eder. Binaenaleyh amellerinizle ancak Allah'ın rızasını kastediniz, hedefiniz o olsun. Biliniz ki, ihlasla Allah için yapmış olduğunuz ameller, yerine getirilmiş bir taattır, elde ettiğiniz en büyük kazançtır. Ödemek zorunda olduğunuz borcunuzu ödemektir. Geçici bir hayattan ebedi bir hayata, ihtiyaç duyduğunuz ve kullanmak için gönderdiğiniz bir azıktır. Ey Allah'ın kulları! Sizden önce ölenlerden ibret alınız. Sizden önce olanlar hakkında düşününüz. Onlar dün nerede idiler, bugün nerededirler? Nerde o diktatörler? Nerde harp sahalarında galip gelmiş diye zikredilenler? Zaman onları zelil kılmıştır. Onlar toprağa dönmüştür. Onların boyunlarında yanlışlıklar takılı bulunmaktadır. Habis kadınlar habis erkekler, habis erkekler de habis kadınlar içindir. Yeryüzünü anaran krallar nerede? Uzaklaştılar ve izleri unutuldu, çürüyüp yok oldular. Hiç birinden bir haber yok, isimleri bile unutulmuştur. Sanki hiç yoklarmış, sanki dünyaya hiç gelmemiş gibiler. Bütün istek ve arzuları kesilmiş sadece günahları kalmıştır. Giderken amellerini götürdüler, fakat dünyayı başkalarına bıraktılar. Bugün biz onların yerine geçmiş bulunuyoruz. Eğer onlardan ibret alırsak, kurtuluruz. Gafil davranırsak biz de onlar gibi oluruz. Hani o parlak yüzlü olanlar? Nerede gençliğine güvenenler? Onların hepsi toprak oldu. Yaptıkları zevk ve sefalar da onlar için üzüntü ve hasret oldu. Nerede şehirler kurup etrafını yüksek surlarla çevirenler, Çeşit çeşit acayıklıklar yapanlar? Hepsi gitmiş ve herşeyi kendilerinden sonra gelenlere bırakmışlar ve kendileri karanlık kabirlerde yatarken meskenleri hak ile yeksan olmuştur. Acaba hiç bir kimse onlardan bir hışırtı duyar mı, veya seslerini işitir mi? Çocuklarınızdan, kardeşlerinizden bildikleriniz nerde? Ecelleri sona ermiştir. Azık olarak Allah'ın huzuruna gönderdiklerinin misafiri olmuşlardır. Ölümünden sonraki şekavet ve saadet yurdundan birine girmek için sıralarını bekliyorlar. İyi bilin ki, Allah birdir. O'nun ortağı ve mahluklarından hiç biriyle bir bağı yoktur. Hiç kimseye özel bir muamele yapmaz. O'nun azabından, ancak O'na kulluk etmek kurtarabilir. Biliniz ki, siz aciz kullarsınız. Allah'ın katındaki nimetler ancak ona itaat etmekle elde edilir. Dikkat edilsin, sonunda ateş olan keyifli bir hayat hayır değildir. Sonunda cennet olan sıkıntılı bir hayat da şer değildir (91).

H. Ebubekir'in Ölümle İlgili Bir Hutbesi

- Hz. Ebubekir bir hutbesinde şunları söyledi: Hamd alemlerin rabbine mahsustur. Ona hamd eder, ondan yardım talep ederiz. Ölümünden sonra kendimiz için O'ndan lütuf ve ihsan isteriz. çünkü benim ve sizin eceliniz yaklaştı. Şehadet ederim ki, Allah'tan başka ilah yoktur, o biriciktir, ortağı yoktur. Ve şehadet ederim ki, Muhammed onun kulu ve rasûlüdür. Onu hak ile müjdeleyici, ve uyarıcı olarak, pırl pırl parlayan bir lamba olarak gönderdi. Ta ki o diri olanları korkutsun ve azab da kâfirlere dokunsun. Kim Allah ile Rasûlüne itaat etmişse, o doğruyu bulmuştur. Kim onlara isyan etmişse apaçık bir sapıklık içerisine girmiştir. Allah'ın takvasını size vasiyet ediyorum. Allah'ın sizler için şeriat kıldığı, hidayet ettiği ve hidayetine sebep kıldığı emrine yapışınız. Tevhid kelimesinden sonra İslâm hidayetinin en özlü emri, Allah'ın başınıza getirdiği kimsenin emirlerini dinleyip ona itaat etmektir. Kim marufa emreden, münkerden meneden bir kimseye itaat ederse o kurtulmuştur. Sakın nefsin hevasına tabi olmayın. Kim nefsin hevasından, tamahkârlıktan ve öfkeden korunmuşsa o, felah bulmuştur. Gurura kapılmayınız. Topraktan yaratılmış bir insanın gururu ne olabilir? Sonra o insan aynı toprağa dönecektir. Sonra kurtçuklar onun bedenini yiyecekler. Sonra da tekrar dirilecektir. Gün be gün, saat be saat amelde bulununuz. Mazlumların beddualarından sakınınız. Nefislerinizi eğriler arasında sayın ve sabredin. Kesinlikle amelin sırrı sabırdır. Sakınınız, sakınmak fayda verir. Amel ediniz, amel kabul edilir. Allah'ın sizi sakındırdığı azabından siz de sakınınız. Allah'ın size vaadettiği rahmetinde yararlanınız. Anlayışlı olun ki, anlayasınız ve kendinizi koruyun ki, korunasınız. Çünkü Allah sizden öncekileri ne ile helak etmişse onu size haber verdi, açıkladı. Sizden öncekiler ne ile kurtulmuşsa da açıklanmıştır. Allah size Kitabında helal ve haramı, sevdiklerini ve sevmediklerini açıkladı. Bu hususta elimden gelenisizden esirgemem. Yardım yalnız Allah'tan istenir, bütün güç ve kudret Allah'ındır. Biliniz ki, siz Allah için ihlaslı kıldığınız amellerinizde rabbinize itaat etmiş olursunuz, payınızı korumuş olursunuz, kar etmiş olursunuz. Nafîle olarak yaptıklarınızı da, önceden azık olarak kendiniz için gönderiniz. Gönderdiğiniz azıklar tamamen size geri verilecektir. Fakirlik anında ve ihtiyacınız olduğu anda o size verecektir. Sonra, ey Allah'ın kulları, ölen arkadaşlarınızın halini düşünün. Onlar azık olarak gönderdikleri amellerine misafir olarak gittiler. Ebedi saadet veya hüsrân yurdundan birine girmek için sıra bekliyorlar. Kesinlikle Allah'ın ortağı yoktur. Kendisiyle mahlukları arasında herhangi bir akrabalık bağı da yoktur. Bu durumda hiç kimseye özel muamele yapmaz. O'nun azabına, ancak O'nun emirlerine uymak mani olabilir. Sonunda ateş olan bir hayır, hayır değildir. Sonunda cennet olan bir şer de, şer değildir. Bu sözümü söylüyor, hem sizin ve hem de kendim için Allah'tan mağfiret diliyorum. Peygamberinize salevat getirin. Allah'ın rahmet ve bereketi sizin üzerinize olsun (92).

H. Ebubekir'in, Allah'ın Verdiği Nimete Nankörlük Eden Kimsenin Ahiretteki Durumuyla İlgili Hutbesi

- Hz. Ebubekir bir hutbesinde şunları söyledi: Kıyamet günü, Allah'ın kendisine iyilik ettiği, bol rızık, sağlam ve sıhhatli bir vücut verdiği halde bu nimetlere karşı nankörlük eden kul, Allah'ın huzuruna çıkarılır ve ona “ Şu günün için dünyada iken ne gibi amel yaptın? Nefsin için daha önce ne gibi azıklar gönderdin?” diye sorulur. O kişi hiçbir iyi ameli görmeyince gözyaşları bitinceye kadar ağlar. Sonra tekrar azarlanır. Bu sefer kan ağlar. Sonra tekrar azarlanır. Bunun üzerine ellerini dirseklerine kadar yer. Sonra bir daha azarlanır. Bu sefer öyle yüksek sesle ağlar ki, iki gözü de dışarı fırlar ve yanaklarına dökülür. Sonra bir daha azarlanır, o zaman “Yarab! Beni ateşe gönder. Beni bu durumdan kurtar” der. İşte Allah Teâlâ'nın “Bilmediler mi ki, kim Allah'a ve elçisine karşı koymaya kalkarsa, onun için sürekli kalacağı cehennem ateşi vardır. İşte, büyük rezillik budur” (Tevbe/63) ayeti bunu tasdik eder (93).

H. Ebubekir'in Çeşitli Hutbeleri

- Hz. Ebubekir halka hitab ederek şunları söyledi: Nefsimi elinde tutana yemin ederim ki, Allah'tan korkar, iyilik yaparsanız nerede olursanız olun Allah Teâlâ size yetecek kadar bir bolluk verecektir (94).

- Hz. Ebubekir halka hitab ederek şunları söyledi: Ey müslümanlar! Allah'tan haya ediniz. Nefsimi elinde tutan Allah'a yemin ederim ki, ben çöle büyük taharet etmek üzere gittiğimde Allah'tan haya ederek elbisemle başımı kapatıyorum (95).

- Hz. Ebubekir bir gün hutbe okurken “Allah’tan haya ediniz. Allah’a yemin ederim ki, ben Rasûlullah’a biat ettiğimden şu güne kadar, def-i hacete her gittiğimde başımı, Allah’tan haya ederek kapatıyorum” dedi (96).

- Hz. Ebubekir minbere çıktı ve ağlayarak “Hz. Peygamber geçen sene bu minber üzerinde hutbeye çıktı. Sonra ağladı ve “Allah’tan sağlık isteyin. Çünkü imandan sonra sağlıktan daha büyük bir nimet verilmemiştir” buyurdu” dedi (97).

- Hz. Ebubekir bize hutbe okuduğunda şunları söyledi: Hz. Peygamber geçen sene benim şu anda oturduğum yerde oturdu ve “Allah’tan afiyet isteyiniz. çünkü hiç kimseye imandan sonra afiyetten daha üstün hiç bir şey verilmemiştir. Doğruluktan ayrılmayınız. Çünkü doğruluk bir (iyilik) ile beraberdir, bunların ikisi de cennettir. Ve yalandan kaçınınız. Çünkü yalan füculla beraberdir, onların ikisi de ateştedir. Birbirinizi kıskanmayınız, birbirinize buğzetmeyiniz. Aranızda sıla-yı rahmi kesmeyiniz. Birbirinize sırtınızı çevirmeyiniz. Ey Allah’ın kulları! Allah’ın emrettiği şekilde kardeş olunuz” buyurdu (98).

- Hz. Ebubekir bir hutbesinde şunları söyledi: Allah’ın Rasûlü “Münafığın huşû’undan Allah’a sığın” dedi. Sahabiler “Ey Allah’ın Rasûlü! Nifakın huşû’u da nedir?” diye sordular. Oda cevap olarak “Bedenin huşû gösterip, kalbin münafıklığıdır” buyurdu (99).

- Hz. Ebubekir bize hutbe okuduğunda şunları söyledi: Hz. Peygamber “Misafirin boynunda iki, mûkimin boynunda dört rekât farz namaz vardır. Ben Mekke’de doğdumsa da Medine’ye hicret ettiğim için Zü’l-Hüleyfe’den yukarıya çıktığımda, dönünceye kadar namazları iki rekât olarak kılarım” buyurdu (100).

- Hz. Ebubekir Allah’a hamdu sena ettikten sonra şunu söyledi: “Kesinlikle sizin için Şam fethedilecektir. Siz yumuşak bir araziye varacaksınız. Orada ekmek ve zeytinyağından doyarsınız yiyeceksiniz. Orada sizin için mescidler bina edilecektir. Sakın Allah Teâlâ o mescitlere eğlence için gittiğinizi görmesin. O mescitler sadece zikir için bina edilmişlerdir (101).

- Hz. Ebubekir bize hutbe okurken insanların yaradılışının başlangıç noktasını hatırlatarak “İnsan yaratılırken iki kere idrar yolundan geçer” der ve bunu çokça tekrar ederdi. Öyle olurdu ki, Bazılarımız kendi kendinden tiksiniirdi (102).

Hz. Ebubekir’in, mürtedlerle savaşa teşvik etmesi, cihada teşvik etmesi ve Rumlarla savaşa teşvik etmesi hakkındaki hutbeleri ve Şam’a giderken okuduğu hutbe “Cihad bölümünde” geçti.

Tefrikadan sakındırmaya, Hz. Peygamber’in vefatını isbat etmeye, halifenin Kureys’ten olacağına, hilafeti kabul etmemek için mazeret beyanına ve halifede bulunması gereken vasıflarla ilgili hutbeleri “Ashabın Söz Birliğine Verdikleri Önem” bölümünde geçti.

“Ey inananlar, siz kendinize bakın, siz doğru yolda olduğunuz takdirde sapan kimse size zarar veremez. Hepinizin dönüşü Allah’adır. O size ne yaptığınızı haber verecektir” (Maide/105) ayetinin tefsiri ile ilgili hutbesi de “İyiliği Emir ve Kötülükten Nehiy” bölümündegeçti.

7. FASIL: MÜ’MİNLERİN EMİRİ Hz. ÖMER’İN HUTBELERİ

Hz. Ömer’in, Hz. Ebubekir’i Defnettikten Sonra Okuduğu Hutbe

- Ebubekir Sıddık’ın defin işini bitiren Hz. Ömer eline bulaşan toprağı silkeleyerek ayağı kalktı ve şu hutbeyi irat etti: “Şunu biliniz ki Allah Teâlâ sizleri benimle, beni de sizlerle imtihan etmektedir. İki arkadaşımın sonra (Hz. Peygamber’le Hz. Ebubekir) Allah beni başınıza getirdi. Bundan böyle işlerinize ben bakacağım. Allah’a yemin ederim ki bana gelen davaları halletmek için elimden geleni yapacağım. Sizleri ilgilendiren hiç birşeyi kaçırmamaya çalışacağım. Siz de, size verilen emanetlerde kusur etmemeye gayret ediniz. Siz iyilik yaparsanız ben de size iyilik yaparım. Kötülük yapanlarınızı ise mutlaka cezalandırırım”. Hz. Ömer dünyadan ayrılıncaya kadar bu söylediklerini aynen uyguladı (103).

Hz. Ömer’in, Halife Olduğunda İrat Ettiği Hutbesi

- Hz. Ömer halife olduğunda minbere çıkarak şunları söyledi: “Kendimi Ebubekir’in yerine layık görürsem Allah Teâlâ’nın gazabını üzerime çekmiş olurum”. Sonra bir basamak indi ve Allah’a hamd-u senalar ederek sözlerini şöyle sürdürdü: “Onunla tanınmanız için Kur’ân okuyunuz. Onunla amel ediniz ki ehlinden olasınız. Hesaba çekilmezden önce nefislerinizi hesaba çekiniz. Allah’a arzolanacağınız gün için hazırlanınız ki o gün hiçbir şeyiniz O’na gizli kalmaz. şunu biliniz ki hiç kimsenin Allah’a isyan hususunda itaat edilme hakkı yoktur. Ayrıca şunu da biliniz ki ben kendimi Allah’ın malları üzerine yetim velisi gibi görüyorum. Zengin olursam hiç birşey almaksızın onu dağıtırım. Fakir ve ihtiyaç sahibi olacak olursam da ondan ihtiyacım kadarını alırım” (104).

- Hz. Ömer, hutbesinde şunları söylemiştir: “Hesaba çekilmezden önce nefislerinizi hesaba çekiniz. Çünkü böyle bir hesap sizin için daha kolay olur. Tartılmazdan önce nefislerinizi tartınız. Kendisinden hiçbir şey gizlemeksizin Allah’a arz olunacağınız o en büyük gün için hazırlanınız!” (105).

Hz. Ömer’in, İdareciler ve Halkı Tanıması Hakkında Bir Hutbe İrat Etmesi

- Hz. Ömer bir hutbesinde şunları söylemiştir: “Ey insanlar! Hz. Peygamber’in aramızda bulunduğu ve vahyin inmeye devam ettiği zamanlarda Allah Teâlâ sizin halinizi bildiriyordu; böylece biz de sizleri tanımış oluyorduk. Ancak bugün Hz. Peygamber gitti ve vahiy de kesildi. Bu yüzden sizi söylediklerinizle ve yaptıklarınızla tanıyoruz. İçinizden kim açıkça hayır ve iyilikler yaparsa onu iyi birisi olarak tanır ve severiz. Kimin de kötülükler yaptığını görürsek onu da kötü olarak tanır ve kendisine buğzederiz. Biz ancak zahire göre hüküm veriz. İç âleminize sizinle Rabb’iniz arasındadır. Ben daha önceleri her Kur’ân okuyanını bunu Allah’ın rızasını kazanabilmek için yaptığını zannediyordum. Ancak son zamanlarda görüyorum ki bazı kimseler insanlar arasında bir mevki edinmek ya da çıkar sağlamak için okumaktadır. Kur’ân okurken Allah’ın rızasını gözetiniz ve diğer amellerinizde de O’nun rızasını kazanmaya çalışınız. Ey insanlar! Şunu biliniz ki ben valilerinizi, idarecilerinizi sizi kamçılasınlar ve mallarınızı ellerinizden alsınlar diye değil, size dininizi ve sünneti öğretmek için gönderiyorum. Onlardan bunun aksini yapanları bana şikayet ediniz. Nefsimi kudret elinde tutan Allah’a yemin ederim ki hiç vakit kaybetmeksizin ondan intikam alırım. Ey yöneticiler! Müslümanları dövmeyiniz; Çünkü izzet-i nefislerini rencide etmiş olursunuz. Fitneye düşüp ahlaklarının bozulmaması için müslüman askerleri hudutlarda fazla tutmayınız. Haklarını vermemezlik etmeyiniz ki sonra onları ‘küfâna düşürmüş olursunuz. Zayıf olmaları için onları ormanlık bölgelerde konaklandırmayınız!” (106).

Hız. Ömer'in Bir Hutbe İrat Ederek Müslümanları Fazla Mehır Vermekten ve Savaşta Öldürülenlere "Şehit Oldu" Demekten Nehyetmesi

- Hz. Ömer bir gün bir hutbe irat ederek şunları söyledi: "Ey müslümanlar! Kadınlara verilen mehirde aşırıya kaçmayınız. Çünkü mihrin çokluğu dünyada bir şeref ve Allah katında bir takva olsaydı bunu hepinizden önce Hz. Peygamber yaparlardı. O hiçbir hanımı ya da kızı için oniki ukiyyeden fazla mehir vermemiş ya da almamıştır. Kadınlara fazla mal ve mehir verdiğinizde kalbinizde onlara karşı bir düşmanlık uyanır. Bir zaman gelir ki kadın da "Kırba ipine varıncaya kadar benimdir" der. Ey insanlar! Gazada ölen bir kişi için "Falan adam şehit oldu!" ya da "Falan adam şehit edildi!" demeyiniz! Çünkü belki de o adamın gayesi ticaret yapmaktı ve bunun için de bineğinin tergisini altın veya gümüşle doldurmuştu. Savaşta öldürülenler için Hz. Peygamber'in de buyurdıkları gibi 'Kim Allah yolunda öldürülür veya ölürse o cennettir' deyiniz".

- Hz. Ömer bir gün minbere çıkarak şunları söyledi: "Ey insanlar! Size ne oluyor ki kadınlara haddinden fazla mehir veriyorsunuz. Hz. Peygamber ve sahabileri dört yüz dirhemden fazla mehir vermezlerdi. Eğer mehrin fazlalığı Allah katında bir takva ve dünyada bir şeref olmuş olsaydı siz onları bu konuda asla geçemezsiniz!" (107).

Hız. Ömer'in Bir Hutbesinde Kader Hakkında Konuşmayı Yasaklaması

- Hz. Ömer Câbiye denilen yerde bir hutbe irat ederken "Allah Teâlâ'nın doğru yola iletmediği kimseyi hiç kimse dalâlete düşüremez. O'nun dalâlete düşürdüğü bir kimseyi de hiç kimse doğru yola iletmez" dedi. Bunun üzerine cemaattan birisi Farsça birşeyler söyledi. Hz. Ömer de tercümanına dönerek "O adam ne diyor? Bana terceme et!" buyurdu. Tercüman "Allah'ın hiç kimseyi dalâlete düşürmeyeceğini söylüyor" demesi üzerine de şunları söyledi: "Allah'ın düşmanı yalan söylüyor! Seni yaratan da dalâlete düşüren de O'dur. Dilerse seni ateşe (cehenneme) de atacaktır. Eğer aramızda ahit olmamış olsaydı senin boynunu vurdururdum. Allah Teâlâ Adem'i yarattığında onun zürriyetini gruplara ayırarak cennet ve cehennemliklerin yapacakları amelleri ayrı ayrı yazdı. Daha sonra da 'Bunlar cennet için, şunlarsa cehennem içindir' buyurdu". Hutbeden sonra dağılan cemaat kader konusunda ihtilafa düştü.

- Bazı kimseler Hz. Ömer'e gelerek "insanlardan bazıları kader hakkında konuşuyorlar!" dediler. Bunun üzerine Hz. Ömer minbere çıkarak şunları söyledi: "Ey İnsanlar! Sizden Önceki ümmetlerin helâk olmalarının sebebi kader konusuna dalmalarıdır. Ömer'in nefsinin kudret elinde tutana yemin ederim ki sizden herhangi iki kişinin kader hakkında konuştuklarını iştirsem ikisinin de boynunları vurdururum". Hz. Ömer'in bu tehdidinden sonra Haccâc-ı Zâlim zamanında Şam'da yeni bir grup ortaya çıkıncaya kadar halk kader hakkında konuşmadı (108).

Hız. Ömer'in Şam Yakınlarındaki Câbiye Kentinde Bir Hutbe İrat Etmesi

- Hz. Ömer Şam topraklarına girdiğinde, Şam'ın güneyinde ve Havran bölgesinde bulunan Cabiye kentinde bir hutbe irat ederek şunları söyledi: "Kendisiyle tanınmak için Kur'an öğrenip okuyunuz. Onunla amel ediniz ki ona layık ve ehlinden olasınız. Hiç kimsenin derecesi Allah'a isyan hususunda kendisine itaat edilmek derecesine ulaşmamıştır. Hak ile söylenen bir söz en büyük hatırlatmadır ve böyle bir söz insanı ne eceline yaklaştırır ve ne de Allah'ın rızından uzaklaştırır. Biliniz ki kul ile rızkı arasında bir perde vardır. Kul sabrederse o rızık kendisine gelir. Bir an önce elde etmeye kalkıştığında ise perdeyi yırtar ve takdir edilen rızıktan da fazlasını alamaz. Atlarınızı eğitiniz ve ok atmayı öğreniniz. Ayakkabı giyip misvak kullanınız. Atanız Maad b. Adnan gibi yaşama çalışınız. Acemlerin ahlakını almak tan ve zalimlerle oturup kalkmaktan kaçınınız. Aranızda hac'ın yükselmesine engel olunuz. İçki içilen sofraya oturmuyunuz. Hamamlara çıplak tan ve peştemalsiz girmeyiniz. Hanımlarınızın hamama gitmelerine izin vermeyiniz; çünkü bu helal değildir. Acemlerin memleketinden sizi oraya bağlayacak birşey almayınız ve onlarla böyle bir konuda akit yapmayınız. Çünkü yakın bir zamanda tekrar yurdunuza dönebilirsiniz. Boynunuzu her türlü zilletten koruyunuz. Gittiğiniz yerlere Arapların hayvanlarıyla gidiniz. Şunu da biliniz ki içkiler üzüm, bal ve hurma olmak üzere üç şeyden yapılmaktadır. Bunların yıllanan ve keskinleşen kısımları hamr (şarap)tır ve içilmesi de haramdır. Allah Teâlâ şu üç sınıf insanı tezkiye etmez (temize çıkarmaz), yüzlerine bakmaz. Kıyamet gününde kendisine yaklaştırmadığı gibi onları elem verici bir azaba da çarptırır. Bunların birincisi dünya menfaati için bir imama biat edip de menfaat elde ettiği sürece aktini yerine getirerek ona itaat eden, aksi takdirde aktini bozan kimselerdir. İkincisi ikindi namazından sonra ticaret eşyasını çıkarıp "Allah'a yemin ederim ki şu kadar verdiler vermedim" gibi sözlerle satanlardır. Üçüncüsü ise mü'minlere küfretmek fâsıklık, onlarla savaşmak da küfürdür. Bir mü'mine, herhangi bir mü'min kardeşiyle üç günden fazla küs kalması helal değildir. Kim de bir kahine, bir münecceime, bir falcıya ya da gaybı biliyorum diyen herhangi bir kimseye gidip de onun söylediklerini tasdik ederse o Hz. Muhammed'e inenleri inkar etmiş olur" (109).

Hız. Ömer'in Câbiye Denilen Yerde Özlü Bir Hutbe İrat Etmesi

- Hz. Ömer Câbiye denilen yerde şu hutbeyi irat etmiştir: "Ey insanlar! Sizlere bâkî ve kendisinden başka herşeyin fena olduğu Allah'ın takvasını tavsiye ediyorum. O Allah ki kendisine itaat ettikleri için velilerini (dostlarını) ikrama mazhar eder ve onlara şeref verir. Düşmanlarını da kendisine yaptıkları isyandan dolayı yoldan çıkartıp dalâlete düşürür. Hidayet ve hak zannettiği bir dalâleti işleyen ya da sapıklık zannettiği bir hakkı terkeden kimse özlü sayılamaz. Bir ülkenin yöneticisinin en mühim vazifesi, idaresi altında bulunanların Allah'ın emir ve nehiyelerine riayet edip etmediklerini kontrol etmektir. Bu Allah Teâlâ'nın kendilerini hidayet ettiği dinlerinin vazifelerindendir. Bizim görevimiz Allah'ın emretmiş olduğu şeyleri size emretmek ve sizi O'nun nehyettiği şeylerden nehyetmektir. Uzak-yakın herkese Allah'ın emrettiği şekilde muamele etmek, her hususta adaleti gözetmek ve hak hususunda hiç kimseden çekinmemektir. "Gördüğüm kadarıyla içinde bazı kimseler vardır ki hiçbirini hakkıyla yerine getirmediği halde "Biz namaz kılanlarla birlikte namaz kılar, mücahitlerle birlikte cihat ederiz. Hicret de ederiz" diye dilleriyle temenni de bulunuyorlar. Biliniz ki iman kuru bir laf ve süsten ibaret değildir. Namaz için Allah Teâlâ'nın şart koştuğu bazı vakitler vardır. Namaz ancak bu vakitlerde kılınır. Sabah namazının vakti gecenin bittiği ve oruç tutmak isteyen kimsenin yemek yemesinin haram olduğu andan itibaren başlar. Bu namaza Kur'an'dan büyük bir pay ayırınız. Öğle namazının vakti güneşin, göğün tam orta noktasından batıya doğru kaydığı anda başlar ve herşeyin gölgesinin bir misli olduğu anda da son bulur. Bu da sıcak günlerde, yürümek isteyen kimselerin yola çıktıkları zamana denk gelmektedir. Kışınsa güneşin, göğün ortasından kaymasıyla başlar ve insanın

güneşe yöneldiğinde onun sağ kaşları doğrultusunda oluncaya kadar devam eder. Bunlar da abdest, rükû ve secdelerin Allah Teâlâ'nın istediği gibi yerine getirilmesi şartına bağlıdır. Tâ ki hiç kimse namazında üşengeçlik ve tembellik yapmasın. İkinci namazının vakti güneşin pırıl pırıl parladığı ve henüz sararmaya yüz tutmadığı anda başlayan ve güneşin batışından hemen öncesine kadar süren vakittir. Bu da ağır yüklü bir devenin iki fersahlık bir yolu alacağı kadar bir zamana tebakul eder. Akşam namazı vakti güneşin batışıyla, oruçlunun iftar ettiği anda başlar. Yatsı namazının vakti ise gecenin kararmasıyla ve ufuklarda bulunan kızılığın kayboluşuyla başlar ve gecenin üçte birine kadar devam eder. Kim yatsı namazını kılmadan yatarsa Allah Teâlâ ona uyku uyutmasın! İşte namaz vakitleri bu söylediğim gibidir. Allah Teâlâ, kitabında “Şüphesiz ki namaz mü'minlerin üzerine vakit (leri bel)li bir farzdır” (Nisa! 103) buyurmaktadır.

“Bazı kişiler hicret etmedikleri halde “Hicret ettik!” diyorlar. çünkü asıl hicret günahlardan uzaklaşmaktır. Bazıları ise “Biz cihat ediyoruz” diyorlar. Halbuki cihat Allah yolunda ve onun düşmanlarıyla savaşmanın yanı sıra haramlardan da kaçınmaktır. Birçok kimse savaşır ve harp taktiklerini de iyi bilir; ancak bununla Allah katında bir ecir ve O'nun rızasını istemez. Böylelerinin ölümü herhangi bir kişinin ölümünden farksızdır. İnsan ne için savaşıyorsa karşılığı da ona göre olur. Bir kişi vardır, fitraten cesurdur ve kahramanlık için çarpışır, bildiklerini ve bilmediklerini kurtarır. Bir kişi de vardır ki korkak tabiatlıdır ve annesini-babasını düşmana teslim eder. Köpek bile sahibinin arkasında havlar. Ey müslümanlar! Oruçlu kimsenin yemesi, içmesi ve cinsi münasebette bulunması nasıl haramsa müslümanlara eziyet etmesi de aynı şekilde haramdır. Oruçlu müslüman elinden geldiğince kardeşlerine eziyet etmekten kaçınmalıdır; işte tam oruç budur. Bir de müslüman Allah Teâlâ'nın, Peygamberi vasıtasıyla farz kıldığı zekatı gönül hoşluğuyla ve isteyerek vermelidir. Aksi takdirde beklediği sevabı elde edemez. Söylediklerimi iyi belleyiniz. Asıl soyulan insan elindendini alan kişidir. Mutlu kimse başkalarının halinden ibret alandır. Bahtsızlarsa annelerinin karnında iken bahtsız olanlardır. En kötü şey de dine sonradan sokuşturulan şeydir. Bir sünneti takiple ağır ağır yol almak bir bid'atı takiben koşmaktan çok daha hayırlıdır. Şurası bir gerçektir ki her insanda sultanına karşı, içinden gelen bir çekingenlik ve soğukluk vardır. Sizinle aramızda bir buğz ve kin bulunmasından, keyfi ve istediği gibi hareket eden nefisten ve dünyayı ahirete tercih etmekten Allah Teâlâ'ya sığınırım. Ben sizlerin dalâlete düşüp insanlara zulmedenlere meyletmenizden korkuyorum. Sakın servet sahiplerine de meyledelim demeyin! Kur'an'dan asla ayrılmayın; Çünkü o nur ve şifa kaynağıdır. Onun haricindekilerse şekâvet ve sapıklıktır. İşlerinizden Allah'ın beni vekil kıldığı şeyleri yerine getirmekte kusur etmedim. Size her zaman nasihatla bulundum. Rızıklarımızın temini için çalıştım. Sizlerden ordular teşkil ettim ve her türlü ihtiyaçlarınızı giderdim. Gittiğiniz her yerde size geniş konak yerleri buldum. Bu yüzden de Allah katında hiçbir bahane ve hüccetiniz yoktur. Aksine Allah Teâlâ'nın sizin aleyhinize hücceti vardır. Sözlerimi bitirirken hem kendim hem de sizler için Allah'tan bağışlanma diliyorum!” (110).

Hz. Ömer, Hz. Ali'yi yerine bırakarak Şam'a gitmek üzere bir atla Medine'den yola çıktı. Câbiye'ye ulaştığında mola verdi. Burada belîğ ve uzun bir hutbe irat etti. Bunda özetle şunları söyledi: “Ey insanlar! İç âleminizi islah ediniz ki dış âleminiz de islah olsun. Ahiretiniz için çalışıp amel ediniz ki dünya işlerinizde muhtaç olmayasınız. Kendisini Adem'in zürriyetinden saymayan kimse için ancak ölüm vardır. Allah Teâlâ da o kimse ile alakasını keser. Kim cennete giden yolu istiyorsa cemaattan ayrılmasın. Çünkü şeytan tek kişinin yanındadır. Biraraya gelen iki kişinin yanında bulunması ise uzak bir ihtimaldir. Sakin herhangi biriniz bir kadınla birlikte yalnız başına bir yerde bulunmasın. Çünkü böyle bir durumda üçüncüleri şeytan olur. Kim iyiliklerinden sevinç kötülüklerinden de üzüntü ve pişmanlık duyarsa o mü'mindir” (111)

Hiz. Ömer'in Câbiye'de Bir Hutbe İrat Ederek Hiz. Peygamber'in Bir Hadislerini Nakletmesi

- Hz. Ömer, Câbiye'de bir hutbe irat ederek şunları söyledi: “Hz. Peygamber bir gün benim şu anda aranızda durup size hitap ettiğim gibi durup biz sahabilerine şunları söylediler: “Müslümanlara ashabım, tâbiîn (ashabdan sonrakiler) ve tebe-i tâbiîn (tâbiîni takip edenler) hakkında hayrı tavsiye ediyorum. Tebe-i tâbiînden sonra yalancılık yayılacaktır. Öyle ki kişi kendisinden şahitlik yapması istenilmediği halde kalkıp şahitlik yapacaktır. İçinizden kim cennetin ortasında bir yer edinmek istiyorsa cemaattan ayrılmasın. Biliniz ki şeytan her zaman için tek kalan kişinin yanındadır. Tek kalan kişiye oranla iki kişiden daha uzaktır. Sakin herhangi biriniz yabancı bir kadınla başbaşa kalmayın. Çünkü üçüncünüz şeytan olur. Sevaplarından ve iyiliklerinden sevinç, günahlarından da üzüntü duyan kimse mü'mindir” (112).

- Hz. Ömer Câbiye'de bir hutbe irat etti. Bunda eliyle işaret ederek şunları söyledi: “Hz. Peygamber iki, üç, dört parmak kadarı müstesna ipekli elbise giymeyi yasaklamışlardır” (113)

Hiz. Ömer'in Amevas Taunu Senesinde Câbiye'den Medine'ye İnmek İstedığında Bir Hutbe İrat Etmesi

- Hz. Ömer, Hicret'in onyedinci senesinde Amevas taunundan sonraki Zilhicce ayında Medine'ye dönmek istediğinde, Câbiye'de bir hutbe irat etti. Bunda Allah'a hamd ü senalar ettikten sonra şunları söyledi: “İdarenizi üstlendiğim günden bu yana Allah'ın sizin hakkınızda bana yüklemiş olduğu şeyleri hakkıyla yerine getirdim ve bu konuda asla gevşeklik göstermedim. Allah Teâlâ'nın yardım ve izniyle aranızda adaletle hükmedip, ganimetleri adil bir şekilde dağıttım. Elde edilen ganimetlerle yeni ordular teşkil edip sizlere maaş bağladım. Gün geçtikçe yeni imkanlar sağladım. Şam diyarında elde etmek istediğiniz şeyler hususunda sizden hiçbir şey esirgemediler. Elden geldiğince yemeklerin en güzelini vermeye çalıştım. Kim yapılması gerekip de unuttuğumuz birşeyi biliyorsa bize haber versin ki Allah Teâlâ'nın izniyle onunla amel edelim. Güç ve kuvvet yalnız Allah'tandır” (114).

Hiz. Peygamber'in Halifelik ve İdaresi Altındakilerin Kendisi Üzerindeki Hakları Hususlarında Bir Hutbe İrat Etmesi

- Hz. Ömer bir hutbesinde şanına yakışır bir şekilde Allah'a hamd ü senalar ettikten sonra insanlara Allah'ı ve kıyamet gününü hatırlatarak şunları söyledi: “Ey insanlar! İdareniz için başınıza geçmiş bulunuyorum. Şayet hakkınızda sizin en hayırlınız, mühim işlerinizi en iyi şekilde takip edeniniz olacağımı ümit etmeseydim sizin başınıza, bu makama geçmeyi istemeyecektim. Ömer için yarın kıyamet gününde sorumlu tutulacağından korkarak sizin haklarınız hususunda kaygı ve üzüntü duyması kafidir. Ben yalnızca Rabb'immin yardımına güveniyorum. Eğer Allah rahmetiyle, yardım ve desteğiyle Ömer'e yetişmeyecek olursa o hiçbir kuvvete güvenemez”.

- Hz. Ömer bir hutbesinde şunları söyledi: “Allah Teâlâ beni sizin başınıza geçirmiştir. Sizin için neyin en yararlı olduğunu biliyorum ve bu konuda Allah’tan bana yardımcı olmasını diliyorum. şimdiye kadar olduğu gibi bundan sonra da beni yanlışlıklardan korumasını ve emrettiği şekilde aranızda adaletle hükmetmeme yardımcı olmasını temenni ediyorum. İşlerimi ancak Allah’ın yardımıyla görebilirim; çünkü ben bir müslümanım, zayıf ve güçsüz bir kulum. Allah’ın izniyle halifelik ahlakımdan hiçbir şeyi değiştiremeyecektir. Azamet (büyüklük) yalnızca Allah’a mahsustur. Kullarınca bu konuda hiçbir hakları yoktur. Sakın işinizden biri “Ömer halife olduktan sonra değişti” demesin. Kendi nefsim için dahi olsa haktan ayrılmam. İcinizden zulme uğrayanlar, ihtiyacı olanlar ya da benden kötü bir muamele, ahlaka aykırı bir davranış görenler gelip bana haber versin. Ben de sizin gibi bir insanım ve sizden biriyim. Nefsiniz için dahi olsa hak ve adaletten; gizli ve açık her konuda Allah’ın takvasından ayrılmayınız. Haramlardan kaçınıp namusunuzu koruyunuz. Üzerinizde hakkı olanların hakkını veriniz. Problemlerinizi elinizden geldiğince kendi aranızda halledip bana getirmeyin ve şikayet gerektirecek şeylerden sakının. Çünkü bu konuda sizinle aramda herhangi bir anlaşma yoktur ve dostum olmanız da hiçbir şeyi değiştirmez. Birbirinizle iyi geçinmeniz beni sevindirir. Aranızda çekişmeniz ve sürtüşmeniz bana çok ağır gelir. Sizler ekin ve hayvanı bulunmayan ve Allah’ın sizlere getirdiklerinden başka bir şeyin olmadığı bir beldeinde oturmaktasınız. Allah Teâlâ sizlere birçok şeyler va’detmiştir. Ben bana verilen emanetin bilincindeyim ve büyük bir sorumluluk altında olduğumu biliyorum. Ben ancak Allah Teâlâ’nın izniyle bana getirilen davaları halleder ve bunu da hiç kimseye havale etmem; uzakta olup da bana ulaşamayan davaları ise güvenilir ve halka nasihat eden memurlar göndermek suretiyle hallederim. Ben emanetimi, memurluğu ancak nasihat ehli, güvenilir kimseye veririm” (115).

Hız. Ömer’in Kendisinin Halkı İçin Bir Nasihatçı ve Yardımcı Olduğuna Dair Bir Hutbe İrat Etmesi

- Hz. Ömer bir hutbesinde Allah’a hamd ü sena ve Hz. Peygamber’e salât ü selam getirdikten sonra şunları söyledi: “Ey insanlar! Aşırı tamahkarlık fakirliktir. İnsanlardan birşey beklememekse zenginliktir. Yiyemeyeceğiniz seyleri biriktiriyor, ulaşamayacağınız emellerde bulunuyorsunuz. Aldatıcı dünyada sıranızı beklemektesiniz. Hz. Peygamber hayatta iken vahiy ile muhafaza ediliyordunuz. O sıralar gizlediğiniz şeyler vahiy ile ortaya çıkarılıyordu. Böylece yapılan hiç birşey karşılıksız kalmazdı. Artık vahiy kesilmiştir. Bunun için de bize ahlakınızın en güzelini göstermeye çalışınız. İçlerinizi ise ancak Allah Teâlâ bilir. Kim dışından kötülük yapar da “Benim iç alemim güzeldir” derse ona asla inanmayız. Çünkü biz ancak zahire göre hüküm veriz. Kim de dışından iyilik yaparsa onu da iyi biri olarak tanırız. Aşırı cimrilik münafıklıktan bir parçadır; o halde infakta bulununuz. Allah Teâlâ, kitabında “ (Allah yolunda mallarınızdan) nefisleriniz için hayır (olacak şeyler)i infak edin. Kim nefsinin cimriliğinden korunursa, işte onlar kurtuluşa erenlerin tâ kendileridir” (Teğâbun/16).

“Ey insanlar! Oturup kalktığınız yerleri temiz tutunuz. Tavrı ve davranışlarınızı islah ediniz. Rabb’iniz olan Allah’ın haramlarından sakının. Hanımlarınıza Mısır işi ve Kıbtıye denilen, altındaki azaları gösteren beyaz, ince elbiseler giydirmeyiniz. Çünkü bu elbise bedeni tam olarak göstermese bile hatları ve tenin rengini belli eder. Ey insanlar! Benim bu işten ne kar ve ne de zararda olarak sıyrılmak yeterlidir. Ama başınızda kaldığım sürece aranızda hak ile hükmetmeye çalışacağım. Evinde bile otursa her müslümana hakkı ve Allah Teâlâ’nın verdiği maldan nasibi verilecektir. Onun gelmesine bile gerek kalmayacaktır. Ey insanlar! Allah’ın sizin için ayırmış olduğu rızkınızı helalinden kazanınız. Herhangi birinizin helalinden kazandığı birşey, haramdan elde edilen bol kazançtan çok daha hayırlıdır. Savaşta öldürülen insanın ölümü, iyi-kötü her insanın tadacağı ölümlerden herhangi biridir. Asıl şehit Allah rızası için çarpışırken öldürülen kişidir. Herhangi biriniz bir deve satın almak istediğinde iri ve güçlü olanlarını alsın. Alırken de yürekli olup olmadığını kontrol için asasıyla ona vursun!”(116).

Hız. Ömer’in Müslümanlara, Bir Hutbe İrat Ederek Allah’ın üzerlerindeki Nimetlerini Hatırlatması ve Onları Bu Nimetlerin Şükrünü Eda Etmeye Teşvik Buyurması

- Hz. Ömer bir keresinde şöyle bir hutbe irat etmiştir: “Ey insanlar! şunu biliniz ki Allah Teâlâ size şükrü vacip kılmıştır. Sizin herhangi bir isteğiniz olmadığı halde dünyada ve ahirette vermiş olduğu şeyler karşılığında sizlerden kendisine ibadet sözü almıştır. O sizleri kendisine ibadet etmeniz için yaratmıştır. Bunun yerine en zayıf ve en kıymetsiz bir mahluk olarak da yaratabilirdi. O bütün mahlukatı sizin için, sizi de sadece kendi zatı için halketmiştir. “Görmüyor musunuz ki Allah göklerde ve yerde olanların tamamını siz (in istifadeniz)le musahhar kılmıştır. Nimetlerini açık ve gizli olarak size bolca ihsan etmiştir. Hal böyle iken insanlardan bir kısmı vardır ki hiçbir bilgisi olmadan, hiçbir rehber bulunmadan ve bir aydınlatıcı kitap olmadan Allah katında cedelleşir durur” (Lokman/20). “Allah Teâlâ binmeniz için karada ve denizde binekler yaratmıştır. Şükredesiniz diye size güzel ve temiz rızıklar, göz ve kulaklar vermiştir. Üzerinizdeki nimetlerin bazıları Allah Teâlâ’nın tüm insanlara bahşetmiş olduğu nimetlerdir. Bazıları da vardır ki bunlar sadece biz müslümanlara verilmiştir. Bunların özellikleri de genelleri de sizin devletinize, zamanınıza ve neslinize mahsustur. Eğer size verilen bu nimetlerden birisi dünyadaki tüm insanlar arasında paylaştırılmış olsaydı şükrünü edada aciz kalır ve bunun ağırlığı altında ezilirlerdi. Ancak Allah’a ve Rasûlüne iman edenler müstesnadır; Çünkü Allah Teâlâ onlara yardım edecektir. Siz yeryüzüne halife kıldınız ve ve tüm yeryüzü sakinlerine hâkim olacaksınız. Allah dininize yardım edecektir. Şu anda dininize muhalif iki millet vardır. Bunlardan birisi İslâm’a ve müslümanlara köle olmuştur. Sizlere cizye vermektedir. Meşakkat ve zorlukları onlar çekmekte ve sizi alım terleriyle ve ellerinin kazançlarıyla beslemektedirler. Diğer ise korku içerisinde gece-gündüz Allah’ın başlarına getireceği şeyleri ve azabı beklemektedirler. Allah onların kalbini korku ile doldurmuştur. Öyle ki sığınacak bir kale bulamamaktadırlar. Kendilerini kılıçlarınızdan kurtarmak için kaçabilecekleri bir yer yoktur. Allah’ın orduları (müslümanlar) onları baskı altına almıştır. Bol rızıklar ve adeta kaynayan mal ve ganimetler içerisinde, peşpeşe gelen orduların yardımıyla müslümanlar her gün biraz daha ilerliyor ve yeni yeni yerler fethediliyor. İslâm’ın başlangıcından bu yana elde etmiş olduğunuz nimetler bugüne kadar hiçbir millete nasip olmamıştır. Şükredenlerin şükrü, zikredenlerin zikri ve kendilerini ibadete vermiş olanların ibadetleri bu nimeti karşılayamaz. Bunun şükrü ancak sınırı olmayan Allah’ın yardımı, rahmet ve lütfuyla mümkün olabilir. Kendisinden başka ilah olmayan Allah Teâlâ’dan bize hakkıyla amel etmeyi ve rızasını kazanmak yolunda adeta birbirimizle yarışmayı nasip etmesini dileriz.

“Ey Allah’ın kulları! Allah Teâlâ’nın sizi imtihan etmekte olduğunu hatırlınızdan çıkarmayınız. Üzerinizdeki nimetini tamamlaması için teker teker, ikişer ikişer, her nerede bulunursanız O’nu anınız ve kendisine şükrediniz. Allah Teâlâ Musa (a.s.)’a şöyle buyurmuştur: “Kavmini karanlıklardan aydınlığa çıkar ve onlara Allah’ın (isyan edenlere tattırdığı felaket) günlerini hatırlat!” (İbrahim/5) Hz. Peygamber’e de “Hatırlayın o zamanı ki, sizler (Mekke’de iken sayıca) azdınız. Yeryüzünde eziliyordunuz. İnsanların

sizi kapıp (esir almasından) korkuyordunuz. Fakat Allah sizi (Medine’de) barındırıp (Bedir harbinde gönderdiği meleklerin) yardımıyla destekledi. Sizi güzel şeylerden (ganimetlerden) rızıklandırdı ki (nimetlerine) şükredesiniz” (Enfal/26) buyurmuştur.

“Eğer zayıf ve dünya malından mahrum olduğunuz zaman Allah’a iman edip dinini tanıyarak ölümden sonraki hayır ve mükafaatları ümit etseydiniz bu sizin için öyle olurdu. Fakat siz insanlar arasında geçimi en dar, cehaled ise en fazla olan kimseler oldunuz. Felaketten kurtulmuş olsaydınız bile dünyadan herhangi bir nasibiniz olmazdı. Dünyada size hiçbir şey verilmeseydi dahi ölümden sonraki hayat için çalışıp onu herşeyin üstünde tutmanız gerekirdi. Kaldı ki Allah Teâlâ bütün mükafaatı âhiret için saklamamış bu dünyada da nasibinizi vermiştir. Sizden bunların hepsini elde etmek isteyenlere Allah’ı hatırlatırım. Bunları Allah’ı gereği gibi tanıyıp O’nun için amel ederek, kendinizi O’na ibadet etmek hususunda zorlayarak, verdiği nimetlere sevinip geri almasından korkarak elde edebilirsiniz. Nimeti inkar etmek ve nankörlükte bulunmak kadar onu elden çıkaracak başka birşey daha yoktur. Nimete şükretmekse onun devamının ve hatta daha da çoğalmasının sigortasıdır. Bunlar benim size Allah’ın emir ve yasakları hususundaki nasihatlarımdır” (117).

Hiz. Ömer’in Uhud Savaşı Hakkında Bir Hutbe İrat Etmesi

Hiz. Ömer bir cuma günü bir hutbe irat etti. Bunda Âl-i İmran Sûresi’ni “ (Uhud’da) iki ordunun karşılaştığı günde, sizden geri dönüp kaçanları işledikleri bazı günahlardan (terketmemeleri emredilen yeri terketmelerinden) ötürü şeytan kaydırmak istemişti” mealindeki yüzelli beşinci ayete kadar okuyarak şunları söyledi: “Uhud gününde kaçmamaya başladık. Ben de dağa çıkıncaya kadar koştum. Öyle ki bir ceylan gibi sıçırıyordum. Bu sırada insanlardan bazıları “Muhammed öldürüldü!” diyordu. Bunun üzerine kendi kendime “Kim ‘Muhammed Öldürüldü!’ derse onu öldüreceğim” dedim. Dağın tepesinde biraraya geldiğimizde Âl-i İmran Sûresi yüzelli beşinci ayet-i kerimesi nâzil oldu”.

Küleyb şöyle anlatıyor: Hiz. Ömer bir gün bize bir hutbe irat etti. Bu hutbesinde Âl-i İmran Sûresi’ni okudu ve “Bu sure Uhud günü nâzil olmuştur” diyerek sözlerine şöyle devam etti: “Uhud günü biz Hiz. Peygamber’i bırakıp sağa sola kaçıştık. Birara bir yahudinin “Muhammed öldürüldü!” dediğini işittim. Bunun üzerine “Bundan böyle kim ‘Muhammed öldürüldü’ derse onun boynunu vururum” dedim. Nihayet Hiz. Peygamber’in bize doğru geldiğini gördük. Müslümanlar da dönüp onun etrafında toplanıyorlardı. Bu olay üzerine ‘Muhammed sadece bir peygamberdir. Ondan önce de (nice) peygamberler gelip geçmiştir. Şimdi o ölür veya öldürülürse siz ökçelerinizin üzerinde geriye mi döneceksiniz? Kim topuğu üzerinde geriye dönerse (bilsin ki) Allah’a hiç bir zarar veremez. Allah şükredenleri mükafaatlandıracaktır” (Âl-i İmran/144)” ayet-i kelimesi nâzil oldu” (118).

Hiz. Ömer’in Çeşitli Hutbeleri

- Abdullah b. Adiyy b. Hiyâr şöyle anlatıyor: Hiz. Ömer’in minberde şunları söylediğini işittim: “Allah Teâlâ kendisi için tevazu gösteren kullarının kadr ve kıymetini yüceltir ve ona “Silkin! Allah seni tehlikelerden korusun!” der. O kendi nefsinin hakir görür; fakat halkın gözünde yücedir. Allah Teâlâ büyüklenip haddi aşan kimseleri şiddetli bir şekilde yeryüzüne çarpar ve ona “Allah seni her türlü hayırdan ümitsiz kılsın! Defol git!” buyurur. o kendi nefsinin büyük görür, fakat halkın gözünde hakir ve değersizdir. Hatta o halkın gözünde domuzdan bile daha aşağıdır” (119).

- Hiz. Ömer bir hutbesinde şunları söyledi: “Sizleri nehyettiğim bazı şeyler iyi ve güzel; sizlere emir ve tavsiye ettiğim bazı şeylerse iyi ve uygun olabilir. Benden böyle birşey sâdır olduğunu gördüğünüzde beni uyarınız. Kur’ân’ın en son nâzil olan âyeti riba âyetidir. Hiz. Peygamber bize bu âyet-i kerimeyi açıklamadan vefat etti. Öyleyse şüpheli gördüklerinizden sakının ve şüpheli görmediklerinize sarılın” (120).

- Hiz. Ömer bir keresinde şöyle bir hutbe irat etti: “Hac yapmak isteyenleriniz, ihrama Hiz. Peygamber’in göstermiş oldukları mikatlarda girsinler. Hiz. Peygamber’in gösterdikleri mikat yerleri şunlardır: Medine halkı ve buralı olmadığı halde hacca Medine’den giden yabancıların mikat yeri Zü’l Huleyfâ denilen yerdir. Şamlıların ya da Şamlı olmadığı halde hacca buradan çıkanlar için Cuhfe denilen yer mikat olarak tayin edilmiştir. Necid ve hacca oradan giden yabancıların mikat yeri Karn’din. Yemen ahalisi ve hacca buradan başlayanlarınki Yelemlem; Iraklılarla hac için buradan çıkanlarınki ise Zât-ü İrk denilen yerdir” (121).

- Hiz. Ömer bir hutbesinde recmden bahsederek şunları söyledi: “Sakin bu konuda aldanmayın. Recm, Allah Teâlâ’nın cezalarından bir cezadır. Hiz. Peygamber ve ondan sonrada biz (Hiz. Ebubekir’le Ömer) zina edenler için bu cezayı tatbik ettik. Eğer “Ömer, Allah’ın kitabına onda olmayan birşeyi kattı” denilmeyeceğini bilseydim bunu mushafın bir kenarına yazardım. Ömer b. Hattab, Abdurrahman b. Avf ve falan falan sahabiler şahitlik ederler ki Hiz. Peygamber ve ondan sonra da Ebubekir’le Ömer bu cezayı (recmi) tatbik etmişlerdir. Ancak sizden sonra recmi, Deccal’ı, şefaati, kabir azabını ve günahkar mü’minlerin azap gördükten sonra ateşten çıkacaklarını inkar eden bazı kimseler gelecektir”.

- Hiz. Ömer, Mina’dan Mekke’ye dönerken el-Ebtâ denilen yerde devesini çöktürdü. Sonra inerek taşlardan bir küme yaptı ve abasını çıkararak onun üzerine attı. Daha sonra da buraya sırtüstü yatıp ellerini göğze doğru kaldırarak şöyle dedi: “Rabb’im! Artık yaşım geçti; İhtiyarladım ve kuvvetten düştüm. İdare ettiğim insanların sayısı da artmıştır. Bir haksızlığa neden olmadan ya da bir kusur işlemeyen beni katına al!”. Daha sonra Medine’ye döndüğünde orada bir hutbe irat ederek şunları söyledi: “Ey insanlar! Farzlar sizlere bildirilmiş, sünnetler de sizin için konulmuştur. Siz apaçık ve dosdoğru bir yol üzerine bırakıldınız”. Bunları söyledikten sonra sağ elini sol eline vurarak “Ancak insanları sağa-sola saptırmanız müstesnadır” dedi. Daha sonra da sözlerini şöyle sürdürdü: “Sakin recm ayetinden dolayı helak olmayınız. Sizden herhangi birisi “Allah’ın kitabında zina için yalnızca bir had vardır. İkincisini (recmi) onda göremiyoruz” demesin. Ben Hiz. Peygamber’in recm cezasını uyguladığını bizzat gördüm. Ondan sonra bunu biz (Ebubekir’le ben) de uyguladık. Allah’a yemin ederim ki insanların “Ömer, Allah’ın kitabına onda olmayan yeni ayetler ekledi” demelerinden korkmasaydım recm âyetini mushafa yazardım. Biz onu zamanında “e-ş-Şeyhü ve şeyhetü izâ zeneyâ fe’rcümühüma elbetet (Evli bir erkekle evli bir kadın zina ettiklerinde ikisini de recmedin)” şeklinde okuyup duruyorduk”. Hiz. Ömer, Zilhicce ayıçıkmadan vuruldu (122).

- Hiz. Ömer bir cuma günü minbere çıktı; Allah’a hamd ü senalar ettikten sonra Hiz. Peygamber ve Hiz. Ebubekir’den bahsederek şunları söyledi: “Dün gece bir rüya gördüm ve bunu ecelimin yaklaştığına yordum. Rüyamda bir horozun beni iki gaga darbesiyle yaraladığını gördüm. Bunu Esmâ binti Umeys’e anlattığımda o “Acemlerden bir kişi seni öldürecektir” dedi. Halk benden, kendimden sonra bir halife seçmemi istiyor. Şunu biliniz ki Allah dinini korur ve Peygamber’inin yerini (halifelîği) boş bırakmaz. Eğer vefat edecek olursam halifelik, Hiz. Peygamber’in kendilerinden razı olarak vefat ettikleri şu altı kişi arasındadır: Osman, Ali, Zübeyr, Talhâ, Abdurrahman b. Avf ve Sa’d b. Ebî Vakkas. Bunlardan hangisine biat ederseniz onun sözünü dinleyip kendisine itaat ediniz.

Bazı kimselerin bu duruma itiraz edip beni ayıplayacaklarını çok iyi biliyorum. Ben şu ellerimle onlarla İslâm dini için savaşırım. Eğer bunu söyleyecek olurlarsa biliniz ki onlar Allah'ın, kafir ve sapık düşmanlarıdır. Benim namazlarımda kelâle (Arkasında çoluk-çocuk ve anne-baba bırakmadan ölen kimsenin mirası) meselesinden daha önemli bir mesele yoktur. Allah'a yemin ederim ki kendisiyle birlikte bulunduğum süre içerisinde Hz. Peygamber'in hiçbir konuda kelâle meselesinde olduğu kadar sert ve şiddetli davrandığını görmedim. Hatta mübarek parmaklarıyla göğsüme vurarak "Nisa Sûresi'nin son ayeti olan "yaz" ayeti senin için kafidir" buyurdular. Eğer yaşayacak olursam kelâle meselesinde öyle bir hüküm vereceğim ki okuyan-okumayan herkes bunu öğrenecektir. Allah şahidimdir ki ben memleketlere vali olarak gönderdiğim her memuru ancak müslümanlara dinlerini, Peygamber'in sünnetini öğretsinler ve çözemedikleri meseleleri bana havale etsinler diye gönderdim. Ey insanlar! Yemekte olduğunuz iki bitki var ki ben bunları pis buluyorum: Birisi sarımsak diğeri ise soğandır. Allah'ayemin ederim ki Hz. Peygamberin kimden bu ikisinden birinin kokusu gelirse sahabilerine onu mescitten çıkarıp Bakî mezarlığına kadar götürmelerini emrederlerdi. Eğer ille de yemek istiyorsanız, pişirmek suretiyle kokularını öldürerek yeyiniz!". Hz. Ömer bu hutbeyi cuma günü irat etmişti. Çarşamba günü, Zilhiccenin bitimine dört gün kala vuruldu (123).

- Hz. Ömer bir hutbesinde şunları söyledi: "Ey insanlar! Hz. Peygamber bu mescidi inşa ederlerken Muhacir ve Ensar olarak biz onunla beraberdik. Daha sonra cemaat çoğalıp da mescide sığmaz olduğu zaman kişi önündekinin sırtına secde ederdi". Hz. Ömer bir gün, bir grup müslümanın yolda namaz kıldıklarını gördü ve onlara namazınızı mescitte kılınız!" buyurdu (124).

- Hz. Ömer halife seçildiğinde bir hutbe irat ederek şunları söyledi: "Hz. Peygamber mut'a nikahı (geçici evlilik) için üç defa izin verdiler ve sonra da onu yasakladılar. Allah'a yemin ederim ki evli olup da bir kadınla mut'a nikahı ile evlenen birisini gördüğümde onu recmederek öldürürüm. Ancak dört şahit getirerek Hz. Peygamber'in mut'a nikahını dördüncü defa yasakladıktan sonra tekrar serbest bıraktığını isbat edebilirse kurtulur. Müslümanlardan bekar birinin mut'a nikahı ile evlendiğini duyarsam ona yüz sopa vururum. Ancak dört şahit getirip de Hz. Peygamber'in mut'a nikahını son olarak yine serbest bıraktığını isbat ederse yakasını benim elimden kurtarabilir" (125).

- Abdullah b. Said'in dedesi şöyle anlatıyor: Hz. Ömer'in minberde şunları söylediğini duydum: "Ey müslümanlar! Allah Teâlâ bugün sizlere Acemlerin memleketlerinden Hz. Peygamber'in ve Ebubekir'in devirlerinde vermediği kadar mallar, çocuk ve kadınlar vermiştir. İyi biliyorum ki içinizden bazıları cariyelerine yaklaşacaklardır. Eğer sizden birinizin cariyesinden bir çocuğu olursa sakın onu satmasın. Çünkü ileride kişinin mahremi ile evlenip onunla cinsi münasebette bulunması ihtimali ortaya çıkar" (126).

- Ma'rûr veya İbn Ma'rûr et-Temimî şöyle anlatıyor: Bir keresinde Hz. Ömer'in bir hutbesini dinledim. Minbere çıktı, Hz. Peygamber'in oturdukları yerden iki basamak aşağıya oturarak "Ey müslümanlar! Size Allah'ın takvasını (emir ve yasaklarına riayet edip azabından korunmanızı) tavsiye ediyorum. Meşrû idarecileri dinleyip eminlerine itaat ediniz!" dedi (127).

- Hz. Ömer bir hutbesinde şunları söyledi: "Sizden nefsinin hevasına uymayıp kendisini öfkeden ve tamahkarlıktan koruyan ve doğru sözlü olanlar kurtulmuşlardır. Doğru söz sahibini hayra ve iyiliğe götürür. Yalan söyleyenler fâcir, fâcirlerse helak olur. Fücürdan (fâcirlikten) sakınınız. Toprakten yaratılmış ve tekrar ona dönecek olan bir kişi nasıl olur da fâcirlik yapabilir ki bugün diri, yarın ölüdür. Bugünün işini yarına bırakmayınız ve mazlûmun bedduasından sakınınız. Kendinizi daima ölümlerden farzediniz!" (128).

- Kabîsa şöyle anlatıyor: Hz. Ömer'in minberde şunları söylediğini duydum: "Merhamet etmeyen kimseye merhamet edilmez. Affetmeyen kimse affedilmez. Başkasının özrünü kabul etmeyenlerin tevbesi kabul olunmaz. Allah'ın yasaklarından ve kötülüklerden sakınmayan bir kişi de korunmaz" (129).

- Hz. Ömer bir hutbesinde şunları söyledi: "Bildiginiz gibi tamahkarlık (açgözlülük) fakirliktir. Başkalarından birşey beklememkse zenginliktir. İnsan gözünü dikmediği şeylere muhtaç değildir ve o konuda zengindir" (130).

- Abdullah b. Hirâş'ın amcası şöyle anlatıyor: Hz. Ömer'in bir hutbesinde "Rabb'im! Bizi lütfunla koru ve emrin üzerinde sabit kıl" diye dua ettiğini duydum (131).

- Hz. Ömer insanlara bir hutbe irat ederek şunları söyledi: "Allah Teâlâ, aramızda bulunduğu sırada Peygamber'ine dilediği kolaylıkları gösteriyordu. Ancak bugün Hz. Peygamber aramızda bulunmamaktadır. "Allah için haccı ve umreyi tamamlayınız" (Bakara/196) ve kadınlarınızın ırz ve namuslarını koruyarak fahişeliğin yayılmasına engel olunuz!" (132).

- Abdullah b. Zübeyr şöyle anlatıyor: Hz. Ömer'i minberde şöyle derken dinledim: "Ben Hz. Peygamber'in 'Bu dünyada ipekli elbiseler giyen kimseler ahirette giyemeyeceklerdir' buyurduğunu duydum" (133).

- Abdurrahman b. Avf'ın azatlısı şöyle anlatıyor: Bir bayram namazını Hz. Ömer'in arkasında kıldım. Hutbeden Önce ezansız ve kametsiz iki rekat namaz kıldı ve sonra da minbere çıkarak şunları söyledi: 'Ey insanlar! Hz. Peygamber şu iki günde oruç tutmayı yasaklamıştır: Bunlardan birisi orucunuzu bozduğunuz gündür ki o sizin bayramınızdır. İkincisi ise kurbanlarınızın etlerini yediğiniz gündür" (134).

- Hz. Ömer bir gün minbere çıkarak şunları söyledi: "Ben Hz. Peygamber'in şöyle buyurduğunu işittim: "Ameller niyetlere göredir; insanın ameli niyetine göre değerlendirilir. Kişi amellerinin karşılığını ancak niyetine göre alır. Kim Allah ve Rasûlüne hizmet niyetiyle hicret ederse onun hicreti Allah ve Rasûlünedir. Kim de dünya menfaati elde etmek ya da bir kadınla evlenmek için hicret ederse o da onlara doğru hicret etmiş olur" (135).

- Hz. Ömer kıtlık senesinde halka hitap ederek şunları söyledi: "Ey insanlar! İç âleminizde ve insanların bulunmadığı yerlerdeki amellerinizde Allah'tan korkunuz! Ben sizinle, siz de benimle olmak üzere bizler birbirimizle imtihan olunmaktayız. Ancak Allah'ın gazabının benim üzerime mi yoksa sizin üzerinize mi olacağını bilmiyorum. Bunun için de geliniz bize merhamet edip üzerimizden bu sıkıntıyı gidermesi ve kalblerimizi islah etmesi için hep birlikte Allah Teâlâ'ya dua edelim!". Süleyman b. Yesar şöyle diyor: "Ben o gün Hz. Ömer'in hutbeden sonra ellerini kaldırıp ağlayarak dua ettiğini gördüm. Cemaat da aynı şekilde ağlayarak dua ediyorlardı. Bu durum uzun bir süre devam etti. Nihayet Hz. Ömer duasını bitirerek minberden indi" (136).

- Ebu Osman en-Nehdî şöyle anlatıyor: Hz. Ömer'in bir hutbesinde minberin yanında otuyordum. O şöyle diyordu: "Ben Hz. Peygamberin "Ümmetim hakkında en fazla korktuğum şey, güzel konuşabilen dili bilgin münafıklardır" buyurduğunu duydum" (137).

8. FASIL: MÜ'MİNLERİN EMİRİ Hz. OSMAN'IN İRAT ETMİŞ OLDUĞU HUTBELER

- Hz. Osman, kendisine biat edildiğinde müslümanların yanına çıkıp bir hutbe irat etti. Bunda Allah'a hamd ü senalar ettikten sonra şunları söyledi: "Ey insanlar! İnsanın yüklenmiş olduğu iş ve vazifeler ilk anda ona çok ağır gelir! Ancak önümüzde daha nice günler vardır. Eğer yaşarsam sizlere daha güzel bir şekilde hitap edeceğim. Hatip değiliz ama Allah bize hitap etmeyi öğretecektir" (138).

- Şûrâ ehli tarafından biat edilerek halife seçilen Hz. Osman üzgün bir şekilde Hz. Peygamber'in minberine çıktı. Allah'a hamd ü senalarda bulunup Hz. Peygamber'e salat ü selam getirdikten sonra şunları söyledi: "Siz her an için değişen bir yuvadasınız ve hayatınızın bundan sonraki bölümünü yaşamaktasınız. Öyleyse henüz gelmemiş iken gücünüz yettiği kadar ölüme en güzel bir şekilde hazırlanınız ve ömrünüzü en hayırlı şekilde değerlendiriniz. Şunu biliniz ki bu imkan sizlere verilmiştir. Unutmayınız, eceliniz sabah ya da akşam hiç beklemediğiniz bir anda size gelebilir. Bu dünya aldatma üzerine kurulmuştur. Nitekim Allah Teâlâ "Sakın dünya hayatı sizi aldatmasın ve şeytan Allah'ın affına güvendirerek sizi kandırmassın!" (Lokman/33) buyurmaktadır. Geçmiş ümmetlerden ders ve ibret alınız. Sonra var gücünüzle çalışınız ve sakın gaflete düşmeyiniz; Çünkü siz gaflet etseniz bile her anınızdan gaflet edilmeksizin sorguya çekileceksiniz. Hani dünyanın evlatları nerede? Dünyayı imar eden arkadaşları nerede? Dünyadan çok uzun bir süre yararlananlar nerede? Dünya onları da kaldırıp atmadı mı? O halde Allah Teâlâ dünyayı nereye atmış ve ona değer vermemişse siz de onu oraya atınız ve kendisine değer vermeyiniz. Yalnızca ahireti elde etmeye çalışınız. çünkü Allah, bu dünya hayatından daha hayırlı olan ahiret hayatı için söyle bir temsil getirmiştir: "Onlara dünya hayatının örneğini açıkla: (O), gökten indirdiğimiz sugibidir ki o su sayesinde yeryüzünün bitkileri (gürleşerek) birbirine karıştı. Arkasından (O bitkiler) rüzgarların savurduğu çer-çöp haline geldi. Allah herşeye kadirdir. Mal ve oğullar dünya hayatının ziynetidir. Bâki kalacak olan sâlih ameller ise Rabb'inin nezdinde hem sevap bakımından hem de ümit etmek bakımından daha hayırlıdır (Kehf/45-46)". Hutbesini bitiren Hz. Osman minberden indi; cemaat da ona biat etti (139).

- Kendisine biat edildiğinde Hz. Osman halka şöyle hitap etti: "Ey insanlar! üzerime bir yük yüklendi ve ben de bunu kabul ettim. Ama şunu biliniz ki ben kendiliğimden birşey icat edecek değilim; ben yalnızca benden öncekilerin yolunu izleyecek olan bir tâbiyim. Bilmenizi isterim ki Allah'ın kitabından ve Hz. Peygamber'in sünnetinden sonra benim üzerimde üç hakkınız vardır: Birincisi benden önceki zatların koymuş oldukları ve sizin de üzerinde icma ettiğiniz (birleştiniz) hükümlere tâbi olmamdır. İkincisi hakkında hüküm ve rivayet bulunmayan konularda yetkili kimselerle istişâre etmemdir. Üçüncüsü hak etmediğiniz ve gerekmediği sürece size elimi ve kamçımı kaldırmamamdır. Unutmayınız ki dünya hayatı, süslenmiş ve insanlara sevdirmiş çekici bir hayattır. Bunun içindir ki birçok kimse ona kapılmıştır. Sakın dünyaya güvenip meyletmeyiniz. çünkü o kendisine güvenilebilecek birşey değildir. Şunu da biliniz ki dünya kendisini terkedenler müstesna hiç kimsenin yakasını bırakmaz!" (140).

Hz. Osman'ın Çeşitli Hutbeleri

- Hz. Osman bir keresinde minbere çıkarak şunları söyledi: "Ey Ademoğlu! unutma ki dünyaya geldiğin günden beri ölüm meleği peşinde dolaşıp durmaktadır. Bir yandan da senin boynundan atlayarak bir başkasını yakalamaktadır. Sen dünyada bulunduğun sürece bu böyle devam edecektir. Ancak bir gün gelecek ki başkalarının boynundan atlayıp seni yakalayacaktır. Bu hiç beklemediğin bir anda olabilir. Öyleyse daima hazırlıklı ol ve gafil avlanmamaya çalış. Çünkü ölüm meleği senden asla gafil değildir. Ey Ademoğlu! Bilmiş ol ki eğer sen kendi nefsinden gafil olur ve onun için hazırlık yapmazsan elbetteki başkası senin nefsin için hazırlık yapmaz. Allah'ın huzuruna mutlaka varacağını aklından çıkarma ve bunun için de nefsinin hazırlığını görüp ona rızık edin. Sakın bu işi başkasına havale edeyim deme! Selam üzerinize olsun!" (141).

- Hasan (r.a.) şöyle anlatıyor Bir keresinde Hz. Ömer'i minber üzerinde gördüm, şöyle diyordu: "Ey insanlar! Gizli hallerinizde ve iç âleminizde Allah'tan korkunuz. Ben Hz. Peygamber'in şöyle buyurduğunu işittim: "Muhammed'in nefsini kudret elinde bulunduran Allah'a yemin ederim ki iyi ya da kötü kim gizlice bir amel yaparsa Allah Teâlâ ona bu yaptığı ameli bir elbise gibi giydirebilir. İşlemiş olduğu amel iyi ise onu insanlara iyi olarak, kötüyse de kötü olarak bildirir". Bu sözlerinden sonra Hz. Peygamber şu ayeti okudular: "Ey Ademoğulları! Size çirkin yerlerinizi örtecek giysi ve süslenecek elbise indirdik. Takva (Allah korkusu) elbisesi ise daha hayırlıdır. Bu (ihsan) Allah'ın ayetlerindendir. Umulur ki hatırlamış olurlar (da inanırlar) (A'raf/26)" (142)

- Abbâd b. Zâhir şöyle anlatıyor: Hz. Osman'ın bir hutbesini dinledim. Bunda şöyle diyordu: "Allah'a yemin ederim ki biz seferde ve hazerde Hz. Peygamber'le arkadaşlık yaptıkve onun sohbetlerinde bulunduk. Hz. Peygamber hastalarımızı ziyaret ederler, cenazelerimize katılırlardı. Bizimle birlikte savaşırlar çıkıp az veya çok, kendisinde bulunanları bizimle paylaşırlardı. Ama bakıyorum bugün kendisini hiç görmemiş olan bazı kimseler onu bana tanıtmaya çalışıyorlar" (143).

- Ferazdak'ın hanımının oğlu A'yen, Hz. Osman'a "Ey Na'sel! Sen bu işi değiştirdin, onun yolunda değilsin!" dedi. Bunun üzerine Hz. Osman oradakilere "Bu kimdir?" diye sordu. "A'yen'dir" dediler. O zaman Hz. Osman "Hayır ey köle! Asıl bu işi değiştirip onun yolunda olmayan sensin" dedi. Bu konuşmayı dinleyen halk A'yen'in üzerine hücum ettiler. Ancak Leysoğullarından bir kişi onlara engel olarak A'yen'i evine kadar götürdü (144).

- Ebu Süheyl'in babası Mâlik şöyle anlatıyor: Hz. Ömer'in bir hutbesinde şunları söylediğini duydum: "Sakın küçük yaştaki çocukları kazanmaya zorlamayınız. Çünkü zorlandıklarında hırsızlık yapacaklardır. Sanatı bulunmayan cariyeleri de kazanca zorlamayınız. Çünkü böyle bir durumla karşı karşıya kaldıklarında onlar zina yoluyla kazanmaya başlayacaklardır. Bağışlayınız ki Allah da sizi bağışlasın. Yiyeceklerden de helal ve temiz olanları yeyiniz!" (145).

- Hz. Ömer bir hutbesinde şunları söyledi: "Ey insanlar! Kumardan uzak durunuz. Duyduğuma göre içinizden bazılarının evinde tavla varmış. Kimin evinde bu aletten varsa o, onu yaksın ya da kırsın!" (146)

- Bir başka hutbesinde de şunları söyledi: "Ey İnsanlar! Sizi tavla hakkında uyarmıştım. Ancak gördüğüm kadarıyla hiç kimse bu kumar aletini evinden çıkarmadı. Bunun için de bazı kimselere odun yığdırıp sonra içerisinde bu ayetten bulunan evleri yakmayı düşündüm" (147).

- Hz. Osman, Mina'da, kısaltması gereken namazı tam olarak kıldı ve sonra da bunun için yaptığını söylemek için şöyle bir hutbe irat etti: "Ey insanlar! Burada namazın kısaltılması Hz. Peygamber ve iki halifesinin (Hz. Ebubekir'le Ömer'in) sünnetidir. Ancak bu sene hacca çok insan gelmiştir. Bu namazı iki rekat kılacak olursam onların diğer namazları da iki rekat zannetmelerinden korktum. Bunun için de tam kıldım" (148).

- Haccac b. Yusuf (Haccâc-ı Zâlim) bir hutbesinde kabirden bahsederek "O yalnızlık ve gariplik evidir" dedi ve bunu o kadar çok tekrarlardı ki sonunda hem kendisi ağladı, hem de dinleyenleri ağlattı. Sonra da şunları söyledi: "Mü'minlerin Emîri Abdülmelik b. Mervan'dan duyduğuma göre babası Mervan şöyle demiştir: "Osman b. Affan'ın bir hutbesinde 'Hz. Peygamber herhangi bir kabre baktıklarında ya da hatırladıklarında ağlarlardı' dediğini işittim" (149).

- Said b. el-Müseyyeb şöyle anlatıyor: Hz. Osman'ın minber üzerinde şunları söylediğini duydum: "Hz. Peygamber zamanında yahudi Kaynukaoğulları kabilesinden hurma alır ve bunu kârıyla satardım. Benim bu işi yaptığımı haber aldıklarında Hz. Peygamber bana 'Ey Osman! Ticaretini yaptığın malları alırken de satarken de ölç!' buyurdular" (150).

- Hasan-ı Basri şöyle anlatıyor: Bir keresinde Hz. Osman, hutbesinde köpeklerin öldürülmesini ve güvercinlerin kesilmesini emretti” (151).

H. Osman’ın Son Hutbesi

- Hz. Osman’ın irat ettiği son hutbesi şudur: “Allah Teâlâ bu dünyayı size kendisiyle ahireti kazanasınız diye vermiştir. Yoksa onu size meyletmeniz için vermemiştir. Şurası kesindir ki dünya fâni, ahiretse bâkidir. Sakın fâni olan dünya sizi bâki olan ahireti elde etmekten alıkoymasın. Sonsuz olanı geçici olana tercih ederiz. Bildiğiniz gibi dünyanın bir sonu vardır. Kendisinden başka dönecek bir yer ya da kimsenin olmadığı Allah’tan korkunuz. Çünkü Allah korkusu insanı O’nun azabından koruyan bir kalkan olduğu gibi rızasını kazanmak için de bir araçtır. Allah’ın gazabından korkunuz ve cemaattan ayrılarak parça parça olmayınız. Allah Teâlâ kitabında “Allah’ın size verdiği (şu) nimeti anın: Birbirinize düşman iken kalblerinizin arasını (İslâm ile) uzlaştırdı. O’nun nimeti sayesinde din kardeşi oldunuz” (Âl-i İmran/ 103) buyurmaktadır” (152).

9. FASIL: MÜ’MİNLERİN EMİRİ HZ. ALİ’NİN HUTBELERİ

H. Ali’nin İlk Hutbesi

- Hz. Ali halife seçildiğinde minbere çıkarak Allah’a hamd u senalar ettikten sonra şunları söyledi: “Allah Teâlâ bizler için yol gösterici iyi ile kötüyü açıklayıp bunları birbirinden ayıran bir kitap indirmiştir. O halde siz iyilikleri ve hayrı alıp kötülüklerden ve şerden vazgeçiniz. O’nun farz kıldığı namazları eda ederseniz Allah da sizi cennetine koyar. Allah Teâlâ herkesçe bilinen bazı haramlar ve yasaklar koymuştur. Müslümanların canına ve malına yapılacak saldırıları ise bu haramların başı ve en şiddetlisi kılmiştir. Allah Teâlâ Müslümanları ihlas ve tevhidle birbirlerine bağlamıştır. Müslüman, diğer insanların elinden ve dilinden selamette olduğu kimse demektir. Hak ermediği sürece bir müslümana eziyet etmek helal değildir. İnsanlara yardımcı olunuz. Özellikle de içinizden ölen kimselere yardım ediniz. Sizden önce gidenlerin (ölenlerin) sizi peşlerinden sürükledikleri ve sizden sonrakilerin de ileriye doğru ittikleri ölüm için hazırlıkta bulununuz. Ey insanlar! Kulları, beldeleri ve tüm mahlukları hakkında Allah’tan korkunuz! Şunu biliniz ki üzerinde bulunduğunuz topraktan ve hayvanlardan dahi sorulacaksınız. Allah’a itaat ediniz, isyan etmeyiniz. İyi birşey gördüğünüzde ona yapışınız. Kötü şeyler gördüğünüzdeyse onu bırakınız. Yeryüzünde sayıca az ve güçsüz olduğunuz devirleri asla unutmayınız!” (153).

H. Ali’nin İnsanın Aşiretinin Kendisine Çok Faydası Dokunacağına Dair Bir Hutbe İrat Etmesi

- Hz. Ali bir hutbesinde şunları söyledi: “Bir aşiretin içlerinden herhangi birisine olan faydası onun tüm aşirete olabilecek faydasından çok daha büyüktür. Eğer tek kişi elini onlara zarar vermekten alıkoysa, koca aşiretin içinden bir tek insanın kendilerine zarar vermesinden korunmuş olurlar. Eğer bütün bir aşiret sevgi, koruma ve yardımla birlikte o bir kişiden ellerini çekerek ona zarar vermezlerse kişi birçok insanın zararından kendisini korumuş olur. İnsan çoğu zaman kendi aşiretinden olup da haksızlığa uğrayan kişileri müdafâa eder ve onlara bu haksızlığı yapanlara öfkelenir. Bu hususta size Allah’ın kitabından âyetler okuyacağım: “Lût, ‘Keşke sizi savacak gücüm olsaydı. Yahut da çok sarp ve muhkem bir kaleye sığınabilseydim’ dedi” (Hûd/80). Âyetteki ‘sarp ve muhkem bir kale’den maksat ahirettir. çünkü Lût (a.s.)’ın aşireti yoktu. Kendisinden başka ilah olmayan Allah’a yemin ederim ki O, Lût (a.s.)’dan sonra gönderdiği bütün peygamberleri bir ahirete sahip kılmiştir. Şuayb (a.s.)’ın kavmi ona “Biz seni içimizde zayıf görüyoruz. Eğer ahiretin olmasaydı seni taşla öldürürdük” (Hûd/91) dediler. Kendisinden başka ilah olmayan Allah’a yemin ederim ki Şuayb (a.s.)’ın kavmi Allah Teâlâ’nın azamet ve celalinden değil onun aşiretinden korktular” (154).

H. Ali’nin Ramazan Geldiğinde Hutbe İrat Etmesi

- Hz. Ali Ramazan ayı geldiğinde sabah ve ikindi namazlarından sonra şu hutbeyi irat ederdi: “Bu, Allah Teâlâ’nın onda orucu farz kıldığı bir aydır. Bununla birlikte gecelerini sabahlara kadar ibadetle geçirmeyi farz kılmamıştır. Sakın herhangi biriniz “Falan kişi oruç tuttuğunda ben de oruç tutar, iftar ettiğindeyse iftar ederim” demesin. Biliniz ki oruç sadece yemekten ve içmekten kesilmek değildir. Oruç, bunlarla birlikte yalandan, batıldan ve küfürden sakınmak demektir. Ramazan ayı girmeden önce oruç tutmayınız. Hilâli gördüğünüzde oruca başlayınız. Yine hilâli gördüğünüzde de bayram yapınız. Eğer hava kapalı ise Ramazan’ı otuza tamamlayınız!” (155).

H. Ali’nin Kabir Ahvâliyle İlgili Bir Hutbe İrat Etmesi

- Hz. Ali bir gün minbere çıktı; Allah’a hamd ü senalar ettikten sonra ölümden bahsederek şunları söyledi: “Ey Allah’ın kulları! Allah’a yemin ederim ki ölümden kurtuluş yoktur. Ona karşı koymaya kalksanız dahi o sizi yaka-paça yakalar. Kaçtığınızda ise size yetişir. Tedbirinizi alınız. Ne kadar hızlı giderseniz gidiniz arkanızdan sizi yakalamaya çalışan kabrin elinden kurtulamazsınız. Onun sıkmasından, karanlığından, yalnızlığından ve dehşetinden Allah’a sığınınız. Kabir ya cennet bahçelerinden bir bahçe ya da cehennem çukurlarından bir çukurdur. Kabir günde üç defa konuşarak “Ben karanlıklar eviyim; kurtlar, vahşet ve yalnızlıklar eviyim!” der. Onun arkasından daha şiddetlisi gelir ki bu da çok sıcak ve derin olup içerisinde kızgın demirden zincir ve bukağaların bulunduğu ve Mâlik isimli bir meleğin bekçilik yaptığı cehennem ateşidir. Allah Teâlâ, Malik’te ve cehennemde en küçük bir rahmet yaratmamıştır. Bu ateşin arkasındaysa genişliği gökler ve yer kadar olan ve muttakiler için hazırlanan bir cennet vardır. Allah beni de sizi de muttakilerden eylesin ve acıklı azabından korusun!” (156).

- Hz. Ali bir gün minbere çıkarak Allah’a hamd u senalar ettikten Sonra ölüm ve ötesinden bahisle şunları söyledi: “Kabir şöyle der: “Ben vahşet ve yalnızlıklar eviyim. Benden sonra öyle bir gün gelecektir ki o gün çocuklar ihtiyarlar; büyükler akıllarını oynatıp sarhoş olurlar; gebe kadınlar çocuklarını düşürürler. O gün insanları Allah’ın azabının şiddetinden, sarhoş olmadıkları halde sarhoş gibi görürsün”. Sonra Hz. Ali ağlamaya başladı ve etrafındaki müslümanlar da ağladılar (157).

H. Ali'nin Dünya, Kabir ve Âhiret Hakkında Bir Hutbe İrat Etmesi

- Bir keresinde minbere çıkan Hz. Ali, Allah'a hamd ü senalar edip Hz. Peygamber'e salat ü selam getirdikten sonra şunları söyledi " Ey Allah'ın kulları! Sakın dünya hayatı sizi aldatmasın. O belalarla çevrili, kendisine güvenilmeyecek geçici bir yurttur. Onda bulunan herşey yok olmaya mahkumdur. Dünya, sakinlerinin arasında sıra ile el değiştiren birşeydir. Bu dünyaya gelenler onun şerrinden kurtulamazlar. Bolluk ve sevinç içerisinde bulunan bir kişi bir de bakmışsın bela ve sıkıntılara duçar olmuş. Dünya hayatı yerilmiştir; zenginliği ve bolluğu ise devamlı değildir. İçerisinde bulunan insanlar dünyanın hedefi durumundadırlar. Oklarını onların üzerine boşaltır ve ölüm kılıcıyla onların bellerini kırar. Ey Allah'ın kulları! şu anda ellerinizin altında bulunan şeyler sizlere, bu dünyada sizden daha çok yaşamış ve daha kuvvetli olup daha bayındır, zengin ve çalışkan alan, birçok eserler bırakan, sizden önce yaşamış insanlardan kalmıştır. Bugünse sesleri kesilmiş, ocakları sönmüş ve cesetleri çürümüştür. Yurtları bomboş kalıp eserlerini rüzgarlar yok etmiştir. O güzelim yüksek kasırları ve kendilerine yaslanan ipekli ve yumuşak şilteleri ve yastıkları, birbirlerine dayanan taş ve tahtalarla döşenmiş, duvarları çamur ve topraktan meydana gelen kabirlerle değiştirdiler. Üzerlerinde insanlar dolaştığı ve ayaklarıyla kendilerini çiğnediği halde onlar yalnızlık çekmektedirler. Aralarında çok az bir mesafe olmasına rağmen birbirlerini ziyaret edip yalnızlıklarını gideremezler. Evleri birbirine çok yakın ve kendileri de komşu oldukları halde çürüyen vücutlarıyla nasıl biraraya gelebilirler? Bir zamanlar sağ iken şimdi ölümler arasında yerlerini aldılar. Dünyada iken güzel bir hayat sürerlerken bugün çürüyüp toprak olmaya mahkum kemik yığınları haline geldiler. Dost ve yakınlarını kendilerine üzümler bir halde arkalarında bırakarak toprağa göçüp orasını yurt edindiler. Onlar için bu dünyaya geri dönüşümleri yoktur; o fırsatı bir daha bulamamak üzere ellerinden kaçırdılar. Bu, söyleyenin. söyleyip de geçtiği bir kelimedir. Dünya ile aralarında, haşre (yeniden diriltinceye) dek bu dünyaya dönmelerini engelleyen bir perde, bir engel vardır. "Şu anda, o ölüm ve yalnızlık diyarındaki halinizi görür gibi oluyorum. İnsanlar sizi, bugün üzerinde yürüdüğünüz o ıssız yatakhane amellerinizle başbaşa bırakıp gitmişlerdir. Bütün davaların görüleceği, kabirlerde yatanların dışarıya atılacağı ve hiç bir sırrın gizli kalamayacağı o günde haliniz nice olacaktır? Celil olan bir padişahın huzurunda toplandığınız zaman O'nun dehşetinden, günahlarınızı hatırlayarak kalbleriniz korkuyla dolacaktır. O gün perdeler yırtılıp bütün gizlilikler ve ayıplar ortaya çıkacaktır. İşte o zaman her nefis elleriyle kazandığının karşılığını görecektir; kötülük ve günah işleyenler, bu yaptıklarından dolayı cezalandırılacak, iyilik yapanlarsa bu amellerinden ötürü mükafaatlandırılacaklardır. O gün insanların amel defterleri ortaya konulur. Günahkarlar amel defterlerine baktıklarında yürekleri korkuyla ürpererek "Vay başımıza gelenlere! Bu kitaba da ne oluyor böyle; küçük-büyük, geride hiç birşey bırakmaksızın herşeyi sayıp dökmüş" derler. İnsanlar dünyada işlemiş oldukları herşey onda bulurlar. Rabb'iniz hiç kimseye zulmetmez. Allah Teâlâ bizi de sizi de kitabıyla amel eden dostlarının yolunu takip eden kullarından eylesin! Fazl ve emniyle hepimizi nimet yurdu (dâru'n-ni'me) denilen cennetine koysun. Hamd ü senâ ancak yüce olan Allah Teâlâ'ya mahsustur" (158).

- Hz. Ali bir gün minbere çıkarak şunları söyledi: "Hamd, yalnızca Allah Teâlâ'ya mahsustur. O'na hamdeder ve sadece O'ndan yardım talep ederim. O'na iman eder ve O'na dayanır, güvenirim şahadet ederim ki Allah'tan başka ilah yoktur. O tektir ve O'nun ortağı yoktur. Yine şahadet ederim ki Muhammed O'nun kulu ve Rasûlüdür. Rabb'imiz onu, hastalıklarınızı şifaya kavuşturmak ve gafletten uyandırmak için hidâyet ve hak dinlegöndermiştir. Öleceğinizi ve amellerinizin karşılığını görmek üzere yeniden diriltileceğinizi hatırlınızdan çıkarmayınız. Sakın dünya hayatı sizi aldatmasın" (159)

H. Ali'nin Bir Cenazeyi Teşyii Sırasında Hutbe İrat Etmesi

- Hz. Ali bir cenazeyi teşyii' ediyordu. Cenaze kabre konulduğunda yakınları feryat edip yüksek sesle ağlamaya başladılar. Bunun üzerine Hz. Ali "Niçin ağlıyorsunuz? Allah'a yemin ederim ki eğer onların gördüklerini görmüş olsaydınız dehşete kapılarak ölümlerinizi unutturdu. Ölüm meleği son ferdinizi de alıp götürüncüye dek size tekrar tekrar gelmeye devam edecektir" dedi. Sonra da ayağa kalkarak şunları söyledi: "Ey Allah'ın kulları! Size Allah'ın takvasını (O'ndan korkmanızı) tavsiye ediyorum. O Allah ki size hakikatları misaller getirmek suretiyle açıklamış, her insana sınırlı bir yaşama suresi tayin etmiş, sesleri ve konuşmaları dinleyecek kulaklar, güzellikleri görecektir gözler ve hissedebilen kalbler vermiştir. Allah Teâlâ sizleri boşuna yaratmadığı gibi başıboş da bırakmamıştır. Siz güzel ve temiz nimetlerle rızıklandırmış; her birinizin ismini rızık defterine yazarak bolluk ve darlık, sevinçli ve üzüntülü hallerinizde rızıklarınızı vermeye devam etmiştir. Ey Allah'ın kulları! Allah'tan korkunuz! İyilik ve hayır yollarında ciddi bir şekilde çalışınız. Emel ve arzuları yarıda kesen; lezzetleri ve zevkleri acılaştırın ölüm gelmeden önce hazırlığınızı yapınız. Biliniz ki bu dünyanın nimetleri daimi değildir. Onun bela ve musibetlerinden hiç kimse emin olamaz. O her an ortaya çıkabilecek bir yalan, zayıf ve hayal-meyal farkedilen bir karar ve yıkılmak üzere olan bir duvar gibidir. O kendisinin peşinde koşan insanları helâke sürükler. "Ey Allah'ın kulları! Geçmişlerden ve olaylardan ibret alınız. Uyarıları dikkate alıp yapılan öğütlerden yararlanmaya bakınız. İkaz ve korkutmalar sizleri yanlışlıklardan alıkoysun. Nasihatlar size fayda versin! Ölümün pençeleri sizi yakalamak, topraktan yapılmış olan ev (mezar) de sizi içerisine almak için sabırsızlıkla beklemektedir. Sûr'a üfürülerek kabirlerde yatanların haşredilecekleri, dehşetli felaketlerle karşı karşıya kalacağınız gün yakındır. O gün her nefiskendisini mahşer yerine götürmek üzere sevk ve idare eden ve aleyhinde şahitlik edecek olan bir şahitle gelir. Yeryüzü Rabb'inin nuruyla pırıl pırıl parlar. Kitap ortaya konulur; peygamberler ve şehitler getirilir. Sonra hiç bir haksızlık yapılmaksızın aralarında adaletle hükmedilir. İşte o gün yeryüzü dehşetli bir şekilde sarsılır. Allah'ın munâdîleri (tellalları) bağırarak insanları haşre davet eder. İnsanlar çıplak bacakları birbirine dolaştığı halde korku içerisinde Allah'ın kendileri için tayin ettiği yerde toplanırlar. Güneşin tamamen söndürüldüğü o gün vahşi hayvanlar bile mahşer yerine getirilir. Gizlilikler ve bütün sırlar ortaya çıkar. Kalbler korkuyla dolar ve titremeye başlar. Allah Teâlâ cehennemliklerin üzerine kahredici bir gazap ve acıklı bir azap indirir. Bu cezaya çarptırılan insanlar ağlayıp dövünmeye başlar. Alev alev yanan ateşi, gök gürültüsünü andıran korkunç sesi ile cehennem insanların görmesi için orta yere getirilir. Sonsuza dek orada kalacak olanlara bir saniye de olsa nefes alma hak ve imkanı tanınmaz. Bu gibi kişilerin üzüntüleri asla tükenmez. Orada bazı melekler vardır ki cehennemlikleri irinli kaynar su ve ateşle müjdeliler. Allah Teâlâ'nın rahmetinden yoksun olan bu kişiler O'nun dostlarından ayrılarak doğruca ateşe giderler. Ey Allah'ın kulları! Alçak gönüllü, yumuşak, Allah korkusundan dolayı günah ve kötülüklerden uzaklaşın, uyarılara ve nasihatlarla kulak verip bu doğrultuda çalışan kimselerin korktukları gibi Allah Teâlâ'dan ve O'nun azabından korkunuz. Böyle bir kimse iyiliklere koşar, günah ve kötülüklerden kaçarak azık olarak kendisine sâlih ameli hazırlar. Her yapılanı görüp bunların karşılığını verici olarak Allah, delil getirici olarak O'nun kitabı, davacı ve sevapların mükafaatı olarak cennet ve ceza olarak da cehennem kâfidir. Allah'tan hem kendim, hem de sizler için af talep ediyorum" (160).

Hz. Ali'nin Bir Hutbe İrat Ederek Müslümanları Ahiret İçin Çalışmaya Teşvik Etmesi

- Hz. Ali bir hutbesinde Allah'a hamd ü senalar ettikten sonra şunları söyledi: "Ey insanlar! Dünya bize sırtını çevirerek büyük bir hızla gitmekte, âhiretse aynı hızla yaklaşmaktadır. Bu dünya, yarın âhirette yapılacak olan bir yarış için hazırlanma yeridir. Biliniz ki siz bir amaç uğrunda yaşadığınız ve arkasından ecelin geleceği bir günde bulunuyorsunuz. Kim eceli gelmeden bu amaç için çalışmazsa onun bütün amelleri boşa gider. Korkulu ve dar anlarınızda Allah'a nasıl yalvarıyorsanız sevinçli ve bolluk zamanlarınızda O'na Öylece yalvarınız ve ibadet ediniz. Ben cennet gibi, isteyenlerinin; cehennem gibi de kaçmaya çalışanlarının uyuduğu bir başka şey daha bilmiyorum. Hakkın kendisine yarar sağlayamadığı bir insan mutlaka batıldan zarar görecektir. Hidayetten (doğru yoldan) kaçan bir insan da dalalet (sapıklık) seline kapılacaktır. Bildiğiniz gibi bu dünyadan göçmeniz emredilmiş ve azıklarınızın da nelerden ibaret olduğu size haber verilmiştir. Ey insanlar! Dünya hazır bir sofradır; doğrular da yalancılar da ondan yemektedir. Ahiretse doğruluğu kesin ve kudret sahibi bir padişahın (Allah'ın) hükmedip de O'nun yalnızca kendisine kulluk yapanlara vaat buyurduğu bir yurttur. Dikkat ediniz, şeytan size kötülük emredip fakirlik va'detmektedir. Allah Teâlâ ise size kendi katından gelen mağfiret (bağışlanma) ve fazileti va'detmektedir. Allah Teâlâ merhametlilerin en merhametlisidir ve O'nun bilgisi herşeyi kuşatmıştır. Ey insanlar! Bu dünyada iyilikler ve sâlih ameller yapınız ki kıyamette her türlü azaptan ve sıkıntıdan korunmuş olasınız. şunu biliniz ki Allah Teâlâ cennetini yalnızca kendisine itaat edenlere, cehennemi ise isyan edenlere va'detmiştir. Cehennemin ateşi, sönmek bilmeyen, uğultusu asla dinmeyen, içerisine atılan (kafiri) kat'iyen bırakmayan, çatlakları onarılmayan bir ateştir. Çok sıcak ve çok da derindir. İçeceği irin ve kandan ibarettir. Sizin için en korktuğum şeynefsinizin heva ve heveslerine uyarak kendinizi uzun emellere kaptırmanızdır" (161).

Hz. Ali'nin Nehrevan Hadisesinden Sonra Bir Hutbe İrat Etmesi

- Ziyad el-A'râbî şöyle anlatıyor: Mü'minlerin Emiri Hz. Ali, Hâricîlerin fitnesinden ve Nehrevan hâdisesinden sonra Kûfe mescidinin minberine çıktı. Allah'a hamd ü senalar ettikten sonra mübarek sakalı ıslanınca kadar ağladı. Öyle ki sakalını silerken onda bulunan damlalardan bazıları minberin etrafında oturanlardan bazılarının üzerine sıçradı. Bunun üzerine biz kendi aramızda "Allah Teâlâ üzerine Hz. Ali'nin gözyaşlarının döküldüğü kimseye ateşi (cehennemi) haram kılar" dedi. Nihayet Hz. Ali kendisini toparlayarak şunları söyledi: "Ey insanlar! Ahireti, onun için çalışıp amel etmeksizin uman, uzun emeller peşinde koşmaktan dolayı tevbeyle erteleyen; dünyadan zâhitlerin (dunyadan el-etek çekip onu sevmeyen kişilerin) bahsettikleri gibi bahsettiği halde dünyayı son derece seven ve isteyen, kendisine verilenlere kanaat etmeyen, verilmediğinde ise şikayetçi olup sızlanan, sahip olduklarının şükürünü eda etmekten aciz olmasına rağmen daha fazlasını isteyen, yapmadığı şeyleri emredip, yasakladığı şeyleri yapan, sâlihleri (iyileri) sevdiği halde onların yanında yer almayan ve amelleriyle amel etmeyen, zâlimlere bûzgetmesine rağmen onların tarafını tutan, kesin bilgileri bırakıp da kendi zan ve tahminlerine uyan, zengin olduğunda haddi aşır yoldan çıkan, bir hastalığa yakalandığında yakınan, fakir olduğunda ümitsizliğe ve tembelliğe düşen, Allah'ın bunca nimetleri arasında günaha dalan, O'nun vermiş olduğu sıhhate şükretmeyen, başına bir bela geldiğinde sabretmeyen, sanki ölümle korkutulan kendisi değilmişcesine yaşayan kimselerden olmayınız. Ey ölümün hedefleri ve rehinleri! Ey hastalıktan kapıları! Ey günlerin ve zamanın yağma ettikleri! Ey bahane bulmaktan âciz olup bu konuda adeta dilsiz kesilenler! Ey fitnelere dalıp olup-bitenlerden ders ve ibret almayanlar! Size gerçeği söylüyorum: İnsan ancak nefsinin (kendini) tanımakla kurtulabilir. Helak olanlarsa ancak kendi elleriyle yaptıklarından dolayı helak olmuşlardır. Allah Teâlâ şöyle buyuruyor: "Ey iman edenler! Kendinizi ve aile efradınızı cehennem ateşinden koruyunuz!" (Tahrîm/6) Allah hem bizi hem de sizi nasihatları dinleyip kabul eden, davet edildiği amelleri yapan kullarından eylesin!" (162).

Hz. Ali'nin Emr-i bi'l-Ma'ruf ve Nehy-i ani'l-Münker Hakkında Bir Hutbe İrat Etmesi

- Hz. Ali bir gün minbere çıkarak Allah'a hamd ü senâlar ettikten sonra şunları söyledi: "Ey insanlar! Sizden öncekilerin helak olmasına işledikleri günahlar sebep oldu. Âlimleri ve ileri gelenleri onları ikaz edip kötülüklerden alıkoymazlardı. Bu yüzden Allah Teâlâ onları azap indirmek suretiyle helak etti. O halde sizden öncekilerin başlarına gelenler sizin de başınıza gelmeden önce emr-i bi'l-ma'ruf ve nehy-i ani'l münker yapınız (iyilikleri emredip kötülüklerden de nehyediniz) ve bunu yapmak ne rızkınızı azaltır ve ne de ecelinizi yaklaştırır. Allah Teâlâ'nın insanların can, mal ve çocukları hususundaki artış ya da eksilişi gökyüzünden yağmur taneleri gibi indirir. Sizden biriniz can ve mal hususlarında bir belaya uğradığında başkalarının Böyle bir belaya duçar olmadığını görerek fitneye düşmesin. Çünkü herhangi bir müslüman işlemediği kötülüklerle karşı kalbinde bir korku ve ondan bahsedildiğinde bir tiksinti duyar. Kötüler ise sonlarının felaket olacağını düşünmeksizin, kumarcıların ilk oyunu kazandıklarında cesaret almaları gibi bir kötülüğü ilk yaptıklarında bundan cesaret alır ve sevinç duyarlar. Hiyânet ve kötülükten uzak olan müslüman iki güzelliğten birini umar. Allah katındaki onun için daha hayırlıdır. Ama bazan da Allah Teâlâ ona bol mal ve rızık verir ve onu bir anda mal ve çocuk sahibi yapar. İki türlü kazanç vardır: Bunlardan mal ve çocuklar dünya, sâlih amelse âhiret kazancıdır. Allah Teâlâ bazı kimselere bu iki kazancı birlikte verir". Süfyan b. Üyeyne bu hutbe hakkında şöyle demiştir: "Böyle güzel bir konuşmayı Hz. Ali'den başka kim yapabilir? " (163)

Hz. Ali'nin Kûfe'de Bir Hutbe İrat Etmesi

- Ebu Vâil şöyle anlatıyor Bir keresinde Hz. Ali'nin Kûfe'de halka hitap ederek şunları söylediğini duydum: "Ey insanlar! Kim kendisini fakir göstermeye çalışırsa o kişi fakir olacaktır. Kim de bu dünyada çok yaşarsa o kadar belaya duçar olur. Hazırlıklı olmayan kişiler başlarına gelen belalara sabredemez. İnsanların idaresini üstlenen kişiler, idaresi altındakileri kendi nefsinde tercih etmelidir. Böyle yapmayanlar sonunda pişman olurlar. Bir zaman gelecektir İslâm'ın sadece ismi. Kur'an'ın sadece resmi kalacaktır. Bilmediğiniz birşey sorup öğrenmekten ve hakkında bilginizin olmadığı bir konuda soru sorulduğunda "Bilmiyorum" demekten utanmayınız. Gün gelecektir ki mescitleriniz cemaatla dolup taşıdığı ve mâmur olduğu halde, kalbleriniz ve dışınız hidayetden yoksun harabe halinde bulunacaktır. O gün gökkubbe altındaki insanların en kötüsü fakihler olacaktır. Fitne ve bozukluk onlardan başlayacağı gibi sonunda yine onlara dönecektir". Bu sözler üzerine cemaattan biri ayağa kalkarak "Ey Mü'minlerin Emiri! Bu ne zaman olacaktır?" diye sordu. Hz. Ali de şöyle cevap verdi: "Fıkıh sıradan insanların eline geçtiğinde, sizin iyileriniz ve hayırlılarınız arasında kötülükler yaygınlaşıp idare ve hâkimiyet küçüklerinize verildiğinde kıyamet kopacaktır" (164).

H. Ali'nin Derleyici ve Faydalı Bir Hutbe İrat Etmesi

- Hz. Ali bir keresinde minbere çıkarak şunları söyledi: “Mahlukatı yoktan vâredip geceyi gündüzden ayıran ve kabirlerinde bulunanları diriltip haşre gönderecek olan Allah Teâlâ'ya hamdederim. Şehadet ederim ki Allah'tan başka ilah yoktur ve Muhammed de O'nun kulu ve Rasûlüdür. Size Allah'ın takvasını (emir ve yasaklarına uyup azabından korunmanızı) tavsiye ediyorum. İnsanı Allah'a götürecektir araçların en üstünü imandır; Allah yolunda cihat ve ihlas kelimesidir. Çünkü bu insanın fitratında bulunmaktır. Namazı kılmaktır; çünkü din namazdan ibarettir. Zekatı vermektir; çünkü zekat dinin farzlarından biridir. Ramazan'da oruç tutmaktır; çünkü bu insanı Allah'ın azabından koruyan bir kalkandır. Hacca gidip Kabe'yi ziyaret etmektir; çünkü hac fakirliği önleyici ve günahları silip süpürücü bir ameldir. Sıla-i rahim yapmaktır (akrabalık haklarını gözetmektir); çünkü bu malı çoğaltır, eceli geciktirir, aile bağlarını güçlendirir. Gizli olarak sadaka vermektir; çünkü bu Allah'ın gazabını söndürür ve hatalara keffaret olur. Bir de iyilik yapmaktır; çünkü bu insanı kötü ölümlerden ve düşüşlerden korur. Ey insanlar! Allah'ın zikrine dalınız; zira bu zikirlerin ve sözlerin en güzelidir. Allah Teâlâ'nın müttakîlere va'dettiği şeyleri can u gönülden isteyiniz; çünkü O'nun va'di en doğru bir va'ddir. Hz. Peygamber'in izinden gidiniz; çünkü onun yolu, yolların en üstünüdür. Onun sünnetiyle amel edip bundan ayrılmayınız; çünkü onun sünneti, sünnetlerin en üstünüdür. Allah'ın kitabını öğreniniz; çünkü o, sözlerin en üstünüdür. Din ve Kur'ân hususunda bilgi sahibi olmaya çalışınız; çünkü o kalblerin baharıdır. Kalblerinizdeki hastalıkla için Kur'ân'dan şifa arayınız; çünkü bu hastalıklar için tek şifa kaynağı odur. Kur'ân'ı güzelce okuyunuz; çünkü o kıssaların en güzelidir. Yanınızda okunduğunda onu can kulağıyla dinleyiniz ki Allah'ın rahmetini elde edebilesiniz. Hidayete ermek istiyorsanız ondan öğrendiklerinizle amel ediniz. İlmiyle âmil olmayan (amel etmeyen) bir âlimin, cehaleti Sebebiyle dalâlete düşen cahilden hiç bir farkı yoktur. Hatta Böyle bir âlim Cehalet içerisinde şaşkın şaşkın dolaşmakta alan cahilden daha fazla pişmanlık duyacaktır. Aleyhindeki şeyler cahilinkinden daha çoktur. Bunların ikisi de saptırılmış ve helak olmuşlardır.

“Ey insanlar! Batıl inançlardan uzak durunuz ki sizi şüpheye düşürmesin. şüpheye kapıldığınızda ise inkara ve küfre sapmış olursunuz. Nefislerinize uyup hak hususunda gaflet göstermeyiniz; aksi takdirde zarara uğrarsınız. Sizden kendisini en çok sevenler, Rabb'ine en fazla itaat edenlerinizdir. Kendi nefisini en çok aldatanınız ise Rabb'ine en çok isyan edeninizdir. Allah'a itaat eden mutlu ve güvenlikte olur. Allah'a isyan edense daima korku ve pişmanlık içerisinde bulunur. Sonra Allah Teâlâ'dan kuvvetli bir iman ve sağlık isteyiniz. Kalbde bulunanların en hayırlısı imandır. İşlerin ve emirlerin en efdali kesin bilgi ve delile dayananlarıdır. En kötülerini ise sonradan icat edilip dine sokuşturulmak istenenlerdir. Sonradan icat edilen şeylerse birer bid'at olup bunları icat edenler de bid'at sahipleridir. Bid'at işleyenler kaybeden ve zarara uğrayan kimselerdir. Her bid'at bir sünnetin unutulup ortadan kalkmasına sebep olur. Asıl zarar eden kişi dini hususunda aldanıp kendisini zarara sokan kişidir. Şunu biliniz ki riya şirkten; ve amelse imandandır. Oyun ve eğlence meclislerinde oturmak insana Kur'ân'ı unutturur. Buralarda bulunan şeytan insanları dalaletle sürükler. Kadınlarla oturup kalkmak kalbleri kaydırıp onun kötüye kaymasına neden olur. Kadınlar şeytanın tuzaklarıdır. Allah Teâlâ'ya karşı daima dürüst ve samimi olunuz. O her zaman için doğru söyleyenlerle beraberdir. Yalandan sakınınız; çünkü o imanla birarada barınamaz. Doğruluk kurtuluş ve şeref; yalancılıksa sonu helak olan bir şerefsizliktir. Daima hakkı söyleyiniz ve hak ile tanınmaya çalışınız. Hakla amel edip onu savununuz. Emaneti yerine getiriniz. Sizinle ilişkilerini kesen akrabalarınızla ilgilenip onlarla ilişkinizi kesmeyin. Sizi mahrum bırakıp yardım etmeyenlere dahi ikramda bulununuz. Söz verdiğiniz zaman onu mutlaka yerine getiriniz. Hükmettiğiniz zaman adaletten asla ayrılmayınız. Atalarınızla övünmeyiniz. Birbirinize kötü lakaplar takıp insan haysiyetini hiçe sayan şakalar yapmayınız. Birbirinizi öfkelenlendirmeyiniz. Zayıflara, mazlumlara ve borçlulara, Allah yolunda cihat edenlere, yolda kalanlara, yardımınızı rica edenlere, esirlere yardım ediniz. Dul kadınlara ve yetimlere merhamet gösteriniz. Aranızda selamı yayınız; size selam verildiğinde aynıysa ya da daha güzeliyle karşılık veriniz. Günah ve düşmanlık üzerinde değil birr (iyilik) ve takva üzerinde yardımlaşınız. Azabı çetin ve dayanılmaz olan Allah'tan korkunuz. Misafire ikramda bulununuz: komşularınızla iyi geçinip onlara iyilik yapınız. Hastaları ziyaret edip cenazeleri teşyi ediniz. Ey Allah'ın kulları kardeş olunuz.

“Ey insanlar! Dünya bize sırtını dönmüş, giderek uzaklaşmakta, ahiretse her an biraz daha yaklaşmaktadır. Bu dünya ahirette yapılacak alan bir yarışın hazırlık yeridir. Bu yarışta geçenler cennete, diğerleriye cehenneme gireceklerdir. İnsanlar bugün ecellerine doğru hızla akıp gitmekte olan günlerini yaşamaktadır. Kim bu günlerde Allah için ihlasla ibadet eder ve O'nun yolunda çalışırsa o kişi çok güzel bir amel işlemiş ve arzusuna ulaşmış demektir. Kim de bu konuda kusur gösterirse amelleri boşa çıkar ve zarar eder. Bolluk ve darlık zamanlarınızda Allah'ın emir ve yasaklarına riayet ediniz. Bir isteğinize kavuştuğunuzda Allah'a şükrediniz; fakat O'nun azabından asla emin olmayınız. Hoşunuza gitmeyen bir durumla karşılaştığınızda da Allah'ı zikrediniz; ama Allah'ın rahmetinden ümidinizi kesmeyiniz. Müslümanlara en güzel şeyleri va'deden Allah Teâlâ şükredenlere de nimetlerini artırmayı va'detmiştir. Ben bugün cenneti istediği halde gaflet içerisinde bulunup bu konuda hiç birgayret göstermeyen; cehennemden kaçmak isteyip de kıllarını dahi kıpırdatmadan uyuyanlara şaşıyorum. Kendisine hakkın yarar sağlayamadığı kişi batıldan zarar görür. Doğru yoldan sapan kişi dalalet (sapıklık) seline kapılır. Yakından (kesin bilgidен) yararlanamayan kimse şüphe bataklığına saplanır. Sizlere bu dünyadan göç etmeniz emr olunmuş ve azağınızın da nelerden ibaret olduğu haber verilmiştir. Sizin için en çok korktuğum iki şey vardır: Birincisi ulaşılması imkansız uzun emellerde bulunmak, ikincisi de nefsin hevalarına tabi olmaktır. Uzun emellerin sana ahireti unutturur. Nefsin hevasına tabi olmaksızın haktan uzaklaşır. Unutmayınız ki dünya sırtını dönüp gitmekte ahiretse gittikçe yaklaşmaktadır. İkinin de evlatları vardır. Gücünüz yettiğince ahiret evlatlarından olmaya çalışınız. Dünyanın evlatlarından olmaktan sakınınız; çünkü burası hesap yeri değil amel ve çalışma yeridir. Ahiretteyse çalışma yoktur, sorgu ve hesap vardır” (165).

H. Ali'nin, Hz. Peygamber'in Zürriyetinin Başına Gelecekler Hakkında Bir Hutbe İrat Etmesi

- Ebu Hayre şöyle anlatıyor: Bir keresinde Hz. Ali'ye Kûfe'ye kadar arkadaşlık yaptım. Oraya ulaştığımızda Hz. Ali minbere çıkarak Allah'a hamd ü senâlar ettikten sonra “Ey müslümanlar! Aranızda ve gözlerinizin önünde bulundukları halde Hz. Peygamber'in zürriyetinden olanların başına birşey gelseydi ne yapardınız?” diye sordu. Cemaat “Elimizden gelenin en güzeliyle onları savunurduk!” dediler. Bunun üzerine Hz. Ali “Nefsime kudret elinde tutana yemin ederim ki eğer onların başına sizin aranızda bir felaket gelecek olsaydı siz kendilerini ellerinizle öldürürdünüz” diyerek şu şiiri okudu: “Onlar onu kandırarak getirdiler ve sonra da kuşların ötüşüşü gibi sesleriyle coşturdular. Onun davetine icabet ediniz. Çünkü sizin için başka bir kurtuluş yolu yoktur” (166).

H. Ali'nin Bir Hutbesinde Hz. Peygamber'den Nakiller Yapması

- İbrahim et-Teymî'nin babası şöyle anlatıyor: Hz. Ali bir gün bize bir hutbe irat ederek şunları söyledi: “Kim biz ehl-i beytin yanında Allah'ın kitabından ve zekat ve diyet olarak verilen develerin yaşlarıyla yaralama hükümlerini kapsayan bir sahifeden başka birşey bulunduğunu iddia ederse o yalan söylemiştir. Bu sahifede Hz. Peygamber şöyle buyurmaktadır: “Ayr dağından Sevr dağına kadar olan yerler Medine'nin kendisine saygı gösterilmesi gereken haremidir. Kim burada herhangi bir suç işler ya da suç işleyen birisini saklarsa Allah'ın, meleklerin ve bütün insanların lâneti onun üzerine olsun. Allah Teâlâ kıyamet gününde ondan ne tevbe ve ne de fidyeyi kabul eder. Kendisini babasından başkasına isnat eden (babasını inkâr eden) kişiyle efendisinden başkasına intisaba kalkışan köle de Allah'ın, meleklerin ve bütün insanların lânetine uğrasın. Allah Teâlâ kıyamet gününde bunlardan da tevbe ve fidyeyi kabul etmez. Müslümanların zimmet ve teminatı birdir. Onların en güçsüzleri dahi diğerleri adına bir kişiye teminat verebilir” (167).

H. Ali'nin Hz. Ebubekir ve Ömer'in Faziletleri Hakkında Bir Hutbe İrat Etmesi

- Alkame b. Kays, bir gün Kufe mescidinin minberine eliyle vurarak şunları anlattı: Hz. Ali bu minber üzerinde bizlere hitap etti. Bunda Allah'a hamd ü senâlar ettikten ve O'nun dilediği şeylerden bahsettikten sonra şöyle buyurdu: “Hz. Peygamber'den sonra insanların en hayırlısı Ebubekir'dir; ondan sonra da Ömer'dir. Biz bunlardan sonra hakkında Allah Teâlâ'nın hüküm vereceği bazı şeyler yaptık” (168).

- Hz. Ali bir gün minbere çıkıp Allah'a hamd ü senâlar ettikten ve Hz. Peygamber'e salât ü selam getirdikten sonra şunları söyledi: “Hz. Peygamber'den sonra bu ümmetin en üstünü Ebubekir'dir. İkincisi ise Ömer'dir. Allah Teâlâ hayrı dilediğine bahşeder” (169).

- Hz. Ali bir hutbesinde Allah'a hamd ü senâlar ettikten sonra şunları söyledi: “İçinizden bazı kimselerin beni Ebubekir'le Ömer'den üstün tuttuklarını duydum. Eğer daha önce sizi bu konuda uyarmış olsaydım bu kişileri cezalandırırdım. Ben, hakkında uyarıda bulunmadığım konularda sizi cezalandırmayı hoş karşılamıyorum. Ancak şu andan itibaren kim böyle birşey söyleyecek olursa ona iftira cezası vereceğim. Hz. Peygamber'den sonra insanların en hayırlısı Ebubekir, ondan sonra da Ömer'dir. Bunlardan sonra biz, hakkında Allah Teâlâ'nın dilediği gibi hükmedeceği birtakım şeyler yaptık” (170).

- Halifelîği sırasında bir gün Süveyd b. Ğafle Hz. Ali'ye gelerek “Ey Mü'minlerin Emîrî! Bugün, yanlarına uğradığım bazı kimselerin Ebubekir'le Ömer hakkında ileri-geri konuştuklarını duydum” dedi. Bunun üzerine Hz. Ali minbere çıkarak şunları söyledi: “Cansız maddelere can verip kupkuru tohumları yeşerten Allah'a yemin ederim ki Ebubekir'le Ömer'i ancak faziletli mü'minler sever; diğer taraftan bu ikisine haddi aşan sapıkladan başkası buğzetmez. Binaenaleyh onları sevmek ibadettir; insanı Allah'a yaklaştıran bir ameldir. Onlarabüğzetmekse haddi aşmaktır. Bazı kimseler, Hz. Peygamber'in kardeşleri ve arkadaşları, Kureys'in efendileri ve müslümanların babaları olan bu iki şahıs hakkında neye dayanarak ileri-geri konuşuyorlar. Böyle kimseler benden değildir ve ben kimin onlar aleyhinde konuştuğunu duyarsam onu cezalandırırım” (171).

- Hâsimoğullarından bir genç Sıffîn'den dönen Hz. Ali'ye şunları söyledi: “Ey Mü'minlerin Emîrî! Senin bir cuma hutbesinde “Ey Rabb'im! Râşit halifeleri islah ettiğin konularda bizi de islah et ve bize onlara bahşetmiş olduğun faziletleri de bahşet!” diye dua ettiğini duydum. Râşit halifeler dediğin kimlerdir?”. Bunun üzerine gözleri yaşla dolan Hz. Ali şöyle buyurdu: “Râşit halifeler Ebubekir'le Ömer'dir. Onlar İslâm'ın önderleri ve Hz. Peygamber'den sonra kendilerine uyulan kişilerdir. Onlara tâbi olanlar dosdoğru bir yola girmiş, bu ikisine yapışan Allah'ın hizbine dâhil olmuş olurlar. Allah'ın hizbine dâhil olanlarsa kurtuluşa ermiş demektir” (172).

H. Ali'nin Çeşitli Hutbeleri

- Hz. Ali bir hutbesinde şunları söyledi: “İnsanlar üzerine öyle çetin bir zaman gelecektir ki onunla emrolunmadığı halde zengin, sahip olduğu mallara sınırsız sarılacaktır. Halbuki Allah Teâlâ bir âyet-i kerimesinde “Aranızdaki fazileti, yardımlaşmayı unutmayınız” buyurmaktadır. Kötüler itibar görüp iyi insanlar zillete itilecektir. Zengin ve kötü kimseler mecbur kalanların mallarını yok pahasına ellerinden alacaklardır. Halbuki Hz. Peygamber bu tip alışverişi ve ağaç üzerindeki meyveleri olgunlaşmadan satmayı yasaklamıştır” (173).

- Abdurrahman b. Avf (r.a.)'in azatlısı Ebu Ubeyd şöyle anlatıyor: Bir kurban bayramı namazını Hz. Ali'nin arkasında kıldım. Ezan ve kâmet getirilmeksizin namazı kıldırdıktan sonra minbere çıkarak şunları söyledi: “Ey insanlar! Hz. Peygamber keseceğiniz kurbanların etini üç günden fazla yemenizi yasaklamıştır. O halde üç günden sonra bunlardan yemeyiniz” (174).

- Rib'î b. Hıraş şöyle anlatıyor: Hz. Ali'nin bir hutbesini dinledim. Şöyle diyordu: “Ben Hz. Peygamber'in ‘Benim adıma yalan uydurmayınız. Kim benim adıma bir yalan uydurursa o ateşe (cehenne) atılır’ buyurduğunu duydum” (175).

- Hz. Ali bir gün bir hutbe irat ederek şunları söyledi: “Ey insanlar! İster evli isterse bekar olsun zina ettiklerinde köle ve cariyelerinize had cezasını tatbik ediniz. çünkü bir keresinde Hz. Peygamber'in bir cariyesi zina etmişti. Hz. Peygamber bana, ona had cezası uygulamamı emrettiler. Ancak bu emri yerine getirmek için yanına girdiğimde cariye nifastan yeni çıktığını gördüm ve bu cezayı uyguladığımda ölmesinden korkarak vazgeçtim. Gelip Hz. Peygamber'e olup-biteni anlattığımda ‘İyi etmişsin’ buyurdular”.

- Abdullah b. Seb' şöyle anlatıyor: Hz. Ali bir gün minbere çıkıp elleriyle başını ve sakalını işaret ederek “Cansız maddelere can verip kupkuru tohumları yeşerten Allah'a yemin ederim ki adamın biri şunu şununla boyayacaktır” dedi. Bunun üzerine cemaat “Bunu kim yapacak? Söyleyin de onun soyunu sopunu yok edip kokunu kazıyalım” dediler. Hz. Ali “Size Allah ile yemin verdiriyorum ki benim katilimden başka onun yakınlarından hiç kimseyi öldürmeyeceksiniz!” buyurdu. O zaman “Öyleyse senden sonra halife olacak kişi yi seç!” dediler. Hz. Ali buna da şu karşılığı verdi: “Hayır; ben kendimden sonrası için hiç kimseyi seçmem. Ben sizleri Hz. Peygamber'in bizi kendisine teslim etmiş oldukları şeye teslim ediyorum” (176).

- Hz. Ali bir gün minbere çıkıp gömleğinin yeninden, içerisinde güzel koku bulunan bir şişe çıkararak “Ey insanlar! Kendisinden başka ilah olmayan Allah'a yemin ederim ki şu elimdeki hariç malınızda az ya da çok hiç birşey eksiltmedim, beytülmalınızdan hiç birşey almadım. Bunu da bana bir köy muhtarı hediye etti” buyurdu (177).

- Umeyr b. Abdilmelik şöyle anlatıyor: Hz. Ali bize Kûfe minberi üzerinde şöyle bir hutbe irat etti: “Hz. Peygamber bazı zamanlar hiç birşey sormadığım halde bazı şeyler söylerlerdi. Ama kendisinden hayırlı birşey sorduğumda mutlaka cevap verirdi. Bir keresinde Allah Teâlâ'nın şöyle buyurduğunu söylediler: “Arşımın üzerindeki yüceliğime yemin ederim ki herhangi bir köy ya da ev halkı, yahut da çöllerde tek başına yaşayan bir kişi hoşlanmadığım isyan ve günahlardan sevdiğim itaat ve ibadetime dönerse ben de onları hoşlarına gitmeyen azabımdan, hoşlanacakları rahmetime götürürüm. Diğer taraftan tersi olur, yani bu kişiler sevdiğim itaat

ve ibadetimden, hoşlanmadığım isyan ve günahlara dönerek olurlarsa ben de sevdikleri rahmetimi, hoşlarına gitmeyecek azabımla değiştiririm” (178).

10. FASIL: Hz. ALİ’NİN OĞLU, MÜ’MİNLERİN EMİRİ Hz. HASAN’IN HUTBELERİ

Hz. Hasan’ın Babası Hz. Ali’nin Vefatı Üzerine Bir Hutbe İrat Etmesi

- Hz. Ali vefat ettiğinde yerine geçen oğlu Hz. Hasan minbere çıkarak şunları söyledi: “Ey insanlar! Bu gece kendinden öncekilerin onu geçemediği, sonrakilerinse yetişemeyeceği bir kişi öldürüldü. Zamanında Hz. Peygamber onu savaşlara gönderirlerdi. Bu sırada Cebrail onun sağında Mikail’se solunda bulunurdu. O gittiği yerlerden Allah Teâlâ’nın fethi (onun) elleriyle müyesser etmedikçe dönmezdi. Miras olarak yalnızca yediyüz dirhem para bırakmıştır. Kendisi bu parayla bir hizmetçi satın almak istiyordu. O, Meryem oğlu İsa’nın ruhunun göklere yükseldiği gece (Ramazan’ın yirmiyedinci gecesinde) vefat etti” (179).

- Hz. Ali öldürüldüğünde oğlu Hz. Hasan kalkıp Allah’a hamd ü senâlar ettikten sonra şunları söyledi: “Allah’a yemin ederim ki kendisinde bir kişiyi öldürdüğünüz bu gece, Kur’ân’ın indirildiği, Meryem oğlu İsa’nın göğe kaldırıldığı, Musa (a.s.)’ın arkadaşı Yûşâ b. Nûn’un öldürüldüğü ve İsrailoğullarının tevbesinin kabul olunduğu gecedir” (180).

- Babasının vefâtından sonra minbere çıkan Hz. Hasan “Beni tanıyanlar tanır. Eğer tanımayan varsa bilsin ki ben Muhammed’in oğlu (torunu) Hasan’ım” dedikten sonra “Ben, atalarım İbrahim, İshak ve Yakub’un milletine (dine) tâbiyim” (Yusuf/38) mealindeki âyet-i kerimeyi okudu. Daha sonra Kur’ân-ı Kerim’den birçok âyetler okuyan Hz. Hasan sözlerine şöyle devam etti: “Ben müjdeleyici ve korkutucu olanın oğluyum. Ben Peygamber’in oğluyum. Kendisinin izniyle insanları Allah’a çağırmanın oğluyum. Ben pırlıl pırlıl parlayan kandilin oğluyum. Alemlere rahmet olarak gönderilen zâtın oğluyum. Ben Allah Teâlâ’nın üzerlerinden her türlü kin ve pisliliği gidererek kendilerini tertemiz kıldığı ehl-i beyttanim. Ben sevgileri ve dostlukları Allah tarafından tüm müslümanlara farz kılınan ailedenim. Allah Teâlâ bu hususta Peygamber’i Muhammed’e indirdiği kitabında “ (Ey Rasûlüm!) De ki: ‘Buna (tebliğime) karşılıksızden, akrabalarımı sevmenizden başka hiç bir ücret istemiyorum’ (Şûrâ/23) buyurmaktadır”.

- Hz. Hasan, Ramazan’ın yirmibirinci günü irat ettiği hutbesinde babası hakkında şunları söylemiştir: “Sancak ona teslim edilirdi. Savaş şiddetlendiğindeyse Cebrail inerek onun sağında savaşırdı” (181).

- Hz. Hasan, babasının vefatında irat ettiği hutbesinde şunları da söylemiştir: “Ben, Cebrail’in yanlarına indiği ve oradan kalktığı ehl-i beyttanim. Allah Teâlâ Kur’ân’ında “Kim bir hasene (iyilik) yaparsa, onun iyiliğini (sevabını) artırırız” (Şûrâ/23) buyurmaktadır. Buradaki “hasene (iyilik) yapmak”tan maksat biz ehl-i beytin sevgisidir” (182).

Hz. Hasan’ın Hançerle Yaralandıktan Sonra Bir Hutbe İrat Etmesi

- Babası Hz. Ali’nin öldürülmesinden sonra Hz. Hasan onun yerine halife seçildi. Bir gün namaz kıldırırken adamın biri üzerine atılarak onu kalçasından hançerle yaraladı. Bu yaradan dolayı bir ay kadar yatan Hz. Hasan iyileştiğinde minbere çıkarak şunları söyledi: “Ey Irak ahalisi! Size, hakkımızda Allah’tan korkmanızı tavsiye ederim. Çünkü biz sizin hem misafirleriniz, hem de emirleriniziz. Biz, Allah Teâlâ’nın hakkında “Ey ehl-i beyt! Allah sizden günah kirini gidermek ve sizi tertemiz kılmak istiyor” (Ahzab/33) buyurduğu bir ailenin fertleriyiz”. Hz. Hasan o gün , mescitte bulunanlardan ağlamayan tek bir kişi dahi kalmayınca dek konuşmasını sürdürdü (183).

Hz. Hasan’ın, Muaviye ile Anlaşmaya Vardıktan Sonra Bir Hutbe İrat Etmesi

- Şa’bî şöyle anlatıyor: Hz. Ali’nin oğlu Hz. Hasan’ı Irak’ta, Nahîle denilen yerde Muaviye ile sulb yaptığı sırada gördüm. Anlaşma tamamlandıktan sonra Muaviye ona “Mademki aramızda anlaştık, o halde kalk ve bu işi (halifeliği) bana teslim ettiğini halka haber ver!” dedi. Bunun üzerine Hz. Hasan minbere çıkarak Allah’a hamd ü senâlar ettikten sonra şunları söyledi: “Ey insanlar! Biliniz ki insanların en akıllısı takva sahibi olandır. En ahmakları ise fâcîr ve günahkar kimsedir. Şu, hakkında Muaviye ile ihtilafa düştüğümüz is (hilâfet) şayet benim hakkım idiye bile ben onu bu ümmetin islâhı ve birliğinin sağlanması ve kanlarının dökülmemesi için Muaviye’ye terkettim. Yok benden daha layık birisinin hakkı ise ben üzerime düşen görevi yerine getirmiş oldum. “Bilmiyorum, belki bu (iş) sizi denemek ve bir süreye kadar (dünyada) geçindirmek içindir” (Enbiya/111) (184).

- Hz. Hasan, Muaviye ile anlaşmaya vardıktan sonra minbere çıkıp Allah’a hamd ü senâlar ettikten sonra şunları söyledi: “...Sözlerimi burada bitirirken hem kendim, hem de sizler için Allah Teâlâ’dan bağışlanma dilerim” (185).

- Hz. Hasan bir hutbesinde şunları söylemiştir: “Ey insanlar! Allah sizleri bizim ailenin eveliyle hidayete erdirdi, sonu ile de kanlarımızın dökülmesini önledi. Her işte olduğu gibi bu işin de belirli bir süresi vardır. Unutmayınız ki bu dünya devamlı dönerek el değiştiren bir dolaptır. Allah Teâlâ kitabında Peygamberine söyle hitap etmektedir: “ (De ki): Bilmiyorum, belki bu (iş) sizi denemek ve bir süreye kadar (dünyada) geçindirmek içindir” (Enbiya/111)” (186).

11. FASIL: EBU SÜFYAN’IN OĞLU MUAVİYE’NİN HUTBELERİ

- Ebu Süfyan’ın oğlu Muaviye Medine’de halka hitap ederek şunları söyledi: “Ey insanlar! Şunu biliniz ki Allah Teâlâ’nın vermek istediğine hiç kimse mâni olamaz; diğer taraftan da O’nun menettiğini de hiç kimse veremez. Mal ve servet Allah katında sahibine hiç bir yarar sağlamaz. Allah kime hayır vermek isterse onu dinde fakih (bilgi sahibi) kılar”. Ben bu sözleri, şu minber üzerinde söyleyen Hz. Peygamber’den işittim”.

- Muhammed b. Abdirrahman şöyle anlatıyor: Muaviye’nin bir hutbesini dinledim. O şöyle diyordu: “Ben Hz. Peygamber’in şöyle buyurduğunu işittim: “Allah Teâlâ kime hayır vermek dilerse onu dinde fakih (bilgili) kılar. Veren Allah’tır; bense sadece bir dağıtıcıyım. Kıyamet kopuncaya dek bu ümmet Allah Teâlâ’nın emirleri üzerinde duracak ve düşmanları da onlara bir zarar veremeyecektir” (187).

- Muaviye b. Ebî Süfyan bir hutbesinde şunları söyledi: “Ben Hz. Peygamber’i şöyle söylerken işittim: “Ümmetimden bir tâife, emri gelinceye kadar Allah Teâlâ’nın emirlerini ayakta tutacaktır. Böyle devam ettikleri sürece de düşmanları onlara bir zarar veremeyecektir”.

- Başka bir rivayette de “Bunlar düşmanlarına karşı daima muzaffer olacaklardır” ibaresi vardır.
- Muaviye bu hutbeyi irat ederken cemaat arasında bulunan Abdullah b. Yehâmîr ayağa kalkarak “Ben Muaz b. Cebel’i bu tâifenin Şam’lılar olduğunu söylerken bizzat dinledim” dedi (188).
- Muaviye hutbesinin sonunda şu âyeti delil olarak getirdi: “Ey İsa! Ruhunu bedenle birlikte alacağım. Seni kendime yükselteceğim ve kafirlerden ayıracağım. Sana tabi olanlarıkiyamet gününe kadar kafir olanlardan üstün kılacağım” (Âl-i İmran/55).
- Bir keresinde Muaviye minberde şunları söyledi: “Hz. Peygamber’in şöyle buyurduklarını işittim: “Ey insanlar! kim öğrenmekle, fıkıhsa o yolda çalışmakla elde edilir. Allah Teâlâ kime hayır murat ederse onu dine fakih (bilgi sahibi) kılar. Kulları içerisinde Allah’tan gerçek mânâda âlimler korkar. Allah’ın emri gelinceye kadar ümmetimden bir taife haktan ayrılmayarak insanlara galebe çıkacaktır. Bunlar hiç kimseden çekinmez ve düşmanlarından da korkmazlar” (189).

12. FASIL: MÜ’MİNLERİN EMİRİ ABDULLAH b. ZÜBEYR’İN HUTBELERİ

Abdullah b. Zübeyr’in Hac Mevsiminde Bir Hutbe İrat Etmesi

- Muhammed b. Abdillâh es-Sakafî şöyle anlatıyor: Hacc mevsiminde Abdullah b. Zübeyr’in bir hutbesini dinledim. Terviye gününden bir gün önce geldi. Biz onun geleceğini bilmiyorduk. Kendisi ihrama girmişti. Güzel bir yüze sahip orta yaşlı birisiydi. Bize doğru gelirken insanlar “Bu, Mü’minlerin Emîri’dir” diyorlardı. İhramı iki beyaz kumaş parçasından ibaretti. Minbere çıkarak cemaata selam verdi. Onlar da onun selamına karşılık verdiler. Sonra benim o güne kadar işitmediğim güzel bir şekilde telbiye getirmeye başladı (‘Lebbeyk! Allahümme lebbeyk! demeye başladı. Bunu bitirdikten sonra Allah’a hamd ü senâlar ederek şunları söyledi: “Ey insanlar! Sizler, çeşitli bölgelerden ve ülkelerden gelen Allah’ın misafirlerisiniz. Allah Teâlâ’ya yakışan da sizi en güzel şekilde ağırlamak ve ikramlarda bulunmaktır. Kim Allah Teâlâ’dan sevap umarak gelmişse bilsin ki O kapısına gelip de kendisinden birşey isteyenleri mahrum bırakmaz ve eli boş olarak göndermez. Fiilleriniz sözlerinizi doğrulasın; çünkü sözün temeli fiildir. Kalb içerse niyet vardır. Günahların bağışlandığı şu mübarek günlerinde Allah’tan korkunuz. Sizler çeşitli bölge ve ülkelerden buraya ticaret yapmak ya da bir mal veya dünyalık kazanmak için değil Allah’ın affını umarak geldiniz!”. Abdullah b. Zübeyr bunları söyledikten sonra telbiyeye başladı; halk da onunla birlikte telbiye getirdi. Daha sonra birçok şeyler söyleyen Abdullah sözlerini şöyle sürdürdü: “Ey insanlar! Allah Teâlâ kitabı Kur’ân’da şöyle buyurmaktadır: “Hacc, bilinen (Şevval, Zilkâde ve Zilhicce’nin on günü) aylar (da)dır. O aylarda ihrama girmekle haccı kendine farz kılan kimse için (hacda iken) kadına yaklaşmak, günah işlemek ve kavgaya etmek yoktur. Allah işlediğiniz her hayrı bilir. Kendinize (hac için yeterli) azık hazırlayın. Şüphesiz ki azığın en hayırlısı takvadır. (İnsanlara yük olmaktan sakınmaktır). Ey akıl sahipleri! Benden korkun! (Hacc esnasında) Rabb’inizden verilen fazlı istemeniz günah değildir” (Bakara/197-198). Allah Teâlâ bu âyet-i kerime ile hacc mevsiminde ticaret yapılmasını helal kıldıktan sonra “Arafat’tan ayrılıp sel gibi Müzdelife’ye akın ettiğinizde Meş’arî’l-Haram (Kuzah Dağı’nı)da Allah’ı anın! O’nu, size nasıl hidâyet ettiyse öyle zikredin!” buyurmuştur. Arafat’tan maksat, arefe günü güneş batıncaya kadar üzerinde vakfe yapılan yerdir Cebel-i Rahmet (Rahmet Dağı) de buraya dahildir. Meş’ar-i Haram’dan maksat da Müzdelife’deki dağlardır. “O’nu size nasıl hidâyet ettiyse öyle zikredin!” emri sadece Mekkelilere mahsustur. Çünkü dışardan gelen yabancılar Arafat’ta vakfe yaparlarken yerli halk Müzdelife’den öteye geçmezlerdi. Ama Allah Teâlâ bunu yasaklayarak onlara “Sonra siz de, insanların Arafat’tan dağıldıkları yoldan dağılın!” (Bakara/199) buyurdu. Câhiliye Arapları haclarını bitirdiklerinde atalarıyla övünme konusunda birbirleriyle adeta yarış ederlerdi. Allah Teâlâ bunun için de şu âyet-i kerimeleri indirdi: “Hacc ibadetine dair vazifelerinizi yerine getirdiğinizde, atalarınızı andığınız gibi, hatta daha çok Allah’ı anın! İnsanlardan bazıları “Ey Rabb’imiz! Bize (nasibimizi) dünyada ver!” derler. Böylelerinin ahirette bir nasibi yoktur. İnsanlardan bazıları da “Ey Rabb’imiz! Bize dünyada da bir güzellik (nimet), âhirette de bir güzellik (cennet) ver; bizi ateşin azabından koru!” derler” (Bakara/200-201). Böyle kişiler bu dünyada, hem dünyaları ve hem de âhiretleri için çalışırlar. “Allah’ı sayılı günlerde anın!” (Bakara/203) Sayılı günler teşrik günleridir. Zikirden maksat da tesbih, tahmid, tehlil, tekbir ve temcidir”. Abdullah b. Zübeyr devamla ihrama girilecek yerlerden bahsederek şunları söyledi: “Medinelilerin mikatı (ihrama girecekleri yer) Zü’l-Huleyfe, Iraklılarınki el-Akîf, Necid ve Taiflilerinki Kam, Yemenlilerinki ise Yelemlem’dir”. Sonra Abdullah ehl-i kitabın kâfirlerine şöyle beddua etti: “Ey Rabb’im! Ehl-i kitabın senin âyetlerini inkar edip Peygamberini yalanlayan, insanları senin yolundan alıkoymaya çalışankafirlerini azaba çarptır. Rabb’im! Onların kalblerini kötü yola düşmüş (fâcîre) kadınların kalbleri gibi kıl!”. Bundan sonra da uzun uzun dualar ederek şunları söyledi: “Burada bazı kimseler vardır ki Allah Teâlâ onların gözleriyle birlikte kalblerini de kör etmiştir. Şöyle ki -mesela- hac niyetiyle Horasan’dan Mekke’ye gelen bir kişi ye “Önce bir umre yaparak ihramını çıkar . Ondandır da tekrar hac niyeti ile ihrama gir!” diyorlar. Allah’a yemin ederim ki bu (temettu), ancak haccını tamamlamaya imkan bulamayan ya da düşman tarafından Mekke’ye gitmesine izin verilmeyen müslümanlar için caizdir”. Bu sözlerinin arkasından Abdullah b. Zübeyr telbiye getirmeye başladı. Halk da onunla birlikte telbiye getiriyor ve bir yandan da ağlıyorlardı. Ben insanların o günkü kadar ağladıklarını görmedim (190).

- Abdullah b. Zübeyr bir hutbesinde şunları söyledi: “Ey müslümanlar! Biliniz ki Urane vadisinin dışında Arafat’ın her yeri vakfe yeridir ve buralarda vakfe yapılabilir. Aynı şekilde Muhassir vadisi dışında Müzdelife’nin de her yeri vakfe yeridir” (191).

- el-Abbâs b. Sehl b. Sa’d el-Ensârî şöyle anlatıyor: Abdullah b. Zübeyr’in Mekke minberinde irat ettiği hutbesini dinledim. Şöyle diyordu: ‘Ey insanlar! Ben Hz. Peygamber’in şöyle buyurduklarını işittim: “Eğer Ademoğluna bir vadi dolusu altın verilse, o ikincisini ister. O da verildiğinde bu kez üçüncüsünü ister. Ademoğlunun gözünü ancak toprak doyurur. Allah Teâlâ tevbe edenlerin tevbesini kabul eder” (192).

- Ata b. Ebî Rabah şöyle anlatıyor: Abdullah b. Zübeyr bizlere irat etmiş olduğu bir hutbesinde şunları söyledi: “Ben Hz. Peygamber’in şöyle buyurduklarını duydum: “Benim şu mescidimde kılınan bir namaz Mescid-i Haram müstesnâ diğer mescitlerde kılınan bir namazdan daha üstündür. Mescid-i Haram’da kılınan bir namaz ise yüz derece üstündür”. Yanılmıyorsam bu “yüz derece”, “yüz bin kat” demektir. Abdullah b. Zübeyr’e “Ey EbaMuhammed! Mescid-i Haram hakkında zikredilen bu fazilet sadece mescitte kılınan namazlara mı mahsustur; yoksa harem sınırları içerisinde kılınan namazlar için de geçerli midir?” diye sordum. “Hayır, sadece mescit için değil bütün harem için geçerlidir. Çünkü haremın tamamı mescit sayılır” cevabını verdi (193).

- Abdullah b. Zübeyr’in azatlısı Vehb b. Keysan şöyle anlatıyor: Bir bayram namazını Abdullah b. Zübeyr’in arkasında kıldım. Namazdan sonra minbere çıkarak şunları söyledi: “Ey insanlar! Bütün bu yaptıklarımız yani hutbe, namaz ve hutbenin namazdan sonra okunması Allah’ın ve Rasûlünün sünnetidir” (194).

- Abdullah b. Zübeyr bir hutbesinde şunları söyledi: “Hz. Peygamber ‘Bu dünyada ipekli giyen kimseler âhirette giymeyeceklerdir’ buyurdular”.

- Ebu Zübeyr şöyle anlatıyor: Bir keresinde Abdullah b. Zübeyr’in bir hutbesini dinledim; Şöyle diyordu: “Hz. Peygamber her namazın (veya namazların) sonunda şunları söylerlerdi: “Allah’tan başka ilah yoktur. Tektir ve kendisinin ortağı yoktur. Mülk O’nundur ve hamd yalnızca O’na mahsustur. O’nun herşeye gücü yeter. Günahlardan dönerek ibadete yönelme ancak O’nun kudretiyledir. Biz yalnızca O’na ibadet ederiz. O nimet ve fazilet sahibidir. En güzel övgüler O’na layıktır. O’ndan başka ilah yoktur. Kafirler hoşlanmasa da biz dini yalnızca O’na has kılarız (La ilâhe illallâhu vahdehû lâ şerîke leh; lehû’l-mülkü ve lehû’l-hamdü ve hüve alâ küllî şey’in kadir. Lâ havle velâ kuvvete illa billâh, velâ na’budü illa iyyâh; ehlü’n-nimeti ve’l-fadli ve’s-senâi’l-haseni. Lâ ilâhe illallâh; muhlisîne lehü’ d-dîne velev kerihü’l-kâfirûn)” (195).

- Süveyr şöyle anlatıyor: Abdullah b. Zübeyr’in minber üzerinde şunları söylediğini işittim: “Yarın Âşûra günüdür. O günü oruçlu olarak geçiriniz. Çünkü Hz. Peygamber o gün oruçtutulmasını emretmişlerdir” (196).

- Külsûm b. Cebr şöyle anlatıyor: Abdullah b. Zübeyr bir gün minbere çıkarak bizlere şöyle bir hutbe irat etti: “Ey Mekkeliler! Duyduğuma göre bazı Kureyşliler tavlâ oynuyorlarmış. Allah Teâlâ. Kur’ân’ında “İçki ve kumar; şeytanın işlerindendir” (Maide/90) buyurmaktadır. Allah’a yemin ederim ki bana tavlâ oynayan birisi getirildiğinde ona derisini ve kıllarını yolarak işkence edeceğim ve elbisesini de kendisini getirene vereceğim” (197).

13. FASIL: ABDULLAH b. MES’UD’UN HUTBELERİ

Abdullah b. Mes’ud’un Hz. Peygamber’in İsteği Üzerine Onun Huzurunda Bir Hutbe İrat Etmesi

- Ebu’d-Derdâ (r.a.) şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber bir gün bizlere bir hutbe irat ettiler. Hutbelerini bitirdikten sonra da “Ey Ebûbekir! Kalk sen de bir hutbe irat et!” buyurdular. Ebubekir Sıddık kalkıp Hz. Peygamber’in hutbelerinden daha kısa bir hutbe okudu. Onun yerine oturmasından sonra da “Ey Ömer! Kalk bir hutbe de sen irat etti. Hz. Peygamber bu kez ‘Ey filan! Kalk ve bir hutbe irat et!’ dediler. O da Ebubekir’inkinden de kısa bir hutbe irat et!” buyurdular. Söylediği adam kalktı konuşmaya başladı fakat kendisini zorlayarak süslü ve güzel konuşmaya çalışıyordu. Bunun üzerine Hz. Peygamber ona “Sus ve yerine otur! Çünkü güzel ve süslü konuşmaya alışmak şeytandandır ve ifade güzelliği bir çeşit sihirdir” buyurdular. Sonra da İbn Mes’ud’a dönerek “Ey Ümmü Abd’in oğlu! şimdi de sen bir hutbe irat et!” dediler. İbn Mes’ud da kalkarak Allah’a hamd ü senâlar ettikten sonra şunları söyledi: “Ey insanlar! şurası kesindir ki Allah Rabb’imiz, İslâm dinimiz, Kur’ân rehberimiz, Kâbe kiblemiz, (Hz. Peygamber’i işaretle) şu zat da Peygamberimizdir. Allah ve Rasûlû’nün bizler için razı olduğuna biz de razıyız. Onların bizim için güzel ve hoş görmediklerini biz de hoş görmeyiz”. Onun bu sözleri üzerine Hz. Peygamber şöyle buyurdular: “Ümmü Abd’in oğlu çok doğru söyledi: Ümmü Abd’in oğlu isabet etti ve doğruyu söyledi. Allah Teâlâ’nın ve Ümmü Abd’in oğlunun benim ve ümmetim için razı olduklarına ben de razıyım” (198).

- Hz. Peygamber, İbn Mes’ud’a “Kalk ve konuş!” buyurdular. Bunun üzerine İbn Mes’ud kalktı; Allah’a hamd ü senâlar edip Hz. Peygamber’e salât ü selam ve kelime-i şehâdet getirdikten sonra şunları söyledi: “Ben Rabb olarak Allah’tan ve din olarak İslâm’dan razı oldum. Allah ve Rasûlû sizler için nelerden razı ise ben de onlardan razıyım”. Onun busözlerinden sonra Hz. Peygamber de “Ümmü Abd’in oğlunun sizler için razı olduğu şeylere ben de razıyım” buyurdular (199).

Abdullah b. Mes’ud (r.a.)’ın Çeşitli Hutbeleri

- Abdullah b. Mes’ud bir gün minberde hutbe irat ederken duvardan bir yılanın inmekte olduğunu gördü. Bunun üzerine hutbesini keserek asasıyla vurmak suretiyle onu öldürdü. Sonra da şöyle dedi: “Ben Hz. Peygamber’in “Kim bir yılanı öldürürse kanı helal kılınmış bir müşriği öldürmüş gibi olur” buyurduğunu işittim” (200).

- Abdullah b. Mes’ud Hz. Osman’ın hilâfeti sırasında Medine’den Kûfe’ye sekiz defa gitti. Bir keresinde orada bir hutbe irat ederek şunları söyledi: “Ey müslümanlar! Mü’minlerin Emîri Hz. Ömer vefat etti. Onun öldüğü gün insanlar öyle ağladılar ki ben hayatım boyunca Böyle bir ağlamaya şahit olmadım. Bunun üzerine biz Muhammed’in sahabileri biraraya gelerek en hayırlımızı seçmek için tüm gücümüzle çalıştık ve bu konuda kusur etmedik; sonunda Osman b. Affan’a biat ettik. Siz de ona biat ediniz!” (201).

14. FASIL: UTBE b. GAZVAN (r.a.)’ın HUTBELERİ

- Basra valisi olan Utbe b. Gazvan adlı sahâbi bir gün bir hutbe irat. Bunda Allah’a hamd ü senâlarda bulunduktan sonra şunları söyledi: “Ey insanlar! Dünya bizleri terkedeceğini haber vererek bize sırtını dönüp uzaklaşmaya başlamıştır. Bizim için geride bir su kabının içerisinde kalıpta sahibinin içmeye çalıştığı birkaç damla kadar bir şey bırakmıştır. Şüphe yok ki bu fânî dünyadan sonu olmayan bir yurda göçeceksiniz. O halde oraya elinizde bulunanların en hayırlılarıyla gitmeye çalışınız. Çünkü bize söylendiğine göre cehennem o kadar derinmiş ki atılan bir taş yetmiş senede dibine ulaşamazmış. Allah’a yemin ederim ki bu ucu-bucağı bulunmayan boşluk bir gün insanlar tarafından doldurulacaktır. Buna çok mu şaşıyorsunuz? Yine bize söylendiğine göre cennet kapılarından her birinin yanları arasında kırk senelik bir mesafe varmış. Buna rağmen gün gelecek bu kapıların önünde büyük bir izdiham yaşanacaktır. Ben Hz. Peygamberin yanında kalan yedi kişi den biriydim. Yiyeceğimiz ağaçların yapraklarından ibaretti ve bu yüzden dudaklarımız yara içerisinde kalmıştı. Bir gün bir hırka buldum İkiye bölerek bir parçasını kendime ayırdım, diğerini ise Sa’d b. Mâlik’e verdim. Bunları kendimize elbise edindik. Bugünse her birimiz bir memleketin valisiyiz. Nefsimde ve gözümde büyük, Allah katında küçük olmaktan Allah’a sığınırım” (202).

- Utbe b. Gazvan bir hutbesinde şunları söylemiştir: “Her Peygamberliğin arkasından bir zayıflama ve gevşeme devresi gelir ki bunun sonunda saltanat kurulur. Siz de benden sonra birtakım sultanlar göreceksiniz” (203).

- Utbe b. Gazvan’ın vali tayin edildiği Basra’da irat ettiği ilk hutbeleri şudur: “Hamd, Allah’a mahsustur. O’na hamd ediyor ve yalnızca O’ndan yardım diliyorum. Aynı şekilde O’na iman ediyor ve sadece kendisine dayanıp güveniyorum (tevekkül ediyorum) Şehâdet ederim ki Allah’tan başka ilah yoktur ve Muhammed de O’nun kulu ve Rasûlüdür” (204).

15. FASIL: HUZEFYE B. YEMAN (r.a.)'nın HUTBELERİ

- Ebu Abdurrahman es-Sülemî şöyle anlatıyor: Bir cuma günü babamla birlikte cuma namazını kılmak üzere bulunduğumuz yerden bir fersah uzaklıktaki Medâyin'e gittik. O sıralar Huzeyfe b. Yeman (r.a.) orada valilik yapıyordu. Kendisi minbere çıkıp Allah'a hamd ü senâlar ettikten sonra "Kıyamet yaklaştı ve ay yarıldı" (Kamer/I) âyet-i kerimesini okuyarak şunları söyledi: "Ey İnsanlar! Biliniz ki ay yarıldı. Dünya da bizi terkedip gideceğini haber vermektedir. Bu dünya yarın kıyamette yapılacak olan yarış için bir hazırlanma alanıdır" Bunun üzerine babama onun yarışla neyi kastettiğini sordum. Babam "İnsanların cennete en önce girebilmek için yarışmalarını kastediyor" cevabını verdi (205).

- Ebu Abdurrahman es-Sülemî şöyle anlatıyor: Babamla birlikte gittiğimiz Cuma namazında minbere çıkan Huzeyfe b. Yeman (r.a.) şunları söyledi: "Allah Teâlâ "Saat (kıyamet) yaklaştı ve ay yarıldı" (Kamer/I) buyurmaktadır. Ey insanlar! Gerçekten de kıyamet yaklaşmıştır. Bu dünya kıyamet gününde yapılacak bir yarışın hazırlık alanıdır". Bunun üzerine babama "İnsanlar kıyamet gününde yarış mı yapacaklar?" diye sordum. O da "Oğlum, sen çok cahilsin! Bu amellerle yapılacak olan bir yarıştır" dedi. Ondan sonraki cumada Huzeyfe (r.a.) şunları söyledi: "Ey müslümanlar! Allah Teâlâ kitabında "Kıyamet yaklaştı ve ay yarıldı!" (Kamer/I) buyuruyor. Dünya bizleri terkedip gideceğini haber vermektedir. Bu dünya yarın (kıyamet gününde) yapılacak bir yarışma için hazırlık alanıdır. Bu yarışta kazananlar cennete, geride kalanlarsa cehenneme girer" (206).

- Huzeyfe (r.a.) Medâyin'de irat ettiği bir hutbesinde şunları söyledi: "Ey insanlar! Hizmetçilerinizin kazançlarının helal olup olmadığını kontrol ediniz. Helalse yeyiniz, aksi takdirde geri çeviriniz. Çünkü ben Hz. Peygamber'in "Haramdan meydana gelen hiçbir et cennete giremez!" buyurduğunu işittim." (207).

- Ebu Dâvud el-Ahmedî şöyle anlatıyor: Hüzeyf (r.a.) bir keresinde Medâyin'de bizlere bir hutbe irat ederek şunları söyledi: "Ey insanlar! Kölelerinizin kazançlarının haram mı yoksa helal mi olduğunu araştırınız. Çünkü haramdan meydana gelen bir et cennete asla giremez. Şunu da biliniz ki içkiyi satan, satın alan ve imal eden aynen onu için gibidir ve aralarında fark yoktur" (208).

16. FASIL: EBU MUSA el-EŞ'ARÎ (r.a.)'İN BİR HUTBESİ

- Ebu Musa el-Eş'arî, Basra valisi iken halka bir hutbe irat ederek şunları söyledi: "Ey insanlar! Ağlayınız! Eğer ağlayamıyorsanız hiç olmazsa ağlar gibi olunuz. Çünkü cehennemlikler gözyaşları bitinceye kadar ağlarlar. Göz yaşlarının bitmesi üzerine de kan ağlarlar. Hem o kadar çok ağlarlar ki döktükleri gözyaşlarından ve kandan içinde gemilerin yüzebileceği göller oluşur" (209).

17. FASIL: İBN ABBAS (r.a.)'İN BİR HUTBESİ

- Şakik şöyle anlatıyor: Bir hacc mevsiminde hacc emirliği yapan İbn Abbas bizlere bir hutbe irat etti. Bu hutbesine Bakara Sûresi'ni tefsir etti. Onu dinlerken kendi kendime şöyle diyordum: "Ben bu kadar güzel konuşan kimseye rastlamadım. Eğer İranlılarla Rumlar, İbn Abbas'ın bu konuşmasını dinlemiş olsalardı müslüman olurlardı" (210).

18. FASIL: EBU HÜREYRE (r.a.)'İN HUTBELERİ

- Ebu Hüreyre bir gün Medine'de Hz. Peygamber'in minberine çıkıp onun durdukları basamağın bir altındaki basamakta durarak şunları söyledi: "Ebu Hüreyre'yi İslâm'a hidâyet edip ona Kur'ân'ı öğreten, onu Muhammed ümmetinden kılmakla minnet altında bırakan ve kendisine bembeyaz has ekmekten yedirip ipek gibi elbiseler giydiren Allah Teâlâ'ya hamdolsun. Yine beni, yanında karın tokluğuna çalıştığım Gazvan'ın kızıyla evlendirip refaha kavuşturan ve ona efendi kılan Allah'a hamdolsun! Yaklaşan büyük bir felaketten vay Arapların başına geleceklere. Nefislerinin hevâsıyla hükmedip öfkeli olduklarında insanları öldürecek çoluk çocuğun emirliklerinden Araplar neler çekecektir. Ey Ferruhoğulları (Acemler)! Sevininiz! Nefsimi kudret elinde tutan Allah'a yemin ederim ki eğer din Süreyya yıldızına asılmış olsa sizden bazı kavimler ona yetişeceklerdir" (211).

- Ebu Habîbe şöyle anlatıyor: Evi asiler tarafından kuşatılan Hz. Osman'ın yanına girdim. Ebu Hüreyre de oradaydı ve asilerle konuşmak için Hz. Osman'dan izin istiyordu. Onun izin vermesi üzerine de çıkıp asilerin ortasında durdu ve Allah'a hamd ü senâlar ettikten sonra şunları söyledi: "Hz. Peygamber bir gün bize "Benden sonra birçok fitne ve ihtilaflarla karşı karşıya kalacaksınız!" buyurdular. Bunun üzerine birisi "Ey Allah'ın Rasûlü! Böyle bir durumda ne yapmamızı emredersiniz?" diye sordu. Hz. Peygamber de "Emirin ve arkadaşlarının yanında yer alınız" cevabını verdiler". Ebu Hüreyre bununla Hz. Osman'ı işaret ediyordu (212).

19. FASIL: ABDULLAH b. SELÂM (r.a.)'İN BİR HUTBESİ

- Muhammed b. Yusuf b. Abdillâh b. Selâm, Haccâc Yusuf'un (Haccâc-ı Zâlim) yanına girmek için izin istedi. İzin verilmesi üzerine de içeri girerek selam verdi. Haccâc tahtının yanında oturmakta olan iki kişiye onun için yer açmalarını emretti. Muhammed b. Yusuf oturduğunda Haccâc ona "Allah için doğru söyle, babanın Abdulmelik b. Mervan'a deden Abdullah b. Selâm'dan rivâyet ettiği hadisi biliyor musun?" dedi. Muhammed "Allah'ın rahmeti üzerine olsun! Benim bildiğim çok hadis vardır ve senin hangisini kastettiğini anlayamadım" karşılığını verdi. Haccâc "Osman'ı kuşatan Mısırlılar hakkındaki hadis" deyince Muhammed b. Yusuf şunları söyledi: "Evet bu hadisi biliyorum. Dedem Abdullah b. Selâm asiler tarafından kuşatılan Hz. Osman'ın yanına girdi ve "Ey Mü'minlerin Emîri! Selam senin üzerine olsun!" dedi. Hz. Osman "Senin de üzerine selam olsun ey Abdullah b. Selâm" diyerek onun selamını aldı. Orada bulunanlar yer açtılar. Abdullah b. Selâm oturduğunda Hz. Osman ona geliş sebebini sordu. Abdullah da "Buraya seninle birlikte çarpışıp şehit oluncaya ya da Allah Teâlâ senin için bir çıkış yolu gösterinceye kadar yanında durmak için geldim. Ben dışardakilerin seni öldürmeden bırakmayacaklarını tahmin ediyorum. Eğer öldürülecek olursan bu senin için bir, hayır onlar içinse şer olacaktır" dedi. Onun bu sözlerini işiten Hz. Osman şöyle buyurdu: "Sana üzerinde bulunan hakkım ile yemin verdiriyorum ki çıkıp onlara nasihatta bulun. Bu çok büyük bir hayırdır. Kim bilir belki de Allah Teâlâ senin vasıtanla bu büyük fitneyi ve şerri ortadan kaldırır". Abdullah b. Selâm, Hz. Osman'ın bu isteğini yerine getirmek üzere dışarı çıktı. Onu gören asiler kendilerini ilgilendiren bir haber alabilmek ümidiyle etrafına toplandılar. Abdullah b. Selâm Allah'a hamd ü senâlar ettikten sonra şunları söyledi: "Ey insanlar!

Allah Teâlâ, Muhammed'i kendisine itaat edenlere cenneti müjdelemesi, isyan edenleri ise cehennem ateşiyle korkutması için gönderdi. Müşriklerin hoşuna gitmese de Allah dinini ve Peygamberi Muhammed'e tâbi olanları bütün dinlere galip getirmiştir. Sonra O, peygamberi için yurt olarak Medine'ye seçti. Yemin ederim ki Hz. Peygamber'in Medine'ye geldikleri günden bu yana onun (Medine'nin) etrafı meleklerle çevrilidir ve yine o günden beri Allah Teâlâ'nın kılıcı kınında bulunmaktadır. Ey insanlar! Allah Peygamberi Muhammed'i hak dinle gönderdi. Hidâyete erenler buna Allah Teâlâ'nın hidayetiyle kavuşmuşlardır. Kim de yoldan çıkar ve dalâlete düşerse onun hiç bir özü ve delili olamaz. Şunu biliniz ki geçmiş ümmetlerden, öldürülen her bir peygamber yetmiş bin savaşçının; öldürülen her bir halife de otuzbeşbin savaşçının ölümüne sebep olmuştur. Bunun için de sakın bu ihtiyarı (Hz. Osman'ı) katletmeye acele etmeyiniz. Allah'a yemin ederim ki sizden onu öldürenler kıyamet gününde Allah'ın huzuruna elleri kesik ve sakat olarak çıkacaklardır. Şunu da biliniz ki bu ihtiyarın her biriniz üzerinde bir babanın evladı üzerindeki hakkı kadar hakkı vardır". Bunun üzerine âsiler "Ey yahûdî! Yalan söylüyorsunuz!" diye bağırmaya başladılar. Abdullah b. Selam da onlara şöyle karşılık verdi: "Allah'a yemin ederim ki asıl siz yalan söylüyorsunuz. Siz günahkar kimselersiniz. Ben yahudi değilim; müslümanlardan birisiyim. Allah Teâlâ, Hz. Peygamber ve mü'minler bunu bilirler ve buna şahittirler. Allah benim hakkımda âyet indirmiştir: "De ki: 'Benimle sizin aranızda (peygamberliğime) şahit olarak Allah ve yanında Kitab'ın ilmi bulunanlar (yahudi ve hristiyanlardan mü'min olanlar) yeter!'" (Ra'd/ 43) " (Ey Rasûlüm!) De ki: " (Ey yahudiler!) Siz Kur'an'ı inkar ettiğiniz halde, eğer o Allah tarafından gönderilmiş ise ve İsrailoğullarından bir şahit onun benzeri üzerinde şahitlik edip iman etmiş iken siz yine büyüklük taslamışsanız (bu durumda sizler zâlimler olmaz mısınız?) Şüphesiz ki Allah zalim bir kavmi hidayet etmez" (Ahkaf/10) (213).

20. FASIL: HZ. HÜSEYİN'İN HUTBELERİ

- Hz. Hüseyin; karşı karşıya geldiklerinde Ömer b. Sa'd'ın kendisiyle kesinlikle savaşağını anlayarak arkadaşlarına bir hutbe irat etti. Bunda Allah'a hamd ü senâlar ettikten sonra şunları söyledi: "Arkadaşlar! İçinde bulunduğumuz durumu biliyorsunuz! Dünya bozulmuş iyilikler gidip geride kötülükler kalmıştır. Hayatımızın bundan sonraki kısmı su kabının dibinde kalan birkaç damla su, kötü ve kurumaya yüz tutmuş bir mer'a mesabesindedir. Gördüğümüz gibi artık insanlar hakla amel etmemekte, batıldan da çekinmemektedirler. Bu durumda mü'minin Allah'a kavuşmayı yaşamaya tercih etmesi gerekir. Ben ölümü bir saadet, zalimlerle birlikte ve onların idaresi altında yaşamayı ise bir zillet olarak görüyorum" (214).

- Hur b. Yezid et-Temîmî'nin ordusu Beydâ denilen yere geldiğinde Hz. Hüseyin arkadaşlarına bir hutbe irat ederek Allah'a hamd ü senâdan sonra şunları söyledi: "Ey insanlar! Hz. Peygamber şöyle buyurmuşlardır: "Kim Allah'ın haramlarını helal sayar, O'na verdiği sözde durmayan, Hz. Peygamber'in sünnetine muhalefet edip yolundan gitmeyen, Allah'ın kullarına zulüm ve haksızlık yapan ve günah işleyen bir sultan görür de ona karşı çıkmaz ve söz ve fiilleriyle ona engel olmaya çalışmazsa Allah Teâlâ'nın o kişiyi hakettiği yere göndermesi haktır". Biliniz ki bu kişiler (Yezid b. Muaviye, Ubeydullah b. Ziyad) Rahmân'ın mükâfatını bırakıp şeytana uymuşlardır. Bunlar fesat ve bozgunculuk yapıp Allah'ın hadlerini ve kanunlarını çiğneyip işlemez hale getirmişlerdir. Kâfirlerden haraç almayı memleket fethetmeye tercih edip Allah'ın haramını helal, helalini ise haram kıldılar. Bu işi bozmaya ve onların önüne geçmeye en lâyük insan benim ve bu herkesten önce benim hakkımdır. Bu konuda bana birçok mektuplarınız ve beni teslim etmeyeceğinize ve yalnızbırakmayacağınıza dair söz veren elçileriniz gelmiştir. Eğer sözünüzde durup bana biat eder ve bu biatınızda sadâkat gösterirseniz doğru hareket etmiş olursunuz. Ben Ali'nin oğlu Hüseyin'im. Fâtumâ'nın oğluyum. Fâtuma ise Hz. Peygamber'in kızıdır. Beni kendinizle, aile efradımı da kendi aile efradınızla bir tutmalısınız. Sizin için bende, uyulması gereken güzel bir örnek vardır. Allah'a yemin ederim ki eğer siz sözünüzden döner ve biatınızı bozarsanız, sizden beklemediğim bir davranış olmadığı için bunu asla yadırgamam. Çünkü siz daha önce bunu babama, kardeşime ve amcamın oğluna (215) da yapmıştınız. Size güvenenler daima aldanmışlardır. Siz nasibini ellerinden kaçırın kimselersiniz; onu bir daha ele geçirememek üzere kaybettiniz. Sözünde durmayanlar yalnızca kendilerine yazık ederler. Allah Teâlâ benim size muhtaç olmama izin vermeyecektir. Allah'ın, selamı, rahmet ve bereketi üzerine olsun" (216).

21. FASIL: YEZİD b. ŞECERE'NİN HUTBELERİ

- Fiilleri sözlerini doğrulayan bir zât olan Yezid b. Şecere bir hutbe irat ederek şunları söyledi: "Ey insanlar! Allah'ın üzerinizdeki nimetini hatırlayınız. Üzerinizde bulunan bu nimet ne güzeldir. Biz şu anda kırmızı yeşil ve sarı elbiseler giyip güzel evlerde oturan insanlar arasında bulunuyoruz. Müslümanlar namaz ve savaş için saf tuttuklarında göklerin, cennet ve cehennemin kapıları açılır; güzel huriler süslenerek kendilerini gösterirler. Kişi ileri atıldığında "Ey Rabb'im! O'na yardım et!";geri dönerek kaçtığına ise "Rabb'im! O'nu bağışla!" derler. Anam-babam size feda olsun, ey Allah'ın kulları! Düşmanla karşı karşıya geldiğinizde onlara var gücünüzle vurunuz ve hurileri mahcup etmeyiniz. Dökülen ilk kan damlası sahibinin tüm günahlarına keffâret olur. O zaman iki huri inerek, yüzündeki tozu-toprağı silip ona "Cennete girmek üzeresin" derler. O da onlara "Ben sizin içinim"der. Bunun üzerine o ikisi ona, insanoğlunun dünyada benzerini göremediği, üstüste konulduklarında iki parmak arasındaki aralığı doldurmayacak kadar ince olan yüz tane cennet elbisesi giydirebilirler. Bana haber verildiğine göre kılıçlar, cennetin anahtarlarıdır" (217).

- Muaviye'nin Şam orduları kumandanlığına tayin etmiş olduğu Yezid b. Şecere er-Rehavî bir hutbesinde şunları söyledi: "Ey insanlar! Allah'ın üzerinizdeki nimetlerini hatırlayınız. Benim siyahtan, kırmızı, yeşil ve beyazdan görmüş olduğumu görseydiniz şaşar kalırdınız. Namaza başladığında göğün , cennet ve cehennemin kapıları açılır; huriler süslenerek kendilerini gösterirler. içinizden biri düşmanın üzerine atıldığında huriler "Rabb'imiz! Ona sebat ver ve yardımcı ol!" diye dua ederler. Kişi sırtını düşmana çevirip geri döndüğünde ise mahcup olarak "Rabb'imiz! Onu bağışla ve kendisine merhamet eyle!" derler. O halde ey Allah'ın kulları! Anam-babam size fedâ olsun; düşmanla karşılaştığınızda onlara var gücünüzlevurunuz. Çünkü düşmanla çarpıştığınız sırada dökülen ilk kan damlası, tıpkı ağaç yapraklarının dökülüşü gibi tüm günahlarınızı döker. İşte o zaman iki huri onun yanına gelip yüzüne bulaşan toprakları silerler. "Ben sizin içinim" dediğinde de "Hayır! Aksine biz senin içiniz" derler. Sonra ona yüz cennet elbisesi giydirebilirler ki bu yüz tanesinin kalınlığı ancak insanın iki parmağı arasını doldurabilir. Bu elbiseler insan yapısı değildir. Ey insanlar! Sizin her biriniz Allah katında ismi, siması, süs ve sıfatları, gizli ve açık bütün amelleriyle yazılıdır. Kıyamet gününde "Ey filan! İşte bu senin nurundur" veya "Ey filan! Senin nurun yoktur" denilir. Cehennemin de tıpkı deniz sahili gibi bir sahili vardır. Burada haşereler, hurma ağacı büyüklüğünde yılanlar, katır kadar akrepler bulunur. Cehennem halkı azaplarının hafifletilmesini istediklerinde onlara "Sâhile çıkınız" denilir. Sahile çıktıklarında ise yüzlerine, dudaklarına ve vücutlarının diğer organlarına haşereler yapışır ve onları ısırmağa başlar. Bunun üzerine cehennemlikler tekrar ateşe dönmek zorunda kalırlar. Orada uyuza yakalanırlar. Kişi

derisi soyulup kemikleri görülünceye kadar kaşınır. Birisi “Nasıl, acıyor mu?” diye sorduğunda da “Evet acıyor” cevabını verir. Bu kez öteki ‘İşte bu dünyada mü’minlere verdiği eziyetin ve çektirdiğin acıların karşılığıdır’ der (218).

22. FASIL: UMEYR b. SA’D’IN BİR HUTBESİ

- Umeyr b. Sa’d, Humus valiliği yaptığı sırada bir gün minbere çıkarak bir hutbe irat etti ve şunları söyledi: “Ey insanlar! Biliniz ki İslâm, sağlam bir duvar ve açılmaz, kuvvetli bir kapıdır. Onun duvarı adalet, kapısı ise haktır. Duvar yıkılıp kapı açıldığında o düşmanları tarafından yenilmiş olur. Yöneticileri kuvvetli ve dirayetli oldukları sürece de İslâm açılmaz bir surla korunmuş demektir. Yöneticilerin kuvveti ise insanları kamçılıyıp kılıçtan geçirmesi ile değil hak ile hükmedip adaletten ayrılmaması ile ölçülür” (219).

23. FASIL: UMEYR’İN BABASI SA’D b. UBEYD el-KÂRÎNİN BİR HUTBESİ

- Sa’d b. Ubeyd el-Kârî askerlerine şöyle bir hutbe irat etti: “Bildığınız gibi yarın düşmanla karşı karşıya geleceğiz ve şehit olacağız. Sakın kanlarımızı yıkamaya kalkmayınız. Şehit düştüğümüzde bizi üzerimizdeki elbiselerle defnediniz!” (220)

24. FASIL: MUAZ b. CEBEL’İN BİR HUTBESİ

- Seleme b. Sabre şöyle anlatıyor: Muaz b. Cebel, Şam’da bizlere bir hutbe irat ederek şunları söyledi: “Sizler mü’minlersiniz ve cennet halkındasınız. Allah’a yemin ederim ki ben Allah Teâlâ’nın esir aldığınız Rumları ve Farısları da sizinle birlikte cennetine dahil edeceğini (yani onların da müslüman olacağını) ümit ediyorum. Çünkü herhangi biriniz bunlardan (Rum ve Farıslardan) kendisine hizmet edenlere ‘Eline sağlık! Allah sana merhamet etsin ve seni bağışlasın’ diyecektir”. Sonra da “Allah Teâlâ iman edip sâlih amel işleyenlerin dualarını kabul eder ve onlara fazl ve keremiyle daha fazlasını verir” (Şûrâ/26) mealindeki âyet-i kerimeyi okudu (221).

25. FASIL: EBU’D-DERDÂ’NIN BİR HUTBESİ

- Havşeb el-Fezârî şöyle anlatıyor: Bir keresinde Ebu’d-Derdâ’nın minber üzerinde irat ettiği bir hutbesini dinledim; şöyle diyordu: “Ben, Rabb’imin bana ‘Ey Uveymir!’ buyuracağı; ‘Lebbeyk (Buyur, emret)!’ dediğimde de ‘Bildiklerinle nasıl amel ettin?’ diye soracağı günden korkuyorum. çünkü o gün Allah’ın kitabında iyilikleri emreden âyetleri kendilerinin emrettiği amelleri işlemediğime; kötülüklerden meneden âyetleri de kendilerinin menettiği işleri terketmediğime dair aleyhimde şahitlik edeceklerdir” (222).

XVII. BÖLÜM : Hz. PEYGAMBER’İN ve SAHABİLERİNİN MÜSLÜMANLARA NASİHATTA BULUNMALARI

Hz. Peygamber ve ashâbının seferde ve hazerde insanlara va’z u nasihatlarla bulunup kendilerine verilen nasihatlardan ibret ve ders almamaları. Dünyanın aldatıcı lezzetlerinden yüz çevirip âhiret nimetlerine tâlib olmaları. Gözlerin yaşarmasına, kalblerin korkuyla dolmasına sebep olacak derecede güzel va’zlarda bulunup insanları Allah’ın azabından sakındırmaları. Onlar va’z u nasihatla bulundukları sırada oradakilerin âhiret ahvâlini gözleriyle görür gibi olmaları. Etkili öğütleriyle ümmet-i Muhammed’i, ellerinden tutup göklerin ve yerin yaratana yöneltmeleri, gizli-açık her türlü çirkin can damarlarını koparmaları.

1. FASIL: Hz. PEYGAMBER’İN NASİHATLARI

Hiz. Peygamber’in Ebu Zerr (r.a.)’a Nasihatta Bulunmaları

- Ebu Zerr (r.a.) şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber’e “Ey Allah’ın Rasûlü! İbrahim (a.s.)’ın sahifeleri nelerdi?” diye sordum. “Nasihatları ibaretti” diyerek şu örnekleri verdiler: “Ey kullarıma musallat olup da gurura kapılan kral! Seni dünya malı toplayıp da bunları üstüste yığman için göndermedim; mazlumların hakkını alman ve onların beddualarının bana gelmesini engellemek (yani onlara zulmedilmesini önlemek) için gönderdim. Çünkü ben kâfir de olsa mazlumun bedduasını geri çevirmem. Akıllı bir insan zamanını Rabb’ine yalvarmak, nefsini hesaba çekmek, Allah’ın yarattıklarını ve sanatını tefekkür etmek, geçimini ve ihtiyaçlarını temin için çalışmakla geçirir. Akıllı insan âhireti, geçimi ve haram olmayan arzu ve lezzetleri temin için çalışır. Akıllı kişi zamanının kıymetini bilir, işlerini ona göre ayarlar, dilini korur. Konuşmasını amellerinden sayan insan kendisini ilgilendirmeyen konularda dilini tutar” Bunun üzerine “Ey Allah’ın Rasûlü! Musa (r.a.)’ın sahifeleri nasıldı?” diye sordum. “İbret verici şeylerden ibaretti. İşte ondan bir parça: ‘Ölüme yüzde yüz inanan bir insanın, nasıl sevinebildiğine hayret ediyorum. Cehenneme kesinkes inanan bir kişinin gülebilmesine hayret ediyorum. Kadere inandığı halde rızık için kendisini yoranlara hayret ediyorum. Hiç kimseye yar olmadığını gördüğü halde dünyaya bel bağlayan kimselere hayret ediyorum. Kıyametteki hesaba inanıp da hazırlık yapmayan kimselere de hayret ediyorum”. Bu kez “Ey Allah’ın Rasûlü! Bana tavsiyede bulununuz” dedim. “Sana Allah korkusunu (takvayı) tavsiye ederim; çünkü o herşeyin başıdır, temeldir” buyurdular. “Ey Allah’ın Rasûlü! Biraz daha” dedim. Bunun üzerine “Kur’ân okumayı ve Allah’ı zikretmeyi hiç bir zaman ihmal etmemeni tavsiye ederim. Çünkü bu senin için yeryüzünde bir nur, göklerde ise zahire ve azıktır” dediler. Ben biraz daha artırmalarını istediğimde de “Çok gülme; çünkü bu kalbi öldürür ve yüzdeki nurugiderir” buyurdular. Ben yine daha fazlasını istedim. Bu kez ‘Cihadı asla terketme; Çünkü bu ümmetimin ruhbanlığıdır’ dediler. “Ey Allah’ın Rasûlü! Daha

fazla nasihat ediniz!” dedim. “Uzun süre sükut edip konuşmamaya kendini alıştı; çünkü bu, şeytanı kovar ve dinini koruma hususunda sana yardımcı olur” buyurdular. Bir kez daha “Ey Allah’ın Rasûlü! Nasihatınızı artırınız!” dedim. “Fakirleri sev ve onlarla oturup kalkmayı sürdür” buyurdular. “Ey Allah’ın Rasûlü! Biraz daha” dedim. “Daima senden aşağılara bak; sakın senden daha üstün olanlara bakma! Çünkü Allah Teâlâ’nın üzerindeki nimetlerini küçümseyip hiçe sayman doğru değildir”. Biraz daha nasihat etmelerini istediğimde “Acı da olsa daima hakkı söyle” buyurdular. Ben yine artırmalarını istedim. Bu kez “Sende bulunan ayıplardan dolayı başkalarına atıp tutma. Senin işlediklerini işleyenlere buğzetme. Çünkü sende bulunan ayıpları görmeyip de aynı ayıplardan dolayı başkalarını kötülemen, işlediğin bir suçtan dolayı başkalarına kızman ayıp olarak sana kâfidir” buyurdular. Sonra da mübarek elleriyle göğsüme vurarak şunları söylediler: “Ey Ebâ Zerr! Tedbir gibi akıl, yasaklardan sakınmak gibi takva ve güzel ahlak gibi şeref yoktur” (1).

H. Peygamber’in Sahabilerine İnsanın Malı, Ailesi ve Amelleriyle Olan Durumlarıyla İlgili Bir Kıssa Anlatmaları

- Hz. Peygamber bir gün sahabilerine “Herhangi birinizin ailesi, malı ve amelleriyle neye benzediğini biliyor musunuz?” diye sordular. Sahabiler de “Allah ve O’nun Rasûlü daha iyi bilir” dediler. Bunun üzerine Hz. Peygamber şöyle buyurdular: “Sizin herhangi birinizin malı, ailesi ve amelleriyle olan meselesi şu üç kardeşli adamın meselesine benzer: Adamın birinin üç kardeşi vardı. Bu kişi vefat edeceği sırada kardeşlerinden birini çağırarak “Gördüğün gibi artık ölüyorum. Aramızda bu kadar senelik bir kardeşlik vardır. Peki söyle bakalım bu kardeşlik gereği benim için ne yapacaksın?” dedi. Kardeşi de şunları söyledi: “Hastalığın süresince sana bakar ve seni hiç yalnız bırakmam. Öldüğünde de seni yıkar, kefenler, kabrine varıncaya kadar tabutunu taşıyım. Daha sonra da seni hayırla yâdeder ve soranlara methederim”. Bu kardeşi, o kişi nin ailesidir. Söyleyin bakalım bu kardeşi nasıl buluyorsunuz?”. Sahabiler “Ey Allah’ın Rasûlü! Onu pek yararlı bir olarak görmüyoruz” dediler. Bunun üzerine Hz. Peygamber sözlerini şöyle sürdürdüler: “Ölüm döşeğinde yatmakta olan o kişi , ikinci kardeşini çağırarak ona “Benim ölmek üzere olduğumu görüyorsun. Aramızda bunca senelik kardeşlik ve hukuk vardır. Bunun gereği olarak benim için ne yapacaksın?” dedi. O da “Sana ancak diriler arasında bulunduğu sürece herhangi bir faydam dokunabilir. Öldüğün de yollarımız ayrılacak, sen başka bense daha başka bir yola gideceğiz. Bu durumda senin için ne yapabilirim?” cevabını verdi. İşte bu kardeşi de onun malıdır. Bu kardeşi nasıl buluyorsunuz?”. Sahabiler “Ey Allah’ın Rasûlü! Biz bunu da pek yararlı biri olarak görmüyoruz” dediler. Hz. Peygamber de devamla şunları söylediler: “Ölüm döşeğindeki adam üçüncü kardeşine “Görüyorsun ki ölüyorum. Ailemin ve sahip olduğummalımın verdikleri cevabı da duydun. Peki sen kardeşlik gereği benim için ne yapacaksın?” dedi. Üçüncü kardeşte şunları söyledi: “Ben onlara benzemem. Kabre girdiğinde ve tek başına kaldığında sana yoldaşlık yaparım. Tartı ve hesap gününde terazinin hasenât (iyilikler) kefesini ağırlaştırırım”. Sahabiler buna “Ey Allah’ın Rasûlü! O güzel bir kardeş ve iyi bir arkadaş” karşılığını verdiler. Bunun üzerine Hz. Peygamber işte gerçek kardeş budur” buyurdular. O zaman Abdullah b. Kürz adlı sahâbi kalkarak “Ey Allah’ın Rasûlü! İzin verirsiniz bu anlattıklarınızı şiirleştireyim” dedi. Hz. Peygamber de “İzin veriyorum” buyurdular. Abdullah b. Kürz o geceyi evinde geçirerek ertesi gün o Hz. Peygamber’in huzuruna çıktı. Sahabiler de oraya topladılar. Abdullah şu şiiri okudu: “Ben, ailesi, malı ve elleriyle yaptığı ameller olmak üzere üç kardeşi olan ve öleceği sırada onları çağırarak kendilerine şöyle diyen kişi gibiyim: “Bugün başıma gelen şu çetin gün de bana yardımcı olunuz. Bu gün çok uzun ve korkunç bir ayrılığın başlangıcıdır. Bu konuda bana ne gibi bir yardımda bulunabilirsiniz?”. Bunun üzerine kardeşlerden biri şöyle dedi: “Ben, hayatta olduğun sürece sana itaat eder ve her dediğini yaparım. Fakat ayrılık vakti geldiğinde senin için hiç birşey yapamam. Eğer benden birşey isteyecekse şimdi istemelisin. Çünkü seninle birlikte gelecek olsam birçok tehlikelere atılmış olurum. Eğer gidecek olursan sakın beni arkada bırakma. Ölmeden önce beni, halini islah etmek için harcamalısın”. İkinci kardeşe şunları söyledi: “Ben seni cidden sever ve fazilet bakımından diğerlerinden üstün tutarım. Senin için yorulur ve sana nasihat ederim. Ancak Ölüm geldiğinde senin için ona karşı koyamam; bu konuda elimden ağlamaktan başka birşey gelmez. Evet vefat ettiğinde hıçkırır hıçkırır ağlar, soran olduğunda seni överim. Cenazene katılıp diğerleriyle birlikte seni son ikametgahına kadar taşıyım. Oraya yerleştiğinde evime geri dönerek sanki hiç birşey olmamışcasına ve seninle aramızda dostluk ve kardeşlik yokmuşcasına işimin başına geçerim”. İşte bu kardeş o kişinin ailesidir, birincisi ise onun malıydı. Bu ikisinin ölen kişi ye en ufak bir faydaları dokunmadı. Sıra üçüncü kardeşe geldiğinde o şunları söyledi: “Ben senin için gerçek bir kardeşimdir. Korkunç ve tehlikeli anlarında benim gibi bir dost ve kardeş bulamazsın. Kabrinde seni yalnız bırakmam ve her türlü tehlikeye karşı savunurum. Kıyamet gününde hesaplar görülürken hasenâtını artırmak için terazinin kefesine otururum. Bunun için de sakın beni unutma ve kıymetimi bil. Çünkü ben senin için daima şefkatli ve seni hiç bir zaman mahcup etmeyecek bir nasihatçıyım”. İşte bu kardeşte insanın kendisi için önden gönderdiği salih amelleridir. İnsan yaptığı iyilikleri ahirette bulacaktır”. Bu şiiri dinleyen Hz. Peygamber ve onunla birlikte, orada bulunan sahabiler ağladılar. Daha sonraları müslümanlar Abdullah’ı yanlarına çağırıp ona bu şiiri okutarak ağarlardı (2).

2. FASIL: MÜ’MİNLERİN EMİRİ HZ. ÖMER’İN NASİHATLARI

H. Ömer’in Bir Kişiye Nasihatta Bulunması

- Hz. Ömer bir gün adamın birine şöyle nasihatta bulundu: “Diğer insanlarla meşgul olup da kendi nefsinı unutma. Çünkü bunun zararı onları değil dönüp dolaşıp seni bulur. Her zaman için dengeli hareket et ve amaçsız birşey yapma; çünkü her yaptığın amel defterine yazılır. Bir kötülük işlediğinde arkasından hemen bir iyilik yap ki bu, işlemiş olduğun o kötülüğü silsin”.

- Hz. Ömer adamın birine şöyle nasihat etti: “Sana eziyet veren şeylerden uzak dur. Kendine iyi ve faydalı bir dost edin, ki böyle birisini çok nadir bulabilirsin. Bir iş yapacağın zaman, içlerinde Allah’tan korkan kimselerle istişarede bulun!” (3).

H. Ömer’in Onsekiz Hikmet İçeren Bir Nasihatta Bulunması

- Hz. Ömer bir keresinde şu onsekiz şeyden bahsetti ki her bir bir hikmettir: “Bir kötülük yapmak suretiyle senin hakkında Allah’a isyan eden bir kişiyi, bir iyilik yapmak suretiyle kendisi hakkında Allah’a itaat etmekten daha büyük bir şekilde cezalandıramazsın. Kesin bir bilgiye sahip olmadığın sürece müslüman bir kardeşinin herhangi bir hareketini en güzeline hamlet. Bir

müslüman kardeşinden duyduğun bir sözü elinden geldiğinde hayra yor. Kendisini töhmet altında bırakacak işler yapan kimse, kendisi hakkında sûizanda bulunup kötü şeyler düşünenleri kınamasın. Sırrını sakladığı sürece kişinin iradesi kendi elindedir. Doğru sözlü ve yaşayışlı arkadaşlarından ayrılma ve her zaman için onların gölgesinde yaşa; çünkü onlar senin için bollukta süs, darlıkta ise azıktırlar. Sonunda ölüm olduğunu bilsen de doğruluktan ayrılma. Seni ilgilendirmeyen şeylere karışma. Olmayacak işler peşinde koşma, çünkü böyle birşey yararsız, boş bir uğraş olur. İhtiyacını yerine getirmek istemeyen kimseden hiç birşey isteme. Yalan yere yemin etmeyi küçümseme ki Allah Teâlâ seni bundan dolayı helak etmesin. Sakın fâcirlerle (kötülerle) arkadaşlık yapma ki sonra kötülüklerini öğrenirsin. Düşmanlarından uzak durduğun gibi Allah'tan korkmayan dostlarından da sakın; Çünkü O'ndan korkmayan kimse asla güvenilir birisi değildir. Kabirlerin yanından geçerken kork. Tâat gösterirken kendini hiç mesabesine indir. Günah işlerken âkıbetini düşün. Bir iş yaparken, içlerinden Allah'tan korkanlarla istişare et; çünkü Allah Teâlâ "Allah'tan,kulları içinde ancak alimler korkar" (Fâtır/28 buyurmaktadır)" (4)

- Hz. Ömer bir keresinde birisine şu öğütte bulundu: "Seni ilgilendirmeyen şeylere karışma. Düşmanlarından uzak durduğun gibi emin olmayan dostlarından da kendini koru. Emin kişilerse ancak Allah Teâlâ'dan korkan kişilerdir. Kötülük öğrenmek istemiyorsankötülerle konuşma ve böylelerinin arkadaşlığından sakın. Kötü kimselere sırrını asla söyleme. İşlerinde, Allah'tan korkanlarla istişare et!" (5).

Hız. Ömer'in "Erkekler ve Kadınlar Üç Çeşittir" Buyurması

- Hz. Ömer bir keresinde şöyle buyurdu: "Hem erkekler ve hem de kadınlar üç çeşittir: Bir kadın vardır ki müslüman, yumuşak huylu, doğurgan ve iffetlidir. Zamana ve hayatın zorluklarına karşı aile efradına yardımcı olur; ailesinin başına gelen kötülüklerle karşı kor ki böyle bir kadın çok az bulunur. İkincisi sadece kap vazifesini görür ki onun çocuk doğurmaktan başka bir hüneri yoktur. Üçüncüsü ise kötü ahlaklı olanlardır ki Allah Teâlâ bunları kullarından dilediklerinin boynuna takar, sonra dilediğinde çıkarır. Aynı şekilde bir erkek vardır ki iffetli, yumuşak huylu, bilgili ve akıllıdır. Başına bir şey geldiğinde onun içinden çıkmasını bilir. İkincisi bir zorlukla karşılaştığında kendi gücüyle onun altından kalkmayan erkeklerdir. Böyleleri bu konuda bilgi ve tecrübe sahibi kimselerle istişarede bulunur ve onların önerileri doğrultusunda hareket eder. Üçüncüsü ise şaşkın ve bir hedefi olmayan erkeklerdir. Bunlar ne kendileri bir şey yapabilirler ve ne de kendilerine gösterilen yoldan giderler" (6).

Hız. Ömer'in Ahmed b. Kayıs' a Nasihat Etmesi

- Ahme b. Kays şöyle anlatıyor: Hz. Ömer bana şu nasihatta bulundu; "Çok gülenin heybeti azalır. Çok şaka yapan kimseler insanlar tarafından hafife alınır ve halkın gözünde küçük görülür. Kim de çok konuşursa o çok hata yapar; çok hata yapan kimsenin de hayası azalır. Hayası azalanın takvası azalır. Takvası azalanınsa kalbi ölür" (7).

Hız. Ömer'in "Allah'ın Bazı kulları Vardır ki Kendisini Terketmek Suretiyle Bâtılı Öldürür, Yerine Getirmek Sûretiyle de Hakkı Yaşatır" Buyurması

- Hz. Ömer şöyle buyurmuştur: "Allah Teâlâ'nın bazı kulları vardır ki, kendisini terketmek suretiyle bâtılı öldürür, yerine getirmek sûretiyle de hakkı yaşatır ve insanları iyiliklere teşvik ederler! Teşvik edildikleri iyiliklere koşarlar. İnsanları kötülüklerden menederler; kendileri bir kötülükten menedildiklerinde ondan vazgeçerler. Korku ile ümit arasında bulunurlar. Görmedikleri halde Allah'a ve O'nun azabına kesinlikle inanırlar. Korku kendilerini Allah'a samimi olarak bağlanan ve dolayısıyla kurtulan kimselerden yapmıştır. Bu fani dünyayı, ebedî olan âhiretleri uğrunda feda ederler. Hayat onlar için bir nimet, ölümse cömertliktir. Öldüklerinde hurilerle evlendirilirler ve ölümsüz hizmetçilere sahip olurlar" (8).

Hız. Ömer in Çeşitli Nasihatları

- Hz. Ömer bir keresinde şunları söyledi: "Kitabın (Kur'an'ın) kapları ve ilmin pınarları olunuz! Allah Teâlâ'dan günlük rızınızı ısteyiniz" (9).

- Hz. Ömer şöyle buyurmuştur: "İşlediği günahlardan pişman olup tevbe eden kimselerle oturup kalkınız; çünkü böylelerinin kalbi herşeyden daha incedir".

- Hz. Ömer bir keresinde şöyle buyurmuştur: "Allah'tan korkan kimse öfkesinin arkasına düşüp intikam peşinde koşmaz ve her istediğini yapmaz. Eğer âhiret olmasaydı siz dünyayı daha farklı bir şekilde görürdünüz".

- Hz. Ömer şöyle buyurmuştur. "Kim insanlara âdil davranır ve nefsinden onların intikamını alırsa hayatta başarılı olur. Allah'a itaat ederek insanlar nazarında hakir olmak, günah işleyerek kazanılan büyüklükten daha hayırlıdır".

- Hz. Ömer şöyle buyurmuştur: "İnsanın büyüklüğü takvası, şerefi ve üstünlüğü dini, kişiliği ise güzel ahlakıdır. Korkaklık ve cesaret insanlarda yaratılıştan var olan şeylerdir. Cesur kişi tanıdığı ve tanımadığı kimseler için savaşı. Korkak kişilerse kendi anne ve babasından bile kaçır. Dünyanın zenginliği mal ise âhiretin ki takvâdır. Sizler bir Fârisi'den, bir Acem'den ya da bir Nebatî'den ancak takvâ ile üstün olabilirsiniz".

- Hz. Ömer, Ebu Musa el-Eş'arî'ye şunları yazdı: "Hikmet (akıl ve bilgi) yaşta değildir. O, Allah Teâlâ'nın dilediğine verdiği vergisidir. Kötü ahlaktan ve çirkin şeylerden uzak dur" (10).

- Hz. Ömer, oğlu Abdullah'a şöyle bir mektup yazdı: "Ey Abdullah! Sana Allah'tan korkmanı tavsiye ediyorum. Çünkü Allah Teâlâ kendisinden korkanları korur. Kendisine dayanıp güvenenleri mahcup etmez. O, kendisine borç verenleri mükâfaatlandırır; şükredenlere ise daha fazlasını verir. Takva her an için gözlerinin önünde bulunsun; amelinindireği kalbinin cılası olsun. çünkü niyeti olmayan kişinin ameli de yok demektir. Allah rızası için çalışmayan kimse hiç bir ecir kazanamaz. Merhameti olmayan bir kimsenin malı, eskisi olmayanın yenisi olamaz" (11).

- Hz. Ömer valilerinden bazılarına mektup yazarak şöyle buyurmuştur: "O büyük hesaptan önce nefsini hesaba çek. Kim bugünden nefsini hesaba çekerse Allah'ın rızasını kazanmış olur ki bu büyük bir mutluluktur. Dünya hayatının kendisini gaflete düşürdüğü ve günahların meşgul ettiği kimsenin sonu pişmanlıktır. Bu söylediklerimi aklından çıkar ma ki nehyedildiğin kötülükleri bırakmış olasın".

- Hz. Ömer, Şam valisi olan Muaviye b. Ebî Süfyan'a şu mektubu yazdı: "Hakka sarıl ve sakın ayrılma. Çünkü hak sana, hak sahiplerinin yerlerini gösterecektir. Haktan başkasıyla hükmedeyim deme. Selam" (12).

3. FASIL: MÜ'MİNLERİN EMİRİ Hz. ALİ'NİN NASİHATLARI

Hiz. Ali'nin Hiz. Ömer'e Nasihatta Bulunması

- Hiz. Ömer bir gün Hiz. Ali'ye "Ey Eba'l-Hasan! Bana nasihatta bulun!" dedi. Bunun üzerine Hiz. Ali şunları söyledi: "Yakînini (kesin bilgi ve inançlarını) şüpheye dönüştürme ve zanlarını hakikat sanma. şunu da unutma ki senin için ancak dünyada vermiş olduğun sadakalar, yaptığın adalet ve giyip de eskittiğin ve çürüttüğün şeyler vardır". Bu sözleri dinleyen Hiz. Ömer de "Doğru söyledin ey Eba'l-Hasan!" dedi (13).

- Hiz. Ali, Hiz. Ömer'e şunları söyledi: "Ey Mü'minlerin Emîri! Eğer senden önceki iki arkadaşına (Hiz. Peygamber'le Hiz. Ebubekir'e) katılmak istiyorsan uzun emellerden vazgeç, doyasıya yeme, eteğini kısalt, elbiseni ve ayakkabılarını yamala! Bu şekilde onlara katılmış olursun" (14).

Hiz. Ali'nin Bir Nasihatta Hayrın Hakikatından Bahsetmesi

- Hiz. Ali şöyle buyurmuştur: "Hayır, malının ve çocuklarının çoğalması demek değildir. Hayır; ilminin artması, yumuşak huylu ve güzel ahlaklı olup Allah Teâlâ'ya herkesten çok ibadet etmendir. Güzel ameller yaptığında Allah'a hamdedip kötülük işlediğinde de O'ndan bağışlanma dilemendir. Bil ki şu iki kişiden başka dünyadaki insanların hiçbirinde hayır yoktur: Birisi, bir günah işlediğinde derhal pişman olarak bu günahı sildiren kişidir. Diğer ise hayır yolunda koşan insandır. Kabul olunacağı cihetle takva ile yapılan hiç bir amel azımsanamaz. (15).

Hiz. Ali'nin Vurulduktan Sonra Oğlu Hasan'a Nasihatta Bulunması

- Hiz. Hasan, İbn Mülcem tarafından hançerle ağır şekilde yaralanan babası Hiz. Ali'nin huzuruna ağlayarak girdi. Hiz. Ali ona niçin ağladığını sordu. O da "Sen ahiretin ilk, dünyanın son gününde bulunduğun bir sırada nasıl ağlamayayım?" cevabını verdi. Bunun üzerine Hiz. Ali "Oğlum! dörder nasihattan oluşan su sözlerimi iyi dinle ve sakın unutma. Çünkü bunları unutmadığın sürece hiç birşey sana zarar veremez" dedi. Hiz. Hasan'ın "Babacığım! Bunlar nedir?" demesi üzerine de şöyle buyurdu: "En büyük zenginlik akıl, en büyük fakirlikse ahmaklıktır. En büyük cehâlet (bilgisizlik) kendini beğenmişlik; en büyük şeref de güzel ahlakıdır". Hiz. Hasan "Babacığım diğerleri nelerdir?" diye sorunca Hiz. Ali şunları söyledi: "Sakın ahmaklarla arkadaş olma. Çünkü ahmak bir insan fayda vereyim derken sana zarar verir. Sakın yalancılarla dost ve arkadaş olma! Çünkü böyle bir insan sana uzakları yakın, yakınları ise uzak gösterir. Sakın cimrilerle dost olayım deme; çünkü ihtiyacının olduğu şeyleri senden esirger. Sakın kötü insanlarla arkadaşlık yapma; çünkü kötüler seni çok ucuz birşeye dahi satar".

- Hiz. Ali, oğlu Hiz. Hasan'a şunları söylemiştir: "En iyi dost güzel ahlak, en iyi arkadaşsa akıldır. Edeb de en güzel mirastır. İnsanın kendisini beğenmesinden daha büyük vahşet yoktur".

- Hiz. Ali oğlu Hasan'a şöyle nasihat etmiştir: "Söyleyene değil, söylediği şeylere bak. Menfaata dayanmayanların dışında bütün dostluklar bir yerde kesilmeye mahkumdur" (16).

4. FASIL: EBU UBEYDE b. el-CERRAH (r.a.)'ın NASİHATLARI

Ebu Ubeyde'nin Ordusuna Nasihatta Bulunması

- Ebu Ubeyde b. el-Cerrah (r.a.) askerlerinin arasında dolaşarak şöyle diyordu: "Tertemiz elbiseler giyen nice kimseler vardır ki dinlerini kirletirler. Kendilerini büyük gören nice insan vardır ki gerçekte çok çalışınız. Geçmişte yaptığınız kötülükleri yaptığınız iyiliklerle temizlemeye çalışınız. Herhangi biriniz işlediği, yerle gök arasında dolduracak kötülükten sonra bir hasene (iyilik) işlerse bu iyilik bütün o kötülükleri silip süpürecektir" (17).

Ebu Ubeyde (r.a.)'ın Tauna Yakalandığında Vasiyette Bulunup Mü'minin Kalbinden Bahsetmesi

- Ebu Ubeyde (ra) Ürdünde tauna (koleraya) yakalandığında orada bulunan müslümanları yanına çağırarak şunları söyledi: 'Size tuttuğunuz takdirde daima hayır içerisinde bulunup hiç bir zarar görmeyeceğiniz bazı şeyler tavsiye edeceğim: Namazı kılıp zekatı veriniz; Ramazan orucunu tutunuz; sadaka verip hacc ve umre yapınız. Kendi aranızda birbirinize iyiliği tavsiye ediniz. Emirlerinize (yöneticilerinize) ihanet etmeyiniz ve kendilerine nasihat bulunuz. Dünyanın sizi helake sürüklemesine izin vermeyiniz. Şunu aklınızdan çıkarmayınız ki insan bin sene de yaşasa nihayet bir gün benim şu anda içinde bulunduğum acıklı duruma düşecektir. Allah Teâlâ Ademoğullarının üzerine ölümü yazmıştır. Ondandır kurtuluş yoktur ve her insan mutlaka ölecektir. İnsanların en akıllısı Rabbine en fazla itaat edip âhireti için çalışandır. Allah'ın selamı, rahmet ve bereketi sizlerin üzerine olsun! Ey Cebelin oğlu Muaz! Müslümanların namazlarını sen kıldır'. Bu sözlerden sonra Ebu Ubeyde (r.a.) vefat etti. Bunun üzerine Muaz b. Cebel (r.a.) kalkarak şunları söyledi: "Ey insanlar! Günahlarınızdan tevbe ederek Allah Teâlâya kesin dönüş yapınız. Çünkü huzuruna tevbe ederek gelmiş olanları bağışlaması Allah'ın üzerine haktır. Ancak kul hakları müstesnâdır. Çünkü kul, hakkını ödemediği sürece o kişinin rehinidir. İçinizden müslüman bir kardeşiyle küs olanlar varsa derhal onu bularak musafaha etsinler. Zira bir müslümanın, müslüman kardeşiyle üç günden fazla küs durması çok büyük bir günahıdır" (18).

- Ebu Ubeyde b. el-Cerrah şöyle buyurmuştur: "Mü'minin kalbi serçeye benzer. Her gün şu kadar defa alt-üst olup bir oraya, bir buraya döner" (19).

5. FASIL: MUAZ b. CEBEL (r.a.)'ın ÖĞÜTLERİ

- Adamın biri, misafirlerini uğurlamakta olduğu bir sırada Muaz b. Cebel (r.a.)'ın yanına geldi. Muaz ona şunları söyledi: “Sana şu iki şeyi tavsiye ediyorum: Bunların gereğini yerine getirirsen kurtulursun. Şunu asla unutma ki dünyadaki nasibin seni mutlaka bulacaktır. Asıl önemli olanı ve kendisine muhtaç olduğun, âhiretteki nasibindir. Sen âhiretteki nasibini dünyadakine tercih et. Öyle ki her nereye gidersen git o da seninle birlikte olsun” (20).

- Amr b. Meymun el-Evdî şöyle anlatıyor: Muaz b. Cebel bir gün aramızda ayağa kalkarak şunları söyledi: “Ey Evdoğulları! Ben Hz. Peygamber'in elçisiyim. Biliniz ki dönüş Allah'adır. İnsanın yolculuğu ya cennete ya da cehennemde son bulacaktır. Buralar dönüşü olmayan ikametgahlardır. Buralarda ölmeyecek cesetlerle sonsuza dek kalınacaktır” (21).

- Muaz b. Cebel (r.a.) oğluna şunları söylemiştir: “Oğlum! Namazlarını bir daha hiç kılamayacakmışcasına veda eder gibi kıl! Şunu bil ki mü'min bir takdim ettiği (yaptığı) diğeri geride bıraktığı iki güzellik arasında ölür” (22).

- Adamın biri Muaz b. Cebel (r.a.)'a “Bana birşey öğret” dedi. Onun “Öğreteceğim şeyde bana itaat edip onu yerine getirir misin?” demesi üzerine de “Bu konuda bütün gücümle çalışacağıma söz veririm” dedi. Bunun üzerine Muaz b. Cebel (r.a.) şunları söyledi: “O halde bazı günler oruç tut, bazı günler ye! Namaz kıl fakat uykudan da nasibini unutma. Rızkını temine çalış ama bunu yaparken de sakın doğruluktan ayrılm! Ancak müslüman olarak öl ve mazlumun bedduasını almaktan da sakın!” (23).

- Muaz b. Cebel (r.a.) şöyle buyurmuştur: “Şu üç şeyi işleyen kimseler Allah Teâlâ'nın gazabına uğrarlar: Gereksiz yere gülmek; uyanmamacasına deliksiz bir uykuya dalmak, acıkmadan yemek” (24).

- Muaz b. Cebel (r.a.) şöyle buyurmuştur: “sizler darlıkla imtihan edildiniz ve buna sabrettiniz. Yakında bolluk fitnesiyle de imtihan edileceksiniz. Sizler için en fazla korktuğum şey kadın fitnesidir. Kadınlar altın ve gümüş bilezikler taktıklarında, Şam yapısı ince elbiseler ve sırmalı Yemen kürkleri giydiklerinde zenginleri yorup fakirlere de kaldıramayacakları bir yük yükleyeceklerdir (25)

6. FASIL: ABDULLAH b. MES'UD (r.a.)'ın NASİHATLARI

- İbn Mesud (r.a.) şöyle buyurmuştur: “Ben ne dünyası ve ne de ahireti için çalışmaksızın boşboşuna duran kişileri sevmem” (26).

- İbn Mes'ud (r.a.) şöyle buyurmuştur: “Sakın herhangi birinizin gecesini yerinden bile kırmıldamaksızın, gündüzünü ise böcekler gibi oradan oraya sıçrayarak geçirdiğini görmeyeyim”.

- İbn Mes'ud (ra) şöyle buyurmuştur: “Dünyanın duruşu gitmiş geriye tortusu kalmıştır. Bugün ölüm, her müslüman için bir hediyedir” (27).

- İbn Mes'ud (r.a.) şöyle buyurmuştur: “Dünya, yağmur sularının biriktiği çukur gibidir. Onun saf kısmı gitmiş yalnızca tortusu kalmıştır”.

- İbn Mes'ud (r.a.) şöyle buyurmuştur: “İnsanların hiç hoşlanmadıkları şu iki şey, yani ölümle fakirlik, ne kadar güzel şeylerdir. Allah'a yemin ederim zenginlik ya da fakirlikten hangisiyle imtihan edilirim edileyim asla perva etmem. Çünkü zenginlikte zayıflara şefkat ve yardım, fakirlikte ise sabır vardır”.

- İbn Mes'ud (r.a.) şöyle buyurmuştur: “İnsan, zirvesine çıkmadıkça imanın hakikatına eremez. Yanında, fakirlik zenginlikten, tevazu şereften sevimli olmadıkça ve kendisini övenle yereni bir tutmadıkça da imanın zirvesine çıkamaz”.

- Abdullah b. Mes'ud'un talebeleri onun bu sözlerini şu şekilde yorumlamışlardır: “Helaldeki fakirlik, haram yollarla elde edilen zenginlikten; Allah'a itaat hususundaki tevazu, Allah'a isyan hususundaki şereften daha sevimli olmadıkça ve hak noktasında kendisini övenle yereni bir tutmadıkça imanın zirvesine çıkamaz”.

- İbn Mes'ud (r.a.) şöyle buyurmuştur: “Kendisinden başka ilah olmayan Allah'a yeminederim ki müslüman olarak sabahlayan ya da akşamlayan bir kimseye dünyanın bir musibeti zarar veremez” (28)

- İbn Mes'ud (r.a.) oturduğunda şunları söylerdi: “Siz gece ve gündüzün üzerinden geçtikleri yollarsınız. Her gelen gün ömrünüzün bir kısmını alıp götürmektedir. Siz işlediğiniz amelleri defterinizde bulacaksınız. Ölüm ansızın gelecektir. İnsanlar ettiklerini biçerler. Hayır ekenler iyi ve güzel şeyler, şer ve kötülük ekenler de pişmanlık biçeceklerdir. Ağır hareket edenlerin payını hiç kimse alamayacağı gibi hırslı ve payını bir an önce ele geçirmek isteyen kimseler de nasiplerinden fazlasını elde edemez. Kim bir hayra kavuşursa onu ona Allah Teâlâ vermiştir. Kim de bir kötülüktan korunursa onu Allah Teâlâ korumuştur. Takvâ sahipleri (müttakiler) insanların önder ve efendileri, fakihler ise öncüleridir. Onlarla oturup kalkmak insana fayda sağlar” (29)

- İbn Mes'ud (r.a.) şöyle buyurmuştur: “Siz hepiniz misafirsiniz Ellerinizdeki dünya malları da birer emanettir. Elbette ki bir gün gelecek misafir gidecek ve emanet olarak kullandığı eşyalar da gerçek sahibine iade edilecektir”.

- Adamın biri İbn Mes'ud'a gelerek ‘Ey Eba Abdırrahman! Bana derleyici ve yararlı bir nasihatla bulun!’ dedi. İbn Mes'ud' da şunları söyledi: “Allah Teâlâ'ya hiç bir şeyi ortak koşma! Kur'ân'dan ayrılma ve o nereye giderse sen de oraya git. Senden uzak ve sevmediğin bir kişiden de gelse hakkı kabul et! Bâtılı ise sevdiğin bir dostundan ya da bir yakından da gelse getirenin üzerine at ve onu kabul etme”.

- İbn Mes'ud (r.a.) şöyle buyurmuştur: “Hak ağır ve acı, bâtılsa hafif ve tatlıdır. Nice şehvetler ve arzular vardır ki tatmin edildiklerinde uzun süreli üzüntülere yol ayar.

- İbn Mes'ud (r.a.) şöyle buyurmuştur: Kalblerin birtakım şehvet ve arzuları, yine bir takimdönüşleri ve gevşemeleri vardır. Onun şehvet ve arzularını ganimet biliniz. Dönüşleri ve gevşemeleri anında ise onları bırakınız (30)

- Acem çiftçilerinin önderlerinden birkaç kişi Abdullah b. Mes'ud'un yanına geldi. Müslümanlar onların boyunlarının kalınlığına ve sıhhatliliklerine hayret ettiler. Bunun üzerine İbn Mes'ud şunları söyledi : “Siz kâfirleri cismen sıhhatli kalbense hastalıklı, diğer taraftan mü'minleri kalben sıhhatli cismense hastalıklı olarak görürsünüz. Allah'a yemin ederim ki eğer bedeniniz sıhhatli fakat kalbiniz hasta olsaydı Allah katında, pislik yuvarlayan böcekten daha değersiz olurdunuz” (31).

- İbn Mes'ud (Ta) şöyle buyurmuştur: “Herhangi biriniz dini konusunda başkalarını taklit etmesin. Çünkü taklit ettiği kişi iman ettiğinde o da iman etmiş kâfir olduğunda ise o da kâfir olmuş olacaktır. Eğer ille de birisine uymak istiyorsanız bari ölümlere uyunuz ve onları taklit ediniz. Çünkü yaşamakta olan bir insanın fitnesinden asla emin olunamaz”.

- İbn Mes'ud (r.a.) bir gün arkadaşlarına “Sakın herhangi biriniz “imma” olmasın!” dedi. Onların “Ey Eba Abdırrahman! İmmea da nedir?” diye sormaları üzerine de şunları söyledi: “İmmea “Ben halka bağıyım. Onlar doğru yolda olurlarsa ben de doğru yolda

olur; onlar dalalette (sapıklıkta) olursa ben de dalalette olurum” diyen kişidir. Allah’a yemin ederim ki halk tamamen kâfir olsa dahi siz kendinizi kâfir olmamak için zorlamak mecburiyetindeyiz” (32)

- İbn Mes’ud (r.a.) şöyle buyurmuştur: “Üç şey ve bir de dördüncüleri vardır ki bunlar üzerine Yemin etmiş olsaydım yeminim boşa girmezdi. Birincisi, Allah Teâlâ, İslâm’dan nasibi olanlarla olmayanları bir tutmayacaktır. İkincisi Allah Teâlâ bu dünyada yardımcısı olduğu kişileri kıyamet gününde de yardımsız bırakmayacaktır. Üçüncüsü kişi sevdikleriyle haşronulacaktır. Dördüncüsü yine yemin etsem yeminimin boşa çıkmayacağı birşeydir ki kimbu dünyada bir müslüman kardeşinin ayıbını örterse Allah Teâlâ da kıyamet gününde onun ayıplarını örtecektir” (33).

- İbn Mes’ud (r.a.) şöyle buyurmuştur: ‘Dünyaya talip olanlar Ahiretlerini kaybederler. Ahirete talip olanlar da dünyalarından taviz vermek zorunda kalırlar. Ey insanlar! Siz bâki olanı fâni olana tercih ediniz”.

- İbn Mes’ud (ra) şöyle buyurmuştur: “En doğru söz Allah’ın kitabıdır. Yapışılacak en kuvvetli kulp takvâ kelimesidir. En hayırlı millet (din) İbrahim (a.s.)’ın milletidir. Sünnetlerin en güzeli Hz. Peygamber’in sünnetidir. Hidayetlerin en hayırlısı Peygamberlerin hidayetidir. Sözlerin en üstünü Allah’ı zikretmektir. Kıssaların en güzeli Kur’ân’dır. İşlerin en iyisi hayırla sonuçlananları; en kötüsü ise sonradan icat olunanlarıdır. Az fakat yeterli olan, çok olup da insanı meşgul eden şeylerden daha hayırlıdır. Kurtarabileceğin bir nefis gereklerini yerine getiremeyeceğin bir emirlikten daha iyidir. Nefsini kınamanın ve hesaba çekmenin en kötüsü Ölüm anında yapılmasıdır. Nedametın en kötüsü ise kıyamet gününde olanıdır. Sapıklığın en kötüsü hidayetten sonra gelenidir. Zenginliğin en hayırlısı nefis zenginliğidir. Kalbde bulunanların en iyisi takvâ’dır. Şüphe küfürdür. Körlüğün en kötüsü kalb körlüğüdür. İçki bütün kötülüklerin anasıdır. Kadınlar şeytanın tuzaklarıdır. Gençlik bir çeşit deliliktir ölenlerin arkasından bağıra-çağıra ağlamak câhiliye âdetlerindendir. Bazı insanlar Cuma namazına en sonuncu olarak gelip Allah Teâlâ’yı çok az anmaktadır. Günahların en korkuncu ve en büyüğü yalandır. Mü’mine küfür fâsıklık, onunla savaşmaksa küfürdür. Bir mü’minin malı da aynen kanı gibi haramdır. Kim insanları bağışlarsa Allah da onu bağışlar Allah Teâlâ öfkesini yenenleri mükafatlandırır ve kendisinden af dileyenleri affeder; felaketlere karşı sabır gösterenleri güzel sonuçlara iletir. Kazançların en kötüsü faizden gelen kazançtır. Yiyeceklerin en kötüsü yetim malıdır. Talihli (said) kimse, başkalarının başına gelenlerden ders ve ibret alan kimsedir. Talihsiz (şaki) kimse de daha annesinin karnında iken talihsiz olan kişidir. Herhangi birinize dünya malından kanaat ettiği kadarı yeterlidir. Herkes sonunda dört arşınlık bir yere (kabre) girecektir. Gidiş âhirete doğrudur ve amellerin insan için önemli olanı en sonucusudur. Rivayetlerin en kötüsü yalan olanıdır. Ölümün en şereflişi şehitliktir. Belayı tanıyan insan ona karşı tedbir alır ve sabreder, tanımayansa dövünmek zorunda kalır. Kim gurura kapılırsa. Allah Teâlâ onu yerden yere vurur. Kim dünyaya güvenir ve onu dost edinmeye kalkarsa dünya onu yüzüstü bırakır. Şeytana itaat eden kimse Allah’a isyan etmiştir. Allah’a isyan eden kişi de O’nun azabına duçar olur”.

- İbn Abbas (r.a.) şöyle buyurmuştur: Kim riyakarlık Yapar ya da şöret peşinde koşarsa Allah Teâlâ kıyamet gününde onu tüm mahşer halkına teşhir eder. Kim büyüklük taslamaya kalkarsa Allah Teâlâ onu alçaltır ve kim de tevazu gösterirse onu da yüceltir” (34).

7. FASIL: SELMÂN-I FÂRİSÎ (r.a.)’ın NASİHATLARI

- Selmân-ı Fârisî (r.a.) şöyle buyurmuştur: Üç şey beni güldürdü, üç şey de ağlattı. Ölüm peşinde olduğu halde dünyayı ümit edebilen; kendisinden asla gaflet edilmediği halde kendisi gaflet içerisinde yüzenlere ve Rabb’inin kendisinden razı olup olmadığını bilmediği halde ağız dolusu kahkaha atanlara gülerim. Diğer taraftan Hz. Peygamber’den ve onun ashabından olan arkadaşlarımdan ayrılmama, can çekişirken karşılaşacağım zorluklara ve Âlemlerin Rabb’i olan Allah Teâlâ’nın huzuruna çıktığımda O’nun beni cennete mi yoksa cehenneme mi göndereceğini bilemeyeişime de ağlarım” (35).

- Selmân-ı Fârisî şöyle anlatıyor: “Allah Teâlâ kullarından biri hakkında şer ya da kötülük dilediğinde ondan haya duygusunu kaldırır. Bunun sonucunda da o kişiden merhamet çekip alınır. Böylece diğer insanlar onu kötü ahlaklı hâsin ve kaba biri olarak tanırlar ve bunun içinde sevmezler. Bu şekilde ondan emânet (güvenirlilik) de alınır ve insan onu bir hain olarak görür. Sonuçta da İslâm’ın ipi onun boynundan çözülür ve lanetlenir” (36).

- Selmân-ı Fârisî şöyle buyurmuştur: Mü’min yanında hem hastalığını anlayıp hem de tedavisini yapan bir doktorun bulunduğu hastaya benzer. Hasta kendisine zararı dokunacak bir şey yemek istediğinde doktor ona “Sakin bunu yeme; çünkü seni ölüme götürür” der ve iyileşinceye kadar da onun yanından ayrılmaz. Mü’min de böyledir. Allah Teâlâ onu yapmak istediği kötü şeylerden alıkor; ölünceye kadar kontrol altında tutarak cennetine dâhil eder” (37).

- Selmân-ı Fârisî (r.a.) kendisine bir mektup yazarak “Buraya, mukaddes topraklara gel!” diyen Ebu’d-Derdâ (r.a.)’a şu cevabı yazdı: “Hiç bir toprak parçası insanı takdis edemez; onu ancak amelleri takdis edilebilir. Duyduğuma göre doktor olmuşsun (kadı olarak tayin edilmişsin). Eğer hastalarını iyileştirebiliyorsan ne mutlu sana! Şayet bu işine ehil olmayıp da bu yüzden bir insanın ölümüne sebep olursan cehenneme girmekten kork!” Bu mektubu aldığı günden sonra Ebu’d-Derdâ aralarında hüküm verdiği kişileri tekrar çağırarak onlara “Ben bu işte henüz yeniyim; bunun için de aranızdaki meseleyi bir kere daha anlatırım” derdi (38).

8. FASIL: EBU’D-DERDÂ’NIN NASİHATLARI

- Ebu’d-Derdâ (r.a.) şöyle buyurmuştur: “Siz Hayırlarınızı sevdiğiniz ve hakkınızda verilen hak hükümleri kabul ettiğiniz sürece hayırdasınız demektir. Biliniz ki hakkı kabul eden kişi onunla amel etmiş gibidir” (39).

- Ebu’d-Derdâ (r.a.) şöyle buyurmuştur: “İnsanlara sorumlu tutulmadıkları şeyleri yüklemeye kalkmayınız. Onları Rabb’leri namına hesaba çekmeyiniz. Ey Ademoğlu! Sen yalnızca kendi nefsine ve ameline bak. Çünkü başkalarının işlerini araştıran kişi uzun süreli üzüntülere ve asla dinmeyen bir öfkeye duçar olur” (40).

- Ebu’d-Derdâ (r.a.) şöyle buyurmuştur: “Allah Teâlâ’ya, sanki kendisini görüyormuş gibi ibadet ediniz. Nefislerinizi ölümlerden sayınız. Unutmayınız ki geçiminizi temin eden az birşey sizi meşgul edip gaflete düşürecek çok maldan daha hayırlıdır. Biliniz ki doğruluk ve iyilik hiç bir zaman çürümez, silinmez; günahsa asla unutulmaz”.

- Ebu’d-Derdâ (r.a.) şöyle buyurmuştur: “Hayır mal ve evladının çok olması demek değildir. Hayır ilminin artması ve Allah Teâlâ’ya ibadette diğer insanlarla yarışmandır. iyilik yaptığında Allah’a hamdedip, kötülük yaptığında ise O’ndan bağışlanma dilemendir” (41).

- Ebu'd-Derdâ (r.a.) şöyle buyurmuştur: “Mü'min, haberi olmadığı halde mü'minlerin kalben kendisine buğzetmelerinden sakınsın. Bunun ne demek olduğunu biliyor musunuz? Kul tenhalarda ve yalnız başına kaldığında Allah'a isyan ederse, Allah Teâlâ da haberi olmadığı halde mü'minlerin kalbine onun buğzunu atar” (42).

- Ebu'd-Derdâ (r.a.) şöyle buyurmuştur: “İmanın zirvesi Allah'ın hükmüne karşı sabır ve kadere rıza göstermektir; ihlaslı ve samimi olarak tevekkül edip Allah'a tam manasıyla teslim olmaktır” (43)

- Ebu'd-Derdâ (r.a.) şöyle buyurmuştur: “Dünya malını biriktirmeye çok düşkün olup ağızını deliler gibi açan, sahip olduklarını görmeyip de başkalarının ellerindeki gören kimselerin vay haline! Bu kişi, eğer mü'min olsaydı gecesini gündüzüne katarak çalışacaktı. Ağır bir hesaptan ve korkunç bir azaptan dolayı vay onun başına geleceklere”.

- Ebu'd-Derdâ (r.a.) bir keresinde şöyle buyurmuştur: “Ey Şam halkı! Tüketemeyeceğiniz şeyleri biriktirmeye, içerisinde oturamayacağınız binalar inşa etmeye, ulaşamayacağınız emeller peşinde koşmaya utanmıyor musunuz? Sizden öncekiler de habire mal yığıyorlar; uzun emeller peşinde koşup sağlam binalar inşa ediyorlardı. Ama ne oldu? Sonunda helak oldular; besledikleri emel ve ümitleri yıkıldı, o sağlam binaları virane haline geldi. Bildiğiniz gibi Ad kavmi Aden ile Umman arasını mal ve evlatlarıyla doldurmuşlardı. Peki söyleyin bakalım bugün içinizden kim onların mirasını benden iki dirheme satın alır?” (44).

- Ebu'd-Derdâ (r.a.) şöyle buyurmuştur: “Ey mal sahipleri! Kendisine karşı sizinle bizim aramızda hiç bir farkın kalmayacağı gün gelmeden önce kendinizi mallarınızla serinletiniz”. Ebu'd -Derdâ daha sonra sözlerini şöyle sürdürdü: “Ey insanlar! Sizler için, sizi gaflete düşürecek, nimetteki gizli şehvetten korkuyorum. Bu da tıka-basa yeyip karnınızı doyurduğunuz halde ilimce aç olduğunuz zamandır. En hayırlınız, arkadaşına “Gel ölmeden önce oruç tatalım”, en kötünüz de arkadaşlarına “Gelin, ölmeden önce yeyip içelim ve eğlenelim” diyen kişidir”. Ebu'd-Derdâ (ra) bina yapan bazı insanlara rastladığında “Siz Allah Teâlâ'nın harap etmek istediği dünyayı imara ve yenilemeye çalışıyorsunuz; ama biliniz ki sonunda O'nun dediği olacaktır”; yolu viranelere düştüğünde ise “Ey harâbeler harâbesi! Hani daha önceki sahiplerin!” buyurmuştur (45).

- Ebu'd-Derdâ (r.a.) şöyle buyurmuştur: “Halkın hoşuna gitmeyen üç şeyi severim. Bunlar fakirlik, hastalık ve ölümdür. Ölümü, beni Rabb'ime kavuşturacağı için, fakirliği ahçak gönüllülük verdiği ve hastalığı da günahlarıma keffaret olacağı için severim”.

- Ebu'd-Derdâ (r.a.) bir cenaze gördüğünde şöyle derdi: “Siz gidin, biz de arkanızdan geliyoruz. Ölümden daha güzel ve büyük bir nasihat yoktur. Vaiz olarak insana ölüm kâfidir. İnsanların birbiri arkasından gittiklerini gördüğü halde bundan ibret almayan kişinin aklı yoktur” (46).

- Ebu'd-Derdâ (r.a.) buyurmuştur: “Halkın gizli hallerini araştıranlar onların güvenini kaybeder. Kötü durumlara karşı hazırlıksız olan kişi de başına gelen musibetlere sabredemez. Halka küfrettiğinde onlar da sana küfredecektir; fakat sen onları terketsen bile onlar seni terketmeyecektir”. Bunları dinleyen kişinin “O halde bana ne yapmamı önerirsin?” demesi üzerine de “Bolluk zamanlarında, fakirlik günlerinde almak üzere borç ver” buyurdu (47).

- Ebu'd-Derdâ (r.a.) şöyle buyurmuştur: “Kim ölümü çok hatırlarsa onun sevinci ve hasedi azalır” (48)

- Ebu'd-Derdâ (r.a.) şöyle buyurmuştur: “Sizlerin tekeffül edildiğiniz şeyler için çaba gösterip vekili olduğunuz şeyleri ihmal ettiğinizi görüyorum. Bizler sizin kötülerinizi bir baytarın atlardan anladığından daha iyi anlar ve tanırız. Bunlar namazlarını kazaya ya da son ana bırakırlar; Kur'an'ı çok az dinlerler. Kölelerini azat ettikleri halde sanki azat etmemiş gibi olurlar”.

- Ebu'd-Derdâ (r.a.) şöyle buyurmuştur: “Tüm zamanlarınızı Hayır ve iyilikler yapmak için harcayınız. Allah'ın dilediğine nasip ettiği rahmet damlalarını elde etmeye çalışınız. Allah Teâlâ'dan ayıplarınızı örtmesini ve korkularınızı emniyete dönüştürmesini isteyiniz” (49).

- Ebu'd-Derdâ (r.a.), “Bana, kendisiyle Allah'ın yardım ve faydasına mazhar olabileceğim bir kelime öğret” diyen bir adama şunları söyledi: “Bir değil iki, üç, dört hatta beş şey öğreteyim ki kim bunlarla amel ederse Allah Teâlâ katında yüce dereceler elde eder. Yalnızca helal kılınan şeyleri ye! Ancak helalden kazanacağın gibi ailene de helalden başkasını götürme! Allah'tan günlük rızkını iste. Sabahleyin kalktığında kendini dirilerden say ve sana küfredip aleyhinde bulunan kimseyi Allah için bağışla! Bir kötülük işlediğinde de Allah'tan bağışlanma dile!” (50).

- Ebu'd-Derdâ (r.a.) şöyle buyurmuştur: “Göğüs kemikleri yaşlılıktan dolayı birbirine geçmiş de olsa herhangi birinizin dünya sevgisi genç kalacaktır. Bundan Allah Teâlâ'nın kalblerini takva için imtihan ettiği kişiler müstesnâdır ki böyleleri de oldukça azdır” (51).

- Ebu'd-Derdâ (ra) şöyle buyurmuştur: “Şu üç şey Ademoğlunun işlerinin temelini oluşturur: Başına gelen musibetlerden yakınmaması, acı ve hastalıklarını kimseye söylememesi, dilini ve nefsinin islah edip temizlemesi” (52).

- Ebu'd-Derdâ (r.a.) şöyle buyurmuştur: “Mazlumların ve yetimlerin beddualarından sakınınız! Çünkü bu ikisinin bedduası geceleyin, herkesin uykuda bulunduğu bir sırada Allah Teâlâ'ya ulaşır!”.

- Ebu'd-Derdâ (ra) şöyle buyurmuştur: “Kendisine zulmedebileceğim insanlar arasında en çok korktuğum, bana karşı yalnızca Allah Teâlâ'dan yardım dileyen kimsedir” (53).

- Ebu'd-Derdâ (r.a.) Selmân-ı Fârisî'ye şu mektubu yazmıştır: “Ey kardeşim! Başına geldiğinde kulluk yapamayacağın belalara duçar olmazdan önce boş zamanlarını değerlendir ve musibete uğramış kimselerin duasını ganimet bil. Ey kardeşim! Mescidi kendine ev edin. Çünkü ben Hz. Peygamber'in “Mescitler müttakilerin evleridir” buyurduğunu işittim. AllahTeâlâ mescitleri ev edinenlere rahat ve huzuru ve köprü (sırat) üzerinde Rabb'in rızasına doğru girmeyi va'detmiştir. Ey kardeşim! Yetime merhamet göster. Onu kendine yaklaştırıp başını sıvazla! Ona kendi yemeğinden yedir; çünkü ben, Hz. Peygamberin, kalbinin katılığından şikayet eden bir kişiye şöyle buyurduğunu işittim: “Kalbinin yumuşamasını istiyorsan yerimi kendine yaklaştırıp başını sıvazla! Ona kendi yemeğinden yedir!” Ey kardeşim! Sakın çok şükrunü eda edemeyeceğin dünya mallarını yığayım deme! Çünkü ben Hz. Peygamber'in bu konuda “Dünyada mal ve servet sahibi olup da Allah'a itaat etmiş olan kişi kıyamet gününde malları önünde olduğu halde gelir. Sıratın geçtiği sırada köprünün her esneyişinde mal kendisine “Yürü, korkma! Çünkü sen üzerine farz kılınan hakkı eda ettin!” der. Dünyada Allah'a itaat etmeyen mal sahipleri de malları omuzlarında olduğu halde gelir. Üzerinden geçtiği sırada sıratın her sarsılışında malı ona ‘Dünyada iken Allah Teâlâ'nın benim hakkımda sana yüklediği şeyleri yerine getirmediğin için vay başına geleceklere der” buyurduğunu işittim. Ey kardeşim! Duyduğuma göre bir hizmetçi satın almışsın. Hz. Peygamber “Kendisine hizmet edilmediği sürece kul Allah'tan, Allah da kuldandır. Ama kendisine hizmet edildiğinde o kul üzerine hesap (sorguya çekilme) vacip olur” buyurmuşlardır. Bir keresinde hanımım Ümmü'd-Derdâ benden bir hizmetçi istedi. O sırada bir hizmetçi alabilecek durumda olmama rağmen Hz. Peygamber'den işittiğim bu sözlerden dolayı almadım. Ey kardeşim! Kıyamet gününde hesaba çekilmeyeceğimizi kim garanti edebilir? Ey kardeşim! Sakın Hz. Peygamber'in arkadaşımı, sahabisiyim diye aldanma. Çünkü biz ondan sonra nice yıldır yaşıyoruz ve bu arada neler yaptığımızı da Allah Teâlâ daha iyi bilir” (54).

- Ebu'd-Derdâ (r.a.) bir arkadaşına şunları yazmıştır: “Ey kardeşim! Şu anda sahipolduğun herşey senden önce, başkalarının idi; senden sonra da yine başkalarının olacaktır. Bu dünyadan eline geçecek ve sahibi olabileceğin tek şey nefsin için önden gönderdiğin amellerindir. O halde kendin için ameller edinmeye bak. Çünkü sen, mazeret kabul etmeyecek bir zatın huzuruna gideceksin. Dünya malını ise senden sonra seni övmeyecek kişiler için yığıyorsun. Yıgılmış olduğun bu malları, vefatından sonra ya onunla Allah’a itaat edip senin aksine mesut olacak bir kişiye ya da onunla Allah’a isyanda bulunup senin gibi bedbaht olacak bir kişiye bırakacaksın. Allah’a yemin ederim ki bunların hiç biri kendisini sırtında taşıyacağın mallara değmez. Sakın onu kendine tercih etme. Malının gideriyle Allah’ın rahmetini, kalanıyla da rızkını ümit et! Selam üzerine olsun!” (55).

- Ebu'd-Derdâ (r.a.) Mesleme b. Muhalled’e şunları yazdı: “Allah Teâlâ kendi tâatıyla amel eden kullarını sever. O sevdiği kimseyi halka da sevdirebilir. Kim de yasakladığı şeyleri işlemekle kendisine isyan ederse Allah Teâlâ ona buğzeder. Bunun sonucunda da o kişiyi halka kendisine buğzedilecek biri olarak tanıtır” (56).

- Ebu'd-Derdâ (r.a.) şöyle buyurmuştur: “İslâm ancak itaat edilmek için vardır. Hayır cemaattadır. Nasihat da Allah, halife ve bütün mü'minler içindir” (57).

9. FASIL: EBU ZERR (r.a.)’İN NASİHATLARI

- Ebu Zerr (r.a.) bir keresinde Kâbe’nin yanında durarak “Ey insanlar! Ben Gıfar kabilesinden Cündüb isimli kişiyim. Sizleri seven ve daima iyiliğinizi isteyen bir kardeşiniz olarak sözlerime kulak veriniz!” dedi. İnsanların etrafına toplanması üzerine de şunları söyledi: Sizden biriniz bir yolculuğa çıkmak istediğinde o yolculuk için gerekli hazırlıkları yapar mı?” insanların Evet, tabii ki yapardı’ demeleri üzerine de “İşte bu yolculukların en uzununu kıyamet yolculuğudur. O halde onun için gerekli hazırlıklarınızı yapınız!” dedi. çevresindekiler “Peki neler hazırlamalıyız?” diye sorunca da şöyle buyurdu: Bu yolculuğun büyük sıkıntılarından kurtulmak için hacc yapınız. Kabirlerinizden kalkıp da mahşer yerine varıncaya kadar yürüyeceğiniz uzun yol için sıcak günlerde oruç tutunuz. Kabirlerin vahşet ve yalnızlığını düşünerek gece karanlığında namaz kılınız. O büyük günün zorluklarından kurtulmak istiyorsanız ya hayır söyleyiniz yahut da susunuz. Sahip olduğunuz mallarınızdan sadaka veriniz. Günlerinizin yarısını helalinden kazanmak diğer yarısını da ahiretiniz için geçiriniz. Üçüncü birşeyle uğraşmanız ise size fayda değil zarar verir. Malını iki kısma ayır; bir kısmını aile efradınıza harcayın, diğer kısmını ise önden, ahiretiniz için azık olarak gönderin. Malınız konusunda bunların dışında yapacağınız şeyler size ancak zarar verecektir”. Sonra yüksek sesle “Ey insanlar! Sizleri sonu olmayan ve asla ulaşamayacağınız bir hedefin hırsı öldürmüştür” buyurdu (58).

- Ebu Zerr (r.a.) şöyle buyurmuştur: “İnsan bu dünyaya ölmek için gelir. Yıkılıp harap olması için ev yapar; sonsuz olanı terkedip geçici şeyler uğrunda tüm güçlerini harcarlar. İnsanların hoşlanmadığı şu üç şey ne güzeldir. Ölüm, hastalık ve fakirlik” (59).

10. FASIL: HUZAYFE b. YEMAN’IN NASİHATLARI

Hüzeyfe (r.a.)’ın Yaşayan ölümlerin kimler olduğundan Bahsetmesi

- Ebu’t-Tufeyl şöyle anlatıyor: Hüzeyfe b. Yeman’ı şöyle derken dinledim: “Ey insanlar! Niçin benden birşeyler sormuyorsunuz? Diğerleri iyilikleri ve hayırları sorarken ben Hz. Peygamber’den daima şerleri ve kötülükleri soruyordum. Niçin benden yaşayan ölümleri sormuyorsunuz? Allah Teâlâ, Muhammed’i peygamber olarak gönderdi. O da insanları dalâletten hidâyete, küfürden imana çağırdı. Onun çağırısına uyanlar, doğru yola giymek suretiyle canlı iken canlandılar. Onu kabul etmeyenler ise batıla sapmak suretiyle canlı iken öldüler. Hz. Peygamber’den sonra halifelik dönemi geldi. Ancak bir zaman gelecektir ki halifelik yerini zorba ve zalim bir saltanata bırakacaktır. O zaman bazı insanlar kalbiyle, el ve diliyle ona karşı koyar ki bunlar vazifelerini tam olarak yerine getirmiş sayılır. Bazıları da elleriyle değil kalb ve diliyle karşı koyar ki bunlar vazifelerinin bir kısmını yapmamış demektir. Bazıları ise yalnızca kalbleriyle karşı koyup elini ve dilini tutar ki bunlar da görevlerinin ancak üçte birini yerine getirmiş olurlar. Bir de kalb, dil ve elinden hiç birisiyle karşı koymayanlar vardır ki işte bunlar da yaşayan ölümlerdir” (60).

Hüzeyfe (r. a.)’ın “Dört Çeşit Kalb Vardır” Buyurması

- Hüzeyfe (r.a.) şöyle buyurmuştur: Dört çeşit kalb vardır. Birincisi kılıflı ve bomboş olan kalbdır ki bu kafirin kalbidir. İkincisi iki yüzlü olanlardır ki bu da münafıkların kalbidir. Üçüncüsü dümdüz ve içerisinde pırıl pırıl parlayan bin kandilin bulunduğu kalbdır ki bu da mü'minin kalbidir. Dördüncüsü ise içerisinden hem nifak ve hem de iman bulunan kalbdır İman temiz sularla sulanan ağaca benzer. Nifaksa irin ve kanla bezenen çibana benzer” (61)

Hüzeyfe (r.a.)’ın Fitne ve Diğer Bazı Şeyler Hakkında Nasihatlarında Bulunması

- Hüzeyfe (r.a.) şöyle buyurmuştur: “Kendilerine arzolanup da emmiş oldukları fitneler kalbler üzerinde siyah noktalar meydana getirir. Kendisine arzolunan fitneyi reddeden kalbde de beyaz bir nokta oluşur. Herhangi biriniz karşılaştığı fitneden sonra kalbinde oluşan noktanın beyaz mı yoksa siyah mı oluştuğunu öğrenmek istiyorsa kendisini yoklasın. Eğer daha önceleri haram gördüğü birşeyi helal, ya da helal gördüğünü haram sayıyorsa onun kalbi fitneye maruz kalmış demektir” (62).

- Hüzeyfe (r.a.) şöyle buyurmuştur: “Fitnelerden uzak durunuz. Sakın herhangi biriniz gözünü ona dikmesin. Allah’a yemin ederim ki fitne, kendisine göz dikenleri tıpkı selin önüne geleni sürükleyerek götürdüğü gibi sürükler! Fitneler insana hak suretinde görünür. Kişi ancak içine girdiğinde onun fitne olduğunu anlayabilir. Bir fitneyle karşılaştığınızda evlerinizde oturup kılıçlarınızı kınına ve yaylarınızın iplerini koparınız” (63).

- Hüzeyfe (r.a.) şöyle buyurmuştur: “Katıksız şarap bile insan aklını fitneler kadar gideremez”

- Hüzeyfe (r.a.) şöyle buyurmuştur: “İnsanlar üzerine öyle bir zaman gelecektir ki suda boğulmakta olan bir kişinin duası gibi dua edenlerin dışında hiç kimse kurtulamayacaktır” (64).

- Hüzeyfe (r.a.) şöyle buyurmuştur: “Sizin Hayırlınız dünyası için ahiretini ya da ahireti için dünyasını terkedenler değildir. Hayırlılarınız her ikisinden de nasibini unutmayanlarınızdır” (65).

11. FASIL: ÜBEYY b. KA'B (r.a.)'ın NASİHATLARI

- Übeyy b. Ka'b, "Bana tavsiyede bulun" diyen bir kişiye şunları söyledi: "Allah'ın kitabını kendine önder edin. Hakem olarak ona razı ol. Çünkü Hz. Peygamber bizler için halef olarak onu bırakmışlardır. O isteği asla reddedilmeyecek bir şefahtı ve itham edilemeyecek bir şahittir. O hem sizden ve hem de daha önceki ümmetlerden bahsetmektedir. Onda ferdî ve sosyal hükümlerin yanısıra sizlerin ve daha sonrakilerin haberleri de vardır".

- Übeyy b. Ka'b (ra) şöyle buyurmuştur: "Allah Teâlâ kendisi için birşeyden vazgeçen kullarına onun yerine, hiç beklemediği bir yerden çok daha hayırlısını verir. Kim de bu konuda gevşeklik gösterirse Allah Teâlâ onu hiç beklemediği bir yerden çeşitli sıkıntılara duçar eyler" (66)

- Übeyy b. Ka'b (ra) şöyle buyurmuştur: "Mü'min şu dört şey arasındadır: Başına birşey geldiğinde sabreder; kendisine birşey verildiğinde de şükreder. Konuştuğunda doğru söyler, iki kişi arasında hükmetmesi gerektiğinde adaletle hükmeder. Allah Teâlâ onun hakkında "Nûr üstüne nûrdur (nû'run ala nûr)" (Nûr/35) buyurmaktadır. Onun için şu beş şey; konuşması, ilmi, bir yere girişi ve bir yerden çıkışı ve kıyamet gününde son varacağı yer nurdur. Kafir içinde şu beş şey; sözleri, amelleri, girdiği, çıktığı ve kıyamet gününde varacağı yer karanlıktır" (67).

- Cebr veya Cüveybir isimli bir kişi şöyle anlatmıştır: Halifelîği döneminde Hz. Ömer'den bir cariye istemek üzere Medine'ye gittim. Oraya vardığımda doğruca onun yanına gittim. Allah Teâlâ bana keskin bir zeka ve güzel konuşma kabiliyeti vermişti. Hz. Ömer'in huzurunda dünyadan bahsettim ve onun değerini hiç mesabesine indirdim. Hz. Ömer'in yanında bir kişi vardı. Sözlerimi bitirdikten sonra bu kişi şunları söyledi: "Dünyayı bu derecekötülemen dışında bütün söylediklerin çok doğrudur. Sen dünyanın ne olduğunu biliyor musun? O bizi ahirete götürecek bir binek ve bu yolculuktaki azığımızdır. İnsan kıyamet gününde, bu dünyada işlemiş olduğu amellerinden dolayı mükafaatlandırılacaktır". Bu kişi dünyayı benden daha güzel değerlendirmişti. Bunun üzerine Hz. Ömer'e "Ey Mü'minlerin Emîri! Yanınızdaki şahıs kimdir?" diye sordum. "Bu, müslümanların efendisi Ubeyy b. Ka'b'dır" cevabını verdi (68).

- Übeyy b. Ka'b bir keresinde kendisinden nasihat isteyen bir kişiye şunları söyledi: "Sakin seni ilgilendirmeyen şeylere karışma. Düşmanından uzak durduğun gibi dostlarından da sakın. Ölen kimselere gıpta ettiğin noktalar hâric yaşayan kimselerin hiç birşeyine gıpta etme. İhtiyacını onu önemsemeyen kimselere açma ve böylelerinden hiç birşey isteme!" (69).

12. FASIL: ZEYD b. SÂBİT (r.a.)'ın NASİHATLARI

- Zeyd b. Sâbit (r.a.) Übeyy b. Ka'b'a şu mektubu yazmıştır: "Allah Teâlâ dili kalbin tercümanı olarak yaratmıştır. Kalbi de dilin kendisine itaat ettiği koruyucu bir merkez yapmıştır. Kalb ile dil arasında tam bir uyum bulunduğu ve dil kalbin emri altında olduğu sürece sözler düzenli olur ve dil sürçüp hata yapmaz. Kalbinin diline hakim olamadığı kişide akıl ve hayır yoktur. Kişi, kalbi istemediği halde diline gelen herşeyi söylediğinde sanki kendi burnunu eliyle kesmiş gibi olur. Akıllı insan sözlerini tartarak söyler. İnsan sözlerini fiilleriyle dengeleyip tasdik ettiğinde daha etkili olur. Cimrilere sözleriyle cömertlik yaptıkları halde fiilleriyle bunu yalanladıklarına bilmem dikkat ettin mi"? Bunun sebebi dillerinin, kalblerini dinlememesidir. Kendi ayıplarını görmeyip de başkalarının ayıplarıyla uğraşan kişi kendi yükünü bırakıp da başkalarının yükünü taşıyan kimse gibidir. Selam üzerine olsun!" (70)

13. FASIL: ABDULLAH b. ABBAS (r.a.)'ın NASİHATLARI

- Abdullah b. Abbas (r.a.) şöyle buyurmuştur: "Ey günahkar! Sakin işlemiş olduğun günahların kötü sonuçlarından emin olma! Çoğu zaman işlenen bir günahı daha büyük ikinci günah izler. Ancak senin, sağında ve solunda bulunan meleklerden utanmaman işlediğin günahın daha korkunç birşeydir. Allah Teâlâ'nın senin hakkında nasıl bir hüküm vereceğini bilmediğin halde günah işlerken gülmen işlediğin günahın daha büyüktür. Bir günah işlediğinde sevinmen o günahın daha korkunçtur. Bir günahı işleyemediğinden dolayı üzüntü duymak, işlemiş olduğunda kazanacağın günahın daha büyüktür. Bir günah işlediğin sırada kalbinin seni gören Allah'tan çekinip ürpermemesi, o sırada rüzgar tarafından sallanan bir kapı perdesinden korkmak işlediğin günahın daha korkunçtur. Azap olunasıca! Sen Eyyüb (a.s.)'in ondan dolayı Allah Teâlâ'nın kendisini mal ve bedence birçok belalara duçar ettiği günahının ne olduğunu biliyor musun? Eyyüb (a.s.)'in günahı mâni olabileceği bir zulmü üzerinden gidermesini isteyen bir fakire yardım etmemesidir. O emr-i bi'l-ma'ruf yaparak zâlimi zulmünden alıkoymaya çaba göstermedi. Böylece Allah Teâlâ da onu birçok belalara duçar eyledi" (71).

- Abdullah b. Abbas (r.a.) şöyle buyurmuştur: "Farzları yerine getir. Allah Teâlâ'nın senin üzerinde bulunan haklarını öde ve bunu yaparken de O'ndan yardım dile. Çünkü Allah niyeti hâlis olan kullarını, hoşlarına gitmeyecek şeylerden korur. O yegane mülk sahibi olup dilediğini yapar".

- Abdullah b. Abbas (r.a.) şöyle buyurmuştur: "Hiç bir mü'min ya da fâsık yoktur ki Allah Teâlâ ona helalinden rızık yazmış olmasın. Eğer sabrederse olursa Allah'ın kendisine yazdığı helal rızıkta kavuşur. Ancak acele eder de haramdan kazanmaya kalkarsa Allah Teâlâ kazandığı kadarını onun helal olan rızıkından keser" (72).

14. FASIL: ABDULLAH b. ÖMER'İN NASİHATLARI

- Abdullah b. Ömer (r.a.) şöyle buyurmuştur: "Kendisi katında makbul bir kimse de olsa herhangi bir kul bir dünyalık elde ettiğinde Allah Teâlâ onun kendi katındaki derecelerini eksiltir".

- Abdullah b. Ömer (r.a.) şöyle buyurmuştur: "İnsanları dünyayı ahirete tercih etmelerinden dolayı ahlak kabul etmedikçe kişi iman hakikatına ulaşamaz" (73)

- Mücahid şöyle anlatıyor: Bir gün İbn Ömer'le birlikte dolaşıyorduk. Bir harabenin yanından geçerken İbn Ömer bana "Şu harabeye sahiplerinin ne olduğunu sor!" dedi: "Ey harebe! Sahiplerine ne oldu?" dediğimde de "Onlar gittiler; geride sadece amelleri kaldı" buyurdu (74).

15. FASIL: ABDULLAH b. ZÜBEYR (r.a.)'ın NASİHATLARI

- Vehb b. Keysan şöyle anlatıyor: Abdullah b. Zübeyr bana bir mektup yazarak şunları söyledi: “Takvâ sahiplerinin, kendileriyle tanındığı bazı alametleri vardır. Onlar, kendileri de bu alametleri nefislerinde görürler. Bunlar bela ve musibetlere sabredip Allah’ın kaza ve kaderine razı olmak, nimetlere şükredip Kur’ân’ın hükümlerine boyun eğmektir. İmam (yönetici, devlet başkanı) pazara benzer. Pazara ancak satılabilecek mallar getirilir. Eğer yönetici hakkı satarsa kendisine hak getirilir ve yanına da hakka mensup kişiler gelir. Yok eğer bâtil satarsa kendisine bâtil getirilir ve yanına da bâtila mensup kişiler gelir” (75).

16. FASIL: Hz. HASAN’IN NASİHATLARI

- Hz. Hasan şöyle buyurmuştur: “Dünya kendisini isteyen kişiyi yere vurur. Dünyayı istemeyen kişilerse onu kim yerse yesin asla umursamazlar. Dünyayı çok isteyen kişi, dünya kimin elinde bulunuyorsa ona köle olur. Dünyanın azı kâfidir; çoğu ise insanı zengin etmez. İki günü birbirine eşit olan kişi aldanmıştır. Bir önceki günü bu gününden hayırlı olan kişiye zarar etmiştir. Noksanlıklarını göremeyen insanın noksanı çok demektir. Böyle bir insan için de ölüm daha hayırlıdır” (76).

- Hz. Hasan şöyle buyurmuştur: “Biliniz ki halimlik (yumuşak huyluluk) süstür; vefakarlık zenginliktir. Acelecilik ahmaklık, yolculuksa zaafıdır. Dünyayı isteyen kişilerle oturup kalkmak ayıp; fâsıklarla ihtilatsa şüpheyi celbedecek birşeydir”.

- Hz. Hasan şöyle buyurmuştur: “İnsanlar dört kısımdır. Birincisi dünyadan nasipleri olup da ahlaktan yoksun olanlardır. İkinci kısım insanlar ahlaklı fakat dünyadan nasibi olmayanlardır. Üçüncüsü ne ahlaktan ve ne de dünyadan nasibi olmayanlardır ki insanların en kötüsü bunlardır. Dördüncüsü ise hem ahlaklı ve hem de dünyadan nasibi olan kimselerdir ki insanların en üstünü bunlardır” (77).

17. FASIL: ŞEDDAD b. EVS (r.a.)’ın NASİHATLARI

- Meşhur sahabi Şeddad b. Evs (r.a.) şunları söylemiştir: “Siz hayrın kendisini değil ancak sebeplerini görüyorsunuz. Hayrın tamamı cennette, şerrin tamamı da cehennemdedir. Dünya iyi-kötü herkesin kendisinden yediği bir metâdır. Ahiretse kesinlikle gelecek olan bir gündür ki o gün güç ve kudret sahibi Allah Teâlâ hükmedecektir. Dünyanın ve ahiretin bazı dostları vardır. Siz, ahiretin dostları olmaya bakınız ve sakın dünyanın dostlarından olmayınız”. Ebu’d-Derdâ (r.a.) şöyle buyurmuştur: “Bazı insanlara ilim verilmiş fakat hilm (yarı yumuşak huyluluk) verilmemiştir. Ebu Ya’lâ’ya ise hem ilim ve hem de hilm verilmiştir” (78).

18. FASIL: CÜNDÜB el-BECELÎ (r.a.)’ın NASİHATLARI

- Cündüb el-Beceli (r.a.) şöyle buyurmuştur: “Allah’tan korkunuz ve Kur’ân okumaya devam ediniz. Çünkü bu karanlık gecenin nuru, gündüzün ziyetidir. Bir musibetle karşılaştığınızda mallarınızı kendinize ve nefislerinizi de dininize kalkan yapınız. Asıl zarar insanın dininde uğradığı zarardır. Helak olan da dini hususunda helak olandır. Biliniz ki cennetten sonra fakirlik, ateşten (cehennemden) sonra da zenginlik yoktur. Çünkü ateş, esirini asla bırakmaz. Onun yarası iyileşmediği gibi yangını da sönmez. Eğer bir müslüman bu dünyada bir müslümanın kanını dökmüşse bu kan kıyamet gününde onunla cennet arasına girecektir. Kişi oraya hangi kapısından girmeye kalkışırsa kalkışsın bu kan karşısına dikilerek onu geri çevirir. Ademoğlu vefat edip defnedildiğinde ilk önce karnı kokar; o halde onu haram şeylerle beslemeyiniz. Mallarınız ve canlarınız hususunda Allah’tan korkunuz ve hiç bir müslümanın kanını akıtmayınız” (79).

19. FASIL: EBU ÜMÂME (r.a.)’ın NASİHATLARI

Ebu Ümâme’nin Bir Cenazede İnsanlara Nasihatta Bulunması

- Süleym b. Amîr şöyle anlatıyor: Şam’da teşyi edenler arasında Ebu Ümâme el-Bâhilî’nin de olduğu bir cenazede bulundum. Cenaze defnedildikten sonra Ebu Ümâme şunları söyledi: “Ey insanlar! Şu anda sizler haseneleri (iyilikleri) ve şeyyileleri (kötülükleri) paylaştığınız bir konakta yaşıyorsunuz. Yakında buradan başka bir konağa taşınacaksınız ki -eliyle kabri gösterecek- işte o konak şurasıdır. Burası yalnızlık ve karanlıklar ve böcekler evidir. Burası darlık yurdudur. Daha sonra buradan mahşer yerine gönderileceksiniz. Mahşer yerinde Allah’ın dilediği bir süre ve emri gelinceye kadar kalınır. Bu sırada bazı yüzler ağarır bazıları ise kararır. Sonra buradan başka bir konağa götürüleceksiniz ki burası zifiri karanlıktır. Burada mü’minlere birer nur verilir. Kafir ve münafıklarsa bundan mahrum kalırlar. Bu durum Allah’ın kitabında şöyle temsil edilmektedir: “(Kafirlerin küfürleri ve küfre bağlı amelleri) üzerini yığın yığın dalgalar kaplayan, daha üstüne bulut çöken, engin deryadaki karanlıklar gibi karanlıklar üzerine çökmüş karanlıklara benzer. Öyle ki (böyle zulmete düşen) insan o zifiri karanlıkta elini kaldıracak olsa neredeyse onu bile göremez. Allah bir kimse için nur (hidayet) kılmadıktan sonra onun nuru (hidayete ermesi) olamaz” (Nur/40). O gün kafirler ve münafıklar mü’minlerin nurlarından faydalanamazlar. Bu tıpkı körlerin gözleri sağlam olan kimselerden faydalanamamalarına benzer. “O gün münafık erkeklerle kadınlar mü’minlere “Bize bakın (veya bizi bekleyin)! Nurunuzdan bir parça ışık alalım” diyeceklerdir. (Ancak onlara) “Arkanıza dönün ve orada nur arayın” denilir”. (Hadid/13) Bu münafıklar için aldatıcı bir tuzaktır. Çünkü Allah Teâlâ “Münafıklar (güya) Allah’ı kandırmaya çalışırlar. Oysa Allah onların hilelerini başlarına geçirir” (Nisa/142) buyurmaktadır. Onlara “Arkanıza dönün ve orada nur arayın!” denilecek ve arkalarını döndüklerinde de aralarına kapısı bulunan bir duvar çekilecektir; buduvarın iç tarafında rahmet, dış tarafında da azap vardır” (Hadid/13)” (80).

Ebu Ümâme’nin Kendisini Ziyarete Gelen Bazı Kimselere Nasihatta Bulunması

Süleyman b. Hubeyb şöyle anlatıyor: Birkaç kişiyle birlikte Ebu Ümâme’nin evine gitmiştik. Kendisi zayıf ve çok yaşlı birisiydi. Ancak şunu çok açık ve konuşması da çok düzgündü. İlk sözleri şu oldu: “Şu meclisiniz Allah Teâlâ’nın aleyhinize hüccetidir. Çünkü Hz. Peygamber kendisine gönderilenleri sahabilerine; onlar da Hz. Peygamber’den dinlediklerini diğer insanlara tebliğ ettiler. Siz de benden işittiklerinizi tebliğ ediniz”. Sonra da sözlerini şöyle sürdürdü: “Üç sınıf insan vardır ki Allah Teâlâ onlara ya şehit düşerek cennete dahil edilmelerine ya da büyük sevap ve ganimetlerle evlerine dönmelerine dair teminat vermiştir. Birincisi evinden Allah

yolunda savaşmak için çıkan kişidir. Bu kişi ya şehit düşerek cennete girecek; ya da büyük ecir ve ganimetlerle evine dönecektir. İkincisi abdest alarak mescide giden kişidir. Bu kişi oradan evine büyük sevaplar ve manevi ganimetlerle döner; orada ölecek olursa da cennete gider. Üçüncüsü ise evine girdiğinde selam veren kişidir. Cehennemde yedi aşamalı bir köprü vardır ki bunun ortasında Allah'ın kaza ve kaderi bulunur. Kul oraya geldiğinde kendisine “üzerinde hangi borçlar vardır?” diye sorulur. O da “Ey Rabb'im! Şu şu borçlarım var!” diyerek tüm borçlarını sayar; çünkü insan o gün “Allah'tan hiç bir sır gizleyemez” (Nisa/42). Bunun üzerine Allah Teâlâ ona “O halde borcunu öde!” buyurur. Kul da verebilecek hiç birşeyi bulunmadığını söylediğinde de meleklere onun iyiliklerinden alarak hak sahibine verilmesini emreder. Böylece hiç birşey kalmayınca kadar onun iyiliklerinden alınarak hak sahibine verilir. İyilikleri bittikten sonra da hak sahiplerinin günahlarından alınarak ona yüklenir. Bu şekilde, dağ gibi hasenelerle gelen bazı kimselerin ellerinde bir tek haseneleri bile kalmaz; üstelik bir de hak sahiplerinin dağ gibi günahlarını da yüklenir. Ey insanlar! Sakın asla ayrılmayınız; çünkü doğruluk insanı iyiliğe, iyilik de cennetegötürür. Ey insanlar! Siz cahiliye insanlarından daha fazla dalâlettesiniz. Çünkü Allah Teâlâ kendi yolunda infak ettiğiniz her dinarınıza yediyüz dinar, her dirheminize yediyüz dirhem va'detmesine rağmen sizler mallarınızı O'nun yolunda harcamıyorsunuz. Allah'a yemin ederim ki siz bunca ülkeyi altın ve gümüşle süslenmiş kılıçlarla değil kemik ve kurşun parçalarıyla süslenmiş demir kılıçlarla fethettiniz!” (81).

20. FASIL: ABDULLAH b. BÜSR (r.a.)'ın NASİHATLARI

- Abdullah b. Büsr (r.a.) şöyle buyurmuştur: “Müttâkiler (takva sahipleri) insanların büyükleri; âlimlerse önderleridir. İbn meclislerinde oturmak ibadetin ve bu insanın imanını ve bilgisini artırır. Siz gece ve gündüzün üzerinden geçip gitmekte olduğu bir yol üzerinde bulunuyorsunuz. Her geçen gün de sizi ecelinize biraz daha yaklaştırmaktadır. Amelleriniz, hesaba çekilmeniz için bir defterde muhafaza edilmektedir. O halde sanki bir yolculuk yapacağınız gibi yol hazırlığı yapınız” (82).

XVIII. BÖLÜM : SAHABİLERİN GAYBÎ YARDIMLARLA DESTEKLENMESİ

Hz. Peygamber ve sahabilerinin maddi sebepleri terketmeyip yerine getirdiklerinde gaybî yardımlarla desteklenmeleri. Sahabilerin de Hz. Peygamber gibi insanlar, hidayete davet yolunda büyük gayret göstermeleri ve yaparken de onun üstün ahlak ve vasıflarıyla muttasıf bulunmaları.

1. FASIL: MELEKLERİN MÜSLÜMANLARIN YARDIMINA KOŞMASI

Sahabilerin Bedir Gününde Meleklerden Yardım Görmeleri

- Sehl b. Sa'd şöyle anlatıyor: Ebu Üseyd gözlerini kaybetmesinden sonra bir gün bana şunları söyledi: “Ey yeğenim! Allah'a yemin ederim ki şu anda Bedir'de bulunsak ve Allah Teâlâ da gözlerimi bana geri verseydi, imdâdımıza gelen meleklerin çıktıkları vadiyi sana hiç tereddütsüz gösterebilirdim” (1)

- Cebail (a.s.) Bedir gününde Zübeyr (r.a.)'in simasında ve başında sarımtırak bir sarık olduğu halde indi (2).

- Bedir gününde Zübeyr (r.a.)'in başında bir ucunu yüzü tarafına sarkıttığı sarı bir sarık vardı. Melekler de aynı şekilde, başlarında sarı renkli sarıklarla indiler” (3).

- Melekler, Bedir gününde ucunu arka taraflarına sarkıttıkları beyaz sarıklar giymişlerdir. Huneyn gününde ise sarıklarının rengi yeşildi. Onlar Bedir hariç hiç bir savaşta düşmanla savaşmamışlardır. Yaptıkları sadece mü'minlerin sayılarını çok göstermekti (4).

- Hz. Peygamber'in azatlısı Ebu Râfi' şöyle anlatıyor: Ben Hz. Abbas'ın hizmetçisi idim. İslâm dini bulunduğum eve girmiş, Abbas'la karısı Ümmü'l Fadl müslüman olmuştu. Onlarla birlikte ben de müslüman olmuşum. Hz. Abbas, kavminden korkuyor ve onlara aykırı harekette bulunmak hoşuna gitmiyordu ve bu yüzden de müslümanlığını gizliyordu. Zengindi ve malı, ticaret yaptığı için kavmi arasında dağılmış durumdaydı. Ebu Leheb Bedir savaşına gitmeyerek yerine As b. Hişam b. Muğire'yi göndermişti. Kureyş'ten bir kişi savaşa gitmediğinde yerine bir başka kişiyi gönderirdi. Kureyşlilerin Bedir'de mağlup ve tarumar oldukları haberi geldiğinde Allah Teâlâ, Ebu Leheb'i rezil etti ve o üzüntüsünden ölüm derecesine geldi. Bizse içimizden büyük bir sevinç hissettik. Ben bünye bakımından zayıf bir kişiydim. Zemzem hücrelerinden birinde ok yontuyordum. Allah'a yemin ederim ki haberingeldiği gün Ümmü'l-Fadl da orada bulunduğu halde yine o hücrede ok yontuyordum. Gelen haber bizi çok sevindirmişti. O sırada Ebu Leheb karşidan çıkageldi. Ayaklarını sürüyerek öfkeli ve üzgün bir şekilde yürüyordu. Bulunduğumuz hücrenin yanına geldiğinde onun duvarının dibine oturdu; sırtı benim sırtıma dönüktü. Bu sırada halk “Ebu Süfyan b. Hâris b. Abdilmuttalib geliyor” dediler. Ebu Leheb onu yanına çağırarak “Ey yeğenim! Anlat bakalım ne haberler getirdin?” dedi. Ebu Süfyan b. Hâris gelip amcası Ebu Leheb'in yanına oturdu. Halksa ayakta duruyorlardı. Ebu Leheb “Ey yeğenim! Durum nasıl? Bana haber ver!” dedi. Ebu Süfyan da şunları söyledi: “Allah'a yemin ederim ki biz onlarla karşılaştığımız ilk anda sırtımızı kendilerine çevirdik. Onlar bizi diledikleri şekilde öldürüyorlar ve diledikleri şekilde esir ediyorlardı. Ancak ben bu konuda halkı (bizimkileri) kınamıyorum. Çünkü biz doru atlara binip bembeyaz elbiseler giymiş bazı kimselerin yer ile gök arasında durduklarını gördük. Allah'a yemin ederim ki bunlar hiç birşey bırakmıyorlar ve hiç kimse de kendilerine mukavemet edemiyordu”. Bunun üzerine dayanamayarak hücrenin perdesini kaldırıp “Allah'a yemin ederim ki onlar meleklerdir” dedim. O zaman Ebu Leheb elini kaldırıp bütün kuvvetiyle bana bir tokat attı. Karşı koymak istedimse de çok güçsüz olduğumdan hiç birşey yapamadım. Ebu Leheb beni kaldırıp sırtüstü yere vurdu. Sonra da göğsüme çıkarak bana vurmaya başladı. Bu durumu gören Ümmü'l-Fadl hücrenin direklerinden birini yerinden sökerek, onunla üzerine çullanmış olan Ebu Leheb'in kafasına vurdu. Ebu Leheb'in başı fena halde yarıldı. Sonra da “Efendisi Abbas burada yoktur diye kölesine zulüm mü edeceksin?” dedi. Bunun üzerine Ebu Leheb perişan bir vaziyette kalkıp gitti. Allah'a yemin ederim ki Ebu Leheb o günden sonra ancak yedi gün yaşadı. Allah Teâlâ ona adese denilen bir hastalığı musallat etti ve bu hastalık onu öldürdü. Ebu Leheb öldüğünde oğulları onun cesedini üç gün içerde bıraktılar; ona yaklaşmaya korkuyorlardı. Çünkü Kureyşliler onun ölümüne sebep olan hastalıktan, taundan kaçtıkları gibi kaçarlardı. Sonunda ceset çürüyüp kokmaya başladı. Bunun üzerine bazı kişiler Ebu Leheb'in oğullarına “Azap

olunasicilar! Utanmıyor musunuz? Babanızın cesedi evde kokmaya başlamış ve siz halâ onu defnetmiyorsunuz” dediler. Onlar da bu hastalığa yakalanmaktan korktuklarını söylediler. O zaman adamın biri “Bu konuda ben size yardımcı olurum” dedi. Onu yıkamadılar: fakat üzerine su döktüler. Ancak bunu da cesede yaklaştırmaksızın uzaktan yaptılar. Sonra da cesedi Mekke’nin üst taraflarında bir yere götürüp bir duvara dayadılar ve üzerine de taş yığdılar (5).

Huneyn Gününde Meleklerin, Sahabilerin İmdatına Koşması

- Huneyn savaşına kâfir olarak katılmış olan bir adam şöyle anlatıyor: Huneyn gününde karşı karşıya geldiğimizde müslümanlar bir koyun sağımı kadar bile dayanamayarak Hz. Peygamber’i yalnız bırakarak kaçtılar. Bunun üzerine Hz. Peygamber’in çok yakınlarına sokulduk ve onu öldürmek için etrafını kuşattık. İşte o sırada onunla bizim aramıza güzel yüzlü birtakım erkeklerin girdiğini gördük. Bunlar bize “Geri dönüm ey yüzleri kara kimseler” diyordu. İşte onların bu sözleri bizim dağılıp kaçmamıza sebep oldu (6).

- Huneyn gününde müşriklerle beraber olan bir kişi şöyle anlatıyor: Huneyn gününde Hz. Peygamber ve ashabıyla karşı karşıya geldiğimizde onlar önümüzde bir koyun sağımı kadar bile dayanamadılar. Arkalarına düşerek onlara vurmaya başladık; beyaz katırın sahibinin (Hz. Peygamber’in) yanına gelinceye kadar bu böyle devam etti. Yaklaştığımızda onun Hz. Peygamber olduğunu gördük. Onun çevresinde bulunan güzel yüzlü, bembeyaz bazı erkekler bize “Geri dönüm ey yüzleri kara kimseler” dediler. Bunun üzerine dağdık ve bu kez de sahabiler bizim omuzlarımıza bindiler ve böylece yenilgiye uğradık (7).

- Cübeyr b. Mut’im şöyle anlatıyor: Huneyn gününde Hz. Peygamber’le beraberdim. Savaşın bütün şiddetiyle sürmekte olduğu bir sırada gökten beyaz abalar giymiş birilerinin indiğini gördüm. Bunlar bulunduğumuz vadiyi karıncalar gibi doldurarak kafirlerin arasına girdiler ve onları bozguna uğratarak kaçırdılar. İşte o zaman onların melek olduklarında şüphemiz kalmamıştı (8).

Ashabın Uhud ve Hendek Savaşlarında Meleklerle Desteklenmesi

- Hz. Peygamber Uhud gününde Mus’ab b. Umeyr’e sancağını verdi. Mus’ab şehid düştü. Onun suretinde bir melek sancağı aldı. Akşama doğru Hz. Peygamber “Ey Mus’ab! Gel” dedi. Melek, Hz. Peygamber’e dönerek “Ben Mus’ab değilim” deyince, Hz. Peygamber onun melek olduğunu ve imdada geldiğini anladı (9).

- Hz. Peygamber’in Benî Kureyza yahudileri üzerine yürüdüğünde, Cebrail ve askerlerinin Benî Ğanem sokaklarında kaldırdıkları toz bulutunu görür gibiyim (10).

- Hz. Peygamber ve ashabı silahlarını çıkardılar. Cebrail, Rasûlullah’a geldi. Hz. Peygamber Cebrail’i karşılamaya çıktı. Cebrail atının göğsüne dayanmıştı. Hz. Peygamber’e “Biz hâlâ silahlarımızı bırakmadık, kalk Benî Kureyza yahudilerinin üzerine yürü” dedi. Hz. Peygamber “Arkadaşlarım yoruldu. Onlara bir kaç gün mühlet versek iyi olacak” dedi. Cebrail “Hayır, kalk ve Benî Kureyza’ya saldırıya geç, yemin ederim ki, atımı kalelerinin içine süreceğim” dedi. Sonra yanındaki meleklerle beraber yürüdüler. Atlarının, ensardan Benî Ğanem’in sokaklarında çıkardıkları tozlar göklere yükseliyordu (11).

Meleklerin Müşriklerle Savaşması ve Onları Esir Alması

- Bedir günü kır atlara binmiş bazı kimseleri yer ile gök arasında gördüm. Başlarında miğferler vardı. Müşriklerden bazılarını öldürüyor, bazılarını da esir alıyorlardı (12).

- Ensardan bir kişi Abbas’ı esir ederek Peygamber’e getirmişti. Abbas “Ey Allah’ın Rasûlü! Beni esir eden şu ensarlı zat değildir. Beni, bir ata binmiş, saç dökülmüş, çok güzel yüzlü bir adam esir etti. Onun kılık kıyafeti şöyle şöyle” idi diyerek tarif etti. Hz. Peygamber “Allah Teâlâ, keremli ve şerefli bir melek sana yardım etmiştir” buyurdu (13).

- Ensardan bir kişi Abbas b. Abdulmuttalib’i esir ederek Hz. Peygamber’e getirdi. Abbas “Ey Allah’ın Rasûlü! Bu kişi beni esir eden zat değildir. Beni, saçının ön kısmı dökülmüş ve insanların yüz bakımından en güzeli olan bir kişi esir etti. Doru bir atın sırtındaydı ve ben onu şimdi kavmin içinde görmüyorum” dedi. Ensarlı “Ey Allah’ın Rasûlü! Onu ben esir ettim” dedi. Hz. Peygamber, ensariye “Sus! Allah seni keremli bir melek takviye etmiştir!” buyurdu (14).

- Abbas’ı esir eden Ebu’l-Yeser Kâ’b b. Amr’dır. Bu zat Benî Seleme kabilesine mensubdur. Bu adam kısa boyluydu. Abbas ise iri yarı birisiydi. Hz. Peygamber “Ey Ebe’l-Yeser! Sen Abbas’ı nasıl esir ettin?” dedi. Ebu Yeser de “Ey Allah’ın Rasûlü! Abbas’ı esir etmem için bana daha önce ve daha sonra görmediğim bir kişi yardım etti. Şekli şöyle şöyle idi” dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber “Abbas’ı esir etmek hususunda sana keremli bir melek yardımcı oldu” dedi (15).

- Müslümanlardan bir kişi, müşriklerden birini kovalıyordu. O sırada yukardan bir kırbaç sesi duyuldu ve bir süvari ortaya çıkıp “Ey Hayzum ilerle” dedi. Ensari önüne baktığında kaçan müşriğin sırt üstü yere düştüğünü, burnunun kırıldığını ve kamçı izinden yüzünün morardığını gördü. Ensari Hz. Peygamber’e gelerek durumu anlattı. Hz. Peygamber “Dediklerin doğrudur. O göklerin üçüncü katından gönderilen bir yardımcıdır” dedi. O günde müşriklerden yetmiş kişi öldürülmüş, yetmiş kişi de esir alınmıştı (16).

- Ben ve amcamın oğlu dağın üzerine çıktık. Oradan Bedir sahasını görüyorduk. İkimiz de müşriktik. Tepeden savaşı seyreliyor ve sonucunu bekliyorduk. Yağmacılarla beraber yağmacılık yapacaktık. Biz dağda pusuda iken, bir bulut bize yaklaştı. Buluttan atların kişnemesi duyuluyordu. Birisi de ‘Hayzum ilerle’ diyordu. Amcamın oğlunun korkudan ödü patladı, oracıkta öldü. Ben de neredeyse helâk olacaktım. Fakat kendimi toparladım (17).

- Peygamber’le beraber bir gazvede bulunuyorduk. Düşmanla karşılaştık. Hz. Peygamber “Ey ceza gününü sahibi! Ancak sana ibadet eder, ancak senden yardım dileriz” diye dua etti. Yemin ederim ki, o anda melekler tarafından vurulup yere düşen kimseler gördüm (18).

- Babam bana “Ey oğlum! Bedir savaşındaydık. Hatırlıyorum ki, müslümanlardan birisi, müşriklerden birinin başını hedefliyor, fakat daha kılıcını vurmadan başı yere düşüyordu” dedi (19).

- Ben herhangi bir müşriğe vurmak için yaklaşıyordum. Fakat ben daha kılıcımı vurmadan, onun başı yere düşüyordu. Anladım ki, onu öldüren ben değilim (20).

- Ebu Berze el-Harisi, Bedir günü üç baş getirdi. Hz. Peygamber onu görünce “Ellerine sağlık” dedi. Ebu Berze de “Ey Allah’ın Rasûlü! İki tanesini ben öldürdüm, üçüncüsünü ise, bembeyaz yüzlü bir adam başına vurarak öldürdü” dedi. Hz. Peygamber “İşte o filan melaikedir” dedi (21).

- Hâris b. Samime “Hz. Peygamber vadide, bana “Abdurrahman b. Avf’ı gördün mü?” dedi. “Evet, ey Allah’ın rasûlü! Onu dağın eteğinde gördüm. Müşrikler onun etrafınısarmışlardı. Ona yardım etmek istedim, fakat sizi burada görünce yardımınıza koştum” dedim. Hz. Peygamber ‘Onun için üzülme. Melekler onunla beraber savaşılır’ dedi. Daha sonra Abdurrahman b. Avf’ın yanına gittiğimde, yedi kişinin öldürülmüş olduğunu gördüm ve “Ellerine sağlık, bütün bunları sen mi öldürdün?” dedi. Abdurrahman “Ertat b. Şurahbil’i ben öldürdüm” dedi. Bir adamı daha göstererek Şunu da ben öldürdüm, fakat diğerlerini göremediğim bir kimse öldürdü” dedi. Bunun üzerine “Allah ve rasûlü doğru söyledi” dedim (22).

Cebrail’in Mekke’de Hz. Peygamber İle Alay Edenlere Eziyet Etmesi

- Hz. Peygamber Mekke’de iken bazı kişilerin yanından geçti. Onlar arkasından ona göz kırpmıyorlardı.” İşte Cebrail’in beraberinde olduğunu iddia eden kişidir” diyorlardı. O sırada Hz. Cebrail parmağıyla onlara işaret etti ve onları vücutlarında tırnak gibi yaralar belirdi ve sarı su bağladı. Hatta onlar o kadar koktular ki hiç kimse kendilerine yaklaşmıyordu. İşte o zaman Allah Teâlâ “Alaycılara karşı şüphesiz biz sana kâfiyiz” ayetini indirdi (23).

- “Alaycılara karşı biz sana kâfiyiz” ayetindeki alay edenlerden maksad, Velid b. Muğire, Esved b. Abdi Yeğûs, Esved b. Muttalib, Benî Esed b. Abduluzza’dan Ebu Zem’a, Haris b. Aytal es-Sehmî ve As b. Vail es-Sehmî’dir. Cebrail, Hz. Peygamber’e geldi. Hz. Peygamber onları Cebrail’e şikayet etti. Hz. Peygamber, Cebrail’e, Velid b. Muğire’yi gösterdi. Cebrail onun can damarına işaret etti. Hz. Peygamber “Sen ne yaptın?” deyince ‘Senin için onun hakkından geldim’ dedi. Sonra Rasûlullah ona Haris b. Aytal’ı gösterdi. Onun karnına işaret etti. Hz. Peygamber tekrar Cebrail’e “Sen ne yaptın?” dedi. Cebrail “Senin yerine onun hakkından geldim” dedi. Sonra ona As b. Vail’i gösterdi. Cebrail onun ayak damarlarına işaret etti. Hz. Peygamber “Ne yaptın?” diye sorunca, Cebrail “Senin yenine onun hakkından geldim” dedi.

Velid b. Muğire’ye gelince, o, ok yapan Huzââlî bir kişinin yanından geçti ve onun attığı ok onun can damarına isabet etti. Esved b. Muttalib’e gelince, o kör oldu. Bazıları “Bu şekilde kör oldu” derken bazıları da bir ağacın altına konaklamışken çocuklarına “Niçin beni kurtarmıyorsunuz? Gözlerime diken battı dayanamıyorum” dediğini, çocuklarının da ‘Biz birşey göremiyoruz’ dediklerini ve böylece kör oluncaya kadar feryat ettiğini söylüyorlar. Esved b. Abdi Yeğûs’a gelince, onun başında çibanlar çıktı ve o çibanlar sebebiyle öldü. Haris’e gelince, o karnından sarı su hastalığına yakalandı. Pislikleri ağızından geliyordu. O da bu şekilde öldü. As b. Vail’e gelince, bir gün durup dururken ayağına şibrika denilen diken battı ve su aldı, ondan dolayı zehirlenerek öldü (24).

Bir Meleğin Ebu Malak Adlı Sahabiye Yardım Etmesi

- Ashabdan, Ebu Malak adında bir adam vardı. Ebu Malak ticaretle uğraşırdı. Başkalarının parasını da çalıştırırdı. İbadet ve takva sahibi bir kimseydi. Bir ara ticaret için sefere çıkmıştı ve silahlı bir hırsıza rastladı. Hırsız “Eşyalarını yere bırak, seni öldüreceğim” dedi. Ebu Malak “İşte mal, senin olsun. Niye beni öldüreceksin?” deyince, hırsız “Senin kanını istiyorum” dedi. Ebu Malak “O halde bana imkân ver de namaz kılayım” dedi. Hırsız “İstedğin kadar namaz kıl” dedi. Ebu Malak abdest aldıktan sonra namaza durdu ve namazda şöyle dua etti: Ey mecid olan arşın sahibi. Ey dilediğini çokça yerine getiren Allah! Kastedilmeyen izzetinle, zulme uğramayan mülkünle senden istiyorum. Arşının etrafını dolduran nurunla senden istiyorum ki, bu hırsızın şerrinden beni koruyasın. Ey yardım eden! Bana yardımcı ol!

Bu duayı üç defa tekrar etti. Baktı ki karşıdan bir süvari gelmektedir. Elinde bir süngü vardır. Bu süngü ile hırsıza vurarak onu öldürdü. Sonra tacirin yanına geldi. Ebu Malak “Sen kimsin ki. Allah senin vasıtanla beni kurtardı” dedi. Süvari “Ben dördüncü semanın meleklerindenim. Sen bu duayı okuduğun zaman baktım ki gök kapısı çatırdayarak açıldı. İkinci defa okuduğunda, baktım, semadaki, gök ehli feryada başladı: Üçüncü defa okuduğunda “Bu, üzüntülü bir kişinin duasıdır” denildi. Ben Allah’dan bu adamı kurtarmak vazifesini bana vermesini istedim” dedi. Bunları söyledikten sonra melek şöyle devam etti: Seni müjdeliyorum. Bil ki, kim abdest alır, dört rekat namaz kılar, bu dua ile dua ederse, isterse üzüntüsü olsun, isterse olmasın, duası kabul olunur” dedi (25).

Bir Meleğin Zeyd b. Harise’nin Yardımına Gelmesi

- Kulağıma geldiğine göre Zeyd b. Harise Taif’te bir kişiden bir katır kiralamış Katır sahibi şu şartı ileri sürmüştü: “İstedğim yerde seni konaklandırırım!” Sonra katır sahibi Hz. Zeyd’i bir harabeye götürüp “in” demiş. Zeyd b. Harise inmiş ve orada bir sürü ceset görmüş. Katırın sahibi onu öldürmek isteyince “Yakamı bırak da iki rekât namaz kılayım, sonra beni öldür” demiş. Adam da ‘Kıl namazını. Şu adamlar senden önce namaz kıldılar. Fakat namazları onlara hiçbir yarar sağlamadı’ demiş. Namazı kıldıktan sonra beni öldürmek üzere geldi. O zaman ‘Ey erhamerrahimin’ diye Allah’ı çağırdım. “Sakın onu öldürme” diye bir ses işitti. Bu ses onu korkuttu. Bu sesin kimin olduğunu araştırmak için etrafa çıktı, baktı kimseyi göremedi. Beni öldürmek üzere gelince bir defa daha “ya erhamerrahimin” diye seslendim. Üç defa böyle oldu. Baktım ki bir süvari, elinde bir süngü ve onun başında ateşten bir parça olduğu halde geliyor. Süngüyle adamın karnına vurup arkasından çıkardı ve adam öldü. Süvari bana dönerek “Sen birinci defa ‘Ya erhamerrahimin’ dediğinde ben birinci gök katındaydım. İkinci defa bunu söyleyince yeryüzüne en yakın olan semaya geldim. Üçüncü defa da bunu deyince sana geldim” dedi (26).

2. FASIL: ASHABIN MELEKLERİ GÖRMESİ

Hız. Aışe ve Ensardan Bazı Kimselerin Melekleri Görmeleri

- Allah Rasûlü bir kişinin sesini işitti. Şiddetli bir sıçrayışla sıçrayıp onun yanına çıktı. Ben de merak ettim, onun peşini takib ettim. baktım ki. Dihyetü’l-Kelbî atının yelesine yapışmış, başına bir sarık sarmış ve ucunu arkasına sarkıtmıştı. Hz. Peygamber hücreme geldiğinde Sen şiddetli bir şekilde sıçradın, sonra çıktın. Ben de seni takib ettim. Baktım ki Dihyetü’l-Kelbî oradadır” dedim. Hz. Peygamber Sen onu gördün mü?” diye sordu. “Evet gördüm” dedim. Hz. Peygamber “İşte o Cebrail’dir. Bana Benî Kureyza’ya çıkmamı emretti” dedi (27).

- Hz. Peygamber çıktı, kendisiyle Benî Kureyza arasında bulunan bazı meclislerin arasından geçerken “Benden önce, kimse buradan geçti mi?” diye sordu. Onlar da “Daha önce bizim yanıımızdan alaca bir katırın sırtında Dihyetü'l-Kelbi geçti. Altında ipekli bir kadife vardı” dediler. Hz. Peygamber “O Dihye değil, Cebrail’dir. Beri Kureyza’nın yanına gönderildi ki, kalelerini sarssın, kalblerine korku atsın” dedi (28).

Bir Ensari’nin Cebrail’i Görmesi ve Onunla Konuşması

- Hz. Peygamber ensardan bir kişinin sıhhatini sormak için gitti. Evine yaklaşıncı baktı ki içerde birisiyle konuşuyor. Peygamber izin istedi, içeri girdikten sonra kimseyi görmeyince “İçerde senin başkasıyla konuştuğunu duydum” dedim. Ensari “Ey Allah’ın Rasûlü! Sıtmanın şiddetinden ötürü, yalnız kalayım da kimse beni rahatsız etmesin diye yatağa girdim. Fakat yanıma bir adam geldi. Siz hariç, ondan daha temiz ve hoş sohbet bir kimse görmedim” dedi. Hz. Peygamber “İşte o Cebrail’dir. İçinizde öyle kimseler var ki, Allah’tan ne isteseler, Allah verir” buyurdu (29).

Abdullah b. Abbas’ın, Hz. Peygamber’in Yanında Cebrail’i Görmesi

- Babamla beraber Peygamber’in yanındaydık. Orada Peygamber’in kendisiyle konuştuğu bir kimse vardı. Sanki Hz. Peygamber babamı kâle almamış gibiydi. Peygamber katından çıktıktan sonra babam “Ey oğul! Görmedin mi, amcanın oğlu sanki benden yüz çevirir gibiydi!” dedi. “Ey baba! Peygamber’in yanında bir kişi vardı. Onunla gizli bir şey konuşuyordu” dedim. Bunun üzerine Rasûlullah’a döndük. Babam “Ey Allah’ın Rasûlü, ben Abdullah’a şöyle şöyle söyledim. O da bana seninle gizli bir şey konuşan bir adam bulunduğunu söyledi. Acaba böyle bir kimse var mıydı?” dedi. Hz. Peygamber “Ey Abdullah! Sen onu gördün mü?” diye sordu. “Evet, gördüm” dedim. Hz. Peygamber “İşte o Cebrail’di. Sana yönelmekten beni meşgul eden oydu” buyurdu (30).

- Abbas, Abdullah’ı, Hz. Peygamber’in bir ihtiyacını görmesi için gönderdi. Abdullab b. Abbas, Peygamber’in yanında bir kişinin bulunduğunu görünce, konuşmadan babasına gitti. Bilahere hadiseye vakıf olan Hz. Peygamber “Ey Abdullah! Sen onu gördün mü?” diye sordu. Abdullah “Gördüm” dedi. Hz. Peygamber “İşte o Cebrail’dir. Dikkat edilsin, Abdullah’ın iki gözü kör olmazdan önce vefat etmeyecektir ve Allah ona büyük ecir verecektir” buyurdu (31).

Irbad b. Sariye’nin Şam Mescidinde Bir Melek Görmesi

- Irbad, ashabdan yaşlı bir zattı. Ölmeyi temenni eder ve daima Yarab! Yaşlandım, kemiklerim inceldi. Beni huzuruna kaldır!” diye dua ederdi. Bir gün Şam mescidindeyken, ipekli yeşil bir elbise giymiş, çok güzel bir gençle karşılaştı. Genç, ona “Senin şu duan nedir?” diye sordu. O da “Ey yeğenim! Nasıl dua etmemi istiyorsun?” dedi. Genç “Şöyle dua et: Yarab! Amelimi güzelleştir, ecelimi yetiştir” demesini tavsiye etti. Irbad “Allah senden razı olsun. Sen kimsin?” dedi. Genç ‘Ben, mü’minlerin kalbinden üzüntüyü gideren Ribail adındaki meleğim” diye cevap verdi (32).

3. FASIL: MELEKLERİN ASHABA SELAM VERMELERİ ve MUSAFAHA ETMELERİ

- İmran b. Husayn hastayken bana “Ey Mutarriif! Melekler, baş ucumda, Kabe’nin yanında İsmail’in makamında bana selam veriyorlardı. Fakat ben vücudumu dağlattıktan sonra artık böyle bir şev olmuyor” dedi. İmran iyileşince tekrar konuştum. Bana “Yine eskisi gibi olmaya başladı. Fakat ben ölmeden bunu kimseye söyleme” dedi (33).

- İmran b. Husayn bana “Haberin var mı? Eskiden bana selâm verilirdi. Ben vücudumu dağlattıktan sonra selâm verilmez oldu” dedi. Ona “Başının ucundan mı selam veriyordu, yoksa ayaklarının tarafından mı?” diye sordum. O da “Baş ucumdan selam veriliyordu” dedi. Ben “Kanaatimce bu sana tekrar gelmeyince sen ölmeyeceksin” dedim. Bir zaman sonra yine bana “Haberin var mı? Eski halim bana tekrar geri geldi” dedi ve fazla bir süre geçmeden de öldü (34).

- Melekler İmran b. Husayn ile musafaha ederlerdi. Ne zamanki bedenini dağladı, ondan uzaklaştılar (35).

Meleklerle Konuşmak

- Selman-ı Farisi sekeratta bulunan bir kişinin ziyaretine gelerek “Ey melek! Ona şefkat göster” dedi. Adam da Selman’a “Melek bana ‘Ben her mü’mine şefkat gösteririm’ diyor” dedi (36).

Meleklerin Konuşmasını Duymak

- Ubey b. Ka’b “Kesinlikle ben mescide girip orada namaz kılacağım, Allah’a, hiç kimsenin hamdetmediği şekilde hamdedeceğim” dedi. Namazı kıldıktan sonra Allah’a hamdu sena etmek üzere oturdu. Arkasında bir adamın yüksek sesle “Ey Allah’ım! Hamdin tamamı sana mahsustur. Ey Allah’ım! Mülkün tamamı sana mahsustur. Hayrın tamamı senin elindedir. Emrin tamamı; gizlisi ve açığı da sana dönecektir. Hamd sana mahsustur. Sen herşeye kadirsin. Geçmiş günahlarımı bağışla. Gelecekte de beni günahıtan muhafaza eyle. Bana seni razı edecek tentemiz amelleri nasıp et. Tevbemi kabul et” diye dua ettiğini duydu. Bunun üzerine Ubey b. Ka’b. Rasûlullah’a gelerek hadiseyi anlattı. Hz. Peygamber “İşte o Cebrail’dir” dedi (37).

4. FASIL: MELEKLERİN, ASHABIN DİLİYLE KONUŞMASI

Meleklerin, Hz. Ömer’in Diliyle Konuşması

- Allah'ın Rasûlü “ Kim Ömer’e buğzederse, bana buğzeder. Kim Ömer’i severse, beni sevmiştir. Allah Teâlâ’nın gönderdiği hiç bir Peygamber yoktur ki, ümmetinden birisine ilham edilmiş olmasın. Benim ümmetim içinde de böyle birisi varsa bu, Ömer’dir” dedi. Ashab “Ey Allah’ın Rasûlü! İlham alması nasıldır?” diye sordu. Hz. Peygamber “Melekler onun diliyle konuşurlar” buyurdu (38).

Meleklerin, Buhresil Muhasarasında Ebu Müfezzer’in Diliyle Konuşması

- Biz Buhresil denilen şehri, İran ordusu mağlub olup kaçtıktan sonra kuşattık. Bir elçi bize geldi ve “Kral size sulh etmenizi teklif ediyor! Dicle’den dağlara kadar, bizim olsun. Dicle’den sizin tarafınıza düşen kısım da sizin olsun. Bu şartlarla sulh yapar mısınız? Siz doymadınız mı? Allah sizi doyurmasın” dedi. Bunun üzerine Ebu Müfezzer el-Esved b. Kutbe ortaya çıkarak konuşmaya başladı. Öyle şeyler söyledi ki, ne kendisi ne de biz o sözlerden bir şey anlamadık. Ancak İran elçisi hemen kalkıp gitti ve İran ordusu geri çekildi. Biz Ebu Müfezzer’e “Ey Ebâ Müfezzer! Sen bu adama ne dedin de, hemen kalkıp gitti. O gidince de İran ordusu Medain’e doğru çekildi” dedik. Ebu Müfezzer “Muhammed’i hak peygamber olarak gönderen Allah’a yemin ederim ki, ben ne dediğimi bilmiyorum. Ancak benim üzerime bir sekine indiğini ve hakkımızda en hayırlı bir şekilde konuşturulduğumu sanıyorum” dedi. Bunun üzerine herkes gelip ona ne dediğini sormaya başladılar. Kumandanımız Sa’d b. Ebi Vakkas da bunu duyup yanımıza gelerek “Ey Ebâ Müfezzer! Sen ne dedin?” dedi. Ebu Müfezzer, bize dediklerini ona da söyledi. Sonra Sa’d b. Ebi Vakkas, hücum emri verdi. Mancınklar taş yağdırmaya başladı. Bizden hiç kimse şehre girmeden, şehirden bir adam çıkarak eman diledi. Ona eman verdik. Bize “Şehirde hiç kimse yoktur. Neden girmiyorsunuz?” dedi. Bunun üzerine şehire girdik. Şehre girdiğimizde gerçekten de hiç kimseyi görmedik. Şehrin dışında esir aldığımız bazı kimselere “Bunlar neden kaçtılar?” diye sorduk. Onlar “Sizden birisi Şah’ın elçisine “Biz Efrizin balı ile Kusî turuncunu yemedikçe barış yoktur” demiş. Bunun üzerine Şah “Eyvah! Melekler onların diliyle konuşuyor. Allah’a yemin ederim ki, bunda büyük bir şer vardır. Burayı hemen terkedip daha uzaklara çekilin” diye emretti” dediler (39).

5. FASIL: MELEKLERİN, ASHABIN KUR’AN OKUYUŞUNA İNMESİ

- Useyd b. Hudayr bir gece hurmalıkta Kur’ân okuyordu. Atı ansızın sıçradı. Useyd yine okumaya devam etti. Sonra at bir daha sıçrayınca Yahya’yı çiğnemesinden korkarak ayağa kalktı. Bir de gördüm ki, tepemde şemsiye gibi bir şey var ve içinde kandil gibi yanan şeyler var. Sonra bunlar gözlerimden kayboluncaya kadar yükseldi. Sabahleyin gidip Hz. Peygamber’e “Ey Allah’ın Rasûlü! Dün gece ben hurmalıkta Kur’ân okurken birdenbire atım ürkütlü dedim. Hz. Peygamber “Ey Useyd! Okumaya devam etseydin” dedi. Ben de “Devam ettim, fakat atım bir daha ürkütlü ve Yahya ona yakındı ve onu çiğnemesinden korkarak kalktım. Tepemde şemsiye gibi duran ve içinde kandil gibi yanan şeyler gördüm. Sonra onlar kayboluncaya kadar yükseldi” dedim. Hz. Peygamber işte onlar meleklerdir. Senin Kur’ân’ın dinlemek için gelmişlerdi. Eğer sen Kur’ân okumaya devam etseydin, onlar sabaha kadar seni dinlerdi ve halk da onları görürdü” dedi (40).

6. FASIL: MELEKLERİN ASHABIN ÖLÜLERİNİ YIKAMASI

Meleklerin Şehit Olan Hanzale’yi Yıkamaları

- Hanzale b. Ebî Amir’le Ebu Süfyan b. Harb, Uhud gününde karşı karşıya geldiler. Hanzale, Ebu Süfyan’ı yere serip göğsüne çıktı. Şeddad b. Evs, ona İbn Şeub denilirdi, onları bu durumda görünce, Hanzale’ye vurarak onu şehit etti. Hz. Peygamber Hanzale’yi kastederek “Arkadaşınız melekler tarafından yıkanmaktadır. Onun eşine sorun bakalım, o ne yapmıştı ki, melekler onu yıkıyorlar” dedi. Bunun üzerine ashab Hanzale’nin eşine sordular. Hanzale’nin eşi “Savaş emrini işittiğinde cünüptü. Geç kalmamak için yıkanmadan çıkmıştı” dedi. Hz. Peygamber “İşte bunun için melekler onu yıkadılar” dedi (41).

Meleklerin Sa’d b. Muaz’ı Yıkamaları

- Hendek günü Sa’d’ın bilek damarı yaralanınca Sa’d ağırlaştı. Onu Rufeyde’nin yanına götürdüler. Bunu duyan Hz. Peygamber, ziyaret etmek için onun yanına gitti. Biz de onunla beraber gittik. Hz. Peygamber o kadar hızlı yürüyordu ki, ayakkabılarımızın ipleri koptu. Abalarımız omuzlarımızdan düştü. Bazıları “Ey Allah’ın Rasûlü! Bizi yorgun düşürdün” dediler. Hz. Peygamber “Sa’d’ı da, Hanzale gibi bizden önce gelip yıkamalarından korktum” buyurdu (42).

- Hz. Peygamber uyurken bir melek veya Cebrail geldi. Uyandığında “Bu gece senin ümmetinden ölen kişi kimdir? Onun ölümüyle bütün gök ehli müjdelendi” dedi. Hz. Peygamber “Ben bilmiyorum. Ancak Sa’d dün akşam çok hasta idi. Ne oldu bilmiyorum” dedi. “Ey Allah’ın Rasûlü! Sa’d vefat etti! Kavmi geldi, onu alıp mahallelerine götürdüler” dediler. Hz. Peygamber sabah namazından sonra ashabıyla beraber yola çıktı. O kadar hızlı yürüyorlardı ki, ayakkabılarının ipleri koptu ve abaları sırtlarından düştü. Bir kişi “Ey Allah’ın Rasûlü! Sen halkı yordun” deyince, Hz. Peygamber “Meleklerin Hanzale’yi yıkadıkları gibi, Sa’d’ı da bizden önce yıkamalarından korktum” buyurdu (43).

7. FASIL: MELEKLERİN, ASHABIN OLÜLERİNE SAYGI GÖSTERMELERİ

Meleklerin, Cabir’in Babasına Saygı Göstermeleri

- Cabir’in babası vefat ettiğinde Cabir durmadan onun yüzündeki örtüyü kaldırır, ağlardı. Hz. Peygamber onu bu işten yasakladı ve “İstersen onun için ağla, istersen ağlama, kabire konuluncaya kadar melekler onu kanatlarıyla gölgelendirmeye devam edecekler” dedi (44).

- Melekler babamı kaldırıp götürünceye kadar kanatlarıyla gölgelendirmeye devam ettiler (45).

Meleklerin, Sa'd b. Muaz'a Saygı Göstermeleri

- Hatırladığım kadarıyla Hz. Peygamber önümüzde, biz de arkasında idik. Onunla beraber içeri girmek istiyorduk. Hz. Peygamber içeriye girdi. Odada Sa'd b. Muaz'ın cenazesinden başka kimse yoktu. Onun üzeri örtülmüştü. Sanki Hz. Peygamber birilerinin üzerine basarak ilerliyor gibiydi. Bunun için olduğum yerde durup ileri geçmedim. Hz. Peygamber bana olduğum yerde kalmam için işaret etti. Ben durdum ve geridekilere de durmaları için işaret ettim. Hz. Peygamber dışarıya çıkınca "Ey Allah'ın Rasûlü! Ben kimseyi görmedim. Sanki sen omuzlardan atlıyormuşsun gibi adımlar atıyordun" dedim. Hz. Peygamber Ben oturacak herhangi bir yer bulamadım. Ta ki meleklerden birisi kanatlarından birini çekti de oturabildim" dedi. Hz. Peygamber ikide bir "Ey Eba Amr! Ne mutlu sana! Ey Eba Amr, ne mutlu sana! Ey Eba Amr, ne mutlu sana" diyordu (46).

- Allah'ın Rasûlü "Sa'd b. Muaz için yetmiş bin melek geldi. Onlar daha önce yeryüzüne ayak basmamışlardı" dedi. Sa'd defnedildikten sonra da "Sübhaneallah! Eğer bir kimse kabir sıkmasından kurtulmuş olsaydı mutlaka Sa'd kurtulurdu" buyurdu (47).

- Sa'd'ın teneşir tahtası çıkartılınca münafıklardan bazı kimseler "Sa'd'ın cenazesi amma da hafiftir" veya "Sa'd'ın teneşir tahtası amma da hafiftir" dedi. Hz. Peygamber "Sa'd için yetmiş bin melek indi. Onun cenazesinde bulundular. Bu melekler daha önce yeryüzüne ayak basmamışlardı" buyurdu (48).

- Sa'd b. Muaz iriyarı bir zattı. Vefat ettiğinde münafıklar onun cenazesini takip ederken "Bu kadar hafif cenaze görmedik. Niçin böyle olduğunu biliyor musunuz? Bu, Kureyza yahudilerine verdiği hükümden ötürü böyledir" diyorlardı. Hz. Peygamber, münafıkların sözlerini duyunca "Hayatımı elinde tutan Allah'a yemin ederim ki, onu yetmiş bin melek taşıyordu" dedi (49).

8. FASIL: DÜŞMANLARIN KALBİNE KORKU SALINMASI

Muaviye b. Hayde'nin Korkusu

- Peygamber'i ziyaret için gitmiştim. Yanına varınca "Allah Teâlâ'dan kıtlık, kuraklık ve kalbinize korku salmakla bana yardım etmesini diledim" dedi. Ben de "Sana inanmamak ve tabi olmamak için, Allah'a yemin etmişim, fakat o günden beri kıtlık ve kuraklıktan kurtulamadığım gibi, kalbime de bir korku yerleşti. Sonunda senin huzurunda yenilgimi kabul etmek zorunda kaldım" dedim (50).

Huneyn Günü Müşriklerin Kalbine Korku Salınması

- Allah'ın, müşriklerin kalbine Huneyn günü nasıl korku saldığını Yezid b. Âmir es-Suavî'den sorduk. Yezid b. Âmir, eline bir çakıl taşı aldı ve boş bir leğenin içine attıktan sonra "İşte biz içimizde buna benzer bir ses işitiyorduk" dedi (51).

9. FASIL: DÜŞMANLARIN YAKALANMASI

Süraka b. Mâlik'in Hz. Peygamber ve Ebubekir'i Yakalamaktan Alıkonması

- Süraka b. Mâlik, üç kere fal oku çekti ve her seferinde de fal okları çıkmaması gerektiğini söyledi. Fakat o Hz. Peygamber ve Ebubekiri yakalamak için Mekke'den çıktı. Hz. Peygamber'e yaklaşıncı, Hz. Peygamber dua etti ve Süraka'nın atının ayakları kuma saplandı. Süraka "Ey Muhammed! Allah'a yalvar, atımı kurtarsın ben de seni görmemiş gibi geriye döneyim!" dedi. Hz. Peygamber "Yarab! Eğer doğru söylüyorsa onu kurtar" diye dua etti ve atı kurtuldu (52).

- Süraka, Hz. Peygamber ile Ebubekir'e "İkiniz de atımın kurtulması için dua edin. Ben de geri döneceğime söz veriyorum" dedi. Hz. Peygamber ve Ebubekir dua ettiler, at kurtuldu. Fakat Süraka sözünde durmadı ve saldırmaya kalkıştı. At yine kuma saplandı. Süraka tekrar dua etmelerini rica etti ve geri döneceğine kesin olarak söz verdiği gibi onlara azık ve binek vermeyi de üzerine aldı. Hz. Peygamber ve Ebubekir "Sen bizi takip etmekten vazgeç, biz senin yardımını istemiyoruz" dediler. Süraka da "Ben size zarar vermeyeceğime söz veriyorum" dedi (53).

- Süraka "Ya Muhammed! Allah'a yalvar ki, atımı kurtarsın ve ben de geri döneyim. Arkadan gelenleri de geri çevireyim" dedi. Hz. Peygamber dua esti ve atı kurtuldu. O da sözünde durarak geri döndü ve arkadan gelenlere "Dönünüz, bu tarafta birşey yoktur. Çünkü benim iz hakkında ne kadar bilgili olduğumu bilirsiniz" dedi. Onlar da döndüler (54).

- Ebubekir arkasına baktı, kendilerine yetişmek üzere olan bir süvari görerek "Ey Allah'ın Rasûlü! Bu bir süvaridir, bize yetişecek" dedi. Hz. Peygamber dönüp baktı ve "Yarab! Onu atından düşür!" dedi. At onu yere atarak kişnemeye başladı. Adam "Ey Allah'ın Peygamberi! Bana dilediğini emret" dedi. Hz. Peygamber "Yerinde dur! Bize yetişmek isteyen hiç kimseyi bırakma" dedi. Süraka, sabahleyin Hz. Peygamber'in azılı bir düşmanıyken, akşam Hz. Peygamber için nöbet bekleyen bir fedai oldu (55).

Erbed b. Kays ile Âmir b. Tufeyl'in Helâk Olması

- Erbed b. Kays ile Âmir b. Tufeyl, Hz. Peygamber'i görmek üzere Medine'ye geldiler. Yanına vardıklarında Hz. Peygamber oturuyordu. Onlar da Hz. Peygamber'in karşısına oturdular. Âmir b. Tufeyl "Ey Muhammed! Ben müslüman olursam bana ne vereceksin?" dedi. Hz. Peygamber "Müslümanlara ne verilmişse sana da o verilecektir. Müslümanların boynuna ne lazım ise senin de boynuna o olacaktır" buyurdu. Amir b. Tufeyl "Eğer ben müslüman olursam, senden sonra bunların başına geçecek yetkiyi bana verir misin?" deyince, Hz. Peygamber "Bu ne senin, ne de kavmin için bahis konusu değildir. Sen ancak bedevileri idare edebilirsin" dedi. O "Ben şu anda Necid bedevilerine hakim bulunmaktayım: Sen bütün bedevilerin idaresini bana ver. Şehirlerin idaresi de senin olsun" dedi. Hz. Peygamber "Hayır, böyle bir şey olamaz" dedi. Onlar Hz. Peygamberin yanından ayrılacakları sırada Amir b. Tufeyl "Allah'a yemin ederim ki, ben Medine'yi süvari ve piyadelerle dolduracağım" dedi. Hz. Peygamber de "Allah sana mâni olur" buyurdu. Âmir ve Erbed oradan ayrıldıktan sonra. Amir, Erbed'e "Ey Erbed! Gel, tekrar konuşalım. Ben Muhammed'i konuşmak

suretiyle meşgul edeyim, Sen de arkasından kılıçla vur. Eğer öldürürsek arkadaşları bizimle savaşmazlar ve bizden diyet almaktan başka çareleri kalmaz” dedi. Erbet de “Tamam” dedi ve geri döndüler. Amir, Hz. Peygamber’e “Ey Muhammed! Benimle beraber gel, seninle konuşacaklarım var” dedi. Hz. Peygamber kalktı ve duvarın dibinde konuşmaya başladılar. Bu sırada Erbet kılıcını çekmek istedi, fakat eli kabzaya yapıştı kaldı ve bir türlü kılıcını çekemedi. Amir ise sabırsızlıkla onun kılıcını çekmesini bekliyordu. Hz. Peygamber arkasına döndü ve Erbet’in kılıcını çekmeye çalıştığını gördü ve yanlarından uzaklaştı. Erbed ile Âmir de Medine’den çıktılar, Harre’ye varınca atlarından indiler. O sırada Sa’d b. Muaz ile Üseyd b. Hudayr yanlarına gelerek “Ey Allah’ın düşmanları! Allah’ın laneti ikinize de olsun, buradan defolun” dediler. Amir, Sa’d’a “Şu kimdir?” diye sordu. Sa’d “O, orduları bozan Üseyd b. Hudayr’dır” dedi. Böylece Âmir ile Erbed Rakım denilen yere kadar gittiler. Allah orada Erbed’in üzerine yıldırım göndererek onu helâk etti. Âmir ise Cerim denilen yere kadar gitti. Allah ona bir çıban musallat etti. O, Benî Selül kabilesinden bir kadının evine geldi. Sabaha kadar parmağını boğazına sokup çıbanı sıkıyor ve “Bir deve çıbanından, Benî Selül kabilesinden bir kadının evinde ölüyorum” diye yakınıyordu. Sonra atına binerek yola çıktı, fakat atın sırtında can verdi. Bu olay üzerine Allah Teâlâ “Onun önünden ve arkasından izleyen melekler vardır, onu Allah’ın emriyle gözettiler. Bir millet kendi durumlarını değiştirmedikçe Allah onların durumlarını değiştirmez. Allah da bir kavme kötülük istedi mi artık onu geri çevirecek yoktur. Zaten onların O’ndan başka koruyup kollayanları da yoktur...” (Râ’d/11-13) âyetlerini indirdi (56).

10. FASIL: DÜŞMANIN YÜZÜNE TOPRAK ve ÇAKIL ATILMASIYLA HEZİMETE UĞRAMALARI

Huneyn gününde Hz. Peygamber’in, Düşmanın Yüzüne Toprak Atması ve Onların Hezimete Uğramaları

- Huneyn gününde Peygamber’i gördüm. Bütün ashabı kaçmış, sadece Abbas b. Abdulmuttalib ve Ebu Süfyan b. Haris kaçmamışlardı. Hz. Peygamber yerden bir avuç toprak alarak yüzlerimize doğru savurdu. Böylece biz hezimete uğradık. Bize öyle gelirdi ki, her ağaç ve her taş bizi takib etmektedir (57).

- Huneyn gününde müslümanlar kaçtılar. Peygamber’le beraber Abbas ve Ebu Süfyan b. Haris kaldılar. Bunun üzerine Hz. Peygamber yerden bir avuç toprak alarak yüzümüze savurdu ve bunun üzerine hezimete uğradık. Bize öyle geliyordu ki, her taş veya her ağaç bir süvaridir, bizi kovalamaktadır. Ben de Taif’e varıncaya kadar hiç durmadan atımı sürdüm (58).

Hz. Peygamber’in, Bedir Savaşında Düşmana Çakıl Saçması ve Düşmanın Yenilgiye Uğraması

- Biz gökten yere düşen bir ses işittik. Sanki o boş bir leğene düşen taşın sesi gibiydi. Hz. Peygamber düşen taşı aldı ve yüzümüze doğru fırlattı. Bunun üzerine hezimete uğradık (59).

- Bedir günü olduğunda Hz. Peygamber bir avuç çakıl taşı istedi. Hz. Peygamber o çakıl taşlarını bizim tarafa doğru savurdu ve “Yüzünüzü kara olsun” dedi. Biz hezimete uğradık. Bunun üzerine “Attığın zaman sen atmadın, fakat Allah attı” (Enfâl/17) âyeti indirildi (60).

- Allah’ın Rasûlü, Hz. Ali’ye “Küçük taşlardan (kumdan) bana bir avuç ver” dedi. Hz. Ali onları verdi. Onları kavmin yüzüne serpti ve hiç kimse kalmadı ki onun gözüne o kumdan girmesin. O zaman Allah Teâlâ Enfâl/17 ayetini indirdi (61).

- Hz. Peygamber yerden bir avuç toprak aldı. Sonra müşriklere yönelip onu onların yüzüne serpererek “Dönüp gidin. Allah yüzünüzü kara etsin” dedi. Bunun üzerine müşriklerden gözüne toprak kaçmayan hiç kimse kalmadı (62).

Ashabın Gözüne, Müşriklerin Az Gösterilmesi

- Bedir günü düşman bizim gözümüzde azalmıştı. Hatta ben yanımda duran arkadaşşıma “Bunların yetmiş kişi olduğunu kabul ediyor musun diye sordum. “Ben onları yüz kişi olarak görüyorum” dedi. Bilahere onlardan bir kişiyi tuttuk, kaç kişi olduklarını sorduk. “Biz bin kişiyiz” dedi (63).

11. FASIL: ASHABA RÜZGAR İLE YARDIM EDİLMESİ

- Ebu Süfyan b. Harb, Kureyş ve Kinane kabilelerinin başında, Uyeyne b. Hisn, Benî Gatafan kabilesinin başında, Uleyha, Benî Esed kabilesinin başında ve Ebû’l-Aver de Benî Süleym kabilesinin başında olduğu halde bütün Arap kabileleri Medine’ye hareket ettiler. Müslümanlarla Benî Kureyza yahudileri arasında anlaşma olduğu halde, onlar anlaşmayı bozarak müşriklere arka çıktılar. Allah Teâlâ “Kitap ehlinde onlara yardım edenleri de kalelerinden indirdi ve kalplerine korku düşürdü. Bir kısmını öldürüyor, bir kısmını da esir alıyordunuz” (Ahzab/26) ayetini onlar hakkında indirdi. Cebrail rüzgar ile gelerek üç kere “Müjdeler olsun!” diye haykırdı. Allah öyle bir fırtına estirdi ki, müşriklerin çadırları havaya uçtu, çömlükleri devrildi, eşyaları sürüklendi ve kazıkları yerlerinden söküldü. Öyle ki kimse kimseyi göremiyordu. O zaman Allah Teâlâ “Ey inananlar, Allah’ın size olan nimetini hatırlayın, hani bir zaman size ordular gelmişti de biz onların üzerine bir rüzgar ve sizin görmediğiniz ordular göndermiştik. Allah yaptıklarınızı görmektedir” (Ahzab/9) ayetini indirdi (64).

- Peygamber’le Benî Kureyza yahudileri arasında sulh vardı. Hizipler Medine’yi kurtarmak üzere geldiklerinde Benî Kureyza o sulhu bozdu ve müşriklere arka çıktılar. Allah ordular ve rüzgarı gönderdi. Gelen Arap müşrikleri kaçtılar. Benî Kureyza da kalelerinde kaldılar (65).

- Ahzab savaşı gecesinde doğu rüzgarı, kuzey rüzgarına “Fırtına olarak es ki, müşrikler dağılsınlar” dedi. Kuzey rüzgarı da “Kuzey rüzgarı geceleri esmez” dedi. Böylece Hz. Peygamber’e yardım eden doğu rüzgarı oldu (66).

12. FASIL: DÜŞMANIN YERE BATIRILARAK HELAK EDİLMESİ

- Bir kişi Uhud savaşında “Ey Allah’ım! Eğer Muhammed hak peygamber ise beni yere batır” diye dua etti ve derhal yere battı (67).

- Hz. Peygamber'i yüzünden yaralayan adam, Huzeyl kabilesinden Abdullah b. Kamie'dir. Allah onun üzerine bir tekeyi musallat kıldı. Teke onu öldürünceye kadar boynuzladı (68).

13. FASIL: ASHABIN BEDDUA ETMESİYLE DÜŞMANIN KÖR OLMASI

Hz. Peygamber'in Hudeybiye'de Beddua Etmesiyle Kureys'den Bazı Gençlerin Kör Olması

- Biz Peygamber'le beraber Hudeybiye'ye indik. Otuz kadar silahlı gencin saldırısına uğradık. Hz. Peygamber onların aleyhinde bedduada bulundu. Allah onların gözlerini kör etti. Biz de kalkıp onları esir aldık. Hz. Peygamber onlara "Siz, herhangi bir kimsenin emanıyla mı buradasınız?" diye sordu. Onlar "Hayır" dediler. Hz. Peygamber onları serbest bıraktı. Allah Teâlâ "Mekke'nin göbeğinde, sizi onlara galip getirdikten sonra onların ellerini sizden, sizin ellerinizi onlardan çeken O'dur. Allah yaptıklarınızı görmektedir" (Fetih/24) âyetini indirdi (69).

Hz. Ali'nin Beddua Etmesiyle Bir Adamın Kör Olması

- Hz. Ali bir şey söyledi. Birisi Hz. Ali'ye "Yalan söylüyorsun" dedi. Hz. Ali ona "Eğer sen yalancı isen aleyhinde bedduada bulunayım mı?" dedi. O da "Bulun" dedi. Hz. Ali beddua etti. Adam oradan henüz kalkmadan gözleri kör oldu (70).
- Hz. Ali bir kişi ye bir şey söyledi. Adam "Sen yalan söylüyorsun" dedi ve daha ayağa kalmazdan önce kör oldu (71).
- Bir kişi Hz. Ali'ye bir şey söyledi. Hz. Ali "Beni yalanladığını görüyorum" dedi. O da "Bunu yapmam" dedi. Hz. Ali "Eğer sen yalancı isen aleyhinde beddua edeceğim" dedi. O da "Et" dedi. Hz. Ali de bedduada bulundu. Kişi daha orada iken kör oldu (72).

Said b. Zeyd'in Beddua Etmesiyle Bir Kadının Kör Olması

- Erva binti Kays ile Said b. Zeyd sırasında bir tarla ihtilafı vardı. Mervan bir kaç kişiyi Said b. Zeydi ikna etmeleri için gönderdi. Said b. Ze'd "Benim ona zulmettiğimi mi sanıyorsunuz? Allah Rasûlünden kim ki bir araziden bir karış gasbederse, Allah kıyamet gününde yedi kat yeri onun boynuna geçirir" dediğini duydum. Yarabbi! Eğer kadın yalancı ise gözleri kör olmazdan önce onu öldürme. Onun kabrini kuyusunda kıl" dedi. Allah'a yemin ederim ki, kadın ölmezden önce gözleri kör oldu. Evinden çıkıp sakına sakına gittiği halde kuyusuna düştü ve kuyu ona kabir oldu (73).

- Erva isimli kadın Said b. Zeyd'in aleyhinde yardım istedi. Medine valisi Mervan b. Hakem'e gitti. Said "Yarab! O benim kendisine zulmettiğimi iddia ediyor. Eğer yalancı ise onun gözünü kör et ve onu kendi kuyusuna düşür, benim hakkımda bir nur kıl, müslümanlar benim ona zulmetmediğimi görsünler" dedi. Bir müddet sonra Akik vadisi öyle bir sele maruz kaldı ki, onun gibisi daha görülmemişti. Sel kesildikten sonra Said b. Zeyd ile Erva binti Kays'ın ihtilaf ettikleri tarla sınırı meydana çıktı ve Sa'd'ın haklı olduğu anlaşıldı. Erva bir ay sonra kör oldu ve avlusunda dolaşırken kuyuya düşüp öldü. Biz o zaman küçüktük. İnsanlar birbirlerine "Allah, Erva'yı kör ettiği gibi seni de kör etsin" derlerdi. Biz Erva'yı vahşi bir hayvan sanırdık. Meğerse Said'in beddua ettiği kadının ismiymiş (74).

Hz. Hüseyin'e Beddua Eden Adamın Kör Olması

- Sakın Hz. Ali'ye veya Ehl-i Beyten birine küfretmeyin. Bizim Bülhecceym halkından bir komşumuz vardı. Hüseyin hakkında "Şu fasık olan Ali'nin oğlu Hüseyin'i görüyor musunuz? Allah onu öldürsün" demişti de, o bu sözü söyler söylemez Allah onun iki gözünün akını dökerek kör etti (75).

14. FASIL: Hz. PEYGAMBER ve ASHABININ DUALARIYLA KÖR GÖZLERİN AÇILMASI

Hz. Peygamber'in Duasıyla Kureys'ten Bir Kaç Kişinin Gözlerinin Açılması

- Hz. Peygamber mescidde yüksek sesle Kur'ân okuyordu. Kureys'ten bazı kimseler bundan rahatsız oldular. Peygamber'i tutmak üzere kalktılar, fakat elleri boyunlarına kenetlendi ve gözleri birşey görmez oldu. Böylece Rasûlullah'a geldiler ve "Ey Muhammed! Aramızdaki akrabalık hakkı için bize acı" dediler. Hz. Peygamber onlara acıyarak gözleri açılınca kadar dua etti. Bunun üzerine Yasin Suresi onuncu âyetine kadar indi. O kişilerden hiç birisi iman etmedi (76).

Katade'nin, Uhud Günü Kör Olan Gözüne Hz. Peygamber'in Duasıyla Tekrar Kavuşması

- Rasûlullah'a bir yay hediye edildi. Hz. Peygamber Uhud gününde o yayı bana verdi. Peygamber'in yanında onunla düşmanlara ok attım. Ta ki tarafları devirinceye kadar. Ben orada duruyordum, Rasûlullah'a gelen oklara siper oluyordum. Onlardan herhangi bir ok peygamberin yüzüne doğru gelirse hemen onun önüne kendi başımı, yüzümü koyuyordum, ta ki Rasûlullah'a isabet etmesin. Son gelen bir ok benim gözüme isabet etti ve gözüm yanağımın üzerine aktı. Oradakiler ayrıldı, ben gözümü elime alarak onu süratle Rasûlullah'a götürdüm. Hz. Peygamber onu görünce ağlayarak "Yarab! Katade senin Peygamber'ini gözüyle korumuştur. Onun gözünü, gözlerin en güzeli ve en keskin bakışlısı yap" diye dua etti. Gerçekten de gözüm, gözlerin en güzeli ve en keskin bakışlısı oldu (77).

- Uhud günü benim gözüme ok isabet etti. Gözüm yanağımın üzerine döküldü. Peygamber gözümü yenine koydu ve en sıhhatli gözüm o oldu (78).

- Uhud günü Katade'nin gözüne ok isabet etti ve gözü yanağının üzerine düştü. Sahabiler onun damarını kesmek istediler. Sonra "Hayır, Hz. Peygamber'e danışalım" diyerek Katade'yi Hz. Peygamber'in yanına götürdüler. Hz. Peygamber, Katade'nin gözünü tekrar yerine koyarak eliyle sıvazladı. Hz. Peygamber'in duası sayesinde hangi gözümün aktığı bilinmez hale geldi (79).

H. Peygamber'in Dua ve Müdahalesiyle Ashabdan Bazılarının Göz Ağrısından Kurtulmaları

- Ebuzer'in gözü Uhud gününde isabet aldı. Hz. Peygamber tükürüğünü sürdü ve o gözü diğerinden daha sağlam oldu (80).
- Bedir günü bir ok atıldı, gözümü çıkardı. Rasûlullah gözüme tükürdü ve dua etti. O göz bana hiçbir eziyet vermedi (81).
- Babam beni Hz. Peygamber'e götürdü. Gözlerimde beyazlık vardı. İki gözümle de birşey görmüyordum. Hz. Peygamber "Niçin böyle oldu?" dedi. Ona, devemi alıştırırken, çıplak ayakla yılan yumurtasına bastığımı ve gözlerime bu yüzden beyazlık düştüğünü söyledim. Hz. Peygamber gözlerime tükürerek okudu ve gözlerim görmeye başladı. Onu seksen yaşındayken gördüm. İğneye iplik geçiriyordu (82).

Zennire'nin Kör Olan Gözünün Açılması

- Zennire aslen Rum'du. Müslüman olduktan sonra gözleri kör olmuştu. Müşrikler "Lat ve Uzza onun gözünü çarptılar" deyince o da "Ben Lat ve Uzza'yı inkâr ediyorum" dedi ve Allah Teâlâ onun gözünü geri verdi (83).
- Ebu Talib'in kızı Ümmühanî şöyle anlatıyor: Ebubekir, Zennire'yi azat ettikten sonra onun gözleri kör oldu. Müşrikler "Onun gözünü Lat ve Uzza kör etmiştir" dediler. O da "Yalan söylüyorlar. Allah'ın beytine yemin ederim, Lat ve Uzza'nın bir zararı ve faydası olmaz" dedi ve Allah da bunun üzerine gözünü geri verdi (84).

15. FASIL: MÜSLÜMANLARIN TEHLİL ve TEKBİR GETİRMELERİYLE DÜŞMAN EVLERİNİN SARSILMASI

Rum Kralı Herakl'in Sarayının Sarsılması

- Ben ve başka bir kişi Rum kralı Herakl'e gönderildik. Onu İslâm'a davet edecektik. Yola çıktık ve Şam'a vardık. O zaman Herakl adına Şam'ı, Ğassan oğulları idare ediyordu. Cebele b. Eyhem el-Ğassani'nin konağına inerek görüşmek için izin istedik. Cebele yanımıza bir elçi gönderdi. "Biz elçi ile konuşmayız. Ancak krala gönderildik. Eğer izin verirse kendisiyle görüşürüz. Aksi takdirde elçi ile konuşamayız" dedik. Elçi ona gitti, bu haberi iletince bize içeri girmek için izin verdi. "Konuşunuz" dedi. Hişam b. As konuştu, onu İslâm dinine davet etti. Sırtında siyah elbiseler vardır. Hişam bu elbiselerin ne olduğunu sordu. Ben bu elbiseleri sizi Şam'dan çıkarıncaya kadar çıkarmamak üzere yemin ederek giydim" dedi. Ben "Allah'a yemin ederim ki, senin konağını bile elinden alacağız. Hatta Allah izin verirse büyük kralın mülkünü de elinden alacağız. Peygamberimiz bunu bize haber verdi" dedim. O "Siz bu mülkü alacak kimseler değilsiniz. Onlar gündüzü oruç, geceyi ibadetle geçiren bir topluluktur. Sizin orucunuz nasıldır?" diye sordu. Biz ona orucumuzdan haber verince yüzü siyah kesilerek "Gidiniz!" dedi ve bizimle beraber bir elçiyi de krala gönderdi. Biz çıktık kralın bulunduğu şehre yaklaştığımızda bizimle beraber bulunan elçi "Sizin bu hayvanlarınız kralın şehrine giremez. İsterseniz size buradan atlar, katırlar temin edelim" dedi. Biz de "Allah'a yemin ederiz ki, biz ancak bu hayvanların sırtında oraya gireriz" dedik. Bu haberi krala gönderdiler. Kral aynı bineklerimizden sırtında şehre girmemize izin verdi. Kılıçlarımız boynumuzda olduğu halde şehre girdik, onun konağına geldik. Konağın tam kapısında indik. O bize bakıyordu. Biz "Lâ ilâhe illallahu vallahu ekber" demeye başladık. Allah bilir ki, konak sanki şiddetli bir rüzgara maruz kalmış bir hurma dalı gibi sallandı. Bunun üzerine bize haber göndererek "Dininizin gereklerini yüksek sesle yerine getirerek bizi rahatsız etmeye hakkınız yoktur" dedi ve bizeyanına girmek için izin verdi. İçeri girdik, baktık ki bir yatak üzerinde oturuyor. Yanında Rumlardan harb uzmanları vardı. Odasındaki her şey kırmızıydı. Biz ona yaklaştığımızda gülerek "Bize aranızdaki usûle göre selâm verseydiniz ne olurdu?" dedi. Yanında duran ve çok güzel Arapça konuşan adamına "Bizim selâmımız size uygun değildir. Sizin selâmınız da bize uygun değildir" dedik. "Peki, sizin aranızdaki selâm nedir?" dedi. "Selâmımız esselâmü aleyke'dir" diye cevap verdik. "Peki, siz kralınıza nasıl selâm veriyorsunuz?" dedi. "Aynı şekilde" dedik. "Sizin sözlerinizin en büyüğü hangisidir?" dedi. "Lâ ilâhe illallahu vallahu ekber'dir" dedik. Biz bunu söylerken -Allah biliyor- saray o kadar sallandı ki kral başını kaldırıp tavana baktı ve "Söylediklerinizden sarayım sallandı, bu sözü evlerinizde söylediklerinizde evleriniz de sallanır mı?" dedi. "Hayır, biz bunu ilk defa burada gördük" dedik. "Keşke bunları söyleyince her şey başınıza yıkılsaydı da sizden kurtulsaydık. Hiç şüphe yok ki, toprağımın yarısı elimden çıkacak" dedi. Sonra bize bir çok soru sordu. Biz de cevap verdik. Sonunda "Namaz ve orucunuz nasıldır?" dedi. Ona da cevap verdikten sonra "Kalkın" dedi ve bize güzel bir oda ile bol yemek hazırlanmasını emretti. İlk gece orada kaldıktan sonra bir adam göndererek bizi çağırttı. Yanına vardığımızda önceki sorduklarını tekrar sordu. Biz de aynı şekilde cevaplandırdık. Sonra emretti, dört köşeli, altın yaldızlı büyük bir kutu getirdiler. Kutunun içinde küçük gözler vardı. Her gözün kilidi ve kapısı bulunuyordu. O gözlerden birini açarak, siyah renkli, ipekli bir bohça çıkardı. Bohçayı açınca içinden kırmızı bir resim çıktı. Gözleri büyük, kalçaları kalın, boynu hiç görmediğim kadar uzun bir adam resmiydi. Gür sakallı ve Allah'ın yarattıklarının en güzeli denecek kadar güzel, saçında iki örgü bulunan bu adamın resmini bize göstererek "Bunu tanıyor musunuz?" dedi. "Hayır" dedik. "Bu Hz. Adem'dir" dedi. İnsanların en sık saçlısıydı. Sonra başka bir gözü açtı, oradan da siyah renkli ipekli çıkardı. Üstünde beyaz bir resim vardı. Saçı koyu burçak renginde, gözleri kırmızı, başı büyükçe ve sakalı güzeldi. Bize "Bunu tanıyor musunuz?" dedi. "Hayır" dedik. "Bu Hz. Nuh'dur" dedi. Sonra başka bir gözden, siyah bir ipekli parçasının içinden, başka bir resim daha çıkardı. O da beyaz renkli, gözleri güzel, alnı geniş, yüzü uzunca, sakalı beyaz ve gülümseyen bir adamın resmiydi. "Bu tanıyor musunuz?" dedi. "Hayır" dedik. "Bu Hz. İbrahim'dir" dedi. Başka bir gözü daha açtı. Oradan da beyaz bir resim çıkardı. Allah'a yemin ederim ki, aynen Hz. Peygamber'e benziyordu. Bize "Peki, bunu tanıyor musunuz?" dedi. Ağlayarak "Evet, bu Allah'ın peygamber'i Hz. Muhammed'dir" dedik. Yanılmıyorsam ayağa kalkıp oturdu ve "Evet, vallahi odur" dedi. "Sen onu görmüş gibi tanıyorsun" dedik. Biraz baktıktan sonra "Aslında bu resim en son gözde bulunuyordu. Fakat sizi denemek için sırasını bozдум. Ne diyeceğinizi merak ettim" dedi. Bir başka gözü daha açtı ve içinden siyah bir ipekli daha çıkardı. Ondan da, kıvrıkcık saçlı, esmer, gözleri çukur, keskin bakışlı, asık suratlı dişleri sık ve üstüste gelmiş, öfkeli gibi dudakları kalkık bir adam resmi çıktı. Bize "Bunu tanıyor musunuz?" dedi. "Hayır" dedik. "Bu Hz. Musa'dır" dedi. Bunun yanında bir resim daha vardı. Saçı yağlı, alnı geniş, gözlerinde hafif şaşılık bulunan bir adamın resmiydi. Bize "Bunu tanıyor musunuz?" dedi. "Hayır" dedik. "Bu İmran oğlu Harun'dur" dedi. Başka bir gözü daha açtı. Beyaz renkli bir ipekli çıkardı. Bunun içinden de, esmer, uzuna yakın orta boylu ve dargınmış gibi duran bir adam resmi çıktı. Bize "Bunu tanıyor musunuz?" dedi. "Hayır" dedik. "Bu Hz. Lût'tur" dedi. Bir gözü daha açarak beyaz bir ipekli çıkardı. Bundan da, beyaz renkli, gül yanaklı, burnunun ortası yüksek ve güzel yüzlü bir adam resmi

çıktı. Bize “Bunu tanıyor musunuz?” dedi. “Hayır” dedik. “Bu Hz. İshak’tır” dedi. Bir gözü daha açarak yine beyaz bir ipekli çıkardı. Ondan da Hz. İshak’a benzer bir resim çıktı. Ancak bunundadağında siyah bir ben vardı. Bize “Bunu tanıyor musunuz?” dedi. “Hayır” dedik. “Bu Hz. Yakub’dur” dedi. Bir göz daha açtı, beyaz bir ipekli daha çıkardı. Onun içinden de beyaz, güzel gözlü, burnunun ortası yüksek, biçimi güzel, yüzü nurlu, yüzünde huşû ve Allah korkusu görülen, rengi hafif kırmızı bir adam resmi çıktı. Bize “Bunu tanıyor musunuz?” dedi. “Hayır” dedik. “Bu peygamberlerinizin atası Hz. İsmail’dir” dedi. Bir göz daha açtı. Oradan da beyaz bir ipekli çıkardı. İçinden Hz. Adem’e benzeyen bir resim vardı. Resimdeki adamın yüzü güneş gibi parlıyordu. Bize “Bunu tanıyor musunuz?” dedi. “Hayır” dedik. “Bu Hz. Yusuf’tur” dedi. Bir başka göz daha açtı, oradan da yine beyaz bir ipekli çıkardı. İçinden de, kırmızı yüzlü, ince bacaklı, gözleri küçük, karnı büyük, orta boylu ve boynunda kılıç asılı bir adam resmi çıkardı. Bize “Bunu tanıyor musunuz?” dedi. “Hayır” dedik. “Bu Hz. Davud’dur” dedi. Başka bir gözden yine beyaz bir ipekli çıkardı, onda da, kolları kalın, bacakları uzun ve ata binmiş bir adam resmi vardı. Bize “Bunu tanıyor musunuz?” dedi. “Hayır” dedik. “Bu Hz. Davud’un oğlu Hz. Süleyman’dır” dedi. Bir başka göz daha açarak siyah bir ipekli çıkardı. Ondan da, geniş, beyaz, simsiyah sakallı, gür saçlı, güzel gözlü, nur yüzlü bir adam resmi çıktı. Bize “Bunu tanıyor musunuz?” dedi. “Hayır” dedik. “Bu Hz. Meryem’in oğlu Hz. İsa’dır” dedi. Biz “Bu resimleri nereden buldunuz?” Bunlar asıllarının aynısıdır. Çünkü biz peygamberimizi gördük. Onun resmi aynen kendi gibidir” dedik. O da, bize “Hz. Adem, soyundan gelecek bütün peygamberleri kendisine göstermesi için rabbine niyazda bulunmuş. Allah’da ona bütün peygamberlerin resmini indirmişti. Bu resimler, Hz. Adem’in batı tarafındaki hazinesindeyken, Zülkarneyn orayı ele geçirdiğinde resimleri alarak Danyal’a vermişti” dedi. Sonra da Allah’a yemin ederim ki, saltanatımı terkedip sizin en kötünüze, ölünceye kadar kölelik yapmaya razıyım” dedi. Sonra bize büyük ikramlarda bulunup hürmetve sevgiyle bizi uğurladı. Biz, Ebubekir’in yanına döndüğümüzde, olanları anlattık. Ebubekir ağlayarak “Doğrudur. Bir düşkün bile Allah hakkında hayır dilerse ona hayır verir. Allah’ın rasûlü bize, hristiyan ve yahudilerin kitaplarında kendisinin vasıflarının bulunduğunu bize söylemedi mi?” dedi (85).

Humus’un Sarsılması

- Allah Teâlâ, Humus’un kuşatıldığı günlerde müslümanlara sabırlarının karşılığını verdi. Humus, içindeki Rumlarla sallandı. Sebebi de şuydu: Müslümanlar onları göğüslerken bir ağızdan tek bir aldılar. O tekbirlerle beraber şehir içerisinde bulunan Rumlar sarsıldılar, duvarlar yarıldı. Hemen önderlerine ve rey sahiplerine gittiler. Bunlar barış yapmaya teşvik ettilerse de halk, barışa yanaşmadı. Bunu teklif ettiklerinden dolayı onları tahkir ettiler. Sonra müslümanlar ikinci tekbiri aldılar. İkinci tekbirde de birçok evler ve duvarlar yıkıldı. Tekrar rey sahiplerine başvurdular. Onlar da “Siz Allah’ın azabını görmüyor musunuz? Barıştan başka yol kalmamıştır” dediler. Böylece barışa razı oldular (86).

16. FASIL: SESİN UZAK MESAFELERE ULAŞMASI

Sariye ve Ordusunun Hz. Ömer’in Sesini Duymaları

- Hz. Ömer bir ordu gönderdi. Sariye’yi de kumandan tayin etti. Hz. Ömer Medine’de hutbe okurken aniden, hutbe arasında ‘Ey Sariye! Dağa diye üç defa bağırdı. Aradan bir müddet geçince, Sariye’nin elçisi Medine’ye geldi. Ömer ona durumu sordu. Elçi “Ey Mü’minlerin Emîri! Biz mağlub olmuştuk. Bu durumda iken “Ey Sariye! Dağa” diye bağıran bir ses duyduk. Bu söz üç kere tekrarlandı. Biz sırtımızı dağa dayadık. Bu sefer düşmanı Allah Teâlâ hezimete uğrattı (87).

- Hz. Ömer cuma günü hutbe okudu. Hutbesinde “Ey Sariye! Dağa! Kim ki kurdu çoban ederse zulmetmiş olur” dedi. Halk birbirlerine baktı. Hz. Ali onlara “Ömer söylediğinin altından kalkacaktır” dedi. Cuma bittikten sonra Hz. Ömer’den sordular. Ömer “Benim kalbime, müşriklerin bizim kardeşlerimizi hezimete uğrattıkları ve onların bir dağın yanından geçtikleri, Eğer dağa sırtlarını dayarlarsa, bir cephede savaşırlarsa muzaffer olacakları, Eğer dağı geçerlerse helâk olacakları ilham edildi. İşte o cümleler, o zaman ağzımdan ihtiyarım olmaksızın çıktı” dedi. Bir ay sonra ordudan bir müjdeci fetih müjdesini getirdi ve “Biz Hz. Ömer’in sesini o gün işittik ve sırtımızı dağa dayadık. Allah zaferi nasib etti” dedi (88).

- Halk Hz. Ali’ye “Sen Ömer’in sözünü dinlemedin mi? Hutbe okuduğu halde ‘Ey Sariye!’ diye bağırmıştı!” dediler. Hz. Ali “Rahmet olasıca! Ömer’i bırakınız. Kesinlikle o bir şey dilerse çıkar” dedi (89).

- Hz. Ömer “Benim kalbime böyle birşey geldi ve düşman onları dağa yapıştırmaya mecbur etti. Ben de bu lafzı söyledim, belki Allah’ın kullarından birisi bunu ona işittirir, diye düşündüm” dedi (90).

- Abdurrahman b. Avf, Hz. Ömer’in yanına girerek “Seni en çok kınadığım husus şudur ki, sen halkın, aleyhinde dedikodu yapmasına imkan veriyorsun. Hutbe okuduğun bir anda bakıyorsun ki “Ey Sariye! Dağa yapış” diyorsun. Ne demektir bu?” dedi. Hz. Ömer “Allah’a yemin ederim ki, ben kendimi zaptedemedim. Onları gördüm, dağın yanında savaşıyorlardı. Arkalarından ve önünden düşman hücum ediyordu. Ben “Sariye, dağa yapış” demekten kendimi alamadım. Maksadım onların dağa yapışmalarıydı” dedi. Böylece beklediler. Sariye’nin elçisi geldi. Onun mektubunu getirdi. Mektupta şöyle yazıyordu: Cuma günü düşmanla karşılaştık. Sabah namazından sonra savaşa başladık. Cuma vaktine kadar devam ettik. Güneş nerdeyse batıya doğru yönelmişti. Tam bu esnada “Ey Sariye, dağa!” diye iki defa ses duyuldu. Bunun üzerine biz dağa çekildik ve düşmana galebe çaldık. Allah onları hezimete uğrattı ve yok etti. Bunun üzerine Ömer hakkında ileri geri konuşanlar “Bu kişiyi kendi haline bırakalım. Çünkü Allah ona ikramda bulunuyor” dediler (91).

- Hz. Ömer’e o konuşmanın ne olduğu soruldu. O da “Allah’a Yemin ederim ki, bir şey bilmiyorum. Ancak bu söz benim iradem dışında ağzımdan çıktı” dedi (92).

Ebu Kursafe’nin Sesinin Uzak Yerlerden Duyulması

- Rumlar Ebu Kursafe’nin bir oğlunu esir ettiler. Ebu Kursafe her namaz vakti geldiğinde Askalan surunun üzerine çıkarak “Ey filan! Namaza kalk!” diye bağırrı, oğlu da Rum memleketinde bulunduğu halde bu sesi duyar ve namaza kalkardı (93).

17. FASIL: ASHABIN GAYBDAN SES DUYMASI

H. Peygamber Gasledilirken Ses Duyulması

- Hz. Peygamber vefat ettiğinde onu yıkayanlar ihtilafa düştü. Bunun üzerine kim olduğunu bilmedikleri bir kişinin sesini işittiler. Şöyle diyordu: Peygamberinizi iç gömleği sırtında olduğu halde yıkayınız. Bunun üzerine Hz. Peygamber iç gömleği +sırtında olduğu halde yıkandı” (94).

Ebu Musa el-Eş’arî’nin Bir Deniz Birliğinin Kumandanyken Gaybdan Ses Duyması

- Hz. Peygamber Ebu Musa’yı bir deniz birliğinin başına geçirdi. O denizde rüzgarın tam estiği bir zamanda, gece, hareket halinde iken, birisi yukardan onlara “Size Allah’ın nefsi üzerine hükmettiği bir kazasından haber vereyim mi? Kim ki bir yaz gününde Allah için kendisini susuz bırakırsa (yani oruç tutarsa) Allah’a, ona en büyük susuzluğunun olduğu günde su içirmek gerekli olur” diye seslendi (95).

- Biz denizde sefere çıkmıştık. Biz ilerlediğimiz bir devrede güzel de rüzgar esiyordu ve geminin yelkenleri tam kaldırılmıştı. Baktık ki birisi “Ey gemidekiler! Durunuz da size haber vereyim!” diye seslendi. Bu ses yedi defa arka arkaya işitildi. “Ben geminin baş tarafına doğru gittim ve “Sen kimsin? Nereden bağıryorsun? Sen bizi görmüyor musun, biz burada durabilir miyiz?” dedim. Ses bana “Size Allah’ın nefsi üzerine yazmış olduğu hükümlerinden birisini haber vereyim mi?” diye sordu. Ben de “Evet, ver” dedim. O ses “Allah, sıcak bir günde susuzluğa sabreden bir kimsenin susuzluğunu kıyamet gününde gidermeyi üzerine yazmıştır.” dedi. İşte bunun için Ebu Musa, çok sıcak günlerde oruç tutardı (96).

Halkın, İbn Abbas’ın Vefat Ettiği Günde Kur’ân Sesi Duymaları

- İbn Abbas Taif’te vefat etti. Cenazesinde bulundum. Bir kuş geldi. Onun gibi güzel kuş görülmemiştir. İbn Abbas’ın kefeninin arasına girdi. Dikkat ettik, fakat çıktığını hiç kimse görmedi. İbn Abbas defnedildiği zaman kabrinin kenarında, kim olduğu bilinmeyen birisi “Ey huzura eren nefis. Rızâ edici ve rızâ edilmiş olarak rabbine dön. (İyi) kullarım arasına gir! Gir cennetime!” (Fecr/27-30) ayetlerini okudu (97).

- İbn Abbas vefat edip kefene sarıldığında beyaz bir kuş geldi, kefenlerinin arasına girdi. Kuşun çıkarılmasına çalışıldıysa da kuş görülmedi. İbn Abbas’ın mevlası İkrime “Siz amma da akılsız insanlarsınız. Bu, Hz. Peygamber’in, vefat ettiği gün kendisine tekrar verileceğini söylediği İbn Abbas’ın gözüdür” dedi. Kabre konulduğunda da kimsenin görmediği bir kimse tarafından Fecr 27-30 ayetleri okundu (98).

18. FASIL: CİNLERİN ve GAYBDAN GELEM SESLERİN YARDIM ETMESİ

Hureym b. Fatık’ın Cin’den Duyduğu Sesle İman Etmesi

- Hureym b. Fatık, Hz. Ömer’e “Ey Mü’minlerin Emîri! Müslümanlığımın başlangıç noktasının nasıl olduğunu sana haber vereyim mi?” dedi. Hz. Ömer “Evet, ver” dedi. Hureym ‘Ben kaybettiğim devemi arıyordum. Devenin tam izi üzerindeydim. Abraku’l-Azzat denilen yerde karanlık basardı. En yüksek sesimle “Bu vadinin sefih olan kavminden azizlere sığınıyorum!” diye bağırdım. Bunu söyledikten sonra gaibden “Azab olasıca! Celal sahibi Allah’a sığın. Nimetleri veren Allah’a sığın! Enfal suresinin ayetlerini oku. Allah’ı birle, gerisinden perva etme!” diye bir ses duydum. Bu sözler karşısında dehşetli bir şekilde korktum. Kendime geldikten sonra “Ey gaibden seslenen, ne diyorsun? Senin katında hidayet mi vardır yoksa, dalalet mi vardır? Söyle bana ne yapayım?” dedim. O, cevap olarak “Hayırlar sahibi Allah’ın Peygamber’i, Yesrib’de insanları kurtuluşa davet ediyor. Orucu ve namazı emrediyor. Halkı kötülüklerden alıkoymaya çalışıyor!” dedi. Bunun üzerine deveme binerek ‘Hidayet olasıca! Bana yol göster. Açlık ve çıplaklık görmeyesin” dedim. O “Allah sana yoldaş olsun. Seni belâlardan korusun ve ailene kavuştursun. Yükünü de hafifletsin” dedi. Sen kimsin, Allah’ın rahmeti senin üzerine olsun?” dedim. O “Ben Amr b. Usal’ım. Ben Hz. Peygamber’in Necid cinleri üzerindeki valisiyim. Develerin için endişelenme, develerine bir şey olmaz” dedi. Böylece cuma günü Medine’ye vardım. Ebubekir ile karşılaştım. Bana “Allah’ın rahmeti üzerine olsun. Senin müslüman olduğunun haberi bize geldi” dedi. Ben “Abdest almayı bilmiyorum!” dedim. Ebubekir bana öğretti. Abdest aldım, mescide girdim. Rasûlullah’ın minber üzerinde hutbe okurken gördüm. Sanki ayın on dördü gibi parlıyordu ve “Herhangi bir müslüman abdest alır ve abdesti güzel icra ederse, sonra o abdestle bir namaz kılarsa, kıldığı o namazın bilincinde olursa, cennete girer” diyordu. Hz. Ömer bana “Bu hadise hakkında bana şahid getireceksin. Aksi takdirse seni cezalandıracağım” dedi. Kureys’in adamı Osman lehimde şahitlik etti. Hz. Ömer de onun şahadetini kabul etti (99).

Cinlerin Süvad b. Ğarib’e Hz. Peygamber’in Peygamberliğini Haber Vermesi

- Ben Ömer’in herhangi bir şeyi hakkında “Ben bunu böyle zannediyorum” deyip de onun dediğinin çıkmadığını görmedim. Hz. Ömer bir gün oturmuştu. Yanından güzel yüzlü bir kişi geçti. Ömer ‘Bu adam hâlâ cahiliyedeki dini üzerindedir” veya “Cahiliye devrinde kahînlik yapardı. onu bana getirin” dedi. Adam gelince, Hz. Ömer ‘Benim kadar İslâm’ı güçlü bir kimseyle karşılaştığını sanmıyorum, öyleyse ve Allah’ı seviyorsan doğruyu söyle” dedi. Adam “Ben cahiliyede kahînlik yapardım” dedi Hz. Ömer “Kahinlik yaptığina göre söyle bakalım senin cininin sana gaybdan verdiği haberlerin en tuhafı hangisiydi?” dedi. Adam “Bir gün ben pazardayken cinim telaş içinde yanıma geldi. Bana “Sen cinlerin ne kadar telaşlı ve ümitsizlik içinde olduklarını görmüyor musun?” diye bir şiir okudu dedi. Ömer “Doğru söylemiş. Ben putların arasında yatıyordum. Birisi bir buzağı kesti. Bunun üzerine birisi öyle bağırdı ki, onun gibi şiddetli ve yüksek sesle işitmemiştim. O şöyle bağıryordu: “Behey alçak adam! Duymadın mı? Fasih bir adam

ortaya çıktı ve “Allah’dan başka ilah yoktur” diyor” dedi. Bunu duyanlar yerinden sıçradı. Fakat ben işin sonu ne olacak diye bekledim. O ses bir kere daha aynı şeyleri tekrarladı. Bu sefer ben de kalktum. Bize “Birisi Peygamberlik iddia ediyor” dediler” dedi (101).

- Hz. Ömer bir gün oturuyordu. Yanından bir kişi geçti. “Ey Mü’minlerin Emîri! şu geçeni tanıyor musun?” dediler. Ömer “Bu kimdir?” dedi. “Bu, Süvad b. Ğarib’dır. O kişi ki cinlerden olan huddamı kendisine Peygamber’in zuhuru haberini vermiştir” dediler. “Sen Süvad b. Ğarib misin?” dedi. “Evet” dedi. Ömer “Sen daha eski kâhinliğin üzerinde mi bulunuyorsun?” dedi. Süvad öfkeleni ve “Ey Mü’minlerin Emîri Ben müslüman olduğumdan bu yana hiç kimse bana bu hususta bir şey söylememiştir” dedi. Hz. Ömer “Sübhânâllah! Senincahiliyede kâhinlik yapman, bizim putlara tapmamızdan daha çirkin bir şey midir? Senin cinin Rasûlullahın ortaya çıkışını sana nasıl haber verdi?” dedi. “Evet, ey’ Mü’minlerin Emîri! Ben bir gün uyku ile uyanıklık arasında bulunuyordum. Cinim bana geldi, ayağıyla beni dürterek “Ey Süvad b. Ğanib! sözümü dinle, aklını başına devir, Eğer aklın varsa Luey b. Galib kabilesinden bir peygamber gönderilmiştir. İnsanları Allah’a ve Allah’ın hidayetine davet ediyor” dedi. Sonra cin “Cinlerin bu Peygamberi aramak üzere develere binip doğru yolu bulmak için Mekke yolunu tutmalarına hayret ediyorum. Cinlerin doğrusu, yalancısı gibi değildir. Sen de kalk Haşim oğullarından olan bu seçkin adamın yanına git” anlamında bir şiir okudu. Ona “Beni bırak da uyuyayım. Düünden beri uykusuzum” dedim. Ertesi gece tekrar gelerek ayağıyla dürttü ve “Ey Süvad b. Ğarib! Kalk, sözümü dinle, Eğer anlayışlıysan bana kulak ver. Lüey b. Galib oğullarından birisi, halkı Allah’a ve Allah’a ibadet etmeye çağıran bir peygamber olarak gönderilmiştir” dediler ve sonra da “Cinlere, cinlerin şaşkına dönenlerine ve doğru yolu bulmak için beyaz develere binip Mekke’nin yolunu tutmalarına hayret ediyorum. Cinlerin mü’minleri, kafirleri gibi değildir. Sen de kalk ve Haşim oğullarından, Mekke’nin tümsek ve taşlık yerinde oturan o seçkin Adamın yanına git” anlamında bir şiir okudu. Ben yine “Beni bırak da uyuyayım. Düünden beri uykusuzum” dedim. O üçüncü gece tekrar gelerek ayağıyla beni dürttü ve “Ey Süvad! Kalk, sözümü dinle ve eğer anlayışlıysan bana kulak ver. Lüey b. Galib oğullarından insanları Allah’a ve Allah’a ibadet etmeye çağıran bir peygamber gönderilmiştir” diyerek “Cinlere, cinlerin araştırmalarına ve beyaz develerin sırtında doğru yolu bulmak için Mekke’nin yolunu tutmalarına hayret ediyorum. Cinlerin iyileri, kötülerini gibi değildir. Sen de kalk! Haşim oğullarından o seçkin Adamın yanına git, gözlerinle onu gör” anlamında bir şiir okudu. Bu sefer kalktum, “Bu bir imtihandır, Allah beni deniyor” diyerek yola çıktım. Mekke’ye vardığımda Hz. Peygamber arkadaşları arasında oturuyordu. Ona yaklaşıp “Ey Allah’ın Rasûlü! Beni dinle” dedim. O da “Söyle bakalım” dedi. Ben “üç gecedir ben uyurken gözcüm olan cin bana gelerek “Lüey b. Galib oğullarından bir peygamber gönderildi” diyor. Yemin ederim ki, doğruyu söylüyorum. Cinin bu sözlerinden sonra yola çıktım. Rahvan develerin sırtında düşlükleri geçerek sana geldim. Ben şehadet ederim ki, Allah’dan başka ilah yoktur ve senin söylediklerin doğrudur. Ey temiz soyun evladı! Peygamberler içinde Allah’a en yakın olan sensin! Ey yeryüzünde yürüyenlerin en hayırlısı! Benim saçım kötü yallarda ağarmışsa da, bundan böyle bana iyiliği öğret ve hiç bir şefaatinin Ğarib ağı Süvad’a sahip çıkamayacağı günde bana şefaati ol” anlamında bir şiir okudum. Hem Hz. Peygamber, hem de arkadaşları o kadar çok sevindiler ki, bu sevinci yüzlerinde rahatça gördüm” dedi. Bunun üzerine Hz. Ömer sıçrayıp Süvad’ın boynuna sarıldı ve “şu hadiseyi senden dinlemek istiyorum. Acaba bugün senin gözcün olan cin sana geliyor mu?” dedi. Süvad “Kur’ân’ı okuduğumdan beri gelmedi. Zaten gelmesini de istemiyorum. Çünkü Kur’ân’ın bana verdiği bilgiler, cinlerin verdiklerinden daha doğrudur” dedi. Bunun üzerine Hz. Ömer de şunları anlattı: Biz bir gün Kureyş’in Âl-i Zenih ismindeki mahallesinde bulunuyorduk. Onlar bir buzağı kesmişlerdi. Kasap onun derisini yüzüyordu. Buzağının içinden “Ey Âl-i Zenih! çok önemli bir şey oldu. Bir haberci fasih bir dille “Allah’dan başka ilah yoktur” diye şahitlik ediyor” diye bir ses duyduk (102).

- Kalbime İslâm’ın sevgisi düştü ve müslüman olmayı istedim. Sabahladığımda deveme bindim, Mekke’ye doğru yola çıktım. Yolun ortasına geldiğimde bana Hz. Peygamber’in Medine’ye hicret ettiği haber verildi. Böylece Medine’ye vardım ve Rasûlullah’ı sordum. Bana mescidde olduğunu söylediler. Mescide vardım, devemi bağlayıp içeriye girdim. Baktım kihalk Hz. Peygamber’in etrafında toplanmıştı. Hz. Peygamber’e “Ey Allah’ın Rasûlü! Beni dinle” dedim. Ebubekir Rasûlullah’a yaklaşmamı söyledi. Beni tam Rasûlullah’ın huzuruna getirecek şekilde yaklaştırdı. Hz. Peygamber “Söyle bakalım senin gözcün olan cin sana neler söyledi?” dedi (103).

Cinlerin Abbas b. Mirdas’a Hz. Peygamber’in Peygamberliğini Haber Vermesi

- İslâm’a girişim şöyle oldu: Babam Mirdas sekerata girdiğinde bir putu vardı. İsmi Dimad idi. O puta dikkat etmemi bana vasiyet etti. Ben putu bir eve koydum. Her gün bir defa babamın vasiyeti için ona geliyordum. Hz. Peygamber ortaya çıkınca gece yarısı bir ses işittim, beni korkuttu. Ben de yardımını istemek üzere putun yanına gittim. Baktım ki putun iyinden şöyle bir ses geliyordu: Süleym kabilesine de ki, dostunuz yok oldu ve mescid halkı yaşadı. Peygamber Muhammed’e kitap indirilmeden evvel Dimad’a tapılırken, o şimdi helak oldu. Meryem’in oğlu İsa’dan sonra, Kureyş kabilesinden kendisine Peygamberlik ve hidayet verilen kimsedir, doğru yolu gösteren. Ben bu sözleri halktan gizledim. Halk Ahzab (Hendek) savaşından dönerken ben develerin arasında Zâtü İrk adındaki semtin Akik adındaki vadisinde uyuyordum. Bir ses duydum. Baktım ki birisi deve kuşunun kanadı üzerinde durarak “Salı günü akşamı düşen nur, Adba denilen devenin sahibiyle beraberdir ve Anka oğullarının ülkesindedir” diyordu. Adamın sol tarafından fakat görünmeyen birisi ona “Cinne müjde ver! Onun şerhlerine, merkeb, üzerindeki eyerini ve yularını düşürdü. Göğü koruyanlar onu otlayarak yedi” diye cevap verdi. Ben dehşet içerisinde uyandım. Kesinlikle Muhammed’in Peygamber olduğuna inandım. Böylece atıma bindim, süratle Rasûlullah’a doğru yola koyuldum. Peygamber’e gelerek ona biat ettim. Sonra Dimad’a gittim, onu ateşte yaktım. Sonra Rasûlullah’a dönerek kendisine bir şiir irşad ettim. Senin hayatınla and içerim, ben Dimad’ı alemlerin Rabbine ortak koştuğum gün cahildim. Allah’ın Peygamberi Evs kabilesi tarafından korunurken, yardım görürken benim onu terkedişim, tıpkı düz ve yürümesi kolay olan yolu bırakıp da sarp ve dolambaçlı yolu tutan kimsenin durumu gibiydi. Kulu olduğum Allah’a iman ettim. Kendini helâka götüren kimsenin yolundan ayrıldım. Şereflilerin mübarekpeygamberine biat etmek maksadıyla, yüzümü Mekke’ye çevirdim. Öyle bir peygamber ki, İsa’dan sonra bize hakkı getirmiş, hakkı söylemiş, görevinde hıyanet etmemiş, ilk şefaât edecek olandır. Meleklerle icabet ederek haşre ilk gönderilendir. İslâm’ın ipi çözüldükten sonra, onu tekrar ördü. Ey bütün insanların en hayırlısı, seni kastederek sana geldim (104).

- Ben korku ve dehşet içerisinde uyandım, kavmime geldim. Onlara kıssayı anlattım. Benî Harise kabilesinden olan kavimimden üç yüz kişi ile Rasûlullah’a geldik. Medine’ye gelip mescide girdiğimizde Hz. Peygamber hana “Ey Abbas! İslâmiyet’in nasıl oldu?” diye sordu. Ben ona kıssayı anlattım. Peygamber çok sevindi. Kavmimle beraber müslüman olduk (105).

Cinlerin, Medine’de Bir Kadına, Hz. Peygamber’in Peygamberliğini Haber Vermesi

- Medine’de Hz. Peygamber’in Peygamberlik haberi ilk olarak şöyle yayıldı: Medine ahalisinden bir kadın cinlerden bir huddam sahibiydi. bir gün beyaz bir kuş suretinde geldi, duvarlarına kondu. Kadın ona “Gel de bize olan bitenleri anlar” dedi. Kuş “Mekke’de bir peygamber çıktı, zinayı yasakladı. Biz cinlerin de yeryüzünde kalmasına mani oldu” dedi (106).

- Allah Rasûlü’nden Medine’ye ilk gelen haber şöyle idi; Fatıma isimli bir kadının cinden bir huddamı vardı. Bir gün huddam ona geldi, duvar üzerinde durdu. Fatıma “Niçin inmiyorsun?” dedi. Gözcü “Hayır, inmem” dedi. Sonra da “Zinayı haram eden bir peygamber gönderildi” dedi (107).

Cinlerin Şam Civarında Oturan Bir Kadın Kahine Hz. Peygamber’i Haber Vermesi

- Osman b. Affan bana “Biz Kureyş’in bir kervanıyla Şam’a gittik. Bu, Rasûlullah’ın peygamberliğinden önce idi. Şam’ın varoşlarına yaklaştığımızda orada bir kahine kadın gördük, bizim önümüze gelerek “Bana cinden olan huddam arkadaşım gelerek kapımın üzerinde durdu. Ona niçin içeri girmediğini sorduğumda “Artık zina etmeye imkanımız yok. Çünkü Ahmed dünyaya geldi ve güç yetmez bir emir geldi” dedi. Sonra ben döndüm, Mekke’ye vardım. Baktım ki Hz. Peygamber Mekke’de ortaya çıkmış, insanları Allah’a davet ediyor” dedi (108).

Bu Hususta Başka Bir Kişinin Kıssası

- Cahiliye dönemine yetişen İbn İsa adında bir ihtiyar Rodos gazvesinde bana “Ben ineğimizi sürüyordum. Baktım ki sığırın içinden “Ey Zerih oğulları! Fasih ve net bir söz vardır. İnsanların hayrını isteyen bir adam ortaya çıkarak “Allah’dan başka ilah yoktur” diyecek” diye bir ses geldi. Mekke’ye dönünce Hz. Peygamber’in ortaya çıktığını gördük” dedi (109).

Bir Şeytanın Kureyşlileri Hz. Peygamber ve Ashabına Karşı Kışkırtması

- Cinlerden birisi Ebu Kubeys dağının tepesinde durarak bağırdı: Allah, Kâ’b b. Fihr kabilesinin görüşünü yok etsin. Bir kavim, şerefli atalarının dinini ayıplayan kimseye güz yumarsa ne kadar âdildir. Busra’nın bütün cinleri aleyhinizde harekete geçmek üzere yemin ettiler. Aranızda bu adamın kafasına, yaşadıkça ibret olacak bir darbe indirecek hür ruhlu ve aralarına saygı gösteren hiç kimse yok mu? Bu sözler Mekke’de yayıldı. Müşrikler sabahladılar ve bu şiiri aralarında okudular. Mü’minlerin aleyhinde harekete geçtiler. Hz. Peygamber “O, Misar isminde bir şeytandır. İnsanları putların himayesine çağırır. Allah onu yok edecektir” dedi. Aradan üç gün geçtikten sonra Ebu Kubeys dağından başka bir cin de “Biz Misar’ı öldürdük. Çünkü Misar azmış, kibirlenerek hakkı tanımaz ve batıldan yana olmuştu. Temiz ve şerefli peygamberimize küfrettiği için ona, kafasını gövdesinden ayıracak bir kılıç darbesi indirdim” diye bağırdı. Hz. Peygamber “Bu konuşan cinlerden bir ifrittir. Ona Semhac deniliyor. Bana iman ettiği ve Misar’ı öldürmek için üç gün aradığını söylediğinden ötürü ona Abdullah ismini verdim” dedi. Ali de “Ey Allah’ın rasûlü, Allah ona hayırlı bir mükafât versin” dedi (110).

Husam Kabilesinden Bazı Kimselerin, Hz. Peygamber’in Peygamberliği Hakkında Gaybdan Ses Duymaları

- Kulağıma geldiğine göre Husam’dan bazı kimseler şöyle diyorlardı: Bizim İslâm’a girmemize sebep olan şey şudur: Biz putlara tapan bir kavimdik. Biz bir gün bir putun yanındaydık. Birkaç kişi geldi, aralarındaki ihtilafı halletmesi için puta başvurdular. Ansızın gaibden “Ey cüsseli, genç, ihtiyar bütün insanlar! Siz ne kadar akılsız kimselersiniz ki, davanızı cansız putlara hallettirmek istiyorsunuz. Acaba uykuda mısınız? Tihame toprağından göklere yükselip karanlık perdeleri yırtan şu kandili görmüyor musunuz? O bütün insanların şerefli olan, küfürden sonra İslâm’ı ortaya koyan yüce bir peygamberdir. Rahman olan Allah, onu insanlığı imam seçti. Ondan doğru ve daha adil kimse yoktur. İnsanlara namazı, orucu, birr’i, akrabalık haklarının gözetilmesini emreden ve onları günahlardan, pislikten, putlara tapmaktan ve başkasının hakkına tecavüz etmekten nehyeden, Haşim oğullarından büyük bir insandır ve haram belde Mekke’de ortaya çıkmıştır” diye bir ses duyuldu. Biz bu sözleri dinledikten sonra putu bırakarak dağıldık. Hz. Peygamber’in yanına vardık ve müslüman olduk (111).

Temim-î Dârî’nin Gaibden Cinlerin Sesini Duyması

- Ben Hz. Peygamber peygamber olarak gönderildiği zaman Şam’da bulunuyordum. İhtiyaçlarım için bir yere gittim. Yolda iken akşam oldu. Ben de “Ben şu vadinin büyüğü kimse bu gece onun himayesindeyim” diyerek yattım. Sahibi görünmeyen bir ses “Allah’a sığın! Cinler hiç kimseyi Allah’tan koruyamazlar!” dedi. “Allah için söyle! Dediklerin doğru mudur?” dedim. O ses “Evet! Ümmî peygamber ortaya çıktı. Biz müslüman olup ona tâbî olduk. Hacun denilen yerde onun arkasında namaz kıldık. O peygamber olunca cinlerin hilesi yok oldu. Alemilerin rabbi olan Allah’ın peygamberi Muhammed’e git ve müslüman ol!” dedi. Sabah olunca oradaki Eyyüb kilisesine gidip olanları bir rahibe anlattım. Rahib “Bunları söyleyen doğru söylemiştir. Harem’den bir peygamber çıkıp ve yine Harem’e hicret edecektir. Peygamberlerin en hayırlısıdır. Eğer gücün yetiyorsa herkesten önce ona ulaş” dedi. Ben de hiç vakit kaybetmeden yola çıktım ve Hz. Peygamber’in yanına varıp müslüman oldum (112).

Haccac b. İlat’ın Gaibden Cinlerin Sesini Duyması ve Müslüman Olması

- Haccac b. İlat el-Behzî’nin İslâm’a girişi şöyle oldu: Kavmiyle bir grubun arasında Mekke’ye geliyorlardı. Gece olduğunda vahşi bir vadiye bulunuyorlardı. Gece bastırınca çok korkmuşlardı. Arkadaşları Haccac’a “Ey Ebâ Kilab! Kalk, hem nefsin hem de arkadaşların için cinlerden eman iste” dediler. Haccac kalktı ve “Nefsimi ve arkadaşlarımı bu vadiye bulunan her cinninin şerrinden sakındırıyorum. Ta ki ben ve arkadaşlarım sağlam olarak dönüş yapıncaya kadar” dedi. Bu sözlerden sonra gaibden bir ses “Ey cinler

ve insanlar cemaati! Göklerin ve yerin bucaklarından geçip gitmeye gücünüz yeterse geçin gidin. Ancak kudretle geçebilirsiniz” (Rahman/33) ayetlerini okudu. Mekke’ye varıp bunu Kureyşlilerin meclisinde söyleyince “Ey Ebû Kilab! Allah’a yemin ederiz ki, sen şaşırmışsın. Bu söylediğin Muhammed’in kendisine gökten indiğini iddia ettiği bir sözdür” dediler. O da “Vallahi ben bunu kulağımla duydum. Bütün arkadaşlar da duydular” dedi.

- Onlar benimle tartışırken As b. Vail oraya geldi. Ona ‘Ey Eba Hişam! Ebû Kilab’ın ne söylediğini biliyor musun?’ dediler. As “Ne söylüyor?” dedi. Onlar, Haccac’ın söylediklerini aktarınca. As “Buna mı şaşıyorsunuz? Bunları Muhammed’e kim söyletiyorsa. Ebû Kilab ve arkadaşlarına duyuran da odur” diyerek beni onların ayıplamasından kurtardı. Hem de mesele hakkında bana bilgi vermiş oldu. Sonra Hz. Peygamber’in yerini sordum. Yanına giderek olanları anlattım. Bana “Vallahi sen gerçeği duymuşsun. Vallahi bu, rabbim tarafından bana indirilen sözlerdendir” dedi. Ben “Ey Allah’ın Rasûlü! Bana İslâm’ı Öğret” dedim. O da bana şehadet kelimesini söyledi ve ‘Kavminin yanına dününce, onları da islâm’a davet et’ dedi (113).

Müslümanlardan Bazılarının Bir Cinin Yardımıyla Ölümünden Kurtulmaları

- Bir kaç kişi Mekke’ye giderken yollarını şaşırdılar. Kurtuluş ümidi kalmayınca kefenlerini giyerek ölümü beklemeye başladılar. Bu sırada ağaçların arasından bir cin çıktı ve onların yanına gelerek “Ben Hz. Peygamber’den Kur’ân dinleyen cinlerden birisiyim. Hz. Peygamber’in “Mü’min mü’minin kardeşidir. Onun gözcüsü ve rehberidir. Hiç bir zaman onu yardımsız bırakmaz” dediğini duydum. İşte size su, işte yol” diyerek onlara su verdi ve yolu gösterdi (114).

Hayber Savaşında Cinlerin Müslümanları Desteklemesi

- Ben Uyeyne b. Hısn’ın ordusundaydım. O Hayber’deki yahudilerin imdadına geldi. Biz Uyeyne’nin ordusu arasında bir ses işittik: “Ey nas! Aile efradınıza yetişiniz. Düşman onları esir etmek üzeredir!” diyordu Böylece Uyeyne’nin ordusu birbirlerini beklemeksizin ailelerinin yanına döndüler. Fakat ailelerinin sağ-salim olduklarını gördüler. Bunu görünce. Allah’ın müslümanlara bir yardımı olduğunu anladık (115).

19. FASIL: CİN ve ŞEYTANLARIN Hz. PEYGAMBER ve ASHABINA MUSAHHAR OLMASI

Hz. Peygamber’in Şeytan ve Cinleri Yakalaması

- Hz. Peygamber “Bir ara uyuyordum. şeytan bana göründü. Onun boğazına yapıştım ve öyle sıktım ki, dili dışarı çıktı. Dilinin soğukluğunu hala baş parmağımda hissediyorum. Allah, Süleyman’dan razı olsun, onun duası olmasaydı, o şeytan sabaha kadar bağlı kalarak ve sabah namazına geldiğiniz zaman onu görecektiniz” dedi (116).

- Hz. Peygamber “Cinlerden bir ifrit, dün akşam benim namazımı ifsad etmek için üzerime saldırdı. Allah beni ona galib getirdi. Onu tuttum. Onu mescidin direklerinden birisine bağlamak istedim. Ta ki halk sabahlayınca gelerek ona baksınlar. Bu esnada kardeşim Hz. Süleyman’ın “Yarab! Beni affet. Bana öyle bir mülk ver ki benden sonra hiç kimseye verilmesin” (Sâ’d/35) duasını hatırladım ve onu bağlamaktan vazgeçerek serbest bıraktım” dedi (117).

- Hz. Peygamber “Eğer kardeşim Süleyman’ın duası olmasaydı o şeytan bağlı olarak sabahlayacaktı. Medine çocukları onunla oynayacaklardı” dedi (118).

Hz. Peygamber Hayattayken Muaz’ın Bir Şeytanı Yakalaması

- Kulağıma geldiğine göre Muaz b. Cebel, Rasûlullah zamanında bir şeytan yakalamış kendisine giderek “Kulağıma gelmiştir ki sen Peygamber zamanında bir şeytan yakalamışsın” dedim. Muaz şunları anlattı: “Evet, tuttum. Hz. Peygamber bana zekât hurmalarını teslim etmişti. Ben onu bir odam vardı, oraya koydum. Fakat hergün orada eksildiğini görüyordum. Bu durumu Allah’ın Rasûlü’ne arzettim. Bana “O şeytanın işidir, onu gözle!” dedi. Onu geceleyin bekledim. Gecenin bir kısmı geçtikten sonra O bir fil suretinde geldi. Kapıya yaklaşıncı başka bir şekle bürünerek kapının deliğinden geçti. Hurmaya yaklaşarak yemeye başladı. Elbisemi üzerine atarak onu yakaladım ve “Ben şehadet ederim ki Allah’tan başka ilah yok, Muhammed Allah’ın kulu ve rasûlü’dür” dedim ve devamla “Ey Allah’ın düşmanı! Sen sadaka hurmalarına geldin, onu mu alıyorsun? Halbuki fakirler senden daha fazla hurmalara müstahaktır. Kesinlikle seni Rasûlullah’a götüreceğim, o da seni rezil edecektir” dedim. Bunun üzerine o bana bir daha gelmeyeceğine dair söz verdi. Sabahleyin Rasûlullah’a gittim. Bana “Esirini ne yaptın?” diye sordu. Ben de “Bana söz verdi, gelmeyecektir” dedim. Hz. Peygamber “O gelecektir, bekle onu!” dedi. İkinci gece yine onu bekledim. Aynen geldi. Ben de onu, aynı şekilde yakaladım. Bana bir daha gelmeyeceğine söz verdi. Ben de onu bıraktım. Sonra Rasûlullah’a gittim, baktım ki birisi “Muaz nerede?” diye bağıyor. Hz. Peygamber’in yanına varınca “Ey Muaz! Esiri ne yaptın?” dedi. Ona durumu anlattım. Yine Rasûlullah bana “O gelecektir, kendisini gözetle” dedi. Üçüncü gece onu bekledim. Yine geldi, tekrar yakaladım ve “Ey Allah’ın düşmanı! Bana iki defa söz verdin. Bu üçüncüsü oluyor. Kesinlikle seni Rasûlullah’a götürüyorum. O seni rezil edecektir” dedim. Bana “Ben çoluk çocuk sahibi bir şeytanım. Nusaybin’den buraya geldim. Eğer oradan buraya kadar birşey bulsaydım sana gelmezdim. Biz, arkadaşın peygamber oluncaya kadar bu şehirdeydik. Peygamber’e inen iki ayet bizi buradan kaçırttı. Biz Nusaybin’e gitmek zorunda kaldık. O iki ayet nerede okunursa şeytanlar oraya giremezler. Eğer beni bırakırsan sana a iki ayeti öğretirim” dedi. Ben de “Tamam” dedim. “O ayetler, Ayete’l-Kürsî ile Bakara suresinin sonu alan Amenerras’ulü ayetleridir” dedi. Bunun üzerine onun yakasını bıraktım. Sonra olanları Hz. Peygamber’e anlatmak için gittim. Hz. Peygamber’in münadisi “Muaz b. Cebel nerede?” diye bağınyordu. Hz. Peygamber beni görünce “Esirini ne yaptın?” dedi. Ben de “Ey Allah’ın Rasûlü bana şu şu ayetleri öğrettiği için onu bıraktım” dedim. Hz. Peygamber “Habis doğru söylemiş” dedi. Ondan sonra bu iki ayeti okumaya devam ettim. Hurmalar bir daha eksilmedi (119).

Ebu Hureyre ve Ebu Eyyüb’ün Hz. Peygamber Zamanında Şeytan Yakalamaları

- Hz. Peygamber fitır sadakasını koruma vazifesini bana verdi. Birisi gelerek hurmadan avuçlamaya başladı. Onu yakaladım ve “Seni Peygamber’e götüreceğim” dedim. Adam “Ben muhtaç bir kişiyim. Benim çoluk çocuğum vardır. Çok şiddetli ihtiyaç

inindeyim” diyerek yalvardı. Bunun üzerine yakasını bıraktım. Sabahleyin gittiğimde Hz. Peygamber “Ey Eba Hureyre! Dün geceki esirin ne oldu?” dedi. “Şiddetli ihtiyacından, çoluk çocuğundan bahsetti. Ben de merhameten onu bıraktım” dedim. Hz. Peygamber “Dikkat et. O sana yalan söylemiştir, yine gelecektir” dedi. Onun geleceğini artık biliyordum. Çünkü Hz. Peygamber ‘gelecektir’ demişti. Onu bekledim. Yine geldi. Hurmadan avuçlamaya başlayınca ayağa kalkarak onu yakaladım ve ‘Seni Rasûlullah’a götürüleceğim” dedim. Adam “Beni bırak. Ben muhtacım. Çoluk çocuk sahibiyim. Bir daha da gelmem” dedi. Yine merhamet ettim, onu bıraktım. Sabahladığımda Hz. Peygamber bana “Ey Eba Hureyre! Esirini ne yaptın?” diye sordu. “Ey Allah’ın Rasûlü! Şiddetli ihtiyacından ve çocuklarından şikâyet edince ben de merhamet edip onun yakasını bıraktım” dedim Hz. Peygamber “O yalan söylemiştir. Tekrar gelecektir” dedi. Onun geleceğini kesin olarak biliyordum. Çünkü Peygamber “o gelecektir” dedi. Onu bekledim, geldi. Hurmadan almak isteyince onu yakaladım ve “Seni Rasûlullah’a götürüleceğim. Üç defadır gelmeyeceğim diyorsun, sonra yine geliyorsun” dedim. Adam ‘Beni bırak, sana bazı kelimeler öğreteceğim onlarla Allah seni faydalandırır’ dedi. “O kelimeler nelerdir?” dedim. Adam “Yatağına girdiğin zaman Ayete’l- Kürsî’yi sonuna kadar oku. Sen bunu okuduktan sonra Allah’tan gelen bir koruyucunun koruması altında olursun. . Herhangi bir şeytan sabaha kadar sana yaklaşamaz dedi. Bunun üzerine yakasını bıraktım. Sonra Hz. Peygamber bana “Esirin dün akşam ne yaptı?” diye sorunca “Bana bazı kelimeler öğretmeyiteklif etti. Bunlarla Allah’ın beni faydalandıracağını söyledi. Ben de yakasını bıraktım” dedim. Hz. Peygamber O kelimeler nelerdir?” dedi. Bana yatağıma girdiğimde Ayete’l-Kürsî’yi baştan sonuna kadar okumamı, bunun da Allah’tan benim için bir koruyucu olacağını, sabaha kadar herhangi bir şeytanın bana yaklaşamayacağını söyledi” dedim. Hz. Peygamber “Dikkat et! O yalancı olduğu halde bu söyledikleri doğrudur. Ey Eba Hureyre! ‘Üç gündür kiminle konuştuğunu biliyor musun?’” dedi. “Hayır” dedim. “O şeytandır” buyurdu (120)

- Kapalı bir tencerem vardı. Onu hurma doldurmuştum. Cinlerden olan Ğur isimli birisi geliyor, o hurmaları alıyordu. Bu durumu Rasûlullah’a şikâyet ettim. Hz. Peygamber “Git, onu gördüğün zaman bismillah’, Allah Rasûlü seni çağırıyor” de’ dedi. Sonra onu yakaladım. Bir daha gelmeyeceğine dair yemin etti (121).

H. Ömer’in Bir Cini Yere Vurması ve Onun Devrinde Şeytanların Bağlanması

- Abdullah şöyle anlatıyor: Şeytan, Hz. Peygamber’in sahabîlerinden birisiyle karşılaşmış, güreşmiş ve müslüman onu yere vurarak onun başparmağını ısırıştır. Bunun üzerine şeytan o sahabiye “Yakamı bırak, sana bir ayet öğreteyim. Bizden herhangi bir kimse o ayeti duyduğu zaman mutlaka kaçar” dedi. Bunun üzerine sahabi onu bıraktı. Fakat ayeti öğretmek istemedi. Tekrar sahabi onunla tutuştu ve onu yere vurdu. Onun baş parmağını ısırıldı ve “Bana o ayeti haber ver!” dedi. O, yine de ayeti öğretmekten çekindi. Sahabi onu üçüncü defa yere vurunca “O ayet Bakara suresindeki Ayete’l-Kürsî’dir” dedi. Abdullah b. Ömer’e, “O zat kimdir” diye sordular. Ömer’den başka kim olabilir” dedi (122).

- Allah Rasûlü’nün ashabından bir kişi cinlerden biriyle karşılaştı. Güreşe tutuştular, cinni yere vurdu. Cinni ona ikinci kez benimle güreş!” dedi. Sahabi tekrar onu yıktı. Cinni Ben seni çok zayıf, beti benzi uçmuş görüyorum. Sanki senin iki kolun köpek kollarıdır .Siz cinler hep böyle midir? Yoksa sadece Sen mi böylesin?” dedi. Oda ‘Hayır, Allah’a yemin ederim ki, ben onların arasında en güçlü kuvvetlisi ve en cüsselisiyim. Üçüncü bir defa benimle güreş, beni yenersen sana birşey öğreteceğim” dedi. Sahabi üçüncü defa onunla güreşti. Onu yendi ve “Haydi, bana öğret!” dedi. O da Sen Ayete’l-Kürsî’yi okuyor musun?” diye sorunca, sahabi “Evet, okurum” dedi. Cin “İşte o ayet herhangi bir evde okunursa şeytan oradan çıkar. Merkebin yellenmesi gibi ses çıkararak kaçır. Sabaha kadar artık oraya girmez” dedi. Dinleyenlerden bir kişi “Ey Eba Abdurrahman Rasûlullah’ın ashabından olan kişi kimdir?” diye sordu. Bunun üzerine Abdullah’ın yüzü ekşidi ve “Ömer’den başka kim olabilir” dedi (123).

- Bize deniliyordu ki, şeytanlar Hz. Ömer’in emirliği döneminde bağılıydı. Hz. Ömer vurulduktan sonra şeytanlar yayıldı (124).

Abdullah b. Zübeyr’in Cinlerden Birini Kovması

- Abdullah b. Zübeyr, Kureyş’ten bir gruba beraber umreden dönüyordu. Yenasib denilen dağ silsilesinin yanına geldiklerinde bir ağacın yanında bir kişi gördüler. İbn Zübeyr onlardan önce onun yanına giderek selam verdi. Fakat adam İbn Zübeyr’e önem vermedi. Zayıf bir şekilde selamına karşılık verdi. İbn Zübeyr atından indi, adam yerinden bile kıpırdamadı. “Biraz öteye git de ben de gölgede oturayım” dedi. Bunun üzerine istemeyerek biraz öteye çekildi. İbn Zübeyr bundan sonrasını şöyle anlatıyor: ‘Oturduktan sonra elini tuttum ve “Sen kimsin?” dedim. “Cinlerden bir kişiyim” dedi. Bunu söyler söylemez benim bedenimdeki bütün tüyler diken diken oldu. Elimi çektim ve “Sen cinlerden bir kişisin ve bana da bu şekilde kendini gösteriyorsun öyle mi?” dedim. Baktım ki, dört ayaklı hayvanlar gibi tırnaklı ve tırnağı da kırık. Ona “Sen yeryüzünün ehlinde olarak kendini bana bu şekilde nasıl gösteriyorsun” diyerek onu kovdum. Kaçarak uzaklaştı. Arkadaşlarım geldiğinde “Yanıdaki kişi nerede?” diye sordular. “O, cinlerden bir kişiydi, kaçtı” dedim. Bunu duyduklarında öyle bir korkular ki, bineklerinden düştüler. Her birini bineğine bindirdim ve umre bitinceye kadar onları hayvanlarının sırtlarına bağladım (125).

- İbn Zübeyr mehtablı bir gecede devesinin sırtında yola çıkarak Tebuk’e indi. Baktı ki devenin üzerinde saç ve sakalı bembeyaz bir ihtiyar oturmaktadır. İbn Zübeyr ona şiddetli bir şekilde hücum etti ve onu deveden uzaklaştırdı. Ondan sonra İbn Zübeyr devesine binerek yürümeye devam etti. O deveye binen ihtiyar “Ey İbn Zübeyr. Allah’a yemin ederim ki, Eğer senin kalbine bu gece bir tüy soksaydım kesinlikle senin aklını başından alırdım” dedi. İbn Zübeyr “Ey lain! Benim kalbime senden mi bir şey girecektir?” dedi (126)

20. FASIL: ASHABIN CANSIZ ŞEYLERİN SESLERİNİ DUYMALARI

Ebuzer’in, Hz. Peygamber’e Bazı Sahabilerin Elindeki Çakıl Taşlarının Tesbih Etmelerini Duyması

- Ebuzer’i gördüm, tek başına mescidde oturuyordu. Fırsatı değerlendirdim, yanına gittim ve Hz. Osman’dan ona birşeyler hatırlatmaya çalıştım. Bana “Ben Osman için ebediyyen hayırdan başka hiçbir şey diyemem. Çünkü Rasûlullah’da gördüğüm birşey vardı. Ben Hz. Peygamber’in yalnız olduğu vakitlerini değerlendirmeyi gözetiyordum ve böylece Peygamber’den birşeyler öğreniyordum. Bir gün gittim, baktım ki Hz. Peygamber çıkmış, arkasından gittim. Bir yere oturdu, ben de yanına oturdum. Bana “Ey

Ebazer! Neden buraya geldin?” dedi. Ben de “Allah ve Rasûlü için” dedim. Bu esnada Ebubekir gelerek selâm verdi ve Hz. Peygamber’in sağına oturdu. Hz. Peygamber “Ey Ebabekir! Neden buraya geldin?” dedi. Ebubekir “Allah ve Rasûlü için geldim” dedi. Sonra Ömer gelerek Ebubekir’in sağına oturdu. Hz. Peygamber “Ey Ömer! Niçin buraya geldin?” dedi. Ömer “Allah ve Rasûlü için” dedi. Sonra Osman geldi ve Ömer’in sağına oturdu. Hz. Peygamber ona da “Ey Osman! Niçin geldin?” dedi. Osman da “Allah ve Rasûlü için” diye cevap verdi. Hz. Peygamber yerden yedi veya dokuz küçük taş aldı. Hz. Peygamber’in elindeki taşlar, bal arılarının vızılıtsını andıran bir sesle Allah’ı tesbih etmeye başladılar. Hz. Peygamber taşları yere bırakınca sesleri kesildi. Hz. Peygamber tekrar onları aldı ve Ebubekir’in eline koydu. Taşlar yine tesbih etmeye başladılar. Ebubekir taşları yere bırakınca sesleri kesildi. Hz. Peygamber taşları Ömer’in önüne koydu. Taşlar yine tesbih etmeye başladılar. Ömer taşları yere bırakınca yine sesleri kesildi. Sonra Hz. Peygamber taşları Osman’ın avucuna koydu. Taşlar yine Allah’ı tesbih etmeye başladılar. Osman taşları yere bırakınca sesleri kesildi (127).

İbn Mes’ud’un Yemeğin Tesbih Edişini Duyması

- Biz mucizeleri bereket sayardık, siz ise onları korkutucu olarak görüyorsunuz. Biz Peygamber’le beraber bir seferde bulunuyorduk. Suyumuz azaldı. Hz. Peygamber “Kimin yanında fazla su varsa getirsin” dedi. İçinde az bir su bulunan bir kap getirdiler. Hz. Peygamber elini kabın içine sokarak “Bereketli ve temiz olan suya ve Allah’ın indirdiği berekete gelin” dedi. Ben, Hz. Peygamber’in parmaklarından suyun aktığını bizzat gördüm. Hz. Peygamber ile yemek yerken yemeğin tesbih edişini duyardık (128).

Ashabın, Bir Ağaçtan Hz. Peygamber’e Olan Muhabbetinden Dolayı İnleme Sesi Duymaları

- Allah’ın Rasûlü cuma günü sırtını bir ağaca, veya bir hurma kütüğüne dayayıp hutbe okudu. Ensardan bir kadın veya bir erkek “Ey Allah’ın Rasûlü, Sana bir minber yapalım mı?” dedi. Hz. Peygamber “Dilerseniz yapınız” dedi. Bunun üzerine bir minber yapıldı. Hz. Peygamber cuma günü hutbe okumak için minbere çıkınca, daha önce sırtını dayayıp hutbe okuduğu o hurma ağacı, tıpkı çocuğun inlemesi gibi inlemeye başladı. Hz. Peygamber minberden inerek onu kucakladı. O da inlemeyi kesti. Ağaç, yanında yapılan zikir duyduğu için ağlardı (129).

- Hz. Peygamber yapılan minbere çıkınca, hurma kütüğünün develerin inlemesi gibi ses çıkardığını duyduk. Hz. Peygamber gelerek elini onun üzerine koydu da sesi kesildi (130).

- Rasûlullah’a minber yapıldı, Peygamber minbere çıktığında o direk tıpkı devenin inlemesi gibi inledi. Hatta mescidde bulunan herkes bunu duydu. Bu inleme Rasûlullah’ın inerek ona sarılmasına kadar devam etti, sonra sükunet buldu (131).

- Hz. Peygamber Eğer ben onu kucaklamasaydım kıyamete kadar inleyecekti” dedi (132).

- Hasan Basri, bu olayı her anlattığında ağlar ve “Ey Allah’ın kulları! Odun, Hz. Peygamber için, onun iştihakinden ötürü inlerken, sizin ondan daha fazla inlemeniz gerekmez mi?” derdi (133).

Selman ve Eba Derda’nın Yemek Kabının Tesbih Edişini Duymaları

- Ebu Derda çanağının altında ateş yakıyor, Selman da yanında bulunuyordu. Ebu Derda çanağın içinden bir ses geldiğini işitti. Sonra ses tıpkı çocuğun seslenmesi gibi tesbih etmek suretiyle yükseldi. Sonra ses azaldı. Çanak devrildi. Tekrar eski yerine geldi. Fakat onun içindeki yemekten bir damlası dahi zayıf olmadı. Ebu Derda ‘Ey Selman! Dikkat et. Hiç görmediğin bir manzaraya gel de bak. Ne sen ne de baban daha önce böyle bir manzara görmemişsiniz!’ diye bağırdı. Selman “Eğer sen sükût etseydin Allah’ın yüce mucizelerinden nicelerini daha görecektik” dedi (134).

- Ebu Derda, Selman’a mektub yazdığında veya Selman, Ebu Derda’ya mektub yazsa mutlaka mektublarında yemek kabının mucizesini bahis konusu ederlerdi Biz de “Selman ile Ebu Derda bir kaptan beraber yemek yerlerken, yemeğin tesbih edişini duymuşlardır” derdik (135).

Abdullah b. Amr’ın Ateşten Ses Duyması

- Kulağımıza geldiğine göre Abdullah b. Amr b. As ateşten bir ses duyarak “Ben de büyük ateşin dehşetinden Allah’a sığınıyorum” dedi. Birisi “Ey! Amr’ın oğlu, nedir bu söylediklerin?” diye sorunca “Nefsimi elinde tutan Allah’a yemin ederim ki, bu ateş en büyük ateşten Allah’a sığınıyor, bir daha onun içerisine dönmek için Allah’a yalvarıyor” demiştir (136).

21. FASIL: ASHABIN, KABİRDEKİLERİN SÖZLERİNİ DUYMALARI

Hiz. Ömer’in Kabirde Allah’a İbadet Eden Bir Gencin Sözünü Duyması

- Hiz. Ömer zamanında Allah’a kulluk yapan bir genç vardı. Mescidden ayrılmıyordu. Hiz. Ömer ona gıpta ediyordu. Bu gencin ihtiyar bir babası vardı. Genç yatısı namazını kıldıktan sonra babasının yanına giderdi. Gencin yolu bir kadının kapısından geçirdi. Kadın gence gönül vermişti ve gencin yoluna çıkarak kendisini arz ediyordu. Genç bir gece tekrar kadının yanından geçerken kadın onu konuşmak suretiyle elde etti. Genç kapıya geldiğinde kadın içeri girdi. Genç de içeri girdi. Allah’ı hatırladı, Allah’tan korktu ve onun diliyle bu ayet temsil olarak geldi: “Kesinlikle ittika edenler, şeytandan birşey onlara dokunduğunda Allah’ı hatırlarlar ve hemen o esnada görür hale gelirler” (Araf/201). Bunun üzerine genç düşüp bayıldı. Kadın, komşusu olan bir kadına haber verdi. İki genci çıkarmak hususunda yardımlaştılar, onu dışarı çıkarıp kapıda bıraktılar. Onu oturtular, Babasının kapısını çaldılar. Babası çıktı, baktı ki çocuk kapıda baygın bir haldedir. Aile efradını çağırdı. Onu içeri aldılar. Genç gecenin bir kısmı geçtikten sonra ayıldı ve babası ona “Ey oğul, sana ne oldu?” dedi. O da “Hayırlıdır, birşey yok!” dedi. Babası “Allah için senden soruyorum. Sana ne oldu, söyle bana” dedi. Genç de hadiseyi olduğu gibi babasına anlattı. Babası “Ey oğul! Okuduğun ayet hangi ayetti?” dedi. Genç okuduğu ayeti bir daha tekrarlayınca yine bayıldı. Onu yıkadılar ve aynı gecede defnettiler. Sabah olunca olanları Ömer’e anlattılar. Ömer gelip gencin babasına taziye de bulundu ve “Niçin bana haber vermediniz?” dedi. Gencin Babası “Ey

Mü'minlerin Emîri! Vakit geceydi" dedi. Hz. Ömer "Öyleyse beni kabrine götürün" dedi. Hz. Ömer'le beraberindekiler kabre geldiler. Hz. Ömer "Ey filan! Rabb'inin makamından korkan bir insan için iki cennet vardır" (Rahman/46) ayetini okudu. Genç de kabirden "Ey Ömer, Rabb'in cennette iki kez o iki cenneti bana vermiştir" dedi (137).

Hz. Ömer'in Bakî Kabristanındaki Ölülerin Sesini Duyması

- Hz. Ömer Bakî kabristanının yanından geçti ve "Ey kabirlerin sahipleri! Size selam olsun. Eğer haber soracak olursanız, kadınlarınız evlendi, evleriniz başkalarının eline geçti ve mallarınız mirasçılar tarafından paylaşıldı" dedi. Kabirden bir ses şöyle cevap verdi: Bizdeki haberler de şunlardır ki, biz dünyada iken azık olarak Allah'a neyi göndermişsek onu gördük. Neyi infak etmişsek ondan kâr ettik. Geride bıraktığımız mala gelince, onu zarar etmişiz (138).

Ashabın Azap Görenlerin Azabına Şahit Olmaları

- Bir ara Bedir'in yanından geçiyordum. Baktım ki bir kişi bir çukurdan çıktı, boynunda bir zincir vardı. Bana "Ey Abdullah! Bana biraz su içir" dedi. Bilmiyorum, acaba beni tanıdı mı? Yoksa Arapların herkese "Abdullah" dedikleri gibi mi beni çağırdın. Aynı çukurdan başka bir kişi çıktı, elinde bir kamçı vardı. Bana "Ey Abdullah! Ona su verme, çünkü o kafirdir" dedi. Sonra kamçıyla onu vurdu. Tekrar çukuruna girdi. Süratle Rasûlullah'a gelerek bunu haber verdim. Bana "Sen onu gördün mü?" dedi. "Evet, gördüm" dedim. Hz. Peygamber "İşte o, Allah'ın düşmanı Ebu Cehil'dir. O azab da kıyamete kadar devam edecektir" buyurdu (139).

22. FASIL: ASHABIN ÖLÜMDEN SONRA KONUŞMALARI

Zeyd b. Harice'nin Konuşma Kıssası

- Harice oğlu Zeyd el-Ensari Hz. Osman zamanında vefat etti. Elbisesiyle üzeri örtüldü. Sonra göğsünde bir hareket oldu ve bir ses duyuldu. Sonra konuşmaya başlayarak "Ahmed, Ahmed! İlk kitabdadır. Ebubekir doğru söylemiş, doğru söylemiş. Onun bünyesi zayıftır. Fakat Allah'ın emrini yerine getirmede güçlüdür. İlk kitapta böyledir. Ömer doğru söylemiş, doğru söylemiş. O hem güçlü, hem de emirdir. İlk kitapta böyledir. Osman doğru söylemiş, doğru söylemiş. O da onların yolu üzerindedir. Dört yıl geçti, iki yıl kaldı. Fitneler geldi. Kuvvetliler zayıfları yedi, kıyamet koptu. Size Eris kuyusu askerlerinden haber gelecek. Eris kuyusu nedir? Keşke bilseydiniz" diye bazı söyledi. Sonra Benî Hatme'den bir kişi vefat etti. Elbisesiyle örtüldü. Onun göğsünde de sesli bir hareket oldu, sonra konuşarak "Benî Hârnîs b. Hazreç'ten olan zat doğru söyledi, doğru söyledi" dedi (140).

- Zeyd b. Harice Medine'nin bir sokağında yürürken ansızın yere düştü, vakit öğle ile ikindi arasıydı, vefat etti. Cesedi aile efradına götürüldü. İki elbise bir aba ile örtüldü. Akşam ile yatsı arasında bazı hanımlar bir araya geldiler. Etrafında sesli ağladılar. Ansızın abanın altından iki defa "Ey insanlar! susunuz" diye bir ses geldi. Bunun üzerine ölünün yüzünden ve göğsünden perde kaldırıldı. Yüzü ve göğsü açılınca "Muhammed Allah'ın Rasûlü'dür. Ümmî peygamberdir. Peygamberlerin sonuncusudur. Kitapta böyledir. Ebubekir doğru söyledi, doğru söyledi. Hz. Peygamber'in kuvvetli ve emin olan halifesidir. Her ne kadar bünyesi zayıf olsa da Allah'ın emrini yerine getirmede kuvvetlidir. İlk kitapta böyledir. Ortanca halife olan Allah'ın kulu, mü'minlerin emîri de doğru söyledi, doğru söyledi. Allah yolunda hiç bir kınayıcının kınamasından çekinmez ve güçlülerin zayıfları ezmesine engel olurdu. İlk kitapta böyledir. Mü'minlerin emîri Osman da doğru söyledi, doğru söyledi. O mü'minler hakkındamerhametlidir. İki yıl geçti, dört yıl kaldı. Halk ihtilafa düştü. Onların nizam ve intizamı kalmadı. Allah'ın haramları çiğnenir oldu, Kıyamet yaklaştı. İnsanlar birbirlerini yemeye başladı" dedi (141).

- Zeyd b. Harice vefat ettiği zaman Hz. Osman'ın çıkışını bekledim. Gecikince "Herhalde iki rekât namaz kılıp öyle çıkar" dedim. Bu arada Zeyd b. Harice'nin yüzü açılarak "Selam sizin üzerinize olsun, selam sizin üzerinize olsun!" dedi. O sırada oradakiler konuşuyorlardı. Ben namaz kılıyordum. içimden "Sübhaneallah, sübhaneallah" diyordum. O, konuşanlara "Susunuz, susunuz!" dedi (142).

- Ortancası, üçünün de en kuvvetlisidir. O öyle bir zat idi ki Allah yolunda hiç kimsenin kınamasından çekinmezdi. Kuvvetlilerin zayıfları ezmesine engel olurdu. O Allah'ın kulu, mü'minlerin emîridir. Doğru söyledi, doğru söyledi. Bu ilk kitabda vardır. Osman mü'minlerin emîridir. O halkın birçok suçlarını affetmiştir. İki gitti, dördü kaldı. Sonra insanlar ihtilafa düştü. Bazıları diğerini yedi. Nizam-intizam kalmadı ve netice olarak korkunç manzaralar ortaya çıktı. Mü'minler korktular. Allah'ın kitabı ve kaderidir. Ey nas! Emîrinizin izinden gidiniz, onun sözünü dinleyiniz, itaat ediniz. Kim ki emir olursa sakın eski husumetleri tazelemesin. Allah'ın emri takdir edilmiştir. Allah herşeyden yücedir. İşte şu cennet, şu da ateş. Peygamberler, sıddıklar size selâm okurlar. Sonra babasını kastederek "Ey Allah b. Revaha! Uhud'da şehit olan Harice ile Sa'd'dan haber aldın mı?" dedi. Sonra "Hayır! O, alevlenen bir ateştir. Deriler kavurur, soyar. (Kendine) çağırır; sırtını dönüp gideni, (mal) toplayıp kasada yığanı" (Mearic/ 15-8) ayetlerini okudu ve sesi yavaşlayarak kesildi (143).

23. FASIL: ÖLÜLERİN DİRİLTİLMESİ

Hicret Eden Bir Kadın ile Oğlunun Kıssası

- Ensardan genç bir hastayı ziyaret ettik. Ziyaretimizin hemen akabinde vefat etti. Gözlerini kapattık, üstüne elbise örttük. Bizden birisi annesine "Sabret, ecrini Allah'tan iste!" dedi. Annesi "O vefat etti mi?" deyince, "Evet" dedik. Kadın ellerini göklere doğru kaldırarak "Ey Allah'ım! Ben sana iman ettim, Rasûlüne hicret ettim. Benim başıma bir sıkıntı geldiğinde seni çağırdım. Sen o sıkıntılar giderdin. Yarab! Senden, bu musibeti bana yüklememeni istiyorum" dedi. Bu duaların akabinde çocuk gözlerini açtı ve biz de yemek yeyinceye kadar oradan ayrıldık. o da bizimle yedi (144).

- Enes b. Mâlik "Bu ümmette üç kadın gördüm. Eğer bunlar İsrailoğullarında olsaydı onlarla başkaları yarışamazdı" dedi. Ona "Ey Eba Hamza! Bu üç kadın kim?" diye sorduk. O da "Biz Suffe'de, Rasûlullah'ın yanında bulunuyorduk. Hicret eden bir hanım oğluyla beraber Hz. Peygamber'e geldi. Hanımı, kadınların yanına gönderdi. Oğlunu da bizim yanımıza gönderdi. Kısa bir müddet

sonra Medine humması çocuğa dokundu. Birkaç gün hasta yattıktan sonra vefat etti. Hz. Peygamber onun gözünü kapadı, teçhizini emretti. Onu yıkamak istediğimizde Hz. Peygamber “Ey Enes! Çocuğun annesine git, bu durumu anlat” dedi. Hanıma bu durumu anlattım. Hanım geldi. Çocuğun ayakları tarafına oturdu. Ayaklarına sarıldıktan sonra “Ey Allah’ım! Ben isteyerek sana iman ettim. Putlardan tamamen yüzümü çevirdim. Senin rahmetini isteyerek hicret ettim, yarab, Putperestleri benim hakkımda sevindirme ve bu musibetten yüklenmeye takatim olmayanı bana yükletme” diye dua etti. Allah’a yemin ederim ki, kadının duası biter bitmez çocuğun ayakları hareketlendi ve ve örtüyü yüzünden attı. Hz. Peygamber ve annesi vefat edinceye dek yaşadı (145).

24. FASIL: ASHABIN ŞEHİTLERİNDE HAYAT EMARELERİNİN GÖRÜLMESİ

Uhud Şehitlerinin Bu Husustaki Kıssaları

- Uhud savaşı olduğu zaman babam geceleyin beni çağırdı ve “Ben kendimi Peygamber’in ilk şehit düşecek ashabi arasında görüyorum. Allah’a yemin ederim ki, Rasûlullah’dan sonra, benim için senden daha aziz bir kimse yoktur. Benim boynumda bir borç vardır. O borcumu eda et. Kızkardeşlerin hakkında da hayırlı davran” dedi. Sabah oldu ve savaş başladı. Gerçekten de ilk şehit düşen babam oldu. Onu başkasıyla aynı yere gömdüm. Sonra tek başına gömmediğime pişman oldum. Başka bir yere nakletmek için altı ay sonra kabrini açtığımda kabre koyduğum ilk gün nasılsa aynen öyleydi. Sadece kulak memesinden az bir şey çürümüştü. (146)

- Muaviye devrinde Medine’ye su getirildiğinde Uhud’daki şehitlerin sahiblerine haber verildi. Aradan kırk sene geçmişti. Onların cenazelerini çıkardık. Cesedleri hala yumuşaktı. Azaları sağa sola bükülebilirdi. (147).

- Babam ensarın ihtiyaçlarından bana naklederek “Muaviye, Uhud şehidlerinin mezarları arasından içme suyu geçirdiğinde şehidlerin mezarlarına su aktı. Bunun üzerine babam Abdullah ile birlikte gömülen Amr b. Cemuh’u mezarlarından çıkardık. Abaları hala üzerlerindeydi. Yüzlerinde nasıl bir vardı. Ayaklarının üzerinde de biraz ol vardı. Sanki daha dün defnedilmiş gibi taze ve azaları her tarafa eğilebiliyordu” dedi. (148).

- Muaviye b. Ebi Süfyan’ın halifelîği döneminde, bana birisi gelerek “Ey Abdullah’ın oğlu Cabir! Muaviye’nin işçileri, yani suyu getirenler, Senin babanın mezarına dokunmuşlardır. Cesedinin bir kısmı dışarı çıkmıştır” dedi. Bunun üzerine ben babamın mezarına gittim. Baktım ki yaşarkenki gibidir. Cesedden ancak yaranın etrafı bozulmuştu, başka bir şey bozulmamıştı. Onu kapattım (149).

- Kulağıma geldiğine göre Uhud savaşında şehit düşen, ensardan Amr b. Cemuh ile Abdullah b. Amr aynı mezara gömülmüşler. Mezarları dere kenarında olduğundan set suları mezarı bozmuş ve cesetler dışarıya çıkmış. Başka bir yere taşınmak için mezarları tamamen açıldığında, daha dün gömülmüşler gibi hiç bozulmadıkları görülmüş, Onlardan biri, yaralandığında elini yarasının üzerine koymuş ve öyle vefat etmiş. Mezar açıldığında, eli aynı şekilde duruyordu. Elini çekmeye çalışılırsa da bıraktıklarında yine aynı yere dönüyordu. Halbuki gömüleli kırk altı sene olmuştu (150).

- Abdullah b. Amr, kızıl yüzlü, başının tüyleri dökülmüş ve fazla uzun boylu olmayan bir zattı. Amr b. Cemuh ise uzun boyluydu. Bundan dolayı ikisi bir kabre konmasına rağmen birbirlerinden ayırd edilebilirdi. Kabinleri sel yatağına yakın olduğu için. su kabirlerine girdi ve mezarları açıldı. Sırtlarında iki aba vardı. Abdullah, yüzünden yara almıştı, eli yaranın üzerindeydi. Eli yarasından uzaklaştırılınca kan aktı. Eli tekrar yerine konulduğunda kan durdu. Babamı da mezarında gördüm, sanki uyuyordu. Onun halinden az bir şey değişmişti. Cabir’e “Sen onun kefenini gördün mü?” diye soruldu. Cabir “O ancak bedenini örten bir aba içerisinde kefenlenmişti. Onun ayaklarının üzerinde yüzerlik denilen bitkiden vardı. Abası da ayaklarına koyduğumuz otlar da aynen koyduğumuz gibiydi. Bu hadise ile onların şehid düştükleri zaman arasında kırk altı sene vardı (151).

- Muaviye, Uhud savaşından kırk yıl sonra, Uhud şehidlerinin mezarları arasından içme suyu geçirmek istedi. Bunun üzerine ölü sahipleri çağırıldı. Gidip ölüleri çıkarmaya başladık. Hamza’nın mezarını kazarken Hamza’nın ayağına kazma değdi ve canlıymış gibi kan akmaya başladı (152).

25. FASIL: ASHABIN KABİRLERİNDEN MİSK KOKUSU GELMESİ

Sa’d b. Muaz’ın Kabrinden Misk Kokusu Gelmesi

- Bir adam Sa’d b. Muaz’ın kabrinden bir avuç toprak aldı. Avucunu açtığında topraktan misk kokusu fişkırdığını gördü. Hz. Peygamber de buna şahit oldu ve hayret ederek “Sübhaneallah, sübhaneallah” dedi (153).

- Ben Sa’d’ın mezarını kazanlardan biriydim. Mezarı kazmayı bitirinceye kadar her kazma vurdukça etrafa misk kokusu saçılıyordu (154).

26. FASIL: ASHA BIN ŞEHİDLERİNİN GÖĞE KALDIRILMASI

Amir b. Führeyre’nin Göğes Kaldırılması

- Maune kuyusunda şehid edilen sahabiler arasında bulunan Amr b. Umeyye ed-Damrî esir alındı. Amir b. Tufeyl, ölenlerden birisini işaret ederek “Bu kimdir?” diye sordu. Amr “Bu, Amir b. Führeyre’dir” dedi. Amir b. Tufeyl “Onun öldürüldükten sonra göklere kaldırıldığını gördüm. Hatta gök ile yer arasında ona bakıyordum. Sonra cesedi yere bırakıldı” dedi. Hz. Peygamber’e bunların haberleri geldi. Peygamber onların şehid edildiğini sahabilere söyledi ve “Sizin arkadaşlarınız şehid oldu. Onlar rablerinden “Ey Rabb’imiz! Bizim haberimizi arkadaşlarımıza ilet. Senden razı olduğumuzu, senin de bizden razı olduğunu onlara haber ver!” diye dilekte bulundular” dedi.

- Urve b. Esmâ b. Salt da o gün şehid edilenler arasındaydı. Urve b. Zübeyr’e onun adı verildi. Münzir b. Amr da o gün şehid olanlar arasındaydı. Onun adını da Münzir b. Zübeyr’e verdiler (155).

- Kulağıma geldiğine göre onlar Amir b. Führeyre’nin cesedini aradılar, fakat onu bulamadılar. Onlar meleklerin onu defnettğine kani idiler (156).

27. FASIL: ASHABIN ÖLÜLERİNİN MUHAFAZA EDİLMESİ

Hubeyb. b. Adi'nin Cesedinin Korunması

- Hz. Peygamber beni casus olarak Kureş'e gönderdi. Ben, Hubeyb'in asıldığı ağacın yanına korka korka yaklaştım. Ağaca çıktım, Hubeyb'in bağlı olduğu ipleri çözdüm, cesed yere düştü. Ağaçtan inince onun cesedini yerde görmedim. Sanki onu yer tutmuştu ve bugüne kadar da Hubeyb'in cesedinin ne olduğu hakkında bir haber çıkmadı (157).

- Allah'ın Rasûlü Mikdad ile Zübeyr'i, Hubeyb'i ağaçtan indirmek üzere gönderdi. Onlar Ten'im'e vardılar, baktılar ki cesedin etrafında kırk tane sarhoş içiyor. Cesedi indirdiler. Zübeyr cesedi atının üzerine aldı. Cesed hala tazeydi. Hiçbir şeyi bozulmamıştı. Müşrikler nöbetçileri uyandırdılar. Nöbetçiler onlara yetişince Zübeyr, Hubeyb'in cesedini yere attı. Yer cesedi yuttu. Bundan dolayı da Hubeyb'e Belî'ul-Arz (yerin yuttuğu) denildi (158).

Alâ b. Hadramî'nin Cesedinin Korunması

- Daha önce bir kısmı geçen Bu ümmetten üç kişi eğer Benî İsrail'de olsaydılar diğer milletler onlarla yarışamazdı" sözünden sonra "Burada az bir yol yürüdükten sonra onun cesedi yere atıldı. Ona bir mezar açtık, yıkadık, defnettik. Biz defin işini bitirdikten sonra bir kişi gelerek "Bu kimdir?" diye sordu. "Bu beşerin en hayırlısı olan Alâ b. Hadramî'dir" dedik. Adam "Bu toprak, ölüleri dışarı atar. Bir veya iki mil ilerde ölüleri kabul eden toprağa getirseniz daha iyi olur!" dedi. "öyleyse bizim arkadaşımızın ne suçu vardır ki, biz onu dışarıya atan bir toprağa gömülü bırakalım da kemirgenler onu parçalasın" diyerek kabri eşmeye başladık. Lahde vardığımızda gördük ki, orada cenaze yoktur. Baktık ki lahd, göz alabildiğine kadar nur dolmuştur. Böylece lahde doğru toprağı tekrar doldurduk. Sonra yola devam ettik (159).

Asım b. Sabit b. Ebî Aklah'ın Cesedinin Korunması

- "Hz. Peygamber bir birlik gönderdi. Başlarına da Asım b. Sabit b. Ebi Aklah'ı kumandan tayin etti..." diye devam eden Hubeyb b. Adî hakkındaki uzun bir hadis rivayet edilirken Asım "Ben hiçbir müşriğin zimmetine girmem" dedi. Asım daha önceden Allah'a ahd etmişti ki, hiçbir müşrik onun bedenine dokunmasın ve o hiçbir müşrike dokunmasın. Böylece Kureşliler onun cesedinden bir parça getirmek üzere adamlar gönderdiler. Çünkü o Bedir'de onların büyüklerinden birisini öldürmüştü. Allah Teâlâ onu korumak için gölge gibi bir arı yığını gönderdi. Arılar onu korudular. Bunun için "Arıların koruduğu" diye isim almıştır (160).

- Müşrikler onun başını kesmek istediler, Mekke'deki müşriklere göndermek istiyorlardı. Allah arıları gönderdi. Arılar bir bulut gibi onun cesediyle müşrikler arasına girdiler de, müşrikler onun cesedine yaklaşamadılar (161).

28. FASIL: YIRTICI HAYVANLARIN ASHABA BOYUN EĞMESİ ve ONLARLA KONUŞMASI

Hz. Peygamber'in Kurt ile Konuşması

- Allah'ın Rasûlü ensardan bir kişinin cenazesıyla beraber Bakî mezarlığına giderken baktık ki bir kurt ön ayaklarını yaymış, yolun üzerinde durmaktadır. Hz. Peygamber cemâate "Bu kurt sizden bir pay istiyor" dedi. Sahabiler "Ey Allah'ın Rasûlü! Senin görüşün nedir?" dediler. Hz. Peygamber "Her sene bir sürüden bir koyun veriniz" dedi. Sahabiler "Bu çoktur" dediler. Hz. Peygamber bu sefer kurda "Madem öyle sen de sürülerden kapmaya devam et" diye işaret etti ve kurt kalkıp gitti (162).

- Rasûlullah Medine'de bulunuyordu. Kurt Rasûlullah'a geldi, huzurunda durdu. Hz. Peygamber "Bu kurt, yırtıcı hayvanların size gönderilmiş elçisidir. Eğer isterseniz onlara bir pay tayin ediniz ki onlar artık ondan başkasına karışmazlar. İsterseniz de terkediniz, ondan korununuz. Sizden neyi alırsa o onun rızkıdır" buyurdu. Ashab "Ey Allah'ın Rasûlü! Bizim nefsimiz ona birşey vermeye razı değildir" dediler. Bunun üzerine Hz. Peygamber üç parmağıyla kurda işaret ederek "Sen de kapabildiğin kadar kap" dedi. Kurt uluyarak gitti (163).

- Kurtların elçileri yüze yakın oldukları halde Peygamber'e geldiler, kuyruklarının üzerine oturdular. Hz. Peygamber sahabilere "Bunlar kurtların elçileridir. Size gelmişlerdir ki, siz onlar için yemeğinizin bir kısmından kendilerine pay ayırasınız. O paydan başka diğer mallarınıza dokunmayacaklardır" dedi. Bunun üzerine sahabiler ihtiyaç içinde olduklarına dair şikâyetle bulundular. Hz. Peygamber onlara "Öyleyse bir şey vermeyeceğinizi açıkça söyleyin" dedi. Böylece kurtlar uluyarak geri gittiler (164).

Arsıların, Hz. Peygamber'in Azatlısı, Sefine'ye Boyun Eğmesi

- Deniz yolculuğuna çıkmıştık gemi parçalandı. Onun tahtalarından birisine bindim. Dalgalar beni bir ormanın kıyısına sürükledi. Orada bir arslan parçalamak maksadıyla bana yöneldi. "Ey Ebe'l-Haris! (arşının künyesidir) Ben Rasûlullah'ın azatlısıyım" dedim. Bunun üzerine arslan başını eğdi ve bana doğru geldi. Beni omuzlarıyla iteledi ve beni ormandan çıkararak yola bıraktı. Sonra bir şeyler der gibi sesler çıkardı. Bana veda ettiğini tahmin ettim. Sonra uzaklaştı bir daha onu görmedim (165).

- Denizdeydik, gemimiz parçalandı. Yolumuzu şaşırdık. Derken önümüze bir arslan çıktı. Arkadaşlarım geriye çekildi. Ben ona yaklaşarak "Ben Rasûlullah'ın arkadaşı Sefine'yim. Biz yolu şaşırdık" dedim. Bunun üzerine arslan bizim önümüzden gitti. Bizi yola getirdikten sonra kendisi yoldan uzaklaştı ve bana yolu gösterir gibi omuzlarıyla beni itti. Sonra benimle vedalaşıyormuş gibi bir tavır takınarak çekilip gitti (166).

- Rasûlullah'ın azatlısı Rum memleketinde iken orduyu kaybetti veya esir düştü. Sonra esirler kampından kaçtı. Orduya yetişmek istiyordu. Baktı ki önünde bir arslan durmaktadır. "Ey Ebe'l-Haris! Ben Rasûlullah'ın azatlısıyım. Başımdan şöyle şöyle bir durum geçti" diyerek olanları anlattı. Bunun üzerine arslan onun yanına gelerek kuyruğunu salladı, yanında durdu. Herhangi bir ses işittiğinde derhal o sesin geldiği tarafa hücum ediyordu. Sonra Sefine'nin yanında İslâm ordusuna yetişinceye kadar yürüdü, sonra geri döndü (167).

Arslanın Abdullah b. Ömer'e Boyun Eğmesi

- İbn Ömer bir yolculuk sırasında yolcuların bir yerde durakladıklarını görerek sebebini sordu. “Yolun üzerinde bir arslan var, ondan korkuyorlar” dediler. Bunun üzerine İbn Ömer atından inerek arslanın yanına gitti. Onu kulağından tutarak yoldan uzaklaştırdı. Sonra “Hz. Peygamber sana iftira etmemiştir. Rasûlullah’tan “İnsan neden korkarsa o musallat kılınır. Eğer insan, Allah’tan başka bir şeyden korkmasaydı Allah’tan başkası ona musallat olmazdı. İnsan sadece umduğu kimseye bırakılmıştır. Eğer insan Allah’tan başkasından birşey ummasaydı Allah onu başkasına havale etmezdi” dediğini duydum” dedi (168).

Avf b. Mâlik’in Arslanla Konuşması

- Ben Eriha kilisesinde kayıtle uykusuna dalmıştım. O sırada o kilise mescide çevrilmişti, halk orada namaz kılıyordu. Uyandığımda bir arslanın bana doğru gelmekte olduğunu gördüm. Korkudan ayağa fırladım ve hemen silahıma sarıldım. Arslan bana “Ben sana bir haberi tebliğ etmek İçin geldim” dedi. “Seni kim gönderdi? diye sordum. Arslan “Muaviye’nin cennetlik olduğunu tebliğ etmek için beni Allah gönderdi” dedi. “Muaviye kimdir?” dedim. Arslan “Ebu Süfyan’ın oğludur!” dedi (169).

Kurdun Bir Çobanla Konuşması ve Hz. Peygamber’in Peygamberliğini Haber Vermesi

- Kurt bir koyunu kaptı. Çoban kurdu kovalayarak koyunu geri aldı. Kurt kuyruğu üzerinde oturarak “Ey çoban! Allah’tan korkmaz mısın, benim rızkımı, Allah’ın bana gönderdiği rızkı benden aldın?” dedi. Çoban “Hayret, bir kurt benimle insanların konuştuğu gibi konuşuyor” dedi. Kurtta “Bundan daha hayret verici olanı sana söyleyeyim mi? Muhammed adında birisi Yesrib’de halka, geçmişten haber veriyor” dedi. Bunun üzerine çoban Medine’ye yanına kadar koyunlarını sürdü. Koyunları Medine’nin bir zaviyesinde bıraktı, sonra Rasûlullah’a gelerek durumu haber verdi. Hz. Peygamber insanların toplanmasını emrettikten sonra çobana “Bu insanlara olayı anlat!” dedi. O da başından geçenleri söyledi. Hz. Peygamber “Çoban doğru söylüyor, Muhammed’in nefsi elinde tutan Allah’a yemin ederim ki, yırtıcıhayvanlar insanlarla konuşmadıkça, kişi ile bastonunun başındaki püskül kişiyle konuşmadıkça, ayakkabısının bağları onunla konuşmadıkça, aile efradı kendisi yokken ne yapmışsa onu uyluğundan dinlemedikçe kıyamet kopmaz” buyurdu (170).

- Ebu Süfyan ile Saffan bir kurt gördüler. Kurt bir geyik yakalamıştı. Geyik haremın hududlarına girdiğinde kurt geyiği bıraktı. Ebu Süfyan ile Saffan bu duruma hayret ettiler. Bunun üzerine kurt onlara “Bundan daha hayret vericisi Abdullah’ın oğlu Muhammed’dir, o Medine’de sizi cennete davet eder, siz de onu ateşe davet ediyorsunuz” dedi. Ebu Süfyan “Lat ve Uzza ile yemin ederim ki sen bunu Mekke’de söylersen bütün Mekkeliler Mekke’yi bırakıp hicret edeceklerdir“ dedi (171).

29. FASIL: DENİZLERİN ASHAB İÇİN MUSAHHAR KILINMASI

Nil Nehrinin Hz. Ömer’in Emrine Uyması

- Amr b. As, Mısır’ı fethettiğinde Mısırlılar Kıpti aylarının başlangıcında Amr b. As’a gelip “Ey Emir! Bizim bu Nil’imizin bir adeti vardır. O adet yerine getirilmezse taşmaz” dediler. Amr onlara “O adet nedir?” dedi. Onlar “Bu ayın on iki gecesi bittikten sonra analı ve babalı büyüyen bir genç kız buluruz, annesini-Babasını razı ederiz. Kıza da süslü elbiselerin en üstünlerini giydirir, sonra kızı Nil’e atarız. Ve böylece Nil taşar” dediler. Amr, o sırada Bû’ne şehrinde bulunuyordu. Onlara “Bu dediğiniz islâm’da caiz değildir. İslâm kendinden önceki adetleri yıkmıştır” dedi. Böylece Bû’ne, Ebib ve Mesrî şehirlerinin halkı aylarca beklediler. Fakat Nil nehri ne azaldı ne de çoğaldı. Bu şehirlerin halkı kıtlıktan dolayı şehirlerini terketmek zorunda kaldılar. Amr b. As bu durumu görünce, Hz. Ömer’e mektup yazarak olanları anlattı. Hz. Ömer de ona “İslâm kendinden önceki kötü gelenekleri yıkmıştır. Sana bir kağıt gönderiyorum. Onu Nil nehrine at” diye cevap gönderdi. Amr, Ömer’in mektubunu alınca açtı ve okudu. Kağıtta “Mü’minlerin emri ve Allah’ın kulu Ömer’den Nil nehrine. Ey Nil! Eğer sen kendi keyfine göre davranıyorsan akma olur! Yok eğer seni tek kudret sahibi Allah taşıyorsa, o kudret sahibi olan Allah’dan seni taşırmamasını niyaz ederiz” diye yazılıydı. Amr b. As, Salib gününden bir gün önce kağıdı Nil’e attı. O sırada Mısır halkı da göç etmek için hazırlanmışlardı. Nil taşmadığı için kuraklık olmuştu. Halk Salib gününün sabahında kalktıkları zaman, Nil nehrinin on altı karış yükselmiş olduğunu gördüler. Böylece Allah Teâlâ Mısır halkından o kötü geleneği kaldırmış oldu (172).

Denizin Ebu Reyhane’ye Musahhar Kılınması

- Ebu Reyhane deniz yolculuğuna çıktı. Elinde dağınık kitap sayfaları vardı ve onları dikiyordu. Bu sırada elindeki iğne denize düştü. Ebu Reyhane “Ey rabbim! Celâlin hakkı için sana yalvarıyorum. İğnemi bana geri ver” dedi. Bunun üzerine iğne suyun üstüne çıktı, o da elini uzatıp iğneyi aldı (173).

Denizin Alâ b. Hadrami’ye Musahhar Kılınması

- Hz. Peygamber, Alâ b. Hadrami’yi Bahreyn’e gönderdiğinde ben de onunla gittim. Onda üç haslet gördüm, hangisinin daha acaib olduğunu bilemiyorum. Denizin kıyısına vardığımızda “Besmele çekin ve denize girin” dedi. Besmele çekip denize daldık. Denizin öbür tarafına geçtiğimiz halde papuçlarımızın altı bile ıslanmamıştı. Dönerken de çölde yürüyorduk, arkadaşlar susuzluktan şikayet ettiler. Bunun üzerine Alâ b. Hadrami kalkıp iki rekat namaz kıldı. Ellerini açarak duaya başladı. O duasını bitirmeden kalkan gibi bir bulut göründü ve bardaktan boşanırcasına yağmur yağdı. Hem biz içtik, hem de usanıncaya kadar hayvanlarımızı suladık. Alâ b. el-Hadrami vefat ettiğinde onu gömdük. Bir müddet sonra yırtıcı hayvanların gelip onun cesedini yemelerinden korktuk. Gidip kabrini açtık, fakat onu kabrinde bulamadık (174).

- Hz. Ömer bir ordu kurdu. Onların başına Alâ b. el-Hadrami’yi geçirdi. Bu gazvede ben de vardım. Gaza edeceğimiz noktaya geldik. Baktık ki kavim daha önce haberdar olup suyu kapatmışlardı. Hararet de çok şiddetiydi. Susuzluk bizi ve hayvanlarımızı kasıp

kavuruyordu. Cuma günüydü. Güneş batıya doğru meyledince bize cuma namazını kıldırdı. Sonra elini göğe kaldırdı. Biz gökte hiçbir şey görmüyorduk. Allah'a yemin ederim ki, daha elini indirmeden bit fırtına koptu, bir bulut ortaya çıktı ve yağmur boşanmaya başladı. Öyle ki yerdeki çukurlar gölcük olup taşılar. Doyasıya içtik, kaplarımızı doldurduk, hayvanlarımızı da suladık. Sonra ilerlemeye başladık, Baktık ki, düşman halici geçmiş ve bir adaya yerleşmiş. Alâ b. el-Hadrami halicin yanında durarak "Ey yüce, ey azim, ey kerim Allah!" diye niyazda bulunduktan sonra "Besmele çekin ve denize girin" dedi. Biz denize girip halicin öbür tarafına geçtik de hayvanlarımızın tırnakları bile ıslanmadı. Az bir zaman sonra düşmanla karşılaştık. Bir çoğunu öldürüp bir çoğunu da esir aldık. Sonra tekrar halice döndük. Alâ b. el-Hadrami yine aynı şeyleri tekrarladı. Yine hayvanlarımızın tırnakları bile ıslanmadan diğer kıyıya geçtik (175).

- Alâ b. el-Hadrami duasında "Ey alim, ey halim, ey âli, ey azim! Biz senin kullarınız. Senin yolunda, düşmanına karşı savaşıyoruz. Bize bir yağmur ver. Hem ondan içer, hem de abdest alırsın. Biz buradan gittikten sonra, o yağmurdan başkalarına nasip etme" dedi. Denize daldığı zaman da "Ey Allah'ım, bizi düşmana ulaştıran bir yol ver" dedi (176).

- Alâ b. Hadrami'nin Bahreyn'deki savaşları ve yaptığı dualar zikredilirken "Askerler yiyecekleri içecekleri ve çadırlarıyla geri çekildiler ve tekrar düşmana yöneldiler. Allah Teâlâ müslümanların yanında içinde berrak su bulunan bir göl yarattı. Alâ b. el-Hadrami arkadaşlarına "Haydi Dareyn'deki düşmanla savaşmaya gidelim" dedi. Müslümanlar da "Peki" diyerek yola çıktılar. Deniz kıyısına geldiklerinde, karşı tarafa kayıklarla geçemeyeceklerini anlayan Alâ b. el-Hadrami "Ey, merhametlilerin en merhametlisi! Ey, hikmet ve kerem sahibi! Ey, bir olan ve her ihtiyaç sahibinin kendisine başvurduğu! Ey, cansızlara can veren ve yer ile göklerin arasındakileri kudret eliyle tutan! Ey yücelik ve kerem sahibi olan Allah'ım! Senden başka ilah yoktur. Ey Rabbimiz!" diye dua etti ve atını denize sürdü. Askerlerine de böyle dua edip denize dalmalarını emretti. Askerler de denize daldılar. Sanki yumuşak kumda yürüyormuş gibi bineklerinin tabanları bile ıslanmadan denizin öbür tarafına geçtiler. Düşmanı yenerek bir çok ganimetle geri döndüler. Kayıklarla bile çok uzun sürecek bu yolculuğu bir günde yaptılar" denilmektedir (177)

Medain Şehrinin Fethinde Dicle'nin Müslümanlara Musahhar Kılınması

- Sa'd b. Ebi Vakkas, Behuresir şehrine vardığında, Dicle'nin öbür tarafındaki şehre geçmek için kayık aradı. Fakat Farslar kayıkları götürdükleri için bulamadı. Safer ayını Behuresir şehrinde geçirmek zorunda kaldı. Nehri geçmek için çare arıyordu. Bu esnada Farslardan bir kaç kişi gelerek nehrin geçiş yerini göstermek istediler, fakat Sa'd onlara güvenemedi. Bir gece müslüman süvarilerinin atlarıyla nehri geçerek büyük ganimetlerle döndüklerini rüyasında gördü. Bundan cesaret alarak atlarla nehri geçmeye karar verdi. Askerleri toplayıp Allah'a hamd ü sena ettikten sonra "Düşman, bu nehir sayesinde kendini koruyor. Çünkü siz nehri geçip onlara yetişemezsiniz! Onlar ise istedikleri zaman kayıklarla nehri geçip size baskın yapabilirler. Arkanızdaysa size baskın yapacak bir düşman yoktur. Bu durumda ben, nehri atlarla geçmeyi düşünüyorum. Sizin fikriniz nedir?" dedi. Ordunun tamamı "Allah yardımcımız olsun. Biz de sana katılıyoruz" dediler. Bunun üzerine Sa'd b. Ebî Vakkas "Ordunun kıyıya çıkmasına Farsların engel olmaması için, bir birliğin karşıya geçerek nöbet beklemeleri gerekir" dedi. Asım b. Amr ile altı yüz kişi bu görevi üstendiler. Sa'd, onların başına Asım'ı kumandan tayin etti. Asım ve arkadaşları nehrin kıyısına varınca, Asım onları iki kısma ayırdı. Atların daha iyi yüzmeleri için bir kısmını erkek, bir kısmını da dişi atlara bindirdi. Böylece nehre daldılar. Sa'd b. Ebi Vakkas, onların nehni geçtiğini görünce, orduya "Allah'dan yardım diler ve O'na dayanırız. Allah bize yeten ve O ne güzel bir vekildir. Bütün güç ve kudret yüce ve büyük olan Allah'ındır" deyip nehre giriniz!" emrini verdi. Süvariler ikişer ikişer nehre dalmaya başladı. Nehir, simsiyah olmuş köpük saçıyordu. Süvariler nehirde yüzerlerken, karada giderken birbirleriyle konuştukları gibi nehirde de konuşuyorlardı. Farslar hiç bir şeyden haberleri yokken aniden İslâm ordusuyla karşılaşınca, korkularından şehri bırakıpkaçmak zorunda kaldılar. İslâm ordusu hicretin on altıncı senesinin Safer ayında Medain'e girdiler ve İran Şahlığının Şirveyh zamanından beri biriktirdiği milyarları aşan büyük serveti ele geçirdiler (178).

- Sa'd b. Ebi Vakkas ile beraber Selmân-ı Farisi de nehri geçiyordu. Atlar yüzerken Sa'd "Allah bize kâfidir. Ne güzel vekildir. Allah'a yemin ederim ki, Allah dostlarına yardımcı olur. Dinini bütün dinlere galip getirecek, düşmanını mağlub edecektir. Eğer İslâm ordusunda zulüm yoksa veya hasenatı yok edecek günahkar yoksa" dedi. Selmân ona "İslâm yenidir. Müslümanlara karayı nasıl musahhar kılmışsa, denizleri de musahhar kılacaktır. Selmân'ın nefsinin elinde tutana yemin ederim ki, nehre nasıl akın akın girdilerse öyle de çıkacaklardır" dedi. İslâm ordusu suyu tamamen kaplamıştı. Nerdeyse hiç bir tarafta su görünmüyordu. Sahabiler su içerisinde, sanki karada gidiyorlarmış gibi sohbet ediyorlardı. Hatta karada bile bu kadar konuşmaya fırsat bulamazlardı. Selmân'ın aynen ifade ettiği gibi nehre girdikleri gibi çıktılar (179).

- Barık kabilesinden Gargade adındaki bir adamdan başka hiç kimseye bir şey olmadı. Gargade nehrin ortasında atından düştü. Gargade'nin suya batıp tekrar çıkması ve atının da yelinesini silkelemesi hala gözümün önündedir. Ka'ka b. Amr, atını çevirerek Gargade'yi tuttu ve kıyıya kadar götürdü. Hiç kimsenin bir şeyi de kaybolmadı. Sadece bir maşraba suya düştü. İpi çürük olduğundan kopmuştu. Maşraba sahibiyle yan yana yüzen adam "Maşrabanın eceli gelmiş de gitmiş" diye arkadaşıyla şakalaşıyordu. Maşrabanın sahibi de "Allah'a yemin ederim ki, bu kadar insanın içinde Allah beni ziyana sokmaz" diyordu. Nehrin karşısına geçtiğimizde orada nöbet bekleyenlerden birinin elinde bir maşraba olduğu halde "Bu kimindir?" diye bağırdığını gördük. Dalgalar maşrabayı kenara götürmüş askerlerden biri dealmıştı. Böylece maşraba da kaybolmadan sahibine geri verilmişti (180).

- Sa'd b. Ebi Vakkas orduya Dicle'ye dalma emrini verdiğinde askerler, ikişer ikişer nehre girdiler. Selmân-ı Farisi, Sa'd b. Ebî Vakkas ile beraber gidiyordu. Sa'd "Bu, aziz ve alim olanın takdiridir" (Yasin/38) ayetini okudu. O esnada atların ayakları yere değmiyordu. Herhangi bir at yorulduğu zaman ayaklarının altında bir tümsek meydana geliyor ve at yorgunluğunu giderinceye kadar orada duruyordu. O güne kadar Medayin'de bu hadiseden daha garib birşey olmamıştı. Bu "Su günü" denilen günde oldu. Aynı zamanda bu güne cerasim, yani yüksek tepeler günü de deniliyordu. Çünkü kim yorulsa, hemen ayağının altında bir tümsek meydana geliyor ve o kimse onun üzerinde dinleniyordu (181).

- O gün müslümanlardan Hücr b. Adıy ortaya çıkarak "Sizi Dicle'ye girip de düşmanlara saldırmaktan alıkoyan nedir? -Dicle'yi kast ederek- şu bir adamla su mu?" dedi ve "Hiç bir nefis Allah'ın izni olmadan ölmez" ayetini okudu ve atını denize sürdü. Onu gören askerler de nehre daldılar. Düşman bu durumu görünce "Bunlar ifritlerdir" diyerek kaçtılar (182).

- Müslümanlar Medain gününde Dicle'yi geçtiklerinde Acemler müslümanların geçtiğini görünce, Farsça "Divan amed! (şeytanlar geldi)" dediler ve birbirlerine "Siz insanlarla değil cinlerle savaşıyorsunuz" diyerek kaçmaya başladılar (183).

- Biz Dicle'ye vardığımızda Fars orduları onun ötesinde idiler. Mülümanlardan bir kişi bismillah dedikten sonra atını Dicle'ye sürdü. At suyun üstüne çıktı. Diğer askerler de "Bismillah" diyerek atlarını nehre sürdüler. Onların atlarında suyun üstünde durdular. Acemler bu durumu görünce, "şeytanlar geliyor" diyerek kaçtılar (184).

30. FASIL: ATEŞİN ASHABA İTAAT ETMESİ

Ateşin Temim-i Darî'ye İtaat Etmesi

- Medine'ye gitmiştim. üç gün mescidde kaldıktan sonra Temim-i Dâri beni alıp yemeğe götürdü. Çok fazla acıktığım için çok yemek yedim. Bu sırada Harre denilen yerde bir yangın çıktı. Ömer, Temim'e geldi ve 'Git şu yangını söndür' dedi. Temim 'Ey Mü'minlerin Emîri! Ben kim oluyorum?' dedi. Fakat Hz. Ömer onu kaldırıncaya kadar ısrar etti. Ben de onların arkasından gittim. Baktım ki Temim eliyle yangın topluyor gibi bazı hareketler yapıyor. Yangın çekildi ve iki dağın arasına girdi. Temim de arkasından girdi. Hz. Ömer "Gören hiçbir zaman görmeyen gibi olmaz" dedi (185).

- Hz. Ömer'in yanına vararak "Ey Mü'minlerin Emîri! Beni yakalamazdan önce tevbe ederek geldim" dedim. Hz. Ömer "Sen kimsin?" deyince "Ben Muaviye b. Harmele'yim. Müseylemetu'l-Kezzab'ın da damadıyım" dedim. Hz. Ömer "Git, Medine ehlinin en hayırlısının misafiri ol!" dedi. Gittim, Temimî Dari'ye misafir oldum. Biz Temim'le konuşurken Harre denilen yerde bir yangın ortaya çıktı. Hz. Ömer Temim'e gelerek "Ey Temim, çık!" dedi. Temim "Ben kim oluyorum? Elimden ne gelir ki?" diyerek nefisini küçülttü, fakat Ömer bir türlü ondan vazgeçmedi. Sonunda Temim kalktı ve yangın yerine gitti. Yangının içine girerek tamamen söndürdü (186).

31. FASIL: ASHAB İÇİN KARANLIĞIN AYDINLANMASI

Hasan ve Hüseyin için Karanlığın Aydınlanması

- Biz Rasûlullah ile yatsı namazını kılıyorduk. Hz. Peygamber secde ettiğinde Hasan ile Hüseyin Peygamber'in sırtına çıkıyorlardı. Hz. Peygamber secdeden kalkınca onları yavaş bir şekilde yakalayarak sırtından indiriyordu. Hz. Peygamber tekrar secdeye vardığında onlar tekrar sırtına çıkıyorlardı. Rasûlullah namazını bitirinceye kadar böyle yaptılar. Sonra Rasûlullah her birisini bir dizine oturttu. Ben kalktım ve "Ey Allah'ın Rasûlü! Onları annelerine götürüyüm mi?" dedim. Bu esnada bir şimşek çaktı. Hz. Peygamber, torunlarına "Haydi, annenizin yanına gidin" dedi. çocuklar annelerinin yanına varıncaya kadar şimşegin aydınlığı devam etti (187).

Hurma Dalının Katade b. Numan'ın Yolunu Aydınlatması

- Sonra bir fırtına koptu her yer karanlığa gömüldü. Hz. Peygamber yatsı namazına çıktığında bir şimşek çaktı. Bu esnada Katade b. Numan'ı görerek "Ey Katade! Seni böyle karanlık bir gecede yürümeye mecbur eden nedir?" diye sordu. Katade "Ey Allah'ın Rasûlü! Bugün namaza geleceklerin az olacağını tahmin ettiğim için geldim" dedi. Hz. Peygamber "Namazı kıldıktan sonra ben gelinceye kadar yerinden kıpırdama!" dedi ve namazdan sonra ona bir hurma dalı verdi ve "Bunu al. Bu senin on arşın önünle, on arşın da arkayı aydınlatır. Eve girdikten sonra evin köşesinde bir karartı görürsen bil ki o şeytandır. Bu dal ile ona vur" dedi (188).

- Rasûlullah bana bir hurma dalı vererek "Şeytan senden sonra evine girmiştir. Bu dalı al eve gidinceye kadar elinden bırakma, şeytanı evin köşesinde gördüğünde bununla ona vur" dedi. Bunun üzerine ben mescidden çıktım. Dal mum gibi ışık veriyordu. Onun ışığında gittim, aile efradıma baktım, hepsi uyuyordu. Köşeye baktım ki orada bir kirpi duruyor. Hurma dalıyla ona vurmaya başladım. Evden çıkıp gidinceye kadar vurmaya devam ettim(189).

Üseyd b. Hudayr ile Abbad b. Bişr İçin Karanlığın Aydınlanması

- Allah Rasûlünün ashabından iki kişi peygamberin yanından çıktılar. Beraberlerinde çıra gibi bir şey vardı. Önlerini aydınlatıyordu. Onlar birbirlerinden ayrılırken her birinin yanında bir ışık kaldı ve böylece evlerine vardılar (190).

- Üseyd b. Hudayr el-Ensari ve ensardan diğer bir kişi peygamber katında bir ihtiyar için konuşuyorlardı. Gece ilerledikten sonra karanlıkta çıktılar. Ellerindeki bastonlar ışık vermeye başladı. Onlar da o ışıktay yürümeye başladılar. Birbirlerinden ayrılınca da her bir kendi bastonunun ışığında yürüyerek evine gitti (191).

Hamza b. Amr el-Eslemî'nin Parmaklarının Işık Vermesi

- Biz Rasûlullah ile beraberdik. Gece çok karanlık olduğundan birbirimizi kaybettik. Benim parmaklarım ışık vermeye başladı. Öyle ki arkadaşlar develerini topladılar. Eşyalarından hiçbir şeyleri kaybolmadı. Benim parmaklarım ışık verir oluyordu (192).

- Biz Tebük'te olduğumuz zaman münafıklar Rasûlullah'ın devesini vadide ürküttü. Devenin yükünden bir şeyler düştü. Karanlık bir geceydi. Bu sırada benim parmaklarımdan ışık çıktı ve etraf aydınlandı. Yere düşen şeyleri topladım (193).

Ebu Abs'ın Bastonunun Işık Vermesi

- Babam Ebu Abs. Hz. Peygamber ile namaz kılıyor, sonra da Benî Hâris mahallesine dönüyordu, bir gece mescidden çıktığında yağmur yağıyordu ve etraf çok karanlıktı. Allah Teâlâ babamın bastonuna ışık verdi. Babam da Benî Haris mahallesindeki evine gidinceye kadar onun ışığında yürüdü (194).

- Ebu Abs b. Cübeyr'in gözleri kör olunca Hz. Peygamber ona bir asa vererek "Bu asa ile nurlan" dedi ve asa şurdan şu noktaya kadar onun için ışık veriyordu (195).

Tufeyl b. Amr ed-Devsî'nin Çubuğunun Işık Vermesi

- Hz. Peygamber, Tufeyl b. Amr'ın çubuğuna ışık vermesini Allah'dan diledi. Bunun üzerine çubuğu ışık vermeye başladı. O da karanlıkta bundan faydalanıyordu (196).

- Allah'a ve Rasûlü'ne davet bölümünde geçtiği gibi, Tufeyl b. Amr ed-Devsî, Hz. Peygamber tarafından kavmini islâm'a davet etmek için gönderilirken "Ey Allah'ın Rasûlü! Bana inanmaları için bir alamet ver" demiş. Hz. Peygamber de "Allah'ım! Ona bir alamet ver" diye dua etmiş. Bunun üzerine iki kaşının arasında kandil gibi parlayan bir ışık çıkmıştı. Medine'den kavmimi İslâm'a davet etmek üzere ayrıldım. Dağ yoluna vardığımda iki kaşımın arasında kandil gibi parlayan bir ışık çıktı. "Allah'ım! Bu ışığı başka bir yerime naklet. Eğer böyle kalırsa, dinlerini terkettiğim için, bunu bana verilen bir ceza gibi sanmalarından korkuyorum" dedim. Bunun üzerine ışık, alnımdan ayrılarak sopamın ucuna geldi. Ben tepeden köye doğru inerken bana bakanlar sopamın ucunda kandil gibi parlayan ışığı birbirlerine gösteriyorlardı. Abbas b. Abdulmuttalib çoğu zaman "Herhangi bir insana iyilik yapmışsam benimle onun arası ışıklanmıştır. Herhangi bir insana kötülük yapmışsam mutlaka aramızda karanlık olmuştur. O halde sen dalma ihsan et, iyilik yap. Çünkü bu insanı kötülüklerden, felaketlerden korur" derdi (197).

32. FASIL: BULUTLARIN ASHABI GÖLENDİRMESİ

Biz, Mikdad b. Esved, Amr b. Abese, Şâfi b. Hubeyb el-Hezî beraber yolculuğa çıktık. Amr b. Abese bir gün ortadan kayboldu. Ben günün ortasında onu aramak üzere gittim. Onu uyurken buldum. Üzerinde bir bulut onu gölgeliyordu. Onu uyandırınca "Bu gördüğünü birisine söyleyecek olursan bozuşuruz" dedi. Allah'a yemin ederim ki, o ölünceye kadar gördüğümü kimseye söylemedim (198).

33. FASIL: Hz. PEYGAMBER ve ASHABININ DUALARIYLA YAĞMUR YAĞMASI

Hız. Peygamber'in Duasıyla Yağmur Yağması

- Cuma günü Hz. Peygamber hutbe okurken, minberin karşısındaki kapıdan bir adam içeri girdi ve Hz. Peygamber'in karşısında durarak "Ey Allah'ın Rasûlü! Mallar helak oldu, yollar kapandı. Allah'a yalvar ki bize yağmur versin" dedi. Hz. Peygamber ellerini kaldırarak "Yarabbi! Bize yağmur ver. Yarabbi! Bize yağmur ver. Yarabbi! Bize yağmur ver" dedi. Allah'a yemin ederim ki, o anda gökte bulut yoktu, duman dahi yoktu. Bizimle Sel denilen dağın arasında herhangi bir ev de yoktu. Onun hemen akabinde, kalkan gibi bir bulut yıktı. Bulut günün ortasına geldiğinde yayıldı, sonra yağmur yağdı. Allah'a yemin ederim ki, altı gün güneşin yüzünü görmedik. Ertesi cuma yine Hz. Peygamber hutbe okurken minberin karşısındaki kapıdan bir adam içeri girdi ve Hz. Peygamber'in karşısında durarak "Ey Allah'ın Rasûlü! Mallar helâk oldu. Yollar bu sefer selden ötürü paramparça oldu. Allah'a yalvar da yağmuru hazinesine çeksin!" dedi. Hz. Peygamber ellerini kaldırarak "Yarab! Üstümüze değil, etrafımıza yağdır! Yarab, dağlara yağmur ver. Yüksek yerlere yağmur ver. Tepeciklere yağmur ver, ağaçların bittiği yerlere yağmur ver" diye dua etti. Namazdan çıkınca yağmurun dindiğini, güneşin doğduğunu gördük (199).

- Baktım ki bir bulut sağa ve sola parçalanıp dağıldı. Her buluttan yağmur geliyor, fakat Medine'ye yağmıyor, Medine'nin etrafına yağıyordu (200).

- Hz. Peygamber iki elini kaldırdı. O anda gökte bir bulut bile yoktu. Nefsimi elinde tutana yemin ederim ki, peygamber ellerini daha indirmeden dağlar gibi bulutlar toplanmaya başladı. Daha Rasûlullah minberinden inmezden evvel yağmur tanelerinin sakalından aşağıya döküldüğünü gördüm (201).

- Hz. Peygamber cuma günü halka hutbe irad etmek üzere minbere çıkmıştı. Minberde "Yarabbi! Bize yağmur ver" diye dua etti. "Ey Allah'ın Rasûlü! Hurmalar harmanlardadır" dedim. Hz. Peygamber "Yarab! Bize bir yağmur ver ki, Ebu Lübebe çıplak olarak kalkıp elbisesiyle hurma havuzunun deliğini kapasın" dedi. Peygamber bunları söylediği zaman gökte bulut yoktu. Birdenbire sağnak halinde yağmur yağmaya başladı. Ensar etrafımı sararak "Sen Hz. Peygamber'in söylediğini yapmadıkça yağmur dinmez!" dediler. Bunun üzerine ben de çıplak olarak kalktım, hurma havuzumun deliğini elbisemle kapadım. Bulutlar dağıldı ve yağmur kesildi (202).

- Hz. Peygamber ellerini göğe doğru kaldırdı ve ellerini indirmezden evvel gök bulutları toplamaya başladı ve önce hafif, sonra da sağanak halinde yağmur yağmaya başladı. Askerler beraberlerinde bulunan kablarnı doldurdu. Sonra biz gittik baktık ki, ordugâhın dışına yağmur düşmemişti (203).

- Askerler susuz olarak sabahladı. Rasûlullah'a şikayet ettiler. Hz. Peygamber Allah'a yalvardı. Allah hemen bir bulut gönderdi ve yağmur yağmaya başladı. Herkes kana kana içti ve su ihtiyaçlarını da temin ettiler (204).

Hız. Ömer'in Duasıyla Yağmur Yağması

- Hz. Ömer zamanında halka çok şiddetli bir kıtlık isabet etti. Ömer halkı çıkardı, onların yanında iki rekât yağmur namazı kıldı. Abasının sağını soluna, solunu sağına getirdi. Sonra ellerini kaldırarak "Yarab! Biz senden af talep ediyoruz, senden su talep ediyoruz" dedi. Hz. Ömer daha duasını bitirmeden yağmur yağdı. Bir müddet sonra göçebeler Hz. Ömer'e gelerek "Ey Mü'minlerin Emîri! Biz falan gün, falan saatte çölümüzde bulunuyorduk. Baktık ki bulutlar bizi gölgelendirdi. Oradan bir ses "Ey Eba Hafs! Sana yardım geldi. Ey Eba Hafs, sana yardım geldi" diyordu" dediler (205).

- Hz. Ömer zamanında halk büyük bit kıtlığa maruz kaldı. Birisi Rasûlullah'ın kabrine vardı ve "Ey Allah'ın Rasûlü! Ümmetini sulandırmak için Allah'dan yağmur iste. Çünkü ümmetin nerde ise helâk olacaktır!" dedi. Hz. Peygamber, gece adamın rüyasına girerek "Ömer'e git. Benim selâmımı söyle ve de ki: Tedbir al! Tedbir al!" dedi. Bunun üzerine kişi Hz. Ömer'e vardı ve haber verdi. Hz. Ömer ağladıktan sonra "Yarab! Aciz olduğum şey müstesna her gayreti gösterdim" dedi (206).

- Medine ve çevresinde öyle bir kıtlık ve açlık oldu ki, açlıktan yabani hayvanlar insanlara sığınıyor ve kişi kestiği koyunun çok zayıf olduğundan etini yemekten tiksinti duyuyordu. Halkın durumu bu kadar kötüydü. Şehirlerden Ömer'in yanına gelen olmuyordu. Nihayet bir gün Bilâl b. Hâri el-Müzeni, Ömer b. Hattab'ın yanına gelerek içeri girmek için izin istedi ve "Beni Hz. Peygamber, sana

elçi olarak gönderdi. Hz. Peygamber sana “Ben seni akıllı ve tedbirli olarak biliyordum. Hala da öyle bilirim. Sen ne yapıyorsun?” diyor” dedi. Ömer “Sen bu rüyayı ne zaman gördün?” dedi. Bilal “Dün akşam gördüm” dedi. Bunun üzerine Hz. Ömer çıktı, mescide toplanın diye ilan ettirdi. Halk toplanınca onlara iki rekât namaz kıldırdı ve “Ey insanlar! Allah için doğru söyleyin. Benden, tersi daha hayırlı olan bir şey gördünüz mü?” dedi. Halk “Hayır” diye cevap verdi. Ömer “Bilal b. Hâris şöyle şöyle diyor” dedi. Halk “Bilal doğru söylüyor. Neden Allah’dan ve diğer şehirlerdeki müslümanlardan yardım istemiyorsun?” dediler. Daha önce böyle bir şeyi düşünememiş olan Ömer “Allahu ekber! Darlık son noktasına ulaşınca artık kalkar” dedi ve valilerine “Medine ve çevresine yardım edin. Açlıktan ölmek üzere” diye mektup yazdı. Halkı da yağmur duası için şehirden dışarı çıkardı. Kendisi de Abbas ile yaya olarak çıktı. Kısa bir hutbe okuduktan sonra namaz kıldırdı. Sonra dizlerinin üzerinde kalkarak “Yarab! Ancak sana ibadet ederiz, ancak senden yardım talep ederiz. Yarab, bizi affet. Merhamet et, bizden razı ol!” dedi. Sonra evlerine gelmemişken su göletleriyle, su dolu çukurlarla karşılaştılar (207).

- Müzeyne kabilesinden bir evin halkı, evin reisine “Açlıktan ölmek üzereyiz, bize bir koyun kes” dediler. Aile reisi onlara “Sürüde kesilmeye değer bir koyun yok” dedi. Fakat onlar ısrar edince, koyunun birini kesti. Onu yüzdüklerinde kıpkızıl bir kemikle karşılaştılar. Ve o zaman “Ey Muhammed!” diye bağırdı. Rüyasında Hz. Peygamber ona gelerek “Yağmurun gelmesiyle müjdelene. Ömer’e var, ona selâm söyle ve de ki: “Sen ahdini yerine getiren, akdini şiddetle yapan kişisin. Ey Ömer! Düşün ve tedbirli ol” dedi. Adam Hz. Ömer’in kapısına gelerek kapıdaki hizmetçiye “Allah Rasûlü’nün elçisi için Ömer’den izin iste!” dedi (208).

Muaviye ve Yezid b. el-Cüreşî’nin Dualarıyla Yağmur Yağması

- Bir kuraklık esnasında Muaviye b. Ebî Süfyan, Şamlılarla beraber yağmur duasına çıktılar. Muaviye hutbe okumak için minbere oturdu. Muaviye ellerini kaldırarak “Yarab! Bugün bizim aramızda en hayırlı kulun kimse, onun yüzü suyu hürmetine senden şefaati diliyoruz. Yarab! Yezid b. Esved el-Cüreşî’nin yüzü suyu hürmetine senden şefaati talep ediyoruz” dedi. Bunları söyledikten sonra “Ey Yezid, ellerini kaldır” dedi. Yezid de ellerini kaldırdı. Halk da ellerini kaldırdı. Kısa bir süre sonra batı tarafında bir bulut peyda oldu, rüzgarlar esti ve Allah yağmur gönderdi. Hatta halk nerdeyse selden, yağmurdan evlerine gidemez hale geldi (209).

Enes’in Duasıyla Yağmur Yağması

Enes’in yanına bahçesini idare eden bir hizmetçi geldi. Susuzluktan şikâyet etti. Enes su istedi, abdest alıp namazı kıldıktan sonra “Sen birşey görüyor musun? diye sordu. Hizmetçi “Birşey görmüyorum” dedi. Enes içeri girdi, namazı kıldıktan sonra yine üçüncü veya dördüncü kez “Bak, birşey görüyor musun?” diye sordu. Hizmetçi “Ben kuşların kanatları gibi bulutlar görüyorum” dedi. Bunun üzerine Enes namaza devam etti. Allah’a yalvardı. Hizmetçi Enes’in yanına gelip “Gök tamamen bulutla kaplandı ve yağmur yağıyor” dedi. Enes “O halde Beşir b. Şeğaf’ın gönderdiği ata bin. Bakalım yağmur nereye kadar varmıştır, öğrende gel” dedi. Hizmetçi ata bindi, baktı, yağmur bağların ötesine geçmemişti (210).

Hücr b. Adîy’in Duasıyla Yağmur Yağması

- Hücr b. Adîy cünup oldu. Hizmetçisine “İçmek için ayırdığın suyu bana getir de yıkanayım. Yarın bana içecek su verme” dedi. Hizmetçi “Susuzluktan ölmenden korkuyorum. Eğer böyle bir şey olursa Muaviye beni öldürür” dedi. Bunun üzerine Hücr dua etti. Bir buluttan yağmur yağdı. Hücr, ihtiyacı kadar su aldı. Arkadaşları “Allah’a yalvar ki bizi korusun” dediler. Hücr de “Yarabbi! Bize en hayırlısını müyesser et” dedi. Bu duadan bir müddet sonra Hücr ve arkadaşlarından bazıları öldürüldü (211).

Hiz. Peygamber’in Geçmişte Yaptığı Bir Dua Sebebi ile Bir Kabilenin Ölülere Üzerine Yağmur Yağması

- Ensardan bir grub hakkında daha önce Hz. Peygamber dua etmişti. Onlardan birisi ölürse bir bulut gelir, onun kabrini sulardı. Onların bir mevlaları öldü. Müslümanlar “Bakalım Rasûlullah’ın “Kavmin azadlısı, kavimdendir” dediği doğru mudur?” dediler. O defnedildikten sonra bir bulut geldi ve onun kabrine yağmur yağdı (212).

Gökten İnen Bir Kovadan Su Alınması

- Ümmü Eymen hicret ettiği zaman Ravta yanında el-Munseret denilen yerde akşamladı. Oruçluydu ve yanında su da yoktu. Susuzluk onu bitab düşürmüştü. Gökten ona beyaz bir ipe bağlanmış bir kova indi. Ümmü Eymen kovadaki sudan kana kana içti ve biraz da yanına aldı. Ümmü Eymen “Bundan sonra artık hiçbir zaman susamadım. Hatta susamak için en sıcak günlerde oruç tutuyordum. Fakat yine susamıyordum” derdi (213).

34. FASIL: SUYUN BEREKETLENMESİ

Hiz. Peygamber’in Elini Suyu Sokmasıyla Suyun Bereketlenmesi

- Rasûlullahı gördüm, ikinci namazı yaklaşmıştı. Halk abdest suyu arıyordu, fakat bulamıyorlardı. Allah Rasûlü’ne biraz su getirildi. Hz. Peygamber elini suyun bulunduğu kaba sokarak “Bu sudan abdest alınız” dedi. Baktım ki su Peygamber’in parmaklarının altından kayıyor. Halk sonuna kadar o sudan abdest aldı (214).

- Ezan okunurken evi mescide yakın olanlar abdest almak için kalkıp evlerine gitti. Evi uzak olanlar kaldılar. Allah Rasûlü’ne bir kab getirildi. Taştan yapılmıştı. Hz. Peygamber’in eli girmeyecek kadar da küçüktü. Sonra peygamber parmaklarını bitişti ve kabın içine elini soktu. Hz. Peygamber abdest aldıktan sonra oradaki herkes de o kaptan abdest aldılar. Enes’ten bu abdest alanların kaç kişi oldukları soruldu. Enes “Seksen veya biraz daha fazla idiler” dedi (215).

- Rasûlullah'a bir kab getirildi. Peygamber o zaman Medine'nin Zevra adlı bir yerindeydi. Elini kaba soktu ve parmaklarının arasından su akmaya başladı. Halk abdest aldı. Katade, Enes'e "Abdest alanlar kaç kişiydi?" diye sordu. Enes "yüz kişi veya ona yakındı" diye cevap verdi (216).

- Hudeybiye günü biz bin dört yüz kişiydik. Hudeybiye bir kuyunun adıdır. Ondan su çektik, onda bir damla su dahi kalmadı. Bunun üzerine Hz. Peygamber kuyunun kıyısına oturdu ve "Bana biraz su getirin" dedi. Ağzında suyu çalkaladıktan sonra kuyuya püskürttü. Biz az bir zaman sonra baktık ki kuyu su ile dolmuştur. Hepimiz içtik ve hayvanlarımız da kana kana içtikten sonra kuyuyu bıraktık (217).

- Hudeybiye günü halk susadı. Peygamber'in önünde bir kapçık vardı. Peygamber o kapçıktan abdest alıyordu. Halk susuzluktan gözleri yaşararak ona hücum eder gibi oldu. Hz. Peygamber "Size ne oldu?" deyince, "Bizim yanımızda abdest almak için su yoktur. İçmek içinde yoktur. Sadece senin yanındaki o küçük kap vardır" dediler. Peygamber elini kaba soktu. Parmakları arasından su tıpkı akan pınarlar gibi akmaya başladı. İçtik, abdest aldık. Cabir'e "Siz kaç kişiydiniz?" diye sordum. Cabir "Eğer biz yüz bin kişi olsaydık yine bize kafi gelirdi. Fakat biz bin beşyüz kişiydik" diye cevap verdi (218).

- Biz Peygamberle beraber bir seferdeydik. Namaz vakti geldi beraberimizde az bir su vardı. Hz. Peygamber su istedi. Onu bir kaba koyduk. Elini onun içine koydu. Su Peygamber'in parmakları arasından akıyordu. Sonra "Herkes abdest almak için gelsin. Bereket Allah'tandır" diye çağırdı. Halk yöneldi, abdest aldılar. Ben de Hz. Peygamber "Bereket Allah'dandır" dediği için durmadan içiyordum (219).

Hız. Peygamber'in Suyu Kendi Kabına Boşaltması Üzerine Suyun Bereketlenmesi

- Peygamberle beraber seferdeydik. Hz. Peygamber "Yanınızda su var mıdır?" dedi. "Benim yanımda bir abdest kabı vardır, onda biraz su bulunmaktadır" dedim. "Onu getir!" dedi. O suyu Rasûlullah'a götürdüm. Hz. Peygamber "Gelin bu sudan alın" dedi. Aldılar ve herkes abdest aldı. Yine kapta bir avuç kadar bir şey kalmıştı. Hz. Peygamber "Bunu koru ey Eba Katade, sonra bize lâzım olur" dedi. Tam öğle vakti güneş şiddetli bir şekilde bastırınca Hz. Peygamber kalkıp ayakta durdu. Herkes Peygamber'i görebiliyordu. "Ey Allah'ın rasûlü! Biz susuzluktan helâk oluyoruz, boyunlarımız koptu" dediler. Hz. Peygamber "Sizin için helak yoktur" dedikten sonra "Ey Eba Katade! O abdest kabını getir!" dedi. Ben getirdim. İplerini çözmemi emretti. Çözdüm. Hz. Peygamber suyu kendi kabına boşalttı. Sonra halka "Gelin için" dedi. Halk üşüştü. Hz. Peygamber "Sabırlı olun, hepinize yeter" dedi. Gerçekten de Hz. Peygamber ve ben hariç herkes içti. Hz. Peygamber bana "Ey Eba Katade! İç" dedi. Ben de "Sen iç ya Rasûlullah!" dedim. Hz. Peygamber "Su dağıtan en son içen" dedi. Bunun üzerine ben suyu içtikten sonra Hz. Peygamber de içti. Abdest kabında da hemen hemen daha önceki miktar kadar bir su da artmıştı. Sahabiler o gün üç yüz kişiydi (220).

Hız. Peygamber'in Yüzünü Yıkadığı Suyun Bereketlenmesi

- Hz. Peygamber "Siz yarın Allah dilerse Tebuk suyuna varacaksınız. Ve siz ancak kuşluk vaktinde oraya varabilirsiniz. Kim oraya varırsa ben gelinceye kadar onun suyundan bir şeye dokunmasın" dedi. Biz oraya vardık. Bizden evvel iki kişi varmıştı. (İkisi de münafıklardı). Çeşme bir ip gibi incecik akıyordu. Hz. Peygamber o iki kişiye "Siz bu suya dokundunuz mu?" diye sordu. "Evet, dokunduk!" dediler. Rasûlullah onları azarladı. Allah'ın söylenmesine razı olduğu şeyleri onlara söyledi. Sonra sahabiler elleriyle çeşmeden azar azar aldılar, bir kapla onu topladılar. Rasûlullah elini ve yüzünü onun içinde yıkadı ve sonra da suyu çeşmeye döktü. Böylece çeşme bol su ile akmaya başladı. Halk kana kana içti. Sonra Hz. Peygamber "Ey Muaz, yakın bir zamanda, Eğer uzun yaşarsan, buranın bahçelerle dolmuş olduğunu göreceksin" buyurdu (221).

Hız. Peygamber'in Kaba Dokunmasıyla İçindeki Suyun Bereketlenmesi

- Biz Peygamber'le beraber yolculuktaydık ve şiddetli bir şekilde susamıştık. O esnada bir kadın gördük. Su dolu iki tulumun arasına binmiş, ayaklarını sallayarak geliyordu. Ona "Nerede su var?" diye sorduk. Kadın "Buralarda su yok" dedi. Suyun bulunduğu yer çok mu uzakta?" diye sorduk. Kadın "Bir gün bir gece!" dedi. "O halde, Allah'ın Rasûlü'ne gidelim" dedik. Kadın "Allah'ın Rasûlü de neymiş?" dedi. Fakat biz onu daha fazla konuşturmadan Hz. Peygamber'e getirdik. Peygamber'le de bizimle konuştuklarının aynısını konuştu. Ancak Hz. Peygamber'e "Ben yetim annesi bir kadını" dedi. Hz. Peygamber su tulumlarının indirilmesini emretti ve tulumların ağzına elini sürdü. Biz kırk kişi içtik ve beraberimizdeki her kabı doldurduk. Ancak biz herhangi bir deveye su vermedik. Tulumlar olduğu gibi duruyordu. Su hiç eksilmemişti. Sonra Hz. Peygamber bize "Sizin yanınızda ne varsa getirin" dedi. Kadına ekmek parçaları ve hurma olarak birçok şey toplandı. Kadın aile efradına vararak "Ben insanların en sihirbazına rastladım veya iddia ettikleri gibi bir peygambere rastladım!" diyerek olanları anlattı. Bunun üzerine hem kadın hem de kabilesi müslüman oldular (222).

Hız. Peygamber'in Eline Aldığı Çakılları Kuyuya Atmasıyla Kuyudaki Suyun Bereketlenmesi

- Peygamber'le beraber bir seferde bulunuyordum. Bana "Yanında su var mıdır?" diye sordu. "Var fakat, azdır, sana kafi gelmez" dedim. Hz. Peygamber "Onu bir kaba koy, bana getir!" dedi. Onu Peygamber'e götürdüm. Elini içerisine soktu. Her iki parmağının arasından bir çeşme aktığını gördüm. Hz. Peygamber "Eğer ben rabbimden haya etmese idim, hem içecek. hem de içirecektim. Benim ashabımı çağırın. Kim ki su isterse gelsin istediği kadar alsın" dedi. Benim kabilemin İslâm'a girdiğini bildirmek için gelen heyetten birisi "Ey Allah'ın Rasûlü! Bizim bir kuyumuz var. Kışın suyu bize yetiyor. Onun etrafında toplanıyoruz. Fakat yazın azalıyor, biz de etraftaki su kaynaklarına gidiyoruz. Bundan sonra onlara gitmemize imkan yok. Çünkü etrafımızdaki müşrikler bize düşman olmuşlardır. Dua et ki suyumuz bize yetişsin" dedi. Hz. Peygamber yedi taş istedi. Onları ayırdı ve sıvazladı. Sonra dua ederek "Kuyuya vardığınızda bunları teker teker kuyuya atınız. Her attığınız taşın üzerine bismillah deyin" buyurdu. Onlar taşları attıktan sonra kuyunun suyu iyice yükseldi. Kuyunun dibini göremez oldular (223).

Hüseyin'in İçmesiyle Kuyunun Bereketlenmesi

- Hüseyin Medine’den çıkıp Mekke’ye gitmek üzere iken kuyusunu temizleyen İbn Muti’nin yanından geçti. İbn Muti, Hüseyin’e “Benim şu kuyum, bütün çabalarıma rağmen su vermiyor” dedi. Hüseyin “Onun suyundan biraz getir” dedi. Kovanın dibinde kuyu suyundan bir miktar vardı. Ondan getirdiler. Onu içti, sonra ağzına alıp mazmaza yaptıktan sonra kuyuya boşalttı. Kuyunun suyu hem tatlılaştı hem de bollaştı (224).

35. FASIL: SAVAŞTA YEMEĞİN BEREKETLENMESİ

H. Peygamber’in Duasıyla Yiyeceklerin Bereketlenmesi

- Bir gazada Rasûlullah ile beraberdik. Halk acıkmıştı ve Rasûlullah’tan bazı develerin kesilmesi için izin istiyorlardı. “Allah bizi gideceğimiz hedefe götürür. Fakat biz açız, müsaade et de bineklerimizin bazılarını keselim” dediler. Ömer baktı ki Hz. Peygamber nerdeyse onlara bir takım bineklerinin kesilmesine izin vermek üzeredir. Bunun üzerine “Ey Allah’ın Rasûlü! Peki biz düşmanla yarın hem aç hem de yaya olarak karşılaşsaksak ne yapacağız “Ey Allah’ın Rasûlü! Eğer münasib görürsen halkı çağır, ellerinde kalan azıkların getirsinler. Hepsini bir araya topla. Sonra da Allah’a bereket vermesi için yalvar. Kesinlikle Allah senin duanın bereketiyle bizi doyuracaktır” dedi. Böylece Hz. Peygamber herkesin elinde bulunan azıkların getirilmesini emretti. Birisi bir avuç, birisi daha fazla getiriyordu. En fazla getiren bir ölçek hurma getirmişti. Rasûlullah bütün bu gelenleri topladı, sonra kalkıp Allah’ın dilediği şekilde dua etti. Sonra da askerlere kaplarını getirmelerini ve buradan kaplarını doldurmalarını emretti. Askerlerin içinde doldurulmadık bir kab kalmadı ve ondan artan birşeyler de sofranın üzerinde duruyordu. Hz. Peygamber dişleri görününceye kadar güldü ve “Ben şahadet ederim ki, Allah’tan başka ilah yoktur. Yine şahadet ederim ki, ben Allah’ın Rasûlüyüm. Herhangi bir kul bu iki şahadetle Allah’ın huzuruna gitsin de kıyamet gününde onunla ateş arasına bir perde çekilmiş olmasın” buyurdu (225).

- Peygamber’le beraber Tihame savaşında bulunuyorduk. Biz Usfan’a vardığımızda ashab Peygamber’e geldi... diyerek hadisi yukardaki şekilde nakletti. Ancak onun rivayetinde “Hz. Peygamber güldü” cümlesi yoktur. Onun rivayetinde şu ibare vardır: Hz. Peygamber hareket emri verdi. Ordu yola çıkınca yağmur yağmaya başladı. Hz. Peygamber ile ordu indiler, yağmur suyundan içtiler...” (226).

- Tebuk savaşında orduda açlık başgösterdi. Hz. Peygamber’e “Ey Allah’ın Rasûlü! Keşke bize izin versen de azıklarımızı taşıyan develerimizi kesip yiyecek ve yağ ihtiyacımızı karşılasak” dediler. Hz. Peygamber onlara “Yapınız” dedi. Hz. Ömer, Hz. Peygamber’e geldi” diye rivayet ediliyor (227).

- Peygamber’le beraber Hayber gazvesinde bulunduk. Bize azık kablarımızda kalan azığımızı getirmemizi emretti. Bir sergi yayıldı. Getirdiklerimizi onun üzerine yaydık. Sonra ben parmaklarımın ucuna basarak baktım. Tahminen bir koyun yatağı kadar vardı. Biz bir dörtyüz kişiydik. Biz yedik, sonra tekrar parmaklarıma basarak baktım. Yine bir koyun yatağı kadar olduğunu gördüm (228).

Hendek Kazılırken Hz. Peygamber’in Elini Sürmesiyle Yemeğin Bereketlenmesi

- Hz. Peygamber hendek kazdırırken ashab açlıktan karınlarına taş bağlamışlardı. Hz. Peygamber bunu görünce “Bize yemek yedirecek bir kimseyi bana gösterebilir misiniz?” dedi. Bir kişi “Evet” dedi. Hz. Peygamber “O halde öne düş, bize orayı göster” dedi. Onlar Adamın evine geldiler. Baktılar ki ev sahibi hendekten payına düşen bölümü kazmaktadır. Hanımı haber göndererek “Acele gel. Çünkü Hz. Peygamber bize gelmiştir!” dedi. Adam koşa koşa geldi ve Rasûlullah’a hitaben “Anam babam sana feda olsun” dedi. Onun bir keçisi vardı, oğlağı da beraberindeydi. Ev sahibi keçiyi tutmaya çalıştı. Hz. Peygamber “Oğlağı kes” dedi. Adam oğlağı kesti. Hanımı da hamur yoğurup ekmek yaptı ve eti de çömleğe koyarak ateşin üstüne yerleştirdi. Yemek pişince Hz. Peygamber ve arkadaşlarının yanına getirdi. Hz. Peygamber parmağını yemeğin içine sokarak besmele çekti ve “Ey Allah’ım, bereket ver buna!” dedikten sonra ashabına “Başlayın” dedi. Hz. Peygamber’in beraberindekiler doyaya yediler. Onlar yemeğin üçte birini ancak bitirebildiler. Üçte ikisi kaldı. O on kişi gitti, Hz. Peygamber onlara “Gidiniz ve on kişi daha gönderiniz” dedi. Onlar gittiler, ikinci on kişi geldi. Onlar da doyaya yedikten sonra Hz. Peygamber kalkarak evin hanımına ve çocuklarına dua etti ve arkadaşlarıyla hendeğe gittiler. Oraya vardıklarında Selman-i Farisi’nin büyük bir kayaya rastladığını ve bir türlü kayayı parçalayamadığını gördüler. Hz. Peygamber “Bırakın da önce ben vurayım” dedi. Hz. Peygamber besmele çekip kayaya vurdu. Kayanın üç te bir koptu. Hz. Peygamber tekbir getirdi ve “Kabe’nin rabbına andolsun ki, Fars’ın köpekleri göründü” buyurdu. İkinci kez vurdu, kayanın bir parçası daha koptu. Hz. Peygamber tekbir getirdi ve “Kabe’nin rabbına andolsun ki, Şam’ın köpekleri göründü” buyurdu. O zaman münafıklar “Biz korkudan hendek kazıyoruz. O bize Fars’ın ve Rum’un köpeklerini vadediyor” dediler (229).

- Hz. Peygamber hazırladığı bir oğlak etiyle bir sa’ arpa ekmeğine ashabı davet etti. Ashab bin kişi veya ona yakın bir sayıda oldukları halde doyaya yediler. Yemek de sanki hiç yenmemiş gibi duruyordu (230).

36. FASIL: Hz. PEYGAMBER ve ASHABINLA BARIŞ ZAMANINDAKİ YEMEKLERİNİN BEREKETLENMESİ

H. Peygamber’e Getirilen Tirit Çömleğinin Bereketlenmesi

- Peygamber’in yanındaydık. Biç çanak getirildi, içinde tirid vardı. Hz. Peygamber ve ashabı yemeye başladılar. Bir grup yedikten sonra diğer bir grup gelerek yiyordu. Bu öğleye kadar böyle devam etti. Semüre’ye “Devamlı yemek mi getiriliyordu” diye sordular. Semüre “Hayır, hiç bir yerden takviye edilmiyordu. Ancak gökler takviye edilmişse bilmiyorum” dedi. Başka bir rivayette “Acaba takviye mi ediliyordu?” diye soruldu. Semüre “Sen buna hayret mi ediyorsun?” diyerek eliyle göklere işaret etti ve “Oradan takviye geliyordu” dedi (231).

H. Peygamber’in Suffe Ashabına Hazırladığı Bir Yemeğin Bereketlenmesi

- Ben suffice ehliindendim. Hz. Peygamber bir gün bir ekmek istedi. Onu parçalayarak bir çanağa koydu, üzerine de sıcak su döktükten sonra ona yağ kattı, sonra onu karıştırdı. Sonra yemeği tencerenin ortasında toplayarak “Git, on kişi getir. Birisi de sen

olasın” dedi. Gittim suffe ehlerinden dokuz kişi aldım. Hz. Peygamber bize “Kenarından yeyiniz, sakın üstünden yemeyiniz. Çünkü bereket üstten inmektedir” buyurdu. Doyuncaya kadar yedik (232).

- Ben suffe ashabındandım. Arkadaşlarımız açlıktan şikayet ederek “Ey Vasile, Rasûlullah’a git, bizim için kendisinden yemek iste!” dediler. Rasûlullah’a gelerek “Ey Allah’ın Rasûlü! Arkadaşlarım açtırlar, şikayet ediyorlar” dedim. Hz. Peygamber Aişe’ye “Senin yanında bir şeyler var mı?” diye sordu. Aişe “Ey Allah’ın Rasûlü! Benim yanımda sadece ekmek kırıntıları vardır” dedi. Hz. Peygamber onları getirmesini emretti. Aişe bir dağarcık getirdi. Rasûlullah bir kab istedi. O kırıntıları o kaba koydu. Sonra kendi eliyle onu tirid yaptı. Kabı ağzına kadar doldurarak “Git, arkadaşlarını getir. Fakat seninle birlikte on kişi olsunlar” buyurdu. Gittim, onlardan dokuz kişi getirdim, benimle birlikte on kişi olduk. Bize oturmamızı emretti ve “Allah’ın ismiyle alınız! Kabın kenarından alınız, sakın üstünden almayınız. Çünkü bereket üstten inmektedir” buyurdu. Arkadaşlar doyuncaya kadar yedikten sonra kalktılar. Kaptı hala daha önce olan kadar yemek vardı. Sonra Hz. Peygamber onu eliyle düzeltti. Yemek çoğaldı ve kabı doldurdu. “Ey Vasile! Git, on kişi daha getir” buyurdu. On kişi getirdim. Onlara “Oturunuz” diye emretti. Oturdular ve doyusıya yediler. Sonra kalkıp gittiler. Hz. Peygamber on kişi daha getirmemi emretti. Gittim, on kişi daha getirdim. Onlar da aynen yediler. Sonra “Geriye kimse kaldı mı?” diye sordular. “Evet, on kişi kaldı” dedim. Hz. Peygamber “Onları da getir” dedi. Gittim, onları da getirdim. “Oturun” dedi. Oturdular. Doyusıya yedikten sonra kalktılar ve kaptı daha önceki kadar yemek kalmıştı. Sonra “Ey Vasile! şu kalanı da Aişe’ye götür” dedi (233).

Hız. Fatıma’nın, Babasına Takdim Ettiği Yemeğin Bereketlenmesi

- Allah’ın Rasûlü birkaç gün hiç birşey yemedi. Bu, Rasûlullah’a gayet ağır geldi. Hanımlarının hücrelerine gitti. Onların yanında hiç bir şey bulamadı. Fatıma’ya gelerek “Ey kızım! Senin yanında yiyecek birşey var mıdır? Ben acıktım” dedi. Fatıma “Canım sana kurban olsun babacığım! Yemin ederim ki, yanımda yiyecek hiç bir şey yoktur” dedi. Hz. Peygamber oradan ayrıldıktan sonra bir komşusu Fatıma’ya iki ekmekle bir parça et gönderdi. Fatıma onları bir kaba koydu. Kendisi ve çocukları aç olduğu halde “Allah’a yemin ederim ki, ben Allah’ın peygamberini kendime ve çocuklarıma tercih ederim” dedi ve çocuklarından birisini Hz. Peygamber’i çağırmak için gönderdi. Biraz sonra Hz. Peygamber ve torunu geldiler. Fatıma, Babasına “Canım sana kurban olsun! Sen gittikten sonra Allah bana bir şey gönderdi. Onu senin için sakladım” dedi. Hz. Peygamber “Getir, ey kızım” dedi. Ben kabı getirdim. Üzerindeki kapağı kaldırdıktan sonra baktım ki ekmek ve et ile dolmuştur. Ona bakınca dilim tutuldu. Anladım ki bu, Allah’tan gelen bir bereketti. Allah’a hamd ettim. Peygamber’ine de selatu selam okudum ve kabı Rasûlullah’a takdim ettim. Hz. Peygamber bu manzara karşısında Allah’a hamd etti ve “Ey kızım, bu nerden gelmiştir?” dedi. “Ey babam! O Allah’ın katından gelmiştir. Kesinlikle Allah dilediğini hesabsız rızka mazhar eder” dedim. Peygamber bu söz karşısında Allah’a hamdederek “Hamd o Allah’a mahsustur ki, seni İsrailoğullarının en üstün hanımı olan Meryem’e benzer kılmıştır. Çünkü o, Allah kendisine bir rızık gönderse, ondan da bunun nereden geldiği sorulunca “O Allah’ın katından gelmiştir. Kesinlikle Allah dilediğine hesabsız rızık verir” diyordu” dedi. Hz. Peygamber Ali’ye haber gönderdi. Ali gelince, Hz. Peygamber ve hanımları, Hasan, Hüseyin ve bütün ehl-i beyt doyuncaya kadar yediler. Çanak hala olduğu gibi doluydu ve geri kalanı da bütünlüklerime dağıtmak suretiyle değerlendirdim. Allah ona çok bereket vermişti (234).

37. FASIL: HUBUBAT ve MEYVELERİN BEREKETLENMESİ

Yağ ve Arpanın Bereketlendiğine Dair Ümmü Şerik’in Kıssası

- Devs kabilesinden bir kadın vardı. Ona Ümmü Şerik, deniliyordu. Ramazan ayında müslüman oldu. Sonra Medine’ye hicret etti. Yolculuk esnasında bir Yahudiyle karşılaştı ve yol arkadaşı oldu. Yolda susayınca yahudiden su istedi. Yahudi “Eğer yahudi dinini kabul etmezsen su vermem” dedi. Kadın uyudu ve uykusunda bir adamın kendisine su içirdiğini gördü. Uyandığında susuzluğunun geçtiğini gördü. Medine’ye gelince bunu Hz. Peygamber’e anlattı. Hz. Peygamber ona evlenme teklif etti. Fakat kendisinin Rasûlullah’a lâyık olmadığını ileri sürerek “Hayır! Beni dilediğin bir kimse ile evlendir” dedi. Hz. Peygamber onu Zeyd’le evlendirdi ve kendisine otuz ölçek hurma verilmesini emretti ve onlara “Siz daima bundan yeyiniz, fakat onu hiçbir zaman ölçmeyiniz” buyurdu. (Ümmü Şerik’in yanında bit tulum da yağ vardı. Hz. Peygamber’e hediye olarak getirmişti. Cariyesine yağ tulumunu Hz. Peygamber’e götürmesini emretti. Cariye tulumu götürüp boşaltınca Hz. Peygamber tulumun ağzını bağlamadan asmasını söyledi. Cariye de boş tulumu getirdi ve ağzını bağlamadan astı. Ümmü Şerik bit gün içeriye girdiğinde yağ tulumunun dolu olduğunu görerek cariyesine “Ben sana bunu Rasûlullah’a götür demedim mi?” dedi. Cariye “Ben götürdüm” dedi. Bu durumu Rasûlullah’a aktardılar, Hz. Peygamber onlara o kırbanın ağzının bağlanmamasını emretti. O kırba Ümmü Şerik onun ağzını bağlayınca kadar o şekilde devamlı dolu kaldı. Sonra Rasûlullah’ın vermiş olduğu otuz sa’ arpayı ölçtüler baktılar ki otuz sa’dan hiçbir şey eksilmemiştir (235).

- Devs kabilesinden Ümmü Şerik hicret etti. Yolda bir yahudi ile yolculuk yaptı. Kendisi oruçluydu. Yahudi, hanımına “Eğer sen ona su verirsen sana şöyle şöyle yaparım” diye tehditte bulundu. O susuz olarak yattı. Gecenin son saatlerine doğru göğsünün üzerine birsu kabı ile bir azık kesesi konduğunu gördü. Sudan içti, sonra sabaha doğru yol arkadaşlarını hareket etmek için uyandırdı. Yahudi, hanımına “Ben su içmiş bir kadının sesini işitiyorum” dedi. Ümmü Şerik; bu söz üzerine “Hayır, o bana su içirmedi,” dedi. Ümmü Şerik’in beraberinde, Hz. Peygamber’e hediye olarak götürdüğü bir tulum da yağ bulunuyordu (236).

Hız. Peygamber’in Bir Adama Verdiği Yarım Çuval Arpanın Bereketlenmesi

- Rasûlullah’a bir kişi geldi ve “Bana birşeyler yedir” dedi. Hz. Peygamber de ona bir çuval arpanın yarısını verdi. Kişi, hanımı ve cariyesiyle durmadan ondan yiyordu. Onu ölçünceye kadar da bu böyle devam etti. Hz. Peygamber “Eğer siz onu ölçmeseydiniz daimi bir şekilde ondan istifade edecektiniz” buyurdu (237).

Hız. Peygamber’in Nevfel b. Haris’e Verdiği Arpanın Bereketlenmesi

- Evlenmek için Hz. Peygamber’dan yardım istedim. Hz. Peygamber beni bir hanımla evlendirdi. Ona birşeyler vermek istedi, fakat bulamadı. Bunun üzerine Hz. Peygamber Ebu Rafi ve Ebu Eyyüb’e zırhını gönderdi. Onlar zırhı bir yahudinin yanına otuz sa’

karşılığında bıraktılar. Rasûlullah arpayı bana verdi. Ondan altı ay yedik. Sonra ölçtük, baktık ki getirdiğimiz gündeki gibidir. Ben bu durumu Rasûlullah'a söyledim. Bana "Eğer sen onu ölçmeseydin hayatta kaldıkça ondan yiyebilirdin" buyurdu (238).

Hz. Peygamber Vefat Ettikten Sonra Hz. Aişe'nin Yanında Kalan Raftaki Arpanın Bereketlenmesi

- Rasûlullah vefat etti. Benim yanımda ciğer sahibi olan hiç bir canlının yiyeceği bir şey kalmamıştı. Ancak bir rafta duran birazcık arpa vardı. Uzun zaman ondan yedim, sonra onu ölçtüm ve bu ölçmeden sonra da o yok oldu (239).

Hz. Peygamber'in Duasıyla, Cabir'in Babasından Kalan Hurmanın Bereketlenmesi

- Babam vefat etti, boynunda borç vardı. Rasûlullah'a giderek "Babamın borcu vardır. Benim elimde de ancak hurmalarımın ne gelirse o vardır. Hurmaların geliri uzun seneler verilse yine o borcu karşılamaz. Benimle beraber gelersen alacaklılar babamın hakkında kötü konuşmazlar" dedim. Hz. Peygamber gelerek harmanların birinin yanında dua etti. Sonra diğerinin yanında dua ettikten sonra çıkıp üstüne oturdu ve "Bunları ölçün! Hak sahiblerine veriniz" buyurdu. Böylece hak sahiblerine verildi, verdiğimiz kadarı da kalmıştı (240). Hz. Peygamber onun üzerine oturduktan sonra "Arkadaşlarını çağır" dedi. Onlar geldiler. Onların babamın boynundaki emanetlerini ölçerek verdi. Babamın borçları ödensin de kız kardeşlerime de tek bir hurmanın kalmamasına razıyım. Fakat Allah bütün harmanları olduğu gibi bıraktı. Hatta Hz. Peygamber'in alacaklılara verdiği harmana baktım. Sanki bir tek hurması dahi eksilmemişti (241).

Hendek Kazma Esnasında Hurmanın Bereketlenmesi

- Revaha'nın kızı Amre beni çağırdı. Bana iki avuç dolusu hurma verdi, elbiseme sardım. Sonra "Ey kızım! Onu baban ile dayın Abdullah b. Revaha'ya götür" dedi. Ben hurmayı alıp, götürdüm. Peygamber'in yanından geçerken babam ile dayımı arıyordum. Hz. Peygamber "Ey kızım! O senin yanındaki nedir?" dedi. "Ey Allah'ın Rasûlü! Hurmadır annem, babam Beşir b. Said ile dayım Abdullah b. Revaha'ya göndermiştir" dedim. Rasûlullah "Onu getir" dedi. Ben onu götürdüm, Peygamber'in iki avucuna boşalttım. İki avucu dolmadı. Sonra Peygamber emretti, bir elbise serdiler, sonra da hurmalar elbisenin üzerinde yayıldı. Sonra yanda bulunan birisine "Hendek kazanları çağır, kahvaltıya gelsinler" buyurdu. Hendek ehli gelerek ondan yemeğe başladılar. Hurma da artıyordu. Hatta Hendek ehli yatışıya kadar yediler. Hurmalar o kadar bollaşmıştı ki elbisenin etrafından dökülüyorlardı (242).

Tebük Savaşında Yedi Hurmanın Bereketlenmesi

- Ben Rasûlullah'ın kapısından hazerde de seferde de ayrılmıyordum. Biz Tebük'teyken gece bir iş için ayrılıştım. Geri dönünce baktık ki Rasûlullah ile yanındakiler akşam yemeğini yemişler Hz. Peygamber bana "Gecenin başlangıcından beri neredeydin?" dedi. Ben de anlattım. Bu esnada Cuâl b. Süraka, Abdullah b. Ma'kıl el-Müzeni de geldiler. Üçümüz de acıkmıştık. Hz. Peygamber Ümmü Seleme'nin yanına giderek bize yedirmek üzere birşey istedi, fakat bulamadı. Bilâl'e "Birşey var mıdır?" dedi. Bilâl hurma dağarcığını alıp sirkeledi. Yedi hurma buldu. Hz. Peygamber onları bir kaba koydu ve elini üzerlerine koydu, besmele çekti ve bize "Allah'ın ismiyle yeyiniz!" dedi. Biz yedik, ben elli dört hurmayı saydım. Hepsini sayarak yiyor, çekirdeğini de öbür elime koyuyordum. Herbirimiz elli hurma yedik. Ellerimizi kaldırdık, baktık ki yedi hurma olduğu gibi duruyor. Hz. Peygamber "Ey Bilâl! Onları dağarcığında sakla" dedi. Sabah olduktan sonra Bilâl onları tekrar getirdi ve Rasûlullah "Allah'ın ismiyle yeyiniz" dedi. Biz doyusıya kadar yedik. On kişiydik. Sonra ellerimizi kaldırdık, baktık ki o yedi hurma yerinde durmaktadır. Hz. Peygamber "Eğer rabbimden utanmasaydım şu hurmalardan Medine'ye dönünceye kadar hepimiz yiyecektik. Medine'ye döndüğümüzde bir çocuk bizi karşıladı. O hurmaları ona verdi. O da onları kemire kemire yedi (243).

Hz. Peygamber'in Ebu Hureyre'ye Verdiği Hurmaların Bereketlenmesi

- Ben İslâm'da üç musibetle karşılaştım ki, bunlar gibi bir musibet benim başıma gelmedi. Birincisi, Hz. Peygamber'in ölümü. İkincisi, Osman'ın öldürülmesi. Üçüncüsü, azık torbası meselesidir. "Hurma dağarcığı da nedir ya Eba Hureyre?" diye sordular. O da cevap olarak "Biz Peygamber'le beraber bir seferdeydik. Hz. Peygamber "Ey Eba Hureyre! Senin yanında birşey var mıdır" diye sordu. "Dağarcıkta bulunan hurmalar vardır" dedim. Hz. Peygamber onları getirmemi emretti. Hurmayı çıkarıp Rasûlullah'a getirdim. Peygamber onu eliyle sildi. Üzerine dua ettikten sonra "On sahabiye çağır" dedi. On sahabiye çağırdım, onlar doyuncaya kadar yediler. Böylece onar onar herkesi çağırdım. Ta ki askerlerin sonu gelinceye kadar. Dağarcıkta hala hurmam kalmıştı. Hz. Peygamber "Ey Eba Hureyre! Dağarcıktan birşey almak istediğin zaman elini dağarcığa sok, fakat avuçlama" dedi. Bunun üzerine Rasûlullah'ın hayatı boyunca, Ebubekir ve Ömer'in hayatı boyunca ve Osman'ın hayatı boyunca ondan yedim. Osman şehid edildiği zaman elimdeki malım tamamen yağma edildi ve dağarcığım da kayboldu. Size o dağarcıktan ne kadar yediğimi söyleyeyim mi? O dağarcıktan iki yüz torbadan fazla yedim" dedi (244).

Hz. Peygamber'in Duasıyla Enes'in Meyvelerinin Bereketlenmesi

- Annem beni Rasûlullah'a götürdü ve "Ey Allah'ın Rasûlü! Bu senin hizmetçin Enes'tir. Ona dua et" dedi. Hz. Peygamber "Yarabbi! Onun malını ve çocuklarını çoğalt, ömrünü uzat, günahını affet" dedi. Ben öz evladımın şimdiye kadar doksan sekiz tanesini veya yüz tanesini mezara gömdüm. Meyvelerim senede iki defa mahsul veriyordu. O kadar uzun bir ömür yaşadım ki, artık yaşamaktan usandım. Hz. Peygamber'in dördüncü dileğini de Allah Teâlâ'dan umuyorum (245).

- Ümmü Süleym "Ey Allah'ın Rasûlü! Enes için dua et" dedi. Hz. Peygamber "Yarabbi! Malını ve evladını çoğalt. Onlara Enes için bereket ihsan eyle" dedi. Yemin ederim ki, ben öz evladımın şimdiye kadar yüz yirmi beş tanesini mezara gömdüm. Arazim senede iki kere ürün veriyor. Benim arazim dışında hiç bir arazi senede iki kere ürün vermiyordu (246).

38. FASIL: SÜT ve YAĞIN BEREKETLENMESİ

Ensardan Ümmü Mâlik el-Behziyye'nin Yağının Bereketlenmesi

- Ümmü Malik el-Behziyye bir dağarcıkta Peygamber'e hediye olarak yağ gönderdi. Çocukları ondan katık olarak biraz yağ istediler. Halbuki yağ kalmamıştı. Bahsi geçen dağarcığa vardı, baktı ki içinde bir miktar yağ duruyor. Ondan sonra bu tulumdan devamlı yağ alıyor ve ihtiyacını karşılıyordu. Bir gün tulumu sıkı ve ondan sonra tulumda yağ bulamadı. Hz. Peygamber'e gelerek durumu anlattı. Hz. Peygamber "Sen yağ sıkıttın mı?" diye sordu. Kadın "Evet" deyince, Rasûlullah "Eğer sen dağarcığı sıkmasaydın, o şekilde bıraksaydın o daima yağ dolu olarak kalırdı" buyurdu (247).

- Peygamber'e bir dağarcık yağ getirildi. Hz. Peygamber Bilâl'e emretti, Bilâl yağı boşalttıktan sonra dağarcığı sahibine verdi. Sahibi evine gittiğinde baktı ki yağ tekrar dolmuştur. Rasûlullah'a gelerek "Ey Allah'ın Rasûlü! Benim hakkımda bir ayet mi nâzil olmuştur?" dedi. Hz. Peygamber "Ey Ümmü Malik, neden böyle söylüyorsun?" dedi. Ümmü Mâlik "Ya Rasûlullah! O halde sen benim hediyemi niçin kabul etmemişsin, onu geriye reddetmişsin?" dedi. Hz. Peygamber Bilâl'i çağırarak durumu sordu. Bilâl "Seni hak Peygamber olarak gönderen Allah'a yemin ederim ki, ben onu boşalttım. Hatta sıkıttığım için utandım da" dedi. Bunun üzerine Hz. Peygamber "Ey Ümmü Malik! Sana mübarek olsun. Allah senin sevabını dünyada acelece vermiştir" buyurdu. Sonra Ümmü Mâlik'e; her namazdan sonra on defa sübhanallah, on defa elhamdülillah ve on defa da Allahu ekber demesini tavsiye buyurdu (248).

Ümmü Evs el-Behziyye'nin Yağının Bereketlenmesi

- Ümmü Evs el-Behziyye, yağı eritip tulumla yerleştirdikten sonra Hz. Peygamber'e hediye olarak götürdü. Hz. Peygamber yağı alıp boşaltı ve ona dua ederek tulumunu geri verdi. Kadın tulumunun, yağ ile dolu olduğunu görünce, Hz. Peygamber'in hediyesini kabul etmediğini zannederek ağlamaya başladı. Bu durumu öğrenen Hz. Peygamber "Ona söyleyin ben hediyesini kabul ettim. Bu ona Allah'ın ihsanıdır" dedi. Bu kadın, Hz. Peygamber'in, Ebubekir'in, Ömer'in, Osman'ın zamanlarında ve Ali ile Muaviye arasında ihtilafın çıktığı zamana kadar o yağdan yedi (249)

Ümmü Süleym'in Yağının Bereketlenmesi

- Annemin bir koyunu vardı. O koyunun yağından bir dağarcık topladı. Dağarcık dolduğu zaman Rubeybe ile onu Peygamber'e gönderdi. Rubeybe yağı götürürken "Ey Allah'ın Rasûlü! Bu yağ tulumunu sana Ümmü Süleym gönderdi" dedi. Hz. Peygamber "Yağı boşaltın, kırbaı iade edin" diye emretti. Yağ boşaltıldıktan sonra kırba Rubeybe'ye verildi. O da kırbaı getirdi. Ümmü Süleym evde değildi. Geldiğinde baktı ki kırba bir direğe asılı duruyor. İçi yağ dolu olduğunu ve damladığını görerek "Ey Rubeybe! Onu Peygamber'e götürmeni emretmedim mi?" deyince, o da "Ben emrini yerine getirdim. Eğer beni tasdik etmiyorsan, Rasûlullah'tan sor" dedi. İkisi beraber gitti. Ümmü Süleym "Ey Allah'ın Rasûlü! Rubeybe ile beraber sana yağ gönderdim" dedi. Hz. Peygamber onu getirdiğini söyleyince, Ümmü Süleym "Seni hak peygamber olarak gönderen Allah'a yemin ederim ki, tulum yağla doludur ve damlıyordu bile" dedi. Hz. Peygamber "Ey Ümmü Süleym! Bundan hayret mi ediyorsun? Allah Teâlâ, Peygamber'ine yedirdiğin gibi sana yedirmiştir!" buyurdu. Eve geldim, onu birkaç büyük kaba doldurdum, şöyle şöyle onu sadaka verdim ve bir veya iki ay kadar bize katık olacak kadarını bıraktım (250).

Ümmü Şerik'in Yağının Bereketlenmesi

- Benim yanımda bir dağarcık dolusu yağ vardı. Onu Rasûlullah'a hediye ettim. Çocuklarım bir gün benden yağ istediler. Yağ kalmamıştı. O dağarcığa gittim, baktım ki yağ akmaktadır. O yağdan onlara verdim ve bir zamana kadar onu yediler. Sonra gittim, içerisinde kalanı hepsini döktüm ve bitti. Sonra Peygamber'e gelerek hadiseyi anlattım. Hz. Peygamber "Sen onun tamamını boşalttın mı? Eğer onu boşaltmasaydın o bir zamana kadar senin için yağ verirdi" dedi (251).

- Ümmü Şerik'in bir tulumu vardı, kim gelirse onu emanet olarak verirdi. Birisi tulumu satın almak istedi. Ümmü Şerik "Neden almak istiyorsun? O pekmez koymaya yaramaz" dedi. Tulum boş olduğu için onu şişirip kuruması için asmıştı. Baktılar ki yağ ile doludur. Bundan ötürü "Allah'ın mucizelerinden biri de Ümmü Şerik'in tulumudur" denirdi (252).

Hamza b. Amr el-Eslemî'nin Yağının Bereketlenmesi

- Allah Rasûlü'nün ashabının yemeğini, her gün bir sahabe hazırlardı. Sıra bana geldiğinde yemeği hazırlayıp tulumu ağzını bağlamadan bıraktım. Yemeği Hz. Peygamber'e götürürken tulumun içindeki yağ döküldü. "Eyvah! Hz. Peygamber'in yemeğini kendi elimle döktüm" dedim. Hz. Peygamber "Onu benim yanıma getir" dedi. "Ey Allah'ın Rasûlü! Buna gücüm yetmiyor" dedim. Geri döndüğümde tulumun memelerine kadar dolu olduğunu gördüm. Gelip Hz. Peygamber'e haber verdim. Hz. Peygamber "Eğer sen ona dokunmasaydın ağzına kadar dolacak ve ağzı da bağlanacaktı" dedi (253)

- Allah'ın Rasûlü Tebuk savaşına çıktı. Ben de o seferde yağ kırbasına bakıyordum. Gördüm ki az yağ kalmıştır. Peygamber için bir yemek hazırladım. Kırbaı güneşin önüne koydum ve uyudum. Onun akış sesiyle uyandım, kalktım. Elimle onun başını sıkıttım. Hz. Peygamber beni götürdü ve "Eğer sen onu bıraksaydın vadi yağ akardı" dedi (254).

H. Peygamber'in Sağdığı, Habbab b. Eret'in Koyununun Sütünün Bereketlenmesi

- Babam bir gazveye katıldı. Geriye bir tek koyun bırakmıştı. Giderken "Onu sağlamak istediğiniz zaman suffe ehline götürünüz. Onlar onu sağlarlar" dedi. Biz koyunu suffe ashabına götürdük. Baktık ki Hz. Peygamber de orada oturuyor. Hz. Peygamber koyunu bağladı ve sağmaya başladı. Sonra "Yanınızdaki en büyük kab hangisi ise onu bana getiriniz!" dedi. Gittim ve hamur yaptığımız testi getirdim. Hz. Peygamber leğeni dolduruncaya kadar sağdıktan sonra "Götürünüz, içiniz ve komşularınıza da veriniz. Koyunu sağlamak istediğinizde de onu bana getiriniz" dedi. Böylece biz koyunu zaman zaman Peygamber'e götürüyorduk ve o yüzden de büyük bir bolluk içerisine girdik. Babam gazveden dönüp geldikten sonra koyunu tuttu ve sütünü sağdı. Koyunun sütü eski durumuna döndü.

Annem “Sen koyunun sütünü ifsat ettin” dedi. Babam “Niçin?” dedi. Annem “Bize bu kab dolusu kadar süt veriyordu” diye cevap verdi. Babam “Onu kim sağıyordu?” diye sordu. Annem “Onu Hz. Peygamber sağıyordu” dedi. Babam “Sen beni Rasûlullah’la bir mi tutuyorsun? Allah’a yemin ederim ki, onun eli bereket bakımından benden çok üstündür” dedi (255).

39. FASIL: ETİN BEREKETLENMESİ

Mes’ud b. Halid’in Etinin Bereketlenmesi

- Rasûlullah’a bir koyun gönderdim. Sonra ihtiyacımı görmek üzere bir yere gittim. Hz. Peygamber koyunu kestikten sonra yarısını bize göndermişti. Hanımım Ümmü Hunnas ile karşılaştım, baktım ki yanında et vardır. “Ey Ümmü Hunnas! Bu et nereden geldi?” dedim. “Senin dostun gönderdiğin koyunun bir parçasını bize göndermiştir” dedi. “Neden çocuklara yedirmiyorsun?” dedim. “Onlara yedirdim. Bu geriye kalandır” dedi. Oysa biz iki üç koyun keserdik de onlara yetmezdi (256).

Halid b. Abduluzza’nın Etinin Bereketlenmesi

- Hz. Peygamber bir koyun kesti. Halid’in çocukları çoktu. Peygamber ondan yedi, bazı arkadaşlarına da yedirdi. Kalanını da Halid’e verdi. Onlar da etten yediler ve biraz da arttı (257)

40. FASIL: UMULMAYAN YERDEN RIZIK GELMESİ

Hiz. Peygamber’e Gökten Yiyecek Gelmesi

- Allah Rasûlû’ne “Sana gökten bir yemek geldi mi?” diye sordum. “Evet” dedi. “Ondan artan bir şey kaldı mı” diye sordum. “Evet” dedi. “O ne oldu?” diye sordum. “O göklere doğru gitti” dedi (258).

- Biz bir gün Peygamber’in yanında oturuyorduk. Bir kişi gelerek “Ey Allah’ın Peygamberi! Sana gökten bir yemek geldi mi?” diye sordu. Hz. Peygamber “Evet, bana taamların kaynatıldığı kap içinde yemek geldi” buyurdu. Adam “Acaba arttı mı!?” dedi. Hz. Peygamber “Evet” buyurdular. Adam “O ne oldu?” diye sorunca, Hz. Peygamber “O, tekrar göğe gitti. O sırada benim sizin aranızda az bir zaman kalacağım vahyedilmekteydi. Benden sonra siz de az bir zaman kalacaksınız. Sizin kalacağınız zaman, sadece “Ne zamana kadar kalacağız?” diyebileceğiniz kadardır. Ondan sonra bölüm bölüm geleceksiniz ve birbirinizi yok etmeye çalışacaksınız. Kıyametten önce büyük bir olum olacak. Sonra da birkaç yıl devamlı depremler olacaktır” buyurdu (259).

Şiddetli Bir Açlıktan Sonra Ashaba Büyük Bir Deniz Hayvanının Rızık Olarak Verilmesi

- Halk Hz. Peygamber’e açlıktan şikayet etti. Hz. Peygamber “Umulur ki Allah size bir yiyecek verecektir” dedi. Böylece denizin sahiline vardık. Deniz taşı ve büyük bir hayvanı karaya attı. Biz hemen bir ateş yaktık, etinden pişirdik, kavurduk ve doyaya yedik. Cabir, bu hayvanın büyüklüğünü anlatırken beş kişinin adını sayarak “Ben ve falan falan... o hayvanın göz çukuruna girdik ve kimse bizi görmeden öbür tarafından çıktık. Onun kaburga kemiğini eğrilttik, içimizde en uzun boylu olanı, büyük bir semer vurarak büyük bir deveye bindirdik. Adam onun altından başını eğmeden geçti (260).

- Hz. Peygamber deniz sahiline bir askeri birlik gönderdi. Başlarına da Ebu Ubeyde b. Cerrah’ı getirdi. Üç yüz kişiydiler. Ben de onlardan birisiydim. Yolun bir kısmını geçtikten sonra azığımızı bitti. Ebu Ubeyde b. Cerrah askerin bütün azığının getirilmesini emretti. Bütün azık toplandı. İki dağarcık dolusu burma oldu. Böylece bize her gün azar azar bir şeyler verildi. Sonunda da artık bize bir hurmadan başka pay düşmez oldu. “Bir hurma nasıl derdimize deva olabilir?” dedim. Fakat biz onu tamamen kaybettikten sonra onun da çok büyük bir nimet olduğunu anladık. Sonra deniz kıyısına vardık, baktık ki yere yayılmış dağ gibi bir balık. Askerler on sekiz gün o balıktan yediler. Ebu Ubeyde onun kaburgalarından iki tanesinin dikilmesini istedi. Sonra bir deve istedi, onun da yüklerini yükledikten sonra onların altından geçti. Fakat yine de başı onlara değmiyordu (261).

- Rasûlullah bizi üç yüz kişi olarak, emirimiz de Ebu Ubeyde b. Cerrah olduğu halde, yola çıkardı. Biz Kureys’in Şam’dan Mekke’ye dönüp gelmekte olan bir kervanını bekliyorduk. Bize şiddetli bir açlık isabet etti. Bu yolculuğumuzda ağaçların düşen yapraklarını topladık, yedik ve askere “Yaprak askeri” denildi. Bir kişi (Bu Babası gibi cömert olan Sa’d b. Ubade’nin oğlu Kays’tır) üç deve kesti. Sonra üç deve daha kesti. Sonra da üç tane daha. Onları askere yedirdi. Bundan sonra Ubeyde onun deve kesmesini yasakladı. Deniz sahilinde Amber isimli bir balık bulduk. Yarım ay o balığın etinden yedik, yağını kullandık. Eski kuvvetimiz geri geldi, o gevşeklik bizden gitti. Sonra da kaburga olayını anlatmıştır (262).

- Hz. Peygamber bizi gönderdi ve başımıza emir olarak Ebu Ubeyde’yi tayin etti. Kureys’in Şam’dan Mekke’ye gitmekte olan bir kervanını bekliyorduk. Peygamber bize azık olarak hurma dolu bir dağarcık verdi. Ondan başka bir şeyimiz yoktu. Ebu Ubeyde onları bize birer birer verirdi. Cabir’e “Peki, siz ne yapıyordunuz?” diye sordum. Cabir “Biz bir çocuğun hurmayı emmesi gibi onu emiyorduk. Sonra da üzerine biraz su içiyorduk. Bütün gün onunla idare ediyorduk. Biz bastonlarımızı ağaçlara vurur, yapraklarını su ile ıslattıktan sonra yedik. Deniz sahiline vardığımızda kum tepesini andıran birşey gördük. Oraya vardığımızda baktık ki Amber denilen kocaman bir balık. Ebu Ubeyde “Bu murdardır” dedi. Sonra da “Hayır, vallahi biz Rasûlullah’ın elçileriyiz ve Allah yolunda savaşıyoruz ve siz mecbur kalmışsınız yeyiniz” dedi. Orada bir ay kadar kaldık. üç yüz kişiydik. Balık etinden herkes şişmanladı. Onun gözlerindeki yağlardan testiler dolusu alıyorduk. Ondan öküz leşi gibi parçalar koparıyorduk. Ebu Ubeyde bizden on üç kişiyi onun göz çukuruna oturttu. Kaburgalarından da birisini alarak dikti. Sonra kervanda bulunan en büyük deveye bindi, onun altından geçti. Biz onun etinden yapabildiğimiz kadar kaynatıp azık olarak aldık ve yanımızda Medine’ye kadar getirdik. Bunu Hz. Peygamber’e anlatınca “O bir rızıktır, Allah sizin için onu çıkartmıştır. Sizin yanınızda onun etinden bir şey var mıdır, bize de yedinir?” dedi. Biz Hz. Peygamber’e onun etinden bir şeyler gönderdik, Peygamber o etten yedi” dedi (263).

Bir Sahabi ile Hanımına Ummadıkları Yerden Rızık Gelmesi

- Bir kişi aile efradının yanına geldi. Onların açlığını görünce çöle çıktı. Hanımı onu görünce el değirmenine vardı. Taşı taş üzerine koydu. Tandıra gitti, onu da yaktı. Sonra “Ey Rabbim! Bize rızık ver” dedi. Leğenin hamurla, tandırın da pışmış ekmekle dolu olduğunu gördü. Kocası döndü ve “Benden sonra bir şey elde ettiniz mi?” dedi. Kadın “Evet, rabbimiz bize gönderdi” dedi. Adam değirmeni ortadan kaldırdı ve bu hadiseyi Peygamber’e anlattı. Hz. Peygamber “Eğer sen o değirmeni kaldırmısaydın o kıyamete kadar öğütüp duracaktı” buyurdu (264).

- Ensardan bir kişi ihtiyaç sahibiydi. Bir gün evinden çıkarken aile efradının yanında birşey yoktu. Hanımı “El değirmenini çevirir, tandıra da birşeyler atarak tutuşturursam, komşular değirmenin sesini işitir ve tandırın dumanını görüp bizim yiyeceğimize var sanırlar” dedi. Sonra tandırı yakıp değirmeni çevirmeye başladı. Bu sırada kocası geldi. İçeriden değirmen sesini duydu ve “Ne yapıyorsun?” diye sordu. Hanımı ona durumu anlattı ve birlikte içeriye girdiler. Bir de ne görsünler değirmen durmadan dönüyor ve un öğütüyor. Acelece evlerindeki bütün kapları getirdiler ve un ile doldurdular. Kadın gidip tandıra baktığında pışmış ekmekle dolu olduğunu gördü. Adam, Hz. Peygamber’e giderek olanları anlattı. Hz. Peygamber “Peki, değirmeni ne yaptın?” diye sordu. “Ben, değirmeni kaldırdım ve sildim” dedi. Hz. Peygamber “Eğer değirmeni o şekilde bıraksaydın hayatınız boyunca size rızık olacaktı” buyurdu (265).

Hız. Peygamber’in, Ebubekir’in ve Bir Bedevinin Umulmadık şekilde Rızıklandırılmaları

- Rasûlullah ile beraber Mekke’den çıktık. Arap kabilelerinden birisine vardık. Hz. Peygamber evlerin kıyısında kurulmuş bir eve baktı ve oraya doğru gittik. Evin önüne indiğimizde bir kadından başka kimseyi orada göremedik. Kadın “Ey Allah’ın Rasûlü! Ben bir kadını, beraberimde kimse yoktur. Kabilenin büyüğünün evine gidin, Eğer misafir ikramı istiyorsanız!” dedi. Fakat Hz. Peygamber kadına birşey söylemedi. Vakit de akşamdı. Kadının oğlu bazı keçileri otlatmaktan getirdi. Kadın oğluna “şu keçiyi ve bıçağı şu iki kişiye götür de, onlara “Bunları annem size gönderdi. Bu keçiyi kesiniz, hem siz yeyiniz hem de bize yediriniz diyor” de” dedi. Çocuk geldiğinde Hz. Peygamber “Bıçağı götür de bana çanak getir” dedi. Çocuk “Keçinin sütü yoktur” deyince, Hz. Peygamber “Sen git de dediğimi yap” dedi. Çocuk kab getirdi. Rasûlullah keçinin memelerini elledi. Sonra kabı sütle doldurdu. Sonra “Bu sütü annene götür” dedi. Kadın sütü kana kana içtikten sonra çocuk tekrar kabı getirdi. Rasûlullah tekrar sağdı, yine kabı doldurdu. Hz. Peygamber çocuğa “Bu sefer başka bir keçi getir” dedi. Çocuk keçiyi getirince onun memesine de elini sürdükten sonra sağdı ve bardağı bana uzatarak “İç” dedi. Ben de alıp içtim. Hz. Peygamber çocuğa bir başka keçi daha getirmesini söyledi. Çocuk da getirdi. Onu da sağıp kendisi içti. Geceyi kadının çadırında geçirdik. Sabah oradan ayrılırken kadın bizi “Mübarek adam” diye uğurladı. Aradan birkaç yıl geçtikten sonra kadının keçileri iyice çoğaldı. Kadın bir kısmını satmak üzere Medine’ye geldi. Bir gün ben pazardayken, kadının oğlu beni gördü ve tanıdı. “Anne! Bu adam bize misafir olan mübarek Adamın arkadaşıdır” dedi. Kadın bana “Ey Allah’ın kulu! Seninle beraber olan o adam nerede?” dedi. “Sen onun kim olduğunu bilmiyor musun?” dedim. Kadın “Hayır” dedi. “O, Allah’ın Peygamberidir” dedim. Kadın “Ne olursun, beni onun yanına götür” dedi. Ben de kadını Hz. Peygamber’in yanına götürdüm. Hz. Peygamber kadına çok ilgi gösterdi. Yedirdi, içirdi, giydirdi ve yardımda bulundu. Kadına biraz peynir ile bedevilerin mallarından verdi. Kadın müslüman olarak ayrıldı (266).

Hız. Peygamber ve Ebubekir’in Daha Döllenme Çağına Gelmeyen Bir Koyundan Süt Sağmaları

- Ukbe b. Ebi Muayt’ın koyununu güdüyordum. Hz. Peygamber ve Ebubekir, yanımdan geçti. Peygamber “Ey genç! Süt var mıdır?” diye sordu. “Evet, vardır. Fakat ben emanetçiyim” dedim. Hz. Peygamber “Daha koça gelmemiş bir koyun var mıdır?” deyince, ben ona bu şekilde bir koyun getirdim. Rasûlullah onun memesini elledikten sonra süt indi, Rasûlullah onu bir kaba sağdı. Kendisi ve Ebubekir içtikten sonra onun memelerine “Eski halini al ve büzül” dedi. Koyunun memeleri eski haline geldi. Bir müddet sonra yanına giderek “Ey Allah’ın Rasûlü! Bu sözden (Kur’ân’dan) bana öğret!” dedim. Rasûlullah başımı sıvazlayarak “Ey genç! Allah sana rahmet etsin. Sen zaten biliyorsun ve öğretilmişsin” buyurdu (267).

- Rasûlullah’a bir keçi yavrusu getirdim. Bağladıktan sonra onun memesini elledi ve dua etti. Ebubekir de Rasûlullah’a bir süt kabı getirdi. Rasûlullah onu orda sağdı, Ebubekir’e içirdikten sonra kendisi de içti (268).

Habbab ile Bir Topluluğun Ummadıkları Yerden Rızıklandırılmaları

- Peygamber bizi bir askeri manga içinde gönderdi. Yolda susadık. Yanımızda su da yoktu. Bunun üzerine bizim bir arkadaşımızın devesi yere yattı. Onun ayaklarının arasında su tulumu gibi birşey görüldü. Hemen sağdık ve içtik (269)

Hubeyb b. Adıy’ın Mekk’de Hapisteyken Bilinmedik Bir Yerden Rızıklandırılması

- Hubeyb benim evimde mahpustu. Bir gün kapının tahtaları arasından baktım. Elinde bir insanın başı kadar büyük bir üzüm salkımı vardı, ondan yiyordu. O mevsimde yeryüzünde yenilecek üzüm de yoktu (270).

İki Sahabinin Ummadıkları Yerden Rızıklandırılmaları

- Rasûlullah bir iş için iki kişiyi gönderdi. Onlar “Ey Allah’ın Rasûlü! Götürecek azığımız yok” dediler. Hz. Peygamber “Bana bir kırba getirin” dedi. Onlar gidip bir kırba getirdiler. Peygamber “Kırbayı şişirin” dedi. Onlar kırbayı şişirdiler. Hz. Peygamber kırbanın ağzını eliyle bağladı ve “Gidiniz, falan falan yere vardıktan sonra Allah size rızık verecektir” buyurdu. Biz o mekana vardık. Kırbanın ağzı açıldı. Baktık ki süt ve koyun kaymağı vardır, ondan yedik ve içtik. Hem doyduk, hem de kana kana susuzluğumuzu giderdik (271).

41. FASIL: RÜYADA SUSUZLUĞUN GİTMESİ

Hız. Osman’ın Bu Husustaki Kıssası

- Hz. Osman'a selam vermek üzere geldim. Muhasara altındaydı. Yanına girerek "Kardeşıme merhaba! Bu gece Hz. Peygamber'in şu kapıdan girdiğini rüyamda gördüm" dedi ve eliyle evin içine açılan bir kapıyı gösterdi ve "Rasûlullah bana "Ey Osman! Seni kuşattılar değil mi?" dedi. "Evet", dedim. "Seni susuz mu bıraktılar?" dedi. "Evet" dedim. Bunun üzerine içi dolu bir kırba uzattı. Ben kana kana içtim. Hatta o suyun serinliğini hala göğsümle omuzlarımla arasında hissediyorum. Rasûlullah bu olaydan sonra bana "Allah isterse seni onlara galip getirir, istersen bizim katımızda iftar edersin" dedi. Ben de Rasûlullah'ın katında iftar etmeyi seçtim" dedi. Hz. Osman o gün şehid edildi (272).

42. FASIL: UMULMADIK YERDEN MAL GELMESİ

Mikdad b. Esved'in Ummadığı Yerden Para Bulması

- Halk açlıktan öyle bir hale geldi ki, üç günde bir defa geceleyin def-i hacet için giderdi. Gidenler devenin fişkısı kadar bir fişkı bırakırlardı. Bir gün Mikdad def-i hacet için çıktı ve Bakî mezarlığının yanındaki Hacebe denilen yere vardı. Def-i hacet için bir harabeye girdi. O bu durumda iken bakın ki, bir fare deliğinden bir dinar (altın) çıkardı. Böylece o birer birer altınları çıkardı. tam onyedini altın oldu. Mikdad o altınları alıp Rasûlullah'a geldi, durumu arzetti. Peygamber "Sen elini deliğe soktun mu?" dedi. Mikdad "Hayır! Ey Allah'ın Rasûlü!" dedi. Hz. Peygamber "O halde sana zekat düşmez. Allah onlara bereket versin" dedi. Daha o dinarlar bitmeden, evimizde gümüş para ile dolu çuvalar gördüm (273).

Saib b. Akra ile Askerlerin Ummadıkları Yerden Servet Sahibi Olmaları

- Hz. Ömer benî Medain'e vali tayin etti. Medain'de Kisra'dan kalma sarayda otururken duvarda kabartma bir resim gördüm. O şekil parmağıyla bir noktaya işaret ediyordu. Benim kalbime geldi ki, bu şekil bir hazine göstermektedir. Kalktım, orayı eştim, büyük bir hazine çıkardım. Hz. Ömer'e bu meseleyi yazdım ve "Bu, Allah tarafından bana verilmiş bir hazinedir. Müslümanların bunda herhangi bir hakkı yoktur" dedim. Fakat Hz. Ömer bana şunları yazdı: Sen müslümanların emirlerinden birisisin. Onu müslümanlar arasında taksim et (274)

- Saib, Mihrican'ın fethinde bulundu. Hürmüzan'a ait bir saraya girdi. Orada alçıdan yapılmış ve eliyle bir yeri işaret eden bir heykel gördü. "Allah'a yemin ederim, bu bir şeye işaret ediyor" dedi. Sonra bir araştırma yaptı ve heykelin işaret ettiği yerde Hürmüzan'a ait olan mücevherlerin bir kap içinde gömülü olduğunu gördü (275).

Ebu Umame el-Bahili'nin Kıssası

- Ebu Umame'nin azad etmiş olduğu cariyesi bana şöyle dedi: 'Ebu Umame sadaka vermeyi severdi ve sadaka için mal toplardı. Hiç bir dilenciye bir şey vermeden bırakmazdı. Bir soğan veya bir hurma dahi olsa veya yenilen bir şeyi mutlaka verirdi. Bir gün bir dilenci geldi. Ebu Umame'nin bütün malı bitmişti. Yanında üç dinar vardı. Dilenci istedi, ona bir dinar verdi. İkinci bir dilenci geldi, ona da bir dinar verdi. Sonra bir dilenci daha geldi, son dinarı da ona verdi. Ben bu yaptığına kızdım. "Bize birşey bırakmadı" dedim. O kaylule uykusu için yatağa girdi. Öğle ezanı okunduğunda onu uyandırdım. Abdest aldıktan sonra mescide girdi. Ona acıdım, çünkü oruçluydu. Gittim, borç ettim, ona bir akşam yemeği hazırladım. Ona bir çıra yaktım. Yatağını düzeltmek için geldiğim de baktım ki orada altın dolu. Saydım, tam üç yüz dinar vardı. Kendi kendime daha önce sadaka verdiği üç dinarın kesinlikle böyle birşey getirdiğini anladım. O yatsıdan sonra geldi. Sofrayı, çırayı görünce tebessüm ederek "Bu, Allah katından gelen bir hayırdır" dedi. Onun yanı başına gittim, serinlettim. O yemeğini yeyince "Ey Allah'ın rahmetine mazhar olan kişi! Sen şu altınları nasıl yatağının altında bırakıyorsun? Bu zayi olmaz mı? Bana da haber vermedin ki, onları kaldırıp saklayayım" dedim. Bana "Hangi nafaka? Ben evde birşey bırakmadım ki!" dedi. Yatağı kaldırdım ve yatağın altında altınları görünce hayretler içine girdi. Bu olay karşısında kalktım, belimdeki zünnarı kesip parçaladım ve müslüman oldum. Yezid b. Câbir "Ben bu hatunu Humus mescidinde gördüm. Kadınlara Kur'ân ve sünnet dersi verir, farzları öğretirdi. Dil hususunda onlara bilgi veriyordu" demiştir (276).

43. FASIL: MALLARIN BEREKETLENMESİ

Hız. Peygamber'in, Hürriyetine Kavuşması İçin Selman'a Verdiği Paranın Bereketlenmesi

- Benim boynumda çok borç vardı. Hz. Peygamber'e bir yerden tavuk yumurtası büyüklüğünde bir altın gelmişti. Hz. Peygamber "Efendisiyle hürriyet anlaşması yapan İranlı köle nerede?" diye sorunca benî çağırıldılar. Peygamber'in yanına gidince "Ey Selman! Şu altını al, borcunu öde" dedi. "Ey Allah'ın Rasûlü! Borçlarımı Ödemek için bu altın çok az gelir" dedim. Hz. Peygamber "Sen al bunu! Allah senin borçlarını ödeyecektir" dedi. Bunun üzerine altını aldım, borçlu olduğum kimselere vermeye başladım. Selman'ın nefsinde elinde tutan Allah'a yemin ederim ki, tam kırk ukiyye geldi ve bütün borçlarımı ödedim ve böylece de hürriyetime kavuştum (277).

- Rasûlullah'a "Ey Allah'ın Rasûlü! Boynumdaki borcu nasıl eda ederim?" dediğimde, Rasûlullah altını aldı ve dili üzerinde evirip çevirdikten sonra "Al bunu! Borçlarını öde. Bu tam kırk ukiyye gelecektir" dedi (278).

Hız. Peygamber'in Duasıyla Urve el-Bârikî'nin Malının Bereketlenmesi

- Rasûlullah bir sürüye rastladı. Urve'ye bir dinar verdi ve "Bu sürüden bize bir koyun satın al!" dedi. O da gitti bir dinarla iki koyun satın aldı. Bir kişiyle karşılaştı. Koyunun birini bir dinara sattı. Sonra Peygamber'e bir dinar ve bir koyun getirdi. Hz. Peygamber "Allah senin sağ elinle yaptığın alışverişe bereket versin" diye dua etti. Yemin ederim ki, ben zibillikte bile olsam o günden sonra kırk bir dirhem kar etmeden eve dönmüyordum (279).

- Hatırlıyorum da, bir defasında Küfe'nin zibillğinde duruyordum. Akşama kadar kırk bir dirhem kazanarak eve döndü (280).

Hiz. Peygamber'in Duasıyla Abdullah b. Hişam'in Malının Bereketlenmesi

- Dedem Abdullah b. Hişam ile pazara giderdim. Dedem bir şey alınca Abdullah b. Zübeyr ile Abdullah b. Ömer "Bizi de ortak et. Çünkü Hiz. Peygamber sana dua etmiştir. Senin ticaretin daima kârlıdır" derlerdi. Dedem de onları ortak ederdi. Hatırlıyorum da çok zaman satın aldığı malın tamamı ona bedavaya kalırdı (281).

44. FASIL: ELEM ve HASTALIKLARIN GİTMESİ

Hiz. Peygamber'in Okumasıyla Abdullah b. Uneys'in Başındaki Yaranın İyileşmesi

- Yahudi Rizam'ın oğlu Müstenir, Şevhat ağacından olan bastonuyla yüzüme vurdu. Yüzüm kötü bir şekilde yaralandı. Hiz. Peygamber'e gittim. Hiz. Peygamber okudu ve üfledi. Yaradan eser bile kalmadı (282).

Hiz. Peygamber'in Üfürmesiyle Muhalled b. Ukbe'nin Cildinin Altındaki Ur'un Kaybolması

- Peygamber'e geldim. Elimde bir ur vardı. Ona "Ey Allah'ın Peygamberi! Bu yara elimin şişmesine sebep oldu. Ben kılıcımı, bineğimin dizginini tutamıyorum" dedim. Hiz. Peygamber "Bana yaklaş" dedi. Yaklaşınca elimi açtı ve üfledi. Sonra elini yaranın üzerine koyup iyice ovdu. Ondan sonra urdan eser bile kalmadı (283).

Hiz. Peygamber'in Elini Sürüp Dua Etmesiyle Ebyad b. Hammal'ın Ekzamasının Geçmesi

- Yüzümü ekzema kaplamıştı. Hiz. Peygamber dua etti ve şöyle yüzümü meshetti. O günden sonra yüzümde hiç bir şey kalmadı (284).

Hiz. Peygamber'in Elini Sürmesiyle Rafi b. Hadic'in Sancısının İyileşmesi

- Bir gün Rasûlullah'ın huzuruna girdim. Yanında et dolu, fıkır fıkır kaynayan bir çanak vardı. Yağlı bir et parçası çok hoşuma gittiği için aldım ve yuttum. Ondan sonra karnıma bir sancı girdi ve tam bir sene sürdü. Durumu Hiz. Peygamber'e anlattım. Bana "O ette yedi kişinin hakkı vardı" dedi. Sonra elini karnıma sürdü. Yemyeşil bir safra çıkardım. Muhammed'i hak peygamber olarak gönderen Allah'a yemin ederim ki, o günden sonra karın ağrısı nedir görmedim (285).

Hiz. Peygamber'in Duasıyla Ali'nin Hastalığının Geçmesi

- Hiz. Ali şöyle anlatıyor: Ben hastayken Hiz. Peygamber yanıma geldi. O esnada ben "Ey Allah'ım! Eğer ecelim gelmişse beni rahata kavuştur. Eğer gelmemişse bu hastalığı benden kaldır. Eğer bu bir bela ise bana sabır ihsan et" diye dua ediyordum. Hiz. Peygamber "Sen nasıl söyledin?" diye sordu. Ben de duayı Peygamber'in yanında tekrarladım. Ayağıyla bana vurarak "Rabb'im ona şifa ver!" diye dua etti. Yemin ederim ki o günden sonra bu hastalığa bir daha yakalanmadım (286).

- Hiz. Peygamber Hayber gününde Hiz. Ali'nin ağrıyan gözlerine mübarek tükürüklerinden sürdüler. Gözleri derhal iyileşti. Hiz. Ali o günden sonra bir daha göz ağrısı görmedi (287).

- Abdullah b. Atik şöyle anlatıyor: Yahudi Ebu Râfi'yi öldürdüğümüz gece ayağım kırılmıştı. Hiz. Peygamber'e geldiğimizde bunu söyledim. Bunun üzerine ayağımı uzatmamı istediler. Uzattığımda kırık olan yeri mübarek elleriyle sıvazladı. Ayağım o anda sanki hiç kırılmamış gibi oldu (288).

Hanzale b. Hızıyem'in Hiz. Peygamber'in Duası Sayesinde Bazı Hastalar, İyileştirmesi

- Hanzale b. Hızıyem b. Hanîfe şöyle anlatıyor: Dedem Hanîfe ile birlikte Hiz. Peygamber'in yanına gitmiştik. Dedem "Ey Allah'ın Rasûlü! Benim kimi sakallı ve kimi de sakalsız birçok oğlum vardır. Şu oğlum ise onların en küçüğüdür" dedi. Bunun üzerine Hiz. Peygamber başımı sıvazlayarak "Allah Teâlâ seni bereketli ve faydalı kılsın!" diye dua ettiler. Hadisin ravilerinden ez-Zeyyâl şöyle diyor: "Ben Hanzale'yi gördüm. Kendisine getirilen yüzü şiş insanlarla, memesi şişmiş koyunların "Allah'ın ismiyle ve Hiz. Peygamber'in elinin yerine" diyerek şişmiş olan yerlerini eliyle meshediyor ve şişlik de iyi oluyordu" (289).

- Zeyyal şöyle diyor: "Hanzale'yi gördüm. Kendisine yüzü şiş insanlar getiriliyordu. Eline tükürür ve "Bismillah" diyerek başına koyduktan sonra "Hiz. Peygamber'in elinin yerine" demek suretiyle orasını sıvazlar ve şiş de derhal inerdi" (290).

Yorgunluktan Çöken ve Yürüyemez Hale Gelen Devenin; Abdullah b. Kurt'un Duası Üzerine Ayağa Kalkması

- Abdullah b. Kurt şöyle anlatıyor: Halid b. Velid'le yaptığım bir yolculuk sırasında devam yorgunluktan yürüyemez oldu. Ne yaptım da bir türlü kaldıramadım. Tam bırakıp gidecektim ki aklıma dua etmek geldi. Bunun üzerine Allah Teâlâ'ya yalvardım, Böylece devam ayağa kalktı ve yolumuza devam ettik" (291).

45. FASIL: ZEHİRİN TESİR ETMEMESİ

Besmele İle İçtiği Zehirin Halid b. Velid'e Tesir Etmemesi

- Halid b. Velid, Hîre'ye geldiğinde Acemlerin reisine misafir oldu. Müslümanlar ona "Bu acemlerin seni zehirlemelerinden sakın!" dediler. Bunun üzerine Hz. Halid "Bana zehir getirin!" dedi. Getirildiğinde de "Bismillah" diyerek onu içti. Ama zehir kendisine hiç bir zarar vermedi (292).

- Hîre'nin ileri gelenlerinden Amr b. Abdilmesih'in -ki kendisi hristiyandı- İbn Bukayle adlı bir hizmetçisi vardı. Bu hizmetçi daima kuşağına bağlı bir kese taşırdı. Bir gün Halid b. Velid, keseyi İbn Bukayle'den alıp içindekini eline boşaltarak "Ey Amr! Bu nedir?" diye sordu. Amr "Bu, içeni bir saat içerisinde öldürecek bir zehirdir" cevabını verdi. Halid'in "Peki bunu niçin üzerinde taşıyorsun?" diye sorması üzerine de "Hoşuma gitmeyecek ya da kendim ve kavmim için zararlı olan bazı şeyleri görmektense bunu içmek daha iyidir" dedi. Bunun üzerine Hz. Halid "Bu zehir eceli gelmeyen hiç kimseyi öldüremez. Yer ve göklerin Rabbi ve isimlerin en güzeline sahip olup ismi anıldığında hiç bir hastalığın zarar veremeyeceği Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla" diyerek elindekini ağzına götürdü ve çevresindekilerin engel olmaya çalışmalarına rağmen içti. Bunu gören Amr "Ey Araplar! Allah'a yemin ederim ki içinizden sahabilerden bir tanesi bulunduğu sürece istediğinizi elde edersiniz" dedi. Sonra da çıkıp Hîre halkına şunları söyledi: "Ben bunlar kadar parlak bir geleceğe sahip başka bir cemiyet görmedim" (293).

46. FASIL: SICAKLIK ve SOĞUKLUĞUN TESİRLERİNİN ORTADAN KALKMASI

Hz. Ali'nin, Hz. Peygamber'in Duası ile Soğuk ve Sıcaktan Etkilenmemesi

- Hz. Ali kış mevsiminde ince bir aba ve bir elbise giyerdi. Yazınsa içi pamuk dolu bir hırka, kalın ve ağır elbiselerle dolaşırdı. Halk, Abdurrahman b. Ebi Leylâ'ya gelerek "Babana söyle de bunun sebebini Hz. Ali'ye sorsun. Çünkü baban, onun gece sohbetlerine katılıyor" dediler. Abdurrahman da babası Ebu Leylâ'ya giderek "İnsanlar Mü'minlerin Emîri'nde gördükleri birşeyi çok yadırgıyorlar" dedi. Babasının "Ne imiş bu yadırgadıkları şey?" demesi üzerine de şunları söyledi: "En sıcak günlerde içi pamuk dolu bir hırka ve ağır elbiseler giyiyor, kışın en soğuk günlerinde ise ince bir aba ve yine ince elbiselerle dolaşıyor. Acaba bu konuda Mü'minlerin Emîri'nden birşey işittin mi? Halk beni sana bunun için gönderdi". Bunun üzerine Ebu Leylâ bir gece sohbetinde Hz. Ali'ye "Ey Mü'minlerin Emîri! İnsanlar senden birşey sormamı istediler" dedi. Hz. Ali'nin "Söyle bakalım neymiş?" demesi üzerine de "Yazın o sıcak günlerinde içi pamuk dolu ağır elbiseler giydiğin halde kışın en soğuk günlerinde ince elbiselerle dolaşıyorsun. Bunun sebebi nedir?" dedi. O zaman Hz. Ali, Ebu Leylâ'ya "Sen Hayber'de bizimle beraber değil miydin?" diye sordu. Onun "Evet ben de sizinle beraberdim" demesi üzerine de şunları söyledi: "Hz. Peygamber, Hayber'e Ebubekir'i gönderdi fakat o yenilerek gerisin geriye döndü. Hz. Peygamber bu kez Ömer'i gönderdi; o da aynı şekilde yenilerek geri döndü. Bunun üzerine Hz. Peygamber "Ben yarın sancağı Allah ve Rasûlünün kendisini sevdiği bir kişiye vereceğim ki Allah Teâlâ Hayber'in fethini onun eliyle Gerçekleştirecektir. Hem o zafer elde etmedikçe geri dönecek de değildir" buyurdular. Sonra da bana haber gönderdiler. O sırada benim gözlerim ağrıyordu ve bu yüzden de hiç birşey göremiyordum. Yanına vardığımda Hz. Peygamber mübarek tükürüklerinden gözlerime sürdüler ve "Ey Rabb'im! Onu sıcaktan ve soğuktan koru!" diye dua ettiler. İşte o günden berine soğuk ve ne de sıcak bana asla zarar veremez" (294).

- Hz. Ali şöyle anlatıyor : Hz. Peygamber içlerine tükürdükleri ellerini gözlerime sürerek "Rabbim! Onu sıcakın ve soğukun etkilerinden koru!" diye dua ettiler. Onu hak peygamber gönderen Allah Teâlâ'ya yemin edenim ki o günden bu yana gözlerim bir daha ağrımadı (295).

- Süveyd b. Çafle şöyle anlatıyor : Bir kış günü Hz. Ali'yle karşılaştık üzerinde iki ince elbise vardı. Kendisine "Sakın bizim memleketin iklimine aldanma! Burası sizin oralara benzemez, soğuk olur. Dikkatli ol, sonra üşütürsün" dediğimizde şunları söyledi: "Ben soğuktan çok etkilenen biri idim. Hz. Peygamber beni Hayber'e göndermek istediklerinde "Gözlerim ağrıyor ey Allah'ın Rasûlü!" dedim. Bunun üzerine gözlerime mübarek tükürüklerinden sürdüler. İşte o günden ben gözlerim bir daha ağrımadığı gibi soğuk ve sıcaktan da etkilenmez oldum" (296)

Hz. Peygamber'in Duasıyla Sahabilerin Soğuktan Etkilenmemeleri

- Bilâl-i Habeşi (r.a.) şöyle anlatıyor : Soğuk bir geceydi. Sabah ezanını okudum fakat hiç kimse gelmedi. Bunun üzerine bir kere daha okudum yine kimse gelmedi. Hz. Peygamber "Ey Bilâl! Bunlara ne oldu? Niçin gelmiyorlar?" diye sordular. "Anam babam sana feda olsun ey Allah'ın Rasûlü! Galiba soğuktan dolayı gelemediler" dedim. O zaman Hz. Peygamber "Rabb'im! onları soğuktan koru ve kendilerinden soğukun etkilerini uzaklaştır" diye dua ettiler. Allah'a yemin ederim ki o gün kuşluk namazında insanların serinlemek için yelpaze kullandıklarını gördüm (297).

47. FASIL: AÇLIĞIN GİDERİLMESİ

Hz. Fâtımâ'nın, Hz. Peygamber'in Dualarından Sonra Hiç Aç Kalmaması

- İmran b. Husayn şöyle anlatıyor : Bir gün Hz. Peygamber'in yanında oturuyordum. Birara Hz. Fatıma gelerek Hz. Peygamber'in karşısında durdu. Hz. Peygamber ona yaklaşmasını söylediler. Hz. Fâtıma biraz yaklaştı. Hz. Peygamber biraz daha yaklaşmasını buyurdular. Böylece Hz. Fâtıma Hz. Peygamber'in yanına kadar geldi. Hz. Fâtıma'nın yüzünü bir sarılık kaplamış adeta hiç kan kalmamıştı. Bunu gören Hz. Peygamber parmaklarını açarak mübarek ellerini onun göğsüne koydular. Sonra da başlarını yukarıya kaldırarak şöyle dua ettiler: "Rabb'im! Ey açları doyurup ihtiyaçları yerine getiren! Ey kıymetten düşen kişileri yücelten! Muhammed'in kızı Fâtıma'ya açlık verme!" Bu dua üzerine Hz. Fâtıma'nın yüzündeki sarılık kayboldu. Yüzüne yeniden kan geldi. Daha sonra kendisine bu hadiseyi sorduğumda Hz. Fâtıma "Ey İmran! O duadan sonra açlık yüzü görmedim" dedi (298).

48. FASIL: İHTİYARLIK BELİRTİLERİNİN ORTADAN KALKMASI

H. Peygamber'in Duasıyla Ebu Zeyd el-Ensârî'de İhtiyarlık Belirtilerinin Bulunmaması

- Ebu Zeyd el-Ensârî şöyle anlatıyor : Hz. Peygamber bir gün bana kendisine yaklaşmamı söylediler. Yanlarına yaklaştığımda da mübarek elleriyle başımı sıvazlayarak “Rabbim! Onun güzelliğini devam ettir!” diye dua ettiler. Hadisin ravilerinden biri şöyle diyor: ‘Ebu Zeyd’i gördüm; yüz küsur sene yaşadığı halde sakalında çok az aklık vardı ve yüzünde de hiç kırışıklık yoktu” (299).

- Ebu Zeyd şöyle anlatıyor : Hz. Peygamber benden su istemişlerdi. Ona bir bardak su getirdim. Getirirken de içerisinde gördüğüm bir kılı aldım. Bunun üzerine Hz. Peygamber benim için “Rabb’im! Onu güzelleştir!” diye dua ettiler. Hadisin ravisi şöyle diyor: “Onu gördüğümde doksan dört yaşındaydı ve sakalında bir tek beyaz kıl dahi yoktu” (300).

Katâde b. Milhan’ın, H. Peygamber’in Sıvazladığı Yüzünde İhtiyarlık Alâmetlerinin Bulunmaması

- Ebu’l-Alâ şöyle anlatıyor: Vefatı sırasında Katâde b. Milhan’ın yanında bulundum. Birara evin uzak bir köşesinde bulunan bir kişinin aksini Katâde’nin yüzünde gördüm. Hz. Peygamber hayatlarında iken onun yüzüne sıvazlamışlardı. Yüzü sanki cilalanmış gibiydi (301).

- Hayvan b. Umeyr şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber Katâde b. Milhan’ın yüzünü sıvazlamışlardı. Öldüğü sırada yüzü müstesnâ vücudunun her tarafı yıpranmıştı. Vefatı esnasında onun yanında bulundum. O sırada oradan geçen bir kadının aksini ayna gibi Katâde’nin yüzünde gördüm (302).

H. Peygamber’in Duasına Mazhar Olan Nâbigatu’-Ca’dî’de İhtiyarlık Alâmetlerinin Görünmemesi

- Nâbigatu’l-Ca’dî şöyle anlatıyor : Bir keresinde Hz. Peygamber’e şu şiiri okudum: “Cömertliğimiz ve zenginliğimiz göklere ulaştı. Buna rağmen biz bundan daha fazlasını istiyoruz”. Bundan çok hoşlanan Hz. Peygamber “Ey Ebâ Leylâ! Daha başka ne istiyorsun?” diye sordular. “Cenneti istiyorum” dedim. Hz. Peygamber de “Allah’ın izniyle bu da olacaktır” buyurdular. Bunun üzerine ben şiire devamla şu beyti okudum: “Ortalığın selâmetini koruyamayan halimlikte (yumuşak huylulukta); işler karıştığında düzelterek tevâzu yoksa cehâlette de hayır yoktur”. Bunları işiten Hz. Peygamber “Çok güzel söyledin. Allah Teâlâ ağzını bozmasın ve onu korusun!” diye dua ettiler. Ya’lâ şöyle diyor: “Ben onu (Nâbiga’yı) gördüm; yüz küsur yaşında olmasına rağmen bir tek diş dahi düşmemişti” (303).

- Nâbigatu’l-Ca’dî şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber’e şiirimi okuduğumda öfkelenerek “Ey Ebâ Leylâ! Daha fazlası da nesidir?” diye sordular. “Cennettir” dediğimde de “Allah dilerse” buyurdular. Bu kez “Ortalığın selâmetini koruyamayan hilmde hayır yoktur...” diye başlayan beyti okudum. Bunun üzerine Hz. Peygamber bana “Çok güzel söyledin. Allah Teâlâ ağzını korusun ve bozulmasını önlesin!” diye dua ettiler. Abdullah b. Cîrad şöyle diyor: “Ben onu gördüğümde dolu tanesi gibi dişlere sahipti ve bir tanesi dahi düşmemiş ya da çürümemişti” (304).

- Nâbiga hayatı boyunca herkesten daha güzel dişlere sahip oldu. Çok yaşlı olmasına rağmen her düşen dişinin yerine mutlaka bir yenisi çıkardı (305).

49. FASIL: ÜZÜNTÜ ve KEDERLERİN GİDERİLMESİ

Ümmü İshak’ın Gözyaşlarının H. Peygamber’in Dualarından Sonra Yanaklarına Dökülmemesi

- Ümmü İshak şöyle anlatıyor: Medine’ye hicret etmek üzere kardeşimle birlikte yola çıktık. Epey yol aldıktan sonra kardeşim bana “Ey Ümmü İshak! Paramı Mekke’de unutmuşum. Sen beni burada bekle, ben gidip onu alayım” dedi. Bunun üzerine “Ne olursun gitme! O fâsık kocamın seni öldürmesinden korkuyorum” dedim. O da “Allah’ın izniyle hiçbir şey yapamaz” karşılığını verdi. Sonra da beni orada bırakıp Mekke’ye döndü. Orada birkaç gün onu bekledim; fakat dönmedi. Nihayet kendisini tanıdığım halde ismini bilmediğim bir kişi yanımdan geçerek bana “Ey Ümmü İshak! Niçin burada duruyorsun?” diye sordu. “Kardeşimi bekliyorum” dedim. Bunun üzerine “Artık kardeşin yok, çünkü kocan onu öldürdü” dedi. Onun öldürüldüğünü öğrenince yola devam ederek Medine’ye vardım. Hz. Peygamber’i bulduğumda abdest alıyordu. Yanına vararak “Ey Allah’ın Rasûlü! Kardeşim İshak öldürüldü!” dedim. Abdest almayı tamamladıklarında bir avuç su alarak yüzüme serptiler.

Beşşar b. Abdilmelik şöyle diyor: “Ümmü İshak’ın başına bir musibet geldiğinde gözleri yaşarır; fakar gözyaşları yanaklarına dökülmezdi” (306).

- Ümmü İshak şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber’in yanına vardığımızda kendimi tutamamaya başladım ve “Ey Allah’ın Rasûlü! Kardeşim İshak öldürüldü” dedim. Bunun üzerine abdest suyundan bir avuç alarak yüzüme serptiler. Ümmü Hakîm onun hakkında şöyle diyor: “Bu olaydan sonra Ümmü İshak’ın başına bir musibet geldiğinde gözleri yaşarır, fakat gözyaşları yanaklarına dökülmezdi” (307).

İbn Abbas ve Übeyy b. Ka’b (r.a.)’in Dua Sayesinde Yağmurdan Korunmaları

- İbn Abbas şöyle anlatıyor: Hz. Ömer bir gün bize “Gelin kavmimizin bulunduğu yere (Mekke’ye) gidelim” dedi. Bunun üzerine onunla birlikte yola çıktık. Yolda Übeyy b. Ka’b’la ben kafilenin gerisinde kalmıştık. Birara yağmur yağmaya başladı. Übeyy “Ey Rabb’im! Şu bulutların eziyetinden bizi koru!” diye dua etti. Üzerimize bir tek yağmur damlası dahi düşmedi. Daha sonra önekilere ulaştığımızda onların sırlıklam olduklarını gördük. Bizim hiç ıslanmamış olduğumuzu gören Hz. Ömer “Siz neredeydiniz ki

yağmurdan kurtuldunuz?” diye sordu. Ben de “Ebu Münzir (Übeyy) bizi bu bulutların eziyetinden koruması için Allah’a yalvardı” dedim. O zaman Hz. Ömer “Peki bizim için niye dua etmediniz?” dedi (308).

H. Peygamber’in Verdikleri Hurma Dalının Ukkâşe b. Mihsan’ın Elinde Keskin ve Sağlam Bir Kılıca Dönüşmesi

- Bedir gününde Ukkâşe b. Mihsan’ın kılıcı kırılmıştı. Bunun üzerine Hz. Peygamber ona bir hurma dalı verdi. Bu dal onun elinde çok keskin ve demirden daha sağlam bir kılıca döndü (309).

H. Halid’in Duasıyla Şarabın Bala ve Sirkeye Dönüşmesi

- Halid b. Velid bir gün yanında bir kırba dolusu şarap bulunan birisini gördü ve “Ey Rabb’im! Bu şarabı bala çevir” diye dua etti. Gerçekten de şarap o anda bal oluverdi.

- Adamın biri beraberinde bir dağarcık dolusu şarap olduğu halde Hz. Halid’in yanına geldi. Halid b. Velid ona “Dağarcıkta ne var?” diye sordu. O da “Sirke var” cevabını verdi. Bunun üzerine Hz. Halid “Sirke değilse bile Allah onu sirke etsin!” dedi. Daha sonra bakıldığında şarabın Gerçekten de sirkeye döndüğü görüldü (310).

- Beraberinde bir kırba dolusu şarap bulunan birisi Halid b. Velid’in yanından geçti. Hz. Halid adama “Bu nedir?” diye sordu. O da bal olduğunu söyledi. Bunun üzerine Hz. Halid “Ey Rabb’im! Onu sirkeye çevir!” diye dua etti. Adam arkadaşlarının yanına vardığında onlara “Size Arapların bir benzerini içmedikleri bir şarap getirdim” dedi. Ancak kırbayı açtıklarında içindekinin sirke olduğu görüldü. O zaman getiren adam “Allah’a yemin ederim ki onu Halid’in duası bu hale getirdi” dedi (311).

50. FASIL: ESİRLERİN HAPİSTEN KURTULMALARI

Avf b. Mâlik el-Eşcai’nin Hz. Peygamber’in Tavsiye Buyurdukları Sözleri Tekrarlamak Suretiyle Allah’ın İzniyle Esirlikten Kurtulması

- Mâlik el-Eşcai, Hz. Peygamber’e, gelerek “Ey Allah’ın Rasûlü! Oğlum Avf müşriklere esir düştü”dedi. Hz. Peygamber de “Ona haber gönder ve benim kendisine “Lâ havle velâ kuvvete illâ billah” sözlerini çok tekrar etmesini emrettiğimi söyle” buyurdular. Mâlik bunu oğlu Avf’a ilettiler. Bunun üzerine Avf bu sözleri devamlı olarak tekrarlamaya başladı. Müşrikler onu deriden yapılmış iplerle bağlamışlardı. “Lâ havle velâ kuvvete illâ billah” sözlerini söylemeyi sürdürdüğünde bu ipler kendiliğinden çözülüyordu. Avf dışarı çıktı ve orada bir devenin durmakta olduğunu gördü. Devenin üzerinde eyeri de vardı. Avf ona bindi ve sonra da civarda bulunan bir deve sürüsünü de önüne katarak evine geldi. Avf kapıda anne babasına seslendi. Babası “Kâbe’nin Rabb’ine yemin ederim ki bu Avf’ın sesidir” dedi. Avf’ın babası ile hizmetçileri kapıya koşular. Avf dönmüş ve evin önündeki boşluk da develerle dolmuştu. Avf olup bitenleri babasına anlattı. Babası da koşup bunları Hz. Peygamber’e haber verdi. Hz. Peygamber “O develer artık sizindir; istediğiniz gibi kullanabilirsiniz” buyurdular. Bu olay üzerine “Kim Allah’tan korkarsa, (Allah da) onun için (sıkıntıdan kurtulacağı) bir çıkış yolu ihsan eder ve ona ummadığı yerden rızık verir. Kim Allah’a tevekkül ederse (güvenirse) Allah ona kâfidir” (Talâk/2-3) mealindeki âyet-i kerimeler nâzil oldu (312).

- Mâlik el-Eşcai arasıra Hz. Peygamber’e gelip oğlunun durumunu dile getirerek onun çektiği eziyet ve sıkıntılardan yakınıyor; Hz. Peygamber de ona “Sabret! Allah Teâlâ onun için bir kurtuluş yolu ihsan edecektir” diyordu (313)

51. FASIL: EMRE İTAAT ETMEYEN ve MÜSLÜMANLARA EZİYET EDENLERİN BAŞLARINA ÇEŞİTLİ MUSİBETLER GELMESİ

H. Peygamber’in Sözüünü Dinlemeyen İki Kişinin Bazı Belalara Düşar Olmaları

- Hz. Peygamber bir yolculukları sırasında Semud kavminin yaşamış olduğu Hicr denilen yerde konakladılar. Hz. Peygamber orada bulunan bir kuyudan su çeken sahabilerine şunları söylediler: “Ondan sakın içmeyiniz ve abdest almak içinde kullanmayınız. Eğer o su ile hamur yoğurmuşsanız onu develerinize veriniz, siz yemeyiniz. Gece de yanınıza birisini almadıkça dışarıya çıkmayınız”. Yolcular onun bu emirlerine itaat ettiler. Ancak Saide oğullarından iki kişi, birisi def-i hacet diğeri ise devesini aramak için dışarıya çıktı. Bunlardan def-i hâcet için çıkana cinler çarptı, devesini aramak için çıkan kişiyi ise bir rüzgar kaldırıp Benî Tayy kabilesi topraklarında bulunan iki dağ arasına attı. Bu durum Hz. Peygamber’e haber verildiğinde “Ben size yanınızda birisi olmadan dışarı çıkmamanızı emretmedim mi?” buyurdular. Sonra cinlerin çarptığı kişiye dua etti ve Allah da ona şifa verdi. Diğeri ise ancak Tebuk’ta kafilere ulaşabildi.

- Başka bir rivayete göre de cinlerin çarptığı o kişiyi Benî Tayy kabilesine mensup bir kişi daha sonra Medine’ye getirip Hz. Peygamber’e teslim etmiştir (314).

H. Osman’a Eziyet Eden Gıfar Kabilesine Mensup Cehcah İsimli Bir Kişinin Dizinde Yara Çıkararak Ölmesi

- Gıfar kabilesine mensup Cehcah isimli bir adam minberde hutbe irat eden Hz. Osman’ın üzerine hücum etti ve onun elinden asasını alarak bununla Hz. Osman’ın dizlerine vurdu. Asa kırıldı ve Hz. Osman’ın dizi de yaralandı. Bu olay üzerinden bir yıl geçmeden Allah Teâlâ ona bir hastalığı musallat etti ve Cehcah bu hastalıktan öldü (315).

- Cehcah b. Said el-Gıfârî kalkıp, hutbe irat etmekte olan Hz. Osman'ın elinden asasını alarak onun dizlerine vurdu. Asa kırıldı. Cemaat ona bağırıp saldırdılarsa da Hz. Osman hiçbir şey söylemeden inip evine gitti. Daha sonra Allah Teâlâ bu kişinin tam dizinde, kemikleri yeyip bitiren bir çıban çıkardı. Aradan bir sene geçmeden de ölüp gitti (316).

Kadisiye Gününde Sa'd b. Ebî Vakkas (r.a.)'a Eziyet Eden Bir Kişinin Elinin ve Dilinin Bir Okla Koparak Ölmesi

- Kadisiye savaşında müslüman askerlerden biri şu şiiri okudu: “Bizler Allah Teâlâ yardım gönderinceye kadar savaşırken Sa'd. Kadisiye kapısında savaşmaksızın duracak. Savaştan döndüğümüzde de bizden birçoğunun karısı dul kalacağı halde Sa'd'ın hiç bir hanımı dul kalmayacaktır”. Sa'd b. Ebi Vakkas bu şiiri işittiğinde ellerini kaldırarak “Rabb'im! Beni bu adamın elinden ve dilinden dilediğin şekilde koru” diye dua etti. Savaş sırasında bir ok gelip o şiiri okuyan askerin elini ve dilini kopararak onu öldürdü (317).

- Kadisiye savaşından hemen önce askerin biri Sa'd b. Ebi Vakkas'a “Allah Teâlâ'nın yardımını indirdiğini görmüyor musun?” dedi. Bunun üzerine Sa'd ona “Ey Rabb'im! Bu kişinin elini ve dilini hareketsiz kıl!” diye beddua etti. Savaş sırasında ağzına isabet eden bir ok onun dilini kopardı. Daha sonra da bir ok gelerek elini kopardı. Savaş bittiğinde Sa'd “Beni dışarı çıkarınız” dedi. çıktığında da onlara sırtına bakmalarını söyledi. Elbisesini çıkardıklarında onun sırtının çıbanlarla dolmuş olduğunu gördüler. Böylece askerler savaşa bizzat katılmama hususunda onu mazur gördüler. Gerçekten de Sa'd b. Muaz asla korkak birisi değildi (318).

Sa'd (r.a.)'ın Hz. Ali, Talhâ ve Zübeyr'e Küfreden Bir Kişiyi Beddua Etmesi ve Arkasından Bir Devenin Bu Kişiyi Öldürmesi

- Sa'd (r.a.) bir gün Hz. Ali, Talhâ ve Zübeyr'e küfreden bir adama beddua etti. Aradan çok geçmeden Adamın devesi ürkererek onu sırtından attı. Taşların üzerine düşen adam kafası parçalanarak öldü.

- Sa'd (r.a.) bir gün Hz. Ali'ye küfreden bir adama beddua etti. Sa'd oradan henüz ayrılmıştı ki kudurmuş gibi gelen bir deve onu yere devirdi ve sonra da göğsü ile sıkıştırıp kemiklerini kırarak öldürdü. Bunun üzerine orada bulunan halk Sa'd'ın arkasından koşarak “Müjdeler olsun ey Sa'd! Duan kabul olundu” dediler (319).

- İbn Ömer (r.a.) Ziyad'ın Hicaz valisi olmak istediğini öğrenmişti. Onun emri altında olmaktan hoşlanmadığından ellerini kaldırarak şöyle beddua etti: “Ey Allah'ım! Sen öldürülmeyi bazı kimselere keffâret kılarırsın. Bunun içinde Sümeyye'nin oğluna (Ziyad'a) öldürülmeyi değil kendiliğinden ölmeyi yaz!” Bu bedduadan sonra Ziyad'ın baş parmağında bir yara çıktı ve bir hafta geçmeden de onu öldürdü (320).

Hz. Hüseyin'e Eziyet Eden Kişilerden Bazılarının Başına Birtakım Musibetlerin Gelmesi

- İbn Vâil -veya Vâil- b. Alkame şöyle anlatıyor : Kerbelâ hadisesinde bulundum. Karşı taraftan biri kalkarak “Hüseyin içinizde midir?” diye sordu. Bunun üzerine Hz. Hüseyin'in etrafındakiler “Evet!” dediler. O kişi “Ey Hüseyin! Seni ateşle (cehennemle) müjdeliyorum” dedi. Hz. Hüseyin de “Beni Rahim olan bir Rabb ve şefaati kabul olunan bir şefaatçi müjdelemiştir” karşılığını verdi. Karşıdaki adama kim olduğu sorulduğunda “Ben Cüveyre (veya Cüveyze) oğluyum!” dedi. O zaman Hz. Hüseyin “Rabb'im! Onu ateşe doğru sürükle” diye beddua etti. Sözlerini henüz bitirmişti ki adamın devesi ürkererek onu yere fırlattı ve koşmaya başladı. Allah'a yemin ederim ki üzüngide asılı kalan ayağından başka vücudundan geriye hiç birşey kalmadı” (321).

- Hz. Hüseyin bir yerde su içerken Adamın biri ok atarak onu yüzünden yaraladı. Bunun üzerine Hz. Hüseyin adama “Allah Teâlâ susuzluğunu gidermesin!” diye beddua etti. Bu bedduadan sonra adam suya kanmaz oldu. Durmaksızın su içiyordu ve niyet karnı patlayarak ölüp gitti.

- Hâcib şöyle anlatıyor : Hz. Hüseyin'in şehadeti esnasında ben Ubeydullah b. Ziyad'ın kasrına gitmiştim. Kasr alevler içerisindeydi ve Ubeydullah kollarıyla korunmaya çalışıyordu. Hatta bana da böyle korunmamı söyledi.

- Cu'fe oğulları kabilesinden iki adam Hz. Hüseyin'in şehit edildiği hadisede bulunmuştu. Daha sonra bunlardan birinin tenasul uzvu o kadar uzadı ki ayaklarına dolaştığı için katlamak zorunda kaldı. Diğeri ise bir kova suyu içtiği halde yine de kanmazdı. Süfyan şöyle diyor: “Bu iki kişiden birisinin çocuğunu gördüm. Akli dengesi deli denilecek kadar bozuktur” (322).

- Adamın bir edepsizlik yaparak Hz. Hüseyin'in kabri üzerinde abdest bozdu. Bu adamın ailesi akli dengesizlik, cüzam, alaca hastalık ve fakirlikten asla kurtulamadı” (323).

52. FASIL: SAHABİLERİN ÖLDÜRÜLMESİYLE ÂLEMİN NİZAMINDA BAZI DEĞİŞİKLİKLERİN MEYDANA GELMESİ

Hicretin Kırkbirinci Senesinde Gökten Taze Kan Yağması,

- Rabîa b. Kuseyt şöyle anlatıyor : Cemaat senesinde (Hicretin kırkbirinci senesinde) yapılan barış antlaşmasından Amr İbnü'l-As'la birlikte dönüyordum. Yolda taptaze bir kan yağmuruna tutulduk. Öyle yaşıyordu ki boşaltılan kaplar anında yeniden doluyordu. Halk bunu birbirlerini öldüren müslümanların kanı olarak yorumladılar. Bu olay üzerine Amr İbnü'l-As minbere çıktı ve Allah Te'âlâ'ya şanına yakışır şekilde hamd ü senâlar ettikten sonra şunları söyledi: “Ey insanlar! Allah Teâlâ ile aranızı düzeltiniz! Eğer bunu başarabilirsенiz şu iki dağ çarpışsa dahi size asla zarar yenemez” (324).

Hz. Hüseyin'in Şehid Edildiği Gün Taşların Altında Kan Görülmesi

- Zührî şöyle anlatıyor : Bir gün Abdumelik bana şöyle dedi: “Sen büyük bir âlimsin. Bana Hz. Hüseyin'in şehit edildiği gün ne gibi alametler görüldüğünü söyleyebilir misin?” Bunun üzerine “O gün Beytü'l-Makdis'te (Kudüs'te) kaldırılan her taşın altından taze kan çıkıyordu” dedim. Abdumelik “Evet; ben de aynen böyle işitmişim” dedi (325).

- Ümmü Hâkim şöyle anlatıyor : Hz. Hüseyin'in öldürüldüğü gün ben küçük bir kızdım. Gökyüzü kan rengine büründü ve bu durum birkaç gün devam etti.

- Ebu Kubeyl şöyle anlatıyor : Hz. Hüseyin'in şehit edildiği gün güneş, günün ortasında yıldızlar görünecek şekilde tutuldu. Hatta biz o gün kıyametin koptuğunu zannettik (326).

53. FASIL: CİNLERİN ASHABIN ÖLDÜRÜLMELERİNE FERYAT EDİP AĞLAMALARI

Hz. Ömer Şehid Edildiğinde Cinlerin Matem Tutarak Ağlamaları

- Hz. Ömer'in öldürüldüğü gece Yemen'de bulunan Tebâle dağından şöyle bir ses işitildi: "Ağlayabilecek durumda olan herkes İslâm için ağlasın. Çünkü Hz. Peygamber aramızdan henüz ayrılmışken İslâm neredeyse helâke yaklaşmıştır. Artık bundan böyle dünyada hayır kalmadı. Âhirete kesinlikle inananlar dünyadan usanıp yüz çevirdiler". İnsanlar bunu kimin söylemiş olduğunu araştırdılsa da hiç kimseyi bulamadılar (327).

- Hz. Âişe şöyle anlatıyor: Hz. Ömer'in öldürüldüğü gece sahibinin insan olmadığını tahmin ettiğim bir sesin matem tutarak şunları söylediğini işittim: "Allah Teâlâ bu emre (Hz. Ömer'e) hayırlı mükafaatlar versin. Yaralanan ve tahrip edilen vücuduna bereket ihsan eylesin. Ey Ömer! Önden kendin için Allah Teâlâ'ya göndermiş olduğun azığa yetişmek hususunda hiç kimse seni geçemez. Birçok büyük işler yaptın ve arkanda senin zamanında kılıflarından dahi çıkmamış bazı felaketler bıraktın".

- Cinler Hz. Ömer'in matemini tutarak şu şiiri okurlardı: "Emir olarak sana selam olsun! O yaralanan vücuduna Allah Teâlâ kudret eliyle bereket versin! Sen birçok işleri başarıyla Gerçekleştirdin. Arkanda ise senin zamanında kılıflarından dahi çıkmamış olan bazı felaketler bıraktın. Önden kendin için Allah Teâlâ'ya göndermiş olduğun azığa yetişmek hususunda hiç kimse sana yetişemez. Onun Medine'de öldürülmesiyle karanlığa gömülen dünyada hayır, hayatta ise tat kalmamıştır" (328).

- Hz. Ömer'in vefatından üç gün sonra cinler ağlayarak yukarıdaki şiirleri okudular ve onlara şunu da eklediler: "Rabb'im seni cennetlerde en güzel hediyelerle karşılayacak ve sana hançer ve bıçaklarla parçalanmayan elbiseler giydirecektir" (329).

Cinlerin Hz. Hüseyin İçin Matem Tutmaları

- Ümmü Seleme vâlidemiz şöyle anlatıyor: Ben cinlerin Hz. Hüseyin için mâtem tuttuklarını gördüm.

- Ümmü Seleme (r. anhâ) Hz. Hüseyin'in şehit edildiği gün "Hz. Peygamber'in vefatından bu yana cinlerin bu geceden başka hiç kimse için mâtem tuttuklarını duymadım. Zannederim oğlum (Hz. Hüseyin kastediliyor) öldürüldü" dedi. Sonra da cariyesini çağırarak "Git sor bakalım, bir haber var mı?" dedi. Cariye dışarı çıktığında Hz. Hüseyin'in öldürüldüğünü öğrendi ve bir kadın cin'in şu şiirleri okuduğunu duydu: "Ey gözlerim! Tüm gücünle ağla! Şehirler için ben ağlamayayım da kim ağlasın. Onlar öyle bir cemaattir ki ölüm kendilerini önüne katıp sürükleyerek bir adı insanın (Yezid b. Muaviye'nin) kudurmuş köpeğinin (Ubeydullah b. Ziyad'ın) önüne attı".

- Meymûne vâlidemiz şöyle anlatıyor : Cinlerin Hz. Hüseyin için mâtem tuttuklarını duydum (330).

54. FASIL: SAHABİLERİN HZ. PEYGAMBER'İ RÜYALARINDA GÖRMELERİ

Ebu Musa eL-Eş'arî'nin Hz. Peygamber'i Rüyasında Görmesi

- Ebu Musa el-Eş'arî şöyle anlatıyor: Bir gece rüyamda birçok cadde gördüm. Nihayet bir tanesi hariç hepsi gözden kayboldu. O caddeyi takip ettiğimde bir dağın tepesinde oturmakta olan Hz. Peygamber'le Ebubekir Sıddîk'i gördüm. Birara o Hz. Ömer'e "Gel!" diye işaret eli. Uyandığımda "İnnâ lillâh ve innâ ileyhi râciûn (Biz Allah içiniz ve yine O'na döneceğiz) Allah'a yemin ederim ki Mü'minlerin Emîri (Hz. Ömer) öldü" dedim. Bunun üzerine Enes b. Mâlik "Bu rüyayı niçin Ömer'e yazmıyorsun?" dedi. Ben de "Benden, ona öleceğini söylememi mi istiyorsun?" karşılığını verdim (331).

Hz. Osman'ın, Hz. Peygamber'i Rüyasında Görmesi

- Kesir b. Salt şöyle anlatıyor: Hz. Osman öldürüleceği gün bir müddet uyumuştur. Kalktığında "Bir rüya gördüm ve eğer insanların "Osman fitne çıkarmak istiyor" demelerinden korkmasaydım size de anlatırdım" dedi. Bunun üzerine biz "Allah seni islah eylesin. Onu bize anlat, çünkü bizim halkın söylediklerini söylemeyeceğimize emin olabilirsin!" dedik. O zaman şunları söyledi: "Rüyamda Hz. Peygamber'i gördüm. Bana "Ey Osman! Bu cum'a bizim yanımızda olacaksın" buyurdular" (332)

- Hz. Osman öldürüleceği günün sabahında yanındakilere şunları söyledi: "Bu gece Hz. Peygamber'i rüyamda gördüm. Bana "Ey Osman! Bu akşam orucunu bizim yanımızda aç!" dediler". Bundan sonra oruca niyet eden Hz. Osman O gün şehit edildi (333).

- Hz. Osman öldürüleceği gün yirmi köle azat etti ve sonra da kendisine iş elbiseleri getirilmesini istedi. Halbuki daha önce ne câhiliyede ve ne de İslâm'dan sonra iş elbisesi giymemişti. Sonra da "Hz. Peygamber'i rüyamda gördüm. Yanında Ebubekir'le Ömer de vardı. Bana "Sabret ey Osman! Bu akşam orucunu bizim yanımızda açacaksın" buyurdular" diyerek mushafının getirilmesini istedi. O gün mushaf önünde açık olduğu halde öldürüldü (334)

Hz. Ali'nin Hz. Peygamber'i Rüyasında Görmesi

- Hz. Ali bir gün şunları söyledi: "Dün gece dostum Hz. Peygamber'i rüyam da gördüm. Ona kendisinden sonra Iraklılardan neler geçtiğini söyledim. Bunun üzerine bana yakın bir zamanda huzur ve rahata kavuşacağımı va'dettiler". Hz. Ali bu rüyasından üç gün sonra şehit edildi.

- Ebu Sâlih şöyle anlatıyor : Hz. Ali bir gün şunları söyledi: “Hz. Peygamber’i rüyamda gördüm. Ağlayarak, ümmetinden çektiğim eziyetlerden şikayet ettim. Bunun üzerine bana “Ey Ali! Ağlama ve dönüp arkana bak!” buyurdular. Dönüp baktığımda zincirlerle bağlı iki kişi gördüm ki büyük bir kaya başlarını parçalıyordu. Daha sonra parçalanmış kafaları yine eskisi gibi oluyor ve bu böyle sürüp gidiyordu”. Her gün olduğu gibi şehit edildiği sabah da Hz. Ali’nin yanına gitmek üzere evden çıktım. Ancak Cezzareyn denilen yere geldiğimde Hz. Ali’nin şehit edildiğini öğrendim (335).

Hz. Hasan’ın, Hz. Peygamber’i Rüyasında Görmesi

- Hz. Hasan bir gün şunları anlattı: “Hz. Peygamber’i rüyamda gördüm, arşa sarılmıştı. Sonra Ebubekir’i gördüm; Hz. Peygamber’in eteğinden tutmuştu. Ömer, Ebubekir’in; Osman da Ömer’in eteğinden tutmuştu. O sırada gökten kan yağıyordu”. Hz. Hasan bu rüyasını Şam’dan bir gruba anlatmıştı. Onlar “Peki sen Hz. Ali’yi görmedin mi?” diye sordular. Hz. Hasan da şöyle cevap verdi: “Onu Hz. Peygamber’in eteğine tutunmuş olarak görmeyi çok isterdim. Ancak bu bir rüyadır ve onu ancak anlattığım şekilde gördüm” (336).

- Hz. Hasan bir gün şunları söyledi: “Ey insanlar! Dün gece acayip bir rüya gördüm. Rüyamda Allah Teâlâ’nın arşın üzerinde durmakta olduğunu gördüm. Sonra Hz. Peygamber gelerek arş’ın ayaklarından birisinin yanında durdu. Arkasından Ebubekir geldi ve elini Hz. Peygamber’in omuzuna koydu. Onun arkasından da Ömer geldi ve o da elini Ebubekir’in omuzuna koydu. Sonra da Osman geldi ve elleriyle işaret ederek “Ey Rabb’im! Kullarına beni niçin öldürdüklerini sor” dedi. O zaman gökte bulunan iki oluktan yeryüzüne kan akıtıldı” Onun bu söylediklerini işiten bazı kişiler Hz. Ali’ye koşarak “Oğlun Hasan’ın neler söylediğini görmez misin?” dediler. O da “Hasan ancak gördüklerini söylüyor” dedi.

- Bunları anlatan Hz. Hasan “Bu rüyadan sonra artık kimse ile savaşılmayacağı” diyerek sözlerini şöyle sürdürdü: “Osman da elini Ömer’in omuzuna koydu. Onların ötesinde kan bulunduğunu gördüm ve onun ne olduğunu sordum. Onun Osman’ın kanı olduğunu söyleyerek “Allah Teâlâ bu kanın hesabını soracaktır dediler” (337).

İbn Abbas (r.a.)’ın Hz. Peygamber’i Rüyasında Görmesi

- İbn Abbas (r.a.) şöyle anlatıyor: Bir gün gündüzün ortasında uykuya daldım. Rüyamda Hz. Peygamber’i gördüm. Üstü başı toz-toprak içerisindeydi ve saç-sakalı birbirine karışmıştı. Elinde de bir kavanoz vardı. Onun ne olduğunu sordum. “Hüseyin ve arkadaşlarının kanıdır. Onu sabahtan beri durmadan topluyorum” buyurdular. Gerçekten de sonradan öğrendik ki Hz. Hüseyin benim o rüyayı gördüğüm gün şehit edilmişti (338).

55. FASIL: SAHABİLERİN BİRBİRLERİNİ RÜYALARINDA GÖRMELERİ

Hz. Abbas’ın ve Oğlu Abdullah (r.a.)’ın Hz. Ömer’i Rüyalarında Görmeleri

- Hz. Abbas şöyle anlatıyor : Ben Hz. Ömer’in komşusu idim ve ondan daha üstün birisini görmedim. O gecelerini namazla, gündüzlerini de oruçla ve insanların ihtiyaçlarını yerine getirmekle geçirirdi. Vefatından sonra, onu bana rüyada göstermesi için Allah Teâlâ’ya dua ettim. Nihayet bir gece onu rüyamda gördüm. Kılıcı boynunda ve elbisesi sırtında olduğu halde Medine karşısında dolaşıyordu. Yanına vararak selam verdim. Selamımı aldıktan sonra kendisine nasıl olduğunu sordum: “Çok iyiyim” cevabını verdi. Öldükten sonra neler gördüğünü sorduğumda da şunları söyledi: “Henüz hesaba çekildim ve eğer Rabb’imin rahmeti olmasaydı tahtımdan düşecektim” (339).

- Hz. Abbas şöyle anlatıyor : Hz. Ömer benim dostumdu. Vefatından sonra bir yıl boyunca onu bana rüyamda göstermesi için Allah Teâlâ’ya yalvardım. Bir senenin sonunda onu gördüm. Alnındaki terleri siliyordu. Yanına vararak “Ey Mü’minlerin Emîri! Rabb’in sana nasıl muamele etti?” diye sordum. Şöyle cevap verdi: “Hesaptan yeni çıktım. Eğer Rabb’imin geniş rahmeti olmasaydı tahtımdan düşecektim”.

- İbn Abbas (r.a.) şöyle anlatıyor : Vefatından sonra bir sene boyunca, Hz. Ömer’i bana rüyamda göstermesi için Allah’a yalvardım. Nihayet bir gün onu rüyamda gördüm. Kendisine nelerle karşılaştığını sordum. “Rahim ve rauf olan Allah Teâlâ’ya kavuştum. Eğer O’nun rahmeti olmasaydı tahtım parçalanacaktı” dedi (340).

İbn Ömer (r. a) ile Ensar’dan Bir Kişinin Hz. Ömer’i Rüyalarında Görmeleri

- İbn Ömer (r.a.) şöyle anlatıyor : Babam Ömer’in akibetini öğrenmeyi herşeyden çok istiyordum. Bir gece rüyamda bir kasr gördüm ve onun kime ait olduğunu sordum. Ömer b. Hattab’a ait olduğunu söylediler. Tam o sırada babam Ömer kasrın kapısında göründü. Yeni yıkanmış gibiydi ve sırtında da bir havlu vardı. Nasıl olduğunu sordum. Şöyle cevap verdi: “Çok iyiyim. Eğer gafûr ve rahîm olan bir Rabb ile karşılaşmasaydım tahtım devrilecekti”. Sonra da bana “Sizden ayrılalı ne kadar oluyor?” diye sordu. Oniki sene olduğunu söylediğimde de “Hesaptan daha yeni kurtulabildim” dedi (341).

Sâlim b. Abdillâh şöyle anlatıyor : Allah Teâlâ’ya Hz. Ömer’i bana rüyamda göstermesi için yalvardım; fakat ancak on sene sonra görebildim. Alnındaki terleri siliyordu. “Ey Mü’minlerin Emîri! Ne yapıyorsunuz; nasılsınız?” diye sorduğumda şunları söyledi: “Hesaptan daha yeni kurtuldum. Eğer Allah’ın rahmeti olmasaydı helak olacaktım”.

Abdurrahman b. Avf (r.a.)’ın Hz. Ömer’i Rüyasında Görmesi

- Abdurrahman b. Avf şöyle anlatıyor : Bir keresinde hacdan dönüyordum. Mekke ile Medine arasında Sükyâ adındaki köyde konakladım. O gece rüyamda Hz. Ömer’i gördüm. Yürüyerek geldi ve yanımda yatan Utbe kızı Ümmü Gülsüm’ü ayağıyla dürterek uyandırdı. Sonra da dönüp gitti. Halk onun peşinden koştu. Ben de elbiselerimi istedim ve giyinerek arkasından koşmaya başladım. Ona ilk yetişen ben oldum; bu arada da oldukça yorulmuştum. “Ey Mü’minlerin Emîri! Çok hızlı gidiyorsunuz ve insanlar size yetişemiyor. Ben de koşarak yetişebildim ve bu yüzden de yoruldum” dedim. Bunun üzerinde “Çok hızlı gittiğimi zannetmiyorum” buyurdu. Abdurrahman’ın nefsinin kudret elinde tutan Allah’a yemin ederim ki Hz. Ömer insanları ameliyle geride bırakmıştır (342).

Abdullah b. Selâm'ın Selmân-ı Fârisî'yi Rüyasında Görmesi

- Abdullah b. Selâm şöyle anlatıyor: Selmân-ı Fârisî bir gün bana “Ey kardeşim! Hangimiz daha önce ölürsek öbürü onunla rüyada irtibat kursun!” dedi. Bunun üzerine ben “Böyle birşey olur mu?” diye sordum. şöyle dedi: “Evet olur. Çünkü mü'minin ruhu hür ve serbesttir. Yeryüzünde istediği yere gidebilir. Kafirin ruhu ise hapsedir”. Bu konuşmamızdan bir süre sonra Selmân vefat etti. Bir gün öğle üzeri kaylûle uykusuna dalmıştım. Rüyamda Selman gelerek “Allah'ın selamı ve rahmeti üzerine olsun!” diye selam verdi. Ben de “Allah'ın selam ve rahmeti senin üzerine de olsun ey Allah'ın kulu!” şeklinde selamını aldıktan sonra “Ahiretteki yerini nasıl buldun?” diye sordum. Şu cevabı verdi: “Çok hayırlı buldum. Ey Abdullah! Sana bazı tavsiyelerde bulunayım: Sakin tevekkülden ayrılmı! Çünkü tevekkül en güzel bir vasıftır! Sakin tevekkülden ayrılmı: çünkü o en güzel bir vasıftır” (343)

- Abdullah b. Selâm, Selmân-ı Fârisî'yi vefatından sonra rüyasında gördü ve ona “Ey Eba Abdillâh! Nasılsın?” diye sordu. O da “Çok iyiyim” cevabını verdi. Abdullah'ın “Amellerinin içerisinde en üstün gördüğün hangisidir?” sorusunu da “Tevekkülü amellerin en acayıplerinden bir olarak gördüm” şeklinde cevaplandırdı (344).

Avf b. Mâlik'in Abdurrahman b. Avf'ı Rüyasında Görmesi

- Avf b. Mâlik şöyle anlatıyor : Bir gün rüyamda yemyeşil bir çayırın ortasında kurulmuş deriden bir çadır gördüm. Etrafında da istirahatâ çekilerek geviş getiren ve hurma gibi dışkılar çıkaran koyunlar vardı. “Bu kimindir?” diye sordum. “Bu çadır Abdurrahman b. Avf'a aittir” denildi. Bunun üzerine onun çadırdan çıkmasını bekledim. Çıktığında şunları söyledi: “Ey Avf! Allah Teâlâ bütün bunları bana Kur'ân sayesinde vermiştir. Eğer şu tepenin üzerine çıkmış olsaydın gözlerin görüp kulakların işitemediği ve kalblerin tasavvur dahi edemediği şeyleri görürdün. Allah Teâlâ bunları da Ebu'd-Derdâ için hazırlamıştır. Çünkü Ebu'd- Derdâ dünyaya asla değer vermez ve onu hem elleriyle ve hem de göğsüyle iterdi” (345).

Abdullah b. Amr b. Harâm'ın Mübeşşir b. Abdilmünzir'i Rüyasında Görmesi

- Abdullah b. Amr b. Harâm şöyle anlatıyor : Uhud savaşından önce Mübeşşir b. Abdilmünzir'i rüyamda gördüm. Bana “Sen de önümüzdeki günlerde bizim yanımıza geleceksin” diyordu. Ona “Şu anda neredesin?” diye sordum. “Cennetteyim. Burada dilediğimiz yere gidip geliyoruz” cevabını verdi. Bunun üzerine “Peki sen Bedir gününde öldürülmemiş miydin?” dediğim de de “Evet; ama Allah Teâlâ beni tekrar diriltti” dedi. Bu rüyamı Hz. Peygamber'e anlattığımda “Ey Ebâ Ca'fer! İşte şehadet mertebesi budur” bu buyurdular (346).

XIX. BÖLÜM : ASHÂB-I KİRÂMA GAYBÎ YARDIMLARIN GELİŞ SEBEPLERİ

Ashâb-ı kirâm hangi sebeplerden dolayı gaybî yardımlara mazhar olurlardı? Geçici şeylerden ve maddi sebeplerden yüz çevirip manevî sebeplere sıkıca yapışmaları.

1. FASIL: MÜSLÜMANIN SIKINTILARA ve HOŞA GİTMEYEN DURUMLARA GÖĞÜS GERMESİ

Abdurrahman b. Avf'ın Hayrı Nefsin Hoşlanmadığı Durumlarda Bulduklarını Söylemesi

- Abdurrahman b. Avf şöyle demiştir: İslâmiyet beraberinde, nefislerin hoşlanmadığı bir çok şey beraber getirdi. Ancak biz hayrın en güzelinin iştir bu nefislerin hoşlanmadığı şeylerde bulunduğunu gördük. Z. Peygamber'le birlikte Mekke'den çıktık (hicret ettik). Bu çıkış bizim yücelmemize ve muzaffer olmamıza vesile oldu. Bedir'e de Hz. Peygamber'le birlikte Allah'ın şu âyet-i kerimde belirttiği şekilde gittim: “Rabb'in seni evinde hak (savaş) için çıkardığında mü'minlerden bir grup bundan hoşlanmamıştı. Öyle ki hak belli olduktan sonra sanki göz göre göre ölüme sürükleniyormuş gibi (cihat konusunda) seninle mücadele ediyorlardı. (Hatırlat) o zaman ki Allah iki taifeden (kervan veya ordudan) birinin sizin olacağını size va'detmişti. Siz ise kuvvetsiz ve silahsız olan taifenin (kervanın) sizin olmasını istiyordunuz. Allah ise kelimeleriyle (geçmişte verdiği söz ile) hakkı yerine getirmek (İslâm'ı Hâkim kılmak) ve kâfirlerin kökünü kesmek istiyordu”. (Enfal/5-7) Allah Teâlâ burada bize yücelik ve zafer ihsan etti. İşte o zaman bir kere daha anladık ki hayrın en büyüğü nefsin en çok hoşlanmadığıdır” (1).

Hiz. Ebubekir'in Bu konuda Halid b. Velid'e Mektup Yazması

- Hiz. Ebukir Sıddık, Yemâme savaşından sonra henüz dönmemiş olan Halid b. Velid'e şu mektubu gönderdi: “Allah'ın kulu ve Rasûlü'nün halifesi Ebubekir'den Halid b. Velid ve beraberindeki Muhacir ve Ensar'a ve onlara güzellikle uyanlara! Selam üzerinize olsun. Sözlerime kendisinden başka ilah olmayan Allah'a hamd ü senâlar ederek başlıyorum. Va'dini yerine getirmek kuluna yardım eden; dostlarını aziz, düşmanlarını ise zelil kılan ve düşmanlarına tek başına gâlip gelen Allah'a hamdolsun. Çünkü kendisinden başka ilah olmayan Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır: “Allah sizden iman edip sâlih amellerde bulunanlara (şunu) va'detmiştir: Onlardan öncekileri nasıl iktidar sahibi kıldı ise onları da yeryüzünde iktidar sahibi kılacaktır. Kendileri için beğendiği dinlerini (İslâm'ı yeryüzünde) sâbit kılıp sağlamlaştıracaktır. Onları korkularından sonra güvenliğe kavuşturacaktır. (Çünkü) onlar sadece bana ibadet eder ve bana hiç birşey ortak koşmazlar. Kim bundan sonra küfre saparsa işte onlar fâsıkların tâ kendisidirler” (Nur/55). Bu Allah Teâlâ'nın va'didir ve O va'dinden asla dönmez. Cihat mü'minlere farz kılınmıştır Bu konuda Allah Teâlâ şöyle buyuruyor “ (Ey mü'minler!) Hoşunuza gitmediği halde savaş size farz kılındı. Hoşunuza gitmeyen birşey sizin için hayır” olabilirken sevip hoşlandığınız birşey ise sizin için şer olabilir. (Bundaki hikmeti) Allah bilir ama sizler bilemezsiniz” (Bakara/216) Allah Teâlâ'nın

va'dine güvenin. Birçok sıkıntılara katlanmak zorunda kalsanız, bela ve musibetlere duçar olup O'nun uğrunda can ve mallarınızdan olma tehlikesiyle karşı karşıya olsanız dahi Allah Teâlâ'ya itaat edip O'nun üzerinize farz kıldığı görevleri yerine getirin. Çünkü karşılaşacağınız bütün bu sıkıntılar Allah'ın vereceği sevaba oranla hiç mesabesindedir. Allah'ın rahmeti üzerinize olsun Allah yolunda yaya ya da binici olarak savaşmaya devam ediniz Mallarınız ve canlarınızla cihat ediniz. Biliniz ki ben Halid b. Velid'e sizi Irak'a götürmesini emretmişim. Sakın ben emretmedikçe de oradan ayrılmayın. Siz de onunla birlikte gidiniz ve gevşeklik göstermeyiniz. Çünkü bu niyeti hâlis ve iyilik yapmaya çok istekli olanlar için büyük sevap kazandıran bir yoldur. Irak'a vardığınızda emrim gelinceye kadar orada kalınız. Allah Teâlâ dünya ve âhiret işlerinde hem bizim hem de sizin yardımcınız olsun. Selam, Allah'ın rahmet bereketi üzerinize olsun!" (2)

Zâhirde Zararlı Gibi de Görülse Verilen Emre Uyulması

- Hz. Peygamber bir gün sahabilerine "Kalkınız ve savaşınız!" buyurdular. Onlar da şöyle karşılık verdiler "Ey Allah'ın Rasûlü! Kalkar savaşırız Biz İsrailoğullarından Musa (a.s.)'a "Sen ve Rabb'in gidin ve (onlarla) hemen savaşın. Biz burada (savaştan uzak kalıp) oturacağız" (Mâide/24) dedikleri gibi demeyiz. Aksine "Sen ve Rabb'in gidiniz, biz de sizinle birlikte savaşırız" deriz" (3)

- Sa'd b. Übâde kalkarak şunları söyledi "Nefsimi kudret elinde tutan Allah'a yemin ederim ki hayvanlarımızla birlikte denize dalmamızı emretsen hiç tereddütsüz dalarız. Diğer taraftan develerimizi Yemen'de bulunan Berkü'l-Gımad dağına kadar gitmek üzere arkanızdan sürmemizi emretsen bunu da yaparız".

- Sa'd b. Muaz da şunları söylemiştir: "Seni şereflendiren ve sana Kur'an'ı indiren Allah'a yemin ederim ki ben oraya hiç gitmediğim ve yollarını da bilmediğim halde eğer Yemen'de bulunan Berkü'l-Gımad dağına gidecek olsan seninle birlikte geliriz. Musa (a.s.)'a "Sen ve Rabb'in gidin ve (onlarla) hemen savaşın. Biz burada (savaştan uzak kalıp) oturacağız" (Mâide/24) diyenler gibi olmayız. Aksine "Sen ve Rabb'in gidiniz; biz de sizinle birlikte savaşacağız" deriz. Evinden herhangi bir niyetle çıktığın halde olda Allah Teâlâ sana niyetlendiğin bu işten başka bir görev verebilir. Böyle bir durumda Allah'ın sana verdiği görevi yerine getir ve istediğinle sulh ve istediğinle de savaş yap. Bütün bunları yaparken de bizi hep yanında bulacaksın Mallarımızdan dilediğin kadarını al ve bize de dilediğini bırak. Bizim yanımda bizden almış olduğun bize bıraktığından daha hayırlıdır. Biz bütün emirlerinde sana tâbiyiz". Sa'd'ın bu sözleri üzerine "Rabb'in seni evinden hak (savaş) için çıkardığında mü'minlerden bir grup bundan hoşlanmamıştı". (Enfal/5) meâlindeki âyet-i kerime nâzil oldu.

2. FASIL: MÜSLÜMANIN ALLAH'A TEVEKKÜL EDİP BÂTİL EHLİNİ YALANLAMASI

Mü'minlerin Emîri Hz. Ali'nin Bir Müneccime Muhalefet Etmesi

- Misafir b. Avf b. Ahmer, Enbâr'dan Nahrevan'a gitmek isteyen Hz. Ali'ye "Ey Mü'minlerin Emîri! Sakın bu saatte yola çıkma! Gündüzün şu üç saatından birinde yola çık!" dedi. Hz. Ali "Niçin?" diye sorduğunda da "çünkü bu saatte çıkacak olursan hem sen ve hem de arkadaşların büyük belalara duçar olursunuz. Eğer tavsiye ettiğim saatlardan birinde çıkarsan galip gelerek hedefine ulaşırsın ve isteğini de elde edersin" karşılığını verdi. Bunun üzerine Hz. Ali "Hz. Peygamber'in müneccimi olmadığı gibi ondan sonra da bizim müneccimimiz olamaz. Peki sen şu atımın karında ne bulunduğunu biliyor musun?" buyurdu. Onun "Eğer hesap yapacak olursam bilirim" demesi üzerine de şunları söyledi: "Kur'an seni yalanladığı halde bu sözüne kim inanabilir. Senin sözlerine inanan kişi Kur'an'ı yalanlamış olur. Çünkü Allah Teâlâ kitabında şöyle buyurmaktadır: "Şüphesiz ki kıyametin (ne zaman kopacağına dair) ilim ancak Allah katındadır. Yağmuru (istediği yere istediği miktarda O) indirir; rahimlerde olanın kız mı erkek mi olduğunu da o bilir. Hiç kimse yarın neyi kazanacağını bilemez ve hiç kimse nerede öleceğini bilemez. (Fakat O bilir). Şüphesiz ki Allah herşeyi bilendir ve her şeyden haberdardır". (Lokman/34) Hz. Peygamber, senin gibi gaybı bildiğini iddia etmemiştir. Sen hangi saatte yola çıkıldığında muvaffak olunacağını bildiğini iddia ediyorsun değil mi?" Misafir b. Avf da "Evet!" dedi. Bunun üzerine Hz. Ali sözlerini şöyle sürdürdü: "Bu sözünü kim tasdik eder? Çünkü sen bela ve musibetleri Allah'ın defettiğine inanmıyorsun; bunu saatlara bağlıyorsun. Kim de bu konuda sana inanırsa o Allah'a değil sana güvenmiş olur. Sen yola çıkan kimselerin her türlü kötülükten kurtulacağı saati bildiğini söylüyorsun ki ben bu sözüne inanan kimselerin Allah'a şirk koşmuş sayılmayacağından emin değilim: Rabb'im! Kötülük ve şer ancak senin takdirinle olduğu gibi hayır da ancak sendendir. Senden başka ilah yoktur. Eymüneccim! Biz seni yalanlıyoruz! Bunun için de sana muhalefet ederek bu saatte yola çıkıyoruz". Sonra da insanlara dönerek şunları söyledi: "Ey insanlar! şu müneccimin sözlerine asla inanmayınız ve yıldız ilminden de ancak karada, denizde ve karanlıklarda yolunuzu bulabileceğiniz kadarını öğreniniz. Müneccim kâfir gibidir ve kâfir de ancak ateştedir. Ey müneccim! Allah'a yemin ederim ki bundan böyle yıldızlara bakarak birşeyler söylediğini duyacak olursam seni yaşadığım sürece hapseder ve İslâm'a hilafet makamında kaldığım sürece de her türlü rızıktan mahrum bırakırım". Hz. Ali bu sözlerinden sonra tam müneccimin yola çıkmasını tavsiye ermediği saatte yola çıktı. Nahrevan'a vardığında düşmanlarını öldürdü ve zafer kazandı. Bunun üzerine şunları söyledi: "Eğer müneccimin söylediği saatla yola çıkıp da muzaffer olmuş olsaydık insanlar "Müneccimin tavsiye ettiği saatte yola çıktıkları için muzaffer oldular" diyeceklerdi. Biliniz ki Hz. Peygamber'in müneccimi yoktu ve ondan sonra bizlerin de müneccimleri olamaz. Buna rağmen Allah Teâlâ bize Kısra'nın ve Kayser'in ülkelerinin fethini nasip eylemiştir. Ey insanlar! Allah'a tevekkül ediniz ve yalnızca O'na güveniniz. Çünkü bu size کافی gelir" (4).

3. FASIL: MÜSLÜMANIN YALNIZCA ALLAH'TAN GELEN İZZET ve ŞEREF TALİP OLMASI

Mü'minlerin Emîri Hz. Ömer'in yalnızca Allah'tan Gelen İzzete Tâlip Olup Müslümanları Buna Teşvik Etmesi

- Hz. Ömer yanında Ebu Ubeyde b. el-Cerrah (r.a.) da bulunduğu halde Şam'a gitmek üzere yola çıktı. Yolda bir nehre geldiklerinde Hz. Ömer devesinden indi ve ayakkabılarını çıkarıp boynuna astı. Sonra da devesinin dizgininden tutarak suya girdi. Bunu gören Ebu Ubeyde "Ey Mü'minlerin Emiri! Böyle yapmayınız; Çünkü bu memleketin halkı seni bu şekilde görmekten hoşlanmayacaktır" dedi. O zaman Hz. Ömer şunları söyledi: "Vây; senden bunu ummazdım. Eğer bunu bir başkası söylemiş olsaydı

onu ümmet-i Muhammed'e ibret dersi kıldırdım . Biz yeryüzünün en zelil kavmiydik. Allah Teâlâ bizi İslâm ile aziz kıldı. Eğer biz O'nun bizi aziz kıldığı İslâm'dan başka bir izzet talep edersek Allah Teâlâ bizi tekrar zelil eder" (5)

- Hz. Ömer Şam'a geldiğinde İslâm askerleri onu karşılamaya çıktılar. Hz. Ömer'in sırtında bir aba, ayaklarında nalın ve başında da bir sarık olduğu halde devesinin yularından tutarak nehri geçiyordu. Birisi "Ey Mü'minlerin Emiri! İslâm askerleri ve Şam'ın ileri gelenleri seni karşılamaya çıkmışlar. Sense böyle yapıyorsun" dedi. Bunun üzerine Hz. Ömer "Biz, Allah Teâlâ'nın kendilerini İslâm'la aziz kıldığı bir kavimiz. Bunun için de O'nun verdiğinden başka bir izzet istemiyoruz" buyurdu (6).

- Ebu Ubeyde b. el-Cerrah (r.a.) Hz. Ömer'e "Ey Mü'minlerin Emiri! Sen yeryüzündeki insanlar arasında çok büyük işler yaptın. Şimdi ise tutmuş ayakkabılarını çıkarıp devenin dizginine yapışarak nehri yaya geçiyorsun" dedi. Bu sözler üzerine Hz. Ömer eliyle onun göğsüne vurarak şunları söyledi: "Çok yazık! Ey Eba Ubeyde! Siz Araplar insanların en azı ve en zelili iken Allah Teâlâ sizi İslâm'la aziz kıldı. Eğer izzeti İslâm'dan başka bir şeydearayacak olursanız Allah sizi tekrar zelil kılacaktır" (7)

- Hz. Ömer Şam'a bir deve sırtında geldi. Kendisini karşılamaya çıkanlardan bazıları "Ey Mü'minlerin Emiri! Keşke bir küheylan ata binmiş olsaydın; Çünkü seni karşılayanlar Şam'ın ileri gelenleridir" dediler. Bunun üzerine Hz. Ömer bu sözleri söyleyenlere "Sizleri bir daha yanımda görmeyeyim" dedi. Sonra da eliyle gökleri işaret ederek "İzzet ancak şuradandır. Şimdi devemin önünden çekiliniz" buyurdu (8).

- Hz. Ömer. Kudüs-ü Şerif yolu üzerinde bulunan Câbiye'ye geldi. Esmer bir deveye binmişti. Başında sarık olmadığı için saçsız baş güneş te parlıyordu. Ayaklarını, üzengi olmadığı için iki yana sarkıtmıştı. Üzerinde bulunan kaba yünden yapılmış abası, mola verdiğinde yatak vazifesini görüyordu. İçi hurma lifleriyle doldurulmuş heybesini de yastık olarak kullanıyordu. Sırtında beyaz pamuktan yapılmış yan tarafları yırtık eski bir gömlek vardı. Hz. Ömer "Bana bu kavmin önderini çağırınız!" dedi. Gidip çağırdıklarında ona "Şu gömleğimi yıkayınız ve yırtıklarını da dikeniz. Bana emaneten bir gömlek bulunuz!" dedi. Bunun üzerine ona ketenden bir gömlek getirdiler. Hz. Ömer "Bu nedir?" diye sordu. "Ketendir" karşılığını verdiler. Bu kez "Peki neden yapılmıştır?" diye sordu. Kendisine keten hakkında bilgi verdiler. Böylece gömleğini çıkararak getirilen gömleği giydi. Daha sonra da yıkanıp yırtıkları dikildikten sonra da tekrar kendi gömleğini giydi. Kavmin önderi Hz. Ömer'e "Sen Arapların kralısın. Buralarda büyük insanların deveye binmesi hoş karşılanmaz. Eğer bir ata binersen Rumların gözünde daha büyürsün!" dedi. Bunun üzerine Hz. Ömer "Biz Allah Teâlâ'nın İslâm'la aziz kıldığı bir milletiz. O'nun bizi kendisiyle şereflendirdiği İslâm'dan başka bir izzet ve şeref de istemiyoruz" buyurdu. Kendisine bir at getirildi. Eyer vurmaksızın, bir parça kumaş sarmak suretiyle üzerine bindi. Ancak hemen vazgeçerek "Beni indiriniz! Ben bugüne kadar insanların şeytana bindiklerini görmemişim" dedi. Böylece attan inerek, getirilen devesine bindi (9).

İzzet Halinde yani İslâm'ın Güçlü Olduğu Devirlerde Zimmîlerin Gözetilmesi

- Ebu Nüheyl ile Abdullah b. Hanzale şöyle anlatıyor: Selmân-ı Fârisî'nin komutası altındaki bir orduda bulunuyorduk. Adamın biri Meryem Suresi'ni okudu. Onu dinleyen birisi hem Meryem'e ve hem de oğluna (Hz. İsa'ya) küftetti. Bunun üzerine biz o kişiyi kan içerisinde bırakıncaya kadar dövdük. Oda gidip bizi Selmân-ı Fârisî'ye şikayet etti, bu o güne kadar Selmân'a yapılan ilk şikayetti. Selmân-ı Fârisî bizi çağırarak o adamı niçin dövdüğümüzü sordu. Biz de "Arkadaşlarımızdan biri Meryem Suresi'ni okudu ve bu adam da hem Meryem'e ve hem de oğluna küftetti. İşte bunun için dövdük" dedik. Bunun üzerine Selmân-ı Fârisî şunları söyledi: "Siz bunları niçin dinliyorsunuz? Allah Teâlâ'nın "Allah'tan başka taptıkları (batıl) mabutlarına sövmeyin ki onlar da haddi aşarak bilgisizce Allah'a sövmesinler" (En'am/108) buyurduğunu işitmediniz mi? Ey Arap milleti! Sizler din bakımından insanların en kötüsü, yurt ve geçim bakımından da en fakiri değil miydiniz? Allah Teâlâ sizi aziz kıldı ve size büyük nimetler verdi. Peki siz Allah'ın bu ihsanlarını O'nun emirleri dışında kullanarak insanlara haksızlık mı etmek istiyorsunuz. Allah'a yemin ederim ki ya bundan vazgeçersiniz ya da Allah Teâlâ elinizdekileri alarak başkalarına verecektir" Selmân-ı Fârisî bundan sonra bize bazı nasihatlerde bulundu ve sonra da şunları söyledi: "Akşam ile yatsı namazı arasını ibadet ve tâatla geçiriniz. Çünkü böyle yapan bir kimse yapması gereken ibadetinden hafiflemiş olduğu gibi gecenin ilk saatlarını boş ve faydasız şeylerle geçirmekten de korunmuş olur. Gecenin ilk saatlarını boş ve faydasız şeylerle geçirilmesi de onun son saatlarındaki ibadetleri yıkar" (10).

Müslümanlar Allah'ın Emrini Terkeden Bir Kimsenin Halinden İbret Alması

- Cübeyr b. Nüfeyr şöyle anlatıyor: Kıbrıs adası fethedildiğinde ahalisi başka başka yerlere gönderilerek birbirlerinden ayrılmaya başlandı. Bu yüzden insanlardan bir kısmı ağlaşıyordu. O sırada Ebu'd-Derdâ'yı gördüm. Tek başına bir köşeye oturmuş ağlıyordu. Yanına vararak "Ey Eba'd-Derdâ! Allah'ın İslâm'ı ve müslümanları aziz kıldığı böyle bir günde niçin ağladığını öğrenebilir miyim?" dedim. Bunun üzerine şunları söyledi: "Allah iyiliğini versin ey Câbir! Allah katında kendi emirlerini terkedenlerin zerre kadar bir kıymetleri yoktur. Bunlar saltanat sahibi güçlü bir millettir ve her kese galip geliyorlardı. Allah'ın emirlerini terkettiklerinden dolayı işte gördüğün acıklı duruma düşmüşlerdir" (11).

4. FASIL: MÜSLÜMANIN NİYETİNİ HALİS KILIP AHİRETE TALİP OLMASI

Muaz b. Cebel (r.a.)'in İhlası Övmesi

- Hz. Ömer bir gün Muaz b. Cebel'in yanından geçti ve ona "Ey Muaz! Bu ümmeti ayakta tutan şey nedir? diye sordu. Muaz (r.a.) buna şöyle cevap verdi: "Bu ümmeti üç şey ayakta tutmaktadır ki bunlar kurtarıcıdır. Birincisi ihlastır ki bu insanın fitratında vardır. İkincisi namazdır. Namaz dinin direğidir. Üçüncüsü ise tâattır (emirlere uymaktır) ki düzen bununla korunur". Bunun üzerine Hz. Ömer "Doğru söyledin ey Muaz" diyerek oradan ayrıldı. Onun gidişinden sonra Muaz (r.a.) yanında oturanlara sanki Hz. Ömer'e hitap ediyormuşcasına şunları söyledi: "Ey Ömer! Senin senelerin (halifeliğin) diğerlerinden daha hayırlıdır. Çünkü senden sonra ihtilaf ve çekişmeler olacaktır". Bu olaydan az bir zaman sonra Hz. Ömer şehit edildi (12)

Âmir b. Abd-i Kays'ın Hiç Kimsenin Bilmediği Bir Ganimeti Sırf Allah Korkusundan Dolayı Teslim Etmesi

- Müslümanlar Medâyin'e girdiklerinde ganimetleri bir yerde toplamaya başladılar. Bu sırada adamın biri elinde güzel bir kutu olduğu halde geldi ve bunu ganimetleri toplayan kişiye verdi. Orada bulunanlardan bazıları "Biz böyle kıymetli birşey görmedik. Toplanan ganimetlerin içerisinde bundan daha güzeli ve değerlisi yoktur. Sen bundan birşey aldın mı?" dediler. Bunun üzerine getiren adam "Allah'a yemin ederim ki eğer O'nun korkusu olmasaydı bunu size getirmezdim" dedi. O zaman ganimet toplayanlar onun boş ve sıradan bir adam olmadığını anladılar ve ona kim olduğunu sordular. Adam "Hayır, Allah'a yemin ederim ki kendimi ne size ve ne de bir başkasına tanıtmayacağım. Çünkü bu şekilde beni övmenizden korkuyorum. Ben Allah'a hamdediyorum ve O'nun vereceği sevaba tâlibim ve buna da razıyım" diyerek çekip gitti. Orada bulunanlardan biri onu arkadaşlarının yanına varıncaya kadar takip etti. Onun kim olduğunu sorduğunda adamın arkadaşları "O Âmir b. Abd-i Kays'tır" dediler.

Sa'd b. Ebî Vakkas'la Câbir b. Abdillâh'ın Kadisiye Ordusundaki Askerlerin Güvenirliliklerine Şahitlik Etmeleri

- Sa'd b. Ebî Vakkas (r.a.) şöyle buyurmuştur: "Allah'a yemin ederim ki emrim altındaki askerlerin hepsi güvenilir kimselerdir. Eğer Bedir'e katılan sahabilerin faziletleri kesir olarak bildirilmiş olmasaydı bunların faziletçe Bedir ashabına eşit olduklarını söyleyecektim. Ben Bedir ashabında gördüğüm hatalardan hiç birini bunlarda ne gördüm ve ne de duydum; olacağını da sanmıyorum".

- Cabir b. Abdillâh (r.a.) şöyle buyurmuştur: "Kendisinden başka ilah olmayan Allah'a yemin ederim ki Kadisiye savaşına katılıp da âhiretin yanısıra dünyayı da isteyen bir tek kişiye dahi rastlamadım. Sadece üç kişiden şüphelenmiştik. Fakat sonunda bunların da emânet ve zahitlikte eşleri olmadığı anlaşıldı. Bu üç kişi Tuleyhâ b. Huveylid, Amr b. Ma'dikerb ve Kays b. Mekşûh'tur".

Kisrâ'nın Kılıcı, Kemer ve Ziyet Eşyaları Getirildiğinde Hz. Ömer'in "Bunları Gönderen Kişiler Kesinlikle Güvenilir Kimselerdir" Buyurması

- Kisrâ'nın kılıcı, kemeri ve ziyet eşyaları kendisine getirildiğinde Hz. Ömer şunları söyledi: "Böyle kıymetli şeylere dahi tenezül edip dokunmadan İslâm hazinesine gönderen kişiler kesinlikle güvenilir kişilerdir". Bunun üzerine Hz. Ali de şöyle dedi: "Sen iffetli ve namuslu olduğundan dolayı idaren altındakiler de iffetli ve namuslu olmuşlardır" (13).

5. FASIL: ALLAH'TAN, KUR'AN ve ZİKİRLE YARDIM TALEP EDİLMESİ

Hız. Ömer'in Amr İbnü'l-As'a Bir Mektup Yazarak Allah'tan Yardım İstemesini Tavsiye Etmesi

- Mısır'ın fethi geciktiğinde Hz. Ömer, Amr İbnü'l-As'a şu mektubu yazdı: "Ey Amr! Mısır'ı hala ele geçiremeyişinize çok şaşıyorum. Onlarla yıllardır savaşıyorsunuz. Bana kalırsa bunun sebebi onlar gibi dünyayı sevmeye başlamanız ve birtakım bid'atlar icat etmenizdir. Allah Teâlâ ancak niyeti halis olan kişilere yardım eder. Ben sana yardımcı olmaları için dört kişi göndermiştim. Başkalarını aldatan dünya onları da aldatmamışsa bu kişilerin her biri bin kişiye bedeldir. Mektubum eline geçtiğinde bir hutbe irat ederek askerlerini düşmanla savaşmaya ve halis niyetle hareket ederek sabır ve metânet göstermeye teşvik et. Onlara sanki bir tek kişiymişler gibi yek vücut olarak savaşmalarını emret. O dört kişiyi de askerlerine takdim et! Ordunu cuma günü zevalden hemen sonra harekete geçir! Çünkü o saatta rahmet iner ve dualar kabul olunur. Hep birlikte yüksek sesle Allah'a yalvarınız ve O'ndan düşmanlarınıza karşı size yardım etmesini isteyiniz". Amr İbnü'l-As mektubu aldığı anda askerlerini toplayarak bunu onlara okudu. Sonra da o dört kişiyi tanıttı. Sonra da kalkıp abdest alarak iki rekat namaz kılmalarını ve namazdan sonra da Allah'tan yardım istemelerini söyledi. Bütün bunlardan sonra Allah Teâlâ, Mısır'ın fethini müyesser eyledi.

- Amr İbnü'l-As bir mektup yazarak Hz. Ömer'den yardım istedi. Hz. Ömer de dört kişinin kumandasında bulunan dört bin kişilik bir takviye ile şöyle bir mektup gönderdi: "Sana dört bin kişilik bir ordu gönderiyorum. Başlarında da her bir bin kişiye bedel dört kişi bulunmaktadır. Bu dört kişi Zübeyr b. Avvam, Mikdad b. Esved b. Amr, Übâde b. Sâbit ve Mesleme b. Muhalleddir. Böylece askerlerinin sayısı on iki bine yükselmiş oluyor. On iki bin kişilik bir ordu da azlıktan dolayı yenildiklerini bahane edemez" (14).

Ebubekir Sıddîk'in Şam'da Bulunan İslâm Ordusu Kumandanlarına Allah'tan Yardım Dilemelerini Tavsiye Eden Bir Mektup Yazması

- İyâd el-Eş'arî şöyle anlatıyor: Yermük muharebesinde bulundum. Bu savaşta şu beş kumandan vardı: Ebu Ubeyde, Yezid b. Ebî Süfyan, Şurahbil b. Hasene, Halid b. Velid ve İyad b. Ganem el-Fihri. Ebubekir Sıddîk bize "Ebu Ubeyde'den ayrılmayınız" diye yazmıştı. Biz de bir mektup yazarak sayımızın azlığından bahisle takviye istedik. Bunun üzerine o, bize şu mektubu gönderdi: "Mektubunuzda benden takviye göndermemi istiyorsunuz. Size bol ve her zaman hazır askerlere sahip ve herkesten daha kuvvetli olan Allah'tan yardım istemenizi tavsiye ediyorum. Bildiğiniz gibi Hz. Peygamber Bedir gününde sizden daha az sayıda bir kuvvetle galip gelmiştir" (15).

- İyâd el-Eş'arî şöyle anlatıyor: Hz. Ömer bir mektup yazarak bize şunları söyledi: "Mektubumu aldığınızda düşmanla savaşınız ve sakın bana ikinci kez müracaata bulunmayınız". Böylece savaşa başladık ve düşmanlarımızı yenilgiye uğrattık. Dört fersahlık bir mesafe düşman cesetleriyle dolmuştu. Çok büyük ganimetler elde ettik. Her birimize onar baş hayvan düştü. Bir ara Ebu Ubeyde "Benimle kim yarışır?" dedi. Bunun üzerine bir genç çıkıp "Eğer öfkelenmezsen ben yarışırım" dedi. Sonra genç Ebu Ubeyde'yi geçti. Ebu Ubeyde eyersiz bir ata binmiş, iki saç örgüsü havada dalgalandığı halde gencin arkasından geliyordu (16).

Müslümanların Kadisiye Gününde Allah'tan Kur'ân'la Yardım Talep Etmeleri

- Sa'd b. Ebî Vakkas (r.a.) öğle namazını kıldıktan sonra Hz. Ömer'in kendisine vermiş olduğu ve Kur'ân'ı çok iyi okuyan hizmetçisine Cihad (Enfal) Suresi'ni okumasını emretti. O sıralarda askerlerin hepsi bu sûreyi öğrenmeye çalışıyordu. Sa'd'ın bu sureyi okuttuğunu işiten diğer bölükler de okumaya başladılar. Böylece müslümanların kalbleri harekete geçti ve cihada karşı büyük bir istek duydular. Allah Teâlâ onların üzerine bir sükûnet indirdi(17).

Hız. Peygamberin Sahabilerine Allah'tan Kur'ân Ayetleriyle Yardım İstemelerini Emretmeleri

- İbrahim b. Hâris et-Teymî şöyle anlatıyor: Hz. Peygamber bir keresinde bizi bir askeri birlik içinde gönderdi. Yola çıkarken de bize sabah akşam “Sizi boş yere yarattığımızı ve hakikaten huzurumuza getirilmeyeceğinizi mi sandınız?” (Mü'minûn/115) meâlindeki ayeti okumamızı emrettiler. Biz de onun bu emrini yerine getirdik. Sağ-sâlim ve hiç kayıp vermeksizin büyük ganimetlerle döndük (18).

Sa'd b. Ebî Vakkas'ın Kadisiye Gününde Askerlerine “Lâ Havle velâ Kuvvete İllâ Billah” Demelerini Emretmesi

- Sad b. Ebi Vakkas (r.a.) askerlerine şunları söylemiştir: “Yerlerinizden ayrılmayınız ve öğle namazını kılınca kadar da asla hareket etmeyiniz. Öğle namazını kıldıktan sonra ben bir tekbir getireceğim; siz de benim arkamdan tekbir getiriniz. Biliniz ki bu tekbir sizden önce hiç bir kimseye ve hiç bir ümmete verilmemiştir. Bu tekbir size takviye için verilmiştir. Sonra ikinci bir tekbir daha getireceğim. Siz de tekbir getiriniz ve hazırlıklarınızı tamamlayınız. Üçüncü kere tekbir getirdiğimde de yine tekbir getiriniz. O zaman süvariler diğerlerini savaşmak ve düşmanı kovmak için teşvik etsinler. Dördüncü tekbirimde hep birlikte saldırıya geçiniz ve bu sırada da “Lâ havle velâ kuvvete illâ billah’ deyiniz!”.

- Enfal Suresi'nin okunuşundan sonra Sad b. Ebî Vakkas (r.a.) tekbir getirdi. Onun arkasından çevresindeki askerler de tekbir getirdiler. Bunun üzerine diğer bütün askerler de tekbir getirdiler ve harekete geçtiler. Sa'd'ın ikinci tekbirinde hazırlanıp üçüncü tekbirinde kahramanlar meydana çıktı ve savaş başladı (19).

- Ca'fer b. Abdillab b. Hakem şöyle anlatıyor: Yermük gününde Halid b. Velid sarığını kaybetmişti. Bize onu bulmamızı emretti. Aradık ama bulamadık. Bunu kendisine söylediğimizde “Bir daha arayınız!” dedi. Bu kez bulundu; bu aranmaya değmeyecek kadar eski ve bazı yerleri de yırtık bir sarıktı. Kendisine “Ey Halid! Bizi bunun için mi yordun?” dediğimizde şunları söyledi: “Hz. Peygamber yaptıkları bir umreden sonra mübarek başlarını tıraş ettirmişlerdi. İnsanlar onun başından dökülen saçları kapışıyorlardı. Bu sırada ben onlardan daha atik davranarak alınlarından düşen saçı kaptım ve bu sarığın içerisine koydum. O günden bu yana da bu sarıkla girdiğim her savaştan muzaffer olarak çıktım” (20).

- Halid b. Velid'in sarığının içerisinde Hz. Peygamber'in saçı vardı. Hz. Halid “Ben bu sarıkla çıktığım tüm savaşlarımdan muzaffer olarak döndüm” derdi (21).

Müslümanların Hayırlarda ve Faziletli İşlerde Birbirleriyle Yarışmaları

- Şakîk şöyle anlatıyor: Kadisiye savaşına tam gündüzün ortasında başlamıştık. Savaş bittiğinde namaz vaktinin girmiş olduğunu gördük; fakat müezziniimiz şehit olmuştu. Herkes ezanı kendisi okumak istedi. Bu yüzden de neredeyse kılıçlarla birbirlerine gireceklerdi. Bunun üzerine Sa'd b. Übâde kur'a çekti ve kur'a kime çıktıysa ezanı o okudu (22).

6. FASIL: DÜNYANIN SÜSÜNE ve DEBDEBESİNE ÖNEM VERMEMEK

Muğire b. Şûbe ile İran Şahının Bu Husustaki Kıssası

- Numan b. Mukarın İran'a geçmek istiyordu. Arada bir nehir bulunmaktaydı. Muğire b. Şûbe'yi İran Şahına elçi olarak gönderdi. O sırada İran şahı Zü'l-Hâcibin'di. Şah vezirlerine “Arapların elçisini savaş kıyafetiyle mi, yoksa şahlık süs ve debdebesi içinde mi kabul edeyim?” diye sordu. Vezirleri süs ve debdebe içinde kabul etmesini tavsiye ettiler. Şah, tacını ve şahlık elbiselerini giydi ve tahtına oturdu. Muhafızları da ipekli elbiseler, altın küpe ve bilezikler takarak iki sıra halinde şahın arkasına dizildiler. Muğire b. Şûbe geldiğinde iki kişi koltuğuna girdiler. Muğire'nin mızrak ve kalkanı elindeydi. Halı üzerinde yürürken mızrağını halıya vurarak ilerledi.

- Şah “Bildğin gibi, siz Araplar aç ve perişan bir kavimsiniz. Size biraz yiyecek vereyim de dönüp gidiniz” dedi. Şah sözünü tamamlayınca Muğire b. Şûbe konuşmaya başladı. Önce Allah'a hamd ve sena etti. Sonra Evet, biz İslâm'dan önce pis ve murdar şeyleri yedik. Herkes bizi küçük görürdü. Biz ise kimseye bir şey diyemezdik. Allah Teâlâ içimizden bir peygamber gönderdi. Bu peygamber nesep bakımından en şerefliimiz. söz bakımından da en doğrumuzdur. O bize bu toprakları fethedeceğimizi müjdeledi. Onun bize söylediği her şey doğru çıktı. Bu müjdesinin de gerçekleşeceğinden eminiz. Sizi büyük bir debdebe içinde görüyorum. Arkadaşlarım bu debdebeyi sizin elinizden almadan kesinlikle dönmeyeceklerdir” dedi (23).

Rebî, Huzeyfe ve Muğire'nin, İran Ordusu Kumandanı Rüstem ile Bu Konudaki Kıssaları

- İslâm ordusu kumandanı Sa'd b. Ebî Vakkas, Muğire b. Şûbe ile bazı kişilere “Sizi İranlılara elçi olarak göndermek istiyorum” dedi. Onlar “Emrindeyiz, bizi istediğin yere gönder” dediler. Sa'd “Öyleyse gidip hazırlık yapın” dedi. Rebî b. Âmir “Farsların bazı usul ve merasimleri vardır. Kalabalık gidersek kendilerine fazla önem verdiğimizizi sanabilirler. Beni dinler sen sadece bir kişi gönder” dedi. Herkes bu görüşü uygun buldu ve Rebî'nin elçi olarak gönderilmesine karar verildi. Rebî Fars kumandanı Rüstem'in karargahına gitmek üzere yola çıktı. Köprünün başındaki karakola gelince, muhafızlar onu durdurdular ve Rüsteme haber gönderdiler.

Rüstem ileri gelenlere danışarak büyük bir merasim hazırlığı yaptı; yerlere halılar, minderler serildi. Altından yapılmış olan tahtının üzerine oturduktan sonra Rebî'nin getirilmesini emretti. Rebî, ufak ve uzun tüylü bir ata binmişti. Yanında cilalanmış bir kılıç vardı. Kılıcını yırtık bir bez parçasına sarmıştı. Mızrağının kabzası da devenin boyunu kemiğinden yapılmıştı ve ham deriyle bağlanmıştı. Kalkanı sıgır derisindendi. Üzerine de tandır ekmeği biçiminde kırmızı bir deri çekilmişti. Yayı ve okluğu da yanındaydı. Rüstem'in çadırının önüne geldiğinde "Atından in" dediler. Fakat Rebî halılara varıncaya kadar atından inmedi. Ancak halılara bastığında atından indi ve iki yastığı delerek deliklerinden ip geçirdi ve oraya başladı. Rüstem'in askerleri, Rebî bunları yapmaktan menedemediler. Zırrı bulanık su rengindeydi. Ortasından delerek başından geçirdiği kaftanı ise deve bellemesiydi. Hurma lifinden örülmüş bir sicimle onu ortasından bağlamıştı. Kendi kuşağını başına sarık yapmıştı. Devesinin yularını da beline kuşak yapmıştı. Kendisi Arapların en gür saçlısıydı. Başında dört tane saç örgüsü vardı. Örgüleri yabancı keçinin boynuzları gibi dik duruyordu. Rebî'ye "Silahlarını bırak" dediler. Rebî Ben buraya kendiliğimden gelmedim ki sizin emrinizlesilahlarımı bırakayım. Beni siz çağırdınız. Ya istediğim şekilde girerim veya dönüp giderim" dedi. Bu durumu Rüstem'e bildirdiler. Rüstem "Bırakın silahlarıyla gelsin. Tek bir kişidir ne yapabilir?" dedi. Bunun üzerine Rebî'e izin verdiler. O da mızrağına dayanarak halılar üzerinde ilerledi Mızrağın ucu sivri olduğundan Rüstem'in yanına varıncaya kadar halıları delik-deşik etti. Rüstem'e yaklaştığında muhafızlar onu durdurdular O da mızrağını kadife bir yastığa saplayıp yere oturdu. Ona "Neden öyle oturdun?" diye sordular. Rebî "Böyle süslü sergiler üzerine oturmayı mübah görmüyoruz" diye cevap erdi. Rüstem "Buralara neden geldiniz, bizden ne istiyorsunuz?" diye sordu. Rebî "Bizi Allah gönderdi. Allah bizi, dilediği kimseleri putlara tapmaktan kurtarıp Allah'a kulluk etmeye çağırmak, dünyanın darlığından kurtarıp dünyanın genişliğine çıkarmak, batıl dinlerin zulmünden kurtarıp İslâm'ın adaletine kavuşturmak için gönderdi" dedi (24). Rüstem yanındakilere "Onun kılık kıyafetine bakmayın. Araplar yemeye ve giymeye önem vermezler. Giyim konusunda size benzemezler" dedi. Rüstem'in yanındakiler Rebî'nin silahlarıyla alay ettiler. Rebî "Eğer isterseniz silahlarımızı deneyelim diyerek yırtık bir beze sarılı olan kılıcını çıkartarak onlara gösterdi. Bakınca ateş koru gibi parladığını gördüler. Bunun üzerine "Yerine koy" dediler. Sonra Rebî onların bir kalkanına Ok attı. Onlar da Rebî'nin kalkanına bir ok attılar. Baktıklarında kendi kalkanlarının delindiğini, Rebî'nin kalkanınınsa delinmediğini gördüler. Rebî "Ey İranlılar! Siz sadece yiyeceğe, içeceğe ve giyeceğe bakıyorsunuz. Oysa biz daha çok silahlarımıza önem veririz" dedi. Daha sonra onların istediği mühleti vererek geri döndü. Ertesi gün İranlılar. Sad b. Ebi Vakkas'a "Dünkü adamı bize gönder" diye haber saldılar. Sa'd ise bu kez Huzeyfe b. Mihsanı gönderdi. O da aynı kılıkta gitti ve çadıra yaklaştığında "İn" dediler. Huzeyfe eğer şahsi işim için gelseydim sizin bu teklifiniz uygun olurdu. Gidip kumandanınıza sorun iş onun mudur, yoksa benim mi? Eğer işin benim olduğunu söylerse yalan söylemiş olur, o zaman ben de döner giderim. Şayet işin benim olmadığını söylerse, o zaman da ben nasıl istersem öyle girerim" dedi. Bu durumu Rüsteme bildirdiler. Rüstem "Bırakın istediği gibi gelsin" dedi. Huzeyfe çadırın dibine kadar atıyla gitti. Rüstem tahtının üzerine kurulmuştu. Huzeyfe'ye "Atından in" dedi. Huzeyfe inmedi ve inmemekte direndi. Rüstem "Neden sen geldin? Dünkü adam niye gelmedi" dedi. Huzeyfe "Bizim kumandanımız herkese eşit davranır. Sıra bugün benimdir" dedi. Rüstem "Sizin gayeniz nedir? Bizden ne istiyorsunuz?" diye sorunca, Huzeyfe "Aziz ve Celil olan Allah Teâlâ bize dinini ihsan etti. Biz inkârdayken. ayetlerini bize gösterdi. Biz de O'na iman ettik. Bize insanları üç şeye davet etmemizi emretti. Bunlardan hangisini kabul ederseniz onu sizden kabul ederiz: Ya müslüman olursunuz. biz de sizden vazgeçeriz. Veya cizye ödersiniz, biz de sizi himaye ederiz. Ya da bizimle savaşırırsınız" dedi. Rüstem "Yahut da barış için bize mühlet verirsiniz" dedi. Huzeyfe "Dün dahil size üç gün mühlet veriyorum" dedi ve bu kararında ısrar etti. Bunun üzerine Rüstem, yanındakilere "Durumu görüyorsunuz! Dün gelen adam bize hiç taviz vermedi. Üstelik kendi yerimizde bize hakaret etti. Akıl ve dirayetiyle bizi köşeye sıkıştırdı. Bugün de bu adam geldi. Bu da dünkünden aşağı değil. Biz hiç bir zaman bunlarla başa çıkamayız" dedi. Kendi aralarında tartışmaya başladılar. Huzeyfe de dönüp geldi. Ertesi gün Rüstem, Sa'd b. Ebi Vakkas'a tekrar haberci göndererek bir elçi daha göndermesini istedi. Sa'd b. Ebi Vakkas bu sefer Muğire b. Şûbe'yi elçi olarak gönderdi (25).

- Muğire b. Şûbe köprüye vardığında köprü muhafızları onu durdurdular. Rüstem'e haber gönderip izin gelinceye kadar orada beklettiler. İzin gelince Muğire'yi gönderdiler. Muğire, Rüstem'in çadırına yaklaştığında onları yine aynı debdebe içinde gördü. Taçları altın işlemeli, elbiseleri kadifeli, sergileri ağır ve göz alıcıydı. Bir sürü merasimden sonra Rüstem'in yanına varılabiliyordu. Muğire'nin dört saç örgüsü Rüstem'in çadırına doğru giderken arkasından sallanıyordu. Çadıra girdi ve Rüstem'in tahtına oturdu. Bunu gören muhafızlar Muğire'yi tartaklayarak tahttan indirdiler ve iyice dövdüler. Muğire "Sizin akıllı bir kavim olduğunuzu duyardık. Fakat sizden daha akılsız bir kavim görmedim. Biz Araplar birbirimize kulluk yapmayız. Aramızda sınıf farkı yoktur. Hepimiz eşit haklara sahibiz. Sizin de birbirinize kulluk etmediğinizi sanırdım. Bana önceden bir kısmınızın bir kısmınıza tanrı olduğunu söyleseydiniz daha iyi olurdu. O zaman sizin yanınıza gelmezdim. Beni siz çağırdınız, ben de davetinize icabet ettim. Artık anladım ki, sizin saltanatınız devam etmeyecek ve sonunda yenileceksiniz. Çünkü böyle adaletsiz bir kavim yaşayamaz" dedi. Bunun üzerine oradaki halk "Bu Arap doğru söylüyor" dediler. Soylu ve ileri gelenler ise "Bu adam öyle bir şey söyledi ki, bundan sonra halk bize kulluk etmez. Allah atalarımızı kahretsin. Ne kadar ahmak insanlarmış ki, Arapları küçümseyip onlara önem vermemişler" dediler (26).

7. FASIL: DÜŞMANIN ÇOKLUĞUNA ve SİLAH ÜSTÜNLÜĞÜNE ALDIRMAMAK

Sabit b. Akram'ın Mûte Savaşında Ebu Hureyre'ye Söyledikleri

- Mûte savaşında düşmanı görünce gözlerim kamaştı, çünkü sayıları, silahları, atları, kadifeleri, ipekleri ve altınları o kadar çoktu ki, adeta başı sonu belirsizdi. Sabit b. Akram bana "Ey Eba Hureyre! Herhalde sen düşmanı çok ve güçlü sanıyorsun" dedi. "Evet" dedim. Bunun üzerine "Sen Bedir savaşında bizimle beraber değildin. Biz düşmanı çokluğumuzla yenmedik" dedi (27).

Hz. Ebubekir'in Bu Hususta Amr b. As'a Gönderdiği Mektup

- Hz. Ebubekir, Amr b. As'a gönderdiği mektubunda şöyle diyordu: Selam üzerine olsun. Gönderdiğin mektubu aldım. Rumların birtakım askeri hazırlıklar yaptığını yazıyorsun. şunu bil ki, Allah Teâlâ bize, peygamberiyle beraber savaşırken çokluğumuzdan veya silahlarımızın üstünlüğünden ötürü zafer vermiyordu. Biz Hz. Peygamber ile beraber savaşırken yanımızda sadece iki at vardı. Develere de sırayla binerdik. Uhud günü Hz. Peygamber ile beraberdik. Bizim sadece bir atımız vardı. O ata da Hz. Peygamber binirdi. Böyle olduğu halde Allah bizi destekler ve yardım ederdi. Ey Amr! şunu bil ki, Allah Teâlâ'ya en fazla itaat eden, günahlardan en fazla nefret eden kimsedir. Öyleyse Allah'a itaat et ve arkadaşlarına da Allah'a itaat etmelerini tavsiye et (28).

Yermük Savaşında Halid b. Velid'in Bir Adama Bu Hususta Söyledikleri

- Adamın biri Halid b. Velid'e "Rumlar çok fazla, müslümanlar ise çok az" dedi. Halid "Hayır, yanılıyorsun! Rumlar çok az, müslümanlar ise çok fazladır. Ordu, adam sayısıyla azalıp çoğalmaz. Zafer kazanınca çoğalır, yenilince de azalır. Ben atımın ayağının ağırımamasını, buna karşılık da Rumların sayısının bir o kadar daha olmasını isterdim" dedi. Halid'in atının tırnakları fazla yürümekten aşınmıştı (29).

8. FASIL: ASHABIN GALİP GELMESİYLE İLGİLİ DÜŞMANLARIN SÖZLERİ

Ridde Ehlinden Birinin Ashabın Cesareti Hakkındaki Sözü

- Hz. Ebubekir halife olduğu ve Arapların bir kısmı dinden çıktığı zaman, Hz. Ebubekir onlarla savaşmak üzere Medine'den çıktı. Fakat Bakî mezarlığını biraz geçince Medine'nin korumasız kalacağından endişelenerek geril döndü. Savaşa giden birliğin başına Allah'ın kılıcı Halid b. Velid'i kumandan tayin etti. Askerlere de onun emrinde savaşmalarını emretti. Halid b. Velid'e de, Mudar kabilesinin bedevîlerinden başlayarak İslâm'dan çıkan kabileleri sindirdikten sonra Yemame'ye gidip yalancı peygamber Müseyleme ile savaşmasını emretti. Halid b. Velid önce Benî Esed kabilesinden yalancı peygamber Tuleyha ile savaştı ve onu mağlup etti. Benî Fezâr kabilesinden Uyeyne U. Hısn b. Huzeyfe de bu yalancı peygamber Tuleyha'ya uymuştu. Tuleyha adamlarının kaçtığını görünce "Allah sizi kahretsin" Neden kaçılıyorsunuz?" dedi. Kaçanlardan biri "Neden kaçtığınızı sana söyleyeyim: Biz arkadaşlarımızdan sonra ölmek istiyoruz. Oysa onların içinde arkadaşlarından önce ölmeyi istemeyen yoktur" dedi. Tuleyha savaşta mâhir, cesur ve kahramandı. O gün Ukkaşe b. Muhsîn ile İbn Erkam'ı şehid etmişti. Tuleyha mağlup olduğunu anlayınca atından indi ve tekrar müslüman olarak umre için ihrama girdi (30).

İskenderiye Emirinin Bu Konuda Amr b. As'a Söyledikleri

Bir askeri birliğin başında kumandan olarak Medine'den çıktım. İskenderiye'ye vardığımızda şehrin emîri "Konuşmak için bana bin elçi gönderin" diye haberci yolladı. Bu iş için en uygun kişi olduğumu düşünerek kendim gittim. İkimizin yanında da birer tercüman vardı. Oturmak için ikimize de yüksek birer yer hazırlandı. İskenderiye emîri bana "Siz kimsiniz?" dedi. "Biz Arab'ız, diken ve selem ağaçlarının yaprakları altında yaşayan kimseleriz, Beytullah'ın da komşularıyız. Yeryüzünde bizden daha fazla geçim zorluğu çeken, bizden daha kötü bit hayat koşulunda yaşayan kimse yoktu. Murdar et yer, birbirimizin malını talan ederdik. kısacası bizim kadar kötü bir hayat yaşayan yoktu. Sonra içimizden bir peygamber çıktı. Şeref bakımından en üstünümüzdü fakat mal bakımından en zenginimiz değildi. Bize "Ben Allah'ın elçisiyim" dedi. Bilmediğimiz güzel şeyleri yapmamızı emretti, yaptığımız kötü şeyleri de terketmemizi söyledi. Bunlar atalarımızdan gelen gelenekler olduğu için ona kızarak kendisini yalanladık, söylediklerini reddettik. Sonunda başka bir belde halkı ona "Biz seni doğrularız. Sana inanır, sana uyar ve düşmanlarıyla savaşırız" dediler. Böylece birbirimizle savaşmaya başladık, fakat o bizi yendi. Sonra kendisine yakın olan Arap kabilelerini yeninceye kadar onlarla savaştı. Eğer geride kalan arkadaşlarımız, sizin şu bolluk ve refahınızı bilseler. bunlarla ortak olmak için hepsi buraya gelirler" dedim. İskenderiye emîri güldü ve "Peygamberiniz size doğru söylemiştir. Bizim peygamberlerimiz de bize aynı hükümleri getirmişlerdi. Aramızda kendi keyiflerine göre hareket eden ve peygamberlerin emirlerine sırt çeviren bazı hükümdarlar çıkıncaya kadar o hükümleri yürüttük. Eğer peygamberinizin emrine göre hareket ederseniz, karşınıza kim çıkarsa çıksın mutlaka yenersiniz. Kim size saldırırsa onlara da galip gelirsiniz. Yok eğer siz de bizim gibi yapar. peygamberinizin yolunu bırakır, keyfinize göre hareket ederseniz o zaman siz de bizim durumumuza düşersiniz. Çünkü siz bizden daha çok ve daha güçlü değilsiniz" dedi. Ben İskenderiye emîrinden daha mert bir insan görmedim (31).

Rumların İleri Gelenlerinden Birinin Herakl'e Ashabın Galibiyetinin Sebepleri Hakkındaki Sözü

- Hz. Peygamber'in o sahabe karşısında, düşmanlar yarım gün bile dayanamazlardı. Bizans imparatoru Herakl Antakya'da bulunduğu sırada Rumlar ashabın karşısında mağlup olup kaçtılar. Herakl "Allah sizi kahretsin! Karşınızdaki Araplar da sizin gibi birer insan değil mi?" dedi. "Evet, onlar da bizim gibi birer insandır" dediler. Herakl Peki, onlar sizden daha mı çok?" dedi. "Hayır biz onlardan kat kat fazlayız" dediler. Herakl "O halde neden devamlı yeniliyorsunuz?" dedi. O zaman ileri gelen bir kişi "Çünkü onlar geceleri namaz kılar, gündüzleri oruç tutar, sözlerinde durur, iyiliği emreder, kötülükten sakındırır, birbirlerine zulüm ve haksızlık etmezler. Oysa biz, içki içer, zina eder, haram yer, sözümüzde durmaz, soygunculuk yapar, zulmeder, faiz ve tefecilikle uğraşırız. Allah'ın hoşnut olacağı şeyleri nehyederiz, yeryüzünde bozgunculuk yaparız" dedi. Bu söz üzerine Herakl "Doğru söylüyorsun" dedi (32).

Hristiyan Araplardan Birinin Herakl'e Ashabın Vasıflarını Anlatması

- İslâm ordusu Ürdün bölgesine girdiklerinde kendi aramızda Şam'ın kuşatılacağından bahsederek "Kuşatma başlamadan gidip bir şeyler alalım" dedik. Pazarda dolaşırken Şam patriği bize haberci gönderdi. Yanına gittiğimizde "Siz Arap mısınız?" diye sordu. "Evet" dedik. "Hristiyan mısınız?" dedi. "Evet" dedik. "Biriniz gidin de gizlice şu adamları gözetleyip maksatlarını öğrenip haber getirin" dedi. Birimiz gidip aralarına girdi ve bir müddet kaldıktan sonra yanımıza gelerek "Bunlar gibisini görmedim; geceleri ruhban, gündüzleri kahraman oluyorlar; ok ve yaylarını kendileri yapıyor ve cins atlara biniyorlar. Bedenleri zayıf, çünkü az yiyorlar. Fakat Allah'ı anmaktan ve Kur'ân okumaktan uzak kalmıyorlar. Öyle ki, yanındaki adama sesini zor duyurabilirsin" dedi. Patrik, arkadaşlarına dönerek "Bunlarla baş edebilmenize imkan yoktur" dedi (33).

Hristiyan Bir Arab'ın Rum Kumandanlarından Birine Ashabın Vasıflarını Anlatması

- İslâm ordusuyla Rum ordusu birbirine yaklaştığında Rum ordusu kumandanı hristiyan bir Arab'ı İslâm ordusunun arasına gönderdi. Bana haber verildiğine göre bu adam Tezid b. Haydan kabilesinden İbn Hezârif miş. Rum kumandanı ona “Onların arasında bir gün bir gece kal, hallerini öğren ve gel bize haber ver” dedi. Adam ordunun arasına karıştı. Arap olduğu için kimse ondan şüphelenmedi. Adam bir gün bir gece kaldıktan sonra kumandanın yanına döndü. Kumandan “Neler gördün, ne öğrendin?” diye sordu. Adam “Bu adamlar geceleri ruhban, gündüzleri kahramandır. Emîrlerinin oğlu bile hırsızlık yapsa elini keserler, zina ederse recm ederler. Çünkü her zaman hakkı ayakta tutar, eşit davranırlar” dedi. Kumandan “Eğer bu söylediklerin doğruysa, bunlarla karşılaşmaktansa toprağın altı daha iyidir. Ne birbirimizi görelim, ne onlar zafer kazansın, ne de biz zafer kazanalım” dedi (34).

İranlı Bir Casusun Ashabın Vasıflarını Rüstem’e Anlatması

- İran ordusu kumandanı Rüstem Necef’e gelince, İslâm ordusunun içine bir casus gönderdi. O sırada İslâm ordusunun karargahı Kadisiye idi. Rüstem’in casusu İranlılardan kaçarak İslâm ordusuna sığınmış gibi davranarak İslâm askerlerinin arasına girdi. İslâm askerlerinin her namazda misvak kullandıklarını ve namazdan sonra da herkesin yerine gittiğini gördü. Casus bir müddet kaldıktan sonra bir fırsatını bularak Rüstem’in yanına döndü ve gördüklerini anlattı. Rüstem ne yediklerini bile sordu. Casus “İçlerinde bir gece kaldım, yemin ederim ki, birşey yediklerini görmedim. Fakat hepsinin elinde bir ağaç dalı vardı. Akşam yatarken ve sabah olduğunda onu emiyorlardı” dedi. Rüstem ordusuna hareket emri verdi. Kal’a ile Atik arasında İslâm ordusuyla karşılaştı. O esnada Sa’d b. Ebî Vakkas’ın müezzini sabah ezanını okuyordu. Rüstem askerlerine “Atlarınıza binin” diye emretti. “Niçin binelim?” dediler. Rüstem “Görmüyor musunuz? Bir hareket var” dedi. Casus “Bu hareket namaz içindir” dedi. Rüstem “Sabah bir ses duymuştum. Ömer bu köpekleri toplayıp akıl veriyor” diyerek ordusunun yerini değiştirdi. İki ordu bir daha karşılaştı. Müezzini namaz için bir ezan daha okudu. Rüstem ezan sesini duyunca “Ömer benim ciğerimi yedi” dedi (35).

Çin İmparatorunun Ashab Hakkındaki Sözü

- İran Şahı Yazdicerd, Çin imparatorundan yardım istedi. Çin imparatoru, İran elçisine “Komşu hükümdarların birbirlerine yardım ettiğini biliyorum. Yenilen bir hükümdara yardım etmek gelenektir. Sizi memleketinizden çıkaran adamların vasıflarını anlat da nasıl insanlar olduklarını öğreneyim. Çünkü onların az oldukları halde, sizin gibi büyük bir devleti bu şekilde perişan edip yurdunuzdan çıkarmasında bir hikmet olsa gerek. Herhalde onların iyi, sizin ise kötü bir tarafınız vardır ki, böyle oluyor” dedi. Sonra Çin imparatoru elçiye “Sözlerinde duruyorlar mı?” diye sordu. Elçi “Evet” dedi. İmparator “Savaşa başlamadan önce size ne teklif ediyorlar” dedi. Elçi “Bizi üç şeyden birini seçmeye davet ediyorlardı: Ya dinlerini kabul etmeye, ya cizye vermeye, ya da savaşılmaya. Dinlerine girseydik, onlardan biri gibi olacaktık. Cizye vermeyi kabul etseydik, bizi himayelerine alıp herkese karşı koruyacaklardı” dedi. İmparator “Emirlerine itaatları nasıldır?” diye sordu. Elçi “Onlar kadar emirlerine itaat eden kimse görmedim” dedi. İmparator “Onların dininde neler haram, neler helâl?” diye sordu. Elçi bunları da anlattı. İmparator “Helâlleri haram, haramları helâl sayarlar mı?” dedi. Elçi “Hayır” dedi. İmparator “Haramlarını helâl, helâllerini haram saymadıkça hiç bir toplum helâk olmaz” dedi. Sonra kıyafetleri hakkında sordu. Elçi bunu da tarif etti. Binelerini sorunca, elçi “Cins Arap atlarıdır” diyerek atların özelliklerini anlattı. İmparator “Bu özellikte olan atlar kale gibidir” dedi. Elçi develerini ve develerin ağır yük altında uzun mesafeler katettiklerini de anlattı. İmparator “Boynu uzun hayvanlar böyle olurlar” dedi ve İran Şahına şu mektubu yazdı: Sana, başı Merd’de (36) sonu Çin’de olacak kadar büyük bir ordu göndermem gerekir. Böyle yapmak gerektiğini biliyorum. Ancak senin elçinin bana anlattığı kavim eğer dağları verinden sökmek isterlerse, bunu yapabilirler. Eğer onlarla bizim aramızda siz olmasanız, böyle vasıflara sahip oldukları müddetçe benim saltanatımı da elimden alırlar. Beni dinlersen onlarla barış ve himayeleri altına girmeye razı ol. Onlar sana dokunmadıkça da sen onlara dokunma (37).

Bu kitaba almak istediğimiz konular bunlardır. Bizi başarılı kılan Allah’a hamd ve senalar olsun. Eğer O’nun yardımı olmasaydı bunu başaramazdık.

*Allah’ım! Sen olmasaydın hidayet bulup
Sadaka verip namaz kılamazdık.
Bize katından huzur ve güven indir ki,
Fitne ve belâlara karşı sabredebim.*